PANIZZI

1561

L. LIV 10/e

4710
4709
4708
6810

PANIZZA

6810

(4)

MARCI ANTONII ZIMARAE, PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI TABVLA DILVCIDATIONVM IN DICTIS ARI- STOTELIS ET AVERROIS.

Opus iandiu expectatum, & nunc primum ſumma diligentia in lucem Editum.

Ne quis hunc Librum imprimat, aut alibi impreſſum vendat cautum eſt Priuilegijs Pontificis, Regis Chriſtianiſſimi, necnon Senatus Veneti.

Venetijs apud Hieronymum Scotum.

1543.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS *Ariſtotelis & Auerrois Ab illo Clariſſimo. M. Antonio Zimara Philoſo/phiæ Eruditiſſimo compilata. Qua digreſſionibus paſſim ab eo in/ſertis via Peripateticæ veritatis luce clarius edocetur.*

De litera. A.

AB / Præpoſitio in idiomate Arabico notat tã cauſam agentẽ, q̃ ſubie
ctum & oppoſitum. primo phyſi. cõmen. 58. Vide quomodo impor
tet ſubiectum. primo cœli. cõmen. 20. ubi litera tranſlationis arabice
habet in textu, ꝙ corpus glorioſum non eſt generatũ ab aliquo. Qđ
Cõmentator ponderans in cõmẽto dicit. Et dixit: neq; generabile ab ”
aliquo. & non dixit: neq; generabile ſimpliciter. quoniam hęc eſt dif ”
ferentia inter dicentes ꝙ hoc corpus eſt creatũ à prima cauſa: & opi/ ”
nantes ipſum primam cauſam ſcilicet quòd dicentes ipſum eſſe pri/ ”
mam cauſam opinantur ipſum non eſſe generabile ſimpliciter. Et ”
dicentes ꝙ eſt cauſatum à prima cauſa, opinantur ꝙ non eſt genera/ ”
bile ab alio. i. ex alio. Et ꝙ ſi diceretur eſſe generabile à nullo & in nullo tẽpore / poſſet hoc in/ ”
ſtitui ſecundum uocem & ſecundum tranſumptionem. Generabile uere / eſt terminatum
tempore / & generabile ab aliquo. Et hoc nomen generationis eſt uulgariter, quod Ariſto. in/
tendit remouere à cœlo. Vbi patet ꝙ ly ab aliquo / dicit cauſam materialem. Ariſto. enim ibi de/
monſtrat ꝙ cœlum non eſt generabile, quia non habet ſubiectum / neq; cõtrarium. ¶ Et ex illo
loco patet quantum deuiauerunt à ueritate Ioã. de Baccone, & Grego. ariminen. in. 2. ſententia/
rum. diſt. i. q. i. qui tenent ex mente Ariſto. & Auer. cœlum & ſubſtantias æternas non habere
cauſam æternam effectricem. Et licet iſta quęſtio in uia Peripateticorum ardua ſit & ambigua.
Eudemus enim & Alexan. (ut recitat Simplicius in principio phyſicę auſcultationis) tenuerũt
deum ſecũdum mentem Ariſto. non eſſe cauſam efficientem, ſed finalem tãtum & formalẽ ęter
norum. ¶ Ammonius tamen / Simplicius & Ioan. grãmaticus oppoſitum tenuerunt, & multi ſa
pientes. ¶ Verũtamen quicquid ſit de Ariſtotele: unum ſcio indubitãter, Auerroem tenuiſſe de
mente Philoſophi, æterna eſſe cauſata in triplici genere cauſæ. etenim hic aperte teſtatur cœlũ
eſſe cauſatum à prima cauſa. Et ꝙ Ariſto. in primo cœli demonſtrat cœlum non eſſe generabi/
le / illo modo generationis quo generantur iſta temporalia: quia hoc ſonat nomen generationis /
uere & non tranſumptiue ſumptum. Ariſto. enim abhorret metaphoras & tranſumptiones in
doctrina demonſtratiua: ut ipſe præcepit in. 2. poſteriorum analyticorum. Et ideo Ariſt. nomẽ Te. cõ. 22.
generationis uere & in ꝓpria ſignificatione intendit remouere à corporibus cœleſtibus. Et hoc
apparet manifeſte ex ſententia eiuſdem Auer. in lib. deſtru. deſtructionum / in diſputa. 3. in ſolu/ Colũ. 3.
tione. 18. dubii / ubi dicit, ꝙ Philoſophi aſcenderunt gradatim inueſtigare de ſupcœleſtibus cor ”
poribus, & apparuit eis ꝙ ſunt ingenerabilia, & non ſunt ſicut ĩferiora corpora. Generabile enĩ ”
inquantum generabile / eſt pars huius mũdi ſenſibilis: cuius generatio non ſequeretur niſi ꝓut ”
eſt eius pars, eo quod omne generabile generatur ſine dubio de re / ex re / & pro re / & in loco / & ”
in tempore. Et inuenerunt ꝙ orbium corpora ſunt neceſſaria in generatione inferiorum cor/ ”
porum / prout ſunt agentia remota. Vnde ſi corpora cœleſtia generabilia eſſent modo iſtius ge/ ”
nerationis: indigerent aliis corporibus pręcedẽtibus ea: quæ ſimiliter eſſent partes alterius mũ
di. & ita eſſent alia corpora ſupercœleſtia. Et talia etiam indigerent aliis: & ſic in infinitum. Ecce
igitur ꝙ uult demonſtrationem intelligi de uera generatione in propria ſignificatiõe ſumpta:
quæ indiget cauſa agente / materiali / & finali / tempore / & loco. Confirmatur authoritate eiuſdẽ ”
in primo cœli. com̃. 105. ubi habet. Defendentes autem Platonem dicunt / ꝙ aſſimilatio genera/ ”
tionis mundi ex ſuis elementis / generationi figurarum ex lineis & ſupficiebus à Platone, ſigni/ ”

Digreſſio de cã efficiẽte in ſubiectis æternis: cõtra Io. de Bac. & Gre. Ariminen.

Opĩo Eudemi & Alexan. pro vna. poſitiõe.

Pro opinione contraria fuerũt Ammoni⁹ Simplici⁹, Philopon⁹ & alij.

Quæ ad mentem Auer.

» ficat ꝙ mundus ſemper fuit apud Platonem,& ꝙ ipſe non intendebat per hũc ſermonem/niſi
» ꝙ partes eius ſunt priores natura toto;non ꝙ ipſe fuit generatus uere.Et ſi hoc intendebat ni/
hil differt ab Ariſto.Sed tamen male fecit in hoc quod dixit mundum eſſe generatum, & non
corruptibilem.Hoc enim non intelligitur ex generatione/niſi cum difficultate. Et maxime cũ
dixit/ꝙ efficitur ex non ordine in ordinem:Nam Plato dixit deũ/elemẽta quæ ante mũdi gene
rationem mouebantur motu inordinato/deduxiſſe ex non ordine in ordinem.Modo talis ge/
neratio quæ fit ex priuatione ad habitum,uidetur eſſe uera generatio,quæ eſt tẽporalis; & ita
cum difficultate poteſt intelligi generatio illa apud Platonem fuiſſe æternam. Aut igitur male
ſenſit;aut male docuit:quia abutebatur uocabulo generationis(ut dicit præfatus Cõmen.etiã
primo cœli.com̃.106.)Tenet igitur Cõmen.cœlum & intelligẽtias eſſe cauſatas ab æterno à pri
ma intelligentia;ſed non per generationem ueram/quæ fit cum trãſmutatione & tempore.ſed
nobiliori modo.Scientia enim Dei glorioſi eſt cauſa entitatis & ueritatis omniũ entium:ut ſcri
bit Cõmen.in.2.primæ philoſophiæ.com̃.4.Et in.12.primæ philoſophiæ.com̃.51.De hoc uide
In fine. notabilem authoritatem in libro deſtructionũ/diſputa.3.in ſolutione.18.dubii.ubi ſcribit. Am/
» plius declaratum eſt à Philoſophis ꝙ illud quod dat entibus ſeparatis à materia finem eſt illud
» quod dat eis eſſe.Forma enim & finis ſunt unum & idem in hac ſpecie entium.Ergo illud q̃d
» dat finem entibus/illudmet dat formam,& illud quod dat formam eſt agens.ergo quod dat fi/
» nem huic etiam eſt agens. Apparet igitur ꝙ primum principium eſt omnium iſtorum princi/
» pium.ſcilicet forma/& agens/& finis.Quid clarius?

Ab antiquo nõ ꝓuenit nouũ abſolute,ſm̃ Philoſophos.ex diſputa.12.in ſoľone tertii dubii.

Ab omnibus excellentibus Philoſophis hodie exiſtimatur,ꝙ ab uno primo procedunt principa
In medio liter omnia entia mutabilia.Ex libro deſtructio.diſputa.3.in ſolutione.12.dubii.

Ab uno utrũ multitudo ꝓuenire poſſit.uide diffuſe in lib.deſtruc.in diſp.3.in ſoľone.12.dubii.

Ab uno agente nõ prouenire niſi unum effectum tantũ,ꝓpoſitio falſiſſima eſt,qua utebať Aui
cẽna & Alpharabius.Ex diſpu,3.in libro deſtruc.in ſolutione.23.dubii.

Ab uno ſimplici numero non poſſe ꝓuenire niſi unum ſimplex numero/nõ quodãmõ unum
in numero & quodãmodo plura.Et ꝙ illius unitas ſit cauſa eſſe pluralitatis:ſi iſto modo intel
ligant nõ poteſt homo euadere à dubiis Algazelis.Ibidẽ.in ſolutione.26.dubii.

Ab uno eſſentialiter non inuenitur niſi unum motum;ſed intrant plura ipſum per accidens.8.
phyſi.cõmen.51.& elicitur ex textu.

Abſtinentes/appetentes,& concupiſcentes/non operantur ea quorum habent appetitum:ſed ſe/
quuntur intellectum.3.de anima.tex.cõmen.48.

Abſtrahentium non eſt mẽdacium.2.phyſi.tex.com̃.18.idem.3.de anima.35.

Abſtractione mathematica plerũq; utitur ſcientia naturalis. Alexandri ſententia eſt in pleriſq; lo
Error Latino/rum. cis:& ſignanter in principio libri Priorum analiticorum.Eſtq; dictum notabile & aureũ ⁊ Ex
cuius ignorantia Doctores noſtri Latini in pleriſq; q̃ſtionibus in philoſophia allucinati ſunt.
Scientiæ enim ſibiinuicem ſubſeruiunt,ſicut eſt in artibus. Certũ eſt ꝙ naturalis Philoſophus
quandoq; concipit formam naturalem ſine materia.nam & Cõmen.dicit in.12.primæ philoſo/
phiæ in com̃.39.Intellectus ĩnatus eſt diuidere coniuncta in eſſe,ſicut diuidit materiam à for/
Cap.8.ſupra tex.36. ma,& formam à congregato ex materia & forma.Hoc etiã dicit lucidiſſimus Themiſtius in.4.
phy.in digreſſione contra Galenum de ſpatio ſeparato:ubi mouet quęſtionem contra ſe dicẽs.
» Sed dices/unde nam ſpacium illud ſi non eſt ſeparatum à corpore:intelligitur tamen quoquo
» modo ſeorſum à corpore? Et ſoluens inquit.Tu uero(inquam)unde albedinẽ? unde nigritiẽ?
» ea tamen & ſi in contemplatione ueniunt ſine corpore:nec tamen per ſe ſunt/nec à corporibus
» redempta/abſoluta/pręciſa:ſed ſola eſt cogitatio quæ id cõminiſcitur.Non enim idem eſt huic
» aquæ eſſentia,& ipſius aquæ dimenſiones,pariter in hoc uino/& in hoc aere.ſed qualitates tan
» tum animo ſequeſtratæ atq; adeo abiunctæ corporibus/non quidem ſeorſum habentur/ſed
» ſeorſum intelliguntur à nobis, Sed tamen in tali conſideratione naturalis non utitur abſtra/
ctione ſibi propria, quia ipſe à materia ſenſibili non abſtrahit ut patet in.6.metaphyſi.tex.
Te.cõ.12. cõmen.2.& primo de anima.tex.cõmen.16. Et tamen Ariſto.in.2.phyſi. definiens naturam
quæ eſt forma,inquit.Alio autem modo natura utiq; erit habentium in ſeipſis principiũ mo/
» tus.Forma & ſpecies non ſeparabilis ens:ſed aut ſecũdum rationem:Hoc autem:ut Alexan.di/
cit:eſt/quia naturalis utitur metaphyſica abſtractione.Ex hoc autem non ſequitur ꝙ ſcientia
mathematica quiditatiue conſideret quiditates particulares rerum naturalium, quatenus na/

turales.

turales ſunt. Similiter naturalis poteſt iſta abſtractione abſtrahere: ut inquit præfatus Alex. accidentia nouem generum à ſubſtantia ſecũdum rationem. Sed hoc ſecũdum mathematicã conſiderationem. Et ſimiliter naturalis poteſt conſiderare entia quiditatiue conſiderata à ſciẽtia diuina ſecũdum abſtractionem ſibi propriam: per uiam ſimilitudinis: ſicut quando imaginat intelligentiam in ratione qua eſt anima cœli: ut talis aſſimilatur formæ materiali, ſicut imaginat eam Cõmentator in. 2. cœli. in com̃. 3. ubi dicit. ꝙ intelligentia quodãmodo aſſimilatur formæ materiali, inquãtum dat orbi motum circularem, & eſt in eo. ¶ Ex hoc autem non ſequitur naturalem quiditatiue conſiderare intelligentias: ſicut quidam fatui confeſſi ſunt, intelligẽtias abſtractas quiditatiue non ſolum in ſcientia diuina conſiderari: uerũetiam in ſcientia naturali. Nullibi enim Ariſto. poſuit, nec aliquis Peripateticus, intelligentias quiditatiue cõſiderari: quę ſunt animæ ęternorum animalium, niſi in ſcientia diuina. Nam licet naturalis conſideret intelligentiam, ut eſt anima cœli, & motor, & id genus: clarum eſt intelligẽtibus, iſta eſſe aduentitia & extranea ſibi: nec ſpectant ad eius quiditatem: & imorari in hoc eſt ſuperfluum nimis. Stultas enim opiniones inſectari ſtultiſſimum eſt: ut dicit Ariſt. 3. de partibus animalium. cap. 4. & primo topicorum. cap. 9. ¶ Sed dices, ſi formæ & qualitates naturales poſſunt abſtrahi per rõnem: & naturalis in hoc utitur mathematica abſtractione: quomõ igitur naturalis conſideratio diſtinguitur à mathematica. ¶ Reſpondetur ꝙ aliud eſt abſtrahere, & aliud diffinire. ſciẽtiæ ſpeculatiuæ diſtinguuntur adinuicem ex diuerſis modis diffiniendi: ut patet. 6. metaphy. Diffinitio autem eſt perfecta & completa quiditatis cognitio. unde licet naturalis poſſit mathematica abſtractione formas naturales intelligere ſine materia: non poteſt tamẽ eas diffinire: quia naturalis diffinit per materiam. primo de anima. 16.

Q đ nãlis nõ cõſiderat qdiatatiue intelligentias abſtractas, cõtra opinionẽ aliqrũ.

Dubitatio

Solutio.

Tex. cõ. 2.

Abſtracta entia cõphendunt nobilitatem perfectam ſine operatione: & diuerſantur ſecũdum magis & minus. 2. cœli. com̃. 66. Idem ibidem. cõmen. 62. & 65.

Abſtrahere, nihil aliud eſt q̃ facere intentiones imaginatas in actu intellectas, poſtquã erant in potentia. Intelligere autem, nihil eſt aliud, q̃ recipere has intentiones. 3. de anima. com̃. 18. ¶ Primũ dictum locum habet de abſtractione quæ eſt opus intellectus agentis. Ille enim eſt qui trãſfert res de ordine in ordinem. Sed eſt alia abſtractio quæ eſt opus intellectus poſſibilis: & eſt quando intelligit prius, non intellecto poſteriori: ut quando intelligit ſupius ſine inferiori: uel ſubiectum nõ intellecta paſſione. De tali dicitur. 2. phyſi. abſtrahẽtium non eſt mendaciũ. Secũdum uero dictum Cõmẽ. intelligendum eſt in prædicatione cauſali, quia formaliter loquendo, receptio intẽtionis non eſt intellectio. Sic enim ſe habet intelligibile apud intellectum: ſicut ſenſibile apud ſenſum. 3. de anima. tex. com̃. 2. Modo receptio ſenſatæ intentionis in ſenſu, nõ eſt ſenſatio: quod rõne oſtenditur, & authoritate comprobatur. Ratione quidem, nam quę inuicẽ ſeparantur in eſſe, illa non ſunt formaliter eadem, neq; realiter: ſed ſtat, ꝙ ſit receptio ſpeciei in ſenſu abſq; hoc ꝙ cõſequatur ſenſatio. Ad alia enim fortiter intenti, delata ſub oculis non uidemus: ut dicit Ariſt. in libro de ſenſu & ſenſato. Authoritas etiam expſſa de hoc eſt Cõmentatoris in ſcdo de anima. cõmẽ. 149. ubi dicit, ꝙ recipere aliqd eſt aliud à iudicare illud. ¶ Et ex hoc patet quantum errauerit Ioan. de Gãdauo, qui uoluit ſenſationem realiter non differre à ſpecie ſenſibili, & ſequaces moderni etiam ſunt in hoc errore. Et forte litera eſt corrupta: & debet dicere ꝙ intelligere nihil aliud eſt q̃ reſpicere iſtas intẽtiões. hoc autem idem eſt quod cognoſcere. Et ita credo ꝙ melius eſt corrigere literã. Si autem dicit recipere, hoc intelligitur in prædicatione cauſali, quia ad hoc ut fiat intellectio præreq uiritur receptio intentionum in intellectu materiali: quia ſcribit Cõmentator in com̃. 19. Intellectus materialis eſt paſſio & actio: & prius eſt paſſio, q̃ actio: quia prius recipit intẽtiones uniuerſales, poſtea fit actiuus producẽdo intellectionem. Non enim intellectio quã cõmuniter experimur in nobis producitur ab intellectu agente: ſed ab intellectu poſſibili: quia per ĩtellectum agẽtem ſecũdum Auer. & antiquos Peripateticos hõ non intelligit in principio, ſed in poſtremo, ut fingunt. Vnde Cõmẽ. accuſat Auempacem in. 3. de anima. cõ. 19. aſſerẽtem per intellectum agentem nos cognoſcere infinita in propoſitione uniuerſali. Dicit enim ꝙ iudicium & diſtinctio attribuitur in nobis intellectui materiali, & non intellectui agenti. unde Ariſt. in. 3. de anima. in principio dicit. De parte autem animæ per quã anima intelligit & ſapit, ibi Themiſtius & Cõmentator exponunt. ideſt per quam nos ſapimus & intelligimus, & patet ꝙ ille eſt ĩtellectus materialis, & nõ agẽs de quo loquit in prin. 3. de aĩa.

Digreſſio de intellectiõe qũo eſt intellectus agẽtis, & qũo intellus polis & mãlis.

Te. cõ. 18.

Cap. de odoribus ꝟſus finẽ. Aduerſus Ioã. de Ganda.

Literæ Auer. correctio.

3. de aĩa.

Abſtractum non poteſt moueri. 3. meta. tex. cõmen. 7. & 9.

Abſtractæ res ſunt priores in eſſe entibus non abſtractis. 6. metaphy. cõmen. 2.

Abſtractæ intelligentiæ attribuuntur corporibus cœleſtibus ſicut anima corpori.8.meta.cō.ultimo.Expono/quo ad mouere/non quo ad formalem inherentiam.Sic exponit Cōmē.in.2.cœli.cōmen.3.& in .2.capite libri de ſubſtantia orbis.

Abſtractorum entium illud quod diligitur propter ſe/& deſideratur propter ſe/eſt in fine ſimplicitalis/unitatis/& nobilitatis.12.metaphy.cōmen.37.& textu.Vbi Cōmen.notat Ariſt.ponere differentiam inter primum principium & alia entia abſtracta:quia alia uidentur eſſe electa & deſiderata propter alia,ſed primum principium eſt electum per ſe,& amatum ab omnibus, & tale eſt ens perfectum in fine.

Abſtractum & concretum(quæ Cōmentator appellat principale & ſumptum:nam concretum ſeu denominatiuū ſummitur à principali)differunt,quia ſumptum ſignificat illud quod ſignificat principale & magis.uita enim ſignificat aliquid non in ſubiecto:uiuū autem ſignificat aliquid in ſubiecto.ſignificat enim formam in materia, & habitū in ſubiecto.12.meta.cō.39. Nota tamen ꝙ nomē tale denominatiuū primo ſignificat accidens, & ſecundo ſubiectum:ut ſcribit Cōmen.5.meta.cō.14.contra Auicēnam. Et ideo dixerunt ſapientes ꝙ cōcretum principaliter ſignificat formam,ſed cōnotatiue dicit ſubiectum.

Abſtractæ formæ a materia ita ſe habent, ꝙ diſpoſitio & diſpoſitum in eis ſunt unum in eſſe,& duo in conſideratione 12.metaphy.cōmen.39.

Abſtractum eſſe,impoſſibile eſt demōſtrari,niſi uia motus.12.meta.cōmen.5.idem primo phy. cōmen.ultimo.&.8.phyſic.cō.3.idem.2.phyſico.cōmen.22.&.26.

Abſtractarum ſubſtantiarum nulla eſt quæ non moueat:quia tunc inueniretur in diſpoſitione diminuta.12.met.cōmen.48.& elicitur ex textu.

Abſtracta animæ operatio eſt,quæ fit ſine inſtrumento corporali, & non eſt in rebus exiſtētibus in corpore.Si aūt operatio animæ fuerit in rebus exiſtentibus in corpore,illa non erit abſtracta. primo de anima.cō.13.¶ Vbi aduerte ſecundum mentē Auerrois, duas conditiones requiri ad qualitatem abſtractionis operationis animę, prima ut non fiat per organū corporale,ita ꝙ non dependeat à corpore,ut à ſubiecto. Et ſecūda ut non ſit in rebus exiſtētibus in corpore,ideſt ꝙ non dependeat ab aliquo exiſtente in corpore,ut ab obiecto.Et iſta eſt opatio ſempiterna & abſtracta intellectus agentis intelligentis deum & æternas ſubſtantias. Sed illa operatio animæ, quæ non fit per organum corporeū,& tamen eſt in rebus exiſtentibus in corpore.ita ꝙ dependet obiectiue à corpore:illa inq̄ non eſt abſtracta:ſicut eſt opatio intellectus poſſibilis:licet intellectus talis nō ſit dependens, ſed ſit abſtractus à corpore. Vnde Auer.ſentētia ex mēte Ariſt. tenet intellectum materialem quo ad ſubſtantiā eſſe abſtractum à corpore: ſed quo ad operationem eius non eſſe abſtractum:quare intellectio eius ſit cum imaginatione. Et hoc eſt quod notauit Cōmen.in primo de anima.cō.12.ubi dicit ꝙ hæc eſt ſententia eius in intellectu materiali ꝙ ipſe eſt abſtractus à corpore:& ꝙ nihil intelligit ſine imaginatione. Et ſi iſta eſt opinio Ariſto.uidetur ꝙ ſit fundata ſuper iſta ratione:quia natura(ut dicit Ariſto.)eſt cauſa omnis ordinationis.ex 8.phy.tex.cō.15.& in.8.de natura animalium.cap̄.primo.natura per media trāſit ad extrema.Cum autem ſit duplex genus formarum extremarum ſeu uirtutum:quędā enim ſunt imerſæ materiæ utroq; modo,& quo ad ſubſtantiam & quo ad operationem,quędā uero utroq; modo ſeiunctę:in primo gradu ſunt omnes formæ eductæ de potētia materiæ:in q̄bus tamen eſt latitudo:quia diſtantiæ entium ſunt ualde diuerſæ.in ſecūdo uero gradu ſunt deus & ſeparatæ intelligentiæ,q̄ etiam inter ſe diſtant ut patet.12.primæ philoſophiæ.cō.44.Et ideo fuit neceſſarium ut inter iſta duo extrema caderent media.Talia autē (ut oſtendit natura diuiſionis)ſunt,uel eſſe poſſunt,aut imaginari eē:uel quia aliquid ſit abſtractum quo ad operationem & non quo ad ſubſtantiam:uel econtra ꝙ ſit abſtractum quo ad ſubſtantiam,& dependēs quo ad operationem.Primum dari non poteſt, quia operatio emanata potentia,& potentia ab eſſentia:& ideo ſi operatio erit abſtracta,& ſubſtantia imerſa: tunc operatio eſſet ſine potentia, aut eſſentia operante,quod eſt impoſſibile: quia non poteſt operatio tranſcendere eſſentiā,aut potentiam operantem.Relinquitur ergo, ut ſolum in re poſſit eſſe aliud quod ſecūdum ſuam ſubſtantiam eſt abſtractum à corpore:& in operatione dependet à corpore.& hoc eſt natura intellectus materialis.¶ Vnde ex hoc ſcire poteris quantū deuiauerit à uia Peripateticorū Petrus ille Pōponacius in ſuo libello de mortalitate animæ,qui ſuam intētionem fundauit in hoc fundamento,ꝙ omnis ſubſtantia abſtracta à corpore habet operationem abſtractā à corpore.Nam equiuocatio decepit eum:quia hæc natura media ipſum latuit,ſicut in ſimili dicit Ariſto.con

Digreſſio q̄lit aīæ opatio ſit abſtracta.

Ad qualitatē abſtractionis opatiōis aīæ duæ conditiones req̄runt.

Genus formarū duplex,

Aduerſus Pet.Pomponacium de mortalitate aīæ.

tra antiquos,qui negabant generationem,quia latuit eos natura media inter non ens ſimpliciter,& inter ens ſimpľr:& paralogizabant ex equiuocatione. Sed hæc uiſa natura ſoluit omnem eorum ignorantiam:ita in propoſito/abſtractum equiuoce dicitur de intellectu materiali & de aliis ſeparatis intelligentiis,(ut dicit Auer.in lib.deſtru.diſpu.5 in ſolu.3.dubii.)Et hoc rationabiliter,nam ſcientia equiuoce dicit̃ de ſcientia noſtri intellectus & de ſcientia intelligentiarũ.12. meta.cõ.51 & in libro deſtruc.diſpu.6.Et ideo licet uere abſtracta,quæ per eſſentiá intelligunt habeant operationem uere abſtractam/quæ nullo mõ à corpore, neq; ſubiectiue neq; obiectiue dependet:tamen de infimo abſtractorũ quod mediat inter uere materialia & uere abſtracta fallit hoc.unde etiam multa uerificantur de illis/quæ de intellectu materiali non uerificantur: quia iſte eſt cauſatus ab obiecto,illi ſunt cauſa.& ſcientia in hoc eſt q̃litas, in illis eſt ſubſtátia.& ſcientia in hoc habet ignorantiá oppoſitam,illis uero nullum eſt oppoſitũ.& multa id genus.

Abſtractæ ſubſtantiæ non poſſunt eſſe cauſę neq; ſecũdum formas/neq; agentes iſtorũ generabilium & corruptibiliũ.primo meta.cõ.31.quod ſic intelligo.Arguit enim Philoſophus ibi cõtra Platonem,qui ponebat ideas eſſe cauſas formales & agentes reſpectu corruptibiliũ & generabilium:formas quidem dátes eſſe formaliter, quia aſſerebat q̧ ſortes & idea ſortis,erát idem formaliter,& dicebat q̧ erant cauſæ effectrices imediate.¶ Caueant igitur qui ponunt animam intellectiuam eſſe formam formaliter inherentem homini in uia Auerrois.

Cõtra ponentes aiam icellectiuã ſecũdũ Auer. eẽ for(ma)3 dátem eẽ formaliter hoi.

Abſurdum eſt ſimul quærere ſcientiam & ſciendi modum.2.meta.tex.cõ.15.Vbi aduerte,q̧ per modum ſciendi Cõmen.exponit logicam,etenim ſecũdum Alexan.& antiquos Peripateticos/ logica proprie non eſt ſcientia,ſed modus ſciendi/ſeu organũ utriuſq; philoſophię.Nam in ſpeculatiua ſcientia docet diſcernere uerum à falſo:in practicis uero bonum à malo. unde caueát, qui dicunt logicam eſſe ſcientiam proprie dictam,& ultra hoc q̧ ſit ſpeculatiua. Non enim uidentur ſcire quid nominis theorici.Nam (ut inquit Alex)theoricũ dicitur πάρα τό τέοριν quod eſt τά θεία ὁραν / hoc eſt à contemplandis diuinis rebus.in entibus autem rationis & ſecundo intellectis nihil diuinitatis eſt uidere.Vnde Ariſto.in.6.primę philoſophię abiicit à conſideratione ſcientiæ diuinæ ens in anima:quia eſt ens diminutum.licet igitur in logica fiant rationes neceſſariæ/ non tamen ſunt demonſtratiuæ. Stat enim aliquam rationem eſſe ex ueris/ſemper/& tamen non erit ratio demõſtratiua,ſicut dicit Cõmen.in.4.phyſi.in cõ.20.ſed appellant̃ dialecticæ demonſtrationes.De hoc tamen uide in q̃ſtionibus Miſcellaneis diffuſe.Vnde ſi aliquando inuenitur logicam dici ſcientiam/illud eſt ſecundum cõmunitatem nominis.

Q᷑ logica nõ ſit ſciá nec ſpeculatiua.

Acari animal nomine/omnium animalium minimum eſſe uidetur, & eſt candidum,& naſcitur in cera uetuſta.Ariſto.in.5.de natura animalium.cap.32.

Accidentia/& uniuerſaľr omnia quæ ſunt in ſubiecto,ſicut forma in ſubiecto, impoſſibile eſt ut per ſe moueri poſſint.4 phyſi.tex.cõmen.32.idem.5.phyſi.tex.cõ.primi.

Accidentis ſunt duo modi uidelicet attribuere accidenti rei illud quod attribuitur rei:& attribuere toti illud quod attribuitur parti.4.phyſi.cõmen.45.

Accidentalitas inuenta in motoribus,qui ſunt hic/aliquid operatur in eſſe eorum.Sed accidentalitas in motoribus planetarum nihil operatur.8.phyſi.cõmen.52.

Accidentia non poſſe permanere per duo tempora / dixerunt loquentes in lege Maurorum.8. phyſi.cõmen.74.

Accidentia inſeparabilia diffiniuntur per ſubiecta, ſed nõ ſubiectum per illa.primo phyſi.cõ.29. &.7.meta.tex.cõmen.17.19.&.40. Vide in cõtradictionibus nuper editis.

Accidentale ſumitur duobus modis/uel ut opponitur.naturali/ uel ut opponit̃ eſſentiali.primo cœli.cõmen.14.

Accidentium eſſentialium conditio eſt/ut cognitio eorum ſequatur cognitionem ſubſtantiæ.2. cœli.cõmen.40.idem primo de anima.tex.cõ.11.&.4.phyſi.cõmen.33.

Accidentia de quibus artifex conſiderat ſunt duobus modis/quædam exiſtunt in ſuo ſubiecto eſſentialiter.& primo:& quædam exiſtunt ſimilitudine ad accidentia exiſtentia in ſubiecto/alterius ſcientiæ.3.cœli.cõmen.7.

Accidentia ſunt diuiſibilia duobus modis.3.cœli.tex.cõmen.7.

Accidentia exiſtentia in re generata exiſtunt à generante: tamen mediante forma generati.& ita eſt de motu.3.cœli.cõmen.28.idem.8.phyſi.tex.cõmen.32.

Accidentia,magnam partem cõferunt ad cognoſcendũ quodquideſt.primo de anima.tex.cõ.11. Vide conditiones requiſitas poſitas per lucidiſſimũ Themiſtium/& etiam per Auerroem.

Accidens alicui/accidit non ſecundum quod eſt,& quod accidit alicui non ſecundum quod eſt/ neceſſe eſt ut ſeparetur ab eo.3.de anima.cōmen.28.Vide primo cœli.cōmen.14.&.4.phy.cō. 31.43.67.&.2.de anima.cōmen.133.

Accidentium quædam ſunt exiſtentia in indiuiduis ſubſtantiarum ſimpliciũ:& quædam in in/ diuiduis ſubſtantiarum compoſitarum: uel in habentibus animam/ uel in carentibus anima. Ex cōmento libri de diuinatione ſecundum quietem.

Accidentia,quæ non tranſmutant ſubſtantiam differentis/ ſunt cōmunia utriq; corpori.ſecūdo cap.de ſubſtantia orbis.

Accidētiũ generatio non eſt neceſſe ut fiat à ſibi ſiſibus nec in genere/nec in ſpē: ut dicit Ariſt.in meta.2.cap.de ſubſtātia orbis.2.cœli.cōmē.42.7.meta.cō.31.12.meta.tex.cō.13.& cō.18.

Accidentium prædicatio de ſubſtantiis,& accidētium de ſeinuicem eſt per accidēs.primo meta. cōmen.30.idem primo poſteriorum.

Accidentia attribuuntur ſubſtantiæ non quia eſt agens aut finis eorum:ſed quia conſtituūtur per illam,& eſt ſubiectum eorum.4.meta. cōmen.2.

Digreſſio de diuiſiōe entis

Accidentium entis/quædam ſunt opinabilia/& quædam ſunt entia.4.meta.tex.cō.6. ¶ Inde col/ lige q; diuiſiones entis ſunt multiplices & diuerſarum rationum, quia quædam ſunt per entia rationis /ut per/per/ſe/& per accidens/per complexum & incōplexum,& id genus: & quædam ſunt ex natura rei/ut diuiſio entis per ſubſtantiam & accidens/per potentiam & actum/per unũ & multa. Tales enim diuiſiones ſunt entis extra animam/ quod eſt ſubiectum ſcientiæ diuinæ. Et ſecundũ iſtas tres diuiſiones ſcientia diuina eſt diuiſa in tres partes.ut bene notat Cōmenta. in ꝓhemio ſuper.7.primę philoſophiæ. ¶ Et ex hoc patet error illorum,qui ponunt ens in ſua maxima cōmunitate ſecūdum quam dicitur de entibus realibus & rationis/eſſe ſubiectũ ade/ quatum in ſcientia diuina/eo modo quo de ente uidetur loqui Ariſt.in.4.meta.tex.cō.2.ubi lo quitur.de ente in ſua mxima cōmunitate, ſecundum quam dicitur de omnibus & de affirma/ tionibus/& priuationibus/& negationibus.ubi etiā ut notat Cōmen.dicitur de ſecundis intelle ctis/& uniuerſaliter ſunt res logicæ: Intantum q; Franciſcus ille de Mayrone uoluit ens iſto modo tranſcendentius ſe ſumptum,eſſe uniuocum enti reali & entibus rationis.Sed iſti multũ deuiant à doctrina Ariſt.nam Ari.poſita diuiſione entis per ens in anima & extra animam/& p ens per ſe & per accidens/in.6.meta.excludit à conſideratione ſcientiæ diuinæ ens per accidens/ quia non eſt terminatum/neq; habet cauſas terminatas ex quibus ſciri poſſit.& excludit ens in anima/quia eſt ens diminutũ.Et per conſequens omnes libri ꝓcedentes ſeptimũ metaphyſicæ ſunt tanq̃ preparatorii:ſicut bene notauit Cōmenta.ubi ſupra.Amplius ens quod dicit de af/ firmatione & negatiōe.eſt pure equiuocum/ſicut expreſſe notat Cōmenta.7.meta.cō.15.Pure autem equiuocum non poteſt eſſe ſubiectũ in aliqua ſcientia:licet enim ut notat Cōmen.in.4. meta.in pure equiuocis reperiatur prędicatũ uerũ/ut iſta,omnis canis eſt pulcher:non tamen in talibus reperiuntur prædicata eſſentialia ideſt prædicata per ſe primi aut ſecundi modi dicē/ di per ſe/quę ingrediunt in ſimpliciter ſcibilibus:ut docuit Ariſt.in primo poſte.analyti.

Error aliq̃rũ [?] aſſignādo ſubiectũ ſciæ diuinæ

Lapſus Frāciſci Mayro.circa vniuocationem entis.

In phe.7.me/ taphy.

Tex.c.11.

Accidens accidēti non accidit/niſi quia ambo eidem accidũt.4.meta.tex.cōmen.14.

Digreſſio de duplici pdica/ tiōe nāli,& p/ ter nām.

Prædicatio duplex.

Accidētium attributio ad ſubſtātiam eſt eſſentialis,uerbi gratia/muſica in ſorte:ſed attributio ac cidētis ad accidens eſt per accidēs.4.meta.tex.cō.14.Vbi aduerte q; Cōmen. declarās quō acci/ dentia de ſubſtātia dicantur eſſentialiter/dicit,qa iſta pdicatio cōuenit cum pdicatione ſubſtan/ tiali in hoc qđ eſt ſm curſum naturalem.Accidētia enim exiſtunt in ſubſtātiis per ſe/& attribu/ untur eis eſſentialr:& ſm q; ſubſtātiæ diſponuntur per illa ſunt accidentia ſubſtātiarũ.Attribu tio autē accidentis ad accidens nō eſt eſſentialis. ¶ Vbi aīaduerte q; ſm Peripateticos duplex eſt prædicatio/naturalis uidelicet & pter naturam/ſicut bene notat Cōmen.in.7.primæ philoſo/ phiæ/in cōm.59.Vbi ſcire debes q; (ut dicũt logici) pdicatum habet modum formæ/& ſubiectũ habet modum materiæ: ideo ꝓpoſitiones ſpecificātur à pdicatis & nō à ſubiectis.Et quia reſpe ctus ſuperioris ad inferius eſt reſpectus continētis ad contētum,& totius ad partes:talis autem reſpectus eſt ſicut reſpectus formæ ad materiā:de continēte ad contētum/patet.4.cœli & mun di.tex.cō.23.De toto & partibus patet ex.7.meta.cō.35.Similiter quia diſpoſitio accidentis ad ſubſtātiam eſt reſpectus formæ ſm quid perficiētis ad ſubiectũ tāquā ad materiam.Subſtantia enim ut ſcribit Cōmen.in.4.meta.cō.2.non eſt cauſa accidētium/neq; ſm agēs/neq; ſm finem: ſed quia eſt ſubiectũ eorum & cōſtituũtur per illam.Inde ſequitur q; quotiēſcũq; ſuperiora p/ dicantur de inferioribus/aut accidētia de ſubſtantiis/ſiue ſint propria/ſiue cōmunia/oēs iſtæ p/

dicationes ſunt naturales/quia in talibus p̄dicatur id quod debet p̄dicari/& ſubiicitur id qđ de bet ſubiici ſm naturam.nam ſm naturam illud aptum eſt p̄dicari qđ habet reſpectū formæ,& illud eſt aptum natū ſubiici,quod habet reſpectū materiæ.¶ Ex quo ſequitur ꝙ quotiēs prędi cantur inferiora de ſuperioribus/aut ſubiecta de accidētibus/aut accidētia de accidentibus/aut idem de ſeipſo/omnes iſtę p̄dicationes ſunt nō naturales:nam in talibus p̄dicatur id qđ nō ha/ bet habitudinem formę,& ſubiicitur id qđ non habet habitudinē materiæ.De primis duobus modis clarū eſt.nam quādo prædicatur inferius de ſuperiori/aut ſubiectū de accidente,nō eſt habitudo p̄dicati ad ſubiectum habitudo formæ ad materiā.De tertio etiā ubi p̄dicatur accñs de accidente/nō eſt habitudo ſubiecti ad p̄dicatum,habitudo materiæ ad formā : quodlibet.n. accñs eſt forma in ſe,& ideo ſi unū ſit materia alterius/hoc eſt p accñs.uidelicet reſpectu ſubie/ cti tertii/cui ambo accidūt.Simil'r prædicatio in qua idem p̄dicatur de ſeipſo/eſt p̄ter curſum naturalē.Cum enim materia ſit primo diuerſa à forma:impoſſibile eſt ut idē reſpectu ſuimte habeat reſpectū materiæ ad formam:& ideo iſta p̄dicatio eſt in fine prędicationis exeūtis à natu rali prædicatione.Vnde Cōmen.in primo priorū.in digreſſione de quarta figura cōtra Gal.in fert.ꝙ data quarta figura/ſeqtur ꝙ idem ſit prædicatum de ſeipſo,qđ eſt in fine abhominatio/ nis.Et in.4.meta.cō.3.d.ꝙ prędicatio in qua idem p̄dicatur de ſeipſo eſt nugatoria.Licet enim Porphyrius dixerit indiuiduū de uno ſolo p̄dicari:illud tñ non eſt ſm curſum naturalē.¶ Vñ Ariſto.aīaduertens ad iſtud,dixit in p̄dicamentis/à prima ſubſtātia nullam eſſe prędicationē.ſ. naturalem & ꝓprie dictā de qua eſt ſciētia.¶ Et aīaduerte/ꝙ licet triplex dicat̃ eſſe prædicatio per accidēs:una eſt quādo accidēs prædicat̃ de ſubiecto.ſcđa quando de accidente prædicatur ſubiectū.tertia quādo accidens prędicat̃ de accidēte:prima ſola dicit̃ prędicatio naturalis/duæ reliquæ ſunt pręter naturā.Et prima ex hoc ꝙ eſt ſm curſum naturalē/cōparata ad alias duas, quæ ſunt pręter naturæ ordinē/quodāmodo eſſentialis dici pōt/quia aſſimilatur prędicationi/ bus ſubſtātialibus & per ſe/quæ ſunt ſm curſum naturalē.Ex quo patet ſm Peripateticos/p̄di cationes per ſe & eſſentiales nō conuerti in per ſe.qa impoſſibile eſt ambas eſſe p̄dicationes ſm curſum naturalem.Et prædicationes per ſe,quę ingrediūtur demōſtrationem ſimpl'r/debēt eē ſm curſum naturalem:ſicut elicit̃ ex Ariſto.primo poſteriorū.ubi ꝓbat ꝙ in prædicatis per ſe non eſt ꝓceſſus in infinitum/nec in ſurſum/nec in deorſum.Et ibi pulchre elicit̃ diſtinctio præ allegata de duplici prædicatione ſm naturā & pręter naturā/ſicut bene ibi notauit Ioā. Grāma/ ticus.Et hoc etiam pulchre elicitur ex doctrina Cōmentatoris in præſenti loco/ſicut poteris be ne perpēdere.Hic tamē cōſidera,quæ ſit prędicatio magis præter naturam/an quādo ſubiectū prædicatur de accidēte/an quando accidens de accidente prædicatur.

Cōmē.12.

"

In.c.đ ſpē.

Capit. de ſubſtātia.

Nota de tripli ci p̄dicatione accidentis.

Te.cō.35.

Accidens/impoſſibile eſt ut ſit ſine ſuo ſubiecto.4.meta.cōmen.25.Idem primo phyſi.tex.cōmē. 14.39.&.7.meta.tex.cōmen.2.

Accidens ſecundum rationem eſt toto prius/ut muſicum/homine muſico. non enim contingit muſicum eſſe/non exiſtente aliquo muſico.5.meta.tex.cō.16.& eſt in cap. de priori.

Accidentiū diffinitiones ſignificāt plures intentiones una intentione/quia in diffinitionibus ac/ cidentium ſummuntur ſua ſubſtātia:& ideo dicuntur habere aliquā diffinitionem.5.meta. cōmen.34.uide.7.meta.12.17.18.&.19.

Accidentium quædam ſunt ſeparabilia/quædam uero inſeparabilia.5.meta.tex.cō.ultimi.

Accidens multis modis dicitur.5.meta.tex.cōmen.ultimi.

Accidentaliter euenientia non habent cauſam terminatam.ibidem.&.2.phy.tex.cō.49.&.50.

Accidentis primus modus poſitus in.5.meta.& ſecundus differunt, quia primus eſt de caſu/ſe/ cundus eſt de p̄dicabilibus per accidens. Item primus modus eſt cauſa/ſed per accidens, ſed ſe/ cundus modus non eſt cauſa.5.meta.cōmē.ultimo. Vide clare de hoc in.2.phy. cōmen.49.ubi animaduerte ꝙ iſta differentia fuit notata per lucidiſſimum Themiſtium/in.2.phyſi.loco prę/ allegato.uide illum ſi placet.

Accidens uidetur propinquū non enti.6.meta.tex.cō.4.& ratio:ut inquit Cōmen. eſt/quia tale quod eſt per accidens raro ſit.

Accidens illud eſſe dicimus quod neq; ſemp neq; frequenter euenit.6.meta.tex.cōmē.5.

Accidentaliter factorum cauſæ ſunt ſecundum accidens.ibidem.

Accidentia non dicūtur entia niſi quia ſunt diſpoſitiones entis,& multi homines negant ea eſſe. albedo enim non eſt album.4.meta.cō.2.idem.7.meta.tex.cō.2.&.12.meta.tex.c.3.

Accidentia dicuntur entia eo quia taliter entis.7.primę philoſophię.tex.cō.2.Nota ꝙ ly quia/eſt

redditio cauſę materialis/ſicut exponit iſtam authoritatem Auer.in.4.meta.tex.cō.2.ubi dicit/
» ꝙ licet hoc nomen ens dicatur multis modis, tamen in omnibus dicitur ens: quia attribuitur
» primo enti ſubſtantiæ,& iſtę attributiones in unoquoq; ſunt diuerſæ . Prędicamenta enim at/
» tribuuntur ſubſtantiæ/non quia eſt agens aut finis eorum: ſed quia conſtituūtur per illam/&
» ſubiectum eſt eorum.& uniuerſaliter non dicuntur entia,niſi quia ſunt diſpoſitiones entis,&
» multi homines negant ea eſſe . Albedo enim non eſt/ ſed album. Vide quæ ſcripſi in proprio
Theoremate de hoc/in Theorematibus meis.

Accidens nullū ſeparabile eſt à ſubſtātia.7. meta.t.c.4.&.12.met.t.cō.3.idē p̄mo phy.t.cō.14.

Accidentia non/ſunt quæſita per ſe/ſed ſecundum quod ſunt diſpoſitiones ſubſtantiæ demon/ ſtratæ.7.meta.tex cōmen.4.

Accidentia quælibet ſunt poſteriora tempore ſubſtantia. Nam ſi fuerint ſeparabilia/ clarum eſt. Si uero fuerint inſeparabilia/illud ueritatē habet rōne ſubiecti: quia ſubiectū ex quo generat̄ ignis eſt prius igne & calore eius.Cōmen.7.meta.cō.4. Michael epheſius locum illū aliter in/ terprętatur. Vide etiam/ſi placet expoſitionem noſtram in theorematibus noſtris.

Accidentiū ſubiecta ſunt alia à naturis eorū,& ideo ſubiecta non ſunt genera eorū.7.met.cō.13.

Accidentia non habent diffinitionem ſimpliciter,ſed habent ſermonem qui eſt maioris declara/ tionis quā nomen.7.meta.tex. cōmen.14.

Accidentia licet non habeant quiditatē ſimpl̄r,habent tn̄ aliquā quiditatē.7. met.t.cō.14.&.15.

Accidētia/ſi quis dixerit habere diffinitiones/dicet ipſa habere magis q̄ habēt,& qui negat ea hr̄e diffinitiones/dicit ea non habere illud quod habere debēt. Cōmen.7.meta.cō.15.ubi Cōmen. documētum apponit dicēs,illud etiā dictum fuiſſe,ꝓpter antiquos qui de hoc duas habuerūt opiniones:ſed ipſe induxit tertiā quæ eſt uera/& eſt/ꝙ cū diffinitiones ſint duobus modis, ui/ delicet ſimpliciter,& modus conueniens naturæ rei cuius eſt diffinitio.& ideo licet accidentia: non habeant diffinitionem ſimpliciter:habent tamen aliquam diffinitionem.

Accidentia ſunt in ſubiectis duobus modis.7.meta.cō.18.&.17.& primo phyſi.29.

Accidentia per accidens non habent diffinitionem omnino/ſed bene accidentia eſſentialia/qa dif finitio ſignificat res terminatas in diffinito.7.metaphy.cōmen.18.

Accidētia per accidens inherētia ſuis ſubiectis/quādo accipiuntur in ſuis ſubiectis eſſentialibus/ habēt nomina,quæ ſignificāt utrūq;/ut ſymitas.7.meta.cō.18.¶ Inde collige de intētiōe Auer. accidētia per accidēs poſſe cōparari ad duplex ſubiectum,uidelicet,ꝓprium/& ſic reſpectu eius ſunt eēntialia/& diffiniūtur per illud/ut ſymitas per naſum.Et ad ſubiectū extraneū/& ſic ſunt per accidens reſpectu illius/& ſic nō habent diffinitionē datam per illud. Vnde iſta,ꝓpoſitio eſt ſatis uulgata in doctrina eius/ut patet primo cœli.cō.14.ubi ſcribit/ꝙ naturale in aliqua ſpecie neceſſarium eſt ut ſit prius accidēte/& impoſſibile eſt ut poſterius ſit ſine priori, & ꝙ aliquid ſit accidētaliter & nūquā natural̄r.Cōſimile habet̄ in eodem libro primo de cœlo.in com̄.62.& in.4.phy.43.&.67.idem.2.de aīa.cō.133.tertio de aīa.cō.28.Et eſt ſentētia Ariſto.in 2. phyſi.in trac.de caſu & fortuna.in tex cō 66.ubi exp̄ſſe habet̄ ꝙ nihil per accidens eſt natura prius eo, quod eſt per ſe:& ita/cum poſterius non poſſit eſſe ſine priori/impoſſibile eſt ſimpliciter,ꝙ ali/ quid ſit accidentaliter/& nūquam eſſentialiter.

Accidētia quodāmodo habēt diffinitionem/& quodāmodo nō habēt.Nam ſi per diffinitionē in telligit̄ illud quod dat q̄ditatem rei,ꝓpriam ſibi:& cōuenit nomini ſine additiōe & reiteratio/ ne:tūc diffinitio nō erit niſi ſubſtātiarum.Et cū fuerint accepta alia quæ ſunt p̄ter ſubſtātiam/ ſm̄ ꝙ ſunt entia/continget ut habeant diffinitiones.7.meta.cōmen.19.

Accidentia ſm̄ ꝙ ſunt paſſiones ſubſtantiarum prædicātur de ſubſtātiis,ſm̄ nomina, ſed ſecun/ dum diffinitiones nō poſſunt prædicari.7.meta.cōmen.21.idem in prædicamentis.

Accidētia magis dicūtur pati q̄ generari/qa generatio,ꝓprie eſt ſubſtātię.7.met.cō.22.Credo cau/ ſam eſſe/qa ex primo de generatione.cap̄.de facere & pati,& eſt in tex.cōmē.50.paſſio eſt meri/ to contrarietatis.Et generatio non eſt de contrario in contrarium/ſed de contradictorio in cō tradictoriū:ut patet.5.phyſi.tex.cōmen.7.ideo accidētia magis dicuntur pati q̄ generari.

Accidentium generatio quomodo eſt ſimilis generationi ſubſtātiarum.7.meta.cō.31.

Accidentia poſſunt accipi loco differentiarum ſubſtātialium propter latentiam differētiarū ſub/ ſtantialium.8.metaphy.cōmen.5.&.7.metaphy.cōmen.41.

Accidēs nullū prius eſt iis,quæ ſunt ſm̄ ſe.11.meta.cap̄.7.& in.2.phyſi.tex cōmen.66.

Accidentium radix eſt/ꝙ ab aliis ſuſtentantur;& quiditatem habent.Ex libro deſtructi.diſputa.

6.in ſolutione.6.dubii/in fine.

Accidentia non denominantur à receptione:neq̧ formæ,quæ ſunt ſuperficies/lineæ neq̧ pūcta. Ex diſputa.7.in ſolutione.3.dubii.& eſt authoritas Philoſophi.4.meta.tex.cōmen.14. Accidēs accidenti non accidit/niſi quia ambo eidem accidunt.

Accidētia aīę faciunt dilatādo & cōſtringēdo ſpiritus/exhalare ſupflue/ut excedēs gaudiū & triſtitia.& inde in ſubſtātia mēbrorū anhelitus ſpūs malā reqrit cōplonē.7.colliget.cap.16.

Accidēs nemo poſuit eē partē ſubſtātiæ inquātū accidēs/ſed inquātū exiſtimatur ipm notificare eſſentiam indiuidui ſubſtātiæ:ut qui poſuit corporeitatē/quæ cōſtat lōgitudine/latitudine/ & ꝓfunditate/notificare eſſentiā indiuidui ſubſtātiæ/opinatus eſt iſtas dimenſiones eē ſubſtātias. Cōmē.in paraphraſi meta.trac.1.cap.de ſuba.De hac opione meminit Cōm.ēt.4.cœli.cō.40.

Accidētium nouē ꝑdicamentorū/q̄dam habent relationem ad ſubam/ita ꝙ ſubſtātia apparet manifeſte in eorū diffinitionibus,quædam uero nō/ut ſunt quatuor prędicamēta.uidelicet quātitas/qualitas/relatio/& quādo,& ꝑcipue quando ſumuntur per intellectum abſtracta,& ſignificātur per noīa in abſtracto.uerbi grā albedo dū diffinit̄/& dicit̄ ꝙ eſt color diſgregatiuus uiſus,& magis adhuc de magnitudine & figura,ex paraphraſi meta.trac.2.colūna.4.

Accidētia hñt ꝙ in ſui diffinitione reperit̄ diffō ſubę,uel potētia ꝓpinqua/uel actu.ibidem.

Accidentia & affectiones/quāuis non ſint à ſubiectis abiuncta,tamen eadem ſubiectis non ſunt. Themi.4.phyſi.ſuper.99.

Accidētium ſeparabiliū & inſeparabiliū cōditio hec eſt/ut iueniant̄ in q̄libet ſpecie quādoq̧/& quandoq̧ non.5.phyſi.cō.45 & elicit̄ ex tex.de regularitate & irregularitate motus.

Accidit in qbuſdam artificialibus ut principiū ſit in ipſo ſubiecto.2.phy.cō.3.&.5.phyſi.cō.2.

Acetum eſt in ultimitate ſubtilitatis & inciſionis:& tamen eſt frigidum:quia calor,qui eſt in eo ſuſtentatur frigiditate,quæ eſt in eo,quia frigiditas ſua compungit ipſum & comprimit ipſum ad partes intrinſecas membri.5.colliget.c.30.

Acetum à tota ſubſtātia ſua aſſimilatur ſpleni/eo ꝙ ſuum nutrimētū cōplexioni aceti aſſimilat̄, & hæc eſt melācholia.Et ideo potiones,quæ in purgatione ſplenis dantur non debent ab aceto priuari/quia ipſum eſt ei cibus & medicina.7.colliget.cap.31.

Acetum inquātum acetū os ſtomachi ledit.6.colliget.ca.11.Galenus etiam in.6.libro de cauſis ſimptomatum.d.ꝙ melācholia generatur ex ſanguine aſſato.& frigida quidem eſt/quia terreſtris:ſed non eſt caloris expers ſicut cinis & acetum.

Acetoſitas generat̄ à frigiditate.3.colliget.c.6.Et nota ꝙ Auer.in.3.colliget.ca.16.qđ eſt de accñtibus ſupuenientibus uirtuti nutritiuæ in generali:tenet eādem ſnīam.uidelicet ꝙ acetoſitas in ſtomacho accidit ex mala digeſtione/merito frigiditatis.Et ibi dicit ꝙ Alex.d.ꝙ prouenit à calore.ubi Cōmen.uolēs ſaluare dictum Alex.inquit.Et debes ſcire ꝙ hoc accidens ꝓuenit ſicut „ accidens/quod fit ex uino ꝙ aceſcat/ꝓpter aerem calidum:& apparet ut ſit una actio accidentalis/quæ ſubſtātialiter fit à ſubſtātiali/& accidētaliter à contrario:ſicut in pluribus pſcrutari pōt „ & inueniri.uult dicere ꝙ acetoſitas ſubſtātialiter fit à frigido/& accidentaliter à calido.

Acetoſitas uini.d.Alexan.fit per calidum ſicut per frigidum.3.colliget.c.40.

Acetoſitas in eo ꝙ acetoſitas incidit:& maxime quando eſt coniūcta calori.5.colliget.cap.42.ubi loquitur de bachal.i.de aceto.

A cōtingēte equaliter nulla actio ꝓuenit,ſm ꝙ eſt cōtingens ęqualr̄.2.phyſi.cōmen.48.

Accio agentis & patientis eſt una in ſubiecto,& duo ſecundū diffinitionem:& ſimilr̄ eſt in motore & mobili.3.phy.cōmen.18.& habet̄ in tex. Idem enim eſt actus motiui & mobilis.

Actio eadē poteſt eſſe duorum/qñ illa actio nō facit illa habere eandē quiditatē.3.phy.cō.20.

Actio quādoq̧ ſummitur pro quodam cōmuni actioni agentis, ſiue illud fuerit agens uerū motum/aut aliquā tranſmutationū,quę non ſunt motus.Et ita eſt etiam de paſſione.5.phy.cō.10.

Actio cuiuſlibet entis perficitur per quātitatem & qualitatem terminatā; ſicut eſt diſpoſitio in entibus artificialibus.6.phy.cōmen.91.&.32.idem.2.de anima.tex.cōmen.41.

Actionem nouam poſſe imediate prouenire ab agente antiquo abſq̧ hoc ꝙ illic ſit cauſa q̄ fecit illud agere in aliqua hora magis q̄ in alia,eſt ſermo ſophyſticus.8.phy.cō.4.&.15.

Actio noua non pōt à uoluntate antiqua prouenire,niſi ſit actio antiq̄ media.8.phy.cō.15.

Actiones infinitę eſſentialiter/impoſſibile eſt ut ſint neceſſariæ in eſſendo per nouam actionem/ ſed per accidens poſſibile eſt ut ſint infinitæ,non quia quædam ſint neceſſariæ in eſſe quorūdā 8.phyſi.cōmen.15.contra loquentes ſuæ legis.

Actio principii,ſi æterna fuerit,non oportet eius quęrere cauſam:ſi autem illa actio fuerit noua à principio ęterno/illius oportet aſſignare cám.8.phy.tex.cõ.15.cõtra Democritũ & antiquos.

Actiones naturæ neceſſe eſt ut habeant,continuationem & eternitatẽ/aut in agendo alterum cõtrariorum tãtum/ut eſt motus ignis ad ſupius ſemper/& terræ ad inferius;aut in agendo duo contraria ſucceſſiue/ſicut eſt de generatione & corruptione conſequentibus motũ ſolis/& aliis contrariis conſequentibus iſtum motum.8.phyſi.cõmen.15.

Actiones principiorum æternorũ ſi nouæ fuerint ſicut actiones nõ æternorum, digniores ſunt ut habeant cauſas.8 phyſi.cõmen.15.

Actio uirtutis nutritiuę nũquam ceſſat,quia ceſſatio eius eſt mors.8.phy.cõmen.20.&.2.de anima cõmen.5.& in libro de morte & uita.

Actio quælibet habet qualitatem propriam & quãtitatem:ſicut enim actio hominis non poteſt prouenire niſi à forma hominis/ita etiam non poteſt prouenire niſi à ſua magnitudine.& ideo magnitudo hominis eſt terminata naturaliter/ & ſimiliter ſua forma: & eſt ita in unaquaqꝫ rerum naturalium.8.phy. cõmen.62.contra negantes minima naturalia.

Actionem habens in ſe habet actionem in alio:& quod habet actionem in ſe eſt ſpirituale & non corporeum.2.cœli cõmen.17.conſimile ibidem.cõ.21.&.2.phy.cõ.88.

Actio entis æterni eſt ſuum eſſe.ibidem cõmen.17.

Actio rei non æternę non eſt primo niſi propter eſſe aliorum entium. ibidem.

Actio eſt manifeſtior habitu/cum ſenſu apphendatur/& habitus intellectu/mediante actione.4. cœli.cõ.2.idem.12.meta.cõ.14.¶ Videtur fauere opinioni Doc.ſubtilis tenentis formã ſubſtãtialem nõ ĩtelligi per propriam ſpeciem/ſed arguitiue.ſed oppoſitum habetur.3.de anima.cõmẽ.4.&.5.uide in concordantiis.

Actio eſt finis formæ/& forma eſt finis generationis.4.cœli. cõmẽ.22.idẽ.2.phy.cõ.24.&.70.

Actiones ponuntur loco differentiarũ/ubi differentiæ rerũ latuerint.4.cœli in paraphraſi ſumma tertia cap.primo.idem.4.cœli.cõmen.26.&.8.phy.cõmen.32.

Actio eſt merito contrarietatis,& paſſio eſt merito ſimilitudinis.primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.48.& 49.

Actionis cauſa eſt contrarietas,& cã receptionis eſt genus cõe. primo de generatione.t.&.cõ.50.

Actiones animę ſunt qnque in genere.primo de aĩa.t.cõ.89.uide tu in cõcordantiis.

Actio attributa alcui pp aliq̃ duo/neceſſe eſt ut unũ eorũ ſit materia,& aliud forma. Forma aũt eſt illud ꝓpter quod actio primitus attribuiť enti.2.de aĩa.cõ.24. ¶ Nota tamen ꝙ deficit una alia pars quã expreſſit Cõmen.3.de anima.cõ.36.quia poteſt aliqua actio attribui alicui ꝓpter duo,quorum unum eſt agens,& aliud eſt inſtrumentum.

Actio primitus attribuitur enti propter formã.Et iſta conuertiť.ſecundo de aĩa cõ.24.

Actio & paſſio in patiente ſunt,& non in agente.ſecundo de aĩa.tex.cõmẽ.140.

Actio intellectus eſt duplex,formatio & fides.3.de aĩa.tex.cõ.21.idẽ.5.meta.cõ.34.

Actio intellectus,q̃ eſt formatio ſemp eſt uera:non aũt actio q̃ eſt fides.3. de aĩa.t.& cõ.26.

Actio iſta, quæ eſt creare intellectu & facere/ea eſt prior in nobis quam intelligere ea/ ſicut dixit Alexan.3.de anima cõmen.36.

Actio animæ ſenſibilis eſt cõmunis animæ & corpori,quia non fit niſi per inſtrumenta. Ex cõmento ſuper libro de ſomno & uigilia.

Actio alicuius agentis,aut motus in aliquo patiente,in reſpectu agentis dicitur actio,& in reſpectu patientis dicitur paſſio.5.meta.cõmen.25.idem tertio phyſi.20.

Actionis malitia demonſtratur in idiomate græco/per priuationem/tam in animatis q̃ in animatis.5.meta.cõmen.17.

Actio cum paſſione ꝓprie nõ eſt idẽ:ſed cui hęc inſunt motus.3.phy.tex.cõ.22. ¶ Vbi aĩaduerte de mente Philoſophi actionẽ & paſſionẽ fundari in motu/tanq̃ in ſubiecto:& quia unus & idẽ eſt motus qui per reſpectum ad motorẽ ut agit in mobile.quod nihil aliud eſt q̃ mouere,ut.d. Philoſophus.3.phy.tex.cõ.16. ſic dicitur actio.Per reſpectum aũt ad mobile/ut recipitnr in eo à motore,diciť paſſio.Nam ut.d. Cõmẽ.ibi,mouere eſt actio motoris in rem motã:& moueri eſt actio moti à motore:ideo actio & paſſio dicuntur eadem ſubiecto:ſed non ſunt ſimpliciter & proprie eadẽ.Identitas enim proprie & ſimplr̃ eſt à forma/non à materia:& quia alia eſt forma & ratio actionis,& alia eſt forma & ratio paſſionis, ideo non ſunt eadem ſimplr̃ & proprie. Vnde licet Ariſto.in tex.21.ibidem dixerit.At uero neqꝫ ſi doctio & diſciplina idem,& adiſcere

cum

cum docere idem:illud(ut notat Alexan.& Themiſtius)debet legi & intelligi ex ſuperabūdanti. ita ꝙ gratia diſputationis ſi concedat actionem & paſſioné & doctrinam & diſciplinam eſſe eadé, non tamen ſequeret agere & pati/& docere & adiſcere eſſe eadem:quia aliquid cōnotant cōcreta, quod non cōnotant abſtracta.tamen ſm rei ueritatem actio & paſſio nō ſunt ꝓprie eadem.ita ꝙ iſta authoritas eſt de méte Phi abſolute adducta & nō ex ſupabūdáti & diſputatiōis gr̃a.Et eſt in ſili/qa licet albū & dulce ſint eadé ſubiecto, nō tñ ſimpl̃r & ꝓprie ſunt eadé:qa alia eſt forma albi inquátū albū & alia eſt forma dulcis inquátum dulce.Et inde bene colligitur hoc.¶Collige etiá ex pręſenti loco quomō in intelligentiis abſtractis/& in rebus neceſſariis non reperit uerū agens: quia uera actio & uera paſſio fundant in motu uero,qui eſt actus entis in potentia/inquátum in potentia.Et quia in ſempiternis non eſt uera potentia nec uerus motus, ſed ſolum eſt motus eq/uocus & ſm ſimilitudinem:ideo etiam ibi eſt actio ſm ſimilitudiné. Intellectio enim dei eſt mo/tus equiuoce dictus/ut notat Cōmen.in.8.phy.in.cō.40. Et quia illa eſt cauſa efficiés totius entis, ſic intellectus diuinus eſt actiuus ſm ſimilitudinem.Sic intellige dictum Cōmé.12. meta.cō.44. ubi.d.ꝙ in abſtractis non eſt agens niſi ſm ſimilitudiné,quia uera actio fundatur in motu:& ibi non eſt motus uere,ſed ęquiuoce,& ſic actio ibi,ſi qua eſt/eſt ſcd̃m ſimilitudinem,qa fundatur in motu ęquiuoco,pro quáto ſcientia dei eſt cauſa oīum entium.12.meta.tex.cōmen.51.

Actiones proprie rerum ſunt illa ex quibus peruenitur ad notitiam eſſentie rerū occulte.7.meta. cōmen.9.idem.4.cœli cō.2.& in libro deſtru.diſputa.6.in ſolutione.6.dub.

Actio agentis nihil aliud eſt q̄ extrahere illud qđ eſt in potentia ad actum.7.meta.cōmen.28.&.8. metaphy.cō.15.12.metaphy.cō.18 &.44.& deſtruc.diſpu.2.in ſolutione.5.dubii.

Actio agentis non pédet a ſubiecto ſine forma,neq; à forma ſine ſubiecto.7.meta.cōmen.31.

Actio agentis dependet à ſubiecto ſecūdum ꝙ ſubiectum dependet à forma:quia ſubiectum non habet eſſe niſi per formam.ibidem.

Actiones nō diuerſantur niſi per diuerſas eſſentias:& ideo cum entia non habuerint actiones pro/prias non habebunt eſſentias proprias.9.metaphy.tex.cōmen.7.

Actio alia īmanens,alia tranſiens.9.metaphy.tex.cōmen.16.

Actio agétis nō depédet ab eſſe in tépore priuatiōis qđ eſt eé in potétia:neq; depédet ab eé in actu inquátū in actu,neq; de priuatione inquátū priuatio,īmo de eſſe defectibili cui coniuncta eſt pri uatio,unde actio agentis nō depédet à priuatione,qa priuatio nō eſt actio,neq; depédet de eſſe in coniuncto priuationi:id nāq; qđ habet eſſe in ultima ꝑfectiōe nō indiget aliquo dante eſſe.Ex li/bro deſtru.diſpu.3.in ſolutione.8.dub.Vide in contradictionibus nuper editis.

Actio quandoq; ſūmitur pro paſſione.5.phyſi.cōmen.38.

Actio animæ uidetur in capitulo qualis & non quanti.primo de anima.cōmen.68.

Actioné & paſſioné ab una & eadé natura ꝓcedere īpoſſibile eſt:ideo Philoſophi ſumpſerūt ſignū ſubiecti ex paſſiōibus,& ſignū formę ex opatiōibus.Ex libro deſtru.diſpu.6.in ſolō.6.dubii.

Actiones per organa/paſſiones per ſimilaria.& ideo ius ſentiendi in ſimilaribus ſita eſt. ex ſecundo de partibus animalium.cap̄.primo.& Cōmentator in cōmento.

Actio & motus differunt,quia actio conſeruat naturam agentis,motus autem abiicit à ſubſtantia. Item actio mométo perficitur,ut uiſio auditio,motus uero fit in tempore.Themiſtius primo de anima.cap̄.19.uide in concordantiis nuper editis.

Actio tanto fuſius & paſſio q̄ motus eſt,quanto genus à ſpecie.Themiſt.ſecūdo de anima.cap̄.19.ſu per tex.53.& habetur in tex.ubi Ariſto.d motum eſſe quédam actum:etenim actus duplex eſt in choatus ſeu inabſolutus:alter uero perfectus.

Actiones unius agentis non eſt extraneum diuerſificari diſpoſitionibus ſubiecti diuerſificatis. qn/to colliget.cap̄.23.uide in concordan.

Actiua ſicut diuerſificantur adinuicé per diuerſitaté materierū & formarū eorū.ita etiá actiua diffe runt à paſſiuis in potétia & actu,ꝑ diuerſitaté materierū & formarū eorū.12.meta.cōmé.26.

Actiuarum ſcientiarum principium eſt in agente pro hereſis.6.meta.tex.cōmen.primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit.2.de anima.tex.cōmen.139.

Actus alius primus,alius ſecūdus.2.de aīa.tex.cō.2.¶Nota ſm Alexá.in paraphraſi.cap̄.3.ubi ꝓbat aīam eſſe formá corporis:actū primū eé habitū ſeu poteſtaté,actū ſecūdum eſſe actum à poteſta/te ꝑfectū. Idé Simpli.Ammo.& Alber.in.q.de hoīe:& oés latini.Cōmen.aūt actū ſcd̃m dicit for/má opanté,actū primū formá circūſcripta opatiōe.Et Them̃.uidet ét in hac opinione eſſe.

Actu & potétia cōpoſita ita ſe hn̄t,ꝙ in eis aliud ſit ipſa res,aliud eſſentia.Themiſt.3.de aīa.cap̄.27.

¶ Ex hoc ſcire potes q̃re in ſola prima ĩtelligẽtia eẽntia & qditas ſunt idẽ oĩbus modis: in cæteris uero eſſentia quodãmõ differt à qditate, ut tenet Cõmẽ. in. 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolõ. q. 3. qa in oĩbus citra primã eſt potentia & imꝑfectio aliq̃. unde & ſcriptura. d. in angelis ſuis reperit prauitatẽ.

Actus ſecundus in his, q̃ natura cõſtant, non ſeparatur ab actu primo Themi. 2. de aĩa. cap̃. 3.

Actus eſt conſequẽs ipſius formę & umbra eius, licet dicatur ſm prius & poſterius. Et potẽtia eſt cõſequẽs ipſius materiæ & eius umbra, licet dicatur ſm prius & poſterius. Ex paraphraſi primę philoſophię, trac. 3. colũ. 4. ¶ Inde patet error illorum, qui ſumpſerũt rei umbra ꝓ rei ſubſtantia, & non diſtinxerunt inter abſolutam rationem materiæ & reſpectiuam.

Actus omnis cum motu. tertio metaphy. tex. cõmen. 3.

Actus & potẽtia ſunt cõtraria. 3. meta. cõmẽ. 19. intelligitur pro oppoſitis relatiue. 9. metaphy. tex. cõmen. 13. uide etiam primo de anima. cõmen. 6.

Actus unus numero eiuſdem eſt. 5. phyſi. tex. cõmen. 38.

Actus leuis eſt alicubi eſſe, & ſurſum. 8. phyſi. tex. cõmen. 32.

Actu quicquid exiſtit eſt in tempore. ſ. demonſtrato. 8. phyſi. tex. cõmen. 63.

Actus uniuſcuiuſq; determinatũ minimũ tempus habet ad non excedere. 2. cœli. tex. cõmen. 39. & eſt; ut inquit Simpli. ibidem: dignitas quæ inductione probatur.

Actus uniuſcuiuſq; uidetur in patiente, & diſpoſito in eſſe. 2. de anima. tex. cõ. 24. & 26.

Actu exiſtente uno, unus erit habitus. 5. phyſi. tex. cõ. 38. & Vide Themiſt. ibi.

Actus & generationes omnes circa ſingulare ſunt: ex prohemio metaphy.

Actus & potẽtia ſunt differẽtiæ ualde oppoſitæ, & accidũt oĩbus prædicamẽtis. primo de aĩa. cõ. 6. ¶ Nota ꝙ quãdoq; Cõmẽtator potẽtiã & actum nũcupat genera, ſicut. 3. phyſi. cõmen. 3. ubi. d. ꝙ Ariſto. uolẽs inueſtigare diffinitionẽ motus, incepit diuidere ens per potentiã & actũ, q̃ ſunt duo
» genera extra quæ nõ põt motus eſſe, aut nõ eẽ medium inter illa. Cõſimilem modũ dicẽdi habet
» in. 2. de aĩa. cõ. 30. ubi. d. ꝙ genera in diffinitionibus accepta, aut ſunt ſm uniuocationẽ, ut animal
» in diffinitione hoĩs, aut dicta multiplr̃, ut ens & potentia, & actus. Quãdoq; appellat accidẽtia, ut
» patet in. 2. phyſi. cõ. 32. ubi. d. ꝙ diuiſio per modos cauſarũ eſt diuiſio per accidẽtia. ubi inter illas diuiſiones datas per modos cadit diuiſio cauſarũ ꝑ potẽtiam & actũ, ut patet ibidẽ. in tex. cõ. 34. imo illa eſt cõis tribus præcedẽtibus diuiſiõibus modalibus. ſ. diuiſioni per prius & poſterius, & per ſe & ꝑ accidẽs, uniuerſale & particulare, ſicut ibidẽ habet, & etiã in. 5. meta. tex. cõ. 3. ubi notat do. Alber. ꝙ hoc ideo cõtingit, qa talis diuiſio per potẽtiã & actũ non ſupaddit illis diuiſionibus præcedẽtibus aliquã naturã: & ſimilr̃ eſt de cauſa ꝓpinqua: & eodem mõ eſt de cauſa per ſe, & de cauſa ꝑ accidẽs: & de cauſa uniuerſali & de cauſa particulari. & ideo etiã tales diuiſiones dicuntur date per modos & accidẽtia, qa non diuerſificãt genera cauſalitatũ, quia unũqđq; genus cauſę põt habere huiuſmodi diuiſiones datas per modos. Et etiã qa cauſa diuiſa per tales modos nõ diuerſificat̃ niſi accidẽtali differẽtia. Et ſic eſt de potẽtia & actu. dicit eñi Cõmen. 8. meta. cõ. 15. ꝙ agens extrahens aliqd de potẽtia ad actũ non largit̃ multitudinẽ ſed perfectionẽ. idẽ enim numero eſt ſortes in actu cũ ſeipſo dum erat in potẽtia: & nõ differt niſi ſm accidẽtalem alietatẽ, qa nunc habet eſſe magis ꝑfectũ q̃ dum erat in potẽtia. Vnde Auic. in. 5. ſuæ meta. d. ꝙ equinitas eſt tãtũ equinitas, & nõ eſt in actu nec in potẽtia, nec ſingularis, nec uniuerſalis, qa iſta ſunt accñtia & nõ ſunt de rei quiditate. ¶ Nõ incõuenit ergo ſm diuerſas cõſiderationes, actũ & potentiã nũcupare genera, & nũcupare differentias, & nũcupare modos ſeu accidentia: nã non eſt cura Philoſophis de nominibus. primo phyſi. cõ. 1. ſi enim cõſiderantur ut ſunt cõceptus cões & tranſcẽdentes, ſic dicũtur genera, non uniuoce dicta ſed multiplr̃. i. ſm prius & poſterius. ſicut etiã plerũq; Cõmẽ. d. de ente, ut patet. 5. meta. cõ. 4. ubi. d. Philoſophus in tex. ꝙ omne qđ habet differẽtiam habet genus, ſed nõ omne qđ habet genus habet differẽtiã. ubi Cõmen. d. ꝙ hoc fuit dictũ ꝓpter genera generaliſſima quæ habẽt genus multiplr̃ dictũ. ſ. ens & unũ, & non habet differẽtias. ¶ Vnde dictum Porphyrii aſſerentis ens nõ eſſe genus decẽ ꝑdicamentis, intelligit̃ de genere uniuoco, ſicut logicus loquit̃ de genere. Si uero cõſiderãtur potentia & actus, ut per illas tãquã ꝑ differentias analogas ens diuidit̃: ſic appellant̃ differentiæ. Si uero cõſiderantur ut nõ faciunt diuerſitatẽ eſſentialem, ſic dicũtur modi, ſiue accidentia. ¶ Ex quo patet cõtra formalizantes qui appellãt huiuſmodi diuiſiones entis datas per modos intrinſecos, & uolunt modũ intrinſecũ non dicere aliam formalitatem aut cõceptum niſi cuius eſt modus, & uolunt qđ nõ egredit̃ nec ingredit̃ primũ modum dicẽdi per ſe: ſed eſt ſicut hõ qui ſtat cum uno pede in limine domus intra, & cum alio extra. Patet enim ꝙ imaginatio iſtorũ eſt phãtaſtica, & nõ habet robur ex fundamentis ueris, qa idẽ

Q̃ nõ ens dicatur gen' ad io. ꝑdicamenta.

Taxat Scotiſtas d modis intrinſecis.

eſt

eſt iudicium de iſtis & de cæteris accidentibus: ſed nõ eſt differentia, niſi q̃a iſta ſunt tranſcendentia, & alia ſunt limitata. ¶ Et aduerte ꝙ oppoſitio inter potẽtiam & actũ eſt relatiua, & iſta eſt prima inter oppõnes relatiuas, ſicut diuiſio per unũ & multa eſt prima inter diuiſionẽ, quæ dant̃ ꝑ priuationem & habitũ, ut alias declaraui. Et aduerte ꝙ accidũt oĩbus decẽ p̄dicamentis. unũqđq; enim decẽ p̄dicamentorũ diuidit̃ per potentiam & actũ: quia ut habet̃. 12. meta. tex. cõ. 26. res uniuſcuiuſq; p̄dicamenti, quãdoq; eſt in potentia, quãdoq; eſt in actu, ſicut etiam. d. Cõmen. 3. phyſi. cõ. 6. ¶ Ex quo patet ex mente Ariſt. & Cõmen. Cœlum & ſempiternas ſubſtãtias nõ eſſe in prædicamento. nullum enim ſempiternum eſt in potentia, ut dicitur. 9. meta. tex. cõmen. 17. ita notat Cõmenta. in ſecũdo cœli. cõmen. 49. & ſuper Porphyrio. in cap̃. de ſpecie. Notãdũ.

Actus duplex perfectus, & imperfectus. 3. phyſic. tex. cõmen. 15. ¶ Vbi luciđiſſimus Themi. ponit pulchram differentiã. inq̃t enim. Duplex eſt in unaquaq; re ſpẽs perfectionis & actus una q̃ adeſt »
cum abſoluta perfectaq; res eſt, quũq; naturam ſuam eſt pleniſſime cõſecuta uerbi gratia oculus »
poſtq̃ eſt perfectus actum ſuũ & perfectionẽ ſeu functionem ſuã habet, quę uiſio eſt. ipſe autem »
actus à forma nihil differt. Hoc enim eſt oculum eſſe, qđ eſt actu ipſo uidere. atq; hũc ego actum »
perfectionemq;, motum etiã nõ dico: utpote qui ſit forma & ſpecies, & ad quietis potius q̃ ad mo »
tus naturam accedẽs. Altera ſpecies perfectionis & actus eſt q̃ adeſt rei una cum poteſtate, qualis »
eſt ipſa formatio & fabricatio pupillarum. Et talis actus motus eſt etc. »

Actus ſeparat. 7. meta. tex. cõ. 49. Vide in Theoremate ꝓprio de hoc.

Actus nomen uenit, qui ad endelechiam compoſitus. 9. meta. tex cõmen. 3.

Actus eſt forma. tex. cõmen. 17.

Actus eſt prior potẽtia rõne, ſubſtantia, & tẽpore. 9. met. t. cõ. 13. Et declarãs q̃uo ſit prior tp̃e. inq̃t. Tempore eſt q̃dem ut ſic; eſt autẽ ut non. nam ſpẽ quidẽ prius eſt agens, numero uero non.

Actu ens fit ex poteſtate ente, ab aliquo actu ente. 9. metaphyſicæ. tex. cõmen. 13.

Actus eſt melior & honorabilior potentia: & hoc in bonis, nam in malis actum eſſe deteriorem potentia. 9. meta. tex. cõmen. 19.

Actus malus eſt peior potentia ad illum. ibidem.

Actus eſt ratio intelligendi. 9. meta. tex. cõmen. 20. uide in Theorematibus.

Actus ultimus eſt cauſa in unoquoq; ente, ut in ipſo ĩueniant̃ plures actus q̃ unus. Et ſilr̃ ultimũ ſubiectum qđ eſt in pura potentia, eſt cauſa ut alia ſubiecta acq̃rant potentiã. Et ideo illud qđ eſt inter hęc duo extrema nõ dicit̃ eẽ purus actus, neq; pura potẽtia ex paraphraſi met. tra. 3. col. 4.

Actus deſcriptio eſt ut res non ſit in illa diſpoſitione ſm quam eſt in potẽtia. 9. meta. tex. cõ. 11. ubi Cõmen. d. ꝙ quia actus & potentia ſunt oppoſita relatiue, nullũ malum ſeq̃tur ex hoc ꝙ unum ponitur in deſcriptione alterius. unde etiam illud dicitur eſſe in potentia, quod non eſt in illa diſpoſitione in qua eſt dum eſt in actu.

Acumẽ angulorũ in corꝑibus cõburẽtibus, forte ſm Ariſt. eſt cã cõbuſtionis ꝑ accñs. 3. cœli. cõ. 72.

Acutum æquiuoce dicitur de ſtilo, uino, & ſono. 7. phy. tex. cõmen. 24.

Acutũ mouet ſenſum in pauco tẽpore multũ, graue uero in multo paucũ. 2. de aĩa. tex. cõ. 86.

Acute uidere, audire, & olfacere, bifariã dicitur. Ariſt in. 5. de generatione animaliũ. cap̃. 2. & in fine primi cap̃. eadem diſtinctio in ſpeciali de uiſu ponitur. ¶ Inde colligere potes ſenſus hominis omnes temperartiores eſſe ſenſibus aliorum brutorum. contra uulgares.

Ad aliquid neceſſario eſt omne quod intelligitur in reſpectu alterius. 7. phyſi. cõmen. 17.

Ad aliquid tres ſunt modi. 5. metaphyſi. tex. cõmen. 20.

Ad aliquid alia ſcđm ſe. alia ſm accidens ſunt. 5. met. tex. cõmen. 20.

Ad aliquid quædam dicuntur ſecundum genera eorum, ut medicina ad aliquid eſt, quia ſcientia eſt eorum quæ ſunt ad aliquid ſupra.

Ad aliquid quæcũq; non ſunt contraria, non habent medium, ut ſcibilis & ſcientię nullum eſt medium. 10. meta. tex. cõmen. 22.

Additio caliditatis agẽtis in caliditatem corporis non eſt ſcđm additionem ꝑtis in toto, & ulr̃ ſcđm additionem agentis in paſſionẽ patientis. 4. phy. com̃. 84. & habetur in textu. Facit cõtra ponẽtes intẽſionem formarũ fieri per additionem partis gradualis ad partem gradualem.

Adeps & ſeuũ ſunt finis bonæ cõcoctionis ſanguineę. ex. 3. de ꝑtibus aĩaliũ, ubi de renibus agit̃.

Adeps & ſeuum moderata cõferunt. 2. de partibus animalium. cap̃. 5.

Adeps & ſeuũ differunt, quia ſeuũ eſt terreſtrioris ſanguinis excrementum ſupra.

Adipe & ſeuo animalia exanguia carent ſupra.

Adipis exuberantia inducit ſeuũ/& præparat interitum ſupra.
Adipis exuberantia inducit ſterilitatem ſupra.
Adipe pingueſcentia cõſtat eſſe minus fecũda/tam mares q̃ fœminas.3.de natura aĩalium.c.18.
Admiratio & dubitatio/ex ignorantia prouenire uidentur ex prohemio metaphy.
Aduſta fere oĩa hñt aliqd caliditatis,ut cinis/calx/ſedimẽ/excremẽta, ex.2.de ptibus aĩaliũ.ca.20.
Adunatum eſt poſterius naturaliter reſpectu continui.5.phy.tex.cõ.27.
Aer in motu proiectorũ poſtq̃ ſepatur ab expellẽte,mouet̃ à ſua forma naturali,& ante ſepationẽ mouetur ab utroq;.4.phy.cõ.68.Vide etiam in.8.phy. cõmen.82.&.3.cœli.cõ.28.
Aer ẽm tactũ ſentit̃ eſſe corpus,& ſi ẽm uiſum exiſtimet̃ eſſe nihil cũ nõ habeat colorẽ.4.phy.c.78.
Aer & aqua talem habent naturam/ꝙ cum acceperũt principium mouendi ab alio/mouentur per ſe.8.phy.cõmen.82.&.85.idem.3.cœli.cõmen.28.&.4.cœli.cõmen.39.
Aer & aq̃ nõ hñt aptitudinẽ ad diuiſionẽ & paſſionẽ eq̃liter in oĩbus ſuis partibus.8.phy.tex.c.85.
Aer minime aliorum habet differentias ſenſibiles/conſequenter uero aqua.primo phyſi.tex.cõmẽ. 54.& primo de generatione.19.& ſecũdo de anima.113.
Aere/natura utit̃ tãq̃ organo ĩ utroq; motu,natus eſt enĩ hic & grauis & leuis eẽ.3.cœ.te.cõ.28.
Aer adiuuat graue grauitate/& leue leuitate.tertio cœli.cõmen.28.
Aer & aq̃ in motu ꝓiectorũ poſtq̃ accepit principiũ motus à motore extrinſeco, remanebit motus per ſe ꝑ principiũ naturale qđ eſt in eo.ſ.ꝑ grauitatẽ/aut leuitatem,poſtq̃ motor extrinſecus fuerit ſeparatus à re mota.3.cœli.cõmen.28.& 4.cœli.cõ.39.&.8.phyſi.cõmen.82.&.85.
Aeris natura eſt ſĩlis medio ĩter extrema,& nõ ẽ cõpoſita ex extremis.3.cœli.cõ.28.&.4.cœ.cõ. 26.
Aer in loco ſuo habet grauitatem & non leuitatem.& iſta eſt opinio Ariſto.3.cœli.cõmen.57.Vide hoc diffuſe.4.cœli.tex.cõmen.30.
Aer & aqua facile terminant̃ ab alienis.3.cœli.cõmen.67.&.8.phy.cõ.82.&.4.phy.cõmen.68.
Aer cum grauibus grauitat,& cum leuibus leuitat.4.cœli.cõmen.30.uide.3.cœli.cõmẽ.28.
Aer eſt magis grauis q̃ leuis.4.cœli.cõmen.39.
Aer eſt magis humidus q̃ calidus.& in hoc oẽs cõueniũt ſupra.Vide.2.de generatione.tex.cõ.23. & 4.metheo.cõ.10.¶ Ex quo patet ueriorẽ eẽ ſñiam illorũ,q̃ tenent,ꝙ una q̃litas eſt in ſũmo in elemẽtis,illa q̃ tenet oppoſitũ.& Alex.ĩ primo metheo.cap̃.4.manifeſte tenet illud,& ſine dubio fuit mens Ariſt.in.2.de generatiõe.Hãc etiã opinionẽ imitat̃ Auer.in com̃.15.ſuper primo cãticæ canticorum.¶ Et ſi quandoq; inuenitur oppoſitũ in doctrina eius,ut.3.cœli.cõmen.67.aut alibi.dic ꝙ loquitur ẽm opinionem Auicen.& aliorum,non ẽm mentem propriam.

Solõ contradictiõis in dictis Auer.

Aer ideo eſt magis grauis q̃ leuis,quia cauſa grauitatis eius eſt humiditas,& leuitatis caliditas,& humiditas eius eſt maior caliditate.4.cœli.cõmen.39.
Aer eſt humidior oĩbus elementis,ex diffinitione humidi.Cõmen.4.cœli.cõ.39.idẽ tenet Ioannes Grãma.pp eãdem rõnem.in.2.de generatione.licet aqua plus humectare uideat̃.in.2.colliget.ca. 2.d.Auer.Aer eſt humidior aqua,ut eſt declaratum in naturali philoſophia.
Aer,licet ſit humidior aq̃,ut dictũ eſt,tñ nõ humectat corpus ſicut aqua,eo ꝙ nõ applicat̃ corpori ſicut aq̃,ĩmo deſiccat corpora,& ẽm ꝙ calidior eſt magis deſiccat.6.collẽt.c.3.de iuuamẽ.balnei. ~~Inde collige agẽs debile pp meliorẽ applicationẽ reſpectu paſſi fortius agere/q̃ agẽs fortius.~~
Aer impoſſibile eſt ut moueatur à ſuo loco,niſi corpus quod tangit ſequatur ipſum. & ideo cum corpus impoſſibile eſt ut attrahatur ab eo,ideo uentoſa poſita ſupra corpus ſiccum,ſi ſugat̃ fortiter,finditur.4.cœli.tex.cõmen.39.
Aer eſt magis diuiſibilis q̃ aqua/& aqua q̃ terra.4.cœli.cõmẽ.44.& tex.cõmen.45.
Aer alio modo intelligitur eſſe grauis in loco proprio,q̃ in loco ignis.Cõmen.in paraphraſi.quarti de cœlo/ſũma.3.cap̃.2.& quarto cœli.cõmen.29.contra Themiſt.
Aer ẽm intellectum eſt perfectioris eſſe q̃ terra,& terra perfectioris eſſe ẽm ſenſum.Et ideo nõ conuenit ut illud quod eſt magis ſenſibile ſit perfectius,pfectius enim in rei ueritate eſt illud quod eſt perfectius apud intellectum.primo de generatione.tex.cõmen.19.
Aer qui eſt in aure ſemper mouetur motu proprio,& ille motus non impedit motũ ſoni,quia ille eſt extraneus.2.de anima.cõmen.84.
Aere natura utit̃ in duo opa,ſicut lingua in guſtũ & locutionẽ.2.de aĩa.tex.cõ.88.¶ Ex quo patet naturam plerũq; unico inſtrumento conſequi plures utilitates,& nõ facere aliqd per plura,quod põt per pauciora cõſequi.Deus enim & natura nihil fruſtra faciunt.primo cœli.tex.cõ.32.
Aer quando eſt cõtrarius morbo,eſt bonũ infirmo,& gaudium medico.7.colliget.cap̃.2.

Aer

Aer minime aliorū habet differētias ſenſibiles,cōſequēter aūt aqua,primo phy.tex.cō.54.⁋ Super
hoc loco dū eſſem iunior tenui in cōcordantiis/ambas qualitates in elemētis eſſe in ſūmum.licet
quātum ad agere una qualitas in uno elemēto potentior ſit ad agendū q̄ cōſimilis in alio elemen/
to.Nūc aūt dico/quēadmodū & in Theorematibus memini me dixiſſe,ꝙ unūqdq̄ elementū pri/
mo unā qualitatem ſibi uēdicat in ſūmo.Et rō quæ me mouet eſt,qa Philoſophus.7.phy.tex.cō.
29.d.ꝙ ſuſceptiuū cuiuſlibet accidētis nō eſt contingens,ſed unū unius primum.Et ideo cū hoc
fundamento ꝓceſſit in.2.de generatione.tex.cō.23.ubi.d.Sed tūc ſimplr̄ q̄tuor entia unius unū/ „
quodq̄ eſt,terra qdem magis ſicci q̄ frigidi.aqua aūt magis frigidi q̄ humidi,aer aūt humidi ma/ „
gis q̄ calidi.ignis autē calidi magis q̄ ſicci.& Cōmen.in.4.cœli.cō.39.exp̄ſſe.d.ꝙ omnes cōueniūt „
in hoc/ꝙ humiditas in aere eſt maior q̄ caliditas,& Alexā.& Ioan.Grāma.in.2.de generatione, te/
nent aerē eſſe humidiorē aqua,ex diffinitiōe humidi poſita in.2.de generatiōe.uidelicet ꝙ humi/
dum eſt male terminabile termino ꝓprio,hoc aūt uerius uerificat᷑ de humido aereo, q̄ de humi/
do aqueo,& eſt rō Cōmen.quā tangit.4.cœli.cō.39.& in primo libro canticę cāticorū.cō.15.& iſta
eſt ſentētia etiā Alexādri in primo metheo.cap̄.4.ꝙ unūqdq̄ elementū habet unā q̄litatē in ſum/
mo.Bene uerū eſt ꝙ alia & ſi ſit remiſſa,nō tm̄ eſt remiſſa per q̄litatē cōtrariā,ſicut enī.d.Cōmen.
in.2.cœli.cō.15.non ſeqtur ut remiſſio ſit ſemp ex admixtione cōtrarii,ſicut.d.Alex.in multis lo/
cis.unde loco p̄allegato ſcribit Alex.ꝙ terra eſt magis ſicca q̄ frigida,ſed nō ꝑmixtiōe alicuius ca
liditatis eſt minus frigida q̄ aq̄,& magis qdem terra ſicca eſt q̄ ignis,ſed non mixtura alicuius hu/ „
midi eſt ignis minus ſiccus q̄ terra,& aer eſt minus calidus q̄ ignis,ſed nō mixtura alicuius frigi/ „
ditatis eſt aer minus calidus q̄ ſit ignis,& aer magis humidus eſt q̄ aq̄,ſed nō mixtura alicuius ſo „
lidi aq̄ eſt minus humida q̄ ſit aer.Nō enim utiq̄ aliqđ ſimpliciū corporū eēt.Hęc ille.⁋ Ex quo
patet error modernorū tenentiū alterā q̄litatem in elemētis eſſe remiſſam ex cōtrario,qa tunc ele
mentū:ut aſſerit Alex.non eſſet ſimplex corpus.Ariſto.enī in.2.de generatiōe uenatus eſt nume
rum elemētorū ex cōbinationibus q̄tuor q̄litatū primarū,& unicuiq̄ tm̄ duas attribuit.Si igitur
eēt tertia in q̄litate remiſſa,tūc rō eius fuiſſet diminuta.⁋ Sed tūc eſt difficultas,qa ſi Ariſto.tenet
alterā ſolū qualitatē eſſe in ſūmo,aliā uero remiſſam,dicā ſibi ꝙ adhuc nō habet intentū ſuum,qa
ſi caliditas ſūma,& ſiccitas ut ſex facit ignē.uerbi gr̄a/dicam ſibi ꝙ caliditas ſūma,& ſiccitas ut ſe/
ꝑtem facit aliud elemētū.⁋ Soluitur/qa oīum natura cōſtātium determinatus eſt numerus,ex.2.
de aīa.& ideo ſiccitas aſſociata caliditati non ſm̄ quēlibet gradū conſtituit elemētū,ſed ſm̄ deter
minatū.Nā & Alex.tenet in libro primo naturaliū q̄ſtionū/ꝙ ſiccitas terrę & ſiccitas ignis nō ſunt
eiuſdē ſpēi,ꝓpter hoc aūt nullus eſt ut dicat ꝙ caliditas cū una ſiccitate conſtituat unū elemētū,
& cū alia aliud,qa Ariſt.uenat᷑ iſtas primas q̄litates contrarias,ut p̄cedunt formā in materia: & ut
ſic,ſunt eiuſdē generis,& qa nō poſſunt cōbinari niſi q̄tuor modis/inde ꝓuenit,ꝙ nō ꝯſtituūt niſi
quatuor corpora.Bene uerū eſt ꝙ illæ q̄litates,ut ſunt terminatę ꝑ diuerſas formas ſpecie,ſic po
ſtea ſpecie diſtinguunt᷑.Nō enī oportet q̄litatem ſm̄ quēlibet gradū cōſtituere determinatū cor/
pus ſm̄ ſpēm,alioqn oporteret ꝙ quādo ſit tranſitus in cōtrariis de uno extremo ad aliud extrē/
mum,ut fieret per oīa media,qđ eſt falſum,ut bene ſcribit Com̄.in.2.de aīa.cō.105.ubi.d.Nō eſt „
neceſſariū ut trāſlatio in extremis ſit ſuper oīa media,unde in coloribus ſi trāſlatio fiat ab albedi „
ne in nigredinē,quādoq̄ fit mediāte chiano,& qn̄q̄ mediante charoppo.⁋ Iſta igit᷑ eſt uia Ariſto.
ꝙ unaquęq̄ forma elementi unā q̄litatem ſibi primo determinet.& ſi Cōmē.3.cœli uideat᷑ dice/
re ignē eſſe calidū & ſiccū in fine,loqtur ſm̄ Auic.cōtra quē inuehit ibi,ſed iſta eſt uia eius in locis
adductis,& in.4.metheo.cō.10.& hoc teneo/& ſic uolo dicta mea teneri & corrigi.⁋ Ad authori
tatē autē Ariſt.ex qua colligit Burleus terrā eſſe magis frigidā q̄ aqua,qa Ariſto.d.ꝙ aeris q̄lita/
tes ſunt minime ſenſibiles,cōſequenter aūt aq̄.hoc nō dicit᷑ rōne qua frigiditas aq̄ ſit minor,ſed
eſt rōne corpulentię,qa terra eſt magis corpulēta q̄ aqua,qa ex uno pugillo terræ fiunt decem pu
gilli aq̄.Aut ideo poſt aerem ſuccedit aq̄/qa aer inter oīa elemēta maxīe eſt uarietati ſubiectus,qa
de facili calefit/infrigidat᷑/humectat᷑/& exſiccat᷑.poſt ip̄m autē eſt aqua/qa aqua licet frigida ſit &
humida,tamē facile calefit & facile exſiccat᷑ per cōgelationē,ut nullā q̄litatem ſibi inſeparabilē de
terminare uideat᷑ ad ſenſum:unde in cryſtallū cōuertit᷑ & āmittit humiditatē,frigiditatē etiā ma
nifeſte deperdit.Nō ſic aūt ſunt elemēta extrema ad ſenſum.& eſt expoſitio Themiſtii/ Simplicii/
& magni Alberti ibi.⁋ Vnde aīaduerte ꝙ elementa extrema ut ignis & terra habēt qualitates ſibi
appropriatas/ualde ꝑmanentes & ſenſatas,caliditas enī ignis eſt maxīę actiuitatis,& ideo igni nō
pōt cōpetere rō ſubiecti & materiæ,qa eſt formaliſſimū oīum.Vnde in.4.metheo.ſolus ignis nō
ꝑutreſcit,& ideo potius ſibi cōpetit rō agendi,& eſt maioris actiuitatis q̄ frigiditas aq̄, & ſiccitas

Q đ vnūqdq̄ elm̄tū,vna₃ tm̄ qualitatem h₃ in ſummo,nō duas.

Tex.cō.9.

Error Modernorum.

Dubitatio

Solutio.

Tex.c.41.

Tex.cō.5.

terræ eſt maxīę reſiſtitiua,& nō eſt tātę reſiſtētiæ humiditas aeris. Vñ medici experimento cōprobāt morbos à ſiccitate ꝓuenientes eſſe difficilioris curæ, q̄ qui ꝓueniunt ab humiditate.

Cap.3. Aer propinquus corporibus cœleſtibus eſt inflāmatus & ignitus. Cōmentator primo metheororum. in digreſſione de uia lactea, in media ſua expoſitione.

Aer frigidus putrefactionem diminuit. 4. colliget. cap. 14.

Aer peſtilentialis fit ex corruptione ſuæ ſubſtantiæ, & hoc accidit ſæpe, propter multam pluuiam in eſtate. 4. colliget. cap. 14. & ibi etiam ponit aliam cauſam, ex permiſtione malorū uaporum.

Aer temperatus eſt inter multam & paucam pluiam ſupra.

Aer patitur à colore & capit eum, & hoc apparet de coloratione eiuſdem rei ſcd̄m illud per quod tranſeūt nubes lucidę uerbi gratia quādo nubes pertrāſeunt p planetas uirides, multotiens colorantur parietes per colorem illorum planetarum. Cōmentator in cōmento libri de ſenſu & ſenſato. & in ſecundo de anima. cōmen. 67. authoritate Alexandri.

Aeris ſunt duo loca, unus eſt ſupior in quo generanť cometę & flāmę, alius eſt īferior in quo generanť pluuia, nix, & pruina, & grādo, & hic locus in quo iſta fiūt habet gradus. prīo metheo. ca. 4.

Aeris locus ad quē non peruenit reflexio radiorum eſt frigidior omnibus locis aeris ſupra.

Aer licet ſit humidior aqua: ut alibi declaratū eſt, tamē non humectat corpus ſicut aq̄, eo ꝙ non applicať corpori ſicut aqua, īmo deſiccat corpora: & ſecundum ꝙ calidior eſt magis deſiccat. ſexto colliget. cap. 3. de iuuamento balnei. ¶ Inde collige agēs debile propter meliorem applicationē reſpectu paſſi fortius agere q̄ agens fortius.

Aer perlucens albedinē facit, quēadmodū ſpumā effici certum eſt. Ariſt. in. 5. de gene. aīaliū. cap. 6.

Affectus & intellectus patibilis idem ſunt. Themiſt. 3. de anima. cap. 38. Idem Cōmen. 3. de anima. cōmen. 20. ubi recitat opinionem Themiſtii. ¶ Hic aduerte appetitum non diſtingui à uirtute diſtinguente niſi ratione tantum, ſecundum Peripateticos.

Affectus hominis ſubditi ſunt rationi, non aūt affectus brutorum. Et uide cām in Themi. 3. de aīa. 38. cap. ¶ Inde ſcire poteris ſenſus & uirtutes interiores hoīs habere aliquid ſibi ꝓprium. Vide de hoc in fine libri de ſenſu & ſenſato. Et Auer. ibidē & ſecūdo de anima. cōmen. 63. & 65.

Affirmatio magis eſt digna ut attribuať cōpoſitioni, & negatio diuiſioni. 3. de aīa. 22. & 6. meta. 8.

Te.cō.10. Affirmatio notior eſt negatione. 4. meta. tex. cōmē. 16. ubi Cōmen. d. in cō. reddens cauſam, ꝙ non ens non intelligitur niſi per cōparationē ad ens. Idem habetur. 3. de anima. tex. cōmē. 25. & primo phyſi. cōmen. 69. & primo elenchorum dicitur, ꝙ in non facere intelligitur facere.

Affirmatio & repreſentatio, ſeu (ut habet alia litera) dictio non ſunt idem. 9. meta. tex. cō. 22.

Africa ſemper aliqd noui affert, unde prouerbium emerſit. uide in. 8. de natura aīalium. cap. 28.

Agentia eq̄lia in patiētibus eq̄libus, agunt in eis in oībus partibus in equali tēpore. Et agens maius in equali tēpore in patientia eq̄lia agit magis q̄ agens minus. primo cœli. tex. cōmen. 64.

Agentia & patiētia in tēporibus eq̄libus ſunt ꝓportiōalia. Cōmē. 1. cœli. cō. 64. & eliciť ex textu.

Agentia duo diuerſa agunt in idē patiens, eadē actione continget ut ſit in tēporibus diuerſis, & ut ſit proportio agentis ad agens, ſicut ꝓportio tēporis ad tēpus. Et ideo ſi ponamus duo agentia, quorum unū eſt finitū & aliud infinitū cōtinget ut infinitū agat in nullo tpe, qa nullā ꝓportionē habebūt in actione, ex hoc ꝙ nullā hn̄t proportionē in quātitate. Com̄. primo cœli. cōmen. 64.

Agens æternū in ſe habet, ꝙ actum ex eo eſt neceſſariū, in generabilibus uero ex agente ſeq̄tur actū in maiori parte. 2. phy. cō. 74. idem ſecūdo cap. de ſubſtantia orbis. uide in cōcordantiis.

Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum ſit finitum, & alterum infinitum. & hoc eſt proprium. primo cœli. cōmen. 66.

Agens bipartitum eſt ſicut mouens. primo de generatione. tex. cōmen. 53.

Agens & patiens non debent eſſe adunata, ſed debent ſe contangere: & ſi non ſe contangant neceſſe eſt ꝙ actio fiat mediante aliquo corpore recipiēte paſſionem. primo de generatione. tex. com̄ 78. ¶ Hinc ſcire potes cauſam propter quā ethicus non ſentit febrem ſuam.

Agente exiſtente eodem, & materia eadē, non neceſſario ſequitur effectum eſſe eūdem. ſecundo de generatione. tex. cōmen. ultimi. uide cauſam. 12. metaphy. tex. cōmen. 11.

Agens non eſt neceſſarium ut ab omni patiente patiatur eo modo quo patiens patitur ab eo. 2. de anima. tex. cōmen. 45. & 2. cœli. cōmen 42. authoritate Alexandri.

Agentium quodam eſt prius tēpore acto, quodā uero eſt prius naturaliter, & non tēpore. ſecundo cap. de ſubſtantia orbis. Cōſimile primo cœli. cōmen. 105. & 106.

Agens debile non eſt impoſſibile ut agat actionē maiorē actione agētis fortis, & hoc pp diuerſitatē ſubiecti,

ſubiecti,in diſpoſitione ſeu ꝑparatione.Cõmen.2.metheororũ.cap.2.ubi agit de uentis.

Agens uel differt ſpecie uel ſecundum magis & minus:& ſimiliter patiens uel differt ſpecie,uel ſecundum magis & minus Cõmentator ſupra.

Agens per intellectũ ſemper alicuius gratia facit.2.metaphy.tex.cõmen.9.

Agens & materia non ſunt niſi propter finem,& ſimiliter formæ non ſunt in rei ueritate niſi propter ultimum finem.ſecundo phyſi..cõmen.31.

Agens malũ ſponte,peius agit q̃ qui agit malũ in.5.meta.tex.cõ.34.uide de hoc.3.ethico.diffuſe.

Agibile & eligibile idem.6.meta.tex.cõ.primi.&.6.ethi.cap.3.dicit.Rei agẽdæ principiũ eſt electio » unde motus:ſed non cuius gratia.Idem tertio ethi.cap.5.ubi dicitur.Omnino autem electio uidetur circa illa uerſari quæ in noſtra ſunt poteſtate. » »

Agens facit ex alio aliud,& non facit aliud in alio.facit enim ex materia formatũ,& nõ facit in materia formã.7.meta.cõ.27.&.28.Conſimile habet in.12.meta.cõ.18.ubi dicit.Imaginatio ſuper creationes formarũ induxit homines dicere formas eſſe,& datorem eſſe formarum.

Agens ſi formã ageret ꝑ ſe,tunc faciet formã ex forma & materia,& illã formã etiam ex materia & forma,& ſic in ĩfinitũ.7.meta.tex.cõ.27.&.28.Vide ꝓ deductione huius.12.meta.cõmẽ.12.

Agens,ſi generaret formam uniuerſalem,tunc generatio eſſet ex nihilo.7.metaphy.cõmen.27. uide etiam in primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.40.

Agens unum,eſt quod agit omnia ſine medio,ſm loquẽtes in lege Maurorũ.Et iſtud agẽs nõ eſt corpus.7.metaphy.cõmen.31.&.9.metaphy.cõmen.7.&.12.metaphy.cõmen.18.

Agens incorporeum impoſſibile eſt trãſmutare materiã,niſi mediante aliquo corpore nõ tranſmutabili.ſ.corporibus cœleſtibus:& ideo impoſſibile eſt ut intelligentiæ dent aliquam formarũ miſtarum cum materia.7.metaphy.cõmen.31.&.8.phyſi.cõmen.15.

Agens extrahens aliquid de potentia ad actum,non largitur multitudinem,ſed perfectionẽ.8.metaphy.cõmen.15.idem.12.metaphy.cõmen.18.idem etiam.8.meta.tex.cõmen.ultimi.

Agere in ſeipſam nulla res poteſt.9.meta.cõmen.2.&.3.de anima.cõ.4.&.3.phyſi.cõmẽ.8.&.8. phyſico.cõmen.40.Et in libro deſtru.deſtruc.diſputa.prima.in ſolutione primi dubii dicitur,principium conceſſum ab omnibus eſt ꝙ nulla res ſeipſam permutare poteſt. » »

Agente naturali approximato paſſo & nõ impedito,neceſſario ꝓuenit actio.9.meta.tex.cõ.10.

Agens & actum ſunt idem in forma.9.meta.tex.cõ.13.&.14.&.7.metaphy.28.

Agẽte exiſtẽte uno & materia una,neceſſe eſt ut nõ ſit multitudo.12.meta.tex.cõ.11.cõtra Anaxa.

Agente exiſtẽte uno & materia una,& potẽtia una,nulla prorſus erit multitudo.ſupra.

Agens apud Ariſt nõ eſt cõgregãs inter duo in rei ueritate:ſed eſt extrahẽs illud qđ eſt in potentia ad actũ.12.meta.cõ.18.iuxta mediũ cõmẽti.Cõſilẽm ſniam require in.8.meta.cõmen.15.ubi dicit. Agens extrahẽs aliquid de potentia ad actum nõ largitur multitudinem,ſed perfectionem.

Agens extrahẽs aliquid de potẽtia ad actum:neceſſe eſt ut in eo ſit illud quod extrahit aliquo modo,ſed non ꝙ ſit ipſum ſm omnes modos.12.metaphy.cõmen.18.

Agens facit priuationes ſicut facit inuenire,& eſt extrahere illud de potẽtia ad actũ:qa generatum in actu eſt corruptum in potẽtia.12.meta.cõmẽ.18.in calce cõm.uide in concordantiis.

Agẽs eſt mouẽs & faciẽs paſſionẽ,& ideo oẽ agẽs eſt mouẽs.Mouẽs aũt nullã facit paſſionẽ:ideo nõ oẽ mouẽs eſt agẽs.12.meta.cõ.23.& habet.1.de genera.tex.cõmẽ.45.&.3.phyſi.tex.cõmen.3.

Agentis poſſibilitas apud Philoſophos non eſt aliquid intellectuale,imo eſt aliquid reale:extra animam.ex libro deſtructio deſtruc.diſpu.prima.in ſolu.ultimi dubii.

Agẽtia ſunt duobus modis,quorũ unũ agit tm̃ unã actionẽ ꝑ ſe,ut calor agit calorẽ,& frigus frigorẽ,& talia agẽtia naturalia nũcũpant.Scđs modus agẽtiũ eſt eorũ q̃ agũt interdũ quãdã actionẽ,et interdũ eius cõtrariũ:& à Philoſophis uocant uolẽtia & eligẽtia.ex diſputa.3.in ſolu.primi.

Agens inuenit duobus modis,unus eſt à quo depẽdet effectus quo ad fieri tm̃,& talis efficiẽs non indiget agẽte tali poſtq̃ eſt ꝓductus in actu,ſed indiget alio agente cõſeruãte ipſum : ſicut eſt domus reſpectu artificis.Aliud uero agẽs eſt à quo depẽdet actio,ſine qua effectus ille nõ põt cõſiſtere,& tale eſt agens & cõſeruãs.& tale eſt nobilius priori.ex diſpu.4.in ſolu.primi dubii.

Agentis pfectio & uirtus eſt ut dominetur paſſo dñio perfecto,abſq; hoc ꝙ altereт à paſſo alteratione ſenſibili:& imperfectio agentis eiuſq; debilitas eſt ut agẽs alteret à paſſo donec reducat ipm ad ſuã formam,quæ quidem malitia & debilitas habet gradus.Auer.in.4.de generatione animalium.cap.primo.& eſt ex mẽte Philoſophi ibi aſſignãtis cauſas maris & fœminę ueras.

Agens & mouẽs arbitrari poſſunt ꝙ differentiã habent,qa mouẽs nõ dat mobili niſi motũ tantũ,

Quaſi æterna depēdēt a deo tāq̄ a cā agēte

agens uero dat ſibi formam ꝑpter quam fit motus. Auer. in Epithomate metaph. trac. 1. ca. 1. ¶ Inde collige mētem Auer. expſſe fuiſſe res æternas quo ad ſui ſubſtātiā dependere & eſſe cauſatas à Deo glorioſo, & nō ſolum ut à forma & fine, qa in hoc loco intēdit declarare quo mō ſciētia diuina cōſiderat quatuor cauſas, & declarādo qūo cōſiderat efficiens dicit, ꝙ intelligentia ut dat motum cœlo, ſic dicit̃ motor: & ſic à naturali cōſideratur. Et hoc teſtatur etiā in. 2. cœli. cō. 3. qa motor nō dat mobili, niſi motū tm̄: ſed inquātum dat cœlo formā. i. eſſentiā, quā formam appellat, ꝓpter quā fit motus tāquā ꝓpter finem, qa motus cœli eſt ꝓpter cœli ſubſtātiam & non ecōtra. 12. meta. cō. 36. &. 2. cœli. cōmētis. 17. &. 21. Iſta enī eſt diſpoſitio entis neceſſarii (ut. d. Cōmenta. in. 2. phyſi. cō. 83.) ut nō ſit ꝓpter ſuā actionem: ſed actio eius eſt ꝓpter ipm̄. Et iſto mō inquātū intelligentia efficit ab æterno cœli ſubſtātiam ſic dicit̃ dare ſibi formā. nō enim in orbe eſt alia forma ex qua cōponatur: qa eſt ſubſtātia ſimplex: ſed formā intelligit eſſentiā orbis. Et ꝓ hoc uide expreſſe Auer. in eadē paraphraſi, trac. 4 in colſ. 7. ubi ſcribit. Ex his ergo dictis apparet qđ nam eē habeāt iſti motores, & qūo ſit motio ipſorū. Ex quo etiā oſtendit̃ ꝙ non ſunt tm̄ motores corporū cœleſtium, imo dant eis formas ſuas qbus ſunt id qđ ſunt. nam ſi ipſæ tollātur nequaquā inuenieť forma corporū circularium: quēadmodū ſi tollatur intellectus qui eſt in actu, nequaquā iuenieť in nobis ultima pfectio. & ideo ſunt eorum agentia quoquo mō, cum ipm̄ agens p̄ſtet eſſentiam rei. Ecce qūo ipſemet ſe declarat ꝙ forma ſūmitur ꝓ eſſentia rei. Et forte fuit error trāſlatoris. nā in. 2. cap̄. epitho. d. cœlū in ſui ſubſtantia indiget largiente uirtute pmanentiā ſempiternā, ſicut largit̃ motū ſempiternū, & ut dat ſibi ſubſtātiam appellat̃ agens, & à diuino cōſideratur, ut uero largit̃ motum cōſideratur à naturali. ¶ Et hoc manifeſtat uerū fuiſſe noſtrum iudiciū in iuuentute noſtra, ubi diſputauimus in ſpāli q̄ſtione de triplici cauſalitate intelligentiæ, cōtra Greg. Ariminē. & Ioan. de Bacco. Aſſeuerātes in uia Auer. Corpora ſempiterna nō eē cauſata ab ęterno quo ad ſubſtātiam, ſed quo ad motū tm̄ ab ipſa intelligentia. Et tunc iā non erat imp̄ſſus tractatus iſte, licet manifeſte etiā pateat hoc idē ex. 2. cap̄. de ſubſtātia orbis. ubi Cōmen. expſſe. d. ſe feciſſe illā digreſſionem ꝑpter amorē ueritatis. qa multi etiā ſuo tēpore aſſerebāt cœlū nō habere niſi cauſam mouētem, & nō agentem. Et eſt uia iſta Gregorii & Ioan. Bacco. quam imponūt ipſi Auerroi pertinaciter. Et mirum eſt per uitam meam quomodo p̄clara ingenia allucinantur in re luce meridiana clariori, & Deus ſit dator auxilii in tanta perplexitate & uarietate doctorum.

Contra Greg. Arim̄ & Io. de Bacone.

Agens tranſmutationis ſm̄ Ariſto. eſt idem cū agēte ipſius finis trāſmutationis, & trāſmutās & generans, aut eſt corpus aut uirtus in corpore. Auer. in paraphraſi metaph. tractatu. 2. colſ. 7. idem 7. metaphy. cōmen. 31. in qbus locis uide diffuſe de generatione aīalium & plantarum ſponte naſcentium. Et de generatione ignis à motu, quia clariſſime loquitur.

Agens & paſſum ſeu cā & cauſatū de neceſſitate ita ſe habent, cū agens p̄ſtet paſſo qd ſimile ſibi, uel ꝙ diuerſum ſit ab ipſo in materia, & hoc eſt neceſſarium qn̄ agens eſt eiuſdem ſpēi cū paſſo, abſq; hoc ꝙ ſit exceſſus dignitatis īter ipſa in forma, uel illa diuerſitas inter ipſa ſit in exceſſu dignitatis in eadem ſpecie: & hoc quādo agens in illa ſpecie ſit nobilius ipſo paſſo, & eſt in principiis immaterialibus. Ex paraphraſi metaphy. tracta. 4. colſ. 9.

Agens non poſſe agere aliquod impoſſibile, non dicitur eſſe diminutio: ſed dicere ipm̄ poſſe facere aliquod impoſſibile, & facere aliquod impoſſibile, eſt deceptio. 8. phy. cōmen. 4.

Agens cuius proportio, ad agendum duo contraria, fuerit eadem, non aget unum contrariorum potius q̄ reliquum, niſi aliūde limitetur. 8. phyſi. cōmen. 8.

Agens qđlibet qđ poteſt agere qn̄q;, & qn̄q; nō: inuenit̃ qn̄q; in potētia, & qn̄q; ī actu. 8. phy. cō. 4.

Agens cuius eſſe nō habet initiū, neceſſe eſt ut actiones eius non habeāt initiū. 8. phy. cōmen. 15.

Agēs & mouēs ulr̃ eſt illđ ex quo ꝓuenit mouere, & actio ꝓueniēs ex eo dr̃ motus. 8. phy. cō. 15.

Agens eſt duobus modis, quodā quod mouet, abſq; eo ꝙ præcedat in eo appetitus, aut uoluntas, aut deſiderium, & hoc dicitur mouere naturale: & agens ſeu mouens, in quo p̄cedit appetitus & uoluntas ad mouendū, & dicitur actio uoluntaria. 8. phy. cōmen. 15. uide in concordantiis.

Agens unum non habet naturam largiendi eſſentialiter niſi unum tantum. 8. phyſi. tex. cōmen. 31. &. 51. idem primo de generatio. tex. cōmen. 56.

Agens non eſt agens niſi propter aliquid. & ideo qui cōcedit cauſam agentem, debet concedere cauſam finalem. primo metaphyſi. cōmen. 50.

Agens debile quādo agit in materiam magis paſſibilem. uidetur eſſe maius, & manifeſtius, q̄ agens fortius quod agit in materiā difficilis paſſibilitatis. Auer. 2. de genera. animalium cap̄. primo

Albedo eſt forma cū qua non coniungit̃ priuatio oīno: nigredo uero eſt forma cum qua coniūgit̃

priuatio albedinis. Et ſiſr uidetur in oíbus cõtrariis Auer.2.phy.cõ.15.uide in cõtradictionibus.
Albedo non transfertur ad nigredinem, niſi mediante aliquo medio. In aliquo igitur tranſfert mediante chiano, & in aliquo mediante charoppo. non enim eſt neceſſe ut tranſlatio in extremis ſit ſuper omnia media. ſecundo de anima. tex. cõmen. 105.
Album ſignificat albedinem, & recipiens albediné. primo phy. cõmen. 25. ¶ Et uide quomodo hoc ſit intelligendum in. 5. meta. cõmen. 14. contra Auic. Et uide conſimile in. 12. meta. cõmen. 29.
Album fit ex nigro per ſe, ſed ex non albo per accidens. 5. phyſi. cõmen. 8. &. 51.
Albũ aut nõ albũ dicimus, nõ quo oés, ſed quo plés, aut magis pricipales ptes habet. 6. phy. t. cõ. 83.
Alchimiſtæ imaginant idem poſſe fieri ab arte & à natura, & hoc eſſe nõ poteſt. quia cauſæ artis & naturæ, ſunt cauſæ diuerſæ, Auer. in primo de generatiõe animalium ca. primo. ¶ Vbi aduerte ꝙ uidetur negare artem alchimiæ, de qua tamé ſub dubio loquutus fuit in. 3. de anima. cõ. 36.
Alchimia eſt ars in qua eſt dubiũ an reperiatur: & ſi reperit impoſe eſt ut ipſius eſſe ſit naturale: nam ars diminuitur in aſſimilando aliqd naturę. Ex diſputa. phyſicis. in prima diſputatio.
Alchimiæ artem poſſe eſſe poteſt elici ex his uerbis Ariſto. 7. meta. tex. cõ. 29. & Auer. 3. de aïa. cõ. »
18. ubi inquit. Artificialiũ quarũdam materię hñt principium naturale, quo poſſunt moueri per »
ſe ad finem, qué intendit ars, ſicut eſt ars medicinæ & agriculturæ, in qbus ars iuuat naturã: quo- »
rũdam uero materię non hñt tale principiũ naturale, quo poſſint moueri ad finé intétum ab arte, »
neq; perfectum, neq; diminutũ, niſi per artem tm̃: & talia ſolum ab arte fiũt, ut domus: ſed prima »
ab utroq; uidelicet à natura: & ab arte, ut ſanitas. ¶ Ex quo elicitur alchimiæ artem poſſibilé eſſe, quia eſt de artibus iuuantibus naturã ad talem trãſmutationé faciendam: ſicut eſt de medicina & agricultura. Vide pro hoc diffuſe q́ ſcripſi in ſpeciali tract. qué fecit de differentiis naturę & artis.
Alcyonum uidi in aquis, tutiſſimi ab aquis, maximã nõ ſolum admirationem hñt, ſed etiam ſignificationem ſolertis & ingenioſæ naturæ. Themi. 2. phy. 80. uide ꝑ hoc. 9. de hiſto. aïalium. c. 14.
Alcyone excepta, auiũ genus parte plurima, uere, ac ineũte eſtate coit & parit: ipa uero circa brumã parere ſolita eſt, quapp quoties bruma exiſtit dies alcyonę appellant. 3. de natura aïaliũ. cap. 9.
Alens eſt duplex. ſecundo de anima. tex. cõmen. 50.
Alexander opinatus eſt ꝙ ſphera ſtellarum fixarum nõ eſt in loco. 4. phyſi. cõmen. 43.
Alexander dixit ꝙ nõ omne corpus eſt in loco eſſentialr. 1. cœli. cõ. 91. idem. 4. phy. cõmen. 45.
Alexander dixit, ꝙ motus circularis non eſt in loco: & ꝙ non eſt tranſlatio. ſupra.
Alexãder opinatus eſt ꝙ prima ſimplicia ſunt cõtraria ſm formas, & nõ ſm materiã. 5. phy. cõ. 10.
Alexãder inqt. Nõ fuimus ſuſtẽtati ſuper ſniam Ariſtotelis, niſi qa inuenimus ipſam minoris ambiguitatis inter alias, & remotioré à cõtradictione. 2. cœli. cõ. 1. idem. 12. meta. cõm. 18.
Alexãder, prſus arbitratus eſt oïa in tẽpore cõmutari. Themi. 6. phy. cõ. 56. cõtra qué Themi. ibi aſſerit dari momẽtaneas mutatiões. Et idé uide à Themi. 6. phy. 32. idé & habet Cõm. ibidem.
Alexander & Auicéna concedunt ꝙ corpora cœleſtia habent finitam potentiam, & non acquirunt operationem æternam, niſi à potentia infinita quæ mouet illa. ſecũdo cœli. cõmé. 71. Idem. 8. phy. cõm. 79. & in paraphra. primi de cœlo iuxta finem.
Alexãder ut credimus & uere ſcimus fuit unus de bonis expoſitoribus Ariſto. & propter famoſitatem iſtius uiri apud Modernos, nullus eſt ſciens & perfectus apud eos, niſi qui eſt Alexandreus. tertio de anima. cõmen. 14.
Alexander aperte uidetur dicere ꝙ naturalis conſiderat de ſubſtãtia mobili, q̃rendo principia eius à primo Philoſopho, & ꝙ ſubſtantia ĩmobilis eſt propria primæ philoſophiæ. ſed iam declarauimus ꝙ iſte ſermo non eſt uerus. 12. metaphy. cõmen. 6.
Alexandri opinio de intellectu fuit ꝙ nullus intellectus remanet niſi intellectus adeptus. 12. meta. cõm. 17. & in. 3. de anima. cõm. 5. in prima parte digreſſionis. Alia tamé eſt opinio Theophraſti & Themiſt. & aliorum Peripateticorum de hoc: ut. d. Cõmen. in prædictis locis.
Alices unde cauſentur. uide tertio colliget. cap. 30.
Alietas eſt aliqua relatio: & relatiua inſimul exiſtunt, in actu. 2. de anima. tex. cõmen. 146.
Aliis quidem cõmunicatum eſt eſſe & uiuere: iis quidé clarius, iis uero obſcurius. primo cœli. tex. cõmen. 100. idem in. 2. cœli. cõmen. 64.
Alimentum contrarium dicitur eſſe. 8. phyſi. tex. cõmen. 55.
Alimento nihil confert ſonus, neq; color, neq; odor, ſapor autem unum tangibilium eſt. ſecũdo de anima. tex. cõmen. 28.
Alimentum omne eſſe extrinſecns, hoc uere non dicit, ſed protinus ut in plantarũ ſeminibus ineſt

aliquid tale primum quod lacteum uocatur:ſic in animalium materia extremum conſtitutionis alimentum eſt. Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap̄.4.

Alimẽtum utile duplex,& duplex etiam excremẽtum,primum & nouiſſimũ:ita excremẽtũ aliud eſt primi alimenti aliud nouiſſimi. Vide in primo de generatione animalium.cap̄.18.

Aliq̄d eſſe non corpus dicit̃ quatuor modis diuerſis.ſ.de intellectu materiali,de p̄paratiõe exiſtente in materiis,de prima materia,& de formis abſtractis.3.de anima.cõmen.5.& in.4.colũna.

Aliqñ,eſt tẽpus determinatũ per inſtãs p̄cedens/& inſtãs poſterius terminãtia rẽ factã:& ẽt eſt terminũ per ſuã diſtãtiã ab iſtãti p̄ſenti.4.phy.tex.cõ.123.&.124.& nota ꝙ ita eſt ẽt reſpectu futuri.

Aliud ex alio fieri multifariã dicit̃.primo de generatione aĩaliũ.cap̄.18.iuxta dimidiũ capituli.ubi dicit̃. Aut enĩ aliq̄d dicitur fieri ex alio ut ex nocte diẽ:q̄a hoc poſt hoc:aut ex alio q̄d ĩſit,ut ex ligno ſcãnum:aliud ut ex contrario,ut ſanum ex ęgro:aut ut ex efficiente,ut ex maledictis pugna. Vbi nota ꝙ ſunt quatuor modi,ut bene ponderauit Auer.in illo loco.

Allatio facit generationẽ actualiter,q̄a adducit & abducit generãs.2.de genera.tex.cõmen.55.

Allatio prima nõ eſt cauſa generatiõis & corruptiõis:ſed q̄ circa obliquũ circulũ.ſupra.tex.cõ.56.

Almeon crotoniates à Pithagoricis,aut ipſi ab eo hunc ſermonem ſuſceperũt,ꝙ decem ſunt principia ſecũdum correlationem dicta/uidelicet finitum & infinitum,par & impar,dextrũ & ſiniſtrũ, unum & multitudo,mas & fœmina,quieſcens & motum,rectum curuum,lux tenebre, bonum malum,altera parte longius & quadrangulare.primo metaphyſi.cap̄.2.

Aloes,non niſi à ſtomacho trahit.7.colliget.cap̄.28.

Alpharabius,Auicẽ.& Auẽpace hiſpanus crediderũt Ariſto.in principio octaui loq̄ de motu ſm genus utrũ ſit æternus uel nouus. Sed Auer.tenet eũ loq̄ de motu cœli.8.phyſi.cõmen.primo.

Alpharabius licet ſit maximus in iſtis,tamen ſequitur opinionem Alexãdri de intellectu materiali: & addit unum inopinabile.in libro enim de Nicomachia uidetur negare continuationem eſſe cũ intelligentiis abſtractis.3.de anima.cõmen.14.

Alpharabius aſſeruit ꝙ ex diſſõne motus in uĩi appet cõtinuatio in motu/& ſermo eius nõ eſt uerus,q̄a nõ apparet principal̃r niſi in motu locali.8.phy.cõmẽ.23.in calce cõmẽti.¶ Vbi aduerte ꝙ Auer.in.3.phy.cõ.6.illud idem dixit q̄d nunc aſſerit eẽ falſum. Vide in concordantiis.

Alpharabius contradixit ponẽtibus cõtinuationem intellectus abſtracti cũ hoĩe. Nam cũ perueniſſet ad ætatem ſenectutis,& reputaſſet ſe eſſe p̄fectum,& non conſequutus ſit eã:adduxit incõuenientia ex rebus per ſe notis:& ideo dixit ꝙ ſunt uanitates ſenectutis. Ex libello de continuatiõe intellectus abſtracti cum homine. Idem in.3.de anima.cõmen.36.

Alpharabius in duobus deuiauit à uia Ariſt.prĩo q̄a credidit ꝙ uia qua ĩceſſit in ſuo libro de entibus trãſmutabilibus de ęternitate motus/eſt uia Ariſt.2.ĩ arte demonſtratiua.8.phy.com̃.78.

Alteratio large ſummitur tam pro tranſmutatione in ſubſtãtia q̄ pro tranſmutatione in qualitate. ſecũdo phyſi.com̃.1.uide etiam.5.phyſi.com̃.15.&.6.phyſi.com̃.32.

Alterans quodlibet eſt ſimul cũ alterato in qualibet alteratiõe.7.phy.tex.com̃.11.&.12.

Alteratio alia ſp̄ũalis alia corporalis.7.phy.cõ.11.&.2.de aĩa.tex.cõ.57.&.58.&.3.de aĩa.tex.cõ.28.

Alterationis duæ ſunt ſpecies,altera quæ in qualitate paſſiua cõſiſtit,& iſta ꝑprie dicitur alteratio, alia quæ pertinet ad ſubſtãtiam,& iſta ꝑprie dicitur tranſmutatio. Themi.primo phyſi.ſup tex. cõmen.63.idem Cõmenta.ſecundo phyſi.cõmen.primo.

Alteratio eſt in prima cõtrarietate,q̄ eſt in tactu.ſ.in q̄litatibus primis,q̄ ſunt caliditas frigiditas/humiditas & ſiccitas. Et ſil̃r uidet̃ eẽ in cõtrariis ſequẽtibus iſta.ſ.duritie & mollitie:ſed tñ primo ẽ in primis q̄litatibus,in iſtis aũt eſt ſcđo.& mediãtibus primis.7.phy.cõ.14.idem com̃.11.

Alteratio quæ eſt in ſonis uidetur eſſe modo equiuoco cum alteratione,quæ eſt in primis qualitatibus.7.phyſi.cõmen.14.

Alteratio reperit̃ in re diuiſibili ſm magis & minus.7.phy.cõ.18.Idẽ.5.phy.tex.com̃.10.

Alterationis cõparatio ſi fuerit in æq̄litate ſm ſubiectum tm̃,erit p accidens:& ſi fuerit ſm ſolam paſſionem non erit æqualitas perfecta,ſed ſolũmodo ſimilitudo.ideo in conſideratione æq̄litatis perfectæ hæc duo exigunt̃.ſ.ſimilitudo paſſionis & æqualitas ſubiecti.7.phyſi.cõmen.33.

Alterans primum uidetur ꝙ illud per quod alterat in pluribus alterationibus non alterari.8.phyſico.cõmen.37.& ſecundo cœli.cõmen.42.

Alterationes quædam carent principio temporali/ut ſunt ſubitæ alterationes.primo phyſi.tex.cõ. 23.& ſexto phyſi.cõmen.32.

Alteratio quædam eſt paſſiua,& eſt quam ſequitur generatio & corruptio:quædam uero non ut

Illuminatio.primo cœli.cõmen.20.

Alteratio paſſiua eſt quæ fit à qualitatibus actiuis, ut eſt caliditas frigiditas/humiditas & ſiccitas.primo cœli.cõmen.2

Alteratio contrariorum coegit omnes credere ꝙ omnia corpora ſunt compoſita.primo phy.cõm.51.&.83.aduerſus Auicen.Vide conſimile primo cœli.tex.cõmen.20.&.8.metaphy.cõmen.12. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis perpetuam in materia.

Alteratio dicitur cõmuniter & proprie.4.cœli.cõmen.24.

Alteratio & generatio differunt.primo de generatione.tex.cõmen.23.

Alteratio ẽm quam tranſmutatur ſubſtátia alterati/uidetur eſſe propria corporibus quorum ſubſtantiæ admiſcentur potentiæ:& ſunt corpora generabilia & corruptibilia.ſecũdo cap̃.de ſubſtátia orbis.idem primo cœli.tex.cõmen.20.&.21.

Alteratiõis paſſiuæ cauſa eſt materia q̃ eſt in potẽtia.8.meta.cõ.12.& primo cœli.tex.cõ.20.&.21.

Aluntur omnia uiuentia ſiccis & humidis,calidis & frigidis.2.de anima.tex.cõmen.28

Amaritudo ſeq̃tur cõplexionẽ calidá & ſiccá,& cõplexionẽ frigidá & ſiccá cõtra Gal̃.5.colliget.cap̃.27.Et in.2.de anima.cõ.105.ubi ponit differentiam,ná ſapor amarus qui præcedit dulcẽ fit à frigiditate,ut in gládibus & xilocarachis:ſed ſapor amarus qui ſequit̃ dulcem fit à calore.

Amaritudo eſt in ultimitate contrarietatis nutrimento animalium,& eſt contraria dulcedini propter ſiccitatem,& ideo in aqua maris maioris,quia eſt nimis ſalſa & multum amara,nõ poteſt uiuere aliquod animal.5.colliget.cap̃.27.

Analogum/non dicit naturá uná & eádẽ cõem analogatis.Et uide cám in.7.diſputa.in ſolõne ultimi dubii.Iſta etiá eſt ſentẽtia lucidiſſimi Themiſt.in paraphraſi.2.de anima.ſuper tex.cõ.30.

Analogum mediat inter uniuocum & equiuocum.ibidem.Et.4.meta.cõmen.2.

Analoga quæ dicũtur ſecũdum prius & poſterius,neceſſe eſt ut illud quod eſt prius ſit cauſa poſterioris.Ex paraphraſi meta.tracta.4.coll̃.16.

Analogũ apud Peripateticos nõ dicit uná naturá cõem analogatis,ut aſſerit Themiſt.ex intentione Ariſt.in.2.de aïa.tex.cõ.30.Idẽ elicit idẽ Them̃.in.3.phy.in tex.cõ.70.ubi Ariſt.d.ĩfinitũ nõ idem eſſe in motu/in magnitudine/& tẽpore,táquá una q̃dá natura,ſed poſterius dicitur & prius.Vbi Them̃.dicit.Sed ſcire licet,cú infinitũ dicimus in magnitudine/tẽpore/motu/cõſtare,nõ ita loquimur ut putemus infinitũ cẽ genus quodá & cõem ad naturá illorũ,ſed ita ut eo ordine quem res illę gerũt inter ſe,eodẽq; ſint infinitudinẽ aſſequutæ.Hoc etiá elicit̃ ex intẽtione Auer.4.phy.cõ.2.ubi reddẽs cám difficultatis inueſtigádi diffinitionẽ loci.d.qa locus nõ inuenit̃ in oĩbus corporibus naturalibus dici uniuoce,ſed dicit̃ mõ dubitatiuo.i.multipl̃r:& ſcire q̃ditatiue hm̃õi entia eſt difficile,qa appropinquat ei qđ non habet naturá cõmunẽ.Vide etiá de ente & uno Auer.10.metaphy.cõmen.8.& in.12.meta.cõmen.20.in calce cõmen.ubi exprẹſſe dicit/ꝙ hoc nomẽ ens nõ ſignificat aliquá naturam cõmunem decem prædicamentis.Et ens apud Ariſto.eſt analogum,ut patet.4.meta.tex.cõmen.2.dicitur enim de entibus ſicut ſanum de ſanis.

Analogũ non dicit vnã naturam cõmunẽm analogatis.

Anguium magnitudo in africa mira/ita ut triremes euertant,& boues abſumere credantur.8.de natura animalium.c.28.

Angues ethiopiæ uolare narrantur.Ariſt.in primo de hiſto.animalium.c.5.

Anguilla in genere piſcium,& mugillũ quodam genus qđ requiritur in fluuiis lutulentis,nõ eſt/neq; mas/neq; femina.Ariſt.in.2.de generatio.aïaliũ.c.4.iuxta dimidiũ.Vide etiam clare in.4.de natura aïaliũ.c.ulti.ubi.d.ꝙ anguilla neq; mas, neq; femina eſt,neq; ꝑlem aliquá ex ſe gignere poteſt.Idem in.6.de natura animaliũ.c.14.ubi.d.ꝙ anguilla neq; ouũ neq; ſemẽ ſortita eſt. Vide etiam in.8.de natura aïalium.c.ultimo.ubi.d.Ariſt.ꝙ angnilla fruſtra nomẽ feminæ accepit.

Anguillarum generatio inter ſanguineorum genus ſola, neq; ex coitu/neq; ex ouo fit.6.de natura animalium.c.16.

Anguillæ mortuę non ſuperfluitant:nec ſurſum,ut cæteri piſces efferuntur.Vita earum ad ſeptẽ uel octo annos protrahitur.8.de natura animalium.c.2.

Angulus in quo genere contineatur dubitauerunt q̃dam,adeo ꝙ poſuerunt quartũ genus magnitudinis uidelicet lineam/ſuperficiem/corpus/& ſolidum.

Anhelitus in animalibus dat qualitatem.8.phy.cõmen.51.quia non eſt datus niſi ad infrigidandũ calorem naturalem/& temperandum ipſum.

Anhelitus prima neceſſitas eſt ad imittendum.2.ad extrahendum.prima eſt propter cor,ſecunda autem eſt propter pulmonem.2.de anima.cõmen.89.

Anhelans eſt aĩal ambulans hñs ſanguinẽ ut dictum eſt in libro de aĩalibus.primo de aĩa.cõ.84.
Anima in quieſcendo & ſedendo maxime fit prudens.7.phyſi.tex.cõmen.19.
Anima mouet corpus per ſuã naturã,& corpus mouet̃ per ſuam naturã ab ea.8.phy.tex.& cõ.27.
Aĩa dũ mouet corpus ad illã partem ad quam mouetur corpus per motum elementi dominãtis, motus ille eſt naturalis ex parte animę & ex parte corporis: ſi uero ſit ecõtrario tunc motus corporis ab anima erit non naturalis.8.phyſic.cõmen.27.&.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Anima non poteſt eſſe ſine corpore niſi equoce.8.phyſi.cõmen.30. ¶ Ratio eſt quia aĩa diffinitur per corpus:unde Aui.d.in.6.naturaliũ.cap.primo.ꝙ hoc nomẽ anima nõ eſt ex eius eſſentia/nec ex ꝑdicamento in quo continet̃.Nam oẽ quod eſt principium emanãdi a ſe actiones,q̃ non ſunt unius modi/& ſunt uolũtarię,imponimus ei hoc nomen aĩa.Et Ariſt.2.de anima.tex.cõ.26.inqt.
» Et propter hoc bene opinant̃ quibus uidet̃ neq; ſine corpore eſſe,neq; corpus aliquod aĩa.Dixit
» autem Cõmen.niſi equoce,ꝓpter argumentũ Alex.qui credidit diffinitionẽ animæ uniuoce dici de omni aĩa & de intellectu. Cõmen.autem tenet oppoſitũ.nam.2.de aĩa.tex. cõmen.21.uidetur intellectus aliud genus animæ eſſe/& hoc ſolũ cõtingere ſeparari ſicut ꝑpetuũ à corruptibili.ubi
» Cõmen.inquit ꝙ dignus eſt ut ſit nõ anima. Vnde Ariſto.in erroribus primi de anima taxat an
» tiquos,qui nullam poſuerunt differentiam inter animam & intellectum.
Anima quæ eſt primus motor in animalibus,licet ſit indiuiſibilis,mouetur accidentaliter,quia cõſtituitur per corpus.8.phyſi.cõmen.51.&.83.
Anima non eſt ex elñtis,qa non poſſet reddi cauſa actionũ aut paſſionũ aĩæ.2.de genera.tex.cõ.45.
Animæ paſſiones quædam ſunt propriæ,& quędam ſunt cõmunes.& qđ eſt magis deſideratũ de animæ paſſionibus,eſt ſcire utrũ aliqua de eis poſſit eſſe abſtracta uel non.primo de aĩa.cõ.3.
Anima eſt fons & origo oĩum motuũ.Themiſt.primo de aĩa.tex.2.Idem Auer.2.de aĩa.cõmen.37.
Anima ſi ſeipſam primo cognouerit bene ac plane utiq; erit digniſſima,cui de rebus aliis diſputãti diffinientiq; fides habeatur.Themi.primo de anima.tex.2.
Animam nõnulli multarum eſſe potentiarũ reentur,ſub una tamen uniuerſitate ſubiectoq; collocatam:alii partibus & mẽbris multiplicibus dirimunt,quã & loco diſcludunt & diſparãt,quẽadmodum Stoici fortaſſe & Plato.Themi.primo de anima.tex.cõmen.7.
Anima à tribus ſectis fuit diffinita,quidam enim diffinierunt eam per motum, quidam per cognitionem,quidam uero per utrũq;.primo de anima.tex.cõmen.28.
Anima in quibuſdã partibus non mouet̃ neq; eſſentialr̃ neq; accidentaliter ut in intellectu,in quibuſdam aũt mouet̃ accñtaliter non eſſentialr̃.primo de aĩa.cõ.66. ¶ Ex hoc collige de mente eius, aĩam intellectiuã non dare eẽ formaliter hoĩ:quia uidelicet impoſe eſſet eã non moueri accñtalr̃.

Quod aĩa intellectiua non dec eſſe.

Aĩa aliqd melius eſſe aut antiquius impoſe eſt,impoſſibilius aũt adhuc intellectu:rõnabiliſſimum enim hunc eſſe nobiliſſimũ & diuinum ſecũdum naturã primo de anima.tex.82. ¶ Videat ergo Põponacius qũo intellectus in uia Ariſt.mortalis eſſe poſſit,cum longa ſit differentia inter aĩam & intellectũ in uia eius,unde primo de anima reꝑhendit antiquos,qui non dixerũt inter aĩam & intellectum.Vnde bene uerum eſt in uia eius ꝙ aĩa non poteſt eſſe ſine corpore, & ex conſequẽti eſt generabilis & corruptibilis/ſicut & cæterę formæ naturales Dicit enĩ Philoſophus.3.cœli.tex.

Intellis nõ eſt mortalis aduerſus Pomponacium.

» cõ.primi.oẽs ſubſtantię naturales,aut corpora ſunt,aut cum corporibus generant̃ & corrũpunt̃.
» unde.2.de anima.tex.cõ.26.inquit. Et ꝓpter hoc bene opinãtur quibus uidet̃ neq; ſine corpora eſſe,neq; corpus aliquod anima:ſed intellectus q̃tenus intellectus in uia Peripateticorũ dicit uirtutẽ abſtractam à corpore, uere immaterialem & uere incorruptibilẽ. unde.2.de aĩa.tex.cõm 21. poſtq̃ pręmiſit diuiſionem illã in.tex.cõ.18.uidelicet ꝙ aĩa iis uidetur eẽ determinata uegetatiuo & ſenſitiuo/intellectiuo & motiuo:ſubdit.in tex.cõ.19.utrum aũt unũquodq; ſit aĩa,aut pars aię.
» & ſi pars,utrũ ſit ſeparabile ratione ſolũ, aut & loco, dubiũ eſt.de quibuſdam aũt non eſt difficile
» uidere.Et poſtq̃ in.20.tex.iã declarauit in quibus non erat difficile uidere, an tales uirtutes eſſent ędem ſubiecto,& plures in intentione:ſtatim in tex.21.inquit.Continuando intentionẽ ſuam ad ꝑcedentia.De intellectu aũt & perſpectiua potentia nihil adhuc manifeſtũ eſt:ſed uidetur genus
» alterum eſſe aię:& hoc ſolum cõtingere ſeparari ſicut perpetuũ à corruptibili.ubi expſſe colligit̃
» intellectum eſſe uirtutẽ abſtractam,& incorruptibilẽ.& eſſe aliud genus animę/à ꝑdictis,quia eſt longe diuerſum,ſicut natura ĩmortalis à natura corruptibili,qđ Cõmen.bene ponderauit dicẽs, ꝙ ſi dicatur anima/erit ſcđm equiuocationẽ.Conſimile ſcribit Cõmen.in.2.de anima.com.32.Vbi Ariſto.d.in litera.de intellectu aũt ſpeculatiuo altera ratio eſt.d.Auer.ꝙ ſermo de eo eſt,ita ꝙ ſit
» extra iſtam naturã.Exiſtimatur enim ꝙ non eſt aĩa,neq; pars animæ,& inuit nobilitatẽ & diuer

ſitatem

ſitatem illius ad alias partes. Opinandum eſt enim ꝙ eſt de natura ſuperiori naturę aię. Et iſta eſt expoſitio Themiſtii/Simplicii/Io. grāmatici: Auerrois, & oīum expoſitorū: & nullus uſq; ad iſta tempora legit illum textū per uiam interrogatiōis, ſicut finixit iſte bonus homo, ꝙ Ariſt. mouet ibi q̄ſtionem de intelligentiis, non aīaduertit, ꝙ illa particula [autem] eſt nota cōtinuationis cum ꝓcedentibus: quia ſermo Ariſto. eſt continuus, & depēdet ex diuiſione facta in tex. cō. 18. & 19. & 20. unde Ioannes grāma. in principio libri de genera. q incipit. De generatione aūt & corruptiōe, notat, ꝙ ly aūt/dicit continuationē cum fine. 4. libri de cœlo & mundo. De graui qdem & leui/& circa ipſa accidentia determinatū ſit hoc hō. Et deinde ſeqtur principiū libri ſequentis, de genera. autem & corruptione. Vbi igit̄ ſermo eſt cōtinuus cum ꝓcedentibus, dicit continuationē & nuſq̄ legitur in iis caſibus eſſe notā dubitationis, ſicut finxit iſte ſomniator. Vnde lucidiſſimus grecorū interpres Themi. inqt. de intellectu uero & ea ui, quæ cogitat & cōmentatur nihil adhuc liquet/ quid ꝓbandum ſit aut ſentiendū. Vbi refert hoc ad intellectum, de quo. 3. de aīa. inquit. De intel/ „ lectu uero p quē anima intelligit & ſapit. Amplius Ariſt 3 de anima. tex. cō. 4. talē intellectū dicit „ eſſe imixtum, & laudat Anaxagoram de hoc: & dicit ip̄m eſſe ſimplicē/impaſſibilē/& imortalem: ut patet. 3. de anima. iſta aūt uerba non poſſunt intelligi niſi de uirtute, quæ uere eſt imaterialis. ¶ Nec ualet gloſa eius ꝙ talia debent intelligi ſm quid: primo quāto unde intellectus non eſt paſ/ ſibilis/neq; corruptibilis, ſicut ſunt cæteræ uirtutes animę q̄ ſunt organicę. Nam tunc uerba Ari. in grauiſſima q̄ſtione & omniū deſideratiſſima/aliud prętēderent, & aliud ſignificarent: quod nō decet uirū ingenuū ac Philoſophum. inquit enim lucidiſſimus Themiſtius in primo de aīa. cap̄. „ 20. nō eſt equum in altiſſimis philoſophię q̄ſtionibus aliud ſentire aliud dicere. Cum enim ſemp „ digna hoīe res eſt, ne à mente uerba diſſentiāt: tum id maxime in rebus obſcuris & creperis obſer uandum cū ea quæ ſuapte ingenio remota & cōdita uidentur, uerbis illuſtribus & quā maxime poteſt declarantibus uendicent̄, à tenebris. ¶ Amplius autē Ariſto. plerūq; dānat antiquos, & ꝓ/ cipue Platonem qui metaphoris utebat̄, & abutebatur terminis philoſophicis. Vnde ipſe pręcipit in. 2. poſte. nō eſſe diffiniendū per metaphoras, neq; diſputandū. Et Cōmen. plerūq; dicit. ꝙ Ariſ. Te. cō. 22. reprehendit Platonem, aut quia male ſenſit, aut qa male docuit, ut eſt uidere primo cœli. cō. 105. & 106. de generatione mundi & . 3. cœli. tex. cō. 68. inquit. Quare ſi quis certe loqui uoluerit, & non ex tranſumptione rationes ſuſcipere elemēti: ipſos auferētes uidebit generationē ex entibus. Sed " imorari in hoc amplius eſt ſuperfluū. nam in libro noſtro de itellectu plura ad hoc adduximus. "

Anima ꝓcedit elemēta cauſalitate/& nobilitate elementa autem tēpore. primo de anima. com̄. 82.

Anima & intellectus ſunt principia entium ſm finem & formā: elementa aūt ſcd̄m materiā ſupra.

Anima uidet̄ magis continere corpus/q̄ corpus animā. primo de aīa. tex. cō. 90. ¶ Vbi Auer. ſcribit in cōmen. ꝙ anima eſt magis digna ut ſit cauſa copulationis corpis: & ſuæ unitatis in numero/q̄ ut ſit corpus cauſa copulationis animæ. Omne enim qđ eſt unū & continuū/nō eſt per ſuā mate riam/ſed per ſuā formam: qđ intellige principaliter/per alias authoritates, quæ dicūt materiā eſſe etiam cām unitatis numeralis. dicitur enim. 5. meta. tex. cōmen. 12. unū numero ſunt quorū mate/ ria eſt una. ¶ Ex pręſenti loco collige aperte ex mente Auer. eſſe, unitatē numeralem intimius de Aduerſus Diuum Tho. & Egidium. pēdere à forma q̄ à materia. Cuius oppoſitum tenuit Diuus Tho. & Egidius romanus. Cōſilēm ſententiā habet Cōmen. 4. phy. cō. 38. & . 2. de aīa. cō. 7. & . 8. et. 60. & . 3. phy. cō. 60. & alibi frequēter.

Anima eſt una ſecundum ſubiectum/& plures ſecundum uirtutes.

Anima in aīalibus anuloſis & in plātis eſt una in actu, & plures poteſtate. & ſunt plures numero in potentia/licet ſint eiuſdem ſpeciei. primo de anima. cōmen. 93. & . 94. idem. 2. de anima. 19. & . 20.

Animam ponere eſſe accidens eſt impoſſibile, ſecūdum ꝙ dat nobis prima cognitio naturalis. 2. de anima. cōmen. 2. Reddit autem cauſam. opinamur enim ꝙ ſubſtantia eſt nobilior accidēte, anima autem eſt nobilior omnibus accidentibus exiſtentibus hic.

Anima nutritiua nunq̄ inuenitur in animalibus/niſi ſecūdum poſtremam perfectionem. 2. de aīa. tex. cōmen. 5. idem. 8. phyſi. 20. & . 3. de anima. 44. & . 59.

Animā ex motu diffinierunt Democritus/Anaxa. forſitā etiam Plato hi enim arbitrabantur ꝙ id quod non mouetur, alia mouere non poſſet. primo de anima Themiſt. cap̄ 10.

Anima eſt actus corporis phyſici, habentis uitam in potentia. 2. de anima. tex. cō. 4. & . 6. & . 7.

Anima eſt perfectio corporis/ſecūdum quod perfectiones conſtituūtur per materiā. ex. 2. de anima cō. 21. Differentia enim magna eſt inter aīam & intellectū apud Peripateticos, ut notaui ſuperius.

Animæ diffinitio cōphendit omnes animas, non ꝙ eiuſdem ſpeciei ſint, ſed quia ordinem quem/ piam inuicem habeant. Alexan. in paraph. de. anima. cap̄. 3.

Anima eſt fons & origo oium motuũ ſcđm Anax. Themi. primo de aïa. cui non contradicit Ariſt.
» Nam Themi. etiã in principio libri de aïa/hoc idem aſſerit. inqt enim. Naturę uero & mũdi conté/
» platores/qui eſſe poterimus, ſi nobis ignorabitur ea natura, quæ fons & initiũ eſt oium motuũ?

Anima eſt quo uiuimus/& ſentimus/& intelligimus/primo. 2. de anima. tex. cõmen. 24.

Aïæ potẽtię ſunt uegetatiuũ/ſenſitiuũ/appetitiuũ/motiuũ ſm locũ/ & intellectiuũ. 2. de aïa. t. cõ. 27.

Anima eſt cauſa corporis animati in triplici genere cauſæ. 2. de anima. tex. cõmen. 36.

Anima & corpus/utrũq; non ſunt niſi propter animatum. 2. de anima. cõmen. 37.

Animę nutritiuæ actiones ſunt tres/nutrire/augumẽtare/& generare. 2. de aïa. cõ. 42. & tex. cõ. 47.

Animas plures in quolibet hoïe contineri deridiculũ eſt, ut inquit Plato/tanq̃ troianum equũ inſideant: ſed ſingulas in ſingulis contineri/quæ ꝑtibus tamẽ differentibus cõſtent. Themi. primo de anima ſup tex. 9. ¶ Ex quo patet falſo imponi Platoni plures animas eſſe in uno hoïe, ſed eſt una anima habens plures partes in diſtinctis mẽbris ſcđm Platonem. Et quia Plato & ſequaces nõ fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes animæ & aïam: inde emerſit iſte error. Vnde Galenus Platonem in hoc & in aliis pleriſq; ſequutus: ut inquit in libro de ſequela uirtutum aïę ad corporis cõplexionem. Vide etiã Themi. primo de anima. cap̃. 35. ubi recitat opinionẽ Platonis in Timæo. Et Auer. in primo de anima. ſuper tex. cõ. 90. & infra. ubi Ariſt. impugnat in hoc ſenſu Platonem/ꝙ poſuit animam habere plures partes in diuerſis membris.

Vnam tm̃ animam in vno homine ſm Platonem.

Anima eſt cauſa efficiens omnes motus tam ueros q̃ exiſtimatos. 2. de aïa. cõmẽ. 37. ¶ Ex quo patet ſenſationem/cum ſit unus ex motibus imaginatis/& intellectionẽ/effectiue eſſe ab anima/& intellectu. de intellectu/patet. 3. de aïa. cõ. 19. Vbi Auer. uult ꝙ intellectus materialis ſit paſſio & actio. licet enim intellectus materialis ut mouetur à phãtaſmatibus & intellectu agẽte ſit paſſiuus, quia recipit ſpẽm intelligibilẽ. tamẽ poſtea fit actiuus & ꝓductiuus intellectionis. ¶ De ſenſatione etiã tenendum eſt ꝙ ſenſatio/actio eſt ex ꝑte animæ, & paſſio ex parte corporis: & uideť eſſe ſententia Ariſto. in. 7. phy. tex. cõ. 12. ubi loquens de ſenſibus. inquit. Actio enim ipſorũ motus eſt/patiente
» aliquid per corpus ſenſu. Nam cum obiectũ moueat organum, tunc uirtus aïæ ſenſitiua fit ꝓdu/
» ctiua ſenſationis. licet igitur ſenſus ponantur de uirtutibus paſſiuis, hoc eſt quo ad receptionem ſpeciei, quæ recipiť in organo in quo eſt uirtus ſenſitiua. Sed ſenſus eſt qui informatus ſpẽ recepta in organo/in quo ſenſus exiſtit/fit productiuus ſenſationis. Vnde non eſt credendũ in uirtutibus aïæ ſenſitiuæ nullam eſſe actionẽ, quia iudicare de obiecto ſenſibili pertinet ad formã, & ex conſequenti dicit agere, & non pati. Vnde Cõmen. in. 2. de anima. cõ. 149. ubi loquiť de ſenſu cõmuni. inquit. ꝙ ſenſus cõmunis ut moueť à ſenſibus exterioribus habet rationẽ ſubiecti & recipientis: ſed ut iudicat de illis/ponendo conuenientiã aut differẽtiam, ſic habet rationem actus &
» formę. Vnde dicit, ꝙ iudicium iſtius uirtutis, magis eſt ſcđm ꝙ eſt actus, q̃ ſm ꝙ eſt potentia: quẽ
» admodum motio eius paſſiua à ſenſibus, dignior eſt attribui ſibi ſcđm ꝙ eſt ſubiectum recipiẽs.
» Eſt enim ut uidetur, recipiens ſm ſenſus/& agens ſecundũ iudicium: recipere enim eſt aliud à iudicare illud. ſicut autem ſe habet ſenſus cõmunis ad ſenſus exteriores, ſic ſenſus exterior ſe habet ad ſenſibile extra. Sicut igitur ſenſus cõmunis eſt patiẽs ut mouetur à ſenſibus & eſt agens ut iudicat. ſic pariformiter ſenſus exterior ut mouetur mediante organo à ſenſibili/eſt patiens, ut uero elicit iudiciũ ſic eſt agens: nõ enim eſt idem receptio cũ iudicio, quia ſtat ꝙ ſit receptio in organo & ꝙ nõ ſubſequať iudiciũ. Dicit enim Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato ꝙ ad alia fortiter intenti delata ſub oculis non uidemus. ¶ Vnde non eſt credendum ꝙ ſenſus ſint ſolũ patiẽtes: & nullo modo agentes. Nam Cõmen. 2. de anima. c. 140. d. ꝙ ſenſibilia ſunt uirtutes agentes, ſenſus
» autem agentes & patientes. Cõſimile habeť ibidẽ. cõ. 143. ubi põderat dictũ Philoſophi in textu/
» aſſerentis ſenſum auditus eſſe aliquã ꝓportionem. inquit enim &. d. ꝙ neceſſe eſt ut auditus ſit
» aliqua proportio/& nõ. d. ꝓportio ſimpl'r, quia exiſtimatur ꝙ iſta ꝓportio/quãuis ſit in cap̃. rela/
» tionis, tamen eſt proportio agens: & ꝓportiones in eo ꝙ proportiones non ſunt agẽtes, ſed in eo ꝙ qualitates. Senſus igitur ſunt uel numerantur in relõne uno modo/& in qualitate alio modo. Et nota bene hoc: quia pauci potuerunt intelligere.

Cap̃. de odoribus verſus finem.

Animæ uirtutes q̃dã ſunt actiuę & q̃dam paſſiuæ, & iſta eſt prima differentiarũ earũ. 2. de aïa. cõ. 52.

Anima plurimũ tẽpus ꝑfuit in deceptiõe & ignorãtia. 2. de aïa. tex. cõ. 150. Vbi lucidiſſimus Them. ait. ꝙ ea q̃ nouimus/portione minima cõtineť, ſi collata cõparataq; iis fuerint, quæ ignoramus.

Anima eſt locus ſpẽrũ, non tota, ſed intellectiua. 3. de aïa. tex. cõ. 6. Themi. etiã. d. de ſenſitiua. & uide quõ aïa diciť locus, nõ ſicut ille q nos ambit: ſed ꝓ quãto aïa quodãmõ fit illa q̃ ĩtelligit & ſentit.

Anima ſenſibilis eſt qualitas exiſtens in complexione addita complexioni. 3. de anima. cõmen. 6. ubi

per

per qualitatem intelligas formam.
Anima eſt unū entium naturaliū:& conſideratio de aīa eſt cōſideratio naturalis.3.de anima.cō.17.
Anima concupiſcibilis/per eādem uirtutem proſequitur & fugit.3.de anima.tex.cōmen.29.
Anima nequaq̄ ſine phantaſmate intelligit.3.de anima.tex.cōmen.30.
Anima eſt quodāmodo oīa ea,quę ſunt.3.de aīa.tex.cō.37.Vide ꝓ hoc pulchre Alex.in paraphraſi de anima in cap.ubi declarat q̄uo anima eſt oēs res, & inquit. ponderās ly quodāmō/ꝙ anima nō ſimplr̄ idem eſt/ſed ſolum q̄tenus excipit rerum ſpēs:quæ res ipſæ quodāmō ſunt,quū per eaſdē ſpecies aīa id ſorciat̄ ut ſit.Neq; uero coaceruatas ſimul res animā ob id eſſe conceſſeris:ſed qa ſingulatim cuicūq; rei aīa ſeſe ſimilē p̄ſtare pōt:ea rōne res oēs q̄dātenus & eſt & fit.Et intelligit̄ nō de omni anima/ſed de perfecta & abſoluta(ut īquit) quę præter ſenſum/intellectū etiam obtinet. » »
Animæ partes quodāmodo infinitæ eſſe uidentur.3.de anima.tex.cōmen.41.
Anima concupiſcibilis mouet ad rem,quæ eſt in actu uoluptuoſa:anima autē rationalis multoties prohibet,& hoc quia reſpicit nouiſſimum futurum,ſed anima concupiſcibilis non inſpicit contri ſtationem contingentem in futuro.3.de anima.cōmen.53.& habetur ex tex.
Anima ſenſibilis impedit in maiori parte intellectum.3.de aīa.cōmen.61.&.2.de anima.cō.151.
Anima recipit formas ɔtrariorū inſimul:& hoc nō ſolū inuenit̄ in aīa,uerūetiā in medio.Apparet enim ꝙ per eādem partē aeris uidens recipit contraria.ſ.albū & nigrū.6.metaphy.cōmē.ultimo.
Anima eſt una in ſubiecto & multa ſcđm uirtutes,& ideo quādo utitur una uirtute debilitatur,in uſu alterius uirtutis uerbi gratia quando utetur cōphenſione extrinſeca debilitatur in cōprehenſione intrinſeca.Cōmen.in cō.libri de diuinatione ſecundum quietem.
Anima brutalis quando deſiderauerit aliquā rem,innata eſt facere ſimilitudinem formæ illius rei deſideratæ in illa diſpoſitiōe deſiderata,& pręſentare idolum illius rei:& ideo qui deſiderat mulieres uidetur coire,& habens ſitim uidetur bibere.ſupra iuxta finem.
Animæ corporum cœleſtium nō ſunt formæ in materiis.ſ.quæ in materia acquirant æternitatem ex formis imaterialibus,ut dicunt incipientes philoſophari.Contingeret enim ut illud q̄d nō habet naturā eſſendi æternū acq̄rat ęternitatē ab alio,quod eſt impoſſibile.1.cap.de ſubſtantia orbis.
Anima cœli nō eſt abſtracta a corpore ſuo:& cum hoc ſeparata eſt ab ipſo inquātum ipm̄ non indiget ipſa,quia eſt permanens per ſe,ſicut eſt diſpoſitio in aīalibus cum uirtutibus naturalibus,& oportet ut illa aīa ſit in eo,nam oē motū ex ſe,mouet̄ per uirtutē exiſtentē in eo.de ſubſtantia orbis/cap.4.☞ Et ex hoc loco patet/qm̄ intelligētia nō eſt forma/formaliter pficiens orbē:ut dixerūt nōnulli:ſed eſt forma ſeparata dans ſibi motū & appetitū.& ideo Alexā.in paraphraſi de aīa.d.ꝙ intelligentia æquiuoce dicitur eſſe forma reſpectu cœli/& anima reſpectu corporis. Cōtra ponentes intelligētiā eē formā pficiens orbē formaliter.
Anima ſecundum ueritatem non attribuit̄ corporibus cœleſtibus/niſi æquiuoce.Ex libro deſtru. diſpu.13.in ſolutione primi dubii.
Aīam additā eſſe formis cōplexionalibus manifeſtum eſt.7.meta.cōmē.31. Cōſimile.3.de aīa.cō.5. contra Alexan.ubi.d.Et magis inopinabile de opinione Alexan.eſt hoc q̄d dixit,ꝙ primę p̄parationes ad intellecta & ad alias poſtremas pfectiones de aīa/ſunt res perfectę a cōplexione/non uirtutes factæ a motore extrinſeco,ut eſt famoſum ex opinione Ariſt.& oīum Peripateticorum.Iſta enim opinio/ſi eſt ſm̄ q̄d nos intelleximus eſt falſa.à ſubſtantia enim elementorū & à natura eorū non poteſt fieri uirtus diſtinguēs aut cōphenſiua, qm̄ ſi eſſet poſſibile, ut à natura eorū/& ſine extrinſeco motore fierent tales uirtutes,tunc eſſet poſſibile ut extrema pfectio quæ eſt intellecta/eſſet aliquod factū à ſubſtantia eorū/ut color & ſapor fiunt.Et iſta opinio eſt ſiſis opinioni negantium cauſas agentes/& non concedentiū niſi cauſas materiales tantū.Et ſunt illi qui dicūt caſum. » » » » » » » »
☞ Vbi aduerte ꝙ ut ſcribit Cōmen.in.3.de anima.cōmen.6.Omnis uirtus exiſtens in corpore cōpoſito/aut attribuitur primis q̄litatibus.ſ.formæ complexionis/aut erit uirtus exiſtens in forma cōplexionali.Vbi per uirtutem attributā primis qualitatibus/intelligas formas elementarias:quę ſcđm ſententiā Philoſophi.2.de generatione/reſultāt ex cōbinatiōibus quatuor q̄litatū primarū/ut patet ibi in tex.cōmen.16.Et ſcias ꝙ forma mixti pfecti eſt ſupaddita formis elemētariis/& diſtincta ab eis/alioquin non eſſet mixtio niſi ad ſenſum:ut patet ex fine primi de generatiōe.Et eſt aperta ſententia Auer.in.7.meta.cōmen.60.& in.3.cœli.cō.67.& primo de aīa.cōmē.77.ubi.d.ꝙ eſſentię rerū ſupadditę ſunt elementis.Idē.1.meta.cō.12.Et multo magis aīa eſt forma ſupaddita/& diſticta à formis elemētorū.ſicut patet in.2.de aīa ɔtra Empedoclē/& ātiquos.t.cō.41.& iſra.
Animæ ſunt alię uirtutes p̄ter formas cōplexiōales.Auer.2.colliget.ca.7.idem.3.de aīa.cō.5.&.6.
Animæ eſſe/& anima idem,& circulo eſſe/& circulus.ſeptimo metaphy.tex.cōmen.35.

Animã dicere eſſe animal,eſt falſum:& ꝙ eſt animatum,eſt uerum.7.metaphy.tex.cõmẽ.36.quod quomodo ſit intelligendum,uide ibidem in cõmen.21.
Anima eſt quędã ſubſtantia prima:corpus uero materia.7.meta.tex.cõmen.39.¶ Vbi nota per primam ſubſtantiã intellexiſſe formam,& non ſubſtantiã compoſitam ſingularem,ſicut ſumpſit in p̄dicamentis,quandoq; etiã prima ſubſtantia accipit̃ pro ſubſtãtia abſtracta.ut.7.meta.tex.cõ.41. ubi dicitur ꝙ in qbuſdam idem eſt quodqdeſt cũ eo cuius eſt qđquideſt,ut in primis ſubſtãtiis.
Anima dupliciter dicitur,alii nãq; ut animam:alii uero ut totum.7.metaph.tex.cõmen.39.
Anima quia eſt exiſtens in alio non habet perfectam diffinitionem.7.meta.tex.cõmen.40.
Animam & corpus aſſerentes eſſe duo diuerſa:nõ poſſunt aſſignare cauſam.quæ ſit cauſa ligamẽti animæ cum corpore:ſed qui ponit ꝙ anima eſt perfectio corporis, & ꝙ non exiſtit corpus ſine anima,non ſunt apud ipſum duo diuerſa.8.meta.tex.cõmen.16.
Anima ita ſe habet ad corpus ſicut figura ad cuprũ,& albedo ad ſupficiem.oĩa enim ſunt pfectiones & formæ ſubiecti.8.meta.cõmen.16.¶ Ex quo colligit̃ ꝙ cum anima intellectiua ſm Ariſt.& Auer.2.de anima.tex.cõmẽ.21.ſit aliud genus animæ,& Auer.in.cõ.dicat ꝙ rectius eſt,ut ſit non anima,qđ non eſt forma formalr̃ perficiens p inherentiã ipſum corpus,ſicut multi ex mẽte Auer. dicere uoluerunt,ut defenderẽt unitatẽ,imo fatuitatem intellectus eius. Anima enim ꝓprie eſt quæ ita ſe habet ad corpus, ſicut albedo ad ſuperficiẽ:&.2.de aĩa.tex.cõ.26.bene dixerũt quicũq; dixerunt aĩam non eſſe corpus,neq; ſine corpore eſſe.Manifeſte autem in.3.de anima intellectus nullius corporis actus eſſe aſſerit̃.licet ſcđm fidem & ueritatẽ ego teneam aĩam intellectiuã eſſe formam ſubſtantialẽ hominis & multiplicatã,atq; ĩmortalẽ.Vide in cõtradictionibus nup editis.
Aĩa cũ corpore ſunt unũ,ſicut dicimus ꝙ prima materia cũ forma ſunt unũ.8.meta.tex.cõ.ultimi.
Anima non proprie diſponitur per ſcientiam,niſi quando fuerit ſciens in actu,& maxime quando fuerit in ſua ultima perfectione.ſ.quando utitur ſcientia.9.meta.cõmen.16.
Animas eſſe ſeparatas à materia,utrum ſit opinio conceſſa à Philoſophis.Vide in libro deſtructio. diſpu.prima.in ſolutione.7.dubii.
Anima uere eſt ſimilis luci.quia ſicut lux diuiditur diuiſione corporũ lucentium,ſic eſt de anima cum corporibus.Ex libro deſtru.diſpu.prima.in ſolutione octaui dubii.
Animę innouatio eſt relatiua,& nullus ſapiẽtum dixit aliter niſi Auic.ſupra in ſolutione.22.dubii.
Anima inter cæteras formas materiales purior inuenitur, & maxime intellectus ſcilicet anima intellectiua,de qua fuit maximum dubiũ apud Philoſophos utrum eẽt de materialibus formis. Ex diſpu.10.in ſolutione.2.dubii.
Anima rõnalis qũo intelligitur ex duplici natura eſſe cõpoſita indiuidua & diuidua,uide Themi. primo de anima.cap.12.ſuper tex.26.ubi pertractãt opinionem Thimęi,dicentis aĩam eſſe compoſitam ex eodem & diuerſo.d.enĩ hoc eſſe ſimilitudinẽ & nõ uere.ꝓ hoc facit authoritas Auer.de duplici medio ſm cõpoſitionẽ,& ſm ↄparationẽ.4.cœ.cõ.26.ſic ẽt.d.Them.cũ dr̃ aĩam ex duplici natura conſtare,id ita accipiendum eſt,ut rationabilis animæ natura,minoris eſſe q̃ intellectus,& pluris quã irrationabiles potentiæ iudicentur:cum utroq; tamen cognationem quãdam habere qualem fere mixta & compoſita cum his ex quibus formantur.
Animæ ſermo eſt multum profundus:& ideo deus appropriauit eum hominibus ſapientibus, & multum profundis in ſciẽtia.Ex diſputationibus phyſicis.diſpu.2.in ſolutione.7.dubii.Et eſt authoritas Philoſophi in primo de anima.tex.cõmen.4.
Animæ contemplatio naturali ſcientiæ conuenit,cum anima ſit ultima forma animalium. Ex primo de partibus animalium.Cõmen.in.2.colũna.
Animam ignem eſſe arbitrari,ſimile eſt ac ſi ſerram aut aſciam fabrum,aut artem fabrilem eſſe idẽ arbitreris:quia opus non niſi inuentis iis effici poteſt.Ex.2.de partibus.c.7.
Anima eſt corpore melior,aĩatum inanimato p̄ſtat pp aĩam:& eſſe q̃ nõ eſſe,& uiuere q̃ nõ uiuere melius eſt.Ariſt.in principio ſecũdi de genera.aĩaliũ. Quod etiã diuus Auguſtinus cõfirmat primo de trini.Viuentia nõ uiuẽtibus,exiſtentia nõ exiſtẽtibus,beata miſeris p̄ferẽda eẽ iudicamus.
Aĩa ſenſualis & intellectualis,potẽtia prius haberi q̃ actu neceſſe eſt.Ariſt.2.de genera.aĩaliũ.cap.3.
Animæ uegetabilis facultas ſeu uirtus in animalibus & plantis, ex alimento efficit incrementum, utendo caliditate & frigiditate quaſi inſtrumentis.motus enim in his conſiſtit, & ratione aliqua unũquodq; efficitur.ſupra cap.4.uide in contradictionibus.
Anima quodãmodo ſunt omnia plena. Ariſto.in.3. de gene.anima.cap.11. Vbi declarat quomodo calor uiuificus eſt in aere,aqua,& terra,omnia animata generãs,hoc etiam ſentit Auer.in.12.meta. cõmen.

cōmen.18. Vbi ſcribit,calor ſolis & ſtellarum diffuſus in aere & aqua generat animalia ex materia putri,& omnia ſine ſemine nata. Vide in contradictionibus.

Animæ propriæ dicunt,quia ſunt organicæ,& non ſunt uirtutes naturales:quod ſi medici appellant eas naturales/largo modo,hoc eſſet ueritas ſi ipſi crederēt ꝙ ipſa eſt ſm relationem/aut ſcdm operationem:ſed ſi ipſi credunt ꝙ ipſa in ſui eſſentia ſit uirtus propria ſolū,iſtud eſt error.2.colliget.cap.7. ¶ Ex hoc ſcire potes, ꝙ eſt differentia magna ualde inter aīam & intellectū.hoc enim eſt in quo taxat Ariſto.antiquos,ut Democritum & alios, qui nō diſtinxerunt inter intellectum & animam:& ex hoc fundamento patet ſolutio magni Achillis illius Pōponacii ſuper ratione illa in primo de anima fundata,in tex.cōmen.12.ut alibi notaui diffuſius.

Anima nutritiua, q̄ eſt in embrione ꝑparata eſt recipere animā ſenſibilem/& ſtat cū ea loco formæ & finis: & nutritiua eſt ei loco materię. Auer. ſententia.2.colliget.c.11. de iuuamētis mēbrorū officialium deſeruientiū ſenſui in generali. ¶ Et aduerte ꝙ iſta eſt ſententia omniū Peripateticorum. Vnde lucidiſſimus Themi.in.3.de aīa.cap.27.ſcribit. Sane ordo naturæ & proceſſus hic eſt ut reſpectu iſeriorū ſuperioribus utatur uice formarū:reſpectu ſuperiorū inferioribus loco materię. ¶ Et ex hoc bene intelligere poteris frater mi quomodo ſemper uiuus cōpoſui,una ſolūmodo eſt ſubſtantialis forma:ut alias notaui tibi in Theorematibus.& ex iſto fundamento mirabiles quæſtiones ſoluuntur in ſcientia naturali. Et pondera & obliuioni non tardas hoc. Notandū

Animam aſſerentes terreri per humorē melicum nigrum,ſicut terret homo in obſcuro/dicunt in hoc uerba cantionū: quia aliqua leſio non aduenit aīæ in obſcuro niſi priuatio ſenſati ſenſui uiſibil:qa nō uidet aīa in corpore/ut poſſit dici,qa ſentiāt terrorē nigredinis. Et magis fedū eſt dicere ut uideat extra.qa aīa nō eſt intra/nec extra.3.colliget cap.40.qđ eſt de accidentibus triū uirtutū.

Animæ habitus ſequuntur corporis complexionem.ſupra.

Animę affectiones maiorē affinitatem hn̄t cum corpore q̄ ſenſationes. Dicit enim Themi.primo de anima.neq; enim corpus tāquā inſtrumentū machinamentūq; affectionum eſt, qualia ſunt ſenſibilium uiriū ſua organa,& intermunia ſentiēdi.ſed maior q̄dam affinitas eſt corpori cum ꝑturbationibus animi/q̄ ſenſibus cum inſtrumētis. Et reddit cām. hęc enim ſi laceſſita/pauloq; affecta fuerit,munus ſentiēdi legitimum abrūpunt & impediunt:corporis aūt mala ꝑmixtio non impedit affectiones,ſed ꝓmouet potius atq; exhaurit. ¶ Ex hoc nota aīam magis eſſe abſtractā in ſentiendo q̄ in appetendo:& uirtutes cōcupiſcibiles ſunt magis īmerſę materię q̄ uirtutes cognitiuę.

Animę eſſentiā non conſtitui per modū. ꝓbatur primo de aīa.tex.cō.43.&.44.& uide ibi Themi.

Anima cœleſti quadā natura particeps eſt.nam apud Platonē uehiculū illud rarum ac ſplēdidum nihil aliud q̄ ingenium e quo animus cōſtet oſtendit. Apud Ariſt.quoq; naturam quādam aīæ tributam inuenias/quæ q̄nto corpori ꝓportione reſpondeat.quā & ad oēs animaliū aīas pertinere cenſuit. Thēm. primo de aīa.cap.20. ¶ Vbi aduerte Platonem triplex animæ uehiculū dediſſe, ut refert Proclus in Thimæo,& etiam Simplicius in primo de aīa.uidelicet ſenſibile/phantaſticū/& æthereum. Ariſto.autē opinionem require in.2.de generatione aīalium.cap.3.ubi inquit. Ineſt enim in ſemine oīum quod facit ut fecunda ſint ſemina.unde quod calor uocatur, idq; nō ignis, non talis facultas aliqua eſt,ſed ſpiritus qui in ſemine,ſpumoſoq; corpore continet,& natura quę in eo ſpiritu eſt proportione reſpondens elemento ſtellarū. ¶ Et aduerte ꝙ talis natura,quæ eſt in ſpiritu gignitiuo incluſo in ſemīe, eſt uirtus informatiua/q̄ eſt a decidēte ſemē & a ſole.in genitis uero ex materia putri/talis uirtus eſt à ſole tantum:ut.d. Auer.in.12.meta.cō.13.in calce cōmenti.

Animam magnitudinem aut corpus eſſe/impugnatur primo de anima.tex.cōmen.47. contra Timæum.& uide ibi lucidiſſimum Themiſt.

Aīam non eſſe armoniā corporis deſtruit uariis rōnibus ab Ariſt.& Platone. Themi.primo de aīa. tex.cō.54.& infra. Et eſt in Themi.cap.23.ubi multas rōnes adducit/q̄ non addunt ibi ab Ariſto.

Animæ diffinitio data ab Ariſto.nō fuit data pro aīa illa unica ſingulari/quę tā longe abeſt à corpore,ſed ad perfectionem iūctam/quæ organicis corporibus/ab illa ſua ſingulis corporibus tribuit. Themi.primo de anima.cap.24. Vbi tenet dari animam mundi/à qua prouenīunt animæ ſingularium animalium:quam (ut aſſerit) manifeſtant animalia ſponte naſcētia ex materia putri. Vide tamen impugnationem ab Auer.7.meta.cōmen.31.&.12.meta.cōmen.13.&.18.

Anima quæ uitam uegetabilem ꝓſtat/& quæ iracūdiam & cupiditates continet/nō poteſt intelligi qua ratione ſeorſum à corpore maneat.nam ea quæ princeps eſt & q̄ intellectus uocat forte pōt abiuncta defendi/quæ uim intelligēdi animę iniiciat & influat. At reliq̄s naturas inherere/& quodāmodo itexi corporibus neceſſe eſt/ſi ꝓſtare uires & actiones ſuas debeat. Themiſt.primo de aīa.

cap̄.24.¶ Nota quomodo poteſt in uia Peripateticorum tueri per principiū ſeparatū hoīem intelligere, quod tamē apud multos latinorum ne dum difficile, ſed impoſſibile uiſum eſt.

Aīa nō iraſcit̄ neq; gaudet, ſed aīalia. primo de aīa. tex. cō. 63. ¶ Vbi aduerte ꝙ Themi. inqt. ꝙ aīa ita ſe habet in hoc ſicut gladius q incidit p aciē, & ſphera uoluit̄ p figurā, non tñ īcidit acies, nec figura uoluit̄. ita hō iraſcit̄ per aiam, non tñ aīa hoīs iraſcitur. Et ibi uide pulchrā differētiā īter aīam & accidētia, qa (ut inqt) globus neq; ſeipm̄ q̄rit, neq; ſimul diuerſis cōuerſionibus agi pōt. gladius quoq; neq; p ſe incidit, neq; multas ſimul ac uarias cęſuras exercet: & aīa ipſa eſt fons motus, ipſa pbet initium, ipſa pcurat, ipſa ſe de motu uno ad aliū refert, ipſa per ſe hāc trāſitionē facit nō in tēpore ſed momēto: ut uiſio à candidis ad nigra, ab his ad rubida, à qbus ad uiridia confert̄. Eſt etiā alia differētia quā Themiſtius ut notā omiſit, qa aīa facit hoc aliqd, ſed accñtia quale ſolum.

Anima uidet̄ ſolo motu locali mouere aīal. primo de aīa. tex. cō. 83. qđ ſm̄ Auer. eſt ex opiniōe antiquorum. ſm̄ Themi. uero intelligit̄ etiā ſm̄ Ariſt. nā ſolius motus localis anima uidetur eſſe dux & princeps, nam in cæteris motibus tota ratio nō trāſfertur ad aīam. nam exteriora ad hoc ſuum habent momentum, ad ſenſum ſenſibilia, ad nutritionem auctionemq; alimenta.

Aīa eſt una ſubiecto, quæ ſe tamen multis uiribus ſpargit: ſicut pomum quod ſubiecto unum eſt, uarias tamē & diuerſas obtinet qualitates. primo de aīa Themi. & Auer. tex. cōmen. 92.

Aīam itellectiuā cū Plato & Ariſto. uidiſſent uim quādā īmortalē habere, cęteras uero caducas atq; mortales: alter in prima hoīs cōſtitutione rōnabilē. i. mētis optimā portionē, in ppriū habitaculū condidit. Alteri extrinſecus accedere uiſa eſt. Themi. 1. de aīa. ca. 35. qđ ideo dicit, qa Plato in Tim̄. collocauit partem itellectualē in cerebro, appetitiuā uero in corde, iraſcibilē in iecore. Ariſto. uero in. 2. de gene. aīaliū, mentē deforis accedere opinatus eſt, q̄ nullius organi corporei actus eſt.

Animam non habere partes in diuerſis membris exiſtentes impugnatur contra Platonem in primo de anima à tex. cōmen. 90. uſq; ad finem primi libri.

Anima cognoſcimus animal & cadauer, utpote per quam & adſit & abſit animantibus uita. Them̄. ſecūdo de aīa. cap̄. 3. Rectum enim ut dicit̄ primo de anima, eſt iudex ſui & obliqui.

Anima, neq; cadaueris, neq; ſeminis pfectio eſt. alterū qa deſiit uiuere, alterū uero qa nondū in uitā promotum eſt. Itē alterū non pōt amplius uitā habere: alterū pōt qdem, ſed nondū habet: pōt uero quia fieri organum poteſt, & uitam accipere. Themiſt. 2. de anima. cap̄. 6.

Anima, utraq; perfectione deſcribitur, ſed prima diffuſius. Themiſt. 2. de anima. cap̄. 6.

Anima eſt forma formarū: nec pterea oīa eē dicit̄ qa formas oīum cognitiōe cōplectit̄: ſed etiā, pterea ꝙ materiæ formas exhibet, & uultus imponit. Ipſa eni eſt anima q̄ materiā rudem ſignificatione & impſſione formarū inſignit. Nā & uiuacitas omnis & uigor q plurimus in materia cernit̄, ab aīa uidet̄ ortū hr̄e. atq; hoc in aīalibus qdē cōſpicuū incōtrouerſumq; eſt: ſed in plantis & elemētis obſcurius. Them̄. 3. de aīa. cap̄. 52. hāc authoritatē allegat Cōmē. 7 meta. cōmē. 31. Et conſidera ꝙ poſitio Auicen. ponentis colchodeam, ſeu datricem formarū, hinc ſumpſit originem.

Aīæ diuiſio ſm̄ Platonē erat ſm̄ ptes, locis & ītercapedinibus differētes. ſed ſm̄ Ariſt. eſt p poteſtates, ſola diffōne & rōne diſtātes, ut eſt diuiſio poni in cādorē, odorē, & dulcorē, Them̄. ſn̄ia in. 3. de aīa. cap̄. 56. & idem habet ipſe in primo de aīa. cap̄. 3. idem Cōmen. primo de aīa. cōmen. 89.

Aīa de qua agit Ariſt. in libris de aīa, eſt q̄cūq; uerſatur in corpore, qđ generat̄ & interit. Alexan. in principio enarratiōis de aīa. ¶ Hinc patet error eorū qui uolūt diffinitionē datam de aīa cōpetere intelligētiæ mouēti orbē. Vide ēt cōtra iſtā opinionē iſtorū Themi. in primo de aīa. cap̄. 20. cōtra illos q uolebāt aīæ diffōnē cōpetere aīæ mūdi. Itē nota ex Themiſtio ex. 2. de aīa. ca. 5. ubi uult corpus organicū poſitū in diffinitione animæ eē corpus qđ generat̄ & interit, cui ad uitam cibi præſidio ſit opus. Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui ſapiunt. Idem expſſe notat Alexan. ibidem in illo capite ubi agit quot & quæ ſint animæ. ubi uult talem animæ diffinitionē ſolis animabus quæ generantur & corrumpuntur competere, & ibi expſſe. d. Alexan. ꝙ aīa deorum ſi anima dicenda eſt per rationis cognomen anima nuncupari poteſt.

Aīa corpus nō eſt: ſed aliqd corporis. Ariſt. 2. de aīa. tex. cō. 26. ¶ Vbi aduerte ꝙ cū pluribus modis aliqd eē in alio dicat̄, ut patet ex. 4. phy. tex. cō. 23. Aīa nullo illorū modorū in corpore dicit̄ niſi eo mō quo forma eſſe dicit̄ in materia. Et uide ſuper hoc Alex. pulchre in ſua paraphraſi de anima. cap̄. 3. ubi pbat animam eſſe formam corporis. Et ibi nota qa Ariſt. ipſam in. 2. de aīa enthelechiam appellat eo qa, ut inquit: eius cauſa ſit ut ea res cuius eſt in fine ac pfectione cōſiſtat.

Anima non eſt actus corporis, ficut nauta nauis. Alex. in paraphraſi de aīa. cap̄. 5. ubi pbat ꝙ nullū ex ſimplicibus corporibus ſit aīa. cogita de aīa itellectiua ſm̄ uiam Auer. & Themiſt.

Animam

Animā Stoici ſpūm quēdā ex igne & aere cōpoſitum faciūt. Itēq; Epicurei/qui ex qbuſdā corpori/bus inter ſe differentibus animam cōpoſitam faciunt. Alex. in paraphraſi de aīa. cap̄. 7.

Animæ poteſtates plures eſſe & finitas. Vide ꝓ hoc Alexan. pulchre in ſua paraphraſi de aīa. cap̄. 8. ubi agit de partibus animæ. ¶ Et ibi nota rationes cōtra illos qui aſſerunt animā ſm quālibet po/teſtatem eſſe in qualibet parte corporis; licet non operetur in qualibet propter organi defectum. Quam opinionem nitit defendere Io. gandauenſis. q. 7. in. 2. de anima & male. Cōtra opinionem Ioan. de Gandauo.

Anima animalium nō eſt ſimilium partium, ſicut anima ſtirpium. Alexan. ſupra. cap̄. 10. ubi reddit cauſam propter quid partes plantarum deciſæ uiuunt; non autem animalium.

Aīæ poteſtates diximus uegetatiuū/ſenſitiuū/appetitiuū/motiuū ſm locū/cogitatiuū. Ariſto. in. 2. de aīa. tex. cō. 27. ¶ Vbi aduerte ꝙ textus græcus habet dianoiticon, ubi cōiter interp̄tes trāſtule/runt intellectiuū, ſed uere cogitatiuū dicit, nā diania eſt in parte ſenſitiua, ut notat Simplicius in 2. de aīa. in expōne tex. 29. ubi Philoſophus. d. qđ qbuſdā aūt ineſt cogitatiuū & intellectus. unde aīaduerte ꝙ īter potētias aīæ quæ ſimul ſunt in eadē eſſentia cōiunctæ, ītellectus particularis qui dicit paſſiuus. 3. de aīa, cōiungit in hoīe cū aliis potētiis minus pfectis, qa in mortalibus ubi inue/nit potētia pfecta, ibi etiā inuenit īpfecta. ſed ītellectus ꝑ quē hō uniuerſalr diſcurrit eſt abſtra ctus & deforis accedit; & iſte nō eſt de potētiis illius aīæ à qua emanāt aliæ potētiæ, q̄re ille uidet eē aliud genus aīæ, & hoc ſolū ɔtingere ſeparari ſicut ꝑpetuū à corruptibili. Vnde etiā in. 2. de aīa. tex. cō. 13. Aīa his uidet eē determinata ſeu definita, uegetatiuo/ſenſitiuo/dianoitico/& motu, ubi per dianoiticū intelligit cogitationē. inqt eni lucidiſſimus Themi. in cōmē. ſup libro de memoria & reminiſcētia. lib. 2. cap̄. 14. dianoea nihil aliud eſt q̄ cū imaginatiōe actio ītellectus cōiūcta. ¶ Vñ nota bene hoc; qa multi ſunt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponacius eſt unus de illis in lib. ſuo de aīæ mortalitate. Et hoc notat Cōmē. in. 2. de aīa. cō. 20. &. 21. qui uult Ariſt. ſoluere il las duas q̄ōnes, quarū una fuit/utrū potētiæ aīæ ſint diuiſæ ſm magnitudinē. ſecūda autem erat/ utrū oēs ſint aīa aut partes & potētiæ aīæ. Et ſoluta prima in tex. cō. 20. ſcđa ſoluit in. 21. &. 22. Nā de intellectu & pſpectiua potētia Ariſt. d. ꝙ nihil adhuc manifeſtū eſt, ſed uidet eſſe aliud genus » aīæ, & illud ſolū cōtingere ſeparari ſicut perpetuū à corruptibili. Et ibi notat Cōmē. ꝙ ītellectus » ſm Ariſt. ꝑ quē hō ſpeculat & cogitat/nō eſt aīa nec potētia aīæ; reliquæ autē uirtutes aīę manife ſtum eſt ꝙ ſunt potētiæ aīæ & īſeparabiles. Idē habet īfra. tex. cō. 32. ubi Arif. d. enumeratis oībus uirtutibus aīæ, & dixerat ꝙ ubi ſunt pfectiores ſunt ēt impfectiores in mortalibus, & nō ecōtra. Tādē excipit à numero potētiarū aīæ ītellectū ſpeculatiuū. inqt eni. De intellectu ſpeculatiuo alia rō eſt. ubi lucidiſſimus Themi. notat, mentē qua cogitamus & ſapimus nō inire cōem rōnem cū » aliis uirtutibus. neq; eni potētia aut pars aīæ eē pōt ut cęteræ, ſed ſubſtātia q̄dā, intelligit lōge ꝓ/ » clarior, melior/pulchrior, quæ tñ in naturā inferiorē ignobilioręq; ſe īſerta receptaq; ſit. ¶ Vbi no » ta cōtra illos q ponūt intellectū eſſe potētiā aīæ, & de ſcđa ſpecie qualitatis, & nō eſſe ſubſtantiam. Vtrūq; enim ſm Peripateticos falſum eſt, qa neq; aīa/neq; potentia aīę eſt/ſed eſt ſupior natura q̄ ſit aīa/ſicut aīa eſt ſupra naturā/ſic intellus ſupra aīam & deus ſupra intellm apud Peripateticos. nec ēt q̄litas eſt ſed ſuba. Vnde oēs expoſitores excepto Alex. & Peripateticis antiq̄s notāt iſtud.

Anima proprie corpus mouere non dicitur. Alexan. in paraphraſi de anima. in cap̄. de impulſu & uirtute impulſoria. uide in contradictionibus.

Animæ principatus ſecundum omnes ſui poteſtates/in corde eſt/uel in proportionali cordi. Ariſt. in. 3. de partibus animalium. ca. de corde. & Alex. diffuſe in paraph. de anima cap̄. ultimo.

Animam hominis in puerili ætate nihil ad beluarum aīa differre prope dixerim. Ariſt. in. 8. de natu ra animalium. cap̄ primo. ¶ Facit pro tenentibus animā hominis eſſe mortalem. Sed tu dic ꝙ iſti nō faciūt differentiā apud Ariſt. inter aīam & intellectū. & hoc eſt maximus error ut alibi notaui. Supra in digreſſione contra Pomponacium.

Anima ſenſibilis non eſt niſi ad qualitates. 3. colliget. ca. 31.

Animatum fere æquiuoce dicitur de iſtis quæ ſunt hic, & de ſuperiorbus. 2. cœli. cō. 60. &. 71.

Animatum nobilius eſt inanimato neceſſario. 2. cœli. cōmen. 61. & textu.

Animata q̄dam & ſcīa non mouent localr, ut ſpōgia maris primo de aīa, cō. 83. &. 2. de anima. cō. 16.

Animatorum ſemper in eo quod conſequens eſt in potentia eſt id quod prius eſt; ut in figuris tri/gonum in tetragono. 2. de. anima tex. & cōmen. 31.

Animatum corpus ex aere aut aqua conſtare impoſſibile eſt. 2. de anima. tex. cōmen. 111. Idem. 4. metheororum. tex. cōmen. 29. &. 2. de generatione. tex. cōmen. 50.

Animatorum nobiliſſimum non poteſt inanimatum eſſe, neq; æternū poteſt uilius eſſe corrupti/bili authoritate Alexan. in paraphraſi meta. Auer. tracta. 4. coll. 3.

Animatum differt ab inanimato ſenſu & motu. primo de anima.tex. cõmen.19.idem.2.de anima.16.quo ad ſenſum,&.2.de anima.14.quo ad motum.

Animata alterant̃ alteratione ſpirituali exiſtente in ſenſibus: & alteratione corporali exiſtente in ſenſibilibus.7.phyſi.cõmen.11.

Animalia & uegetabilia ſunt uiliora corporibus cœleſtibus.2.phy.cõ.46.2.cœli.tex.cõ.50.&.61.

Animal eſt puus mundus.8.phy.tex.cõ.10.idem Galenus.3.de utili.pticu.cap̃.10.prope finem.

Animal dicimus ipſum ſeipſum mouere quia non uidemus ipſum moueri ab aliquo extrinſeco. ſecus autem de rebus inanimatis.8.phyſi.tex.cõmen.17.

Animalia & inanimata licet utrũq; indigeat in rei ueritate motore extrinſeco:tamen eſt latentius in rebus habentibus animas.8.phy.cõmen.17.

Animalia dicuntur mota ex ſe/inaĩata uero non:quia animalia exiſtimantur poſſe moueri & quieſcere ex ſe,quod non inuenitur in eis quę mouentur naturaliter.ſupra.

Animal quod mouetur ex ſe aſſimilatur toti mundo.ſupra tex.cõmen.17.

Animalia ſemper habent motum naturalem intrinſecum ab anima nutritiua per calorem naturalem,& etiam alteratur à continente.8.phyſi.cõmen.20.

Animali nõ accidit appetitus,niſi ex imaginatione.ſupra.&.2.de anima.tex.cõm̃.20.

Animalis quies in ſomno,eſt perfectiſſima quies quę fit poſt motum:& expergefactio ab eo eſt pfectiſſimus motus poſt quietem perfectam.8.phyſi.cõmen.20.

Anima ẽt nã dici poteſt.

Animal cum ſit motũ ex ſe,eſt motũ natural̃r,quia mouet̃ p principiũ intrinſecũ,& tale eſt natura.8.phy.tex.cõ.27.¶Ex quo patet ꝙ anima ut eſt principium intrinſecũ reſpectu motus exñtis in aĩatis natura dici põt.Ita etiã notat Simpli.authoritate Alex.in.2.phyſi.de diffõne naturæ.

Animalis proprium eſt & animatorum ipſa à ſeipſis moueri,& facere ſtare poſſe ipſa ſecundum ſe ipſa.8.phyſi.tex.cõmen.29.Idem ibidem.tex.cõmen.17.

Animal mouetur motu proceſſiuo cum phantaſia & appetitu.3.de aĩa.tex.cõmen.44.

Animalia multa immobilia ſunt.3.de anima.tex cõmen.45.

Animalia nõ indigẽt in principio ſui motus cauſa extrinſeca/ſicut inanimata.ſupra.

Aĩal corruptibile nõ ↄtinue mouet̃ ex ſe,qa corpus eius mouet̃ ab extrĩſeco.8.phy.t.cõ.20.&.51.

Animal generabile qñq; mouet̃ per partẽ inſtrumẽti,& quãdoq; per totũ inſtrumẽtum/ uerbi gratia quãdoq; mouetur per partem caloris naturalis,& quandoq; per totum:& dum mouetur per totum mouet per duas potentias.2.ẽcœli.cõm.36.

Animalium omnes impotentię ꝓter naturã ſunt:ut ſenectus & decrementũ.ſupra tex.cõmen.37.

Animalibus quæ ſunt hic accidit tranſmutatio & corruptio pp duo:quia ſunt cõpoſita ex elemẽtis cõtrariis:tum quia elñta ex quibus cõſtant non ſunt in locis ꝓpriis.Vnde ꝓpter contrarietatẽ tranſmutant̃ adinuicem.& qa non ſunt in ſuis locis appetũt ſepationem/& reuerti ad ſua loca naturalia.2.cœli.cõ.37.& habet̃ ex tex.¶Ex quo patet quantũ deuiauerit Tho.de garbo in ſumma ſua à ueritate,qui tenet ꝙ ſi humanũ ſubſtãtificũ poſſet eque perfectum reparari/ꝙ poſſent una homines ꝑpetuari.Paralogizat enim per fallaciã cõſequẽtis:nam ſunt illę cauſæ mortis naturalis, ultra illam.Elementa enim exiſtẽtia in aĩali naturaliter appetũt ſeparationẽ, & reuerti ad ſua loca naturalia:& ille appetitus fruſtrari nõ poteſt,cum ſit à natura. Deus autẽ & natura nhil fruſtra faciunt.Oporteret igitur ꝙ quandoq; ad actum reducat̃:diſſolutio autem illa & ſeparatio neceſſario inferret corruptionem ipſi compoſito/ut manifeſtum eſt.

Digreſſio cõtra Simpliciũ.

Aĩaliũ generabiliũ motus uariari põt in uelocitate & tarditate/ex ſola apꝑhẽſiõe,qa mouet̃ ab extrĩſecis:aĩal aũt cæleſte hoc nõ patit̃,qa extra ip̃m nihil eſt qđ moueat ip̃m.2.cœli.cõmen.37.

Animal cœleſte ſemper habet imaginationem in actu:ſed animal corruptibile quandoq; in potentia,& quandoq; in actu.ſupra.

Animalium progreſſiuus motus in medio intenditur.2.cœli.35.

Aĩal ligatũ,& aĩal diuinũ nõ ligatũ nõ dicunt̃ unũ niſi ęquoce,ſicut ẽt nõ dicunt̃ unũ motũ niſi ęquoce.2.cœli.cõ.71.Cõſiſe.ſupra cõ.60.& ibi moderatius loqtur,qa.d.ꝙ dicunt̃ fere ęquiuoce.

Animalia,q̃ nõ ĩueniunt̃ in tota habitatione terrę niſi in aliquo loco,ꝓpria ſunt illis locis.Et cauſa in hoc eſt cõueniẽtia illorũ locorũ in cõplexiõe cõueniẽti illis aĩalibus,& hoc dat ut nõ ſint ualde remota adinuicẽ.naturæ enim remotorũ locorũ ſunt diuerſæ.2.cœli.tex.cõmen.111.

Animalia ſunt nobiliſſima corporum generabilium & corruptibiliũ,& anima eſt nobilior omnibus,quæ ſunt in animalibus.primo de anima.cõmen.2.

Animal uniuerſale/aut nihil eſt/aut poſterius eſt.primo de anima.tex.cõmen.8.quomodo ſint itel

ligendum/uide pulchre Alexan.in libro naturalium quæſtionum.
Animal quodlibet dicitur uiuere dum nutritur.2.de anima.tex.cōmen.14.
Animal non poteſt eſſe ſine ſenſu.ſecũdo de anima.tex.cōmen.15.idem tertio de anima.tex.cōmē. 60.&.2.cœli.61.&.12.metaphy.36.intelligitur de animali generabili.
Animal eſt per ſenſum primũ.2.de aïa.tex.cō.16.¶Intelligitur in mortalibus,huius aũt ſignum eſt ſpongia maris quæ dicitur aïal,& tamē nō habet niſi ſenſum tactus,& nō mouet̃:& multa ex habentibus teſtam dicũtur animalia,& non ſolum uiua,quæ tamen non mouentur.
Animalis anuloſi quælibet pars habet naturam ſenſibilem/imaginatiuam/& deſideratiuam/& motiuam ſecũdum locum.ſecundo de anima.tex cōmen.20.
Aïalia diminuta non hñt imaginatiuã in abſentia ſenſatorũ,ſicut aïalia pfecta.ſupra.cōmen.20.
Animalium quædam habent quinque ſenſus,quædam habent quoſdam,ut talpa,& quædam habent unum.ſ.tactum/ut ſpongia maris.ſecũdo de anima.cōmen.23.
Animal inuenitur quod nutrit̃ ex rebus carentibus ſapore,& nutritur à ſuis radicibus ſicut plantæ:ut eſt ſpongia maris.ſupra.cōmen.31.
Animal quodlibet habens os/habet aliquem guſtum.ibidem.
Animalium complementum & finis eorum qui intendebat̃ in generatione,quem cum natura potuit pertingere ſtetit:eſt modus animalium:habēs uirtutem cogitatiuam.i.intelligibilem. Ex.2. de anima.cōmen.32.ex quo patet hominem finem eſſe omnium generabilium.
Animalia carētia ſanguine nō hñt uocem,ex habentibus aũt ſanguinē, piſces.2.de aïa.tex.cōm.87.
Animalia excedunt nos/non in comprehendendo differentias odorum,ſed in cōphendendo eas à remoto ſpacio.2.de anima.cōmen.92.Idem Ariſto.5.de generatiōe animalium.cap.2.uide etiam pro hoc in fine libri de ſenſu & ſenſato.
Animal quodlibet quod eſt natum eſſe in aere aut aqua,non ſentit aliquã qualitatē caliditatis aut frigiditatis in eis,ſi fuerit in ſimplicitate quã dicunt habere:quia eſt locus eius,naturalis:& locus eſt ſimilis locato,& ſenſibile debet eſſe contrarium ante paſſionem.2.de anima.cō.115.
Animal non ſentit calorē aut frigus in aere aut in aqua,niſi quãdo cum eis admiſcentur corpora calida aut frigida,quæ ſunt extranea ab aere & aqua naturali.ibidem.
Animalia quæ generant ſibi ſimilia,perfecta ſunt.3.de anima.tex.cōmen.45.
Animalis corpus ſimplex eſſe non poteſt.3.de anima.tex.cōmen.66.
Animalia ſolo tactu priuata,neceſſario moriuntur.ibidem.
Animal/non eſt neceſſarium habere alium ſenſum à tactu.3.de anima.tex.cōmen.67.
Animal habet alios ſenſus à tactu,non ꝑpter eſſe,ſed propter bene eſſe.3.de anima.tex.cō.ultimi.
Animal per uirtutem quã Auicēna uocauit exiſtimationem fugit naturaliter nociua,licet nunquã ſenſerit ipſa.Ex cōmen.libri de memoria & reminiſcentia.
Animalia & uegetabilia longæ uitę,habēt plus de calore q̃ de frigore:& plus de humido q̃ de ſicco. & ideo animalia & uegetabilia in quibus dominatur caliditas & humiditas, & ſimiliter uirtutes actiuæ,ſunt longæ uitæ.Ex libro de cauſa longi.& bre.uitæ.
Animalia marina ſunt longioris uitæ q̃ agreſtia.ibidem.
Animal dc̃tũ de aïali cœleſti & corruptibili/non dicit̃ ęquoce,ſed ſm prius & poſterius:& in talibus naturis neceſſe eſt ut prius ſit cauſa poſterioris.2.cap.de ſubſtantia orbis.uide in cōcordãtiis.
Animal non fit in ipſa digeſtione,ſicut quidam aiũt,ſed in ſegregatione putrefacta in inferiori uentre:deinde aſcendit ſurſum.4.metheororum.tex.cōmen.28.
Aïalia ſolũ in terra & in aq̃ ſunt:in aere aũt & igne nō ſunt:qa corporũ materia hęc.ſupra.tex.cō.29.
Animalia habentia memoriam ſunt prudentia:& ſunt diſciplinabiliora non potentibus memorari.Ex prohemio meta.
Animalia prudentia,ſine adiſcere ſunt quæcũq; ſonos audire non poſſunt.ibidem.
Animalia non habentia inuolucra in inteſtinis,ſunt uoratia,& inſatiabilia,& oīno cibo dedita,ſicut plantæ.Gal.4.de utilitate particu.cap.17.authoritate Platonis & Ariſto.
Animalis partes quando anima ſeparatur æquiuoce dicuntur.7.metaphy.tex.cōmen.35.37. &.39. & primo de parti.animalium.cap.primo.& in fine quarti metheo.
Aïalia q̃dã diuiſa uiuũt:ſed tñ potētia oïa erũt quãdo fuerit unũ & ꝯtinuũ natura,ſed nō ui,aut copulatiōe.7.meta.tex.cō.56.& in cōmēto reddit̃ cauſa.uide ēt in.2.de aïa.cō.20.& tex.
Animal primo ſignificat formam,& ſecũdo congregatum.8.metaphyſi.tex.cōmen.7.
Animalia non uident ut uiſum habeant:ſed ut uideant uiſum habent.9.metaphy.tex.cōmē.15.ibi

enim dicitur ꝙ potentia eſt propter actum & non econtra.
Animalia genita ex putrefactiõe, generãtur ex corporibus orbium, & ipſa corpora dant eis uitam, quia uiua ſunt, ex diſpu.9.in ſolu.2.dubii.idem.12.metaphy.com̃.13.&.18.
Animal non ſanguineum diuidit̃ in quatuor genera manifeſta, in cruſtata/teſtata/inſecta / & mol/
lia.ex primo de partibus animalium.cap̃.3.&.4.
Animal ſm totum, & non ſm partes animal eſt. Cõmen.in.2.de partibus.cap̃.de carne.
Animalium actiones quãdoq; fiunt per mẽbra ſuperaddita, uel melioris notę gr̃a: uel ex neceſſita/
te contingente ipſis ex aliquo accidente ſuperueniente.ex.2.de partibus.cap̃ de carne.
Aĩalia quæ non ſunt utrinq; dentata/& cornua habent, ſeuũ plurimũ hñt.2.de partibus.cap̃.5.
Animalia utrinq; dentata & cornua habentia, uice ſeui, adipem habent.ibidem.
Animalia teſtata, teſtam habent propter duas cauſas.ſupra.cap̃.8.
Animalia inſecta habẽt naturam corporis mediam inter carnem & neruum.ſupra.
Animalia quædam exanguia, ut apes, & formicæ, prudentiora ſunt quibuſdam ſanguine prędítis.
Et uide cauſam in.2.de parti.cap̃.4.
Animalia exanguia tumidiora ſunt ſanguineis.ſupra.
Aĩalia magni ĩcremẽti ſunt minus fecũda, parua fecũdiſſima ſunt.1.de genera.aĩalium.cap̃.18.
Aĩalia ſanguine carentia/neq; uenã/neq; pulmonẽ/neq; ueſicã/neq; renes/nec epar habent. & hoc ĩ/
dicat ipſa nutriri corde atq; ſentire Eſt tamen in iſtis animalibus mẽbrum cordi proportionatũ/
in quo ſenſus fundat̃. Auer.in.4.de partibus.cap̃.de molli/cruſtaceo/teſtato/& genere inſectorũ.
& elicitur ex ſententia Ariſto.ibidem.cap̃.5.in principio.
Aĩalia quædã ſunt media inter plãtas & perfecta aĩalia.ſ.ſanguĩe p̃dita.ibidẽ.¶ Et nota ꝙ iſta à græ
cis zoophita appellãtur. Et nota ſm Themi.in.2.de aĩa.in expõne tex.131.ꝙ iſta aĩalia zoophita/q̃
dam habent tactũ tm̃, quædã etiam guſtũ: quædã etiam habẽt olfatum. Sed Simplicius in eodẽ lo
co uidet̃ dicere oppoſitũ. uidelicet ꝙ zoophita nullum habent alium ſenſum p̃ter tactum. Dic ꝙ
Themi.largius intellexit, ut comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes q̃nque ſen/
ſus, omnia talia zoophita dicuntur, ſic alia, ſed Simplicius ſtrictius.
Animalia inſecta plures pedes habent, & priores maiores habent poſterioribus. Vide cauſam in.4.
de partibus.cap̃.6.de inſectis.
Animalia omnia ſanguine p̃dita, excepto homine, formam gerunt pomilionis.eſt autẽ pomilio cu/
ius pars ſuperior magna eſt, inferiori uero parua q̃ põdus ſuſtinet, motumq; exercet.ex.4.de par
tibus.cap̃.9.Et ibidem ea de cauſa dicitur animalia demẽtiora eſſe homine, & inter homines pue/
ri uiris, & inter uiros, pomiliones mente deficiunt.
Animalia ouipara mãmis carent, quia non habent lac: mãma enim lactis coniectaculum eſt, & tãq̃
uas lactis eſt. In ouo autem lacteus ille humor ingenitus continetur.ex.4.de partibus.cap̃.10.
Animalia quædam ſunt, ut aquatilia & terreſtria: & quædam cum uolucribus & pedeſtribus cõ/
municant.ex.4.de partibus.cap̃.11.prope finem.
Animalia ſanguinea non poſſunt moueri pluribus pedibus q̃ quatuor. Iſta enim eſt proprietas ani
malis exanguis.ſupra.& Auer.ibidem.cap̃.de piſcibus.
Aĩaliũ partes reſpectu totius ut materia, ſunt partes diſſimilares, diſſimilariũ uero ſimilares, ſimila
riũ uero uocata elemẽta.ex.1.de gene.aĩaliũ.cap̃.1.Cõſimile in.2.de partibus.cap̃.1.
Aĩaliũ q̃dã ex coitu maris & feminę ꝓcreant̃, q̃dã uero ex putri materia atq; excremẽtis.ſupra.
Aĩalia ex putri materia genita, generãt qd diuerſum, qđ non eſt mas neq; femina.ſupra.
Animalium ſanguine carentium ſunt quatuor genera.ſ.cruſtatum/molle/inſectum / & teſtatum.
Auer.primo de generatione animalium exanguium.
Aĩalia tãq̃ plãtæ diuiſa ſunt, & dũ coeunt ſicut plãtæ euadũt.fiũt enim ut unũ aĩal.in plãtis enĩ mas
à femina diuiſa nõ ſunt. Ariſt.in primo de generatione aĩalium.cap̃.ultimo in fine.
Aĩalium/alia p̃ficiunt partũ, foraſq; mittunt ſibi ſimile: alia uero nondũ explanatũ ſuãq; formã ade
ptũ pariũt.quorũ ſanguinea ouũ pariũt. exanguia uero uermẽ.ex.2.de gene.aĩalium.cap̃.primo.
Animal eſt pars animæ ſenſuali.2.de generatione aĩalium.cap̃.3.& in.2.de anima.tex.cõ.17.
Animalia quę non ex coitu generantur non generãt neq; marem neq; feminam.ex.2.de generatio.
animalium.cap̃.4.contra latinos, in opinione ſua de genitis ex putredine, ubi iniuſte Auer.repre/
hendunt. Idem etiam habetur primo de generatione animalium cap̃.primo.
Animalia quæ nõ unigena coeunt, qđ ea faciũt quorum tẽpus par, & uteri geſtatio ꝓxima & cor/
poris magno nõ multo diſcrepãs: hæc primos partus ſimiles ſibi edunt cõmuni generis utriuſq;

quales ex uulpe & cane generanť/aut ex ꝑdice & gallinaceo.ſed tẽpore ꝓcedente diuerſi ex diuerſis ꝓueniunt,demũ forma feminę inſtituti euadunt.Ariſt.in.2.de genera.aīaliũ.cap̄.4.Idẽ repetit & clarius in cap̄.ſeq.uidelicet ca.5.ubi redit.cãm q̃re in ꝓuerbio ẽ.Africã ſemp aliq̄d noui afferre.

Animalium q̃rtum genus non in iis locis quærendũ eſt,q̃q̄ aliquid eſſe exigit ordine ignis, id enim quartum corpus enumerať.Verum ignis ſemp formam nõ ꝓpriam habere uideť,ſed in alio corpore.aut enim aer,aut fumus,aut terra eſſe uideť quod ignitũ eſt.ſed genus hoc apud lunã quærendum eſt.hoc enim quartã illam diſtantiã adipiſci uidetur.ſed de his alias.Ariſt.ſententia in.3.de generatione aīalium.cap̄.11. ¶ Vbi animaduerte ut.d.Io.Philoponus in iſto loco Ariſto.d.hoc ex intentione Platonis qui poſuit in ethere aīalia ignea/rationalia/multũ diuturna/q̃ tãdem morti ſunt obnoxia.ſed Ariſto.non aſſentit ei.Iſtud etiam genus aīalium uidetur īnuiſſe Ariſto.in.2.de anima.tex.cõ.29.ubi.d.quibuſdã autem cogitatiuã & intellectum,ut hominibus,& ſi quid aliud genus aīalium eſt melius & honorabilius: ut notat ibi Ammonius & Simplicius in una expoſitionum,qa tres ponit.Et hoc notat etiam dominus Alber. philoſophum illud dixiſſe ꝓpter opinionem Platonis,non ꝙ illa ſit Ariſto.opinio.Nam Ariſto.in fine tertii de anima. demonſtrat nõ poſſe dari animal ex elemento ſimplici conſtitutum.

Animalia teſtata ſponte naſcuntur.3.de generatione animalium.cap̄.ultimo in fine.

Animal nullum in loco ignis exiſtentis in cõcauo lunæ generari poteſt,& uide cãm in.3.de genera.animaliũ.ca.de generatione apum. ab Auer.ꝓpe finem.Ariſt.enim illud dicit alibi eſſe declaratũ.

Animalia multa teſtibus carẽtia generant mares & feminas,ueluti ea quæ carent pedibus,ut piſciũ genus atq; ſerpentum.Ariſto.in.4.de genera.anima.cap̄.primo.

Animalium quædam ſuperfetant,quædam uero nequaq̄.ſupra.cap̄.5.

Animalibus oībus ꝑtus fit pronis in caput conuerſis.Et uide cauſam.4.de genera.aīalium.cap̄.9.

Animalium alia unicolora/alia uerſicolora/alia toticolora ſunt.5.de generatione aīalium.cap̄.6.

Animalium diuiſiones diuerſas,require primo de hiſto.anima.ca.primo.

Animalia inſecta illa appellantur quorum corpus inciſuris ꝑ̃cingitur,aut parte tantum ſupina,aut etiam prona.Ariſto.primo de hiſto.animalium.cap̄.primo.& in.4.libro etiam cap̄.primo.

Animalia uno initu,plura cõcipere poſſunt. Et uide cauſam in.4.de generatione animalium.cap̄.4.ubi impugnatur opinio antiquorũ aſſerentium hoc prouenire ex multitudine locorum & acceptabulorũ, & eſt opinio quã multi uulgares Philoſophi & medici tenẽt hodiernis tẽporibus.

Animalia habentia partem qua excremẽtũ humidũ emittitur,habent etiam illam per quã emittiť excrementum ſiccum.ſed non omnia quę hoc habent,illud habere dicimus.primo de hiſto.aīalium.cap̄.2.Vnde quęcũq; animalia habentia ueſicam habent aluum,ſed non econtra.

Animalia quæcũq; ambulant/pedes pari numero poſſident.primo de hiſto.anima.cap̄.5.

Animal effemerum,quod à uita die uno deſcribenda ita appellatũ eſt,pedibus quatuor pẽniſq; totidem mouetur ſupra. Vide etiam de hoc in.5.de natura animalium.ca.19.in fine.Inde forte medici/genus febris effimeram nuncupauerunt.

Animalibus teſta opertis deeſt diſcrimẽ ſexus.Ariſt.in.4.de natura animalium.cap̄.ultimo.

Animalia cum ſtirpibus cõmune habẽt ut alia ex ſemine alia ſponte naſcantur.5.de natura animalium.cap̄.primo.Et primo de generatione animalium.cap̄.primo.

Animalia ſponte nata,ſi ſexus diſcrimẽ maris & feminæ obtinẽt,iis coeuntibus gignitur quidem aliquid,ſed ex quo nihil amplius gigni poſſit.ibidem.

Animalibus qui ex uermibus proueniũt,& omnibus uermibus cõe eſt ut primordiũ generatiõis/aut à ſole/aut à ſpiritu ꝑ̃ſteť.Ariſt.in.5.de natura aīaliũ.cap̄.19.Idẽ Auer.12.met.cõmen.18.

Animalia quædam naſcuntur in iis etiam quæ nullam putredinem recipere poſſe exiſtimanť, ut in niue uetuſtiore & in igne.Ariſto.ſententia.in.5.de hiſto.animalium.cap̄.19.Et conſidera bene quæ notauerim in contradictionibus nuper editis.

Animalibus omnibus cõmune eſt,ut cupidine uoluptateq; rei ueneree maxime geſtiant incitenturq;.6.de natura animalium.cap̄.18.

Aīalia ĩbecilliora utrauis rõne prius diſcedũt.ſ.uel ꝑꝑ eſtus uel ꝑꝑ frigus,nã ſcõbri priuſq̃ tunni, coturnices añq̄ grues.altera enĩ Auguſto,altera Septẽbri mẽſe ĩcipiũt.8.de natura aīaliũ.ca.12.

Aīalia hr̃e quãdã uim naturalẽ in quauis animi affectione uideń/hoc eſt prudẽtia/ſtultitia/fortitudine/ignauia/clemẽtia/acerbitate,& reliq̄s habitibus generis eiuſdẽ.9.de natura aīaliũ.cap̄.1.

Animalia alia ab homine,quæ ſcilicet auditu non carent, non modo ſtrependi,uerũetiam ſignificandi differentias poſſunt dignoſcere.ſupra.

Animalia multa ut ſpõgia marina & multa alia bruta,non uidētur indigere cerebro & neruo magno deſcendente à cerebro,& propterea talia inciſa uiuũt.2.colliget.ca.11.

Animalium corpora calidiora ſunt terræ naſcentibus:& propterea non inuenitur in terrę naſcentibus calor in actu.5.colliget.cap̃.24.Vide in contradictionibus.

Animalium cõplexiones diuerſificantur in una ſpẽ propter paſſiua,& ꝓpter aquam.ſupra.cap̃.30.

Animalia ſanguinea ſunt calida & humida,ſed exanguia ſunt frigida & ſicca.ſupra.

Animalia ouatilia ſunt calida & humida,& quæ non frigida & ſicca.ſupra.

Animalia quæ naſcuntur in aqua,ſunt frigida & humida.ſupra.

Animalia uolatilia ſunt magis aerea ambulatiuis.ſupra.

Animalia anhelantia ſunt calida,non anhelantia frigida.ſupra.

Animal ſi quod ex aere ſolo cõſtaret,q̃uis uiſus ab auditu ab eo nõ diſtaret,ꝓpterea ꝙ toto ſe & uideret & audiret:argumento tamen ſenſilium negari non poſſet duos eſſe ſenſus.Themi.2.de aĩa.ca.39.¶ Inde elice ex mẽte Peripateticorum, non eſſe neceſſariũ ſemper diuerſorũ ſenſuũ diuerſa eſſe organa ſecundũ rem,nam/ut ibidem.d. Themiſt.in eadem parte linguæ eſt tactus & guſtus.

Animalia cætera p̃ter hominẽ delectari & contriſtari uel dolere poſſunt: qđ genus non niſi p̃ſentibus & inſtãtibus rebus contingit q̃ uoluptatis & quę doloris inuehũt ſenſum:non aũt poſſunt cõfidere/timere/& ſperare.Nã audacia mẽtis & ſpes ſtatim oſtendũt ſe rõnalis aię ditioni ſubeſſe: quia futurũ & cõſequẽs tẽpus uident̃ reſpicere,quod bruta non poſſunt.Themi.3.de.aĩa.cap̃.38.

Animal depictum,& animal eſt & imago:& licet ſint eadem ſubiecto,differunt tamen cognitiõe, & ratione.Ex libro de memoria & reminiſcentia.

Aĩal in utero nutrit̃ ut plãta non ut aĩal:nã aĩa ſenſualis poſterior aduenit.Them̃ in lib.de ſomno & uigi.cap̃.13.Et uidet̃ eẽ ſnĩa Ariſt.in.2.de genera.aĩaliũ.cap̃.3.¶ Vide de hoc diffuſe Ammoniũ ſup.2.de aĩa in expõne textus tertii.ubi.d.naturã gradatim ab inanimato trãſire p gradũ uegetabilem q cõſtituit plantã,ad gradũ mediũ,qui cõſtituit zoophita,& tãdẽ ad gradũ p̃fectũ,quando uere aĩalia dicunt̃,unde embriones alligati m̃ricibus cũ nutriant̃ per umbilicũ & nõ p os,& moueãtur ad motũ matricis cũ qua ſunt alligati,dicunt̃ eẽ zoophita.ſed quãdo ĩ lucẽ ueniũt,& poſſunt ꝓpriis inſtrumẽtis nutriri & ſentire,& p̃cipue ingredi,tũc uere aĩalia dicunt̃. Vide ẽt Alex. in paraphraſi de aĩa.cap̃.10.ubi reddit cauſam q̃re à ſtirpibus abſciſſę partes uiuunt.ubi.d.ꝙ aĩal in utero nõ dicit̃ ſimpl̃r aĩal,neq; ſimpl̃r uiuere:qa nutrimẽtũ ſũmit ueluti pars,licet p ꝓpriã uirtutẽ fiat nutritio in eo.Idẽ Alexã.in eodẽ libro in cap̃.de ui impulſoria.d.In aĩalibus à primis generatiõis exordiis uis altrix ineſt.alimẽto enim utit̃ iã effectũ aĩal,& in utero degẽs uiuit, & hac ſola poteſtate utit̃.Sẽſualis aũt aĩa mox aĩalibus dum naſcũtur inaſcit̃. Cõtractio enim & extẽſio nõnullarũ partiũ,qbus id qđ ĩ utero eſt ſæpius utitur,ex peculiari & addicto ſenſu nõ eſt:ſed uelut aĩati portio,per has affectiões motu agitat̃.Et nota ꝙ,ut notat Philoponus in cõmẽto ſup libro.2.de generatione animalium:hoc non debet intelligi ꝙ anima ſenſitiua quo ad actum ſit poſterior in fetu uegetatiua,ĩmo eſt una anima ſecundum eſſentiam.ſed prius apparent opera uegetatiuæ q̃ ſenſitiuæ,ita etiam tenet ibidem Albertus magnus.

Aĩaliũ,q̃dam hñt tactũ tm̃,ut ſpõgia marina & urtica marina,ſed nõ habet guſtũ,qa ſpõgia maris nutrit̃ per radices ex rebus carẽtibus ſapore,ſicut plantæ.Quædã aũt hñt ultra tactum guſtũ,ut aiũt,ut oſtrea & cocleæ,nã uidemus talia paſci rebus ſapidis,& in iſtis cernit̃ mẽbrum ſimile ori, & uertri ꝓportionale. n qbus aũt os/aut ori ꝓportionale eſt in aĩalibus,neceſſe eſt guſtũ ineẽ.talia aũt olfatu carẽt.non enim eſca talia uenant̃.Purpuræ uero & murices ultra guſtũ,hñt olfatus ſenſum.nã uidemus talia ſeq eſcam,& uenant̃ piſcatores taliaꝑper eſcã.nõ aũt hñt auditũ, qa nihil à ſonis patiunt̃ hmõi.Nõnulla uero aĩalia ultra hos tres ſenſus habẽt auditus ſenſum, ut talpa q̃ caret uiſu.Aĩalia uero perfecta hñt ultra iſtos/uiſum/q eſt p̃fectiſſimus ſenſuum.Vbi cũ in potentiis aĩæ,ſemp perfectior & poſterior inferat priorẽ,& nõ ecõtra:ſic oẽ habẽs uiſum habet auditũ, & oẽ habẽs auditũ habet olfatũ,& oẽ habẽs olfatũ habet guſtũ,& oẽ hñs guſtũ habet tactũ,ſed nõ ecõtra.Ammonius in.2.de aĩa ſup expõne tex.31.¶ Et ex hoc ſcire potes ordinem naturæ.ꝙ q̃ diſperſa ſunt in imperfectioribus,unitiue continentur in ſuperioribus,& nobiliori modo. Et hoc eſt quod plerũq; dicit Dionyſius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habẽtia unam potẽtiã animæ tm̃.non proprie animalia ſed animata uiuẽtiaq; nũcupãtur.Themiſt.in.2.de aĩa.tex.cõmen.23.ubi Ariſto.d.ꝙ quædam habent unam tantum. Et ita notat Ammonius in illo loco aſſerens animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædã magis ĩmortalitatem participãt,quædã uero minus.Illa enĩ quorũ generatio eſt

continua/

continua/magis participāt ſempiternitate,quę uero ſtatis tēporibus & deſcriptis,mō cōparēt, mō uero penitus abolenť minus. Themi.2.de aīa.cap̄.14.in expoſitione.tex.34.&.35.

Anaxagoras,ptes ſimilares & ītellectū diuinū prīcipia ſtatuit.1.phy.te.cō.32.&.33. & Them̄.ibidē.

Anaxagoras poſuit intellectum(qui eſt deus apud ipſum)ſegregare elementa quæ erant in mixto. 8.phy.cōmen.2.&.3.de anima.tex.cōmen.4.

Anaxagoras dixit intellectū īpaſſibilē affirmās & īmixtū eē.ſic enī mouebit cū ſit īmobilis, & īperabit cū ſit īmixtus.8 phy.tex.cō.37.Et Cōmēta.in cōmē.dicit,ꝙ Anaxa.fuit primus q cognouit ꝓprietates primi principii.Idē.3.de aīa.tex.cō.4.¶ Ex hoc loco collige ꝙ ad hoc ꝙ forma dn̄eť materiæ reqriť īmixtio & ſeparatio:hoc enī reqriť ad īperiū,cōtra rudes q̄ nō poſſunt imaginari primū motorē mouere orbē,niſi formalr̄ pficiat orbē,nō animaduertunt ꝙ intellectus diuinus propter ſui puritatem & abſtractionem eſt per ſui ſcientiam cauſa totius entis, ut ſcribit Cōmen.12. metaphy.cōmen.51.unde eſt maxime actiuus.nam per intelligere & uelle mouet, intellectus autem nullius corporis eſt actus.3.de anima.tex.cōmen.4.

Anaxagoras & quicūq; poſuerunt mundum de nouo genitum,poſuerunt motum localem pręcedere omnes motus.8.phyſi.tex.cōmen.77.

Anaxagoras nominat æthera pro igne,& nō bene utiť noīe.primo cœli.tex,cōmen.22.

Anaxagoras poſuit mundum ſemel fuiſſe generatum:ſed Empedo.infinities.primo phyſi.tex.cō. 32.Vide in concordantiis.

Anaxagoras infinita aſſeruit eſſe principia:& generationem & corruptionem congregatione & ſegregatione fieri aſſeruit.in prohemio metaphyſicę.

Anaxagoras recte dicit,intellectum īmixtum & impaſſibilem eē affirmans,qm̄ quidē principium motus ipſum eſſe fecit:ſic enim utiq; ſolus mouebit,cū ſit īmobilis:& imperabit cū ſit īmixtus.8. phyſi.tex.cōmen.37.conſimile ibidem.tex.cōmen.77.&.3.de anima.tex.cōmen.4.

Anaxagoras artificialiter utitur ad mundi generationem intellectu.primo meta.cap̄.2.

Anaxagoras omnia mixta eſſe dixit/prēter intellectum:hūc autem dixit impermixtum ſolū & purum.primo meta.tex.cōmen.18.idem.3.de anima.tex.cōmen.4.

Anaxagoras bonū ut mouēs dixit eē principiū.12.meta.tex.cō.55.Vide.2.phy.tex.cōmen.75.

Anaxagoras ſolus ītellectū īpaſſibilē eē dixit,& cōe nihil alicui aliorū hr̄e.1. de aīa.tex.cō.34.idē.3. de aīa.tex.cō.4.&.8.phy.t.cō.37.Et aſſeruit eū eē cām efficiētē in prīa mūdi generatiōe,ſed ī aliis rebus nō utiť cā efficiēte.Et ī hoc mordeť à Platone in Phœdone:& ab Ariſt.in.2.phy.te.cō.75.

Anaximenes & Diogenes,aerem priorem aqua,& maxime principium ſimplicium corporum poſuere.Ex erratis primi metaphyſicæ.

Anni/aliqui ſunt pluuioſi/aliqui uero ſicci/propter diſpoſitionem materiæ/uel ꝓpter illud quod accidit elementis ex corporibus cœleſtibus,uel ex ambobus.primo metheo.cap̄.4.

Anothomia/ars/corporis humani fuit perfectior tempore Galeni q̄ tempore Ariſt.Auer.in primo de partibus.colūna penultima.& in.2.de anima.cōmen.108.

Anomiomera augentur cum augentur omiomera.primo de generatione.tex.cōmen.35.

Anterius eſt principium ꝓfunditatis,dextrū latitudinis/ſiniſtrū uero lōgitudīs.2.cœli.tex.cō.8.

Anterius eſt principium ſenſationis.ſupra.

Antiqui omnes reducebant neceſſitatem in generabilibus.2.phyſi.tex.cōmen.75.&.87.

Antiqui opinabātur ꝙ formæ ſequanť materiā,& diuerſanť per materiā:& Ariſto.opinatur oppoſitum.2.phy.cōmē.87.Idem primo de anima.cōmen.53.&.2.de anima.36.&.60.Idem.2.phy.91.

Antiqui non pceperunt actum medium inter potētiam & actum,qui eſt perfectio potentiæ ſcd̄m ꝙ eſt potentia.3.phy.cō .14.Conſimile primo phy.tex.cōmen.78.& primo de anima cō.43.

Antiqui non pceperunt motus diffinitionē.3.phy.tex.cō.15.propter latentiam ſuę naturæ.

Antiqui ponentes infinitum,poſuerunt illud pro principio.3.phy.tex.cōmen.25.

Antiqui naturales omnes poſuerunt infinitum accidens principiis.3.phy.tex.cō.27.

Antiqui oēs cōuenerunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit.1.phy.tex.cō.34.& Auer.in ꝓlogo tertii phy.

Antiqui oēs negauerūt cauſam agentem, p̄ter Anaxagoram & Empedoclem.3.phy.tex.cōmen.30.

Antiqui opinabantur locum eſſe neceſſarium ineſſe cuiuſlibet entis.4.phy.tex.cōmen.primi.

Antiqui ponentes uacuū/exiſtimabant ꝙ omne ens eſt corpus.4.phy.cōmē.52.& habetur ex tex.

Antiqui/quia aer eſt inſenſibilis,crediderunt ꝙ omnia plena aere ſint uacua.ſupra.

Antiqua uidetur opinio eſſe ꝙ unum/& ſuperabūdantia/& defectus/principia rerum ſunt.primo phy.tex.cō.55.ubi Auer.d.eſſe antiquam,quia non fuit inuenta à Platone.

Antiq̄ cōueniūt in diffiniēdo aīam p motū localē,& p cognitionē.2.de aīa.tex.cō.150.&.1.de aīa.19.

Antiqui dubitauerunt/utrū principia rerū corruptibiliū ſint corruptibilia/aut ęterna.8.phy.cō.15.

Antiqui omnes dixerunt corpus cœleſte non eſſe patiens:īmo omnes dixerunt ip̄m eſſe ignem/aut compoſitum in quo dominatur ignis.& maxime de ſtellis.primo cœli.cōmen.68.

Antiquorum quidam dixerūt nihil omnino generari aut corrumpi,ut Parmenides & Melliſſus, quidam uero dixerunt ſermonem contrarium ꝙ omnes res generantur,& iſti ſunt bipartiti.quidam enim dicunt ꝙ quædam ſunt generabilia & corruptibilia,quidam uero ꝙ quædam ſunt generabilia & non corruptibilia,ut Plato de mundo.3.cœli.tex.cōmen.2.&.3.

Antiqui de elementis diuerſimode opinati ſunt.quidam enim aſſeruerūt eſſe ſimplicia,& quidam ꝙ eſſent compoſita.4.cœli cōmen.20.

Antiqui negauerunt cauſam formalem,& non conceſſerunt niſi cauſam materialem.ſupra.cōmen.37.idem.2 phy.9.&.7.meta.7.&.8.

Antiquorum quidam opinati ſunt generationem & alterationem idem eſſe,quidam uero nō.primo de generatione.tex.cōmen.primo.

Digreſſio contra Simpliciū

Antiqui duo q̄dem facere/unū uero pati,poſteriorum aūt quidam cōtrarium unū quidem facere, duo aūt pati dicunt magis.primo phyſi.tex.cōmē.55.⁋Vbi notat Simplicius ꝙ Ariſto.ponit differentiam inter antiquos & Platonē:quia licet in numero ternario principiorū conuenerit Plato cū prioribus,tñ diſcrepauit in modo:q̄a antiqui poſuerūt duo principia ex parte formę/q̄a contraria erant duo ex quibus eſt actio:ſed poſuerūt unū ex parte materię.Plato aūt poſuit econtrario duo ex parte materiæ & unū ex parte formę,dicit autē Platonem dū aſſeruit unū eſſe ex parte formæ agentis,ſi per efficiens ipſe intellexit id quod eſt ꝓprie efficiēs.tunc nō poteſt hoc ſaluari de principiis quę ſunt elñta, quia tale eſt principiū extrinſecum nō intrinſecū. Si autem intellexit hoc de forma,tunc loquutus eſt ſcđm morem Pithagoreorū,qui p numeros ſignabāt res:unde formam appellabāt unum,& materiā dualitatem q̄a forma eſt cauſa unitatis/& finitudinis,& terminatiōis, ſicut eſt unitas in numeris:materia aūt eſt cā diuiſionis/& infinitudinis,ſicut dualitas in numeris eſt prima alteritas,& ab ea incipit infinitudo:ut d.Boetius in.2. arithmeticæ/ authoritate Nicomachi.Et ſubdit p̄fatus Doctor ꝙ etiam Ariſto.eſt iſtius ſententię uidelicet ꝙ dualitas ſit ex p̄te materię,q̄a primo phy.tex.cō.66.dicit.ꝙ ſubiectū q̄dē eſt numero q̄dē unū,ſpē uero duo.reducit enim Ariſt.priuationē ad materiam,& ita Ariſt.in hoc nō diſcrepat à Platone.Iſta eſt opinio Simplicii.⁋Nobis autē uidetur ꝙ opinio Ariſto.potius faueat opinioni antiquorū ponentiū duo ex parte formę:quia infra in tex.cō.56. Ariſto.d.ꝙ ad patiendū ſufficit unum:ita ꝙ cū apud ip̄m tria ſint principia:duo ſunt cōtraria & tertiū eſt ſubiectum cōmune illis cōtrariis,ita ꝙ uni cōtrarietati correſpondet unū ſubiectū.Et ſi cōtrarietas multiplicaret̄,oporteret multiplicari ſubiecta,ſicut eſt uidere ibidē.Vnde uidet̄ mihi ꝙ Ariſt. diſcrepauit ab opiniōe Platonis multū: q̄a Plato ponēs ideam,aſſerebat formas diuerſificari ex diuerſitate materię.unde aſſerebat formas dari ſm merita materiæ,Sed Ariſt.ut ſcribit Cōmē.in.2.phy.cō.85.tenebat oppoſitū,ꝙ potius diuerſitas materierum ſequat̄ diuerſitatē formarum q̄ ecōtra.unde primo de aīa.cō.52.mēbra cerui non differūt à mēbris leonis,niſi q̄a anima differt ab aīa.&.2.de aīa.com̄.60.melius eſt exiſtimare ꝙ diuerſitas formæ ſit cauſa diuerſitatis materiæ,q̄ ecōtra. Et.3.de aīa.cōmē.5. iuxta principiū.d.ꝙ diuerſitas naturæ receptæ facit diuerſitatē naturę recipientis. Et.1. de aīa.cō.90.ēt ſcribit,ꝙ oē q̄đ eſt unū & ɔtinuū,eſt unū per ſuā formā,& non p ſuam materiā.Licet igitur Philoſophus in tex.cōmen.66. ponat differentiā ſcđm rationem inter materiā & priuationem/quā ignorauit Plato:ꝓpter hoc tñ non tenuit ex numero trium principiorū modū Platonis:quia ut ipſe.d. primo phy.tex.com̄.80. eſt alius modus trinitatis iſte ab illo quē poſuit Plato. Nam Plato poſuit magnū & paruū ex p̄te materiæ:ſed non ponebat unū iſtorum eſſe priuationē & aliud materiā.Sed Ariſt.ponit materiā/priuationē/& formā:quę priuatio licet ſit idē numero cū materia,non tñ eſt eadem ſm rationē.

Antiqui omnes poſuerunt unum quatuor elemētorum eſſe principiū materiale omnium præter terram.præter ponētes leges:primo meta.cō.primo.&.7.meta.12.&.14.Idem primo de aīa.32.

Antiqui non cognouerunt de cauſis niſi materialem tantum.ſupra.

Cōtra ponentes formā corporeitatis ſubſtantialem.

Antiqui poſuerunt materiā eſſe corpus:& errauerūt:quia corpus uidetur eſſe cōpoſitum, & ideo cōtingit ei generatio & corruptio,primum aūt elementū non generatur neq; corrūpitur.primo meta.tex.cōmen.11.⁋Caueant ergo ponentes formam corporeitatis ſubſtantialem in materia.

Antiquis contingit dicere ſermonem non conuenientem in ſenſibilibus: quia intromiſerunt ſe dare cauſas rerum mobilium ex imobilibus.primo meta.cōmen.21.idem cōmē.19.&.3.cœli.tex.cō.61.&.2.

61.&.2.cœli.59 primo de generatione.7.idem primo meta.22.&.29.

Antiqui opinabantur unum dici de una intentione indiuiduali ſubſtantiali, ſicut opinabantur de hoc nomine ens,& errauerunt in hoc.primo met.cōmen.41.

Antiqui tēpore Ariſto.cognouerunt quatuor cauſas.uide primo meta.cō.50.uide in cōcordātiis.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti ſunt de materia,& non de forma ꝓpria rebus mobilibus:excepto Empedocle qui innuit eam,ſed non dixit eam aperte.primo metaphy. cōm. ultimo.Vide primo phy.6.&.2.phy.cōmen.9.

Antiquorum quidam poſuerunt tria genera ſubſtātiarum,uidelicet abſtractas ſubſtantias, & ſubſtantias ſenſibiles,& ſubſtantias medias inter iſtas.3.metaphy.tex.cōmen.7.

Antiqui opinabātur ꝙ naturæ elementorū ſint naturæ rerum.& iſta fuit opinio eorum qui negabant formam eſſe.5.meta.cōmen.5.idem.2.phyſi.9.&.8.meta.8.&.2.de anima.36.

Antiq de corpore qđ eſt trina dimēſio,duas opiones habuerūt.7.met.5.uide.3.cœ.60.&.4.cœ.40.

Antiqui dicebant ꝙ cognitio fit per animam & corpus:ſed cauſa ueritatis eſt anima,& falſitatis accidentis in ea,cauſa eſt corpus.8.meta.16.

Antiqui putabant ſubſtantias rerum eſſe materias earum,& ꝙ formæ nō ſunt ſubſtantiæ.12.meta. cōmen.14.authoritate Alexan.idem.2.phyſi.9.

Antiq faciūt principia oīum entiū cōtraria tm̄.Et peccant in duobus,quorū alterū eſt ꝙ principia oīum nō ſunt cōtraria,cū in prīcipiis corporū cœleſtiū nō eſt cōtrarietas.& ſcđm eſt ꝙ ſola cōtraria ſunt prīcipia.12.meta.cō.53.¶ Hinc patet error quorūdā aſſerētiū Ariſt.in.1 phyſi. iueſtigaſſe [Cōtra modernos, de qbus principiis agatur in libro p̄mo phyſi.] principia oīum trāſmutationū,tā cœleſtiū,q̄ corruptibiliū,& tenēt iſtud ēt ex mēte nedū Ariſ.uerū & ex ſnīa Cōmē.quorū ſnīę Ariſt.magis apte reclamat in primo cœli.tex.cō.20.Aſſerēs in cœlo nō eē materiā neq; cōtrariū.& in p̄nti loco dānat antiquos aſſerētes oīum principia ꝯtraria eē. & primo phy.57.&.68.fatet̄ ſe prīcipia generatiōis phyſicorū corporū ibi explorare. Et Auer.expreſſe in.12.meta.cō.5.cōtra Alex.fatet̄ Ariſt.in.1.phy.exploraſſe prīcipia ſubſtātię ſenſibilis generabilis & corruptibilis.& in.8.phy.īueſtigaſſe ſubām æternā,quæ eſt prīcipiū ſubę ſenſibilis ęternæ,& diffuſe in paraphraſi primi de cœlo in fine cōtra Aui.aſſerentē in omni corpore eē materiā, exp̄ſſe.d.in primo phy.fuiſſe declaratum talē compōſitionem ex materia & forma de corpore generabili & corruptibili.Ita.d.etiam luciḋiſſimus Themiſt.Alexan.& Simpli.in primo phyſicę auſcultationis in uariis locis ut alias notaui tibi.

Antiquū opus ē ab agēte antiquo,& nouū opus ē ab agēte nouo.ex li.deſtru.diſp.1.ī ſol̄.11.dubii.

Antiquū à Philoſophis nō cōcedit̄ reperiri cōſtitutū ex partibus nouis,inquātū illæ partes ſunt īfinitæ:ut ſunt partes motus & temporis.Et uide cauſam,in.4.diſpu.in ſol̄one.6.dubii.ubi.d.ꝙ bene concedunt Philoſophi ꝙ talia genera & eis ſimilia,prout cōſtituūtur ex partibus poſſibilibus particularibus,habēt ſine dubio cauſam extrinſecā,à qua p̄dicta genera æterna procedunt.

Antiquorū entiū q̄dā ſunt q̄ nouitatē nō recipiūt q̄ traſmutāt ſubām:nouitatē tm̄ q̄ ſubām ſubiecti nō trāſmutat,ut eſt motus localis,& locus mobilis corporis,& ſplēdor recipiūt.Sūt aūt q̄dā antiq̄ quæ nullā ꝓrſus admittūt nouitatē,ut ſunt antiq̄ incorporea.ex diſpu.12.in ſol̄o.tertii dubii.

Antiq ex cauſis q̄tuor materialē & efficiētē cognouerūt,ut Empe.q poſuit q̄tuor elementa & lucē & aīam.Et Anaxa.qui poſuit mixtionem,infinitū,& intellectū diuidētē. Formalis uero & finalis cauſa non fuit cognita uſq; ad tempora Socratis:ut.d.Ariſt.Ex cōmēto ſuper primo de partibus animalium.in colūna.2.Vide de hoc in primo meta.tex.cō.5.&.2.phyſi.cōmen.9.

Antiquorū opiniones de ſemine,aſſerētes illud ex oībus partibus ꝓuenire,fuerūt duæ,q̄rū una dixit in ſemine prodire mēbra in actu:alia uero tenuit ſemē eſſe fluxum & ſpumā oīum membrorum propter motum,& hæc fuit opinio Hippo.Auer.primo de generatione animalium in illo cap̄.ubi ponitur improbatio antiquorum.& habetur in tex.ab Ariſt.ibidem.cap̄.18.

Antiſthenes fatue opinatus eſt,nihil dici dignatus niſi ꝓpria rōne unū ī uno:ex qbus accidit nō eē ꝯtradicere neq; mētiri,eſt enī unūqđq; dicere,nō ſolū ſua rōne,uerūetiā ea q̄ alterius.5.met.t.c.34

Aper piſcis quem achelous gignit uocalis habitus eſt.4.de natura animalium.cap̄.9.

Apri & tauri animoſi & iracūdi ſunt,ſanguis enim eorum fibris refercior eſt,& taurorum ſanguis omnium celerrime coit & dureſcit.2.de partibus animalium.cap̄.4.

Apria eſt humor quem ſues tempore coitus emittunt:ſicut equę tale quid emittunt, quod Hyppomenes appellatur.6.de natura animalium.cap̄.18.

Apes & hirūdines agūt actiōes artificiales,ſine arte & cognitiōe.2.phy.cō.80.Et nota ꝙ fuit ſententia Hippo.ut recitat Gal̄.in primo libro de utilitate particu.cap̄.3.ubi.d.Naturæ animaliū indoctæ

ſunt:ut ait Hippocra.Et uide Galenũ etiam ibi hoc idem ſentientem.uide in concordantiis.

Apum generationis uaria eſt opinio.5.de natura animalium.cap̃.21.

Apes generanť ex corporibus uaccarũ mortuarũ:& ueſpæ ex corporibus ęquorũ mortuorũ:& ranæ ex putrefactiõe aq̃:& muſciliones ex uino corrupto.12.meta.authoritate Them̃.in cõmen.18. in princ.digreſſio.Vide opinioně illam Themiſt.in paraphraſi ſuper primo de aïa.ca.24.

Apes hñt intra ſe ſexum maris & feminę.ſicut plãtę.Ariſt.in.3.de generatiõe aïalium.cap̃.10.

Apes ſunt unicolores:crabrones uero & ueſpę uerſicolores.& uide cãm.5.de gene.aïaliũ.cap̃.6.

Apum reges duceſq; aculeum habent:ſed non utuntur eo.5.de natura animalium.cap̃.21.

Apum examě nõ unum tm̃ ducě habet ſed plures,qđ nõ tã principis deſiderio q̃ ortus: ut aiũt:ad quem illi neceſſarii ſunt ĩcidit.5.de natura aïa.cap̃.22.iuxta illud,pluralitas principũ mala.

Apis una ex inſectis,nullis putridis aſſidet,nec utitur alio cibo q̃ dulci.Aquam etiam libentiſſime inde haurit quam ſinceri clariſſimiq; fontes ſcaturiunt.8.de natura animalium.cap̃.11.

Apes egrotant maxime,cum ſylua flores profert eruginoſos,atq; etiam temporibus ſiccis.ex.8.de natura animalium.cap̃.27.

Apibus mos eſt ne florũ plura genera petãt uno eodemq; ꝓfectu,ſed ſingulis ſingula.uerbi grã.à uiola ad uiolã aduolãt:nec aliud attingũt/donec in ſuã aluũ redeãt.9.de natura aïaliũ.cap̃.40.

Apes necant duces,quando plures q̃ ſatis ſit habeantur,& potiſſimum improbos:ne principũ multitudo ſeditiones in examine faciat.ſupra.

Apum reges nũquã ꝓcedũt foras uel ut paſcanť,uel alia cauſa,niſi uniuerſa cũ plebe.Et ſi cũ pgũt rex ipſe forte aberrauerit:oẽs inqrere,odoratuq; ſagaci perſequi,donec inueniãt accepimus.Geſtari etiam eum à plebe,cum uolare non poteſt,& ſi perierit,omnes diſcedere.ſupra.

Ab apibus equus occiſus eſt.ſupra.

Apis mũdiſſimum eſt omnium animalium/& odit non ſolum fœdos odores,ſed etiam unguẽtorum delicias,ex quo fit ut homines iis delibutos percutiant.ſupra.

Apes an audiant/incertum eſt.ſupra.

Apes præſagiunt hiemem & imbres.ſupra.

Apoſtema quod non facit ſaniem,non habet calorem extraneum:ſicut apoſtemata quæ ſunt cauſa uentoſitatis aut duriciei.4.colliget.cap̃.46.

Ap̃ata melica raro fiũt intrinſecus:& dũ fiũt ĩcurabilia ſunt:qa nõ niſi medicinis fortibus ĩdigent: q̃s mẽbra ĩtrinſeca tollerare nõ poſſunt:eo q; horũ cura nõ fit niſi cũ ferro:qm̃ talia ap̃ata non reſoluunť niſi poſt lõgitudině tẽporis,& tũc uirtus ĩfirmi inueniť defecta.7.colliget.cap̃.29.

Apoſtemata in emunctoriis membrorum principalium exiſtentia,& quæ per uiam criſis eueniũt, non ſunt curanda cum medicinis repercuſſiuis & refrigeratiuis.ſupra.

Apparentia dicentes oïa uera eſſe:omnia ad aliqd eſſe faciunt.4.meta.tex.cõmen.26.

Apparentia refractionis cauſať ex debilitate uiſus ſicut accidit ex groſſitie medii.Auer.primo metheo.in digreſſio.de uia lactea,in media ſua expoſitione.

Appetitus eſt principiũ motionis in agẽdis rebus, id enim qđ appeti aut declinari natũ eſt, principium eſt in agendis rebus. Impulſus enĩ nihil aliud eẽ uideť q̃ aïati corporis motus,q à re aliqua quę declinari aut expeti nata eſt imaginatione gigniť.Alex.in paraphraſi de aïa.ca.de ĩpulſu.ubi uide quõ ad imaginationě rei appetibilis cõſequitur caliditas / frigiditas/& alteratio in toto.

Appetitio in materia quonã modo eſt,profecto ueriſſimũ puto q; dicitur ꝓuidentiã fuiſſe,q̃ & turpi deſideriũ honeſtatis,& ęgenti opulẽtiæ quantũ ſit ſatis iniecerit.The.primo phy.ſup tex.cõ.81

Appetitus qdem cõcupiſcentia/& ira/& uolũtas ſunt.2.de aïa.tex.cõ.27.¶ Vbi aduerte q; appetitus eſt ueluti genus,cõcupiſcentia aũt in animalibus ꝓprie eſt appetitus reſpectu delectabilis & contriſtabilis exiſtẽtis in pte ſenſitiua,ut eſt reſpectu cibi & ſiliũ q̃ delectare apta ſunt.Ira ãt eſt appetitus uindictæ,uel uictorię.Voluntas uero eſt appetitus boni ſ̃m rationě uel exiſtẽtis uel apparẽtis.ita notat Simplici.2.de aïa.27.& Alex.in paphraſi.de aïa.in.cap̃.de impulſu & impulſoria ui.

Appetitu plerumq; pciti accidit,ut nihil agamus,quoties appetitui/neq; conſilium/ neq; deliberatio ſuffragatur.Alex.in para.de anima.ca.de phantaſia. ¶ Vbi nota ordině poſitum ab eodem inter ſenſum/imaginationě/aſſenſum/impulſum,qui eſt idem quod appetitus & actionem.

Appetitus eſt in parte practicæ,ſiue actiua ui,agẽdi enim & operandi facultatě habere uidetur.eſt enĩ cauſa animalium motionũ.Senſualis autem uis in paſſione/& affectione q̃dam conſiſtit.Alex. in para.de anima.cap̃.de impulſu & impulſoria ui,& ibi require alias differentias.

Appetitus alius naturalis/alius animalis.primo phyſi.cõmen.81.

Appetitus naturalis eſt ſine cognitione.ſupra.

Appetitus animalis eſt cum ſenſu ſeu cognitione.ſupra.

Appetitus materię eſt illud qđ habet materia de motu ad recipiendum formam.ſupra.

Appetitus eſt propter indigentiam.ſupra.& tex.

Appetitus & intellectus mouentia duo eſſe uidenť:ſi quis poſuerit phantaſiã & intelligentiã quãdam. Alia animalia non habent intelligentiã,neq; rationem,ſed phantaſiam.3.de aïa tex.cõ.48.

Appetitus omnis propter aliquid eſt.3.de anima.tex.com̃.49.

Appetibile mouet.ſupra.

Appetitus & intelligentia practica mouent hæc duo.ſupra.

Appetitus & phantaſia recta & non recta.ſupra.tex.cõmen.51.

Appetitus ſunt cõtrarii adinuicẽ,cum ratio & concupiſcentię cõtrarię fuerint.ſupra.tex.cõ.53.

Appetitus alius ab intellectu, alius ab imaginatione.9.met.cõ.10. ¶ Vbi nota ꝙ Peripatetici appetitum intellectiuũ appellant uoluntatẽ, appetitũ ab imaginatione appellant appetitũ ſenſitiuũ.& aduerte ꝙ uirtus q̃libet apphẽſiua habet ꝓpriã appetitiuã ſibi correſpõdentẽ.d.enim Com̃.in.12. primæ philoſophiæ.cõ.39.ꝙ uoluptas ſeq̃tur cõprehenſionẽ ſicut umbra corpus.Et ſunt unũ in ſubiecto,& duo ſcđm modũ:ſicut deduci poteſt ex uerbis Ariſt.& Auer.in.3.de anima.tex.com̃. 49.ubi dicit ꝙ intellectus eſt mouens,ut eſt deſiderans,non ut eſt comprehendens:neq; ſecundũ ꝙ deſiderium eſt alia uirtus ab intellectu.

Appetitus principium eſt intelligentia.12.meta.tex.cõmen.36.

Appetitus eſt cauſa motus,& motus eſt in corpore.

Appetitus neceſſario eſt in corpore animato.Ex libro diſtru.diſpu.10.in ſolu.primi dubii.

Appetitus toties cõtrarii attollunť,quoties ratio cupiditati aduerſa eſt,quorũ alter,q̃a reſpicit futurum & cõſequẽs tẽpus obſiſtit & renitiť uitio:alter quia pſens, letabile attẽdit,nec ſpectat à tergo quod iminet,dat ſceleri manus & pceps agitur.Eſt enim hoc ingenium uoluptatis eius quæ ſenſus titillat, ut quum præſens eſt ſi de futuro non cogites, ſummũ bonũ abſolutumq; uideatur. Themi.aurea ſententia.3.de anima.cap̃.64.& eſt Ariſto.ibi in tex.cõmen.53.

Appetitus in homine,& cum opinione & ſine opinione eſſe poteſt.itaq; fit ut oĩs uoluntas in nobis appetitus ſit,ſed non omnis appetitus ſit uoluntas.Them.ſupra.

Appetitus irrationalis in homine,q̃ñq; mouet rationalẽ,quãdoq; uero ecõtrario.mouet tamẽ ſemper appetitus ualidior & uehemẽtior debiliorem.Themi.ſupra.& habetur ex tex.57.

Appetitio ſenſus,concupiſcẽtia & deſiderium dicitur, appetitio intellectus dicitur uolũtas.tertio de anima.29.Themiſtius cap̃.48.

Appetitio ſenſus,& ſenſus,ſunt, idem ſubiecto:& appetitio intellectus,ſeu uoluntas , & intellectus ſunt idẽ ſubiecto,ſed cogitatione rõneq; diſcrepant.Themi.expſſe.3.de aïa.cap̃.48. Idẽ Com̃.3.de anima.cõ.49.¶ Collige ẜm Peripateticos uirtutẽ apphendentẽ,non eẽ re,ſed rõne diſtinctã à potentia,ſeu uirtute appetẽte.Cuius oppoſitũ tenuit.D.Tho.& multi alii.Et potiſſimũ argumentũ eſt,quia in.3.de anima Ariſt.non fecit capitulum ſeparatum de uoluntate,ubi de intellectu ptractat,& de poteſtatibus animæ intellectiuæ.

Appropinquatio & remotio non operantur niſi in motibus,quorum motor eſt extrinſecus.1.cœli.cõmen.81.uide.7.phyſi.cõmen.10.& primo cœli.89.

Digreſſio de forma materiæ:& de duplici naturæ conſilio.

Aq̃ eſt potẽtia aer:aer aũt eſt actus q̃dã,& eſt potẽtia aq̃ alio mõ.4.phy.tex.& cõ 49.Vbi Cõmen. aq̃ eſt creata in potẽtia primitus,& prima ĩtẽtiõe ut ſit aer:aer uero eſt q̃ſi in potẽtia aqua pp formã materiæ.¶ Inde patet ꝙ deterius ſemp eſt nobilioris gr̃a:ut.d.Philoſophus in.7.politice : ſed q̃a forma materiæ eſt ipſam nõ hr̃e formã,ſed eẽ in potẽtia oẽs formæ,ſiue ſint ul'es,ſiue particulares,ſiue pfectæ,ſiue impfectæ.Iſta eni eſt forma materiæ,ipſam uidelicet eẽ priuatã oĩ forma,& hr̃e oẽm formã in potẽtia.7.meta.cõ.60.Et.1.cap̃.de ſuba orbis,materia ſubatur p poſſe,& potentia eſt dr̃ntia ſubalis eius.2.phy.cõ.15.priuatio in materia nõ eſt priuatio ſimplr̃,ſed eſt ſicut forma materiæ:&.12.meta.cõ.18.oẽs formæ ſunt in actu in primo motore,& ſunt in potentia in pr̃ia materia. Alio mõ igiť aq̃ ut.d. Ariſt.in tex.& Auer.in cõmẽto dr̃ eẽ in potentia aer,& alio mõ aer diciť eẽ in potẽtia aq̃:q̃a in aq̃ eſt potẽtia tã ex pte materiæ,q̃ ẽt ex parte naturæ agẽtis pp finem,q̃ nõ errat:cũ rememoreť ab intelligẽtia nõ errãte,& ideo ex eius intẽtiõe primaria,& ex eius prio cõſilio fuit ut uiliora ordineť ad nobiliora.Sed in aere nõ eſt potẽtia aq̃,niſi pp materiã q̃ ĩdiſcriminatim & cõfuſæ habet oẽm formã.In fundamẽto eni naturæ nihil diſtinctũ eſt.ſed non eſt ibi potẽtia q̃ dirigať ad actũ ab agẽte pp finẽ ex prima intẽtiõe,& ex primo cõſilio,ſed ex ſcđo,q̃a ẜm

naturæ agẽtis cõſiliũ eſt,ut oẽs formæ q̃ ſunt in poteſtate materiæ,educant̃ ad actũ alioq̃n potẽ/ tiæ paſſiuæ materiæ nõ correſpõderet potẽtia actiua primi motoris adeq̃te,& accideret ꝙ potẽ/ tia illa materiæ eẽt fruſtra:& nõ oẽ qđ eſt poſſibile ex p̃te paſſi eẽt poſſibile ex parte agẽtis, quod eſt falſum,& cõtra Ariſt.in.4.met.in cap̃.de poteſtate,& in.9.tex.cõ.2.ubi diffinit potẽtiã paſſiuã per actiuã,& ecõtra.Et Cõmẽ.ibi.d.in cõmẽto.imo Ariſt.in tex.ꝙ in diffinitiõe cuiuſlibet poten tiæ paſſiuæ accipit̃ diffinitio potẽtiæ primæ materiæ:& in diffõne cuiuſlibet potẽtiæ actiuæ acci pit̃ diffinitio actiõis primæ formæ.Et ne uideat̃ tibi ſmo extraneus de duplici naturæ cõſilio:ui de frater mi Auer.in ſiſi in primo cœli & mũdi.in cõ.20.Placuit aũt nobis in hoc digredi,quia lo/ cus ille multos in errorem detruſit,ponẽtes formam corporeitatis de mẽte Auer.ſed uideãt q̃ſo ipſi Auerroem ſeipſum declarantem quæ ſit forma materiæ.7.metaphy.cõmẽ.ultimo.

Aquæ ſuperficies ſpherica eſt.2.cœli.tex.cõmen.30.Et ibi demonſtratur.

Aqua ſemper nata eſt fluere in magis concauũ:tale autem eſt quod eſt centro propinquius.ſupra. tex cõmen.31.& ibi uide Auer.quomodo hoc intelligatur.

Aqua uidetur magis recipere figuram rotundam quã terra , propterea ꝙ eſt corpus liquidum,& de facili deſcendit ad centrum.ſupra.cõmen.

Aqua non naturaliter mouet̃ ad mediũ totius,niſi terra eſſet extra ſuũ locum naturalẽ.ſupra.

Aqua,licet non nutriat,tamen eſt utilis,quia facit nutrimentum penetrare ad anguſtas partes cor/ poris.Galenus in.4.de utili.particu.cap̃.5.

Aq̃ uniuerſum.ſ.mare.ſi non ſentiret̃ tũc ex hoc ꝙ uideremus ꝙ oẽs fluuii currũt ad mediũ:ſcire mus ꝙ inter aerẽ & terrã eſt locus eius,& ꝙ uniuerſum aq̃ eſt in illo loco.4.cœli.com̃.32.

Aqua facilius mouetur ad locum terræ q̃ ad locum aeris,& aer facilius mouetur ad locum aquę q̃ ad locum ignis.4.cœli.cõmen.39.

Aquã ꝑpterea primũ ſubiectũ eẽ credebat̃,ꝙ & ĩformiſſimũ uideret̃,& lõge carẽtiſſimũ figura.2. phy.Themi.ſup tex.7.uide etiam aliã cãm poſitam ab Ariſt.in primo primę philoſophię.

Aqua eleuatur in uaſe ignito ſuppoſito aquæ,& aer non eleuat̃ qui eſt in eo.Et expoſitores huius problematis non poſſunt reddere cauſam:quã tu require ab eo.4.cœli.com̃.39.

Aqua ſpõte mouet̃ ad locũ terræ,& uiolẽter mouet̃ ad locũ aeris.Aer autẽ ſponte mouet̃ ad locũ aquæ,& uiolenter ad locum ignis,ſed ignis uiolenter mouetur ad locum aeris : & terra uiolen/ ter mouet̃ ad locũ aquę.4.cœli.com̃.39.Vide in concordantiis.

Aqua non calefit dum fuerit aqua pura.2.de anima.cõmen.115.

Aqua à uulgo conſueuit exiſtimari dum liquefactio remanet in ea:& ideo exiſtimatur frigiditatẽ non eſſe inſeparabilem ab aqua,ſicut eſt caliditas inſeparabilis ab igne:ſed in rei ueritate non eſt aqua pura,ſed admixta.2.de anima.cõmento.115.

Aqua & terra dñantur in generatione corporum omogeneorum.4.metheo.cõmen.primo.

Aqua non ingroſſatur ſola humidorum.4.metheo.tex.cõmen.21.

Aq̃ ꝑpriiſſime eſt humidi,& terra ſicci/ſupra.tex.cõ.29.idẽ.2.de generatione.tex.cõmen.23.

Aq̃ mollis nõ eſt.nõ enĩ cedit imp̃ſſiõi ſup̃ficies in ꝓfundũ,ſed ecõtra circũſtat.4.metheo.te.cõ.43.

Aqua & aer ſunt media inter materialia & formalia:licet ignis ſit ueracius mediũ ĩter materiam & formam:& ſunt media in ſenſu uiſus.3.colliget.cap̃.38.de uiſu & accidentibus ei.

Aqua feruẽs calidior eſt q̃ ignis exiguus:q̃uis citius refrigeſcat,q̃ppe q ignis q̃uis exiguus , nũq̃ fri/ gidus fieri poſſit.ex.2.de partibus aĩalium.cap̃.20.Vide in cõcordantiis nuper editis.

Aqua feruens plenius calefacit q̃ flamma:ſed flamma urit aut liquat rem uri aut liquari idoneã, quod aqua efficere non poteſt.ſupra.

Aqua feruens calidior ſentitur:ſed celerius refrigeſcit & cõgelaſcit q̃ oleum.ſupra.

Aq̃ natura uiuacior eſt q̃ natura terræ:& ideo aĩalia aq̃tilia ſunt multiformia & plura q̃ aĩalia ter/ reſtria.Auer.in.3.de genera.aĩaliũ.cap̃.de generatione apum in fine.& elicitur ex mente Philoſo/ phi ibidem in princ.cap̃.11.ubi agit de generatione & ortu teſtatorum.

Aquæ crudæ ſterilitatem aut partum femineũ faciunt.4.de generatione animaliũ.cap̃.2. Vide etiã in.6.de natura animalium.cap̃.19.ubi agit de coitu fetuq; ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiũt colorẽ albũ,frigidæ uero nigrũ.Ariſt.in.5.de generatiõe aĩaliũ.cap̃.6.& ibi ui/ de in q̃bus aĩalibus hoc uerificet̃.uide etiã hoc clare in.3.de natura aĩalium.cap̃.12.de duobus flu uiis in Antãdria,quorũ alter candorẽ,alter nigritiem in pecoribus facit,& de Scamãdro q flauas reddit oues:ideoq; Xanthũ ꝓ Scamãdro apud Homerũ nũcupari autumãt.Vide ẽt ibi de amne Thraciæ quẽ Pſyorũ uocãt,qui nigras oues ꝓducit,ſi ipſius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei quomodo fiat. Vide.5.colliget.cap.31.
Aqua melior ſm Hippocraté eſt aq̄ fontiũ oriẽtaliũ, quæ ſcaturit ex terra q̄ nõ habet groſſam ſubſtãtiã, nec luteã, ſed eſt mediocris:& ꝓpterea eſt ſubtilior & leuior, & cito ꝑmutat̃ à calido & frigido. Sed Raſis ſentit ꝙ melior aq̄ eſt fluminũ magnorũ ductuũ. Et mihi uidet̃ ꝙ Raſis nõ laudarit flumina magna groſſa, niſi ꝓpterea qa ſol opat̃ in eis unã opationé/p quã ſeparant̃ ptes groſſæ à ſubtilibus. Sed opus qđ fit in aq̄ eſt diuerſum ab aq̄. Sed quod inſpiciendum eſt in aqua eſt diuerſitas terrarum: quia non poteſt eſſe in eſtate qn fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea, quanto plus elongatur flumen à ſuo ortu/tanto eſt deterius. Vbi finaliter concludit opinionem Hippocratis eſſe magis ueram.5.colliget.cap.38.de aquis.
Aq̄ calida/q̄ eſt ĩter calidã & frigidã tẽperata/corpus refrigerat & humectat, & paucã diſſolõné operatur:& in hac pauca diſſolõne abſtergit ſorditié q̄ in cute retinent̃.6.coll.ca.3.de balnei iuuaméto.
Aq̄ grauis eſt reſpectu aeris/& leuis reſpectu terrę, & ideo ſi eét in centro mũdi.ſ.in loco naturali terrę, moueret̃ ad ɔcauitaté aeris.1.cœli.cõ.17. Conſile de aere ſi poneret̃ in loco ignis, ut patet.1.cœli.cõ.8.cõtra Ioã.grãmaticũ ponẽtem loca mediorum nõ eſſe ſpecie diſtincta ab extremis.
Aqua quodãmodo & aer cõtinent̃ ſub deſcriptiõe grauis & ſub deſcriptiõe leuis:ſed in aqua magis abundat grauitas, quia deſcendit in duobus elementis, in aere uero magis abundat leuitas, qa in duobus elementis aſcendit. primo cœli.cõmen.17.
Aquæ ſunt duæ ſpecies, una eſt ſub terra, reliqua ſupra teꝛram, & quęlibet iſtarum ſpecierum uel fluit uel ſtat. cap.5. primo metheo.
Aqua etiam ſub terra generari poteſt, ex aere qui eſt infra terram, cum adiuuabitur per locum cõuenientem huic, ſm diſpoſitionem conuenientem ei ſupra terram. ſupra.
Aqua non eſt exhalabilis, ſed uaporabilis: econtrario autem oleum eſt exhalabile ſed non uaporabile.4.metheo.tex.cõmen.48.
Aquila ſola apud homines diuina perhibet̃.9.de natura animaliũ.ca.32. Et ibi uide unde locus datus ſit fabulæ de homine conuerſo in aquilam/qui hoſpiti iniuriam intulit.
Aquila ſuos pullos excludit, quos oſſifraga libẽter recipit, tuetur, & alit. ſupra.cap.33.
Aquila utplurimum tria oua edit, ſed binos pullos excludit, ut ex uerſu quem ad Muſeum authorem referunt. Excludit binos, edit terna, educat unum.6.de natura animalium.cap.6.
Aquilonis flatu mares potius concipiunt, auſtri feminæ. Vis tanta eſt aquilonis ut uel ea quæ nõ niſi feminas pariant inuitet ad prolis maſculæ procreationem. Ariſto.in.6.de natura animalium.cap.19. ubi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.
Aranei ſtatim cum editi ſunt fila mittunt, non intrinſecus tanquã excrementum (ut Democritus ait) ſed extrinſecus de ſuo corpore ueluti corticem, more eorum quæ ſuis uillis iaculantur, ut hiſtrices.9.de natura animalium.39
Architectores/manu artificibus circa quodlibet honorabiliores, & magis ſcire putamus, & ſapientiores eſſe, quia factorum cauſas ſciunt. Ex prohemio metaphy.
Architas approbauit terminos q utriuſq; ſunt.i.diffinitiões datas p materiã & formã.8.met.t.cõ.6.
Argentum uiuum & oleum ſunt plus aeris.4.metheo.tex.cõmen.43.
Aridum, ſicci eſt.2.de generatione.tex.cõmen.12.
Arietes in africa ſtatim cornigeri generantur, nec ſolum mares (ut Homerus ſcribit) ſed etiam feminæ.8.de natura animalium.cap.28.
Ariſtippus mathematicus ſcientias deſpexit.3.meta.tex.cõmen.3.
Ariſtoteles tres ſciẽtias inuenit/logicã/naturalé/& diuinã. & nullus error inuẽtus eſt uſq; ad hoc tẽpus, qđ eſt mille & quingẽtorũ annorũ. Et talé diſpoſitioné eſſe in uno indiuiduo potius eſt miraculoſum q̄ humanũ. Auer.in ꝓlogo primi phy. Conſimile uide in.3.de aĩa.14.& in.3.metheo. ultimo/in expoſitione media.& in.2.cœli.com̃.primo.&.12.meta.cõ.14.&.1.de genera.cõ.38.
Ariſtoteles ea q̄ ſunt manifeſta p ſe, quãdoq; ponit ꝓ manifeſtis/apud eos q innati ſunt recipe illud quod eſt manifeſtũ p ſe. Et quãdoq; utit̃ in declaratione eorũ ꝓpoſitionibus famoſioribus eis ad cõfirmandũ eas, & ideo quãdoq; fit iteratio ſermonis.2.phy.cõ.85.¶ Collige ex hoc hãc eſſe unã cãm reiterationis in ſcientia. Alia cauſa tangit̃ ex diuerſitate cõſideratiõis, & hoc obſeruauit Ariſt. in prima philoſophia/ubi multas demõſtratiões philoſophicas reiterauit, ſed altiori modo: ut.d. Cõmen.2.meta.cõ.6. Tertia cã eſt ad rememorandũ, & hoc ꝑcipue obſeruat in logica/ut dicũt expoſitores in libro priorũ. Idem habet Com̃.2.phy.cõ.90. Quarta cã eſt quãdo ordo ſcientiæ hoc requirit. uide.3.phy.cõmen.48.de reiteratione tracta.de infinito, in libro de cœlo.

Ariſto.cõſuetudo eſt p̄ordinare ſermones logicos ſermonibus demonſtratiuis,qui habent cum cognitione rei, diſſolutionem illorũ ſermonum cõtrariorum.4.phyſi.cõ.3.&.2.de anima.com̃.136.&.3.meta.cõmen.primo.quod quomodo ueritatem contineat.uide in concordantiis.

Ariſtoteles utit̃ exẽplis rhetoris,pp difficultatẽ imaginãdi.4.phy.cõ.84.&.1.phy.81.&.3.de aĩa.14.

Ariſto.ut dicitur,compoſuit philoſophiã extraneam.4.phyſi.cõmen.87.Et ibi uide quid ſit philoſophia extranea.uide etiam primo cœli tex.cõmen.100.

Ariſt.in ĩueniẽdo diffinitiões,multotiẽs utit̃ uia ablatiõis,q̃ uiã dãnauit Alpharabius.4.phy.c.101.

Ariſto.plerũq; adducit exẽpla in literis,ut ſermo eius ſit magis manifeſtus.6.phy.com̃.16.

Ariſtoteles & oẽs Peripatetici dicunt hic eſſe trãſmutationes q̃ fiunt in non tẽpore.6.phy.cõ.32.

Ariſto.in.7.phy.uerſus finẽ non loquitur niſi de motoribus materialibus.Auer.7.phy.cõ.35.

Ariſtotelis prima intentio eſt in.8.phyſi.pertractare de primo motore:ideo quæſiuit utrũ motus ſit antiquus uel nouus.8.phyſi.cõmen.primo.

Ariſt.opinio non eſt ut ante motũ continentẽ totum ſit motus,aut ante tranſmutationem quæ eſt prima tranſmutatio/ſit tranſmutatio.8.phy.cõmen.primo.

Ariſto.opinio fuit ꝙ principia trãſmutationis ſunt q̃tuor q̃litates,caliditas/frigiditas/humiditas/&ſiccitas.Sed opinio antiquorũ fuit ꝙ principiũ trãſmutatiõis ſunt raritas & dẽſitas.8.phy.cõ.55.

Ariſtoteles opinatus eſt impoſſe eſſe/aliquid eſſe æternũ/in quo eſt potentia ad corruptionẽ.& hoc demonſtrauit in fine primi de cœlo & mũdo,contra Alexan.Com̃.8.phyſi.cõmen.79.& eſt cõtra opinionem Platonis,& Auic.idem primo cap̃.de ſubſtantia orbis.&.12.metaphy.41.

Ariſtoteles primo inuenit & ſciuit naturam primæ materiæ principalr̃.primo phy.com̃.78.

Ariſt.ſcripta atq; cõmentatiões ſunt duarũ ſpẽrũ,una eorũ q̃ exteriora noiabat,altera uero q̃ auſcultatoria.Vide ꝓ hoc Simpliciũ clare/in ꝓlogo phy.& uide etiam ab Auer. in primo cœli.100.

Ariſto.uia eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior à contradictione:& ideo ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius.Auer.2.cœli.cõ.primo.authoritate Alexan.&.12.meta.18.

Ariſtotelis ĩtẽtio eſt in libro de cœlo & mũdo ingrere de mũdo,eiuſq; primariis partibus,& de oĩ inſup q̄d mũdũ ip̄m,parteſq; primarias cõſequit̃.Auer.ſnĩa in paraphraſi libri de cœlo.in princ.& in.3.cœli.cõ.1.& ultimo.ubi notat ꝙ aliter cõſiderant̃ elemẽta in libro de cœlo, & aliter ĩ libro de generatiõe:qa in ſcĩa libri de cœlo cõſiderant̃ inquãtũ ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt libri de generatiõe,inquãtũ ſunt cauſæ corporũ cõpoſitorũ.¶ Ex quo patet Auer.nõ diſcrepare ab Alexã.in ſubiecto iſtius libri:ſicut qdã ſibi falſo ĩpoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex ut tenuit Simplicius.

Cõtra Pet.Põponacium.

Ariſt.utit̃ diuiſiõe & ĩductiõe,ĩ declaratiõe eorũ q̃ ſunt latẽtiora primis cognitionibus/& aptiora primis q̃õnibus.1.cœ.cõ.2.&.6.phy.41.&.2.phy.cõ.3.&.1.priorũ.ĩ digreſ.de ſyllo̾ hypothetico.

Ariſto.conſueuit adducere rationes famoſas poſt rationes certificantes.primo cœli.cõmẽ.2.idẽ primo de anima.cõmen.65.uide in concordantiis.

Ariſto.fuit primus ex Græcis qui poſuit cœlum eſſe ĩgenerabile,& incorruptibile:ſed fuit opinio antiqua Caldeorum.primo cœli.cõmen.22.&.102.

Ariſto.utitur ſermonibus ꝓbabilibus duobus modis/aliquando p̄inducẽs eos añ demõſtratiuos,& ad exercitãdũ,& dubitandũ,& aliquãdo poſt/ut faciat conuenire.primo cœli.cõ.85.

Ariſto.ſermo eſt breuis,& ita eſt de quolibet uerbo eius.1.phy.cõ.35.idẽ.1.de gene.cõ.38.&.1.phy.cõ.6.¶ Aduerte tñ ꝙ breuitate utit̃ pp obſcuritatẽ/iuxta illud Horatii.Cũ breuis eſſe laboro obſcurus fio.Et p̄ſertim hoc obſeruat in principiis librorũ(ut notant græci expoſitores) ut rudium ingenia deterreat.Nam nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe aptum ad philoſophandum.

Ariſt.opinat̃ ꝙ ſub polo meridionali ſit habitatio.2.cœ.cõ.16.idẽ.3.de aĩa.cõ.5.in ſolõne.2.q̃õnis.

Ariſto.opinabatur ſolem eſſe ſub mercurio,econtrario q̃ Ptolomæus.2.cœli.cõmen.58.

Ariſto.fecit librum qui dicitur de regiminibus cœleſtibus.2.cœli.com̃.68.

Ariſto.plerũq; ſolet deſtructionem cõſequentis p̄termittere,conſiderãdo ꝙ audiens intelligit,ſicut dimittit multas propoſitiones manifeſtas per ſe.3.cœli.cõmen.23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum quo fit generatio in ſubſtantia,& nullus antiquorum ante ipſum dixit illum.3.cœli.cõmen.68.&.12.metaphyſi.cõmẽ.18.

Ariſt.ſæpe utit̃ iſto mõ arguẽdi/ex falſo poſſibili deducẽdo falſum impoſſibile.Auer.in paraphra.3.cœli.in ſumma.3.parte.2.in contradictione prima.idem.4.phyſi.com̃.72.ubi etiam aſſerit ꝙ ẽẽ Plato ſæpe utitur iſto modo.uide pro hoc.6.phyſi.com̃.15.&.7.phy.com̃.2.&.5.phy.cõ.45.

Ariſt.reſiſtit Platoni qa forma nõ eſt cauſa agẽs ſimpliciter:ſed qa ſunt cauſæ ꝓpinquæ & eſſentiales,ponit enim Ariſt.formas agẽtes,quãuis eſſe earũ apud ip̄m ſit aliud ab ẽẽ earũ apud Platonẽ,

differt quidem à Platone in modo eſſendi formas,& in mō actiōis earū tm̄:nō in eſſe earū ſimplr̄, neq; in actione earum ſimpliciter.2.de generatione.cō.52.uide calcé cōméti.18.12.meta.

Ariſto.iſtis uerbis,uidetur,& exiſtimatur,utitur loco,certitudinis, in locis in quibus certitudo eſt famoſa.primo de anima c.19.

Ariſtoteles aſſimilat intellectū ſpheræ.qa reuertit̃ ſu pra ſe,& intelligit ſe,ſed aīa ſenſibilis & deſide/ratiua hoc nō habet, qa motus earum & actio non aſſilāt̃ circulationi.1. de aīa.cō.46.& habet̃ in tex.⁋Ex hoc patet quātum à ueritate deuiauerit Pet.Pōponacius in apologia ſua de falſa illa opi/nione de mortalitate aīæ intellectiuæ quā impoſuit Ariſt. Expſſe enim in Thimæū argués.d.nō bene dici aīam magnitudiné eſſe,eam enim q̄ uniuerſi, manifeſtū ꝙ talé eſſe uult qualis eſt aliqn̄ uocatus intellectus,nō enim ueluti ſenſitiua eſt,neq; ut deſideratiua.Harū enim motus nō circu latio eſt:ubi Com̄.notat p̄allegatā authoritaté/ꝙ intellectus apud Ariſt.aſſimilatur ſpheræ,qa in/telligit ſe & reuertit̃ ſupra ſe. ⁋Sed dicebat ꝙ oculus eſt organicus , & nullus ſani capitis negare poteſt oculū cognoſcere ſe uidere.Et cogitatiua nōne cognoſcit an de aliquo cogitet? Negare enī hoc:ut aſſerit:ſimile eſt inſaniæ.Nam Ariſto.Themi.& cæteri interp̄tes illud manifeſte ponūt in 2.de aīa.Authoritas eſt etiam Themi.in primo de aīa.ſuper tex.10.ubi.d.Sétire ſe & imaginari/ne mo eſt qui nō intelligat.fide ad id uel expimenti ducta/quorū iudicio nullū exqſitius eſt.Diuus etiam Tho.in q̄ſtionibus de ueritate/q̄ſito.9.primæ quæſtiōis aptiſſime.d.unūquéq; ſenſum ſen tire ſe ſentire. Decima etiā q̄ſtione q̄ eſt de méte.d.uiſum uidere ſe uidere:quis aūt neget ſenſum uirtuté eſſe organicā?Et ſubdit,ꝙ nō eſt uerū ſemp ꝙ organū mediat inter uirtuté & obiectum: licet fortaſſis illud ueritaté habere pōt de primo obiecto,non aūt de ſecūdario.nā q̄uis uiſus diſtet à colore uiſo/qđ eſt eius primariū obiectū,non tn̄ à ſua operatiōe quę eſt ſecūdariū obiectū.

Digreſſio an uirtutes ſenſiti ue cognoſcāt ſuos actus cō/tra Diuū Th. & Pet. Pōpo/nacium.

⁋Dicimus nos ꝙ mirū eſt de iſto uiro,qūo talia Ariſtoteli & Themiſtio & aliis expoſitoribus in.2. de aīa imponat.Immo Themi.in.2.de aīa.in expoſitione tex.148.ubi Ariſto.qōnem motā,an per uiſum cognoſcamus nos uidere,abſoluit.inquit.Quéadmodū enim quāuis multi magiſtratibus/libelliōes/pragmatici/exceptores/aſſideāt:unus tn̄ eſt qui ius habeat ſnīæ ꝓferédæ.Ita & his táetſi multa inſtruméta machinamétaq; ſint,in quæ rerū ſimulachra receptent̃:una tn̄ uis arbitra eſt q̄ de oībus ſciſcat/ꝓnūtiet/iudicet.Hæc illa uis eſt/qua nos uiſu uidere/& auditu audire ſentimus, eadem enim potentia percipi actiones ſenſuum neceſſe eſt,qua differétias actionum percipimus. Non ergo uerum eſt quod paulo ante uiſi ſumus probare quum diximus uiſu nos ſentire hoc ꝙ cernamus,& auditu ꝙ audiamus,hoc ſuum eſt ſenſus cōmunis ingenium/munuſq; : cui notitiā omnium ſenſibilium natura mandauit.Vbi quid clarius?

Aduerſus Petr Pōponaciū.

⁋Iſtius ſnīæ etiā quā ſeqtur Themiſtius eſt Cōmé.2.de aīa.cō.144.q cōtinuādo intétioné Ariſt.d. ꝙ licet Ariſto.illam q̄ſtionem mouerit & ſoluerit ſupra in tex.cō.136.& interpoſuit q̄dam in me/dio:iterum reuertitur ſupra eādem.q.& probat ꝙ uirtus illa ſit una.ut.d.in tex.145. ⁋Ita etiam tenet Alber.in.2.de anima.tracta.3.cap̄.7.in digreſſio.de uirtutibus interioribus.d.enim ꝙ ſenſus cōmunis utiq; proprium eſt apprehendere operationes ſenſibiles.

⁋Amplius Ariſt.in libro de ſomno & uigilia/in colū.3.expreſſe.d.Qm̄ autem exiſtit unicuiq; ſen/ſuum aliquid proprium,illud uero aliquid cōmune:proprium quidem/uelut uiſui uidere/au/ditui audire/& aliis ſecūdum eundem modum.Eſt autem quædam & cōmunis potentia quæ ſe quitur omnes,qa & quod uidet & quod audit ſentit.non enim uiſu uidet qm̄ uidet & iudicat.

⁋Vide ét Themi.in lib.de ſomno & uigilia.cap̄.6.Et Alexan.in.2.de aīa.in cap̄ de ſenſu cōi.ubi.d. Hoc aūt ſenſu cōi,& uidétes nos & audiétes/& ſingulis ſenſibus ſentientes ſentimus,q̄ enī uidet/auditue audire ſeſe & uidere iā ſentit:nāq; nō alia poteſtate q̄ ſenſu nos ſentire pcipimus:neq; tn̄ nos uidere uidemus,neq; nos audire audimus:quū nec uidere ip̄m,aut uiſio uiſibilis ſit,neq; au dire,aut auditio audibilis ſit.Sed hoc primi & ꝓprii ſenſus q̄ cōis dr̄,opus & functio eſt.Silr̄ ī pa/raphraſi de aīa.ca.de īpulſu,& ui īpulſoria.Itē in cap̄.de ītellēu in actu.Idē ī trac.de ītellēu.cap̄.1.

⁋Quid igitur clarius aut apertius ex méte Ari.Themiſtii/Alexandri/Alberti/& Auerrois?

Ariſto.enim ibi in.2.de aīa expſſe.tex.cō.148.&.149.d.ſenſum cōem ẜm ꝙ quodāmodo eſt uirtus una & īdiuiſibilis exiſtés:licet ẜm aliū modū quodāmō exiſtens diuiſibilis iudicet de contrariis. nā ut iudicat/eſt una:ut recipit quodāmō eſt plures.Vnde Cōmenta.cō.149.d.& quaſi opinat̃ ꝙ uirtus primi ſentientis melius eſt ut dicatur una forma & multa inſtrumentis copulatis cum ea quæ pertranſeunt motus ſenſibilium,quouſq; copulentur cum ea,q̄ dicere ipſam unam eē ſubie cto,& multa ſecundum formas quæ deſcribuntur in ea,Illud enim eſſe eſt dignius ſecundum ꝙ eſt iudicans,iſtud autem ſecundum ꝙ eſt recipiens.

¶ Amplius Ariſt.cõtra antiquos.4.met.te,cõ.25.expſſe.d.Nõ eni ſenſus ſuimet eſt,ſed aliqd alterũ pter ſenſum,qđ prius eē ſenſu neceſſe eſt.Moués enim moto prius eſt natura:& utiq; ſi hæc ad/inuicé dicant nihil minus.Qué locũ exponés Alex.inqt.Poſtq̃ ex eorũ opinione hoc ſeq docuit. uidelicet ꝙ ſi ſublatus fuerit ſenſus auferunt ſenſibilia:ptinus addit uerũ eē ſenſatiões actiõeſq; ſenſuũ nõ fore,ſi ſenſus nõ fuerint.at nõ itẽ ſubiecta nõ fore in qbus ſenſuũ actiões efficiunt.Fal/ſum eſt eni dictu ſublatis ſenſibus ſubiecta tolli/á qbus affectiões in ſenſibus gignunt.Si eni ſen/ſus/non ſui ſenſus & pceptio eſt,ſed extraneę ſemp cuiuſpiá rei certæ,qđ ſenſationé & ſenſus affe/ctioné efficit id:ut prius ſit q̃ ſenſus pcipiens ipm neceſſe eſt.Nec ualet ſi dicas ꝙ hoc eſt uerũ re/ſpectu primarii obiecti ſed nõ reſpectu ſecũdarii:ná Alex.d.ꝙ ſenſus ſemp eſt externæ cuiuſpiá rei,alioqn oporteret dicere ſenſum cognoſcere ſeipm,poſt cognitioné aliorũ,ſicut eſt de itellectu materiali q nõ cognoſcit ſe niſi poſt aliorũ cognitioné.3.de aía.tex.cõ.8.qđ dicere eſt figméto ſilé. Et beatus Tho.ibi etiá in expõne tex.25.expſſe.d.ꝙ uiſus nõ uidet ſe ſed coloré.Vide tñ cõmentũ 39.12.meta.in fine & cogita.Vide in phyſicis diſputatiõibus cõtra Algazelé.diſp.2.in ſolõne.6.du/bii.Et in libro de coniunctione intellectus abſtracti cum homine expſſe.d.ꝙ formę apprehendé/tes/materiales.ſ uirtutes ſenſitiuę,nõ apprehẽdũt ſeipſas neq; finem ſuę diſpoſitionis.

¶ Ioãnes etiam grámaticus in principio primi de anima.ubi ſpecialiter probat intellectum non eē corpus,oſtendit quia nullum corpus nec uirtus in corpore eſt conuerſiuum ſupra ſe/nec cogno/ſcit ſe.unde neq; uiſus cognoſcit ſe neq; auditus.

¶ Sed qd cauſę fuit ꝙ iſte uir deceptus eſt?fuit illud qđ aſſerit Cõmé.4.phyſi.cõ.95.ubi Ariſt.rep/hendit illos q aſſerebát tẽpus eē motũ.ubi Cõmé.inqt.ꝙ multotiés exiſtimat ꝙ illud qđ ſequit rem ſit ipſa res.ita in caſu nr̃o,qa cũ nos oculo uidemus aliquá ré,qa cõ ungit uirtus ſupior, ui/delicet ſenſus cõis q eſt apphẽdés oculi uiſioné:& qa per ſenſum cõem oculo applicatũ diſcerni/mus & pcipimus nos uidere,credimus iſtud iudiciũ fieri in nobis p oculũ,cũ reuera ſit ſenſus cõ munis.Ná quádo aliq̃ operatio attribuit duobus,quorũ alterũ cõcurrit ut organũ,alterum uero ut agens principale,illa operatio ſimplr̃ attribuit agenti principali & non inſtruméto:ut colligi/tur ex.2.de aía.tex.cõ.41.cõtra antiquos qui motũ augméti attribuebant igni. Ariſto.aũt uult ꝙ augmétatio ſit ab aía,& nõ ab igne,qa ignis cõcurrit ut inſtrumẽtũ & ut cõcauſa.Immo.2.de ge/neratiõe.tex.cõ.55.motio ignis eſt deterior q̃ motio organi,cuius cauſam uide ab Auer ibi. ¶ Ad ppoſitũ igit,bene ſentimus nos ſentire,& pcipimus nos uidere,ſed hoc nõ eſt p uirtuté particu/larem cuius eſt talis actus.Vnde nõ pcipimus nos uidere p uirtuté uiſiuá oculi,ſed per uirtuté ſuperioré illa uirtute,puta p ſenſum cõem.Et bene pcipimus nos ponere differẽtiá iter ſenſibilia ppria diuerſorũ ſenſuũ,qđ é opus ſenſus cõis,ſed ſenſus cõis nõ eſt qui percipiat ſe illũ actũ exer cere:ſed eſt uirtus ſupior & ſpũalior.In hoíe eni eſt cogitatiua:& in brutis eſt extimatiua.Si auté inter ſenſitiuas iſtę ſunt ſupmæ,dicemus hoíem actũ cogitádi percipere/aut p intellectũ q eſt uir tus abſtracta,aut ſi hoc cõpetit cogitatiuę hoís,eſt ex ſpãli quodá priuilegio,ex quo eſt multũ ui/cina intellectui,& aliqd ex pprietatibus itellectus participat.Pro hoc aũt facit authoritas Simpli cii in.2.de aía.in expõne tex.136.ubi authoritate láblici.d.ꝙ ſenſitiua ęquoce dr̃ de ſenſitiua bru/ti & ſenſitiua nr̃a.ubi.d.ꝙ ſentire ſe ſentire eſt humanę uitæ,q̃ rõnalis eſt ppriũ,& ſoli hoí cõpe/tit.ná rõnalis uitæ opus eſt ſupra ſeipm cõuerti.Et rõ,qa uirtus organica & corporalis nõ põt cõ uerti ſupra ſeipſam talis eſt.ná oẽ corpus & uirtus in corpore eſt diuiſibilis,& habet ptes extra p/tes,loco & ſubiecto diſtinctas.cõuerſio aũt alicuius in ſeipm in indiuiſibili cõſiſtit,corpus aũt & uirtus in corpore in idiuiſibili cõſiſtere nõ põt.Oẽ enim corpus eſt diuiſibile in infinitũ. Et ideo ſolius uirtutis imaterialis eſt proprium ſupra ſeipſam conuerti.Tenet autem Simplicius ſenſiti/uas uirtutes eſſe potentias animæ rationalis,ſicut & intellectus,& ideo tenet illud eſſe proprium ſenſitiuæ hominis.licet Cõmenta illud non teneat.

¶ In conſimili tamẽ habet Diuus Tho.in.2 de aía.lec.13.in expoſitione tex.65.ubi inqt.ꝙ differẽter ſe habet cogitatiua hoís ab eſtimatiua bruti.Nam cogitatiua apphendit indiuiduũ ut exiſtẽs ſub natura cõmuni:qđ contingit ei inquantũ unit intellectiuę/in eodẽ ſuppoſito, ut cognoſcit hunc hoíem put eſt hic hõ.Eſtimatiua auté bruti non apphendit aliqđ indiuiduũ ſcđm ꝙ eſt ſub na/tura cõmuni:ſed ſolũ ſcđm ꝙ eſt terminus/aut principiũ alicuius actiõis aut paſſionis:ſicut ouis cognoſcit hunc agnũ,nõ inquantũ eſt agnus:ſed inquátum eſt lactabilis,& hanc herbá inquantũ eſt eius cibus.ita etiá dico ꝙ licet in brutis uirtus ſupior apphendat actũ inferioris uirtutis,quia ſunt differẽtes in pfectione & gradu altiori, una ſit reſpectu alterius.ubi tñ deuẽtũ eſt ad actum ſupmæ uirtutis,q̃lis eſt actus eſtimatiuæ aut memoratiuæ: dico ꝙ bruta nõ poſſunt illũ actum

apphendere:quia neq; p inferiorē uirtutē hoc fieri poteſt,ut clarũ eſt,neq; p uirtutē illam cuius ponit̃ actus,cũ ſit organica.nulla enim uirtus organica cõuerſiua eſt ſupra ſuũ actũ,qa ſi eſſet cõuerſiua ſupra actũ ſuũ,eſſet etiam cõuerſiua ſupra ſuā eſſentiā,& ita in uirtute ſenſitiua eſſet motus/& actio circularis,qđ Ariſto.expſſe negat cõtra Thimęũ.Themiſtius etiam in libro primo de memoria & reminiſcentia.cap.5.ponēs differentiā inter memoriā hoīs & brutorũ,ponit duas differentias,quia bruta hoc ſolũ cognoſcũt pſens & pteritũ tēpus/in quibus eſt memoria,nõ futurũ ut hõ.ſcđa differētia eſt qa hõ pcipit ſe recordari/qđ tñ brutis eſt negatũ.Ecce igit̃ ꝙ cũ memoria ſit altior uirtus & ſpiritualior,ut.d.Com̃.3.de aīa.cõ.6.& tñ non pcipit actũ ſuũ in brutis.

¶ Non poſſum aũt nõ mirari de Diuo Tho.in loco pallegato. nā tenet ſenſum nõ poſſe apphēdere ſuā eſſentiā.Cuius rõnē (ut inqt) Auicēna talem adduxit, qa ſenſus nihil cognoſcit niſi p organũ corporale.nõ eſt aũt poſſibile ut organũ corporale mediũ cadat inter potētiā ſenſitiuā & ſeipſum. Sed ſi hoc eſt,quõ ſenſus cognoſcit ſuũ actum?ſi enim p te organũ non eſt neceſſariũ potētiæ ſentienti ad pcipiendũ actũ ſuũ,uidebit̃ igitur ſeq actũ ſenſitiuæ uirtutis eſſe magis abſtractũ à materia/q̃ ſit eſſentia ipſius uirtutis:ita ꝙ accidētia erũt magis abſtracta q̃ eſſentia, qđ uidet̃ abſudum. Confirmat̃,quia actus ille magis depēdet à potētia iudicāte actum & eliciente,q̃ ab obiecto.igit̃ ſi actus ſine organo poteſt cognoſci ut depēdet ab obiecto,multo magis ut dependet à potētia. Inſtat aduerſus Diuũ Th.

¶ Et cõfirmat̃ melius,qa actus iſte uirtutis ſenſitiuæ eſt organicus, & depēdet à corpore ut ab obiecto,& ut à ſubiecto.ſi igitur aīa & potentia ſenſitiua nõ eſt cõuerſiua ſupra ſe,qa eſt uirtus alligata organo:nõ etiā erit cõuerſiua ſupra ſuũ actũ.nā ſi inter actũ & potentiā non mediat organũ: igitur cũ deuentũ eſt ad actũ/qd ꝓhibet quin poſſit ꝓgreſſus ab actu fieri ad potentiā?nõ uideo. Implicat igit̃ manifeſte ſenſum poſſe cõuerti ſupra actũ ſuũ/& non poſſe cõuerti ſupra ſeipſum: niſi poneret̃ actũ illũ eſſe abſtractũ ab organo/ſicut eſt de actu intellectus:& potētiā eſſe organicā, quod nullus ſani capitis adhuc ſomniare potuit.Si enim organũ eſt neceſſariũ ꝓpter primarium obiectũ & non ꝓpter ſecũdariũ/cuius eſt actus p uos: ſequit̃ ergo iſtũ actum nõ eſſe organicũ,& ita nõ erit ſentire actus cõiuncti,ſed actus aię tantũ.Cuius oppoſitũ.d.Philoſophus primo de aīa. tex.cõ.14.ubi.d.Videt̃ autē & aīæ paſſiones oēs cũ corpore eſſe,ira/māſuetudo/timor/miſericordia/cõfidētia:adhuc aũt & amare & odire,ſimul enim iis patit̃ aliqd corpus.unde cõtra antiquos ibidē.tex.cõ.64.Dicere aũt irraſci animā/ſimile eſt/& ſi aliquis dicat eā texere aut edificare.

¶ Pretera.Si potētia ſenſitiua pcipit actũ ſuũ.quare nõ pcipit ſuũ organũ?Vnde Auic.d.in.6.naturaliũ.in fine ꝙ imaginatiua nõ imaginat̃ ſuũ organũ: & ita etiā non imaginat̃ ſuā imaginatiõem. Sicut enim uiſio nõ eſt uiſibilis,ſic nec imaginatio eſt imaginabilis.Illa enim rõne Alex.ꝓbat in.2. de aīa p ſenſum cõmunē ſentire nos uidere,& nos audire, qa nõ uidemus ipſum uidere/qa uiſio non eſt uiſibil̃.Amplius eſſentia aīæ potētia & actus ita ſe habent,ſm̃ iſtam uiā,ꝙ potētia mediat inter eſſentiā & actũ.qa tenet.D.Tho.potētias aīæ realiter diſtīgui ab eſſentia aīæ.Si igit̃ potentia ſenſitiua q̃ eſt organica põt cognoſcere actũ ſuũ:q̃re nõ põt eſſentiā aię cognoſcere?Dices qa īter potētiam & eſſentiā non cadit mediũ organũ corporeũ, qa ſenſus qcquid cognoſcit/cognoſcit per organũ corporale:modo ſtāte eadē cā ſequit̃ eadē cõcluſio,quia neq; cognoſcit ſuũ actum.

¶ Vnde Albertus cognomēto magnus in.3.de aīa.ca.14.in trac.primo.expſſe tenet/ꝙ nulla uirtus organica apprehendit ſe uel inſtrumentum ſuum.quin imaginatio nec ſe nec inſtrumentum ſuũ imaginatur:& ſic eſt de omnibus aliis organicis. unde ſi uiſus cognoſcit ſuũ uidere, deberet etiā cognoſcere oculum quo fit uiſio,& cognoſcere ſeipſum,ut deduximus.

¶ Verũtamen ipſe etiam Diuus Tho.in.2.de anima, ut ptactum eſt:in expoſitione tex.65.expreſſe d.ꝙ ſenſu cõmuni pcipimus nos uidere,quod nõ poſſunt facere ſenſus particulares.Idem etiam tenet in cõmento ſuper libro de ſomno & uigilia.

¶ Tandē cõtra iſtos q tenēt uiſum ſentire ſuũ uidere,q̃rendũ eſt cur nõ ſortiat pariformiter ſua organa?cur nõ ſpēs quibus fit uiſio?unde Ariſto.iſtā qõnem terminauit in.2.de aīa/& pcipue ſcđm Themi.& Alexan.in tex.cõ.57.huius rõ eſt qa ſentire cõſiſtit in quodā moueri,nullus aũt motus à iunctis īnexiſq; ꝓuenit,nā talia organa ſenſitiua,licet uim ſentiēdi cõtineant,nõ tamē ipſa ſeipſa mouēt.ſed ſenſibilia.ſenſibilia aũt non mouēt nec impellũt/niſi remotiuſcula ſint. Vnde ſenſibile poſitũ ſupra organũ ſentiēdi nõ cauſat ſenſationē. unde à iunctis & īnexis nulli ictus eueniũt:qa iam ipſi ſe ferirent ſenſus,qđ fieri poſſe reclamat rõ: etenī neq; marculus p ſe excudendo eſt,neq; ſera ſecando,neq; terebra inforādo: ſed excuſſor & faber adhibēdi extrinſecus ſunt,quorum opa atq; ui & entia illa cõſiſtāt/excuſſio/inforatio/ſectio.Themiſtius ibdē.Modo actus uidēdi eſt īmediate coniunctus potentiæ per uos, quia non indiget organo , ergo non mouet potentiam pro/

pter eandem rationem,quia potentia ſenſitiua ad hoc ut exeat in actum ſentiēdi,oportet ut moueatur,& forma exiſtens in ſubiecto non mouet ſubiectū nec alterat ipſum.

Ariſtotelis conſuetudo eſt inducere ſermones ſufficientes/aut poſt demonſtratiuos/aut in locis in quibus non poteſt habere ſermones demonſtratiuos.primo de anima.com̄.65.

Ariſtoteles nō opinat̃ ꝙ aīa faciat actiones diuerſas ꝑ uirtutes diuerſas & unica mēbra tantū,neq̧ per unicas uirtutes & mēbra diuerſa tm̄.neq̧ ēt per uirtutes diuerſas & membra diuerſa tm̄.Sed opinat̃ ꝙ faciat ꝑ uirtutes diuerſas & mēbra unica.ſ.principalia,& mēbra diuerſa.1.de aīa.cōmē.89.&.92.Vide lucidiſſimū Themiſt.in primo de anima.in cap̄.3.in expōne tex.7.Et eūdem ibidē.cap̄.35.ubi ponit differentiam inter opinionem Platonis & Ariſto.quorum alter diuiſit aīam per partes,alter uero per potētias,magna enim eſt differētia inter potentiam & partem.

Ariſtoteles tenuit ꝙ nō eſt habitatio ſub ęqnoctiali/ꝑꝑ dn̄ium caliditatis.2.metheo.cap̄.2.

Ariſtoteles fuit regula in natura & exēplar qđ natura īuenit ad demōſtrādū ultimā ꝑfectionē humanā in materiis.3.de aīa.cō.14.Cōſimile:ut habes ſupra in ꝓlogo primi phy.&.1.de generatione.cōmē.38.&.3.metheo.cap̄.de iride.Auer.inſuper in.1.de generatione aīalium in digreſſio.contra Galenū.ita ſcribit,de Ariſt.laudemus Deū q ſeparauit hūc uirū ab aliis in ꝑfectiōe,appropriauitq̧ ei ultimā dignitatē humanā,quā nō omnis hō poteſt in quacūq̧ ætate attingere.

Ariſtoteles narrauit ꝙ qdā paſſus fuit debilitatem uiſus,& uidebat ante ip̄m ſuā imaginem ſeu figuram in aere.nam aer fuit ſicut ſpeculum reſpectu uiſus eius.3.metheo.cap̄.1.

Ariſt.in ſcīa diuina adducit multa q̄ fuerūt declarata in ſcīa naturali ꝑꝑ tres cauſas,primo ad rememorationē.hæc cauſa tāgit̃.1.met.cō.15.ſcđo qa utraq̧ ſcīa cōſiderat de principiis ſub̃æ ſenſibilis inquātū ſenſibilis eſt,ſed diuinus de principiis ſub̃æ q̄tenus ſub̃a:& inquātū ens,iſtā etiā cām tangit Cōmē.in eodē loco,& in cō.18.&.7.met.tex.9.&.39.&.12.met.1.5.6.&.29.cō. Et i.8. met.cō.4.&.4.met.cō.1.&.6.met.tex.cō.1.Et.2.phy.cōmē.4.&.21.Tertia cā/qa licet eædē demonſtrationes adducantur in naturali philoſophia & in ſcientia diuina:tamen uniuerſaliori modo in ſciētia diuina adducuntur.Vide pro hoc.2.met.cōmen.6.

Ariſt.opinabat̃ ꝙ intellecta rerū notificāt ſub̃as rerū,& nō ſunt ſub̃æ earum.1.met.cōmen.45.

Ariſto.innuit ſe comprehēdere ueritatem ſimpliciter/aut in maiori parte,ſ̃m ꝙ eſt poſſibile in humana natura.2.meta.cōmen.primo.Idem.3.de anima.cōmen.14.& alibi.

Ariſt.in metaphy.dū adducit demonſtrationes ſciētię naturalis/tamē inducit eas uniuerſalius.quoniā quāto demōſtratio fuerit uniuerſalior,tāto magis erit ꝓpria illi ſciētiæ.Et Ariſto.obſeruat ſe in hac intētione.ſ.in inducēdo demonſtrationes uniuerſales,alio mō q̄ in ſcīa naturali.Et hæc eſt cauſa reiterationis earum demonſtrationū in ſcientia diuina.2.meta.cōmen.6. ¶ Contra fatuos q dicunt Ariſto.fuiſſe malum metaphyſicū,quia utit̃ eiſdē rōnibus/quibus uſus fuit in ſcientia naturali.Iſti enim non animaduertunt ꝙ uniuerſaliori & altiori mō īducunt̃ ibi q̄ in naturalibus.

Ariſtotelis conſuetudo fuit in oībus ſcientiis in q̄ſtionibus difficilibus inducere ſermones diſputatiuos/qui affirmant & deſtruunt idē,nullus enim ſcit quātum ſint difficiles,niſi ſciat illas per ſermones diſputatiuos.3.meta.cōmen.primo.Idem.4.phyſico.cōmen.3.&.51.

Ariſto.mos eſt inducere res famoſas poſt demonſtrationes.4.phyſi.cōmen.133.

Ariſtotelis ſermo in.3.meta.eſt ſ̃m probabilitatem hominuu.3.metaphy.cōmen.11.

Ariſt.in.5.meta.nō ītēdit loq de ſp̄ebus q̄titatis & q̄litatis ſ̃m ꝙ ſunt ꝑdicamēta:ſed ſolūmō ītēdit numerare intētiōes q̄s ſignificāt hæc dictiōes quātitas & q̄litas.Snīa Auer.5.meta.cōmen.19.

Ariſto.motus fuit ad ponēdū motorē ſeparatū in uirtutū ītelligētiū factiōe,qa uirtutes intellectuales apud ip̄m ſunt nō mixtæ cū materia.Vñ neceſſe eſt ut illud qđ non eſt mixtū cū materia fiat à nō mixto cū materia quoquo mō,quēadmodū neceſſe eſt ut oē mixtū cū materia generet̃ à mixto cū materia.7.meta.cō.31.¶ Ex quo patet ſ̃m mētē Auer.ītelligētias dependere à prima ēt in genere cauſæ efficiētis quoquo mō/cōtra Grego.& Io.de Baccone in.2.ſnīarū.diſt.1.q.1.q uiolenter gloſant ꝑſentē authoritatē.Dicūt enī ꝙ ꝑ uirtutes ītellectuales ītellexit ītellectionē:ꝑꝑ quā Ariſ. coactus fuit in.3.de aīa ponere ītellectū agētē.Sed tūc īpropria eēt Auer.oſ̄o ac ſermo ſumere habitū ꝑ ipſam potētiā,& actū ſcđm per actū primū.Virtutes enī intellectuales ſunt ītelligētię ꝓprie loquēdo,nō ītellectiōes,ſed tales ſunt habitus taliū uirtutū,aut ſignāt̃ per modū habitus.

Ariſto.ſententia(ut dicit Alexan.)eſt minoris ambiguitatis omnium ſententiarum:& magis cōueniens ut ſit uera.12.meta.cō.18.in.2.col̃.Idem ſecundo cœli.cōmen.primo.

Ariſto.opinio de generatione quomodo fiat requiratur.12.metaphyſi.cōmen.18.iuxta dimidium cōmenti ibi.Tertia autem opinio Ariſto.

Ariſto.concedit ꝙ mundus eſt unus & ab uno procedit,& ꝙ unum eſt cauſa unitatis quodámodo,& pluralitatis cauſa alio modo.Ex libro deſtru.diſp.3.in ſol.12.dub.in fine.

Ariſto.opinio eſt ſumma ueritas,prout ſuus intellectus fuit finis humani intellectus,quare pręclare de Ariſto.dicitur ꝙ ipſe creatus fuit & datus nobis diuina prouiſione,ut non ignoremus poſſibilia ſciendi.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.13.dub.

Ariſto.conſueuit in omnibus ſuis libris adducere ratiões ſuorum aduerſariorum.& uide cauſam ex libro deſtru.diſputa.3.in ſolutione.18.dubii.col.8.

Ariſto.fuit princeps quo perficiũtur omnes ſapientes poſt eum:licet differant in intelligendo uerba eius:& in eo ꝙ ſequitur ex eis.Ex libello de continuatione intellectus abſtracti cum homine. Idem.3.de anima.14.& alibi ſæpe.

Ariſto.utitur uia compoſita ex diuiſione & ex ſenſus conuenientia in enumerandis ſubiectis ſciétiæ de animalibus.Cõmen.in primo de partibus.colũna penul.

Ariſt.in libris noué de natura aíaliũ ꝓceſſit ex fide ſenſus,& ex iis quæ reuelata ſibi fuerunt,ꝑ ídubitatá reuelationé.Auer.ibidé.¶ Et inde ſcis q̃re liber ille dicit̃ liber de hiſtoriis animalium.

Ariſt.demrãtiões ſuaptę ſunt ex ꝓpõnibus naturalibus primis & ulibus & eſſentialibus:& ꝓprietas taliũ demõſtrationũ eſt ut nullus ex qnque ſenſibus eis cõtradicat.Cõmétator in.2.de ptibus aíaliũ cõtra Gale.in cap̃.de cerebro.Vide de iſtis demõſtrationibus ét.8.phyſi.&.1.cœli.22.

Ariſto.opinatus eſt principium ſanguinis & uenarum eſſe cor:propter duas rationes,quas require in.3.de partibus animalium.cap̃.de corde.

Ariſt.in libris de partibus aíaliũ.uniuerſalia iuuaméta ꝓſequutus eſt ꝑ ſummas, ſed reſtat multa particularia iuuaméta ꝓſeq,quæ Galenus ſolũ de hoíe ꝓſequutus eſt.ꝓmittés idé de omni genere animalium ſe facturum.Ex Auer.ſuper cõmen.libri 4 de ptibus aíalium.in fine libri.

Ariſto.dixit ꝙ in terra Latinorum ſunt duo flumina, ex quorum uno oues bibentes generát maſculos,& ex alio feminas.3.colliget.cap̃.3.

Ariſt.phiæ pater,nõ ſtuduit in maiori pte librorũ ſuorũ facere diuiſiones in unaquaq; re,qa illę nõ inducunt̃ ab authoribus niſi pp debilitaté diſcretiuę ſcolariũ.Ex ſnía Auer.1.colliget.cap̃.1.

Ariſtoteli nõ debet tribui in defectũ ſi eius tépore nõ fuit cognitũ aliud iuuamentũ diaphragmatis,niſi ut diſtíguat mébra ſupiora ab inferioribus.ná eius tépore ars anothomię nõ erat cõpleta ſicut fuit tépore Galeni:qui poſuit ꝙ prima operatio iſtius mébri eſt propter modũ anhelitus.2. colliget.cap̃.19.de iuua.mébro.motus anhelitus.Idem.2.de.anima.123.

Ariſtotelicus mos eſt generum loco uti uocabulis ſpecierum.Themiſtii ſententia in.4.phy.in tex. cõmen.45.ubi.d.ꝑ accidens ibi ſummi generalius q̃ ſupra,ut eſt per aliud.

Ariſto.in primo de aía potius cauſa diſcernédi diſputandiq; diligentia,q̃ cũ ſentétia aut fiducia decernendi diſſeruit.Themi.primo de aía.cap̃.26.& eſt in expoſitione textus.66.¶ Ex hoc patet ſolutio ad Achillé Pet.Põponatii,qui propter rõnem Ariſto.in primo de aía.tex.cõ.12.tenuit aíam intellectiuã ſm Ariſto.eſſe mortalé.& non aíaduertit ꝙ Ariſto.ibi ꝓponit q̃ſtiones difficiles circa aíę ſubſtantiã,& circa accidétia eius, & eſt ſermo eius in diſputatione. Nam locus decernédi eſt in 3.de anima,ut omnes expoſitores fatentur. Solõ ad Achillem Pet. Pomponacii.

Ariſtoteles mediã quãdam rationem ſequutus,fructices animata non animalia nũcupauit,q̃ Plato cõfunderet.Stoici uero neq; aíata,neq; animalia faterent̃.Themi.2.de anima.cap̃.8.in fine.

Ariſtoteli in more eſt ſubſtãtię & ſubiecto accidétis appellationem aſciſcere.Themiſtius in.2.de aía. cap̃.21.in expoſitione tex.65.Vbi Ariſto.loquens de ſenſibili per accidés dat exemplum de Diarii filio.D.enim ꝙ accidit albo hoc ꝙ ſentitur. Et probat hoc etiam per illud Ariſto.in prædicamentis.in cap̃.de ad aliquid.ubi inquit.Circũſcriptis ſemotiſq; reliquis rebus quæ accidunt domino idéſt circũſcripto ſemotoq; homine,& cæteris de genere hoc.

Ariſtoteles in multis libris aliud doctrinæ principiũ fecit à principio qđ eſt principiũ in re ueritate Auer.ſentétia.5.metaphy.cõ.primo.Et eſt de méte Philoſophi ibi.dicit ení ꝙ íter alias acceptiões principii principiũ quãdoq; ſummit̃ ꝓ principio rei,ſed à quo qs facillime adiſcet.¶ Et ꝑ hoc frater mi,poſſunt conciliari tot alteratiões & rixæ inter Arabes,Latinos,& antiquos expoſitores de ordine librorum in ſcientia naturali,ſicut declaraui late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra in enumerãdis ſuis ſubiectis utunt̃ uia diuiſionis,ſed aſtronomus enumerat ea ex ſenſu.Ex cõm.ſup primo de ptibus aíalium.col.4.Sed naturali,ſcientiæ diuiſio non ſemp ſufficit de ꝑ ſe,cauſa auté quare mathematicis ſufficiat in hoc diuiſio,& naturali ſciétiæ non deſeruiat,eſt,quia ibi eadé ſunt naturę nota & nobis,in naturalibus ſecus eſt.Cõm.ibidem.

Ars medicinæ & aliæ artes per ſe ſunt paratæ ut agant in alia à ſubiecto in quo ſunt.2.phyſi.com. 3.& primo.&.5.phyſi.cōmen.2.
Artes ſunt duobus modis,aut ars cuius principiū extrinſecū eſt neceſſario, ut edificatoria, aut ars in qua p accidens poteſt cōtingere ꝙ principium ſit intrinſecū/ut medicina.2.phy.cō.3.
Artium quædam faciunt formas,& quędam ꝑparant materiā.2.phy.tex.cō.24.&.25.
Artes principantes ſunt duobus modis.ſupra.& primo ethi.ca.primo.
Artes ſunt tribus modis,aut operans ſimpliciter. aut utens ſimpliciter, aut operās quodammodo & utens quodāmodo.2.phyſi.cōmen.25.
Ars aliqua pficit q̄ natura nō poteſt operari:aliq̄ uero imitatur.2.phy.tex.& cō.78.&.77.
Ars agit extra & natura intra.2.phyſi.cōmen.86.3.de anima.18.12.metaphy.13.
Artes quædam utuntur cogitatione,quędam nō.2.phy.cōmen.86.
Ars eſt inducens ad cognitionē conuenientię & diuerſitatis in ſpeciebus/cum nō fuerint manifeſtę per ſe:ſecundum regulas datas in.7.topicorū de eodem & diuerſo.7.phy.cō.31.
Artes mechanicæ,& ſcientiæ uoluntariæ/omnes utuntur motu,& cum motus deſtruitur deſtruuntur omnia iſta.8 phy.tex.cōmen.22.
Artes ſpeculatiuę dicunt̄ ueræ, qa cōſiderās in eis uadit à determinatis rebus ad res determinatas, & p media terminata.primo phy.cōmē.primo. Et ita Alex.expoſuit locū illum. ⁋ Aduerte tamē ꝙ etiam ſcientiæ ſpeculatiuæ appellantur ueritates,ut patet primo de anima,tex.cō.2.quia à fine unūquodq; denominare fas eſt:ut patet.2.de anima.tex.cōmen.49.Finis autem ſcientiarum ſpeculatiuarum eſt ueritas,& actiuarū opus.2.meta.tex.cōmen.3.
Artium ſpeculatiuarū/aut ſuarū partiū ſunt q̄dam cōſiderātes de rebus ſimplicibus carētibus principiis.Et hæc eſt diſpoſitio ſciētiæ cōſiderātis de principiis cuiuſlibet entis.primo phy.cō.primo. ⁋ Vbi aduerte ꝙ iſta eſt ſciētia diuina. Ipſa enim eſt q̄ cōſiderat altiſſimas cauſas oīum entium in quātum entia ſunt,ut patet ex ꝓhemio meta.Et.4.meta.tex.cō.primi.nā in una ſui pte cōſiderat de principiis entiū ſenſibiliū,inquātū entia ſunt & inquantū ſubſtātię ſunt:in alia uero de principiis entiū ſempiternorū,ut teſtat̄ Auer.12.met,cō.1.2.29. ⁋ Ex hoc loco aliq accipiūt entia æterna non hr̄e cām efficientē,qa Auer.exponit hic p pncipiū,cām agentē & mouētē.Vide in otradictio.
Artes non differunt abinuicem niſi aliquo iſtorum modorū,aut confirmatione demonſtrationis, aut nobilitate ſubiecti,aut utroq;.primo de anima.cōmen.primo.
Ars īponit formā in tota materia/abſq; eo ꝙ in materia ſit aliqd exn̄s de ītētiōe formę añq̄ artificiū fecerit eā.3 de aīa.cō.18.Idē.6 ethi.ca.5.&.7.meta.cō.29 &.12.meta.13.&.2.phy.1.3.&.86.cōmētis.
Artes operatiue exiſtimatum eſt ꝙ poſſunt acquiri in ſomno,ſed de ſcientiis ſpeculatiuis remotū eſt,in cōmento libri de diuinatione.
Ars imitatur naturam inquantum poteſt.4.metheo.tex,cōmen.28.
Ars fit cum ex multis experimentalibus conceptionibus una fit uniuerſalis,uelut de ſimilibus acceptio.Ex prohemio metaphy.
Ars eſt uniuerſalium cognitio;experientia uero ſingularium.ſupra.
Arte ſcire & intelligere,magis q̄ experimento arbitramur.ſupra.
Artibus pluribus repertis,aliis quidem ad neceſſaria/aliis uero ad itroductionē:tales illis arbitrandum eſt ſapientiores eſſe/propter id quod ſcientiæ eorum ad uſum non ſunt.ſupra.
Ars q̄libet cōſiderat de cauſis ſui ſubti.1.met.cōmen.47.uide qūo in.2.phy.22.&.26.&.12.met.5.
Ars nō deliberat.2.phy.tex.cō.26. ⁋ Nota ꝙ habet ueritatē ut in pluribus:ſed fallit in artibus utentibus coniectura,ut nautica & medicina.& ita gloſant Græci & Auer.in cōmēto ut patet.
Arte & natura conſtantia habent materiam & agens.7.meta.tex.cōmen.22.
Arte confecta/quædam eadem à natura etiam fieri poſſunt,quædam uero ſolum ab arte.7.meta. tex.cōmen.29.Et ibi redditur cauſa.
Artes quædam adiuuant ſeinuicem.ſupra.& in principio libri ethicorum.
Artiū/q̄dā materiā exornāt/q̄dā uero defectū & iualētiā corrigūt:materiā exornāt excuſſores ſignifici ſellularii:iualentiam corrigit medicina & agricultura.Them.primo de anima.16.
Ars eſt ſpecies.7.meta.tex.cō.30. ⁋ Vbi ut bene deducit Cōmē.in com.iſta eſt differētia inter generata a natura & generata ab arte,qa in generatione rerum naturalium totum congregatū ex materia & forma eſt quod generat & quod generatur:ſed in generatis ab arte totum non generatur a toto.Artificium enim non eſt niſi forma tantū generati & non cōgregatum ex materia & forma. Vide.2.phyſi.13.&.3 de anima.18.Et in.2.de anima.8.&.8.met.12.

Artiũ q̃rũdã actio cõponit̃ ex natura & arte,q̃rũdã uero artiũ à ſola arte eſt.7.met.te.cõ.29. &.30.

Artes omnes & factiuæ ſcientiæ/potentiæ ſunt.9.met.tex.cõmen.3.Et ratio eſt(ut ibi dicitur)quia ſunt principia permutabilia in alio inquantum aliud.

Artes operatiuę quædam acquirunt̃ per cõſuetudinem,& quædam per rationem,& quędam per rationem & aſſuefactionem.9.meta.cõmen.10.

Ars nihil agit in corpore niſi in extremitatibus tãtũ:natura uero in ipſo corpore toto.12.met.cõm.18.authoritate Themiſtii.& eſt in prima parte digreſſio.

Ars medicinalis eſt aliqualiter ſanitas.12.met.tex.cõmen.24.

Artes multæ (ut multi opinati ſunt hoſum) non acquirũtur ex humanis comp̃henſionibus:imo dicunt aliqui ꝙ tradunt̃ à demonibus, aliq uero ꝙ tradũtur ab angelis.ſ.prophetis.& ideo dixit quidã ſapientũ ꝙ hę artes ſunt maximũ teſtimoniũ ꝓphetiæ.Ex libro deſtr.diſp.3.in ſol.18.dub.

Ars quælibet contẽplatiua duos habet habitus ſeu modos notitiæ,unus eſt rerũ inquiſitarũ in illa arte,alter uero eſt canonũ & ſemitæ propriæ ſecũdũ quã ſpeculat̃ artifex/ſi quid uerũ aut falſum dictum eſt.Ex cõmen.ſuper primo de partibus animaliũ .Et habetur in principio ab Ariſt.

Ars extra opus ſuũ & lucerna extra domus ĩcẽdiũ.1.de genera.aĩaliũ.cap̃.18.iuxta dimidium.

Artes practicæ inquãtum ſunt artes tria cõtinent.primũ eſt ſcire loca ſuorũ ſubiectorũ.ſcd̃m eſt ſcire finem q̃ſitum ad ducendum ipſum in locis ſubiecti.tertium eſt ſcire inſtrumẽta quibus ualeamus ducere finem illum in locum illius ſubiecti.primo colliget.cap̃.primo.

Artes oẽs quæ ſuper materiã dñantur,aut ipſam ſunt manifeſtãtes/tribus ſunt modis,aut erũt ſupſiſtentes abſolute qui neq; materiã neq; formã faciunt,ſed præcipiunt:aut efficientes abſolute q non præcipiunt/ſed faciunt formã in materia præparata:aut ſunt medii ut ſint efficientes in parte,& ſuperſiſtẽtes in parte.6.colliget.cap̃.primo.Et habet̃.2.phyſi.tex.cõmen.23.&.24.

Artes operatiuæ nõnullæ materiam faciunt/ſed artes ſpeculatiuæ materiam cognoſcũt. Themiſt. 2.phyſi.ſuper tex.24.

Artes & ſciarũ genera ſunt tria,uel.ſ.artes ſpeculatiuæ,& ſunt illæ quarũ finis eſt ſcire tm̃,uel artes practicæ,quarũ finis eſt ꝓpter opus:aut ſunt artes auxiliantes iis,& dirigẽtes,& ſunt.ſ.artes logicales.Auer.ſnĩa eſt in paraphraſi ſuæ meta.tra.1.cap̃.1.in prin.¶ Et ex hoc ſcire potes,male ſentire illos q aſſerũt logicã eẽ uere ſciam:quorũ aliqui dixerunt ipſam eſſe ſpeculatiuã,ut Scotus & Antonius Andreę,nõnulli uero practicã.Sed ſnĩa Alexã.in topicis & in libro priorum,& ſnĩa Auer.(ut uides)fuit logicã nõ eẽ partẽ philoſophię/neq; practicæ/neq; ſpeculatiuæ,ſed organũ.Et colligitur ſatis bene ex.2.topicorũ,ut notauit ibi Alexan.Et propterea in.2.metaphy.dr̃ ſciendi modus.Conſimilem ſnĩam habet Cõmen.in.2.poſteriorũ.in cõmento magno in principio.

Artes ſpeculatiuæ ſunt uniuerſalis & particularis,ut dr̃ in libro poſteriorũ.& ars uniuerſalis eſt q̃ cõtemplat̃ de ente abſolute,& de cõcomitantibus ipm̃ eſſentialibus:cuius ſpecies ſunt tres.ſ.ars topicorum/ars elenchorũ/& ſcĩa diuina.ſupra.Et habet̃ etiam.4.metaphy.tex.cõmen.5.

Ars ꝑticularis eſt quæ de ente quoquo mõ ſpeculat̃:& diuidit̃ in duo/in naturalẽ/q̃ de ente tranſmutabili cõſiderat:& in mathematicã,quæ de quãtitate denudata à materia ꝯtẽplat̃.ſupra.

Artes omnes actiuæ dicuntur potentię.Auer.in paraphra.metaphyſi.tracta.primo,cap̃.de potẽtia & actu.Et ſunt potentiæ actiuæ,ita notat Alexan.in primo topicorum.

Ars & natura/dum errant/non longe diuertunt à fine:neq; id quod euenit diuerſum admodum/aut alienum eſt ab eo quod propoſuerant.Themi.2.phyſi.82.

Ars & natura intendunt actum & non potentiam.9.metaphy.tex.cõmen.16.

Artifex neceſſe eſt ut ponat ſubiectũ de quo cõſiderat/& diuidat genera eius q̃ſi manifeſta in eſſe.

Artifex eñi non põt demõſtrare ſubiectũ ſuæ artis/neq; ſpẽs illius ſubiecti.2.de aĩa.cõ.27.Idem.7.meta.cõ.1.&.12.meta.cõ.5.&.1.phyſi.cõ.ultimo.&.2.phy.cõ.22.¶ Nota tñ ꝙ aliq̃bus ſciẽtiis ſufficit diuiſio in numerãdis ſubiectis:ut arithmeticæ & geometriæ:quædã autem talem numerũ uenantur ex ſenſu:ut aſtronomia:quædam uero neutra uia ſibi ſufficit,ſicut ſciẽtiæ de animalibus: Cõmentator in primo de partibus animalium.colũna.4.

Artifex demonſtratiuus diſtinguit nomina æquiuoca in ſcientia.4.phy.cõmen.24. Quomodo ſit intelligendum,uide.3.meta.cõmen.primo.&.5.meta.cõmen.primo.

Artifex naturalis non ſolum conſiderat corpora & magnitudines & paſſiones iſtorum:uerũetiam & quæ ſunt extra iſta:ut uacuum & infinitum.primo cœli.cõmen.primo.

Artifex primo debet deſcribere genus de quo conſiderat.primo cœli.cõmen.2.

Artifex q põt ſe aſſimilare naturæ ſm̃ ſuũ poſſe/eſt melior.Cõm.in lib.de ſenſu & ſenſato.

Artifices ſapientiores eſſe expertis opinamur. Ex prohemio metaphyſicæ.

Artifex quilibet cum uoluerit, nullo exiſtente impedimento agit ſuum actum. Iſta enim eſt diffinitio cōmunis omnibus actis ab artificio. 9. metaphyſi. tex. cōmen. 12.

Artifex artis inquātū eſt artifex alterius artis non pōt cognoſcere principia recepta in illa arte, quāuis ſciant illa. Neſcit enim ea niſi inquantum eſt artifex alterius artis. Auer. primo colliget. ca. 1. Idē ſecūdo phyſico. 22. &. 26. &. 12. metaphy. cōmen. 5. contra Auicen.

Artificiales res nō agūt in ſe niſi ꝑ accidēs. 5. phy. cō. 2. idē. 2. phyſi. cōmē. 1. & tex. cōmen. 3.

Artificialia nō hn̄t uniuerſalia extra aīam; nullus enī dixit hoc. 1. metaphy. cōmen. 34.

Artificiales res uoluntate fiunt; ſed naturalia fiunt à naturā. ex diſpu. 11. in ſolu. primi dubii. Et ex principio ſecundi phyſi.

Artificialia & naturalia conueniunt in iſtis tribus. uidelicet ꝙ habent materiam, & ꝙ ſunt per aliquid, & ꝙ ſunt aliquid. 7. meta. cō. 22. idem. 3. de anima. tex. cōmen. 17.

Artificiale indiuiduū eſt unū per uiolentiam. 10. meta. cōmen. primo, &. 11. & elicitur ex tex.

Artificiatum & uoluntas idem ſunt in forma. 6. metaphy. cōmen. 1.

Arteriæ non dilatantur quia implentur ſicut utres; ſed econtra, quia dilatantur ideo implentur ſicut folles. Gale. 6. de utilita. particu. cap̄. ultimo.

Aſilum quid ſit. uide in. 8. de natura animalium. cap̄. 19. ubi dicitur eſſe ceu uermiculū effigie ſcorpionis, magnitudine aranei.

Aſina, cōceptus incōtinēs eſt. geniturā enim iniectam emittit. quāobrem uerberibus eius ſectantes cogūt ne id faciat. Ariſt. 2. de genera. aīalium. cap̄. 6. idē. 6. de natura animalium. cap̄. 23.

Aſinus eſt animal frigidū, ideo in locis frigidis gigni non poteſt. ſupra.

Aſinus ſi ſupuenerit equā quam equus inierit, peruertet initū, ob ſui ſeminis frigiditatē. Si uero equus ſuperueniat aſinam quam aſinus inierit, non peruertet initū. Ariſto. 2. de generatione animalium. cap̄. 6. &. 3. de generatione animalium. cap̄. ulti. &. 6. de natura aīalium. cap̄. 23.

Aſinus eſt animal maxime frigoris impatiens, quapropter ſcytica, & pontica terra aſinis caret. 8. de natura animalium. cap̄. 25.

Aſperitas ſignificat ſiccitatē multā in ſuperficie rei aſperę. lenitas uero humiditatē in ſuperficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aqua ſicci ſunt & duri, & tamen ſunt lenes.

Aſſata habēt exteriora ſicciora interioribus; in elixatis eſt ecōtrario. 4. metheo. tex. cō. 28.

Aſſare magis opus eſt manu artificiū, q̄ elixare. ſupra.

Aſſub, & fulmina, deſcendūt per partē aeris humidā permixtā cum eis. 4. cœli. cō. 39.

Aſtra, ſi non uiderentur à nobis, non minus exiſtimo forent ſempiterne ſubſtantiæ, poſt eas quas nos uidemus. 7. metaphy. tex. cōmen. 58.

Aſtra & ſol ſemꝑ agunt, & non eſt timendū ne quādoq; ſtent. 9. meta. tex. cōmen. 17.

Aſtrologus conſiderat de figura ſolis & lunæ ſcđm ꝙ mens abſtrahit eas à motu. 2. phy. cōmē. 18. & idem habet Themi. uide in concordantiis.

Aſtrologus de ordīe & ſitu & q̄litate motuū cœli ut plurimū dat qa; & naturalꝭ ꝑꝑ qd. 2. cœli. c. 57.

Aſtrologus & naturalis, licet eādem q̄ſtionē à priori & ꝑ cām abſoluant, differēter tamē. 2. cœli. 57.

Aſtrologi oēs diſſentiūt ab opinione tenēte ſolē eſſe ſub mercurio & uenere. 2. cœli. cō. 58.

Aſtronomi nō danť ad iudicādū res futuras, niſi qa exiſtimāt ſcire ex corporibus cœleſtibus cās ꝓprias generatiōis cuiuſlibet indiuidui modorū ſpēi. in cōm. libri de diuinatione ſm quietē.

Aſtrologiæ ſubiecta licet ſint mota. ſ. corpora cœleſtia; nō tamē conſiderat de eis aſtrologus ſm ꝙ ſunt mota; ſed cōſiderat de figuris & ſitibus eorū ſm qualitatē motuū, & ſcđm uelocitatē & tarditatem; & cōſiderat etiā quātitatē eorū. naturalis uero cōſiderat de naturis eorū ſm ꝙ ſunt mobilia; & declarat q̄lis modus motuū eſt poſſibilis in eis & q̄lis non. primo. met. cō. 19. Vide etiā. 12. met. cō. 44. & in. 2. phyſi. tex. cō. 18. 19. &. 2. cœl. cōmen. 57. Vide de differentia aſtrologi & phyſici. Themi. 2. phy. ſuper tex 18. & pōdera bene uerba eius.

Ariſtronomi dicunt ꝙ quædam ſtellæ ſunt fortunatæ & quędam infortunatę, & hoc non eſt poſſibile, ſed tantum eſt poſſibile ſcire de eis ꝙ quędam ſunt meliores quibuſdam. hoc enim inueniť in abſolutis à motu, nedum in īmobilibus. 9. metaphyſi. cōmē. 19. & eliciť ex tex. in quo dicitur ꝙ in ſempiternis non eſt malum, neq; peccatum, neq; corruptio.

Aſtronomi ponunt motum cœli menſurā omnium motuū, & iſte motus eſt motus cœli diurnus; tempus enim iſtius motus eſt minimum omnium temporū. 10. met. tex. cō. 4.

Aſtrorum natura eſt ſempiterna. 12. meta. tex. cōmen. 43.

Aſtrologia ſola mathematicarũ de ſubſtantia ſenſibili ſempiterna theoriã facit:aliarũ uero de nulla ſubã,puta q̃ circa numeros/& geometria.12.met.tex.cõ.44. ¶ Inde ſcire potes quãtũ deuiauerint qui poſuerũt ſubſtãtiã corporeã eſſe ſubiectũ mathematicarũ:& qui materiã intelligibilem/à qua mathematicus nõ abſtrahit dixerũt eſſe ipſam ſubſtantiam/ut Scotus & Egidius Romanus. Contra Scotũ G.ſue meta. q. j.& Egidi.Ro. 2.phyſi.

Aſtrologi omnes conueniunt in hoc/q̃ motus orbium decliuium reuoluuntur in motu diurno, in circuitu,ſuper polis totius.12.meta.cõmen.47.

Attractio ĩ rebus naturalibus eſt attrahere aliqd ad ſe:ſed ĩ rebus uolũtariis eſt utrũq̃.7.phy.c.10.

Attractio in rei ueritate eſt quãdo attrahens ſimul mouetur cũ attracto: ſed attractio in qua attrahens quieſcit/& attractum mouetur/eſt attractio æquiuoce.ſupra.

Attractio cõſimilis non operatur niſi diuiſionẽ conſimilẽ, ex oĩbus partibus/nõ ut non ſit diuiſio omnino cũ potẽtia attrahẽtis ſit fortior potẽtia re attractæ.cõtra Themi. Cõmen.2.cœli.93.

Attractio q̃dã fit prima q̃litate,& q̃dã ꝓprietate:& eſt differẽtia/q̃a illa q̃ attrahũt p primã q̃litatẽ attrahũt q̃dlibet:ſed q̃ attrahũt ꝓprietate/attrahũt determinatã rẽ:ut adamas ferrũ.5.colliget.ca.18.

Attractio generaliter quocũq̃ modo fiat non fit niſi per calorem.ſupra.

Attractio medicinarũ q̃ fit p calorẽ in eo q̃ calor:eſt duobus modis: q̃dam enĩ attrahũt p calorẽ naturalẽ exiſtentẽ in ipſis:& q̃dam per calorẽ putredinalẽ,ut ſtercus colũborũ,& fermentũ ibidẽ.

Attractio inquãtum eſt attractio/licet ſit appropriata calori:nõ tñ ꝓpterea ut attrahat accidit ut attrahat ferrũ:ſed ꝓpterea q̃ attrahit tali attractione ꝓpria:& hoc accidit pp ꝓportionẽ & cõuenientiam q̃ eſt inter ipm & ferrũ.& hæc ꝓportio & cõuenientia nõ eſt niſi in menſuris mixtionis elementorum in eis,hoc eſt in trahẽte & attracto.Et propterea eſt poſſe inueniri in una re ꝓprietates infinitas:& hoc eſt cõparãdo entibus quaſi infinitis. Et hec opatio eſt q̃ſi ſicut accidẽs in ipſis uirtutibus elñtorũ/q̃ ſunt infuſe in rẽ q̃ habet hanc ꝓprietatẽ/& nõ inſunt ſubſtãtialiter. Et ppea eſt impoſſe ſcire per arbitriũ mẽſurã mixtionis/ꝓpter quã fit hæc operatio ĩ ipſo ente:ſicut ſciunẽ operationes quę ꝓueniũt à materia q̃ non ſciũtur niſi per arbitriũ. Auer.5.colliget.cap.21.

Attractio humoris à medicina q̃ ꝓpriũ humorẽ attrahit differt ab attractiõe ferri à magnete,quia calor ꝓprius quo medicina attrahit humorẽ nõ habet ipſa medicina ipm in actu:ſed acqritillum à corpore in determinata quãtitate,ſed adamas habet calorẽ illũ in actu/q̃m per ſuam formã ſpecificam attrahit magnetem.5.colliget.cap.21.ubi redditur pulchra cauſa quare medicina purgatiua adaucta in doſi euacuat alium humorem ab humore proprio:quia illa opatio debet ei p calorem acquiſitum à corpore ut eſt in tali quantitate & ꝓportione determinata & non aliter.

Aucti quælibet pars eſt aucta.primo de generatione.tex.cõmen.31.

Auctũ nõ dr̃ augeri in eo q̃ eſt quãtũ,ſed in eo q̃ eſt quãtũ hñs formã.1.de generatione.cõmẽ.38.

Auditus eſt cõnaturalis aeri.2.de anima.tex.cõmen.82.

Auditus eſt aeris:pupilla uero aquæ:olfatus horum alterius eſt.2.de aĩa.tex.cõmen.130.

Auditus dupliciter eſt & ſonus etiã dupliciter.ſupra.tex.cõmen.139.

Auditus datus eſt animali quatenus aliquid ſibi ſignificetur:lingua autem quatenus ipſum aliqd ſignificet alteri.tertio de anima.tex.cõmen.ultimi.

Auditum nõnulla animalia in capite habent.ex.2.de partibus.c.10.

Auditus ſenſorium aeris eſſe fatemur.ibidem.&.2.de anima.130.

Auditus attribuitur aeri/uiſus aquæ/& olfatus igni.3.colliget.cap.36.

Audimus tonitrua poſt uiſionẽ corruſcatiõis:& uidet hõ ictũ lotricis ultra aquã añq̃ audiat ſonũ: quis cauſa amborũ ſit eadẽ:& uide cãm.3.collet.cap.37.& in.2.de aĩa.in trac.de ſono & auditu.

Auditus phantaſticus quomodo fiat.uide tertio colliget.cap.37.

Auditus incolumis argumẽtum eſt cũ aures inſonant tiniuntq̃ utpote unde cõſtet aeri cõgenito naturalem uigorẽ & utilitatem ineſſe.Themi.2.de aĩa.cap.28.& eſt tex.cõmen.84.

Auẽpace dixit/q̃ opinio eius eſt opinio omnium Peripateticorum.uidelicet q̃ continuatio cũ intelligentiis eſt poſſibilis:& q̃ eſt forma & finis.3.de anima.cõmen.14.&.36.

Auẽpace opinatus eſt q̃ diffinitio loci q̃ eſt data ab Ariſt.q̃ eſt cõtinens diuiſum à re,intelligit de corporibus rectis ab extrinſeco,& in rotundis ab intrinſeco.4.phyſi.cõmen.43.

Auerroes fatetur ſe uidiſſe arietem abſciſſo capite ambulare huc/atq̃ illuc/multotiens.7.phyſi.cõtra Galenum cõmen.4.

Aues & piſces aures non habent/ſed meatus quoſdam,& uide duas cauſas huius.2.de partibus.ca.11.Et ab Auer.ibidem.in cap.de olfatu,quia Ariſto.unam tãtum expſſit de duabus.

Aues pro labris & dentibus utuntur roſtro.2.de parti.cap.16.

Aues q̃ literas ꝓferre maxime poſſunt/lingua ſunt latiore q̃ cæterę.2.de parti.cap̄.ultimo.
Aues omnes lingua etiam utuntur ad ſui ſenſus mutuam interpretationem.ex.2.de partibus.cap̄. ultimo.Vide etiam.9.de hiſto.animalium.cap̄.10.
Aues q̃ habẽt ungues aduncas hñt roſtrũ aduncũ,& q̃re.uide in cap.1.tertii de parti.aīalium.
Aues/& piſces/& ſerpentes/& inſecta/& cortice tecta ueſica carent.Vide cám.3.de ꝑtibus.cap̄.8.
Auibus roſtrũ oſſeum uice dentiũ manuſq; datum eſt.4.de partibus.cap̄.11.
Auibus quibus longa ſunt crura,& collum longum eſt,& quibus breuia collum breue,exceptis palmipedibus.ſupra.
Auis nulla ẽ q̃ pariter & calcar & ungues adũcas habeat:natura enĩ nihil ſupuacaneũ efficit.ſupra.
Auibus oĩbus teſtes adeſſe certũ eſt,ſed intus,lumbis adherentes.ſupra.cap̄.11.in fine.
Auium proprium eſt pẽnas habere.ſupra.
Auium rapacium terreſtrium collum breue exiſtit:ſed degentium in aqua lõgum eſt,& uide cauſam.4.de partibus.cap̄.11.Et ibidem Auer.clariſſime.cap̄.de auibus.
Aues & animalia quę pedibus uacant,inſtrumentum ad coitum accõmodatũ habere non poſſunt,& uide cauſam primo de generatione animalium.ca.5.
Aues paruæ ſunt fecundiores.3.de generatione animalium.cap̄.primo.
Aues aduncæ ſunt infecundiores ꝓpter duas cauſas:& ꝓpter ſiccitatẽ complexionis earum:& ꝓpter multitudinem pennarum & magnitudinem roſtri & unguium,in quibus abſumitur excrementum ſui corporis.Auer.& Ariſto.3.de generatione animalium.cap̄.primo.
Aues nõnullæ imperfectos & cecos pariunt pullos.uidelicet quæ cũ corpore paruæ ſint multos ꝓgenerant,ut cornix,picca,paſſer,hyrũdo:& pauciperi generis q̃ copiã alimẽti parere una cũ prole nõ ſolent,ut palumbes,turtur,colũba.quãobrem ſi quis hyrũdinum nouellarum adhuc/oculos præpungat/rurſum incolumes reddentur.Cum enim fiunt,non facti iam corrũpuntur,itaq; denuo oriuntur ac pullulant.Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap̄.6.
Aues minores ſunt garrulæ/& linguaciores.4.de natura animalium.cap̄.9.
Aues q̄bus ungues aduncæ ſunt,pullos cũ primũ ꝓuolãdi facultas fuerit/nido expellunt,percutienteſq; cogunt diſcedere.Et cæteræ quoq; aues maxima fere ſui parte id faciũt.cũq; enutrierint,nihil amplius adhibent curæ:excepta cornice,quæ aliquãdiu prouidet/quippe quæ uolãtes iam ſuos pullos/paſcens ipſa comitatur.Ariſto.in.6.de natura animalium.cap̄.18.
Auibus,anni pluuii incõmodi ſunt,piſcibus uero ſicci.8.de natura animalium.cap̄.12.
Aues adũcæ uiuunt prope dixerim ſine ullo potu,qđ Heſiodus neſciuit.Facit enim in narratione obſeſſionis nini aquilam augurii prꝫſidem bibentem.8.de natura animalium.cap̄.18.
Auibus ægrotantibus/plumę indicium proferunt:turbantur enim nec poſituram eandem ſeruãt quam habent cum recte ualent.8.de natura animalium.cap̄.18.
Aues cum coeunt/plurimas tũc maximas uoces emittunt.9.de natura animalium.cap̄.49.
Aues quibus ungues aduncæ ſunt,carniuoræ ſunt.fruges autem etiam ſi in os indideris nequeũt deuorare.Ariſto.in.8.de natura animalium.cap̄.3.
Aues oẽs uncæ breui ſunt collo & lingua lata/apte ad imitãdũ.nã & indica auis/cui nomen pſitacæ quã loq aiũt,talis eſt:& loquacior cũ biberit uinũ redditur.8.de natura aīalium.cap̄.12.
Aues & piſces/mãmis & lacte carent.3.de natura animalium cap̄.20.
Auferens impedimentum eſt mouens per accidens.8.phyſi.tex.cõmen.32.
Augmẽtatio cõtingit ingrediente aliquo/aut ex alteratiõe,ut ſi ex aq̃ fiat aer.4.phy.tex.cõ.63.
Augmentum in rebus inanimatis dicitur tranſumptiue:ſed augmentum uerum eſt in rebus animatis,& per aliquod extrinſecum.4.phyſi.cõm.63.& primo cœli.23.
Augeri & diminui impoſſibile eſt continue,ſed eſt & medium.8.phyſi.tex.cõmen.23.
Augmẽtũ qđ eſt digitale in anno/nõ põt dici ꝗ in q̃libet pte tpis demõſtrata iueniaꝫ ps magnitudinis in actu ſicut ĩ ubi.Et cã eſt qa q̃libet talis in itellũ eſt determinata in actu,& q̃libet earũ fit in inſtãti,cũ ſit idiuiſibilis in factione.Intelligas quo ad factũ eſſe.8.phy.cõm.23.&.3.phy.cõ.6.
Augmentationem eſſe/impoſſibile eſt alteratione non exiſtente.8.phyſi.tex.cõmen.55.
Augmentatio quodãmodo fit à ſimili,& quodãmodo à contrario.ſupra.
Augmenti & diminutionis termini oppoſiti ſunt,magnitudo aut paruitas,aut perfectio magnitudinis aut imperfectio.8.phyſi.tex.cõm.62.idem.4.phyſi.tex.cõm.18.
Augmẽtatio tam in compoſitis q̃ in ſimplicibus/fit in corporibus naturalibus & partibus eorum mediante alteratione paſſiua.primo cœli.tex.cõmen.21.

Augmentabile quodlibet eſt alterabile,& non conuertitur.primo cœli.com̃.22.
Augmentatio ſummitur large & proprie.ſupra.
Augmẽtatio large eſt tribus modis/aut eſt ſm augmentũ uerũ,& hæc eſt tm̃ in aĩalibus & plantis: aut ſm raritatẽ & denſitatẽ,ut ꝯtingit aeri & aquę:aut ſm accumulationem & iuxtapoſitionem, & hæc inuenitur in corporibus conſimilium partium/ut in mineris.1.cœli.com̃.22.
Augmentatio in infinitum eſt ex materia,& non ex forma.3.cœli.cõmen.6.idem primo cap̃.de ſub ſtantia orbis.& tertio phyſi.cõmen.60.
Augmentabilis finis conueniens eſt menſura terminata in longitudine/& latitudine/ & profundi/tate.4.cœli.com̃.24.conſimile.5.metaphy.com̃.primo.
Augmentatio eſt p̃exiſtentis magnitudinis additamentum:diminutio uero minoramentum.pri/mo de generatione.tex.cõmen.31.
Augmentatio fit adueniente aliquo ab extrinſeco.ſupra.tex.cõmen.32.
Augmentatio tria requirit,quorum unum eſt/quácũq; partem maiorẽ eẽ eius quod augeť: & ad ueniente aliquo:& tertium ut ſaluetur quod augetur & maneat.ſupra.tex.cõmen.33.
Augmentatio fit ſm partes formales & nõ materiales.1.de genera.tex.cõmen.35 &.37.
Augmentatio quodámodo fit à ſimili & quodámodo à diſſimili.ſupra.tex.cõmen.38.
Augmẽtũ eſt pfectio actiõis nutrimẽti.2.de aĩa.cõ.14.idẽ.1.de genera.tex.cõ.38.&.42. 1.cœli.21.
Augmentationis initium prius eſt in magnitudine,in longitudine,deinde in latitudine, deinde in profundum.5.metaphyſi.cõmen.primo.
Augmentum differt ab additione,quia augmentum proprie eſt in uiuentibus,& per aliquod ex/trinſecum,& eſt in omnibus partibus:ſed additio eſt in rebus inanimatis in quibus corpus non augetur in omnibus partibus.ex.4.phyſi.cõmen.63.idem primo cœli.22.
Augmẽtũ in magnitudĩe põt fieri duplr̃,ex extrĩſeco,& p alterationẽ.4.phy.tex.cõmẽ.63.&.84.
Augenť in ꝓfundũ p̃cipue aĩalia poſtq̃ ſuæ lõgitudĩs & latitudĩs modũ adepta ſunt.Ariſt.3.de na tura aĩaliũ.cap̃.18.ubi loqtur de iis q̃ pingueſcũt.& nota ꝙ illud nõ eſt uerum augmentum.
Augures/diſſidia & conſidia colligunt ab auibus:diſſidio/bellum omnemq; diſcordiam ſtatuũt:cõ ſidio pacem omnemq; concordiam.9.de natura animalium.cap̃.primo.
Auicẽna credidit ꝙ naturalis non loquitur niſi de materia ꝓpinqua:ſed primus Philoſophus con̄ ſiderat de prima materia:& peccauit.2.phyſi.cõmen.22.
Auicẽnę ſermo ſemper eſt medius iter Peripateticos & loquentes.2.phyſi.22.
Auicẽna opinatus eſt ꝙ cœlũ nõ eſt in loco/neq; p ſe/neq; p accidẽs.4.phy.cõ.45.&.6.phyſi.85.
Auicẽna opinatus eſt ꝙ motus cœli non eſt in loco,ſed in ſitu.ſupra.
Auicẽna exiſtimauit ꝙ motus qui mutat locum ſecũdum formam & non ſecũdum ſubiectum/eſt motus in ſitu,& hoc eſt error.ſupra.
Auicẽna nõ diſtinxit alietatẽ in loco per ſe/ab alietate p accidens.6.phyſi.com̃.85.
Auic.exiſtimauit & Algazel ſequutus/eſt ipm̃/q; diuinus debet demõſtrare primũ principiũ eſſe: & eſt falſum,& eſt uia tenuis & nõ demõſtratiua.8.phy.cõ.3.& primo phy.cõ.ultimo.
Auicẽna dixit hoĩem poſſe generari ex terra,ſed cõueniẽtius in matrice.8.phy.cõ.46.&.2.meta.15.
Auic.in.iis quæ tranſtulit ab Ariſt.in prima facie, talia uideń eſſe demõſtratio Ariſt.ſed non ſunt in rei ueritate.Vnde libri huius hominis potius faciunt à ſapientia recedere/q̃ ipſam largiantur.8. phyſi.cõmen.78.conſimile.3.de anima.30.&.3.cœli.67.&.2.phy.22.
Auicẽna opinatus eſt duplex eſſe neceſſariũ.ſ.ex alio,quod tamẽ de ſe eſt poſſibile:& neceſſarium ex ſeipſo.8.phy.cõ.79.uide pro hoc primo cœli.cõmen.124
Auicẽna nõ ẽ imitatus Ariſt.niſi in dialectica:ſed in aliis errauit,& maxime in metaphy. & hoc qa incipit quaſi à ſe.3.de anima.cõ.30.uide cõſimile de Auicẽna.3.cœli.com̃.67.
Auic.credidit ꝙ diſpoſitio triũ dimenſionũ exiſtentiũ in prima materia ſimpliciter.ſ.nõ terminata rum,eſt diſpõ dimẽſionũ terminatarũ.q̃propter dixit neceſſe eſſe primã formã exiſtere in prima materia primitus/añquã dimenſiones exiſtant in ea.Ex quo accidũt ei multa impoſſibilia,q̃ uide primo ca.de ſuba orbis.cõtra temerarios tenẽtes formã corporeitatis ſubalẽ in uia Auer.q̃ ex ꝓpo ſito deſtruit/tã ĩ hoc loco,q̃ ẽt p̃mo phy.cõ.63.ſicut late diſputatũ eſt à nobis ĩ qõne ſp̃ali de hoc.
Auicẽna cum tota ſua famoſitate in philoſophia/dixit hominem generari ex terra,ſicut murem & alia multa.ſecundo metaphy.cõmen.15.
Auicẽna admiſcuit ſuã ſcientiã diuinã cũ loquẽtibus in ſua lege.4.meta.cõ.3.cõſimile.2.phy.22.
Auic.credidit ꝙ ens & unum ſignificant diſpoſitiones additas eſſentiæ:& ꝙ unũ quod dicitur de

omnibus prædicamentis eſt illud unum quod eſt principium numerorũ.4.meta.cõmen.3.&.10. meta.cõmen.8.uide ibi motiua eius & impugnationem ab Auer.

Auic.credidit oẽs formas eſſe ab intelligẽtia agente,quá uocat datorẽ formarũ.7.meta.cõ.31.ubi ẽt d.ꝙ exiſtimatur ꝙ Themi.etiã dicat hoc.Vide clare Themi.in.3.de aĩa.cap.52.& eſt ſuper tex.38. ubi Philoſophus.d.aĩam eſſe quodãmodo oĩa. Ibi enim.d.Themi.aĩam eſſe formã formarũ:non ſolum quia oẽs formas cognitione cõplectitur,uerũetiã quod materiæ formas exhibet/& uultus imponit.ipſa.enim aĩa eſt q̃ materiã rudẽ ſignatione & impſſione formarũ inſignit.Nam & uiua/citas oĩs & uigor/qui plurimus in materia cernit,ab anima uidet ortum habere.Atq; hoc quidẽ in animalibus cõſpicuũ incontrouerſumq; eſt:ſed in plantis & elementis obſcurius.

Anima eſt forma formarũ: & quare.

Auicẽna ignorauit ꝙ unum quod ẽſt principium numeri,eſt aliud ab uno quod cõuertitur cum ente.10.met.cõmen.5.&.8.&.4.metaph.cõmen.3.

Auic.exiſtimauit ꝙ unum & ens ſignificant accidens in rebus, & deceperunt ipſum duo.uide.10. meta.cõmen 8.& 4.meta.3.

Auic.ignorauit ꝙ hoc nomẽ ens qđ ſignificat genus differt ab hoc noĩe ens ꝙ ſigñat uerũ.ſupra.

Auic.abſolute dixit ꝙ pmus Philoſophus habet declarare pría pricipia ſenſibilis ſubę,ſiue æternę ſiue nõ.12.meta.cõ.5.idem.2.phy.cõ.22.&.26.idem.2.phy.de natura.cõmen.3.

Auic.poſuit ꝙ animę hominũ ſunt infinitæ,& infinitas nõ eſt impoſſibilis niſi in rebus ſituatis,ſed nullus ueraciũ Philoſophorum poſuit hoc.ex diſpu.4.in ſolutionẽ.4.dubii.

Auic.uiã ad ꝓbandũ primũ principiũ p neceſſariũ & poſſibile,& per cãm & cauſatũ ſumpſit à lo quentibus,& nõ eſt nota de ſe diuiſio illa.Diſpu.4.in ſolutione qnti & ſexti dubii:& ad hũc locũ remiſit ſe Cõmen.primo phyſi.cõmen.ultimo cõtra Auic.dum dixit.ꝙ certior illorũ ſermonum non pertranſit rationũ probabilium ordinem, & huius cauſam innuimus alibi.

Auic.opinatus eſt ꝙ deus bñdictus ſit oĩa mõ uli tpe non ingrediẽte:& ꝙ ipſe ignorat pticularia quia ſequit ex particulariũ ſcĩa pmutatio in ſubſtãtia. Diſpu.6.authoritate Algazelis in.1.dubio.

Auicẽna ſolus eſt Peripateticis dixit ꝙ hoc nomen ens ſignificat cõſequens uniuerſale in ſubſtãtiis rerum,& nullus alius dixit hoc.Ex diſpu.7.in ſolutione primii dubii.Et. 4.met.cõmen.3.&.10. metaphy.cõmen.8.& in libro deſtru.ſæpe.

Auicẽna negauit iſtam naturam mediã inter naturã ſignificatã p nomina uniuoca, & natura rerũ quæ tantũ in nomine conueniunt:ita ꝙ negauit analogũ mediare inter uniuocum & æquiuocũ. Et iſtam uiam tenuit Scotus.uide in.7.diſpu.in ſol.ultimi dubii.

Auicẽnæ uia ad ꝓbandũ neceſſe eſſe,eſt inſufficiens.uide cauſam.diſpu.8.in ſolu.primi dubii.

Auic.& ſequaces eius poſuerunt datorem formarum ſeparatarum. ex diſp.9.ĩ ſol.2. uide.7.meta. cõmen.31.&.12.met.18.

Auic.ſolus ex Philoſophis dixit ꝙ corpora cœleſtia habent imaginationes,quanto magis ut habe/ant infinitas imaginationes. Sed Alexan.in libro de principiis totius dixit,ꝙ iſta corpora non ima ginantur.ex diſpu.16.in ſolutio.primi.

Auic.ſolus opinatus eſt non dari unum mẽbrum in corpore qđ ſit principium uenarũ. Et nullus antiquorũ opinatus eſt hoc.ex.3.de partibus animalium.Auer.in cap.de corde.

Auicẽnę declarationes ad probandũ primum principiũ ſunt topicæ & nõ ueræ.Et tu ſcies hoc ex contradictiõibus adductis ab Algazele cõtra eas in libro deſtru.Auer. in epithomate meta.tract. primo.cap.primo.Idem primo phy.cõ.ultimo.uide in libro deſtru.diſpu.4.

Aures ſunt in medio capitis,& uide cãm in.2.de ptibus aĩalium.cap.10. Et Cõm.d.hoc eẽ.in hoĩe/ ſed in aliis aĩalibus q̃drupedibus ſunt in pte ſuperiori,ut patet ab eo ibidẽ.in cap.de olfatu.

Aurium foramen fuit tortuoſum,ne aer frigidus ingrediens intraret tali modo ꝙ ledat auditum. Sed melius eſt dicere ꝙ fuit tortuoſum ne auditus lederet à fortiſſimis uocibus.2.colliget. cap. 16.de iuuamento inſtrumenti auditus.

Auribus internus aer immobilis dicitur,quia non diffunditur/neq; alius ad eius uicem corrogat. Themiſt.2.de anima.cap.28.& eſt ſuper tex.84.

Aurum & margaritæ à tota ſubſtantia confortant cor.5.colliget.cap.19.

Auſter eſt humidus & grauis.8.de natura animalium.cap.12.

Aut,eſt nota diuerſitatis & dubitationis.Cõmen.primo phyſi.cõmen.1.ubi.d.ꝙ Ariſt.induxit ſer monem in forma dubitationis,& dixit,habẽtibus principia,aut cauſas,aut elementa.

Autem eſt nota cõtinuationis/pſertim in principiis librorũ q cõtinuant cũ pcedẽtibus,aut in prin cipiis tractatuũ pſupponentiũ pcedẽtes.Ita notat Io.Philoponus in principio ſup libro de genera

tione,q incipit.De generatiõe aũt & corruptione.Ex illa enĩ cõiunctiõe autẽ/inuit cõtinuatio cũ ultimis uerbis quarti de cœlo,ubi dicit,de graui qdẽ igit & leui,& circa ipſa accidẽtibus determinatũ ſit hoc mõ.De generatiõe aũt & corruptiõe etc.Ita etiã apparet in principio tertii de aĩa.ubi incipit.De parte aũt aĩæ per quã aĩa cognoſcit & ſapit.Nã debet cõtinuari cũ fine ſecundi,ubi fuit dictũ.De phantaſia qdẽ igit qd ſit,& ꝓpter qd ſit/intm̃ dictũ ſit.De parte aũt aĩæ per quã aĩa cognoſcit etc.Nã(ut inqt lucidiſſimus Them̃.in cap̃.44.ſup.2.de aĩa)erat maxia ſĩlitudo iter phantaſiam & intellectum,quæ eſt cauſa deceptionis,ſecũdum quam multi non diſtinxerũt inter intellectum & imaginationem,& ideo eorum diſtinctio ex ſuis diffinitionibus erat perquirẽda. Et ideo tractatus de intellectu continuatur cum tractatu de phantaſia.

Autem particula ſignat diuiſionẽ.primo de aĩa.cõ.84.& primo phy.cõ.1.&.3.de aĩa.cõmen.16.

Autũni tp̃s tempori ſenectutis aſſimilatur.& ꝓpterea tũc plurima terræ naſcẽtia ſeneſcũt. nam uirtus generatiua hoc tempore in uegetabilibus & aĩalibus debilitat.4.colliget.cap̃.de tactu.

¶De litera B.

BABILONICI & egyptii habuerũt magnã ſolicitudinẽ circa ſcias.2.cœ.t.cõ.60.

Babilonici conſiderãtes operationes ſtellarum. aſſerebãt ſtellas habere operationes proprias,in propriis generibus entium:& operationes cõmunes in generibus cõmunibus:& non ſolũ in corporibus,uerũetiam in animalibus.2.cœli.c.68.

Balneũ duplicẽ formã habet,in aĩa & extra aĩam,& ꝓpter illam formã q̃ eſt in aĩa/deſideramus illã q̃ eſt extra animã.Forma igit balnei inquãtum eſt in aĩa eſt agẽs diſiderĩũ & motũ: ſecundum autẽ ꝙ eſt extra animã eſt finis motus,& nõ eſt agens motũ.12.meta.cõ.36.

Balnei iuuamenta require.6.colliget.cap̃.3.

Barbari & arabes & habẽtes cõplexiões denſas,à fortibus egritudibus euadũt ſine medico & medicina:& illi qui in deſerto habitant:& hoc fit quia aliquãtulũ cũ brutis aſſimilationẽ habẽt. Et ꝑ maiori parte accidit hoc illis qui habent complexionem effrenẽ.7.colliget.cap̃.31.

Bene non ſemper fit quod ſæpe fit,nec idem eſt bene ꝙ ſæpe.Themi.1.de anima.cap̃.20.

Benefaciẽtem neceſſe eſt facere,ſed ſolũ faciẽtẽ non neceſſe eſt benefacere.9.meta.tex.cõmen.4.

Beſtiarum nulli ineſt fides.2.de anima.tex.cõmen.157.

Bonitati quæ eſt in intelligentiis ſeparatis nullum malum eſt oppoſitũ:ſed bono quod eſt in materia/malum opponitur authoritate Platonis/Ammonius in prædicamentis.

Bonitas ĩ ĩtellũ & malitia/ſunt ſicut uoluptas & dolor ſunt ĩ ſenſu.3.de aĩa.28.uide Them̃.ibi.c.47.

Bonitas diſcretionis non ſequitur niſi bonitatem ſenſus tactus,& nõ ſequitur bonitatem aliorum ſenſuum.Boni enim uiſus poteſt eſſe indiſcretus,& ſimiliter boni auditus:ſed boni tactus ſemp̃ uidetur eſſe diſcretus.2.de anima.cõmen.94.& elicitur ex tex.

Bonitas ĩuenit tã in potẽtiis actiuis q̃ ẽt in potẽtiis paſſiuis.5.meta.tex.cõ.17.in cap̃.de poteſtate.

Bonitas trãſumptiue dicit de malis,ut bonus latro & bonus calũniator.Et ſi bonitas trãſumptiue dicit de malis,à fortiori pfectio.5.meta.tex.cõ.21.in cap̃.de pfecto.¶Valet aũt argumẽtũ p locũ à minori,qa malum opponit bono/nõ aũt opponit pfecto,ſed imperfectũ perfecto opponitur.

Boni naturam auferunt infinitum facientes.2.metaphy.tex.cõmen.8.

Bonũ intẽtũ in rebus naturalibus eſt bonũ uerũ,ſed bonũ intẽtũ in rebus uolũtariis eſt bonum apparẽs.2.phy.cõ.31.¶Huius(ni fallor)cauſa eſt/qa opus naturæ eſt opus intelligẽtiæ nõ errãtis,ut d.Cõmen.in.12.meta.cõ.18.unde natura cũ agat ꝓpter finem dirigit in illũ(& ſi ipſa non cognoſcat)ab intelligẽtia cognoſcẽte,cui nõ põt cõtingere error.Et ideo bonũ intẽtũ in natura eſt bonũ uerũ,licet raro natura p accidẽs ex aliquo ĩpedimẽto fruſtret ſuo fine:ut dr̃ in.2.phyſi. Sed bonũ & finis intẽtus à nobis eſt à nr̃a rõne,ꝓpoſitus/cui plerũq; accidit error pp mixtionẽ aut depẽdentiam quã habet à corpore.Et ideo bonum iſtud eſt apparẽs/& raro eſt bonũ in rei ueritate.pauci enĩ dignoſcere pñt uera bona:atq; illis multũ diuerſa remota erroris nebula,ut dixit poeta.

Bonum ſimpliciter eſt cui non accidit in ſua actione fatigatio.2.cœli.cõmen.3.

Bonum in animalibus eſt poſſibile:ſed in æternis eſt neceſſarium/id quod eſt melius ex duobus poſſibilibus.2.cœli.cõmen.34.

Bonum/aut apparens bonum eſt appetibile qđ ſemp mouet.3.de anima.tex.cõmen.51.

Bonũ/nõ oẽ/ſed actuale bonũ eſt qđ mouet.ſupra.¶Vbi Them̃.notat ꝙ non oẽ bonũ appetitũ mouet,nã & ſummũ bonũ,aut ſi qđ ſimplr̃ & ꝑpetuo bonũ eſt,q̃le fortaſſe id oĩbus rebus cõiter cu/

pitũ & deſideratũ habet̃,nõ mouet aut pellit,niſi alia rõne q̃ qua nũc agit̃:de quo nobis alia inſtitutione dicet̃.Hoc autẽ ꝑpterea puto dictum fuiſſe à Themiſtio,qa motio ſummi boni eſt in ratione finis,ut eſt declaratum in.12.meta.tex.cõmen.36.ſed motio obiecti mouẽtis appetitum animalium eſt in ratione cauſæ efficientis.Et facit iſta Themiſtii ſentẽtia pro tenẽtibus ęterna nõ habere cauſam efficientem/ſed finem,ut tenuit Alexander,cuius ipſe eſt emulus.

Bonum cõmune omnibus eſt bonum purum.3.de anima.cõmen.51.

Bonum actuale eſt motor ĩmobilis,appetitus aũt eſt motor motus.3.de anima.tex.cõmen.54.

Bonum eſt quod cuius gratia una cauſarum eſt.Ex prohemio metaphy.

Bonum nihil dicitur eſſe niſi propter cauſas finales.2.metaphy.8.

Bonum quodlibet quod per ſe bonum eſt & propter ſuam naturam/finis eſt: & ita cauſa q̃ illius cauſa & ſunt & fiunt cætera.3.metaphy.tex.cõmen.3.

Bonum in rebus ĩmobilibus non eſt per ſe ſed per accidẽs.3.meta.cõmẽ.3.Vide q̃uo ſit intelligendum infra,ubi de mathematicis feci digreſſionem an in eis ſit bonum.

Bonum eſt per qđ diſponitur cauſa finalis:bonũ enim eſt deſiderabile,& cauſa finalis eſt deſiderabilis.3.metaphy.cõmen.3.idem.2.phyſi.tex.cõmen.31.

Bonum & malum non ſolum ſunt in rebus diuerſis numeratis,ſed etiam in partibus eiuſdem rei cum fuerint diuerſarum uirtutum.4.met.cõmen.18.

Bonum & malum multorum & cognitionis & motus principia ſunt.5.meta.tex.cõmen.primi.

Bonũ/largitas/& ꝑꝑ qđ ſeu finis idẽ ſunt,ſed tñ nõ ſunt ſynonyma ſimplr̃.5 meta.cõ.1.in calce.

Bonũ/cõplemẽtũ/& largitas nõ ĩueniunt̃ in rebus niſi ꝑ cãm finalẽ,& ideo qđ caret cauſa finali caret bono.5.meta.cõ.3.idem.2.meta.tex.cõ.8.&.2.phyſi.tex.cõmen.31.&.3.meta.tex.cõmen.3.

Bonum & malum maxime in animatis/qualitatem ſignificat,& horum maxime in habentibus ꝓ heresim.5.metaphy.19.in cap̃.de quali.

Bonum non eſt quod non habet boni eſſentiam.7.metaphy.tex.cõmen.20.

Bonum & boni quiditas ſunt idem,ſicut ens & entis quiditas.ſupra.

Bonum eſt natura prius malo.9.metaphy.tex.cõmen.19.

Bonũ & melius repit̃ ĩ rebus abſolutis à motu,nedũ ĩ rebus mobilibus.9.met.cõ.19.uide ĩ ↄcor.

Bonum maius neceſſe eſt ut ſit magis/deſideratum.deſiderium enim nõ eſt niſi propter exiſtimationem eius q̃ aliquid ſit bonum.12.metaphy.cõmen.36.

Bonum uniuerſi conſiſtit in ordine.12.metaphyſi.52.

Bonũ uniuerſi eſt duobus modis ſicut bonũ exercitus.uidelicet ĩ duce & ĩ exercitus ordĩe.ſupra.

Bonum uniuerſi qđ cõſiſtit in primo prĩcipio eſt maius bonum q̃ bonum uniuerſi conſiſtentis in ordine:quia ſicut bonum ducis eſt maius bonum q̃ bonum ordinis exercitus/quia dux eſt cauſa illius ordinis/& non ordo eſt cauſa ducis:ita pariformiter eſt de primo principio,cum ordine exiſtente in entibus adinuicem comparatis.12.metaphy.tex.& cõmen.52.

Bonum uniuerſi eſt ſicut bonum in una domo in qua ſunt ſerui & liberi.ſupra.

Bonum & malum q̃ ſunt forma & materia/ ſunt principia oĩum entium ſcđm quoſdã.12.met.54.

Bonum ut mouens ſm Anaxa.poſitum fuit principium omnium.ſupra.tex.cõ.55.

Bonum ualde eſt in quacũq; quæſtione audire & ſpeculari rationes duarũ partiũ.maxime quãdo partes ſunt prudentes & celebres.Ex libro deſtr.diſp.2.in ſol.ſecundi dubii.

Bonum & malũ ſunt in rebus: uerũ & falſum ſunt in mente.6.meta.tex.cõmen.8.¶Intelligit̃ iſto modo.nã ex.2.de aĩa/à fine unũquodq; denoĩare iuſtum eſt.tex.cõ.49.Et qa bonum eſt obiectũ in quod tendit appetitus, & obiectũ nõ habet rationẽ terminãdi appetitũ niſi ſm eſſe reale quod habet extra,& non ſm eſſe cognitũ quod eſt eſſe ſcđm quid & diminutũ,quod habet in aĩa.Nam ut.d.Cõmen.entia q̃ ſunt in aĩa cogitatiua/ſunt entia diminuta & in potẽtia,ut patet.9 meta.tex.cõmen.7.Vnde auarus appetit aurũ quod eſt in burſa/nõ aurũ quod eſt imaginatum in anima.Sic igitur bonũ & malum ſunt in rebus.unde Auer.12.meta.cõ.36.d.q̃ balneũ in anima mouet ut efficiẽs,& balneũ extra aĩam mouet ut finis,qa ratio finis eſt ratio boni amati & deſiderati:& res habet bonitatẽ in eſſe extra & nõ eſſe intra quod eſt eẽ diminutũ & aduenticiũ.Sed ueritas & falſitas fundat̃ in re & terminat̃ ad aĩam:quia ut.d.Cõmen.in prima diſputatione libri deſtru.in ſolutio.22.dub.Veritas eſt adequatio rei ad intellectũ.unde quãdo res oſtendit ſe intellectui ſicut eſt,in hoc conſiſtit eius ueritas,& ideo ueritas dicit̃ in mente cõſiſtere.Non ꝑpterea autẽ Ariſto.intentio fuit non eſſe bonitatem in rebus aĩatis: ĩmo bona animi ſunt diuiniora bonis corporis,ut patet.5.meta.tex.cõmen.19.

Bonum & diuinũ uoco primam formã & primam cãm/ quo referunť collimãtq; oĩa:& cui quæq; res cupit fieri q̃ ſimillima quantũ poteſt. Themi.1.phy.ſup tex.cõ.81.Et ita ẽt exponit Auer.locũ illũ. ¶ Ex quo patet quantũ deuient à ueritate q per primã formã interp̃tanť formã corporeitatis.

Bonum & malum pertinent ad intellectum actiuum/ueritas & mendacium ad intellectum con/templatiuum.3.de anima.tex.cõmen.31.

Bonum & melius eſt q̃rendũ in his q̃ ſm quid deficiũt à ſummitate,& nõ in his quæ oĩno ſine culpa ſunt.Galenus.3.de utilitate p̃ticularũ.cap̃.11. ¶ Senſus eſt q̧ ſummũ in quolibet genere ↄſiſtit in ĩdiuiſibili:ſed q̃ circa ſummũ ſunt latitudinẽ hñt.iuxta illud Ariſt.10.met.t.c.5.In oĩ genere eſt unũ primũ qđ eſt metrũ & mẽſura oĩum:mẽſura aũt ĩter alias ↄditiones reqrit q̧ ſit minĩa ibidẽ.

Bobus feminis uox grauior eſt q̃ maribus: in cæteris autem uox feminarũ tenuior eſt & acutior. In.4.de natura animaliũ.cap̃.ultimo.&.5.de natura animalium.cap̃.14.

Boues in Phrigia & alibi/cornua ueluti auriculas mouent,idq; argumentũ eſt cornua cuti potius q̃ oſſi adherere.3.de natura animalium.cap̃.9.

Bouis ſtruma idem eſt q̧ in homine febris.8.de natura anima.cap̃.23.

Bos/niſi aqua ſit limpida/frigida/& clara/non uult bibere,ecõtrario equus bibit aquas turbidas li/bentius.8.de natura animalium.cap̃.24.

Bos ſi à recenti caſtratu ineat/procreare poteſt.Ariſto.9.de natura animaliũ.cap̃.ultimo. ¶ Contra medios ponentes uirtutem generatiuam in ſemine acquiri in teſtibus.

Bruta percipiũt ſenſibilia ſicut cortices fructuum:homo autem ſicut medullam de cortice.Auer. in fine lib.de ſenſu & ſenſa.

Bruta non mouenť ita à ſenſibilibus ſicut hõ.moueť etenim homo apud cantũ: quod nõ faciunt bruta,& ſimiliter homo moueť à picturis & figuris motu quo bruta non mouenť.Ibidem.

Bruta carent actione intellſus.i.uoluntaria:non tñ carent actione abſolute.Ex diſpu.3.in ſoľ.4.dub.

Brutorum cognitio nõ deſiderat aliquã cognitionẽ.2.cœli.cõmẽ.77. ¶ Ex quo patet error illorum q aſſerũt cognitiuas potẽtias brutorũ eſſe eiuſdem ſpẽi cũ potẽtiis cognitiuis hoĩs,in qbus hõ cõicat cũ brutis.Vñ aſſerũt uiſiuã hoĩs eẽ eiuſdẽ ſpẽi cũ uiſiua aqle,qđ ſtare nõ põt,tum qa aĩę à qbus fluunt iſtæ potẽtiæ/ſpẽ diſtĩguunť/tum etiã quia ſenſus aĩalibus tantũ dati ſunt ad ſalutẽ:ſed homini ne dũ ad ſalutẽ,uerũetiã pp cognitionẽ.Oẽs enim hoĩes natura cognoſcere deſiderãt, ut.d. Ariſt.in principio primæ philoſophiæ,qđ p̃bat à ſigno dicẽs.Signũ aũt eſt ſenſuum dilectio.Præter enim utilitatẽ pp ſeipſos diligũt:& maxime aliorũ q eſt per ipſos oculos.nõ enĩ ſolum ut agamus,ſed & nihil agere debẽtes/ip̃m uidere præ oĩbus:ut ita dicã:diligimus.Cã aũt eſt qa maxime hic ſenſuũ cognoſcere nos facit,& plures dñas rerũ demõſtrat.Vñ Cõmenta.in cõm.ſup libro de ſenſu & ſenſato/aĩaduertẽs iſtã differentiam ſcribit.Proprietas comp̃hẽſiõis iſtorum ſenſuum in animalibus non eſt eadem,homo enim comp̃hendit differentias rerum,& intentiones earum p̃/prias quæ ſunt in re ſenſata,quaſi medullam de fructu.In animali uero bruto comprehendũtur ea quæ ſunt extra,quæ ſunt quaſi cortices fructuum.

Butyrum & ſperma ingroſſantur à calido propter admixtionem partium aerearum cum aqueis. 4.metheo.cõmen.primo.in colũ.6.

¶ De litera, C.

CALIDVM ſimpliciter ſi eſt ignis ſimpliciter,& aliquod calidum eſt aliqs ignis.4. phyſi.cõmen.102.

Calido & frigido res attribuuntur duobus modis,ſecũdum naturam & accidenta/liter.Cõmentator.4.metheo.in ſumma.

Calidum & frigidum/humidum & ſiccum ſunt cauſæ in formis elemẽtorũ:& ſunt cauſatæ in formis animalium.4.cœli.cõmen.40.

Calidũ & frigidũ ſunt actiua,humidũ & ſiccũ ſunt paſſiua.Nõ intelligiť in cõparatiõe actionis & paſſiõis in ſe,ſed in cõparatione indiuiduorũ mixtorũ.Auer.4.metheo.in paraphraſi cõ.primo. ¶ Vult dicere q̧ iſte q̃tuor q̃litates primę/ſi in ſe cõſiderenť oẽs ſunt actiuæ,qa ſicut caliditas ca/lefacit/& frigiditas infrigidat,ſic humiditas humectat & ſiccitas exſiccat.Sed ſi dicunť duæ acti/uæ puta caliditas & frigiditas/& duæ reliquæ paſſiuæ,ſ.humiditas & ſiccitas,hoc eſt in compa/ratione ad generationem mixti.Generant enim calidum & frigidum:ut inquit Ariſto.obtinẽtia materiã.Et ita debet ſtare lr̃a cõmẽti,quia cõmuniter locus ille inuenitur deprauatus.

Calidum & frigidum/humidũ & ſiccũ quatuor modis dicunť.ex.2.de partibus aĩalium.cap̃.2.
Calidum & frigidum,quę omnium quæ ſenſu ſentiuntur manifeſtiſſima ſunt,ſi tãtã ambiguitatẽ recipiunt & controuerſiam:qd de aliis rebus exiſtimare debemus?ex.2.de parti.aĩaliũ.cap̃.2.
Caliditas non eſt motus/ſed calefactio.11.metaphyſi.cap̃.10.&.5.phyſi.tex.cõmen.5.non eſt albedo motus/ſed albatio.
Calidorum quædam externum calorem retinent,quędam uero ſuum.ſupra.
Calefacta omnia quæ ſolida & firmiora ſunt,uehemẽtius q̃ humida calefaciunt.Ex.2.de partibus animalium.cap̃.4.Inde dixerunt medici ſiccitatem lunam eſſe caloris.
Caliditas habet diſſoluere res congelatas per frigiditatem/ſi ſunt reſolubiles,ut eſt plũbum & ſtannum.5.colliget.cap̃.6.
Calidum decoctionem operať.2.de anima.tex.cõ.50.¶ Intelligiť autem non de calore abſolute/ſed de calido naturali & cõuenienti, ut gloſat Cõmen.in his q̃ determĩata ſunt in.4.methe.tex.c.14. unde Auẽzoar in principio ſui theyſir.nõ oẽ calidũ digeſtionẽ ꝓcurat/ut dixerunt uulgares.
Calor in igne eſt ꝓpinquior ſubſtantię q̃ ſit in aliis compoſitis,& ideo poniť in diffinitione eius.5. phy.cõmen.10.Vide idem.8.meta.cõmen.5.&.7.meta.41.&.4.cœli.6.&.26.Qualiter autẽ ſit pro pinquior ſubſtantiæ in igne q̃ in rebus compoſitis/uide clare Auer.4.cœli.40.
Calor naturalis eſt motor & motũ in aĩalibus neceſſario.8.phy.cõ.43.&.37.&.7.phy.cõ.primo.
Calor & lumẽ generať à ſtellis attrito aere ab earũ latione.2.cœli.tex.cõ.42 & primo metheo.
Calor naturalis innatus eſt conſumere humiditatem/quum ſit quaſi materia & nutrimentũ illius. ex cõmen.libri de longi.& bre.uitæ.
Calor ęquoce diciť de calore ignis & de calore cœleſti/qa calor ignis corrũpit entia,& maxime ignis illuminãtis:calor uero corporũ cœleſtiũ largiť uitam uegetabilẽ/ ſenſibilem/& animalẽ.2.cap̃ de ſubſtãtia orbis.Idem.12.met.cõ.18.& eſt ſentẽtia Ariſto.2.de generatiõe aĩalium.cap̃.3.¶ Per ignẽ uero illuminantẽ intellige ignẽ qui eſt hic apud nos,talis enim eſt ſupabundantia caliditatis quẽadmodũ glacies frigiditatis:ut diciť in.2.de gene.tex.cõ.21. unde ut ſcribit ibi Auer. authoritate Alex.hoc non inueniť niſi in igne qui eſt hic,ignis aũt qui eſt in ultimo cõtinentis,non eſt in fine caliditatis & ebullitionis:quapropter plura elementa ſunt cauſæ generationis.
Calor dicitur duobus modis/qdam qui eſt de qualitatibus paſſiuis quæ tranſmutant ſubſtantiam in qua ſunt:& calor qui non eſt de q̃litatibus paſſiuis.2.cap̃.de ſubſtãtia orbis.
Caloris naturalis materia eſt ſanguis.5.colliget cap̃.3.
Calor cum quo fit ſenſus/nõ eſt idem cũ eo cum quo fit motus:& diuerſitas quæ eſt inter eos nõ eſt niſi menſura temperantiæ quæ eſt in unoquoq; ipſorum.3.colliget.cap̃.33.
Calor eſt qui trãſmutat materiã ad recipiẽdum aliquam formam,& ſeparare faciẽs priorẽ formã à materia de neceſſitate eſt calor.ſed tamẽ reſpectu corporis corrupti et putrefacti eſt extraneus,et reſpectu generati eſt naturalis.4.metheo.cõ.primo.
Calor duplex/naturalis & extraneus:naturalis opať generationẽ:extraneus corruptionẽ.ſupra.
Calor extraneus generať à duabus cauſis/una eſt p ſe & eſt calor extrinſecus cũ nõ fuerit cõueniẽs calori naturali,nã diſſoluit ip̃m & frigefacit ip̃m,& ideo putrefactio multiplicať in eſtate.Efficiẽs uero ſecũdaria intentione eſt frigiditas caloris naturalis/& congelatio eius.Nam cũ ipſe fuerit debilis,non potens congregare materiam/& dominari ſuper ipſam/putrefit materia/ſicut fit in corporibus mortuorum & ſenum:& in corporibus inanimatis frigefactis.ſupra.
Caloris naturalis operatio in rebus poſſibilibus,de quarũ conſuetudine eſt ꝓcedere ad pfectionẽ, eſt prima decoctio,& poſtea alia decoctio:& eſt quando apparet in re quędam corrugatio ſeu maturatio,& poſtea digeſtio.4.metheo.cõmen.primo.
Caloris extranei operatio prima & per ſe in rebus in quibus eſt calor extraneus,eſt cum dominať ſuper illas indecoctio ſiue combuſtio.ſupra.
Calor extraneus aliqñ facit idecoctionẽ & corruptionẽ cũ eſt debilis.ſicut accidit i febribus flegmaticis putridis.& multotiẽs in fine febriũ cõbuſtiuarũ:ſed hæc opatio ineſt ei p accidẽs.ſupra.
Caloris extranei cõſuetudo eſt extinguere naturalẽ,& reſoluere humiditates ſubtas ei:& accẽdũtur illæ res & comburunt:ut in febribus/quæ dicuntur combuſtiuæ.ſupra.
Calor naturalis eſt forma rei.Cõmenta.4.metheo.in ſumma.
Calor qui trãſmittiť à corde ad epar & cerebrũ eſt mediãte quo iſta mẽbra operanť artes ſuas:qa calor non eſt ꝓprius in eorũ eſſe,niſi calor partiũ conſimilium ex qbus ſunt cõpoſita:& ille eſt ſicut materia:ſed calor tranſmiſſus eis à corde eſt ſicut forma.4.colliget.cap̃.2.

Calor

Calor qui eſt in corpore/aut eſt pars ſanitatis/aut eſt ſanitas in potentia: qa ſeqtur ipm pars ſanitatis quæ eſt quaſi ultima pfectio. 7. meta. tex. cõ. 30. ☞ Vbi aduerte ſicut bene dicit Pluſq̃ cõmẽtator in. 2. paruæ artis. Sanitas in cõplexione non eſt caliditas aut frigiditas/aut humiditas aut ſiccitas formaliter loquendo. ſed temperamentum in iſtis qualitatibus exiſtens.

Calor non poteſt eſſe differentia ſubſtantialis in igne. 8. meta. cõmen. 5. idem. 5. phyſi. 10.

Caloris ablatio aufert ignẽ/ſed nõ primo, ſed p ablationẽ formæ ignis: ſicut ablatio riſibilitatis aufert hoĩem, ſed non primo ſed mediãte ablatione rationabilitatis. 8. metaphy. cõmen. 5.

Calor/ſi in aliquo eẽt ſuba/& in aliquo accidẽs, tũc diceret̃ ęquoce, ſicut hoc nomẽ ens dicit̃ de ſubſtantia & accidente. 8. meta. cõ. 5. ☞ Vbi clare elicit̃ ꝙ in uniuoce dictis ĩpoſſibile eſt, qđ uni eſt ſubſtantia/alteri ſit accidẽs. Caueant igitur tenentes uniuocationem entis.

Calor in igne eſt ſicut abſciſſio de acumine gladii: & nõ eſt ſicut ablatio in ablato. 8. meta. cõmen. 5. ☞ Hoc eſt dictu, eſt actio ſeu ꝓprietas eius. actio enĩ ignis eſt calor maximus & motus ad ſupius. & ideo non eſt in igne calor ſicut ablatio in ablato. i. ſicut differẽtia ſubſtantialis ſpecifica ignis: ad cuius ablationem primo ſequitur ablatio ſpeciei. Nam licet calor auferat ignem, hoc non eſt primo, ſed mediante ablatione formæ ignis. unde eſt à ſigno, non à priori.

Calor extraneus ex quo debilitat calorem naturalem & facit ipm exhalare, non eſt impoſſibile ut ſequãtur ipm accidentia frigida: & ideo non oportet ut oẽm ęgritudinem factã ꝓpter apoſtemata calida ſequatur ſitis/& permutatio cibi ad fumoſitatem & accidentia calida. 3. colliget. ca. 40. de accidentibus euenientibus tribus uirtutibus.

Calor cœleſtis generat animalia: ſed calor ignis deſtruit. 12. meta. cõm. 18. idem. 2. cap̃. de ſubſtãtia orbis. & 4. cœli. 32. pro quo uide Ariſto. 2. de generatione animalium. cap̃. 3.

Calor qui eſt in ſemine habet formam per quam conſeruatur in ſua menſura, & iſta forma non eſt anima in actu, ſed in potentia: & eſt quam Ariſto. aſſimilat arti & intellectui. Et ideo uocat calorẽ iſtum calorem animæ non animatum. 12. meta. cõmen. 18. in. 4. colũna.

Calor qui eſt in ſeminibus fit ab habẽte ſemen & à ſole: & ideo. d. Ariſ. ꝙ ſol & hõ generat hoĩem: & factus eſt iſte calor ex terra & aq̃, & ex calore ſolis admixto cũ calore aliarũ ſtellarũ. ſupra.

Calor intrinſecus dũ extinguitur/accendit̃ extraneus in materia extranea. 3. colliget. cap̃. 6.

Caloris natura eſt aperire & extendere partes/niſi fuerint ſiccæ/eo ꝙ ſiccitas reſiſtit extenſioni. 4. colliget. cap̃. 2.

Calor ſolis & ſtellarum diffuſus in aere & aqua generat animalia ex putrefactione generata, & uniuerſaliter omnia quæ non fiunt ex ſeminibus. 12. metaphy. cõmen. 18. prope finem. & nota ꝙ eſt authoritas Philoſophi in. 3. de generatione animalium. cap̃. 11.

Calores generati ex caloribus ſtellarũ generãtes quãlibet ſpẽm ſpẽrũ aĩaliũ: hñt mẽſuras ꝓprias illius caloris, ex quãtitatibus motuũ, & diſpõnibus earũ adiuicẽ/in ꝓpinqtate & remotiõe. ſupra.

Calorum menſura ꝓuenit in generatis/à uirtute diuina intellectuali, quæ eſt ſimilis formę unius artis principalis, ſub qua ſunt artes plures. ſupra.

Calor epatis quando fuerit augmentatus, ita ut exeat à ſua forma naturali: tunc operatio ꝓueniet ab eo in eo ꝙ calor non in eo ꝙ talis. 3. colliget. cap̃. 21. ubi poteris bene uidere quomodo calor naturalis & preter naturam diſtinguuntur.

Calor extraneus refrigerat intrinſecũ/ſicut ſol refrigerat ignem. 3. colliget. cap̃. 24.

Calor naturalis primo mouet maſculum, maſculus autem mẽbra in quibus non ſunt oſſa, & non ſunt ramificata/& ſunt parua mouet illa ſine medio. membra autem ramificata mouet mediante corda quæ oritur ab extremitatibus eius. 2. colliget. c. 18.

Calor naturalis differt ꝓpriis differẽtiis in unoquoq; mẽbro/ſm operationes quibus approprianť, & maxime in opationibus nutrimenti, & in hoc nullus diſcordat. 2. colliget. cap̃. 18.

Calor naturalis eſt corpus, & eſt primum quod mouetur ab anima. 2. colliget. c. 18.

Calor cuſtodit̃ p euẽtationẽ, & extiguit̃ p eius priuationẽ. 3. de pti. aĩaliũ. Cõm. i cap̃. de pulmone.

Caloris certus p̃fixuſq; terminus eſt, ultra quẽ ſi ignẽ augeat nihilo reddes aquã calidiorẽ, ſed efficies ut magis euaporet̃ exſicceturq;/ac deleatur. Ariſt. in. 4. de generatiõe animaliũ. cap̃. 4. Contra Sophiſtas & philoſophaſtras q̃ non concedunt dari minima in q̃litatibus aliquo modo: ſed ſolũ in magnitudibus, cũ locus iſte apte ſit ɔtra iſtos, & Auer. ſnia ĩ pleriſq; locis, ut alibi notauimus.

Calor ac frigus indurant, nãq; euenit ut ab utriſq; humor euaporetur, ſed à calore per ſe/à frigore per accidens. Ariſto. 5. de generatione animalium. cap̃ 3.

Calor naturalis nõ habet aliquã uiã generandi frigiditatẽ, & ideo medici. quãdo ſpeculant̃ opatio/

nes medícinarū in corpus/facile eſt eis dicere quomodo calefaciunt:ſed difficile eſt eis dicere qualiter refrigerant. ita ꝙ Galenus.d.ꝙ hoc non fit niſi per diuiſionem in puas partes.5.colliget.cap̄.3.& ibi uide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo compoſito reperitur niſi in animalibus propter eorum pfectionem,& ideo alia compoſita indigent calore extrinſeco ad hoc ut calefaciant.& propterea non inuenitur in eis temperantia elementorum ſicut in animalibus.ſupra.

Calor dñatur in oībus aīalibus & in oībus terrę naſcentibus:ſed q̄dā eorū repiunt̄ calida reſpectu humani corpis,& q̄dā frigida:& nō ſolū frigida, uerūetiā mortifera pp frigiditatē.5.collig.ca.24.

Calor naturalis mouet̄ à uirtute aīæ,& ipſe mouet & alterat nutrimētum.ſed uis aīæ remanet immota 2.de.aīa.tex.cō.50. Vbi lucidiſſimus Themi.notat ꝙ ſicut nauta nauim regit manu & clauo,diſſiſis tamē eſt ratio manus & claui in regēda naui,nā manu ut coherente & coalita,clauo ut extrinſecus adiuncto atq; applicito utit̄.ita duo ſunt qbus in nutritione aīa utitur:primū uis aīę ipſa q̄ nutrit:deinde calor inſitus innexuſq; corpori. hæc aūt duo illo diſſerunt, ꝙ aīa uim ſuam ipſa ex ſe cōfert/& tanq̄ de ſinu ſuo promit:ad calorē tāquā ad machinamentū quodā extrinſecus adhibet,cūq; incidēs iſtar gubernatoris intemperat. Vbi patet motum caloris naturalis ab aīa uel uirtute aīæ eſſe ab extriſeco.Inſup ex Themi.authoritate collige calorē naturalē nō eē animatū.

Calor naturalis q eſt in ipſis aīalibus ſtatim ɔuertit multas res q̄ cōuerti nō poſſunt à calore ignis, ſed hoc non ꝓuenit propterea ꝙ calor aīalium ſit fortior calore ignis,qa hoc uerbū eſſet uanum, ſed hæc res ꝓuenit à tota ſubſtantia,ſicut dicitur ꝙ cū ſtrucionibus dat̄ ad comedēdum aurum & in cōtinenti extrahatur à ſtomacho/inuenitur multum diminutum, & hoc eſt ueritas.quāuis aurum dure patiatur ab igne.5.colliget.cap̄.24.

Calor naturalis eſt humidus,& eſt debilioris caloris quā ignis.5.colliget.cap̄.26.Idem ibidē.cap̄.25. ubi.d.ꝙ calor ſtrucionū non eſt fortior calore ignis,quia hoc uerbū eſt uanum.

Calor naturalis quando diminuitur/non poteſt regere corpus.& omnes opationes frigidiores debito exiſtunt.7.colliget.cap̄.16.

Calor naturalis duobus modis ſm Ariſt.extraneus euadit,ꝑpter frigiditatē,unde debilitat̄ & non poteſt corporibus humidis dominari,& accidit putrefactio:& ꝑpter calorē extrinſecū uenientē. Auer.3.colliget.ca.4.cōtra Gale.de generatiōe febris cholericæ ceſrariæ.ubi uult dari febrē cholericam uſtiuā,quæ non eſt per uiam putrefactionis,ſed aſſationis,& uſtionis.

Calor tum liquādi,tum cogendi uim habere uidetur.2.de partibus cap̄.2.

Calor ad miniſtranda omnia opera animæ maxime opportunū eſt.2.de partibus.cap̄.7.

Calor extraneus ramificat̄ à naturali.7.collet.cap̄.2.ubi ipugnat medicos aſſerētes frigidiora cōpetere ſeni q̄ iuueni febriētibus eq̄li gradu caloris.⁋ Et ex iſta authoritate ſcire poteris calorē naturalē,& extraneū nō eē duos calores eſſentialr̄ & realiter diſtinctos,ut tenuit Gentilis.

Callias eſt ratio cum materia.10.metaphy.tex.cōmen.25.

Caluitiū hoī in parte anteriori capitis cōtingit,qa in ea cerebrū ɔtinet̄.4 de gene.aīalium.cap̄.3.

Caluitium non contingit mulieribus,neq; pueris,neq; ſpadonibus,uide cauſam in.5.de generatione animalium.cap̄.3.Et.9.de natura animalium.cap̄.ultimo.

Caluis quare pilus nō redeat,cū tñ auibus quæ pēnas amiſerint,& plantis fronde priuatis, rurſus ipſæ pēnas recipiant,& iſtæ denuo frondeſcant.uide cauſam.5.de genera.aīaliū.cap̄.3.in fine.

Calueſcere minus ſolent,q mento ſunt bipartito.3.de natura animalium.cap̄.11.

Calui non dicuntur diminuti.5.metaphy.tex.cōmen.32.

Cameleo ſolus pedeſtriū ouiparorū tenuiſſimus eſt,& multiformis efficit̄ ꝑpter metū: metus enī refrigeratio eſt ꝑpter inopiam ſanguinis atq; caloris.ex.4.de partibus animalium.cap̄.10.

Cancri ſupiorē ſui forcipis partē mouēt,& nō inferiorē,uide cām.4.de partibus aīaliū.cap̄.10.

Canicies & ceſitas oculorū ſunt duę affectiōes ɔſequētes cruditatē humoris,& eius paucā ɔcoctionē. Auer.i.5.de gene.aīa.cap.de cauſa uarietatis coloris oculorū.& habet̄ ab Ariſt.ibidē.cap̄.1.

Caniciē effici putredine q̄dā inditiū eſt,q̄d pili pileo aut alio tegmine intecti celerius caneſcūt: flatus enī putredinē ꝓhibēt,operimētū autē flatū arcet. Ariſto.in.5.de genera.aīaliū.cap̄.5.

Canities in equis,maxime omnium animalium quæ nouerimus innoteſcit,ꝙ os in quo cerebrum continetur tenuius habeant.ſupra.

Canities nō cauſat̄ à flegmate,qa flegma eſt nutrimētū primū,& capillus nutrit̄ ex nutrimēto ultimo:nutrit̄ aūt flegmate poſtq̄ fuerit trāſmutatū magna trāſmutatione:qa non poſſumus dicere hūc eſſe colorē flegmatis.Bene tamen pōt dici flegma eſſe unam ex cauſis caloris putrefactiui de/

albantis

albantis canitiem. Auer. 5. de generatione animalium. cap. de caluitie.
Caneſcunt imbecilla quæq; celerius, quapropter ruffi celerius caneſcunt q̃ nigri: ruffitas enim imbecillitas quædam pili eſt. 5. de generatione animalium. cap. 5.
Canities quibuſdam ob ægritudinem contingit, qui mox ubi ualitudini fuerint reſtituti, nigri iterum facti ſunt. & uide cauſam. 5. de generatione animalium. cap. 4.
Canitiei reſiſtit olei aquæ permixti perunctio: aqua enim refrigerat, oleum uero ne celeriter exſiccetur prohibet: aqua nãq; facile exſiccatur. 5. de generatione animalium. cap. 5.
Canes ſomniare declarãt ſuo latratu quẽ agũt ſm quietẽ. ex. 4. de natura aĩalium. cap. ultimo.
Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus enim candidi & acuti: ætate ꝓuectis nigri, obtuſiq;. primo de natura anima. cap. 2. & . 6. de natura animalium. cap. 20.
Canes laconici pariũt catellos, q uiſum nõ recipiũt ante duodecim dies. 6. de natura aĩaliũ. cap. 20.
Canum mares ſexto menſe ætatis mingunt: crure erecto, fœmine omnes conſidẽtes mingunt: licet in hoc ſexu nonnullæ crure etiam erecto mingant. ſupra.
Canes nõnulli uſq; ad uigeſimũ annũ ꝓtrahũt uitã: quãobrẽ recte apud Homerũ Canẽ ulyxis. etc. uigeſimo anno mori aliq iudicant. ſupra. authoritatẽ Homeri require in. 17. odiſſeæ.
Canes & lupi non alio tẽpore herbas guſtant q̃ dum morbo laborant: herba enim ingeſta euomũt, atq; ita purgantur. ex. 8. de natura anima. cap. 5. & . 9. de natura animalium. cap. 6.
Canes cum lubricis infeſtantur, comedunt herbam tritici. 9. de natura animaliũ. cap. 6.
Canis lupi ſemẽ poteſt recipere, & ecõtra ad prolẽ generãdã: & uulpes canis, & ecõtra: ſicut equus & aſinus. 3. de utilitate ꝑticularũ Galenus. Et ibi reddit cãm q̃re non ſic eſt de homine & equa.
Canæ pulmonis longitudo utrum ſit propter neceſſitatẽ uel propter bene eſſe, uide Auer. in com̃. ſuper. 3. de partibus anima. c. de collo.
Canon maior appellaẗ prima philoſophia. primo cœli. cõ. 10. & hoc ſm arabicam tranſlationẽ.
Capillorum criſpitudo ex duobus cauſis exoriẗ ſcdm Ariſto. 5. de generatiõe aĩa. require eas cap. 3. & ab Auer. ibidẽ cap. de uarietate pilorũ: prima enim cauſa eſt, fumus ex quo pilus criſpus generatur eſt compoſitus ex portione ignea & terrea: ex quo contingit ut pars terrea moueat ipſum deorſum: & ignea ſurſum: quare contingit pilum inflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cauſa eẽ poteſt ꝑpter ſiccitatẽ & humiditatẽ, nam ſi ſiccus fuerit pilus & igneus ualde, tunc pilo accidit tortuoſitas: ſi uero humidus contingit ipſum extendi.
Capillorum & pilorũ diuerſitas caloris cauſaẗ in cęteris aĩalibus ex cute: alborũ enim alba eſt cutis, nigrorũ nigra, uariorũ, permixtorũq; partim nigra conſpicitur. at in homine cutis nulla cauſa eſt: qui enim ſunt alibi admodum, nigros habent capillos. Ariſto. 5. de generatiõe anima. cap. 5. & ibi redditur cauſa ☞ Aduerte tamẽ illã ſententiã Ariſto. ueritatẽ habere in regionibus tẽperatis: quia certum eſt q apud æthiopes oẽs capilli eorũ nigri ſunt: & eſt gloſa Gale. in. 2. paruæ artis.
Capra gerens cornu in crure uiſa eſt. Ariſto. in. 4. de generatione anima. cap. 4. ubi Auer. d. q hoc eſt monſtrum extraneum.
Capris paſtores nullũ ducẽ conſtituũt, quia natura earũ mobilis eſt. 6. de natura aĩalium. cap. 19.
Capras ſylueſtres in creta inſula ſagitta tranſfixas. dictamũ herbam quærere aiũt: hac enim ſpicula corpore eiiciuntur. 9. de natura animalium. cap. 6.
Caprificus ficarios culices generat, qui mutata ſede ficus ĩmaturas petunt: quibus ſe inſinuantes efficiunt ne decidant quãobrem agricolæ appendere ficis caprificus, & iuxta eaſdẽ caprificos ſerere aſſolent. 5. de natura anima. c. 32.
Capita in principiis librorũ, q̃ permitti cõſueuerunt, ſm expoſitores octo ſunt: intẽtio, utilitas, diuiſio, ordo doctrinæ, proportio, uia doctrinę, nomẽ libri, & nomẽ authoris. Auer. ſnĩa in ꝓlogo primi phy. & idẽ Simplicius ibidẽ. ☞ Aduerte tñ q Latini quatuor capita dũtaxat cõſueuerũt ꝑmittere, iuxta quatuor genera cauſarũ. uidelicet materialẽ, formalẽ, efficientẽ, & finalẽ: hac uia inceſſit Doctor Subtilis in principio q̃onum ſuarũ metaphyſicaliũ, & multi ſequaces.
Capitis natura in aĩalibus eſt natura radicis in plantis. 2. de anima. tex. & cõmen. 38.
Caput carne priuatũ eẽ neceſſe eſt. ex. 2. de partibus aĩaliũ. cap. 10. & ibi redditur cauſa.
Capitis pars, etiam poſterior carne caret. ſupra.
Capitis pars poſterior caret cerebro. ſupra.
Caput abſciſſum uocẽ emittere nõ põt. ex. 3. de partibus. cap. 10. ubi agiẗ de ſcepto tranſuerſo.
Capite detracto corpus moueri poſſe non temere credi poteſt: nam quæ ſanguine carent, abſciſſo capite, uiuere diutius poſſunt. ſupra.

Caput.i.os quo cerebrū tutať,utrū ſit,ꝑpter cerebrū abſolute,an ut cerebrū ſit in modo nobiliori. uide Auer.in.4.de partibus aīaliū.cap.de mēbris animaliū ſanguineorum extrinſecis. ubi defendit Ariſtotelem ab argumentis Galeni,qui non intellexit Ariſto.opinionem.

Caput hoīs habet ptes:priorē,q̄ ſinciput:& poſteriorē,q̄ occiput dr̄.1.de hiſto.aīalium.cap.7.

Capitis forma eſt rotunda,ſicut ſphera ex utroq; latere leuiter compſſa.primo colliget.cap. de forma capitis.& fuit ſententia Galeni in.2.paruę artis.

Caput non omnibus aīalibus cōmune eſt. Alexander in paraphraſi de anima.cap.ultimo.

Cardiaca ęgritudo,à qua plerūq; redduntˀ icolumes,nō ꝑprie cordis,ſed ſtomachi ęgritudo cēſenda eſt:nā cor nō pōt tollerare magnā & diuturnā ęgritudinē.Alex.in paraphra.de aīa.ca.ultīo.

Caro ẜm Alexan.eſt organum tactus:& uide rōnes eius,& īpugnationē eiuſdē à Them.in.2.de anima.cap.40.¶ Pro Alexā.aūt dici pōt ipſum de carne cordis locutū fuiſſe.& uide pro hoc magnū Alber.in.12.lib.de aīalibus.tracta.2.cap.8.& uide quę ample ſcripſi ſuper hoc in cōtradictiōibus nuper editis.iſtā opinionē Alexandri.uide in ſua paraphra.de anima.cap.ultimo.

Caro organū tactus eē nō pōt,q̄a q̄litates cū materia recipit,more quo ſolēt in aīa.Nemo enī eſt cui hæc ſæpe nō icaluerit,humuerit,frixerit:itaq; & hæc materia q̄litatū efficiť,q̄d in ceteris iſtrumētis nō ↄtingit:pupilla enī nō albeſcit.aer,q in auditorio eſt,nec grauis,nec acutus redditˀ.Them.2. de aīa.ca.44.¶ Inde collige ↄtra multos aſſerētes organū tactus realr̄ imutari,nedū ſpūalr̄ in ſentiēdo:cū tn̄ Ariſ.generalr̄ dixerit ꝑpriū eē uniuſcuiuſq; ſenſus,receptiuū eē ſpērū ſine materia.

Caro habet magnitudinem terminatam in paruitate quam non pertranſit.primo phyſi.tex.cōmē. 37.&.38.& ſecūdo de anima.tex.cōmen.41.&.97.ſexto phyſi.91.&.7.phyſi.cōmen. primo.8.phy. cōmen.62.1.cœli.cōmē.116.& primo cap.de ſubſtātia orbis.contra negantes minima.

Caro porci (ut ſentit Auicen.ex animalibus ambulantibus)eſt magis homini naturalis : & experientia dictat hoc.5.colliget.cap.31.

Caro differt ab oſſe in quiditate & diffinitione.primo de anima.cōmento.77.

Caro eſt mediū,& nō eſt organū in ſenſu tactus.2.de aīa.cō.116.cōtra Alex.uide in cōcordātiis.

Caro nō eſt terra & ignis ex q̄bus cōponiť.ſed eſt aliud quodā additū.7.meta.tex.cōmen.60.

Caro nec pars aliqua eiuſmodi primum eſt tactus ſenſorium:ſed aliquid intimum.ex ſecundo de partibus animalium.cap.10.uide in concordantiis.

Carō non eſt organū tact⁹. Caro eſt primū & ꝑpriū organū tactus ẜm Ariſto.& uide demōſtrationē eius bene declaratā in.2. de partibus aīaliū.cap.de carne,ꝑ Auer.cōtra Gal.ponētē cerebrū & neruū eē principiū ſenſus tactus:cū tamē(oīum ſentētia)tactus cōſiſtat in tēperamēto q̄litatū primarū:& cerebrū eſt frigidū & humidū,& neruus frigidus & ſiccus:& qūo ex iſtis reſultare pōt tēperamētū?Caro autem eſt magis temperata inter omnia mēbra humani corporis. ¶ Vide etiam Auer.in.2.colliget.cap.8. de iuuamentis mēbrorū cōſimilium.ubi ponit duas ſpecies carnis,ſimplicem,& muſculoſam: & ibi d.ꝙ neruus ſecūdum Ariſto.eſt inſeruiens carni in ſenſatione,inquantum contēperat calorē trāſmiſſum à corde.& ita.d.ibidem de neruo,ubi ponit iuuamenta nerui.

Caro eſt organum tactus. Caro eſt ꝑpriū inſtrumentū ſenſus tactus:ꝑpterea quia cōmunicat omnibus aīalibus, ſicut ſenſus tactus,qui eſt cōmunis oībus animalibus.Et in aīalibus pfectis,in carnibus ſunt ſparſi multi nerui,ad tēperandā cōplexionē carnis,q̄a nerui ſunt ſimiles cōplexioni cerebri.2.colliget ca.13.quod eſt de ꝑprio inſtrumento ſenſus tactus uide in cōtradictionibus nuper editis.

Carnis tēperantia ſeq̄tur ꝑ maiori pte tēperantiā cōplonis cordis,& ꝑprie caro exiſtēs in hoc loco. & ꝑpter hoc caro hn̄s tēperatā cōplexionē cordis nō erit macilēta,neq; pinguis.4.colliget.ca.2.

Caro mollis arguit bonitatē ingenii.2.de anima.tex.cō.94.dūmodo mollicies illa ſit naturalis,non arte cōparata,aut genere aliquo exercitamenti q̄ſita.Cauſa forte illa ꝙ in molli corpe primus.ina tuſq; ſpiritus aīæ facilius fundiť,& libētius,expeditiuſq; diſcurrit.Cōtra durities,& craſſities,repagulo ſunt,& meatus obturant,oppillātq;.ne purus & liquidus trāſmittatur.Themi.ibidē.

Carnis,quāuis in eo ꝙ corpus eſt,infinitam ſectionem poſſis agnoſcere:in eo tamen ꝙ caro eſt non potes.Themi.primo phy.37.

Caro eſt primum mēbrum ex ſimilaribus quod generať.& generať ex minori cōcoctione q̄ uenę, & nerui,& mēbranæ:& minori tēpore.Auer.in.2.de generatione aīalium.ca.2.ꝑpe finem.

Carnis duæ ſunt ſpecies.2.colliget.cap.8.

Caro,quā Gale.uocat muſculoſam,eſt mēbrum officiale ſupra.

Caro ſpongioſa,ut inguinū & ſubaſſellarū,eſt ꝑpter expulſionem ſuperfluitatū.ſupra.

Carnem aliquā eſſe ad replendū loca uacua non eſt multū longinquū ad credendum.ſupra.

Caro

Caro in ſumma eſt membrum ſimplex, in quo communicant omnia alia, ſicut cor eſt membrum officiale in quo cõmunicant omnia animalia.2.colliget. cap̃.8.de iuuamento mẽbrorum cõſimilium.intellige tamen de carne uel proportionale carni.

Caro eſt tutella ęſtus & hiemis. Plato.ſentẽtia in Thimęo,citata p Galenũ in.1.de utili.pti.ca.13.

Carnis tres ſunt ſpecies ſcilicet mixta cum neruo,& dicitur lacertus,& caro pura,tertia eſt glãdoſa. primo colliget.cap̃.de carne.

Caro feminarũ eſt humidior. Ariſto.in.4.de natura animalium.cap̃.ultimo.⁋ Et ideo cũ humidæ dietæ omnibus ſebricitantibus cõpetant,caro pullarũ magis expedit q̃ caro pullorum:etiam caro illa eſt frigidior,ſicut bene notat Gentilis in cap̃.de cura putridarum in generali.

Cartilago & oſſa eãdẽ naturã hñt:quapp neutrũ p̃ciſum recreſcere põt.ex.2.de pti.aĩalũ.cap̃.9.

Cartilago rupta nunq̃ reparaẽ,quẽadmodũ oſſa p̃ciſa nunq̃ recreſcũt.3.de natura aĩalium.cap̃.7.

Cartilago enumeratur inter partes ſimilares animalium ſiccas ac ſolidas.primo de natura aĩalium. cap̃.primo.Gale.7.de utilitate particu.cap̃.3.d.ꝙ eſt pars ſimplex durior omnia alia parte ſimilari excepto oſſe,nam eſt mollior oſſe.

Caſtrati plus uiuũt q̃ non caſtrati,multum enim coeuntes parũ uiuunt: unde propter paucitatem coitus mulus uiuit pluſq̃ equus.ex cõmento lib.de longi.& bre.uitæ.

Caſu facta ſunt monſtruoſa non naturalia.8.phy.cõmen.46.

Caſu factum ſemper eſt oppoſitũ ei,quod fit à natura:& ideo eadẽ ſpecies non poteſt inueniri à natura & à caſu.8.phy.cõ.46.idem.7.meta.com̃.22.uide in concordantiis.

Caſu facta raro fiũt,& cito ↄſumunẽ.1.cœli.tex.cõ.135.&.138.idẽ.2.phy.48.&.77.&.1.cœli.tex.c.15.

Caſus non inueniẽ in ſempiternis.2.cœli.tex.cõmen.33.

Caſus nõ eſt in corporibus cœleſtibus.2.cœli.cõ.44.&.2.phy.tex.com̃.46.&.48.

Caſus impoſſibile eſt ut ſit in uniuerſo alicuius ſpeciei,in cuius genere non cadit caſus: nedum in ſpecie in qua impoſſibile eſt cadere caſum.2.cœli.cõmen.44.

Caſus reperitur in poſſibilibus,non in neceſſariis.ſupra.&.2.phyſi.tex.cõmẽ.46.&.48.

Caſus non eſt in corporibus cœleſtibus:quia ibi nõ eſt materia.2.cœli.cõ.45.uide cauſam iſtius deductionis.6.meta.tex.cõmen.5.& ſecũdo phy.45.&.48.& nono metaphy.19.

Caſu generata quorũcũꝗ materia põt à ſeip̃a moueri hoc motu quo ſperma mouet:poſſunt ex ſe & aliter generari.quorũcũꝗ uero nõ ea impoſſibilia ſunt aliter q̃ ex ſeipſis generari.7.meta.tex. cõ.31.Facit pro tenẽtibus genita ex ſemine & ex putri materia eẽ eiuſdẽ ſp̃ei:cuius oppoſitum ſentit Auer.8.phyſi.cõmen.46.uide in lr̃a H.ibi hõ non poteſt generari à non ſemine hominis,ubi Cõmenta.ſubtiliter defenditur.

Caſus eſt inopinatæ rei euentus.2.phyſi.tex.cõmen.61.

Caſu facta non habent ordinem,neꝗ ſunt ſpecies intentæ à natura.12.metaphy.cõmen.13.idẽ ibidem cõmen.18.&.7.metaphy.cõmen.31.&.8.phyſi.46.

Caſus & fortuna hoc eſt,cum uoluntas aut natura alicuius facta eſt per accidens cauſa.Themiſt.2. phyſi.ſuper tex.50.& elicitur ex tex.

Caſu factũ differt ab eo qđ temere ſeu fruſtra euenire dr̃.uide Them̃.2.phy.ſup tex.62.&.63.

Caſus & fortuna non ſunt in his quæ ſunt ut in pluribus,neꝗ ſemper:ſed in his quæ ſunt raro.2. phyſi.cõmen.48.contra Auicẽnam.

Caſus rectus uideẽ ſignificare ſubſiſtens & permanens:ſed inflexio de recto uidetur abiens quodam,& recedens ſignificare.Them̃.primo phy.ſuper tex.61.ubi reddit cauſam quare in quibuſdã aliquid fieri ex alio ut de ſubiecto loquimur in recto,in quibuſdam uero in obliquo.& uide pro opinione eius Ariſto.in.7.metaphy.tex.cõmen.25.

Catarri,urinę,& ſeceſſiones homa ſeu cruda dicuntur,eo ꝙ non ſunt obtenta à caliditate. quarto metheo.tex.cõmen.22.

Cauda quadrupedibus data eſt ad cooperiendum anum:ſed homini nates & ad hoc, & ad ſeſſionem accommodauit natura.4.de partibus animalium.cap̃.9.

Caude lacertorũ & ſerpentum truncatę renaſcuntur.2.de natura aĩalium.cap̃.ultimo.

Cauſa,in ꝑpria ſignificatione ſumiẽ ꝑ fine,ſed cõiter põt ſumi ꝑ q̃libet cauſa. Auer.1.phyſi.cõ.1. ⁋ Huius rõ,ni fallor,eſt qa cauſalitas finis eſt ĩcauſata:finis enim eſt cauſa cauſarũ. Aduerte tamẽ apud expoſitores ꝙ differẽtia eſt ĩter cauſas & cõcauſas,ut notat Simpli.in ꝓlogo.nã cauſæ apud Ariſtotelicos ſunt efficiẽtes & fines,ↄcauſæ uero materia & forma,& poſtremo elñta. Verũtamen Plato cauſis addidit exẽplarẽ,quia poſuit ideas,cõcauſas uero officialẽ ſiue inſtrumentariam.

Cauſę cões oĩbus rebus naturalibus ĩueſtigant̃ in libro phy.ex ꝓlogo Auer.& ẽt ibidẽ cõ.4.&.5.

Cauſæ primæ.ſ.prima materia,& primus motor cõſiderant̃ in ſcĩa naturali,ſed prima forma,& primus finis à diuino.ſupra.uide idẽ.3.meta.cõ.3.&.7.meta.cõ.5.&.9.& in ſuo ꝓhemio ſup.12.meta. Et ibi patet error modernorũ,q per primã formã ĩtellexerũt formã corporeitatis:nam tunc,ſi iſta daretur,pertineret ad naturalem,non ad diuinum. Amplius prima forma apud Auer.& primus motor,& primus finis ſunt idem ſubiecto,& differunt ratione.12.meta.cõmen.5.&.6.

Examinatio particule pmi cõ. primi phyſi. Io. de Bac.im pugnat.

Cauſę ſimplices exiſtentes in re non ſunt compoſitæ:quæ enim ſunt pter primam materiam & ultimam formam,ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ.primo phyſi.cõmen.1.F Nõ intelligitur(ut expoſuit Ioãnes de Baccone in quolibetis,quolibet.2.q.qua quærit utrum materia ſit pura potentia)per ultimam formam primũ motorem.nã licet(teſte Auer.)prima materia,& primus motor ſint extrema latitudinis ſubarũ,ex hoc ꝙ oẽs formę ſunt in potẽtia in prĩa materia,& in actu in primo motore.12.meta.cõmen.18.tamẽ nõ de tali forma loqtur hic:nã primus motor nõ eſt de cauſis exiſtẽtibus in re:imo eſt extrĩſecus.Cõmẽ.aũt loqtur de cauſis ſimplicibus exiſtẽtibus in re.& mirũ eſt p uitam meã qũo iſte uir in re notiſſima adeo allucinatus fuerit. Amplius.mos eſt Auer.& Peripateticorũ dicere deũ eſſe primã formã, nõ ultimã ut patet.12.meta.cõmẽ.5

Egidius.

&.6.& alibi frequẽter. Egidius romanus habet pulchrũ modũ dicendi, fundatũ ſup ꝓpoſitione Auer.primo meta.17.ꝙ in materia ſunt gradus,qa prius recipit formã uliſſimam,deinde formas minus uniuerſales,uſq; ad indiuiduales.ita ꝙ oẽs cãæ mediæ inter primã materiam,& ultimã formam uidelicet generis generaliſſimi,poſſunt dici materię cõpoſitę & formę cõpoſitæ.Et licet ille modus ſuſtineri poſſit,non tamẽ credo ꝙ illud intellexerit Cõmen.hic,qa hic loqtur ſcd̃m eẽ qđ habent cãæ in re,qa naturalis eſt artifex realis.talis autẽ imaginatio ſcd̃m gradus penes magis abſtractum & minus abſtractũ potius ptinet ad artificẽ cõmunẽ & rationalẽ,q̃ ad naturalẽ.Et ideo

Burleus.

dico ꝙ etiã expoſitio Burlei ſtare nõ poteſt,q per ultimã formã intelligit formã non reſolubilem in ulteriorẽ formã,cuiuſmodi eſt forma elemẽti.Nam tunc ꝓpoſitio Auer.nõ eſſet uniuerſaliter uera,cuius cõtrariũ patet ex uerbis eius.Inqt enim ꝙ Ariſto.p cãs ſimplices intellexit cãs exiſtentes in re,& ſunt prima materia & ultima forma:q̃ enim ſunt pter primã materiã & ultimã formã ſunt materiæ cõpoſitæ & formæ cõpoſitæ cuiuſlibet rerũ naturaliũ.Si igitur forma ultima eſt q̃ non poteſt reſolui in aliã formã, accideret ꝙ mixta nõ haberẽt ultimã formã: qa forma mixti p te

Opĩo Autho.

eſt reſolubilis in aliã,q̃ ɔtinet ipſam ĩ uirtute.Et ideo dico ꝙ Cõm.loquit̃ de cãis ĩtrĩſecis cõponẽtibus,nõ ẜm eẽ rõnis,ſed ẜm eẽ reale.& in uia cõpoſitionis intelligunt̃ uerba eius,nõ in uia reſolutionis.Vnde debes ſcire ex doctrina eius in libro de ſuba orbis ꝙ unũ cõpoſitũ ſubſtantiale nõ habet niſi unã formam ſubſtãtialẽ.qa unius rei eſt unũ eſſe.& ideo prima materia q̃ eſt prima uia cõpoſitionis,& forma ultima,etiã uia cõpoſitionis,& eſt illa q̃ dat eſſe in actu & perficit rem,ſunt cauſæ ſimplices. Quæ aũt ſunt in aliquo ente naturali, ultra formã pficientẽ & primã materiam, dicunt̃ materiæ cõpoſitæ,& formæ cõpoſitę.Pro quo debes ſcire ꝙ oẽs ſubſtãtiæ cõpoſitę naturales ſunt aut ſimplices,aut mixtæ dico modo ꝙ in ſimplicibus nõ eſt niſi forma elñti:iſta enĩ eſt prima forma pficiens elemẽtũ,& prima materia:& ideo iſtę ſunt cãæ ſimplices in elemẽtis inuentæ prima materia & forma elñti:ita ꝙ in elemẽtis nõ eſt repire materias cõpoſitas neq; formas cõpoſitas,ſed ſolum cãs ſimplices.ſ.primam materiã & formam ultimã,q̃ eſt elemẽtaria merito ſuæ ſimplicitatis.nã ſi aliquã ulteriorẽ materiã aut formam cõtineret elñtũ:nõ amplius ſimplex eſſet,ſed mixtũ.In mixto aũt cauſę ſimplices ſunt prima materia,& forma mixti eſt ultima forma:quia illa pficit mixtũ:inter aũt primam materiã & formam mixti ſunt elñta,& talia dicunt̃ materię cõpoſitę cum forma,& forma compoſita cũ materia.Sic igit̃ in q̃libet re naturali ulr eſt reperire cãs ſimplices exiſtẽtes in re.ſ.primam materiã & ultimã formã in uia cõpõnis:qa prima materia eſt q̃ cõcurrit pmitus in uia cõpoſitionis,qa eſt ſubiectũ pſuppoſitũ generationi, & forma pficiens eſt ultima in uia cõpoſitionis,qa generatio terminat̃ ad formã.nõ tamẽ in q̃libet re naturali eſt inuenire materias ɔpoſitas & formas cõpoſitas.ſed in mixtis tm̃.naturalis enĩ ut.d.Cõmẽ.1.cœli.cõ.1.habet conſiderare cauſas corporũ ſimpliciũ,q̃ ſunt prima materia & forma,& ptes ſeu cauſas corporũ cõpoſitorũ.Et ne uideamur iſta gratis dixiſſe,adduco authoritatẽ Auer.in.3.cœli.cõmẽ.31.ubi Ariſt.diffinit elemẽtũ.Ponit enĩ Cõmẽ.ibi documẽtũ dicẽs.ꝙ hæc elñta ſunt alia ab elemẽtis de qbus pſcrutat̃ in.1.phy.Illuc enĩ declarauit elemẽta ulĩa corporũ ſimpliciũ & cõpoſitorũ.ſ.primã materiã & formã:hic aũt declarare intẽdit elementa corporũ cõpoſitorũ tm̃,q̃ æquoce dñr elemẽta cũ illis,qm̃ cũ cõpoſitũ diuidit̃,nõ exiſtũt in actu:forma enĩ corrũpit̃,& materia induit aliã formã.Manifeſtũ eſt aũt ꝙ ſi elemẽta de qbus Ariſto.agit in.1.phy.ſunt prima materia & forma.

In hoc

In hoc enim oẽs expoſitores cõuenerũt. Vnde Simpli. apte. d. in. 1. phyſi. agi de cauſis. ſ. materia & forma. & de priuatiõe, in ſcđo uero de efficiẽte cauſa quã naturã eẽ dicit: & ſilr de ipſo fine. Cauſę igiť ſimplices cões oĩbus rebus tã ſimplicibus q̃ cõpoſitis, exñtes in re, nõ ſunt niſi prima materia/ & forma pficiẽs. Amplius Cõmen. in. 2. phy. cõ. 10. ſup illis uerbis. Vno qdẽ igiť mõ natura ſic di/ ciť de materia prima unicuiq; ſubiecta. Inqt ibi Cõmen. ꝙ ideo dixit prima: qa nõ pría eſt cõpoſi ta ex forma & materia: qm̃, qa unũqđq; entiũ habet ſubtũ ꝓpriũ, neceſſe eſt pter cõe ſubtũ ipm ha bere ſubm ꝓpriũ: eſt igiť nõ materia pura, ſed cõpoſita: eſt igiť hñs naturã, nõ natura. uide ꝑ hac expõne ẽt. 1. phy. cõ. 82. &. 5. meta. cõ. 29. &. 1. cœli. cõ. 1. Sed cõtra iſtã expõnẽ eſt unũ ſatis manife/ ſtũ, qa Auer. p elñta hic exponit cauſas ꝓpinquas & eẽntiales. ſi igiť p cauſas ſimplices itellexit pri mã materiã/ & ultimã formã: intelligẽdo p ultimã formã in uia cõpõnis, q̃ eſt forma pficiẽs. tũc idẽ cauſa ſimplex, & elñtũ: & tũc nõ haberet Auer. intentũ ſuũ: qa ipſe pp hoc deductus fuit ad illud in quo cõiter ab expoſitoribus dãnatur: qa mutauit expõnẽ illorũ triũ terminorũ, principiũ, cau/ ſam, & elñtũ, in ꝓbatione maioris à ſenſu quẽ poſuit in maiori, ut eliceret documentũ illud, qđ ex mõ loquẽdi Ariſt. in tali ꝓpõne inuit nobis ordinẽ doctrinę: inqt enĩ. Tunc enĩ arbitramur cogno »
ſcere unũqđq;, cũ cauſas ſimplices cognouerimus, & principia pría, & uſq; ad elñta. Vbi inuiť qdã »
motus in ſciã iter terminũ à quo/ & terminũ ad quẽ p mediũ. nã terminus à quo ſunt cauſæ ſim/ plices, mediũ ſunt principia prima: & terminus ſunt elñta. Oportet igiť ꝙ cauſa ſimplex & elñtũ nõ coincidãt, ſicut terminus à quo/ & terminus ad quẽ nõ debet coincidere. Et p uitã meã hoc ar gumẽtũ demonſtrat apud me in hoc loco, ↄtra illã expõnẽ quã alibi in theorematibus ſuſtinui: q̃ etſi in ſe poſſit ſuſtineri: nõ tñ in hoc loco ſatiſfacit mẽti authoris ſicut uides. Inqt enĩ & ĩnuit ꝙ doctrina ordinata eſt icipere à cognitiõe cauſarũ primarũ rei cognoſcẽdę perfectæ, deĩde itẽdere ad cognitionẽ aliarũ cauſarũ remotarũ ꝰm ordinẽ, donec pueniať ad cauſas ꝓpinquas. Niſi eẽt ꝓ/ pter diuerſitatẽ cõpoſitorũ, quorũ cãs naturalis cõſiderat: qdam enim ſunt ſimplicia: & quędã cõ/ poſita ex ſimplicibus, ut ſunt mixta: nõ incõuenit cauſas ſimplices, & elñta coincidere in idem ꝰm ſubiectũ, licet non ꝰm rationẽ: in aliqbus aũt diſtinguit utroq; modo. Vnde dico ꝙ in mixtis, aliæ ſunt cãæ ſimplices, & aliæ ſunt elñta: cãæ ſimplices ſunt prima materia, q̃ non p̃ſupponit priorem materiã: & forma ſimplex eſt forma elemẽti, q̃ non p̃ſupponit priorẽ formã. Elemẽta aũt in mixto ſunt cauſæ ꝓpinquæ, ex q̃bus mixtũ imediate reſultat, & ſunt forma mixti & elñta ipſa quatuor/ quæ formaliter ſunt in mixto/ ſub eẽ tamẽ refracto ſcđm Auer. 3. cœli. cõ. 67. In ſimplicibus autẽ eædem ſunt cãæ ſimplices & elñta, diſtinctis tamẽ rõnibus: quia ꝓ quãto materia prima nõ p̃ſup/ ponit aliã materiã in elemẽto, & forma elñti nõ p̃ſupponit aliã formam, ſic dicũtur cãæ ſimplices: inquantũ aut elementũ imediate ex iſtis duabus ſubſtantiis reſultat, ſic dicunť elemẽta. Vnde nõ poteſt inueniri eadẽ ratio p̃ciſa in ſimplicibus & in mixtis, ꝓpter diuerſitatem naturę ſimplicis à natura cõpoſitorũ ex ſimplicibus. Ordo igiť doctrinæ ĩ naturalibus eſt ut ſemp à ſimplicioribus ꝓcedatur ad cãs ꝓpinquas cõpoſitores, ſiue ibi ſit diſtinctio ꝰm rationẽ tantũ, ſiue ꝰm rem & rõ/ nẽ ſimul. Et ideo in hoc loco melius eſt dicere ꝙ cãę ſimplices ſunt p̃ma materia & ultima forma: p ultimã formã itelligẽdo formã elñti: q̃ licet ſit etiã ip̃a prima ĩ cõpoſitiõe reſpectu aliarũ forma/ rum, ſicut prima materia reſpectu materierũ ꝓpinquarũ. cõpoſitio tñ magis appropriať materię quia materia uere & ꝓpriiſſime eſt ex quo fit aliqđ ut in exiſtẽte: & ad hoc exprimendũ, talẽ pri/ mitatẽ p antonomaſiã attribuit materiæ. & ultimitatẽ ex parte reſolutionis appropriauit formæ. Et ex hoc patet error eorũ q tenẽt in uia Auer. formã mixti eſſe formã realiter cõpoſitã ex elñtis, & ſpecie diſtinctam ab eiſdem. Fuerunt enim moti ex hac authoritate, quia preter primam mate/ riam/ & formam ultimam. ſ. elementariam, omnes aliæ ſunt materiæ cõpoſitæ & formæ compoſi tę. ¶ Amplius aũt Cõm. 3. cœ. cõ. 67. tenet ꝙ elñta ſunt ĩ mixto refracta ſicut ſunt colores medii ex extremis: ſed forma coloris medii eſt cõpoſita ex extremis. 5. phy. cõ. 52. & ſpẽ differt ab extremis, ut patet. 10. meta. cõ. 23. Igitur eodẽ modo eſt forma mixti. Sed hoc qdem ſtare nõ poteſt: quia ele/ mentũ eſt materia formæ mixti: modo materia nõ põt eſſe pars eſſentialis ſuæ formę. ¶ Amplius ſi forma mixti eſſentialiter eſt cõpoſita ex formis elñtorũ: cũ formę illę nõ ſint ſepabiles: tunc igiť erit etiã forma illa cõpoſita ex materia elñtorũ. & ita forma mixti eẽt eſſentialr̃ cõpoſita ex corpo/ ribus: ſed oẽ compoſitũ ex corporibus eſt corpus: igiť forma mixtionis eſſet corpus. ſed nullum corpus eſt pfectio neq; forma corpis: ut ꝓbatur in. 2. de aĩa. tex. com̃. 26. qa corpus nõ eſt ĩnatum eſſe in ſubiecto, ſicut forma. Amplius ſequeretur ꝙ forma mixti poteſt intẽdi & remitti: qa ſicut colores medii intẽdũtur & remittunť: quia extremi ex q̃bus cõponunť intendunť & remittunť: eodem modo cum elñta ſcđm Cõmẽ. intendanť & remittãtur: ita eſſet de forma mixti. Et p̃terea

Cōmenta.expſſe.d.in.7.meta.cō.60.ꝙ caro non eſt terra & ignis,ſed eſt aliqd additū.& primo de anima.cō.77.idē & primo de generatiōe:tex.cō.84.&.5.meta.cōmē.6. & alibi uult ꝙ in cōpoſitis eſt natura ſupaddita naturis cōponētibus.¶ Ad authoritatē igitur rńdetur ꝙ aliæ formę dicunť compoſitæ ꝓſuppoſitiue,quia ꝓſupponūt alias priores.Ad illud de extremo,nō requiriť uerificatio,ſed manifeſtatio:currit ſimilitudo quātū ad permanentiam eorū in medio, ſicut elementa in mixto.ſed aliud eſt mixtum,aliud eſt forma mixti:& ratio diuerſitatis eſt, quia forma coloris nō habet materiam ſicut forma elementi: & ideo formæ colorum poſſunt refrangi ut reſultet tertia forma,nec tamen ſic eſt de elementis.

Examinatio ꝑticule.3.cō.I.phyſi.

Cauſæ ſunt notiores quo ad naturā:quia natura facit cōpoſita ex cauſis. Cōmen.1.phy.cō.3.¶ Alii ſubtiles dicūt ꝙ ideo cā eſt notior naturæ,qa res ſicut ſe habet ad eſſe ita ſe habet ad cognoſci.& ꝑ conſequēs ſicut ſcd̄m naturā ꝓcedit in eſſe,ita ſm naturā prius eſt cognoſcibilis.Aduerte tamē in illo com̄.3.ꝙ Cōmē.facit iſtā rōnē.Si nos faceremus res naturales,cauſę eſſent nobis notiores:ſed qa nō poſſumus agere res naturales:ideo cauſæ nō ſunt nobis notiores:uideť enim peccare ꝑ fallaciā cōſequētis.arguit enī penes ſm modū ſyllōrū hypotheticorū,deſtruēdo añcedēs,cū ſit ɔtra artē.nā ut dicūt Peripatetici,& Auer.in.1 priorū.in digreſ.de ſyllō hypothetico.ſyllōrū ɔditionaliū qdā eſt ɔſtructiuus cōtinuus:& iſte eſt à poſitiōe añtis ad poſitionē cōſequētis,& nō ecōtra:at iſte eſt primus modus.Scd̄s eſt à deſtructiōe cōſequētis ad deſtructionem añtis,& nō ecōtra.niſi eēt ꝙ in materia cōuertibili licet utroq; mō arguere.nā ꝓpria ſeinuicem ponūt,& ſeinuicem deſtruunt,ut.d.Porphyrius.Sic in ꝓpoſito,ſi res naturales eſſent opa nr̄a:in his q̄ ſunt nr̄a opa iſta cōuertunť,ꝙ qcqd eſt notius,eſt cauſa:& qcqd eſt cauſa in talibus eſt notius:qa in talibus à cauſis īcipimus opari.Et apud agētē ꝑ cognitionē,oportet cām à qua īcipit opari eē ſibi notiorē.Sed cōtra in agētibus ꝑ cognitionē effectus prius cognoſciť:qa.2.phy.finis eſt primus in cognitiōe,& ultimus in executiōe.Soluiť.effectus nō eſt primus in cognitiōe in rōne effectus ſm eē,ſed quo ad cauſalitatē.unde id qđ eſt finis quo ad ſuā cauſalitatē ſm quā mouet agentē metaphorice,ꝑus occurrit in cognitiōe & in ītentiōe agentis.unde Philoſophus in.1.de genera.tex.cō.55.ubi ponit dr̄iam inter cām efficientē & finalē inqt.Eſt aūt efficiens cauſa,ut unde principium motus:cuius aūt gr̄a nō actiuū niſi ſm metaphorā.nā ſanitas nō factiuū eſt niſi ſm metaphorā.Id igiť qđ eſt finis,ut habet rōnē in intētione agētis,& ſic eſt cauſa,& mouet metaphorice in genere cauſæ finalis:nō tñ pro eē qđ habet in aīa,qa finis nō mouet niſi rōne qua habet bonitatē.ſic enim rōne bonitatis mouet in rōne amati & deſiderati:bonitatē habet in eſſe reali,qa aurū ſi appetiť,non appetiť ab auaro ꝓ eſſe cognito qđ habet in mēte,ſed pro eſſe reali qđ habet in burſa.Ideo Com̄ dixit 12.meta.Balneū in aīa mouet ut efficiens,& balneū extra aīam mouet ut finis.nō ꝙ id qđ ꝓduciť ſm eſſe in effectu habeat rationem cauſæ:īmo ut ſic eſt effectus agentis realiter ꝓductus ab agēte:ſed quia bonitas ſm quam mouet in ratione finis eſt ſm eſſe reale,ſic finis in intentione agētis, cum tali tendentia ad talem bonitatem,eſt cauſa finalis,& metaphorice mouet agentem:& ſic habet rationem cauſæ,& non effectus.Et hoc ualde pauci intellexerunt.

Diſcuſſio.ꝑticule.4.&.5.cō.I.phyſi.

Cauſa in hoc ꝙ uiæ demonſtrationū in ſcīa naturali ſunt de cōpoſitis ad ſimplicia:& in hoc ꝙ principiū doctrinę eſt ab ulibus ad ꝓpria:& ꝙ uniuerſale eſt notius apud nos ꝓprio,eſt ꝙ uniuerſum demonſtratū eſt notius apud ſenſum q̄ partes.Auer.1.phy.cō.4.& idem repetit com̄.5.¶ Vbi aduerte quātā uim habeat cognitio ſenſitiua in nobis.Tres enī ꝓpōnes illius ꝓlogi dependēt ab iſta radice:qa oīs nr̄a intellectualis notitia à cognitione ſenſitiua ſumit exordiū.

Notula de primo cognito ab intellꝰ.

¶ Nota tñ diligēter ꝙ intellectus imitať ſenſum in ſua prima cognitiōe naturali:ſic enim īcipit à cōfuſis,& à toto ſupra partes.in cognitiōe aūt diſtincta ꝓcedit à cognitione partiū ad cognitionē totius.hoc qdem obſeruauit.1.cœli.tex.com̄.5.ubi inqt.De totius aūt natura utrū finitum ſit aut īfinitū magnitudīe, poſterius dicēdum.Et īmediate in principio ſexti textus infert.nunc aut de his quæ ipſius partibus ſm ſpeciem dicamus.non enim poteſt haberi diſtincta cognitio totius,niſi diſtincte cognoſcātur omnes eius partes,& principia,& elemēta.ut.d.Ariſt.etiā in principio.1.phy.& ibidē.tex.cō.35.

Cauſæ ſubiecti licet nō poſſint demōſtrari in ſcīa demr̄atione ſimplr̄,& demr̄atiōe ꝓp qd:poſſunt tñ demōſtrari demr̄atione qa,ubi latuerint.2.phy.com̄.22.&.26.idē.12.metaphy.com̄.5.

Cauſæ ſunt ſibi inuicem cauſæ.2.phy.tex.com̄.30.&.5.metaphy.tex.cōmen.2.

Cauſa contrariorum eadem eſt.ibidem.

Cauſæ multæ poſſunt eſſe eiuſdem,non ſm accidens.2.phyſi.tex.com̄.30.

Cauſa per ſe & per accidens qualiter.2.phyſi.tex.cōmen.33.

Cauſa in actu & cauſa in potentia.ſupra.tex.cōmen.34.

Cauſa ſimplex & cauſa complexa.ſupra.tex.cõmen.36.
Cauſa in actu ſimul eſt cũ effectu.2.phyſi.tex.cõmen.37.&.5.metaphy.tex.cõmen.3.
Cauſæ uniuerſaliũ ſunt uniuerſales,& particulariũ particulares.2.phyſi.tex.cõmen.38.
Cauſata ſunt notiora apud nos cauſis.2.phy.cõmen.48.&.1.phyſi.tex.cõmen.3.
Cauſæ per accidẽs nõ ſunt terminatæ.2.phyſi.tex.cõ.50.&.6.metaphy.tex.cõmen.4.
Cauſæ p accñs remotę magis ſunt de caplõ accidẽtis q̃ cauſæ p accidens ꝓpinquæ.2.phyſi.55.
Cauſa agẽs aut eſt naturalis aut uolũtaria,& nõ dat̃ tertia cã alia ab iſtis duabus cauſis.2.ph.t.c.65.
Cauſæ tres multotiẽs ueniunt in unum.ſ.efficiens,formalis,& finis.2.phy.tex.cõ.70.
Cauſa ꝙ corpora mouentur ad loca propria,eſt quia ultimum corporis continentis conuenit cum ultimo rei motæ.4.phy.c.48.
Cauſæ eſſentiales ſunt finitæ neceſſario.8.phy.com̃.46.& habetur prolixe.2.meta.
Cauſa fatigationis cõtingens ex motu,eſt quia motor dum mouet mouetur:& hoc prouenit quia eſt in materia.8.phy.tex.cõmen.83.
Cauſæ q̃dam ſunt cauſæ ſimpliciũ,ut materia & forma:quædã uero ſunt cãę cõpoſitorũ,ut q̃tuor elemẽta reſpectu corporũ conſimiliũ partiũ.primo cœli.cõ.1.uide in cõcordantiis.
Cauſa prima aliter attribuitur cõtinenti q̃ orbi,quia ibi dicitur eſſe ubi apparet eius operatio.primo cœli.cõmen.100.uide.8.phy.tex.cõmen.84.
Cauſę diuidunt̃ in duas ptes,nã q̃dam ſunt cãę p uiolentiã,q̃dã uero p naturã.8.phy.tex.cõ.31.
Cauſa fatigationis in animalibus eſt quia principium motus in eis eſt contrarium motui animę.2.cœli.cõmen.3.idem.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Cã laboris ĩ aĩalibus eſt qa potẽtia moti eſt oppoſita potẽtię motoris.2.cœli.cõ.71.idẽ.8.phy.79.
Cauſatorum conſimilium,cauſę ſunt conſimiles.2.cœli.86.
Cauſarum contrariarum contrariæ ſunt operationes.2.cœli.92.&.93.
Cauſa motus & q̃etis naturalis eſt una & eadẽ ẜm diuerſas diſpoſitiões.2.cœli.cõ.92.ↄtra Themi.
Cauſa ſubſtantię eſt ſubſtantia.3.cœli.cõmen.primo &.2.de anima.cõ.2.
Cauſa ꝙ ſuperficies exiſtat in materia eſt quia prima forma ſubſtãtialis exiſtit in ea,ſcilicet grauitas & leuitas.3.cœli.cõmen.17.in calce cõmenti. ¶ Contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materia ſubſtantialem eſſe primam formam,& coæternam materię.
Cauſas quarum natura eſt eadem,& non differũt niſi ẜm magis & minus,nõ ſequitur natura diuerſa niſi ſecundum magis & minus.3.cœli.cõmen.72.
Cauſa non eſt cauſa per quantitatem ſuam, niſi accidentaliter : quantitas enim eſt non terminata, & cauſæ agentes & patientes ſunt terminatæ.3.cœli.cõmen.72.
Cauſa æquiuoce dicit̃ de cauſa agente & fine.primo de generatione.cõ.55.
Cauſa ꝓpter quã nõ potuerunt cõfeſſa uidere,inexperiẽtia fuit.ideo quicũq; magis inſudauerunt naturalibus,magis pñt ſupponere talia principia q̃bus poſſunt multa cõplicare. Qui aũt ex multis ſermonibus indocti exiſtentiũ entis intuẽtes & ad pauca reſpicientes de facili enũtiant. primo de generatiõe.tex.com̃.7. ¶ Vbi reddit cãm ꝓpter quã errauerit Plato in naturalibus:& eſt paucitas exercitationis & expientiæ in rebus naturalibus. Verſabat̃ enim in mathematicis,& ex intelligibilibus cauſis uolebat aſſignare rõnes rerũ ſenſibiliũ.unde.3.de cœlo.tex.com̃.61. Amor geometriæ & magiſtri duxerunt Plato in errorẽ rerũ naturaliũ. Dicit enim Philoſophus in.6.ethicorũ.cap.9.ꝙ pueri mathematici q̃dem fieri pñt,ſapientes aũt uel phyſi.fieri nõ poſſunt.ratio aũt eſt qa principia ſcientiarũ mathematicaliũ expimento nõ indigẽt,ſicut principia ſcentiarũ naturalium: longitudo autẽ temporis experientiã facit,ut aſſerit. Sic Auer.reꝑhendit Auic.3.cœli.cõmen.67. ubi ſcribit. Paucitas exercitationis iſtius uiri in naturalibus,& bona confidentia in ꝓprio ingenio, induxerunt ipſum in multos errores.

Digreſſio de cãis pp q̃s cõtingit error in ſcĩa nãli. Inexperientia naturalium.

¶ Placet autẽ nobis adducere alias cãs ꝓpter quas cõtingit error in ſcientia naturali,& eſt ignorãtia logicæ. Nã Ariſto.plerũq; taxat antiquos,& oſtendit eos erraſſe,& paralogizaſſe pp logicæ defectũ. Neceſſe enĩ erat eos falli q abiecta ſcĩa diſputandi de rerũ uarietate perq̃rerent:ut ait Boetius ſup Porphyrio. ¶ Alia cauſa erroris eſt,qa ꝓpõnes naturales ſunt dubitabiles pp duas cauſas : ut teſtat̃ Auer.1.cœli.cõ.90.aut enĩ hoc euenit pp alias ꝓpõnes ꝓbabiles cõtrarias eis,aut pp exiſtimationẽ ꝙ principia iſtius artis debẽt eẽ in fide ſicut principia geometriæ. Et hãc cauſam notauit Ariſt.in.2.meta.tex.cõ.15. Acribologia mathematica nõ eſt in oĩbus expetẽda.ideo in.1.ethic.ſcribit. Sermones fieri in ſciẽtiis ẜm materiã ſubiectã.ſimile q̃ppe uidet̃ à mathematico expectare perſuaſionẽ,& ab oratore demõſtrationẽ req̃rere. ¶ Alia cauſa eſt impedimẽtũ naturæ,ut ſcribit Phi

Ignorãtia logicæ. Propõnũ dubitabilitas. Impedimẽtum naturæ.

Mala cõſue tudo. loſophus.2.met.tex.cõ.14.& Cõm.1.cœli.22.¶ Alia cauſa eſt peſſima cõſuetudo,q̃ radicata eſt in
eis,qui accipiũt primo doctrinas falſas:licet ſint apparẽtes.quã cãm tãgit Philoſophus ubi ſupra.
Negligentia tex. Ariſto. & Auer.1.cœli.22.& in ꝓlogo.3.phyſi.& in multis aliis locis.¶ Alia cauſa eſt qa negligunt textus
Ariſt.& ſolũ inſpiciunt uerba expoſitorũ.hãc cãm tãgit Cõmẽ.3.de aĩa.cõ.30.cõtra Auic.ubi ſcri-
bit.Sed qđ fecit iſtũ hoĩem errare,& nos etiã lõgo tẽpore,fuit qa moderni cõſiderãt libros expoſi
Principiorum admixtio. torũ.¶ Alia cã eſt qa multi nitunt miſcere principia naturalia cũ principiis creditis.hanc cãm teti-
git Cõmen.aduerſus Auic.in.2.phy.cõ.22. Via aũt qua ꝓceſſit Auicẽna in ꝓbãdo primũ pricipiũ
eſt uia loquẽtiũ:& ulter ſermo eius ſemp reperit medius iter Peripateticos & loquẽtes.Et aduer
te ꝙ hoc cõtingit nr̃is Latinis doctoribus,q multas ↄcluſiões creditas conãtur ſuſtinere cũ prici-
piis naturalibus,& multas naturales cũ principiis creditis:ita ꝙ illud qđ ꝓuenit nõ eſt neq; theo-
logia,neq; philoſophia. Aĩaduertant bene & cõſiderẽt Deũ nõ indigere noſtro mẽdacio.ut aſſerit
beatus Aug.nec fides Chr̃i fundat in principiis Ariſto.ſed à lumine ſpũs ſancti habet euidẽtiã,q
Trãſlationum diuerſitas. nec fallit,nec fallere põt.¶ Alia cauſa eſt diuerſitas trãſlationũ.hãc cãm tangit Cõmẽ.3.cœli.cõm.
35.ubi inqt.Et hæc intẽtio eſt difficilis ad intelligẽdũ ex iſta trãſlatione quã mõ habemus:& forte
diminutio cecidit in hac trãſlatione à trãſlatore.Nos enim nõ habemus niſi trãſlationẽ Alchiadi,
trãſlationes uero ueriores ſunt Iſaach.Et inde ſcire potes q̃re Cõmẽ.magis erret in expõne libri
de cœlo,q̃ in aliis locis,hoc aũt maxime ↄtingit Latinis nr̃is,qui ſtuduerũt nr̃is tẽporibus ſeq trã-
ſlationes Theodori,Argyropili,& aliorũ:qui conati ſunt nõ reddere uerbũ uerbo,ſed ſolũ iuxta
In principio. ſenſum.¶ Aĩaduertant aũt ſnĩam peritiſſimi Latinorũ ſeuerini Boetii,ſcribit enĩ. In principio li-
bri p̃dicamentorũ ꝙ in his ſcriptis in qbus rerũ cognitio q̃ritur,nõ luculẽtæ oĩonis lepos, ſed in-
corrupta ueritas exprimẽda eſt.Et in libro de diſciplina ſcholaſtica ſcribit de ſuis tranſlationibus
in Ariſto. Ariſtotelis quoq; tota ſuccincta breuitas,licet uoce tedioſa,nõ tñ infructuoſa:malui enĩ
potius fideli deſeruire trãſlationi,q̃ arrogãtiæ rep̃hendi temeritate. Vtinã & iſti hoc ꝑpendiſſent.
Legimus apud Alexãdrũ,& Auer.ſæpenumero in ſciẽtiis demõſtratiuis nõ uſitari debere uerba
ſynonyma:qa ſicut nihil ocioſum eſt in natura,eodẽ mõ nihil ocioſum eẽ debet in ſciẽtiis de na-
tura rerũ ↄſiderãtibus unde Auer.1.de genera.cõ.38.Primus magiſter creditur nihil dixiſſe ſine
forti ꝓbatione.&.1.phyſi.cõ.35.inqt.Et uide qũo eſt ſermo hoĩs huius breuis , & forte ita eſt de
Tex.cõmen. quolibet uerbo eius.¶ Amplius Ariſt.ĩ.2.poſte.ſcribit nõ eẽ diffiniẽdũ ꝑ metaphoras. Vnde ſępe
taxat Platonem,& antiquos,qui utebant ſermonibus metaphoricis.Et uidemus antiquos expo-
ſitores,ut Alexãdrũ,Themiſtiũ,Porphyriũ,Iamblicũ,Sirianũ,Ammonium, Ioan.grammaticum,
Simplicium,Auerroẽ.Ex latinis aũt expoſitoribus Albertũ cognomẽto magnum, diuũ Thomã,
& Egidium romanũ,ſingula uerba Ariſt.põderare,uſq; ad minimas ꝑticulas,ſicut ſunt ↄiunctio-
nes,& id genus,tanq̃ mirabili q̃dam arte,& ſupra humanũ ingenium doctrina eius in indiuiſibili
conſtituta eſſe uideatur,ut nihil addi,nihilq; detrahi poſſit.Et quod ualde admiratione dignum
eſt plerumq; euenit, in auſcultatoriis præcipue ſcriptis eius, ꝙ unamet oratio uarios , & ſub-
tiles, & admirabiles continet ſenſus . Mos enim eſt ſapientum,ut ait Linconienſis, uerba one-
rare ſententiis. O temerariam & maniacam,ni fallor,confidentiam hominum noſtræ tempeſta-
tis,q perſuadẽt ſenſa Ariſtote.penetrare,& addũt multa uerba,& coloribus rhetoricis ac fucatis,
& metaphoricis ſinceritatẽ & ſeriẽ textus non cõuertũt:ſed ꝑuertunt, & funditus deſtruũt.Non
ſtudio cõtradicendi iſta ſcribo,ſed ꝓpter amorẽ ueritatis,ſicut Philoſophũ decet ingenuũ.Et cõ-
ſulo illis,q ingenue philoſophari deſiderãt, ut linguã græcam addiſcãt: quia ꝑcipient me dixiſſe
ueritatem,cũ utilitate quã cõſequent.Si uero hoc aliqs conſequi nõ poterit,cõſulo ut tranſlatio-
nes Boetii & antiquas imitetur:quia ſunt magis fideles , & expoſitores græcos p̃cipue imitẽtur:
poſtea ex arabibus Auerroẽ,ex Latinis Albertum,diuum Thomam,& Egidiũ romanũ.

Cauſæ generationis ſunt duæ,motor & materia.primo de generatione.cõm.14.¶ Vbi animaduer-
tẽdum,ꝙ eſt differentia inter principium,& cauſam,ut patet in.5.primæ philoſophię.tex.cõm.1.
Omnis enim cauſa principium , ſed non conuertitur: licet igitur principia generationis ſint tria,
materia,forma,& priuatio cauſæ tamẽ generationis ſunt duæ tãtum,materia uidelicet & motor.
Et hoc uolui dicere in concordãtiis quas edidi dum iunior eſſem.

Cauſa æquiuoce dicit de cauſa agente & fine.primo de generatione.cõmen.55.

Cauſa agens differt à forma : quia cum agens fuerit fiet aliquid in patiente: ſed cum forma fuerit
nihil fiet in patiente.ſupra.

Cauſa materialis recipit cõtingentia.2.de generatione.cõmen.51.

Cauſa cõtinuitatis generationis & corruptionis eſt primus motus:ſed cã generatiõis & corruptio-

nis eſt motus planetarũ in orbe decliui.2.de genera.tex.cõ.56.idẽ.12.meta.tex.cõ.33.
Cauſa & principiũ multipliciter dicũtur.2.de anima.cõ.36.idem.5.meta.in principio.
Cauſa ipſius eſſe omnibus ſpecies eſt.2.de anima.tex.comen.37.idem Cõmentator.ibidem cõmen. 36.& textu.ex quo patet ꝙ eſſe eſt effectus formæ.
Cauſas corporis generabilis & corruptibilis eaſdem eſſe impoſſibile eſt.primo cap.de ſubſtãtia orbis.idem.3.cœli.61.&.3.metaphy.15.
Cauſæ remotæ enumerãtur in eo quod eſt per accidens Auer.3.metheo.cõ.primo.
Cauſæ rerum generabilium & corruptibilium,& uniuerſaliter,tranſmutabiliũ,ſunt corpora naturalia q̃ ſunt principia trãſmutationis in rebus ſenſibilibus.Contra Pla.primo meta.tex.cõ.31.& in 7.meta.à tex.cõmen.22.uſq; ad.31.ubi probat quod ideæ Plato.nihil poſſunt ad generationem.
Cauſa difficultatis in cognitione eſt duplex,uel ex nobis,uel ex rebus ipſis.2.metaphy.tex.cõmen. primi.quicquid dicat Scotus in hoc.
Cauſæ entium non ſunt infinitæ,neq; ſm rectitudinem,neq; ſm ſpeciem.ſupra.tex.cõmen.5.
Cauſarũ q̃tuor uniuerſalis ↄſideratio,inquãtũ cauſæ ſunt,eſt primæ philoſophiæ.2.meta.cõ.6.
Cauſæ mouentes ſunt ſm triplicem diſpoſitionem:inueniuntur nãq; in eis principium/medium/ & poſtremum.2.met.tex.cõmen.6.idem.8.phyſi.tex.cõmen.37.
Cauſæ mouentes differunt à cauſis materialibus in hoc ꝙ in cauſis mouentibus eſt per ſe notum ꝙ habent ultimum,& eſt quæſitum utrum habeant primum à ſuperiori. ſed in cauſis materialibus eſt econuerſo,quia eſt notum ꝙ habent principiũ à ſuperiori, ſed eſt quæſitum utrum habeant ultimũ ab inferiori.2.metaphy.cõmen.7.
Cauſæ omnes exiſtentes in re ſunt propter finem,agens/materia/& forma.in habentibus agens/aut materiam/aut formã.2.metaphy.cõmen.8.uide.2.phy.tex.cõ.89.
Cauſæ finalis deſcriptio eſt,ut non ſit propter aliã cauſam.2.meta.cõmen.8.
Cauſę diuerſorum generum ſunt diuerſę.3.meta.cõmẽ.2.idem primo meta.cõmen.19.22.&.10.& 2.cœli.cõmen.59.&.3.cœli.61.
Cauſa quælibet principium eſt.5.meta.tex.cõmen. primi.non tamen omne principium eſt cauſa: priuatio enim principium eſt/ſed non eſt cauſa.
Cauſe agentes in rebus naturalibus nõ ſunt extrinſecæ,ſicut ĩ artificialibus.Auer.in.5.meta.cõm.1. ¶ Pondera tamẽ quia uoluit ſaluare literã,q̃ erat mendoſa.uide in concordãtiis.
Cauſæ omnes nõ ſunt principia niſi propter primum principium,quod eſt cauſa finalis omnium entium.ſupra.idem.2.meta.tex.cõmen.4.
Cauſa multis modis dicitur.5.meta.tex.cõmen.2.
Cauſa ſibi inuicem cauſæ ſunt.ſupra.
Cauſæ plures non ſcd̃m accidens eiuſdem eſſe poſſunt.ſupra.
Cauſa eadem cõtrariorum eſſe poteſt diuerſimode ſe habens.ſupra.
Cauſę oẽs reducũtur in q̃tuor genera.5.meta.tex.cõ.3.idem.2.phy.tex.cõ.31.
Cauſæ aliæ remotæ aliæ ꝓpinquæ.ubi Cõmen.5.meta.cõ.3. dicit ꝙ iſta diſtinctio nõ ſolũ inuenit in cã effciẽte & formali,de qbus Ariſt.ibi exẽplum appoſuit:uerũ etiam in cã finali & materiali.
Cauſarum q̃dam ſunt p ſe,& quædã per accidẽs.5.meta.tex.cõmen.3.
Cauſarum per accidens,quædam propinquæ/& quædam remotæ.ſupra.
Cauſarum quędam uniuerſales/quædam propriæ.ſupra.
Cauſarum quædam actu,& quædam potentia.ſupra.&.2.phy.tex.cõmen.38.
Cauſarum quædam cum cõplexione/quædam ſine.5.met.tex.cõmen.3.
Cauſa in actu ſimul eſt cum cauſato.ibidem.
Cauſa alia eſt ultima in eſſe,& eſt cauſa remota:alia eſt ultima in quęſtione,& eſt cauſa ꝓpinqua.2. phyſi.cõm.38.ita etiam notat ibi lucidiſſimus Themiſtius.
Cauſæ p accidẽs ſunt effectuũ p accidẽs,& ſunt infinitæ.6.met.tex.cõ.5.idẽ.2.phy.50.&.53.
Cauſa rerum quæ ſunt per accidens eſt cauſa rerũ quæ ſunt in maiori parte,& nulla alia cauſa eſſe poteſt preter iſtam.6.meta.cõmen.5.uide.2.phyſi.cõmen.48.contra Auicen.
Cauſa agẽs maxiẽ q̃rit in rebus generabilibus & corruptibilibus.7.meta.cõ.59.&.4.cœli.cõmen.1. uide idem contra Auicen.in.12.metaphy.cõmen.44.¶ Et nota ꝙ loquitur de uero agente: actio enim fit merito contrarietatis,& contrarietas non eſt in rebus æternis.& illo modo Cõmen.negauit agens in ſempiternis ſubſtãtiis,bñ tñ cõceſſit cãlitatẽ cãę efficiẽtis ab ęterno,ut alibi ꝓbaui.
Cauſas ꝓximas uniuſcuiuſq; dicere oportet.8.meta.tex.cõ.12.idem.2.phyſi.tex.cõmen.38.

Cauſa propter quam eſt forma.ſ.finis,multum intrat diffinitiones perfectas,quæ dicũtur tráſmutare demonſtrationes in ſitu.8.metaphy.c.13.

Cauſæ apud Ariſtotelicos ſunt efficientes & fines,cõcauſæ uero ſunt materia & forma.Cauſis Pla. addidit exemplarem,cõcauſis uero efficialé ſeu inſtrumentariá.Simp.in prologo phyſi.

Cauſa diuiditur ſicut & ens.nam ſicut ens aliud ſecundum ſe aliud ſecũdum accidens, ſic & cauſa 11.metaphyſi.cap̃.7.& ſecundo phyſi.tex.cõmen.50.

Cauſæ p accidés nõ ſunt priores cauſis p ſe.2.phy.tex.cõ.66.& in.11.metaphy.cap̃.7.in fine.

Cauſa per accidens eſt incerta humanæ cognitioni.11.meta.cap̃.7.&.2.phy.tex.cõmen.47.

Cauſa prima omniũ quæ fiunt intentio actionis eſt, ut ait Plato Galenus lib 6.de utilita.parti.cap̃. 12.Et iſtam cauſam idem Plato diuinam ſpeciem cauſæ nominabat. ut patet ibidem.cap̃.13.& eſt cauſa finalis.ita etiam Ariſto. primo phy.&.2.

Cauſa formalis/finalis/& mouens.ſunt idem ſecundum ſubiectum,& differunt ſecũdum modum 12.metaphy.cõmen.6.&.10.meta.cõmen.7.

Cauſa prima formalis & finalis à diuino cõſideraẽ, ſed materialis & moués à naturali.12.met.cõ.6. ⁊ Duo enim prima genera cãrum à diuino,& duo reliq̃ à naturali cõſideranẽ,ut alias declaraui. Vnde Cõmen.cõ.6.iſto modo dicit dictũ Alexã.ueritaté habere,dũ dixit ꝙ primus Philoſophus habet demõſtrare principia entiũ,& ꝙ talia principia naturalis ponit ea poſitione uidelicet quod ſunt intelligenda principia quæ ſunt cauſa formalis & finalis,ſed prima materia & primũ moués ſunt naturalia,& à naturali habẽt demõſtrari.pro quo uide etiá primo phy.cõmen. ultimo.cõtra Auicen.&.2.phyſi.cõmen.22.&.26.& in.8.phyſi.cõmen.3.

Cauſa agens & mouens differunt à cauſa formali,quia præcedit cauſatum,ſed formalis & materialis ſunt ſimul.12.metaphyſi.tex.cõmen.16.

Cauſæ aut ſunt conuenientes in ſpecie & differunt numero,aut conueniunt in genere & differunt ſpecie:aut cõueniẽtes in genere dicto ſm ꝓportionem,& diuerſæ in uero genere,ſicut cauſæ ſubſtantiarum differunt à cauſis quantitatis/& qualitatis.12.metaphy.cõmen.27.

Cauſæ rerum genere differentium genere differũt,& cauſæ rerum differẽtium ſpecie differũt ſpecie,& cauſæ rerum differentium numero differunt numero.12.metaphy.tex.cõmen.28.

Cauſæ in ſubſtantia æterna inueniuntur ſecũdum ſimilitudinem cum cauſis inuentis in ſubſtátia generabili & corruptibili.12.metaphy.cõmen.29.

Cauſa ſequitur cauſatũ quando cauſa eſt modo formæ uel modo finis:ſed non quando eſt cauſa modo agentis,quia poteſt inueniri cauſa agens ſine ſuo cauſato.ex lib.deſtruc.diſpu.3.in ſolutione.10.dubii.Vide in concordantiis nuper editis.

Cauſatum quodlibet eſt poſſibile eſſe,uera eſt de cauſato cõpoſito,non in cauſato æternali.Impoſſibile enim eſt inuenire compoſitum æternale,& ideo quodlibet poſſibile eſt nouum.ex libro de ſtruc.diſp.3.in ſoẽ.19.dub.ubi exp̃ſſe tenet Cõmẽ æternũ aliqd eẽ cauſatũ ſicut uides.

Cauſæ nomen diciẽ ęquiuoce de quatuor cauſis.ex diſpu.4.in ſolutione.2.dubii.

Cauſa prima non demonſtratur per uiam cauſæ & cauſati.ut Algazel & Auic.conantur probare. ex diſputatione.4.in ſolutione.2.dubii.

Cauſarum ĩfinitas apud Philoſophos quodámodo eſt neceſſaria & quodámodo eſt impoſſibilis. ibidem.& in ſolutione.4.dubii.

Cauſę natura & cauſati ĩpoſẽ eſt ꝙ ſit una & eadẽ,niſi in ꝑticularibus cãis.diſp.7.ĩ ſoẽ.ultimi dub.

Cauſarũ duæ cognitæ fuerũt ab antiqs,materialis & efficiẽs,ſed efficiẽs ĩ primis rebus:cá aũt formalis & finalis nõ fuit cognita uſq; ad tẽpora Socratis,ut.d. Ariſt.ex cõmẽto ſuꝑ primo de ꝑtibus aíaliũ.uide in.2.phy.cõ.9.authoritate Alex.Eſt ẽt ſnía Ariſto.in erroribus primi meta.tex.cõ.5.&.1. de partibus.cap̃.1.ſm tráſlationẽ Theodori,& eſt in fine cap̃.ubi.d.ꝙ cauſa quáobrẽ antiquiores illi authores non ad hunc uenerunt modum quod quid res eſſet,atq; ſubſtátiæ diffinitionem ipſam explicare haud quaq̃ ſolebát:Socratis uero tꝑibus uſus qdẽ diffiniẽdi ĩcreuit,ſed ĩdagatio rerũ naturaliũ deſiit.ná oẽ philoſophãdi ſtudiũ ad utilẽ uirtutẽ ciuilemq; uſum tráſlatũ eſt.

Cauſa quæ primo mouet,cui ratio ineſt,& forma ſemper melior eſt & magis diuina q̃ materia. in ſecũdo de generatione animalium in principio.idem.3.de anima.tex.cõmen.19.

Cauſa mouens & materia ſunt priores tẽpore ipſa forma & fine,ſed forma & finis ſunt priores diffinitiõe.Cõmẽ.in.2.de gene.aíaliũ.cap̃.2.in.7.pagina.uide ẽt in.2.de gene.& corru.cõmen.7.

Cauſa eſt ad cuius eſſe ſeqtur aliud ⁊ Vulgata eſt ꝓpõ,& uideẽ colligi poſſe ex.5.meta.tex.cõm.1. Oẽs cauſæ ſunt principia,nõ tamẽ oía principia ſunt cauſæ:ná priuatio eſt principiũ generationis

naturaliũ

naturaliũ/ſed cauſa minime. Sed eſt ꝓpoſitio quæ nõ habet ueritatẽ uniuerſalr̃/quia fallit in gene
re cauſæ materialis. nã prima materia eſt cauſa,& ad eius eſſe non ſequit̃ aliud/in hoc ſenſu/ꝙ ſit
cauſa eſſendi alterius,qa ſi eſt cauſa eſſendi/aut eſt reſpectu formę/aut reſpectu cõpoſiti:nõ reſpe
ctu formæ,qa.d. Auic.in.5.ſuæ meta.materia eſt materia formæ,ſed nõ eſt cauſa formæ, quia for
ma eſt natura ſimplex/nõ hñs materiã ex qua cõponat̃. tũc enĩ eſſet ꝓceſſus in ĩfinitũ. Sicut bene
deducit Ariſt.in.7.meta.tex.cõ.26.& infra.& tex.cõ.91.forma eſt cauſa materiæ,ſed nõ hæc cauſa
finis. Vnde iſta fuit opinio antiquorũ ponẽtiũ oĩa eſſe à caſu,& nihil eẽ ꝑpter finẽ,q aſſerebãt for/
mas ſequi materiã ex neceſſitate. ſicut notat Cõmẽ.in.2.phy.in cõmẽ.87. Hæc ẽt eſt cauſa cõpoſi
ti quo ad eſſe,qa ens & unũ cũ multipliciter dicãtur,qđ proprie eſt/actus eſt.2.de aĩa.tex.cõ.7.ubi
Themi.& Alex.notãt ꝙ à forma res hñt & eſſe/& unũ eſſe. Et ita notat Cõmẽta.in com̃. Amplius
Them̃.2.de aĩa.in principio.d.iſtã eſſe dr̃iam ĩter materiã & formã,qa à materia res hñt ut fiant,à
forma ut ſint. ¶ Amplius Cõmẽ.7.meta.cõ.37.exp̃ſſe.d.ꝙ materia cũ fuerit/non erit res cõpoſita
ex materia & forma,ſed forma exiſtẽte res erit. Et ideo ſi intelligat̃ materiã eẽ cãm ad cuius eẽ ſe/
quit̃ aliud,ita ꝙ ipſa ſit cauſa eſſendi uel formæ/uel formato/eſt ꝓpoſitio falſa:qa oẽ eſſe eſt à for/
ma,ut.d. Boetius in libro de unitate & uno. Quod ẽt Peripatetici deſcribẽtes dixerũt,eſſe eſt exi/
ſtẽtia formæ in materia. Si aũt ĩtelligat̃ arguẽdo à poſteriori & à ſigno,ſic bñ ualet. ſi materia eſt
igit̃ forma eſt,qa materia dicit̃ relatiue ad formã.2.phyſi.26. Et in hoc ſenſu ĩtelligit̃ dictũ Auer.
2.phyſi.cõmen.70.ubi.d ꝙ in quo eſt materia ſunt omnes cauſæ,quia non poteſt eſſe materia ſi/
ne forma.2.phyſi.cõmen.12.& forma non eſt in materia niſi agens ſit pręſens:ut.d.Cõmenta.in.1.
phyſi.cõmen.81. Et omne agens agit propter finem.ex.2.phyſi. & illo modo per uiam illationis
materia infert omnes cauſas,ſed illud non eſt per uiam cauſæ/ſed uiam ſigni. ¶ Licet igitur mate/
ria ſit cauſa cõpoſiti,qa partes ſubſtãtiæ ſunt ſubæ,tñ eſſe cõpoſiti/eſt à ſola forma/& unitas poſi/
tiua eiuſdẽ. Et iſta eſt uia oĩum ſapiẽtum Peripateticorũ,licet multi Latinorũ oppoſitũ teneãt, ut
formalizãtes & ſequaces eorũ. unde Com̃.2.de aĩa.cõ.8.exp̃ſſe.d.ꝙ indiuiduũ nõ eſt hoc niſi per
ſuã formã,nõ per ſuã materiã:materia enim nullum habet eẽ in actu in rebus naturalibus/ſm qđ
eſt materia,& eſſe in actu nõ eſt niſi formæ.& ita patet ꝙ eẽ actualis exiſtentiæ eſt effectus forma
lis formæ tm̃/& nõ materiæ,qa nihil dat qđ non habet,ſed materia nullũ eſſe actualis exiſtẽtię ha
bet ex ſe,ut patet per Cõmẽ.in p̃ſenti loco,& etiã.5.phyſi.cõmen.8. Cum eſſe primæ materiæ non
admiſcetur actus omnino. Dixit autem Cõmentator materiam ſecũdum ꝙ eſt materia nullũ ha/
bere eſſe in actu in rebus naturalibus,ad ſpecificãdum ipſam ut eſt ſubiectum:quia differẽtia eſt
inter materiam & ſubiectum apud Peripateticos,ut alias declaraui tibi.

Cauſa rei eſt dignior cauſato.2.phy.cõ.4.uide in Theorematibus qũo ſit ĩtelligẽda ꝓpoſitio.

Cęcus de coloribus diſputans/de nominibus rationem habebit,nihil tamen intelliget.2.phyſi.tex.
cõmen.6.idem primo poſteriorum.

Cęci & ſurdi à natiuitate ſunt pfectiores ſm uirtutes interiores,quia uirtutes interiores ſunt pfe/
ctiores apud quietẽ uirtutũ exteriorum. Et ſignũ eſt ꝙ in ꝓfunde cogitãtibus uirtutes ſenſibiles
cõtrahũtur interius,adeo ꝙ cõſeqtur ſomnus magnus.ex cõmẽto libri de diuinatiõe ſm qetẽ.

Cæcus & nõ uidẽs/qñ nõ uidet differũt:qa cęcus nõ habet potẽtiã uidẽdi,& clauſi oculi habent po
tẽtiam uidẽdi.9.meta.cõ.5.& elicit̃ ex textu iſta differẽtia ibi cũ dicit̃. Si igit̃ cęcũ eſt quod non
habet uiſum in tempore in quo debet habere uiſum,iidem erunt ceci & ſurdi in eadem die.

Cedens quodlibet aut non cedens diuiſibile eſt.3.cœli.tex.cõmen.11.& hoc patet ex diffinitioni/
bus eorum,ut dicit ibi Cõmentator in cõmento.

Cœlum habere locum latet.4.phy.cõ.32.& ibi uide cauſam.

Cœlum eẽ in loco p accidẽs diſplicet oĩbus expoſitoribus,authoritate Themi.4.phy.cõ.43.

Cœlum eſt fixũ ſm totũ & iſto mõ eſt qeſcens,& quies eius eſt pp quietẽ cẽtri.4.phy.cõ.43.

Cœlum mutat locum ſm totum quãtum ad formã,nõ ſcđm materiã.ſupra.&.6.phy.cõ.85.

Cœlum & anima ſunt in loco per accidens.4.phy.tex.cõmen.44.

Cœlum non habet qualitatem tangibilẽ.4.phy.cõmen.58.idem primo cœli.tex.cõmen.20,& infra.
& in primo & ſecundo cap.de ſubſtantia orbis.

Cœli potentia finita eſt ſm Ariſt. ut elicit̃ ex.2.de cœlo & mundo.Cõmen.8.phy.cõ.79.

Cœli ſubſtantia eſt p̃ter cõſiſtẽtias q̃ ſunt hic quędã natura prior & diuinior.1.cœli.tex.cõ.13.

Cœlũ nõ eſt corruptibile neq; cõſumptibile p ſenſum. & eſt ꝓpoſitio de illis de qbus dixit Albu/
maſar,q̃ nõ ducũt ad p̃mę certitudĩs ordinẽ ſed tñ nullus ſenſus ɔtradicit eis neq; rõ.1.cœli.cõ.15.

Cœlum eſt ſegregatum à corporibus quæ ſunt hic, tanto honorabiliorẽ habens naturam quanto

magis elongatum eſt ab his, quæ ſunt hic. primo cœli. tex. cōmen. 16.

Cœlum aliq̃ opinati ſunt eſſe primā cām, & iſti dixerunt ſimpliciter. i. oībus modis ꝙ ſit ingenerabile. Aliqui uero opinati ſunt ipm̄ eſſe reatū à prima cā, & iſti dixerūt ꝙ non ſit generabile ab aliquo. i. tanq̃ ex ſubiecto, & iſtū modū generationis, q ſit per alterationem paſſiuā, uult Ariſt. remouere à corpore cœleſti. Com̄. in primo cœli. cō. 20. ¶ Ex quo patet cōtra Grego. arimineñ. & ↄtra Ioānem de baccone, qui tenēt in. 2. ſn̄iarum ad mentē Ariſt. & Auer. æterna nō habere cām efficientem. Vide aperte in libro deſtruc. diſpu. 3. in ſolōne. 18. dubii. uerſus finē. ubi expſſe. d. ꝙ in hoc genere entiū illud quod dat finē entibus dat etiam formā: & illud quod dat formā eſt agēs, ergo illud quod dat finē huic eſſe eſt agens. Apparet iccirco ꝙ primum principiū eſt oīum iſtorū principium. ſ. agens, & forma, & finis. Conſimile habet in. 2. cap̄. libri de ſubſtātia orbis.

Cœlum hebet alterationē, quæ non eſt paſſiua, quia alteratio, quę eſt illuminatio, nō eſt impoſſibilis in eo. primo cœli. cōmen. 20. idem in. 2. cap̄. de ſubſtantia orbis.

Cœlum ex primo naturę conſilio eſt ingenerabile & incorruptibile: ex. 2. uero conſilio natura nō fecit ei contrarium. primo cœli. cōmen. 20. & elicitur ex textu.

Cœlum non eſt cōpoſitum ex materia & forma ſicut quatuor corpora ſimplicia. ſupra. idem. 2. ca. de ſubſtantia orbis. &. 8. meta. cōmen. 12. &. 12. meta. cōmen. 10.

Cœlum non eſt graue neq; leue. primo cœli. tex cō. 17. & infra. ¶ Quod nō eſt intelligendū ut ſimplex priuatio, ſicut dū dicit̃ ꝙ lapis non eſt cæcus neq; uidēs, ſed affirmatiōis uim ſermo obtinet. Cōmentator in paraphraſi ſuper primo cœli in ſumma. 5. & primo cœli. cōmen. 17.

Cœlum ſimplex eſt, & nō cōpoſitū ex materia & forma, ſed ueluti ad formas abſtractas materia in actu, magiſq; ſimile materiæ quā formæ, licet neutri horū ſimilitudinē obtineat: adumbrat enim materiā, tum qa ſenſibile, tum qa potētiam habet ad ubi, tum qa eſt corpus. aſſimilat̃ autē formæ quia exiſtētiā poſſidet actu, eiuſdēq; ſuba non in potētia eſt. Auer. ſentētia in paraphraſi primi de cœlo & mūdo, in ſumma. 6. iuxta principiū. ¶ Iſta fuit antiq̃ Peripateticorū ſentētia, & Themiſtius in. 3. phyſi. q fuit abbreuiator Alexandri, ponit eā in expoſitione. 3. tex. Vbi Philoſophus ponit diuiſionē entis ꝑ actum tm̄, & per actū permixtū potētiæ ut habet litera antiq̃. inquit enim. Ex entibus habētur q̃dam tantū actu, q̃lia ſunt prima illa ſummaq;, motus & materię prorſus īmunia, quę nec alterari nec fieri pn̄t diuerſa qua ſunt: ſed ſemꝑ eodē modo & ſui paria & ſui ſimilia inueniuntur, generis planc ſui naturæq; tenaciſſima. Quædā cū actu potentiā iunctam fuerūt, qualia ſunt ea q̃ ex materia exiſtunt & forma. actu ſunt, qa formā intra ſe tenēt: poteſtate, quia pn̄t aliam formam ꝑ reciprocationē & ſucceſſionē induere. Sed æthereū corpus ui ſuę naturę ſolo actu eſt, quia neq̃t de forma & ſpē ſua mutari. particeps tamē quodāmodo eſt potētię, q̃tenus in loco mouetur, quia ubiq; ſimul totū eſſe nō poſſit. Et hanc etiā ſn̄iam uerbotenus imitat̃ Simplici. ibidē. Ex his uerbis ſoluitur Achilles diui Thomæ in primo cœli. in lectione. 6. in expoſitiōe tex. 20. Inquit enim ꝙ cū cœlum ſit quodā actu ens, alioquin non ageret in hęc inferiora: oē autē quod eſt actu ens, uel eſt actus, uel eſt habens actū. Non poteſt autē dici ꝙ corpus cœleſte ſit actus. quia ſic eſſet forma ſubſiſtēs, & eſſet aliquod intellectū in actu, nō autē ſenſu apꝓhenſum, & ideo oportet in corpore cœleſti ponere aliqđ ſubiectū ſuæ actualitati. Dicimus pro Auerrois opiniōe, quā ſine dubio credimus fuiſſe ex mente Ariſto. ꝙ in hac rōne uidet̃ duplex eſſe peccatū. primo q̃dem ex æquiuocatiōe cœli: tum etiā quia argumentū eſt ab inſufficiētī: unde cœlū quādoq; ſumit̃ ut eſt quodā animal motū ex ſe, & illo mō dicitur eſſe cōpoſitū, ex duabus naturis uidelicet natura mouente & natura mota. Et iſto modo ſumpſit Cōmen. cœlū in primo libro de ſubſtātia orbis. & ſic dicit̃ eſſe in actu, & dicit̃ agere in hęc inferiora. nam ſm̄ Philoſophos cœlum non agit niſi lumīe & motu, & in huiuſmodi diſpoſitionibus eſt ↄſtitutū per ipſam intelligentiā, quia primitus intelligitur ſibi aduenire ſm̄ naturę ordinem, q̃ dimenſiones aut alia accidētia. Alio mō ſumit̃ cœlum circūſcripta intelligentia, & tunc ſi q̃ras utrū ſit ens aliquod actu, reſpondeo ꝙ eſt quodā ens ſimplex, & eſt materia, q̃ materia eſt materia in actu, ꝓ quāto ſuba eius non eſt in potētia ad tranſmutationem ſubſtantialē, ſicut eſt prima materia. Dicit enim Cōmen. in ultimo cap̄. libri de ſubſtātia orbis, ꝙ materia habet gradus, ſicut & potētia etiā habet gradus. tamē cœlū circūſcripta intelligentia nō eſt ens in actu, qđ agere poſſit aut alterare ipſa inferiora niſi potētia remota: qa circūſcripta intelligentia ꝑ rationē, nō intelligit̃ remanere cū diſpoſitionibus ex q̃bus prouenit alteratio ab eo in hoc mūdo inferiori: motus enim tūc ſibi nō ineſſet, qui eſt tanq̃ uita oīum natura cōſtantium. Cœlum igitur ꝓ orbe, nō eſt ſubſtantia cōpoſita ex materia & forma, qa eſſet corruptibile. nec eſt forma, qa formę nō eſt moueri, ſed mouere potius. Vnde ipſe. 9. primæ philoſophiæ. com̄. 17. nihil

Digreſſio qualiter mā cœli ſit in actu.

prohibet

prohibet ut cœlũ ſit materia, ſed prohibet ut ſit forma; nec etiã eſt materia in potẽtia, q̃ uidelicet eſt in potẽtia ad generationẽ & corruptionẽ, qa hoc cõpetit primæ materiæ/q̃ eſt in corporibus generabilibus & corruptibilibus. hoc enim eſt ſibi propriũ & inſeparabile, ut teſtat̃ Cõm. primo cœli. cõ. 20. ſed eſt materia in actu, in qua ſolũ fundat̃ potẽtia ad ubi tãtum. Vnde recte. d. Cõmẽ. ꝙ orbis eſt ad ſimilitudinẽ formę quodãmõ, & quodãmodo eſt ad ſimilitudinẽ materię, & ex cõſequẽti quodãmõ eſt in actu/& quodãmõ in potẽtia/ut patet ex uerbis eius in ꝑfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet ſolõ cõtradictionis in cõ. 95. & in paraphraſi, qa ibi dicit ꝙ cœlũ pro orbe eſt natura neutra/& non exiſtẽs per ſe in actu, ſed eſt materia formæ corpis cœleſtis. In paraphraſi aũt. d. ꝙ habet exiſtentiã in actu, patet qa eſt in actu, nõ quãto ſua ſubſtãtia nõ eſt in potentia ad generationẽ ſicut prima materia, qa eſt in altiori gradu, ſed nõ eſt in actu. 2. niſi ꝑ intelligentiam, ut ipſemet ſeipm̃ ibi declarat. Et ex hoc patet etiã ſolutio ad argumentũ Ioan. grãmatici qui etiam credidit in hoc demõſtraſſe. Inquit enĩ ꝙ ſi cœlũ non habet talẽ materiã ſicut iſta corpora, ſed ipm̃ eſt cõpoſitũ ex materia alterius rationis, aut ſi ipſum eſt materia alterius rationis à materia iſtorũ inferiorũ, tunc talis materia adhuc eſſet cõpoſita, qa haberet aliqđ cõe in quo cõueniret cum prima materia, & aliqđ per quod differret ab ea. Diuus aũt Thomas uolens ſoluere hoc argumẽtũ in ꝑallegato loco loco. d. ꝙ iſta differẽtia inter materiã generabiliũ & inter materiã cœleſtium corporũ nõ eſt per aliquã cõpoſitionẽ/ſed ſolũ per habitudines ad diuerſas formas. Sed in ueritate iſta ſolutio nõ uidet̃ ſatiſfacere qa ſubſtãtia materiæ primæ/& ſuba materiæ cœli/natura ꝑcedũt ſuas habitudines, & in illo priori ſunt adhuc duæ naturæ diſtinctæ, cõceſſum eſt enĩ ſubſtantiã ꝑcedere oẽ accidens natura tẽpore & diffinitiõe. ex. 7. metaphyſi. tex. c. 4. Amplius Ariſt. 1. ethico. cap̃ 7. qđ per ſe eſt, atq; ſuba eſt prius natura q̃ id qđ ad aliqd eſt. nã id tãquã adiacẽs quodam/& accidẽs ſubæ uidet̃ eẽ. Et ideo aliter reſpõdeo ꝙ nõ eſt uniuerſal̃r uerũ ꝙ qcqd diſtiguit̃ ab alio/per formã diſtinguat̃: ſed bene hoc eſt in cõpoſitis, fallit aũt in ſimplicibus: ſimplicia enim ſeipſis diſtinguuntur. Vnde materia prima & orbis/circũſcriptis oĩbus habitudinibus ad ſuas formas, adhuc diſtincta ſunt. ⁋ Amplius aũt ſcire debes nõ oẽm differẽtiã eſſe ſm̃ ſpẽm: illa enĩ bene à forma ꝑficiſcit̃: ſed eſt etiã differẽtia ſm̃ magis & minus: Et ſi dico ꝙ materia analogũ quodam eſt, in quo analogant̃ plures modi materierũ, & in ſupremo gradu materiæ corporalis/ĩ extremo intenſiori & ꝑfectiori eſt orbis, qui dicit̃ materia in actu: in extremo autẽ inferiori & impfectiori eſt prima materia, & in medio ſunt gradus etiã. Vnde Auer. in. 2. cap̃ de ſubſtantia orbis/inqt. Neceſſe eſt ut corpus cœleſte ſit matẽria aĩaliũ cœleſtiũ quæ mouent̃ circulariter ex ſe, & ut ſit perfectius cæteris modis materiæ. & reddit cãm dicens. Nõ enim eſt in eo de potentiis niſi potentia ad ubi tantum. & hoc conſonat cum his, quę dixit in ultimo capitulo, ꝙ materia habet gradus, & potentia ſimiliter. Vnde etiam Alexander in libro naturaliũ q̃ſtionum plerũq; dicit ꝙ non omne qđ ab alio diuerſum eſt/per differẽtiam dicatur eſſe diuerſum. Et ſic patet ſolõ ſm̃ Peripateticos.

Cœlum eſt ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea. primo cœli. cõmen. 22. idem. 8. phyſi. cõmen. 15. & in principio libri metheororum.

Cœlum impoſſibile eſt ut ſit ſemper mobile per ſe niſi per principiũ extrinſecũ non corporeũ, neq; ut ſit uirtus in corpore. primo cœli. cõmen. 22. idem. 3. cap̃ de ſubſtantia orbis.

Cœlum non eſt cõtrarium elementis, quia tũc corrumperet ipſa, ſed apparet cõtrarium qa conſeruat ipſa/& continet ipſa/& uniuerſaliter eſt in eis quaſi forma. primo cœli cõmen. 24.

Cœlũ ſi eẽt cõtrariũ elemẽtis ſtatim totus mũdus corrũperet̃. 1. cœli. cõ. 26. idẽ Ariſt. 1. metheo.

Cœlum non mutat locum ſecũdum ſe totum numero/ſed ſecũdum formam. 1. cœli. cõmen. 31. idẽ 4. phyſi. cõmen. 43. & 45. & 6. phyſi. cõmen. 85. & 8. phyſi. cõmen. 76.

Cœlum in lingua græcorum dicitur tribus modis, aut de toto mundo/aut de toto corpore rotundo/aut de orbe ſupmo. primo cœli. cõmen. 55. idem tex. cõmen. 76 & 96.

Cœlum eſt ſenſibile per materiam, & intelligibile per formam. ſupra. cõmen. 92.

Cœlum dicit formam, hoc cœlum uero materiam. ſupra. & cõmen. 95.

Cœlum eſt compoſitum ex materia/ſicut & alia corpora. ſupra. tex. cõmen. 95. ⁋ Vbi aduerte, ut notat Alexan. Simpli. & Auer. ꝙ ſumitur cœlum pro toto mundo.

Cœlum quod eſt corpus neutrum/nõ eſt compoſitum ex materia ſicut reliqua, & eſt quaſi forma reſpectu mundi, & quatuor elemẽta ſunt quaſi materia. 1. cœli. cõmen. 95. & 24.

Cœlum eſt natura neutra non exiſtens per ſe in actu, ſed eſt materia formę corporis cœleſtis, quæ eſt in actu. ſupra. cõmen. 95. uide in concordantiis.

Cœlum cũ ſit materia non cõpoſita/non habet formã ita ut ſit intellecta, ſed eſt una numero indi/

uiduata per ſe,& eſt intellecta p reſpectũ ad aliud/ut eſt materia cõmunis.ſupra.cõmen.95.
Cœlum & eum qui ſurſum eſt locum antiqui aliis attribuunt,ueluti exiſtens ſolum ĩmortale. ſe/cundo cœli.tex.cõmen.2.idem primo cœli.tex.cõmen.22.96.&.100.
Cœlũ ĩgenerabile eſt & ĩcorruptibile adhuc & ĩpaſſibile oĩs mortalis difficultatis ẽ.2.cœli.te.cõ.3.
Cœlum nõ habet motũ naturalẽ aliurn à motu uoluntario.ſupra.cõmen.3.
Cœlum non eſt graue neq; leue,ſed qui diceret ipſum eſſe leue melius diceret q̃ qui dicit ipſum eẽ graue.ſupra cõmen.4.
Cœli motus nõ eſt ab aĩa cogẽte manere ſempiternũ.2.cœli.tex.cõ.6.⁋Iſte locus fuit cauſa erroris Ioãnis grãmatici,q uidẽs Ariſt.cõtradicere in hoc:tenuit Ariſt.tenuiſſe cœlũ nõ eẽ aĩatũ.ut tentat Simpli.in.1.cœli.Sed nõ aĩaduertit q; antiq ponebãt cœlũ hr̃e cõtrariũ,& de ſe eſſe ad corruptibi/le,ſed aĩa erat cauſa ſuæ permanẽtię.& ad hũc ſenſum Ariſto.negat cœlũ eẽ ab aĩa cogẽte ĩpm manere ſempiternũ.& hoc ẽt habet̃ ex textu:qa tũc illa aĩa nõ eſſet beata,qa eẽt cũ labore & triſtitia. unde Cõmẽ.in cõm.6.inqt.Et hæc cõtradictio intrat eos q ponunt hoc corpus hr̃e contrariũ mo tui aĩę,ſed qđ Ariſto.tenuerit corpora cœleſtia aĩata aĩa intellectuali,quæ non mouet cũ labore & pena demonſtratum eſt in.8.phyſi.&.2.cœli eſt authoritas exp̃ſſa Philoſophi.in tex.cõ.60.
Cœlũ etſi nequaq̃ incipiat moueri,ſi tñ ĩcepiſſet neceſſario hr̃ prĩcipiũ unde ĩcepiſſet.2. cœli.te.cõ. 13.uide in cõcordãtiis pp manifeſtã ɔtradictionẽ ex.76.tex.8.phy.& ex tex.cõ.100.p̃mi de cœlo.
Cœlũ cũ corpus finitum ſit/neceſſario potẽtiã finitã habet.quapp Alexãder dicit ĩpm ex ſe corru/ptibile eſſe,incorruptibile uero eſſe propter infinitam potentiam mouẽtem ipſum.& Auicẽ. ſecutus eſt eum in hoc.Cõmentator in paraphraſi primi de cœlo.in ultimo cap̃.idem.8.phyſi.com̃. 79.& in.12.metaphy.cõmen.41.&.2.cœli.cõmen.71.& in tertio cap̃.de ſubſtantia orbis.
Cœli motus etſi circularis ſit,poteſt tamen excogitari in eo principium & finis ex parte motoris. Cõmentator in paraphraſi ſecũdi de cœlo.ſumma ſecũda.quęſito primo.
Cœli motus primaria ĩtẽtiõe fit ſuper orizõta ſuperius.i.ſup terrã habitabilẽ:& ſecundaria intẽtione fit ſuper orizõtem occidentis,ut iterum redeat.Cõmẽtator ubi ſupra.&.2.cœli.cõ.14 &.15.
Cœli dextrum & ſiniſtrum & aliæ differentiæ reperiuntur in cœlo in ordine ad intentionem uir/tutis motricis cœli.Auer.pulchre & lucidiſſime.ubi ſupra.
Cœlum habere dextrũ & ſiniſtrũ cõſimili mõ eſt ĩtelligẽdũ ſicut dictũ Philoſophi in.8.de phyſico auditu,ubi fuit dictũ q; mouens orbẽ eſt in maximo circulo.Pręter hoc,qa ibi oſtẽdit circulũ in quo apparet potẽtia motoris:in ſcđo uero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouẽdi.Idem in.2.cœli.cõmẽ.15.& in paraphraſi ubi ſupra.uide in concordantiis.
Cœli accidentia magis ſunt remota à cognitione noſtra q̃ ipſa corpora cœleſtia ſint remota à nobis ſecundum ſitum.2.cœli.tex.cõmen.17.
Cœlum eſt quodam corpus diuinum.ibidem.
Cœlum habet melius & maius bonũ.ex.2.cœli.tex.cõ.34.& ibidẽ cõ 15.⁋Vbi infert q; ,ppter hoc non ſequit̃ ut ſit cõpoſitũ ex uirtutibus cõtrariis.ſtellæ enim ſunt nobiliores partes cœli.
Cœlum nõ recipit motũ rectum/neq; naturalr̃/neq; uiolẽter:nã ſi reciperet eum uiolẽter,reciperet eum naturaliter.2.cœli com̃.46.uide pro hoc primo cœli.cõmen.14.
Cœlũ nõ recipit diuiſiõem,qa ſi recipet diuiſionẽ recipet ẽt corruptionẽ.ſupra.cõ.46.& te.cõ.47. ⁋Hic tollitur q; diuiſio atteſtatur corruptioni/& eſt uia ad corruptionem.
Cœlum primum quod mouetur motu diurno/ acquirit ſuam nobilitatẽ una actione,quia eſt no/bilius eorum quæ mouentur.2.cœli.cõmen.62.
Cœlũ totũ eſt ſicut unũ aĩal,ſed nõ eſt unũ animal q̃ſi ligatũ multis ligamẽtis,ſicut aĩal diſſimiliũ partiũ,ſed eſt ligatũ prima potẽtia ſpirituali diffuſa in ſuo toto,q̃ non diuidit̃ in aliis orbibus niſi quia primo diuidit̃ in primo orbe:ſicut potẽtia mouẽs aĩal nõ diuidit̃ in aliis mẽbris,niſi qa pri/mo diuidit̃ in corde.& ſic intelligitur q; primus orbis mouet alios orbes.ſ.ſicut dicit̃ q; nobilius mouet totũ.2.cœli.cõ.71.idem.12.meta.cõmen.44.&.2.cœli.cõmen.42.
Cœlũ inquantũ mouet̃ p ſe/& inquãtum eſt aĩal/neceſſe eſt ut habeat figuram.3.cœli.cõ.45.
Cœlum quare melius eſt ut moueat̃ q̃ quieſcat,& quare circulariter magis q̃ recte,eſt quæſtio propria primæ philoſophiæ.primo de anima.cõ.51.uide in concordantiis.
Cœlum nunq̃ inuenitur diaphanum in potẽtia,quia natura cœleſtis ſemper ĩuenitur illuminata. 2.de anima.tex.cõmen.69.& cõmen.71.

Q đ ĩtelligẽtia nõ eſt forma formalr̃ dans eẽ cœlo.ex ũ/bis Auer.

Cœlum nõ recipit primo dimenſiões ante formã, qa tunc forma eius diuideret̃ ad eius diuiſionẽ. primo cap̃.de ſuba orbis.&.2.cœli.cõmẽ.3.⁋Ex hoc aliq accipiũt intelligentiã eſſe formã formalr̃

dantem

dantem eē orbi qa ſi ſolū aſſiſteret orbi,iſta cōſequētia nullius eſſet roboris,qa forma aſſiſtēs dato ꝙ uniaꝉ orbi quāto,non ꝓpter hoc ſequiꝉ ꝙ diuidereꝉ ad orbis diuiſionē,ſicut patet de nauta & naui.Dicimus nos ꝙ opinio Auer.eſt ibi/ꝙ aliter eſt unio & cōpoſitio in iſtis generabilibus,aliter in æternis.in iſtis enī forma uniꝉ mediātibus dimēſionibus interminatis,& ideo iſtę ſunt extenſę ad extēſionē ſubti.unde q̄cūq; forma ſic uniꝉ eſt diuiſibilis & materialis.Et ex hoc ſeqtur ꝙ ſi in/telligentia uniꝉ mediāte dimēſione interminata, ſequereꝉ ꝙ eſſet de ordine formarū materialiū. Ad obſeruādū igiꝉ & ſaluandā diuerſitatē inter formas abſtractas & materiales,dixerūt ꝙ ibi non ſunt dimenſiones interminate ꝑparantes materiā ad receptionē formæ:ſed ſolū ſunt dimēſiones terminatæ inſequētes formā, ad hoc ꝙ ſubiectū eius conſtituaꝉ in diſpoſitionibus neceſſariis:ſic enim intelligētia conſtituit ſuū ſubm in eſſe/ꝑ quāto dat ſibi motū & appetitū :ſit unū enim ap petens & intelligēs & motū in loco,nō per formalē inherentiā,quia intellectus nullius corpis eſt actus.Vñ ꝯñtia illa ſequiꝉ ex hoc ꝙ īmediate qđ poniꝉ aliq̄ forma uniri mediāte dimēſiōe ītermi nata,q̄ eſt in potētia.ſeqꝉ talē formā eē educibilē de potētia materię q̄ eſt potētia multa. Dicit enī Cōmen.ibidē ꝙ qa prima materia nō fuit multa in potētia iō oportuit ꝙ dimēſio interminata cō comiteꝉ eam neceſſario,alioquin nō haberet plures formas ī actu in eodē tēpore.Et ꝙ iſta ſit uia eius patet ex uerbis eius.nā parū infra ſcribit. Et qa manifeſtū eſt ſenſui ꝙ corpora cœleſtia reci/piunt dimēſiōes terminatas ſm ſuas formas, neq; pñt recipere formas mediātibus dimēſionibus īterminatis:ſicut eſt diſpoſitio de formis generabilibus & corruptibilibus,neceſſe eſt ea recipere dimēſiones tali modo ꝙ ex quo nō contingat formas eſſe generabiles/& corruptibiles,ꝙ eſt quia materia eorū recipit dimēſiōes prima receptiōe, mediātibus illis formis ſuis,& nō recipit formas mediātibus dimēſiōibus, q̄ ſunt in prima materia cū forma iſtius materiæ,ſed dimēſiones q̄ ſunt in materia cœleſti ſunt ꝓpriū ꝓpriorū eius.Et ad inſtantiā de nauta & naui negaꝉ nautā uniri na ui mediantibus dimenſionibus interminatis:imo nauis habet dimēſiones terminatas: homo etiā non eſt forma ſimplex ſicut eſt intelligentia,ſed eſt cōpoſitum ex materia & forma.

Cœli & ſtellarum ſubſtantia eſt eadem:& in hoc cōueniunt omnes antiqui,ut dixit Ariſto.in libro cœli & mundi.2.cap.de ſubſtantia orbis.&.2.cœli.tex.cōmen.41.

Cœlum non fuit dictū habere animā niſi propter appetitū exiſtentē in eo,& motum localē.primo cap.de ſubſtātia orbis.&.8.meta.cō.12.&.12.meta.cōmen.36.

Cœlū diciꝉ eē motū ꝑ principiū ſeparatū qđ eſt in eo,nō ꝑ principiū qđ eſt pars in eo.1.cap.de ſub ſtantia orbis.¶Et illo modo etiam dicitur uiuum & intelligens.

Cœlū nō aſſimilaꝉ materiæ,niſi in hoc tm̄ qa eſt materia fixa ad recipiendū formā:& ideo dignius diciꝉ ſubtū q̄ materia.materia enī quæ eſt hic diciꝉ materia,qa eſt in potētia forma in ea figi,& dr̄ ſubiectū qa eſt fixa formæ,& eſt pars cōpoſiti ex materia & forma.Auer.in.2.cap.de ſubſtātia or/bis ¶Pro quo aīaduerte ꝙ apud Peripateticos,ut notat Alex.in principio libri metheo.& lucidiſ ſimus Them̄.in.1.phy.in digreſſione de priuatione & potentia materiæ,ꝙ licet hæc noīa materia & ſubiectū ſint de numero eorū quæ dicunꝉ ad aliud:qa materia alicuius eſt materia,& ſubtum alicui eſt ſubiectū:in hoc tñ eſt differētia qa nomē materię eſt cū priuatiōe & reſpicit futura. Vñ lignū aut ęs ex quo ſtatua fieri pōt,anteq̄ recipiat figurā ſtatuæ recte materia diciꝉ,ſed q̄primum forma illa introducta eſt,nō materia diciꝉ ſed ſubtū.unde nomē ſubiecti non īportat priuationē/ & reſpicit pñtia.& hoc eſt qđ dixit Boe.Materia q̄litatibus ſenſibilibus īformata nō amplius ma teria remanet,ſed ex materia tranſit in ſubtū.Quia igiꝉ orbis ſemp ab æterno ſubtus eſt ſuæ for/mæ:nō enim eſt ibi potētia abiiciēs actū,neq; per ꝯſequēs priuatio ſicut eſt in materia iſtorū infe/riorū,ubi materia qñq; habet formā in potētia/& qñq; in actu:& quādo habet eā in potētia diciꝉ materia,& qñ habet eā in actu diciꝉ ſubiectum:ſed hoc in cœleſtibus nō eſt ut materia trāſeat de potētia ad actū:& ideo nō eſt ibi materia q̄ trāſeat in ſubiectū,ſed ſemp ſubtū eſt & ſubtū uere & ꝓprie diciꝉ.Ita etiā ſcribit Cōmenta.8.meta.cōmen.12.loquitur enim ut faciunt ueri Peripateti/ci,qui utuntur uerbis in propria ſignificatione,& non utuntur trāſumptionibus/neq; metapho ricis,ut docuit magiſter in.2.poſteriorum analyticorum.

Cœli motus non habet continuitatem motus à forma à qua mouetur,ſed illud qđ largitur ei con tinuitatem eſt aliquod appetibile,qa ꝯtinuatio non ꝓuenit niſi à motore nō moto.4.cap.de ſuba orbis.Sic intelliges dictum eius in.12.meta.cō.41.ſicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus ſi deſtrueret,cœlū etiā deſtrueret:cœlū enim eſt ꝓpter motū ſuū:etſi motus cœli de ſtrueret motus entiū inferiorū deſtrueretur.4.cap.de ſuba orbis.uide in concordantiis.

Cœlū habet naturā ꝓpriā exiſtentem,aliā à natura generabiliū & corruptibiliū, cum cœlum ſemp

eſt in præſenti/præterito/& futuro,& omnia generabilia & corruptibilia ſunt tráſmutabilia.primo metaphy.cõmen.22.uide.2.phyſi.cõmen.3.& primo cœli.cõmen.5.quomodo natura æquiuoce/ſeu ſecundum prius & poſterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilẽ & corruptibilem/ ſed localẽ tãtum.8.meta.tex.cõ.4.&.12.&.12.metaphy.tex.cõ.10.& in libro de ſubſtãtia orbis fere per totum.

Cœleſtes ſubſtantiæ non ſunt cõpoſitæ ex materia & forma:ſed ſunt ex corpore & forma animata intelligibili,nõ ita ꝙ aĩa ſit res animata:nõ ita ꝙ illic eſt aliqd qđ animatur per animam/aut quod uiuit per uitam.Omne enim quod uiuit per uitã eſt generabile & corruptibile: ſed ſunt animata per ſe & uiua.8.meta.cõmen.12.

Cœlum cum ſit in potẽtia ad ubi non prohibet ut ſit materia:iſta enim eſt diſpoſitio materiæ non denudari à potentia: ſed prohibet ut ſit forma.9.metaphyſi.tex.cõmẽ.17. uide etiam in.2.cap̃.de ſubſtantia orbis,&.8 metaph.cõmen.12.& primo cœli.20.

Cœlum & natura à primo dependẽt principio.12.meta.tex.cõmen.38.

Cœlũ nõ habet aliam poſitatẽ, niſi ut qeſcat.12.meta.cõ.41.¶ Vnde ibidẽ.d.Corruptio nõ eſt poſſis in eo ſicut qes:& ideo in motu cœli tãtum uerũ eſt ꝙ poſſibile ex ſe ab alio quærit neceſſitatẽ.

Cœlum unũ numero eſt.12.metaphy.tex.cõmen.49.

Cœlum eſt manifeſtũ per ſe,ꝙ ſit aut ſphera ꝑfecta,aut medietas ſpheræ.1.cœli.cõ.44.

Cœli & aliæ res inferiores ſunt de hoc genere entium,uidelicet quorũ eſſe cõſiſtit in motu,& ideo ſunt in continua ĩnouatione ab æterno.ex diſp.3.in ſolutione.9.dubii.

Cœlũ quodã mõ eſt ſimplex & quodã modo etherogeneũ.uide modũ in.3.diſp.in ſolõ.23. dub.

Cœli ſcđm Peripateticos id qđ deſiderant in ſuis motibus eſt motus inq̃tũ motus abſolute:ꝑfectio enim cuiuſlibet uiuentis inq̃tum uiuit eſt motus.ex diſpu.14.in ſolutio.primi dubii.

Cœli in eorum motibus aſſimilãt ſe creatori, inq̃tum dãt uitam inferioribus corporibus: licet hoc fiat.2.intentione ſcđm Philoſophos.ſupra.&.2.cœli.17.&.21.&.12.meta.cõ.36.

Cœlum loco progenitoris/ac ſolem/cæteraq; aſtra appellant:terram uero loco matris.ex primo de generatione animalium.cap̃.2.

Cœlum eſt aĩal ſempiternum/ac forte quidem cognoſcẽs ſenſibilia,ſed alia ratione.i.illa qua cauſæ generantes effecta,effecta & euentu ſua cognoſcunt.Themiſtius.3.de anima.cap̃.73.¶ Hoc autem congruit dicto prophetæ:nunquid qui creauit ignorat?

Centrum aliud eſt mathematicum,& eſt punctus:aliud uero eſt naturale,& eſt corpus ſphericũ, circa quod mouetur corpus circulare.8.phy.cõmen.76.

Cera quare à medicis fiat materia emplaſtrorũ.uide cãm.5.colliget.cap̃.42. ubi dicit ꝙ cera citrina eſt temperata in quatuor qualitatibus:& quia poteſt applicari carni.ideo medici poſuerũt ipſam materiam omnibus cataplaſmatibus,& unctionibus calidis & frigidis.

Cerebrum eſt ſeruiens cordi & dãdo eidem uirtutes ſenſibiles,ꝑ modum quẽ dat camerarius regi ut faciat uoluntatem ſuam:q̃uis rex illi det illam uirtutem per quã agit.2.colliget.cap̃.11.

Cerebri iuuamẽtum fuit ut temperaret caliditatem & ſiccitatẽ cordis.2.colliget.cap̃.21.de ſomno. item.2.de partibus.cap̃.7.

Cerebrum fuit creatum propter iſtos ſenſus.uidelicet/uiſum/auditum/& olfatum.2.colliget.ca.11. uide in ſecundo de partibus animalium.cap.10.

Cerebrũ partiũ oĩum corporis frigidiſſimum eſt.ex.2.de partibus animalium.cap.7.

Cerebrum nullum ſenſum habet,ſicut patet ſenſu tactus.ſupra.

Cerebrum habẽt oĩa aĩalia ſanguinea:reliqua aliquid proportionale.ſupra.

Cerebrum eſt ſomni cauſa.ſupra.

Cerebrũ eſt cõmune aquæ & terræ,& hoc experimento demonſtratur.ſupra.

Cerebrum hominis/ſui corporis proportione/maius eſt cæteris.ſupra.

Cerebrum maris maius eſt cerebro mulieris.ſupra.

Cerebri ꝓpria & familiaris ęgritudo eſt catarrus.ſupra.& Cõmẽta.in cap de cerebro.

Cerebrum habere aliquem particularem principatum ſuper tres ſenſus Ariſto.concedit.ſed nõ ſupra tactum/& guſtum inquantum ſenſus ſunt.Cõmen.in ſecũdo de partibus animalium.in cap. de cerebro,in digreſſio.contra Gal.̃ Vide de hoc Ariſto.in.2.de partibus aĩalium.cap̃.10.ubi dicit tria organa,ſenſus,uiſus,olfatus,& auditus à cerebro manifeſte oriri.

Cerebrum magis alteratur à frigiditate q̃ à caliditate:& ideo oportet cõſeruare ipſum à frigore cõſeruatione ultima.6.colliget.c.14.idem.7.colliget.cap̃.2.Si indiges calefactione cerebri/fac hoc ſi-

ne timore:

ne timore:ſed ſi indiges infrigidatione fac hoc cum timore.

Cerebri cameræ quãuis ſint membra in quibus cõplentur operationes uirtutũ iteriorũ.ſ.imaginatiuæ,cogitatiuæ,cõſeruatiuæ,& reminiſcibilis:tamen inueniunt radices iſtarũ uirtutũ in corde: & illa membra non ſunt niſi inſtrumenta in quibus manifeſtantur operationes illarum uirtutũ: & non eſt hoc obliuioni tradendum.2.colliget.cap.19.

Cerebrum ſincipiti ſubditum eſt:occiput uero inane eſt.primo de natura animalium.cap.7.

Cerebrum primum capitis obtinet ſitum,non ſolum in homine,ſed in cæteris animalibus quibus ea pars data eſt.primo de natura animalium.cap.16.

Cerebrum omnium expers ſanguinis eſt.3.de natura animalium.cap.3.in fine.

Certitudo mathematica non eſt in omnibus expetenda.2.meta.tex.cõmen.ultimi.

Certitudo diuerſat in eadẽ ſcia.uerbi gra ſm demõſtrationẽ ſimplr/& ſm demõſtrationem qa.Et cum diuerſat in eadẽ ſcia,magis diuerſat in ſciẽtiis diuerſis ſm genus.2.met.cõmẽ.ultimo. uide pro hoc Ariſt.1.poſte.in illo cap.Certior autem ſcientia altera altera eſt.etc.

Cerui omnes continent uermes in capite uiuos,qui naſci ſolent ſub lingua in concauo circa uertebram.ex.2.de natura animalium.cap.15.

Ceruo ſoli cornua oĩbus annis decidua initio à bimatu,oĩbus aliis ꝑpetua.1.de natu.aĩa.cap.1.

Ceruus ſolus ex cornigeris habet cornua tota ſolida & ſparſa/in ramos,& omnibus annis decidua, niſi caſtrentur:cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat.3.de natura aĩalium.cap.9.

Cerua ferarum prudentiſſima eſſe uidetur.uide in.9.de natura animalium.cap.5.

Cerui locis difficilibus amittunt cornua,& qua inueniri nequeant. unde illud prouerbium ortũ, qua cerui amittunt cornua.ibidem.

Ceruus iam captus eſt hederam ſuis enatam cornibus gerens uirilem,quę cornu adhuc tenello forte/inſerta/quaſi ligno uiridi coaluerit.ſupra.

Cerui morſi uel à phalangio/uel à quouis generis eiuſdem/cãcros edunt:quod idem homini etiã prodeſſe putatur.ſupra.

Cibatio ſm quid eſt generatio.Cõmenta.4.metheo.cõmen.15.

Cibus & potus non ſunt neceſſarii niſi ut reſtauretur deperditum:& ideo indigẽs cibo eſt corruptibile.3.met.tex.cõmen.15.

Cibus eſt illud quod patitur à corpore:medicina uero eſt illud à quo patitur corpus authoritate Galeni. Auer.5.colliget.cap.2.ibi ponitur declaratio iſtius differentiæ.

Cibus quomodo dicitur temperatus & medicina.uide.5.colliget.cap.3.

Cibus ex una parte eſt ſimilis/& ex alia eſt diſſimilis:& ex parte ſimilitudinis eſt patiens,& ex parte diſſimilitudinis eſt agens.5.colliget.cap.3.

Ciborũ duæ res cõſiderari debẽt:prima eſt res q̃ miſceť eis,q̃ põt eorũ malitiã remouere ſi eſt:& ſecũda eſt delectatio cibi:qa quãdo eſt multum delectabilis,lęſio quæ ꝓuenit ex eo nõ eſt multum manifeſta. Auer.ſnĩa.in.5.colliget.cap de herbis,& oleribus.& eſt.41.ꝗñ loqtur de melõgiis.

Cicadarum genus maxime omnium ieiunum eſt.ex.4.de partibus anima.c.5.

Ciconiæ,cæteræq; aues cum uulnus per pugnam acceperint/cunilam herbam plagæ apponunt.9. de natura animalium.cap.6.

Ciconias ſenectutem parẽtum educare inuicem inuulgatũ eſt. Sed ſunt qui & meropes hoc idem agere confirment.9.de natura animalium.cap.13.

Circa idem & fortuna & intellectus uerſatur.2.phy.tex.cõmen.52.

Circulum dicunt eſſe humanas res.4.phy.tex.cõmen.134.

Circulare/alterum à recto in ſpecie eſt.5.phy.tex.cõmen.33.

Circulus non habet in circũferentia locum qui ſit dignior,ut ſit potius principium/aut medium/ aut finis 8.phy.cõmen.76.& elicitur ex tex.

Circulus perfectus eſt.primo cœli.tex.cõmen.12.idem.5.meta.tex.cõ.11.

Circuli ſectiones nõ ſunt circuli,ſicut ſectiones lineæ rectę ſunt lineæ rectę.1.cœli.tex.cõ.29.

Circulus contrariatur recto ſecundum concauum & conuexum. primo cœli.tex. cõmen.25.idem Cõmenta.in paraphraſi.uide in concordantiis

Circulare corpus nullũ ſortitur locũ,niſi conuexum corporis circa quod reuoluiť uere.ſi autẽ dimenſiones loca dicunť,hoc erit in loco tranſumptiue,nõ uere:hoc eſt dictu ſm imaginationẽ,& naturalr,& ꝓcipue de ultimo intellige. primo cœli,in paraphraſi, ſumma.8.cap.6.inde collige ex cõm.91.ubi.di.ꝙ locus cœli eſt duplex/ſcd̃m imaginationẽ/& ſecundũ ueritatẽ.

Circulus eſt prior triangulo quomodo intelligiẗ,uide pulchre in.2.cœli.cō.22.
Circulari figurę non poteſt fieri additio.2.cœli.tex.cōmen.23.
Circularis corporis ſpaciū eſt magnitudo ipſius corpis: magnitudíes enī in corpibus circularibus ſunt ſicut ſpacia in rectis.2.cœli.cō.42.¶ Collige ex hoc ꝙ motus circularis nō dicit̃ fieri in ſpacio circulari,qđ ſit extra ipm̄ uel in ipſo:qa nō eſt aliud ſpaciū circulatiōis niſi ipſe circulus:nihil aūt mouet̃ in ſpacio qđ eſt in ipſo.unde patet ꝙ circulare ſpaciū nō eſt cā ꝙ motus ſit circularis:ergo à ſimili nec ſpaciū rectū eſt cauſa ꝙ motus ſit rectus.Bene igit̃ dixit Cōmē.& dominus Alber.in primo cœli.in expoſitione tex.cōmen.5.ꝙ ſimplicitas motus attendit̃ penes ſimplicitatē magnitudinis mobiliū,non penes ſimplicitatē magnitudinū ſuper quibus ſit motus.licet diuus Tho.& pariſienſes aliter ſentiant:ut declaraui diffuſius in theorematibus meis.
Ciuitates in qbus ſunt plures principes facile incurrunt corruptionē,cū habeāt unitatē quodā accidentis mō.ex paraphra.meta.tracta.4.coll.8.& eſt Ariſto.in.12.meta.tex.cō.52.
Clima qntū eſt tēperatū(ut dixit Gal.)& nō q̃rtū,ut crediderūt multi hoīes. Cōm̃ i.2.methe.ca.2.
Clima magis tēperatum homini,& pluribus animalibus,& plantis eſt quartū,& quintū. & hoc ex parte caliditatis cuius cauſa eſt reflexio.Cōmen.in.2.metheo.cap.2.colūna.10.
Clima quartum tēperatius eſſe quinto nō eſt uerum.2.colliget cap.ultimo contra Galenum.
Coagulata qdā à calido,liquefiunt à frigido,ſicut ſal:coagulata uero à frigido,liquefiūt à calido,ſicut ferrum:quædam uero à calido coagulata,nō liquefiunt à frigido,ut fictilia: & quędā coagulata à frigido non liq̃fiunt à calido,ſicut ſunt multi lapides minerales.4.metheo.cōmē.1.
Coagulatū à calido,& p̄cipue illud quod à frigido nō pōt diſſolui à p̄dominio eſt terreū.ſupra.
Coagulant̃ q̄cūq; coagulant̃,aut ex materia aq̃,aut terræ & aquæ ſimul.4.metheo.tex.cōmē.35.
Coagulata à calido ſicco,ſoluuntur ab aqua,quæ eſt humida ibidē tex.cōmen.36 &.40.
Coagulum antiquum confert ad profluuiū alui.Ariſt.in.2.de natura animalium.cap.21.
Coagulū,cū ſit calidū & ſiccū,q̄uo uentrē conſtipat bibitū,uide cām.5.colliget.ca.47.ubi dr̃ ꝙ hoc aut facit à ꝓprietate,cuius cauſæ ſunt ignotę:aut facit hoc qa coagulat humores & eoſdē idurat.
Cogitatiua uirtus uiget in ſomno,& apud quietē aliorū ſenſuum.& ideo homo in ſomno cognoſcit futura,& non in uigilia,ex libro de memoria & reminiſcentia.
Cogitatiua hoīs diſtiguit ītētionē indiuidualē à forma imaginatiua,& expoliat eā ab eis q̄ ſunt adiūcta cū ea ex iſtis ſenſibilibus cōibus & ꝓpriis,& reponit eā in memoratiuā,& hęc eadē eſt quam ꝯphēdit imaginatiua,ſed imaginatiua cōphēdit eā ꝯiūctā cū iſtis ſenſibilibus.2.de aīa.cō.63.
Cogitatiua uirtus eſt aliqua actio,& eius rō eſt ponere intentionē formæ imaginationis cum ſuo idolo apud rememorationē,aut diſtinguere eā apud formationē.3.de aīa.cōmen.20.& cōm̃.6.
Cogitatiua ſcientia,pro ſpeculatiua ſūmitur.6.meta.cōmen.1.&.9.metaphy.cōmen.ultimo.
Cognitio generationis non perficitur niſi dando duas cauſas,primam materiam & primum motorem.2.phyſi.tex.cōmen.72.idem primo de generatione.tex.cōmen.14.
Cognitio ſimplicis dabit tibi cognitionem compoſiti.5.colliget.cap.58.
Cognitio exiſtit in nobis in pricipio p̄ qetē aīæ,& rectitudinē accītiū.7.phy.cō.20.& hr̃ in textu.
Cognitio perfecta in pluribus rebus nō eſt niſi ſm̄ ꝙ eſt in poſſe hominis,ut ueniat ad illam rem per demonſtrationem,non ſm̄ rem in ſe.2.cœli.cōmen.80.&.60.
Cognitio rerū nō fit niſi p̄ cognitionē pricipiorū.3.cœli.cō.& tex.30.idē.1.phy.tex.cō.primi.
Cognitio cuiuſlibet generis,& ſpēi eius non completur niſi per cognitionē ſubſtātiæ eius: & p̄ cognitionem eorū quæ ꝯtingunt illi.1.de anima.cōmen.3.& hr̃ primo poſte.tex.cōmen.43.
Cognitio ulis ſemp debet p̄cedere cognitionē ꝓpriā.2.de aīa.cō.1.idē primo phy.tex.cō.4.&.57.
Cognitionem creditam & intellectam præcedunt duo modi cognitionis.ſ.agens & præparans,ut eſt declaratum in poſterioribus.ex cōmen.libri de diuinatione ſm̄ quietem.
Cognitio nota ſeu extranea ſm̄ Platonē quæ dicat̃. Vide Them̃.3.de anima.cap.44.
Cognoſcimus omnia ſm̄ ſpeciem.4.met.tex.cōmen.22.¶ Inde elicitur ꝙ cognitio eſt à forma,nam forma eſt actus,& actus eſt ratio cognoſcendi:forma etiam eſt ſubiectū uniuerſalitatis.primo cœli.cōmen.92.uniuerſale autem eſt obiectum intellectus.
Cognoſcimus oīa inquātū unū,aliqd,& idē,& inquātū ulē aliqd eſt.3.meta.tex.cōmen.12.
Coitum frequenter exercentibus minor uoluptas accidit,& uide cauſam primo de generatiōe animalium.cap.18.prope dimidium capituli.
Coitus animalium generantium quomodo fiat,uide in.5.de generatiōe animalium.cap.2.¶ Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe ut mas ſuperueniat feminam.

Coitus plus omnibus complexionibus nocet frigidis & ſiccis:& complexio calida & humida/cęteris ſuperfluum tollerare poteſt leuius.6.colliget.cap̄.12.
Coleræ duæ.ſ.flaua & atra non poſſunt conuerti in ſanguinem,ſed ſunt in eo in potentia,qa quādo ſanguis corrumpitur multoties conuertitur ad eas.2.colliget.cap̄.1.
Colera utraq; eſt ſanguinis ſuperfluitas,eo quod quodlibet generabile habet aliquam ſuperfluitatem quādo generatur.2.colliget.cap̄.1.in fine.¶ Conſidera aūt ubi ſm Philoſophos iſtę ſuperfluitates recenſentur/utrum in capite/aut in corde:quia in hoc uariæ ſunt opiniones.
Colera non naturalis habet quatuor ſpecies.tertio colliget.cap̄.3.
Colera praxina & eruginoſa non ſunt ſimplices/& non recipiunt digeſtionem à calore naturali,ſicut neq; uenenum.ibidem.
Colera praxina & eruginoſa utrum in ſtomacho generetur.uide ibidem.
Colera abſolute non eſt in homine,ita ut ſit pars mēbri,niſi colera quę ſtat in ſacculo fellis ſecundū quoſdam,& propterea Auer.tenet q; colera abſoluta non ſit ſubiectum febris/ſed ſanguis/aut humiditas in qua dominatur colera.3.colliget.cap̄.4.
Colera nō eſt poſſe ut recipiat digeſtionē,quia quod trāſit terminū digeſtionis/uel decoctionis/impoſſe eſt ut ut redeat ad terminū decoctionis:ſicut aſſum nō poteſt reuerti ut ſit elixū ſupra.
Colericum apoſtema/quod eriſipilla dicitur/fit duobus modis,uel ex mixtione in qua ſanguis dominatur coleræ:uel quando colera dominatur.primū dicitur eriſipilla ruboris.2.eriſipilla formicularis.3.colliget.cap̄.5.de egritudinibus colericis localibus.
Colliquamētum & excrementum differunt.primo de genera.anima.cap.18.
Color ſecundū ſe uiſibilis eſt.2.de anima.tex.cō.66.& ibi Auer.d.q; color eſt per ſe uiſibilis in ſcđo modo dicendi per ſe,& idem repetit in cōmen.67.contra Auēpacem.
Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano, ut declaratū eſt in libro de ſenſu & ſenſato.2.de anima cōmen.67.
Coloris ſuſceptiuum eſt ſine colore.2.de anima.tex.cōmen.71.
Color habet duplex eſſe, unum eſt naturale,& aliud extranenum.2.de aīa.cōmen.76.&.97.&.121. Et ita eſt de odore.
Color ſcđm q; eſt color eſt uiſibilis/non mediante alia forma contingente ſibi.2. de anima.cōm.63. contra Auempa.qui aſſerebat non eſſe colores in obſcuro.
Color & lux differunt,quia color eſt ultimum diaphani terminati:lux autem eſt complementum diaphani non terminati.2.de anima.cōmen.67.
Color non de neceſſitate mouet non lucidū,ſed non coloratū.ibidem.
Coloris eſſe eſt magis ſpirituale q̄ eſſe odoris.ſecundo de anima.tex.cō.97.&.101.
Color & ſuperficies differunt,quia ſuperficies eſt terminus corporis q̄tenus corpus eſt & color eſt terminus corporis q̄tenus pſpicuū eſt.Amplius/unius corporis numero una eſt ſupficies numero:nō tamē ſi una eſt ſupficies numero igiť & unus numero color.Sæpiſſime enim unā numero ſupficiem/ɔtrariis coloribus diſtinctā eſſe cōtingit.Amplius/terminabilia ſane perſpicua/ſiue colluſtrata/ſiue nō colluſtrata ſunt/ſuperficiem & terminum habēt.colorem autem tunc ſolum habent cum illuſtrātur.Alexan.in paraphraſi de anima.cap̄.12.uerſus finē.ubi declarat quę ſunt per ſe ſenſibilia:& quæ per accidens.Et uidetur eſſe contra Auer.in.2.de anima.cō.67.
Color & uiſibile licet ſint idē ſubiecto/tn̄ ratione & diffinitione diſtinguūtur: nam uiſibile referť ad uiſum/color abſoluta uis eſt.Item/uiſibile abiūcto uiſu/non remanet niſi potentia,at color/etiā nunq̄ conſpectus ſemper eſt color.Themiſtius.2.de anima.cap̄.22.& eſt ſuper tex.66.
Color fit ex admixtiōe corporis lucidi cum diaphano.ex lib.de ſenſu & ſenſa.¶ Et ideo neceſſe eſt ut colores ſint cōpoſiti ex iſtis duabus naturis.ſ.natura diaphani, & natura luminoſi:& q; diuerſitas iſtarū duarum naturarum ſit cauſa diuerſitatis eorum.
Color albus fit ex permixtione ignis clari cum elemento ualde diaphano quod eſt aer:& color niger fit ex igne turbido cum permixtione elementi minime diaphani.ſ.terra:& colores medii diuerſantur ſecūdum magis & minus iſtorum duorum.ſupra.
Color albus,& color niger ſunt eſ̄ta colorū mediorū.ex cōmento libri de ſenſu & ſenſa.¶ Ex quo patet cōtra Burleū & alios negantes ſm uiā Auer.colores medios eſſe cōpoſitos ex extremis.
Colores nō cōponunť ex albo & nigro,qm̄ nigredo eſt priuatio albi.10.met.cō.7.uide i ɔcordā.
Color eſt perfectio diaphani terminati:lux uero eſt perfectio diaphani non terminati. Ex libro de ſenſu & ſenſato.

Colores q̃ fiunt ex albo & nigro/ſm magis & minus diuerſantur in hoc diuerſitate infinita ſecun dum materiam.ex libro de ſenſu & ſenſato.

Colores non recipiũtur in anima ſm extenſionem corporalem/ſed ſpiritualem. & hoc apparet ex hoc ꝙ uiſus per pupillam,licet ſit ita parua,cōphendit maxima corpora,adeo ꝙ cōphendit medietatem ſpheræ mundi. Auer.in cōmen.lib.de ſenſu & ſenſato.

Colores non ſunt quæ uidentur in tenebris & uidētur in luce,non enim in diffinitione coloris cō/prehenduntur,ſi color actu perſpicui mouendi facultatem habet. Alexã.in paraphraſi de anima. cap.12.ubi oſtendit quæ ſint ſenſibilia per ſe/& quæ per accidens.

Colorum differentiæ ſuſcipiunt magis & minus.10.metaphy.tex.cōmen.22.

Color/diuerſos habet gradus in nobilitate differentes in ſuo eē. Vilior enĩ in ſuis gradibus eſt quē habet in materia:deĩde habet nobiliorem eo in uiſu/cum in uiſu ſit cōphēſio & in materia mi/nime. Amplius habet eē in phantaſia quæ eſt ſimplicior & nobilior uiſu:deinde habet eſſe in me/moriæ uirtute:deĩde in ĩtellũ. Deĩde Philoſophi dixerũt ꝙ habet aliud eē nobilius oĩbus p̃dictis ſine oparatiōe ĩ Dei ſciã,eo mō quo nobilius eo ↄſiderari nō pōt. Ex diſpu.3.in fol.18.colũ.9.

Colorũ diuerſitas in pilis cauſat̃ in cæteris aĩalibus ex cute. Alborũ enĩ alba eſt cutis/nigrorum ni/gra/uariorũ pmixtorũq; partim nigra cōſpicit̃. At in hoĩe cutis nulla cauſa eſt,qui enĩ ſunt albi/ admodũ nigros hñt capillos. Ariſt.in.5.de generatione aĩaliũ.cap.5.& ibi reddit̃ cauſa.⁋ Aduerte tamen illã ſñiam Ariſto.ueritatem habere in regionibus temperatis,quia certũ eſt ꝙ apud ethio/pes omnes capilli eorum nigri ſunt. Et eſt gloſa Galeni in ſecundo paruæ artis.

Color albus cauſat̃ ex pmixtiōe portiōis aereę cũ portiōe terrena/aut aquoſa:& ideo butyrũ/cam/phora/& ſpuma alba ſunt. Auer.in.5.de generatione aĩalium.cap.de caluicie.& elicit̃ ex ſententia Ariſto.ibidem.cap.6.ubi.d.aer autē plucēs albedinē facit/quēadmodũ ſpumã fieri neceſſe eſt.

Colorũ diuerſitas cauſat̃ ex aq̃s in his q̃ ſua natura unicolora:genere aũt uerſicolora ſunt ut aquę calidæ pilum album,frigidæ uero nigrum efficiunt. Ariſt.in.5.de generatione aĩalium.cap.6.

Color etiã diuerſat̃ ex nutrimento.ibidē.⁋ Et datur exēplum de apibus quæ ſunt unicolores pro pter uniformitatē nutrimēti:crabrones uero & ueſpæ ſunt uerſicolores pp nutrimēti diuerſita/tē. Nota etiã/ut.d. Auer.ꝙ mutatio coloris pōt ſequi diuerſitatē uẽtorũ.ibidē.cap.de caluicie. Et nota etiã ꝙ pōt cauſari ex imaginatione coloris diuerſitas,ut legimus in ſacris lr̃is geneſis.30.cap. de Iacob qui cuſtodiebat oues ſoceri ſui:& tempore initus ouiũ ponebat in canalibus aquarum uirgas diuerſi coloris/ut in conſpectu illarum conciperent. Vnde ſcire poteris antiquos illos pa/tres naturalium rerum habuiſſe profundiſſimam cognitionem.

Color idē inuenit̃ in re calida & re frigida,ut albedo q̃ eſt in ſale & cãphora.5.colliget.cap.29.

Coloris ſigñatio plus uerificat̃ in his q̃ ſunt eiuſdē ſpēi,ſicut eſt in gallinis albis & nigris.ſupra.

Coloris ſignificatio in cognoſcenda complexione medicinarum/eſt debilior,q̃ ſignificatio ex ſapo/re/& odore. Et uide cauſam.5.colliget.cap.29.

Color niger ĩuenit̃ & p calorē & p frigus.5.colliget.cap.27.&.29.& ibi ponit̃ dr̃ia ex eo qđ p̃cedit.

Colorũ mediorũ natura eſt cōpoſita ex natura extremorũ.5.colliget.ca.29.&.5.phy.cō.6.19.&.52.

Color non eſt cauſa ſubſtãtialis ad corrũpendas uirtutes animæ.3.colliget cap.40.

Colũbarũ genus eſt mediũ ĩter multiparũ & paucorũ ouorũ. Ariſt.& Auer.in.3.de gene.aĩa.cap.1.

Colũbis peculiare eſt in coitu/ut niſi antea oſculentur,mas non aſcendat:ſed iunior ſit an ſenior in tereſt,ſenior enim oſculo coitum exorditur ſequētem/& ſine oſculo agitat:at iunior quoties lubet coire toties oſculatur. Ariſto.6.de natura animalium.cap.2.

Colũborum calor eſt fortis,& ratio qui uolunt purgare margaritas dant illis ad comedendũ,& ſta tim debent occidi,quia diminueretur quãtitas margaritarum. Colũbi uero caro habet mirabilē proprietatem in epilenticis & paraliticis.5.colliget.cap.31.

Combuſtibile oportet prius eē q̃ cōburi,& combuſtiuũ q̃ comburere.8.phyſi.tex.cō.4.

Combuſtibilia ſunt illa corpora in quibus ſunt uiæ pertranſitionis,& recipiunt ignē,& humiditas eorum eſt conueniens/& eſt aerea non aquea.4.metheororum.

Cōparatio/quando accipitur inter cōprehenſibilia ab intellectu & à ſenſu/nō uerificatur niſi quã/do accipitur in reſpectu cōmunis comprehēſionis.primo phy.cōmen.48.⁋ Ex quo ſummitur ꝙ cognitio quandoq; ſummitur in genere/& quandoq; in ſpecie.

Cōparatio eſt accidēs ſepabile à re,res aũt nō ſeparat̃ à ſe.ſm enĩ ꝙ eſt reſpectiuũ habet diſpoſitiōes cōtrarias & ĩfinitas:& ſm ꝙ eſt eſſentia nō habet niſi unũ/& eſt q̃ſi ſua eſſentia.3 cœli.cō.9.

Comparatio in omnibus quæ in comparatione cōſiſtunt/ quod ſimplr̃ tale eſt/alicuius rei tale eſt:

nõ aũt oẽ alicuius tale/ſimplr̃ tale eſt.ut aq̃ q̃dem leuior eſt terra/nõ tñ aq̃ leuis eſt:& aer grauior eſt igne,nõ tamẽ aer grauis eſt:ſed bene ualet/ignis leuior eſt aere,igit̃ leuis eſt:& terra grauior eſt aqua,& tñ terra grauis eſt.3.cœli.in paraphraſi.ſumma tertia/parte.2.in cõtradictione prima.

Cõparatio nõ accidit inter ea q̃ ſunt diuerſorũ generũ.10.meta.cõ.14.&.7.phy.tex.cõ.27.

Comparatio non eſt in æquiuocis.7.phy.tex.comen.24.

Complexio temperata quæ eſt ſcd̃m extrema tẽperantię/quã poſuit Gal.eſt impoſſibilis.2.de generatione.cõ.48.uide etiam primo cœli.cõ.7.&.10.meta.cõmen.23.

Complexiones ſunt ſm̃ magis & minus in eadẽ ſpecie.2.de generatione.cõmen.58.

Complexio duplex/equalis & inequalis.2.colliget.cap̃.primo.

Complexio tẽperata q̃d ſit.uide in.2.colliget.in cap.de cõplexionibus mẽbrorũ officialium.

Complexionis tẽperantia non cõſiſtit, neq; dicitur niſi in comparatione omniũ partium corporis. ſupra.Et idem ponit Auic.in prima ſen primi/in cap.de complexionibus.

Cõplexiõi accidit pmutatio aut corruptio ꝓpter multas cãs:aut ꝓpter clima,aut ꝓpter yle,aut ꝓpter agens,aut ꝓpter ætates,aut propter cibos,aut ꝓpter exercitia,aut ꝓpter ſexum.ſupra.

Cõplexio maris eſt calidior & ſiccior cõplõne feminę,& hoc apparet ex opationibus ipſorũ.ſupra.

Complexio iuuenis eſt calida & ſicca/pueri calida & humida,ſenis frigida & ſicca.ſupra.

Complexiones ſunt nouẽ ſcd̃m medicos,una tẽperata/& octo diſtemperatæ.

Complexiones q̃ ſignificãt ſup cõplexiones mẽbrorũ/ſunt cõplexiones ĩnatæ quę fiũt à prima eẽntia.& hoc dico ꝓpterea quia inueniuntur complexiones acquiſitæ calidæ & frigidæ/quæ fiunt à conſuetudine,& uniuerſaliter à rebus extrinſecis.4.colliget.cap̃.4.

Complexio appropriata unicuiq; rei de neceſſitate eſt attributa dñio unius q̃litatis actiuæ/q̃ ſtat ei loco formæ,& dñationi unius q̃litatis paſſiuę/q̃ ſtat ei loco materiæ.Et ſi ita nõ eẽt cõplõnatum nõ eẽt unũ in forma/imo duo:etiã opatio una nõ eẽt recepta in ſuo termino,ſi duæ q̃litates contrariæ dñantes eſſent ſup ip̃m/ambæ in potẽtia uel in actu ſup ip̃m,qa ex duabus rebus in actu cõtrariis non põt fieri unũ in actu,& etiã de duabus nõ cõtrariis,ſicut ex duabus lineis ĩ actu nõ fit una linea in actu.2.colliget.cap.ultimo.quod eſt de complexionibus temporum.

Cõplexio tẽperata/q̃ eſt ſm̃ extremitates,ĩ q̃tuor q̃litatibus ĩueniri nõ põt.2.collĩet.ca.ulti.ſupra.

Cõplexio tẽperata/in una q̃litatum actiuarũ tm̃ ĩueniri nõ põt:qa q̃libet actiuarũ habet ſuã opationem ꝓpriam pp unã q̃litatẽ paſſiuã/q̃ ſtat ei loco materiæ contra medicos.ſupra.

Cõplexio tẽperata dicit̃ reſpectu extremitatũ ad medias:extremitates autẽ ſunt octo cõplexiones, ſed quãdo cõparamus ipſam dñio elẽtorum ſupfluitates q̃ ſunt in ipſa/nos dicimus ꝙ ſit calida & humida,eo ꝙ caliditas & humiditas plus dñant̃ in ipſa q̃ frigiditas & humiditas.6.collĩet.ca.11.

Complõ mala calida & frigida/aut ex cauſis ĩtrĩſecis/aut extrĩſecis ꝓuenit.7.collĩet.ca.16.de ſinopi.

Cõplexionatũ eſt corpus cõſĩle in partibus/& differẽtię ſupuenĩetes eis à mẽſuris mixtiõis elẽtorũ quædã cõpetũt oĩbus corporibus ↄſĩlibus,& ſunt enumeratę in.4.metheo.& q̃dã ſunt q̃ ſunt ꝓpriæ q̃buſdã corporibus ↄſĩlibus:ſicut ſunt odores/ſapores/& colores.5.colliget.ca.25.¶ Vbi elicitur apte ꝙ licet odor/ſapor/& color/uere nõ ſint niſi in corpore mixto,nõ tñ oẽ mixtũ habet odorem/ſaporem/& colorem.Vnde Auer.5.colliget.cap̃.27.dicit.non eſſe neceſſarium ut unumq̃dq; mixtum ſit ſaporitum,ut declaratũ eſt in naturali philoſophia.Idẽ habet̃ in.2.de anima.cõ.31.

Cõplementum hoĩum non completur niſi p cõgregationes/& cõgregatio per bonitatẽ. Eſſe ergo boni eſt neceſſarium.& nõ eſt neceſſariũ eos ſcire ueritatem.2.metaphy.cõmen.14.

Cõpoſita in rebus naturalibus cauſata ex elẽtis ſunt notiora nobis,& cauſæ eorũ ſunt ignotæ apd̃ nos.cõ.3.primi phy.idẽ.3.cœli.cõ.61.Idẽ Them̃.2.de aĩa.cap̃.8.in expõne tex.12. Exponit cõpoſita & ↄcreta maxĩe ſunt nobis manifeſta,ſimplicia aũt/naturę & rõni.Habet hoc ueritatẽ ut in pluribus/quia ſtat quandoq; cauſas eſſe notiores quo ad nos/licet raro hoc contingat.

Cõpoſitũ eſt motus apud ſenſum.¶ Exponit Cõmen.totũ/ſeu cõpoſitũ pro indiuiduo demõſtrato.ſingularia enim ſenſibilia/dicũtur indiuidua demõſtrata:qa exiſtunt in rerũ natura in actu/et demõſtrari poſſunt ſigno demõſtratiuo/ut hoc lignũ/hic hõ:qa qcq̃d exiſtit eſt ſingulare contra Platonẽ.Indiuidua autẽ in abſtractis in q̃bus nõ eſt aliud magnitudo à magnitudinis eẽ: dicũtur indiuidua intellecta,intelligit̃ non ꝙ ſingularia quo ad noſtram cognitionẽ de qua loquit̃ Ariſ. ibi/ſint notiora nobis,qa falſum eſt/ut.d.Cõmen.in.1.poſte.cõ.12.ſenſatum apud nos nõ eſt notius apud nos ipſo conceptu intellecto.i.q̃ prima intelligibilia,& ibi patet cõtra Gregoriũ Arimi. & Ioã.de Bacco.qui tenent quo ad nos ſingulare eſſe primum cognitum. Tamen aduerte hic ꝙ eſt contradictio.qa.2.poſte.dicitur.ꝙ ſenſus eſt uniuerſalis.uide in contradictionibus. Taxat Gregoĩ Arimi.& Ioãq de Bacco.

Cõpoſitum quodlibet reſoluitur in ſua cõponẽtia.1.phy.tex.cõ.65.&.3.meta.cõ.15.&.3.cœli.15.

Compoſitum eſt propter operationem/& materia eſt propter formam. Et hoc eſt uerum tã in naturalibus/q̃ arte conſtantibus. Auer.2.colliget.cap.7.

Compoſitũ eſt dignius habere hoc nomen ſubſtantia/q̃ materia & forma.2. phy.cõmen.4.7. &.8. metaphyſi.cõmen 7.& ſecũdo de anima.cõmen.7.

Compoſitum ex partibus finitis in numero & magnitudine equalibus/neceſſario eſt finitũ.6.phy. cõmen.20.&.21.&.60.

Compoſita quædam imediate generãtur à ſimplicibus/ut mineralia & plantæ ſine ſemine natæ,& animalia ex putri materia q̃ ex elementis generanť:quædã uero generãtur mediante aliquo compoſito.ut generatio ſanguinis ex cibo/& mẽbrorum ex ſanguine.primo.cœli.cõ.20.

Compoſitum corpus non intelligiť eſſe infinitũ/niſi aut quia unum ſimpliciũ ex quibus cõponiť eſt infinitũ/aut plura uno, aut quia eſt cõpoſitum ex pluribus ĩfinitis numero, finitis uero ſcđm magnitudinẽ.1.cœli.tex.& cõ.34.ubi Cõm.d.ꝙ iſta ꝓpoſitio eſt manifeſta ĩ cõpoſitis ex elñtis in actu:ut eſt cõpoſitio dictionis ex literis,& ſimiliter eſt in cõpoſitis ſcđm mixtionem.

Compoſitum nõ differt ab elementis niſi quãtitate.3.cœli.cõmen.51.uide in cõcordantiis.

Compoſita & actiones eorum in naturalibus/ſunt notiora quo ad nos/q̃ cauſę cõpoſitorũ.ſecus in mathematicis.3.cœli.cõ.61.idem.2.phy.tex.cõ.ſcđi.&.7.meta.tex.cõ.10.

Compoſitorum cãę ꝓprię ſunt res additę cauſis ſimplicibus & uniuerſalibus:in ſimplicibus uero non inueniunť niſi cauſę uniuerſales tantũ. Simpliciũ ſiquidẽ cauſę ſimplices ſunt. Auer.ſentẽtia/ aduerſus Themi.in ſumma.2.paraph.4.de cœlo. Cõſimile ſcribit aduerſus eundẽ.4.cœli.cõ.22.

Compoſita in q̃bus dominať terra,ſicut plũbum/ſunt grauia in oĩbus locis:cõpoſita uero in q̃bus dominať aqua/ſunt grauia in tribus locis, quia aq̃ eſt grauis in tribus locis:ſilŕ cõpoſita in q̃bus dominatur aer ſunt grauia in duobus locis tantũ,ut lignũ quod natat ſup aquã.4.cœli.cõ.29.

Compoſitum ex aliquibus neceſſe eſt ut in eo exiſtant quoquo modo exiſtẽtia in cõponẽtibus.2. de anima.158.idem.5.phy.cõ.19.&.52.&.10.met.23.&.3.phy.cõmen.43.

Cõpoſitũ quodlibet ex materia & forma eſt diuiſibilie.1.meta.cõ.7.idẽ.7.met.tex.cõ.27.

Compoſitum habet naturã additam naturæ cõponentiũ.5.meta cõm.6.idem.3.de anima.cõmẽ.5. in ſolũ.2.q̃ſtionis/ubi declarat q̃uo ex intellectu & intellecti fit uerius unũ q̃ ex materia & forma. & reddit cãm.quod enĩ fit ex eis nõ eſt aliud ſicut in cõpoſitis ex materia & forma.idem.7.meta. tex.cõ.26.&.27 & tex.cõ.ulti.cõtra negantes tertiã entitatem in uia Auer.

Cõpoſitum q̃dlibet eſt p ſe/aut per ſuam materiã/aut per formã/aut p utrũq;.5.meta.cõ.23.

Compoſitũ ex duobus diffinitur cõpoſitæ ex duabus diffinitionibus illorũ duorũ.7.met.cõ.11.

Compoſitorũ ex ſubiecto & accidente differt à cõpoſito ex ſubſtantiis,q̃a in primo accidit iteratio, ſed non accidit iteratio in cõpoſito ex ſubſtantiis.7.meta.tex.cõmen.11.

Cõpoſitę ſubę manifeſtũ eſt ipſas hr̃e diffĩoes/& noĩa ęq̃lia eis.7.meta.cõ.12.&.8.meta.cõ.ultĩo.

Compoſitum eſt quod per ſe generatur/nõ forma neq; materia.& hoc eſt cõmune prædicamẽto ſubſtantiæ/& aliis prædicamentis.7.meta.tex.cõmen.32.idem tex.cõmen.23.26.&.31.

Cõpoſitum quodãmõ eſt prius partibus/& quodãmõ poſterius,pro quanto enim partes non poſſunt conſiſtere ſeparatę,totũ autem põt conſiſtere ſine q̃buſdam partibus/ſic totũ eſt prius partibus.inquantum autem partes ſunt componentes,ſic totũ eſt poſterius.7.meta.tex.cõ.35.

De modo quo cognoſcimus ſubas abſtractas. Diuus Tho.

Cõpoſitorũ ſunt q̃ſtiões per q̃re aut per q̃d,ſed nõ ſimpliciũ:ſed in ſimplicibus eſt alter q̃onis modus.7.meta.tex.cõ.60.¶ Vbi Diuus Tho.exponẽs locum illũ.d.ꝙ in cognitiõe habẽda de ſubſtãtiis ſeparatis ꝓcedimus ex effectibus ſenſibilibus/quorũ ipſæ ſunt cauſæ:tamẽ de eis nõ põt haberi ſciẽtia per doctrinã,q̃a doctrina eſt generatio ſciæ,ſcia autẽ fit in nobis per hoc ꝙ ſcimus propter q̃d. Sed iſta expoſitio nõ eſt cũ ſupportatiõe Peripatetica:tũc enim ſequereť ꝙ nullã ſcientiã de ſubſtãtiis ſeparatis habere poſſemus/niſi quo ad q̃a eſt,& q̃a iſta eſt naturalis/ex motu demõſtramus ipſas eẽ. Tũc igiť dicimus nõ habere ſciẽtiã q̃ditatiuã de talibus ſubſtãtiis abſtractis, cuius oppoſitũ ſcribit Philoſophus.1.phy.tex.cõ.ulti.&.2.phy.tex.cõ.26.& i.6 meta.tex.cõ.2.

Michael epheſius.

¶ Michael uero epheſius:ut mihi dať cernere:rectius interp̃tatus eſt locũ illũ.nã cũ Ariſt.ipſe late declaret q̃onẽ per q̃re in rebus cõpoſitis ex materia & forma eius eẽ/q̃d aliud in alio ineſt/ſine dubio in ſimplicibus & q̃ ſolũ formæ ſunt/q̃oni locus nõ relinquiť/nec interrogationi per q̃re. Sed eſt alius inq̃rendi modus,quæ autẽ fit inq̃ſitionis rõ in ſimplicibus Ariſto.declarabit in illo loco ubi de ſimplicibus diſputare aggredieť,& licet ipſe nõ declaret locũ/uide tñ Ariſt.in.9.meta.tex. cõ.ulti.late determinãtẽ talẽ differẽtiam inter cõpoſita & ſimplicia,& q̃s ſit inq̃ſitionis modus in

ſimplicibus

ſimplicibus & q̃lis,q̃a eſt per modũ ſimplicis attingentiæ & uiſionis intuitiuæ,& non per modũ
affirmationis,& eſt ſicut uiſus dũ cernit colores nihil de coloribus affirmat,ſed aſpicit tm̃ & intue
tur:eodẽ pacto quãdo intellectus humanus intuet̃ ſimplices ſubas,tũc ipſarũ dictionẽ habet, ſed
nõ affirmationẽ,affirmatio enim de cõpoſito dicit̃ ex ſubto & p̃dicato,& iõ qñ intellectus attigit
intuitiue abſtracta,tunc dicit̃ uerũ dicere:quãdo uero nõ attingit/neq̧ intuet̃/& cernit,ignoran/
tiã de talibus habere dicit̃,nõ tamẽ dicit̃ falli.nã & uiſus dũ noctu colores non aſpicit nõ dicit̃ fal
li/ſed ipſos ignorare.unde de talibus ſimplicibus q̃rit̃ ipm quid eſt,nõ ut aliqd de ipſis prædice/
mus/ſed ut ĩtelligamus dũtaxat & q̃ſi cernamus.Iſta aũt uiſio cõtingit his qui ad doctrinæ ueri/
tatẽ puenerũt/ac optime uixerũt.Et hoc ẽt bene põderauit Cõmẽ.in eodẽ loco.dicit enĩ in cõmẽ.
22.ſuper.9.meta.exponẽs illa uerba Philoſophi in textu(uerũ aũt ĩtelligere ipſa,falſum uero non
eſt deceptio ſed ignorãtia/non qualis cæcitas.) Cęcitas enĩ eſt ut utiq; ſi ĩtellectiuum oĩno nõ ha
beat aliqs.Dicit enĩ & intẽdebat cũ.d.intelligere eas nõ eẽ uerũ.i.cũ dicimus qđ apud nos non eſt „
uerũ de ſubiectis ſimplicibus,nõ intẽdimus q̧ accidit nobis error/qui eſt ignorãtia ẽm habitum, „
ſed accidit priuatio ueritatis quæ eſt ignorãtia tm̃,& hoc eſt in uirtute rõnali ſicut cęcitas in ocu „
lo.Et innuit p hoc q̧ non ĩtelligere res ſepatas per ĩtellectũ humanũ/eſt in ĩtellu nr̃o in principio „
ſimile cęcitati in oculo/anteq̃ pficiat̃ ĩtellectus.hoc enĩ nõ ſolũmõ inuenit̃ in hac uirtute ĩ ſuo pri „
mo eẽ,ſed ĩ ſuo ultimo eẽ,& hoc declarauimus in alio loco,& declarauimus q̧ fortunitas maxĩa „
quæ eſt ĩſpicere ĩtellectũ ſeparatũ/eſt p potẽtiã quæ fit in ĩtellectu ſpeculatiuo apud ſuã ultimã „
perfectionẽ/ſimilẽ potẽtiæ q̃ fit ĩ uiſu apud aſpectũ ad colores,nõ p potẽtiã de mõ potẽtiarũ cogi „
tatiuarum/quæ acquirũtur per cognitionẽ:quoniã non eſt ſicut exiſtimauit Auẽpace q̧ hoc acq „
ritur per cognitionem.Et ita etiam.d.in.3.de anima.cõ.36.& in libello de beatitudine aĩæ.

Compoſita per ſe differunt à cõpoſitis per cõtactũ,q̃a in cõpoſitis per ſe,fit ex cõgregato aliquod
additum aliud à componentibus,quod non fit in compoſitis per contactum.7.metaphyſi. tex.
cõmẽ.ultimi.idem.5.meta.cõmẽ.6.&.8.meta.cõ.26.&.27.Vide in concordantiis.

Compoſitũ eſt cuius ſolius eſt generatio & corruptio,& eſt ſeparabile ſimpliciter.8.meta.tex.cõ.3.
ubi Cõmen.d.compoſitũ ideo eſſe ſimpl̃r ſeparabile,q̃a ſeparatur ſcđm diffinitionem & ẽm eſſe,
& hoc ad differẽtiam formę,quæ eſt ſubſtãtia ſeparabilis ſolum ẽm rõnem.Ideo autẽ compoſitũ
dicitur ſeparabile ẽm diffinitionem,q̃a alia eſt diffinitio eius,& alia partium cõponentium, & dr̃
etiã ſeparabile ẽm eſſe,quia ſolum compoſitum poteſt per ſe exiſtere:forma autẽ/aut materia nõ
põt p ſe exiſtere,ſimile habet̃.2.phyſi.tex.cõ.12.& primo cœli.92.&.95.&.12.metaphy.cõ.39. Hoc
poſſet eſſe motiuũ ad tenendũ cõpoſitũ eẽ pfectius ipſa forma.cogitet diligẽter Auerroiſta.

Compoſita ex duobus/debent habere ex altero illorũ minus/ex altero maius.10. meta.c.23.ubi eſt
digreſſio de ęquali ad pondus,& de compl̃one temperata quam poſuit Galenus.Vide etiam pro
illo/primo cœli.cõmen.7.& in.4.metheo.cõ.10.&.2.colliget.cap̃.primo.

Compoſitũ eſt unũ in actu per partẽ dñantem:& ſi nõ,non eſſet unũ in actu.10.meta.cõ.23.

Compoſitũ qđlibet ex duobus/quorũ alterũ ĩuenitur p ſe/poſſibile eſt ut alterum etiã inueniatur
per ſe;niſi ſit cõpoſitio ſubſtãtię & accidẽtis.12.meta.cõ.35.&.8.phy.cõmen.37.

Compoſitum quodlibet ex duobus oppoſitis extremis, ſi unum eorum inuenitur per ſe/etiam &
reliquum.12.meta.cõmen.35.⁊ Vbi Cõmen.authoritate Alex.d.ppoſitionem iſtam eẽ manifeſtã/
& nulla alia conditione indigere,niſi ut alterũ non ſit accidens in reliquo.

Compoſitũ eſt omne cui potentia admiſcetur.12.met.cõ.37.&.8.phy.cõ.79.

Compoſitæ res habent p̃ter ſuas formas etiam cãs agentes,& illę ſunt cauſę ipſarũ ẽm cõpoſitiones
& cõpaginationes ipſarũ & earum partiũ,ſed res ſimplices nullas alias hñt cauſas reſpectu actuũ
procedentiũ ab eis/niſi ſuas naturas & formas earũ.Ex diſpu.14.in ſol̃.ultimi dub.

Compoſitum ex elementis/ non eſt compoſitum niſi per modũ tẽperantię cõplexionis,& compl̃o
fit per modum decoctionis, & decoctio per modum caloris.2.colliget.cap̃.9.ubi probat cor eſſe
principium uirtutis nutritiuæ contra Galenum.

Compoſitũ naturale non habet ptes cõponentes q̃rum quælibet ſit in actu,ſicut eſt in compoſito
facto ab arte:ĩmo ipm indiuiduũ cõpoſitum ex materia & forma,ita ſe habet q̧ materia inuenit̃
in eo in potẽtia/& forma in actu, & dicere q̧ materia ĩuenit̃ in ĩdiuiduo in potẽtia/eſt aliud q̃ di/
cere q̧ eſt potẽtiale ad aliqd tale,ſed cũ dicimus qđ materia eſt in ĩdiuiduo in potẽtia, ĩtelligimus
q̧ ſeparabit̃ forma ab ea p corruptionẽ illius indiuidui, & ſic inueniet̃ tranſmutari in actu poſtq̃
fuit in potentia.Ex paraphraſi metaphyſi.tractatu.2.

Compoſitum quodlibet eſt nouum.12.meta.cõmen.39.

Cōpoſitū quodlibet tēdit ad locū dn̄antis.primo cœli.cō.19.idē ibidē.tex.cō.7.&.8.&.12.

Compoſitio alia ex materia & forma/& alia ex elemētis in actu/cœlū aūt neutram compoſitionem iſtarum habet.2.cœli.cō.primo.idem primo cœli.tex.cōmen.20.

Cōpoſitio ſpēi/alia eſt ex cauſis ſm imagīationē/alia ex cauſis ſm fidē.Vide ī diuiſiōibus.1 phy.c.5.

Cōpoſitio/alia ſpēi ex ſuis cauſis/alia generis ex ſpēbus/alia īdiuidui demonſtrati.uide ibidē.

Compoſitio quęlibet neceſſe eſt ut diſſoluatur in ea ex quibus conſtat,uel in actu,uel in potentia. 3.cœli.cōmen.15.Conſimile primo phyſi.tex.cōmen.65.

Cōtra ponen/tes deū & itel/ligentias dare eē formaliter orbibus.

Compoſitio q̄ eſt in corpibus cœleſtibus/ex duabus naturis fuit cognita/ex motu locali:cōpoſitio aūt q̄ eſt in generabilibus & corruptibilibus/fuit cognita p generationē & corruptionē in eis in/uentas.Auer.in principio libri de ſuba orbis. ¶Ex quo patet ſcd̄m uiā eius ibi eſſe cōpoſitionē ex mouente & moto/& nō ex forma formal̄r informāte. naturalis uero nō aſcendit ad illū modum quo intelligentia dicit̄ forma/ſed diuinus,ſicut.d.Com̄.12.meta.ꝙ diuinus declarat poſtq̄ accepit ꝑ cōſtanti à naturali uia motus ſubam abſtractā eſſe/declarat ꝙ ſit forma & finis.Nā ſcribit idem Auer.12.meta.cō.37.ꝙ pfectionū ad q̄s moue̅t pfectū,q̄dam ſunt q̄litates qbus perficit̄ illud qđ mouetur,ut illud quod moue̅t ꝑpter ſanitatē:& q̄dam ſunt ſubę extrinſecę à re q̄ moue̅t ad eas, ut aſſimile̅t eis:ut inueniunt̄ oēs actiones ſeruorū,qm̄ ſunt erga genera intētionū dn̄i ſui:igitur dicūtur eſſe ꝑpter dn̄m.& ſimiliter oīa entia cū hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idem cō.44.p tria exēpla/quorū unū eſt de principe ſub quo ſunt multi ɔſtituti in regendo ciui/tatem.ſcd̄m eſt de artibus deſeruiētibus uni arti principali, ut frenifactiua & aliæ id genus/q̄ de/ſeruiunt arti equeſtri,ut.d.Ariſ.in principio libri ethic.Et tertiū exēplū eſt de cæteris ſcientiis ac/cipientibus ſua principia à prima ph̄ia,& iſto mō primū principiū dicit̄ eſſe forma cœli & omniū entium,& nō ſicut ſanitas in corpe uiuēte,quēadmodū dixerūt rudes/ imponētes Ariſt.& Auer. Deū glorioſum q eſt in fine ſimplicitatis/unitatis/& nobilitatis/eē formā formal̄r inherentē/& p/ficientē ipm orbē/& dantē ſibi ne dū eſſe iſto modo,uerūetiā & motū, & nō uident ꝙ ineuitabil̄r ſequæret̄ Deum & reliq̄s ītelligētias moueri p accidēs ad motū orbis.Quomō eni fieri poteſt ut formatū moueat̄,& ꝙ forma ſua pficiens formal̄r & inherenter nō moueat̄ per accidēs? Vtinam ex hoc manifeſtiſſimo errore excepiſſent Deum glorioſum:qa minus peccauiſſent. De aliis enim intelligētiis ɔcedit Auer.in.8.phy.cō.52 ꝙ moueant̄ p accidēs, non qa moueātur ad motū orbiū, ſicut formæ q̄ ſunt in ſuo ſubto mouētur ad motū ſui ſubti p accidens:ſed ꝑ quāto accidit ꝙ or/bes moti ab ipſis/moueātur ad motū primi orbis. Sed de nullo intellectu ɔceſſerunt Peripatetici moueri p accidēs,ſicut forma moue̅t ad motū ſui ſubti:quia repugnat intellectui inquātū intelle ctus eſt/ꝙ ſit actus corpis,ut patet 3.de aīa.tex.cō.4 &.5.& ſi hoc repugnat intellectui poſſibili/q eſt infimus abſtractorum:quāto magis repugnabit aliis?& q̄ maxime primo, qui eſt liberatus ab omni potentia?Sed iſti non poſſunt tranſcendere imaginationem,& ideo ſinceram non poſſunt perſpicere formam,ſed ſolum imaginem attingunt.

Compoſitio conſiſtit in poſitione partium adinuicem.5.metaphy.cōmen.25.

Compoſitio ex genere & differētia ſimilis eſt compoſitioni ex re potētiali & actuali. Generis enim natura nūquā reperitur a natura differentię uel formali,& quodcūq; iſtorum duorum cōpoſito rum apud Philoſophos generabile eſt & corruptibile,& habet agens.Ex diſp.7.in ſolu.3. dubii. Vide idem in.2.cœli.cō.49.contra Auicē.& in cap.de ſpecie ſuper Porphyrio.

Cōpoſitio non determinat uel infert componēs eſſe compoſitū.Ex lib.deſtru.diſp 8.in ſol̄.1.

Cōpoſitio triplex eſt:una eſt elementorum.ſecūda eſt ſimilarium ex elementis.tertia eſt organico/rum ex ſimilaribus.Ex principio ſecundi de partibus animalium.Et uide ꝙ aliter Auer.& aliter Albertus diuiſionem illam intelligit in.12.de animalibus.

Cōpoſitio corporis unius ex pluribus materiis/nō eē pōt niſi altero duorū modorum:uel ſicut eſt cōpoſitio mēbrorū organicorū ex ſimplicibus/& compoſitio totius ex organis:uel mixtiōe & tē/peratura/ut eſt compoſitio mēbrorū ſimpliciū ex el̄ntis.Com̄.in digreſſio.contra Gal̄.de uirtute actiua ſeminis.1 de generatione aīaliū in 1.cap.ubi ponit̄ īprobatio antiquorū.in colū.8.

Compoſitiones exiſtētes in eadem re/quædam ſunt primę/& quædā ſunt non primæ.5.metaphy. cōmen.4.Conſimile primo phyſi.com̄.1.28.82.&.2.phyſi.cō.10.&.1.cœli.com̄.primo.

Compoſitio triplex eſt/una ex ptibus corporalibus q̄ ſunt in diſtictis locis,ut cōpō aīalis carnibus & oſſibus,& cōpoſitio domus ex lapidibus & lignis.aliud genus cōpoſitiōis eſt quicqd ex confu ſione & pmixtiōe cōflatur/ut mulſum ex aq̄ & melle/& differt à primo,qa in hoc quicqd loco ſe/cernitur nō uenit in mixtionē ,quia totū & ptes in eodē loco eſſe uident̄,re uera aūt ptes abolitæ

ſunt,

ſunt,& ſaluat̃ itegritas. Tertius modus eſt quo ex ære & figura conſtare dicimus ſtatuã/ubi ptes ſaluant̃ in toto cõpoſito qđ ex eis reſultat,& nõ ſunt locis & ſubto diſtinctæ,ſicut in primo genere cõpoſitionis. Themi.in.2.de aĩa.cap.3.Idem notat Alex.in paraphraſi de aĩa.in illo cap.ubi oſtẽdit animã eſſe formam.& in.2.de aĩa cap.de phãtaſia/ubi ponit differentiã inter mixtionẽ & compoſitionem,quia mixtũ ex his eſt quibus cum admiſcet̃,ſed non illa:cõpoſitum autem eſt illa ex quibus componitur/cum compoſitione quadam & ordine.

Cõphenſio quædã eſt ex diſciplina/& quædam ſine diſciplina.5.phy.com̃.31.

Comprehenſio intentionũ indiuidualium ſubſtãtiarum eſt propria ſenſibus hominis.2.de anima.cõmen.65.idem.3.de anima.com̃.6.&.20.

Cõprehẽſio differẽtiarũ rerũ ſenſibiliũ à ſenſu/eſt cã cõprehẽſiõis earũ ab intellũ, & iõ q̃ caret ſenſu caret intellũ illius generis ſenſibilis.2.de aĩa.com̃.92.idẽ.1.poſte.cõ.33.Conſilẽ.2.phy.tex.cõ.6.

Cõphendere p ſenſum fit p duo ſubta, p unũ p qđ ſenſus eſt uerus, p alterũ aũt habet ꝙ ſit unũ entiũ:& ſimilr̃ eſt de cõprehẽſione intellectus.3.de aĩa.cõ.5.in ſolutione primę q̃ſtionis.

Comprehendens alietatem inter aliqua duo/ neceſſe eſt ut ſit unum uno modo/& multa alio modo.3.de anima.cõmen 9.idem.2.de anima.cõm̃.149.

Comprehẽſibilia humana diuidũtur in hæc duo.uidelicet in comprehenſibile cuius principiũ eſt ſenſus,& in comprehẽſibile cuius principium eſt cogitatio.3.de anima.cõ.33.

Cõphẽſio/aut eſt de p̃ñti/aut de futuro/aut de p̃terito.Ex lib.de memoria & remi.in prĩcipio.

Comprehenſiones quæ accidunt in ſomno,quædã ſomnia dicuntur,& q̃dam diuinationes,& quędam prophetiæ.Cõmen.ex libro de ſomno & uigilia.

Comprehẽſiones quæ dicunt̃ ſcientiæ/quæ ſunt in ſenſibilibus/ſunt ingenerabiles neq; corruptibiles/niſi accidentaliter, & ſunt intentiones uniuerſales quas intellectus compendit in eis,& ſunt formæ.Comprehenſiones uero particulariũ generabilium & corruptibiliũ non ſunt ſcientiæ,ſed imaginationes eorum.primo meta.cõ.27.idem.2.de anima.tex.com̃.60.

Cõphenſio quæ fit uno ſenſu/& uno mõ ſenſus/& in eadem diſpoſitione/eſt ſemp uera.Com̃.4.meta.cõ.26.in calce cõmenti. ⁋ Videt̃ alludere ad illas tres cõditiones poſitas à Them.in.2.de aĩa.circa illam ꝓpoſitionẽ ꝙ ſenſus non decipitur circa ſenſibile,quas require ab ipſo in ca.21.

Comprehenſio eſt cauſa uoluptatis.12.meta.tex.cõ.39 ⁋ Signũ huius eſt (ut ibi dicit̃) quia ſenſus/& uigilia/& intellectus ſunt in nobis uoluptuoſi.Et hoc etiam teſtatur Diuus Aug.dicit enim ꝙ inuiſa diligere poſſumus,ſed incognita nequaq̃.

Cõphenſio non eſt delectabilis niſi reſpectu eius quod eſt in actu,& nõ in potentia:& deſideriũ precedens cõprehenſionem magis uidetur dolor/q̃ uoluptas.12.meta.cõ.39.

Comprehenſio quæ nullum oppoſitum habet & nunq̃ eſt in potentia,tunc comprehẽdenti nunq̃ accidit dolor propter defectum comprehenſionis.ſupra.

Cõprehẽſiones ſunt duarũ entiũ/in genere.ſ.ſenſibiliũ / q̃ ſenſu iudicant̃/& eorũ q̃ cõphendunt̃ ab intellectu,ſicut ſunt q̃ditates & naturæ ſenſibiliũ rerũ.Ex diſpu.6.in ſolõne.6 dub.

Cõmunia ſunt notiora nobis q̃ ꝓpria. ſunt eni tãq̃ cõpoſitiora.Themi.1.phy.in expõne tex.3.⁋ Et concordat in hoc Diuus Thomas.Cõmen.aũt exponit aliter,p cõfuſa cõpoſita ex elemẽtis.

Cõmuniora ſunt ordine doctrinę p̃ponẽda in ſcientiis.primo phy.tex.cõ.4.⁋ Propter tres cauſas: ut d.Com̃.in ꝓlogo,tum q̃a ſunt notiora apud nos, tum etiã ne fiat in ſciẽtia repetitio, tũ etiã ut demonſtratiões ꝓcedãt ex primis & ꝓpriis.Prima cã aſſignat̃ etiã à Philoſopho in.1 phy.tex.cõ.4.&.57.eſt eni ſm naturã prius cõmunia dicere,& ſic circa unũq̃dq; ꝓpria ſpeculari. Et Com̃. ibi repetit iſtas tres cãs. Scđa cauſa ſumit̃ ab Ariſto. in primo de ptibus aĩalium in principio.inq̃t enim ꝙ ab ipſis cõmunibus eſt incipiendũ/ne idem multoties repetere cõtingat.Et tertia cã ſumitur ex libro poſteriorũ analyticorũ/ex cap.de uli.Vide tamẽ q̃ ſcripſi in Theorematibus.

Cõmune non eſt ſingulare,ſed eſt exẽplar omnibus ſingularibus habentibus illam formã.3.meta.cõmen.ulti.idem.12.meta.cõ.4.& primo de anima.cõmen.8.

Cõmune oĩbus generibus entis eſt de accidẽtibus entis inquãtum ens eſt.4.meta.cõ.7.

Cõe nullũ eſt ſubſtãtia.& quia uliа ſunt cõmunia:ideo ulĩa non ſunt ſubę rerũ.7.meta.tex.cõ.57. ⁋ Ideo Com̃.1.meta.c.45.bene dixit.ꝙ intellecta ulĩa apud Ariſt.nõ ſunt ſubę rerũ/ſed ſignificant ſubſtãtias rerũ In.7.enim met.à tex.cõ.44.uſq; ad.tex.cõ.59.oſtẽdit cõtra Platonẽ uniuerſalia nõ eſſe rerum ſenſibiliũ ſubſtãtias.uide idem.10.meta.cõ.6.&.12.meta.co.21.

Cõmune plibus ĩpoſ̃e eſt ꝙ ſit ſuba/ niſi ſm ꝙ eſt in aĩa tm̃.10.met.tex.cõ.6.uide.12.meta.4.&.14.

Cõmunitas q̃ intelligitur in formis cõmunibus eſt extra aĩam in potẽtia , & cõmunitas q̃ intelligit̃

In prima materia eſt pura priuatio/& eſt in aĩa tantũ.12.primę philoſophię.cõ.14.
Cõmune eſt prius ꝓprio/aut ſm formã/aut ſm genus in oĩ genere cauſę.2.phy.tex.cõ.32.
Cõmunia ſcđm naturã oportet dicere, & ſic circa unũquodq; ꝓpria ſpeculari. primo phy.tex.cõ. 57.idem primo phy.tex.cõmen.4.&.3.phy.tex.cõmen.2.
Concurſus ab uniuerſalibus ad particularia eſt maior uia cognitiõis in natura.2.de generatione. cõ.51.& habetur ex tex.idem primo phy.tex.cõ.4.&.54.&.3.phy.tex.cõ.2.
Congelatio ſeu coagulatio eſt quędã ſiccitas/& liquęfactio eſt q̃dam humiditas.4.metheo.cõ.1.
Conceptũ appello primã maris & feminæ mixturã. Ariſto.primo de generatiõe aĩa.ca.20.¶ Et hoc in plantis in q̃bus mas à femina nõ ſeparat̃ ſemẽ dicit̃/ut teſtat̃ Ariſt.ibidẽ,ſed genitura eſt in aĩa/libus tantũ.Et nota ut tradit Gal.in li.de accidẽti & morbo.4.ubi ꝑtractat de cauſis ſinthomatũ/ in illa parte ubi agit de cã caninæ appetẽtiæ/ reddens cãm q̃re in ꝑgnãtibus in primis tribus men/ſibus eſt iſte prauus appetitus,in.4.uero menſe qeſcunt.inter alias cauſas inqt, ꝙ primis duobus menſibus fœtus paucum ad ſe ſanguinem attrahit,eo ꝙ parum adhuc auctus ſit,adeo ut tunc ne fœtus nominari debeat,ſed ciema potius.ideſt conceptus.
Conceptionis indicia require.7.de natura animalium.cap.3.
Conceſſum eſt ab omnibus/ꝙ nulla res eſt ocioſa in fundamẽto naturæ & creaturæ.2.met.cõ.pri/mo cœli.tex.cõ.32.&.2.cœli.tex.cõ.50.&.59.&.3.de anima.tex.cõmen.45.
Cõgruit maxĩe cognoſcentẽ circa unũq̃dq; genus hr̃e/dicere firmiſſima rei prĩcipia.4.met.t.cõ.8.
Coniũctio & unio ſunt pp humiditatẽ,ſepatio aũt & diuiſio ſunt pp ſiccitatẽ. Cõm.4.metheo.in cõmento magno.¶ Q̃d intellige de mixtis,ſicut gloſat Aui.in prima Fen primi/in cap.de elẽtis.
Coniũctio duplex eſt/uera & nodatilis.Cõiunctio uera attribuit̃ & appropriat̃ mẽbris ꝯſimilibus, ſed nodatalis officialibus.Auer.in.2.colliget.in cap.de cõplexionibus mẽbrorum officialium.
Coniunctũ ex duabus rebus q̃ ſunt unius uirtutis:licet una ſit debilior alia,nõ eſt impoſſe ut ſit fortius alia re ſingulari.licet Gal.dixerit ꝙ eã debilitet,ſicut uidemus/ꝙ acetũ miſcet̃ medicis calidis ad iuuandũ illarũ aptionem/licet ſit minus calidũ illis.Et ideo dicimus ꝙ medicina debilis mixta cum forti iuuat fortificationi ipſius fortioris,quia opationes madicinarũ in corporibus humanis nõ ſunt niſi p uiã corporationis & aſſimilationis/& nõ ſunt niſi ex parte ipſius medicinæ,qa nos uidemus multas medicinas q̃ ſunt paucæ caliditatis/& cõparatę humanis corporibus inueniunt̃ calidiores illis,quæ uident̃ eſſe calidiores illis.5.colliget.cap.57.in fine.
Congregatio eſt generatio/& ſegregatio eſt corruptio.3.cœli.cõm.74.Vide in concordãtiis.
Congregatio & ſegregatio faciũt ut res ſint tardioris/aut uelocioris corruptiõis.1.de gene.cõ.10.
Conſequentia ſunt illa in q̃bus ſunt prius & poſterius/aut in ſitu/aut in ſpẽ.5.phy.tex.cõ.25.
Conſequẽs eſt poſterius reſpectu prioris.& nõ ecõtra.qa nullus dicit ꝙ unũ ſequit̃ duo.ſupra.
Cõſecutio poteſt etiam eſſe in rebus carẽtibus ſitu/ut in numeris & unitatibus:ſed tactus nequaq̃. 4.phyſi.29.Vide Themiſtium ibidem.
Conſequentia non ſolum ſunt quæ ſunt eiuſdẽ ſpeciei/ſed etiam quæ differunt ſpecie, ut certamẽ eſt conſequens pompæ.Themi.5.phyſi.27.
Conſequens eſt prius naturaliter q̃ ſit tangens.5.phy.tex.cõ.27.
Conſequẽter/ens ꝯtangẽs/ꝯtinuũ/adunatũ:q̃tuor hęc ſe hñt ſm ordinẽ naturalr̃.5.phy.tex.cõ.27.
Conſideratio aſſerentiũ omnia fieri à caſu/non eſt naturalis.2.phy.cõ.46.&.48.
Conſideratio ſcientiæ naturalis diuiditur in duas partes,prima eſt de cõmunibus omnibus rebus naturalibus.ſecunda eſt de propriis. & Cõmentator reddit cauſam ibi iuxta illud/productio ſci/entiæ ſequitur rerum diuiſionem.patet in prologo phyſi.
Conſiderare de primo principio formali pertinet ad primũ philoſophũ primo phy.tex.cõ.ultimi. conſimile.12.meta.cõ.6.&.5.&.2.phyſi.tex.cõmen.26.
Conſideratio de formis eſt duarũ ſciarũ,nam ꝯſideratio de formis materialibus eſt ſciæ naturalis, cõſideratio aũt de formis abſtractis à materia eſt primę phiæ.1.phy.cõ.ulti.Vide in ꝯcordãtiis.
Conſideratio de ſuba non eſt ꝓpriũ ſcientiæ naturalis.q̃d intellige inquãtũ ſuba eſt.2.phy.cõ.4.1. meta.cõ.15.&.18.7.met.5.&.9.12.met.1.5.&.6.4.meta.cõ.1.8.meta.cõm.4.&.2.phy.cõ.21.
Conſideratio de magnitudinibus quã habet naturalis & geometer non ducit ad idem in omni lo/co/imo inducit ad diſpoſitiones diuerſas.2.phy.cõm.18.uide pro hoc in primo cœli.cõm.32.&.4. phyſi.72.&.3.phy.60.& primo cœli.cõm.primo.&.3.cœli.cõm.5.
Cõſideratio pſpectiui nõ eſt naturalis/ſed eſt ꝓpinquor naturali ꝯſiderationi q̃ ſit ꝯſideratio geometrica.2.phy.cõ.20.¶ Cõtra tenẽtes ſciẽtias medias abſolute magis eſſe naturales q̃ mathematicas.

Conſideratio quiditatiua de primo motore non eſt naturalis.2.phy.tex.com̃.73.Et nota ꝙ ibi redditur cauſa quia non habet in ſe principiũ motus. unde patet ꝙ natura eſt ratio formalis ſubiecti in ſcientia naturali,ut alias declaraui.idem.8.phy.cõmẽ.3.& primo phyſi.cõmen.ultimo.primo de generatione.cõmen.14.&.12.meta.com̃.5.&.2.meta.com̃.4.

Conſideratio de ſubſtantia ſenſibili & accidentibus eius eſt prima in cognitione/& ſcđa in eſſe,conſideratio autem in ſubſtantia abſtracta eſt prima in eſſe,& poſtrema in cognitione.Et ideo ſciẽtia conſiderãs de illa dicit̃ metaphy.4.met.cõ.4.Conſimile habetur.7.meta.cõ.39.

Conſideratio de rebus naturalibus cõmunibus eſt de phyſico auditu.4.cœli.cõmen.2. idem in ꝓlogo primi phy.& ibidem cõmen.4.

Conſideratio de formis habita in naturali philoſophia & in ſciẽtia diuina/ſunt diuerſę.7.metaphy. cõmen.9.&.5.& alibi multotiens.

Conſimiles ſeu omiomerę ptes ſunt q̃ habẽt eadẽ diffinitionẽ totius.5.met.cõ.4.Vide primo cœli. tex cõ.19.¶ Vbi Ariſto.de talibus inqt.ꝙ eſt eadẽ rõ totius & partis.Vbi Cõmẽ.notabiliter ſcribit reddens cãm de hoc/dicens/natura patris corporũ ꝯſimiliũ eadẽ eſt cum natura totius diffinitiõe, & cũ ſit eadẽ diffinitiõe eadẽ eſt forma/& cũ eadẽ eſt forma eſt eadẽ actiõe ꝓueniẽte ab ipa forma. Et iõ dicit̃ ꝙ ubi fert̃ totũ ibi & ps/& ecõtra in grauibus & leuibus,puta tota terra,& ptis bolus.

Conſiſtere & ſiſti differunt,qa conſiſtere eſt à motu ceſſare,ſiſti uero eſt ad ceſſationẽ tendere.Colligitur ex.6.phy.tex.cõ.67.Et ibi uide Themiſtium aperte.

Conſolidatio & tactus differunt,quia contãgentia non congregãtur per aliquod cõmune ꝑ quod fiant unum,conſolidata uero fiunt unũ per aliquod cõmune conſolidãs.5.meta.tex.cõ.5.

Conſolidata fiunt unũ ẜm aliquod cõe per qđ fiunt unũ ẜm quãtitatẽ/& non ẜm q̃litatem,ecõtrario miſcibilibus q̃ reuertunt̃ in unum ſcđm q̃litatem & continuationẽ.5.meta.cõmen.5.

Conſtituta per eandẽ differentiam omnia ſunt eiuſdem ſpeciei 7.meta.cõmen.18.

Conſuetudo eſt altera natura.primo phy.com̃.71.&.2.met.tex.cõmẽ.14.idẽ in prologo tertii phy. & habetur in libro de memoria & reminiſcentia. ¶ Vbi aduerte ꝙ iſta fuit Heracliti antiqua ſententia,ut ſcribit Alexan.in libro de fato/qui dixit, ἦθος γὰρ ἀνῶν δαίμον,τ μοτεστιν φύσις. Conſuetudo eſt hominum dæmon,ideſt natura.

Conſuetudo eſt maxima cauſa ĩpediens à pluribus rebus manifeſtis per ſe.Cõmen.in ꝓlogo tertii phyſi.idem.2.meta.tex.com̃.14.&.12.meta.tex.com̃.50.& primo phyſi.com̃.71.

Conſuetudinẽ loquẽdi cõem probare oportet,cui ꝓ ratione uſus eſt.Themi.2.de anima.tex.18.

Conſuetudo in ſcientia naturali eſt,ut ꝓcedamus primo à poſterioribus ad priora,& dare ex prioribus cauſas poſteriorũ.8.phy.com̃.53.idẽ com̃.50. ¶ Vnde ex hoc patet error illorũ qui aſſerunt ſcientiam naturalẽ eſſe imperfectam,quia ut plurimum procedit à poſterioribus ad priora/ ac ſi eſſet uetitum poſtmodum regredi à prioribus ad poſteriora.

Conſuetum notius eſt/& ut conſueuimus ita dignamur dici.2.meta.com̃.14.

Conſuetudo quantã uim habeat leges oſtendũt/in quibus fabularia & puerilia magis q̃dem ualẽt cognitione de eis ꝓpter conſuetudinem.ſupra.uide Auer.in prologo.3.phy.

Conſuetudo eſt fortiſſimũ impedimentum/ad percipiendã ueritatem.2.meta.tex.com̃.14.

Conſuetudo mala eſt paulatim dimittenda/ne ſubito facta mutatiõe natura deterreatur.Ex.6.colliget.cap̃.14.&.7.colliget.cap̃.2.

Conſuetudie dictũ eſt à quibuſdã aliquos paulatim atq; gradatim ſumpto ueneno/quod conuerſum fuit in eis in cibum,& in habitu ſine nocumento.Et quãuis ita dicãt/ego dictum eorum non concedo.immo argumento demonſtratiuo/& in epiſtola tyriacę & ueneni quam ad Glauconem tranſmiſi.7.colliget.cap̃.2.Vide in concordantiis nuper editis.

Conſumatio/mediũ/& prĩcipiũ numerũ hñt eum q oĩs,hic aũt eum q trinitatis.1.cœli.tex.com̃.2.

Contactus eſt ratione alterius/& finitas ratione ſuiipſius.3.phy.tex.com̃.74.

Contactus mathematicus eſt per lineam/ſuperficiem/& corpus;ſed contactus naturalis eſt per corpus tantum.5.phyſi.com̃.30.

Cõtinẽtia/dicit̃ de tribus,de fine ꝯtingẽte:& de fine non ꝯtingente,& de forma.4.phy.com̃.34.

Continere eſt formæ/& contineri eſt materiæ.4.cœli.tex.com̃.35.

Continens & contentum differunt à materia & forma,quia continens & contentum utraq; ſunt in actu,ſed materia & forma non ſunt in actu utraq; per ſe.Com.4.phyſi.com̃.49.

Continens eſt nobilius ꝯtento,& alterũ eſt q̃ſi priuatio,& alterũ quaſi forma.4.phy.com̃.49.

Continens honorabilius eſt & finis/contento & finito.2.cœli.tex.com̃.74.

Continens eſt ſimile formæ/& contentum eſt ſimile materiæ.4.cœli.com̃.23.& habet in textu.idẽ 2.cœli.74.&.2.de generatione.50.idem.4.cœli.tex.com̃.35.37.&.39.

Contentum non ſemper mouetur ad continentes,ſed ad contĩnes illud in quo fuerit in loco naturali.4.cœli.tex.com̃.22.& com̃.23.in calce cõmenti.

Contentum ſe habet ad continens ſicut materia ad formã:& quẽadmodũ materia pficitur per formam ita contentũ perficitur per continens.4.phy.com̃.49.&.4.cœli.tex.com̃.35.

Contiguatio mathematica differt à contiguatione naturali.5.phy.c.22.

Continuitas eſſentialr̃ ĩpoſſibilis eſt in oĩ motore primo,qa non eſt corpus.8.phy.com̃.44.

Continuatio in naturalibus fit qñ ultima ſunt unũ/abſq; hoc ꝙ ultimũ cõe corrũpatur:& hoc põt eſſe uel ſcd̃m imaginationẽ uel ſcd̃m eſſe.5.phy.com̃.39.Sed de hoc uide in concordãtiis.

Continuatio primo non inuenit̃ niſi in magnitudine.2.de genera.tex.com̃.62.idẽ.6. phy.tex.cõ.4.

Continuatio in motu primo.eſt ex moto/non ex forma/aut termino.ſupra.Vide in concordãtiis.

Continuatio cœli cum principio ſeparato eſt ſemp/ſed continuatio cum principio/quod eſt in nobis non eſt ſemper.Illud enim quod continuatur de cœlo eſt æternum/ſed quod continuatur de nobis eſt generabile & corruptibile.12.meta.com̃.38.

Continuatio/in magnitudine primo reperitur/& ꝓpter magnitudinem inuenitur in motu/ & propter motum reperitur in tempore.6.phyſi.com̃.72.ibidem tex.5.&.39.

Continuatio in motu locali eſt manifeſta p ſe,qa ĩpoſ̃e eſt imaginari aliquã ptẽ eius fieri ſubito,ſed in cæteris motibus eſt q̃ſtio non parua.Com̃.6.phyſi.com̃.74.uide.8.phy.tex.com̃.23.

Continuationis cauſa in ĩdiuiduis eſt forma/& ideo forma dicitur magis unũ q̃ continuatio / quia forma eſt cauſa continuationis.10.metaphy.com̃.primo.

Continuũ eſt diuiſibile in infinitum.3.phy.tex.com̃.1.&.31.&.69.idem.1.cœli.tex.com̃.2.

Continuum eſt in cuius medio eſt aliquis terminus communis duabus partibus.3. phyſi.com̃.1. & in prædicamentis.in cap̃.de quantitate.

Continuũ habet aliqua accidẽtia ꝓpria continuo/& habet aliq̃ ꝓpria numero.4.phy.108.

Continue mouetur quod nihil aut pauciſſimũ deficit rei/ſed non tẽpori.5.phyſi.tex.com̃.23.

Continua ſunt/quorum ultima ſunt unum.5.phyſi.tex.com̃.26.&.6.phyſi.in principio.

Continua in naturalibus ſunt quorum ultima ſunt unum naturaliter.ſupra.

Continua in mathematicis quorum ultima ſunt unum ſecundum imaginationem.ſupra.

Continua in artificialibus ſunt/quorũ ultima ſunt unũ ſ̃m artificiũ.Auer.ſupra.com̃.26.

Continuum eſt poſterius natura tangente.ſupra.tex.com̃.27.

Continua neceſſe eſt ut contiguentur anteq̃ fiant continua.6.phyſi.com̃.primo.

Continuum componẽtia diuiduntur in ultimum & in hunc ultimum.6.phy.tex.com̃.primi.

Continuũ nullũ ſ̃m ꝙ continuũ eſt ipſum ſeipſum mouere poteſt.8.phyſi.tex.com̃.30.& primo de generatione.tex.commen.78.

Continuũ cũ ſit diuiſibile in ĩfinitũ,ita ſe habet,ꝙ facta diuiſiõe in aliquo pũcto primo/ſtatim deſtruit̃ poteſtas diuiſiõis ĩ alio pũcto ſcd̃o.Primo de genera.tex.com̃.9.uide cãm.8.phy.com̃.67.

Continuũ eſt q̃ſi genus corporis,qa ɔtinet ſub ſe corpus/lineã/ſupficiẽ/locũ/& tps.Com̃.1.cœ.cõ.2. ℣Vult dicere ꝙ non eſt uerũ genus oĩum iſtorũ uniuocũ,qa non uidet̃ ꝙ quãtitati pmanẽti & ſucceſſiuę ſit aliqd ꝓximũ genus uniuocũ,qa ɔtinuitas iſtis nõ eadẽ rõne cõpetit.nã q̃dã ſunt ɔtinua & quãta ex iſtis p ſe,q̃dã uero p accñs,ut patet.5.meta.ĩ cap̃.de quãto/& eſt in tex.com̃.18.

Continuum eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia.primo cœli.tex.com̃.2.

Continui diffinitio & ſi ſupponat̃ à geometra,naturalis tñ nitit̃ ꝓbare.1.cœ.4.idẽ.3.phy.com̃.31.

Continui ɔſideratio ut eſt in materia,eſt ꝓpria naturali,& ɔſideratio eiuſdẽ an ſit compoſitũ ex ĩdiuiſibilibus/eſt magis ꝓprie in ſcĩa libri de cœlo q̃ in ſcĩa libri phyſicorũ.3.cœli.com̃.5.Vide ɔſilẽ pro primo dicto in ſcd̃o phyſi.com̃.18.19.&.20.&.3.phyſico.60.&.4.phyſi.com̃.72.Pro ſecundo dicto uide conſimile de infinito/cum tractetur in.3.phyſi.& in primo cœli.tamen magis propriẽ in libro cœli/ſicut teſtatur Cõmenta.primo cœli.com̃.33.&.54.

Continuũ conſiderat̃ à mathematico,ut eſt ſeparatũ à materia.3.cœli.com̃.6.&.1.cœli.com̃.1.

Continui diuiſio eſt demr̃ata duobus modis in naturali phia/& ſ̃m cãm, & p uiã ſilr̃tudĩs.3.cœli.com̃.7.Vbi bñ pondera illã doctrinã,qa multũ tibi pficiet p auſcultatiõe.6.de phyſico auditu.

Continuum unumqd̃q; eſt unũ ens impaſſibile.Similr̃ autẽ & non appropinquãtia ſibiipſis neq; aliis/quæ facere nata ſunt & pati.primo de genera.tex.com̃.77.unde elicitur ꝙ agens & paſſium debent eſſe diſtincta loco & ſubiecto & debent eſſe approximata ſi debet actio prouenire.

Cõtrariũ dr̃ cuius motus unus ſm ſe/& nõ põt aliter,unus aũt cuius ĩdiuiſibilis.4.met.tex.cõ.8.
Continua ſunt/non quæ tactu ſunt unum.ibidem.
Continua ſunt/etiã ſi flexuram habeãt,ſed adhuc magis continua q̃ flexurã non habent.ſupra.
Continuum & unum/natura/magis eſt/q̃ id quod arte conſtat.ſupra.
Cõtinuũ naturalr̃/eſt magis unũ/q̃ illud qđ eſt unũ p ↄtactũ aut ligamẽtũ.10.meta.tex.com̃.1.
Cõtinuũ tortuoſum nõ mouet̃ ſm oẽs eius ptes motu ęq̃li,ſicut ↄtinuũ rectũ.10.met.tex.com̃ 1.
Continuum & conſequenter differunt.11.meta.cap̃.ultimo.& in.5.phyſi.tex.com̃.22.
Contingẽtia,puenit à materia.ex.2.de gene.tex.cõ.51.&.7.meta.tex.com̃.22.&.53.
Contingẽtis æqualr̃ natura eſt natura materiæ non natura formæ.2.phy.com̃.48.
Contingens ut in pluribus differt à neceſſario in hoc/q̧ in natura eius eſt ut actio eius impediri poſſit in paucioribus.contra Auicen.2.phyſi.com̃.48.
Contingere ab eſſe/nihil differt in perpetuis.3.phyſi.tex.com̃.32.
Contingenti conceſſo nullum inconueniens poterit accidere.7.phyſi.tex.com̃.9.
Contradictionis nihil eſt mediũ.5.phyſi.tex.cõ.26.&.4.met.tex.com̃.27.idem.1.poſte.
Contradictio aliquando eſt ſm ſermonem,aliquando ſm rem habet̃ iſta diſtinctio p Auer.6.phy. commen.19.de ratione Zenonis quã aliter ſoluit Philoſophus in.6.phy.& aliter in octauo.
Contradictio eſt prima oppoſitio.10.metaphy.tex.com̃.15.
Contradictoriorum/ſi alterum eſt impoſſibile,reliquum eſt neceſſarium.9.meta.com̃.17.
Contrarietas qñq; dicit̃ de oppoſitis ſm priuationẽ & habitũ.1.phy.cõ.41.&.43.&.10.met.cõ.9.
Contrarietas una in uno genere eſt.1.phy.tex.com̃.50.&.55.&.10.meta.tex.com̃.15.
Contrarietas minus eſt ĩ mediis q̃ in extremis.1.phy.com̃.54.&.5.phy.com̃.52.&.3.phy.com̃.49.
Contrarietas in loco non inuenit̃ in oĩbus trãſmutationibus/& in q̃bus inuenit̃ non manifeſte inuenitur.6.phy.com̃.92.idem.5.phy.com̃.9.&.8.phy.com̃.16.&.62.&.4.cœli.com̃.33.
Contrarietas naturalis in loco non eſt nota per ſe.8.phy.c.16.
Contrarietas exiſtit in locis contrariis ,ppter diuerſitatem extremorum in linea recta,& iſta eſt prima cauſa eius.8 phyſi.com̃.76.
Contrarietas non inuenit̃ in motibus circularibus niſi rõne diametri. diameter enĩ eſt linea recta, & contrarietas non inuenit̃ niſi in duobus exremis lineæ rectæ.primo cœli.tex.com̃.87.&.28.
Contrarietas/aut oppoſitio/aut quomõcũq; uolueris noĩare/ eſt in motoribus cœleſtibus,q̃ eſt inter motorẽ & rẽ motã tantũ,& ideo eſt ,pportio terminata.2.cœli.com̃.63.Vide.7.phy.35.
Contrarietas q̃ eſt in forma & q̃litate/æquiuoce inuenit̃ & in loco,q̃a ↄtraria in q̃litate ſunt duo in forma/& non duo in ſubto,ſed ↄtraria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubto.4.cœli.cõ.38.
Contrarietates ſcđm tactum ſolum elementum conſtituũt,hæ autem ſunt calidũ/frigidum/humidum/& ſiccum/graue/& leue.2.de generatione.tex.com̃.8.&.9.
Contrarietas dicitur duobus modis/actu & potentia.4.met.tex.com̃.20.
Contrarietas in rei ueritate inuenitur in illis primo q̃ ſunt in loco,& ideo accepta eſt diſtãtia in diffinitione eorum cum dicitur/contraria ſunt quę ſub eodem genere poſita maxime diſtant.8.met. com̃.4.&.10.meta.com̃.13.& in prædicamentis.in cap̃.de quantitate.
Contrarietas eſt differentia quædam.10.meta.tex.com̃.12.
Contrarietas eſt multiplex.10.meta.tex.com̃.13.&.14.&.11.
Contrarietas prima eſt habitus & priuatio.ſupra.tex.com̃.15.
Contrarietas q̃libet habet priuationẽ alterius contrariorũ,ſed non ſimilr̃ oĩa.ſupra.tex.com̃.16.
Contrarietas eſt cõpleta diuerſitas,q̃ non ĩtelligit̃ niſi inter duo q̃ ſunt eiuſdẽ naturæ.ſupra.t.c.24.
Contrarietas quęcũq; in rõne ſpẽi faciũt dr̃iam,ſed in conceptis cũ materia non.ſupra.tex.cõ.25.
Contrarietas in ſcĩa diuina cõis ſummit̃ q̃ in logica/in diuiſione oppoſitorũ:q̃a ibi fuit dictũ contraria eſſe illa q̃ ſunt in eodẽ genere.Ex paraphraſi meta.tractatu primo.cap̃.de oppoſitis.
Contrarium non recipit ſuum contrarium.primo phy.tex.com̃.51.54.57.&.8.phyſi.com̃.4.&.12. meta.cõmen.53.&.5.phyſi.14.& primo.cœli.106.
Contrarium non mutatur in ſuum contrarium.primo phy.com̃.42.&.51.
Contraria ſunt adinuicem corruptiuã.primo phy.tex.cõmen.81.
Contrariorum ſemper unum eſt priuatio alterius.2.phyſi.c.15.idem.10.meta.tex.cõmen.15.&.16. &.7.4.meta.27.primo de generatione.18.2.cœli.18.2.de generatione.32.5.metaphy.cõmen.17.11. metaphy.cõmen.22.3.de anima.25.4.phy.49.&.118.
Contraria dicunt eſſe equipotentia.3.phy.tex.com̃.42.

Contraria eſſe in eodē genere eſt propoſitio famoſa/& uerificatur in prima phia.5.phy.com̄.8.

Contraria & media in tribus p̄dicamētis ſunt/in q̄bus eſt uere motus.5.phy.cō.9.& tex.cō.10.

Contrarium ſcd̄m locū eſt quod ſcd̄m rectitudinem diſtat plurimū.5.phy.tex.com̄.24.

Contrariorum diffinitio principaliter dicitur de his quę ſunt in loco:deinde ẜm ſimilitudinem dicitur de his quæ ſunt in qualitate.5.phyſi.cōmen.59.idem.10.meta.tex.cōmen.13.

Cōtraria impoſſibile eſt ſimul eſſe ẜm totū,ſed ẜm ꝑtes non inconuenit.6.phyſi.tex.cōmen.83.

Cōtraria q̄ inueniunť in alteratiōe ſunt ꝓprie & principaliter.6.phyſi.cō.91.uide.4.cœli.cō.38.

Cōtrariū generari ex cōtrario ītelligiť dupl̄r,uel ex ſubto/uel ex termīo.Colligiť ex.8.phy.cō.4.

Contrarium fieri ex contrario eſt per accidens.ſupra.8.phyſi.4.

Cōtrariis oib'ē hoc cōe ꝙ q̄dā ſūt determinātia/ꝙ q̄dā determīata.1.phy.t.c.49.¶ Ariſ.enī aſſignat ibi q̄uo antiq ponētes pīcipia rerū naturaliū eē ꝯtraria/ꝯueniebāt ẜm ꝙ eadē dicebāt eē pīcipia ẜm analogiā.nā q̄libet ī poſitiōe ꝓpria poſuit p̄ncipia determinātia & ꝯtinētia alia.& ut Alex.ibi exponit/principia determinātia & ꝯtinētia ſunt q̄ ſunt formaliora,q̄ aūt ſunt materialiora ſunt cōtēta & determinata.ſicut īpar/amicitia/rarū/magnū/calidū/ſunt determinātia:oppoſita autē iis ſunt determinata.nā formæ eſt cōtinere,ut patet.4.phy.tex.cō.49.& materiæ ꝯtineri/& determinatio eſt à forma.1.cap̄.de ſuba orbis.&.1.cœli.cō.72.unde iſta ꝓpoſitio habeť in textu ꝙ ꝯtrariorum alia cōtinent/alia cōtinētur.¶ Verū melius eſt dicere ut Simplicius & Auer.in com̄.49.ꝙ hoc refert ad diuerſas cōtrariorū oppōnes.nā cōtrariorū q̄dā ſunt priora/q̄dā ſunt poſteriora:ſicut qui poſuerūt par & impar eē prima cōtraria oēs alias cōtrariorū oppōnes reducebant ad iſtā. & ſil̄r q̄ poſuerūt magnū & paruū.Vnde hoc nō debet referri ad alterū mēbrū alterius cōtrarietatis,quia non eēt ad ꝓpoſitū Philoſophi ibi,cū iá dixerit principia nō eē ex alterutris/neq̄ cōtraria prima, ſed hoc referť ad poſteriora.Vnde iſta determīatio eſt reſpectu aliorū,& nō reſpectu ſuimet,cum nullā adinuicē uideantur h̄re cauſalitatē ex parte qua ſunt cōtraria/ut dicitur in textu.

Cōtrariari poſſunt plura uni/aut q̄n ꝯtrarietas īter ea non eſt maxīa:ſicut ſunt media cū extremis: aut quādo idē habet plura cōtraria diuerſis modis.Auer.eſt limitatio in.8.phy.ſuper tex.cō.62.

Cōtrariorū ſi alterū determinatū eſt/& alterū determinatū erit.1.cœli.tex.cō.44.¶ Vbi aīaduerte ꝙ Cōmētator declarat hoc duplici rōne.prima eſt ex deſcriptiōe cōtrariorū.& ſcd̄a eſt ducēs ad incōueniēs,q̄a tūc ꝓportio unius ad reliquū nō eēt ſicut reliq ad primū/qđ eſt īpoſſe:q̄a notū eſt ꝑ ſe ꝙ q̄lis eſt ꝓportio ignis ad aquā in ꝯtrarietate/talis eſt aq̄ ad ignē.Vide in concordantiis.

Contrarium/cum adiunctū fuerit alteri contrario/manifeſtius reddiť:& p̄cipue cum fuerit auditum uilius contrarium.1.cœli.tex.cōmē.101.&.2.cœli.tex.cōmen.29.&.40.

Contrariorum/ſi unū fuerit in natura,& reliquum.2.cœli.tex.cōmē.18.Vide in ꝯcordantiis.

Contrariorū/illo exiſtēte qđ eſt ſicut priuatio/dignius eſt ut ſit illud quod eſt ſicut forma:ſicut ſi graue eſt/dignius eſt ut ſit leue,& ſi quies eſt/dignius eſt ut ſit motus.2.cœli.tex.cōmen.18.

Contrariorum aliud eſt ut habitus & forma,aliud uero ſicut priuatio.2.cœli.18.primo de generatione.18.2.phyſicorum.15.10.metaphy.7.&.15.4.met.27.&.12.metaphy.22.

Contraria non poſſunt attribui eidem agenti eodem modo.2.cœli.cōmen.92.idem.2. phyſicorū. tex.cōmen.30.& quinto meta.2.

Contrario uno exiſtente in aliquo genere/neceſſe eſt inueniri & reliquum.primo de generatione. tex.cōmen.65.idem.2.cœli.tex.com̄.18.

Contraria ſunt naturæ diuerſæ,& cauſa huius eſt quia ſubiectum eorum eſt duo in potentia.primo de generatione.cōmen.74.& elicitur ex textu.

Contraria quæ contrariant̄ alicui eadē contrarietate/ſunt eiuſdē ſpēi.2.de generatione.cō.36.

Contrariæ q̄litates primæ ſunt q̈tuor,& ad illas oēs alię reducunť.ex.2.de generatione.tex.cō.15.

Contraria non īnata ſunt ꝯiungi.2.de generatione.tex.cō.16.¶ Facit ꝓ opinione tenētiū ꝙ ẜm nullum gradū ꝯiungi p̄nt.alioquin ex cōbinationibus q̈tuor qualitatū primarū nō ſufficiēter Ariſt. uenatus eſſet numerū q̈tuor el̄ntorū,cuius tamē oppoſitū tenet Auer.& antiqui Peripatetici.niſi eſſet ꝙ cōtraria refracta ad mediū non ſunt diſpoſitio ſimplicis ſed mixti potius/ut eliciť ex fine primi de generatione,& ex.2.de.generatione.tex.cō.48.&.3.cœli.cō.67.uide ibi.

Contraria tactus non uidenť habere genus qđ dicatur de eis niſi ęquoce.2.de aīa.cō.108.

Contraria ſunt alia in ſpecie à mediis.3. de anima.cōmen.4.¶ Vbi dicit ꝙ pallidum non differt ab albo ſecundum magis & minus,ſed ſcd̄m formam & qualitatem.Sed.10.meta cōmen.23.uidetur dicere oppoſitum.Vide in concordantiis.

Contraria quodámodo/& quodámodo ſimilia ſunt adinuicem paſſiua.primo cap̄.de ſubſtatia or/

bis.idem primo de generatione.tex.cõmen.50.
Contrarii natura & conſuetudo,eſt fortificari per ſuũ contrariũ.primo metheo.cap̃.4.
Contrariorum ſi unum reperitur in rerũ natura in fine,oportet ꝙ reperiat̃ & aliud etiam in fine. Cõmen.2.metheo.cap̃.2.col̃.11.Conſimile habetur.2.cœl.tex.cõm.18.
Contrariorũ/cõtrariæ ſunt cãæ.4.metheo.tex.cõ.40.&.41.&.2.de generatione.tex.cõ.56.
Cõtarria prima ad q̃ oĩa alia reducunt̃/à prima pħia ſunt ſciẽda.4.met.tex.cõ.6.¶ Vbi aĩaduerte ex mẽte Philoſophi ibidẽ ꝙ prima cõtraria ad quæ oĩa alia reducunt̃ ſunt unũ & multa. Et hoc credo fuiſſe in cã ꝙ Ariſt.in.1.phy.inueſtigaturus numerũ ꝑncipiorũ naturaliũ/primo poſuit diuiſionẽ principii p unũ & multa, ut patet in tex.cõ.6.unde Ariſt.oẽm cõtrarietatẽ poſitã ab antiqs in pricipiis/uidet̃ reducere ad iſtã.ut patet.4.meta.t.c.6.ubi Cõ.d.ꝙ entia aut ꝯtraria ſunt/ aut cõpoſita ex ꝯtrariis,& caput huius ꝯtrarietatis eſt unũ & multa,licet illa diuiſio, ut ſcribit Cõ.fit ſm ꝓbabilitatẽ & non ſm neceſſitatẽ,qa corpus quintũ nec eſt contrariũ/neq; cõpoſitũ ex cõtrariis.
Contraria pñt eſſe ſimul poteſtate/actu uero nõ.4.met.tex.cõ.20.uide.5.phy.cõ.6.&.52.
Contraria ſimul eſſe/aut eſſe eadem/ nullus intellectus hoc intelligere poteſt.4.met.cõmen.21.idẽ ibidem.tex.cõmen.9.&.7.meta.tex.cõmen.27.
Contraria ſunt q̃cũq; eidem ſimul ineſſe nõ poſſunt,& ſub eodẽ genere maxime diſtant.5.meta.in cap̃.de eodẽ & diuerſo,& in.10.meta.tex.cõ.13.& in poſt prædicamẽtis.cap̃.de oppoſitis.
Contraria plura uni eſſe non contingit.10.meta.tex.cõmen.14.
Contrariorum materia eadem eſt.ſupra.
Cõtrariũ/unũ habet ꝯtrariũ/& hoc utit̃ tãq̃ ſumpto ĩ.1.cœli.tex.cõ.10. Auer.10.meta.cõ.14.
Cõtrariũ nõ eſt mediũ ĩter duo ꝯtraria/ſed ꝯtraria ſunt illa ĩter q̃ eſt mediũ.10.meta.cõ.19.
Contraria poſſunt eſſe mediata.10 meta.tex.cõ.22.
Contraria non prima & media ſunt ex primis contrariis.10.metaphy.tex.cõmen.23.
Contraria differunt ſpecie.ſupra.tex.cõmen.26.
Contraria oportet equari/& non eſſe unum eorum infinitum.11.meta.cap̃.9.
Contraria adinuicem impaſſibilia ſunt.12.meta.tex.cõmen.53.
Contraria ſunt tribus modis.10.meta.cõmen.26.
Contraria/unius ſcientiæ eſt ſpeculari.11.meta.cõmen.3.
Contrarium primo/nihil.12.meta.tex.cõmen.ultimi.
Contraria omnia materiam habent.ſupra.
Cõtraria/aliter diſtare dicunt̃ adinuicẽ/& aliter decẽ ꝑdicamenta.Vide modũ in paraphraſi meta. trac.3. ¶ Vbi dicit̃ ꝙ diſtãtia cõtrariorum ꝓuenit à forma,quia unũ eſt corruptiuum alterius,& ideo nõ poſſunt eẽ in eodẽ ſubiecto,& talis diſtãtia eſt in eodẽ genere.Sed diſtãtia decẽ ꝑdicamentorum eſt ex eo ꝙ ex ſeinuicem generari mutuo nõ poſſunt,neq; aggregant̃ in uno & eodẽ genere,& ideo poſſunt eẽ in eodem ſubiecto/quia diſtantia eorum non eſt ex contrarietate.
Contrariorum q̃dcũq; ſequit̃ formã rei/eſt de neceſſitate diuerſum forma.i.ſpẽ,nã impoſſibile eſt inuenire generabile/corruptibile & perpetuũ in eadẽ ſpẽ.aliter enĩ eẽt poſſe inuenire hoĩes perpetuos.Sed illa cõtraria q̃ ſunt alicui rei ꝑpter materiã poſſunt eſſe eiuſdẽ ſpẽi/ut mas & femina,& albedo,& nigredo quæ ſunt in eadem ſpecie.ibidẽ ibi.(Et dicamus ꝙ ꝯtrariorum etc.)
Cõtraria eidẽ ſimul ineſſe nequeũt.Ariſt.ſnĩa in ꝑdicamentis.&.10.meta.ex diffõne ꝯtrariorũ.tex.cõ.13.&.4.met.tex.cõ.9.& 27.ubi ait/ꝙ ſi ꝯtraria ponant̃ in eodẽ/ſequit̃ cõtradictoria uerificari. ¶ Aduerſat̃ tñ experimẽtũ huic ꝓpoſitioni,nam Philoſophi & medici/inſup & nr̃i Theologi inſtant.Philoſophi q̃dẽ/nã experimẽto ĩueniũt eſuriẽtes dũ comedũt ſimul & ſemel triſtitiã pati & lætitiã,eſuries enĩ triſtitiã habet annexã/comeſtio uero lætitiam.Inſup ſcabie ſeu pruritu laborãtes,dũ ſcalpunt/ſimul triſtant̃ & gaudẽt.Medici etiã aſſerũt in febre emphiala & liparica ſimul p uniuerſum corpus pcipi frigus & calorẽ.Noſtri ẽt diuini aſſerũt apte in aĩa Chr̃i in parte ſupiori/tẽpore paſſiõis fuiſſe gaudiũ & triſtitiã ſimul:ut diſputãt late in.3.ſen.diſt.15.q.1.¶ Soluit ãt ꝓ Philoſophis Alex.in.1.libro naturaliũ q̃õnũ.q.12.ꝙ delectatio & triſtitia ſunt cõtraria ad idẽ comparata:ſed nõ ad diuerſa.non enĩ cuilibet delectationi opponit̃ q̃libet triſtitia/ſed determinata.In eſuriẽte eſt triſtitia reſpectu indigẽtiæ nutrimẽti,ſed lętitia eſt ex aſſumptiõe cibi remouẽtis illã indigẽtiã.Non ſunt igit̃ contraria/qa ſunt reſpectu diuerſorũ.Sir̃ in pruritu nõ eſt ex ipſo ſcalpere triſtitia,ſed qa ĩdigeat eo.nã ſcalpẽdo euaporat humor ille ĩter duas cutes ĩcluſus.Ad aliud autem ꝓ medicis ſoluit Gal̃.in libro de malitia cõplexionis/&.3.de ſimplici medicina.cap̃.3.in diſt.2. & Aui.in.4.canoñ.in cap̃.ꝓprio de febre emphiala.Dicũt enim ꝙ cauſa eius eſt iuxta poſitio hu-

Digreſſio q̃uo intelligit̃ ꝯ̃ria nõ poſſe ſil' eidem ineſſe.

moris actualiť calidi & frigidi ſm minimas partes/ut nō ſit pars aliq̄ parua corporis cui aduenit
frigus/cui ad latus nō ſit pars aliq̄ parua cui aduenit calor,ita ꝙ iuxta minimas ꝑtes mēbri ſenſi/
bilis eſt res infrigidās & calefaciēs.Vnde ꝓpterea accidit ut ſenſus cuiuſlibet membri exiſtimet ſe
ſentire utrūqꝫ in eadē ꝑte.Et dat exēplū Gal.in.3.de ſimplici medicina/de guſtu/in quo aſſerit ſiſe
quid accidere.nā ſi quis accipiat abſinthiū & mel/in æq̄li portione/ꝑmiſcēs in lingua/ ſimul inue/
niet ſaporē amarū & dulcē,qa cōfundiť ſenſus ꝓpter magnā illarū partiū ꝑmixtionē in partibus
minimis,& accidit ut nō poſſit diſtinguere q̄ pars eſt ſentiēs dulcedinē/& q̄ amaritudinem.Et ita
calor & frigus nō ſunt ꝑciſe in eadē ꝑte,ſed ſunt in paruiſſimis partibus ĩuicē iuxta poſitis.uñ ac/
cidit ꝑdictū accidēs.ita aſſerit ēt Cōciliator in dĩa ſpāli de hoc.& oēs moderni ſequunť iſtā uiā.
¶Nobis autē uideť ꝙ iſta non ſoluūt q̄ſtionē,ſi uerū eſt Ariſt. dictū in.2.de aīa.tex. cō.146.ꝙ ulti/
mum ſenſoriū non eſt caro:ſicqꝫ cōtingit/ut demonſtrať ibidem/unū eſt primū ſenſitiuū in quo
terminētur oēs ſpēs & ſenſationes ſenſuū exteriorū,& eſt una & eadē uirtus/quę ſenſus cōmunis
dicitur,q̄ in eodē nunc habet de contrariis iudicare. Et tunc rediť argumentū difficilius & ſtat in
ſuo uigore & robore, & ſolō illa data à uiris illuſtribus nō ſatiſfacit in hoc/ſicut uides. ¶Themi.
aūt in.2.de aīa.uidēs Ariſt.hāc difficultatē examinantē induxiſſe ſolutionē quandā/ꝙ ſenſus cōis
eſt diuiſibilis,ſm eſſe,loco aūt & ſubto eſt ĩdiuiſibilis, ꝑ intētiones.n.q̄s recipit eſt diuiſibilis, ſed
ſm ſubm & materiā eſt ĩdiuiſibilis.ſed hāc ſolōnē infrigebat Ariſt.qa ↄtraria ut.d.in.t.c.148.licet
potētia poſſint eſſe ſimul in eodē/in actu tñ ĩpoſē eſt.Et tranſiuit poſtea Ariſt.ad aliā ſolutionē/
per uiam exēpli diſſoluens q̄ſtionē de pūcto in circulo/qui quodāmō eſt diuiſibilis/& quodāmō
non:ſic ſenſus/ut eſt iudex/eſt unus ſm formā:ut uero copulať inſtrumentis ſenſuū q̄bus utitur
ſicut extremis de lineis terminatis per punctū qui eſt centrū in circulo.Ex hac autē ſolōne nō ap/
paret ſolutio formaľr ad argumentū de contrariis/ſed in uirtute tantū, q̄d declarans Themiſtius
inquit.In eodē loco dicit ꝙ q̄nque ſenſus extrinſeci ſunt apparitores,& mutui, & exploratores/&
miniſtri:& ſenſus cōmunis eſt tanq̄ arbiter & iudex/q eo ſuggeſtu poſitus nō patiť ipſas ↄtrarias
qualitates/ſed ante ſe poſitas,ſed ad pedes genuaqꝫ aduolutas iacenteſqꝫ contēplatur:ita demū iu/
dicium ſuū promit/& dulce ab amaro diſcernit,& albū à dulci diſcriminat. Et quēadmodū unus
pluribus uellitātibus litigātibuſqꝫ poteſt ſimul ius dicere,ita nō ſit ab ulla ratione remotū/eſſe ali
quē ſenſum in nobis ꝓmiſcuū/qui cōtrariis ſenſibus ſimul operā det. Illud eſſet abſurdū putare/
ſenſum eundē ſimul ↄtraria pati.¶Sed in hac ſolutione Themiſtii,latitat ambiguitas magna/tum
quia uidetur dicere ſenſum cōem nō recipere ſpēs contrariorū,ſed ſolum de ↄtraiis iudicare: hoc
autem uideť repugnare cōmuni ſniæ Peripateticorū/ aſſerentiū oēs ſpecies in ſenſoriis exteriorū
ſenſuum deferri ad ſenſum cōem. Amplius non euadit difficultatē/quin cōtrariorū ſpecies ſimul
ſint in eodem ſubiecto,in actu:quia ſi euitet ſpecies albi & nigri non eſſe in ſenſu cōmuni tanq̄ in
ſubiecto,ſed tanq̄ in iudicante, ſaltem erunt in oculo.& ſic ſpecies dulcis & amari in lingua,& ita
adhuc remanet difficultas experim.ut enim dum legimus literas/in eodē inſtanti cernere album
& nigrū:nec dici poteſt ꝙ ſpēs albedinis ſit ĩ alia parte oculi/& in alia ſpēs nigredinis,nullus enim
ſapientum dixit hactenus hoc Et ita remanet difficultas ſicut uides.¶Vnde uideť nobis Ariſt.in
infrigendo primā ſolutionē/non efficaciter eam impugnare. Inquit enim aut non poſē,potētia q̄/
dem enim idē & induiſibile & ↄtraria,ſm eſſe autē non:ſed in operari diuiſibile,& impoſſibile eſt
album & nigrū eſſe ſimul , quia neqꝫ ſpēs pati ipſorū ſi huiuſmodi eſt ſenſus & intelligentia.Sed
dicam ſibi ꝙ nō ſeq̄tur/ſi albū & nigrū non poteſt eſſe ſimul in eodē ſubiecto/ꝙ ſpēs albi & nigri
non pñt eſſe ſimul,quia ſpēs contrariorū non ſunt ↄtrariæ/qa ſunt abſtractæ à materia. ꝓprium
enim uniuſcuiuſqꝫ ſenſuū eſt eſſe ſuſceptiuū ſpērum ſenſibiliū ſine materia:& ideo licet albedo &
nigredo in eſſe materiali ↄtrarienť,in eſſe tamē ſpirituali non ↄtrarianť. unde Cōmen.in.6.meta.
.c.8.expſſe.d.quod eſt in aīa cōtingit ut recipiat duo oppoſita ſimul:ſed quod eſt extra aīam non
poteſt ea ſimul recipere.Sed ratio Ariſto.ſi q̄s bene perpendat/aliter ibi ꝓcedit: nā prima ſolutio
ĩnuebat ꝙ ſenſus,ut eſt unus ſm ſubiectū/ſm ꝙ eſt recipiēs,eſt indiuiſibilis,ſed ſm eſſe & rōnem
eſt diuiſibilis/ratione pluriū formarū q̄ recipiunť in eo.ĩnuit ergo ſolō/ſenſus unitatē & in diui/
ſionē/eſſe ex parte q̄ recipit, multitudinē & diuiſionē eſſe ex parte formarum q̄ recipiūtur.Sed ſi
ita eſſet,ſenſus haberet unitatem materiæ/q̄ actuať per formā:& ita receptio ſenſus eſſet ſicut re/
ceptio materiæ.Et ex datis ſequiť ut ſicut album & nigrū ſunt ↄtraria/& nō poſſut eſſe ſimul,ſic
& ſpecies albi/& ſpecies nigri.Non fuit igiť opinio Ariſto.ut ſpēs contrariorum ſint cōtrariæ:ſed
ſermo eius ↄdicionalis.Et ideo bene intulit iuxta illam ſolōnem. Et impoſſibile eſt albū & nigrū
ſimul eſſe,qa neqꝫ ſpēs pati ipſorū,ſi huiuſmodi eſt ſenſus & intelligētia.Ecce ꝙ ſub cōditione cō/

cluſit.q.d.ſi ſenſus & intellectus ſint huiuſmodi q habeant unitatē & indiuiſionem,ex parte qua ſunt,ſunt ſubiectū recipiens, & habēt diuiſionem ex parte formarū receptarum,in hoc,idem erit de receptione materiæ,& de receptione ipſorū.materia enim ut.d.Cōmen.12.meta.cōmen.14.eſt una numero priuatiue:& nō fit plures numero niſi p multitudinē formarū quas recipit.materię enim diuerſant̄ ppter diuerſitatē formarum,& non ecōtra.2.phy.cō.87.& primo de aīa.cōm.52.&.2.de aīa.cō.60.Et ppterea dicit Comen.aīaduertens ad id quod modo dixi,ꝙ Ariſt.opinat̄ ꝙ uirtus primi ſentientis melius eſt ut dicat̄ una forma,& multa inſtrumētis copulatis cum ea:per quæ tranſeāt motus ſenſibiliū quouſqꝫ copulent̄ cum ea:q̄ dicere ipſam eē unā ſubiecto,& multa ſcd̄m formas q̄ deſcribunt̄ in ea.Illud enim eſt dignus ei ſm quod eſt iudicās,iſtud aūt ſm quod eſt recipiens.Sed tamē cū non ponimus illic eādem intentionē ppter formā,non poſſemus inuenire aliqd per quod iudicet diuerſa eſſe diuerſa.Iudiciū enim dignius eſt attribui huic potētię ſm ꝙ eſt actus,q̄ ſm ꝙ eſt potentia.quēadmodū motio eius paſſiua à ſenſibus dignior eſt ei attribui ſcd̄m ꝙ eſt ſubiectū recipiens,eſt enim ut uidetur,recipiens ſm ſenſus,& agens ſcd̄m iudiciū,recipere enim aliquid,eſt aliud à iudicare illud. Et hæc duo debēt inueniri in aliquo duobus modis diuerſis.Et ad hoc tendūt uerba Themiſtii,aſſerentis ſenſum cōem non recipere ɔtraria,ſed iudicium de contrariis afferre. qa obiecta cōtraria relucētia in ſpēbus offerunt̄ illi tanq̄ iudici,& ſunt comparata ad ipm,non tāq ad materiā,ſed tanq̄ ad formā & iudicē:quia ſunt ſicut cognitū in cognoſcēte,& nō ſunt in eſſe materiali cū cōtrarietate,ſicut afficiūt materiā extra aīam. Et iſto pacto ſoluit̄ q̄ſtio cōpleta introducta per medicos. ¶ Ad illud qđ adducūt diuini, Subtilis Doctor poſt longam pſcrutationē hoc argumentū dimiſit in ſolutū,uidēs rei difficultatē. Alii uero dixerunt in anima Chriſti ſm diuerſas portiones habuiſſe ɔtraria ſimul:quia triſtitia erat ſcd̄m portionē inferiorem ſenſuū,& delectatio erat in portione ſuperiori intellectiua.Sed dato quod in eadē portione fuiſſent,adhuc non pcedit argumentum:ut mihi dat̄ cernere, qa triſtitia non erat cōtraria delectationi,qa ſicut dixit bene Alexā.non quęlibet triſtitia cuilibet letitię, & delectationi eſt contraria,ſed quādo ſunt circa idē obiectū. Patet aūt ꝙ obiectū ɔtriſtans uoluntatē Chriſti tunc,non erat illud quo fruebat̄ illa uoluntas.Et ſic optime ueritas philoſophię non ɔtradicit fidei noſtrę. Sed hæc altioribus relinquant̄,quia ſermones fiunt ſcd̄m materiam ſubiectam.

Conueniens dicere à ɔuenienti fieri,nō eſt ꝙ ɔueniens agat p ſe & per ſuā formā ſibi conuenientis: ſed eſt dicere ꝙ extrahit formā ſibi ɔuenientis de potētia ad actū,& non eſt agens, qa addit in illā materiā aliquid extrinſecū,& ſic eſt in hoc de ſubſtantia ſicut de aliis accidētibus.Calidū enim nō inducit ī corpus calidū calorē extrinſecū:ſed facit calidū in potētia eſſe calidū in actu.Et ſic eſt de magnitudine ɔſequēte generationē,& ſilr̄ eſt de motu locali.motus enim localis nō puenit ab extriſeco motore.12.met.cō.18.parū poſt mediū.& eſt ſnīa ſumpta ab Ariſt.formalr̄ ī.4.phy.t.c.84.

Conueniens fit à conuenienti. Propoſitio iſta uerificatur tribus conditionibus, uidelicet ut ſit in agente & non inſtrumento:ut ſit in propinquo,& non remoto:& ut ſit eſſentialiter & nō accidētaliter.12.meta.cōmen.42..authoritate Alexan.

Cor eſt primum per ſe motum in animali,ꝙ nō mouetur ſcd̄m totum,quia pars eius mouet ſe,& mouet totum.7.phyſi.c.1.&.4.

Cor,uenarum eſt principium.3.de partibus animalium.cap.4.

Cor anmalium carentiū pulmone nō habet uentriculū dextrū. & tamē in illis animalibus inuenit̄ illa uena,q̄ eſt inter epar & cor,ꝙ ideo Galen.dixit iſtā non oriri ex dextro uentriculo cordis.3.de partibus cap.de corde.¶ Vide ibi ſolutionē Auer.dicentis illā de neceſſitate oriri à cordis ſubſtantia inquātum cor,non inquātum dextrum aut ſiniſtrum.

Cordis temperantia principaliter cognoſcitur ex pulſu,& ſecundario ex anhelitu.4.colliget.cap.2. ubi uide etiam alia ſigna.

Cor ſm Ariſto.eſt principiū ſanguinis,ſed ſm Galenū.cor nō eſt principiū niſi ſanguinis arterialis, ſed ſanguinis uenalis principiū eſt epar.3.de partibus. Auer.in cap.de corde.¶ Vbi uideas tres rōnes Ariſt.pro ſua opinione.Vbi aduerte ꝙ,ut ibi dicit Auer. Ariſto.non opinat̄ cor eſſe principiū ſpecierum ſanguinis,ſed primi qui eſt uerum nutrimentū & ultimum nutrimētum.

Cor aīalium magnorū inuenitur habere os,& uide cām in.3.de partibus cap de corde.

Cor magnorum animaliū ſcd̄m Ariſt.inuenit̄ triplicē habere uentriculū:paruorū uero duplicem ibidem ubi dicit Galenum negaſſe aliqđ animal habere triplicem uentriculum in corde,ſed dixit aīalia habētia pulmonē habere duos uentriculos:carentia uero pulmone habere unū tantū.

Cordi accidentia ſuperuenientia.ſunt ſincopis ,cardiaca,& tremor.3.colliget.cap.25

Cordis uentriculus dexter calidior eſt ſiniſtro ſcd̃m Ariſt.& ideo pars dextra calidior eſt ſiniſtra. Et ideo omne aĩal ſ̃m Ariſto.habet iſtam duplicẽ naturã dextri & ſiniſtri uentriculi: quia iſta eſt cauſa diuerſitatis partis dextræ à ſiniſtra:cõtra Galenum/qui uoluit animalia carentia pulmone non habere duplicem uentriculum/ſed unum tantum.ibidem.

Cordis ſitus eſt in medio pectore in aliis aĩalibus: ſed in homine uergit ad ſiniſtrum.& uide cau/ſam in.3.de partibus animalium.cap̃.4.

Cordis propriũ eſt nõ tollerare apoſtema/& alias egritudines,ſicut alia mẽbra ibidẽ. ⁋ Vide tamen Auer.3.colliget.ca.25.ubi.d.ꝙ medici dicunt ꝙ poteſt cõtingere apoſtema in pãniculo cordis.

Cor eſt principiũ motus letitię/triſtitiæ/& oĩum ſenſuũ.ex.3.de pti.cap̃.4.idẽ in lib.de ſenſu & ſen.

Cor & iecur omnibus animalibus neceſſaria ſunt;alterum propter caloris originem, alterum pro/pter concoquendum cibum.ſupra.cap̃.7.

Cor eſt primum quod in formatione fœtus actu ſecernitur/quod non modo ſenſu ita fieri cõſtat, uerũetiam ratione.Ariſto.2.de generatione animalium.cap̃.4.

Cor eſt primum quod uiuit/& ultimum quod moritur.ſupra.cap̃.4.

Corde carens nullum unq̃ animal ortum eſt.Ariſto.in.4.de generatione animaliũ.cap̃.4. ⁋ Ex hoc poterit cordis principatus oſtendi.

Cor tiplicem habet ſinũ/dextrum maiorẽ, ſiniſtrum minorẽ/& mediũ magnitudine inter dextrũ & ſiniſtrum.primo de natura animalium.cap̃.17.Et.3.de natura..cap̃.3.

Cor ſolum ſanguinem extra uenas continet.ibidem.

Cor in aliis animalibus eſt in medio pectore,in quibus.ſ.pectus ineſt,ſed in homine tantũ ad partẽ potius ſiniſtram uergit:ibidem.& infra cap̃.16.

Cor eſt ĩ medio/q̃a hic eſt locus regis/ad hoc ut ſit regimẽ huius ꝓportionatũ oĩbus mẽbris & cir/cũferentiis,& etiã ut melius cuſtodiat̃.2.collet·cap̃.9.de iuuamẽto mẽbrorũ officialium.

Cor poſſibile eſt ut ſit bonæ cõplexionis & bonę compoſitionis/& tamẽ cõpoſitio aliorum mẽbro rum erit læſa: ſed hoc prouenit à materia. & ideo temperantia in compoſitione & complexione mẽbrorum adiacentium cordi/ut pectoris/& aliorũ propinquorũ/eſt ſignum certum tẽperamẽ/ti cordis,quia uirtus informatiua non format alia mẽbra niſi mediante calore cordis,ſed non con uertitur hæc ſignificatio.Auer.4.colliget.cap̃.2.

Cor eſt ultimũ mẽbrum quod refrigeratur in morte.2.colliget.cap̃.2.& de ſomno.etc.

Cor eſt calidũ de neceſſitate ꝓpter ſpiritũ,& propter partẽ carnoſam,& ꝓpter ſanguinẽ.&eſt ſicut clibanus.Auer.2.colliget.cap̃.de cõplexionibus mẽbrorum officialium.

Cor uidet̃ mihi ꝙ ſit declinãs ad humiditatẽ pp ſpũm in eo exiſtẽtẽ.ſupra.in ca.ꝓprio de corde.

Cor eſt mẽbrum cuius complexio cõmunicat toti corpori,quia quando complexio cordis eſt tem perata/mẽbra pro maiori parte ſunt temperata in caliditate,quia cor dat cõplexionem omnibus membris/qua agunt & patiuntur.4.colliget.cap̃.primo.

Cor in ſiniſtro uẽtriculo per paruũ foramẽ continuat̃ pulmoni, per maius uero omnibus arteriis corporis,& iſtũ uentriculũ medici ſpiritualẽ appellãt.Gal.6.utilita.pti.cap̃.7. ⁋ Et ideo eſt magis principalis q̃ dexter uẽtriculus/quẽ ſanguificum uocant.ſed nota ꝙ Ariſt.oppoſitũ ſentit.

Cor & iecur oĩbus aĩalibus neceſſaria ſunt,alterũ ꝓpter caloris originem: locũ enim adeſſe aliquẽ/quaſi lares forũq; oportet,quo naturę fomites & primordia ignis natiui otineant̃ & ſeruẽtur eũ/demq; tutũ eſſe/ueluti arcam corporis totius neceſſe eſt.Alterũ iecur dico/cibi cõcoquẽdi gratia adeſt.Et qdẽ nullum ſanguine p̃ditum iis duobus carere poteſt.Ariſto.ſnĩa in.3.de ptibus anima/lium cap̃.7. ⁋ Ex iſta authoritate/aliq ſummũt de mente Ariſto.ſanguinẽ qui eſt uerus humor & nutrimentũ uerum habẽtibus ſanguinẽ generari in epate.& ꝙ à corde non accipit niſi quãdam ſubtiliationem & diſpoſitionẽ accidẽtalem. Et aſtruũt hoc authoritate Auer.in.2.colliget.in cap̃. de iuuamento epatis,ubi.d.quod epar eſt mutatiuũ cibi ad conuertendum ipſum in ſanguinẽ.& poſtea mittit ipſum ad oĩa mẽbra.Et parum infra in eodẽ loco.d.ꝙ epar habet quinque uirtutes prędictas,hoc eſt digeſtiuam q̃ facit ſangninẽ/retentiuã tempore digeſtionis/attractiuã/quãdo tra hit chilum ex inteſtinis,diſcretiuã/quãdo diuidit & diſcernit tres ſuperfluitates/hoc eſt ſupfluita tem aquoſam quã attraũt renes,cholericã quã trahit burſa fellis, & melãcholica/quã trahit ſplen. Vbi clare patet Auer. dicere ſanguinẽ generari in epate. Et confirmat̃/quia ibi eſt generatio ueri ſanguinis ubi generant̃ ſuperfluitates & excrementa eius,quia à q̃libet digeſtione reſecatur aliq̃ ſuperfluitas.Sed ſ̃m Ariſt. & Auer.in habẽtibus ſanguinẽ/ſanguis eſt ultimũ nutrimẽtũ/flegma autem & utraq; cholera ſcd̃m Ariſto.ſunt ſuperfluitates,igitur ſi ſ̃m ſententiã Auer.p̃allegatam

Digreſſio pul/chra de gnõne ſanguinis apd Ariſt. & Peri/pateticos.

epar

epar per uirtutẽ ſuã diſcretiuã diſcernit iſtas ſupfluitates à ſanguine; ſeqtur ꝙ epar eſt mẽbrum ſanguinis ueri generatiuũ. Et ita qdam indubitãter tenẽt tẽpore meo Paduæ,dũ in circulis diſputarem.¶ Sed iſta opinio ſtare nõ põt ĩ uia Peripateticorũ,licet Gale.dicat illud. Nam Ariſt.expſſe in.3.de ptibus aĩalium.ca.4.& eſt in ca.de corde,determinat cor ẽẽ principiũ oĩum uirtutũ,quia ubi fieri põt unũ,multitudine eſt pferẽdũ. Iſtud eſt maximũ fundamẽtũ in uia Ariſ. qa natura & Deus nihil fruſtra faciũt.1.cœli.tex.cõ.32.unde multę poſitiões Ariſt.ſunt fundatę ſup iſto principio.unde primo phy.ppoſuit opinionẽ Empedoclis opinioni Anaxagorę q poſuit pricipia finita,& in.12.met.ↄcluſit unũ eſſe principẽ uniuerſi,qa multitudo principatuũ mala:ut teſtatᷣ etiam doctus Homerus. Et ideo Ariſt.uim nutritiuã & ſenſitiuã in corde locauit. Et qa tenuit cor eſſe principiũ uirtutis talis,& ſm ipm ſanguis in habẽtibus ſanguinẽ eſt ultimũ nutrimentũ:in nõ habentibus uero eſt aliqd ꝓportionale ſanguini,poſuit ſanguinẽ q eſt uerus humor & qui uere nutrit,generari in corde.argumẽto ꝙ in nulla parte corporis reperitᷣ extra uenã,niſi in corde.¶ Amplius lucidiſſimus Themiſtius in cõmen.ſup libro de ſomno & uigilia.cap.13.inquit. Deuoratus »
enim & ingeſtus p os,cibus,indeq; in locos ſuos.i.in inteſtina & uentriculũ collatus,euaporatur »
& ſurſum ſpirat p uenas,per q̃s deinde permanat ad iecur:in iecinore mutatᷣ & natura ſanguinis »
tingitur,à iecinore influit & ſubit ad cor,in corde uincitᷣ & cõficitur pleniſſime:inibiq; in ſanguinem »
perfecte cõuertitur.& idem ſubdit. Et uenæ quidẽ aliæ cor adeunt:aliæ à corde ꝓueniunt. »
Venæ quæ adeunt cor,tanq̃ miniſtrę & gerulæ ſunt:ut q̃ à iecinore ad cor incoctũ & impfectum »
ſanguinem conuehant:quẽ cor ſuſceptum ſua ui meracũ & abſolutum ſanguinẽ reddit. At uenę »
quę à corde ptinent,cõparate ad aliũ uſum ſunt uidelicet ut ſuccus p eas cõcoctus iam,pfectuſq;, in totum corpus diſtribuatᷣ atq; dedatur. Idem.d. Alexã.in paraphraſi de aĩa cap. ultimo.ubi agit de animæ principatu in q̃ parte corporis cõſiſtat. Auer.etiã.2.colliget.ca.11.d.ꝙ epar ſeruit cordi, & hoc eſt quia pparat ei ſuũ nutrimẽtum. & ideo oportet declarare uiã per quã cerebrum ſeruit cordi.¶ Amplius qa generatio ueri humoris non niſi p digeſtionem pficitur, & iſta à calore procedit,cum cor ſit principiũ & fons caloris.ſeqtur igitur cor habere huiuſmodi pricipatum. Epar uero eſt neceſſariũ in ſanguinis generatione,ꝓ quãto decoquit cibũ.nam licet cibus in ſtomacho conuertatur in chilũ.& p uenas meſaraicas attrahatᷣ ad epar,non ꝓpterea ibi materia eſt ſufficiẽter præparata,ut forma ſubſtãtialis ueri ſanguinis inducatᷣ, & ideo indiget ulteriori decoctione quã decoctione epatis,per quã generatᷣ nõ uerus ſanguis,ſed aliq̃ ſpẽs ſanguinis.i.modus qdam, & in tali decoctiõe celebrata in epate ſequeſtratᷣ pituita.i.flegma:& ſi qd aliud eiuſmodi eſt,ut.d. Ariſt.in.1.de generatiõe aĩaliũ.ca.18.ubi.d.ꝙ pituita eſt excremẽtũ primi alimẽti.ubi p primũ alimentũ ĩtelligit cibũ,q iam ĩ chilũ ↄuerſus attractus fuit ad epar. Nam (ut notat Philoponus ĩ illo loco) alimẽtũ utile duplex eſt.ſ.primũ & ultimũ.primũ eſt cibus,puta panis,aut uinũ.ſecũdũ aũt ſeu nouiſſimus eſt ſangnis,qa tale ubiq; ab Ariſt.appellatᷣ ultimũ alimentũ.& ſic duplex eſt excrementũ,primũ qđ eſt reſpectu primi, & tale eſt pituita,aut aliqd hmõi,ſiqd eſt.qđ dixit pp utrãq; colerã,& pp aquoſitatẽ urinalẽ. Talia eni ſequeſtrantᷣ ab illa decoctione,q̃ fit in epate,ĩ generatiõe ſanguinis q nõ eſt uerus humor ſm Ariſt.ſed eſt aliq̃ ſpẽs eius.i.modus,quia eſt ſanguis in potẽtia ꝓpinq̃,ſed nõ eſt uerus ſanguis q eſt humor,de quo Ariſt.dicit ipm eſſe ultimũ nutrimentũ. Et iſto mõ intelligitᷣ dcm̃ Auer.in.2.collet ſupra allegato p iſtos uiros oppoſitũ tenẽtes. Et ne uideamur dicere iſta gratis,adducamus uerba Auer.ĩ eodẽ ca. de iuuamẽto epatis,ubi poſtq̃ multa intulit ↄtra Gale.opinãtẽ epar hẽre principatũ ĩ nutritione tandẽ dicit finalr̃ ↄcludẽdo. Et eſt ↄfirmatus iſte ſermo ut cor ſit de neceſſitate princeps uirtutis nutritiuę,qa nec Gale.nec alius ex anathomicis dixerũt nec crediderũt,ꝙ cordi ueniret calor ab alio mẽbro,ſed eſt ſufficiẽs p ſe ſicut cõueniens eſt pricipi. Et ego iã ꝓbaui tibi uirtutẽ à calore p modũ doctrinæ reſolutiuæ. Et ſi tu uides ꝙ indiget cor epate pp pręparationẽ nutrimẽti:nõ ppea epar indiget uocari priceps, ſicut nõ eſt ↄueniẽs ſtomacho pp pręparationẽ cibi ut uocetᷣ princeps epatis. Nec bubulcus q pparat cibũ aliis bubulcis uocabitᷣ princeps.¶ Pro hoc faciũt etiã uerba Auer.in.2.collet.cap.8.de iuuamentis mẽbrorum cõſimiliũ ubi.d.ꝙ flegma eſt ſanguis indigeſtus, & pp hoc debet dici ſupfluitas ſanguinea,hoc eſt diminuta ſupfluitas,ut ſit ſanguis:nõ ſupfluitas cuius ſepatiõe remaneat ſanguis cõpletus, ſicut à colera & melancolia.ergo ſi ita eſt, tunc eſſe flegmatis in corpe eſt de neceſſitate, hoc eſt ꝙ impoſſe eſt cibũ conuerti,niſi ex eo generentᷣ ſupfluitates flegmaticæ. Præterea Auer.in eodẽ ca.d.ꝙ Ariſt.uult ꝙ nutrimẽtũ oĩum mẽbrorũ fiat ex duobus ſanguinibus mixtis inſimul: & ꝙ ſanguis,q eſt in epate & in uenis non pulſatilibus,eſt ſicut materia ſanguinis miſſi in arteriis cordis.& ꝙ ſanguis arteriarum eſt ſicut forma ſanguinis.& hoc eſt qa dat eidem cõplemẽtum,&

coctionem & facit ipm cibũ propinquũ actui. Cõſimilem ſnĩam inuenies in cõ.73.ſup.1.canticæ
canticorũ ab ipſo, ubi.d.iſtã fuiſſe opĩonẽ Hyppocratis, Plato. & Galeni, ꝙ ſint tres uirtutes. &.d.
ꝙ iſta opinio eſt falſa in duobus. ¶ Amplius Auer.in.4.collet.cap̃.2.d.ꝙ epar & cerebrũ nõ hñt
calorem ꝓpriũ in eorũ eſſe niſi illũ q eſt in mẽbris cõſimilibus ex qbus cõponunť. ſed calor medi
ante quo iſta mẽbra opantur artes ſuas/eſt calor tranſmiſſus eis à corde: & iſte calor à corde tran/
ſmiſſus eſt ſicut forma reſpectu caloris ꝓprii ſibi debiti merito partitũ ɔſimiliũ. Talis.n.eſt ſicut
materia, & ideo epar cõcurrit ut inſtrumentũ. ¶ Alexan. etiã in paraphraſi de aĩa cap̃. ulti. ubi agit
in qua pte corporis ɔſiſtat aĩæ principatus, exp̃ſſe.d. ꝙ cor eſt maxime ſanguĩoſum, & iõ maxime
ſenſuale. & ideo oſſa/capilli/& ungues, qa exanguia ſunt/nõ ſentiũt. Et ſubdit ꝙ ſanguis in iecino/
re generať, indigeſtus atq; nõ coctus eſt, neq; ꝓpria appellatione ſanguis nũcupari debet. ¶ Am/
plius adducamus in ɔfirmatione nr̃ę declarationis uerba Auer.in cõ.ſup lib.3.de ptibus aĩalium.
in cap̃.de corde. ubi in digreſſione de hoc q̃ſito ſolués arguméta Galeni.d. Et totũ hoc qđ uiſum
eſt ex anathomia ipſi Gale.nõ ɔtradicit rõni dictorũ Ariſt. Ex his enĩ ꝓpoſitionibus nihil aliud
ſeqtur niſi ꝙ illud mẽbrũ qđ eſt principiũ uenarũ & in quo eſt uirtus nutritiua prima, in eodem
eſt ſanguis primus ſm naturã. Nam ſanguis exiſtẽs in epate eſt primus in generatiõe, & ultimus
ſcđm naturã. Ariſt.enĩ nõ dicit cor eẽ principiũ ſpẽrum ſanguinis, uel oĩum ſpẽrũ ſanguinis. ſed
dicit eẽ principiũ primi ſanguinis, q eſt uere ultimũ nutrimentũ: quẽ ſanguinẽ dicit exire à corde
& tranſire ꝑ uenas.ſ.pulſatiles ad oĩa mẽbra: adeo ꝙ ſanguis non uenit ad cor ex alio mẽbro. Ipſe
igitur nõ opinať cor mittere ſanguinẽ ad epar, eo mõ quo ſtomachus trãſmittit ſuccũ chiloſum
ad epar, aliter aũt epar nõ iuuaret. Arbitrari tandẽ debemus ꝙ ꝓportio ſanguis generati in corde
ad ſanguinẽ generatũ iu epate eſt ꝓportio formæ ad materiã. Quid clarius dici potuit iu hoc ne/
gocio? ¶ Et ꝙ iſta fuerit opinio Ariſt. clariſſime patet ex.3.de ptibus aĩaliũ in ca.de corde. & eſt ca.
4. ubi formaľr ita ſcribit. Iecur aũt oĩbus ſanguine p̃ditis ĩeſt, ſed nemo id cẽſuerit eẽ principiũ uel
» corporis totius/uel ſanguinis. ſitũ enĩ nequaq̃ obtinet principalẽ. Lienẽ uero ſibi habet aduerſum
» in iis q̃ exq̃ſitius cõſtẽt. Nec uero ſanguinis ɔceptaculũ ĩtra ſe ɔtinet mõ orbis, ſed ut reliq̃ ptes ſan
» guinẽ ĩ uenis ĩcluſum habet. Ad hęc uena ꝑ iecur tẽdit, nec ulla ex eo ꝓuenit. uenę.n.oẽs ex corde
» ſua initia trahũt. Itaq; cũ alterũ iſtorũ prĩcipiũ eſſe neceſſe ſit, iecur ãt nõ ſit: cor ẽt prĩcipiũ ſanguis
» eſſe neceſſe ẽ. aĩal enĩ ſenſu diffiniť. uis aũt illa ſentiẽdi illi tribuiť qđ primũ ſanguine p̃ditũ ẽ. Tale
» aũt eſt cor, qppe qđ & origo ſanguis ſit, & primũ qđ ſanguinẽ habet. Hęc ſunt uerba eius.

¶ Ex qbus facile patet erroris cauſa opinãtiũ oppoſitũ ſm Ariſt. ꝑꝑ inductã authoritatẽ ĩ principio
iſtius digreſſionis ex ca.7. tertii de pti. aĩalium, ubi Ariſt.d. cor & epar eẽ duo mẽbra neceſſaria oĩ/
bus ſanguine p̃ditis, alterũ ꝑꝑ calorẽ/alterũ ꝓpter ɔcoctionẽ cibi: nã æquocatio decipit eos. Cibus
enim apud Ariſt. duplex eſt. (ut colligiť ex mẽte eius apte in.1.de gene.aĩal.ca.18.) primus & ulti.
Decoctio cibi primi apud Ariſt. fit primo in uẽtre, deinde ĩ epate, ſed decoctio ultimi cibi.i. eius ge
neratio fit in corde. nã ſanguis q generať in epate (ut.d. Auer. in loco p̃allegato in.3.de pti.aĩaliũ.)
cõparať ad ſanguinẽ generatũ in corde, ſicut materia ad formã: qa Ariſt. nõ opinať cor eẽ princi/
pium ſpẽrum ſanguĩs/aut oĩum ſpẽrũ ſanguinis. ſed ueri ſanguĩs, q eſt ultimũ nutrimẽtũ. Verus
igitur ſanguis, q eſt uerus humor, & habet nutrire/generať ſub̃aliter in corde/& ibi recipit oĩa ac/
cidentia neceſſaria ɔſequẽtia formã ſanguinis, qa nõ eſt aliud agẽs qđ largiť formã ſub̃alẽ, & aliud
quod largiť accidẽtia neceſſario ɔſequentia illã, ut eſt declaratũ in naturali ph̃ia. Epar igitur apud
Ariſt. p̃parat cibũ mõ p̃dicto decoquẽdo & trãſmutãdo, ſed qđ per talẽ trãſmutationẽ inducitur
non eſt uerus ſanguis, ſed ſpẽs aliqua.i. modus qdam ſanguinis, qa eſt ſanguis, in potẽtia/loquẽdo
de uero ſanguine. Vnde credo ꝙ ſicut panis & uinũ ĩ ſtomacho ſub̃aliter trãſmutanť in chilũ, ita
chilus ſub̃aliter trãſmutať in epate, in qua trãſmutatione generať illa ſupfluitas.i. pituita, & ſi qd
aliud hmõi eſt, ut teſtať Ariſt.in.1.de genera.aĩaliũ. Vbi nota ꝙ flegma, ut.d. Auer. æquoce diciť
ſupfluitas reſpectu colerę & melãcolię. nam flegma eſt ſanguis diminute decoctus, & eſt ſupflui/
tas ſanguinea.i. diminuta ſupfluitas ut ſit ſanguis. & iſtud generať in illa digeſtione q̃ fit in epate.
Sed ſanguis ille ĩ epate generatus nõ eſt uerus ſanguis q eſt ultimũ nutrimẽtũ, ſed ẽ neceſſariũ ꝙ
tranſmittať ad cor, & cor tranſmutat ipm ad uerũ ſanguinẽ, q eſt humor uere nutriẽs. Sed dices,
Iſtius ſanguinis q eſt ultimũ nutrimentũ, q̃ eſt ſupfluitas eius? Ariſt.in.1.de genera.aĩalium.d. eſſe
ſemẽ in adultis. Iſtud aũt in his q̃ creſcũt cõuertiť in ſub̃am corpis, unde non debet hõ mirari de
tot tranſmutationibus, qa natura ordinate ꝓcedit & non facit ſaltũ in ſuis opationibus. (ut teſtať
Ariſt.in.9.de natura aĩaliũ.) Nam & medici dicũt etiã ultra q̃tuor humores dari q̃tuor humidi/
tates ex ſcđis: & nos uidemus etiã in trãſmutationibus factis b̃ñficio artis & naturæ, ꝑ diuerſas de

coctiones diuerſa fieri,& diuerſos liquores emanare: ut patet in ſublimationibus mineralium & mixtorū,ut patet exercitatis. Et īmorari in hoc amplius eſt ſupfluū. Nota tñ ſm Ariſto.ꝙ ubiq; locorū inueniť bilis/aut pituita/ſemp excrementū dici debet: & ita etiā de felle exiſtimādū eſt.nā quædā aīalia hñt fel iuxta iecur:q̄dā uero hñt fel iuxta inteſtina,ut piſces.Talia autē locis differūt tamē ubiq; ſint ſemp excremēta ſunt iudicāda.unde Ariſt.in.4.de ptib. aīaliū.ca.2.ſcribit.Abſur/dum aūt ſit niſi ubicūq; pituitā aut alui ſedimē uideris,excremētū id eē putes, pariq; mō de bile/felle ue cenſeas,ſed locis diſcrimē elicere uelis.Et ibi nota apud Ariſto.ꝙ bilis in q̄libet pte corpis generari poteſt,& eſt excrementū.unde licet Auer.& Ariſt.dicāt ꝙ burſa fellis eſt data ad attrahēdam colerā in epate generatā:hoc eſt ītelligendū in aīalibus hñtibus fel:qa multa aīalia felle uacāt, ut.d.Ariſt.ibi.ſ.equus/mulus/aſinus/& id genus.& Ariſto.ibi reddit cām,nā in aīalibus quorū ie/coris cōſtitutio ſana eſt,& ſanguis q eſt in eo dulcis eſt,talia fel nō habēt,aut ſi hñt, uenulis qbuſ/dam incluſum ↄtinent:ſed illa q̄ ſanguine minus puro ↄſiſtunt,tūc iecur taliū ſegregat hmōi ſupfluitatē,qa excremētū eſt cōtrariū alimēto,& amarū dulci,& ſanguis integer dulcis eſt. Auer.enī in.2.celliget.cap̄.1.d.ꝙ duæ coleræ ſunt potētia in ipſo ſanguine.Et ideo Ariſt.decernit iſtas eē ſu/perfluitates,in quacūq; pte corpis generenť.Nam nō negat Ariſt.quin ſanguis poſſit in colerā cōuerti,uel in melencoliā.Vnde in ꝓblematibus de ꝓprietatibus aīalium q̄ſiuit ꝓpter qd febres & acuti morbi potius in æſtate q̄ in aliis tēporibus ↄtingūt.Reſpōdet/qa putredo à calore ↄtinentis exoriť, qui calor magis æſtate dominať.¶Ex hoc patet error Iſach,q uoluit iſtas ſupfluitates in corde generari.argumēto q̄a ſanguis generať in corde.īmo Ariſt.in.4.de ptibus aīaliū, fel aſſerit epatis eſſe excrementū, & nō cordis:qa cordi nullus huiuſmodi humor appropinquare pōt,quoniam illud affectū nullū uiolentū pati pōt.Cæterorū uero nullū neceſſariū aīalibus eſt niſi iecur. Et ideo cōcludit Ariſt.ibi fel eē excremētum ſolius iecoris/& nullius alterius.natura enim de no/bilioribus magis ſollicita eſt.&(ut dixit) in habētibus fel hoc eſt intelligēdum.Vnde nota ꝙ hu/mor ille collericus quē attrahit chiſtis fellis/ſegregať ab epate/in digeſtione ſanguīs illius qui non eſt uerus ſanguis,ut ſupra dixi.& humor melācolicus attrahiť à ſplene,& aquoſitas urinalis à renibus,pituita.i.flegma eſt habēs hoc priuilegiū, ꝙ pmixta cū cibo puro.i.cum uero ſanguine ale re poteſt/& labore abſumere.& iſta eſt ſentētia Ariſto.in.1.de generatione aīa.cap̄.18. Vide ꝓ iſta ſentētia Auer.2.colľet.cap̄.8.de iuuamētis mēbrorū conſimiliū,ubi loquiť de iuuamēto coleræ & melāconiæ.&.d.ꝙ ſunt ꝓpter neceſſitatē, qa cibus chiloſus/q uadit à ſtomacho ad epar/nō poſſet digeri,nec eſſe ſanguis,niſi ſepararenť ab eo illæ duæ ſupfluitates,una groſſa terreſtris,& alia ſub/tilis.& iō natura p̄parauit illis ꝓpria mēbra,qđ nō facit flegmati.& iſtæ duæ ſupfluitates,non hñt aptitudinē ut poſſint fieri pars mēbri aliquo mō,quod in flegmate bene eſſe pōt.Idem tenet in.3. colliget.cap̄.4.de generatiōe febris coleričæ ſefrariæ.ubi.d.ꝙ colera nō habet partē ex quo poſſint mēbra aliquo mō nutriri.& dico hoc de naturali,quāto magis de nō naturali ſi ſic eſt de naturali. ¶Sed dices,q̄re colera nō pōt nutrire?Rñdeť,qa habet diſpōnes ↄtrarias nutrimēto,qa nutrimē/tum eſt dulce/& colera eſt amara.Sed q̄re melācolia?Quia eſt frigida & ſicca/& nō eſt dulcis ſicut ſanguis:& iō utraq; colera/ſupfluitas apud Ariſt.iudicať.Iſta (ni fallor) fuit ſnīa & opīo Ariſto.& Auer.& ſiqs melius ītelligit/melius dicat:qa nō ē obſtruſa poſteris ad p̄handū uia.Vnū ſcio ꝙ opinio illa q̄ tenet in uia Ariſt.epar eē illud qđ largiť formā ſub̄alē ſanguinis/q eſt ultimū nutrimētū/eſt impoľis,& rō demōſtratiua apud me eſt iſta. Quādo ſunt duo agētia quorū alterū ↄcurrit ut diſponēs & alterū ut agēs:effectus ſimpľr attribuiť agēti/& nō diſponēti:qa effectus inſeqtur agēs & nō inſtrumētū.Iſto mō Ariſt.inuehit ↄtra antiquos in.2.de aīa.te.cō.41.& infra, q attribuebāt nutritionē & augmentū igni.Sed epar/ſm Ariſto.& Auer.in p̄allegatis locis/ↄcurrit ut p̄parās,& cor ut agēs:igiť ſeqtur ꝙ forma ſub̄alis ſanguinis eſt à corde & nō ab epate.¶Sed dices,Cōtra/idē eſt agens diſponēs & inducēs formā/ut aſſerit Cōm.in.7.met.cō.31.cōtra Auic.ſi igiť epar eſt p̄parans,erit etiā inducēs formā ſanguinis. Soluitur, intelligiť de ultimate p̄parāte.unde dico ꝙ ſan/guis generatus in epate eſt diminute ſanguis,& nō eſt uerus,qa eſt diminute decoctus,ſed decoq̄tur ultima & pfecta decoctione in corde:& ibi uere trāſmutať in uerū ſanguinē.uñ nō quodlibet præparans eſt inducēs formā,ſed ultimitate p̄parans.Nam ſtomachus etiā apud medicos p̄parat materiam ad generationem humorum,& tamen ipſi non dicunt humores generari in ſtomacho/ſed in epate.Ita dicimus nos in uia Peripateticorum.

¶In circulis aūt ille excellēs doctor tenens illā opinionē ſuā ex mēte Auer. in uia Ariſt.iſto modo gloſabat dictum Ariſto.in.3.de partibus aīalium.aſſerentis epar nō eſſe principiū ſanguinis.Nam duplex eſt ſanguis/uenalis/& arterialis,& tūc gloſabat epar nō eſſe principiū ſanguinis arterialis/

ſed uenalis. Scđo gloſabat ꝙ illud dcm̄ ĩtelligebať in prima corpis generatiõe, qa primũ qđ uiuit eſt cor. & cũ uita ſanguine ↄſtet in ſanguineis: ſeqtur ꝙ cor eſt principiũ ſanguis tunc. Tertio. d. ꝙ in aĩali cõpleto ſanguis generať in epate quo ad formã ſubalẽ ſcđm Ariſt. & Auer. ſed uirtute cordis: in corde aũt recipit quãdã diſpoſitionẽ accidẽtalẽ. Et dicit diſcordiã inter medicos & pħos cõſiſtere in hoc qa licet ambo ↄueniant in hoc ꝙ uerus ſanguis genereť in epate, tamẽ diſcordia eſt penes hoc, quia medici dicũt ꝙ epar facit hoc uirtute propria, ſed philoſophi, & Auer. dicũt hoc fieri uirtute cordis. ¶ Cõtra iſtas tres uias/ & modos arguitur nullum ex iſtis modis ſtare poſſe. Primus quidẽ ſtare non poteſt, quia Gale. etiam cõfitetur illud ꝙ ſanguis arterialis generatur in corde, ſi igitur uenalis etiam ſecũdum Ariſto. & Galenum generať in epate, in quo eſt diſcordia? Vnde Auer. ↄtra iſtã primã ſoľonẽ directe dicit: ꝙ in. 3. de ptibus aĩaliũ in cap̄. de corde Ariſt. dicit cor eſſe principiũ ſanguinis, ſed Galenus. d. cor eſſe ſolũ principiũ ſanguinis arterialis. Alexã. etiã in ſua abbreuiatione de aĩa in ulti. cap̄. ſcribit ꝙ ſanguis q in iecinore redundat/ indigeſtus & non coctus eſt: neq; ꝓpria appellatione ſanguis appellari debet. & ibi p longũ ꝓceſſum ꝓbat cor eſſe prĩcipiũ ſanguinis & ſenſus ex ↄſequẽti: & quod nihil eſt ſanguinoſius corde. ¶ Cõfirmať authoritate Ariſt. in lib. de ſomno & uigilia, ubi. d. oĩs aũt ſanguinis prĩcipiũ ſicut dictũ eſt hic & in aliis/ eſt cor. horum aũt qui in cordis utriſq; thalamis, cõis qui medius, quorũ uterq; ſuſcipit ex utraq; uena/ & ex ea q̃ uocať magna/ & q̃ adorti. ĩ medio uero fit diſcretio. Et ſubdit, qa uero fit maxime ſanguis poſt nutrimẽti oblationẽ indiſcretus, donec ſecernat ſanguis/ ſomnus fit quouſq; ſecernať ſanguis hoc qdem puriſſimũ ſurſum: illud uero turbidũ deorſum. ubi patet oẽm ſanguinem, & puriſſimum/ ut eſt arterialis, & turbidũ & groſſum ut eſt uenalis, ſcđm Ariſto. in corde generari. Secunda etiã ſolutio minime ſtare põt, qa tunc Ariſt. nimis inepte locutus fuiſſet & pueriliter, ꝙ iecur nõ eſt principiũ ſanguinis in prima generatione: qa ſi iecur in prima generatiõe non eſt: nõ entis nullæ ſunt actiones. operatio enim eſt opatio entis in actu, ut patet in naturali philoſophia. ĩmo ſermo Ariſt. eſt in aĩalibus habentibus iecur, ſicut ſunt ſanguinea, ubi ꝓbat ꝙ in talibus alterum iſtorum duorum mẽbrorum neceſſe eſt ut ſit principium ſanguinis uidelicet uel iecur/ uel cor. & probat ꝙ iecur eſſe non poteſt ꝓpter tres cauſas, tum quia non habet ſitum conueniẽtem ut poſſit demãdare ſanguinẽ ad totum corpus quia non eſt in medio totius ſicut cor: tum etiam quia non habet ↄcauitatem & receptaculũ ſanguinis ſicut cor: qa ſanguis qui inueniť in epate/ inuenitur intra uenas/ ſicut in reliqs mẽbris: ſed in corde ubi ſunt tres uentriculi in aĩalibus magnis inuenitur extra uenas, qa ibi eſt fons & origo ſanguinis. 3. ratio eſt/ qa epar nõ eſt principiũ uenarum quę deferũt ſanguinẽ ad totũ corpus, quia ſubſtãtia epatis eſt carnoſa: eſt enim ſicut ſanguis coagulatus, ſed ſubſtãtia cordis eſt uenoſa. Modo/ natura ubi dat nutrimentũ/ ibi etiam dat originem uaſis deferentis illud: aliter natura eſſet mãca in neceſſariis. Patet autẽ ꝙ rõnes iſtæ ꝓcedunt in animalibus non ſolũ in fieri/ ſed in facto eſſe exiſtẽtibus. ¶ Tertia ſolutio etiã ſtare non põt, quia Auer. in 2. colliget. cap̄. 9. ubi loqtur de iuuamentis mẽbrorum officialiũ, quãdo loquiť de epate, exp̄ſſe. d. ꝙ Gale. opinatus eſt ꝙ epar ſit princeps uirtutis nutritiuę: & ignorauit Gaľ. ꝙ ultimũ nutrimẽtum fit in corde. Et in eodẽ capľo uerſus finẽ illius digreſſionis. d. Et ſi tu uides ꝙ cor in hoc indiget epate. i. in ſanguinis generatiõe: igiť epar eſt princeps. Soluit, hoc non ſequi/ ſicut non ſequitur de epate qđ in ſua actione indiget ſtomacho, non ꝓpterea ſequiť, ut ſtomachus ſit princeps ĩ illa actiõe. & ſicut bubulcus, q p̄parat cibũ aliis bubulcis, nõ ſeqtur ut ſit prĩceps aliorũ bubulcorũ. Vbi patet manifeſte ſm Auer. in uia Ariſt. ſanguinẽ formã ſubſtãtialẽ recipere in corde, tanq̃ ab agente ĩmediato & principali: & ꝙ epar non concurrit niſi ut miniſter.

¶ Sed illud quod eſt ingrendũ diligenter apud uiam Ariſto. eſt in qua digeſtione reſeceť illæ ſupfluitates, uidelicet colera & melãcolia. nã Auer. in p̄dictis locis libri colľet uideť dicere ꝙ in epate, ex aduerſo autẽ uideť eſſe ipſemet ibidẽ, cap̄. 8. ubi loqtur de flegmate. dicit enim ꝙ flegma aliter diciť ſupfluitas ſanguinis, & alř colera, & melãcolia. flegma enim eſt ſupfluitas ſanguinea. i. diminuta ſupfluitas ut fiat ſanguis: ſed colera & melãcolia dñr ſupfluitates, qa ex ſepatione earũ remanet cõpletus ſanguis. Eſt igiť utraq; colera ſupfluitas ſanguinis, qa à ſanguine ſequeſtrata in generatione eius. ſed generatio ſanguinis cõpleti eſt in corde, igiť ibi ſequeſtranť & generanť. Pro hoc facit authoritas Iſaach, & ſtat ratio, qa in q̃libet digeſtiõe aliq̃ ſupfluitas generať. Pro hoc facit authoritas Auer. in tracta. de corde, ubi uult ꝙ epar mundificat cor/ & nõ ecõtra, & tunc ſm iſtã uiã dicere poſſumus ꝙ in ueri & cõpleti ſanguinis generatione duplex ſupfluitas reſecať: utilis/ & eſt ſemẽ: & inutilis/ & eſt utraq; colera. Quia aũt cor nullũ hmõi humorẽ pati poteſt, ideo ordinauit natura epar ut mũdificaret ip̄m cor ab iſtis ſuperfluitatibus: & ita trãſmittit colerã ad chiſtim fellis/ &

lis/melācoliā ad ſplen.& tunc qñ Ariſto.d.fel eē excrementū iecoris, intelligendū eſt imediate, ſed mediate eſt cordis.& Ariſt.ibi ſumit fel ꝓ mēbro ↄtinente colerā.Tale eni mēbrū bñ pōt eē unitū iecori/& non cordi/ꝑpter eius excellentiā.Si aūt teneat alia uia/oportet dicere ꝙ in epate generat flegma,qui eſt ſanguis diminute decoctus,& ibi ſequeſtrant̄ duæ colerę in habētibus mēbra illa quę ſunt receptacula earū:poſtea ſanguis illę indigeſtus digerit̄ & cōpletur in corde,& ſupfluitas eius utilis ſemē eſt.Et iſta uia uidet̄ magis Ariſt.eſſe.Et illo mō gloſa authoritates in oppoſitū.

Cor eſt q̄ſi aīal in aīali obſeptū/oclusūmq̄.Alex.in paraphraſi libri de anima.cap.ultimo.

Cor eſt colligatum cum aliis membris principalibus:ideo quia cor eſt omnibis his mēbris in potē/tia,q̄uis ſit unum in actu.Auer.7.colliget.cap.2.

Cor pp qd nō attrahit imediate aererē p gutt̄/ſed mediāte pulmone.uide Gale.6.de utili.pti ca.2.

Cordis caliditatem ſequitur caliditas omnium mēbrorum,excepto ꝙ non ſit reſiſtentia accidētalis ex membris habētibus dominiū in toto,ut eſt epar,& cerebrum.4.colliget.cap.2.

Corda aīaliū calidorū & humidorū ſunt maiora cęteris,ſicut aīalia naſcētia ī locis humidis. ſupra.

Cor omnium uiſcerum ſanguinem extra uenas continet: cæteræ partes ſanguinem habent uenis contentum.3.de partibus anima.cap.4.

Cor habet omnem modum attractionis/ſiue à uacuo/ſiue à calido/ſiue à uirtute fiat. Galenus.6. de utili.parti cap.primo.15.de auriculis cordis.

Cordi nihil eſt familiarius ad refrigeratione ſpiritu:& ad nutritionē ſanguine.Gal.ibidē.¶ Inde pa/tet aerem maxime conferre in regimine ſanitatis & ægritudinis.

Cor cum ſit principiū uirtutis ſenſualis & nutricis, ideo ex partibus ſimilaribus & diſſimilaribus conſtat:ſimilares ſenſui, diſſimilares motui congruūt.Alexāder in paraphraſi de aīa.cap.ultimo. ¶ Inde collige aliter cor eē principiū ſenſus, aliter motus: qd Themi.nō uidet̄ intellexiſſe in.2.de anima cap.40.ubi digredit̄ ↄtra Alexan.ponentē carnē eſſe organū tactus: nam ſi caro non ſit,qd aliud aſſerri poteſt? Sed meminerit,inquit Themi. Ariſto.ſenſorium tactus cordi mādaſſe:quaſi Alexan.neget cor eſſe principiū tactus.Sed aīaduertat uirtutes paſſiuas appropriari mēbris ſimi/laribus:uirtutes aūt actiuas mēbris organicis/ſeu diſſimilaribus:ut teſtat̄ Ariſto.in primo de na/tura aīalium.cap.4.Quia igitur ipm̄ cor utriuſq̄ uirtutis princeps eſt,& ſenſualis & motiue,q̄rū altera actiua/altera in paſſione quadā ↄſiſtit, ideo diuerſimode iſtarū uirtutū cor princeps eſt. nā ratione ſimpliciū eſt princeps ſenſilis,rōne organicorū eſt princeps motus.Et nec hoc Ariſt.con/tradicit,quādo Ariſto.carnē ſenſoriū conſtituit in tactu,in loco ꝑallegato de natura aīalium.& in telligit̄ de carne cordis.quādo autē in.2.de aīa dicit carnē eſſe mediū/& non organū, loquitur de carne extrinſeca q̄ eſt in reliquo corpore:illa enim eſt ut mediū, ſed caro cordis/quæ eſt intus/eſt ſenſorium.Iſta diffuſe magis inuenies in cōtradictionibus noſtris nuper editis, quod nullus uſq̄ ad noſtra tempora uidit poſt Alexan.unde Alexā.ibidem.d.Cor ratione carnis eſſe principiū uir tutis ſenſilis,ratione neruorum eſſe principiuū uirtutis motiuæ.

Cordis mēbrana q̄ inuoluit/dura adeo eſt & denſa/ut uix ferro incidi queat.& dicit̄ pericardium/ ſiue p̄cordium.Alexan.in paraphraſi de aīa.cap.ultimo.¶ Nota tamē ꝙ antiq p̄cordiū os ſtomaci appellare etiam conſueuerūt,ut notat Galenus in prima pticula ſeparatorū ſermonum.

Corde ablato ab animali poteſt moueri & uiuere, uelut teſtudo & cameleo, & pari ratione ablato capite. Alexan.ſupra.in fine.ubi.d.argumenta de principatu animæ utrum in corde uel in capite conſiſtat eſſe cōmunia.Idem Auer.7.phyſi.cōmen.4.

Cordis uētriculi oēs participāt ſanguine & ſpū,ſed nō ęquant̄:dexter eni plus ſanguis, ſiniſter ue/ro plus ſpiritus pticeps eſt.Sunt eni in oibus oīa,ut.d.Hipocrates.Gal.6.de utili.pti.ca.16.

Cor habet copiam neruorū.3.de partibus aīalium.cap.4.uide in cōtradictionibus nup editis.

Cor ſine oſſe/exceptis qbuſdam magnis animalibus,quibus datum eſt gratia filamenti.3.de ptibus aimalium.cap.4.idem Gale.6.de utili.pti.cap.19.ubi approbat dictum Ariſto.

Corduba eſt ciuitas temperatior oībus ciuitatibus Andalagiæ & aliis remotioribus.Et huius ciui tatis temperamentū oſtenditur ex uirtutibus hominū eius, & bonitate intellectus,habentq̄ na/ turaliter optimos mores/pręſertim uirtutes,quæ paci & bonæ opinioni tribuūtur. Auer.in.4.de generatione animalium.cap.de uarietate pilorum.

Cornua adhærent potius cuti q̄ oſſi. unde fit ut in phrigia & alibi boues ſint qui cornua perinde ut auriculas moueant.3.de natura animalium.cap.9.

Corporietas q̄ conſtat lōgitudine/latitudine/& ꝓfunditate ſm aliquos notificat īdiuidui ſubſtātię quiditatem.Et ideo iſti appellauerūt dimenſiones ſubſtantias.& ſimilr qui credūt eſſentiā indiui

dui conſtare ex ptibus indiuiſibilibus appellãt illas ſubas,ut audiuimus loquẽtes noſtri æui,appellare atomũ ſubſtantiã indiuiſibilẽ.& ſimiliter qui imaginanẽ materiã & formam eſſe principia indiuidui,exiſtimant conueniẽtius appellari noĩe ſubſtãtiæ q̃ ipſum indiuiduũ.Conueniunt aũt omnes hoc iuditio,qa id quod notificat quiditatẽ huius indiuidui,debet magis appellari ſubſtãtia,quia ,ppter quod unũquodq; tale & illud magis.Et ideo nemo ipſorũ poſuit accidens inquãtum accidens eſſe partem ſubſtantiæ/ſed inquãtum ipſum exiſtimaẽ notificare eſſentiã indiuidui ſubſtantiæ:ut q poſuit dimenſiones eſſe ſubas.Auer.in paraphraſi metaphy.tracta.1.cap.de ſuba. De ipſa opinione ponentiũ dimenſiones eſſe ſubſtantias meminit Comen.in.4.cœli.cõ.40.

Corpora cœleſtia nõ habent materiã oĩno,qa eſſent generabilia & corruptibilia.1.phy.cõ.79.63.1.cœli.tex.cõ.20.8.meta.tex.cõ.12.&.12.meta.tex.cõ.10.& in libro de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte caret potentia ad aliquam diſpoſitionẽ,niſi in ubi.primo phy.cõ.63.1.cœli.cõ.20.8.meta.com̃.12.12.metaphy.tex.cõ.10.&.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia non mouenẽ ab illis q̃ mouẽt.3.phy.cõ.16.&.1.de generatione tex.cõ.43.

Corpus cœleſte eſt ſenſibile uiſu/& non eſt tãgibile omnino.3.phy.cõ.48.

Corpora cœleſtia non continẽtur à tempore:tamẽ habent coexiſtentiam cum tempore:coexiſtentia quantitatis cum quãtitate.4.phyſi.cõmen.117.

Corpora cœleſtia ſm q; motus illorũ eſt uolũtarius poſſunt moueri uelocius.authoritate Alexan. Licet Auer.dicat de hoc eẽ ɔſiderandũ.6.phy.cõ.15.⁋Quod ideo dixit meo iuditio.qa ſi ĩtelligaẽ de aliq̃ potentia reali & phyſica,illud ueritatẽ habere nõ poteſt:qa in ęternis nõ differt eẽ à poſſe, ut diciẽ in.3.phy.poſe enim tale in æternis eſt neceſſariũ.2.cœli.cõ.32.Nam ſi iſta potẽtia nunq̃ reducitur ad actũ,eſſet igiẽ fruſtra in natura:Deus autẽ & natura nihil fruſtra faciunt.1.cœli.32.ſic arguit in ſimili Com̃.1.cœli.com̃.20.Si uero potẽtia illa ſit logica,q̃ non ponit aliqd in re,ſed dicit ſolum nõ repugnantiã terminorũ/inq̃tum non repugnãt, ſic illud dictũ ſaluari poteſt.

Corpus cœleſte poteſt qeſcere inquãtum corpus/non autẽ inquãtum eſt tale corpus, qđ uidelicet non eſt neq; graue,neq; leue.7.phy.cõmen.2.⁋Ex illo loco eliciẽ q; aliquod prædicatũ poteſt alicui nõ repugnare rõne generis,quod tamẽ ſcđm rõnem ſpecialẽ ipſi repugnat. Cõſimile elicitur de uelocitate motus in infinitũ inquãtum motus.ex.6.phy.cõ.15.& de regularitate & irregularitate,ex.5.phyſi.cõ.45.& de generatione terræ.2.cœli.cõmen.104.

Corporis cœleſtis ,ppinquitas ad q̃dam quãdoq;,& remotio eius à q̃buſdã quãdoq; eſt cã tertię diuiſionis uidelicet ut q̃dam moueanẽ quãdoq;/& quędã qeſcant quãdoq;.8.phy.cõ.21.

Corporis cœleſtis motus ſimpliciter eſt naturalis,uidelicet tam ex parte animę q̃ ex parte corporis, cum nullum ſit ibi principium contrarium.8.phy.com̃.27.

Corpora cœleſtia ſunt materiæ ſimplices,& formę eorum ſunt formæ abſtractæ à materia.8.phy. cõmen.78.⁋Contra illos qui aſſerunt in uia Auer. orbẽ ſecluſa intelligentia eſſe ſubſtãtiam quãdam/quæ eſt forma ſimplex:ĩmo dicitur materia ſimplex/aut materia in actu, & rectius adhuc dicitur ſubiectum in uia eius,ut patet ex.8.meta.cõmen.12.&.2.cap.libri de ſubſtantia orbis.&.9. metaphy.com̃.17.Contra Gregoriũ ariminẽ..& Burleum.

Corpus cœleſte caret materia/& forma eius non habet ſubſiſtere per ipm̃.8.phy.cõ.79.1.phy.63.8. meta.4.&.12.1.cœli.tex.com̃.20.12.met.tex.cõ.10.& in lib.de ſubſtantia orbis.fere p totum.

Corpus cœleſte ſcđm Ariſt.non poteſt ex ſe ſm ſuam naturã recipere trãſmutationẽ.Et cã eſt quia non eſt cõpoſitũ ex materia & forma,& eſt neceſſariũ ex ſe nõ ex alio.ut Auic.dixit.uerũtamẽ neceſſitas eſt in ipſo modo recipiendi,in motore uero mõ agẽdi.8.phy.cõ.83.uide in ɔcordantiis.

Corpus cœleſte eſt ingenerabile & incorruptibile,& ſm partes.& ſcđm totũ:alia uero corpa generabilia & corruptibilia ſunt/aut ſm ptes/aut ſm totũ.1.cœli.cõ.13.idẽ.2.cœli.tex.cõ.3.

Corpora cœleſtia ita ſunt ordinata in nobilitate ſicut ſunt ordinata in ſitu/ſeu loco.1. cœli.tex.cõ. 15.idem.12.mea.cõ.44.Ex opinione Ariſt.contra Ptolomeum & aſtrologos.

Corpus cœleſte nulli eſt elementũ,ſicut ex nullo eſt elemento.1.cœli.cõ.57.uide in cõcordãtiis.

Lapſus Petri Pomponacij. Corporis cœleſtis eſſe/neceſſario requirit eſſe corporis qeſcentis circa quod reuoluitur.primo cœli cõmen.97.idem.8.phyſi.cõmen.84.

Corpus cœleſte ita ſe habet q; forma & formatũ in eo ſunt idẽ numero,ſed ſm diſpoſitionẽ magis diminutã q̃ ſit adunatio recipientis & recepti in forma abſtracta.2.cœli.cõ.3.⁋Aduerte tamen q; Petrus põpona,legit aliter locũ iſtũ:dicit enim, in forma non abſtracta qa uult q; fiat minus unũ ex intelligẽtia & orbe/q̃ ex materia & forma.Qui ab ipſa tandẽ ueritate coactus in ſenio mutauit ſententiã.Tenet enim ipam nõ dare eſſe formalẽ orbi.Sed nos literã iſtam affirmatiue iueniemus

in multis

in multis antiqs codicibus,& qũo ſaluet̃ uide in tactu noſtro de ĩtelligentiis, qõne ,ppria de hoc, utrum ex intelligẽtia & orbe fiat uerius unum q̃ ex materia & forma.

Corporis cœleſtis forma non coheret ſuę materiæ mediãtibus dimẽſionibus,ſicut formæ materiales.2.cœli.comen.3.idem in primo cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia ſunt intelligentia & animata ſcd̃m uniuerſum.2.cœli.cõ.3.idem.8.met.com̃.12.& 12.meta.cõmen.36.& cap̃.1.&.2.libri de ſubſtantia orbis. Aduerſus Ioa Grãma.

Corporis cœleſtis motus nõ eſt ab aĩa cogente manere ſempiternũ.2.cœli.tex.cõ.6.☞ Iſte locus fuit cauſa erroris Ioã.grã.qui uidẽs Ariſto.cõtradicere antiqs in hoc,tenuit.Ariſto.tenuiſſe cœlũ non eſſe animatũ.ut recitat Simplicius in primo cœli.Sed non aĩaduertit ꝙ antiq ponebãt cœlũ habere contrariũ/& de ſe eſſe corruptibile,ſed aĩa erat cã ſuæ pmanentiæ.Et ad hunc ſenſum Ariſt.negat cœlũ eſſe ab anima cogẽte ipm̃ manere ſempiternũ. Et hoc etiam habetur ex textu,quia tunc illia anima nõ eſſet beata,quia eſſet cum labore & triſtitia.unde Cõmen.in com̃.6.inquit.Et hæc contradictio intrat eos qui ponũt hoc corpus habere cõtrariũ motui animæ.Sed ꝙ Ariſt.tenuerit corpora cœleſtia animata anima intellectuali,quę nõ mouet cum labore & pena,demõſtratũ eſt 8.phy.&.2.cœli eſt authoritas exp̃ſſa Philoſophi in tex.cõmen.60.

Corpora cœleſtia omnia habent figuram ſphericam eſſentialiter,& elementa accidentaliter.2.cœli. cõmen.22.&.26 &.3.cœli.cõmen.67.

Corpus cœleſte ſup̃mum eſt maxime perfectum in rotũditate & alia differunt ad inuicẽ in participando illam/ſecundũ ꝙ ſunt magis illi propinqua.2.cœli.cõmen.32.

Corpora cœleſtia non habent loca diuerſa/ſed unũ locum numero circa quẽ reuoluũtur omnia,& eſt medium mũdi.Elementa uero habent loca diuerſa.uide cauſam in.2.cœli.cõ.35.

Corpora cœleſtia nõ hñt phãtaſiam,ut putauit Auic. qa haberẽt inſtrumentũ ſenſus,& tũc ſenſus eis eſſet datus ad ſalutẽ:& ſi pp ſalutẽ tunc eis poſſent accidere occaſiones,ſeu ĩpedimẽta.2.cœ.cõ. 37.uide idẽ.12.met.cõ.36.&.1.&.3.cap̃.de ſuba orbis.&.3.de aĩa.cõ.60.&.61.idẽ tenet lucidiſſimus Themiſtius in.2.de anima in expoſitione textus.15.uide uerba eius.

Corpus cœleſte non eſt ſenſibile/ſed rõne cõprehendit̃.2.cœli.cõ.41.☞ Et aĩaduerte ,p cõplemẽto eorum q̃ ſcripſi in cõtradictionibus in p̃ſenti loco dũ eſſem iunior, ꝙ intẽtio Cõmen. eſt ꝙ cœlũ nullo ſenſu ſentit̃,niſi ſenſu uiſus: ſed uiſus p ſe terminat̃ ad ſtellas, q̃ ſunt ptes eius.unde ,pprie loquẽdo ſtellæ ſunt p ſe ſenſibiles ſenſu uiſus,ſed eſſe totius cœli non eſt ſenſibile.ſed rõne cõprehenditur.nã cum ſtellæ ſint ptes cœli,& uidemus ꝙ mouent̃ motu circulari, & cũ non poſſint p ſe moueri,& ratio demõſtrat ꝙ ſunt in corpore qđ circulariter mouet̃:qđ nõ eſt neq; graue neq; leue.Et iſta eſt reſoluta intẽtio eius,& ſic uolo dicta mea deberi ſuppleri.unde Cõmẽ.2.cœli.cõ. 43.ſuper uerbis Ariſt.ibi dum dicit.Quoniam aũt uidẽtur & aſtra tranſlata,& totũ cœlũ.inquit, & debes intelligere per hoc qđ dicit,uidentur,in ſtellis p ſenſum,& in cœlo per exiſtimationem. & forte dicit hoc/in cœlo/propter hoc quod apparet in aſtrologia.etc.

Corpus cœleſte habet eſſe mediũ inter purũ actum,& res q̃ partim ſunt in potẽtia & ptim in actu. aſſimilat̃ enim rebus exiſtentibus in actu ,ppter ſempiternitatẽ,quã habet p ſe:& quia nullã habet potentiã ad corruptionẽ,ſed aſſimilat̃ rebus q̃ partim ſunt in actu, & partĩ in potentia ,ppter uarietatẽ ſituũ q̃ ſibi accidit, & tandẽ ratione motus localis. Et aĩaduerte quo mõ natura diuina colligauit illa duo eſſe.ſ.ęternũ cum corruptibili,ponẽdo inter actũ purũ & purã potentiã huiuſmodi potẽtiam q̃ eſt in loco.ex.3.tractatu met.uide idem in.8.phy.com̃.15.

Corpora cœleſtia licet ſint neutra,tamẽ inq̃tũ ſunt corpora habẽt ꝯtiueniẽtiã in diaphanitate/illuminatione/& obſcuritate.2.cœli.cõ.42.idem in.2.cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia ĩ ueritate nõ generãt frigiditates,ſed calores ſimiles unicuiq; eł̃atorũ.2.cœ.42.

Corpora cœleſtia ſunt eiuſdem ſpeciei,non autẽ ſunt eadem genere/& ſpecie differẽtia, ut putauit Auic.2.cœli.com̃.49.quia tunc eſſent cõpoſita ex materia & forma. ☞ Vide cãm iſtius deductiõis ex 10.met.tex.cõ.12.Nota.tñ(ut gloſat Com.cõ.49.ſcd̃i de cœlo) ꝙ hmõi ꝯuenientia ẽm ſpẽm in corporibus cœleſtibus non eſt ſcd̃m uniuocationẽ,ſed ſcd̃m prius & poſterius.

Corpora cœleſtia nõ ſunt corpa tantũ,imo ſunt participãtia actione & uita.2.cœ.tex.cõ.61.☞ Et eſt locus diuulgatus & notabilis, ut notãt græci expoſitores,& Com̃ ꝙ cœlũ ſit aĩatum. Et aduerte ꝙ Com̃.in cõ.61.ibi adducit tres demõſtrationes ad hãc ꝯcluſionẽ.duæ ſunt apoſteriori,&.3.eſt demõſtratio ſimplr̃ cõfecta ex ,ppoſitionibus acceptis eſt ſcia naturali & diuina.Et bene cõſidera circa hoc qũo una demõſtratio põt cõfici ex ,ppoſitionibus duarũ ſciarũ nõ ſubalternati ſe hñtiũ.

Corpora cœleſtia in qbus ſunt pauciores actiones & motus, ſunt nobiliora illis in qbus ſunt pl̃es.

Secus eſt in generabilibus,quia quæcũq; habent plures actiones nobiliora ſunt,& ideo nobiliſſimum eſt homo,& uiliſſimum elementa.2.cœli.comen.63.

Corporum cœleſtium quædam acquirunt nobilitatem uno motu ſimplici,& quędam uno motu compoſito.2.cœli.cõmen.64.uide in concordantiis.

Corpora cœleſtia habent potentias finitas in qualitate/infinitas in tempore.2.cœli.cõmen.71.idem in.3.cap̃.de ſubſtantia uerbis,&.8.phyſi.com̃.79.& in paraphraſi primo de cœlo in fine idem.12.meta.com̃.41.&.2.cœli.cõmen.63.& 38.&.39.

Corpora cœleſtia manifeſte uidentˀ intelligere & moueri, ſed non nutriri/neq; ſentire.2.de anima.cõmen.15.idem.2.cœli.cõmẽ.61.&.37.&.3.de anima.61.&.primo cœli.21.&.12.metaphy.com̃.36.& primo &.3.cap̃.de ſubſtantia orbis.contra Auicẽnam.

Corpora cœleſtia de uirtutibus animæ non habent niſi concupiſcentiam & intellectũ.2.de.anima.cõmen.32.&.12.metaphy.com̃.36.&.1.cœli.cõmen.90.&.cœli.38.&.61.

Corporum cœleſtium uirtutes conſeruant eſſe ſcd̃m omnes diſpoſitiones & omnes partes eodem modo.2.de anima.com̃.48.idem.1.cœli.22.&.2.cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia ita ſe habẽt,ꝙ unuſquiſq; orbiũ ſtellarũ erraticarũ uidetur moueri ꝑ appetitum orbis ſtellarũ fixarũ motu diurno,licet cum ſuo appetitu ꝓprio moueantˀ motu ꝓprio.3.de aĩa.com̃.57.idem.2.cœli.cõ.58.&.12.meta.37.&.44.¶ Et ſic intelligere poteſt an motus planetarum à primo orbe ſit motus raptus/aut ſit motus deſiderii contra mathematicos.

Corpora cœleſtia non habẽt ſenſum/quia non eſſet neq; propter melius animę/neq; ꝓpter melius corporis.3.de anima.tex.cõmen.61.contra Auic.

Corpore cœleſtia qa nõ nutriũtur/neq; fatigantˀ,ideo nõ indigẽt ſomno.ex lib.de ſomno & uigi.

Corpora cœleſtia ſcd̃m Ariſt.non calefaciũt quia ſint calida/ſed ſecundũ uelocitatem motus.2.cap̃.de ſubſtantia orbis.&.2.cœli.42.& primo metheororum.

Corpus cœleſte eſt ĩdiuiduũ demõſtratũ,& ens demõſtratũ ĩ actu.2.ca.de ſub̃a orbi.&.2.cœ.cõ.3.

Corpus cœleſte eſt materia animalium cœleſtiũ/quæ mouẽtur circulariter ex ſe:& eſt perfectius cæteris modis materiæ:non enim eſt in eo de potentiis niſi potentia in loco tãtum.2.cap̃.de ſubſtantia orbis,& cap̃.ultimo.& primo phyſi.cõmen.63.

Corporis cœleſtis/& pręcipue corporis ultimi forma quodãmodo eſt anima/& quodãmodo intellectus.2.cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte non indiget in ſuo eſſe forma/ſicut eſt diſpoſitio corporum animalium quæ ſunt hic.2.cap̃ de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte non indiget anima ſenſibili/neq; imaginatiua,ſed ſolum indiget uirtute mouente ipſum in loco ſemper,& uirtute quæ non ſit corpus/neq; uirtus in corpore,ad largiendũ ſibi permanentiam æternam & motum æternum.ibidem.

Corpori cœleſti nõ datˀ ſub̃m niſi ꝓpter motũ localẽ tm̃.corꝑibus aũt generabilibus & corruptibilibus datˀ materia pp generationẽ & corruptionẽ.forma aũt datˀ eis pp actionẽ.3.ca.de ſub̃a orbis.

Corpora cœleſtia ſunt corpora abſoluta à meteria.ultimo cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte eſt unum per continuationem/& formã totalem/& per motum unum continuũ 5.meta.com̃.11.¶ Vide pro hoc.2.cœli.com̃.42.&.12.meta.44.& in.2.cap̃.de ſubſtãtia orbis.& in libro deſtruc.diſput.3.in ſolutione 18.dubii.

Corporibus cœleſtibus attributæ qualitates quæ poſſunt eſſe & nõ eſſe/ut illuminatio lunę & obſcuritas,ſunt aliæ à qualitatibus qbus attribuitur alteratio.9.meta.cõ.17.¶ Intelligas de alteratiõe paſſiua.uide pro hoc primo cœli.com̃.21.&.2.cap̃.de ſubſtantia orbis.

Corpora cœleſtia nedum non habent potentiam ad corruptionẽ,uerum etiam neq; ad fatigationẽ 9.meta.tex.cõmen.17.

Corpus cœleſte non habet potentiam diuiſibilẽ ſcd̃m diuiſionem corporis.ſ.formam materialem 12.metaphy.com̃.10.idem.8.phy.tex.com̃.79.&.12.meta.tex.com̃.41.

Corpora cœleſtia quia ſunt principia animatorũ & non animatorũ, fuit neceſſe ut eſſent animata:& ut principia eorum eſſent corpus & anima.12.metaphy.com̃.25.

Corpora cœleſtia idem deſiderant & intelligunt:ſed in nobis deſideratum differt ab intellecto.12.met.cõ.36.in principio cõmenti,& ibi reditur cauſa.uide in concordantiis

Corpora cœleſtia carent ſenſu,quia ſenſus dati ſunt animalibus ad ſalutẽ.12.met.cõ.36.idem cõtra Auic.in.1.&.3.cap̃.de ſubſtãtia orbis.ꝙ.3.de aĩa.tex.cõ.60.61.&.2.de anima.cõ.ultimo.

Corpora cœleſtia de uirtutibus aĩæ nõ hñt niſi intellectũ/& uirtutẽ deſideratiuã.12.met.cõ.36.idẽ

primo cœli.90.&.2.cœli.39.& tex.cō.61.&.2.de aīa.15.& 32.&.2.cap̄.& 4.de ſubſtātia orbis.

Corpora cœleſtia cum ſint nobiliſſima corporum ſenſibiliū & meliora: neceſſe eſt ut illud quod appetunt ſit nobiliſſimum entium. & maxime quod appetit totum cœlum in motu diurno.12. metaphy.cōmen.36.in calce cōmenti.

Corpus cœleſtæ non mouet per potentiam exiſtentem in eo: quia aut eſt finita aut infinita. ſi finita poſſibile eſſet quieſcere, qnod improbandum eſt, ſi infinita continget moueri in inſtanti. Et ideo mouetur per potentiā non exiſtentē in ſubiecto omnino.12.meta cō.41. ☞ Contra Groſſipedales qui dicunt intelligentiam formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleſte non habet potentiam ut corrumpatur, quia non habet contrariū. eſt igitur remanens per ſe, & per ſuam ſubſtantiā: ſed motus eius impoſſibile eſt ut ſit remanens per ſuā ſubſtantiam, quia habet contrariū, ſcilicet quietem.12.metaphy.cōm.41.

Corpus cœleſte eſt animatum neceſſario.12.meta.cōmen.41.

Corporum cœleſtium materia eſt corpus. Ex diſp.4.in ſol̄.2. dubii. idem in.2.cap̄.de ſubſtantia orbis.&.8.meta.cōmen.12.

Corpus cœleſte qa eſt nobiliſſimū corporū, habuit nobiliſſimū motuū.ſ.localē, qui eſt prmius motuum. Et qa motor cœli non recipit motū iſtum qui eſt nobiliſſimus, non recipit uiliorē. & quia eſt nobilior corpore cœleſti, ideo cauſa permanētię eius fuit in nobiliori diſpoſitione q̄ ſit motus, quia eſt imobilis.12.meta.cōmē.41.in fine. Ex hoc uidetur ꝙ quies ſit natura prior & perfectior motu. uide in concordantiis.

Corpora cœleſtia hn̄t pfectū ordinē/& bonū pfectū: qa non admiſcet eis aliqd p accidēs. ſed in corporibus q̄ ſunt ſub corpibus cœleſtibus inuenit priuatio ordinis p accidēs.12.meta.cō.52.

Corpora cœleſtiū orbiū nō ſunt unū in ſpecie/& multa in numero, imo ſunt multa ſpē, ſicut eſt in diuiduum animalium uniuerſalium, q̄uis de illa ſpecie non inueniatur niſi unum indiuiduum. ex libro deſtruc.diſp.prima.in ſolutione.11.dubii.

Corpus cœleſte primum/eſt unum animal per ſe, cuius natura eſt aut ſcd̄m neceſſitatem eſſe/aut bene eē quod moueatur cum omnibus ſuis partibus motu diurno. Et de natura aliorum orbiū eſt ꝙ moueatur uerſus contrariam partem. ibidem.

Corporum cœleſtium eſſe conſiſtit in motu. & ideo dans motum eſt ſecundum ueritatem agens. ex diſpu.3.in ſolutio.10.dubii.

Corpora cœleſtia mouentur erga ſua principia ſeparata modo amoris & obedientiæ, quia ſunt animata & uiua. ex diſp.3.in ſolutio.13.dubii. ☞ Vbi etiam uide quaſdam pulchras rationes probabiles, per quas oſtenditur cœlum eſſe animatum & uiuum.

Corpus cœleſte ſcd̄m ueritatem habet unum motum uniuerſalē/& eſt ſimile uni animali habenti unum motum uniuerſalem, & eſt tranſlatio ſui corporis. & hic motus uniuerſalis in corpore cœleſti eſt unus motus qui in ſuprema ſphera fit: alii autē orbes habent motus particulares ſimiles motibus particularibus qui ſunt in mēbris uiuis animalis. ex diſpu.3.in ſolutio.13.dubii. colliūa 4.idem.2.cœli.cōmen.42.&.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Corpus cœleſte abſit ut ſm̄ opinionē Peripateticorū ſit compoſitū ex materia & forma: eſſet enim corruptibile. ſed hoc eſt de erroribus Auicēnę. ex diſpu.3.in ſol̄o.21 dubii.

Corporis cœleſtis aīa non ſuſtentat in ipſo corpe: hoc eni corpus non indiget aīa in ſuo eſſe/in ſua conſeruatione ppetua/ſicut indigēt aīalium corpora. ex diſputa.4.in ſol̄o.2.dubii.

Corpora cœleſtia etſi nō indigeant anima, quia ipſis ſit neceſſaria in ſuo eſſe, uerūtamē indigēt anima ut ſit animatū, quia id quod eſt nobilius oportet ut habeat nobiliorē gradum, ſed aīatum eſt nobilius inanimato. ex diſput.4.in ſolutio.2.dubii. uide in concordantiis.

Corpora cœleſtia (authoritate Themiſtii) aut ſunt formę, aut ſunt materię dictę cum noſtra materia æquoce, aut ſunt materiæ uiuę de ſe/nō ab aliqua alia uita. ex diſputa.4.in ſolutio.2.dubii. idem.8.metaphy.cōmen.12.

Corpus cœleſte ſm̄ Philoſophos eſt tanq̄ medium inter antiquū abſolute & nouū abſolute, quia quodāmodo eſt antiquū/& quodāmodo nouum, & iſtud antiquū eſt motus ſupercœleſtis/quia eſt antiquus in ſpecie/& nouus in ſuis partibus: & ideo inquātum eſt antiquus procedit ab antiquo, & ratione ſuarum partium procedunt ab eo infinitę nouitates. ex diſputa.12.in ſol̄o.3.dubii. idem in.8.phyſi.cōmen.15.

Corpus cœleſte nō mouetur ab alio corpe, q̄a neq; à corpore extra ipm̄/neq; à corpore infra ipſum. extra cœlum enim demonſtratū eſt ꝙ non eſt corpus neq; locus: intra ipm̄ autem ſunt elementa

quæ mouentur à cœlo/& cœlum non mouetur ab eis.ex diſpu.in ſolo.2.dubii.

Corpora cœleſtia caſui & fortunę attribuentes magis errāt, q̄ qui animalia corruptibilia attribuūt fortunæ.ex primo de ꝑtibus animaliū.cap.1.& habet etiam in.2.phy.tex.com̄.46.

Corpora cœleſtia non habent phantaſiam,ut eſt imaginatus Auicēna.Et uide rationes Auer.in paraphraſi metaph.tractatu.4.

Corpora cœleſtia cū nō habeāt phantaſiā impoſſe eſt ꝙ habeāt motus ꝑticulares,ſed motus eorum eſt unus cōtinuus hoc mō quē dicam.uidelicet/qđ cū ipſa comꝓhendāt bonū/quorū ꝑfectio conſiſtit in eius cōceptione,deſiderant aſſimilari ſibi ſm ꝑfectionē,ſic uidelicet ut ꝓueniant ad nobiliorem gradū eſſendi ſibi poſſibilē.Et qa melius eſt ut moueātur q̄ quieſcant, cū motus ſit q̄dam uita oībus naturalibus, ideo ſunt in ꝯtinuo motu,& hoc nō eſt qa eorū ꝯceptio ſit gratia motus. nam ſi ita eſſet/tunc nobile eſſet ꝓpter minus nobile.Sed qa motus ꝓuenit ex illa ꝑfectione/& inſequitur ipſam ſicut cōbuſtio inſeqtur formā ignis,& ſicut quādo nos ꝑuenimus ad ultimā ꝑfectionē/eſt melius nobis ꝙ influamus de illa ꝑfectione aliis iuxta poſſe, nō ꝙ ꝑfectio noſtra ſit ꝓpter aliud. ¶ Vbi patet quantum moderni rudes defecerint in hoc ꝙ poſuerūt intelligentiā non poſſe mouere cœlū niſi ſibi ꝑ informationē inhæreret:cum tamē motus ſequat̃ ſimplicē ꝑfectionem intelligētiæ ꝑ uiā cōſecutionis,& nō per uiā principalitatis.Et ex hoc etiā ſoluit̃ argumentū Auic.ponētis aīam imaginatiuā,quia imaginatur ꝙ illa uirtus q̄ mouet cœlū debet apꝓhendere ſuam hanc & hanc reuolutionē hodiernā tanq̄ per ſe cōprehēſam,ſed non ita ſe habet res/per uiā meam:qa intelligētia intelligēdo primū intelligibile/in eo ꝑficit̃:& ad illā intelligibilis apꝓhenſionem/per uiā ſequellæ reſultat motus in orbe.ſicut clare Auerrois uerba teſtantur.

Cōtra Aui. & modernos.

Corpora cœleſtia mobilia cōmunicant cum primo mobili:& unūquodq; eorum habet cōprehenſionem uniuerſalē & ꝓpriam.¶ Et uide modū clarū in paraphraſi meta. tractatu.4.collūna.8.& per illud intelliges clarius ea quæ ſcribit Cōmen.12.metaphy. com̄.44.

Corpus finitū quando exit ex corpore finito,neceſſario cōſumet illud.1.phy.tex cō.37.ubi dicitur, Omne corpus finitū ablatione finiti conſumit̃.idem.6.phy.com̄.20.

Corpora eſſe cōpoſita ex materia & forma,nulla alia uia ſciri poteſt, niſi ex tranſmutatione in ſubſtantia.primo phyſi. cō.ultimo.& cōmē.51. &.60.idem.12.metaphy.com̄.5.&.8.idem.8.met.4.&12.&.4.phy.38.& primo cap.de ſubſtantia orbis.

Corpora naturalia habēt ſupꝑficies,lineas,& puncta,ſicut mathematica.2.phy.tex.cō.16.

Corpus aliud intelligibile,ideſt mathematicū/aliud ſenſibile.3.phy.tex.cōmē.40.& primo cœli.35. ¶ Ex quo patet non dari corpus metaphyſicū contra dominū Albertum.

Corpus quodlibet/aut una/aut pluribus ſuperficiebus terminatū eſt.3.phyſi.tex.com̄.35.

Corpus omne figuratum eſt.ſupra.

Corpus rotundum continetur ab una ſuperficie.ſupra.

Corpus non rotundum continetur à pluribus ſuperficiebus.ſupra.

Corpus ſenſibile extra elementa eſſe,eſt impoſſibile.ſupra.tex.cōmen.45.

Corpora ſimplicia ſunt cōtraria.3.phy.cō.49.ubi Cōmen.d.ꝙ habet locū in his q̄ mouētur motu recto.in cœlo enim nō eſt ſubiectū/neq; contrarietas.1.cœli.tex.com̄.20

Corpus quodlibet ſenſibile,in loco eſt.3.phy.tex.cōmen.54.

Corpus omne ſuperficie clauditur,iſta enim eſt eius ratio.3.phy.tex.cō.40.Et aduerte ꝙ hoc competit omni corpori/ſiue ſit naturale/ſiue mathematicū,ut ibi habetur.

Corpus circulare nō eſt innatū tangere,quia eſt cōpletum & finitū per ſe:corpus aūt rectū eſt innatum tangere,quia eſt completum & finitum per aliud.3.phyſi.cōmen.74.

Corpora mathematica non habent dextrum & ſiniſtrum,& loci differentias ex natura rei,ſed ſecūdum poſitionem ad nos.4.phyſi.tex.cō.5.& com̄.47.ibidem.

Corpora naturalia habent locū,& loci differentias diſtinctas in natura.ibidem.

Corpora mouentur ad ſua ultima propria ut perficiantur per illa,& ut tangant illa.4.phyſi.com̄.36.idem.4.cœli.tex.cōmen.24.

Corpora rotunda finiunt̃ per ſe,quia linea circularis eſt perfecta, & nō recipit additionē ſupra.

Corpora recta finiuntur per aliud.4.phy.43.idem.3.phyſi.74.&.1.cœli.com̄.12.

Corpora naturalia apud Ariſt.ſunt tribus modis.q̄dam ſunt in loco eſſentialiter, ut corpora recta, quædam ſunt in loco per accidens,ut corpora rotunda:quędā uero ſunt in loco per ꝑtes.ſ.totus mundus.ſ.corpus compoſitum ex quinq; corporibus ſimplicibus.Cōmen.4.phy.cō.43.

Corpus quodlibet attribuitur in motu & quiete/aut per ſe/aut per accidens.ſupra.

Corpus quodlibet in loco eſt/ibidem contra Alexandrum.
Corpus quodam eſt in loco actu,quodam uero potentia.ſupra.tex.cō.44.
Corpus conſimilium partium/dum non diuiditur/partes eius ſunt in loco in potētia:& cum diuiditur,partes eius ſunt iu actu.ſupra.
Corpus mathematicum eſt in loco ſecūdum imaginationē.4.phy.47.idem primo de generatione tex.cō.44.&.4.phy.cōmen.76.
Corpus quodlibet naturaliter moueť ad ultimū alterius corporis donec tāgat illud/& illud aliud corpus eſt unigeneum cum eo.4.phy.tex.cōmen.48.idem tex.cō.36.&.69.
Corpus mathematicum & uacuū nullam habent differentiā/cum utrinq; ſint tres dimenſiones abſtractæ à materia.Cōmen.4.phy.com̄ 51.& tex.cō.76.&.77.
Corporibus cœleſtibus,ſi in eodem loco poſſibile eſſet exiſtere:& infinita,& totus mundus poſſet eſſe in grano ſinapis.4.phy.tex.cōmen.53.&.76.
Corpora duo ſimul eſſe impoſſibile eſt.4.phyſi.55.tex.
Corporum penetrationis impoſſibilitas eſt ex ſuis terminis mathematicis,nō ex ſuis accidentibus ſenſibilibus.4.phy.cōmen.76.& elicitur ex textu.
Corpora nō eſt neceſſariū habere alias dimēſiones,p̄ter dimenſiones ſui.4.phy.cō.77.
Corpora naturalia nō diuidūtur in infinitū,inquātum naturalia ſunt.7.phy.cō.2.idē.6.phy.32.
Corpus quod circulariter mouetur.ſ.cœleſte,eſt medium inter æternum & corruptibile, quia eſt nouum quātum ad ubi:& eſt æternum quātum ad ſubſtātiam.8.phy.cō.15.
Corpora ſimplicia,ſunt quæ maxime dubitare faciunt, utrum omne motum habeat motorem.8.phyſi.cōmen.28.&.2.phy.cōmen.3.&.7.phy.cōmen.2.
Corpora ſimplicia à generāte habent formā & oīa accidentia conſequentia formā, quorum unum eſt motus in loco,mediante tamē forma.8.phyſi.cō.32.&.3.cœli.cōmen.28.
Corpora ſimplicia habēt principiū receptionis motus eſſentialiter, non aūt principiū quo moueāt ſe niſi per accidēs.8.phy.com̄.32. ☞Vbi aduerte q; Ariſto.in fine illius textus in illa ardua q̄ſtione de motu grauiū & leuiū cōcludit,finaliter q; non h̄nt principiū mouēdi aut faciendi, ſed patiēdi. Quę uerba multos in errorē detruſerūt,nō ponderātes uerba Cōmēta. gloſantis mentē Philoſophi fuiſſe, q; eſſentialr̄.i.quādo el̄nta moueňt de potentia eſſentiali nō h̄nt principiū intrinſecum actiuū,ſic enim moueňt à generāte,ſed bene habēt principiū intrinſecū paſſiuū,quod eſt materia ex q̄ generanť.Sed p accn̄s.i.dū moueňt de potētia accidētali/eſt cōuerſo mō,qa ſic h̄nt principiū intrinſecum actiuū,& eſt ſua forma,ſed nō habēt principiū intrinſecū paſſiuū:quia ſi qđ eſſet,illa eſſet materia prima,q̄ cum ſit ens in pura potētia,non pōt eſſe ſub̄m motus.& ideo nō habēt reſiſtentiam intrinſecā,ſed mediū eſt illud qđ reſiſtit.unde el̄ntum de potētia accidētali poſtq̄ i initio motus fuit motū per accidēs à remouente ꝓhibens: tunc ipſum mouendo per ſe mediū, mouet ſeipſum p accidēs:& iſte motus effectiuæ eſt à ſua forma.Ariſt.autem ideo el̄nta collocauit in numero eorum quæ moueňt ab extrinſeco,quia talia non mouentur ex ſe, niſi poſtq̄ fuerint mota ab aliis,ut teſtať Cōmen.8.phy.cō.27.& 29.Et ꝓpter aliam cauſam quā allegat Cōmen.in.8.phy.cōmen.44.qa Ariſt.in.8.phy.motū ex ſe deſcribit,non ſolū per h̄re principiū mouendi ſe,ſed etiā quieſcendi ſe:& hoc eſt animalis & aīatorum ꝓpriū, ut patet.8.phy.tex.& cōmen.29. unde ſtricte ſumiť motū ex ſe ab Ariſt.& iſta eſt ueritas.uide ample cō.28.in.3.cœli.de hoc,& alibi ſæpe.
Corpus impoſſibile eſt q; moueat in loco, abſq; hoc q; moueatur eſſentialiter.8.phyſi.cō.35.
Corpus mutat locū,& ideo qđ in corpore eſt,etiā mutare locū neceſſe eſt.8.phy.te.cō.51.☞Caueāt igitur ponētes primū motorem & reliquas intelligentias dare eſſe p informationē orbibus:quia tunc ineuitabil̄r ſeqtur q; moueanť per accidēs ad motū orbis. qa nullus intellectus recte diſpoſitus pōt ſine implicatiōe cōtradictionis intelligere eſſe formā abſtractā informātem ſuum ſub̄m, quæ ad motū ſui ſubi nullo mō moueatur,neq; per ſe,neq; per accidēs. Nec ualet euaſio dum dicunt q; hoc fallit in formis nō eductis de potētia materiæ,qa tales ex hoc q; nō ſunt ɔſtitutæ i eſſe per ſub̄m,p̄nt iformare materiā,t̄n nō mouebunť aliquo mō. Nā certū eſt q; forma illa/aut ibi eſt ubi eſt formatū/aut nō.ſi nō igiť nō iformat.ſi ſic,igiť dū formatū mutat locū/etiā forma mutat. unde etiā oēs Theologi,q fuerūt etiā doctiſſimi in p̄hia, cōcedūt aīam intellectiuā moueri p accn̄s ad motū corporis,cū tamē non ſit educta ex materia/nec extenſa ad corporis extēſionem. Cōtra Alexā. achilinum & Petrū pōpo.
Corpus aut uirtus in corpore/actionem infinitam habere non pōt.8.phy.tex.com̄.79.
Corpora ſimplicia ab extrinſecis recipiunt raritatem/& denſitatem: & recipiēdo denſitatem,quaſi recipiunt quādam penetrationē in ſuis partibus.8.phy.cōmen.82. Et talis penetratio (ut ſubdit)

eſt quaſi quid medium inter eſſe ſpirituale & corporale.

Corpora ſimplicia carent figura & termino,& multum uicinant in natura naturæ materiæ.8.phy. cōmen.82.Conſimile.3.cœli.cō.67.&.2.cœli.cōmen.32.

Corpus naturale ſolum īter alia corpora eſt cōpletum. Auer.in ꝓhemio primi libri de cœlo. ¶ Ex quo datur ītelligi eſſe plura corpora ꝙ mathematicū/ultra corpus naturale.& forte iſte locus fuit in cauſa ꝙ Albertus poſuit tertium corpus.uidelicet metaphyſicum/in principio primi phyſic. uide de hoc in concordantiis nuper editis à nobis.

Corpus,eſt ſubiectum uniuerſale ſcientiæ naturalis.primo cœli. cōmen.2.idem.12.meta.com̄.5.& 3.de anima,cōmen.39.uide in concordantiis.

Corporū ꝗdā non ɔtinētur in aliis,ut totus mundus:& ꝗdam ɔtinent,ut ptes mundi.1.tex.cō.4.

Corporis cœleſtis eſſe,eſt ſenſibile per ſe.1.cœli.cōmen 5. uide quo ſenſu in.3.phy.com̄.48.ubi.d.ꝙ eſt ſenſibile uiſu,& non eſt tangibile omnino.

Corporis ſimplicis diffinitio,eſt habere principium motus localis in ſeipſo ſecundum naturam.ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis cōpoſiti,& eſt illud quod habet in ſe plura principia uno. Auer.1 cœli.cō.7.& elicitur ex textu.

Corporis ſimplicis ſimplex eſt motus,& compoſiti mixtus.1.cœli.tex.cōmen.7.

Corpora cōpoſita impoſſibile eſt ut ſint cōpoſita æqualiter.ſupra.cō.7.idem.2. de generatiōe.48. &.4.metheo.cōmen.10.&.10.met.23.& in.2.colliget.cap̄.ultimo cōtra Galenum.

Corpora cōpoſita mouent ab elēto domināte.primo cœli.tex.cō.7.&.8. & in.2.de aīa 14.&.39.& 2.de.generatione.49. ¶ Ex quo patet quantum deuiet à ueritate ille Sueſſanus ꝗ tenuit mixtum moueri principaliter à forma mixti:cū tamē Ariſto hic aperte reclamet,& Auer.in com̄.cōpoſita moueri ab elemēto domināte.in textu.7.&.8 primo cœli. Vnde Cōmen.ibi in principio cō.8.ſcribit formaliter hęc uerba. Quia eadē natura eſt principiū unius motus,neceſſe eſt ut unus motus

» habeat eādē naturā:& qꝛ corpꝰ ſimplex habet eādē naturā,oportet ut corpꝰ ſimplex habeat eūdē » motum. Et qa naturę plures una/neceſſe eſt ut habeāt plus uno motu:corpa in ꝗbus ſunt plures » una natura/oportet ut habeāt plus uno motu. & forte ſi habuerint unū motū, erit ſcđm corpus » ſimplex dominās/non ẜm ꝙ eſt cōpoſitum,qm̄ ſi ita eſſet cōtingeret ut cōpoſitū ſit ſimplex: motus enim unus ꝓuenit ab una natura:& habens unam naturā neceſſario eſt ſimplex.Patet autem cuilibet etiam de nouo incipienti philoſophari ꝙ illa Auer.ɔſequētia nulla eſſet, nec dictū Philoſophi haberet ueritatem. ¶ Amplius Cōmen.primo cœli. cō.18.expſſe.d.ꝙ unus motus ſpē non eſt niſi unius corporis ſpē.unde impoſſe eſt ꝙ eque primo unus motus ẜm ſpēm, inſequat diuerſas formas ſpecie differentes.in hoc enim dānat Cōmenta. Ioānem Grāma.primo.cœli.cō.18.qui uoluit motum ignis & aeris eſſe idem ſpecie,& motum aquæ & terrę.

¶ Vnde ſcire debes ꝙ corpora cōpoſita de quibus Ariſto. loqtur,ſunt corpa mixta inanimata.non enim loqtur de aīatis ꝗ mouentur motu uoluntario,ut bene notauit Cōmenta.in ſua paraphraſi in ſumma.4.& fuit dictū Alexā.& Simplicii.Talia enim mouent illo motu ab aīa/& non ab elēto domināte.Corpora aūt mixta īanimata ſunt in duplici differētia,qa quædā non ſunt uere mixta, quia in quadā iuxta poſitione partiū conſiſtit eorum mixtio:& ideo nō ſunt uere mixta, ut patet ex.2.de generatione & corruptione.Et talia ſunt ut turbines,& uenti,& id genus:unde talia non uno motu ſimplici mouentur/ſed mixto, qa una natura mouet ſurſum , & alia deorſum:& cum neutra poſſit ſimpliciter uincere aliā,tunc ꝓuenit quidā motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis, perfectis habentibus uerā mixtionē,& formam ſuperadditam formis elemētorū, nō eſt niſi unus motus ſimplex:& ille inſeqtur primo elētum dominās in eo.Impoſſibile enim eſt in uere mixto plura elēta dominari.unde Cōmen.in.10.meta.cō.23.inqt ꝙ cōpoſitum eſt unū in actu per ptem dominantē.etſi non/nō eſſet unū in actu.Et habet etiam apte ex determinatis p philoſophū.2.de generatione.tex.cō.48.&.4.metheo.cō.10. ¶ Ne aūt aliquis ſuſpicet nos ita ſcribere ſtudio ɔtradicendi,uideat Auer.in ſua paraphraſi in ſumma.4.Sed qđ decepit iſtū hoīē & ſequaces eius/fuit, quia cum mixtū habeat formā ſubālem per ꝗ mixtū eſt in ſpē:igitur ſua forma eſt principiū motus per ſe primū in talibus,& nō forma elēti, ꝗ uidetur eſſe in mixto in potentia reſpectu formæ mixti.natura enim eſt principiū motus. Sed aīaduertat dictū Auer.in primo phy com̄.1.ubi dicit, ꝙ quæcūꝗ ſunt ꝑter primā materiā & ultimam formā ſunt materiæ cōpoſitæ & formę cōpoſitę. unde materia prima & forma elētaris dicūtur cāæ ſimplices. Diffinitio igitur naturæ (ut inquit Simplicius in primo cœli) magis coartate ſumit in primo cœli/ꝗ in.2.phy.quia ſumit ut eſt principium motus localis tantū. unde Ariſto ꝓ principio ſuæ diſputationis aſſumpſit in tex.cō.5.ꝙ

omnia

omnia corpora naturalia habēt principiū motus in ſeipſis ſm locū. Et ꝓbat hoc p diffinitionem naturæ. natura aūt iſta q̄ eſt principiū motus localis eſt forma corporis ſimplicis, qa illa uere natura dicitur: forma autē mixti potius dicit̄ forma naturata, qa ex naturis ſimpliciū eſt cauſata. Et iō falſum eſt ꝙ eleītum dominās ſit in potentia reſpectu motus ſimplicis q debet̄ mixto merito ſui: īmo ut ſic eſt in actu ſufficienti ad mouendū: licet reſpectu formę mixti una cū aliis ſit quodāmō in potētia, inquātum mixtū ut eſt quodā naturatū, reponit̄ in ſpecie p formā mixti. Sed in motu, elementū, ex quo dominat̄ cæteris, habet rationē formæ & actus. nam forma mixti nō eſt de principiis actiuis motus localis ſimplicis: qa motus ſimplex eſt effectus formæ ſimplicis, nō formę cōpoſitæ. Et īmorari in iſtis amplius eſt ſupfluum. Nam clarius eſt apud Peripateticos ꝙ differētia (ut. d. Cōmen. cō. 7. primi de cœlo.) inter ſimplex & cōpoſitum, eſt ex ſuis diffinitionibus, penes hoc, quia in ſimplicibus eſt una natura mouens, in compoſitis ſunt plures una. & ſi fuerint una, eſt ſimplex natura dominans in illo compoſito.

Corpora in quibus ſunt plures naturę oportet ꝙ ſint plures motus: & ſi fuerit unus, erit ſecundū corpus dominās. primo cœli. cōmen. 8. & habetur ex tex.

Corpora ſimplicia oportet ꝙ ſint tot ſcd̄m numerum, quot ſunt motus ſimplices. ſupra. Cōmen. ⁋ Ex quo patet ꝙ numerus ſimpliciū corporū non ſolū ex qualitatibus, uerū etiam ex motibus localibus cōprehendi poteſt. uide tamē quæ uia ſit certior. 4. cœli. tex. com̄. 34.

Corpus ſimplex impoſſibile eſt ꝙ habeat duos motus naturales. primo cœli. tex. cō. 9.

Corpus infinitū nō habet cōplementum, neq; finem. 1. cœli. cō. 12. & 3. phy. tex. cōmen. 64.

Corpus rectarū dimenſionū non eſt finitū, niſi ꝓpter corpus ɔtinens ip̄m exterius. ſupra. cō. 12.

Corporum ſimiliū eſt eadem natura partis totius. primo cœli. tex. cōmen. 19.

Corpora ſimplicia ſunt quinque, quia numerus earū eſt ſm numerū motuū. 1. cœli. tex. cō. 23.

Corpus circulare non habet contrariū, & huius uera demōſtratio (licet eam Ariſt. ſubticuerit) talis eſt: qui ſurſum & deorſum contrarietatis cauſa eſt: & ipſius ſurſum et deorſum cauſa eſt: ip̄m corpus circulare, unde ipſum circulare corpus contrarietatis cauſa eſt. ei igitur nulla ineſt contrarietas. Auer. in paraphraſi primi de cœlo. in ſumma. 6. iuxta finem.

Corpus quodlibet, aut ſimplex eſt, aut compoſitū. 1. cœli. tex. com̄. 34 ⁋ Vbi Cōmen. d. ꝙ hæc diuiſio eſt manifeſta p ſe: & nullus pōt dicere ꝙ nullū corpus ſimplex eſt: plura enim corpora diſſoluuntur in alia: ſed hæc diſſolutio non ꝓcedit in infinitū: q̄propter neceſſe eſt ut ſint corpa ſimplicia: & etiā iam declarauit corpora ſimplicia eſſe per motus ſimplices, & ꝙ ſunt quinq;. Et ideo hæc propoſitio aut eſt manifeſta per ſe, aut iam eſt declarata.

Corpus non poteſt imaginari eſſe infinitū, niſi ex parte generis eius, uidelicet inquātū magnitudo: non autē ex parte differentiæ. 1. cœli. cō. 39. & ſimiliter eſt de linea & ſuperficie.

Corpus figuratū eſt quod continet̄ ab una ſuperficie, aut à pluribus ſuperficiebus. ſupra.

Corpora grauia nō ptranſeunt mediū: & ex ſuo deſcenſu eūdē locū intendūt. 1. cœli. tex. cō. 44.

Corporis infiniti grauis, aut leuis, neceſſe eſt grauitatē aut leuitatē eſſe infinitam ſupra. 46.

Corpora ſunt proportionata in grauitate & leuitate, ſicut ſunt in magnitudine. 1. cœli. tex. cōmen. 47. ⁋ Vbi habetur in tex. ꝙ proportionant̄ magnitudines grauitatibus. Cōmen. autē limitat iſtā propoſitionē in tex. 48. In his quæ ſunt eiuſdē ſpeciei maxime, ꝓpter id quod eſt de plūbo reſpectu terræ, ut notat Cōmen. ibidem. com̄. 49. & 3. cœli. com̄. 8. ubi aduertat diligens lector tranſpoſitionem in cōmento arabico. quia cōmentum. 48. correſpondet textui noſtro. 47.

Corpus quodlibet phyſicū ſemper neceſſe eſt motum habere. 1. cœli. tex. cō. 57. & tex. cō. 5.

Corpus cōpoſitū ex graui & leui, aut cōponit̄ ſm mixtionē, aut ſm uicinitatē partiū ſupra.

Corpus quodlibet aut eſt agēs, aut patiēs, aut utroq; participās. primo cœli. com̄. 63. & ponit̄ exp̄ſſe in tex. cō. 68. ⁋ Hæc aūt ꝓpoſitio eſt manifeſta per ſe (ut aſſerit Cōmentator) quia corpa cœleſtia agunt & nō patiunt̄: corpora autē quæ ſunt hic & agunt & patiunt̄. ⁋ Aduerte tamē ꝙ Cōmēta. in com̄. 68. ibidē limitat iſtā ꝓpōnem de corpore ſenſibili ſenſu tactus. & tacuit, ut ait, corpus cœleſte: quia antiqui omnes dixerunt ip̄m eſſe non patiens: īmo omnes dixerunt ipſum eſſe ignē, aut compoſitum in quo dominatur ignis, & maxime de ſtellis.

Corpus infinitū ſi concedatur agere in tempore: neceſſario ſequitur ipſum habere proportionē ad finitum, quod eſt impoſſibile. primo cœli. cōmen 64.

Corpus nullū pōt mouere infinito tpe, quia moueret in nulllo tēpore. & hoc ſeqtur in corpore cœleſti ſicut in aliis. 1. cœli. com̄. 65. ⁋ Ratio autem eſt, quia (ut aſſerit Cōmen. ibi in cōmento) hoc eſt motoris in corporei ꝓprium. idem. 8. phy. tex. com̄. 79. uide etiam. 1. cœli. com̄. 100. in fine.

Corpora quæcunq; in loco ſunt,ſunt ſenſibilia.primo cœli.tex.cōmen.69.
Corpus,aliud ſenſibile,aliud intelligibile.Colligitur ex.1.cœli.tex.cō.69.&.3.meta.com̄.17.
Corporum infinitorum,potentiæ ſunt infinitæ.ſupra.cōmen.71.&.65.
Corpora naturalia,aut ſunt mota/aut quieſcentia.ſupra.76.
Corpora naturalia,aut mouentur naturaliter/aut uiolentia.ſupra.
Corpora naturalia quieſcentia/aut quieſcunt naturaliter/aut uiolenter.ſupra.
Corpus naturale inueniri,cuius motus non ſit naturalis,impoſſibile eſt.ſupra.cōmē.81.&.57.&.3. cœli.tex.cōmen.18.19.&.26.
Corpora ſimplicia per ſe naturaliter mouentur.i.à principiis intrinſecis, & non à principiis extrinſecis.primo cœli.cōmen.89.& idem cōmen.81.& alibi.
Corpora omnia,præter ultimum corporum cœleſtium,ſunt in loco eſſentialiter.primo cœli.com̄. 91.idem.4.phyſi.cōmen.43.45.&.71.
Corporis qeſcentis eſſe/reqrit eſſe corpis mobilis.ſ.ignem. & de neceſſitate eſſendi extrema/eſt medium.ſ.aerem & aquā.primo cœli.com̄.97.uide pro hoc philoſophū.2.cœli.tex.com̄.13.
Corpus quodlibet ſiue rectū/ſiue circulare ſit/habet uirtutē finitā in uigore/ſeu uelocitate motus, ut oſtenſum eſt in primo cœli,in tractatu de infinito.Cōmen.1.cœli in paraphraſi in fine.
Corpus quodlibet compoſitū eſſe ex materia & forma demonſtratū eſt in primo phyſicæ auſcultationis,ſed iſta nō eſt uniuerſalis/ſed ſolū de generabilibus & corruptibilibus, quorū ratio inuētione materiæ demonſtrat̄.Corpora uero æterna nequaq̄ hoc modo cōpoſitionis componūtur. Cōmentator in paraphraſi primi de cœlo in fine,contra Auicénam.
Corporis potentia,duobus modis finita intelligi poteſt.ſupra.
Corpus primum,primam figuram habet.2.cœli.cōmen.22.& tex.com̄ 26.
Corpora quædam ſunt rotunda ex ſuis naturis.quędam uero ex naturis eorum in quibus exſtāt. 2.cœli.tex.cōmen.26.
Corporis ſphærici partes ſuccedunt ſuper eodem loco ante & poſt: ſecus eſt de partibus corporis non ſphærici.ſupra.cōmen.27.
Corpus ſphericū eſt minus in circūferētia,corpore rectarū dimenſionū æquali ei in magnitudine, ut eſt oſtenſum in geometria.2.cœli.tex.cōmen.29.
Corpus ſphericū continens totū/non eſt in loco,cum nihil ſit extra cōtinens ipm̄,quia eſt perfectū. alia autem neceſſario ſunt in loco,& neceſſe eſt ut extra ea ſit aliqd.2.cœli.com̄.27.
Corporis partes naturaliter ſunt ex natura corporis cuius ſunt partes.2.cœli.tex.cō.41.
Corpora duo tangentia unū aliud/ſi æq̄lia fuerint,& fuerit unū eorum,ꝓfundius alio, neceſſe eſt ut actio ꝓfundioris & ſpiſſioris in corpus qđ tangit ſit maior:q̄uis ſuperficies qbus ſit contactus ex ambobus ſint æquales.nam potentia diuidit̄ ſcđm corporis diuiſionē.ſupra.com̄.42.
Corpora duo æqualia,quorum unum eſt denſius altero,neceſſe eſt ꝙ denſiuis ſit fortioris actionis.2.cœli.cōmen.42.
Corpus calidum cum fuerit motū,erit in ſua ultima ꝑfectiōe,quia motus eſt ꝑfectio corporis calidi:& hoc eſt manifeſtū in igne,qui dum non mouetur extinguit̄.2.cœli.com̄.42.
Corpus quodlibet habere finitā potentiā, intelligit̄ de potentia finita in uigore.2.cœli.cō.71.
Corpora naturalia ſunt naturalia eodem modo,& impoſſibile eſt in illo modo ut inueniātur contrarietates.2.cœli.cōmen.83.uide in concordantiis.
Corpus ſphericum ferri/poſitū in centro ſpheræ adamāteæ/neceſſario ſtaret in centro/ꝓpter æqualitatem attractionis.2.cœli.cōmen.90.
Corpora habentia declinationem uigorātur in motu,quanto magis fuerint ꝓpinqua loco.ſupra. cōmen.92.idem tex.cōmen.35.&.8.phy.76.
Corpus quod neq; ſit elemētum/neq; ex elementis cōſtet,inueniri impoſſibile eſt.3.cœli.tex.cō.13. ☞ Sed opponebam de cœlo,quod nulli eſt elementum,neq; eſt ex elementis.primo cœli.tex.com̄. 57.& tex.cōmen.5.uide in concordantiis.
Corpus quodlibet ſimplex habet quietem naturalem.3.cœli.tex.com̄.19.
Corpori accidit elementū eſſe:quia elm̄tum nō dicitur niſi reſpectu eius cuius eſt elementū.3.cœli. tex.cōmen.31 ☞ Hoc idem elicit̄ ex.10.meta.tex.cōmen.2.ubi dicit̄. Non enim idem igni & elm̄to eſſe,ſed ut qdem re & natura ignis:elm̄tum uero nomen ſignificat,eo ꝙ hoc acciderit ipſi,quia eſt aliquid ex quo ut primo inexiſtente,ſic & in cauſa/& uno/& talibus omnibus.
Corpus ſemper corpori comparabile eſt ſcđm quantum.3.cœli.tex.com̄.47.

Corpus minus maiori eſt facilius corruptibile.tex.cōmen.52.
Corpus mathematicū imobile eſt,& nullā hñs inclinationē.3.cœli.tex.cō.55.¶Vbi aduerte dictū Cōmētatoris,& pondera ꝙ alio modo corpus mathematicū dr̄ nullā hr̄e inclinationē. uidelicet neqꝫ grauitatē/aut leuitatē, & alio modo cœlū: quia in corpe mathematico eſt ſm negationē ſimplicem:ſecus autē eſt de orbe.uide ꝓ hoc.1.cœli.cō.17.& in paphraſi Auerroē ibidē in ſumma.5. In principio.
Quum nō graue aut leue eē ꝓfero/circulari motu mobile corpus/nō de ſimplr̄ priuatiōe intētio eſt:ſed affirmationis uim ſermo intendit:nō ut lapidē dicimus,neqꝫ tacitū eē/neqꝫ loquētem. ”
Corpora mathematica non habent eſſe extra intellectum ſcd̄m opinionem Ariſt.licet omnes anteceſſores eius oppoſitum tenuerint,ut reputo.3.cœli.cōmen.72. ”
Corpora conſimilium partium, ut caro & os, non habent diuerſitatem abſolutam, ſed ſecundum magis & minus.4.cœli.cōmen.41.
Corpora diuidentia diuerſificantur in fortitudine & debilitate,& ꝓpter figuras,& propter grauitatem.ſupra.tex.cōmen.44.
Corpus quodlibet ſenſibile/diuiſibile eſſe ſm quodcūqꝫ ſignum & idiuiſibile/non eſt icōueniens. hoc enim ptāte/illud autē endelechia exiſtit.primo de generatione.tex. com̄.9.
Corpus ſenſibile ſine ɔtrarietate eſſe/impoſſe eſt.2.de genera.tex.cō.3.¶Vbi aīaduerte ꝙ ſumit̄ ſenſibile ꝓ tangibili,ꝓpter corpus cœleſte,de quo demōſtratū eſt non habere ɔtrariū/neqꝫ ſubm.
Corpus eſt inſtrumentum animæ,& corpora aīalium conuenientia ſunt animabus eorum.primo de anima.52.& tex.cōmen.53.
Corpora maxime ſubſtātiæ eſſe uident̄/& horum phyſica: hæc enim aliorum ſunt principia.2.de anima.tex.cōmen.3.ubi Cōmen.gloſat hoc habere ueritatem ſcd̄m ꝙ eſt magis famoſum. Nam ſecundum ueritatē forma eſt magis ens/& perfectius compoſito,ut ipſe tenet in.7.met. tex.cō.7. & etiam in.8.tex.com̄.7.&.2.phyſi.cōmen.4.
Corpus non pficitur p corpus/cū non ſit innatū eſſe in ſubiecto.ex.2.de aīa.tex.com̄.26.
Corpora omnia phyſica animæ inſtrumenta ſunt.2.de anima.tex.com̄.37.
Corpora duo in eodem loco eſſe impoſſibile eſt.ſupra.tex.cōmen.69.
Corpora ſonora tres ɔditiones habēt ſeu reqrunt,ut ſint leuia/dura/& lata.2.de āīa.com̄.85.
Corpora duo dura non poſſunt in aere/aut aqua ſe imediate tangere.2.de anima.tex.cō.113.
Corpus quod eſt uniuerſalius genus ſenſibilium/inſenſibilibus exiſtit.3.de anima.tex.cō.39.
Corpus nullū eſt ſubiectū aīæ in animali/niſi calor naturalis.Cōmentator in libro de ſenſu.
Corporum quodam eſt compoſitum,ita ꝙ forma non conſtituitur per materiā: quodam uero eſt compoſitum ex materia q̄ eſt in potentia/& forma quę cōſtituit̄ per materiā.3.ca.de ſub̄a orbis.
Corpus dicitur æquiuoce de æterno & non æterno.ſupra.
Corpus ſphericū/non ſolidū/factū ex cera/ſi ponatur in mari/cōgregatur in eo aqua dulcis. Et hoc ſignificat ꝙ ſalſedo accidit mari propter mixtionē.2.metheororū.cap̄.primo.
Corpora ſimplicia ut plurimū à natura inclinātur ad figuram rotūdam.3.metheo.cō.primo.
Corpora ſubtilia facile corrūpuntur:groſſa uero econtrario.4.metheo.com̄.primo.
Corporū omogeneorū ſunt decem & octo differentiæ.4.metheo.cōmen.primo.
Corpora omogenea non indigent ex cauſis agentibus niſi elementis/& corporibus cœleſtibus:ſed corpora organica indigent alio principio.& ideo Ariſto.dicit ꝙ homo generatur ab homine & à ſole.Auer.4.metheo.in ſumma prope finem.
Corporum omogeneorū differētiæ latent,q̄a ſunt ꝓpinqua materiæ/& ideo attribuūtur ſemp ad illud quod ſeqtur ex calido & frigido, uidelicet cōplexioni.ſed corpora organica cōpoſita ex iſtis differentiæ eorū apparent magis:quia formæ eorū non ſunt cōplexionales/nec attribuunt̄ cōplexioni ſeu admixtioni,ſicut pes & cætera mēbra. & ideo cū remouētur formę eorū per quas ſunt, organica non remanent niſi æquiuoce.Cōmentator ibidem.uide etiam de hoc.4.cœli.com̄.40.
Corporū omogeneorū ſunt duæ ſpecies/una eſt eorū q̄ nō ſunt materia alterius/ut numeralia:alia eſt eorū q̄ ſunt materia cōpoſitionis aliorū,ut caro & mēbra cōſimilia, q̄ ſunt materia organicorū mēbrorū:& cōpoſitio in eis eſt q̄ſi forma. & iō quādo inueniūtur ſepata ab organicis/nō dicunt̄ niſi æquoce,ſicut caro dicit̄ de uiua & mortua.Cōmen.in ſumma ſup.4.metheo. ꝓpe finem.
Corpora omnia terminata,q̄ ſunt hic,non ſine terra & aqua ſunt.4.metheo.tex.com̄.29.
Corpus nullum eſt/niſi mathematicum & ſenſibile.3. metaphy.tex.cōmē.15.¶Contra dominum Albertum,qui poſuit corpus metaphyſicum.
Corpus impoſſe eſt ut intelligat̄ ſine ſupficię.ſed ſupficies pōt intelligi ſine corpe.3.met.t.c.17.

Corpus nõnulli crediderũt ꝙ tres dimẽſiones ſunt forma ſubſtãtialis corporis,& iſti dicũt corpus. quidam uero dicũt ꝙ corpus ſit per cõiunctionẽ ſuperficierũ ad inuicẽ:& iſti dicũt corporeum. 7.meta.cõ.5.uide,3.cœli.cõmẽ.60.¶ De prima etiã opinione uide.4.cœli.cõ.40.ubi.d.ꝙ quidam exiſtimauerũt ꝙ corporeitas eſt ſubſtantia q̃ eſt trina dimenſio/exiſtẽs in prima materia. Contra hanc tamẽ opinionẽ eſt exp̃ſſa ſentẽtia Ariſt.in.7.meta.tex.cõ.8.ubi ſcribit ꝙ longitudo/& latitu/do/& ꝓfunditas/quãtitates q̃dam ſunt,ſed nõ ſubſtãtię.quãtitas enim nõ eſt ſubſtãtia,ſed magis/cui hæc inſunt primũ/illud eſt ſubſtãtia.Et Auer.in libro de ſubſtãtia orbis.cap̃.primo.&.1.phy. cõmen.63.exp̃ſſe tenet trinã dimenſionem q̃ primitus fundatur in prima materia/eſſe accidens,& de diſpoſitionibus accidentalibus à quibus impoſſibile eſt materiã primam ſeparari.

Corpus q̃d dicit̃ de corruptibili & incorruptibili dicit̃ æquoce.10.met.cõ.26.idem.1.cœli.cõ.5.

Corpus neq; ſenſibile neq; ĩtellectuale infinitũ ẽ.11.met,ca.9.¶ Ex quo patet nõ dari tertiũ corpus.

Corpus omne ſenſibile,in loco.ſupra.

Corpus & aĩa ꝓprie ſunt ſub̃ę abſtractę,nõ materia/neq; natura authoritate Alex.Cõ.12.met.c.25.

Corpus ſphericum neceſſario eſt ambiens mundũ:alioquin corpora ꝓcederent in infinitũ/aut ter/minarentur ad uanũ:& ambo ſunt falſa.ex libro deſtruc.diſpu.prima.in ſolͦ.11.dubii.

Corpus illud diffinitiue dicendũ eſt animatũ eſſe. quãdo terminatum in quãtitate & qualitate,mo bile fuerit ex ſeipſo in loco ab aliqua terminata parte,& non à cauſa aliqua extrinſeca.ex lib.deſtr. diſpu.prima.in ſolͦ.11.dubii.& eſt ſententia Philoſophi.8.phy.tex.com̃.29.

Corpus ſcd̃m Philoſophos nõ eſt agẽs umbrã quia umbra nõ cauſat̃ à corpore niſi largo mõ,quia agens,ſepari debet naturalr̃ ab affectu:& corpus cũ umbra nõ ſic ſe habet.ex diſp.3.in ſolͦ.2.dub.

Corpus ſecundũ Peripateticos oĩno à ſeparato non ꝓcedit:& ſi ꝓcederet,dicunt ꝙ ꝓcederet ab eo forma ſubſtãtialis:deinde magnitudo ſeq̃tur formã.ex diſpu.3.in ſolͦne.22.dubii.idẽ.7.metaphy. cõmen.31.in calce cõmenti.Omne mixtũ cum materia fit à mixto cum materia.

Corpus omne cõponi ex materia & forma,non eſt ꝓpoſitio uniuerſalis apud Philoſophos.diſpu. 4.in ſolutio.ſcđi dubii.Vbi.d.ꝙ ſolus Auicẽ.cõceſſit iſtam propoſitionẽ uniuerſaliter.uide etiam in paraphraſi ſuper primum de cœlo & mundo in fine.

Corpus ita eſt uerũ in eſſe,ſicut in ſenſu:hæc radix enĩ eſt apud Philoſophos. unde ſi corꝑa nobis præſentia non eſſent corruptibilia,diceremus ꝙ eſſent ſimplicia.ex diſpu.4.ſolͦ.2.dubii.

Corporibus ſi generatio & corruptio nõ contingeret/nõ cogeremur dicere ꝙ ſint cõpoſita ex ma/teria & forma.ſupra.Et primo phy.cõ.48.ubi.d.Alteratio ↄtrariorũ inuicẽ coegit oẽs dicere cor/pora eſſe cõpoſita ex pluribus uno.& com̃.ultimo ibidẽ.d.ↄtra Auic.Nulla uia eſt ad declarandũ corpora eſſe cõpoſita/niſi ex tranſmutatione.idem in principio libri de ſubſtantia orbis.

Corꝑis nomẽ dcm̃ de cœleſti & corruptibili,potius eſt nomẽ ęquocũ q̃ uniuocũ.diſp.5.in ſol.3. du.

Corpora omnia ex duabus naturis cõponũtur.ſ.agente,& paciente.Nuncupat̃ aũt agens/forma/& quiditas/& ſubſtãtia:paciens uero nuncupat̃ ſub̃m/materia/& elementũ.diſp.6.in ſolͦ.6.dub.

Corpus nõ generat̃ niſi ex corꝑe,neq; corpus aĩatum niſi ex corꝑe aĩato.diſpu.9.in ſolͦ.2.dub.

Corpus abſolute non generat̃,quia fieret ex priuatione.ſupra.&.1.de genera.tex.com̃.40.

Corpus dimidium quinquenio.capere uidet̃ ferè in homine omnis magnitudinis,quę in reliquo tempore comparatur.primo de generatione animalium.cap̃.18.

Corpus ex femina eſt/anima autem ex mare. Ariſt.in.2.de generatione animalium.cap̃.4.

Corporis partes ſuꝑiores,prius tẽpore generant̃ ſm Ariſto.& ꝑtes interiores priuſq̃ exteriores.& in plantarũ genere,pars ſuꝑior prius ſecernit̃ q̃ inferior,quod in ſeminibus ꝑſpicuũ eſt, quæ q̃dẽ prius extra germinant,q̃ ſerãtur,ut cepæ & ſimilia.Auer.in.2.de generatione aĩalium.cap̃.2.in.7. pagina,ubi loquitur de ordine mẽbrorum.& habetur ab Ariſto.ibidem cap̃.4.

Corpora ſimilium partiũ/inquãtum ſunt ſimiliũ partium,ſunt cõpoſita ex q̃tuor elñtis:& differẽ/tia quæ inuenit̃ in iſtis corporibus conſimilibus non euenit niſi ſm diuerſam menſurã calidi & frigidi/humidi & ſicci,quę inuenitur in alia forma tẽperantiæ in eis.2.colliget.cap̃.1.

Corpora duo cõmunicare equaliter in calore/quorũ unum eſt ſiccius altero,ut.d.Gal.de pucro et iuuene/impoſſibile eſt,quia menſura duarũ qualitatum actiuarũ ſequitur à menſura paſſiuarũ, ideo quia formæ propriæ habent materias proprias.2.colliget.cap.primo.

Corpus uegetabile & aĩale declinat ꝑ caliditatẽ & humiditatẽ.3.collet.cap̃.34.¶ Ex quo patet ꝙ cõ/plexio uiuẽtiũ declinat ab eq̃li ad põdus ꝑ calidũ & humidũ.uita enĩ in calido & humido ↄſiſtit.

Corporibus quibuſdã accidit ꝓpter fortitudinẽ caloris eorũ,& ꝓpter p̃parationẽ corporum ipſo/rum ut cõuertant oĩa quę eis adueniunt ad ſubſtãtiam igneam,etiam ſi eſſent minoris caliditatis

quam

quã illa.5.colliget.ca.57.⁋Vbi aduerte quomõ poteſt uariari actio ex diuerſa diſpoſitione agẽtis, ultra id quod aptũ eſt recipere paſſum.unde ibidem.d.ꝙ aqua Cucumerũ in cauſone/q̄ eſt febris incenſiua ualde/cõuertitur in colerã in talibus corporibus laborantibus tali febre,licet talis aqua ex ſui natura habeat infrigidare & humectare.Et ſimiliter cõtingit ex diſpoſitione paſſi/ut agens agat maiorem effectũ, ſicut habet Auer.in.2.metheo.cap̃.de uentis,ubi.d.agens debile nõ eſt impoſſibile ꝙ faciat in unomet loco actioné maiorem actione agentis fortis:& hoc ꝓpter diuerſitaté ſubiecti in diſpõne/ſeu p̄paratione.unde ꝓpõnes calculatorũ ſeu iunctatorũ ſunt imaginariæ.

Corporibus non accidit nocumentum, niſi ex parte elementi dominantis in ipſis.7.colliget.cap̃.2. iuxta illud in habentibus ſimbolum facilior eſt tranſitus.

Corpus eſt primum genus in ipſa ſubſtãtia.ex paraphraſi met.tractatu.2.in fine. ⁋Vbi aduerte ꝙ Auer.facit pulchrã digreſſioné circa hoc,& recitat duas poſitiões.prima eſt poſitio antiquorum, quæ(ut aſſerit) uidet̃ fuiſſe opinio Porphirii ex intentione Platonis.Iſta enim opinat̃ tres diméſiones primo inhærere materiæ,& dixerunt iſti ꝙ iſta trina dimenſio eſt prima forma ſubſtãtialis materiæ:& ex ipſa & prima materia conficit̃ hoc prædicatum quod eſt corpus:& eſt genus ſubſtantialiter dictũ de indiuiduis p̄dicaméti ſubſtantię. Et hanc opinioné recitat & impugnat late. ⁋Secunda opinio fuit Auicénæ/ꝙ iſte diméſiones inſequunt̃ formã ſimplicé/repertam in prima materia,& ꝙ ꝑ hanc formã debet recipere corpus diuiſioné & continuationé.& putant iſtam formam eſſe cõmunem/& unam oĩbus rebus ſenſibilibus,ſicut eſt prima materia.Et huius opinionis uidetur eẽ Auicéna,& ponit corporeũ magis indicare hoc,cum ſit denominatiuũ ſiue concretum,& concretũ magis ſignificat accidétia. Et Auer.ꝑſcrutatur circa iſtã opinionem Auicénæ,& inquit. Secunda autem opinio,ſi intédit ꝙ dat̃ forma ſimplex in actu,p̄ter formã corporum ſimplicium/q̄ eſt leuitas & grauitas:& tãdem ipſa inclinatio,ut ex uerbis Auicénæ, põt hoc colligi, & ꝙ coniunctio huius formæ cũ materia prima eſt illa ſubſtãtia cui accidit corporeitas.i.cui accidũt illæ tres dimenſiones,quod ſignificat̃ per nomé corporis/ſeu corporei,cum nomé concretum,ut dixit,prius ſignificet illud,eſt opinio quidé falſa.ſequeretur nãq; ex hoc ꝙ generatio elẽtorũ eſſet alteratio.Sed ſi intendit ꝑ hoc/ipſam naturã inclinationis aduenientis materiæ primę/q̄ eſt ueluti genus ipſis formis elẽtorum: tunc dictũ eſt uerum,ita me dii ament.Et ſm̃ hoc dicemus ꝙ corpus/aut corporeũ eſt cõmunius genus quod reperit̃ in indiuiduis ſubſtantiæ. ⁋Vbi patet error apertius Ioãnis Gandauenſis & modernorũ ponentiũ ex méte Auerrois formã corporeitatis ſubſtantialem genericã/realiter diſtinctã à formis ſimpliciũ corporum,coæternã primæ materię,in q̄ fundantur dimenſiones interminate, ꝓ quãto ponũt corpus iſtud compoſitũ ex prima materia & tali forma perpetua generali eſſe primũ compoſitũ.Cum tamé Auer.hic exp̄ſſe deteſtet̃ iſtum ſenſum.Vbi aduerte ꝙ per formã inclinationis ĩtelligit formã corporis ſimplicis/quę eſt grauitas uel leuitas iuxta ſuã conſuetudiné,quia ꝑ talem formã inclinantur elẽta in ſua loca/quando ſunt extra,& per eandé conſeruant̃ in ſuis locis.Vnde patet ꝙ non eſt de mente Auerrois iſtã formam eſſe in actu ĩ materia realiter diſtinctã à formis ſimplicibus. ⁋Vnde ſi Auicéna illo mõ intellexit, ut prætendũt uerba eius,errauit:qa tunc ſubiectũ generationis elẽtorum eſſet corpus illud compoſitum ex prima materia & illa forma ſimplici corporeitatis ſubſtãtialis, & tunc generatio eſſet alteratio. Et hoc arguméto utit̃ etiam cõtra Auic. primo phy.cõ.63.& in libro de ſubſtãtia orbis. Sed ſi Auicéna ꝑ hoc intendit formã inclinationis ſeu naturã adueniẽtis primæ materiæ,q̄ eſt ueluti genus ipſis formis elẽtorũ,dictum eſt uerũ.Vult dicere,ſi Auicéna intellexit ꝙ forma elementaris adueniens primæ materiæ non eſt forma ſimplex diſtincta ſcd̃m rem à forma corporeitatis ſubſtãtiali/ſed ſcd̃m rõnem:ita ꝙ intelligat̃ primo forma iſta informare materiã ſub rõne gradus generalis,quod eſt corpus/q̄ ſub ratione gradus ſpecifici,quod eſt ignis uel terra,ſic dictũ eius eſt uerum.Nam ut ſcribit Cõmen.primo metaphy.com̃.17.materia prmo recipit formas magis generales:& eis mediantibus recipit formas minus uniuerſales/uſq; ad indiuiduales. Non tñ apud ipſum & Ariſto.eſt realis diſtinctio inter formã generis/& inter formam ſpeciei.unde (ut aſſerit) corpus illo modo ſignificatũ,ſignificat & rep̄ſentat quoddã eſſe mediũ inter potentiam & actum. quia genus apud Auer.ſignificat materiã compoſitã ex materia & forma. Tamé hoc eſt ſm̃ rationem,nam corpus ſignificat compoſitũ ex materia & forma ſubſtantiali,ut intelligit̃ ipſa materia ꝑ formam ꝑfici in hoc gradu ſubſtãtialitatis corporeitatis: nõ tamé iſta forma ſcd̃m rem eſt alia ab illa qua afficit̃ materia in ratione ſpeciei.imo una & eadé eſt forma ſubſtantialis in uno cõpoſito/licet ſcd̃m diuerſos gradus abſtractionis intelligat̃ differentia. Et ſubdit ꝙ corporeitas q̄ cõmunicant corꝑa ſimplicia non eſt forma indiuiduationis/ex eo ꝙ acciderũt ſibi dimenſiones.unde in

Aduerſus modernos de forma corporeitatis

hoc etiam dānat Auic. quia credidit ut ſeqtur ex uerbis eius, dum dixit magis iſtud genus ſignificari in cōcreto q̄ in abſtracto, ut dicat̃ corporeū, q̄ corpus in abſtracto, quia concretū plus ſignificat accidētia, ac ſi corpus p̄dicatum de indiuiduis ſubſtātiæ includat actu dimenſionē quę eſt accidens. Et multū decipitur in hoc, quia p̄dicata quæ indicant indiuiduū ſubſtātiæ, non ſunt accidentia, nec includūt accidētia, qa eſt differentia magna inter corpus ut eſt pars, & inter corpus qđ eſt genus. & ideo hoc nomen corpus qđ eſt genus non ſignificat corporeitatē, quæ eſt forma ſimplex ſubſtantialis mō declarato, ratione differens, & non re: ex eo ꝗ acciderūt ſibi dimenſiones, qa dimenſiones iſtæ q̄ includūtur in conceptu corporis qđ eſt ut genus non ſunt dimēſiones terminatæ, quia corpora ſimplicia in iſtis dimenſionibus terminatis non cōicant. neq; etiam poteſt eſſe dimenſio interminata, qa iſta eſt eadē numero ex parte q̄ inſunt primæ materiæ: neq; corpus iſto modo poteſt eſſe genus elntorū, neq; ponunt̃ uice formæ ulis. Et ita patet ꝗ corpus qđ eſt genus omnibus indiuiduis & rebus p̄dicamēti ſubſtātiæ, ſignificat formā ſub gradu cōi in quo cōicant, non ut importat̃ actualis incluſo dimenſionū, ſed ſolum in aptitudine. Et iſta eſt uia eius.

Corpus neq; ſenſibile neq; intelligibile infinitū eſſe poteſt. 3. phy. tex. cō. 40. ⁋ Vbi lucidiſſimus Themiſtius. d. hoc primo ꝓbari rōnibus cōmunibus, poſtea uero phyſicis. ⁋ Vbi collige aliquas eaſdē rationes cōmunes eſſe poſſe tam mathematicis q̄ ſenſibilibus entibus. Vide tamē in qbus caſibus hoc contingat diligenter Auerroem. 8. phy. cōmen. 76.

Corpus qūo ex materia, q̄ corpus nō eſt, & ex forma, q̄ etiā corpus non eſt, fieri poſſit. Vide pulchre Alexan. in principio abbreuiationis de aīa cap. primo. & uide qūo ſ̄m rōnem generatio corporis eſt incorporea, ſicut ſeparatio materiæ ab ipſa forma per rōnem & cogitationē ſolam conſiſtit.

Corpus organicū in quo eſt aīa, ut organicū ſit habet ab anima. Elicitur ex primo de ptibus aīaliū. c. primo. ubi habet: quāprimū enim aīa à corpore diſcedit, animal eſſe deſinit, neq; mēbrum ullū niſi figuræ ſuæ rōne idem relinqtur. Idem habet Alexander exp̄ſſe in paraphraſi de aīa. cap. 3. ubi oſtendit aīam eſſe formā corpis. ubi formaliter ponit iſtā ꝓpoſitionem. idē dicit beatus Thomas in quęſtionibus diſputatis de aīa, & in. 2. de anima in expoſitione diffinitionis animæ.

Corpus organicū illud appellamus, qđ habet partes diuerſas, & plures: q̄ naturalibus poteſtatibus fungi ualeāt. Alex. in paraphraſi de aīa. ca. 3. ⁋ Inde patet cœlū non eſſe corpus organicū: quia licet ſtella ſit nobilior pars orbis, tamen eſt eiuſdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiā, aut ex materia eſſe: ſtoicorum opinio fuit. Alexāder in paraphraſi de aīa cap. primo. ubi probat animam eſſe inſeparabilem à corpore.

Corporis, non oēs partes corpis ſunt, qa materia & forma nō ſunt eadē ratione ptes corporis, ſicut partes integrales in q̄s diuidit̃ corpus. Alexā. cōtra ſtoicos in paraphraſi de aīa. ca. 4. ⁋ Et ibi nota differentiam inter ptes ſ̄m quātitatem, & ſcđm qualitatē. Vide etiam Cōmen. 1. phy. cō. 5.

Corpus quodcūq; naturale, & generabile, tactile eſt. Alexā. in libro de intellectu. cap. primo. ⁋ Dicit autem, & generabile, ad excipiendū cœlum qđ non eſt ſenſibile, niſi uiſu, ut habet̃. 3. phy. cōm. 48. & non eſt tangibile oīno. licet Plato dixerit cœlū eſſe uiſibile & tāgibile, & ideo poſuit ip̄m cōpoſitum ex q̄tuor elemētis: qa eſt uiſibile rōne lucis, qui eſt ignis, & tangibile rōne terrę. Et ubi ſunt extrema ibi ſunt media: & ideo poſuit ip̄m eſſe compoſitū ex ſinceriſſimis partibus q̄tuor elemētorum. Cuius opinio improbatur late in primo de cœlo & mundo.

Corruptio alia ab intrinſeco, & alia ab extrinſeco. 4. phy. tex. cōmen. 128.

Corruptio quælibet eſt cōtriſtabilis: ſed q̄ eſt uiolenta eſt magis cōtriſtabilis. 5. phy. cō. 58.

Corruptio duobus modis poteſt contingere, à contrario, & hoc eſt per ſe, uel à ſimili, & hoc eſt per accidens, ut lucerna in clibano ſeu furno accenſa extinguitur. Auer. in paraphraſi tertii de cœlo. in ſumma. 6. & elicitur ex textu ibidem. tex. cōmen. 52.

Corruptio unius eſt generatio alterius, & econtra. primo de generatione. tex. cōm. 18. & hoc in ſubſtantiis, ut habetur ibidem. tex. cōmen. 20.

Corruptio contingit indiuiduis duobus modis, aut naturaliter, & eſt quando calor naturalis conſumit humiditatem, aut accidentaliter, & eſt quando in eis adgenerant̃ ſuperfluitates per uiā indigeſtionis. ex cōmento libri de longitudine & breui. uitæ.

Corruptionis cauſa in entibus, & factionis eorū eſt ɔtrarietas exiſtēs in ſuis formis, & cōe ſubiectū. primo cap. de ſubſtātia orbis. idem. 1. cœli. tex. cōmen. 20. ⁋ Themiſtius etiam in. 4. phy. in tex. cō. 128. ubi Ariſto. d. tēpus eſſe cauſam per ſe corruptionis, magis q̄ generationis: inquit. ꝗ licet ita uideatur quādo latet cā: tamen nec interitum per ſe tēpus creat, ſed creari accidit illum in tempore. Natura autē & ſubiecta unicuiq; materia, corruptionis eſt cauſa, ideſt agens naturale & materia.

Iſte enim ſunt duæ cauſæ per ſe generationis & corruptionis,uidelicet materia & agens,ut dicit̃ primo de generatione & corruptione.tex.cōmen.14.

Corruptionis cauſa apud Philoſophos eſt materia. ex quo ſequit̃ ꝙ illud quod eſt incorruptibile ſit immateriale/& ſimplex.ex diſpu.4.in ſolutio.2.dubii.

Corruptio & interitus nō ꝓueniūt ab ipſo nobili prima intentione.Auer.in.4.de gene.aīa.c.ulti.

Corruptibile,dicitur tripliciter.primo cœli.tex.cōmen.113.

Corruptibile,aliud potentia/aliud actu.primo cœli.121.

Corruptibile & incorrupttbile contraria.10.meta.26.

Corruptibile & īcorruptibile ſunt genere diuerſa.10.met.te.cō.26.¶ Ex hoc ſummit̃ authoritas ꝓ opinione Auer.ſuꝑ Porphirio in ca.de ſpē.ꝙ genus generaliſſimū p̄dicamenti ſubæ ſit corpus cō poſitū ex materia & forma,& ꝙ nullū ęternū eſt in p̄dicamēto,ut tenuit etiā Cōm.2.cœ.cō.49.

Coruos ore coire/& Ybin/Anaxagoras & quidam alii opinati ſunt.Contra quos uide Ariſt.in.3.de generatione animalium.cap̄.6.

Coruus/ perdix/paſſer/& urſa/albo colore uiſa ſunt eſſe colorata. Et uide cauſam in.5. de genera/ tione animalium.cap̄.6.

Corui/tēpore quo apud pharſala hoſpites medię piere/corui locis athenarū peloponeſiqꝫ defuerūt: quaſi ſenſum hn̄t aliquē/quo iter ſe rerū cruēta ſignificarēt/& mouerent̃.9.de natura aīa.ca.31.

Criſis ſigna/reqre in.4.colliget.cap̄.38 ¶ Et ibi nota unū pulchrū/ꝙ dicta antiquorū in hac materia non uerificātur/niſi in egritudinibus acutis/q̄ terminant̃ in.14.diebus uel infra.

Criſis dies à principio ægritudinis enumerant̃:& eſt quando manifeſte leſio in operationibus ap/ paret:excepto in pariente,quia ab ipſo partu incipere debemus,quis ægritudo poſt partū per.30. dies ſenſibiliter extitiſſet.4. colliget.cap̄.40.

Criſium laudabilium & illaudabilium cauſas,require in.3.colliget.cap̄.9.

Criſis bona quinqꝫ cauſis iudicatur/una,ut fiat in ſtatu ægritudinis, item poſt bonā digeſtionem: & ut humor qui euacuatur ſit ſimilis humori ægritudinē faciēti: & ut fiat in die laudabili:& ut ſit bonis iudicata diebus,quarto colliget.cap̄.41.

Crocum eſſe calidum in.2.& uinum/æquiuoce dicuntur.5.colliget.cap̄.3.ubi uniuerſaliter dicitur de cibo & medicina/dum dicunt̃ eē talia in caliditate/frigiditate/humiditate/& ſiccitate, iſta æqui uoce dicuntur,& uide ibi cauſam.

Crocodillus fluuiatilis lingua caret, & ex ouiparis ſolus maxillā ſuperiorem mouet.Et uide cau/ ſam in.4.de partibus animalium.cap̄.10.

Crocodillus fluuiatilis ouum non maius q̃ anſeris parit/ minimaqꝫ hac origine maximum animal euadit. Creſcit enim ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri: q̄diu uiuat confirmant. Ariſto.in.5. de natura animalium.cap̄.33.

Crurium natura/& penis/neruoſa eſt.primo de generatione animalium.cap̄.5.

Cruribus carentia animalia/carent etiam pene.ſupra.cap̄.5.&.6.

Cubo poſito in aqua/tantū diſtabit aqua/quātus eſt cubus.4.phy.tex.cōm.76.

Cuculi prudentia in procreanda prole requiratur.9.de natura animalium.cap̄.29.¶ Vbi dicitur/ſa/ tis prudenter ſe gerere:cum enim ſe ignauum/minimeqꝫ opitulari potentem nouerit,facit quaſi ſuppoſititios ſuos pullos/quo ſeruari poſſint.

Cuius cauſa/potiſſimū eſt:& finis aliorum uoluit eſſe.2.phy.tex.cōm.31.

Cum fuerit aliquod cōpoſitum ex duobus/neceſſe eſt ut diffinitio illius compoſiti ſit compoſita ex diffinitionibus illorū duorum.3.phyſi.cōm.43.&.2.de anima.cōmen.158.

Cum fuerint duo conſequētia ſe cōplete/& poſuerimus aliquod eſſe p̄cedens/aut diſponi ut diſpo neretur per præcedens/neceſſario ſequętur conſequēs:licet ſit impoſſibile illud diſponi per præ/ cedens:ut ſi quis poneret lapidem uolare/neceſſario ſequæretur lapidem habere alas. Cōmen.4. phyſi.cōmen.93.&.7.phy.cōmen.2.&.8.phyſi.cōmen.78.

Cum fuerint duo quorū alterū eſt cauſa alterius,& habuerint idē nomē/& unū habet illud nomē, propter aliud illud aliud eſt dignius illo noīe.8.met.cōm.7.Et habet̃ ab Ariſt.2.met.tex.cōm.4. unūquodqꝫ eſt maxime tale ꝓpter qđ aliis ineſt uniuocatio.Et in primo poſteriorū ꝓpter quod unūquodqꝫ tale,& illud magis.idem habetur.8.phy.cō.77.&.7.metaphy.cōm.7.

Cutis uidet̃ eſſe ꝑ defendere/& abſcondere/& ſtat foris ſicut coperturæ.2.collet.ca.8.in fine.

Cutis eſt illud quod fit à natura poſt carnis generationē, & cutis eſt ſiccior carne.5.colliget.cap̄.11. de medicinis cicatrizantibus.

⁋De litera D.

DE FABVLOSE ſophiſticantibus non eſt dignum cum ſtudio intendere.3. meta.tex.cōmen.15.
De deo omnium q̄ſtionum nobiliſſima & ab omnibus naturaliter deſiderata.ſ.ſcire quid intelligit.12.meta.tex.cōmen.51.
De dei ſcientia formatæ propoſitiones/ & de ſcientia humana ſine dubio dicuntur æquiuoce.Ex.diſpu.10.in ſolutio.3.dubii.
De apparentibus dicentibus accidit non conſentanea dicere, propter non bene ſumere principia. 3.cœli.tex.cōmen.61.
Decem prędicamenta ſunt diuerſa adinuicem.5.meta.tex.com̃.33.
Deceptio non accidit in ſubſtātiis ſimplicibus ex ſuis naturis:& ſimiliter eſt in ſubſtātiis cōpoſitis/ cum q̄bus non admiſcet̃ potētia/& in actu.ſed deceptio in hoc eſt ex nobis.9.meta.cō.22.Et elicit̃ ex textu. ⁋Sed conſidera quia uerba Cōmentatoris uident̃ implicare, uidelicet ꝙ ſint ſubſtātiæ compoſitæ,cum quibus non ſit admixta potentia.Vide in concordātiis.
Declaratio propria/eſt magis manifeſta q̄ uniuerſalis.8.phy.cō.65.Vide in concordantiis.
Declaratio circularis/licet per ſe non det fidem ſimpliciter/ dat tamen aliquam fidem. authoritate Alexan.primo de generatione.cōmen.50.
Deinde,p ræpoſitio,& poſt/quādoq; dicunt ordinē tēporis/& quādoq; ordinem naturę/ſeu cauſæ Colligitur ex mente Cōmentatori.4.cœli.cō.25.ubi Philoſophus dicit ꝙ aq̄ conuertit̃ in aerem, & deinde mouet̃ ſuperius.Vbi notat ꝙ ly deinde/nō intelligit̃ ſcđm tēpus,ſed ſcđm cām & cauſatum.Conſimile.d.in.1.cap̄.de ſubſtātia orbis.ꝙ prius unitur orbi intelligentia/& poſtea accidētia terminata.ubi notat ꝙ ly poſt/intelligitur ſcđm eſſe/& non ſecūdum tempus.
Delectamur per rememorationē/quādo imaginati fuerimus illud rememoratū, q̄ſi iam exiſteret, in actu. Et ſimiliter eſt de ſperato. Omnia igit̃ pendēt à ſenſu.7.phyſi.tex.cō.19.
Delectabile præſens/uidetur ſimpliciter delectabile/& bonū ſimpliciter, propterea ꝙ non uidetur quid futurum.3.de anima.tex.cōmen.53.
Delectatio ſm ꝙ delectatio non eſt cā permanētię alicuius rei.3.meta.tex.com̃.15.
Delectationis cauſa eſt cōprehenſio.12.meta.tex.cōmen.39.
Delectatio quæ eſt in nobis eſt paruo tempore.delectatio uero quæ eſt in corpore cœleſti eſt ſempiterna.12.meta.tex.cōmen.39.
Delectatio quæ eſt in intellectu dei non eſt paſſio/neq; habet oppoſitam ipſam triſtitiam/quia iſta compræhenſio non opponitur ignorantiæ.ſupra.
Delectatio/ita conſeq̄tur cōp̄henſionem,ſicut umbra conſequitur corpus.ſupra.
Delectatio quæ eſt contraria dolori/eſt cōp̄henſio obiecti temperati.3 colliget.cap̄.31.
Delphinus eſt aīal partim cōmunicans cum aq̄tilibus/ partim cū terreſtribus. Ex.4.de ꝑtibus aīalium.cap̄.11.prope finem.⁋Et ibi uide quomō reſpiret.uide etiam Auer.ibidē.in cap̄.de piſcibus, &.6.de natura animalium.cap̄.15.&.8.de natura animalium.cap̄.2.
Delphinus dormire uiſus eſt/& roſtro emerſo ſtertere.Viuitq; uiginti & etiam triginta annis,& in ortu canis ſideris tricenis diebus latitat. Et adultos fœtus diu comitatur.magna enim eſt in hoc animali erga gnatos charitas.6.de partibus animalium.cap̄.13.
Delphini celeritas/atq; edendi facultas mira eſſe uidet̃.8.de natura animalium.cap̄.2.
Delphinus omnium uelociſſimum animalium eſſe creditur/tum aquatilium/tum terreſtriū.9.de natura aīalium.47.Et ibi uide de miſericordia delphinorū erga defunctos.
Democritus dixit impoſſe eſſe oīa eſſe generata/q̄a tēpus non pōt generari.8.phy.tex.cō.10.
Democritus non diſtinxit inter mētem & aīam,ꝓhinc ſenſus ueri nūtios eſſe aſſerebat, & oīa quæ ſenſibus uiderentur uera eſſe defendebat.1.de anima.tex.cōmen.24.& Themi.ibidem.
Democritus ait/aut nihil eſſe uerū/aut nobis nō eſſe manifeſtū.4.met.tex.com̃.21.
Democritus opinabatur cām ſterilitatis mulorū eſſe/ quia meatus mulorū in uteris ſunt corrupti. Cuius impugnationem uide in.2.de generatione animalium.cap̄.6.
Democritus poſuit tres differentias in partibus indiuiſibilibus/figuram/poſitionem/& ordinem. primo phyſi.tex.cōmen.41.&.8.meta.tex.cōmen.5.
Democritus ex antiq̄s fuit de ꝓpinq̄s ad inſpiciēdā naturā materiæ.Com̃.12.met.cō.9.& hr̃ in tex.
Democritus opinabatur primum exteriora animalis mēbra diſcerni, poſtea uero quæ ſunt intus.

& male Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap̄.4.

Democritus opinabatur animal in utero manere, ut mébra eius formenť ſcđm membra parentis, ſed fallitur, & uide quare.2.de genera.animalium.cap̄.4.

Democritus Abderitanus opinabať nullius ſempiterni/ principium, aut cám eſſe q̄rédam, & male, accideret enim eorū quæ ſemp fiunt/aut ſunt.nullá eé poſſe demr̄ationé qđ totū falſum eſt, Triá/ gulus enim ſemper habet tres angulos æq̄les duobus rectis. Ariſt.in.2.de generatione animaliū. cap̄.4.idem.8.phy.tex.cōmen.7.contra eundem.

Democritus opinabatur à corporibus decidi ſimulachra & imagines quaſdá/quæ dormientiū ani/ mos pulſant; Peripatetici uero motiones quaſdá, non ſimulachra aut deciſiones à corporibus de cidi uolunt. Vide in libro de diuinatione, & Themiſtium ibi cap̄.7.

Democriti opinio fuit/ꝙ cauſa maris & feminæ ſit quia ſemen maris & feminę ex oībus membris corporis fluit, & quádo ſemé maris uicerit/tunc primo uenit mas, quádo uero feminę/túc primo uenit femina.4.de genera.animalium.cap̄.primo.ubi poniť impugnatio eiuſdem.

Democritus nō bene diſſeruit de dentiū generatione.5.de generatione animalium.cap̄.ult.

Democritus uná eſſe animæ poteſtaté aſſeuerabat/dūtaxat, quá imutationes functioneſq; ſecus ad alia & per alia diſiunctæ/plures eſſe uideri faciat. Et fuit pluriū aliorū opinio Philoſophorū. Alex. in paraphraſi de anima cap̄.8. ubi agit quot & quæ ſint partes animæ. Et ibi uide impugnationé pulchre ab Alexan. Et nota ꝙ iſtius opinionis fuit etiam Galenus in libro de ſequela potétiarum animæ ad corporis cōplexionem.

Demonſtrationes cauſæ & eé/ꝓcedunt ex notioribus naturæ & nobis.primo phy.cō.2.idem in.2. cœli.com̄.35.& primo poſteriorū. ¶ Eſt tamé in hoc altercatio ꝓpter Themiſtii authoritaté qui in primo poſteriorū.cap̄.4.in expoſitione diffinitionis demōſtrationis ſimplr̄ (nam demōſtratio ſimpliciter, & demonſtratio dans cauſam & eſſe/ſeu demōſtratio potiſſima/ ſunt noīa ſynonyma apud Peripateticos, & eſt ut dixi ſæpe, quádo p demonſtrationé/ſimul & ſemel/utraq; q̄ſtio com/ poſita abſoluitur, & qa eſt, & ꝓpter qd eſt.) Dicit igiť Themiſtius ꝙ demonſtratio talis, ut etiá te/ ſtatur Ariſto. in tex. ꝓcedit ex notioribus quátum ad naturá, & nō quo ad nos, & huius rōnem reddit dicens. Non enim demonſtratio ad menſurá ſe ingenii noſtri ſubmittit, ſed rectam tenet ad ueritatem uiá. Nec qd ipſi poſſimus attendit, ſed in ſolá rei naturá incūbit/illá ueſtigat/illá explo/ rat, etiam ſi nobis ignota incōſpectaq; ſit. Vide igiť in cōtradictionibus. ¶ Videat inſup diligés le/ ctor differentiá inter demōſtrationé eſſe/& cáæ. Auer.in.5.colliget.cap̄.24.pulchre & copioſe.

Demonſtratio facta in ſeptimo/fuit iterata in octauo, quia qđ maxime facit dubitare/utrū oé motū habeat motoré, ſunt corpa ſimplicia.& ideo oportuit conſiderare ſermone ꝓprio, & uoluit itera/ re à principio iſtá queſtioné: qa oé quod fuit declaratū de eo/ fuit deciſum in locis diuerſis, & mō uult congregare illud, & cōplere pſcrutationé de eo. Cōmen.in.8.phy.cō.28.uide etiam ibidé.cō. 27.&.33. ¶ Demonſtratio etiam illa ſeptimi eſt imperfecta/qa non fuit ibi declaratū, utrum motū ex ſe componať ex motore q non moueť, aut non.& ideo neceſſe fuit eam iterare in.8.ut pficereť, ut.d.Cōmen.8.phy.cō.45. Vide etiá.4.cœli & mundi.com̄.25.

Demonſtrationes differentes/quarū alteri atteſtatur ſenſus/ & alteri nō attteſtatur: uel quia nō eſt innata ſentiri; uel qa non eſt poſſibilis ut ſentiať. Fides primę demōſtrationis eſt pfectior.1.cœli. cōmen.22.uide etiam.8.phy.cō.22.&.3.de anima.cō.7. Vide in concordantiis.

Demonſtratio logica eſt quę ꝓcedit ex ꝓpōnibus ueris & ulīibus/nō ꝓpriis.1.cœ. cō.70.&.8.phy. 70.&.4.phy.87.uide diſtinctę cō.in paraphraſi primi de cœlo.in ſumma.7.ꝓpe finem.

Demonſtrationes ducétes ad impoſſibile ſunt generis ſignorū.primo cœli.com̄.95.

Demonſtratione/plura cōuincimus quæ cogitatiōe aut imaginatione capere non poſſumus, ut ꝙ extra cœlum non ſit uacuū/aut tépus. Auer.in.1.cœli.in paraphraſi.ſumma.9.

Demonſtrationes ſunt in qbus itur ex notiori/ad latentius. Si igiť notius fuerit poſterius/demon/ ſtrationes erunt qa:& ſi notius fuerit prius/erit demonſtratio abſoluta, q̄ dat cám & eſſe, & ſi laté tius fuerit cauſa rei q̄ ſuū eſſe, erit demōſtratio ꝓpter quid tantū.2.cœli.com̄.35. ¶ Vbi aduerte ꝙ litera quę cōiter inueniť/eſt corrupta, & ſic debet ſtare ſicut nos caſtigauimus. Et ſcias ꝙ nullibi Auer.ita clare & diſtinctę loquutus eſt ī pħia de hoc triplici genere demr̄ationis/qđ uia doctrinę nuncupať ab ipſo/in ꝓlogo primi phy.ſicut hic. Scias igiť demōſtrationé ſigni/ſeu quia, fieri qñ procedimus ab affectu q eſt notior apud nos/q̄ ſit ſua cauſa. Et ad hoc genus reducunť etiá (licet Auer.de hoc nō meminerit in p̄ſenti loco) demōſtratiōes q̄ fiunt à ſigno ſupra effectū. ut quádo demonſtrať eclipſis lunæ/ex priuatione umbræ. Reducūtur etiá demōſtrationes q̄ fiunt per cám

remotā ut.d.Ariſto.in primo poſteriorū.dum ponit differentiā inter demōſtrationes quia/& ꝓ/pter quid.Demonſtrationes etiā ducentes ad impoſſe,ſicut ſcribit Cōmen.in.1.cœli.& mūdi.cō.95.ſunt generis ſignorū. Demoſtratiōes etiā datæ per cauſam efficientē/ſunt de numero ſignorū ſecundū uiā Auer.primo poſte.in cōmē magno.cō.34.Quādo uero eē effectus, & ꝓpter qd eiuſ/dē latuerit,ita ꝙ effectus ſeu paſſio demōſtranda (q̄ ſunt natura poſteriora ſubiecto & ſua cauſa) ſunt ignota,tam quo ad q̄ſtionē quia eſt/q̄ quo ad q̄ſtionē propter qd:& cauſa fuerit notior,tunc per illam cām notiorem ſimul & ſemel demōſtrat̄ utraq; q̄ſtio de effectu,uidelicet & quo ad qa eſt,q̄ q̄rit de inherentia ſimplici eius in ſubiecto,& quo ad ꝓpter qd eſt, q̄ eſt q̄ſtio de cā illius in/herentię.Et iſta eſt demōſtratio abſoluta/ſeu demonſtratio ſimplr̄, ſeu demōſtratio dans cauſam & eſſe,& à modernioribus dicit̄ demonſtratio potiſſima. Et iſta eſt q̄ principalr̄ intendit̄ in libro poſte.ſicut.d.Cōmen.in cōmē.magno,& oēs græci expoſitores. Et lucidiſſimus Themiſtius in.2.poſte.eandē ſnīam ſcribit cap.2.dicens. Hoc enim demōſtrationis illius potiſſimæ ingeniū eſt/ut cōmuni examine utrāq; abſoluat cognitionē,& ut ſit/& quāobrē ſit.Demonſtratio autem cauſæ tantum,ſeu demonſtratio ꝓpter qd,eſt quādo ꝓpter quid ipſius effectus eſt ignotū:licet quo ad quia eſt pateat. Tunc quādo per cām notiorē demonſtratū fuerit effectus ille/ quo ad tale ꝓpter quid,iſta eſt demōſtratio pp quid/ſeu cauſæ tantū.Et ideo his nominibus nūcupat̄,quia per tale genus demonſtrationis non utraq; q̄ſtio ex illis qōnibus cōpoſitis abſoluit̄, ſed una tm̄.uidelicet qō ꝓpter qd tm̄.Nam ex quo effectus,quia eſt/ante demōſtrationē,ut ſupponit̄,erat notus quo ad qa eſt:ad nullū notū ad ſenſum q̄tenus notū eſt/erigi poteſt demonſtratio.Hoc enim ut ſcribit Ariſto.in.8.phy.tex.com̄.26.eſt hominis male iudicantis qd melius,& qd peius,& quid credibile & non credibile/& pricipiū/& non principiū.Et cōſimilē ſententiā habet in.2.phy.tex. com̄.6.ubi Cōmen.in cōmen.d.ꝙ iſtud genus hominū qui nō diſtinguūt inter ea q̄ ſunt per ſe manifeſta/& ea quæ ſunt dubia naturaliter ignota/ſunt cæci corde:& hoc genus hominū nūquā potuit ꝓbari/nec poterit.¶ Et ex hoc ſcire poteris/frater mi/quātū hallucinent̄ moderni aſſerentes non eē differentiam inter demōſtrationē ꝓpter qd,& inter demonſtrationē ſimpliciter niſi accidentalē tantū: cum hoc repugnet ueritati/cum ꝓcedant uariis uiis & intētionibus.Et aperte etiā cōtradicit opi/nioni Auer.in cōmentariis magnis/ꝑſertim in primo poſte.cap.95.ubi uult ꝙ iſtæ ſint ſpē differē tes,& uult ꝙ demonſtrationes cauſæ tantū/ſint quæ cōponuntur ex cauſis q̄ inferunt neceſſario cauſam eſſe:& non iuferūtur à cauſatis.Demōſtrationes uero ſimpliciter/quę dant cauſam & eſſe reciproce ſe habent,quia inferūt neceſſario ſua cauſata/& inferuntur ab eis.

Demonſtrationes mathematicæ non ſunt inatæ poni in ſcientia naturali.2.cœli.cōmē.59.Vide cām 3.cœli.cōmen.61.& primo met.19.21.22.25.&.26.& primo.poſte.à Philoſopho.Sed dum adducū/tur/hoc fit ad confirmandum.2.cœli.cōmen.109.&.59.

Demonſtrationes naturales debēt eſſe ex cauſis naturalibus.4.cœli.cō.20.idem in paraphraſi tertii de cœlo/in ſuma.8.ca.2.ubi ſcribit ꝙ rerū naturaliū principia cōuenit eē res naturales,& diuinarū rerum principia eſſe res diuinas/mathematicarūq; principia eſſe mathematica.

Demonſtrationis cuiuſlibet principiū eſt quodqdeſt.primo de anima.tex.com̄.11.

Demōſtrationibus neceſſariis hæc eſt cōditio neceſſaria,ut apparētia ſenſui nō differant ab eo qd uidetur per rationē.3.de anima.cō.7.idem.8.phy.cō.22.&.26.&.1.cœli.com̄.22.

Demonſtrationes de omnibus eſſe impoſſibile eſt.3.metaphy.tex.com̄.4.

Demr̄ones q̄dā dāt quia/& q̄dam ꝓpter qd.3.meta.cō.5.idem primo poſteriorum.

Demōſtrationes q̄dam ſunt ſimplices/& quædam ſunt cōpoſitæ ex ſimplicibus.5.meta.cō.4.

Demonſtrationes quæ cōponūtur ex primis propoſitionibus ſunt reſpectu aliarum ꝓpoſitionū/ ſicut elementa de compoſitis & reſoluūtur in eas.ſupra.

Demonſtrationes in ſcientia quæ naſcunt̄ a cauſis remotis uel ſint affirmatiuæ/uel negatiuę, ſunt demonſtrationes eſſe/& nō cauſæ demonſtrationis:quia demonſtratio cauſæ eſt per cauſam pri/mam & propinquam.5.colliget.cap.24.

Demonſtratio non eſt ſubſtantiæ.6.meta.tex.cōmen.primi.

Demonſtratio nō eſt ad genus ipſius artis,neq; ad ſpēs eius.6.met.cō.1.idē.2.de aïa.cō.27.¶ Vide q̄ ſcripſi in Theorematibus,in illo Theoremate, Subiectū in ſcientia eſt notiſſimum.

Demōſtratio nō eſt de particularibus/licet ꝑticulare ſolū ſit ens in rei ueritate.12.met.cō.28.

Demonſtrationes uniuerſales ſumpte à propoſitionibus naturalibus primis & uniuerſalibus atq; eſſentialibus/habent hanc ꝓprietatem quod nullus ſenſus eis contradicit. Cōmen.in.2.de ꝑtibus animalium.cap.de cerebro.Vide de hoc.1.cœli.& in.8.phy.utrobiq; com̄.22.

Demõſtratiua oppoſitio nõ eſt cõtenta una cõtradictiõe/ſed duabus.nã debemus ꝯtradicere præmiſſis,& ét ꝯcłonibus.Auer.1.de gene.aĩa.cap.1.ubi ponit̃ improbatio antiquorũ de ſemine.

Demõſtrationem logicam appello,quia quo uniuerſalior eſt,eo remotior a propriis principiis eſt. Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap̃.6.

Demõſtratio qũo cũ ſit ex neceſſariis/& ſemꝑ ueris põt eẽ de rebus q̃ qñꝙ ſunt/& qñꝙ nõ ſunt.Vide pulchre Auer.in paraph.meta.trac.3.colũ.5.ibi.Et dicamus ꝙ orõ uera neceſſario eſt.ubi concludit ꝙ actus & ꝑpetuitas in talibus eſt ẜm ꝙ ſunt ĩtelligibilia/& nõ ẜm ꝙ ſunt.alr̃ enĩ ułia eẽnt ſepata.Et ĩde patet error illorũ q uolũt demr̃ones eẽ de rebus ꝯcernẽtibus actualẽ exiſtẽtiã.

Demõſtrationes naturales quæ adducũtur in ſciẽtia diuina/inducunt̃ uniuerſaliori mõ.2.met.c.6.&.12.meta.cõ.5.Nota etiã ꝙ quãdoꝙ inducunt̃ ad rememorationẽ.12.meta.cõmen.53.

Demonſtrare manifeſta per ĩmanifeſta/non potentis eſt iudicare per ipſum.& non propter ip̃m cognitum.2.phyſi.tex.cõ.6.idem.8.phy.tex.cõ.22.&.26.&.4.met.tex.cõmen.9.

Demonſtrationes mathematicæ ſunt in primo gradu certitudinis/& naturales ſequũtur eas.ſecũdo meta.cõmen.16.Vide in concordantiis.

Denominatio fit ab actu.2.phyſi.tex.cõmen.11.&.12.&.9.meta.tex.cõmen.7.ubi dicitur.Venit autem actus nomen ad endelechiam compoſitus.

Denominatiua noĩa ſignificãt ſubſtantiã & accidẽs.4.meta.cõmẽ.3.idem.3.meta.cõmen.16.

Denoĩationes quę denoĩant ſub̃ta,nõ eſt neceſſariũ ꝙ oẽs ſignificẽt diſpõnes additas ſupra rei ſubſtantiam extra aĩam exiſtentes in actu.hoc enim fallit in priuationibus & relationibus.Et ideo quidam opinati ſunt ꝙ prædicamentum relationis non debet computari cum entibus.Ex libro deſtruct.diſpu.3.in ſolu.14.Vide pro ultimo dicto etiam.12.meta.cõmen.19.

Denoĩationes ſub̃ales deriuant a denoĩationibus accñtalibus.Ex diſpu.6.in ſol̃.6.dubii.

Denominationes ſubſtantiales ex quibus cõſtituit̃ ſubſtãtia,entibus ſeparatis a materia cõuenire nõ poſſunt,quãto magis denoĩationes additæ ſupra ſub̃am.Ex diſpu.5.in ſolu.4.dubii.

Denoĩatiões ſub̃ales uerificant̃ de denoĩato,dicimus enĩ ꝙ hõ eſt aĩal.Sed denoĩatiões additę ſub̃ę nõ uerificant̃ de denoĩato,niſi denoĩatiue,dicimus enĩ ꝙ hõ nõ eſt ſapiẽtia/ſed ſapiẽs ſupra.

Denominationes quibus aĩa denoĩatur prudẽs/uolẽs/& mouẽs/ẜm Philoſophos nõ ſunt denominationes additæ ſupra ſubſtantiam animę,ſed ſunt denominationes ſubſtantiales.ſupra.

Denominationum ſub̃alium natura talis eſt/ꝙ ſubiectum earum non multiplicat̃ in actu,ſed ſolũ illo modo quo multiplicatur diffinitum ex partibus diffinitionis,ita ſcilicet ꝙ eſt multiplicatio mentalis non realis.ſupra.

Denoĩatio inuenta in aliquo ente mõ defectibili/neceſſario & ſine dubio inuenit̃ in eo rõne alicuius entis illam denominationem perfecte poſſidẽtis,ut dicamus ꝙ quicquid habet defectibilem calorem,habet eum talem reſpectu cuiuſdam perfecti calidi.Ex libro deſtru.diſpu.6.in ſolu.primi dubii.Et elicitur ex.2.metaphy.tex.cõmen.4.& erat propoſitio qua ſæpe utitur Plato.

Denoĩationũ ſub̃tũ eſſe non põt niſi cõpoſitũ ex duabus naturis.ſ.agẽte & patiente,& ideo prima cauſa cũ ſit denudata a ſubiecto,eſt etiã à denoĩationibus denudata.Diſpu.6.in ſolu.6.dubii.

Denominatio magis fit in rebus factis ab arte/à re à qua fit permutatio,q̃ ab illa ad quã terminat̃,ſecus in rebus naturalibus.Et uide cauſam.2.phy.cõ.14.&.4.colliget.cap̃.1.

Dentes nulli eidem & ſerrati & exerti ſunt,quia natura nihil fruſtra facit.tertio de partibus animalium.cap̃.1.Vide ibi de dentium natura & utilitate.

Dentes maxillares ſunt ad molendũ/conficiendũꝙ cibũ accõmodant̃,q̃obrem quibus deſunt maxillares dentes his deeſt motus maxillę in latus,ſed talia ſolũ maxillã ſurſum deorſumꝙ mouẽt,ut piſces,& aues,& ouiparę quadrupedes.Ex.4.de partibus animalium.cap̃.10.

Dentes anteriores ſunt ad incidendum cibum,maxillares ut frangãt,molares uero ut molant.2.colliget.cap.9.de iuuamentis membrorum officialium.

Dentes ſoli oĩum oſſiũ tota uita accreſcũt.qđ patet in iis dẽtibus q̃ mutuũ tactũ declinãt.Cauſa autem incremẽti eſt quoad pertinet ad id cuius gr̃a ut fungi officio poſſint.Breui enĩ tẽpore attritu cõſumerent̃/niſi ſubinde repararentur.Ariſto.2.de generatione aĩalium.cap.4.ꝓpe finem.

Dentes/& ſi uita decies millies,aut decies cẽties annis ſeruaret̃,& ꝑgrãdes primos oriri oporteret,& ſępius renaſci.Quãuis enim aſſidue reciperent incrementum:tamẽ detriti pluſquã accreſcerẽt/inutiles demum ad cibum conficiendum euaderent.ſupra.¶ Vbi nota ex hoc loco Auicen.ſumpſiſſe illam uulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis.Fen prima/in cap.de complexionibus ætatum.ubi dicit.Amplius ſi uirtus infinita foret.

Dentes ex eo gignunẗ alimēto qđ in oſſa adminiſtraẗ, quapp eādem quā oſſa hn̄t naturam.ſupra. ¶ Hinc collige contra Galenū,qa ſi eadē eſt materia generationis dentiū & oſſium,tamē dētes reparari poſſunt,non autē oſſa:ſi illa eſt ratio,qa materia iſtorū mēbrorum q̄ reſtaurari nō poſſunt ubi inciſa fuerint/eſt ip̄m ſperma ſm Gale.Hoc enī maximū eſt cōtra opinionē eius argumentū.

Dentes anteriores q̄re prius orianẗ q̄ maxillares. Vide duas cās in.5.de generatione aīalium.in fi.

Dentes ultimi uigeſimo anno exeūt.Nōnullis etiā ſeneſcētibus oīno ꝑdierūt.ſupra. Et in.2.de natura aīaliū.ca.4.d.qbuſdā mulieribus anno etiā octuageſimo,ac etiā uiris nō ſine dolore exierūt.

Dentes priores hō mutat,maxillares nullum aīal mutat.2.de natura aīalium.cap.1.in fine.

Dentes plures maribus q̄ feminis inſunt,ut in genere hominū/ſuum/caprarum patet.in cæteris nōdum exploratū eſt.2.de natura animalium.cap.3.

Dentes quibus plures/ hæc uiuaciora : quibus rariores & pauciores hęc magna ex parte breuiores uitæ ſunt.ſupra.

Dentes oīum piſciū genera hn̄t ſerratos pectinatimq; coeūtes,excepto Scaro.2. de natura aīa.ca.13.

Dentes naturam oſſium ſequuntur: quāobrem hominum nigrorum & æthiopum dentes ut oſſa candent.3.de natura animalium.cap.9.

Dentes ſunt in unaquaq; mādibula uigintiſex. Auer.1.colliget.ca.de anathomia dentium.

Denſum ſpectat ut graue ſit & durū:rarum uero ut leue & molle,non tamē hoc ꝑpetuum eſt/nec ut quicq̄ eſt durius,ſic etiā ſit grauius.nam diſſonat ea ratio in ferro & plūbo. Themi.4.phy.85. & Cōmen.ibidem.d.ꝙ plūbum eſt grauius ferro/licet ferrum ſit durius.

Denſum non alteraẗ niſi ſm ꝙ eſt ſenſibile/& ſm ꝙ eſt in capitulo qualitatis/& nō pōnis,& cū eſt in cap̄.q̄litatis tunc principiū motus eius eſt/aut à caliditate/aut à frigiditate.7.phyſi.cō.11.¶ Vbi aduerte ꝙ ponit tres cōditiones ad hoc ꝙ denſum & rarū ſint principia alteratiōis,primo inquātum ſunt ſenſibilia:qa ſi mathematice ꝯſidereñ tales qualitates/nō ſunt principia alicuius alterationis ſenſibilis.licet enim ut diciẗ in p̄dicamentis q̄dratū circūpoſito gnomone creuit,& quodāmodo etiam aliq̄ alteratio ſit in mathematicis,nō tamē ſenſibilis/ſed imaginaria. Secūda conditio eſt ꝙ rarū & denſum quodāmō pertinent ad p̄dicamentū poſitionis,& quodāmodo ad p̄dicamētum qualitatis.Si enim fuerint cōſiderta inquātū dicūt partiū diſtātiam aut appropinquationē adinuicem/ſic ſunt poſitiones,& non ſunt principia alicuius alterationis ſenſibilis.nō enim ſic dicunt aliquā actiuitatem.Si autem fuerint q̄litates/ſic poſſunt terminare motū/inquantū inſequūtur caliditatem & frigiditatē.Sunt enim rerū qualitates raritas & dēſitas in generabilibus inuētę inſequētes aut caliditatē/aut frigiditatē.Secus autē de illis q̄ ſunt in corpore cœleſti, q̄ æquoce dicuntur cum iſtis q̄ ſunt hic,ut recitat Cōmen.in.2.ca.lib.de ſubſtātia orbis.¶ Sed tūc ē difficultas quia pariformiter uideẗ ꝙ ad relationē ſit per ſe motus,ꝯtra Ariſto.in.5.phy.tex.cō.10.& ad ſitū erit per ſe motus cōtra Auer.in.6.phy.cō.85.Nam quēadmodū raritas & dēſitas nō acq̄runtur ꝑ ſe primo ꝑ motū alterationis,ſed ratione primarū qualitatū/ q̄ ſunt caliditas & frigiditas.inquātū enim aliquid moueẗ ꝑ ſe primo ad calorē,ſecūdario dicitur moueri ad raritatē,& inquantū mouetur ad frigiditatē primo,diciẗ ſecundario moueri ad denſitatem.ſicut exp̄ſſe habeẗ in tex.11.7.phy.Sic dicam ꝙ pro quāto aliquid moueẗ per ſe primo ad albedinē quæ eſt fundamētum ſimilitudinis/moueẗ per ſe non primo ad ſimilitudinē.& ꝑ quāto aliqd per ſe primo moueẗ ad ubi/ per ſe nō primo moueẗ ad ſitum,& eſt ardua difficultas ſicuti uides.¶ Niſi eēt ꝙ ē ratio diuerſitatis,qa raritas & denſitas ut ſunt q̄litates/ſunt ꝑ ſe cauſatæ ex primis. Sunt enim ut inq̄t Cōmē. ibi in com̄.q̄litates attributę alterationi in duplici differētia,quædā ſunt primæ/ut caliditas,frigiditas,humiditas,& ſiccitas,q̄dā ſunt ſecūdæ/& ſunt cauſatæ ex primis/ut raritas & denſitas.Amplius qualitates iſtæ ſcđæ habent contrarietatē & intenſionē & remiſſionē quę ſunt de conditionibus req̄ſitis ad uerū motum & ueram alterationem:ſecus aūt eſt de relatione:qa illa nō ꝑ ſe cōſequitur fundamētum,qa ſtat eſſe fundamentū ſine relatione. Amplius aūt/ratio relationis conſiſtit in indiuiſibili,& eſt de entibus diminutis,intātum ꝙ ut.d.Auer.12.primę philoſophię.q̄dam reputauerūt p̄dicamētum relationis eſſe de ſecundis intellectis. Aduenit etiam relatio ſine aliqua mutatione facta in ſubiecto:quod q̄dem de raritate & denſitate,ut ſunt q̄litates cōſequentes calidum & frigidum dici non poteſt.nihil enim rarefieri aut cōdenſari poteſt/quin illud calefiat aut īfrigidetur.Et ita dicendum eſt de ſitu reſpectu ubi:quia ratio eius conſiſtit in indiuiſibili,& nō habet conditiones requiſitas ad uerum motum.

Denſitas & raritas ſunt prīcipia oīum paſſionū.8.phy.te.cō.55.Et uide ibi Auer.qūo ſit ītelligēdū.

Denſitas & raritas ſunt rerū q̄litates/īſequētes calidū & frigidū.7.phy.cō.15.Vide in cōcordātiis.

Denſitas & raritas ſecundū antiquos ſunt conſtrictio & expanſio pororū,& ꝙ hæc duo ſunt cauſæ generationis & corruptionis/ cum generatio apud eos & corruptio ſint congregatio & ſegregatio.7.phyſic.cōmen.15.

Denſitas & raritas nō faciūt trāſmutationē in ſuba/cū ſint de ſitu.1.met.cō.15.Vide in ↄcordātiis.

Denſari & rarificari ſunt motus locales.8.phyſi.tex.cō.77.Vide in concordantiis.

Deſcriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum, ubi accidit priuationes eſſe notiores nobis q̃ ſint ipſi habitus.Auer.8.phyſi.cōmen.27.

Deſcriptio primę perfectionis eſt forma, quę in tempore in quo poteſt agere,non agit.Sed deſcriptio ſecundæ pfectionis eſt forma q̃ agit aut patitur/ſeu res habens formā agit aut patiť in tēpore in quo agit aut patiť.2.de aīa cōmē.5.⁋ Vnde actus primus eſt ipſa forma à qua eſt apta nata ꝑuenire opatio,ſed non ꝑuenit:ſed actus ſecūdus eſt forma operans.Latini aūt aliter ſentiūt.

Deſiderium dicitur de appetitu/& ira/& uoluntate/& ulť de pluribus.2.de aīa tex.com̄.27.

Deſiderii ſenſibilis proprium eſt ut non moueatur niſi cum pręſentia ſenſati in actu:econtrario de deſiderio intellectuali.3.de anima.tex.cōmen.29.

Deſiderium eſt propter exiſtimationem ꝙ aliqd ſit bonum.12.metaphy.com̄.36.

Deſiderium præcedens comprehēſionem magis uidetur dolor q̃ uoluptas.12. metaphy.cōmē.39. Vide in concordantiis.

Deſideratum in corporibus cœleſtibus non differt ab intellecto,ſicut differunt in nobis,qa potētia qua in nobis cōp̄henditur deſideratū,eſt alia à potentia qua cōp̄henditur intellectum. Deſideratum enim cōp̄henditur ſenſu,& ītellectum cōprehenditur intellectu.ſed corpora cœleſtia non ſentiunt.ſenſus enim dati ſunt aīalibus ad ſalutem.12.metaphy.cōmen.36.idem.1.cap.de ſubſtantia orbis &.3.idem.3.de anima.cō.60.&.61.& in.2.de anima.cōmen.ultimo.

Deſiderabilia quæ mouent nos ſecundum ſenſitiuam,differunt à deſiderabilibus intelligibilibus, quæ mouent nos ſecundum intellectum.12.metaphy.cōmen.36.

Deſtructio ↄſequētis ex deſtructiōe antecedentis ↄceſſa eſt in cōſecutiōe ↄuertibili.7.phy.cō.16.

Determinans & determinatū ſunt idem numero.1. meta.cō.44. ⁋ Intelligitur ꝙ ſi determinatū ſit unum numero,etiam determinās eſt unū numero,iuxta illud Philoſophi in.2.phy.tex.cō.38.Vniuerſalium cauſæ ſunt uniuerſales,& particulariū cāę ſunt pticulares.idem.12.meta.tex.cō.27.

Detruncabile eſt ſcd̄m latitudinem,ſenſibile aūt ſm̄ longitudinē.4.metheororū.tex.cō.47.

Deus habet ſolicitudinem eorum quæ ſunt hic.2.phyſi. cōmen.75. Vide quomodo ſit intelligendum.12.meta.cōmen.37.

Deus quādoq̧ ſummiť pro corpore cœleſti,ut erat famoſum apud antiquos.8.phy.tex.cō.64.

Deus & natura nihil fruſtra faciunt.1.cœli.tex.cō.32.idem.2.cœli.50.&.59.&.3.de anima.43.

Deum eſſe in loco/& corpus eſſe in loco,non eſt ſecundum unum & eundem modum.primo cœli.cōmen.22.&.8.phy.cōmen.84.

Deus & intelligentiæ non ſunt in tēpore.2.cœli.cō.1.Vide.4.phy.tex.com̄.118.&.120.

Dei operatio eſt immortalitas,hęc autem eſt uita ſempiterna.2.cœli.tex.cō.17.

Deus compleuit diminutionem contingentem in iſtis ſcd̄m ꝙ generatio facta eſt continua.ex.2.de generatione.tex.cō.59.idem.2.de anima.cōmen.34.& primo cœli.cōmen.98.

Diis omnia plena eſſe aſſeruit Thales Mileſius primo de anima.tex.cōmen.86.

Deus ſm̄ Zenonem per oēm ſubam permeat.in intellectuali eſt intellectus.in aīali eſt aīa/in naturali natura/in affectu eſt affectio & habitus.Themiſtius.1.de aīa.cap.36.Conſimilem opinionē recitat Cōmen.in lege ſua quorūdam loquentium.12.meta.cō.18.&.9.meta.cōmen.7.

Deus omnium eſt principium & cauſa.Ex prohemio metaphyſicę.

Deos duos ponentes quorum unus agit malum/alius agit bonum uilipendendi ſunt.tertio met. tex.cōmen.15.&.12.metaphy.cōmen.52.

Deus uidetur habere curam circa omnia entia.12.metaphy.cōmen.37.Et ibi Cōmenta. ponit modum ſm̄ Peripateticos.de quo uide in concordantiis.

Deum habere ſolicitudinē indiuiduorū quodāmō uerū eſt/& quodāmō nō.ſupra.cō.37.&.52.

Deum dicimus animal optimum ſempiternum,cuius uita & duratio exiſtit deo continua & ęterna.hoc enim deus.ſupra.tex.cōmen.39.

Deus eſt uiuus & ſapiēs.& hoc mō putauerūt antiqui trinitatē eſſe in deo.ſupra.cōmen.39.

Deum eſſe unum & habētem uitam qūo ſit intelligendum. Vide.12.metaphy.cōmen.39.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellectu tantū.non ſm̄ eſſe.ſupra.cōmen.39.

Dei ſciẽtia eſt ſicut prima philoſophia,& ſciẽtiæ aliarum intelligẽtiarũ ſunt ſimiles ſciẽtiis particularibus exiſtẽtibus ſub prima phia.12.meta.cõ.44.authoritate Nicolai Peripatetici.

Dei ſcientia non eſt ſicut noſtra/imo ſcientia æquiuoce dicitur de noſtra & ſua.12.metaphyſi.com̃.51.& in libro deſtruc.diſpu.12.in ſolu.2.dubii.

Deus nõ diſponit̃ per ſciam q̃ eſt in nobis,neq; p ignorãtiã ei oppoſitam.12.meta.cõmen.51.

Dei ſcientia non eſt uniuerſalis neq; particularis.ibidẽ.& in libro deſtru.diſp.3.in ſol.18.dubii.col.8.dicit.Cauemus nobis dicere,q deí ſciẽtia eſt uniuerſalis/aut particularis,quia ambæ iſtæ ſciẽtię cauſantur ab entibus,& ſunt generabiles & corruptibiles.

Dei ſcientiæ non opponit̃ ignorantia.12.metaphy.cõmẽ.39.authoritate Alex.& cõmen.51.

Deus non eſt cauſa mali,ſed mala & ea quæ ſunt ſine ſolicitudine proueniunt ex neceſſitate naturæ,& non ex diminutione agentis.ſupra.cõmen.52.

Deo ĩpedimẽtũ aliqđ attribui ĩpoſ̃e eſt,ex libro deſtr.diſp.1.in ſol.2.dub.& hr̃.12.meta.in fine.

Deus benedictus nõ põt denominari agẽs neq; modo naturę,neq; ẽm uolũtatem quæ eſt in generabilibus & corruptibilibus.Ex diſputa.tertia.in ſolu.primi dubii.& ibi uide cauſam.

Dei actio ẽm Phos à ſciẽtia ꝓcedit/abſq; neceſſitate inducente eũ ad agẽdum,neq; ex ſe,neq; ab aliq̃ re extrinſeca:ĩmo tãtum ex ſua bonitate,& ideo neceſſario uult & eligit in nobiliori gradu oĩbus gradibus uolẽtiũ & eligẽtiũ.Ex diſpu.3.in ſolu.2.dubii.¶ Inde patet error Rabbi Moyſi/quẽ Scotus ubiq; in hoc & ſeq̃ces eius ſunt imitati,aſſerẽtes ẽm Phos deũ agere ex neceſſitate naturæ.

Aduerſus Rabbi Moiſen & Scotum.

Deus nõ eſt principiũ totius ẽm Philoſophos/modo formę,ſicut aĩa reſpectu corporis. Nullus.n.eorũ opinat̃ hoc.Ex diſpu.3.in ſolu.5.dubii.¶ Vbi nota frater mi locũ apertũ cõtra modernos aſſerẽtes Auer.opinionẽ fuiſſe Deũ glorioſum eẽ formã formaliter pficiẽtem orbẽ.Nec ualet gloſa Sueſſani in illo loco/q Cõmẽtator nõ cõtradicit ſibi in.4.cœli.cõ.1.& alibi,ubi tenet Deũ eẽ formã & finẽ,qa dicit q Cõmẽ.rephendit Algazelẽ/in hoc q poſuit Deũ ſolũ eſſe cauſam formalem ẽm Phos,ſed Philoſophi nõ ſolum formalẽ/uerũetiã finalẽ & ut motricẽ,ut patet.12.meta.cõ.5.&.6.¶ Sed nõ bene põderant̃ uerba Auer.in illa accuſatiõe Algazelis.qa ultra hoc rephẽdit eũ in modo,quẽ ĩpoſuit Philoſophis, deũ eſſe cauſam formalẽ,qa uerba eius ptẽdebãt q deus eſſet forma pficiens/ſicut aĩa pficit corpus,& eſt formaliter dãdo eẽ,quẽ errorẽ iſti tenẽt de mẽte eius. Vñ iſta ſunt uerba eius.Dicimus nos q uerba huius hoĩs ptendũt cõcedere aduerſariis,q deus benedictus nõ eſt agẽs,ĩmo eſt aliq̃ cauſarũ/qua nulla rerũ pficit̃ ſine ea.Vnde dicimus q iſta reſpõſio eſt debilis.nãq; ex hoc ſequit̃ apud Philoſophos/q primũ ſit principiũ totius mõ formę,ſicut aĩa eſt principiũ corporis,& nullus eorũ opinat̃ hoc.Quid clarius,aut aptius dici potuit?Et ideo aliter ſoluimus cõtradictionẽ iſtã iuxta fundamentũ Auer.& oĩum Peripateticorũ.Quod forma & pfectio eſt duplex/ſepata & pficiẽs,de mẽte Auer.& eſt ad lr̃am in diſp.1.in ſol.ulti.dubii. & ĩ.12.meta,cõ.37.ubi.d.q pfectionũ pp quæ mouet̃ pfectũ,q̃dã ſunt q̃litates qbus pficit̃ illud qđ mouet̃/ut illud qđ mouet̃ pp ſanitatẽ:& q̃dam ſunt ſubę extrinſecę,ut quę mouet̃ ad ens ut aſſimilet̃ eis,ut inueniunt̃ oẽs actiões ſeruorũ,qm̃ ſunt erga genera intẽtionũ dñi ſui.igit̃ dñr eẽ pp dominum ſuũ,& ſimilr̃ oĩa entia cũ primo principio. Quid enim potuimus ĩ hoc loco adducere ꝓ noſtra opinione/q̃ Auer.iudiciũ ſeipm̃ declarãtis?Hæc igit̃ eſt alia accuſatio/& grauior ↄtra Algazelem/qa impoſuit Philoſophis deũ eſſe formã formalr̃ pficientẽ totũ,& oĩa entia,ſicut iſti dicunt de orbe,eo mõ quo aĩa perficit corpus.Et Philoſophi dicũt deũ eẽ formã perficientẽ,ſicut aĩa perficit corpus,neq; ſicut ſanitas perficit illud qđ mouet̃ ad ſanitatẽ,ſed dicit̃ forma extrinſecus pficiens oĩa entia,ꝓ quãto oĩa entia mouent̃ naturali deſiderio,ut aſſimilent̃ illi ſcđm q poſſunt.Eſſe enim eſt cõicatum à prima forma oĩbus entibus/ẽm uarios gradus,qa diſtãtię entiũ ſunt ualde diuerſæ,& iſtũ gradũ inter corpa in altiori gradu pticipat pmũ corpus:& ĩter intellĩs/primus ex motoribus planetarũ,& ſic deinceps. Et hoc eſt qđ declarauit Cõmẽ.etiã in.1.phy.cõ.81.ubi Ariſt.d.exiſtẽte enim quodã diuino & optimo.dicit enĩ Com̃.in illo loco,q cũ ſit pfectio diuina maxima/cui oĩa entia appetũt aſſimilari:qa igit̃ oĩa entia participãt eẽ ſibi cõicatum,q̃dam clarius,q̃dã obſcurius,& oẽ eſt à forma.Pro quãto igit̃ deus glorioſus cõicat eſſe oĩbus ſcđm q natura eorũ apta eſt participare:ſic eſt forma oĩum/quã oĩa imitant̃,& appetũt ei aſſimilari,ẽm q poſſunt.ſimilitudo enim & cõueniẽtia in entibus eſt à forma:ut.d Com̃.in prima diſpu.in ſol.7.dubii.Forma enĩ eſt ratio cõicabilitatis.1.cœli.cõ.92.¶ Et ex his frater mi ĩtelligis qũo cognitio ſubarum & entium inquãtum entia/ducit ad cognitionẽ primi principii in ratione formę,qa eſſe iſtud eſt impartitũ à prima forma:oẽ enim eẽ à forma ꝓficiſcit̃:ut.d.Boe. ¶ Et ideo non ualet declaratio ſubtiliũ/aſſerentiũ ẽm Philoſophos deũ eſſe formã oĩum inquãtum cõicat eſſe oĩbus,q̃ ſunt hic p motũ.Nam

Philoſophi nō ſolū ponūt Deum eē ueluti formā reſpectu iſtius mūdi inferioris: uerūetiā reſpectu omniū, ut patet. 12. meta. cō. 44. Tum etiā qa talis declaratio ducit ad rōnē primi motoris, & nō ad rationē primæ formæ: & ad hoc aſcēdit naturalis uia motus. unde Cōmen. 3. diſpu. in ſol. 10. dub. declarās quomō mūdus habeat cām agentē. d. Et radix huius eſt, ꝙ eſſe corporū cœleſtiū cōſiſtit in motu, & ideo dans motū de neceſſitate dicit̄ agens. Sed diuinus aſcendit ad rationē primæ formæ, ut. d. Cōmē. 7. met. cō. 9. & hoc ex cognitione entiū & ſubarū inq̄tum entia ſunt, ut alibi declarauimus. Et ut altius iſtā rem intelligamus, ſcias ꝙ etiā formæ iſtæ q̄ ſunt hic, hn̄t duplex eē. ſ. materiale & abſtractū, ſm eſſe materiale ſunt in potētia in prima materia: & ſunt in actu uel potentia actiua primi motoris. Et ita ex cognitiōe formarū mobiliū q̄tenus mobiles, uia motus poſſumus peruenire in naturali philoſophia ad primū motorē, quia motus includit̄ in re mobili quatenus mobilis, & motus ducit ad motorē, ſed formę ſm eſſe abſtractū cōſiderant̄ ſub rōne ſubę & entis: quia iſti ſunt cōceptus abſtracti, & qa ſcdm eſſe abſtractū iſtæ formæ eminēter cōtinent̄ in prima forma abſtractarū, q̄ eſt ens ꝑ eſſentiā, ſic ex rōnibus iſtarū inquātū ſubæ ſunt, uel inquantū entia, deuenimus ad primā formā. & hoc duplex eſſe qđ habet forma, uidelicet actuale & formale (ut inquit Cōmen.) eſt illud qđ fauentes formas uoluerūt dicere. i. Platonici ponētes ideas, ſed nō perueniunt ad hoc. 12. meta. cōmē. 36. ¶ Et nota bene iſtam declarationē, quia non innotuit mihi niſi in longo tempore, & non ſine magno labore uitæ meæ.

Deus non intelligit entia inquantū ſunt cāę ꝙ ipſe intelligit ea, ſicut noſter intellectus intelligit ea. Vnde Philoſophi hoc intendunt dicere, dum aſſerūt Deum nō intelligere entia poſteriora, eo mō quo nos ea intelligimus, imo mō quo nullus intellectus pōt ea intelligere. Ex libro deſtru. diſpu. 3. in ſolu. 13. dub. col. 3. ¶ Et nota ꝙ noſtri Theologi quo ad hoc concordāt, ꝙ Deus non intelligit creaturas ſicut nos, quorū intellectus mouetur ab obiectis.

Deus eſt cā agēs finis, & forma, oīum itelligētiarū. Ex diſp. 3. ſol. 13. ꝓpe finē. & ibi uide rōnem.

Deus eſt cauſa efficiēs, forma, & finis omniū entium ſenſibilium. ibidem.

Deus eſt unus ſimplex ſecundum Peripateticos, licet pluribus denominationibus denominetur. Ex diſpu. 5. in ſolu. ultimi dubii.

Deum ſcire ſeipſum, nihil aliud eſt q̄ ipſum ſcire entia. unde ſi homo ſimilis fuerit aliis entibus & ipſe ipſius propriam quiditatem ſciret, ſcire ipſam q̄ditatem neceſſario eſſet ſcire alias res. Ex libro deſtru. diſputa. 6. in ſolu. primi.

Dei ſciētia, q̄liter ſit una & eadē cū ſeipſo, cum ſciētia eius de rebus extrinſecis ab eo. Vide in diſpu. 6. in ſol. 3. ¶ Vbi aīaduerte qđ inq̄t. ꝙ de hoc inuenit̄ quoddā exēplar in humano itellectu, de quo ſupra ibidē, in ſolu. 2. dixit quomō in intellectu humano intelligibile quodāmodo eſt idem cum intelligente, quāto magis in deo. Si enim formæ materiales quæ ſunt potentia intellectæ, prout abſtrahuntur ab intellectu, ſunt in intellectu ſcientia & intellectus: quanto magis hoc in abſtractis ex natura ſua à materia uerum erit?

Dei ſcientia una exiſtente, non eſt impoſſibile ꝙ retineat ſcibiliū multitudinē, non eſt enim impoſe apud Philoſophos, ꝙ Deus ſciat ſeipſum, & alia præter ipm, multitudo autē eſt impoſſibilis apud eos, ꝙ intellectus perficiat̄ ab intellecto cauſato à tali itellectu, & perficiat̄ ab intelligibili. Ex diſp. 6. in ſol. 3. dub. Vbi aperte colligit̄ ꝙ Deus intelligit multa, imo omnia intelligibilia alia ab ipſo, ſed non motiue, ut intellectus noſter. Et hoc concedūt etiam noſtri Theologi.

Dei ſciētia in numeratiōe ſcibiliū nō eſt ſicut numeratio ſcibiliū in ſcīa humana. In ſcīa enim humana eſt numeratio duplex, una eſt rōne phantaſmatū. ſcđa uero eſt, ꝓut ſunt in humano intellectu cōueniētia in uno genere reſpectu pluriū ſpērū. Et cum remouemus ſciam dei ab uniuerſalitate, remouet̄ talis numeratio, & remanebit talis numeratio qualē intellus humanus nō pōt compħēdere, niſi ſcīa noſtra ſimilis eſſet ſciæ dei, qđ eſt impoſe. Ex diſp. 6. in ſol. 3. dubii.

Dei ſcīa & ſi neq̧ uniuerſalis neq̧ particularis eſt, qa tamē ſcire ꝑticularia apud nos, eſt in actu ſcientia, ideo ſcientia Dei eſt magis ꝓpinqua ſcientiæ particulari, q̄ uniuerſali. ibidem.

Deus, ſcit, entia nobiliori mō, quo nos ſcimus ea. ibidem. in ſolu. 4. dubii.

Deus eſt q̄ditas abſoluta, & omnia alia entia quiditatē habent. ſupra. in ſolu. 6. dubii.

Deus non eſt ſubiectum denominationum. ſupra.

Deus ſunt oīa entia abſolute, entia nāq̧ hn̄t eſſe & ſunt itelligibilia ꝑmo, ut ipſe ſcit ſeipm. ſupra.

Dei ſcientia non eſt ſimilis ſcientiæ humanæ, quia eſt cauſa entium, ſed ſcientia humana eſt cauſata ab entibus. ſupra. & 12. meta. com. 51.

Deum habere diffinitionem quoquo modo eſt uerum, & quoquo modo non eſt uerum. Ex diſp.

7.in ſolu.primi dub.ubi ponitur diſtinctio de diffinitiõe duplici.ſ.data per genus uniuocũ & ueras differentias,& de diffinitione data per genus analogum.

Deo Phi tria attributa attribuũt,& eſt ꝙ ſit ſciens,excellẽs & potens,& dicũt ꝙ uoluntas eius ꝓuenit in entibus ſm ſciam eius,& poſſe eius non deficit à uolũtate eius.Ex diſp.10.in ſol.1.dubii.

Deus ſecundũ Philoſophos operatur per ſcientiã ſuam,& qa ſcientia in eo ꝙ ſcientia eſt in duobus contrariis,poſſibile eſt,ut ꝓueniat ab eo unũquodq̧ eorum,& prouenit excellentius contrariorũ & non uilius ex ſciente ea.Et ideo appellatur ſciens excellens.ſupra.

Dei ſcientia ſm Philoſophos non eſt niſi una in Deo.ſupra.¶ Idem ſentiũt noſtri Theologi.d.enim Auguſti.in.6.de trinitate.cap.ultimo. Vbi eſt prima & ſumma uita, non eſt aliud uiuere & aliud eſſe,ſed idem eẽ & uiuere primus ac ſummus itellectus,cui nõ eſt aliud uiuere aliud itelligere.

Deo non aufertur uolũtas,ſed noua uoluntas non eſt in Deo.Ex diſpu.10.in ſol.3.dubii.

Dei ſcientia non diuidit uerũ à falſo in oppoſitis,ſicut ſcientia humana uerbi gratia quia homo aut ſcit alia à ſe aut nõ,iſta enim ſunt cõtradictoria,& uerificata una,neceſſario alia eſt falſa,ſed de Deo benedicto ambo uerificãtur,qa ignorat ea mõ inferente defectũ, ſicut eſt in ſcia humana,& ſcit ea modo nõ inferente defectũ.Ex diſpu.10.in ſol.3.dub.& in hoc etiã noſtri Theologi ꝯueniũt.

Deum agere mõ naturæ falſum eſt,imo dicũt Peripatetici ſm ueritatẽ loquẽtes, ꝙ entia procedũt ab eo modo altiori q̃ ſit natura & q̃ humana uoluntas.Probatũ enim eſt demõſtratiue ꝙ impoſſe eſt aliquẽ actum ꝓcedere ab eo naturali modo ſeu uoluntario iuxta intentionẽ uoluntatis q̃ eſt in nobis,quapropter actus diuinus ꝓcedit ab eo mõ nobiliori q̃ uoluntario modo,q clare cõprehendi non poteſt niſi ab eo.ex diſpu.11.in ſolu.primi dub.contra Algazelem hoc Philoſophis imponentẽ.¶ Ex hoc ſcire poteris Scotũ in hoc errore fuiſſe, q iuxta Rabbi Moyſen hoc idem opinantem ſæpe imponit hoc Peripateticis.Idem.d.Cõmen.in diſputatiõibus phyſicis.diſpu.prima in ſolutio.4.dubii, ubi.d. Quod aũt attribuũt Philoſophis ꝙ entia ſeparata agunt naturalr & nõ electiue,nemo hoc dixit cui adhereat,ſed omnis habẽs ſcientiã apud eos agit electione,tamen propter dignitatẽ quæ eſt in eis non ꝓuenit ex duobus cõtrariis niſi dignius eorũ, & electio eorum, non eſt ꝓpter aliquid quod ꝑficiat ſubſtãtiam eorum,cum in eis nulla ſit diminutio:ſed ut perficiatur id ex entibus quod eſt diuinum in natura ſua.

Deus probatur ꝙ ſit uolens, quoniã ipſe ſcit duo cõtraria, & ſi eſſet agens ex eo ꝙ eſt ſciens tantũ, operaretur duo contraria ſimul, & hoc eſt falſum, igitur neceſſe eſt ꝙ operetur unũ contrariorũ electione.Ex diſpu.12.in prin.iuxtã nouam tranſlationem.

Deus non eſt natura q̃ eſt principiũ motus in pluribus rebus,ut diffinitur in.2.phy. Natura enim apud Philoſophos ſummit duobus modis,uidelicet modo ꝑdicto, & ſcdo modo ꝓferũt eam de omni potẽtia,à qua ꝓuenit actio intellectualis ordinate,& iſto mõ Deus natura dici põt.ibidẽ.

Dei intellectus quodãmodo nõ intelligit aliud præter ſe inquãtum ſcientia eius non eſt paſſiua:& aliquo modo intelligit aliud præter ſe,ex hoc ꝙ ipſemet eſt ſcientia actiua. Ex diſputa.13.in ſolu. primi dubii.ſecundum nouam tranſlationem.

Dei ſcientia ſcdm Philoſophos nõ eſt uniuerſalis.Multiplicatio enim generũ & ſpẽrum neceſſario infert ſcientiæ multiplicationẽ.Ex libro deſtru.diſpu.12.in ſolu.2.dubii.

Deum dicere ꝙ induit formas omniũ entium,& ꝙ mouet omnia,q̃ ſunt hic ſine medio eſt auferre cauſam & cauſatũ,& omnia intelligibilia.Ex diſpu.13.in ſolu.4.dubii.

Deo eſt prima cura de nobis,& ipſe eſt cauſa loci habitabilis ſuper terrã, & quicquid inuenit hic de eo qđ eſt bonum ꝑfectum, ꝓuenit quidẽ à uolũtate & intentione eius.Sed ꝓueniunt mala ex neceſſitate materię,ſicut corruptio & debilitas,& tabes,& ſimilia.In paraphraſi metaphyſi.trac.4. in fine,ubi agit de diuina ꝓuidentia,& cura omnium entium,quæ ſunt hic.

Deo attribuẽtes cognitionẽ & curam rerũ particularium,ut dixit Alex.de neceſſitate attribuit ſibi impietatem uel iniuſtitiam. Auer.in paraphraſi meta.trac.4.in fine. ¶ Dic pro fide & ueritate ꝙ eſſet uerum,ſi Deus eſſet cauſa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorũ eſt intellectu tantũ,non ſcdm eſſe.12.metaphy.com.39.

Dei actio eſt intenta ab omnibus intelligentiis.12.metaphyſicæ.com.44.

Dextrum & ſiniſtrũ ſunt differentię natura poſteriores,quia omne habens dextrũ & ſiniſtrum habet ante & retro & ſurſum & deorſum,ſed non econtra.2.cœli.tex.cõmen.7.

Dextrum eſt principium latitudinis.ſupra.tex.cõ.8.

Dextrum eſt principiũ motus localis in animalibus ꝑfectis.ſupra.tex.cõ.8.&.15.

Dexter pes in aĩalibus eſt motus eſſentialr:ſiniſter uero accidẽtaliter,qa animal primo mouet pedẽ dextrum

dextrum,deinde ſiniſtrũ,ut ſuper illum ſuſtenteť.Cõmen.2.cœli.com̃.8.

Dextrum & ſiniſtrũ & aliȩ differentiȩ ſcd̃m Ariſt.ſniam,non poſſunt aſcribi cœlo ẽm ſimilitudinẽ per poſitionem ad nos,ſicut ſunt in rebus inaïatis.falſum quoq; eſt ipſum uoluiſſe has,per deter minatas in cœlo ptes uariari,ſicut in animantibus.Cõmentator in paraphra.2.de cœlo,ſumma ſe cunda,quęſito primo.iuxta finem capĩi,contra dominum Albertum. Aduerſus Albertum magnum.

Dextra pars nobilior eſt ſiniſtra,& ante nobilius eſt retro, nobiliuſq; ſurſum quã deorſum.2.cœli. tex.cõmen.34.

Dextra pars ualidior eſt ſiniſtra,& ideo oïa mẽbra q̃ ſunt motus gratia ſuperiora ſunt in pte dextrã q̃ ſiniſtra,ut renes,ſupercilia,brachia,& id genus.Ex.3.de partibus animaliũ.cap̃.9.

Dextræ partis natura ſiccior & mobilior eſt.Ex tertio de partibus.ſupra.

Dialecticæ rationes apud Ariſto.ſunt ſermones ueri,q componuntur ex accidẽtibus uniuerſalibus non propriis.8.phyſi.cõ.70.idem.4.phy.87.& primo cœli.70.

Dialectica duobus modis uſitari poteſt in aliis ſciẽtiis.8.phyſi.cõ.70.idem primo phyſi.cõmen.35. Et.2.meta.15.&.7.metaphyſi.cõmen.2.

Dialecticus diffinit p formã,& phyſicus p materiã.1.de aïa.tex.cõ.16.Vide in Theorematibus.

Dialectica,priores non participauerunt.primo meta.tex.com̃.8.

Dialectici tentãt de oïbus dicere,ex probabilibus,& eorũ theoria eſt de oïbus.3.met.tex.cõ.2.

Dialectici & ſophiſtæ eandẽ ſubinduũt figurã Philoſophi,qa ſophiſtica eſt apparẽs ſophia,& diale ctici de oïbus diſputant,ens autem oïbus cõmune eſt.4.meta.tex.cõ.5.

Dialectica & ſophiſtica circa idem genus uerſantur cum philoſophia.ſupra.

Dialectica differt à prima philoſophia p modũ poteſtatis,ſeu ſciæ,qa illud qd̃ ſcit Philoſophus,ſcit demonſtratiue,ſed dialecticus ſcit illud probabiliter.4.metaphy.ſupra.

Dialectica & ſophiſtica ſunt de accñtibus entiũ,ſed nõ inquãtũ entia ſunt.11.meta.cap̃.3.

Dianoea nihil aliud eſt,q̃ cum imaginatione actio intellectus iuncta.Themi.in.2.libro de memo.& remi.cap̃.14.à Latinis dicitur intelligentia uel cogitatio.

Diaphanũ non eſt ẽm ſe uiſibile,ſed eſt uiſibile ,ppter extraneũ colorẽ.2.de aïa.tex.cõ.68.

Diaphanũ non cõpetit aeri ẽm q; aer,aut aquę ſcd̃m q; aq̃:ſed qm̃ eſt natura eadẽ in his utriſq; & in perpetuo ſupiori corpe.2.de aïa.tex cõ.68.¶ Ex hoc aũt loco elici põt contra Themi.in.2.de aïa,in expoſitiõe tex.30.q uult q; terminus analogus nõ importet unã naturã cõem analogatis,ſicut ter minus uniuocus,q̃ natura intelligi ſeorſum poſſit à naturis analogatis, ſicut genus reſpectu ſpẽ rum.Patet autẽ q; diaphaneitas analogice diciť de ſuperiori corpore & de corporibus q̃ ſunt hic, & tamẽ Philoſophus dicit q; eſt natura cõis utriſq;.Niſi diceres q; per naturã,Philoſophus intelle xit ɔceptũ aut notionẽ quãdam cõem,cui notioni in re,nõ correſpõdet natura una cõis,diſtincta à naturis analogatis,imo correſpondẽt plures naturȩ analogatȩ, quarũ una habet attributionẽ ad aliam,ſicut dicũt Peripatetici de ente,q; bene dicit ɔceptũ unum cõem analogũ,ſed nõ dicit natu ram aliquã diſtinctã à natura ſubæ,& à natura accidẽtis,imo illi ɔceptui iſtȩ duȩ naturȩ correſpõ dent in re,ẽm prius tamẽ & poſterius, qa prius ſibi ẽm naturã correſpõdet natura ſubſtãtiæ,& p poſterius natura accidẽtis,qa natura accidẽtis depẽdet à natura ſubæ tãq; ab uno & ad unũ.Vnde refert multũ dicere,analogo correſpondere cõceptũ cõem diſtinctũ à conceptibus analogatorũ,& dicere ſibi correſpõdere naturã diſtinctã à naturis analogatis.Etenim primũ eſt uerũ, & ſcd̃m di ctum eſt falſum.& hoc eſt qd̃ dixit lucidiſſimus Themiſtius in.2.de aïa.cap̃.12.Ea nãq; (inqt) q̃ ita ſe hñt inter ſe,ut priora hęc,poſteriora ſint illa, q̃q; notionẽ habẽt q̃ de his dicať,fieri tamẽ neqt ut illa,aut genus ſit aut natura una,ita ut ſine his intelligi ſeorſum poſſit,indicať diciturue.

Diaphragma eſt particula diſtiguẽs mẽbra ſpũalia à membris nutritionis, qui etiam apud græcos dicitur παρὰ τὸ διαφράζειν ,quod eſt diſtinguere,etiam phrenes diciť,à noſtris uero latinis p̃cordia. Vide Gal.in.5.de utilita.particu.cap̃.15.ubi hæc duo nomina aſſerit ſibi aſcribi.Vide Ariſto.in.3. de partibus animalium.cap̃.10.ubi etiam inuenies, q; dicitur ſeptum tranſuerſum.

Dicẽtẽ aliqd,oportet nõ ſolũ affirmare,ſed cãm ipſius dicere,& nihil apponere, neq; uelle digni tatẽ irrõnabilẽ:ſed aut inductionẽ,aut demõſtrationẽ ipſius afferre.8.phyſi.tex.cõmen.15.

Dicere hoïem alteratum eſſe,& domũ accipientẽ finẽ, ridiculum eſt.7.phy.tex.cõmen.16.

Dicere omnia quieſcere,eſt falſum,ſicut falſum eſt dicere omnia moueri,ſed minus exit à uia na turali,qui dicit omnia moueri.Cõmenta.8.phyſi.cõmen.23.

Dicta ẽm prius & poſterius neceſſario cõparanť ad unũ,qd̃ eſt cauſa,q; illa res inſit aliis.uerbi gr̃a. nomen caloris quod diciť de rebus calidis p ɔparationẽ ad ignẽ,q eſt cã, ut calor ſit in aliis rebus

calidis. Ex trac.4.in paraphra.meta.col.8.idem.2.meta.tex.cõ.4.& in.8.phy.cõmen.72.

Dies Alcinoeę quæ ſint,& quare ita appellatæ,uide.5.de natura animalium.cap̃.8.

Dies cretici ante uigeſimum per quaternarium numerátur,ſed poſt uigeſimum per ſeptimanas. 4.colliget.ca.40.ubi uide qui ſint laudabiles,& qui mali.

Dies cretici à principio ægritudinis computantur,& eſt quando apparet manifeſte lęſio in operationibus,excepto in pariente,ubi à partu numerari debent.Eſto ꝙ ægritudo ꝑ triginta dies poſt partum ſenſibiliter extitiſſet.4.colliget.cap̃.40.

Differétię ſunt cauſę ſpẽrũ,& ſunt cãę accñtiũ in illis ſpẽbus iuẽtorũ.2.cœ.cõ.80.idẽ.3.cœli.77.

Differétiæ quarũdã ſubarum ſunt de aliis p̃dicamẽtis.& Ariſt.cõcedit hoc.4.cœ.cõ.40.qũo aũt ſit intelligendũ,uide,qa(ut inqt)hæc perſcrutatio nõ cõuenit ſciæ naturali,ſed primæ philoſophiæ cõſideranti de ſubſtãtiis & accidentibus.uide.7.meta.cõ.41.&.8.meta.cõ.5.

Differẽtiæ corporũ cõſimiliũ partiũ ſunt ꝓpinquæ ſenſus.7.phy.cõ.11.Vide in concordátiis.

Differẽtiæ ſex poſitionis in qbuſdam inueniuntur eſſentialiter & uere,in qbuſdã nõ uere.Et in his in quibus non uere reperiuntur,in quibuſdam reperiũtur ex ſimilitudine non ex reſpectu,ſicut in imaginibus noſtris,quæ ſunt ſimilitudines noſtri:in quibuſdã ex reſpectu tãtũ, ut in reliquis rebus inanimatis.Cõmenta.innuit hanc diuiſionem in.2.cœli.tex.cõmen.10.

Differẽtia eſt inter dicentes corpora cõponi ex partibus indiuiſibilibus,& inter cõponentes corpora ex ſuperficiebus;quia illi non poſſunt ſaluare corpus ſimplex eſſe,ſicut illi qui ponunt,ꝙ ſunt ex ſuperficiebus compoſita.2.cœli.cõmen.24.

Differentia in ſubiecto differunt in eſſe.2.de anima.tex.cõmẽ.152.inde collige uiſiuam Aquilæ,& uiſiuam hominis ſpecie diſtingui.

Differentię rerum licet non poſſint numerari à nobis,tamen non dubitamus eas eſſe finitas apud naturam.3 meta.cõmen.11.

Differentiæ ſubſtantiales ſunt de eſſentia congregati de quo prædicantur,& congregatum ex eis eſt unum eſſentialiter.5.meta.cõ.7.

Differẽtia dicunt̃ quæcũqȝ diuerſa ſunt alicui eidẽ entia.5.meta.cap̃.de eodem & diuerſo.

Locus i Auerroe deprauatus.

Differentia ſubalis qualitas dicit̃.5.meta.tex.cõ.19.& eſt capl̃m de quali.⁋Vbi aduerte ꝙ cõmẽtũ in illo loco cõiter inuenitur deprauatũ,dicit enim:& in hoc genere cõcludunt̃ ulr̃ oẽs differentię ſubſtãtiales,ultimæ.ſ.differẽtiæ ſpẽrum ultimarũ,ſed non ultimæ.ſ.differẽtiæ generũ ſubſtantiales.⁋Sed hoc qdẽ ſtare non põt,qa Cõmen.exponẽs primũ modũ quo ſũmit̃ q̃litas.d.ꝙ dicit̃ de illo ſm̃ ꝙ differũt ſubæ adinuicẽ.ſ.de generibus & ſpẽbus ſubalibus,& dat exemplũ primo de genere.uerbi gr̃a.hõ differt à plãta ꝑ aĩalitatem,& ſilr̃ in equo,qm̃ aĩalitas eſt in eo q̃litas. Amplius Ariſt.in p̃dicamẽtis.in cap̃.de ſuba eodẽ mõ loqtur de ſcđis ſubſtãtiis q̃ ſunt genera, ſicut de ſpẽbus,ꝙ nõ ſignificãt hoc aliqd,ſed potius quale aliqd.Et ibi exp̃ſſe dicit,ꝙ genus & ſpẽs circa ſubſtãtiam qualitatem determinãt,qualẽ enim quãdã ſubam ſigñt.licet(ut aſſerit)maior ſit determinatio in genere q̃ in ſpecie,dicẽs enim aĩal plura cõplectitur q̃ hoĩem,ideo litera cõmenti debet caſtigari,& debet ſtare.Et in hoc genere concluduntur uniuerſaliter omnes differentiæ ſubſtãtiales ultimæ.ſ.ſpecierum ultimarum & non ultimæ.ſ.differentiæ generum.

Differentiæ,quibus diuiditur genus ſunt, contrarię.7.meta.tex.cõmen.42.

Differẽtiæ quæ ſunt ante ultimã.ſunt in diffinito in potentia.7.meta.tex.cõ.42.&.43.

Differentia finalis ſubſtãtia erit rei & diffinitio.7.meta.tex.cõ.43.idem Porphyrius.cap̃.de differẽtia.ubi.d.Intimius autem perſcrutantes & ſpeculantes differentiam,dicunt non quodlibet quod aptum natum eſt diuidere ea, quæ ſub eodem genere ſunt,differentiam eſſe,ſed quod ad eſſe cõducit,& ad quodqd erat eſſe, & quod eſt pars quod eſſe rei.

Differẽtię ſubales qñ latuerint,circũloq poſſunt ꝑ accidẽtia.8.met.cõ.5.&.7.met.cõ.41.

Differentiæ quarũdam rerum ſunt ex priuatione.8.meta.cõ.5.

Differentiæ in qbuſdã rebus ſunt ex ſuis materiis.8.metaphy.com̃.6.

Differentia non eſt ad ea,quę ſunt extra genus.10.meta.tex.cõmen.14.idem tex.cõmen.12.⁋Talia enim diuerſa proprie dicuntur.

Differentiæ colorũ ſuſcipiũt magis & minus.10.meta.tex.com̃,22.

Differentia in materia,& conuenientia in forma,ut duo annuli,quorũ unus eſt ex auro, alter uero ex argento,per accidens differunt.10.meta.tex.cõmen.24.

Differentia ſcđm ſpeciem non diuerſant̃ propter diuerſitatẽ ſuarum materierũ,ſed quia in ſuis formis eſt contrarietas.10.meta.tex.cõ.25.idem primo de anima.cõ.53.

Differentia

Differentia nulla genere participat.11.met.ca.primo.⁋ Ex quo uidetur genera non prędicari perſe & uniuerſalr̃ de differentiis,cuius oppoſitū ſentit in primo poſte.Themiſti.cap̃.12.ubi uult genus de differentiis proximis eius uniuerſaliter prædicari.

Taxat Themiſtium.

Differentia magna eſt inter ea quæ differunt in eſſe & in intellectu,& inter ea,quæ differunt in intellectu tantum.12.metaphy.cōmen.39.

Differentiis ſubſtātialibus multiplicant̃ res apud Philoſophos,ſed nullis accñtibus fit differētia ſubſtantialis cuiuſlibet p̄dicamentorum decē.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.26.

Differētia entiū in dignitate,ſi unū non excedat aliud in ſpē,ita ꝙ ſint ſpēs plures,q̄rum una ſit nobilior alia,tūc diuerſitas,q̄ ineſt eis fit, ex prioritate unius ad aliud i eadē ſpē, in qua cōicāt.& quę ita ſe habent,de neceſſitate unū eſt cātum ab alio,& prius oībus in hoc eſt ultima cā eorū,& cā ob quam oīa habēt eſſe.Ex paraphraſi meta.trac.4.col̃.7.ibi.& dicimus ꝙ ſi iſta principia ↄſiderent̃. Et inde collige,ꝙ oēs intelligentię ſunt eiuſdē ſpēi analogę,& prima eſt cā oīum aliarum.

Differentia rerum in eadē ſpecie exiſtētium eſt ꝑticipatione materiæ. Themi.1.de anima.cap̃.24.& Auer.ſententia eſt in libro deſtru.diſpu.prima.in ſolu.7.dubii. Et eſt ſentētia Ariſto.7.meta.tex. cōmen.28.Vide in contradictionibus nuper editis.

Differens & diuerſum differunt.10.meta.tex.cōmen.12.

Differentia ſunt alicui eidem entia.ſupra.

Differens omne differt,aut genere,aut ſpecie.ſupra.

Difficultas in cognitiōe quādoꝗ ꝓuenit ꝓpter latentiā naturæ rei.3.phy.tex.cō.15. de motu,& de numero habet̃.4.phy.c.131.&.3.phy.cōmen.56.De relatione etiā.12.meta.com̃.21.tex.cōmē.primi. Ex quo patet ꝙ aliqua difficultas eſt ex parte obiecti cogniti contra Scotum.

Conſil̃e de tēpore vide late de ħ.2.meta.

Difficultas i comp̄hēdēdo res abſtractas,eſt ex nobis,qa ſunt actu intellectę:ſed difficultas in cōprehendēdo res naturales,ex ipſis rebus exorit̃,qa ſunt intellectę in potētia.Com̃.2.met.cō.1.

Difficultas accidit ꝑ modū ligamenti,& modus quo auferr̃,eſt ſimilis diſſolutioni ligamēti.3.meta. tex.cō.primi.ubi dicit̃.Soluere autem non eſt ignorantis uinculum.

Diffinientes per materiā tantū,diffiniūt rem, q̄ eſt in potētia tantū:& diffinientes ꝑ formā tantū,nō perfecte diffiniūt,qa formæ nō ſunt ſine materiis, ut diffinientes domū,dicendo ꝙ eſt cōpoſita ex lignis & lapidibus,diffiniūt domū quæ eſt in potētia,non domum q̄ eſt in actu,& diffinientes domum dicendo,ꝙ eſt id quod tegit corpora & cenſus,diffiniunt domū quæ non eſt in materia.8. meta.tex.cōmen.6.Conſimile primo de anima.tex.com̃.16.

Diffinitum & diffinitio ſunt unum.7.meta.tex.cōmen.21.

Diffinitum & ſua diffinitio ſunt unum in actu,& plura in potētia.ibidē.& cō.33.

Diffinitum cū ſuis ꝑtibus quodāmō eſt idē,& quodāmō non eſt idē.8.met.tex.cō.8.

Diffinitiuus ſermo & affirmatiuus,idem non ſunt.9.metaphy.tex.cō.22.

Diffinitiones uniuerſales componunt̃ ex forma uniuerſali,quæ eſt genus,& propria,quæ eſt differentia.2.phyſi.com̃.28.&.91.&.7.meta.43.

Diffinitiones rerum naturalium recipiunt materiam,aut manifeſte,aut conſecutiue.2. phy.tex.cō. ulti.idem primo de anima.tex.cōmen.16.

Diffōnes datę ſ̃m prius & poſterius intrāt in artibus demōſtratiuis.3.phy.cō.4.idē.2.de aīa.t.c.30. &.3.de aīa.cō.5.&.4.met.tex.cō.2.&.3.phy.cō.3.de diffinitione naturæ.&.1.&.2.poſter.

Diffinitiones naturaliter ignotæ declarant̃ ſyllogiſmo,aut in declarādo diffinitionē & diffinitū eē, quādo utrūꝗ fuerit ignotū,aut i declarādo ꝙ diffinitio eſt diffiniti, quādo diffinitū eſt manifeſtū per ſe,& diffinitio ignorata.3.phy.cō.12.idem.2.de anima.com̃.12.

Diffinitio ſubſtātiarum conſimiliū partium,eadem eſt reſpectu partium & totius.3.phy.tex.cō.37. idem primo cœli.tex.cōmen.19.

Diffinitiones entiū,quę multipliciter dicunt̃, ſunt difficiles,qa appropinquāt ei,qđ non habet naturam cōem,& hmōi diffinitiones difficile inueniūtur ꝑ regulas dātes diffinitionē, ſicut eſt diuiſio, compoſitio & demonſtratio.4.phyſi.com̃.2. ⁋ De huiuſmodi regulis uide in.2.poſt.& primo de anima.com̃.5.&.6.metaphy.cōmen.primo.

Diffinitiōes rerū,q̄ ſunt ignoratę diffōnis,prius in talibus eſt ꝑſcrutādū de genere q̄ de dr̃ia,quādo utraꝗ ꝑs diffōnis fuerit ignorati eē,ſicut eſt genus & dr̃ia.4.phy.cō.6.idē.2.poſteriorū.

Diffinitiones q̄ dant q̄ditatē,debent habere tria ꝓpria, quorū unū eſt ut ꝑ illā diſſoluātur q̄ſtiones contingētes in re:ſcđm,ut per illā appareāt accidētia eſſentialia,qa diffinitiones cōpletæ īnatæ ſunt reddere cauſas oīum accidentiū.tertiū eſt,ut ex diffinitione appareat difficultas.i.motiuū difficul-

tatis,& hoc eſt proprium rerum difficilium diffiniri. Cōmentator.4.phyſi.cō.31. Vide.2. de ani/ma.tex.cōmen.12..&.26.& primo de anima.tex.cōmen.11.& cō.21.&.4.cœli.cōmen.2.

Diffinitio completa/licet reddat cauſas omnium accidentium eſſentialium,non tamen cōuertitur, ut omne ex quo apparet cauſa accidentium ſit uera diffinitio,& ideo hæc regula deſtruit diffini/tiones,& non conſtruit.Cōmentator.4.phyſico.31.

Diffinitiones ueræ debent conuenire omnibus ſpēbus rei diffinitæ.4.phyſi.cōmen.42.

Diffinitiones conuertuntur neceſſario cum diffinitis.8.phyſi.cō.27.idem.6.topicorum.

Diffinitionem eandem habentia/eandem formam habent,& quæcūq; habent eandem formam, ha/bent etiam eaſdem actiones.primo cœli.cōmen.19.

Diffinitionum bonarum ꝓprium eſt,ꝙ per eas perfici debent omnia quæſita/quæ neceſſaria ſunt ſciri in illa re/apud perſcrutationem.4.cœli.cō.2.Vide.4.phyſi.31.

Diffinitionū eſt ulē ꝑceptū,ut ea quæ in alicuius diffōne ponunť,diffinitū in ſua diffinitiōe non re/cipiant,alioquin totum euaderet partis pars. Them̄.primo phy.ſuper.29.textu.

Diffinitionū uia,qua uenantur,ſm Hippocratē eſt demōſtratio,ſm Platonē diuiſio,ſm Ariſto. eſt compoſitio.1.de anima.cōmen.5.uide pro opinione Ariſto.etiā in.6.metaphy.cōmen.1.

Diffinitiones ſumuntur ex principiis propriis,quæ ſunt in re.primo de anima.cōmen.5.idem pri/mo phyſi.com̄ 5.&.2.phyſi.com̄.28.

Diffōnes generum & ſpērum ſm Ariſto.non ſunt uniuerſalium exiſtentium extra aīam , ſed ſunt rerum particularium & intellectus eſt,qui facit ulitatē in rebus.1.de aīa.cōmen.8. Vide pulchre Alex.in primo libro naturalium q̄ſtionū.ubi quærit.an diffōnes ſunt rerū particularium.

Diffinitiones q̄cūq; ſm quas non contingit accidentia cognoſcere,ſed neq; de ipſis imaginari facile, dialecticæ dictæ ſunt,& uanæ oēs.1.de aīa.tex.com̄.11.ubi Cōmenta.dicit.ꝙ oīs diffinitio,per quā non cognoſcuntur accidentia,non dicitur diffinitio niſi æquiuoce,aut qa in ea collocatur aliquod falſum,aut quia componitur ex cauſis remotis,aut accidentalibus,uide pro hoc.4.phyſic.cōmē. 31.&.4.cœli.com̄.2.& ſecūdo de anima.12.&.26.&.2.cœli.com̄.40.

Diffinitio,ſi omittit formā et recipit materiā,diminuta eſt,ſi uero ſūmat formā & dimittat materiā, uideť dimittere aliqđ non neceſſariū,ſed non eſt ita quoniā forma debet accipi in diffōnibus ſm diſpōnes in qbus exiſtit.1.de aīa.cō.16.Et lucidiſſimus Them̄.in eodē loco dicit.diffinitio ea q̄ ma teriā tantū ſectať,eius eſt qui naturam explorat,ſed ceſſans & māca eſt/niſi formæ meminerit.At formā qdem ſemp in diffōnē collocare debemus,q̄ locū principē obtineat,ita tñ ut à materia non recedamus,etiā ſi forma rōne poſſit abiūgi.etenim formę naturali ſemp materia eſt opus.

Diffinitiones uniuerſales uniuocę non ſufficiūt in cognitione rei perfectę,nedum cum fuerint uni uerſales multiplices.2.de anima.com̄.12.& elicitur ex textu.

Diffinitiones quæ componuntur ex propinquis cauſis,cum fuerint ignotæ/nulla uia eſt in cogni/tione earum/niſi à poſterioribus.ibidem.

Diffinitiones demonſtratiuę innatę ſunt dare cauſas oīum accidentiū exiſtētiū in diffinito.2.de ani ma.com̄.26.idem.4 phyſi.com̄.31.&.1.de anima.tex.com̄.11.&.4.cœli.2.

Diffinitio numeri non eſt numerus:ſicut diffinitio aīalis non eſt aīal.1.metaphyſi.tex.cō.36.

Diffinitionum duplex genus eſt,pfectū:qđ ꝯſtituiť ex genere & differētiis,& nō ita pfectum,& eſt quādo differētiæ ueræ latēt & circūloquimur illas p ſuas actiones,elicitur ex dictis Auer.iſta di/ſtinctio in paraphraſi ſuper.4.cœli.contra Themiſtium.in ſūma.3.cap.1.

Diffinitionum ſcientia haberi poteſt ſm diſſolutionem,& etiam ſecundum cnmpoſitionem,ſed di uerſis modis.uide ſecundo metaphyſi.com̄.11.

Diffō in rei ueritate nō iueniť niſi in ſuba.4.meta.tex.cō.13.idē.7.meta.tex.com̄.17.&.19.

Diffinitio eſt ratio cuius nomen eſt ſignum.4.meta.tex.com̄.28.

Diffinitio non dicitur quæ non ſignificat eſſentiam rei,& diffinitionis cuiuſlibet proprium eſt ad minus diuidi in duas partes.5.metaphyſi.com̄.11.

Diffinitio eſt finis in cognitione,& ēt eſt finis in eē.5.meta.tex.com̄.22.ibi Pħs dicit.ꝙ terminus di/citur de quodquid erat eſſe,qđ eſt cognitionis terminus,ſi aūt cognitionis,& rei.

Diffinitiones accidētiū ſignificāt plures intētiones una intētione,qa in diffinitionibus accidētiū ſu/munť ſubta ī qbus exiſtūt,unde diffōnes eorū componunť,ex pluribus natura una,ſed diffinitio nes ſubarū ſignificāt unā intētionē tātū.Et ideo accidētia dicunť habere aliquā diffinitionē, ſubæ uero habent diffinitionē ſimpliciter.5.meta.com̄.34.Vide.7.meta.17.18.&.19.

Diffinitiones plures ſubarū ſumunť his tribus uiis.ſ.uia diuiſionis, & cōpōnis, & demonſtratiōe

ſigni.6.meta.com̃.1.idem.1.de aïa.com̃.5.&.4.phyſi.com̃.2.

Diffinientiũ & ipſorũ quodqdeſt,q̃dam ſunt ut ſimum,& qđdã ut concauũ.6.meta.tex.com̃.2.idẽ 7.meta.tex.cõ.34.& .3.de aïa.35.&.2.phyſi.19.ubi pondera unũ dictũ Cõmẽ.in.2.phyſi.cõ.18.ubi habet ꝙ ſunt aliq̃,de qbus poſſibile eſt conſiderare ut ſunt in materia,& ſm ꝙ extrahunť à materia,& talia ſunt illa in qbus cõuenit mathematicus cũ naturali,& ſunt aliq̃ in quibus impoſſibile eſt conſiderare niſi cum materia,& iſta ſunt propria naturali.Diſtãtię enim entium ſunt ualde diuerſę,ut dicit Cõmenta.in.2.cœli.com̃.64.

Diffinitiones ſunt duobus modis,aut ſicut diffinitio ſimitatis,aut ſicut diffinitio ↄcauitatis.6.metaphy.tex.cõ.2.i.aut ſunt p materiã ſenſibilẽ,aut abſtrahũt à materia ſenſibili.

Diffões oĩum naturaliũ dantur per materiã ſenſibilẽ.idem &.1.de anima.tex.com̃.16.

Diffõnũ partes ſunt illę,per quas cõſtituiť res.7.met.cõ.4.&.1.phy.cõ.28.1.de anima.com̃.5.

Diffinitum eſt unum in actu & duo in potentia.7.meta.tex.com̃.12.idem cõmen.33.ibidem.

Diffinitiones quæ declarãt qdditatem rei ſunt rerũ,quæ ſignificãt totũ & unũ.7.meta.cõmẽ.12.

Diffinitio non eſt omnis ſermo ſignificans illud quod ſignificat nomen.7.metaphy. tex.cõ.13. omnes enim rationes eſſent utiq; diffinitiones.

Diffinitio ſicut & quod quid eſt,multipliciter dicit.7.metaphy.tex.cõmen.14.

Diffõ ſimplr nõ eſt accidẽtiũ,ſed eſt ſermo maioris declaratiõis q̃ nomẽ.7.meta.tex.com̃.14.

Diffõnis ꝓportio ad diffõnem eſt,ſicut ꝓportio qdditatis ad qdditatem.7.meta.tex.com̃.14.

Diffões ſunt duobus modis,quorum unus eſt primo & ſimpliciter.ſecundus eſt nõ primo neq; ſimpliciter,ſed ſm modũ conuenientem naturæ rei,cuius eſt diffinitio.7.meta.cõmen.15.

Diffinitio principalr̃ eſt ſubãtũ,& ſecũdario accidẽtiũ.7.metaphy.cõmen.33.&.14.&.15.

Diffinitio non debetur eis,quæ ſunt unum per ligamentum & contactũ,neq; ſimpliciter,neq; ſm quid.ſeptimo metaphyſi.cõmen.16.

Diffões accidentiũ eſſentialiũ recipiũt ſubta ſua,ſecus de diffõnibus accidẽtiũ p accidẽs.7. met.cõ. 17.ubi Cõmentator dicit ꝙ qa ſimitas eſt de accidẽtibus eſſentialibus naſi,ideo ponitur naſus in diffinitione eius,ſed homo non ponitur in diffinitione albedinis.

Diffinitio duobus modis capi poteſt,uno mõ ꝓut dat qdditatẽ rei ꝓpriã ſibi,& cõuenit nomini,ſine additiõe & reiteratione,& ſic non eſt niſi in ſubſtãtiis,alio mõ ut in ea accipiunť illa, quę ſunt preter ſubſtãtiam ſm ꝙ ſunt entia,& ſic inueniť in accidentibus.7.metaphy.cõmen.19.

Diffinitio non eſt aggregati per accidens.7.metaphy.tex.cõmen.19.

Diffinitum & diffinitio ſunt unum.7.metaphy.textu cõmen.21.

Diffinitum & ſua diffinitio ſunt unum in actu & plura in potẽtia.ibidem.& cõmen.33.

Diffõnis partes ita ſe habent ad partes rei,ſicut tota diffinitio ad totã rem.7.meta.tex.cõ.32. Et nota ꝙ(ut bene notat ibi Diuus Thomas) nõ intelligitur iſtud,ita ꝙ partes diffinitionis ſunt partes rei.Nõ enim animal eſt pars hominis,neq; rõnale,ſed partes diffinitionis ſumunť à partibus rei, & partes diffinitionis ſignificant partes rei,unde aïal ſumitur ab una parte,& rõnale ab alia, aïal enim eſt,quod habet naturã ſenſitiuã.Animal enim eſt animal per ſenſum,ut diciť.2.de aïa.tex. 17.rationale uocatur,qđ habet rõnem,natura autem ſenſitiua eſt ut materialis reſpectu rõnis. Et inde eſt ꝙ genus ſumitur à materia,& differẽtia à forma,ſpẽs autem à materia & forma ſimul,nã homo eſt qđ in natura ſenſitiua habet rõnem,hæc etiã eſt doctrina Auer.in.1.de anima.in com̃.5. ubi habetur ꝙ diffinitiones non cõponuntur niſi ex principiis: quæ ſunt in re,quod ſic eſt expoſitũ,non ꝙ ꝓpria rei ſint partes diffinitionis:alioquin eadẽ eſſet cõpoſitio ex partibus ſm imaginationem cũ compoſitione ex partibus ſm fidẽ,cuius oppoſitum ſcribit Cõmẽta.1.phyſic.cõ.5. ſed primo cõmẽ.partes ſm imaginationem ſumunť à partibus ſm fidem & ſignificãt illas , & hoc expſſe teſtatur Cõmentator in.1.metaphy.cõmẽ.45.ubi dicit.Ariſt.opinatur,ꝙ intellecta rerum notificant ſubſtantiam rerum,& non ſunt ſubſtantiæ earum.

Diffinitiones partiũ q̃litatis ſunt poſteriores diffinitione totius & toto, ſed diffões partiũ quãtitatis ſunt priores diffinitione totius & toto.7.meta.textu cõmenti.33.

Diffinitiones quorũdam, uidelicet cõpoſitorũ ex materia & forma ita ſe habẽt,ꝙ in talibus apparet materia,ſed in diffinitionibus ſimpliciũ nõ apparet materia.7.meta.tex.cõ.34. Vide etiam.2.phy. ꝓ primo mẽbro in tex.cõmenti ultimi.Et primo de anima tex.cõmenti.16.idem.7.metaph.37.& 39.&.6.metaphyſi.tex.cõmen.2.&.8.meta.tex.com̃.6.

Diffinitiones quarũdam rerũ non recipiũt materiã, ut linea & ſupficies,& diffinitiones quarũdam rerum recipiũt materiã,ut homo q̃ nũquã inueniť niſi cum carnibus & oſſibus & neruis,& ſunt

iterum aliquę res, q̄ cum accipiunť, quodámō īuenitur in eis materia, & alio mō non inueniť, ut circulus, q dum accipiť ut eſt cupreus, inuenitur materia in diffinitiōe eius. Et quodámō non, ut quádo ſumiť ut circulus. Cōmen. 7. met. cō. 34. Vide ɔſimile in. 2. phy. com̄. 18. ubi dicit ꝙ ſunt ali qua, in qbus poſſibile eſt ɔſiderare ſm ꝙ ſunt in materia, & ſcd̄m ꝙ abſtrahunť à materia. Et talia ſunt illa in qbus conueniūt mathematicus & naturalis, & ſunt aliq̄ de quibus impoſſibile eſt cōſi/derare, niſi cum materia, & iſta ſunt propria naturalis.

Diffinitiōes ſunt duobus modis. ſ. modo cuius altera pars eſt materia, & modo in cuius diffinitiōe non apparet materia. 7. meta. com̄. 35. & tex. cōmen. 34.

Diffinitiōes, in qbus totū ſumiť in diffinitiōe partis, ſunt de numero illarū diffinitionū, in qbus ap paret materia, & nō de illis in quibus non apparet, niſi pars formæ. 7. met. tex. cō. 35.

Diffinitio aīæ, quæ dat eius qdditatem, uideť eſſe ipm̄ ſuū eſſe, & in eius diffinitiōe nō apparet ma/teria omnino. Et iſta in quorū diffinitione apparet aliud, & diffinitio dicitur in illis principaliter, & in iſtis ſecundario. Cōmen. 7. meta. com̄. 35. Vide in concordantiis.

Diffinitio eſt formæ uľis & nō cōgregati ex materia & forma. 7. met. tex. cō. 37. Vide in ɔcordátiis.

Diffinitio & diffinitū ſunt unū quoquo modo, qa ſunt unū p̄dicatione nō ꝙ diffinitio, q̄ eſt forma, ſit diffinitū quod eſt compoſitū ex materia & forma. 7. meta. tex. cōmé. 40. Vide ꝑ hoc ibidem. in cō. 21. ubi dicit forma hominis eſt homo uno modo, & forma hominis non eſt homo alio modo. uide etiam ibidem. 34. & 36. cōmentis.

Diffinitio cōpetit formis in materia exiſtétibus quoquo modo, qm̄ in diffinitione iſtius ſubæ quę eſt forma apparet aliud, & eſt ſubſtátia, uera auté diffinitio eſt illorū diffinitorū in qbus non ap/paret aliud. 7. meta. tex. cō. 40. ubi etiā dicit, ꝙ aīa quia eſt exiſtés in alio, nō habet pfectā diffinitio nem, unde collige duo primū ꝙ uerę diffinitiōes ſunt cōpoſitorū uniuerſaliū, ut hominis uniuer ſalis, in cuius diffinitione poniť materia & forma, q̄ ſunt de eſſentia hominis, ſed diffinitio formæ materialis non eſt pfecta, qa apparet materia, q̄ non eſt de eſſentia formæ ſcd̄m ꝙ colligiť ex hoc ꝙ diffinitiones taliū formarū ſunt de numero illarū in qbus apparet aliud, & eſt ſubiectū unde quo dámodo ſunt ex additiōe, ut notauit etiá Diuus Thomas in. 7. p̄mæ philoſophiæ. in lectione nona ſuper expoſitione tex. 34. & Egidius Romanus in. 2. de aīa in expoſitione tex. cō. 2. mihi tamé ui/detur, ꝙ licet diffinitio formę cōparata ad cōpoſiti diffinitioné non ſit pfecta, qa eſt de numero il/larum in qbus apparet aliud. ſ. ſubiectū: non tamé ꝑpter hoc eſt dicéda eſſe ex additione, qa diffi/nitiones ex additione ſunt accidentiū. Et eſt differentia magna ualde, ut dicit Cōmen. in. 7. meta. cōmen. 17. qa ſubiectū quod cadit in diffinitione accidentis, eſt aliud ſm naturá & ſm genus. Simi liter illud, qđ fit ex ſubto & accidéte, nō eſt unū mō, licet materia ſm naturá ſit alia à forma, tñ eſt eiuſdé generis cū forma. Et ſiľr ex materia & forma fit unū p ſe, qđ nō fit ex ſubto & accidéte, uñ uř mihi ſm Peripateticorū antiquorū diſciplinā, ꝙ diffōnes formarū materialiū ſunt mediæ quo dámodo inter diffinitiones accidétiū, quę ſimpľr dicūtur ex additione, & inter diffinitiones ſubſtá tiarum cōpoſitarū uniuerſaliū q̄ ſunt ſimpliciter & principaliter diffinitiones, unde ꝑ quáto dif/finitio formæ materialis datur p ſubiectū, quod non eſt de eſſentia formę, uideť eſſe de numero illarum, q̄ ſunt ex additiōe, & de numero illarū in qbus apparet aliud, pro quáto uero datur per ea quæ ſunt eiuſdé generis, & ex eis fit p ſe unum, accedit ad aliud extremū, & conuenit cum diffi nitionibus quæ ſunt ſimpliciter diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiōes in ſe habét quod in eis nō eſt remotū, ut illud quod eſt in p̄dicaméto q̄litatis, accipiať in diffinitione eius, quod eſt in p̄dicamento ſubſtátię, uide idem. 8. meta. cō. 5. & 4. cœli. cō. 6. & 26. & 8. phy. cōmen. 32. & 5. phy. com̄. 10. & 1. de anima. tex. cō. 11.

Diffinitio ratio quædā eſt una, & ſubſtantia una. 7. meta. tex. cō. 42.

Diffinitionū cōſideratio eſt cōis Logico & Philoſopho, ſed duobus modis diuerſis, logicus enim cō ſiderat de diffinitione ſm ꝙ eſt inſtrumentū, ꝙ inducit intellectū ad intelligédum qdditates rerū. Philoſophus autem ſcd̄m ꝙ ſignificat natura rerū. 7. meta. com̄. 42.

Diſfinitio ſignificat unū, & dare cām huius magis ptinet ad primā phiā q̄ ad logicā. 7. met. cō. 42.

Diffinitio ideo ſignificat unū, qa ultima dr̄ia continet formā, per quā ens eſt in actu, & eſt ens actu. Aliæ auté dr̄ię quæ ſunt ante ultimā, ſunt in diffinito in potētia. Et ideo diffinitū nō multiplicať per multiplicationé partiū diffinitionis. 7. met cō. 42. & tex. cō. 43. & 8. met. cō. 6.

Diffinitio eſt ſermo unus, qa ſignificat unam ſubſtātiam, & ideo omnia quę ſunt unum ſcd̄m diffi/nitionem, ſunt unum numero. 7. meta. cō. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in ſe cōtinet quá primū dictū genus & differentias, aliauero genera ſunt pri-

mum,& cũ hoc cõprehenſæ differentiæ.7.meta.tex.cõ.43.

Diffinitio eſt ex differentiis ratio.ibidẽ.ubi Cõmen.in cõ.43.notat/q̃a non dixit, ꝙ eſt ex genere & differentiis,qa genus apud ipſum eſt forma animalis & differẽtia particularis.

Diffinitio non debet eſſe nugatoria.7.met.tex.cõmen.43.ubi Cõmentator dicit. in cõm. ꝙ hoc eſt præceptum diffinitionis,ut patet etiam.6.topicorum.

Diffinitiones ſunt cõpoſitæ/ex duabus naturis.ſ.ex genere & differẽtia,ſiue in ea ſint multæ differentiæ,ſiue genus & differentia tantũ, qm̃ illa q̃ ſunt inter primũ genus & ultimã dr̃iam,ſunt q̃ſi genus.7.met.cõ.& tex.43.idẽ Boetius in libro de diffinitionibus.Vide in ↄcordãtiis nup editis.

Diffinitum eſt unũ per ultimã differentiam,& diffinitio etiam eſt una,qa illud quod ſignificat diffinitio eſt unũ,quoniã in ea non eſt aliqd in actu niſi unũ/& multitudo q̃ eſt in ea,eſt in potentia.7.metaphy.tex.cõmen.43.&.8.metaphy.tex.cõm.10.

Diffinitiones q̃ componunt̃ ex uniuerſalibus,nõ ſunt ptes ſubarum ſenſibiliũ,quoniã ſubę ſenſibiles non diuerſant̃ in ſuis ſubſtãtiis,quãdo diffiniunt̃ & quãdo nõ diffiniunt̃.7.meta.cõ.46.Cõſimile primo meta.cõ.45.inde collige nõ dari p̃dicationẽ ex rebus reſultantẽ.

Diffinitio aut eſt ſolius ſubſtãtię,aut maxime.7.metaphy.tex.cõm.50.

Diffinitiones ſignificant plures ſubſtãtias in potentia,& unã in actu.7.met.cõ.50.

Diffinitio ſcientifica & demõſtratio neceſſariorum eſt.7.met.tex.cõ.53.

Diffinitio ſignificat ſubam quæ nõ habet generationẽ,neq; corruptionẽ.7.meta.tex.cõmen.53.

Diffõnes ſunt rerũ pmanentiũ ſm ꝙ ſunt uĺes non particulares.7.metaphy.cõ.53.ubi Pħs inuehit contra Platonẽ/ꝙ ſi darent̃ ideę Platonis extra naturã cum ſm ꝙ ſunt extra aĩam ſunt ſingulares adhuc taliũ nulla eſſet diffinitio,dicit enĩ in tex.neq; ideã nullam eſt diffinire,ſingulariũ enĩ idea,ut dicunt & ſeparabilis eſt.Ex quo elicit̃ manifeſte ꝙ ſingulare etiã æternũ non eſt diffinibile/q̃tenus ſingulare eſt/& eſt authoritas exp̃ſſa Ariſtotelis etiã in eodẽ.7.primę pħię.in tex.cõ.55.de ſolę.ubi Cõmen.dicit in cõmẽ.ꝙ qui laborat in diffiniendo ſingularia rerum æternarũ peccat/& eſt unus de erroribus ↄtingentibus/circa uniuerſale,ut patet in.1.poſteriorũ analyticorũ.in illo cap̃. Oportet autem nõ latere.Scotus aũt in.1.ſn̄iarũ/in ꝓlogo/in qõne de ſubto.limitat hãc ꝓpõnem in ſcientiis naturaliter inuẽtis,quia in ſcientia diuina eſſentia diuina/ut hæc eſt ſubiectum.

Scotus in plogo primi ſententiaꝝ in qõne de ſubto.

Diffinitio ratio eſt,ratio autem partes habet.8.meta.tex.cõmen.2.

Diffinitiões Architæ,quæ dant̃ p materiã & formã,ſunt approbãdę.8.meta.tex.cõ.6.ubi Cõmẽ.in cõ.dicit.ꝙ tales ſunt diffõnes pfectę,& ſunt rerũ naturaliũ.Et aduerte ꝙ hoc nõ ſolũ ueritatẽ habet in rebus naturalibus,uerũetiã & in artificialibus,ut bene notauit Ammo.ſup Porphyrio.

Diffinitiones exiſtẽtes per ſe ſunt illę,in quibus genus eſt q̃ſi materia & differẽtiæ q̃ſi forma. Diffinitiones autẽ cõpoſitorũ ex ſubſtãtiis & accidẽtibus,aut diffõnes rerum,quæ ſunt in ſubiecto/ſunt econtrario,quoniam illud quod eſt in eis quaſi differẽtia eſt materia.Et illud quod eſt quaſi genus eſt forma.8.metaphy.cõmen.6.&.7.metaphy.tex.cõmen.17.& infra.

Diffiniẽtes per materiã tm̃ diffiniũt rẽ,quæ eſt in potẽtia tm̃.Et diffiniẽtes per formã tm̃,nõ pfecte diffiniũt:qa formæ nõ ſunt ſine materiis,ut diffiniẽtes domũ/dicẽdo ꝙ eſt cõpoſita,ex lignis & lapidibus,diffiniunt domũ,quæ eſt in potẽtia,nõ domũ,quæ eſt in actu,& diffinientes domũ dicendo ꝙ eſt id quod tegit corpora & cenſus diffiniunt domum,quę non eſt in materia.8.metaphyſi.tex.cõmen.6.Conſimile in primo de anima.in tex.cõmen.16.

Diffinitũ cũ ſuis partibus/quodãmõ eſt idẽ,& quodãmõ nõ eſt idem.8.meta.tex.cõmen.8.

Diffinitiones ſunt compoſitorũ ex materiis & formis & formę ultimæ ſunt ſimplices.8. metaphy. tex.cõmen.9.& ultimi.Et ſeptimo primę philoſophiæ.tex.cõmen.40.

Diffinitio numerus q̃dã eſt.8.meta.tex.cõ.10.ubi Cõmenta.dicit in cõm.ꝙ diffinitio aſſimilat̃ numero,qa diuidit̃ in res ĩdiuiſibiles,ſicut numerus,ſed differũt in hoc,qa illud qđ nõ diuidit̃ ĩ numero eſt unitas:ſed illud qđ nõ diuidit̃ in diffinitiõe eſt genus & dr̃ia.8.metaphy.cõmen.10.

Diffinitio cũ numero in tribus ↄueniũt.8.meta.tex.cõ.10.Et ibidem uide etiam differentias.

Diffinitiones perfectę quæ dicuntur tranſmutatę demonſtrationes,in ſitu ita ſe habent, ꝙ in talibus multum interſit cauſa ꝑpter quam eſt forma.ſ.cauſa finalis.Cõmenta.8.meta.cõmen.13.

Diffinitiones in oĩbus rebus eodẽ modo nõ ſunt quærẽdę.9.meta.cõ.& tex.11.ubi Cõmẽ.dicit in cõmẽ.ꝙ Ariſtoteles ideo dixit hoc,ut ĩueneret diffinitiones rerum non relatiuarum.

Diffinitio uĺis oĩbus actis ab artificio ponit̃.9.metaphyſi.tex.cõ.12.in illis uerbis terminus eius qđ ab intellectu actu fit ex potentia exiſtente dum uolitum ſit nullo exteriorum prohibente.

Diffinitiuus ſermo & affirmatiuus idem non ſunt.9.metaphy.tex.cõmen.22.

Diffinitiones in q̄bus ſumuntur differētiæ cōtrariæ,ſunt contrariorum.10.meta.cōmen.25.

Diffōnes datę p̱ genera analoga multotiēs nō ſufficiūt ad pfectā cognitionē ueritatis, ſed dirigunt ualde ad cognitionē rerū ignotarū/eo ꝙ ſunt priores illis,ex diſp.7.in ſol.primi dubii.Et uide ga dat exēplū de diffōne animæ.talis aūt dr̄ia ſumit̄ à Philoſopho in.2.de anima.in tex.cōmē.30.

Diffōnes rerū,q̄ ſunt cōpoſitę ex materia & forma,pfectiſſimę ſunt quæ aggregāt iſta duo,nā q diffinit domū ꝙ eſt ex lateribus & lignis,tūc dicit domū in potētia,& qui diffinit ꝙ protegit & cōtinet cōtētū in ea,& ꝙ eſt in tali figura,tūc affert formā tm̄,ſed nō eo mō quo uere eſt,cū nō habeat eē niſi in materia,ex paraphraſi metaphy.trac.2.col.13.idem.1.de anima.tex.cōmen.16.

Diffinitiones entium mathematicorum dicūtur per aliquid proportionale materiæ,& per aliqd p̱portionale formæ,licet non habeant entia mathematica materiam ſenſibilem.ibidē.in paraphraſi.ubi ſupra.tractatu.2.col.13.

Diffinitiones ſunt compoſitorum ex materia & forma,& tādem omnia ſimplicia non habent diffinitiones/niſi per modum ſimilitudinis.ex paraphraſi metaphy.tractatu.2.col.14.uide idem in ſeptimo metaphyſi.tex.cōmen.40.&.8.metaphyſi.tex.cōmen.16.

Diffinitiones,in quibus ponūtur genera remota,ſunt diminutę,ſed completę dantur per genera p̱pinqua,quia in genere propinquo continentur actu genera remota,& non ecōtra in habentibus plura genera/ex paraphraſi metaphy.tractatu.2.col.16.

Diffōnis partes.q̄ tenēt ſe ex parte formæ uniuerſalis quæ eſt genus,& ex parte formæ propriæ q̄ eſt differentia,præcedunt diffinitum,ſed partes rei quæ ſe tenent ex parte quantitatis exiſtētis in indiuiduo ratione materiæ ſunt poſteriores diffinito.ex ſecundo tracta.in paraphraſi metaphy.col.16.& habetur ſeptimo metaphy.tex.cōmen.33.& infra.

Diffinitiones materierū accidētaliū ſunt poſteriores diffinito,qa ꝓportio talium diffinitionū materierum accidentaliū eſt ſicut proportio diffinitionū partium quātitatis rei, ſed diffinitiones materierum ſubſtantialium neceſſario p̄cedunt definitū.ibidem.

Diffinitiones oīum rerū non debemus q̄rere ſm unū & eūdē modū,cum non oīa habeāt genera & differētias,imo q̄dam diffiniūtur p̱ ſua oppoſita,q̄dam alia p̱ ſua paſſa:nōnulla uero per ſuā actionem & paſſionē,& tādem per ea q̄ inſequūtur ipſa.Auer.ſnīa in paraph. met.trac.3.col.2. Et uide ibi pulchre cōtra Auic.utrū in diffinitione relatiuorū ſit circulatio.

Diffinitio relatiuorū nō eſt circularis,ut dixit Auic. qa de natura correlatiuorū eſt,ut de neceſſitate unum eorū capiat̄ in formatione alterius.Nec ex hoc ꝙ unū capit̄ in formatiōe alterius, uidetur unum eorū p̄cedere aliud,eo mō quo uidentur cāæ rei in ſua formatione,qa nullū correlatiuorū eſt cauſa alterius.utraq; eni ſunt ſimul,& ideo in cōceptu ſeu formatione unius applicat̄ ɔceptus ſeu app̄hēſio alterius.ſed bene ſequeret̄ dictū Auicēnę.ſi unūquodq; inueniret̄ in ɔceptu alterius inquātū eſſet prius ſm eſſe,notiuſq; ſm app̄henſionē ſiue formationē.& ſic oporteret rē ipſam inueniri in ſuūpſius ɔceptu:ſed res nō eſt ita,imo utraq; ipſorū ſunt ſil̄ ſm eē,& ſm notitiā.ibidē.

Diffinitiones rerum,in q̄bus eſt prius, & poſterius,potius diminutionē quādam & enumerationē continēt q̄ ſimplicē,& generalē aliquā rōnem oſtendāt,q̄lis eſt figuræ diffinitio,q̄lis eſt propoſitionis.Atq; hoc inde manifeſte patet ꝙ numeri huiuſmodi definitio ſpēbus/aut mēbris penitus congruere/aut accōmodari poteſt.uerūtamē licet q̄plurima hoc genere finiātur, nō tamē deterrere id quēquā debet.ſed q̄leſcūq; ſint,qa rerū naturā ſequūtur/probādæ recipiēdęq; ſunt.Themiſtius.2.de anima.cap̄.12.& eſt ſup̱ tex.30.huius tamē rōnem aſſignauit Alexā.in ſua abbreuiatiōe de aīa.cap̄.8.ubi agit de numero partiū ſeu poteſtatū aīæ.inquit enim,in his quorū unū eſt primū aliud ſecundū:itēq; aliud pfectius aliud impfectius,horū ſane ſubſtātiam per cōem definitionē cōtinenter & exacte ſtatuere non eſt ea de cauſa,ꝙ in his q̄ perfectiora ſunt,rerū natura pręcipue ac maxime deſignari ſolet:cōmunis autem diffinitio uim hæc ipſa demōſtrantē continere poteſt:quādoquidē huiuſmodi rō his/quę impfectiora ſunt/aptari neqt.Et nota ſicut īquit Cōmē.in.2.de aīa.cōm̄.12.diffinitiones uniuerſales uniuocę nō ſufficiūt,multo magis cū ſint ul̄es multiplices.

Digeſtio hominū morātiū in terris frigidis eſt melior digeſtione hominū morātiū in terris calidis,& fit fortior digeſtio in hyeme q̄ ī ęſtate.4.metheo.cō.1.& ibi uide cām, & fuit ſnīa antiq̄ Hippocratis in prima p̱ticula ſeparatorū ſermonū.uentres hyeme & uere calidiſſimi ſunt natura.

Digeſtio eſt à calido.4.metheo.tex.cō.14.intellige à calido naturali.non enim oīs caliditas digeſtionem ꝓcurat,ut dixerūt uulgares.ut inq t Auenzoar in principio ſui Theiſir.

Digeſtionis tres ſunt ſpēs/pepanſis/epteſis/& obteſis.Indigeſtionis etiā ſunt tres ſpēs iſtis oppoſitę, uidelicet omotes/moliaris/& ſtatenſis.4.metheo.tex.cō.14.

Digeſtio eſt perfectio à naturali & ꝓprio calido ex oppoſitis paſſiuis:hæc autem ſunt propria unicuiq; materiæ.ibidem.

Digeſta neceſſe eſt groſſiora,& calidiora eſſe.4.metheo.tex.com̃.18.

Digeſtio in pericarpiis alimenti pepanſis eſt.ibidem.

Digeſtiones ſunt tres ſm̃ Gale.aut quatuor ſm̃ dictũ hoĩs quẽ tu ſcis. Sed mihi melius uidet̃,ut ſint tres.& ut ĩ uenis nõ ponat̃ tertia digeſtio,qa ſanguis in eis ad aliã formã,ſicut fit in ſtomacho, & epate,& aliis mẽbris,qa ſtomachus ↄuertit cibũ ad chilũ,epar ad ſanguinẽ.Mẽbra alia ↄuertunt ad ſperma albũ,ſed uenæ non faciũt tranſire ad aliã formã,quãuis nutriantur ex eo aliquo modo ex neceſſitate.3.colliget.cap̃.24.

Digeſtio neceſſario materiã ingroſſare debet,& defectus digeſtiõis ꝓuenit aut ex abundãtia cibi & potus,aut ꝓpter humorũ cruditatẽ,aut ꝓpter defectũ uirtutũ.4.colliget.cap̃.23.

Digeſtione completa ad quodlibet membrum duę currũt ſuperfluitates una ſubtilis, & alia groſſa.7.colliget.cap̃.32.

Digitus mortuus non eſt digitus,niſi ęquiuoce.7.primæ p̃hiæ.tex.cõ.35.ↄſimile ibidẽ tex.cõ.39.

Digitus pollex ab Hippocrate magnus,quidã uero antichera ipſum.i.uice manum appellant, quia uice totius manus utit̃,& idem pollex dicitur,qa quatuor reliquis ęquipollet. Galenus in primo de utilitate particularum.cap̃.22.

Digitus index & medius ſicut ordine ſunt ſecundi à primo,ita & utilitate Galenus.ibidem.cap̃.23.

Digitus ſemp an primus in natura ſit poſſibile eſſe.8.phy.tex.cõ.56.

Dignitates maxime oĩum uniuerſaliter ſunt principia.3.meta.tex.cõ.4.

Dignitatibus omnes artifices utuntur inquantũ ſufficiens eſt eis.4.metaphyſi.tex.cõmen.7.idem primo poſteriorum.tex.cõmen.24.

Dimenſio ſcd̃m Ariſto. non ſeparatur à materia in magnitudine nedũ in eſſe.4.phyſi.cõmen.15.& in primo cap̃.de ſubſtantia orbis.

Dimenſio in potentia fundatur in prima materia.ibidem.

Dimenſiones quãdo abſtrahũtur à materia non habent potentiam, nedum,ut habeant potentiam non conſimilem.4.phy.cõmẽ.65.

Dimenſiões tres in prima materia ſunt primę formarũ exiſtentiũ in prima materia in actu.Et ideo innuerunt quidã q; corporeitas eſt ſubſtãtia.4.cœli.cõ.40.idem.1.cœli.cap̃.de ſuba orbis ↄtra ponentes formã corporeitatis ſubſtãtialẽ coæternã & primam in prima materia.

Dimenſiones terminatę ſunt poſt formã ſubſtãtialẽ in materia 1.cap̃.de ſubſtãtia orbis.

Dimenſiones interminatæ in quibus cõmunicant omnes formę,recipiuntur in materia primitus, ibidem.& primo phyſi.cõmen.63.

Dimenſiones,q̃ ſunt in oĩbus corporibus generalibus,& corruptibilibus,ſunt eædẽ numero in potentia,& nõ in actu.1.cap̃. de ſubſtãtia orbis.&.1.phy.cõ.63. Vbi habet̃ q; dimẽſiones ſunt unum, quia ſubiectũ eorũ non habet unam formã dantẽ ſibi nomẽ & diffinitionẽ,unde eſt unitas numeralis priuatiua & non poſitiua, ſicut eſt unitas primæ materiæ ſcd̃m ſe conſideratæ,quæ eſt una numero priuatiue.12.primæ philoſophiæ.com̃.14.

Dimidium eſt prius toto ſcd̃m poteſtatem,totum autem eſt prius dimidio ſecũdum actũ.5.metaphyſi.tex.cõmen.16.& eſt in cap̃.de priori.

Diminutio eſt ire ad nihil cuius cauſa eſt materia.3.phyſi.cõmen.60.

Diminutum in omni genere eſt per admixtionem contrarii.5.phyſi.tex. cõmen.45.&.19. quomodo intelligatur,uide in concordantiis.

Diminutus in natura caret uirtute intellectus naturalis,q̃re impoſſibile eſt ip̃m app̃hendere primas ꝓpõnes.2.phyſi.cõ.6.uide pro hoc etiã Auer.& P̃hm in.2.meta.in cõ.15 Et ex hoc loco elicit̃ q; non oĩs hõ habet aptitudinẽ ad philoſophandum,nec q̃libet homo ex conſequenti habet aptitudinem,ut perfici poſſit per ſcientias ſpeculatiuas:ſicut notat Cõmenta.in prologo primi phy. & ego ibi ample declaraui uiam eius.

Diſciplina q̃libet fit ex p̃cognitis,aut omnibus,aut q̃buſdam,aut p demõſtrationẽ,aut p diffões.1. metaphy.tex.cõmen.48.idem.1.poſteriorũ.ubi aduerte q; iſta propoſitio ueritatem habet tam in artibus operatiuis quàm in ſpeculatiuis,ut dicit Cõmentator in cõmento.

Diſciplina ita fit omnibus per minus nota naturæ ad nota magis.7.meta.tex.cõmẽ.10.idem primo phyſi.tex.cõmen.2.ubi animaduerte,ut gloſat Cõmenta.in p̃ſenti loco,q; ꝓpoſitio illa locũ habet in omnibus ſcientiis p̃terq̃ in mathematicis,ſimilem ſnĩam habet in.2.meta.in cõmen.16.

Diſcere,memorari,& reminiſci differũt: diſcimus qđ prorſus ignoramus:memoramur q̄ iugi memoria nulla interuẽtione obliuionis iuncta tenemus: reminiſcimur dum aliqd prius cogniti memoria excidit,& aliqd pmanet, & ex eo ꝙ pmanſit,deducimur in notitiã eius qđ excidit.ex lib.de memoria & remini.Et uide exẽplum à Themiſtio.in.2.lib.cap̃.primo.ſunt etiã aliꝫ differẽtiꝫ,quia memoria eſt etiam in brutis,ſed reminiſcentia in habẽtibus rõnem tantũ.

Diſpoſitio ſcientiæ certæ in habẽtibus quaſdã cãs inueniť per ſciam illarum, ſicut in habẽtibus oẽs cauſas.primo phy.cõ.1.☞Vbi magna altercatio eſt inter expoſitores p̃cipue de cognitiõe icõplexa. queꝫ habeť per diffinitionẽ,ſi debeat dari per oĩa quatuor genera cãrum, an per cãs intriſecas tm̃. Linconienſis in primo poſteriorũ in cap̃. de p ſe,inuit ꝙ in primo mõ dicẽdi p ſe ingrediũtur oẽs predicatiões,q̄ prædicãt in obliquo ſiue cãm materialẽ/ſiue formalẽ/ſiue efficientẽ & finalẽ.Sãctus Tho.etiã in.2.ſentẽtiarũ dicit ꝙ licet unius habẽtis plures cauſas poſſint dari plures diffinitiones impfectꝫ,tamẽ una pfecta debet dari per oẽs cauſas.unde diſtin.27.q.1.arti.2.ad ultimũ ſic ait.ſi accipiatur diffinitio rei q̄ complectiť totũ eſſe rei ſm ꝙ ex oĩbus cauſis cõſtituitur q̄ eſt perfecta diffinitio unius rei nõ eſt niſi una diffinitio.idẽ tenet primo ſniarũ diſti.prima.q.ulti.in expõne literꝫ.Ex aduerſo aũt eſt Scotus/& ſequẽtes eius, ut Burleus,q uolunt ꝙ ad diffinitiõem perfectã ſufficit ponere cãs intrinſecas, unde diffinitiones datæ per cãs extrinſecas nõ indicãt rei qdditatẽ. Aduerte tamẽ ꝙ Ariſto.in.8.meta.in tex.cõ.12.&.13.uidetur fauere primꝫ opinioni,ꝙ cãꝫ extrinſecæ debẽt intrare diffinitionẽ.Et Cõmẽ.in cõ.13.exp̃ſſe dicit ꝙ cauſa, ꝑpter quã iuenitur forma, multũ intrat diffinitiones q̄ dicũtur trãſmutare demõſtrationes in ſitu.& iuxta illã uiam uſqꝫ ad diem hũc determinaui.Nunc aũt inueni Auerroẽ decidentẽ hmõi q̄ſtionẽ in cõmẽtariis magnis. nã in.1.poſte.in.cõ.35.Aduerſus Alpharabiũ uult ꝙ in demõſtrationibus cũ non ingrediãtur niſi duo modi p ſe tantũ,uidelicet primus & ſcđs,uidelicet in demõſtratiõibus ſimplr̃,diffinitiones q̄ ſunt media/ſunt illa q̄ dãtur per cãs intrinſecas.Nam diffinitiones q̄ ſunt extra rem nõ intrãt diffinitiones rerũ niſi p accidẽs,hoc eſt quãdo ɔtingit cãm efficiẽtem eſſe nõ ſeparatã à re/ꝑut eſt ſitus terræ inter ſolẽ & lunã in eclipſi lunæ.ille eñi eſt cã efficiẽs coexiſtẽs ipſi eclipſi.& ſilr̃ finis non ingreditur diffinitionẽ niſi fuerit ignota differentia,& ponať loco eius,& in ueritate iſta ſnĩa Auer. quadrat ſentẽtiæ Ariſto.in.8.met.in loco p̃allegato,qa ſermo eius ibi eſt de accidẽtibus talibus à quibus cã efficiẽs non eſt ſeparata.Nam poſtq̄ dixerat ibi ꝙ accidẽtia nõ hñt materiã,ex qua tamẽ habẽt materiã in qua,ut ſubtũ.& dat exẽplũ de eclipſi,& addit ꝙ luna eſt ſubtũ qđ patiť:& addit ꝙ etiam eclipſis habet cãm efficientẽ,& dicit ꝙ eſt terra:de cã aũt finali utrũ eclipſis habet talẽ cãm in tex.13.inquit.ꝙ aũt cuius gratia eſt,ubi colligiť ꝙ priuationis nõ eſt finis.ita ꝙ totus ſermo ibi eſt de huius diffinitionibus accidẽtiũ & non ſubarum.& ideo Cõmen.ibi dixit ꝙ in diffinitionibus accidentiũ ſupple poſitiuorũ q̄ non ſunt priuationes/uel eſt ꝙ ſint priuationes,qa Ariſt.illud ibi dimiſit ſub dubio,debẽt poni cauſæ extrinſecæ,& finis p̃cipue in diffõnibus,q̄ ſolo ſitu differũt à demõſtratione,ſicut eſt in diffõne iræ,dũ dicimus ꝙ ira eſt accẽſio ſanguinis circa cor,ꝑpter appetitũ uindictæ.unde ſi qs bene inſpiciat p uitã meã,iſta deciſio Auer.ex illo loco ſumpta eſt. unde etiã ibi dat exẽplum de ſomno.& aduerte & põdera unũ/qđ ſub dubio reliqt/an eclipſis cũ ſit priuatio,habet cuius gratia.i.finẽ:ac ſomnus ẽt eſt priuatio,& tñ habet finẽ.Vnde Auicẽ.fen.1.tertii. in cap̃.de ſubeth.& ſomno inqt.ꝙ ſomnus naturalis eſt reditus ſpũs aĩalis ab inſtr̃is ſenſuũ & motuum cũ ꝓfundatione ſpũs uitalis ad interiora,ut digerať cibus:& ꝑpter quietem eius ẽt ut ſpũs reſtaureť,q i uigilia fuit reſolutus.unde in.7.meta.ubi poſuit differẽtiã inter diffõnẽ ſubarũ et accidentiũ,nõ poſuit diffõnes ſubarũ,q̄ ſunt ſimplr̃ dari p cauſas extrinſecas,ut patet intuẽti.Et hoc teneo,qa ut inqt Cõmẽ.p ſe nõ debeat poni,ſed ſi qñqꝫ ponatur eſt ad circũloquiũ ad differẽtias occultas.ſed cõtra uiã Auer.uideť eſſe ſnĩa Ariſt.in.2.phy.tex.cõ.91.ubi ponit cõueniẽtiã inter artem & naturã,qa ſunt diffõnes cõpletꝫ artificialiũ,& danť à fine,& ex illis apparet neceſſitas cauſꝫ materialis/ſic in naturalibus.unde p cauſam finalem põt demõſtrari cauſa materialis.unde nõ eſt uerũ dictũ ſuũ,ꝙ ſolũ p accñs cã extrinſeca intrat diffõnẽ/aut qñ poniť circũlocutiue,imo p ſe poteſt ſumi ad demõſtrãdũ cãm materialẽ,imo illa demonſtratio faciet maxime ſcire.nã ſi ſcire eſt p cãm ſcire,per maxime cãm eſt maxime ſcire,cõfirmať ex.3.meta.tex.cõ.3.ubi Cõmen. inqt iuxta textũ.Res ut dixit magis notificať multis modis & magis ꝙ notificať eſt p ſuã ſubam.Et pp hoc iſta ſcĩa debet dici prima p̃hia,& nõ naturalis ſcĩa:ſcĩa enim naturalis cõſiderat de duabus primis cauſis.uidelicet prima materia/& primo motore.Iſta aũt de duabus ultimis.ſ.forma & fine : & qa eæ duæ cauſæ ſunt meliores aliis:ideo iſta ſcĩa eſt melior naturalis,finis autẽ eſt melior cauſis:qa aliæ cauſæ ſunt pp illã,cõfirmať,qa.6.meta.cõ.2.iuxta textũ dicit primã p̃hiam eẽ nobiliorẽ ratiõe

ſubiecti,

ſubiecti,qa ſicut in diffõne naturaliũ ponit̃ natura,ſic in diffõne diuinorũ ponit̃ deus,& ideo ſm phyſicá rõnem uia S.Thomæ eſt planior.Põt tñ in iſta cõtrouerſia ſic reſpõderi,ꝙ ſi diffinitio ſumat̃ ut diffinitio eſt,& ut habet explicare qdditaté,qa ut ſic ꝑtinet ad primá operationé intellꝰ,ſic nõ dat̃ niſi ꝑ cauſas intríſecas:ſi uero ſumat̃ ut mediũ & cauſa,& ut enumeratio,ſic uero eſt mediũ in demõſtratiõe:& ſic põt dari ꝑ cauſas extrinſecas.unde per demõſtrationes q̃ ꝓcedũt ex medio qđ eſt diffinitio data per finé,cõcludit̃ illa q̃ dat̃ per materiá,& hoc teneas.Licet Cõmé in cõmétariis magnis cõ.35.oppoſitũ tenere uideat̃,ꝙ diffõnes q̃ ſunt mediæ,ſunt ꝑ cás intríſecas.Hoc meo iudicio nõ põt ſtare ꝓpter authoritaté Phi in cõmé.& tex.91.qa per diffõné datá à fine põt demõſtrari neceſſitas materiæ,& illud nõ erit quia ſit exiſtés,nec circũlocutiue,& cõfirmat̃,quia Ariſt.in.5.de genera.aíalium.cap.1.reꝑhendit antiquos,qui opinabant̃ formas ſeq generationem & materiam.ipſe autem opinatur oppoſitum ꝙ generatio ſequatur ſubſtantiam & formam ipſam,quod notauit etiam Cõmentator in ſecundo phyſi.cõmen.87.

¶ Aſſignás aũt Ariſt.cám erroris antiquorũ inqt.Veteres aũt naturæ interꝑtes cõtra eé putarũt,cuius erroris cá fuit ꝙ cauſas plures ęé non putarét,ſed materiæ tm̃ & motus cám,eáq; indefinite cognoſcerét:rõnis uero cám finis nõ cõſiderarét:ſed ení alicuius gr̃a unũquodq; eſt:gignit̃ aũt iam ob eas cás & reliquas q̃ in rõne cuiuſq; cõtinet̃ quæ uel alicuius gr̃a eſt,uel cuius gratia aliud eſt. Ecce manifeſte in rõne uniuſcuiuſq; entis generalis ponit finé.Amplius Cõmenta.in.2.de aía.cõ.129.ubi Ariſt.demõſtrat nõ dari ſextũ ſenſum ꝑ tres demonſtrationes,quarũ duæ ſunt ex mediis & inſtr̃is,& tertia eſt ex ſenſibilibus,& dicit ꝙ tertia eſt magis firma duabus prioribus,qa cá accepta in ea eſt finalis,ſed cá in illis duabus eſt q̃ſi materialis,& ita à ueritate coactus ſentit id qđ nos diximus.Sed tunc eſt difficultas in uia Auer.qa in diffõne motus deberet poni motor,qa motus in ſuo eſſe & fieri depédet à motore.12.meta.cõ.41.Et tamé Cõmé.uult in.5.phyſi.cõ.3.ꝙ motus in ſua ſub̃a depédet ex tribus cauſis.uidelicet nõ extrinſecis.ſ.ſub̃to termino à quo,& termino ad qué:motor ení eſt de cauſis extrinſecis,& tp̃s eſt de accidétibus eſſentialibus ɔſequétibus ip̃m.uñ ſine dubio ex illo capit̃,mété Auer.fuiſſe cauſas extrinſecas nõ poni in diffinitionibus qdditatiuarũ,qa ſi tenet hoc de motu,multo magis de ſubſtátiis.tñ Ariſt.in.3.phy.tex.cõ.23.poſitis illis duabus primis diffinitionibus motus ponit tertiam,ꝙ motus eſt actus motiui & mobilis:& dicit illá eſſe notiorem p̃dictis ut patet intuéti:& ita uidetur ꝙ ad maioré euidentiá poſſunt capi in diffinitionibus cauſæ efficientes ſicut ex illo loco deduci poteſt.licet Cõmenta.dicat ibi in cõméto ꝙ illa eſt notior ꝓpter quęſtionem utrũ motus ſit in motore,aut in mobili.

Diſpoſitiones oppoſitæ in cõpoſitis non ſunt nominatæ ſicut in ſimplicibus.1.phyſi.tex.cõ.45.ubi aduerte ꝙ Ariſt.uolés indicatiue ꝓbare ꝙ oí generatione tá ſimpliciũ & eorũ quę alteratiõe fiũt,q̃ in generatione cõpoſitorũ quæ ꝑ concretioné,ſecretionéq; generátur oé quod fit ex ſuo oppoſito fit:ponit tamé hác differétiam qa in cõpoſitis oppoſitę diſpoſitiones non ſunt manifeſtę ſicut in ſimplicibus:ná in ſimplicibus bene patet ꝙ muſicũ fit ex ímuſico,& albũ ex nigro:ſed in cõpoſitis,ut inqt lucidiſſimus Themiſtius,licet cõmunia oíbus cõpoſitis inuenire noía facile eſſet cum ſunt cõueniétia incõueniétia:ex qbus generatio oís ꝓficiſcitur,& in quas corruptio oís reuertit̃;particularibus uero ſinguliſq; cõpoſitis ꝓpria in cõi loquédo ɔſuetudine nõ habent̃.Huius aũt rei cauſam ſolus Albertus cognométo magnus adducere conatus eſt dicés,qa oporteret illud nomen à ꝓportione imponere.Proportio aũt illa frequéter ignota eſt,& ſupple in dictis eius,nullus imponit nomé rei quá ignorat,ut dicit Cõmen.7.meta.cõ.54.Et habet̃.4.meta.tex.cõ.10.Sed ꝓpter qd illa ꝓportio eſt ignota? ſoluit̃,quia eſt relatio.Et eſt debilis entitatis.12.met.cõ.19.intátũ ꝙ,ut inquit Cõmen.ibi aliq opinati ſunt p̃dicamentũ relationis eſſe de ſcđis intellectis,& ideo eſt difficilis cognitiõis,ut teſtat̃ etiá Ariſt.in p̃dicamétis in cap.de ad aliqd.accedit ad hoc ꝙ iſtę ꝓportiones inquátũ ꝓportiones nõ ſunt terminatæ,ut ſcribit Cõmé.in.4.cœli.cõ.40.

Diſpoſitio naturalis,& diſpoſitio p̃ter naturá non poſſunt eé eqli tépore.2.cœli.tex.cõ.38.&.3.cœli tex.cõ.24.Et Auer.in paraphraſi.2.de cœlo,in ſũma.2.q̃ſito.5.ſcribit ꝙ tépus morbi lõge breuius eſt tépore ſanitatis.& facit ꝓ opinione pluſq̃ Cõmé.tenentis ægritudiné non poſſe ɔtrahi à principiis generationis,uidelicet ægritudinem ut nunc. Nota ꝑ opſone Monachi.

Diſpoſitiones ſm Auic.q̃dam ſunt intétiones,& q̃dá ſunt naturales ſeu eſſentiales.4.met.cõ.3.

Diſpoſitio primi pricipii.ſ.dei talis eſt,ꝙ nulla eſt in eo impfectio.5.met.cõ.21.¶ Ex quo patet quátum errent Moderni tenétes ſm Ariſt.& Auer.in deo phyſice eé aliquá impfectioné,qa poſuerũt ipſum eſſe finiti uigoris,& per ɔſequés ſeqtur ip̃m non poſſe mouere in inſtanti,ꝙ ut aſſerũt imperfectionis eſt.o,ridiculũ caput.o,de Peripateticis male merite.uide Auer.in.8.phyſi.com̃.4.ubi

aſſerit agens nõ poſſe agere aliqđ impoſẽ,non dicit̃ eſſe diminutio,ſed dicere ipm̃ facere aliqđ im/
poſſibile,& poſſe facere eſt deceptio.Dato igit̃ ꝙ Ariſto.& Cõmẽ.aſſerãt Deum eẽ finiti uigoris:nõ
tamen ꝑpter hoc dicũt phyſice in eo aliquã impfectionẽ, ex hoc ꝙ non põt mouere in inſtãti,qa
motũ fieri in inſtãti implicat cõtradictionẽ in uia eorũ,qa motus eſt actus entis in potẽtia inquãtũ
in potẽtia abſcindit̃ ceſſat motus,ut dicit Cõmen.& Themiſtius in.3.phyſi.unde Cõmen.in.3.de
anima.cõ.5.in ſolo.3. qõnis dicit intelligẽtiã primã liberatã eſſe ꝑrſus ab oĩ potẽtia & impfectiõe.
& in.12.primæ philoſophię.cõ.37.dicit expſſe ꝙ Deus glorioſus eſt in fine unitatis/ſimplicitatis/&
nobilitatis:nulla igit̃ pfectio aut perfectionis gradus poſſibilis reperiri in natura entis deficit pri/
mo principio/nec aliq̃ perfectio eſt extrinſeca ab eo,ut expſſe dicit Cõmẽ.in pſenti loco.

Diſpoſitio demõſtrationis cum ſermonibus logicis talis eſt,ꝙ diſtinguũt partẽ ueram à parte falſa.
Cõmen.7.meta.cõ.19.idem primo phy.cõ.52.&.53.

Diſpoſitio & diſpoſitũ in rebus abſtractis à materia ſunt unũ in eſſe/& duo in ↄſideratione.12.met.
cõmen.39.ſed tũ ſubdit Cõmen.nõ ſunt ſubm̃ & prædicatũ in talibus ſicut eſt in ꝑpoſitionibus
categoricis ſubalibus.ubi uide ẽm mentẽ Cõmen.de attributis diſtinctionẽ eſſe ſolum ſcđm mo/
dum intelligendi noſtrum,& ꝙ nõ ſit aliqua diſtractio ex natura rei.

Diſputatio exigit ut ↄcluſioni contradicat̃ & argumẽtis.1.phy.cõmen.22.

Diſputatio debet eẽ remota ab odio, & amicitia.odiũ enim & amicitia ſunt cauſæ maxime diuerſi/
tatis.primo cœli.tex.cõ.101.unde.3.cœli accuſatur Plato,qa ꝑpter magiſtri amorẽ.i.Socratis,& ꝑ
pter amorem goemetriæ in multis deuiauit à ueritate,ut patet tex.cõmen.60.

Diſputatiui ſermones in ſciẽtia ex natura ſua requirunt ut præponãtur in ordine ſermonibus de/
monſtratiuis.3.meta.cõ.1.Quod bene uerũ eſt quãdo inducunt̃ ad exercitãdũ intellectũ.ſed dũ
inducunt̃ ad cõfirmãdũ inducunt̃ poſt demõſtratiuos,ſic gloſat Cõmẽ.in.1.cœli & mundi in cõ.
85.Sed tũc inſurgit opĩo Ioã.grã.& Auic.qui uoluerũt librũ topicorũ p̃cedere librũ poſteriorũ,qa
natura ſermonũ ꝑbabiliũ reqrit,ut p̃ponant̃ ſermonibus demõſtratiuis,ſicut & Cõmẽ. in pſenti
loco.tum etiã qa intellſ̃ aſſuefactus in cognitione ꝑbabiliũ melius aſſentit neceſſariis,ſed oppoſi/
tum tenere tutius eſt.Nã Ariſt.in principio libri Priorũ exordit̃ librũ illũ cũ ĩtẽtione ad librũ Po/
ſteriorũ,ut patet.Inqt enĩ primũ oportet dicere circa quid,& de quo eſt intẽtio artis,qm̃ circa de/
mõſtrationẽ & de demõſtratiua diſciplina:poſtea uero in calce ſcđi libri poſteriorũ analyticorũ
epilogat dicens de ſyllõ,& demõſtratione qd unũquodq; & qũo ſit manifeſtũ eſt:ſilr̃ aũt & de ſci
entia demõſtratiua:idẽ enim eſt nullã mẽtionẽ de dialectico ſyllõ faciẽs.Nõ eſt autem cõſuetudo
Ariſto.aliqd omittere in epilogis ex his q̃ ſunt neceſſaria.Argumẽtũ aũt & motiuũ Ioã.grãma.&
Auic.nullũ eſt,ut dicit Auer.in cõmẽtariis magnis ſup lib.Poſteriorũ analyticorũ,qa non ſequit̃
ſi inqſitio per rõnes ꝑbabiles in ſciẽtiis realibus p̃ordinat̃ inqſitioni demõſtratiuę in caſu iam de
clarato,ꝙ eadẽ rõne in ſcia rõnali pars illa,quę tradit artẽ in dignoſcẽdis p̃miſſis ꝑbabilibus,dr̃ p̃/
ordinari arti docenti dignotionẽ p̃miſſarũ demonſtratiuarũ,qa nõ eſt talis ordo artis ad artẽ/nec
talis cõnexio q̃lis eſt inter inqſitionẽ in aliq̃ materia p ſermones dialecticos & demõſtratiuos:qa
iſtę artes ſunt diuerſæ,& diuerſis ĩnitunt̃ principiis & fundamẽtis.Nã ars cognoſcẽdi p̃miſſas ꝑ/
babiles ſumit robur ex teſtimonio & opinione,ſed ars cognoſcẽdi ꝑpõnes demõſtratiuas aliũde
depẽdet,uidelicet ex cõditionibus de omni p ſe & primo:& ideo nõ eſt neceſſariũ intellm̃ ꝑmo/
tum ad artẽ demonſtratiuã/ut p̃exercitetur in arte dialectica,qa p̃miſſarũ ꝑbabiliũ notitia acqſita
per artẽ eſt diuerſa ab iſta:ĩmo ſi recte ↄſideras ſi ↄtingat unã artẽ ex iſtis deſeruire alteri ſecus ſe
habet res,qa potius ars cognoſcẽdi p̃miſſas demonſtratiuas deſeruiet arti diſcernendi ꝑbabiles,qa
probabile uidet̃ eẽ ſicut defectus,& priuatio reſpectu neceſſarii & demõſtratiui/& priuatiões co
gnoſcunt̃ per habitus/& nõ ecõuerſo.3.de aĩa.cõ.& tex.25.unde Albertus cognomento magnus
in principio libri Poſteriorũ.cap.1.inqt.id qđ addit ſyllſ̃ dialecticus ſupra ↄñtiæ neceſſitatẽ ſuba/
lem ſyllõ potius diminuit neceſſitatẽ ↄſequẽtiæ q̈ ꝑmoueat,qa ꝑbabile nõ habet cõſequẽtiæ ue/
ram neceſſitatẽ.& qũocũq; res ſe habeat/expedit & utilius eſt incipere ab ea/q̃ naturalr̃ eſt magis
dilecta/& q̃ magis naturalr̃ eſt honorãda.ſ.ſcia demõſtrationis,qđ ideo dixit,qa in ſciẽtiis nõ ſem/
per ſeruat̃ ordo naturæ ẽm uiã generatiõis,ſed quãdoq; uariat iſte ordo.unde plerũq; ſcia ĩcipit
à priori ẽm uiã perfectiõis:certũ eſt enĩ ꝙ ſenſus tactus eſt prior natura aliis ſenſibus uia genera/
tiõis,ſicut materia eſt prior forma.ut dicit Cõmẽ.in.2.de generatiõe & corruptiõe.i cõ.7. & tex.
Tactus enĩ eſt baſis & fundamẽtũ oĩum aliorũ ſenſuũ.2.de aĩa.17.Aĩal eſt aĩal p ſenſum.i.tactus.
& tñ Ariſt.in.2.de aĩa.tractãs de ſenſibus incepit à uiſu,q eſt prior uia formæ & nobilitatis. ut di
cit Cõmen.in.2.de aĩa.in cõmẽ.77.& in libro cœli & mundi prius in duobus primis libris egit de

Digreſſio an liber topicorũ p̃cedat librũ poſteriorum.

corporibus

corporibus cœleſtibus,& in duobus reliqs de q̄tuor elemētis inquātum ſunt partes mūdi, & tñ corpora cœleſtia ſunt nobiliora illis,& multotiēs hoc ɔtigit:& imorari ī hoc amplius ē ſupfluū.
Diſputatiōis modus nō eſt idē ad oēs,hi nāq; pſuaſione egent,alii uero ui.4.meta.tex.cō.19.ubi dicit Cōmē.in cōmēto,ꝙ ars eſt in hoc,ut coganť ad ɔcedendū aliqđ poſitū quouſq; uideatur ſuus defectus.iſte enim nō uult concedere p rōnem intrinſecā,quapp neceſſe eſt ut faciāt ipm cōcedere uioléter p uerbera.ita etiā dicit Auic.ꝙ illi qui negāt cōtingentia & libertatē arbitrii,torquēdi ſunt & uerberādi/donec cōcedāt an ſit in poteſtate torquētis eos uerberare,& non aut uelle & nolle.ita in ſimili ſcribit Philoſophus in.1.Topicorū.cap.8.qui dubitāt utrū oporteat Deos uenerari/ & parentes honorare,indigent pœna:qui uero dubitant utrum nix ſit alba,indigent uiſu.
Diſſimilia ſi patereñť abiuicē tūc qđlibet poneret à quolibet.1.de genera.& corrup.tex.cō.49.
Diſſolutio eſt duobus modis.3.cœli.tex.cōmen.52.
Diſſolutio fit incipiendo à poſteriori/& perueniendo ad primum principium in cognitione.7.metaphy.cō.23.uide retractationē quam feci in theorematibus circa partē contradicentem.
Diſtantia maxima & minima non diffiniuntur niſi per lineam rectam.Cōmenta.5.phyſi. com. 24. & reddit cauſam,pro quo etiam uide in primo cœli in tex.cōmen.27.
Diſtantiæ entium ſunt ualde diuerſæ.2.cœli.tex.cōmen.64.
Diſtantia ultimorum maxima eſt,quare & quæ contrariorum.10.meta.tex.cō.13.
Diſtantia in loco eſt maxima.ſ.centri ad circūferentiā,& iſta diſtantia eſt cauſa in cōtrarietate ſuba/rum corporū propriorū iſtis locis.Et ideo dictū eſt in diffinitione contrariorū ſimplr̄ ꝙ ſunt illa, inter quæ eſt diſtantia in eſſe maxime.10.meta.cōmen.13.uide in concordantiis.
Diſtantiæ unius plura non ſunt q̄ duo ultima.10.metaphy.tex.cōmen.14.
Diſtātia ęterni ab inouato maior eſt q̄ diſtātia ſpērū ab inuicē.ex diſpu.10.in ſolu primi.
Diſtātia decē p̄dicamētorū nō eſt ſicut diſtātia cōtrariorū.Nā cōtraria ſunt uere q̄ ſub eodē genere maxime diſtant,& nō poſſunt ſimul eē in eodē ſubto.ſed decē p̄dicamēta nō diſtāt merito cōtra/rietatis,quia poſſunt eſſe in eodē ſubto:ſed dicunť ſtare ,p quāto nō generanť ex ſeinuicem mutuo/neq; aggreganť in uno & eodē genere.ex paraphraſi meta.tracta.3.col.12.
Diſtinctio rerū non ſolū eſt per ſuas formas,uerūetiā & p ſuas materias:& non ſolum per hęc duo, uerumetiam per ſuas cauſas efficiētes & finales.ex paraphraſi meta.tracta.2.col.15.
Diſtenſiōes inſunt corporibus pfectis oēs rōnabilr.2.cœli.tex.cō.8.Nō intellexit Phs per diſtenſiones.ſ.tres dimēſiones.ſ.lōgitudinem/latitudinē/& ,pfunditatē,qa tales ſunt in oībus corporibus, nedū in perfectis.ut bene notauit ibi Simplicius,& Cōmenta in cō.ſed intellexit iſtas differentias poſitionis.ſ.dextrū/ſurſum/& anterius:& p cōſequēs alias his oppoſitas,& p corpora pfecta nō intellexit corpora aīata habētia uirtutem nutritiuā & augumētatiuā tm̄,ut ſunt plantæ:nec q̄cunq; ultra hæc quæ habent ſenſum tactus tm̄,ut ſunt aīalia quæ gręci zoophyta appellant:ſed q̄ ultra hæc habent appetitum & motum localem.idem Philoſophus.8.phy.tex.cōmen.57.&.58.animalia perfecta talia nuncupat:& hoc habetur etiam ex.2.cœli.tex.cō.9.
Diuerſa in forma diuerſantur in materia.2.phyſi.tex.cōmen.26.idem primo de anima cōmen.53. &.2.de anima cōmen.60.idem.2.phyſi.cōmen.87.
Diuerſa ſm̄ magis & minus neceſſario cōmunicant in eadem natura.4.phyſi.cōmen.71.
Diuerſarum rerum diuerſæ ſunt diffinitiones.4.meta.tex.cōmen.28.
Diuerſa dicuntur,quorum aut ſpecies plures/aut materia/aut ratio ſubſtantiæ.5. metaphy.in cap̄. de eodem & diuerſo.
Diuerſa ſpecie & eadem ſpecie quæ ſunt:uide.5.meta.in cap.de eodem & diuerſo.
Diuerſa genere dicunť quorūcūq; non eſt idem ſubiectū primū:& non reſoluiť alterum in alterū/ nec ambo in idem ſpecies & materia.5.meta.tex.cō.33.& eſt in cap̄.de genere.
Diuerſa per materiā ſunt eadem in forma/ut Sortes & callias.7.meta.tex.cō.28.Inde elicitur ꝙ īdiuidua eiuſdem ſpēi intrinſece diſtinguunť per materiā/& nō per aliqđ accidens,& habēt cōuenientiam rōne formæ.idem notauit Cōmēta.in libro deſtructio.in diſputa.1.in ſolutio.ſeptimi dubii.Vide quæ ibi notaui in litera M/ ibi,materia diuerſa ſunt eadem in forma.uide etiam in hāc ſententiam concurrere Themiſtium in primo de anima.cap.24.
Diuerſum & diſſimile multipliciter dicuntur.10.metaphy.tex.cōmen.10.
Diuerſum & idem opponuntur.10.metaphy.tex.cō.10.
Diuerſum non dicitur in non entibus,ſed non idem.10.meta.tex.cō.10.
Diuerſum differt à differente,qa diuerſum eſt per ſuam eſſentiā,ſed differens eſt per aliqđ exiſtēs

in eſſentiam.ex paraphraſi trac.1.cap̃.de differente.& habet̃ ab Ariſt.in.5.meta.cap̃.de diuerſo.itẽ differens ſuſcipit magis & minus,ſed diuerſum non.ex paraphraſi tracta.3.in col.12. Et dicamus ꝙ unum opponitur multitudini multis modis.

Diuerſitas in finibus eſt manifeſtior quã diuerſitas in actionibus.3.phyſi.cõ.19.

Diuerſa ſm formam non habent eandem actionem.3.phyſi.19.

Diuerſitas ſm appropinquationẽ & remotionẽ nõ eſt diuerſitas in ſuba.1.cœli.cõ.81.

Diuerſitas partiũ motuum non facit diuerſitatem formarum ſpecificarum:nam eſt diuerſitas motuum in animalibus in parte dextra & ſiniſtra:& manifeſtum eſt ꝙ inueniuntur in eadem ſpecie.2.cœli cõmento.49.

Contra ponẽ/tes formas p/tiales. Diuerſitas formæ partiũ corporũ cõſimiliũ eſt ꝓpter diuerſitatẽ modorũ,uerbi gratia ꝙ os nõ differt à carne,niſi qa habet plus de terreſtreitate q̃ de aquoſitate, & caro ecõuerſo. uñ eſt diuerſitas ſcd̃m magis & minus,& nõ eſt diuerſitas abſoluta.4.cœli.cõ.41. Contra ponẽtes formas partiales ſpecifice diſtingui. Animaduertãt enim entia nõ eſſe multiplicãda ſine neceſſitate.

Diuerſitas naturæ recepti facit diuerſitatẽ naturæ recipientis.3.de aĩa.cõ.5.iuxta principiũ.

Diuerſitas artiũ fit per diuerſitatẽ modi terminorũ utendorũ.Cõmen.6.met.cõ.2.ubi ꝑ terminos intelligas diffinitiones, & per artes ſcĩas ſpeculatiuas:nã ſcientiarũ ſpeculatiuarũ diuerſitas ſunt ꝑ diuerſum modũ diffiniendi. Nam principia in ſcientiis ſpeculatiuis ſunt ſicut fines in agibilibus, ut dicitur in.2.phy.tex.cõmen.69.

Diuerſitas rerũ eſt duplex/q̃dam eſt cũ ꝯtrarietate,& q̃dam ſine ꝯtrarietate.10.meta.cõ.24.

Diuerſitas per cõtrarietatem exiſtẽs in rebus facit ꝙ talia non ſunt in eodẽ ſubiecto, ſed diuerſitas ſine contrarietate hoc non efficit.ibidem.

Diuerſitas intelligentiarũ prouenit ex diuerſitate naturarũ,q̃s recipiũt in eo ꝙ intelligũt de primo principio.ex diſpu.3.in ſolu.ulti.dub.uide idem.12.meta.com̃.44.

Diuerſitas orbium ꝓcedit ex diuerſitate ſuorum motorum & formarum/& materierum,ſi materias habent: & ipſorum operum in hoc mundo,licet orbes ſcd̃m Philoſophos non ſint pro operibus.ex diſpu.3.in ſolõ.ultimi dubii.

Diuerſitas,q̃ primo accidit in inferioribus entibus, ut ſunt ſimplicia corpa .ſ.elementa, ꝓcedit ſine dubio à diuerſitate materię,q̃ ſumit̃ ex ipſius ꝓpinquitate & diſtãtia à ſupceleſtibus corporibus, ut diuerſitas ignis à terra.ex lib.deſt.diſp.3.in ſol̃.ulti.dubii.uide in ꝯcordantiis nuꝑ editis.

Diuinus accipit prima principia mouẽtia à naturali,& nullã habet uiã ad demõſtrandũ eſſe primũ motorẽ/niſi accipiat ip̃m ꝑ cõſtãtia naturali.1.phy.cõ.ultimo.ꝯtra Auic.&.2.phy.cõ.22.&.26.

Diuinus qui uerificat ſubiecta ſcientiarũ particulariũ,dicit̃ diſputare cõtra negãtes generationẽ & corruptionẽ,& cõtra illos qui dicũt ꝙ nihil eſt fixum & ꝑmanens:& ſimiliter cõtra negantes ſciẽtiam.3.cœli.cõ.4.idem.1.phy.tex.cõ.8.&.12.&.8.phy.22.&.1.cœli.cõ.78.idẽ.4.meta.cõ.1.

Diuinum non inuidum eſſe conuenit.ex ꝓhemio primæ philoſophiæ.

Diuinũ ſi in aliq̃ natura exiſtit in tali natura exiſtit.ſ.in natura entiũ ſeparatorũ,& ĩmobiliũ.6.met. tex.cõmen.2.⁋ Vbi animaduerte ꝙ Ariſto.ibi diſtinguit tres partes philoſophię theoricæ,ſcilicet mathematicam,phyſicam/& theologiam,& ait ꝙ ſcientiam honorabiliſſimam oportet circa genus honorabiliſſimum eſſe:nullum autem genus entium diuinius & honorabilius eſſe poteſt rebus ĩmobilibus & ſeparatis.ꝙ ideo dixit:nam ſcientia theorica, ut notat Alexander in ſecundo topicorum,dicit̃ παρὰ τὸ θεωρεῖν,hoc eſt à cõtemplãdis rebus diuinis, & ideo ſcĩa diuina eſt maxime theorica/& maxime honorabilis.⁋ Et ex hoc loco frater mi ſcire,& elicere clare poteris quantũ de-

Contra Scotũ & Antonium andreæ in.6. metaphy. uiauerit à peripateticorũ uia Scotus & Antonius Andreæ & ſequaces iſtorũ,q non ſolũ logicã ſcientiã,uerũ & theoricã ſcĩam eẽ aſſeuerãt:cũ tamẽ ſcĩa theorica ſit de entibus in qbus eſt aliqd diuinitatis ut ethymologia uocabuli denotat: & ut ex p̃dicta authoritate clare colligit̃ ex mẽte magiſtri:ſcĩa aũt logicalis eſt de ſcd̃is intellectis,q̃ ſunt entia diminuta.uñ Ariſt.in.6.met.à contẽplatiõe ſciẽtiæ diuinę,q̃ ſpeculatiua eſt,duo entia remouit ens.ſ.per accñs,quia nõ eſt determinatũ:& ens in anima,qa eſt ens diminutũ:& ideo caueant iſti talia fingentes.

Diuina natura eluceſcit in generatione aĩalium tam ꝑfectorum q̃ impꝑfectorũ,quia nõ eluceſcit inquãtum animal nobile/aut ignobile.ex fine lib.de ꝑtibus aĩa.Cõmenta.

Diuiſio/& inductio/ & ſyllogiſmus hypotheticus ꝑ naturã uſitãtur ad declarationẽ eorũ/q̃ indigẽt modicula ĩuitione.Cõmẽ.2.phy.cõ.3.& in ꝓlogo.1.phy.&.2.cœli.cõ.22.&.1.priorũ in digreſſione de ſyllogiſmis hypotheticis.& in.6.phy.cõ.41.&.1.cœli.com̃.2.

Diuiſibilitas competit rei,ut eſt menſura/ uel numerus.3.phyſi. com̃.35.idem.5.metaphy.tex.com̃.

18.idem

18.idem.3.cœli.cōmen.5.

Diuiſio magnitudinis in ptes eiuſdem ꝓportionis creſcit in infinitū:ſed non diuiſio in ptes eiuſdē quātitatis.3.phy.tex.com̄.9.&.8.phy.cōmen.69.

Diuiſio in numerando eſt certior uia inductione.5.phyſi.cōmen.7.

Diuiſionis uia,& exēpli uſitat̄ in diffinitionibus/& deſcriptionibus non ẜm ꝙ declarat̄ illud quod eſt naturaliter ignotū à noto:ſed ẜm ꝙ declarat̄ illud qđ eſt minoris latentię,eo ꝙ eſt ignotū naturaliter.6.phyſi. cōmen.41.uide cōſimile.2.phyſi.cōmen.3. primo cœli.cōmē.2.& in primo priorū in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

Diuiſio in motu ꝙ eſt in loco & quāto eſt eſſentialiter:ſed in qualitate & ſubſtantia eſt per accidēs. 6.phyſi.cōmen.59.&.37.39.&.49.

Diuiſione Ariſtoteles nō utit̄ niſi ad declarandū ea q̄ ſunt latētiora primis cognitiōibus:& aptiora primis qōnibus:& ſimilr̄ utit̄ inductione.idem in ꝓlogo ſuo ſup.1. phy.& in.1.priorū in digreſſione de ſyllō hypothetico.4.cœli.cō.22.& in.2.phy.cō.3.& in.6.phy.cō.41.

Diuiſio qualitatis eſt rōne quātitatis in eo ꝙ quātitas.3.cœli.cōmen.7.

Diuiſio non cōpetit materiæ niſi p quātitatem.1.cap̄.de ſubſtātia orbis.

Diuiſio alia eſt ſcđm quātitatem/alia ſecundū qualitatē.5.meta.tex.cō.30.

Diuiſiones non ſunt neceſſariæ in ſciētia ex natura ſcientiæ,ſed inducūtur ab authoribus ꝓpter debilitatem diſcretiue ſcholarium.ex.1.colliget.cap̄.1.

Diuiſio alicuius in materiā & formā eſt alia à diuiſione ſpeciei in formā cōmunem & propriam.5. metaphyſi.com̄.30.& primo phyſi.cōmen.5.

Diuiſio generis p differētias ordinate facta largit̄ diffinitiones.7.met.tex.cō.43.& in.2.poſte.in illo capl̄o.ad ꝓbandum aūt terminū per diuiſionē oportet cōiecturare.etc.

Diuiſio nō accidit niſi quāto,ꝓpoſitio iſta nō eſt uera uniuerſalr̄, ſed ſolū de illo qđ per ſe diuidit̄, fallit in eo qđ diuiditur p accidēs,ut albedo/& forma.ex lib.deſtru.diſp.prima in ſol̄.8.dub.

Diuiſio entis per neceſſariū & poſſibile intelligendo p poſſibile illud quod habet cām,ut intellexit Auic.non eſt diuiſio nota de ſe,qa id qđ diuidit ens ad habētem cām,& non habentē cauſam,non eſt diuiſio nota de ſe.ex diſpu.4.in ſolutione quinti dubii.

Diuiſio aliq̄bus ſciētiis ſufficit in enumerādis ſuis ſubiectis:aliq̄bus uero deſeruit uia ſenſus in hoc: aliquibus uero neutra ſufficit.ex cō.ſuper primo de ptibus aīalium .cap̄.1.in col̄.4. Arithmeticę eni & geometriæ diuiſio ſufficit:aſtronomiæ uero uia ſenſus deſeruit,ſed ſciæ naturali nō ſemp deſeruit aliq̄ iſtarū uiarū de p ſe,ut ſcię de aīalibus neutra uia deſeruit uel ſufficit.& ibi uide cām.

Diuiſioni,quæ fit in ſcentia naturali,quādoq; accidit æquiuoce in genere diuiſo quod non accidit in mathematicis.ibidem.

Diuiſio in ptes paruas ęq̄liter cōpetit tā medicinę calidę q̄ frigidę ad hoc,ut facilius ꝓueniat actio, quia res cōuertibiles quādo conuertunt̄ in ptes minimas facilius conuerſionē recipiunt.5.collet. cap̄.3.cōtra Galenū.uide etiā in fine primi de generatione & corruptione.

Diuiſio in partes paruas difficilius fatigat naturā.unde iſta eſt una res ex rebus,q̄ adiuuant ad uelocitatem digeſtionis:quia calor in eis magis dominat̄.5.colliget.c.26.

Diuiſio accidit rei ex eo ꝙ eſt materialis,nō ex eo ꝙ habet formā:forma enim nō eſt diuiſibilis niſi per accidens.ex paraphraſi metaphy.2.tracta.2.col̄.15.

Diuiſibilia in potētia nō eſt impol̄e in eis dari primū:licet ẜm ꝙ ſunt in potētia nō fit in eis primū. 8.phyſi.in tex.cō.44.ubi exp̄ſſe colligit̄ dari minimū motū contra negātes minima.imo Cōmentator dicit ꝙ ſuper hoc principio Ariſto fundauit illam demōſtrationē in principio.7.phyſicorū adductam.& ita dicit in cōmē.2.etiā ſuper.7.phyſicorum.

Diuiſio cōtinui in partes æq̄les de neceſſitate terminat. continuū eſt quādo illud quod diuidit̄ in unum quod eſt maius,& aliud eſt minus.Et iſtā diuiſionē moderni noſtri appellāt in partes proportionales. Auerroes.8.phy.com̄.68.idem.3.phyſi.tex.cōmē.59.

Diuinatio ſcđm quietē contingens à Deo non eſt:diuinatio ſcđm quietē potius fatuis q̄ ſapientibus contingit.& uide cauſam in libro de diuinatione.

Diuinatio ẜm quietē data eſt ꝓpter magnā ſolicitudinē erga hominē.& dicit̄ ꝙ eſt pars ꝓphetiæ. Cōmen.in cōmento libri de diuinatiōe ẜm quietē.unde Iſaach in.2.li.de elm̄tis dicit,ſomnū ſcđm Iudęos/Chriſtianos/& omnes,qui ꝓphetizāt,eſt una partium prophetiæ.

Doctrina ordinata debet incipere à cognitione cārum primarū rei cognoſcēdæ pfectę:deinde intēdere ad cognitionē aliarū cārum remotarū ẜm ordinē, donec pueniatur ad cās ꝓpinquas.1.phy.

cõmẽ.1.uide.2.phy.tex.cõ.72.Non ĩtelligiť ut Cõciliator in differẽtia.4.& Vgo Senẽſis/& pleriq́, de aliquo genere demõſtrationis,ſicut eſt demõſtratio pp qd.Nam magna eſt dña inter ordinem doctrinę/& inter uiã doctrinæ:uia enĩ doctrinę eſt triplex:genus demõſtrationis ſigni demõſtratio cãæ tãtũ/& demõſtratio ſimplr̃:ſed ordo doctrinæ ẽ reſpectus ẽm prius & poſterius inuentus in ſcientia ex natura ſcibiliũ:nam cũ in ſcientia rerũ naturaliũ q̃ haberi debet ex cognitiõe cãrum, cum cãę alię ſunt uniuerſales & cõmunes oĩbus rebus cõſtitutis p naturã:alię uero ꝓprie & ſimilr̃ cum res naturales de qbus ſciẽtia haberi põt ſicut in tali deſcrimine: q̃dam enim ſunt uniuerſales & cõmunes,q̃dam ꝓprie. Ex hoc inſurgit talis ordo doctrinæ in ſcia:nũquid prius debẽt p̃poni quæſtiones & ꝓblemata de rebus cõibus & uniuerſalibus per cãs cões & uniuerſales terminãdę: an de ꝓpriis:Et ſnĩa Cõmẽ.& Ariſto.1.phy.tex.cõ.4.eſt,ꝙ ordo doctrinæ eſt ab uniuerſalibus ad particularia.Et iſtum ordinẽ innuit etiã ẽm expoſitionẽ Auer.in ꝓbatione maioris Ariſt.in principio primi phy.Tunc,inquit,arbitramur cognoſcere unũquodq́,cum cãs eius ſimplices cognouerimus & principia prima/& uſq́ ad elñta.dicere aũt Auerroẽ intellexiſſe in p̃dicta authoritate de demõſtratione ꝓpter qd,error eſt:nã demõſtratio ꝓpter qd nõ fit per cãm remotã:ĩmo Ariſt. in primo poſteriorum huiuſmodi demonſtrationes per cauſas remotas uidetur collocare in numero demõſtrationum quia,ſeu ſignorum.

Doctrina q̃ incipit à cõibus eſt naturalis, tum qa ꝓpoſitiones acceptæ ſunt ĩmediatę,tũ qa ſunt manifeſtiores,tum qa non accidit iteratio.primo phy.cõmento.57.idem in ſuo ꝓlogo.ibidem.

Doctrina eſt actio docentis,& eſt in addiſcente.3.phyſi.tex.cõmen.20.

Doctrina nominum ſynonymorum uſitatur ad expoſitiones.4.phyſi.cõmen.45.

Doctio & diſciplina.& ſi idem eſſent,nõ ꝓpterea docere & addiſcere ſunt idẽ.3.phy.tex.cõ.21.ubi colligitur ꝙ licet abſtractũ & concretũ idem ſignificent:differũt tamẽ ex cõnotato,qa aliqd cõnotat concretũ qđ non cõnotat abſtractum:unde ut ibidem diciť, tametſi diſtantia Athenis ad Thebas,& Thebis ad Athenas una & eadẽ ſit,nõ tamẽ idem eſt diſtare hinc illuc/& illinc huc.qa diſtare cõnotat unũ in rõne termini à quo,& aliud in rõne termini ad quẽ:& ideo ſunt duo diſtare,licet una ſit diſtantia.Nota tamẽ authoritate Alexãdri,& luсidiſſimi Themiſtii locũ illũ in.3.phyſi. debere legi ex ſuperabũdãti.uidelicet dato ꝙ concedereť ꝙ doctio & diſciplina ſint idẽ,& actio,et paſſio ſint eadẽ:non tñ ſeq̃reť ꝓpterea docere & addiſcere,aut agere,& pati eſſe eadem ꝓpter cãm quã p̃diximus.Nihilominus re uera doctrina & diſciplina nõ ſunt eadem:neq́ actio & paſſio eſt unũ & idem.& ideo actio & paſſio ſi dicunť eadẽ.eſt ẽm ſubtũ,ſed nõ ſunt rõne formali eadẽ:negatiua enim in qua unũ genus generaliſſimũ negať de alio,eſt ĩmediata & uera,ut diciť in.1.poſteriorũ.unde iſta eſt uera.Nulla actio eſt paſſio,qa coordinationes prędicamentales & impmixtæ:unde ſicut albũ & dulce ſunt eadem ſubto:pro quãto enim albedo & dulcedo fundanť in lacte:ideo uerificať album de dulci & ecõtra.qa accidens accidenti nõ accidit/niſi qa ambo eidẽ accidunt.ut dicit Phs in.5.meta.in tex.cõ.14.Sic qa actio & paſſio fundanť in motu tanq̃ in ſubto,ſic dicũtur eſſe eadẽ ſubto,ſed non ſunt eadẽ rõne formali:& qa denoĩatio fit à forma potius q̃ à materia:ideo Ariſt.dixit.ꝙ ꝓprie actio cum paſſione nõ eſt idẽ potius cui rerũ idẽtitas & diuerſitas eſt uenãda à forma q̃ à materia,p̃ſertim apud Peripateticos,ſicut bene notat Cõmen.in.2.phy.in cõ.87.ubi dicit ꝙ Ariſto.in hoc reſiſtit antiqs aſſerentibus formas diuerſificari ꝓpter materias,& ipſe opinať ecõtrario,ita ſcribit notabilr̃ etiã ipſe in.1.de aĩa.cõ.52.ꝙ mẽbra cerui nõ differũt à mẽbris leonis,niſi qa anima differt ab aĩa.&.2.de aĩa.cõ.60.aſſerit ꝙ melius eſt exiſtimare diuerſitatẽ eſſe per formã q̃ per materiã.Ex p̃ſenti loco ẽt eliciť qũo ſit intelligendũ dictũ Cõmen.in.12.metaphy.cõ.44.ubi ſcribit ꝙ in abſtractis à materia nõ eſt uerũ agens/niſi ẽm ſilr̃tudinẽ,qa actio uera & paſſio fundanť,in motu uero qui eſt actus unus in potẽtia inquãtũ in potẽtia,qa ibi nõ eſt motus uerus,ſed motus æquocus,& ẽm ſilr̃tudinẽ,ut intellectio motus dicať,ut patet.8.phy.cõ.40.ſic ibi eſt actio ẽm ſilr̃tudinẽ:nã ſciẽtia & intellectio eſt cã oĩum entium.duo enim ſunt principia efficiẽtia natura & intellectus.in.2.phyſi.ſicut autẽ dicit Cõmẽ.12.metaphyſi.cõ.5.ſcia ęquoce diciť de ſcia Dei,& de ſciẽtia noſtra:qa ſciẽtia noſtra cauſať à rebus,ſed ſcia Dei eſt cauſa rerũ:& ſic ibi nõ eſt agens/niſi ẽm ſimilitudinem:quia intellectio Dei eſt cauſa ꝓductiua natura nõ tpe p̃cedẽs talia ęterna.ex.2.cap.de ſuba orbis,& eſt forma & finis ꝯſeruans illa.4.cœli.cõ.1.

Doloris cauſa non eſt ſolutio cõtinuitatis,ut dixit Gal.ſed eſt mala complexio quæ ſequitur ſolutionem continuitatis.3.colliget.31.cap̃.quod eſt de accidentibus ſuperueniẽtibus uirtuti ſenſibili.

Doloris cã nõ ſunt duę res ſilr̃.ſ.ſolr̃o ꝯtinuitatis,et cruditas et frigiditas.ut dixit errãs Auic.ibidẽ.

Dolor eſt cauſa attractionis/aut ꝓpter malam complexionẽ calidam/ quę eſt cauſa doloris,aut pro-

pter malam complexioné quę fit ꝑpter ſuperfluitaté motus uirtutis expulſiuæ,cum ſuperfluita-tes expellit,aut propter ambas iſtas.7.colliget.cap̄.29.

Domus ſine materia facit quodámō domũ materiam habenté.7.meta.tex.cō.23.

Domui eſſe nō fit,ſed huic domui.7.meta.tex.com̄ 53.ubi Cōmé.dicit ꝙ quidditas domus ſimpl'r non habet generationé: generatio enī nō eſt niſi huius domus demōſtratæ.idé in ꝓhemio meta. actus & generationes ſunt ſuppoſitorũ.idé.in.1.de generatōe.& corrup.tex.cō.40.

Dormire eſt ligamétum & quies ſenſuum,& reuerſio ipſorum ab inſtrumentis eorũ ad partem intrinſecam corporis.2.colliget.cap̄.21.de ſomno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur.ibidem.

Dormientium digeſtio fortis eſt.ibidem.

Dormiendi operatio non attribuit̃ niſi uirtuti ſenſibili & ꝓprie ſenſui cōmuni.ibidem.

Dualitas in una re eſt ꝑpter materiá.1.meta.cō.40.idem.1.phy.com̄.6.

Dubia in ſcientia diuina contingétia ſiqs ſoluere ꝑpenderit,ex his quæ ſunt in humana ſcientia,ille tranſfert iudiciũ præſens ad abſens in duobus entibus maxime diſtátibus, in ſpecie,uidelicet & in genere.ex libro deſtr.diſpu.6.in ſolutio.4.dubii.2.

Dubitatio eſt quaſi ligamétum,& reſponſio eſt quaſi diſſolutio.2.cœli cōmé.106.

Dubitatio & admiratio atteſtantur ignorantię.ex prohemio primæ philoſophiæ.

Duæ diffōnes diuerſæ eidem rei cōuenire nō poſſunt.Auer.ſnía eſt in.1.de gene.aíaliũ.cap̄.1.cōtra illos qui tenent animam intellectiuam quidditate conſiderari in particulari in duabus ſcientiis: ſcilicet in ſcientia naturali,& in ſcientia diuina:unius enim rei non eſt niſi una quidditas.

Dulcedo attribuit̃ caliditati & humiditati:amaritudo autem caliditati & ſiccitati.ex libro de ſenſu & ſenſato Auerroes.

Dulcedo temperata ſignificat caliditatem & humiditatem.5.colliget.cap̄.42.de liquiritia.

Durũ eſt qđ nō cedit in ſeip̄m ſm ſupficié.4.metheo.tex.cō.30.& i.2.de gene.& corru.tex.cō.13.

Durities & mollities cauſæ ſunt facilitatis & difficultatis receptionis non localis mutationis,ſed alterationis.4.phyſi.tex.cōme.86.

Dux eſt cauſa ordinis exiſtentis in exercitu:& ordo nō eſt cauſa ducis.12.meta.t x.cōmen.52.

Ducis bonum eſt maius bonum/q̃ bonum quod eſt in ordine exercitus.ibidem.

¶De litera E.

EADEM eſt cauſa contrariorum ſm diſpoſitiones diuerſas.2.phyſi. cōmen.30.& textu.idem quinto metaphy.cō.2.&.2.cœli.92.

Eadem eſt diſpoſitio de cauſis generationis,& de cauſis actionũ. unde qui attribuit generationem neceſſitati/attribuit actiões neceſſitati:& qui attribuit generationem fini,& actiões attribuit fini.2.phy.cō.75.

Eadem alia per accidens/alia ſm ſe.5.meta.in cap̄.de eodé & diuerſo.& eſt tex.non habens cōmentum poſt tex.cō.15.imediate.

Eadem ſunt quorum ſubſtantia una eſt.ſimilia uero quorũ qualitas una:ęqualia quorum quátitas eſt una.5.metaphy.tex.cō.20.

Eadem oía non inſunt quolibet modo eiſdem:ſed ſolum qbus idé eſt eſſe.3.phy.tex.cō.21.hoc eſt dictu ſolũ quæ habét eádem diffōnem & rōnem formalé,illa etiá habent eadé accidentia ſeu ꝓprietates,ſed non q̃litercũq; eiſdem eadem cōpetunt,qa ſtat aliqua eſſe eadem ſubto,ut albũ & dulce:& qa talia nō habét eádem diffōnem,nō qcqd cōpetit albo,cōpetit dulci:albo enim cōpetit inquantũ albũ eſt diſgregare uiſum,qđ tamé nō cōpetit dulci inquantũ dulce.Rō auté iſtius ꝓpōnis eſt,ut notat Cōmen.in.1.cœli.cō.19.ubi Ariſto.ibi in lr̄a habet ꝙ in ſimplicibus & omogeneis eadé eſt rō totius & partis,ut ſi gleba terræ tendit ad mediũ:& tota terra,ét ſi eſſet à ſuo loco ſeparata,téderet ad mediũ:talia enī habent eádem diffōnem: & quæ habét eandem diffinitionem habent eandem formam:quia forma eſt ratio:& quicquid erat eſſe rei: & quæ habent eandem formam habent eaſdem operationes conſequentes formam.

Eccentrici quos ponunt mathematici ſunt impoſſibiles.2.cœli.cō.32.& ibi uide cauſam.

Eccentricũ aut epiciclũ dicere eſt res extra naturá:epiciclũ aũt eé impoſſe eſt oíno.12.meta.cō.45. uide ét in.2.cœli.cō.35.& in iſtis duobus locis uide rōnes ɔtra Ptolemęũ & modernos aſtrologos.

Echinus habet quinque oua/totidemq; dentes,& quinque partium uentrem.4.de natura anima-

lium.caꝑ.2.& uide cauſam in.4.de partibus animalium.cap.2.

Echini ſpinis ac pedibus utuntur;iis enim nitibundi mouentur,ſedemq; permutant.4. de natura animalium.cap.2.

Echini pelagici uſus ad ſtillicidia urinæ confert. Ariſt.in.4.de generatione animalium.cap.3.idem in.4.de natura animalium.cap.2.

Echo ſemper fit,ſed non manifeſte.2.de anima.tex.cõmen.80.

Egrotãtibus oĩa amara uident̃,qa habent linguã ſubmerſam hmõi humore.2.de aĩa.tex.cõ.104.

Egritudo eſt mala diſpoſitio in mẽbro,ꝑ quã mẽbrũ agit & patitur contra naturã.2.colliget.cap.1.

Egritudinis numerus ſpẽrũ/eſt ſicut numerus ſpẽrũ ſanitatis;q̃uis opinatũ ſit ꝙ maiores ſunt ſpẽs ęgritudinum q̃ ſpẽs ſanitatis,qa multæ ægritudines habent noĩa,& ſanitates oppoſitæ illis nõ habent nomina;& tamen impoſſibile eſt cognoſcere ęgritudines perfecte/niſi per cognitionẽ ſuorum oppoſitorum;& ideo dictum eſt ꝙ diſciplina contrariorum una eſt.ibidem.

Egritudinũ cõpoſitio/aut eſt cõpoſitio cõplexionis/aut eſt compoſitio uicinitatis.3.colliget.ca.9.

Egritudinum quatuor ſunt tempora.ibidem.

Egritudinibus duplex contingit declinatio,una eſt ex debilitate uirtutis ſicut in mortiferis,alia ex debilitate ægritudinis ſicut in ſalubribus.ibidem.

Egritudinum genus qđ eſt continuitatis ſolutio eſt duobus modis;unus eſt ſolutio continuitatis uirtutis;alius eſt ſeparatio contiguitatis termini à termino.3.colliget.cap.14.

Egritudinum quædam ſunt terminabiles criſi,& quædam ſine criſi.4.colliget.cap.38.

Egritudines ſunt cholericę/aut ſanguineæ,ſiue fiant cum apoſtemate membrorum principaliũ ſiue non.4.colliget.cap.38.

Egritudinũ q̃dã ſunt ꝑ eſſentiã in mẽbro,& q̃dã ꝑ colligãtiã alterius mẽbri.4.colliget.cap.45.

Egritudines plures uni membro poſſunt contingere,quarum una ſit ſibi propria,& alia ſit ꝓpter colligantiam cum alio membro.ibidem.

Egritudines plures per colligãtiam diuerſorũ membrorũ uni membro poſſunt ↄtingere.ibidẽ.

Egritudines quæ ſunt acutæ in terris Hippocratis;in terris noſtris peracutæ ſunt ; & hoc manifeſtatur ꝙ Hippocrates non curabat ægritudines acutas niſi cum aqua ordei/ & melicrato.7.colliget.cap.9.de cura febrium putridarum in generali.

Egri qui à natura euadũt ſolũ ex fortibus ægritudinibus,in fine remanẽt in ægritudinibus q̃tẽporaneę dicunt̃,ſicut mihi accidit quãdo ęgrotaui febre fortiſſima,& criticaui ex illa ꝑ apãta in teſticulis eo ꝙ mihi neceſſaria adminiſtrata nõ fuerũt;qa remãſi arteticus & podagricus.7.coll℥.ca.31.

Egritudines quædam à ſola natura curari poſſunt;quædam reqrunt artis iuuamen,& in hoc oſtẽdit̃ potẽtia medicinæ;q̃dam uero nec arte nec natura poſſunt curari;ſed ſi aliqui euadunt/ꝑ accidens euadunt,ſicut in rebus naturalibus monſtra fiunt.7.colliget.cap.31.

Electio non ſine mente eſt.2.phyſi.tex.cõmen.52.&.11.primæ philoſophiæ.cap.7.

Electio cuiuſdã boni rei abſolute apud eligẽtem ſemper debet eligi,& quilibet eligẽs qui ſic ſe habet,continue dicitur eligere & deligere ipſum electum niſi impedimentũ cõtingeret aut ꝙ dimitteret ipſum ꝓ meliori bono.ex libro deſtr.diſpu.1.in ſolu.2.dubii.idem.8.phyſi.com.15.

Elephantes generantur in his duobus locis.uidelicet in ultimo orientis & in ultimo occidentis.2.cœli.tex.cõmen.111.

Elephantus ſenſorium olfatus peculiari quadam ꝓprietate prę cæteris aĩalibus ſortitus eſt;nã utit̃ eo & ad potum & ad cibum.ex.2.de partibus animalium.cap.16.

Elephantus eſt animal terreſtre ſimul & paluſtre.ibidem.

Elephantus nare arbores complectendo euellit,& utitur ea loco manus.ibidem.

Elephantus non reperitur in prouincia Andalugiæ/neq; in regionibus meridionalibus;fertur tamen ꝙ inuenitur in extremis regionibus meridiõalibus ubi ſunt magna deſerta. Auerro.in.2.de partibus animalium;in cap.de inſtrumentis olfatus.

Elephas ſolus uiuit pluſq̃ homo. Ariſto.in.4.de genera.animalium.caꝑ.ultimo.

Elephantorũ uterus diutinus eſt;biẽnio nãq; geſtat̃ pp exuberantiã magnitudinis.ibidem.

Elephãtis naris ꝓlixa ualida,eiuſq; uſus idem qui manus;ea nãq; cibos tã humidos q̃ ſiccos colligũt/capiũt/& in os admouẽt ſoli aĩaliũ oĩum.1.de natura aĩaliũ.cap.11.uide etiã de hoc in.2.de natura animalium.cap.1.ubi etiam multa de elephanto inuenies.

Elephantus fœmina incipit coire anno aut duodecimo cum celerrime/aut quintodecimo cũ lẽtiſſime.Mas quinque aut ſex annos natus ſuperuenit;ineũte uero coitũ triẽnio interpoſito repetit

quã grauidam reddidit:eãdem præterea tãgere nũq̃ patitur.5.de hiſtoria aĩalium.cap.14.
Elephantem alii annos ducentos/alii trecentos uiuere aiunt.8.de natura animalium.cap.9.
Elephantus ferarum omnium mitiſſimus eſt & placidiſſimus.9.de natura aĩalium.cap.46.
Eleméta Plato primus appellaſſe tradit̃ cauſas intrinſecas cõponentes rem,quę principia ab antiqo ribus dicebãtur,ut tradit Eudemus,ut recitat Simplicius in ꝓlogo primi phyſic. Ad hoc alluſit Ariſto.in.1.phyſi.in tex.cõ.48.ubi dicit:oẽs eni elementa & ab ipſis uocata principia,& uere ſine rõne ponentes:tamẽ cõtraria dicunt tãq ab ipſa ueritate coacti.Ad hoc etiã aſpiciens Ph̃s in.11.primæ ph̃iæ.cap.1.q̃rit dicens:dubitabit aũt utiq; aliquis ſi oportet quærere q̃ſitam ſciam circa principia uocata ab aliq̃bus eleméta.& in principio.2.de partibus aĩaliũ.ubi ponit triplicẽ eẽ cõpõnẽ: primã utiq; quis ponit eã quæ ex uocatis ab aliquibus el'ntis,puta terra/aqua/aere/igne.
Elemẽtũ in ꝓpria ſignificatiõe ſumptum ſumit̃ ꝓ cauſis intrinſecis,ſicut & materia & forma.Cõmẽtator in ꝓlogo.1.phyſi.cõ.1.& facit expoſitio Alex.uide cauſam in.5.meta.cõ.4.
Elemẽtorũ cœlũ eſt cã agẽs ↄſeruãs,& ueluti forma & finis.trac.4.in paraphraſi meta.col.15.
Elementa cauſantur à motu magno:& ideo corpus circulare neceſſario eſt eorum agens & cõſeruans ex paraphraſi meta.trac.4.col.15.
Elementa eſſe cõtraria nõ eſt ꝓpoſitio per ſe manifeſta,ſed declarat̃ in ſciã naturali.Cõmẽta.3.phy.cõmen.42.uide ibidem cõ.44.&.2.de genera.& corrup.tex.cõ.7.& in tex.cõ.49.
Elemẽta nõ h̃nt motorẽ in actu & motũ in actu,qa ſunt cõpoſita ex materia & forma,& motor eſt in actu & motũ in potẽtia.4.phy.cõ.71.8.phy.cõ.30.3.cœli.cõ.28.4.cœli.22.24.&.25.
Elementa non poſſunt moueri in uacuo,quia motus fieret in inſtanti.4.phyſi.cõmen.71.74.&.8.phyſi.cõmen.82.3.cœli.28.
Elementa in ſuis naturis ſuccedunt ſibi in nobilitate,ſicut ſuccedunt ſibi in ſitu:& nõ ſolũ hoc eſt in elementis,uerũetiam & in corporibus cœleſtibus.Auerroes.1.cœli.cõmen.16.idẽ in.12.primæ philoſophiæ.cõmen.4.& in.2.cap.de ſubſtantia orbis.& in.2.cœli.42.
Elementa habent figurã accidentaliter:cœlũ uero eſſentialiter.2.cœli.cõ.22.&.3.cœli.cõ.67.
Elemẽtorũ eẽ eſt ꝓpinquius materiæ:cœli uero eſt ꝓpinqus formis.2.cœli.cõ.22.idem.1.cœ.24.
Elemẽta ex ſuis ſubſtãtiis requirũt dum ſunt in ſuis locis naturalibus,ut figurentur ſpherice: quoniã motus eorũ à centro,& ad cẽtrũ eſt motus æqualis ex oĩbus partibus.i.ꝙ intẽdũt dimẽſiones æquales,& quieſcunt in dimenſionibus æqualibus.2.cœli.cõ.26.idẽ ibidẽ.cõ.30.
Elementa quanto magis appropinquant corpori cœleſti,tanto magis recipiunt leuitatem & cõnexionem.2.cœli.cõmento.32.
Elementa non habent quantitatem terminatam.2.cœli.cõmen.95.uide in concordantiis.
Elementa non habent figurã naturalẽ cũ recipiant omnem figuram.unde æquiuoce dicuntur habere figuram elementa/animal/& cœlum.2.cœli.cõmen.108.
Elementa cõſiderant̃ in ſciã libri de cœlo inquantũ ſimplicia ſunt.3.cœli.cõ.1.⁋ Inde eliciunt aliqui ex mente Auer.corpus ſimplex eẽ ſubiectũ non mundũ ſeu uniuerſum,ut tenuit Alexan. imitãs in hoc Simpliciũ.ſed hoc non eſt uerũ,ſicut late ꝓbauimus in q̃õnibus noſtris Miſcellaneis.Quãtum aũt ſpectat ad p̃ſentem authoritatẽ uerba ſequẽtia declarãt mentẽ eius:qa ſubdit ꝙ cõſiderare de ſimplicibus eſt in hoc libro, ut daret intelligere ꝙ ſimplicia ↄſiderãtur in hoc libro,ſed non ſub rõne ſimplicitatis, qa in eodẽmet cõmento dicit ꝙ el'nta in ſciã libri de cœlo ↄſiderãtur inquãtum ſunt partes mundi:ne igit̃ illa nota reduplicationis eſſet cã erroris: ideo ſtatim declarauit ſeipſum ꝙ ly inquãtũ/reduplicabat formale ſed materiale: quia uerũ eſt ꝙ corpora ſimplicia ↄſiderantur ibi,ſed non rõne ſimplicitatis inquãtum ſunt partes mundi.
Elementa in ſciẽtia libri de cœlo cõſiderant̃ inquãtũ ſunt partes mũdi,& inquantũ ſunt ſubiectũ: ſed in ſcientia libri de generatione & corruptione conſiderãtur inquantũ ſunt cauſæ cõpoſitorũ generabilium & corruptibiliũ.3.cœli com̃.1.& cõmento ultimo.
Elementorũ motus quia non eſt à generãte/niſi mediante forma generati,& motus primo & eſſentialiter fit à motore & nullo alio mediãte:ꝓpter hoc iſte motus primo & eſſentialiter nõ eſt à motore extrinſeco,ſed à forma moti.3.cœli.cõmen.28.
Elementorũ idem eſt motor & motũ ſm̃ ſpẽm,ſed differũt ſm̃ modũ:lapis enim mouet ſe inquãtũ eſt grauis in actu,& mouent̃ inquantũ eſt potẽtia inferius.3.cœli cõ.28.idem.4. cœli.cõ.22.
Elementũ ſeu lapis non eſt motus p ſe, ſed aſſimilat̃ ei quod eſt motũ per ſe: & ideo indiget in ſuo motu motore extrinſeco,neq; etiam numerat̃ inter ea quę mouẽtur ab extrinſeco,qa non mouet̃ ab extrinſeco ĩmediate,ſed à ſua forma.uide in cõcordãtiis.

Elementũ mouet ſe mouẽdo mediũ,ſicut nauta mouẽdo nauẽ mouet ſe p accñs.3.cœli.cõ.28.
Elñtũ corporũ ẽ ad qđ alia corpora reſoluunť ĩtus exiſtens potentia, aut actu.ex.3.cœ. tex.cõ.31.
Elementum diciť in comparatione eius reſpectu cuius eſt elemẽtum:& ideo corpus eſſe elementũ eſt ei accidens.Cõmentator.3.cœli.com̃.31.
Elementa de quibus Ariſtoteles egit in libro phyſic. ſunt alia ab illis,de quibus egit in.3.&.4.cœli. & elementum æquiuoce dicitur de illis & de iſtis.3.cœli com̃.31.
Elementa aut ſunt partes mixti ſcđm quãtitatem ſcđm dicentes generationẽ fieri per congregatio/nem,aut ſecundũ qualitatem & quãtitatem ſcđm dicentes generationem eſſe trãſmutationem in ſubſtantia ex pluribus uno corpore.3.cœli.com̃.31.
Elementum ſi eſt ex quantitate debet eſſe pauciorum partium: & ſi eſt ex qualitate debet eſſe ſimplicius.3.cœli cõmento.42.
Elementorũ generatio ex corpore duobus modis intelligi poteſt.3.cœli.cõ.56.
Elementum eſt pars elementati.& ideo ꝙ apud generationẽ alterius corrumpitur ſecundũ totum non eſt elementum eius.3.cœli.cõmento.67.
Elementa non eſt neceſſe ut ſint denudata à formis omnino,ſed ſolũ à formis quas recipiũt.3.cœli. cõmen.67.ſecus aũt eſt de prima materia.& uide ibi cõm: & inde intelliges ſi forma corporeitatis ſit ex mente Auerrois contra Groſſipedales.
Elementa cõcurrentia ad generationẽ mixti corrũpunť ſꝫm medietatẽ.3.cœli.cõ.67.
Elementorum ſubſtantiales formæ ſunt diminutę à formis ſubſtãtialibus pfectis,& eſſe earum eſt medium inter ſubſtãtias & accidentia.3.cœli.com̃.67.
Elementorum formę non recipiunt ſeipſas/nec elemẽta ſunt ſibi inuicẽ elemẽta,quia ſunt eiuſdem generis,& ſunt in eodẽ ordine in ſubſtantialitate.3.cœli.cõ.67.
Elementum indiſſolubile & incorruptibile eſt.3.cœli cõmen.62.
Elementa mouent ſe accidentaliter,& quod mouent ſe ꝓpter ſuam motionẽ in mediũ,ſicut guber nator nauis mouet ſe cum mouerit nauim.4.cœli.cõ.22.&.3.cœli.com̃.28.
Elementa ablato medio non poſſent moueri.4.cœli.cõmen.22.& 4.phyſi. cõmen.71.&.8.phyſico. cõmen.82.&.3.cœli.cõmen.28.
Elemẽta mouenť ad ſua loca,ſicut res moueť ad ſuas formas.4.cœli.cõ.23.& tex.cõ.22.&.23.ibidẽ.
Elementa non mouentur ex ſe in rei ueritate,ſed ex extrinſeco: & hoc uult determinare Ariſto.4. cœli.cõmen.25.uide in concordantiis.
Elementa remoto impedimẽto mouẽtur à remouẽte impedimentũ per accidẽs,& tunc etiã formę eorum erunt mouentes ꝑ accidẽs & aſſimilanť illis q̃ mouentur ꝑ ſe.4.cœli.cõ.25.
Elementa poſſunt impediri à motu licet non impediãtur à forma, ita ꝙ impedimẽtũ diuidit inter formam,& accidens cõſequẽs formã,uerbi gratia lapis poteſt impediri à motu ad inferius licet nõ impediatur à forma:ſecus eſt in aliis motibus.4.cœli.cõ.25.
Elementa mouentur ad ſua loca tanquã ad fines:nam loca ſunt fines motuũ eorum,& ſunt q̃ſi for/ma,quia ſunt pfectiua.4.cœli.cõ.25.& habetur ex tex.cõmenti.24.
Elemẽta media ut aer/& aqua,licet dicanť grauia & leuia,ſunt tamẽ naturę ſimplices,& nõ dicunť eſſe cõpoſita ex duabus naturis ſeu potẽtiis,niſi ſꝫm cõparationẽ.Cõmen.4.cœli.cõ.26.
Elementa oĩa grauitatẽ habent ꝑter ignem,& leuitatẽ præter terrã.4.cœli.tex.cõ.29.
Elementa media ut aer,& aqua habent reſpectu inferẽtis uiolentiã magis ueloçẽ motuũ deorſum q̃ ſurſum.unde ut ſic dicũtur plus eſſe grauia q̃ leuia.4.cœli.cõ.29.
Elementorũ trium.ſ.aeris/aquę/& terræ/uniuerſum & ptes ſentiunť ſenſu in ſuo loco naturali:par tes aũt eorũ,cum ſunt extra ſuũ locum naturalẽ,cõphendunť moueri ad totũ,ſed de igne nihil cõphenditur niſi partes:unde notũ fuit ꝙ illæ partes moueń ad uniuerſum exiſtẽs in ſuo loco naturali:& hæc eſt demonſtratio quia.4.cœli.com̃.32.
Elementum quãdoq; dicitur de quatuor corporibus,& quandoq; de prima materia.4.cœli.cõ.37. uide.3.cœli.tex.cõmenti.31.&.5.metaphy.tex.cõmen.4.
Elementa nõ generanť reciproce,qa habẽt eandẽ materiã:& ſi haberẽt materias diuerſas nõ poſſent reciproce generari.4.cœli.cõ.37.&.8.meta.tex.cõ.11.cõſimile in.8.phyſi.com̃.46.
Elementorum potentiæ ſunt ęq̃les.4.cœli.cõmen.30.uide in concordantiis.
Elñta ſi ita differrẽt in materia ſicut differũt in forma,tũc fugerẽt ſe adinuicẽ & ſegregarentur ad/inuicem in loco,& non mouerentur adinuicem ſꝫm perfectionem,cum contraria fugiãt ſe,& ſi/milia ſunt,ea quæ copulantur adinuicem.4.cœli.cõ.39.

Elementum

Elementum quod dicit per prius,debet eſſe omnino intranſmutabile.2.de generatione & corrup. cõ.6.ubi aduerte ꝙ hoc nomẽ elemẽtũ dicitur ſcdm prius & poſterius:& ratio elemẽti primo cõpetit primæ materię.ut eſt uidere in.5.primę phię.cõ.4.uide ẽt Auer.10.meta.cõ.2.&.3.cœ.cõ.31.

Elementũ à primis ɔtrarietatibus,q̃ ſunt ẽm tactũ,ſolũ cõſtituit.2.de genera.tex.cõ.7.

Elementa non inueniunt i ſuis locis ſimplicia,& pura. Cõmẽ.4.metheororũ.cõ.10.Vbi nota ꝙ (ut dicunt Peripatetici) ſimplicitas elementorũ ſola rõne ppenditur:& dicũt inſuper ꝙ non q̃libet impuritas remouet elñtum à ſua ſimplicitate,ita ꝙ fiat mixtũ.unde Auicẽna in caplõ de febre peſtilentiali in.4.canone dicit.Nos nãq; cũ aerẽ dicimus,nolumus dicere aerẽ ſimplicẽ.Mũdus quoniã ipſe non eſt aer q nos circũdat.& ſi forte iuẽtus fuerit purus forte eſt alius,& ſubdit.Et nos nõ dicimus illum aerẽ,niſi queãdmodũ dicimus aquã maris:& tamẽ cũ illa non ſit pura aqua ſimplex, ſed mixta ex terra,aere,& igne,ſed ſupertranſiens eſt aqua.

Elementa omnia contrarietatẽ habent adinuicem,quia differentiæ cõtrarię ſunt.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.24.&.22.&.49.

Elemẽta ſimboleitatẽ habẽtia facilius trãſmutant.2.de genera.& corrup.tex.cõ.25.

Elementum inquantũ elñtum inatum eſt manere,cũ ſit pars rei elemẽtatę.2.de generatione & corruptio.cõ.31.idem.5.meta.cõmen.& tex.4.idem.3.cœli.cõ.67.

Elemẽta ex qualibet pte carnis generari poſſunt,contra Empedoclẽ.2.de gene.& corru.tex.cõ.47.

Elemẽta digniora ſunt ut corrũpãt,q̃ ut generẽt,q̃propter ſi generent res,oportet ut habeãt agẽs, ꝙ faciat ea p tẽperamentũ, & alterationẽ apta,ut aliqd fiat.2.de generatione & corrup.tex.cõ.54. Ex quo patet ꝙ aliã imo cõtrariã diſpoſitionẽ habere poteſt aliqd in rõne agentis principalis,& in ratione inſtrumẽti:unde elementa in rõne agentis potius corrũpunt entia,q̃ generant,Sedn i ratiõe inſtrumenti reſpectu prim i alterantis & mouẽtis ea ad mixtionẽ, ſic ſunt cãæ generationis. & nota iſtud,qa multas difficultates euades in philoſophia naturali, & in medicina.unde ɔſimile habetur,ex.2.de anima,cõtra Antiquos tex.cõm 41.de igne reſpectu augumẽti,qa cõcurrit ut con cauſa,& nõ ut agens.Et ideo in.2.de generatione.tex.cõm.55.cõtra antiquos. Ariſto.inqt ꝙ ſimile aliquid faciũt,ut ſi quis ferrę & unicuiq; inſtrumẽtorũ attribuit cãm eorũ quę generant. Neceſſe enim eſt ſerrãte diuidi,& incidẽte coęquari,& in aliis ſimilr.Quocirca ſiqdem maxime facit ignis & mouet:ſed quomõ moueat non uidẽt,quoniã deterius eſt,q̃ organa.

Elementa oĩa iudicem acceperũt præter terrã.1.de anima.tex.cõ.59.

Elementa cõparantur materiæ.primo de anima.tex.cõm.82.

Elemẽta carẽt ſapore & odore,qa ſapor & odor ſunt mixti ẽm ꝙ eſt mixtũ.ex lib.de ſen.& ſenſa.

Elementa ſunt elementa p quatuor uirtutes,ut eſt declaratũ in libro de generatiõe & corruptiõe. 4.metheo.cõ.1.& in.2.de generatione.& corrup.tex.cõm.8.

Elementorum diſpoſitio eſt,ut ſint æterna ſcdm ſpeciẽ,& ſint generabilia & corruptibilia ẽm partem.Cõmentator in.2.metheo.cap.primo.

Elementa non habẽt ambas q̃litates ſubſtãtiales in fine.4.metheo.cõm.10.

Elementa non inueniunt in ſuis locis ſimplicia & pura.ibidem.

Elementorum cõſideratio rerũ mobiliũ eſt ,ppria ſcientię naturali,ſed in ſcientia diuina ɔſiderant, ut ſunt principia ſubſtãtiæ.1.meta.cõ.18.cõſimile ibidem.cõ.5.&.15.

Elementa rerum diuerſarũ in ſpecie eſſe conueniẽtia in ſpecie improbabile eſt.3.metaphyſi.contra Zenonem.tex.cõmen.16.in fine.

Elementum nõ habet odorẽ neq; ſaporẽ,eo ꝙ iſta duo nõ ſunt niſi in cõpoſito.3.collet.cap.34.

Elementum nõ dicit de cauſis extrinſecis,ſed de cauſis intrinſecis,& dignius de materia.5.meta.cõ. 4.intellige dum ſumit in ſignificatione ,pprie dicta.ut limitat Cõmen.1.phy.cõ.1.

Elementi diffinitio ponit,& explanatur.5.meta.tex.cõ.4.

Elementi cõditio nõ eſt,ut non ſit diuiſibile ẽm quãtitatẽ:ſed bene ut ſit diuiſibile ẽm formã,ſicut ſunt mẽbra organica q̃ componunt ex mẽbris ɔſimilibus,q̃ non diuidunt ẽm formã: q̃libet enim pars mẽbri ɔſimilis participat nomẽ & rõnem totius:q̃libet enim pars carnis eſt caro,& oſſis os:& tamen bene talia ſunt diuiſibilia ſcdm quantitatem.Cõmenta.5.metaphyſi.cõmen.4.Nota tamen ut ex eodem cõmento colligitur,ꝙ hoc non eſt uerum ſecũdum opinionem illorum,qui aſſerebãt lineas componi ex punctis,& corpora componi ex corporibus indiuiſibilibus:unde ſecundũ uiam iſtorum elementi conditio non ſolum eſt,ut non ſit diuiſibile ẽm formam , uerum etiam dicitur eſſe indiuiſibile ẽm quantitatẽ.dictũ igit illud eſt uerũ ſcdm ſniam Ariſtotelis. Et aduerte ꝙ licet Ariſtoteles dicat elementũ non de neceſſitate debere eſſe indiuiſibile ſcdm quantitatẽ,quia

multa ſunt eleméta,quę ſm quãtitaté diuidi poſſunt:tamé Ariſto. nõ negat,neq; Cõmentator ꝙ etiam aliquod indiuiſibile ſcdm quantitatem inexiſtens rei,quam componit,ſit indiuiſibile:alioquin unitates non eſſent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in.5.meta.elementum eſt,ex quo primo in exiſtente ĩdiuiſibili ſm ſpém in aliá ſpém cõponiť uere cõpetit primæ materiæ.Cõmẽ.5.meta.cõ.4.in calce cõmenti.

Elementum eſt,in quod diuiditur inexiſtens,ut materia.7.meta.tex.cõmen.ultimi.

Elementa quæ non corrumpuntur ſm totum/ſed ſm partes,aſſimilantur in hoc,ꝙ agũt ꝑpetuo: illis,quæ non corrumpuntur/neq; ſm totum/neq; ſm partem,ſcilicet corporibus cœleſtibus.9. metaphyſi.20.& in ſecũdo de generatione & corruptione.tex.cõmen.59.

Elementa q̃tuor ſunt corporũ cõpoſitorũ elementa,ſed nõ primo,qa ſunt cõpoſita ex prima materia & formis ſimplicibus,ſed eleméti nomẽ uere habet prima materia in cõpoſitis.10.meta.cõ.2. Inde collige duo,ꝙ uidelicet prima materia uere elementi rõnem poſſidet.pro quo etiá uide in.5. primæ pħiæ in tex.cõ.4.ſcdm uero ꝙ eliciť eſt,ꝙ forma elñti apud Auerroẽ appellať forma ſimplex.Et ſic ĩtelligas dictũ eius ꝙ quæcũq; ſunt ꝑter primam materiam & ultimam formam,ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ:omnes enim alias formas à formis elementariis,Commentator appellat compoſitas formas.

Eleméta ſubæ ſunt ſubæ,& elñta relationis ſunt relatiõis:unde ſi ſuba eſſet elñtũ relationis & aliorũ,tũc omnia eſſent ſubæ:omne enim cuius elemẽtũ eſt ſuba, ẽ ſuba.12.primæ pħiæ.tex.cõ.19.uide tamen ꝙ intelligitur de elementis propinquis:nam eleméta ſubſtantiæ ſunt elementa remota aliorum ꝑdicamentorum:ſicut notat Cõmen.& Pħs.12.meta.tex.cõ.21.&.22.& infra.

Elementum & elemẽtatũ ſunt eiuſdẽ naturæ,ſed elementum in illa natura eſt ſimplex:& elemẽtatum eſt compoſitum.12.primæ philoſophiæ.cõ.20.authoritate Alexandri.

Elementum non eſt idem cum ſuo elementato.12.primæ philoſophiæ.tex.cõ.21.

Eleméta nullo alio motu ex ſe mouenť q̃ locali.Them̃ in principio.2.phy.& idẽ tenet Auer. ibidẽ.

Eleméta ſunt ſphęricę figurę,qa ambiunť à corpore ſphęrico.ex lib.deſtr.diſp.1.in fol.11.dubii.

Elemẽtorũ cõparatio ad cœlos eſt,ſicut pũcta ad circulũ.ex lib.deſtru.diſp.1 in fol.3.dubii.

Elementa ſunt materia membrorum ſimilarium;& ſimilaria ſunt materia organicorum.ex ſecundo de partibus animalium,cap.1.

Elementũ q̃dlibet inueniť in cõpoſito in potẽtia,ſed nõ cõuertiť,ut qcq̃d contineť in aliquo in potentia,illud ſit ei elñtũ.Cõmen.cõtra Galẽ in.2.colliget.cap.1.Cholera eni utraq; in potẽtia cõtinetur in ſanguine:tamẽ ſanguis nõ eſt elemẽtũ eis:ſiľr acetũ in potẽtia ↄtineť in uino:uinũ tamẽ nõ eſt elemẽtum aceti,aut fex & ſpuma nõ ſunt uini elementa,ſed ſuperfluitates.

Elementa quando occurrunt corpori,nõ dant ei niſi qualitatem/ſiue intus/ſiue extra adueniát.& ideo mouẽt noſtra corpora, ſed non mouenť ab eiſdẽ:ꝓpterea qa qualitates cũ q̃bus operanť elementa,ſunt in actu,ſicut eſt calor in igne,& frigus in niue:& quando elementa mouent corpora ipſa non mouentur,ideſt non conuertuntur.3.colliget.cap.3.

Elemẽtũ diciť tripľr,uno mõ illud,ad q̃d reſoluiť aliq̃d rõne formę,& iſto mõ ignis/aer/aqua/& terra dicunť eleméta cæterorũ cõpoſitorũ:alio modo ꝓ eo,ꝙ creditur eẽ minima pars rei,ut ſumũt ponentes atomos:tertio modo uniuerſalia dicuntur elementa particulariũ apud opinantes uniuerſalia eſſe principia rerum.ex paraphraſi meta.trac.1.cap.1.de elemento.

Embrio eſt pars aĩalis:& ideo neceſſe eſt ut nutriať ex nutriméto illius rei,cuius ipſe eſt ps. Auer.in 2.de gene.aĩaliũ.cap.Qũo fœtus in utero aĩalium augeať & habeť,ab Ariſt.ibidem in cap.5.

Empedocles poſuit cauſam efficiẽtem in prima generatione/& Anaxagoras,ſed in aliis dimiſerunt eam.2.phyſi.tex.cõmen.75.uide in concordantiis.

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis,quæ erát principia materialia apud ipſum: lis uero & amicitia erant cauſæ agentes.8.phyſi.tex.cõmen.2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem, & corrumpitur quando adunatio fit per amicitiam.ibidem.

Empedocles opinabať cœlum eſſe cõpoſitum ex quatuor elementis & amicitia tm̃:nõ enim eſt in eo lis,quia in cœlo non ſunt partes diuerſæ.Cõmentator.8.phyſicorum.cõ.2.

Empedocles poſuit amicitiam & litem in entibus ſm ſimilitudinẽ amicitiæ & litis in hominibus, ut quemadmodũ amicitia congregat hoies:lis aũt ſegregat:ita in entibus ſunt duo entia ſimilia iſtis.uidelicet odium naturale/& amicitia naturalis.8.phyſi.tex.cõ.14.

Empedocles opinabať eleméta & ſphęrũ.i.deum eſſe principia.Themi.primo phy.ſuper tex.32.nota tamen

ta tamen

ta tamen ꝙ ſphęrum cœlum appellabat,& hoc apud ipſum deus erat.

Empedocles ponens mũdũ generari de nouo poſuit motũ localem præcedere omnes motus:& ſimiliter Anaxagoras & Democritus.8.phyſi.tex.cõ.77.

Empedocles poſuit corpora ſimplicia ſm tp̃s fuiſſe ante motum.2.cœli.tex.cõ.89.

Empedocles opinabat̃ orbes eſſe deos,& erant apud ip̃m compoſiti ex quinque.uidelicet ex quatuor elementis,& ex amicitia:& ideo reputabat deum eſſe ĩmortalem:lis enim eſt cauſa corruptionis:licet bene narrauerit ꝙ ipſe iam opinabatur mũdum corrũpi & generari.ſed forte non opinabatur hoc niſi in eis quę ſunt ſub ſphera:quãuis ipſe uidet̃ hoc opinari in oĩbus partibus mũdi. primo de aĩa.cõ.80.Themi.etiã ibidẽ dicit Empedoclem deum ſphęrum appellaſſe.

Empedocli accidit inſipiẽtiſſimũ eſſe deum:ſolus enim elemẽtorũ unum non cognoſcit diſcordiã: mortalia aũt omnia,ex omnibus enim unũquodq; eſt.1.de aĩa.tex.cõ.80.&.3.meta.tex.cõ.5.Con ſimile ſcribit Phs in.3.primę phiæ.tex.cõ.15.ubi dicit,ꝑpter qđ & accidit ipſi fœliciſſimum deum minus prudẽtem eſſe aliis:nõ enim cognoſcit eſñta oĩum,nã odium nõ habet:notitia uero ſimili ſimilis fiat.Ex hoc ſcire poteris de mẽte Ariſt.fuiſſe deum oĩa intelligere:alioquin argumẽtum qđ adducit in p̃allegatis locis,facile põt in ipſum retorqueri.& licet in.12.primæ phiæ excluſerit à diuina cognitione ſingulariũ ipſorũ cognitionẽ,& qa infinita ſunt,& qa uileſceret,nõ ꝑpter hoc oẽm cognitionem de iſtis inferioribus excluſit in intellectu diuino. Cognoſcit enim ea nobiliori mõ q̃ ſi intellectio eorũ in ꝓpria forma exiſteret.unde nõ derogaret̃ perfectioni ĩtellectus diuini talem cognitionẽ ſub rõne qua ſingularia ſunt:& cũ ꝓpriis eorũ ꝓprietatibus ab intellectu diuino remouit,ſed ut attribueret ſimpliciſſimã & perfectiſſimã cognitionẽ:intellectus enĩ diuinus intelligit entia in altiori gradu unitatis,ſimplicitatis,& nobilitatis,q̃ aliqs intellš poſſit intelligere: nam intelligẽdo ſe qui eſt ens per eſſentiã,nihil aliorũ dicit̃ ignorare,qa oĩa ſunt entia p participationẽ reſpectu eius,quæ nobiliori mõ ſunt in ipſo q̃ ſunt in ꝓpria forma:& nobiliori mõ intelligũtur in ipſo q̃ intelligãt,aut intelligant̃ in ꝓpria forma.Et ſic dixerũt Peripatetici intellectũ diuinũ unum intelligẽdo ſolũmodo oĩa cognoſcere,& nobiliori mõ q̃ aliqs intellectus poſſit capere.Et ideo dixerũt ſciam dei benedicti nõ eſſe,neq; uniuerſalẽ,neq; particularem,neq; in potentia quãdoq;,neq; in actu quãdoq;:iſtæ enim ſunt diuiſiones & modi ſciæ noſtræ,quæ æquoce dicit̃ cum ſcia dei:nã ſcia dei eſt cauſa totius entis cauſati:& ſcia noſtra eſt cauſata ab ente:& ſic poſuerunt mũdum eſſe ſub diuina ꝓuidentia,& talis depẽdentia eſt in nobiliori gradu q̃ eẽ poſſit aut intelligi.unde ſcribit Cõmen.in.2.phyſi.ſuæ auſcultationis in cõmẽ.75.& iſta ꝓpoſitio,uidelicet quæ dicit.Naturã agere ꝑpter finẽ,eſt maxima,& eſt fundamẽtũ in ſcia naturali,& in ſcia diuina: & declarãs qũo ſit maximũ fundamẽtum in ſcia diuina dicit,ꝙ ſi diuinus nõ cõceſſerit eã,nõ poterit ꝓbare,ꝙ deus habet ſolicitudinẽ circa iſta quæ ſunt hic.&.12.primæ phiæ.cõ.37.oſtendens modum quo intellectus diuinus habet ſolicitudinẽ eorũ,quæ ſunt hic,dicit:dicentes aũt ꝙ deus ſolicitus eſt circa unũqđq; indiuiduũ aliqualr̃ eſt uerũ,& aliqualiter nõ:qa nullũ indiuiduum habet diſpoſitionẽ ꝓpriam,niſi illa diſpoſitio inueniat̃ in aliquo mõ illius ſpẽi.Et hoc igit̃ mõ uerum eſt deum ſolicitari circa indiuidua:ſolicitudo autẽ circa indiuiduũ tali mõ,ꝙ nullus habeat cõicationem cũ eo,hoc nõ eſt fas bonitati diuinæ,qđ qũo & qualiter ſit intelligẽdũ ample declaraui in concordãtiis.Et qui uult diffuſe & reſolute uidere Peripateticorũ uiã,uideat q̃ ſcripſi in ꝓprio theoremate de intellectione primi cõtra Ioãnẽ de Bacchone,& alios.Nos aũt licet iſta ſcripſerimus ex mente eorum:firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus deum omnia cognoſcere ſub rationibus ſingularibus.uerum enim eſt,quod diuino afflatus ſpiritu propheta teſtat̃. Et humilia reſpicit in cœlo & in terra.

Digreſſio de cognitiõe Dei benedicti ſm Peripateticos.

Empedocles q̃tuor elementa aſſeruit eẽ principiũ materiale oĩum,ex erratis primi metaphy.

Empedoclis mẽtem ſi qs inſpexerit,& nõ ad ea quæ dicit,balbutiẽdo inueniet cõcordiã bonorũ,litem uero malorum cauſam eſſe:qa ſi quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodãmodo cauſas ſeu principia dicere,benedicet.ex primo metaphy.cap.2.

Empedocles primus p̃ter ueteres hanc cauſam diuiſam adduxit.ſ.efficientem,& non unum principium motus,ſed diuerſa atq; contraria fecit.1.metaphyſi.cap.2.

Empedocles primus in materiæ ſpecie quatuor elemẽta dixit:nõ tñ utit̃ q̃tuor,ſed ut duobus exiſtentibus ſolum igne ſm ſe,oppoſitis uero quaſi una natura terra,aere,& aqua.

Empedocles ſolus ex antiquis ultra materiam innuit cauſam formalem,ſed non dixit eam aperte. primo metaphy.tex.cõmen.ultimi.

Empedocles exiſtimauit cœlum eſſe deum conſtantem ex quatuor elementis,& amicitia ſine lite:

ſed omnia generabilia & corruptibilia ſecũdum ipſum ſunt compoſita ex quatuor elementis,& amicitia & lite.3.metaphyſi.tex.cõmen.15.

Empedocles dixit permutantes habitũ pmutare prudentiã:ad pſens enim augeẗ conſilium in hominibus.4.meta.tex.cõmen.21.idem.2.de anima.tex.cõmen.150.

Annotatio ſup.2.phy.tex.cõ.22.contra Alexandrũ & Simplicium.

Empedocles licet dixerit mixtioné eſſe formã rerũ,ipſe tamé nõ poſuit uerã mixtioné ſm ꝙ de eo narrauit Ariſto.alibi,ſed p mixtioné ĩtellexit cõpoſitioné.Cõméta.5.meta.cõmen.5.ꝓ hoc dicto Auer.uide in.2.de gene.& corrup.tex.cõ.37.& etiã in.1.eiuſdé.tex.cõ.85.Ex quo patet ſolo ad argumentũ & dubitationé Alex.in.2.phy.in tex.cõ.22.ubi Ariſt.ſolués qõnem ibi ꝓpoſitã,an eiuſdem ſciæ ſit utrãq; naturã cognoſcere.ſ.materiã & formã,an alterius ſolũmõ:dicit.in antiquos quidem aſpiciéti uidebiẗ utiq; eé materiei,ex parua enĩ parte q̃dam Empedocles & Democritus ſpeciem & qcqd erat eſſe,tetigerunt.¶ Dubitat aũt Alex.pp qd nõ meminit etiã Anaxagorę:nã quéadmodũ Empedocles ea rõne formã,& quod qd erat eſſe.tetigiſſe uiſus eſt,qa ultra q̃tuor elémẽta quæ poſuit cõcurrere in rõne materiæ,poſuit etiã lité & amicitiã quæ cõcurrebãt in rõne efficientis,ſic pariformiter Anaxagoras ultra partes ſimilares q̃ gerebãt uicem materię,poſuit intellectũ,qui ſupplebat uicé cauſæ efficientis.Solués auté Alex.hmõi dubitationem reſpõdet ꝓpterea Anaxagoræ opinioné à Pħo fuiſſe neglectã,quia ĩtellectu illo ſeparato nõ utereẗ Anaxagoras in generatione.Sed cõtra iſtã ſolutioné inſtat Simpli.nã generatio ſm Anaxago.ponété qđlibet eſſe in quolibet,fiebat per ſegregationé:ſegregatio aũt fiebat per motũ localé,ſed cauſa motus ſm Anaxagorã erat intellectus ſeparatus,ut patet.8.phy.tex.cõ.77.& clarius in.8.phy.in tex.cõmé.37.ſcribit Ariſt.unde Anaxagoras intellectũ impaſſibilé affirmãs & ĩmixtũ eſſe,quoniã qdé motus principiũ eſſe facit:ſic enim utiq; ſolũ mouebit cũ ſit ĩmobilis,& imperabit cũ ſit ĩmixtus. Simplicius auté aliter ſoluit,inqt enim ꝙ ideo Ariſto.nõ meminit Anaxagoræ,qa intellectus ille nõ erat forma materialis/ſicut eſt forma naturalis,quæ eſt in materia.ſed ĩ ueritate iſta ſolo Simplicii minus longe ſatiſfacit q̃ ſolo Alexã.Nam ea rõne ét Ariſt.non debuit meminiſſe opinionis Empedoclis, qa ut habeẗ.1.phy.tex.cõ.48.ubi Ariſt.ponit differétiam inter opiniones antiquorũ,inquit.Differũt auté adinuicem,ꝙ hi qdem priora/& alii poſteriora ſuſcipiũt:& hi qdem notiora ſm rõné/illi auté ſm ſenſum:hi qdem enim calidũ & frigidũ,illi aũt humidũ & ſiccũ:alii auté imparé & paré: quidã auté ꝯcordiam & diſcordiã cauſas ponũt generationis:hæc auté differũt ſm pdictũ modũ. ubi patet ꝙ enumerat opinioné Empedoclis ponétis concordiã & diſcordiã in numero eorum, q poſuerũt principia notiora ſm rõnem.ut exponit Them̃.Cõmen.& ipſemet Simplicius citat carmé Empedo.in illo loco loquétis de lite & amicitia,uidelicet ἀλλὰ διέρκευ φυσὶ νόῳ,ἡδ' ὄμμασιν ἧσο τεφηπώς.i.ſed méte inqt inſpice/neq; oculis cõſpicere ſperes.Aliam etiã Simplicius intulit ibi expoſitioné ꝙ ideo Anaxagoræ nõ meminit,qa intellectus eſt cauſa efficiés,ſed ſegregãs iã inexiſtétes res.ſed ſermo Pħi eſt de cauſa uere efficiéte.ſed nec iſta ſolo ſtare põt,qa etiã pariformiter nec opinionis Empedoclis debuit meminiſſe,qa lis & amicitia nõ ſunt cauſa generationis & corruptiõis, niſi per cõgregationé & ſegregationé,ex qua uere nõ reſultabat aliqđ mixtũ ſm rem/ſed ſolũ ſm apparentiã tm̃,ſicut habeẗ in.1.de gene.& corrup.tex.cõ.85.& in.2.de gene.tex.cõ.37.& habeẗ in pręſenti loco.5.meta.cõ.5.Dicamus igiẗ nos ſermoné cõuenienté,ꝙ Alexandri & Simplicii expoſitiones in hoc cõueniũt,qa credũt Ariſt.ea rõne dixiſſe Empedoclé aliq̃liter tetigiſſe formã,& qđ qd erat eé rerũ naturaliũ,qa poſuit lité & amicitiã ultra elñta,quę ſunt tãq̃ materia.ſed in ueritate hoc non intellexit Ariſt.in pſenti loco,qa ſine dubio tũc meminiſſet opinionis Anaxagoræ, ſi hoc ad cãm efficiétem Ariſt.retuliſſet,cuius arguméto eſt ꝙ in eodé.2.phyſi.in tex.cõ.75.ubi in ſili dicit,qđ in cãm materialé oés inducũt,qm̃ qa calidũ hmõi eſt & frigidũ,unũquodq; igiẗ taliũ hæc ex neceſſitate ſunt/& fiũt/& apta nata ſunt.Et nãq; ſi aliã cãm dicũt,quãtacũq; gaudere ſinunt:hic qdem concordiã & diſcordiã,ille uero intellectũ.ubi Cõmé.in cõméto ſcribit.Et qa qdã iſtorum dicũt agens in generatione mũdi nõ in oĩbus generationibus,ut Empedocles amicitiã & litem:& Anaxagoras ĩtelligétiã dixit,qm̃ etſi ponũt.i.dicimus ꝙ iſti hoĩes reducũt oĩa in cauſam materialé:qa iſti etſi ponũt aliã cauſam.ſ.agétem.ut Empedocles & Anaxa.modicũ perceperũt eam & cõceſſerũt eã in prĩcipio generationis mũdi, deĩde dimiſerũt eam in aliis rebus.Et ꝓpterea uidetur mihi ꝙ Ariſt.refert hoc ad cãm formalé & nõ ad cãm efficiété,& fundo opinioné meã ĩ pñti loco. in.5.meta.tex.cõ.5.ubi Ariſt.ponés ſignificata naturæ dũ ponit naturã,q̃ eſt forma per quã oſtendiẗ qd ſit res,dicit.Amplius aũt alio mõ natura diciẗ exiſtétiũ ſubſtãtia,ut dicétes naturã primã cõpoſitioné eſſe,ut Empedo.dicit,ꝙ natura nullius eſt exiſtétiũ,ſed ſolũ mixtio & pmutatio mixtorũ eſt,ubi Cõmé.in cõ.ſcribit.Nam tertio mõ diciẗ illud qđ eſt ſuba rerũ naturaliũ,quæ datur

ad interrogationẽ factã per quid.ſ.formã,ſicut qdã dicũt,ꝙ natura rerũ eſt forma primæ cõpõnis in unaquaqꝫ rerũ naturaliũ,qui enim opinabanť eleméta nõ admiſceri,& ꝙ ſunt exiſtẽtia in actu in eo,cuius ſunt eleméta nõ tenẽt formã rei factæ ex elñtis niſi in cõpõne & figura,ſicut eſt diſpoſitio in domo,q̃ fit ex lateribus & lapidibus,& hoc dicit pp Democritũ/Cõmẽ.& Pħm,ut patet.1. phyſi.tex.cõ.41.ubi.d.ꝙ poſuit principia differre poſitiõe figura & ordine.Deinde ſequiť.d.aut ſicut Empedocles q dicit,ꝙ mixtio & mutatio mixtorũ ſunt in mixtiõe naturæ rerũ generabiliũ, ſcilicet ꝙ formæ & ſubæ rerũ generabilium ſunt in mixtiõe & mutatiõe partiũ,& iſte hõ licet expreſſit hoc nomẽ mixtio,tamẽ nõ opinabať uerã mixtionẽ eſſe ſm ꝙ Ariſto.narrauit de eo alibi, ſed ſolũmõ per mixtionẽ intelligebat cõpoſitionẽ.Ecce p uitã meã quantũ iſte locus facit apte ad iſtã expõnem illius loci in.2.phy.qa ibi generalr̃ oẽs antiquos,dicit in qõne q̃rẽte, Vtrũ naturalis interſit cognoſcere utrãqꝫ naturã.ſ.materiã & formã,reſpõdere ꝙ ſolum de materia,exceptis duobus.ſ.Democrito,qui ultra ꝑpria atomalia, q̃ concurrebãt in rõne materiæ, poſuit quodãmõ ẽt formã,qa reddens cãm diuerſitatis in cõpoſitis aſſerebat illã diuerſitatẽ ꝑuenire ex poſitiõe figura & ordine.Empedocles ẽt ultra elñta,quæ erãt materia/& litẽ & amicitiã quæ erãt nõ cauſę formales mixtorũ,ſed efficiẽtes,tetigit quodãmõ formã,qa dicebat mixtũ nihil aliud eẽ niſi talem elemẽtorũ cõpoſitionẽ,ſed qa illa mixtio nõ erat uera mixtio,quia ex illa nõ reſultabat aliq̃ forma ſuperaddita miſcibilibus,ut tenet Ariſt.& rei ueritas eſt:ideo diciť Empedoclẽ etiã tetigiſſe quodãmõ formã.pro hoc uide etiã in.2.de generatione & corruptione.in tex.cõ.41.&.40.ubi Ariſt.repꝛhendit Empedoclẽ,qa non aſſignauit uerã cãm/quia generata hñt magnitudines terminatas.dicit enim.Non enĩ amicitia,aut lis ſunt cã,quia ꝯgregationis hæc,illa uero ſegregationis cã eſt,hęc aũt eſt ſuba uniuſcuiuſqꝫ,ſed non ſolũ & mixtio & ſeparatio mixtorũ, quẽadmodũ ille ĩquit. Ecce qđ non pfecte Empedocles cognouit formã,quę eſt ſuba/& quodqd erat eẽ uniuſcuiuſqꝫ, ſed ſolum tetigit aſſignãdo eſſe mixtionẽ illam,q̃ nõ erat uera,ſed cõpoſitio ſola.Vnde mirũ eſt de Alexãdro & Simplicio,qui referũt hoc ad cãm efficiẽtẽ,cum q̃ſtio, phy.de forma ſit nõ de efficiente/licet idẽ ſubiecto efficiens & forma eſſe poſſit, & eſt ſolutio qetans intellectũ ſicut uides, unde ex hoc elice unum pulchrũ cõtra cõe dictũ,ꝙ Empedocles licet cõiter dicať duo principia poſuiſſe materiã & efficiens, dic tamẽ ex pſenti loco,& ex 2.phy.22.ꝙ etiam aliq̃liter tetigit formam.

Empedocles cauſam ſterilitatis mulorũ mixturã ſeminũ opinabať,quę ex molli utraqꝫ materia generatur,cuius impugnationẽ uide in.2.de generatione aĩalium.cap.6.

Empedocles opinabať ꝙ cauſa maris & feminæ ſit caliditas & frigiditas uteri/cuius impugnationẽ uide in.4.de generatione aĩalium.cap.1.ab Ariſto.& Auer.ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut non bene uſus uerbo tranſlatiuo eſt,cũ dixerit octauo decimo menſis pus extitit albũ,putredo enim ꝯcoctioni cõtrariũ eſt,pus aũt putredo eſt.lac uero eſt res cõcocta prorſus,Ariſt.in.4.de generatione aĩalium.cap.8. Inde ſcire potes q̃to in pħia naturali, & in demonſtratiuis ſciẽtiis tranſlatitia uerba & metaphorica minime adduci debent.Vide in.2.poſteriorum analyticorũ.ubi pcipitur non eſſe diffiniendũ per metaphoras.

Entelechia & perfectio abſqꝫ eo,cuius eſt,eẽ non põt,quẽadmodũ neqꝫ terminus abſqꝫ eo,cuius eſt terminus.Alex.1.de aĩa cap.1.quo ꝓbat aĩam eſſe inſeparabilẽ à corpe , tu tamẽ nota ꝙ entelechia æquiuoce diciť de aĩa intellectiua,& de aliis,ut notat Cõmen.2.de aĩa.cõm.11.&.3.de aĩa.cõmẽ.5. Nota etiam ꝙ refert conſiderare aĩam intellectiuã ut anima eſt, & refert ꝯſiderare ipſam, ut intellectiuam,quia differt ualde anima ab intellectu,ut patet primo de anima.com.& tex.23.& infra,& per hoc ſolues Achilles Alexan. & ſequacium.

Entis nomẽ dicitur de neceſſe eſſe & de aliis analogice,ſicut iſtud nomẽ caliditas dicitur de igne & de aliis rebus calidis.diſpu.5.in ſolu.3.

Ens eſt genus ſubſtantię,& ſumiť in ſua diffinitione illo mõ,quo ſumũtur rerũ genera in diffinitionibus earũ,ut habeť ab Alpharabio in ſuo libro de demõſtratione.ex diſpu.7.in ſolu.primi dub. contra Auic. nota tamẽ ꝙ loquiť de genere analogo ꝑpter dictũ Porphyrii & Ariſt.in.3.met.ꝯtra Platonem aſſerentiũ ens nõ eſſe genus.Plato enim opinabať ꝙ ens eſſet uerum genus uniuocũ,ut notat Alexander in.3.metaphyſicæ,& Diuus Thomas.

Ens nomẽ eſt quod diciť multiplr̃ de decẽ pdicamẽtis.1.phy. cõ.& tex.13.idẽ.5.meta.tex.cõ.2.&.7. meta.tex.cõ.10.Non ualet gloſa ſcotizantiũ,quia aſſerũt ens eẽ multiplex multiplicitate ſuppoſitorum,quia decẽ genera generaliſſima, ſimiliter Deus & creatura ſunt ptes ſubiectiuę entis.Non tñ iſta multiplicitas ĩpedit uniuocationẽ.aliogn genus æquoce diceret de ſuis ſpẽbus & ſpecięs de indiuiduis,ſed multiplicitas ſignificationũ eſt q̃ impedit uniuocationẽ ſicut canis,ſed ĩ ueritate iſta Contra Scot.

gloſa eſt contra Ariſto.in.1.phy.in loco p̄allegato.ubi diſputatᷣ cõtra dicentes ens eſſe unũ principium ſuę diſputationis fundat ſup diuiſione ſignificatorũ entis, ſicut clare patet intuẽti textũ.13. & omnes expoſitores Gręci & Cõmen.hoc aſſerũt.Amplius autẽ ſi Ariſt.diſputãs in illo loco accipit principiũ ſuæ diſputationis hoc p̄ſuppoſitũ ꝙ ens dicitᷣ multiplr̄,ſi illa per uos eſt multiplicitas ſuppoſitorũ,cum ibi arguat ↄtra illos q ponebãt unũ eſſe ens,tales enim nõ faciebant differentiam inter ens & principiũ.Ineuitabiliter igitᷣ ſeqtur ꝙ in tali diſpoſitione Ariſt.peteret,qa aduerſarius ſtatim dicẽs ens eſſe unum negat de facto ens habere ſub ſe multitudinẽ ſuppoſitorum,ut patet intuenti.Amplius Ariſto. in eodẽ primo phy.tex.cõ.25.ubi ſpãliter arguit ↄtra Parmenidis ſyllogiſmũ in quo arguebat,qcquid eſt p̄ter ens eſt nõ ens.& quicqd ens ẽ nõ ẽ nihil. igitur tantũ unum eſt ens.d.ꝙ paralogizat p fallaciã æquocatiõis,quia rõ ſua falſa eſt & nõ ↄcludẽs,qa ſimplr̄ accipit qđ eſt multipliciter dictũ.unde Cõmẽ.in cõ.exponẽs illum locũ dicit, ꝙ ꝓpoſitiones eius ſunt falſæ,qa utitur hoc noĩe ens:ita ꝙ dicatᷣ de una intẽtione,ſed dictũ eſt de pluribus.Ecce igitᷣ quòd iſta multiplicitas importata per nomen entis,eſt multiplicitas intentionum,quia inquit ꝙ hoc nomen ens dicitur de decem prædicamentis, unde inquit quando per hoc nomen intendimus unum decem prædicamentorũ,uerbi gratia ſubm̄ aut quantitatẽ,tunc nõ erit uerũ dicere ꝙ quodqd eſt non ens eſt nihil,qm̃ non ſequitᷣ,ut illud qđ non eſt ſubſtãtia,aut quantũ,ut ſit nihil. ergo propõnes eius non ſunt uerę niſi p hoc nomẽ eius intelligamus oĩa decẽ p̄dicamẽta. Sed tũc non cõcludit illud qđ intendebat ꝙ ens eſt unũ,& patet ꝙ rõ Ariſto. ↄſiſtit in hoc ꝙ Parmenides paralogizat, ex hoc p̄cipue,ꝙ multiplr̄ dicto quantũ ad ſignificata,utitᷣ tanq̃ ſimplr̄ dicto,& cõfirmatur,qa conſuetudo Ariſto.in oĩ diſpu.in q̃ eſt terminus multiplex tali multiplicitate ſignificatorum,q̃ ex æquiuocatione eſt,diſtinguere illã multiplicitatẽ,ĩmo dat regulã in hoc libro elẽchorum.Et eſt etiã exp̄ſſe in.1.cœli.in tex.cõ.110.ubi dicit exp̄ſſe. multiplr̄ enim dictis & ſi nulla dr̄ia ad ſermonẽ neceſſe intellectũ cõfuſum habere,ſiquis diuiſo multiplr̄ tanq̃ iudiuiſo utatᷣ: ĩmanifeſtum enim ſcđm quã naturã ipſi acciderit qđ dictũ eſt.Amplius lucidiſſimus Themiſt.in expõne illius tex.cõ.13.ſic exponit.Initiũ igitᷣ eorum oĩum,q̃ ſumus dicturi, cõmodiſſimũ eſt percontari, quid illis ſignificet id qđ ens uocamus,utrũ putent multiplicẽ eſſe illius ſignificatũ an ſimplicem; ſi multiplicẽ ut nos in p̄dicamẽtis oſtendimus etc.Ecce bone Deus qđ dicit de mente Ariſt.in p̄dicamentis fuiſſe ens eſſe multiplex/quo ad ſignificata,qđ oſtendit ſermo Ariſt.in p̄dicamẽtis.eorũ enĩ (inqt) quę ſm̄ nullã cõplexionẽ dicũtur,ſingulũ ſignificat, aut quãtitatẽ,aut ſubãm,aut q̃litatem etc.Et.5.primę ph̄iæ,tex.cõ.14.facta diuiſione inter ens ſcđm accidens,& ſm̄ ſe,ens ſcđm ſe ſic diuidit dicens,ſm̄ ſe uero dicũtur eſſe q̃cũꝗ ſignificant figuras p̄dicationis,quoties enim dicitur toties eẽ ſignificat. Amplius.4.met.tex.2.dicit ꝙ ens dicitᷣ multis modis,ſed ad unũ & ad unã aliq̃ naturã,& nõ æquoce.ubi Cõmẽ.bene ponderat illud in cõmẽ.Et ita aſſerũt oẽs Peripatetici antiq hoc nomẽ ens dicitᷣ multis modis,& non ęquoce/ſicut canis q dicitᷣ de latrabili & marino,neꝗ uniuoce,ut aĩal de homine & aſino,ſed eſt de noĩbus attributis uni,& ſunt media ĩter uniuoca & ęquoca,eſt enim ęquiuocũ analogũ non purũ ęquocum,qa tale nullius ſcię poteſt eſſe ſubm̄,& ĩmorari in hoc amplius eſt ſupfluũ,cum alibi ſcripſerim diffuſius.Amplius Ariſt.in.1.phyſi.exp̄ſſe teſtatur in tex.cõ.21.Exp̄ſſe dicit hoc nomẽ ens dici de plr̄ibus ſm̄ rõnem,q̃ tamẽ ſunt unũ ſm̄ ſuppoſitũ.unñ Cõmẽ.ibi in cõ.dicit/hoc nomẽ ens dicitᷣ de plr̄ibus ſm̄ diffinitionẽ & uno ſm̄ ſubtũ.

Ens & non ens dicuntur de decem p̄dicamentis.1.phyſi.com̃.25.

Entia eſſe unum in forma impoſſibile eſt opinari, ſicut poſſibile eſt opinari,ꝙ ſint unũ in materia. primo phyſi.cõmen.24.Vide in concordantiis.

Ens in potentia nõ eſt priuatio pura,neꝗ eſt actio pura.1.phy.cõmen.78.

Ens in potentia eſt aliquid cui accidit priuatio non in ſubſtãtia eius.primo phyſi.cõmẽ.29.Ex quo patet materiam in ſui prima notione præcedere potentiam & priuationem, ut dicit lucidiſſimus Themiſtius in aurea digreſſione primi phyſi.

Entia ſeparata eſſe non demõſtratur niſi in ſciẽtia naturali.primo phy.com̃.ultimo.cõtra Auicẽ.& 8.phyſi.cõ.3.&.2.phy.26.& in libro deſtru.in diſpu.4.

Ens cum diuiditᷣ ſcđm diuiſionẽ demonſtratiuã intrabit una natura in plures artes.2.phyſi.cõ.71. Pondera/qa dixit ſcđm diuiſionẽ demõſtratiuã,quia aliæ ſunt diuiſiões entis abſolute ↄſiderati,& aliæ ſunt diuiſiones entis,ut cadit ſub opere aĩæ,ut alias declaraui tibi in Theorematibus.Ex hac authoritate colligitᷣ,ꝙ de eadem re poſſunt plures ſciẽtię conſiderari ſcđm diuerſas rõnes formales.idem.2.phy.tex.cõ.18.de lineis mathematicis & naturalibus.

Entia naturalia ſunt in potẽtia & ĩ actu tribus modis,aut in duobus tẽporibus reſpectu eiuſdẽ,aut

in eodẽ

in eodẽ tpe reſpectu duorũ,aut in eodẽ tpe reſpectu eiuſdẽ,ſed duobus modis.3.phy.8.&.9.cõ.
Ens tribus modis,ſcilicet actu & potentia, & ſm cõpoſitionẽ ex actu & potentia.3. phy.cõ.58.uide cõmen.3.tertii phyſi.
Entia ſucceſſiua non habẽt eſſe cõpletum extra animam,ſed eſſe eorũ complet̃ ex opere animæ.4. phy.cõmen 88.&.104.&.109.
Entia cõpleta ſunt illa,in quorũ eſſe nihil facit anima.4.phy.cõ.88.&.131.
Entium q̃dam ſemp mouent̃ ut cœlũ/q̃dam ſemp quieſcunt/ut terra, quædã quãdoq; mouent̃,& quãdoq; quieſcunt,& ſunt q̃cunq; ſunt infra cœlũ,& ſupra terrã.8.phy.cõ.19.
Entia naturalia in motu & qete diuidũtur qnque aut ſeptẽ modis.8.phy.tex.cõ.21.
Entis in actu terminus eſt ut ſit tangibile,cũ ſit impoſſibile repire corpus non tangibile.Et eẽ tãgibile cõphenditur per ſenſum tactus.8.phy.cõ.23.uide in concordantiis.
Ens quodlibet in actu eſt in tẽpore,uidelicet demõſtrato.8.phy.tex.cõ.62.
Entia,quorũ nobilitas eſt in actiõe,ſunt diminuta reſpectu entiũ,quorũ nobilitas eſt in ipſis,qa illa quorũ nobilitas eſt in actione,non acqrunt nobilitatẽ per ſe,ſed oportet q̧ habeãt aliquod exẽplũ quod dedit eis illud ꝑpter quod eſt actio,& etiam quia ſunt ꝑpter illud quod facit ipm̃,& illud propter quod facit illud quod eſt factum.2.cœli cõmen.63.uidet̃ Auer. ponere exẽplaria & ideas quas Ariſto.impugnat ubiq;.uide in cõcordantiis.
Entia q̃cũq; nõ itendũt p ſuas opationes niſi ut aſſiſtẽt̃ perfectẽ nobili,qđ eſt Deus,ſm q̧ poſſunt. 2.cœli.cõ.64.idem 2 de aĩa.tex.cõ.34.& primo.phy.tex.cõ.81.&.12.meta.cõ.44.
Ens cui accidit reſpectus ſcđm quod eſt reſpectiuũ,habet diſpoſitiones ꝯtrarias, & infinitas.3.cœli cõmen.9 cõparatio enim eſt accidens ſeparabile à re.
Ens in potentia non inuenit̃/niſi in ente in actu.3.cœli.com̃.29.
Ens eſt cõprehenſum: & non cõprehẽſum naturaliter eſt nõ ens.primo de generatione & corrup. cõmen.19.idem.2.phyſi.cõ.47.& habet̃ ex.3.de aĩa.tex.cõ.4.
Ens rõnabilius eſt, ut ſit cã generationis non entis q̃ non ens entis.2.de gene. & corru.tex.cõ.55.
Ens aliquod ſimpliciter nobile in iſtis rebus inferioribus eẽ impoſſibile eſt propter remotionem à prima cauſa.2.de generatione & corruptione.tex.com̃.59.
Ens & unũ licet dicãtur pluribus modis,tamẽ prima pfectio in oĩbus illis.ſ.forma magis digna eſt, ut habeat hoc nomẽ unũ & ens q̃ illud qđ eſt cõgregatũ ex materia & forma,cõgregatũ enim nõ dicitur unũ niſi ꝑpter unitatẽ exiſtentẽ in forma.2.de aĩa.cõ.7.& eſt ex mente Phi.in tex.cõtra ponentes compoſitũ eſſe magis ens & uerius ens ipſa forma.idẽ ſcribit Cõmẽ.7.&.8.primę philoſophiæ utrobiq; in tex.cõ.7.&.2.phy.cõ.4. licet cõpoſitum ſm formoſitatẽ dicat̃ magis ens,ſed ſm rei ueritatem forma eſt magis ens,ut notaui tibi in concordantiis,& hoc tene.
Ens potentia & actus ſunt genera multiplr̃ dicta.2.de aĩa.com̃.30.idem 4.meta.tex.cõ.2.&.1.phyſi. tex.cõmẽ.13.&.5.meta.tex.cõ.14 7.metaphy.15.&.12.meta.21.&.22.
Entia nihil aliud ſunt niſi ſcientia Dei,& cauſę entium nihil aliud ſunt/niſi ſcientia eius.3.de anima. cõmen.36.authoritate Themiſtii.
Entia omnia/aut ſunt ſenſibilia/aut intelligibilia.3.de anima.tex.cõ,37.
Entium ſenſibilium diſpoſitio apud ſenſum eſt, ſicut diſpoſitio intelligibiliũ apud intellectum.3. de anima.cõmen.37.& tex.com̃,3.
Entia,in qbus dominat̃ mixtio ignis & aquæ ſup mixtionẽ terræ,& aeris ſunt lõgioris uitæ,& exiſtentiæ,in aqua enim & igne ſunt q̃litates actiuę fortiores q̃ in aere & terra,Et in aere & terra ſunt paſſiuæ fortiores.Cõmẽ.in cõ.libri de cauſa lõgitu.& breuitatis uitæ.Inde patet de mente Auer. non eſſe in ſummo ambas q̃litates in uno quoq; elẽto,& ſine dubio eſt opinio Ariſt.in.2.de generatione & corruptione.tex.cõ.23.& Cõmen.4.cœli.cõ.39.dicit.q̧ oẽs conueniũt in hoc q̧ humiditas in aere eſt maior q̃ caliditas.Et iſta fuit opinio eius in com̃. ſup primo cãticę canticorũ.cõ.15.& eſt opinio Alex.in primo metheororũ & libro naturaliũ q̃ſtionũ.quã ſeqtur etiã Ioãnes grãma.in 2.de generatione & corrup.& Simplicius in.4.cœli.Quicqd ſenſerit Galenus & alii de hoc.
Enti in potentia & enti in actu nõ eſt aliq̃ una intentio cõis uniuoce.1.meta.cõ.46.
Entia omnia nõ acquirũt eſſe & ueritatẽ niſi à prima cauſa: eſt igit̃ ens p ſe & uerũ per ſe,& omnia alia ſunt entia & uera per participationẽ eius.2.meta..tex.cõ.4.
Ens ſimpliciter eſt ſubiectũ utriuſq; ſcientiæ,qa cõicat ſcientiæ diſputatiue in uniuerſalitate cõſiderationis.3.meta.cõ.primo.idẽ in cõ.2.&.4.meta.tex.com̃.5.
Ens quodlibet cõparatũ ad aliud,aut eſt idem,aut diuerſum, aut ſimile,aut diſſimile,aut cõtrariũ,

aut non cõtrariũ. Talia enim ſunt de conſequẽtibus eſſentialibus entis inquantũ ens. Cõmenta.3. metaphyſi.cõm.2.idem. 4.meta.tex.cõ.5.& tex.cõ.6. Ex quo patet ens inquantũ ens habere paſſiones eſſentialiter conſequentes ipſum.

Ens & unũ, quę dicũtur de generibus altiſſimis, nõ ſunt genera eorũ, nõ enim notificãt de eis unã naturã, cũ naturæ eorũ ſunt diuerſæ, genera enim altiſſima ita ſe habẽt, ꝙ neutrũ collocat̃ ſub altero, & unũquodq; habet differentiã unam ꝓpriam abſq; eo ꝙ cõueniũt in unã naturã.3.meta.cõ.10.idem.10.meta.cõ.8.&.12.meta.cõm.19.&.20.&.1.phyſi.cõmen.13.&.4.meta.tex.cõmen.2. Et in prædicamentis.idem Porphyrius, in cap̃.de ſpecie.

Ens & unũ ſcd̃m aliquos ſignificant ſubſtãtias, ſcd̃m aliquos accidentia.3.meta.cõmen.16. Vide etiã ꝙ Auic.fuit de illis qui dixerũt, ꝙ ſignificant diſpoſitiones accidẽtales additas eſſentiæ, qa non diſtinxit inter ens, qđ ſignificat uerũ, & inter ens, quod ſignificat eſſentias decem p̃dicamentorum. 4.meta.cõ.3.&.10.metaphy.cõmen.8.

Ens & unũ ẽm Platonẽ & Pythagoricos ſignificãt naturas ſimplices, & nõ naturas cõpoſitas, ſicut nomina denoĩatiua. Et ĩ hoc cõueniũt naturales, & Empedocles cũ eis, ſed differũt, qa Pythagorici dixerũt, ꝙ ens ꝙ eſt ſubſtantia entium, eſt ipſe numerus. Plato aũt.d. ꝙ ſunt ipſę formæ numerales, ſed naturales dixerũt ſermonem manifeſtiorem in hoc, quia dixerũt ꝙ ens & unũ ſignificãt elñtũ rerũ ſenſibiliũ, quidã enim dixerũt illud eſſe ignẽ, qdã aerẽ, qdã aquam etc.3.meta.cõ.16.

Ens & unum ſunt magis uniuerſalia aliis.3.meta, tex.cõmen.16.

Ens multis modis dicit̃, ſed ad unũ & ad unã aliquã naturã, et nõ ęquoce.4.meta.tex.cõ.2.

Ens non eſt ęquiuocũ, ſi eni eſſet ęquiuocũ, nõ conſideraret de eo una ars.4.meta.cõ.2.

Quod det medium in uniuocum purũ, & purum æquiuocum.

Ens non dicit̃ ęquiuoce, ſicut canis qui dicit̃ de latrabili & marino, neq; uniuoce, ſicut aĩal dicit̃ de hoĩe & aſino, ſed eſt de noĩbus q̃ dicunt̃ de rebus attributis eidẽ, & ſunt media ĩter uniuoca & ęquiuoca. ibidẽ cõ.2. Ex quo patet ꝙ inter uniuoca ꝓprie & pure ęquiuoca dicat̃ medium.

Ens dicitur de affirmatione & negatione, & uniuerſaliter dicitur de primis intelligibilibus & ſecũdis, & ſunt res logicę.4.meta.cõmen.2. Et habetur etiam in textu.

Ens & unũ ſe cõſequunt̃, ſicut principiũ & cã, ſed nõ ut una rõne oſtẽſa.4.meta.tex.cõ.3.

Entis tot ſunt ſpecies quotcũq; ſunt unius.4.metaphy.tex.cõ.3.

Ens & unũ aut ſignificãt eãdẽ naturã oĩbus modis.ſ.ſubiecto & diffõne, aut utrũq; ↄuertit̃ ſup alterũ & cõſequit̃ ip̃m, qa ſignificat eãdẽ naturã ſubiecto & duas diffinitione.4.meta.cõ.3.

Ens & unum ſignificant eãdem naturam in formã, licet diuerſificent̃ ẽm modum.ibidem.

Entis inquãtũ ens, & unius inquãtũ unũ, eędẽ ſunt paſſiões ẽm ſe.4.metaphy.tex.cõ.5.

Contra negãtes ens non habere paſſiones.

Entis, inquantum ens, ſunt quædam ꝓpria, de qbus Philoſophi eſt perſcrutari ueritatem, ſicut numeri inquantum numerus, ſunt proprię paſſiones, ut imparitas & paritas cõmenſuratio æqualitas excedentia & defectus.4.metaphy.tex.cõmen.5. contra illos qui aſſerunt entis inquãtum ens eſt, non eſſe ueras paſſiones demonſtrabiles de ipſo.

Ens & non ens ſunt duæ differentię uniuerſaliores rerum opinabilium, ſicut unum & multũ ſunt rerum entium.4.metaphyſi.cõmen.6.

Ens & unum, licet dicantur multis modis, attribuuntur uni primo, ſicut alia cõtraria attribuunt̃ uni primo in eis, ſic unũ & multa alicui primo attribuunt̃.4.meta.tex.cõ.6.

Ens in potentia eſt indefinitum.4.metaphy.tex.cõ.15.

Ens nõ ſequit̃ exiſtimationẽ, niſi entia habeãt eẽ in aĩa, ſed exiſtimatio ſequit̃ ens.4.meta.cõ.15.

Ens qđ nõ eſt in actu, nõ eſt ens.4.meta.tex.cõ.15. uide.9.meta.tex.cõ.7.&.12.meta.cõ.11.

Ens dicitur dupliciter, actu & poteſtate.4.meta.tex.cõmen.20.

Entia ſempiterna nõ acquirunt eſſe neceſſarium ab aliquo alio, neq; in eis eſt aliquid extra naturã. 5.metaphyſi.cõmen.5. uide in concordantiis.

Ens aliud ſcd̃m ſe, aliud ſecũdum accidens.5.metaphy.tex.cõ.13.

Ens ẽm ſe diuidit̃ in decem p̃dicamẽta.5.meta.tex.cõ.14.&.6.meta.tex.cõ.4.

Ens ſignificat uerum & non ens falſum.5.meta.tex.cõ.14.

Ens, qđ ſignificat eſſentiam rei, eſt aliud ab ente, quod ſignificat ueritatem. Cõmen.5.metaphy.cõ.14. idem in libro deſtruc. in diſputa.8. in ſolutione primi dubii.

Ens primo diuidit̃ in ens per accidẽs, & in ens per ſe.6.meta.cõ.1. Vide in cõcordãtiis, ubi declaraui ꝙ ſunt plures diuiſiones entis primæ, & illud eſt bene dictũ, qa quælibet eſt prima in ſuo ordine. Dixi tamẽ ibi illas diuiſiones eſſe diuiſiones entis, qđ eſt ſubiectũ in metaphyſica, ſed aduerte limitando & melius digerẽdo dicta noſtra, quæ alias iuxta modũ loquẽdi cõmunem diximus.

ꝙ entis qđ eſt ſubtū in ſcia diuina/ꝙ eſt ens extra aīam,& ens per ſe,nā Ariſt.in.6.primæ phiæ ex cluſit ens in aīa à conſideratione metaphyſici,qa eſt ens diminutū,& excluſit ens per accidés,quia non eſt terminatū/nec eſt ſcibile.Et ideo entis extra aīam,& per ſe,nō ſunt niſi tres dimenſiones, ſm quas tota ſcia diuidit diuina.prima eſt diuiſio in ſubam & accidés,& de iſta diuiſione tractat in.7.&.8.meta.Et ideo illi duo libri appellant tractatus de ſuba,quia denoiatio fit à principaliori differētia Vnde Cōmē.2.phyſi.cō.4.dicit.ꝙ ſuba & accidés ſunt differentiæ entis/ſm ꝙ eſt ens,& iſtam diuiſioné appellant moderni formalizantes diuiſioné in partes ſubtiuas.Scda diuiſio eſt p potentiā & actū,& de tali diuiſione egit Phs in.9.primæ phiæ/qui appellat tractatus de potentia & actu.Et iſta ſunt oppoſita relatiue,ut patet.9.meta.tex.cō.13.Et ſic intelligit dictū Cōmen.1.de aīa.cō.6.ubi dicit.ꝙ potētia & actus ſunt differētiæ ualde oppoſitę,& ꝯtingūt oībus pdicamētis, qa.12.meta.tex.cō.22.& infra in omni pdicamēto eſt ꝓpria potētia & ꝓprius actus,& inter oppo ſitiões relatiuas,iſta eſt prima & ſūma.Tertia diuiſio entis eſt per unū & multa,& talé diuiſionem Moderni appellāt diuiſioné per paſſiones entis,& hoc eſt ſm Aui.ſniam,qué ipſi ſequuntur in metaphyſica.Nos aūt iuxta Ariſt.& Cōm.ſniam iſtā diuiſioné appellamus eē per priuatiue oppo ſita.Et de iſta Ariſt.locutus eſt in.10.meta.Et aduerte ꝙ aliæ diuiſiões ab iſtis,ſicut eſt diuiſio en tis in ens p accidens,& in ens per ſe,& ſicut eſt diuiſio entis in ens in aīa,& in ens extra aīam ſunt diuiſiões logicales,& aliæ q̄ ſunt cōſiles illis.Et ſcias frater mi,ꝙ alia eſt diuiſio entis in ſubam & accidés,& alia eſt diuiſio entis in ens p ſe & in ens per accidés,cuius argumēto eſt ꝙ Ariſt.5.meta. tex.cō.14.ens ſm ſe diuidit in.10.pdicamēta.quorū nouem ſunt accidētia.Et ideo diuiſio entis in ſubam & accidés eſt de diuiſionibus entis,qđ eſt ſubiectū in meta.qđ ſm ſuā abſolutā cōſideratio nem nō euadit qd ſit/aut ſuba/aut accidés,ſed diuiſio entis in ens p ſe,& in ens p accidés eſt diui/ ſio penes modū pdicandi per ſe uel p accidēs.Et p cōſequens eſt ſm attributa rōnis.& ſic diuiſio entis in ens in aīa,& in ens extra aīam eſt diuiſio uocis pure æquoce in ſua æquocata. Dicit enim Cōmē.in.7.meta.cō.15.ens non dicit de ſuba & accidente pure æquoce,ſicut dicunt noīa de affir matione & negatione,& uniuerſalr de oppoſitis.i.cōtradictoriis.Et ideo patet quātū errant,q te/ nent ens in ſua maxima cōitate,ut dicit de affirmationibus & negatiōibus,& de entibus in aīa & extra aīam,eſſe ſubtū adeq̄tū in ſcia diuina.Et patet quātū à ueritate deuiauerit ille magiſter ab/ ſtractionū Frāciſcus de Mayrone/qui ét abſtrahit,ubi nulla penitus pōt eſſe abſtractio,uolens en/ ti in anima & enti extra animam eſſe conceptum cōmunem uniuocum. Cōtra Franci. de Mayro.

Entium conſideratio eſt duobus modis.ſ.modus cōmunis & ꝓprius.6.meta.tex.cō.1.

Ens prima diuiſione diuidit in ens p ſe,& in ens per accidés.6.meta.cō.4.idem.5.meta.tex.cō.13.

Ens per ſe diuiditur in decem prædicamenta.ibidem.

Ens prima diuiſiōe diuidit p potētiā & actū.6.meta.tex.cō.4.idé.9.primę philoſophiæ.tex.cō.1.

Ens per accidés à nulla ſcia conſiderat/neq; ſpeculatiua/neq; operatiua.6.meta.tex.cō.4.

Entia p accidés nullā hñt ſpém,neq; generationé,neq; corruptioné.6.meta.tex.cō.4.ubi Cōmé.de ducit nullam ſpém per accidés inueniri.Vide ꝓ hoc.8.phy.cō.46.&.7.meta.cō.22.

Ens per accidés & ens uerū excludunt à cōſideratione ſcię diuinę,qa ens per accidés nō habet cām terminatā,& ens uerū non habet cām niſi aīam.Et ideo utrūq; numerat in genere entis diminu/ ti.6.primæ philoſophiæ.tex.cō.8.Ex quo elicit error illorū,qui ponunt ens cōiſſime ſumptū ad ens reale,& ad ens rōnis eſſe uniuocū,& in tali cōitate ponūt illud eē ſubiectū adeq̄tū in ſcia diui na.Primū enim ſtare non pōt,qa ens dictum de affirmationibus & negationibus eſt pure æqui/ uocum,ut dicit Cōmentator.7.meta.cō.15.Scdm eſt contra Philoſophum hic. Cōtra Franci. de Mayro.

Ens nō ſignificat pdicamēta/nec mō uniuoco,nec æquiuoco.7.meta.cō.15.&.4.meta.tex.cōmen.2. & primo phyſi.13.&.2.de anima.30.&.12.meta.21.&.22.&.5.meta.14.

Ens dicitur de decem prædicamentis ſm ꝙ ens deriuatur ab eſſe,ſed eſſe non ſcdm unam intētio/ nem eſt in unoquoq; eorum.7.metaphyſi.cōmen.15.

Ens ſi non eſt idem cū ſua quidditate,tūc nihil eſt idē cū ſua qdditate.17.meta.tex.cō.20.

Entia inueniuntur duobus modis.uidelicet forma ſine materia,& forma in materia.7.met.cō.34.

Ens & unum non contingit ſubſtantiis rerum eſſe,ſicut neq; elemento/aut principio eſſe.7.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.57.

Entia ſenſibilia ſunt entia/licet nō intelligant,ſicut ſunt entia/licet non ſentiant.7.meta.tex.cōmē. 58.Ex quo patet eſſe cognitum accidere quidditatibus rerum etc.

Entia compoſita ex materia & forma ſunt entia & unum per ſuas formas,ſed entia carentia mate/ ria ſenſibili & intellectuali non habent alias cauſas à ſeipſis in hoc ꝙ ſunt entia & unum.8.meta.

cõmen.16.& habetur ex textu.ibidem.

Ens qđ fuit in potentia illud idẽ eſt in actu,& non ſunt duo diuerſa.8.meta.tex.cõ.15.&.16.idẽ.12.meta.cõmen.18.agens extrahens aliquid de potentia ad actũ nõ congregat inter diuerſa,largit.n.non multitudinem ſed perfectionem:ut dicit Cõmen.in cõmen.15.in.8.meta.

Ens diuiditur eſſentialiter in potentiam & actum.9.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.1.

Entia cum nõ habuerint actiones ꝓprias nõ habebunt eſſentias proprias,actiones enim nõ diuerſantur/niſi per diuerſas eſſentias.9.meta.cõmen.7.uide etiam primo cœli.cõmen.8.

Entia quæ nõ ſunt extra aĩam/nõ dicunt eẽ ſimpliciter,ſed dicunt eſſe in aĩa cogitatiua/aut appetitiua,ſed nõ dicunt entia,ſicut res mobiles.9.meta.tex.cõ.7.uide ẽt.5.meta.cõ.15.&.10.meta. cõ.2.

Ens in potentia eſt ſimile rei.10.metaphy.cõmen.2.uide.9.metaphy.cõmen.& tex.7.

Ens & unum uniuerſaliter ꝑdicantur maxime de omnibus.9.metaphy.tex.cõmen.6.

Ens & unũ ſunt uniuerſalia,q̃ nõ habẽt eẽ niſi in anima tm̃.10.meta.tex.cõ.6.idem.7.meta.57.

Ens dicit de pluribus q̃ unũ,ut cũ dicit de ſignificato rei.10.meta.cõ.6.Vide in concordantiis.

Ens & unum dicuntur ęqualiter.tex.cõmen.7.in.10.meta.& tex.cõmen.8.

Entia ſi colores eſſent/eſſent utiq; numerus quidam entia.10.meta.tex.cõmen.7.

Ens & unũ ſunt ſynonyma,& æqualiter ꝑdicamẽta diuidunt ẽm ea.10.meta.tex.cõ.8.

Ens & unum ẽm Aui.ſignificãt intẽtionẽ additã eſſentiæ rei,nõ enĩ opinat ꝙ res eſt ens per ſe,ſed per diſpõnem additam,ei ut dicimus aliqd eſſe albũ.10.meta.cõ.8.Et ibi uide impugnationem,& in.4.primæ philoſophiæ.in cõ.3.idẽ in lib.deſtru.diſpu.7.in ſolu.primi dubii.

Ens & unum ſcđm Auic.ſignificant accidens in rebus.ibidem.

Ens quod ſignificat uerũ,differt ab ente quod ſignificat genus,nam ens qđ ſignificat uerũ,eſt accidens:quod autem ſignificat genus,ſignificat unumquodq;.10.ꝑdicamẽtorũ multiplr̃.10.meta.cõtra Auicẽ.qui ignorauit hm̃õi differentiã,ut patet ibi.cõmẽ.8.& in.5.meta.in cõmen.14.

Ens & unũ ſignificãt.10.ꝑdicamẽta prima ſignificatiõe & ſine medio,& nõ mediãte aliquo cõmuni,ſicut genus ſignificat ſuas ſpẽs.10.meta.cõ.8.Vbi põdera differẽtiam inter genus uniuocũ,& inter genus analogũ.Nam analogũ nõ ſignificat aliquã naturam cõem analogatis,ſicut genus reſpectu ſpẽrum,iſtam differẽtiã uide etiam apud luculentiſſimũ Themi.in.2.de aĩa.in cap.12. Et eſt in expoſitiõe tex.30.Vide etiã Auer.de hoc in libro deſtru.in diſpu.7.in ſolu.5.dubii.

Ens & unum ſignificant eãdem eſſentiã,ſed differũt ẽm modum.10.metaphyſi.tex.cõmen.8.ubi ꝑ rationes tres.hoc ibi oſtenditur,ut exponit Cõmentator.

Ens & unum non ſignificant idem omnibus modis,ſed ſignificant idem ſcđm ſubiectum,& diuerſa ſecundum modum.10.metaphy.cõmen.8.

Ens & unum non ſunt genera uera.10. meta.cõ.12.ubi per uera genera intelligas genera uniuoca,talia enim ſunt genera multipliciter dicta.

Ens inquãtum ens habet accidẽtia ꝓpria, quæ prima philoſophia ſpeculatur.11.metaphy.cap.3.& idem habetur in.4.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.5.

Ens eſt aliud ſcđm ſe, hoc autem ſecundũ accidens, ſic & cauſa.11.primæ philoſophiæ. cap.7.idem in.2.phyſi.tex.cõmen.50.

Ens per accidẽs non põt eſſe prius ente ẽm ſe.2.phy.tex.cõ.66.& in.11.meta.cõm̃.7.

Entium hoc quidem eſt actu ſolum, hoc autem potentia & actu.11. primæ philoſophiæ.cap.8.in principio.& in.3.phyſi.tex.cõmen.3.

Ens ſiue ſignificet & demõſtret unũ genus & unã naturam,ſiue demõſtret genera diuerſa,& naturas diuerſas,quomõcũq; ſit,ſemper ſubſtãtia eſt prior cęteris.12.meta.cõ.2.

Ens diuiditur in potentiã & actũ in omnibus prædicamentis. Cõmẽta.12.meta.cõmen.9.& primo de anima.cõmen.6.&.12.metaphy.cõm̃.26.

Ens in potentia dicit non ens.ſ.in actu.12.meta.tex.cõ.11.&.5.phy.tex.cõm̃.8.

Ens & unũ ſunt ex rebus uniuerſalibus,q̃ non habẽt eſſe extra animã.12.meta cõ.21.

Ens & unũ non ſunt aliq̃ natura cõis, alia à decẽ prædicamẽtis.12.meta.cõ.21.& cõ.19.&.20.&.10.meta.cõm̃.8.idem.3.meta.cõmẽ.10.&.1.phy.13.&.4.metaphy.cõ.2.

Entium quædam ſunt ſeparabilia,& q̃dam non.12.metaphy.tex.cõmẽ.25.ubi per ſeparabilia intelligit ſubſtantias,per inſeparabilia uero accidentia.

Entia ſunt duobus modis mõ permanẽte in numero,& mõ permanente ẽm ſpẽm.9.met.cõ.32.

Entia nolũt male diſponi,multitudo principũ bona non eſt,unus ergo ſit princeps.12.primę phiæ.tex.cõ.ultimi.Et aduerte ꝙ fuit ſententia doctiſſimi Homeri in.2.Iliados.

Entium omnium principia contraria nõ ſunt,quia corporum cœleſtiũ pricipia non ſunt cõtraria. 12.metaphy.tex.cõmen.53.contra antiquos.

Entiũ ſpẽs duę ſunt,q̃rum altera eſt de natura motus,& non põt ſepari à tẽpore,alia eſt ab ęterno, et non eſt de natura motus, & neq̃ aliquo mõ à tẽpore denominari. Ex libro deſtr.diſp.prima. in ſolo.14.&.15.dubii.Iſta etiã eſt Platonis ſentẽtia in Timæo,ubi inquit. Atqui erat,& erit, quæ nati temporis ſpecies ſunt nõ recte æternę ſubſtantię aſſignamus.

Entia aliqua ſunt,quorũ ſubſtantiales diffinitiones cõſiſtunt in motu,ut uentus,& alię res cõſimiles,& cœli,& aliæ inferiores res ſunt de hoc genere,ſcilicet ſunt de entibus, quorum eſſe conſiſtit in motu.Ex diſpu.3.in ſolu.9.dubii.

Entis unitas nihil ſignificat,niſi diuiſionis priuationẽ, ſicut neceſſariũ eſt denominatio priuatiua.ſ. ꝙ ſuum eſſe nõ eſt ab alio.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſol.14.dubii.

Ens nõ ſignificat aliq̃d additũ extra ſup rei ſubſtãtiam,ut albedo.diſpu.3.in ſolu.14.cõtra Auic.idẽ 4.meta.cõ.3.&.10.meta.cõ.8. Vide diffuſe in diſpu.5.in ſol.3.dub.

Entis diuiſio ꝑ neceſſariũ & poſſibile nõ eſt diuiſio,ſicut diuiſio animalis ꝑ rõnale & irratiõale,aut per ambulans uolatile & natãs.Ex diſpu.3.in ſol.14.dubii.Vbi aduerte ꝙ loq̃tur de diuiſione neceſſarii & poſſibilis,facta ex intẽtione Auic.& Algazelis,quã diuiſionẽ dicit eſſe ignotã & imaginariam,q̃a non datur in rerũ natura,ſed ſecus eſt de uero poſſibili, q̃a illud eſt aliq̃d in rebus ex ꝑte materiæ,& aliq̃d ex parte agẽtis.Dicit enĩ Cõmẽ.ꝙ ſi nõ eſſet potẽtia,nõ eſſet agẽs.12.meta.cõ.18. Et in prima diſp.in ſol.ulti.dubii.d.ꝙ poſſibilitas agentis eſt ſine dubio aliq̃d reale extra aĩam.

Entis diuiſio,aut eſt in ſubſtãtiales differẽtias,aut ad differentias relatiuas,aut ad accidentia addita ſupra entis ſubſtantiam.diſputa.3.in ſolu.14.dubii.

Entis diuiſio in ſubſtãtiales differẽtias infert neceſſario multiplicationẽ actionũ in eodem ente,ſed entis diuiſiones ꝑ relatiuas differẽtias,aut ꝑ accidentia addita ſup ſubſtantiã rei nullã inferũt pluralitatem.ibidẽ.ubi aduerte ꝙ hoc dupl̃r intelligi põt,uel de diuiſione entis tranſcẽdenter & uniuerſaliter ſumpti,& tunc diuiſio entis ꝑ ſubſtãtiales differẽtias eſt per ſubam & accidẽs,& talis diuiſio infert neceſſario multitudinẽ actionũ.i. actiuũ,q̃a ſubſtãtia & accidẽs ſunt primo diuerſa,& ſunt de differentiis entis.2.phy.cõ.4. Alia eſt diuiſio entis ꝑ relatiuas differentias,ſicut eſt potẽtia & actus,& talis non largit̃ multitudinẽ,ſed pfectionẽ.9.meta.tex.cõ.15.&.12.meta.cõ.18.Tertia diuiſio entis eſt ꝑ differentias accidentales, q̃ dicũt diſpoſitiones additas eſſentiæ, & iſta nõ uariant eſſentiam,nec inferunt multitudinẽ.Vnde nõ eſt expoſitũ hoc,ut ſomniauit ille expoſitor de diuiſione per unũ & multa,q̃a ſi intelligat de uno q̃d eſt ſynonymum enti,nõ dicit diſpoſitionẽ additam ſupra rei ſubam cõtra Auic.põt etiam exponi de diuiſione entis limitati,q̃a ens q̃d eſt aĩal, uerbi gratia,põt diuidi ꝑ differẽtias ſubales.ut per rõnale & irrationale,uel per relatiuas,uel ꝑ accidentia,& patet ꝙ prima neceſſario infert pluralitatẽ actionũ,ſed nõ duæ reliquę.Nã de diuiſiõe per relationes ꝙ nõ inferãt multitudinẽ in eſſentia rei,patet ex his,q̃ dicit Cõmẽ.hic ꝙ priuatiões, & relationes nõ ſunt denoĩationes ſignificantes aliquã diſpoſitionẽ additã ſupra rei ſubſtãtiam in actu,unde q̃dam putauerũt,ꝙ ꝑdicamentũ relationis nõ eſt ꝯnumeratũ cũ entibus extra aĩam,ut etiam.d.12.meta.cõ.19.Amplius ens ſm ꝙ eſt reſpectiuũ habet diſpoſitiones ꝯtrarias & infinitas, ſed ſecũdum ꝙ eſt eſſentia,non eſt niſi unum tantũ.De diuiſione etiam facta per accidentia, quæ dicunt diſpoſitiones additas ſuper rei ſubſtantiã,ꝙ nõ inferant multitudinem,patet,quia infinita alicui poſſunt accidere.Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finẽ ſuũ cum motu.ſ.primũ principiũ,prout erga illud mouet̃ deſiderando finem,ſed homo uolũtarie,& alia entia naturaliter.Ex diſpu.3.in ſolu.18.dubii.in fine.

Entia ꝑcedunt gradatim à primo principio ſm localẽ ordinẽ ſm Peripateticos,& q̃ fuerit cã,quæ mouit eos ad opinãdũ hoc,uide in diſpu.3.in ſol.18.in fine.Et etiã uide.12.meta.cõ.44.

Ens duas habet entitates,una eſt nobilis,& alia uilis.Et nobilis eſt cã uilis.Ex diſp.12.in ſol.2.dub.

Entium nobiliũ ſunt duo genera,unũ ſempiternũ motus ingenitũ,atq̃ imortale: ſcd̃m indiuiduũ, ut ſunt cœleſtia corpora.Aliud uero eſt genus rerũ,quæ quãdoq̃ mouent̃,& quandoq̃ q̃eſcunt, ex.1.de generatione aĩalium.Cõmen.cap.1.& habetur ibidem ab Ariſto.in tex.

Ens & unũ ſignificant decẽ pdicamẽta prima ſignificatione,& ſine medio.10.primę phiæ.com̃.8. Annotatio in 12. com̃.met. lib.10.
Vbi ſcias multiplicẽ eſſe differẽtiã,ut alias notaui in.12.primę phiæ.in cõ.2. inter genus uniuocũ, & analogum,quia genus uniuocũ ſignificat ſuas ſpecies mediante aliquo cõi,quia dicit,aut unã naturam,aut unũ conceptũ realem obiectiuũ indr̃ntẽ ad oẽs ſuas ſpẽs,& illæ in ſuis ſpẽbus,licet diuerſetur ꝑ differẽtias diuiſiuas ꝑ quas contrahit̃ ad ſpẽs,ut tamẽ in ſe ſpectat̃, & quo ad ſuã ra-

tionem nõ permutať,nec quo ad ſuas differẽtias cõſtitutas,qa talis diuiſio ex una pte non cõpetit, uidelicet ex his q̃ rõnem eius cõplét,ſed ſolũ ex his q̃ ſunt ſibi adueniẽtia, ſicut ſunt diuiſiuæ differentiæ,q̃ ſunt extra conceptũ diuiſi.Et ideo aĩal quod eſt in homine & aſino: licet re diuerſitatẽ habeat qa hoc eſt rõnale/illud irrationale differẽtiæ in actũ, non tamẽ inquantũ eſt ſubſtãtia aĩata ſenſitiua pmutatur,qa ſic non diuidiť,ſed remanet indiuiſum,ſed genus analogum,ut eſt in ſuis analogatis/non ſolũ diuerſitas eſt ex pte analogatorũ, ĩmo ſua cõitas in ipſis inuenta diuerſificať ſcđm intenſius & principalius,& debilius & remiſſius,ſicut ens qđ eſt cõe ſubſtantię,& accidenti/ non ſolũ differt ex naturis in qbus ſaluatur,ĩmo rõ eius,cõis etiam in ipſis differẽtiã ſuſcipit,ita ꝙ entitas in ſuƀa principalior & prior eſt, & in accidẽtali poſterior, ita ꝙ nõ remanet in aliq̃ ratione cõmuni & indifferẽti,ita etiam bonũ quod diciť de per ſe bono,& p ſe appetibili,& de bono ſcđm quid appetibili,non ſolũ differentiã eſt inuenire ex iſtis analogatis,ĩmo ratio cõis ipſius bonitatis uariať in iſtis,& hoc nõ eſt pp aliã rõnem,qa uniuocis generibus eſt aſſignare tertiũ cõe diſtinctũ ab uniuocatis,ſiue illud ſit natura,ſiue realis cõceptus, ſed ĩ analogis hoc nõ eſt,qa talia nõ habẽt aliam rõnem,per quã conſtituanť ab illa ſm quã diuidũť.Et hoc eſt qđ egregie notauit Cõmẽ.in pręſenti,& ante ipm Ariſto.& Themiſtius bene collegit hoc in.2.de aĩa.ex tex.3.Et ſeqtur etiã eos Simplicius in.2.de aĩa.in principio.ubi Ariſto.diuidit ens in ſuƀam,& alia p̃dicamenta. Alias autẽ differentias reqre ubi ſupra.Et ideo mirũ eſt de formalizãtibus,q ponũt conceptus trãſcendentes eſſe ſimpliciter ſimplices,& cum hoc ponunt uniuocationem in ipſis.

Ens diciť multis modis/no mõ de.10.p̃dicamentis.& ẽ de noĩbus q̃ dicunť ſm ordinẽ & ꝓportionẽ nõ de noĩbus,q̃ dicũtur ſm merã æquocationem,neq; uniuocationem,ex paraphraſi meta.tractа.primo.cap.1.idem.4. metaphy.cõ.& tex.2.idem ibidem.in tractatu.2.in principio.

Ens ſecundo modo diciť de uero,qđ.ſ.ita ſe habet in intellectu,ſicut extra intellectum,ſicut ſi dicimus,ſi natura eſt,ſi uacuum non eſt.ibidem.Ex hoc poteris ſcire cõtra Bononiẽſes,ꝙ q̃ſtio ſi eſt in.2.poſteriorum analyticorum,eſt quęſtio de ente uero/ut alias notaui tibi.

Ens ut dicitur de.10.prædicamentis.aggregantur in eo duo modi,qa.ſ.dicitur de eis inquantũ habent eſſe extra aĩam.Et.2.inquãtũ ſignificãt quidditates illarum eſſentiarum. ibidem.

Ens eſt de noĩbus trãſumptiuis,qa illud qđ ſignificat in pħia eſt aliud ab eo,qđ à uulgo ſignificať per ipſum,nam Pħs indicat aliquid ineſſe alicui rei cum dicit, ĩuenitur prædicatum,tãdem apud eos ſignificat aliquid ineſſe in ſubiecto.ibidem.

Ens ſi ſignificaret accidens in re ut pluries repetit Auic.aut eſſet de accidentibus/quæ ſunt primæ intentiones,aut ſecundæ.Et uide pulchram rationem contra Auic.in hoc loco/quam non adduxit in.4.metaphy.cõmen.3.& eſt in paraphraſi .ubi ſupra.tracta.1.cap.1.

Ens qđ ſignificat uerũ eſt accidens,& eſt de ſecũdis intelligibilibus.ibidem exp̃ſſe colligiť ab Auer. Ex quo ſeqtur ꝙ quæſtio ſi eſt in ſecũdo poſteriorũ,quærit de eſſe uero,quod eſt accidens nõ reale,ſed intentionale,& eſt ens diminutum.Et ideo abiicitur in.6.primę philoſophię ab Ariſt.quod nota contra Modernos.

Ens eſt ſubiectũ eſſentiale ſcię diuinę,&.10.p̃dicamenta ſunt ſpecies eius,& dicitur de eis,neq; æquoce,neq; uniuoce,ſed ſm prius & poſterius,ex trac.2.in paraphraſi metaphy.in principio.

Entia ſunt duplicia,unum uidelicet qđ aptum eſt inſeruire alteri,quod eſt finis eius,aliud uero eſt quod perficit aliud/non,quia ſit gratia eius,ſed quia eſt princeps,ideo perficit illud ex tractatu.4. in paraphraſi metaphyſi.col.7.

Entia omnia eẽ ſub cura & ꝓuidẽtia Dei glorioſi, Vide pulchre in paphraſi meta.trac.4.ab Auer. in fine.Et dicamus ꝙ eſſe harũ rerũ inferiorum & earum perpetuitas.

Ens uere & maxime ens à Platone dicebať ens ipſiſſimũ, ut ita loquar.Themi.1.phy.ſup tex.26.Et idem ĩfra ibidẽ ſuper tex.31.inqt ꝙ Plato ipm uere ens ↄſtituebat ideã,materiã uero primã atq; inferiorẽ eſſe qdem,ſed nihil habere entitatis exiſtimabat,arbitrabať enĩ nos entia quodãmõ eſſe.

Enunciare in omni re & prętermittere nihil forſan utiq; uidebitur eſſe ſignũ,aut multæ ſtultitiæ, aut multæ prõptitudinis.2.cœli.tex.com̃.34.

Eorũdem eſt permixtio & ſeparatio.primo meta.tex.cõmen.16.

Epatis principatus in generatione ſanguinis eſt paruulis, & non principalis,contra Galenum.ex.3. de partibus animalium.Auer.in cap̃.de corde.

Epar non eſt ſufficiens in faciẽdo per ſuã operationẽ/niſi propter calorẽ tranſmiſſum à corde tẽperatum in quãtitate & q̃litate.2.colliget.cap̃.9.de iuuamentis mẽbrorum officialium.

Epar eſt in latere dextro/licet qdam hominũ narrent in aliqbus hominibus fuiſſe repertum in ſiniſtro

ſtro & ſplenē in dextro. Auer.3.de partibus animalium.in cap̄.de epate.

Epar ut dicit Ariſt.in quibuſdam hominibus inuenitur in latere ſiniſtro, & ſplen in latere dextro 4.colliget.cap̄.4.de ſignis epatis.

Epatis caro eſt principiū generationis ſanguinis & uenarū.Gale.3.de utili.parti.cap̄.12.&.13.

Epar habet pāniculū in quo eſt neruus.Vide cām à Galeno.4.de utiľ.parti.cap̄.12.&.13. Et ibi redditur cauſa,quare habet arteriam,& cur nō habet unum uentriculum magnū, ſicut duo ſunt in corde,& alia problemata in illo.13.cap̄.ſoluit ſcd̄m uiam ſuam.

Epar eſt rubicundius ſplene,ſed ſplen eſt rarius & leuius epate, & uide cauſam in.4.de utili parti. à Gale.cap̄.15.

Epar à quatuor organis expurgatur,à duobus renibus,à ſplene, & ciſti fellis.5.de utiľ.parti.ca.10. Et ibi redditur cauſa,quia habuit minimū neruum.

Epicurus exiſtimauit mobile poſſe ꝑ magnitudinē cōponi ex indiuiſibilibus pūctis,& ꝙ mobile mouetur per totam magnitudinem,licet in nullo pūctorum moueri dicať,cuius errorem ꝓuidit Ariſt.tāq̄ ꝓſagiēs futurū aliq̄n hoīem q ad talē errorē eēt ïpetiturus.Themī 6.phy.ſup tex.8.

Epicicli quos ponunt aſtrologi ſunt falſi,& ſimiliter eſt de eccentricis & magis.primo cœli.cōmē. 5.idem cōmen.10.&.2.cœli.cōmen.35.

Equalitas dicitur duobus modis ſcd̄m continentiam,& ſcd̄m hoc dicitur ꝙ circulus eſt æqualis figuræ rectorū laterū,& dicitur ēt quando duo æqualia habent menſuram cōmunem qua menſurantur.4.phyſico.cōmen.43.

Equalitas eſt propria quantitati non qualitati.nam qualitati propria eſt ſimilitudo.7.phyſic. tex. cōmen.32.idem.5.metaphy.tex.cōmen.20.& in prædicamentis.

Equalitas eſt proprium coniunctionis.i.comparationis.7.phyſi.cōmen.34.

Equiuoca inuicem comparari non poſſunt.7.phyſi.tex.cōmen.24.

Equiuocorum alia ſunt quorum diffinitiones ſunt diuerſę uoce & ratione. Alia uero quorū diffinitiones ſunt æquiuocę,ſicut nomina.7.phyſi.cōmen.26.Notandum tamen eſt ꝙ talia non ſunt pure æquiuoca/ſed ambigua,ut notat Cōmenta.ibidem in calce cōmenti.

Equiuocationum/aliæ ſunt multū diſtātes,aliæ uero habētes quandam ſimilitudinem , aliæ uero proxime/aut genere/aut ſimilitudine.7.phyſi.tex.cōmen.31.

Equiuocis uerbis rectum non eſt uti in doctrina demonſtratiua/niſi in his quæ licet ſint diuerſa, tamen conueniunt in omnibus intentionibus de quibus dici poſſunt.3.de anima.cōmen.20.con ſimile.2.de anima.cōmen.30.uide.4.primæ philoſophiæ.cōmen.2.

Equiuoca nō habēt ꝑdicatū eſſentiale,licet in eis poſſit eē ꝑdicatū,qđ uere dicitˀ de oībus ſignificatis eius,ut oīs canis eſt pulcher,ſed in æquiuocis analogis pōt eſſe ꝑdicatū eſſentiale,ſicut in uniuocis.4.meta.cō.2.& tex.idem.2.poſteriorū.ubi dicitˀ ꝙ ſi ſubiectū ſciētiæ & demōſtrationis fuerit analogū,& paſſio erit analoga,taliū enim ſunt diffōnes,ſeu deſcriptiones q̄ poſſunt eſſe media in demōſtrationibus,ut patet.2.phyſi.de natura.tex.cō.3.& de motu.3.phy.com.4.& tex.cō.6. ſicut eſt etiā de animæ diffōne,ut patet.2.de aīa.cō.7.&.30.& cō.5.in tertio de aīa contra Alex. Ad uerte tamē ꝙ licet in pure æquiuocis aliqđ ꝑdicamētū ẜm omnem ſenſum uere dici poſſit,tamē adhuc ꝓpoſitio eſt diſtinguēda,ne remaneat intellectus cōfuſus.1.cœli.tex.cōmen.110.Etiā ut puto ꝓpter aliam cauſam,ne uideanť ignorare dictam æquiuocationem etc.

Equiuoce pure dicitˀ nomē de affirmatione & negatiōe:& uliter de oppoſitis.7.meta.tex.cō.15.

Equocationis modus multū apud Arabes uſitatus inuenitˀ,uidelicet quando aliqđ nomen ſignificat aliquid,& ſuū oppoſitum.uerbi gr̄a.caeram qđ ſignificat lucē & tenebras,& alum quod ſignificat magnum & paruum. Cōmen.7.metaph.cō.15.ſic etiam apud nos actio quandoꝗ ſignificat actionem,& quandoꝗ paſſionem æquiuoce.5.phyſi.cōmen.38.

Equiuocę interrogatiōes ſunt diſtinguēdę quādo daťˀ reſponſio talibus interrogationibus.7.met. cōmen.36.& eſt regula Pħi in.1.cœli.tex.cōmen.110.& in libro elenchorum.

Equus maxime oīum cæterorū aīalium diuerſicolor eſt oculis.Alii nāꝗ ceſii altero oculo naſcūtur,quod nulli ex cęteris beſtiis euenit,q̄uis homines nōnulli altero oculo diuerſo gignanť.Ariſ. in.5.de generatione animalium.cap̄.1.

Equus intrer cætera animalia unus euidentius albeſcit pilo per ſenectutem.ibidem. Et uide cauſam iſtius etiam in cap̄.5.ibidem.

Equis contra q̄ in cæteris animalibus accidit:cum enim in cæteris ſenectute dentes nigreſcāt/equo candidiores redduntur.2.de natura animalium.cap̄.3.

Equus mas uiuit circiter annis qnque & triginta,fœmina pluſq̃.40.iã & qnque & ſexaginta annos uixiſſe equum,traditum eſt.quinto de hiſtoria animalium.cap.14.

Equę potiſſimum ex fœminis incenduntur libidine,mox uaccæ,equæ itaq; equiũt,unde uocabulũ id ab hoc uno aĩali traditur maledicto in mulieres libidinoſas.Ariſto.in.6.de natu.aĩa.ca.18.

Equę tẽpore coitus humorẽ ſuis genitalibus ſimilem geniturę emittũt,ſed multo tenuiorẽ q̃ mares,quem hippomanes nõnulli appellãt,non ꝙ pullis naſcẽtibus adheret. accipi enĩ humorẽ difficilem aiũt eẽ ꝙ paulatim labitur.Ariſt.6.de natura aĩalium.ca.18.Et ibidẽ dicit,ꝙ hoc p̃cipue ad ueneficia petitur,qđ etiam Theocritus in pharmaceu tria ſentire uiſus eſt, licet Ariſto.aduerſet̃ in hoc,quia ſuſpicatur hippomanem plantam eſſe.

Equus ſalaciſſimum omnium animalium/tum marium,tum fœminarum eſt:homine excepto. Ariſto.in.6.de natu.animalium.cap.22.

Equi mares ſunt propter coitum minus uiuaces fœminis.ibidem.

Equorum uita annos utplurimum longiſſima uſq; ad triginta, protrahi poteſt,licet etiã nõnulli uſq; ad quinquaginta protracta ſit.ibidem.

Equa cũ peperit, ſtatim ſecũdas deuorat/atq; ẽt, ꝙ pulli naſcẽtis frõti adhæret hippomanes dictũ, minus carica parua.ibidem. Vbi aduerte ꝙ aliter ſumitur hippomanes in hoc loco,& aliter ſupra in eodem libro.cap̃.20.eſt enim nomen multiplex apud Ariſto.ut elicitur ex cap.18.Et ut notaui tibi in loco proprio/licet Theocritus in pharmaceu tria ab utraq; ſignificatione diſſentiat,& opinetur etiam habere tertiam ſignificationem pro plantę genere.

Equi ſeniores profecto tã mares q̃ fœminę ſunt fecũdiores.6.de natura aĩalium.cap.22.quod ea ratione euenire credẽdum eſt,quia cum omnium animalium excepto hoĩe ſalaciſſimũ ſit equus, ex coitꝰ,ĩ iuuẽtute ĩmodico uſu ſemẽ refrigerat̃,& ẽ ſterile.idẽ ĩ hoĩbus plerũq; euenir̃ cernimꝰ.

Equus non peruertit initũ aſini,ſed aſinus equi.6.de natura aĩa.cap.23.uide cauſam in tertio de generatione animalium.cap.ultimo.

Equa non aſinum,ut aſina equum recipit,niſi aſinus ſit,qui equam ſuxerit:admittũt de ĩduſtria, quod hippotelas uocant,ac ſi equimulgos cognomines,qui in paſcuis mõ equorum uiribus bonis ſuperantes coeunt.6.de natura animalium.cap.23.

Equi muli & aſini potu maxime pingueſcunt.8.de natura animalium.cap.8.

Equi & cameli libẽtius aquã turbulẽtã & craſſam bibũt,quippe quæ nec ex fluuio quidem prius hauriant,q̃ pede inturbent.ibidem.& infra .cap.24

Equũ & ouẽ hoĩes uſu periti tot morbis infeſtari quot hoĩem referũt.8.de natura aĩaliũ.cap.24.

Equarũ genus miro quodã amore ſuę p̱lis putat̃ teneri,cuius rei ĩdiciũ ẽ ꝙ ſepius ſteriles auferũt pullos à matribus, quos ipſę amore p̱ſequẽtes tueant̃.9.de natura aĩalium.cap.4.

Equã regi Scytarũ ferũt fuiſſe egregiã,ex qua mares generoſi oẽs generarent̃,quorũ unũ q p̃ſtantior hr̃et̃ cũ ut ex matre p̱crearet placeret,admiſſum oĩno recuſaſſe:optã deĩde latuiſſe matrẽ,ut prudẽs ſup̱ueniret.uerũ ubi à cõcubitu faciẽ matris detectam agnouerat,fugam p̱peraſſe atq; ſe ipſum actum præcipitem interemiſſe.ex.9.de natura animalium.cap.47.

Erinaceus & elephantus teſtes intus habent,& uide cauſam.1.de generatione aĩalium.cap.12.

Error & peccatũ hñt latitudinẽ,qa unus error eſt maior alio.4.met.tex.cõ.18.Et ponit̃ exẽplũ in tex.ꝙ magis errat q dicit q̃tuor eſſe mille q̃ ille q̃ ille qui dicit quatuor eſſe quinque.

Eſſe ſm̃ ueritatẽ in entibus eſt quid ĩtellectuale,uidelicet eẽ res extra ĩtellectũ,ſicut eſt in ĩtelľu,ita ꝙ eẽ & uerũ noĩa ſynonyma ſunt.ex libro deſtruc.diſpu.5.in ſoľone.3.dubii.

Eſſe eſſentialiter non eſt niſi ex cauſa agente & generante,quæ eſt/aut natura/aut anima/aut intellectus.Cõmenta.4.phyſi.cõmen.128.

Eſſe & nõ eſſe dicunt̃ de ſub̃a ſimpliciter,& de accidẽtibus nõ ſimpľr.5.phyſi.cõ.7.& primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.11.& primo phyſi.tex.cõ.62.

Digreſſio de eẽ & eẽntia p̱tra Alexã.Achillis

Eſſe nõ p̃dicatur p accidẽs de aliquo,dicere enĩ aliqd eẽ nõ eſt p̃dicatio per accidẽs.Cõmẽ.1.phyſi. cõ.27.Ex hoc aſſumit Alex.Achillinus in libro ſuo de diſtinctionibus in principio.Et in primo libro de elñtis.dubio.23.ꝙ eẽ exiſtẽtię & eẽ eſſentię ſunt idẽ,& ſunt nomina ſynonyma, unde ſum & exiſto ſunt uerba ſubſtãtiua ſynonyme idẽ ſignificãtia.unde ponit tria corollaria.primũ ꝙ exiſtentia quidditatiue dicit̃ de his quæ ſunt.ſcđm eſt iã allegatũ ꝙ ſum & exiſto ſunt uerba ſubſtãtiua idẽ ſignificãtia ſynonyme.tertiũ eſt ꝙ duę primę qõnes ſimplices,uidelicet qõ ſi eſt,& qõ qd eſt/ambę p̱tinẽt ad qdditatẽ,ſed differũt penes hoc,quia q̃ſtio prima an eſt/p̱tinet ad qdditatẽ uniuerſalem rei,& dicit̃ prima/qa uniuerſalia ſunt nobis notiora,& particũlaris cognitio uniuerſalẽ p̃ſupponit,

p̃ſupponit,cũ ſcientifica fuerit,aut diſtincta.Ex primo phyſi.tex.cõ.4.Et ideo particularis cogni-tio ſecũda dicitur.Secunda uero quæſtio.ſ.quæſtio quid eſt ad particularem rei cognitionẽ ſpe-ctat.Ideo per ꝑprium genus & per ꝑpriam differentiã,ut patet ex.7.primæ p̃hiæ.cõ.43.Et ſubdit ꝙ ex his intelligiť dictũ Auer.in.5.meta.cõ.14 ponẽtis diuerſitatẽ expoſitorũ in q̃ſito ſimplici.ſ. utrũ aliqd ſit,an.ſ.colloceť hæc q̃ſtio in q̃ſtionibus accidẽtis.Et eſt opinio Aui.quã ſequiť Scotus ut aſſerit,aut in q̃ſtionibus generis,& eſt opinio Ariſto.quã ſequiť Auer.qa intelligũt p hoc no-mẽ ens aliqđ cõe.10.p̃dicamẽtis analogice dictũ. Deus enĩ nõ eſt in genere uniuoce dicto,ſed be-ne eſt in genere analogo,in libro etiã de elemẽtis loco p̃allegato dicit.ꝙ ens & eẽ ſola grãmaticali differẽtia diſtinguunť,q̃lis eſt inter uerbũ & participiũ.Nã ens eſt deriuatũ ab eẽ:ut dicit Com̃.7. meta.cõ.15.Et ſic dicit tria ꝙ cũ ens diſtinguať in potẽtiã & actũ,& in cõgregatum,dicit,ꝙ forma eſt ip̃m eſſe,qa eſt id quo aliqd eſt,ſed forma eſt quo aliqd eſt,igiť forma eſt ip̃m eẽ. ſcđo dicit,ꝙ materia eſt eẽ potẽtiale.tertio cõpoſitũ eſt ip̃m eſſe intrãſitiue,& eſt ip̃m eẽ cõpoſiti,ſed nõ eſt eſſe trãſitiue,& eſt eẽ quo ip̃m eſt,qa tale eſt forma.Sed iſta opinio ſtare nõ pōt in fundamẽtis Peripa teticorũ,qa licet in abſtractis à materia,eẽntia & exiſtẽtia idẽ ſunt,tamẽ ſecus eſt in generabilibus & corruptibilibus,ſcribit enim P̃hs ꝙ in cõceptis cũ materia,aliud eſt quidditas,& aliud eẽntia.7. primæ p̃hiæ.tex.cõ.34.&.3.de aĩa.tex.c.9.ubi ſcribit,ꝙ in qbuſdã aliud eſt caro,& aliud carni eẽ, & magnitudo,& magnitudini eẽ.Nã illud qđ diuerſificauit eſſentiã à qdditate in iſtis generabili-bus,ut ſcribit Com̃.3.de aĩa.cõ.5.in ſol.3.q.eſt materia.Et inde ꝑuenit maxima diuerſitas ĩter na-turas entiũ abſtractorũ à materia,& naturas generabiliũ,unde uidemus Ariſt.ſępe dicere,ꝙ nihil eſt cõe uniuocũ illis & iſtis.Et pp hoc tenẽdũ eſt exiſtẽtiã in iſtis inferioribus in materia cõſiſtẽti bus,nõ eẽ de qdditate qđ ſic oſtendiť,illud qđ eſt de intrinſeca rõne qdditatis,nõ pōt,nec re,nec intellectu ſeparari à tali qdditate,ſed qdditas pōt intelligi ſine exiſtẽtia,igiť exiſtẽtia nõ eſt de qd-ditate,ſed ad hoc p̃fatus Doctor nitiť reſpõdere.inqt enim ꝙ duplex eſt eẽ naturale & intẽtionale. Et ſilr ens diuidiť per reale & rõnis,& tũc negat minorẽ,qa licet eſſentia cõcipiať ſine eẽ naturali, nõ tamẽ cõcipiť ſine eſſe,ĩmo ipſa in cõceptu aĩæ eſt ens rõnis,& oportet ꝑportionabiliter corre ſpõdere ens reale in eẽ naturali,& ens rõnis formę habẽti eſſe cognitũ per intellectũ, nulli enĩ du biũ eſt ꝙ res pōt eẽ cõcepta,q̃uis nõ exiſtat.Sed iſta ſolo ſtare nõ pōt,nec euacuat uim argumẽti, qa certũ eſt ꝙ eſſentia aut qdditas rei,ut eſt in aĩa qdditatiue ĩtelligi pōt,& tamẽ in tali eẽ illud eẽ cognitũ eſt ſibi aduentitiũ,& nõ quidditate ĩcludiť in cõceptu qdditatis,qa quãdo ĩtellectus ĩtel-ligit hoĩs quidditatẽ,quæ eſt aĩal rõnale mortale,nõ intelligit eẽ cognitũ,ut clarũ eſt.Vnde Com̃. 7.meta.ſenſibilia ſunt entia,licet nõ ſentianť,ſicut ſunt entia,licet nõ intelliganť.Arguit enim P̃hs ibi cõtra Platonẽ aſſerẽtẽ,ꝙ illud qđ ſignificat diffinitio,ſit pars ſub̃æ ſenſibiliũ,tũc enim (ut aſſe-rit) ſeq̃reť ut eas eſſe ĩtellectas ſit pars eorũ eẽ,adeo ꝙ ſi iſta ſenſibilia nõ fuerint ĩtellecta nõ erũt. Arguo igiť ſic,ſicut ſe habet ſenſibile apud ſenſum,ſic ſe habet intelligibile ad ĩtellm̃.3.de aĩa.tex. cõ.2.ſed eſſe ſenſatũ accidit ſenſibili in eẽ naturali,nã ut inqt Ariſt.in loco p̃allegato cõtra Platonẽ, ſi aſtra nõ uidereť à nobis,adhuc eſſent,igiť pariformiter eẽ cognitũ,& eẽ ĩtellectũ accidit intel-ligibili,ſed p te ita ꝑportionabilr̃ eſt eſſe rõnis ad ens in aĩa,ſicut eſſe naturale ad ens extra aĩam, igiť ſicut eſſe cognitũ accidit obiecto ĩtellecto,ita eſſe actualis exiſtẽtiæ accidit eſſentiæ in eẽ natu rali,ita.ſ.intelligẽdo ꝙ nõ eſt de intrinſeca rõne eius.Et cõfirmať,qa tale eẽ cognitũ eſt ens dimi-nutũ, & eſt cõparatio q̃dã,cõparatio aũt accidit rei,& eſt ſepabilis à re,ſicut dicit Cõmẽ.3.cœli.cõ. 9.Dicit enim ꝙ ens reſpectiuũ eſt hñs ĩfinitas diſpõnes & cõtrarias,res aũt ƒm ꝙ eſt eſſentia,nõ ha bet niſi unũ,& eſt quodãmõ ſua eẽntia.Et hoc etiã eſt qđ apte dicit Auicen.in.5.ſuæ meta.cap.1. Eqnitas eſt tãtũ equinitas:nõ eſt in actu,nec in potẽtia,nõ eſt ſingularis,nec uniuerſalis, nec ẽ exi ſtẽs in his ſenſibilibus,nec in aĩa.Ecce igiť ꝙ tã eſſe ſenſibile & naturale,q̃ eẽ in aĩa, ſeu eẽ cognitũ ſunt aduẽtitia qdditati.Cõfirmať,qa diuiſio p potentiã & actũ eſt diuiſio p modos qui ſunt acci-dẽtia,ſicut ſcribit Com̃.2.phy.cõ.32.ubi p diuiſionẽ cauſarũ p modos exponit diuiſionẽ p accidẽ tia,uidelicet qa nõ ſunt de intrinſeca ratiõe cauſarũ,ſicut per ſingulare & uniuerſale p ſimplex & cõpoſitũ p potẽtiã & actũ.Vnde ſicut ſingularitas & uniuerſalitas nõ ſunt de intrinſeca rõne qd-ditatis,ſic neq̧ actus,neq̧ potentia.Amplius,ſi aliq̃ eẽntia ĩcluderet qdditatiue exiſtẽtiã actualẽ,q̃ tẽpore perficiť maxime eẽt eſſentia motus.Nã tp̃s,aut eſt idem qđ motus,aut eſt paſſio q̃dam ip-ſius.12.meta.tex.cõ.29.ſed eſſentia motus abſtrahit ab exiſtẽtia tp̃is,ſicut ſcribit Com̃.in.4.phyſi cæ auſcultatiõis authoritate Alex.cõ.101.ubi dicit,ꝙ quãdo Ariſto.dicit,tp̃s eſſe numerũ motus, nõ eſt intelligẽdũ ꝙ mẽſurat eſſentiã motus,& ibidẽ cõmẽ.97.dicit,ꝙ motus pōt imaginari ſine tp̃e,quia eſt prior natura,& hoc patet manifeſte,qa in diffõne motus nõ app̃et tp̃s. Vñ nõ aĩad-uerterũt iſti,qui ponũt exiſtẽtiã eẽ de qdditate rei,qđ auferũt prioritatẽ naturæ,quia exiſtẽtia nõ

eſt niſi reſpectu ſingularis,& ita nõ poſſet ĩtelligi genus ſine ſpẽbus cũ exiſtẽtia generis ſit in ſpẽ/
bus,nec poſſet ĩtelligi ſpẽs ſine ſingularibus cũ exiſtẽtia ſpẽi ſit in indiuiduis,& multa alia q̃ con/
tra Ioãnẽ ſuperius annotauimus in cõſili materia. Amplius/ſi exiſtentia p ſe qdditatiue diceret̃ de
natura humana,ſeq̃ret̃ ꝙ oĩa attributa,q̃ uere cõpetunt naturæ humanæ,q̃tenus eſt exiſtens ſibi
per ſe cõpeterẽt,& ita cũ naturæ humanæ,q̃tenus exiſtens eſt,cõpetit ꝙ ſit ſingularis,qa nihil exi
ſtit niſi ſit hoc,& ſingulare,& ſilr̃ ſibi ut exiſtẽs cõpetit ꝙ generet ꝙ ſanet̃,ſeq̃ret̃ igit̃ ꝙ hõ p ſe ſa
naret̃ p ſe generaret,& p ſe generaret̃,cõſequens eſt cõtra Phm̃.7.primę phĩę.tex.cõ.28.& in phe
mio meta.actus & generatiões oẽs ſunt circa ſingulare,unde hõ ſanatur,quia Sortes ſanat̃. Vnde
mirũ eſt p uitã meã qũo nõ aĩaduertũt ꝙ non eſt maior rõ ut exiſtẽtia ſit de quidditate rei q̃ ſin/
gularitas,unde Com̃.2.de aĩa.cõ.9.dicit/ꝙ ĩdiuiduũ ſm ꝙ ĩdiuiduũ eſt p formã,qa nõ eſt indiui/
duũ niſi ſm ꝙ eſt in actu,& nõ eſt in actu niſi p formã. Ecce igit̃ ꝙ exiſtẽtia eſt,q̃ indiuiduo cõ/
petit ſm ꝙ indiuiduũ,nõ igit̃ cõpetit naturę ſub qua indiuiduũ eſt collocatũ,principiũ enim p ſe
notũ eſt,& ab oĩbus cõceſſum Peripateticis,ꝙ nihil exiſtit niſi ſingulare. Vnde.12.meta.cõ.27.ue/
rus reſpectus eſt pticularis,cũ uniuerſalia nõ habẽt eſſe extra aĩam. Amplius aũt falſum eſt,& ab
omni ueritate remotum,ꝙ quæſtio ſi eſt,& q̃ſtio qd eſt,ſint ambæ q̃ſtiões ſpectãtes ad qdditatẽ,
& ꝙ nõ differũt/niſi per particulare & uniuerſale,qa tũc ſeq̃ret̃ ꝙ de rebus ſimplicibus ĩ qbus nõ
ſunt niſi cauſæ uniuerſales nõ poſſunt ambę iſtę qões formari,ſed ſolũ iſte qões formarentur
de rebus cõpoſitis,in qbus aliæ ſunt cauſæ,ppinquę à cauſis uniuerſalibus,hoc autẽ falſum eſt,&
contra Philoſophum/& oẽs expoſitores,nam de oĩbus formari poſſunt,ſcribit enim Cõmen.ↄtra
Themi.4.cœli.cõ.22.& in paraphraſi ibidẽ. clarius in ſumma ſcd̃a.ꝙ eſt differẽtia inter ſimplicia
& cõpoſita:nam ſimpliciũ cãæ ſunt ſimplices,& tales ſunt etiam ,pprię cãę,nam in ſimplicibus nõ
inueniunt̃ niſi cãæ uniuerſales tantũ,& hę ſunt ſibi etiã cauſę,ppriæ,in cõpoſitis uero cãæ ,ppriæ
ſunt res additę cauſis ſimplicibus & uniuerſalibus. Et ideo ad illorũ notitiã nõ ſatis eſt cãs uniuer
ſales exponer̃,& proprias negligere. Amplius ſi demõſtratio non abſtrahit ab actuali exñtia,ſeq̃re
tur ꝙ demõſtrationes mathematicæ oẽs eſſent ſophyſticę paralogizãtes,quia oẽs innitũtur prin/
cipiis & ,ppoſitionibus q̃ non habẽt eſſe extra aĩam,ut dicit expſſe Cõmẽ.in.3.phy.com̃.60.ꝙ iſtæ
propoſitiones pũctus motus facit lineã/& linea ſupficiẽ & ſupficies corpus,ſunt ,ppoſitiões opinã/
biles geometricæ,q̃ non hñt eẽ extra aĩam. Amplius Ariſt.primo poſteriorũ dicit. ꝙ arithmeticus
ſupponit unitatẽ eſſe,& qd eſt unitas. Aliud autẽ eſt unitatis eſſe,& qđ quid eſt unitatis. Alterans
autem dicit diuerſitatẽ in eſſentia,& nõ alteritatẽ q̃lis eſt inter qdditatẽ uniũerſalẽ & particularẽ.
Amplius q̃ſtio ſi eſt,terminat̃ ſyllogiſmo hypothetico per naturã.ut docuit Cõmen.in libro prio
rum.in cap̃.de ſyllogiſmo hypothetico,ſed nulla qõ q̃rẽs de qdditate/nec ulĩ/nec pticulari termi/
nat̃ ſyllõ,nec categorico/nec hypothetico,nec aliq̃ uia quã per diffinitionẽ/diffinitio autẽ nõ dicit
aliquid eẽ/aut aliqd non eſſe.ex primo poſteriorũ.ſequit̃ ergo ꝙ iſtę q̃ſtiones longe aliter differũt
inter ſe q̃ per uniuerſale & particulare. Nec obſtat authoritas Cõmẽtatoris in.5.meta.cõ.14.dum
dicit.ꝙ in q̃ſito ſimplici ſunt diuerſificati expoſitores,in quo q̃ritur/an aliqd eſt, quia quidã dixe
rũt i.2.topi.ꝙ reducũt̃ ad,pblema de accñte:& qdã ad,pblema de genere,nã illđ nõ fuit dictũ pp
Auic.q reduxit illud ad ,pblema de accñte,& pp Ariſ.q reduxit illđ ad,pblema de gener̃. Nã nõ ẽ
ↄſuetudĩs Auer. Auic.dicere Ariſto.expoſitorẽ. Nã p expoſitores appellare ↄſueuit Alexãdrũ &
Themiſtiũ ex nouis/ex antiqs uero Theophraſtũ/& Eudemũ,ut eſt uidere in doctrina eius. Am/
plius Ariſto.non dicit̃ Ariſto.expoſitor,nec eſt uerũ ſcd̃m Ariſto. quod q̃ſtio ſi eſt,quærit de eſſe
quod eſt genus,ĩmo q̃rit de eſſe ꝙ ſignificat ueritatẽ,& ex cõſequẽti ꝙ ſpectat ad ,pblema de acci
dente. Et de hoc adduco uerba Auerrois in ,ppria forma.in diſputa.8.in ſolõne primi dubii.ubi
dicit ↄtra Auic. Auic.enim ut recitat Cõmen.4.meta.cõ.3.uoluit ꝙ ens & unũ ſunt diſpõnes ac/
cidentales ↄſequẽtes ,ppriam naturã. Hoc aũt ẽ error,& ideo dicit oĩa iſta fundãtur ſup unũ erro
rem,uidelicet ꝙ eſſe rei eſt unũ ſuorum ↄſequentiũ, & reddit cãm, id enim quod p̃cedit in ſciẽtia
noſtra qdditatẽ rei, eſt id qđ ſignificat uerũ eſſe. Et ideo quãdo petimus ſi res eſt ens, uel ſi habet
eſſe,& illa res habet cãm inferentẽ ſuũ eſſe/tantũ ualet quãtum dicere.utrũ habet cãm uel non,ut
patefecit Ariſt.in principio ſecũdi poſte. ſed ſi illa res nõ habet cauſam,tantũ ualet quantũ dicere.
Vtrum res habet cõſequẽs inferens ſuũ eſſe,& quãdo intelligitur de ente id qđ intelligit̃ de re uel
ſubſtantia,tũc ſumit̃ modo generis analogice dicti. Ecce igit̃ locũ manifeſtiſſimũ ꝙ qõ ſi ẽ in prĩ/
cipio libri poſteriorũ q̃rit de eſſe qđ ſignificat ueritatem ,ppoſitionis,& non q̃rit de eſſe quod eſt
genus. Et ſic etiam ſcd̃m Ariſt.illa q̃ſtio reducit̃ ad ,pblema de accidente/& non ad ,pblema de ge
nere,nam eſſe qđ ſignificat ueritatẽ propoſitionis ſignificat accidẽs,& eſſe,ꝙ ſignificat ſubſtãtiam
rei,reducit̃ ad genus,ſed qd fuit in cã ꝙ iſte uir & ille Sueſſanus inciderũt in talem errorẽ,ut aſſe/

rant

rant ambas illas q̃ſtiones eſſe de eſſentia & qdditate,quia non potuerũt uidere,quomõ illa prima quæſtio,cũ ſit demõſtratiua,poſſit q̃rere de illo eẽ, qđ ſignificat accidẽs,qa illa eſt q̃ſtio topica,ſed ſi uidiſſent Auer.in.2.poſteriorũ,in magnis Cõmẽtariis cõ.3.utiq; hoc nõ dixiſſent.ibi enim apte uult Cõmen.ꝙ quæſitis,q̃ numeranť in libro topicorum,utitur demonſtratiuus, ſicut eius utitur topicus,ſed diuerſo modo:quia demonſtrator quærit quæſita in ordine ad diſpoſitiones, quæ ſunt extra animam, & per relationem ad primas intentiones, topicus uero tractat de illis in ordine ad ſecundas intentiones,ſicut dicit.Et tu uideas ibi eum.igitur in propoſito. Ita qõan ſit poteſt ad utrũq; ſpectare,& ſemp quærit de eſſe qđ pertinet ad ꝓblema de accidẽte,quãdo quęrit,de eſſe uero & de topico nõ eſt dubiũ,& de demõſtratore patet per authoritatẽ Auer.ubi ſupra.in diſputatione octaua.ſic igiť eſſe actualis exiſtẽtiæ nõ eſt de qdditate rei.Non autẽ intelligas qõnem ſi eſt quærere/an res actualiter exiſtat, ſed q̃rit utrũ habeat cãm/uel in eſſendo / uel in ferendo p quam põt oſtendi ꝙ actualis exiſtẽtia ſibi poteſt cõpetere,nam demõſtrationes & diffinitiones abſtrahũt ab actuali exiſtẽtia,ſicut ꝓbatum eſt ſupra cõtra Ioãnem de Gandauo/qui fuit author iſtius opinionis manifeſti erroris. nõ obſtat authoritas Auerrois primo phy.com̃.27.ubi aſſerit ꝙ dicere aliquid eſſe non eſt p̃dicatio per accidẽs, qa ſumiť eſſe noĩaliter.i.dicere aliqd eſſe ens,quia tunc ens ſignificat ſubam rei, & eſt p̃dicatio in primo mõ, quia p̃dicatur ſuperius de inferiori,qa ens illo mõ ẽ genus analogũ,& hoc declarãt uerba eius ſequẽtia ĩ illo cõ.ſed ibi eẽ ſignificat ueritatẽ ꝓpoſitionis bene erit p̃dicatio per accidẽs,nec obſtat authoritas Cõmẽ.2. phy.com̃. 71.ꝙ prima philoſophia ↄſiderat de rebus exiſtẽtibus, ĩquãtũ exiſtũt,quia ibi ſenſus eſt,ꝙ prima philoſophia ↄſiderat de entibus inquantũ ſunt entia, & non ſignificat ꝙ ſit de rebus accidẽtaliter exiſtentibus,& ꝙ dicit ꝙ ens eſt deriuatum ab eſſe:ut aſſerit Cõmen.in.7.meta.cõ.15.Reſpondeť ꝙ ut exponit Albertus illam authoritatẽ in tracta.primo.cap̃.4.Tale ens qđ dicitur de p̃dicamentis accidentiũ eſt deriuatũ ab eſſe,ſed nõ ens qđ diciť de forma ſubſtãtiali,quia talis nõ eſt ens, ut eſt deriuatũ ab eſſe, ĩmo eſt ens cuius actus eſt eſſe,ſed actus accidẽtiũ non eſt eẽ, quia talia non dant eſſe niſi ẽm quid,& eſſe ẽm quid nõ eſt eſſe ſimpliciter:ſed deficit ab illo,& ideo eſt deriuata ſimilitudo eius.ꝙ aũt aſſerit ꝙ ſunt tria eſſe,uidelicet eſſe qđ eſt forma, & eẽ qđ eſt materia,& eẽ cõpoſiti,dicimus nos ꝙ ſi p eſſe intelligit exiſtentiã,unum eſt oĩum iſtarũ trium ſubſtantiarũ exiſtentia,qa non oportet multiplicare entia ſine neceſſitate, ſed exiſtẽtia eſt à forma principaliter,cõpoſito uero & materię cõpetit p participationẽ.ens enim & unũ cum multipliciter dicanť,quod uere eſt/actus eſt.2.de anima.unde Boe.in libro de unitate & uno/dicit oẽ eſſe eſt à forma. Quod etiam Peripatetici deſcribentes dixerũt/eẽ eſt exiſtẽtia formæ in materia.Nec ſequiť ꝙ ſit dare medium inter actũ primũ & ſcđm,quia forma nõ diciť actus primus/ niſi ꝓ quãto dat eẽ ſimpľr ipſi cõpoſito,& formaľr tale eẽ eſt effectus formæ,effectiue uero eſt effectus agentis,ꝙ mediãte forma producit tale eſſe, & tale eſt in p̃dicamento ſubſtãtiæ, ſicut effectus reduciť in illud genus in quo eſt cã eius.Vnde etiam pũctus ꝓprie loquẽdo nõ eſt ſubſtãtia,neq; quãtitas,neq; q̃litas etc.ſed eſt principiũ quãtitatis,nõ oportet enim oĩa quę ptinẽt ad rem alicuius p̃dicamẽti,recipere p̃dicationem formalẽ.Et in recto illius ut clarũ eſt,& ſic nõ oportet ꝙ ſi exiſtentia differt reaľr ab eſſentia, ut ſit dare mediũ inter ſubam, & accidens, qa eſſe exiſtẽtie eſt reductiue in p̃dicamento ſubę, licet enĩ nõ ſit formaľr,neq; materia,neq; forma,neq; ſubſtãtia cõpoſita,eſt tamẽ effectus formalis formæ & efficiẽtis effectiuæ,ut dictum eſt.poteſt tamen dici accidens non ſumendo accidens, ut ſecundum rem diſtinguitur contra ſubſtantiam, ſed prout diſtinguitur contra id,quod eſt de quidditate, & ſic exiſtentia accidit quidditati,ſicut dicit Philoſophus in prædicamentis,ꝙ homo accidit aĩali.Teneo ergo materiã & formã eſſe partes eſſentię cõpoſiti,& ꝙ ipſa eſſentia ſit ipm̃ cõpoſitum in iſtis generabilibus & corruptibilibus,& ꝙ eſſe actualis exiſtẽtiæ/eſt reaľr diſtinctũ ab eſſentia,& eſt ẽm rem in p̃dicamento ſubſtantiæ reductiuæ modo p̃dicto.Et hoc in uia Ariſto.& Cõmen.& in hoc cõcordes ſunt Thomas,& Egidius Romanus in ſpãli tractatu de ente & eẽntia, ſed diſcordia eſt in duobus inter uiã Cõmen.& Latinorũ,qa Latini dixerunt materiã non ſolũ eſſe partẽ eſſentiæ,uerũ etiam ptem qdditatis,imitati in hoc opinionẽ Auicẽ.in.5. ſuæ metaphy.cap̃.5. Et Scotus in.7.meta.& in.3.ſnĩarum idem tenet.Antiqui autẽ Peripatetici & Cõmen.diſtinguũt inter qdditatẽ & eſſentiã in iſtis inferioribus,& uolũt materiã eſſe partẽ eſſentiæ, ſed non partem quidditatis,nã tota quidditas eſt ipſa forma.Materia autẽ eſt qdditatis uehiculũ,& ſub hac ratiõe apparet in definitionibus:ſcribit enim Cõmen.ꝙ qdditas hominis eſt hõ uno modo/& nõ eſt hõ alio mõ,& eſt forma hoĩs, & nõ eſt hõ,q eſt cõgregatus ex materia & forma.Alia dr̃ia eſt/qa iſti tenẽt in oĩbus creaturis eẽ diſtĩgui ab eẽntia,in ſolo.n.Deo eẽ & eẽntia ſunt idem oĩbus modis, ſed

ſcđm Auer.& Ariſto.in oībus abſtractis à materia eſſe & eſſentia ſunt eadē,licet nullibi æque perfecte uerificet̃ hoc niſi de primo principio ,ſed in generabilibus & corruptibilibus ſecus eſt, ut iam declarauimus. Placuit enim nobis digredi in hoc loco, quia multi ſunt decepti tēpeſtate noſtra in iſtis manifeſte,ſicut uidiſti etc.

Eſſentia nō eſt elntū,neq; ex elntis,& hoc neceſſe eſt in oībus cōpoſitis;nā formę rerū ſunt ſupadditę elntis.1.de aīa cō.77.idem.7.met.tex.cō.ulti.&.1.de generatione & corrup.84.

Eſſe ſenſibile & nutribile eſt ẜm eſſe uiuū in eo quod uiuū, ſed eſſe calidū/uel frigidum,uel graue, aut leue eſt ſcđm ꝙ eſt corpus naturale.primo de anima.com̃.ultimo.

Eſſe ſenſibile quēadmodū diuidit̃ in materiā & formā,ſic eē intelligibile diuidit̃ in cōſilia his duobus.ſ.in aliquid ſimile materię,& in aliqđ ſile formæ.3.de aīa.cō.5.in ſolōne q̄ſtionis.3.

Eſſentialiter tale prius eſt eo ꝙ eſt per accidēs,4.meta.cōmen.14.idem.3.phyſi.tex.cōmen.66.&.4.phyſi.cōmen.43.idem primo cœli.cōmen.14.

Eſſentiæ rerum ignotæ cognoſcuntur ex ſuis actionibus.7.meta.cōmē.9.Vide in primo de anima.in tex.cōmen.11.& in.2.de anima in tex.com̃.33.&.42.

Eſſentię rerū intelligibiliū ſunt exiſtentes/licet nō intelligant̃.7.met.tex.cō.58.Vide in ↄcordātiis.

Eſſe eſt nobilius nō eſſe.9.meta.20.&.in.2.de generatione & corruptione.tex.cō.59.

Eſſentiæ p̄dicamentorū & qdditates nō habēt aliqđ cōe,ſed ſunt diuerſę.10.met.cō.8.

Eſſentia prima non habet materiā.12.primę philoſophię.cō.49.Et elicitur ex tex.

Eſſe rerū ſequit̃ colligationē earū,& ſi ſic dans.ergo colligationē eſt dans eſſe,& quia qđlibet colligatū unit̃ ex aliq̄ re à qua fit unū, & unū ex quo colligat̃ ꝓcedit ab uno ꝑ ſe ſemp exiſtens:ſeqtur ergo ꝙ ſit unū ſolū per ſe exiſtens,& ꝙ illud det unā rem ꝑ ſe,& ex hoc ꝓcedunt entiū ſpēs ſcđm naturalem diuiſionē earū,Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.12.dubii.

Digreſſio ↄtra modernos de qdditate componē & eē ẜз Auic.& ſcđm Auer. in quo ↄſiſtat eorum differentia.

Eſſe ſcđm Auicēnā ſignificat diſpoſitionē additā ſupra ſubam rei extra aīam & res & ens q̄ſi accn̄s rei cui attribuit̃.Ex libro deſtru.diſpu,5.in ſolu.13.dubii.Ita etiam dicit in.4.meta.cōmen.3.& in 10.metaphy.com̃.10.de ente & uno.idem inqt Auic. ſpecialiter aūt in libro deſtr. loco p̄allegato, iſto modo deducit ex uerbis Auicē. iſtam fuiſſe eius opinionē ꝙ eē & ens, ſignificat aliqđ accidēs extra animam additū ſupra rei ſubſtantiā iſto modo,qa Auic.dicebat/ꝙ qdditas rei eſt ante eē,hoc autem iſta ratione oſtēdebat,quia pōt quidditas hoīs per diffinitionē ſciri, etiam qdditas triāguli & figuræ non ↄſiderando utrū habet eſſe in re extra aīam/uel nō,& ideo dixit ꝙ tale eſſe eſt adueniens poſt rei qdditatē,& eſt accidēs inherens ei: unde tale eſſe nō eſt pars ↄſtituēs rei qdditatē & inde cōtingit ꝙ intellectus cōprehēdit rei qdditatem ignorādo,utrū tale ens habet eſſe reale extra animam aut nō.Ex iſtis Auic.uerbis deducit Cōmen.hanc fuiſſe ſn̄iam Auicēnæ,& aduerte ꝙ litera antiqua eſt deprauata ibi,& fuit cā erroris/ꝙ expoſitor illius loci,& Alexander Achillinus & alii ſequaces nō intellexerūt mentē Auer.in illo loco,tamē potuerūt intellexiſſe ex aliis locis,debet igitur lr̄a ſtare ſic,patet ꝙ illud eſſe quo utit̃ non eſt illud qđ ſignificat ſubas rerum.ſ.illud qđ eſt tanq̄ genus,neq; illud quod ſignificat rē eſſe extra intellectū etc.Et uis rationis Auer.ad ꝓbandū Auicēnā tenuiſſe eſſe dicere quoddā accidēs adueniens extra aīam ſupra rei ſubam,& inhęrere ei, in hoc ↄſiſtit,cum apud Peripateticos ens ſumat̃ duobus modis. Vno mō pro uero,& alio modo pro oppoſito priuationi.i.pro illo cui opponit̃ priuatio.i.non ens qđ dicit entis priuationem,ſed Auicē.dictū aſſerētis rei qdditatem eē ante ip̄m eſſe,non pōt uerificari nec ꝓ ente uero, nec ꝓ ente qđ opponit̃ priuationi.igit̃ ſumit̃ tertio mō,ut uidelicet dicit qđdā accn̄s aduenie̍s extra aīam, ſicut albedo corpori/ut ſtatim ꝓbabitur.Aſſumptū probat̃/nam ens qđ opponit̃ priuationi diuiditur.in.10.p̄dicamenta:& eſt ſicut genus,uidelicet analogū dictum de eis:qa prius dicit̃ de ſuba, & poſterius de aliis. dicitur enim ſicut ſanum de ſanis.4.metaphyſi.tex.cōmen.2. & inde præcedunt,iſto mō debent ſtare alia entia,quæ ſunt in ſecundo modo. Vult dicere ꝙ cum ens quod opponitur priuationi diuidat̃ in.10.p̄dicamēta. Ariſto.enim in.5.metaphy.tex.com̃.14.& in fine ſexti ens extra aīam diuiſit in p̄dicamēta decē.Tale eni ē qđ oponit̃ non enti,qđ eſt entitatis priuatio.Ideo quia ens eſt prius ſua priuatione,res igit̃ q̄ ſunt in decem p̄dicamentis,præcedūt oīa quę ſignificant priuationes,q̄ priuationes ↄtinent̃ in altero modo.ſ.ſub priuatione oppoſita enti.Figurata enim & uniuerſaliter ea,q̄ formaliter entia nō ſunt,ſub priuatione & nō ente ↄtinēt̃,priuatio autem eſt poſterior habitu,& oſtēdit tale ens dici ẜm prius & poſterius,qa abſolute dicit̃ de ſubſtantia & ſimpliciter,ſed accidens dicit̃ ens eo ꝙ habet eē in eo ꝙ eſt ens ꝑ ſe iuxta ſn̄iam Ph̄i in.7.primę philoſophię.tex.cō.2.Alia uero dicūtur entia,eo qa taliter entis.Et aduerte ꝙ in litera antiqua ſeqtur,& ens ꝙ primo genere intelligitur eſt cōe omnibus p̄ītis.Et ſi ſic iaceat, ſenſus clarus

eſt,qa iſtud ens quod ſignificat eſſentias decē p̄dicamentorū prima ſignificatiōe & ſine medio, ut
dicit Cōmen.10.meta.c.8.ē illud quod eſt ſicut genus,& eſt cōe cōmunitate p̄dicatiōis analogicę,
ut dictum eſt,ſed alia litera nouiter imp̄ſſa habet,ſed ens quod dicit̄ pro uero/cōicant in eo oīa p̄/
dicamenta æqualr̄.Et ſi iſto modo iaceat ſenſus/etiā eſt clarus,& facit nos lucrari iſta ſcđa tranſla/
tio unam differētiā inter ens quod ſumit̄ pro uero, Et inter ens cui opponit̄ priuatio,qa ens cui
opponitur priuatio dicit̄ ſcđm prius & poſterius,& analogice ſcđm Peripateticos,ſed ens ꝓ uero
dicitur de oībus p̄dicamentis ęqualr̄ & q̄ſi uniuoce.Et rō ē iſta/quia ens ꝓ uero nō ſignificat niſi
ens diminutū,quod eſt reſpectū ad aīam,qa tunc aliqd dicit̄ habere eſſe in ueritate/quando ita eſt
extra aīam ſicut eſt in.aīa.Veritas enim,ut dicit Cōmen.in diſp.prima.in ſolōne.22.dubii. Et etiā
hic eſt adęquatio rei ad intellectū.Et hic dicit ſcđm nouā tranſlationē ꝙ eſſe in rei ueritate in enti
bus eſt qd intellectuale,& eſt eſſe rem extra aīam, ſicut eſt in anima, & id quod illud ſignificat eſt
ſynonymū ueri,& eſt id quod ſignificatur per copulā categoricam in ꝓpoſitiōibus categoricis.
Nam dictio eſt/dicit̄ dupliciter.primo id quod ſignificat̄,ut cum dicimus,ſi res eſt/aut nō eſt/aut
ſi hoc erit hoc/aut nō erit hoc:ſecundo mō id quod prędicat̄ de entibus tāq̄ genus, & ubi patet/
ꝙ ens quod eſt ſynonymū ueri ſumit̄ pro eſſe qđ eſt copula,q̄ in categoricis ſemꝑ eſt nota prędi
cati,ſignificat enim quādam cōparationē quā ſine extremis nō eſt intelligere,& ueritas in tali cō/
poſitione & diuiſione cōſiſtit,ut dicit̄ in.3.de aīa.Et ideo tale ens uerū,quia eſt in anima,& eſt ens
diminutū,Ariſt.excluſit aditum ſuū,ſed ens extra aīam,quia opponit̄ diuiſione retinuit.Et illud
diuiſit tribus diuiſionibus penes quas ſcīa illa diuidit̄,ſicut pulchre notauit Cōmen.in prologo
ſuper.7.meta.Et ideo ſcias frater mi/ꝙ iſto modo ens ꝓ uero ſumptū uniuoce dicit̄ de decē præ/
dicamentis,quia ueritas ęque bene poteſt adaptari & cōſiſtere in cōpoſitione cōceptuū ſignifican
tium ſubſtātiā,ſicut in cōpoſitione cōceptuū ſignificantiū q̄litatem,ſicut enim iſta eſt uera & qd/
ditatiua/homo eſt aīal,ita ſine aliquo diſcrimine,iſta eſt uera.albedo eſt color,& linea eſt quātitas,
non enim hic eſt analogia,& ita patet ꝙ tenētes uniuocationē entis tenuiſſent/hoc de ente,qđ eſt
ſynonymū ueri,tunc Peripatetici non eſſent diſcordes ab ipſis,ſed ipſi tenēt hoc etiā de ente,quod
ſignificat eſſentias.10.p̄dicamentorū,& æquiuocatio decepit eos,& opinio Platonis,ſic igit̄ intelli
gis qūo ſecūda trāſlatio uerior eſt,& tūc ſequit̄ etiā de tali ente uero,qđ eſt quid ītellectuale.i.ens
in aīa & diminutū.Vnde lr̄a antiqua eſt corrupta q̄ dicit,ſed ens qđ intelligit̄ pro genere eſt quid
intellectuale.ſ.res eē in anima,ſicut eſt extra aīam,patet enim ꝙ falſa eſt,ſed debet ſtare pro uero.
Vbi dicit primo genere,iā enim p̄dixerat in illo loco ꝙ eē in ueritate ſignificat eē extra aīam,ſicut
in anima,& hoc eſt qd intellectuale & ens rōnis & ens diminutū,ut patet etiā ex cōmēto.8.in ea/
dem qōne cōtra Auic.& ita ēt noua trāſlatio iacet,ut poteris uidere.Et dicit Cōmē.ꝙ hæc ſcīa.ſ.
etiā ueram p̄cedit quidditatē rei.Pro quo debes ſcire,ut eſt ſnīa Auer.in.8.diſpu.in ſolu.1.dubii.
cōtra Auic.id qđ p̄cedit in ſcīa noſtra quidditatē rei eſt id qđ ſignificat eſſe uerum.Vnde cum in
principio.2.poſteriorū analyticorū Ph̄s ponat duo q̄ſita ſimplicia.ſ.ſi eſt/& quid eſt/dicit,ꝙ q̄ſitū
quo q̄ritur an aliquid ſit,p̄cedit q̄ſitū quo q̄ritur quid ſit.uult Cōmen.ꝙ q̄ſtio ſi eſt,q̄rit de eē ue
ro/qđ ſignificat ens diminutū,importās cōpoſitionē quādā ſine extremis nō poſſibilem ītelligi in
qua cōpoſitione cōſiſtit ueritas aut falſitas,unde ut dicit quando q̄ritur an res ſit/uel habeat eē ſi
illa res eſt habēs cām/uel nō,& ſi nō habuerit cām,& de illa q̄ritur:utrū ſit tātū ualet/ac ſi q̄ratur
utrū habet aliquid cōſequens/puta effectū uel ꝓprietatē/uel operationem,ex quo poſſit inferri à
poſteriori ſuū eē,& hoc eſt qđ dicit etiā in.5.meta.cō.14.ꝙ expoſitores ī.2.topicorū diuerſati fue
runt in q̄ſito ſimplici/quo q̄rit/an res ſit,utrū coordinet̄ in ꝓblematibus accidētis,uel in ꝓblema/
tibus generis,qui enim intellexerūt per eē uerū coordināt in ꝓblematibus accidētis,quia eſt uerū
ſicut accidens qđdā rōnis,ut ſupra dictū eſt,ſed eſſe qđ eſt ſignificat eēntias.10. p̄dicamētorū & ē
genus,ita ꝙ quādo q̄ro/utrū Deus eſt,iſta q̄ſtio eſt multiplex,qa iſta dictio ē,duo ſignificat,ut pau
lo ante dicit Cōmē.uel ſignificat copulam categoricā in categorica ꝓpōne. Et tūc ſenſus ē.utrum
iſta categoria ſit uera,q̄ ſignificat Deū eſſe & q̄rit in hoc caſu/utrū ſit aliq̄ cauſa in īferēdo, qa Deus
nō habet cām in eſſendo ꝑ quā poſſit oſtendi ueritas iſtius,ſi aūt ly ē/ſignificat eſſentiā,ſenſus eſt/
utrū Deus ſit eſſentia q̄dam,& tūc primus ſenſus reducit̄ ad ꝓblema de accidēte.Et ſcđs ad ꝓble/
ma de genere/quia ens qđ ſignificat rei eſſentiā eſt genus analogū.Et ex his locis ītelligis quātum
errauerit ille Alex.Achillinus & moderni qui uoluerūt ꝙ q̄ſtio ſi eſt in.2.poſter.ē q̄ſtio de eēntia
rei,& de ente qđ ſignificat eſſentiā:cuius tamen oppoſitū apte colligit̄ ab Auer.in oībus iſtis alle
gatis locis.Et ſequit̄ Cōmen.& illa qdditas q̄ p̄cedit in nr̄o intellectu eſſe non eſt uera quidditas,
imo ex expōne q̄dam nominis,iſto mō debet ſtare lr̄a,ut patet ex noua trāſlatiōe,& ſenſus ē talis,

ꝙ quãdo dicimus,qđ quid eſt ꝑcedit,ſi eſt:hoc intelligitur nõ de uera rei quidditate, ſed ſolum quid nominis,nam ut patet in.2.poſterio.duplex eſt quid,ſeu diffinitio.ſ.quid noïs & qd rei,qd nominis nõ eſt uera quidditas,quia ut dicit̃ ibi & notat̃ ꝑ expoſitores diffinitio quid noïs ĩdiſcriminatũ cõpetit tã entibus q̃ nõ entibus & cõplexis & incõplexis,ſed quid rei,nõ niſi entibus & incõplexis tãtũ hoïs enti albi,non eſt diffinitio.ex.7.meta.ſed licet diffinitio qd noïs ꝑcedat q̃ſtioné ſi eſt,& q̃ſtionem quid rei,illa enim ꝑcedit oém qõnem & oém ſciam,nã ut dicit̃ i.4.primę phiæ, oportet ꝓſupponere ſignificata noïum in omni q̃ſtione & inquiſitione ſciẽtifica,tamen q̃ſtio quid rei ꝓſupponit q̃ſtionem,ſi eſt,quæ q̃rat de eſſe uero,nam q̃rit utrum res habeat eẽ reale extra animam,ſicut eſt in aïa,hoc enim eſt eſſe ueritatis correſpõdentia rei extra ad rei intra.Ex hoc igitur (ut colligamus fragméta ne pereãt) cõpletur tota Auerrois deductio,ex uerbis Auic.inferẽdo ipſum poſuiſſe ens & eſſe extra aïam ſignificare quoddam accidens reale inhęrés,& adueniens ipſi quidditate,& additũ ſupra rei ſubam ſic.Nã Auic.dicit,ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe reale rei,quia intellectus põt ſcire quidditatem hoïs,aut triãguli in generãdo,utrũ habeat eſſe reale extra materiam uel nõ,tũc ſic,aut Auic.intelligit̃ ꝑm diuiſionem bimẽbrem Peripateticorũ diuidentiũ ens in duo,uidelicet in ens uerũ,& in ens qđ ſignificat ſubam ſeu eẽntiam rei,aut oportet addere tertium membrũ,ꝙ eſt ens,ꝓut ſignificat aliqđ accidens reale adueniens qdditate & inhęrens ei,ſed non põt intelligi pro illis duobus mẽbris ex diuiſione uulgata Peripateticorũ,igit̃ ipſe poſuit tertium mẽbrum,añcedẽs ꝓbat̃,& primo ꝙ non põt intelligi ꝓ ente uero,quia quidditas uera rei, quæ exprimit̃ per uerã diffinitionem non ꝑcedit eſſe uerũ,quia quãdo Peripatetici dicũt,ꝙ qdditas ꝑcedit eſſe,nõ intelligũt de uera qdditate,ſed ſolũ de quid noïs,quia quid noïs ꝑcedit ſi eſt,ſed quid rei ꝓſupponit,ſed q̃ſtio ſi eſt (ut diximus ex mẽte eius in pricipio diſputationis octauę) q̃rit de eſſe uero.igit̃ dictũ eius non eſt uerũ de primo mẽbro.Nec etiam eſt uerũ pro ſcđo mẽbro,uidelicet ꝙ quidditas ꝑcedit eſſe qđ ſignificat eſſentiã rei.quia uera quidditas includit in ſuo intellectu ens,qđ ſignificat rei quidditaté & eſſentiã,igit̃ relinquit̃,qđ Auic.uoluerit eẽ reale extra animam dicere qđdam accidés reale ſuperueniens quidditati rei,ſicut ſunt accidẽtia extra aïam,q̃ ad ueniunt ſupra rei ſubſtãtiam,ut albedo & ſapor,& iſta (ni fallor)eſt ĩdubitata ſnĩa Auer.in oĩbus prædictis locis,quia uerũ uero cõſonat ex omni parte.Et ex hoc ſcire poteris quę fuerit mens antiqua Peripateticorũ de iſta cõpoſitione quinta,q̃ eſt ex quidditate & eſſe,ſeu ut loquunt̃ Latini ex eſſentia & eẽ.Et nos (ſi Deo placuerit) faciemus opuſculũ,ꝓpter multos errores,qui paſſim circũferunt̃,& Deus ſit dator auxilii in hoc etc.In hoc tamen unum ꝑcipuum dubiũ remanet in uia Auer.iuxta ſnĩam Peripateticorũ,& eſt qa etiam ipſe concedit dictũ Auic.& fundamentũ, uidelicet ꝙ quidditas rei diffinitiuę,cognoſci poteſt ſine reali rei exiſtẽtia,alioquin diffinitiões nõ eẽnt niſi exiſtentiũ,quatenus ſunt exiſtentes,& per cõſequens diffinitio eſſet rerum ſingulariũ,quatenus ſingulares quod eſt falſum.Vnde ipſe in.4.cœli.ſumma.3.cap. primo cõcedit, ẽt diffinitiones abſtrahere ab actuali exiſtentia,& tũc reddit dubiũ Auic. uidelicet ꝙ tale ſit aliquid additũ ſupra rei ſubſtantiã, & per cõſequens accidés ſoluitur, ut mihi dat̃ cernere, ꝙ eſſe realis exiſtentię extra animam fundamẽtaliter eſt natura rei q̃ denotatur exiſtere, tamen tale eſſe ut dicitur uerũ ſic ad animam,quia importat talé adæquationé rei ad intellectũ, & tale eſſe reale iſto mõ definitio præſupponit,licet tale eſſe definitio nõ includat. Aliud eni ẽ ꝓſupponere ſeu ꝑexigere,aliud eſt includere,& ſic conciliant̃ uerba eius.unde Auic.dicebat uerũ eſſe quidditatiuũ præcedere ipſum eẽ, ſed hoc non eſt uerũ,qa pręſupponit̃ uerę quidditati,ut ſit habens ueritaté.i.non habés conceptũ qui ſit ratio in ſe falſa,de tali enim non põt haberi diffinitio qd rei,ſed qd nominis tantũ.

Eſſe in primo principio non eſt ſine qdditate,neq; primũ principiũ habet qdditatem ſine eſſe ſcđm Philoſophos, imo opinati ſunt, ꝙ eſſe compoſiti eſt denominatio addita ſupra ſubſtantiam,& ꝙ hæc denominatio acquirit̃ ei ab agente,& ſic putant ꝙ id quod eſt ſimpliciter & abſq; agente,nõ habet dictã denominationé additã ſupra ſubſtantiã,ſeu quidditaté,& ꝙ quidditas ſua nõ differt à ſuo eſſe.Ex libro deſtru.diſpu.8.in ſol.primi dubii.Vide in cõcordantiis nup editis.

Eſſentia dicitur abſolute de indiuiduo,quod non eſt in ſubiecto,neq; dicitur de ſubiecto,quod eſt indiuiduũ ſubſtãtiæ,ex paraphraſi meta.cap.de eſſentia,in trac.primo.

Etas nouella & ſenectus magis q̃ florens,feminas generat,in altera enim calor nõdum ꝑfectus eſt, in altera deficit.Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.2.

Etas quadrupedũ quõ dignoſcatur.Vide in.6.de natura aïalium.cap.25.

Eterna non cõtinentur à tẽpore.3.phy.32.&.4.phy.tex.cõmen.118.

Eternæ res non cõtinentur à tẽpore,& res ęternæ ſeparatę a materia, neq; cõtinent̃ à tempore,neq;

habent coexiſtentiam cum tempore.4.phyſi.cõmen.117.
Eternitas in continuo eſt eſſentialiter,& in ſucceſſiuo accidentaliter.8.phyſi.tex.cõ.56.
Eternũ qdlibet à parte ante eſt ęternũ à parte poſt,& ecõuerſo.1.cœli.tex.cõ.124.& infra.
Eternũ ſi corruptibile foret,natura neceſſarii cõuerteret in naturam poſſibilẽ.1.cœli.cõ.138.
Eterna aut cauſa ſunt,aut cauſam habẽtia,& qđ ex his cauſam habet quicquid illi ineſt,& accidit, cauſatum eſt neceſſario.2.cœli Auer.in paraphraſi.ſũma.2.quæſito.4.
Eternę res nõ habẽt agẽs niſi ſm ſilitudinẽ,neq; habẽt ex q̃tuor cauſis niſi formalẽ & finalẽ,& ſi ha buerint aliqđ q̃ſi agens,nõ erit niſi inquãtũ eſt forma illi,& cõſeruãs ipm.4.cœli.cõ.1.
Eterno & non æterno nihil eſt omnino cõmune.3.cap.de ſubſtantia orbis.
Eternũ non põt eſſe pars rei generabilis & corruptibilis.1.meta.tex.cõ.35.Caueant igit qui tenent ex mẽte Cõmẽ.aiam intellectiuã eſſe uere partẽ eſſentialẽ hoĩs in ratione formæ dantis eſſe. Cõtra ponentes aiam itellectiuã ſm Cõmenta.cẽ formã dantẽ eẽ.
Eternum & corruptibile ſunt cõtraria ĩmediata,& hoc eſt manifeſtũ,nulla enim eſt natura media inter eſſe abſtractũ & materiale.1.meta.cõ.39.uide in concordantiis.
Eterna nõ habent potentiam.9.meta.tex.cõmen.17.idem.2.cœli.32.&.34.&.12.meta.30.&.1.cœ.20. Et in fine etiam,ubi nota q intelligitur de potentia ad corruptionem,quia in eodem.9.metaphy. in loco allegato dicitur in tex.q bene poteſt eſſe potentia ad aliquod accidens.
Eternũ quodlibet eſt actio pura,& quod eſt actio pura nõ habet potẽtiam.12.primæ philoſophię. tex.cõ.30.idem.9.primę philoſophię.tex.cõ.17.Eſt autẽ nihil potentia ſempiternum.3.de aĩa.cõ. 5.in ſolutione q̃ſtionis.3.uidetur loqui ſolum de primo tñ.Vide in concordantiis.
Eternũ eſt duplex,qđdam eſt cauſa actionis æternę,qa nõ facit niſi unam actionẽ æternã,& hoc eſt primũ cœlũ quod mouetur motu diurno,& aliud quod agit actiones diuerſas,ut quæ mouẽtur in orbibus decliuibus,& maximus eorum eſt ſol,remotus enim & ꝓpinquus facit cõtraria.12.me taphy.tex.cõmen.33.& in.2.de generatio.& corrup.tex.cõmen.56.
Eternæ res differunt à rebus creatis in hoc,q quãdo ſunt effectę,nõ adiũgit eis priuatio pp quam indigeant agente:ut ab eo continuetur earum eſſe.ex libro deſtru.diſp.3.in ſolu.8.dubii.
Ethera antiqui appellauerunt ſupmũ locum,à currere ſemp ſempiterno tpe ponentes denoĩationẽ ipſi.1.cœli.tex.cõ.22.Cõſile legit apud Platonẽ ĩ Cratilo q aſſerit Grecos DEOS θεοὺς appellare ἀπὸ τοῦ θεῖν: qđ ẽ currere:qa ſolẽ,aſtra,lunã & cœlũ DEOS eẽ arbitrabãt,q̃ ſũt ĩ ppetuo curſu ſeu motu. Plato in Cratilo.
Ethiopum uita eſt non naturalis,& complexiones eorum exeunt à complexionibus humanis ual de,& habitatio eorum in ſuo loco eſt per accidens.ſ.cum ſint illic ſpeluncę,in quibus habitant,ſi cut reliqua animalia.Auer.in.2.metheororum.cap.2.in col.13.
Ethiopes ſunt una extremitas latitudis hũanę,& Theutonici & Sclaui ſũt alia extremitas.ibidẽ.
Ex,ꝓpoſitio denotat in idiomate Arabũ quãdoq; ſubtũ,& quãdoq; oppoſitũ.1.phyſi.cõ.58.uide in 5.primę phiæ.cõ.29.ubi habet q famoſior ex ſignificationibus iſtius ꝓpõnis ex,eſt,quãdo impor tat genus cauſæ materialis,materia eñi diffinit per eẽ id,ex quo fit aliqđ ut inexiſtente.
Ex,ꝓpõnis famoſior ſignificatio eſt quãdo aliqđ dicit fieri ex alio tãq̃ ex materia.5.meta.cõ.29.
Ex,præpoſitio tranſumptiue ſumitur pro iſta præpoſitione poſt.5.meta.tex.cõ.29.
Ex aliquo fieri aliquid,dicitur duobus modis,potentia,& actu.1.phyſi.tex.cõ.78.
Ex calido fit magis calidũ,nullo facto calido in materia qđ nõ eſſet prius calidũ.4.phy.tex.cõ.84.fa cit contra tenẽtes intenſionẽ formarũ fieri p additionẽ partis gradualis ad partẽ gradualem. Cõtra ponentes intẽſiones fieri p partes graduales.
Excellens neceſſe eſt diuidi in excellentiã,& in id quod excellit.4.phy.tex.cõ.71.
Excrementũ aliud utile,aliud inutile eſt.1.de generatione aĩalium cap.18.
Excrementum & colliquamentum differunt.ibidem.
Ex duobus eñtis ſumme cõtrariis tertiũ generari põt.2.de generatione & corrup.tex.cõ.27.
Ex duobus actu exiſtẽtibus impoſe eſt unũ actu p ſe fieri.7.met.tex.cõ.49.&.8.met.tex.cõ.15.
Exempla licet non uſitentur in doctrina demõſtratiua,in rebus tamen quæ non intelliguntur niſi per cõparationem ad aliud,uſitari poſſunt.primo phyſi.cõmen.81.cõſimile.3.de anima.cõmẽ.14. 4.phyſi.cõmen.84.&.2.de anima.149.
Exemplis poſitis de literis ſi poſt adducantur exempla de materiis demonſtratio erit manifeſtior. 4.phyſi.cõmen.71.
Exemplorum nõ reqritur uerificatio,ſed manifeſtatio.2.de aĩa.cõ.67.ita etiã.d.Phs in lib.priorum exemplis utimur non ut ita ſint,ſed ut audiant,qui addiſcunt.
Exemplaria dicere eſt ꝓpinquũ ad dicere formas ſenſibiliũ eſſe ſeparatas.7.meta.cõ.56.
Exemplũ ad faciẽdã fidẽ eſt infirmiſſimũ argumẽtũ.& ppea illorũ demiror prudẽtiã,qui arbitrant

exempla uim ꝓbationũ habere. Themiſtius.1.de aïa.cap.24.& habetur ab Ariſto.in.2.priorũ.

Exercitium largit̃ naturæ hominis præparationẽ,q̃ in ea non erat ante ad ſcientiã,& non eſt remotum ut uirtus moralis operet̃ in hoc,& maxime caſtitas.7.phy.cõ.20.

Exercitium quid ſit & quotuplex ſit,require.6.colliget.cap.2.

Ex fundamẽtis q̃ ponit naturalis,eſt ꝙ plures formæ ſunt in materiis.2.phy.cõ.21.idem.1.phy.11.

Exñs ĩ alio p ſe/aut exiſtit tãq̃ ſuba/aut exiſtit tãq̃ accñs: & utrũq; aut exiſtit cũ medio/aut ſine medio:ſuba cũ medio ẽ hõ uiuus:ſuba ſine medio ẽ rõnale uiuũ:accñs cũ medio ẽ corpus coloratũ: accñs ſine medio eſt ſupficies colorata.unde dicit̃ in textu ꝙ aïa nãq; pars q̃dã eſt hominis:in qua primo eſt ipſum uiuere:& ideo iſta,rationale uiuit,eſt ĩmediata,ſed homo uiuit eſt mediata. ⁋ Et ex hoc loco ſcire poteris quomõ uiuere ęquiuoce dicit̃ in corruptibilibus & in ſempiternis. nam corruptibilia uiuũt mediante anima,in qua primo dicitur eſſe ipm uiuere:& qa anima informat talia per formalẽ inhęrentiã:ideo uiuere trãſfundit̃ ad talia cõpoſita,ita ꝙ ibi aliqd dicit̃ uiuere p uitam & aïari per aïam:ſed corpora cœleſtia ſunt uiua,qa intelligẽtia eſt uita,& qa ipſa habet ſuã ſubſiſtẽtiã,& non formaliter inhęret orbi:ideo ibi nihil dicit̃ eſſe aïatũ per aïam/nec dicit̃ ibi eẽ aliquid uiuum per uitã,ſed dicunt̃ uiuentia per ſe pro quãto intelligẽtia ipſa eſt uita.& dicunt̃ animata per ſe pro quanto intelligentia aſſiſtẽs ẽ anima.& hoc eſt qđ pulchre dixit.Cõmẽ.in.8.metaphy.in cõ.12.& in.1.cap.de ſubſtantia orbis habet eandẽ ſentẽtiam,ſicut poteris uidere.

Exiſtimatur uerbum hoc apud Ariſto.quandoq; dicit certitudinem & ſcientiam certam.4.phyſi. cõmen.33.uide etiam.1.de anima.cõmen.19.&.2.de anima.52.

Exiſtimatione Ariſt.quãdoq; utitur pro certitudine.2.de anima.cõ.52.&.1.de anima,cõ.19.

Expellentis duo ſunt modi/aut ꝙ expellens ſeparatur ab expulſo,& expulſum remaneat in motu/aut ꝙ non ſeparatur ab illo.8.phyſi.tex.cõ.85.& habetur etiam.7.phyſi.tex.cõ.10.

Experimentum ſermonũ uerorum eſt,ut conueniant ſenſatis,non ecõuerſo.8.phy.cõ.22.&.1.cœli. cõ.22.&.3.de aïa.cõ.7.Et nota ꝙ eſt authoritas Phi in.3.de generatione aïalium.cap.10.

Experiẽtia artẽ efficit,ut ait Polus,inexperiẽtia uero caſum.ex ꝓhemio metaphy.

Experientia ad agere nihil ab arte differre uidetur.ibidem.

Expertos magis proficere uidemus ſine experientia rationem habentibus.ibidem.

Experientia eſt ſingularium cognitio,ars uero uniuerſalium.ibidem.

Experimento carens & uniuerſale cognoſcens,in hoc autem ſingulare ignorans multotiens in curatione peccabit:ſingulare enim magis curabile eſt.ibidem.

Experti ipſum quidem/quia/ſciunt,ſed propter quid neſciunt.ibidem.

Expoſitores Ariſto.dixerunt ꝙ demonſtratio in principio.7.phyſi.eſt ſuperflua.7.phyſi.cõmen.1. uide pro hoc.8.phyſi.cõmen.27.&.33.&.4.cœli.cõmen.25.

Expoſitio nominum eſt pars ſcientiæ diuinæ,ſecus eſt in ſcientia naturali,& in aliis ſcientiis ſpecialibus.Cõmen.5.meta.cõmen.1.uide conſimile.3.meta.cõ.1.

Expoſitores diuerſificantur in.2.topico.in quæſito ſimplici,quo q̃rit̃, utrũ aliquid ſit, utrũ collocetur in q̃ſtionibus generis/uel in q̃ſtionibus accidentis:qui enim intelligit de ente illud qđ eſt cõmune.10.p̃dicamẽtis,dicit,ꝙ collocat̃ in q̃ſtionibus generis:& qui intelligit de ente illud/qđ intelligitur de uero:dicit,ꝙ collocatur in quęſtionibus accidẽtis.Cõmẽ.5.meta.cõ.14.Iſte locus præcipites duxit Bononiẽſes ad aſſerendũ ꝙ q̃ſtio ſi eſt,in.2.poſteriorũ pertinet ad rei eſſentiam,& ꝙ eſt quæſtio de quidditate:cuius tamẽ oppoſitũ ſcribit Cõmen.in diſpu.8.in lib.deſtruc.in ſolu.1. dubii,contra Algazelẽ qui fuit in opiniõe Auic.tenentis ens & unũ ſignificare diſpõnes accidẽtales cõſequẽtes eſſentiam rei:ſcribit enim ſed oïa iſta fundant̃ ſuper unũ errorẽ,uidelicet ꝙ eſſe rei eſt unũ ſuorũ conſequentiũ:id nãq; qđ p̃cedit in ſcientia noſtra quidditatẽ rei eſt id qđ ſignificat eſſe uerum.Et ideo quãdo petimus ſi res eſt ens,uel ſi habet eſſe,& illa res habet cãm inferẽtẽ ſuũ eſſe,tãtum ualet quãtũ dicere,utrũ habet cauſam uel non. ut patefecit Ariſt.in principio.2.poſte. ſed ſi illa res non habet cãm,tantũ ualet quantũ dicere/utrũ res habet cõſequens inferens ſuũ eẽ. Sed quãdo intelligitur de ente id qđ intelligitur de re uel ſuba,tunc ſumit̃ modo generis analogice dicti:ecce igit̃ ꝙ eſſe quod q̃ritur in q̃ſtione ſi ẽ ẽ eſſe qđ ſignificat ueritatem quæ in cõplexiõe conſiſtit,& non ſignificat eſſentiã rei,qa tũc illa q̃ſtio pertineret ad q̃ſtionem generis:ens enim qđ ſignificat eſſentiam rei eſt genus analogice dictum de decem prædicamentis.ut dicit Cõmẽta.in prædictis locis:& etiam in.5.metaphy.cõmen.4.& in.2.de anima.cõmen.30.&.3.phyſi.cõmen.4. & iſta eſt expreſſa ſententia Auerrois ſine dubio.

Contra Alexi Achillinũ& ſequaces, uide ĩ epithomate met.Auer.tra. p̃ in p̃ncipio. vbi .d. ꝙ ens uerũ dr̃ ꝙ ita ſe hȝ ĩ intellu ſicut extra in tellm: vt ſi diceremus ſi nã eſt,ſi vacuum non eſt.

Expreſſibilia ſunt illa,in quibus profundatur digitus,& poſtea redeunt, ſicut eſt conſuetudo la-

Exercitium temperatum ſanitatis mirabilis cauſa exiſtit,& malitia,quœ propter priuationē exercitii accidit in carceratis,manifeſtatur,ꝙ eſt,quia illorum facies cacetiæ fiunt,& eorum color eſt impurus,& omnes operationes eorum ſunt lęſæ:& hoc non ſolum homini accidit, uerumetiā aliis animalibus calcantibus contingit,ſicut uolucribus in cameris detentis,ibidem.
næ.4.metheororum.cōmento primo.
Extenſibilia ſunt illa quæ poſſunt trahi ex uno latere/& elōgantur/& non inciduntur,& ſunt uniuerſaliter res conglutinatiuæ.4.metheo.cōmen.1.
Extra omne & totum nihil eſt.4.phy.tex.cō.45.&.1.cœli.à tex.cōmen.96.uſq; ad.100.
Extra & intra notant locum.1.cœli.tex.cōmen.69.
Extrema continentis & contenti in eodem ſunt.4.phyſi.tex.cōmen.35.
Extrema longitudinis ſunt ſurſum & deorſum,latitudinis dextrum & ſiniſtrū,profunditatis ante & retro.8.phyſi.cōmen.64.idem primo cœli.tex.13.&.2.cœli.tex.cōmen.9.
Extrema non cognoſcuntur niſi per comparationem eorū ad media.4.colliget.cap.1.
Extremorum permutatio non eſt neceſſe ut fiat per omnia media.2.de anima.cōmen.105.

¶De litera. F.

FABER adeſt ligno,& figulus limo.1.de gene.aĩalium.cap.20.
Fabuloſe tradita ab antiquis ſunt multa ad multorum perſua ſionē,et ad opportunitatem multorū,& conferens ad leges.12.rhet.tex.cō.50.
Factiones oēs ſunt ab arte/aut à poteſtate/aut à mente.7.met.te.cō.22.
Factum eſt de operationibus facientis ſicut finis.2.cœli.cōmē.17.& elicitur ex textu.ibidem.
Factum eſſe ut dicit,impoſſibile eſt ſi nihil ꝑextiterit.7.meta.cō.23.
Falſum poſſibile nō īfert falſum impoſē.8.phy.te.cō.36.& ex.1.priorū.
Falſum aliud poſſibile/aliud impoſſibile, & falſum poſſibile differt ab impoſſibili.1.cœli.tex.cōmen.119.
Falſum ſemper in compoſitione eſt.3.de anima.cōmen.& tex.22.
Falſitas eſt ꝓpria imaginationi,ſed ſenſui nō cōpetit niſi per accidēs.4.meta.cō.24.
Falſum aliud ſemper/aliud uero quandoq;,& ſub aliis reſpectis.Falſum poſſibile & falſum impoſſibile.5.meta.tex.cōmen.34.& eſt in capitulo de falſo.
Falſa ratio nullius eſt ſimpliciter ratio.ibidem.
Falſa eſt omnis ratio alterius,q̃ cuius eſt uera,ut quæ circuli falſa trigoni.ibidem.
Falſum poſſibile & falſum impoſſibile ſunt duæ naturæ diuerſæ.Cōmentator.5.meta.cōmen.34.idem primo cœli.tex.cōmen.119.
Falſitatis primus modus eſt in intelligere,ſecundus in credere.5.cōmen.34.
Falſum eſt duobus modis/eſſentialiter/& per accidens.5.metaphy.cōmen.34.
Falſidicans in potentia eſt intelligens & cognoſcens,ſed qui actu fallitur,non habet cognitionem.5.metaphyſi.ibidem.
Falſum poſſibile & falſum impoſſibile differunt,quia alterum poteſt recipere ueritatem/aliud uero nequaq̃.9.meta.tex.cōmen.8.
Falſum & īpoſē nō idē ſunt:nā te nūc ſtare falſum qdē eſt,ſed nō impoſſibile.9.meta.tex.cō.8.
Falſum impoſſibile non ſequitur ex falſo poſſibili.9.metaphy.tex.cō.9.
Falſum eſt quod in intellectu aliter eſt q̃ ſit extra intellectum,& hoc poteſt conſiderari uariis modis,ex paraphraſi meta.tracta.2.col.11.
Fames eſt appetitus calidi & ſicci,ſitis uero frigidi & humidi.2.de anima.tex.cōmen.28.
Fames eſt ſenſus reſolutionis ſubſtantiæ groſſæ calidæ & ſiccæ:ſitis eſt ſenſus reſolutionis ſubſtantiæ frigidæ & humidæ.2.colliget.cap.13.quod eſt de inſtrumento tactus.
Fames eſt una ſpecies euacuationis præſertim,in ęgritudinibus in quibus ſtatus & criſis ſunt propinqua.7.colliget.cap.primo.
Famoſa apud omnes/aut ſunt neceſſaria ſm totum/aut ſm partem, impoſſibile enim eſt ut famoſum ſit falſum ſm totum.ex lib.de ſomno & uigi.Cōmentator.
Fato euenire dicitur quod naturale eſt,& naturæ inſtitutionem,ordinemq; ſequitur. Them̃.ſuper 5.phy.tex.cō.57.ubi Ariſt.ingt aliquas generationes eſſe uiolētas & non fato deſtinatas ſeu diffi/

nitas.& in.4.de gene.aĩa.cap.ulti.inqt.Multa principia incidunt quæ generationes deſtinatas ſm naturã & corruptiones ſæpe impediant atq; in cauſa ſint earũ quæ ueniũt pter naturã.Inde Alex. in lib.de fato pulchre & eleganter collegit ex ſentẽtia Peripateticorũ fatum à natura non differre, quod & Maro intellexiſſe uiſus eſt in.4.ęneidos,ubi iquit.Nam qa nec fato merita nec te.ubi de morte Didonis loquitur.

Faciem in homine partem illam dicimus quæ caluę ſubiecta eſt.nam piſcis aut bouis faciem dicere non ſolemus.primo de natura animalium.cap.8.

Febres quæ fiũt à flegmate groſſo ſunt magis periculoſæ quàm illę quę fiunt à cholera. & uide cau ſam.3 colliget.cap.6.

Febris ethicæ tres ſunt ſpecies.3.colliget.cap.11.

Febris effimeræ duo ſunt ſigna propria.primũ q; pulſus in hac febre non eſt diuerſus. ſcd̃m ſuum naturale ſedimen non mutat,quia ſolũ urina mutat colorẽ.4.colliget.cap.26.

Febrium putridarum duo ſunt ſigna.unum q; urina in principio hypoſtaſim non habet, aliud uero quia pulſus eſt uarius & diuerſus.4.colliget.cap.27.

Febris de cholera pura in corpore fieri non pōt,qa talis de neceſſitate mortifera eſſet,qa cholera nõ eſt apta recipe aliquã digeſtionẽ niſi in hoc q; cũ ſanguine eſt admixta/aut cũ materia qua nutriũtur membra radicalia/hoc eſt ſanguis dealbatus.4.colliget.cap.31.de febre ſanguinea.

Febribus acutis propria eſt alienatio mentis.ibidem.

Febris ethicę ſignum ꝓpriũ eſt,q; pulſus poſt tres horas aſſumpto cibo fit uelox & calor augmẽtatur,qđ in febribus putridis nõ euenit,qa calor extraneus in mẽbris radicalibus nõ eſt fixus , ſicut in ethica.Mẽbra aũt agunt in cibũ,& ideo cibus acquirit calorem extraneum,& iſta eſt uera cauſa,& cauſæ aliæ datæ à medicis ſuper hoc ſunt ſicut fabulæ cantatorũ,qa dicũt q; cibus in talibus eſt ad ſimilitudinem aquæ ꝓiectæ in calce quod eſt impoſſibile:uirtus nutribilis enim nõ poteſt tantum eſſe elongata à nutriente,ut ipſum eidem ſit contrarium,ſicut aqua calci reperit. Quod unumquodq; iſtorum alterum corripit.4.colliget.cap.33.

Febris diffinitio eſt hæc,eſt calor cõpoſitus ex calore naturali & extraneo putredinali miſſo à corde in totũ corpus,& lædit omnes actiones & paſſiões.3.colliget.cap.3.facit ꝓ opinione Gẽtilis.

Felicitas praxis quædam eſt,eupraxis enim eſt.2.phyſi.58.

Felicitas eſt q̃dam uita & eſt in aĩa.9.meta.tex.cõ.16.ubi Cõ.dicit,q; eſt q̃litas uitę nobilis.

Felle q̃dã aĩalia oĩno carent,ut equus/mulus/aſinus/ceruus/Dama.ex.4.de partibus aĩa.cap.2.

Fel in eodẽ genere aĩalium/q̃dã habent/q̃dam non habẽt,ut in genere muriũ/qđ & homini accidit: quidam enim fel in iecore habere uiſunt,qdam uero carent.ex.4.de partibus aĩalium.cap.2.

Fel morborum acutorum cauſam Anaxagoras eſt arbitratus,& male.ibidem.

Fellis carentia non eſt cauſa longitudinis uitæ:nam multa animalia felle prædita diutius uiuũt, ut camelus & delphinus.ibidem.

Fellis priuationem uel in uictimis non nuſquã percipi certum eſt.Quippe cum parte quadã agri Chalcidici Eubœæ fel minimũ pecori ſit.primo de natura animalium.cap.18.uide in ſpeciali quę animalia felle uacent.in.2.de natura animalium.cap.15.

Fellis paucitas ſequitur temperantiam & longitudinem uitæ.colliget.cap.49.

Fel galli ueteris eſt illud quod magis quęritur in medicinis.ibidem.

Femina eſt mas occaſionatus.primo phyſi.cõmen.81.

Feminæ uiuunt pluſq̃ maſculi pp coitus paucitatẽ.ex libro de longitudine & breuitate uitæ.

Feminæ authoritate Parmenidis ſunt calidiores uiris:Empedocles autem contrario opinabatᷣ cũ quo concordat Ariſto.in.2.de partibus animalium.cap.3.

Feminæ inter iſecta coeuntia,& inter piſces ouiparos,& q̃drupedia ouipara magna ex parte ſunt maribus maiores.uide cãm.1.de generatione animalium.cap.16.

Feminæ in uiuiparo genere animalium minora corpora obtinent q̃ mares ob mẽſtruorum profluuium.primo de generatione animalium.cap.19.

Feminis eodẽ tẽpore ſeu ætate mẽſtrua fluere incipiũt quo maribus ſemẽ,& illa ętate q̃ mares amittunt generãdi facultatẽ deſinit mulieribus mẽſtruorũ ꝓfluuiũ.1.de genera.aĩalium.cap.19.

Feminis fluẽtibus mẽſtruis nõ mariſcæ/nõ uarices/nõ fluxus ſanguis nariũ otingere ſolet.ibidẽ.

Feminæ ſunt minus uenoſæ q̃ mares/& lautiores/leuioreſq;.uide ibidem cauſam.

Femina non emittit ſemen.ibidem.

Feminæ ſæpenumero cõcipiunt ſine ea/quę per coitum fit/uoluptate.ibidem.

Femina

Femina qua femina patiens eſt,& mas qua mas agens.1.de generatione aīalium.cap̄.20.

Femina & mas in plantis nō ſeparātur,ſicut in aīalibus greſſibilibus.1.de gene.aīa.cap̄.20.

Femina cum eādem habeat aīam,& materia excrementū feminę eſt,quia ergo deſiderat marē,& ex ſeipſa generare non poteſt.uide cauſam in.2.de generatione aīalium.cap̄.4.prope dimidium.

Femina in animalibus in quibus eſt diſtinctio ſexus, ex ſeipſa generare non poteſt,q̄a mas eſt qui p/ficit generationem,alioq̄n mas fruſtra eſſet,ſed ſi qđ genus fuerit ꝙ femina ſit,& marem diſtinctū nō habeat,id ex ſeipſo generare pōt.qđ & ſi nōdum dignū fide exploratū habemus,tamē facit ut in genere piſcium dubitetur,eorū enim quos Rubeos ſeu Rubelliones ut in genere piſciū uo/cant,nullus adhuc uiſus eſt.ſed feminæ oēs fœtu plenę reperiūtur.Ariſt.in.2.de generatione ani/malium.cap̄.4.iuxta dimidium capituli.

Femina cruditate frigiditateꝗ ſangninei alimenti deſcribitur.Ariſto.in.4.de genera.aīali.cap.1.

Feminæ magis generāt nouella ac ſeneſcēte ætate q̄ in ætate florida.& uide cām in.4.de gene.ca.2.

Femine generant auſtrinis flatibus:mares uero aquiloniis.ibidem.

Femineū ſexum q̄ſi lęſionē naturalē,& detrimentū putandū eſt.ex.4.de genera.cap̄.6.

Feminarum mulier eſt maxime ſanguinea.3.de natura animalium.cap̄.19.

Feminæ in pedeſtribus animalibus ex maiori parte ſunt minores & minus uiuaces quā mares prę/terquā in mulorum genere:eius enim feminæ & maiores & uiuaciores ſunt maribus. Ariſt.in.4. de natura animalium.cap̄.ultimo.

Feminæ piſcium uiuaciores maribus eo ꝙ uetuſtiores capiant, eſſe cōſtat.ibidem.

Feminarum partes illæ q̄ inferiores poſterioreſꝗ dici poſſunt/robuſtiores hn̄t q̄ mares.ibidē.

Feminæ partes illas quas natura uelut arma animalibus tribuit,ut dentes/cornua/calcaria/& cętera id genus,aut non habēt/aut imbecilliores habēt q̄ mares.ibidem.

Feminarum caro humidior eſt.ibidem.

Feminæ magis q̄ mares pediculū ſentiunt.5.de natura animalium.cap̄.31.

Feminæ potiſſimū id tēporis cuſtodiri dn̄t cū ſemē ferre incipiūt.7.de natura.aīa.cap̄.1.

Feminæ ut plurimū matri,mares patri ſimiles ꝓcreantur.7.de natura aīalium.cap̄.6.

Feminæ oēs minus q̄ mares ſunt animoſę excepta pāthera & urſa:feminę enī in his generibus uidē tur eſſe animoſiores/cum in cæteris ſint ꝓculdubio molliores.9.de natura aīalium.cap̄.1.

Feminæ ſunt malitioſiores/aſtutiores/inſidiores/atꝗ in enutriēda prole ſollicitatiores maribus.ibi.

Fere eſt nota dubitationis.2.phyſi.cōmen.30.

Fermētum ponit in pane,ad hoc ut faciat ip̄m ſpōgioſum/& in eo dominet aereitas/& ſit facilis ad digerendum:ꝓpterea quia corpus aereum leuius eſt ad permutandū ꝓpter ſuam humiditatem, quia ſubſtātia ſicca eſt dura ad ꝑmutandū & ad digerēdū.5.colliget.cap̄.26.

Ferrum & cornu mollificantur.4.metheo.tex.cōmen.36.

Ferrum quod habet minorē purificationem melius eſt.ibidem.tex.cō.40.

Fœtus qui forma animalis naſcūtur augentur in utero per umbelicū.2.de generatione animalium. cap̄.5.in principio.& idem.4.cap̄lo.ibidem.

Fibrorum duo ſunt genera.3.de natura animalium.cap̄.6.

Fides uulgi eſt fortior fide Philoſophorum.in prologo tertii phyſi.Cōmentator.

Fides nulli beſtiarum ineſt.2.de anima.tex.cōmen.157.

Fidem ſequitur ſuaſum eſſe,ſuaſionem autem ſequitur ratio.ibidem.

Fieri aliquid ex aliquo dicitur duobus modis/uel ex oppoſito uel ex ſubiecto.2.met.tex.cōmen.7. idem primo phyſi.58.59.61.

Fieri ſimpliciter eſt ſubarū,fieri ſm qd,eſt accidentium.1.phy.tex.cōmē.62.&.1.de generatione & corrup.tex.cō.11.&.18.&.5.phyſi.tex.cō.7.&.8.phyſi.tex.cō.46.

Fieri hoc ex hoc dupliciter contingit.8.meta.tex.cōmē.11.aut quia principium erit/aut quia ex re/ſoluto in principium.

Figura diuidit in cōtraria ſm eē & nō eē.ſ.in habens angulos & carēs angulis.1.phyſi.cō.41.

Figura diuidit i ɔtrarias dr̄ias ſm famoſitatē.ſ.in rectā & rotūdā.ibidē uide in concordantiis.

Figura eſt q̄litas in quātitate in eo ꝙ quantitas.7.phyſi.cō.15.idem in prædicamentis.

Figuræ in hoc aſſimilantur formis ſubſtantialibus,quia non acquirūtur per ueram alterationē.7. phyſi.cōmen.16.idem in calce cōmen.67.ſuper tertio cœli & mundi.

Figuræ diuerſitas nō eſt ſm differētias ſubales rei.figura enim eſt q̄litas.7.phyſi.cō.19.

Figura ſphęrica eſt ſubſtantia & natura prima.2.cœli.tex.cōmen.22.

Figura rotũda eſt maximę capacitatis & minime paſſibilis.Gale.4.de utili.parti.cap.7.

Figuræ ſphęricę ad alias figuras proportio eſt,ſicut proportio ſubſtantiæ corporis cœleſtis ad alia corpora.Cõmentator.2.cœli.cõmen.22.

Figura cœli non eſt in eo accidentaliter ſicut eſt in elementis.2.cœli.cõmen.22.uide etiam quomodo elementa habent figuram accidentaliter,in.3.cœli.cõmen.67.

Figuræ rotundæ non poteſt fieri additio.2.cœli.tex.cõmen.23.

Figuræ ſphęricæ prioritas ad alias figuras ſm ſimplicitatem/unitatem/& diffinitionem non eſt uere,ſed ſcd̃m ſimilitudinem.2.cœli.cõmen.22.&.25.

Figura prima eſt primi corporis.2.cœli.tex.cõmen.26.& cõmen.22.

Figura ſphęrica differt ab aliis figuris,quia quomodolibet mutetur axis,nõ ſequitur euacuatio loci aut repletio:ſecus autem eſt in aliis figuris.

Figura terræ forte ita eſt/ſicut eſt de generatione & corruptione,quia uidelicet eſt ſeparabilis à parte,ſed non eſt ſeparabilis à toto.2.cœli.cõmen.108.

Figuræ omnes componuntur ex pyramidibus,rectilinea quidem ex rectilineis,ſphęra aũt ex octo partibus.3.cœli.tex.cõmen.40.

Figuræ regulares ſunt finitæ,enormes uero ſunt infinitæ.Cõmen.authoritate Themi.3.cœ.cõ.40.

Figuræ ſunt ex qualitatibus aſſociatis formis ſubſtantialibus perfectis in hoc ꝙ non recipiunt diuiſionem.3.cœli.cõ.67.Non intelligitur ut expoſuit Albertus magnus.3.cœli.tra.2.cap.8.ꝙ figu-
Cõtra Albertũ & Hẽricum de Gandauo.
ræ cõcomitant̃ formas ſubales perfectas,ſicut ſunt formæ aĩatorũ.& ideo eleméta ſm ꝙ ſunt eleméta nõ hñt figuras determĩatas.uñ nõ eſt ꝓprie figura niſi in corporibus aĩatis. Et ſic ét intellexit p̃ſentem authoritatem Henri.de Gádauo in quolibeto.16.q.14.Ná etiá corpora inaĩata ſunt figurata:qd̃libet enim corpus figuratũ eſt.3.phy.tex.cõ.35.& quodlibet corpus aut pluribus/aut una ſuperficie continet̃.ibidé.Et ideo dicamus ꝙ ſenſus ſm mẽtem Auer.eſt talis:quærit enim ſi formæ ſubales elemẽtorũ recipiunt magis & minus pariformiter erit,& de figuris eorũ.& ſoluẽdo dicit,ꝙ figuræ ſunt de qualitatibus quę aſſociant̃.i.aſſimilantur formis ſubalibus perfectis,in hoc ꝙ non recipiunt diuiſioné,uult dicere,ꝙ ſicut formæ ſubſtátiales perfectę nõ recipiũt magis & minus:ſic etiá figura quæ eſt qualitas fundata in quátitate non recipit/neq; magis/neq; minus, & hoc declarát uerba ſequentia eius,ſubdit enim.Et ideo carét motu alterationis,ut declaratum eſt in.7.phy.& iſta eſt rei ueritas.unde ſicut in ſubſtátia nõ eſt motus,quia,nõ recipit magis neq; minus/nec eſt ibi contrarietas,ut demonſtratũ eſt in.5.phy.tex.cõ.10.ſic etiá in.7.phy. demonſtratum eſt,ꝙ in quarta ſpecie q̃litatis,quæ eſt forma uel circa aliquid conſtás figura non eſt motus alterationis.Et hoc ipſe Cõmẽ.exp̃ſſe tenet & ſeip̃m declarat in.7.phyſi.in cõ.16.& ex iſto loco patet ꝙ aliquid qd̃ atteſtat̃ perfectioni põt reperiri in accidéte/qd̃ non inuenit̃ in forma ad quá concomitatur illud accidens,uel quod eſt coniũctũ cũ illa,ſicut tenẽtes potẽtias aĩæ realr̃ diſtĩgui ab aĩa intellectiua patiunt̃ cõſimilem difficultaté,ꝙ intelľus eſt plus eleuatus q̃ eſſentia animę.

Figuræ adinuicem non admiſcentur.3.cœli.cõmen.68.

Figura ſphęrica eſt figura pyramidalis facile pertrãſeunt in re,& faciũt ad uelocitaté motus.3.cœli.tex.cõmen.69.licet ex opinione antiquorum ibi loquatur Philoſophus.

Figura circularis non debet moueri naturaliter niſi circulariter.3.cœli.cõ.70.

Figura rotunda eſt magis remota à lęſione ſicut faciunt caſtra.Ná turres rotundas ut machina nõ poſſit eis nocere, & etiam figura rotunda plura continet, & eſt magis apta ad motum continuum.2.colliget.cap.11.

Figuræ per accidens competit incidere aut diuidere.3.cœli.tex.cõ.73.

Figuræ nihil eſt contrarium.3.cœli.tex.cõ.74.

Figuræ non ſunt cauſæ ꝙ quædam ferantur ſimpliciter/aut ſurſum/aut deorſum, ſed eius quod uelocius aut tardius.4.cœli.tex.cõmen.42.

Figura acuta diuidit corpora continua cito,& ſimiliter corpus ualde graue.4.cœli.cõ.44.

Figura eſt magnitudo quædam.2.de anima.tex.cõmen.133.

Finis duplex.2.phyſi.tex.cõ.24.aut ſicut forma eſt finis materiæ/aut illud cuius eſt res,dicit̃ finis rei.idem.2.de anima.tex.cõmen.37.finis cuius & finis cui.

Finis eſt nobilior his quæ ſunt ad finé.2.phy.31.&.2.meta.tex.cõ.8.&.2.phy.23.&.5.meta. tex.cõ.3.

Finis generatiõis eſt alter à fine rei generatę.2.phy.cõ.70.&.24.idé.8.meta.cõ.12.&.4.cœli.22.

Finis dicitur ęquiuoce de forma & loco.ibidem.i.4.phyſico.com̃.14.

Finis non inuenitur abſq; eo,cuius eſt finis.4.phyſi.com̃.42.&.107.&.6.phyſi.com̃.32.3.de anima. com̃.5.

com̃.ſ.contra Alexandrum.6.etiam phy.cõmen.57.

Finitum continuum unum finem habere non poteſt,ſed duos,ſaltem.4.phyſi.tex.com̃.91.

Fines ſunt in eo cuius ſunt fines.4.phyſi.tex.com̃.107.& com̃.42.&.120.&.129.

Finis non eſt de natura rei cuius eſt finis.4.phyſi.com̃.129.&.6.phyſi.cõ.32.

Finis eſt indiuiſibilis,& differt ab illo cuius eſt finis.6.phyſi.cõ.32.idem infra tex.cõ.46.

Finis rei non eſt res cuius eſt finis.6.phyſi.cõmen.32.

Finitum ad infinitum nullam rationem habet.8.phyſi.tex.cõmen.15.

Finem deſtruens/deſtruit etiam quæ ſunt ante finem.8.phyſi.cõmen.24.

Finita ſemper eiſdem contingentibus magis accipienda ſunt,in his enim quę ſunt natura, oportet finitũ,& melius ſi contingat eſſe & magis.8.phyſi.tex.cõ.48.conſimile.1.phy.tex.cõ.50.

Finitas actionis in duratione eſt à materia.8.phyſi.cõ.78.&.2.cœli.cõ.38.

Finitũ & infinitum agere ęqualem actionem in eodem tẽpore impoſſibile eſt.8.phy.tex.cõ.79.

Finitũ & ĩfinitũ ſolũ de corporibus dici poſſunt.8.phy.cõ.79.idẽ.1.phy.t.c.15.&.3.phy.t.c.35.&. 36.

Finiti cuiuſlibet diſpoſitio eſt habere principium & finem.1.cœli.cõ.36.

Finitatis magnitudinis cauſa eſt forma,& ideo ſi magnitudo eſt infinita,& forma etiã eſt infinita.1. cœli.cõmen.61.idem.1.cap.de ſubſtãtia orbis,&.3.phyſi.59.&.60.65.68.67.72.idem.4.phy.tex.cõ. 35.&.49.idem.3.cœli.cõmen.72.uide in concordantiis.

Finis duplex ſm primã intẽtionẽ,& ſm ſcdam.2.cœli.cõ.17.&.21.idem.12.meta.cõ.36.

Finis actio & finis paſſio.2.cœli.cõmen.17.

Finitas uigoris competit formis inquantum formæ ſunt,ita ꝙ talis finitas eſt cõmunis formis exi/ ſtentibus in materia & formis ſeparatis à materia.2.cœli.cõmẽ.38. &.39.&.71.idem in.3.cap. libri de ſubſtantia orbis.uide in concordantiis.

Finium diuerſitas eſt cauſa diuerſitatis actionum.2.cœli.cõmen.65.

Fines entium ſunt tres quos poſuit Ariſto.uide.2.cœli.cõmen.65.

Finis eſt nobilior finito/& continens contento.2.cœli.tex.cõmen.74.

Finis ſeu cuius gratia non actiuum eſt:ſanitas enim non eſt factiuum niſi ſm metaphorã. unde e li citur ꝙ finis metaphorice mouet.1.de generatione & corruptione.tex.cõmen.55.

Finis non ſeparatur à finito neq; pfectio & cõplemẽtũ à ſuo pfectibili.2.de anima.cõ.22.

Finis ſeu cuius cauſa duplex eſt,hoc quidem cuius, illud uero cui.2.de anima.tex.cõmen.35.&.37. idẽ.2.phyſi.tex.cõmen.24.uide Themiſtium.2.de anima.cap.14.

Fine omnia appellari/ſeu à fine omnia appellare iuſtum eſt.2.de anima.tex.cõmen.49.

Finalis cauſa eſt dignior omnibus cauſis.ibidem Cõmenta.

Finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria,ſicut motũ ſignificat mouẽs.2.cap.de ſuƀa orbis,qđ ideo dixit,qa finis eſt ꝓpter quẽ agens agit.ex.2.phy.ubi aĩaduerte quantum deuiauerit Ioan.de Baccone.& Grego.de Arimino in.2.ſniarũ.diſt.1.tenentes in uia Cõmẽtatoris æterna habere fi/ nẽ,& non habere efficiens,cum apertiſſime totum oppoſitũ probet ibi Cõmẽtator,ut bene patet inſpiciẽti & ponderãti uerba eius:dicit enim ꝙ cũ quidam ignorauerunt ꝙ duplex eſt, uidelicet agẽs,uidelicet p̃cedens ipſe actũ & quoddã natura tantũ,dixerunt Ariſto.nõ dicere cœlũ habere cauſam agẽtem,ſed mouẽtem tãtũ.Et Cõmẽta.dicit ꝙ illud fuit ualde abſurdũ,unde nõ eſt du/ bium in hoc ꝙ agens ip̃m eſt mouens ip̃m.Et iſti hãc opinionem/quã ipſe reprobat/ĩponunt ipſi dicentes cœlum nõ habere cãm niſi reſpectu motus,& accidẽtiũ.O bone Deus qũo ingenia p̃clara plerũq; allucinantur in re clariſſima.Manifeſte enim Auerroes in illa digreſſiõe quã ex amore di/ cit ſe feciſſe,quia uidebat pleroſq; in hoc ſua tẽpeſtate errare,unde aperte dicit,ꝙ tãetſi cœlũ non ſit corpus cõpoſitum ſed ſimplex & nõ habeat principiũ ĩtrinſecũ,uidelicet materiã per quã poſ/ ſit corrũpi,ſic enim formaliter eſt neceſſe eẽ,qa tamẽ eſt finitarũ dimenſionũ & terminatarũ ſup ficie terminante ip̃m,& omne tale quũ intellectus poſuerit ip̃m exiſtens per ſe abſq; hoc qđ aliud largiatur ſibi permanẽtiã & æternitatẽ,neceſſe eſt ut ita ſit de finitate ſuæ pmanẽtię,ſicut eſt de fi nitate ſuæ actionis.& ideo neceſſe eſt in intellectu eſſe potẽtiam largiẽtem ſibi pmanentiã ęternã, quẽadmodum largit̃ ſibi motum æternũ.ubi exp̃ſſe Cõmẽta.uult,ꝙ ſi intellectus circũſcriberet ab orbe intelligẽtiam qd eſſet de orbe,ſoluit ꝙ erit ſicut eſt de motu:manifeſtũ autẽ eſt ꝙ niſi in/ telligẽtia eſſet:motus nõ eſſet,igitur neq; ſubſtãtia orbis eſſet:qa in eodẽ genere cauſę dependent motus & orbis ab ipſa,ſicut in iſtis forma & accidentia ꝯñtia formam depẽdent ab agẽte:unde li/ cet orbis nõ poſſit deſinere eſſe per principiũ intrinſecũ,qđ eſt cauſa corruptiõis,qa caret materia per quã res poteſt eſſe & nõ eẽ,poſſet tamẽ deſinere eſſe per ablationẽ principii ſeparati à quo eſ/

ſentialiter dependet tāq̄ à cauſa extrinſeca:cœlū enim & tota natura dependet à Deo glorioſo,& in hoc non eſt dubiū in uia Auer.Vnde uide ſi placet ipſum in libro deſtruc.in diſp.3.in fol.18.dub. inqt enim.Amplius ꝙ dat entiū ſeparatorū à materia finem eſt illud qđ dat eis eſſe. Forma enī & finis ſunt idem & unum in hac ſpecie entium,ergo qđ dat finē entibus illudmet dat formā,& illud quod dat formam eſt agens,ergo quod dat finem hoc eſt eſſe eſt agens:apparet idcirco quod primum principium eſt agens & forma & finis:& imorari in hoc eſt ſuperfluum.
Finis terminus eſt.2.metaphyſi.tex.cōmen.9.
Finis eſt melior aliis cauſis,qa aliæ cauſę ſunt propter illā,forma autem eſt melior aliis, quia ſciētia rei per illam eſt pfectior q̄ ſcientia rei per alias.3.metaphy.cō.3.
Finis non pōt eſſe priuatio eius cuius eſt finis. Themiſtius.5.phy.47. ſic enim ꝓbatur ibidē, quies in termino , ad quem tendit motus non eſſe cōtrariam motui.
Finalis cā eſt magis manifeſta in rebus uolūtariis q̄ in rebus naturalibus.5.meta.cō.1.
Finita magis q̄ infinita,& unū magis q̄ multa oportet exiſtimare,eiſdē autē accidētibus ſemp finita magis accipiendū,in his enim,q̄ ſunt natura, oportet finitū,& melius ſi contingat.8.phyſi.tex.cō. 48.ubi aduerte ꝙ iſtud eſt maximū fundamētū in uia peripateticorū, & q̄plures opiniones Ariſt. ſunt fundatæ ſup hoc prīcipio.unde etiam in libro de ptibus aīalium.ca.4.in libro.3.expſſe dicit ubicūꝗ fieri poteſt,unū q̄ plura eſſe melius eſt,ubi loquiť de principio uenarū.Et in eodem loco dicit ꝙ principiū unum eē oportet,ubi fieri pōt.Et ſuper hoc fundamento tenet cor eſſe primum principium oīum motuū,& ſenſationū ꝯtra medicos ponentes pluralitatē principiorū ſuper hoc principio.cōcludit in.12.meta.unū eſſe principem uniuerſi,qa pluralitas principantiū mala.& fuit ſnīa doctiſſimi Home.i.1.Ilia.ſup hoc prīcipio ꝑtulit ī.1.phy.opīonē Empe.ponētis ꝑncipia finita opīoni Anaxa. & Demo.ponentiū principia eſſe infinita, ut patet primo phyſi.tex.cō.50.Et ratio iſtius eſt qa Deus & natura nihil fruſtra faciunt.primo cœli tex.com̄.32.natura enim non abundat in ſuperfluis,imo euitat multitudinē quoad eius fieri poteſt: uidemus enim plerūꝗ in plantis & animalibus per unū inſtrumentū conſequi uarias utilitates:ita ꝙ non ſunt multiplicata inſtrumēta ex actionum diuerſitate ubi hoc fieri poteſt.ut patet ex.2.de aīa de inſtrumento anhelitus,quo natura utitur ad duas utilitates,& ad reſpirationē & ad formationē uocis , ut patet in tex.cō.88. ubi dicit Ariſto.iam enim aere reſpirato utiť natura ad duo opera,ſicut lingua ad guſtum & locutionem.Et nota ꝙ cum ars imitetur naturam,hoc etiam ueritatem habet in arte ſicut in natura.ut gloſat Cōmen.in.1. phyſi.cō.50.qui enim ſanare pōt modica actione agit actione artificiali: ſi autē laborauerit maiori actione, aget ocioſe & ſupflue. tene igitur in uia peripatetica ꝙ in naturalibusubicūꝗ apparentia ſaluari poſſunt ex uno aut ex finitis principiis,unitas multitudini & finitas in finitudini eſt præferenda.
Finis quarūdam rerū eſt agere tm̄,& finis quorūdam eſt aliqđ actū.9.meta.tex.cō.16.
Finis penes philoſophū diciť tribus modis,unus ad quē res neceſſario tēdit,& hic abſolute diciť finis.ſcđs ē ſicut forma dr̄ finis eſſe materię,& hic apparet finis entis iſeparabilis. tertius eſt ut eo exiſtēte ſtent res per ip̄m ordinatē,& hic finis cauſarū appellať,ſicut dicitur exemplariter ꝙ terra eſt finis uaſorū quæ per eam fiunt.Auerroes.6.colliget.cap̄.1.
Finis non oīum rerū optimus eſt,alioqn finis unus oīum rerū eēt ingēdus, ſed id rei cuiꝗ melius eſſe dicendū eſt , ꝙ maxime ſit cuiꝗ naturæ congruū atꝗ idoneū.Themiſtius.2.phy.ſup.tex.4.
Fines corporum diuerſantur ſcđm diuerſitatē naturarum corporū.4.phy.cōmē.36.& primo caplo de ſubſtantia orbis.idem primo cœli.cōmen.72.
Finitum eſt quicquid à ſua parte menſuratur.6.phy.61.
Flamma ſpiritus aut fumus ardens eſt.4.metheororū.tex.com̄.48.
Flamma eſt fumus ardens,fumus aūt eſt ex aere & terra.2.de generatione & corrup.tex.cō.28.
Fluuii & uenti cōſtituūtur per motū.1.de anima,cō.36.&.37.idem.8.phyſi.40.&.20.
Flexibilia ſunt illa,q̄ poſſunt redire à rectitudine ad flexibilitatē ſeu curuitatē,ut uirgæ humidæ & calami.Cōmētator in.4.metheororum.in ſumma.
Flegmaticum corpus ſi ad ætates reſpicias non eſt dare,uidelicet frigidū & humidū, quia ętas ſenū eſt frigida & ſicca.Galenus in.6.de accidenti,& morbo prope finem.
Flamma magis urit quā aqua feruens.ex ſecundo de partibus animalium.cap̄.2. licet aqua feruens magis calefaciat quàm flamma.
Flegma eſt materia remota mēbrorum ꝯſimiliū,quia nō fiunt ex ea niſi cōuertatur in ſanguinē,ſed cholera & melācholia nō ſunt aliquo mō in materia mēbrorū.2.colliget.cap.primo. nec ꝓpinqua

nec remota, idem uide ibidē cap.8.de iuuamētis mērorū. ubi reddit cām quare natura flegmati non ordinauit receptaculū ſicut fecit cholerę & melancholię.

Flegma eſt ſanguis diminute decoctus, & aliter dicitur eſſe ſupfluitas ſanguinis, aliter utraq; cholera.2.colliget.cap.8.de iuuamentis mēbrorum cōſimilium.

Flegma non naturale eſt quatruplex.ex.3.colliget.cap̄.6.

Flegmatica apoſtemata q̄dam fiūt à flegmate groſſo, q̄dam uero à flegmate ſubtili.3.collīet.ca.6.

Flumen quanto magis elongatur à ſuo ortu, tanto eſt deterius: & propterea noſtrū flumen melius eſt in Corduba q̄ in Sibilia propter crementum & decrementum, & propter admixtionem aquę ſalſæ in eo quāuis non ſentiatur.5.colliget.cap.38.de aquis.

Flumina flumē & flabra ſeu uēti ita ſe hñt q; in eſſentia eorū eſt motus, flumē niſi fluat nō erit amplius flumē, ſed aq̄ aut colluuies: flabra niſi flent non erunt flabra, ſed aer aut uapor: nihil.n. aliud uentus eſt niſi fluctus aeris. Themiſtius.1.de aīa.ca.19.idē Cōmen.1.de aīa.cō.36.&.37.

Flobothomia, ut dicit noſter chariſſimus Auenzoar, nō dicit fieri niſi poſt corporis mūdificationē. & hoc eſt, qa qñ uenæ ſunt à ſanguine inanitæ, ſugūt ſupfluitates malas ad nutriendū ineptas, & ab his malā acquirūt cōplexionē: & tunc flebotomia erit cā maioris conſtipationis uentris: qa mēbra ſugendo ſupfluitates feculentas, magis exſiccant.7.colliget.cap.1.

Flegma non eſt cauſa canitiei, ut quidam putāt. Auer.in.5.de generatione animalium.caplo de caluitie.& ibi uide cauſam.

Formæ naturales, licet nō moueant, tamē ſunt naturales, qa ſunt in mobili.1.phy.cō.11. Ex quo ſeq̄tur q; ſi intelligētia eſſet forma cœli, eſſet naturalis ↄſiderationis qdditatiue, ↄtra Groſſipedales.

Forma eſt principiū generationis p ſe, & priuatio per accñs.1.phy.64.67.&.71.75.&.79.

Formarū aliæ ſunt in materiis: aliæ uero nō ī materiis.1.ph.cō.ulti.idē.12.met.cō.25.&.2.ph.cō.26.

Forma ſubſtantialis non eſt in ſubiecto per quod ipſa ſuſtentetur ſicut accidentia.2.phyſic.cōmen.4.&.2.de anima.4.&.8.cōmentis.

Forma cōphenditur per intellectum.2.phyſi.cōmen.10.idem.1.cœli. cōmen.92.&.12.metaphyſi. cōmen.14.uide in concordantiis.

Forma non ſeparatur à materia in eſſe, ſed ſcd̄m diffinitionem tantū.2.phy.tex.cōmen.12.idem primo cœli.cōmen.92.&.8.metaphy.cōm̄.8.

Forma eſt dignior natura q̄ materia.2.phy.tex.cō.12.& primo cœli.cōmē.5.&.5.metaphyſi.cōmē.5.idem.7.&.8.metaphy.utrobiq; tex.cōmen.7.

Formę artificiales licet ſint accidentia in corporibus naturalibus, tamē conſtituūt res artificiales ſm q; ſunt artificiales.2.phy.cō.13.uide idem.2.de anima.cōm̄.8.

Formę naturales q̄q̄ à materia animo & cogitatiōe eximunt: nō tamē poſſunt actu aut ſuba eximi. Themiſtius.2.phy.ſup tex.26.idē habet ibidē tex.cō.12.& Cōmen.12.meta.cōm̄.39.

Formæ quędā ſunt magis ſeparabiles à materia q̄ quædā.2.phy.cō.19.uide.6.met.tex.cō.2.

Formæ habent duplex eſſe, ut eſt declaratū in ſcientia de aīa ſenſibile & intelligibile. Nam formę in quantum formæ non habēt tertiū eſſe.ex paraphraſi meta.trac.4.col.6.

Forma relatiue dicitur ad materiam.2.phy.tex.cōm̄.26.

Forma p ſe ↄſiderat a naturali & materia ꝑpter formā.2.phyſi.cō.26.& tex.cō.91.

Forma ultima, ad quā peruenit materia, eſt forma hominis.2.phy.cō.26.

Formæ naturales ſunt in materiis.2.phy.te.cō.26.&.3.cœli.tex.cōmē.primi. Nota tamē q; habet ueritatem ut in pluribus, quia fallit in intellectu.uide in.6.metaphy.tex.cō.primi. ꝑpter Alex.& ſequaces qui aliter intellexerunt iſtam propoſitionem uerificari.& ſic ſolue infinitas authoritates Petri pōponatii de mortalitate intellectus.

Formarū abſtractarū ↄſideratio ſm q; ſunt abſtractæ & de qdditatibus earū eſt primę philoſophię non ſcientiæ naturalis.2.phy.cō.26.pondera reduplicationis notam.

Formarum abſtractarū eſſe ↄſiderat in ſcientia naturali nō in prima pħia.ↄtra Auic.2.phy.cō.26.& 1.phy.cōmē.ultimo.& in lib.deſtru.diſpu.4.in ſolōne quinti dubii.8.phy.cō.3.

Forma triplex cōpoſitionis, alterationis, & utriuſq; ſimul.2.phy.tex.cō.31.

Forma exēplar ab Ariſto. nūcupat, non eo modo quo hi q ideas poſuere ſeparatas quaſdā ſpecies atq; ipſas p ſe nullo īnexu materię ſubſiſtētes: ſed ꝑpterea quia definita, pſcriptaq; eſt oīum forma quæ à natura ꝑueniūt. Themiſtius.2.phy.28.idem Cōmen.12.metaphy.cōmen.18.in illa parte.& hæ ſunt ideæ quas cōminiſcebatur Plato.

Forma eſt actio agentis, & eſt illud qd̄ exiſtit in recipiente.2.de aīa.tex.cō.24.ubi dicitur, uidet etiā

in diſponente & diſpoſito actiuorũ ineſſe actus.uide in cõtradictionibus nup editis.

Forma nõ ſeqtur neceſſario naturã materiæ, ut opinati ſunt antiq.2.phy.cõ.74.&.87.uide Ariſto. expſſe otra antiquos in.5.de generatione aĩalium.cap.1.& ibidẽ require cãm erroris eorũ.

Formis non accidit nobilitas niſi ſm q forma eſt finis.2.phy.com̃.74.unde Cõmentator inde colligit in mathematicis nõ eſſe nobilitatẽ,quod ſic intellige.nã cum lineæ & magnitudines naturales & mathematicæ ſunt eadẽ,tamẽ forma magnitudinis nõ habet rõnem boni, niſi ut eſt terminus & finis generationis naturalis/aut terminus corporis ſenſibilis,non aũt abſolute ĩquãtũ magnitudo eſt abſtrahens à tali motu,& ſenſibili eſſe,ſicut eſt dum eſt in ſola imaginatione,ſic enim propoſitiones geometrię ſunt fundamẽta imaginationis.3.phy.com̃.60.& iſto modo intelligiť uulgata propoſitio q in mathematicis non eſt rõ boni neq finis in reſpectu quo à naturali cõſideranť,nã bonũ & malũ ſunt ĩ rebus,& in tali eẽ cõſideranť à naturali:ſed à Mathematico conſiderãtur, ut ſunt in imaginatione huiuſmodi & eſſe tale eſt eſſe in aĩa,& eẽ in anima eſt eſſe diminutum.6. meta.com̃. & tex.ultimo.ſic in ſimili dicimus q aurũ in mente nõ mouet in rõne finis: quia aurũ non primo illo eẽ apparet,ſed pro eẽ reali qđ habet in burſa: ſic enim mouet ut finis, ſicut dicit de balneo Cõmentator.12.meta.cõ.36.non intelligas autem in ſcientiis mathematicis non ineẽ nobilitatẽ & bonitatẽ ĩ uia Peripateticorũ,qcqd ſit de Platone ĩ hoc ut alias declaraui,uide ĩ ocordã.

Forma eſt cauſa terminationis & cõtinentiæ.3.phy.tex.cõ.67.idem.1.de anima.cõmen.90.

Forma ſi ex ea eſſet infinitum,poſſibile eſſet ĩuenire corpus infinitum in actu.3.phy.cõ.67.

Forma eſt cauſa q omnis res ſit una,& forma eſt ĩdiuiſibilis per ſe.3.phy.cõ.68.idem.2.de aĩa.tex. cõmẽ.7.idem.1.de aĩa.cõ.90.&.53.idem.3.meta.com̃.15.1.cœli.92.8.met.com̃.ultimo.7.meta.cõ.5. 37.&.60.2.de aĩa.2.7.8.9.60.8.meta.tex.cõmẽ.3.& cõ.7.Caueant.igiť ponentes primũ principium indiuiduationis materiam & unitatis numeralis.

Contra ponẽtes pmũ pncipiũ ĩdiuiduationis eẽ mãã.

Formæ in rebus generabilibus quodãmodo ſunt formæ,& quodãmodo ſunt fines.4.phyſi.11.&.2. phyſi.tex.cõmen.70.

Forma/totum/& compoſitio ſunt idem ſubiecto, & differunt ſecundũ modum. uide Themiſtium 2.phyſi.ſuper tex.31.

Forma eſt ultimũ rei quã continet.4.phyſi.cõmen.14.

Forma eſt determinãs dimenſiones & materiã.4.phy.cõ.15.&.1.cap.de ſubſtãtia orbis.

Formæ ſeparatio à materia eſt eius corruptio,& eſt unum de poſitis à naturali.4.phyſi.cõmen.17. idem.5.phy.cõmen.5.&.4.cœli.cõmen.23.

Formæ ſeparatio & loci differunt.4.phy.cõmen.17.

Forma aliter diciť eſſe terminus,& aliter locus.4.phy.te.cõ.35.& uide Themi.ibi notantẽ pſſius loquendo formã non nũcupari terminũ,ſed rationẽ & quodquid erat eſſe rei.

Forma nõ mouet neq mouetur, quoniã motor & motum ſunt compoſita ex materia & forma.5. phyſi.cõmen.& tex.3.& ibidem.cõmen.5.

Formas qui finxerit moueri nõ eſt loquendũ cum eo in phia naturali.Cõmen.5.phy.com̃.5.

Forma ſumitur tribus modis/large/proprie/& magis pprie.5.phyſi.com̃.5.

Formæ & paſſiones ſi ſunt in ſubſtãtia corporũ,neceſſe eſt ut moueanť,& fluant,quia neceſſe eſt q omne quod inueniť in corporibus motis & flentibus,moueať & fluat. Cõmen.5.phyſi.cõmẽ.37. Caueant ergo q de mente eius tenent quãlibet intelligentiã dare eſſe cœlo per formalem inhęrentiam. Accideret enim per uitam meam ĩeuitabiliter intelligentiã moueri per accidens. Et mirum eſt de iſtis Groſſipedalibus q in tali paſſione manifeſti erroris non exceperint primã in qua nulla prorſus eſt potentia.3.de anima.cõmen.5.

Cõtra Groſſipedales ponẽtes ĩtelligẽtias dare eſſe p formalem inhærentiam.

Forma eadem poteſt agere diuerſas actiones in tẽporibus diuerſis.5.phy.com̃.38.

Forma eſt indiuiſibilis.6.phy.cõmen.45.&.3.phyſi.68.

Forma quęlibet exiſtens in materia eſt diuiſibilis ad diuiſionem ſui ſubiecti.8.phyſi.tex.cõmẽ.78. aliter demonſtratio illa Ariſtotelis nulla eſt.

Formę in materia contrarię ſunt,& ſi eſſet forma in materia ſine cõtrario,tũc natura ocioſe egiſſet. primo cœli.com̃.20.idem.1.capl̃o de ſubſtantia orbis.

Formę diuerſarum naturarũ innatę ſunt habere materias diuerſę quãtitatis,cum diuerſitas formarum ſit cauſa diuerſitatis quãtitatum.1.cœli.cõmẽ.72.

Formę acceptio ut eſt abſtracta à materia,& ut ocernit materiã differẽs eſt.1.cœli.tex.cõ.93.

Formæ exiſtentes in materia multiplicari poſſunt ſm numerũ quãdo aliqd remanet materię extra: ſi uero tota materia comphenſa fuerit/in uno nequaq̃.1.cœli.tex.cõ.93.

Forma

Forma eſt ſubiectũ uniuerſalitatis,& is eſt intellectus cuiuſlibet formæ; & ideo dicit̃ in diffinitione uniuerſalis quod eſt illud quod aptũ natum eſt p̃dicari de pluribus.1.cœli.cõ.92

Formæ ſubſtantia alia eſt à ſubſtantia materiæ, & hoc manifeſtum eſt.primo cœli. cõmen.92.&.2. phyſi.cõmen.12.&.8.meta.cõmen.8.

Forma eſt aliud ab habente formatn.1.cœli.cõ.93.&.7.metaphy.21.&.26.27.&.60.

Formæ generaliter in omnibus quæ ſunt apud nos,ſunt cauſa p̃manentiæ entiũ in aliquo tempore 2.cœli.cõmen.6.idem.1.primo de anima.cõmen.90.

Forma eſt ante priuationem.2.cœli.tex.cõmen.18.

Formá inquãtum forma impoſſibile eſt augeri in infinitũ.3.cœli.cõmen.6.

Forma patris prior eſt materia filii tẽpore,& natura.3.cœli.cõ.25.idem.9.meta.tex.cõ.13.

Forma inquãtũ forma mouet,& mouet̃ inq̃tum eſt in materia.3.cœli.cõ.28.&.4.cœli.cõ.22.

Forma ad materiá eſt ſicut ↄtinens ad cõtentũ.4.cœli.tex.cõ.35.&.1.de anima.tex.cõmen.90.

Formæ elementorũ ſunt diminuti eſſe.4.cœli.cõmen.40.&.3.cœli.cõ.67.

Forma quanto magis fuerit p̃fectior,tanto magis erit manifeſtius,ut ſit accepta in diffinitiõe accidẽtium in formato,& quãto magis fuerit diminuti eſſe,tanto magis erit ecõuerſo. Et ideo uidemus ꝗ calidũ & humidũ,& frigidũ,& ſiccũ ſunt cauſæ in formis elẽtorum,& ſunt cãtæ in formis aĩalium.4.cœli.cõ.40.ubi põderabis ip̃m ſequi opinionẽ Alexãdri,ut ex p̃textu uerborũ elici põt.

Forma eſt manifeſtior i mẽbris officialibus q̃ in mẽbris ↄſimilibus, cuius argumẽto eſt ꝗ mortuus magis dicit̃ habere carnẽ aut os q̃ manum aut brachiũ.1. de generatione & corrup.tex.cõ.37.

Forma inuenit̃ duobus modis ſicut ſcientia & ſicut conſiderare.2.de aĩa.tex.cõ.2.&.5.

Forma ſubſtãtialis æquoce dicitur eẽ in ſubiecto,& accidens eſſe in ſubiecto,q̃a ſubiectũ accidentis eſt ens in actu,ſed ſubiectũ formæ ſubãlis eſt ens in potentia,& p̃cipue primũ ſubiectũ q̃d non denudatur à forma oĩno.2.de aĩa.cõ.4.idẽ.1.phy.cõ.63.&.1.cap.de ſub̃a orbis. Sed q̃d dicemus de q̃litatibus ĩterminatis,& uſ̃r de accñtibus ĩterminatis,quorũ ſubiectũ eſt prima materia,ut uult Com̃.niſi eẽt ꝗ differũt adhuc talia accidẽtia à forma ſubãli per aliá differentiá poſitam p̃ Auer.in eodem cõ.4.2.de aĩa.& eſt quia forma ſubſtãtialis eſt pars eẽntialis ſubſtantiæ cõpoſitæ,ſed nullũ accidens ſiue terminatũ ſiue interminatum eſt pars ſubſtantiæ.

Formæ rerum naturaliũ cum fuerint ablatæ,auferũtur materiæ,& nullũ ens remanet niſi æquoce. 2.de anima.tex.com̃.8.ſecus autem eſt de forma artificiali,ut ibidem dicitur.

Forma eſt propter quá attribuitur primitus actio enti, & iſta conuertit̃.2.de anima.cõmen.24.idẽ 2.phyſi.17.&.2.de generatione & corrup.tex.cõ.53.

Formæ materiales nõ ſunt ſeparabiles.3.de aĩa.cõ.4.idẽ.4.phy.cõ.18.&.3.cœli.cõ.31.

Forma nulla eſt liberata à potentia ſimp̃r,niſi prima forma quæ nihil intelligit extra ſe, ſed eſſentia eius eſt quidditas eius.aliæ autem formæ diuerſificantur in eſſentia & q̃dditate quoquo mõ. tertio de anima.cõmen.5.in ſolutione q̃ſtionis tertiæ.

Forma eſt indiuiſibilis per ſe,ſed eſt diuiſibilis per accidens.3.de anima.tex.cõ.24.

Formæ extra animam habent eſſe materiale purum,& in anima ſpirituale purum,& in medio habent eſſe mediũ in ſpirituale & corporale. Auer.in cõmento libri de ſenſu & ſenſato.

Formæ habent tres ordines,quorum unus eſt corporalis,ſecundus eſt in ſenſu cõmuni,& eſt ſpiritualis,tertius eſt in uirtute imaginatiua,& eſt magis ſpiritualis.ibidem Auer.

Forma in ſenſu communi ſtatim deſinit in abſentia ſenſibilis, & tunc uirtus imaginatiua imaginabitur illam.ibidem.

Formæ uniuerſales nõ indiuiduant̃ niſi p̃ materiam.Cõmenta.in cõmento libri de diuinatiõe ſm quietem.idem primo cœli.tex.cõ.92.& primo meta.cõ.40.&.12.meta.cõ.14.

Formam unam habere niſi unum ſubiectum impoſſibile eſt.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Forma cõpoſiti quanto magis fuerit remota à formis ſimplicium,tanto magis erit contraria illis formis, quapropter actio ſimplicium fortior eſt in ea.Cõmentator in commento libri de longitudine & breuitate uitæ.

Formæ omnes cõmunicant in dimenſionibus non terminatis.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Formæ corporũ cœleſtium ſunt abſtractæ in eſſe,& non ſunt neq; in toto,neq; in parte,neq; in diuiſibili,neq; in indiuiſibili.primo cap.de ſubſtantia orbis.

Forma abſtracta differt à formis cõſtitutis in eſſe per ſubiectũ,q̃a in ea idem eſt efficiens & finis:ſecus in formis conſtitutis in eſſe per ſubiectũ,quia forma à qua mouetur dicitur à forma ad quã mouetur.primo cap.de ſubſtantia orbis.idem.12.metaphy.cõ.36.

Formas remanere & res quarũ ſunt formæ deficere impoſſibile eſt, quia tũc nõ eēt generatio neqꝫ corruptio. Cõmenta. 1. meta. cõ. 33. ubi etiam dicit, ꝙ impoſſibile eſt exiſtimare formas eſſe abſtractas à ſubſtantiis, quarũ ſunt formæ. Caueãt igitur qui ponũt de mente Auer. animam intellectiuam eſſe formã dantem eſſe formaliter homini, quia tunc homo nõ eſſet generabilis & corruptibilis inquãtum homo. unde quæcũqꝫ ſolutio daretur eadem dabitur à Platone contra quem arguit Philoſophus ibi de idea, ut patet conſideranti.

Cõtra aſſerẽtẽ animam itellectiuã ſꝫ Auer. dare eſſe formaliter homini.

Formas ſpecificas eſſe ꝓprias in materiis, licet ſit principiũ in phĩa: aliqui tamen negauerunt illud ut Auicẽna, qui cum ſua famoſitate dixit hominem generari ex terra ſicut murem. 2. metaphyſi cõmen. 15. uide phyſi. cõmen. 46.

Formæ formarũ conſiderandæ ſunt in ſcientia diuina. 4. meta. cõ. 2. ubi Auer. in calce cõmẽti dicit, ꝙ formę, quas quidam dicũt, conſiderandæ ſunt in hac ſcientia, ſicut enim apud dicentes eas formas formarum entium cum hæc ſcientia conſiderat de formis, igitur cõſiderat de formis formarum. ubi aĩaduerte ꝙ hoc dicitur ꝓpter ideas Platonis, qui exiſtimabat eas eſſe extra animã, & appellabat eas formas formarũ: & ſi tales formæ eſſent, pertinerent ad ſciẽtiam diuinam, qa eẽnt de numero entium abſtractorũ ſm eſſe. ¶ Et ex hoc loco uolo tibi declarare locum adhuc non intellectum in doctrina Cõmenta. in. 2. phyſi. cõ. 26. ubi in calce cõmenti ſcribit, ꝙ ſcientia naturalis de eſſe formarum conſiderat quouſqꝫ perueniat ad ultimam formarũ materialiũ, & primam abſtractarum, aut ad formas formarũ quæ ſunt mediæ in eſſe inter illas, ſicut exiſtimatur de forma hominis ultima, ꝙ cum diſiunctiua detur per membra oppoſita, dico ꝙ ſenſus eſt ꝙ naturalis ſcientia quo ad quidditatiuã conſiderationem de eſſe formarum. i. de eſſentiis formarum ſe extẽdit incluſiue uſqꝫ ad illam formam, quæ eſt ultima inter formas naturales, & eſt prima ĩter abſtractas, ſcilicet uſqꝫ ad formam hominis ultimam. i. ad animam intellectiuã, qa aſcendendo ex iſtis inferioribus ꝓgrediendo uſqꝫ ad primã formam, quæ eſt Deus glorioſus, anima eſt ultima ĩter formas habẽtes habitudinem ad materiã, & eſt prima inter abſtractas, licet deſcẽdendo à primo ad infima intellectus hominis ſit poſtremus inter abſtracta, ut patet. 3. de anima. cõ. 19. qa autem opinio Cõmẽ. fuit, ↄſideratiõẽ qdditatiuã de ĩtellẽu hoĩs ptineř ad naturalẽ, ut patet. 3. de aĩa. cõ. 17. & alibi: Ideo ĩcluſiue ſe extendit uſqꝫ ad aĩam ĩtellectiuã, aut ſe extẽdit uſqꝫ formas formarũ q̃ ſunt mediæ in eſſe inter ipſas. ſ. uſqꝫ ad ideas excluſiue, quia cõſideratio de ideis, ſi eſſent, pertineret ad ſcientiam diuinam, ut dicit Cõmen. in cõmẽto p̃ſenti, & ideæ à ponentibus illas appellabanť formæ formarum, & erãt mediæ in eſſe ſm Platonẽ inter formas ĩmerſas in materia, & inter formas ſimpliciter abſtractas. Ita ꝙ Cõmenta. uoluit in iſtis uerbis obſcuris aſſignare terminũ cõſideratiõis quidditatiuę naturalis & incluſiue terminãtem, & iſta eſt anima intellectiua, & terminũ excluſiue terminãtẽ ſi dareť, & ſunt Platonis ideæ, & nõ põt aliter ĩtelligi, qa nil melius eſt q̃ Auer. p Auerroem interp̃tari. Et hoc cõcordat cum his quæ dixerat Cõmen. in eodẽ cõ. 26. ubi exponens illud dictum Phĩ ibi, quæ ſunt ſpecies ſeparatę in materia dicit, & dicit hoc quaſi contradicendo dicentibus formas ſeparari. Ecce qũo uerum uero cõſonat ex omni parte: & ideo illa uerba ſic per parẽtheſim debent legi, uidelicet ꝙ conſideratio naturalis ſe extendit uſqꝫ ad formã ultimam materialium, & primã abſtractarũ ſicut exiſtimatur de forma ultima hoĩs, & hoc eſt primum membrũ, aut ad formas formarum quæ ſunt mediæ in eſſe inter illas. ſ. ad ideas quę ſunt mediæ inter ſimpliciter abſtractas ut eſt Deus, & ſimpliciter materiales, ut ſunt iſtæ formæ ſingularium.

Nota locũ in Aue. adhuc nõ intellectum.

Formæ quædam ſunt magis ſeparabiles à materia: & q̃dam minus. 2. phy. tex. cõ. 18. & . 19.

Formæ quæ ĩdifferẽter poſſunt cõcipi & diffiniri abſqꝫ materia ſenſibili & cũ materia ſenſibili ſunt illæ in quibus cõicat naturalis & cum mathematico. Cõmen. 2. phy. cõ. 18.

Formarum ſunt multi ordines. ſ. abſtractę à materia & nõ abſtractæ. 2. phy. cõ. 26. & . 1. phy. cõ. ult.

Forma eſt ſpẽs & exemplar, hæc aũt eſt ratio & quodqd erat eſſe rei. 2. phy. tex. com̃. 28. ubi pondera dictum Alexandri, quod etiã abbreuiator eius Themiſtius ibidẽ annotauit, quod Ariſt. nõ appellat formã exemplar eo modo quo hi, q ideas poſuere ſeparatas quaſdã ſpecies atqꝫ ipſas p ſe nullo nexu materię ſubſiſtẽtes, ſed ꝓpterea quia diffinita p̃ſcriptaqꝫ, ẽ omniũ eorum forma q̃ à natura proueniunt/hominis/equi/bouis/fici/olei/platani/etiã illud principiũ unde hæc oriũtur eatenus pgit mouendo & exercẽdo materiã, donec forma illa & ſpẽs materię coapteť & congruat plene atqꝫ perfecte. unde ut inqt Alexander, forma eſt tãq̃ ſcopus & naturæ intentio, forte etiã ut notat Simplicius, forma naturalis q̃ in materia exiſtit, illa enim ibi diffiniť, ea ratione exemplar dicitur, uidelicet reſpectu artis: iam enim Philoſophus multotiens dicere cõſueuit artem imitari naturam, & iam ibidem in tex. 21. dixerat.

Forma recepta habet tres gradus, primum corporeũ. ſcdm ſpirituale & iſte eſt in ſenſu cõmuni, tertius anté eſt ſpiritualior & iſte eſt in imaginatiua uirtute, & ab iſto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores. 3. colliget. cap. 38. de uiſu & uidentibus.

Forma eſt ſubſtantia per quã indicium ſubſtantiæ ſit ſubſtantia. 5. metaphyſi. tex. cõmé. 15. idem. 2. de anima. tex. cõmen. 2.

Forma eſt finis materiæ & cõpoſiti ex materia & forma, ut forma hominis eſt finis ſuæ materiæ, & finis hominis qui cõponitur ex forma & materia. 5. meta. tex. cõ. 22.

Forma eſt finis, pfectum auté eſt habens finem. 5. meta. tex. cõm. 29.

Forma ſpeciei diuidit̃ in genus & differentiã. 5. meta. tex. cõmen. 30.

Formæ ut ſunt genera & ſpẽs ſeu differẽtiæ differũt à ſeipſis: ut ſunt formæ tantũ: illas enim genus eſſe aut differentias accidit illis. 5. meta. cõm. 30. idem. 7. metaphy. cõ. 46. ubi colligit̃ ꝙ uniuerſale poteſt ſumi duobus modis, & pro prima intentione & pro ſecunda.

Forma eſt cauſa ſubæ demõſtratæ, & ſubæ demõſtratę non ſunt ſubſtantiæ niſi p illã. 7. meta. cõ. 5. idem in. 2. de aïa. cõ. 2. 7. & . 8. metaphy. cõmen. 7 idem. 1. de anima. cõ. 90. & . 2. phy. cõ. 4.

Forma ſm illum modũ ſm quem eſt prior materia, eodẽ mõ eſt prior cõpoſito. 7. meta. tex. cõ. 7. ubi, aduerte de mente Cõmen. ibi, & in. 8. meta. in tex. cõ. 7. & in. 2. phy. cõmé. 4. formã eſſe magis ens & magis ſubſtãtiam q̃ ſit compoſitum, qa textus iacet ꝙ eadem rõne forma eſt prior eo qđ ex utriſq;, & ita cõiter inuenitur lr̃a hodiernis tẽporibus, & etiã in quibuſdã græcis codicibus. Simplicius tamẽ in. 1. phyſi. auſculta. & Argiropylus aliter legit locũ iſtum in recto, & ſenſus eſt ꝙ ꝑpter eãdem rõnem illud qđ ex utriſq; cõpoſitum eſt, eſt magis ens utriſq;. ſ. materia & forma. uñ tenuit Simplicius ſubſtãtiam cõpoſitam eſſe magis ens & ſubſtantiã q̃ ſit materia & forma, & forma eſt magis ens q̃ materia, & iſta fuit etiã opinio Alex. ut recitat Cõméta. in. 12. primę phiæ. hanc opinionem ſequuntur Diuus Thomas & Scotus, & ferè omnes Latini, ſed Cõmẽ. eſt alterius opinionis. uide in concordantiis de hoc, & in quæſtionibus Miſcellaneis in proprio q̃ſito.

Forma nõ eſt eſſentialr̃ in materia neq; priuatio, qm̃ ſi aliqua forma eſſet eſſentialr̃ in materia, tũc materia nõ reciperet oẽs formas. 7. meta. cõ 8. idem. 1 phyſi. cõ. 63. & . 69. & . 79. & . 1. cap. de ſuba orbis. idem. 3. cœli. cõ. 67. uide tamẽ Alexã. pulchre in. 1. libro naturaliũ qõnum capĺo uel qõne ultima: ubi pulchre declarat qũo forma, licet non ſit per ſe in materia primo modo dicendi per ſe, & ſimiliter de priuatione. ſi tamẽ loquamur de per ſe ſecũdo mõ, de quo meminit Ariſto. & Theophraſtus in poſterioribus analyticis, & eſt quãdo aliquid per ſe ineſt alicui, qđ ponitur in rõne dicente, qd eſt, ſicut par & impar per ſe inſunt numero, qa numerus ponit̃ ĩ ratiõe iſtorũ, ſic forma materialis per ſe ineſt materiæ & priuatio etiã, qa materia ponitur in rõne iſtorũ & nõ econtra. Et ita quãdo Cõmen. dicit. ꝙ forma & priuatio non ſunt eſſentialiter in materia, intelligitur eſſentialiter primo mõ & non ſecũdo modo, nam ut ſcribit Cõmen. in. 2. de aïa. cõmẽ. 67. iuxta doctrinã Ariſt. in. 1. poſterio. analyti. duo ſunt modi ꝓpoſitionũ eſſentialiũ. unus in quo p̃dicatũ eſt cã ſubiecti, ſicut dicẽdo, ꝙ hõ eſt rõnalis: alius, ubi ſubiectũ eſt cauſa p̃dicati, ut hõ eſt uiſibilis. Alex. ĩ lib. nã liũ; qõnum.

Forma habet intẽtionẽ magis ſeparabilẽ q̃ materia. 7. met. tex. cõ. 8. ubi Cõméta. dicit, ꝙ intẽtiões ſeparabiles in intellectu, quæ ſcilicet non intelliguntur in reſpectu aliorum, ſicut eſt in materia, ſed quæ intelliguntur per ſe, ſunt magis ſubſtantiæ. Et ideo exiſtimatur quòd forma etiam ſit ſubſtantia cum ſit qdditas quã ſignificat diffinitio, & cõgregatũ ex materia & forma etiã eſt ſubſtãtia. Et hæc duo ſunt magis ſubſtãtia q̃ materia. ubi aduerte ꝙ ut ſcribitur in. 9. primę phię. tex. cõ. 13. licet potentia & actus opponantur relatiue: potẽtia tamen per ſe refert̃ ad actum: actus autẽ nõ refertur ad potẽtiam niſi pro quãto potẽtia refertur ad ipſum. Et inde ꝓuenit alia differentia, ꝙ potentia intelligit̃ per aliud: actus aũt per ſe. ut colligit̃ ex. 9. primæ phiæ. tex. cõ. 20. & q̇a potentia ad materiam reducitur, & actus ad formam, ut ſcribit Cõmentator in. 12. primæ philoſophię. in cõmen. & tex. 26. ſic intellectus formæ eſt magis ſeparabilis, quàm intellectus materiæ. De hoc tamen uide latius in contradictionibus.

Formæ ſunt plures & non habẽt eandẽ actionem cõem, ideo ex actionibus formarũ non potuit in naturali philoſophia declarari prima forma ſicut ex paſſiõibus materierum potuit declarari prima materia. Cõmenta. 7. meta. cõmen. 9. uide in concordantiis.

Formæ Platonis ſunt deſtructæ ab Ariſto. in ſcientia diuina, & quia non proſunt ad ſcientiã, & etiã quia nihil pſoſunt ad generationem. 7. metaphy. cõ. 22.

Forma nõ eſt generabilis & corruptibilis niſi per accidens, & ſimiliter eſt de materia, & generabile & corruptibile in rei ueritate eſt indicium compoſitum ex materia & forma. 7. metaph. tex. cõ.

23.&.26.27.31.33.idem.8.meta.tex.cō.8.&.12.metaphy.cō.18.

Forma ſi p ſe generaret̃ & faceret,tūc generatiões ꝓtenderent̃ in īfinitū.7.meta.tex.cō.26.

Forma eſt cā ipſius eē oibus.2.de aīa.tex.cō.37.inde Boetius in li.de unitate & uno. oē eē eſt à forma,quod etiā Peripatetici deſcribentes dixerūt, eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.

Formæ ſeparatæ nō poſſunt tranſmutare materiā:non enim trāſmutat materiam niſi illud quod eſt in materia.& ideo cōtingit dicentibus mūdum generari,ꝙ tranſmutans ipm ſit aliquod indiuiduum.ſ.corpus particulare.7.meta.tex.cōmen.28.&.31.

Formæ non generant̃ per ſe,qa ſi ita eſſet tūc generatio eſſet nō à materia.7.meta.cō.31.

Forma & materia differētiā habēt, quoniam forma p̄dicatur per ſe de hn̄te formā ſcd̃m ꝙ declarat quidditatē eius ſubſtantialē:materia uero non p̄dicat̃ de habēte formā uera p̄dicatione nedum ut prædicetur p ſe:idolū enim non dicit̃ cuprū/nec homo caro.7.met.cōmē.34.ubi aīaduerte ꝙ notabiliter appoſuit illā cōditionē ſpecificantē.uidelicet ſcd̃m ꝙ declarat quidditatē eius ſubſtātialē: nam forma & materia poſſunt cōparari ad ſubſtantiā cōpoſitā ex materia & forma dupliciter,uno modo in eſſe reali.& ſic appellant̃ partes ſcd̃m ſidē apud Cōmē.in primo.phy.cō.5.& ſic tam materia q̃ forma ſunt partes eſſentiales ſubſtātiæ cōpoſitę,ex materia & forma,ſicut fatet̃ ibidem Cōmentator in pricipio iſtiuſmet cōmē.34. ubi dicit ꝙ materia ſcd̃m cōſiderationē ad ſubſtantiā cōpoſitam ex materia & forma eſt pars ſubſtātiæ cōpoſitæ.alio modo poſſunt cōparari in eſſe quidditatiuo,& ſic ſola forma indicat rei quidditatē, & eſt tota rei qdditas & materia,& ſic non eſt ps quidditatis/ſed eſt uehiculū deferens ipſam quidditatē: & hoc eſt quod dicit Cōmenta.ꝙ forma in tali ꝯſideratione ut habet declarare quidditatē rei,p̄dicatur per ſe de formato, unde forma hominis eſt homo uno modo.i.in eſſe qdditatiuo ꝯſiderato ipſo homine,alio modo nō eſt homo,& eſt dum homo ꝯſideratur in eſſe reali,ut teſtat̃ Cōmen.etiam in eodē.7.met.in cōmē.21. Ex quo collige iſtā eē per ſe ī primo mō,homo eſt aīa eius:illo modo ꝯſiderando hominē:ſed materia nō prædicatur uera p̄dicatione de formato per uerā p̄dicationem.Cōmen.intelligit prędicationē formalem,& in recto,quia iſta eſt falſa/homo eſt caro/aut ſanguis,nedū ut p̄dicetur per ſe,ſed ſolum materia p̄dicat̃ de formato denominatiue,quia dicit̃ homo carneus/& idolū cupreum.ꝯſimilem ſententiam imitatur Themiſtius in.3.de anima.in cap.27.

Forma inuenitur ſine materia & in materia.7.meta.cōmen.34.

Forma non dicitur de forma uniuerſali & de forma particulari, quæ eſt forma materiæ demōſtratæ.7.meta.cōmen.35.&.36.

Forma differt à materia,qa cum fuerit forma erit res,ſed materia cum fuerit non erit res.7.met.cō. 37.Et fuit ſn̄ia lucidiſſimi Themiſtii.in paraphraſi ſup.2.de aīa in principio.ubi dicit hoc eſſe diſcrimen inter materiā & formā,à materia enim res habent ut fierent,à forma uero ut eſſent.

Formæ q̃ non niſi in una materia exiſtūt,à qua nūq̃ ſeparant̃ in eē, poſſunt tamē intellu ſeparari.7. meta.tex.cōmē.37.idem.2.phy.tex.cō.12.cogita tamē de tali abſtractione ad quē artificē ſpectat.

Formæ mathematicæ differunt a formis naturalibus, quia cum inueniantur in diuerſis materiis, intellectus facile comprehēdit diuiſionem talium formarū à materia, ſed in naturalibus cum difficultate.7.meta.cōmen.37.

Formæ naturales/aut plures/aut omnes non poſſunt eſſe ſine materia.Cōmen.7.meta.cō.39.idem Philoſophus in.6.primæ philoſophiæ.tex.cōmē.1. Et ibi Cōmentator declarat quare dixerit,aut plures ad excipiendum intellectum.

Formas,quarū actiones apparēt ī materia,ſeparatas eē eſt ſermo magis exiſtimabilis q̃ ſermo Platonis de Ideis.& de hoc perſcrutatus eſt Ariſto.in libro de aīa.7.meta.cōmen.51.

Forma eſt ratio,& hoc aliqd ens ratione ſeparabile.8.meta.tex.cōmen.3.idem.2.phy.tex.cōmen.12. ubi dicit Cōmen.ꝙ forma eſt ſeparata à materia ſm̃ diffinitionē non in eſſe: impoſſe enim eſt formam ſeparari à materia:ſeparatio enim formæ à materia eſt corruptio eius.4.phy.cōmen.18.& in eodem octauo,inquit Cōmen.in cōm̄.8.ꝙ formæ quū diſtinguūtur ab intellectu à materiis,inuenit eas aliud à ſubiecto,& aliud à cōpoſito ex eis & ſubiecto:cum aūt intelligit cōgregatū ex eis.i. ſenſatum,inuenit eas,idem in diffinitione & non diuerſa.

Forma nulla artificialis eſt ſuba,nedū ut ſit ſeparata.8.meta.cō.9.&.2.phy cōm̄.13.

Forma nulla ſubalis recipit magis aut minus,non enī eſt homo maioris humanitatis q̃ alius hō ſm̃ formam,ſed ſi fuerit,erit ſm̃ ꝙ eſt in eo forma in materia.8.meta.tex.cō.10.& hoc eſt rōnabile,qa in.1.cœli & mūdi in tex.cō.92.&.95.ſcribit̃ in oībus his,q̃ natura, & his q̃ ab arte cōſtātibus alterū eſt ipſa ſcd̃m ſeipſam forma,& quæ eſt mixta cum materia.

Forma quæ eſt ultimũ in generatione & finis ſunt unũ in ſubiecto & duo ſcđm modũ.8.metaphy. tex.cõmen.12.idem in.2.phyſi.tex.cõmen.70.

Forma nõ patiť ſm ꝙ eſt forma à primo trãſmutãte eſſentialr̃,ſed patiť per accidẽs.unde tranſmutatio eius non eſt prima tranſmutatio/ſed ſm ꝙ eſt forma in paſſiuo.ſ.in materia.Cõmẽ.9.primæ phĩæ.cõ.2.idem in.4.cœli.com̃.22.& in.3.cœli.cõ.28.ubi habet ꝙ in motu elementorum.

Forma inquantum forma mouet,ſed ut eſt forma in materia mouetur.

Formæ quæ non ſunt in materia non patiuntur/neqꝫ eſſentialiter/neqꝫ accidẽtaliter.9.metaphy. cõmen.2.uide in concordantiis.

Forma eſt continuationis cauſa,& ideo forma eſt digniori modo una q̃ cõtinuatio,quia forma eſt cauſa continuationis.10.meta.com̃.1.idem.1.de anima.com̃.90.

Forma eadẽ in ſpecie impoſſe eſt ut ſit ęterna & nõ ęterna,qa ſic poſſibile eẽt ut qdã hoĩes eẽnt ęterni,& qdã generabiles & corruptibiles.10.meta.cõmẽ.ulti.& eliciť ex textu.formas ſeparatas ponẽtes dicũt,ꝙ tales formæ ſunt ſubſtantiæ formarum ſenſibilium.10.meta.cõ.ulti.

Formas ſeparatas ſiquis poſuerit: nõ uniuoce ſed æquiuoce dici,ut hoĩem ſeparatum cum homine ſenſibili non eſt loquendum cum eo.ibidem.

Fortuna eſt cauſa per accidẽs in factis ſcđm electionem eorum quę gratia huius fiunt.11.metaphy. cap.7.& in.2.phyſi.tex.cõmen.52.

Fortuna & mens circa eadẽ uerſanť:electio.n.ſine mẽte eſt.11.meta.cap.7.&.2.phy.tex.cõ.52.

Forma non generatur nec materia,ſed compoſitum.12.meta.tex.cõ.12.idẽ.7.primæ philoſophiæ. 23.26.27.31.uide in concordantiis.

Forma poſito ꝙ ſit generata ſeq̃retur ꝙ eẽt cõpoſita ex materia & forma.12.meta.tex.cõ.12.idẽ.7. metaphy.26.&.27.ubi nota ꝙ Cõmentator ponit pulchrum documentum in iſto cõmento.12.limitans dictum Ariſto.inquit enim ꝙ hoc quod dixit non eſt impoſſibile in materiis cõpoſitis & in cupro,ſed in prima materia,& in formis ſimplicibus.

Forma non comprehenditur ſcđm ſenſum,ſed ſcđm ſuam actionem,& ideo non comprehenditur niſi in intellectu.12.metaphy.cõmen.14.

Forma artis eſt in anima/& eſt aliud ab eo quod eſt extra animam.12.meta.cõ.14.

Formę artificiales non habent generationem neqꝫ corruptionem cum ſint accidentia.12.metaphy. cõmen.14.idem in.2.phyſi.cõmen.13.

Formæ artificiales non ſunt abſtractæ,qa aut ſunt in anima aut in materia.ibidẽ Cõmẽ.in calce cõ. 14.& in cõ.36.& in.7.primę philoſophię de forma ſanitatis.tex.cõ.23.

Formas abſtractas eſſe eſt perſcrutatio naturalis,ſed utrum formæ abſtractæ ſint aliæ à formis ſenſibilibus,non eſt perſcrutatio naturalis.12.meta.cõmen.15.

Formarũ rerũ naturaliũ qdã ſunt q̃ ſunt materia aliarũ formarũ,ut forma ignis & aliorũ elr̃torũ q̃ ſũt materię aliorũ,& ſilr̃ forma carnis & oſſis,q̃ ſunt materia capitis.Cõmẽ.12.met.cõ.15.authoritate Alex.idẽ.3.cœ.cõ.67.colligiť ex mẽte Phi i pricͅ.2.de partibus aĩaliũ cap.1.ubi ponit triplicẽ compoſitionẽ.Ex hoc loco poterimus gloſare ſatis ſubtiliter authoritatem Auer.in.1.phyſicę auſcultationis.in cõmẽ.1.ubi ꝑ cauſas ſimplices exponit primã materiam, & ultimã formam q̃ ſunt exiſtẽtes in re,nam quæcũqꝫ ſunt præter primã materiã.& ultimam formã,ſunt formę cõpoſitæ, & materiæ cõpoſitæ.ubi prima materia appellať materia ſimplex,quia ſolũ habet rõnem materię & nulli eſt forma:& forma ultima q̃ non ordinatur ad aliã formã eſt forma ſimplex/quia nulli eſt materia,ſed quæcũqꝫ ſunt inter primã materiam,& ultimã formam ſunt materię cõpoſitæ,& formæ cõpoſitæ,quia habẽt rõnem formæ,& habẽt rationẽ materiæ reſpectu diuerſorũ ſicut forma ignis in mixto ratione primæ materiæ habet rõnem formæ,ſed rõne formæ mixti habet rõnem materiæ,& ſimiliter forma carnis reſpectu formæ elr̃tariæ habet rationẽ formæ,ſed reſpectu formæ organicæ ſic habet rõnem materiæ:nam ſicut mẽbra ꝯſimilia cõponuntur ex elementis,ut ex materia,ſic organica cõponunť ex cõſimilibus,ut dicit Ariſto.in loco ꝑallegato.& in primo de generatione & corruptione.tex.cõ.35.mẽbra anhomœomera augenť quia homœomera augentur. Et eſt expoſitio ſatis ſubtilis,& bona,ſi bene cõſideras/licet alias uariis modis locũ illum expoſuerim,& ſic illud uulgatum quod forma ſimplex ſubiectũ ſeu materia eſſe non poteſt,gloſari põt, & ſatis philoſophice iuxta peripateticorũ doctrinam.

Formæ omnes ſubſtãtiales fiunt à forma abſtracta extrinſeca,q̃ à quibuſdam diciť dator formarũ: & eſt intelligentia agens.12.primæ philoſophię.cõmẽ.18.in fine primę colũnæ.ubi aduerte ꝙ iſta fuit opinio Auicẽnę.de qua uide etiam in.7.primæ philoſophiæ.cõmen.31.

Forma apud Ariſto.non habet generationē neqꝫ corruptionem niſi accidentaliter.ſ.per generationem & corruptionē compoſiti.& cum homo conſeruauerit hoc fundamentum nullus error accidet ei.12.primę philoſophiæ.cōmen.18.

Formarum imaginatio,ꝙ per ſe generentur,induxit homines dicere formas eē, & datorem formarum:& induxit loquentes trium legū, quæ hodie ſunt,dicere aliquid fieri ex nihilo.12.primę philoſophiæ.cōmen.18.prope finem.

Formæ ſimplicium ſunt aliæ à formis cōpoſitorum,& materiæ eorū ꝓpinquæ ſunt aliæ à materiis eorum,ſed tamē ſunt eadē proportionalr̄:in ſimplicibus aūt ſunt prima materia & formæ ɔtrarię ſubſtātiales & in cōpoſito ex ſimplicibus uirtus q̄ eſt in ſimplicibus ad recipiendū formas compoſitas ex formis finalibus, & iſtis formis.12.meta.cōmē.22.hinc ſumit̄ formas ſimplicium eē alias à formis mixtorū,pro quo uide etiā in.7.meta.tex.cōmē.60.& in.1.meta.cōm̄.12.& primo de generatione.84.&.3.cœli.cōmē.67.hinc etiam ſumit̄ pro expoſitione Burlei qđ ſit forma cōpoſita.Et ex hoc loco poteris exponere cōmentum.10.2.phyſi.quia dum ibi Cōmētator dicit unūquodqꝫ habet principium propriū motus præter cōmune,intellexit in mixtis & non in ſimplicibus, quia in eis non eſt niſi prima materia & forma ſimplex.

Forma primi mouentis eſt quodāmodo oēs formæ.12.meta.tex.cō.24.& cō.18.in calce cōmēti.

Forma prima eſt tantū abſtracta apud Alexā.12.meta.cōmē.25.ubi colligit̄ de mente Alexan.aīam cœli non eſſe abſtractā,ſed ſolum primā formam eſſe abſtractā.uide quod forte hoc uoluit dicere Cōmen.12.meta.cō.41.cœlum moueri ex duobus motoribus ex intentione forte Alexā.nam ſm Cōmen.12.primæ philoſophiæ cōmen.36.motor corporis cœleſtis mouetur ut finis,& ut efficiēs.& idem tenet contra Auic.in.1.caplō de ſubſtantia orbis.

Forma mouens corpora cœleſtia in.8.phyſico.eſt demonſtratum ꝙ ſit abſtracta,& ꝙ in nulla exiſtit materia,& in libro de aīa eſt demonſtratū ꝙ formæ abſtractæ ſunt intellectus.12.meta.cō.36.idem primo de anima.cōmē.2.&.3.de anima.in ſolu.tertiæ quęſtionis.cō.5.&.2.cœli.cōmen.61.& in ultimo capitulo libri de ſubſtantia orbis.

Forma balnei ut eſt in anima mouet ut agens,& forma balnei ut eſt extra animam mouet ut finis.12.metaphy.cōmen.36.

Forma balnei ſi non eſſet in materia,moueret ſcđm agens & ſcđm finem.12.meta.cō.36.

Formæ materiales uidentur habere duplex eſſe in actu & in potentia,in actu.ſ.materiale eſſe,in potentia autē ſcđm quod ſunt in forma abſtracta,ut formæ artificiales habēt eſſe in actu in materia, & habent eſſe in potentia in anima artificis.12.meta.cōmen.36.

Formarū intellecta ſunt in ītellectis ꝑ ſe,ſed ītellecta materierū ſunt ī ītellectis ꝑ aſſilatiōnē.12.met.cō.37.authoritate Alexādri.idē.7.meta.cō.8.in calce cōmēti.&.12.meta.cō.14.

Formarū q̄dā ſunt ſubales,& q̄dā nō:& ſubaliū q̄dā ſunt materiales,& q̄dā nō.12.meta.cō.37.

Forma hoīum,in eo ꝙ ſunt homines,ſm Ariſt.opinionē non eſt niſi per continuationem cū intellectu,q declaratus eſt in libro de anima,qđ eſt agens nos & mouēs nos:intelligentiæ enim abſtractæ duobus modis ſunt principia in eo ꝙ ſunt abſtractæ eorum quorū ſunt principia ſm ꝙ ſunt mouentes,& ſm ꝙ ſunt fines.12.meta.cō.38.Ex hoc accipiūt aliqui ex mēte Auer. aīam intellectiuam eſſe formā formaliter perficiētem hoīem,ſed iſti multū errant,tum qa ſeq̄retur ſcđm mentē eorū intellectum agētem,quē aſſerūt ex mēte Auer.eſſe deū,eſſe formam hominis,qa iſta authoritas eſt de intellectu agente:de illo enim fuit declaratū ꝙ eſt agens & mouēs nos:& ita iſti incidūt in maiorem errorē.Amplius nō habet̄ ex iſto loco intellectū eſſe formā formalr̄ ꝑficientē per inhærentiā,ut ipſi gloſant:qa ꝓbatio eſt, ꝙ intelligentiæ abſtractæ in eo ꝙ abſtractæ duobus modis ſunt principia in rōne mouentis,& in ratione finis:talis autē finis nō perficit ſicut ſunt qualitates qbus perficit̄ res ꝑfectibilis,ſed talis finis eſt forma & ſubſtātia extrinſecus ꝑficiens ſicut ſunt actiones ſeruorū erga intētiones dn̄i ſui,ſic eſt diſpoſitio primi principii cū oībus entibus.12.met.cō.37.unde iſti Groſſipedales non potuerūt imaginari aliud genus ꝑfectionū niſi illarū q̄ ſunt q̄litates & ꝑfectiones inhęrentes ꝑfectibilibus iuxta rudē imaginationē antiquorū non ualētiū aſcēdere ad ꝑfectiones abſtractas & per ſe ſubſiſtētes.uult igit̄ Cōmen.dicere ꝙ forma & ꝑfectio hominum in eo ꝙ hoīes, eſt per continuationē.i.per copulationē cū ītellectu abſtracto, de quo locutus eſt in.3.de aīa.Homo enim eſt homo ꝑ ſupm̄ū quod eſt in eo,ut dicit Ph̄s in.10.ethi.& tale eſt intellectus,ſed intellectus apud ipſum non eſt de genere formarum inhærentiū,ſed abſtractarum quæ extrinſecus perficiunt,ſicut dominus eſt forma ſerui ſui,ut dicit Cōmen.in cōmēto allegato, licet uia eius ſit contra fidem & ueritatem,tamē iſta eſt uia eius.

Formæ quæ ſunt abſtractæ à materia ita ſe habent, ꝙ diſpoſitio & diſpoſitum in eis reducũtur in unum, in eſſe, & duo in conſideratione. 12. metaphy. cõmen. 39.

Formæ quæ ſunt hic ſcd̃m aſtrologos obediunt formis cœleſtibus. 12. metaphy. cõmen, 50.

Forma artificialis quæ eſt in materia, & quę eſt in aĩa medici eſt eadẽ, quãto magis in rebus ĩtelligibilibus quibus nõ admiſcetᷓ materia. 12. meta. cõ. 51. Vide in cõtradictiõibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntur diuiſione ſubiectorũ. ex libro deſtru. diſpu. 1. in ſol. 8. dubii.

Forma duplex habet eẽ ſeparatũ materia ꝑ ĩtellm̃ & eſſe ſenſibile. ex diſp. 3. in ſolu 18. dub. ubi dicit lapis ſine dubio habet materialem formã in materia, & aliam formã quæ eſt intellectio & compr̃henſio facta in anima, prout anima rationalis capit eam ſeparatam.

Formæ apud Peripateticos nõ ſunt ſcientes ꝓut in materia cõſiſtunt, & ſi forte inueniretᷓ aliquid in materia nõ cõſiſtẽs manifeſtũ eſt ꝙ eſt pura ſcientia. ex lib. deſtr. diſp. 6. in ſolu. 2. dubii.

Formæ naturales aliquo modo à materia ſeparatę inueniuntᷓ, & ſunt pura ſcĩa & intellectus, & ĩtellectus in eſſentia nihil aliud eſt à forma rerũ à materia ſeparatarũ. unde poſtq̃ res q̃ de ipſarũ naturis nõ ſeparãtur ſic ſe habẽt, quãto magis illæ quæ de natura earum continue ſeparantᷓ, digniores ſunt in hoc ꝙ ſint purus intellectus & pura ſcientia. ibidem.

Formæ ſignum Ph̃i ſumpſerunt ex operationibus, & ſignũ ſubiecti ſumpſerũt ex paſſionibus: ĩpoſſibile enim eſt ꝙ actio & paſſio ab una & eadẽ natura ꝓcedant. ex diſtĩ. 6. in ſolu. 6. dubii. idem. 4. cœli. cõ. 2. &. 12. metaphy. cõ. 14. &. 4. phyſi. cõmen. 38. & in. 1. cap. de ſubſtantia orbis.

Forma in rebus compoſitis ex materia & forma/ut ex duabus naturis/eſt ſolum comprehẽſa ab intellectu, quia formæ ſunt intelligibiles & intellectæ quando intellectus humanus ſeparauerit eas à ſubiectis earum. ex diſpu. 6. in ſolutio. 6. dubii.

Forma eſt per quã ens eſt ens, & ab ea ꝓuenit opatio in quolibet ente. ex diſp. 10. in ſolu. 2. dubii.

Formarũ materialium q̃dã ſunt propinquiores ad actum q̃ aliæ, ꝓut magis purificantur à paſſiõe quæ eſt ſignũ materiæ. ex diſt. 10. in ſolu. 2. uide de elementis exẽplũ. 2. cœli. cõ. 32. &. 3. cœ. cõ. 67.

Formæ ſignũ apud Ph̃os eſt operatio, & materiæ ſignũ eſt paſſio. ex lib. deſtruc. diſpu. 6. in ſolutione. 6. dubii. & ex diſputa. 10. in ſolu. ſecundi dubii.

Formæ ſubſtãtiales ſm̃ Ph̃os non agunt adinuicem, ſed in accidentibus omnes conueniunt ꝙ calidum agit calidum ſibi ſimile, & omnes aliæ qualitates quatuor. ex diſputationibus phyſicis in diſputa. 1. in ſolutio. 4. Hoc etiam habetur à Ph̃o in libro de ſenſu & ſenſato, ubi dicit, ꝙ ignis nõ agit inquantum ignis, ſed inquantum calidus.

Forma una non habet niſi unam materiam. ex com̃. ſuper. 2. de partibus aĩalium. in cap. de carne.

Forma eſt ꝑ quã aliqd eſt unũ, alioqn aliqd eẽt unũ ꝑ aliqd poſterius. Auer. in. 3. de partibus aĩaliũ. cap. de corde. ubi arguit cõtra Gal. Platonem & Hippocratẽ ponentes plures aĩas in uno & eodẽ animali. aduerte tamẽ unũ ꝙ licet Auer. & multi ex Latinis aſcribãt iſtã opinionẽ Platoni: Themiſtius tãmen oppoſitũ ſentit in ſua paraphraſi ſuper primo de aĩa in cap. 2. inquit enim ſit ridiculũ ut diuinus inquit Plato tãq̃ Troianum equum inſideant plures animas in quolibet homine cõtineri, ſed ſingulas in ſingulis quæ partibus in differentibus conſtent.

Forma una non eſt niſi in una materia. ex primo de generatione aĩalium. cap. 1. Auer.

Formã unã habere unã materiã eſt ſuppoſitio in ſcĩa naturali, ſicut naturã eẽ: & multa alia ꝑ ſe nota. Auer. in. 1. de generatione aĩalium. in digreſſione contra Galenum: utrum ſemen mulieris concurrat actiue ad generationem. idem. 8. phyſi. cõmen. 46.

Formã habere partes quarum q̃dam ſunt in una materia, & quædã in alia materia impoſſibile eſt, uerbi gr̃a/corpus aĩalis qd̃ eſt ſubtũ ꝓpinquũ aĩæ uidetᷓ ꝙ eius partes non poſſunt hr̃e materias diuerſas, q̃uis partes ſui corporis q̃ ſunt ſicut ſubtũ ꝓpinquũ reperiantᷓ ĩ diuerſis modis ueluti in diſcrepantia mẽbrorũ ſimilariũ in ſe in duritie & mollitie etc. Auer. in. 1. de gene. aĩaliũ. cap. 1. ubi ponitur improbatio antiquorum in col. 7. ex quo collige contra ponentes formas partiales ſpecie ſubſtantialiter differentes. Contra ponẽtes formas ꝑtiales.

Formæ agentis conditio non eſt ut ſit in materia eiuſdem ſpẽi cũ materia in quã agit forma, exẽpli gratia, forma agens ipſius lecti reperitur in anima artificis quæ differt à materia formæ lecti, q̃ eſt lignum. Auer. in. 2. de generatione animalium. capl̃o. utrũ ſemen ſit animatum.

Forma & efficiẽs ꝓpriũ & determinatum tp̃s habet ſibi ad agendum, & ſimiliter materia ad patiendum habet tempus proprium & determinatum, & q̃uis tempus ueraciter formæ non attribuatᷓ ſed materiæ, tamen hoc eſt dictum in formis abſtractis, uerũ etiam in formis relatiuis hoc poteſt dici ꝙ dictum eſt. 4. colliget. cap. 38. de ſignis criſis, quod ſic intelligo: tempus enim habet ſecum

annexam ſucceſſionẽ,ſed ſucceſſio cauſatur ex reſiſtentia paſſi ſeu mobilis,& reſiſtentia cauſatur ex cõtrarietate.4.phyſi.cõ.71.materia autẽ eſt ſubiectũ contrarietatis,& eius eſt ꝓprie pati & reſiſtere non formæ,quia illius proprium eſt agere & mouere,hoc aũt dictũ principalr̃ ueritatẽ habet in formis abſtractis,q̃ ſunt abſolutę à ſubto pro quanto non ſunt conſtitutæ in eſſe per ſuum ſubiectum.& ideo tales nullo modo ſunt patientes/neq; per ſe/neq; per accidens,ſed ſolũ ſunt agẽtes.9.metaphy.cõmen.2.tamen hoc etiam ueritatem habet in formis relatiuis,formas autẽ relatiuas(ni fallor,)appellat iſtas formas materiales q̃ ſunt conſtitutę in eſſe per ſubiectũ quibus competit agere per ſe,& cõpetit pati p accidens,forma enim inquantũ forma mouet̃,ſed ut eſt forma in materia patit̃ & mouet̃.4.cœli.cõ.24.&.3.cœli.cõmen.28.& ideo etiam in talibus formis relatiuis ueraciter & p ſe loquẽdo tẽpus attribuitur materiæ & nõ formæ.ex hoc īferas unũ pulchrũ & ſubtile ualde,ꝙ licet tẽpus ſit/aut motus/aut paſſio q̃dã mouens.ut dicit̃.12.meta.cõ.& tex.29.&.4.phyſi.tex.cõmen.90.eſſentia tamen motus magis dependet à motore.12.metaphyſi.cõmen.41.licet quo ad denominationem magis attribuitur mobili,qa motus eſt in mobili & non in motore.3.phyſi.tamen tempus magis denominatur pati mobilis q̃ agere motoris.& ideo quo ad denominationem eſt differentia,quia motus denominat mobile non motorem,ſed tempus ueraciter magis attribuitur mobili q̃ motori

Forma dicit̃ multis modis,nã quãdoq; ſumitur ꝓ formis corporũ ſimplicium non organicorum.quãdoq; pro formis corporũ organicorũ,& iſtæ ſunt animæ,quandoq; formis corporũ cœleſtiũ quæ ſimilãtur partibus ſimplicibus pro quãto ſunt nõ organica,& partim organicis,ꝓ quãto ſũt mobilia rõne illarũ,& quandoq; ꝓ q̃litate & quantitate aduenientibus mixto īquãtũ mixtũ,& ꝑ hunc modum differunt formæ corporum ſimilariũ partiũ,& acquirunt diuerſas ꝓprietates. ex paraphraſi metaphy.tracta.1.cap.de forma.Ex quo patet diffinitionem animæ nõ competere intelligẽtiæ cõtra modernos,tum qa corpus cœleſte proprie nõ eſt corpus organicum compoſitũ ex partibus conſimilaribus,tum quia non eſt habens uitam in potentia.Et omnes Græci expoſitores,ut Alexander in principio ſuæ abbreuiationis de anima.& Themiſt.1.de anima.cap.& Ammonius & Simplicius uolunt ſolum illam diffinitionem competere uiuentibus generabilibus & corruptibilibus.unde Simplicius in principio.2.de aĩa,& alibi plerũq; notat hoc.Amplius ſeq̃ret̃ ꝙ intelligentia quidditatiue conſideraretur à naturali,quia cognitio per diffinitionem eſt cognitio quidditatiua,nec reſponſio chimerica ualet ꝙ habet duas quidditates,quia unius rei non eſt niſi una quidditas præſertim in rebus per ſe ſubſiſtentibus,ſicut eſt intelligentia ſeparata.

Forma mixti eſt ſupaddita formis elemẽtorũ,neq; eſt elemẽtũ,neq; eſt cõpoſita ex elementis.& uide rationem in paraphraſi metaphy.trac.2.col.12.

Forma eſt cauſa ut res ſit intelligibilis,& materia eſt cauſa ut res ſit ſenſibilis.ex trac.2.in paraphra.metaphy.col.15.idem primo cœli.cõmen.95.

Formarũ eſſe intelligibile Ariſt.diſtinxit ab eſſe earum ſenſibili:etenim eſſe intelligibile nõ habẽt extra intellectum inquãtum eſt intelligibile:habẽt tamẽ eẽ extra intellectũ inquãtum ſunt ſenſibiles in tracta.3.paraphraſis metaphy.col.11.ibi,& dicamus ꝙ iam fuit oſtenſum hic.

Forma & finis ſunt agentia quodãmodo ſimilitudinis.Auer.in paraphra.meta.trac.4.col.14.

Forma naturalis nõ põt niſi ſola rõne à materia ſeparari,ſepatio enĩ talis formæ eſt eius interitus.Alexã.in paraphraſi de aĩa.in cap.de intellũ agẽte.& idem habet Cõmẽ.in.4.phyſi.cõ.18.

Formæ quæ ſunt hic cum habeant eſſe in ſubſtantiis ſeparatis nobiliori modo q̃ in materia,quæri poteſt,quia ſi ibi ſunt in eſſe nobiliori,deinde fuit neceſſe ut habeant eſſe ignobilius. Et uide ſolutionem iſtius dubii.ibidem.col.16.ubi dicitur ꝙ hoc fuit neceſſarium propter ſuum ſecũdum eſſe,quia eſſe eſt nobilius quàm non eſſe.

Forma eſt à qua res eſt id qđ eſt nõ à ſubto.Them.in.2.phyſi.in tex.11.idem habet̃ in.2.de aĩa.te.cõ.7.idẽ.73.Com̃.1.de aĩa.cõ.90. Et ideo licet materia & forma ſint partes eſſentiales compoſiti eſſe,tamen & unitas eſt à forma non à materia,quia materia ſolum eſt ut ſubiectum.

Forma à materia non re ipſa/ſed ratione abiungitur.2.phyſico.tex.cõmen.12.idem Themiſtius & Cõmenta.ibidem.idem Cõmen.in.12.primæ philoſophiæ.cõ.39.

Forma & finis tunc coniungunt̃ atq; concurrunt,cũ ex rei diffinitiõe ſtatim apparet melius ac potius rem illo modo q̃ alio quouis ſe hr̃e,ꝙ in rebus naturalibus paſſim aduetere eſt:quum uero nõ ſtatim appet,tũc eſt forma ſolũ,& nõ habet rationẽ finis,ut in mathematicis cernitur. Themiſtius in.2.phyſi.ſuper tex.74.idem etiam tenet Auer.ſub uerbis obſcuris.ibidem.ſed eſt eadem ferme ſententia.gloſat etiã Auer.de fine generatiõis ꝙ eſt idẽ cum forma rei generatæ: fallit autẽ

de fine

de fine rei generate.ut patet.2.phyſi.cõmen.70.&.24.&.8.metaphy.cõmen.12.

Forma preſſius,ſi quis de me quærat,id terminus non nũcupatur,utpote quæ nõ ſit ſupficies,ſed ratio & id qđ ſub hoc uerbo qd ſit ré eẽ ꝑcipit,niſi qs dignatiõi eius hoc tribuat quatenus materiam fuſam diffluẽtemq; q̃ſi coherceat finibus & intra certos limites reuocat,ueluti norma q̃dam menſuraq; rerum ac numerus.Themiſtius.4.phyſi.ſuper.35.

Formæ nõnullæ mouere dicunt̃ ut aíal aía,& lapidẽ grauitas,nõ tñ ab his mouent̃ illa q̃tenus ꝓcreant̃.i.q̃tenus ad ea genialis trãſmutatio inita eſt.hec.n.grauitas lapideſcẽtẽ & cõcreſcẽtẽ uapore ꝓgignit,ipſa alioqn motus in his neceſſario haberet quod ſtatim conuincitur eſſe falſum,quoniam in rebus motis non in mouentibus motum eſſe eſt perſuaſum. Themiſtius.5. phyſi. tex.4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet ut terminus motus,ſed ut agens.

Forma aut naturalis/aut mathematica/aut artificiaria eſt, naturalẽ & phyſici & dialectici occupãt, ſed dialectici materiã negligũt phyſici accurãt.Theñ.1.de aía.17.& colligit̃ ex ſnia Ariſ.ibi.t.c.16.

Forma ẽ rei cã quãtũ ad eẽ,materia uero quo ad fieri.Theñ.2.de aía.i pric.& ibidẽ.ca.6.inq̃t. ſicut à forma res habet ut ſit,ita ẽt à forma habet ut ſit unũ.Alex.ẽt in paraphraſi de aía.ubi oſtẽdit animã eẽ formã.inq̃t.à ſpecie res habet ut ſit,uide ẽt Alexã.ibidẽ i.1.cap.ubi dicit.ꝙ forma ẽ à q̃ unũquodq; eſt id qđ eſt,& ꝙ dña rei eſt ꝑ formã nõ ꝑ materiã.Et elicit̃ ex tex.ibidẽ tex.cõ.7.ens & unũ quum multis modis dicant̃ qđ uere eſt actus eſt,ubi Themi.aſſerit,quot modis autẽ eſſe qd dicitur totidẽ unũqdq; dicit̃.Decẽ autẽ ſunt rerũ initia decẽ quoq; erunt appellationes unius,atq; utrũq; præſtat forma ea quam nos entelechiam appellamus.

Forma licet in materia ꝓducit̃,nõ tñ eſt ipſi materię forma,ſed eius ꝙ ex ambabus facultatibus cõditũ eſt.Theñ.2.de aía.cap.6.Vide ꝓ hoc Auer.& Phm.7.primę phiæ.tex.cõmen.26.

Forma minus uidet̃ poſſe ꝑ ſe ſubſiſtere q̃ materia,licet materia ẽm ſe ſubſiſtere nequeat abſq; forma.Alexãder in principio abbreuiationis de aía.cap.1.Vide in cõcordantiis nuper editis.

Forma eſt pricipiũ à quo dñię.q̃ ẽm id qđ ẽ agere & pati corpibus iſunt,oía enĩ q̃ agũt & q̃ patiũt̃, q̃tenus corpa ſũt,ut hoc,aut illud agãt patiãturue à ſpẽ poſſidẽt,iccirco nõ abre dicit̃ pati & ageř corporea ꝑ ea q̃ icorporea ſũt.Alex.i paraprafi de aía.ca.2.Vide in cõcordãtiis nuper editis.

Forma dicit̃ in reſpectu materię,& ecõuerſo.9.meta.cõ.11.Vide in cõcordãtiis nuper editis.

Formicarum quædam ſunt pẽnatę,q̃dam uero pẽnis priuatę.4.de natura aíalium.cap.1.

Formicæ origani ſulfuriſq; puluiſculo inſperſo ſuas relinquunt cauernas alioq; migrãt.Ariſt.in.4. de natura animalium.cap.8.

Formicę nihil uenantur,ſed facta ab aliis colligũt.Ariſt.in.9.de natura animalium.cap.40.

Fortũa eſt cã ꝑ accñs in his q̃ ſunt in minori ẽm ꝓpoſitũ,quæ ꝑꝑ hoc ſunt.2.phy.tex.cõ.52.

Fortunitas ẽ in actionibus,nihil enĩ aliud eſt q̃ actiones laudabiliũ finiũ.ibidẽ.in cõ.58.

Fortitudo eſt diſpoſitio ſcđm curſum naturæ eius in potentia,& dicitur reſpectu debilitatis.ſeptimo phyſi.cõmen.7.

Fortuna & caſus/hoc eſt cũ uolũtas,aut natura facta eſt alicuius per accidens cauſa.Theñ.2.phy.ſuper tex.50.Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab aliis cauſis ꝑ accidẽs in eo ꝙ illę ideo cauſę nũcupant̃,qa accidentia ſunt cauſæ ꝑ ſe, ut albus/grammaticus/muſicus/deambulator/quo fit ut nullũ taliũ ſit cã ędiũ,at i fortũa actio una eadẽq; eſt huius effecti cauſa ꝑ ſe,illius uero ꝑ accidens.Theñ.2.phyſico.51.

Fortuitæ rei ſi cauſas ꝑ accidẽs q̃ ꝓpinquiores ſunt,& q̃ remotiores ſcire uoluerimus,oportet illas actu cõſtituere,q̃nquidẽ in cauſis ꝑ accidẽs ſimpľr liceat in iſinitũ ꝓcedere.Theñ.2.phyſi.ſup.55. Ex his liquet ſolutio ad q̃õnẽ quã teſte Simplicio Ariſt.mouit in.2.phy.Sed nõ ſoluit relinquẽs nobis ſolõnẽ,nã uideri poſſet fortuitã nõ iſinitã rẽ eẽ cũ ſit cauſa ꝑ accidẽs,ſed in cauſis ꝑ accidẽs , q̃dã ſunt ꝓpinq̃ q̃dã remotę.In infinitis aũt nõ eſt ꝓpinquũ neq; remotum,qa non eſt primũ nec ultimum,ex dictis autem Themi.patet ſolutio ſicut uides.

Fortuna cõſtare nõ oía dicunt̃ q̃ citra cõſiliũ & uolũtatem eueniũt.Euenit nãq; nauigãti in hieme naufragiũ facere hoc/neq; ex propoſito cõſilioue,neq; fortuito euenire dicimus,quia plurimum ſolet exitus ille nauigantibus hieme euenire.Themi.2.phyſi.ſuper.61.

Frangibilia ſunt illa q̃ diuidunt̃ ad partes magnas & minutim frãgibilia ſunt oppoſita iſtorũ,& diuidunt̃ ad ptes paruas,cauſa autẽ eſt diſtãtia pororũ & ꝓpinquitas pororum i minutim frangibilibus.Cõmentator in.4.metheorum.in ſumma.

Frangi eſt diuidi in partes magnas & comminui eſt diuidi in partes ſubtiles.quarto metheororũ. tex.cõmen.44.

Frigidum calefacit conuerſum quodãmodo,& ambiens,quemadmodum peccat uoluntarius ſciẽs quando econtrario utitur ſcientia.8.phyſi.tex.cõmen.8.

Frigus quodãmodo eſt defectus caloris.primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.18.&.2.cœli.cõ.18.&.2.phyſi.15.&.10.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.7.

Frigus congregat homœogenea & hetherogenea.2.de genera & corru.tex.cõmen.8.

Frigiditatis operatio prima & per ſe eſt priuatio operationis caloris naturalis,& eſt indecoctio & corruptio.4.metheoro.in ſumma.

Frigiditas aliquo mõ adiuuat in generatione,& hoc ſecũdaria intẽtione inquãtum coęquat ipm̃ calorem naturalẽ,& ẽt frigiditas cõſeruat calorẽnaturalẽ generati ne exhalet/ſeu uaporet.ibidẽ.

Frigiditas eſt duarũ ſpẽrum,uidelicet frigiditas aquea,& frigiditas terrea,frigiditas aquea operatᷣ humiditatẽ,terrea uero ſiccitatem.Auer.ſnĩa in.4.metheoro.in col.5.Ex quo uidetᷣ ꝙ qualitates primæ in elemẽtis inuẽte tam actiuæ q̃ etiam paſſiuæ ſpecie diſtinguũtur de ĩtẽtiõe eius,& fuit ẽt ſnĩa Alex.in.1.lib.naturaliũ qõnũ q.6.quã ẽt ſeqtur Simpli.in.4.de cœlo & mũ.Cõſidera tñ iſtã/tiã contra iſtã uiã,qa tũc nõ ſufficiẽter Ariſto.uenatus fuiſſet ex coniugationibus q̃litatum primarũ numerũ quaternariũ elemẽtorũ in.2.de genera.& corrup.in tex.cõ.16.Accidit enim iuxta iſtã uiam q̃tuor q̃litates primas eẽ geminatas,& ita erũt octo niſi eẽt ꝙ ſunt q̃tuor genere ut ſunt interminatę,& ut p̃cedunt formas elemẽtarias in materia,ſic enĩ cõſideranť ibi,unde Ariſt.d.ꝙ primũ principiũ eſt prima materia,ſcd̃m uero ſunt primę cõtrarietates.tertiũ uero ignis & aq̃,& talia,ſed hm̃õi cõtrarietates,ut ſunt terminatę.ſic ſpecie diſtinguunť ſpãliſſima,unde qdã dixerunt ꝙ rõ Ariſt.demõſtrat q̃tuor eſſe elemẽta ĩ genere,non aũt in ſpecie atoma.Nã ignis tres ſunt ſpẽs ignis carbo flãma & lux,ſilr̃ uarię ſunt ſpẽs terræ,& aq̃.unde Cõmẽ.in.3.de cœlo & mũdo.co.52.dicit,ꝙ cũ ſit declaratũ ꝙ elemẽta nõ ſunt ęterna,oportet q̃rere numerum elemẽtorum in corporibus ſimplicibus generabilibus & corruptibilibus,in hoc igiť eſt iuuamen in hac p̃ſcrutatiõe in ſciẽdo numerũ,& deus ſcit,tamen conſidera ſuper hoc diligenter,reqrit.n.ſpãlẽ qõnẽ circa hoc.

Frigiditas ẽm Alex.facit ſub̃am ĩ corporibus frigidis,& caliditas ĩ corporibus calidis,ecõtrario ĩ rebus in qbus ſunt accñtia.ſ.ꝙ caliditas & frigiditas nõ ſunt ſub̃ę in rebus,quarum ſpecies non faciunt caliditas & frigiditas:ſed aliæ uirtutes.ſ.anima in animatis.12.metaphyſi.cõmen.22.idem primo phyſi.cõmen.52.&.5.phyſi.cõmen.10.&.8.metaphy.cõmen.5.

Frigiditas eſt ꝯtraria calori naturali & ĩpedit ipm̃ ĩ oĩbꝰſuis opatiõibus pp ſuã q̃litatẽ.3.collꝫ.c.20.

Frigiditas ut eſt declaratũ in naturali p̄hia eſt in corpore ſicut inſtr̃m tẽperans calorẽ naturalẽ q eſt primũ agẽs & ſub̃ale.3.colliget.cap.21.de accñtibus ſupuenĩẽtibus uirtuti epatis.Et ibi nota unũ pulchrũ ꝙ qñ augumẽtũ frigiditatis eſt paruũ,tũc operatio naturalis mẽbri diminuiť.Et ſilr̃ qñ augumentũ caloris extranei eſt paruũ,tũc opatio naturalis mẽbri diminuiť,& ſilr̃ quãdo augmẽtum caloris extranei eſt paruũ,tũc opatio mẽbri augeť,& fit mala,ſed quãdo augmentũ frigiditatis & caliditatis eſt notabile,ut trahant calorem naturalem extra ſuam formam naturalem,tum membrum faciet operationem contrariam ſuę operationi naturali.

Frigiditate natura nõ utiť per ſe.& prima intẽtiõe ut frigiditas eſt in aliq̃ opatiõe eius,ſed p accñs,& ex ſcd̃a intẽtiõe,uidelicet in tẽperãdo & cõmẽſurãdo calorẽ naturalẽ in.2.de parti.aĩalium.cap.de cerebro,& in.4.metheororũ.cõ.1.in digreſſione.Et iſto modo ĩtelligiť dictum Galeni in.6.de accidẽti & morbo ꝓpe finẽ,ubi habet ꝙ frigiditas nulli functioni utilis eſt,uidelicet per ſe & eẽntialiter,per accñs.n.iuuat,ut patet in prima particula afforiſmorũ.Ventres hieme & uere.

Frigiditas q̃ nõ eſt terreſtris eſt debilis opatiõis.5.colliget.ca.12.uide ĩ ꝯtradictiõibus nup editis.

Fulmina q̃ cõſtãt ex materia ſubtili aerea nõ corrũpunt corpora mollia in q̃ cadũt,ſicut narrať:ꝙ q̃dã fulmina reſoluunt ſiue liq̃faciunt ęs & non cõburunt pãnũ/ſeu bõbicẽ q eſt cũ eis,& occidũt multa aĩalia abſq; hoc ꝙ appeat in eis ſignũ cõbuſtiõis.2.metheo.ca.2.de fulminibus ꝓpe finẽ.

Fulminibus cadẽtibus in aliqbus locis ĩueniunť in illis corpora ſĩlia ferro & æri ut narrauit Auic.& ꝙ ipſe laborauit in diſſoluendo illud,& non potuit,ſed diſſoluebať & conuertebať in ignẽ.Et nullus Peripateticorum meminit de hoc,& dixit etiam Auic.ꝙ lapis magnus cecidit in Corduba igneus in die ſereno ſeu claro,& ipſe uidit illum lapidem,& habebat odorem ſulphuris,& q̃ſi naturam harmoniaci,& hoc non eſt remotum.ibidem.

Fulmẽ ſeu uẽtus accenſus deſcendit inferius cũ uelocitate.q̃a hæc pars fumoſa eſt cõpoſita/ſeu conſtituta ex parte leui & graui,& hoc cũ accidit parti graui frigeſieri:tũc ab illa parte graui moueť inferius,& impoſſibile eſt ꝓpter fortem mixtionem ſeparari partem leuem à graui.ibidem.

Fumus eſt ex aere & terra.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.28.

Fumus eſt calidus & ſiccus,& q̃uis fumus habeat hanc complexionē,tamen ſemper remanet in eo uirtus rei ex qua fit fumus,ꝑpterea utimur in medicatione palpebrarum inuerſarum fumo thuris ad generãdam carnem bonã.5.colliget.cap.42.in fine capli.dũ agit de fumo/hoc eſt cõtra ponētes reſolutionem fieri uſq; ad materiã primã.ibidē etiã paulo ſuperius idē Auer.dicit de cinere,ꝙ cineres diuerſificanť ſcd̃m diuerſitatem rerum,ex quibus fiunt,unde uidemus ꝙ habēt diuerſas proprietates iuxta naturã rerum,ex quibus generãtur.Et Seneca in libro naturalium q̃ſtionũ dicit.ꝙ ſapor herbæ remanet in lacte,& experimento hoc patet/ꝙ caro animaliũ retinet ſaporē ciborum & herbarũ,ex qbus nutriunť,ſicut Paduæ caro uituli tpe hiemis habet ſaporē raparum.

Futurus incedere quis non incedet.Ex.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.64.ex quo patet non quæcũq; eueniunt,ex neceſſitate euenire.

¶De litera G.

GALENO Sępe accidit opinando aliquas eſſe demonſtratiões Ariſt. in illis q̃ intelligunť ex uerbis Ariſt.ꝑmo aſpectu,& nõ ſũt ĩ rei ueritate,quapp mox ĩcepit ei ↄtradicere neſciēs ipſimet ↄtradicere ĩ ueritate.8.phy.cõ.78.idē.4.phy.in tra.de tpe/ſuper tex.cõmē.97.&.98.ubi etiam lucidiſſimus Themi.hoc idem aſſeuerat.inquit enim uerũ Galenus in pleriſq; omnibus ferè ad hunc modum moleſtus importunuſq; eſt,& dñs Albertus cognomento Magnus.ibidem.4. uidelicet phyſi.trac.3.cap.4.inquit.nec Galenus/nec Auguſtinus ſciuerunt bene naturas rerum.

Galenus errauit circa intellectum demonſtrationis in principio.7.phyſico.quia non intellexit quid ſit primum motum per ſe.7.phyſi.cõ.1.&.2.

Galenus opinatus eſt ꝙ cor non eſt primũ principium motus in aĩalibus,qa uidit animal extracto corde moueri per duos paſſus,ſed quia animal non mouetur abſciſo capite/opinatus eſt caput eē principium motus.7.phyſi.cõmen.4.

Galenus exiſtimauit ꝙ nos non percipimus tempus niſi perceperimus nos moueri in anima noſtra,& eſt imaginatio corrupta per ſe.4.phyſi.cõmen.97.

Galenus redarguit temporis diffinitionem datam ab Ariſto.uide.4.phyſi.Themiſtium ſuper tex. 102.ubi ponit duas ſolutiones ad eius argumentum.

Galenus/cum exiſtimaret ꝙ nullus põt ſcire mũdum eſſe æternum,niſi ꝑpter has ꝑpoſitiones,q̃rum origo eſt à ſenſu & teſtimonio uetuſtatis,dixit in ſuo libro,quē compoſuit de his,quę dubitauit/ꝙ nullã certitudinē habebat de mundo/utrũ eſſet nouus/aut antiquus.Et manifeſtũ eſt ex uerbis ſuis ꝙ ipſe nõ utiť in antiqtate mũdi/niſi talibus ꝑpõnibus,& in libro ſuo quē appellauit de demõſtratiõe.1.cœli.cõ.22.uide ēt q̃ rõ maxime fecit Galenũ dubitare.1.cœli.cõ.92.

Galenus non ſufficienter determinauit de anhelitu.2.de anima.cõmen.88.

Galenus exiſtimauit,ꝙ uirtus cogitatiua eſt rationalis materialis.3.de anima.cõ.6.

Galenus tantũ applicabatur errori,ꝙ exiſtimauit aerem eſſe ſentientem.Auer.in cõmē.libri de ſenſu & ſenſato prope finem.

Galenus dubitauit utrũ uirtus ĩformatiua eēt creator aut creatura.7.meta.cõ.31.Et uide ibi cãm.

Galenus dubitauit/an uirtus dans aĩam ſit deus,aut aliud.ibidē.diſp.3.ĩ ſol.18.dub.&.7.met.cõ.31.

Galenus opinatus eſt principiũ ſanguinis & uenarũ non pulſatiliũ eſſe iecur per duas rõnes.Ariſt. aũt opinatus eſt eſſe cor,ex.3.de parti.aĩa.in cap.de corde,etiã duabus demonſtrationibus.

Galenus cõceſſit unã ꝑpõnē & dixit eã conuerti ꝙ ubi eſt prĩcipiũ uirtutis alicuius aĩalis q̃cũq; ſit illa uirtus,ibi etiã eſt principiũ inſtrumenti illius uirtutis & ecõuerſo,ubi eſt principium inſtrumenti alicuius uirtutis,ibi etiam eſt principium uirtutis illius.Ex tertio de partibus animalium. in cap.de corde Cõmentator.

Galenus in libro de ingenio ſanita.dicit.ꝙ in apoſtemate epatis eſt flebotomãda baſilica dextra,& in ſuis ſermonibus uniuerſalibus dicit contrarium,ponit Auer.7.colliget.cap̃.29.& ibi ponit ſolutionem iſtius apparentis contradictionis.

Galenus in his quæ apparent in anatomia ubi diſcordat ab Ariſto.maximam facit difficultatem, quia hac noſtra ætate non poſſumus acquirere ueritatem.Cõmen.in.3.de partibus animalium. in cap.de corde.& eſt authoritas Damaſceni in ſuis afforiſ.

Galenus fuit q inuenit aliud iuuamētū diaphragmatis à iuuamētis poſitis ab Ariſt. & aliis antiqs, quod eſt magis nobile,qa hmōi uelamen ut ipſe opinatur eſt lacertus quo aīal mouet pectus ī re ſpiratione,quod genus mēbrorum.ſ.lacerti,per qd fit motus uolūtarius,ut imaginor nō fuit co/ gnitum tēpore Ariſt.Et ideo laudemus Galenū de hoc ſicut tenemus laudare ipm in aliis rebus manifeſtatis ab ipſo in arte anatomica. Auer.in.3.de partibus aīaliū.in cap.de ſepto trāſuerſo.

Galenus nō intellexit Ariſt.opiniōe de capite.i.de oſſe tutante cerebrum/an ſit pp cerebrum, uide Auer.cōtra Gal.in.4.de partibus aīaliū.in cap.de mēbris animalium ſanguineorū extrinſecis.

Galenus opinatus eſt fœminā habere uerū ſemē & actiue cōcurrere ad generationē : otra quē uide Auer.in.1.de generatione aīalium.ubi adducit rōnes eius, & impugnationē opinionis eius in illo capitulo,ubi ponit improbatio antiquorū in col.7.

Galenus non perſpexit fundamenta naturalia,& ideo non eſt mirū ſi errauerit in modo generatio nis corporis ex mēbris, ſed de ſequentibus ipſum mirandum eſt.ſ.de Auicēna qui habebat noti/ tiam ſcientiarum ſpeculatiuarum.ibidem.

Galenus dicit ꝙ in epate eſt fons ſpūs naturalis.2.colliget.cap.8.

Galenus poſuit neruos,& membra flegmatica, & uiſcoſa generari ex ſpermate, & reliqua mēbra ex ſanguine:contra quem uide Auer.ibidem.

Galenus poſuit neruos eſſe inſtrumentū motus uoluntarii & ſenſus. Et uide motiuū eius.2.colli/ get.cap.8.de iuuamentis membrorum conſimilium.

Galenus aſſimilat in uno ſuo libro aīam lapidi adamanti.2.colliget.cap.7.

Galenus opinatus eſt illa mēbra reſtaurari nō poſſe q̄ ex ſpermate generātur,ſed nō eſt ita, nā ſi ita eſſet,tunc nō uideret aliquod mēbrum reſtaurari in aliquo aīali,& in alio nō,& in aliqua ætate re ſtaurari,ī alia uero nō.dicit enim ꝙ ſi oculi pullorum hirūdinū erumpant mox reuertūtur.oſſa uero ſenum aut non reſtaurant/aut difficile recuperātur:ſed priuatio partis aereę q̄ eſt in ſemine & primi humidi inutilius reperti eſt in cauſa ꝙ talia mēbra, quæ incidūtur,non cōiungunt,neq̧ reſtaurantur.2.de generatione aīalium.cap.2. Auer.uide etiam in eodem cap. in fine capituli.ubi apertius Auer.huius problematis explicat cauſam.

Galeni doctrina in libro de complexionibus non incedit per uiā,per quā inceſſit in libro de elemen tis.ſ.per uiam demōſtratiuam. Auer.2.colliget.cap.1.

Galeni error, quē dixit de cōplexione temperata,eſt paruus.ibidem.

Galenus dixit ꝙ pilus generat ex uno uapore fumoſo aduſto, ſed hoc indiget ſpeculatione,qa ui/ detur ꝙ pilus ſit corpus extenſibile ſiccū. Auer.in.2.colliget.cap.8.de iuuamen.mēbrorū oſimiliū. Opinio iſta Galeni eſt in.2.cōplexionū.cap.5.poteſt tamē dici pro Galeno ꝙ extēſionem illā pilus ſumit ex cute,in qua eſt uiſcoſitas q̄dam.ut eſt uidere ad ſenſum,ubi extracto pilo eſt in extrema radice unctuoſitas quædam,& ſic per conſumptionem eius in nobis contingit caluitium:ut dicit Ariſto.in.5.de generatione animalium.

Galenus opinatus eſt locū eſſe ſpaciū ſeparatū:cōtra quē uide pulchre Themi.in.4.phy.ſuper tex. 36.ubi pulchre digreditur ibi,ſed ſtatuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar ꝑpter dominiū quod habet ſuper omnia mēbra nutritiua,quod eſſet penitus in uirtute nutritiua princeps,& ipſe neſciuit ꝙ poſtremū nutrimētū eſt in corde.& in eo eſt primo uirtus nutritiua princeps.2.colliget in cap.9.de iuuamen.mēbrorū officialium.

Galenus dixit Ariſt.& ſi uir doctus,& ad quācūq̧ partem rōnem adducere eximius extiterit : nul/ lam tamē potuit probabilē rōnem reddere,cur repleto capite uis ſentiēdi quieſcat ,ſi in corde eſt collocata.Ex fine quarti libri de cauſis ſymptomatum.

Galenus dixit ꝙ teſticuli habēt uirtutē principalē generatiuā:ſed uide impugnationē eius in.2.col/ liget.cap.10.de iuuamentis mēbrorū deſeruiētium generatiuę,ubi tenet uirtutē iſtam ſm Ariſto. eſſe in corde,& ibi eſt uirtus principalis, quia cor tranſmittit eis calorem temperatum in debita quantitate,& qualitate.Et ideo iſta membra inſeruiunt,& concurrunt,ut inſtrumentū, & ſi qua eſt uirtus in eis,illa eſt particularis.

Galenus opinatur ꝙ inſtrm̄ tactus eſt neruus,q uenit à cerebro, & Ariſto.opinat ꝙ organū tactus eſt caro.2.colliget.cap.11.de iuuamēto mēbrorū officialiū deſeruientiū uirtuti ſenſitiuæ.

Galenus quādo dicit ꝙ in euacuatione mēbri maior cadit timor in euacuādo q̄ in alterādo,nō ſane loqtur,ſed errat,qa ſicut timēda eſt euacuatio ne uirtutē ledamus,ita eſt in alteratiōe & maxīe in alteratione frigiditatis,ſed dic tu ꝓ Gal. ꝙ ſermo eſt comparatiuus & non abſolutus.

Galenus dixit ꝙ ſenſus cōis eſt in cerebro,& Ariſt.dicit,ꝙ primo & principaliter eſt in corde.2.col liget.

ſiget.cap 11.Opinioné Ariſto.regre in libro de ſenſu & ſenſato.& in.3.de parti.aïa.cap.4.
Galenus dixit odoratus ſenſum fieri in duabus carunculis,q̃ ſunt ſimiles capitibus mãmillarũ,ſed Ariſt.dixit,ꝙ fit in duobus meatibus qui ſunt in naſo.2.colliget.cap.17.de iuuamento inſtrumẽti odoratus.Et ibi require impugnationem Auer.contra Galenum.
Galenus ſentit ꝙ origo & ſitus caloris naturalis deſeruientis motui uoluntario ſit cerebrum,& ad totũ corpus miſcetur per neruos ab eo,ſed Ariſt.opinatur ꝙ cerebrum ſit ſeruitor cordis in hac opatione per uiam qua ſeruit ei in ſenſibus & origo eius eſt in corde.2.colliget.cap.18.de iuuamentis membrorum uoluntarii motus.
Galenus & omnes medici confitentur,ꝙ uirtus uoluntaria eſt in corde.ibidem.
Galenus opinatus eſt ꝙ motus uolũtarius nõ ſit niſi per muſculos,& nõ eſt ita:muſculi enim non ſunt niſi in aïalibus ſanguineis pfectis,& nõ eſt impoſſe eẽ motũ uolũtariũ ſine muſculo, & ſi eſt, eſt ꝑpter caloré naturalem,aut propter ré quę ſtat loco eius in aïalibus quæ ſunt ſanguinea neq̧ carnoſa.2.colliget.cap.18.de iuuamétis membrorum uoluntarii motus.
Galenus motum anhelitus dixit eſſe motum uolũtarium,& eius dixit duo eẽ iuuaméta, & primũ eorum ſolum uerum eſt.2.colliget.cap.19.de iuuamétis membrorum:ubi etiam uide impugnationem,an ſit motus uoluntarius.
Galenus opinatus eſt ꝙ uirtus uolũtaria motiua principaliter ſit in cerebro,& ꝙ imediatũ inſtrumentũ iſtius uirtutis ſit neruus.Ariſto.auté & Auer.tenét uirtutem iſtá principaliter eſſe in corde,& ꝙ primũ inſtrm̃ p ſe mobile ab iſta uirtute ſit muſculus in aïalibus pfectis. Et ideo ęgritudo aqua prouenit lęſio in motu eſt primo,& per ſe in muſculo & in neruo,& cerebro nõ eſt niſi per uiam & modum colligantiæ.2.colliget.cap.18.&.19.
Galenus non habuit ueram radicem in logica.ibidem.cap.19.
Galenus in maiori parte rerum,in quibus putant hoïes ꝙ contradicit Ariſt.nõ eſt uera contradictio,ſed ſunt ſicut cõcluſiões & cõpleméta.Et ideo nõ eſt dicẽdum ꝙ illud quod dicit Gal.in particularibus rebus contradicit in uniuerſalibus Ariſto,ſecundo colliget.cap.19.de iuuamentis mẽbrorum motus anhelitus.
Galenus,& ſi tẽpore ſuo ars medicinæ eẽt plene completa,dixit nõ eſt impoſſibile ꝙ aliquis ueniat poſt me,& inueniat aliquid qđ per me non fuit inuentum.2.colliget.cap.19.
Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet proprium motum in ſe, ſed ſequiẽ motum pectoris,ſed Ariſto.tenet oppoſitum.ibidem.
Galeni ſnĩa motus pulmonis eſt uiolentus uel per uiolentiã.i.per uiã p quã mouenẽ corpora artificialia.Et melius eſt dicẽdũ ꝙ illud pricipiũ ẽ in eo p motũ ſcd̃m quẽ mouenẽ naturalia.ibidẽ.
Galenus ſentit ꝙ tẽperatior regio eſt terra græcorũ,& iter alias eſt terra Hippocratis.Et dicit ꝙ totum tp̃s illarũ terrarũ eſt,ſicut tẽpus ueris.2.colliget.cap.ulti.qđ eſt de cõplexionibus tẽporũ.uide tamẽ tu Gal.in prima particula ſeparatorũ ſermonũ.cõ.14.& in libro de tuenda ſanitate parũ poſt principiũ,qa Auer.nõ bene habuit mẽtẽ Gal.qa nõ dicit Gale.totũ tp̃s illius regiõis abſolute eſſe,ſicut ueris,ſed reſpectu climatum inter quæ mediat quartum clima, quia reſpectu tertii eſt,ſicut eſtas,& reſpectu quinti eſt ſicut hiems.
Galenus opinatus eſt ꝙ cholera nõ naturalis uitellina eſt calidior naturali,& alii medici ꝑter ip̃m tenẽt oppoſitũ,& Auer.laudat dictũ Gale.3.colliget.cap.4.de cauſis ęgritudinũ naturalium.
Galenus non cognouit uirtutẽ diſcretiuã,cuius officiũ eſt ut cognoſcat ſanguinẽ à ſupfluitatibus, ut nutriat mẽbrũ ex cõuenientiori,& mittat unicuiq̧ mẽbro qđ eſt ei ſimile,& uirtus ſeparatiua non eſt hæc uirtus de qua ipſe loqtur.Etení eſt magna differẽtia iter uirtutẽ diſcretiuã & ſepatiuã,& in eẽ & tpe.3.colliget.cap.16.de accñtibus ſupuenientibus uirtuti nutritiuę in generali.
Galenus dixit ꝙ ſolutio continuitatis ſit cauſa doloris:cõtra quem uide Auer.3.colliget.cap.31.de accidentibus ſuperuenientibus uirtuti ſenſibili.
Galeni & medicorũ cauſæ inductæ ſup accidẽtibus uiſus ſunt fundatę ſup falſa fundaméta,qa nõ eſt aliquid in oculo,niſi calor naturalis qui aduenit ei à cerebro per duos neruos pforatos,nec calor poteſt ſeparari à corpore in mométo etiã remanẽte calore intriſeco,& hoïe uiuẽte,& ipoſſe eſt ut extendaẽ uſq̧ ad ſtellas,qa anteq̃ ueniret illuc eẽt corruptus.Nec ẽt in eo eſt corpus cœleſte, nec igneũ hñs ſplẽdorem.3.colliget.cap.38.& facit cõtra illos q̃ tenẽt uiſioné fieri extra mittẽdo.
Galenus conaẽ per rõnes oſtendere ꝙ ueritas ordinatiõis in circuitibus febriũ ꝑuenit à calore putredinali,ſed rationes eius infringuntur:nam mea ſentẽtia penitus eſt,ꝙ natura iſtos circuitus cũ calore intrinſeco operatur,q̃uis huic calori aduenerit aliquid extrinſecum in quantitate aut qua-

litate in eo ꝙ eſt agens in materia non naturali.4.colliget.cap.27.

Galeni uerba de febre ſanguinis uaria ſunt, qa aliqñ dicit, ꝙ ē cholerica cōtinua,& aliqñ.d.ꝙ ē aliud à cōtinua cholerica,& tu ſnĩam meã noſti in hoc.4.collĩet.cap.31.de febre ſanguis / & ſignis eius.

Galenus ſicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus/niſi propter diuiſionem in paruas partes:cuius impugnationem uide.5.colliget.cap.3.

Galenus ſaporē amarũ nō appropriauit niſi calido tãtũ,ſed amaritudo pōt eē & à calido & à frigido, ſicut color niger iuenit̃,& per calidũ,& per frigus.5.colliget.cap.27.& in.2.de aĩa.cō.105.& argumentũ efficax cōtra Galenũ & medicos eſt de oppio qđ eſt in fine amaritudinis,& iducit paralyſim ꝓpter ſuam frigiditatē.Et quãuis poſſent dicere ꝙ non ꝓuenit amaritudo à parte frigida, nos dicemus iam amaritudo eſt dominãs in ſuo ſapore,& ſapor fortis eſt in iudicio ſuper naturã ibi. unde debet iudicari ꝙ ſit magis calidum q̃ frigidum,& quomodo non cogitauit hoc.

Galenus fuit uerax & legalis experimẽtator in arte medicinæ,& nullus pōt ei cōparari/niſi is q cũ clamat non itelligit id qđ clamat.5.colliget.cap.31.Forte dicit hoc ꝓpter Raſim qui fuit maximus experimentator,& ille dum Caleno cōtradicit plerũq; uocem propriam uidetur ignorare,alii referunt hoc ad Auicẽnam,ſed primus intellectus eſt magis conſonus ueritati.

Galenus opinatus eſt medicinæ cōpoſitę operationes cōtrarias ꝓuenire à cōtrariis q̃litatibus,& nō ab una media reſultãte ex cōtrariis,cuius impugnationē reqre ab Auer.in.5.colliget.cap.57.ubi etiam excludit̃ reſpōſio Galeni aſſimilãtis operationē medicinæ compoſitę operationi ſenſus & ſenſibilium,nam ſenſus ſimul à contrariis ſenſibilibus immutat̃,ſicut uiſus ab albo & nigro, ubi ponitur ratio diuerſitatis,& ibi uide pulchre de hoc.

Galenus dixit ꝙ quãdo ſunt duæ medicinę eiuſdē uirtutis,& una eſt debilior alia , ſimiſceant̃ , debilis diminuit fortiorē,cuius oppoſitũ pōt ꝓuenire,& uide motiuũ.5.collĩet.cap.57.uerſus finē.

Galenus dixit in regimine cōplexionis tẽperatę/ꝙ quãdo naſcuntur ſal tritũ ſuper corpus illorum aſpergatur,ſed melius eſt,ut inungat̃ cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit, & facit conſimilē operationem,quia corpora eorum,propter extrinſecus aduenientia indurãtur, ut dicit Auenzoar.6.colliget.cap.6.

Galenus dixit ꝙ quidã medici dicũt,ꝙ hō tẽperatus ter debet exercitari ĩ die,& ter balneari,& hoc eidem placere uidet̃,de quo nō modicũ admiror,quia ſi hoc fiat ter,& horę ciborũ ternã ſectionē habebunt.Auer.6.colliget.cap.6.ubi recitat opinionē aliorũ aſſerentiũ cōplexionibus tẽperatis in duobus diebus ter comedendi tẽpora diſtribuãtur,& totis uiribus exerceant̃, & opinio iſtorum eſt magis ueritati propinqua,cui mirabilis Auenzoar aſſentire uidetur.

Galenus p̄cepit ſi ſanguis ſit coagulatus in pulmone,ut ꝓpinetur acetũ cum aqua mixtum,ſed hęc medicina eſt cōtraria iuuamento cauſæ & accidenti,ꝓpterea qa aceto ineſt per naturã,ut moueat tuſſim,& tuſſis eſt prauum accidẽs,& hoc eſt timendũ,& acetũ cũ ſit pungitiuũ,uulneri nocet & ſanguinem ſubtiliat,& aperit,& ꝓpterea acetũ eſt dimittẽdum.7.colliget.cap.34.ſolue pro Gal̃. ꝙ in caſu neceſſitatis minus malum pręfertur maiori,quia ſi ſanguis eſt coagulatus indiget ſubtiliatione,quæ fit per acetum, & tuſſis adiuuat ad expulſionem eius , nocumento autem derelicto poteſt medicus poſtmodum obuiare.

Galenus dixit complexionem calidã & humidã eſſe tẽperatã:ↄtra quē uide.6.colliget.cap.11.

Galenus in febribus arſiuis ex dominio ſanguinis quando ſanguis nōdum putruit,p̄cepit euacuationem ſanguinis per flebotomiam fieri uſq; ad ſyncopim,cuius opinio eſt erronea,& uide rōnes Auerrois in.7.colliget.cap.8.quia ſunt fortes contra Gale.

Galenus dicit ꝙ patientes febres ex humoribus uiſcoſis , & mucillaginoſis non ſunt euacuãdi niſi per frictionē ſolum.Ego autē , ꝙ climata in hoc ſunt multum cōſiderãda,& ꝓpterea in hoc nō eſt danda regula generalis.7.colliget.cap.9.uide etiam de hoc.ibidem.cap.10.

Gallinas procurantes,ut generoſę procreentur,mutatis admiſſariis id efficiunt.Et uide cauſam primo de generatione animalium.cap.20.

Gallinæ cũ mares uicerint cucurriũt,& extẽplo mariũ tentãt ſupuentu coire,criſta etiã caudaq; erigitur,ita ne facile p̄terea ſit,an feminæ ſint cognoſcere nōnunq̃ etiã calcaria parua iis enaſcũtur.9. de natura aĩalium.cap.49.Ex illo loco ſcire poteris mores & actiones mutare poſſe cōplexionē.

Gallinæ paruę ſunt fœcũdiores generoſis.3.de generatione aĩalium.cap.1.

Gallinę bis parientes in die cito pereunt.Ariſto.in.3.de generatione.cap.1.

Gallinę iuuenis & pinguis caro melior ex oĩbus uolatilibus,& habet mirabilē ꝓprietatē in tẽperãdo cōplexionem,& ideo brodiũ ſuum eſt optima medicina leproſis.5.collĩet.cap.31.

Gemini ſæpenumero euenit ut in eadem parte uteri generenť mas & femina, idq; ſatis inſpeximus in diſſectionibus aīalium ouiparorū, tum pedeſtriū, tum etiam piſcium. Ariſto. 4. de generatione animalium. cap. 1. aduerſum Democritum & Empedoclem.

Geminos pariunt quādoq; oues uel capræ uel pabuli beneficio, uel ſi mater, aut pater uim eam geminandi per naturā obtineat. 6. de natura aīalium. cap. 19. ubi nota ex indiuiduali ꝓprietate poſſe prouenire ut mas uel femina geminos edat.

Gemini in ſolo humano genere ſi alter mas alter femina ſit raro ſeruanť, in reliquis aīalibus, ſi alter mas alter femina ſit enutriunť & ſeruantur. 7. de natura aīalium. cap. 4.

Gemini uel diſſimiles inter ſe non ſunt, ſed plurimi magna ex parte ſimiles procreantur. 7. de natura animalium. cap. 6.

Generatio alia ſimplex, & eſt in qua unum fit ex uno, alia uero cōpoſita, & eſt in qua unum fit ex pluribus. primo phyſi. cōmen 44.

Generatum in actu licet ſit unū numero. i. ſcđm ſubm, non tamē eſt unū ſcđm rationē ſeu diffinitionem. 1. phy. com̄. 60. ubi per generatū intelligiť ſubiectū generationis, quia illud diciť uere generari, ut ipſe habet in pſenti cōmēto. Ex hoc elicitur apud Peripateticos ꝙ aliqua poſſunt eſſe eadē ſubiecto, ſed differunt ſcđm diffinitionem, quod etiā colligiť ex. 5. phy. cōmē. 47. & ex. 2. de anima cōmen. 147. & ex. 3. phy. 19. & 21. & 3. de anima. cōmen. 1.

Generatio ſimpliciter eſt ſubſtantiæ, ſcđm quid uero accidētium. 1. phyſi. 62. & 1. de generatione & corruptione. tex. cō. 11. & 18. 5. phy. tex. cō. 7. & 8. phyſi. tex. cōmen. 46.

Generatum in rei ueritate eſt cōpoſitum ex ſubiecto & forma. 1. phy. cōmē. 64. & 7. meta. tex. com̄. 23. 26. 27. 31. 33. & 8. meta. tex. cōmē. 8. & 12. metaphy. cōmen. 18.

Generatio eſt uia in naturam. 2. phyſi. tex. cōmen. 14.

Generatum duplex, completum & incompletum. 1. cōmen. 64.

Genera ſunt formæ uniuerſales & differentiæ ſunt formæ propriǽ. 2. phyſic. cōmen. 92. & 91. Vide in concordantiis.

Generatio eſt ex contrariis ut declaratū eſt in. 1. phyſicorū. & inter aerē & aquā non eſt corpus medium in actu denudatū à differentiis aeris & aq̄ à contrariis. ſ. à calore & frigore. 3. phyſi. cōmē. 49. Ex quo patet quātum errēt qui tenent formā corporeitatis ſubſtantialē coęternā primæ materiæ ſcđm Ariſto. & Cōmen. idem. 3. phyſi. tex. cōmen. 45. Cōtra tenētes formā corporeitatis ſubalē coæternam materiæ.

Generabilia quæcūq; & corruptibilia, & omnino quæ aliquādo q̄dem ſunt, aliquādo uero non, neceſſe eſt in tēpore eſſe. 4 phy. tex. cōmen. 120.

Generabilia & corruptibilia menſuranť à tēpore duabus de cauſis, & quia ſunt mota, aut mobilia, & quia tēpus excedit illa. 4. phy. cōmen. 120.

Generatio alia ſimpliciter, alia ſcđm quid. 5. phy. tex. com̄. 7. & 1. de generatione & corruptione. tex. cōmen. 11. & 20. primo phy. tex. cō. 62. & 8. phy. tex. cōmē. 46.

Generationis cauſa eſſentialis ꝙ non ſit motus, eſt, quia ſubiectū motus eſt ens in actu, ſed generationis ſubiectum eſt ens in potentia. 5. phyſi. cōmen. 8.

Generationes in prędicamentis accidentium non dicūtur generationes niſi cum determinatione. 5. phyſi. cōmen. 8. Et habetur in tex. ibidem. & alibi ſæpe.

Generatio eſt exitus eius, quod eſt in potentia ad actū. 5. phy. cōmen. 16.

Generatio nō eſt motus, & cauſa ē, quia forma eſt indiuiſibilis, & qa generatio eſt de nō eſſe. 5. phy. cōmen. 21. Ex quo patet in uia Auer. trāſmutationē in formis ſimplicibus q̄s ipſe ponit. 3. cœli eſſe diuiſibiles & recipere magis & minus ꝙ talis nō eſt uera generatio, nec etiam eſt uerus motus, tū quia ſubiectū motus eſt ens in actu, ſed ſubiectū tranſmutationis talium formarū eſt prima materia. prima enim habilitas in materia eſt ad tales formas ſimplicium. 3. cœli. com̄. 67. & 12. primæ Philoſophiæ. cōmen. 11. Tum etiam qa motus eſt inter cōtraria, ſed formæ illæ non ſunt cōtrariæ ſcđm ſe, ſed ſcđm ſui qualitates cōtra Alexan. ut patet. 5. phyſi. cōmē. 10. Sed dic. ꝙ ſic Cōmen. habet cōſequenter loq iuxta ſua fundamenta ꝙ quēadmodū ipſe tenet ꝙ formę elītariæ ſunt medię inter ſubſtātias & accidētia, ſic trāſmutatio earū, neq; eſt uere motus, nec uere generatio, ſed eſt medium quodāmodo, idē enim eſt iudicio de motu & termino motus, & de uia & termino uiæ, qa non differunt niſi ſicut perfectum à diminuto: ut patet in. 5. phyſi. cōmen. 9.

Genus eſt prius in ratione. Cōmen. 5. phyſi. cōmen. 27.

Generatio & corruptio mutationes ſunt, & nō ſunt motus. 5. phy. tex. cō. 51. & tex. cō. 8.

Generatio & corruptio ſequuntur alterationem, & nō ſunt motus, ſed ſequuntur motum. 6. phy.

cōmen.32.&.45.
Generatio quodāmodo eſt in magnitudine.6.phyſi.cōmen.59.
Generabilia quædam ſunt indiuiſibilia, ut ſentire & intelligere.ibidem.
Generationis motus eſt compoſitus ex trāſmutatione in qualitate,& ex tranſmntatione in ſubſtantia.6.phy.cōmen.59.&.31.
Generationis finis neceſſario eſt de alia ſpecie motus cum finis ſit ſubſtantia & tranſmutatio,cuius eſt finis eſt in qualitate.6.phyſi.cōmen.59.
Generatio eſt tribus modis, aut ſimplicium, aut organicorum, aut complexionis & mixtionis.6.phyſi.cōmen.59.
Generatio & corruptio nō ſunt extra magnitudinē, licet nō ſint in ipſa magnitudinē.6.phy.t.c.59.
Generatio primæ partis carnis componit̃ ex alteratione, & generatione, ut cū generat̃ caro ex ſanguine primo amittent̃ qualitates & accidētia ſanguini ꝓpria & fient accidētia ꝓpria carni donec amittatur forma ſanguinis,& fiat forma carnis.ſ.in fine motus.ſ.in non tempore.6.phyſi.cōmen.59.idem primo phyſi. cōmen.62.
Generabile quodlibet habet aliquā quātitatē naturalr̃ in initio generatiōis & fine, & iſta quantitas habet extrema & mediū.Vide conſimile.6.phy.cō.32.&.1.phy.34.&.2.de aīa.tex.cō.41.
Generatio ita ſe habet ꝙ in ea forte eſt magis manifeſtum q̃ in aliis motibus ꝙ generans eſt ſimul cum generato.7.phyſi.cōmen.10.
Genus non uidetur eſſe ſubiectū propinquū formarū.7.phyſi.tex.cōmen.29.
Genus unū aliquid non eſt,ſed iuxta hoc latent multa.7.phy.tex.cōm.30.
Generatio impoſſibilie eſt ut ſit ex non eſſe puro,ut apparet ex diffinitione motus.8.phy.cōmen.4.idem primo phyſi.cōmen 71.
Generatio impoſſibile eſt ut ſit ex prima materia ſecūdum ꝙ poteſt intelligi nuda à forma.8.phy.cōmen.4.Vide in concordantiis.
Generibus licet quandoq; abuti loco ſpecierū, licet enim oībus uocabula arbitratu ſuo interp̃tari ac fingere.Themiſtius primo de anima.cap.19.
Generari contrariū ex contrario poteſt intelligi duobus modis.8.phy.cō.4.
Generatio non eſt primus motus tēporalis, quia generatio non eſt motus, ſed finis motus.8.phy.cōmen.7.idem.6.phy.cōmen.32.
Generatione exiſtente erunt alii motus,quia generatio eſt finis aliorū motuū, & qui deſtruit finē deſtruit omnia quæ ſunt añ finē.8.phy.cōm.24.Vide in concordantiis.
Generans eſt quod dat generato formā ſuam corpori ſimplici & omnia accidētia contingentia formæ,quorū unum eſt motus in loco.8.phy.cōm.32.&.3.cœli.cōm.28.
Genus aut mera notio eſt ſine euidēti ſoliditateq; aliqua,ſed ex tenui ſuboſcuraq; ſimilitudine ſingularium collecta,aut penitiſſime nihil aut q̃ ſingularia multo poſterius, at ſpēs natura q̃dam eē amat & forma,nam ratio hominis ſimul atq; iugata materiæ eſt hō fit.Them.1.de aīa.tex.8.idem Boetius in p̄dicamento ſubſtātiæ.& Cōmen.12.met.cō.4.&.27.&.1.de aīa.cōm.8.
Generum & ſpecierū noīa,utrū notiones fabraq; aī ſint an naturæ aliquādo in ſingularibus ꝯtentę pulcherrima ꝯſideratio eſt.Themiſtius.1. de anima.tex.cōm.8.idem Porphyrius. ubi pondera,q̄a dicit,ꝙ neq; animalis notio ſubſtātia eſt animata ſenſibilis multoq; minus notio hominis poteſt eſſe animal rōnale mortale,ſed ſingulares homines proprie animalia rationalia,& dicunt̃ & ſunt, idem uide ab Auer.ibidem cō.8.&.1.metaphy.cōmē.45.tenet Alexā.in.1.lib.naturaliū q̃ſtionum, quæſtione.3 ubi quærit quorū ſunt diffinitiones.
Generabilia ex ſemine habēt eſſe perpetuū: quia habent in ſeipſis generans propinquū, ſecus eſt de genitis ex materia putri.Cōmen.in.8.phyſi.cōmen.46.
Generatio eorū quæ generāt ſe non cōpletur niſi illic ſit generans extrinſecū p̄ter generans ꝓpinquum ꝙ dedit ſolū generationis principiū.8.phy.cōm.46.& habet̃.2.phy.tex.cō.26.&.12.primę philoſophiæ.tex.cō.13.ubi dicitur,ſol & homo generant hominem.
Generans extrinſecum neceſſario eſt alterans,& ſua alteratio eſt temperata,ita ꝙ neceſſe eſt,ut ſit ſimilis calori naturali per quem cōpletur illud ens.8.phyſi.cōm.46.idem habet in.12.metaphy.cō.18.& in.2 de generatione animalium.
Generatio Ciceronis à Platone nō eſt ꝓpter generationē eius ex Socrate,ſed eſt p̄p uoluntatē eius, quia uoluit ꝓiicere ſemē in illā feminam,Sortē enī generare Ciceronē eſt per acñs.8.phy.cō.47.
Ex quo patet ꝯtra illos qui aſſerūt.ꝙ Plato non potuit generari niſi à ſuo patre,& nō ab alio,

Generatio aut eſt alteratio/aut ſequitur alterationem.8.phyſic.cõmen.55.

Generatio in animalibus q̃ ſunt hic p̃cedit alios motus ſcđm ꝙ p̃dicamentũ ſubẽ p̃cedit reliqua p̃dicamenta in qbus eſt motus.8.phy.tex.com̃.57.Et iſta eſt gloſa Auerrois in cõmento.

Generationem ſi alteratio præcedat/hoc eſt per accidens.ibidem.cõmen.57.

Generatione poſterius natura prius eſt.8.phy.tex.cõ.58.&.9.meta.tex.cõ.15.&.2.de pti.aĩa.ca.1.

Generatio & corruptio cũ ſint motus oppoſiti,nõ tamẽ habent alterationẽ per quietẽ mediã: ſicut cæteri motus.8.phy.cõmen.62.& ibi reqre cauſam.inqt enim ꝙ hoc eſt,quia ſubiectũ non eſt aliquod demonſtratũ in actu,ſub ambobus extremis motuũ. Caueãt igitur ponentes corporeitatẽ de p̃dicamento ſubſtantiæ coeternã in prima materia,ſm uiã Ariſto.& Auer.tunc enĩ iſtud dictũ minime uerificari poſſet,ut patet intelligenti. In generatione & corruptione incõueniens penitus eſſe uidebiť ſi factũ mox neceſſe eſt corrũpi,& nullo tẽpore pmanere.8.phyſi.tex.cõ.63. Contra ponẽtes formã corporeitatis.

Generatio quælibet ex cõtrario fit in cõtrariũ,& ex ſubiecto quodã, & ſimiliter corruptio.1.cœli.tex.cõmen.20.idem primo phyſi.tex.cõmen.43.&.44.

Generatio duplex /uera & tranſumptiua:generatio uera eſt q̃ fit per alterationẽ paſſiuam, quæ requirit ſubiectum/ & cõtrarietatem /& tempus.inquit enim Cõmentator.1.cœli.cõ.20.generabile uere eſt terminatũ tẽpore,& fit ab aliquo .ſ.tanq̃ ex ſubiecto ne dum tanq̃ ab agente,ſed generatio trãſumptiua eſt q̃ non fit ab aliquo:ſicut ex ſubto,& in nullo tẽpore. Auer.eſt diſtõ.1.cœli.cõ.20.

Generabile quodlibet non generatur niſi ex aliquo ente ſibi contrario,& iſta propoſitio eſt uera, tam in generatione ſimpliciũ,q̃ in generatione cõpoſitorũ ex ſimplicibus q̃ in generatione unius compoſiti ex alio compoſito.primo cœli.cõmen.20.

Generatio triplex/ſimplicis ex ſimplici,compoſiti ex ſimplici, & compoſiti ex compoſito:& ita eſt triplex corruptio.primo cœli.cõmen.20.

Generatio cõpoſitorũ fit duobus modis, uel fit ex primis cõtrariis nullo alio cõpoſito mediãte,ut generatio mineraliũ,& eorum q̃ ſine ſemine generanť ab elñtis,ut plantẽ,& ſicut generatio aĩaliũ, quæ per putrefactionẽ generanť,& eſt etiam alius modus,quãdo unũ cõpoſitũ generať mediãte alio cõpoſito,ut generatio ſanguinis ex pane & generatio mẽbrorũ à ſanguine.1.cœli.cõ.20.

Generans eſt ſimile generato,& eſt contrariũ ei,ex quo fit generatũ,non enim agit in materiam generandi niſi inquãtum eſt cõtrarium.primo cœli.cõmen.20.

Generabile qđlibet & corruptibile ẽterminatũ à tpe,& ideo qđ nõ ẽ terminatũ à tpe,eſt ĩgenerabile & incorruptibile.1.cœli authoritate Alex.& Themi.in.cõmen.100. Non generabile nõ uere diciť duobus modis,aut illud qđ fit ſine cauſis generatiõis,aut qđ eſt difficilis generatiõis.1.cœ.cõ.111.

Generabile tribus modis ſumitur.primo cœli.tex.cõmen.112.

Generatũ uel illud quod generať neceſſario non fit ſm uiã generationis.ſ.per alterationẽ. Cõmen. primo cœli.cõmẽ.112.ubi patet ex intentione Auer.in entibus æternis & neceſſariis eſſe aliũ modum generationis à modo uerẽ generationis,q̃ fit per alterationẽ. contra Grego. Ariminẽſem/& Io.de Bacone,qui dicũt ſm Ariſt.& Cõmẽ.nullũ alium modũ generationis ipſos intellexiſſe niſi illum qui fit per alterationẽ temporalẽ,cum tamẽ Cõmen.etiam.1.cœli.cõmẽ.105 dicit ꝙ ſi Plato dum dixit/mũdum eẽ generatũ,intellexit ꝙ partes eius p̃cedunt ip̃m natura non tẽpore. Ariſto. non diſcrepat ab eo,& in eodẽ lib.cõmẽ.106.inqt ꝙ innatũ eſt inueniri in tẽpore non inuenitur ſine tempore, & quod non eſt innatum inueniri in tempore,non omnis habet prius & poſterius, niſi ſcđm eſſe quod eſt de lineis cum figuris. Et magis de rebus abſtractis: quoniam ſi aliqua generatio fuerit ex rebus non tẽporalibus,tũc ille res nõ erunt priores niſi in eſſe tantũ,ſi igiť intẽdebat dũ dicebãt eſſe generatũ,quia eſt ex cauſis prioribus in eẽ,erit uerũ,ſed uerba eorũ non cõpatiuntur hoc.Ecce igiť quomõ in uia Cõmẽ.& Ariſt.dať aliqs modus generatiõis in rebus ẽternis,& non tẽporalibus,in qbus eſt prioritas naturæ non tẽporis.Negauit aũt Ariſto.ibi eſſe generationem q̃ fit ex ſubiecto p̃ſuppoſito & priuatione, qa talis fit p uerã alterationẽ, & cum tẽpore. Et hoc ſeq̃batur ad uerba Platonis,qa poſuit ip̃m eſſe generatũ ex inordinatiõe elñtorũ reductorum in ordinẽ.Inordinatio aũt eſt priuatio & talis generatio q̃ fit ex priuatione p̃exiſtẽte,eſt cum nouitate & tẽpore,& ideo dixit Cõmen.ꝙ uerba Platonis non patiũtur illã defenſionẽ.Et ꝯfirmatur per Auer.in.2.cap.de ſubſtãtia orbis. ubi poſtq̃ dixit.ꝙ finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria, intulit ꝙ agẽs eſt duplex, quoddã eſt prius tẽpore acto,& hoc eſt in rebus generabilibus, quoddã uero eſt prius ſm eſſe.i.ſm naturã,quod etiã illo modo eſt prius ipſo tẽpore.Et ideo uia iſtorum uirorũ multũ deuiat à uia Cõmen.ſicut uides,unde Cõmen.1.cœli.cõmen.114.ſcribit & innuit per hoc,ut reputo opinionẽ Platonis dicentis ꝙ mundus ante hoc nõ fuit æq̃lis per natu/

ram,& hęc eſt ordinatio quã intẽdebat cũ dixit ꝙ mũdus prius fuit inordinatus,deĩde poſt uenit ad ordinem.Et uoluit hic notificare ꝙ mũdus ſi ſemp fuit ordinatus nõ eſt in eo potẽtia ad ordinationem.Et ſi uenit ex inordinatione ad ordinationẽ,potẽtiam habet ad ordinationẽ & inordinationem,ſic igiẽ Philoſophus ẽm Auer.negat iſtum modũ generationis q fit ex priuatiõe ad eẽ in rebus non tẽporalibus,qa talis eſt generabilibus ꝓprius & corruptibilibus,ut patet in.1.phyſi.

Generationẽ rei cuiuſlibet p̃dicamẽti diffinimus uel potẽtiã ad generationẽ p primũ tp̃s ĩ quo poſſibile eſt generari, & corruptionẽ determinamus ex primo tpe ĩ quo poſſibile ẽ corrũpi.1.cœ.118.

Generabile quodlibet eſt corruptibile,& ecõuerſo.1.cœli.tex.cõmẽ.131.

Generatur quodlibet à ſuo ſimili,& corrũpitur à cõtrario.1.cœli.tex.com̃.ulti.

Generatio cuiuſlibet ſpeciei iſtius mũdi non perficitur, niſi per aggregationem motuũ corporum cœleſtium.2.cœli.tex.cõmen.2.

Generatur quodlibet à ſuo ſimili in ſubſtantiis,in accidentibus autem non eſt neceſſarium,ut omne accidens fiat à ſuo ſimili ſpecie uel genere.2.cœli.cõmẽ.42.Vide in Theorematibus noſtris quo modo ſit plene intelligendum hoc.

Generatum & nõ generatũ nõ differũt in neceſſitate,q̃ eſt inter cãm & cãtum.2.cœli.cõ.104.

Generatio & alteratio ſunt in q̃litate,ſed hęc in ſubſtãtiali,illa uero in accidẽtali.3.cœli.cõ.38.uide.5.metaphy.in cap.de q̃li.etenim forma ſubſtãtialis qualitas quodãmodo dici poteſt.

Generatio elementorũ ex corpore duobus modis poteſt intelligi.3.cœli.cõ.56.

Generatio uera & ſophiſtica.3.cœli.cõmen.56.

Genus quodlibet habet differentias oppoſitas ẽm perfectũ & imperfectũ.4.cœli.tex.cõ.35.

Generatorũ & corruptorũ cãæ ſunt,quia el̃nta inueniunẽ extra ſuũ locũ naturalẽ.4.cœli.cõ.41.

Generatio unius eſt corruptio alterius,& corruptio unius,alterius eſt generatio.1.de generatiõe & corruptione.tex.cõ.17.&.18.& hoc in ſubſtãtiis,ut habeẽ.ibidem.tex.com̃.20.

Generatio alia ſimpliciter,alia non ſimpliciter. primo de generatione.tex. cõmen.18.&.5.phyſi.tex.cõmen.7.& primo phyſi.tex.cõmen.62.

Generatio eſt tranſmutatio totius in totum nullo ſenſibili remanente ut ſubiecto.primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.23.

Generatio eſt in toto & crementũ in parte.1.de generatione & corruptione.cõ 27.

Generatur quodlibet,aut ab homœogeneo, aut ab homœoideo. primo de generatiõe & corrup. tex.cõmen.30.Vide in Theorematibus quomodo ſit intelligendum.

Generatio non eſt uniuerſalis,ſequereẽ enim generationem eſſe ex non ente.primo de generatione tex.cõmen.40.idem.7.metaphy.tex.cõmen.27.

Generatio & corruptio omnibus natura ſubſiſtentibus ſubſtantiis non eſt ſine ſenſibilibus corporibus.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.primi.

Generanẽ natura ꝯſtantia,aut ſemp,aut ut multũ.Ea aũt q̃ ſunt p̃ter ſemp,aut ut multũ ab euentu proueniunt.2.de generatione & corruptione.tex.cõ.39.idem.2.phyſi.tex.cõ.48.

Generatio eſt cõtinua & æterna,qa motus localis eſt ꝯtinuus & ęternus,quoniã motus generat faciendo appropinquare generantẽ generãdo.2.de generatione & corrup.tex.cõ.55.&.56.

Generationis ꝑpetuitatis tres cauſæ ſunt aſſignatę ab Ariſtotele materialis,formalis,& cauſa agens. de generatione & corruptione.cõmen.60.

Generationes quorũdam entium ſunt neceſſariæ,& quorũdam ſunt contingentes.ex.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.66.

Genus demonſtrat materiã & differẽtia formã.2.de anima.com̃.8. Non eſt intelligendũ genus eſſe materiam.Alexan.enim in libro naturaliũ q̃ſtionum demonſtratiue ſcripſit genus eſſe diuerſum à materia. Et hoc ẽt ſentit Cõmen.in.1.primę ph̃iæ com̃.17.& in.12.cõ.14.ſed intelligiẽ ꝙ genus comparaẽ ad dr̃iam,ſicut potẽtia ad actũ,& ſicut materia ad formã.Vnde teſte Porphyrio in cap. de dr̃ia genus eſt ꝓportionale materiæ,& differentia formæ.&.7.primæ ph̃iæ.tex.cõ.43.

Genus non eſt p̃ter generis ſpecies,& ſi quid eſt illud ut materia eſt.

Genera impoſſibile eſt elementa rerũ eſſe.1.de anima tex.cõmen.78.ubi Themiſtius dicit.ꝙ genera porro ſunt notiones animi noſtri & non elementa rerum.

Genera accepta in diffinitionibus,aut ſunt uniuoca, ut aĩal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter,ut ens & potentia & actus.2.de aĩa.com̃.30.Vbi patet duplex eſſe genus ẽm Peripateticos, uniuocum uidelicet & analogum,uide ꝓ hoc etiam.4.meta.cõ.2.&.5.metaphy.cõ.4.& primo de anima,com̃.7.&.3.de anima.cõmẽ.4 &.3.phy.cõmen.4.

Generat nihil ipſum ſeipſum, ſed ſaluat.2.de anima.tex.cõmen.47.

Genera rerum ſcitarũ, aut ſunt ſcientiæ ſpeculatiuę, aut artes operatiuę, aut uirtutes cogitatiuę particulares. Cõmentator in cõmento libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & omnis motus eſt à uirtute quæ eſt habitus, & omne quod caret cauſis motus, eſt neceſſe habere quietem, quæ eſt priuatio motus. Cõmen.in ultimo cap.de ſubſtantia orbis.

Genus rei cum ignotum fuerit non debemus ſtabilire illud. primo metheororum.cap.2. Cõmentator in ſua media.

Generatio mixti eſt dum uirtutes actiuę dominant̃ paſſiuis, corruptio autem fit quãdo paſſiuę dominantur actiuis.4.metheororum.in principio.

Generatio ſimplex & naturalis eſt pmutatio ab his uirtutibus, cum habeãt ratiõe ex ſubiecta materia.4 metheororũ.tex cõmẽ.2. Vbi ſcire debes ꝙ triplex inuenit̃ generationis diffinitio tradita ab Ariſto. una eſt generalis q̃ principaliter uerificatur de cõmuni generatione, in qua unũ generatur ex uno, ſiue ſit ſimpliciũ, ſiue compoſitorũ. Et iſto modo fuit diffinita in ſermonibus uniuerſalibus de generatione & corruptiõe.in tex.cõmen.23. Generatio eſt tranmutatio totius in totũ nullo ſenſibili remanente ut ſubiecto. Secunda deſcriptio eſt quæ competit generationi mixtorũ homœogeneorũ i qua unũ fit ex pluribus, & eſt deſcriptio aſſignata hic. Tertia eſt quæ competit uiuentibus, quæ fuit tradita ab Ariſto.in libro de morte & uita, dũ dicit, generatio eſt prima participatio animæ in calido naturali, & uita eſt eius permanſio.

Genus eſt diſtinctum à materia.primo metaphy.cõmen.17.

Genus eſt forma uniuerſalis, & eſt unũ in forma media inter potentiam & actum.primo metaphy. cõmen.17.& ſecundo metheororum.cõmen.14.

Generatio ſemper eſt mediũ inter eſſe & non eſſe.2.metaphy.tex cõmen.7.

Genera nõ ſunt in actu, niſi in ſuis ſpẽbus.3.meta.tex.cõ.11.idem.7.meta.tex.cõ.43.

Genera generaliſſima non habẽt genus niſi multipliciter dictũ, quia omne, quod habet differẽtiã, habet genus, & non conuertit̃. Cõmen.5.meta.cõmen.4.

Genus duplex, uniuocũ & multiplr̃ dictũ: elicitur diſtinctio ex.4.quinti meta. &.4.meta.cõm.2.& primo de anima.cõmen.7.&.2.de anima.cõ.30.&.3.de anima.cõmen.4.

Generatio eſt natura, qa eſt uia in naturam.5.meta.tex.cõ.5.&.2.phy.tex.cõmen.14.

Generatio rerũ naturaliũ non ut cõtingit, quẽadmodum Empedocles, ſed rõne quadã conſiſtit.2. de generatione & corruptione.tex.cõmẽ.40. Vide in concordantiis.

Genus eſt ſimile materiæ.5.meta.tex.cõmẽ.10.idem in Porphyrio in cap.de differẽtia, nota tamẽ ꝙ non eſt uera materia.primo meta.cõmẽ.17.&.12.meta.cõ.14. Alexãder enim demõſtratiue ſcripſit ꝙ materia non eſt genus in libro naturaliũ quæſtionũ ſcdo.cap.ultimo.

Genus pars ſpẽi dicitur, aliter aũt ſpecies generationis pars dicit̃.5.metaphy.tex.cõ.30.

Genus multifariam dicitur.5.metaphyſi.tex.cõ.33. Et eſt in cap.de genere.

Genere diuerſa dicũtur, quorũ diuerſum primum ſubiectũ, & non reſoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem.5.metaphy.tex.cõmen.33.

Genere diuerſa ſunt materia & forma.ibidem.

Genera diuerſa ſunt decem prædicamenta.ibidem.

Generatio hominũ potius attribuit̃ primo patri q̃ primę matri, quia motor eſt nobilior materia. 5.metaphyſi.cõmen.33.& habetur in textu.

Genus dicitur tribus modis.5.meta.tex.cõmen.33.

Generatio q̃libet, aut à natura, aut ab arte, aut à caſu eſt.7.meta.tex.cõmen.22.

Generatio proprie eſt reſpectu ſubſtantiarum, accidentia autem magis dicuntur pati, q̃ generari.7. metaphyſi.cõmento.22.

Generationes quædam dicuntur factiões.7.metaphy.tex.cõmen.22.

Generationum & motuũ hæc qdem intelligentia uocat̃, illa uero factio.7.meta.tex.cõ.23.

Generabile in rei ueritate eſt indiuiduũ compoſitũ ex materia & forma, ſed forma non eſt generabilis, neq; corruptibilis niſi per accidens, & ſimiliter eſt de materia.7.metaphyſic.cõmen.23.& tex. cõmen.26.&.27.31.33.&.12.metaphyſi.cõmen.18.

Genus differt à materia, qa genus p̃dicatur eſſentialiter et in recto de ſpẽ & materia prędicatur denominatiue.7.meta.tex.cõmen.24.&.43.idem.1.metaphyſi.cõmẽ.17.&.12.meta.cõmen.14. Vide de hoc pulchre Alexã.in.2.libro naturaliũ quæſtionũ, quæſtione ultima, ubi oſtendit ꝙ materia

non ſit genus demonſtratiue,& apponit uarias & diuerſas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi q̃ ſubiecto priuationis.7.meta.cō.25. Vide in ↄcordātiis.

Generatum ex materia & forma eſt aliud ab eis.7.metaphyſi.in cōmen.26.&.27.&.60. idem.5.metaphyſi.cōmen.6.& in.3.de anima.cōmen.5.iuxta dimidium contra tenentes compoſitum non dicere tertiam entitatem in uia Auerrois.

Generatum quodlibet neceſſe eſt,ut ſit diuiſibile in duas partes rōne nō actu,in materiam.ſ.& formam.7.metaphyſi.tex.cōmē.27.Et ratio eſt,quia in hoc eſt differētia inter per ſe generata à natura,& inter generata ab arte, quorum generario fit per contactū, quia in talibus compoſitū poteſt diſſolui in duo/uel in partes ipſius componentis in actu,nedum ſcđm rationem, ſed in generatis à natura p̄ſertim ſimplicibus non poteſt compoſitū diuidi in duo in actu,quia ſeparatio formæ à materia eſt corruptio ipſius.4.phyſi.cō.17.ubi ſcribit ꝙ eſt poſitio naturalis/ꝙ forma non mutatur per ſe.ſ.non mutatur de materia in materiam ſcđm ꝙ corpora mutantur de loco ad locum, ſed ſeparatio eius à materia eſt corruptio, ſimiliter etiam ſeparatio materiæ ſcđm actum ab omni forma impoſſibilis eſt,quia quod non eſt in actu eſſet in actu, ut deducit Cōmenta.in.2.phyſi.in cōmen.12.Dixi autem notabiliter hoc ueritatem habere in ſimplicibus,nam ut ſcribit Cōmen.in 3.cœli & mūdi.in cōmen.31.ubi Philoſophus ponit elementi diffinitionem aſſerens ſic, igitur elementum corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus exiſtens potentia,aut actu,hoc enim utro modo ſe habet dubitabile eſt.Dicit Cōmenta.ibi & debes ſcire ꝙ hæc elemēta de quibus perſcrutatus fuit in primo phyſi.ſunt alia ab elementis,de quibus perſcrutatur hic.Illic enim declarauit materiā primam, & formā quæ ſunt elementa uniuerſalia corporum tam ſimpliciū q̃ compoſitorum.Hic autem declarare intendit elemēta corporū compoſitorum tantū, quæ æquiuoce dicuntur elementa cum illis,quoniā quū compoſitum diuiditur,non exiſtūt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Ariſto.etiam in.2.phyſi.tex. cōmen.12.dicit deſcribendo naturam,quæ eſt forma,quia alio modo natura dicitur habentium in ſeipſis principium motus forma & ſpecies non eſt ſeparabilis ens,ſed aut ſ̃m rationē.Et ſic etiam dicit Cōmen. ibi ꝙ eſt ſeparabilis non in eſſe, ſed ſcđm diffinitionem tantū:&.12.metaphyſicæ. cōmē.39.dicit.ꝙ intellectus innatus eſt diuidere adunata in eſſe in ea,ex quibus componuntur, quāuis non diuidantur in eſſe, ſicut diuidit materiam à forma/& formam à compoſito ex materia & forma,& Ariſto.in primo cœli & mundi, hoc idem aſſerit in tex.cōmen.92.&.95.in omnibus tam natura q̃ etiam arte ↄſtantibus,aliud eſt ipſa ſcđm ſeipſam forma,& quæ eſt mixta cum materia,de tali aūt abſtractiōe facta ab intellectu qualis ſit,& ad quem ſpectet artificem,pulchra difficultas eſt,& tu recurre ad ea quæ notaui tibi in concordantiis.

Genus quod eſt cōmune & proximum equo & aſino, non eſt nominatum.7.meta.tex.28.Ex quo patet ꝙ non eſt uniuerſaliter uerū ꝙ uniuerſalia ſunt notiora minus uniuerſalibus in cognitione confuſa,talia enim genera proxima rerum quādoꝗ latent, & ſunt minus nota quā ſpecies, ex hoc enim prouenit ꝙ ſunt innominata. Nullus enim imponit nomen rei quā ignorat, ut habetur.7. Cōtra Diuum Thomam primæ philoſophiæ.cōmē.54.&.4.etiam primæ philoſophiæ. tex.cō.10. Cuius oppoſitū tenuit Diuus Thomas & ſequaces.

Generans & generatū ſunt duo numero,& unū in intētione uniuerſali.7.meta.tex.cō.28.

Genus aliud uerum/aliud rhetoricum.3.de anima.cōmen.6.

Generatio quælibet fit per tranſmutationem materiæ:& materia eſt indiuiduum generationis.7. metaphy.tex.cōmen.28.

Generatum quodlibet generatione actuali, ideſt generatione non ceſſabili generatur à ſuo ſimili.7.metaphyſic.tex.cōmen.28. Vide limitationem huius propoſitionis.12.primæ philoſophiæ.in cōmen.24.authoritate Alexandri.

Generatio ſi à formis ſeparatis ꝓuenirent non eſſet poſſibile,ut iſte formæ eſſent cauſæ eius,quod apparet, ſcilicet ꝙ generans & genitum eſſent duo in numero & unum in forma.7. metaphyſic. cōmen.28.Et ratio eſt quia multiplicatio indiuiduorum in una ſpecie prouenit ratione materiæ, ut ibi dicit Cōmen.& in primo metaphyſi.cōmen.40.Et in libro deſtru.in diſputa.prima.in ſolutione ſeptimi,& octaui dubii.

Generabilia ita ſe habēt,ſicut mobilia:nam quēadmodum eorū quæ mouent̃ in loco,quædā mouentur ex ſe,& q̃dam ex alio,ita eſt de generabilibus.7.meta.com̃.29.Vide in concordantiis.

Generata ab arte ſunt in duplici differentia , nam in materia quorundam eſt pars potentiæ naturalis ſimilis artificio, & talia indiſcriminatim, & à natura & ab arte generari poſſunt, & in

materia quorũdam non eſt pars potẽtiæ naturalis,& talia non niſi ab arte generari poſſunt,ut do mus.7.metaphyſi.tex.cõmen.29.

Generata p accidens nõ generant̃ à ſibi ſimili.7.met.cõ.& tex.28.&.30.uide etiã i.12.primę phię.in cõmen.24.ubi inter illas tres limitationes iſta eſt una authoritate Alex.etiã ut ibi refert Cõmen.

Generatis ex ſemine formas exhibent ſemina per formas quas dederunt generantia ſemina,ſed generatis nõ ex ſe.i.caſu corpora cœleſtia ſunt illa, quæ dant iſtis aliquid loco ſeminũ & uirtutum, quæ ſunt in ſeminibus.7.meta.cõm.31.&.12.meta.cõmẽ.13.&.18.

Generatum eſt formatũ,& generãs eſt formãs.ſ.illud quod mouet materiã,donec recipiat formã.i. illud quod extrahit illam de potentia ad actũ,& illud quod mouet materiã neceſſario eſt corpus habens qualitatẽ actiuam aut potentiã,quæ agit per corpus habens qualitatem actiuam.7.meta. cõmẽ.31.idem.12.metaphyſicæ.cõmen.18.ubi dicit.imaginatio ſuper creationes formarũ induxit homines dicere formas eſſe,& datorem formarum.

Generans ſubiectũ formæ ſi aliud eſſet à generante formã,tunc ſubiectum & ſua forma eſſent duo in actu q eſt impoſſibile.7.metaphyſi.cõmen.31.inde colligit̃ uulgata ꝓpoſitio q idem eſt agens diſponens materiã,& introducens formã.nota tamẽ quod fallit in generatione artificialium rerũ, ut patet in.2.phyſi.in tex.cõmen.24.&.25.

Generatio ſubſtãtiæ propriũ habet quod requirit aliquã ſubſtantiã actu exiſtentem quæ facit,ut animal,ſi animal naſcit̃,generatio aũt qualis aut quanti non neceſſariũ/niſi poteſtate ſolũ.7.meta. tex.cõmen.32.uide pro hoc in.2.cœli.cõmen.42.

Generatio eſt ipſius cõpoſiti non formę neq materiæ,& hoc eſt cõmune tam ſubſtãtiæ q̃ aliis prædicamentis.7.metaphy.tex.cõmen.32.

Generatio qualitatũ/& accidentiũ fit duobus modis,nã quãdoq generant̃ à ſibi ſimili, & quãdoq ſequuntur formã mixtionis primarũ qualitatũ.7.meta.cõmen.32.

Genus non uidet̃ participare differẽtias,ſimul enim cõtrariis idem participaret,nã differẽtiæ cõtrariæ ſunt quibus differt genus.7.meta.tex.cõmen.42.

Genus non eſt præter eas quæ ſunt,ut generis ſpecies,aut ſi equidẽ ut materia eſt, uox enim genus & materia.7.metaphyſi.cõmen.& tex.43.

Genus ꝓpinquũ appellatur primũ,quia in diffinitione ponit̃ primũ.7.meta.cõm.43.

Generis rõnem obtinent quæcũq mediant inter primũ genus & ultimã differẽtiam in diffinitionibus.7.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.43.ubi per primũ genus non intelligitur proximũ,ſed generaliſſimum, quod eſt primũ ſcđm naturã,& ita uides quomodo in paruo ſpatio ęquocat Phs de primo genere in eodẽ tex.in habẽdo modicã ſolicitudinẽ de nominibus ſicut in ſimili notauit Cõmen.in primo phyſicę auſcultationis in cõmẽ.primo,quod durũ uidebat̃ expoſitori.

Genera diuerſantur quia quædam magis aſſimilant̃ formæ, & quædam magis materiæ.7.primæ philoſophiæ.cõmen.43.

Genus aſſimilat̃ materię.ibidẽ.& primo meta.cõmẽ.17.&.12.meta.cõmen.14.&.5.metaphyſi.cõm. 33.&.10.metaphyſicæ.cõmen.24.&.8.metaphyſicæ.5.&.6.

Genera ſunt repręſentatio & exemplar materierũ compoſitarũ,quæ ſunt partim actus/partim potentia.unde huiuſmodi eſſe q repręſentãt genera eſt medium inter formã quæ eſt in actu & materiam primã quæ non habet formam. Et ideo genera habent diffinitiones, ſicut & ſpecies donec perueniatur ad primum genus,quo nihil eſt ꝓpinquius materiæ primæ.& propterea huiuſmodi genus nõ habet diffinitionem,ſicut neq ultima forma niſi per modum ſimilitudinis. Et unũquodq iſtorum genus dicitur uniuoce, quia id quod repręſentatur per iſta genera inuenitur perfectius, quã ea quæ repręſentantur per genera analoga,ut ens & res.ex paraphraſi metaphyſi. tracta.2.colũ.16.

Genus per ſe non pđicatur de differentia.3.metaphyſicæ tex.cõm.10.

Genus generaliſſimũ eſt ſimplex & genera ſubalterna ſunt cõpoſita.3.meta.cõm.11.

Genus duplex propinquũ,& remotũ.5.meta.cõmen.10.&.2.phyſi.28.

Genus quodãmodo aſſimilat̃ materiæ,& quodãmodo aſſimilatur formæ, ſonus enim quodãmodo aſſimilatur materiæ.quia eſt propinquius materiæ literarũ. Et quodãmodo aſſimilat̃ formæ quę prædicatur de literis in quid.7.metaphy.tex.cõmen.43.

Genus apud Ariſt.eſt forma uniuerſalis,& differẽtia pticularis.7.meta.cõ.43.1.meta.cõ.17.8.meta. cõmen.6.&.2.phyſi.cõmẽ.28.& cõ.ultimo.ubi per formam intellige formã declarãtem quidditatem/ſeu uniuerſalem conceptũ,ne incidas in errorẽ Burlei & Ioãnis de Gandauo.

Genus primo debet diuidi in primã differẽtiã & ſibi oppoſitã,& nõ primo debet diuidi in differentiam ſue differẽtię.7.meta.tex.cõmẽ.43.& in.1.poſteriorũ in illo caplo, ad ꝓbandum aũt terminũ per diuiſionẽ oportet ꝯiecturare rem.& eſt in tex.cõmen.21.in tranſlatione antiqua.

Genus ꝑdicatur de homine ſm materiã,ſed materia non ꝑdicat̃.8.primę phiæ.cõm.6.& ibi Cõmẽ. reddit cãm,dicens,& nõ debes dubitare in hoc ex hoc quod dictũ eſt in nono.ſ.ꝙ materia non ꝑdicaur de aliquo ſcd̃m numerũ,& ſm diffinitionẽ.Et eſt dictũ hic ꝙ diffinitiones naturales cõſtituuntur ex formis & materiis,in diffinitionibus enĩ cõpoſitorũ ex ſubſtãtiis,& accidentibus & in diffinitionibus rerũ,q̃ ſunt ĩ ſubiecto,eſt materia q̃ſi differẽtia & forma quaſi genus,& ſi nõ attribuitur ei niſi ſm aliquã prędicationẽ,quod ideo dixit:quia.7.metaphy.cõmẽ.43.& 23.materia nõ prædicatur de habente materiã noĩe principali.i.in recto,ſed in obliquo, aut denominatiue,& ſequitur,uerbi gratia,ut dicatur ꝙ ſimitas eſt cõcauitas in naſo, & idolum tereſtre idolũ ex terra, in diffinitionibus uero rerũ exiſtentiũ per ſe genus eſt quaſi materia & differentia quaſi forma,& ſic genus non dicitur materia de diffinito,niſi ſcd̃m ꝙ eſt genus ei,hoc eſt dictũ ꝙ materia induit rationem generis,aut quod uerius eſt,ꝓ quãto genus eſt ꝓportionale materiæ, nõ ꝙ materia fiat genus.Et hoc declarant uerba ſequẽtia.Nomẽ enim generis ſignificat materiam ſcd̃m quod eſt in potentia illud quod habet materiã,& ſic prędicatur de habente materiam ſcd̃m quod eſt.Nomen autem materiæ ſignificat in materia aliquid in actu,pars enim eius materia eſt.Et ideo non ꝑdicatur de eo cum non ꝑdicetur aliquid in actu de aliquo in actu niſi per aliquã prædicationẽ importantem habitudinẽ.Et hoc eſt ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus cognomẽto Magnus ſuper Porphyrio in cap.de genere,ubi inqt.ꝙ hęc eſt cauſa uera ꝙ genus prędicatur,nõ ideo tantũ, qa eſt forma,ſed quia eſt forma,& ſm aliquẽ modum totũ eſſe dicit,nam eſt totũ eſſe ſpeciei,ſed non eſt perfectum eſſe ſpeciei,totum enim eſſe eſt in potentia. Et nihil eſt de eſſe in potẽtia quod non ſit ante ultimum actum ad quem terminatur motus potentiæ.Eſſe autem in potẽtia eſt eſſe in genere,& ꝙ ſic ſe habet ad ſubiectum prædicatur de eo prædicatione eſſentiali,& non per prædicationem,ſeu denominationem accidentalẽ,& hoc eſt quod à multis dicitur ꝙ eſt forma partis quæ non prædicatur,& eſt forma totius quæ prædicat̃,ſed hoc non ſufficit,ſed oportet addere ꝙ forma totius ſit,& totum eſſe ſignificet,& non ſignificet eſſentiã,cuius eſt actus proprius.Animalitas enim non prædicatur,nec etiam humanitas,quãuis animalitatis eẽ ſit animal & humanitatis eſſe ſit homo,talis ergo forma deſignans formã totius & eſſe ꝑdicatur & non aliter,& anima ſenſibilis loco animalis poſita non ꝑdicatur,qa animal non eſt anima ſenſibilis.Et ſimiliter aĩa hominis non prædicat̃ de homine, hæc enim dicit formam partis & non totius eſſe.Animalitas aũt & humanitas non prædicãtur de his,quorũ ſunt formæ,non enim deſignãt formas ut eſſe ſubiecti,ſed ut eſſentias, animal autẽ & homo prædicãtur qa deſignant formas,ut totũ eſſe ſubiecti, uel in potentia,uel in actu,ſubiectũ dico de quo prædicantur.Et ſic eſt etiã in omnibus formis accidentalibus,homo enim eſt riſibilis & nõ riſibilitas.& eſt albus & nõ albedo,hæc ille. Et hanc etiã ſentẽtiam ſequitur diffuſe Diuus Thomas in ſpeciali tractatu de ente & eſſentia, ſicut poteris uidere, & eſt doctrina etiam Auicẽnæ in ſua logica & in ſua prima philoſophia.

Genus uniuocũ quomõ diſtinguatur ab analogo,uide Símplicium in.2.de aĩa.in tex.2.

Genera altiſſima ſunt ſimplicia cum non habeant genera, diffinitiones uero ſunt compoſitorum. 8.metaphyſi.cõmen.16.

Generatio ex tribus perficitur additione,diminutione,& tranſmutatione.9.metaphyſi.tex.cõm.12. Nam ut inquit Cõmen.in cõm.neceſſe eſt quãdo aliquid generat̃ ut aliquid ſuperfluũ quod nõ conuenit ad recipiendũ formã,diuidatur à ſua materia,& neceſſe eſt ut aliquid addat̃ ei.ſ.forma per quã dicitur generari,& additio & diminutio nõ fiunt ſine tranſmutatione.ubi aduerte ut habetur ibi in textu,hoc tantũ habet in his, quorum generatio eſt ab extrinſeco, ſicut eſt generatio domus & rerum factarum ab arte,nam in naturalibus generatio non fit per congregationem,uel additionem aut diminutionem,ſed alterationẽ,ut dicitur primo phyſi.tex.cõmen.63.& in primo de generitione & corruptione,contra antiquos.

Generabilia ex ſe ſunt q̃cũq; ſunt in potẽtia,& ſunt illa in quibus non eſt aliquid,qđ indiget primo motore extrinſeco,ita ꝙ ſit in potẽtia illud,ſicut ſperma,nõ qñ fuerit in aliquo in quo ĩdiget trãſmutatione,ut dũ eſt ſanguis in uenis,ſed quãdo fuerit ſperma in actu.9.meta.tex.cõ.12.

Generatione poſteriora ſpẽ & ſuba ſunt priora,ut uir puero,& homo ſpermate.9.met.tex.cõ.15.

Genera nõ ſunt ſubſtãtię & naturę ſepabiles ab aliis io.meta.habetur in tex.cõm.6.

Genus

Genus quodlibet habet in ſe unū primū, quod eſt metrū oīum in illo genere. 10. primę phiæ. te. c. 7.

Genus uniuocū ſignificat ſuas ſpēs mediante aliquo cōi, ſed analogū ſignificat prima ſignificatiōe, & ſine medio, ut ens & unū ſignificat. 10. p̄dicamēta prima ſignificatione, & ſine medio. 10. meta. cōmen. 8. & in libro deſtructionū. in diſpu. ſeptima. in ſolutione quinti dubii. Vide de hoc lucidiſſimum Themiſtium in ſcdo de anima. in cap. 12. & eſt in expōne. tex. trigeſimi. Vide etiam de hoc 12. primæ philoſophiæ. cōmen. 19. & 20.

Genera entium naturaliū rep̄ſentant materias ſenſibiles: ſed genera in diffinitionibus entiū mathematicorum rep̄ſentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorū non apparet materia ſenſibilis, ex paraphraſi metaphy. tracta. 2. col. 16.

Genere differūt, quorū non eſt cōis materia, nec generatio adinuicē. 10. meta. tex. cōmen. 12.

Genere differentia mutuā ad ſe uiam non habēt, ſed plurimū diſtāt. 10. meta. tex. cō. 13.

Genus ſignificat materiā. 10. meta. tex. cōmē. 24. Vide in concordantiis.

Genere diſtantia non cōueniunt in una natura omnino. 10. metaphyſi. cōmē. ultimo. Ex quo patet ꝙ genus analogū non ſignificat unam naturā cōem analogatis ſm Peripateticos, ita etiā ſentit lucidiſſimus Themiſtius in. 2. de aīa. cap. 12. Et eſt in expoſitione tex. 30. idem tenet Cōmē. 10. meta. cōmen. 8. de ente & uno. idem tenet in libro deſtru. diſpu. 7. in ſolōne. 5. dubii.

Genus uerum nō habet ſpēs priores ſe adinuicē. 12. meta. Cōmen. ex authoritate Alexan. Et eſt ſententia Ariſto. in p̄dicamentis. in cap. de ſimul. Et eſt authoritas Porphyrii in cōmunitatibus, licet Auerroes ibi dicat ꝙ prioritas īuenitur, & in eodem genere, & in diuerſis generibus quę dicūtur in reſpectu eiuſdem rei. Themiſtius etiam in. 2. de anima in cap. 12. in expoſitione textus. 30. exp̄ſſe dicit, ea nāq; quæ ita inter ſe habēt, ut priora hæc poſteriora ſint illa, quāq̄ cōem aliquā notionem habeant, quę de his dicat̄: fieri tamen nequit, ut illa, aut genus ſit, aut natura una, ita ut ſine his intelligi ſeorſum poſſit de quibus iudicatur diciturue, uide qd ſenſerim de hoc in. 12. primę philoſophiæ. in expoſitione ſecundi cōmentarii.

Genus quādoq; dicitur uniuoce, & quādoq; ſcdm prius & poſterius. 12. metaphyſi cōmen. 2. idem primo de anima. cōmē. 7. & in ſcdo de anima cōmē. 30. Et in. 3. de anima. cōmē. 4 & 4. metaphyſi. cōmen. 2. & 5. metaphyſi. cōmen. 4.

Generationes priuationū non proprie dicūtur, nec eſt rectum eas appellari generationes, quia non proueniunt ſecūdum primam intentionem, ſed ſunt ex erroribus contingentibus, & hoc eſt tam in natura quā in arte. 12. metaphyſi. cōmen. 13.

Genita ex materia putri uident̄ eſſe ſpecies intentę à natura, & plura eorū generantur in tēporibus terminatis, & etiam in locis terminatis. 12. metaphy. cōm. 13. Et lucidiſſimus Themiſtius in primo de anima. in cap. 24. inqt. in Ægypto mures ſponte naſci, & in noſtro cœlo uermes & locuſtę.

Genitorum ex materia putri, uirtus quæ eſt in materia putri ſimilis arti eſt à ſole tantū, ſed genitorum ex ſemine fit uirtus à ſole, & habēte ſemē. 12. primæ philoſophię. cōm. 13. & 18. & 7. metaphy. cōmen. 31. idem. 12. metaphyſi. cōmen. 40.

Generatio quomō fiat require quinque opiones, duas extremas, quarū una eſt ponētiū latitationē, & quodlibet eſſe in quolibet. & fuit opinio Anaxagoræ, & ſcda eſt ponentiū creationē ex nihilo, & tres aliæ opiniones ſunt mediæ inter ipſas. 12. meta. com. 18. ab illa parte dicamus igit̄ ꝙ omnes dicentes agens aliqd & generationē eſſe ſunt bipartiti & contrarii, & hn̄t medios uſq; ad calcē cō. Iſtarum autem mediarū, una eſt Auicē. ſcda eſt Themiſtii. & tertia eſt Ariſto.

Generatio aſſimilat̄ creationi quodāmodo inquātū illud quod eſt in potentia fit in actu, ſed differt à creatione inquātum nō conuenit per formā ex non forma. Et aliqualiter aſſimilatur latitationi, 12. primæ philoſophiæ. cōmen. 18. iuxta dimidium cōmenti.

Generans animam non ponit animam in materia, ſed extrahit illud quod eſt anima in potentia ad eſſe animam in actu. 12. metaphyſi. cōmen. 18.

Generabile quodlibet & corruptibile, & omne generabile & corruptibile reciprocatur infinities. 12. metaphyſi. cōmen. 50.

Generatio nihil aliud eſt niſi res conuerti de potentia ad actū: nulla nāq; permutatio de ſumma priuatione fit, ex libro deſtru. diſputa. prima, in ſolu. 21. dubii.

Generationem fieri in infinitum recte impoſſibile eſt, ſed non circulariter, quia daretur infinitū in actu, ex diſpu. 3. in ſolu. 18. in col. 7.

Ingenerabile inquantum generabile pars eſt huius mundi ſenſibilis. Ex libro deſtructionū. diſpu. tertia. in ſolu. 18. dubii.

Generabile q̄dlibet uere generat̃,ex re/& de re/& pro re/& in loco/& tp̄e.ibidē.diſtin.3.in fol̃.18.

Genera apud hoīum opiniones,ita ſe habēt ꝙ tres ſunt de generibus opiniones, quidā poſuerūt ꝙ genera ſunt omnia generabilia & corruptibilia , prout continent finita indiuidua.ſecunda opi/nio tenet/ quòd quoddam genus eſt ab æterno.ſ.ſine principio,& ſine fine,ꝓut apparet cōtinere infinita indiuidua.Et hæc opinio eſt bipartita,nam aliq̄ tenent ꝙ talia genera acquirūt æternitatē ab aliqua cā extrinſeca neceſſaria,& iſta eſt uia Pħorum. Alii uero dicūt ꝙ prout continēt infinita indiuidua optime dici pōt ꝙ ſunt ab ęterno.Et hęc eſt opinio illorū qui dicūtur æternales.

Genus uniuocū & differētia uniuoca ponūtur in diffinitionibus rerū compoſitarū ex forma uni/uerſali & particulari,ex diſpu.7.in ſolutione primi.

Generis cōpoſitio & differentia eadem eſt cōpoſitioni ex re potētiali & actuali,generis nāq; natura nunq̄ actu reperitur nuda à natura differētiali ſeu formali & quodcūq; cōpoſitū ex iſtis duabus naturis apud Pħos eſt generabile & corruptibile,& habet agens.ex diſpu.7.in ſol̃one.3.

Generis uniuoci cōmunicatio oppoſita eſt cōmunicationi generis analogi, & uide cauſam.in libro deſtruc.in diſpu.7.in ſolutione ultimi dubii.

Genitum mēbrum debet eſſe de ſubſtātia illius mēbri,ex quo genitum eſt ſm Ariſto.ſed Galenus negauit hāc ꝓpōnem.Cōmen.in.3.de partibus aīalium.in cap.de corde,& Aui.etiā negauit illam ꝓpōnem.dixit enim ꝙ corallū,q̄d eſt duriſſimū oritur ex terra molli.Auer.autē dicit ꝓpōnē iſto modo intelligi ꝙ quoties ortum eſt eiuſdē ſpeciei cum membro à quo oritur, & quoties ramus eſt eiuſdem formæ cum ſua radice ſemper ſunt eiuſdem ſubſtantiæ.Et ideo non poteſt naſci malum punicum in ramo citri.

Generatiōis natura eſt ꝙ poſt multa genera ſimilitudo reddit̃,ut Elide q̄ cū æthiope cōcubuerat non filiam forma æthiopis peperit,ſed ex filia erat ęthiops.1.de generatione aīalium.cap.18.

Generatio & cōpoſitio naturalis nō eſt ex ſimplicibus prius tp̄e & loco diſtincte generatis genera re compoſita,ſicut in generatione artificiali contingere poteſt.ibidem.

Generatio animalibus data eſt ad ſpērū ꝑpetuitatē quū numero ꝑpetuari nequeāt.Ariſt.ſnīa eſt in prīc.2.de gene.aīa.& eſt ſnīa repetita ꝑ ip̄mmet,& ꝑ Auer.in.2.de aīa.tex.cō.34.

Generare tale quale ipſius/hoc eſt cuiuſq; perfecti,tum animalis,tum ſtirpis ſcđm naturā officium eſt.in.2.de genera.aīalium.in cap.1.in fine.& in.2.de aīa.tex.cō.34.& in.4.metheo.

Generatio aīalium q̄nque modis perficit̃,quorū primus eſt aīalium gignentiū ſibi ſimile,figura & ſimilitudine intra ſe & extra ſe.ſcđs eſt aīalium quæ ouū generant intra ſe mox aīal edūt foras, & hoc eſt dū ouum intra corpus aīalis erumpitur,& eſt ſpēs aīalium chartilaginea nūcupata.tertius eſt aīalium generātium ouū intus perfectum,& egreditur perfectum,ut aues,quartus eſt animalium generantium intus ouum imꝑfectum & extra perficit̃ ut piſces non habentes ſquamas & pīnulas.quintus eſt aīalium q̄ uermiculum extra pariūt,& ſunt animalia q̄ nō gignunt̃,ſed ſpōte naturę gignunt̃.Auer.ex.2.de gene.aīalium colligit hanc diuiſionē ex Pħo ibidem.cap.1.

Generationes ſcđm naturā diſtinctas & corruptiones principia quædam incidunt,quæ illas impediunt,atq; ita cauſæ fiunt eorum quæ p̄ter naturam eueniunt.Ariſto.in.4.de generatiōe anima/lium.cap.ultimo.inde patet ꝙ non omnia ex neceſſitate proueniunt.

Generatio ſimilis in ſpecie & quidditate magis uidetur apparere in artificialibus q̄ in naturalibus, tamen ita eſt in natura,ſicut in arte.Ex paraphraſi meta.trac.2.col.7.

Generationis proprium in his quæ gignuntur in paruo conſiſtit,paruum autem facile moueri deprauariq; poteſt.Ariſto.in.5.de generatione animalium.

Generatio pręcedit motum localem ſingularium,ſed uniuerſaliter motus localis pręcedit omnem motum.Themiſtius.8.phyſi.58.

Generatio eſt ꝙ non à ſua natura degenerauit.Nobile autem eſt quod ex bono prodiit genere.pri/mo de hiſtoria animalium.cap.primo.

Genera multa in ſpēs diuidi poſſunt,ſed nullis noībus noīatas.primo de hiſto.anima.cap.6. Et ibi etiā colligitur,ꝙ multa ſunt genera carentia noīe.Et habet̃ etiā in.7.meta.tex.cō.28.

Generatio animalium & ſtirpium alia ex ſemine,alia uero ſponte naturæ ꝓficiſcitur. Ariſt.in.5.de natura animalium.cap.1.&.1.de gene.aīaliū.cap.1.&.7.primæ philoſophiæ.tex.cō.27.

Generatio animalium ſponte naſcentium,aut ex humo,aut ſtirpe putreſcente conſiſtit, aut in ani/malibus & eorum excrementis fit.5.de generatione animalium.cap.1.

Generatio piſcium ex ouo differt à generatione auium.6.de natura animalium.cap.10.

Gentes diuerſantur duobus modis,quorum unus eſt naturaliter.ſ.ſcđm uirtutes eorum,& ſcđm

entia propria ſuis regionibus,ſecundus eſt ſcd̃m ſimilitudines & opiniones eorũ ſcd̃m leges ſuas. Cõmentator in cõmen.libri de diuinatione.

Geometer non habet diſputare contra negantes principia geometriæ.1.phyſi.tex.cõ.8.Nam reddi tur ibi ratio,quia hoc pertinet ad ſcientiam cõmunem.idem habetur in primo poſterio.ab Ariſt. idem.3.cœli.cõmen.4.&.8.phyſi.cõmen.22.

Geometer habet pro principio ꝙ diuiſio magnitudinis procedit in infinitum. idem.3.phy. cõmẽ. 60.& primo phyſi.cõ.11.3.cœli.cõmen.6.&.4.phyſi.cõmen.72.

Geometer cõſiderat ſuperficies/lineas/& puncta/& corpora,ut abſtrahũt à materia ſenſibili.2.phy. tex.cõ.18.1.cœli.cõ.1.3.cœli.cõmen.5.6.metaphy.tex.cõmen.2.3.metaphyſi. tex.cõmen.3. ſeptimo metappy.tex.cõmen.34.&.35.primo de anima.17.primo cœli.92.

Geometer habet ꝓ maximo fundamẽto,ꝙ oĩs magnitudo diuidiť in duo æq̃lia.3.phy.cõ.56.

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum,& diminui ẽt in ĩfinitũ.3.phyſi.cõmen.60.

Geometer cõuenit cũ naturali in hoc,ꝙ magnitudo eſt diuiſibilis in infinitum,ſed nõ conuenit in hoc ꝙ ſit augumentabilis in infinitum.3.phyſi.cõ.60.&.3.cœli.cõmen.6.

Geometricæ ꝓpõnes ſunt de capitulo opinabilium ꝓpõnũ,quæ ſunt fundamẽta geometriæ abſq; eo ꝙ ſunt extra aĩam.3.phyſi.cõ.60.&.3.cœli.cõmen.72.Nota tamen ꝙ ex hoc non ſequiť, ut ſci/ entia geometriæ ſit ſcientia rationalis,& de ſecundis intellectis,ut alibi notaui.

Geometer dicit ꝙ linea recta eſt breuiſſima linea ducta inter duo puncta,ſed hoc eſt large,& ſimi/ liter ꝙ figura circularis eſt æqualis figuræ polygoniæ.7.phyſi.cõmen.29.

Geometer imaginať ꝙ linea recta ĩcurueť,& decipiť in hoc.7.phy.cõ.29.Vide in cõcordantiis.

Geometra licet ponat diffinitionem continui,tamen naturalis experitur probare.primo cœ.cõ.4. Vide idem.3.phyſi.cõmen.31.

Geometra & naturalis cõmunicant in tribus magnitudinibus,ſed diuerſis modis.3.cœli.cõmen.6. &.3.phyſi.cõmen 60.& alibi.

Geometriæ certitudo in demonſtrandis rebus & iudicandis maior aſtronomiæ:nobilitas amplior eſt merito eius naturæ,circa quã uerſatur,demonſtrationes uero eius probationeſq; eius imbe/ cilliores ſunt q̃ geometriæ aliquanto,propterea quia agit de rebus agnoſcentibus motũ.Themi.1. de anima.& Cõmenta.ibidem.tex.cõmen.primi.

Geometriæ prĩcipia nõ oĩa ſunt eadẽ numero,ſed prĩcipia numerorũ ſunt eadẽ nũero.3.cœ.cõ.35.

Geometrię principium eſt ꝙ omne corpus eſt diuiſibile,& ꝙ omne corpus diuiditur in quocũq; puncto.3.cœli.cõmen.37.& tex.cõmen.38.

Geometria erat in magno ꝑcio tpe Platonis,& Plato ꝓpter amorẽ geometriæ,& magiſtri in mul/ tis errauit opinãs res geometricas eſſe principia rerũ ſenſibilium.3.cœli.cõ.61.

Graue & leue non habent motus naturales à medio impeditos.4.phy.cõ.71.&.74.

Grauitas quãdoq; ſeparatur à denſitate.4.phy.tex.cõ.85.ubi dicitur in textu,diſſonant autem gra ue & durum,in plumbo & ferro,ubi dicit Cõmen.ꝙ plumbum eſt grauius ferro,& tamen eſt ra rius,uide idem in.3.cœli.in cõmẽ.10.& in.2.de generatione & corruptione.in cõmen.15.

Grauitas & leuitas ſunt numeratę in tactu,& ſilr mollities & durities.7.phy.cõ.11.uide ĩ ꝯcordã.

Grauis & leuis eſſentia efficit ut leue ubiceť ſupius,& graue ĩferius.8.phyſi.tex.cõ.32.

Grauitas & leuitas in deſcriptiõe grauis & leuis ſumunť pro habitu & forma,quæ eſt principium mouẽdi,licet uulgariter ſumanť ꝓ q̃litate.1.cœli.cõ.17.Ex quo patet grauia & leuia habere prin cipium intrinſecum actiuum reſpectu motus,uide etiam in primo cœli.cõmen.81.

Graue & leue habent duas deſcriptiones,unam ex motu,aliam ex quiete.uide primo cœli.tex.cõ. 17.uide quæ ſit magis declarans ſubſtantiam.in.4.cœli.cõmen.26.&.31.

Grauitas eſt leuitatis priuatio.2.cœli.tex.cõmen.19.

Grauiũ corporũ deſcenſus ad mediũ totius coegit nos dicere ea eẽ rotũda,ita motus leuiũ à cẽtro ęq̃liter ad circũferẽtiã,cogit nos dicere ꝙ circũferẽtia ſit rotũda.2.cœli.cõ.30.& cõmen.26.

Grauitas qñq; ſumiť ꝓ motu ad mediũ,& qñq; ꝓ forma corporis grauis.2.cœli.tex.cõ.104.

Graue & leue quodlibet quod eſt grauitatẽ,aut leuitatẽ habens non per ſe,ſed in comparatione al terius neceſſe eſt ut ſit grauius alio,& leuius alio.3.cœli.tex.cõmen.9.

Grauitas & leuitas nõ ſunt eiuſdẽ naturæ in ſimplicibus,qa terra eſt grauis ſimplr:& aqua eſt gra uis ſcd̃m comparationẽ.3.cœli.cõmen.8.Simplicia enim ut aſſerit non ſunt eiuſdẽ naturæ inter ſe nec cum compoſitis, & compoſita etiam adinuicem non ſunt eiuſdẽ naturæ inter ſe: ubi ponit tres ꝯcluſiones.Prima cõcluſio q̃ eliciť eſt iſta/ꝙ grauitas & leuitas nõ eſt eiuſdẽ naturæ. In ſim/

plicibus, nam differunt ſpẽ,qa grauitas terræ eſt grauitas ſimplr̃,& grauitas aq̃ eſt grauitas cõparatiua. Similr̃ leuitas ignis eſt leuitas ſimpliciter:& leuitas aeris eſt cõparatiua. Scd̃a cõcluſio ẽ/ꝙ grauitas & leuitas ſimpliciũ non ſunt eiuſdẽ naturæ & ſpẽi,cũ illis quæ ſunt in corporibus cõpoſitis.i.mixtis,qa ut aſſerit parua pars plũbi eſt grauior magna parte terræ.Tertia ɔcluſio eſt/ꝙ grauitates & leuitates mixtorũ corporum adinuicẽ cõparatę differũt ſpecie,ut grauitas plũbi & grauitas auri,quia pars parua auri eſt grauior magna parte plumbi.

Graue ſimplr̃ nõ eſt grauius alio ſcd̃m Ariſto.inquãtũ eſt terra,aut aqua,ſed inquãtũ eſt graue.3.cœli.cõ.8.Conſimile de ſubtilitate dicit Cõmen.in.4.phyſi.cõmen.72.& de uelocitate motus.6.phyſi.cõmen.15.& de regularitate motus.5.phyſi.cõmen.45.

Graue qdlibet denſum eſſe,& oẽ leue eſſe rarũ,nõ eſt uniuerſalr̃ uerum,lapis enim diaphanus eſt eſt grauis,& tamẽ eſt rarus,& nubes ſunt denſę,& tamẽ ſunt leues.3.cœli.cõmen.8.

Graue eẽ oportet ꝙ graui grauius eſt,quemadmodũ albo albius album.3.cœli.tex.cõ.12.

Graue aliqd̃ eſſe compoſitũ ſcd̃m quãtitatem ex nõ grauibus impoſſibile eſt,& ideo additũ eſt ſm quantitatem ad excipiẽdum materiã & formã,quæ non ſunt graues/aut leues,ex qbus comparãtur corpora grauia & leuia,quia cõpoſitio ex materia & forma eſt ſcd̃m qualitatem.3.cœli.cõ.12. Ex quo habes ꝙ ſint partes ſcd̃m qualitatem ſcd̃m uiam eius.

Graui quolibet dato grauius aliquid accipi põt.quomõ ſit intelligẽdũ hoc dictum Phi.3.cœli.tex.cõmen.9.uide Auer.in paraphraſi.3.cœli.in ſumma.3.parte.2.in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; ſignificant habitum & formam,& quandoq; ſignificãt actionem.4.cœli.cõmen.2.Vide etiam primo cœli.cõmen.17.

Graue & leue aliud ſimpliciter/aliud ad alterum.4.cœli.tex.cõmen.3.

Craue & leue ſcd̃m comparationem eſt illud in quo nõ eſt pura grauitas,neq; pura leuitas.4.cœli.cõmen.3.uide quomõ ſit intelligendum.4.cœli.in cõmen.26.

Graue & leue ſimplicia fuerũt cognita ex motibus eorũ naturalibus,qa cũ inuenimus duo corpora,quorũ unum eorũ mouet̃ ex eodẽ loco ex partibus oĩbus ad partes oppoſitas, & alterũ eorũ mouetur ad illũ eũdem locũ ex oĩbus partibus oppoſitis,neceſſe eſt ut ſint hic duo loca naturaliter oppoſita,medium.ſ.ꝙ uocat inferius, & circũferẽtia, quam uocat ſuperius ſimpliciter,& nõ ſcd̃m comparationem.4.cœli.cõmen.3.& habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ ſunt eiuſdẽ ſpẽi,non differt,niſi ſcd̃m magnitudinem & paruitatem,ſed in magnitudinibus dictarum ſpẽrum ſunt diuerſæ in grauitate,quia quædam uelocius mouent̃ ad medium.4.cœli.cõ.6.uide cõmẽ.8.3.de cœlo.& bene intelliges illud.

Grauitas in cõpoſitis magis dominatur,raro enim dominatur leuitas in eis.4.cœli.cõ.6.

Grauitatẽ diuerſificari ex diuerſitate corporũ intelligibile eſt,ſed nõ ex diuerſitate ſuperficierum, quia grauitas nõ dicit̃ de ſuperficie.4.cœ.tex.cõ.11.ubi ꝑfert̃ opinio Democriti opĩoni Platonis in aſſignanda cauſa grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis cauſæ traditæ ab antiquis diuerſimode ſunt,& uniuerſaliter ſunt quatuor opiniones antiquorum.de hoc uide.4.cœli.cõmen.20.

Grauitas in elementis mouet ut eſt forma,& mouet̃ ut eſt in prima materia.4.cœli.cõ.22.

Graue ſimpliciter eſt illud quod quieſcit ſub omni corpore,& leue ſimpliciter eſt illud quod naturaliter quieſcit ſuper omnia corpora.4.cœli.tex.cõmen.26.

Grauis & leuis diffõnes datæ ꝑ quietẽ magis demonſtrãt naturas eorũ,q̃ diffõnes datę ꝑ motũ,qa motus à medio,uel ad mediũ nõ accidit eis/niſi poſt uiolẽtiam.4.cœli.cõ.26.&.31.

Grauitas & leuitas/ut tradit Ariſt.in græco idiomate ſunt duo noĩa ſignificãtia potẽtias qbus hæc corpora mouentur,ipſorũ uero corporũ motus nullũ,ut inqt,nomen effert̃,in Arabica uero lingua uſus horum nominum uidet̃ eẽ in cõtrariũ.Auer.in paraphraſi.4.de cœ.ſũma.1.cap.1.

Grauis & leuis ſubiectũ perfectũ eſt & ꝓpinquũ eſt ſubſtãtiæ elementorum,ſecus eſt de ſubiectis aliorũ motuũ,ſubiectũ enim albedinis & nigredinis,& ſubiectũ receptiuũ ſanitatis & ægritudis longe diſtãt à ſubſtãtia & perfectione rei recipiẽtis ſanitatem & ægritudinẽ.4.cœli.in paraphraſi.in ſumma.2.idem.4.cœli.tex.cõmen.24.

Grauis & leuis diffinitiones ſm Themi.rectius dantur per motũ q̃ per quietẽ:huius tamẽ oppoſitum ſentit Auer.in paraphraſi.4.de cœlo.ſũma.3.cap.1.Et cõſidera ibi auream digreſſionem contra Themi.uide etiam ipſum.4.cœli.cõ.26.&.31.ubi habet̃ ꝙ diffinitiones datæ ꝑ quietẽ demonſtrant magis naturã eorum,licet deſcriptiones datæ per motum magis oſtendunt differẽtias quæ ſunt inter abſolutum & comparatiuum.

Grauitatis & leuitatis diuerſitas inuenta in compoſitis proficiſcitur ex diuerſitate ſimpliciũ multitudine & paucitate.4.cœli.tex.cõmen.28.

Grauitat magis aurum q̃ argentum in eodem loco,qa cõſtat ex pluribus partibus terreſtribus q̃ ex quibus componitur argentum,& hoc eſt manifeſtum.4.cœli.cõmen.28.

Grauitat ex cõpoſitis qđdá magis q̃ alia in eodẽ loco,& q̃dá in locis diuerſis.4.cœli.ibidem.

Grauitat in aere magis lignũ cẽtum librarum q̃ plumbum unius libræ,in aqua uero eſt leuius.4.cœli.tex.cõmen.28.uide cauſam ibi contra Themiſtium.

Grauitas & leuitas elñtorũ mediorũ in ꝓpriis locis eſt alterius rõnis & ęquoce cũ grauitate & leuitate dictis quando ſunt extra loca propria,& hoc ignorauit Themiſtius.4.cœli.cõmen.29.idẽ habet in paraphraſi.uide etiam.4.cœli.cõmen.39.contra Themiſtium.

Graue & leue uno modo ſunt contraria,& alio modo ſunt relatiua,cum unum ſit perfectio alterius.4.cœli.cõmen.35.

Grauitas in aere magis dominatur q̃ leuitas.Vide cauſam & ſigna.4.cœli.tex.cõ.39.

Grauitatis & leuitatis ſimplr̃ cauſa eſt terminatio in parte ſupiori & inferiori ſimplr̃,& cã qđ ſuperius & inferius ſimplr̃ ſint eſt finitas extremorũ loci,& cauſa finitatis extremorũ ĩ loco eſt ꝙ unũ extremorũ eſt centrũ & reliquũ eſt circũferentia:alioquin non inueniret finitas in lõgitudine recta,quia lõgitudo recta non eſt forma per ſe,& ꝓpter aliqđ finitũ ꝑ ſe,ſed ꝑꝑ longitudinẽ rotũdá,& ex hoc apparet ꝙ loca ſunt duo tm̃:& ĩpoſ̃e eſt ęẽ plures mũdos uno.ex.4.cœli.cõ.40.

Grauis & leuis antiqui cauſas aſſignauerunt ex quantitatibus.Ariſto.autẽ ex formis,& nõ eſt parua differentia:quia finitas nõ eſt ex quantitatibus rerum,ſed ex formis.4.cœli.cõ.40.

Grauitas aeris in ſuo loco proprio non eſt ſicut grauitas,quam dicitur habere in loco ignis.Commentator contra Themiſtiũ in paraphraſi.4.de cœlo.in ſumma.3.cap.2.

Grauitas & leuitas nõ ſunt q̃litates actiuæ.2.de genera.& corrup.tex.cõ.8.uide in ↄcordátiis.

Graue & leue ſunt in prædicamento ſubſtantiæ.2.de anima.cõ.108.idem.4 cœli.cõ.20.

Grauitas & leuitas ſunt in prædicamento quantitatis ſcđa intẽtione.5.meta.cõ.18.

Grauitas terræ cauſa eſt maxima diſtantię à motu orbium,& per contrariã cauſam ignis eſt in maxima leuitate.ex libro deſtruc.diſpu.1.in ſolu.11.dubii.idem in.2.cœli.cõmen.94.

Grauitas ſequitur priuationem motus,& leuitas ſequitur ad calorem qui cauſatur à motu.ex paraphraſi meta.tracta.4.col.14.

Granis granatorum ineſt proprietas reſiſtendi putrefactiõi,& ut cibus in fumoſitatibus malis minime conuerti poſſit.7.colliget.cap.16.Ideo in cura putridarum febrium ſolet à medicis expertis adhiberi in digeſtiuis ſyrupis cõmiſcendo uinum granatorum.

Gradus uirtutũ actiuarũ eſt ſuper unã eandem complexionẽ ſcđm comparationẽ graduũ uirtutũ paſſiuarũ.ex.2.colliget.cap.de complexionibus mẽbrorum cõſimilium,ubi etiã dixit cõtra Galenum,ꝙ menſura duarum qualitatum actiuarum ſequitur à menſura duarum paſſiuarum,quia formæ proprię habent materias proprias ſub eis.

Grando eſt aqua congelata in nube.1.metheo.cap.4.

Grando magis generatur in autumno & in uere,econtrario diſpoſitioni niuis.ibidem.

Groſſitudinem habens ex admixtione aeris cum aqua eſt aereum à prædominio,ſicut oleũ, ideo natat ſuper aquam.Cõmenta.in.4.metheo,in ſumma.

Grues ſeneſcentes nigreſcere aiũt,cuius effectus auſa eſſe poteſt ꝙ pẽnarũ natura earũ albicet pluſq̃ humoris his ſeneſcẽtibus ↄſtituit̃ ĩ pẽnis q̃ ut facilius putredini pareat.Ariſt.ĩ.5.de gene.aĩa.ca.5.

Grues ex Scyticis cãpis ad paludes Ægypto ſuperiores,ubi Nilus ꝓfluit,ueniũt,quo in loco pugnare cum Pigmeis dñr.non enim id fabula eſt,ſed certe genus tum hoĩum,tum equorũ puſillũ eſt ut dicit̃,deguntq́; in cauernis,unde nomẽ Trogloditæ à ſubeundis cauernis accepere.Ariſt.in.8.de natura aĩalium.cap.12.Credo autem ideo Ariſtote.dixiſſe id non eſſe fabulam,quia de hac re multiſcius Home.meminit in tertio libro Iliados.ubi ſcribit.

¶ Aduerte tñ ꝙ tãetſi & Ariſt.& Homerus aſſerãt Pigmeos eẽ hoĩum genus,nõ ꝓpterea intelligẽdum eſt ꝙ ſint eiuſdem ſpeciei,non enim habent animam rationalem,ſicut bene notauit Albertus cognomento Magnus in libro ſuo de animalibus.libro.7.cap.6.Eſt igitur genus ſimile homini,quia ſunt figuræ rectæ,ſed non ſunt uere homines. Nota de Pigmeis

Grues uolant de ultimis in ultima,ut dictum eſt,& uolant flatu ſecundo.Quod de lapide narrãt falſum eſt:lapidem enim eas tenere fulcimẽto,quem ubi deciderit,accipi utilem ad auri probationem.ibidem.

Gruum prudentia requiratur in.9.de natura animalium.cap.10.

Grues inter ſe tam acriter pugnant,ut dimicantes capiantur:hominem enim expectant potius q̃ pugna deſiſtere patiantur.9.de natura animalium.cap.12.

Gummi ſunt ingroſſata & inſpiſſata à calore,quia ſunt ſuperfluitates terræ naſcẽtium,& in oĩbus eſt ſiccitas aliqua pp uiſcoſitatẽ exiſtẽtem in ipſis.5.colliget.ca.42.ubi loquit̃ de harmoniaco.

Guſtus & tactus in unamet parte linguæ ſunt.Themiſt.in.2.de anima.cap.39.ubi collige non eſſe ſemper neceſſarium diuerſorum ſenſuum eſſe organa diuerſa ſcđm rem.

Guſtus eſt quidam tactus.2.de anima.tex.cõmen.94.

Guſtus cũ ſit in homine abſolutior & certior odoratu,cur deguſtatis rebus ſtatim uoluptas/ ægritudoúe cõſequat̃,neqꝫ Ariſt.neqꝫ expoſitores attingũt.Them̃.2.de aĩa.cap.32.& eſt ſup tex.95.

Gutta ultima lapidem cauat.8.phyſi.tex.cõmen.23.& uide Themiſtium in.2.libro de memoria & reminiſcentia,ꝙ p̃cedentes molliunt & ſubigunt lapidem.cap.8.

Gutta qũo cauet lapidẽ,uide.8.phy.tex.cõmẽ.23.& uide Them̃.in.7.phyſi.uerſus finem ſuper tex. 38.ubi dicit,neqꝫ ſi lapidem multa ſtillicidia incauant neceſſe eſt ſingulis ſtillicidiis ſeparatĩ ſua ramenta reſpondeant: nec enim ſemper ad diſcretionem potentiarum ſubiectæ magnitudines diſſecantur,& nõnullæ quoqꝫ potentiæ ſunt quæ illas quaſi tranſcurſu p̃tereunt non diuidendo/ſecandouè,ſed ita afficiendo & pręparando ut ſecari & diuidi aliquando poſſint.

Guttur qđ & arteria dicitur,corpore conſtat carthilaginoſo.2.de partibus aĩa.cap.3. uide.7.de utilitate particularum,Galenũ cap.3.ubi agit de trachea arteria,& ibi uidebis quid ſit carthilago.Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui ſunt in trachea iuxta ſubſtantiam pulmonis non ſunt completi contra Mundinum,& Modernos anatomiſtas.

¶De litera H.

HABITVS non indiget ad ſui cognitionem concipi reſpectu priuationis,niſi eẽt habitus inquãtum eſt pfectus,& priuatio ex parte qua eſt quid imperfectum,& ut uniuerſalius dicam,inquantum eſt habitus/hoc eſt inquantum eſt relatiuum,ex commẽto magno in prologo primi poſteriorum Cõmentator.

Habituum continuas paſſiones facit ſeries & cõtinuatio tpis: Actuum uero unum eſſe non conceſſerim niſi iunctus ſit & cõtinuo defluat. Themiſtius.5.phyſi.38.& habetur in tex.

Habitus eſt prior priuatione in re carente habitu.4.phy.cõmẽ.67. ubi ſubdit Cõmenta.ꝙ hæc propoſitio,ut mihi uidetur,non cõcedit̃ ab Auicen.& eſt fatuitas in illo.

Habitum eſt quod conſequenter eſt cum tangat.5.phyſi.tex.cõmen.26.

Habitibus p̃ſentibus nõdum generat̃ aliqd,ſed iam eſt.1.de genera.& corrup.tex.cõ.55.

Habitatio tota impoſſibile eſt ut fugiat à philoſophia,& forte philoſophia ĩuenitur in maiori parte ſubiecti.3.de anima.cõmen.5.in ſolu.quęſtio.2.

Habitatio eſt poſſibilis in quarta meridionali.ibidem.

Habitus diffinitio eſt,ut habens ipſum operetur per ipſum quando uoluerit,& ex ſe abſqꝫ hoc ꝙ indigeat aliquo extrinſeco.3.de anima.cõmen.18.

Habitus mediat inter habentem & habitum.5.metaphy.tex.cõmen.25.

Habitum haberi non contingit,alioquin in finitũ erit habiti fuerit habere habitum.ibidem.

Habitus eſt p̃dicamentum ſcđm ꝙ contentum dicitur habere continens.Cõmen.5.meta.cõ.28. ſed quando continens habet contentum,tunc hoc eſt prædicamentum ubi,ut idem dicit.

Habeo uerbum demonſtrat tot reſpectus quot demonſtrantur per hanc præpoſitionẽ in/ ſed differũt,quia habere dignius.d.reſpectum continentis ad contentum,ſed in præpoſitio eſt conuerſo modo.Cõmenta.5.metaphy.cõmen.28.

Hanelitus inſtr̃a ſunt cãna diaphragma/pulmo/trachea arteria/epiglottis/& uuula.2.colliget.ca.19.

Hanelitus ſm Galenum eſt motus uoluntarius,& uide rationem.2.colliget.cap.19.

Hanelitus ſcđm alios eſt motus naturalis.ibidem.ſicut motus pulſus.

Hanelitus ſcđm aliquos ſapientes eſt compoſitus ex duabus uirtutibus,uidelicet naturali & uoluntaria;& iſta opinio eſt uerior ſm Auer.ibidem.Comparando autem duas primas opiniones

adinuicem.ſecunda eſt uerior prima.ibidem.

Harmonia eſt poſterior inſtrumento.

Harmonia non pugnat cum inſtrumento.

Harmonia intenditur & remittitur.

Harmonia conſtante non poteſt conſonantiæ accidere offenſio.

Harmonia corporis nihil aliud eſt q̃ firmitas ualentia & pulchritudo.

Harmonia eſt quædam ratio mixtorum aut compoſitio.1.de anima.tex.cõmen.53.

Harmonia non eſt ſubſtantia.ibidem.

Harmonia non mouet inſtrumentum.ibidem.

Heraclitus ignem principiũ omniũ eſſe aſſeruit,& orbẽ quãdoq; deflagraturũ,ut huc oĩa redeãt, unde ꝑfecta deriuataq; fuerint.3.phy.tex.cõ.46.Forte hoc eſt ꝗ Ouidius cecinit in.1.metamor.

Eſſe quoq; in Fatis reminiſcitur affore tempus:
Quo mare/quo cœlum/correptaq; regia cœli,
Ardeat,& mundi moles operoſa laboret.

Heraclitus negauit ſcĩam,& exiſtimauit oĩa entia ſenſibilia eſſe,& qa ſunt in ↄtinua tranſmutatione,ideo nulla de eis põt haberi ſcientia.4.metaphy.tex.cõ.22.ibidem dicit̃,ꝗ Cratilus increpauit ipſum aſſerentem eũdem non poſſe bis in idem flumen intrare,ĩmo nec ſemel.

Herinaceus ſolus inter animalia, quæ animal generant lumbis habet teſtes adhærentes. cętera autem habent ante/uel intus/uel extra.uide cauſam.1.de generatione aĩalium.cap.2.

Herinacei cõmutant ſua cubilia auſtrorum,& aquilonum mutatione, qui autem intra tecta alunt̃ ad parietes diſcedũt,quod ita fieri cum Bizantii quidam aduertiſſet conſecutus exiſtimationem eſt,ut tempus futurũ poſſet præſagire.9.de natura animalium.cap.6.

Heſiodus primũ oĩum chaos,deinde terra latã,& amorẽ fuiſſe teſtatur,ex erratis primi meta.

Hirci pingues minus fœcũdi ſunt,quorum argumento uites quoties per nimiam alimẽti copiam luxuriantes fructum non ferunt hirciſſare ruſtici dicunt. Ariſto.in.5.de natura animalium.cap. 14.idem in primo de generatione animalium.cap.18.

Hiems noſtra eſt æſtas in partibus meridionalibus,& cũ fuerit frigiditas in parte ſeptẽtrionali erit caliditas in parte meridionali,& econuerſo.Cõmenta.in principio lib.metheo.

Homo eſt magis aptus ad diſcernendum indiuidua odorabilium q̃ cętera animalia,quãuis quędã animalia habeant fortiorem ſenſum odoratus à remotis.3.colliget.cap.34.

Hominum perfectorũ in artibus una conditio eſt,ut ſit dominus artis ex ſe,ita ut cognoſcat res neceſſarias perfecte cum inſpexerit rerum diuerſitatem.ex.7.colliget.cap.28.

Hominis tactus eſt fortior q̃ in cæteris animalibus.3.colliget.cap.36.

Homo diuerſificatur in ſenſu olfactus à cæteris animalibus,quia homo non poteſt odorare niſi cũ olfactione,ſed multa animalia odorant ſine olfactione/ut animalia carentia ſanguine, ut apes & formicæ.3.colliget.cap.36.

Homo pluries cribrat unum modium ſabuli,ut inneniat unam margaritam.Auer.4.colliget.cap. 9.de ſignis ęgritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum eſt,ut ſeipſum noſcat,perinde q̃ſi omnibus ex ſua cuiuſq; cognitione naturalis uiuẽdi rõ ſtatuenda uideat̃.Alex.in prin.paraphraſis de anima.

Homini ſoli pariendi tempus multiplex datum eſt:cætera autem animalia omnia ſingulari ac ſimplici modo partum ſuum perficiunt:nam & ſeptimo menſe,& octauo,& nono parere põt, & qđ plurimum decimo:nõnullæ etiam undecimum attingũt.9.de natura aĩalium.cap.4.

Homo cũ animalia alia ſingulos pariant,alia plures in ancipiti eſt:nam ꝗ plurimũ & in locis plurimis agitur mulieres.ſingulos ſingulæ pariunt,ſed ſæpe & locis pleriſq; geminos etiam,ut in terra Ægypti fieri certum eſt:pariunt etiam tres & quatuor,& quidem locis nõnullis ualde ita fit qđ dictum eſt:ſed quinque cũ plurimum naſcũtur:iam enim hoc pluribus eueniſſe certum eſt,& q̃dam partubus quatuor uiginti enixa eſt.quinos enim ſingulis partubus edidit.ibidem.

Hominibus ſolis contingit ut ſi gemini cõcipiant̃,quorũ alter mas alter femina ſit pauci ſeruent̃: in cæteris autem aĩalibus gemini nati ſi mas & fœmina ſint,enutriunt̃ atq; ſeruant̃.ibidem.

Homines octauo mẽſe geniti in terra Ægypto uiuere & adoleſcere poſſunt,& qbuſdã aliis locis ubi mulieres fertiliores ſunt multoſq; ſimul & ferunt & pariunt,ſed locis græciæ multi intereũt nec niſi perpauci ſeruantur.unde fit ut ſiquis ſeruetur,non octauo menſe natus exiſtimetur.ibidem.

Ex quo patet rationem mathematicorum nullam eſſe, quia natus octimenſis non poſſit uiuere.

Vide Conciliatorem in differentia propria de hoc.

Hoīs oſſa ſunt numero.348.exceptis paruis,quæ replent ſpatia iuncture & oſſe epiglottis/ & oſſe carthilaginoſo,qđ ē ī corde ẜm aliquos anatomicos.1.colliget.cap̄. de anatomia dētiū & oſſiū.

Homines ætatis ratione īmuitantur,ut iuuenes inter ſe fœminas generent,ſeniores facti mares, & quidam iuuenes nihil procreant,ſeniores iam incipiūt ꝓcreare.7.de natura aīaliū.cap.6.

Homini in pueritia ſinciput molle eſt,ſeroq; duratur:cæteris aūt animalibus diſcrimen oſſiū nullum eſt,ſed omnia perfecta iam inde à natiuitate ꝓueniunt.Ariſto.in.7.de natura aīaliū.cap.10.

Homo eſt id quo coniūgitur eſſe ſenſibile cū intelligibili,& ꝓpterea perfecit deus in ipſo eſſe ſenſibile,cui euenit īperfectio pp diſtātiā ab ipſo.ex paraphraſi meta.tra.4.col.16.

Homo,cū cætera aīalia naſcantur cum dentibus,in pueritia ſeptimo mēſe dētire incipit.ibidem.

Homo ſicut cætera aīalia quæ ſcđm naturā inuerſa in caput naſcunt̄,manus etiam ad coſtas porrectas extēſaſq; habet,q cū exierit,ſtatim uocē emittit,& manus in os admouet.ibidem.

Hoīs aīam in pueritia ab aīa beluarum nihil differre ꝓpè dixerim.8.de natu.aīaliū.cap.1.

Hominis ſaliua plurimis morſibus uenenoſorum animalium aduerſatur uel animalibus uenenoſis.8.de natura animalium.cap.29.

Homo eſt perfectiſſima natura,& ideo affectus animi in eo conſpectiores continentur,q̄ in cęteris. 9.de natura animalium.cap.1.

Hominis ſtercus panthera q̄rit, cum uenenum pardalianches ab angore dictū comederit, quo etiā leones intereūt.9.de natura aīa.ca.6.uñ uenenis aduerſat̄,ut medicis etiam uidetur.

Homo ſolus ambidexter naſcitur.Ariſto.in.2.de natura animalium.cap.1.

Homo ſolus pectus latum habet.& uide cauſam.ibidem.

Homo pauciſſimis pilis integit̄ niſi in capite,qua qdē parte irſutiſſimus oīum eſt.ibidē.

Homo maxime oīum aīalium ſuæ magnitudinis proportione plurimum ſeminis emittit, & inter mares qui humidiores ſunt natura,nec ualde carnoſi.7.de natura animalium.cap.1.

Homo ſolus ex animalibus pedes habentibus pedes carnoſos habere cernitur.ibidem.

Homo cum ad iuſta incrementa peruenit partem ſuperiorem minorem habet q̄ inferiorem, contra atq; cætera animalia quæ ſanguine conſtant,partem ſuperiorem intelligi uolo quātum de capite ad eam pertendit partem,qua exitus patet excrementis:inferiorem uero,quantum ab ea ipſa ſubſequitur reliquum corporis.ibidem.

Homo priuſq̄ adultior ſit,partem corporis ſuperiorem habet maiorem q̄ inferiorē.ibidem.

Homo dentes priores mutat:maxillares autem nullum animal mutat.ibidem.

Hominis ſanguis eſt tenuiſſimus & minutiſſimus.3.de natura animalium.cap.19.

Homines tā mares q̄ fœminæ à primo ortu infœcundi naſci poſſunt.7.de natura aīalium.cap.1.

Homines mares nimis ſalaces,& fœminæ,quæ frequentius pariūt,citius ſeneſcūt.ibidem.

Homo corporis ꝓportione plurimū ſemen emittit.Ariſt.in.3.de natura aīa.cap.ultimo.

Hominis proprium eſt locutio.Ariſto.in.4.de natura animalium.cap.9.

Homines locutīone utunt̄ uaria cum uocem oēs emittant eandem.4.de natura aīaliū.cap.9.

Homines ſurdi à natiuitate ſunt ēt muti,& uocē emittere poſſunt,locutionē uero nullā.ibidē.

Homo maxime animalium ſomniat.Ariſto.in.4.de natura animalium.cap.10.

Homo anno quarto aut quinto ſomniare incipit.ibidem.

Homines quidam nūquā ſomniauerunt,& nōnullis accidit in proceſſu ætatis,ut uiſo ſomnio mutarentur habitu ſui corporis,uel in mortem,uel in morbum.ibidem.

Homini maxime temporibus omnibus coitus opportunus eſt/atq; etiam plura alia pedeſtris generis.5.de natura animalium.cap.8.

Hominum mas ſtimulatur magis ad Venerem hyberno tempore,fœmina æſtiuo.ibidem.

Hominum in genere & quadrupedum animal gignētiū maxime patet ut nouellorū prima emiſſio ſeminis,ut in cæteris generibus animalium,aut infœcunda,aut ſi fœcunda ſit ībecilliora,tamē generat.5.de natura animalium.cap.14.& in.7.de natura animalium.cap.1.

Homo in quartodecimo anno ſemen incipit ferre,ſed uim genitalem recipit circa annos ter ſeptē. ibidem.& in.7.de natura animalium.cap.1.

Homo mas ad annum uſq; ſeptuageſimum,uidelicet termino ultimo pōt generare, fœmina uſq; ad quinquageſimum,uerum id raro:paucis enim proles in eo ætatis tempore ꝓcreata eſt,ſed magna ex parte maribus quintus & ſexageſimus annus finis progenerandi eſt:fœminis, quintus & quadrageſimus.Ariſto.in.5.de hiſto.aīalium.cap.14.Vide in contradictionibus nuper editis ſup

7.libro

7.libro de natura animalium.cap.5.ubi oppoſitum habetur.

Hominibus tẽpore quo ſemẽ incipiũt ferre,qui iam fricari/otractariq; per libidinẽ ceperint, accidit ut cũ ſemẽ emittũt,nõ mõ uoluptate,uerũ ẽt dolore afficiant.7.de natura aĩaliũ.ca.1.cogita qũo hoc ſit poſſibile,& uide in ſimili de hoc Alexã.in.1.lib.naturaliũ qõnum.qõne.12.

Hominis uox,& fœminarum imutatur,dum ſemen ferre incipiunt,quod caprire denominãt.7.de natura animalium.cap.primo.

Homines nõnulli à natura biuertices nati ſunt uerum non oſſe, ſed capillorum æquamẽto.primo de hiſtoria animalium.cap.7.

Homo per ſe tẽpus ſentit,ſed cætera aĩalia per accñs utpote q̃ non ipſius tẽporis ſenſum ꝓprie habeant,ſed motionis & paſſionis eius, q̃ tẽpore aliquo acceperũt.Themiſtius.3.de aĩa.cap.64.

Homo audit/homo guſtat/olfacit/obtuitur quãq̃ ꝓpoſitiões iſtæ receptæ ſunt,non tamẽ primariꝫ ſunt nec primũ competunt functiones illꝫ homini,ſed ſenſariis,& internũtiis ſuis hoc eſt auribus/linguꝫ/naribus/oculis:ſicut dicitur triangulus ꝫqlaterus duos rectos habere,ſed non primũ,qa ea affectio primo debet triãgulo,qcquid enĩ in ptibus aut in genere primũ ineſt,non põt de integritate aut de ſpẽ primũ afferri.Themiſtius.6.phy.ſuper tex.44.uide in ↄcordantiis nup editis.

Homines habẽtes magnã frontem ſunt ſegnes,qbus autem parua eſt,ſunt mobiles,qbus lata,mẽte moueri idonei,quibus rotunda,iracũdi.Ariſto.in.1.de natura animaliũ.cap.8.

Hominis ſupercilia ſi in rectum porrigãtur, mollem aĩum ſignificãt.Ariſto.in.1.de natura aĩalium cap.9.ſi iuxta naſum inflexa ſunt,auſterũ notãt & acerbũ,ſed ſi iuxta timpora inflectant,deriſorẽ ſimulatorẽq; indicant:ſi uero in totum demerſa notam inuidiæ habent.

Hominis oculi duos angulos habent, quorũ alter iuxta naſum,alter iuxta timpora eſt, & angulus ille albugo oculi dicit,qui ſi iuſto longiores fuerint,notã maleficorũ & morẽ prꝫbẽt.ibidem.

Homo ſolus aĩaliũ numeroſa oculorũ uarietate notat.Ariſto.in.1.de natura aĩalium.cap.10.

Hominis oculi id quod nigrũ appellatur, & ẽt id quod pupillã,in qua fit uiſio,ambit: in qbuſdam eſt atrum,in quibuſdã ualde ceſium: aliis fuluũ,aliis caprinũ, quod morũ optimorũ ĩdicium eſt, & ad cernendi claritatem primatũ obtinet.Ariſt.in primo de natura aĩalium.cap.10.credo ꝙ iſtud ſit glauci coloris,& ideo Homerus Mineruã glaucopiam appellat.

Hominis oculi qui mediocriter ↄniuent,notam morũ laudabilium habent.ibidem.

Hominis aures tñ ſunt ĩmobiles.Ariſto.in primo de natura animalium.cap.11.

Hominis aures magnꝫ arrecteq; ultra modũ ſtultitiæ indices ſunt aut loquacitatis.ibidem.

Hominis ſternutamẽtũ ex naſo eſt uniuerſi flatus eruptio per naſum,ſignũ augurale & unum ex ſpirituum oĩum generibus ſanctũ & ſacrum.Ariſto.1.de natura aĩa.cap.11.

Homines.quorũ interior pars plantæ pedũ non caua ,ſed ita pleniuſcula eſt,ut ſolum toto attingat ueſtigio,hi uerſuti ſunt,& fraudulenti.Ariſto.in.1.de natura aĩalium.cap.15.

Hominem omnium maxime animalium ſuperiora ac inferiora habere ratione locorũ naturalium intelligimus primo de natura animalium.cap.15.

Hominibus,qbus pedes exigui iis etiam manus paruꝫ habent, & quibus cubiti breues, iis etiam femora breuia magna ex parte ſunt.ibidem.

Hominis ſiniſtra omnia imbecilliora dextris ſunt.ibidem.

Homines inferiora ſimilitudinẽ ſuperiorũ præſeferre ea ratione dixerim qua uenter intus reſpondere dicitur faciei in gracilitate & corpulentia.ibidem.

Hominis duo eiuſdẽ complexionis tẽperatæ æqualiter,qui uno utunt regimine,poſſibile eſt,ut alter deueniat ad finẽ naturalem ſuæ uitꝫ,quẽ poteſt habere per naturã,alter uero non poterit,& uide cauſam.6.colliget.cap.1.ubi dicit ꝙ eſt ꝓpter indiuidualem ꝑparationẽ in materia,& ibidem dicitur ꝙ non eſt impoſſibile ut homo temperatus bono utens regimine non uiuat diutius alio utente malo regimine,licet hoc rariſſime contingat.

Homo plurimũ cerebri ꝓportione magnitudinis ac humidũ habet. primo de natura animalium. cap.16.&.2.de partibus animalium.cap.7.

Hominis tñ cor ad partem potius ſiniſtram uergit,ſed in cæteris quibus pectus ineſt,eſt in medio pectore.primo de natura animalium.cap.17.

Homo,cum cꝫtera animalium in ſenectute non caneſcãt manifeſte, maxime omnium ita afficitur. Ariſto.in.5.de generatione animalium.cap.primo.

Homo ſolus caneſcit,& inter cꝫtera aĩalia equus ſolus pilo albeſcit, & euidentius p ſenectutẽ:canities enim debilitas qdam humoris ſita in cerebro & cruditas eſt.Ariſt.in.5.de gnera.aĩa.cap.1.

Hominis oculi diuerſicolores ſunt,ſed cæterorum aĩalium in ſuo cuiuſq; genere unicolors potius ſunt,ut boũ nigri,ouium aquilini,aliorum ruffi toto genere,aut ceſii ſunt nõnullorũ : caprini ut caprarii generis. Ariſto.in.5.de generatione animalium.cap.1.

Homo prę magnitudine minime ferè animaliũ omnium procul ſentire poteſt,cum tamẽ differentiarum ſęnſu maxime omnium ualeat, cuius rei cauſa eſt ꝙ ſenſorium ſincerum minimeq; terrenũ corpulentum ũe obtinet, cutem etiam tenuiſſimam p̃ cęteris animalibus homo ſuapte natura pro magnitudine habet. Ariſto.in.5.de generatione aĩalium.cap.2.

Hoĩes caluefcunt parte capitis priore,caneſcũt primo timporibus,ſed nemo uel timporibus uel occipite calueſcit. Ariſto.in.5.de generatione aĩalium.cap.3.& ibi uide cauſam.

Homines ſuis ætatibus hiemẽ æſtatemq; faciunt,quãobrem nemo antequã coire incipiat calueſcit, ſed à uenereo potius coitu id euenit, ſcilicet his qui ſunt ſua natura eo propenſiores. Ariſto.in.5. de generatione animalium.cap.3.

Hominis cutis eſt tenuiſſima,& ideo diuerſitas in colore pilorũ in hoĩe non ſequit̃ cutim ſicut in cæteris animalibus. Ariſto.in.5.de generatione aĩalium.cap.5.

Homo ſolus aĩaliũ utit̃ rõne. Ariſt.in.5.de generatione aĩalium.cap.7.idem in.1.politice.

Homo unus ex numero omnium animalium uim obtinet cogitandi:& cum memoriæ atq; diſciplinæ complures animantes eſſe participes poſſint:nullus tamẽ præter hominẽ poteſt reminiſci. Ariſto.in primo de hiſtoria animaliũ.cap.1.in fine.

Hominis naturã ancipitẽ ſocietatis & ſolitudinis apertũ eſt.1.de hiſtoria aĩalium.cap.1.

Hominis cõparatione aliqua ſunt calidiora q̃ abſolute ſunt minus calida,ut uinũ antiquũ reſpectu muſti. Auer.in.2.de gene.aĩaliũ.cap.2.ubi etiã ↄciliat dicta medicorũ cum Ariſt.de albumine oui, quod ſm Ariſt.eſt calidũ,& ſm medicos frigidæ cõplexionis.uide etiam in.2.de aĩa.cõ.105.

Homo aĩalium omnium maxime notũ nobis neceſſario eſt.& ideo primũ hominis partes nobis explicandæ ſunt,ut enim nũmos ad id quod ſibi quiſq; exploratum certũq; habet ꝓbare ſolet:ita cęteris etiã in rebus agendũ eſt. Ariſt.in primo de generatione aĩalium cap.6. Ex hoc collige ꝙ ordo doctrinæ quãdoq; incipit à ꝑfectiori & hoc ubi illud fuerit notius,& hoc cauſæ fuit, ꝙ etiã Ariſt. in.2.de anima prius egit de uiſu q̃ de tactu,cuius tamẽ oppoſitũ obſeruauit Auicẽ.in.6.naturaliũ. in libro etiam de partibus aĩalium.2.cap.10.idem inuenies ꝙ primũ de homine eſt diſſerendum. Aduerte tamẽ ꝙ illud habet locum de partibus exterioribus,ſed in interioribus ſecus eſt. Et ideo Ariſto.in primo de natura animaliũ.cap.16.huiuſmodi ꝑtes interiores ex aliis animalibus dignoſci præcipit,in quibus homo conuenit cum aliis.

Homo in obſecto & nudiſſimo oĩum aĩalium corpore eſt,& ungues minimos ꝓ magnitudine habet,minimũ nãq; eſt in eo excrementũ tere[m]. Ariſt.in.2.de generatione aĩaliũ.cap.4.in fine capli.

Homines habentes mẽbra gracilia ſunt ſalatiores. Ariſto in.3.de generatione aĩalium.cap.1.

Homini monſtruoſitates minus accidere ſolent q̃ aliis animalibus q̃ plura pariunt, quia ſingulare perfectũq; parit:quapropter & homini locis,q̃bus mulieres ꝑfœcũdæ ſunt, magis id euenit,ut in Ægypto. Ariſto.in.4.de generatione animaliũ.cap.4.

Homo ſolus ex aĩalibus metuere/confidere/atq; ſperare poteſt:nam audacia/metus / & ſpes ſtatim oſtendunt ſe naturalis animæ ditioni ſubeſſe,quia futurũ & conſequens tempus uidentur reſpicere,quod bruta non poſſunt. Themiſtius.3.de anima.cap.38.

Homo cum omnibus generibus ambigit,nam & uiuiparũ eſt,& pauciparũ/& multiparũ intere[m]ſt. Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.4.

Homini non unũ tẽpus pariẽdi ↄſtitutũ eſt ſicut cæteris aĩalibus,ſed plura:quippe cum,& ſeptimo menſe & decimo naſcat̃,atq; etiã inter ſeptimũ & decimũ poſitis,q enim menſe octauo naſcunt̃,& ſi minus,uiuere tamẽ poſſunt. Ariſto.in.4.de generatione aĩalium.cap.4.Contra Medicos aſſeren
Contra Medicos, tes octimenſes uiuere non poſſe.de hoc uide Conciliatorẽ in differentia.49.

Homines piloſi libidinoſiores & ſeminis copioſiores ſunt q̃ leues:pili enim abundãtia, & hirſuties copiam indicat excrementi. Ariſto.in.4.de generatione aĩalium.cap.5.

Hominum genus magis in maribus q̃ in fœminis generãdis lęſionem recipit cum in cæteris aĩalibus nihilo potius mares q̃ fœminę ita ꝓueniant, cuius rei cauſa eſt ꝙ in hominibus longe mas à femina in calore differt naturæ:quo fit,ut mobiliores ſint mares in utero q̃ fœminę,motu autem ipſo franguntur cum recens quodlibet præ ſua imbecillitate facile frangi poſſit. Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.6.

Hominum in genere qui gemini mas & fœmina ꝓdeunt,minus ſeruantur,cum in cæteris aĩalibus

nihilo

nihilo referat,hominibus enim hic concurſus p̄ter naturam eſt,cum nō pari tempore mas & fœmina diſcernantur.Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.6.quod ideo dixit,quia mas citius in utero concipitur & perficitur quàm fœmina.

Homines in ferēdo utero cū cæteris aīalibus diſſidēt,cū enim cætera plurimū tp̄is ualeāt corpore, cum uterū ferūt mulieres magna ex parte ęgre degunt,4.de generatione aīaliū.cap.6.& ibi uide cauſam.Nam ut ait Philoſophus cæteris animalibus,aut exigua purgatio,aut nulla manifeſta fit mulieri plurima euenit,quæ cum per uteri geſtationem deſierit,infeſtat atq; perturbat.

Homo plus tp̄is q̄ qđuis aīal uiuit excepto elephāte.Ariſt.in.4.de gene.aīalium.cap.ultimo.

Hominis p̄duratio prouenit ex eius complexione,quæ ſimilis eſt cōplexioni aeris ambiētis ip̄m calidi & humidi.Auer.in.4.de gene.aīaliū.cap.ultimo.& elicit̄ ex tex.ibidem.ubi Ariſt.dicit cauſane quoduis animalium diutius uiuat,eſt ꝙ pro aere ambiente temperatur.

Homo quia prudentiſſimus aīalium fuit,ideo manum obtinuit,ſed nō quia manus obtinuit prudentiſſimus fuit,ut male Anaxagoras opinabatur.4.de partibus animalium.cap.9. Eandem ſententiam approbat Galenus in primo de utilitate particularum.cap.3.

Hominis renes bubulis ſimiles ſunt,qui ſunt tāquā compoſiti ex pluribus renibus, neq; ęquabiles ſunt,ut ſunt cæterorū quadrupedum,quo fit eorum motibus difficile curari poſſint,etiam ſi nuper ægrotare inceperint,accidit enim ut quaſi multis renibus laborent,difficilius remediū adhibeatur quàm ſi uno infeſtarentur.ex.3.de partibus animalium.cap.9.

Hominibus qui uitio renum laborant,licet pingueſcere iuuat:tamen ſi pingues admodum efficiantur,letales accidunt dolores.ibidem.

Homo ſolus animalium titillatur propter cutis tenuitatem,& ꝙ ipſe ſolus rideat.ex.3.de partibus animalium.cap.10.de ſcepto tranſuerſo.

Hō ſolus quū dormit ſternit̄,qa ſolus erectus īcedit.ex lib.de ſomno & uigi.& uide Them̄.cap.21.

Homini accidere ſolet,ut quidam fel in iecore habere uideantur,quidam uero careāt.ex.4.de partibus animalium.cap.2.

Hominibus animalia bruta dementiora ſunt,quia pomilionis figuram habent omnia,& inter homines pueri qui pomiliones ſunt,ideo uiris ſunt dementiores,& īter uiros qui pomiliones ſunt, dementiores ſunt.ex lib.4.de partibus animalium.cap.9.

Hō qa aīaliū prudētiſſimus eſt,ideo manus ei natura tribuit:Anaxagoras aūt cōtrariū opinabat̄, ꝙ qa homo manus obtinuit,ideo aīaliū prudētiſſimus eſt,& male.natura enim rē minorē maiori potioriq; addere ſolet,non maiorē nobiliorēq; minori.ex.4.de partibus aīalium.cap.9.

Hominem non bene à natura ſed deterrime fuiſſe creatum,eo ꝙ nudum & inermem natura eum produxerit,non recte ſentiunt qui ita dicunt,ex.4.de partibus aīalium.cap.9.

Homo & uiuiparę quadrupedes maxillam ſurſum,deorſum,atq; in latera agitant:piſces uero & aues,& ouiparę quadrupedes ſolum ſurſum atq; deorſum,& nullo modo in latera.uide cām.in 4.de partibus animalium.cap.10.

Homo quinquēnio ferè capere uidetur diminutionem omnis magnitudinis,quæ reliquo toto tēpore comparatur.1.de generatione animalium.cap.18.prope finem.

Hoīes qdā in uno tēpore nō generāt,& in alio generāt,qa cū ſemine eorū admiſcetur aliquod inutile excrementum.Auerroes.1.de genera.animaliū.cap.1.ubi ponit̄ īprobatio antiquorū de ſemine,& eſt ſnīa Ariſt.etiā ibidē.in cap.18.& inde ēt euenit,ꝙ ægri minus ſunt ꝓlifici.

Homo oīum animalium prudentiſſimus eſt.Ariſto.2.de gene.aīalium.cap.4.ꝓpe finem.

Homo authoritate Hippocra.ſi eēt ſimplex,uel ex una ſola re ꝯſtitutus,nūq̄ ꝑmutaret̄, neq; aliquā paſſionē reciperet,imo eēt incorruptibilis & impmutabilis,neq; generabilis eēt,ſed eēt ab æterno. Simplex eni nō ꝑmutat̄,nec ad aliā naturā ꝯuertit̄.ex libro deſtru.diſp.2.in ſol.ultimi dubii.Authoritas eſt Hippo.in lib.de natura humana.hoc etiā teſtat̄ Gal.in princ.tertii paruæ artis.

Hominis natura nedum uiuendi,ſed etiā bene uiuendi rationem obtinuit,quippe qui ex animalibus nobis cognitis,aut unum ex omnibus diuinitatis eſt particeps,aut omnium maxime.ex.2.de partibus animalium.cap.10.Si cupis mirabiles hominis proprietates intelligere, require Albertū cognomento magnum.in.22.libro de animalibus.cap.5.

Hominis caput macilētū omniq; carne exutū eē neceſſe eſt.ex.2.de parti.aīaliū.cap.10. Et ibi addit̄ opinio antiquorū,& reprobat̄ tenētiū,oīs caput ſi carnoſius eſſet ꝙ diutius uiueret.

Homo mouet magis palpebras q̄ aliqđ aliud aīal,qa habet eas molliores,& qa natura plus de nobilioribus ſolicita eſt.ex.2.de partibus aīalium.Cōmen.in cap.de membris uiſus.

Homo oīum aīalium maxime piloſo capite eſt. uide cām in.2.de partibus aīalium.cap.14.

Homo eſt finis rerū creatarū pp ip̄m.2.phy.cōmē.24.& ibi uide tex.qūo ſit intelligendum.

Hō nō debet decipi in uita ex hoc ꝙ accidit ſibi de bonitate caſus q eſt res īcerta.2.phy.cō.56.

Homo hoīem generat ex materia & ſol.2.phy.tex.cō.26.idem.12.primæ phiæ.tex.cō.13.

Hoīem generari ab hoīe in infinitū eſt uerū per accidens,& in eius generatione eſt primū,& eſt ſol,& intelligentia operās.5.phy.cō.13.per intelligentiā aūt poteſt exponi ſubſtātia abſtracta, quæ eſt primus motor in quo ſunt omnes formæ in actu,licet in prima materia ſint in potentia.12. meta cōmē.18.poteſt etiā intelligi uirtus informatiua exiſtēs in ſemine hoīs,nam ſol & homo generant hoīem.2.phy.tex.cō.26.&.12.meta.tex.cō.13.nam uirtutes informatiuæ docent̄ ab Ariſto.in.2.de genera.aīalium.cap.3.& etiā Cōmēta.teſtat̄ in.7.meta.cō.31.aut utrūq;.idē in lib.deſtru.diſputa. prima.in ſolutio.5.dubii,&.12.& uide clariſſime in diſpu.4.in ſolu.2.dubii.

Homo non intelligitur magis quàm homo/aut equus magis quā equus,ſicut intelligit̄ albedo magis quā albedo.Cōmēta.6.phyſi.cōmen.45.ubi patet differentias accidentium ſuſcipere magis & minus.& idem tenet Auer.in cōmunitatibus ſuper Porphyrio.

Hō & albū ſunt idē ſm ſubtū,& q̄ ſunt eadē ſm ſubtū,ſunt eadē p accn̄s.6.phyſi.tex.cō.85.

Homo quilibet conuenit nobiſcum in hoc,ꝙ illud quod mouetur ex ſe eſt dignius, ut ſit primū principium q̄ illud quod mouetur ex alio.8.phyſi.cōmen.39.

Digreſſio de genitis ex putri mā:ubi defenditur uia Auerrois contra latinos.

Homo nō pōt generari à non ſemine hominis,quia tunc ille homo diceretur æquiuoce cū homine generato ex ſemine.Auer.in.8.phyſicæ auſcultationis in tex.cōmē.46.& eſt locus ubi digredit̄ aſtruendo nullā ſpēm fieri à caſu in natura,& ꝙ genita per putrefactionem nō ſunt eiuſdem ſpēi cum genitis ex ſemine & p ꝑpagationē,& eſt iſta opinio dānata ferè ab omnibus Latinis. unde & beatus Tho.& Scotus in.1.ſen.diſ.2.q.5.arguit cōtra Auer.deducēdo primo ip̄m ad ꝯtradictionē. Nam in accidētibus eadem ſpēs pōt fieri,& ab uniuoco & ab æquiuoco,ut calor à motu generari poteſt,ut patet.2.cœli.cō.42.& tex.& ex primo metheo.item calor fit à calore,item hoc idē habet concedere in ſubſtātiis,& de facto concedit ipſe Cōmentator de igne qui generatur à motu ſicut generatur ab igne.12.meta.cō.18.Amplius quæcūq; poſſunt oſtēdere eādem eſſe naturā ſcd̄m ſpeciem,ſunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex ſemine.Nā habent eoſdē motus, unitas autē motus arguit unitatē & idētitatem naturæ,ut patet primo cœli.& Cōmenta.ibidē. cō.8. unus motus non ꝓuenit niſi ab una natura.Amplius habēt eaſdem operationes eadē organa reſpectu motus progreſſiui ab eiſdē cōſeruantur & ab eiſdem corrūpuntur,habēt etiā eadē mēbra, unde ſeqtur ut habeant eaſdē formas,qa membra cerui nō differūt à membris leonis,niſi quia aīa differt ab anima,ut ipſemet Cōmentator teſtat̄.1.de aīa.cō.52.habent etiā eaſdem operationes, ut dicit Auguſtinus ꝙ generatū per putrefactionē generat alia,ut uidemus de apibus & ueſpis generatis ex putri materia,& etiā apparet de plātis. ¶Pro Auer.facit authoritas Phi in.2.de anima. tex.cō.38.ubi habet̄ ꝙ inſtrumenta eadem,aut diuerſa iudicātur operibus,& eſt rō in prōptu,qa organa ſunt ꝑpter opera,ſicut ꝑpter finem,& à fine unūquodq; perpēditur.2.de aīa.49. ſicut in ſimili potentiæ per actus diſtinguūtur,& innoteſcūt quia ex his q̄ primo gerimus,ut.d. Themi. & ex his quantæ,& quales ſint uires in nobis perpēdimus. Amplius cōtradicit ſibi magiſter eius Ariſto.in.7.primæ phiæ.in tex.cō.23.&.31.ubi habet ꝙ quēadmodū aliqua ab arte fiunt eadē & à caſu,ſic etiā in natura poſſunt aliqua fieri eadem à natura & à caſu,ita ꝙ(ut aſſerūt) ſi opinio eius uniuerſaliter intelligatur,eſt opinio falſa.Nos autē credimus doctrinā iſtius uiri fundatā eē in ueris principiis phiæ.Ariſto.enim in.1.phyſicę auſcultationis,uolēs probare qūo ex primis cōtrariis fiunt omnia quæcūq; fiunt in natura,inquit ꝙ hoc oportet in rōne cōſiderare,& ideo altius exorditur,ubi inducit dignitates quaſdā:quarū ueritas ut dicit Simplicius ſe extēdit non ſolū ad naturalia,uerū etiā & ad generationes artificialiū,ut aſtipulatur etiā ipſe Ariſto.in exēplis adductis.& Cōmen.etiā idem notat in cō.45.quæ tales ſunt ꝙ non qd̄libet agit in quodlibet/nec qd̄libet patitur à quolibet/nec qd̄libet fit ex quolibet/nec qd̄libet corrūpitur in quodlibet,ſed determīatū fit ex determinato,& corrūpitur indeterminatū,& inducit hoc primo in his quæ ſunt ſimplicia,& quæ fiūt per alterationē:deinde inducit illud idē in cōpoſitis,& in his q̄ fiūt per cōcretionē,ut dicit Them̄.& ſecretionē,unde aſſerit,ſimil̄r autē hoc eſt & in aliis,qm̄ non ſolū ſimplicia eorū quæ fiunt,ſed etiā compoſita ſcd̄m eādem ſe habent rōnem,ſed diſpōnes oppoſitæ latent:& ibi concludit ꝙ in generatione cōpoſitorū tā à natura q̄ ab arte omne qd̄ fit/fit ex ſuo oppoſito determinato,unde cū generatio cōpoſitorū in quadā conſonātia cōſiſtat,dicit ꝙ omne cōſonās fit ex incōſonanti,ſed nō ex quolibet.unde ut inqt Them̄.cōſonantia domus nō fit ex incōſonantia nauis/aut

econtra:

ecōtra, nec cōſonantia hominis ex ea quæ aſini, aut ecōtra, ſed ex ꝓpria ſibi correſpōdēte. unde ibidem tex. cō. 46. domus fit nō ex eo ꝙ cōpoſita ſunt hæc. ſ. ex eo ꝙ diuiſa ſunt hæc ſic, ubi Cōmēta. uult ꝙ domus fit ex ſua priuatione oppoſita, quæ nō conſiſtit in quibuſlibet rebus, quia nō reperitur in lignis ex qbus fit nauis, uel in ære ex quo fit ſtatua, ſed in determinatis rebus, quia ut dicit Them̄. iſta incōſonantia domus inueniť in lapidibus & in cemēto, & incōſonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & etiā quia litera dicit ſic, ubi litera Arabica habet. Et in determinata diſpoſitione, uult Cōmen. iuxta intētionē Phi, ꝙ priuatio formæ domus nō conſiſtit in lapidibus in quacūq; diſpoſitione exiſtētibus, nā nō dicimus ꝙ in mōte, unde adhuc lapides nō ſunt exciſi, cōſiſtat priuatio formæ domus, nec priuatio nauis eſt in arboribus, quæ ſunt in nemore; priuationes enim formarū ſm Phos ſunt in ſubtis ꝓpinquis nō in ſubiectis remotis: nō enim priuatio hominis cōſiſtit in elemētis, aut in cibis, ſed in mēſtruo mulieris nō in quacūq; diſpōne exiſtente: eſt enī, ut aiunt Phyſici & Medici, aliqđ mēſtruū adeo fetulentū, ꝙ non pōt eē materia cōueniens ad hominis generationē, ut teſtať experimentū de illis, quæ in primis diebus concipiunt, ꝙ fœtus leproſi euadūt. ſic igiť Ariſt. īductio compleť ꝙ cuiuſlibet cōpoſiti generatio fit ex priuatione determinata exiſtēte in ſubiecto determinato, & ſic determinato, uidelicet ꝙ ſit in diſpōne ꝓpīqua. Nam. 2. de aīa. uniuſcuiuſq; actus in potētia exiſtente, & diſpoſito aptus natus eſt fieri, ſic paſſum diſpoſitum patiť ab agente.

¶ Mirū eſt igiť per uitā meā de iſtis uiris illuſtribus, qui uidēt generationes rerū artificialiū requirere priuationes determinatas, & in ſubtis determinatis, & in diſpoſitionibus determinatis exiſtētibus; & tamē in naturalibus hoc nō cōcedūt pręcipue in cōpoſitis perfectis ſicut ſunt animalia & plantæ: ſi enī priuatio domus nō inueniť in quacūq; materia indiſcriminatim ſed in determinata, multo magis credendū eſt hoc in rebus naturalibus, & ꝑcipue in rebus aīatis, qūo igitur fieri pōt ut eadem priuatio reſpectu eiuſdē formę ſcđm ſpēm inueniatur in materia digeſta, & in materia putrefacta: nā materiæ quæ fundāt priuationes ꝓprias, ſunt materiæ ꝓpinq̄ reſpectu formæ nō materiæ remotæ. Amplius reſpectus formarū ad materiā ꝓpriā eſt neceſſarius, qa formæ ꝓpriæ diffiniūtur per materias ꝓprias, & unius rei nō poſſunt eē plures diffinitiones, & inde ſequiť unā formā nō poſſe inueniri niſi in una materia. Amplius niſi ita eēt, qūo demonſtratio Phi in. 1. de genera. aīaliū deduci poſſet? dū ꝓbat ꝙ talia quæ ex putri materia genita ſunt, generāt qdem, ſed illud qđ genitum eſt: diuerſum eſt à gignētibus, ita ꝙ non eſt mas neq; fœmina. Amplius ſi una & eadem ſpēs poſſet fieri ex putredine & ſemine, tūc natura faceret aliquid ocioſum. ſi igiť natura pōt generare ſpēm aliquā ſine ſemine maris, igiť & fœminę coitus eſt res uacua. Amplius ſi hoc eſſet, nō eēt niſi ꝓpter ſolicitudinē naturæ in cōſeruanda forma, ſed natura rei nobilioris magis ſolicitudinē gerit: uidereť igiť naturā iſtū duplicē modum magis applicauiſſe ſpēbus perfectioribus qđ nō uidemus. Nā ut inqt ſi talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & fœminā, & coire poſſunt & generarēt, tunc aut talia genita eſſent eiuſdē ſpeciei cū gignētibus, aut alterius ſpēi: ſi eiuſdē ſpēi, pariformiter eſſet etiam de aīalibus gignentibus ꝙ debuerunt generari ex his quæ erant eiuſdem ſpeciei: nam hoc in cæteris, ut inquit, animalibus uidemus. unde Socrates ex quo genuit aliquem ſibi ſimilem in ſpecie, Sophroniſcus eius pater etiam genitus eſt ab aliquo ſibi ſimili in ſpecie, hoc autem in caſu non uidemus; unde pulices & pediculi, ut inquit Ioānes Philoponus in illo loco qui ex materia putri geniti ſunt, generant quoſdam uermiculos albos qui non ſunt eiuſdem ſpeciei cum ipſis. ſi igitur iſti uermiculi generare poſſent aliqua q̄ eiuſdem ſpeciei ſunt, pariformiter & tales uermiculi fuiſſent geniti ex his q̄ ſunt eiuſdē ſpeciei, qđ eſt falſum, & contra ſenſum & experimētū. ſi autē generant aliqua diuerſaꝝ ſpērū pariformiter, erit ēt đ illis genitis ꝙ generabūt alia & nō eiuſdē ſpēi pꝑ ꝑdictā cām, ergo alterius ſpēi: & ita generatio ſpērū excreſcet ī īfinitū. natura aūt abhorret īfinitū, mō ſtāte uia Latinorū aſſerente in aīalibus priuationē eiuſdē formæ ſm ſpeciem ſaluari poſſe in diuerſis materiis, uidelicet digeſta & putri. Dicam ꝙ ratio Ariſt. nulla eſt, quia dicā ſibi ꝙ iſta aīalia genita ex his q̄ ex putri materia genita ſunt, ſunt eiuſdē ſpeciei cū generātibus, & talia etiam generabunt alia quæ ſunt eiuſdē ſpeciei cū illis, & ſic non ꝓcedit generatio ſpērum in infinitū, unde pulices & pediculi nati ex putri materia ſunt eiuſdem ſpēi cū illis uermiculis genitis per ꝓpagationē ex illis, quia dicā ꝙ eadem priuatio formæ reperiť in materia putri ex qua generata ſunt prima, & in materia digeſta ex qua generata ſunt ſcđa, & ita rueret demōſtratio Philoſophi in loco allegato, & iō mens Auerrois eſt mens Ariſto. ut uides. Ad rōnes igitur Scoti primo nego ꝙ Cōmen. ſibi cōtradicat, quia in accidentibus q̄ reſpectu ſubarum habent entitatē diminutam illud non incōuenit, ut idem poſſit generari ab uniuoco & ab æquoco, ſicut ipſe bene gloſat in. 12. metaphy. cōmen. 18.

& ſimiliter eſt de elementis, quæ ſunt ſubſtantiæ impfectæ: & ſunt, ut dicit. 3. cœli. cõmẽ. 67. mediꝗ inter ſubſtãtias & accidentia, ſed loquẽdo de generatione ſubſtantiarũ pfectarum pcipue, ut ſunt animalia & plantæ ſecus eſt, quia plura requirũtur ad generationes pfectorum q̃ imperfectorum entium; in iſtis enim generabilibus & corruptibilibus, ut dicit Cõmen. in. 2. cœli. cõmẽ. 62. quanto aliquid eſt nobilius & perfectius, tanto pluribus motibus cõſequitur finem ſuũ, & ideo in talibus eadem ſpecies nõ poteſt fieri à natura & à caſu. Ad authoritatẽ Auguſtini reſpondeẗ ꝙ, ut dicit Albertus magnus in tractatu de tẽpore, Auguſtinus & Galenus, nõ cognouerũt naturas rerum; tamen dato ꝙ dictũ Auguſtini habeat locũ, ꝙ animalia & plantæ ex materia putri generant alias ſicut illæ quæ ſunt genitæ ex ſemine; reſpondeẗ ꝙ uerũ eſt, ſed nõ ſeqtur ꝙ ſint eiuſdẽ ſpeciei; qa, ut dicit Philoſophus in. 1. de generatiõe aĩalium, licet genita ex putri materia generant, tamẽ illud non eſt mas neq; fœmina, ſed ea q̃ ſunt ex ſemine nata generãt aliqua q̃ ſunt eiuſdem ſpẽi. uide etiã in. 8. de natura aĩalium. cap. 1. ubi dicit plantarũ nullum aliud munus eſſe niſi ꝙ generant alterã ſibi ſimilem in his, q̃ ex ſemine generantur. Et mirum eſt quomodo iſti accuſant Auer. & non aduertunt ꝙ accuſant Ariſto. in hoc, quia Ariſto. in illa demõſtratione allegata pſupponit ꝙ aĩalia generantia ſimile in ſpẽ, differũt ſpecie ab aĩalibus generantibus illud quod nõ eſt mas neq; fœmina; modo animalia illa q̃ ex putri materia ſunt genita ſunt huiuſmodi, quia nõ generãt neq; mas neq; fœminã, igitur ſunt diuerſarũ ſpẽrum ab aĩalibus generantibus marẽ & fœminã; talia autem ſunt quæcũq; ex ſemine gignunẗ. Confirmatur ex ſnĩa Ariſt. in. 5. de hiſtoria aĩalium. cap. 1 ubi dicit ꝙ in piſcium genere nõnulla nec mares nec fœminę gignunẗ quæ licet genus idẽ cum aliis ſortianẗ, tamen ſpecie differũt, & in eodem caplõ poſita diuiſione in qua aĩalia cum ſtirpibus cõueniũt, uidelicet quia q̃dam ex ſemine quædã ſponte naturæ naſcunẗ, quæ aut humo putreſcente aut ſtirpe putreſcente cõſiſtunt, ut plura inſecta cernimus generari in aĩalibus ipſis excrementũq; partiũ generantur. de his in fine capituli dicit. Quæ autem ꝑ ſe/aut in aĩali/aut in terra/aut in ſtirpe generantur/uel in eorũ partibus generanẗ, eademq; maris & fœminę ſexu diſtincta ſunt, iis coeuntibus gignitur qdem aliquid, ſed ex quo nihil amplius gigni poſſit. uerbi gratia, coitu pediculorũ lẽdes dictæ ꝓcreãtur, muſcarũ uermiculi pulicũ genus uermiculorũ in ſpeciẽ referẽs, ex quibus nec ea quæ generarint ꝓueniant/nec aliud ullũ animal, ſed id quod ſunt ſordes tm̃ perſiſtunt. Adduco Ariſto. authoritatẽ in. 6. de natura aĩalium in hac materia. cap. 15. ubi loquiẗ de piſcibus qui ſpõte naſci poſſunt, ubi habeẗ ꝙ ex his q̃ coitu naſcunẗ naſci poſſunt, ſponte etiam nõnulla, ut aſſerit de mugilibus qui naſcunẗ in ſtagnis in qbus neq; ouum neq; ſemẽ continetur. Ex hoc autem clare oſtenditur ꝙ iſtud genus mugilum taliter ꝓcreatum non eſt eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſimæ cũ illo quod ex coitu fit, qa in illo ex coitu eſt mas & fœmina, ſed in iſto nequaq̃, ſicut dicit ibidem Ariſt. cap. 14. de anguilla, q̃ neq; ouum neq; ſemẽ habet, & ideo nõ eſt mas neq; fœmina, ut dicit Ariſto. in. 4. de natura aĩalium. cap. ultimo. & hoc oſtendiẗ ex ſnĩa Philoſophi ibi. d. enim ſunt qui omne mugilum genus ſponte oriri opinẽtur, ſed non recte. Nam & oua eorum fœminę & mares ſemẽ genitale habere cernunẗ, uerum genus quoddam eorum eſt quod non coitu, ſed ex limo/arenaue enaſcaẗ. Ecce igitur aperte ꝙ aliud genus ſm Ariſto. eſt mugilũ ex coitu, & aliud eorum qui ſponte prodeũt, ſumit enim genus ꝓ ſpecie, ut ſui moris eſt in illis libris, plerũq;. fallacia igiẗ conſequẽtis decepit eos, quia licet eadẽ animalia apud Ariſt. ex coitu & ſponte naſci poſſunt, nõ ex hoc propterea ſeqtur eadẽ ſpecie ꝓuenire, qa hoc impoſſibile eſt ꝓpter allegatas rationes, & ꝙ genus pro ſpecie plerũq; in libris de aĩalibus ab Ariſt. ſumaẗ, oñdiẗ ex octauo de natura aĩalium cap. Ad rationem negatur aſſumptũ ꝙ quæcũq; poſſunt arguere, qa nõ habent eaſdẽ operationes, qa non poſſunt generare ſibi ſimile in ſpẽ. 2. de anima. tex. cõ. 34. Naturaliſſimũ opus uiuen[m] eſt quęcũq; nõ orbata ſpõtaneam generationẽ habentia generare tale quale ipm̃, & ſimilr̃ non habent eadem mẽbra, quia tũc in eis eſſet mas & fœmina, qđ Ariſto. negat. de motu aũt patet ꝙ unitas motus infert unitatẽ naturæ in ſimplicibus, nã de illis Ariſto. loquiẗ ibi: tamẽ dico ꝙ nec motus ſunt idem ſpecie, qa anima mouẽs & corpus motũ differunt ſpecie, ut ego teneo: ſi aũt tu hoc aſſumas, tunc petis, in hoc enim eſt quæſtio. de colore aũt & de aliis accidentibus cõibus nõ eſt cura, qa talia inueniunẗ etiã in rebus ſpecie & genere differẽtibus. Ad illud uero in quo diciẗ, ꝙ cõtradicit Magiſtro in. 7. meta. reſpõdetur ꝙ ut inquit lucidiſſimus Them̃. in. 1. de aĩa mirandum eſt de illorũ prudentia, qui uolunt extra uim ꝓbationũ habere, cũ ab exemplo ſit argumentũ infirmiſſimũ. & Cõmen. 2. de aĩa. cõ. 67. exemplorũ requiriẗ manifeſtatio & non uerificatio: exẽplis enim utimur non ut ita ſunt, ſed ut audiant qui addiſcũt. Dico igitur ꝙ Ariſto. in. 7. metaphy. dũ dicit ꝙ quẽadmodum in artificialibus eadem ſanitas põt fieri à natura & ab arte ſeu caſu, ſic in natura eadẽ

animalia poſſunt fieri cũ ſpermate & ſine ſpermate:dico ꝙ ſimilitudo in hoc exemplo de ſanitate
non currit quantũ ad omnia ꝙ ſicut eadẽ ſanitas ſcđm ſpeciem poteſt fieri à natura & ab arte ſeu
caſu,ſic idem animal ſpecie poteſt fieri à caſu & à natura,qa tunc contradiceret ſibi Phs in.1.de ge/
neratione aīalium manifeſte,ſed ſimilitudo ſolum currit penes hoc,ꝙ ſicut ſanitas poteſt fieri di/
uerſis modis.ſ.ab arte & à caſu,ſic aīalia poſſunt fieri cum ſpermate & ſine ſpermate.Amplius iſti
peccãt ꝑ fallaciã ꝯñtis,qa textus dicit eadẽ,ſed nõ dicit eadẽ ſpẽ.ſunt igiť eadẽ genere aut ſpẽ ſubal
terna nõ ſpecialiſſima.amplius ſunt eadẽ accidente & ſimilitudine,q̃ eſt cauſa deceptionis.

Homo in generatiõe hoīs nõ largitur aliud niſi illud,qđ eſt quaſi inſtrumẽtũ,per qđ agũt corpo/
ra cœleſtia,& uirtutes informatiue ẽt,quę ſunt in ſeminibus,fiũt à corporibus cœleſtibus,& ideo
corpora cœleſtia cõcurrũt,ut artifex/& hõ ut inſtrumẽtũ.8.phy.cõ.47.idẽ.12.met.cõ.13.&.18.

Homo eſt paruus mundus,& animalia.8.phyſi.cõmen.17.&.57.

Homo minimus naturaliter eſt terminatus in natura,& maximus ſimiliter:ſi enim magnitudines
rerum non eſſent terminatæ,non haberent perfectionem quæſitam in natura per motum augu
menti.8.phyſi.cõmen.62.&.44.&.6.phyſi.32.&.91.

Homines multi putãdo ſcientiam habere ignorãt.ex diſpu.3.in ſolu.13.dubii.

Homo proportione ſui corporis præ cæteris animalibus plurimũ cerebri habet, & inter homines
magis mares mulieribus.ex.2.de partibus animalium.cap.7.

Homo ex animalibus ſolus rectus incedit.ibidem.

Homini linguã natura aliter q̃ aīalibus dedit.habet enĩ hõ linguã idoneã,& ad duplicẽ utilitatẽ da
tam,ut natura plerũq; facere ſolet:nam & ad ſaporum ſenſum/& ad formationẽ ſermonis ſibi cõ/
fert.ex.2.de partibus animalium.cap.16.idem in.2.de anima.tex.cõmen.88.

Hominis lingua abſoluta molliſſima & lata præ cæteris animalibus eſt.ibidem.cap.ultimo.

Hominis cor uergit ad ſiniſtrã partẽ,in cæteris uero aīalibus in medio pectore eſt,qa hõ aīaliũ ma
xime habet refrigeratã partẽ ſiniſtrã.Ariſt,in.3.de partibus aīalium.cap.4.ubi agitur de corde.

Hominis ſolius animalium,ut ita dixerim,cor palpitat,quia ſolus homo expectatiõe aut ſpe rei fu
turæ mouetur.3.de partibus animalium.cap.6.ubi de pulmone agitur.

Homini ſoli animalium ungues natura tantũ operimenti gratia dedit,tegunt enim extremos digi
tos:ſed aliis animalibus ad alium uſum molita eſt.ex.4.de partibus animalium.cap.9. Et aduer/
te quòd Galenus & Medici accuſant Ariſto.in hoc.

Hõ unus cauda caret,nates habet,qđ nulli quadrupedũ datũ eſt.ex.4.de partibus aīa.cap.9.

Homini nates natura tribuit,& ad ſedendum,& ad cooperiendum anum.ibidem.

Hominis pedes maximi ſunt proportione magnitudinis,ſolus enim homo animalium rectus in/
cedit.ex.4.de partibus animalium.cap.9.

Homini eſt quid proprium ſeſſio ſm Galenum, ſicut eſt habere ſtaturam rectam.Auerroes in.4.
de partibus animalium.in cap.de pectore.

Hominis ꝑcipue cerebrum ſero ab humore frigoreq; uendicatur:nã & ſinciput inter oſſa ultimũ
confirmatur.Ariſt.in.2.de gene.animalium.cap.4.prope finem.ubi dicit cerebrum hominis prę
cæteris eſſe humidiſſimum,& maximum proportione corporis habet.

Homines multi nõ poſſunt recipere primas propoſitiones,aut propter diminutionem in natura,
aut propter defectum exercitationis,aut propter peſſimam conſuetudinem, quæ radicata eſt in
eis.primo cœli.cõmen.22.uide etiam in.2.primæ philoſophiæ.cõmen.15.& tex.&.1.cœli.cõmen.
90.& in.2.phyſi.cõmen.6.& in prologo ſuper.3.phyſi.

Hominis actio prima intẽtiõe nõ eſt ꝓpter ſuum eẽ:& ipſe etiam non eſt niſi ꝓpter complementũ
diminutionis iſtius eſſe,ſcđm hoc erit actio huius prima intentione ꝓpter aliud:ſcđa ꝓpter ſe, in
rebus aũt diuinis eſt ècõuerſo.ſ.ꝙ actio eorũ prima intentione eſt ꝓpter ſe,ſcđa uero ꝑ aliud,&
hoc ponẽdũ eſt in ſcīa naturali & declarandũ in ſcīa diuina.2.cœli.cõ.17.&.21.&.12.meta.cõ.36.

Homo in pluribus rebus enuntiare non poteſt ſecundum rei naturam, ſed ſecundum ſui poſſibi/
litatem.2.cœli.cõmen.60.

Homines tres mouere nauim,& ꝙ unuſquiſq; triũ hominũ nõ moueat nauim,eſt falſum:iſte enim
ſermo.ſ.ꝙ impoſſibile eſt,ut unuſquiſq; trium hominũ non habeat potentiã,qua moueat nauim
per ſe,& unuſquiſq; eorũ in cõgregatione habeat potentiã qua moueat nauim per ſe,ita ꝙ unuſ/
quiſq; non habeat potentiã qua moueat nauim in actu,& cum eſt in ꝯgregatione habeat potẽtiã
ut moueat ipſam actu:eſt ſermo ualde impoſſibilis.3.cœli.cõmẽ.8.

Hominis iuuentus ſm medicos eſt uſq; ad.35.annos,& ſi poſuerimus ꝙ tẽpus iuuentutis eſt ęqle

tpori ſenectutis,tũc uia naturalis hoīs eſt uſq; ad.70.annos.ex.2.de genera.& corru.com̄.58.
Homo praue odorat.2.de anima.tex.cõmen.92.
Homo habet guſtũ certiorem olfactu.2.de aīa.tex.com̄.94.idem ex libro de ſenſu & ſenſato.
Homo habet tactus ſenſum certiſſimum.ibidem.
Homo eſt prudentiſſimus animalium.ibidem.
Homines ingenioſi,& non ingenioſi ex ſenſu tactus dignoſcuntur.ibidem.
Homines molli carne ſunt bene apti mente,duri autem carne ſunt inepti.ibidem.
Homo & aīalia anhelantia impoſſ eſt ut olfaciāt ſine inſpiratione.2.de aīa.tex.cõ.98.
Homo per uirtutẽ rationalẽ differt ab aliis aīalibus, ut dictum eſt in multis locis.3.de anima.cõ.1. conſimile.12.primæ philoſophię.com̄.38.&.10.ethicorum.cap.9.
Homo non eſt intelligẽs in actu niſi propter continuationẽ intellectus cum eo in actu.3.de anima. cõmen.5.in ſolutione ſecundę quæſtionis.
Homo ponit principiũ ſuæ conſiderationis de rebus poſſibilibus ex p̃ſentibus rebus quas uidet:& ideo poſſibile eſt,ut homo cogitet in aliq̃ re adeo q; inueniet ex eo aliquod indiuiduũ quod ante non ſenſit,ſed ſenſit ei ſimile non ip̃m.idem.3.de aīa.cõ.33.idem com̄.5.&.20.
Homo non eſt generabilis & corruptibilis niſi per uirtutẽ cogitatiuā.3.de anima.cõ.33.
Homo in ſtatu quo habet intellectũ adeptum ſm̃ Themiſtium aſſimilat̃ Deo quoquo mõ in hoc q; eſt omnia entia quoquo modo & ſciens ea quoquo modo.3.de anima.cõmẽ.36.
Homines poſſunt ſeinuicem iuuare ad habẽdum intellectum adeptum, ſicut iuuant ſe in ſcientiis ſpeculatiuis.3.de anima.cõmen.36.
Homo inter omnia animalia eſt melioris tactus, & pręcipue caro palmæ & maxime caro indicis.ex cõmento libri de ſenſu & ſenſato.
Homini non ſolum ꝓprium eſt erectũ ſtare,uerũ etiam & ſedere,cum ſolus uertebrũ habeat quo utiliter ſedere poteſt,& hoc multos latet.Gale.in.3.lib.de utili.ꝑticu.cap.1.&.3.
Homo ſolus inter aīalia pedeſtria bipes eſt,& erectus incedit,q̃m manus habet.ibidẽ Gale.
Homini ſoli dorſum eſt ſecundũ rectitudinem tibiarum:& ideo ſolus rectus incedit.Galenus in.3. de utilitate particu.cap.3.
Homo non ideo erectus incedit,ut cœlũ poſſit intueri.Gale.in.3.de utilitate parti.cap.3.ubi impro bat hanc opinionem,& oſtendit quomodo Platonis dictũ ſit intelligendum.
Homo melius diſtinguit differentias ſenſibilium olfactus quã cætera animalia,& tamen multa ani malia comp̃hendũt fortius odores à remotis.Auerroes in libro de ſenſu & ſenſato,& eſt ſententia Ariſto.in.5.de generatione animalium.cap.2.
Homo comp̃hendit differentias rerum ſenſibiliũ quaſi medullã de cortice: bruta autem quaſi cor- tices fructuum.Auerroes in fine libri de ſenſu.
Hominis auditus eſt uia ad diſciplinã,qa diſciplina nõ fit niſi p loquelã,q̃ non reddit̃ niſi p auditũ, ſed intelligere qd ſignificãt uerba nõ eſt auditus,ſed intellectus.Cõmẽ.in fine libri de ſen.& ſen.
Homini proprium eſt reminiſcentia, memoratio autem eſt in omnibus animalibus imaginãtibus, & exiſtimatur q; multa animalia non imaginantur,ut uermes & habentia conchas.ex cõmento li- bri de memoria & reminiſcentia.
Homo bonæ rememorationis eſt ille,q eſt tardi motus in cuius aīa figuntur formę,& eſt ille cuius complexio poſterioris cerebri eſt retinens formã conſiſtentẽ in ipſo,& eſt ille in cuius hac ꝑte do minatur ſiccitas magis q̃ humiditas.ex cõ.Auer.ſup lib.de memo.& remi.ꝓpe finem.
Homo rememorat multotiẽs qd ſenſit in pueritia,qa in pueritia multũ amat formas & mirat̃ mul tum in eis,q̃propter figit̃ in aſpectu earũ,quapp difficile amittit eas.ex lib. de memoria.ibidẽ.
Homo ſentit quãdoq; in ſomno quod ſentit p quinq; ſenſus abſq; hoc q; ibi ſit aliquod ſenſibile ex trinſecũ per cõtrarium motũ ei qui accidit in uigilia.ex lib.de ſomno & uigi.
Homini accidere poteſt,ut ſomnium unum ſibi interpretetur in alio ſomnio, ſicut accidit Herculi. ex libro de diuinatione ſecundum quietem.
Hoī accidit,ut uideat ſomniũ & poſtea obliuiſcat̃,& poſtea forte rememorabit̃ illd̃ ĩ uigilia.ibidẽ.
Homines habentes complexiones melãcholicas & frigidas ſunt uerioris ſomnii propter uirtutem imaginatiuam: nã humiditas coopit uirtutes & opilat uias ſpirituũ,& facit ſomniũ ſimile morti, ita q; fere nihil imaginatur dormiens.ibidem.
Homo habet naturã cõprẽhẽdẽdi ſcĩas ſpeculatiuas p ꝓprias ꝓpoſitiones habitus, & ſi habeat cõ- prehendere eas ſine ꝓpoſitionibus,tunc illę ꝓpoſitiones eſſent ocioſę.ibidem.ꝓpe finem.

Hominum uita ſequit̃ proportioné cordis cõplexionalé, quę eſt inter uirtutes actiuas & paſſiuas, & ideo uidemus multos homines, quorũ membra manifeſte ſunt fortia, & uirtutes eorum ſunt magnæ, & contingunt eis ægritudines mortales, & moriuntur ante ſenectutem, & uidemus alios minoris uirtutis, & debilioris uenire ad ſenectutem, licet utantur regimine conſimili. ex libro de cauſa longitudinis & breuitatis uitæ. Auer.

Homines habitãtes in inſulis marinis ſunt longioris uitę q̃ habitantes in agreſtibus. ibidé.

Hominum genus arte & rationibus uiuit. ex ꝓœmio meta.

Hominibus ex memoria fit experimentum. ibidem.

Hominibus ſcientia & ars per experimentũ euenit. ibidem.

Homines propter admirari, & nunc & tunc, inceperunt philoſophari. ibidem.

Homo liber eſt, qui ſui cauſa, & non alterius gratia eſt. ibidem.

Hominum natura multipliciter ſerua eſt. ibidem.

Homini nõ eſt ĩpoſſibile intelligere abſtracta ſicut impoſſe eſt ueſpertilioni ĩſpicere ſolé, licet ſit difficile. Cõmé. in. 2. meta. cõ. 1. uide idé in. 9. meta. in ultimo tex. ubi dicit, ignorãtia enim taliũ in nobis nõ eſt talis q̃lis cęcitas. idé in. 3. de aĩa. cõ. 36. &. 12. meta. tex. cõ. 38. &. 39.

Hominum complementum non perficitur niſi per congregationes, & cõgregatio ꝑ bonitatem, eẽ ergo boni eſt neceſſariũ, & nõ eſt neceſſariũ eos ſcire ueritaté. 2. meta. cõ. 14.

Homines quidam non concedunt prima intellecta niſi inquãtum ſunt famoſa, & ſi cõtingat ꝙ oppoſita illorum ſunt, negabunt ea. 2. meta. cõmen. 15.

Homines q̃dã in q̃bus imaginatiua dominat̃, ſupra cogitatiuã nõ credũt demõſtrationibus niſi cõ comitet̃ eas imaginatio, & ideo iſti nõ poſſunt credere extra mũdũ nõ eẽ nõ plenũ/aut uacuũ/aut tp̃s, neq; credere eẽ entia q̃ nõ ſunt corpora/neq; in loco/neq; in tpe. 2. meta. cõ. 15.

Hõ/& ens hõ/& unus hõ idé & nõ diuerſum aliq̃d oſtédit ſm̃ dictioné repetitã. 4. meta. tex. cõ. 3.

Hoĩes decipiunt̃ circa ea q̃ ignorãt. 4. meta. tex. cõ. 8. ubi Cõmẽ. in cõmé. ſupplet. dicit enĩ: hoĩes. n. non decipiuntur, niſi aut in eo quod neſciũt, aut in eo, cuius cognitio nõ eſt ualde manifeſta.

Homo hic ſingularis cũ fiet terra nõ eſt iſte homo in actu neq; potentia ꝓpinqua aut remota ſicut entia, ſed ſi iſta terra fuerit homo in potẽtia, erit alius hõ numero: non aũt erit ille hõ corruptus. 4. met. cõ. 20. Ex quo patet ꝙ ad p̃terita nõ eſt potẽtia, neq; ꝓpinqua/neq; remota, ubi ſcire debes, ꝙ ut ſcribit Cõmé. in. 4. phy. cõ. 120. duplex eſt priuatio, q̃dam p̃cedit eſſe, & cũ iſta priuatiõe coniungit̃ poſſibilitas eſſendi, q̃dam uero ſequit̃ poſt ipſum eſſe, & cũ ipſa non coniũgit̃ aliqua poſſibilitas eſſendi ré ſcđo, & de iſta loquit̃ Cõmen. ꝙ corruptũ non eſt in potẽtia/neq; ꝓpinq̃/neq; remota, ut idem numero redire poſſit. unde. 12. meta cõ. 11. ſi talis potentia quæ in aduẽtu formæ corrumpitur poſſet eadem numero redire, tunc corruptum poſſet redire idem numero.

Homo quodãmodo eſt finis oĩum. 2. phy. tex. cõ. 24. non intelligit̃ illa ꝓpoſitio ſicut intelligũt eam uulgares ꝙ homo ſit finis oĩum entiũ, ſicut patet intuenti uerba & intẽtionem Ariſto. loq̃tur enĩ ibi de rebus factis ab arte reſpectu taliũ. homo quodãmodo eſt finis, ut exponit Them̃. & Simplicius, & Cõmen. in cõ. dicit hoĩem quodãmodo eſſe finé rerũ creatarũ ꝓpter ipſum, non q̃a ponat creationem, ſed ſcđm ſuã conſuetudiné appellat oẽm factioné & generationé rei creationem, quia aũt hominis natura multifariã ſerua eſt, ut dicit̃ in ꝓœmio meta. Artes q̃dam ꝓpter neceſſitatem & quædã ꝓpter delectationé ĩuẽtę omnes ſunt ꝓpter hoĩem, q̃a aũt finis duplex eſt, cui & cuius gratia, ut in ph̃ia dicit ſe determinaſſe/aut ĩ morali, ut exponit Them̃. & Simplicius, aut in prima ph̃ia: in. 12. enim meta. tex. cõ. 37. uidet̃ ponere iſtã duplicé diſtinctioné finis. ſ. cui & eſt finis p̃exiſtens motui, & finis gr̃a cuius & eſt finis motus, ſicut æger eſt finis cui. i. ad cuius cõmodũ accerſitus eſt medicus, & ſanitas eſt finis gratia cuius, ꝓpter quẽ medicus eſt accerſitus/aut ꝑ ph̃iã ẽt põt intelligi naturalis. nã in. 2. de aĩa. t. c. 35. &. 37. ponit̃ iſta diſtõ, hõ igit̃ eſt quodãmõ finis rerũ artificialiũ, q̃a ẽ finis ad cuius cõmodũ oẽs artes ĩuẽtæ ſunt. ſed nũq̃d ſit aliq̃s locus in ph̃ia in quo elici poſſit hoĩem quodãmõ eẽ finé oĩum entiũ, dico ꝙ Com̃. ĩ. 2. de aĩa. c. 32. d. finis auté & cõplemẽtũ aĩaliũ qué cũ potuit natura ꝓducere, ſtetit: ẽ modus aĩalium hñtiũ uirtuté cogitatiuã. i. ĩtelligibilem. idem. 2. phyſi. cõ. 26. hoĩs forma eſt ultima ꝓpter quã fuit materia. & Ariſt. in. 2. de aĩa. in tex. cõ. 37. oſtendit q̃uo aĩa eſt finis corporis in genere cauſæ finalis: oſtẽdit iſta rõne quia omnia corpora phyſica ſunt animæ inſtrumẽta, & quia anima hoĩs eſt perfectiſſima maxime de illa uerificabitur illud. unde. 7. politicæ. ſemp deterius nobilioris gr̃a eſſe dicit̃, reſpectu igit̃ rerum corporearũ generabiliũ patet q̃uo ex naturalibus dici põt hoĩem eſſe finẽ, ſed reſpectu æternorũ nunquid homo ſit finis, reſpõdeo eſt finis ſecũdaria intẽtione. nã. 12. meta. cõ. 36. &. 2. cœli. tex. com̃. 21. &. 17.

æterna primaria intétione agũt ꝑpter ſe,& ſcđaria intétione agũt ꝑpter iſta inferiora,& ſi Deus & natura de rebus nobilioribus magis curãt,ſequiť ꝙ homo ꝑcipuus erit finis ſcđaria intétione itétus à Deo & ab intelligentiis. unde Cõmenta.in 2.phy.cõ.75.ſcribit ꝙ naturã agere ꝑpter finé eſt maximũ fundamentũ in ſcĩa diuina ad ꝓbandũ,ꝙ Deus habet maximã ſolicitudiné circa ea quæ ſunt hic,natura aũt & Deus de nobilioribus rebus maioré ſollicitudiné gerunt. unde.2.phyſi. tex. cõ.46.deridet antiquos aſſerentes caſum & fortunã eſſe in cœleſtibus aĩalibus,& nõ in generabilibus,& in libro de diuinatione ſcđm quieté,ubi oſtendit quæ ſit cauſa ueri ſomnii de futuris,& dicit,ꝙ ſunt ab intelligétia ꝑpter maximã ſollicitudiné quã habet erga ipm hoiem:ſcđm uiã etiã Themiſtii homo eſt finis ſcđaria intétione maxime principaľr ꝗ alia quæ ſunt hic ꝑpter ſimilitudinem. Nã homo fœlix eſt quodãmodo ſicut Deus in hoc ꝙ eſt omnia entia quoquo mõ,ut dicit Cõm. authoritate Themiſtii.3.de aĩa.cõ.36.& ut inqt Ariſt.in.10.ethico.cap.10.ſi Dii curã habent humanarũ rerũ,ut creditur,& rõnabile eſt maxime gauderét optimo & cognatiſſimo,tale aũt habéti mens eſt etc.&.12.meta.tex.cõ.38.deductio aũt qualis optima paruo tépore nobis.

Homo demonſtratus non diuiditur in partes quæ ſunt homo,contra ſophiſtas & Petrũ de Mantua.Cõmenta.5.metaphy.cõmen.11.

Homo eſſentiaľr diſtat ab aĩali uno mõ,& alio mõ eſt idem eſſentiaľr.5.meta.cõ.13.

Homo conualeſcens eſt, & homo conualeſcit,nihil differt.5.meta.tex.cõ.14.

Homo differt à plãta per aĩalitatem,quæ eſt qualitas in eo.Cõmen.in.5.meta.cõ.19.& eſt in cap.de quali. ubi eliciť ꝙ ſpés diffinita per genus ſuũ differt à rebus nõ contentis in illo genere,ꝑ ſpecificas aũt differétias differt à ſpébus in eodé genere contétis. uult enim Cõm. in illo cõ.ꝙ prima acceptio qualitatis ſcđm quã differétia ſubalis diciť qualitas,ſe extédit tã ad differétias ſpérum ſpãliſſimarũ,quæ ſunt ſpés ultimę ꝗ ad differétias generum,licet cõmentũ cõmuniter iueniať ibi deprauatum,ſed iſta eſt rei ueritas,ſicut ſuperius notaui cũ in lřa D de differétia memini.

Hominis multæ ſunt cauſæ aĩal bipes,attamé homo ſcđm ſe homo eſt.5.meta.tex.cõ.23.

Homo non oĩs bonus,aut malus,aut iuſtus,aut iniuſtus,ſed & mediũ.5.meta.tex.cõ.27.

Hominũ genus denoĩationem potius aſſumit à primo pře ꝗ à prima mře.5.meta.cõ.33.& eſt rõ,ut dicit Cõm.qa motor eſt nobilior materia,ex quo ſumiť denoĩationé qñqꝫ ſumi à nobiliori.

Homo falſus dicitur qui eſt promptus & electiuus talium rationum non ꝑpter aliud aliquid,ſed propter ſeipſum.5.meta.tex.cõ.34.

Hominis quiditas eſt homo uno mõ,& non eſt homo alio mõ,& eſt forma hominis,& nõ eſt homo qui eſt cõgregatus ex materia & forma.7.primæ phiæ.cõ.21.& cõ.33.&.34.&.43.&.12.meta.cõ.14.Inde collige de méte Peripateticorũ formã eſſe rei quiditaté,& ꝙ materia nõ eſt pars quiditatis,ſed eſt uehiculũ deferens ipſam qditatem,licet Auic.in.5.ſuæ meta.cap.5.teneat ꝙ in cõpoſitis forma eſt pars quiditatis,& non eſt tota rei quiditas,quem ſequiť beatus Tho.& Scotus in.7.meta.& Antonius And.& iſti non diſtinxerũt iter eſſentiam & quiditaté in rebus compoſitis ex materia & forma,& iſta fuit cauſa erroris.Nam Ariſt.in.3.de aĩa,expſſe reclamat huic ſentétię dicens in conceptis cũ materia,aliud eſt caro & carni eſſe,& magnitudo & aliud magnitudini eſſe, unde materia bene eſt pars eſſentiæ,ſed non eſt pars quiditatis,ut declaraui in Theorematibus.

Cõtra Auicẽ. Sanctũ Tho.et Scotum.

Homo hominem generat niſi quid præter naturam fiat.7.meta.tex.cõ.28.

Hominé intelligere ſine carnibus & oſſibus ĩpoſ̃e eſt.7.meta.tex.cõ.37.uide in concordãtiis.

Hominis affectus ſunt ſubditi rationi,non auté brutorũ. uide Themi.3.de aĩa.cap.38.

Homo albus eſt unum per accidens.7.metaphy.tex.cõ.41.

Homo non dicitur albedo ſed albus,neqꝫ ambulatio ſed ambulans.9.metaphy.tex.cõ.12.

Homo authoritate Protagoræ eſt metrum omnium rerum.10.meta.tex.cõ.5.

Homo eremita qui non eſt pars ciuitatis,non eſt bonus neqꝫ malus.10.meta.cõmé.16.idem.5.metaphy.cõmen.27.quia uidelicet ciuitati,neqꝫ bonum,neqꝫ malum affert.

Hominis ſpecies non ſunt homines,quãuis diuerſæ carnes & oſſa,ex qbus hic & hic.10.metaphy.textu cõmenti.25.

Homo eſt albus qa Callias eſt albus.10.meta.tex.cõ.25.Inde collige accidétia per accidens ſeu communia prius competere indiuiduis,& ſecũdario ſpeciebus,quod etiã Porphyrius aſſeruit.

Hominis albi,& equi nigri eſt diuerſitas ſpecie,ſed non inquantum hic albus & hic niger.10.metaphy.tex.cõmen.25.

Homines facit hominis rationalitas.Cõmenta.10.meta.cõ.25.& elicitur ex tex.

Homo hoiem generat.12.meta.tex.cõ.18.idé in.2.phy.tex.cõ.26.12.meta.tex.cõ.40.

Homines prædicentes futura nihil intelligunt de illo quod loquuntur.12. metaphy.cõmen.18. in prima parte digreſſionis.

Homo eſt prior ſpermate,& eſt principium & perfectum,& non ſperma.12.metaphy.tex. cõmen. 40.&.9.metaphy.tex.cõmen.15.

Homo ꝑ acquiſitioné ſcientiæ diuinæ inueniť in ſua perfectione eſſendi.12.meta.cõ.44.

Hoîes quidam de ueritate cõphendunt id qđ cõphendit debilis uiſus de umbra rei in loco ipſius rei,ita ꝙ putát umbram rei eſſe rem.ex libro deſtruc.diſpu.2.in ſolu.5.dubii.

Horror fit ex aſperſione rei calidę,& uide cauſam in libro de ſomno & uigilia.& ibi Themi.ca.21.

Hoc nomen ens dicitur de pluribus ſecundum diffinitionem,& uno ſecũdum ſubiectum. primo phyſi.tex.cõmen.21.

Hoc nomen prima contraria exiſtentia in unoquoq; genere non dicitur uniuoce nec æquoce,ſed ſecũdum prius & poſterius.primo phyſi.cõmen.56.Et aduerte quòd reddit Cõmen.ibi cauſam, quia ſunt cauſæ aliorum contrariorum.unde elicitur quòd prioritas cauſæ ad cauſatũ tollit uniuocationem in cauſis,quæ per ſe ſunt cauſæ.uide in.8.phyſi.cõmen.77.

Hoc nomen tranſmutari deriuatur in rebus naturalibus à termino ad quem,non à termino à quo 2.phyſi.tex.cõmen.14.idem.5.phyſi.tex.cõmen.48.& ſecundo de anima.tex.cõ.49.à fine unumquodq; denominare licet,ſecus in artificialibus quandoq;,ut patet ibidem.ſecundo phyſico.14. ſicut de medicatione.

Homerus ſapere & ſentire idem eſſe aſſeruit.ſecundo de anima.tex.cõmé.150.& quarto metaphy. tex.cõmen.21.

Humida omnia ſuapte natura in corpore exiſtentia uaſculis quibuſdam continentur, ut ſanguis in uenis,& medulla in oſſibus.3.de natura animalium.cap.20.

Humana cõphenſio in ꝓpoſitis ꝓfundis deficit.ex diſpu.3.in ſolu.16.dubii.

Humor uiuificus eſt:ſiccitas longe à uita remota eſt.2.de generatione aîalium.cap.1.

Humidum eſt indeterminatum proprio termino,& bene terminabile alieno.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.9.

Humefa ctio in aq̈ eſt manifeſta ſenſui,ſed ea q̃ eſt in aere latet ſenſum.2.de aîa.cõ.113.idem.1.phy. cõmen.54.&.1.de generatione & corrup.cõ.19.&.2.de aîa.cõm.115.in calce cõmé.de aqua.

Humor melãcholicus cõuenit ſomno & actioni uirtutis imaginatiuæ,quia iſte humor eſt multi uaporis & aſcendit ad caput,& facit ſomnũ & conuenit ſomno.ibidem.

Humiditatis proprietas eſt,ut ſit facilis retineri ab alio,& obedićs recipere paſſioné abſq; hoc ꝙ retineat formam quã recipit,aut habeat retentionem ex ſe.4.metheo.commen.1.idem in.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.9.

Humiditatis & ſiccitatis diffinitiones differéter uerificanť in cõpoſitis & in ſimplicibus.4.metheo. cõmen 1.& uide conſimile de graui & leui in.3.cœli. cõmen.9.& uide uniuerſaliter de omnibus primis qualitatibus in cõmen.13.in primo canticæ.

Humidum eſt bene terminabile,ſiccũ autem difficile terminabile,humidũ enim ſicco cauſa terminationis eſt,& utrũq; utriq; uelut cholla fit.4.metheo.tex.cõm.28.

Hypolepſis quã nos ſuſceptioné dicere poſſumus aut exiſtimationem,eſt tanq̃ genus omnium habituum exiſtentiũ in intellectu,ut eſt ſcientia,opinio,intellectus,& id genus.Themiſt.2.de anima ſuper tex.cõmé.152. Nota tamẽ ꝙ etiam quãdoq; ſumitur ꝓ aliqua ſpecie,ut pro opinione,ſicut ibidem in tex.cõmen.157.ſicut in.2.phy.eſt in ſimili de caſu,ut noſti.

Hypotheticę ꝓpoſitiones ſyllogiſmorũ ducentium ad inconueniens ſunt duobus modis, modus in quo præcedens eſt poſſibile aut neceſſariũ,& conſequentia neceſſaria,& in his ſemper ponitur ꝑcedés & ↄcludiť ↄñs,& modus ĩ quo ꝑcedés eſt impoſſibile, & ↄſequẽtia eſt neceſſaria,& in hoc ſemper deſtruitur ꝑcedens.7.phy.cõmen.2.idem.in.1.prio.in digreſſione de ſyllõ hypothetico.

Hyppomanes qđ ſit,uide Ariſto.in.6.de natura aîalium.cap.18.licet Theocritus in pharmaceutria ſit alterius opinionis.Et aduerte diligenter apud Ariſt.hoc uocabulum eſſe multiplex, quãdoq; enim ſumitur ꝓ humore ſimili ſemini,qué genitale equę tépore coitus emittit,qñq; uero ſignificat carunculam quãdam fronti pulli adhærenté naſcẽtis, ut patet ibidem libro.6.de natura animalium.cap.22.& hoc etiam ueneficiis eſſe idoneum dicunt.

¶De Hyppomane etiã uide q̃ ſcribit Ariſt.in.8.de natura aîalium.cap.24.ubi dicit.quę aũt de hoc fabulãtur,figmenta muliercularũ & ꝓfeſſorũ carminis incãtamentorũ potius eſſe credendũ eſt.

Hyppocrates & alii medici dixerũt ꝙ cã putrefactiõis eſt caliditas & humiditas,& hoc qa nõ diſti

xerunt illud,quod eſt p ſe,ab illo,quod eſt per accidēs.4.metheororū.cōm.1.
Hypaſus Metapontinus, & Heraclytus Epheſius ignem aſſeruerunt eſſe principium omnium.ex erratis primi metaphyſi.

De litera I.

ID INTER ESSE dicitur,in quod pruis aptū natum eſt peruenire quod permutatur quā in quod ultimum ſcđm naturam continue permutans.11.primæ philoſophiæ.cap.11. &.5.phyſi.tex.cōmen.22.& ideo arabes medium in motu inter appellant.

Idem ſcđm ſubiectū eſt idem per accidens,ſed uere idem eſt illud quod eſt idem per formā.Cōmen.6.phyſi.cōmen.85.

Identitas eſt unitas q̄dam plurium eſſendi,quādo utimur uno ut pluribus,ueluti quādo dixeris ipſum ipſi idem, nam ut duobus utimur uno.5.meta.in capl̄o de eodem, & diuerſo.

Idem ſeipſum tranſmutare nō poteſt.1.de generatione.tex.cō.73.

Idem & ſimiliter ſe habens ſemper idem aptū eſt facere.2.de generatione & corrup.tex.cō.56.

Idem ſecundū idem non poteſt eſſe in actu,& in potentia.3.phy.tex.cō.8.

Idem eidem non erit per ſe cauſa contrarii.4.metheo.tex cōmen.36.

Iecur ad temperiem ſanitatemq; corporis multū confert,finis nāq; eorum in ſanguine ſitus eſt potiſſimum.iecur autem oīum uiſcerum excepto corde ſanguine refertiſſimū eſt.ex.3.de partibus animalium.cap.12.uide in contradictionibus nuper editis.

Iecur latere ſiniſtro/lien latere dextro ɔtineri uiſus eſt.Ariſt.in.4.de generatione aīaliū.cap.4.uide etiā in.1.de natura aīaliū ca.18.ubi dicit hoc uiſum fuiſſe ī nōnullis q̄drupedibus.uide etiā in.2. de generatione aīalium.cap.17.ubi dicit: quādo hoc euenit, id ꝓdigioſe euenire putandū eſt.

Iecur hominis rotūdum eſt ſimile bubulo.primo de natura animaliū.cap.18.

Iecur magna ex parte maximoq; animalium numero felle caret,uerum in nonnullis id habere ſibi annexum uidetur.ibidem.

Ignis generatur ab igne ſicut à motu.12.primę philoſophię.cōmē.18.&.7.primæ philoſophię.cōm. 31.uide.2.cœli & mundi.cōmen.32.

Ignis quia eſt in fine ſubtilitatis,ideo nō recipit quātitatē maiorē,& terra q̄a eſt in fine corruptionis & groſſitiei,ideo nō recipit quantitatē minorē.4.metheo.cō.1.idem.2.de aīa.cōm.97.

Igne excepto omnia reliqua elementa putreſcunt; etenim terra/aer/aqua/omnia hæc ſunt materia igni.4.metheororum.tex.cōmen.4.

Ignis nullū animal generat,neq; conſtitui quicq̄ denſis uel humidis uel ſiccis uidet̄,2.de generatione aīalium.cap.3.idem in.2.cap.de ſubſtantia orbis. Cōmen.&in.12.meta.cōm.18.

Igni & elnto eſſe nō idem eſt,ſed ut q̄dem re & natura ignis elntum,nomē uero ſignificat eo q̄d acciderit ipſi,quia eſt aliq̄d ex hoc,ut primo inexiſtente ſic, & in cauſa & in uno & in talibus oībus 10.meta.tex.cōmē.2.inde colligitur nutrimentū reſpectiuū eſſe de q̄ditate abſoluti.

Ignis auferī ablatione caloris nō primo,ſed mediante ablatione formæ ignis, ſicut riſibilitas aufert hominem,ſed non primo,ſed per ablationē rationabilitatis.8.meta.cōmen.5.

Ignis actio eſt calor maximus & motus ad ſuperius.8.meta.cō.5. Ignis calor eſt in eo ſicut abſciſſo in gladio,& actio manus in manu,nō ſicut ablatio in ablato.8.meta.cōm.5.hoc dictū eſt ſicut proprietas eius,& non eſt differentia ſubſtātialis per cuius ablationē primo auferī natura ſpeciei conſtitutę per talem differētiam ſpecificam conſtitutiuam.

Ignis non eſt primū calefaciens quia eſt paſſiuus, ſed neceſſe eſt, ut primū calefaciens calefaciat per qualitatem non paſſiuam.ex.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Ignis ſolus & maxime ſpeciei eſt.2.de generatiōe & corru.tex.cōmē.50.idē.4.metheo.tex.cōmen.5. ubi dicitur ꝙ omnia elementa putreſcunt excepto igne.

Ignis quilibet eiuſdem ſpeciei eſt cum alio igne.1.cœli.tex.cōmen.77.

Ignis non lucet niſi cum adunaī cum alio corpore,& differentia in hoc inter ignē & corpora cœleſtia eſt manifeſta.Cōmen.in libro de ſenſu & ſenſato.idem.4.cœli.cōm.32.

Ignis generatio amota nō eſt īmediate ſed à calore cœleſti diffuſo in aere,& motus ꝑdiſponit ſubiectū.Cōmen.in paraphraſi metaphy.tracta.2.col.7.ibi.& dicamus.

Ignis eſt ueracius mediũ inter materiã & formã q̃ ſit aq̃ & aer.3.collꝫ.ca.38. de uiſu & accñtibus ei.

Ignis qui eſt ſuperius,non dicit̃ ignis cum iſto,qui eſt apud nos ſcd̃m Alexandrũ niſi æquiuoce.1. cœli.cõmen.91.idem in.2.de generatione & corrup. cõmen.21.&.4.cœli.com̃.32.& in prima parte canticæ canticorum.cõmen.15.ubi clariſſime loquitur de hoc.

Ignis quádo non habet euẽtationẽ,cito extinguitur uel debilitat̃,& ideo carbonarii tegũt carbones cum terra,ut ignis non tranſeat per oẽs partes carbonũ & faciat cinerem.3.colliget.c.3.

Ignis quilibet calefacit,nõ tamen ɔuertitur ꝙ quodlibet calefaciẽs ſit ignis.2.cœli.tex.cõ.42.

Ignis qlibet nõ lucet.Cõmẽ.i paraphraſi.2.de cœlo.ſũma.3.quæſito primo.& idẽ in.4.cœli.cõ.22.

Ignis corrũpitur duobus modis aut ex.ſe.i.ꝓpter defectũ materię,aut à ſuo cõtrario,& corruptio eius propter defectũ materiæ eſt etiam ex ɔtrario,ſed mõ accidentali cũ contrariũ non põt corrũpere ipm̃ donec habuerit materiã ɔuenientẽ ſibi.3 cœ.cõ.52.

Ignis calidũ propriũ eſt,terræ uero ſiccũ,ſicut dictum eſt,in his q̃ de elemẽtis.Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato.& habet̃ in.2.de generatione & corrup.tex.com̃.21.&.23.

Ignis exitus à lapide non eſt in capitulo tranſlationis,ſed eſt in capitulo alterationis & trãnſmutationis.3.cœli.cõmen.56.

Ignis ſemper uidetur conſeruare figuram pyramidalẽ.3.cœli.com̃.67.

Ignis non eſt ignis in actu niſi in calore & ſiccitate,q̃ ſunt in ſummo.3.cœli.cõ.67.

Ignis per uelocitatem motus ſcd̃m antiquos habet figuram pyramidalẽ, & ſecũdum alios habet figuram ſphæricam.3,cœli.tex.cõmen.69.

Ignis per ſe & prima intentione ɔgregat homœogenea,ſecũdaria autẽ intẽtione & per accñs ſegregat heterogenea.3.cœli.tex.cõ.74.idem in.2.de generatione & corrup.tex.com̃.8.

Ignis in aquam conuerti non poteſt niſi prius in aerem conuertatur ſcd̃m Themiſtiũ.5.phy.ſuper tex.10,contra quem uide Auerroem.ibidem.

Ignis duobus modis corrũpitur,à cõtrario,& à ſeipſo marceſcens 3.cœli.tex.com̃.62.

Ignis partes & motus earũ ad ſupius demõſtrant ignẽ eſſe ſuperius.4.cœli.tex.cõ.32.

Ignis eſſe ex motu partiũ demonſtratur demonſtratione quia,& eſt demonſtratio ad ſpẽm ſubiecti in ſcientia,quod raro contingit.4.cœli.cõmen.32.

Ignis qui eſt apud nos non eſt ignis,qui eſt elementum.4.cœli.cõmen.32.

Igni,cum fuerit extra ſuũ locum,accidit illuminatio,ſicut congelatio aquæ.4.cœli.cõmen.32.idem in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt hic corrumpit corpora , ſed ignis qui eſt in ſuo loco naturali,eſt generans.idem in.2. cap.de ſubſtantia orbis,& in.2.de generatione animaliũ habetur ab Ariſto.cap.1.&.12.primæ philoſophiæ.cõmen.18.uide in concordantiis.

Ignis,qui eſt apud nos,diffinitio,eſt ebullitio corporis calidi & ſicci.idẽ in.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.21.

Ignis non mouetur ad locum aeris niſi uiolenter,& aer etiã ad locum eius.4.cœli.cõ.39.

Ignis cum per ſe incẽditur, eſt generatio,& quando apponuntur ei ligna, eſt augumẽtatio.primo de generatione.tex.cõmen.39.

In quibus facere eſt,& pati,neceſſe eſt,unam horum eſſe naturam ſubiectam.primo de generatiotione & corruptione.tex.cõmen.43.

Ignis eſt ſuperabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.21.

Ignis nihil generat neꝫ glacies.ibidem uide in concordantiis.

Ignis non agit quatenus ignis,nec terra quatenus terra,quatenus autem ineſt contrarietas,eatenus in unoquoꝫ hæc & faciunt & patiunt̃.Philoſophus in libro de ſenſu & ſenſato.

Ignis qui eſt in ultimo cõtinentis,nõ eſt in fine ebullitionis authoritate Alexandri,ſed ignis qui eſt hic eſt huiuſmodi.2.de generatione & corruptione.com̃.21.idem cõ.15.in prima parte canticę canticorum Auicẽnæ,&.4.cœli.com̃.32.uide in concordantiis.

Igni contrariũ eſt aqua,& terræ aer.2.de generatione & corrup.tex.cõ.22.uide in ɔcordantiis.

Ignis & terra magis ſincera ſunt,aqua & aer ſunt magis mixta.ex.2.de generatione & corruptione tex.cõmen.22.uide.4.cœli.cõmen.26.quomodo ſit intelligendum.

Ignis eſt magis calidi q̃ ſicci.2.de generatione & corruptione.tex.cõmẽ.23.ubi patet unam ſolã qualitatem in ſummo attribui cuilibet elemento,& iſta eſt opinio Alexandri in libro naturaliũ quæſtionum,& in libro metheororũ,& eſt opinio Auer.ſine dubio.

Ignis maxime & ſolus ſpeciei eſt.2.de generatiõe & corruptione tex.cõ.50.ubi Cõmen.dicit ꝙ proportio ignis ad alia elementa eſt ſicut formę ad materiam.

Ignis mouet deterius quã inſtrumentũ.2.de generatione & corruptione.tex.cõmẽ.55.ubi Cõmen. reddit cauſam,inquit enim ꝙ motio ignis eſt uilior motione inſtrumenti:inſtrumentũ enim non mouet ſine artifice,& cũ mouebit cum artifice mouebit ad generationẽ,ignis uero cũ mouebitur per primũ mouens mouebit ad corruptionẽ,uide in concordãtiis.Amonius tñ in.2.de natura.in tex.cõmen.41.dicit motionẽ ignis eſſe deteriorẽ motione organi:nam organa quãdo ſunt ꝓportionata agenti attingunt finẽ ꝓpter quẽ agunt,ſed deſtituta ab agente & artifice nullius dãni ſunt cauſa,ſed ignis deſtitutus ab anima,& nõ regulatus eſt cauſa corruptionis.unde Galenus recte dixit febrem eſſe calorem naturalẽ mutatum in igneum.

Ignis eſt ɔcauſa in augumẽto,non tamẽ ſimpliciter cauſa,ſed magis aĩa.2.de anima.tex.cõ.41.

Ignis augumentũ in infinitũ eſt quouſq; fuerit cõbuſtibile.2.de aĩa.tex.cõmen.41.

Ignis dominatur in corporibus nutribilibus.2.de anima.cõ.41.uide in concordantiis.

Ignis in utriſq; uidetur in tenebris & in lumine.2.de anima.tex.com̃.74.

Ignem qui infrigidatus eſt propter admixtionem corporum frigidorũ uulgus nõ appellat ignem & forte uocat ignem corpora calida, licet ſint humefacta per mixtionem dum remanent calida calore igneo.2.de anima.cõmen.115.

Ignis eſt maxima dimenſio quã materia recipit,& minima eſt dimẽſio terræ.2.de aĩa.cõ.97.

Ignis aut nullius ſenſus eſt/aut eſt cõmunis omnibus: nihil enim ſine calore ſenſitiuum eſt. ſecũdo de anima.tex.cõmenti.130.

Ignis innatus eſt alterare oẽ corpus per uirtutẽ exiſtentẽ in eo,ſed tamen cum hoc patiť quo quomodo ab eo quod alterat & aſſimilať cum eo aliquo modo ſimilitudinis.i. acquirit ab eo formã igneam minorẽ forma ignea alterante.3.de anima. com̃.20.ubi inuit dari reactionẽ,idem.1.de generatione & corruptione.53.&.3.phyſi.cõ.8.&.4.metheo.cõmen.10.

Illud quod in rei ueritate diciť generari eſt illud in quo inueniť iſte motus.1.phy.com̃.60.Ex quo patet ꝙ materia cum ſit ſubm generationis & corruptiõis uere generať & uere corrũpitur.Nam ut inquit Cõmen.hic motus eſt in moto,qa motus eſt actus mobilis,& per cõſequens mobile eſt illud quod denominať à motu.ex.3.phy.cum igiť generatio ſit in materia tanq̃ in ſubiecto mobili,generatio enim eſt actus generabilis inquantũ generabile eſt, ſed ꝓpter qd, iſte modus loquẽdi nõ eſt in uſu,ſicut eſt in aliis motibus?dico ꝙ eſt quia ſubm generatiõis & corruptionis ſubſtãtialis eſt ens in pura potẽtia,& latet nos,ſubiectũ uero aliorũ motuũ eſt ens in actu,& eſt manifeſtũ, denominatio aũt attribuitur entibus in actu,ut patet.9.primę philoſophię.tex.com̃.7.Si aũt diciť ꝙ Ariſto.in fine primi phyſi.demõſtrat ꝙ materia non generať neq; corrũpitur,dico ꝙ illud intelligitur terminatiue,nõ enim accipit eſſe ꝑ generationẽ,neq; non eẽ per corruptionẽ,nõ enim generatur æs neq; corrũpitur,ſed ſphæra ænea,ut dicitur in.7.meta.& ideo recte dixit Cõmẽ.ꝙ ſubiectum generationis uere generať,licet hoc non ſit famoſum.

Illud quod in rei ueritate diciť fieri hoc apud Græcos eſt ſubiectũ.primo phyſi. com̃.61.uide quomodo ſit intelligendum Ariſto.in.7.primæ philoſophiæ.in tex.cõmen.25.Et inde accepit eam lucidiſſimus Themiſtius.Nam quãdo priuatio latet ſolemus in obliquo loqui,ut ex ęre dicimus ſtatuam fieri,& ex lignis nauim,quãdo uero nota eſt in recto , ut hominem muſicum fieri dicimus, aut ſanum,quia priuationes ſunt manifeſtę.

Illud quod eſt per ſe intelligẽtia & intellectus nõ eſt impoſſibile,ut ſit cauſa pluriũ entium ſecundũ quod de eo intelligũtur multi modi.12.meta.cõmen.44.

Illa quę ſunt inter primũ genus,& ultimã differẽtiã ſunt quaſi genus.7.meta.tex.cõ.43.

Illuminatio & obſcuritas q̃ ſunt in corporibus cœleſtibus,& in iſtis inferioribus uideuť magis dici æquiuoce q̃ ſm prius & poſterius.2.cap.de ſubſtãtia orbis.Et ibi uide cauſam.

Ille eſt primus locus ubi naturalis inſpicit aliũ modũ eſſendi ab illo de quo ɔſiderat,patet in.8.phy. ubi demonſtrat primũ principiũ monẽs eſſe abſtractũ à magnitudine.1. phy.cõ.ulti.dixit aũt illũ locum eſſe primũ reſpectu tertii.de aĩa.ubi etiam demõſtrat eſſe entis abſtracti eſſe intellectũ.

Illa quæ non ɔueniunt,neq; in genere ꝓpinquo,neq; in genere remoto.ut homo nõ corpus quod dicitur de corpore cœleſti & corruptibili:& intellectus nomẽ quod dicitur de intellectu humano & de ſeparatis intelligentiis , & ſicut nomen entis quod dicitur de rebus corruptibilibus & ęternis, conuenientius eſt, ut talia uocabula ingrediantur nomina æquiuoca q̃ uniuoca.Ex libro deſtruc.diſputa.5.in ſolutione.3.

Illud quod eſt propinquũ ad habendũ,habet tanq̃ habitum apud intellectum.

Illud quod attribuitur alicui per ſuam partẽ apud Ariſto.eſt aliud ab eo quod attribuitur per accidens.4.phyſi.com̃.43.idem.5.phyſi.tex.cõmen.primi.

Illud quod innatũ eſt moueri,innatum eſt quieſcere.5.phy.com̃.11.

Illud quod eſt per accidẽs admixtũ cum eo quod eſt p̄ ſe, frequenter decipit.8.phy.cõ.27.

Illud quod eſt per accidens,notius eſt illo quod eſt per ſe.8.phy.cõmen.27.

Illuminatio & ſimilia ex qualitatibus,quæ fiunt ſine alteratione,ſunt in cœlo.primo cœli.cõmẽ.21 & ibidem.com̃.20.& in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Illius in quo non eſt potentia diffinitio eſt,ut nunq̃ exeat ad actum.1.cœli.cõ.137.

Illud q̃d inuenitur ꝓpter ſe pri ma intentione,neceſſe eſt ut inueniatur ꝓpter aliud ſecũda intẽtione,niſi illic ſit natura,quæ non innata ad largiẽdum.2.cœli.cõ.21.Ex hoc loco male intellecto quidam eliciũt Deũ benedictũ ſm̃ mẽtem Cõmen.non mouere effectiue cœlũ,quia dicũt ꝙ illa exceptionis nota in p̃fata ꝓpoſitiõe fuit addita ad excipiendũ primam cauſam,quæ nõ eſt ĩnata ad largiendũ,ſed iſti errant uehemẽter,ĩmo quælibet ſuƀa ſeparata eſt innata ad largiẽdũ.Et prima cauſa eſt in fine largitatis,ſicut eſt in fine bonitatis,& ideo dic ꝙ illud fuit dictũ per Auer.ducẽdo ad impoſſibile.q.d.oẽ agẽs ꝑꝑ ſe prima ĩtẽtiõe,cũ omne tale ſit ſpũale & nõ corporeũ:ſcd̃a intẽtione agit ꝓpter aliud niſi ibi eſſet natura,quæ non eſt ĩnata largiri ſuam bonitatem,q̃d impoſſibile eſt, q̃a ibi nõ eſt malũ,neq; liuor,& hoc põt colligi ex uerbis eius in fine illius cõmẽ.21.ſic enim in ſiſi Ariſt.arguit & accuſat Simonidẽ in ꝓœmio primæ philoſophiæ, qui aſſerebat ſciam diuinã in ſolo Deo eſſe,& illã nulli cõmunicari.

Imaginationem ita diffiniũt ut eam τύπωσιν .i.figurationem in anima & in parte principi faciãt, ſed figura hæc imaginatio nõ eſt,ſed circa eiuſmodi figurã imaginatricis poteſtatis functio eſt,nãq; ſi figurã & imaginationẽ idem eſſe cõceſſeris,ſtatim efficies ut hi qui figurã illam habuerint, etiam cum nihil imaginenť,nihilominus in imaginatiõe ſint:pariter id abſurdiſſimum ſeq̃tur,ut ſimul atq; eodem puncto tẽporis in pluribus imaginationibus uerſemur,quæ etiã tot nũero ſunt quot illa ſunt,quorũ in nobis ſimulachra ſeruanť.Alex.in paraphraſi de aĩa.in cap.de phãtaſia. eãdem fermè ſnĩam ĩuenies in Themiſtio in cõmẽto ſuper primo libro de memoria & reminiſcẽtia.cap.11.Ex hoc nota cõtra illos qui tenẽt ſpẽm ſenſibilẽ non eẽ realiter diſtinctã à ſenſatione & ſpẽm intelligibilem nõ eẽ diſtinctã ab intellectione.Vnde Alex.in p̃dicto loco exp̃ſſe aſſerit,ſicut in ſenſu tria ſunt ſenſile , & uirtus ſenſibilis,& poteſtatis eiuſdem functio,ita in imaginatione & in intellectu eodẽ mõ tria ſunt,uidelicet imaginabile & uirtus imaginatiua & eiuſdẽ uirtutis circa imaginabile functio.ſic etiã eſt intelligibile & uirtus intelligẽs,& eiuſdẽ uirtutis circa ĩtelligibile functio,q̃ ĩtellĩo dr̃.Idẽ aſſerit Them̃.abbreuiator Alex.circa hoc,& ꝓpterea Alex.relicta illa imaginatiõis diffõne uerã adducit,q̃ ab Ariſt.poſita ẽ.inq̃t.n.imagĩatiõis imagĩatrix uis & ſenſibilis ſubiecto una ſunt,rõne ac diffinitiõe diſpeſcunť.Alex.ibidẽ.ĩ cap.de phãtaſia.Ergo diffinitio hmõi afferri põt,ut motio à ſenſu in actu profecta dicať.Hi enim qui imaginationẽ figurationẽ quãdã in parte animæ principi eſſe aſſerunt:in relicto ueſtigio,non autem in actione circa ueſtigium imaginationem ponere uidentur.

Imaginationes ueras & uehementes catalepticas.i.app̃henſorias appellare cõſueuimus,ea de cauſa quia app̃henſio in talibus nihil aliud q̃ aſſenſus eſt,imaginationẽ uero falſam,& q̃ in uero hebes ac dubia eſt,acatalepton.i.ui app̃henſoria carẽtem uocamus.idẽ Alex.ibidem.

Imago & animal depictum in tabula ſunt eadem ſubiecto,ſed ratione differunt,ex libro de memoria & reminiſcentia,uide Themiſtium de hoc ibi,libro.1.cap.13.

Imaginatio cõfert ĩ ĩtelligẽdis mathematicis ĩpedimẽto aũt ẽ uiſenti & tractanti diuina,q̃bus uis hæc magnitudinẽ & colorẽ affingit,ita cõmittit ut quę ſtatu ęterno ſunt,& quorũ ſubſtãtia tẽporarias uices nõ ſentit,ſine mole & tẽpore cogitari nõ poſſint.Themi. ſentẽtia in primo lib.de memoria & reminiſcẽtia.cap.9.& uide ibi.pulchrã Platonis in Phędone authoritatem.cap.7.ubi inquit.ꝙ imaginatio ĩplexa,aſſociataq; aĩo actiões eius turbidat,nec puras & dilucidas reddi patiť. Iſta etiã eſt ſnĩa Diui Augu.in.1. de trinitate.Idẽ ſentit Boe.in.1.de Trini.Idẽ ſentit Alber.cognomẽto magnus in princ.ſuę primę philoſophiæ.ubi ſcire potes cauſam,quare aliqui ſatis ꝓficiunt in mathematicis diſciplinis,& in diuinis non poſſunt proficere & econtra etc.

Imaginatio & memoria ſunt eadẽ ſuƀto.Ex lib.de memoria & remiſcẽ.& Them̃.ibi.libro.1.cap.10.

Imaginatio ſeu uiſio eſt effigies in uiſcere primario.i.cordis , immo imaginatio nõ ipſa imp̃ſſio habenda uiſio eſt,quippe quãdo uiſio actus & adminiſtratio ſit eius uirtutis cui imprimiť, & quæ

cõcipiendi uiſa potẽtiam obtinet,alioquin nihil uiſentibus & imaginãtibus nobis imaginatio & uiſio haberetur,quia teneretur effigies,imo uere imaginationes plures eẽnt ſimul,qa plures effigies & plures impſſiões ſimul reperirenť.Them.in libro.1.de memoria & remintſcẽtia.cap.11.

Imaginationes ꝓuenietes ab artifice ſunt mediæ inter comphenſiões uniuerſales & particulares,& ſunt mediæ inter diffinitionẽ rei,& ſuã imaginationem ſibi ꝓpriam,& ſimiľr ſunt imaginationes animaliũ in opationibus artificialibus naturaliter operatis,ut ſunt domus apum & hirũdinũ, ex Phorũ ſnĩa,ex libro deſtructionum,diſpu.16.in ſolutione ſecundi dubii.

Immobile tripliciter dicitur.11.primæ philoſophiæ.cap.10.in fine,&.5.phy.tex.cõ.20.

Impoſſibile factum eſſe dicens,aut eſſe,aut futurum eſſe mentitur.9.meta.tex.cõ.6.

Imaginatio eſt uirtus per quã imaginem ꝑciſe res,quæ uidenť impoſſibiles.Et ideo falſitas eſt ꝓpria imaginationi,& ſenſui non contingit niſi per accidens.4.metaphy.cõ.24.

Impotentia eſt priuatio potentiæ.5.meta.tex.cõmen.17.

Impoſſibile eſt ſcire aliquid eorum quæ ſunt poſita in artibus,niſi præſciantur intellecta prima in illa arte.primo metaphy.cõmen.47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinque ſenſibus.3.de anima.cõ.56.

Imaginatio eſt in aliis animalibus,ſed cogitatio eſt in rõnalibus.3.de anima.tex.cõ.57.

Imaginatiua ſemper eſt in motu & actione continua,& illi attribuiť actio ſomniãdi:quia uirtus rememoratiua & cogitatiua non agunt in ſomno.Cõmen.in libro de ſomno & uigilia.

Imaginatio duplex perfecta & ĩperfecta,pfecta eſt in aĩalibus pfectis,impfecta & inexplanata in imperfectis,ut ſunt uermes & muſcæ.Them.3.de aĩa.cap.68.idẽ habet Com.in.2.de aĩa.cõ.20.

Imaginatiuę uirtutis motus intenditur in ſomno,propterea quia ſoluta eſt à ligamento uirtutis cogitatiuę,quia tunc non miniſtrat ei.ibidem Cõmentator.

Imaginatiua uirtus propter ſui diuerſitatem in complexione eſt cauſa quod quidam hoĩes ſunt uerioris ſomnii quàm alii,ex cõmento libri de diuinatione,

Imaginatiua uirtus ſemper eſt in motu in ſomno & in uigilia.ibidem.

Imaginatio proprie,& ẜm tranſlationem ſumitur,& quando ſumitur ẜm trãſlationem de opiniõe & ſcientia,& aliis habitibus prædicatur.Alex.in paraphraſi de aĩa.in cap.de phantaſia.Vñ Auer. in.3.de anima.intelligere plerũq; appellat imaginari per intellectum,imaginatio aũt proprie ſumpta eſt motio quædam per quam nobis ſecundaria,quædam gignuntur in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius eſt in uelocitate motus de una imagine ad aliam,& in paucitate confirmationis formæ, & bonitas ſuę actionis eſt in bene imaginando illam rem quam imaginatus fuerat,& in confirmando,& huic actioni cõuenit complexio frigida & ſicca,quia frigiditas facit tarditatem motus,& ſiccitas confirmationem formæ.ibidem.

Imaginatiua uirtus habet maximum dominium in melancholicis,ita ꝙ in uigilia comphendũt illud quod alii comphendunt in ſomno.ibidem.

Imaginatiuę motus ſemper eſt in theſauro uirtutis rememoratiuę & cogitatiuę,& in theſauro ſenſus cõmunis.ibidem prope finem.

Impedimẽtũ ĩtellectus ſemp eſt à falſitatę,& nũq̃ à ueritate.Com.in ꝓlogo.3.phy.& eſt Ariſ.ſnĩa.in 1.ethico.cap.8.Verũ uero cõſonat ex omni pte,falſum aũt ſtatim diſſonat à uero,idẽ.3.de aĩa.cõ.5.

Impoſſibile eſt ut aliqd in uno ſit de uno ꝑdicamẽto,& in alio de alio.5.phy.cõ.10.&.8.met.cõ.5.& primo phyſi.tex.cõmen.27.Intelligitur tamẽ in his,quæ uniuoce dicuntur,nam ſcientia in nobis eſt qualitas,& in deo eſt ſubſtantia.

Impoſſibile eſt ire Thebas,& ſimul itum eſſe Thebas.6.phyſi.tex.cõmen.7.

Impoſſibile eſt ut idem motum æqualis uelocitatis pertranſeat totum & partem in eodem tempore,nedum in tempore infinito.6.phyſi.cõmen.20.

Imaginatio eſt generatio,& omnis generatio eſt motus.8.phyſi.tex.cõmen.26.

Impoſſibile nõ ſequiť ex falſo poſſibili,ſed ex ĩpoſſibili.8.phy.tex.cõ.36.& ex primo priorum.

Imaginatio in corporibus cœleſtibus eſt eadẽ oĩbus modis,& cũ ita ſit,eſt eadẽ,ſicut imaginatũ eſt idẽ,& cum imaginatio ſit eadẽ non inuenietur niſi in uno imaginato. Secus autem eſt in hominibus.1.cœli.cõ.90.Et eſt locus à paucis intellectus.Dubitat enim Cõmen.ibi in demonſtratione illa quæ uideť eſſe ſumpta ex prima philoſophia.Cur queãdmodum in hoĩbus, unũ obiectum mouet plures imaginantes & appetẽtes,ut idẽ cibus,pariformiter etiã nõ põt fingi,ꝙ ſint plures cœli & plures mũdi,qui tamen idẽ primũ principiũ appetent cũ motus cœli fiat per deſideriũ & intellectũ,& ipſe ſoluit per uerba prædicta,quæ ſunt ualde cõfuſa,&(ni falor)ſolutio eius in hoc

conſiſtit

conſiſtit ꝙ in intelligẽtiis abſtractis,& corporibus cœleſtibus,cum primo principio eſt ordo & de pendentia eſſentialis,in nobis uero eſt ordo accidentalis in q̄bus imaginãs & intelligens cũ intellecto non ſunt eodem oĩbus modis.Et ideo in nobis põt cõtingere ꝙ unũ moueat in rõne amati,& deſiderati plura ęque primo ꝑ diuerſas imaginationes, ſicut uidemus ꝙ unus Imperator poteſt duos conſiliarios ęq̄liter diligere & honorare,q̄a hic eſt ordo ꝑ accidens, ſed inter mũdum & primum principiũ eſt ordo ꝑ ſe & eſſentialis,& ibi,q̄a intellectum intellectio & intelligens ſit unum q̄d eſt motũ ab eo eẽntialr̃ in rõne amãtis,oportet ꝙ ſit unum.Et hoc eſt unus mũdus ſeu unum cœlum, iſta eſt ſua ſolutio.Alexan.autem dixit.rationẽ illam eſſe ꝓbabilem. Simplicius autẽ dixit ꝙ multitudo non poteſt imediate coniungi unitati.

Imaginatiua uirtus ualde iuuat in hoc ꝙ poſſit eſſe alius mũdus,q̄a poſſumus imaginari extra mũ dum uacuũ continẽtem ip̄m in quo poſſibile ſit eẽ alium mũdum.1.cœli.cõ.92.&.93.

Imaginatio uidetur intellectus eſſe ꝓpter duo,primũ q̄a ſicut imaginatio fallitur quãdoq;,& quãdoq; uera eſt,ſic etiam intellectus q̄a ſicut intelligimus dũ uolumus, ita etiam imaginamur dum uolumus.2.de anima.Themi.ſuper tex.159.

Impoſſibile & falſum differunt.1.cœli.tex.com̃.119.intelligit̃ de falſo poſſibili,q̄a falſum duplex eſt, ut dicit Cõmen.in com̃.& habetur in.2.priorum.

In imaginibus noſtris ſurſum & deorſum nõ ſunt ex reſpectu, ſed ex ſimilitudine.Cõmen.2.cœli. cõmẽ.10.ita ꝙ Cõmenta.uult & innuit iſtã diuiſionem ꝙ iſtę ſex differẽtiæ poſitiõis ſunt duobus modis uere & nõ uere, uere ſunt in animalibus ꝑfectis in q̄bus eſt principiũ motus localis, nõ uere aũt duplr̃,aut ex ſiĩtudine,ſicut in imaginibus nr̃is q̄ aſſimilant̃ nobis,aut ex reſpectu tm̃,ut ſunt reliqua inanimata,ut colũna & id genus.

Impoſſẽ duplr̃ dr̃ aut ꝙ ſimplr̃ nõ uerũ erit dicere ꝙ fiet utiq;,aut nõ facile, neq; cito aut bñ.ibidẽ.

Imaginatio ſemp intelligentiæ adhęret,ut comes aſſeclaq; eius indiuidua. Themi.in.1.libro de memoria.cap.8.& habetur in tex.ibi.& etiam.3.de aĩa.tex.com̃.30.&.39.

Impotentia quælibet præter naturã eſt, etenim in animalibus impotentiæ omnes præter naturam ſunt,ut ſenectus & decrementũ.2.cœli.tex.cõmen.37.

Imaginatio per intellectũ in abſtractis à materia ſemper eſt in actu.2.cœli.com̃.37.

Imaginatio(ut inquit Plato)aſſociata implexaq; animo actiones eius turbidat, neq; puras & dilucidas reddi patitur.Themiſtius refert in libro de memoria.libro primo.cap.7.& nota ꝙ eſt authoritas Platonis in Phædone.

Imaginatio diuerſificat̃ in animalibus q̄ ſunt hic ꝓpter diuerſitatẽ continẽtis ea ex extrinſeco,& ꝓpter diuerſitatẽ paſſionis prouenientis in corporibus eorũ ab eo.2.cœli.cõ.40.

Imaginatio,quã græci phantaſiam uocant,alia eſt à ſenſu,& ab intellectu.2.de aĩa.tex.cõ.153.

Imaginamur dum uolumus.ibidem.

Imaginatio nõ eſt in oĩbus animalibus,ut ſunt apes & formicę & uermes.2.de aĩa.te.com̃.156.ubi pondera gloſam Auer.nam apes & formicæ imaginant̃,ſed Ariſto.non curat de exẽplo.Nota tamen ꝙ Themiſtius melius exponit locum illũ, & uide ipſum,intelligit̃ autem de imaginatiua ꝑfecta & terminata.2.de anima.cõmen.20.Alexan.autem in paraphraſi de anima.cap.de phantaſia dicit,ꝙ oſtreacea & uermes carent imaginatione.

Imaginationes q̄plurimum ſunt fallaces.2.de anima.tex.cõmen.156.

Imaginatio eſt in ratione,carentibus etiam.2.de anima.tex.com̃.157.

Imaginatiua uirtus poteſt imaginari formas imaginabiles, quarum indiuidua nunquã ſenſimus. 2.de anima.cõmen.153.

Imaginatio eſt falſa in maiori parte.2.de anima.tex.cõmen.156.

Imaginatio eſt in confinio ſenſus,& intellectus.Themi.in.2.de anima.in tex.152.

Impoſſibile eſt aliquid tranſmutari ad ſpeciem eius quod habet in actu.1.phyſi.cõmen.76.idem 2.de anima.67.&.3.de anima.cõmen.4.

Impoſſibile eſt aliquã ſcientiam,neq; uniuerſalem,neq; particularem declarare ſuũ ſubiectum eſſe. primo phyſi.cõmen.ulti.&.2.phyſi.22.&.26.3.cœli.4.

Impoſſibile eſt fieri q̄d non ↄtingit factũ eſſe.1.cœli.tex.com̃.53. & inductiue ꝓbatur ueritas iſtius propoſitionis ibi per omnia decẽ pręedicamenta,ut.d.Cõmen.in com̃.

Imaginatio ſequit̃ ens,ſed ens nõ ſequit̃ imaginationem.3.phy.com̃.ultimo.

Immobile dicitur tribus modis.5.phy.cõmen.& tex.20.

Intellectus agẽs nõ recordat̃ poſt mortẽ eorũ,q̄ ſimul cũ itellũ mortali exercuit.3.de aĩa.t.c.20.

Et uide Them.ibi in cap.28.&.29.ubi conciliat dicta in primo de aïa.tex.cōmen.66.
Intellectus agens non eſt propoſitiones primæ,neq; Deus.Themiſtius.3.de anima.cap.31.
Intellectui peculiare eſt actiuū eſſe,& intellectio eſt ei actio non paſſio.Alexāder in tractatu de intellectu.cap.5.uide in contradictionibus nuper editis.
Intellectus agēs in prima ſeminis trāſmutatiōe aſſiſtit nobis,& cū p oīa pmeet,& actu ſit ut ī quouis alio corpore,poſtq̄ per poteſtatem noſtram operatus fuerit,tunc hic ītellectus noſter dicitur, & nos intelligimus.ex tractatu de intellectu.Alex.cap.ultimo.
Intellectus diuinus ſemp operat̃ & actu eſt,& operat̃ per inſtrumētū quādo ex cōpoſitiōe corporū,& tēperamento factū fuerit hmōi inſtrumētū,& tunc materiali actiōe agit,ſicut artifex quando operatur cum inſtrumentis,ſed ſecūdum ſe conſideratus eſt ſicut artifex qui agit ſine inſtrumentis.ibidem Alexander.
Intellectus agēs eo mō egreditur quo ingredit̃,nō enī alibi exiſtēs mutat locū,ſed ſeparabilis dr̃,& nobis extrinſecus nō ut qui alio ſe trāſſerat,& locū mutet,ſed ſeparabilis quidem eſt,ceu qui p ſe ſit,& à materia abiūctus.ſeparatur uero à nobis quādo nō intelligit̃ non qa transferatur, nam eo modo etiam nobis aduenerat.ibidem Alexan.Ex quo patet in uia Alexan.q; illa authoritas in ſecundo de anima. Separatur hoc ab hoc,ſicut perpetuum à corporali:interp̄tari debet de intellectu agente ſcd̃m Alexan.

¶De intellectu in habitu quomodo ſe intelligat.

Intellectus in habitu & operās ſeip̄m intelligere pōt non quatenus intellectus eſt,qa ſimul ſecūdū idem intelligeret,& eēt intelligibilis,ſed quatenus intellectus in actu idē eſt his quæ actu intelliguntur,hæc itaq; intelligens ſeip̄m intelligit,ſiqdem hæc quæ intelligit dū intelligūtur intellectus fuerit.Alex.in tracta.de intellectu.cap.4.idem ſequit̃ ipſemet Cōmē.in paraphraſi de aïa.in cap. de intellectu in actu,& etiā in.3.de aïa.in expoſitiōe tex.cō.8.ubi recitat etiā aliam expoſitionem Alpharabii,quæ tamē nō eſt tenēda.nota etiam q; aliū modū Alexā.in eodē loco adducit quo intellectus ſeip̄m ītelligit,nō quatenus eſt intellectus,ſed q̄tenus & ipſe intelligibilis eſt. Accidit enī intellectui,ut etiā intelligibilis ſit,nā cum ipſe ſit de numero entium,& ſenſilis nō ſit,relinquitur ut intelligibilis ſit, nam ſi intellectus q̄tenus intellectus eſt ſeipſum intelligeret,tūc ſeq̄ret̃ q; nihil aliud intelligeret quòd intellectus non eſſet.Hæc ille.
Intellectus & ſenſus percipiūt receptionem formarū ſine materia.Vnde ſicut intellectus ſeip̄m itelligere dicit̃ pro quanto . hæc quæ intelligit ſunt actu intellectus,ſic ſenſus ſeipſum ſentire dicit̃ quando hæc ſentit quæ actu eadem ſibi fiunt.Alexan.in tracta.de intellectu.in cap.4.Vide in cōtradictionibus nuper editis.

¶De intellectu agente,ex Alexan.in trac.de intellectu.cap.3.

Intellectus agens eſt à quo intellectus materialis acquirit habitū ſimilis,ut inqt Ariſt.lumini: nam ut lumē cauſa coloribus eſt,ut uiſibiles ſint actu cum poteſtate uiſiles ſint,ita intellectus iſte intellectū poteſtatis,& materialē actu intellectū facit habitū intellectualē in eo afformans.
Intellectus agens eſt ſui natura intelligibile & actu huiuſmodi.ibidem.
Intellectus agens eſt effectiuū intellectionis,& ad actū ducens intellectū materialē.ibidem.
Intellectus agens ab extrinſeco accedere dicit̃ qui non eſt pars,nec poteſtas aliq̄ animæ noſtræ, ſed ab extrinſeco nobis accedens,quādo ip̄m intelligimus,ſiqdem per formæ ſuſceptionē intellectio ſit.ibidem.Ex quo patet ſm Alexan.authoritatem illam Phi in.2.de generatione animalium.cap. 3.eſſe de intellectu agente interp̄tandam,& non de intellectu materiali.
Intellectus agens forma eſt & ſubſtātia abſq; materia incorruptibili,ideo ab Ariſt.ímortalis merito nūcupatur,ſed unaquæq; aliarum formarum materialium intelligibilium intellectus eſt quādo intelligitur,ſed non eſt intellectus qui deforis accedit,ſed qui ſit dū intelligit̃,intellectus aūt agēs etiā eſt intellectus anq̄ intelligat̃ in re cū à nobis intelligit̃ extrinſecus eſt & dicit̃.ibidem.
Intelligere diuerſificatur ſm diuerſitatem naturæ.3.de anima.cōmen.35.
Intellectum materialem aſſerentes eē uirtutē generabilē & corruptibilē nullam uiam habent quo poſſimus continuari cum intellectibus abſtractis.3.de anima.cō.36.
Intellectus agens ſm Alpharabium in Nicomachia tenētem opinionē Alex.de intellectu materiali non eſt cauſa noſtri niſi agens tm̄.3.de aïa.cō.36.licet oppoſitum ſenſerit in ep̄la continuationis.
Intellectus & ſenſus omnes ſpēs rerū recipere nati ſunt : ille ſenſibiles,hic uero intelligibiles.Alex. in paraphraſi de aïa.in.1.cap.ubi declarat,quomō anima eſt quodāmodo res omnes cōtra illos q negant ſpecies intelligibiles,& eſt exp̄ſſa ſententia Ariſto.3.de anima.tex.cōmen.38.uide quæſtio nem

nem noſtram in ſpeciali de hac materia.

¶ De intellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellꝰ materialis dicit̃,qa eſt in potētia oīa ītelligibilia,qa qđ eſt in potentia ſm ꝙ huiuſmodi materiale eſt. Alexā.in tractatu de intellectu.cap.1.Vbi aduerte ꝙ ut Cōmen.etiā dicit.12.meta.com̄.26.potentia reducit̃ ad materiā,&.1.cap.de ſubſtātia orbis.materia ſubſtātiatur per poſſe,ita ꝙ eſt differētia ſubſtātialis eius,&.7.meta.tex.cō.22.ſed materia eſt per quā res poteſt eſſe & non eē.ſic enim potentia & actus ſunt principia oīum decē prædicamētorum,quia in quolibet prædicamēto eſt aliquid proportionale materiæ,& aliquid proportionale formæ,& potentia reducit̃ ad materiam,& actus ad formam,ut dicitur.12.metaphy.

¶ De eodem.

Intellectus cum nec per corpus aliquid ꝑcipiat,nec corporis facultas ſit,nec patiatur,nullū omnino entium actu eſt,nec eſt,hoc aliquid potens,ſed eſt ſimpliciter poteſtas quædam huius perfectiōis & animæ ſpecierum & notionum ſuſceptiua.Alexan.in libro de intellectu.cap.primo.ubi de intellectu materiali agit.Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ Differentia inter intellectum materialem & intellectum in habitu ſm Alexan. in tracta.de intellectu.cap.2.

Intellectus in habitu eſt ſilis artificibus qui habitū habēt,& poſſunt per ipm̄ oꝑari q̃ artis ſunt, ſed intellectus materialis eſt ſimilis his qui poſſunt artē aſſumere,& artifices euadere. Itē intellectus in habitu nō ineſt niſi perfectioribus,& illis qui iā intelligūt,ſed ītellectus materialis in oībus eſt qui perfecta aīa cōmunicant/hoc eſt ipſis hoībus.Cōmen.aūt in.3.de aīa.iſtā differentiā ſcđam ponit inter intellectū ſpeculatiuū & practicum,qa intellectus practicus eſt cōis omnibus,ſed ſpeculatio non,ut patet in cōmen.primo.ubi per cognitionem interpretatur intellectum ſpeculatiuū, & intellectum operatiuum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectus.

Intelligibile materiale fit actu intelligibile,& actu intellectus ab ītellectu agēte denudāte ipm̄ à materia,& quādo actu intelligit̃ intellectus fit cū ante ſui natura non eēt,intellectus enim in actu nihil aliud eſt q̃ forma quæ intelligitur,quia unūquodq; corū quæ ſimpl̄r ītelligibilia nō ſunt quū intelligitur intellectus fit.Alexan in tractatu de intellectu.cap.de intellectu agente.idem in paraphraſi de anima.in cap.etiam de intellectu agente.

Intellectus ſecus ꝑcipit ſpēs rerum ſenſilium,ſecus ſenſus.ſenſus enim nō fit idem cum rei ſenſilis ſpē,quāuis non more materiæ ſpēm excipiat.nam cum in his tum in oībus paſſim,quæ ex materia & ſpecie cōſtituūtur,aliud eſt id qđ eſt rem eſſe,aliud eſt id qđ eſt rei eē,neq; enim eſt idē ęs & ęri eſſe: quippe æs ſimul utrūq; eſt & materia & ſpecies.Æri autem eſſe non per utrūq; eſt,ſed per diffinitionem & ſpeciem,quæ ſubiectę materiæ ingenita æs ipſum efficit. Alex.in paraphraſi de anima.cap.de intellectu ſecūdum actum,uide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia poteſtate/alia actu/poteſtate ſunt materialia,qa ad hoc ut ītelligibilia fiāt indigent intellectu q diſiungit earum formas ab appendiciis materiæ,abſtracta autē ſuapte natura ītelligibilia ſunt,& non indigēt cognoſcentis auxilio ad hoc ut ītelligibilia fiāt.Alexan.in paraphraſi de anima.in cap.de intellectu,& eſt intelligibile ſcđm actum.idem Cōmenta.3.de anima.cōmen. 18 idem Alexan.ibidem in cap.de intellectu agente ſcribit:quòd res materiales tunc ſunt intellectus dum intelliguntur:quòd ſi non intelligantur,non ſunt intellectus.

Intelligens & id qđ ītelligitur idem ſunt ſimpl̄r in abſtractis à materia,ſed in materialibus res intellecta non eſt idē ſimpl̄r intelligenti,qa hoc non euenit,ut fiat idē niſi dū ītelligitur,tunc enī eſt ſolum ītellectus,ſed ſpēs abſtracta etiam ītellectus eſt,& ſi non intelligatur.Alexāder in paraphraſi de anima.in cap.de ītellectu in actu & re ītelligibili.uide.3.de aīa.tex.cō.13.uſq; ad.15.

Intellectus materialis & ſubiectus corruptibilis eſt,& ſimul interit cū aīa,cuius eſt poteſtas.Alexā. in paraphraſi de aīa.in cap.de intellectu agente.contra illos q aſſerunt ītellectū poſſ̄em ſm Alexā. eſſe incorruptibilē,nā in ꝓſenti loco ſolū intellectū agentem aſſerit eſſe incorruptibilem.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idē efficitur,ubi ipſum conſiderat ob id quod ſingulis rebus intellectis idem fit cum res eędem intelligūtur,& qualecūq; eſt id quod intelligitur tale cum id ipſum intelligit fit.Alexan.in cap.de intellectu agente in paraphraſi de anima.ubi conſidera modum quo intellectus fit ipſum intelligibile.

Intellectus agens deforis nobis genitus eſt & incorruptibilis.Alex.ibidem.in cap.de intellectu agēte,ubi pondera.ꝙ authoritas Ariſto.in.2.de generatione aīaliū.cap.3.exponitur de intellectu agē-

te,& non de intellectu poſſibili:quod non uiderunt ſequaces eius.

Intellectus potentiæ ſtatim eſt in nobis dum generamur & in lucem edimur. Alexã.in paraphraſi de anima.in cap.de intellectu potentiæ.idem Them̃.in.3.de anima.cap.39.authoritate Theophraſti/licet differentia ſit inter Alexan.& Theophraſtum.

Intellectus in habitu poſterius ĩnaſcitur,& eſt forma & habitus atq; perfectio intellectus materialis. Alexan.in paraphraſi.cap.de intellectu in habitu.

Intellꝰus materialis recipit ſpẽs ſine materia,ſicut ſenſus/& licet ſenſus alteratio nõ ſit,non tñ abſq; alteratione quapiã fieri poſſe uidetur,in intellectu uero non idẽ modus eſt qđ ad ĩtelligibiliũ rerum ſuſceptionẽ intellectus nullius ſenſorii corporalis officio fungiť,ſed ad id qđ intelligibile & dignoſcendum ipſe ſibi ſatis eſt. Alexã.in paraphraſi de anima.in cap.de ĩtellectu practico & ſpeculatiuo,uide etiam in iſto cap.qd ſit ſuſcipere more materię,& quid ſine materia, & uide etiam Themiſtium in.2.de anima.in cap.42.ſuper tex.cõ.122.pulchre de hac materia & diffuſe.

¶De intellectu in habitu.

Intellectus in habitu ſpecies uirtus atq; perfectio eſt intellectus materialis. Alexã.in paraphraſi de anima.in cap.dc intellectu in habitu.

¶Quare appellatur intellectus in habitu.

Intellectus cũ ab aſſidua functione in habitum redigiť,ita ut per ſe deinceps ꝺpari poſſit,tũc is intellectus gigniť quem uelut habitum appellamus:redacta ad ſciẽtem ſimilitudine & ꝓportione qui in medio cõſiſtit eius ꝗ ſcđm poteſtatẽ ſciẽs,& eius ꝗ ſcđm ſcientiam agẽs diciť,& quãtum ab eo qui per ſcĩam actu opatur deficit,tanto ſciẽtem ſcđm poteſtatẽ exuberat.ibidẽ Alexãder.

¶De intellectu in actu.

Iam uero agẽs habitus intellꝰus in actu diciť,intellectus nãq; in habitu nil aliud eẽ uideť ꝗ depoſitę illę coaceruatęq; & quieſcentes conſiderationes. Alex.in paraphraſi de anima.cap.de intellectu in actu,ubi etiam dicit/ꝙ ĩtellectus in actu nihil aliud eſt ꝗ intellecti ſpecies.

Intellectus practicus eſt in aĩalibus diuinis. colligiť ex ſentẽtia Ariſt.in ſciẽtia libri de cœlo,ut notat Simplicius & Ammonius in.2.de aĩa.in expõnc tex.cõ.32.ubi tex.dicit.ꝙ in corruptibilibus in quibus eſt rõcinatio quã græci logiſmon appellãt:in illis ſunt reliquæ potẽtię aĩę,& hoc fuit dictũ ꝑꝑ corpora cœleſtia quæ habẽt intellectũ practicũ,& rõcinationem cõueniẽtem ſuæ uitæ, nõ tamen eſt intellectus practicus in eis ſicut in nobis,qui ꝓpter indigentiã finis,& cum inqſitione & dubitatione inquirimus ex fine ad ea quæ ſunt ad finem,ut docet Ph̃s in.2.ethico.de ꝓceſſu cõſultatiuo:ſed eſt alterius rõnis:nam intellectus Dei,ut intelligit ſe,diciť contẽplatiuus, ut autem gubernat ſua ꝓuidentia mũdum,ſic practicus diciť,& elicitur ex.2.cœli.tex.cõ.61.ubi dicit tex.Nos aũt de his ut de corporibus ſolis,& unitatum ordinẽ habentibus,in animatis autẽ omnino perquirimus:oportet autẽ tanꝗ participantibus exiſtimare praxim & uitam.idẽ apparet.1.cœli.tex. cõmẽ. 20.ubi diciť,Recte uideť natura futurũ ingenitũ & incorruptibile exemiſſe à ꝯtrariis,inter cõtraria enim generatio & corruptio,ubi Cõmen.in cõmẽto ponit duplex naturæ conſiliũ in illo caſu primum & ſcđm.conſimile uide apud Platonem in Timæo ubi inducit mũdi opificem conſilio utentem in conditura mũdi,ut poteris uidere.

In intellectu tria ſpectantur intelligibile:uis intelligendi,& actus qui de ambobus pariť. Themiſt. in primo de memoria & reminiſcentia.cap.11.ubi dicit/ꝙ etiam in ſenſu tria ſunt ſenſibile,uis ſentiendi,& actus qui ex utriſq; conficiť.habeť etiam ſĩlitudo ex.3.de anima.tex.cõ.2.

Intelligentiæ cœleſtes ſeu animal cœleſte, forte cognoſcens qdem ſit ſenſibilia, ſed alia uia ꝗ ſenſu, ideſt illa qua cauſæ generãtes effecta,& euenta ſua cognoſcunt. Themi.in.3.de aĩa.cap.penul.& eſt in expoſitione tex.cõmen.66. Simplicius aũt in.2.de aĩa.in expoſitione tex.com̃.29.exponẽs illud, Alteris autem cogitatiuũ & intellectiuũ,ut hominibus,& ſi aliquod alterũ huiuſmodi eſt,& honorabilius:inter alias expoſitiones dicit/hoc poſſe intelligi de aĩalibus diuinis, ut ſunt cœleſtia,ꝗ talia habẽt ſenſum,& appetitũ nõ paſſiua,neq; à ſenſibilibus extrĩſecis excitata & mota,ſed ab ĩtrĩſeco cognoſcẽtes,& diſtinguẽtes oĩa ſenſibilia,& oportet hoc reducere ad iſtũ modum Them̃.nã ſi uelit ultimũ intellectũ eſſe aliã uirtutẽ ex numero uirtutũ ſenſitiuarũ,non eſt mens iſta Ariſto. ut bene notat Cõmen.in.3.cap.de ſubſtãtia orbis cõtra Auic.& in.12.meta.com̃.36.& in fine tertii dc anima,hoc etiam Theologi noſtri ſentiũt.unde Auer.in trac.4.ſuę paraphraſis ſuper ſciẽtiã diuina,allegat authoritatẽ Iob.aſſerentis,nũquid ille.qui creauit,ignorat?

Intellectus quo cogitamus, & ſapimus nõ uidetur cũ aliis uirtutibus cõem rationẽ habere,nec enĩ potentia,aut pars aĩæ eſſe põt,ut cæteræ,ſed ſubſtãtia ꝗdam intelligiť longe ꝑclarior,melior, pul-

chrior,quę tamẽ in naturã inferiorem ignobilioreq́; ſe inſerta recepta ſit.lucidiſſimi Themi.ſen/tentia eſt in.2.de aĩa.tex.cõmen.32.ubi Ariſto.dicit. de intellectu autẽ ſpeculatiuo alia rõ eſt,idem notat Ariſto.in.2.de anima.tex.com̃.21.ubi dicit.de intellectu autẽ ſpeculatiuo nihil adhuc mani/feſtum eſt,ſed uidet̃ eſſe aliud genus aĩæ.Et hoc ſolum ↄtingere ſeparari ſicut ꝑpetuum à corru ptibili,ubi ſcd̃m Cõmẽ.ſoluit illam q̃ſtionem.utrum unaqueq; uirtus ex ꝑdictis ſit anima aut ꝑs aĩæ,& dicit in q̄buſdã patere, in q̄buſdã uero eſſe dubiũ, & dubiũ erat de intellectu de quo deci/dit,ꝙ nõ eſt aĩa,nec pars aĩæ,imo eſt de natura ſuperiori ad naturã animę,ut notat Cõmen.ibi,& hic cõmẽ.32.Hinc ſcire poteris ꝙ intellectiuũ quod numeratur inter potẽtias animæ,nõ eſt intel/lectus abſtractus,q̄ mens à Latinis ornate loquẽtibus dicit̃,ſed eſt dianoeticũ,& eſt ĩtellɫ̃s paſſiuus qui corrũpitur,& eſt in parte ſenſitiua,nam oẽs Peripatetici notãt ex mente Ariſto.intellm̃ abſtra ctum q̄ de foris accedit non eẽ aĩæ potẽtiam,ſed eſſe ſubam quãdam lõge pulchriorẽ q̃ ſit anima. Hinc etiam nota ↄtra illos q̄ ponunt intellm̃ non eẽ ſubſtãtiam, ſed potentiã quæ eſt de ſcd̃a ſpe/cie qualitatis,ut tenuit Beatus Tho.in primo de aĩa.diſputans.q.12. Et in prima ꝑte ſentẽtia.q.77. arti.1.Et uide pro ſnĩa Themi.& Auer.authoritatẽ Ariſto.in.1.de anima.in tex.com̃.65.ubi dicit, intellɫ̃us aũt uidet̃ in alio fieri uel accedere,ut habet alia lr̃a,ſuba q̃dam exiſtẽs,& non corrũpi.

Intellɫ̃us non hoc mõ intelligit res quo afferunt̃ à nobis uerba.Nam hoc mirabile in ĩtellɫ̃u eſt,audi/mus in tẽpore,intelligimus nõ in tẽpore,ſed momento.Themi.3.de aĩa.cap.42.

Intellectus agens,& eo amplius cauſa rerum princeps.i.Deus & uniuerſalr intellectus qui ab omni potentia abſolutus eſt,neq; malũ,neq; priuatiões intelligit.3.de aĩa.tex.cõ.25.Et ibi uide Themi.

Intellectus agens etſi priuatiões,& mala nõ ĩtelligit,ſicut ĩtellɫ̃us poteſtatis,nõ ꝓpterea impfectior uideri debet,non enim numero rerum quę ſciũtur perfectio aut ꝑſtantia corrogat̃, ſed pondere, nec qui plurima intelligit,idem etiam pluris eſt,ſed q̄ meliora nobilioraq́; nouerit.Themiſtius.3. de anima.cap.45.& cap.51.diuinus ſeparatusq́, ille animus qui intellɫ̃us agens uocat̃ nullam intel/ligit naturaliũ formarũ,ꝓpterea ꝙ potentia liber eſt,& impfectione qua priuationes ſolent cogno ſci,atq; hoc non ignobilitatis,ſed nobilitatis potius & ꝑſtantię argumentũ eſt,nam neq; mori põt, aut occidere,neq; tamen eo uilior his eſt quæ poſſunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellɫ̃u poteſtatis,quia intellectus,& intelligibile in eo diſtincta nõ ſunt, quẽadmodũ in intellɫ̃u potentiæ, ſed intelligibilis eſt qua intellectus retroq; intellɫ̃us,quia intelli/gibilis.Item ueritas alio modo in ĩtellectu agente ſpectat̃ alio in intellɫ̃u potẽtiæ.Intellectus enim agens ueritas ipſe eſt,q̄a non eo uerus efficitur,ꝙ alia ſed ꝙ ſeipm̃ intelligit,ſed ĩtellectus nr̃ potẽ tię ut q̄ ſiĩtudinẽ illius ꝑtenuẽ referat ueritatẽ ſimplicẽ nõ attigit,ſed eã q̃ obuerſa & oppoſita fal ſitati atq; mẽdacio eſt,q̄a neceſſe eſt,ſi in affirmatione ueritas ſit,in negatione haberi & contineri mendacium,quo fit,ut ueritati noſtrę mixtum ſemp mendaciũ ſit ut quotiẽs de ueritate iſtituit̃ mẽtio ſimul quoq; de mẽdacio cogitemus,& quaſi admoneamur.Them̃.3.de anima. cap.45.In/de collige nullum intellectum pręter intellectum potentiæ intelligere componendo & diuiden/do ſecundum Peripateticos.

Intellectus poteſtatis nihil actu eſſe dicit̃.3.de anima.tex.com̃.5.quod ſic intelligẽdum authoritate Theophraſti,ut oĩa hæc ad poteſtatẽ referant̃,ſicut in ſenſu , non tamen uſq; eo ad uiuũ reſecãda res eſt,neq; tam nihil actu, ꝓbãdus,ut neq; ipſemet ſit:calumnia hæc eſſet,& oratio ↄtentioni ca uilloq́; ꝓxima,ſed ita intelligẽdũ, ut in animo talis q̃dã ſui generis potẽtia ſit pro ſubto formarũ ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa eſt,quę cõſtitutioni earum,& cõcretioni ſub/ſternitur.Themi.3.de anima.cap.39.

Intellectus & ſenſus formarum receptiones,ſine materia quæ ſibi ꝓpria ſunt percipiũt.Alexan.in tracta.de intellectu.cap.4.ubi oſtendit quomodo intellectus in habitu ſeipſum cognoſcit,ex quo patet contra negantes ſpecies intelligibiles.

Intellectus ſeu mens dicit̃ extrinſecus accedere.2.de generatione aĩalium.cap.3.authoritate Theo/phraſti.referente Themi.3.de anima.cap.39.non ita ſtatuendũ eſt,ut q̄ uere appoſitus inuectusq́; habeatur,ſed ut qui ſtatim ab ortu quaſi comp̄hendere nos cõplectiq́; ſoleat.

Intellectus agens & intellectus potẽtiæ,partim duæ naturæ ſunt,partim una.Nam & id q̃d ex dua bus facultatibus forma,& materia cõdit̃,unũ eſſe intelligimus, intellɫ̃us enim duplex apud Ariſt. & Theophraſtũ eſt,unus patibilis,& corruptibilis,quem cõem illi uocãt, & corpore nõ abiunctũ, alter autem totum id quod ex intellectu agente & intellɫ̃u potentię cõponitur, quẽ & ſeparatũ à corpore & incorruptibilẽ,& ingenitum ſtatuũt.Themi.3.de aĩa.39.cap.

Intellectus cum incorporeus ſit quomõ pati à corpore põt,aut ĩmutari?utrũ à corpore,an ab ipſo

principium ſit, q̄ſiuit Theophraſtus, & ſolo eius eſt, qđ plane ip̄m pati uideri poteſt ab illo ortũ habere. nihil enim ipſum à ſeipſo patiť. At uero cám pręſtare oíum actionũ, hoc eſt ut intelligať res, uel nõ intelligať, quéadmodũ & in ſenſu pſpiciť utiq; ab ipſo intellũ ꝓficiſci uidetur. Themi. 3. de anima. cap. 39. Vbi innuit tam in ſenſu q̄ in intellũ paſſioné cauſari in potentiam ab ipſo obiecto, ſed actioné cauſari à potẽtia, ſic intelligas dictũ Ariſt. in libro. de ſenſu, ꝙ ſenſibile ſenſum agere facit, quia p ſui motioné excitatus ſenſus operať & ſentit. ſic intelligis dictum Auer. in. 2. de anima. cõmen. 149. quod recipere aliud eſt à iudicare illud.

Intellectus p̃teriti & futuri téporis agnitionem habet, & illa facultas q̄ ſuperior eſt uiſis, & imaginatione. 3. de aía Themiſtius. ca. 41. ubi per uirtuté ſuperioré intellige memoriã ſcđm Themiſtium, quia illa percipit tépus p̃teritum: ut dicitur in libro de memoria & remini.

Intellectus utrunq; pontificiũ obtinet, & ꝙ multas notiones in uná poteſt cõducere & cohibiliter nectere, & ꝙ notitiam téporis cum rerũ cognitione coniungit, quorũ neutrũ, neq; imaginationi, neq; ſenſibus datũ. Themi. 3. de aía, cap. 41. ubi de mente eius uideť ꝙ propoſitio non põt fieri niſi ab intellectu ſolo. Auer. tamẽ tenet, cogitatiuã etiam poſſe pticulariter diſcurrere, & Diuus Tho. in. 2. de anima. in lec. 13. in expoſitione tex. 65. ꝙ cogitatiua app̃hendit indiuiduũ, ut exiſtés ſub natura cõmuni quod cõuenit ei inquantũ unitur intellectiuæ in eodem ſubiecto etc. ¶ Teneo cum Themiſtio intellectũ poſſibilé, & agenté eſſe unũ ſubiecto & rõne ſola diſtingui, quia. 2. de anima. inquit. tex. cõmen. 21. De intellectu aũt & perſpectiua potẽtia q̄ contemplať anima, & ſapit: nihil liquet adhuc, ſed uideť genus aliud animæ eẽ, & hoc ſolũ ɔtingere ſepari, ſicut perpetuũ à caduco, & in. 3. de anima. tex. com̃. 20. loquens de intellectu agẽte, dicit hoc ſolũ eſſe perpetuũ, & ĩmortale. patet autem ꝙ iſtæ duę ſnĩæ coincidũt. Et tunc q̄ro utrũ hoc dictũ Ariſto. eſt abſolute, & ſimplr̃ intelligendũ quod uidelicet nihil ſit ĩmortale niſi intellectus agés, & ſi ſic, male dicit, qa etiam alię intelligentiæ q̄ mouent orbes, quarũ numerũ ĩueſtigauit in. 12. primę phię. ét ipſę ĩmortales ſunt, aut intelligiť inter ptes animę, & ſic habeo intentũ, ſed quia intellũs etiam poſſibilis ĩmortalis eſt, ſequitur ꝙ ſit idé cum agẽte, ſed ẜm uiam Auer. dic ꝙ lr̃a trãſlationis Arabicæ in. 3. de anima. 20. ubi eſt ſermo de intellũ agente, nõ habet ly ſolũ, ſed hoc nõ ſaluat, qa ſaltem ly ſolũ, habet in. 2. de anima. in tex. 21. Et tunc q̄ro quid p intellectũ ibi Ariſt. intelligat, aut poſſibilé, & tunc agens non erit ſeparabilis, aut agenté, & tunc nõ erit poſſibilis, ideo aliter oportet dicere in uia Auer. & eſt ꝙ intellectus poſſibilis non eſt ſimplr̃, & quo ad eſſentiã, & quo ad opationem abſtractus, & ĩmortalis, quia ſnĩa Ariſto. eſt, ut dicit Cõmen. in. 12. cõmẽ. primi de aía, ꝙ eſt abſtractus ſcđm ſubſtantiam, & ꝙ nihil intelligit ſine imaginatiõe, & ſic quodámodo intellectio eius, ut dependet ab imaginatione eſt corruptibilis, ſed intellũs agés, & ſcđm eſſentiam, & ẜm primam eius operationé eſt abſtractus, & ſic ipſe hoc mõ utroq; inter partes animæ ſolus eſt ĩmortalis. Et nota bene hoc, & ſi dicatur, quia. 3. de anima. cõmé. 36. intellectus poſſibilis habet intellectioné ęternam per quã ſemp intelligit intellectũ agẽtem, ut in ſe ɔſideratur, ut uideť elici ex mente Auer. in. 3. de aía. in com̃. 36. & in. 3. de aía, cõmen. 5. in ſolu. q. 3. ubi exp̃ſſe dicit. ꝙ intellũs materialis ſi intelligit iſta q̄ ſunt potẽtia intellecta, multo fortius intelligit ea q̄ ſunt actu intellecta, & exp̃ſſe dicit ibi, ꝙ hoc quod intelligit intellectum agenté non impedit ip̄m ꝙ non poſſit intelligere materialia, qa illa ꝓpoſitio recipiens debet eẽ denudatũ à natura recepti: non intelligiť ſimpliciter, ſed cum ɔditione. Reſpondeť ꝙ intellectus materialis põt conſiderari duplr̃. Vno modo in ſe, & ſic diciť intellũs rectius q̄ aía, aut animæ ps, quia aía non eſt reſpectu eſſentię, ut dicit Auic. in principio ſexti naturaliũ, nec ſine corpore eſſe põt. 2. de anima. tex. cõmé. 26. Dico igiť conciliádo ꝙ in primo de aía. cõmé. 12. ɔſiderat intellectum materialé, ut eſt pars aíæ, & ut eſt in nobis, & ſic eſt abſtractus ſcđm eſſentiam non ſecũdum opus, quia de intelleſtione, q̄ habeť p diſcurſum, patet: de alia, quę eſt in ſtatu adeptiõis, illam nõ poteſt habere in nobis niſi in poſtremo poſt cõplementũ, & adeptionem intellũs ſpeculatiui qui eſt dependés nõ ſolum ab agente poſſibili, uerũ etiam ab intẽtionibus imaginatis. Ecce q̃uo ſemper talis intellectus, ut eſt aía, uel pars animæ, in ſua operatiõe, quodámõ eſt ligatus cum phãtaſia, ſed intellectus agés ſolus eſt abſtractus, qa nõ eſt paſſiuus, nec intelligit ut eſt in nobis p imaginationẽ, licet in copulatiõe, qua copulať ut agens. abſtrahit ab imaginatione, ſed ut uniť ut forma, intelligit per eſſentiã. in hoc eſt diuerſitas in uia Auer. inter abſtractioné intellũs materialis & agẽtis. aut dic ꝙ intellũs agens ſolus eſt ĩmortalis & abſtractus inter uirtutes aíæ in ſup̄mo gradu abſtractionis poſſibilis in uirtutibus animę, ſic ſoli ſibi cõpetit abſtractio & ĩmortalitas, ſed intellũs materialis, licet ſit abſtractus & ĩmortalis, non tamé ita perfecte, ſicut ſiquis dicat ſolé eẽ magis abſtractum q̄ lucem, & eſt etiam ſententia ita Them̃. 3. de anima. cap. 36.

Intellectus agens eſt hominis eſſentia & forma. Themi.3.de anima,cap.27.

Intellſus agens eſt forma formarũ reſpectu eorũ quæ ſunt hic quã cum natura attraxit receptui ca/nit in eoq; finẽ quaſi extremã manum imponit. Themiſtius ibidẽ. qđ etiã Cõmenta. aſſerit in.2.de anima.tex.cõmen.32. ubi dicit,cõplemẽtũ aũt aĩalium,& finis eorũ q intẽdebaẽ in generatiõe quẽ cũ natura potuit ptigere ſtetit,ẽ modus aĩaliũ hñtiũ uirtutẽ ſpeculatiuã/cogitatiuã/& ĩtelligibilẽ.

Intellſus agens indiuiſibiliter intelligit,& q̃ ipſe indiuiſibilr̃ tradit,intellectus potẽtiæ diuiſibilr̃ reci pit. Nec ex hoc debemus mirari quãdo huius rei exploratũ exemplum habemus,quia affectiões corporum candor nigror & eius generis cæteræ quãq; propria ratione,& ſuapte natura indiuiſi/biles atq; ĩſeparabiles ſint,in materia tñ diuiſibiliter & ſenſibiliter recipiuntur.ibidem.

Intellſus agens non intelligit ea poſt mortem,quæ unà cum intellectu mortali didicit. Thẽ.3.de anima,cap.28.&.29.ubi conciliat dicta in primo de anima.in tex.cõmen.66.

Intellſus qui ex poteſtate cõponit,eadẽ,quæ cõſiderat ſcribit,& lr̃is mãdat,nõ tñ ſcribit ea q̃ poteſta te cõſtant,ſed q̃tenus intellſus agens eſt. Themi.3.de aĩa.cap.27.hic oſtenditur de mẽte eius ꝙ iſti duo intellectus ſunt unum ſubiecto,quod notauit etiam Cõm.3.de anima.cõ.20.

Intellectus agens non eſt primæ propoſitiões.ibidem intellectus agens non eſt Deus.ibidem.ſ.3.de anima.cap.28.&.29.

Intellectus agẽs ab Ariſt.cõparaẽ luci.3.de aĩa.tex.cõ.18.ubi Thẽ.dicit.cap.32.ꝙ Plato aũt compa rauit intellectum agentem ſoli,quia intellectum & aĩum homini Deo quã ſimillimũ uolebat.

Intellectus impaſſibilis eſt.3.de aĩa.tex.cõ.7.ubi nota ſm Ariſt.de ſenſu & ſenſoriis,tum de intelle/ctu ita exiſtimaſſe,ut ſenſus minus quidem paſſioni obnoxius eſſet q̃ inſtrumenta, nõ tamen in totum ĩmunis ſeparatuſq;,intellectus autem ut qui citra inſtrumentum corporeum functiones ſuas abſolueret omnino impatibilis abiũctuſq; diceretur. Themi.3.de anima.34.cap.

Intellectus potentiæ differt ab intellectu patibili.uide Themi.3.de anima.cap.35.

Intellſus agens unus eſt in oĩbus hoĩbus,& eius æternitas ad ſingulos homines nihil ptinere uideẽ & illuminat omnes ſicut ſol obtutus omnium animalium ſm Thẽ.3.de aĩa.cap.32.

Intellectus agens eſt magis ſeparatus q̃ intellectus poteſtatis,ſicut ſi quis diceret ſolẽ eſſe magis ſe/paratum q̃ lucem. Themiſt.3.de anima.cap.36.

Intellectus agens eſt prior dignitate natura & perfectione,intellectus uero poteſtatis eſt prior tem/pore in nobis.3.de anima.tex.cõ.19.uide Thẽ.3.de anima.cap.36.

Intellectus agens dat actum intellectui poſſibili,per quem poteſt intelligere,& dat actum phantaſ/matibus,ut fiant actu intellecta,ſicut lumen dat actum & uiſui & coloribus,& uide pulchre de hoc Themiſtium.3.de anima.cap.24.& intelliges ex hoc dictum Auer.in.3.de anima.cõmen.5.in ſolutione.q.tertię.ubi dicit,ꝙ intellectus agens illuminat intellectum poſſibilem.

Intellectus agens eſt effectiuus intellectionis & ad actum ducens intellectũ materialem. Alexan.in tractatu de intellectu.in cap.de intellectu agente.

Intellectus nõ ſicut ars ſeorſum à ſua materia eſt,ſed totus ĩtellectui potẽtię intextus ĩmerſusq; eſt, ut ſi fingamus excuſorẽ in ære aut ferro eſſe,& ideo ĩtelligimus dũ uolumus. Themi.3.de anima. cap.25.& eſt ſuper tex.19.& uide in.1.cap.ex mente Thẽ.ꝙ intellſus agens,& poſſibilis ſunt idem re,ſed diſtinguũtur ratione,ſicut bene notauit Cõmen.3.de anima.cõm.20.

Intelleſtus agens eſt ſicut architectus qdam fabricatorq; notionũ.ibidem Themiſtius.

Intellectus agens eſt ꝓximus intẽtione Deo,nam & Deus quodãmõ eſt res ipſę,& ad quẽdã modum creator,& opifex rerũ. Themi.3.de anima.cap.25.contra tenẽtes ipſum eſſe uere Deum.

Intellectus agentis ſubſtãtia eſt actus nõ de potentia aliq̃ profectus erutſue,ſed ſuapte natura. The/miſtius.3.de anima.cap.26. Ex hoc loco patet ſolutio ad rões illorũ qui tenent ad mentẽ Ariſto.& Cõmenta.intellſum agentẽ eſſe Deum moti authoritate Ariſto.3.de anima.tex.cõm.19.ubi uidetur dicere ꝙ ſubſtãtia intellſus agentis ſit purus actus/cũ quo nõ eſt admixta potẽtia,& ideo quãdoq; diciẽ intelligere, & qñq; non,ſed ſolus Deus eſt cui nulla eſt admixta potẽtia.3.de aĩa/in ſolutione 3.q.in cõmen.5.& qnto metaphy.cap.de pfecto,ipſe enim ſolus eſt pfectio ſimpliciter ſine imper/fectione. Amplius intellſus agens nihil intelligit eorũ quæ ſunt hic,& hæc eſt cõditio Dei.12.meta. tex.cõmen.51. Amplius Cõmentator.3.de aĩa dicit ſe eſſe ↄcordem cũ Alexandro de intellſu agente, ſed Alexander poſuit intellſum agẽtem Deum eẽ. Amplius.12.metaphy.cõ.38. Deductio autẽ q̃lis optima:dicit ꝙ nos in ſtatu fœlicitatis dependemus ab illo principio à quo cœlũ depẽdet,ſed hoc eſt primum principiũ,dicimus nos ex mente Themiſtii intellſum agẽtem dici actum,ut ipſe expo/nit,quia nõ eſt forma educta de potentia materiæ,ſed non diciẽ actus ſimplr̃ cui nulla ſit annexa

Digreſſio contra modernos de ĩtellectu agente, an Deꝰ ſit.

ĩmperfectio,qa hoc eſt Dei tm̃,& ita dico etiam ſcd̃m Cõmentatoré,unde ęquocatio decepit eos in
hoc. Ad ſecundũ decepit eos locus ↄſequẽtis, quia arguũt in ſcd̃a figura ex ambabus affirmatiuis
in materia non ↄuertibili,nam & aliæ intelligentiæ p̃ter Deum non intelligunt apud Peripateticos
aliquod eorũ quæ ſunt hic, hoc enim nõ eſt ſolius intellẽus agentis ꝓprium. Ad tertium ↄcordat
cum Alexandro in mõ ponendi intellẽum agentem nõ in re poſita,qa Alexan.ponit intellectũ agé-
tem non rõne tm̃,uerum & re ipſa diſtinctũ eſſe à poſſibili, ſed Themiſtius ponit ꝙ eſt diſtinctio
ſcd̃m rõnem tm̃, & quod iſta ibi actio,& paſſio ſunt ẜm ſimilitudiné, & ĩ hoc diſcordat à Themi,
& tenet quo ad iſtũ modũ ponẽdi cum Alex.ſed non ↄcordat oĩno opinádo ꝙ ſit Deus. Ad ultimũ
uerum eſt ꝙ homo fœlix dependet à Deo,ſed eo modo quo põt. uidelicet per intellẽum agentem,
quia diſtátiæ entiũ ſunt ualde diuerſę. Amplius Ariſto.3.de aĩa.tex.cõmé.17.exp̃ſſe cõcludit intel-
lectum agenté,& poſſibilé eſſe parté animæ,qa in omni natura etc.& hoc nõ Deo competit. Am-
plius.ibidem.20.ſolum hoc ĩmortale modo hoc nõ põt referri ad Deum,qa etiá alię intelligentię
ſunt ĩmortales. Et ideo oportet ut hoc referatur ad partes ſeu poteſtates animæ,qa ſolus intelle-
ctus agens eſt qui eſt idem ẜm Themiſtium/licet Cõmenta. aliter dicat.

¶ Ordo.

Intelligẽtia prima,quæ mouet orbẽ ſtellarum,eſt principium à quo deriuatur ordo in cæteris ſe-
paratis intelligentiis.trac.4.in paraphraſi metaphy.col.12. Et ibi uide qualis ſit ordo in cæteris,&
uide de hoc diffuſe in.12.metaphy.cõ.44.ubi tãguntur duæ uię.uidelicet uia Mathematicorum,
& uia Ariſto.ordo in intelligentiis à prima,qũo ſit non habemus ꝓpoſitiões ſufficiẽtes circa hoc
ibidem.colũ.13.idem repetit ibidem.colũ.14.ubi tenet utrãq; uiam quòd motor ſaturni ſit ſecũ-
dus in ordine,& etiam quòd motor ſolis.

Intellectus agens eſt ultimus in ordine motorum cœleſtium. Et ponamus ipſum eſſe motoré or-
bis lunæ,ex paraphraſi metaphy.trac.4.col.14.ubi loq̃tur de ordine intelligentiarũ,& ex hoc pa-
tet ipſum non eſſe Deum,uide in contradictionibus nuper editis.

Intellẽus opus magis eſt quieti q̃ motui ſimillimum,unde abſtemii purgatius & uibratius q̃ temu
lenti cognoſcunt,& ſilẽtio noctis magis q̃ interdiu,corpore inoffenſo q̃ conturbato, ſenecta ętate
q̃ iuuẽta:qa iuuenũ corpora plurifario motu interęſtuát.1.de aĩa.t.c.49 & Them̃.ibidẽ.cap.21.

Intellẽus authoritate Auer.in diſpu.1.in ſolu.ultimi dubii/eſt forma abſtracta à corpore,ſicut nau-
ta reſpectu nauis,ſcribit enim/Dicimus nos ꝙ nõ eſt impoſſibile reperiri perfectiões ſiles diſpoſi
tionibus quæ ſeparãtur à ſubiecto ut nauta à naue,& artifex à ſuo iſtrumẽto,unde ſi corpus eẽt
» tãquã inſtrumẽtum animæ,eſſet ergo diſpoſitio ſeparata,& Them̃.2.de aĩa.in expõne tex.11.in-
» quit.nec tamẽ ratio ulla prohibet haberi aliquã animæ partem,quæ à corpore abſoluta diſpera-
» taq; ſit,qualis ea,quæ neq; corporis totius,neq; partis alicuius ita actus/aut pfectio eſt, ut forma
» & figura ferri,qualis uidetur mens intellectuſq; eſſe,nõdum enim oſtẽſum eſt,an eius uis ita ſit
» corporis humani perfectio,ut poſſit tamẽ eſſe abiũctus & ſeparatus à corpore,ſicut uector & gu
» bernator nauis,qui quãq̃ eſt actus & perfectio nauis,tamẽ iunctus aut adherens naui non dicit,
& ex hoc patet in uia Peripateticorũ eſſe duplex genus formarum,uidelicet dantium eſſe per in-
hęrentiam,& dãtium ſolum operari:quod multi negauerũt etc. Et ex hoc tex.11.collige cõtra il-
los qui ex diffinitione uniuerſali data de anima,uolũt apparere de intẽtione Ariſto.animam ĩtel-
lectiuam eſſe formam formaliter inhęrẽtem,& formaliter dãtem eſſe homini, quum tamẽ Ariſt.
poſita illa diffinitione confiteat non apparere ex illa diffinitione,an ſit aliqua pars animæ,quæ ſit
ſicut nauta nauis,perfectio.ſ.abiuncta & ſeparata,nam hoc demõſtratur in.3. Et ex hoc etiã colli-
ge multo fortius cõtra illos qui dicũt Ariſto.determinaſſe in.1.de anima.per illam rõnem in tex.
cõmẽ.12.nullam aĩam eſſe à corpore abſtractam,qa ſi qua eſſet maxĩe, eẽt ĩtellectiua,qa ſi eſt aliq̃
abſtracta anima,habet operationem ſibi ꝓpriam,quum tamẽ Ariſto.confiteat in.2.de anima.po-
ſita diffinitione animæ uniuerſali ex illa nõ apparere hoc,unde lucidiſſimus Them̃.in pręſenti lo
co uult illam rõnem potius eſſe deſcriptionem q̃ diffinitionem,qa perfecte diffinitiones quę dant
quidditatem,debẽt eſſe media in demonſtrandis omnibus ꝓprietatibus eſſentialibus,ut patet.1.
de anima.tex.c.11. Et ideo eſt ſicut deſcriptio,qa actus non uniuoce dicit de omni aĩa,unde Ariſ.
hc exp̃ſſe dicit, Figuraliter igitur determinetur,& ſic deſcribatur de anima.

In omnibus intelligẽtiis corporũ cœleſtium eſt uerum dicere,ꝙ intelligunt omnia,& etiam eſt ue-
rum dicere,ꝙ non intelligũt ea quæ ſunt ſub ipſis,qa non eſt defectus illi qui cognoſcit aliquid
ſciẽtia pfectiori,ſi nõ ſciat illud ſciẽtia imperfectiori,ĩmo ĩperfectio eſt quid oppoſitũ huius. Nã
ille qui non põt uidere aliquid uiſione mala,ſed uidet ipm̃ uiſione perfecta,nequãq̃ habet imp-
fectionem

fectionem in hoc.ex paraphraſi metaphy.trac.4.col.11.Inde patet Ariſt.& Peripateticos tenuiſſe deum nõ intelligere ea quæ ſunt hic eo modo,quo ſunt in ſeipſis,ſicut intelligunt ab intellectu noſtro,ſed cognoſcuntur nobiliori modo & eminentiori.

Intelligẽtias ſeparatas eſſe ſubas nullum habet dubiũ,qa ſunt principia ſubæ.item cũ reſpectu ſubſtantiæ ad materialia transferant,multo magis ad imaterialia & nomen ſubſtãtię uerius dicit de primo principio,cum eius ſubſtantia ſit cauſa cæterorũ.in paraphraſi,trac.4.col.11. Subſtantia

Subſtantiæ ſeparatæ uiuunt uita nobili.ibidem. Vita.

Subſtantiæ ſeparatæ habent delectionem.ibidem. Delectio.

Delectio enim conſequitur apphenſionem.idem.12.metaphyſi.cõmen.39.ubi dicit,ꝙ quemadmodum umbra conſequitur corpus.etc.

Intelligentia prima delectatur in eſſentia ſua tãtũ,& delectatio eius eſt ſuprema omnium,ſed aliæ intelligentiæ delectantur in eſſentia ſua,& etiam in eſſentia primę.ibidem.

De pluralitate intelligentiarum.

Intelligentiis ſeparatis neceſſe eſt eſſe unum primum quod præcedat alias ſcdm naturam, qa omnis pluralitas ab unitate procedit.ibidem.col.12.

Pluralitas in intelligentiis ineſt eis ex hoc ꝙ unaquęq; intelligit de ſeipſa pluralitatẽ, ideo oportet ꝙ prima intelligentia ſit unum indiuiſibile quod per id intelligit niſi unam rem ſimplicem.ſ. eius eſſentiam.ibidem.col.12.

Intelligentia prima nõ poteſt intelligere aliquam pluralitatem,neq; in eius eſſentia,neq; extra eius eſſentiam,ipſum enim eſt idem ſimplex de ſe.ibidem.

Vnitas.

In intelligentis ſeparatis eſt unitas ex hoc quod intelligibile in eis eſt unum.Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura,quibus idẽtificatur unumquodq; ipſorum ad unum intelligibile. ſequitur de neceſſitate ꝙ ipſa unitas uere,& primo reperitur in ipſo primo,deinde in ſequenti ipſum,poſtea in ſequenti illud ſcdm ordinem.ibidem.

In intellectu noſtro eſt maior pluralitas intelligibilium q̃ in aliquo alio intellectu.ibidem.

In prima intelligentia unitas & ſimplicitas ęquantur,licet ab ipſa proueniant plura.quorũ unum eſt altero nobilius.ibidem.Et habetur in.12.metaphyſi.cõmẽ.44.ubi diſcutit quomodo ab uno ſimplici poteſt immediate prouenire multitudo.

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attenditur ex una quatuor rerum,uidelicet ex uelocitate motus,aut ex magnitudine corporis mobilis maioriq; ambitu,aut ex magnitudine ſtellarum,aut ex pluralitate motuum,quibus perficitur motus ſtellæ,& paucitate.trac.4.col.12.

In intelligẽtiis ſeparatis iſta duo conuertũtur,uidelicet ꝙ quæcũq; cõphendit aliqd aliud, illud quidem aliud erit eius cauſa,& ꝙ quodcũq; eſt eius cauſa cõcipitur à cauſato,& impoſſibile eſt ut cauſatum intelligat eſſentiam ſuam ꝑter hoc ꝙ cõcipiat id,quo extat ſua eſſentia,ſed iam fuit declaratum ꝙ qdlibet ipſorum cõphẽdit eſſentiam ſuam.ergo neceſſe eſt ꝙ cauſatum ab ipſis concipiat ſuam cauſam,ex tracta.4.in paraphraſi metaphy.col.9.ibi.Et dicamus ꝙ iam fuit declaratum in libro de anima.inde patet intelligentiã inferiorem intelligere ſuperiorẽ intelligẽdo eẽntiã ſuã,& nõ per eſſentiã ſuperioris,ut qdam male intellexerũt ex mente Auerrois.

Intelligibile eſt pfectio intelligentis,& eius forma,ut eſt oſtẽſum in libro de aïa.ex paraphraſi metaphyſi.trac.4.col.9.non intelligit ꝙ ſit forma perficiẽs per formalem inhęrẽtiam,ſicut tenẽt illi, qui tenẽt intelligẽtiam ſuperiorẽ formaliter inhęrere inferiori,& dare ſibi eẽ formaliter, & ꝙ intelligit inferior per eſſentiã ſuperioris moti.ex authoritate Cõmẽ.12.meta.cõ.44.ſolũ ibi eſt cauſa & cauſatum ſcdm ꝙ intellectũ eſt cauſa intelligentis.patet autẽ intellectũ eſſe cauſam intelligentis,ſicut formã,ut declaratũ eſt in libro de anima,ſed in libro de aïa,non fuit declaratum intelligibile informare intellectũ per inhęrentiam,qa intellectus dicitur locus ſpẽrum & nõ materia, ex.3.de aïa,imo neq; ſenſus eſt materia ſenſibilium,ut bene notat lucidiſſimus Them̃.in.2.de anima.ponẽs differentiam inter paſſionem ſenſuum & paſſionẽ corporũ inanimatorũ,ſicut & Ariſ. ibidem.tex.cõ.57.&.53.&.3.de anima.tex.cõmen.38.Idem declaratur ĩde ſenſu cõmuni à Themiſtio.3.de anima.8.cap.unde eſt obiectum in ſenſu ut forma in eſſe abſtractionis perficiens , cognitum perficit cognoſcẽtem,non autẽ eſt per informationem,& per inhęrentiam.Et ideo ↄcludit ꝙ intellectus habẽs lapidem in eſſe abſtractionis non demõſtratur lapideus.Et ideo illa authoritas.12.meta.eſt contra illos,qui utũtur ea pro ſe,illa authoritas etiã fuit adducta à Grego.de

Arim.& à Ioã.Bacco.in.2.ſen.ad ꝓbationem,ꝙ intelligẽtia nõ eſt cauſa efficiẽs orbis,nec ꝙ ipſe habeât efficiens ſempiternũ,qa in illis nõ eſt cauſa,niſi eo mõ quo ĩtelligibile eſt cauſa ĩtelligẽtis, ſed intelligibile eſt cauſa formalis nõ efficiẽs.ſed æquiuocatio decepit eos,qa ſecus eſt in rebus abſtractis,ſecus in nobis,quorũ intellectus eſt paſſiuus:audiant quæſo Auer.in libro deſtruc.diſp.3.in ſolu.18.dubii.iuxta finẽ,ꝙ in hac ſpecie entiũ ſeparatorũ forma & finis idẽ ſunt.igiť illud qđ finẽ dat,eſt forma,& illud qđ dat formã,eſt agens,igiť idem primũ principiũ qđ eſt omnium iſtorum agens forma & finis,& hoc ipſi nõ attingunt,uide etiã Them.3.de aĩa.ſuper trac.6.ubi dicit,aĩam intellectiuã & ſenſitiuã eſſe locũ nõ ſicut locũ q ambit nos,ſed ꝓ quãto quodãmõ anima fit illud qđ ſentit & intelligit,& ſic intelligẽtia inferior quodãmõ fit ſupior,& intelligit ipſam.

In intelligẽtiis ſeparatis impoſſe eſt ut cauſa cõphẽdat cauſatũ ſuũ,nã aliter poſſet conuerti cauſa in ſuũ cauſatũ,& perficereť nobilius per minus nobile,qđ eſt impoſſibile.ibidem.

Intelligẽtia prima cũ nõ ſit cauſata ab alia nõ intelligit aliud niſi eſſentiã ſuã,& nõ cõphẽdit cauſatum ſuũ.Et hoc non ſolũ eſt ꝓprium primo principio,uerũetiã eſt quid cõmune oĩbus corporibus cœleſtibus,qa non uidemus ipſa ↄcipere res eo modo quo habẽt eſſe,qa ſi ita fieret nobilius perficereť ꝑ ignobilius,& eorũ ↄceptus eſſent generabiles & corruptibiles, queãdmodũ fit in intelligibilibus humanis,ubi pondera illud uerbũ eo mõ quo habẽt eſſe.ibidem.coľ.9.

In intelligentiis ſeparatis quodcũq; indiget ad intellectionem ſuę eſſentiæ pluribus principiis illud eſt minoris ſimplicitatis.ibidem.

In intelligentiis ſeparatis agens,& paſſum ſeu cã & cauſatũ diuerſificãtur in gradu nobilitatis,& exceſſus in eadẽ ſpẽ,& nõ in diuerſitate ſpẽi ibidẽ.coľ.10.ſecus aũt eſt in principiis materialibus.

Intelligentiarum oĩum preter primam intellectio eſt comparatiua.ibidem.

In intelligẽtiis ſeparatis ſi id qđ intelligit cauſatũ de his principiis eſſet idem cũ eo quod ĩtelligit cã de ſe ipſa,tũc nulla eſſet diuerſitas inter cãm,& cauſatũ, & nulla eſſet pluralitas in rebus ſeparatis. ibidem.Ex hoc patet cõtra illos q tenent inferiorẽ intelligere ſupiorem per eſſentiam ſupioris,tũc igitur nulla eſſet diuerſitas inter inferiorem & ſuperiorem.

Intelligentiæ abſtractæ perficiuntur ad inuicem,& in eis eſt recipiens,& receptibile.Vide in concordantiis nuper editis.ibidem.

In intelligentiis abſtractis eſt multitudo ꝓpter naturã poſſibilitatis intellectus inuẽtę in eis,unde ſolum primũ intelligens eſt liberatũ ab iſta natura.ibidem.

Intelligere & cognoſcere differũt,nam intelligere eſt ſimplices terminos cõphendere, cognoſcere uero eſt terminos cõplexos iungere aut diuidere.Themi.1.de aĩa.cap.16. Et ibi uide differentiam quę uirtus ſit ŏſtantior,an quę ſimplicia apphendit,an q̃ componit & diuidit.

Intellectus poſſibilis efficitur omnia modo ſimilitudinis & receptionis.3.de anima.cõmen.18.idem in tex.cõmen.6.&.38.

Intellectus cuius eſt abſtrahere intellectũ,neceſſe eſt,ut præcedat in nobis intellectum, cuius eſt recipere intellectum.3.de anima.cõmen.18.

Intellectus agens tranſfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem,& facit de potentia intellectis actu intellecta.ibidem.

Intelligentia agens nihil intelligit,ex eis q̃ ſunt hic.3.de anima.cõm.19.

Intelligentia agens neceſſe eſt,ut ſit abſtracta,& nõ mixta neq; paſſibilis ſcđm quod eſt agẽs omnes formas intellectas.3.de anima cõmen.19.

Intellectus quo cogitamus & ſapimus nõ eſt potẽtia,aut pars aĩæ,ut cæteræ,ſed ſubſtãtia q̃dam intelligitur longe ꝑclarior melior pulchrior,quę tamẽ in naturã inferiorẽ ignobilioremq; ſe inſerta recepta ſit.Themiſtius.2.de aĩa.& cap.12.ſuper tex.22. inde patet intellectũ eſſe potentiam de ſecũda ſpecie qualitatis ſecũdum Peripateticos.

Intellectus nõ intelligit aliqd eſſe ĩdiuiſibile per aliquã rẽ eius niſi ꝓceperit ipm habere aliquid indiuiſibile abſolute,ſicut nõ intelligit differentiã unius rei ab alia niſi poſtq̃ intellexerit differentiam abſolutam,ex tracta.1.in paraphraſi meta.cap.de uno.

Intelligibiles ex ſui natura ſunt res ſenſibiles in potẽtia,ita ꝙ poſſunt ĩtelligi,& uide cãm diuinam ab Auer.in paraphraſi meta.trac.2.in coľ.7.& eſt quia principia ultima rerũ ſenſibiliũ eſt cõceptio per intellum.In hoc enim eſt ſimilitudo ĩter artem & naturã,ut dicit. Et inde ſubtiliter elice cãm, quia intelligibilitas eſt à forma,& ſenſibilitas à materia,& quia ulĩtas eſt à forma,& indiuidualitas à materia,& qa entiã,ut entia,& ut intelligibilia ꝑtinent ad diuinũ,& ut ſenſibilia & tranſmutabilia ad naturalẽ,nam primus actus qui eſt ſine potẽtia,& materia prima ſunt duo extrema:in latitudine

ꝑtudine entiũ, forma eſt,participatio diuini eſſe,& ideo ex hoc habuit ꝙ ſit intelligibilis à materia quod ſit ſenſibilis inquátum forma eſt,talis parti⁹ habuit qđ eſſet ſubm uniuerſalitatis.primo cœli,ut inclinat ad materiá habet ꝙ eſſet ſingularis,ut forma eſt,habet ꝙ ſit qdditas,ut ĩ materia habet ꝙ ſit eſſentia/ſic materia diuerſificat eſſentiá à qdditate,ut eſt diuina pticipatio,ptinet ad diuinum qui eſt artifex,p primas participationes,& ſimpliciſſimas,quo ad ſecũdas ad artificẽ particu larem,& licet iſto modo ɔcepta forma, ut forma ſit ſubtũ ultimũ,tamen ſi compareť hæc forma, & hęc materia ad indiuiduũ cõpoſitum potius eſt hoc, & unũ numero per hanc formá ꝗ per hác materiam inſecta,ut alibi declaraui ex mente Ariſto. & ꝑſertim ſcđm uiam Auer.quia non inconuenit ſcđm diuerſos reſpectus,ut oppoſita uerificentur de eodem etc.

Intellectus ex hoc ꝙ cõꝑhendit infinita in ꝓpoſitione uniuerſali,& iudicat de eis iudicio uniuerſali eſt non materialis oĩno,& hoc eſt fortiſſimũ argumentũ. Et ideo Ariſto.laudat Anaxagoram cum poſuerit primũ motorẽ ſeparatum à materia,& formá ſeparatá. Et ideo non patiť ab aliquo entium,cá enĩ paſſionis eſt materia.ex phyſicis diſputatiõibus, in diſpu.3.in fine,idẽ uide.3.de aĩa. in cõmen.19.uide in.8.phy.tex.cõ.37 de Anaxagora & in.3.de aĩa.tex.cõm.4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur , ſed in ipſa intelligibilia quaſi tranſit Themiſt.3.de anima ſuper tex.14.

Intellectus & intelligibile in nobis non ſunt idem omnimode, & uide cauſam huius in diſputatione.6/in ſolutione ſecundi dubii.

Intellectus ſi quis oĩno ſine materia fuerit,tũc intelligibile idem oĩmode eſſet cum intellũ.ibidẽ.

Intellectus ſeparatus non depẽdet ab entibus in ſua intellectione, qlibet náꝗ intelľus dependens à rebus intellectis ſeqtur neceſſario ordinẽ entis, & pficitur ab eo.Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo,ſicut intellectus humanus deficit in cõꝑhenſione rerum.ibidem.

Intellectus fit ſimilis rebus quas cognoſcit,compoſitus/ ſi compoſitas,ſimplex ſi ſimplices.Themiſtius tertio de anima.ſuper tex.10.

Intellectus in intelligẽdo eſſentiá aſſimilať lineæ rectę ẽm Ariſt. ſed in intel⁹ indiuiduũ aſſimilatur lineæ curuę,uide cauſam in Themi.3.de anima.ſuper tex.10.

Intellectus ſeparatus,quẽ naturæ entiũ ſequũtur,eſt ordo, ex quo cauſatur ordo entium, & ipſius cõꝑhenſio non denominať nec uniuerſalis/nec particularis,uniuerſalia náꝗ intelligibiliũ entiũ ſequũtur entia,& ſunt eis poſteriora.ibidem.

Intellectus ille quẽ ſequuntur omnia,intelligit neceſſario entia in eo quod intelligit de ſeipſo ordinem cuiuſlibet entiũ non ꝙ intelligat aliquid extra ſe,tunc enim cauſareť ab illo quod intelligit, & non eſſet cauſa ꝑſius.ibidem.

Intellectus eſt locus ſpẽrum.3.de anima.tex.cõ.6.Et uide Themiſtium ibi.

Intellectus ſeparatus ſcđm Peripateticos nõ intelligit niſi ſeipſum,& intelligendo ſeipſum intelligit omnia entia,qui intellectio ſua nihil aliud eſt niſi oĩum entium ordo.ibi.

Intellectus & intelľus dei ſeparatus differũt,quia in noſtro cõꝑhendẽs,& cõprehẽſum differũt ali quo modo,ſed in deo ſunt idem oĩmode,uerũtamen intelľus noſter habet ſimilitudinẽ quádam cum intellectu ſeparato,quia noſter intelľus ſumit illá ſimilitudinẽab intelľu ſeparato. Et declaratio huius eſt,quia intelligibilia dicti intelľus ſunt pura & nuda ab oĩbus defectibus qui noſtrũ intellectum conſequũtur.uerbi gratiá intelľus eſt intelligibilis inquátum eſt intelľus. Hoc enim eſt intellectus qui eſt intelligibilis oĩmode, nam quicqđ habet denominationẽ aliquá defectibilẽ,neceſſario habet eam rõne cuiuſdá entis pfecte rõnem illam habentis.ibidem.

Intellectus diuinus cõꝑhendit multitudinẽ intelligibiliũ alio modo quá intelľus noſter,ex diſp. 6.in ſolutio.3.& ibi oſtẽdit pulchre quomodo Philoſophi negauerũt Deum intelligere plura,& eſt modus,quem non negant noſtri Theologi.

Intelligibilia humana dupliciter numerátur,ſed intelligibilia dei neutro illorum modorũ,ſed modus ille à nobis nõ eſt comprehẽſibilis.ibidem.

Intelligentiæ terminum habẽt limitatum,quem nõ pertranſeunt.ibidem.

Intellectus poteſtatis eſt coniunctior humanæ animę,& addictior,ꝗ ſit intellectus agens. Themi.3. de anima.cap.23.& eſt ſuper tex.17.

Intellectus noſtri ſciẽtia potentialis eſt,ſed ſcientia dei actualis eſt,& neceſſaria.ibidem.

Intellectus humanus nõ põt cõprehẽdere infinitũ in actu,qa ſcibilia apud nos ſeparabilia ſunt,ſed ſi poneretur aliꝗ ſcĩa in qua oĩa ſcibilia uniri poſſent,finitũ & infinitũ in ea eſſent ęqliter.ibidem.

Incorporeum aliquod qđ ſit recipiẽs impoſſibile eſt/ſiue p ſe/ſiue per accñs,niſi in aliquo,qa dubiũ

eſt de intelſu in potentia. Ex libro deſtru. diſpu. 7. in ſolo. 3. dub. hoc aũt (ni fallor) dixit ꝓpter opi nionem Themiſtii, & Theophraſti, qui uoluerũt ꝙ intelſus poſſibilis agens, & ſpeculatiuus ſint unum ſubiecto, & ꝙ actio, & receptio nõ intelligãtur niſi ſcd̃m ſimilitudiné in eis, ipſe auté tenet oppoſitum, qa recipit intellectus poſſibilis ſpecies intelligibiles, ſed nullus alius intellectus recipit apud ipſum aliquod accidens. 12. metaphy. com̃. 25.

Intellectus ſimplex & intelligibile ſunt unũ, & idem realiter, ſed plura reſpectiue, & per accñs. uideli cet ratione ſubiecti: ubi per ſubiectũ. expone obiectũ. ex diſpu. 7. in ſolone. 3. dubii.

Intellectus nomé apud Pphiloſophos dicit̃ analogice de ſeparatis intelligentiis, ita ꝙ primus intel lectus eſt cauſa aliorum. Ex diſpu. 7. in ſolutione ultimi dubii.

Intellectus humanusan ſit ex materialibus formis, fuit maximum dubium apud Philoſophos. Ex diſputa. 10. in ſolutione. 2. dubii.

Intelligentiæ nullo alio modo mouẽt corpora cœleſtia niſi per modũ imaginationis p intellectum quam ſequitur deſideriũ, ſicut deſideratum mouet ipſum deſiderans, & ideo corpora cœleſtia ha bent intellectum de neceſſitate cum ſint comprehẽſiua, & hæc demonſtratio eſt propter quid, & quia. in paraphraſi metaphyſi. trac. 4. col. 6.

Intellectus diuinus & humanus tm̃ ęquiuoce cõmunicãt. Ex diſupu. 10. in ſolu. 3. dubii.

Intellectus diuini ſcientia nõ diuidit uerũ à falſo in oppoſitis, ſicut reperit̃ in humana ſciẽtia. uerbi gratia, qa aut hõ ſcit alia, aut nõ, & iſta duo ſunt ɔtradictoria, unde uerificata una iparũ neceſſario alia eſt falſa, ſed in Deo Benedicto ambo uerificãtur, ſed duobus reſpectibus. uidelicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, ſicut eſt in humana ſcientia, & ſcit ea modo non inferẽte defectum. Ex diſputa. 10. in ſolutio. 3. dubii.

Intellectus natura, ut dicit Ariſto. princeps Phorũ, dñatur toti, ex diſpu. 11. in ſolone primi dubii, & eſt in. 3. de anima. in tex. cõ. 4. & in. 8. phy. in tex. com̃. 37. ex ſententia antiqua Anaxagorę.

Intelligentię motũ aliquẽ nõ patiunt̃, neq; aliquo mõ innouant̃. Ex diſpu. 12. in ſolu. 3. dubii.

Intelligentię ſeparatę non ſolũ ſunt motor, uerũ etiam agens quoquo modo corporum cœleſtiũ. in paraphraſi metaphy. trac. 4. col. 7. ibi, Ex dictis apparet ubi. ut notaui ſuperius: differentia eſt inter agens & mouens, nam motor reſpicit motum tantũ, agens uero eſſentiam mobilis, ut notaui ex mente eius ſupra in caplo de agente.

Intelligentię ſunt quodãmodo formę corporũ cœleſtiũ, & uide modum ab Auer. ibidẽ. ubi dicit, ꝙ ſunt formæ aliquo mõ, nam formæ corporũ cœleſtium nihil aliud ſunt, q̃ id quod intelligũt ex ipſis pro quãto uidelicet cœlũ dicitur intelligens, ſic intelligẽtia dicitur forma cœli quodãmodo, quia non eſt alius modus uitæ niſi gradus uitę intellectualis, & ideo dicit quodãmõ, quia non eſt forma inhęrens, ut finxerũt quidã, intelſus enim nullius corporis actus eſt.

Intelligentię ſepatę ſunt fines corporũ cœleſtiũ pro quãto mouent̃ ab eis p modũ deſiderii. ibidẽ.

Intelligentiæ ſeparatę ſunt iſtius eſſe ſenſibilis cauſæ ueluti forma & agens & finis, & ibidem poni tur declaratio.

Intellectus humanis ualde deficit in rõne, & cauſis naturaliũ rerũ maxime in illis altioribus, & ſub limibus corporibus, quorũ neſcimus quãtitates, & eſſe ſubſtantiarũ illorũ totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpus ſupcœleſte nõ eſt, neq; graue, neq; leue. Ex diſpu. 14. in ſolone ultimi dubii.

Intellectum poſſidẽtia habent ꝓducere res, prout ꝓueniũt ab imaginationibus uniuerſalibus. Ex diſputatione. 16. in ſolone. 2. dubii. idem in libro de diuinatione ſcd̃m quietem.

Intellectus non alligatur alicui uirtutũ animæ alligatione formæ in ſubiecto. Ex diſputationibus phyſicis, diſputatione ſcda, in ſolu. 2.

Intelligentiarũ ſeparatarũ cauſa pluralitatis earũ eſt diuerſitas earũ naturarũ quas recipiũt in eo ꝙ intelligunt de primo principio, & in eo ꝙ acquirunt ab eo de unitate, q̃ eſt una actio in ſe recipiẽs plura ſm earum pluralitaté. Ex libro deſtru. diſputa. 3. in ſolu. ultimi dubii

Intelligentiæ ſeparatę q̃ materiã non habẽt, & ſunt per ſe exiſtẽtes, & nõ ſunt corpora, non poſſunt habere ſubales denominationes, ex qbus ɔſtituitur ſuba, quãto magis denoiationes additę ſupra ſubſtãtiã eis ɔuenire non pñt. Ex diſpu. 5. in ſolone. 4. dubii. Vide tamé qũo de ſeparatis p̃dicatiões ſubſtantiales, uel denominatiuę fieri poſſint, uel nõ poſſint. 12. meta. cõ. 39.

Intellectus nomẽ ꝓprium eſt Dei ſubſtãtiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex diſp. 5. in ſolone Nota pro Ioã. Scoto. ultimi dubii, ubi impugnat Algazelé imponẽté Peripateticis, quod nomé intellectus dictũ de Deo ſignificat relationé: facit locus iſte ꝓ opinione ſubtilis Doctoris in prima qõne quolibetorũ, qõne prima, ubi tenet ꝙ intellectualitas nõ habet rõné attributi eo modo quo de attributis loquũtur Theologi.

Theologi.Deus enim eſt uita intellectualis.Ex.12.primæ philoſophiæ.tex.cō.39.

Intellectus nihil aliud eſt in eſſentia à forma rerū ſeparatarū à materia,& ſi hoc eſt in rebus quæ de earum naturis nō ſeparātur ꝙ ſunt pura ſcientia,& intellectus,ut ſunt per intellectū ſeparatę,quāto magis illę quæ de earū natura ſunt ſemper ſeparatę,digniores ſunt, ꝙ ſint purus intellectus,& pura ſcientia.Ex diſputatione.6.in ſolutione.2.dubii.

Intelligentia rerum eadem ſunt quæ rerum ueritates.ibidem.

Intellectus nihil aliud eſt niſi comp̄henſio intelligibilium.ibidem.

Intellectus & intelligibile in nobis ſunt idem inquātum intelligibile.ibidem.ubi dicit, ꝙ nulla eſt differentia niſi inquantum ſunt rerum intelligibilium,quæ res non ſunt intellectus,imo fiūt intellectus,prout intellectus ſeparat eas à materia.

In intelligētiis ſeparatis declaratū eſt,ꝙ illud qđ dat ſibi finē, eſt illud qđ dat eſſe,forma enim & finis idem ſunt in hoc genere entium,igiť illudmet qđ dat finem,illudmet dat formam,& illud qđ dat formam,eſt agēs,igiť illud quod dat finem huic eſſe eſt agēs,apparet igiť ꝙ primū principiū eſt oīum iſtorum principiū.ſ.agens & forma & finis.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.18.dub.contra Grego.Arim.& cōtra Ioā.de Baccone.in.2.ſen.diſ.1.q.1.Aſſerentes intelligentias & uniuerſaliter ſempiternas ſubſtantias non habere cauſam æternam in genere cauſæ efficientis. Prima ꝯclio. Scda ꝯclusio.

Intelligētia prima,quæ eſt primū principium dat entibus ſenſibilibus unitatē,& eorum unitas cā eſt colligatiuę pluralitatis ab illa unitate,& ideo eſt principiū horum entium efficiēs.ſ.forma & finis.ibidē.Vbi aduerte in iſtis duabus concluſionibus Cōmen.uelle Deum glorioſum eſſe cām in triplici genere cauſæ oīum entiū ītelligibiliū,ut patet ex prima & ſenſibiliū,ut patet ex ſecūda. Cōtra Grego. De Ari.& Ioā. De Bacco.

Intellſus nō eſt in oībus aīalibus,ſicut eſt ſenſus,ſed nec in hoīe quoq; comparet omni.Themi.1.de anima.cap.11.Vbi aduerte ut dicit etiam Cōmen.3.de anima.cōmen.1.intellectus ſpeculatiuus nō eſt in omnibus.idem imponit Grego.Nicenus.Ariſto.in libro.de homine etc.

Intelligere ſubſtantias ſeparatas in principio per intellectum humanum eſt ſimile cęcitati in oculo,hoc enim non reperitur in hac uirtute in ſuo primo eē,ſed ſolūmodo in ſuo eſſe ultimo.9.metaphyſi cōmen.22.Et ita dicitur iacere,ſicut caſtigaui,quia uerba illa cōmuniter male iacent, con ſimile.3.de anima.cōmen.36.

In ſeparatis ſubſtātiis differētia quæ eſt īter cauſam & cauſatum eſt,ꝙ prima cā habet eē in ſe: & ſecunda cauſa habet eē reſpectiue.ſ.reſpectu primæ cauſæ.Ex diſpu.3.in ſolu.20.dubii.

In ſubſtātiis ſeparatis cauſatis à prima cauſa eſſe cauſatum eſt in ſua ſubſtātia ſubta.& non eſt quid additum ſuper eam,ſicut eſt in materialibus cauſis,uerbi gr̄a.color eſt quid additū per ſe exiſtēs in corpore,& eſſe ipſius ad uiſum eſt quid relatum.Et ideo entia ſeparata ſunt ſubſtātiæ relationis materiæ,ſed formæ ſenſibiles ſunt de natura relationis,ut declaratum eſt in libro de anima. Ex libro deſtructionum.diſputa.3.in ſolu.20.dubii.

Intellectio ſubſtātiarum fit per potentiam,quæ fit in intellectu ſpeculatiuo apud ſuam ultimā perfectionem ſimilem potētiæ,quæ fit apud uiſum in aſpectu colorum nō per potētiam de mō potentiarū cogitatiuarū,quæ acqruntur per cognitionē,ut exiſtimauit Auēpace.9.meta.cō.22.&.3. de anima.cōmē.36.ubi patet fœlicitatē humani intellectus conſiſtere ſm Peripateticos in pręſenti uita in cognitione intuitiua ſubſtantiarum ſeparatarum,& non in cognitione ſcientifica, quæ habetur per demonſtrationem,licet hoc non ſit conſonum fidei noſtræ.

Intellſus noſter licet non ſit infixus materiæ,habet tamē aliquam depēdētiam cum materia, & ideo ſi in eo intellectus & intellectum ſunt idem,ex eo qđ nō eſt infixus materiæ,multo magis hoc uērum eſt in aliis ſeparatis intelligentiis,quæ nullam habent depēdentiam à materia,ex tracta.4.in paraphraſi metaphyſi.col.9.

Intellectus adeptus ſm Alexā.ſolus remanet,& nō eſt pars animæ noſtræ,neq; eſt forma materialis,ut declaratū eſt in libro de aīa.Cōmē.12.meta.cō.17.& idē habeť in.3.de aīa.cō.5.in prima pte digreſſionis,ſed alia eſt opinio Theophraſti,Themiſtii,& aliorum Peripateticorum.

Intelligentia agens eſt quaſi forma in ītellectu materiali,& ipſa agit intellecta,& recipit ea ſm ītellectum materialem.12.metaphy.cō.17.idem.3.de aīa.cō.4.18.&.19.& cō.5.&.20.&.36.

Intellectus in habitu habet partem generabilem & corruptibilem,& illud quod corrumpitur, eſt actio eius,in ſe autem non corrumpitur,& ex extrinſeco intrat nos.12.metaphy.cōmē.17.&.3.de aīa.cōmen.5.in ſolu.2.quæſtionis,& in cōmen.20.idem habetur.

Intellectus de ītelligentia agente & eius loco,& proſperitate eius ex ipſa,quæ eſt potentia,eſt quaſi locus iſtius ītellectus non quaſi materia.12.primæ p̄hiæ.cōmē.17.Ex quo patet intellectū poſſi

bilem reſpectu agentis rectius dici locum ꝙ materiam.

Intelľus aliqs æternus poſſibile eſt, ut itelligat aliqđ generabile & corruptibile. 12. meta. cō. 17.

Intelligentiæ nō mouēt ut formæ exeant ex potētia in actū, ita ꝙ hoc ſit prima perfectio ipſarū, ſed eſt conſequens earū perfectionum. 12. primæ phiæ. cō. 36. cōſimile. 2. cœli. 17. & 21. cōmētis.

Intellectus ab intelligibili mouetur. 12. metaphy. tex. cōmen. 37.

Intellecta formarū collocanť in itellectis per ſe, ſed itellecta materierū collocanť in intellectis p̄ aſſimilationē. 12. meta. cō. 37. authoritate Alexan. idem. 7. metaphy. cō. 8. in calce cōmen.

Intelligētiæ abſtractæ in eo ꝙ ſunt abſtractæ dicunť eē principia eorū, quorum ſunt pricipia duobus modis ſcđm ꝙ ſunt mouētes, & ſcđm ꝙ ſunt finis motus. 12. metaphy. cōmen. 38. & 36. & 44. idem primo cap. de ſubſtantia orbis. contra Auicēnam, & etiam in ſecūdo.

Cōtra ponentes intellectū agētē eē Deū.

Intelligentia agens inquantum eſt abſtracta & eſt principiū in nobis, neceſſe eſt ut moueat nos ſm̄ qđ amatum amās, & ſi oīs motus neceſſe eſt ut continueť cū eo à quo fit ſcđm finē, neceſſe eſt ut cōtinueť in poſtremo, cū hoc intellectu abſtracto, ita ꝙ erimus depēdentes à tali principio à quo cœlum depēdet, quāuis hoc ſit in nobis paruo tēpore, ſicut dixit Ariſt. 12. meta. cō. 38. Ex quo uidetur de mēte Auer. intellectū agētem eſſe Deum, ut aliqui ſibi ex hoc loco imponūt, ſed hoc non eſt de intētione eius, ut notaui ſup expoſitione. 17. cō. ſuper. 12. huius, & ibi uide qūo hic locus ſit intelligēdus. quātum autē ſpectat ad p̄ſentem locum, patet error iſtius opinionis ex tex. cō. 39. ubi Ariſto. & Cōmē. continuando ſermonē ſuum de tali principio ponit differētiam inter talem itellectum à quo cœlum depēdet, & inter intellectū qui eſt in nobis, quia ille ſemper eſt actus, noſter autem quandoꝙ eſt potentia, quandoꝙ actus quod non eſſet ſi idem eſſet intellectus agens qui eſt in nobis cum quo continuatur imediate & ipſe Deus.

Intellectum cum intelligitur fit idem cum eo. 12. metaphy. cō. 39.

Intelľus uoluptas qui qn̄ꝙ eſt in potētia, & qn̄ꝙ in actu, differt à uoluptate itelľus qui ſemp eſt in actu, & eſt ille qui in nulla exiſtit materia, qa uoluptas eius eſt ſempiterna. 12. meta. tex. cō. 39.

Intellectus & itellectū & intelligēs reducunť in unū, & nō differūt niſi reſpectu diſpoſitionū, intellectus enī inquātū intelligit itelligibile diciť intelligēs, & inquātū intelligit p̄ ſe diciť ꝙ intellš per ſe, eſt ipſe intellectus, ècontrario illi qđ intelligit per aliud, & inquātū quidem intelľus eſt illud qđ intelligiť diciť qđ intellectus eſt res intellecta. 12. primæ philoſophiæ. cō. 39.

Intelligere quod eſt in nobis eſt ualde delectabile & nobilius omnibus rebus quę ſunt in nobis. 12. metaphyſi. tex. cōmen. 39.

Intellectus natus eſt diuidere ea quæ ſunt adunata in eē, ſicut diuidit materiam à forma, & formā à congregato ex materia & forma. 12. metaphy. cō. 39.

Intellectus in ꝓpōnibus quas format de rebus abſtractis, nō intelligit differētiā ex natura rei inter ſubtū & prædicatū, nec intelligit ꝙ ſint noīa ſynonyma, ſed intelligit eē differētiā inter ſubtū & p̄dicatum in talibus ſcđm aſſimilationē tantū, ita ꝙ diſpoſitio & diſpoſitū reducunť ad unā intentionē oībus modis abſꝙ aliqua diſtinctiōe in rei eſſentia, ſed in ꝓpōnibus ſubalibus formatis ab intellectu de rebus cōpoſitis ex materia & forma, licet ſubtū & prædicatum reducanť ad unā intentionem in actu, ſunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuidit ſubiectum à prædicato, quia intellectus natus eſt diuidere adunata in eſſe. 12. meta. cō. 39.

Intelligentiarum ordinatio à prima cauſa eſt pręciſa, ſed ordinatio ipſarum adinuicem non eſt pręciſa. 12. metaphy. cōmen. 44.

Intelligentiæ ſeparatę præcedunt ſeinuicem in nobilitate, & prima quæ mouit motu diurno nō p̄cedit omnes in nobilitate, & eſt omnium cauſa. in paraphraſi meta. trac. 4. col. 7.

Intelligētiarū ordinatio ſm̄ Ariſt. eſt ſcđm ordinē orbiū motorū ab eis. 12. meta. cō. 44.

Intelligētiæ ſm̄ Auic. habēt adinuicē conſecutionē, ita ꝙ una conſeqtur aliā, ſicut cauſatū conſequitur ſuā cauſam: ab uno enī & ſimplici nō ꝓuenit niſi unum. Et iſte ſermo eſt imaginabilis, qa illic non eſt p̄rouentus nec cōſecutio nec actio, ita ꝙ una actio cōſeqtur unū agēs, tantū enim eſt illic cauſa & cauſatum, ſicut intellectum eſt cauſa intelligentis. 12. meta. cōmen. 44.

Intelligētiarum perfectio cōſiſtit in intelligēdo cauſam primā & ꝓpriā. 12. meta. cō. 44.

Intelligētiæ oēs intendūt motū diurnū qui eſt primi motoris actio. 12. primæ phiæ. cō. 44.

Intelligētia prima mouēs primū cœlū eſt q̄ſi finis cōis & uniuerſalis hn̄s actionē cōmunem, diſpoſitio enim in iuuamēto corporū cœleſtiū in creando entia quæ ſunt hic, & cōſeruando ea eſt, ſicut diſpoſitio regentium bonorum qui iuuant ſe adinuicē in regendo bonā ciuitatē. 12. meta. cō. 44.

Intelligētiæ mouentes orbes ꝓpter iſta aſſimilantur artibus ſibi ſubſeruientibus, quæ tādem ordinantur

nantur

mantur ad unam artem principalem à qua accipiunt ſua principia,ſed differunt,quia formæ artis mouentes ſunt in materia,intelligentiæ autem non.12.meta.cō.44.

In intelligentiis non eſt potentia,quare neq; agens,ab agēte enim nihil prouenit niſi extractio eius quod eſt in potentia ad actum.12.metaphy.cō.44.

Intelligentiarum differentia in dignitate & nobilitate eſt rerum in eadem ſpecie exiſtentium,& ppterea una eſt cauſa alterius.in paraphraſi metaphy.trac.4.col.7.

In intelligentiis tātum eſt intellectus & intellectum, & perficiens & perfectum, quemadmodū artes perficiuntur adinuicem in hoc,q; accipiunt principia abinuicē dicit,& reducuntur omnes ad artem uniuerſalem continētem illas à qua omnes ſua principia ſumunt.12.metaphy.cō.44.

Intelligētiæ primæ ſcīa cōparat̃ primæ phiæ,& ſciæ aliarū intelligētiarū ſunt ſiles aliis ſcientiis propriis particularibus,q̃ ſunt ſub prima phia,ſicut.d.Nicolaus Peripateticus.12.meta.cō.44.

Intellectus primus ſeipſum intelligit,etenim non uidere quædam melius eſt q̃ uidere ſi optimum ſit intelligentia.12.metaphy.tex.cō.51.

Indiuiſibile omne eſt qđ materiam non habet.12.meta.tex.cōmen.51.

Intellectum eſt perfectio intelligentis.12.metaphy.cōmen.51.

Intellſus in nobis nō ītelligit ſe niſi accidētalr.12.meta.cō.51.& habet ex.3.de aīa.tex.cō.8.

Intelligētia ſemp uidet alterius ſcīa & ſenſus & opinio & meditatio,ſui uero nō ex ꝓpoſito.12.metaphy.tex.cō.51.ubi Com̃.d.q; accidit in nobis intellecto q; ſit forma intellectus,& ſenſato qđ fuerit ſentire ſenſus:& cauſa in hoc eſt,quia intellectus in nobis non eſt ītellectum omnibus modis & magis remotum eſt hoc,qđ ſenſatum ſit ipſe ſenſus.

Intellſus & intellectū hñt plus de unione in aliis ītelligētiis q̃ in ītellectu nr̃o,nā licet intellſus nr̃ ſit īpmmet ītellectū,aliquā tñ habet trāſmutationē ex hoc q; attribuit̃ materię.ī paraph.tra.4.col.9.

Intelligere ītellectus & ītelligibile idē ſunt in abſtractis à materia,ſecus in nobis.12.meta.tex.cō.51.

Intellectorū multitudinis in nobis cauſa eſt alietas in ītellectū & rē ītellectā.12.meta.cō.51.

Intellectus primus ſemper neceſſe eſt,ut ſit ſimplex & unum ſimpliciter.12. primæ philoſophiæ.cōmen.51.intelligere q; in qualibet compoſitione eſt deuenire ad unum ſimplex & indiuiſibile in illo genere,ut colligitur ex uerbis eius.

Intellſus primi ītelligētis eſt ſimplicior oībus ītellectibus,& eſt unus ſimplr ſine aliq̃ multitudine, neq; pp alietatē ītellectus & intellecti,neq; pp multitudinē ītellectorū.12.primæ phiæ.cō.51.

Intellectus & ītellectū cum fuerint adunata perfecta adunatione contingit,ut intellecta multa plura,quæ ſunt intellectus unius,adunentur perfecta adunatione,& terminent unum & ſimplex omnibus modis.12.primæ philoſophiæ.cōmen.51.

Intellectus diuinus ſm Themiſt.intelligit omnia ex hoc q; intelligit ſe principium eorum.12.met. cōmē.51.Et ibi uide impugnationem eius.

Intellectus Dei ſcit naturam entis ſimpliciter in eo q; eſt ens tātum.12.metaphy.cōmen.51.& in lib. deſtruc.in diſputa.10.in ſolu.tertii dubii.

Intellectus Dei ſcđm ueritatē ſcit oīa,qa ſcit ſe tātum ſcīa in eſſe,qđ eſt cauſa eorum eſſe.ibidem.

Intellectus diuini ſcīa æquiuoce dicitur ſcīa cum ſcīa noſtra.ſcīa enim eius eſt cauſa entis,& ſcientia noſtra eſt cauſata ab ente.ibidem.Et in diſpu.10.in ſolu.tertii dubii.

Intellectus diuini ſcīa non eſt uniuerſalis neq; particularis.ibidem.

Intellſus diuinus nō diſponit̃ p ſciam,q̃ eſt in nobis,neq; p ignorātiā ei oppoſitā.12.meta.cō.51.

Intellectus Dei ſcit ſe tātum,& nihil aliud extrinſecum.12.metaphy.cō.51.

Intelligibilia uera exigunt ſine dubio ens reale extra aīam.ueritas enim eſt adęquare rē ad intellectum.ſ.ut ſit ita in aīa,ſicut eſt extra aīam.Ex libro deſtru.diſpu.1.in ſolu.22.dubii.

Intellectus alio genere unus eſt alio cōmunis.Them̃.1.de anima.cap.20.

Intelligibilia una ſunt,ppea q; cōſequunt̃ ſe,ut numeri,non ut magnitudo,quū enī hoc poſt hoc ītelligo,tūc diſtīcti & diſcreti ſunt actus,nec attinent̃,ſed deīceps & ꝯſequētes ſunt.Them̃.ibidē.

Intelligētiarū & orbiū ꝓductio à prima ſm Alphara.Auic.& Algazelē qualis ſit,uide in diſpu.3.in dubio..13.& in ſolōne eius.uide q̃ ſit opinio Peripateticorū.Vide ēt ibidē in ſolu.18.ꝑpe finē.ubi dicit id qđ narrauit Algazel noīe Phorum in ītelligentiarum ordine & modo ipſarū influentiæ, & in earū numero nō eſt demōſtratū,neq; determinatū à Phis.Et ideo de hoc nihil in libris antiquorū reperit̃,& ibidē in ſol.20.dubii dicit hoc,q; dicit Algazel noīe Phorum in entium ꝓceſſu tātū ab Auicē.reperitur,& nōnullis ſequacibus eius,& ibidē in ſolōne.24.dicit q; Alpharabius & Auicē.fuerunt primi,qui has ambages poſuerunt.

In intelligẽtiis cauſa eſt ſimplicior cauſato,& in prima ĩtelligẽtia cũ ſit ſimpliciſſima non eſt cá neq; cauſatũ,ſed oĩmoda ſimplicitas,& unitas,ſed in poſterioribus ĩtelligẽtiis bene põt pluralitas intelligi,& ſcđs intellꝰus uel ſecũdum cãtum eſt. Simplicius.3.& ſic deinceps diſp.3.in ſolõne,14.dubii. uide etiam pro hoc.3.de anima.cõm.5.in ſolo.3.q.& in cõmen.14.

Intelligentia ſecũda ex hoc quod intelligit ſeipſam,& ſuũ principium,ſi ex hoc quod ſeipſam intelligit ab ea procedit q̃dam res,& ex eo quod ĩtelligit ſuũ principium,ꝓcedit alia res,qa habet duas formas,ſequeret ꝙ eſſet compoſita,contra Algazelem,& Aui..ibidem.

Intelligere quo ſcđa intelligẽtia intelligit primã,eſt idẽ cum ſeipſa.ex diſput.3.in ſolu.15.dubii.Inde patet ſm Auer.ꝙ intelligentia ſecũda intelligit primã per ſuam ꝓpriam eſſentiã ↄtra modernos.

Intellectio ſecundę intelligentiæ eſt de relationis natura,ſed in hoc deficit à gradu primi principii: primum enim eſt de natura entis de ſe eſſe habentis.ibidem.

Intellectio/& iudicium/& cõprehẽſio non ſunt motus.Themiſtius ↄtra Theophraſtũ.1.de anima. cap.17.ↄcordat Auerroes.8.phy.cõm.40.ubi tales cõprehẽſiones dicit eſſe motus ęquoce dictos. uide etiam Themi.1.de anima.cap.25.ſuper tex.cõ.62.&.63.ubi dicit ꝙ iudiciũ non eſt motus,ſed quies & trãquillitas potius.& in eodẽ cap.ſup tex.64.inquit,iudicare/ſentire/compħendere nullo pacto ſunt motus,aut ſi ſunt,nõ ſunt eodẽ iure cũ cęteris,ſed functiones,& actus aię appellant, & hoc ꝓbat authoritate Ariſto.2.de aia.tex.com.57.&.58.&.3.de aia.tex.cõm.28.

Intelligentiæ non differunt ex ſimplicitate,& pluralitate ad inuicẽ, ſed ex cauſa & cauſato.diſpu.3. in ſolutione.16.dubii.uide in concordantiis nuper editis.

Intellectus primus,ut eſt ueritas cõceſſa apud Pħos non intelligit niſi ſeipſum nõ aliud relatiuũ.ſ. ipſum eſſe principiũ,ibidẽ.&.12.meta.cõ.51.cõtra Themiſtium,qui aſſeruit Deum intelligere oĩa relatiue inquãtum ſe intelligit inquãtum eſt cauſa omnium.

Intellectus primus ſolũ habet ueram, & ſummã ſimplicitatẽ inter intelligens & intellectũ,alię autẽ intelligentiæ differunt in hac ꝓprietate ſcđm magis & minus.ibidem.

Intellectus perſcrutatorem oportet p̃ſcire quid ſit anima/& ante præſcire quid ſit animatũ.ex libro deſtructio.diſputa.3.in ſolutione.16.dubii.uide conſimile in principio lib. metheoro. ubi ponit ordinem librorum ſcientię naturalis.

Intellectus indiuidua cõprehẽdit, qa ipſe ĩdiuiduus eſt, diuidua uero qa ui ſua cõtrahit & ſeq̃ſtrat, ita ut tanq̃ indiuidua poſſint ĩtelligi:nam cũ hoc uerbo qđ ſit rem eſſe ſignifico.i.rõnem,& formã ipſe cõmunit/ipſe diuiduã,& ſimplicem facit,& primę finitiões ipſę ſunt formę q̃s ille in materia poſitas à materia primũ exoluit,demũ intelligit.Themiſtius.1.de anima.cap.19.

Intellectus licet ĩmobilis ſit,afferre tamen poſſumus quẽadmodũ res quæ in motu ſunt intelligit, nec enim intelligit quatenus mouentur, ſed quatenus eandem formam & ſpeciem obtinent, nec ſecundum numerum, ſed ſecundum formam intelligit , etiam ſi res innexam materiam habeant, & motum etiam intelligit eodẽ modo quo cætera,quia ſ.formã ipſam, & rationẽ motus ĩtelligit, ut cum motũ talem aut talẽ actum eẽ declarat.Themiſtius.1.de anima.cap.21.

Intellectus nihil aliud eſt niſi comprehẽſio entium formarũ prout ĩmateriales ſunt.ex libro deſtru. diſputa.3.in ſolutio.18.dubii.

Intellectus humanus,& alii intellꝰus cõmunicãt in hoc ꝙ intelligũt entiũ formas,& ꝙ forma cuiuſlibet eſt id quod compħendũt de formis entiũ,& eorũ ordine,ſed differunt qa entium formę cauſæ ſunt humani intellectus,ab eis enim ꝑficitur ſicut quælibet res perficit à ſua forma,ſed intellectio aliarum intelligentiarũ eſt cauſa entium.ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolõne.18.

Intellectum eſt perfectio intellectus ſicut forma.ibidem.

Intelligentiæ ſeparatę ad unũ principium ſeparatum reducũtur quod eſt principiũ oĩum cauſarũ, & forma & ordo q̃ in hoc principio ſunt nobilior eſt formarũ, & ordinũ,& hic ordo eſt cauſa & principiũ oĩum ordinum. ex libro deſtruc.diſpu.3.in ſolutione.18.dubii in colũna.4.

Intellectus primus non intelligit niſi ſeipſum,& intelligendo ſeipſum omnia entia intelligit,ſed in nobiliori eſſe,& ordine qui eſſe poteſt.ibidem in col.5.

Intellectus qui eſt poſterior primo intellectu, ita ſe habet ꝙ ſubſtantia eius eſt hoc ꝙ cõprehendit de formis,& ordinibus in primo intellectu exiſtẽtibus, & non intelligit poſteriora,eo quia cauſatus eſt:& ſi intelligeret poſteriora,iterũ eſſet cauſatus à cauſa.ibidem.

Intellectus primus id qđ intelligit de ſeipſo,ut dicũt Pħi,eſt oĩum entiũ cá, & id qđ intelligit qlibet poſteriorũ de p̃mo eſt quodãmõ,quod eſt cá ꝓpriorũ entiũ,& qđ eſt cá ſuiipſius.ibidẽ in col.5.

Intellectus diuinus ſeipſum cognoſcendo nihil dicitur ignorare , & licet non intelligat entia ſicut

nos,quorũ ſcientia cauſatur ab entibus:intellectus tamen dei intelligit omnia in nobiliori ordine, qui eſſe poteſt. ex eodem loco in col.8.
Intellectus dei ſcientia nõ eſt uniuerſalis neq; particularis,q̃a ambæ iſtæ ſunt cauſatæ ab entibus,& ſunt generabiles & corruptibiles.ibidem.
Intellectus dei ſi intelligeret entia prout ſunt cauſæ ſuæ ſcientię eſſet generabilis & corruptibilis & nobilius perficeretᷣ à uiliori.ibidem.
Intellectus diuini ſcientia eſt oĩa entia,ſed in nobiliori eſſe q̃ ſint in ſeipſis.ibidem.
Intelligentiarũ prouẽtus poſitus ab Auicẽ.ꝓpter hoc q; ab uno non ꝓuenit niſi unũ nullus eſt, nõ enim ſequitᷣ ex extẽſione unius uirtutis in pluribus rebus q; ſit in ipſa uirtute pluralitas.ex diſp. 3.in ſolõne.13.ꝓpe finem.ubi etiam adducit rõnem ex imaginatione ſeu intellectione oĩum intelligentiarum q̃ ſunt de eadẽ prima intelligentia:nam,ut inq̃t, non eſt impoſſe q; ab eadẽ re ſumantᷣ diuerſę imaginatiões ſicut nõ eſt ipoſſe q; ex diuerſis rebus ſumatᷣ una imaginatio: nos eñi in diurno motu opinamur q; oĩa corpora cœleſtia unã rẽ imaginantᷣ : quapp oĩa in tali motu diurno ab uno motore mouẽtur.ſ.à motore ſtellarũ fixarũ.conſimile uide contra Auic.12.meta.cõ.44.
Intellectus nomen dictũ de intellectu humano, & ſeparatis intelligentiis rõnabilius eſt, ut ingredi debeat, tam uocabula æquoca q̃ uniuoca.ex libro deſtruc.diſpu.5.in ſolõne.3.dubii.
Intelligibilia ſcd̃m opinionẽ Ariſto.ſunt noua,& ſm opinionẽ dicẽtium formas eſſe ſunt æterna.7. metaphyſi.com̃.58.idem.1.meta.cõmẽ.49.&.7.phy.com̃.20.& in.1.poſteriorũ analyticorũ in para phraſi.cõmẽ.2.& in.3.de aĩa.com̃.20. ¶Ex quo patet quantũ errauerint q̃ tenent Auerroẽ tenere Ariſto.non diſcrepare à Platone in hoc q; noſtrũ ſcire ſit reminiſci: nam authoritates adductæ in dictis locis non recipiunt gloſam,ſicut uides.
Intelligere qđ eſt in potẽtia,nõ uenit ad actũ niſi p aliud intelligere in actu.9.meta.tex.cõ.20.
Intelligentiæ ſeparatæ impoſſibile eſt, ut dent aliquam formam formarũ mixtarum cum materia. 7.metaphyſi.cõmen.31.
Intellectus in mathematicis cõprehendit facile diuiſionẽ formarũ à materiis,q̃a illę ĩueniuntᷣ in diuerſis materiis,in naturalibus uero difficile eſt,q̃a nõ põt abſtrahere eas in imaginatiõe à materia.
Intellectus non differt à ſenſu ſcd̃m Empedoclẽ,Parmenidem,& Homerũ,& mutatᷣ ſcd̃m complexionis mutationẽ.4.meta.tex.cõmẽ.21.&.2.de anima.tex.cõmen.150.
Intellectus nullus intelligit q; ɔtraria ſunt ſimul/aut q; ſunt idẽ.4.meta.cõ.21.& tex.cõ.9.
Intellecta rerum ſm Ariſt.notificãt ſubſtãtias rerũ,& non ſunt ſubſtãtiæ earũ.1.meta.cõ.45.
Intellectus motus non eſt motus.ibidem.
Intellectus aĩæ noſtrę ſic ſe habet ad ea q̃ manifeſtiſſima ſunt in natura,ſicut oculi nocticoracum ſe habent ad lucẽ diei.2.meta.tex.com̃.primi.ubi ɔſidera q; ſm Auer.exemplũ illud nõ dicit impoſſibilitatem,ſed difficultatẽ.Et licet beatus Thomas & Scotus cum ſequacibus ſtudeant iſtã Auer. impugnare ſniam,aduertãt tamẽ iſtã fuiſſe Ariſto.opinionẽ:nam in.9.primæ philoſophiæ Ariſt. loquens de intellectione taliũ rerum ſimpliciũ & abſtractarũ inquit,Ignorantia taliũ non eſt ſicut cæcitas:cęcitas eñi eſt,ut utiq; ſi intellectiuũ non habeat aliquis,quẽ locũ exponẽs diuus Thomas ab ipſa tandẽ ueritate coactus dicit.Ex quo patet q; ſcd̃m ſniam Ariſto.humanus intellectus põt pertingere ad intelligẽdũ ſubſtãtias ſimplices,quod uidetᷣ ſub dubio reliq̃ſſe in.3. de aĩa.cum hoc quod fuit ſententia Theophraſti,Alexan.& Themiſt.& omnium antiquorũ Peripateticorum,ut patet in.3.de anima.cõmen.36.
Intellectus diſpoſitio de re intelligibili eſt ſicut diſpoſitio ſenſus de ſenſibili.2.meta. cõmen.primo idem.3.de anima.tex.cõmen.2.
Intelligere non ſolum eſt ſubſtãtiarũ,ſed accidentium.primo meta.tex.com̃.29.
Intellectus practicus differt à ſpeculatiuo fine.3.de anima.tex.cõmen.49.
Intellectus ſepculatiui finis eſt ſcire tm̃, operatiui uero operari.3.de anima.cõmẽ.49.idem.2.meta. tex.cõmen.3.&.3.de anima.tex.cõmen.34.
Intellectus eſt mouẽs ſm q; eſt deſiderãs,non ſm q; eſt cõprehẽdens.3.de aĩa.com̃.49.& cõmen.29.
Intellectus omnis principiorum rectus eſt.3.de anima.tex.com̃.51.
Intellectus ĩ actu eſt,cuius eſſe declaratũ eſt in libro de aĩa:qui dat prĩcipia uniuerſalia in rebus ſpeculatiuis,& qui dat uera ſomnia.Cõmen.in libro de ſomno & uigilia.
Intelligentiæ abſtractę intelligũt naturas uſes,ut eſt declaratũ in pma phĩa.ex lib.de ſomno & uigi.
Intelligentiæ abſtractę ſi intelligerẽt indiuiduũ,neceſſario eſſent materiales.Cõmen.ibidem.
Intelligentia abſtracta non eſt inopinabile,ut det naturam uniuerſalẽ indiuidui facti aĩæ imagina/

tiuæ,& anima imaginatiua recipit ipſum particulariter ſcdm ꝙ eſt in materia,quemadmodũ dat perfectiones animales uniuerſales,& materia recipit eas particulares.ibidem.

Intellectus & intellectũ ſunt idem in corporibus cœleſtibus.1.cap.de ſubſtãtia orbis.

Intelligentiæ credere incõuenies eſt,ubi aduerte ꝙ intelligẽtia ſumiť ꝓ imaginatione.3.phy.t.c.75.

Intellectus tria habet q̃ poſſunt quęri de ipſo, quorũ unũ eſt utrum in ſubſtãtia intellꝰ ſit tranſmutatio aut alteratio.ſcdm utrũ ſuũ eſſe in ſe ſequať alteratioñe,& tranſmutationẽ eſſentialiter ita ꝙ ſit facta in rei ueritate.tertiũ eſt utrũ ſuũ eſſe ſequať alterationẽ per accñs.7.phy.cõ.20.

Intellectus qui eſt poſtrema pfectio hominis non eſt admixtus cum materia.2.meta.cõmẽ.ultimo. idem.3.de anima.tex.cõmen.4 & in com̃.5.diffuſe.

Intelligibile eſt per formã,& ſenſibile per materiam.primo cœli.cõmen.92.

Intelligentia quæ eſt uirtus in natura cœleſti,quodãmodo aſſimilatur formę naturali,& quodammodo aſſimilatur formæ abſtractæ.2.cœli.cõmen.3.

Intellectus humanus non põt cõprehendere ueritatẽ cõparationis inter ptes cœli q̃ ſit nobilior,an illa quæ eſt ſub polo meridionali,an ſub polo ſeptentrionali.2.cœli.cõ.16.uide in ↄcordantiis.

Intellectus abſtractus acquirit perfectam nobilitatem ſine actione, quia actio eius eſt eius ſubſtantia.2.cœli.cõmen.62.

Intellectus ex profundarũ rerũ ſcrutinio exerceť,& in actum deduciť,& ſummũ inde perfectionis gradum ptingere poteſt. Auer.in paraphraſi.2.de cœlo,ſumma.3.quæſito.5.

Intellectio non fit in tempore,licet tempore exiſtente intelligamus, & contemplemur.7.phyſic.20. & Themiſtius ibi aperte.

Intellectus eſt qui facit uniuerſalitatẽ in rebus. primo de anima.cõmẽ.8.idem.2.de anima.tex.com̃. 60.&.3.de anima.cõmen.18.&.12.meta.cõmen.4.

In intellectu materiali iſta eſt ſentẽtia Ariſto.ſ.ꝙ eſt abſtractus à corpore,& ꝙ impoſſibile eſt,ut intelligat aliquid ſine imaginatione.1.de anima cõmen.12.

Intellectus ſecundum prudentiam dictus non eodẽ modo exiſtit in omnibus animalibus,ſed neq; in omnibus hominibus.1.de anima.tex.cõmen.24.

Intellꝰs actio aut eſt diffinitio aut demõſtratio.1.de aĩa.tex.cõ.48.ↄſimile.3.de aĩa.21.22.&.36.

Intellectio q̃libet ſeu practica ſeu ſpeculatiua eſt terminata.1.de anima.tex.cõmen.48.

Intelligere melius attribuitur quieti q̃ motui.primo de anima.tex.com̃.48.

Intellectui melius eſt nõ cum corpore eſſe,quẽadmodũ conſuetũ eſt dici, & multis uideť.1.de aĩa. tex.cõmen.49.ubi Cõmen.d.ꝙ natura intellꝰs uidetur ualde oppoſita eſſe naturę corpis.

Intellectus materialis cõprehẽdit intẽtiones oĩum entiũ.1.de aĩa.cõ.65.idẽ.3.de aĩa.tex.cõ.4.

Intelligere & conſiderare marceſcũt quoddam interius corrupto,ipſum autem impoſſibile eſt.primo de anima.tex.cõmen.66.

Intelligere & amare aut odiſſe non ſunt illius paſſiones,ſed huius habentis illum ſecundum quod illum habet.primo de anima.tex.cõmen.66.

Intellectus fortaſſis eſt diuinum aliquod & impoſſibile.ibidem.

Intellectus eſt aliud genus animæ, & ſi dicatur anima erit ſecundum æquiuocationem.2.de anima. cõmen.21.& tex.idem.3.de anima.cõmen.3.

Intellectus ſpeculatiuus exiſtimatur ꝙ non eſt anima neq; pars animæ. opinãdum enim eſt ꝓpter nobilitatem eius & diuerſitatẽ ad alias partes ꝙ eſt de natura ſuperiori naturę animę.2.de anima. comen.32.idem ibidem.tex.cõmen.21.

Intelligimus dum uolumus,ſed nõ ſentimus dum uolumus.2.de aĩa.tex.cõmen.60.

Intellectus eſt cõmunis oĩbus:cognitio autẽ non.3.de aĩa cõmento primo.ubi per intellectũ intelligit cognitionem operatiuã,per cognitionem uero ſpeculatiuam.

Intellectus cum oĩa intelligat neceſſario eſt ĩmixtus.3.de anima.tex.cõmen.4.

Intellectiua uirtus,ut intellecta mouẽt eam,eſt paſſiua,ut uero mouẽtur ab ea,eſt actiua.& ideo dicit Ariſto.ꝙ neceſſe eſt ponere in anima rõnali has duas differẽtias.ſ.uirtutẽ actionis,& uirtutem paſſionis.& dicit apte ꝙ utraq; pars eius eſt neq; generabilis neq; corruptibilis.3.de anima.cõ.4. Ex quo patet quantũ deuiauerint moderni Bononienſes, & ille Sueſſanus à uia Auer.aſſerentes ipſum non diſcrepare ab Alex.de intellectu agente.Dicunt enim ꝙ intellꝰs agens ex ſnĩa Auer.eſt deus,& tamen in p̃ſenti authoritate citãt ſentẽtiã Ariſto. has duas uirtutes eſſe in aĩa rationali & ꝙ ſunt eius dr̃iæ,& partes:nam hoc eſt maximũ Themiſtii argumentũ ↄtra Alexã.in.3.de aĩa.cap. 31.ex demõſtratione Ariſto.in.3.de anima.tex.cõ.17.ubi demõſtrat ꝙ cum in oĩ natura ſit unum

tanq̃ materia,quod eſt omnia fieri.aliud uero qđ ſit omnia facere ↄcludit in aïa has duas naturas & differẽtias eſſe oportere.¶ Amplius Cõmen.3.de aïa.cõ.19.expſſe dicit,ꝙ qui ↄcedit demõſtrationem de intellectu agẽte per quã oſtẽdiť ipm̃ eſſe imixtũ & ſeparatũ,de neceſſitate oportet cõcedere cõſilẽm demõſtrationem de ĩtellectu materiali:nã quẽadmodum intellꝰ agens ex hoc ꝙ creat oẽs formas materiales abſtrahẽdo eas à materia & trãſferrendo eas de ordĩe in ordinẽ oportet ꝙ nõ ſit corpus,neq̧ uirtus ĩ corpore,nec uniuerſaľr aliq̃ forma materialis,eodẽ mõ ĩtellectus materialis cũ recipiat oẽs formas materiales debet eẽ denudatus ab omni materialitate, ita ꝙ erit ſimplex & ſeparatus:manifeſte aũt patet,ꝙ dictũ ſuum nullũ robur obtineret ſi tenuiſſet intellectum agẽtem nõ eẽ partem aïæ noſtræ ſed Deũ:nam tũc habet manifeſtã inſtantiã aduerſarius,qa dicam ſibi ꝙ nõ oportet ſi cõceſſero uirtute illius demõſtrationis ĩtellectũ agẽtem eẽ ſeparatum qđ per cõſimilem debeam cõcedere de intellꝰ materiali,qa dicam nõ eẽ cõſilitudinẽ,imo eſt maxima diuerſitas:nã ſcĩa Dei eſt cauſa entium,& ſcĩa intellꝰs materialis eſt cauſata ab entibus, ſcĩa Dei eſt ſuba eius/& intelligibile/& ĩtellectus in eo ſunt idem oibus modis,ſecus lõge eſt de ĩtellꝰ noſtro.¶ Amplius.12.primæ phiæ.cõ.17.recitat opinionẽ Alexã.ponentis ſolũ intellectũ adeptũ eſſe ĩmortalem,uidelicet intellectũ agẽtem & ĩtellectũ materialem eẽ generabilẽ & corruptibilẽ, & ſimiliter ĩtellectũ in habitu,uidelicet ſpeculatiuũ,poſtea recitat opĩonẽ Theo.& Themiſtii, & aliorum Peripateticorũ aſſerẽtium ĩtellectũ materialẽ remanere,& ꝙ intellꝰs agens eſt abſtractus,& eſt quaſi forma in ĩtellectu materiali,& qđ eſt quaſi cõpoſitũ ex materia & forma, & ꝙ ipſe creat intellecta uno mõ,& recipit ea alio mõ.poſtea uero ipſe recitat opinionẽ ꝓpriam, ubi dicit, ꝙ in lib.de anima perſcrutati ſumus de iſtis duabus opinionibus,& diximus ꝙ ĩtelligentia agẽs eſt q̃ſi forma in ĩtellectu materiali,& ꝙ ipſa agit intellecta & recipit ea ſcđm ĩtellectũ materialẽ,& ꝙ ĩtellectus materialis eſt ingenerabilis & ĩcorruptibilis:& declarauimus illic ꝙ hęc eſt ſnĩa Ariſt.& ꝙ ĩtellectus in habitu habet partẽ generabilẽ & corruptibilẽ:illud autẽ qđ corrumpitur eſt actio eius,in ſe autẽ non corrumpiť,& ꝙ ex extrinſeco ĩtrat nos.etc.ubi patet ꝙ refert ſe ad declarationem libri de aïa:manifeſtũ eſt autẽ ex p̃ſenti authoritate in cõmẽ.4.& etiã in com̃.5.& in com̃.17.18.19.&.20.&.36.ꝙ ipſe ponit ĩtellectũ agẽtem & ĩtellectũ materialẽ eſſe duas differẽtias ſiue ptes eſſentiales/aut poteſtatiuas aïæ rõnalis,quarũ una eſt tãquã forma/& alia eſt tãq̃ materia, aut tãq̃ locus reſpectu alterius,qa intellꝰs materialis ſcđm aliquẽ reſpectum põt dici ſicut materia,& ſecũdum aliũ reſpectum uerius diciť locus intellꝰs agẽtis q̃ materia,ut declaraui in.12.primæ philoſophiæ.in cõ.17.Nec obſtat authoritás Auer.in.3.de aïa.cõ.20.ubi dicit,cõſidera igiť qm̃ eſt differẽtia inter iſtas tres opiniones.ſ.Platonis/Them̃.& noſtrã opinionẽ,& ſcđm expõnem Themiſtii non indigeť in iſtis intellectis,niſi ad ponẽdum intellectũ materialẽ tm̃/aut ĩtellectũ materialẽ & agẽtem ſcđm modũ ſimilitudinis,ubi enĩ non eſt uera generatio nõ eſt agens,& nos cõuenimus cũ Alexã.in mõ ponendi intellectũ agẽtem,& differimus ab eo in natura ĩtellectus materialis,& differimus à Themiſtio in natura ĩtellectus qui eſt in habitu,& in mõ ponẽdi intellectum agẽtẽ. Nõ enim intellexit Cõmẽ.ſe cõuenire in ĩtellectu agẽte cum Alexãdro pro quãto poſuit intellectum agẽtem eſſe Deũ,qa de hoc nulla fuit facta mẽtio ab Auer.in illo loco,nec ĩ toto.3.de aïa,eſt aliquis locus expſſus ubi ponat hoc,ſed cõuenit in mõ ponẽdi intellectũ agẽtem quæcũq; intelligẽtia ſit,uel Deus,uel alia,de hoc nõ curat:nã in tali mõ diſcrepat à Themiſtio,& ↄuenit cũ Alex. Themiſtius enĩ non poſuit intellectũ agẽtem niſi ſcđm modũ ſilitudinis,ſicut ſibi ĩponit Comẽ. ibi.& in.3.de aïa.cõ.5.in ſolu.1.q.uolutit enim Them̃.& Theophraſtus/ꝙ ĩtellectus materialis/& intellectus agẽs/& intellectus ſpeculatiuus ſunt unus ĩtellectus ſcđm ſubtũ,& nõ differũt niſi p tres diſpõnes quæ accidũt ſibi,unde ſm̃ Them̃.ĩtellectus agẽs non agit uere ꝓducendo ſpẽs & intẽtiones in intellꝰ materiali,nec intellectus materialis uere recipit,ſed iſta ĩtelliguntť ſcđm ſimilitudinẽ & ſcđm modũ intelligendi noſtrũ.& ideo opinati ſunt ĩtellectũ ſpeculatiuũ ſimplr̃ eẽ ęternum,ſed Alex.poſuit intellectũ agẽtem uere ꝓducere ſpẽs,& intellectũ materialẽ recipere:in hoc modo igiť ponẽdi concordat Auer.cũ Alex.in intellꝰ agente,& diſcrepat à Themiſtio,qa Themiſtius poſuit ſcđm modũ ſimilitudinis,& Alex.ſcđm ueritatẽ,& nõ eſt ↄuenientia in ſuba poſita, quia iam apte dicit ĩtellectũ agentẽ eẽ partẽ animæ,& eius differẽtiã:nũquã autẽ Ariſt.nec Com̃. alicubi dixit Deũ eſſe partẽ/aut differẽtiam aïæ noſtrę:hoc enim eſt remotũ ualde ab excellẽtia & ſimplicitate Dei.Non obſtat authoritas Cõmẽ.in.12.primæ phiæ.in cõ.38.ubi dicit ſup illis uerbis Phi deductio qualis optima paruo tẽpore nobis.Ex hoc apparet benẽ ꝙ Ariſto.opinať ꝙ forma hoĩum in eo ꝙ ſunt hoĩes nõ eſt niſi per continuationẽ eorũ cum intellectu,qui declarať in libro de aïa eſſe principiũ agens nos & mouẽs nos:intelligẽtiæ enim abſtractæ in eo ꝙ ſunt abſtra

ctæ, debēt eſſe principia eorũ quorũ ſunt principia duobus modis, ſcđm ꝙ ſunt mouētes, & ſcđm ꝙ ſunt finis: ītelligētia enim agens inquātum eſt abſtracta, & eſt principiũ nobis, neceſſe eſt ut moueat nos, ſicut amatũ amans, & ſi oīs motus neceſſe eſt ut continueť cũ eo à quo fit ſcđm finē: neceſſe eſt ut in poſtremo continueť cum hoc ītellectu abſtracto, ita ꝙ erimus depēdētes à tali principio à quo cœlũ dependet, quãuis hoc ſit paruo tpe nobis, ſicut dixit Ariſt. Nõ enī uoluit Cōm. dicere in p̄ſenti authoritate ītellectũ agētem eē Deum, qui eſt primus motor qui ſit noſtra perfectio imediate: nã dicit ꝙ pfectio ſeu forma hoīs in eo ꝙ homo eſt p continuationē eius cum ītellectu abſtracto q declarať in lib. de aīa. ſed intellectus q declaratur in lib. de aīa, qui eſt hoīs forma eſt intelľus agens, q eſt pars aīæ noſtræ, & nõ eſt primus motor, qa de primo motore non uerificatur, ꝙ ſit pars aīæ noſtræ. unde rõ Auer. in hoc cõſiſtit, quælibet forma abſtracta inquãtũ eſt abſtracta, eſt duobus modis principiũ & cauſa, ut comparať ad ſuum cauſatũ, uidelicet ſcđm agens & ſcđm formã ſeu finē, ſed ītelligētia agens, quæ eſt abſtracta eſt hoīs inquantũ hõ pfectio & forma p ſuã continuationē cũ eo, ut eſt declaratũ in. 3. de aīa. in cõ. 5. &. 36 Igiť eſt principiũ hoīs duobus modis, uidelicet ſcđm agēs, & ſcđm finem, ſcđm agēs cõtinuatur homini in pricipio: ſcđm finem cõtinuatur homini in poſtremo. unde quēadmodum cœlum depēdet à primo motore qđ eſt principiũ abſtractũ duplici mõ ſcđm agēs & ꝭm finē, ſic etiã à principio abſtracto, qđ eſt ītelľus agens depēdet homo iſto duplici mõ. eſt igiť ſiĺitudo in genere principii abſtracti, quatenus abſtractũ, ſed non ſimilitudo in ſpecie uel in numero, ut illudmet principiũ numero qđ mouet cœlum in rõne formæ, & finis illudmet moueat nos īmediate hoc duplici mõ: hoc enī falſum eſt, qa tale qđ mouet nos eſt intelľus, q eſt declaratus in lib. de aīa. & iſte eſt pars aīæ noſtræ, & nõ eſt primus motor: bene uerũ eſt ꝙ hõ p ītellectũ agētem continuať etiã primo motori, qa ab illo & cœlum & tota natura depēdet. unde in. 3. de aīa. cõ. 36. ubi loqtur de iſta cõtinuatione dicit, ꝙ manifeſtum eſt ꝙ cũ iſte motus complebiť, ſtatim iſte ītelľus nobiſcum copulabiť oībus modis, & tũc manifeſtum eſt, ꝙ ꝓportio eius ad nos in illa diſpõne eſt ſicut proportio ītellectus in habitu ad nos: & cũ ita ſit neceſſe eſt ut homo ītelligat per intellectũ ſibi ꝓprium oīa entia, & ut agat actiõnem ſibi ꝓpriam in oībus entibus, ſicut ītelligit p ītellectum q eſt in habitu quando fuerit continuans cum formis imaginabilibus oīa entia ītellectione propria: homo igiť ſcđm hunc modum, ſicut dicit Them̃. aſſimilať Deo in hoc ꝙ eſt oīa entia quoquo modo, & ſciens ea quoquo modo: patet autē Them̃. non tenuiſſe ītellectum agentem eſſe Deũ, cuius authoritatē adducit Cõmen. in declarando hoīs fœlicitatem p ītellectum ſibi ꝓprium cõſiſtere in intellectione oīum entiũ quo quomodo, qa Them̃. 3. de aīa. 31. cap. exp̄ſſe inuehit cõtra Alex. hoc opinãtem. non aduertũt iſti ꝙ ſunt ordines & gradus in pfectione & beatitudine entiũ, & ꝙ diſtantiæ entiũ ſunt ualde diuerſæ in hoc. unde Ariſ. 2. cœli. tex. cõ. 64. &. 65. diſtribuit entia in q̃tuor ordinibus, ut bñ colligit Cōm. in cõ. 66. primus enī ordo eſt entiũ cõſequētiũ nobilitatē pfectam ſine opatione: & talia, ut aſſerit, diuerſantur ſcđm magis & minus. fœlicitas enim ſubarũ ſeparatarũ nõ conſiſtit in pũcto, ſed habet latitudinē: ſcribit enī Auer. in lib. deſtruc. diſputa. 3. in ſolu. 16. dub. qđ nõ oēs intelľus ſunt in uno ſimplicitatis gradu: nõ enī ſunt in uno relationis gradu ad primũ principiũ, neq; aliqs eorũ ſimplicitatē habet ſimilē ſimplicitati primi principii: primus enī habet de ſe eē, & alii habēt eē relatum. & poſt paulo dicit: nõ enim ſeqtur ꝙ quãuis intelľus intelligēs & intelligibile in ſeparatis intelligētiis ſit unũ & idē qđ ſint ęquales in ſimplicitate. Phi enim ponũt ꝙ ītelľus differũt in hac ꝓprietate ſcđm magis & minus, & dicta ſimplicitas nõ reperiť ſcđm ueritatē niſi in primo intellectu, & cauſa huius eſt ꝙ ſuba primi intelľus eſt quid p ſe exiſtēs, & alii intelľus intelligũt de ſeipſis ꝙ in primo intelľu cõſiſtant. unde ſi intelľus intelligēs & intelligibile in quolibet horum intellectuũ eſſent in gradu unitatis ꝙ ſunt in primo, eēt ipſorũ ſuba ſimilis ſubæ aliorũ, qđ eſt falſum, eandē ſnīam ſcribit. 12. primæ phiæ. cõ. 44. cõtra Auic. ponētem primã intelligētiam non eſſe cãm īmediatam oīum: dicit enī ꝙ iſte ſermo eſt imaginabilis: nõ enim eſt illic ꝓuētus / aut cõſecutio, neq; actio: ita ꝙ dicamus una actio cõſequitur agētem: tãtum enim eſt illic cauſa & cauſatũ ſcđm qđ dicimus ꝙ intellectũ eſt cauſa intelligētis, & cum ita ſit, nõ eſt impoľe ut illud qđ eſt per ſe intelligētia & intelľus, ſit cauſa pluriũ entium ſcđm ꝙ de eo intelliguntť multi modi: illud igiť qđ ītelligit motor corporis cœli de primo motore, & eſt cauſa in aīa cœli, aliud eſt ab eo qđ intelligit ex eo motor Saturni orbis, & ſimiľr eſt de unoquoq; eorũ. ſ. ꝙ pfectio uniuſcuiuſq; eorũ eſt in intelligēdo cauſam primã & ꝓpriam. Ecce igiť ꝙ ſi in ordine abſtractorũ eſt differētia in perfectione, & cum in unoquoq; orbe alicuius planetæ ſunt plures motores partiales, q ordinanť ad motorē principalē illius ſtellæ, & fœlicitas eorum cõſiſtit in intelligēdo cauſam primã, quæ eſt uni

uerſalis

uerſalis omnibus,& etiã in intelligẽdo cauſam ꝓpriam:nam in talibus intellectibus eſt perficiẽs & perfectum,ſic hominis beatitudo cõſiſtit in intelligendo cauſam primam & in ĩtelligẽdo cauſam ꝓpriam,unde per ꝓpriam cauſam intelligit cauſam primam,qa per intellectum agẽtem ĩtelligit deũ & alia abſtracta:& iſta eſt uia Cõmen.Nam.3.de aĩa.cõ.5.in ſolu.2.q.uerſus finem dicit, & ideo opinãdum eſt,qđ iam apparuit nobis ex ſermone Ariſt,ꝙ in aĩa ſunt duę partes intellꝰs, quarũ una eſt recipiens,cuius eſſe declaratũ eſt,alia aũt eſt agens,& eſt illud qđ facit intentiões,q̃ ſunt in uirtute imaginatiua eſſe mouentes intellectũ materialẽ,& hæ duæ partes ſunt non generabiles,neq; corruptibiles.qđ clarius dicere potuit?& parũ infra,qa Theṁ.tenuit intellectũ ſpeculatiuum eſſe conſtantem ex intellectu agẽte & materiali:tantũ ipſe dicit ꝙ in aĩa ſunt tres partes intellectus.ſ.agens/recipiẽs/& factũ,& duæ iſtarum ſunt æternę ſimpliciter.ſ.ĩtellectus agẽs & intellectus recipiens,ſed ĩtellectus tertius,uidelicet ſpeculatiuus quodãmodo eſt generabilis & corruptibilis,& quodãmodo eſt æternus:nã rõne intentionũ imaginatarũ,à qua habet qđ ſit uerus, intellectus ſpeculatiuus eſt corruptibilis,ſed rõne intellectus materialis à quo habet ꝙ ſit unum entiũ,ſic eſt æternus:ſimiliter eſt æternus ſcđm ſpeciẽ,ſed ſcđm indiuiduũ eſt corruptibilis. Amplius Cõmen.in.3.de aĩa.cõ.20.exponẽs uerba tex.cõ.19.ubi lr̃a trãſlationis Arabicę habet,& iſte intellectus eſt etiã abſtractus,dicit ꝙ ly etiã/ſignificat nõ ſolum intellectũ agẽtem eſſe impoſſibilẽ & imixtum,uerũ etiã aliũ intellectũ,uidelicet materialẽ,& dicit ꝙ in hoc conuenit Theṁ.cũ eo/& diſcrepat Alexã.patet autẽ ſi uideãtur uerba Theṁ.ꝙ ipſe poſuit intellectũ agẽtem nõ eſſe deũ ut Alexander,ſed poſuit ipſum pertinere ad animam rationalem,licet ratione diſtinguatur ab intellectu materiali ſcđm Themiſtium.

Intellectus materialis nullam habet in ſui ſubſtantia de formis materialibus.3.de aĩa.tex.cõ.4.

Intellectus materialis non eſt corpus neq; uirtus in corpore.ibidem.

Intellectus quo opinatur & intelligit anima nihil eſt actu eorum,quæ ſunt ante ĩtelligere.3.de anima.tex.cõmẽ.5.ubi Cõmenta.dicit in principio cõmen.5.ꝙ iſta eſt diffinitio intellectus materialis,uidelicet ꝙ eſt illud quod eſt in potentia omnes intẽtiones formarum materialium uniuerſalium,& non eſt in actu aliquod entium antequã intelligat illud.

Intellectus agẽs eſt principiũ ad quaſdam res quæ ſunt ſub orbe lunę,ſed primũ principiũ eſt principium oĩum rerum.Auer.in paraphraſi meta.trac.4.col.6.Inde patet contra Alexã.Achillinũ,& Sueſſanũ,qui tenẽt intellectũ agẽtem eſſe deum ſcđm Auer.idẽ etiã collige ex Auer.ibidẽ.in trac.4.col.10.ubi dicit,ꝙ intellectus noſter ſiqđ intelligit de abſtractis eſt ſcđm ordĩnẽ,& id qđ primo cõphendit eſt id qđ eſt ꝓpinquus nobis,& eſt ĩtellectus agẽs:& ſic gradatim uſq; ad primã intelligẽtiã,& parũ infra.col.11.dicit,& id qđ diximus eſt uia Ariſt.& ſociorũ eius.nã ipſi oſtẽdũt intellectum agentem cognoſcere ea quę ſunt hic.i.ſub ipſo:& nihil differt,ſiue admiſerimus hoc in intellectu agente,ſiue in eo quod eſt ſupra ipſum de his principiis.

Intellectus materialis recipit oẽs formas materiales uniuerſales,ſed materia recipit formas oẽs materiales ſenſibiles nõ cognoſcens,neq; cõphendens.3.de aĩa cõ.5.in princi.& ibidẽ.cõ.28.& Cõmentator reddit cauſam in cõmen.5.quia materia non cognoſcit,& eſt quia recipit formas diuerſas & iſtas,& tu conſidera ſuper hoc.

Intellꝰs ſpeculatiuus eſt generabilis & corruptibilis pp ſubtũ p qđ eſt uerus.i.ꝓpter ĩtentiões imaginatas nõ ꝓpter ſubtũ,per qđ eſt unũ entiũ.i.ꝓpter ĩtellectũ materialẽ.3.de aĩa.cõ.5.in ſol.1.q.

Intellectu materiali & intẽtione ĩtellecta in actu fit maxĩe unum,qđ eni fit ex eis nõ eſt aliqđ aliud ſicut eſt in aliis cõpoſitis ex materia & forma.3.de aĩa.cõ.5.in ſolutiõe.2.q̃ſtionis.

Intellectus agens nũquã ceſſat à creando intellecta ſimpliciter & ĩtellectus materialis in recipiẽdo, licet ceſſent ab hac.ſ.generatione,uel ab hac receptione.3.de aĩa.cõ.5.in ſolu.q̃nis.2.

Intelligẽtia q̃libet excepta prima habet aliqđ ſimile materiæ,& aliqđ ſĩle formæ,&.nulla ĩtelligẽtia eſt liberata à potẽtia ſimpliciter,niſi prima,quæ nihil ĩtelligit extra ſe.3.de aĩa.cõ.5.in ſol.q.3.

In intelligentia prima eſſentia eius eſt quiditas eius:in aliis autem quiditas & eſſentia diuerſantur quoquo modo.ibidem.

Intelligentiarum multitudo intelligi non poſſet,niſi eſſet hoc genus entium,quod ſciuimus in ſcientia de anima.ibidem.& cõmen.14.

Intellectus recipiens neceſſe eſt, ut intelligat intellectũ in actu:cum enim intellexerit formas materiales dignior eſt,ut intelligat formas abſtractas.3.de aĩa cõ.5.in ſolõne q̃ſtionis.3.

Intellectus agentis reſpectus ad intellectũ materialẽ eſt reſpectus lucis ad diaphanũ,& reſpectus formarum materialiũ ad ipm̃ eſt reſpectus coloris ad diaphanum.ibidem.

Intellectus materialis pficitur per intellectum agentē,& illuminatur p ipſum.ibidem.

Intellectus materialis cū fuerit continuatus nobiſcū ſm q pficitur p intellm agētem,tūc nos ſumus copulati cum intellſu agente,& iſta dicit adeptio,& intellſus adeptus.ibidem.

Intellectus materialis ſi eſſet purificatus ſequeret,ut res intellecta in te & in me eſſent unum in ſpē & plura in indiuiduo:etiam diſcipulus nō poſſet addiſcere à magiſtro, niſi ſciētia ſit uirtus generans & creans ſciētiam quæ eſt in diſcipulo,ſicut ignis generat ignem.3.de anima prope finem cōmenti.5.uide Themiſtium à quo accepi.3.de anima.cap.32.&.33.

Intellectus materialis non eſt uirtus attributa cōplexioni,quoniá cū aía ſenſibilis nō ſit uirtus attributa cōplexioni,quāto magis intellectus.3.de anima.cō.6.& etiam cō.5.ↄtra Alexādrum.

Intelligētiarum qditas & quot modis ſunt principia diuinorū corporū uia huius ↄſiderationis eſt, ut ſupponamus id quod in ſcía de aía fuit declaratū,quia plura principia ſcientię diuinę ſunt ſumpta ab illa,& nulla eſt alia uia ad hoc niſi poſt notitiá illius ſcíæ, & ideo dictū eſt i legibus diuinis: cognoſce teipſum,& cognoſces creatorē tuū.Auer.in trac.4.in paraphraſi meta.col.6.

Intellectus cū intelligit aliqd ualde ītelligibile nō minus ītelligit īfima,ſed & magis.3.de aía.t.cō.7.

Intellectus ſeparabilis.3.de anima.tex.cōmen.7.

Intellectus eſt immixtus.3.de anima.tex.cōmen.4.

Intellectus quodāmō potētia eſt intelligibilia,ſed actu nihil anteꝗ intelligat.3.de aía.tex.cō.14.

Intellectus eſt ſicut tabula in qua nihil actu eſt ſcriptū.ibidē.

Intellectus alio modo eſt in potētia alio modo res materiales,quia potētia/receptio/& pfectio ęquiuoco modo dicūtur de intellectu,& de rebus materialibus.3.de anima.com.14.

In his ꝗ ſunt ſine materia idem eſt intelligens,& quod intelligitur.3.de aía.com.& tex.15.

In habentibus materiá potentia ſolū intelligibile eſt.3.de aía.tex.cōmen.16.

Intellectu materiali iudicamus infinita in ppoſitione uniuerſali.ibidē. Iudiciū & diſtinctio non attribuitur nobis per intellectū agentē,ſed per intellectum materialē.3.de anima.cō.19.cōtra Auēpacem aſſerentē nos per intellm agentem cognoſcere infinita in ppoſitione uniuerſali.

Intellectus agens differt à materiali, quia intellectus agēs eſt pura actio,& intellectus materialis eſt utrūq.3.de anima.tex.cōmen.19.

Intellſus materialis ſm Ariſt.eſt ultimus in genere intellectuū abſtractorū.3.de aía.com.19.

Intellſus materialis diuerſitas ab intellſu agēte nō fuit cognita niſi pp diuerſitatē actionū,qa actio intellectus materialis eſt potius actio ꝗ paſſio,ſed actio ītellſus agētis eſt actio pura.ex.3.de aía.cō.19.

Intellectuū abſtractorū multitudo nō fuit ſcita niſi ppter diuerſitatem actionū.ibidem.

Intelligentiæ ſeparatæ neceſſario faciunt ad unū principiū,quod nō dicit de eis neq uniuoce neq æquiuoce,ſed ſm prius & poſterius,& uide cām in paraphraſi meta.trac.4.col.8.

Intelligentiarū prioritas adinuicē non eſt generica,ſed eſt prioritas cāæ ad cauſatū.ibidem.

Intellectui agenti ſicut accidit,ut quādoq agat in res exiſtētes hic,& qñq non,ita accidit intellectui materiali,ut iudicet quādoq res exñtes hic & qñq nō, ſed differūt qa iudiciū eſt aliqd in caplo pfectionis iudicis:actio aūt nō eſt ſm illum modū in caplo pfectionis agētis.3.de aía.cō.19.

Intellectus paſſiuus corruptibilis eſt,& ſine hoc nihil intelligit anima.3.de aía.tex.com.20.

Intellectus materialis eſt prior in nobis ꝗ intellectus agens ſcdm continuationē ſecundū Themi.& Cōmenta.ſed ſcdm Alexan.eſt prior ſm eſſe,& generationē.3.de anima.cōmē.20.cōtra ponētes in uia Cōmen.intellectum eſſe formá formaliter inhærentem homini.

Intellectus materialis cum fuerit acceptus ſimpliciter,& nō reſpectu indiuidui nō erit prior aliquo modo prioritatis intellectu agente.3.de anima.cōmen.20.

Intellectus in habitu eſt alius ab intellſu agente ſm Alex.& hoc oportet credere:artifex enim aliud eſt ab artificiato,& agens ab acto cōtra Themiſtiū qui opinabatur oppoſitū.3.de aía.cō.20.

Intellectui materiali non accidit,ut quādoq intelligat,& quādoq non niſi reſpectu indiuidui, non in reſpectu ſpeciei.3.de anima.com.20.idem cōmē.5.&.19.ibidem.

Intellectus agens cum nō fuerit acceptus reſpectu alicuius indiuidui non inuenit quādoq abſtrahens,& quādoq non,ſed ſemp inuenit abſtrahere.3.de anima.cōmen.20.&.19.

Intellectus materialis,& intellſus agens ſunt duo uno modo,& ſunt unū alio modo:ſunt enim duo per diuerſitatē actionis eorum:actio enim intellſus agentis eſt generare,iſtius autē informari,ſunt autem unū quia intellectus materialis pficitur per agentē,& intelligit ipm.3.de aía.cō.20.

Intellectus in libro de aía dicit quatuor modis.ſ.de intellectu materiali,& de intellectu agēte,& de intellectu in habitu:& de uirtute imaginatiua.3.de anima.cōmen.20.

Intellectus

Intellectus agẽs,& intellus materialis nõ ponũtur in aĩa noſtra ẽm opinionẽ Themiſtii niſi ẽm modum ſilitudinis,ubi enim nõ eſt uera generatio nõ eſt agens.3.de aĩa.cõmen.20.

Intellectus agens/patiẽs/& factus idem ſunt ẽm ſubiectũ ſcdm opinionẽ Themiſtii.3.de anima.cõ.20.uide pro hoc Themiſtium.3.de anima.cap.25.

Intellectu quẽ Ariſt.uocauit paſſiuũ in.3.de aĩa.diuerſant̃ hoĩes in q̃tuor uirtutibus dictis in Topicis:& per iſtũ etiam intellectũ homo differt ab aliis aĩalibus.3.de anima.cõmen.20.

Intellectus materialis eſt qui apprehẽdit ſimplicia,& qui cõponit ea:oportet enim ut uirtus comprehendens ſimplicia & cõpoſita ſit eadem contra Auẽpacem aſſerentem uirtutem cõpoſitiuam eſſe diuerſam ab imaginatiua.3.de anima.cõmen.22.

Intellectus agens non intelligit priuationẽ omnino.3.de anima.cõmen.25.

Intellectus cõphendit priuationem per habitum.3.de anima.tex.cõmen.25.

Intellectus non omnis,ſed ipſius quodquid erat eſſe uerus eſt.3.de.anima.tex.cõmen.26.

In intellectu materiali nõ accidit fides niſi qa intellm eius eſt materiale.i.cõpoſitũ.3.de aĩa.cõ.26.

In intellectibus ſeparatis comprehẽſio eorum eſt formatio tantũ, & ueritas in eis nũq̃ admiſcetur cum falſitate.3.de anima.cõmen.27.

Intellectus in ꝓpoſitione negatiua prius diuidit p̃dicatũ à ſubto poſtea cõponit ea.3.de aĩa.cõ.22.

Intellectuale deſideriũ differt à deſiderio ſenſibili,quia ſenſibile non mouet̃ niſi apud p̃ſentiam ſenſati in actu ècontrario intellectuali.3.de anima.cõmen.29.

Intellectiuæ animæ phantaſmata,ut ſenſibilia ſunt.3.de anima.tex.cõmen.30.

Intellecta uniuerſalia colligata ſunt cum intentionibus imaginatis , & corrupta per corruptionem earum.3.de anima.cõmen.30.

Intelligibilium ꝓportio ad imagines eſt ſicut ꝓportio coloris ad ſenſum uiſus, & non eſt ſicut ꝓportio coloris ad corpus coloratũ.ibidem contra Auẽpacem.

Intellecta ſunt intentiones formarum imaginationis abſtractę à materia, & indigent neceſſario alia materia ab illa quã habeant in formis imaginationis.3.de anima.com̃.30.

Intellectiuum ſpecies in phantaſmatibus intelligit.3.de anima.tex.cõmen.32.

Intellus actio alia eſt ab actione uirtutis cogitatiuę,q̃ Ariſt.nũcupauit itellm paſſiuũ.3.de aĩa.cõ.33.

Intellectus materialis nihil ĩtelligit ſine uirtute cogitatiua,& uirtute imagĩatiõis.& ideo ſicut dixit Ariſto.nõ rememoramur poſt mortẽ.3.de aĩa.cõ.33.& cõmen.20.& tex.

Intelligere diuerſificatur ſcdm diuerſitatẽ naturę rei intellectę.3.de anima.com̃.35.

Intellectum materialẽ aſſerentes eſſe uirtutem generabilẽ & corruptibilẽ nullam uiam habẽt quomodo poſſimus continuari cum intellectibus abſtractis.3.de aĩa.cõmen.36.

Intellectus agẽs ẽm Alphar.in Nicomachia tenentẽ opinionẽ Alex de intellu materiali nõ eſt cauſa noſtri niſi agens tantũ.3.de aĩa.cõ.36.licet oppoſitũ ſenſerit in epiſtola continuationis.

Intelligere non eſt nõn ſtatuentem.2.metaphy.tex.cõmen.11.

In intelligentiis quæ non ſunt admixtæ materiæ quicquid cõp̃hendit imperfectius cõp̃hendit perfectius,ſed non conuertitur.3.de anima.cõmen.36.

Intellecta in nobis ſunt duobus modis naturaliter,& ſunt primæ ꝓpoſitiões quas neſcimus,unde & quando extiterunt/aut quomodo/aut uoluntarie , & ſunt intellecta acquiſita ex primis propoſitionibus.3.de anima.com̃.36.idem.1.cœli.cõ.1.&.2.primæ philoſophiæ com̃.1.

Intellectus agens in poſtremo copulatur nobis,ut forma.3.de anima.cõmẽ.36.

Intellectio quæ habetur per intellectum adeptum non eſt aliquid ex ſcientiis ſpeculatiuis.3.de anima.cõmen.36.&.9.primæ philoſophiæ.cõmen.ultimo.

Intellectus ad hominẽ duplicẽ habet reſpectũ agentis/& formæ.ex calce cõmẽti.36.3.de anima.

Intelligibilium diſpoſitio ad intellectũ eſt ſicut diſpoſitio ſenſibiliũ apud ſenſum.tertio de anima.cõmen.37.& tex.cõmen.3.

Intellectus eſt ſicut ſpecies ſpẽrum,& manus organũ organorũ.3.de aĩa.tex.cõmen.38.

Intelligentem neceſſe eſt phantaſmata ſpeculari.3.de anima.tex.cõmen.39.

Intellectus ſpeculatiuus nihil dicit de fugibili & ꝓſequibili,neq; ſpeculatur aliquod agibile.tertio de anima.tex.cõmen.46.

In p̃poſitio tot reſpectus importat quot demõſtrãt̃ per hoc uerbũ habere, ſed differũt quia hæc p̃poſitio in/dignius dicit̃ de reſpectu ↄtenti ad ↄtinẽs,ſed hoc uerbũ habere eſt ècõtra.5.met.c.28.

Inanimata habent ſurſum/& deorſum/& dextrum/ & ſiniſtrum ſolum per reſpectum ad nos. 2.cœli.tex.cõmen.10.

In inanimatis nõ ſunt quęrenda principia ſcđm loci differẽtias.2.cœli.tex.com̃.9.

Inanimatæ res nõ alterãtur niſi alteratione corporali:aĩatę autẽ alterant alteratione ſpũali exiſtente in ſenſibus,& corporali exiſtente in rebus ſenſibilibus.7.phy.com̃.11.

Inanimata ſemper mouent aliquod exteriorum, animal autem dicimus ſeipſum mouere.8.phyſi. tex.cõmen.17.idem Cõmen.ibidem.cõmen.27.&.29.

In cõceptis cum materia nõ eſt idem qđ quid eſt: cũ eo cuius eſt qđquid eſt.7.met.tex.cõ.41.idem 3.de aĩa tex.cõ.9.&.8.meta.tex.cõ.8.uide in theorematibus: de hoc in ꝓprio theoremate.

Incontinens agit ſcđm concupiſcentiam.3.de anima.tex.cõmen.47.

Indiuiuiduum artificiale eſt unũ per uiolentiam.10.meta.tex.cõmen.primi.

Indiuiduum naturale quod eſt unum in rei ueritate eſt unum per continuos exiſtentes per ſuam formam.10.metaphyſi.cõmen.primo.

Indiuiduũ ab alio indiuiduo diſtingui nõ debet ab aliqua ꝓprietate niſi per accñs,ĩmo indiuidua abinuicem diſtinguũtur materia.ex libro deſtructionũ diſpu.prima in ſoĺone.7.dubii.

In dictis ſm eſſe neceſſe eſt idem eſſe ſubiectũ & prędicatũ.7.meta.tex.com̃.19.&.20.

In dictis ſm accidẽs non eſt idẽ ſubm & ṗdicatũ.ibidẽ,& in ſequenti tex.cõ.21.ubi dicit ꝙ in dictis ſm accidens nõ eſt idem quodqd eſſe id inquã cui ipm accidit,& id quod accidit.

Indiuiduum compoſitum ex materia & forma eſt generabile in rei ueritate, ſed forma non eſt generabilis,neq; corruptibilis niſi per accidens,& ſimiliter eſt de materia.7.meta.cõmẽ.23.idem.ibidem.tex.cõmen.26.27.31.&.33.idem.12.meta.cõmen.18.

Indiuiduũ aĩalis,& indiuiduũ hominis.3.meta.cõ.2.ex quo patet genus habere indiuiduum.

In indiuiduo nõ eſt ſubſtãtia niſi materia & forma particularis, ex qbus cõponitur.7.meta.cõ.44. intellige quo ad partes cõponentes,quia.5.meta.cõ.6.in cõpoſito eſt natura addita naturæ cõponentium .& in.3.de aĩa.cõ.5.in ſoĺone.2.q̃ſtionis iuxta dimidiũ.idem.7.meta.26.27.&.60.cõmẽ.

In indiuiduis eiuſdẽ ſpeciei non eſt hoc prius & illud poſterius.3.meta.tex.com̃.11.

Indiuiduum ſubſtãtiæ quod ſit prius indiuiduis accidẽtiũ eſt manifeſtũ per ſe. Auer.7.meta.cõ.2.

Cõtra Diuum Tho. ponentẽ accidẽtia indiuiduari p ſubiecta.

Ex illo loco clare elicit in accidẽtibus eſſe ꝓpria indiuidua p principia intrinſeca conſtituta ex ꝓprio genere ꝯtra illos qui aſſerũt accidentia indiuiduari p ſubiectũ,ſed aduertãt ſubiectũ eſſe cãm extrinſecam reſpectu accidẽtis & materialem tm̃.ſicut bene notat Cõmentator in.4.meta.com̃.2. ita etiam tenet expreſſe Simplicius in.4.phyſicæ auſcultationis in expoſitione tex.cõmen.132.ubi expſſe dicit ꝙ albedo exiſtens in niue, & in ceruſa etiam ſi à ſubiectis cognitione abſtrahãtur differunt ꝓpriis differentiis:ſunt enim albedinis & dulcedinis proprie ſcđm ſeipſas differẽtię, etiam ſi à ſubiectis abſtractæ intelligantur accidentia.

Indigeſtio eſt à frigiditate.4.metheororum.tex.14.

Indigeſtionis tres ſunt ſpecies/homotes/molinſis/ſtathenſis.ſupra.

Indigeſtio eſt impfectio ꝓpter indigentiã propriæ caliditatis.4.metheo.tex.cõmen.18.

Indiuidua alia ſunt ſubarũ,alia accidenriũ.Cõmen.in cõ.libri de diuinatione ſm quietem.

Indiuidua ſubſtantiarũ quædam ſunt ſubſtãtiarum ſimplicium.ſ.partes elemẽtorum.quędã uero ſunt ſubſtantiarum compoſitarum.ibidem.

Indiuidua ſubſtantiarum compoſitarum quædam habent animas,ut animalia & uegetabilia,quędam ſunt carentia anima,ut minerę.ibidem.

Indiuidua ſubſtantiarum omnia ſunt terminatarum cauſarum agentium,cum nullũ indiuiduum ſubſtantiæ inueniatur caſu.ibidem.

Indiuidua aĩalium & plantarũ ſunt determinata in eẽ,& ſunt determinatarũ cãrum per motus corporum ſupcœleſtium,ut eſt declaratũ in lib.de aĩalibus & uegetabilibus.ibidem.

Indiuidua accñtiũ quędã ſunt à cauſis naturalibus, q̃dam uero à naturalibus & uoluntariis.ibidẽ.

Indiuiduũ nullũ à natura fit eſſentialr niſi ſm ſcientiã antecedentẽ inſtrumentũ eius artificis,ſicut dicit Ariſto.nõ mouet niſi ſm artificem.ex com̃.lib.de diuinatione ſcđm quietem.

Indiuiduum cõpoſitum,licet non ſit principiũ in doctrina demõſtratiua,eſt tamẽ principiũ acquiſitionis uniuerſalis,quod eſt principiũ doctrinę demõſtratiuæ.1.phy.cõ.1.& eſt ſnĩa Ariſt.in calce primi poſteriorũ in illo cap.de principiis aũt.hoc idẽ habet Cõmen.12.meta.com̃.4.

Cõtra ponentes quantitatẽ aut accñs aliquod eſſe principium indiuiduationis.

Indiuidua cœterorum prædicamentorũ præter ſubſtãtiam ſunt ĩ ĩdiuiduis ſubſtantię.primo phy. cõmen.15.&.7.meta.cõmen.2.ubi dicit quod manifeſtũ eſt ꝙ indiuiduũ ſubſtãtię eſt prius ĩdiuiduis aliorum accidentiũ.Caueant igitur ponẽtes principiũ indiuiduationis eſſe quantitatem aut aliquod accidens ſiue abſolutum ſiue reſpectiuum.

Inductio

Inductio,in qua non inducuntur omnia particularia,eſt ratio imperfecta. primo phyſi.cōmen.48. uide ſecundo priorum.cap.23.

In deſcriptionibus non poteſt aliquis facere plus iſto.ſ.Ariſtotele.i.nullus potuit melius deſcriptiones aſſignare.2.phyſi.cōmen.primo.

Inductio & diuiſio & ſyllogiſmi hypothetici,uidelicet q ſunt natura hypothetici uſitantur in declaratione eorū,q̄ indigēt modicula īuitione,& nō adducūtur ad declarādū naturalr̄ ignota.2.phy. cōm.3.& in.6.phy.cō.41.& in.1.priorū in digreſſione de ſyllō hypothetico,& alibi frequēter.

In diffinitione paris & imparis non apparet materia, quæ eſt cauſa tranſmutationis.2.phyſi.cōmē. 19.&.6.meta.tex.cōmen.2.&.7.metaphyſi.tex.cōmen.35.

In diffinitione ſimi apparet materia,non aūt in diffinitione cōcaui.idem ubi ſupra.

Indiuiduum ſubſtantiæ famoſius dicitur ſubſtantia inter omnes ſignificationes ſubſtantiæ, & uide cauſam in paraphraſi metaphy.Auer.trac.1.cap.1.de ſubſtantia orbis.

Inductio demonſtratiua eſt quando acquiritur certitudo & uniuerſalitas anteq̄ compleantur omnia particularia.2.phyſi.cō.90.uide idem.2.prio.cap.23.&.8.phyſi.cō.33.

In diffinitionibus rerū naturaliū apparet materia/aut manifeſte/aut cōſecutiue.2.phy.tex.cō.ulti.

Indiuiſibile ſuppoſitū īdiuiſibili,ex parte qua eſt īdiuiſibile,nō facit aliqd maius.6.phy.cō.2.

Inductio in qua nō ꝑcipitur,ꝙ prædicatio ſit eſſentialis,non dat certitudinē naturalē,licet in ea oīa particularia inducantur.8.phyſi.cō.33.uide in.2.prio.cap.23.uide etiā in.2.phy.cō.90.

Indiuiduum p̄dicamēti ſubſtātię eſt prius in eſſe indiuiduis accidētium,& hoc eſt manifeſtū.7.primæ phīæ.cō.2.¶Ex quo elicit̄ primo indiuiduū p̄dicamēti ſubſtātiæ nō eſſe hoc & unū numero per aliquid de p̄dicamētis accidētium.ſecūdo elicit̄ alia p̄dicamēta habere ꝓpria īdiuidua formaliter diſtincta ab indiuiduis ſubſtātiæ,& ꝙ nō tātum accidētia indiuiduent̄ ex ſubiectis in q̄bus exiſtunt.& huius opinionis fuit etiā Simplicius in.4.phyſicæ auſcultatiōis.in trac.de tempore.in expoſitione tex.cō.132.ꝙ albedo in niue:& albedo in ceruſa ſi cogitatiōe abſtrahant̄ à ſuis ſubiectis adhuc differūt ab inuicem per ꝓprias differētias albedinis:ſunt enim differentiæ albedinis & dulcedinis & aliorū accidētium ſcd̄m ſe ſeorſum à ꝓpriis ſubiectis ſumptorū.ſed pro opīone oppoſita uidet̄ facere tex.cō.3.in.7.primæ phīę,ubi Ariſt.mouet q̄ſtionē,utrū uadere/& ſanare/& ſedere/unūquodq; eorū ſit ens,cū nihil īpſorū ſcd̄m ſe ſit,nec ſcd̄m ſe aptū natū ē,nec ſepari poſſe à ſubſtātia,ſed magis uadēs entiū aliqd eſt/& ſedēs/& ſanās:uide ꝑ hoc q̄ notaui ī ꝯtradictiōis.7.met. Nota contra Diuū Tho. & Egi.Ro. & ſequaces ipſorum

Indiuiduorum multitudo in eadem ſpecie ex diminutiōe prouenit.Cōmētator primo cœli.cō.4. &.98.idem.2.de anima.cōmento.34.

Inductio,in qua inducunt̄ omnia particularia,eſt primus ordinū certificatiōis.1.cœli.cō.128.

Indiuidua,ſupra quorum compoſitionem uincit ignis,perfectiora ſunt in eſſe,q̄ ea in quorum cōpoſitione uincit terra.1.de genera.& corrup.cōm.18.& elicitur ex textu.

In indiuiduis eſt proceſſus in infinitum per accidens.2.de generatione & corruptione.cōmen.ulti. &.5.phyſi.cōmen.13.&.1.cœli.cōmen.22.

Indiuiſibile eſſe eſt dubiū,ſed ignē eſſe eſt manifeſtū.uide in concordantiis.1.de aīa.cō.29.

Indiuiduū fit hoc per formam.ex.2.de aīa.tex.cō.2.Forma eſt per quā fit hoc aliquid idem.ibidē. tex.8.&.60.Non ualet autē gloſa Thomiſtarū gloſantiū hāc & ꝯſimiles authoritates quo ad actū exiſtēdi:dicūt enim ꝙ Cōmē.& Ariſt.dum dicūt indiuiduū eſſe hoc ꝑ formā,intelligūt ꝙ indiuiduum exiſtit in actu ꝑ formā,ſed dicūt ꝙ nō habet unitatē numeralem à forma,ſed à materia: & iſto mō nitūtur euadere.Sed per uitā meā iſta ſolutio ſtare non pōt,qa Cōmē.2.de aīa.cōm.9.in princ.cōmēti dicit,cū declarauit,ꝙ ita eſt aīa de corpore ſicut forma de materia.Forma enī in corporibus naturalibus magis habet nomē ſubſtātiæ q̄ materiæ,& ꝙ īdiuiduū nō ſit indiuiduū niſi per formā,qa non eſt īdiuiduū niſi ſcd̄m ꝙ eſt ens in actu,& eſt ens in actu per ſuā formā non ꝑ ſuam materiam.ubi patet ꝙ Cōmētator ꝓbat indiuiduū eſſe īdiuiduū per formā,qa eſt in actu per formam.ſi autem Cōmen.intelligit indiuiduū eſſe indiuiduū per formā.i.exiſtens ꝙ formā, tunc accipit idem ſm̄ idem in ꝓbatione ſuiipſius, & eſſet ꝓbatio eius.indiuiduū exiſtit in actu ꝑ formā quia exiſtit in actu ꝑ formā indiuiduū, & ita eſſet petitio principii. Et ideo dicimus nos ꝙ indiuiduū ueritatē materialē habet à forma,& actualē exiſtētiam etiā habet à forma:materia autē eſt principiū receptiuū quod eſt de integritate indiuidui, ſicut pars eſſentialis eius.unde.1.de aīa, cōmen.90.forma eſt cā cōtinuationis,& unitatis numeralis.oē enim quod eſt unū, & cōtinuū eſt per ſuā formā,& non ꝑ ſuam materiā.Et nota qa multi Auerroiſtę in hoc grauiter decepti ſunt. Nota de principio indiuiduationis.

Indiuiſibile dupliciter dicitur actu/uel potentia.3.de anima.tex.cōmen.23.

Infinitum non deſideratur ab aliquo,neq; poteſt acquiri ab aliquo.& ideo errauit Auic. dicens ex mente Philoſophorum fuiſſe ꝙ cœli in ſuis motibus appetunt infinitos ſitus particulares.ex lib. deſtruc.diſpu.14.in ſolutione primi dubii.

Infinitus ꝓceſſus in cauſis apud Phõs eſt quodãmodo impoſſibilis & quodãmodo neceſſarius,uidelicet quãdo infinitũ ſumiť per ſe & recte,ita ꝙ præcedẽs ſit ſubſequẽtis cauſa,tũc eſt impoſſibile:ſed quãdo ſumitur per accidens & circulariter,ita ꝙ corruptio præcedẽtis ſit neceſſaria in eſſe ſub ẽquẽtis.& ꝙ ſit ibi primũ agens,tũc infinitas eſt poſſibilitas,& dat exẽplũ pulchrũ de pluuia/uapore/& nube/& etiã in artificialibus.uide in lib.deſtru.diſp.4.in ſolu.2.dubii.

Infinitas ſm Auic.nõ eſt impoſſibilis,niſi in rebus habentibus ſitũ,ſed nullus ueracium Phõrũ poſuit hoc,ĩmo oppoſitũ põt oſtendi demonſtratiue.ex diſpu.4.in ſolu.4.dubii.

Infinitas cauſarũ luciďiſſime demoſtrať in omni genere cauſæ ab Auer.in paraphraſi meta.trac.3. uerſus finẽ ab illo loco,& dicimus ꝙ ſi ponamus plura cauſata q̃ duo uſq; ad finẽ illius tractatus, ubi breuiter & ſuccincte adducit omnes rationes.Ariſto.2.meta.circa hoc.

Infinitatẽ cauſarũ ſiqs negauerit,nõ poterit primã cãm ab æterno aſſerere,eſſe enim cauſatorũ infinitorũ primã cãm æternalẽ infert,ex qua acqrit eſſe infinitũ,ex diſpu.4.in ſolu.6.dubii.

Infinitum corpus non erit/neq; ſenſibile/neq; intellectuale.11.primæ philoſophiæ.cap.9.

Infinitum nõ idẽ in magnitudine & motu & tẽpore,ut una natura q̃dam,ſed qđ poſterius eſt dicitur ſcđm prius,puta motus ſcđm magnitudinẽ in qua moueť/aut alterať/aut augeť:tps aũt ꝑꝑ motũ.11.primę phiæ.cap.9.in fine.idẽ.3.phy.tex.cõ.70.uide in cõcordãtiis nuper editis.

Infiniti quædam ſpecies reperitur,neceſſario ſequens eſſe cuiuſdã principii primi ab æterno,& hoc nõ tantũ reperitur in motibus cõtinuis uel ſeparatis,ĩmo in rebus etiam in quibus putari poteſt ꝙ præcedens ſit cauſa ſequentis,ut dicimus ꝙ homo generat hominem ſibi ſimilem.ex libro deſtruc.diſpu.1.in ſolutione.5.dubii.idem.5.phyſi.cõmen.13.

Infinitum nõ poteſt intelligi in ſuo eſſe ab anima.ex lib.deſtruc.diſputatio.1.in ſolu.6.dubii.& habetur ex.2.primæ philoſophiæ in tex.cõmen.11.ubi dicitur intelligere nõ eſt nõ ſtatuẽtem.

Infinitũ in actu impoſſibile eſt apud Phõs,tam in rebus corporeis q̃ in rebus incorporeis:& nullus ſapiẽtũ potuit intelligere talia diſtinguẽdo inter habentia ſitũ & carẽtia ſitu,niſi Auicen.ex libro deſtructionum diſputa.prima.in ſolutio.7.dubii.

Infinitum non ita potentia eſt tãquã actu futurum ſeparabile,ſed notitia,eo enim ꝙ non deficiat diuiſio oſtendunt hunc actum eſſe potentia,in ſeparari uero non.9.meta.tex.cõ.11.

Infinitum eſſe in potẽtia quomodo intelligiť.uide in.9.meta.tex.cõm.11.

Infinitum non eſt determinatum.6.metaphy.tex.cõ.4.idem.2.phyſi.40.& 50.

Infinitum non eſt pertranſire in tempore finito.2.metaphy.tex.cõmen.13.

Infinitam lineam intelligere non poſſumus,niſi acceperimus eam finitam & iterãdo eã infinities, & hoc nos facit intelligere infinitum.2.meta.tex.cõmen.11.

Inflãmabilia ſunt q̃cũq; nõ humida exiſtẽtia,exhalabilia ſunt.4.metheo.tex.cõ.49.

Inflãmabilium quædam ſunt liquabilia,ut ęs,quædam non ſunt liquabilia,ut lignum, quædã uero utrũq; habent ut thus.4.metheo.tex.cõ.48.& ibi redditur cauſa.

Infinitum dicitur duobus modis in tempore & in uigore.3.cap.de ſubſtantia orbis.& ſecundo cœli.39.&.71.&.12.metaphy.cõmen.41.

Infinitum eſſe in uigore,cuius cauſa eſt corpus inquãtum corpus impoſſibile eſt in corporibus ſiue cœleſtibus/ſiue aliis.3.cap.de ſubſtantia orbis.

Infinita uirtus in uigore eſſet in corpore compoſito ex materia & forma,ſi in eo eſſet uirtus infinita in tempore.ibidem.

Infinitũ & finitũ ſunt de differẽtiis quãtitatis.1.phyſi.tex.cõ.15.infiniti enim & finiti ratio cõgruit quantitati & nõ ſubſtantiæ.idẽ.8.phyſi.cõ.79.&.3.phy.cõ.24.idem.1.phyſi.18.

Infinitum etiam nec imaginatione poteſt comprehendi,quia deponit quãdoq;,tum etiam quia id quod adiicit ſemper finitum eſt,idq̃; eatenus donec mens labore cogitationis affecta deſtituat faſtidioq; manus det.Themiſtius in.3.phyſi.in fine.& habetur in tex.ibidem.

Infinitum & finitũ non dicuntur niſi de quanto,non de fine quanti.1.phyſi.cõ.18.

Infinitum ſcđm ꝙ infinitum,eſt ignotũ.1.phy.tex.cõ.35.&.2.meta.tex.cõ.11.&.1.poſterio.

Infinitum primo apparet in continuo.3.phyſi.tex.cõ.1.uide in concordantiis.

Infinitum cõtingit continuo/aut eſt differentia eius.Cõmenta.3.phyſi.cõ.1.

Infinita multiplicari per infinita eſt contra rationem.1.phyſi.cõ.38.

Infinitũm apparet primum in continuo.3.phyſi.tex.cõ.1.

Infinitum ponentes,poſuerunt illud primo principio.3.phyſi.tex.cõ.25.

Infinitum,à naturaliter loquentibus fuit poſitum tãquàm accidens principiis & elementis rerum mobilium.3.phyſi.tex.cõmen.27.

Infinita duo eſſe non poſſunt,quia alietas exigit diſcretionem,& diſcreta inquantum ſunt diſcreta ſunt finita.3.phyſi.cõmen.30.

Infinitum dicitur quinque modis.3.phyſi.34.

Infiniti perſcrutatio utrum inueniatur in intellectis,aut in quantitate ſcđm ꝙ nõ eſt in materia eſt ſcientiæ diuinæ.Cõmenta.3.phyſi.cõmẽ.39.& eſt ſnĩa Ariſto.in tex.ibidem.

Infinitũ im poſſibile eſt ut ſit numeratũ in actu,& iſta ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe nota.3.phy.cõ.41.

Infiniti conſideratio perfectius tradita eſt in libro de cœlo q̃ in tertio phyſi.Cõmenta.3. phy. cõm. 48.&.49.idem primo cœli.cõmen.33.

Infinitum non dicitur æquale neq; maius neq; minus.3.phyſi.cõmẽ.49.idem in lib.deſtruc.in diſputa.1.in ſolutio.5.dubii.

Infinitum impoſſibile eſt ꝙ diuidatur in duo æqualia.3.phy.cõmen.53.

Infinitum corpus dicitur infinitum in omnibus dimenſionibus.3.phyſi.cõ.53.&.43.

Infinitas in re eſt propter materiam,& finitas eſt ex forma.3.phyſico.cõmen.59.65.60.3. cœli. 72. 4. phyſi.38.49.primo cœli.61.3.cœli.cõmen.6.

Infinitum eſt cuius ſemper aliquid extra eſt.3.phyſi.62.

Infinitum inquantum infinitum ignotum eſt.3.phyſi.tex.cõmen.65.

Infinitum potius habet rationem partis q̃ totius.3.phyſi.tex.cõmen.66.

Infinitũ nõ eſt in actu ꝓpter formã,& infinitũ eſt in potentia ꝓpter materiam.3.phy.cõm.67.

Infinitum in motu,& tempore,& magnitudine non eſt unius naturæ,ſed eſt ſcđm prius & poſterius.3.phyſi.tex.cõmen.70.

Infinitũ in potẽtia dr̃ alio mõ ab eo,quo ęs dr̃ in potẽtia ſtatua.3.phy.tex.cõ.57.& uide Them̃.ibi.

Infiniti quiditas eſt priuatio finis.3.phyſi.cõmen.72.

Infinitatis quæ eſt q̃dã priuatio,ſubiectũ eſt cõtinuũ corpus ſenſibile,qđ eſt cõpoſitum ex materia & forma ſcđm ꝙ eſt materiatũ,& nõ ſcđm ꝙ eſt formatũ.3.phy.cõ.72.uide in cõcordãtiis.

Infinitum non habet naturam terminatam neq; eſt pars ſcientiæ demonſtratiuæ.5.phyſico. cõm. & tex.6 idem.6.metaphy.tex.cõmen.6.

Infinitorum ſi non eſt primum non erit utiq; ultimum.5.phyſi.tex.cõmen.13.

Infiniti nulla pars eſt menſurans ipſum.6.phyſi.tex.cõmen.61.

Infinitũ impoſſibile eſt ut cõponatˀ ex finitis,ſiue ęqualibus,ſiue inęqualibus.6.phy.cõmẽ.61.

Infinitum impoſſibile eſt menſurari à ſua parte.6.phy.tex.cõmen.61.

Infinitum non poteſt moueri in tempore finito.6.phyſi.tex.cõmen.62.

Infantes neq; poſſunt addiſcere,neq; iudicant ſenſibus ſimiliter ſenioribus,multa enĩ turbatio circa hos & motus.7.& phyſi.tex.cõmen.20.

Infinita eſſentialiter,qđ præcedant,aut ſubſequantur eſt impoſſibile,ſed accidentaliter eſt neceſſarium.8.phyſico.cõmen.15.&.5.phyſi.cõmen.13.

Infinitorum nihil eſt primum.8.phyſi.tex.cõmen.34.

Infinitum habens potentiam non eſt magis determinatum ad unum tempus q̃ ad aliud.8.phyſic. cõmen.46.& fuit demonſtratum.1.cœli.in fine per longum proceſſum.

Infinitum ſimiliter ſe habet in longitudine & tempore.8.phyſi.tex.cõmen.68.

Infinita media ſunt in continuo non actu,ſed potentia.ibidem.

Infinitum nũquàm pertranſitur neq; deſinit.8.phyſi.cõmen.68.

Infinitum principii habet uirtutem & quanti maximam.1.cœli.tex.cõmenti.33.

Infiniti perſcrutatio firmior eſt in libro cœli q̃ in tertio phyſi.primo cœli.cõ.33.uide etiam.3.phyſi. 48.&.49.uide clarius.1.cœli.tex.cõ.54.¶ Et ex illo.54.textu aduertat diligens Peripateticus contra nõnullos temerarios imponẽtes Ariſt.repetitionẽ & ſuꝑfluitatẽ,cũ tamẽ nihil ſine forti rõne dixerit,ut ſcribit Cõmẽ.1.de genera.cõ.38.unde ibi Ariſt.exp̃ſſe teſtatˀ ſe alio modo determinaſſe de infinito in phyſicis,qa uniuerſaliter:hic uero alio modo. etiã in diuerſis ſententiis eaſdem demonſtrationes adducit eodẽ modo,ſicut dicũt qdam ꝙ fuerit malus metaphyſicus, quia uident eaſdẽ demõſtratiões adduci ĩ pleriſq; locis q̃s adduxit ĩ ſcĩa naturali,ſed uideãt quæſo ꝙ nõ adducunˀ eodem modo,nec ad eũdẽ finẽ:uideãt cõmẽtũ ſextũ iſti in.2.meta.& cõmẽtũ qntũ ſeptimi. [Contra impo nentes repetitionẽ & ſuperfluitatẽ in dictis Ariſto.]

Infinitum aſſerẽtes mũdum eẽ in quãtitate negãt ipſum habere principiũ ſiue æternũ ſiue nõ ęter-num .& qui ponũt ꝙ mundi ſunt plures cogunẽ ponere plura principia.1.cœli.cõ 33.

Infinita potentia eſt maxima potẽtia oĩum potentiarũ corporũ cum ſit maioris quãtitatis omnium corporũ,potentię enim corporũ ſequũtur magnitudines eorum.1.cœli.tex.cõmen.33.

Infiniti corporis neceſſe eſt infinitam eſſe grauitatẽ:& ſimilr eſt de leui.1.cœli.tex.cõ.46.

Infiniti ad finitũ nulla eſt proportio.1.cœli.tex.cõmen.52.&.64.&.8.phyſi.tex.com̃.15.

Infinitum corpus ſit conceſſum fuerit agere in tẽpore,de neceſſitate ſeqtur ipſum habere ꝓportio-nem ad finitum quod eſt impoſſibile.1.cœli.cõ.64.in fine cõmenti.

Infinitum in magnitudine eſt infinitũ in potẽtia, ubi ꝑ potẽtiã intelligas uirtutẽ ſeu uigorẽ.1.cœli, cõmen.65.uide cauſam ibidẽ,ex tex.cõ.33.& in.3.cap.libri de ſubſtãtia orbis.

Infinitum cõprehẽdit duo tẽpora neceſſario, niſi infinitũ eſſet maius infinito.1.cœli.128.

Inter infinitum & finitũ nõ eſt mediũ,& hæc diuiſio eſt nota per ſe.primo cœli.133.

Infinitum in tpe inuenit̃ accidentaliter.1.cœli.cõ.133.ut ſit maius altero,quia de tẽpore nihil exiſtit actu,ſed infinitum in actu reperiri maius alio impoſſibile eſt.

Infuſum eſt quod habet alienã humiditatem in ꝓfundo,humidum uero quod habet alienam hu-miditatem in ſuperficie.2.de generatione & corrup.tex.cõmen.14.

Infinitũ eſt duobus modis ẽm circulũ,& ẽm rectitudinẽ.2.de gene.& corrup.tex.cõ.67.&.68.

Infinitum non habet principium neq; ultimum.2.de generatione.tex.cõmen.68.

Infinitum cũ oporteat abſcindi,melius eſt,ut hoc fiat in principio.2.de aĩa.tex.com̃.136.

Infinitum melius eſt,ut abſcindatur in principio.3.de aĩa.cõ.36.&.2.de anima.tex.cõ.136.

Ignorare uilia eſt melius q̃ ſcire.12.meta.tex.cõmen.51.

Ignarus debet curare de ueritate,ſicut infirmus de ſanitate.4.meta.tex.cõmẽ.18.ĩmo magis, quãto enim intellectus eſt nobilior corpore,tanto ĩtellectus perfectio eſt nobilior ꝑfectione corporis:ita enim ſcribit in ſimili Ariſto.primo ethicorũ.cap.17.de ciuili & medicina.

Ingroſſatio fit à frigido duobus modis,ꝑ ſe uidelicet & ꝑ accidẽs.4.metheoro.col̃.7.in ſumma.

Ignotũ & indeterminatũ incõueniẽs eſt,& impoſ̃e determinare & continere.3.phy.tex.cõ.66.

Ingenitum dicitur tribus modis.primo cœli.tex.cõmen.111.

Ingenitũ dicit̃ quinq; modis,licet Ariſt.nõ poſuerit niſi tres ꝓpter breuiloquiũ.1.cœli.cõ.111.

In his q̃ dicũtur ẽm prius & poſterius,incipiendũ eſt à cõioribus & ueniẽdũ ad ꝓpriũ,ſicut in diffi nitione motus & loci.Cõmen.2.phyſi.com̃.3.cõtra dñm Albertũ in hoc aliter ſentiẽtem.

In omni continuo neceſſe eſt quòd inter duo ultima ſit aliquid de genere illorum continuorum. Cõmenta.6.phyſi.cõmen.26.

In omnibus natura & ab arte cõſtantibus & generatis alterum eſt ipſa ſcd̃m ſeipſam forma,& quę eſt mixta cum materia.primo cœli.tex.cõmen.92.

Inordinatum & informe duobus modis dicũtur,uel ꝙ caret decẽti ordine aut forma,ſicut dicit̃ hõ inordinatus,uel ꝙ eſt priuatus ordine & forma,ſicut dicit̃ materia informis.3.cœli.cõ.25.

In potẽtiis agẽtibus ꝑ ſe nõ inuenit̃ ɔtingẽs ęq̃le,ſed in potentiis paſſiuis.2.phy.cõ.48.

In quolibet genere eſt unũ primũ quod eſt metrũ oĩum in illo genere.10.primę ph̃ię.tex.cõ.7.

In quolibet genere ſunt aliq̃ nota naturaliter,& aliqua ignota.2.phyſi.cõmen.55.

In quo eſt materia,ſunt omnes cauſæ.2.phyſi.cõmen.71.

Inſecta coeũt nõ more aĩaliũ cæterorũ:uidelicet ut mas mẽbrũ aliquod genitale ĩmittat in fœminã, ſed fœmina ſurſum in maris receptũ caudę ultimũ ſuę meatũ quẽdã ĩducẽs reflectit,q in nõnullis maior q̃ ꝓportione totius corporis eẽ uidet̃ cum ipſa parua admodũ ſint.5.de natura aĩa.cap.8.

Inſecta aut ex aĩalibus eiuſdẽ generis generant̃/aut ſpõte naſcũtur.5.de natura aĩalium.cap.19.

Inſecta omnia ſi tanguntur oleo intereunt, ſed celerrime ſi capite illito exponantur ſoli.8.de na-tura animalium.cap.28.

Inſectorum officioſiſſimũ, & præ cæteris, ferè omnibus animalibus genus formicarum & apum eſt.9.de natura animalium.cap.38.

Inſtrumẽtum naturæ & artis in duabus ꝓprietatibus cõueniunt,& in una differunt.Nam inſtru-mentum ſiue artis ſiue naturæ nõ eſt pars rei factæ,& utrũq; ſeparatur poſt ɔſtituti perfectionẽ, ſed differũt qa inſtrumentũ naturæ tangit rei factę partes oẽs intus,& extra eodẽ modo. arte aũt non tangũtur niſi exteriora ab organo.Auerrois ſententia in.2. de generatione animalium.cap.1. in quo quæritur utrum ſemen ſit animatum.

Inſtrumẽta non inſunt in his q̃ efficiunt̃,neq; ipſum efficiens.ex.2.de generatione aĩaliũ.cap.4.

Inſtrumētū & facultas utēs illo ſimul à natura dātur. Ariſt.in.4.de generatione aīalium.cap.1.

Inſtrumentorū diuerſitas eſt cauſata à diuerſitate uirtutū,& non ècōtra. Auerroes.4.de generatione animalium.cap.primo.& elicitur ex tex. Ariſto.ibidem.

Inſecta animalia q̄ ſint,uide.1.de natura aīalium.cap.1.&.4.de natura animaliū.cap.primo.

Inſecta diuiſa uiuere poſſunt.4.de natura animalium.cap.7.

Inſectorum nullū ſpirat,ſed ſonus his ſpiritu interiore mouetur.4.de natura aīalium.cap.9.

Inſectorum q̄dam aculeos intus gerunt,ut apes/& ueſpæ,q̄dam extra/ut ſcorpio.ibidem.

Inſecta oīa tam pēnata,q̄ nō pennata,olfactū habere certū eſt.4.de natura aīalium.ca.8.

Inſtrumentis omnium ſenſuum proprium eſt ꝙ nihil habent actu ex illis,quæ cōp̄hendunt niſi inſtrumentum tactus,quod eſt compoſitum ex qualitatibus quas comprehendit. ex cōmen.libri de ſenſu & ſenſa.idem.3.de anima.cōmen.66.

Inſtrumētum nutrimenti nō eſt de rōne eius,ut ſit inſtrumentū motus,quia eſt magis cōueniens, ut nutrimētum fiat per inſtrumentū quietis.2.colliget.cap.18.

Inſtrumenta iudicantur eadem aut diuerſa operationibus.2.de anima.tex. cōmen.18. quia opera ſunt fines inſtrumentorum.

Inſciſſibilia ſunt illa quę nō diuidūtur ſcd̄m longitudinē,ſed ſm latitudinē,& cauſa eſt in hoc cauſa poſitionis filorum ſeu uillorū.4.metheororū.in ſumma.

In ſpermate apud generationē hoīs nō ceſſant ptes fieri hoīs,& partes ſpermatis recedere donec forma humana pficiatur,& hoc ſi forma hoīs recipit partitionē.1.phy.cō.62.&.6.phyſi.cōmen.59.

Inſomnia in ſomno ultimo ſunt ueriora.uide cauſam in.2.de ſomniis.& Themiſtiū ibi.cap.17.

Inſtrumēta artiū quodāmodo motū artis habēt.primo de generatione aīalum.cap.20.

In ſitu non eſt motus.4.phyſi.45.&.6.phyſi.85.

Inſtantis natura eadem eſt ſm ſubiectū,& diſtracta ſcd̄m rōnem.4.phy.cō.104.& tex.& tex.cō.121.

Inſtans p ſe & per accn̄s.inſtans p ſe eſt indiuiſibile,& eſt in rōne intrinſeca, inſtans per accn̄s eſt diuiſibile,& eſt in ratione extrinſeca.2.de aīa.com̄.146.licet Themiſtius aliter exponat.

Inſtās & prius & poſterius in tpe ſunt,ſicut unitas/& impar/& ſuperfluū ī numero.4.phy.t.c.115.

Inſtans agit tēpus,ſicut tranſlatū agit tranſlationē,& punctus mēſuram,ut geometræ dicūt,ꝙ punctus cum mouetur facit menſuram.4.phyſi.com̄.104.&.121.

Inſtans eſt notius tēpore.4.phy.ibidē,ubi dicit Themiſtius.4.phyſi.104.ꝙ momentū notius & manifeſtius eſt tēpore.nam de tota īmenſitate tēporis ſolum momētum attingiť.

Inſtantis proportio ad tēpus eſt ſicut moti ad motum.4.phyſi.cōmen.104.

Inſtans & tp̄s ſe inuicē cōſequūtur,ut alterū ſine altero ɔſiſtere nō poſſit,eſt.n.tp̄s,ut inqt Them̄.4.phyſi.104.ferè de momentis conflatus cōſtitutusq; numerus,nam momentum quodāmodo unitas eſt temporis,uide in contradictionibus nuper editis.

Inſtātis multiplicationē ſi quis non pcipiat,non pōt tēpus pcipere.4.phy.tex.cō.100.& cō.106.&.8.phy.com̄.11.ɔtra Themiſtiū opinantē ꝙ tēpus poteſt pcipi per pceptionē unius inſtantis.

Inſtans non poteſt bis demōſtrari in actu ſicut punctus.4.phyſi.tex.cōmen.121.&.105.&.106.uide Themiſtium.4.phyſico.in.127.

Inſtans uere & tranſumptiue.4.phyſi.tex.comen.122.&.6.phyſi.com̄.24.

Inter puncta & inſtantia ſemp aliquod unigeneū eſt.uidelicet puncta & inſtātia.6.phy.com̄.2.

Inſtās eſt indiuiſibile ſm ſubiectū,& diuiſibile ſm rōnem.6.phy.tex.cō.24.idem.4.phy.cō.121.

Inſtans eē unū & eſſe indiuiſibile in eodē ordine ſunt.6.phy.cō.25.uide cauſam.4.meta.cō.3.

Inſtans in ſua eſſentia non includit diuiſionē niſi per accidens.6.phy.cōmen.27.quomodo ſit intelligendum.uide.4.phyſi.tex.cōmen.121.

Inſtans pro parte temporis tranſumptiue capitur.6.phy.cōmen.54.

In inſtanti non eſt motus neq; quies.6.phyſi.tex.cōmen.74.

Inſtans non eſt in actu in tēpore.6.phyſi.cōmen.76.

Inſtās facit tēpus & nō inueniť niſi in tēpore & eſt finis p̄teriti, & principiū futuri.8.phy.tex.cō.11.

Inſtās imaginari nō pōt eſſe finis tēporis p̄teriti abſq; hoc ꝙ ſit principiū futuri, aut ꝙ ſit principiū futuri abſq; hoc ꝙ ſit finis p̄teriti niſi imaginādo tēpus eſſe q̄ſi lineam rectā.8.phy.com̄.11.

Inſtans ſi demonſtrareť in actu in tempore ſicut punctus,natura tēporis deſtrueretur,quia neceſſario deſtrueretur motus,& eſſet punctus non inſtās.8.phyſico.cōmen.11.

Inſtrumenti diuerſitas facit in tranſlatione diuerſitatem figuræ.7.phyſi.com̄.30.

Inſtrumentum non mouet ſine eo cuius eſt inſtrumentum.

Inſtrumentũ in mouẽdo aut eſt ꝓpter melius.i.ꝓpter facilius/aut ex neceſſitate.3.cœli.cõ.28.

Inſtrumenta dicũtur eadem uel altera ex operibus.2.de anima.tex.cõmen.38.

Inſtans in quo aliqd dicitur,eſt aliud ab inſtanti cõprehenſiones.2.de anima.cõm.146.

Inteſtinorum eſt bina utilitas,prima qa ſunt uia p quã uadit cibus ab illis ad epar. ſcda uero ꝓpter ſuperfluitates ſiccę expulſionẽ. colliget.2.cap.9.de iuuamen.mẽbrorũ officialium.

In ĩteſtinis eſt uirtus digeſtiua,quia illorũ ſubalis cõplexio eſt ſimilis cõplexioni ſtomachi.ibidem.

Inteſtina nõ habẽt tunicã in longitudine,qa attractiua uirtus nõ eſt manifeſta in eis.ibidem.

Inteſtina hñt multã reuolutionẽ,ut moref cibus,donec epar trahat illũ ab ipis.& ideo Ariſ.dicit ꝙ animalia habẽtia paruã inuolutionẽ in inteſtinis ſunt guloſa.ibidẽ,ſicut eſt in lupo.

Interrogatio facta p utrũ de duobus p diſiunctionẽ,dicitur eſſe de oppoſitis,q̃ ſimul eſſe non poſſunt:aliter enim ridiculoſa erit interrogatio.10.meta.tex.cõm.17.Ex quo patet cõtra Sophiſtas,q aſſerunt iſtam eſſe uerã diſiunctiuã,tu curris,uel baculus eſt in angulo.

Interrogatio omnis eſt de oppoſitis.ibidem & tex.cõmen.18.ubi dicitur in oppoſitis ſemper eſt interrogatio ipſius utrum.

Interminatum extra aĩam non põt terminari niſi ab aĩa.ex.2.primę philoſophię.tex.cõm.11.

Interrogationes multiplices ſunt diſtinguẽdæ, quãdo daf reſpõſio.7.met.cõ.36.& eſt regula Philoſophi in lib.elenchorũ.& in libro de interp̃tatione.&.1.cœli.tex.cõmen.110.

Interpretator ſomniorũ eſt homo,qui habet aĩam p̃paratam naturaliter ad diſtinguẽdũ ſimilitudines rerum/& ſomniorũ/& eſt ille cui largif intellectus ĩtẽtiões corporales,cui aſſimilanf ĩ ſomnio intentiones ſpirituales.ibidem.i.ex cõmen.libri de diuinatione ſcd̃m quietem.

Interpres ſomniorum,ut dicit Ariſto.debet eſſe ſemper cogitans & mundus,non declinans ad mores animæ brutalis.ibidem.

Intentio prima Ariſto.non eſt ↄtradicere opinionibus falſis in hac ſcientia, ſed declarare ſubſtãtias & quidditates rerũ naturaliũ.Cõmen.1.phy.cõ.11. ⁋Ex quo patet ꝙ qdditates rerũ naturalium in propria forma ↄſiderãtur à naturali nõ à diuino. idẽ.2.phyſi.tex.cõmẽ.17.&.26.&.27.ubi q̃rit Ariſto.uſq; ad quẽ terminũ ſe extendit ↄſideratio naturalis.& ut dicit ibi Cõmentator & expoſitores intelligitur de q̃ſtione quid eſt,nõ,ſi eſt.idem.6.meta.tex.cõmẽ.primi & ſecũdi.4.meta.tex.cõmenti q̃rti.&.2.de anima de aĩæ diffinitione.&.1.de anima.cõm.3.&.11.

Intentiones iſtę de quibus dicif hoc nomẽ ens.ſ.uniuerſale, & indiuiduũ multũ differũt.1.phy.cõ.13.de qua oppoſitione uide.7.meta.cõm.57.&.12.meta.cõmen.27.

Inter non eſſe purũ,& eſſe purũ eſt aliq̃ natura media.1.phy.cõ.78.idem.12.meta.cõmen.11.

Interrogatio p quid nominis p̃cedit q̃ſtionẽ ſi eſt.4.phy.cõmen.50.&.57.& in.2.poſteriorũ.

Intentio ulĩs alia eſt ab intẽtione imaginata.2.de aĩa.cõ.60.ↄtra negãtes ſpecies intelligibiles.

Inteſtina hñt multa ĩuolucra.& uide cãm.4.de utilitate p̃ticularũ.ca.17.à Galeno authoritate Pla.

Inteſtina habent duas tunicas,ſed nõ habẽt uillos rectos ut plurimũ,exceptis qbuſdam,ut inteſtino recto.& uide cãm ibidem à Galeno.uide etiã de hoc.5.de utilitate particu.cap.11.ubi reddit cãm quare ſolum habẽt unũ genus uillorum tãtum per quod fit expulſio.

Intentiones q̃s recipit ſenſus ſunt particulares,ſed intentiões q̃s recipit ĩtellectus ſunt uniuerſales.2.de anima.cõ.121.&.149.&.3.de aĩa.cõm.4.&.5.19.28.&.30.contra negãtes ſpecies intelligibiles.

Intentio coloris alia eſt à colore.2.de anima.tex.cõmen.121.

Intentio per quã intellectus materialis fit intellectũ in actu,eſt quia eſt intellectũ in actu.ſed intẽtio per quã res extra aĩam fit intellecta in actu eſt intentio intellecta in potentia.3.de anima.cõm.16.

Intentiones imaginatæ non ſunt ſolæ mouentes intellectum materialẽ.3.de anima.cõmen.18.

Intẽtiones imaginatę ſi reciperẽt ĩtellecta, tũc res recipet ſe, & motor eẽt motũ.ibidẽ ↄtra Auẽpacẽ.

Inueniuntur diagrammata ſeu deſcriptiones geometricæ actu.9.metaphyſi.tex.cõmen.20.ubi elicitur quòd actus eſt ratio intelligendi.

Ioãnes Grãmaticus mouit q̃õnẽ magnã & difficilẽ Peripateticis qd̃ cœlũ ſit corruptibile.12.meta.cõ.41.idẽ uide in.8.phy.cõ.79.&.2.cœli.cõ.71.& in libro de ſubſtãtia orbis prope finem.

Ioãnes Grãmaticus dedit q̃õnẽ Peripateticis à qua plures nõ potuerũt euadere.ultio ca.de ſuba orbis,& regre etiã eam in.8.phy.cõ.79.& in.12.primę phię.cõ.41.& in.2.cœli.cõ.71.

Ioãnes Grãmaticus poſuit locum eſſe & dimenſiones & uacuum,& non ſeparatum à corporibus.4.phyſico.cõmen.43.

Ioãnes Grãmaticus ignorauit ꝙ potentia naturalis ſit in ſubiecto quod eſt alterius ſpeciei à ſpecie in qua eſt ipſe motus.8.phyſi.cõmen.4.uide.4.cœli.cõmen.25.

Iracundus in hora iræ ſuæ,& habens calorem aſcendentem habet uiſionem corruptam;& forte ui debit unum,ac ſi eſſent duo ꝓpter motum contingentem ſpiritui apud iram.ex cõmen.libri de ſenſu & ſenſato.idem.3.de anima.cõmen.66.

Ira eſt appetitio ulciſcendi cuiuſpiam,qui nos ferè cõtempſerit,quæ non in omnibus ſenſu ꝑditis, ſed in abſolutis & perfectis animalibus habetur:non enim oſtreę & uermes tametſi ſentiunt,iraſcuntur. Alexan.in paraphraſi.in cap.de ui impulſoria.

Ira eſt feruor ſanguinis circa cor.1.de anima.tex.cõmen.16.

In ira indicat animus rem ſucceſſione uendicationeq́ dignam,ſed cor animalis agitatur & ſanguis qui cordi diffuſus eſt inflãmatur atq; ſuccenditur.in metu uero indicat anima rem dignam formidine:pars deinde quædam contrahitur corporis,mox frigeſcit & cõſternit͛,& ut poeta inquit. Pallor ſimul occupat ora.Themi.1.de anima.cap.25.& eſt ſuper tex.63.

Iſte modus hominum,qui per ſuã naturã non poſſunt diſtinguere inter illud qđ eſt manifeſtũ ꝑ ſe,& illud qđ eſt manifeſtũ per aliud, nũquã potuit philoſophari , nec poterit.2.phyſic.cõmen.6. conſimile primo cœli.cõmen.22.uide.2.metaphy.tex.cõmen.15.

Iſta ꝓpõ eſt maximũ fundamẽtũ ĩ ſcĩa naturali,& in ſcĩa diuina naturã agere ꝑꝑ finẽ.2.phy.cõ.75.

Iudicia hæc exiſtimare opus eſt puta imaginari/aſſentire/apꝑhẽdere/ſuſpicari/opinari/ſcire/rõcinari/cõſiderare/intelligere,q̃ ꝓculdubio ab uno quopiã fiũt,qđ cõe ſit oĩbus atq; illud criticũ ſiue iudicale eſt:iudiciũ uero ab eodẽ per aliã atq; aliã poteſtatẽ fit eadẽ in ſenſibus ꝓſpecta rõne,nam ſicut in ſenſibus ſingularia & ꝓpria ſenſibilia ſingularibus ſenſoriis agnoſcimus,cõmunia cõi ſenſu percipimus,perinde q̃ſi ſenſus oĩs ab eodem qdẽ fiat,ſed per aliud atq; aliud:ita iudicialis q̃dã poteſtas eſt & imaginari & aſſenſum ꝑſtare cõprehendere/ſuſpicari/opinari/deꝑhendere, quarum functionũ differẽtias cõmuni iudiciali parte dignoſcimus. Alex.in paraphraſi de aĩa.cap.de ĩpulſu & ui impulſoria,contra illos q ponũt uirtutẽ ſenſitiuã apꝑhendere ſuum actum.

Iuuenum complexio eſt calida & humida,& ſenum eſt frigida & ſicca.ex libro de longitudine & breuitate uitæ.

Iuuẽtutis tempus ęquale eſt ſenectutis.2.de generatione & corruptione.cõmen.57.& elicit͛ ex tex. cõmen.58.ibidem.ubi dicitur tempus generationis æquale eſſe tempori corruptionis.

Iuuentus hominis ſcđm medicos eſt uſq; ad.35.annos,& ſi poſuerimus ꝙ tempus cremẽti eſt ęq̃le tẽpori ſenectutis,tunc uita hoĩs naturalis eſt uſq; ad ſeptuaginta annos,& ideo Magiſter dicit, ꝙ uita eſt media in.70.&.60.annos.Cõmẽ.in.2.de gene.& corrup.cõmen.58.

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum/aliæ uero ſcientia:aliæ autem opinione/aliæ uero ſenſu.primo de anima.tex.cõmen.27.

Iudicium attribuitur potentiæ inquãtum eſt actus & forma,receptio autem eſt ſubiectum & potentia,recipere enim aliquid aliud eſt à iudicare illud.2.de anima.cõmen.149.

¶De litera. L.

LABRA Data ſunt animalibus pro dentium tutela, homini aũt etiã propter ſermonem.ex.2.de partibus animalium.cap.16.

Lac eſt cõmune terræ & aquæ,lignum uero terræ & aeris,oleum uero aquæ & aeris.4.metheororum.tex.cõmen.48.

Lac nõ reperitur in ouiparis/ſed in uiuiparis aĩalibus:& ideo aues/ſerpẽtes/& piſces lacte uacant.ex.4.de partibus aĩaliũ.cap.10.

Lacte carent aues & piſces.3.de natura animalium.cap 20.

Lac cameli eſt tenuiſſimum,poſt ęquæ tum aſinæ.ibidem. ¶Ex quo colligi poteſt lac equæ in ethicis non minus,ĩmo magis cõferre q̃ lac aſinæ:nam idem eſt iudicium de ſanguine & lacte,ſed ſanguis hominis eſt tenuiſſimus & mundiſſimus.3.de natura animalium.cap.19 Et ſic uidetur ꝙ lac equæ ſit magis conueniens cum lacte humano contra medicos.niſi forte dicerẽt ratione frigiditatis lac aſinæ magis conferre. De lacte equæ.

Lac mulieribus q̃buſdã natu maioribus ſuctu frequẽtiore ꝓdiit.3.de natura aĩalium.cap.20.

Lac maribus aliq̃bus interdũ gignit͛,& uide de Capro Lemnio exemplum.ibidem.

Lac cogit ſuccus ficulneus & coagulum.ibidem.

Lac mulierum lactẽtibus cõmodius eſt,quod liuorem trahit q̃ qđ cãdidum eſt,& fuſcæ ſalubrius

habent q̃ candidę.eſt porro ad alẽdum ualidius,in quo plus caſei eſt,ſed infantibus ſalubrius qđ minus caſei contrahat.3.de natura animalium.cap.21.
Lactis copiam medica herba extinguit,ſed cytiſus & eruum auget.ibidem.
Lactis odor & ſapor permutatur in fluxu ſanguinis menſtrui,ideo nutrix debet abſtinere à coitu, quia coitus prouocat ſanguinem menſtruum.ex.6.colliget.cap.6.
Lac & caro cameli ſuauiſſima ſunt.6.de natura animalium.cap.26.
Lactis bonitas & malignitas requiratur.7.de natura animalium.cap.5.
Lactis aduentus in muliere requiratur.ſeptimo de natura animalium.cap.11.
Lac ſeruatur,quãdiu mulier concipit tum deſinit atq; extinguitur tam in homine quã in quadru- pedibus uiuiparis.ibidem.
Lacte fluente ut plurimum creſcant purgationes.ibidem.
Lac melius eſt fœminæ,deinde aſinæ,poſtremo capręe. Auer.5.colliget.cap.34.& cap.44.
Lac citius recipit imutationem omnibus aliis rebus ab aere.5.colliget.cap.44.
Lac,quia eſt materia ſimilis materiæ primæ humiditatis radicalis,ideo eſt magis iuuatiuũ ethicis omnibus aliis rebus.ibidem.
Lac bonũ eſt ſenibus habẽtibus uenas largas,ſed neceſſe eſt ut cũ melle exhibeaẗ.6.coll.cap.9.
Lac fit his fœminis quæ animal intra ſe generant.4.de generatione animalium.cap.8.
Lac eſt ſanguis concoctus.ibidem.
Lapis non eſt in anima,ſed ſpecies.3.de anima.textu cõmenti.38.
Lapides carent odore quia ſunt inſipidi,ligna uero contra odorem habentia & ſaporem continẽt. Alexander in primo de anima.cap. de olfactu.
Lapis pyrimachus liqueſcit,ut ſtillet & fluat.4.metheororum.tex.cõmen.40.
Lapides quãq; grandeſcere uidentur non tamen uiuunt,quia crementũ illud non ex alimento in- tus molito diſpenſatoq; in penitas partes attollitur,ſed fit ex appoſitione materiæ,aut ſi per om- nes partes attollitur,erit in his utiq; aliqua ratio uitalis,ſed ſubobſcura & admodũ tenuis : neq; mirum eſt lapides adoleſcere quãdo & parere quidam putanẗ,ut Clearchus eſt author:uidetur enim ſepicule natura ſuos fines tãquã tranſgredi,unde in aliquibus dubium ſit,utrum animalia ſint an radices an lapides.Themiſtius.2.de anima.cõmen.5.
Lacerti in corpore hominis ſunt ſm Galenum.numero.529.primo colliget.cap.de lacertis.
Latibile quodlibet eſt diminutũ,quia poſſibilis eſt in eo additio.primo cœli.cõ.4.& eliciẗ ex tex. ubi probaẗ ſolum corpus ex magnitudinibus eẽ pfectũ,qa nõ põt ferri in aliam dimẽſionem.
Latentia ꝓpõnum eſt duplex:q̃dam enim indiget inductione,& quędã indiget ſyllogiſmo.4.cœli. cõmen.22.idem in primo priorum,in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.
Latitudines magis faciunt ad diuerſitatem terrarum quàm longitudines. Commentator in.2.me- theororum.cap.2.ubi tractat de uentis.
Latio eſt prima mutationum,huius autem quæ circulo.12.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.38.
Latificabilia ſunt illa,quæ fiunt lata per uerberationem mallei,& mouentur ſcđm tres dimenſiões ex una uerberatione,ſicut eſt conſuetudo plumbi:ipſum enim cum uerberatur,recipit augumẽ- tum in lõgitudine & latitudine,& diminuiẗ in ꝓfunditate.Cõmẽ.in.4.metheo.cõ.1.magno.
Lationum contrariarum cui altera ineſt præter naturã,alia ineſt ſcđm naturã.1.cœli.tex.cõ.18.
Lationes contrariorum ſunt contrariæ.primo cœli.tex.cõmen.20.
Lex & inſtitutio poſitæ ſunt uoluntariæ,& res uoluntariæ quæ uere ponũtur,aſſimilantur natu- ralibus,& ſequuntur opus naturæ.primo cœli.cõ.2.idem in ꝓlogo primi phyſi.
Leges non ponuntur niſi ſcđm exiſtimationẽ ponẽtis legẽ in principiis mũdi.1.cœli.cõmen.33.
Leges multę dicũt ꝙ hic ſunt cauſę ſciẽtes res iſinitas,& ꝙ ab eis ꝓueniũt res iſinitę.2.meta.cõ.14.
Lex Maurorum prohibet diſputare de ſcientia Dei,tam reſpectu ſui quàm reſpectu aliorum entiũ. ex diſputa.6 in ſolutio.6.dubii.
Lex non ꝓhibuit abraſionẽ pilorũ pectoris,neq; illorũ qui iuxta pudẽda naſcuntur,ſicut ꝓhibuit abraſionem illorũ qui ad aliquã utilitatem à natura creati ſunt,ſed illi ſolũ ex neceſſitate materiæ ſunt,uide Auer.in.2.de partibus aĩalium.cap.de mẽbris uiſus prope finem.
Legales ſunt inimici Philoſophorum.ex procemio libri deſtructionum.
Leges quæ ſunt in hoc tempore non differunt à lege Græcorum,niſi quia iſtæ leges dicunt ange- los eſſe corporeos.1.cœli.cõ.22.Nota tamẽ ꝙ hoc non eſt uerũ de lege Chriſtianorum.
Leonis oſſa medullam exiguam,ac perobſcuram obtinẽt.ex.2.de partibus aĩalium.cap.6.

Leonis oſſa fortiter attrita inuicem ignem eiiciunt,ut ex attritione ſilicis.ibidem.cap.9.

Leones ſunt liberales/fortes/& nobiles.Ariſto.1.de hiſtoriis animalium.cap.1.

Leonis ceruix oſſe uno rigida conſtat,neç uertebris ullis iungitur.2.de natura aĩalium.cap.1.

Leonis oſſa nullam intra ſe cõtinere uidenť medullã ꝗ admodũ exiguã ac tenuem habeat,eãq; in paruis oſſibus:ſunt enim oſſa eius adeo dura,ut ex eis cõcuſſis ignis,ueluti à ſilice,elidať.

Leones terræ Syriæ quinquies uita pariunt,primum quinque,poſt uno ſubinde pauciores,deinde ſteriles degunt.6.de natura animalium.cap.31.

Leones in Europa pauci ſunt.ex.8.de natura animalium.cap.28.

Leporum fœmina ſæpenumero ſuperuenit marem.5.de generatione animalium.cap.2.cõtra uulgares aſſerentes in leporum genere ſexum maris & fœminæ non eſſe diſcretum.

Lepra quæ fit à generatione & hęreditaria, non recipit curam per medicamina.3.colliget.cap.7.

Lepra eſt cancer uniuerſalis.ibidem.

Lęſio actionũm & paſſionũ eſt tribus modis/diminute/corrupte/& ablate.3.colliget.cap.16.

Leuis actus eſt alicubi eſſe & ſurſum.8.phyſicorum.tex.cõmenti.32.

Leucippus & collega eius Democritus plenũ & inane eleméta dicũt eſſe.1.meta.cap.2.

Leucippus & Plato poſuerunt motum ante mundi generationem.12.meta.tex.cõmen.30.ubi aduerte ꝗ ut deducit Cõmentator in cõmen.iſtis antiquis accidit ut uiolétum ſit prius natura naturali,& præcipue Platoni,qui poſuit motum æternum eſſe inordinatum:inordinatio enim eſt priuatio ordinis,& ita priuatio eſſet etiam natura prior habitu.

Liber phyſi.diuidiť in libros de principiis,& in libros de motu Adraſti ſnĩa,referente Simplicio in ꝓlogo phyſi.qua diſtin.ut ait,Ariſ.ſæpe utitur.ubi Adraſtus uoluit priora qnque uolumina eẽ de principiis:reliqua uero tria de motu.

Liber de cœlo ꝯſiderat de corpoibus mũdi primis & ſimplicibus,& de oĩbus exiſtentibus in mundo inquátum eſt mũdus.Cõmentator in ꝓœmio.4.libri de cœlo.Ex quo patet ꝗ male ſenſit Põponacius ex méte Auer.corpus ſimplex eſſe potius ſubtũ in lib.de cœlo cũ Simplicio ꝗ̃ mũdum aut uniuerſum cũ Alexádro/Simpli.opinioné & fundamétũ,uide in ꝓlogo.1.phy.ĩ diuiſiõe phiæ naturalis,licet Themiſtius ĩſcripſerit Themiſtio ꝓlogũ illum,ſed ſm ueritaté eſt Simplicii. Cõtra Põpõnacium.

Liber phy.eſt de principiis & cauſis oĩum rerũ ſenſibiliũ.Cõmen.in ꝓlogo phyſi.&.2.phyſi.cõ.3. idem Simplicius in prologo,ubi dicit,ꝗ eſt de prĩcipiis uniuerſalibus & annexis principiis.& ibi uide quid per principia,& quid per annexa principiis ſit intelligendum.

Liber phyſi.inſcribiť de phyſico auditu ſeu auſcultatiõe,qa eſt ita exactũ & elaboratũ opus,ut aliis in auditioné ꝑceptionéq; ſit ꝓpoſitũ.Simplicius in ꝓlogo phy.& é melior,ꝗ̃ expoſitio Auer.

Liber de cœlo & mundo præcedit librum de generatione & corruptione.3.cœli.tex.cõmé.42. cõ.56.idem in principio libri meteororum.

Liber de ꝑtibus aĩaliũ ꝓcedit librũ de aĩa:nã hęc ſunt materia aĩę.Com̃.in prĩcipio libri.meteo.

Liber primus phyſicorũ inquirit principia ſubæ generabilis & corruptibilis.Auer.ſentẽtia in paraphraſi primi de cœlo in fine.& Themiſtius idem ſentit.1.phyſi.ſuꝑ expoſitiõe tex.50.idem notat Simplicius ibidem contra illos,qui uolunt etiam ibi inquiri principia corporis cœleſtis.

Liber de partibus aĩalium ordine doctrinæ præcedit librũ de aĩa.Cõmenta.in prin. libri metheo. idem aſſerit Alexã.in prin.enarrationis de aĩa,ubi inqt,qa ſi ea quæ cõmode & apte de aĩæ ſuba proferunť cõtradictionibus ĩplicare nõ uolumus:primo loco ipſe poſſidentis aĩam corporis apparatus contéplãdus eſt,& internarũ inuicé & externarũ partiũ cum ipſo uenuſtatis & pulchritudinis cõſenſu lex & diſpoſitio cõquirenda:ſimul enĩ hæc ipſa ſpeculati fuerimus,haud quãq̃ ulterius admirabile & nr̃a opinione maius eẽ uidebiť ut in corpore ſupra ꝗ̃ opinari poſſumus:mirabiliter atq; ambitioſe diſpoſita aĩa tot in ſe motionũ principia poſſidens contineatur.

Librũ de mineris/& de plantis nõ habemus:niſi duos tractatus.Cõmen.1.phyſi.cõmen.57.

Lr̃arum quædã lingua ꝓducũtur,q̃dam uero labris cõprimunť.ex.2.de ꝑtibus aĩalium.cap.16.

Literæ uocales uoce & gutture,ꝯſonãtes aũt lingua & labris ꝓferunť.9.de natura aĩalium.cap.9.

Lien in dextro latere/iecur in ſiniſtro ꝯſpectus eſt.Ariſt.in.4.de generatione aĩalium.cap.4.

Lignum centũ librarũ magis ponderat/ꝗ̃ plũbum unius librę,qa cõſtat ex tribus grauibus,in aqua uero eſt leuius,quia tunc ſunt in eo duo grauia.4.cœli.tex.cõmen.30.

Ligna ſupernatant in aqua præter ebenum.4.metheororũ.tex.cõmen.42.

Ligamentũ eſt corpus mediũ inter corpus oſſis,& corpus muſculi.1.collet.cap.de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta eſt.primo cœli.tex.cõmen.12.

Linea ſm ꝙ linea põt diuidi ĩ ifinitũ,nõ aũt ſm ꝙ eſt terreſtris aut ignea.4.phy.cõ.72.&.3.phy.60.

Linea recta non ſuperponitur circulari.7.phy.cõmen.24.

Linea recta ducta inter duo pũcta eſt breuiſſima,& ipſa eſt menſura.5.phy.cõmen.24.

Linea recta dicitur imperfecta,quia poteſt ei addi & minui ipſa adhuc exiſtẽte linea,ſed non circularis.ex tracta.primo in paraphraſi metaphyſi.cap.de perfecto.

Linea circularis habet extrema adunata, imo in rei ueritate nõ habet extremum.2.cœli.cõmen.35. uide.8.phyſi.tex.cõmen.73.&.3.de anima.55.

Linea recta una ſolũmodo cadere poteſt inter duo puncta,ſed infinitę curuę inter duo puncta cadere non poſſunt.primo cœli.tex.cõmen.27.

Linea recta cadit in diffinitione contrariorum , uide quomodo ſit hoc,in paraphraſi ſuper primo cœli/in ſumma.6.&.primo cœli.cõmen.29.

Linea non poteſt imaginari eſſe infinita niſi ex parte lõgitudinis,quæ eſt in ea quaſi materia,& q̃ſi genus,ſed ex parte differẽtiæ,quę ponitur in deſcriptiõe eius,uidelicet ipſam eſſe ſine latitudine. eſt finita,& ita etiam eſt de ſuperficie & corpore.primo cœli.cõmen.39.

Linea impoſſibile eſt,ut tangat ſphęram, niſi contactus ſit mathematicus nõ naturalis.1.de anima. tex.cõmen.13.uide etiam.5.phyſi.cõ.22.&.30.&.1.cœli.32.&.3.meta.cõm.8.& primo de generatione & corruptione.44.de duplici contactu naturali,& mathematico.

Linea infinita intelligi non põt/niſi acceperimus eam finitã iterando eam.2.meta.tex.cõm.11.

Linea rectaeſt magis una & continua q̃ flexa.5.meta.tex.cõmen.8.

Linea reflexa & angulum habens una & non una dici poteſt.ibidem.

Linea tortuoſa quaſi eſt compoſita ex duabus lineis.ibidem Cõmentator.

Lineæ tortuoſę partes nõ æque uelociter mouenẽ ſicut partes lineæ rectę.5.meta.cõmen.8.

Linea maxima in mũdo cuius unus finis eſt ſuperius ſimplr̃, & alter eſt inferius ſimplr̃, neceſſe eſt, ut determineẽ per terrã,quia hęc eſt uia Cõmen.5.phy.cõm.24.idem.1.cœli.tex.cõmen.27.

Lineæ arcuales inter duo puncta ſunt infinitæ.ibidem.

Linea non mouetur,ſed corpus.ibidem.idem.6.phy.cõmen.32.

Linea circularis maxime una eſt,quia tota & perfecta eſt.5.meta.tex.cõmen.11.idem.1.cœli.12.

Linea circularis eſt perfecta,& linea recta eſt diminuta.5.metaphy.tex.cõmen.11.

Linea diuidiẽ ſecundum unum, ſuperficies ſecundum duò,corpus ſecundum omnem modum.5. metaphyſi.tex.cõmen.12.idem primo cœli.tex.cõmen.2.

Linea arctualis non põt ęquari lineæ rectę,neq; nõ recta rectę.10.meta.cõ.10.uide in ↄcordantiis.

Linea recta eſt breuiſſima linea ducta inter duo puncta ſecũdum geometricam conſiderationem, & eſt dictum large.7.phyſi.cõmen.29.

Linguam habet aĩal quatenus ſignificet aliquid alteri.3.de anima.tex.cõmen.ultimi.

Lingua non habet aliquem ſaporem in actu,& ideo quãdo imbibitur aliquis humor,in ea corrumpitur guſtus,ex cõmento libri de ſenſu & ſenſato.

Lingua mollis lata & abſolutã ad lr̃arũ explanationẽ, & ad ſermonis exp̃ſſionem maxime accõmodata eſt,ex.2.de partibus animalium.cap.ultimo.ubi dicit.ꝙ ea ratione euenit,ut aues quæ literas exprimere poſſunt,ſunt latiori lingua q̃ cæteræ.

Lingua utũtur aues ad ſui ſenſus mutuã interp̃tationẽ.ibidẽ.&.9.de hiſtoriis aĩalium.cap.10.

Lingua mouet ſenſum ſaporũ,eſculẽtorũ autem oĩum uoluptas in deſcendẽdo ↄtingit.dum enim diglutimus lingua,ſentimus & ſalſa,& dulcia,& reliqua generis eiuſdẽ,ex.4.de partibus aĩalium. cap.10.ubi agitur de p̃tibus ouiparorũ.idem in.2.de aĩa.in tractatu de guſtu.

Linguam oĩa ouipara habẽt excepto uno crocodillo fluuiatili, & uide cãm in.4.de p̃tibus aĩalium cap.10.& ibi etiã ꝙ omnia maxillã iferiorẽ mouent excepto crocodillo qui ſuperiorẽ mouet,quia utitur illa loco pedũ,quia pedes eius cum ſint breues ſunt inutiles ad capiendum.

Lingua lacerti inter quadrupedes ouiparas bifida,ut ſerpentibus eſt, parteq; extrema piloſa admodum,ex.4.de partibus animalium.cap.10.

Lingua in molli animalium nulli data eſt,ſed eſt caro quædam exigua,qua uice lingũę utuntur.4. de natura animalium.cap.primo.

Linguæ uice aliquibus palatum tributũ à natura eſt,ut ĩter fluuiatiles cyprino, ita ut niſi diligẽter inſpexeris,lingua id eſſe uideatur.4.de natura animalium.cap.8.

Lis & amicitia proprie non inuenitur niſi in animalibus,& præcipue rationalibus,non in eis,quæ non ſunt animalia.8.phyſi.cōmen.15.
Locus aut eſt medium aut orizon.primo cœli.tex.cōmen.74.
Locus idem numero eſt totius & ptis.1.cœli.cō.84.&.80.& habetur ex tex.uide in ↄcordātiis.
Locus terræ & aquæ eſt ultimū aeris.primo cœli.cōmen.91.uide in concordantiis.
Locus cœli eſt duplex ſm imaginationem,& ſm naturā. colligiť ex eodem cōmento.ibidem.
Locus cœli eſt unus,& eſt mediū mundi,circa quod reuoluitur.primo cœli.tex.cōmen.100.
Loca cœli ſunt infinita.primo cœli.cōmen.10.uide in concordantiis.
Locus idem eſt ante & poſt/ſuper quo ſuccedunt partes corporis ſphærici,ſecus autem eſt de non ſphæricis.ſecundo cœli.cōmen.27.
Locus ſphæræ naturaliter eſt conuexum centri.ſecundo cœli.cōmen.27.
Locus aquæ naturalis in quo quieſcit, & unde uiolenter mouetur eſt terræ ſuperficies.Cōmen.in paraphraſi.2.de cœlo.ſumma ſcda/quęſito tertio.Vide in concordantiis.
Locus infimus locorū q eſt terrę,eſt cētrū:non aūt q eſt cētro ꝓpinqor.Cōmen.2.cœli.cōmen.31.
Locus ſuperior diuinior eſt loco inferiori.ſecundo cœli.tex.cōmen.34.
Locus omnium corporum,q̄ circulariter mouentur,quod eſt mediū mūdi,debet eſſe unū:quoniā ſicut locus totius & ptis eſt unus in corporibus grauibus & leuibus:ſic eſt in circularibus,cōtra ponētes eccētricos,& epicyclos.2.cœli.cōmen.35.ubi aduerte ꝙ ſcd̄m uiam Auer.in.2.cœli.in cō.42.& in.2.cap.de ſuba orbis:ex omnibus orbibus reſultat unū totū,& fit unus actus,& ita etiam primo cœli cō.10.ſcribit cōtra Ptolemæū ꝙ planetę ſunt ptes corporis rotūdi,nec mouenť motu locali per ſe,ſicut oportet dicere ponentē epicyclū eſſe,uide ꝓ hoc etiam.2.cœli.tex.cō.48.&.49.
Loca nō diuerſanť adinuicē/niſi inquātū ſunt in dimēſionibus rectis, & in corpibus rectarū dimē/ſionum,& ideo loca elētorū ſunt diuerſa,locus uero orbiū eſt unus numero.2.cœli.cōmen.35.
Loca in quibus eſt quies naturalis,& motus naturalis:ſunt eadem numero.3.cœli.cōmen.25.
Locus eſt conueniens,& ſimile ei quod mouetur.4.cœli.tex.cōmen.22.
Locus differt à forma,quia licet uterꝗ finis ſit,tamē locus ſeparatur,& forma non eſt ſeparabilis.4.cœli.cōmen.23.uide quomodo ſit intelligendum.4.phyſi.cōmen.18.
Loca ſunt fines motuum localium in grauibus & leuibus, & ſunt quaſi forma, qa ſunt pfectiua.4.cœli.cōmen.25.& habetur ex tex.cōmen.24.ibidem.&.25.
Loci contrarietas non eſt manifeſta per ſe.4.cœli. cōmen.33.idem.6.phyſi. cōmen.92.&.8.phyſi.16.&.62.&.5 phyſi.cōmen.9.
Locus in corporibus ſimplicibus eſt pfectio & forma.4.cœli.cōmen.34.Vide in concordantiis.
Locus ſuperior eſt ſicut forma reſpectu loci inferioris.4.cœli.tex.cōmen.35.
Locus eſt cauſa eſſentialis cōſimilitudinis,& contrarietatis corporū ſimpliciū.4.cœli.cōmen.35.
Loca quæ ſunt inter duo extrema neceſſe eſt ꝙ ſint duo, quia impoſſibile eſt ꝙ contraria admiſce/antur,& oportet ut in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum.4.cœli.cōmen.34.contra Themiſtium.
Loca ſunt tantū duo.ſ.circūferentia & centrū.4.cœli.cō.40.& tex.cō.5.Vide in concordantiis.
Loca in ultimis elētis ſunt cauſæ locatorū,ſed in aliis corpibus eſt ècōuerſo.uidelicet ꝙ locata ſunt cauſæ locorū,licet hoc īueniať in eis ſm prius & poſterius,& nō ęqualr,& ꝙ cōpoſitorū illud qđ eſt uicinius elētis,locus eſt magis neceſſarius in ſuo eſſe,& indiget plus loco ſm illud eē,& quāto remotius tāto minus,ita quod exiſtimať ꝙ neceſſitas locati ſit neceſſitas eſſe loci.4.cœli.cōm̄.40.
Locus & tactus eſt in mathematicis. primo de generatione & corruptione. tex.cōmen.44.uide in concordantiis nuper editis.
Loca efficiunt morū diuerſitatem in aīalibus.Ariſto.in.8.de natura animalium.cap.29.
Locus non debeť corpori niſi ꝓpter ſuas dimenſiones nō per accidētia aliorum p̄dicamentorū,& ideo mathematici non abſtrahunt magnitudines mathematicas à loco.
Locata ī aliquo loco neceſſario,aut ſunt illud corpus,cui naturalr debeť ille locus,aut ſunt aliqđ in quo illud corpus dn̄atur.2.de generatione.cōm̄.49.& eliciť ex tex.idem.1.cœli.tex.cō.12.&.19.
Loco indiuiſibili exiſtente reſpectu aliquorū neceſſe eſt,cū ſupponunť adinuicē,ut nullū diuiſibile ꝓueniat,ut duo puncta,imo infinita ſi exiſterēt in eodē loco.1.de anima.tex.cōmen.70.
Loca frigida & ſicca per accidens ſunt cauſa longitudinis uitæ,quia carēt putrefactione, quæ fit ex humiditate,& carēt putrefactione, q̄ fit ex calore.ibidē.ubi collige duplicē eſſe putrefactionē.

Locus ſenſibilis circa nos in generatione & corrup.pſeuerat ſolũ ens.4.meta.tex.cõmen.23.
Locus in quo eſt generatio & corruptio,eſt inſenſibilis reſpectu totius.4.meta.tex.com̃.23.
Loca maris littoralia ſunt bene ex calido & frigido tẽperata,quo fit ut caro piſcium littoraliũ magis conſtet,cũ pelagiorũ mollis humida ſolutaq; ſit.Ariſt.in.8.de natura animalium.cap.13.
Locus utrum ſit ſeparatum ſpatiũ,uide.4.phyſi.36.& ibidem Themiſt.qui pulchre digredit̃ contra Galenum ibi [ſed ſtatuamus inquies.]
Locus utrum augeatur adaucto corpore locato,uide Themiſtiũ ibidem, &.4.phyſi.tex.cõmẽ.47. ubi ſoluuntur rationes antiquorum.
Locus debetur oĩ corpori quod delatione mouet̃.ex.4.phy.tex.cõmen.39.quod pendẽrãs Themi. ibidem dixit hoc fuiſſe dictum,ut diuinum corpus excipet,differt enim delatio & circulatio.
Locus quomodo debeat̃ cœlo quod localiter mouet̃,& quomõ debeatur uniuerſo,uide.4.phyſi. cõmen.43.& uide Themi.& euidentem ſententiã Themiſtii recitatam in eodem loco.
Locus totius & partis idem eſt.3.phyſi.48.&.52.&.1.cœli.tex.cõmen.19.58.73.&.80.uide limitationem Themiſtii & Auerrois.3.phyſi.ſup.52.
Loci differentiæ ſunt ſurſum & deorſum,ante & retro,dextrum & ſiniſtrũ.3.phy.tex.cõ.54.
Loci differentię ſex,non ſunt naturaliter diſtinctę niſi in corporibus animatis.3.phyſi.cõmen.54.& 2.cœli.tex.cõmen.9.&.4.phyſi.cõmen.5.
Locum & tempus eſſe eſt manifeſtũ per ſe,ſed cum perſcrutat̃ ſcd̃m dialecticã de q̃dditate loci accidunt quęſtiones quę faciunt dubitare de ſuo eſſe.4.phyſi.cõmen.primo.
Locus uidetur habere potentiam naturalem conuenientem ei quod mouetur ad ipſum.4.phyſic. tex.cõmen.5.uide.4.cœli.tex.cõmen.24.
Loci differẽtiæ ſunt diſtinctę ex natura rei in corporibus animatis,ſed in corporibus aĩa carentibus non ſunt niſi in reſpectu noſtri.4.phy.com̃.5.&.2.cœli.tex.cõmen.9.3.phy.cõmen.54.
Locum non eſſe cauſam agentem eſt manifeſtum per ſe.4.phyſi.cõmen.11.
Si locus rei eſſet res,tunc aliquid eſſet in ſe,quod eſt impoſſibile.4.phyſi.com̃.9.
Locum eſſe in aliquo eſt propoſitio æquiuoca.cõmen.12.in.4.phyſi.
Locus alius cõmunis/alius proprius.4.phyſi.tex.cõmen.14.
Locus & materia aſſimilant̃,quia ſicut materia eſt fundamẽtum ſucceſſionis formarũ, ſic locus eſt ſucceſſionis corporum,& ideo exiſtimatur ꝙ locus eſt materia.
Locus ſcd̃m opinionẽ Ariſtotelis non ſeparatur à locato,ſed corrũpitur.4.phy.com̃.17.
Loci ſeparatio à locato,& ſeparatio formæ differunt.4.phy.cõmen.17.
De loco notum eſt ꝙ eſt illud ad quod motus eſt naturalis cum motũ fuerit extra ip̃m , & ꝙ eius differentiæ ſunt ſurſum & deorſum.4.phyſi.tex.cõmen.19.
Locus ſecundum ꝙ eſt quantitas non mouetur,ſed ſecũdum ꝙ eſt locus eſt non mobilis per ſe.4. phyſi.cõmen.20.contra Alexandrum.
Loco quinque eſſentialiter competunt.4.phyſi.tex.cõmen.30.
Locus non quęreretur niſi eſſet aliquis motus ſcd̃m locum.4.phyſi.tex.cõmen.32.
Locus ita ſe habet in motu trãſlationis:ſicut materia in motu ſcd̃m ſubam & ſubtũ in alteratiõe, ſed differũt,q̃a tranſmutatio quæ induxit nos ad credẽdũ materiã eſſe,eſt trãſmutatio in ſubſtãtia,ſed trãſmutatio quæ induxit nos ad credẽdum locũ eſſe,eſt trãſmutatio in loco.4.phyſic.tex. cõ.38.De materia uide cõſimile.1.phyſi.63.comẽ.& cõ.ulti.&.2.phy.cõ.22.primo cap.de ſubſtantia orbis.& primo cœli.cõmen.20.&.8.metaphyſi.cõmen.4.&.12.& in.12.metaphyſi. cõmen.10. De loco uide ſimile.4.phyſi.cõmen.3.&.32.&.61.
Locus eſt ultimum continentis ĩmobile primum.4.phyſi.tex.cõmẽ.41.
Locus differt à uaſe,quia uas mouetur eſſentialiter,& locus eſt immobilis per ſe,& ſi mouetur eſt per accidens.4.phyſi.tex.cõmen.41.
Locus nauis potius eſt totum flumen q̃ pars continens nauim.Cõmenta.ibidem.
Locus debetur corpori ratione dimenſionis non ratione aliorum accidentium.4.phyſi. tex.com̃. 76.&.77.& Themiſtius & Cõmentator.ibidem.
Locus aquę eſt ĩferius,ſed nõ ſimpl̃r,& locus aeris eſt ſupius,ſed nõ ſimpl̃r.4.phy.42.&.4.cœ.26.
Locus & locatum ſunt relatiua.4.phyſi.cõmen.42.
Loci ꝓpria ęq̃litas eſt ſcd̃m ↄtinẽtiã,nõ ſcd̃m mẽſurã cõem reſpectu locati.4.phy.cõmen.43.
Locati collatio ad locum,eſt ſicut contenti ad continens.4.phyſi.cõmen.43.

Locum

Locum eſſe per ſe,non eſt de neceſſitate ut res ſit mota per ſe,ſed potius eſt ut ſit de neceſſitate eſ-
ſendi quietem naturaliter.4.phyſi.cõmen.43.

Locus licet non ſit de neceſſitate corporis,tamẽ eſt de neceſſitate ut res mota ſit in loco,aut per ſe,
aut per accidens,locus enim eſt de neceſſitate motus.4.phy.cõ.43.contra Alexan.

Locus eſt prior ſitu,& ideo aliqd non poteſt habere ſitũ qđ non habet locum,quia locus accipitur
in diffinitione ſitus.4.phyſi.cõmẽ.45.uide etiam.6.phyſi.cõmen.85.

Locus ſcđm qđ eſt finis accidit ei augmentum ꝑ accidẽs in corporibus,quæ ſunt facilis paſſiõis ſe-
cũdum ꝙ eſt finis eorum,ut eſt aqua & aer.Cõmen.4.phyſi.cõmen.47.

Locus ſcđm qđ eſt finis eſt in aliquo non ſcđm modum quo aliquid eſt in loco,ſed ſcđm modum
quo ſuperficies dicitur eſſe in corpore.4.phyſi.tex.cõmen.47.

In loco proprio unũquodq; naturaliter manet rationabiliter.4.phyſi.tex.cõmen.48.

Loci ęq̄litas non eſt ęqualitas dimenſionum,ſed eſt æqualitas continentis.4.phyſi.cõ.77.

Locus & tempus generari non poſſunt.8.phyſi.cõmen.15.

Loci mutatio ultimum eſt in his quæ ſunt in generatione.8.phyſi.tex.cõ.58.

Loci ſex ſunt differẽtiæ oppoſitæ/ante retro/ſurſum deorſum/dextrũ & ſiniſtrum,& ratio eſt,quia
tres ſunt corporis dimenſiones lõgitudo/latitudo/& ꝓfunditas/extrema lõgitudinis ſunt ſurſum
& deorſum,latitudinis dextrum & ſiniſtrum,ꝓfunditas uero ante & retro.Com̃.8.phy.cõ.64.

Loci differentiæ in homine ſunt manifeſtę per ſe,in mundo uero indigent demonſtratione.8.phy.
cõmen.64.idem.2.cœli.9.&.12.cõmen.

Loca contraria habent contrarietatem ex diuerſitate extremorum in actu in linea recta, & iſta eſt
prima cauſa eius.8.phyſi.cõmen.76.

Loci remotio eſt ſicut remotio naturarum in ſubſtantia,& hoc non ſolum eſt in elementis,uerum
etiam in corporibus cœleſtibus.primo cœli.cõmen.16.

Locus totius & partis idẽ eſt.1.cœli.tex.cõ.19.qũo ſit intelligẽdum.uide in.3.phy. Themiſtium &
Auer.in expoſitione tex.52.& Them̃.in.3.phyſi.in tex.48.ubi dicit non ꝙ eadem exęquataq; mo »
les ſit utrũq; complectẽs:ſed ꝙ quemadmodum ipſi toti,ſupernus aut infernus peculiaris eſt lo- »
cus ſit idem peculiaris & partibus.

Locus in quo mouet̃ terra naturaliter eſt,idẽ cũ loco in quo mouet̃ uiolẽter.1.cœli.cõ.62.uide in-
fra.ibidẽ.in cõ.70.ubi ponit̃ pulchra differẽtia inter locum in quo aliquid mouet̃,& iter locum
ad quem aliquid mouet̃.qa locus in quo mouetur aliquid naturaliter,eſt idẽ cũ loco in quo mo
uet̃ uiolẽter,ſed locus ad quẽ mouet̃ naturalr̃ eſt diuerſus à loco ad quẽ mouet̃ uiolẽter.

Quod non eſt in loco,neq; per ſe,neq; per accidẽs nõ põt eſſe per ſe motũ.4.phy.cõ.45.&.43.

Logica argumentatio eſt cuius propoſitiones declaratę ſunt in logica.1.phyſi.cõmen.35.

Logica uſitatur duobus modis.ibidẽ.&.8.phy.cõ.70.&.2.meta.cõ.15.&.7.meta.cõ.2.

Logicæ res uſitantur duplr̃,uel ſicut inſtrumẽta & methodi & regulæ dirigẽtes intellectũ , & cu-
ſtodiẽtes ip̃m ab errore,& hoc eſt,ꝓpriũ officiũ illarũ,uel ex eo,qa accipiunt̃ res ibi declaratę tãq̃
partes artis demonſtratiuę,& utũtur eis aliæ artes demõſtratiuę,& utuntur eis aliæ artes tãq̃ prę
ſuppoſito & radice ſuppoſita eo mõ quo artes demõſtratiuę ſolẽt cõmunicare in hoc ꝙ aliquæ
utunt̃ aliquo qđ in alia ſcĩa ſcitur per demõſtrationẽ,ut aſtrologus,mathematicus aſſumũt à geo
metra ꝙ ſemidiameter ſit ęq̄lis coſtę hexagonę,in paraphraſi metaphy.trac.2.in principio.

Logici ſermones appellant̃ extranei,& ph̃iam quæ cõponit̃ ex ipſis Ariſ.appellat extraneam ut di
cit̃ ꝙ ipſe cõpoſuit ph̃iam extraneã.4.phy.cõ.87.uide in.1.cœli.cõ.70.& uide quę appellent̃ logi-
cæ demõſtrationes.Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap.6.Et quomõ Ariſto.compoſuerit
philoſophiam extraneam,uide ipſum in primo cœli.in tex.cõmen.100.

Logica demõſtratio eſt quæ ꝓcedit ex ueris ꝓpoſitionibus,ſed nõ ꝓpriis,ſed generabilibus.1.cœ.
cõmẽ.70.idem.8.phy.cõ.70.&.4.phy.cõ.87.uide clariſſime in paraphraſi primi de cœlo.in ſũ.7.
prope finẽ.⁋ Nota authoritate Alexã.ut refert Simplicius in.3.phy.in expõne tex.19.ꝙ rõ logica
dicit̃,aut qa ꝓcedit ex ꝓbabilibus,aut quia in ſolo ſermone ſua fides cõſiſtit,& non ex rebus ſu-
mit firmitudinem,ſicut rõnes Zenonis deſtruẽtes motum,dicunt̃ logicæ,aut rõ logica dicit̃ , qa
procedit ex cõmunibus,& nõ ex ꝓpriis:ſicut dicit Cõmẽ.in p̃fatis authoritatibus,& eſt authori-
tas Ariſto.in.2.de genera.aĩalium.cap.6.ubi dicit.logicam appello demonſtrationem,qa quo uni
uerſalior eo remotior ꝓpriis principiis eſt,& parum infra dicit,rõnes enim quæ nõ ex ꝓpriis du »
cuntur principis,inanes ſunt.eadem rõne.2.de aĩa.tales diffinitiões logicas appellat & inanes.tex. »

11.Mihi autem uidet̃ ꝙ logicæ ſeu dialecticæ rõnes etiam dicũtur quæ concludũt & arguunt ad utrãq; partem cõtradictionis,qa hoc opus eſt dialectici,& ſic ſunt rõnes dialecticæ adductę in.1. phyſi.quæ ꝓbant principia eſſe cõtraria,& ꝙ nõ ſunt contraria,ut notat Cõmenta.1.phy.cõ.52. Et ita ẽt dubitatio introducta in.3.phy.in tex.19.eſt dialectica,qa ꝓbat ꝙ mouere & moueri non ſunt actus diuerſi ſcđm eſſentiam,neq; ꝙ ſunt unus actus ſcđm eſſentiam,ut patet ibi.

Logicę ars q̃dam eſt uniuerſalis oĩbus ſciẽtiis,& q̃dam eſt ꝓpria unicuiq; ſciẽtiæ.2.metaphy.cõ.15. idem in pœmio ſuo ſuper.12.meta.& in paraphraſi ſuper.1.de partibus aĩaliũ.& in.3.ethico.cõ.3. & colligit̃ ex tex.ibi.ubi dicit Ariſt.ꝙ quiſq; bene iudicat quę cognoſcit,eorũq; bonus eſt iudex, ſingula igitur is qui in ſingulis,ſimpl'r autem is qui in cunctis eruditus eſt,idem.1.de aĩa.cõmẽ., 5.idem.1.phyſi.cõmen.8.&.35.&.2.phyſi.cõm.16.&.8.phyſi.cõ.70.&.7.metaphy.cõmen.2.

Logicus & Phs.i.diuinus conueniunt in perſcrutatione de eiſdem rebus,quia uterq; cõſiderat de ente ſimpliciter.3.meta.cõmen.2.idem.4.metaphy.tex.cõmen.5.

Logicales rationes magis appropriantur ſcientiæ diuinæ quàm aliis ſcientiis. Cõmenta.in.3.meta. cõmen.4.idem primo phyſi.cõmen.35.

Logicus conſiderat de diffinitione ſcđm ꝙ eſt inſtrumentum ducens intellectum ad intelligendũ quidditates rerum,ſed Phs ſcđm quod ſignificant naturas rerum,ubi per Philoſophum intelligas primum Philoſophum per antonomaſiam.7.meta.cõmen.42.

Logica conſideratio appellatur illà quæ non fit ex ꝓpoſitionibus ↄuenientibus,ꝓpoſitiones enim falſæ,quædam ſunt conuenientes,& quædam non.12.metaphy.cõmen.4.

Logicæ ars ponit poſitionem ꝙ ſint hic cauſæ & cauſata,& ꝙ ſcia illorũ cauſatorũ nõ erit perfecte niſi ex ſcientia cauſarum eorum,ex phyſicis diſpu.diſputa.1.in ſolu.3.dubii.

Logica demõſtratio appellatur,quę quo uniuerſalior eſt,eo remotior à propriis rei principiis eſt. Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap.6.

Longitudo eſt latitudine prior.2.cœli.tex.cõmen.12.

Longitudo cœli eſt ſcđm polorum diſtantiam.2.cœli.tex.cõmen.14.

Longitudo recta non eſt finita ꝑ ſe,ſed finitur per aliquod qđ eſt finitũ per ſe,& eſt longitudo rotunda.4.cœli.cõmen.40.idem primo cœli.tex.cõmen.12.

Lõgitudo & breuitas uitæ dicunt̃ multis modis,aut ſecundum comparationem ad genus,aut ſecũdum comparationem ad ſpeciem,aut ſcđm comparationem ad indiuiduum,aut ſcđm comparationem ad aliquẽ modũ.uerbi gr̃a,ꝙ habitãtes in regionibus calidis & humidis ſunt longioris uitæ,habitantibus in regionibus frigidis & ſiccis.ibidem.

Loquentes Saraceni habent pro poſſibili aliquid generari ex nihilo.8.phyſi.cõ.4.

Loquentes opinantur,ꝙ omnia ſunt poſſibilia:& ꝙ nihil eſt neceſſarium.1.cœli.cõ.78. uide quomodo debet intelligi.1.cœli.cõmen.22.&.9.primæ philoſophiæ.cõmen.7.

Loquẽtes ꝓpter cõſuetudinem negant naturam eſſe,& etiam ueritatẽ.& ponũt oĩa poſſibilia eẽ.2. metaphy.cõ.14.uide cõſimile.9.meta.cõ.7.&.12.meta.cõ.18.&.8.phy.cõ.4.&.15.

Loquentes Saraceni dicunt agens unum eſſe,qđ operatur omnia ſine medio.7.meta.cõ.31. in fine cõmẽti.idem.9.meta.cõ.7.&.12.meta.cõ.18.& in.8.phyſi.cõ.15.Vbi nota ut dicit Cõmen.in libro deſtructionum,diſpu.3.in ſolu.18.dubii.in col.5.ꝙ ſunt duæ ſectæ Sarracenorũ,una dr̃ Monázela,& alia dicit̃ Aſſaria,& iſta Aſſaria expſſe tenet hoc,ꝙ agẽs ſit qđdã omnia ſine medio.

Loquẽtes in diuinis dicunt̃ qui loquunt̃ ſermonẽ extra ĩtellectũ hoĩs.3.meta.cõmen.15.

Locutio eſt hominis proprium.9.de natura animalium.cap.9.

Locutio non omnibus ineſt quibus & uox.ibidem.

Locutio non ita à natura eſt ſicut uox.ibidem.

Locutio non eſt niſi uocis per linguam explanatio.ibidem.

Lubricum eſt humidi.2.de generatione.tex.cõmen.10.&.11.

Lubricũ quodlibet eſt humidũ,ſed nõ omne humidũ eſt lubricũ.2.de genera.cõmen.11.

Lumen per reflexionem calefacit,ut apparet in ſpeculis comburentibus.2.cœli.cõmen.42.& in paraphraſi.ibidem.ſumma.3.quæſito primo,& idem in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Lumen eſt actus diaphani ſcđm ꝙ eſt diaphanum.2.de anima.tex.cõmen.69.

Lumen contrarium uidetur eſſe tenebris,ſunt autẽ tenebrę priuatio huius habitus atq; ignis uel corporis talis abſentia à diaphano.2.de anima.tex.cõmen.70.

Lumẽ eſt lucẽtis corporis p̃ñtia.2.de aĩa.tex.cõ.70.qũo ſit ĩtelligẽdũ.uide Them̃.& Cõmẽ.ibi.

Lumen ut color,eſt diaphani.2.de anima.tex.cōmen.69.quod ideo(ut dicit Them.)dicit q̄ſi color eē,qa lumen nō ꝓprie aeré colorat,ut candor niué,ſed ꝙ aeré uiſilem facit,ſicut color corpora.
Luminis refractio apud uiſum cauſatur etiam ex debilitate uiſus ſicut ex groſſitiæ medii. Auer.1. metheororum.in digreſſione de uia lactea,in ſua expoſitione media.
Luminis lunę receptio à ſole,non eſt per refractioné ſeu reflexioné,ut declarauit Auérhā.in tracta. proprio.Cōmen.1.metheo.iñ digreſſione de uia lactea,& in.2.cœli.in cōmen.49.
Luminariū tempus coniunctiōis eſt ſimile hiemi:& tempus oppoſitionis eſt ſimile ęſtati. Auer.in 2.de generatione animalium.cap.2.& elicitur ex ſententia Ariſto.ibidem.ca.4.ubi habet quòd finis menſis eſt frigidus & humidus,& ideo utplurimum fluxus menſtruorum contingit decreſcente luna,ut dicit.
Lumbricorum triplex genus eſt/latum/teres/& qđ aſcarida appellant,ex quo nihil aliud procreari poteſt,latum autem illud ſolū inteſtino adhęrens parit ſimile cucumeris ſemini,quo indicio medici genus id lumbrici eſſe intelligunt.5.de natura animalium.cap.19.
Lunæ facies quid ſit,& uide tres opiniones.2.cœli.cōmé.49.& in.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Lunæ natura eſt ſicut natura terræ,ut dicit Ariſto.in libro de animalibus.2.cœli. cōmen.49. &.32. &.42.idem primo cœli.cōmen.16.& in.2.capitulo de ſubſtantia orbis,unde ſicut terra non eſt luminoſa de ſe,ſed ab igne:ſic luna non eſt luminoſa de ſe,ſed à ſole.
Lunę lux acquiſita à ſole non eſt ſcđm reflexionem,ut declarauit Auemrha in tractatu ſpeciali.2. cœli.cōmen.49.
Luna eſt inferior omnibus planetis,& in hoc conueniunt omnes aſtrologi.2.cœli.cō.60.
Luna uidetur eſſe denſa & obſcura recipiens lumen à ſole,& in libro de animalibus dicit Ariſto. natura eius eſt unigenea naturæ terræ pluſquā cæterarum ſtellarum.ſecūdo capite de ſubſtantia orbis.idem.2.cœli.cōmen.49.& primo cœli.cōmen.16.
Lunæ natura dicitur ꝙ ſit frigida & humida.1.metheo.cōmen.4.& ibi uide cauſam.
Luna in eclipſi non patitur in ſua ſubſtantia ut accidit in qualitatibus paſſiuis,ſed ſolum trāſmutatur in loco tantum.8.metaphy.tex.cōmen.12.
Luna ſcđm aliquos eſt cauſa inuentionis criſium,ſed tu debes ſcire ꝙ eſt cauſa remota,q̄ non eſt neceſſaria medico.3.colliget.cap.9.de cauſis ęgritudinum cōpoſitarum materialium.
Luna per menſem agit hiemem & æſtatem,ſicut ſol per totum annum,ſed differentia eſt, quia ſol iſta operatur per ſuam appropinquationem ad zenith noſtrorum capitum, & remotionem, ſed luna per incrementum & decrementum luminis iſta efficit.ex quarto de generatione animaliū. cap.2.& idem habet Auer.ibidem.
Luna principium eſt propter ſolis ſocietatem, receptumq; lucis, fit enim quaſi minor ſol, quāobrem conducit ad omnes generationes perfectionesq;,calores enim & refrigerationes cum moderatione quadam,generationes ſine moderatione corruptiones efficiunt. Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.ultimo.
Lunæ natura ſimilis eſt naturæ terræ,ut dicit Ariſto.in libro de animalibus. primo cœli.cō.16.& 2.cap.de ſubſtantia orbis.&.2.cœli.32.&.42.&.49.conſimile.12.metaphy.cō.44.
Luporum genus habet fœminas multum libidinoſas & ſalaces,ita ꝙ mares ad coitum ipſe frequētes alliciunt,inuitant,cogunt,puniunt etiam niſi pareant.Ariſto.in.5.de natura animalium.cap. 2.inde forte Romanæ linguæ inſtitutores meretrices lupas merito nuncupauerunt.
Lupi cum canibus coeunt in Cyrenſi agro.8.de natura animalium.cap.28.
Lupi & canes non alio tempore herbas tangunt,niſi cum morbo laborant,herba enim ingeſta euomunt,atq; ita purgantur.8.de natura animalium.cap.5.
Lutum & terra liqueſcit.4.metheororum.tex.cōmen.40.
Lux & color differunt.2.de anima.cōmen.67.
Lux ſm Auempacem largitur coloribus habitum & formam,in obſcuro enim ſunt colores in potentia.ſed ſm Auerroem lux ſolum eſt neceſſaria propter medii diſpoſitionem,ut poſſit moueri à colore.2.de anima.cōmen.67.&.69.& cōmen.73.&.74.
Lux eſt illud in quo fit umbra ex corpore groſſo.3.colliget.cap.38.
Lux eſt uiſibilis per ſe,color autem mediante luce.2.de anima.cōmen.72.
Lux habet duas reflexiones,fortem & debilem.2.de anima.cōmen.80.
Lucentia in nocte quare luceant,uide rationem Soſigenis,qui fuit ꝑceptor Alexandri quæ fidé fa-

cit,referente Themiſtio in.2.de anima.cap.24.& eſt ſuper tex.72.
Lux non eſt in oculo per naturam oculi,ſed intrat ipſum ab extrinſeco. Ex commen.libri de ſenſu & ſenſato.
Lux in eo quòd lux, uidetur calefacere quando reflectitur.ſecundo cap.de ſubſtantia orbis. ſecundo cœli.cōmen.42.

De litera. M.

MAGISTER Primus nūquā creditur aliquid dixiſſe ſine forti probatione.primo de generatione & corruptione.cōmē.38.
Magis & minus & æquale eiuſdem generis ſunt.2.de generatione & corruptione.tex.cōmen.37.
Magis & minus in rebus differentibus cōmunicant in eadem natura. 4.phyſi.cōmen.71.
Magis & minus eſt in quo plus aut minus ↄtrarii eſt.5.phy.tex.cō.19.
Maius eſt manifeſtius minori.10.metaphy.tex.cōmen.9.
Magnetis complexio quando tranſmutatur nō attrahit ferrum,ſicut dum confricatur cum alleis,ut dicitur.8.phy.cō.35.&.7.phy.cō.10.
Magnitudines nō eē indiuiſibiles declarauit Ariſto.ex natura cōtiguorū & cōtinuorū.2.ex natura moti & motus.3.ex natura uelocioris & tardioris.6.phyſi.cōmen.22.
Magnitudines in corporibus circularibus ſunt,ſicut ſpatia in corporibus rectis.2.cœli.cō.46.
Magnitudinis expers eſt illud ad cuius conſtitutioné abſolutionéq; nullus eſt uſus magnitudinis, etiam ſi diuidi aut diſtrahi ex accidenti poſſit,non enim plus albū eſt quod bipedale eſt q̄ ꝙ pedale.Themiſt.1.de anima.cap.20.uide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figuram motu ſentimus.2.de anima.tex.cōmen.33.
Magnitudo eſt de natura continui,& unum eſt de natura diſcreti.3.meta.tex.cōmen. 16.
Magnitudinum diuiſio in infinitū eſt maximum fundamentum inter mathematicos.3.phyſi.commen.31.&.39.56.&.60.
Magnitudo non eſt actu infinita,ſed potentia.3.phyſi.tex.cōmen.56.
Magnitudo ut conſideratꝰ à naturali,& ut conſideratꝰ à geometra habet diſpoſitiones oppoſitas,& etiam cōuenientes.3.phy.cōmen.60.idem.3.cœli.cōmen.6.
Magnitudo eſt diuiſibilis in infinitum,ſed non eſt augumētabilis in infinitum.3.phyſi.tex.cōmen. 68.uide cōmen.60.ibidem.
Magnitudo quanta poteſt eſſe in potentia, tanta poteſt eſſe in actu.3.phyſic.tex.cōmen.69.& uide cauſam huius in cōmen.ibi.
Magnitudinem,motū,& tēpus ex indiuiſibilibus cōponi eiuſdē rōnis eſt.6.phy.tex.cō.4.
Magnitudo ſi fuerit indiuiſibilis,motus erit indiuiſibilis.6.phy.tex.cōmen.9.
Magnitudinem habēs latius ſe diffundit,q̄ corpus quale. Cōmētator in paraphraſi primi de cœlo. ſumma prima.Vide pro hoc etiam.3.cœli cōmen.6.& Pħm in.11.primæ philoſophiæ.cap.3.ubi habetꝰ ꝙ mathematicus circa ea,quę ex ablatione theoriā facit,circūtollens enim oīa ſenſibilia ſpeculatur,puta leuitatē & grauitatem,& duritiē,& cōtrarium: adhuc autem caliditatē, & frigiditatem & alias ſenſibiles ↄtrarietates,ſolū enim derelinquit quātum & cōtinuū, horum q̄dem ad unū, horum autem ad duo, horū uero ad tria, & paſſiones horū inquantū quanta conſiderat & cōtinua, & non ſcd̄m aliud aliq̄d ſpeculatur idem etiam ſcribitꝰ.6.primæ philoſophiæ.tex.cōmē.2.ubi habetꝰ ꝙ phyſica ſe habent,ut ſimum,& metaphyſica,ut concauum.
Magnitudinem habentium aliud eſt locus,aliud linea,aliud ſuperficies,aliud corpus.ibidem in paraphra.uide in concordantiis.
Magnū nō eſt ↄtrariū paruo neq; ę̄q̄le eſt mediū inter illa,magnū enim & paruū nō maxīe diſtāt.1. perfecte cū inueniatꝰ maius magno/& minus paruo.10.metaphy.cō.19.cogita de illa deductione.
Magnum & paruū uno modo ſunt in caplō relationis, & alio mō ſunt accidētia quātitatis.5.meta. cōmen.18.Ex quo patet unū & idem poni poſſe in diuerſis p̄dicamentis ſm̄ diuerſitas rōnes.
Magnum & paruū apropriantꝰ quātitati ↄtinuę/multum uero & paucū quātitati diſcretę.Auer. in.2.colliget.in cap.de complexionibus mēbrorum officialium.
Magnū & paruū Plato reducebat ad materiā,& unū ad formā,uidelicet ad ideam.1.phy.com̄.80.

Magnũ & duplũ non diuerſanť ꝓpter diuerſitatẽ in ſe,ſed pp diuerſitatẽ recipiẽtis.7.phy.te.c.27.

Malum de neceſſitate eſt ꝓpter priuationem,aut propter alterum contrariorum cui accidit priuatio alterius contrarii.uerbi gratia,ęgritudo cum ſit quoddã eſſe eſt malum,pro quãto ineſt ei priuatio ſanitatis.ex.3.tracta.paraphra.metaphy.col.5.

Malum non exiſtit in rebus diuinis,ſed in natura mortalium 3.cœli.cõmen.25.idem.9.metaphyſi.tex.cõmen.19.

Malum ex priuatione proficiſciť atq; ex ea contingit interitus.Themiſtius primo phyſi. ſuper.80.tex.& eſt ſententia Ariſto.ibi.in textu.

Malum eſt natura poſterius bono.9.metaphy.tex.cõmen.19.

Malum & peccatum non eſt in ſempiternis,neq; corruptio.9.metaphy..tex.cõmen.19.

Mala & ea quæ ſunt ſine ſolicitudine, proueniunt ex neceſſitate materiæ , & non ex diminutione agentis.12.metaphyſi.commen.52.

Malum & bonum q̃ ſunt materia & forma à quibuſdam poſita ſunt principia.12.meta.cõ.54.

Malum pilare quid ſit requiratur.7.de natura animalium.cap.11.

Malum non eſt diſtinctum à rebus quæ ſunt in potentia.9.meta.19.

Mãmæ in mulieribus ſunt maiores gratia lactationis, in uiris autem ſunt propter tutelam cordis. Ex.4.de partibus animalium.Auer.in cap.de pectore.

Mãmæ datę ſunt animalibus his,quæ animal intra ſe concipiũt,& in lucem edunt,ſed quæ oua pariunt,aut ouo intus concepto animal poſt in lucem excludũt hæc mãmis & lacte carent,ut piſces & aues.3.de natura animalium.cap.20.

Manus eſt organũ organorũ.3.de aĩa.tex.cõ.38.idem Gal.in.1.de utilitate ꝑticula.cap.2.&.4.

Manus eſt ſoli homini propria.4.de partibus animalium.cap.9.

Manus diuiditur in tres partes magnas.ſ.ulnam/brachiũ/& extremam manũ. Gal.2.de utili.ꝑticu.cap.2.Notãter aũt diciť in tres partes magnas,quia manus diuiſio in partes paruas eſt in tres partes.ſ.in digitos,& quod gręci metacarpion appellãt, & carpon: ſicut diuiſio pedis etiam eſt in digitos,& quod græci tarſon appellãt,& in planũ.3.de utilitate particularũ.cap.6.

Manus non eſt unum inſtrumentũ,ſed multa:& ut ita loquar,eſt inſtrumẽtum ante inſtrumenta. Ex libro.4.de partibus animalium.cap.9.idem.3.de anima.tex.cõ.38.

Manus hominis non ſemper eſt hominis pars, ſed potens opus perficere.7.metaphyſi.tex.cõmen.39.idem ibidem.tex.cõmen.35.de digito.

Maneries diſciplinę ſunt diffinitio/diuiſio/inductio/enthymema,& exẽplum. Auer.in ꝓlogo phy. adde etiam ſyllogiſmũ hypotheticũ p naturã,de quo egit in libro primo priorũ in digreſſione,talibus enim inſtrumentis utimur in declaratione eorũ,quæ indigent aliqua innuitione aut conſolatione,in hoc enim differunt à uia doctrinæ,ut notaui in differentiis.

Manifeſtum eſt quod quicqd ſeparatur ẽm eſſe,ſeparať rõne, & nõ ꝯuertitur.2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex.cõtra Platonem de ideis.Vide ꝯſimile in.12.meta.cõ.27.& cõ.39.

Manifeſtum eſt per ſe,quòd natura agit propter aliquid.2.phyſi.cõmen.80.

Manifeſtum eſt qđ in ſola mutatione q̃ eſt ẽm qualitatẽ ꝯtingit indiuiſibile eẽ.6.phy.cõ.& tex.49.

Mare ſui natura calidum eſt.Ariſto.3.de.generatione animaliũ.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere,argumentũ eſt eo experimẽto,quo ſi ex cera uas tenui latere finxeris,idq; annexa linea in mare demittas inane:die ac nocte una humoris copiam dulcis ĩtra ſe colliget.8.de natura animalium.cap.2.

Mare ſub caniculæ tempore euertitur.8.de natura animalium.cap.15.

Mare eſt elementum aquæ.2.metheororum.cap.primo.

Mare eſt ęternũ ſcđm ſpeciẽ generabile & corruptibile ẽm partem.ibidem.in principio.

Mari accidit ſalſedo,nõ ẽm q eſt elẽtũ,nam ſapor accidit mixto,& cõplexionato.ibidem.

Mare fœtidum quod eſt in Philiſtea,diciť quod in illo impoſſibile eſt, animal aliquod uiuere propter fortitudinẽ amaritudinis eius. & etiam putať q hoc mare cum aduenit in ipſo aliquod animal magnum/ſeu groſſum non deſcendit ꝓpter admixtionẽ partiũ terreſtrium, cum aquis eius. 2.metheororum.Cõmentator cõmen.primo.

Mare eſt ubi,quãdoq; fuit arida.2.meteororũ.cap.primo.& ibi uide cauſam.

Mare ſcđm partem diuiſum cito putreſcit, ẽm uero totum non.4.meteoro.tex.cõmen.13.

Marem dicimus id animal,quod in alio gignit,fœminã uero quod in ſe,ex.1.de generatiõe animalium,cap.2.uide etiam primo de hiſtoria animalium.cap.3.

Maris & fœminæ ſexus ubi diſtinctus nõ eſt in his ſemen ueluti conceptus eſt,conceptum autem dico primam ex mare & fœmina mixturam.ibidem.

Mares & fœmine pollutioné,q̃ noctu ꝑ quieté accidit,patiunẽ. Ariſt.in.2.de genera.aĩaliũ.cap.4.

Marium & fœminarũ ortus fit ſeruata ꝓportione terminata in quãtitate & q̃litate inter ſemé maris & ſemen fœmine,& ideo aliꝗ homines reperiũtur non habuiſſe liberos in una ætate,q tranſlati ad aliã ætatem habuerũt.& quidã uiſi ſunt ex una muliere nõ generare,qui cũ alia generãt. Aliqui etiam in uno anno generare maré & in alio fœminã, nõnulli etiam ex una muliere generant marem,& ex alia fœminã. Auer.in.4.de generatione aĩalium.cap.primo/in fine capituli,& eſt ſententia,quæ aperte colligitur ab Ariſto.ibidem in cap.2.

Mares magis flatibus aq̃loniis,q̃ auſtrinis gignũtur. Ariſto.in.4.de generatione aĩaliũ.cap.2.ubi etiã ſubdit ꝙ paſtores aiũt intereſſe ad maris ac fœminę fœturã pecoris nõ ſolũ ſi ita accidit,ut initus aquiloniis flatibus,aut auſtrinis fiat,ſed etiam ſi cum pecus coit ſpectat ad aquiloné,aut auſtrum, ita minimo interdum momento datur cauſa caliditatis,aut frigiditatis.

Marium ac fœminarũ ꝓcreationis cã & diuerſitatis,ex quinque rebus ꝓuenire põt,ex ætate,complexione,ex flatu uentorũ,ex natura loci,& ex aere & aqua. Auer.in.4.de genera.aĩa.cap.ubi ponũtur indicia q̄bus generatio à generatione fœminę diſcernaẽ,& habenẽ ex tex. Ariſt.ibidé,cap.2.

Mares in utero celerius ꝯficiũtur,& creſcũt q̃ fœminę,extra uterũ uero fœminę,& uide cauſam in 4.de generatione animalium.cap.6.& Auerroem.ibidem.

Marium partes ſuperiores & priores ualidiores ſunt,q̃ in fœminis.4.de natura aĩaliũ cap.ultimo.

Mares,partes illas quas uelut arma natura tribuit,robuſtiores habent q̃ fœminę,ut détes,cornua, calcaria,ungues,& id genus.4 de natura animalium.cap.ultimo.

Mares in genere inſectorum & locuſtarum ſunt minores fœminis, & minus ſuperuenit in coitu maius,in talibus.5.de natura animalium.cap.28.

Mares in genere piſciũ,qui muſtelli appellãtur,generãtur in parte leua uteri,fœminæ uero in parte dextra:atqꝫ etiam parte eadé mares & fœminę.6.de natura animaliũ.ca.10.

Mares ferociũt ex coitu,fœminæ uero ex partu. Ariſt.6.de natura animaliũ.cap.18.

Mares aquilonis flatu potius,auſtri fœminæ concipiũtur.6.de natura animaliũ.cap.19.

Mares uel fœminę ut generétur, aquarum natura efficit.ibidem.

Mares canũ,quia plus laborãt fœminis,minus uiuaces ſunt ĩ Laconicis tamé,in cęteris autem & ſi non ad modũ conſtat uiuatiores ſunt,ut in reliquis.6.de natura animaliũ.cap.20.

Mares utplurimũ ſunt uiuaciores fœminis.6.de natura aĩalium cap.20. Vbi aduerte ꝙ põt contingere oppoſitum,ut in aliquo genere aĩalium,fœminæ ſint uiuaciores maribus,tradit enim Ariſt. in.6.de natura animaliũ.ca.eodem,ꝙ canes Laconici ita ſe habét,ꝙ q̄a mares plus laborãt q̃ fœminę,ideo fœminæ ſunt uiuaciores maribus. Amplius aũt ꝓpter coitũ hoc ꝓuenire põt,ut in genere equorum fœminæ diutius uiuũt q̃ mares,ut teſtatur Ariſto.in.6.de natura aĩalium.cap.22.

Mares Suũ caſtrati maiores,ferocioresq; euadũt,ut ſcite Homerus fingit cũ dicat. Nutriit ex ectũ ſyluis horrétibus aprũ. Inſtar non bruti,ſed dorſi montis opaci.6.de natura aĩaliũ.cap.28.

Mares fœtus magna ex parte circa.40.diem,dextro potius latere mouentur,fœminæ ſiniſtro.7.de natura animalium cap.3.

Mares plurimi uſqꝫ ad.60.annũ generant,qué ſi exceſſerint uſqꝫ ad.70.ꝓcedũt,& iam q̄dam annos ſeptuaginta nati genuerunt.7.de natura animalium.cap.6.

Mares in pedeſtribus ſanguineis nõ ouiparis,ſunt maiori ex parte maiores, & uiuaciores fœminis, excepto mulorũ genere,eius enim fœminę & maiores & uiuaciores ſunt.4.de natura aĩa.ca.ulti.

Maſticatio cibi nullius ꝯcoctionis cauſa eſt,ſed facilitaté cõcoquédi potius p̃ſtat. Ex.2.de ꝑtibus aĩalium.cap.3.& uidetur eſſe ꝯtra Auic.in cap.de humoribus.ubi.d.nutriés maſticatione aliquã recipit digeſtioné.& forte ſunt concordes,quia illa p̃paratio appellatur aliqualis digeſtio,ſicut generatio appellatur natura,quia eſt uia in naturam.ex.2.phyſi.tex.cõmen.14.

Maſculinum & fœmininũ ſunt diuidentia animal,ſicut ſimum,& nõ ſimum,& ſicut æquale,& inæquale diuidunt quãtum.7.metaphyſi.tex.cõmen.17.

Mas nullus in prole elaborare ſolet. Ariſt.in.3.de generatione aĩalium.cap.10.

Mas & fœmina potentia quadã & impotétia diffiniunẽ, quod enim poteſt cõcoquere,& ſecernere, & conſtituere ſemé,atqꝫ principium obtinet formę,id mas eſt.quod aũt recipit & non põt conſtituere,& ſecernere:id fœmina eſt. Ariſt.in.4.de generatione aĩalium.cap.1.

Mas in ſemen agit tres formas,una eſt ſpecifica ꝓpria huic ſpeciei,alia eſt forma maſculinitatis,q̃ eſt

ueluti differentia illius ſpēi.tertia autē eſt forma indiuidualis q̄ eſt hoc agens determinatūue.Et ideo quādo agens dominabitur perfecto dominio ſupra materiā præſtabit ei illas tres formas,& erit ſimilitudo perfecta.Auer.in.4.de generatione aīalium.cap.ubi ponūtur cauſæ ſimilitudinis inter natos,& parentes,& eſt ſententia Ariſto.ibidem.cap.3.

Mas & fœmina ſunt animalis paſſiones proprie, ſed non ſecūdum ſubſtantiam ueram in materia & in corpore.10.metaphyſi.tex.cōmen.25.

Mas tribuit formā,& motus pricipiū,ſed fœmina materiā exhibet,ſicut ī lactis coagulatiōe ſuccus aut coagulum eſt quod inſpiſſat.1.de generatione animalium.cap.20.

Mas in conſtitutione corporis animati uim creādi pbet, ſed fœmina materiā exhibet, corpus enim ex fœmina eſt,anima uero ex mare. Ariſto.in.2.de generatione animaliū.cap.4. & ibidem parum ante principiū capli/ in ſolone q̄ſtionis,quare fœmina nō pōt ex ſe generare animal, dicit qđ ideo eſt,quia mas eſt efficiens animæ.mas enim ratione diffinitur.

Materia non eſt ſeparabilis in rebus.4.phyſi.tex.coṁ.59.ubi Cōmen.exponit ꝙ quādo dicimus ꝙ materia non eſt aliquid demōſtratū in actu,non debemus intelligere ꝙ poſſit ſeparari à rebus de/monſtratis in actu,ſed intendimus ꝙ in ſua eſſentia nō eſt aliquid demonſtratū,neq̨ eſt in ſe ali/quod demonſtratū,quoniā ſi ita eſſet,nō reciperet res demonſtratas. ⁋Ex quo patet contra ponē tes actum entitatiuū ſiue exiſtentię proprium in prima materia. Cōtra Hēri.de Gāda.& Scos

Materia contrariorū una eſt.4.phyſi.tex.cōmen.84.

Materia prima in ſuo eſſe non habet actum admixtū omnino. Cōmenta.5.phyſico.cōmen.8.cōtra ponentes actum entitatiuum in uia Auerrois.

Materiæ quę recipiunt formas,non dicūtur formę.7.phy.coṁ.15.idem.7.meta.24.&.34.

Materia prima non eſt exiſtens in actu, ideo non poteſt eſſe per ſe motum.8. phyſic.cōmen.30.& 5.phyſi.tex.cōmen.8.

Materia,ex qua aliquid generatˀ,eſt illud quod in rei ueritate dicitˀ moueri motu qui eſt de potentia eſſentiali.uerbi gratia,aer qui eſt in potentia ignis ad ſuperius,eſt id quod mouetˀ in rei ueritate & eſſentialiter ad ſuperius quādo fit ignis.8.phyſi.cōmen.32.& cōmen.4.contra Ioānem Grammaticum,&.3.cœli.cōmen.28.&.4.cœli.coṁ.24.&.25.

Materia exiſtēte diuerſa,diuerſabitˀ,& forma.8.phy.cō.46.4.cœli.cō.37.8.meta.tex.coṁ.11.

Materia eſt cauſa otingens eius accidentis,quod pterq̄ in pluribus euenit.6.meta.tex.cō.5.

Materia recipit contraria ſucceſſiue.6.meta.cōmen.8.

Materia eſt multiplex,alia enim eſt alteratiōis tm̄,ut panis reſpectu ſanguīs:alia eſt cōpoſitionis,ut lapides domus,alia eſt cōpoſitionis & alterationis,ut elnta reſpectu mixti:alia eſt ſm quātitatē,ut partes totius:alia ſm ſilitudinē,ut pmiſſę reſpectu oclusionis.Ex.2.phy.tex.cō.31.

Materia ſcđm ſe non eſt qđ neq̨ quātitas,neq̨ aliqđ eorum qbus ens eſt determinatū.7.metaphyſi. tex.cōmē.8.uide in Theorematibus noſtris quomō ſit intelligēda iſta ꝑpoſitio in ꝓprio Theo/remate de hoc.& aduerte unū annotatiōe dignū quod ibidē Philoſophus ſubdit, quare quod eſt ultimum ſm ſe,neq̨ qđ,neq̨ quātitas,neq̨ aliqđ aliud eſt,neq̨ negationes, etenim hæc erūt ſcđm accidens.⁋Ex quo loco uidetur ſequi quòd materia in ſe, neq̨ eſt formata,neq̨ nō formata,quia tam affirmatio formę q̄ eiuſdē negatio eſt extranea à natura materiæ.& ita uidetur duo mala ſeq, primū ꝙ otradictoria oppoſita non diuidunt uerū & falſum in oībus quod eſt cōtra Philoſophū in prędicamētis,in ſermone de oppoſitis,& eſt contra primū principium,qđ eſt per ſe notum & cōceſſum ab oībus.uidelicet de quolibet dicitˀ eē uel nō eē.Amplius eſt cōtra determinationē antiquorū Peripateticorū,uidelicet Alexādri ī li. & Theṁ.in digreſſiōe de priuatiōe & potētia ma/teriæ,& Simplicii etiā aſſerētiū,ꝙ quādo Peripatetici aſſerūt materiā eſſe inaffectā ſeu informem, nō intelligūt noīe inaffecti priuationē qualitatis,ſed prorſus negationem qualia ſunt illa illiteratus,imuſicus:pro eo qđ eſt nō muſicus,& nō literatus.nā ſi inaffectio illa priuationē ſignificaret, quū priuatio q̄litas q̄dam eē uideatˀ,hoc ipſo materia ipſa q̄litatē amplecti pferriq; materia uide/retˀ:in qbus itaq̨ negatio uera eſt,in his priuatio nō ſequtur:nō enim de quo pōt dici non iuſtum de eodē dici pōt iniuſtū,neq̨ de quo uerū eſt dicere ꝙ comā aut capillitiū non habet,de eodē uerū eſt dicere ꝙ caluet.nulla igitˀ eſſentia materiæ in eo pōt conſiſtere qđ eſt priuatū eſſe, ſed quē/admodū cera ex qua fingi leo pōt,nō eſt amplius cera quū factus eſt leo,ita & primū illud ſubtū qđ pōt formas oēs ſuſcipere,q̄uis priuatū oībus uideatˀ eſſe,nō tamē in eo qđ ſubiectū eſt priua/tum eſſe,diciuè pōt.ſubtū enim nullo mō eē poſſet ſi formā cū priuatiōe reciperet,ſed priua^m^ eē dicitˀ ea rōne ſcđm quā ei accidit accōmodatio atq̨ habilitas.q̄dā ad formas oēs ſuſcipiendas,dixi

Digreſſio.utrū mā ſm ꝙ mā habeat aliquā affirmationeꝫ vel negationeꝫ ſibi ꝓpriam.

accidit,qa priuatio in ſe abſoluta,quædá res eſt q̃ referať & accõmodeť ad altera.Sed in ueritate in hac ſentétia eſt maxima difficultas.ná iſti incidũt in eaſdé anguſtias quas euitare contédũt, nam

Dubõ contra Themiſt. & Alexan.

certũ eſt ꝙ quádo Peripatetici aſſerũt materiá eé inaffectá ſcđm ſe ɔſiderát illá in prima illa ſui notione qua nõ referť ad alia,ſed eſt abſoluta & prima eius notio.ſi igiť in illa cõcedũt materiá eſſe inaffectá nõ qđ inaffectio ſit priuatio/ne coganť materiá dicere aliquá qualé ſibi ꝓpriá,aut formá, eadé rõne uideť ſequi ſi ipſi intelligát uocabulo inaffecti purá negationé,túc enim uideť materia in ſua prima notione ícludere aliquá negationé,& hoc eſt lõge deterius q̃ primũ,qa negatio non põt cõſtituere ítellectũ alicuius entis poſitiui,& cõfirmať,qa ut dicit Phs in p̃ſenti loco negatiões oẽs formarũ uerificanť de materia p accidés & earũ affirmatiões:ſicut etiá bene declarat Cõmé. in p̃ſenti loco.d.enim deíde incepit declarare,q̃ ſit natura iſtius materiæ:&.d. & intelligo p materiá illud qđ eſt exiſtés per ſe,qđ eſt/neq; quale/neq; quátũ/neq; aliqđ p̃dicamentorũ,qm̃ eſt in potétia omnia iſta.10.p̃dicaméta,ut declaratũ eſt in phyſicis.Declaratũ enim eſt eſſe ſubtũ oíbus.10. p̃dicamentis,& qđ ſuũ eſſe eſt aliud ab eé cuiuſlibet eorũ,& ultimũ ſubtũ qđ eſt ſubtũ per ſe,& primo nõ eſt illud in quo diciť quale,nec aliud p̃dicamentorũ.10.nec priuatio iſtorũ entiũ,quoniá hoc eſt ei per accidés,& intédit ſubiectũ.igiť ultimũ qđ per ſubam ſuá eſt aliud ab unoquoq; p̃dicamẽtorũ & à ſuis priuationibus,cũ oía iſta ſint ei per accñs.Et dicit hoc qm̃ ſi aliq̃ forma/aut aliq̃ priuatio eẽt in materia eſſentialr̃ nõ reciperet oẽs formas:& cõfirmať p Ariſt.in.2.de interp̃tatione,ubi dicit ꝙ prius & ſcđm ſe bonũ eſt bonũ & poſterius,& ſcđm accñs bonũ nõ eſt malũ,

Cap. ſo.

in non facere enim ítelligiť facere,ut dr̃ in.1.elẽchorũ,negatio ení eſt natura poſterior affirmatione,unde.3.primæ phiæ.tex.cõ.3.multis ení modis idé ſciétibus magis qdé ſcire dicimus eũ qui nouit in ipſo eé quid res ſit,q̃ in nõ eſſe,& horũ eorũdé magis alterũ altero,ſed maxíe qd eſt & non quátũ,aut q̃le.Ex qbus uerbis manifeſte colligiť ꝙ prima materia in ſua prima notione,ſicut nõ includit priuationé aliquá,ita etiá non ícludit aliquá negationem,& ita expoſitores non euadunt difficultaté iſtam,ſicut uides.ex aduerſo aũt ſequiť ꝙ cõtradictio non eſt oppoſitio cuius non ſit dare mediũ ſcđm ſe,qa materia in prima notiõe,neq; eſt formata,neq; nõ formata,qđ eſt cõtra primum principiũ ut diximus,& eſt q̃ſtio ſatis ardua,ſicut uides.¶ Auic.in.5.ſuæ primæ phiæ.ca.1. multũ ſubtilr̃ & diffuſe ꝓſequiť iſtá difficultaté,nam poſtq̃ declarauit ꝙ q̃libet natura in eé qdditatiuo cõſiderata eſt tátũ ipſa,& ſolũ includit in tali eſſe p̃dicata qdditatiua q̃ in primo mõ dicũtur de ea,ut dicit de eqnitate qđ eſt tm̃ equinitas,& nõ eſt una/nec multa/nec exiſtés in aía,nec in iſtis ſenſibilibus,nec in actu,nec in potétia:parũ infra q̃rit,ſiqs auté interrogauerit nos de equinitate ſcđm cõtradictioné.ſ.an equinitas ex hoc qđ eſt eqnitas ſit aliquid uel nõ,non erit reſponſio niſi ſcđm negationé quicqd illud fuerit:non auté ſcđm negationé eius qđ eſt,ſed eius qđ dicitur de ea,qm̃ nõ debet dici ꝙ eqnitas ex hoc qđ eſt equinitas nõ eſt,ſed ex hoc qđ eſt equinitas nõ é equinitas aliq̃,nec aliquid aliorũ,ſi auté partes qõnis fuerint duæ affirmatiuæ ímediatę,tũc non erit neceſſe reſpõdere aliquá illarũ ullo mõ,quoniá alterius earũ.ſ.affirmatiuę q̃ cõcomitať negationem, intellus eſt ꝙ cũ res nõ fuerit appropriata, altera affirmatiua appropriabiť hac altera affirmatiua.Cũ auté fuerit appropriata hac eius eſſentia,nõ erit ipſa ꝓprietas:hõ enim cũ eſt unus uel albus,tamé eſſentia ipſa humanitatis nõ erit eẽntia albedinis aut unitatis,cũ ergo ſubiectũ q̃ſtiõis fuerit po^m ipſa humanitatis ueluti aliquod unũ,& interrogauerit nos ſcđm aliqđ contrariorum diceneť utrũ eſt unus,aut multa,tũc non erit neceſſe reſpõdere aliquod illorũ,ipſa ení humanitas ex hoc qđ eſt ipſa humanitas non eſt aliqđ illorũ,in cuius diffinitione nõ accipiť,niſi ipſa humanitas etc.Ita pariformiter dicédũ puto de prima materia in ſua prima notione cõſiderata,quo ad p̃dicata primi modi,ſi quis interrogauerit nos ſm̃ cõtradictioné,an materia ex hoc ꝙ eſt materia ſit aliquid,uel nõ,reſpõdendũ eſt p diſtinctioné,nam ſi q̃ſtio fiat de his q̃ cõſtituunt intellectũ eius,ſic materia eſt aliqd,eſt enim ſuba & ens,& tale ens qđ eſt materia,ſic enim negatiões iſtorũ de materia dici nõ poſſunt.Si aũt quæſtio ſit de aliis aduétitiis materiæ q̃ de materia p accidés p̃dicanť,ſic reſpõdendũ eſt per negationé,nam materia ex hoc ꝙ eſt materia nõ eſt forma ſubalis, nec accidétalis,nec cõpoſitũ ex materia & forma,nec uniuerſalr̃ aliqd de his q̃ ſunt aduétitia ei.ſic intelligiť dictũ iſtud Ariſt.in p̃ſenti loco ꝙ negationes oíum p̃dicamétorũ per accidés p̃dicantur de materia intelligédo per ſubam/ſubam in actu,quia materia non eſt ſuba in actu,nec aliqđ accidens.Et ſilr̃ illo mõ intelligũt Peripatetici materiá eé inaffectá.i.non habété aliquá q̃litaté aut formá,ita ꝙ negatio oíum formarũ adduciť in reſpõſioné ad q̃ſtioné ꝓpoſitá nobis de materia ſm̃ ſe cõſiderata,an uidelicet materia ſm̃ ꝙ materia,ſit forma aliq̃,uel negatio cuiuſlibet formæ uerificeť de ea,& dico ſcđm uerũ eſſe,nõ tñ materia in ſuo intellectu ícludit talé negationé,ſed ex itel-

lectu

lectu primo eius cõſeqtur uerificatio illius negationis,ſicut bonũ ex primo ſuo itellectu bonum eſt,& ſcdm ſe bonũ/bonũ.Et ex hoc cõcomitať bonũ non eẽ malũ.Similr iuxta iſtã ſniam ſi ꝓponunť duæ affirmatiuæ cõtrariæ imediate de materia ſcdm ꝙ eſt materia,uidelicet utrũ materia ut materia eſt formata,uel materia,ut ſic eſt priuata forma,tũc non eſt neceſſe dare aliquã illarũ, quia materia ut ſic,neqꝫ formata eſt,neqꝫ eſt priuata forma,licet in eẽ realis exiſtẽtię nõ euadat ab ab utroqꝫ illorũ.Et eſt ac ſi diceremus,utrũ corpus uiuẽs ut uiuẽs qditatiue ↄſiderãdũ ſit ſanum aut ęgrũ,quũ ſanum & ęgrũ ſint cõtraria.⁋Sed dices q̃re de materia non uerificať imediate per uiã ſequele priuatio formæ ẽm ꝙ materia eſt materia,ſicut uerificať negatio formæ per uiã ſeq̃lę?⁋Soluiť,qa ex itellu primo qdditatis rei,primo apparet negatio aliorũ,q̃cũqꝫ non ſunt id qđ eſt:& nõ apparet aliq̃ affirmatio ex his,q̃ res non eſt qdditatiue,ſicut ſunt ꝓprietates rei. unde cũ intellſus priuatiõis ſit,ſaltẽ ex cõnotato aliquã q̃litatẽ ſignificãs,ut.d.Them.& expoſitores, & ſunt quaſi qdã materiæ ꝓprietas,ut dicit Cõmẽ.in ſua media expõne ſuper.1.phyſic.& etiã.1.cœli.cõ. 20.ubi dicit,ꝙ in materia nõ eſt alia pοlitas,niſi per ſepatiõnẽ à forma,& eſt ſicut abſciſſio ex acumine gladii.unũ ſi ita eẽt,ſeq̃reť materiã hẽre aliquã priuatiõnẽ,& q̃litatẽ inſeparabilẽ,& ita non eẽt denudata ẽm eſſentiã ab omni q̃litate & forma,ſicut bene deducit Cõm.in pñti cõmẽ.Conſidera igiť diligẽter,qa uidi plures meo tpe,qui non potuerũt euadere ab hac inq̃ſitione.Immediate patet ꝙ neutrũ uerũ eſt,& ſcias ꝓ ſolõne difficultatis unũ,qđ licet cõtradictoria abſolute diuidant uerũ & falſum in quocũqꝫ,& non ſit dare mediũ inter illa,tamẽ quãdo cõtradictoriis additť aliqđ diſtrahẽs ab oppõne eorũ non ſunt amplius cǫtradictoria,ſicut iter eẽ & non eẽ nihil mediat,ſed inter nõ eſſe ſimplr & eẽ mediat aliqd,ut diciť in.1.phy.tex.cõ.77.qa eſſe in potẽtia mediat, ſic iter formatũ & non formatũ nihil mediat,unde materia aut eſt formata,aut non formata,& dř ꝙ eſt nõ formata.Sed qñ diciť,utrũ materia p ſe ſit formata,uel p ſe,aut qdditatiue ſit nõ formata: dico ꝙ utraqꝫ falſa eſt qdditatiue,& ſic nõ cõtradicũt,& ita eſt in ſili de materia ẽm ꝙ materia,qa illa reduplicatiõis nota nõ eſt ps ſubti ꝓpõnis,ſed eſt cõditio ſpecificatiua,ẽm quã ↄſiderať:& nota bene hoc,& nota ꝙ iſta ſnia cõcordat cũ dictis & determinatis p Alex.in.1.libro naturaliũ queſtionũ.q.ulti.ubi q̃rit.utrũ forma ſit ẽm ſe in materia,uel ẽm accñs,& tãdẽ cõcludit ꝙ forma non eſt p ſe in materia loquendo de primo mõ pſeitatis,ſicut neqꝫ priuatio,tñ forma & priuatio ſunt in materia p ſe in ſecũdo mõ,ſicut par & ĩpar nõ ſunt p ſe de rõne numeri,ſed ſunt numeri proprietates,in quarũ ratione ſumiť ſubtũ,ſic in rõne formæ materialis ſumiť materia,ſicut apparet ex rõne,in qua poniť corpus organicũ,& in rõne etiã priuatiõis poniť materia, qa priuatio nõ ẽ niſi carẽtia forma in materia apta nata recipere formã.unde ſicut nõ oĩs numerus eſt par, nec oĩs impar,ſed uel eſt par,aut ĩpar,ſic materia/aut eſt formata,aut eſt priuata forma.

Materia eſt ſubſtantia diminuta,quia eſt in potentia.7.meta.cõ.9.

Materia prima in.1.phy.declarať eſſe ẽm ꝙ eſt materia,nõ ẽm ꝙ eſt ſuba.ibidẽ.& in.2.phy.cõ.21.& cõmen.4.uide in ſimili in.1.meta.cõm.15.&.13.&.4.meta.cõm.1.

Materiæ actio eſt tranſmutatio.7.meta.cõm.9.idem.1.cœli.cõ.20.ubi dicit,ꝙ in materia non ẽ potentia niſi apud ſeparationẽ eius à forma,& opatio iſtius potẽtiæ q̃ ẽ ex ea q̃ſi abſciſſio de acumine gladii,eſt generatio & corruptio.uide in concordantiis.

Materia in naturali philoſophia conſideratur,ut eſt principium tranſmutationis,ſed in prima philoſophia conſideratur ut eſt ſubſtantia in potentia.7.meta.cõmen.9.

Materia non ꝑdicatur de eo cuius eſt materia niſi ſcdm denominationem.7.meta. cõmẽ.25.&.34. &.43.&.9.meta.cõmen.12.& primo meta.cõmen.17.& primo phy.cõmen.15.

Materia non eſt generabilis & corruptibilis niſi per accidens.7.meta.cõmen.23.idem.1. phyſi. tex. cõmen.82.&.12.metaphy.cõmen.18.idem.7.metaphy.tex.cõmen.26.27.&.31.&.33.

Materia ꝑdicatur denoĩatiue de materiato & non formalr ꝑdicatione dicẽte,hoc eſt hoc,ut ſtatua non eſt lapis,ſed lapidea.7.meta.tex.cõ.24.ubi aduerte ꝙ iſta eſt una differẽtia iter genus & materiam,ſicut bene notauit Cõmen.in pſenti cõm.& etiã.7.meta.cõm.43.&.1. meta.cõm.17. &.12. meta.cõmen.14.Et longe uberius ante ipſum Alexan.ſcripſit demonſtratiue de hoc in ſecũdo libro naturalium q̃ſtionum.q.ulti.ꝙ materia non ſit genus.

Materia diuerſa ſunt eadẽ ſpecie,ut Sortes & Callias.7.meta.tex.cõ.28.inde ſumiť diſtinctionẽ idiuiduorũ in eadẽ ſpecie eẽ à materia.cõſimile ſcribit Cõm.in libro deſtru.in.1.diſpu.in ſol.7.dub. ubi iñqt.cauſa pluralitatis & numerabilitatis apud Phos eſt materia & cauſa cõueniẽtię in multitudine numerali eſt forma,ſed ꝙ poſſint inueniri res plures in numero in una forma ſcdm materiã impoſſibile eſt,nullũ nãqꝫ indiuiduũ ab alio idiuiduo diſtingui debet ab aliq̃ ꝓprietate niſi p

Obiectio.

Solutio.

accidens,imo idiuidua abinuicẽ diſtinguunt̃ à materia,idẽ.1.primæ pħiæ cõ.40.Vbi aduerte ut declaraui ſubtilr̃ in qõne ſpāli de principio indiuiduatiōis ꝙ diſtinguẽdo principiũ aſſimilatiuũ contra principiũ diſtinctiuũ,ſicut forma à ꝓprietate eſt principiũ conuenientiæ & ſimilitudis,& materia appropriate eſt principiũ diſtinctionis.genitũ enĩ aſſimilat̃ generāti in forma, tamẽ prīcipiũ conſtitutiuũ & diſtinctiuũ reſpectu cõpoſiti magis eſt forma ꝗ̄ materia:oẽ enĩ qđ eſt unum numero,& cõtinuũ eſt unũ per ſuã formã,& non per ſuã materiã,ut dicit Cõm.1.de aīa.cõ.90.Et hoc intelligit̃ principalr̃,ſimilr̃ etiã Pħi uidẽtes multitudinẽ numeralẽ in eadẽ ſpẽ nõ īueniri,niſi in habẽtibus formã in materia,qa in abſtractis à materia non eſt talis multitudo apud Peripateticos,ut patet in.1.cœli & mũdi.in tex.cõ.93.ubi dicit̃,ꝙ quãdo materia tota eſt compħẽſa ſub una forma non põt eẽ niſi unũ ſuppoſitũ in una ſpẽ.ideo appropriauerũt principiũ numeroſitatis & diuerſitatis iſtorũ materiã & nõ formã.¶ Et ex iſta authoritate Cõm.in libro deſtru.collige manifeſte contra illos qui aſſerũt primũ principiũ diſtinctionis idiuiduorũ in eadem ſpẽ,eſſe aliquam proprietatẽ accidẽtalem,ſicut qui dixerũt ꝙ diſtinguat̃ primo per quãtitatẽ.hoc enĩ licet uerum ſit à poſteriori,ſed non à priori,idiuidua enim diſtinguunt̃ abinuicẽ materia, unde Cõm.7.primæ philoſophiæ.cõ.2.expſſe dicit ꝙ idiuiduũ ſubiectũ eſt prius aliis idiuiduis accidentium.

Materia non eſt ſeparabilis à rebus niſi à diffinitione. Themiſt.4.phyſi.tex.cõmen.59.& habetur in tex.idem tex.84.

Materia imediate trãſmutari nõ põt à formis ſeparatis,nõ enĩ trãſmutat materiã niſi illud qđ eſt in materia.7.meta.tex.cõ.28.& idẽ habet̃ ifra.ibidẽ.c.31.ubi Cõm.dicit.ꝙ oẽ mixtum cũ materia fit à mixto cum materia.idem in.8.phy.in cõm.15.& in libro deſtruc.in diſpu.1.

Materia eſt cauſa multiplicationis generabiliũ ab uno generãte.7.meta.tex.cõm.28. idẽ.1.meta.cõ.40.& in libro deſtruc.diſputa.1.in ſolutione ſeptimi dubii.inquit.pluralitas numeralis.ſ.diuiſio ſequitur unum in forma ratione materiæ.

Materia trãſmutat̃ à corpore habẽte qualitatẽ actiuã,aut potẽtiam ꝗ̄ agit ꝑ corpus habẽs q̄litatem actiuam.7.meta.cõm.31.idẽ ibidẽ.cõ.28.&.12.meta.cõ.18.idem.8.phy.cõm.15.

Materia ſm̃ cõſiderationem ad ſubſtãtiã cõpoſitã ex materia & forma eſt pars ſubſtãtiæ,ſed ſcđm conſiderationẽ ad ſubſtantiã declarantẽ eſſentiã rei non dicitur eſſe pars ſubſtãtię,ſed eſſe apparẽs deferens formã in ſuam diffinitionẽ. Auer.ſentẽtia in.7.primę philoſophię in cõmen.34.idem ibidem.cõmen.21.&.43. Vbi apparet ex mente eius materiã non eſſe partẽ qdditatis rei, licet ſit pars eſſentialis cõpoſiti,differẽtia enim magna ualde eſt apud Peripateticos iter eſſentiã & quidditatẽ in rebus generalibus compoſitis ex materia & forma.tertio de anima.tex.cõmen.9.ſic etiam ſentit lucidiſſimus Themiſtius in tertio de anima.cap.27.& eſt opinio Alexã.& omnium Peripateticorum.¶ Auicẽna autem in trac.5.ſuæ primæ philoſophiæ.ca.5.de aſſignanda comparatione diffinitionis & diffiniti,tenet formã nõ eẽtotã rei qdditatem,ſed partẽ.unde uult materiã eẽ partẽ quidditatis,ſicut eſt pars eſſentiæ,& nõ diſtinxit inter eſſentiã, & qdditatem. Et hãc opinionem imitatur etiam Diuus Tho.in.7.meta.in lec.9.ſuperq; expoſitione tex.cõmen.34.& in libro de ente,& eſſentia,& in prima parte ſummę.q.75.& in.3.parte.q.50.& in.4.diſ.44.& Scotus in.7.ſuæ metaphy.q.16.& in.3.ſniarum.diſt.22. Et Antonius And.in.7.metaphy.q.12.ſed ut dixi cã erroris Auicẽ.fuit quẽ errãtem iſti ſunt ſequuti,qa non diſtinxerũt in materialibus eſſentiã à quidditate, neq; diſtinxerũt inter partes ſm̃ fidem ipſius ſpẽi,& inter partes ſm̃ imaginationẽ, & eſt differẽtia magna ualde,nam ut ſcribit Cõmen.in.1.metaphy.in cõmẽ.45. Ariſto.opinat̃ ꝙ intellecta rerum non ſunt ſubſtãtię rerũ,ſed ſignificant & notificãt ſubſtãtias rerũ. Certum eſt enim ꝙ materia eſt pars eſſentiæ,quia eſt ex partibus ſcđm fidem cõponentibus in eſſe reali ſubſtantiã compoſitam, tamen genus nõeſt materia,licet ſit materię ꝓportionale ꝑ Porphyrium.in cap.de differẽtia,& ꝑ Philoſophum in.7.primę pħiæ.in tex.cõmẽ.43.& Alexã. in libro.2. naturaliũ q̄ſtionum,queſtione ultima,demonſtratiue ꝓbauit hoc,ut etiam ↄfitetur Cõmen.1.metaphy.cõmẽ.17.&.12.meta.cõmen.14.& tamẽ genus eſt de qdditate ſpẽi:ſi igit̃ idem in cõpoſitis ex materia & forma eſſet eſſentia & qdditas,ptes eſſentię eſſent partes qdditatis,ſed ſecus res ſe habet,ut dicit̃ in.7.primę philoſophię.in tex.cõmen.41.& in.3.de anima.tex.cõm.9. De hoc uide quæ ſcripſerim in Theorematibus,in proprio Theoremate,quod incipit.In ↄceptis cum materia,aliud eſt quod quid eſt ab eo, cuius eſt quod quid eſt.

Materia & forma differũt, quoniã forma p̄dicat̃ per ſe de habẽte formã ,ſcđm ꝙ declarat qdditatẽ eius ſubſtãtialẽ,materia uero non p̄dicatur de habẽte formã uera p̄dicatione:ne dũ, ut p̄dicet̃ per ſe.Idolũ enim nõ dicit̃ cuprũ,nec homo caro.7.meta.cõ.34.idem ibidẽ cõ.23.ubi dicit̃,ꝙ materia

non

non ꝑdicatur niſi ſm̃ denoĩatione.ↄſimile.7.meta.43.&.45.cõ.&.9.meta.com̃.12.
Materia/alia ſenſibilis/alia intelligibilis.7.meta.tex. cõmen.34.&.35.&.39.&.5.metaphy.cõmen.3.& 8.metaphyſi.tex.cõmen.15.uide in Theorematibus.
Materia ſecundum ſe ignota eſt.7.metaphyſi.tex.cõmen.35.conſimile primo phyſi.tex.cõmen.69. & in primo cap.de ſubſtantia orbis.
Materia ſenſibilis eſt,ut æs & lignũ & q̃libet mobilis materia.7.meta.tex.com̃.35.
Materia intellectualis eſt,q̃ in ſenſibilibus exiſtit,nõ inquãtũ ſenſibilia ſunt, ut mathematica.ibidẽ.
Materia cum fuerit nõ erit res,forma aũt cum fuerit erit res.7.meta.cõmẽ.37.& fuit ſentẽtia iſtius dicti Cõmentatoris ſumpta à lucidiſſimo Themi.in.2.de aĩa.in principio.ubi ſcribit iſtud eſſe diſcrimen inter materiã & formã,nã res à materia habẽt,ut fierent:à forma uero,ut eſſent.
Materia etiam erit quorũdam non ſenſibiliũ.7.metaphy.tex.com̃.39.
Materia non ſolũ à phyſico ſciri debet,uerũetiã ratio ſeu forma & magis.7.meta.tex.cõmẽ.39. idẽ 2.phyſi.21.&.26.& in.1.de partibus animalium.cap.primo.
Materia eſt ꝓpria entibus naturalibus.7.meta.cõmẽ.39.Vide in cõtradictionibus nuper editis.
Materia nõ ꝑdicat̃ de re nomine principali.7.meta.cõ.43.&.23.idem.9.meta.tex.cõ.12.
Materiæ natura talis eſt,quod ꝑ eam poteſt res eſſe & nõ eſſe.7.meta.tex.cõmen.53.
Materię natura talis eſt,ꝙ eius qdditas & forma eſt recipe formã.7.meta.cõ.ultimo.idẽ primo cap. de ſubſtãtia orbis,ubi.d.ꝙ natura materiæ ſubſtãtiat̃ per poſſe,& in.2.phy.cõ.15.
Materiam dico,q̃ non eſt hoc aliqd ens actu:poteſtate aũt eſt/hoc aliqd.8.meta.tex.cõ.33.
Materiam localẽ ſi qd habet,non eſt neceſſe illud habere materiã generabilẽ & corruptibilem.8.metaphyſi.tex.cõmen.4.idem.infra.tex.com̃.12.&.12.metaphy.tex.com̃.10.idem primo.phyſi.com̃. 63.& in libro de ſubſtantia orbis per totũ ferè,& in.1.cœli.com̃.20.&.95.
Materiam eſſe ſubiectũ,eſt declarãdum in ſcientia naturali,ſed materiam eẽ ſubſtãtiam eſt declarãdum in ſcientia diuina.Cõmentator in.8.metaphyſi.cõmen.4.uide idem in.2.phyſi.c.21.&.7.metaphyſi.cõmen.9.&.12.meta.cõmen.5.
Materia quę eſt ſubiectũ tranſmutationis ſubſtãtialis,quãdo recipiet formam,aſſimilat̃ ei quod eſt in actu,& quãdo dimiſerit eam,aſſimilatur non eſſe.8.meta.com̃.4.
Materia nõ dicitur de diffinito niſi ſm̃ ꝙ eſt genus eius,genus enim ſignificat materiã ſm̃ ꝙ eſt in potentia illud,quod habet materiã,& ſic ꝑdicatur de habẽte materiã. Nomẽ autem materię ſignificat materiã ſcd̃m quod eſt aliquid in actu exiſtens pars illius, cuius eſt materia,& ideo non ꝑdicatur de habente materiã.8.meta.com̃.6. ubi elicit̃ differẽtia inter genus & materiam,quia genus prædicatur formaliter de cõpoſito ex materia & forma,materia uero nequaq̃,ſed ſolũ denominatiue non nomine principali.7.metaphy.tex.cõmen.23.&.43.
Materia neq; elñtũ eſt,neq; ex elñtis.8.meta.tex.cõ.8.Vide in cõcordantiis nuper editis.
Materia/alia cõmunis/alia propria.8.metaphy.tex.cõmen.11.
Materia una exiſtente contingit fieri diuerſa propter mouentẽ cauſam.ibidem.
Materia ex una plures fieri materias cõtingit duobus modis,uel in eodẽ ordine, & diuerſent̃ ſcd̃m magis & minus:uel in diuerſis ordinibus.8.meta.cõmen.11.
Materia exiſtente una & motore uno de neceſſitate generatum erit unum.8.metaphyſi.cõmen.11. idem in.12.metaphyſi.cõmen.11.
Materia exiſtẽte diuerſa,& motore diuerſo de neceſſitate generata erũt diuerſa.8.met.c.11.& t..c.12.
Materia exiſtente una generata poſſunt eẽ diuerſa ꝓpter mouentẽ cãm.8.meta.tex. cõmen.11.ubi Cõmen.limitat illam ꝓpoſitionem habere locũ in artificialibus tãtũ, fallit autẽ in naturalibus,ut patet in.8.phy.in tex.cõmẽ.46.Eſt enim in naturalibus principiũ,ꝙ nõ quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatũ ex determinato,& in eodem cõmen.11.expſſe dicit,ꝙ q̃dam materiæ recipiũt formas diuerſas,& q̃dam formæ non recipiũt,niſi unã materiã,uerum eſt in entibus artificialibus,in entibus autem naturalibus quęlibet forma habet ꝓpriam materiam.
Materiam forſan q̃dam non habẽt,aũt non talẽ,ſed ſcd̃m locum mobilẽ.8.meta.tex.cõ.12.
Materia in rei ueritate,cuius eẽ eſt in potentia,nõ inuenit̃, niſi in ſubſtãtiis generabilibus & corruptibilibus:ſubſtiæ uero ęternę,q̃ in eis nõ eſt potẽtia ad corruptionẽ,nõ eſt in eis materia:ſed materia earũ,eſt aliqd exiſtẽs in actu.ſ.corpus indignius habẽt hoc nomẽ ſubiectũ,q̃ hoc nomẽ materia.8.meta.com̃.12.idem in.2.capite de ſubſtantia orbis,& alibi.ſæpe.
Materia q̃ eſt in potentia,eſt cauſa alterationis paſſiuæ.8.meta.tex.cõ.12.&.1.cœli.tex.cõ.21.
Materia prima eſt in potentia utrũq; contrariorum eodem termino.8.metaphyſi.cõmen.14.idem

primo phyſi.cõmen.6.&.82.&.2.phyſi.cõmen.48.

Materiam intellectualẽ,aut ſenſibilẽ nõ habentes,ſtatim ſunt id quod ſunt.8.metaphyſi.tex.cõm. 16.ubi dicit Cõmen.in cõ.ꝙ illa q̃ non habent materiã, non habẽt cauſam aliã à ſe in hoc ꝙ ſunt unum,& in hoc ꝙ ſunt ens;ècõtrario eis quæ ſunt in materiis,per formas enim fiunt,cõpoſita ex materia,& forma unum & aliquid ens etc.

Materia eſt principiũ paſſionis & cauſa,ꝑpter quã patiens patiť.9.meta.tex.cõmẽ.2.uide limitatio-nem ab Auer.in.3.de anima. in cõmen.5.in prncipio digreſſionis, & ibidẽ in cõm.28.ubi declarat, cuius paſſionis materia ſit cauſa.inqt enim ꝙ materia non eſt cã receptionis ſimpliciter, ſed cauſa receptionis tranſmutabilis.ſ.receptionis huius entis indiuidualis.

Materiam eſſe in potentia ad infinitas formas,eſt ſicut infinitum eſſe in potẽtia.talis enim potentia non dicitur reſpectu actus,quia potẽtia q̃ diciť reſpectu actus,eſt finita, ſed hoc intelligitur ꝙ potentia ſemper aſſociatur ei.9.meta.cõmen.11.Et habetur ex tex.

Materia remota nõ dicitur eſſe in potẽtia illud,cuius eſt potentia.9. primæ philoſophiæ.tex.cõ.12. Inde collige· differentiã inter materiã remotam, & ꝓpinquã, quã innuit Cõmen.in cõmẽ.dicens, & intẽdit declarare ꝙ materia,quæ poteſt ſimpliciter,non indiget,in hoc ꝙ exeat in actũ, niſi uno motore tantũ.Materia autẽ quę non diciť poſſe ſimpliciter,ſed per potentiã remotam,exit in actũ per plures motores uno motore ſcd̃m remotionẽ,aut propinquitatem.

Materia propinqua rei non p̃dicatur de re,cuius eſt materia, nomine principali,ſed denominatiue, ut non dicitur idolum cuprũ,ſed cupreũ.9.meta.tex.cõ.12.Idem.7.meta.tex.cõ.43.& cõ.23.Et aduerte ꝙ Cõmen.dicit in.9.meta.cõ.12.ꝙ hoc nõ eſt ꝓpriũ idiomati gręcorũ,ſed in noſtris idiomatibus.i. Arabicis,hoc eſt manifeſtũ in rebus naturalibus,ſed in artificialibus nõ eſt manifeſtũ.

Materia propinqua diciť eſſe in potentia ſimpliciter , & dicitur materia ſimpliciter non remota.9. metaphyſi.cõmen.12.Vide in concordantiis nuper editis.

Materia & uniuerſale differunt,quia materia non p̃dicatur de re nomine principali,ſed nomine denominatiuo.uniuerſale autem p̃dicatur de re,ut homo eſt animal.9.meta.tex.cõm.12.

Materia potẽtia eſt,donec ueniat ad ſpẽm,qñ uero actu eſt,tunc in ſpẽ eſt.9.meta.tex.cõ.16.

Materia dũ eſt in potentia,non eſt perfecta ꝑ formã,neq; habet eſſe quod habet forma,ſed dum uenit ad actũ,tunc perficiť per formã,& habet eſſe qđ habet forma.9.meta.cõm.16.Ex quo patet ſm Auer.doctrinã,ꝙ licet materia ſit eſſentia diuerſa ab ipſa forma,eſſe tamen habet à forma, & non eſt aliud eẽ materiæ,& aliud formæ, ut.d.enim diuinus Boetius in lib.de unitate & uno;oẽ eſſe eſt à forma,quod deſcribentes Peripatetici dixerũt,eſſe eſt exiſtentia formę in materia.

Materiam cõem habentia adinuicem tranſmutanť.10.metaphy.tex.cõm.12.& habetur proprie, in primo de generatione & corruptione.in tex.cõmen.43.&.53.

Materia contrariorum eadem eſt.10.meta.tex.cõmen.14.

Materia negatione oſtendiť.10.meta.tex.cõm.24.Vide in concordãtiis nuper editis.

Materię diuerſitas eſt cauſa differẽtię rerum per accidens,quia quæ conueniũt in forma,& differũt ſecundum materiã,differũt per accidens,ut duo anuli,quorum unus eſt ex auro, alter uero ex argento.10.metaphyſi.tex.cõmen.24.

Materia non facit differentiam.10.metaphy.tex.cõmen.25.

Materiam primã eſſe ꝓbare,eſt ſermo naturalis,ècõtrario.Auic.12.meta.cõm.8.idem primo phyſi. cõmen.ulti.&.2.phy.cõmen.22.idem.12.metaphy.cõmen.6.

Materia aſſimilať mixtioni.quia res admixtę ꝓpinquę ſunt, ut ſint in potentia.12.metaphyſi cõ.9. ubi declarat,quare Anaxagoras poſuit mixturam.

Materia,ꝓpterea qa eſt in potẽtia oĩa,eſt cã in hoc ꝙ generatio nõ abſcindiť.Cõmen.12.meta. cõm. 9.& eſt dictũ Ariſt.de quo inquirit in.1.de generatione & corrup.tex.cõ.15.& infra.

Materiam nullus ſciuit in rei ueritate ante Ariſto.Cõmen.12.metaphyſi.cõmen.9.colligitur,ex primo phyſi.tex.cõmen.79.

Materiam habẽt oĩa quęcũq; tranſmutanť,ſempiterna aũt mobilia latione nõ habẽt materiã generabilem,ſed unde & quo.12.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.10.&.8.meta.tex.cõ.12.

Materierũ naturæ diuerſanť ſm diuerſitatẽ naturę tranſmutationis.12.primæ philoſophiæ.cõmẽ. 10.&.1.phy.cõmen.63.& in.3.de aĩa.in cõm.5.in principio digreſſionis.

Materia generabilium eſt in potentia, tranſlatorũ autẽ eſt in actu.12.metaphy.tex.cõmen.10.idem in.2.cap.de ſubſtãtia orbis,& primo cœli.comen.95.

Materia quæ eſt in potẽtia,eſt in oĩbus corporibus,ut opinatus eſt Auic.ſed errauit in hoc. Ipſam

opinionem

opinionem imitatus eſt etiam Egidius Roma. in trac. ſpāli de materia cœli.

Materia quæ eſt in potentia in ſubſtantiis generabilibus & corruptibilibus, eſt cauſa fatigationis & corruptionis in eis. 9. metaphyſi. tex. cōmen. 17.

Materia prima eſt una, tamē multa eſt in potentia & habilitate. 12. primę philoſophię. cō. 11. idem. 1. de generatione. cō. 22. & tex. cōm. 29. & 4. phy. tex. cōmen. 84.

Materia prima primo habet potētias ſeu habilitates ad recipiēdū primas ɔtrarietates. ſ. formas omnium quatuor elemētorū. Secundo uero habet potentias conſimiliū partiū mediantibus formis quatuor elementorū, & iſtæ potentiæ diuerſantur ſecundū diuerſitatem mixtionis quatuor elementorum. 12. metaphy. cōmen. 11. idem. 3. cœli. cōmen. 67.

Materia ſm ꝙ caret differentiis formarū indiuidualiū dicitur una numero, & non quia fiat unam formam numero. 12. meta. cōmen. 14. idem. 1. phy. cōmen. 63.

Materia & forma uniuerſalis, & ꝑcipue q̄ eſt genus differunt. 12. meta. cōm. 14.

Materiæ cōmunitas eſt pura priuatio, & eſt in anima tm̄. Et cōmunitas q̄ intelligit̄ in formis cōmunibus eſt extra animam in potentia. 12. metaphy. cōmen. 14.

Materia ſm ꝙ intelligit̄ cōmunis oībus rebus generabilibus, non habet eſſe ſm hūc intellm̄ extra animam, cum non intelligat̄ ſic niſi ſm priuationē oīum formarū. 12. meta. cōmen. 14.

Materię perfectā imaginatio quæ ſit, uide. 12. metaphyſi. cōmen. 14.

Materia non eſt ſenſibilis per ſe, ſed per formam. 12. metaphyſi. cōmen. 14.

Materia nō habet eē niſi per hoc ꝙ ſentit̄, & non ꝑ ſe. 12. meta. cōm. 14. ubi patet ꝙ materia nō habet eſſe niſi à forma, licet alia ſit ſuba & eſſentia materię, & alia formæ, ɔtra Scotū, & Henri. de Gan. Cōtra Hēri. de Gāda. & Sco.

Materia, quia non formā habet, ideo nō habet intentionē intellectā ab ea. 12. metaphyſi. cōmen. 14. pro quo uide primo cœli. cōmen. 92. ubi dicit Cōmē. ꝙ forma eſt ſubiectū uniuerſalitatis. Et iſte eſt intellectus cuiuſlibet formę, & ideo materia non habet rationem alicuius cōmunis ꝑdicabilis de pluribus, qa eſt primo diuerſa ab omni forma.

Materia quia non habet formam, ideo non habet naturam propriā, ſed ſua natura eſt in comparatione. 12. meta. cōmen. 14. idem primo phyſi. tex. cōmen. 69.

Materia eſt illud ad quod innuit̄ ſm ſenſum, forma aūt non cōprehēditur ſm ſenſum, niſi ſm ſuā actionem, & ideo non cōꝑhenditur, niſi ſcdm intellectum. 12. metaphy. cōm. 14.

Materia & natura non ſunt ꝓpriæ ſubſtātiæ abſtractę, ſed corpus & anima. Cōm. 12. meta. cōm. 25. authoritate Alexādri. ubi aduerte ꝙ Ariſt. ibi ponit diuiſionem entiū, quod uidelicet q̄dā ſunt ſeparabilia, & ſunt ſubæ, q̄dam inſeparabilia, & talia ſunt accidentia. Et Alexāder ſcdm unā expōnē dicit, ꝙ ſubæ uere ſeparabiles ſunt corpus & aīa. Materia uero & natura non ſunt propriæ ſubæ ſeparabiles. ubi collige naturā eſſe infra animā, & materiā eſſe infra corpus, & ideo orbis cœleſtis rectius dicit̄ corpus aut ſubiectū q̄ materia. Corpus enim in eo ꝙ corpus ſeparari pōt à paſſionibus trāſmutātibus ſubam, ſed non materia: qa materiā confeſtim ſequit̄ ɔtrarietas, ut dicit Ariſt. in libro de longi. & breui. uitę. Et in. 2. de genera. dicit. in tex. cōm. 6. nos aūt dicimus aliquā materiā unā ſenſibiliū, ſed ſemp eſt cū contrarietate ex qua generant̄ uocata elemēta. Et ita dicit Cōm. in lib. de ſuba orbis. cap. 1. Ita etiā natura eſt infra aīam, quia aīa eſt principiū naturę & oīs motus: animata eni ſunt principia oīum corporū naturaliū. 12. meta. cōm. 25. & Them. idē habet in principio libri de aīa. Similr̄ aīa eſt ſeparabilis à contrarietate, qa quæ contrariant̄ in natura non cōtrariant̄ in aīa, lapis eni non eſt in aīa, ſed ſpēs lapidis, ſed lapis bñ eſt in natura: & ideo ꝓpriæ ſubſtātiæ ſeparabiles potius ſunt corpus & aīa, q̄ materia & natura: ſemp eni reſpectus iꝑfectionis ad perfectius, eſt reſpectus potētiæ ad actū, aut inſtrumēti ad agēs, unde materia cōſtituit̄ per potētiā, ſed corpus dicit actū, & ideo orbis rectius dicit̄ corpus, aut ſubiectū q̄ materia: natura etiā eſt animæ inſtrumētū, ut patet. 2. de aīa. tex. cō. 41. contra Empedoclē & antiquos aſſerētes ignem eē cauſam augumēti etc. Et ideo Cōmē. in cō. 25. dicit authoritate Alex. ꝙ Ariſto. diuiſit formas naturales & primam materiam, quia non ſunt ſubſtantiæ in actu, ſicut anima & corpus, aut quia uidentur eſſe cauſatæ à ſubſtantiis ſeparatis.

Materia eſt cā potētię in rebus in q̄bus eſt potētia. 12. primę pħię. cō. 30. idē. 7. meta. tex. cō. 22. & 53.

Materia non ipſa ſeipſam mouebit. 12. primæ philoſophiæ. tex. cōmen. 30. ubi aduerte ꝙ hoc eſt uerum tam in natura quàm in arte.

Materia non intelligitur per ſe, ſed per aſſimilationem, forma autem intelligitur per ſe. 12. primæ philoſophiæ. cōm. 37. idem primo phyſi. tex. cōmen. 69.

Materiam non habens eſt ſimplex, & quod eſt ſimplex, nō habet materiā. 12. meta. cōm. 49.

Materia quæ quidem eſt una,nulli eſt contraria.12.meta.tex.com̃.53.

Materiæ eſſentia impoſſibile eſt ut ſit eſſentia motoris.12.primæ philoſophiæ.contra Empedoclẽ. tex.cõmen.54.idem.2.phyſi.tex.com̃.70.

Materia eſt cauſa multitudinis & numerabilitatis apud Philoſophos,& cauſa cõuenientiæ in multitudine materiali eſt forma.Ex libro deſtruc.diſpu.1.in ſolutione.7.dubii.

Materiã uoco non ens ſimplr̃,non qa oĩno ſit nihil,& uſquequaq;, ſed id qđ nuda & mera potẽtia cuiuſmodi eſt prima & originalis materia.Them̃.5.phy.ſup tex.2.uide i ɔcordãtiis nup editis.

Materia inquantum materia non generatur,oporteret nãq; quod materia haberet materiã in infinitum.Ex prima diſpu.in ſolutio.21.dubii.

Materia & forma à principio ſeparato,ẽm Peripateticos non procedũt,ĩmo agẽs apud eos in rebus generabilibus & corruptibilibus nõ agit,neq; formam,neq; materiam:imo agit ex materia compoſita,ex eis.ex diſputa.3.in ſolutio.22.dubii.

Materia eſt cauſa corruptionis apud Philoſophos.Ex diſpu.4.in ſolu.2.dub.

Materia quęlibet habet accidẽtia ꝓpria fixa in ipſa ſine accidẽtibus q̃ manãt à forma,& hæc accidẽtia q̃ ſunt in materia,ſunt cauſæ multitudinis uarietatũ,q̃ in naturis indiuiduorum inueniunt, quemadmodum accidentia propria formæ ſunt cauſæ multitudinis uarietatũ,quæ in moralitatibus indiuiduorum hoĩum cognoſcuntur,ut eſt declaratũ in naturali ph̃ia.6.colliget.cap.1.

Materiæ ſignum apud Philoſophos eſt paſſio & formæ ſignum eſt operatio.Ex diſputa.6.in ſolu. 6.dubii.& ex diſputa.10.ſolu.2.dubii.

Materia ſeminalis ex qua aĩalia conſiſtũt non ĩdefinita eſt,nec plus,nec minus,ut ex q̃libet generari queant,quẽadmodũ perficiẽdi cuiuſq; aĩalis,certa eſt magnitudo,tum ad maius, tum uero ad minus,quẽ terminũ non ſupgradiũtur,ut uel maiora/uel minora euadãt,ſed in medio magnitudinis ſpatio exceſſum defectũue inter ſe capiunt:atq; ita hõ alius alio auctor eſt,& cęterorũ unũquodq; aĩaliũ. Ariſt.in.4.de genera.aĩa.cap.4.Cõſiſe habet in.2.de aĩa.in tex.cõmen.42.

Materia quæ alit eadẽ eſt illi,ex qua generationẽ natura ɔſtituit.Ariſt.in.4 de generatione aĩaliũ. cap.8.ubi agit de lacte.idem in.2.de generatione & corruptione tex.cõmen.50.ubi dicitur quòd omnia nutriuntur,ex eiſdem ex quibus ſunt.

Materia crementi & generationis eadem eſt.8.de natura animalium.cap.1.&.2.

Materia eſt propter formam/& compoſitum ex materia & forma/eſt propter operatiões. Auer.in 2.colliget.in cap.de complexionibus membrorum officialium.ubi dicit.ꝙ hoc ne dum eſt uerũ in naturalibus,uerum etiam in artificialibus.

Materia duplex,quædam eſt prima quę eſt imperceptibilis,& q̃dã habens formam.Ex paraphraſi metaphy.tracta.primo.cap.quid gratia.

Materia habẽs formam eſt duobus modis/unus eſt ut eius forma non corrũpatur in aduẽtu alterius formæ totali corruptione,ĩmo ineſt ei forma materiæ mediocri quodãmodo ut ſunt q̃tuor elemẽta materia corporũ compoſitorũ,ut fuit declaratũ in libro de generatiõe & corruptione.Secũdus eſt illud genus materiæ in quo remanet forma materię adueniente alia forma,ut eſt diſpoſitio in quibuſdam corporibus ſimilarium partium ad recipiendam animam,hoc tamen appropriatur nomine ſubiecti.ibidem.

Cõtra Burlẽũ. Materia numeratur in entibus,licet non ſit aliquid in actu ſcđm ꝙ eſt materia.primo phyſico.cõ. 66.uide.4.phyſi.cõmen.59.& primo capitulo de ſubſtantia orbis.

Materia & forma poſſunt diſtĩgui ẽm diffõnẽ,ſed nõ in eẽ.1.phy.cõ.65.&.2.phy.tex.cõmẽ.12.

Materia nõ habet formã ꝓpriã,neq; priuationẽ ꝓpriã.1.phy.com̃.66.63.69.&.3.cœli.cõ.67.&.7.metaphy.tex.cõ.8.1.cap.de ſubſtãtia orbis.1.etiam phy.com̃.79.4.phyſi.cõmen.59.

Materia nõ põt ĩtelligi p ſe,ſed ſcđm cõparationẽ.1.phy.cõ.69.&.1.cap.de ſuba orbis.&.7.metaph. cõmen.& tex.35.4.phyſi.com̃.16.&.2.phyſi.cõ.& tex.26.uide in concordantiis.

Materia ad ſuã eſſentiã conſtituendã nõ indiget poteſtate,neq; poteſtas ulla ĩ prima ac ſimplici notione materiæ ĩcluditur.Themi.Alex.Simplicii,& Auer.indubitata ſentẽtia.Them̃.in primo phy. in digreſſione.uide in Theorematibus.

Materię modus eſſendi eſt ꝙ nõ eſt in actu,ſed eſt modo medio inter non eẽ ſimpliciter,& eſſe in actu.1.phyſi.com̃.70.&.5.phyſi.com̃.7.&.12.metaphy.11.&.14.cõmen.

Materia in prima ſui & ſimplici notione eſt quædam res in ſe,& exiſtit actu.Themiſtius ibidẽ. uide in Theorematibus quomodo ſit intelligendum.

Materia eſt non ens per accidens,& priuatio eſt non ens per ſe.primo phyſic.cõmen.75.& tex. cõ. 79.

79.contra Platonem. Vide in concordantiis.

Materia eſt quaſi compoſita,ex eſſe & non eſſe.primo phyſi.79.

Materia ſubiecta cum forma cauſa eſt eorum quæ fiunt,ſicut mater.1.phyſi.tex.cō.80.

Materia in ſecunda ſui notione qua comparatur ad alia includit potentiam.idem ibidem.

Materia appetit formam,ſicut turpe bonum,& fœmina marem.1.phyſi.tex.cō.81.

Materiam ſine relatione intelligere perdifficile eſſe ſcio,ut nuda & ſola intelligatur.uerūtamē aſſequi poteris,ſi in eam indaginem paulo acrius incubueris ſtudiumq; contuleris.Themiſt.ibidem. idem ſequitur Cōmenta.in.12.metaphy.in com̃.14.& in com̃.39.

Materia recipit formas alternatim quando forma agens eſt p̃ſens.1.phyſi.com̃.81.

Materiæ accidit turpitudo,propter mixtionem cum priuatione.1.phyſi.cō.81.

Materia non poteſt declarari eſſe,niſi in ſcientia naturali.1.phyſi.com̃.ultimo.

Materia non prima,eſt cōpoſita ex forma & materia.2.phy.cō.10.idē.1.phyſi.cōmen.1.

Materia ſi ſepararet̃ à forma,tūc qđ nō eſt in actu,eēt in actu.2.phy.cō.12.idē.3.phy.cō.65.

Materia conſideratur a naturali,ut eſt materia formæ,materia conſideratur à diuino,ut eſt unum entium.2.phyſi.cōmen.21.idē.7.meta.9.&.39.&.2.meta. com̃. ulti.1.metaphy.cōmen.15.&. 18.4. metaphyſi.cōmen.primo.12.metaphy.cōmen.5.&.6.cōmen.

Materia alia particularis,alia generalis,& uide differētiā à Themiſtio.2.phyſi.ſuper tex.7.

Materiam eſſe informem quomodo ſit intelligendum,uide Themiſtium ibidem.ubi dicit, quòd in affectio non ſignificat priuationem ſed negationem.

Materia & ſubtū differūt,uide Them̃.in.1.phyſi.in digreſſiōe.idē ſequit̃ Simpli. ibidē,& ante iſtos Boethus & Alex.materia enim q̃litatibus ſenſibilibus iformata nō amplius materia remanet,nā ſm̃ ſe iformis eſt & ſpēbus oībus caret,ſed adhibitis q̃litatibus materia abiit in ſubiectum.

Materia non poteſt declarari eſſe,niſi per ſignum naturale,& primus motor.2.phyſico. cōmen.21. & primo phyſico.cōmen.ultimo.

Materia eſt eorum quæ ſunt ad aliquid.2.phyſi.tex.cōmen.26.

Materia eſt ꝓpter formam,non forma ꝓpter materiā.2.phyſi.tex.cōmen.26.&.91.

Materia ꝯſiderat̃ à naturali ꝓpter formā,forma aūt ꝑ ſe cōſiderat̃. Vide i ꝯcordātiis.2.phy.cō.26.

Materia eſt cauſa formæ & forma materiæ.2.phy.cō.30.idē.1.phy.cō.70.uide ēt.3.phyſi.com̃.65.

Materia diuerſificatur per formā.2.phy.tex.com̃.26.in alia enī ſpecie,alia eſt materia.idē primo de anima.com̃.53.&.2.de anima.cōmen.60.idem.2.phyſi.com̃.87.

Materia alia ſcđm compoſitionem,alia ſcđm alterationem,alia ſecūdum compoſitionem & alterationem ſimul.2.phyſi.cōmen.31.

Materia prima eſt apta recipe duo ꝯtraria ęq̃liter.2.phy.cō.48.idē.7.meta.tex.com̃.53.

Materia infert omnes cauſas.2.phyſi.cōmen.71.

Materiæ eſſentia & infiniti,eſt in potentia.3.phy.tex.cō.59.idem.1.caplo de ſubſtantia orbis.

Materia non eſt totum,neq; finitum per ſe,ſed ꝑ aliud.ſ.ꝑ formam.3.phyſi.com̃.65.

Materia non habet formā,ideo eſt delata in alio.i.in compoſito.3.phyſi.tex.cōmen.65.

Materia formę & accidentia conueniunt in hoc,ꝙ non inueniuntur niſi in alio.ſed accidētia & formæ differūt à materia in hoc ꝙ ſunt in ſubiecto,aut de ſubiecto.Materia autem eſt ipſum ſubiectum,& non inuenitur per ſe,ſed in alio.ſ.in compoſito & cum aliquo.ſ.cum forma.3.phyſi.cō. 65.Vide conſimile.2.de anima.com̃.4.

Materia eſt cauſa diminutionis,quæ eſt terminata & non terminans.3.phyſi.com̃.67.

Materia à forma habet ut tota finita & perfecta ſit.Themi.3.phyſi.in tex.75.¶ Ex quo patet contra illos qui tenent materiam circūſcripta forma,habere aliquam perfectionem.

Materia eſt cauſa infinitatis.3.phyſi.cō.60.&.65.3.cœli.cō.72.4.phyſi.tex.cō.38.&.49.

Materia eſt cauſa priuationis.3.phyſi.tex.com̃.72.

Materiæ ꝓprium eſt,ut habeat dimēſiones in potētia,& iſtę dimēſiones dū terminātur ꝑ ſuperficies,fiunt dimēſiones in actu.ſ.corpus,& cū auferuntur fiunt dimenſiones in potētia.4.phyſico. com̃.15.& in.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Materiam ſcire ſine forma,aut formam ſine materia,impoſſibile eſt.4.phyſi.cōmen.16. conſimile 2.phyſi.26.& primo phyſi.tex.com̃.69.

Materia & forma nō numerant̃ in actu,aut ſeparant̃,ſed rōne.4.phy.te.cō.17.idē.2.phy.tex.cō.12.

Materia & forma ſunt partes rei,ſm̃ qualitatem & non ſcđm quātitatē.4.phyſi.com̃.20.

Materia & forma mouentur per motum rei.4.phyſi.tex.cōmen.20.

Materia neq; diuiſa eſt à re,neq; continet rem.4.phyſi.tex.com̃.38.

Materia non cognoſcitur eſſe niſi per tráſmutationé in ſuba.4.phy.tex.com̃.38.& primo phyſico. cõmen.63.& com̃.ultimo.8.metaphyſi.4.&.12.com̃.

Materia eſt ſuba ſcd̃m ꝙ ſubſtat formæ,& forma eſt ſuba ſcd̃m ꝙ ↄſtituit.7.meta.com̃.7.

Materia ſpecies non eſt,quia ſpecies qualitas eſt, materia autem eſt ſine qualitate,neq; eſt. Alexander in paraphraſi cap.4.ubi probat/ꝙ anima eſt inſeparabilis à corpore.

Materię more ſuſcipere idé eſt,ac materiá fieri rei quæ ſuſcipit᷑. in paraphraſi de aïa.in cap.de ïtellectu practico & ſpeculatiuo.Alexá.& ibi uide qd ſit ſuſcipe ſpés ſine materia,idem etiam aſſerit Them̃.in paraphra.de aïa.lib.& cap.42.& eſt ſup tex.com̃.122.uide pulchre.

Materia nulla de forma ſibi ïhęréte iudiciú ferre põt,qa materia ſuapte ïgenio bruta irrõnabiliſq; eſt,ratio uero tum de aliis iudicat,tum rõne & forma/rõné & formá apꝑhendit.Themi.2.de aïa.42.& eſt ſup tex.com̃.121.¶Inde collige qúo intelligũt Peripatetici materiá ïpedire cognitionem, qa ſenſus non eſt ut forma exiſtés in materia ſit cognitione priuata.Alioquin aïalia & hoïes carerent cognitione,ſed modus recipiédi materiæ appropriatus eſt cognitioni repugnans,qa materia recipit cú tráſmutatione reali,quæ fit per q̃tuor q̃litates,& recipit formas diuerſas, & iſtas/ut dicit Cõmé.in.3.de aïa.com̃.5.in princ.digreſſionis.& qđ more materiæ recipit eſt materiá fieri rei, quæ recipit᷑:ſed ſenſus recipit non more materiæ,qa non fit materia agétis formæ,uiſus enim nõ albet neq; nigricat,& forma coloris recipit non materia,qa forma coloris agit in ſenſum nõ compoſitum.ut.d.Themiſt.in p̃ſenti loco.Amplius in eodem puncto organi eſt ſpés albedinis,& ſpecies nigredinis.ſecus eſt de materia.

Materia ipſa infinitum,ſi per ſe ſola ſpectet᷑.i.in priuatione:infinitas auté ipſa priuatio eſt,nõ tamé idcirco quia infinitas in materia & priuatione eſt.materia ipſa per ſe põt eé diuiſiõis ſubiectum, ſed corpus cõtinuum ſenſile.ná diuidundæ res actu ſubſiſtunt.ſed quáobré dictum eſt infinitaté diuiſiõis ꝑtinere ad materiam? nempe quia compoſitum,& id quod diuiditur corpus nõ amittit formam in diuiſione,ſed retinet:ita cú non poſſit à forma pédere,à materia pédeat neceſſe eſt. Themiſtii aurea & notabilis ſententia in.3.phyſi.ſuper.72.

Materia & forma hoc diſcrimine diſtant,qa à materia res habuerũt ut fierent,à forma uero ut eént. Themi in.2.de anima.in principio.Quam ſnĩam tranſtulit Auer.in.7.primæ philoſophiæ.in cõ.37.ubi habet᷑ ꝙ materia cú fuerit nõ erit res, ſed forma cú fuerit erit res. nam recte dicit᷑ à materia res habere,ut fiant,quia materia eſt,ex quo fit aliqd,ut in exiſtéte,ut dicitur in calce primi phyſi. Eſſe uero eſt à forma,ꝙ ut inq t Boetius in lib.de unitate & uno.Peripatetici deſcibétes dixerũt eé, eſt exiſtétia formę ï materia.ens.n.& unũ quũ multiplr̃ dicant᷑,qđ uere é, actus eſt.2.de aïa.t.c.7.

Materia ſcd̃m Platonem cognoſcit᷑ cognitione notha & extranea:cognitio aũt adulterina ſeu extranea núcupatur,tam in ſenſu q̃ in ïtellectu ꝓprie illa,quę nõ de facie aut uultu rei q̃ contéplamur elicitur,ſed de forma illa qua priuatur.Themiſtius.3.de anima.cap.44.

Materia corporũ ſimplicium eſt ſimplex q̃dam,& à ſpecie ſequeſtrata natura, q̃ ſuapte rõne informis atq; infigurata oï ſpé carere dignoſcit᷑, & eſt ſimplr̃ materia: ſed materia q̃ cõpoſitis corꝑibus ſubiicitur materia qdem eſt,ſed non ſimplr̃ materia: quandoqdem non ſine ſpé aliqua ſubiici uidetur. Alexáder in principio ſuę abbreuiationis de aïa.idem tenet Cõmen.4.phy.cõ.71.&.8.phy. cõmen.30.&.3.cœli.cõ.67.ↄtra fatuos q ponũt ex mente Auer.formá corporeitatis.

Materia cú dicatur analogice.i.ſm prius & poſterius de materia corporũ cœleſtiũ,& de prima materia.& ï hiis q̃ dicũtur ſm prius & poſterius, prius eſt cá poſterioris,neceſſe eſt ut materia corporum cœleſtiũ ſit cauſa,ut hæc materia ſit.ex paraphraſi meta.trac.4.col.16.

Materia prima ut ſit,indiget formis elementorũ,quę ſunt cauſę ꝓpinquæ ꝑ modũ formæ & finis. Nam materia impoſſe eſt,ut de cauſis habeat aliá cám niſi has duas cauſas,quia agés ideo efficit aliquid,quia p̃ſtat eſſentiam ſuá,quæ uidet᷑ eſſe eius forma,& materia prima nõ eſt eſſentia formæ quod habeat agens.ex paraphraſi metaphy.trac.4.col᷑.16.

Materiá in compoſito indiuiduo eſſe in potentia intelligimus, ita quòd ſeparabitur forma ab ea per corruptionem illius indiuidui, & ſic inuenietur tranſmutari in actu poſtq̃ fuit in potentia.in paraphraſi metaphyſi.tracta.2.colũ.16.

Materierum q̃dam ſunt ſubſtátiales,& diffinitiones taliũ neceſſario p̃cedũt diffinitũ, & q̃dam ſunt accidétales,ut ęs/& lignũ reſpectu trianguli:& figuræ,& diffinitiones taliũ nõ p̃cedũt diffinitũ.ex paraphraſi.meta.trac.2.col᷑.17.& habet᷑ in.7.met.de ꝑtibus diffinitionis.tex.cõ.33.& infra.

Materia ꝙ ſit intelligibilis nõ habet ex hoc quod eſt materia, quia res non eſt intelligibilis niſi per

hoc quod eſt in actu,ſed ſi ītelligimus ipſam, hoc fit continuo,illud fit per attributionē,& hoc de materia prima:uel accidit ſibi habere actū, & hoc de materiis ꝓpriis unicuiq; enti. Auer. ſentētia in paraphraſi meta.tracta.2.col.8.idem.1.phy.tex.cōmen.69.¶ Ex hoc patet ↄtra formalizātes,qui uolunt intelligibilitatē eſſe paſſionē primo cōpetentē enti inquātum ens.ſed Peripatetici dicūt ꝙ eſt primo cōpetēs enti in actu:licet enim oē ens ſit intelligibile, non tamē primo ex pte q̄ eſt ens.

Materia eſt cauſa ut res ſit ſenſibilis,& forma eſt cauſa, ut res ſit intelligibilis.primo cœli.cōmē.95. & in paraphraſi metaphy.tracta.2.colū.15.

Materierū duo ſunt genera,unū eſt ſubiectū tranſmutationis ſubſtātialis,& ꝓpriē nominat̄ materia:aliud eſt ſubiectū aliarū tranſmutationū,& appellat̄,ut plurimū ſubm.ibidem in para.

Materia alia cōmunis,& alia ꝓpria,& differūt inter ſe,quia q̄ habent materiā cōem,poſſunt adinuicem trāſmutari, & unū eſt in potentia ad ſuū oppoſitū, ſicut & reliquū,ut ſunt corpora ſimplicia: aqua enim eſt potentia aer,& aer eſt potentia aq̄: ſed quæ habēt materias ꝓprias & diuerſas,non eſt tranſmutatio reciproca, interea nec unū eſt in potētia reliquū, ut materia ꝓpria flegmatis eſt unctuoſitas,& materia cholerę ſunt,res amarę:& licet unctuoſitas uel pinguedo ſit ī potētia flegma,tamen flegma nō eſt in potentia pinguedo:& licet uiuū ſit potentia mortuū, tamen mortuū non eſt in potētia uiuū.& ideo nō quodlibet fit ex quolibet, & res non ſolū diſtinguunt̄ per ſuas formas,uerū etiā & per ſuas materias,& p cauſas efficiētes & finales.in.2.trac.met.col.15.

Materia non habet potentiā niſi apud ſeparationē eius à forma, & ſi aliqua forma eſſet in materia quæ non poſſet ſeparari à materia,tunc natura ocioſe egiſſet.1.cœli.com̄.20.

Materiæ operatio q̄ eſt ex ea,ſicut abſciſſio de acumine gladii, eſt generatio & corrup.1.cœli.cō.20.

Materia cōmunis eſt in potentia,ſed orbis cœleſtis eſt materia in actu.primo cœli. cōmen.95.idem 2.cap.de ſubſtantia orbis.&.8.meta.cōmen.12.

Matertæ plurimorū indiuiduorū ſunt terminatæ quātitatis,& exceſſus inter eas eſt terminatus.1. cœli.cōmen.95.idem.2.de anima.tex.cōmen.41.&.6.phyſi.32.&.91.

Materia eſt cauſa abſciſſionis continuitatis eſſe,& eius æternitatis.2.cœli. cōmen.38.idem.7.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.22.&.53.& primo cœli.20.

Materia eſt cauſa ꝙ in rebus generabilibus inuenit̄ caſus, & ideo corpora cœleſtia carent caſu,quia non eſt ibi materia.2.cœli.cō.45.& idem.2.phy.cō.48.9.meta.tex.cō.19.6.meta.tex.cō.5.

Materia & forma non habēt grauitatē,ſed ↄgregatū habet.3.cœli authoritate.Alexandri.cō.8.

Materia & forma propinqua rei ſunt generabilia & corruptibilia p accidens,quia exiſtunt in compoſito per ſe generabili & corruptibili:ſed materia remota,ut eſt prima materia, eſt ingenerabilis & incorruptibilis.3.cœli.cōmen.61.idem primo phyſi.cōmen.81.

Materia habens formā eſt receptibilis quarūdā formarū. ſed materia prima cum ſit ſm ſe ſubiectū informe,eſt receptibilis oīum formarū.3.cœli.cōmen.67.

Materia prima eſt uľis cum nullā habeat formā oīno.3.cœli.cō.67.uide in concordātiis.

Materia prima non eſt ens in actu,ſed eſt ens ín ente in actu non diſtincta ab eo.3.cœli.cō.29.idem 2.phyſi.cōmen.12.

Materia eſt una ſecundū ſubiectum,& plura ſecundū habilitates:& hoc eſt declaratum in pluribus locis.4.cœli.cōmen.35.idem.12.primæ philoſophiæ.com̄.11. primo de generatione & corrup.tex. cōmen.22.& tex.cōmen.29.&.4.phyſi.tex.cōmen.84.

Materia recipit contraria æqualiter,ſecus autem de corpore compoſito:nam corpus ſanitatem recipit eſſentialiter,& ægritudinem accidentaliter.4.cœli.cōmen.35.

Materiam unā ſemper ↄtrariis ſupponere oportet,ſiue tranſmutet̄ ſm locum, ſiue ſm augumentationem & diminutionē,ſiue ſm alterationē.1.de generatione & corrup.tex.cōmen.primi.

Materia principaliter eſt ſubiectū generationis ſeu trāſmutationis ſubſtātialis,aliarū uero tranſmutationū eſt ſubiectum ſcd̄m poſterius.1.de generatione & corrup.tex.com̄.24.

Materia eſt una numero,& plures potētia & habilitate.1.de generatione.cōmen.& tex.29.quomodo autem ſit una numero,uide.12.primæ philoſophię.cōmen.14.

Materiam impoľe eſt à magnitudine eſſe ſeparabilē.1.de generatione & corrup.tex.com̄.32.

Materia eſt in cōtinuo fluxu,forma aūt eſt pmanens.1.de generatione & corrup.com̄.35.

Materia authoritate Alexādri non diſſoluitur ſm totū,ſed remanet in ea aliqua pars fixa,alioquin poſſibile eſſet formā ſeparari.1.de generatione & corruptione cōmen.38.

Materia eſt cauſa paſſionis,cauſa aūt paſſionis ↄſimilis eſt eadē materia,paſſionis aūt diſſimilis cā eſt diſſimilitudo materiæ.1.de generatione & corrup.com̄.54.& elicitur ex tex.

Materia ſcđm ꝙ materia, eſt paſſiuũ. primo de generatione & corruptione, tex. com̃. 55.

Materia non prædicatur de eo, cuius eſt materia, uera nominatione in rebus generatis, ſed in rebus alteratis. 2. de generatione. tex. cõmen. 4.

Materia in generabilibus eſt cauſa, per quã res poteſt eſſe & non eſſe. 2. de generatione & corruptione. tex. com̃. 51. idem. 7. meta. tex. cõmen. 22. & 53.

Materia eſt principiũ tranſmutatiõis inquãtũ tranſmutatio: forma aũt cũ inuenit, quieſcit tranſmutatio. & ideo antiqui, q aſſignauerũt cãm materialẽ tranſmutationis melius dixerunt, q̃ qui poſuerunt cauſam formalẽ, ſicut fecit Plato. 2. de generatione & corrup. tex. cõmen. 52.

Materiæ eſt moueri & pati, mouere autem & facere alterius eſt potentiæ. ſecundo de generatione & corruptione tex. cõmen. 53.

Materia eſt potentia, ſpecies autem entelechia. 2. de anima. tex. cõmen. 2.

Materia non differt à forma in cõpoſito niſi potentia. 2. de aĩa. com̃. 7. idem. 10. meta. com̃. 23.

Materia nullũ habet eſſe in actu in rebus naturalibus ẽm ꝙ eſt materia, & eſſe in actu nõ eſt niſi ipſius formę. 2. de anima com̃. 8. idem. 5. phyſi. cõmen. 8. ubi dicit ꝙ in materia nõ eſt actus omnino. ¶ Ex quo patet, ꝙ actus exiſtentię cõpetit formę p eſſentiã, & materiæ & cõpoſito competit rõne formæ, & nõ oportet dicere aliũ eſſe actũ exiſtendi materiæ, & aliũ formæ, & aliũ cõpoſiti ex materia & forma: non enĩ oportet multiplicare entia ſine neceſſitate: oẽ enim eſſe à forma eſt, ut dicit etiã Boetius in libro de unitate & uno. Licet igiť ſubſtãtia materiæ alia ſit à ſubſtãtia formę, & ſimiliter cõpoſitũ ex utroq; tamen unũ eſt exiſtere. & iſta eſt uia Peripateticorũ antiqua. ꝯſimilem ſententiã de materia inuenies. 2. phyſi. cõmen. 12. & primo phyſi. cõmen. 76. & 3. cœli. cõmen. 29. 7. primæ philoſophiæ. tex. cõmen. 8. & uide ample quæ ſcripſi in illo Theoremate quod incipit. Materia non eſt quid/neq; quantum/neq; quale. etc.

Materia prima non eſt cauſa receptionis ſimpliciter, ſed eſt cauſa receptionis tranſmutabilis. 3. de anima. cõmen. 14. & cõmen. 28. & cõmen. 5.

Materia ita à phyſico conſideratur, ut cogitationem ad formam referat uniuerſam. Themiſtius. 2. phyſi. ex tex. cõmen. 26.

Materia ſuſtentatur p poſſe & potentia eſt differẽtia ſubſtãtialis materiæ. primo cap. de ſuƀa orbis. ¶ Ex hoc inualuit opinio multorũ aſſerentiũ materiã nõ dicere aliquã entitatem in actu, ſed meram potentiam. & ꝓ hoc adduxerũt aliã authoritatem in. 5. phyſi. cõmen. 8. ubi Cõmen. ſcribit ꝙ » in eſſe materiæ nõ admiſcetur actus oĩno. & adducũt pro hoc etiam authoritatem Philoſophi in » 7. primæ philoſophiæ. tex. cõmen. 8. aſſerẽtis materiã non eſſe quid/neq; quantũ/ neq; quale/neq; uniuerſaliter aliquid eorum q̄bus ens eſt determinatũ, ſed eſt poteſtate omnia hæc. ¶ Ex aduerſo autem aliqui aſſeruerũt materiã eſſe actum quẽdam entitatiuũ, ſicut fuit Henricus de Gandauo, & Scotus, & Gregorius Arimiñ. ita ꝙ materia non ſolũ eſt eſſentia q̄dam diſtincta ab eſſentia formæ, uerũ etiam eſt exiſtentia quędã diſtincta ab exiſtentia formæ: & ita cũ exiſtentia realiter non diſtinguatur ab eſſentia, ſicut materia habet eſſentiã diſtinctã à forma, ſic habet & exiſtentiã: & ſic dicunt Deum p ſui oĩpotẽtiam poſſe facere materiã exiſtere ſine omni forma. ꝓ hac opinione facit authoritas Themiſtii, q aſſerit materiã in prima ſui notione cõſideratã, eſſe aliq̄d actu. ¶ Et q̄a iſta authoritas multos tẽpore meo p̄hantes in errorẽ traxit, cogor in hoc digreſſionẽ adducere ex mẽte Alexandri in primo phyſi. & in. 2. libro naturaliũ quæſtionũ capite ſeu q̄ſito. 7. & declarabo digreſſionem aureã Themiſtii, q uoluit exponere mẽtem Alexã. fuit enim (ut ĩnq̄t Cõmen.) abbreuiator Alexan. ſnĩa igitur Themi. eſt in illa digreſſione, ꝙ priuatio tametſi nõ ſit aliq̃ res in natura ſubſiſtens/ſed ſola ratione ꝯſiſtens: eſt tamẽ neceſſaria in tranſmutatione rerũ. alioquin res fieri nõ poſſet, niſi diceretť rem eẽ anteq̃ fieret. Sed tunc dubitat, ſi enim priuatio ꝯſequiť materiã, & eſt de ſubſtãtia eius, cũ priuatio deſinat eſſe in aduentu formæ, tunc ſeq̄tur materiã corrũpi in aduentu formæ: & ꝯfirmatur quia cũ materia ſit ens in potẽtia, potentiã autem ꝯcomitatur priuatio, ſequitur ꝙ cũ priuatio deſinit in aduentu formę/deſinat etiam poteſtas materiæ, & per ꝯſequens eſſentia eius. Volens aũt Themiſt. ſoluere huiuſmodi argumenta altius exordiť, aſſerens ꝙ entiũ qualitercũq; exiſtentiũ, quędã ſunt ſibi attributa ẽm ſe, q̄dam uero, ut cõparãtur ad alia, ut ligno bipedale eſſe cõpetit, ut ẽm ſe conſiderať, ſed bipedale eẽ non cõpetit ligno, niſi ut comparať ad alterũ puta ad pedale: eodẽ modo aſſerit materiã ſcđm ſe cõſideratã aliq̄d eſſe, & hoc ẽm ſe ſibi cõpetere, ſed poteſtate eſſe hoc habet, ut cõparatur ad alterũ: non enim penes hoc ꝙ eſt materiã eſſe, habet hoc poteſtate, eſſet enim materia materiæ: ſed manifeſtũ eſt ꝙ ipſa exiſtẽs primo aliq̄d & ipſa exiſtens actu; ſic quorũdam eſt, & poteſtate ad talia ſe habet. & iſta eſt mens Themiſtii ad uerbũ, licet

ille Hermolaus modicũ curans de uerbis aliter tráſtulerit.⁋Ex quo elicit̃ quomõ ẜm Themiſtiũ & Alexandrũ intelligatur materiá ſcd̃m ſe conſideratá eſſe aliqd actu.non enim intelligit̃ materiá habere actũ entitatiuũ,ſumendo actũ entitatiuũ pro actu exiſtétiæ,ita ut materia habeat aliũ actũ exiſtédi ab actu qué habet à forma in cõpoſito cuius eſt pars:ſed bene habet actũ entitatiuũ quia eſt q̃dam entitas diſtincta ab entitate formæ,& eſt ſuƀa & natura q̃dam diſtincta à forma,qa pars ſubſtãtiæ eſt ſubſtãtia,& materia eſt pars ſubſtãtiæ demõſtratę:& ideo eſt ſuƀa & alia q̃ forma,ut patet.unde bene materia eſt entitas,& ſubſtãtia q̃dam diſtincta à ſuƀa q̃ eſt forma, & eſt ſubſtãtia quędam q̃ actu eſt materia & ſubiectũ.Hoc enim quod eſt eẽ materiá aut ſubiectum non ſibi cõpetit potentia,ſed actu.nam ſi,ut inq̃t,hoc etiam ſibi cõpeteret potétia,tunc materię eſſet materia: quia dicit Cõmen.12.metaphy.com̃.26.ꝙ potentia reducit̃ ad materiá, & ita primũ potétiale eſſet in potentia alterius materiæ,qd̃ eſt abſurdũ: tunc enim primo daret̃ prius, & eſſet etiam ꝓceſſus in infinitũ in materiis,ſicut bene apparet deducenti. Vnde ꝑ uitam meá male intellexerũt ꝓterui aſſerentes materiá nihil actu eſſe,ſed eſſe purá potétiam:tũc enim eſſet pura priuatio ſi nihil oĩno actu poſſideret.Dicit enim Cõmen.3.de aĩa.cõmen.5.in ſolõne q̃õnis.3.ꝙ propoſitio dicẽs ꝙ recipiens debet eſſe denudatũ à natura recepti,non dicit̃ ſimpliciter, ſed cum ↄditione.ſ.ꝙ non eſt neceſſe,ut recipiẽs non ſit in actu oĩno,ſed ut non ſit in actu aliquid eorũ quæ recipit:& ita etiá materia ſi dicit̃ eſſe in potentia ad oẽs formas ſuƀales & accidẽtales, ẜm ſe eſt denudata ab oĩ forma: quia de ſe nõ eſt forma nec habẽs aliquá formá ſibi propriam,ſed non ꝓpter hoc ꝙ materia eſt in potentia ad oẽm formam dicit̃ eſſe in potẽtia ad omnia ſimpl̃r:non enim eſt in potẽtia ad ſeipam: alioquin eſſet à ſeipſa denudata,& ita materia eẽt in potẽtia materia,qd̃ non capit intellꝰs.Materia igitur ẜm ſe eſt actu materia,& ẜm ſe actu eſt ſubiectũ:& ſubſtãtia q̃dam actu ſubſtñas.iſta enim non competũt ſibi poteſtate, ſed actu:& ſic materia actu exiſtẽte materia efficit̃ poſtea potẽtia ad alia diſtincta ab ea.& ſic patet exẽplum adductũ per Themiſtiũ de ære,ꝙ ęs cum actu ſubiectũ ſit quoddam efficit̃ poſtea materia poteſtate reſpectu aliorũ. Non eſt igit̃ mens Alexá. & Themiſtii ꝙ prima materia ſit in actu exiſtendi diſtincto ab ipſa forma,ſed ꝙ eſt actus q̃dam.i.entitas q̃dam actu diſtincta à forma & ꝑ ſe:quia ſimplicia ſeipſis diſtinguunt̃.& ſi hoc ĩtellexiſſet Henricus,& Scotus cũ ſequacibus Peripateticis ↄſentirent,ſed alius eſt eorũ ſenſus.Inſuꝑ addit Themi.ꝙ duobus nominibus aſcriptis materiæ,uidelicet,ſubiecto & materia: alterũ quidẽ uidetur ↄuenire ipſi ſecũdum ſe ↄſideratæ: hoc aũt magis ſcd̃m reſpectum qué habet ad alia à ſe:ambo enim ad alterũ dicuntur:& nãq; materia alicuius eſt materia,& ſuƀm alicui eſt ſubiectũ.uerũtamẽ quádo ut materia capit̃ tunc eſt cũ priuatione & poteſtate:dicit̃ enim materia reſpectu eius ꝙ nondũ factũ eſt, ſed quádo ſumitur,ut ſubiectũ,non oĩno cum priuatione dicitur,nihil enim ꝓhibet ſubiici inexiſtenti ſpeciei.Materia autem q̃ũo eſſe poterit reſpectu illius cuius nõ habet poteſtatẽ?unde æs donec infiguratũ fuerit,dicere poteris materiá ſtatuæ eſſe,ſed dum determinatũ & ꝑfectum fuerit ꝑ formam,nullatenus materia,ſed ſubiectũ dicitur.Iſta ſunt uerba Themiſtii iuxta literá. Vbi patet error,qui uſq; ad mea tẽpora ꝑſeuerauit.nam in tranſlatione Hermolai dicit̃ oppoſitũ.uidelicet, ꝙ iſtorũ duorũ nominum,uidelicet,materia & ſubiectũ:hoc nomen materia potius cõpetit materiæ ẜm ſe conſideratę,ſubiectũ uero cõpetit ſibi,ut comparat̃ ad alia.Et per uitá meam eſt totum oppoſitum:nam ratio quá adducit,eſſet ↄtra cõcluſionem, qa cõcluſio eſt ẜm literam Hermolai, ꝙ hoc nomẽ materia rectius competit materiæ in ſua prima notione q̃ ſubiectũ.& rõ eſt, qa nomẽ materia concernit priuationẽ & potẽtiam, quod non ↄcernit ſubiectũ. ſed ꝑ iam allegata per Themiſtium in principio digreſſionis,potentia & priuatio non competũt materię in ſua prima notione,ſed in ſecũda.igit̃ hoc nomẽ materia potius competit materiæ,dum ↄſideratur in cõparatione ad alia,q̃ dum ↄſideratur in ſe,& quia ſuƀtũ non includit ex ratione ſui modi ſignificãdi priuationem neq; potẽtiam,& materia in ſua prima notione etiam non includit potentiam neq; priuationem.rectius igit̃ in prima notiõe ſui materia dicit̃ ſuƀm q̃ materia. & ſi ille Barbarus ita curaſſet de medulla,ſicut curauit de cortice,nõ detruſiſſet in errorẽ multos ex philoſophãtibus tẽpeſtate ſua & mea.⁋Et aduerte ꝙ abſoluta notio materiæ eſt prior quoad naturá q̃ ſecunda eius notio q̃ eſt in cõparatione.quia.1.ethico.cap.5.ens per ſe eſt prius natura ente ad aliud.ſed ſecunda notio eius eſt prior quoad nos,uidelicet dum cõparatur ad alia ꝑ̃ſertim per tranſitionẽ, ſicut naturalis ſcientia quoad nos ꝑ̃cedit diuiná.Confirmatur quia materia in prima ſui notione,ut eſt res q̃dam abſoluta,ꝑtinet illa ↄſideratio ad diuinũ, ut teſtat̃ Cõmen.7.metaphy.cõmẽ.9.&.12.meta.cõ.14. Et quia ẜm Peripateticos materia non cõparat̃ ad alia niſi ꝓ quãto eſt potẽtia ad alia,cũ reſpectus potentiæ & priuationis importet̃ ꝑ nomen materiæ,& iſte reſpectus potẽtiæ, & priuationis non

importetur per hoc nomẽ ſubiectũ.Rectius igiť illud nomen,uidelicet ſubiectũ tranſferť ad ma
teriam in ſe ↄſideratam q̃ hoc nomẽ materia:licet etiã ſubm ſit de nominibus ĩportãtibus reſpe/
ctum,quia ſubiectũ dicitur reſpectu alicuius ſubiectũ.¶ Et ideo ſoluiť ↄtradictio inter Them̃.&
Cõmen.quia Cõmẽtator.8.meta.cõmẽ.4. dicit ꝙ ad ſciam diuinã pertinet declarare materiã eſſe
ſubſtantiã:& ad naturalẽ pertinet declarare ipſam eẽ ſubiectũ:& tamen materia/ut à naturali con
ſideratur/diciť relatiue ad formã.2.phyſi.com̃.& tex.26.Soluitur ↄcedendo totũ ꝙ naturalis con/
ſiderat materiã,& reſpectu futuri ex quo aliqd poteſt fieri,& ſic diciť materia:& reſpectu p̃ſentis,
ut dicitur ſubiectũ formæ per quã actu pficitur,cum hoc tamẽ ſtat ꝙ tametſi utrũq; iſtorũ nomi
num in reſpectu conſiſtat,qa materia alicuius eſt materia,& ſubm alicui eſt ſubiectũ:quia tamen
materia non diciť relatiue ad alia quæ eſt ſcđa eius notio,niſi per potentiã,& priuationẽ:ſic enim
potentia & priuatio competũt materiæ/ut comparãtur ad alia:ideo hoc nomẽ materia potius cõ/
petit ſibi in ſcđa notione, & hoc nomẽ ſubiectũ magis in prima:eſt enim nomẽ ſubiecti magis re/
motum ab illa ratione ↄtrahente materiã ad ſcđam ſui notionẽ,q̃ hoc nomen materia,licet utrũq;
reſpectum dicat.& iſta ſine dubio eſt mens antiqua Alexã.& Simplicius in primo phyſi.in expo
ſitione tex.com̃.56.exp̃ſſe recitando ſniam Alex.ita aſſerit, ſicut ſcripſi/& notaui.ita etiã notat dñs
Albertus cognomento magnus in.5.meta.tracta.2.cap.4.ꝙ materia,ut ſubſtãtia & fundamẽtũ eſt
prior ad materiã/ut eſt in potẽtia.qa iſto ſcđo modo eſt ſubiectũ mutationis, & motus,priori aũt
modo eſt ante mutationẽ & motũ:ut nõ exhibeatis fidẽ tranſlatoribus modernis,q curant orna/
tum uerborũ/& dimittũt ſenſum:& ſatius putant errare mentẽ q̃ linguã. ¶ Ad authoritates igiť
Cõmenta.in libro de ſubſtãtia orbis reſpondeť, ꝙ non eſt intentio eius dicere,ꝙ potentia ſit uera
differentia ſubalis materię:alioquin ↄtradiceret ſibi ipſi in primo phy.cõmẽ.70.ubi habet ꝙ ſi po
tentia eſſet de eſſentia materiæ,tũc materia corrumperetur in aduentu formę,ſed uoluit dicere ꝙ
ut aſſerit Themiſtius,licet materia in prima ſui notione ſit q̃dam res abſoluta/ eſt enim ſubſtãtia:
ſic enim non eſt potẽtia de ratione eius/tum ꝓpter rationẽ adductam/tum quia ↄceptus potentię
eſt conceptus entis ad alterũ.9.enim primæ p̃hiæ potentia relatiue diciť ad actum: ſubſtãtia autẽ
materia eſt ↄceptus entis ad ſe.i.abſolutus:ſed in ſcđa ſui notiõe cõpetit ſibi tanq̃ differentia,ſicut
albedo/licet nõ ſit de ratione hoĩs/eſt tamẽ de ratione hominis albi:ita licet potẽtia/licet non ſit de
rõne materiæ in ſe & abſolute ↄſideratę,in ſcđa tamẽ notione ſui ſic eſt de ratione eius:qa ſi mate/
ria comparať ad alia,oportet ipſam p potẽtiam comparari , cui de neceſſitate eſt annexa priuatio:
dicere enim aliqd eſſe in potẽtia,eſt dicere aliquẽ modum priuationis:uere tamẽ loquẽdo potius
talis potẽtia eſt materiæ ꝓprietas.ſicut dicit etiam p̃fatus Cõmen.in ſua media expoſitione ſuper
primo phyſi.& quia rerũ ꝓprietates plerũq; circũloquũtur nobis differẽtias occultas rerũ:ſic po
tentia circũloquitur nobis rõnem illam quęcũq; ſit,p quã materia diſtinguiť à forma.¶ Ad aliam
autem Auer.authoritatẽ in.5.phyſi.com̃.8.reſpondeť ꝙ ſenſus talis eſt ꝙ in eſſentia materię nul/
lus actus oĩno includiť:quia uidelicet in ſua eſſentia ↄſiderata eſt primo diuerſa ab omni actu &
ſubſtantiali & accidẽtali:qa nec eſt forma/nec formatũ,nec habet aliquã formam/neq; priuationẽ:
tamen cum hoc ſtat ꝙ ſit actu entitas q̃dam, quæ eſt ſubiectũ,in quo fundať potentia ad omnem
formam & priuationẽ.Vnde Cõmen.7.primę philoſophiæ,cõmen.ultimo ſcribit de prima mate
ria,ꝙ natura iſta eſt illa, cuius quidditas & forma eſt recipere oẽm formam. ¶ Ad authoritatẽ P̃hi
in.7.meta.reſpondeť ꝙ materia non eſt qđ.i.ſubſtãtia in actu, ſicut eſt forma/& habens formã:&
ita etiam non eſt quãta in actu/aut qualis:ſed bene eſt ſubſtãtia q̃ eſt in potẽtia oĩa hæc,ut ibidem
dicitur p Auerroem in cõmẽto.Sic igiť habes ꝙ licet materia poteſtate ſit reſpectu oĩum forma/
rum tam ſubalium q̃ accidẽtalium:in ſe tamẽ ſcđm naturã prius eſt aliqd actu/& poſterius natu/
ra efficitur alia poteſtate.nam quod in ſe nullo modo aliqd actus habet/nullo pacto potẽtia reſpe
ctu aliorũ eſſe poteſt.ſic igiť materia in ſe eſt actu materia.& actu ſubſtantia quædam,quæ potẽ/
tia eſt omnia alia,quorũ capax eſſe poteſt.Recipiens enim debet eſſe denudatũ ab eo quod recipit,
non ꝙ debeat eſſe denudatum ab eſſe ſimpliciter.

Materia non denudať,à corporeitate,qa tũc haberet diſpoſitionẽ ſubalem,& haberet nomẽ & diffi/
nitionem,ſnĩa iſta eſt Auer.in primo phyſicę auſcultationis.com̃.63.quã ↄſequẽtiam Burleus iſto
modo nititur deducere ſtantibus tribus p̃ſuppoſitis,quorũ primũ eſt ꝙ materia prima nunq̃ põt
denudari ab oĩ forma ſubali.ſecũdũ eſt ꝙ ad hoc qđ materia prima recipiat aliquã formã ſubalẽ
diuiſibilem aut materialẽ/oportet ꝙ ſit extenſa,aliter non quantũ reciperet quantũ.tertium eſt ꝙ
materia non eſt extenſa,niſi p dimẽſiones q̃ dicũtur corpus.ex qbus ſequitur ꝙ ſi materia prima
non eſſet denudata à corporeitate nõ eſſet extenſa p tertium ſuppoſitũ:& p ↄſequẽs nõ poſſet re/

cipere

cipere aliam formã ſubalem materialẽ diuiſibilẽ:quia quælibet forma ſubſtãtialis materialis eſt diuiſibilis & extẽſa, & p conſequẽs nullam formã ſubſtantialẽ materia poſſet recipere:& qa non põt ſtare ſine oĩ forma.ſeqtur ergo ꝙ ſi materia denudaretur à corporeitate,ꝙ materia haberet aliquã formam ſubſtantialẽ dantẽ nomen & diffinitionem.¶ Sed in ueritate primũ ſuppoſitũ eſt uerum per ea q̃ ſcribit Cõmentator.2.phy.com̃.12.ſi enim materia poſſet eẽ ſine oĩ forma, tunc quod nõ eſſet in actu,eſſet in actu.& tertium ſuppoſitũ eſt uerũ de facto ꝙ oĩs forma materialis ſit extenſa in uia eius,qui ponit quantitates eẽ coęternas primæ materiæ,& oẽm formam aduenire materiæ quãtæ:ſed qui poneret oppoſitũ nõ eſt admittẽdũ illud ſuppoſitũ.& ẽt ſcdm ſuppoſitũ abſolute eſt falſum:nam dimẽſio fundatur ĩmediate in ſubſtãtia materiæ, & tamẽ materia non eſt quanta de ſe.& ideo non oportet ꝙ recipiẽs quãtũ, ſit quãtum in actu: ſed ſufficit ꝙ ſit potẽtia quãtum. ¶ Et ideo aliter deduco illam ↄſequẽtiam ex mẽte Auer.in primo cap.libri de ſubſtãtia orbis.dicit enim Cõmenta.ꝙ cauſa propter quam materia primitus recipit dimẽſiones recipientes dimenſionem terminatã eſt,quia eſt multa in potẽtia. & ideo ſi illa potẽtia debet reduci ad actũ oportet ſi in eodem tẽpore materia debet reduci de potẽtia ad actũ,ſub pluribus formis, cum formę iſtæ ſint diuerſę,& non poſſunt ſimul eſſe in eadẽ materia.oportet igitur ꝙ materia habeat diuiſionẽ in ſuis partibus:& ita cum diuiſionẽ habere non poſſi t niſi p dimẽſiões.oportet igiẽ ut dimẽſiones p̃cedant,aliter in eodẽ tẽpore non poſſet habere plures formas in actu, ſed ſolũ unam haberet in uno tpe,& ſi illa corrũpereẽ,ſuccederet alia:& ſic ſemp recipet unã.ſi aũt materia non eẽt in potentia ad multas formas nec ſimul nec ſucceſſiue:& cũ materia non poſſit ſtare ſine forma,oporteret illam formã eſſe ꝑpetuam in materia, & eſſet in ſuba eius dans ſibi nomẽ & diffinitionẽ, & ab illa ſeparinon poſſet,quia non eſt in potẽtia ad multa,& cũ non poſſit ſtare ſine forma, tũc igitur illa forma, quã haberet, eſſet incorruptibilis,& nulla alia eẽt generabilis,ex quo nõ erat potentia ad aliam p ſuppoſitũ.nam quod impoẽ eſt factum eẽ,impoſſibile eſt fieri, & quod impoẽ eſt fieri,impoſſibile eſt factũ eẽ.Bene igitur dictũ eſt ꝙ ſi materia denudareẽ à corporeitate, oporteret ꝙ haberet aliquã formã ſubſtantialẽ dantẽ ſibi unitatem numeralẽ,& eſſe actualis exiſtentię,quæ corporeitas fuit ſibi ab æterno:ꝓpterea quia erat potẽtia multa:& ideo ſi non haberet corporeitatem,ſignum eſt ꝙ nõ eſt potẽtia multa:& ideo cum ſine forma ſtare nõ poſſit,eſſet igiẽ ita actu ſub ea ꝙ non eſt potentia ad aliã: & ita nunq̃ à prima poſſet expoliari. unde deductio ſtat ſup illa diuiſione ꝙ materia aut eſt in potẽtia multa,aut non.ſi primũ,aut eſt in potẽtia multa in eodem tempore exiſtẽte poſſibili illã multitudinẽ reduci ad actũ,aut in diuerſis tẽporibus.ſi primũ,oportet ꝙ diuidaẽ, ſed non habet diuiſionẽ niſi p dimẽſiones,igiẽ illæ p̃cedunt.ſi uero illa potẽtia eẽt in diuerſis tẽporibus,tunc materia ſolũ in uno tẽpore haberet unã formam: unũ enim ſubm habere niſi unã formam ſubſtantialẽ,eſt impoẽ. ut dicit Cõmen.primo cap.de ſubſtãtia orbis.unde circũſcripta dimẽſione à materia nõ negat Cõmen.multitudinẽ iſtam formarũ cũ ſucceſſione,ſed ſemper in uno tẽpore una forma eſſet.Si uero deẽ ſecundũ condiuidẽs principale.uidelicet ꝙ materia non eſt in potẽtia ad plures formas,nec in eodẽ tẽpore,nec in diuerſis tẽporibus : tũc cũ ſine forma ſtare non poſſit,haberet de neceſſitate ſemp illam eandẽ formã:& quia non eſt in potentia ad aliam partẽ illa alia generabilis non eẽt,nec iſta quã poſſideret,eſſet corruptibilis:qa tunc ſi corrumperetur,materia ſtaret ſine omni forma,& tũc quod nõ eſt in actu eſſet in actu,quod eſt impoſſibile.unde nil melius eſt q̃ exponere Auer.p ipſummet Auerroem.

Materia prima eſt una numero.primo phy.cõmen.63.Iſta cõcluſio declaratur p Auer.in.12.primæ phiæ.in com̃.14.per iſtã diſtinctionẽ,unũ numero bifariã ſumiẽ poſitiue & priuatiue:unũ numero poſitiue eſt,ꝙ habet unã formam ſubalem dantẽ ſibi talẽ unitatem,diciẽ enim in.2.de anima. tex.com̃,2.ꝙ forma eſt ſuba per quã eſt hoc aliquid.&.1.de aĩa.com̃.90.omne q̃d eſt unum numero,& continuũ eſt p ſuam formã & non p ſuã materiã:alio modo aliqd diciẽ unũ numerro priuatiue,qa uidelicet nõ habet in ſe aliquã formã dantem ſibi unitatẽ numeralem,quẽadmodũ Socrates eſt unus numero p unam formã.unde Com̃.uult ꝙ materia differat à forma uniuerſali.multi enim crediderũt ꝙ,qa natura materiæ primę eſt cõmunis oĩbus rebus generabilibus & corruptibilibus crediderũt materiã eẽ genus.ſed inquit Cõmen.ꝙ eſt differẽtia inter cõmunitatẽ formæ generalis ſeu cõmunis,& inter cõitatẽ primæ materiæ:qa communitas formę generalis eſt extra aĩam in potẽtia.& ideo ſcire aliquid in uli eſt ſcire in potẽtia,ſed cõitas primę materiæ eſt pura priuatio,& non eſt extra aĩam,ſed in anima tm̃,& eſt locus ſatis obſcurus.Nam ſi cõitas formę cõmunis extra aĩam eſt in potẽtia,cum potẽtiæ ſit annexa priuatio.9.meta.cõmẽ.3.de neceſſitate,uidetur ergo ꝙ etiam talis cõmunitas formarũ ſit priuatiua,ex aduerſo etiã ſi cõmunitas materiæ

eſt priuatiua cum priuatio ſit annexa potẽtiæ,ſeqtur etiam talẽ cõmunitatem eẽ potẽtialem,& ita
non erit ſolũ in aĩa,uerũetiam extra aĩam,ſicut erat de forma cõi.Soluitur ex mẽte Alexã.& The/
miſtii,qui fuit abbreuiator eius in digreſſione aurea de priuatione materię, ꝙ illa non eſt uera pri
uatio dum dicit̃ materiam ẽm ſe eẽ inaffectã ſeu informẽ,ſed eſt negatio pura:dicit enim negatio/
nem formæ & formati,qa materia prima de ſe neq; eſt forma,neq; formatũ:differentia enĩ magna
ualde eſt inter negationẽ puram & ipſam priuationẽ:quia ut habet̃ in.2.libro de interp̃tatione:ne
gationem purã affirmatio priuatoria non ſeqtur,quia non ſi aliqd non uidet cæcum ꝓpterea eſſe
affirmabitur:de lapide enim uerũ eſt dicere ꝙ nõ uidet,tamẽ lapis cæcus nõ eſt,neq; ſi aliqd capil
licium non habuerit caluũ,ꝓpterea eſſe affirmabit̃:priuatio enim quodã modo eſt q̃litas quædã:
& ideo talis informitas uel inaffectio in prima materia non eſt uera priuatio,ſed negatio ſola:alio
quin ſequeret̃ materiã in ſui ſubſtãtia habere aliquã qualitatẽ.unde Ariſto.10.primæ p̃hię tex.cõ.
24.materia negatione oſtẽditur.ꝓ quanto igit̃ materia in ſe conſiderata nõ eſt forma neq; forma/
tum,ſic dicit̃ una numero:qa non habet formã dãtem ſibi unitatẽ numeralẽ, & ſic etiam dicit̃ cõ/
munis pluribus:quia non habet differẽtias formarũ indiuidualiũ,ex quibus eſt multitudo.Et ſic
uides quomodo cõitas materiæ eſt priuatiua ſumẽdo priuationẽ, large ꝓ negatione.negatio aũt
eſt purum ens rõnis.& ideo Cõmentator dixit in cõmẽto.14.ꝙ cõitas materię iſto modo eſt ſolũ
in anima tm̃.ſed cõmunitas formarũ uniuerſaliũ eſt extra aĩam in potẽtia:qa extra aĩam non ſunt
niſi ſingularia in actu in qbus ſaluat̃ natura formæ cõis: non enim uniuerſalia ſunt extra aĩam in
actu,ſicut poſuit Plato,tunc enim nõ opus eſſet ponere intellectũ agentem,ſicut dicit Cõmẽ.3.de
anima.cõmẽ.18.ſed ſolũ ſunt ſingularia à qbus intellectus abſtrahit uniuerſale.& ideo cõitas for/
mæ habet aliqd extra aĩam potentiale,& ſunt ſingularia in qbus ſaluatur,& iſta eſt ratio diuerſita
tis.Licet igit̃ priuatio ꝓprie dicta q̃ diſtinguit̃ contra negationẽ p̃ſupponat potẽtiam:tamen pri/
uatio large q̃ eſt ipſa negatio,nullã potentiam p̃ſupponit,nec aliquẽ habitum ponit,aut qualitatẽ,
& talis eſt priuatio cõmunitatis materię,qa eſt negatio formæ.¶ Sed tunc iterũ eſt difficultas,quia
uidetur ꝙ materia habet intentionẽ uniuerſalis p̃dicabilis de pluribus numero differẽtibus,quia
certum eſt ꝙ materia prima extra aĩam p dimẽſiones interminatas eſt diuiſa & multiplicata in ua
rias & diuerſas partes,q̃ ſtant ſub diueſis formis.eſt enim ſnĩa Philoſophi in.12.primę p̃hię in tex.
cõmen.27.ꝙ ſingulariũ cauſę ſunt ſingulares,etenim dicit ſingulariũ aliud tua materia,& ſpẽs,&
» mouens,& mea,uniuerſali aũt ratione eadẽ.& in.2.phyſi.tex.cõmẽ.38.idem habet̃. & tũc certum
» eſt ꝙ illa portio materiæ primæ q̃ ſtat ſub forma Socratis eſt materia, & ſimilr̃ portio materiæ q̃
ſtat ſub forma Platonis, & ita cum iſtæ portiones ſint numero differẽtes ſicut uult Ariſto.ſequi/
tur igitur ꝙ materia prima dicta de illis habet unitatem ſpeciei ſpecialiſſimę.¶ Ad hoc reſpondet
Alexander Achillinus in primo libro de elemẽtis, in dubio.8.negando materiam habere intentio/
nem ſpeciei,quia ſpecies habet partes ſubiectiuas de quibus ſpẽs prædicatur in recto, ſed materia
reſpicit plures materias indiuiduis cõmunicatas tãquã partes ĩtegrales q̃ non recipiũt totius p̃/
dicationem cuius ſunt partes,tamẽ materia homœogneũ eſt habẽs partes eiuſdẽ rõnis.¶ Sed iſta
ſoľo ſeipſam interimit.nã quotiens aliquod totũ ĩtegrale eſt homœogeneũ dũ diuidit̃ in ſuas p
tes,ibi eſt duplex diuiſio,una in partes integrales,alia uero eſt in partes ſubiectiuas:qa iſtę in ho/
mœogeneis inſeparabiliter ſe cõſequũtur,ſicut aqua eſt quoddã totũ integrale homœogeneũ,&
quando diuidit̃ in plures partes,eſt ibi duplex diuiſio,& totius integralis in partes integrales,&
totius uniuerſalis in ſuas ptes ſubiectiua:& licet aqua non p̃dicetur in recto ex parte qua eſt totũ
integrale,p̃dicatur tamẽ ex parte qua eſt totum uniuerſale,ut clarum eſt.Amplius ſi materia pri/
ma per te eſt totũ homœogeneũ,de neceſſitate ſequit̃ materiã habere rõnẽ uniuerſalis p̃dicabilis
de pluribus.ſcribit enĩ Cõmẽ.1.cœli.cõ.19.ubi Ariſto.ꝓbat ꝙ in elemẽtis cum ſint homœogenea
quò fertur ps,fertur & totũ,qa eadem in talibus eſt ratio de pte & toto.dicit Cõmẽtator ſic. Na/
» tura partiũ corporũ cõſiſium eadẽ eſt cũ natura totius diffinitione,& cũ ſit eadẽ diffinitiõe eſt ea
» dem forma,& ſi fuerit eadem forma erit eadẽ actione ꝓueniente ab illa forma.ſi igit̃ prima mate
» ria p te eſt homœogeneũ totum eiuſdẽ rõnis cũ ſuis ptibus,tũc natura ptis cum toto eſt eadem
diffinitione,& ſi eſt eadẽ diffõne eſt eadẽ forma,& ſic materia habet rõnẽ formæ cõmunis p̃dica/
bilis de pluribus qđ prius negabas.¶ Dixit aũt Sueſſanus ſup illa authoritate Cõmẽ.12.meta.cõ.
14.ꝙ materia põt ſũmi ut pars,& ſic non p̃dicat̃ niſi de ſeipſa:& põt ſummi ut totum,& ſic bene
poteſt p̃dicari de pluribus in q̃le.unde uult ꝙ Auer.licet neget primã materiã non hr̃e rõnẽ uni/
uerſalis p̃dicabilis in qd ſicut genus,habet tamẽ rõnem cõmunis p̃dicabilis de pluribus in q̃le ſi/
cut differẽtia.¶ Iſta ſoľo eſt purus error,qa prima materia,ſi eſt primo diuerſa à forma potentiali

qualis

qualis eſt forma generica,multo magis erit diuerſa à forma actuali q̃lis eſt differẽtia:maior enim
eſt cõueniẽtia inter genus & materiã,q̃ inter materiã & differẽtiã,ut eſt uidere.7.meta.tex.cõ.43.
genus nõ eſt p̃ter generis ſpẽs,& ſi quid eſt illud,ut materia eſt.Amplius Porphyrius in caplõ de
differẽtia dicit/ꝙ genus eſt proportionale materiæ & differentia formæ,unde propter conuenien
tiam inter materiam & genus Alexander in lib.naturalium q̃onum demonſtratiue ſcripſit mate
riam non eſſe genus,ut teſtatur etiam Cõmenta.1.meta.cõmẽ.17.&.12.metaphy.cõmen.14.
¶ Dicamus igit̃ ſermonẽ nõ intellectũ à modernis,ꝙ materia prima ſcd̃m mentẽ Auer.in illo cõm.
habet duplex eẽ,unum eſt eẽ quo intelligit̃,aliud eſt eẽ ſcd̃m ꝙ ſentit̃.in primo eẽ cõſiderat̃ in ſe,
ut dicit̃ eſſe una numero priuatiue modo expoſito,& illo modo non p̃dicat̃/nec de ſeipſa/nec de
aliis.nõ de ſeipſa,quia p̃dicatio eiuſdẽ de ſeipſo eſt ĩnaturalis,& eſt in fine abhominatiõis, ut dicit
Cõmen.in.1.priorũ.in digreſſione de quarta figura,& eſt nugatoria,ut dicit Cõmen.cõtra Auic.
unde p̃dicatio p̃ter naturã non meret̃ dici p̃dicatio,ut dicit lucidiſſimus Them.1 poſterio.ca.38.
Materia etiã prima illo mõ conſiderata nõ p̃dicat̃ de aliis,qa forma eſt ſubiectũ uniuerſalitatis,ut
dicit Cõmen.1.cœli.cõ.92.ſed materia prima illo mõ non habet formã intellectã ab ea, & ideo nõ
habet rõnem alicuius formæ cõmunis neq; generalis neq; ſpecificę,& de tali materia illo mõ con
ſiderata nulla prorſus trahit̃ p̃dicatio/neq; eſſentialis/neq; denoĩatiua,qa eſt p̃ſſiſſime cõſiderata,
& habet eſſe ut ſic in aĩa tãtũ.habet iterũ materia aliud eſſe ſcd̃m ꝙ ſentit̃,& hoc habet extra ani
mã in cõpoſito ſenſibili cuius eſt ps,& in tali eẽ materia cõſiderata,licet ſit una ſcd̃m ſubtũ, eſt ta/
men plures ſcd̃m potẽtias & habilitates,& in primo quidẽ eſſe ptinet ad diuinũ,& in ſcd̃o eſſe p/
tinet ad naturalẽ.unde Ph̃s in.1.de gene.& corrup.in tex.cõ.22.dicit,ꝙ materia eſt q̃liter eadem,
eſt aũt qualiter altera,ubi Cõmẽ.ſcribit in cõmẽto/ꝙ materia eſt una ſcd̃m ſubtum,& multæ ſm
potentias & habilitates ad recipiendũ formas ↄtrarias,& ſic recipit diuerſitatem & ſcd̃m ſpeciem
& ſcd̃m numerũ ſcd̃m diuerſitatem formarũ quibus afficit̃,& recipit rõnem p̃dicabilis de pluri/
bus,quia tũc cõſiderat̃ ut eſt formata,ſic enim rerũ ſpecie differẽtiũ materiæ ſunt ſpecie differen
tes.ut dicit Cõmẽ.8.phy.cõ.46.&.1.de aĩa.cõ.53.& materiæ rerũ numero differentiũ ſunt nume/
ro differẽtes.ut dicit Ariſt.in.12.meta.tex.cõmẽ.27.&.7.meta.tex.cõ.28.Sortes & Callias diuerſa
ſunt ꝑpter materiã,& de materia taliter cõſiderata,uerificat̃ etiam dictum Ph̃i in.7.& in.8.meta.
tex.cõ.6.ubi Cõmẽ.ponit documentũ dicens,& nõ debes dubitare in hoc,ꝙ fuit dictum in.7.ſ.ꝙ
materia nõ p̃dicatur de aliquo ſcd̃m nomẽ & ſcd̃m diffinitionẽ.& eſt dictũ hic ꝙ diffõnes natu/
rales cõſtituunt̃ ex formis & materiis.Vbi patet conſiderãti ꝙ loquitur de materia/ut eſt ſub for
ma & in ſecũda ſui notione,& ut cõparatur ad materiatũ,tunc enĩ p̃dicat̃ ut denoĩatiuũ prædica
tum.dicimus eni idolũ eſſe ligneũ aut ęreũ,ſed nõ æs aut lignũ,& de tali materia formata etiã ue
rificat̃,ꝙ in diffõne accidẽtiũ cadit ut differẽtia,p̃ſertim quãdo in abſtracto diffiniunt̃,ſicut naſus
in diffõne ſimitatis,ſed patet ꝙ nõ eſt conſideratio iſta de illa materia,de qua Auer. loq̃batur,nec
ſcd̃m illã conſiderationẽ,ſcd̃m quã dicit̃ hr̃e eſſe in aĩa tm̃, nũquã igit̃ materia habet rõnem p̃di/
cabilis niſi rõne formæ,ſed non rõne ſui in ſe p̃ciſe conceptę,& ſic patet ſolõ ad oĩa obiecta.¶ Sed
tũc eſt una difficultas,q̃a non uidet̃ ꝙ prima materia poſſit intelligi ꝑ priuationẽ oĩum formarũ,
quia materia cœli eſt magis actualis q̃ materia prima,& tamẽ materia cœli quæ eſt orbis,nõ põt
intelligi ſine forma,qđ oſtẽditur ꝑ Auer.in libro de ſub̃a orbis.cap̃.2.ubi dicit/ꝙ ſi intellectus po
neret illã ſine intelligẽtia eẽt ſicut de motu.unde ſicut motus nõ remanet/ſic nec orbis:igit̃ orbis
non põt abſtrahi à ſua forma.Multo igit̃ prima materia quæ eſt in fine,& in ultimo gradu potẽ
tialitatis & ĩperfectionis poterit abſtrahi ab ipſa forma.¶ Ad hoc rñdet p̃fatus Achillinus ubi ſu/
pra aſſerẽdo differẽtiã eſſe inter materiã cœli & ĩferiorũ,qa materia cœli nullã prioritatẽ habet ad
formã cœli,& ſic nullo modo p̃ſcindi põt à forma ſua,qa hoc eẽt abſtrahere poſterius à ſuo prio/
ri,qđ implicat,ſed materia iſtorũ ĩferiorũ,licet abſolute ſit ſimul natura cũ forma,qa eſt correlati
ua formæ,& ſit materia poſterius forma in genere cauſæ formalis,qa in illo genere eſt cauſata,tñ
prioritatem habet ad formã in genere cauſæ materialis,& ſic minus repugnat materiæ inferiorũ
abſtrahi à ſua forma q̃ materię ſupiorum:quãuis ipſa ſit magis potẽtialis q̃ materia cœli,qa mate
riã primam p̃ſcindere à forma,eſt quodãmõ p̃ſcindere prius à poſteriori.¶ Sed iſta ſolõ ſtare nõ
poteſt,qa tunc Auer.in.2.cap̃.de ſub̃a orbis.poſuiſſet caſum implicãtem cõtradictionẽ in eẽ intel/
ligibili,& tũc caſus ille eẽt deriſibilis.Amplius Cõmẽ.in.1.cœli.cõ.92.& in.2.cap.de ſub̃a orbis.cõ
parat materiã cœli ad materiã primã ponendo differẽtiã,quia materia cœli eſt in actu, & materia
prima eſt in potẽtia,& tũc quęro utrũ in tali cõparatione ĩtellſus Auer.abſtraxit materiam cœli à
ſua forma,quãdo cõparauit ipſam materiã primæ aut nõ.ſi primũ,habetur ꝑpoſitũ,ꝙ intellſ po

teſt abſtrahere materiã cœli à ſua forma,ſi non:igitur eſt mala cõparatio,quia cætera nõ ſunt paria,quia cõparatur materia cœli,ut eſt habẽs formã ad materiam primã ſine forma:& tũc dicam ſibi ꝙ ſi materia cœli eſt in actu,eſt rõne ſuæ formæ,& non eſt ex ſua ĩtrinſeca rõne:dicam enĩ ꝙ materia prima etiã ut eſt formata eſt in actu,& ita non habet Cõmentator intentũ ſuũ. Amplius ſi cœlum non poſſet intelligi ſine forma,quomõ igitur diuerſificati fuerũt Phi,cum qdã aſſeruerunt ipm eẽ primã cãm.Aliqui uero dixerũt ꝙ eſt cauſatũ à prima cauſa,ut dicit Cõmen.in.1.cœli.com̃.20.Amplius falſum eſt ꝙ cœlũ nullo mõ prioritatis pcedit ſuam formã,ga pcedit ſcđm noſtram cognitionẽ:cœlũ enĩ eſt ſenſibile ſenſu uiſus,& certũ eſt ꝙ Phi uia motus primo cognouerunt naturas corporales,q̃ naturas abſtractas.Amplius ſicut res ſe habet ad eſſe,ſic ſe habet ad cognoſci,ſed materia prima eſt magis ppe nihil q̃ orbis.dicit enĩ Cõmẽ.in ulti.cap̃.libri de ſuba orbis,ꝙ materia habet gradus,& potẽtia habet gradus.unde ex.2.cap̃.de ſuba orbis,eſt ex pfectiſſimis modis materiæ,q̃ poſſunt inueniri in corporibus:& ita magis uideẽ dependere tã in eſſe q̃ in cognoſci materia prima à forma materiali,q̃ materia cœli à forma ſpirituali:& hoc teneo ſine dubio.Nec ualet,quia tũc poſterius abſtraheret à ſuo priori.nã ut ſcripſi in Theorematibus,propoſitio illa uulgata,quæ aſſerit poſterius nõ poſſe abſtrahi à ſuo priori,locũ habet ubi prius eſt de quidditate inferioris ſeu poſterioris,ſed fallit ubi ſecus eſt.Nam certũ eſt ꝙ pure mathematicæ conſiderant numeros & magnitudines nulla habita cõſideratione ſubæ:nulla enim mathematicarum de ſuba conſiderat niſi aſtrologia.2.meta.tex.com̃.44.Et ex hoc etiã ſequit,ſi illa opinio uera eſſet,ꝙ tũc ſi cœlũ non põt abſtrahi à ſua forma,ꝙ cũ aſtrologus cõſiderat de ſuba cœli gterna,conſideraret de ĩtelligentia,qđ nullus unquã Peripateticus aſſeruit.Et ppterea dico,ꝙ q̃cũq; ſunt realr̃ diſtincta,ĩtellectus põt ſeorſum ſeparare,licet in re nõ ſeparent:diuidit enĩ materiam à forma,licet natura nõ diuidat,& hoc tã in corruptibilibus q̃ in rebus æternis:maior enĩ lõge eſt diuerſitas inter intelligentiam & orbem,q̃ ſit inter materiã iſtorũ & formas corporales:& maior eſt diuerſitas cœli ab intelligẽtia,q̃ ſit diſtantia & diuerſitas corporũ cœleſtiũ à corporibus q̃ ſunt hic,quia corpora omnia ſunt in eodem ordine,licet ſit ibi prioritas & poſterioritas,& natura corporis & natura intellus ſunt in diuerſis ordinibus:& ideo ſicut intellus poteſt abſtrahere corpus corruptibile à corpore æterno,ſic põt abſtrahere corpus æternum à ſuba ſpirituali.unde Cõmẽ.2.cœli.cõ.3.dicit,ꝙ licet ex intelligẽtia & orbe fiat unũ numero,tamẽ eſt ſcđm diſpoſitionem magis diminutã q̃ ſit diſpoſitio recipientis & recepti in forma abſtracta ppter cauſam pdictã.Tũc dico ꝙ caſus Auerrois eſt poſſibilis ſcđm imaginationẽ,& quærit Cõmẽ.poſito ꝙ intelligentia nõ eſſet quid eẽt de orbe.& ipſe reſpondet ꝙ eſſet ſicut eſt de motu,ut oſtendat ꝙ tãetſi cœlũ nõ habeat compoſitionem,neq; prĩcipiũ intrinſecum per qđ poſſit corrũpi:ſic enim ex ſe formaliter loquẽdo eſt neceſſe eſſe,eſt tamẽ cauſatũ ab intelligẽtia in rõne cauſæ efficiẽtis & finalis ab æterno:& ita ſicut motus cœli non eẽt ſi intelligẽtia efficiẽs motũ non eſſet:ſic cœlũ non eẽt ſi intelligẽtia quæ dat ſibi pmanentiã æternã,non eſſet.Nõ dicit igit Cõmẽ.ꝙ intellus non põt intelligere cœlum non intellecta intelligẽtia,quia hoc falſum eſt,ſed dicit ꝙ cœlum non remaneret inexiſtẽtia,ſi cauſa eius nõ exiſteret:& iſta eſt uia eius,ut patet inſpiciẽti uerba eius. ¶ Sed eſt ardua difficultas adhuc,utrũ materia in illa prima notione ſui, qua à diuino cõſideratur,ultra unitatem illã priuatiuã,qua dicit una numero,habeat aliquã unitatẽ poſitiuã,cũ ens & unũ eãdẽ naturam ſignificent.¶ Ad hoc reſpõdet ꝙ materia ſicut in ſe conſiderata eſt ſuba & ens,ſic etiam eſt una unitate trãſcendenti,quæ cõuertitur cum ente,nec Auer.hoc negare põt.unde Albertus cognomẽto magnus,qui fuit diligẽs ſpeculator in ſcia diuina,in trac.2.cap̃.4.dicit,ꝙ materia põt cõſiderari duobus modis.uno modo ut eſt ſubſtãtia & fundamẽtum,& ſic eſt diuerſa ſubſtantia à forma, & forma etiã ut eſt ſuba eſt diuerſa à materia,& illo mõ conſideratę non referũtur ad inuicem,nec illo modo una eſt cauſa alterius.Materia enim non eſt cauſa ſubſtãtiæ formæ:quia materia eſt potentia,& id qđ eſt potẽtia ,nõ eſt cauſa eius, qđ eſt in effectu.forma aũt ſcđm ſuã naturã actus eſt:forma etiam non eſt cauſa,quare materia ſit ſubſtãtia,uel q̃re materia ſit materia:tamẽ forma cauſa eſt quare materia ſit in effectu ſiue in actu,quia forma dat materiæ eẽ in actu,non inquãtum eſt hæc forma uel illa,ſed inquãtũ forma eſt abſolute.& ideo per ſucceſſionẽ formarũ materia ſemp eſt in actu,& corruptio unius eſt generatio alterius,& quia forma eſt ppter quã eſt actu materia,& materia nõ põt eẽ in rerũ natura niſi ſit in actu.ideo forma eſt cauſa quare materia ſit.& ideo ſequitur ꝙ ſi nulla ſit forma,ꝙ materia nõ erit,& ſi non ſit materia,non erit materiatũ.Et ex hoc accipit ꝙ forma aliquo mõ eſt prior materia prioritate cauſæ,quia licet nõ ſit cauſa materiæ uel ſubſtãtiæ eius in eo ꝙ materia,uel in eo ꝙ ſubſtãtia eſt:tamẽ eſt cauſa eſſe materiæ,& nõ eſt cau-

ſata ab ea,& paucis interpoſitis dicit,ꝙ aliud eſt dicere materiã in eẽ ſubſtãtiæ eẽ eandẽ numero: & aliud in eſſe materiæ eẽ idem numero:& aliud eſt dicere hoc aliquid.i.ſubſtãtiam demonſtratam eẽ idem numero:ſicut enim ſupra dictũ eſt,indiuiſio cauſa eſt unius.& inde cõtingit ꝙ materia in eẽ fundantis ſubæ indiuiſa eſt & manet,& diuidit̃ in eſſe materiæ:ꝑut materia eſt in potentia,quia ſcd̃m eſſe fundamẽti uidetur eẽ una materia in omnibus,q̃ materiã habẽt,& hoc modo nihil ꝓhibet eẽ unum in formis,q̃ ſibi ſuccedunt,ſed in eẽ materiæ cui cõiuncta eſt potentia nõ eſt ſic,quia potẽtia ad unũ non neceſſario eſt potẽtia ad alterũ:materia enim ut ſuba & fundamentum prior eſt ad materiã ſcd̃m ꝙ materia eſt in potẽtia,quia iſto ſecũdo modo eſt ſubiectum motus & mutationis:priori autẽ modo eſt ante mutationẽ & motum.⁋ Et ſi q̃ritur quid ſibi tribuit unitatem numeri?Dicẽdũ eſt ꝙ nihil,niſi indiuiſio ſui eẽ ſcd̃m ꝙ ſic uel ſic cõſideratur. hęc ille,& eſt ſententia conſonans,ſicut uides,opinioni Alexandri & Themiſtii in digreſſione primi phyſi.& omnibus Peripateticis,ſicut uides.

Materiam nullam habet formam ſibi ꝓpriam & naturam exiſtẽtem in actu,ſed eius ſubſtantia eſt in poſſe.primo cap̃ de ſubſtantia orbis,&.1.phyſi.cõmen.63.&.69.

Materia difficile intelligi aut imaginari põt,niſi per comparationẽ ad alterũ, ſicut dicit Ariſt.1.cap. de ſuba orbis,& eſt authoritas P̃hi in.1.phyſi.tex.cõ.69.uide in concordantiis.

Materia non habet diuiſionẽ niſi per dimẽſiones:& ideo primitus recipit tres diuiſiones quę dicũtur corpus.1.cap.de ſubſtantia orbis.&.1.phyſi.cõmen.63.

Materia nunq̃ denudat̃ à dimenſionibus non terminatis:quia tunc corpus fieret ex non corpore, & dimenſio ex non dimenſione.primo cap.de ſubſtantia orbis.

Materia ideo primitus recipit dimẽſiones recipientes dimẽſionem terminatã,quia eſt multa in potentia:quoniã ſi nõ haberet dimẽſiones,nõ recipet ſimul formas diuerſas nec numero nec ſpecie, niſi in tẽporibus diuerſis:ſed in eodẽ tẽpore non inueniretur niſi una forma,& cum hoc materia eſſet una numero.ibidẽ.⁋ Ex quo patet q̃liter deducat̃ ↄſequẽtia in qua tantũ laborauit Burleus primo phyſi.cõmẽ.63.ubi Cõmentator habet, ꝙ ſi materia expoliaret̃ à corporeitate,tunc materia haberet formam dantem ſibi nomẽ & diffinitionem.

Materia,ut dicit Ariſto.non habet eẽ in actu niſi ſcd̃m ꝙ uidetur,quẽadmodum forma non habet eſſe in actu niſi ẽm ꝙ intelligitur.Cõmen.in primo cap.de ſubſtantia orbis,idem.12.primę philoſophiæ.tex.cõmen.14.uide in ↄcordantiis quomodo ſit hoc intelligẽdum.

Materia habet gradus & potẽtia ſimiliter.ultimo capite de ſubſtantia orbis. ⁋ Ex hoc patet ſolutio ad argumentũ Ioãnis Grãmatici:arguebat enim ꝙ ſi materia corporũ cœleſtiũ nõ eſt eiuſdẽ rationis cum iſtis,tunc talis materia eſſet cõpoſita ex aliquo cõi in quo conueniũt, & ex aliquo ꝓprio utriuſq;,per quod differũt.⁋ Diuus Thomas tenẽs corpora cœleſtia eẽ compoſita ex materia & forma alterius rõnis ab iſtis inferioribus iſto modo nititur ſoluere iſtud argumẽtũ in primo de cœlo & mũdo in lectione.6.inq̃t enim ꝙ iſtæ materiæ ſunt diuerſæ, ſed non ꝓpter aliquã compoſitionem,ut imaginabat̃ Ioãnes Grãmaticus,ſed ꝓpter habitudinẽ ad diuerſas formas:q̃a una eſt totalis,& alia eſt partialis.ſic enim potẽtiæ diuerſant̃ ẽm diuerſitatem actuũ. ⁋ Sed iſta opinio non uidetur eſſe de intẽtione Ariſto.ꝙ orbis ſecluſa intelligẽtia ſit cõpoſitus ex materia & forma,imo eſt corpus ſimplex.ut late ꝓbatum eſt ꝑ Auerroẽ in libro de ſubſtãtia orbis,tum q̃a licet materię diſtinguãtur per habitudines ad diuerſas formas hoc eſt extrinſece,q̃a habitudines iſtę ſunt reſpectus,& ꝑtinent ad p̃dicamẽtum relationis,ſed iſtæ materiæ cum ſint ſubſtãtiæ & ſuba à toto genere eſt ens abſolutũ:ens enim ad ſe eſt natura prius,ente ad alterũ.Quæro igit̃ in illo priori ſi ſunt diuerſæ,uel idẽ:& ſi ſunt diuerſæ.q̃ro igitur ꝙ diuerſificãtur. & ſic argumẽtum Ioãnis Grãmatici ſtat in ſuo robore:ſi uera eſt ꝓpoſitio Philoſophi ꝙ oĩs diſtinctio ſit per actum.7.meta.tex.com̃. 49.& ſic iſtæ erũt compoſitæ ex cõi utriuſq;,& ex aliquo próprio. ⁋ Et ideo melius eſt dicere iuxta uiam Auerrois ꝙ orbis non eſt ſuba compoſita,ſed ſimplex:& eſt materia in actu,& eſt diuerſa à materia in potentia q̃ eſt in iſtis ꝑ ſuam rationẽ intrinſecam:materia enim habet gradus,& potẽtia gradus.unde ſecus eſt de ſimplicibus & de principiis,ſecus de cõpoſitis & de principiatis:compoſita enim diſtinguũtur ꝑ ſuas formas principalr̃,& principiata differũt ꝑ ſua principia,ſed ſimplicia ipſa & principia nõ differũt ꝑ alia priora:ſic enim ꝓcederetur in ĩfinitum, & in illo modo locũ habet in compoſitis ꝙ diſtinctio eſt ꝑ actum,ſed nõ eſt uniuerſalr̃ uera de ſimplicibus.unde dico ꝙ orbis eſt in ſupremo & ꝑfectiſſimo gradu materierũ corporaliũ: & prima materia eſt in gradu infimo, & in medio ſunt alia, ut elementa & id genus, quæ differunt etiam ſecundum magis.& iſta uia tutior eſt,ſicut uides.

Materiæ entiũ oppoſitorũ ſeu cõtrariorũ, debent eſſe oppoſitæ ſiue contrariæ.2.meteo.cap.2.

Materia non mouetur per ſe.1.metaphy.cõ.11.uide etiam.5.phyſi.tex.com̃.8.

Materia prima uere recipit diffõné elñti poſitã in.5.meta.Cõmé.5.meta.cõ.4.in calce cõmenti.

Materia non eſt genus.1.meta.com̃.17.&.12.meta.cõ.14.ubi Cõmen.dicit ꝙ Alex.ſcripſit demonſtratiue ꝙ materia nõ eſt genus, pro quo uide Alexã.in.2.libro naturaliũ qõnum.q.ultima.

Materia primo recipit formam magis uniuerſalem, & ea mediãte, formam minus uniuerſalé uſq; ad indiuiduales.primo metaphy.cõmen.17.

Materia eſt una numero in multis ſecũdum ꝙ eius eſſe eſt in potentia.primo metaphy.cõmé.17.&.12.metaphy.com̃.14.& primo phyſi.cõmen.63.

Materia nõ põt p̃dicari de ſpeciebus generatis ex ea.1.meta.cõ.17.&.12.meta.cõ.14.

Materia eſt una numero ſcd̃m ꝙ eſt ſubiectum formarum indiuidualiũ, & multa ſcd̃m formas, qa diuiditur per eas.primo meta cõmen.17.&.12.metaphy.cõmen.11.&.14.primo de generatiõe & corruptione.cõmento.22.& tex.com̃.29.&.4.phyſi.tex.com̃.84.

Materiale non tranſmutatur niſi ab alio materiali.1.meta.tex.cõ.31.&.7.meta.cõ.31.

Materiam oportet intelligere in re mota.2.metaphy.tex.cõmen.12.ubi Cõmentator gloſat in generatis compoſitis ex materia & forma, aut formis.

Digreſſio ɔtra Diuũ Thom. Egidiũ Ro. & Scotum.

Materia/alia intelligibilis/alia ſenſibilis: materia ſenſibilis eſt, ut lignũ/& ęs: materia aũt ĩtelligibilis eſt/ut ſunt mathematica.7.meta.tex.cõ.35.idé.8.meta.com̃.& tex.15 ¶ Sanctus Tho.in.2.phyſi.in lec.3.in expõne tex.cõ.18.& in qõnibus ſup Boetio de Trini. qõne qua q̃rit/utrum conſideratio mathematica ſit ſine materia, uidet̃ dicere ſubãm circũſcriptis accidẽtibus eſſe materiã intelligibilem, qa ſic non remanet cõp̃henſibilis niſi intellectu, eo ꝙ ſenſibiles potẽtiæ non ptingunt uſq; ad ſubę cõp̃henſioné, & quia ſubæ accidũt accidẽtia ordine quodã: quia prius natura accidit ſibi quãtitas/deinde q̃litas/deinde paſſiones & motus. unde cũ accidẽtia ſcd̃m ſui rõné dependeant à ſubſtãtia, non poſſunt per intellectũ abſtrahi à ſubſtãtia, ſed quãtitas põt ĩtelligi ſine q̃litatibus ſenſibilibus, à qbus dr̃ materia ſenſibilis: q̃titas enĩ nõ depẽdet à q̃litatibus ſenſibilib⁹.& ideo põt abſtrahi ab eis, ſed nõ põt abſtrahi à ſuba, q̃ eſt materia intelligibilis.& ibidé dicit ꝙ cũ dicimus ꝙ forma abſtrahit̃ à materia, nõ ĩtelligit̃ de forma ſubali, qa forma ſubalis & materia ſibi correſpõdens dependẽt adinuicé, & unũ ſine alio nõ poſſit ĩtelligi, eo ꝙ ꝓprius actus in ꝓpria materia fit: ſed ĩtelligit̃ de forma accidentali, q̃ eſt qualitas, & figura: à q̃ quidé materia ſenſibilis abſtrahi non poteſt, cũ qualitates ſenſibiles nõ poſſint ĩtelligi non ĩtellecta q̃titate, ſicut patet in ſup̃ficie & colore: nec etiam põt intelligi ſubtũ motus, quod non ĩtelligit̃ eſſe q̃tum. ¶ Conſimilem ſñiam imitat̃ Egidius Romanus, in.2.phyſi in loco allegato. Scotus etiam in.6.meta. qõne prima tenet ſubiectũ ſcientiarũ mathematicarũ eſſe ſubãm corpoream.& Auicé.& uniuerſaliter oẽs ponẽtes formã corporeitatis coæternã in materia, uidẽtur tenere ſubãm corpoream eẽ ſubiectũ & materiam intelligibilem, à qua nõ abſtrahũt ſciæ mathematicæ. ¶ Sed in ueritate, iſta nõ eſt mens Ariſto. nec antiquorum expoſitorũ. Ariſto. enim in.12. primæ p̃hie. tex.cõmé.44.exp̃ſſe dicit ꝙ ex mathematicis ſola aſtrologia de ſuba ſempiterna ſenſibili mentioné facit, aliarũ uero de nulla ſubſtantia mentionem faciunt. Amplius Themi. primo de aĩa in expõne tex.cõmé.16.exp̃ſſe dicit mathematicũ ſolũ inania ſpacia contẽplari.& Simplicius in.2.phy. in expõne tex.18.&.19.dicit geometram ſolũ corpus quod eſt trina dimenſio, non aũt materiã/aut motũ ɔſiderare, ita etiã Themiſtius: ĩmo Them̃. dicit ꝙ aſtrologus quãdo unà cũ mathematico.i.cum geometra cœleſtiũ corporũ accidentia ſpeculatur, non illorũ ſubſtãtiam q̃rit.etc. Ita etiam Cõmen. dicit ꝙ non ɔſiderat de eis, ut ſunt cœleſtia mobilia, ſed ut ſunt figuræ tm̃. Amplius patet ex diffinitionibus poſitis in geometria & arithmetica, ubi patet nullã dari p ſubſtantiã neq; compoſitã/neq; ſimplicé. ut patet in libro elñtorum Euclidis de diffinitione lineæ/ſup̃ficiei/corporis/figuræ/circuli/trianguli, & ita eſt de diffinitione numeri & paſſionũ eius ĩ arithmetica. ¶ Amplius ꝙ dicũt Diuus Thomas, & Egi. ꝙ cũ accñtia ſint poſteriora ſubſtantia nõ poſſunt abſtrahi: & ſic cum q̃litates ſenſibiles ſint poſteriores q̃titate nõ poſſunt abſtrahi, quia poſterius nõ põt abſtrahi à ſuo priori. ¶ Reſpondet̃ ꝙ quãdo prius eſt de quidditate poſterioris, tũc poſterius nõ põt abſtrahi à ſuo priori, ſicut ſpẽs nõ poſſunt abſtrahi à generibus/nec ĩferiora à ſup̃ioribus, ſed ſi prius nõ ẽ de q̃ditate poſterioris, intellꝰs bene põt abſtrahere: intellꝰs enim, ut dicit̃.12.meta.com̃.39.põt multa ſeparare, q̃ natura nõ poteſt: quia autẽ ſubiectum non eſt de q̃dditate accidentis, intellꝰs poteſt abſtrahere accñs à ſubiecto: quia põt intelligere accñs intellectione ſimplici nõ ɔſiderando de ſubſtãtia, q̃ eſt ſubiectum eius. unde Ariſt. in p̃dicamentis docuit: q̃uo intellectus poteſt ĩtelligere uerũ correlatiuũ alicuius, iſto modo pro-

cedit

cedit p uiam abſtractionis, circũſcribendo oĩa ab illo q̃ accidunt, & ſunt extranea illi, ſicut ad non
circũſcribendo ab ipſo ꝙ ſit homo & aĩal, & eadẽ ratio ſubſtantia ſola remanẽte relatione dominii
apud intellectũ, quia tali remanẽte adhuc ſeruus dicit̃ ad dñm. ideo dominus eſt p ſe correlatiuũ
ſerui. Ariſto. igit̃ docuiſſet modũ impoſſibilẽ, ſi intellectus nõ poſſet abſtrahere accñs à ſubiecto:
imo magis, quia loquit̃ ibi de accñtibus q̃ ſunt in caplõ relationis, q̃ habẽt eſſe diminutũ, intantũ
ꝙ quidã reputauerũt p̃dicamentũ relationis eẽ de ſecũdis intellectis, ut. d. Cõmẽ. 12. meta. cõ. 19.
multo igit̃ fortius intellꝯ poterit abſtrahere quãtitatem & q̃litatem à ſubſtantia, q̃ ſunt entia ab/
ſoluta & maioris entitatis. ¶ Amplius ꝙ dicit Thomas, ꝙ intellꝯ formã ſubſtantialẽ non põt ab/
ſtrahere à materia, quia in quadã relatione ꝯſiſtit. ¶ Reſpondet̃ ꝙ nõ ſunt relatiua ſcd̃m eẽ, ſed ſm
dici. Amplius ẽ ꝯtra Ariſt. in. 2. phy. tex. cõmẽ. 12. ubi dicit ꝙ natura dicit̃ de forma q̃ non eſt ſepa/
bilis ſm eſſe, ſed ſcd̃m rõnem. ubi lucidiſſimus Themiſtius dicit, formã porrò dicimus nõ re, ſed
ratione à materia abiungi. Amplius hoc eſt ꝯtra Ariſtotelẽ. 2. phy. tex. com̃. 26. ubi licet dixerit ma/
teriam eẽ, quodãmodo ad aliquid: in eodẽ tamẽ textu terminans q̃onem, in qua q̃rebatur uſq; ad
quẽ terminum ſe extendit ꝯſideratio quidditatiua naturalis Philoſophi, dicit ꝙ uſq; ad ſpẽs ſepa/
ratas quidẽ, ſed in materia exiſtẽtes. ubi Them̃. & Græci exponunt ꝙ quãq̃ formæ materiales quã/
doq; poſſunt cogitatione à materia ſeparí: non tamẽ poſſunt actu aut ſubſiſtentia eximi: licet Cõ/
mentator locũ illum aliter interp̃tetur: & Diuus Thomas dicat illud ꝓpter alias rõnales: tamen il/
lud ſm antiquos expoſitores ueritatem habet de oĩbus formis materialibus. & eſt authoritas Phi
primo de generatione & corrup. tex. cõmen. 41. ubi dicit: hæc aũt ſpecies ſine materia, ut ĩmateria/
lis potentia in materia exiſtẽs. etc. Amplius Cõmen. 12. meta. cõmen. 39. exp̃ſſe dicit, ꝙ intellꝯ ĩna/
tus eſt diuidere ꝯiuncta in eſſe in ea ex quibus cõponũtur, q̃uis in eſſe nõ diuidãtur ſicut diuidit
materiam à forma, & forma à cõpoſito ex materia & forma. ita etiam dicit. 7. meta. com̃. 27. ꝙ gene
ratum eſt diuiſibile in duas partes ratione, nõ actu. ſ. in materiã & formã. &. 2. phyſi. cõmẽ. 12. dicit
formam eſſe ſeparatã à materia ſm diffinitionẽ. quod etiã dicit Diuus Thomas, & Egidius de q̃lita
tibus falſum eſt: quia Ariſt. in. 12 primæ philoſophiæ uult ꝙ in omni p̃dicamento eſt ꝓpria potẽ/
tia & ꝓprius actus: & ex ꝯſequẽti intellectus põt intelligere q̃litatem p ſua ꝓpria principia nihil
conſiderãdo de principiis quãtitatis: in oĩ enim genere eſt ĩuenire qd ꝓpriũ. ut dicit̃ in. 6. topico.
Dicamus igit̃, ut aperiamus ueritatẽ in hoc q̃ſito, ꝙ ut notat Alexãder in principio libri priorũ:
naturalis in pleriſq; locis utitur mathematica abſtractione: ſciẽ enim ſibi inuicẽ famulant̃. dat aũt
exẽplum Alexãder ſicut quãdo intellectus ratione abſtrahit formã à materia, & ſicut abſtrahit ac
cidentia à ſubſtãtia. unde licet naturalis p diffinitionem naturalem nõ poſſit diffinire formã ſine
materia, nec ècõtra. quia ſic, ut naturaliter cõſiderantur, in relatione quadã conſiſtũt, ut dicit̃ in. 2.
phyſi. in tex. cõ. 26. & ſic etiam diffinitiones cõpletæ accidentiũ ꝓpriũ debent dari p ſubiecta. etc.
nihilominus p cogitationem & abſtractionẽ ſimplicem põt conſiderare formam non ꝯſiderando
materiã aut ècontra. & ſimilr̃ de accidente & ſubiecto. ſed tũc naturalis in iſtis caſibus utitur ma/
thematica abſtractione non naturali q̃tenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝯcernunt ma/
teriam ſenſibilẽ: & ꝙ hoc uerũ ſit, oſtendit̃ Ariſto. authoritate in primo cœli & mundi. tex. cõmẽ/
92. & 93. Quòd in oĩbus habentibus formam in materia, ſiue ſint arte, ſiue natura ꝯſtantia: alterũ.
eſt ipſa ſm ſeipſam forma, & q̃ eſt mixta cum materia. unde. d. iſtam ꝓpoſitionẽ ueram eẽ in ſolõ/
ne illius q̃ſtionis. & confirmat̃: quia uidemus intellectũ aliquas diſpoſitiões attribuere formę ſm
ſe conceptæ, quarũ oppoſitas attribuit eidem, ut cõcipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in. 3.
cœli. com̃. 28. & etiã in. 4. cœli. com̃. 22. ꝙ grauitas in motu elñti ſcd̃m ꝙ eſt forma tantũ eſt motor,
ſed ſcd̃m ꝙ eſt in prima materia eſt mota. quod quidẽ fieri non poſſet ſi intellꝯ non eẽt aptus a
ſtrahere formã à materia, ſeu diuidere eã. Animaduerte igit̃ & bene conſidera ꝙ eſt magna diffe/
rentia, dicere intellectũ poſſe abſtrahere uel diuidere hoc ad hoc, & dicere ĩtellectũ poſſe diffinire
hoc ſine hoc. Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, q̃ intelligere hoc alio nõ intellecto, & hoc
intellectus uniuerſalr̃ facere põt in oĩbus inuicẽ coniunctis in eẽ, ubi unũ non eſt de quidditate al
terius: & qa materia & forma ſunt primo diuerſa, & ſuba, & accidens ſunt primo diuerſa, & ſubie/
ctum non eſt de quidditate ꝓpriæ paſſionis: dico ꝙ intellectus indiſcriminatim põt iſta p abſtra/
ctionem & diuiſionẽ quandã app̃hendere: quia innatus eſt diuidere ea q̃ ſunt cõiuncta in eſſe: tñ
intellꝯ nõ põt diffinire formã materialẽ ſine materia, nec ècõtra: nec põt diffinire accñs ſine ſubto
ꝓprio: qa diffõ explicat cõpletæ rei eẽntiã: & licet forma nõ ſit de qdditate materiæ, nec ècõtra: qa
tamẽ in q̃dã relatiõe ꝯſiſtit, ut dicit̃ in. 2. phy. ideo nõ põt cõplete diffiniri, niſi in eius diffõne po/
nat̃ materia, uel exp̃ſſe, uel ꝯſecutiue. ut dicit̃. in. 2. phy. in tex. cõ. ulti. & ſilr̃ cõpleta diffinitio acci/

dentis debet dari ꝑ ſubiectū, quod cadit tanq̄ additū. ut dicit̃ in. 7. metaphyſi. tex. cōmen. 17. Non diſtinxerunt igit̃ iſti doctores inter actū abſtrahendi, & diffiniendi: & tamē eſt magna diſtinctio, licet uterq; ad primā intellectus operationē ꝑtinere uideatur, ſed eſt differentia magna, ſicut inter actū imperfectū & perfectū, ſi bene ꝯſideras. Vnde Ariſt. iſto mō docuit in. 2. phy. in tex. cō. 19. ad diſcernēdū diuerſitatē in natura formarū in ſua abſtractiōe à materia ſenſibili ex diffōnibus earū ponēdo regulā, ꝙ q̄cūq; formę diffiniri poſſunt ſine materia ſenſibili, tales ex rōne ſui ſunt abſtractæ à materia, & ut ſic, pertinent ad mathematicū: q̄cūq; uero īpoſſibile eſt, ut ſine materia diffiniantur, pertinent ad naturalē: īpoſſibile eni eſt qdditates naturales diffinire ſine materia & trāſmutatione, ut dicit Com̄. 7. meta. cō. 39. unde ex diffōnibus, q̄ cōpletę rei naturā oſtendunt, talē dr̃iam uenatus eſt, & iſto mō etiā ꝓceſſit in. 6. meta. dū uenatus eſt diffōnē formalem in ſcientiis ſpeculatiuis ex diuerſis modis diffiniendi: ꝓpter hoc igit̃ dixit in. 2. phyſi. in loco p̄allegato: fiet autē hoc ūtiq; manifeſtū ſi aliqs tentauerit utrorūq; dicere terminos & ipſorū accn̄tiū: impar qdem eni & par, & rectū, & curuū, adhuc aūt & numerus, & linea, & figura ſine motu, caro aūt, & os, & hō non adhuc, ſed hæc ſicut naris ſima, ſed nō ſicut curuū dicit̃. Vbi notat Com̄. cō. 19. ꝙ formarū quædā ſunt magis ſeparabiles, & q̄dā minus. unde formæ illæ quæ īdifferēter cōcipi poſſunt ſine materia ſenſibili, & cū materia ſunt illæ, in quibus cōuenit naturalis cū mathematico, ſed mathematicus cōſiderat & diffinit eas abſq; materia, q̄ eſt principiū trāſmutationis: naturalis uero cū materia, ſed illæ formæ q̄ nullatenus ſine materia diffiniri poſſunt, illæ ſunt appropriatæ naturali, aut artibus mediis, q̄ etiā ſine materia ſenſibili diffinire nō poſſunt. ut dicit̃ in. 2. phyſi. tex. cō. 20. licet minus appareat in eis q̄ in puris naturalibus: & ut redeamus ad ꝓpoſitū, materia intelligibilis, ut Ariſt. dicit, ſunt mathematica. i. res mathematicæ, ſicut uerbi gr̃a in geometria pūctus, & magnitudo, ſeu ꝯtinuū & paſſiones eius, ut abſtrahūt à q̄litatibus ſenſibilibus, dicunt̃ materia ītelligibilis, ſiue tale continuū ſit ad unū diuiſibile ut linea, ſiue ſcd̄m duo ut ſupficies, ſiue corpus qd̄ eſt undequaq; diuiſibile. unde Com̄. in. 3. cœli. cō. 6. inqt. ꝙ geometer conſiderat corpus inquātū eſt quantū ſine accidentibus aliorū p̄dicamentorū: ſed naturalis cōſiderat corpus tūc cū accidētibus cæterorū p̄dicamentorū, & iſta etiā eſt exp̄ſſa ſn̄ia Ariſt. in. 11. meta. cap. 3. inqt enim mathematicus circa ea, q̄ ex ablatione theoriā facit: circūtollens enim oīa ſenſibilia ſpeculat̃, puta leuitatē & grauitatem, & duritiē, & contrariū, adhuc aūt, & caliditatem, & frigiditatem, & alias ſenſibiles qualitates ſeu contrarietates, ſolū aūt derelinquit quātū & continuū, horū quidem ad unum, horū uero ad duo, horū aūt ad tria: & paſſiones horū inquantū quanta ſunt & continua, & non ſcd̄m aliud ſpeculat̃. hæc ille. ¶ Ita dic cōſequenter in arithmetica ꝙ numerus, & unitas, & paſſiōes numeri in quantum ſunt quātitas diſcreta, & abſtrahūt à cæteris prædicamentis, ſunt materia ītelligibilis in arithmetica. ¶ Sed cōtra iſtā determinationem inſtat̃, qa Ariſto. in. 4. primæ ꝑhiæ. tex. cōmē. 4. tot ſunt partes philoſophiæ, quot ſunt partes ſub̄æ: & ita nō uidet̃ eſſe aliqua ſcīa ſpeculatiua, q̄ nō ſit de ſub̄a: & cum ſcīa mathematica ſit in numero ſcīarum ſpeculatiuarū, uidet̃ ergo ꝙ ſit de ſubſtantia. Amplius tu dixiſti ꝙ naturalis non pōt diffinire formā ſine materia, neq; accn̄s ſine ſubiecto ꝓprio: & quæ eſt ratio diuerſitatis ꝙ mathematicus diffinit ſine ſub̄a, quæ eſt ſubiectū quātitatis, ſi materia ītelligibilis à qua mathematicus non eſt abſtracta non eſt ſub̄a, ſed eſt quātitas uel continua, uel diſcreta. ¶ Ad primū reſpondet̃ ſcd̄m expoſitionem Auer. per philoſophiā Ariſt. intellexit primā philoſophiā, q̄ per antonomaſiā philoſophia dicit̃: & quia ſubſtātiæ q̄dam ſunt abſtractæ à materia: q̄dam uero inter ſe in materia, ſic prima philoſophia ſecat̃ in duas ꝑtes, quarū altera contemplat̃ ſubſtātias materiales, q̄tenus ſubſtātiæ & entia ſunt, alia uero cōſiderat de abſtractis, & iſta eſt uia Auerro. ſine dubio ibi. Vel ſm̄ Alex. ſicut in entibus mathematicis quędam ſunt prima, q̄dā ſcd̄a, iccirco mathematicarū, q̄dā eſt prima, q̄dam ſcd̄a, q̄dā tertia. prima (uerbi gratia) eſt, q̄ circa plana uerſat̃. ſcd̄a quæ circa ſolida, deinde aſtrologica q̄ ſolida quæ in motu ſunt cōſiderat, tum mechanica q̄ naſcentia & pereūtia tractat, qui ordo in ſubſtātiis quoq; reperit̃, nā primæ ſunt ingenitæ & īmortales q̄ corpore uacāt nec mouent̃, de quibus prima philoſophia ediſſerit. ſecūda uero philoſophia de ſempiternis q̄ motu cientur, tertia q̄ ſubſtantias conſiderat naſcentes & intereūtes: nam hæ ſubſtātiæ ultimæ ſunt. ubi patet ꝙ duo ultima mēbra pertinent ad naturalem ſub rōnibus ſenſibilibus, licet eadem pertineant ad diuinū ſub rōnibus tranſcēdentibus, ut notat Cōmen. 12. meta. cō. 1. 6. &. 29. ita ꝙ ſcd̄m nullā expoſitionem cogimur dicere mathematicas puras de ſubſtātia theoriā facere. Ad aliud reſpondet̃ ꝙ mathematicus, ut dicit Cōmē. in. 1. phyſi. com̄. 1. ſolum cām formalem cōſiderat, unde ſolū formam declarātem quidditatē continui, aut diſcreti, uel paſſionū iſtorū ut abſtrahunt à ſubſtātia, & à cæteris p̄dicamentis: & tales diffini-

tiones ſunt media,quæ ſufficiunt in demõſtrandis accidétibus q̄ emanát à ſuo ſubiecto in tali eẽ imaginabili:& ideo nõ ingredit̃(ut inquit Com̃.)in diffinitiõibus taliũ materia quæ eſt cá tranſmutationis ſed naturalis,qa eſt artifex ſenſatus,uerſat̃ enim circa res ſenſibiles,non põt abſtrahere à tali materia ſenſibili,nec à ſuƀa tali à qua fluit eẽ ſenſibile:& ſi quádoq; diffiniret illę eẽnt diffinitiones dialecticæ & uanæ,ut dicit Phus in.1.de aĩa.tex.cõ.11.unde Com̃.1.phy.cõ.ult.dicit/ꝙ formarũ q̄dá ſunt in.materiis,& q̄dam ſunt abſtractæ à materia,& ideo cõſideratio de formis eſt duarũ ſciarum.ſ.naturalis & diuinæ,qa quidditatiue naturalis cõſiderat formas materiales,& diuinus abſtractas,& patet ꝙ nulla fit mentio de ſcientiis mathematicis:quia opinio eius fuit,mathematicum purum ſolum circa quantitates uerſari,& hoc teneo.

Materia dupl̃r dicitur/aut quæ ad ipm̃ prima/aut oĩno prima.5.meta.tex.com̃.5.ubi Cõméta.d.ꝙ materia dicitur duobus modis/aut cõmunis omnibus entibus/aut propria unicuiq; enti.idem.3.cœli.cõmen.67.& primo phyſi.com̃.82.&.2.phyſi.10.

Materia nõ dr̃ natura,niſi qa recipit naturá.ſ.formá quæ principal̃r eſt natura.5.meta.tex.cõ.5.

Materiam unam habent uniuerſaliter quæ adinuicem tranſmutantur.5.metaphy.tex.com̃.11. idẽ primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.43.

Materia eſt prior forma ſecũdum poteſtatem,forma autem eſt prior materia ſecundum actum.5.metaphy.tex.cõmen.16.& eſt in capitulo de priori.

Materia prima eſt táquá genus altiſſimũ:materia autẽ ꝓpinqua eſt ultimá formá habens in generatione.i.quę recipit ultimá formá.5.meta.cõ.29.Ex quo loco poſſumus declarare authoritatem Auer.in.1.phyſicæ auſcultatiõis.in com̃.1.in qua adeo laborauerũt expoſitores ut Egidius Ro. in quolibeto.5.q.19.& ſil̃r Ioá.de Baccone in quolibeto.2.q.qua q̄rit/utrũ materia ſit pura potentia,ſil̃r Burleus in illo loco multũ laborat:tamẽ ex p̄ſenti loco Cõmen.põt declarari p ſeipm̃.prima enim materia eſt ſicut genus altiſſimũ,per genus altiſſimũ intelligo genus generaliſſimũ.Vbi aduerte ꝙ nõ eſt intẽtio Auer.aſſimilare primá materiá generi generaliſſimo quantum ad p̄dicationem & uniuerſalitatem p̄dicationis:tunc enim ſibi manifeſte ↄtradiceret in.1.meta.cõ.17.& in 12.meta.com̃.14.ubi inquit/ꝙ prima materia non habet intẽtionẽ alicuius cõis/aut alicuius uniuerſalis p̄dicabilis de pluribus ſicut genus.Alexan.enĩ ſcripſit demõſtratiue ꝙ materia nõ ſit genus,ſicut dicit.& eſt uidere in.2.lib.naturaliũ q̃nũ.q.ulti.Sed talis ſil̃itudo eſt penes hoc,nam ſicut genus altiſſimũ non habet ſupueniẽs genus in qđ poſſit reſolui:ſunt enim decẽ genera generaliſſima,ut dicit Porphyrius/táquá decẽ rerũ principia:principii aũt ꝓpriũ eſt primũ eẽ.5.meta.tex.com̃.1.Sic prima materia nõ habet priorẽ in quá reſoluat̃.& ideo appellatur ſimplex:per ultimá,formá aũt intellexit formá ultimatá nõ ordinabilem ad ulteriorẽ formá,ſicut ĩ mixta ultima forma eſt forma mixti:& illa nõ ordinat̃ ad ulteriorem:ſicut formæ elemẽtariæ ordinantur ad formá mixti,ut patet ex fine primi de generatiõe.Et ideo quæcũq; mediant ĩter primá materiam & ultimam formá appellant̃ materiæ cõpoſitæ & formæ cõpoſitæ,quia materia taliũ reducit̃ ad primá materiá,& forma taliũ ordinat̃ ad ultimá formá.Sic igit̃ p̄ter primam materiá & ultimam formam oĩa media ſunt materiæ cõpoſitæ & formæ cõpoſitæ:ſed illa duo tantũ ſunt cauſæ ſimplices.¶ Qđ aũt dixit Egidius illud ĩtelligi ſcđm diuerſum modũ abſtractionis,quia forma gene- Impugnatio Egidii Roſſi ris & forma ſpẽi ſm̃ Auer.ſunt unũ realiter,ſed differũt ſcđm maiorem aut minorem abſtractionẽ,materia enĩ,ut dicit Com̃.1.meta.cõ.17.prius recipit formas magis uniuerſales,& eis mediátibus recipit minus uniuerſales uſq; ad ĩdiuiduales,licet hoc uerũ ſit ꝙ hmõi gradus dant̃ in forma/& etiá in materia,ut eſt uidere in ultimo cap̃.libri de ſuƀa orbis ab Auer.ubi dicit/ꝙ materia habet gradus,& potẽtia habet gradus:nihilominus uidet̃ mihi ꝙ iſta expoſitio non quadret expoſitioni Auer.qui uult ꝙ Ariſt.in ꝓbatione illius maioris,in qua dicit̃.Tũc enim opinamur cognoſcere unũquodq; cũ cauſas primas cognoſcimus/& principia prima/& uſq; ad elemẽta.Vbi dicit ꝙ per cauſas primas ĩtelligit cauſas ſimplices exiſtẽtes in re primas nõ cõpoſitas,& ſunt prima materia & ultima forma,& ex ↄſequẽti loquit̃ de cauſis realibus,& in eſſe reali cõſideratis,& non ſcđm abſtractionẽ rõnis,quia Phs naturalis eſt artifex realis,& ſua intereſt cognoſcere oẽs cauſas reales/& ꝓpinquas/& remotas,ſed illa ↄſideratio ſcđm differẽtiá rõnis inter gradũ maioris abſtractionis ptinet ad artificẽ rõnalem uel cõem.unde dicit.Quæ enĩ ſunt p̄ter primá materiá & ultimam formá cuiuſlibet rerũ naturaliũ ſunt materiæ cõpoſitæ & formæ cõpoſitę,loquit̃ enĩ ſcđm eſſe naturale. Impugnatio Ioannis de Baccone. ¶ Et ex hoc patet quáto plus ſit accuſatiõe dignus ille bonus Io.de Bacco.in loco allegato,qui per ultimá formá expoſuit primũ motorẽ,motus authoritate Cõmen. in.12.meta.cõ.18.ubi habet ꝙ omnes formę naturales ſunt in potẽtia in prima materia,& ſunt in actu in primo

motore.Sed hoc iterū ſtare nō pōt,qa licet dictū Cōmen.ſit uerū,ibi tamen non facit ad ꝓpoſitū, quia Cōmen.dicit hic,ꝙ per cauſas ſimplices Ariſt.ītellexit cauſas exiſtētes re primas & nō cōpoſitas,ubi patet ꝙ loquiť de cauſis intrinſecis primis.Manifeſtū eſt aūt ꝙ primus motor nō eſt de
Obiectio. principiis intrinſecis,ſed extrinſecis.¶ Sed dices,tūc iſta expoſitio non pōt uerificari niſi in mixtis, & in habētibus plures formas:in elemētis aūt non uideť uerificari,ubi nō eſt niſi una forma tm̄.
Solutio. ¶ Soluiť ꝙ(ut dicit Cōmen.1.phy.com̄.1.),ꝓpoſitio illa Phi oīa hn̄tia prīcipia cauſas & elm̄ta non cognoſcunť niſi ex cognitione principiorū,aut cauſarū,aut elementorū ſuorū, impoſſibile eſt ut hæc ɔiūctio,aut,ſit ſicut copulatiua natura:nā diſpoſitio ſcīæ certę inueniť in rebus hn̄tibus cauſas quaſdā per ſcīam illarū cauſarū,ſicut īueniť in habentibus oēs cauſas.Tunc igiť in ſilī in elm̄tis non eſt niſi materia prima & forma elemēti,& illa eſt ultima forma in elemēto, qa ulteriorem nō habet neqꝫ priorem ſcd̄m rē.& ideo ſcīa de elm̄tis perficiť in ſcīa cauſarū ſimpliciū ꝑciſe quantū ad cauſas intrinſecas,ſed ſcīa mixtorū habentiū plures formas & plures materias ꝑficiť ex cognitiōe cauſarū ſimpliciū & compoſitorū.non igiť īpedit expoſitionē Cōmen.aliqd hoc qđ obiiciebať,ſicut uides clare.nā ꝙ diciť,qđ enim eſt inter primā materiā & ultimā formā cuiuſlibet rerū naturaliū ſunt materiæ cōpoſitæ,& formæ cōpoſitæ,ītelligiť in quibuſcūqꝫ ſunt plures formę,& plures materiæ,in carentibus enim multitudine tali impoſſibile eſt ut hoc uerificeť maxīe ſcd̄m naturalem conſideratione,q̄ conſiderat res in eſſe reali,& nō ſcd̄m eſſe rōnis,ut dictum eſt.

Materia,alia remota,alia propinqua.5.metaphy.tex.cōmen.29.

Materia dicitur genus.5.meta.tex.com̄.33.& eſt in cap.de genere.uide in concordantiis.

Materia & forma dicunť diuerſa genere.5.meta.tex.cō.33.¶ Vbi aduerte ꝙ lr̄a Arabica ibi ē corrupta,qa dicit ꝙ ſunt idē genere.& Com̄.exponit,qa fit ex materia & forma unū.uide in ɔcordātiis.

Mathematicæ demonſtrationes procedunt à notioribus naturæ & nobis ſimul.1.phyſi.cō.2.idem 7.meta.tex.com̄.10.&.3.cœli.com̄ 61.&.1.de anima.com̄ 10.

Mathematicæ conſiderant de cauſa formali tātum,qđ patet primo phy.com̄.primo.uide quomodo ſit intelligendum.2.phyſi.cōmen.68.

Mathematici non dicunt magnitudinem augeri in infinitum in actu,ſed ſolum eſſe quantācunqꝫ uoluerint finitam.3.phyſi.tex.cōmen.71.

Mathematicæ magnitudines habent contactū.5.phy.com̄.22.& habeť in.1.de genera.& corrup.in tex.cōmen.44.&.4.phy.tex.com̄.76.idem.5.phyſi.com̄.30.&.39.

Mathematicus contactus aſſimilatur continuo,quia ultima reuertunť in unū.5.phyſic.com̄.22.& 30.&.39.ſecus de contactu naturali,quia duo ultima remanēt duo demōſtrata in actu.

Mathematicus aliter conſiderat magnitudines,& aliter naturalis.primo cœli.cōmen.primo.idē.2.phyſi.tex.cōmen.18.&.3.cœli.cōmen.6.

Mathematica nonnulli crediderunt eſſe ſubſtantias.7.metaphy.tex.cōmen.5.

Mathematicus circa ea,q̄ ex ablatione,theoriā facit,circūtollens enim oīa ſenſibilia ſpeculať, puta leuitatem & grauitatē,& duritiem,& cōtrariū,adhuc autem caliditatē & frigiditatē,& alias ſenſibiles cōtrarietates,ſolū aūt derelinquit quantū & continuū.11.primæ philoſophię.ca.11.¶ Ex quo loco manifeſte deduci pōt materiā intelligibilem eē ipm̄ quātum ut abſtrahit ſcd̄m rationem ab omnibus q̄litatibus & ɔtrarietatibus ſenſibilibus,ut declaraui in Theorematibus in ꝓprio Theoremate de hoc,ubi declaraui qūo ſit intelligendū mathematicū non abſtrahere à materia intelligibili,contra Egidiū Rom̄.& alios tenentes materiam intelligibilem eſſe ſubſtantiam.

Mathematicorum quidditates poſſunt intelligi ſine ſenſu & motu,& ſine materia ſenſibili.7.metaphy.tex.cōmen.39.&.37.&.6.metaphy.tex.cōmen.2.

Mathematicus utitur cōmunibus proprie.11.primę philoſophiæ.cap.3.& in primo poſteriorū analyticorum.tex.com̄.24.& in.4.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.7.

Mathematici ſolam quantitatem ſpectant quo opere neqꝫ uſus corporis naturalis eſt,neqꝫ affectionū hęrentiū corpori in eo ꝙ naturale eſt,quales ſunt caliditas,frigiditas,humiditas,ſiccitas, ſed in contemplationem ſola ſpacia ipſa mera,inaniaqꝫ,& confinia corporum adhibenť.Them̄.ſentētia.3.de aīa.cap.50.¶ Inde ſcire potes quid ſit materia intelligibilis contra multos Latinorum. Vide quæ ſcripſi in Theorematibus de hoc.

Mathematica ideo abſtractione & abiūctione conſtare dicunť,quoniā ab his q̄ in naturalibus corporibus uſitanť loco,q̄litate,tpe,actione,motu,affectionibus,& reliqs generibus eximunť,abiūgūturq;.Them̄.in.3.phy.71.& habeť ab Ariſt.in.10.meta.cap.3.& Auer.in.3.cœli.com̄.6.

Mathematicus utiť lōgitudine,latitudine,& pūcto indimēſibili ſeparatim atqꝫ ſeorſum,quāuis mi

nimum illorum ſubſiſtat actu per ſe,quia tamẽ fingunẽ ſubſiſtere in conſiderationẽ p ſe ſine mẽ/
dacio ueniũt.Them̃.3.phy.ſuper tex.71.¶ Ex quo ſcire poteris differẽtiam inter naturalem & ma
thematicũ.nã licet Ariſt.in.2.phy.tex.cõ.16.dixerit corpora phyſica hr̃e ſupficies/& longitudies/
& pũcta,ſicut mathematica:tamẽ naturalis nõ ɔſiderat talia inquãtum naturalis eſt,ut ſunt ſeor/
ſum & ſeparatim ſe habẽtia:ſed ſi quãdoq; naturalis conſiderat ſolã longitudinẽ ſine latitudine:
tunc utiẽ mathematica abſtractione,ſicut etiã in pleriſq; aliis rebus,ut bene notat Alex.unde nul
la eſt phyſica magnitudo niſi corpus,ſicut bene notat Simplicius authoritate eiuſdem Alex.in.1.
cœli & mũdi.unde lineę naturales ſunt corporeę,& ſuperficies ſilr:& puncta naturalia ſunt cor/
porea/quatenus naturalia ſunt,ſicut ſunt minima naturalia,& ſicut ſunt poli mũdi naturales,ſed
mathematicę ſunt pũcta indiuiſibilia,ſicut notat Com̃.in.2.cœli.cõ.14.& in.4.phyſi.in cõ.118.Et
ſic loquũtur Peripatetici de iſtis.Et nota bene hoc,qa Latini noſtri de hoc ſunt in maxima alter/
catione.unde lucidiſſimus Them̃.expſſe in pſenti loco dicit/q; nõ oĩs linea naturalis eſt q̃ & natu/
rã reqrat & locũ,nam mathematicę q̃dam dicunẽ,q̃rũ ueluti locus eſt animus ſpeculantis.

Mathematicorum entium genera repræſentant materias fictas intentionales. ex paraphraſi meta.
tracta.2.colũ.16.

Mathematicæ ſciæ,& ſcia de anima conſiderãt res/partim in materia,partim uero à materia abiun
ctas res ſimplices in prologo primi phyſi.& Ammonius (ut Philoponus tradit) in principio libri
de anima,de qua opinione uide quæ ſcripſerim in quæſtionibus miſcellaneis etc.

Mathematici:oẽs naturales affectiones à contemplatione ſua reiiciũt,ſolas meraſq; magnitudines,
& nuda ac inania ſpacia finiunt,finiendis his/neq; materiam/neq; naturalẽ q̃litatẽ adiũgũt. Them̃.
1.de aĩa.com̃.17.contra illos qui ponũt ſnbam corpoream eſſe ſubiectũ ſciarũ mathematicarũ.

Mathematica dicuntur ex ablatione,& naturalia ex appoſitione.3.cœli.tex.com̃.6.

Mathematicis quæcũq; inconuenientia accidunt,neceſſe eſt naturalibus accidere.3.cœli. cõmen.6.
Vbi uide limitationem Auerrois q; habet ueritatem in pluribus,ſed non in omni loco,& uide be
ne calcem cõmenti ſexti iam allegati,quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & naturalis conueniunt in hoc q; continuum eſt diuiſibile in infinitum,ſed diffe/
runt quod ſit augumentabile in infinitum,quia mathematicus concedit hoc,ſed naturalis negat
illud.uide cauſam.3.cœli.cõmen.6.

Mathematicus conſiderat continuum,ut eſt ſeparatum à materia:ſed naturalis ut eſt coniunctum
materiæ.ibidem.cõmen.6.& primo cœli.cõmen.1.

Mathematici conſideratio de corpore eſt inquantum eſt quantum ſine aliis accidentibus:ſed con/
ſideratio naturalis eſt de corpore inquantum eſt quantum cum cæteris accidentibus cęterorum
prædicamentorum.3.cœli.com̃.6.idem habetur ab Ariſt.in.11.primæ phiæ.cap.3.

Mathematici ex diffinitionibus facile in notitiam accidẽtium deueniunt:naturales uero ẽcõuerſo
procliuius ex accidentibus in diffinitionem accedunt.Themiſtius.1.de anima.tex.cõmen.11.con/
ſimile habetur ab Auerroe.1.phyſi.cõ.2.& in.7.metaphy.com̃.10.

Mathematica habent tactũ & locũ.1.de gene.& corrup.tex.cõ.44.idem.4.phy.47.&.76.

Mathematicæ artes primum circa Ægyptum cõſtiterunt.ibi nãq; ſacerdotum gens uacare dimiſ/
ſa eſt.ex prooemio metaphyſi.

Mathematica exiſtentium ſine motu ſunt extra ea,quæ ſunt circa aſtrologiam,diſputant tamẽ &
tractant omnia de natura.1.metaphy.tex cõmen.19.

Mathematica non admiſcetur cum materia.2.metaphy.tex.com̃.ultimi.

Mathematicæ non demonſtrant per genus cauſæ finalis.3.metaphy.tex.com̃.3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciũt rõnẽ.ibidẽ.¶ Ex illo textu colligiẽ in mathematicis — Digreſſio an ſ mathematicis ſit bonum.
non eſſe bonum,uide tamẽ & conſidera diligenter q;(ut inquit Auer.in cõmẽto.)iſta res indiget
cõſideratione.ubi ſcire debes q; Ariſt.in.13.meta.in calce primi capitis inquit.quoniã autẽ bonũ
& honeſtum alterum,hoc q̃dem ſemper in praxi,bonũ aũt & in ĩmobilibus:dicentes nihil dicere »
mathematicas ſciẽtias de bono aut optimo mentiunẽ,dicũt enĩ & demõſtrãt maxime,nõ enim ſi »
nõ noĩatum,opera aũt & rõnes oſtendũt,non dicũt de ipſis:boni autẽ maxime ſpẽs/ordo/& com/ »
mẽſuratio,& id qđ terminatũ eſt,quæ maxime oſtendũt mathematicæ ſcientiæ, & qũo multorũ »
cauſa uidenẽ hoc etc.Et iſte eſt locus quem innuit Auer.in cõmento.3.ſup.3.primæ philoſophiæ »
dũ dixit ſuper iſtis uerbis,& ipſe dixit in tracta.de quo loquiẽ in principiis mathematicorũ q; or »
dinatio numerorũ & magnitudinũ inueniẽ in eis.& indiget hoc perſcrutatiõe.Vbi ſcire debes q; »
ut notat bene Alexã.in pſenti rõne adducta per Philoſophũ eſt deceptio q̃dam:nã hac potiſſimũ

cauſa mouet̃ ad oſtendẽdum in ĩmobilibus nõ eſſe bonũ,quia omne bonũ finis eſt. finis autẽ cuiuſdã actus finis eſt:omnis aũt actus cũ motu eſt.inqt enim:nã nõ omne bonũ ſuapte natura agẽdum eſt,ſed partim agẽdũ,partim cõtemplãdum:nõ agendũ cuiuſmodi eſt in mathematicis,ueritas enĩ eorũ quæ bonũ qddã eſt ut finis in ipſis expetit̃.Et ideo aĩaduerte bene & ↄſidera ꝙ etſi Phs iſta adduxit,ibi eſt in parte argumẽtatiua,nõ qa hæc ſit eius intẽtio ꝙ in ſciẽtiis mathematicis nulla ſit bonitas:alioquin ſciæ ſpeculatiuę nõ eſſent de numero bonorũ & honorabiliũ cõtra Philoſophũ in prĩcipio libri de aĩa.patet enim authoritate Phi ſcĩas mathematicas enumerari inter ſcĩas ſpeculatiuas.6.meta.tex.cõ.2.Et licet Plato dixerit illas eẽ ꝓpter exercitiũ,ut alias declaraui:qa tamẽ quãdoq; Ariſt.ex mẽte ꝓpria uidet̃ etiã aſſerere illud in entibus mathematicis nõ eſſe bonũ,neq; finis rõnem:debes ſcire ꝙ ut eſt ſnĩa Philoſophi in.2.phy.tex.cõ.13.eædem ſunt lineæ mathematicæ,& naturales:& qa formæ iſtæ nõ terminãt motũ,nec habent rõnẽ finis,niſi ut ſunt naturales,qa mathematicus abſtrahit à motu,& p hmõi finẽ per motũ attingẽdo:ſic ſub illa rõne non eſt in eis rõ boni,neq; finis,ſicut eſt in naturalibus,& hoc eſt qđ pulchre declarauit Auer.in 2.phyſi.in cõ.74.forma q̃ ſequit̃ naturã entis,non eſt dicta nobilior,ut forma mathematica: non enim dicimus ꝙ lineæ exeũtes à cẽtro circuli ad circũferentiam ſunt æquales:ut circulus ſit nobilior,ſed hoc cõtigit naturæ circuli:& ideo nobilitas non inuenit̃ in formis mathematicis:hoc enĩ ſcilicet nobilitas nõ accidit formis,niſi ſm ꝙ ſunt finis,quare intelligis mõ qũo bonitas & nobilitas nõ eſt in formis mathematicis,quia cũ ſint eædem cũ formis naturalibus nõ habent bonitatẽ,niſi ut ſunt in materia ſenſibili in eſſe naturę,ſeu reali,quia ſic ſunt finis motus agẽtis,& nõ habẽt bonitatẽ iſtæ formæ,& ſunt in imaginatione ut cõſiderant̃ à mathematico.dicit enĩ Cõm.ꝙ balneum in aĩa mouet ut efficiẽs,& balneũ extra aĩam mouet ut finis:bonum enim & malũ ſunt in rebus,& aduerte ꝙ Cõmen.3.meta.cõ.3.dicit,ꝙ põt contingere ut ſit in ĩmobilibus bonũ,ſed nõ per ſe,ſed per accidens,qđ ideo dicit ꝓ quãto ſunt eadem ſubiecto cũ rebus mobilibus in qbus p ſe eſt ratio finis,qui attingit̃ per motũ:quia ibidẽ Cõm.dicit,ꝙ mathematica licet ſint in re mota,tamẽ non mouẽtur niſi per accidẽs,& ſic etiã per accidens ſunt finis motus,& ſic bonũ in eis inuenit̃ per accidẽs illo mõ,ſed non ꝓpter hoc tollitur,qa contemplatio entiũ mathematicorũ quorum finis eſt ueritas nõ ſit de genere bonorũ:& qa ẽt illarũ ſcĩarũ cognitio multis artibus & mechanicis,& ſpeculatiuis poſſit eẽ ꝑſpicua & utilis,ut dixi in cõcordãtiis ſuper.1.phyſicorum.

Mathematica licet ſint in re mota,tamen non mouent̃ niſi per accidens.3.meta.cõ.3.

Mathematicarum ſcĩarum q̃dam ſunt primæ,ut arithmetica,& geometria,q̃dã ſunt non primæ,ut pſpectiua & muſica.ex.4.meta.tex.cõ.4.unde colligit̃ ſcĩas medias magis enumerãdas eſſe in genere ſcientiarum mathematicaliũ,q̃ cum naturalibus.uide in concordantiis.

Mathematicorũ ſunt principia elemẽta & cauſæ.6.primæ phiæ.tex.cõ.1.¶Ex quo patet Auerro.Alexãdrũq;,& alios Græcos expoſitores etiã aliter potuiſſe exponere authoritatẽ illã in principio phyſicæ auſcultatiõis.ubi Ariſt.exordit̃ dicẽs,in unaquaq; doctrina cuius ſunt prĩcipia,uel cauſæ,uel elñta,cognitio ex horũ fit ꝑceptione atq; ſcĩa.ipſi enim per principia exponũt cauſas agentes & mouẽtes,& per cauſas fines,& per elemẽta prĩcipia exiſtẽtia in re,ut ſunt materia & forma,iuxta aũt iſtã expoſitionẽ mathematicorũ nõ eſſent principia,elñta,& cauſæ:cuius tamẽ oppoſitũ ſcribit Phs in p̃ſenti authoritate,ĩmo Ariſt.in hoc loco ſubdit ꝓpoſitionẽ uniuerſalẽ dicẽs,& totaliter oĩs ſcĩa intellectualis participãs aliqd intellr̃s circa cauſas & principia eſt,aut certiora,aut ſimpliciora:& licet nõ addat & elemẽta hoc fecit breuitati indulgẽs ſm ſuã cõſuetudinem:ita ꝙ uniuerſalr̃ q̃libet ſcientia uel ſpeculatiua,quæ eſt uere ĩtellectualis,uel practica,q̃ particeps eſt ĩtellr̃s:quia agibilia,de qbus eſt ſcĩa practica,nõ ſine ĩtellr̃u fiũt,ut patet ex.3.de aĩa,& ex.6.ethicorũ.& ex 2.phyſi.Vnde uidet̃ mihi oẽm ſcĩam ſm Ariſt.ſnĩam eſſe ex principiis,cauſis,& elemẽtis.Nã prĩcipia ĩmediata in q̃libet ſcĩa q̃ ſunt ꝓpoſitiones per ſe notæ & cõceſſę in illa ſcĩa rõne qua non habent in tali ſcĩa priores ꝓpoſitiones,per quas demõſtrari poſſunt:ſic talia principia dici pñt.ſcribit enim Ariſt.in princ.5.meta.ꝙ de rõne principii eſt primũ eſſe,& primo poſteriorũ dicit,Idem autem eſt primũ & principiũ,& eędem ꝓpoſitiones inquãtũ ſunt cauſæ cõcluſiõis demonſtratæ ſunt cauſæ nõ ſolũ in inferẽdo,ſed in eſſendo,ſiqdem demõſtratio faciẽs ſcire eſt ex cauſis utroq; mõ,& p̃ſertim in demõſtratione ſimplr̃ dicta:in demõſtratione autẽ qa,dicunt̃ cauſæ in inferendo tãtũ,in ordine autẽ ad totã demõſtrationẽ,quæ formalr̃ cõponitur ex eis,dicunt̃ elemẽta: ſiqdem ratio elñti eſt ut ſit in re q̃ cõponitur ex eo.unde.5.meta.tex.cõ.4.dicit exp̃ſſe ꝙ elñta etiam dicũtur reſpectu demõſtrationum:& ſic demõſtrationes primæ in unaquaq; ſcĩa dicunt̃ elementa reſpectu aliarũ demonſtrationũ;ubi Cõmẽ,dicit primæ demõſtrationes q̃ componunt̃ ex primis

mis ꝓpoſitionibus ſunt elemēta oīum demōſtrationum quæ cōponunt ex eis:demonſtratiōes enim compoſitæ diſſoluuntur in demōſtrationes ſimplices,iſtæ autē non diſſoluunt in alias, & ita ſaluare poſſumus in omnibus ſcientiis eſſe principia/cauſas/& elementa iuxta iſtam ſententiā: quid enim melius eſſe poteſt,q̄ Ariſtotelē per Ariſtotelem interp̄tari?

Mathematica abſtrahit à motu.6.metaphy.tex.cōmen.2.&.3.metaphy.tex.cōmē.3.&.7.metaphy. tex.com̄.35.& in.2.phyſi.tex.cōmen.13.

Mathematica eſt circa imobilia,ſed inſeparabilia.6.metaphy.tex.com̄.2.

Maturatio melius & plus dicitur de animalibus,q̄ de uegetabilibus: & de uegetabilibus pluſquā de mineralibus.4.meteo.cōmen.26.

Maumeti lex ponit homines æternos,& homines corruptibiles eiuſdem rationis in nomine & diffinitione.3.metaphy.com̄.7.

Maxillam inferiorem omnia animalia mouent,excepto crocodillo fluuiali,qui mouet ſuperiorē.1. de natura aīalium.cap.11.& uide cauſam huius in.2.de partibus aīalium.cap.17.

Maximū fundamentū eſt ſciæ naturalis,naturā agere ꝓpter finē.2.phy.cō.74.&.75.&.84.

Maxima diſtantia non inuenitur niſi in linea recta.8.phyſi.com̄.73.

Maximum in unoquoq; genere perfectum eſt.10.metaphy.tex.com̄.13.

Maximum eſt,cuius non eſt exceſſus.ibidem.

Maxima remotio non menſuratur niſi ſcd̄m lineam rectam,& ideo dicitur in deſcriptiōe lineæ rectæ/q; eſt breuiſſima inter duo puncta.1.cœli.cō.28.idem.5.phyſi.com̄.23.

Maxima dimēſio,quā materia recipit,ē dimēſio ignis:& minima ē dimēſio terrę.2.de aīa.tex.cō.97.

Medium determinatum eſt.1.cœli.tex.com̄.44.& ibi ponitur ratio ad hoc.

Medium trifariam ſumitur, pro loco inferiori, pro medio ſphæræ,& pro medio quod eſt inter duo extrema contraria.1.cœli.cōmen.45.

Medio nō exiſtēte totaliter,neq; extremū erit/neq; ſurſum/neq; deorſum.1.cœli.tex.cō.74.

Mediū non eſt niſi per corpus ſphęricū,& corpora ſphęrica nō ſunt niſi propter corpora, q̄ ſunt in medio.1.cœli.com̄.78.prima pars patet,qa ſphęra diuidit in mediū,quod eſt centrū & circūferentiam.ſcd̄a pars patet ex his quæ habet Cōmenta.8.phyſi.cōmen.84.conſiſtentia,inquit,mūdi huius iſtis duabus uirtutibus perficitur,uirtute mouendi,& uirtute quietis.

Medium corporis,quod circulariter mouetur,debet eſſe unum.2.cœli.cō.35.

Mediū aliquando dicit de medio magnitudinis,aliquādo de medio quod eligit à natura.ſ.nobili, ut in animalibus,aliud eſt medium magnitudinis,& aliud eſt mediū ſcd̄m naturā.2.cœli.tex.cō. 74.gloſat aūt Cōmen.de animali ęterno,qa in aīali corruptibili coincidunt.

Medium ſcd̄m q; medium,non eſt cauſa q; corpus ſit graue,ſed inquantum eſt medium corporis, quod circulariter mouetur,& mediū non eſt cauſa eſſentialis,quare corpus graue quieſcit in medio,ſed eſt grauitas eius.2.cœli.cōmen.102.

Medium ſi fuerit cōceſſum,q; ſit cauſa qetis terræ,erit cauſa remota,& melius eſt dicere q; ſit cauſa conſeruans quietem q̄ agens.2.cœli.cōmen.102.

Medium magnitudinis differt à medio ſm̄ uirtutē,qa mediū uirtutis eſt in oībus p̄dicamentis,ſed mediū magnitudinis eſt in p̄dicamēto q̄titatis tm̄.Auer.in paraphraſi.2.de cœlo.ſumma.4.c.1.

Medium aliud ſcd̄m qualitatē,aliud ſm̄ quātitatem.3.cœli.com̄.42.

Medium mūdi eſt diuiſibile hn̄s latitudinē.4.cœli.cō.3.ōſimile.8.phy.com̄.76.

Medium duplex.ſecūdū cōparatiōem, & tale non eſt cōpoſitū ex extremis: & ſine comparatione,& hoc eſt cōpoſitum ex extremis.4.cœli.cōmen.26.

Medium eſt terminatū diſtinguendo ipſum ab extremis,& ſi mediū eſſet extremum poſſibile eſſet in ipſo fieri additionē,& ſi ita eſſet,tunc poſſibile eſſet inuenire corpus deſcēdes ſub terra.4.cœli. cōmen.32.uide pro iſta conſequentia.1.cœli.tex.cōmen.12.

Medium mundi/& mediū terrę ſunt idē ſubiecto,ſed differūt diffinitione.4.cœli.cō.33.&.34.

Medium & illud quod eſt inter,multis modis dicit.4.cœli.tex.cōmen.38.

Media quæ ſunt inter contraria in forma/ſeu qualitate,differunt à mediis,q̄ ſunt inter extrema ꝯtraria in loco,contrarietas enim inuenitur in loco & forma æquiuoce,nam contraria in forma ſunt duo in forma,,ſed nō duo in ſubiecto,ſed contraria in loco ſunt duo in forma,& duo in ſubiecto, & ideo mediū in cōtrariis in loco oportet ut habeat aliquam contrarietatem in forma & in ſubto, unde neceſſe eſt,ut nō diuidat niſi ꝓpter numerationē ſubti,unde impoſſibile eſt,ut medium inter ꝯtraria in loco ſit unū in ſubiecto.4.cœli.cō.38.

Medii diſpoſitio eſt,ut in eo congregent̃ cõtraria.4.cœli.cõmen.40.quod qualiter ſit intelligendũ. uide in.4.cœli.cõmen.26.&.38.clarius.
Media extrinſeca non recipiũt ſenſibilia cum corporibus in quibus exiſtunt.2.de anima.tex.com̃. 101.& cõmen.76.&.97.
Medium eſt ſm duas ſpẽs.unũ eorũ eſt ſm ueritatẽ & prius,& eſt mediũ inter duo cõtraria,cuius eſſe ꝯſiſtit in cõplexione duarũ extremitatũ, & eſt ſm quidditatẽ diuerſum ab extremis.ſcdm aũt dicitur ſimilitudinarie,& ſm poſterius,& eſt mediũ inter duo ꝯtraria,ſm quãtitatem tm̃.3.meteo rorum.cõmẽ.2.iuxta dimidiũ,ꝯſimile.6.phy.cõ.32.idem.3.cœli.cõ.42.
Medium quodlibet,aut eſt cõpoſitum ex extremis ſimplicibus ſimplr̃, aut ex rebus ſimplicibus in reſpectu mediorũ,aut ex formis mediorũ.1.meta.cõmen.39.
Mediorum extra quæ eſt aliquid ultimũ, & primum,neceſſe eſt,ꝙ prius eſt, cauſam eſſe aliorum quæ ſunt poſt ſe.2.metaphyſi.tex.cõmen.6.
Medium & circulus ſunt principia totius.8.phyſi.tex.cõmen.84.
Media quæ ſunt inter contraria,non ſimpliciter ſunt contraria extremis.2.metaphyſi.cõmen.&.5. phyſi.tex.cõmen.52.& primo phyſi.47.1.cœli.201..de generatione & corrup.50.10.primæ philo/ ſophię.tex.cõmen.23.&.2.de anima.44.
Media inter ꝯtraria fiunt ex mixtione ꝯtrariorũ.10.meta.tex.cõ.23.&.5.phy.52.& alibi ſæpe.
Mediũ eſt utrũq; extremũ nõ pura potẽtia,ſed aliq̃ potẽtia.1.phy.com̃.56.idẽ.5.phy.6.&.19.&.52.& 10.meta.com̃.23.Cõtra Burleũ,& alios q negant media eſſe cõpoſita,ex extremis ꝯtrariis.

Cõtra Burleũ

Media ſunt q̃ſi materia extremorũ.3.phyſi.cõmen.49.Vide in concordantiis.
Medium mũdi non diuerſatur ſm quod medium in reſpectu totius & partis, ſed diuerſat̃ ſolum in magnitudine & ꝑuitate,quia,uidelicet locus totius eſt maior loco partis.3.phy.cõmen.52.idem Themiſt.ibidem.uide pro hoc.4.cœli.tex.cõmen.22.
Mediorũ diuerſitas in iſtis duabus cauſis.ſ.in difficultate & facilitate reſiſtẽtię,aut motus,aut qetis eorum eſt cã in diuerſitate motus eiuſdẽ moti,aut mobiliũ conſimiliũ.4.phy.cõ.71.
Medium quod contra fertur magis impedit q̃ medium manens.4.phy.tex.com̃.71.
Medium in primis qualitatibus uidetur,ꝙ ſit temperatum.6.phyſic.cõmen.32.quod differt ſecun/ dum magis & minus ab extremis.
Medium tutiſſimum eſt,& ideo natura cor cõſtituit in medio.Ariſto.in.3.de partibus animalium. cap.4.de corde,& habetur expreſſe ab Alexãdro,in paraphraſi de anima.cap.ultimo,ideo aſtutus Vlyſſes nauim ſuam cõſtituit in medio,ut inquit Homerus.
Medium pinguius ſeu ſpiſſius,magis impedit q̃ ſubtilius.ibidem.
Medium eſt quodãmodo extrema.5.phyſi.cõmen.& tex.6.
Medium componit̃ ex duobus extremis in media diſpoſitione exiſtentibus.5.phyſi.com̃.6.&.19. &.52.idem.4.cœli.cõmen.26.&.ibi uide quomodo intelligitur.
Medium eſt in quod aptũ natũ eſt primũ pertingere mutans q̃ in quod ultimũ.5.phy.tex.cõ.22.
Medium in minimis in tribus eſt.ibidem.
Medium eſt contrarium extremo ꝑ id quod habet in ſe de alio extremo.5.phy.cõmen.52. Ex quo bene dixit Burleus ꝙ nõ niſi uiolenter gloſari põt de mente Cõmẽ.ꝯtraria non eẽ refracta in me dio,nam expſſe dicit ꝙ uiride non tranſmutat̃ ad albũ/niſi ſm ꝙ eſt in eo de nigro,& nõ tranſmu/ tatur ad nigrũ/niſi ſm ꝙ eſt in eo de albo,& ſimilr̃ quãdo albũ tranſmutat̃ in uiride, tranſmutat̃ nigrum in uiridi exiſtens, & nigrũ dum tranſmutatur ad uiride/ tranſmutatur ad albũ, quod eſt in uiridi.idem.5.phyſi.6.&.19.&.10.meta.com̃.23.& in.2.de.anima.95.&.105.

Locus expſſus in Auer. q glo ſari nõ põt, ꝙ ꝯria ſint for/ maliter in me dio quodam/ modo.

Medium quoddã differt ſm magis & minus,& quoddã ſm formã.6.phyſi.com̃.32.ubi nota ꝙ me/ dium ſcdm formã eſt illud,quod uere cũ acquirit̃,terminat motũ,& tale eſt terminatũ, & differt ſpecie ab extremis,ſed mediũ ſm magis & minus eſt ad quod nõ terminatur motus, nec ab extre mis diſtinguitur ſpẽ,ſed ſcdm magis & minus, & fit tale neceſſariũ ex cõmixtione contrariorum in ſubiecto,quod tranſmutatur de uno extremo ad aliud,& tale eſt in potentia,& ſunt uariabilia in infinitum.Nota bene hoc.
Medietatem ꝑtranſire eſt in potentia,non in actu.6.phyſi.cõmen.52.
Medium relatiue dicitur reſpectu extremorũ.7.phyſi.cõmen.17.
Medium non eſt inter uirtutem & uitium.7.phyſi.cõmen.18.
Medium ad utrũq; extremũ unũ & idem numero eſt,rõne aũt duo.8.phy.tex.cõ.65.
Medietates infinitas ꝑtranſire in potẽtia in tẽpore finito nõ eſt impoſſibile,ſed neceſſariũ.ibidẽ.

Media oĩa ſunt in eodẽ genere cum extremis.10.meta.tex.cõ.22.&.5.phy.tex.com̃.22.
Media hæc dicimus in quęcũq; permutari prius eſt neceſſe,ꝙ pmutatur.10.meta.tex.cõ.22.
Media omnia ſunt oppoſitorum quorũdam.ibidem.
Media contrariorũ neceſſe eſt cõponi ex ipſis extremis.10. meta.tex. cõmen.22. Et uide ibi mẽtem Auer.claram contra Burleum oppoſitum tenentem.
Media ſi eſſent ſpecie diſtincta ab extremis,nõ eſſent mediũ,ſeu inter,ẜm Arabes,quod eſt neceſſarium in motu.Cõmen.10.meta.com̃.23.uide in concordantiis nuper editis.
Media omnia inter cõtraria eſſe cõpoſita ex contrariis non ſolũ uerũ eſt,uerũetiam & ſua conuerſa eſt uera,uidelicet ꝙ oĩa compoſita ex contrariis ſunt media.ibidem.
Medicus ędificat,nõ inquantũ medicus,ſed inquantũ ędificator.1.phy.tex.com̃.74.
Medicus per ſe non ſanat niſi aliũ.5.phy.cõmen.2.&.2.phyſi.tex.cõmen.3.
Medicina nõ eſt ramus ſciæ naturalis, ut opinatus eſt Algazel, quia ſcĩa naturalis eſt ſpeculatiua,& medicina eſt ars factiua, ex diſputatiõibus hyſicis in ſolõne primi dubii cõtra Cõciliatorem. Cõtra Cõciliatorẽ in differẽtia octaua.
Medicina ſumit principia ſua à ſcientia naturali. & quãdo aliquid cõmune in utraq; ſciẽtia iſtarũ conſideratur/conſideraẗ duobus modis diuerſis.Sanitas enim & ęgritudo conſiderantur in ſcientia naturali,ut ſunt paſſiones entium naturalium. Medicina uero cõſiderat de eis,ut unam earũ conſeruat,& reliquam deſtruit.ibidem.
Medicina eſt ars opatiua exiens ex principiis ueris,in q̃ q̃ritur ↄſeruatio ſanitatis corpis humani,& remotio ſuę ægritudinis,ẜm ꝙ poſſibile fuerit in quolibet corpe.Auer.ſnĩa in.1.collꝫ.in prĩcipio.
Medicinæ artis finis nõ ẽ ad ſanandũ oĩno,ſed ad faciẽdũ illud qđ põt fieri,& in quãtitate ↄuenienti,& tempore ↄueniẽti,& poſtea debet expectari finis,ſicut eſt in arte nautarũ:& in regimine exercitus.ibidem.iſta etiam eſt ſentẽtia Ariſto.in primo topicorum.cap.2.ubi dicit. neq; enim rhetor omnino perſuadebit,neq; medicus omnino ſanabit,ſed ſi ex contingentibus nihil omiſerit,ſufficienter eum dicemus habere diſciplinam.
Medico conueniens eſt ſumere cõplexiones mẽbrorum à naturali Philoſopho. Auer.in.2.colliget. in cap.de complexionibus membrorum conſimilium.
Medicinæ artis aliqd eſt ſpeculatiuũ,& illud eſt ſcentia naturalis,& aliqd practicũ.ibidẽ Auer.
Medicinæ pars ſpeculatiua eſt accepta à cauſis multũ remotis ſanitatis & ægritudinis,ſicut ſunt elementa & ſimilia.ibidem Auer.& eſt ſentẽtia Ariſto.in principio libri de ſenſu & ſenſato,ubi dicit ꝙ phyſici intereſt ſanitatis & ægritudinis prima inueſtigare principia,ubi per prima intelligendũ eſt remota,quia ꝓxima ſpectãt ad mediũ ꝑcipue, ut ſunt intenta ꝑ artẽ cõtra diuum Thomã,qui per prima expoſuit naturalia.Nullibi enim ↄſueuit Ariſt.ſumere in hoc ſenſu primũ, ſed hoc aut ſumitur primo,ut primũ diſtinguiẗ contra proximũ,ut primo phyſi.tex.cõmen.primi.ubi notat Cõmẽ.ꝙ doctrina ordinata eſt incipere à cognitiõe cãrum primarũ rei cognoſcẽdę pfectę,deinde intendere ad cognitionẽ aliarũ cãrum remotarũ ẜm ordinem,donec pueniatur ad cauſas propinquas,ꝙ ſanitatis & ęgritudinis cauſæ particulares à medicina ↄſiderenẗ,patet ex ſcđo phy.te.com̃. 26.ſed de hoc uide quæ in cõtradictionibus nuper editis ſcripſi,ubi dedi alium modum exponendi illam Ariſto.authoritatem in lib.de ſenſu & ſenſato. Simplici⁹ etiã dicit ĩ ꝓlogo ſciam nãlem largiri principia medicĩe & alijs artib⁹ mechanicis.
Medicinæ practicę ps eſt ars medicinarũ expimentalis, & illius etiã eſt ars anatomiæ. ibidẽ Auer.
Medicinæ pars experimentalis indiget uitę longitudine,de hac enim ſermo Hippocratis intelligiẗ, dum dixit uitam eſſe breuem,& artem longam.ibidem. Auer.
Medicus & naturalis differenter cõſiderant ſanitatem & ægritudinem.ibidem.
Medicina ẜm Ariſt.appropriaẗ inter artes mecanicas in uirtute.ibidem.&.1.de aĩa.com̃.17.
Medicina & cibus qũo differãt,uide.5.colliget.cap.3.& uide etiã cap.24.ibidem.cap.3.
Medicinis rectius attribuitur intemperantia,& cibo tẽperamentum.ibidem.cap.3.
Medicinam eſſe calidã aut frigidam,aut humidã uel ſiccã,& cibum,eſt ęquoca intentio.ibidẽ.
Medicina quomodo temperata dicitur.ibidem.
Medicina q̃ dicitur eẽ appropriata alicui operationi,non diciẗ habere illã opationem niſi cõparatione ad corpus tẽperatum,uel ad propinquũ temperantiæ.ibidem.cap.4.
Medicinæ oppilatiuæ diuerſificãtur ſcđm ↄplexionem mẽbrorũ,ſicut diciẗ ꝙ dactyli oppilãt epar & aperiunt oppilationes pulmonis.5.colliget.cap.8.
Medicinæ q̃ ſunt aperitiuę unius mẽbri,nõ ſunt aperitiuæ alterius:ſicut abſinthiũ aperit oppilationes epatis,& non põt poros exteriores aperire ꝓpter ſtipticitatẽ,q̃ eſt in eo.5.colliget.cap.9.
Medicinæ ſtipticæ differũt ab oppilatiuis,q̃a ſtipticæ ſunt ĩ materia groſſa terreſtri,ſed oppilatiuę

ſunt in materia ſubtili.5.colliget.cap.12.

Medicinæ odoriferæ ſunt ſupremæ oĩbus medicinis ɔfortantibus prĩcipalia mẽbra, & maxime in rebus teſtificatis ab experientia & ꝓprie cordi. Et ꝓpterea muſcus plus ɔfortat inter cætera odorifera, nam eius aromaticitas ꝑualet omnibus aromaticis.5.colliget.cap.19.

Medicinę quæ frangũt lapidẽ, officiũt hoc per frigiditatẽ & humiditatẽ, quia tu ſcis ꝙ res induratę per caliditatẽ & ſiccitatem non diſſoluũtur niſi ꝑ frigiditatem & humiditatẽ. Et cum dico frigiditatem, intelligo diminutũ calorẽ à calore, qui coagulauit lapidem, & ſic intelligo cum dico humiditatem, quia non operantur iſtæ medicinæ in lapidibus niſi per operationem ſimilẽ operationi alicuius decoctionis.5.colliget.cap.20.

Medicinæ laxatiuæ habent ſuam operationem per attractionem inquantum eſt attractio, & etiam per proprietatem.5.colliget.cap.21.

Medicinæ purgatiuæ non ſolum habent hanc uirtutem, ſcilicet trahendi humorem proprium ẽt eis, uerũ etiam trahunt humorem ꝓpriũ & ex proprio membro.5.colliget.cap.21.

Medicinæ purgatiuæ non operantur niſi per unũ calorem proprium eis, qui eſt in eis, qui habet ꝓprietatem trahendi talem humorem.ibidem.

Medicinæ bezaharicæ ẜm medicos ſunt medię inter uenena & medicinas: & nos ſic nõ intẽdimus, quia media & extrema ſunt unius generis, & q̃ ſunt unius generis ſunt ſimilia, & ſic non eſt in bezaharticis cum ueneno, quia medicatio cõtrarietatis ſemper debet attribui cõtrarietati.5. colliget. cap.23. ubi dicit, ꝙ tales medicinæ ex una parte ſunt uenenũ, & ex alia ſunt medicina, non q̃a ſunt medicina ex parte qua ſunt uenenũ, quia nõ eſt extraneũ, ut dicatᷣ ꝙ diuerſificantᷣ actiones unius agentis diuerſificatis diſpoſitionibus ſubiecti locorũ. ¶ Dic tu ꝓ medicis ꝙ mediũ eſt duplex, qđdam quod eſt cõpoſitum ex extremis, ut colores medii reſpectu albi & nigri, & de talibus uerum eſt ꝙ ſunt eiuſdẽ generis, & ſunt ſĩlia. quoddã uero eſt mediũ ẜm ſĩlitudinẽ in ꝑticipãdo diſpõnes extremorũ, & talia non ſunt neceſſaria eiuſdẽ generis, nec ſimilia, & illo mõ intellexerũt medici.

Defenſio Medicorum.

Medicina lezaaritica occidit ſanũ, q̃a non habet ꝓdeſſe niſi q̃n in corꝑe eſt diſpõ uenenoſa. ibidẽ.

Medicinę habent quatuor operationes primas, ſecũdas, tertias, & proprias, ſed cibus non habet niſi unam operationem, quia nutrit tantum.9.colliget.capi.24.

Medicinæ principia pro maiori parte ſunt inductione, & experimento cognita, uide diffuſe de hoc.5.colliget.cap.24.

Medicina ut dicit Gale. duobus inſtrumentis fuit inuenta ratione & exꝑimento.5.colliget.cap.25. authoritas iſta eſt in principio primę particulæ afforiſmorũ.com̃.primo.

Medicinarũ cõpoſitarum iudiciũ in complexione perfecte reddi nõ poteſt ex ſapore, quia põt eſſe una medicina cõpoſita, ex rebus quibuſdã habentibus ſaporẽ, & ex quibuſdã carentibus, & non poteſt fieri iudicium de toto ex parte. ſimiliter medicina cõpoſita diſcerni nõ poteſt ex odore ꝓpter eãdem cauſam, quia poteſt eſſe cõpoſita ex aliq̃bus odoriferis, & non põt ferri iudicium in hac re de toto ꝑꝑ partẽ, ſicut illę q iudicauit roſam calidã, q̃a eſt aromatica.5.collĩet.cap.28.&.27.

Medicinarũ ſignificatio ex colore eſt multo debilior aliis ſignificationibus ex ſapore & odore ſumptis: ꝓpterea quia color non eſt niſi in ſuꝑficie corporis colorati, & propterea inuenies ẜm pluriũ ꝙ cõplexio partis in qua eſt color eſt alię q̃ cõplexio totius colorati.5.colliget.cap.29.

Medicinarũ purgatiuarũ nulla eſt ſine aliquo ueneno, excepto reubarbaro, eo q̃a cõfirmat oĩa mẽbra corporis, ideo cum do ipſum cũ aliis medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum ſuũ eſt cum eo.5.colliget.cap.42. ubi loquitur deraueth. i. reubarbaro.

Medicinarũ ſimpliciũ cõpoſitio neceſſaria eſt ꝑꝑ tres cauſas, q̃s uide in.5.colliget.cap.67.

Medicinæ cõpoſitæ oꝑatio eſt unũ in cõmixtione artificiali, ſicut eſt unũ in cõmixtione naturali & non plura.5.collĩet.cap.57. ɔtra Galᷣ. & ibi aduerte exꝑ̃ſſe colligi ex mẽte Auer. cõplexionẽ ex naturalibus q̃litatibus reſultantẽ eſſe unũ & non plura contra opinionẽ multorum.

Medicina eſt ars oꝑatrix inuenta rõne, & exꝑimento ɔſeruãs ſanitatẽ & remouẽs ęgritudinẽ. & hęc eſt ueracior diffinitio, q̃ in aliquo librorũ alicuius Auer. fuit inuenta.6.colliget.cap.1.

Medicina ars aliquãdo deficit in indiuiduis ꝓpter materiales ꝑ̃parationes, q̃ ſunt in ipſis quod eſt, quia nõ eſt impoſ̃e, ut ſint duo homines unius eiuſdẽ complexiõis tẽperatę ęq̃liter, & utanᷣ uno regimine, & unus ipſorũ perueniet ad meliorẽ finem quẽ conſequi poterit ꝑ ſuam naturã, in alio uero in eodẽ regimine generabũtur humores q mortẽ inducent. & cã huius ẽ, q̃a ĩ eius cõplexiõe eſt mala ꝑ̃paratio fixa, q̃ eſt cauſa, ut in ipſo hæc malitia genereᷣ.6.colliget.cap.1.

Medicina eſt ars in qua neceſſaria eſt ꝑ̃ter uniuerſaliũ rerũ cognitionẽ exꝑiẽtia, ꝓpter quã particularia

ticularia principia habent in eo quod in unoquoq; indiuiduo fieri debet. & ſcias q; iſta principia omnia ſcribi non poſſunt, quia ſunt infinita, & iſta pars ſcientiæ medicinalis nobis uetat habere p fectionem in hac arte, eo quia magis appropriata experientiæ q̃ rationi, & ꝓpter hoc. d. Hippocrates, ars longa & uita breuis. 7. colliget. cap. 6.

Medicina actualiter frigida uniuerſaliter membris principalibus non eſt apponenda, licet ſit potentialiter frigida. 7. colliget. cap. 7.

Medicinæ laxatiuæ facilius & citius expellũt humores ſubtiles q̃ groſſos. Et quidam medici dixerunt q; nunq̃ dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgãdum aliquem humorem, quin prius purgaretur cholera. 7. colliget. cap. 9.

Medicinæ multũ reſolutiuę reſoluũt ſubtile, & groſſum purificãt. 7. colliget. cap. 31.

Medicina eſt ars mechanica, & multi mirabãtur de hoc, & ignorauerũt quid ipſi qd dixerim de mechanicis artibus in. 2. phy. 7. colliget. cap. 31. in fine &. 1. de anima. cõ. 17.

Medicinę artis finis eſt habẽdus ẜm plus, hoc eſt ẜm plurimas ęgritudines, & plurima ĩdiuidua, & plura tẽpora; ſicut hoc accidit hominibus malis artibus mechanicis, quia artifex quandoq; conſequitur intentionẽ, & aliquãdo priuatur ea, & cauſa illarũ ſunt media quę in illa arte cadũt, ſicut maris nauigium & agricultura. 7. colliget. cap. 31.

Medulla eſt excrementũ ſanguinis in oſſibus ↄcocti. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 6.

Medulla ſpinę dorſi non eſt, ſicut cæteræ. ibidem.

Medulla ſuapte natura calida eſt, ex. 2. de ptibus aĩaliũ. cap. 7. cuius tamẽ oppoſitũ ſentiũt medici.

Medulla cerebri non eſt ſicut medulla q̃ eſt in oſſibus, qa tu uides q; eſt in eo pars pinguoſa, aut unctuoſa, quãdo coquiẗ ad ignẽ ingroſſatur & exiccaẗ, ideo q; pars aquoſa q̃ eſt in eo, reſoluitur p calorem & remanet in eo pars terreſtris. Auer. 2. colliget. cap. de cerebro.

Medulla quæ eſt in oſſibus, eſt ſuperfluitas cibi eorũ. ſecundo colliget. cap. 8. de iuuamentis membrorum conſimilium.

Mel terræ, oleum uero aeris. 4. meteo. tex. cõmen. 41.

Melancholici parum dormiunt, & multum comedunt. uide cauſam in libro de ſomno & uigilia. & Themiſt. ibidem cap. 13.

Melãcholici hñt corpora ſimilia lignis infelicibus natis in regione arida & ſicculoſa. ibidem.

Melius fortaſſe eſt non animam dicere miſereri, aut addiſcere aut intelligere, ſed hominem anima. primo de anima. tex. cõmen. 64.

Melius eſt exiſtimare q; cã in diuerſitate materiæ ſit diuerſitas formarũ. nõ q; diuerſitas materię ſit cauſa diuerſitatis formarũ. 2. de aĩa. cõ. 60. ↄſimile. 1. de aĩa. cõ. 53. &. 2. phy. cõ. 87.

Melius ſemper prius eſt eo, q; melius eſt. 3. meta. tex. cõmen. 11.

Melius eſt ſcire ſermones hominum, ubi certitudo haberi non poteſt q̃ nihil. 12. meta. cõ. 45.

Melius à deteriori ſeparari melius eſt, ex. 2. de generatione aĩalium. cap. primo.

Meliſſus ad euitandum uacuum negauit motum, & cecidit in peius uacuo, quia negauit motum eſſe. 4. phy. c. 54.

Mellis copia ꝓuenit in annis tẽperatis, hymbribus uero fœtus omnino ſuperat, & uide cauſam. 3. de generatione animalium. cap. 10.

Mel uernale præſtantius eſt autũnali. 9. de natura animalium. cap. 40.

Mel album oculis & ulceribus eſt magis cõmodum. ibidem.

Mel autũnale melius eſt. 5. de natura aĩalium. cap. 22. mel ex rore colligiẗ ab apibus. ibidem.

Membrũ uirile habet hoc ꝓprium prę cæteris mẽbris, q; augetur & minuitur abſq; aliquo morbo, ex. 4. de partibus animalium. cap. 9.

Membra corporis ſunt in eodẽ genere, ſed cor antecedit ea. 12. meta. cõ. 2.

Membra non mouenẗ niſi p calorem naturalẽ exiſtentẽ in eis loco formæ, & ꝓpter calorẽ, qui eſt in mẽbro, & ille non mouetur niſi p principiũ aĩæ. 2. colliget. cap. 13.

Membra in animalibus noſtris, quæ non ſunt ſphæricæ figuræ, differunt in figura & potentia, ſed in animalibus cœleſtibus poli qui ſunt uitæ membrorum, differunt in potentia ſolũ, ex libro de ſtruc. diſputa. prima, in ſolutione. 11. dubii.

Membra omnia q̃ ſunt motus gratia, ſuperiora ſunt in parte dextra q̃ in ſiniſtra, & eius pars dextra calidior & magis ualida eſt, & motus à parte dextra incipit, ex. 3. de partibus aĩalium. cap. 9.

Membra aliqua inciſa non reſtauranẗ, uide cauſam ab Auer. in. 2. de generatione animalium. cap. 2. contra Galenum & medicos.

Membra aliqua inciſa cõtinuari aut reſtaurari nõ poſſunt,aliq̃ uero poſſunt,& uide de hoc ueram cauſam ab Auer.cõtra Gale.in.2.de generatione aĩalium.cap.2.ubi q̃rit utrũ ſemen eſt aĩatum,ꝑ pe finem capituli,ubi dicit hoc ex duobus ꝓuenire,unũ eſt debilitas caloris in corporibus exiſtẽs in ↄparatiõe caloris generatiui.i.exiſtẽtis ĩ ſemĩe & ſpũ gignitiuo,ſcd̃m uero ẽ frigiditas loci extrĩ ſeci,qa accidit ꝙ frigiditas noceat eis & ↄgelat ea añq̃ ꝑficiat̃ eorũ figura ut accidit ipſi oroſboth.

Membra cõſimilia ſunt quorũ diffinitio & totius & partiũ una eſt.Mẽbra uero cõpoſita ſunt quorũ partes nõ aſſimilant̃ ꝑtibus.Ex.1.colliget.cap.de anatomia mẽbrorũ.& ibi uide exẽplũ.

Membrõrũ q̃dã ſunt cõpoſita ex elñtis prima cõpoſitione,& q̃dã ſunt cõpoſita ſecũda cõpoſitione mediante prima.2.colliget.cap.1.ubi aduerte ꝙ ſ̃m ipm̃ in p̃ſenti loco mẽbra cõſiĺia dicunt̃ generari ex elementis prima cõpoſitione,ſed mẽbra officialia dicunt̃ generari ex elemẽtis ſcd̃a compoſitione,quia mediãtibus conſiĺibus illa generãtur.Et aĩaduerte ꝙ dictũ eſt intelligendũ ſano modo,nam ſimpl̃r nõ eſt uerũ & abſolute dictum eius.uidelicet ꝙ mẽbra cõſimilia generant̃ ex elementis ĩmediate,ĩmo generantur per media,ſed hoc eſt intelligẽdũ in cõparatione membrorum organicorum,quæ per multo plura media generant̃,& iſto mõ intelligas dicta eius.

Membra conſimilia ſunt materia compoſitorum membrorum.2.colliget.cap.7.

Membra cõſimilia/licet non ſint inuẽta niſi propter compoſita,tamẽ quodlibet eorum habet operationem propriam,quæ manifeſtatur plus in compoſito.ibidem.

Membra cõſiĺia nõ generant̃ ex cholera & flegma/& melancholia,ſicut ex elñtis,ſicut generat̃ ex ſanguine.2.colliget.cap.1.& ibi uide cãm contra medicos,qa in uulua nõ inueniunt̃ in actu cholera/flegma/& melãcholia,quæ miſceantur inuicẽ,ut ex ſui mixtiõe poſſit reſultare unũ tertiũ.

Mẽbra frigida in corpore nõ dicunt̃,qa ſunt priuata calore,ſed qa ipſa caliditas decoxit,& frigiditas ea ↄgelat̃,unde qa frigiditas cõplet ea & dñat̃ eis,ideo frigida nũcupant̃ ſimpl̃r mẽbra:ſicca ſunt appropriata ſiccitati,ideo qa ſiccitas eſt illa res q̃ cõplet ea & dñat̃ eis,nõ qa ſunt priuata humiditate,qa mixtio & digeſtio ſtãt ꝑ hũiditatẽ.Auer.ſnĩa in.2.collꝫ.ca.de cõpl̃one mẽbrorũ ↄſiĺium.

Mẽbrorũ officialiũ ſanitas inquãtũ officialia ſunt,conſiſtit in debita q̃litate quãtitatis inquãtũ quãtitas eſt,& in poſitiõe ſua naturali etc.Auer.in.2.colliget.cap.de cõplexionibus mẽbrorum officialiũ.Vbi aduerte ĩtẽtionẽ eius in illo cap.eẽ/ꝙ ſicut ſanitas mẽbri cõſiĺis eſt cõplexio eius bona per quã agit ſuas actiones,aut patit̃ ſuas paſſiões,ita eſt q̃dã ſanitas mẽbri officialis,alia ab illa q̃ eſt cõſimilis,& quæ ſibi merito ↄſimiliũ debet̃,q̃ uidelicet eſt officialis ĩquãtũ officiale eſt,& iſta dependet ex debita quãtitate/figura/& numero/& ſitu,unde ſanitas eius ut ſic,eſt idẽ qd̃ bonũ plaſma.

Mẽbra nõ exercẽt actiones & paſſiões niſi per calorẽ innatũ,ĩfuſum eis ultra calorẽ cõplexionalẽ q eſt in mẽbris cõſimilibus,& hoc eſt demõſtratũ ꝑ ſciam demonſtratiuã & cognitũ ꝑ experiẽtiam anotomię.2.collꝫ.cap.7.ubi paulo poſt dicit/ꝙ aggregatũ ex iſtis duobus caloribus eſt,ſicut forma ꝑ quã mẽbrũ agit & patit̃,& hoc eſt qd̃ moderni dicũt cõpl̃onẽ ĩnatã actuatã ꝑ influẽtem.

Membra inordinata ſunt ad attrahẽdũ ſuꝑfluitates ſanguinis nõ trahũt,niſi qa ſunt ſibi cõuenientes in cibo:& ſcias hoc,& ne tradas obliuioni.Auer.2.colliget.cap.9.de iuuamentis membrorum officialium. Vide in concordantiis nuper editis.

Membra non agunt neq; patiunt̃ niſi per calorẽ naturalem ↄtẽperatũ ꝑ frigiditatẽ ꝓportionatũ ei,quia declaratũ eſt in naturali pħia ꝙ frigiditas eſt,ſicut inſtrumẽtũ temperãs calorem naturalẽ q eſt primũ agens & ſubale,ideo qd̃libet membrũ operat̃ ſuã actionẽ per illũ calorem correctũ cũ illo inſtrumento cõuenienti ei:& quãdo frigiditas aduenit ei nõ multa,ita ꝙ calor non egredit̃ ſuã formã naturalẽ,tũc diminuit̃ operatio mẽbri,ſicut in cibis q aſcẽdũt in ſtomacho,et ſicut ĩ ſanguine flegmatico qui generat̃ in epate,& quãdo calor agẽs breui augmẽtatione,ita non trahit calorẽ agẽtẽ à ſua forma naturali multũ,tũc fit mala augmẽtatio in opatiõe mẽbri,ſicut in ſtomacho generante fumoſitatẽ ex cibis,& ſicut in epate generãte multã cholerã fit magnũ augmentũ in calore uel frigiditate,ita ꝙ calor naturalis mẽbri exeat à ſua forma naturali,tũc mẽbrũ operabit̃ operationem contrariam operationi naturali,ſicut ſtomachus qui corrumpit cibos.Auer.aurea ſententia in.3.colliget.cap.21.de accidentibus ſuperuenientibus uirtutibus epatis.

Membri opatio nõ complet̃ niſi per calorẽ cõtẽperatũ mẽſuratũ,& nõ eſt differẽtia ex qua q̃litate exeat temperantia.3.colliget.cap.31.idem ibidem.cap.32.ubi dicit/ꝙ membrum non agit,neq; patitur naturaliter niſi propter complexionem temperatam in quatuor qualitatibus.

Membra fortia expellunt ſuperfluitates ad membra debilia,& ad hoc adiuuat cõmunicatio membrorum & habilitatio uiarum.7.colliget.cap.28.&.29.

Mẽbrorũ utilitas in ſua cõpoſitione duplici principio dignoſcit̃,primo referendo illã ad actum.ſe

cũdo uero ſi rõne & cognitione uariãtes mẽbri cõſtructionẽ nullã magis rõnabilem & idoneam inueniamus.Gal.in.3.lib.de utili.parti.cap.13.De prima ſuppoſitione etiã uide ipſum in primo libro.cap.3.ubi authoritate Hippocratis confirmat illam aſſerentis omnia membra ſibi eſſe compaſſibilia in miniſterium unius operationis etc.

Mẽbra cerui nõ differunt à mẽbris leonis niſi quia aïa differt ab aïa,& hoc etiã manifeſtũ eſt in idiuiduis eiuſdem ſpẽi,& ideo diuerſi ſunt mores.1.de aïa.cõ.52.idem Gal.in.1.de utili.partic.cap.1.& Hippocrates aſſerebat ludibres aïas ludibria corpora fuiſſe ſortitas,ut aſſerit Gal.ibidẽ.cap.22.ubi de ſimio loquit̃,& ibidẽ dicit Ariſto.dixiſſe animalia q̃libet ornata eſſe ornatu ſibi competẽti,uide etiã à Gal.eãdem ſnĩam in.3.de utili.parti.in fine ult.cap.ubi etiã de ſimio cõfirmat naturã dediſſe & ad mores aïæ & uirtutes corporis utiles particulas,ubi collige cauſam diſtinctiõis principalem eſſe à forma,non ſolum in diſtinctione ſpecifica,uerumetiã in diſtinctione numerali contra Diuum Thomam & Egidium Romanum.

Memoria brutorũ differt à memoria hoïum,qa hõ nõ ſolũ meminit ſe uidiſſe aliqñ audiuiſſeúe,ſed etiã futurũ tp̃s à p̃terito diſcriminat.bruta hoc ſolũ cognoſcũt ſe mõ corruere,aut olim corruiſſe;item hõ recordari ſe pcipit,hoc mutis negatũ eſt.Them.in.1.lib.de memoria & reminiſcẽtia.cap.5.inde patet error ponentium bruta cognoſcere per eandem uirtutẽ ſuam actionem.

Memoriæ bonitas attribuit̃ hñtibus cõplexionẽ mediã,& ideo iuuenes hñt bonã memoriã & obliuio accidit pueris & ſenibus;pueris propter humiditatem naturalem,ſenibus propter humiditatem accidentalẽ.ex lib.de memo.& reminiſcẽtia in fine.

Menſura in unoquoq; genere qđ minimum.2.cœli.tex.cõ.28.&.10.meta.tex.cõ.3.&.4.

Menſura cuiuſlibet generis eſt quo primo unũquodq; cognoſcimus.5.metaphy.tex.com.12.idem 10.metaphyſi.tex.cõmen.3.ubi Cõmen.dicit.cõmen.12.in loco allegato,ꝙ menſura in omni genere eſt magis manifeſta apud nos.

Mẽtitus eſt,nõ ſimiliter qui dixit q̃tuor eẽ quinque ſicut ille q dixit quatuor eẽ mille.4.meta.tex.cõmen.18.¶ Ex quo elicit̃ ꝙ eſt latitudo in falſitate,ſicut & in ueritate. nam ſicut prima principia ſunt notiſſima in ueritate,& p acceſſum ad illa menſurat̃ ueritas aliarũ ꝓpoſitionũ,illud enim eſt uerius,quod eſt primo uero ꝓpinquius,ut dicit Ariſt.in eodẽ.4.meta.tex.cõmẽ.18. Similiter oppoſita primorũ principiorũ ſunt notiſſima in falſitate,& ſunt ſumma in illo genere.Et iſta etiã eſt ſententia Aug.in primo de Trini.cap.primo.quod magis fallit̃ qui opinat̃ Deum eius eẽ potẽtiæ,ut ſeipſum ipſe genuerit;q̃ qui opinat̃ Deũ eſſe candidũ,aut q opinatur Deum eẽ nunc obliuiſcentem,nũc uero recordãtẽ,nam illa in corpore,hęc uero in aïo reperiũtur. ſed ille qui opinat̃ Deum gignere ſeipſum eo plus errat,eo ꝙ non ſolũ,quia Deus ita nõ eſt,uerum etiam nec ſpiritualis,nec corporalis creatura,nulla enim res ſeipſam gignit,ut ſit.

Menſibus fluentibus mulier poteſt cõcipere.ibidẽ in.7.de natura aïalium.cap.1.

Menſibus fluentibus in pregnantibus accidit,ut pua pariant;& proles aut minus uitalis,aut infirma procreetur.ibidem.

Menſtrui & ſeminis eadem natura eſt,ex libro de ſomniis.Ariſt.ubi aduerte ꝙ Themi.in cõmẽ.ibidem.cap.10.dicit ꝙ uiri etiam ſua menſtrua patiunt̃.& ego noui quẽdam qui ſingulis menſibus ſanguinem hæmorroidalẽ patiebatur,qui erat iã octuagenarius.

Menſtuis fluentibus macula imprimitur ſpeculis.ibidem.& uide cauſam quia difficilius abſtergitur in ſpeculis nouis q̃ antiquis.

Menſtrua ſunt excrementũ ſicut ſemen in maribus.1.de generatione aïalium.cap.19.

Menſtrua fluunt in fœminis illa ætate qua ſemen eſt in maribus,& illa ætate q̃ mares deſinunt habere generandi facultatẽ,menſtruorum profluuiũ ceſſat in fœminis.ibidem.

Menſtruis fluentibus magna ex parte fœminis neq; mariſcę,neq; uarices,neq; fluxus ſanguinis narium accidere ſolet.ibidẽ Auerroes iſto modo interp̃tatur ꝙ generatio deficit in fœminis quãdo menſtrua deficiunt,ſicut deſinit in maribus generatio deſinente genitura.

Menſtruorum profluuiũ ſolum animalibus uiuiparis datum eſt.ibidem.cap.19.

Menſtrua nõ ſunt in mulieribus,quia ſint calidiores uiris,ut quidam antiquorũ opinati ſunt.imo accidit propter frigiditatẽ complexionis earũ ex qua accidit indigeſtio.ibidem.

Menſtruũ & genitura,licet utrũq; excremẽtũ ſanguinis ſit,differunt tamẽ:quia menſtruũ eſt excrementum incõcoctum,genitura uero eſt excrementũ perfectiſſimæ concoctionis ibidem.

Mẽſtrua q̃re nõ apparẽt ĩ fœmĩs aliorũ aïaliũ,ſicut ĩ mlĩerib',uide Auer.ibidẽ.& Ariſ.ibidẽ.ca.20.

Menſtrua nullo circuitu certo deſcribuntur,tendunt tamẽ moueri decreſcente menſe,& uide cau/

ſam in.2.de generatione animalium.cap.4.

Menſtrua nulli generi auiũ ↄtingunt,ſed ſolũ aĩalibus ſanguineis uiuiparis,ſed oua in auibus ſunt
excrementa,ſicut menſtrua in mulieribus.Auer.in.3.de partibus aĩalium.cap.1.& elicit̃ ex tex.

Menſura quælibet finita eſt.10.meta.tex.cõmen.3.&.4.&.3.phyſi.com̃.59.

Menſura debet eſſe eiuſdẽ generis cum menſurato,10.meta.tex.cõ.4.&.4.phy.cõ.119.&.133.

Menſura prima in aliquo genere eſt indiuiſibilis.10.metaphyſi.tex.cõmen.3.&.4.&.4.phyſic.tex.
cõmen.133.&.6.phyſi.64.

Menſurantia ſe adinuicẽ ſunt illa,in quibus eſt æqualitas.7.phy.cõmen.21.

Menſurantia ſe adinuicem ſupponuntur.7.phyſi.cõmen.24.

Menſura quanta non datur,ſcd̃m quam diuidi poſſit magnitudo.1.cœli.com̃.2.

Menſura non eſt differens à menſurato niſi multitudine,quia non eſt menſuratum niſi plura me/
tra.4.phyſi.tex.cõmen.133.

Mens duplex ęquiuoca ſeu ſm̃ prius & poſterius,& uniuoca.4.phyſi.com̃.133.

Menſurãdi rõ primo inuenitur in quantitate, hinc enim uenit ad alia metrũ.10.meta.tex.com̃.2.&
præcipue habet locũ in quãtitate diſcreta:quia in illa primo inuenit̃ ratio menſurandi.

Menſuræ rationem habet unum principium in unoquoq; genere.ibidem.

Menſuræ diffinitio eſt illud per quod menſurat̃ quantitas diſcreta.10.meta.tex.cõ.2.

Menſuræ rõnem illud habere dicit̃,quo primo unũquodq; cognoſcimus.10.meta.tex.cõ.3.

Menſura habet rõnem minimi & indiuiſibilis, aut ſimpliciter, aut ſcd̃m ſenſum,uel inſtitutionem
elicitur.ex 10.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.3.

Menſura eſt unigenea menſurato 10.meta.tex.cõmen.4.

Menſuræ non omnes ſunt eodẽ modo indiuiſibiles,ſed quædam ſunt indiuiſibiles ſimpliciter, &
quædam ſecũdum inſtitutionem.10.metaphy.tex.com̃.4.

Mens ſola extrinſecus accedit eaq; ſola diuina eſt,nihil enim cũ eius actiõe cõicat actio corporalis.
Ariſt.in.2.de generatiõe aĩaliũ.cap.3 ¶ Dicit Petrus Põpona.in ſuo defenſorio.ca.13 ipſam autho
ritatẽ principalr̃ intelligi de aĩalibus cœleſtiũ corporũ nõ de intellr̃u humano,nã Ariſt in iſtomet
loco dicit/aĩam ſenſitiuã & ĩtellectualẽ prius eẽ in potẽtia q̃ in actu,& iſta eſt cõditio generabiliũ
& corruptibiliũ/ꝙ quãdoq; ſunt poteſtate,quãdoq; actu.¶ Sed fallit̃ p uitã meã,qa Ariſto.ibi nul
lã qõnẽ mouet de aĩa corporis æterni utrũ deforis accidat uel nõ,ſed ſolũ de aĩa & uirtutibus aĩę
exiſtẽtibus in aĩali generabili & corruptibili,nã ꝓpoſitis duabus qõnibus,quarũ altera erat de ſe
mine ſi nõ ſit pars cõceptus quo nam uertatur eius corpulentia:& altera de aĩa ipſius aĩalis,utrũ
» in ſemine & cõceptu ſit tertia q̃ſtio eſt de mẽte ſeu intellr̃u,quonã tẽpore & qũo eã recipiũt q̃ prin
» cipiũ impartiri poſſunt,hoc enĩ (ut aſſerit) plurimũ dubitat̃,& incipiẽs à ſolutiõe ſcd̃ę qõnis/dicit
» aĩam uegetabilẽ ſenſibilem pariter & ĩtellectualẽ prius eſſe in potẽtia q̃ in actu,ſed tũc ſubdit,ꝙ
» aut oẽs cõ tinger,cũ ante nõ eſſent,neceſſe eſt,aut oẽs cũ ante fuerint,aut partim cũ ante nõ fue/
rint,& cõtingere/aut in materia nõ ſubeũtes ſemẽ maris,aut eo quidẽ inde uenientes,ſed in mare
aut oẽs nõ extrinſecus cõtingere,aut nullã,aut partim extrinſecus,partim nõ extrinſecus.In q̃bus
uerbis manifeſte dedit intelligi,ꝙ licet oẽs iſtę tres aĩæ cõueniãt in hoc,ꝙ prius dicunt̃ eẽ in potẽ
tia q̃ in actu,eſt tamẽ difficultas an iſte modus poteſtatis ſit uniuocus uel ęquiuocus,ſaltem ana/
logus.Alioquin iſta diuiſio incaſſum fuiſſet adducta,& ideo Ariſt.determinãs hoc ſubdit,cæterũ
» oẽs ante eſſe impoſſibile his rõnibus oſtẽdit̃.Quorũ enim principiorũ actio eſt corporalis,hæc ſi
» ne corpore ineſſe nõ poſſunt. uerbi gr̃a ambulare ſine pedibus,itaq; extrinſecus ea uenire ĩpoſſi/
» bile eſt,nec ipſę per ſe accedere poſſunt,cũ inſeparabilia ſint,neq; cũ corpore,ſemẽ enim excremen
» tum alimẽti eſt.reſtat igit̃ ut mens ſola extrinſecus accedat eaq; ſola diuina ſit,nihil enim cũ eius
» actione cõmunicat actio corporalis.ubi patet Ariſt.ſoluere qõnem de mẽte hoĩs,qa de ea q̃rebat̃
quo tẽpore & qũo,& unde eã recipiant ea q̃ principiũ ĩparticipant,& quis eſt adeo rudis/hoc nõ
eſſe q̃ſitũ niſi de intellectu qui eſt in nobis?nõ eſt enĩ dubiũ apud Peripateticos quo tẽpore acce
dat ĩtellectus in corporibus cœleſtibus,& qũo & unde corpora cœleſtia recipiant tale principiũ.
Nã apud Ariſt.corpora cœleſtia ab ęterno ſunt aĩata & uiua,& intelligẽtia ab æterno.Oſtẽdit̃ ẽt
hoc ex ſolõne qõnis primę ibi motæ,in qua q̃rebat̃ qd fiat de corpulẽtia geniturę,formato fœtu,
nunqd ſit pars cõſtitutę magnitudinis,& quia dixerat in ſemine cõtinere calorẽ nõ igneũ,ſed cœ
leſtem,q eſt radix & principium uitæ,dicit ſoluendo iſtã quæſtionẽ (corpus aũt genituræ in quo
ſemen aĩalis principii contẽtum una ꝓuenit).i.ut exponit Ioã.Grãmaticus/calor qui eſt ſemẽ & ra
dix animali principii.i.aĩæ (quæ habet inanimare corpus/partim ſeparabile eſt à corpore).i.iſtud

ꝓprium aíale.i.aía ipſa,partim inquã eſt ſeparabile à corpore.ſ.tale principiũ aíale,& declarat in q bus hoc uerificet̃,& dicit(in qbus diuina pars cõphendit̃ quæ mens appellatur).i.in hoibus,in iſtis eni generabilibus mens nõ eſt niſi in hoibus tãtũ(partim uero inſeparabile)hoc dicit ꝓpter alias uirtutes aiæ quæ ſunt inſeparabiles à corpore(hoc inquã genituræ ſemẽ diſſoluit̃,uerſum/ ꝙ in ſpiritũ euaneſcit etc.)⁋ Vbi clariſſime patet Ariſt.loqui de mẽte quæ eſt in nobis,& dicit̃ ali quo mõ in ſemine cõtineri,extrinſecus.ſ.mõ iam declarato,ubi iſta,intelligẽtiæ cœli minime ada ptari poſſunt,imo Alex.in trac.de intellectu,ita etiã intelligit hæc de ĩtellectu agente,ut terminat generationẽ hoĩs,& nõ ut eſt intellectus reſpectu cœli etc.⁋ Vide igit̃ pene ad quid deueneris cũ tua pertinacia,qui uis intellectũ hoĩs ſᵐ Ariſt.eſſe mortalẽ,& nõ uides ꝙ alia rõne intellectus di citur eẽ in potẽtia in ſemine,& alia rõne anima uegetiua & ſenſitiua,qa intellectus terminat extrĩ ſecus,ſed uegetatiua & ſenſitiua ſunt p ſe termini intrinſeci generatiõis.& quis potuit per uitam meã locum iſtũ melius interꝑtari q̃ Theophraſtus,qui uiua uoce audiuit Ariſt.cuius hęc eſt ſnĩa referente Themi.in.3.de aía.in cap.39.inqt enim de intellũ poteſtatis hæc dicit Theophra.qũo in tellectus poteſtatis hoĩ extrĩſecus accedat qũoq; tãq̃ appoſitus ĩuectusq; ſit,q̃rit̃ quẽadmodũ con genitus nobis dicat̃,demum quænam cõfirmatio naturaq; eius ſit.Certe id qđ dicitur nihil actu ”
eẽ intellm̃,ad poteſtatem oĩa:recte hactenus dicit̃,quẽadmodũ & in ſenſu,nõ tñ uſq; ad uiuum ”
reſecãda res eſt,neq; tamẽ nihil actu probandus,ut neq; ipſemet ſit,calũnia hæc eſſet,& oratio cõ/ ”
tentioni cauilloq; proxima,ſed ita intelligẽdum ut in animo talis quędam ſuĩ generis potẽtia ſit, ”
pro ſubiecto formarum,ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa eſt,quæ conſtitutio/ ”
ni earum & concretioni ſubſternitur.porro qđ dicitur mẽtem extrinſecus accedere,nõ ita ſtatu/ ”
endum eſt,ut qui uere appoſitus inuectusq; habeatur:ſed ut qui ſtatim ab ortu quaſi cõphen dere nos cõplectiq; ſoleat etc.Verum de hoc fuit ſermo prolixus habitus à nobis in ſpãli tractatu de hoc,quid ſenſerit Ariſt.de ĩmortalitate ĩtelĺs humani:ibi enim oſtẽdimus cauſas erroris iſtius uiri,qui non diſtinxit apud Ariſt.inter animã & intellectũ,& credidit ꝙ ſi hominis intellectus ha bet operationẽ non dependẽtem à corpore,ut à ſubiecto,ꝙ hoc nõ ſufficit ad demõſtrantem ipm̃ eſſe uere intellectualem,& tamen hoc eſt falſum.Nam Ariſto.in.8.phyſicæ auſcultationis ex hoc ꝙ primus motor mouet æterno tẽpore,demõſtrauit ipſum eſſe abſtractum à magnitudine,quia uirtus in magnitudine exiſtens non põt habere operationem æternam,igitur uirtus quæ nõ eſt in magnitudine eſt abſtracta,ſi per te intellectus humanus non eſt uirtus in magnitudine,qa nul lius corporis eſt actus,igit̃ eſt uirtus abſtracta. Nec ualet fictio illa de oſitia Ariſto.1.de aía.tex. cõ.12.ꝙ ſi ĩtelligere eſt phãtaſia,aut nõ eſt phãtaſia,,ꝙ ꝓpterea credis dictũ hoc fuiſſe ꝙ reqratur ad hoc ꝙ intellectus ſit uere abſtractus,oportet ꝙ nõ depẽdeat à corpore nec ut à ſubiecto,nec ut ab obiecto,& ideo Ariſto.dixit phãtaſiam,ut denotet ꝙ eſt in ſubiecto,uel nõ ſine phãtaſia,qa de/ pendet ab obiecto.O Petre quãtum erras nõ eſt intẽtio Ariſt.iſta:alioquin ipſe ſibi cõtradiceret. Nã.1.de aía.tex.cõ.3.dicit.inquirimus autẽ cõtẽplari & cognoſcere naturã eius & ſubam,& quæ ſunt ꝓprię paſſionis ipſius,& quæ cões,ſed cõſequẽtia Ariſt.fuit dicta ꝓpter antiquos qui poſue rũt intellectũ eſſe phãtaſiam,& ſcđm fuit appoſitũ ſᵐ mẽtem ꝓpriam,& tũc cõſequẽtia Ariſt. eſt ibi,ad oſtendẽdã difficultatem,nã fuit maxima difficultas,an intellus intelligat abſtracta p eſſen/ tiã,tunc enim opatio illa eſt abſtracta,utroq; mõ & à ſubiecto & ab obiecto.unde ſi nullã hr̃et ta lem opationem,intelĺs iſte abſtractus nõ eſſet,ſed iam hoc ſequit̃ licet in.3.de aía.iſta q̃ſtio nõ fue rit determinata,eſt tamẽ determinata alibi,ut notat Diuus Thomas in.9.primæ phiæ.in tex.cõm̃. ulti.& Cõmẽ.& etiã Græci expoſitores ibi.iſta igitur cõſequentia eſt ad oſtẽdendũ difficultatẽ de qua eſt ingrendũ,ſed nõ eſt aſſertiue tenẽda,& Ariſ.in.3.de aía.locutus eſt de iſta intellectiõe quã paſſim experimur in nobis,ſed de alia dixit eẽ cõſiderãdũ poſterius,tñ omnes Peripatetici ꝑcipui ut Theophraſtus/Alexander/& Auer.ponunt illam,ut patet intuentibus opera ipſorum.

Menonis ambiguitas tangitur.3.metaphy.tex.cõm̃.14.& in ꝓlogo primi poſteriorũ analyticorũ.

Meridionalis ps uelocius recipit frigiditatẽ q̃ caliditatẽ.Cõm̃.2.meteororũ.cap.2.in col.8.

Merularum duo ſunt genera,nigrum & candidum.9.de natura aíalium.cap.19.ubi dicitur candi/ dum ſolum circa Cyllenen Arcadię,& non alibi naſci.

Metaphyſica eſt de rebus nõ admixtis cũ materia,& ſi cõſiderauerit in rebus admixtis cũ materia, conſiderabit in mõ ſcđm quẽ nõ admiſcent̃ cum materia.uerbi gratia/res naturales diuidi in põ «
tentiã & actum unũ,& multitudinẽ,& ſubſtãtiam,& accidẽs.2.meta.cõ.ulti.⁋ Vbi aduerte ꝙ en/ «
tis qđ eſt ſubiectum in metaphyſica ſunt tres diuiſiões eſſentiales,uidelicet per ſubam & accidẽs, «
de qua diuiſiõe Ariſt.egit in tractatibus de ſuba,uidelicet in.7.& in.8.meta.iſti enim libri appel/

lanť tractatus de ſubſtātia.ſecūda diuiſio eſt p potētiam & actū,de qua agiť in.9.meta.tertia diuiſio eſt per unū & multa,de qua agiť in.10.metaphy.ita notabiliter ſcribit Auer.in ꝓœmio.7.primæ phiæ. Aduerte autem ꝙ res non admixta materiæ,aut ſeparata à materia eſt duobus modis, uel ſm̄ eſſentiā,quia nūquā ſunt in materia,ſed habēt exiſtētiam extra materiā,ut Deus & intelligētiæ,q̄dam uero ſunt ſeparata uel nō admixta materiæ per indifferētiam,quia rō eorum ſaluari poteſt,& in rebus materialibus,& in rebus ſeparatis à materia ſcd̄m eētiā,ſicut eſt ſuba & actus & potētia,& ens,& unū,& multa,& id genus,& ſcīa diuina diciť eē de abſtractis à materia utroq; modo,unde oēs res naturales conſideratę ſub iſtis rationibus tranſcendentibus,ut ſic à diuino cō ſiderantur,ſicut dicit Cōmenta.2.phyſico.cōmen.4.&.21.&.7.metaphyſi.cōmen.5.&.9.&.12.metaphyſi.cōmen.primo.5.&.29.& alibi infinities etc.

Metaphyſica diuidiť in duas ptes,ſicut eni ſuba eſt duplex,ſenſibilis & abſtracta.5.meta.tex.cō.4. ubi dicitur quot ſunt partes ſubſtātiæ,tot & philoſophiæ.i.primæ phiæ,ut exponit ibi Cōm.

Metaphyſica quare ita dicatur,uide.4.metaphyſi.cōmen.4.

Metaphyſica ſumit numerum motorū ab aſtronomica ſcīa,ex paraphraſi meta. Auer.tra.1.cap.1.

Metaphyſica diuidiť in tres partes,in prima agiť de ſubſtātiis,uel rebus ſenſibilibus inquātū ſunt entia.in ſcd̄a de principiis ſubſtantię,q̄ ſunt res ſeparatę,& de attributis earū,& iſtæ duę ptes ſunt neceſſariæ.tertia uero pars diſputat,& ſpeculať de ſubiectis ſciētiarū pticularium,& remouet errores eorū in quos inciderunt antiqui.ſ.in ſciētia logicali,& i duabus ſcientiis particularibus.ſ.in naturali phia,& mathematica,& iſta eſt melioris notę gratia:cū modus eē pluriū ſubiectorū ſcientiarum particulariū,& modus eē ipſorū ſit ex rebus per ſe notis,ſed cecidit in eis error apud antiquos,& eſt de pfectione ſcię ſoluere errores.Aduerte ꝙ dicit iſtā ſciam ſoluere errores circa ſubiectum logicę,ꝑpter ſcire quod eſt ſubiectū in ea.3.cœli.cōmen.4. Nam.4.primæ phiæ diſputatur contra antiquos negantes ſcientiā eſſe,& ex hoc patet error illorū,qui aſſerūt Ariſt.in ꝓœmio poſteriorū analyticorū facere hoc.ex paraphraſi meta.Auer.tractatu.1.ca.1.Vide etiam aliā diuiſionē metaphyſicę bimēbrē penes tres diuiſiones entis in ꝓœmio ſuper.7.metaphyſicæ.

Metaphyſica habet cōſiderare de ente ſimpliciter,& de generibus & differētiis in quas diuidiť eē n tialiter.9.meta.cōmen.primo idem.4.&.6.metaphyſi.in principio.

Metaphyſicus cōſiderat principia ſcientiarū cōmuniter.11.primę philoſophiæ.cap.3.

Metaphyſicę utilitas eſt in nobiliori & altiori gradu,licet ſit de genere utilitatis ſcientiarū particularium,nam eius ꝓportio ad alias eſt ꝓportio finis & pfectionis,cū per eius cognitionē habeať ſciētia cārum entiū,quod eſt intenᵐ cognitionis humanæ,ex paraphraſi meta.Auer.trac.1.cap.1.ſic intelligas dictū eius.12.meta.cōm 44.ubi dicit.ꝙ per hanc ſciam inueniť homo in ſua ultima pfectione eſſendi,& uide q̄ ſcripſerim olim in ɔtradictionibus ꝓlogi Auer.in.1.phyſi.

Metaphyſicæ ordo eſt, ut loceť poſt ſciam naturalē,nam ut diximus ipſa utitur ꝓ radice ſuppoſita,eo quod illic fuit declaratū de eē uirtutū,q̄ non ſunt in materia.Et uериſimile eſt ꝙ hęc ſcīa uocetur metaphyſica ꝑpter ordinē eius in doctrina,licet ſit prima in eē,ex paraphraſi Auer.in met. tracta.primo.cap.primo.⁊ Ex quo eliciť ordinē doctrinæ in ſcientiis ſpeculatiuis eē,ut pcedat ſcientia mathematica.poſtea naturalis,& poſtremo ſcīa diuina.cuius oppoſitū tenuerūt Platonici,& Albertus ex Latinis,& Auicēna.Idem Simplicius in ꝓlogo primi phyſi.ubi dicit,ꝙ ideo metaphyſica dicitur,quia poſt naturaliū rerum cognitionem ordinata eſſe uidetur.

Metaphyſica ꝓ maiori parte utiť demōſtrationibus ſigni,nā ſemp accipimus ſignū à rebus notioribus nobis ad notiores naturæ. Auer.in paraphraſi metaphy.tracta.primo in principio.

Metaphyſica,ut plurimum utitur declarationibus logicalibus:& qualiter, uide in paraphraſi metaphyſi.tracta.2.in principio.

Metaphyſicæ duodecimus qd ɔſideret,uide in trac.4.in paraphraſi meta.coľ.3.

Metaphoræ non ſunt uſitandę in doctrina demōſtratiua,colligiť ex ſnia Philoſophi in.2.poſte.tex. cōmen.22.ubi habeť ꝙ non eſt diſputandū,neq; diffiniendū per metaphoras.ita etiam iubet in.2. topico.cap.2.ubi dicit.nā mentiētes,& q quod ineſt alicui ineſſe dicūt,peccāt,& qui noībus extraneis res appellant.ut plantā hoīem tranſgredientes noīationem, & hoc dicit ꝑpter Platonem q diffiniebat,eē plantam inuerſam,& Cōmenta.in primo cœli.cōmen.106.contra plurimos inquit.ꝙ aut peccāt,aut deuiant à ueritate, aut male docent,& lucidiſſimus Themiſtius in paraphraſi primi de anima.cap.20.inquit. nam nō eſt ęquū in altiſſimis philoſophiæ q̄ſtionibus,aliud ſentire, aliud dicere.cum enim ſemp res digna homine eſt,ne à mente uera diſſentiāt, tum id maxime in rebus obſcuris & creperis obſeruandū,quo ea q̄ ſuapte ingenio,& natura remota, & ɔdita uideā

tur uerbis illuſtribus,& q̃ maxime pōt declarantibus uendicant̃ à tenebris. Hoc etiam colligit̃ ex ſententia Philoſophi in.2.meteororũ.cap.1.ubi impugnat opinioné Democriti de mari, ubi.d. illá opinioné eius nõ deficere à fabulis Æſopi,& magis rep̃hendit ip̃m, quia Æſopo licebat more poetarum aliqd in metaphoris tradere, ſed Philoſophis ueritaté inqrentibus nõ licet hoc facere.& ex illo loco pōt etiam Homerus defendi à dictis Ariſt.qui in.2.phyſi.dixit poetá deriſorie appoſuiſſe mortem eſſe finé,ꝓpter qué nati ſumus. Nam dicam ſibi ꝙ licet ſm ueritaté finis habet rõnem boni:& phyſice mors finis dici non pōt,tamé poetis,qbus datũ eſt in metaphoris poſſe loqui,hoc bene licuit.Et confirmat̃, quia ipſemet Ariſto.in.5.metaphy.cap.de pfecto,& eſt in tex.cõmen.21. expreſſe dicit,ꝙ mors ſm metaphorá dicit̃ finis,unde credẽdũ eſt Ariſt.nõ increpaſſe Homerum ex eo ꝙ poetice uſus eſt illo ſermone metaphorico,quia tunc ɔtradiceret ſibiipſi in locis allegatis, & in ſua arte poetica,ſed locutus eſt ſcd̃m rei naturam.Et ex hoc frater mi collige quantũ Ariſto. abhorreat locutiões iſtas metaphoricas in ſentẽtiis ſpeculatiuis,quarũ finis eſt ueritas,qd̃ plerũq; poetarum ſermones metaphoricos dãnant,qbus datum eſt ex arte metaphorice poſſe loqui. ¶ Et ideo caueat Alexan.& ſequaces eius tenẽtes ex mente Magiſtri intellectũ materialem eé mortalé, quum Ariſto.in.3.de aía.& in primo &.2.appellet eum ſimplicé,imixtum,incorruptibilé,imortalem atq; diuinũ,oporteret enim oía iſta metaphorice poetarũ more interp̃tari,ſicut bene etiá notauit Cõmenta.in.3.de aía.in cõmé.5.ꝙ opinio iſta manifeſte diſcordat, & à uerbis Ariſto.& à demonſtratione eiuſdé,& nota bene hoc.nota tamé ꝙ ubi eſt indigentia nominũ in ꝓpria ſignificatione,poſſunt uti trãſumptione,& metaphoris,uide Themiſtiũ in libro de memoria & reminiſcẽtia.lib.primo.cap.11.& eſt etiam ſnía Alex.in paraphra.de aía.in cap.de phantaſtica uirtute.

Metaphorę non ſunt adducende in doctrina demõſtratiua,regula eſt Ariſt.in.2.poſteriorũ.ubi docet & p̃cipit non eé diffiniendũ,neq; diſputandũ in metaphoris. Nota tamé ꝙ licet quãdoq; uti in rebus q̃ non poſſunt intelligi niſi per cõparationé ad alterũ,ut ſcribit Cõmen.primo phy.com̃.81. ubi Ariſt.dicit materiá appetere formam,ſicut turpe pulchrũ,& fœmina maré, & habet̃ etiam in 3.de anima.cõmen.14.de intellectu q comparat̃ tabulæ non ſcriptę.item fallit ubi uera uocabula deficiunt, tũc enim ars imitatur naturá in hoc, q̃ ſemper de poſſibilibus facit quod melius eſt,& ideo ex nominũ carentia ꝓpriorum poſſumus abuti uerbis metaphoricis,ita notat Alex.pulchre in paraphraſi de anima.in cap.de phãtaſia.idem abbreuiator eius Themiſt.annotauit in ſimili in primo libro de memoria & reminiſcẽtia.cap.11.ubi loquitur de imp̃ſſione & ueſtigio in ſenſu derelicto.inquit enim.illud enim nemo ignorat cum imp̃ſſionem, aut effigiem, aut figurá dicimus abuſioné eſſe noíum,nam ꝓprie imp̃ſſio & ſigillũ receſſu & eminentia puum cõſtat. Nota etiá ꝙ licet in doctrina demõſtratiua nõ liceat niſi in iſtis caſibus,licet tamé poetis ad libitum iuxta illud Oratii in arte.

Pictoribus,atq; poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

Minima pars ignis eſt compoſita ex materia & forma 3.meta.cõmen.17.

Minus eſt ante maius in generatione,quia maius reſoluit̃ in minus.1.meta.cõmen.14.

Minimus color eſt terminatus p ſe, ſicut minima forma, & ita é in corporibus ſimplicibus,ſicut in compoſitis.6.phyſi.cõmen.49.idem ibidem.cõmen.91.

Minus exit à uia naturali,qui dicit oía moueri:q̃ qui dicit omnia qeſcere,licet utrũq; ſit falſum.Cõmenta.8.phyſi.in principio com̃.23.quod ideo dixit,quia natura licet ſit principiũ motus,& quietis,tamen analogice, ut ſcribit Cõmen.in.2.phyſi.cõmen.primo & tertio.

Minus aliquo non eſt neceſſe paucum eſſe.10.metaphyſi.tex.cõ.21.quia ut dicit Cõmen.in cõmé. non ſequitur ꝙ omne quod minus eſt aliquo.ſit diuiſibile,ſed poteſt eſſe omnino indiuiſibile,& iſta eſt diſpoſitio unius cum duobus,& ideo unum non eſt paucum.

Minima pars ignis eſt terminata.6.phyſi. com̃.32.&.91.primo phyſi.36.37.38.&.8.phyſi.44.&.2.de anima.41.&.97.7.phyſi.cõ.2.8.phy.62.1.cœli.116.&.3.cœli.com̃.9.6.etiam phy.49.&.57.

Mixtio priuationis cum materia eſt cauſa in hoc,ꝙ deſiderium naturale eſt in materia ad recipiendum formam.primo phyſi.cõmen.81.

Mixtum quodlibet cum materia neceſſe eſt, ut fiat à mixto cum materia, & quodlibet nõ mixtum cum materia,fit quoquo modo à non mixto cũ materia.7.meta.cõmen.31.põdera ly quoquo modo,quia in abſtractis à materia non eſt proprie factio , aut generatio,ſed ſecũdum ſimilitudinem. 4.cœli.cõmen primo.&.12.metaphyſi.cõmen.44.

Mixtum quodlibet,ut declaratũ eſt in.4.meteororũ,cõſiſtit ex dominio partis calidę agẽtis,& partis humidæ patientis,cum qbus fit mixtio & coctio.Auer.in.2.colliget.cap.primo.ubi impugnat

opinionẽ medicorũ de diſtẽperantiis cõplexionũ ſimplicibus. ¶ Vbi aduerte ꝙ ex mente Ariſt. in 4.meteoro.uidetur fuiſſe oẽ mixtum ꝑfectum comparatione ad ęq̃le ad pondus eẽ plus calidũ q̃ frigidum,& plus humidũ,q̃ ſiccum ꝓpter ꝓfatam rationem,quã Auer.bene ꝑpendit.

Mixtio,& cõpoſitio differũt,quia id qđ ex quibuſdã cõmixtũ eſt,ex his eſt qbus cum admiſcet̃,ſed non illa,ſed cõpoſitũ eſt illa,ex qbus conſtat,ſed cõpoſitione quadã & ordine. Alex.in paraphraſi de anima.cap.de phantaſia. hinc ſcire potes mixtũ dicere naturã diſtinctã,& ſuperadditã miſcibilibus,aliter mixtio eſſet ad ſenſum,ut dicit̃ in fine primi de generatione & corruptiõe. Et inde nota ꝙ ſubſtantia cõpoſita dicit tertiã entitatẽ à cõponentibus diſtinctã contra uulgares.

Mixto exiſtente,neceſſe eſt ſimplicia eſſe.primo cœli.tex.cõmen.97.

Miſceri paſſiones & formæ non poſſunt.primo de generatione & torrup.tex.cõmen.83.

Miſceri quodlibet cum quolibet impoſſibile eſt.ibidem.

Mixtio & generatio differunt.ibidem.

Mixtio & augumentum differunt.ibidem.

Mixtio & alteratio differunt.ibidem.

Mixtum eſt aliud à miſcibilibus in actu.primo de generatione.tex.cõmen.84.idem.7. metaphyſi. tex.cõmen.60.& primo de anima.77.

Mixti quælibet pars mixta eſt.primo de generatione.tex.cõmen.86.

Miſceri non poſſunt,quorũ non eadem eſt materia.primo de generatione.tex.cõmen.87.

Miſcentur melius,quæ in parua ſunt diuiſibilia.ibidem.88.&.89.

Miſcẽtur bene humida, niſi fuerint uiſcoſa.ibidem.

Mixtio eſt miſcibiliũ alteratorũ unio.primo de generatione & corrup.tex.cõmen.ultimi.

Miſcibilia ſunt in potẽtia in mixto ſm Ariſt.ut dicit Auicẽna,qa ſaluat̃ eſſentia eorũ,ſed remittunt̃ accidentia.1.de generatione.cõm.ultimo.Vide tamẽ exquiſite,de hoc.3.cœli.cõm.67.

Miſcibilia q̃ miſcent̃,corrũpunt intentiones adinuicem.2.de generatione & corrup.tex.cõ.48.

Mixtio non eſt generatio ſimplr̃,neq; alteratio,ſed cõpoſita fiunt ab elr̃tis ſm mixtionẽ,& elemẽta fiunt à cõpoſitis ſm diſſolutionẽ.2.de generatione & corrup.cõmen.48.

Mixtio fit quãdo alterũ ↄtrariorũ non fuerit ſimpliciter dñans,ſed fuerit dñans dñati,& tũc generabitur ex eis aliquod mediũ,ſed tamẽ illud mediũ declinat ad ptem dñantis.ibidem.

Mixta corpora quæcũq; circa locum medium ſunt ex omnibus cõpoſita ſunt ſimplicibus.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.49.

Miſcibilium q̃dam ſunt facile paſſibilia,ſicut butyrum,& quędã non ſunt uelociter paſſibilia, non liq̃fiunt,ſicut lana.ex.4.meteororũ.cõm.primo in digreſſione.

Mixtio uera nõ fit,ꝑ ꝑuitatẽ ptiũ,illa enĩ eſt mixtio apud ſenſum, ſed uera mixitio fit, cũ miſcibilia alterantur adinuicẽ,donec fiat ex eis forma media.1.meta.cõmen.16.Vide etiam primo de generatione & corrup.tex.cõm.86.89.&.90.& in.2.de generatione.tex.cõmen.48.

Mixtio non intelligitur niſi poſt ſegregationem. primo meta.cõmen.16.

Miſcibilia reuertũtur in unũ ſm qualitatem & ↄtinuationẽ,& in hoc differũt à conſolidatis.5.meta. cõmen.5.Ex quo patet,ꝙ in uera mixtione reſultat una forma mixti ſupaddita, & diſtincta à formis elemẽtorũ refractis,& oĩa una quãtitate terminata terminant̃, ita ꝙ q̃libet pars mixti mixta,ſi enim plura corpora ſimul eſſe nõ poſſunt,eſt ꝓpter diuerſas quãtitates terminatas,qbus terminãtur:ſcribit enim Philoſophus in.4.phyſi.76. ſi corpus cubum ſeparatũ à ſenſibilibus paſſionibus poneretur in aqua,cederet ſibi aqua.

Modus generationis eorũ,quæ mouent ſe adinuicem,eſt per accidens. uerbi gratia ꝙ homo in generatione hominis non largit̃ niſi illud,quod eſt quaſi inſtrumẽtũ,& corpora cœleſtia ſunt quaſi artifex,& uirtutes informatiuę fiunt à corporibus cœleſtibus.8.phyſi.cõm.47.idẽ.7.primę,philoſophiæ.cõmen.31.&.12.metaphyſi.cõmen.13.&.18.

Modi mouentium deſiderabilium mouentium nos, ſunt alii à modis mouentium intelligibilium quæ mouent nos.12.metaphyſi.cõmen.36.

Modi eſſendi in alio ſunt octo uniuerſaliter.4.phyſi.tex.cõmen.21.

Moderni ponũt unũ agens oĩa entia ſine medio.ſ.Deum.9.meta.tex.cõ.7.idem in.12.meta.c.18.uerſus finem,ubi dicit,& quũ loquẽtes noſtræ legis opinabãtur ꝙ agens agit creãdo formã ex nihilo, & nullũ huiuſmodi agens uiderũt hoc,dixerũt unum agens oĩa entia ſine medio, ubi patet iſtam opinionẽ fuiſſe loquentiũ in lege ſua.Nã lex noſtra Chriſtianorũ hoc nõ ↄcedit. Dicit enim Aug. in libro de libero arbi.Deus res,quas ↄdidit,ſic adminiſtrat,ut eas ꝓprios motus agere ſinat.

Mola mulieribus/aut ſolũ/aut maxime accidit,uide cãm in.4.de generatione aĩalium.cap.7.
Mola gignitur dum ex humore concoctu difficili conceptus conſtitit.ibidem.
Mola dum emittitur adeo obdureſcit,ut uix ferro tranſfigi poſſit.ibidem.
Mollities & durities,& ſubtilitas & ſpiſſitudo non ſignificant niſi ſuper uirtutes patientes.ſ.ſuper humiditatem & ſiccitatem,& non ſuper uirtutes agentes.5.colliget.cap.26.
Monſtra raro accidunt.2.phyſi.tex.cõmen.77.
Monſtra accidũt ex errore naturæ,ſicut in arte.2.phyſi.82.
Monſtrum quodãmõ eſt qui ſuis parẽtibus ſimilis nõ eſt.Ariſto.in.4.de generatione aĩaliũ.c.3.
Monſtrum oblęſio q̃dam eſt.Ariſto.in.4.de generatione animaliũ.cap.3.in fine.
Monſtrum aliquod dari,cuius caput ſit arietis aut bouis & reliquũ hominis impoſſibile eſt.ibidẽ, ſed bene poteſt eſſe ſimilitudo quædam.
Monſtra contingunt in auibus numeroſos conceptus gignẽtibus, ut in gallinis magis q̃ in paucos generantibus conceptus,ex.4.de generatione animalium.cap.4.in principio.
Monſtrorum cauſa ex materia ſumitur.ibidẽ.ubi Auer.dicit.ꝙ etiam primo ueniunt ex debilitate uirtutis agentis,aut propter imp^{m} receptionis formæ.
Monſtruoſi partus minus homini contingunt, quia ſingulare perfectumq; generare ſolet, ex.4. de generatione animalium.cap.4.
Monſtruoſi partus contingere ſolent,uel ſcd̃m qualitatem,uel ſcd̃m numerum,uel ſcd̃m magnitudinem,uel ſcd̃m ſitum mẽbrorum,in qualitate,ut aĩal qd̃ nõ eſt mas/neq; fœmina quod ĩcertum apppellatur:in quantitate,ut ſi habuerit caput maius/aut minus.In numero ut ſi habeat duo capita in ſitu,ut ſi habeat iecur in ſiniſtro latere,& lien in dextro.Auer.& Ariſto.ibidem.
Mõſtrorum unitas & multitudo ex principali membro dignoſcitur,nam ſi cor fuerit unum/unũ animal erit,ſi plura/plura.ibidem.
Monſtruoſitates quandoq; cõtingunt in ęgritudinibus ſicut in rebus naturalibus,ſicut ſanitas ex ulceratione pulmonis & ſimilia.7.colliget.cap.31.
Mori utrum in tempore contingat,an in temporis confinio,uide Themiſtium.6.phyſicorum ſup 45.ubi ſoluit argutiolam Sophiſtarum probantium aliquem non eſſe mortuum.
Mors eſt ex neceſſitate hyls.i materiæ.Cõmentator in prologo primi phyſi.
Mors eſt ultimum proueniens ex neceſſitate materiæ.2.phyſi.cõmen.23.& in prologo ſuper primo phyſi.idem.2.phyſi.tex.cõmen.88.
Morbus eſt aduentitia ſenectus,ſenectus uero eſt naturalis morbus.Ariſt.in.5.de gene.aĩa.ca.4.
Mortuus ex gladio nõ dicitur ꝙ corruptio eius eſt ex tempore,ſicut mortuus ex uita humana cõpleta.4.phyſi.tex.cõmen.128.
Morũ diuerſitatẽ loca efficiũt.Ariſt.in.8.de natura aĩalium.cap.29.Vbi aduerte ꝙ loquiť de aĩalibus brutis.Gal.aũt in libro qui inſcribiť ꝙ potentiæ animæ ſequuntur corporis complexionem, tenet etiam hoc in hominibus,ſed falſa eſt opinio eius abſolute intelligenda.
Mos eſt Ariſto.uti abbreuiatiõe.1.phyſi.cõ.6.& cõ.35.&.1.de genera.& corrup.cõ.38.
Mos eſt ut illud qd̃ eſt cõmune omnibus artibus dicatur in logica,& ꝓpriũ unicuiq; arti dicatur in illa arte.2.phyſi.cõmen.16.eandem ſniam habet Cõmen.in ſua paraphraſi,in libro de partibus animalium.¶ Ex hoc ſoluitur Achilles Thomæ in primo phyſico.in prologo ſuper tex.2.contra Auer.conſidera,quia conſimile eſt de prima philoſophia.
Mos eſt in ſermonibus demonſtratiuis innuere ſummam.Cõmen.5.phyſi.cõ.5.
Mobilia corruptibilia & mobilia æterna ſunt unius ſciæ.2.phy.cõ.71.&.12.meta.cõ.29.
Motu ablato auſertur natura.primo phyſi.tex.cõmen.8.idem ſecundo phyſi.71.& primo phyſi. tex.cõmen.11.&.8.phyſi.22.&.23.
Intelligitur per uiam ſigni,nam ablatio naturæ aufert motum per uiam cauſę.
Mouentiũ quædam mota mouent,q̃dã uero ĩmobilia manentia mouẽt.2.phy.tex.cõ.71.&.73.
Mouentium naturalr̃ qd̃dã eſt phyſicũ,quoddã uero non eſt phyſicũ,qa non habet in ſe prĩcipiũ motus.2.phy.tex.cõ.37.uide etiam in primo de genera.& corrup.tex.cõ.14.
Motor primus habet duas proprietates,quia eſt penitus ĩmobilis,& quia eſt omnino primus.ſecundo phyſi.tex.cõm̃.73.& uide ibi Simpli.pulchre declarantem.
Motus eſt primus actus rei,quæ poteſtate eſt aliquid,quia ultimus actus uideť eſſe forma,quam res cũ primum aſſecuta eſt,quieſcit.Themi.3.phyſicorum.ſuper tex.7.
Motui accidit ꝙ ſit nõ ens ex eo ꝙ procul eſt ab ente,unde Pythagorici diffiniẽtes motũ ꝑ nõ ens,

accidens potius quoddã motus q̃ naturã uidetur ſignificaſſe.3.phy.Themiſtius ſuper.13.

Correctio litera.A. Moués & motum ſunt priora q̃ agés & patiés.3.phy.cõ.2.¶Vbi aiaduerte ꝙ litera cõiter eſt deprauata,& ita legit eã Burleus & cõmuniter inuenit̃,iacet enim ꝙ ſunt perfectiora,ſed in ueritate/licet Burleus defendat illã lr̃am,uidetur mihi ꝙ locus ſit mẽdoſus ꝑpter cãm quã imediate ſubnectit,Cõmenta.ibi.Nã Ariſt.in tex.enumerans diuiſiones illas,quæ ſunt in cap.relationis.d.in tex. Arabico,& q̃dam ſcd̃m agens & patiés,& uniuerſalr̃ ſcd̃m mouens & mobile.Cõmẽ.appoſuit documẽtum põderans ly uniuerſalr̃/dicés & dixit,& uniuerſaliter ſcd̃m moués & motum,quia mouens & motũ ſunt priora q̃ agens & patiens,cũ omne agens ſit moués,& nõ conuertitur,ubi ſi iaceret (perfectiora) documẽtũ non eſſet ad ꝓpoſitũ uniuerſalitatis expꝛ̃ſſę in litera,ſicut patet clariſſime intuenti,in re aũt perfectiori nõ reperitur iſta uniuerſalitas ſcd̃m ſubſiſtẽdi cõſequẽtiam, nõ enim dicimus ꝙ homo ſit perfectior aĩal,quia omne aĩal ſit hõ,& non omnis hõ ſit animal,& ita ſine dubio locus ille eſt deprauatus,& ſimilitudo eſt cauſa deceptionis,quia ubi ſcribit̃ pfectiora debet ſcribi priora,illud enim eſt prius,a quo non ↄuertitur ſubſiſtendi conſequẽtia,ut dicitur in p̃dicamẽtis,& in.5.meta.in cap.de priori:& emẽdari debet ſine dubio. Cõſimilẽ ſententiã uide in primo de generatione.tex.cõmen.45,&.12.metaphyſi.cõmen.23.

Motu ignorato,neceſſe eſt ignorari naturam.3.phyſi.tex.cõmen.primi.

Motus eſt actio motoris in re mota.3.phy.cõ.2.5.phy.cõ.3.&.8.phy.cõ.4.idẽ.3.phy.6.18.19.

Motus non habet diffinitionem uniuoce dictam,ſed ſcd̃m prius & poſterius.3.phyſi. cõmen.4.& cõmen.6.idem.8.phyſi.cõmen.4.

Motus nihil aliud eſt q̃ generatio partis poſt partem ad quem intendit motus donec perficitur,& ſit in actu.3.phyſi.cõmen.4.&.5.phyſi.cõmen.48.

Motus tot ſunt ſpecies/quot & entis.3.phyſi.tex.cõmen.5.

Motus eſt actus entis in potentia/inquantum in potentia.3.phyſi.tex.6.

Motum quodlibet ſcd̃m ꝙ eſt in actu & eſt in potentia,habet duas perfectiones.3.phy.cõmen.6.

Motus diffinitio eſt cõmunis motui nouo & antiquo.3.phy.cõ.6.&.8.phyſi.cõ.4.

Motus augumenti & alterationis ſunt plures motus,& non ſunt unus motus continuus.3.phyſi. cõmen.6.&.8.phyſi.cõmen.23.

Motus augumẽti à principio motus uſq; ad finem eſt compoſitus,ex pluribus motibus,& ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis apparet in motu locali.3.phy.cõmen.6.&.8.phy.cõmen.23.

Mouens phyſice oẽ mobile eſt.3.phyſi.tex.cõ.8.&.2.phy.tex.cõ.71.&.1.phyſi.11.¶Vbi aduerte ꝙ ibi reperit̃ duplex lr̃a,una eſt iſta,quæ cõiter inuenit̃,& eſt lr̃a quã ſequit̃ Aſpaſius & Cõmen.in cõmẽ.alia eſt litera Alexan.& Themiſtii,quæ dicit/omne quod mouetur phyſice mobile, & eſt melior,ut notat ibi Simplicius authoritate Alexandri.

Motus diffinitio non eſt nota per ſe.3.phyſi.cõmen.12.

Motus diffinitio declaratur triplici uia.ibidem.

Motor qui in mouendo mouetur eſt motor in potentia.3.phy.tex.cõmen.16.cuius imobilitas qes eſt,& ibi dicitur propter cauſam ibi allegatam in cõmento.

Motus habet duas diffinitiones,quarum prima datur ſcd̃m formã,& magis demõſtrat ſubſtãtiã motus,alia datur ſcd̃m materiã,& eſt notior prima.3.phyſi.cõmen.16.uide in concordantiis.

Motus ſecunda diffinitio,quæ datur per mobile,eſt notior prima,quæ datur per potentiam,uide cauſam à Themiſtio in.3.phyſi.16.

Motus fit in moto per contactum motoris & moti.3.phyſi.tex.cõmen.17.

Motor nõ mouet niſi ſcd̃m ꝙ eſt in actu,& motũ nõ mouetur niſi ſcd̃m ꝙ eſt in potentia.3.phyſi. tex.cõ.17.&.2.de aĩa.54.&.3.de aĩa.cõ.4.&.2.de generatione & corruptione.tex.cõ.53.

Motor & motum ſunt diuerſa ſcd̃m formam.3.phyſi.cõm̃.19.

Mouere & moueri non ſunt idem ſcd̃m qdditatẽ,qa diffinitio eorũ eſt diuerſa.3.phy.tex.cõ.22.

Mouere eſt actio motoris in rem motam.3.phy.tex.cõm̃.16.& cõmen.22.

Moueri eſt paſſio moti à motore.ibidem.

Motus localis tria ſunt genera delatio/augumentum/& diminutio.4.phyſicorum.tex. cõmen.32. Vide in concordantiis nuper editis.

Motus poſſibilitates & tẽporis & numeri,nõ ſunt partes unius poſſibilitatis.3.phy.cõ.54.

Motus notior eſt quiete,quia motus eſt habitus,& quies eſt priuatio.4.phy.cõm̃.32.

Motus localis fecit homines cognoſcere locũ eſſe.4.phyſi.tex.cõm̃.3.32.38.&.61.

Motum per accidens eſt duobus modis,mõ qui poteſt fieri per ſe motũ:& modus qui impoſſibi-le eſt,ut per ſe moueatur.4.phyſi.tex.com̃.32.idem.5.phyſi.com̃.1.

Motus ſi eſſet ad motam rem,eſſet ocioſus.4.phyſico.com̃.41.

Motũ diuidit̃,qa aliud eſt in loco eſſentialr̃,& aliud eſt in loco per accidẽs.4.phyſi.cõmen.43.

Motum quodlibet eſt in loco.ibidem.

Mobilia quæ per ſe mouentur,indigent aliquo quieſcente circa quod mouent̃,ut declarauit Ariſ. in libro de motibus animalium.4.phyſi.com̃.43.

Mobiliũ q̃dã ſunt in loco uere,q̃dã ſunt in loco per accñs,ut accidẽtia,& color.4.phy.tex.cõ.45.

Motus non eſt in ſitu.5.phyſi.tex.cõmen.10.& habetur exp̃ſſe per Auer.4.phyſico.cõmen.45.& 6.phyſi.cõmen.85.contra Auicen.

Motũ dicere eẽ ſitualẽ,qa mutat̃ de ſitu in ſitum,eſt aliud q̃ dicere motũ eẽ in ſitu.4.phy.cõ.45.

Motus naturalis & quietis eadẽ eſt cauſa,& eſt ſimilitudo in ↄtinente.4.phy.cõ.48.&.69.

Motus alius uiolentus,alius naturalis.4.phyſi.tex.com̃.67.

Motus uiolẽtus eſt poſterior naturali.4.phy.tex.cõ.67.&.1.cœli.14.&.2.cœli.tex.cõ.18.

Motus diuerſitas cauſatur à diuerſitate naturarum locorum,& à diuerſitate rerum motarum.4. phyſi.cõmen.67.& cõmen.36.

Motus proiectorum ẜm Platonem fit ab aere ſecũdum ſucceſſionem.4.phyſi,cõmen.68.uide etiã 8.phyſico.cõmen.82.

Motus p̃iectorũ ẜm Ariſto.fit quãdo in motu lapidis proiecti poſt ſeparationem proiicientis,cau-ſa non eſt aeris ſucceſſio,ſed tranſlatio aeris.4.phyſi.cõmen.68.uide diffuſæ de hac materia in.8. phyſi.com̃.82.& in.8.de cœlo & mundo.cõmen.28.

Magna differentia eſt ponere in motu ꝙ aptatio ſit neceſſaria,& ponere ipſam eſſe cauſam agẽtem motum,aptatio enim eſt de neceſſitate motus,& non eſt cauſa agens motum.Cõmenta.4.phyſi. cõmen.70.hinc elicitur aliud eſſe conditionem neceſſario requiſitam reſpectu alicuius effectus, & aliud eſſe cauſam agentem eiuſdem.

Motus uelocitas & tarditas uariat̃/aut rõne medii,aut rõne mobilis.4.phy.tex.com̃.71.

Mobilia ęqualia in grauitate,& leuitate, & magnitudine, & figura mota in uno & eodem medio ſunt æqualis uelocitatis.4.phyſi.cõment.71.

Motum æqualitatis & diuerſitatis cauſa, eſt diuerſitas & æqualitas proportionis motoris ad rem motam.4.phyſi.cõmen.71.

Motus uiolenti differunt à motibus naturalibus,nam in motibus uiolentis,cum fuerint duo mo tores æquales in potẽtia,diuerſitas erit p̃pter impediẽs:ſed in naturalibus erit ęq̃litas & diuerſi-tas p̃pter ęqualitatẽ,aut diuerſitatem p̃portionis motoris ad rem motã.4.phy.cõ.71.

Motus uelocitas & tarditas non ſunt motus additi & diminuti ab eo,ut putauit Auẽpaces.4. phyſic.cõmen.71.

Motus naturales nullũ habent impedimentũ.unde nota ꝙ differentia eſt dicere in motu eſſe impe dimentum,& in motu eſſe reſiſtentiam.4.phyſi.com̃.71.

Motus naturales corporũ ſimplicium,qui fiunt mediante aere & aqua,non ſunt impediti à medio. 4.phyſi.cõmen.74.&.71.&.3.cœli.cõmen.28.

Motum habet aliquã reſiſtentiã cum motore in motibus naturalibus,ut potẽtia motoris excedat potentiam illius:alioquin quilibet motor moueret quodlibet corpus.4.phyſi.c.71.

Motus corporũ cœleſtium diuerſatur p̃pter diuerſitatem proportionis,quæ eſt inter motorem & rem motam ex reſiſtentia.4.phyſi.cõmen.71.idem.2.cœli.com̃.38.39.&.71.

Mobile quodãmõ eſt ſimile,& quodãmodo ↄtrarium motori.4.phyſi.com̃.71.

Motus reſiſtentia inuenitur inter motorem, & rem motam:quando res mota fuerit diſtincta per ſe:intellige.i.quãdo poteſt res mota diſtingui per ſe in duo in actu.ſ.in p̃tem per ſe mouentem,& partem per ſe motam.71.cõmen.in.4.phyſi.Cõmentator.

Motus elementorũ impoſſibile eſt ſine medio fieri.4.phyſi.cõ.71.idem.3.cœli.com̃.28.

Motus reſiſtẽtia/aut eſt ex ipſo moto, ut in aĩalibus,& corp̃ibus cœleſtibus:aut erit ex ipſo medio ut in elementis,aut eſt ex utroq;,ut in aĩalibus q̃ mouentur in aere & aqua.4.phy.cõ.71.

Mobilia quæ diuiduntur in duo in actu, non neceſſario indigent medio in ſui motu, ſed ſi fuerit, erit per accidens.4.phyſi.cõmen.71.

Mobilia quæ mouent̃ ex ſe,ut grauia & leuia q̃ non diuidũtur in motorẽ in actu,& motũ in actu, neceſſario indigent medio.4.phyſi.com̃.71.&.3.cœli.cõmen.28.

Mobilia grauia & leuia,ęq̄lia in magnitudine/figura/& modo,& fuerint maioris declinatiōis, ſunt uelocioris motus,q̄ illa q̄ ſunt minoris declinationis:& ꝓportio temporis ad tẽpus,eſt ſicut ꝓportio potẽtię motiuę ad potentiā motiuā.4.phy.tex.cō.74.cōſimile.ibidẽ in.71.cōmen.

Mobile quod eſt acutioris figurę,leuius diuidit plenū.4.phy.cō.74.uide.4.cœli.tex.cō.42.

Motor mouens aliquid p attractionem neceſſe eſt,ut moueatur ad locū illum ad quem attrahit.4. phyſi.cōmen.81.quod quomodo ſit intelligendū require in.7.phy.com̄.10.

Motus qualitates ſunt uelocitas & tarditas, & magnitudo & paruitas ſunt quantitates motus, & utraq; tempore diffiniuntur.4.phyſi.cōmen.96.

Motus quādoq; ſumit̃ large,ut eſt ſynonymū,cū hoc noīe tranſmutatio.4.phy.tex.cō.97.

Motus omnis/aut uelox/aut tardus.4.phyſico.tex.cōmen.96.

Motus imaginatur extra tẽpus,ſed tp̄s nō imaginari poteſt extra motū,ideo motor p̄cedit naturaliter tempus/licet ſint conſequentia ſe complete.4.phy.cōmen.97.

Motus qui cum ſentitur/ſentit̃ primo & eſſentialiter tempus, eſt motus:ex quo ſentimus nos eſſe in eſſe tranſmutabili,& nos tranſmutari.4.phyſi.cōmen.98.

Motus accñtiū eſt ɔtinuatio, & cōtinuatio motus eſt, qa magnitudo p q̄ ſit motus,eſt ɔtinua,& qa motum etiā eſt tale.4.phy.com̄.99.uide quomodo ſit intelligendū.8.phy.cō.23.

Motum eſt notius motu,qa eſt demonſtratū,& motus non eſt demonſtratus.i.cōgregatus ſimul, ſed mens facit ipſum.4.phyſi.cōmen.104.idem.com̄.99.ibidem.

Motus continuus eſt unius mobilis & in uno tempore.4.phyſi.tex.cōmen.105. &.5.phyſico.tex. cōmen.34.&.41.

Motus qui pōt idem iterari poſt aliū,eſt idem cum motu circulari.4 phy.tex.cō.111.

Motus eſt cum ineſſe tẽporis,quia eſt ſubiectū eius.4.phy.com̄.113.cōſimile cō.99.

Motum in tẽpore eſſe eſt tẽpore menſurari,& ipſum & eē ipſius.4.phy.com̄.& tex.114.

Motus menſurat ſpacium,non eſſe ipſius.4.phy.tex.cōmen.113.

Motus diſtare facit.tex.cōmen.117.in.4 phyſi.

Motus naturaliter habet,ut res auferatur à ſua ſubſtātia eſt cauſa corruptionis per ſe,& generationis per accidens.4.phyſi.cōmen.117.

Mota ſemper non ſunt in tẽpore,ut orbis,neq; quieſcentia ſemper, ut terra,cū tempus non excedat illa.4.phyſi.cōmen.118.& habetur etiam.in tex.117.&.118.

Motus quilibet in tempore eſt.4.phyſi.tex.cōmen.128.

Motum ſumitur tripl̄r,per ſe,ſ̄m partem,& per accidens.5.phyſi.tex.com̄.primi.

Motus circularis non dicitur uelocior eē motu recto.4.phy.cōmen.129.uide cauſam.10.metaphy. tex.cōmen.14.&.7.phyſi.tex.cōmen.21.&.24.

Motum ſ̄m partem reducitur ad motū per accidẽs.5.phy.cōmen.primo,& eſt q̄ſi medium inter illud quod eſt motū per ſe,& illud quod eſt motum p accidẽs.¶ Vbi aduerte q; eſt ęquocatio,quia per accidens quādoq; ſumit̃ cōiter, ut eſt cōe ad motum ſ̄m partem, &ad motū per accn̄s ſtrictẽ ſumptum,ut ſumit̃ ibidem in tex.cōmen.6.& inter tale per accidens motum ſcd̄m partem habet reduci,ſed alio modo ſumitur ſtricte,ut eſt id quod mouetur ad motū alterius,& nullo modo per ſe moueri poteſt,& ſic illud quod mouetur ſcd̄m partem mediat inter motum per ſe & motum per accidens iſto modo ſumptum.Aliud eſt igitur per accidẽs ad quod motum ſcd̄m partẽ reducitur,& aliud inter quod,& id quod eſt per ſe mediare dicitur.

Motum per ſe eſt illud de quo eſt ſermo Ph̄i naturalis,qa nulla ars ɔſiderat motū p accidẽs.5.phy. cōmẽ.1.& habetur in tex.cō.6.& uide cauſam iſtius in.6.metaphy.tex.cōmen.6.

Motor eſt tribus modis per ſe,per partem,& ſcd̄m accidens.5.phyſi.tex.cōmen.2.

Motus quilibet qnque neceſſario requirit,mobile,motorem,terminum à quo,terminū ad quẽ,& tempus.5.phyſi.tex.cōmen.3.

Motus conſtituitur in ſubſtantia eius,ex tribus cauſis tāquā extrinſecis.ſ.moto termino à quo,& termino ad quem.5.phyſi.cōmen.3.

Motum eſt primum & dignius quod diſponitur per motum,deinde illud ad quod eſt motus,poſtremo uero illud,ex quo eſt motus.5.phyſi.cōmen.3.

Motor eſt de cauſis extrinſecis motus & tẽpus eſt de accidẽtibus ɔſequẽtibus motū.ibidem.

Motus magis denominatur ab eo ad quod eſt,q̄ ab eo,ex quo eſt.5.phyſi.tex.cōmen.4.& uide cauſam in.2.de anima.tex.cōmen.49.idem.5.phyſi.tex.cōmen.48.

Motus ſubiectum eſt in actu.5.phyſi.tex.cōmen.8.

Motus eſt inter contraria mediata.5.phyſi.9.
Motus eſt in tribus prædicamentis.5.phyſi.tex.com̄.9.& tex.com̄.10.
Motus non eſt in ad aliquid.5.phyſi.tex.com̄.10.uide Themi.3.phyſi.ſuper tex.16.
Motus eſt inter contraria medium,& hoc eſt manifeſtū per ſe.Cōmen.5.phyſi.com̄.9.
Motus ſcdm aliquos eſt in prædicamento paſſionis quo ad receptionem motus.5.phyſi.com̄.9.& ibi uide etiam aliam opinionem quæ fuit Auicen.& tandem uiam ſuam.
Motus habet duplicem conſiderationem ſcdm materiam,& ſcdm formam.5.phy.com̄.9.
Motus deſtruitur ex contrarietate nō conſtruiť,quia nō ſequiť ſi conceſſerimus ꝙ in illo,in quo nō eſt cōtrarietas,nō eſt motus ut in illo in quo eſt ɔtrarietas ſit motus.5.phy.cō.10.
Motus eſſentialiter non ſequitur motum,ſicut formæ quieſcentes ſequuntur motū,ſed ſi hoc fuerit,erit per accidens.5.phyſi.com̄.12.
Mobile quodlibet quod tranſmutatur de aliquo ad aliquid,dum moueť ſemper ſeparatur à parte illius,ex quo moueť,& acqrit partē illius ad quod mouetur.5.phyſi.tex.cōmen.12.idem.3.phyſi.com̄.4.idem.6.phyſi.tex.com̄.32.&.8.phy.70.
Motum quodlibet quod habet motum ſcdm partem,poteſt habere motum ſcdm totum, qa pars cum diuidatur,ſit totum.5.phyſi.cōmen.17.idem cōmen.1.ibidem.
Motus eſt in tribus prædicamentis.5.phyſi.tex.com̄.18.
Motus localis & ſcdm proprium,& ſcdm cōmune innominatus eſt,ſit aute m ſcdm cōmune loci mutatio uocata.5.phyſi.tex.cōmen.18.
Motum eſſe in tribus pdicamentis innuit Ariſt.ex iſta cauſa uniuerſalr,qa in eis eſt ɔtrarietas, hæc enim neceſſaria cauſa eſt in eſſe eorum.5.phyſi.com̄.18.uide in concordantiis.
Motus alterationis non eſt niſi in genere qualitatis paſſiuę.5.phyſi.cōmen.18.& in.7.phyſi.demonſtratur ab Ariſto.à tex.cōmen.14.uſq; ad tex.cōmen.20.
Motus in quantitate continet duas ſpecies,& ſcdm ſuam cōitatem non habet nomen.5.phyſic.tex. cōmen.18.ubi patet etiam in accidentali ſpecies quandoq; eſſe magis notas & nominatas,q̄ ſint genera.Nullus enim imponit nomen rei quam ignorat,ut.d.Cōmenta.in.7.metaphyſi.cōmen.54. & habetur in.4.metaphyſi.cōmen.& tex.10.
Motus eſſe non poteſt in contradictoriis,nec in contrariis imediatis.5.phy.tex.com̄.26.
Motus diffinitio poſita in.3.phyſi.ſimpliciter non competit niſi tribus motibus,qui ſunt in tribus prædicamentis.5.phyſi.cōmen.21.
Motus in rei ueritate nō fuit diſtinctus à generatiōe in.3.phy.ſed in.5.Com̄.5.phyſi.cō.21.
Motus unus diciť multipliciter:genere,ſpecie,& numero.5.phyſi.tex.com̄.31.
Motuum conuenientia/aut differentia ſcdm ſpeciem eſt ex conuenientia termini,ad quem eſt motus,aut ex differentia.5.phyſi.tex.cōmen.31.&.35.
Motus idem ſcdm ſpeciem requirit unitatem ſpecificam medii.5.phyſi.tex.com̄.33.
Motus circularis ſpecie differt à motu recto,quia circularis ſit per lineam circularem,& rectus per rectam.ibidem.
Motus unus ſimpliciter eſt,qui eſt unus ſcdm ſubſtantiā & numero eſt.5.phy.tex.cō.34.
Motus unus numero tria requirit,unitatem numeralem mobilis,unitatem termini ad quē,& unitatem temporis.5.phyſi.tex.cōmen.34.&.35.
Motus naturæ accidit ꝙ ſit in tempore,quia motus non quidditatur per tempus.5.phyſi.cōmen. 35.uult dicere ꝙ non eſt tempus de quidditate motus:licet ſit conſequens inſeparabiliter ipſum motum,uide conſimile.5.phyſi.cōmen.3.&.4.phyſi.com̄.98.
Motus ɔtinuus eſt unus numero,ſed mō magis diminuto,q̄ ſit in re quieſcēte.5.phyſi.cō.36.
Motus quorum unus reuertitur poſt alium,differunt à partibus eiuſdem motus continui, cuius una pars generatur,& alia corrumpitur.5.phyſi.cōmen.36.
Motus quilibet eſt continuus.5.phyſi.tex.cōmen.39.
Motus unus ſimpliciter eſt continuus,& ſi continuus unus.ibidem.
Motus quilibet non poteſt cum quolibet continuari.ibidem.
Motus habiti ſiue ſeſei,ut dicunt Arabes,ſunt,qui neq; idem genere,neq; idem ſpecie conſequenter ſe habent.5.phyſi.tex.com̄.40.
Motus unus & continuus in tribus conuenire debent.5.phyſi.tex.cōmen.41. &.34. &.4.phy.105. &.7.phyſi.tex.cōmen.5.
Motus unus genere prior eſt naturalr motu uno in ſpecie,& motus unus ſpē ē prior naturalr mo

tu uno in numero,& motus unus numero eſt prior motu illo,cuius tp̃s eſt unũ.5.phy.cõ.41.

Motus cõpletus in ſpecie eſt,cui non põt fieri additio,ut motus circularis.5.phyſi.com̃.42.

Motus completus in genere eſt,qui eſt motus tranſlationis,præcedit enim naturaliter oẽs alios,& eſt perfectior.5.phyſi.cõ.42.& in.8.phy.probatur à tex.cõ.55.uſq; ad tex.com̃.61.

Motus eſt de genere pfectiõis ad quã puenit motus,ſed eſt pfectio diminuta.5.phy.cõ.54.& cõ.9.

Motus quilibet eſt regularis,aut irregularis.5.phyſi.tex.cõmen.43.

Motus diuiditur per æqualem & inęqualem ſcđm q; genera & ſpecies diuidunt per modos & accidentia.5.phyſi.cõmen.44.& habetur in tex.qa idem eſt qđ regulare & irregulare.

Motus diuerſitas ex q̃tuor cauſis puenire põt,in uelocitate & tarditate.5.phy.tex.cõ.44.

Motus corporis cœleſtis non põt eſſe irregularis,ſeu ut dicũt Arabes inæqualis,inquãtum eſt corporis cœleſtis,non tamẽ inquantũ motus,hoc ſibi repugnat.5.phyſi.cõmen.45.

Motus habiti ſeu ſeſei,non poſſunt adinuicem continuari.5.phyſi.tex.com̃.45.

Motus denominatio magis eſt à termino ad quem,q̃ à termino à quo.5.phy.tex.com̃.48.

Motui contrariat quies,quæ eſt in termino à quo,non quies quæ paulatim generatur per generationem motus,& eſt quæ eſt in termino ad quẽ.5.phy.cõmen.54.& habet etiam in tex.

Motus primus & motus ultimus non datur ſm Ariſto.licet motus ſit principium & finis.Themiſtius.6.phyſi.ſuper.48.

Motus quilibet diuidit per differẽtias cõtrarias ſcđm naturã & p̃ter naturã.5.phy.tex.cõ.57.

Motus & quies poſſunt ſimul eſſe in diuerſis partibus eiuſdem moti,ſed duo motus contrarii in diuerſis partibus eiuſdem moti ſimul ineſſe non poſſunt.5.phyſi.Cõmen.com̃.62.& ibi uide calcem cõmenti,quomodo hoc ſit intelligendum.

Motui ueræ contrariatur oppoſitus motus,ſed quies opponit ei priuatiue.5.phyſi.62.

Mobile impoſſibile eſt maius eſſe motu.6.phyſi.cõmen.6.

Motus ſi fuerit indiuiſibilis,motum erit indiuiſibile.ibidem.

Motum ſi erit indiuiſibile,motum ſimul eſt motum & mouetur.6.phyſi.tex.com̃.9.

Mobile quodlibet quod mouetur contingit uelocius & tardius moueri.6.phy.tex.com̃.15.

Motus inquantum motus poteſt uelocitari in infinitum,non autem inquãtum accidit ſibi q; ſit in corporibus naturalibus.6.phyſi.cõmen.16.

Mota diuerſa abinuicem non poſſunt habere unum motũ continuum.6.phyſi.com̃.35.

Motus diuiſiones,& temporis,& eius quod mouetur,& eius in quo eſt motus,neceſſe eſt eaſdem eſſe.6.phyſi.tex.cõmen.37.

Motus habet duas diuiſiones,una eſt ex parte mobilis,alia eſt ex parte tẽporis.6.phyſi.tex.cõmen.33.& tex cõmen.35.&.36.&.4.phyſi.com̃.102.& ibi uide differentiam.

Motus dat ultimũ,ſed non primũ 6.phy.tex.com̃.40.ubi Themi.ſuper.48.dicit.bene motus dari principiũ,ſed non dari primũ motũ,& hoc inquit Ariſto.ſentire authoritate Theophraſti.

Moueri quodlibet præcedit mutatum eſſe.6.phyſi.tex.com̃.52.

Motus ſi diuideretur in indiuiſibile,daretur primus motus,prima magnitudo,& primum tempus.6.phyſi.tex.cõmen.58.

Mobile omne eſt diuiſibile.6.phyſi.32.& Themiſtius intellexit illam demonſtrationem procedere de ueris motibus,& non de ſubitaneis mutationibus,quia de eis nulla eſt cõtrouerſia,cõtra quẽ uide Auer.ibidem.& cogita an Themiſtius poſſit defendi.

Motus generatiõis & corruptiõis eſt cõpoſitus ex trãſmutatiõe ĩ q̃litate,& ex trãſmutatiõe in ſubſtãtia,& trãſmutatio in ſuba eſt in nõ tẽpore.ſ.puctus formæ ſubalis.6.phy.com̃.59.&.32.

Motus generati cõpoſiti,eſt ex pluribus motibus partiũ ingenerabilibus compoſitis ex membris diuerſis.6.phyſi.com̃.59.facit pro ponentibus formas partiales.

Motus eſt in tempore & niſi conceſſum fuerit,q; omnis motus eſt in tempore,non poterit probari q; motus finitus ſit in tempore finito.6.phyſi.com̃.60.

Motus in q̃litate & generatione generati diſſimiliũ partiũ,ita ſe hñt,q; ptes ipſorũ motuũ p̃cedunt alias,ſed in motu locali & in motu augumẽti ſecus eſt,qa partes iſtorũ motuũ ſunt in toto moto ſicut totus motus eſt in toto moto.6.phy.cõ.61.pro cuius declaratione uide cõ.59.ibidem.

Motus habet duplex ſubiectum.6.phyſi.cõmen.61.

Motus infinitus non eſt in tempore finito.6.phyſico.tex.cõmen.66.

Motum ſi fuerit infinitum,& ſpatium erit infinitum,ſed non conuertitur.6.phyſi.com̃.66.

Motum propriæ ſumitur pro eo qđ eſt motum in loco.6.phyſi.com̃.66.

Motum & ceſſans ſunt idem ſcd̃m ſubiectum,ſed differunt ſcd̃m modum.6.phyſi.cõmen.70.
Motum & quieſcens proprie dicuntur,quæ mouentur,aut quieſcunt ubi,& quando,& quomodo.6.phyſi.tex.cõmen.67.& in.5.phyſi.20.&.6.phyſi.72.
Motus nõ fit in aliquo indiuiſibili,qa pars accedẽs & recedens eſſet eadem.6.phy.cõm.71.
Mota æqualia in uelocitate pertrãſeunt æqualia ſpatia in eodem tẽpore,uera eſt propoſitio quando illud,per quod fit motus,fuerit quieſcens.6.phy.tex.cõmen.83.
Motum quodlibet,aut mutat locũ ſm formam,ſicut eſt in ſphæra, aut ſm formã & ſubiectũ,ut in eis quę mouent motu recto.6.phyſi.cõm.85.&.4.phyſi.43.&.8.phyſi.76.
Motus non põt eſſe in p̃dicamento ſitus,quia ſitus eſt ad aliquid.6.phy.cõm.85.
Motus partiũ p motũ totius nõ eſt p ſe,neq; eſt p accidens pure, ſicut eſt motus accidentiũ.6.phy. cõmen.86.uide conſimile.5.phyſi.cõmen.1.&.4.phyſi.cõmen.32.
Motum eſt cauſa continuationis motus & temporis.6.phyſi.cõmen.88.
Motum tunc pertranſit ſpatium,quando menſurat illud per ſe.6.phyſi.89.
Mobile indiuiſibile ſi moueretur,ſequeretur motum fieri in inſtanti.6.phyſico.91.
Motus infinitus eſſe non poteſt,niſi motus circularis.6.phyſico.tex.cõmen.91.&.94.
Moueri aliquid ex ſe apparet ſenſui, abſq; hoc quòd motor diſtinguatur à moto.7.phyſico. commen.primo.idem ſecundo phyſico.commen.3.
Motum quod totum mouetur, quia pars mouet ſe & mouet totum,eſt motum per accidens: ut motus totius corporis animalis per motũ caloris naturalis aut muſculorũ.7.phyſi.cõmẽ.primo.
Motũ primũ per ſe in aĩali eſt cor,quod non mouetur,quia pars eius mouet ſe & mouet totum.7. phyſi.cõmẽ.primo &.4.idem.6.phyſi.cõmẽ.59.&.3.de anima.cõmẽ.55.&.2.cœli.cõmen.12.
Motum quod a ſeipſo mouetur,non quieſcit ad quietem alterius.7.phyſico.tex.cõmen.2.
Mota prima per ſe naturalia dari neceſſe eſt,quia corpora naturalia inquantum naturalia ſunt,nõ diuiduntur in infinitum.7.phyſi.cõmen.2.uide in concordantiis.
Motum primum per ſe eſt,quod ſm ſe totum mouetur,& non ad motũ partis, & eſt idem quod minimum motum:& hoc ignorauit Galenus.colligitur ex.7.phyſi.cõmen.primo &.2.
Mota quæ mouentur ab extra,manifeſtum eſt quòd mouẽtur ab alio,& ſunt omnia quæ mouentur ſm generationem & corruptionem,& augumentum, & alterationem, & quædam quæ mouentur in tranſlatione.7.phyſi.cõmen.3.uide tamen pro hoc cõmentum primum ſecundi phyſi.
Motor corporeus non mouet aliud,niſi moueatur in tempore.in quo mouet aliud, & hoc eſt neceſſarium in motu non in quiete.7.phyſico.tex.cõmen.3.
Motus unus numero tria exigit,ut ſit unius moti numero,& in uno tempore,& q; ſit ab uno termino numero ad alium numero.7.phyſi.cõmẽ.& tex.5.&.5.yhyſi.tex.cõmen.34.&.41.
Mouens primum non ſicut quod eſt cuiuis cauſa,ſed quod eſt unde principium motus eſt ſimul cum eo quod mouetur.7.phyſico.tex.cõmen.9.
Motum quod mouetur,quia eſt in moto,eſt motum per accidens.7.phyſi.tex.cõmẽ.10.
Mobilia quæ mouentur ad ſua loca propria mouẽtur,ſiue locus fuerit propinquus,ſiue remotus: ſed mobilia quæ mouentur motu attractionis, ut motus ferri ad magnetem, & nutrimenti ad nutriendũ,eſt mediante aliqua qualitate impreſſa.Cõmentator.7.phyſi.cõmen.10.
Motus non eſt niſi in habentibus medium.7.phyſi.cõmen.13.& habetur.5.phyſico.tex.cõmen.22.
Motus circularis non eſt comparabilis motui recto.7.phyſico.tex.cõmen.21.
Motus localis non eſt comparabilis motui alterationis.ibidem.
Motus quilibet,in quo eſt uelocius & tardius, poteſt eſſe æquale.7.phy.cõmen.23.
Motus rectus non habet rectitudinem niſi propter magnitudinem rectã,& circularis propter magnitudinem circularem.7.phyſico.cõmen.24.
Motuum æqualiũ diffinitio eſt pertranſire in tẽpore æquali,idem ſpatiũ in ſpecie.7.phy.cõmẽ.30.
Motus per hanc uiam numerantur,inſpiciendo mota per ſe,& nõ mota per accidẽs.ſ.tranſlata per ſe & alteratã per ſe.ſi igitur fuerint diuerſa,& motus eorũ erunt diuerſi in ſpecie,& ſi in genere, in genere, & ſi in numero,numero.& iſta uia eſt numerandi motum.7.phyſico.cõmen.32.
Motum apud nos eſt notius motu.7.phyſi.cõmẽ.32.idem.4. phyſi.cõmẽ.104.& 99. ¶Ex quo patet contra diuum Thomam aſſerentem in.6.phyſi. demonſtrari corpus mobile eſſe:tunc enim à fortiori poſſet demonſtrari motum eſſe,quod tamen falſum eſſe liquet. ex primo phyſi.cõm.11. & ex.8.phyſi.q; mobile autem ſit notius motu patet:quia ponitur in diffinitione motus.3.phyſi. 16.ubi luculentiſſimus Themi.dicit expreſſe q; mobile notius eſt aliquanto quàm motus:non enim

ſdem eſt motum eſſe,& quid ſit motus:exploratum habere. Nam ut ſit motus, neminem latet: quid autem ſit,quærimus. At uero motum eſſe res motæ nobis oſtendunt:hæc autem ſunt quæ nos mobilia nuncupamus: quia is qui in diffiniendo mouet ad mouitionem mobilis rei mobilis habet,affert rem magis planam & notam ad docendum id quod erat ignotius. ¶ Nota tamen ꝙ licet Themiſtius dicat ꝙ res motæ motum nobis oſtendunt,non intelligas ex hoc ipſum demonſtrari demonſtratione ſigni, quia demonſtratio eſt ad quæſitum quod eſt propoſitio naturaliter ignota,ſed loquitur de oſtenſione ſenſata:ex hoc enim ꝙ inſpicimus mobile in alio loco,aut diſpoſitione in una hora & in alia ex hoc ſentimus motum eius.

Motor,qui quando mouet,mouetur,eſt corpus neceſſario.7.phyſi.cōmen.35.

Motus uniuſcuiuſq; uelocitas ſequit̃ exceſſum potētię motoris ſupra rem motā.7.phy.tex.cō.35.

Motio quælibet ſiue naturalis fuerit,ſiue innaturalis,neceſſario requirit reſiſtentiam inter motorem & rem motam;& iſta reſiſtentia communius eſt ſm quod alterum eſt agens, & alterum eſt patiens.7.phyſico.cōmen.35.

Motus proueniens in corporibus cœleſtibus à uirtutibus exiſtētibus in materia quòd fiat in tempore eſt ex natura motus.7.phyſico.cōmen.35.

Motus exiſtit ut uita,omnibus natura ſubſiſtentibus.8.phyſico. tex. commen.primi conſimile in principio libri meteororum.

Motū eſſe oēs affirmāt de natura aliquid dicētes.8.phy.tex.cō.primi.cōſimile primo phy.tex.cō.11.

Motus principium de omnibus mobilibus eſt ſicut anima de rebus uiuis.8.phyſic.cōmen.primo. uide ſecundo cœli.tex.cōmen.68.

Motus perſcrutatio an ſit antiquus uel nouus,non ſolū eſt neceſſaria ad eſſe primi motoris:uerūetiam ad cognitionē mundi utrū ſit æternus uel nouus.8.phy.tex.cōmen.primi.

Motus diffinitio non eſt inducta ab Ariſto.in principio.8.phy.ad demonſtrandū ꝙ ante oēm motum ſit motus,ut credidit Alpharabius,& alii.8.phyſi.cō.1.&.cōmen.4.

Motus primus ſm opinionē Ariſt.non habet aliū motum cōtinentē ipſum.ibidem.

Motibus particularibus quos continet motus uniuerſalis,non cōpetit continuatio,& æternitas primo & eſſentialiter.8.phyſi.cōmen.primo.

Mobile eē prius tēpore motu,intelligit̃ duobus modis.primus eſt ut mobile ſit alterius ſpēi,à ſpē moti in q̃ eſt ipſe motus.ſcđs eſt ut ſit idē numero mobile in potētia cū moto in actu.8.phy.c.4.

Motui nouo inquantum nouus eſt, & non inquantum motus eſt competit, ut potentia tempore ſit ante actum.8.phyſi.cōmen.4.

Motus diffinitio in principio.8.phyſi.fuit inducta ad oſtendendū ꝙ motus eſt in moto.cōtra Auēpacem,& Alpharabium.8.phy.cōmen.4.idem etiam ibidē.cōmen.primo.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore,& non ante, niſi quia non habebat diſpoſitionem ante per quā poterat mouere,& cū pfecta eſt illa diſpoſitio incipit mouere:& iſta diſpoſitio aut eſt in motore,aut in moto,aut in utroq;.8.phy.cōmen.6.&.15.

Motus ante quē eſt motus non eſt primus tempore,neq; ſcđm naturam.8.phyſi.com̃.7.

Motus generationis non eſt primus motus temporalis:quia generatio non eſt motus, ſed finis motus.8.phyſi.cōmen.7.

Motus primus dicitur eſſe æternus.8.phyſi.cōmen.7.

Mouentium quędā mouent duobus motibus cōtrariis,ut ſunt uirtutes comp̄henſiuę,q̄dam uero mouent uno motu tantum:& ſunt quæcūq; mouent per uirtutes naturales.8.phyſi.tex.cōmen.8.idem.8.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.2.

Motor & motum ſunt in caplo ad aliquid.8.phyſi.tex.cōmen.9.

Motus omnes reducūtur ad motū localem,& hoc apparet ſenſui.8.phyſi.com̃.9.

Motus ita ſe habet ꝙ omne diuidens motum neceſſe eſt,ut ante ipſum ſit motus,& poſt ipſum ſit motus.8.phyſi.cōmen.11.

Mobile & id quod mouet̃,nō ſimul qeſcit, ut qđ cōburit̃ & quod cōbuſtibile eſt.8.phy.tex.cō.11.

Mouēs eſt duobus modis ſine appetitu & deſiderio,& dicit̃ hoc mouere naturale:& mouēs à quo pcedit uolūtas,& appetitus ad mouēdū,& dicit̃ motio uolūtaria.8.phy.cō.15.uide in ɔcordātiis.

Mouere quod ſequitur uolūtatem nouam à uolente eſt nouū neceſſario:ſed mouere quod ſequit̃ uoluntatem antiquam,eſt æternum neceſſario.8.phyſi.cōmen.15.

Motus eſt ex contrario in contrariū,& ſi non,motus eſſet ſuperfluus & ocioſus,uidelicet ſi illud ex quo eſt motus,fuerit idem cum eo ad quod eſt motus.8.phy.com̃.16.

Mota ab extrinſeco,ꝙ quãdoqꝫ moueanť,& quãdoqꝫ quieſcãt,cauſa eſt uel abſentia motoris/aut diſtantia eius/aut præſentia impedimenti.8.phyſi.cõmen.19.

Motu poſito ꝙ ſit notius ſecundum genus,non poteſt reſponderi ad quæſtionem quęrentem,cur aliquid incipit moueri.8.phyſi.cõmen.19.

Mobilium quædã ſemper mouentur ſine ceſſatione,ut corpora cœleſtia: q̃dam ſemper quieſcunt/ut terra ſupra quã mouẽtur corpora cœleſtia:quædã uero mouentur quãdoqꝫ,& quieſcunt quãdoqꝫ,& ſunt quæcũqꝫ ſunt infra cœlum/& ſupra terram.8.phyſi.cõmen.19.

Motus nomen eſt æquiuocum.8.phyſi.cõmen.20.&.3.phyſi.cõmen.4.

Motũm ex ſe nõ inueniť niſi in motu locali:in cæteris aũt motibus motor eſt extrĩſecus.8.phy.cõ.20.&.60.&.2.phy.cõm.1.&.2.de aĩa.cõ.50.&.4.cœli.cõ.24.uide in concordantiis.

Motus ſcientia non perficitur niſi ſciatur quomodo eſt curſus de hoc in omnibus partibus mũdi.uidelicet de diſpoſitione motus.8.phyſi.cõmen.21.

Motus & q̃es in entibus naturalibus poſſunt ĩueniri ẜm quinqꝫ aut ſeptẽ diſpoſitiones.8.phy.tex.cõmẽ.21.& illarũ ſeptẽ diuiſionũ ſemp tres ſunt falſę manifeſtę,& q̃tuor ignotę.ibidẽ Cõmen.

Motor primus non dicitur quieſcere niſi æquiuoce.8.phyſico.cõmen.21.uide conſimile de motu eius.8.phyſi.cõmen.40.

Motus ita ſe habet,ꝙ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio,dubitat de omnibus entibus.8.phyſi.cõmen.22.

Motus & quies cum ponãtur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum eſſe & quietem eſſe eſt fundamentum naturale,& naturalis non habet ꝓpoſitiones per quas poſſit contradicere negantibus alterum iſtorũ.8.phyſi.cõmen.23.&.1.phyſi.tex.cõmen.11.

Motus termini diuiſibiles ſunt,non tamen eadem ratione.6.phyſi.tex.cõmen.37.nam quãtum per ſe:quale uero per accidens diuiſibile eſt.

Motus eſt notior apud nos q̃ete: quies enim eſt priuatio motus, & motus eſt habitus: ideo dicere omnia moueri eſt ſufficientius q̃ omnia quieſcere.8.phyſi.cõmen.23.

Motus augumenti & alterationis exiſtimantur ꝙ ſunt continui, ſed continuatio eorum latet ſenſum.8.phyſi.cõmen.23.

Motus diuiſio quæ declarata eſt in.6.phy.eſt in potentia, & eſt infinita. ſed diuiſio de qua Ariſto.loquitur in.8.phyſi.eſt diuiſio in actu,& talis eſt finita neceſſario. Auer.8.phy.cõmẽ.23. Pro quo aduerte ꝙ in.6.phyſi.Ariſto.ↄſiderauit tranſmutationẽ & motũ,ut ſunt in tempore ẜm uniuerſalem conſiderationẽ.& ſic ibi dixit ꝙ tranſmutatio diuidiť in infinitũ,ſicut & tẽpus.ſed in.8.phyſi.Ariſto.limitatius loq̃tur de tranſmutatione & motu.uidelicet/ut cõcernunt quale/& quãtum/& ubi,& ut ſunt ab agente finitæ uirtutis,& in tali conſideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter,& ẜm tempus/& ẜm mobilis diuiſionem.6.phy.tex.cõ.33.

Motus continuus in rei ueritate non eſt niſi motus localis, quia eſt uelociſſimus motuũ.8.phyſi.cõmen.23.uide in concordantiis.

Moueri uiolẽte ab aliquo loco nõ cõpetit alicui,niſi q̃es ĩ illo loco fuerit ei naturalis.8.phy.cõ.24.

Moueri quædam apparent in rei ueritate,& iudicat ſenſus ꝑciſe eas moueri in rei ueritate:propter congregationem quinqꝫ ſenſuum in teſtimonio ẽcontrario ei quod apparet uiſui,ꝙ aliqua apparent moueri,quæ non mouentur.8.phyſi.cõmen.26.

Motus intentio per quã proceſſit Ariſto.in declarando motum æternum eſſe in ſeptimo eſt diminuta.& ideo Ariſto.iterauit ipſam in.8.phyſi.cõmen.27.idem ibidem cõmen.33.&.7.phy.cõmen.2.uide clariſſime de hoc.8.phyſi.cõmen.28.

Mouens & motum ſunt duobus modis/per ſe/& per accidens.8.phyſic.tex.cõmen.27.& in principio.5.phyſi.idem habetur.

Motor & motum per accidens ſunt duobus modis principaliter/& ſecundario,& tale eſt quod mouet/aut mouetur per ſuam partem.8.phy.cõmen.27.

Motum per accñs eſt duobus modis:modo quo impoſſẽ eſt, ut moueať ꝑ ſe, ut aĩa in corpe:& mõ quo poſſẽ eſt,ut ꝑ ſe moueať,ut ſedẽtes in naui.8.phy.cõ.27.&.4.phy.cõ.32.&.5.phy.cõ.1.

Motum per accidens uniuerſaliter eſt omne illud quod moueť,quia eſt in moto.ibidem.

Mota ex ſe q̃dam moueñť ex ſe.i.per principiũ intrinſecũ exiſtẽs in eis,ut habẽtia aĩas:quædã uero ab aliquo extrinſeco,ut inaĩata.8.phy.tex cõm.27.Vbi expſſe uidetur ex illa deciſiõe, & ex ꝓceſſu Philoſophi in.8.phyſi.corpora ſimplicia numerari inter ea,quæ mouẽtur ab extrinſeco:cuius oppoſitum,tamen Cõmentator ſcribit in infinitis locis.uide in concordantiis. Nota de motu grauium & leuium.

Motum ex ſe mouet̃ natural̃r,quia oẽ tale mouetur p̃ principiũ quod eſt extrinſecũ, & tale eſt natura,qa dictũ eſt in diffinitiõe naturæ ꝙ eſt pricipiũ exiſtẽs ĩ eo ꝙ mouet̃.etc.8.phy.cõ.& tex.27.

Motum quodlibet quod mouet̃ in principio exiſtente in ipſo,mouet̃ naturaliter.8.phy.cõ.27.

Motus aĩalis quãdo aĩa mouet corpus ad illã partẽ ad quã mouet̃ corpus per dñium elñti dñantis in eo eſt naturalis ex parte aĩę,& ex parte corporis,ſed quãdo mouet̃ ècontrario tũc motus corp̃is ab aĩa erit nõ naturalis.8.phy.tex.com̃.27.& in.2.capl̃o libri de ſubſtantia orbis.

Mota tam ex ſe q̃ ab alio dupl̃r moueri poſſunt/natural̃r,& extra naturã.8.physi.tex.cõ.27.⁋ Nota tamen ꝙ mota ex ſe corruptibilia poſſunt cadere ſub illa diuiſione,non æterna.

Motus corporis cœleſtis eſt ſimpliciter naturalis/uidelicet tam ex p̃te aĩę q̃ ex parte corp̃is.8.phyſi. cõmen.27.motus aũt aĩalis quidã eſſe poteſt uiolentus ex parte corporis,qui tamẽ aĩali eſt naturalis/ut ſaltus,ut dicit Themiſtius hic.

Motum habere motorem dubium eſt propter corpora ſimplicia.8.phyſic.cõmen.28.&.2.phyſico. cõmen.3.&.7.phyſi.cõmen.2.

Mota uiolenter manifeſte mouentur ab alio.8.phyſi.tex.cõmen.28.

Mota p̃ declinationẽ dicũtur q̃ mouent̃ per grauitatẽ & leuitatẽ.Cõmen.8.phy.cõ.28.

Mota per ſe ſunt tribus modis, in motũ uiolenter/& in motum naturaliter, & q̃ natural̃r mouẽtur ſunt duo/aut habentia animas/aut,q̃ mouent̃ per declinationem.8.phyſi.cõmen.28.

Motorem eſſe diſtinctum à motu prius, hoc eſt & magis manifeſtum in his quæ mouentur uiolenter,deinde in animalibus.8.phyſi.tex.cõmen.28.

Motor in animalibus eſt anima,& motum eſt corpus,& hoc non latet aliquem.ibidem.

Motorem in animalibus eſſe diſtinctũ à moto ſm̃ diffinitionem,eſt manifeſtum per ſe.ibidem.

Motoris alietas non apparet in corporibus ſimplicibus à moto, ſicut apparet in habẽtibus animas: immo in eis non eſt alietas omnino.8.phyſi.com̃.28.uide in concordantiis.

Moueri ipſa à ſeipſis uidetur animalis & aĩatorum proprium, & facere/ſtare/poſſe ipſa ſm̃ ſeipſa.8. phyſi.tex.cõmen.29.& tex.cõmen.17.

Mobile quod ex ſe poteſt moueri,ex ſe poteſt quieſcere.8.phyſi.29.

Mobile quod mouet̃ ex ſe,irrationabile eſt ponere ipſum tm̃ uno motu moueri.8. phy. tex.cõ.29.

Motor debet diſtingui à moto/aut ſm̃ diffinitionem & eſſe,ut inanimata quę mouentur à motore extrinſeco, aut ſm̃ diffinitionẽ tm̃, & non ſm̃ eſſe,ut eſt diſpoſitio in habentibus animas: anima
Cõtra Scotus. enim quę mouet corpus,eſt diſtincta à corpore ſm̃ diffinitionem/ſed non ſm̃ eſſe: quia impoſſibile eſt animam eſſe ſine corpore,niſi ęquiuoce.8.phyſi. com̃. 30. ⁋ Ex quo patet contra Scotum & ſequaces,quòd non eſt aliud eſſe materię/& aliud eſſe formę. tunc enim dictum Cõmentatoris de animatis falſum eſſet, & etiã dictum Ariſto.in.2.phyſi.tex.cõ.12.ubi habet quòd forma eſt natura non ſeparabilis ens, niſi ſcd̃m rationem. & etiam pręcipuũ fundamentũ apud Peripateticos eſt quòd non debent plurificari entia ſine neceſſitate.cum igitur ponendo unum eſſe ſeu exiſtere eſſe reſpectu formę/materię/& cõpoſiti, diuerſimode tñ ſufficiat,ut alibi probandũ eſt. non oportet igit̃ ponere tria eſſe.ſi forma enim haberet eſſe diſtinctionẽ ab ipſa materia, & ab ipſo compoſito,accideret ipſam per ſe extra materiam poſſe terminare generationem,ut patet intelligenti.

Motũ ex ſe diuidit̃ in motorẽ in actu,& in rẽ motã in actu.Cõmẽ.8.phy.cõ.30. uide in cõcordãtiis.

Mouentur animalium corpora ſaltando contra naturam: his enim cum glebulenta grauiaq; ſint, ſaltus naturalis eſſe non poteſt, tametſi animalium corpora ſaltando contra naturam mouentur, ipſa tamen animalia non dicuntur moueri contra naturã: quia eius quoq; principiũ intra ſe poſſident:corpora uerò,quia talis motus neq; in eo ꝙ corpora/neq; in eo quòd grauia cõuenit,contra naturam moueri probantur. Themiſtius.8.phyſi.27.

Mouere ſe non poteſt aliquod continuum,ſcd̃m ꝙ eſt continuum.8.phyſi.tex.cõmẽ. 30. & primo de generatione.tex.cõmen.78.&.4.phyſi.tex..cõmen.48.

Mouentiũ quędã mouent per naturam,quędam uero per uiolentiam.8.phyſi.tex.cõmen. 31.

Mouetur multotiens aliq̃d ad qualitatẽ eſſentialiter,& ſequit̃ per accidẽs illud quantitas: ſicut qñ aqua mouet aerẽ ad frigus,& forte etiã mouetur aliq̃d ad quantitatẽ eſſentialiter, & ſeq̃tur illud qualitas per accidens,ſicut id ex quo nutritur aĩal.8.phyſi.com̃.31.conſimile in primo cap̃.de ſubſtantia orbis.⁋ Rationẽ autẽ huius aſſignat Cõmentator,quia unum agens per ſe non habet naturam niſi largiendi motum tm̃:& ideo ſi ab aliquo agente procedunt duo,oportet ꝙ unum illorũ ſit per ſe ab illo agente,aliud uero per accidens.uide in Theorematibus de hoc.

Motus corporũ naturalium in loco eſt ab eo ꝙ generat ipſa, ſicut eſt de aliis accidentibus.8. phyſi,

tex.cōmen.31.&.32.uide quomodo ſit intelligendum.cōmen.28.tertii de cœlo & mundo.
Motum ab extrinſeco apparet in primo aſpectu ꝙ moueatur uiolente.8.phyſi.cō.31. ⁋ Non cōſiderauerunt hoc ponentes intelligentiā dare eſſe formaliter orbi,propter hoc argumentū qđ reputāt Achilles:arguunt enim ꝙ motus cœli aut eſt ab intrinſeco,& ſic habeť intentū ꝙ intelligentia ſit forma dans eſſe:aut ab extrinſeco,& tunc motus ille eſt uiolentus:quia,ut dicūt, omnis motus ab extrinſeco eſt motus uiolentus.& eſt aliquis eorū de quibus Ariſto.egit in.7.phy. tex. cōmen.10. & iſtam aſſerunt fuiſſe mentē Auer. ⁋ Sed uideant quęſo ꝙ fundamentū ſuum eſt frangile: nam hoc,ut aſſerit Cōmen.uideť in primo aſpectu,ſed non eſt uniuerſaliter uerū,ꝙ omne motum ab extrinſeco ſit motum uiolenter,unde ad pauca reſpicientes de facile enuntiant, ut dicič in primo de gene.& corru.tex.cō.7.Patet enim de intētione Philoſophi motū elementorū de potētia eſſentiali & etiā accidentali eſſe ab extrinſeco.ut concludiť per ipſum ibi in tex.com̃.32.& in.4.cœli.tex. cō.25.Nā,ut ſcribit Cōmen.8.phyſi. motus elementorū enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinſeco,qa talia non mouētur ex ſeſe,niſi prius moueātur ab aliis.Item quia Ariſto.in.8.phy.motum per ſe deſcripſit per habere principiū mouendi & quieſcendi facere ſeipſum:tale autē eſt animaliū & animatorū propriū,ut patet.8.phyſi.tex.cō.29.17.&.50.& Plato in Phędro inueſtigat differentiā inter aīata & inaīata,ꝑ hoc ꝙ aīata in ſeipſis habent principiū motus,ſed inaīata mouētur ab extrinſeco:& in libro de legibus,qđ intrinſecus mouetur hoc uiuere dicimus:qđ & Ariſt.in.2. de anima etiā cōfirmare uideť in tex. cō.13.Iſta etiā eſt ſentētia Philoſophi in.2.cœli.tex. cō.9.uide quęſo,& nota etiā ꝙ ꝓpoſitio illa Philoſophi in.7.phyſi.tex.cō.10. ꝙ motus ab extrinſeco eſt uiolentus,& eſt aut pulſio/aut expulſio/aut uertigo/aut attractio/aut uectio,eſt uera de motore q eſt corpus,ut limitat eam Themiſt.in.8.phyſi.in expoſitiōe tex.79.ubi ait: qcquid enim mouet ſi ſit » corpus aut pellendo/aut trahēdo/aut uehendo/aut torquēdo mouet:imo etiam in motore corporeo » uniuerſalr̄ non eſt uera:ut dicit Cōmen.3.cœli.cōmen.20.ut notaui ſupra, ſicut bene notaui in cōtradictionibus.8.phy.in additionibus nup editis:& tamē motus elr̄torum nō diciť uiolētus illo modo.Amplius aūt nec in motoribus corporeis uniuerſalr̄ locū habet illa ꝓpoſitio ſm̄ uiam peripateticorū.Nam certū eſt ꝙ motus ignis à cœlo in ꝓpria ſphęra nō eſt motus uiolentus cum ſit perpetuus,& tamē eſt à motore extrinſeco.Vnde Cōmen.3.cœli.com̃.20.limitans illā uulgatā propoſitionem,q̃ in primo aſpectu uideť eſſe uniuerſalr̄ uera inqt:uiolentia enim in rei ueritate ut aliquod corpus moueat alterū corpus ab extrinſeco:ita ꝙ in natura illius corporis motoris nō » ſit,ut moueat illud qđ ex eo moueť ſemper,ſed in aliqua hora:unde motus corporū quę ſemper » mouentur à motu primi corporis, ut eſt motus elr̄torū circularis à motu cœli nō poſſumus di » cere ꝙ ſit motus uiolentus cū ſemper ſit.etc.Si igiť in motoribus corporeis ſemp mouētibus mo » tus ab extrinſeco nō infert uiolentiā in motu:de neceſſitate multo minus per(uitā meam) ſequiť hoc in motoribus abſtractis p ſuam naturā ſemp mouētibus. unde Cōmenta.1.cœli cōmen.22.loquens de motu cœli inqt.unde apparet.ꝙ impoſe eſt ꝙ ſit ſemp mobile per ſe niſi p principium » extrinſecum non corporeū,neq; ut ſit uirtus in corpore. ⁋ Ad argumentū autem eorū reſpondet » formaliter Auer.in.3.caplo libri de ſubſtātia orbis.& mirum eſt quomodo iſti non aīaduerterint hoc:inqt enim,neceſſe eſt, ut hæc uirtus q̃ non eſt neq; grauis neq; leuis ſit in corpore ſimplici,& ipſum non habere ſubiectū neq; ɔtrarium,& ut ſit aīa/neceſſario non admixta materiæ,ſed anima » corporis æterni,ita ut iſta aīa non ſit abſtracta à corpore ſuo,& cum hoc ſeparata ab ipſo inquātū » iſtud corpus nō indiget ipſa,quia eſt ꝑmanens p ſe,ſicut eſt diſpoſitio de aīalibus q̃ ſunt cum uirtutibus » naturalibus:& ut illa aīa ſit in eo:nam oē motū ex ſe moueť per uirtutē exiſtētem in eo. » Vbi clariſſime patet intelligentiā eſſe aīam cœli,inquātum dat ſibi motū.unde ſic ex intelligentia » & orbe fit unū motum ex ſe,tanq̃ ex motore & moto,ut patet in principio libri de ſubſtātia orbis. » principiū eni moués de rebus mobilibus eſt,ſicut aīa de rebus uiuis.ut dicit Cōmē.ī principio.8. » phyſi. ſed nō fit unū ſicut ex forma informante p inh rentiā: nam cœlū cum nō ſit cōpoſitum ex contrariis nō indiget in ſuo eſſe forma informāte,et cōtinente ipſum ne fluat,ſicut ſunt corpora animaliū corruptibiliū:imo,ut aſſerit,cœlum eſt ꝑmanens per ſe, qa formaliter eſt ens æternū,& neceſſariū,licet habeat bene depēdentiā ab intelligentia in rōne efficiētis & finis,ut ſcribit Cōmē. in.2.caplo de ſubſtantia orbis:intelligētia igiť,ut eſt motor orbis diciť motor ɔiunctus & intrinſecus, ut autem habet exiſtentiā non dependentē ab orbe nec inhærentē orbi, ſic dicitur principiū extrinſecum & ſeparatū:ſeparata enim ſunt de genere entiū exiſtentiū per ſe, ut dicit Cōmenta.7. metaphyſi.com̃.48.& non de genere relatiuorū: ſi aūt intelligentia haberet eſſentiā informātem orbē eſſet de numero formarū in relatione eſſentiali exiſtentiū,ſicut eſt inter formā & formatū.

Cōtra Pet.Pōponacium.

Motoris latētia in corporibus ſimplicibus eſt propter mixtionem potentiæ,quā habent accidentaliter cum potentia,quā habent eſſentialiter.8.phyſi.cōmen.32.

Motores corporū ſimpliciū ſunt duo,motor eſſentialr̄,& motor accidentalr̄.8.phy.tex.cō.32.

Motus de potentia eſſentiali ad hoc,ut exeat ad actū,indiget motore eſſentialr̄:ſed motus de potētia accidētali ad hoc,ut deducat̄ ad actū,indiget motore per accidēs.8.phy.cōmen.32.

Mouentium utrūq; mouere dicimus & ultimū,& primum,ſed magis primum:id enim mouet ultimum,ſed non hoc primū:& ſine primo ultimū non mouebit,illud autem ſine hoc.8.phyſi.tex.cōmen.33.cōſimile ibidem tex.cōmen.38.inde ſumpta eſt ꝓpoſitio uulgata authoris de cauſis,ꝙ cauſa prima plus influit in effectum q̄ cauſa ſecunda.

Motor alter mouet per ſe,alter mouet per medium.8.phyſi.tex.cōmen.33.

An ſit ꝑoritas nãæ ſine cauſalitate.

Motor primus eſt prior motore medio,& ſm naturā,& ſm cauſam.8.phyſi.com̄.33.38.&.39.Prioritatem naturę in hoc loco īnuit Cōmē.poſſe ſtare quādoq; ſine cauſalitate, quod credo ideo dictū fuiſſe ꝓpter prioritatē nobilitatis,quę ab Ariſto.in p̄dicamentis appellatur prioritas naturę:tamē prioritas naturæ ſtricte ſumpta ſemper eſt cum aliqua cauſalitate.

Motum quodlibet neceſſe eſt habere motorē aliū à ſe in eſſe.8.phy.com̄.34.uide in ɔcordantiis.

Motor inſtrumentalis non mouet ſine principali.8.phy.tex.cōmen.35.

Motor corporeus impoſſē eſt,ut moueat in loco abſq; hoc,ꝙ moueat̄ eſſentialr̄.8.phy.cō.35.

Motus uenti eſt de numero motuū illorū quæ mouētur animaliter,cum non moueātur niſi à generante.& ſimiliter eſt de motu ferri ad magnetē.ſupra.uide etiam.7.phyſi.cōmen.10.

Motum non eſſe impoſſibile eſt.8.phyſi.tex.cōmen.36.

Motum poſtremū in mūdo nihil mouet:aliter enim ꝓcederetur in infinitum.8.phy.com̄.37.

Cōtra Alexan: Achillinū & Petrū Pōponacium.

Motor totius ſm ꝙ eſt primū mouēs nō ſolū debet eſſe prius, eo ꝙ eſt poſt ſolū ſcđm diffinitionē; uerūetiam ſm eſſe ècōtrario motori,qui exiſtit in motis ex ſe, q̄ ſunt generabilia & corruptibilia: & ideo neceſſe eſt,ut iſte motor ſit ſeparatus à moto,& nō ſit motū oīno,& ſit ſeparatus à moto: Auer.ſentētia in.8.phyſi.cōmen.37.⁋ Ex quo patet quātum allucinent̄ in uia eius,qui tenent primum motorē,& reliquas intelligētias dare eē formaliter orbibus:patet enim ꝙ in generabilibus ſcđm ꝙ ſcribit Cōmentator in.8.phyſi.nihil dicit̄ eſſe motū,ex ſe niſi animalia: elr̄ta enim ut ipſe dicit in cōmen.27.non fuerunt poſita ab Ariſto. in illa diuiſione eorū quæ mouent̄ ex ſe:qa talia non mouentur ex ſe,niſi prius fuerint mota ab aliis:in aīalibus autem motor,qui eſt aīa,eſt prior corpore,& diſtinguitur à corpore moto ſolū ſm diffinitionē:quia principiū ſemper eſt prius materia,& mouens moto.3.de aīa.tamē non diſtinguit̄ ſm eſſe,neq; eſt prior ſcđm eſſe:quia impoſſē eſt,ut inq̄t,aīam eſſe ſine corpore.unde Ph̄s etiam in.2.de aīa.tex.com̄.26.laudat antiquos quicūq; dixerunt aīam neq; corpus eſſe,neq; ſine corpore eē:eſſe enim in corruptibilibus eſt ſm Peripateticos exiſtentia formæ in materia:& ideo nulla forma naturalis nec illa q̄ uere eſt anima, poteſt eē ſine corpore, ſed ſolū ſm rationem eſt ſeparabilis:ut dixit Ariſt.in.2.de auditu phyſico.tex.cōmē.12.ubi Cōmenta.exponit.i.ſcđm diffinitionē:alia enim eſt diffinitio formæ,& alia materię.ſi igitur primus motor eſt prior moto non ſolū ſcđm diffinitionē,uerūetiam ſm eſſe :ſeq̄tur igitur ꝙ habet exiſtentiā ſeparatā ab orbe & non orbi inhęrentē:& ideo bene intulit,ꝙ neceſſe eſt ꝙ ſit ſeparatus à moto omnino. uidelicet tam ſm diffinitionē q̄ ſcđm eſſe,& poſtea repetit, & ut nō ſit motū, & ſit ſeparatū à moto:& ꝙ iſta fuerit clariſſima Auer.ſnīa,& Ariſto.ut ipſe gloſat ibi,patet ex uerbis ſequētibus:inquit enim adducendo cām illius dicti.„Quoniā cum fuerit aliquod compoſitū ex „duobus oppoſitis,quorū utrūq; exiſtit per ſe,& alterū eorū reperit̄ ſeparatū à reliquo,neceſſe eſt, ut reliquū ſit ſeparatū.& dat exēplum,uerbi gratia:ſi terra & aq̄ ſunt coniūcta in mixto,& utraq; earum exiſtit per ſe,uerbi gratia,ꝙ neutra eſt neceſſaria in eſſe alterius,& aqua fuerit abſtracta in aliquo loco à terra:neceſſe eſt,ut terra etiam ſit abſtracta ab aqua in aliquo loco,ſunt enī duo extrema & medium:cū igitur alterū extremorū fuerit, neceſſe eſt,ut aliud ſit: & ſimilr̄ eſt de primo motore cum mediis,& poſtremo moto: media enim licet ſint plura,eandem habent naturam.ſ. illud ꝑ qđ fit motus:ſunt igit̄ in ſcđo ordine ſequēte primū motorē,& motū eſt in tertio ordine: & poſtea addit.ſi igit̄ nō fuerit dictū,ꝙ primus motor non eſt exiſtens per ſe: non ſequit̄ ex hoc, ꝙ poſtremū mouetur,& non mouet hoc,ꝙ primū moueat & nō moueatur.& ideo addidit illis duobus ꝓpriis ꝙ poſuit: ꝙ primum & principium ſcđm ꝙ eſt principium eſt ſeparatum in eſſe non in diffinitione tantum . quum igitur fuerit poſitum ipſum eſſe ſeparatum in eſſe cum illis duobus ꝓpriis moti,uidelicet,& eius per quod fit motus:declarabit̄ tūc tertium ꝓprium quod eſt quęſitum in primo motore.⁋ ex quibus uerbis clariſſime patet, ꝙ fundamentū totius demō-

ſtrationis

ſtrationis ſcdm Auer.ibi ad ꝓbandum,ꝙ primus motor mouet & non mouetur conſiſtit in hoc puncto,ꝙ primus motor inquãtũ eſt primus motor,non ſolũ ꝓcedit mobile ẽm diffinitioné,uerũ etiam ſcdm eſſe in hoc intellectu,uidelicet,ꝙ ſit per ſe exiſtẽs,& habẽs exiſtentiá ſeparatá ab orbe, & non inhęrenté orbi,ſicut eſt de aĩa corruptibili cum corpore.Amplius Cõmen.8.phy.in prin cipio cõ.78.dicit,ꝙ inil lo caplõ Philoſophus uult declarare,ꝙ primus motor non eſt in materia, ſed eſt ſubſiſtens per ſe:igiẽ non inhęret orbi per informationẽ.& per uitá meam hoc argumentũ demonſtrat contra illam imaginariam phantaſiam.

Motuum genera,quibus mouentur motores,ſunt finita.8.phy.tex.cõmen.38.

Motorem moueri illo modo motus quo mouet eſſentialiter,eſt impoſſibile ſiue cum medio,ſiue ſine medio.8.phyſi.tex.cõmen.38.ſed illud impoſſibile,ut ſcribit Cõmenta.in cõmento non bene apparet in loco.in motu locali.

Motor ſi ad hoc,ꝙ moueat,eſt neceſſariũ ꝙ moueatur,tc motorũ q habet iſtam diſpoſitionẽ in ſe, eſt dignior ut ſit motor,q̃ ille qui habet iſtam diſpoſitionẽ ab alio.8.phy.cõm.39.

Motum ex ſe eſt dignius,ut ſit principium,quam motum ex alio:& in hoc quilibet homo conue nit nobiſcum.8.phyſi.tex.cõmen.39.

Mobile quodlibet per ſe ɔtinuũ eſt.8.phy.tex.cõm.40.idem.3.phy.tex.cõ.&.6.phy.tex.cõ.32.

Motus eſt actus mobilis imperfectus.8.phyſi.tex.cõmen.40.

Molle eſt quod in ſeipſum eſt cedens:durum autem id quod non eſt cedens.3.cœli.tex.cõmen.11. &.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.13.

Molle quidem humidum,durum uero ſiccum.2.de generatione.tex.cõmen.13.

Molle & durũ diffiniunẽ ſeu terminanẽ ꝑ relationẽ ad tactũ.ex.4.meteo.cõ.1.in digreſſione.

Molles res ſunt illę in quibus profundatur digitus,& ſuperficies earum remanent in diſpoſitione ſcdm quá non ſeparanẽ ſeu diſcontinuanẽ.ibidẽ.& in.2.de generatione & corruptio.tex.cõ.13.

Molle eſt qđ cedit non econtra circũſtando.4.meteo.tex.cõ.30.&.2.de gene.& corru.tex.cõ.13.

Mométũ ſeu inſtás per ſe tátum téporis,motus uero per accidẽs.Them.4.phy.ſuper.107.

Montes ſunt loca ɔueniétia generationi fluuiorũ,& uide cauſam iſtius.1.meteo.cap.5.

Mors eſt cõtraria uitæ,& cauſa mortis nihil aliud eſt niſi frigiditas,& ſiccitas,& ideo cauſa uitæ eſt caliditas,& humiditas.ex libro de longitudine & breuitate uitæ.

Mors ſcdm metaphorá dicẽ finis,quia ambo ultima.5.meta.tex.cõ.21.in cap.de ꝑfecto.¶ Ex quo patet ꝙ Ariſto.iniuſte uidetur dãnare Homerum in.2.phyſi.tex.cõmen.23.ubi dicit ridicule Poe tam compulſum ad hanc ſententiá afferendam Extremum ob quod natus erat, fatumq́; petiuit: nam licet Poetis loqui metaphorice,etſi Philoſophis non liceat.

Mortuus magis dr̃ hr̃e carnẽ,aut os,q̃ manũ,aut brachiũ.1.de genera.& corrup.tex.cõm.37.

Mortuum non dicitur niſi animal,quod caret uita non principio ſenſus & motus. primo de ani ma.cõmen.ultimo.&.2.de anima.cõmen.16.&.37.

Motus eſt alienior à natura aĩæ,q̃ quies.1.de aĩa.tex.cõ.49.uide ĩ ɔtradictiõibus nup editis.

Motor qlibet qui,indiget pluribus motibus ad motionẽ ſtellæ,ꝓculdubio eſt ſibi q̃dá ĩpfectio,re ſpectu illius qui indiget paucioribus motibus.trac.4.in paraphraſi meta.col.12.

Motus æternitas demonſtratur ab Auerroe ſuccincte ex rationibus octaui phy.in paraphraſi me taphyſi.tracta.4.col.prima & ſecũda.

Motus cœli non eſt à ſenſu,neq; à phantaſia,ſed eſt à deſiderio proueniente ex conceptu intellecti uo.tractatu.4.in paraphraſi meta.colũ.3.

Motus corporũ cœleſtiũ ſunt triginta octo,ut eſt famoſum apud mathematicę aſtrologiæ ꝓfeſſo res.ex tracta.4.ibidem col.4.& ibidẽ uide,quia dicit in col.5.ꝙ ſi ponamus ꝙ unuſquiſq; iſtorũ orbium habet motum proprium , tũc numerus motorum perueniet ad quadraginta quinque, & primo aſpectu uidetur hæc eſſe opinio Ariſto.ſed Alexander dicit oppoſitum in ſuo libro de principiis uniuerſi,& ibi uide pulchram inquiſitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno,eſt nobilior omnibus aliis:cum ipſi moueantur quodámodo per accidens ab ipſo,& ipſe non moueatur ab ipſis.in paraphraſi meta.tracta.4.colũ.7.uide quomo do alii per accidens quodámodo mouentur.8.phyſi.cõmen.52.

Motores uniuſcuiuſq; planetæ ſunt propter motorem planetæ,quia omnes motus eius ſunt pro pter motum planetæ,& motores ſeptem planetarum ſunt cauſati à motore magni orbis.ex para phraſi meta.tracta.4.colũ.8 &.12.meta.cõm.44.idem habetur.

Motus unius ꝓuenit ab una natura,& una natura eſt principiũ unius motus.1.cœ.tex.cõ.7.&.8.

Motus ignis & aeris,ſimiliter motus aquæ & terræ differunt ſpecie,propter diuerſitatem ſuorum locorum ſcd̃m ſpeciem.Cõmenta.1.cœli.com̃.8.contra Ioan.Grãmaticum.

Motus lapidis molendini,ut dictũ eſt in.2.de phyſico auditu,habet duos motus p̃ter naturam,uidelicet motũ ſurſum,q eſt cõtrarius ueraci,& motum circularem,qui eſt quaſi mediũ inter duos motus.1.cœli.com̃.10.¶ Credo ꝙ litera ſit corrupta,quia debet ſtare in.5.de phyſico auditu:quia ibi agitur de contrarietate motus:& hoc forte dixit in ſua media expoſitiõe,uel in paraphraſi:qa in cõmento magno nullibi in libro phyſi.inuenitur iſta authoritas.

Motus circularis ignis,aeris,& aquæ,dicitur æquiuoce ꝙ ſit circularis.1.cœli.com̃.10. & ratio eſt,ut inquit Cõmenta.quia non eſt ſimplex neq̃ circularis:ideo autem non eſt ſimplex,qa in com̃.14.eiuſdem primi inquit:motus ignis & aeris in circuitu eſt compoſitus ex motu recto,& ex motu in circuitu:ideo autem non eſt circularis,qa motus circularis ex diffinitione ſua eſt qui eſt circa medium mundi,& hoc ſoli motui cœleſti competit,ut patuit cõmen.5.

Moueri circulariter ſcd̃m naturam nihil poteſt,niſi ſphæra.ibidem.1.cœli.com̃ 10.

Motus prior eſt corporis prioris.1.cœli.tex.cõmen.12.

Motus ſimplex quidam eſt ſcd̃m naturam,quidam p̃ter naturam.1.cœli.tex.com̃.14.

Motus ſimplex qui alteri ineſt p̃ter naturam,alteri ineſt ſcd̃m naturã.ibidẽ.& infra tex.com̃.18.

Motus circularis nulli ineſt accidẽtaliter.i.p̃ter naturã,niſi ſumaẽ accidẽtaliter,ut eſt oppoſitũ eẽntiali.1.cœli.cõ 14.idẽ ſcribit in paraphraſi in ſumma.4.ubi habetur:motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non niſi ſphærico corpori ineſſe potuit:accidentaliter autem ſcd̃m ũe rerũ euẽtum nil prohibet huic corpori non ſphærico,ut igni aeriq; competere.

Motus unus ſpecie non eſt niſi unius corporis ſecundum ſpẽm.1.cœli.cõmento.18. idem ibidem cõmento.8.contra Ioãnem Grãmaticum.

Motus rectus differt ſpecie à motu circulari:& ideo ſi motus circularis haberet contrariũ dignius.eſſet ſibi contrarius motus rectus,q̃ motus circularis.1.cœli.tex.cõ.24.

Motus recti ſunt contrarii adinuicem propter loca.1.cœli.tex.cõ.26.&.30.

Motus contrarii ſuper ſemicirculo non ſunt contrarii,inquãtum ſunt in circũferentia circuli duo puncta:ſed inquantũ ſunt extrema lineæ rectæ,ſeu extrema diametri.1.cœli tex.cõ.28.

Motus unus eſt,quia id quod fertur , unum eſt non ſimpliciter,ſed in eo qđ fertur.4.phy.tex.cõ.105.uide Themiſtium ibi,& Simplicium.

Motus circulares ſi eſſent contrarii eſſent ſup eoſdẽ polos,& ſuper idẽ centrũ.1.cœli.com̃.32.

Motus circularis non habet contrarium,non inquantum eſt in corpore mathematico,ſed inquantum,eſt in corpore naturali.1.cœli.cõmen.31.

Motus circularis eſt ab eodem in idem.1.cœli.tex.com̃.30.& tex.com̃.100.

Motum qđlibet ſcd̃m rectitudinem nõ moueẽ niſi ad aliquid,ad qđ cum puenerit qeſcit,niſi motus eius eſſet ocioſus,& hoc uideẽ nobis naturaliter eſſe motum.1.cœli cõ.53.

Motus aut eſt ſcd̃m naturam,aut uiolẽtia 1.cœ.tex.cõ.62.idẽ ibidẽ.tex cõ.76.uide in ↄcordãtiis.

Motus uiolentus non differt à motu naturali niſi ſcd̃m modũ tãtum:motus enim in aere ſi fuerit ad ſuperius eſt uiolẽtus,ſi ad inferius,eſt naturalis.1.cœli.cõ.62.uide ibidẽ in cõmen.70.

Motus ĩfiniti utilitas eſt ↄtinuatio & perpetuitas eſſendi.1.cœli.cõ.6.idẽ.2.de genera.& corru.tex.cõ.56.&.12.meta.tex.cõ.33.&.8.phyſi.tex.cõ.53.& in principio libri meteororum.

Motus qui uni corpori eſt uiolentus ex ſimplicibus,oportet ꝙ ſibi contrarius ſit eidem naturalis.primo cœli.tex.cõmen.76.

Motuũ diuerſitas in corporibus eſt,ꝑpter diuerſitatẽ formarũ ſubalium,non ꝑpter diuerſitatẽ in relatione aut quãtitate,neq̃ in alio p̃dicamẽto.1.cœli.cõ.81.idem ibidem.cõmen.5.

Motus elementorũ non eſt ſcd̃m attractionem,neq̃ expulſionem,neq̃ ſcd̃m impulſionem.primo cœli.cõmen.81.& 89.&.3.cœli.cõmen.28.& alibi infinities.

Motus eorum q̃ ſunt eiuſdem ſpeciei ad unum locũ numero eſt.1.cœli.tex.cõ.82.

Motu naturali carẽs,caret etiã motu uiolẽto.1.cœli.cõ.82.idẽ.3.cœli.tex.cõ.18.&.19.& com̃.25.

Motus termini ſpecie differunt.primo cœli.tex.cõmen.86.

Motus localis inuenire contrarium eſt magis occultum q̃ in alteratione.primo cœli.cõmen.86.idẽ 5.phyſi.cõmen.9.&.8.phyſi.cõmen.16.

Motus circularis quodãmodo habet cõtrarietatem reſpectu diametri,quapropter ſtella in uno extremo dicitur aſcendens,& in alio deſcendens.1.cœli.tex.cõmen.87.&.28.

Motus elẽtorũ in ſua actione non uariaẽ ex diſtãtia,aut ꝑpiquitate ad ſua loca naturalia:nõ ſecus

enim

enim mouentur ad ꝓpinquũ q̃ad remotũ,eo ꝙ cauſa illorũ motus nihil eſt penitus q̃ forma eorũ naturalis.1.cœli.Cõmenta.in paraphraſi,in ſumma.8.cap.3.& habet ex tex.cõ.81.

Motus ſine phyſico corpore non eſt.1.cœli.tex.com̃.99.¶ Ex quo patet ꝙ idẽ eſt ens mobile/& corpus mobile phyſice loquẽdo,& non fuit ens mobile poſitum in diffinitiõe motus,q̃ data fuit in 3.phyſi.tãquã aliqd generalius q̃ ſit corpus mobile,ſicut qdam aſſeruerũt:qa materia eſt ens mobile motu generatiõis:& tamẽ nõ eſt corpus mobile.¶ Sed uideãt quæſo iſti cõmẽtũ.21.5.phyſic. ubi uult Cõmen.ꝙ intentio Ariſto.in.5.eſt demonſtrare ꝙ diffinitio motus data in.3.phyſicorũ. uere non cõpetit niſi motui,qui eſt in tribus ꝑdicamẽtis:& ꝙ generatio & corruptio,q̃ ſunt in ꝑdicamento ſubæ,non ſunt motus niſi æquiuoce,in.5.enim phyſi.diſtinxit Ariſt.īter motũ & mutationem,qđ non fecit in tertio,nec etiã in quarto phy.ut patet in trac.de tẽpore,ubi aſſerit in tex. cõmen.97.nihil autẽ differat nobis in ꝑſentia dicere motũ aut mutationẽ. & Cõmenta.in.6.phy. cõ.32.ſcribitꝙ omne trãſmutabile in diuiſibili trãſmutatione,eſt etiã trãſmutabile in tẽpore,quia tranſmutatio eſt finis motus,& finis non põt ſeparari à re cuius eſt finis:dicit enim Ariſto.in prĩcipio libri de generatione & corrup.ꝙ ſi alteratio eſt impoſſibilis,ꝙ generatio ẽt eſt impoſſibilis.

Motuum æternorũ quidã ſunt generãtes entia,& quidam conſeruãtes.2.cœli cõ.2.uide ꝓ hoc in 2.de generatione & corruptione.tex.com̃.56.& in.12.metaphy.tex.com̃.33.

Motus cœli non eſt naturalis,ſicut motus elementorum.2.cœli.cõmẽ.3.& redditur ratio,quia tũc eſſet generabile & corruptibile.

Mobilia quorum formæ ſunt in materia,non ſunt infinita,nec in uigore,nec in duratione. Cõmẽ. primo cœli.in paraphraſi in fine.

Mobilia,quorum formæ ſunt ſeparatę à materia,non habẽt infinitatẽ uigoris,qa finitas uigoris neceſſario ſequitur naturam mobilis ex parte qua corpus eſt,& habẽs finitam magnitudinem: hoc enim demonſtratum eſt in primo cœli.in tractatu de infinito,quòd omne corpus/ſiue rotundũ/ ſiue rectum finitum eſt/& finitam habens uirtutem.idem ibidem.

Mobile qđlibet per ſe ex forma & ſubiecto ꝯficitur.Cõmenta.in paraphraſi primi de cœlo in fine, unde in uia eius cœlum,ut eſt aĩatum & compoſitum ex duabus naturis,rectius dicitur eſſe cõpoſitum ex forma & ſubiecto,q̃ ex materia & forma,qa ſcđa cõpoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus ꝓpria:de qua Ariſt.egit in.1.de phyſico auditu,ut gloſat ipſe in ꝑſenti loco.

Mobilium quædam habent formam in materia:quædam uero ita ſe habent/ꝙ formæ eorum nullam permanentiæ uim ſũmunt à ſuo mobili.1.cœli.in paraphraſi in fine.

Motuum diuerſitas oſtendit in rebus animatis diuerſitatem principiorum mouẽtium.2.cœli.cõ. 13.& in primo cœli.cõmen.5.&.81.

Motus ſupra terram eſt nobilior motu ſub terra,& ideo motus cœli ſub terra eſt propter motũ, q ſit ſupra terram.2.cœli.cõmen.13.idem in paraphraſi.ſumma ſecũda,quæſito primo.

Motus cœli licet non habet principiũ temporale,habet tamẽ principiũ in magnitudine:quia aliud eſt principium tẽporis,& aliud eſt principiũ magnitudinis.2.cœli.cõ.13.& habet ex textu.

Motuum multitudo duplici uia inueſtigari poteſt.2.cœli.cõmen.17.

Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quieſcens.2.cœli.tex.com̃.17.idem octauo phyſico.tex. cõmen.84.1.cœli.97.&.3.de anima.55.

Motus cœli eſt motuum ueloci ſſimus.2.cœli.tex.com̃.27.&.10.meta.tex.com̃.3.&.4.

Motus corporum cœleſtium non ſunt cõtrarii,ſicut motus elemẽtorũ,qa iſti motus ſunt contrarii:quia formæ eorum ſunt contrariæ.2.cœli.com̃.33.uide in concordantiis.

Motus quilibet irregularis intenſionẽ habet/& remiſſionem/& uirtutẽ.2.cœli.tex.cõ.35.

Motus naturalis intenditur in fine.2.cœli.tex.com̃.35.uide in concordantiis.

Motus uiolentus maximus eſt in principio.ibidem.

Motus proiectorum in medio intenditur.ibidem.

Motus circularis non habent principium/neq; finem/neq; medium.ibidem.

Motus lenlab eſt ſm ꝙ reputo,quando poli unius orbis mouenṫ ſup polos alterius orbis, ſicut eſt motus ſolis cũ motu diurno:accidit eni in ſuo motu ut moueaṫ ſup lineã lelebię.2.cœli.cõ.35.

Mobilia quædam uigorantur in fine motus,ꝓpter maximum deſideriũ ad finem.ibidem.

Motus irregularis ꝓuenit/aut ex pte motoris/aut ex pte mobilis/aut ex utroq;.2.cœli.tex.cõ.36.

Motor in animali corruptibili mouet,quãdoq; ꝑ partem inſtrumẽti,& quãdoq; per totũ inſtrm̃.

Motor cœleſtis non mouet per inſtrumentum, ut declaratum eſt.2.cœli.cõmẽ.36.uide pro hoc in tertio caplõ de ſubſtantia orbis,& in.12.primæ philoſophiæ.cõmento.36.ubi declaratũ eſt ꝙ mo

tor cœli mouet per intellectum& uoluntatem.

Motor primi eſt primus & non corruptibilis,& ingeniti ingenitus & incorruptibilis, & ſimplicis ſimplex.2.cœli.tex.cõmen.36.

Motus naturales recti ſunt terminati duobus modis,& quia ſunt inter loca terminata,& quia habent uelocitatem terminatam,ſed motus circularis eſt terminatus ſolum,qa habet uelocitaté terminatá,quia nõ eſt ab uno loco terminato ad aliũ.2.cœli.com̃.38.Simplicius aũt & Diuus Thom̃. referunt etiá primũ modũ terminationis motui circulari rõne unius reuolutionis.

Motus quilibet ſiue naturalis/ſiue uoluntarius habet uelocitatem terminatam,quia omnis motus habet motorem terminatum.2.cœli.cõmen.38.

Motores corporũ cœleſtiũ differũt in potétia,& in eé,& cum oés moueát p infinitũ:remanet,ut nõ differant niſi ꝓpter diuerſitaté ꝓportionis eorũ,& unũquodq; quod mouet.2.cœli.cõ.38.

Motores corporũ cœleſtiũ habent potétias finitas:qa ſi potentiæ eorũ eſſent infinitę in uigore mouendi,non eſſet proportio inter motoré & rem motá,& nõ eſſet differétia inter eos neq; multitudo,& ſi ita foret tunc motus ꝓueniret in inſtanti.2.cœli.cõmen.38.conſimile ibidé.com̃.39.&.71. ¶ Et ex iſtis locis/frater mi/ſcire potes,& etiam ex.8.phyſi.cõmen.79.& ex.3.cap.de ſubſtátia orbis, quantum diſcedant à uia Auerrois,qui ad mentem eius tenuere Deum Benedictum eſſe infiniti uigoris.uide in concordantiis.

Motus natus eſt ignire & ligna,& lapides,& ferrum.2.cœli.tex.cõmen.42.

Motus corporũ cœleſtiũ eſt ex deſiderio rõnali:& ideo motus diurnus non ꝓhibet alios motus:ꝓhibitio enĩ fit uiolẽte, & nõ eſt illic motus uiolentus oĩno.2.cœli.cõ.58.&.2.cœli.cõ.3.idé.12.meta. cõmen.36.Cõtra mathematicos.q ponunt primũ mobile motu raptus mouere alias ſphæras.

Motus cœleſtes uariantur in uelocitate,ex fortitudine deſiderii.ibidem.com̃.58.

Motum quodlibet in loco habens figurá terminatá eſt aĩatum neceſſario.2.cœli.cõmen.61.

Motus neceſſarii in orbibus adhuc non ſunt demonſtrati.2.cœli.cõmen.62. eandem ſententiá imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus cœli habet cõtrarietatem quæ eſt inter motoré,& rem motam tm̃.2.cœli.cõmen.63.ſiue oppoſitionem ſiue quomodocũq; uolueris appellare.

Motus eſt nobilior quiete.2.cœli.cõmen.66.

Motum qđlibet ſiue habuerit formá naturalé/ſiue nõ,habet uelocitaté terminatá,ſed appropriatur corporibus habentibus formá materialé,& motus eorũ eſt abſciſſus.2.cœli.cõ.71.&.38.

Motus uiolẽtus nõ intelligit niſi in reſpectu naturalis.2.cœli.tex.cõ.83.idem.1.cœli.tex.cõ.14.

Motus remotio largitur grauitatem/frigiditatem/& quietem,& uicinitas largitur leuitatem/caliditatem/& motum.2.cœli.cõmen.94.&.102.

Motus naturalis eſt unus,& motus ꝑter naturam ſunt plures.3.cœli.tex.cõmen.18.

Motus circularis elementorũ,ut motus ignis à cœlo non eſt uiolentus neq; naturalis.3.cœli.tex.cõmen.20.idem in.2.meteororum.cap.2.uide in concordantiis.

Motuum diuerſitas conſequit diuerſitatem formarũ.3.cœli.cõmen.23.idem.1.cœli.cõ.5.

Motus fortis & motus debilis ſunt eiuſdé ſpéi, & nõ differũt niſi ſm magis & minus.3.cœli.cõ.25.

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo deorſum eſt cõpoſitus aut quaſi cõpoſitus.3.cœli.tex.cõ.28.

Motus lapidis proiecti ab aliquo ſurſum eſt ſimpl'r uiolentus.ibidem.¶ Ex quo colligit ꝙ motus uiolentus eſt duobus modis/uel ſimplex/uel compoſitus.

Motuum alii ſimplices,alii mixti.3.cœli.tex.cõmen.35.& primo cœli.tex.cõmen.7.

Motus qlibet eſt ex ɔtrario terminato ad ɔtrariũ terminatũ ꝙ eſt pfectio illi.4.cœli.tex.cõ.22.

Motus in ſimplicibus non habet niſi unam cám ſimplicé.4.cœli.cõmen.22.contra Themiſtiũ.ſecus autem eſt de motu in cõpoſitis.unde ſanitas in homine fit ex pluribus una cauſa.

Motus in loco differenter attribuit elemẽtis & aĩalibus,qa in aĩalibus attribuit ei,ꝙ eſt in actu,ſed in elñtis attribuitur ei quod eſt in potẽtia,illud elñtum.4.cœli.cõ.22.&.24.&.25.

Motus localis in elemẽtis ſimil'r ſe habet ſicut accidẽtia inſeparabilia à forma,q̃ exiſtunt in re ſtatim cum ipſa forma ab agente.4.cœli.com̃.22.&.8.phy.cõmen.32.&.3.cœli.cõmen.28.

Mouens & motũ in elementis non ſunt diſtincta in actu.4.cœli.cõmen.22.idem.4.phyſi.cõmé.71. &.8.phyſi.30.&.3.cœli.cõmen.28.&.4.cœli.24.

Motor & motum in elñtis ſunt idem in ſubiecto,& differũt ſm modum:grauitas enim eſt motor inquãtum eſt forma,& eſt motũ inquãtum eſt in prima materia.4.cœli.com̃.22.

Mobili cuilibet ɔtingit,ut primo moueat à ſuo motore,& ſcđo à remouente impedimentũ, & hoc

cõmune eſt in oĩbus motibus grauiũ & leuium/& aliorũ mobiliũ naturaliũ.4.cœli.cõ.25.
Motuum trium uarietatis duæ cãæ ſunt,natura mobilis,& natura eius ad quod eſt motus.4.cœli. in paraphraſi,ſumma ſcda.ubi etiam ſubdit diuerſitas naturarũ mobiliũ,& diuerſitas naturarum mouentium ac diuerſitas finis ipſorum motuũ cauſę ſunt qbus uarienť ipſi motus in ſe.
Motus qui fit ex neceſſitate uacui,ut quando aufertur aqua,& deſcendit aer ad locum eius,eſt uio lentus.4.cœli.cõmen.39.
Motus aquę ad ſuperius in uaſe ignito,quãdo ſupponiť aquę,habet tres cãs.4.cœli.cõ.39.
Mouentium duo ſunt modi,quorũ alterum nunq̃ moueť, ſed ſemper mouet:alterum uero ſem/ per mouetur ab eo.primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.14.
Motus auguméti differt à motu locali,tam recto q̃ circulari.1.de generatione & corrup.tex.cõ.25.
Mouere amplius q̃ agere eſt.primo de generatione & corruptione.tex.cõ.45.
Mouens primum in motiuis eſt imobile,& in factiuis primum efficiẽs impoſſibile.primo de gene ratione & corruptione.tex.cõmen.54.
Motus ſi in uelocitate comparantur,duę conditiões requirũtur,ut ſcilicet fiant per idem ſpacium uel rectum utriq;/uel circulare utriq;,& ut ſint uniformes eiuſdem ſpeciei. Themiſtius.4.phyſi. in tex.129.& habetur ex.7.phyſi.
Motus localis eſt continuus & æternus:& ideo generatio eſt continua & æterna.ex.2.de generatio ne & corruptione.tex.cõmen.55.&.56.
Motum diciť dupliciter/uel ẽm ſe/uel quia eſt in moto,motũ autem qa eſt in moto,eſt etiã duobus modis,aut modo quo impoſſibile eſt moueri/ut albedo per motũ corporis alibi, aut modo quo poſſibile eſt,ut moueatur p ſe,ut nautę in naui.primo de anima.tex.com̃.37.idem.5.phyſi.cõmẽ. primo.&.4.phyſi.32.&.6.phyſi.86.&.8.phyſi.27.
Motus attribuitur alterabili & augumentabili,modo accidẽtabili,ſed alterabili pp corpus differẽs, ſeu augumentabili, & diminuibili propter partes corporales augumentabiles , & diminuibiles. primo de anima cõmen.39.
Mobile quod mouetur motu recto,ſi mouetur,naturaľr mouebitur & uiolẽter.primo de anima. tex.com̃.40.& iſta eſt gloſa Cõmentatoris in cõmento ibi, uidelicet ꝙ habet locũ de motu recto, quia in motu circulari falſa eſt propoſitio.idem.2.cœli.84.
Motus eſſentia eſt cõpoſita ex eſſe in potẽtia,& ex eẽ in actu.& ideo plures antiquorũ exiſtimaue runt ipſum non ens.primo de anima.com̃.43.idem.3.phyſi.14.
Motus aĩæ quidã hñt principiũ ab aĩa:quidã uero terminãtur ad aĩam.1.de aĩa.tex.cõ.64.
Mouentur & patiuntur omnia ab actiuo & actu ente.2.de anima.tex.cõmen.54.idem.3.phyſi.tex. cõmen.17.&.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.53.
Motor extrinſecus alius à ſenſibilibus ponẽdus eſt in ſenſibus aĩalium.2.de aĩa.cõmen.60.
Motus/quies/& numerus ſunt ſenſiblia cõmunia q̃ ab oĩbus ſenſibus ſentiũtur, ſed figura & quã/ titas ſolum à uiſu & tactu pcipiũtur.2.de aĩa.cõmen.64.contra Themiſtium.
Motus duplex quidam qui eſt actus imperfecti,quidam uero eſt pfecti actus.3.de anima.tex.com̃. 28.conſimile in.2.de anima.tex.cõmen.57.
Motus proceſſiuus aĩalis fit cum imaginatione & deſiderio:nihil enim moueť uoluntarie niſi aut deſiderando aliquid,aut fugiendo ipſum.3.de anima.tex.cõmen.44.
Motus pceſſiuus animalis ſemper eſt proſequentis/aut fugientis.3.de aĩa.tex.cõmen.46.
Mouentia duo eſſe uidentur , intellectus & appetitus: ſi quis poſuerit phantaſiam eſſe intelligen/ tiam quandam.3.de anima.tex.cõmen.48.
Motor qdam imobilis,qdam uero eſt motus & motor.3.de aĩa.tex.cõ.54.&.8.phy.tex.cõ.35.
Motus giratiuus eſt cõpoſitus ex attractione/& impulſione.3.de anima.cõmen.55.
Motus rectus habet principiũ & finẽ diuerſa in magnitudine & diffinitione: ſed in motu circulari non ſunt diſtincta niſi ẽm diffinitionẽ tm̃.3.de aĩa.com̃.55.ide.8.phy.73.&.2.cœli.tex.cõ.35.
Motus proceſſiuus aĩalis componitur ex expulſione & attractione.3.de aĩa.tex.com̃.55.
Motum ex ſe componiť ex duabus naturis.i.recipiente & agente.1.cap.de ſubſtantia orbis.
Mouens & motũ eſſe in eodem impoſſibile eſt.ibidem.&.3.de aĩa.cõ.4.&.8.phy.cõ.40.
Motus circularis quem habet corpus cœleſte eſt motus animæ ſecũdum ꝙ anima tantũ . Cõmen. in.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Motus animalis ẽm ꝙ eſt corpus, poteſt eſſe naturaliter, & etiam extra naturam,ſed ſecundum ꝙ eſt animal ſemper eſt naturalis: qa non mouetur ẽm ꝙ eſt animal niſi ab anima, & anima mouet

corpus naturaliter.8.phy.tex.cōmen.27.& in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Motus corporis cœleſtis cum in eo non ſit principiũ contrariũ motui animę,eſt motus ſimpl'r naturalis uidelicet per aĩam,& per corpus.8.phyſi.cōmen.27.uide in concordantiis.

Motus circularis accidit cuilibet elemento p̃ter terram,& non eſt uiolẽtus neq̧ naturalis.2.meteororum.cap.2.ubi agitur de uentis.idem.3.cœli cōmen.20.

Motum primum ex ſe ſcḋm Platonem ita ſe habet ꝙ motor & motum ſunt idem omnino,ſed ſcḋm Ariſtotelem eſt compoſitũ ex moto/& ex motore non moto.2. metaphyſi. cōmẽ.6.idem.8.phyſi. cōmen.40.&.7.phyſi.cōmen.2.&.2.phyſi.cōmen.3.

Motus dicitur ens,quia eſt uia ad uerũ ens.4. metaphy.tex.cōmẽ.2.idem.primo cœli.com̃.primo. ubi dicit Cōmen.omnia entia aut ſunt ſubſtantię/aut accidẽtia/aut ſunt uię ad eſſe iſtorũ & ſunt uniuerſaliter tranſmutatio.uide in theorematibus de hoc.

Mouens eſt prius natura moto,& ſi hæc ipſa adinuicem dicantur nihil minus.4.metaphy.tex.cōmen.25.idem.3.de anima.tex.cōmen.19.

Motus & ꝑmutatio non eſt niſi in ↄtraria & media.4.meta.tex.cō.27.ubi Cōmen.in cōmẽto dicit, ꝙ eſt primũ cognitũ,quod tranſmutatio eſt,ex oppoſitis aut mediis inter ipſa.idem.1.phyſi.à tex. cōmen.43.uſq; ad.50.idem primo de generatione & corup.50.idem.10.meta.tex.cō.23.

Motus componitur ex eſſe & non eſſe, & ideo deſcribitur ſic:motus eſt actus entis in potentia ſecundum ꝙ in potentia.4.metaphyſi.cōmen.28.

Motus diffinitio eſt ambigua,tum quia motus eſt in pluribus p̃dicamẽtis,tum qa unũquodq; prædicamentum,ex illis in qbus eſt motus,diuidiť per duos modos,quorũ unus eſt nobilior,& alius uilior.Cōmen.3.phy.cōmen.5.Omnes expoſitores ↄueniunt iſtam fuiſſe Ariſtotelis mentẽ,motũ dici de ſuis ſpeciebus,ſicut ens de entibus:ens aũt dicitur analogice de ſuba,& accidẽte.¶Et ideo animaduerte & conſidera ꝙ ex hoc fundamẽto ſoluũtur arduæ difficultates in p̄hia contingentes modernis in ſuis q̃ſtionibus:qa credunt oẽs cōditiones motus uniuoce reperiri in motu locali/& in cæteris motibus:& ꝑ uitam meã iſti ſunt in maximo errore.ↄditiones attributę motui ſunt,qa eſt ſubiecti entis in actu:ſic enim diſtinguiť à generatione & corrup.ut patet.5.phyſi.tex.cōmen. 7.&.8.quod fiat de ↄtrario in contrariũ.5.phyſi.tex.com̃.6. ꝙ ſit ↄtinuus & fiat in tẽpore: mō iſta non unica, & eadem ratione inueniũtur in motu locali,& in cæteris motibus: ſubtũ enim motus localis poteſt ſuam unitatẽ perfecte poſſidere:nam motus localis non abiicit à ſuba. ut diciť in.8. phyſi.tex.cōmen.55.ſecus eſt de aliis motibus.Amplius ↄtrarietas ęquoce.i.non ſcḋm unam rōnem inuenitur in loco & q̃litate:quia ↄtrarietas in loco eſt in forma & in ſubiecto:ſecus de cōtrariis in qualitate:qa talia ſunt duo in forma & unũ in ſubiecto:qa loca non numerãtur niſi ꝓpter numerationem ſubiecti.ut dicit Cōmen.4.cœli.com̃.38.Amplius cōtrarietas in q̃litate ſeu in motu alterationis eſt diſponens ad corruptionẽ: eſt enim cũ uera actione & paſſione, p̃ſertim quæ eſt inter primas q̃litates:ſed quãtitatis ↄtrarietas non eſt talis: nō enim quãtitas eſt de principiis actiuis.4. phyſi.com̃.84.Amplius cōtinuatio in motu locali,& in alteratione & augumẽto non ſunt eiuſdẽ rationis:nam ↄtinuatio in motu locali eſt manifeſta per ſe:impoſ'e enim eſt aliquã ꝑtem eius fieri ſubito.ſed in aliis motibus eſt qō non parua, utrũ aliq̃ pars eorũ uideať poſſe fieri ſubito:nam in aliquibus uideť ſubito fieri.ut dicit Cōmen.6.phyſi.com̃.74.& ita determinat finaliter.8.phy.cō. 23.& etiam in.3.phyſi.com̃.6.ꝙ motus augumenti nō eſt unus & ↄtinuus à principio uſq; ad finẽ, ſed eſt cōpoſitus ex pluribus motibus,& ex pluribus qetibus.& rationes Auerrois ſunt, ut mihi uidetur,duæ principales:nã cum uera augumẽtatio q̃ eſt in ſolis uiuẽtibus,fiat ꝑ additionẽ nouę materiæ,neceſſe eſt ꝙ fiat per minima.& ideo factio & acquiſitio taliũ minimorũ eſt indiuiſibilis. & fit in inſtanti:ideo impoſ'e eſt partes motus augumenti ſibi inuicẽ cōtinuari niſi in inſtãti,& ita inſtãs eſſet ĩmediatũ inſtanti,& tẽpus cōponereť ex inſtantibus:nam minima caro eſt terminata. primo phyſi.34.ſimiliter ſi ↄtinuatio eſſet in motu augumẽti, oporteret ꝙ cuilibet parti ſenſibili tpis correſpōderet aliq̃ magnitudo ſenſibilis terminata acq̃ſita in illo tẽpore, qḋ eſt ↄtra ſenſum. nam uidemus in anno aliqd augeri ꝑ digitalem quãtitatem,& illa non pōt.diuidi in ꝑtes tot actu ſenſibiles in quot diuidiť annus,nã diffinitio entis ſenſibilis & terminati in actu eſt ut tangi poſſit.ideo non pōt aliquis fingere tales partes eſſe in actu,& correſpōdere ſingulis partibus temporis,ſed nō ſunt à ſenſu compr̃hẽſibiles:qa hoc eſt contra diffinitionẽ & terminũ entis in actu,q eſt ut ſit ens tangibile,ut dicit Cōmen.ubi ſupra.& ideo Cōmen.cōcludit ꝙ continuatio uere nō reperitur niſi in motu locali.unde motus prius diciť de motu locali.ſcḋo de motu alterationis,poſtremo autẽ inter oẽs motus eſt motus augumenti & diminutionis.¶Sed tũc eſt difficultas qũo

motus augumenti fiat in tẽpore:ſi enim motus iſte augumẽti fit per acqſitionẽ quãtitatis factam per minima,cũ talis acqſitio fiat in inſtãti,tunc motus augumẽti non menſurareť à tempore.hoc autẽ uideť eſſe cõtra Ariſto.in.4.phyſi.in tex.cõ.132.ubi qrit utrũ tẽpus ſit numerus cuiuſlibet motus,uel unius tm̃,& ſoluẽdo dicit,q eſt numerus cuiuſlibet motus:ingt eni,& nãq qd geneŕať & corrũpitur in tẽpore,& augumentať & alterať.Amplius in eodẽ.4.phyſi.tex.cõ.129.demõ ſtratur q omne qd moueť,moueť in tẽpore,qa in omni motu reperiť uelox,& tardũ:talia aũt tẽpore mẽſurantur,& Ariſto.dicit hoc eſſe in motu locali,& ſilr dicit etiã eſſe in aliis motibus. ¶ Et has difficultates euadere uolẽtes Burle.i.3.phy.& Io.Gãda.in ſpãli.q.de motu augumẽti dicũt q loquẽdo de motu augumẽti dicti,q ſolũ i uiuẽtib⁹ repiť,teſte Com̃.1.cœ.cõ.22.ſumiť duplr.uno mõ,p ouerſione nutrimenti in ſubam alimẽti.& alio mõ pro extẽſione cõſequẽte materiã ſic cõuerſam à calore & ab anima ipſius uiuẽtis.& tũc dicũt q augmẽtatio,pprie nõ eſt motus primo mõ,tum qa ſubiectũ motus eſt ens in actu.ſed ſubiectũ augmẽtationis primo mõ eſt prima materia,quæ eſt ens in pura potẽtia:tum qa terminus motus eſt accidẽs,ſed terminus augumẽtatiõis primo mõ ſumptę eſt forma ſubalis:tum quia oĩs motus eſt cõtinuus:nulla aũt talis cõuerſio poteſt eſſe cõtinua quãtũcũq modica:qm̃ ſic auctũ eẽt infinitũ:ſed accipiendo motũ ſecũdo mõ,ſic motus augumẽti eſt uere motus:qa habet oẽs conditiones reqſitas ad motũ,ut patet diſcurrẽti. ¶ Sed otra iſtã opinionẽ inſtat Petrus Põponacius in ſpãli tractatu de motu augumenti.lib.1.cap.9.inqt enim q ſermo iſtorũ eſt corruptus,qa ĩpoſſibile eſt motũ augumẽti ſumi in prima ſignificatione,qa ĩpoſſibile eſt ſumere augumentũ ſine quãtitate,qa in intellectu formali augumenti cadit quãtitas,qa motus ẽ ad quãtitatẽ.ſed cõuerſio illa nutrimẽti intelligiť nõ intellecta quãtitate,ut dicit enim Ariſt.1.de generatione.nutritio non ĩportat niſi ſolã ſubam.tex.cõmẽ.41.& in.2.de anima.tex.cõ.47.q cibus & augmentatiuũ differũt ratione:nã inquantũ eſt potẽtia caro ſeu ſubſtantia,nutrit:inquãtum aũt eſt potentia quãta,caro auget.Quòd ſi dicať ut aſſerit q illa cõuerſio nõ ĩportat ſimplr ſubam,ſed ſubam plurem q̃ ſit deperdita:hoc nihil pficit:quia ſi ĩportat plurem materiã cũ quãtitas inſeparabiliter inſequať materiã:ſequiť ſcdm eos(pſertim qui tenẽt uiã Cõmenta.)q quãtitas eſt coęterna materiæ,q ibi ſit etiã plus de quãtitate:& tũc nũquid acqſitio illius quãtitatis ſit motus uerus augumẽti:nec ne,patet q ſic,qa habet omnes oditiones,qa eſt ad quãtitatem,& eſt de cõtrario in cõtrariũ,& in ſubiecto in actu:quia quãtitas terminata fundať in ente in actu:& tamẽ nõ eſt extẽſio,ut ipſi fatenť:q ſi forte dicať talem acqſitionẽ non eſſe uerum motum,quia deficit ſibi ſucceſſio,ſed eſt ſubita mutatio in quantitate ſicut illuminatio,uel eſt compoſitũ quoddã ex multis nutritionibus ĩquãtũ inſequunť generationẽ ſubſtãtiæ:nã ex acqſitione ſubſtãtiæ acquiriť illa quãtitas:quapp non eſt uerus motus:hoc,inqt,nõ ſatis facit:qa Ariſ. in.1.de generatiõe agit de illa augumẽtatiõe q̃ eſt motus,& eſt eadẽ ſubiecto cũ nutritione & ſola ratione diſtinguiť.unde illę tres cõditiones motus augumẽti.uidelicet q fiat aliquo extrinſeco adueniente,& q ſit idem numero q augeť,& q q̃libet pars aucti augeať:non poſſunt ouenire extẽſioni,qa extenſio illa nõ fit aliquo extrinſeco adueniente. Et ſi ocedať augumẽtationẽ,de q̃ Ariſt. loquitur in primo de generatione,nõ eſſe motũ:quę igiť augumẽtatio erit? Dices,p extẽſiõe,ſed hoc eſt falſum:qa illa eſt cõis uiuẽtibus & non uiuẽtibus,ut patet.Quòd ſi dicať q extenſio,ut facta ab aĩa eſt,ppria uiuentibus:hoc nihil eſt,qa motus nõ ſpecificanť à cauſis efficientibus:qa efficiens eſt de cauſis extrinſecis motus,ut dicit Cõmen.5.phyſi.com̃.3. Amplius cum Ariſtoteles de tali extenſione in primo de generatione nõ meminerit,uideť Ariſt. fuiſſe diminutus.Amplius ſequitur q non erũt tres motus: qa ſi motus augumẽti eſt talis extenſio,cum iſte non termineť ad quãtitatem,ſed ad q̃litatem:erit igiť alteratio:raritas enim eſt in q̃litate.7.phyſi.com̃.15.&.8.phy.cõ.84.& ideo finaliter pfatus Doctor ocludit q augumẽtatio non eſt formalr extenſio,loquẽdo de uera augumentatione q̃ eſt in uiuente:& de qua Phs loqtur primo de generatione.unde illud mẽbrum non diciť augumẽtatio,pprie,ſed improprie.ſed ut aſſerit,augumentatio,pprie poteſt ſumi ſtricte,& minus ſtricte. Stricte ſumitur pro acquiſitione maioris quantitatis:quod fieri non poteſt abſq aduentu quantitatis extrinſecæ,ſecundum quam fit acquiſitio maioris loci,ut dicit Philoſophus primo de generatione.tex.commen.25.Minus ſtricte autem eſt acquiſitio pluris materię q̃ pluralitas materię nõ dicit,pprie quantitatẽ,q̃ maiorẽ locum occupat,ut manifeſtũ eſt. ¶ Et ideo ad argumentum eorum reſpondeť,q illa diuiſio non eſt ſufficiens:nam augumentatio proprie nullũ illorum duorũ eſt neq cõuerſio neq extenſio,ſed eſt acqſitio quantitatis per aduentum nouæ materię.Et ſi dicitur q hæc acquiſitio non eſt ſucceſſiua,reſpondeť cõcedendo totum:qa motus non diciť uniuoce de oĩ motu,ſed analogice.& ideo uera ſucceſſio,& cõtinui-

tas reperitur in motu locali.unde cũ ſit cõiuncta augumentatio nutritioni q̃ fit per minima,ideo non poteſt eẽ cõtinua etiá per modicũ tépus.ſed ſi nutritio dicit̃ cõtinua,eſt quia q̃diu uiuimus, anima uel generat uel diſponit ad generationé:& ſic auctio põt dici continua,qa eſt cõiuncta nutritioni,ſed nuttitio nõ meruit nomen motus,quia ſubiectũ eius eſt in potẽtia, & terminus eius eſt ſuƀa,neq; eſt de cõtrario in cõtrariũ quę ſunt ↄditiões motus:ſed has ↄditiones habet motus augumenti.iſta ſunt dicta eius.¶ Sed iſte uir in cõtradicendo iſtis nõ caret rep̄henſione, qa etiam ipſe patitur eaſdem anguſtias.nam ipſe dicit ꝙ augumentatio ꝓprie dicta q̃ inuenit̃ in ſolis uiuẽtibus ſumit̃ minus ſtricte & magis ſtricte: & minus ſtricte acq̃ritur p̃ciſe per acq̃ſitionem pluris materiæ, & illud plus ẜm ipſum q tenet cõtra Auerroẽ ꝙ dimẽſio interminata non dat̃ non eſt per quãtitaté.tũc igit̃ reflecto argumentũ eius cõtra ip̃m intellectus augumẽtationis ꝓprie dictę non poteſt abſtrahere à quantitate,ſed in hoc cãm in augumento minus ſtricte intellꝰ abſtrahit à quãtitate.igit̃ talis tranſmutatio non eſt augumentatio, ſed nutritio, qa non terminat̃ per ſe ad quãtitatem,ſed ad ſuƀam materiæ,quod eſt contra Ph̄m primo de generatione & corrup. tex. cõmen.41.&.2.de aĩa.tex.com̃.47.ubi ponit differentiá iter motũ augumẽti,& ipſam nutritioné: dicit enim ꝙ ſunt unus motus ſcd̃m ſubiectũ,& duo ẜm rõnem:quia aliq̃d ut cibus,ut eſt potentia caro,nutrit.ſed ut eſt potẽtia caro quãta auget.¶ Dices ꝙ talis modus includit quãtitaté in potentia,licet nõ includat quãtitaté in actu.¶ Cõtra qa tũc nõ differret nutritio ab augumẽtatione, qa terminus actualis nutritiõis q eſt caro eſt in potẽtia q̃tus. Amplius demõſtratio fit ab eo q̃d eſt ſcd̃m actũ,& non ab eo quod eſt ẜm potentiá.2.phyſi.tex.com̃.11. Amplius illud q̃d actu includitur in diffinitione augumẽti,actu intelligit̃ in ea.ſed in diffinitione ꝓprie dicta actu includitur magnitudo:qa Ariſtoteles in libro primo de generatione non loq̃tur niſi de augumẽtatione proprie dicta,ſicut & iſte cõcedit,& illã diffinit in tex.cõmen.30.ubi dicit ꝙ augumẽtatio eſt exiſtẽtis magnitudinis additamentũ,diminutio uero minoramentũ.Ecce q̃uo actu exprimitur magnitudo in intellꝰu eius:& confirmat̃,quia illud q̃d augetur ꝓprie eſt actu quãtum, & ſub illa rõne eſt
» ſubiectum augumẽti.ↄfirmatur per uerba Ph̄i in tex.cõmẽ.30.ubi exp̄ſſe dicit, manifeſtũ eſt,ꝙ id
» quod augumẽtatio non eſt ex potẽtia habente magnitudiné:actu uero nullam,ſeparatũ enim eẽt quod cõe:quid clarius? Amplius ſi ſolutio ſua uera eſſet,ꝙ in intellꝰu augumẽti ꝓprie ſumpti debet apparere magnitudo in potẽtia & nõ in actu,tunc ſoluit̃ argumẽtum eius cõtra Burleum, & Gandauenſem:quia ipſi dicẽt ꝙ augumentatio proprie dicta in ꝓpria ſignificatione ẜm primum mẽbrũ ſumitur ꝓ cõuerſione nutrimẽti,inquantũ eſt in potẽtia ad quãtitatem terminatam.& ita argumenta eius non magis militant contra iſtos, quàm contra authorem,ſicut uides.

¶ Et ideo dicamus ad argumentũ eius,qa adducere ad incõueniẽs non eſt ſoluere,ꝙ nutritio & augumentatio dupl'r cõſiderari poſſunt,uno modo abſolute, alio modo cõparando unũ ad alterũ: & tunc dico ꝙ nutritio & augumẽtatio,ſunt duæ tranſmutationes realiter & formal'r diſtinctę.ꝙ ſint formaliter diſtinctę,patet ex uerbis Ariſt.q dicit ꝙ ratione diſtinguũtur. ꝙ ſint etiam realiter diſtinctę,patet,poſſunt adinuicem ſeparari,qa ſemper nutrimur,non aũt ſemp̄ augemur.ut dicit̃ primo de generatione.tex.cõmen.41.& in.2.de aĩa. Amplius nutritio eſt mutatio qa fundatur in ſubiecto ente ĩ potẽtia,& terminat̃ ad ſubiectum.ſed augumẽtatio eſt motus,quia fundat̃ in ente in actu,& eſt de cõtrario in contrariũ,quia à quãtitate imp̄fecta ad perfectã.Quòd ſi dicat̃ ꝙ hoc eſt contra Ariſto.qa dicit ꝙ ſunt unũ ſcd̃m ſubiectũ:igitur ſunt idem realiter.Soluitur ꝙ dicunt̃ eſſe unum ẜm ſubiectũ, ſicut albũ & dulce,qa lac eſt ſubiectũ utriuſq; q̃litatis:tamẽ albedo & dulcedo formaliter & real'r diſtinguũtur,ſic nutritio & augumẽtatio circa idem obiectũ materialiter uerſantur,tamẽ diſtinguunt̃ re & ratione inter ſe.conſiderãdo igitur ſic rõnes formales iſtorum, ſic augumentatio ꝓprie dicta nullo modo põt ſumi ꝓ illa conuerſione nutrimenti p̃ciſe, imo ſic formaliter talis eſt nutritio.alio modo põt conſiderari, ut nutritio ordinat̃ ad augumẽtationem, quia cum augumẽtatio inter alias cõditiones req̃rit ꝙ fiat ex aliquo adueniente ab extrinſeco, ſic præſupponit neceſſario nutritioné,& ſic nutritio illa ſub ratione qua ordinat̃ ad augumentationem,põt dici augumẽtatio ꝓprie in prima ſignificatione.ſicut Ariſto.dicit in ſimili in.2.phyſi.in tex.cõmen.14.ꝙ generatio dicit̃ natura,qa eſt uia in naturã.unde ſicut ſcribit Cõmenta.in.3.cœli. cõmen.9.ꝙ comparatio eſt accidẽs ſeparabile à re:res aũt non ſemp̄ ſeparatur à ſe,ſcd̃m enim ꝙ eſt reſpectiuũ habet diſpoſitiones ↄtrarias & infinitas:& ſcd̃m ꝙ eſt eſſentia non habet niſi unũ & eſt quaſi eſſentia eius:& ita licet cõuerſio nutrimẽti abſolute non includat quãtitaté in ſe cõſideratã: tamen nutritio,ut eſt p̄paratio ad augumẽtũ,includit quãtitaté non intrinſece,ſed terminatiue & extrinſece.& iſte eſt intellꝰus Burlei & Ioãnis.¶ Pro ſolutione aliorũ argumentorũ eius p̄ſuppono

unum,ꝙ duplex eſt extenſio magnitudinis,una q̃ fit ex aliquo ingrediẽte: alia uero q̃ nullo ingre
diente fit,ut pōt colligi,ex.4.phyſicę auſcultationis in textu cōmenti,puta illa q̃ fit ex alteratione.
& tunc dico ꝙ eſt magna differentia inter iſtas duas extẽſiões:tũ qa illa q̃ fit ex aliquo ingrediẽte,
dicitur ꝓprie & uere augumentatio,& eſt in rebus uiuentibus,& fit ſcd̄m oẽs partes.ſed illa q̃ fit
ex ſimplici alteratione aut ꝑ accumulationẽ,eſt in rebus inanimatis: licet nihil ꝓhibeat, ꝙ etiam
talis in aĩatis cōtingere poſſit:& talis,ut ſcribit Cōmen.in.4.phyſi.in cōmen.63.dicit̃ additio non
augumẽtum,& non fit ſcd̄m oẽs partes corporis.etiam eſt alia differẽtia,quia augumẽtũ uel extẽ
ſio facta aliquo ingrediente terminat̃ per ſe,& principaliter ad quãtitatẽ,ſed ad q̃litatem terminat̃
per accidens ſeu cōſecutiue.ſed extenſio q̃ fit ꝑ ſimplicem alterationem,principaliter terminat̃ ad
raritatem q̃ eſt qualitas, & ſecundario ad quãtitatem.ſicut exp̃ſſe dicit Cōmen.ꝙ rarũ & denſum
ſunt contraria in quãtitate.i.cōſecutiue,quod oſtendit̃ ex uerbis eius,q̃ ĩmediate ſubnectit:inquit
enim:cũ tranſlatio de raritate & denſitate ſit tranſlatio de maiori magnitudine ad minorẽ,ꝙ autẽ
detur extenſio aliqua q̃ primo terminat̃ ad magnitudinẽ & ꝑ accidens,aut ſecũdario ad raritatẽ.
& ꝙ iſta ſit in uiuentibus tm̃,apparet exp̃ſſe ex ſnia Auerrois in primo de generatione & corrup.
in cōmen.38.ubi exp̃ſſe ponit modũ quo fit uera augumentatio in uiuẽtibus.inqt enim aut dice-
mus ꝙ in mẽbro naturalr̃ eſt cauſa extẽſionis in oẽs dimẽſiones,q̃propter accidit ei raritas:& illa
humiditas cibalis diuidit ſe in oĩbus partibus eius.ſ.in minimis foraminibus quãdo illa foramina
extendũtur, & quãdo fuerint impleta illa humiditate, trãſmutat̃ illa humiditas in partes carneas
minimas,& applicabit ſe illis,& iterũ contingẽt in illis partibus carnoſis nouis foramina minima,
& cum mẽbrum iterũ ꝓextendent̃ rareſient oĩa illa foramina, & implebũtur ꝑ humiditatẽ cibalẽ
ꝑ uirtutẽ attractiuã, & cũ calor coagulauerit illã,reuertetur in carnẽ & os,deĩde tertio rareſiet,&
ſic erit cremẽtũ mẽbri augumẽtati. Amplius ꝙ det̃ extẽſio q̃ proprie terminat̃,& primo ad quã-
titatem & nō ad q̃litatẽ:patet ex.8.phyſico.in textu cōmenti.32.ubi Ariſtoteles loq̃tur de ſecunda
potentia eſſentiali,& accidẽtali:& dat exemplum in ſubſtantia:de aqua,quæ dicitur eſſe in poten
tia leuis,& de aere:& ſimiliter dat exemplum de qualitate, ut de ſcientia:ſimiliter ponit exemplũ
in quantitate dicens:& quantum extẽditur,niſi aliquid ꝓhibeat.ubi ſanctus Thomas dicit quòd
ſimilr̃ eſt in motu quãtitatis:qa ex quo facta eſt additio ad quantũ,ſtatim ſequit̃ extenſio in cor-
pore augumentabili,ubi patet ꝙ loquit̃ de uero augumento.¶ Ex quibus uerbis elicit̃ manifeſte
ꝙ cauſa extẽſionis q̃ eſt in mẽbris.ſ.aĩa & uirtus animæ principalr̃ operat̃ illã extẽſionẽ ſcd̄m oẽs
dimenſiones,ſcd̄m uidelicet lōgitudinem,latitudinẽ,& ꝓfunditatẽ:licet ut dicit Cōmen.5.meta.
principalr̃ reſpicit longitudinẽ,ſecũdo latitudinẽ,& poſtremo ꝓfunditatẽ,ut patet in com̃.1.mani
feſtũ eſt aũt ꝙ iſtę dimẽſiones,ad quas terminat̃ iſta extẽſio,ſunt magnitudines,ut patet in princi
pio primi de cœlo.tex.com̃.2.& in.5.meta.cō.& tex.18.in cap̃.de quãto.& ad talem extẽſionẽ con
ſequit̃ raritas in membro ex generatione nouorũ foraminũ. Ex quo patet alia differẽtia adhuc ꝙ
iſta extẽſio quæ fit ex aliquo extrinſeco, fit ſcd̄m oẽm dimẽſionem, uidelicet ſcd̄m longitudinẽ,
latitudinem,& ꝓfunditatem ſcd̄m ꝓportionem naturæ cognitã:ſed extenſio illa q̃ acquirit̃ ꝑ ra-
refactionem,non credo ꝙ fiat ſcd̄m oẽm dimẽſionem:tum quia uidemus ꝙ ſi corrigia rareſiat:fit
maior extenſio in longitudine,& tũc diminuitur in latitudine,ut patet ex experimẽto: tum quia
Cōmen.in.4.meteo.in ſumma,quãdo loquit̃ Ph̃s de latificabili,dicit,ꝙ plũbum ex una uerbera-
tione mouet̃ ſcd̄m omnem dimẽſionem,ſed auget̃ in longitudine & latitudine,& diminuit̃ in ꝓ
funditate.& tu uide frater. Ariſto.in.4.meteo.in tex.cō.30.uſq; ad finẽ,ubi loquit̃ de cōibus paſ-
ſionibus mixtorũ,ꝙ inuenies uerũ eſſe qđ diximus,ꝙ talia mixta non poſſunt ſcd̄m oẽm dimen
ſionem augeri,uel diminui per uiam condẽſationis & rarefactionis,ut patet de imp̃ſſibili,de ſciſ-
ſibili,& trũcabili,& de aliis multis,& cum hoc eſt ſnia Cōmẽ.4.phyſi.cō.63.ꝙ additio nō fit ſcd̄m
omnes partes corporis:uidemus hoc etiã in rarefactione mixti,ꝙ licet augeat̃ ſcd̄m lōgitudinẽ ui
detur diminui in ꝓfunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatũ ſcd̄m omnes tres dimenſiones
augeri poſſet:tamen adhuc differt ab augumento aĩatorum:qa tale eſt ſcd̄m ꝓportionalitatẽ na-
turalem,ut dicit Auic.in loco p̃allegato,& ita nō eſt in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ iſta ex-
tenſio per uiã rarefactionis in inanimatis fieri poſſit ſcd̄m oẽm extẽſionẽ oĩum trium diametro-
rum,adhuc differt ab illa extenſione aĩatorũ,quæ principalr̃ terminatur ad dimẽſiones termina
tas ſpecie diſtinctas ab illis,ad quas terminat̃ rarefactio ĩ inaĩatis corporibus. Vnde mirũ eſt ꝑ ui
tam meã qũo iſte bonus ita manifeſte errat in hoc,ꝙ dicit iſtas extenſiones terminari ad eoſdẽ ter-
minos quaſi dimẽſio inquãtũ dimenſio abſolute ſit terminus augumẽti naturalis: in quo enim
differret,ergo augumentũ mathematicũ à naturali cũ Ariſto.exp̃ſſe reclamat in.2.phy.lineas,cor

pora,& pũcta cõſiderari à naturali ut ſunt termini phyſici corporis. unde augumẽtatio eſt ad q̃ſtioné ſenſibilé, ut eſt terminus naturalis corporis. & Cõmen. 1. de genera. cõ. 38. nõ augeť inquãtum eſt quãtum, ſed inquãtum eſt quãtũ habẽs formã: unde accidẽtia terminata cũ inſequantur formã ſunt diſtincta ex diſtinctiõe formarũ, ut dicit Cõmen. in libro de ſuba orbis. & 1. de aia. cõ. 53. mẽbra cerui non diſtinguunť à mẽbris leonis, niſi quia aĩa diſtinguiť ab anima, & hoc nõ ſolũ eſt in ſpeciebus, uerũetiam & in ĩdiuiduis ſpẽrum. dicit enim Ariſt. 12. meta. tex. cõ. 27. ꝙ unũqđq; indiuiduũ habet ꝓpriam materiã & ꝓpriam formã: & per cõſequens habet accidentia indiuidualia ꝓpria, quæ ſcđm Porphyriũ impoſſibile eſt ꝙ habeat unus & alter. & Auicẽ. dicit in cap. de cõplexionibus, in primo canone. ꝙ deus glorioſus dat unicuiq; indiuiduo cõplexioné ꝓpriã in qua cõmunicare aliud eſt ĩpoſſibile, imo iſte uir cõtradicit ſuæ doctrinæ: qa in fine primi libri dicit, ꝙ ad unitaté numeralé cõpoſiti requiriť unitas formæ, & ad unitaté formæ requiriť unitas agẽtis. unde Socrates ſcđm ip̃m non potuit generari ab alio q̃ à patre ſuo. ubi patet ꝙ uult ex cauſis extrinſecis poſſe eſſe diſtinctioné in effectibus, & ideo nõ conſtat ſibi in ſcribendo, ſed ferť ſicut nauis agitata à uẽtis. Quòd ſi dicat ꝙ ſecus eſt de efficiẽtibus in ſpecie: qa talia nõ diuerſificãt ſpẽm: contra, ſicut uniuerſaliũ cauſæ ſunt uniuerſales, ſic particulariũ cauſæ ſunt particulares: igiť ſicut efficientia nũero diſtincta cauſant diſtinctioné numeralé, ſic & quæ ſpecie diſtinguunť. Amplius licet efficiens in motu quãdo non eſt finis non diuerſificat motũ: tamẽ quãdo unũ cõtrariorũ eſt efficiẽs & finis motus, tũc diuerſa efficiẽtia diuerſificãt motũ & effectum, ſicut quãdo calidum ex frigido generat calidũ & ecõtra, talia ſunt efficiẽtia ſpecie diſtincta, & motus iſti ſunt ſpecie diſtincti. & qa. 3. phy. tex. cõ. 17. ſemp exiſtimabiť aliqua ſpẽs mouens, licet quãtitas ꝓprie nõ ſit de principiis actiuis, quia tamẽ quãtũ generat quãtũ ſibi ſimile in ſpecie & forma quãtitatis terminatę, ſic poteſt dici ꝙ extẽſiones aĩatorũ ſpecie diſtinguunť ut fiũt ab aĩa ab illis, quæ fiunt à natura in rebus in aĩatis. ¶ Dicamus ergo ꝙ motus augumẽti ſi diciť fieri per minima, eſt rõne nutritionis q̃ eſt p̃uia ad uerũ motum, qui formalr̃ eſt illa extenſio ad oẽm dimẽſionem factã ab anima ad quã ſequiť raritas, ut dixi, & ille motus fit in tẽpore: aliter motus augumẽti ſi non fieret formalr̃ in tẽpore nõ eſſet uerus motus. unde Cõmen. 5. phyſico. com̃. 21. uult ꝙ diffinitio data de motu in. 3. phyſi. nõ uerificať de trãſmutatione quæ eſt in ſuba: & reddit cauſam, qa forma eſt ĩdiuiſibilis & trãſmutatio eſt de nõ eẽ. Ecce igiť ꝙ de rõne & cõditione motus eſt, ut forma ſit diuiſibilis. i. diuiſibiliter acq̃ſibilis & nõ ꝑ minima, qa etiã forma ſubſtãtialis quæ eſt uere ſubſtãtia ꝑ minima acquiritur. ¶ Sed dices q̃re Cõmen. dicit, ꝙ cõtinuatio nõ apparet in motu augumẽti ſicut in motu locali. ¶ Reſpõdeť ꝙ Cõmen. ſeip̃m declarat, & mirũ eſt per uitã meã q̃uo uiri iſti allucinati ſunt in hac re. Nam Cõmen. inq̃t. in motu enim locali id qđ moueť à principio motus uſq; ad finé nõ interponitur quies: & ideo cõtinuatio eſt manifeſtior in eo, ſed motus augumenti de initio motus uſq; ad finé cõponiť ex pluribus motibus, & ex pluribus q̃etibus, ꝙ ſi augumẽtatio ut diſtinguiť formaliter à nutritione fieret ꝑ minima quæ in inſtãti acq̃runť, motus augumẽti cõponereť non ex motibus, ſed ex mutatis. & ideo dicamus ꝙ Cõmen. eſt adeo clarus, ꝙ clarior eſſe neq̃t. Nã non eſt dubiũ ꝙ Cõmen. loquať de motu augumẽti, qui eſt in rebus uiuẽtibus, quia talis fit per nutritioné quæ fit per minima: patet aũt ꝙ talis augumẽtatio eſt à quãtitate ĩperfecta ad quantitaté perfectã. unde motus augumẽti cõpletus in hoĩe perficiť uſq; ad. 25. annos: patet aũt ꝙ cum talis motus neceſſario requirat aduẽtũ nouæ materiæ, q̃ materia trãfferť ſubſtãtialiter ꝑ minima, propter iſtã rõnem contingit augumento inquãtũ augumẽtũ eſt motus, ut nõ poſſit eẽ unus numero & cõtinuus à principio motus uſq; ad finem. unde ſi per poſſibile fieri poſſet ut augumẽtatio hoĩs fieret non p̃ſuppoſita nutritione quæ fit per minima, tũc homo à principio poſtq̃ natus fuit uſq; ad. 25. annũ cõtinue augereť: ſed hoc eſſe non põt, ꝓpter neceſſariã & eſſentialé cõnexioné cũ nutritione. ſed qa motus localis eſt natura prior omni motu & nutritione, & nõ neceſſario p̃ſupponit aliquã mutationé ſecũ coniũctã, quæ fiat in ĩſtãti ꝓpter quã abſcindať eius cõtinuatio, ideo põt eſſe unus & continuus à principio uſq; ad finé. unde ſi graue eẽt in ſumma diſtãtia à cẽtro, remoto impedimẽto cõtinue ſine interruptione deſcẽderet: nõ fuit igiť mens Cõmen. dicere motũ augumenti formalr̃ diſtinctũ à nutritione eẽ inſtãtaneũ, qa hoc implicat: quia ſucceſſio in motu licet nõ ſit de motus quidditate, eſt tamẽ de ꝓprietatibus ꝑ ſe inſequẽtibus motũ, ut patet in tractatu de tẽpore. Sed intẽtio eius fuit ꝙ motus augmẽti à principio uſq; ad finẽ nõ põt fieri ſine interruptione, ſicut põt fieri motus localis, & ideo augumẽtatio cõpleta uiuẽtium fit in tẽpore, & talis augumẽtatio eſt cõpoſita ex pluribus motibus & pluribus quietibus, ſicut optime declarãt uerba Cõmẽ. in com̃. 38. ſupra adducta. Amplius ꝙ augumẽtatio ut eſt motus formalr̃ diſtictus à

Obiectio.

Solutio.

nutritione fiat in tẽpore alia rõne oſtẽdiẽ.dicit enim Phs in.1.de genera. & corrup.tex.cõ.25.ubi ponit differẽtiam motus augumẽti & motus alterationis.inqt enim ꝙ illud qđ alteraẽ,nõ de neceſſitate mutat locũ,ſed illud quod augeẽ & diminuiẽ mutat locũ,aliter tamen q̃ id quod ferẽ ꝙ » uniuerſum mutat locũ,ſed qđ augeẽ eſt ſicut qđ deduciẽ non quẽadmodũ quæ ſphæræ,hæ enĩ » in ſimili loco trãſmutanẽ manente toto,quæ aũt eius ꝙ augeẽ ſemper in ampliorẽ locũ:in minorem eius qđ diminuiẽ.ſi igitur partes eius qđ augeẽ ſemper in ampliorẽ locum mouenẽ, hoc au » tem non põt eſſe niſi in tẽpore,quia nõ põt aliquid in ampliorem locũ mutari ſine tempore, ſed hoc eſt dum augenẽ:igiẽ augumẽtatio eſt in tẽpore per quã per ſe primo acquiritur quãtitas in eo ꝙ augetur & per accidẽs amplior locus,& iſta eſt ueritas.¶ Nec ualet ſi aliqs dicat ꝙ augumẽtatio eſt in inſtanti:ſed ſi id qđ augeẽ diciẽ augeri in tẽpore eſt rõne motus p̃cedẽtis, ſicut etiam ſimilr̃ dicimus ꝙ id qđ generatur diciẽ generari in tẽpore,& id qđ corrũpitur/corrumpiẽ in tempore.Hoc nõ ſoluit,qa licet generatio & corruptio poſſunt dici fieri ĩ tẽpore,eſt merito quo ſunt termini ĩmediate ↄſequentes alterationẽ quæ eſt uerus motus & ſucceſſiuus,ſed de augumento hoc nõ põt dici:quia motus augumẽti ĩmediate ſequiẽ nutritionẽ quæ nõ eſt motus, ſed mutatio.¶ Dices,erit rõne alterationis quæ p̃cedit nutritionẽ.Sed hoc eſt nimis abſurdũ,quia pariformiter relatio dici poſſet acquiri per motũ in tẽpore illo mõ.unde Cõmen.8.phy.cõ.73.motus ſequitur motũ per accidens,ſicut illuminatio motũ candelæ,aut qa unus eſt pfectio alterius:& ſic motus augumenti ſequiẽ nutritionẽ tãquã perfectio eius,licet nutritio non ſit uere motus.¶ Et ex his intelligis differẽtiã inter motũ localem & alios motus in çontinuatione,qa ↄtinuatio ut dicit Cõmẽ.6.phy.com̃.74.eſt manifeſta per ſe,quia ĩpoſſibile ẽ aliquã partẽ eius fieri ſubito: ſed in aliis motibus habet difficultatẽ utrũ aliqua pars eorum fiat ſubito:uideẽ enim ꝙ aliqua pars fieri poſſit ſubito,& hoc dicit ꝓpter augumentationẽ: qa cum augumẽtatio ſit motus ad quãtitatem per acquiſitionẽ nouæ materiæ:acqſitio nouæ materiæ ẽ pars motus augumẽti ſaltẽ ex ↄnotato: & quia illa acqſitio fit per nutritionẽ & p minima:& ratio eius eſt ꝙ fiat in inſtãti,ſic quo ad illud dicitur fieri ſubito,ſed quo ad ſuũ formale ꝙ eſt extenſio illius acqſitæ materiæ,& iam cõuerſę in omnẽ dimenſionẽ,ſic eſt in tẽpore,& ita eſt dẽ illis alterationibus q̃ ſunt cõnexæ cũ mutationibus ſubditis.ſed qa motus localis non neceſſario reqrit aliquã mutationẽ ſubitã quę ſit pars eius:ideo continuatio eius eſt manifeſta à principio uſq; ad finem.& aĩaduerte, ꝙ ut ſupradixi,augumentatio cõpleta uiuentis fit in tẽpore licet non ↄtinue,ſed cum interruptitone mõ declarato:ſimilr̃ põt dici ꝙ id quod generaẽ, generaẽ in tẽpore,loquẽdo de generatiõe cõpleta q̃ fit per minima:& ita etiam põt dici de corruptione uiuentiũ,ſi eſt uerũ dictum Ariſt.in.2.de partibus aĩalium, & in.3. ꝙ cor eſt primũ quod uiuit,& eſt ultimũ quod moriẽ,& non ſolum rõne alterationis p̃uię, uerũ quia talis generatio cõpleta fit ex pluribus motibus,& ex pluribus qetibus,ſicut de augumẽtatione cõpleta.¶ Vñ ut bene intelligas ſcire debes ꝙ quẽadmodũ generatio diuerſimode inueniẽ diffinita ab Ariſto.ſic eſt de augumẽtatione:nam aliter generatio diffinitur in.1.phyſi.& aliter in.1.de generatione,& aliter in.4.meteororũ,& aliter in libro de morte & uita:cum enim ordo doctrinę ſit ab uniuerſalioribus,& ſermo libri phy.eſt prior in ordine,& eſt ſermo uniuerſalis : ibi diffiniẽ generatio in uniuerſali,ut reſpicit tam ſubſtãtiam q̃ accidentia:nam ut dicit Phus primo phy.tex. cõmen.57.intẽtio eius in illo libro eſt inueſtigare principia oĩs generationis.ubi Cõmen.exponit ꝙ per cõem generationem intelligit generationem q̃ eſt in ſubſtãtia & in oĩbus p̃dicamentis,& de ſubſtãtia generationem:q̃ eſt cõis quatuor corporibus.ſ.igni/aeri/aquæ/& terræ,& corporibus cõpoſitis,& uniuerſalr̃ generatio unius ex uno,ſed generationem unius ex pluribus pſcrutanda eſt in libro de generatione,& ſic exponit etiam Themi.& ideo ibi diffiniẽ generatio ꝙ eſt tranſitio ex non eſſe ad eſſe.in libro aũt de generatione & corruptione diffiniẽ generatio cõueniens elñtis,qa liber ille diciẽ de elñtis.2.de aĩa.tex.cõmẽ.117.& ſic diffinitur in tex. cõmen.23.&.24.generatio eſt tranſmutatio totius in totũ nullo ſenſibili remanẽte,ut ſubiecto,licet etiam in fine primi de generatione inueſtigeẽ modus generationis quo unũ fit ex pluribus.ſed iſta rectius diciẽ mixtio q̃ generatio,ut ibidẽ declaraẽ. & ſic ↄcorda dictũ Cõmen.in p̃allegata authoritate primi phy.com̃.57. Tertio diffiniẽ generatio,ut eſt cõis corporibus mixtis inaĩatis & animatis ſub ratione generali:& ſic diffinitur in.4.meteo.in tex.cõmẽ.2.ubi diciẽ, eſt aũt ſimplex generatio & naturalis pmutatio ab his uirtutibus,cum habeãt rationẽ ex ſubiecta materia unicuiq; naturæ,generãt autẽ calidum & frigidum obtinentia materiã.Quarto diffiniẽ generatio ꝓpria uiuentiũ q̃tenus uiuentia ſunt, in libro de morte & uita. ubi diciẽ generatio eſt prima participatio aĩæ in calido naturali, & uita eſt eius pmanſio.ſic ſcire debes ꝙ augumẽtatio diffinita in.5.phy.ſumiẽ uniuerſaliori modo q̃ in

libro de generatione & corruptione, quia ibi ſolũ conſideratꝰ, ut eſt motus factus in ſubiecto ente in actu de quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam, non conſiderando aliquam aliam rationem: & ita eſt illa diffinitio communis, & uniuerſalis. unde etiam in primo cœli Ariſtoteles iſto modo loquitꝰ de augumentatione uniuerſaliter in tex. cõmen. 21. ubi dicitur: ſcd̃m paſſionem autem quęcũqꝫ tranſmutantur phyſicorũ corporum habentia omnia & augumentũ & decremẽtum, puta aĩalium corporũ & partes ipſorũ, & plantarũ, ſimiliter & elĩtorum. unde Cõmẽ. ibidẽ cõm. 22. diſtinguit, ꝙ additio in quãtitate, & diminutio ſumitꝰ tribus modis, aut ſcd̃m augumẽtũ uerum, & diminutionẽ ueram. & hoc tãtũ inuenitꝰ in plãtis, & aĩalibus, aut ſcd̃m alterationem, ut accidit aeri & aquæ cum inſpiſſantꝰ, qđ fiunt minoris quãtitatis, aut tertio ſcd̃m accumulationẽ, ut eſt in muro uel in aceruo lapidũ, uel ut habet alia lr̃a, ut eſt in mineris, ſed augumentatio in libro de generatione & corruptione, diffinitꝰ in ꝓpria ſignificatione, & eſt acquiſitio maioris quãtitatis per ingreſſum nouæ materiæ. Et quia talis augumẽtatio cõnotat in ſuo intellũ, & neceſſario p̃ſupponit talem nouæ materiæ appoſitionem, quæ fieri aliter non poteſt niſi per mutationẽ, ideo eſt neceſſario motus augumẽti merito eius annexus mutationi. i. nutritioni, licet ratione ſui intellectus formalis q eſt extẽſio illa, iã additæ & conuerſæ materiæ in oẽm dimenſionẽ ſit ueræ motus, & in tẽpore fiat, & ita eſt etiã de alterationibus terminatis ad generationem uerã, & corruptionem uerã, quæ ſunt inſtãtaneæ mutationes ꝙ tales nõ poſſunt cõmutari cũ ſubſequentibus, ſed alteratio ad quã non ſequitꝰ mutatio, nil ꝓhibet ut poſſit eẽ ↄtinua à principio uſqꝫ ad finem, unde Cõmen. non dicit uniuerſalr̃ de omni alteratione eſſe ſimile, ſicut de augumẽto, ſed dicit de quibuſdã, ſed de augumẽtatione ꝓprie dicta eſt uniuerſalr̃ uerũ, ꝓpter cauſam eius aſſignatã, qa talis intellectu eius ĩportat illã acquiſitionẽ nouæ materiæ, quæ aliter eẽ non põt, q̃ per uerã mutationem q̃ per minima fit, & in inſtãti, qđ non eſt de ĩtellectu alterationis, inquantũ alteratio eſt, licet illud cõtingere poſſit, & ſic ĩtelligis uerba cõmenti. 23. octaui phyſi. ubi dicit, & ex hoc app̄et bene illud qđ dicit Alpharabius in principio ſui libri de entibus trãſmutabilibus. ſ. ꝙ de diffinitione motus apparet continuatio in motu in uniuerſali, eſt ſermo nõ uerus, ſed nõ apparet hoc niſi in motibus localibus, de quibus dicitꝰ hoc nomẽ principalr̃. In aliis autẽ in qbuſdã apparet continuatio. ſ. ut p̄tes eorũ inueniãtur diſtincte abinuicẽ, & in qbuſdã nõ app̄et hoc, qa p̄tes eorũ nõ inueniuntꝰ ſcd̃m illũ modũ. Vnde ſic etiã tollitꝰ contradictio in cõm. 23. & in cõm. 6. 3. phy. quia dicit in cõm. 6. ibi ꝙ ex diffinitiõe motus apparet cõtinuatio in motu, & hic cõmẽ. 23. d. ꝙ Alpharabius dicens hoc non dicit uerũ. Sed ſoluitꝰ quia Alpharabius dicit ex diffinitiõe motus apparere ĩ uniuerſali continuationem inueniri in omni motu, ſed Cõmẽ. dicit, ꝙ ſolũ ex illa diffinitiõe cõtinuatio eſt manifeſta in motu locali, qđ eſt primũ analogatũ ſub illa diffinitiõe, qa in illo app̄et à principio motus uſqꝫ ad finem eſſe cõtinuationẽ, ſed in aliis motibus hoc latet, utrũ à prĩcipio uſqꝫ ad finem poſſint ↄtinuari, nã quãdo motus quieſcit, tũc motus eſt p̄fectio eius qđ eſt in actu, & quia motus annexi mutationibus neceſſario merito mutationis, quæ fit in inſtãti, quieſcunt, hinc eſt ꝙ omnis augumentatio uiuẽtis, & oĩs alteratio annexa neceſſario mutationi nõ põt eſſe continua à principio uſqꝫ ad finẽ, & iſta eſt mens Auer. ni fallor. ¶ Qđ aũt dixit Gaietanus augumẽtationem fieri per ↄuerſionẽ nutrimenti, & ꝙ primũ minimũ acquiritꝰ in inſtãti, ſed ſubſequẽs cõuerſio nutrimenti cũ maiori quãtitate ſit ſucceſſiua, & ſit uerus motus ↄtinuus, fruſtra eſt, qa Cõmẽta. in. 1. de genera. & corrup. cõ. 38. ubi ponit modũ q̃uo fiat augumentatio ꝓpria uiuẽtis, uniformiter loquitꝰ de primo ſecũdo & tertio minimo, ut poteris uidere, & cũ hoc cõtradicit Cõmen. qa ſi augumentatio ꝓprie q̃ motus eſt illa ſucceſſiua cõuerſio, & illa per illũ eſt uere motus ↄtinuus à prĩcipio uſqꝫ ad finem, igitꝰ uera augumentatio eſt motus cõtinuus à principio uſqꝫ ad finẽ, & Cõmẽtator dicit oppoſitũ, q̃re contradicit Auer. manifeſte in uia eius. ¶ Nec ualet ratio Pomponacii aduerſus iſtã determinationem in. 1. lib. cap. 14. ubi dicit, ꝙ illa extenſio non põt eẽ uere augumẽtatio, quia hoc ſupra dicit ſe ĩprobaſſe, tũ etiã quia dicit hãc opinionẽ manifeſte cõtradicere Ariſto. in. 1. de genera. tex. cõm. 41. ubi dicit, ꝙ nutritio & augmentũ ſunt idẽ ſubiecto, ſed differũt rõne, qua enĩ acquiritꝰ ſubſtãtia, eſt nutritio, qua quãtitas, eſt auctio. Quid exp̄ſſius? uult igitꝰ Ariſto. ſimul nutriri & augeri, & dũ nutritꝰ acquiritꝰ ſuba, dum augetꝰ quantitas. Vnde ſic ſcribitꝰ in tex. 41. ſcd̃m igitꝰ ꝙ potẽtia utrũqꝫ, uidelicet quãta caro auget, quid eſt enĩ quãtã oportet generari & carnem, ſcd̃m id enĩ ꝙ ſolũ ſubſtãtia caro nutrit, etenĩ ſic differũt cibus & augumẽtatiuũ. Sed in ueritate iſte hõ grauiter fallitꝰ, unde enĩ ualet, nutritio & augumẽtatio ſunt idẽ ſubiecto, igitꝰ ſimul aliquid nutritꝰ & augetꝰ, patet enĩ hoc in pluribus hr̃e inſtantiã, nã albũ & dulce ſunt idem ſubiecto, quia in eodẽ lacte eſt utraqꝫ qualitas, igitꝰ ſi albũ actu uidetꝰ in lacte dulce ſimul guſtatꝰ, ualet

ne iſta

ne iſta ↄſequentia?eo magis ꝙ ipſe in cap.15.imediate poſt.14.declarat ꝙ Ariſt.iſtomet mõ intellexit nutritioné & augumentũ eſſe idé ſubiecto,non ꝙ ſint unus motus,aut una tráſmutatio realiter,ſed ſunt duæ tráſmutatiões,& re & rõne diſtinctę,ſed dicunẽ unũ ſubiecto ꝓ quáto uerſanẽ, idem materialr̃ ſicut inqt dicimus albũ & dulce eé idé ſubiecto,nõ ꝙ ſint una realr̃ albedo & dulcedo,ſed quia ſunt in eodé lacte.mõ argumétũ militat.Amplius qũo ex hoc habeẽ ꝙ nutritio & augmentũ ſimul ſunt,cũ Ariſt.in eodé tex.dicat oppoſitũ?quia inqt ꝙ quádiu ſaluaẽ aliqd,nutritur,ſed non augeẽ.Vnde nõ uidit Auic.in ſumma de uirtutibus.in cap.de uirtutibus miniſtratis naturalib⁹/ubi dicit.ꝙ nutritiua uirtus creſcitiuę uirtuti deſeruit,eo ꝙ nutritiua quádoqꝫ affert nutritiones ei,qđ diſſoluiẽ ęq̃le,quádoqꝫ minus,quádoqꝫ plus,ſed creſcitiua nõ erit niſi ꝙ cũ ingrediẽ plus fuerit eo ꝙ diſſoluiẽ & oſtendens nõ quálibet additioné eſſe uerũ augumentum,ſed ſcđm tres diméſiones ꝓportionalr̃ inqt,non tamen totũ ꝙ totaliter exiſtit eſt creſcitiua,ĩpinguari enim poſt macrediné in ętate ↄſiſtentiæ eſt iſtius ſectę,nõ tamé eſt augumétũ.Nõ enim eſt augumentũ niſi illud qđ ſcđm naturalé ꝓportionalitaté in oibus exiſtat diametris q̃tenus ipm ad creſcétiæ ducat cõplementũ,deinceps uero poſt hoc nullo mõ eſt ibi creſcétia,& poſtea parũ ĩfra ponit opationes tres uirtutis nutritiuæ,una quarũ eſt permutatio ſubalis quá operaẽ in nutrimento,& alia eſt adhęrentia per quá uiuit.Et tertia eſt aſſimilatio in accidétibus,unde iſtę operatiões poſſunt ſeparari abinuicé,ſicut medici ex ſenſatis demonſtrát ex uariis ęgritudinibus.¶Ecce igiẽ ꝙ prius ſunt operatiões uirtutis nutritiuæ,& poſtea ſequiẽ operatio creſcitiuæ.Eſt eni ordo inter iſtas opationes,non igiẽ fuit mens Ariſt.ꝙ pro illa menſura pro qua aliqd nutriẽ pro illa augeẽ,qa cũ nutritio fiat in inſtáti,etiá augmentatio eſſet in inſtáti,& hoc nũq̃ Ariſt.neqꝫ Cõmen.dixerũt/licet bene Cõmen.dicat augumentũ rõne nutritionis quá p̃ſupponit eſſe in inſtáti,ſed non ratione ſui,& ab Auicéna non diſcrepat Cõmen.in fine com̃.38.in.1.de generatione & coruptione,ut ſupra allegaui,& in cõmen.91.ſuper.1.libro Canticæ Canticorum Auic.

Motus unus dicitur qui non diuiditur ſcđm tempus.5.metaphy.tex.cõmen.8.

Motus & tp̃s ſunt quáta p accidés.5.meta.in cap.de quáto/& eſt in tex.cõ.18.uide in cõcordátiis.

Motus eſt continuus & quantus,non,quia id quod mouetur,ſed quia id ſcđm ꝙ eſt continuum & quantum.5.metaphy.tex.cõmen.18.uide in concordantiis.

Motus eſt ab Ariſt.in.5.metaphy.enumeratus inter ſpés quátitatis,qđ tamen nõ fecit in p̃dicamentis,& uide cauſam huius.5.metaphy.cõmen.18.

Motus & tp̃s ſunt quantitates per ſe & continuæ.Cõmen.5.meta com̃.18.uide in concordátiis,qa uideẽ eſſe authoritas contra ſniam Ariſt.in tex.& forte iſta authoritas duxit Burleum in.3.&.4.phyſi.ad dicendum motum eſſe per ſe quantitatem.Et aduerte ꝙ Gregorius Arimi.in.2.ſniarũ/diſtin.2.q.1.in fine primi articu.dicit/locum iſtum in Auerro.eſſe deprauatum uitio ſcriptoris,& male ſenſit ut oſtendi in concordantiis.Et tu uide ſi placet.

Motus nõ eſt ↄſuetũ ut menſureẽ per ſuá partem,ſed per ſuũ ſpatiũ/aut per tp̃s.ibidem.

Motus diffinitio quæ dicit ꝙ eſt potentia actiui & paſſiui inquátũ hmõi notior eſt.3.phyſi.tex.cõ.23.ubi notat Com̃.in cõmé.ꝙ ſunt tres motus diffinitiones.Prima eſt/quæ poniẽ in tex.cõ.6.motus eſt actus entis in potentia ſcđm ꝙ in potentia.Scđa eſt/motus eſt actus mobilis inquátũ mobile,q̃ poniẽ in.3.phy.tex.cõ.16.Tertia eſt/quæ poniẽ in p̃ſenti tex.23.& differũt qa iſta ultima eſt notior aliis duabus,ꝓpter q̃ſtionem,ut exponit Cõmen.cõtingenté/utrũ motus ſit in motore,aut in moto,ſed ſecũda eſt notior prima,licet prima magis indicat ſubſtátiá motus/ut etiam notauit Com̃.in.3.phy.in cõ.16.& licet multi multa dicát in illo loco,ueritas tamen ut mihi uideẽ eſt iſta/ꝙ ſecũda quæ daẽ per mobile inquátũ mobile eſt diffinitio materialis,quia ſubiectũ motus formale eſt mobile inquátũ mobile,& nõ eſt ens in potentia inquátũ in potentia,licet mobile ſit ens in potentia,ná rõ illa eſt magis tráſcendens q̃ naturalis,ſi bene ↄſideras,quia aũt ſubiectũ comparaẽ ad accidés,ſicut materia,ut dicit Cõmen.in com̃.2.ſuper.4.metaphy.ideo illa ſecũda q̃ magis explicat ꝓximũ & formale motus ſubiectũ eſt materialis,& eſt notior quo ad nos, ná ſcribit Ph̃s in.4.phyſicæ auſcultationis.in tex.com̃.104.ꝙ mobile eſt notius motu,quia eſt hoc aliqd, & demonſtratũ in actu,& eſt permanés.Et idé ſcribit Com̃.in.2.phyſi.cõ.32.ubi dicit/ꝙ motũ eſt notius motu quo ad nos,ſed diffinitio prima magis demõſtrat eſſentiá ſeu ſubſtátiá motus,quia datur per potétiá inquátũ potentia,quia aũt rõ potétiæ eſt de cõſtituétibus motus quidditatem, ná Ariſt.uenádo motus quidditaté à priori p diuiſioné entis per potétiá & actũ,& alias diuiſiões,ut patuit in tex.cõ.3.&.4.cõcludit ꝙ ĩpoſſibile eſt motũ in alio genere collocare q̃ in genere actus ĩperfecti qui eſt actus ꝑmixtus potétiæ,ut patet in tex.com̃.12.&.14.unde Com̃.dicit/ꝙ antiquos

latuit iſte actus medius, quia igiť quidditas motus in actu iperfecto cõſiſtit, & talis reſultat ex potentia ꝑmiſta cũ actu, ideo potẽtia q̃ appet in prima diffinitiõe magis pertinet ad motus ſubãm, & mobile qđ apponiť in ſcđa diffinitione magis pertinet ad materiá, & ſic potentia diciť formalis, & ſecũda materialis, ꝓpter cãm p̃dictam, & ſcđa eſt notior quo ad nos, ſed prima eſt notior quo ad naturá, & prima eſt potius metaphyſicalis ſic abſolute conſiderata, qa oẽs partes eius ſunt termini tráſcendentes. Et ſecũda eſt naturalis, quia dať per materiá ſenſibilé, quia per mobile iquantũ mobile. Et iſta fuit cauſa quæ coegit Ariſt. ultra primá ponere ſcđam, quia uidebat illá eſſe altioris ſciæ, nam ubi metaphyſicus diffiniens motũ ponit ens in potentia inquátũ in potẽtia, naturalis debet loco eius ponere mobile inquátũ mobile, ná rõ entis in potentia inquátũ in potẽtia, nõ eſt rõ naturalis, ſed tráſcendens, & ideo uidemus Ariſt. in. 12. primæ ꝓhiæ. in cap. 8. uenari eádé diffinitionem primá motus p̃ciſe ꝑ eaſdem diuiſiones, & uias ſicut fecit hic in tertio, ſed ſcđam diffinitionem poſitá hic obmiſit, qa uidebat iſtá pertinere ad ſpálem artificem. Et nota bene hoc, quia nullus ex antiquis expoſitoribus, nec ex modernis, neq; Arabibus, neq; Græcis, neq; Latinis animaduertit ſuper hoc. Sed Deo ſit laus illuſtráti intellectũ ad ea, q̃ patres nr̃i obmiſerũt. Tertiá auté diffinitioné datá de motu non ſolũ ꝓpter cauſam allegatá ab Auerroe iudico notioré ſcđa, uerũ etiá eſt alia cauſa, ná motus cũ nõ ſit actus abſciſus à motore in mobili, ſed eſt depédés in tota ſua ſubſtátia ab ipſo motore, ſicut dicit Cõmen. 12. meta. cõ. 41. ꝓpterea ſecũda q̃ dať per ſolũ mobile, eſt diminuta, quia facit ſuſpicari motũ eſſe actũ abſciſum à motore, cũ in illa nõ appareat niſi mobile, ſed ſecũda q̃ ponit utrũq; eſt notior & magis cõpleta. Vnde mirũ eſt per uitá meá q̃uo Com̃. in. 5. phy. dicat cõ. 3. motũ in ſua ſubſtantia ꝯſtitui ex tribus cauſis mobili, termino à quo, & termino ad qué, táquá ex cauſis intrinſecis, quia motor eſt de cauſis extrinſecis, & tp̃s eſt de accidétibus ꝯſequentibus motũ, ſed licet ſubiectũ motus ponať in diffinitiõe motus incõpleta, tamé in diffinitione notiori & cõpletiori apparet etiá motor, ut dicit Ph̃s. Amplius licet motus formalr̃ ſit i moto, tamé in eſſe & ꝯſeruari plus depédet à motore q̃ à moto ut ipſe tenet. 12. meta. cõ. 41. ubi reddit cauſam, q̃re in ſubſtátiis aliqd poſſibile ex ſe nõ põt perpetuari ab alio, in accidétibus aũt ſicut eſt motus, ſecus eſt, quia motus eſt ens poſſibile ex ſe, & nõ habet neceſſitaté eſſendi niſi à motore & non à mobili, qa in cœlo, ut inquit nulla alia eſt potẽtia niſi ad quieté. Cœlũ enim inquátum corpus põt quieſcere, ut ipſe aſſerit in. 7. phy. com̃. 2. unde mobile nõ eſt de quidditate motus, ſed cadit tanq̃ aditũ, ut patet cõiter de ſubã quæ poniť in diffinitione accñtis: ut patet. 7. meta. tex. cõ. 17. & ideo non eſt incõueniens ẽt ꝙ in motus diffinitione ponať motor. Et cõfirmať ꝙ ipſe in uia ſua habet dicere hoc, qa ipſe tenet in cõmento magno ſuper. 1. poſte. ꝙ in diffinitiõibus accñtiũ in q̃bus cauſa efficiens coexiſtit, debet poni illa cauſa, ſicut dicit de eclipſi in cuius diffĩone poniť interpoſitio terræ, quia eſt coexiſtens illi, igitur cum motus ſit actus nõ iterciſus, neq; deciſus à motore in mobili, ſed ſit continuus, uidetur etiam ſcđm ſua fundamenta per uitá meá, ꝙ in diffinitione completa motus non ſolum mobile, ſed motor debet poni, & hoc teneo.

Motus uideť eſſe de numero contrariorũ. 3. phy. tex. com̃. 1. ¶ Accidit in hoc maxima controuerſia apud Peripateticos de motus q̃dditate. Ariſt. ení in princ. 3. phy. continuás intentioné ad p̃cedẽtia dicit, ꝙ quia in diffĩone naturæ poſita in ſcđo, fuit poſitus motus: ideo oportet diffinire motũ, & quia in rõne motus cũ ſit de numero cõtinuorũ (ita etiá dicit Com̃. in ſua media, ſuꝑ. 3. phy. ꝙ in diffinitione motus apparet ꝯtinuũ) ut uideť apparet ꝯtrariũ & in rõne cõtinui apparet ifinitum, ideo oportet ꝯſequẽter pertractare de ꝯtinuo & ifinito, ubi lucidiſſimus Them̃. exp̃ſſe dicit. ꝙ in diffinitioe motus ſtatim ꝯtinuitatis mẽtio habeť, & Cõmé. in com̃. 6. exp̃ſſe dicit. ꝙ ex diffinitione motus appet ꝯtinuatio in motu. Motus ení ut dicit Ph̃s de carũ rerũ numero uideť eé q̃ uidẽtur eſſe cõtinuę. Amplius ex cõi hoĩum cõſenſu, qui Alexádro teſte nõ põt eé falſus in libro de fato, qa oẽs hoĩes imaginanť motũ eſſe quátitaté quandá ſucceſſiuá, & ex hoc ſeqtur ꝙ primũ p̃dicatũ q̃ eſt de motus q̃dditate, ex his q̃ ſunt ꝓxima ſuo itellectui, ſit quátitas cõtinua. Et cõfirmatur, qa non eſt maior rõ de motu quá de tꝑe, ſed tp̃s eſt ꝑ ſe quátitas ꝯtinua. ergo & motus. añcedés ꝓbabiť, qa. 12. meta. tex. cõ. 29. tp̃s aut eſt idé qđ motus, aut é motus paſſio q̃dá, & ꝯfirmať, qa Com̃. i. 5. meta. cõ. 18. exp̃ſſe dicit, ꝙ motus & tp̃s ſunt quátitates ꝑ ſe. Amplius aũt Com̃. in. 4. phy. in cõ. 99. declarans dictũ Ph̃i, q̃uo prius & poſterius in motu ſunt idé ſubto cum motu, ſed differunt ſcđm eſſe: inqt. ꝙ prius & poſterius, cum fuerint accepta ſm̃ ꝙ ſunt in ſubto, tũc erũt partes motus, cũ autem fuerit cõſiderata ſm̃ quidditaté & diffinitioné, tunc prius & poſterius erũt, aliud à motu, quoniá motus eſt in quantitate, & prius & poſterius ſunt in numero, ſi igiť prius & poſterius, ut quidditatiue, & ſm̃ diffinitioné cõſiderata differũt motu, qa motus eſt in quátitate, & prius & po

ſterius in numero,igit̃ motus quidditatiue eſt quãtitas. ¶ Ex aduerſo aũt uidet̃ eẽ ſnĩa Ariſt.qui inueſtigãs à priori quidditatẽ motus nõ diffinit ipm per quãtitatẽ. Amplius dubitat̃ cõtra motus diffinitionẽ,qa bona diffinitio debet cõpetere oĩbus ɔtentis ſub diffinito, ſed cũ motus diffinitus in tertio ſit in q̃tuor p̃dicamentis,ut patet.3.phyſi.tex.cõmen.4.illa aũt diffinitio non cõpetit mo tui in ſuba,quia ibi non eſt perfectio diminuta. Motus enim,ut dicit Cõmen.3.phyſi.com̃.4.mo/ tus nihil aliud eſt niſi generatio partis poſt partẽ,donec tota forma perficiat̃,& ſit in actu, ſed hoc non reperit̃ in form̃a ſubali,quia illa non recipit magis,neq; minus, ut patet ex p̃dicamentis. Am/ plius illa diffinitio dat̃ per ignotiora,quia ens in potẽtia inquãtũ in potẽtia ſunt ignotiora motu. Si dicat̃, ſaltem ſcda diffinito eſt melior q̃ datur p mobile. Sed cõtra quia dat̃ per eque ignotum. forte dices tertia eſt notior,contra,quia dat̃ per cauſam extrinſecam,ſed in diffinitionibus rerum non debent poni cãæ extrinſecæ,ut tenet Cõmen.in cõmẽ.magno ſup primo poſteriorũ.com̃.35. Et confirmat̃ per Cõmen.5.phyſi.com̃.3.ubi dicit.ꝙ motus in ſua ſuba ex tribus integrat̃ mobili, termino à quo/& termino ad quẽ. Motor enĩ eſt de cauſis extrĩſecis,& tp̃s de ɔſequẽtibus motũ. Amplius fruſtra fit p plura quod põt fieri per pauciora, ſed prima diffinitio ſufficit, q̃ dicit motũ eſſe actum entis in potẽtia ĩquãtũ ĩ potẽtia. Quare igit̃ poſuit aliã? ꝙ eſt actus mobilis inquãtũ mobile,ita ꝙ loco potẽtiæ inquantũ in potẽtia poſuit mobile ĩquãtũ mobile. uide de hoc Alexã. & Themiſtium ſup tex.16.Et cõfirmatur,quia unius rei una eſt diffinitio. ¶ Ad oppoſitũ eſt Phs.

Primo uideamus an motus ſit p ſe quãtitas,ut tangit primũ argumentũ. Burleus tenet partẽ affir matiuam ꝓpter authoritatem Cõmen.5.meta.tex.cõmẽ.18. Vnde dicit ꝙ motus ſumit̃ tripliciter pro forma fluẽte,& ſic non eſt p ſe quãtitas, quia ut ſic eſt in q̃tuor p̃dicamẽtis;pro fluxu formæ, & ſic eſt in p̃dicamento paſſionis,& ꝓ duratione illius fluxus, & ſic eſt quãtitas ſucceſſiua diuiſi/ bilis ſcd̃m longitudinẽ ad diuiſionẽ temporis,& diuiſibilis ſcd̃m oẽm dimenſionem ad diuiſionẽ mobilis.ſed ut dixi in q̃ſtione de temporis q̄dditate:iſta opinio Burlei ɔtradicit Ariſto.in.5.meta. qui dicit motũ eſſe quãtum per accidẽs. Amplius tunc Cõmẽ.fuiſſet diminutus ſi iſtam acceptio/ nem motus neglexit. ¶ Gregorius Arimi.in.2.ſnĩarum diſtin.2.q.prima.in fine primi art.dicit au thoritatem Cõmen.in.5.metaphy.eẽ uitio ſcriptoris deprauatã,& deficit una negatio,qa debet ſta re ꝙ motus & tẽpus non ſunt p ſe quãtitates,aliter Cõmen.cõtradiceret Ariſto.& confirmat hoc, quia uterq; ponit ꝙ motus eſt diuiſibilis ꝓpter ſpatium & tẽpus ꝓpter motum, & ex ɔſequenti ſequitur ꝙ utrũq; ſit quãtũ per accñs,nec põt(ut inq̄t)gloſar ĩdictũ Cõmen.quod ſumit motum pro tẽpore,ut quidã gloſant,quia Cõmen.loquit̃ in numero plurali,quia dicit ꝙ tẽpus & motus ſunt quãtitates p ſe & continuę ¶ Sed tunc remanet maxima difficultas,qa qcq̄d ſit de motu cum tempus ſit p ſe ſpẽs quãtitatis continuę,ut patet in p̃dicamentis,uidet̃ ꝙ Ariſt.ſibi ɔtradicat. Am/ plius q̄ñ dicit Gregorius uitiũ fuiſſe ſcriptoris quũ Cõmen.ſeipſum ibi declaret. ¶ Vnde uidet̃ mihi ſentẽtiam Cõmen.iſtã fuiſſe ꝙ aliqua ſunt quãtitates per ſe duobus modis,uno modo ſuba liter,& in primo mõ dicẽdi per ſe,ſicut eſt magnitudo & numerus.alio mõ aliqua dicũtur quãti/ tates per ſe,ſcd̃o modo ꝓ quãto accidunt rebus q̃ ſunt quãtitates per ſe,& per ſuã ſubam,unde qa motus conſequit̃ magnitudinẽ quę magnitudo p ſuam ſubam eſt quãtitas quidditatiue,& in pri mo modo ſic motus eſt quãtitas per ſe,ꝓ quanto eſt paſſio ueri quãti,& hoc ſtat cũ tex.ꝙ ſit quã tum per accidẽs ipſe motus,ut ly per accñs/diſtinguit̃ contra p ſe,primo mõ,ſed nõ,ut diſtinguit̃ contra per ſe,ſcd̃o modo. ¶ Sed dices,quid de tẽpore cum tẽpus non poſſit dici quantũ per ſe illo modo,quia cõſequitur motũ,& motus nõ eſt quãtitas p ſuam ſubam/ſeu quidditatẽper ipſum? Et ita uidet̃ eſſe ɔtradictio in paruo ſpatio. Dico ꝙ etiam tẽpus dicit̃ quãtũ per accñs ratione ma gnitudinis,quia tẽpus ɔſequitur magnitudinẽ mediãte motu, quia quicquid eſt cauſa cauſę/eſt cauſa cauſati. Vnde uide frater mi uerba cõmẽti quod dicit,ꝙ iſta.ſ.motus,& tẽpus ſunt quãta p accidens,quia motus ɔſequitur p ſe magnitudinẽ.& diuidit̃ per diuiſionẽ eius,& tẽpus cõſequit̃ motum. Vnde non dicit Cõmen.eẽ quantũ per ſe,quia conſequit̃ illud quod eſt eſſentialr̃ quãti/ tas ĩmediate.ſed hoc eſt mediãte motu. Et iſta ſine dubio eſt uia Cõmen. unde ſi motus & tẽpus ſunt quãtitates p ſe,eſt ſcd̃o modo,nõ primo & quidditatiue,& illo mõ ſunt quãtitates per accñs, ut ly per accñs/diſtinguit̃ contra quidditatẽ,ſicut etiam notaui in ɔtradictionibus. ¶ Secũdũ iſtã uiam Cõmen.dic ad argumentũ illud de cõi conſenſu ꝙ non eſt falſus, quia motus eſt quãtitas per ſe ſecundo mõ,& ſic illa imaginatio eſt uera. Sed tunc eſt difficultas,quia uidet̃ eſſe in primo, quia eſt p̃dicatio formalis in abſtracto q̃ non põt eſſe uera niſi in primo mõ,ut bñ deducit Scotus & formalizantes,& ɔfirmatur quia eſt p̃dicatio ſuperioris de iferiori,ut per ſe patet. Reſpõdetur primo negando illud dictũ Scoti uniuerſalr̃. Sed contra,quia Ariſto.in.4.phyſi.arguit cõtra anti/

Primus Artic.

quos dicentes motum eſſe formaliter,ut patet in tex.cõmen.95.&.96.ſi autẽ iſta p̱ te, Motus eſt per ſe quantitas eſt formalis:& eſt uera,quia eſt paſſio quantitatis per ſe, ſic iſta abſolute poſſet concedi:tempus motus eſt per ſe, quia eſt per ſe paſſio motus, & hoc Ariſtote.concedit.12.metaphyſi.commen.& tex.29.ubi dicit. quòd tempus aut eſt motus/aut eſt motus paſſio quædam, cum aũt diſiunctiua uera dicat̃ per mẽbra oppoſita,refert dicere tẽpus eſſe p̱ ſe motũ,& dicere ꝙ ſit motus paſſio q̃dam, & ita ſi illa põt concedi p̱ Cõmẽ.ita ſeq̃retur, ꝙ & iſta.& ita nulla eſſet ꝑſus differentia inter iſtã & illam contra Phm̃ & Cõmen.unde Cõmen.4.phy.com̃.98.dicit/ꝙ accidentia motus ſunt multa,quorũ unũ eſt tempus,unde bene iſta ↄceditur, tẽpus eſt paſſio motus:ſed illa abſolute eſt falſa tẽpus eſt motus,quia cũ ſit formalis,& in abſtracto ſi eẽt uera non eẽt niſi in in primo mõ.Confirmat̃.quia Ariſto.3.phyſi. ex eadem cã in tex.cõmẽ.22.dicit.ꝙ oĩno & ꝓprie, neq; doctio cum diſciplina idem,neq; actio cum paſſione, & rõ eſt,quia licet poſſit cõcedi ꝙ actio & paſſio ſunt idem ſubto,quia motus,ut ibi dicit̃ cui inſunt hęc,eſt unus & idem,uel melius,licet agere & pati ſunt idem rõne motus uel moueri,cui illa inſunt:Actio tamẽ & paſſio non ſunt eadẽ, quia talia abſtrahũt à ſubiecto,unde idẽtitas ex ſubiecto eſt idẽtitas per accñs, ſicut iſta eſt uera p̱ accidens,album eſt.¶ Sed ſcd̃m Græcos expoſitores,& melius iudicio meo aliter eſt dicendũ,uidelicet ꝙ ſecus eſt de motu,ſecus de tẽpore,motus enim ſm Græcos non eſt p̱ ſe in aliquo p̃dicamento,ſed eſt tanq̃ uia,unde quidditas motus nihil aliud eſt q̃ actus impſectus, quia in nullo alio genere poteſt ordinari,ut dicit Ariſto.exp̃ſſe.3.phy.13.quia accñs accidẽti nõ accidit, niſi quia ambo eidem accidunt.5.meta.in cap.de eodẽ,& eſt tex.poſt.15.& caret cõmẽto.Et ideo quãdo abſtractũ de abſtracto uerificat̃ p̃dicatione formali dicẽte,hoc eſt hoc,nulla alia ueritatis cauſa eſſe põt,niſi quia conceptus unius includit p̱ ſe,& quidditatiue cõceptũ alterius extremi.Et ideo ſine dubio oportet ꝓpter p̃dictas cãs dicere iſtam de uirtute ſermonis in uia Cõmen.eẽ falſam,motus eſt per ſe quãtitas,& tẽpus eſt per ſe quãtitas,ſed debẽt reduci ad bonum intellm̃ uidelicet ꝙ ſunt paſſiones rei q̃ ſubſtantialiter & q̃dditatiue & formaliter eſt quãtitas, & illa eſt magnitudo,ut diximus. Ad aliud negatur ſm Cõmen.ꝙ eſt p̃dicatio ſuperioris de inferiori,quia ſi quãtitas eſſet genus ꝓpinquũ motus inquantũ motus:Ariſto.poſuiſſet illud in diffinitione motus,& tũc quãtitas quidditatiue p̃dicaretur de oĩ ſpecie motus,& tũc q̃uo alteratio eſt per ſe quãtitas? ſed eſt p̃dicatio magis ampli de minus amplo,ſicut quãtum eſt magis amplũ q̃ quale,& tamẽ iſta nõ eſt p̱ ſe in primo modo quale eſt quantũ.Ad illud quod Ariſto.dicit/motũ eſſe de numero continuorũ:Reſpõdet̃ ꝙ ſecus eſt uideri,ſecus eſt eſſe.textus dicit,uidet̃ aũt: qd̃ ꝓpterea dixit ꝙ ſcd̃m ueritatẽ quidditatiue motus non eſt quãtitas cõtinua,licet uideat̃ ꝓpter imediatã cõcomitãtiam quã habet ad ſubſtantiam motus ipſa quãtitas continua,& ut ſcribit Cõmen.in trac.de tẽpore.in cõ.95.multotiens exiſtimatur,ꝙ illud qd̃ ſequit̃ rem,ſit uera res,unde Cõmen.dicit.3.phyſi.cõmẽ.2.illa q̃ ſequũtur motum q̃ ſunt ꝓpinqua ſubꝫ eius eſt continuũ,ubi patet ꝙ ↄtinuatio eſt de cõſequẽtibus eſſentiã motus,& non eſt de ↄſtituentibus motus quidditatẽ.Nam quod eſt ꝓpinquũ ſubꝫ alicuius,non eſt ſubſtãtia eius,licet appareat eſſe, ꝓpinquitas enim & ſimilitudo ſunt cãæ deceptionis,ut dicit Beatus Aug.Vnde ſcias frater mi,ut dicit Cõmen.4.phy.com̃.98.accidentia motus ſunt multa,q̃a habet quãtitatem,& habet qualitatẽ,magnitudo enim & longitudo,& breuitas ptinent ad quãtitatem motus,& uelocitas,& tarditas ad eius qualitatẽ,ut patet.4.phyſi.cõmen.95.& prius natura motus eſt quañtus,quàm ſit qualis & prius natura accidit motui quantitas & qualitas quàm tempus, quia tempus accidit motui in ratione menſuræ menſurantis ipſum, & quo ad quantitatem,& quo ad qualitatem,& ratio rei menſurabilis præſupponitur rationi menſuræ, & ꝙ continuatio ſit de accidentibus motus,appet etiam ex.4.phyſi.in tex.com̃.99.ubi Cõmen.exp̃ſſe dicit continuationẽ eſſe unũ ex accñtibus motui,ideo ex diffinitione motus apparet cõtinuatio, quia uere diffinitiones hoc habent,ut ex eis appareãt accñtia conſequẽtia, unde ex illa diffinitione põt apparere quis motus eſt cõtinuus à principio uſq; ad finem,& quis non põt eſſe continuus,nam in motu locali/hoc eſt poſſibile, nõ aũt in motu augumẽti alicuius aucti de principio motus quo incipit augeri uſq; ad terminũ motus cõpleti,& ſic ↄtinuatio apparet,in deſcriptiõe etiam motus quæ datur per ꝓprietates,non aũt in quidditatiua diffinitiõe.Ad authoritatẽ Cõmen.91.cõ.dico ꝙ ratio formalis alicuius poteſt ſumi,ex deſcriptiõe & à poſteriori,& ſic dicimus ꝙ motus ſm ꝙ quid erat eſſe ſui differt à priori & poſteriori,q̃a motus ptinet ad quãtitatẽ ,ſed prius & poſterius ad numerũ,ſed non loquit̃ de quod quid erat eẽ motus à priori,& quo ad naturã,quia illud non conſtituitur per quãtitatem. Accedit etiam ꝙ Cõmen.ibi & Philoſophus conſiderãt motum,ut eſt menſurabilis per tempus,& quia tempus menſurat quãtitatem accidentem motui & nõ mo-

tus eſſentiam, ut patet in tex.cōmen.119.ſic motus, ut menſurabilis per tempus habet ſuum eſſe in quanto,& prius & poſterius in numero.

Motus quia eſt continuus,fuit neceſſe,ut ſubiectū eius eſſet continuū,& nō de natura diſcreti,cauſa enim continuitatis motus eſt ſubiectum eius.8.phy.cōmen.40.

Motum quodlibet eſt corpus,ſiue ponatur mouere ſe,ſiue moueatur ab alio.8.phyſi.tex.cōmen. 40.& fuit demonſtratum.in.6.phyſi.tex.cōmen.32.

Mouere ſe aliquid ſm ꝙ mouet̄,impoſſe eſt in motis,& mouētibus q̄ dicūtur uniuoce.8.phyſi.tex. cōmen.40.Scotus in.2.ſnīarum.diſt.ſcđa.q.9.& Gregro.Arimi.iſtum locū perſcrutātes ɔuenerūt in hoc:ꝙ apud Pħm ille motus dicit̄ uniuocus,qn̄ principiū effectiuū motus & terminus motus ſunt eiuſdem ſpēi & rationis,ut eſt in motu alterationis,ubi calefaciens per caliditatē tanq̄ p principium productū inducit conſimilē caliditatē,unde talis motus eſt uniuocus, & in tali impoſſe eſt ꝙ aliquid idem moueat ſe,ut clare deducūt, ſed eſt alter motus æquiuocus, ſicut dum principiū efficiens non eſt eiuſdē rōnis cum termino motus, ſicut eſt in motu locali, ubi patet ꝙ terminus motus,& piricipiū non ſunt eiuſdē rationis,& aſſerunt ꝙ tali motu ęquoco aliquid,ut eſt in actu uirtuali,& idem eſt in potentia formali pōt localiter mouere ſeipm̄, ſicut aſſerunt in uia Auer.4. cœli.cōmen.22.&.3.cœli.cōmen.28. quòd graue exiſtēs ſurſum mouet ſe,ut eſt potētia,deorſum. Eſt enim habens actū uirtualē per quē poteſt ſeipm̄ mouere, & eſt in illo loco in potentia formali reſpectu ubi deorſum,& ſic in motu ęquoco ſic intellecto nō incōuenit,ut idē ſit mouens ſeipm̄. ¶ Mirum eſt qūo uiri iſti illo modo allucinent̄ in iſto loco,nam demōſtratio Ariſto.ibi eſt ad ꝓbandum ꝙ primū motum ex ſe non poteſt ſeipſum mouere, ita ꝙ idem ſit mouens , & motum, & eſt de motu locali p̄cipue illa demonſtratio,& ſic Ariſto.adducit demōſtrationē in motu ęquiuoco,in quo ſm uos non incōuenit,ut idem moueat ſeipſum,& ſic eſt extra propoſitū,īmo eſt cōtra propoſitū.ſed cā quare iſti & ſequaces eorū in pleriſq;ɔſimilibus defecerūt in uia Peripateticorum fuerunt cāæ,quas imponit Auer.Auic.& prima fuit neglectus textuū,ut patet.3.de aīa.com̄. 30.inquit enim & cā erroris huius uiri in quo etiam nos fuimus longo tēpore,fuit quia inſpiciebamus uerba expoſitorū & non uerba Ariſt. Secunda cā fuit quā allegat.3.cœli.com̄.67.paucitas exercitationis in pħia,& bona confidētia in ꝓprio ingenio. Tertia fuit qa miſcent credita cum naturaliter demōſtratis, hanc cauſam allegat Cōmen.cōtra Auic.& Pħm com̄.22.ubi ſcribit:Sermo eius ſemper inuenit̄ medius inter Peripateticos & loquētes. ¶ Dicamus igit̄ cum antiquis expoſitoribus,& cum Auerroe p̄ſertim:ꝙ per motū uniuocū intellexit Pħs motum ꝓprie dictū qui reperitur in rebus corporeis,qui motus fuit diffinitus in.3.phy.unde inqt Cōmen.impoſſe eſt ꝙ alīquid ſeipſum moueat ſm quod mouet̄, & hoc eſt in mouentibus & motis q̄ dicūtur uniuoce,& dixit hoc,quia hoc non eſt impoſſe niſi in motoribus q̄ ſunt corpora,aut uirtutes in corporibus,& ſubdit,Et ideo exiſtimauit Plato ꝙ mota ex ſe mouent̄ à motoribus abſtractis,& ꝙ mouens ſe eſt abſtractū,& ꝙ abſtractū eſt mouens ſe.ſed ſi hoc fuit ita,tūc motus,& mouere illic dicent̄ ęquiuoce cum motu qui eſt hic,quod ꝓ tāto dixit,qa ſi dicamus entia abſtracta mouere ſe/hoc eſt inquātum intelligunt ſe,ſed talis intellectio eſt motus æquocus, & alterius rōnis à motu qui eſt in corporibus,aut in uirtutibus exiſtētibus in corp̄e,unde in illo cōmen.imponit Platoni ꝙ ipſe poſuit tria.primū ꝙ primus motor non eſt corpus,& hoc eſt uerū.ſcđm fuit ꝙ oīs motor,ſiue fuerit corpus,ſiue nō/nō mouet niſi moueat̄,eodē modo motus uniuoce,ita ꝙ ſi primus motor localr̄ mouet cœlū,etiam localiter mouet̄.tertiū qđ intulit ex hoc fuit,ꝙ Plato poſuit aīam eē extra corpus & eſſe ęternā quia mouet ſeipſam,& Cōmen.ſoluit ꝙ hoc eēt uerū,ſi aīa moueret ſeipſam eēntialiter,& moueret ſeipſam motu ꝓprio abſtracto,& declarat quis ſit iſte motus abſtractus ꝓprius dicēs.ſ.ut ītellectus & intellectū in ea eēnt idē,ut eſt declaratū de primo motore,& de ęcteris motoribus abſtractis,ſed iſte motus dicit̄ æquoce cū motu qui eſt à motoribus q ſunt corpora, aut uirtutes ī corp̄ibus.qđ clarius,aut qđ manifeſtius dici potuit cōtra iſtā opinionē iſtorū? ¶ Breuiter colligendo fragmenta ne pereant,dicamus apud Peripateticos nullū ſimplex poſſe ſeipm̄ mouere motu ꝓprie dicto,ſed motu æquiuoco,ut eſt motus metaphoricus,eſt neceſſarium,qa Deus intelligit ſeipſum,& ibi,idem eſt intelligēs & intellectum,& intellectio omnibus modis & ſimpliciter,& in aliis intelligentiis eodem modo, ſed ſecūdum diſpoſitionem magis diminutam q̄ ſit in primo principio,ut declaratum eſt alibi etc.

Digreſſio ɔtra Scotū & Gre. Ariminē.

Motus animæ & intelligentiarū eſt ęquiuoce dictus:cum motu qui eſt in motoribus,qui ſunt corpora,aut uirtutes in corporibus.8.phyſi.cōmen.40.

Moueri totū à p̄te eſt p̄ accn̄s,& magis remotū eſt totū mouere p̄tē eſſentialr̄.8.phy.cō.42.

Motum impoſſibile eſt,ut diuidať in infinitũ in actu.8.phyſi.tex.cõmẽ.44.ubi elicit Cõmentator dari motum primũ ſeu minimũ,& illud eſt principium ſuper quo Ariſto.fundauit demonſtrationem ſuam in principio.7.phy.idem.7.phyſi.com̃.2.&.6.phy.32.&.91.

Motores primi apud Ariſto ſunt duobus modis,uidelicet materialis,& iſte ꝯſtituiť per rẽ motã & ĩmaterialis,& iſte non diciť cõtinuus niſi per accñs,cõtinuitas enim eſſentialr̃ non eſt poſſibilis in omni motore primo qa non eſt corpus.8.phyſi.com̃.44.Non ꝯſtruas aũt ly hoc/referẽdo ad ꝓpoſitum antecedens,ut ſit ſenſus ꝙ motor primus ĩmaterialis ſit continuus per accidens,quia oppoſitum ſcribit in eodem cõmen.ipſemet,ſed ad remotum,uidelicet ad motorem primum in generalibus,ſicut eſt anima in aĩalibus,quæ eſt diuiſibilis per accidens.

Motor in motis ex ſe nõ eſt diuiſibilis,neq; per ſe,neq; per accidẽs,quia nõ moueť, neq; eẽntialiter, neq; accidentaliter.8.phyſi.cõmen.44.

Motor primus utrũ ſit unus aut plures/hoc ꝯſiderandũ eſt in alia ſcia q̃ in ſciẽtia naturali.8.phyſi. cõmen.45.&.1.phy.tex.com̃.ulti.uide.12.meta.tex.com̃.49.idem.8.phy.cõmen.48.

Mota generabilia & corruptibilia niſi eſſent determinata, & cõtinuata à motu corporũ cœleſtium non eſſent,nedũ ut continuareť eſſe in eis.8.phyſi.com̃.47.& habeť in principio libri meteororũ. ubi dicitur oportet mũdum iſtum inferiorẽ ſuperioribus lationibus eſſe continuũ,ut omnis eius uirtus inde gubernetur.idem primo cœli.tex.cõmen.100.

Motus ſi continuus eſt & unus eſt.8.phyſi.tex.cõmen.48.

Motus continuus eſt,qui eſt ab uno mouente,& unius quod mouetur.ibidem.

Motus conſequenter ſe habentes non ſunt continui.ibidem.

Digreſſio cõtra negãtes regreſſũ i ſcia.

Motus æternitate demõſtrať eſſe motoris æterni in.8.phy.& etiam ex ęternitate motoris oſtendiť æternitas motus.8.phy.cõmen.50.⁋Vbi manifeſte patet dari regreſſum in ſcia,unde ſubdit ꝙ cũ iſtæ duæ uiæ fuerint ꝯiunctæ,tunc eſt firmior ſcia.conſimilẽ ſniam de regreſſu inuenies in Auer. in.6.phy.cõmen.12.&.15.&.1.de aĩa.com̃.11.idem.8.phy. com̃.53.Ex quo patet etiam ꝯtra illos qui aſſerunt regreſſum non poſſe dari in ſciẽtia niſi reſpectu diuerſorũ hoĩum,quia impoſſibile eſt ꝙ reſpectu eiuſdem hoĩs ſit notior cauſa & efficiens:aliqui aũt uolentes hoc euitare poſuerũt ꝙ habito primo ꝓceſſu qui ex effectu ad cãm,tunc ĩtellectus negociať per compoſitionẽ & diuiſionẽ, aut per aliã uiam,& ſic acqrit maiorẽ notitiam de cã ita ꝙ notitia cãę intẽdiť,& ſic põt fieri regreſſus,& non erit petitio principii,ĩmo tunc ꝓcedimus à cã magis nota.⁋Nobis autẽ uidetur utraq; opinio falſa eſſe.Nam uidemus eũdem Ariſto.in eodẽ quęſito argumentari utroq; mõ,& quia & propter quid,ut clarũ eſt,& quilibet in ſe hoc põt experiri.ſi aũt illa negotiatio eſt neceſſaria,quo modo igitur omittiť à Pħo qui docuit artem demõſtrãdi? unde in primo poſteriorũ.ubi loquiť de demõſtratione quia,& ꝓpter quid/dat exẽplum de planetis ꝙ non ſcintillant,quia ſunt ꝓprie, & oſtendit etiam illos prope eẽ,ex hoc ꝙ nõ ſcintillãt,ex ſola mutatiõe extremi.ſi autẽ negotiatio illa eſſet neceſſaria,mirũ eſt qũo Ariſt.non docuerit illam,nec utať ea. nam nulla negatione facta, ĩmediate ꝙ oſtẽſum fuit per motũ cœli primũ motorẽ eſſe,regrediť, & ita inuenimus obſeruatũ ubiq; locorũ.⁋Dicamus igiť nos dari regreſſum,nec ꝓpter hoc erit demõſtratio circularis, nam Ariſt.negat circulũ in demõſtrationibus ſimplr̃, in ſenſu quẽ ponebãt antiqui,unde ingt.circulo quoq; ꝙ ĩpoſſẽ ſit demõſtrare ſimplr̃ manifeſtũ ẽ,ſed Ari.uult ꝙ primus ꝓceſſus q ẽ ab effectu ad cãm ꝑ demr̃ationẽ qa,nõ ẽ ſimplr̃ ſciẽtificus,nec ſimplr̃ demr̃atiuus,qa nõ generat ſcire ſimplr̃ diffinitũ ĩ poſterioribus,qđ eſt rẽ ꝑ cãm cognoſcere ꝑꝑ quã res eſt,unde demobſtratio qa,non eſt demonſtratio,licet ſit demonſtratio qa.unde lucidiſſimus Themi.in.2.poſteri.cap.30.ingt. Nullum inconueniens ſequiť,ſi cã cum ſua ꝯcluſione retorq̃ri dicať.Nec enim eadẽ ratio utrinq; reciprocandi eſt,ſed cum ab euentis ad cãm ſubitur,ſyllogiſmus tãtũ uocať: cum ẽcõtrario eſt, abſoluta demonſtratio diciť,unde Alexã.& Io.Grãma.& Simplicius illũ primũ ꝓceſſum ꝑ demonſtrationem quia,appellãt fieri per ſyllogiſmũ ꝯiecturalẽ.Amplius aũt ſcire debes ꝙ ſunt tria demonſtrationum genera,ut ſcribit Cõmen.in ꝓlogo primi phyſi.&.2.cœli clare com̃.35.uidelicet dans cãm & eſſe q̃ eſt potiſſima demõſtratio,q̃ ſimul utrãq; q̃ſtionem abſoluit.uidelicet quia eſt, & propter quid eſt,iſtud enim eſt illius demõſtrationis ingeniũ,ut dicit lucidiſſimus Themi.Aliud uero eſt ſigni,& eſt quãdo ex eẽ effectus q eſt notior quo ad nos,demõſtramus eẽ cãæ ignotũ quo ad nos, tertium genus eſt demõſtratio ꝓpter quid tm̃,quę diciť ab antiquis demõſtratio cauſæ tm̃,unde per talem demonſtrationẽ per quã regredimur à cã non reuertimur ad idẽ ꝑ̃ciſe à quo inchoauimus motum,nã in primo ꝓceſſu ab eẽ effectus ꝯcludimus eẽ cauſę,in ſcđo uero ꝓceſſu per cãm non demonſtrať eſſe effectus,qa nõ erigiť demõſtratio ad ꝑ ſe nota ad ſenſum,nõ.n.ſit demõſtra/

tio niſi ad q̃ſtioné.q̃ſtio auté eſt ꝓpoſitio naturalr ignota, eſſe effectus fuit ꝑcognitū à nobis ſine demonſtratione,quia ſupponiť ꝙ eſt notum apud nos,& ideo in ſcđo ꝓceſſu regredimur demõſtrantes pp qd illius effectus,quod eſt diuerſum ab eſſe eius. Nã q̃ſtio quia eſt,& quæſtio ꝓpter quid eſt, ſunt quæſtiones diuerſę:ſtat enim aliquem effectũ quo ad quia eſt, eſſe per ſe notum ut eſſe eclipſis,qui tamé latet quo ad pp quid eſt, & ideo non eſt motus iſte circularis,ſicut uides nec ſequitur ꝙ idem reſpectu eiuſdem ſit notum,& ignotum eodem modo,nec eodem proceſſu, & hoc pauci admodum intellexerunt.

Motor quilibet non põt euadere ab altera iſtarũ triũ diſputationũ,nam aut mouet, & nõ moueť, aut mouet & moueť ab altero,aut mouet & moueť,ex ſe.8.phyſi.tex.com̃.50.

Motor unus eſſentialiter non mouet niſi uno moto.8.phy.cõmen.51.&.31.

Mota ex ſe q̃ ſunt hic,ſi motores eorũ mouẽt plibus motibus,hoc eſt per accñs.8.phy.tex.cõ.51.

Motor primus in animalibus,licet ſit indiuiſibilis,mouetur tamen accidétaliter, quia conſtituitur per corpus.8.phyſi.cõmen.51.

Motor quilibet in ſubiecto mouetur per accidens ad motum ſui ſubiecti deferentis ipſum, ſcilicet in loco.8.phyſi.tex.cõmen.51.

Motum quodlibet ex ſe quod quandoq; mouetur,& quandoq; quieſcit,mouetur ab extrinſeco.8. phyſico.tex.cõmen.51.

Motus animæ ad corporis motũ, non eſt ſicut motus partis ad motum totius, ſed eſt ſicut motus albedinis ad motum ſui ſubiecti.8.phyſi.cõmen.51.

Mouetur per accidens quodlibet quod mouetur,quia eſt in moto.octauo phyſico.tex.cõmen.51. idem quinto phyſi.in principio.

Motus motui pñt fieri à motore nõ moto mediãte moto ęterno.8.phy.tex.cõ.53.&.cõ.15.ibidé.

Motus localis eſt cauſa propinquitatis & diſtantiæ.8.phyſi.tex.cõmen.55.

Motus localis alius eſt prior,& eſt circularis,alius poſterior & eſt rectus.8.phy.tex.cõ.55.

Motus continuus eſt dignior motu conſequẽter ſe habente.8.phy.tex.com̃.56.

Motus cõtinuus habet æternitatem eſſentialiter, ſed in ſucceſſiuo æternitatis eſt accidentaliter.8. phyſic.tex.cõmen.56.

Motus localis eſt primus motuũ.8.phy.tex.com̃.55.&.12.meta.tex.com̃.38.

Motus localis põt eẽ ſine aliis motibus,ſed alii nõ ſine ipſo, ideo eſt natura prior aliis.8.phy.t.c.56.

Motus localis in mũdo maiori ꝑcedit alios motus,in minori uero ſeqtur.8.phy.tex.com̃.57.

Mutatio loci iam perfectorum motus eſt.8.phyſi.tex.cõmen.57.

Motus generationis in aïalibus ꝑcedit omnes alios motus,ſm ꝙ prædicamentum ſubſtantiæ præcedit reliqua ꝑdicamenta,in quibus eſt motus.8.phy.cõmen.57.

Motus localis ultimus eſt in his q̃ ſunt in generatione.8.phy.tex.cõmé.58. Vbi aduerte ꝙ Themiſt. ſoluit apparenté cõtradictioné ibi,qa ſupius fuit dictũ motũ localé eſſe prioré tempore aliis,nunc uero uideť dicere oppoſitũ, ſed ad hoc ait facilé eſſe defenſioné, nã ſingulatim ortus & generatio prior eſt motu locali,ſed in uniuerſum motus localis prior eſt ortu, neceſſariũ eni eſt rei q̃ pariť, quod ꝑceſſerit aliquod pariens,qđ anteq̃ pareret,exercuerit motum localem.

Motus localis ſolum non abiicit à ſubſtãtia.8.phyſi.tex.cõmen.59.

Motus rei perfectioris perfectior eſt.8.phyſi.tex.cõmen.58.

Motus localis per accidens quãdo mouet alio motu ſuum mobile.8.phyſi.cõmen.60.uide.2.cœli. cõmen.42.ubi dicitur ꝙ motus calefacit.

Motum ex ſe eſt principium rerum motarũ.8.phy.tex.cõmen.60.

Motus circularis ſolus põt eſſe æternus,ut declaratũ eſt in.6.phy.ſed Ariſt.ibi non cõpleuit pſcrutationem de hoc,& ideo iterauit illã declarationé in.8.Cõmen.8.phy.c.61.

Motus localis nõ habet apparenté cõtrarietatem,ſicut cæteri motus.8.phy.com̃.62.& com̃.16.&.5. phyſi.cõmen.9.6.phyſi.cõmen.92.primo.cœli.cõmen.86.

Motus oppoſiti non pñt inuicé cõtinuari,qa ſemp inter eos cadit qes media.8.phy.tex.cõ.62.

Motus generationis & corruptionis cum ſint oppoſiti,non habent quietem apparẽtem, quia illud quod mouetur illis motibus,non eſt aliquod ſubiectum demonſtratum in actu ſub ambobus extremis motuum.8.phyſi.cõmen.62.

Motus ɔtrarii hñt qeté mediã,uera eſt ꝓpõ de motibus exñtibus in eodé mobili,nõ in diuerſis hñtibus principiũ & finé,neq; in motibus,quorũ unus eſt pfectio alterius.Cõmen.8.phy.cõ.62.

Motus ſm alium modũ opponiť motui,& ſm aliũ opponiť quieti.8.phy.tex.cõmen.62.

Motuum contrarietas in qua cõmunicat corpus circulare & rectũ quomodo ſit intelligendũ,uide 8.phyſi.cõmen.64.uide clarius primo cœli cõmen.32.

Motus ad latus/uerbi gratia/ad dextrum & ſiniſtrũ non ſunt cõtrarii motibus qui,ſunt ſm longitudinem/uidelicet ad ſuperius uel inferius,quia ex iſtis motibus poteſt componi unus motus:& motus contrarii non componuntur.quia non eſt impoſſibile,ut aliquid moueatur ſuperius & ad dextrum.octauo phyſi.tex.cõmen.64.

Moueri circulariter,& moueri ſm circulum non ſunt idem.8.phyſi.tex.cõmen.65.

Mota quæ mouent̃ eundo & reuertẽdo habẽt duas quietes, & hoc eſt manifeſtũ ſenſui in his quæ mouentur motu uolũtario,& his quæ mouent̃ naturaliter.8.phy.cõmen 65.

Motus ꝯtinuus non habet mediũ unũ numero in actu,ſed in potẽtia.8.phy.tex.com̃.65.

Motus continuus continui eſt.8.phyſi.tex.cõmen.68.

Mobile quod ꝯtinue mouetur per accñs,infinita pertranſit,ſimpl̃r uero nequaq̃.ibidem.

Mobile nunq̃ pertranſit aliquod ſpatiũ in actu,niſi quãdo deſcribit aliquod pũctũ in actu,& ſi poſt q̃ deſcripſit in actu mouetur,utetur illo pũcto pro principio & fine,& ſic neceſſario oportet,ut qeſcat inter duos motus.Cõmen.8.phy.cõmen.68.& habetur in tex.etiam.

Mobile dum deſcribit punctum in actu quieſcit.8.phyſi.cõmen.70.

Mobile quodlibet quod mouet̃ aliquo motu finito diuerſo ſcd̃m ſpeciem,neceſſe eſt,ut moueat̃ à quiete oppoſita illi motui.8.phy.tex.com̃.71.& habetur etiam in.5.phyſi.

Mobile quod mouetur motibus oppoſitis, oportet ꝙ ſingulariter moueatur eis,cum impoſſibile ſit ſimul moueri.8.phyſi.tex.cõmen.71.

Motus qlibet qui nõ eſt ꝑs motus,neq; ꝑpetuus,neceſſe eſt,ut incipiat poſt qetem.8.phy.cõ.71.

Motus nõ ſequit̃ motũ niſi quãdo ſecũdus fuerit ꝑfectio primi nõ oppoſitus illi,aut hoc ꝯtingit ꝑ accidens,ſicut illuminatio domus ꝑ candelã q̃ ſeqtur motũ candelę.8.phy.com̃.71.

Motus circularis habet principium & finẽ unum ſubiecto,ſed duo ſm rationem,ſed in motu recto ſunt duo ſm rationem,& ſcd̃m ſubiectum.8.phyſi.tex.cõmen.73.

Moueri uno motu cõtinue impoſſibile eſt,excepto motu circulari.8.phy.tex.cõmen.74.ꝯtra antiquos qui aſſerebant oĩa eſſe in ꝯtinua alteratione & tranſmutatione.Inde collige ꝙ etiam in aĩatis non eſt unus motus numero,aut una opatio,una ꝯtinua à principio uitę uſq; ad ultimũ.Si dicat̃ de nutritione,quia tandiu uiuimus q̃diu nutrimur: Dic ꝙ anima nutritiua non ſemper eundem actum habet,ut patet exercitatis in philoſophia. Si dicatur de motu cordis, patet etiam ꝙ ibi eſt quies media inter motum ſyſtoles & diaſtoles.

Motus augumẽti aut diminutionis, cũ ſint oppoſiti,habẽt quietẽ in medio.8.phy.tex.cõ.74.unde patet dari ſtatũ.idem.8.phy.tex.com̃.23.&.3.de aĩa.com̃.59.uide in concordantiis.

Motus quilibet ſcd̃m locum,aut circularis,aut rectus,aut mixtus qui illis poſterior eſt,cum ex illis compoſitus ſit.8.phy.tex.cõmen.75.

Motus ſimplices ſunt duo/uidelicet rectus,& circularis, qa dimẽſiones ſimplices ſunt duæ,motus autem mixtus eſt,q fit ſuper lineã curuam, aut giratiuã, q̃ eſt cõpoſita ex linea recta & circulari.8.phyſi.cõmen.75.idem.1.cœli.tex.cõm.5.& ibi uide Auer.& Albertũ quomodo hoc ſit intelligendum,an uidelicet ſimplicitas motus ſumatur prius ex mobili,an ex ſpatio.

Motus circularis eſt perfectus & motus rectus eſt diminutus.8.phyſi.tex.cõmen.75.idem.1.cœli & mundi.tex.cõmen.12.&.2.cœli.tex.cõmen.23.

Motus finitus eſt diminutus,quia põt ſibi additio fieri,qa inuenit̃ ꝑfectior eo.8.phy.tex.cõ.75.

Motus circularis eſt prior ratione, ideſt diffinitione,motu recto,quia accipitur in diffinitiõe eius, quia motus rectus eſt qui fit à medio & ad medium,& medium non inuenitur niſi in circulari.

Quid ſit prius ratione aliq.

8.phyſi.cõmen.75.Ex quo collige quid ſit eſſe prius ratione altero,ſicut & ſubſtantia ꝑpter eandem cauſam eſt prior ratione accidente.7.metaphy.tex.cõmen.4.

Motus circularis nõ habet principium/medium/& finem determinata,ſicut ſunt in motu recto.8.phyſico.tex.cõmen.76.

Mobile quod mouetur circulariter,ſemper eſt in principio/medio/& fine.ibidem.

Motus circularis eſt menſura aliorũ motuũ,cũ ſit prior natura aliis.8.phy.tex.com̃.76.

Mobile ꝙ circulariter mouetur quodãmodo eſt quieſcens,& quodãmodo eſt motum.8.phyſico.tex.cõmen.76.idem.6.phyſi.85.

Mobile circulariter ſemper ęqualiter mouetur circa medium,quia ſemper diſtat ęqualiter,ſed mobilia motu recto,quanto magis appropinquãt locis,in quibus quieſcunt naturaliter,tanto uelo-

cius mouentur.8.phyſi.tex.cōmen.76.idem.2.cœli.tex.cōmen.35.&.92.

Motus localis eſt prior etiam omnibus motibus ſecūdum ponentes motum fuiſſe factum de nouo.8.phyſi.tex.cōmen.77.

Motor qui eſt potentia in corpore poteſt diuidi.8.phyſi.com̄.78 ¶ Inde elicitur de mente Phi omnem formam materialem eſſe diuiſibilem per accidens,& ſcd̄m ſubiecti diuiſionem,alioquin demonſtratio illa octaui,qua demonſtratur abſtractio primi motoris,rueret. Nota oēs formam mālem eſſe diuiſibiles ſcd̄m Peripateticos.

Motiuæ potentiæ poſſunt dici infinitæ duobus modis.8.phyſi.cōmen.79.

Motores/ſiue materiales/ſiue immateriales fuerint,conueniunt in hoc q̄ habent potētiam finitam in uigore.8.phyſi.com̄.79.idem.2.cœli.com̄.71.&.38.

Motus lapidis aut corporum ſimplicium,neq; naturaliter,neq; ſcd̄m uiolētiā fieri poſſet ſine medio.8.phyſi.cōmen.82.idem.3.cœli.cōmen.28.&.4.phyſi.cōmen.71.

Mobilia terminabilia.i.figuram terminatam habentia aliter ſe habēt in motu quàm ſimplicia corpora,quia in ſimplicibus non oportet,ut idem ſimul ceſſet à mouere & à moueri,ſicut eſt in corporibus terminatis.8.phyſi.tex.cōmen.82.

Motus proiectorum eſt multum ſimilis motui nauis in undis qui exiſtimatur eſſe unus, cum tamen ſit ſucceſſiuus per undationem quæ fit in aqua,& talis undatio fit in aere & motu ſagittę ꝓiectę.8.phyſi.com̄.82.& habetur ex tex.

Motus proiectorum in aere & aqua non eſt continuus,ſed uidet̄.8 phy.tex.com̄.82.

Motus continuus eſt unius motoris & unus moti.ibidem.& tex.83.

Motores qui dum mouent mouentur:fatigant̄,& hoc ꝓuenit,q̄a ſunt in materia.8.phyſi.com̄.83. idem ibidem.tex.cō.78.&.97.& in.2.cœli.com̄.3.&.71.& in.2.cap de ſubſtantia orbis.

Mouent̄ citius ꝓxima mouēti.8.phy.tex.cō.84.¶ Ex hoc iterū trahi pōt argumentū cōtra tenētes intelligentiā dare eſſe formaliter orbi,q̄a cū intelligentia uniat̄ orbi non per dimēſiones ītermina tas,haberet igit̄ eādem rōnem,& reſpectu circūferentiæ,& reſpectu aliarū partiū:& ita ex illa ratione non deberet motus uelocius apparere in circūferentia q̄ in cæteris.Nō enim orbis illo modo eſſet magis ꝓximus q̄ reliquæ partes,ſed ideo dicendū eſt,quia eſt forma dans operari tm̄,& actus agentis fit in paſſo diſpoſito,& ideo circūferentia uel orbis ſcd̄m illam habet maiorē diſpoſitionem ad recipiendū motū q̄ partes centrales,& ſic eſt illa ꝓpinqtas, & q̄d apud me concludit contra iſtā uiā eſt hoc,q̄a ſi ex intelligentia & orbe fieret unū,ſicut ex forma dante eſſe,oporteret iſtam compoſitionem cognoſci per Phm̄ naturalē,q̄a in hoc dānat Auer.Auic.opinātem naturalem ſumere à diuino corpora eſſe cōpoſita,cū q̄libet compoſitio in corporibus inuenta nō poſſit cognoſci niſi uia alicuius trāſmutationis,patet aūt q̄ ſcd̄m Ariſto.uiā,ut teſtat̄ Cōmen.in princ. libri de ſuba orbis,cōpoſitio ex intelligentia & orbe tāquā ex duabus naturis fuit inuēta per motum localē:ſed per motū localem naturalis nō peruenit niſi ad cognitionē primi motoris inquantum eſt primū mouēs,& ſic oſtēdit eſſe ip̄m in maximo circulo,q̄a ibi p̄cipue apparet eius operatio,ut etiā exponit Cōmen.in cō.Non aūt naturalis per illā uiam aſcendit ad cognitionem primi principii,ut eſt forma dans eē,ut iſti fingūt.Nam ut ſcribit Cōmen.12.meta.cō.5 licet primus motor & prima forma,& primus finis ſunt eadē ſubiecto,differūt tm̄ ratiōe,unde primus motor & prima materia à naturali ↄſiderantur,ſed prima forma & primus finis à diuino,ut dicit Cōmen. in ꝓlogo primi phyſi,& in.3.metaphy.cō.3.¶ Forte dices q̄ poſtq̄ naturalis aſcendit ad cognitionem primi motoris demonſtrādo illū eſſe abſtractū à materia, diuinus eſt,poſtmodū, qui declarat,q̄d eſt prima forma,& ſic q̄ ſit forma dans eſſe orbi declarat̄ in ſcīa diuina.¶ Sed hoc q̄dē ſtare non pōt,q̄a licet uerū eſt ut aſſeuerat Cōmen.in cō.5.duodecimi primæ phiæ,q̄ poſtquā diuinus accepit ꝓ ↄſtanti à naturali primū principiū eſſe abſtractū ab omni materia & magnitudine, tūc declarat/q̄ ſit forma & finis oīum entiū,tamē nullibi in ſcīa diuina declaratū eſt primū principium eē formā informātem cœlū,aut aliq̄d ens per formalē ↄiunctionem & inhęrētiā, imo oppoſitū inuenit̄ determinatū,ut eſt aperta ſnīa Auer.12.primæ phiæ.cō.37.ubi Ariſt.ibi erat in tali loco,ut oſtenderet qūo primū mouet in rōne finis & formæ:& inq̄t. Perfectionū ad quas mouet̄ p „ fectū,q̄dam ſunt in ſubiecto q̄d perficit̄,ut eſt ſanitas in corpore,& q̄dam ſunt pfectiones extrinſe „ ce ad quas mouet̄ ip̄m quod perficit̄,ſicut ſunt oēs actiones ſeruorū erga dominum ſuum,& iſta „ eſt diſpoſitio primi principii reſpectu oīum entiū.Ecce igit̄ clare q̄ diuinus dū declarat deū glorioſum in rōne,qua eſt prima forma, nō declarat q̄ ſit forma ↄiuncta,aut inhęrens,imo q̄ eſt forma ſeparata, & extrinſecus pfectius,quia prima īformatio derogat ſimplicitati diuinæ, non enim haberet perfectā ſubſiſtentiā per ſe,ſi cœlū informaret,ut patet ītelligētibus,& ineuitabiliter ſeq̄

ret ipſum per accidẽs moueri ad motũ orbis,& iſta demonſtrãt in ueritate apud ĩtellectũ bñ diſpoſitũ & habilitatũ ad cõphẽſionẽ ueritatis,neq; naturalis igit,neq; diuinus agnouit iſtã mirabilẽ unionẽ & extraneã quã iſti ĩponũt primo prĩcipio q nõ poſſunt trãſcẽdere ſenſum.

Motor corporeus non mouet niſi aut expellendo,aut attrahendo,aut utrũq; agendo.8.phyſi.tex.cõmen.85.conſimile.7.phyſi.tex.cõmen.10.

Motus quilibet ſecũdum locum quem lationem uocamus,aut eſt rectus,aut circularis,aut ex his mixtis.primo cœli.tex.cõmen.5.

Motus cœli eſt naturalis ex parte ſubiecti ſimplicis ſcdm primam ſolutionem,uel ex parte formæ abſtractæ ſcdm ſecundam.Vide primo cœli.com̃.5.ubi eſt digreſſio.

Motuum diuerſitatis cauſa eſt diuerſitas naturarum agentium tam ſcdm genus quàm ſecũdum ſpeciem.1.cœli.cõmen.5.&.81.&.2.cœli.com̃.13.

Motus ſimplex non diuiditur in duo,uidelicet circularem & rectum propter diuiſionem,ſed propter diuiſionem mobilis,ut quia mobile ſimplex,aliud eſt rotundum,aliud rectum,ideo motus etiam ſimplex eſt alter circularis/alter rectus.1.cœli.com̃.5.

Motus circularis & rectus diffiniunt in ſcientia naturali,ut ſunt in corporibus naturalibus motis natura,nõ uiolentia aut arte,& ut ſunt ſenſibiles.1.cœli.com̃.5.idẽ habet in paraphraſi.

Motus circularis eſt terminatus natura,ꝑpter terminationem medii,ſed alii motus circulares /qui ſentiuntur,non ſunt naturales,quia non habent centrum terminatum.1.cœli.com̃.5. quod ideo aſſeruit,qa medium qđ ponitur in diffinitione motus circularis eſt mediũ mũdi:ut ſcribit Alexã. referente Simplicio,& tale eſt natura terminatum & unum,ut eſt demõſtratũ in.1.cœli & mũdi. Et tale etiam ponit in diffinitione motus ſimplicis recti,ut aſſerit etiam Auer.in p̃ſenti loco.

Motus mixti eſt ab elemẽto p̃dominante.1.cœli.tex.com̃.7.&.8.&.2.de anima.14.&.39.

Motus oẽs compoſitorũ corporũ quæ mouent ſcdm elementũ dominãs,aut ſunt recti,aut incuruati,uel ad dextrũ,uel ad ſiniſtrũ,uel ante,uel retro,uel circa mediũ,ut motus uentorum, & oẽs ſunt compoſiti p̃ter illos qui fuerit ad ſuperius,uel ad inferius.1.cœli.com̃.7.

Motus cũ dr̃ eẽ actus entis in potẽtia ſm ꝙ in potẽtia:potẽtia illa q̃lis ſit,uide.9.meta.tex.cõ.11.

Motor primus eſt actus in quo nõ eſt potẽtia oĩno.9.meta.com̃.17.&.12.meta.cõ.41.

Motus cœli diurnus ab aſtronomis ſumitur ꝑ menſura per quẽ menſurant cæteros motus,qa eſt uelociſſimus,& tp̃s iſtius motus eſt minimum oĩum temporum.10.metaphy.tex.cõ.4.

Motor primus in phyſicis fuit declaratũ de eo ꝙ ſit æternus & abſolutus ab omni materia,& poſt .i.in ſcientia diuina fuit declaratum ꝙ nõ ſolum eſt principium tãquã motor,ſed tãquã forma & finis.10.meta.cõ.7.idẽ.12 meta.cõ.5.&.6.36.38.41.&.44.&.4.meta.cõ.1.&.3.meta.cõ.3.

Motus non eſt p̃ter res in quibus eſt.11.primę philoſophię.cap.8.& in.3.phy.tex.com̃.4.

Motus & mutationis tot ſunt ſpecies quot entis.ibidem.

Motus eſt actus poſſibilis inquantum poſſibile.11.metaphy.cap.8.

Mobilis proportio ad motum eſt ꝓportio materiæ ad formam.9.metaphy.cõmen.11.

Motor mouet tribus modis,aut ſcdm accidens,aut ſcdm partem,aut ſcdm ſe primũ.11.primę philoſophiæ.cap.10.in princ.& in.5.phyſi.tex.cõ.2.de motore habet eadẽ diſtinctio,ſed diſtĩctio iſta triplex de terminis motus ponit ibi in tex.cõ.5.Animaduerte tamen ꝙ conſimilis diſtinctio fieri poteſt etiam de tempore in quo fit motus,ut bene notauit ibi dominus Albertus.

Motus cum perpetuus ſit & perpetua in tempore non ſint,quomodo motus æternus in tempore erit.Vide Themiſt.4.phyſi.ſuper.117.& cogita.

Motui contrariũ,aut motus eſt,aut quies.5.phy.tex.cõ.8.&.11.primę philoſophiæ.cap.10.

Motus eẽ motũ duplr̃ ɔtigit,uel ut ſubti,uel ut termini.5.phy.tex.cõ.11.&.11.primę p̃hiæ.cap.10.

Motus eſt motus alicuius,& q̃litas eſt qualitas alicuius.12.meta.com̃.3.& elicit ex tex.

Mobile & ĩmobile non habent idem principiũ cõmune/& iſta eſt cauſa in hoc ꝙ ſcĩa de mobilibus eſt alia,à ſcientia de ĩmobilibus.12.meta.tex.cõmen.6.⁊ Caueant igitur ponentes unionem entis, ne cogantur dicere ſcientiam naturalem & diuinam eſſe unam & eãdem ſcientiam.

Cõtra Scotiſ.

Motus localis non prouenit ab extrinſeco motore.12.primæ philoſophiæ.cõmen.18. parum poſt dimidium.Vide in concordãtiis nuper editis.

Mouẽs nullã efficit paſſionẽ,ſed omne agẽs facit paſſionẽ,& ideo omne agens eſt mouẽs, & non oẽ mouẽs eſt agẽs.12.meta.cõ.23.& habet in.1.de genera.& corrup.tex.com̃.45.

Mouẽtis primi forma eſt quodãmõ oẽs formę.12.meta.tex.cõ.24.& cõ.18.in calce cõmen.

Motũ & tp̃s impoſſẽ eſt fieri,aut corrũpi.12.meta.tex.com̃.29.& in princip.8.phyſi.

Motus ſic eſt cõtinuus ut tps,nã aut motus eſt,aut motus q̃dam paſſio.12.primæ philoſophię.tex. com.29.¶ Ex hoc patet cõtra.d.Albertũ in.4.phyſicę auſcultationis.trac.3.cap.6.& eſt in tractatu de tpe,ubi habeť aliter motũ eẽ ↄtinuũ,& aliter tempus authoritaté Auic.ſequutus.inqt enim ꝙ motus eſt ↄtinuus per accidẽs,& tẽpus eſt continuũ eſſentialiter,cum tamẽ Ariſt.hic & in.4.phy. tex.cõ.99.&.5.meta.tex.cõ.18.&.6.phy.dicat iſta eſſe eodẽ modo quãta & continua.

Motus eſt ↄtinuus niſi qui ſcd̃m locũ,& hmõi ille q eſt circulo.12.meta.tex.cõ.29.

Motum impoſſibile eſt imaginari ſine tẽpore.12.meta.com̃.29.Vide in cõcordantiis.

Motor quilibet cuius ſubſtantiæ admiſceť potentia poſſibile eſt,ut in aliqua hora nõ moueat.12. primæ philoſophiæ.tex.com̃.13.idem in.8.phyſicę auſcultationis cõ.4.8.&.15.

Mouens primum imune eſt à potentia,& in nulla exiſtit materia.12.metaphyſicæ cõmen.35.&.41. idem.8.phyſi.cõmen.79.

Motor corporis cœleſtis mouet,quia eſt agens,& quia eſt finis motus.12.meta.cõmen.36.idem primo cap.de ſubſtantia orbis contra Auicennam.

Motor corporeus neceſſario moueť eodem motu quo mouet.1.de anima.tex.cõ.41.uide quomodo ſit intelligendũ Themi.ibidẽ cap.17.ubi defendit Ariſt.ab argumentis Theophraſti.dicit enim hoc ĩtelligi ẜm genus,quia ſi corpus mouet localiter,oportet ꝙ localiter moueať, ſed fallit in ſpẽ, quia non ſeqtur ſi mouet ẜm rectũ,ꝙ moueatur ẜm rectum.Et cogita qa gloſa Them̃.generaliter non eſt uera niſi in motu locali,qa nõ ſeqtur in motu alteratiõis,qa primũ alterans qd̃ eſt corpus cœleſte alterat,ſed non alterať alteratiõe paſſiua.ſed Ariſt.ratio eſt de motu locali ibi,ut patet.

Motor ut finis,& motor ut agens differũt in nobis:& habet duplex eẽ in aĩa & extra aĩam,quod autem eſt in aĩa eſt agens motũ,ſcd̃m uero quod eſt extra aĩam,& mouens ſcd̃m finem.12.metaphyſicæ.cõmen.36.idem primo cap.de ſubſtantia orbis.

Motor corporis cœleſtis cũ ſit magis bonus oĩbus bonis eſt neceſſe,ut ſit magis deſideratus oĩbus bonis.12.meta.cõ.36.illud enim qd̃ eſt maius bonũ,neceſſe eſt ut ſit magis deſiderãdum.

Motus cœli principiũ non eſt ſenſus,neq́ phãtaſia,ſed imaginatio per intellectum & deſideriũ.12. primæ philoſophiæ.tex.com̃.37.idem com̃.36.ibidem,&.8.meta.cõ.12.& alibi ſæpe.

Motor primus mouet ut amatũ & deſideratũ primũ cœlũ motũ ab eo abſq́ hoc ꝙ moueať, & primũ cœlũ moueť ſcd̃m deſideriũ ut aſſimileť ei ẜm ſuũ poſſe,ſicut amãs moueť ut aſſimilať ſuo amato.Alia aũt corpora cœleſtia mouenť ſcd̃m deſideriũ ad motũ primi corporis.12.meta.cõ.37.

Motus cœli ut declaratũ eſt/eſt cõpoſitus ex duobus motoribus,quorũ unus eſt finitæ motiõis,& eſt aĩa exiſtens in eo,alter aũt eſt infinitæ motionis,& eſt potẽtia quæ nõ eſt in materia.12.primæ philoſophiæ,cõmen.41.uide in Theorematibus noſtris,qũo ſit intelligendum.

Motor non mouet niſi quia potentia eius eſt maior potentia moti,& quanto magis fuerit maius, tanto potentia eius erit maior,& cum potentia motoris non ſuperabundauerit/ non poterit mouere ipſum.12.metaphyſi.cõmen.41.

Motus impoſſe eſt ut permaneat per ſuã ſubam,quia habet ↄtrariũ.ſ.quieté.12.meta.com̃.41.

Motus cœli eſt poſſibilis ex ſe,& acqrit neceſſitaté eſſendi ab alio,& hoc ſolũ in eo uerum eſt,ſed in ſubſtantiis/hoc eſt impoſſibile.12.metaphy.cõ.41.& ibi redditur cauſa huius.

Motum quodlibet accidentaliter aut eſſentialiter poſſibile eſt ut quieſcat ex ſe & motũ eſt ab alio 12.metaphyſi.cõmen.41.

Motus unus eſt ab uno motore.12.metaphyſi.tex.cõmen.43.ubi Cõmẽ.dicit.ꝙ alioquin motus ille non eſſet continuus,neq́ unus.uide.8.phyſi.tex.com̃.82.

Mobile primum quod mouetur ab anima,quę non eſt corpus, eſt calor naturalis,& ideo membra quando infrigidantur,motus eorum priuatur.2.colliget.cap.18.

Motores plures incitantes ſe ad mouendum ſtellas erraticas,ordinantur ad primum motorem illius ſtellæ,& omnes intendunt motum illius,ſicut eſt diſpoſitio de motoribus omnium orbium cum motore totius.12.metaphyſi.cõmen.44.

Motor qui primo mouet animal eſt uirtus animæ quæ eſt in muſculo,& non eſt corpus de neceſſitate,& uide rationem demonſtratiuam ab Auer.2.colliget.cap.18.

Motus ſtellarum erraticarũ poſiti ab aſtrologis ſunt tribus modis.12.meta.cõ.44.

Motus eiuſdem ſtellæ impoſſibile eſt ut ſit uelox & tardus,niſi ſit compoſitus ex motibus.12.primæ philoſophiæ.cõmen.47.

Motus uoluntarius eſt duplex,cõmunis & proprius.2.colliget.cap.18.& de iuuamentis membrorum,quæ ſunt inſtrumenta motus uoluntarii.

Motus contrarii, qui ſunt ſuper eoſdem polos, ſunt deſtruentes ſeinuicem, ita ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſint duo motus contrarii ſuper eũdem polum, ſuper polos autem diuerſos & ſuper cẽtra diuerſa poſſibile eſt. 12. primæ philoſophiæ. cõ. 47. idem primo cœli. com̃. 32.

Motus giratiuus eſt uiolentus. 12. primæ philoſophiæ. cõ. 47. &. 7. phyſi. tex. cõ. 10.

Mouens primum ĩmobile ens eſt unum, & rõne, & numero. 12. meta. tex. cõmen. 49.

Motus & reuolutiões cœli ſunt ĩfinitę & prior nõ eſt cauſa ꝑ ſe in eẽ ſequẽtis, ſed ꝑ accidẽs; & Phi nõ abhorrent infinitũ per accidens. Ex libro deſtru. diſpu. 1. in ſolu. 5. dubii.

Motus nullus põt denoĩari totũ, neq; ſumma. uidelicet ꝙ ſit prĩcipiatus, neq; finitus, niſi prout in aĩa ſumptus fuerit, ſicut de tẽpore & motu circulari. ſ. ꝙ nõ poſſunt denominari à pari & impari niſi ut ſunt in mente. Ex libro deſtruc. diſputa. 1. in ſolu. 6. dubii.

Motus reuolutiões ꝑteriti tp̃is, aut futuri priuate à Phis reputant̃, quõ ſit ĩtelligendũ. ibidem.

Motus aliqs ex ſupcœleſtibus ſi deſineret, ordo totius uniuerſi deſtrueret̃, uel ſi eẽt ẽt deſtrueret̃, aut eẽt alius ordo. Nullus eni iſtorũ motuũ eſt ſine neceſſe eẽ, aut ſine bene eẽ. ibidẽ ĩ ſol. 11. dub.

Motus in quocũq; animali ex diuina prouidentia conſiſtit in proprio loco eius. uidelicet in meliori naturaliter. ibidem.

Motus corporũ cœleſtiũ differunt ſpẽ. Ex libro deſtru diſpu. prima/in ſolõne. 11. dubii.

Motus corporum cœleſtiũ oẽs ad unũ finem reducunt̃, & ad unũ prĩcipiũ, ut uere ſimile reperit̃ in pluribus artibus erga unũ finẽ tendẽtibus: oẽs nãq; illę artes ad unã & eãdẽ reducunt̃ q̃ princeps aliarum artiũ ſine dubio eſt. Ex libro deſtruc. diſpu. 3. in ſolutione. 18. dubii. in col. 4. idem. 12. metaphyſi. 44. &. 2. cœli. 42. & in. 2. cap. de ſubſtantia orbis.

Motus diuerſi in genere ſm Phos ɔcedũtur eẽ æterni neceſſario qa eſt unus motus in rerũ natura, unus numero ab æterno. Et cã etiam ꝙ eſſe corporum generabilium & corruptibilium in partibus & æternorum, ſecũdum totum eſt, quia eſt unum corpus, & in partibus, & in toto æternũ, & hoc eſt corpus cœleſte: & infiniti motus ſunt ſempiterni in genere, quia eſt unus motus numero ſempiternus, & eſt motus firmamenti, & ille motus non cõponitur ex pluribus reuolutionibus in actu, ſed tm̃ in intellectu. Ex diſpu. 4. in ſolõne ſexti dubii.

Motus qui generat ignem, agens ipſius non eſt motus, at agens utriuſq; illorũ eſt idem genere. ſ. calor diffuſus in elemẽta a calore ſtellarũ, & eſt ipẽmet aer, uerũtamem ipſe motus pręſtat diſpoſitionem qua recipit ſubiectum formã ignis. Ex paraphraſi metaphy. tract. 2. col. 7. ibi, Et dicamus. idẽ 7. metaphyſi. 31. &. 12. metaphyſi. cõmen. 18.

Mobile quod mouet̃ motu circulari non mouet̃ naturaliter. Ex diſpu. 13. in ſol. prima. quod intellige ſic capiẽdo naturã primo prĩcipio qđ mouet de loco ĩcõpetẽti ad locũ cõpetẽtẽ: q̃ ſignificatiõe natura ſumebat̃ ab Algazele ibidẽ, ut patet ibidẽ. in ſol. 4. ubi dicit ꝙ principiũ motus nõ eſt uirtus naturalis in cœlo, ſicut eſt in elementis, & uide quæ ſequuntur.

Motus orbium non eſt uiolentus: quia eſt principium omnium motuum. Ex diſputatione. 13. in ſolutione. 4. & habetur in primo cœli. &. 2. diffuſe.

Motus inſpirationis principium habet à corde & motus uoluntarius eſt coniũctus huic motui, & ideo accidit ꝙ pulſus magnificatur per motum, & minoratur per quietem. 2. colliget. cap. 18. de iuuamentis membrorum motus uoluntarii.

Motus eſt pfectio cuiuſlibet uiuentis inquãtũ uiuit. & ſi aĩalia nobis pſentia quãdoq; qeſcunt, eſt ꝑ accidens rõne materiæ neceſſitatis, & inducẽtis laborẽ. Ex. 14. diſpu. in ſolu. primi dubii.

Motuum cœleſtiũ diuerſitas ꝙ quidã ſint uerſus occidentẽ, & quidã uerſus orientẽ, eſt, qa cœli habent dextrũ & ſiniſtrũ, quia ſunt aĩati, & qđ eſt dextrũ uni ẽ ſiniſtrũ alteri, & tãdem in hoc nulla alia ratio eſt niſi ſimplex natura. Ex diſpu. 14. in ſolutione ultimi dubii.

Motor naturalis mouet, ut motor & agens, ſed motor abſtractus qui mouet animas corporum cœleſtium mouet, ut forma & finis. Ex libello de continuatione intellectus abſtracti cum homine, uide in concordantiis nuper editis.

Motus leuior à uehementiori expellitur. 5. de generatione animalium. cap. primo. ubi redditur cauſa propter quid, qui aut ſuum conſpectum à calore ualidiore tranſtulerint, aut de ſole in opacum ſe contulerint, non cernunt.

Motus anhelitus cõpletur per duos motus naturalem. ſ. & uoluntarium. Auer. cõtra Galenum. 2. colliget. cap. 19. de iuuamentis mẽbrorum anhelitus. ubi dicit. ꝙ ſunt duo prima mobilia. ſ. muſculus in motu uoluntario, & cor, & pulmo in motu naturali.

Motor planetarũ mouet̃ per accñs, uide quõ hoc ſit intelligendũ. 8. phy. com̃. 52.

Motores eorũ quæ ſunt hic mouētur per accidēs ratione ſui ſubiecti,quia cōſtituũtur per ſua ſubiecta,quia motor in talibus eſt forma & motũ materia, ſed motores planetarũ dicũtur motores p accidens,quia ſubiectũ motus ab eis mouet etiam à motore totius.8.phy.com̃.52.

Motor per accidēs æquiuoce dicit de illo qui mouet ad motũ ſui ſubiecti, & de illo qui dicit eſſe motor per accidēs,quia ſubiectum eius mouetur ab alio motore.8.phy.com̃.52.

Motori cui accidit in corporibus cœleſtibus,ut ſuũ motũ moueat ab alio diminutioni atteſtat, & ideo perfectior mouentiũ eſt mouere motu diurno cum non accidat ſibi hoc.8.phy.comen.52.

Motus localis eſt primus motuum triplici primitate temporis,naturæ, & perfectionis.8.phy.à tex. cõmen.55.uſq; ad tex.cõmen.66.

Motum augumenti præcedit motus alterationis,& motum alterationis prȩcedit motus localis.8 phyſico.tex.cõmen.55.

Multitudo abſoluta eſt cõior multitudine numerali,ſicut unũ abſolutũ eſt cõmunis uno numerali.Auer.cõtra Auic.in trac.3.meta.in paraph.col.8.ibi obiicit aũt Auic.ubi p multitudinē abſolutam,& unum abſolutũ intellige unũ & multa,quæ ſunt entis inquãtum ens,diuiſiua.

Multitudo ſcđm aliquos antiquos erat priuatio unitatis potius q̃ unitas, ut ſit priuatio multitudinis,quia priuatio eſt ignobilior habitu:contra quos uide Auer.in.3.tracta.meta. in paraphraſi in colũna.14.& ibi ſoluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entiũ eſſe ex materia,& non ꝓpter formã prima pħia docuit Cõmen.1.cœli in paraphra.ſumma.8.cap.5.uide.7.primȩ pħiæ.tex.cõ.28.&.12.primȩ philoſophiȩ.tex.cõ.49.

Multo eſt diuiſibile poteſtate in non continua, magnitudo autem ꝙ in continua.5.metaphyſi.tex. cõmen.18.in capitulo de quanto.

Multũ & magnũ differũt,qa multũ eſt in diſcretis,magnũ uero in ɔtinuis.5.meta.tex.cõ.18.

Multipliciter dictis & ſi nulla differentia ad ſermonem neceſſe eſt intellectum confuſum habere. primo cœli.tex.cõmen.110.

Multotiens peruertit intentio rerum propter tranſlatores,& ſequitur ex hoc mutatio in ſermone. Auer.primo meteororum.in digreſſi one de uia lactea.

Mundum q ponit eſſe infinitũ in quãtitate,negare habet ipm̃ habere principiũ,ſiue ȩternũ,ſiue nõ æternum.& qui ponit mundos eſſe plures cogitur ponere plura principia.primo cœli cõmen.33. Vide pro ſecũdo dicto Philoſophũ in.12.primȩ philoſophiæ.in tex.com̃.49.

Mundum eſſe nouũ & antiquũ maxima eſt differentia.ibidem.cõmen.33.

Mundi corruptio ſecundum Platonem poſſibilis eſt ex parte materiæ, ſed eſt impoſſibilis ex parte agentis.Vide quomodo,in primo cœli.cõmen.124.

Mundus impoſſibile eſt,ut ſit maior,aut minor.2.cœli.com̃.29.& ibi uide cauſam.

Mundi ɔſiſtētia nihil eſt niſi exiſtētia partiũ in ꝓpriis locis.3.cœli.tex.cõ.21.ɔtra Platonem.

Mundi motus qui natura eminētior,& nobilior eſt,q̃lis qui extimo cœlo debet uincit,ſed in homine,qui eſt paruus mundus,contingit quãdoq;,ut ꝙ natura præſtantius ſit, ab inferiori uincatur. Themiſtius.3.de anima.caplo.67.& habetur in tex.cõmen.57.

Mundus eſt unus per unum principium, aliter eſſet unus per accidens, aut oporteret ipſum non eſſe.Ex paraphraſi metaphyſi.tracta.4.in col.8.

Mundi quæſtio,utrum ſit unus,aut plures eſt nobilior & difficilior quæſtione,utrũ ſit finitus uel infinitus.primo cœli.cõmen.76.

Mundi ſi plures eſſet,non eſſent,neq; ſuperius,neq; inferius naturaliter, ſed in ſola comparatione. primo cœli cõmen.79.idem.in paraphraſi,ſumma.8.cap.2.

Muſtum coagulatur & epſeſim patitur.4,meteororum.tex.cõmen.40.

Muſtum licet ſit calidius uino,cõparatione tamē corporis humani eſt frigidius eo,quia plus uinũ calefacit corpus hominis q̃ muſtum.5.colliget.cap.24.

Multotiens exiſtimatur,ꝙ illud quod ſequit rem,ſit ipſa res.4.phy.cõmen.95.

Multitudo,aut eſt rerum differentium ſcđm formam,aut ſecundum quantitatem.primo phyſic. cõmen.6.& primo metaphyſi.cõment.40.

Multitudo eſt magis ſenſibilis unitate & diuiſibile q̃ in diuiſibile,quapropter ratione prior multitudo indiuiſibili propter ſenſum.10.meta.tex.cõmen.9.

Multitudo quælibet eſt numerabilis per unũ ſpeciei ſuȩ.10.meta.tex.cõmen.20.

Multitudo eſt quaſi genus numeri.10.metaphyſi.tex.cõmen.21.

Multitudo eſt uno menſurabilis.ibidem.

Multitudo entium ꝓuenit,aut ex multitudine materię,aut ex multitudine formę agẽtis.12.meta. cõmen.11.ubi Cõmẽ.notat pro ſcđo mẽbro/ſi fuerit poſſibile,ut formę diuerſæ habeãt eandẽ materiam, in hoc enim cauſa multitudo ꝓueniet rõne agentis,quod ideo appoſuit Cõmenta.qa in naturalibus hoc eẽ non põt,ſed in arificialibus tm̃.uide ꝓ hoc.8.primę pħię.cõ.11.in calce com̃.

Multitudo entiũ ſecundum ſequaces Pythagorę ꝓuenit à materia,ſecundum alios prouenit ab inſtrumentis,ſecundum alios uero prouenit à mediãtibus.& primus hoc opinatus fuit Plato.Ex libro deſtructio.diſputatio.3.in ſolu.12.dubii.

Multæ rerum in artibus poſitarũ quãdo improuiſo intellectui adueniunt,ut cõſuetũ eſt inter uulgares,apparẽt illi intellectui recte ſomnia.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.18.

Multa comprehenſibilia uiſu fiunt ex rebus incomprehenſibilibus uiſu, ut dum fit ignis ex aere. octauo phyſi.cõmen.4.

Mundus eſt in loco ratione partium 3.phyſi.cõmen.54.

Mundi ſm̃ aliquos infiniti ſunt.quidã uero unũ eſſe mundũ aſſerũt.8.phy.tex.com̃.primi.

Mundum Plato poſuit generatũ,ſed nõ corruptibilẽ.8.phy.cõ.2.& habet̃ in primo cœli.

Mundus ſcđm Empedoclem corrũpitur quãdo adunatio fit ꝑ amicitiã,& corrũpitur qñ multiplicatio fit per litẽ.8 phy.com̃.2.ſecus aũt erat de partibus mũdi,ut uidetur Auer.

Mundus intelligibilis quẽ per ſe aĩal uocant Platonici,ex numeris primis tanq̃ ex elemẽtis componitur atq; in illo ideæ & principia mundi ſenſibilis ſpectant̃.1.de anima.tex.cõmen.26.& Themi. ubi clariſſime authoritate Zenocratis in his quę de natura cõmentatus eſt.

Mundus completur per tria,per motorem æternum,& per motum æternum ab eo, & per motũ non motorem.8.phyſi.cõmen.48.

Mundi huius exiſtentia his duabus uirtutibus conſiſtit,uidelicet uirtute motus,& uirtute quietis.8 phyſi cõmen.84.idem primo cœli.97.&.2.cœli.102.

Mũdus ꝑfectus eſt/tũ qa corpus eſt,tũ qa nihil ↄtinet ip̃m,ꝑtes uero mũdi ꝑfectę ſunt,ſolũ qa corpora ſunt,diminutæ uero quia partes. Auer.in paraphraſi primi de cœlo. ſumma.3.idẽ.1.cœ.cõ. 4.ubi addit etiã tertiã perfectionẽ,quia mũdus eſt unus numero,partes uero ſunt plures,& ideo diminutę ſunt ẽt partes reſpectu totius ex iſta cauſa,qa multitudo ĩdiuiduorũ,ut ait,in eadẽ ſpecie ex diminutione exoritur,& ideo mũdus omnibus modis perfectus eſt.differẽtia quo ad duo prima membra inter mundum & partes.habetur etiam ibidem in tex.

Mundus ſi finitus eſt,primum Theorema Euclidis uerum eſſe non poſſet ut uidetur, & uide ſolutionem pulchram à lucidiſſimo Themi.in.3.phyſi.ſuper tex.71.

Mundus finitus eſt ratione corporis ſphęrici quod ex ſua natura finitum eſt,& terminatũ ab una ſuperficie,ſed corpora recta non ſunt finita ꝑ ſe,quin poſſint diminui & augumẽtari.Ex libro deſtructionum diſpu.prima.in ſolutione.11.dubii.

Mundus neceſſario habet corpus ſphæricum ambiens ipſum,alioquin corpora ꝓcederent in infinitum,aut terminarentur ad uacuum,& ambo iſta ſunt falſa.ibidem.

Mundus ſcđm Philoſophos non poteſt eſſe maior neq; minor.Ex libro deſtructionũ/diſputatione prima/in ſolutione.18.dubii.

Mundus ſi eſſet per ſe ens ab æterno,nõ inquãtũ mobilis,quia qlibet motus cõponit̃ ex partibus nouis mũdus nullũ haberet agẽs.Ex libro deſtruc.diſpu.3.in ſol.7.dubii.¶Facit pro opiniõe Gregorii Ariminen.& Io.de Bacco.in.2.ſen.diſ.1.q 1.ꝙ æterna q̃ ſunt ſupra motũ nõ habent cãm efficiẽtem.Sed hoc nõ cõuincit,qa Cõmẽ.hic accipit agens in ꝓpria ſua ſignificatione ſumptum,qđ ut ipſe Algazel arguebat ſcđm Pħos eſt,qđ extrahit rem de potẽtia ad actũ,actio enĩ agẽtis apud Philoſophos nihil aliud eſt niſi extrahere rem de potẽtia ad actũ,& tale agens eſt uerũ & p̃ſupponit potẽtiã,quia ſi nõ eẽt potẽtia/nõ eſſet agẽs.12.meta.cõ.18.& potentia p̃ſupponit materiam,aut ſubiectũ,qa in priuatione nulla eſt poſſibilitas:ut.d.Cõmẽ.in diſpu.1.in ſol.15.dubii.Et ideo mũdus inquãtũ mobilis habet agẽs,quia motus educit̃ de potẽtia mobilis ad actũ,& eſt ſemp cũ aliqua ſui innouatione in ſuis partibus,ſed ſi eſſet ens æternũ ſine motu,nõ haberet tale agens uerũ,quia tale ut diximus p̃ſupponit materiã aut ſubiectũ,& agit in tempore,& actio uere ſumpta fundat̃ in motu ex.3.phy.& motus in mobili,& motũ neceſſario ſequit̃ tp̃s,& ita ante mũdũ eẽt materia & motus & tp̃s,& iſta patent intelligentibus,tamẽ mũdus & qđlibet æternũ,quo ad ſuã entitatẽ habet agens ſcđm ſilitudinẽ ſumendo illud qđ dat eſſe ſine motu,ſic enim æterna dependent à Deo tãquã à cauſa efficiẽte dãte eſſe illis ſine motu,qa licet res generabiles à prima cauſa nõ ſortiant̃ eſſe niſi mediãte motu,tamẽ æterna cũ ſint ſupra tẽpus & motũ ĩmediate cauſant̃ à ſcië-

tia eius,quia ſcía eius eſt cauſa entiũ.12.meta.cõ.51.Et iſtud eſt agens ſcd̃m ſimilitudinẽ dictũ,& hoc teſtanẽ uerba eius in p̃ſenti ſolõne,ſubdit.n.Philoſophi dicũt mũdũ eſſe ab æterno,& nominaẽ ab eis antiquus ad differendũ ab illo qđ innouaẽ ex re aliq̃,& in tẽpore,& poſt priuationẽ,& hunc modum generatiõis:ut.d.Cõmen.intẽdebat remouere Ariſt.à corpore cœleſti in.1.cœli.ut poteris uidere in cõmẽ.20.ubi dicit/ꝙ generabile uere & nõ trãſumptiue ſumptũ eſt qđ generaẽ in tempore,& ab aliquo,& iſtũ modum generationis uult excludere Ariſt.quia talis generatio ut dicit hic fit ex aliqua re tãquã ex ſubiecto ſeu materia,& fit in tẽpore poſt priuationem.

Mundus eſt innouatus à Deo benedicto ſecũdum Philoſophos,& quomodo,uide in libro deſtructionum,diſputatione.3.in ſolutione ſeptimi dubii.

Mundus ſupremus cum Deo glorioſo ſic ſe habet cum rebus inferioribus,quod mundus inferior in ſuo eſſe ſemper eſt adiũctus priuationi in ſuo eſſe,& adhuc adiũgitur ei ſicut eſt in eſſe motus, ſcilicet ꝙ ſemp indiget mouente.& in hoc differũt res æternæ à rebus creatis,quia effectę quãdo ſunt,non adiungitur eis priuatio,propter quam agente indigeant,& ab eo continueẽ ſuũ eſſe.Ex diſputatione.3.in ſolutione octaui dubii.Vide in cõtradictionibus nuper editis.

Mundus ſi in tali diſpõne eẽt/ꝙ eius ſuƀa nõ eẽt in motu,nõ ĩdigeret poſt ĩ ſuo eẽ Deo bñdicto,ſicut domus poſt ſuũ eẽ nõ ĩdiget domificatore.Ex libro deſtruc.diſpu.3.in ſolu.9.dubii.

Mundus ſcd̃m Auicẽnam eſt de prædicamento relationis.ibidem.

Mundus ut opinati ſunt Philoſophi habet cãm agẽtẽ ab æterno q ſemper ꝓduxit eũ de priuatiõe ad eſſe.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.10.dubii.Vide in ↄcordantiis nuper editis.

Mundus eſt unus ſcd̃m Ariſt.& ab uno ꝓcedit,& unũ quodãmõ eſt cauſa unitatis & pluralitatis cauſa alio modo.Ex libro deſtruc.diſputa.3.in ſolutione.12.dubii.

Mundus ex quinque cõſtat corporibus.ſ.ex corpore ſupercœleſti,& ex q̃tuor aliis corporibus elemẽtalibus,quorũ unũ eſt graue abſolute,& ẽ terra,aliud leue abſolute,& eſt ignis,& duo alia media.ſ.aer & aq̃,& hoc demõſtratiue à Philoſophis ẽ ꝓbatũ,ex lib.deſtr.diſp.1.in ſol.11.dubii.

Mũdus habet unã uirtutẽ diffuſam ſp̃ũalẽ,ex qua colliganẽ oẽs uirtutes ſp̃ũales & corporeæ,& eſt unigenea extẽſa in toto uniuerſo: alioqn nullus ordo eẽt in eo.Ex diſpu.3 in ſolutione.18.prope finem,& eſt Philoſophi ſententia.1.cœli.100.& in principio libri meteororum.

Mũdus ſcd̃m Philoſophos uere ſilis eſt uni ciuitati,in q̃ eſt unus prĩceps ſub quo ſunt multi prĩcipatus ſubti ei.Ex diſp.3.ĩ ſol.18.dub.ĩ fine.& hẽ ex fine primæ philoſophiæ,& ẽt.ibidẽ.cõ.44.

Mũdus apud Philoſophos habet cãm agẽtẽ æternã,& rõ eorũ eſt,quia mũdus eſt opus,aut qd cõſequẽs opus,& qđcũq; ſic ſe habẽs ĩdiget ſine dubio agẽte eſſendi in ſuo eẽ,qa cõcluſerũt ex hoc ꝙ mũdus habet agẽs exiſtẽs in ſuo eſſe.ex diſp.4.in libro deſtr.in ſolõne.1.dub.¶ Ecce locũ aptũ cõtra Greg.Arimi.& Io.de Bacco.uolẽtiũ ſolũ motũ habere cãm efficiẽtẽ æternam ſcd̃m Auer.ſed nõ cœlum,aut aliquã ſuƀam,patet enim ꝙ ſi cœlũ depẽdet quãtũ ad motũ,depẽdet etiã quãtum ad ſuũ eſſe per eãdem rõnem.Nec ualet ſi dicaẽ ꝙ Cõmen.loquiẽ de toto mũdo,ſed non de cœlo.Sed cõtra,quia Cõmẽ.in libro deſtr.in.3.diſp.in ſolõ.10.dubii.facit etiã eãdẽ rõnem de cœlo.inquit enĩ ꝙ eſſe corporis cœleſtis ↄſiſtit in motu,& ideo dãs motũ dat eſſe de neceſſitate.Amplius in.2.cap.de ſuƀa orbis,exp̃ſſe dicit quod cœlũ,& ſi ſimplex ſit & corrũpi nõ poſſit,& non ĩdigeat in ſuo eſſe aĩa ſenſibili,neq; imaginatiua,ſed tãtũ indiget aĩa mouente ip̃m in loco ſemp,& uirtute quæ nõ ſit corpus,neq; uirtus in corpore ad largiendũ ipſi permanẽtiã æternã & motum æternũ,& qui nõ habent principiũ neq; finem.Et debes ſcire ꝙ iſtud corpus cœleſte nõ indiget uirtute mouente,ſemper tãtũ,ſed largiente uirtute in ſe & in ſua ſuƀa permanentiã ſempiternã.Ecce qũo exp̃ſſe ſubſtãtia cœli dependet in eodẽ genere cauſæ,ſicut & motus ab ipſa ĩtelligẽtia qđ ↄtinuatur ex caſu quẽ ponit ſtatim,ſubdit enĩ qm̃ & ſi ſimplex ſit,& non habet potentiam ut corrũpaẽ,tamẽ eſt finitę actionis neceſſario,quia eſt finitarũ dimenſionũ & terminatarũ ſuperficie continente ip̃m,& omne tale cũ intellectus poſuerit ip̃m exiſtens per ſe neceſſario eſt,ut ita ſit de finitate ſuæ permanẽtiæ,ſicut de finitate ſuæ actionis,declarauerat enĩ iã in.8.phy.cõ.79.&.12.meta. clarius cõmẽ.41.ꝙ oĩs potẽtia exiſtens in corpore eſt finita neceſſario,& licet cœlũ non habet niſi potentiã ad ubi,illa eſt neceſſaria finita etiã,& ꝓpterea nõ eſt in cœlo potentia niſi ad quietẽ, cum aũt cœlũ ſuum eſſe habeat in motu ↄſiſtens,ſi qs poneret cœlum per ſe ſine ĩtelligentia ita eſſet,ſicut eſt de motu eius,unde ſicut motus cœli nõ eẽt niſi eſſet motor ſeparatus,ita etiã neceſſe cœli quid clarius & apertius dici potuit?imo mirũ eſt de iſtis uiris illuſtribus qui ita allucinati ſunt in re clariſſima,quia Cõmẽ.ĩ eodẽ loco fateẽ ſe feciſſe illã digreſſionem ꝓpter amorẽ,qa multi dixerunt ſcd̃m Ariſto.cœlum non habere cauſam niſi mouentem tantũ & non efficientẽ, aut agen

Cõtra Greg. de Ari. & Ioã. de Bacco.

tem.Et eſt opinio iſta quam iſti imponunt Auer.& Ariſto.& tamen Cōmentator ex ſentẽtia iſtã opinionem reprobat,& imorari in hoc eſt ſuperfluum.

Mundus neceſſe eſt ut habeat unum efficiens ſagaciſſimũ & ſapientiſſimũ,à quo entia cũcta ſeriatim miniſtrenť.Ex diſpu.9.in ſolu.3.dubii,& habeť ex fine.12.primæ philoſophiæ.

Mũdus ſi inouareť inquantũ eſt ens naturale magis eẽt ɔueniẽs,qđ inouareť ex principiis naturaliũ rerũ q̃ ex principiis artificialiũ rerũ.ſ.à uolũtate.Ex diſpu.10.in ſolone primi dubii.

Mundus non pōt habere aliam diſpōnē naturalē ab iſta in qua eſt modo.8.phy.cō.9.&.21.

Mulier inueniť à maſculo & magis.7.meta.cōm.31.& eliciť ex tex.ubi Philoſophus dicit,ꝗ nō in oībus diſpōnibus generatũ diciť aſſimilari generãti.Non eñ ut inqt,oportet ꝗ ex uiro ſemp uir fiat,etenim ex uiro fœmina etiã fit,& Cōmenta.addit & magis,ubi collige ꝗ ſunt plures fœminę q̃ mares,& huius cauſa naturalis eſſe pōt,qa maior potẽtia caloris & uirtutis requiritur ad generationem maris q̃ fœminę.Theologi autem aliam huius cauſam aſſignant etc.

Mulier ſpecie non differt à mare.10.meta.tex.cōmen.25.& ibi uide cauſam.

Mulieres molliores leuiores & minus piloſæ ſunt q̃ uiri ꝓpter mẽſtrua.In uiris aũt hmōi excremẽtum tendit in partes terreſtriores. Auer.1.de generatione aĩalium.in cōm.quod correſpōdet cap. 19.in tex. Ariſt.& incipit in Auer.ſcrutemur modo de quidditate ſeminis fœminei.

Mulieres concipere poſſunt ſine delectatione in coitu.Ariſto.primo de generatione animalium. cap.19.ubi Auer.d.ꝗ uulgus putat,quãdo ſic imp̄gnantur,parere maſculos,& ipſe interrogauit mulieres,quibus fidem adhibebat & affirmarunt illud.

Mulieres habẽt humiditatẽ quã emittũt hora coitus & ex neceſſitate materię,& ꝓpter delectationem,ſed hoc nō arguit illã habere uim ad generãdũ effectricẽ,nã puero in ſomno accidit delectatio,& tamẽ ſemen eius nō eſt ꝓlificũ.ibidẽ.Vide etiã Ariſt.1.de genera.aĩalium.cap.20.

Mulier & equa dũ grauida ſunt,coitũ patiunť.Ariſt.in.4.de genera.aĩalium.cap.5.

Mulieres quæ ad rem uenercam incontinentes ſunt,libidine ceſſant cum ſępius generarint. Ariſt. in.4.de generatione animalium.cap.5.

Mulieribus laborare aſſuetis facilis eſt partus,labor eñ excrementa conſumit,quæ in mulieribus otioſis augenť,cũq; parturigo laborioſa ſit,labor & exercitatio actæ uitæ facit ut ſpiritum retinere poſſint,in qua re partus facilitas conciliať.Ariſt.4.de genera.animalium.cap.6.

Mulieribus paucis cōtingit ut p̄gnãtes fœlicius degãt,& corpore melius ualeant,uidelicet his q̃rũ in corpore exigua continentur excrementa,quæ abſumi poſſunt cum alimento quod fœtui miniſtratur. Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.6.

Mulieribus pili in mẽto nō ꝓdeũt,niſi interdum cũ mẽſtrui curſus ſubſtiterunt.& ut in terra Caria ſacerdotibus mulieribus euenire aiũt,qđ diuinatiōis iudiciũ ĩterp̄tať.3.de natura aĩa.cap.11.

Mulierum quibus profluuium menſtruorum deeſt,magna ps ſterilis eſt,uerũ fieri pōt, ut aliquæ etiam earum ſine eorum ꝓfluuio concipiant.7.de natura animalium.cap.1.

Mulieres candidiores & minus corpulentæ plus mẽſibus abũdãt fuſcis & carnoſis.ibidem.

Mulierem concepiſſe argumentum eſt cum ſtatim à coitu locus ſeceſſit,& ſi ſemẽ intus ſuſceptũ in ſeptimum diem permanſerit,concepiſſe iam certum eſt.7.de natura animalium.cap.3.

Mulieres in utero tardius q̃ mares pfectionẽ q̃rũcũq; partiũ recipiũt,ſed cũ in lucẽ ꝓdierint fœminæ ocius q̃ mares accreſcũt,& ætate florẽt & ſenectute macerantur,& magis quæ pluries pariũt. 7.de natura animalium.cap.3.uide cauſam.4.de generatione animalium.cap.6.

Mulieribus concipientibus accidunt purgationes effluxiones & abortiones:& uide iſtorum differentiam in.7.de natura aĩalium.cap.3.purgationes enim accidũt cum conceperint,utplurimũ ad tempus quoddam.ſ.triginta dierum maxime ſi concepta eſt fœmina,quadraginta autem ſi mas: à partu etiam purgationes eodẽ modo conſequi uolũt:effluxiones uocanť,quæ intra ſeptimum diem corruptiones incidunt,abortiones autem quæ intra quadrageſimum.

Mulieres q̃ marẽ ɔceperũt,minus pallẽt & facilius exigũt:cōtrà,q̃ fœminã:ſunt enim pallidiores & grauius degũt.7.de natura aĩaliũ.cap.4.& eſt ſnĩa Hippocra.in libro ſeparatorũ ſermonum.

Mulieribus pluribus deſinunt menſtrua circa quadrageſimum annum,quod tempus quæ exceſſerint his ad ſexageſimum ſeruantur,etiam nōnullæ eo tempore pepererunt,ſed ultra hoc tempus nulla poteſt protrahere.7.de natura animalium.cap.5.

Mulieribus grauidis appetitus uarii prouenire ſolent,citoq; cōmutari,quod picare quidam à pica aue denominant.7.de natura animalium.cap.4.

Mulier,quæ fœminam concepit,tardius parit,mas enim ex utero celerius prodit,fœminæ eñ partus

tus tardior eſt,dolor ẽt cõtinuus ex fœmina,ſed obtuſior ex mare acer & lõge moleſtior.ibidẽ.

Mulier & ſeptimo mẽſe/& octauo/& nono parere põt/& ꝙ plurimũ decimo,nõnullę ẽt undecimũ tangũt.hoc aũt homini ꝓprium eſt,cæteris enim aĩalibus pariendi ſtatutũ eſt.ibidem.

Mulieres in Ægypto,ut plurimum geminos pariunt.ibidem.

Mulier q̃dam q̃tuor partibus uiginti edidit:ſingulis enim ꝑtubus quinq; enixa eſt.ibidem.

Mulieribus & uiris multis euenit,ut ɔiuncti inter ſe nequeãt generare,ubi diſſociati ſe aliis imiſce/re queant,quod idem in maris aut fœminę ꝓcreatione,euenire certũ eſt.7.de natura aĩaliũ.cap.6. ☞Inde collige aliquos ex naturali ꝓprietate eſſe marium generatiuos aut fœminarũ. ſcribit enim Ariſto.in eodẽ loco ꝙ ſunt quædã fœminę q̃ non niſi marẽ,& q̃dam uiri qui nõ niſi fœminã pro/creant.ut de Hercule fabulãtur,q inter duos & ſeptuaginta liberos fœminã unã tantũmõ genuit.

Mulier eſt magis miſericors/& ad lachrymas ꝓpenſior q̃ uir,inuida item, & magis querula & ma/leuolentior & mordacior,& ꝑterea anxia,& magis deſperãs, q̃ mas atq; ĩpudentior & mendacior, quin etiam facilior decipi,meminiſſeq; aptior.ad hæc uigilantior/ſegnior/ mobilior, deniq; eſt & minus cibi deſiderans,9.de natura animalium.cap.primo.

Mulier ꝑgnans à quarto uſq; ad ſeptimũ menſem,utrũ farmacari uel flebotomari debeat exiſtente neceſſitate.uide.7.colliget.cap.4.ubi tenet cõtra Hippocratẽ farmaciã nõ ducere ad bonũ finem. & uide rationes eius.& de hoc uide Cõciliatorem in differentia.

Mulieribus oĩum aĩaliũ inter fœminas maxime purgatio menſiũ ɔtingit.7.de natura aĩa.cap.1.

Muli generatio nunquid fiat à ſimili:& quomodo.uide.12.meta.cõmen.13.

Muli ſunt ſteriles à toto genere,& uide cauſas ueras ab Ariſt.in.2. de generatione animalium. cap. 6.contra Empedoclem & Democritum.

Mulam concepiſſe iam conſtat.ex.2.de generatione animalium.cap.6.

Muli genitale fœminarum non olfaciunt,ut cætera,ſed excremẽtum ueſicæ tãtum.uide cauſam ab Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap.6.in fine.☞Vbi aduerte ꝙ Auerroes forte ex deprauato textu locum illum male interpretatur,& dicit oppoſitum.uidelicet ꝙ muli non olfaciunt uri/nam fœminarum ſicut faciunt equi,& alia animalia.

Mula gemellos peperit,quod pro oſtento accipitur.6.de natura animalium.cap.82.

Mulę in Syria terra ſuper Phęnicem & coeunt/& pariunt omnes.6.de natura animalium.cap.24. ☞Nota tamen ꝙ iſtud genus eſt diuerſum ab illo mulorum genere quod ex coitu equæ & aſini generatur,licet ſit ſimile facie,& ipſemet Ariſto.ſeipſum declarat infra in eodem lib.cap.36.ubi ꝑ/tractat de mulis quos terra Syria fert.

Mulabus nulli menſes mouentur.6.de natura animalium.cap.18.

Mulus diu uiuit:nã q̃dam ad octuageſimũ annũ potuit agere,ut Athenis.6.de natura aĩaliũ.c. 24.

Muſciliones generant ex uino corrupto.12.primę philoſophię.cõ.18.in prĩcipio digreſſionis.

Muſculus eſt primum mobile à calore naturali.2.colliget.cap.18.

Muſculorum numerus ſcd̃m Galenum eſt.529.ibidem.

Mus genitus ex ſemine,& mus genitus ex putredine propter magnam ſimilitudinem uidẽtur eẽ eiuſdem ſpeciei,ſed non ſunt:ſenſus enim nequit iudicare in quo ſpecies ſit,una autem plures in omnibus locis.Cõmenta.primo de generatione animalium.cap.1.

Muſtella dimicatura cum ſerpente rutam comedit:odor enim eius herbę ſerpẽtibus moleſtus eſt. 9.de natura animalium.cap.6.

Mutatio omnis à natura remotiua eſt.4.phyſi.tex.cõmen.128.& uide in cõmento limitationem, idem octauo phyſi.tex.cõmen.59.

Mutatio quælibet,aut eſt de ſubiecto in ſubiectum,aut de nõ ſubiecto in ſubiectum,aut de ſubie cto in non ſubiectum.5.phyſi.tex.cõmen.7.

Mutationes concretim fieri intelligo non ſolum illas in quibus partes ſimul omnes mutantur,ſed etiam illas quomodo indigent tempore.Themiſtius.6.phyſi.56.ubi taxat Alexandrum opinan/tem omnem mutationem in tempore eſſe.

Mutatio noſtra de exiſtimatione in exiſtimationem eſt tranſmutatio neceſſario.8.phy.tex.cõ.26.

Mutatio ſubita eſt quando omnes partes ſimul toto corpore/aut alterantur/aut augent. Themi. 6.phy.32.& habet.1.phy.ɔtra Meliſſum.tex.cõmen.23.

Mutationes momentarias negare,hominis eſt ſane ſenſu carentis.idem Themiſtius.6.phyſic.32.& Cõmenta.ibidem.

Mutatio loci iam perfectorum motus eſt.8.phyſi.tex.cõmen.57.

Mutatur autem aliquid tripliciter,ſcđm accidens,ſecūdum partem,& per ſe.5.phyſi.tex.cōmen.1. & in.11.primæ philoſophiæ.cap.10.in principio.

Mutatur omne qđ mutatur/aut ex ſubiecto in ſubiectū/aut ex nō ſubiecto in ſubtum/aut ex ſubiecto in non ſubiectū/aut ex nō ſubiecto in non ſubiectū.5.phy.tex.cō.6.& in.11.meta.cap.10.

Mutationes paruæ cauſam afferunt magnarum mutationum non ſui ratione,ſed cum euenit ut principium unà cum iſtis mutetur:principia enim quãuis magnitudine parua ſint,tamen facultate ſunt magna. Ariſto.in.5 de generatione animalium.cap.7. ideo Poeta dixit.

Principiis obſta ſero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras.

Mutatur quicquid mutatur in tempore.6.phyſi.tex.cōmen.50.

Mutatum quodlibet præcedit mutari.ſupra.tex.cōmen.55.& infra.

De litera. N.

NASVS diuiditur in ſimum & nō ſimum,ſicut animal in maſculinū & fœmininum,ſicut quãtum in ęquale & inęquale.7.meta.cō.17.

Naſus ſimus eſt unum eſſentialiter.ſed hō albus eſt unū per accidens. 7.meta.tex.cōmen.41.& uide ibi Auerroem declarantem hoc,qa concauitas in naſo eſt inſeparabilis,ſed albedo ab homine non eſt inſeparabilis:albedo enim inuenitur in pluribus ſpēbus aliis ab hoīe.

Natura nihil agit ſuperfluum.1.phyſi.com̄.56.idem.1.cœli.32.

Naturalis nō debet cōtradicere ei qui negat ſua principia.1.phyſi.tex. com̄.11.idem.8.phy.tex.cō.22. Vnde Them.hic adducit pulchrã rationem:nã ſi phyſicus pōt demōſtrare naturã eſſe,aut hoc erit p principium naturale,& ſi ſic,tunc eſt petitio principii,aut ex aliquo principio extrinſeco,& ſic nō erit demonſtratio/aut ratio naturalis,ſed alterius artificis,quia demonſtrationes ſpecificant̃ à mediis, tangit Cōmenta.8.phyſi.cōmen.22.

Naturalis non accipit à primo Philoſopho corpora componi ex materia & forma.primo phyſi.contra Auicẽnam.Cōmenta.cōmen.ultimo.

Naturalia differūt ab artificialibus:quia habet principium motus per ſe.2.phy.tex.cō.2.

Naturæ diffinitio eſt manifeſta per ſe,& ponitur in ſcientia naturali.2.phyſi.com̄.3.

Naturæ diffinitio nō dr̃ uniuoce neq; æquoce,ſed ſm prius & poſterius.2.phy.cō.3.&.5.met.cō.5.

Naturam eſſe eſt manifeſtum per ſe.2.phyſi.cōmen.3.& tex.cōmen.6.

Natura quæ eſt forma,eſt ſubſtantia,quæ eſt in ſubiecto quod ſubſtentatur per illam.

Natura quæ eſt materia eſt ſubſtantia,quia eſt ſubiecta.2.phyſi.cōmen.4.

Naturalis accipit a primo Pħo q natura q̃ dicit̃ de forma eſt ſuba.2.phy.cō.4.&.5.meta.cō.5.

Naturalis cōſiderat de ſupficie/linea/& pūcto/& corpore,ut in materia,& ut ſunt ultima corporis ſenſibilis,ſeu trãſmutabilis.2.phy.tex.cō.16.1.cœli.cō.1.3.cœli.cō.5.6.metaphy.tex.cō.2.

Naturã agere ꝑpter finẽ eſt ꝑpoſitio maxima,& eſt maximū fundamẽtū in ſciẽtia naturali,& in ſcientia diuina,quia ſi naturalis nō cōceſſerit eã,tūc negat principiū finale,& negat materiã eſſe propter formã.Ex quo ſequit̃ ipm negare agẽs,& ſilr̃ ſi diuinus negauerit eã nō habet uiã ad ꝓbãdū q hoc habet ſolicitudinẽ de rebus quæ fiūt hic.2.phy.com̄.75.Et aduerte q rōnes illæ adductæ in.2.phy.ad ꝓbãdū naturã agere ꝑpter finẽ,non ſunt naturales,quia naturã agere ꝑpter finem eſt manifeſtū per ſe:& tales rōnes uſitant̃ cū aduerſariis.ſ.negãtibus principia naturalia,ſicut notat Cōmen.in eodẽ.2.phy.com̄.80.& tex.com̄.84.& per ɔſequens ſunt dialecticæ uel primæ pħię,ut dicit Cōmenta.ibidem.cōmen.84.nam propria per ſe nota non poſſunt demōſtrari, ſed elẽchtice poſſunt perſuaderi:ut patet ex.4.primæ philoſophiæ.tex.com̄.9.

Natura complet multa quæ ſunt per artẽ,& ars multa quę ſunt per naturã.2.phy.cō.77.&.79.

Naturalis magis debet conſiderare de cauſa finali q̃ de cauſa materiali.2.phy.tex.com̄.91.

Natura conſtantium nihil inordinatum.8.phyſi.tex.cōmen.15.

Natura eſt cauſa omnis ordinationis.ibidem.

Natura conſtãtium partes etiam à natura ſunt,nō ſic in his q̃ arte/aut manu fiūt:domus enim per artem fit,lapides non fiunt.Themiſtius in principio ſecūdi phyſi.

Naturales res non ſunt extra ordinem niſi raro caſualiter.Cōmen.8.phyſi.com̄.15.

Naturalia uidenẽ habere eũdẽ ordinẽ terminatũ.ſ.currere eodẽ mõ/aut ſemp/aut frequẽter:illa autem,quorũ pricipiũ eſt uolũtas, uidenẽ diuerſificari,& nõ ſequi eũdẽ modũ actus.ibidem.

Naturæ actiones neceſſe eſt ut habeãt cõtinuationẽ & æternitatẽ,aut in agẽdo alterũ cõtrariorum tãtũ,ut motus ignis ad ſuperius ſemp,& terræ ad inferius:aut in agendo duo cõtraria ſucceſſiue, ſicut de generatione & corruptione conſequentibus motum ſolis,& aliis contrariis conſequentibus iſtum motum.8.phyſi.cõmen.15.& elicitur ex textu.ibidem.

Natura partis & totius eſt eadem.8.phyſi.cõmen.15.

Naturalis in diffinitionibus uteẽ materia,ſed diffiniet p formã.Them.in.2.phy.ſup tex.21.

Naturalium quædam ſunt corpus & magnitudo,ut corpora ſimplicia:quædam uero habẽt corpus & magnitudinem,ut corpora mixta,& præcipue animata:& quædam ſunt principia habentium corpus & magnitudinem ut materia & forma.1.cœli.cõmen.1.

Natura rerum omnium eſt trina.1.cœli.tex.cõmen.2.

Natura non patitur aliquid torpere aut feriari:ſua in ſingulis ĩgenia cõtinẽtur,officia quæq; & geſtiones ſuas quæq; agnoſcunt/agitantq;/& quaſi penſa perſoluunt.Themiſtius primo de anima. tex.cõmen.13.& ſumitur ex primo cœli.tex.cõmen.32.& ex.3.de anima.tex.cõm.45.

Natura naturata ita fecit,uidelicet φ poſuit numerum ternarium in rebus,& nos ſequimur opus eius.primo cœli.cõmen.2.

Natura de cœlo & aliis corporibus æquiuoce.1.cœli.cõm.5.uide ꝑ hoc.2.phy.cõmen.3.

Natura dicitur de forma abſtracta quę eſt in cœlo,ſicut dicitur de aliis formis corporũ ſimpliciũ. Cõmenta.1.cœli.cõmen.5.uide in concordantiis.

Naturale in aliqua ſpecie,neceſſe eſt ut ſit prius accidente.1.cœli.cõmen.14.&.62.idem.4.phy.cõ. 43.&.67.&.2.de anima.133.&.3.de anima.28.uide cõſimile de quiete.2.cœli.14.idem.17.& tex.cõ. 83.&.18.idem.3.cœli.tex.cõmen.18.&.4.cœli.41.cõmento.

Naturæ rerum dant eis/aut ſemper ſint/aut ſemper non ſint,aut ut aliquando ſint,& aliquãdo nõ ſint.primo cœli.cõmen.138.

Natura conſtantia ex eiſdem corrumpũtur ex quibus conſtant.1.cœli.tex.cõm.ultimi.

Natura facit de poſſibilibus ſemper qđ melius eſt.2.cœli.tex.cõ.34.idem.8.phy.tex cõmẽ.56.& in 2.de partibus aĩalium.cap.14.¶ Aduerte tamẽ pulchrã differẽtiam quã notat Cõmenta.in cõ.34. 2.de cœlo,qa melius ex duobus poſſibilibus in animalibus quæ ſunt hic,eſt ɔtingens, ſed melius de duobus poſſibilibus in rebus ęternis eſt neceſſarium.ſic igitur licet natura in omnibus efficiat de poſſibilibus qđ melius eſt,non tamen eſt eadem ratio corruptibilium & æternorum.quia nõ ſunt eiuſdem tribus,ut dixit doctiſſimus Home.in.4.Ilia.& Phs 10.primę phię.tex.cõ.ultimi.

Natura nihil ut cõtingit opaẽ,neq; de aĩalibus curaſſe ꝙ ſunt hic,cœleſtia autẽ ꝙ ſic ꝓtioſa ſunt,deſpexiſſe putandũ eſt.2.cœli.tex.cõ.50.¶ Inde elicitur φ natura de rebus nobilioribus magis ſollicita eſt,cõſimile.2.phyſi.contra antiquos.tex.cõm.46.& in.1.de partibus aĩalium.cap.1.

Natura nihil ocioſum operatur.2.cœli.cõmen.& tex.50.&.1.cœli.tex.cõmen.32.

Naturalis & aſtrologus ɔueniũt in qõnibus de ordine & ſitu/& q̃litate motuũ,ſed in maiori parte aſtrologus dat qa,& naturalis pp qd.2.cœli.cõ 57.uide etiã.1.meta.cõ.19.&.12.meta.cõ.44.

Naturalis & aſtrologus eãdẽ qõnẽ abſoluere poſſunt à priori & p cãm,ſed modus cãrũ eſt diuerſus,qa aſtrologus demõſtrat per cauſas abſtractas ſcđm rationẽ à materia,ſed naturalis per cauſas quæ ſunt conceptę cum materia.2.cœli.cõm.57.idem.2.phyſi.tex.cõmẽ.18.&.19.

Natura nihil irrationabiliter/neq; fruſtra facit.2.cœli.tex.cõmen.59.&.1.cœli.32.

Natura adequat & facit ordinẽ.2.cœli.tex.cõm.69.¶ Idem tãgit Cõmen.in ꝓlogo phyſicę auſcultationis,& Gręci expoſitores oſtendentes naturã iuſtitiæ eſſe in entibus,quæ eſt iuſtitia diſtributiua,quæ attendiẽ ſcđm geometricã ꝓportionẽ,tribuẽs unicuiq; ſcđm eius dignitatẽ.Quod & antiquiſſimus Hippocrates etiam aſſeuerauit,inquiens naturam animalium eſſe iuſtam, peritã,prę uiſiuam:ut allegat Gal.in.5.de utilitate particu.cap.9.

Naturales ponunt naturam eſſe & naturalia quaſi hoc ſit notum per ſe.2.cœli.cõmen.83.idem.2. phyſi.cõmen.3.& tex.cõm.6.& primo cœli.cõm.5.&.8.phyſi.23.

Naturalis ſicut ponit φ corpora naturalia habent motum naturalem,ſic ponit φ corpora naturalia debent habere quietem naturalem in corporibus,quæ apta nata ſunt moueri & quieſcere.2. cœli.cõmen.84.idem primo phyſi.cõmen.11.

Naturalis & geometer cõicãt in tribus magnitudinibus,ſed diuerſis modis,qa naturalis cõſiderat ut ſunt in materia:Geometer uero ut ſunt ſepata à materia.3.cœli.cõmen.6.& primo cœli.cõmẽ.

primo.& ſecundo phyſi.18.&.19.

Naturalibus magnitudinibus inconuenientia contingentia in maiori parte non cõtingunt mathe/maticis,& ratio eſt,quia conſiderat de illis ut ſunt ultima materiæ,ſed mathematicus ut ſunt abſtracta.3.cœli.tex.cõmen.6.

Natura ſemper deſiderat quod melius eſt.ex.2.de genera.& corrup.tex cõmen.59.

Naturaliſſimũ opus uiuentium eſt quæcũq; pfecta & non orbata/aut generationem ſpontaneam habeat facere,tale alterum quale ipſum.2.de anima.tex.cõmen.34.

Natura ꝯſtantiũ oĩum terminus eſt,& ratio magnitudinis & auguméti.ſupra.tex.com̃.41.

Natura nihil fruſtra facit,neq; deficit in neceſſariis,niſi in orbatis & imperfectis.3. de aĩa.tex.com̃.45.& primo cœli.tex.cõmen.32.&.2.cœli.50.&.59.

Natura entia quælibet habent aſcenſum & deſcenſum in ſuo eſſe.3.de anima.com̃.45.

Natura quæ ſurſum ſemper principalior eſt.3.de anima.tex.cõmen.57.

Natura dęmonia eſt non diuina.Ariſto.in libro de diuinatione ſcđm quietem.

Naturalia oĩa aut ſunt propter aliquid/aut ſunt accidentia neceſſario conſequentia materiam.3.de anima.tex.cõmen.60.idem.2.phyſi.tex.cõmen.88.

Natura ſpecialis nullum habet eſſe niſi in intellectu.primo meta.cõmen.26.idem primo de anima.cõmen.8.&.3.de anima.cõmen 18.12.metaphy.cõmen.4.

Nulla natura eſt media inter abſtractum & materiale:hæc enim duo contraria æternũ & corrupti/bile manifeſtum eſt, ꝙ ſunt imediata primo metaphy.cõmen.39.idem.1.phy.com̃.ultimo.&.3.de anima in ſolutione.3.quęſtionis.cõmen.5.&.12.meta.cõmen.25.

Natura eſt principium quoddá & cauſa qetis & motus eius in quo eſt,primo,per ſe,& non ſm̃ accidens.2.phyſi.tex.com̃.3.Notanter dicit̃ eſſe principiũ:quia notat cám efficienté,quia principiũ ꝓ/prie ſumitur ꝓ cauſa agéte & mouente.unde Simplicius,& oés Greci expoſitores aſſeruerũt prin/cipium poſitũ in diffinitione naturæ ſtare pro cá efficiéte:dicitur aũt quoddá quia etiá intellſ̃ pra/cticus eſt de principiis efficiétibus:nõ enim oĩa quę fiunt à natura fiunt natura:fiunt etiá nõnulla ab aliis cauſis,ſicut eſt intellſ̃ & caſus:dicit̃ aũt & cauſa,quia natura nõ ſolũ dicit̃ de forma cuius eſt agere & mouere,uerũetiá de materia cuius eſt pati, & moueri.2.de generatione & corrup.tex.cõmen.53.& quia ſicut dicit Cõmen.in.2.phyſi.com̃.1.aliqua corpora naturalia reſpectu alicuius motus habent principiũ actiuũ tm̃,ut eleméta in motu locali: nõ enim habét principiũ paſſiuum maxime dum mouent̃ de potentia accidétali,quia non habét reſiſtentiá intrinſecá:non enim diuiduntur in parté ꝑ ſe mouenté & in parté per ſe motá ſicut aĩalia cũ ſint ſolũ cõpoſita ex prima materia & forma:& materia non põt eſſe ſubtũ motus.5.phyſi.tex com̃.8.& iſta eſt ſententia eius.4.phyſi.cõmen.71.ubi habet̃ ꝙ elñta in uacuo non pñt moueri & in.8.phyſi.cõmé.30.&.3.cœli.cõ.28.& alibi frequéter:in motu aũt alterationis hñt principiũ paſſiuũ & nõ actiuũ:& ideo principiũ in deſcriptione naturę ſumit̃ æquoce ꝓ principio actiuo & paſſiuo.i.analogice ſicut dicit,quia in deſcriptionibus non põt aliquis facere plus iſto,& ideo cá, cũ diſtinguat̃ à principio ſm̃ rõnem ſtat pro materia.aut alr̃ dici põt ꝙ principiũ dicit̃ ꝓprie & cá ꝓprie,& ſicut principiũ ſtat ꝓ cá ef/ficiente,& ſm̃ Cõmen.ét ꝓ materia poſſumus ſumere cám ꝓ cá finali:qa finis eſt cá cárum:& tũc poſſet ſubtiliter dici ꝙ cũ motus poſitus in diffinitione naturę ſit motus large ſumptus q diffinit̃ in.3.phyſi.unde Ariſt.in principio.3.phy.oſtédens rõnem ordinis dicit, ꝙ quia in diffõne naturæ ponitur motus.ideo oportet diffinire motũ quid ſit,& patet ꝙ motus ibi ſe extendit ad genera/tionem ſubalem:& tũc põt dici ꝙ natura eſt principiũ effectiuũ aut materiale: ut uult Cõmen.in aliis motibus ꝓprie dictis:in motu uero generatiõis qui rectius dicit̃ mutatio natura eſt cauſa.ſ.finalis.unde Ariſt.in.2.phy.tex.cõmen.14.dicit generationé eſſe aut dici naturá:quia eſt uia in na/turam:denominationes enim in naturalibus fiunt à termino ad qué,& à fine.iuxta illud Phi in.2.de anima.tex.com̃.49.à fine unũquodq; denominare iuſtũ eſt.Aut alr̃ etiam dici poſſet, & eſt alia ratio,quia ſine dubio diffinitio iſta dicitur analogice de ſuperioribus & inferioribus,& de principio paſſiuo & actiuo:ſilr̃ de diuerſis motibus non dicit̃ ſm̃ unam rõnem uniuocá:& ſimilr̃ neq; ſcđm uná & eãdem rõnem põt eſſe reſpectu motus & quietis.unde in habentibus motũ & qeté eſt cauſa utriuſq;,& in habentibus motũ tm̃ natura dicit̃ eſſe ꝓpriũ motus,& in hñtibus qeté tm̃ dicit̃ eẽ cá quietis:ná ſi quies ſumat̃,ut eſt motus priuatio,ſicut dicit Cõmen.in ſua media expoſitione ſuper.2.phy.&.9.meta.cõmen.13.ita exponit Cõmen.in.2.meta.cõ.ulti.ꝙ natura dicit̃ eẽ principium quietis in rebus q̃ quãdoq; tranſmutãtur & qñq; non:ita etiam dicit Cõmé.in.2.cœli & mũdi in com̃.84.ubi dicit ꝙ ſicut naturalis ponit naturá eſſe principiũ motus naturalis;ita po

nit ꝙ ſit principiū quietis in his q̄ nota ſunt moueri,& quieſcere: ꝓprie non dicit̄ habere cām/aut principium/aut uirtuté agenté.ſicut ſcribit Cōmen.in ultimo cap.de ſuba orbis.ꝙ quies eſt priua tio & non eſt potétia.unde.d.Ariſt.ꝙ cū ſtellę careát cauſis motus,quas habent corpa cœleſtia,de neceſſitate hn̄t quieté ifinitá, q̄ eſt priuatio motus:& ſilr̄ dicit ꝙ terra debet habere quieté ifinitá, quæ eſt priuatio motus:quia caret agéte motū in ea infinitū. unde dicit ꝙ quies nō eſt p uirtuté, ſed per priuationē uirtutis.unde.2.cœli.com̄.102.mediū non eſt cá quietis terrę,ſed grauitas eius. & ſi mediū eſt cá non eſt inquátū eſt mediū,ſed inquátū eſt mediū corpis, quod circulariter mo/ uetur,& ſi eſt cauſa/eſt remota:& melius eſt dicere ꝙ ſit cá ſeruans quieté q̄ cauſa agens:& ideo ly principium poſitū in diffōne naturæ reſpicit motū,& cá reſpicit á propriate quieté.aut ꝓpter aliá rationé:nam corpora naturalia q̄ naturaliter mouent̄/& naturalr̄ quieſcūt, mouent̄ ut quieſcant. unde quies in talibus eſt magis naturalis q̄ motus,quia ꝓpter quod unūquodq̨ tale & illud ma/ gis.unde elr̄nta dum mouent̄ ad ſua loca de potentia accn̄tali dicunt̄ moueri de potétia uiolenta, qa illa potétia accn̄talis nō īuenit̄ in eis,niſi paſſa fuerint uiolétiā:ut.d. Com̄.3.coe.cō.28.&.8.phy. cō.32.nā elr̄tū in ſua naturali diſpōne debet eé in ſuo loco,& qn̄ é i ſuo loco/tūc quieſcit. & ideo ſi eſt extra ſuū locū,naturale eſt ſibi moueri ad ſuū locū:& hoc eſt qa elr̄nto uis illata fuit,ut eſſet ex/ tra ſuū locū.& ideo Cōmen.4.cœli & mūdi in com̄.26.&.31.dicit ꝙ diffinitiones grauis & leuis da tæ per quieté magis demōſtrát diſpoſitiones naturales & naturá eorū,q̄ diffinitiones datę per mo tum,tunc igit̄ principiū reſpicit motū,& cauſa q̄ dicit finé reſpicit quieté:impoſſe enim eſt,ut dicit Porphyrius, Auic.& Auer.iſtá diffinitioné intelligere niſi diuiſim,oia enim iſta ɔtingunt,quia nō eſt uera diffō/ nec uniuoce dicta: ſed deſcriptio, ut inquit Albertus, eſt maioris manifeſtationis q̄ ſit nomé.¶ Ex quo patet ꝙ principiū uon ponit̄ ꝓpter priuationé,ut dicit Albertus q uoluit for/ mæ inchoationé eſſe in materia,& illa cum ſit priuatio eſt principiū,ſed non eſt cá:nam talis apti/ tudo & forma in eſſe illo impfecto non eſt ens in actu:oé auté quod agit, agit ſm ꝙ eſt in actu:& per ɔſequens nō eſt principiū alicuius motus talis priuatio:ſed ponit̄ principiū uel ꝓ cá efficiente tantū,ut uoluit Alexander & Themi.qui dixerūt ꝙ elr̄nta nullius motus habét in ſe principiū niſi motus localis:plantę uero oīum motuū habét in ſe principiū excepto locali:aīalia uero oīum mo tuum abſolute.uel ſumit̄ ſm Cōmen.ꝓ principio actiuo & paſſiuo.ſed Cōmen.nō ponderauit: deinde qūo ſumat̄ cauſa & oportet ſupplere ſicut diximus.& ſimilr̄ teneo ꝙ diffinitio naturę cō/ petit cœlo,& inferioribus analogice:ſm enim naturá prius cōpetit cœlo, ſed ſm famoſitaté prius cōpetit iſtis q̄ ſunt hic.diſtinctio habet̄ ex Auer.2.meta.cōmé.ultimo.& ideo ut dicit Porphyrius/ Auic.& Cōmen.debet intelligi iſta deſcriptio diuiſim:unde ly et/debet ſumi ꝓ aut:in cœlo enim natura eſt principiū ciens ſempiternū motū,in terra ſempiterná quieté,in cæteris motū & quieté. iſta eſt etiam ſnia Cōmé.in.9.meta.cōmé.13.alii aūt ut Simplicius exponūt etiam in cœlo eé quie tem reſpectu centri/polorū/& axis, & etiam qa cœlū quieſcit ſm totū, quia non mutat locū ſcd̄m ſe totum,ſalté ſcd̄m ſubiectum:& terra etiam mouet̄,quia ſi poneret̄ extra ſuū locum moueret̄/ aut quia mouet̄ motu alterationis, mouet̄ etiam ſm partes: pōt etiam dici in cœlo eſſe quieté re ſpectu partiū:quia ſtellę q̄ ſunt nobiliores partes orbis nō mouent̄ per ſe,ut demōſtratū eſt in.2. cœli.& mundi,prima tamen uia magis placet.Similiter dico ꝙ cū motus analogice dicatur de lo/ cali & aliis motibus natura principaliori mō dicit̄ eé principiū motus localis,& ſcd̄ario aliorum motuū.Motus enim localis,ut demōſtrat Phs in.8.phy.tex.cōmé.55.uſq̨ ad.60.eſt prior aliis mo tibus natura/tépore/& pfectione.cuius arguméto eſt ꝙ Ariſto.in.1.cœli & mūdi:uolens ꝓbare oé corpus phyſicū ſcd̄m naturá eé mobile ſm locū,probat illud ex diffōne naturæ q̄ eſt principium motus,quod nō ꝓcederet niſi motus principaliter in diffinitione naturę ſupponeret ꝓ motu lo cali.& ɔfirmatur.nam tenédo diffōnem illá eſſe cōem analogice ſupioribus & inferioribus,opor/ tet partes quaſlibet in illa diffinitione eſſe cōes utriſq̨/aut ſalté principaliores,ſicut eſt motus.ſed in nullo motu cōicant cū inferioribus/niſi in motu locali.ut demōſtratū eſt in primo cœli & mū/ di,& in lib.de ſubſtantia orbis.quia motus localis apparet principalr̄ in naturæ diffinitione & alii motus ɔſecutiue:impoſſe enim eſt itelligere aliter.dicit̄ aūt eius in quo eſt primo,ut dicit lucidiſſi mus Themi.quia principiū motus in ſcāno eſt,ſed nō primo,ſed primo eſt in ligno.dicit̄ auté per ſe,quia licet nauta in naui ſit primo,nam in nullo priori pōt nauta eé q̄ in naui,nō tamé eſt nauta per ſe de intellectu nauis,neq̨ nauis de intelltu nautę: talia enim ſunt p̄dicata q̄ per ſe alterū de al/ tero dicūtur uel qn̄ p̄dicata ſunt accepta in rōne ſubiectorū,& ſunt cāę eorū aut ècōtra,ſicut ſunt predicata p ſe primi modi & ſecūdi modi,& ideo ponit̄ ly per ſe,p non:ſm accidés,ponit̄ ad diffe rétiam medici,qui licet primo & p ſe habeat arté medicinæ per quá eſt formalr̄ medicus & cura/

tiuus aliorũ:tamẽ per accñs agit in ſeipſum inq̃tum medicus hoc enim declarat̃ ab Ariſt.in litera. Cõmentator autẽ aliter exponit,ſed melius placet expoſitio iſta Græcorũ.¶ Qui aũt ad euitandã nugationẽ ordinant ꝑpoſtero modo,ut ly nõ ſcđm accñs,ꝑponat̃ ad ly per ſe,& ly ꝑ ſe ad primũ: nihil eſt,quia.7.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.43.ſiue ſuperius ꝑponat̃ ſiue inferius,non ꝓpter hoc euitat̃ nugatio.Et ideo oportet dicere iſtas tres ꝑticulas referri ad diuerſa,& ꝙ nõ habẽt iſtũ ordinem,ut unũ ſit ↄtrahens & aliud ↄtractũ,ſicut eſt in ueris diffinitionibus in q̃bus totũ referẽ ad unã intẽtionẽ,hoc enim eſt in uniuocis,ſed in analogis & ambiguis oportet ad diuerſa cõparare,ſicut diximus:æquocatio enim decipit iſtos.¶ Qđ aũt.d.Boe.naturã hic diffinitã:& Albertus cum eo,nõ conuenire ſuꝑioribus,ſed ſolũ corporibus q̃ ſunt hic:quia motus cœli non eſt à natura,ſed à uolũtate,& à principio ſeparato,tum etiã quia natura non mouet motũ infinitũ:nec natura mouet corpus in ſuo loco cuiuſmodi ſunt in cœlo,quia infinitus eſt & ſemꝑ circa eũdẽ locum mouetur.Dicimus cũ ſupportatiõe hoc falſum eẽ.nã Ariſt.in.1.cœli uenaturus cœli ſubãm quid ſit,& q̃lis ſit naturæ ſumit illã ꝓpoſitionẽ pro maximo fundamẽto, ut dicunt oẽs expoſitores,ꝙ omne corpus phyſicũ eſt mobile ſm locũ:ut patet in tex.cõm.5.& ꝓbat illud ex naturę diffinitione.fruſtra aũt hoc feciſſet ſi naturę diffinitio ſuperioribus non cõpetit.& quod dicit̃ ꝙ natura nõ mouet infinitũ motũ neqꝫ in ſuo loco.Reſpondet Cõmen.in diſpu.13.in ſolũ.4.dubii.ꝙ eſt uerũ de natura inferiorũ.& ideo dicit ꝙ motus cœli nõ eſt naturalis, ſicut motus elẽntorũ:& ita etiam dicit in.2.cœli.cõ.3.patet aũt non obſtãte ꝙ motus cœli ſit uolũtarius põt etiam eẽ naturalis:& ex parte orbis qui ↄcurrit,ut materia,ſeu melius ut ſubiectũ, & ex parte formæ q̃ eſt intelligentia ſeparata,ſicut delarauit Cõmen.in.1.cœli.cõm.5.&.2.cœli.cõ.3.ex parte quidẽ orbis,quia cũ ſit corpus ſimplex & cuiuſlibet corporis ſimplicis ſit aliquis motus ſm naturã ſimplex, ſicut motus naturalis leuis eſt ſurſum, & motus grauis deorſum: ſic motus orbis cum ſit neutrum neqꝫ graue neqꝫ leue habet potẽtiã naturalẽ,ut moueat̃ motu naturali circulari ab intelligẽtia cauſante in eo illum motũ,& põt dici naturalis ex parte formę,quia ex quo intelligẽtia licet ſit principiũ ſeparatũ non dependẽs in eẽ ab arte nec ↄſtitutũ in eſſe per ipm:q̃a tamẽ eſt appropriatũ principiũ in mouendo ipm ſicut forma eſt appropriata materiæ:ſic dicit̃ anima eius ĩquantũ influit ſibi motũ,ut dicit Cõmen.in.2.cœli.cõm.3.& dicit̃ eſſe in eo,quia intelligẽtia ibi eſt ubi oꝑatur,& illo mõ dicitur eſſe cõiuncta ſibi.& ſic cœlũ,ut eſt quodãmõ aĩatum iſto modo dicit̃ eſſe notũ ex ſe. & iſta eſt ſententia Cõmen.in.3.cap.de ſubã orbis. unde etiã dici poteſt motus cœli eẽ naturalis ex ꝑte aĩæ & ex parte corporis.ut habet ipe in.8.phy.cõm.27.ubi dicit ꝙ motus corporis cœleſtis eſt ſimplr̃ naturalis tam ex parte aĩæ q̃ ex parte corꝑis,non ꝙ uelit Cõmen.intelligentiã uere eẽ naturã,imo eſt ſupra aĩam,& aĩa ſupra naturã,ſed per uiã ſimilitudinis & ꝓportionis. quia ſicut forma materialis habet cauſare motũ in ſubiecto ꝓprio,ſic ꝓportionabiliter intelligentia in orbe,& motus naturalis in cœlo nõ eſt alius à uoluntario.ut dicit Cõmen.2.cœli.cõmen.3.& fuit dictũ Alexandri. ¶ Qđ autem dixit Albertus & Egidius Roma.ly primũ poſitũ in diffinitiõe naturę ſumi ꝓ proximo ad excludendũ uegetabilẽ & ſenſitiuã quę mouẽt per q̃litates tãq̃ ꝑ inſtrumenta & organa, hoc quidẽ ſtare non põt:quia tũc ſm iſtam rõnem aĩalia, & plãtę non dicerẽtur eẽ à natura.cuius oppoſitũ dicit Phs in tex.nec aĩa aliquo mõ poſſet participare iſtã rõnem naturę.quod eſt ↄtra expoſitores Græcos.Amplius ſequeret̃ elñta in motu locali nõ haberẽt cõterere per formã tanq̃ per pricipiũ actiuũ qđ eſt natura,quia motus localis licet cauſet̃ principalr̃ à forma ſubãli,cãtur tamẽ mediante grauitate aut leuitate accidẽtali.dicit enim Cõmen.1.cœli.cõm.17.ꝙ grauitas & leuitas ſignificãt habitus & formas,q̃ ſunt principia mouẽtia principalr̃, & ſignificãt etiam q̃litates.unde ſicut agens naturale nõ agit ꝑ eſſentiã in motu alterationis tanq̃ per principiũ proximũ agendi ſic in motu locali.Ariſto.enim in libro de ſenſu dixit ꝙ ignis nõ agit inquantũ ignis,ſed inq̃tum calidus:ſimilr̃ cũ natura ſit principiũ etiam alteratiõis & augumẽti,ut dicit Cõmen.in plantis & aĩalibus,& in talibus ↄcurrũt q̃litates,ut cõcauſæ,& ut inſtrumẽta.non eſſent igit̃ iſti motus naturales,cuius oppoſitũ habet̃ in tex.& à Themiſtio & ab Auer.in cõm.1.Et ideo melius eſt exponere, ut Græci aut ut Cõmen.Et ꝙ quidã reꝑhendere uoluerũt iſtã naturę diffinitionẽ:quia natura uidetur eſſe aliquid abſolutũ,& iſta dat̃ per reſpectũ:nihil eſt,q̃a licet natura ſm rem nõ ſit niſi materia & forma,q̃ ſunt ſubſtãtiæ q̃dam,& entia quędã abſoluta:tamẽ ut naturali ↄſiderant̃ in reſpectu ↄſiſtunt.ut patet.2.phyſi.26.& ideo ↄſiderant̃,ut ſunt principia motus,quorũ unũ eſt actiuũ & aliud paſſiuũ:ſub rõnibus aũt abſolutis & trãſcendentibus à diuino conſiderant̃.ſed ſuus ĩtellectus ꝑfectus in relatione ſeu reſpectu ↄſiſtit,ut à naturali cõſiderãtur.& quia nomen naturæ.d. reſpectum principii,ideo in deſcriptione naturæ ponitur principium loco generis.nec obſtat ꝙ ſi

principium ſumiť pro cauſa efficiente,ꝙ cum efficiens & finis ſint extrinſeca: igitur non debent eſſe in eo in quo ſunt,quia licet cauſa efficiens ſit extrinſeca à ſuo effectu:tamen poteſt eſſe intrinſeca in ratione qua eſt forma quæ eſt pars eſſentialis naturati:forma enim eſt intrinſeca elemento, tamen eſt principium efficiēs motum qui eſt effectus diſtinctus à motore:motor enim eſt de cauſis extrinſecis motus.5.phyſi.cōmen.3.

Natura q̄libet forſan materiā habet.2.meta.tex.com̄.ultimi.ubi aīaduerte ꝙ ut ſcribit Auer.in cōmēto.ideo dixit forſan ſeu ferè ꝑpter intell̃m:intell̃s enim qui eſt poſtrema perfectio hoīs eſt abſtractus à materia.cōſil̃em modū loquēdi habet Ph̄s in.6.primæ ph̄iæ.tex.cō.1.ubi dicit phyſica theorica q̄dā eſt,ſed theorica circa tale ens qđ eſt poſſe moueri,& circa ſub̄am q̄ ſcđm rōnē, ut f̄m magis non ſeparabilē ſolū,ubi etiā Auer.pōderans ly ſcđm magis,inqt,& dixit in maiori ꝑte propter intell̃m:cōſimilem modum loquendi habet Ph̄s in princ 1.de cœlo & mūdo.ubi inqt,ſcīa de natura ferè plurima uideť circa corpora & magnitudines,& horū exiſtens paſſiones & motus.

Natura ſcđm famoſitatem magis ſeu prius diciť de corporibus generabilibus & corruptibilibus,q̄ de corporibus cœleſtibus.2.meta.cō.ulti.☞Pro quo aīaduerte,ꝙ natura & naturę diffinitio poſita in.2.phyſi.diciť ſcđm antiquos Peripateticos de utriſqꝫ.ſ.corporibus generabilibus,& etiā de æternis,qcquid ſenſerit in hoc Boetius,& Albertus,& dicitur ſcđm prius & poſterius,ubi ſcribit Cōmen.2.phy.cō.3.tamen aīaduerte ꝙ iſta cōparatio pōt fieri duobus modis,uel ſimpl̃r,uel quo ad nos ſeu ſcđm famoſitatē,& tūc ſi cōparatio fiat ſimpl̃r,& quo ad naturā dico ꝙ natura ꝑ prius diciť de cœleſtibus:eſt enim regula ꝙ quādo aliquod nomē diciť de duobus,quorū alterum eſt cauſa alterius ſimpl̃r,& per prius diciť de cauſa, & per poſterius ſcđm quid diciť de cauſato,ſicut eſt uidere in.8.phyſi.ab Auer.in com̄.77.& in.7.meta.& in.8.utrobiqꝫ in cōmē.7.cū igiť corpora cœleſtia ſint cauſæ generabiliū & corruptibiliū,ut.d.Ph̄s in principio libri meteo.ſic natura per prius inueniť & eius ratio ibi,q̄ in corruptibilibus,ſed ſcđm famoſitatem & quo ad noſtrā cognitionem ſecus eſt,qa iſta ſunt nobis ꝓpinquiora,& magis operatiōes eorū,& ꝓprietates iſtorū innoteſcunt nobis q̄ illorum.& ideo Cōmen.dixit ꝙ iſta ſcđm famoſitatem ſunt magis naturalia.

Natura eſt uniuerſal̃r principiū trāſmutationis in rebus trāſmutabilibus per ſe,& eſt principiū priuationis trāſmutationis in rebus q̄ quādoqꝫ trāſmutanť,& quādoqꝫ nō.illa autē quæ ſemper remanent eodē modo modorū trāſmutationis.ſ.in motu locali,æquiuoce diciť de eis natura & de aliis.Cōmē.2.meta.cō.ulti ☞Vbi clare potes inde colligere qualiter diffinitio naturę ſcđm Cōmē. non pōt uniformiter intelligi,nec copulatiue,ſed diuiſiue.& fuit etiā ſnīa Porphyrii & Themiſtii in paraphraſi ſup principio.2.phy.ubi dicit cœleſte & diuinum corpus excipio in quo natura eſt principium ciens ſempiternum motū,non etiā cauſa aut principiū quietis.eādem ſentētiam uide ab Auer.in ſua media expoſitione ſuper libro.2.phy.& in.2.cœli.in cōmen.84.& in.9.metaphy. cōmen.13.de hoc tamen ſupradixi contra Albertum,& Boetium diffuſe.

Qualiť diffō nāæ ſit intelligēda ſꝫ Auer.

Naturaliter inuentū in aliquo nō inueniť in quodā eius,& in quodā non,niſi hoc ſit uerbis tantū, non ratione.4.metaphy.com̄.27.idem.2.cœli.cō.59.&.1.poſterio.tex.cōmen.8.

Naturalis nō diffinit ſine materia,neqꝫ ſcđm materiā.ex.2.phy.tex.com̄.21.ubi Ariſt.dicit in textu ꝙ cum natura dupl̃r dicatur,ſicut de ſimo quid ſit intēdimus,ſic cōſiderādum eſt:quare neqꝫ ſecūdum materiā hmōi,neqꝫ ſine materia.☞Quē locum.S.Thomas interp̄tans aſſerit duas fieri rationes. Prima eſt,quia cū duplex ſit natura materia & forma,& ſciētia naturalis ſit de natura,igiť de utraqꝫ natura conſiderat. Scđa,ſciētia naturalis ita ſe habet circa naturalē,ſicut eſt de ſimo,ſed uolentes ſcire quid ſit ſimum in diffinitione ſimi ponūt materiā,quæ eſt naſus,& cōcauitatem q̄ eſt forma:ſic etiā naturalis in cognitione naturaliū utrūqꝫ cognoſcit materiā & formā:& ideo cognitio naturalis nō eſt ſine materia,neqꝫ ſcđm materiā tantū:quia oportet etiā cognoſcere formā. ☞Themiſtius autē Simpli.& Auer.uolunt ſolū unam ibi fieri rōnem,ſicut p̄tendit ſeries & contextus uerborū,quod etiā euidentius apparet in Græco idiomate,& Simplicius multū ſubtiliter introducit intētionem Philoſophi ibi,qa eni in tex.20.imediate p̄cedente dixerat ꝙ ex mathematicis q̄dam phyſicā lineam accipiūt,ſed nō conſiderant,neqꝫ diffiniunt illam inquātum eſt phyſica,ſed inquātum mathematica,ut geometria:q̄dam autē aſſumunt mathematicam lineā,ſed non diffiniunt eā inquātum mathematica,ſed inquātum phyſica:cōſequens fuit oſtēdere qūo phyſicus diffinit etiā phyſica,& aſſerit ꝙ eſt ſicut qui diffinit ſimū,in quo poniť dum diffiniť tā materia q̄ forma,& licet diffinitio naturaliū non ſit ſine materia,tamē naturalis nō per materiam diffinit,& cognoſcit cōpoſitum ex materia & forma,ſed per formam.unde lucidiſſimus Themiſtius in eodē loco dicit:quare naturalis in diffinitiōibus utetur materia,ſed diffiniet ꝑ formā,& Sim

Annotatio pulchra

plicius eãdem expoſitionem ſeqtur in illo loco.non enim litera Græca habet notã excluſionis,ut
litera Arabica,ꝓpter quã Cõmenta.cogitur exponere ꝙ naturalis nõ ſcdm materiam tãtũ.i.ſine
forma cognoſcit/& diffinit.quã expoſitionẽ etiam Latini ſunt ſecuti.unde naturalia cognoſcũtur
nõ per materiã/ſed per formã:nam materia etiã ſuba ſcibilis eſt per analogiã ad formã: forma aũt
eſt origo cognitionis tam cõpoſiti q̃ materię,& eſt expoſitio multũ ſubtilis & uera,ni fallor.¶ Ex
quo patet de mente Themiſtii & Simplicii,& oĩum expoſitorũ antiquorum formã eſſe q̃dditatẽ,
ſed materia non eſt pars q̃dditatis,licet ſit pars eſſentiæ,& mirũ eſt de Diuo Thoma/& Ioãne Sco-
to q̃ũo in hoc defecerint à uera & antiqua doctrina Peripateticorũ:aſſerunt enim materiã & for-
mam eſſe de q̃dditate,ſecuti in hoc Auic.5.meta.ſuæ.ſed ſecus ſe habet res.Nam in cõceptis cum
materia differt eſſentia à quidditate,ut dicit in.3.de aĩa.tex.com̃.9.&.7.primæ philoſophiæ.tex.
com̃.41.forma enĩ eſt ratio & q̃d quid erat eſſe rei,ut ubiq; locorũ Ariſ.formã diffinit,ſicut enim
ſcribit Cõmen.1.cœli.cõ.92.forma autẽ eſt ſubiectũ uniuerſalitatis,& iſte eſt ĩtellectus cuiuſlibet
formæ,cum autẽ obiectũ intellectus nr̃i ſit uniuerſale,forma ſola erit quod q̃d erat eſſe,q̃d eſt in
tellectus obiectũ.materia autẽ ut dicit Cõmenta.12.meta.cõ.14.non habet intẽtionẽ alicuius cõ-
munis aut uniuerſalis p̃dicabilis de pluribus.& ideo Ariſto.7.meta.tex.cõ.35.dixit materiã ſcdm
ſe eſſe ignotã,modo nihil dat q̃d nõ habet:& ideo materia inquãtũ ſcdm ſuam purã naturã con-
ſideratur,non põt eſſe cognitionis principiũ,ſed ſi aliquo modo facit ad cognitionẽ,hoc eſt ut eſt
ſubiecta formæ:& ideo materia ut dicunt p̃fati uiri,& eſt cũ hoc ſnĩa Auer.in.7.meta.com̃.34. po
nitur in diffinitionibus rerũ naturaliũ tãquã uehiculũ deferens q̃dditatẽ,ſed nõ quia ſit pars q̃d-
ditatis.¶ Sed tũc contra iſtã uiam ſunt tres arduæ difficultates. & prima eſt cõtra Them̃.quia di-
cit/ꝙ naturalis utetur in diffinitionibus materia,ſed diffiniet per formã,ſed hoc cõtradicit Ari.in
primo de aĩa.tex.cõ.16.ubi ponit differẽtiam inter phyſicũ & dialecticũ.Dialecticus enim (ut aſſe
rit) diffinit per formã,ſed phyſicus diffinit per materiã,& Themiſtius dicit/ꝙ phyſicus non diffi-
nit per materiã,ſed ꝑ formã.cõtradicit igiť magiſtro,& tũc perit differẽtia inter dialecticũ & phy-
ſicum,ut patet intuẽti. Scda difficultas eſt,q̃a ſi forma eſt tota rei q̃dditas,& diffinitio nõ explicat
niſi quidditatẽ:igiť diffinitio debet dari per ſolam formã,& ita materia nõ eſt neceſſaria in diffini
tionibus.Tertia difficultas eſt/q̃a tũc diffinitiones ſubſtãtiarũ naturaliũ uideň eſſe ꝑ additamen
tum.Nã ſi materia quæ poniť in diffinitione cõpoſiti nõ eſt pars q̃dditatis cõpoſiti,igiť cadit ut
additũ:& ita diffinitiones naturaliũ ſubarum nõ erũt diffinitiones ſimpl̃r,ſed ꝑ additamẽtũ:ſicut
ſunt diffinitiões accidẽtiũ,cõtra Ph̃m.7.meta.tex.cõ.17.¶ Ad primũ ſoluiť ꝙ ideo Themi.d.natu
ralẽ,etſi utiť materia in diffinitionibus,nõ tamẽ diffiniet ꝑ materiã,ſed ꝑ formã:pro quãto cõpo
ſitum & diffinitũ cognoſciť ꝑ formam,& non ꝑ materiã,quia materia ſcdm ſe eſt ignota: q̃cquid
enim ĩtelligiť/intelligiť ſcdm ꝙ eſt in actu.9.meta.tex.cõ.20.ubi diciť: inueniunť aũt diagrãmata
actu:forma aũt actus eſt:materia aũt eſt potẽtia,& potẽtia eſt rõ occultationis & ignorãtiæ/ non
cognitionis,ſed Ariſt.uult naturalẽ diffinire ꝑ materiã ſenſibilem,& ideo nõ eſt cõtradictio inter
Ariſto.& Themi.quia non ſunt diſcordes in una & eadẽ intẽtione materiæ,ſicut patet.Nec eodẽ
modo utiť ſeu accipit diffinire uterq;:nam Them̃.dum dicit naturalẽ non diffinire ꝑ materiã ĩtel
lexit tãquã ꝑ id q̃d eſt principiũ cognitionis/aut tãquã ꝑ id q̃d ſit quidditas/aut pars quidditatis:
utitur tamẽ materia in diffinitiõe tãquã neceſſaria in rõne uehiculi. Q̃ũo autẽ dialecticus dicať
per formã diffinire, atis in Theorematibus declaratũ eſt.¶ Ad ſcdam difficultatẽ r̃ndet Cõmẽ.in
primo de aĩa.cõ.16.inq̃t enim ꝙ qui in diffinitionibus rerũ accipit materiã & demittit formam,di
minute accipit,qui uero ponit formã/& dimittit materiã,uideť dimittere aliquid q̃d nõ eſt neceſ
ſarium in diffinitione,uerũtamẽ nõ eſt ita quia forma in diffinitiõe debet ſumi cum diſpoſitiõi-
bus in q̃bus exiſtit.Pro quo ſcire debes ꝙ ut ſcribit Cõmen.in.2.phyſi.com̃.18.formarũ q̃dã ſunt
quæ indeſcriminatim diffiniri poſſunt cũ materia & ſine materia:& iſtę ſunt illæ formæ in q̃bus
cõuenit mathematicus & naturalis,ſicut eſt magnitudo & numerus:linea enim ſuꝑficies, & cor-
pus,& eorũ ꝓpria:ſimil̃r numerus/& accidentia ꝓpria numeri indifferẽter diffiniri poſſunt & cũ
materia ſenſibili/& ſine,& ideo talia ab utroq; cõſiderãtur,uerum/alia/& alia rõne,ut ibi diciť.nã
naturalis talia diffinit ut ſunt in materia ſenſibili,& ut ſunt termini corporis naturalis,ſed mathe
maticus diffinit illa abſtrahẽdo à materia ſenſibili.ſũt ẽt aliud genus formarũ,q̃d ĩpoſſ̃e ẽ ſine ma
teria ſenſibili/nec eſſe/nec diffiniri,& iſtud eſt appropriatũ ſcĩæ naturali,ſicut diciť ibi in tex.eſt ca
ro & os &.7.meta.tex.cõ.37.ĩpoſſibile eſt hoĩem diffinire ſine carnibus & oſſibus,& Cõmẽ.ibidẽ
com̃.39.ĩpoſſibile eſt q̃dditates naturales intelligere ſine trãſmutatione & motu.i.ſine materia,q̃
eſt principiũ tranſmutatiõis;in diffinitionibus aũt entium mathematicorũ nõ apparet hmõi ma-

teria,q̃ eſt principiũ tranſmutationis,ut dicit Cõmẽ.2.phyſi.cõ.19.licet bene in illis appeat materia intelligibilis:& ideo diffinitiões cõpoſitorũ naturaliũ indigẽt materia,non qa materia ſit pars quidditatis:ſed qa compoſitũ ↄſtituitur p formam talẽ quæ neceſſario habet eẽ in materia,& debet explicari ſicuti eſt.¶ Ad ultimã difficultatẽ reſpondeť ꝙ licet materia nõ ſit ps quidditatis,eſt tamẽ pars eſſentiæ cõpoſiti ex materia & forma:& ex materia & forma fit p ſe unũ,ſicut ex potẽtia & actu.8.meta.tex.cõ.15.ſed ex ſubiecto & accidẽte nõ fit p ſe unũ,ſed fit unũ per accidens:& ideo diffinitiões accidẽtium datæ p ſubiectũ dicũtur eſſe diffinitiões p additamẽtũ,non aũt diffinitiones ſubſtãtiarũ.Accedit etiã ad hoc ꝙ ſubiectũ eſt in diuerſo genere ab illo in quo eſt accñs,ſed materia eſt in illo genere ſaltẽ reductiue in quo eſt ipm cõpoſitum.¶ Solutio igitur oĩum rationũ apparet uiſa & itellecta differẽtia inter eſſentiã & quidditatẽ in iſtis quo cũ materia cõcipiuntur:hæc enim uiſa differẽtia ſoluit oẽm ignorãtiam.unde Cõmẽ.7.meta.com̃.21.ſcribit forma hoĩs eſt homo uno modo.& forma hoĩs non eſt hõ alio mõ,& eſt cõgregatum ex materia & forma.uult dicere ꝙ ſi homo ſumať ꝓ hoĩs qdditate,forma hoĩs ſolũ homo eſt illo mõ:ſi uero homo ſumatur ſcd̃m eſſentiam,quia eſſentia hominis eſt congregatum ex materia & forma,& pars illo modo non eſt totum,ſic forma hominis non eſt homo.

Natura uniuerſalius utitur Philoſophus,q̃ naturalis:& etiam Philoſophus diſputat contra negantes naturam,quod non facit naturalis.Cõmen.contra Auic.5.meta.cõ.5.idẽ.2.phy.com̃.3.
Natura diciť primo de forma.5.meta.tex.cõ.5.idẽ.2.phy.tex.cõ.12.&.1.cœli.com̃.5.&.7.meta.39.
Natura dicitur de generatione.5.metaphy.tex.com̃.5.&.2.phyſi.tex.com̃.14.
Naturalis habet diffinire per materiam ſenſibilem.6.meta.tex.com̃.2.&.1.de aĩa.tex.com̃.16.
Naturalis habet conſiderare de aliqua forma,uidelicet de illa quæ impoſſibilis eſt reperiri ſine materia.6.meta.tex.com̃.2.idem.3.cœli.tex.com̃.primi.ubi dicitur omnes ſubſtantiæ naturales/aut corpora ſunt/aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.
Naturalis ſcientia eſt ſpeculatiua & non operatiua.ibidem.
Naturalis ſcientia conſiderat de rebus mobilibus: mathematica autem de rebus abſtractis ſecundum diffinitionem,ſed non ſecundum eſſe.
Naturalia ſunt,in quorum diffinitione apparet natura.& uoluntaria ſunt,in quorum diffinitione appet uoluntas,diuina autem ſunt in quorum diffinitione apparet deus.6.meta.com̃.2.
Naturales formæ/aut plures/aut oẽs non ſunt ſine materia.Cõmen.7.meta.com̃.39.uide quare dixit,aut plures,in.6.meta.tex.cõ.1.ubi Pħs habet ↄſilẽm modũ loquendi:ingt.n.phyſica theorica q̃dam eſt,ſed theorica circa tale ens qđ eſt poſſibile moueri,& circa ſubam q̃ ſcd̃m rõnem ut ſcd̃m magis nõ ſeparabilẽ ſolũ.ubi Cõmen.ibi põderat ly ſcd̃m magis,ad ꝑſeruandum ſe ab itellectu.
Naturalis non ſolum de materia,uerũetiam & de forma conſiderat & magis.7.meta.tex.cõmẽ.39.idem.2.phyſi.tex.cõmen.21.&.26.
Naturales qdditates nõ poſſunt intelligi ſine ſenſu & motu,ſed bene mathematice.7.meta.tex.cõ.37.&.39.ubi per intelligi itelligas diffiniri,ut notaui in contradictionibus nuper editis.
Naturalis conſiderat de ſubſtãtiis ſenſibilibus inquãtũ ſenſibiles ſunt,ſed primus Philoſophus inquantum ſubſtãtiæ.7.meta.cõmen.39.5.&.9.12.meta.1.5.6.&.29.
Naturalis ſcientia eſt philoſophia ſecũda ſcd̃m naturam/non ſcd̃m ordinem doctrinę.Cõmenta.7.meta.cõmen.39.idem.2.meta.cõmen.3.
Naturalibus entibus ꝓpria eſt materia.7.meta.com̃.39.& ratio eſt,qa naturalis eſt de his quę ſunt in motu:oportet autẽ intelligere materiã in re mota,ut diciť.2.meta.tex.cõmen.12.
Naturæ nomen multiplex eſt.5.meta.tex.cõ.5.& uide etiã Themiſtium.2.phy.ſup tex.7.
Natura quælibet congregata ex duabus naturis conueniẽtibus neceſſe,eſt ut ſit de natura componentium.7.metaphy.cõmen.48.
Naturales ſubſtãtiæ ſunt ab oĩbus ↄfeſſæ.8.meta.tex.cõ.1.& tex.cõ.2.¶ Ex hoc patet ꝙ corpus immobile non põt demonſtrari in ſciẽtia naturali,quia ad p ſe nota & confeſſa ab omnibus non erigitur demonſtratio,ut patet.2.phyſi.tex.com̃.6.cuius oppoſitum tenuit Diuus Thomas.
Naturales ſubę generabiles habent oẽs cauſas.8.meta.tex.com̃.12.idẽ in.2.phy.tex.com̃.70.
Natura in diuino/cœleſtiq̧ corpore eſt ciens ſempiternum motum,non autem eſt cauſa/aut principium quietis.Themiſtius in.2.phyſi.in principio.
Natura eſt in genere potẽtiæ.9.meta.tex.cõ.13.ubi Com̃.in cõmẽto dicit ꝓbãs hoc,quia natura eſt principiũ rõne principii eſt potẽtia,& potentia eſt genus eorũ,qa continet naturalia & artificialia:potentia enim ut.d.Cõmenta.ibi,dicitur de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc ꝙ intendunt actũ & non potẽtiam.9.meta.tex.com̃.16.
Naturalis accidẽtia & principia ſpeculatur entiũ inquãtũ mota,& nõ inquãtũ entia.11.primę phĩæ. capite.3.iuxta finem.idem.7.primę philoſophiæ.com̃.9.& primo phyſi.Cõmenta.in ſuo prologo in principio,ubi intentionem declarat naturalis ſciẽtiæ.ex.6.primę philoſophiæ.tex.cõ.2.
Naturalis ſciẽtia/& à practica/& à factiua altera eſt.11.metaphyſi.cap.6.
Naturalis ſcientia eſt de habẽtibus in ſeipſis principium motus.ſupra.
Naturalis ſcientia ſcientiarũ prima eſſet,ſi quidem naturales ſubſtãtiæ primæ entiũ forent.11.meta. cap.6.idem.6.meta.tex cõmen.3.uide in proprio theoremate de hoc.
Naturalis habet dare cauſas mobilis ſubſtantię materiales & mouẽtes,formales autẽ & finales non poteſt.12.primæ philoſophiæ.cõmen 6.uide in concordantiis.
Natura licet non intelligat aliqd,tamẽ rememorat ipſam de cauſis nobilioribus ea q̃ dicũtur intelligentiæ.12.meta.cõmen.18.authoritate Themiſtii.& eſt in prima parte digreſſionis,ubi dicit ꝙ ſm Platonem hoc eſt anima mũdi q̃ fit ex diis ſecundis:& ſm Ariſt. eſt à ſole & orbe decliui, & ibidẽ prope finẽ cõmẽti cõfirmat hoc idem ex ꝑpria ſnĩa,uide ꝑ hoc lucidiſſimũ Them̃.in paraphraſi ſuper.1.phy.auſcultatiõis in expõne tex.81.de appetitu materię, ubi inqt:eteni ueriſſimũ puto ꝙ dicitur ꝓuidẽtiã fuiſſe q̃ & turpi deſideriũ honeſtatis & egenti opulentiæ q̃tum ſit ſatis iniecerit.
Natura quãdoq; utitur organo ꝓpter melius.quãdoq; uero ꝓpter neceſſitatẽ eius cuius gratia factum eſt.Gale.in.4.de utili.ꝑti.cap.17.ubi de inteſtinis loquit̃,& in hoc caſu ſcđo inſtrumẽtũ participat uirtutẽ principalis agentis.unde inteſtina habẽt uim digerendi cibũ uirtute uentris,& uenæ habẽt uim tranſmutãdi ſanguinẽ uirtute epatis,licet inteſtina nõ ſint organũ digeſtionis neq; uenæ ſanguificationis, & hoc ibi Gale.aperte dicit. Et nota bene hoc in quo caſu inſtrumentum poteſt attingere formam quæ eſt ab agente.
Natura quod poteſt facere uno inſtrumẽto nõ facit duobus.12.meta.com̃.45. ꝯſimile.1.phy.cõ.59. uide exẽplum in.2.de aĩa.tex.cõ.88.ubi Phs dicit ꝙ natura utitur aere reſpirato in duo oꝑa,ſicut lingua in guſtu & locutione,idẽ in ſimili plerũq; inuenies in libris de ꝑtibus aĩalium,& à Galeno in libris de utilitate particularum,& de iuuamentis membrorum.
Natura per multiiugam formarũ ſucceſſionẽ tendit ad unũ finem. Themiſtius.2.phy.ſuper.38.idẽ habetur ab Ariſto.expſſe in.5.de natura aĩalium.cap.de inſectis. idem habet̃ in.2.de generatione animalium.cap.3.Themiſtius autem dat exẽplum de herba/ſtipula/ſpica/& gluma,quæ omnia ad unum finem tendunt,quod eſt triticum ipſum.
Naturam omnem & omnem ſubſtantiam impaſſibilẽ ſecundum ſe optimum ſortitam eſſe finem exiſtimandum eſt.12.metaphyſi.tex.cõmen.48.
Natura eſſe,in plus eſt q̃ ſm naturã eẽ: nam ſunt enim q̃dam res natura q̃ ſm naturã eſſe non pñt, qualia ſunt uitia obleſionesq; ab ipſa natura cõtractę.Themi.2.phy.ſuper tex.5.
Naturales res in infinitum non perſeuerant in ſua natura niſi per accidens.ex.libro deſtruc.diſpu. prima in ſolutione.2.dubii.
Naturę opus non eſt à ſcientia.ex libro deſtruc.diſpu.3.in ſolu.primi dubii.
Naturæ actio neceſſario eſt in ſua ſubſtãtia,ſed non in uolẽtis ſubſtãtia.ibidem.
Natura igit̃ ſic ita ſibi uult ,ut ſiderũ conuerſionibus & eorũ numeris generationes & obitus numeret,ſed exquiſite id facere neqt ꝓpter materiæ indefinitionẽ,& ꝙ multa principia incidũt quę generatiões deſtructas ſm materiã & corruptiones impediãt. Ariſt.in fine.4.de generatione aĩalium.idem.2.de generatione & corrup.tex.com̃.57.Inde patet non oĩa ex neceſſitate ꝓuenire.
Naturę opera ſi eſſent à ſapientia ſeparata ſeu remota,remoueret̃ cauſa ab oĩbus naturę effectibus. ex diſpu.9.in ſolutione.3.dubii.idem.12.meta.cõmen.18.
Naturę opera ꝓcedunt ſicut opera artis:& ideo ꝯcluſerunt Phi ꝙ à primo intellectu uirtutes naturales ꝓcedunt:& ille eſt qui oĩbus entibus ordinẽ dat.ex diſputatione.10.in ſolu.2.dubii.
Naturæ ordo & ꝓceſſus hic eſt, ut reſpectu inferiorũ ſuperioribus uice formarũ utatur, reſpectu ſuperiorum inferioribus loco materiæ.Themiſt.3.de anima.cap.27.
Naturalis ſcientiæ octo ſunt partes ſm Ariſto.ex diſpu.prima.in libro phyſicarũ diſputationũ contra Algazelem,ut idem tenet in principio libri meteororum.
Naturalis philoſophiæ non eſt ramus medicina, neq; ſcientia de iudiciis ſtellarum, neq; phyſionomia.ibidem in phyſicis diſputationibus,ubi ſupra.
Naturali ſcientiæ nõ ſufficit uia diuiſiua per ſe/neq; uia ſenſus ꝑ ſe,ſed uia cõpoſita ex utraq; uia.ſ. ex diuiſione & ex teſtimonio ſenſus in enumerandis ſpẽbus ſui ſubiecti in pleriſq; locis,ut in ſcia de aĩalibus.

de animalibus. Cōmen.in primo de partibus animalium prope finem.

Natura qđ aliūde dempſerit,ubiq̧ reddere ad aliā partē ſolet.ex.2.de ptibus aīalium.cap.14.

Natura plerūq̧ utitur unico inſtrumento ad plures actiones.2.de anima.tex.cōmen.88.& in.2.de partibus animalium.cap.16.

Natura raro aggregat in eandem ſpēm aīalium duo diuerſa adiutoria eiuſdem adiumēti pro ꝯſeruatione.Cōmen.in.3.de partibus aīalium.cap.de cornibus,& eorum iuuamentis.

Natura rem nobiliorem in melioribus locis conſtituere ſolet niſi quid maius impediat. ex tertio de partibus animalium.cap.4.

Natura interdum excrementis cōmode utitur.ex.4.de partibus aīalium.cap.2.

Natura ab inanimatis cōtinue ad aīalia tranſit per ea q̄ uiuāt quidē,ſed non ſint aīalia,ita ut parum admodū alterū ab altero differre uideatur ꝓpter ſuam ꝓpinquitatē.ex.4.de ptibus aīalium.cap.5.idem Auer.ibidem.in cap. de duro teſtato.ubi dicit ꝙ natura ſemp mouetur ad mediū anteq̄ tranſferat ad ultimū extremū, aliter natura egiſſet quid inane.ſ.ꝙ eſſet priuata aliquo genere & non perficeret ipſum:laudetur ergo Deus ſapiens cognoſcens.

Natura ubi duobus ad opera uti pōt nec aliud impedit,nihil tale natura facere ſolet q̄le ꝑ inopiam ars excuſſoria obeliſco lichnū ex ueru lucernaq̧ cōponit.attamen ſi id fieri non poteſt, tunc uno ad duo opera utitur.4.de partibus animalium.cap.6.

Natura in ꝓfundo quod præcipuum eſt ſemper collocat, quod non p̄cipuum uero in ſuperficie. Gale.primo de utili.parti.cap.17.intelligitur in uiuentibus quæ ſunt hic:nā in magno mūdo primus motor eſt circūferentia magni orbis.

Natura rem minorē maiori potioriq̧ addere ſolet:nō aūt maiorē nobiliorēq̧ minori.ex.4.de pti. animali.cap.9.idem.7.politicę.ubi ſcribit ꝙ deterius ſemp eſt nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri poſſunt facere ſolet quod melius eſt.ex.4. de partibus animalium. cap.9. idem.2.cœli.tex.cōmen.34.

Natura nihil ſupuacuum efficit.4.de partibus animalium.cap.10.&.11.

Natura inſtrumēta ad officiū,nō officia ad inſtrumēta accōmodat.ex.4.de ptibus aīaliū.cap.11.

Natura quācūq̧ rē facit,aut qa eſt neceſſaria, aut pp melius. Ariſt.in.1.de genera.aīalium.cap.4.

Natura in formatione fœtus quaſi pictoris officio fungitur cum condit & creat:pictor enim ubi lineis primum deſcripſerit animantem,mox uario illinit colore ac perficit.etc. Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap.4.prope finem.

Natura in formatione mēbrorum ꝓcedit ſicut paterfamilias prudens,q nihil amittere ſolet ex quo facere aliquid cōmodi poſſit,diſpenſat autē in cura rei familiaris,ita ut cibus optimus det liberis, deterior ſeruis.etc. Ariſto.in.2.de generatione aīalium.cap.4.ꝑpe finem.

Natura in maiori parte facit hoc ꝙ in uno mēbro ſunt duo iuuamenta/aut tria, ſicut nares ꝓpter odoratum & ꝓpter expurgandas ſuperfluitates.2.colliget.cap.19.

Natura attendere uidet,ut ſenſum prouiſum curāq̧ diligentem erga ꝓlem parentes habeāt,ſed in genere deteriore hoc facit quouſq̧ pariant, in aliis,q̄buſdā etiam quouſq̧ ꝑficiant,prudētioribus uero plus curæ mādatur,ut etiam enutriāt,poſtremo his q̄ prudentia iam maxime p̄dita ſunt/cōſuetudo/amor/& caritas in ꝓlem etiam adultam ſeruatur, ut homini/& quadrupedum nōnullis 3.de generatione animalium.cap.2.Inde ſcire potes quomodo natura de rebus nobilioribus maiorem gerit curam & ſolicitudinem.

Natura nulli fœminæ arma ad pugnā/uireſq̧ exercēdas tribuit. Ariſt.in.3.de gene.aīa.cap.10.

Natura & ars in rerū ꝯcoctione ſemp inutile ab utili ſecernūt. Ariſt.3.de gene.aīalium.cap.11.

Naturæ effectus aut neceſſitate fiunt,aut iuuamento.3.colliget.cap.30.

Natura & facultatē cuius dat & inſtrumētū:ſic enim melius eſt. Ariſt.in.4.de gene.aīa.cap.1.

Natura unicuiq̧ excremēto receptaculū dat.ibidem.

Natura quodāmodo eſt id quod p̄ter naturā eſt. Ariſt.in.4.de generatione aīaliū.cap.4.& ideo lucidiſſimus Themi.in.2.phy.in expoſitione tex.5 dicit ꝙ à natura eſſe in plus eſt q̄ ſm naturā.nam monſtra & priuationes à natura eſſe dicūtur,licet nō ſint ſm naturā:& ideo animaduerte ꝙ licet textus dicat ſm naturam:hic tamē debet iſto modo capi quo diximus.

Natura non poteſt uti in eadē hora excremēto eodem ꝓ duabus operationibus diuerſis. Auer.4. de generatione animalium.cap.de lacte:& elicitur ab Ariſt.ibidē.cap. ultimo. ubi inquit, naturā non tam large profundere poteſt,ut anceps ſit,ſed ſi alterutrā in partem ſecernitur in alteram deſit neceſſe eſt,niſi quid acciderit uiolentum.

Naturam ita ſubiecimus ex his q̃ cernimus ratione ducta, ut neq; deficiat neq; fruſtra agat gcquã in ſingulis quo ad eius fieri poteſt. Ariſto.in.5.de generatione aīalium.cap̃.ultimo.

Naturæ nullũ opus eſt in quo non aliqd mirãdum inditũ ſit.primo de ptibus aīalium.cap̃.ultio. idem pulchre declarat Gale.3.de utili.partic.cap̃.10.uerſus finem, ubi pulchre ꝓbat etiam in iſtis caducis rebus fulgere ſapientiam, ꝓuidentiam, & potentiam inuictam Dei.

Natura adeo ſenſim paulatimq; de inaīatis ad aīata tranſit, ut ↄtinuatione ipſa lateat eorũ ↄfiniũ, & medium utrius nã ſi textremi. Ariſ.8.de natura aīalium.cap̃.1.☞ Et ex hoc collige ↄtemplationem talium mediorũ, quę participãt cõditiones oppoſitorũ extremorũ, eſſe ualde arduã, ſicut egregie notauit Simpli.in.1.de anima.in expoſitione.9.tex.

Natura ſepicule ſolet ſuos fines tanq̃ tranſgredi, ꝓinde in aliqbus dubiũ ſit, aīalia ſint an radices, radices an lapides. Themiſtius.2.de anima.cap̃.5 uide in.8.de natura aīalium.cap̃.1.

Natura magis ꝓprie dicitur de formis ſimplicioribus q̃ de organicis, organicæ rectius dicũtur animæ.ex paraphraſi meta.tracta.1.cap̃.de natura.

Natura apud medicos dicitur de uirtute regitiua totius q̃ eſt nutritiua, quia eſt ſimplicior īter oẽs uirtutes: & ideo nõ poſſunt tranſferre nomẽ naturę ad uirtutẽ cordis.ibidem.

Nani & pueri multũ dormiũt, & habentes capita magna.ex libro de ſomno & uigilia.

Neceſſarii entis diſpoſitio eſt, ut non ſit per ſuam actionem, ſed actio eius eſt ꝓpter ipſum.2.phyſi. cõmen.82.uide.2.cœli.com̃.17.&.21.&.12.meta.cõmen.36.

Neceſſaria multa ſequũtur p ſe multa poſſibilia. unde poſſibile eſt in ſignis, ut ꝓpoſitiones eorum ſint cõpoſitæ, ex ꝓpoſitionibus poſſibilibus & neceſſariis, ſed tamẽ neceſſe eſt, ut maiores ſint neceſſariæ, quoniã hoc modo contingit ꝙ concluſio ſit neceſſaria.7.phy.com̃.2.

Neceſſaria multa habent cauſas.8.phyſi.tex.cõmen.15.

Neceſſarium ſcd̃m Auicẽnam duplex ex ſe, & ex alio. Cõmentator in paraphraſi primi de cœlo ultimo capl̃o.&.8.phyſi.cõmen.79.&.2.cœli.cõmen.71.

Neceſſarium ens nullam habet poſſibilitatem.2.cœli.cõmen.33.&.34.&.12.metaphyſi.cõmen.39.& 9.metaphyſi.tex.cõmen.17.uide in concordantiis.

Neceſſariũ eſt duobus modis ſm Auicẽ.uidelicet, ex ſe & neceſſariũ ex alio, poſſe tamẽ ex ſe: & reputatur ꝙ iſta ſit opinio Alexãdri in quibuſdã ſuis tractatibus.3.cap̃.de ſuba orbis, & ibi uide impugnationem iſtius dicti, & in primo cap̃.etiam.&.8.phy.com̃.79.& in.12.primę phiæ.com̃.41.

Neceſſarium non cõtingit aliter, & aliter ſe habere.4.meta.tex.cõmen.25.

Neceſſarium pluribus modis dicitur.5.meta.tex.cõmen.6.&.12.meta.tex.com̃.38.

Neceſſarium pro uiolento.ibidem.

Neceſſarium eſt quod impoſſibile eſt aliter ſe habere.ibidem.

Neceſſarium quoddã eſt in naturalibus, & quoddã eſt in uolũtariis.5.meta.com̃.6.

Neceſſarium ſimpliciter eſt duobus modis, quorũ unus eſt, ut aliqd non poſſit alio modo eſſe p ſe: alter uero quod ſit ꝓpter aliud. primus modus à modernis appellatur ineuitabile in eſſe, ſecũdus uero à modernis appellatur debitũ & neceſſarium per aliud. Cõmen.5.meta.cõmẽ.6.ubi per modernos intellige Auicẽnam, & Algazelem, & ſequaces iſtorum.

Neceſſitas dicitur duobus.12.meta.tex.cõmen.38.

Neceſſariorum quoddã eſt neceſſariũ per ſe, & quoddã per aliud: iſta diffinitio non eſt uera niſi in motu cœli tm̃: non autẽ in ſubſtãtiis. uide cauſam.12.meta.cõmen.41.

Neceſſitas eſſendi non eſt additum quid ſupra eſſe extra aīam, imo eſt quędam ꝓprietas in ente neceſſario nullãq; infert additionẽ ſupra ipſius ſubſtantiã, & non aliud dicit niſi cãę remotionẽ. uide licet ꝙ illud principium non eſt cauſatum ex aliquo. ex libro deſtruc.diſputa.3.in ſolutione.14. dubii. uide in contradictionibus nuper editis.

Neceſſe eſſe qũo fuit à Saracenis & ab Auic. ꝓbatũ, & ꝙ uia Auicẽnę ſit inſufficiens, & q̃ ſit uia demonſtratiua ad ꝓbandũ neceſſe eẽ, require in diſpu.8.in libro deſtruc.in ſol'one primi dubii.

Neceſſarium eſſe non eſt denominatio negatiua, imo affirmatiua conſequens naturam rei non habentis cauſam.ex diſputatione.8.in ſolutione ultimi dubii.

Neceſſitas in rebus naturaliter eſt duplex, uel ex materia, uel ex fine.ex primo de partibus aīalium. cap̃.primo.ſcd̃m tranſlationẽ Theodori.& ex.2.phy.tex.cõmen.87.

Neceſſitas eſt duobus modis, unus eſt, ut eſſentia primi ſit neceſſaria eſſentię ultimi, alter ut non ſit ex neceſſitate, ſed propter melius, ut melius eſt eſſe duo q̃ unum. Cõmenta.in.2.colliget.cap.8.de iuuamentis membrorum conſimilium.

Neceſſarium dicit̃ tripliciter,primo ꝓ illo quod impoſſe eſt,ut ſit ſine eo ratione materię,ut animal ſanguineũ impoſſibile eſt,ut nõ reſpiret. ſc̃do modo ꝓ uioléto.tertio mõ pro eo quod impoſſe eſt aliter ſe habere,& iſto modo corpora cœleſtia dicũtur neceſſaria. ex paraphraſi metaphy.tractatu primo.cap.de neceſſario.uide etiam Ariſto.5.meta.cap.de neceſſario.

Negans principiũ negat pluralitatẽ & motũ:quia principiũ eſt cá utriuſq;.1.phy.cõ.8.q̃ ſic intelligi tur qa principiũ relatiue ad principiatũ:relatiua autẽ poſita ſe ponũt,& ideo ſi principiũ eſt prin/cipiatum eſt:mõ prīcipiũ & principiatũ ſunt multa: nõ enim capit intellectus,ut aliqd ſit ſuimet principiũ.2.de aĩa.tex.cõmẽ.47.& eſt ſnĩa diui Auguſtini in primo de Trinitate.cap.primo.nulla omnino res eſt quæ ſeipſam gignat,ut ſit:quomodo autem principiũ ſit cauſa motus,patet ex de ſcriptionibus principii poſitis in.5.primę pħię.tex.cõ.1.in quibus ſemp apparet motus aut uni/uocus/aut æquiuocus,ſicut eſt cognitio,ut patet diſcurrenti.

Negationem unã eſſe duorũ impoſſe eſt quod nõ eſt in priuatione.10.meta.cõ.19.

Negationes non inferunt pluralitatem in ſubſtantia negati,neq; relationes inferunt in ſubſtãtia re/lati.ex libro deſtruc.diſputatione.5.in dubio ultimo, authoritate Algazelis & Auerrois, quia nõ ſibi contradicit in illo dubio niſi de intellectu tãtum,quod non ſignificat relationem in Deo,ſicut ipſe Algazel Peripateticis impoſuit.

Negationes quæ currunt curſu nominum priuatorum ſcilicet negationes quæ ſumũtur in diſtin/ctione entium ab inuicem habent ſine dubio cauſas quæ inferũt illis entibus illas negationes.ex diſputatione.7.in ſolutione.4.dubii.

Negatio & priuatio differunt,qa negatio eſt ablatio alicuius ſimpliciter:priuatio aũt eſt ablatio ali cuius in aliqua natura terminata.4.metaphyſi.tex.cõmen.4.

Nenufar authoritate Auẽzoar à proprietate habet cholericos p̃ſeruare à febre.6.colliget.cap.11.ui/de etiam.7.colliget.cap̃.11.de cura febris choleric æ ubi ad corrigendã ſcamoneã iubet exhiberi cũ ſyrupo de nenuſare,& ſyrupo de pomis & maſtice:qa ſyrupus de nenuſare frangit qualitates pri mas ſcamoneæ.ſ.caliditatẽ & ſiccitatẽ,& cum hoc cõfortat ſua aromaticitate mẽbra principalia:& idem operat̃ ſyrupus de pomis,& maſtix cõfortat & remouet nocumentũ mẽbrorũ principaliũ. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarũ ſolutiuarũ exhibitione,contra rudes.

Neotericorũ more loqui eſt diſtinctius/& cũ maiori indagine rem tractare:priſcorũ uero more lo qui eſt cũ paucitate inquiſitionis.Auer.in paraphraſi.4.de cœlo/ſumma.1.cap̃.3.& elicit̃ ex textu cõmẽ.11.ibidem:loquẽs enim de antiquis dicit/q̃ mõ magis nouo itellexerunt,ubi Cõmenta.cõ. 11.colligit q̃ ſermo poſteriorũ debet eſſe acutior & rectior,& cauſa eſt in promptu,quia poſterio res uiderunt dicta priorũ,& non ecõtra.Dicit enim Ph̃s in primo primæ pħiæ,q̃ philoſophia bal butiẽdo icepit:ars enim quolibet in ſui exordio eſt cruda & immatura,ſed maturatur poſtea,& deinde paulatim decoratur & p̃ficitur,ſicut teſtat̃ Auic.in.7.ſuæ primę philoſophiæ.cap̃.2.

Nerui habent introitum in ſenſum & motum.2.de anima.cõmento.116.

Nerui à natura triplici intentione ſunt diſtributi:alii ꝓpter ſenſum,alii ꝓpter motum,alii ad per/cipiendum contriſtantia.Gal̃.5.de utili.particu.cap̃.9.

Nerui inter partes exangues cauſam ſentiendi p̃cipuam obtinẽt.Them̃.1.de aĩa.cap̃.14.ſup tex.32. cum hoc concordat Cõmenta.2.de anima.cõmen.116.& medici omnes.

Neruus cũ non p̃ueniat ad omnes partes carnis in qbus fit ſenſãtio,non põt dici q̃ animal ſentit p neruum tãtum:patet aũt de ſe carnem ſentire p omnes ſuas partes.ex.2.de partibus aĩaliũ.in cap̃. de carne.Cõmenta.ubi ſubdit/q̃ non debet dici q̃ fiat ſenſãtio per neruũ ſine aliis mẽbris:nam ſi mile huius dicit Gal̃.de uiſu q̃ fit per duos neruos opticos:quãuis etiã ipſe dicat humiditatem glatialem eſſe mẽbrum ꝓprium uiſus,& ſubdit q̃ hoc erit ſi ɔcedamus neruos inueniri in omni bus animalibus,ſed ſi non inueniant̃ nihil faciunt ad ſenſum niſi melioris notæ gratia.

Neruorũ iuuamẽtũ ſc̃dm Gal̃ eſt ad deferendũ ſenſum & motũ uolũtariũ oĩbus mẽbris,ſed ſc̃dm Ariſt.nerui nõ ſunt facti niſi ad tẽperandũ calorẽ intrinſecũ ad hoc ut det uirtutẽ ſentiẽdi.2.colli get.cap̃.8.de iuuamẽtis mẽbrorũ ɔſiliũm,idẽ dicit ibidẽ.ubi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparet q̃ naſcuntur ex cerebro eo q̃ non ſunt infixi in ipſo,ſicut dicit Galenus ibidem, uide in concordantiis nuper editis.

Nerui & cerebrum non ſunt principium ſenſus tactus,ſed in aĩalibus habentibus iſta contempe/rant organum tactus,qđ eſt caro.in.2.de ptibus aĩaliũ.in cap̃.de carne Cõmenta.

Neruus ex humore mucori ſimili naſcitur,& alitur. Ariſt.3.de natura animalium.cap̃.5.cogita,qa facit pro opinione medicorum.

Neruus igné non patiť cum uena patiať,& inciſus ſolidari nõ põt. Ariſt.3.de natura aĩaliũ.cap̃.5.

Neruorum natura non ab eodem initio continua,ꝓcedit,ſicut natura uenarũ.ibidem.

Nihil debet eſſe ocioſum in natura,nec etiam in arte.1.phyſico.cõmen.50.idem primo cœli.tex.cõ.32.&.3.de anima.tex.cõmen.45.

Nihil aliud eſt cauſa generatiõis & corruptiõis niſi materia ꝑꝑ non eẽ.i.priuationẽ,ꝗ̃ eſt ĩmixta in ſubſtantia eius. Cõmentator.1.phyſi.com̃.79.&.1.&.3.caplĩs de ſub̃a orbis.&.1.cœli.cõ.20.

Nihil per accidens prius eſt in his quæ ſunt per ſe.2.phyſi.tex.cõmen.65.1.cœli.cõmen.14.4.phy.43.4.metaphyſi.cõmen.14.

Nihil quod eſt de natura incorporea,habet quantitatem.4.phyſi.cõmen.10.

Nihil recipit ſe/neq; per ſe/neq; per accidens.4.phyſi.tex.com̃.26.&.27.

Nihil ad numerum nullam habet rationem.4.phyſi.tex com̃.71.

Nihil dicitur tranſmutatum niſi quod eſt in fine tranſmutationis.6.phyſi.tex.cõ.57.

Nihil corrũpiť in nihil,& nihil ex nihilo generatur.3.cœli.cõ.52.idẽ.1.phy.tex.com̃.34.

Nihili,ſeu non entis nullę ſunt differentiæ.4.phyſi.tex.cõmen.67.

Nihil ſimplr̃ intelligitur duobus modis/aut ꝙ non eſt ſub̃a,& eſt aliqđ aliorũ p̃dicamẽtorũ,aut ꝙ non eſt ſubſtãtia/nec aliqđ aliorũ p̃dicamentorũ.1.de genera.& corru.tex.cõmen.11.

Nihil eorũ quę à natura & ſcđm naturã ſunt,inordinatũ eſt,natura enim eſt cauſa oĩs ordinatiõis.ex.8.phyſi.tex.com̃.15.¶ Vbi aduerte ꝙ in plus eſt aliquid eſſe à natura & eſſe ſcđm naturá: nam non ſolũ habitus & diſpoſitiones cõuenientes,& formæ à natura ſunt,uerũetiã priuatiões & mõſtra & corruptiones à natura ſunt,ſicut notat pulchre Them̃.in.2.phyſi.& Simpli.in expõne tex.com̃.5.& ideo Philoſophus aĩaduertens ad hoc dixit,nihil eorũ ꝗ̃ ſunt à natura & ſcđm naturá.i.ſcđm naturalem & cõſuetum ordinem naturæ,eſt inordinatũ,quia bene aliquid à natura genitũ poteſt eſſe inordinatum:nam qd generat/nutrit/& auget mõſtra niſi natura:ſed talia etſi à natura ſint,nõ tamẽ ſunt ſcđm naturã genita impedimẽto naturæ aduenienţe ꝓpter materiã: & ideo Cõmẽtator in cõmẽto dicit illã ꝓpoſitionẽ quæ à natura ſunt eſſe ordinata,habere ueritatẽ ut in pluribus:ſed raro illa ꝓpoſitio fallit,ſed cũ limitatiõe Philoſophi ſemper uera eſt.¶ Et ex illo loco patet qd ſit dicẽdum ad q̃ſtionem fieri ſolitã in fine.2.phyſi.à doctoribus q̃rentibus utrũ monſtra ſint à natura uel à caſu:aliq enim ut Burleus diſtinguũt de mõſtro,qđ poteſt bifariam ſumi,uel pro aggregato ex indiuiduo alicuius ſpẽi & monſtruoſitate:& ſic dicũt talia non eſſe effectus naturæ:alio mõ pro ĩdiuiduo cui accidit illa mõſtruoſitas,& ſic ſunt a natura.Nonnulli aũt dixerunt eẽ à natura uniuerſali,alii ecõuerſo modo ꝙ ſunt à natura particulari.Nos aũt iuxta Peripateticorũ doctrinã dicimus iſta à natura fieri/nutriri/& augeri,ſed nõ ſcđm naturã:etiã monſtra q̃ non ſecũdum naturã fieri dicunť,poſſunt dici à caſu eſſe facta ſed nõ à fortuna,ſicut docuit nos Philoſophus in.2.phyſi.tex.cõ.65.ubi ponit differẽtiã inter aliquid eſſe à fortuna & à caſu.ubi dicit,maxime autẽ à fortuna eſſe eſt ſeparatũ in his quæ à natura fiãt,cum enim aliqd extra naturã tunc nõ à fortuna,ſed magis à caſu factũ eſſe dicimus:ſed tamẽ eſt hoc alterũ:illius eni cauſa exterius eſt,iſtius autẽ interius.¶ Vbi aĩaduerte ꝙ monſtra etſi à caſu dici poſſunt facta fuiſſe & nullo mõ à fortuna,tamẽ ꝓprie loquendo talia ẽt à caſu nõ ſunt,qa effectus caſualis ꝓprie ſumpti cã eſt extra,ſed mõſtruoſi effectus cã eſt ĩtra,qa materia ẽ ex ſui ſupabũdãtia/uel defectu/uel ex ſuis q̃litatiuis & q̃titatiuis diſpoſitionibus,cã monſtrorũ:& materia eſt ex cauſis ĩtrinſecis,& ideo large dicunť à caſu eſſe.ſed ꝓprie ſunt à natura,ſed non ſcđm naturã facta:ita notant Greci, & Commentator in uerbis obſcuris ibi dicens/ꝙ iſte eſt alius modus naturæ.etc.

Nihil patiť ſcđm quod eſt unũ.9.meta.tex.cõ.2.ubi Cõmen.dicit/ꝙ Ariſt.per hoc intẽdebat declarare ꝙ in re ſimplici non eſt paſſio neq; potẽtia oĩno:& ꝙ illud in quo eſt potẽtia eſt cõpoſitum: & fuit antiqua ſnĩa diuini Hippocra.in libro de natura humana.ubi ſcribit/ꝙ ſi hõ eſſet res una nõ utiq; doleret neq; patereť neq; corrumpereť,qa ſicut dicit nõ ĩuenireť aliqd quod faceret eũ dolere/& pati/& cõuerti.¶ Hoc etiã ꝯſonat dictis Galeni in principio libri de morbis & accidentibus ĩueſtigantis numerũ morborũ.ubi habeť ꝙ qa corpus compoſitũ eſt ex cõtrariis elementis habẽtibus poteſtatẽ cõmiſceri/& mutari/& ad ſeipſa cõuerti,& paſſionibus ſubiici:eſt corpus corruptibile/& mutabile/& paſſibile,nõ ſolũ ex natura cõpoſitionis,ut aſſerebat Democritus ex atomis ĩdiuiſibilibus faciẽs cõpoſitionem,ſed etiã ex natura cõponẽtium.& ideo dicit ꝙ ſi corpus eẽt ſimplex nõ reciperet magis/nec minus/nec melius/nec peius,ſed ſi ex diuerſis partibus fuerit cõpoſitum,& ad ſeinuicem paſſibilibus multa diuerſa ſibi erunt aliis alia meliora.

Nihil ex nõ ente fieri,& omne ex ente fere oĩum eorum ꝗ de natura,eſt cõmune dogma.11.primæ philoſophiæ

philoſophiæ.cap̃.5.iuxta principium.idem in.1.phyſi.tex.cõmen.34.

Nihil eorũ quæ natura fiunt fit ab arte,nec econtra.Cõmenta.authoritate Alexandri in.12.primæ philoſophiæ.com̃.13.¶Ex quo uidetur ꝙ ars alchimiæ non ſit poſſibilis.

Niſi in ſcientia naturali demõſtraret̃ modus entiũ ſeparabiliũ,non eſſent niſi ſcia doctrinalis & naturalis.1.phyſi.cõ.ultimo.¶Qđ quomõ ſit intelligendum,uide in Theorematibus.

Niuis & pluuię locus eſt unus & materia una,ſed differũt p diuerſitaté agẽtis,quia frigiditas generãs niué eſt intẽſior,& frigiditas generãs pluuiã eſt remiſſior.1.meteororũ.cap.4.

Nigrum eſt albi priuatio ut lucis tenebrę.10.meta.tex.cõmen.7.

Nobile modicum nobilius eſt multo ignobili.2.cœli.cõ.60.& fuit ſnĩa Ariſto.in.1.de partibus animaliũ.cap.5.ubi ſcribit.Res enim illas ſupiores táetſi leuiter attingere poſſumus,tamẽ ob eius generis excellẽtiam cognoſcẽdi,magis oblectamur,q̃ cũ hæc omnia iũcta nobis tenemus:quẽadmodum quãlibet partẽ minimãq; corporis noſtrarũ puellæ delitiarũ uidiſſe gratius & iocũdius eſt, q̃ cæterorũ hoĩum mẽbra tota pſpexiſſe & ꝯtrectaſſe,ꝯſimile elicit̃ ex.1.de aĩa.tex.cõ.1.

Nobilitas eſſendi in intellectibus abſtractis non acquiritur per actionem.2.cœli.cõmento.62.& habet ibidem.tex.cõmen.64.

Nobilitas abſtractorũ ꝯſiſtit in ſeipſis,ſed nobilitas aliorũ entiũ ꝯſiſtit ĩ actiõe eorũ.2.cœli.cõ.62.

Nobilius ſemper prius eſt uiliori.3.meta.tex.com̃.11.

Nobilitas nõ accidit formis niſi ſm ꝙ ſunt finis.2.phyſi.cõ.74.cõſimile habet̃ in.2.primæ philoſophiæ.tex.cõ.8.ubi dicit̃,ꝙ faciẽtes infinitũ latentes auferũt boni naturã.ubi Cõmẽ.in cõ.notat ꝙ bonum in entibus nõ eſt niſi ꝓpter cauſas finales.¶Vbi aĩaduerte ſm Phm in eodẽ loco,uidelicet.2.phyſi.74.ꝙ tũc forma habet rõnem finis,quãdo res ab ea habet dignitatẽ & nobilitatẽ non ſimplr̃,ſed ſcđm naturã uniuſcuiuſq; rei:dignitas enim ſimplr̃ & perfectio & nobilitas ſimplr̃,ut notãt ibi expoſitores,& etiã Cõmen.in.5.primæ philoſophiæ,in cap̃.de perfecto,nõ eſt niſi in primo principio qđ deus eſt.Et aduerte,ꝙ licet in naturalibus forma & finis ueniant multotiens in unũ ſm ſubiectũ & duo ſm rõnem:alicubi tamẽ ratio formæ,& rõ finis ſeparãtur,ſicut eſt in mathematicis,ubi ſolũ eſt ratio formæ & nõ finis,quia in immobilibus nõ eſt ratio boni,neq; finis. ¶Sed dices quõ ſciri põt per regulã neceſſariã quãdo iſta ſeparant̃,& quãdo nõ. ¶Ad hoc autem Alexãder & Them̃.quos ẽt Cõmen.ſub uerbis obſcuris ſeqtur,dixerũt,ꝙ hoc patet ex diffinitionibus rerũ:nã cũ diffinitio exprimat formã & rei qdditatẽ: quotiens ꝓpoſita diffinitione ſtatim apparet rem tali mõ melius eſſe q̃ quouis alio modo,tũc forma illa nõ ſolum forma,uerũetiã finis rõnem obtinet:ſed quoties ꝓpoſita diffinitione rei,non ſtatim apparet rẽ illã melius hoc modo ſe habere q̃ alio,tũc res illa ſolum forma eſt,& nullo mõ finis.Et hoc uidere licet in diffinitiõibus rerũ naturaliũ,quia poſitis rerũ diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas,ſm quã res totaliter ſe habẽt q̃ aliter,ut ex hoĩs diffinitione dicente hoĩem eſſe aĩal rõnale mortale,apparet ꝙ melius eſt hoĩem habere cõplexionẽ maxime tẽperatã & remotã ab excellentiis contrariorũ ſicut eſt de facto,q̃ alio mõ:molles enim carne ſunt apti mẽte & ratiocinio,ut patet ex.2.de aĩa.tex.cõ.94. ſimilr̃ ex diffinitiõe auis,uidelicet ꝙ eſt aĩal à p̃dominio aereum,manifeſte apparet ꝙ melius eſt aues habere alas q̃ carere alis.Sed ex diffinitionibus rerũ mathematicarũ non ſtatim apparet,q̃re res melius ſit iſto q̃ alio ſe habere mõ,ut poſita circuli diffinitione & quadrati nõ ſtatim apparet, q̃re melius ſit circulũ hoc q̃ alio ſe habere mõ.unde Them̃.ibi dicit,non enim quẽadmodum ex hoĩs,equi,plantarũ diffinitione ſtatim oſtẽditur quid ſit in illis ſpẽbus optimũ p̃ſtantiſſimumq;, ita in mathematicis euenit:quis enim non derideat̃ ſi pergat ꝓbare melius circulo eẽ ut lineæ à cẽtro ꝑfectę pares ſint,aut q̃dratæ,ut illę quæ q̃dratũ obambulãt.Qđ etiam aĩaduertens Cõmentator inqt ibi in com̃.74.forma in rebus naturalibus eſt ut ens ſit in ſua diſpoſitiõe nobiliori ſm qđ eſt illud ens nõ nobilius ſimplr̃:nobilius enĩ in eſſe nõ eſt nobilius ſimplr̃:& dixit hoc ut notificet ꝙ forma nõ ſeqtur naturã materiæ neceſſario,ut opinati ſunt antiqui naturaliũ, ſed natura inuenit eam ꝓpter hoc ꝙ ens ſit in ſua natura nobilius:& ideo forma q̃ ſequit̃ naturã entis non eſt dicta nobilior,ut forma mathematica:non enim dicimus ꝙ ex hoc ꝙ lineæ exeũtes à cẽtro ad circũferentiã ſunt æq̃les ut circulus ſit nobilior,ſed hoc contigit naturæ circuli,& ideo nobilitas non ĩuenit̃ in formis mathematicis,hæc enim.ſ.nobilitas non accidit formis niſi ſm ꝙ ſunt finis. hæc Cõmẽta.¶Sed tũc eſt maxima difficultas,q̃a Ariſt.in.13.primæ philoſophiæ in fine primi capituli inqt:bonũ aũt & in ĩmobilibus dicẽtes nihil mathematicas ſciẽtias dicere de bono aut optimo mentiunt̃:dicũt enim & demõſtrant maxime,non enim ſi nõ noĩatum:opera aũt & rationes oſtẽdunt etc.qđ aĩaduertens Auer.in.3.primæ philoſophiæ.com̃.3.exponẽs dictũ Phi.ibidẽ aſſe-

rentis in mathematicis non eſſe rõnem finis neq; boni, inqt ꝙ ipſe dixit, ꝙ ordinatio numerorũ & magnitudinũ inueniť in eis, & indiget hoc perſcrutatiõe, ubi in eodẽ loco dicit Cõmen. ꝙ in immobilibus nõ ĩueniť bonũ per ſe, & põderans hoc Cõmen. dicit & dixit per ſe, qa põt ɔtingere ut in rebus mobilibus ſit bonũ, ſed nõ per ſe. unde ſm ꝙ mihi uideť tũc in aliquo obiecto ſcibili inueniť ratio boni p ſe, quãdo ex rõne & diffinitione dante rei qdditatẽ ſtatim apparet rei bonitas, & ꝙ melius eſt rẽ illo q̃ alio mõ ſe habere, ſicut apparet ex diffinitionibus rerũ naturaliũ, ut diximus: ſed quãdo ex diffinitione talis rei non ſtatim hoc apparet, tũc ſi in tali obiecto ſit aliq̃ bonitas, hoc nõ eſt per ſe, ſed accidit: nã non eſt dubiũ ꝙ in figuris mathematicis eſt ordo & nobilitas. nã in. 2. cœli. tex. cõ. 12. demonſtrať circulũ eſſe nobiliorẽ & perfectiorẽ oĩum figurarũ, qa tamẽ illa nobilitas non euidẽter etiã ĩmediate apparet ex circuli diffinitiõe, ut dicit Themiſt. & Cõmenta. ideo contingit naturæ eius: iſta ni fallor eſt Peripateticorũ ſnĩa in hac re, q̃ non niſi maximo labore, & in non paruo tpe mihi ĩnotuit. ⁋ Et aĩaduerte etiã unũ qđ etiã alias in cõtradictionibus memini me annotaſſe, qđ refert dicere in entibus mathematicis non eẽ rõnẽ boni, & refert dicere ſciẽtias mathematicas non habere rõnem boni, qa primũ uerũ eſt, & ſecũdũ eſt falſum: nã entia mathematica & naturalia non ſunt diuerſa ſcđm ſubiectũ, ſed ſcđm rationẽ: & ideo eadẽ forma, ut in mathematica ſcĩa conſiderať, habet p̃ciſe rationẽ formæ & non habet rationẽ finis, & ſic abſtrahit à ratione boni, ſed ut in naturali ſcĩa conſiderať utroq; modo conſiderať, & ideo ut eſt finis intentus ab agẽte ſic habet rõnem boni, ſed ſcĩæ mathematicæ cũ ſint ſm Peripateticos de numero ſciẽtiarũ ſpeculatiuarũ, ſic ſunt de numero bonorũ, & in eis eſt ordo, & ex earũ cognitione ĩtellˀs ꝑficiť, & non ſolũ exerceť, ut uoluerunt Platonici, ut notauit Ammonius ſuper Porphyrio. ⁋ Amplius dant pluribus artibus ſubalternatis multa principia & conferunt ad multa, ut alibi notauimus. ⁋ Sed tũc eſt difficultas qũo poteſt eſſe nobilitas in habitu ſciẽtifico ſi non ĩueniť per ſe nobilitas & perfectio in obiecto. ⁋ Niſi eẽt ꝙ habitus ſciẽtificus non depẽdet ab obiecto tãquã à cauſa totali, & ideo põt aliqua participare ex alia rõne q̃ ex ratione obiecti, licet enim habitus ſciẽtificus in certitudine & abſtractione depẽdeat ab obiecto, ut patet in. 1. poſte. in illo cap̃. certior autẽ ſciẽtia eſt altera: altera tamẽ in nobilitate non ſemp ab obiecto depẽdet, licet hoc plerũq; cõtigat, ut eliciť ex principio libri de aĩa, & ex. 2. primæ philoſophiæ. tex. cõ. 2. ſed illud eſt uerum ut frequẽtius: ſed non credo illud ſemper uerum eſſe, ſicut eſt in caſu. Et tu conſidera diligentius, quia nõ eſt poſteris præcluſa uia ad altiores ſpeculationes.

Nobilius non tendit deſiderio in uilius. 12. primæ philoſophię. tex. cõ. 30. & habetur in. 7. politicę, ubi habetur ꝙ uilius ſemper eſt nobilioris gratia.

Nobilitas rerum compoſitarum ſe inuicem excedẽtium non attenditur niſi penes paucitatẽ compoſitionis & propinquitatẽ ad primum ſimplex in illo genere. 12. primę philoſophiæ. cõm. 51. ubi patet pfectiones rerum attendi penes approximationẽ ad ſummũ contra Sophiſtas.

Nobile in omni genere eſt ſimplex, & indiuiſibile, & ſingulare, & per ſe extra cõpoſitum. ſ. ꝙ ſubſtãtia eius non eſt in compoſitione: ſicut calidum ſimpliciter eſt ignis, cui non eſt admixtum aliud corpus per quod fiat modici caloris. 12. primæ philoſophiæ. cõmen. 51.

Nobile id eſt quod ex bono prodiit genere, generoſum uero quod non à ſua natura degenerauit. primo de hiſtoriis animalium. cap. primo.

Noctes plenilunii ſunt tepidiores. ex. 4. de parti. anima. cap. 5.

Nomen libri phyſicorũ eſt auditus naturalis, uel ſermo naturalis, ut Cõmen. in ꝓlogo. ſed allegat extraneã cãm: melius Græci ut Simplicius. Nam ſcriptorũ Ariſto. duæ ſunt ſpẽs, una earum q̃ exteriora nominabat, & de hoc meminit Ariſto. in. 1. cœli & mũdi. tex. cõ. 100. quales erant hiſtoricę & rhetoricę meditationes, & demũ oĩa ea q̃ minus, tum curæ, tum diligentię indigebãt. altera eorũ q̃ auſcultatoria nũcupabat, ĩ qbus pħia remotior ſubtiliorq; agitabať, ex quorũ nũero eſt iſte liber. ⁋ Aduerte etiam ꝙ ab Ariſto. nũcupatur primus ſermo naturalis, ut patet in. 1. cœli. tex. cõmẽ. 20. dicitur etiam in ſpeciali liber de principiis & de motu.

Nomina ſynonyma nõ uſitãtur in doctrina demonſtratiua. Auer. 1. phy. cõmen. 1. & 4. phy. cõ. 129. primo cœli. cõmẽ. 1. huius ratio (ni fallor) eſt, quia nihil debet eẽ ſuperfluũ in ſcĩa, in hoc enim ita eſt de arte, ſicut de natura, ꝓut ſcribit Cõmen. 1. phyſi. cõ. 50. & ideo dixit Lynconienſis ꝙ mos eſt ſapientũ uerba onerare ſentẽtiis. Nota tamẽ ꝙ ad exponẽdũ licet quãdoq; uti noĩbus ſynonymis, uide pro hoc Auer. 4. phyſi. cõm. 45. notanter aũt appoſuit in doctrina demõſtratiua, quia in arte poetica, aut oratoria hoc nõ ſolũ licet, ĩmo eſt neceſſariũ. & Plato aſſeruit nõ eſt habẽda de noĩbus cura, quibus magnarũ rerũ cura ꝑponitur, ut recitat Galenus. 2. de diffe. feb. cap. 7.

Nominum nõ eſt magna ſolicitudo habẽda.1.phy.com̃.1.idem Them̃.1.de aĩa.cap.19. Platonis etiã ſentẽtia fuit:ſi noĩa neglexerimus magis diuites prudẽtia ad ſenectutem pueniemus.Galenus refert in.4.de utili.parti.cap̃.13.uide qũo ſit intelligendũ in contradictionibus nuper editis.

Nomen dictum de aliquibus ſimpliciter,& ſm prius:de aliis uero dicit̃ ſcd̃m quid aut p poſterius: illud de quo dicit̃ per prius eſt ſemp cauſa poſterioris.8.phyſi.cõmen.77.

Nomina ſeptimo die pueris imponũtur:plures enim ante ſeptimum diem conuulſione intereunt: 7.de natura animalium.cap̃.ultimo.

Nomen cognitionis & ſcientię non ſunt nomina ſynonyma, quia ſcientia demõſtratiua non utitur nominibus ſynonymis.conſimile primo phy.tex.com̃.primi.

Nomen priuatiuũ tria ſignificat,aut enim mõſtrat priuationẽ intentionis q̃ demõſtrat nomẽ habitus,ut cum dicit̃ de cæco qđ eſt nõ habẽs uiſum,aut diminutionẽ uiſus, ut demõſtrat hoc nomẽ debilis uiſus,aut malũ uiſum,ut uideat phantaſmata.3.cœli.cõ.25.& eſt ſimile diſtinctioni medicorum de operatione læſa quæ dicit̃ tribus modis/aut diminute/aut corrupte/aut ablate.

Nominũ quædã dicũtur ęquoce,& q̃dam ſm prius & poſterius.1.de gene.tex.cõmen.44.

Nomẽ in rebus naturalibus primo dicit̃ de forma:& ſcđario de ↄgregato,in artificialibus uero ècõtrario:quia primo dicit̃ de materia,& ſecũdario de congregato.2.de anima.cõ.8.

Nominum expoſitio in ſcĩa diuina eſt pars illius ſcientiæ,ècõtrario ei qđ eſt in aliis ſcientiis:quia in aliis ſcientiis exponũtur nomina apud unãquãq; cõſiderationẽ in unaquaq; quæſtione,ſed in ſcientia diuina exponunt̃ nomina in uno tractatu.uidelicet in.5.metaphyſicę,non ad diſtinguendũ nomen ęquiuocum,ſed in numerando ĩtentiones de qbus conſiderat iſta ſcientia. Auer.3.meta.cõmen.primo.& idem.5.metaphyſi.com̃.1.contra Nicolaum peripateticum.

Nomina denominatiua ſignificant unum compoſitum.3.metaphyſic.cõmen.16.uide etiam primo phyſi.cõmen.25.uide in concordantiis.

Nomina denominatiua ſingnificant ſubſtantiã & accidẽs.4.meta.cõmen.3.&.3.meta.cõmẽ.16.uide tamen quid primo ſigificent Auer.5.meta.cõmen.14.contra Auicẽnam.

Nominibus non ſignificantibus auferetur adinuicem diſputare:ſcd̃m ueritatem autem & ad ſeipſum.4.metaphyſi.tex.cõmen.10.

Nomẽ qđ ſignificat unã intentionem,neceſſe eſt quod imponens illud nomen ad ſignificandum illam intentionem intelligat illam intentionẽ:qui enim non intelligit unam intentionẽ non poteſt ponere nomen omnino.4.metaphyſi.tex.cõmen.10.

Nomina denominatiua quæ prædicãtur de uno non ſignificãt unam intentionem.4.meta.com̃.11. & elicitur ex tex.& ſenſus eſt ꝙ nomẽ non dicit̃ ſignificare unam intentionem ex hoc ꝙ p̃dicatur de uno,alioqn ſequeret̃ ꝙ album/& muſicũ/& homo unum & idem ſignificarent,quod tamẽ eſt falſum:refert enim unum ſignificare,& de uno,ut dicitur in textu.

Nomina multa quæ ſignificant aliqua quæ ſunt unam diffinitionem habentia,ſunt nomina ſynonyma,ut ueſtis/& tunica.4.meta.tex.cõmen.11.

Nomen quando ſignificat aliquid in nominato,quod eſt ei neceſſariũ, & eſt idem in numero cum eo ſignificat ſubſtantiam,& ſi ſignificauerit in nominato aliquod non neceſſarium ei nec eſt cum eo unum,tunc illud eſt accidens.4.metaphyſi.tex.cõmen.12.

Nominum expoſitio eſt pars ſcientię diuinę,ſecus in ſcĩa naturali,& in alis ſciẽtiis particularibus.5.meta.cõmen.1. ¶ Vbi aĩaduerte unum pulchrũ dicti Alexandri.5.meta.in expoſitione textus.5.in capl̃o de natura in fine,ubi dicit:illud aũt intelligere oportet ſingula q̃ ut plurifariã dicta partitur non accipi,ut æquiuoca,ſed ut quæ ab uno,& ad unum referuntur. Nota.

Nomina aliqua de quibus Ariſt. diſtinguit ſignificata eorũ in.5.meta.ſunt ꝓpinqua ſynonymis,& cõmunibus appropriatis.5.meta.cõmẽ.4.quid per noĩa ſynonyma. Cõmen.intelligat clarum eſt. Nam ſunt diuerſa noĩa,eandẽ tamẽ intentionẽ ſignificãtia,ſicut ueſtis/tunica/& indumẽtum,& de talibus Cõmen.locutus eſt in primo phy.cõmẽ.1.&.1.cœli.cõmẽ.1.dicens ꝙ noĩa ſynonyma non uſitãtur in doctrina demõſtratiua.&.4.phy.cõ.129.dicit, diſplicet expoſitoribus ip̃m uti noĩbus ſynonymis:unde in ſimili dicit ꝙ iſta noĩa elr̃ntum/principiũ/& cauſa/dum cõiter ſumuntur,ſunt nomina ſynonyma,ſed dum ſumũtur ꝓprie,diſtĩguunt̃:& hoc uoluit ſignificare cũ dicit hic in p̃fata authoritate ꝙ ſunt ꝓpinqua noĩbus cõibus appropriatis:appellat enim nomen cõe quod de multis intentionibus dici põt:ſed quãdo appropriate ſumitur,tunc ſumit̃ pro una intẽtione tm̃: nam licet elr̃ntum cõiter poteſt de oĩ cauſa dici,proprie tamen de cã materiali : & pricipium cõiter licet de oĩbus etiam cauſis dici poteſt,appropriate tamẽ dicitur de cã mouente/& agẽte:& cauſa

appropriate dicitur de fine, licet cõmuniter dicatur de omni cauſa.ſic igitur intelligis quæ nomina ſunt propinqua ſynonymis,& cõmunibus appropriatis.

Nomina denoĩatiua primo ſignificãt accñs,ſcđario ſubtũ,cõtra Auic.Cõmen.5.meta.cõmé.14.

Nomina quæ dicuntur de affirmatione & negatione/dicuntur pure æquiuoce, & uniuerſaliter de oppoſitis.7.metaphy.cõmen.15.

Nomen non imponiť rei,q̃ homo ignorat.7.meta.tex.cõm.54.idem.4.meta.tex.cõ.10.

Nomen utrũ ſignificat compoſitũ/an formam, q̃ritur.iſta q̃ſtio à Pħo in.8.meta.in textu cõmẽti.7. Et nota ibi Cõmen.ꝙ iſta q̃ſtio ꝓcedit in noĩbus ſignificãtibus eſſentias.i.ſubſtantias rerũ,& non in accidẽtali;quod ideo dixit,qa, ut ipſe tenet contra Auicẽnam.5.meta.cõmen.14.nomina denominatiua primo ſignificant formam/& ſecundo ſubiectum.

Nomen ſignificans eſſentiam primo ſignificat formam , & ſecundario compoſitum ex materia & forma.8.metaphyſi.tex.cõmen.7.

Nomen non ſignificat rem niſi ſecundũ ꝙ eſt in actu.8.meta.cõm.7.& eſt authoritas Philoſophi in 9.primæ philoſophiæ.in tex.cõmen.7.& in.2.phy.tex.cõmen.11.

Nominum ꝓpriorũ inopia cogit nos quãdoq; metaphoricis uti. Themi.primo de memoria.ca.11. idem Alexander in paraphraſi de anima.in cap.de phantaſia.

Neceſſarius pꝛæceptũ in diſputationibus.

Nominum oportet,ſi diſputatio futura,eſt unũquodq; eſſe notum, non facto autem hoc cõicatio ſermonis eſſe nõ poterit, oportet igitur nominum unũquodq; eſſe notum & ſignificare aliquid & non multa,ſolum autem unum,ſi autem plura ſignificet,manifeſtum facere ad quod fert nomen eorum.11.primæ philoſophiæ.cap.3.

Nominum inopia facit nos declinare à principali ad cõmunitates. Auicẽna.5.meta.cap.idẽ Cõmen. 7.metaphyſi.cõmen.41.&.8.meta.cõmen.5.contra Alexandrum.

Nomina analoga dicũtur modo ↄtinentiæ rerũ attributarum ad unũ,& talium ꝓprietas eſt ꝙ aſcẽdant ad primũ illius generis,quod eſt cã aliorum prima appellatorũ illo noĩe,& ideo talia non cõicant in una natura cõi,& ꝓbatio huius eſt,qa iſtorũ qđdam eſt cã cęterorũ,& cã præcedit cãtum; & impoſe eſt,ut natura cãæ & cauſati ſit una & eadẽ in genere,niſi in ꝑticularibus cauſis:& ideo hęc ſpẽs cõicationis oppoſita eſt cõicationi generali.ex libro deſtr.diſpu.7.in ſoľ.ulti.dubii.

Nomen fuit impoſitũ formis qeſcentibus,& uerbũ formis mobilibus.Cõmen.5.phy.cõm.9.

Nomen famoſius uideť ſignificare aggregatũ ex materia & forma,licet quãdoq; dicať forma.& eſt id cui uerius applicať nomẽ:ſed ſi fiat cõparatio inter has duas ſignificationes,tunc ſignificatio de compoſito eſt prior tẽpore & poſterior ſm eẽ: & eius ſignificatio de forma eſt poſterior tẽpore/& prior ſm eſſe,qa non eſt moris plebis diſtinguere inter indiuidua ſubę tali differẽtia.ex paraphraſi meta.trac.2.coľ.14.uide idem in.8.meta.cõmen.7.& in.2.de aĩa.cõmen.8.

Non inuenitur corpus ſimplex quod alteretur ex ſe,aut quod generetũr ex ſe:ſicut inuenitur corpus ſimplex quod tranſfertur in loco ex ſe.2. phyſi.cõmen.primo.4.phyſi.cõmen.71.8.phyſi.20. &.60.&.2.de anima.cõmen.50.&.115.

Non dubitamus ꝙ corpora ſimplicia mouentur ex ſe.2.phyſi.cõmen.3.& primo &.4.phyſico.71. tertio cœli.28.4.22.24.&.25.

Non debet aliqs dicere ꝙ diffinitio naturę ſit cõcluſio demõſtrationis.2.phy.cõ.3.&.cõ.6.

Non omnis homo eſt aptus,ut ſit medicus.2.phy.cõmen.3.

Non quodlibet generatur, ex quolibet.primo phyſi.tex. cõmen.43.&.2.phyſi.tex.cõmen.45.&.8. phyſi.46.&.2.metaphyſi.cõmen.15.

Non omne quod eſt à natura eſt ꝓpter aliquid.2. phy.cõ.77.uide ꝑ intellectione huius Themiſt. in.2.phy.in expoſitione tex.5.ubi dicit,ꝙ à natura etiam eſſe dicũtur priuationes & peccata naturæ,licet talia ſm naturam non ſint.& ita dicit Simplicius in eodem loco.

Non ens non tranſmutantur.3.phy.tex.cõ.12.&.1.phy.cõ.71.& tex.cõm.75.&.77.

Non omne de quo diciť hoc nomẽ unum,diciť de eo ſm ꝙ qdditas ſit eadẽ,ut unũ diciť de tunica & ueſte.3.phy.tex.21.facit ꝑ ponentibus cum idẽtitate reali ſtare diſtinctionẽ formalem.

Non entis nulla eſt differentia.4.phyſi.67.

Non omne ens eſt in loco,ſed mobile corpus.4.phy.tex.cõm.47.

Non eſſe in actu quod eſt eſſe in potentia eſt proprium primę materiæ.5.phyſi.cõmen.7.& primo phyſic.70.&.12.metaphyſi.cõmen.11.

Non ens dicitur tribus modis.5.phyſi.tex.cõmen.8.

Non quodlibet agit in quodlibet,nec qđlibet patiť à quolibet:ſed determinatũ à determinato,& ſi

militer non qdlibet fit ex quolibet,ſed determinatū à determinato.1.phy.tex.com̄.43.inquit Simplicius ꝙ iſtę ſunt dignitates cōes oībus generationibus & naturalibus & artificialibus,& idem cōfirmat Com̄.ibidē cō.46. Auer.aūt addit ꝙ iſtę dignitates ſunt uerę uniuerſalr in oī generatione, quarū actio & paſſio eſt q̄ſi genus,quod ideo credo additū fuiſſe,quia intentio Ariſt.ibi eſt ꝓbare ꝙ oīa quæcūq; fiunt/fiunt ex primis cōtrariis,quia iſta erat una ex tribus ꝯditionibus principiorum,q̄ non erat ꝑ ſe nota de primis ꝯtrariis,ut dicit Cōmen. Et ideo Ariſt.altius exordit̄ ad declarandum illā ponēs iſtas dignitates ꝙ non qdlibet agit in quodlibet,ſed ꝯtrariū in ſuū cōtrariū,nec quodlibet patit̄ à quolibet,ſed cōtrariū patit̄ à ſuo ꝯtrario.¶ Et ideo ſcire debes ꝙ eſt differētia inter motū & actionē,quia in plus eſt mouere,q̄ agere.1.de gneratione & corrup.tex.cō.43.oē enim agens eſt mouens,ſed non ècōtra.Nam actio & paſſio ſunt merito ꝯtrarietatis,in talibus igit̄ generationibus quarū actio & paſſio eſt q̄ſi genus.i.quæ fiūt merito ꝯtrarietatis habēt locū illę dignitates.Nam in motu non eſt uerū uniuerſalr ꝓpter motū cœli. qui nō eſt de cōtrario in cōtrariū, ſed eſt ab eodē in idem,ut patet.1.cœli.tex.cōmen.30.& ꝓpter motū æquiuocū repertū in abſtractis & in itellectu,ut patet.8.phy.cō.40.& ſic ceſſat inſtātia Simplicii de aīa,quæ uidet̄ pati dum illuſtrat̄ à Deo cum nō ſit in ea ꝯtrarietas,ſoluit enim ꝙ ipſa inq̄tum indigens uidet̄ aliquā habere contrarietatē reſpectu Dei qui eſt pfectus & plenus oī perfectione, & ſic ex non diuina fit diuina, ſed melius eſt dicere cū Auer.ꝙ hic non q̄ritur niſi principia generationis & corruptiōis in qbus eſt actio & paſſio,talia aūt ſunt in qbus eſt cōtrarietas,unde alterationes & motus illi inuēti in abſtractis ſunt æquiuoce dicti cum iſtis qui inueniunt̄ in his quæ ſunt corpora,aut uirtutes in corporibus,ſicut bene notauit Cōmen.in.8.phyſi.cōmen.4.

Non ens non dicit̄ quieſcere neq; tranſmutari/neq; eſſe contrariū.8.phyſi.cōmen.62.idem.5.phyſi. tex.cōmen.7.&.8.& primo phyſi.51.&.8.phyſi.cōmen.4.

Non iuſtum eſt increpare aliquē non inſpecta cauſa.2.cœli.tex.cōmen.34.

Non ſolum his dicere gratiam iuſtum eſt,quorum opinionibus aliquis cōmunicauerit, ſed & his qui adhuc ſuperficialius enūtiauerūt,etenim hi conferunt aliquid,nam habitū quidem noſtrum præexercitati ſunt.2.meta.tex.cōmen.2.

Non ſimiliter mētitus eſt qui dixit q̄tuor eē quinque,& qui mille.4.meta.tex.com̄.18.

Non entium quædam potentia ſunt.9.meta.tex.cōmen.7.

Non ens dicitur tripliciter.12.meta.tex.cōmen.11.&.5.phyſi.tex.cōmen.8.

Non uidere quædam melius eſt q̄ uidere.12.meta.tex.cōmen.51.

Nota ſingulis & prima multotiens debiliter nota & parū aut nihil entis habent.7.meta.tex.cō.10. ubi.d.Cōmentator,ꝙ illa quæ ſunt cognita cuilibet ſunt paucę aut paruę cognitionis in reſpectu eorum quæ ſunt cognita apud naturam.

Nota per ſe & euidentiſſima demōſtrari nō poſſunt.2.phy.tex.cō.6.& ibidem cō.3.&.4.meta.tex. cōmen.9.Themiſtius etiam.2.de aīa ſup tex.com̄.152.inquit ꝙ euidentiſſima,& q̄ ita ſunt,ut uidētur attollunt rapiuntq; etiam repugnantē animnm ad acceſſionē ſiue aſcenſionem.

Notum eſt per ſe,ꝙ locus rei eſt aliud,à re,& quod nihil ſuſtentat̄ ſuper ſe.3.phyſi.cō.52.

Notum eſt per ſe ꝙ in minori tēpore ptranſitur pars q̄ totum.6.phyſi.com̄.21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniuntur in quolibet genere.

Nos ſumus quodāmodo finis omnium.ſcdo phyſic.tex.cōmen.24. Aduerte tamen ꝙ loquitur de manufactis ſeu artificialibus.

Nos nō credimus ſcire aliquid niſi ſciuerimus illud cum oībus ſuis cauſis primis,donec perueniamus ad ſuas cauſas ꝓpinquas.2.phyſi.cōmen.27.idem.1.phyſi.cōmen.primo.

Nouitas in rebus non ꝓcedit à uolūtate tantū, imo etiam à natura & ab euentu,unde ſi inouatum ſolum à uolūtate eſſet,ſeq̄retur ꝙ uolūtas aſſumeretur in diffinitione eius,nunc aūt diffinitio inouati eſt illud quod fit poſt priuationē.Ex diſpu.11.in ſolu.primi dubii.

Nouitates non proueniunt niſi in corporibus,& ideo Philoſophi cauent ſibi attribuere nouitates, primæ cauſæ.Ex diſpu.12.in ſolutione.3.dubii.

Nulla ſcientia ſpeculatiua cōſiderat de ente per accidēs. Cōmen.2.phy.com̄.52.pondera quia dixit ſpeculatiua,uide in primo priorū.in cōmen.18.in calce cōmenti.

Nullius diuiſibilis finiti unus eſt terminus.4.phyſi.tex.cōmen.91.

Nulla obliuio maior eſt q̄ cum quis perſcrutatur de cauſa alicuius rei, & dat cauſam deſtruentem intentionem illius rei.3.cœli.cōmen.56.

Nullus poteſt ꝑ ſe inuenire artes operatiuas aut cōſideratiuas in maiori ꝑte, quia nō cōplētur niſi

per iuuamentũ prioris ad ſequẽtem.2.meta.cõ.2.uide cõmile in fine com̃.36.3.de anima.
Nullus conabitur aliqd facere ad terminũ niſi futurus uenire.2.meta.tex.cõmen.8.
Nulla ſpecies inuenit per accñs.6.meta.tex.cõ.4.idem.8.phy.cõ.46.&.7.meta.cõmen.21.
Nulla eſt ſuba abſtracta q̃ non moueat,qa tũc inueniret in diſpõne diminuta.12.meta.cõ.48.
Numerus quilibet eſt numerabilis,& omne numeratum in potẽtia cum fuerit ĩ actu,poſſibile eſt, ut ſit numeratum in actu.3.phyſi.tex.cõmen.41.
Numerus cãtur ex diuiſione ɔtinui.3.phy.tex.cõ.68.Et nota ꝙ ĩtelligit de numero ſenſibili,qa cõti nuum eſt diuiſibile in ĩfinitũ, & per ɔñs talis numerus cãtur,ex unitatibus q̃ ſunt res diuiſibiles.
Numerus creſcit in infinitũ,& eſt unũ de fundamentis q̃ ponit arithmeticus.3.phy.com̃.56.
Numerus auget in infinitum ꝑpter materiã,& non diminuitur in ĩfinitũ, quia diminutio inducit ad formã unitatis quæ eſt indiuiſibilis.3.phyſi.tex.cõmen.63.
Numerus eſt coaceruus unitatũ compoſitus,ex induiſibilibus.3.phyſi.tex.cõmen.68.
Numerati reſpectus ad numerũ eſt ſicut contenti ad continens.4.phyſi.com̃.115.
In numero eſſe cõtingit dupliciter uel ſicut partes & accidẽtia,uel ſicut numeratũ.ibidem.
Numerus ſcdm Platonem neq; diminuit in infinitũ,neq; augetur in ĩfinitum, quia uſq; ad decem Plato facit numerum.3.phyſi.tex.cõmen.61.
Numerus qlibet numerabilis eſt.3.cœli.tex.cõ.41.ubi aduerte, ꝙ ut inquit Themi.illa ꝑpoſitio eſt uera tam de numero ſenſibili q̃ de numero mathematico,rõnes enim illę ſunt cões,ut aſſerit.
Numerus eſt augumẽtabilis in ĩfinitum nõ diuiſibilis,ècõtrario aũt in magnitudinibus.3.phy.tex. cõmen.63.uide quõ intelligat.3.phy.cõ.60.&.3.cœli.cõ.6.idem.4.meta.cõmen.27.
Numerus non habet infinitatẽ in actu,ſed ꝑmixtam potentiæ,ſicut eſt in motu,& tempore.3.phy. tex.cõmen.68.uide etiam in ſimili.9.metaphyſi.cõmen.11.
Numerus nõ differt in ſpẽ per res numeratas tanq̃ ꝑ differẽtias ſubales.4.phy.tex.cõ.134.
Numerus non multiplicatur ad numerationem rerum numeratarũ.4.phyſi.cõmẽ.132.
Numerus duplex numeratus & numerabilis.4.phyſi.tex.com̃.131.⁋Vbi aduerte ꝙ lr̃a trãſlatiõis Arabicæ eſt deprauata ibi,& noſtra quæ cõmuniter inueniebat,ſed ſic iacet lr̃a Græca,& ita expo nit Themiſt,& Simplicius,differt enim numerus numeratus à numero numerabili,ut dicũt, qa unus.d.actum,& alius aptitudinẽ,& numerus numeratus refert ad numerãtem,numerus uero numerabilis refertur ad numeratiuũ,uel ad id quod poteſt numerare.
Numerus eſt notior naturalr̃ apud nos,& ignotũ naturalr̃ apud nos eſt numeratũ.4.phy.cõ.112.
Numerus numerat numeratũ eſſentialr̃,ſed per accñs numeratũ numerũ.tex.cõ.112.4.phyſi.
Numerus diuidit per unitatẽ,ſed continuatur per unitatem.4.phyſi.105.
Numerus excedit omne quod eſt in eo ex duobus extremis.4.phyſi.tex.cõmen.117.
Numeri eſſe in anima non eſt omnibus modis eſſe in anima,quia tunc eſſet ens fictũ,ut chimera & hircoceruus, ſed eſſe eius extra animã eſt in potentia.ſ.propter ſubiectũ proprium, & eſſe eius in anima eſt in actu.⁋Ex quo colligitur ꝙ entia,quibus aliquid non correſpondet,extra animã ſunt figmenta.4.phyſi.cõmen.134.
Numerus ſimplr̃ non multiplicat,ſicut multiplicat numerus nõ ſimplr̃ dictus.4.phy.cõ.134.
Numerare & menſurare, ut inquit Boetius noſtra eſt functio noſtrum eſt opus, nulla enim menſura à natura conſtituit,Themiſt.4.phy.cõmen.132.in digreſſione.Et elicitur ex ſententia Ariſt. in tex.dicentis,ſi non eſt anima,numerus non erit.
Numero ternario tenemur magnificare creatorẽ in orationibus & ſacrificiis,qa omnia iſta nõ fiunt niſi ad magnificandũ creatorem.1.cœli.cõmen.2.& elicitur ex tex.
Numero ternario appellationes aſſignamus,primo.cœli.tex.cõmen.2.
Numerus ternarius eſt perfectus.primo cœli.tex.cõmen.2.&.3.
Numerorum principia utrũ ſint eadem numero aut ſpecie,dubiũ eſt.3.cœli.cõmen.35.
Numerus denarius pfectus eſt,& oẽm uidet cõprehẽdere naturã numerorũ.1.meta.cap.2.
Numerorũ natura ſm aliquos & idearũ eſt una natura, ſm alios autẽ alia eſt natura numerorũ,& formarũ,ſed eſt natura media ĩter formas & ſenſibilia,& iſta fuit opinio Platonis.1.meta.cõ.8.
Numerus numerat ſe aut per unitatem,aut per numerũ.1.meta.tex.cõmen.37.
Numeri mathematici ſunt impaſſibiles.1.metaphyſi.tex.cõmen.38.
Numerorum tres ſunt ſpecies,eſt enim numerus mathematicus,q non multiplicat per multiplicationem rerũ numeratarũ,& eſt numerus formalis, qui diuerſat per diuerſitatem entiũ,& eſt numerus cuius iſte numerus eſt forma, & ſunt ſenſibilia.1.meta.cõmen.38.⁋Nota tamen ꝙ illa di-

uiſio ſeqtur ẜm mētem antiquorū,ↄtra quos arguit Pħs & Cōmen.ibidem, ꝓ illo uide Themiſt. primo de aīa.cap.12.ſuper.26.ubi recitat opionem Themi.inquit enim cū incorporeā naturam à quātitate ↄtinua remotiſſimā putarēt,utpote q̄ nullā molē aut diffuſionē haberet,ſed ſub diſcretā cōmode cadere uiderēt,numerū illi & multitudinē aſſiſcebāt,nō oēm,ſed quā uerę & ſimplices unitates attollerent.Dixi ueras ac ſimplices unitates,qa numerus q ad īcorporea ꝑtinet,non ↄſtat ex his unitatibus,q̄ corporali naturæ mortaliq; tribuūtur, nullū enim corpus perfecte unū eſt,qa in infinitū ſecabile eſt, quāobrē numerū illum tanq̄ ex ſpeciebus & formis collectū formalem ſeu ſpecificum appellabant contraq; eius generis numeros,ut rerum formas & ſpecies p̄dicabant,atq; huic ſententiæ uerſus ille congruit.

Quæq; ſuos retinent numeros:numero omnia conſtant.

Numerus eſt ens exiſtēs extra animā. primo meta.cōmen.36.uide quomodo ſit intelligendū in.4. phyſi.cōmen.131. Dicit enim ibi Cōmen.eſſe numeri in aīa non eſt oībus modis, ſed in anima eſt in actu & extra animam eſt in potētia per ſubiectū eius ꝓprium,& eſſe eius in anima eſt in actu, ſcilicet quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoſcitur & multiludo per priuationē continui.2.de anima.tex.cōm.133.quod qualiter ſit intelligendum,uide in digreſſione infraſcripta.

Numerus cognoſcit̄ à ſenſibus negatione continui. Ariſto.ſnīa eſt in.2.de aīa.in tex. cōmē.133.dicit Simplicius in iſto loco ꝙ non eſt intelligendū numerū ſentiri ꝑ negationē cōtinui.i.tanq̄ ꝑ priuationem,ſicut tenebra à uiſu,& ſicut abſonū ab auditu.Nā numerus ꝑ ſe ſenſibilis eſt ſicut & unū & eſt mouens potentiā ſenſitiuā.Iā.n.Ariſto.in hoc tex.enumerās oīa ſenſibilia cōia,quorū alterū erat numerus,dixerat ꝙ oīa motu ſentimus,unde nō eſt dictum Pħi intelligendū ꝙ tāq̄ priuatio ſentiatur,quæ non mouet ſenſum,ut tenebra,q̄ non mouet uiſum, ſed quoniā opponit̄ unū multitudini cum multitudo ↄſiſtat in ↄgregatione unius ſimul quod eſt cōtinuū ẜm unūquodq; ex quibus multitudo ↄſtat,& quia in rebus ſenſibilibus unū,ut cōtinuū eſt unū,& cum in multitudine numerali non appareat tale unū continuū,q̄uis numerus unus exiſtens ſcd̄m diuiſam collectionē:& unus eſt & cognoſcit̄,ſed non ut continuus,& hoc manifeſtat negatio cōtinui,uidelicet non ut ſolū unū cognoſci, hoc enim ↄtinuū eſt in oībus ſenſibilibus,ſed tāquā in collectiōe multorū taliū collectione recuſante continuationē,& iſtū modū dicendi uel conſilēm imitat̄ Paulus Venetus in p̄ſenti loco,inqt enim ꝙ unū & multa ſumunt̄ dupl̄r uel abſolute,uel īmutatiue,abſolute unū eſt priuatio & multitudo eſt habitus,ſed īmutatiue unū eſt habitus,& multitudo eſt priuatio,unde dicit ꝙ non ſumit̄ priuatio hic ut tenebra reſpectu lucis,ſed eo mō quo unū contrariorū eſt priuatio ꝑfectionis.Nam certius & euidētius iudicamus de uno q̄ de multis.Et ideo quātū ad imitandū ſenſum unū eſt habitus & numerus eſt priuatio.¶ Sed Cōmen. Albertus & diuus Tho.uident̄ dicere ꝙ numerus eſt priuatio unitatis cōtinui.iſte locus in ueritate eſt multū difficilis,qa ſi numerus eſt ens reale,& eſt forma abſoluta cū ſit in p̄dicamēto abſoluta,neq; habet aliquā unitatē & entitatē,& per cōſequēs pōt illo modo eſſe ſenſus obiectū,cū Ariſt.dicat oīa ſenſibilia motu ſentiri,unde non eſt dubiū ꝙ ſecluſa omni aīæ operatione in manu eſt numerus quinarius digitorū,& in oculis binarius,& ideo difficile eſt uidere qūo numerus ſit priuatio unitatis,& qd̄ auget difficultatē,eſt qa Cōmē.tenet in.10.met.ꝙ unū & multitudo opponuntur priuatiue,& unū eſt priuatio,& multitudo habitus,& nūc dicit oppoſitū,& per uitā meā quātū eſt locus iſte obſcurus poſt longā perſcrutationē uidet̄ mihi in hoc eſſe diſtinguēdū.¶ Pro quo nota ꝙ formarū ſunt diuerſi gradus,q̄dā enim ſunt ↄiunctæ ſcd̄m eſſe,& diffinitionē in materia ſenſibili,q̄dā utroq; modo abſtractę,q̄dā ſunt medio mō,qa ſcd̄m eſſe ↄiungunt̄,& ſcd̄m rōnē abſtra hūt,primus gradus eſt appropriatus naturali,ſecūdus diuino,tertius eſt cōis naturali & mathematico,ſed duobus diuerſis modis,qa ſi diffiniant̄ cū materia ſenſibili,pertinent ad naturalem,ſi abſq;,ꝑtinēt ad mathematicū.Et nota ꝙ iſta ſunt iſta q̄ à Pħo hic dicunt̄ ſenſibilia cōia ut magnitudo/motus/figura/quies/unū/numerus,& quæ ad iſta reduci poſſunt,ut tp̄s/locus/ſitus/& id genus.Vbi aduerte ꝙ entia naturalia & mathematica ſunt eadem ſubiecto,ſed diſtinguunt̄ ratione formali,ut linea mathematica & linea naturalis,& id genus,nam ut ſunt naturales res ſic ſunt in materia ſenſibili,& cū ea ītelligunt̄,ut uero ſunt mathematica,ſic in abſtractiōe conſiſtūt. Et nota ꝙ in iſta diuerſa conſideratione de iſtis poſſunt diuerſa & oppoſita uerificari,ſicut alias diffuſe ꝓbaui rōnibus,& authoritatibus.Dico igit̄ ꝙ eſt duplex numerus/naturalis/& mathematicus, & eſt multiplex differētia inter hęc,quia numerus naturalis cauſat̄ ex diuiſione ↄtinui, & rectius dicit̄ multitudo q̄ numerus,& partes eius ſunt unitates corporales & diuiſibiles,qa ↄtinuū nō di

uidiť in res ĩdiuiſibiles,& iſte numerus ſeu multitudo eſt unũ ex ſenſibilibus cõibus,ſed numerus mathematicus cõponiť ex unitatibus ĩdiuiſibilibus,nec talis eſt ſenſibile cõe, nec talis,ut ſic habet eẽ ſenſibile,ſed habet eſſe in abſtractione ɔſiſtens.unde luciđiſſimus Them̃.in.4.phy.in expoſitione tex.102.expſſe dicit numerũ quẽdã eſſe quãtitatẽ diſcretã,& aliũ eſſe quantitatẽ ɔtinuã, ut eſt tripedaneũ telum,& uult numerũ poſitũ in diffinitione tpis eſſe ɔtinuũ non diſcretũ,qcqd dixerit ibi Cõmen.Itẽ alia eſt differẽtia,qa partes numeri mathematici diuidũt numerũ,ſed nõ cõtinuãt nec ɔtinuare poſſunt,ſed partes numeri ſenſibilis diuidũt numerũ ſenſibilẽ,& poſſunt ipſum cõtinuare,qa ex decẽ lineis põt fieri una linea ɔtinua,ſed ex decẽ unitatibus indiuiſibilibus non põt fieri unus numerus ꝙ ſit quãtitas una cõtinua.Iterũ eſt alia differentia,qa numerus mathematicus cõſtat ex unitatibus,quæ unitates ſunt ĩdiuiſibiles,& per ɔſequens talis unitas.d.formalr̃ indiuiſionẽ in quãtitate,& eſt priuatio,ſed unitas numeri ſenſibilis eſt unitas diuiſibilis,etenim pars ɔtinui ɔtinuũ eſt,& cõtinuũ.d.aliquã formã poſitiuã,quia ɔtinuũ eſt cuius partes copulãtur ad aliquẽ cõem terminũ,dico tũc ꝙ recte Cõmen.dicit in cõmẽto iſto,ꝙ compħẽſio numeri & multitudinis,ubi credo *ly et*/teneri expoſitiue,qa multitudo rectius dicitur q̃ numerus iſte qui eſt ſenſibile cõe compħendiť per priuationẽ cõtinui qđ eſt magnitudo,quia ſenſibile qđ offertur ſenſui ſemp eſt aliquod continuũ/& aliqđ ſenſibile/& corpus.¶ Et nota ꝙ numerus qui ex unitatibus cõſtat ĩdiuiſibilibus numerũ habet.i.binariũ,ſed numerus qui componiť ex rebus & nõ ex unitatibus abſolute,utpote ex lineis,equis,bobus.Nã dicimus tres lineas decẽ equos,talia enim numeros dicere ſolemus,ſed in talibus ſi de multitudine q̃ras:eſt ĩuenire minimũ,ut minima multitudo linearũ ſunt duę lineæ:ſi de magnitudine uera,nõ eſt minimũ,qa q̃libet talis res ɔtinue in ĩfinitum ſecari põt.Them̃.4.phy.108.nullũ enim ĩdiuiſibile eſt per ſe obiectũ ſenſus,& ideo unitas illa ĩdiuiſibilis q̃ eſt principiũ numeri mathematici,& numerus ex illis reſultãs non eſt res extra aĩam in actu,& per ɔſequẽs talis non põt mouere ſenſum in actu,qa ſemper exiſtimabiť aliqua ſpẽs mouens.3.phy.tex.cõ.17.Et ꝙ hoc ſit uerũ oſtendiť authoritate Ariſto.in.4.phy. in tex.cõ.130.ubi dicit,ꝙ nihil aliud eſt aptũ numerare niſi aĩa,aut aĩæ intellectus,ubi Cõmen.dicit,ꝙ eẽ numeri eſt in aĩa in actu & extra aĩam in potẽtia ꝓpter ſubiectũ eius ꝓpriũ, ubi recte diximus nos ꝙ numerus mathematicus & naturalis ſunt unũ ſubiecto,& duo ſcđm rõnẽ.Pro quo aĩaduerte ꝙ facta diuiſione ɔtinui in plures partes,quarũ q̃libet eſt una in ſe,aĩa abſtrahit à qualibet iſtarũ partiũ unitatẽ indiuiſibilẽ,& ex illis indiuiſibilibus unitatibus cõponit numerũ qui eſt quãtitas diſcreta,& iſta unitas ĩdiuiſibilis & forma numeri mathematici in actu non eſt in abſtractiõe aĩæ.Et ideo dicit Auer.in trac.3.in paraphraſi metaphy.ꝙ niſi eẽt aĩa nõ eẽt unitas,neq; numerus in actu,nec ex hoc ſequiť ut ſcĩa mathematica nõ ſit ſcĩa realis,qa ex hoc ꝙ eſt de entibus abſtractis per ĩtellectũ nõ ſequiť ut ſit de ſecũdis intellectis,nõ enĩ omne ꝙ ĩtellectus ĩtelligit per abſtractionẽ eſt ex ſecũdis intellectis,quia tũc oĩs ſcĩa illo mõ eſſet de ſecũdis ĩtellectis,quia eſt de realibus,& talia nõ hñt eſſe niſi in ĩtellectu,unde conceptus primo abſtractus à re eſt ex primis ĩtellectis,& de illis eſt ſcĩa realis,ſed ɔceptus cauſati ex aĩæ cõparatione obiecti cõgrui ſunt de ſecũdis ĩtellectis,& de talibus ſunt ſcĩæ rõnales,mõ conceptus entium mathematicorũ ſunt ex primo ordine.¶ Pũcta etiã & momẽta ꝙ nõ dicant formam poſitiuam extra animam,habeť ex.3.de anima.tex.cõmen.25.ubi Pħs dicit/ꝙ cognoſcuntur ut priuationes.ſ.puncta per priuationem continui,& ita de momentis,quia nullam habent formam cui intellectus poſſit incumbere, ut notat Themiſt.3.de aĩa.cap̃.44.Et ideo uideť mihi ꝙ numerus ſenſibilis ex diuiſione ɔtinui cauſatus extra animam,nihil aliud eſt niſi unitates ſuæ,ex quibus conſtat ut numerus decem equorũ realiter nihil eſt in actu niſi decem equi,& ſenſus cognoſcit iſtum numerum negatione continui inquãtum apprehendit iſtos decem equos in diuerſis ſitibus & locis exiſtentes,& non in uno ſitu cõtinuo,nec ut ſunt una ſuperficie continua terminati,ut in exẽplo clariori de aqua exiſtẽte in uno uaſe,apprehendit eam ut eſt unum continuum in uno ſitu & loco,ſed ſi diuidatur in decem uaſa apprehendet numerum iſtarum decem aquarũ per negationem continui inquantum apprehendit illas in diuerſitate continuationis,quam prius habuerunt,quã etiam poſſunt recipere ſi iterũ unirentur.De inſtanti eſſe indiuiſibili ꝙ non habet eſſe extra animam,niſi in potentia tãtum, ſed in actu ſit in ſola mẽte & cognitione,uide.4.phyſi.tex.cõmen.121.& ibi uide clare Themi. & Auer. de hoc idem etiã habetur ibidem.cõmẽ.105.&.106.Et uide etiam Them̃.in.6.phyſi.in expoſitione tex.73.ubi dicit mobile ſortiri ęquale ſpatium ſibi,dũ mouetur momẽto & poteſtate,ſecundũ fictionem noſtram,& nõ ſcđm actum.Cõmenta.etiam.2.de anima.146.inſtãs per ſe ꝙ eſt indiuiſibile,eſt illud quod comprẽditur per rationem intrinſecam,non illud in quo dicitur,quia tale

eſt per accidens eo ꝙ eſt diuiſibile. Cōmenta. etiam. 2. cœli. cōmē. 14. d. ꝙ punctus indiuiſibilis & non exiſtēs in moto qđ mutat locum ſcđm materiam nō mouetur, neqꝫ per ſe, neqꝫ per accidens, & ibidē. d. ꝙ quies polorum eſt ſcđm geometricam imaginationem, & eſt tranſumptiua & nō uera. idem. 4. phyſi. cōmen. 118 Et ſic cōphenſio numeri & multitudinis, ut dicit Cōmen. eſt per apphenſionem priuationis cōtinui qđ eſt magnitudo, quia non apphendit plura, ut ſunt unum continuum inter ſe, ſed ut ſunt priuata tali continuatione quā ſunt apta recipere in eo ꝙ magnitudines ſunt, & per hoc patet ad obiecta ꝙ numerus pdicamentalis qui eſt quātitas diſcreta reſultans ex uno qđ eſt principiū eius, dicit unam formam in actu, qa ſex eſt ſemel ſex nō bis tria, neqꝫ ter duo. 5. meta. tex. cōmen. 19. ſed illa eſt in eſſe abſtractionis apud intellectum, ſed numerus ſenſibilis eſt ſubtū numeri mathematici extra nūerū exiſtēs, & cauſat ex diuiſiōe ɔtinui, & ex unitatibus diuiſibilibus, & i re nō corrñdet ſibi extra aīam i actu, niſi ſuę unitates, qa oē exñs extra aīam eſt unū i actu, & nō pōt unū accñs numero realr̄ exiſtere in diuerſis ſubtis in maxīa diſtantia exiſtētibus, ut ſi unus hō ſit in oriente, & alter in occidente, iſte numerus binarius non dicit unū accidens numero realiter extra animam in actu exiſtens in iſtis duobus in tam magna diſtantia exiſtentibus, ſed extra animam, iſte binarius non habet eſſe niſi in potentia, pro quanto anima à quolibet iſtorum duorum poteſt abſtrahere unitatem indiuiſibilem in actu, & ex illis elicere in actu, & componere binarium in actu. Et hoc eſt dictum Auer. dum dicit, ꝙ eē numeri extra mētem eſt in potētia propter ſubiectum eius, & iſto modo frater mi intelligas de motu ꝙ ſi conſideret motus ut cauſatur à mutato per ſui fluxum ſic eſt imaginatio mathematica, ſed ſi conſideretur ut motus cauſatur à mobili per ſui fluxū ab uno loco ad aliū, ſic eſt ens ſenſibile. Vnde Cōm. 3. phy. cōmen. 60. dicit, ꝙ iſtę propoſitiones punctus motus facit lineam & linea ſuperficiem, & ſuperficies corpus, ſunt propoſitiones geometricæ opinabiles, & nō habent eſſe extra animam.

¶ Diſtingue igitur conſiderationes iſtas, ut ſunt ſenſibilia naturalia à ſeipſis, ut ſunt in abſtractione mathematica exiſtentia. quia eſt magna diuerſitas, quia motus ut cauſatur ab idiuiſibili mutato non eſt ſenſibile, neqꝫ pprium, neqꝫ cōe, ſicut numerus ut cauſatur ab unitate indiuiſibili, neqꝫ pprium, neqꝫ cōmune ſenſibile eſt, ſed mathematicum, ſed motus ut eſt in mobili corporeo & magnitudine, ſic eſt ſenſibile cōmune, & ſic continuum ut cauſatur à puncto nō eſt ſenſibile, neqꝫ pprium, neqꝫ cōmune, ſed ut eſt compoſitum ex continuis partibus, & iunctum propriis ſenſibilibus, & ſentitur motu & propriis. i. mediantibus ſenſibilibus propriis, ſic eſt ſenſibile cōmune. Vñ Cōmen. 4. phy. cō. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædā ſunt ſimul, & ſunt illæ quas habet ex diuiſione mobilis, & ſic cauſat ſpeciem repſentatiuam ſui, habet alias ex fluxu imaginario mutati ſcđm prius & poſterius, & ſic motus non eſt congregatus, & mens facit ipm, ut dicit Cōmen. 4. phyſi. cō. 104. & ut ſic quo ad iſtas partes menſurať à tēpore, nam tēpus ſit ab aīa, ut dicit Alex. ut recitat Cōmen. & Them. 3. de aīa in expōne tex. ſed licet ego non teneā hoc oībus modis, ſed in actu, nam extra animam tempus habet eſſe propter ſubiectum eius, ut dicit Cōmenta. 4. phyſi. cōmen. 131. Et ideo motus bene poteſt regenerare ſpeciem ſui quo ad primas partes ſecūdum quas eſt per ſe ſenſibilis, & à naturali conſideratur, ſed quo ad partes illas ſucceſſiuas ex fluxu ipſius mutati cauſatum eſt ens imaginarium, & à mathematico conſideratur, & ſic eſt de tempore ut cauſatur ex fluxu inſtantis, ut dixi in tractatu de tempore, quia tempus quodāmodo eſt mathematicæ conſiderationis, & quodāmodo naturalis. Vide igitur & cōſidera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quomodo autem omnia ſenſibilia cōmunia motu ſumuntur ſatis dixi in contradictionibus in pſenti cōmento. 133. ſecundi de anima, & ibi uide.

Numerus non habet eſſe niſi in primo numerorum. ſ. in dualitate, deinde in aliis ſpeciebus numerorum, & dualitas eſt prima forma formarum numerorum. 3. metaphy. cōmen. 11. uide. 12. metaphyſi. tex. cōmen. 2.

Numerus eſt coaceruatio unitatum. 3. metaphyſi. tex. cōmen. 16. ita dicit etiam Boetius in prīc. ſuę arithmeticæ. cap. 3. numerus eſt unitatū collectio, uel quantitatis aceruus ex unitatibus pfuſus.

Numeri inquantum numerus ſunt propriæ paſſiones, ut imparitas & paritas, cōmenſuratio, æqlitas, excedentia, & defectus. 4. metaphyſi. tex. cōmen. 5.

Numerorum compoſitorum quidam aſſimilantur ſuperficiei circulari, & quidam corporali. 5. metaphyſi. tex. cōmen. 19. ubi dicitur etiam ꝙ talia, aut ſunt qlitates in quantitatibus, aut ſunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionem neqꝫ paſſionem. 5. metaphy. tex. cōmen. 20. ubi Cōmenta. elicit hoc ex tex. nam Ariſto. ibi poſtquā declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur p mo-

dum unius & numeri,tranſit ad ſcd̃m qui eſt eorum quæ dicuntur ſcd̃m actionem & paſſionẽ, & talia ſunt quæ dicuntur ſcd̃m potentiam actiuam & paſſiuam,& Ariſto.ibi in tex.dicit. quòd eorum quæ ſunt ſcd̃m numerum non ſunt actiones,uide etiam pro hoc.4.phyſico. cõmen. 84. ubi dicitur,ꝙ quantitas non eſt de principiis actiuis.i.alteratiuis.¶ Ex quo patet error medicorũ rudium facientium differentiam in adminiſtrãdo pillulas in numero pari,uel in numero impa-ri,ac ſi numerus eſſet de principiis actiuis.Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corrupti-ua,quia ſenſibilia cõmunia agunt per ſe in ſenſum imprimendo propriam ſpeciem,ut tenet The-miſtius in.2.de anima.& Cõmenta.com̃.133.

Contra rudes Medicos.

Numerus eſt immaterialior quãtitate continua,& uide cauſam tracta.3.in paraphraſi metaphyſi. col.7.ibi,& dicamus unum materiale/ubi exp̃ſſe ponit cauſam eſſe,quia unum quod eſt princi-pium numeri,& numerus ipſe dependet ex operatione animæ,quia ſi anima non eſſet/non eẽt neq; entitas numeralis,neq; numerus:ſecus eſt de linea,& huius contrarium tenuit Auicen. & nota hoc.

Numerus reſpectuum qui demonſtrãtur per hoc uerbum/habere/eſt ſcd̃m numerum reſpectuũ qui demonſtrantur per hanc præpoſitionem/in/ſed differunt,quia hoc uerbum/habere/ dignius dicitur de reſpectu continentis ad contentum/& poſſidentis ad poſſeſſum,ſed iſta p̃poſitio/in/ dignius dicitur de reſpectu contenti ad continens.5.metaphy.28.cõmen.

Numerus non dicitur totus ſed omnis.5.metaphy.tex.cõmen.31.

Numerus non remanet idem parte ſublata.5.meta.tex.cõmen.32.

Numerus quomodo poteſt eſſe ſpecies multitudinis,& fuit dubium Auicen.uide ſolutionem ab Auer.in trac.3.meta.col.8.ibi,Obiicit tamen Auicẽna.

Numerum nõnulli arbitrati ſunt eſſe ſubſtantiam.7.metaphy.tex.cõmen.5.uide etiam primo me taphy.tex.cõmen.3.uide etiam.1.metaphyſi.tex.cõmen.35.

Numerus eſt compoſitio unitatum ut dicitur à quibuſdam.7.metaphy.tex.cõ.49.

Numerus omnis uno cognoſcitur.10.metaphy.tex.com̃.2.

Numeri principium ſcd̃m quòd numerus,unum eſt.ibidem.

Numerus eſt pluralitas unitatum.10.metaphy.tex.com̃.4.

Numerus menſuratur per unitates ſecundum quòd eſt compoſitus ex unitatibus non ſecũdum quòd eſt numerus, quia numerus inquantum numerus menſuratur per numerum.10. meta. tex.cõmen.4.ratio eſt quia menſura ſemper eſt unigenea menſurato.

Numerus & unum opponuntur aliqualiter,non ut contraria,ſed ut ad aliquid,inquantum enim hoc metrum eſt,illud uero menſurabile,ſic opponunt̃.10.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.21. ubi collige aliqua abſoluta poſſe induere reſpectum aliquem ſecundum quòd relatiue opponũtur, ſicut in ſimili notaui tibi alias de materia & forma.

Numerabile eſt numerus aut numerum habens.11.primæ philoſophiæ.cap̃.9.in.3.phyſi.

Numeros inquiũt eſſe ideas aſſerentes,& de numeris quãdoq; ſicut de infinitis quandoq;, uſq; ad denarium determinatis loquũtur.12.meta.tex.cõmen.42.

Numerus ſubarũ mouentiũ eſt ẽm numerũ motuũ.12.primę philoſophię.tex.cõ.43.&.cõ.48.

Numerus ternarius perfectus eſt/primo cœli.tex.cõmen.3.

Numerũ motuum Phi ſumũt ꝓ conſtanti,ſed Aſtrologi ſunt diuerſi in hoc,ſed quomõcũq; ſit me lius eſt ſcire opiniones hominũ in hoc q̃ nihil.12.metaphyſi.cõmen.45.

Numerus orbium deferentium & reuoluentium,aut ſunt quinquagintaquinque/aut quadragin-taſeptem.12.metaphyſicę.tex.cõmen.47.

Numerus motuũ,in quo cõueniũt moderni Aſtrologi,in orbibus reqrat̃.12.meta.com̃.48.

Numero quæcũq; multa ſunt multam materiã habent.12.meta.tex.cõmen.49.

Numerus manere poteſt abſq; eo ꝙ numeret,ut ſenſile ſine eo ꝙ ſentit,ut Boetius putat,ſed fallit̃ quia ea quæ referũtur ad aliqd ſimul habent̃, & q̃ poteſtate ſunt,ad res eiuſdẽ habitus referũtur. Themiſt.4.phyſi.130.Vide in concordantiis nuper editis.

Numerus eſt principium omnium ſenſibilium/& intelligibilium ſecundum Platonem.3.phyſi.25. & Themiſtius ibidem expreſſe.

Numerus non facit ɔtinuũ,nec ut ſpecies,nec ut mouẽs.12.meta.tex.com̃.ultimi.

Numerus infinitus nõ eſt par neq; impar,quia eẽ eius eſt in potẽtia, & id cuius eẽ eſt in potẽtia,de natura priuati reputari põt.Ex libro deſtruc.diſpu.prima/in ſolõne ſexti dubii.

Numerus alius diſcretus,alius cõtinuus.4.phy.tex.cõ.ulti.& Themi.4.phy.ſup tex.102.exp̃ſſe.

Numerus qui eſt in prædicaméto quãtitatis,non eſt illemet numerus,qui reperitur in unoquoq; genere.Auer.tracta.3.in paraphraſi metaphyſi.in principio.7.col.
Numerus generaẽ per hũc modũ,nam quãdo intellectus denudat ab iſtis pticularibus iſtã rem indiuiſibilem in duo particularia,uel plura:illud erit illud unũ qd eſt principiũ numeri. Et quãdo iterat ipm cogitans ipſe generatur numerus, ex primo tracta. meta.in paraphraſi cap.de uno/ubi uide diligenter rationes Auicẽnæ de uno opinãtis ꝙ unũ quod eſt principiũ numeri ſit cõuertibile cum ente.Et cauſa erroris fuit,ut dicit Cõmen.quia ipſe admiſcuit accidentia inſequẽtia rem ſcd̃m intellectũ cum accidẽtibus inſequẽtibus ipſam ẽm eẽ, & putauit unũ dici uniuoce de oibus decem p̃dicamentis,& non ẽm prius & poſterius,& ꝙ eſt unũ numerale id.ſ.quod eſt ſynonymũ enti,ubi collige Auic.poſuiſſe entis & unius unionẽ,quã ſecutus eſt Scotus.
Numerus duplex numerans & numeratus.4.phyſi.tex.cõmem.102.&.110.
Numerus motus eſt duplex,alius eſt partium motus ẽm ꝙ ſunt inſimul, alius eſt partium motus ſcd̃m ꝙ in eis inuenitur prius & poſterius.4.phyſi.102.
Numero differẽtiũ unũ accñs numero ĩpoſẽ eſt eſſe,impoſẽ eni eſt ut una res numero inſit plibus, alioquin unũ dehiſceret in plura.Themi.4.phy.in digreſſione ſuper.132.cõtra Herueũ q uult numerum eſſe formã abſolutã unam numero in diuerſis rebus numeratis ſubiectiue.
Numerus par ſcd̃m Pythagoricos eſt principiũ infinitudinis.3.phyſi.tex.com̃.26.
Nutritio primo attribuiẽ mẽbris cõſimilibus,ut eſt declaratũ in naturali ph̃ia,& fit p modũ mixtionis & mediãte calore naturali q non eſt primus motor,ſed eſt aĩa nutritiua,ppterea,quia opatiões caloris nõ ſunt determinatę nec ordinatę ad unũ finẽ manifeſtũ.5.colliget.cap.3.
Nutrimentum in aĩalibus, quę ſunt apta dormire, cũ aduenit corpori,aſcendet ex eo uapor ad caput & cor,& grauabũtur inſtrumenta motus & dormiet,& quãdo fuerit digeſtũ, alleuiabũtur inſtrumenta motus & expergeſiet.8.phy.tex.cõ.51.De cauſis etiam ſomni & uigiliæ inquire in libro de ſomno & uigilia.Notabiliter aũt dixit in aĩalibus habentibus aptitudinẽ ad dormiendũ, quia dubium eſt de quodã genere piſciũ,ut notauit Alex.in cõmen.ſuper libro de ſenſu & ſenſato, & uideẽ eſſe ſententia Ariſto.in libris de hiſtoriis animalium.
Nutritiue uirtuti mẽbra deſeruientia ſunt os,iſophagus,ſtomachus,epar, chiſtis fellis,ſplen,renes, & ueſica.3.colliget.cap.16.
Nutrimentũ per qd̃ fit augumentũ quodãmõ eſt ſimile,& quodãmõ ↄtrariũ.8.phy.tex.cõ.55.&.1. de generatione & corrup.tex.com̃.39.&.2.de aĩa.tex.com̃.45.&.1.cœli.tex.cõmen.21.
Nutrimentum debet eſſe homœogeneũ cum nutriendo,& ęq̃le in ſpecie,uidelicet ultimum nutrimentum.primo cœli tex.cõmen.21.idem.2.de anima.tex.com̃.45.
Nutriendũ ſi non fuerit p̃paratũ corruptioni,augeẽ per nutrimẽtũ adueniens,ſi uero fuerit p̃paratum,corruptioni diminuiẽ per ipſa elemẽta donec reſoluaẽ in materiam,uel materias,ex q̃bus eſt compoſitũ.Cõmen.1.cœli.cõ.21.uult dicere ꝙ illud qd̃ nutritur,ſi eſt ĩ ſtatu pfectus, augeẽ:ſi in ſtatu declinationis & defectus,tũc diminuiẽ,iuxta Ariſt.ſnĩam in.2.de generatione & corrup.tex. cõmen.57.ponentis ſtatũ generationis & pfectus eſſe ęqualẽ ſtatui corruptionis & defectus.
Nutrimentum augmentationi idem eſt quidem, eſſe uero alterum eſt. primo de generatione.tex. cõmen.41.idem.2.de anima.tex.cõmen.47.
Nutriuntur omnia ex eiſdẽ,ex quibus ſunt.2.de generatione.tex com̃.50.
Nutritiuum poteſt eſſe ſine ſenſitiuo.2.de anima.tex.cõmen.15.& tex.com̃.31.
Nutricibus non cõpetũt uina neq; pueris, differt enim nihil forſan ipſos bibere uel nutrices.Ariſt. in libro de ſomno & uigilia.Et ideo Auic.dixit,ꝙ curã infantis eſt curã lactis, quod nota in actu practico diligenter,inde puenit ꝙ degenerant frequẽter filii & p̃ſertim nobilium.
Nutrimentũ eſt duplex indigeſtũ,& tale eſt ↄtrariũ & digeſtũ,& hoc eſt ſimile.2.de aĩa.tex.cõ.45.
Nutritionis organa ſunt triplicia.Galenus.5.de utili.particũ.cap.14.
Nutritio fit p digeſtionẽ & cõmotionẽ in aĩalibus & plãtis mediante calore naturali, licet exiſtimeẽ ꝙ plantę attrahãt nutrimentũ à terra,& ibi digeraẽ.Cõmen.in.2.de ptibus aĩalium.cap.de carne.
Nutrimenti inſtrumentũ non eſt de ratione,ut ſit inſtrumentũ motus,quia eſt magis conueniens, ut ſit inſtrumentum quietis.2.colliget.cap.18.
Nutrimẽti materia & materia eſſentiæ nõ differũt,niſi qa nutrimentũ eſt eẽntia in pte,& generatio eſt eẽntia in toto,& materia totius & partis eadẽ eſt.2.colliget.cap.10.idem.2.de aĩa.tex.cõ.47.
Nutritiua uirtus in aĩalibus nõ eſt data niſi pp ſenſum & uirtutẽ ſenſibilẽ.2.colliget.cap.11.
Nutritiua uirtus,eſt de uirtutibus actiuis.2.de anima.c.52.

Nutritiuæ uirtutis operatio fortior eſt dum homo dormit, & partes extrinſecę tunc ſunt frigidæ, quia calor reuocatur ad cor,& partes intrinſecas.2.colliget.cap̄.11.

Nutritiuæ uirtutis operatio & ſenſitiuæ non ꝑficiuntur eodẽ calore,& hoc apparet in dormiente oculis apertis,ille enim nutritur,ſed non uidet.2.colliget.cap̄.11.

Nutriri cõpoſitũ ex ſimplici impoſſ̃e eſt,qa tunc aĩal poſſet ɔſtare uno elẽto.2.colliget.cap̄.19.

¶De litera O.

OBIECTIO demõſtratiua requirit duas cõtradictiones, unam per quam opponimus p̄miſſis,aliam ꝑ quã opponimus ɔcluſioni. Auer. in primo de generatione aĩalium.cap̄.1.ubi ponitur improbatio antiquorũ aſſerentiũ,ſemen ex oĩbus partibus corporis prouenire.

Obiectum uirtutis nutritiuę,augumẽtatiuę,& generatiuę, idẽ eſt.2.de anima.42.&.1.de generatione & corrup.tex.cõmẽ.39.&.41.

Obliquum,neqꝫ ſui,neqꝫ recti iudex eſt.1.de aĩa.tex.cõ.85.

Obteſis eſt digeſtio à caliditate ſicca,& aliena.4.meteo.tex.com̃.28.

Obſtetricis diligentia & cura,requirat̃ in.7.de natura aĩaliũ.cap̄.10.

Oculus eſt inſtrumentũ uirtutis uiſibilis, & in eo dominat̃ elemẽtum aquę.Ex libro de ſenſu & ſenſato.

Oculus obſcuratur in locis ubi eſt multa nix, aut multa aqua, & ideo apparent ripę maris turbidę paucę lucis,& ſimiliter loca niuis.ibidem.

Oculi animaliũ quadrupedũ & uolatilium,& natatiliũ in principio maximi uiſunt̃,poſtremi uero omnium perficiũtur.Ex.2.de generatione aĩalium.cap̄.4.uerſus finẽ,& ibi uide cauſam.

Oculorum ſedes maxime ſeminalis eſt oĩum locorũ capitis,quod patet,cũ ſola ipſa per coitũ uenereum manifeſte ĩmutetur.Ariſto.in.2.de generatione aĩalium.cap̄.5.in fine.

Oculus ſignificat forti ſignificatione ſuper cõplexione cerebri.4.colliget.cap̄.3.

Oculos nouellarũ hirundinũ ſi quis p̄pungat,rurſum incolumes reddent̃,cũ enim fiunt non facti iam corrũpuntur,itaq; denuo oriũtur ac pullulãt.Ariſt.in.4.de generatione aĩalium.cap̄.6.idem dicit cõuenire oculis ſerpentũ.in.2.de natura animalium.cap̄.ultimo.

Oculorum,alii ceſii,alii flauidi,alii caprini, alii nigri, & uide cauſam iſtius diſcriminis in.5.de generatione animalium.cap.primo.

Oculorum ęgritudines ſunt glaucoma & luſcioſitas.ibidem.

Oculi cæterorum animalium in unoquoqꝫ genere,unicolores ſunt, ſed hominis diuerſicolores & equi inter beſtias.ibidem.

Oculorum ceſietas & canicies,ſunt duę affectiões ɔſequẽtes cruditatẽ humoris,& paucam eius cõcoctionem.Ariſt.in.5.de generatiõe aĩaliũ.cap̄.1.& Auer.ibidẽ.cap̄.de uarietate coloris oculorũ. ¶Ex hoc patet error illorũ,qui aſſerũt ab Homero Palladẽ Glaucopin appellatã, ea rõne ꝙ oculus glaucus ſit uiſu pollẽs,cum glaucedo ſeu ceſietas oculorũ inſequat̃ cruditatẽ,& per ɔſequens non confert ad p̄ſtãtiã uiſus,ĩmo uerius puto illam ſic appellatã,quia haberet oculos noctuę,quę apud Græcos glaux appellatur. Noctua enim Palladi dicata eſt,tale enim animal noctu uenatur & uigilat.Vnde monetę Athenienſium,noctuæ ſignabantur:qa Mineruæ auis eſt,iuuat enim Mineruam,nocturnis impalleſcere chartis.

Oculi humor ille,quo uidemus,pupilla eſt.primo de natura animalium.cap̄.9.

Oculi partes.ibidem require.

Oculi album,in ęgritudinibus acutis ſi rubeum fuerit, & ipſius uenę nigræ, aut obſcuræ fuerint, ſignum mortis eſt proculdubio.4.colliget.cap.43.

Oculi partiũ iuuamẽta aſſignata à Galeno,ꝓ maiori ꝑte ſunt arbitratiua, & ſine dubio quodlibet ipſorum habet iuuamentũ ꝓprium in ſe & pars dominãs in eo,& ſuus finis nõ eſt,niſi ut colores imprimãtur in ipm̃.2.colliget.cap̄.15.de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia aĩalia quæ animal generant habent præter talpam,quã modo quodam habere dixerim,cum tamen omnino habere negem,quippe cum omnino quidem non uideat, nec ꝑſpicuos habeat oculos.ex.1.de natura animalium.cap̄.9.

Oculi qui cõditi ſunt,clariſſime cernere in genere quoqꝫ brutorũ animaliũ poſſunt, modicus autẽ ſitus nota eſt morum optimorum.primo de natura.cap̄.10.

Oculi

Oculi qui mediocriter conniuẽt,notam morum laudabiliũ habent.ibidem.
Oculorum rotũditas eſt ſignum maximũ portẽdens lepram.4.colliget.cap̃.37.
Oculos habentia aĩalia,quædã humidos,q̃dam duros habẽt,& quædam palpebris utũtur,& quædam palpebris carent.Ex.2.de partibus animalium.cap̃.3.
Oceanum & Thetim antiquiores quidã pricipiũ generationis fecerũt.ex erratis primi meta.
Odor ſecundum opinionem Ariſto.non eſt corpus diſſolutum ab odorabili in aere.ſcd̃o de anima cõmen.76.& idem infra.cõmen.97.
Odorũ differẽtiæ nõ ſunt manifeſtæ,ſicut differẽtiæ ſaporũ.5.colliget.cap.28.&.2.de aĩa.cõ.92.
Odor & color habent duplex eſſe naturale,& extraneũ.2.de aĩa.com̃.76.&.97.
Odores quia nõ ſunt multũ manifeſti acceperũt nomina à ſaporibus.2.de aĩa.tex.com̃.95.
Odores medii cõponuntur ex extremis,ſicut ſapores & colores medii componũtur,ex ſaporibus & coloribus extremis.2.de anima.tex.com̃.95.&.105.
Odoratus inueniť fortior in multis aĩalibus q̃ in homine, ut in aquilis & apibus.3.colliget.cap̃.36.
Odor eſt ſicci ſicut ſapor humidi.2.de anima.tex.cõmen.100.
Odor eſt analogus ſapori.Alexander in paraphraſi de anima.in cap̃.de olfatu.
Odorem habentia,habẽt etiam ſaporẽ,& inſipida odore carẽt,ut lapides,idem Alexan.ibidem.
Odoratus ſenſus fit per medium aerem,& reperitur etiam in animalibus carentibus ſanguine,ut in apibus & formicis.3.colliget.cap̃.36.
Odoratus ſenſus attribuiť igni,uiſus aquæ,auditus aeri,& uide cãm.3.colliget.cap̃.36.
Odoratus fit in primo pari neruorũ quod exit à cerebro in oppoſito duarũ carũcularũ ſimilium capitibus mãmillarum.Auer.primo colliget.cap̃.de anatomia neruorum.
Odoratus inſtrumẽtũ eſt naſus,& in aĩalibus olfacientibus fit ꝑ attractionẽ,& in non olfacientibus ſine attractiõe,ut in apibus.2.colliget.cap̃.17.de iuuamẽto inſtrumẽti olfactus. olfactus ſenſus ſm Ariſto.fit in duobus meatibus qui ſunt in naſo,& ſm Gale.fit in duabus carũculis ſimilibus capitibus mãmillarũ.2.colliget.cap̃.17.De iuuamentis inſtrumenti odoratus.Vide etiam ꝓ hoc Auer. in.3.colliget.ca.38.de ſenſu uiſus & accidẽtibus ei, ubi narrat quomõ fiat uiſio,& ĩquit. Et ſcias ꝙ ſenſus uiſus recipit formas rerũ ĩ hũc modũ,quia aer mediãte lumine recipit formas rerũ primo & poſtea mouet ad tunicã inferiorẽ, & illa dat aliis,quouſq; hic motus ꝑueniat ad poſtremã,poſt quã ſtat ſenſus cõis qui app̃hendit formas rerũ,& uide q̃ ſequũtur. Alexander etiã in paraphraſi. cap̃.de impulſu dicit.ꝙ uidere ad uiſum audire ad auditũ, & reliqua id genus ad proprium ſenſum ſpectant, ſentire tamẽ in cõi ad ſenſum cõem perinde quaſi ſenſus omnis ab eodẽ quidẽ fiat, ſed per aliud atq; aliud.intellige ultimate iſta uerba Alexã. Veritas tamẽ eſt ꝙ ſenſus particulares ſunt diſtincti à ſenſu cõi,ſed habẽt colligantiã cum eo.Ariſt.enim in.2.de aĩa/tex.com̃.144 uult ꝙ unuſq́ſq; ſenſus eſt reſpectu ꝓprii ſubiecti ſenſibilis & ẽ ĩ ſenſorio ꝓprio,unde iſti ſenſus quinq; habẽt propria organa,quorũ origo eſt cor à quo dependẽt. Vnde Ariſto.in libro de ſenſu & ſenſato,& in.2.de ꝑtibus aĩalium.cap.10. exp̃ſſe dicit tactum & guſtũ à corde manifeſte dependere,& uult uiſum & auditũ eẽ in capite,& olfactũ mediũ tenere,& reddit ibi cãm, & nota, ut inq̃t Com̃. 2.de aĩa.com̃.140.ſenſibilia mouẽt tm̃,ſenſus mouent & mouẽtur.primũ ſentiens eſt motũ tm̃.i. ſenſus cõis, & quia poſt motionẽ q̃ eſt receptio in ſenſu cõi ſequiť iudicium quod atteſtať actui, receptio uero potẽtię.2.de aĩa.cõmẽ.149.inde prouenit,ꝙ ut ſenſus cõis eſt iudex,ſic habet motũ formæ & principalis agentis,& ſenſus exteriores,ut ſic habẽt rationẽ inſtrumẽti,& ſic operatio denotat agens,& non aſcribiť inſtrumẽto,& illo modo intelligũtur authoritates Themiſtii & Auer. & ſic primus ordo ſpiritualitatis incipit in ſenſu cõi,quia in ſenſibus exterioribus eſt ueluti in uia quæ ordinatur ad terminũ,& ut ſic uia non differt à termino uiæ,ſicut imꝑfectũ à perfecto,& q̃a unũquodq; à fine unũquodq; denoĩare fas eſt,ideo primus gradus ſpũalitatis formæ eſt eẽ quod habet forma in ſenſu cõi,tamẽ ex hoc nõ ſeq̃tur,q̃a iſta forma in ſenſu ꝓprio habeat eẽ ſpirituale, unde Cõmẽ.in.2.de aĩa/& Ariſt.dicũt ꝙ nec caro eſt ultimũ ſenſoriũ tactus,nec ut ampliat Cõmẽ. ibidem.com̃.146.pupilla in uiſu,nec lingua in guſtu,& ſic de aliis,quia ultimũ ſenſoriũ eſt,ubi eſt ſenſus cõis,& hoc eſt cor,tamẽ ſenſus iſti ꝓprii habent ꝓpria inſtrumẽta & oꝑationes actus colligatos,tamẽ modo p̃dicto,& hoc etiam dicit Ariſt.in libro de ſomno & uigilia,ꝙ ſenſus uiſus quiſq; habet aliquid ꝓprium,ut uiſus uidere,& auditus audire,& ſic de aliis,oẽs tamẽ habẽt uirtutem cõmunẽ,nam nõ eſt uiſus per quẽ cernimus nos uidere,nec audit qui ſentit audire, & ideo actio ſenſus cõis eſt magis ſpiritualis q̃ ſenſitiua exteriorũ,& in plus quia poteſt in plura.
Odorem habens habet etiam ſaporem.Cõmen.in libro de ſenſu & ſenſato.

Odorabilium natura eſt fumoſa,& teſtatur hoc,quia multa quę non habent odorem,dum appropinquant igni, habebunt odorem.ibidem.

Odorabilium indiuidua ſunt notiora nobis,q̃ indiuidua ſaporũ.3.colliget.cap.36.

Odoratus ſenſus in animalibus q̃ odorãt ſine attractione,ut in apibus & formicis eſt clarior q̃ in illis,quæ odorãt per attractioné.ibidem,uide in cótraditionibus nuper editis.

Oleum ex uitellis ouorum eſt ſupremum iuuamentum in mitigando dolorem ſupra pinguedinem anſeris & gallinæ.

Oleum dulce & nouũ oliuę temperatũ eſt,& eſt conueniens homini ſcd̃m totam ſuam ſubſtãtiam, licet declinet partim ad caliditatem.5.colliget.cap.36.

Oleum eſt ex rebus in q̃bus dominatur humiditas & caliditas,eo ꝙ partes aereæ in eo ſunt manifeſtæ multum.& ſi aliquis q̃reret quomõ poteſt eſſe,ut ptes aereæ in eo dominent̃,cum uideamus ꝙ ingroſſat̃ & cõgelatur & inſpiſſat̃ à frigore, & dicit̃ ꝙ non congelãtur à frigore niſi res aquoſæ,debemus reſpondere ꝙ non congelatur propter frigiditaté, niſi ꝓpter cõuerſionem multam ſuarum partium ad aquam.5.colliget.cap.24.

Oleũ citiſſime iniectos odores ſuſcipit,ut in unguẽtis. Ariſt.in lib.de inſomniis.idẽ etiã patit̃ uinũ.

Oleum natat ſuper aquam,quia à prędominio eſt aereum.Cõmenta.in.4.meteororum,in ſumma prope finem,& etiam in tex.cõmen.40.

Oleum non elixabitur ipſum ſcd̃m ſeipſum.4.meteoro.tex.cõmen.27.

Oleum ab igne & tẽpore albeſcit & ingroſſat̃,albeſcit quidẽ euaporãte aqua ſiqua inerat,ingroſſat̃ autem quia marceſcente calido ex aere fit aqua.4.meteo.tex.cõmen.40.

Oleum eſt cõe aquæ & aeris,lignũ terræ & aeris,lac uero terræ & aq̃.4.meteo.tex.cõm.48.

Oleum,cera,& pix,magis cum aliis q̃ per ſe inflãmabilia ſunt.4.meteo.tex.cõmen.48.

Oleum non patit̃ epſeſim,neq; ingroſſatur,q̃a exhalabile eſt,ſed non uaporabile, aqua autẽ non eſt exhalabilis,ſed uaporabilis.4.meteororum.tex.cõmen.48.

Oleum oliuæ inſpiſſat̃ & congelat̃ à frigiditate,propterea quia ptes aereæ q̃ ſunt in ipſo conuertũtur ad aquã,& etiam oleũ inſpiſſat̃ à calore,quia reſoluũtur partes aqueę & remanent aereæ, cum terreſtribus in eo dominãtibus,unde uniuerſaliter oẽs res quę inſpiſſantur à calore & frigore eq̃liter ſunt aereæ,& aqueæ & earum partes ſunt conglutinatę ſimul.5.colliget.cap.26.

Olfactus eſt odorabilis & non odorabilis. Nõ odorabile aũt eſt triplex.2.de aĩa.tex.cõmẽ.96.aliud enim eſt nullum habẽs odorẽ,aliud prauũ,aliud uero paruum odorem.

Olfactibilia curãt ab ęgritudinibus capitis,quia caput eſt humidũ, & olfactibile in maiori parte eſt calidum & ſiccum. Auer.in fine libri de ſenſu & ſenſato.

Oliua quia eſt auara in fructificãdo,ideo ſeneſcit. Auer.in.3.de gene. aĩalium.cap.1.& habet̃ in tex. ꝙ arbores & plantæ,q̃ nimis fœtificãt,cito pereũt,ſicut & aĩalia,& datur ibi exẽplum de gallinis.

Olorum in more eſt in genere uolucrũ,ut alter alterũ deuoret.9.de natura aĩalium.cap.1.

Olores,aquilam,ſi pugnam ceperit,repugnantes uincũt,ipſi autem nunq̃ niſi ꝓuocati inferunt pugnam, canere etiam ſoliti ſunt, & præcipue iamiam morituri.9.de natura animalium.cap.12.Ad hoc alludens Ouidius in epiſtolis dixit.

Sic,ubi fata uocant, udis abiectus in herbis
Ad uada Meandri concinit albus olor.

Optimum ſemper aut proportionale quod primum.12.meta.tex.com.37.

Omœomera ſunt ueluti quæ metallãtur, ut ęs,aurum,argentum,ferrũ,ſtannũ,lapis,& alia huiuſmodi.In animalibus autẽ & plantis uelut neruus,caro,oſſa,pellis,uiſcera,pili,crines,uenæ,ex quibus conſtant anhomœomera,puta facies,manus,pes,& talia.In plantis autẽ lignũ,cortex,radix,folium,& quęcũq; talia.4.meteoro.tex.cõmen.48.

Oĩa p̃dicamẽta ſunt diuiſibilia,aut p ſe,aut p accñs,per ſe,ut q̃titas,per accñs, ut reliq̃.1.phy.cõ.13. Ex quo patet nullũ indiuiſibile & imateriale eſſe in p̃dicamẽto in uia Auer.uide in cõcordantiis.

Omne habens materiã eſt generabile & corruptibile. primo phyſi.cõmen.79.primo cœli. cõm.20. primo cap.&.3.de ſubſtantia orbis.primo phyſi.63.

Omne ens diligit ſe permanere,primo phyſi.tex.cõm.81 &.2.de anima.34.

Omne q̃d loquit̃ Ariſt.in lib.phy.eſt ꝓpter principiũ moués.1.phy.cõ.ulti.&.8.phy.cõm.1.

Omnis artifex debet conſiderare de accidentibus ſui ſubiecti.2.phyſi. tex.cõmen.17. & primo poſteriorum multotiens.

Omne propter quod eſt aliquid,cum illo eſt unius ſcientiæ.2.phy.tex.cõmen.23.

Omne in habẽtibus finẽ,& motũ ↄtinuũ,finis eſt ultimũ illius motus.2.phyſi.tex.com̃.23.
Omne quod eſt ante finem,eſt propter finem.2.phy.tex.cõmen.29.
Omnia quæ ſunt ante finem,ſunt propter finem.2.phyſi.tex.com̃.81.
Omnes antiqui ↄueniunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit.Cõmen.in ꝓlogo.3.phy.& habeť primo phy. tex.cõmen.34.oẽs qui de natura locuti ſunt,in hoc conuenerũt ꝙ ex nihilo nihil fit.
Omne quod eſt/aut eſt principium/aut ex principio.3.phyſi.tex.cõmen.29.ubi Cõmentator omne ens/aut eſt cauſa/aut cauſatum.
Omne exiſtẽs in ſubto eſt minus exiſtẽs p ſe q̃ ſuũ ſubtũ.Cõmen.3.phy.cõ.36.& eſt etiã in tex.
Omne ſenſibile aptum natum eſt alicubi eſſe/tertio phyſi.tex.cõmen.48. Et uide Cõmentatorem in cõmen.quomodo ſit propoſitio iſta,& conſimiles ibi poſitę,intelligenda,uult enim ꝙ ſenſibile ſumatur ibi pro tangibili,
Omne quod eſt æquale alicui,eſt finitum.3.phyſi.cõmen.49.
Omne corpus ſimplex eſt finitum.ibidem.
Omnis res eſt una per ſuã formã.3.phy.cõmen.68.& primo de anima.cõmen.90.
Omne corpus eſt in loco per ſe/uel per accidẽs/uel ſm partes.4.phy.com̃.43.
Omne quod moueť naturaliter ad aliquid,eſt unigeneũ cum eo.4.phy.cõmen.48.
Omne excedens aliquid diuidiť in exceſſum,& in id quod exceditur.4.phy.tex.com̃.71.
Omne quod mouet aliud ꝑ actionẽ neceſſe eſt,ut moueatur ad illũ locum ad quẽ attrahit ipſum/ 4.phyſi.cõmen.79.uide.7.com̃.10.quomodo intelligatur.
Omnis quies eſt in tempore.4.phy.tex.cõmen.118.
Omne quod eſt in aliquo numero numerus excedit ipm ex duobus extremis.4.phy.tex.cõ.17.
Omne quod conſumitur à menſuratione finiti,eſt finitũ neceſſario.6.phy.com̃.20.
Omne prædicatum in quo inuenitur tranſmutatio/inuenitur in eo diuiſibilitas/uel per ſe/uel per accidens.6.phyſi.cõmen.34.&.37.
Omne quod mutatur,in tempore mutatur.6.phyſi.tex.cõmen..50.
Omne moueri præcedit mutatum eſſe.6.phyſi.tex.cõmen.52.
Omne mutatum ꝓcedit mutari.6.phy.tex.cõmen.55.& infra.
Omne quod factũ eſt neceſſe eſt fieri prius,& qđ fit factũ eſſe prius neceſſe eſt.6.phy.tex.cõmen.59.
Omne de quo uere dicitur ipſum eſſe motũ, aut quieſcens eſt illud quod innatũ eſt recipere motũ & quietem,& eſt in loco in quo inatum eſt recipere motum & quietẽ,& in diſpoſitione,ſecũdum quam innatum eſt recipere motum & quietem.6.phyſi.tex.cõmen.67.idem.4.phyſi.tex.cõmen. 118.&.5.phyſi.tex.cõmen.20.&.6.phyſi.30.
Omne quod eſt poſtq̃ nõ fuit,neceſſe eſt ipſum prius fuiſſe in potẽtia q̃ in actu.8.phy.tex.cõmẽ.4. idem.9.meta.tex.cõmẽ.13.&.3.de anima/tex.com̃.20.27.&.12.meta.tex.cõmen.32.
Omnia quieſcere & huius rationem quęrere dimittẽtes ſenſum infirmitas quædam eſt intellectus. 8.phyſi.tex.cõmen.22.
Omnis opinio cui contradicit ſenſus,eſt opinio bona.8.phyſi.tex.cõmen.26.
Omne quod mouetur à principio exiſtẽte in ipſo,mouetur naturaliter.8.phy.com̃.27.
Omne quod eſt in potentia aliquid,exibit aliquãdo in actum,& ſi non, tunc natura ageret ocioſe. Cõmen.8.phyſi.com̃.64.idem.1.cœli.cõmen.20.
Omnes leges ↄueniũt in hoc/ꝙ Deus habitat in cœlo.8.phy.com̃.84.& habeť in ꝓpria forma in primo de cœlo & mũdo/in tex.cõ.22.&.96.&.100.idem.2.cœli/tex.com̃.2.&.74.
Omnia entia/aut ſunt ſubſtantiæ/ aut accidentia/aut ſunt uia ad eſſe iſtorum, & uniuerſaliter ſunt tranſmutatio.primo cœli.cõmen.primo.Vide in Theorematibus.
Omne totũ & pfectũ non differũt ſm ſpẽm,ſed ſiqdem in materia & in his de qbus dicũtur.1.cœli/ tex.com̃.3.q̃ differẽtiã Auer.in cõ.ita declarat,nã ſi fuerit quãtitas cõtinua,tunc eſt totũ,in diſcreta eſt oẽ,in forma uero & quãtitate eſt perfectũ,idẽ habet in paraphraſi.1.cœli/in ſumma.2.
Omnia phyſica corpora ſunt mobilia ſm locum.primo cœli.tex.cõmen.5.
Omne in quo eſt poſſibilis additio eſt diminutum/primo cœli tex.12.idem ibidem.tex. cõmen.4. &.8.phyſi.tex.cõmen.75.
Omnes homines de Diis hñt exiſtimationẽ,& oẽs,qui ſurſum eſt/locũ Deo attribuũt,& Græci & Barbari quicũq; putant Deos/primo cœli.tex.cõmen.22.&.96.&.100.
Omnia à uim inferente longius facta tardius ferũtur.primo cœli.tex.com̃.89.
Omne quod non exiſtit in materia impoſſibile eſt ex eo inueniri pluſq̃ unũ in ſua ſpecie.1.cœli.tex.

cõmen.90.idem.12.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.49.

Omnia quieſcunt dum ueniunt in proprium locum, eius uero ꝙ circũfertur idem eſt locus, unde incepit & in quẽ conſumat/primo cœli.tex.cõmen.100.

Omne habens actionem in ſe habet actionem in alio, & quod habet actionem in ſe eſt ſpirituale nõ corporeum/ſecundo cœli.cõmen.17.

Omnes naturales ſubſtantiæ/aut corpora ſunt/aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.3.cœli.tex.cõmen.primi.

Omne quod nõ uere dicit̃ de ſingulis, non uere dicit̃ de toto, quia unaquæq; partiũ nõ eſt totum, & congregatio eſt totũ.3.cœli.cõ.8.idem.1.cœli.cõ.17.&.4.phy.com̃.43.

Omne de quo dicitur ſcd̃m comparationẽ non eſt neceſſarium, ut habeat illud per ſe niſi ſubſtãtialiter diceretur in reſpectu alterius, ſi enim aliquid dicit̃ de aliquo ſcd̃m comparationem, & iſtud exiſtit in eo per ſe neceſſario, iſtud dictũ non eſt in eo ſm ꝙ eſt comparatũ, ſed ſecũdum ꝙ comparatio accidit ei.3.cœli.cõmen.9.

Omne factum prima intentione eſt eſſentialr̃, ſcd̃a aũt eſt accidentalr̃.3.cœli.com̃.74.

Omnia appetũt eſſe diuinũ & imortale, & illius gratia agunt quæcũq; agunt ſcd̃m naturã.2.de.anima.tex.cõmen.34.idem.1.phyſi.81.&.2.cœli.tex.cõmen.64.

Omnia duo quorũ ſubiectum eſt unũ & alterum eſt perfectius altero, ſemp reſpectus perfectioris ad imperfectius eſt reſpectus formæ ad materiã.3.de anima.cõmen.36.

Omnes homines natura cognoſcere deſiderant.ex ꝓœmio primæ pħiæ, ita in ueritate debet ſtare. Et mirũ eſt de tot uiris illuſtribus/quomõ uſq; ad iſta tẽpora tranſtulerint/ſcire/cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται, εἴδησις autem apud Græcos non ſciam, ſed cognitionẽ ſignificat quæ eſt tanq̃ genus reſpectu ſciæ, ſcia enim eſt per demõſtrationẽ, ſed cognitio ſe extẽdit etiã ad imediatas ꝓpoſitiones, & etiam ad cognitionẽ ſenſitiuã, unde Ariſt.ↄſuetudo fuit in principiis librorũ ab uĺioribus exordiri iuxta doctrinã traditam in principio libri phyſicæ auſcultatiõis/hoc oſtendit principiũ libri ethicorũ, & principiũ libri poſteriorũ analyticorũ, & principiũ libri phyſicorum, & in pleriſq; locis, & ↄfirmat̃, nam ꝓbatio à ſigno ex dilectione ſenſitiua circa hoc tendit, nam homines oẽs amãt ſenſus naturaliter ꝓpter cognitionẽ nedũ ꝓpter utilitatẽ, nam & ſi nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & p̃cipue uiſus ſenſum, quia hic maxĩe ad cognitionẽ ꝓficit, manifeſtũ eſt aũt ꝙ oẽs homines non amant naturaliter ſenſus ꝓpter ſcientiã ꝓprie q̃ per demonſtrationem habet̃, nam ſcribit Alexã.in principio libri priorũ/ꝙ hominis ꝓprietas eſt cognitio ipſa & ↄtemplatio ueritatis, ſicut enim quodlibet aĩal habet aliquid ſibi peculiare ſic & homo, unde pueri etiam natura feruntur ad cognitionem & delectantur ex auditu fabularum, nullam inde conſequentes utilitatem præter cognitionem ipſam. Vnde animaduerte quòd etſi cætera animalia nobiſcũ cõicent in cognitione ſenſitiua, tamen in hoc differimus ab ipſis, quia natura ſenſus aĩalibus largita eſt ꝓpter ſalutẽ & utilitatẽ eorum, ut eis mediantibus ꝓſequãtur iuuantia & euitent nocentia, ſed nõ dedit eis ſenſus ꝓpter cognitionẽ tm̃ circa utilitatẽ, unde non appetũt ſenſus ꝓpter cognoſcere, ſed ꝓpter utile, ſed hoc homini ꝓpriũ eſt, nam ut teſtat̃ Pħs in p̃ſenti loco, non enim ſolum, ut agamus, ſed etiã ſi nihil acturi eſſemus uidere p̃ cæteris ſanè experimur, unde Auer.in.2.cœli.com̃.77.ſcribit ꝙ brutorũ cognitio nõ deſiderat aliquã cognitionẽ intellſus.igitur Ariſto.ſincerus talis eſt ab uniuerſalibus exordiũ ſumens.inquit.ꝙ oẽs homines natura cognoſcere appetũt, & hoc oſtendit̃ ꝑſuaſione ſumpta à ſigno, ex ſenſuũ dilectione, quia hoĩes naturaliter appetũt, non ſolũ ꝓpter actionẽ, ut leuia, uerũ ꝓpter ipſam cognitionẽ, quia cognitio ipſa naturaliter appetit̃ ab hoĩe, ſi autẽ ſenſus eſſet, ꝙ homines natura appetãt ſcire, ꝓprie dictũ quod eſt per demonſtrationẽ, tunc ꝓbatio ex dilectione ſenſuũ non eſſet ad propoſitũ niſi ſentire eẽt ꝑ demonſtrationem intelligere, quod Ariſto. doctrina abhorret, tum ex libro poſteriorum analyticorum, tum etiã ex.2.de aĩa contra antiquos q non diſtinxerũt inter imaginationẽ & intellectũ, licet enim ſenſus ſit adminiculũ ad ſciendũl, aiud tamẽ eſt ſcire, & aliud ſentire.nolo tamẽ propter hoc negare, quinetiã ſciẽtia & ↄtemplatio ueritatis ſit homini ꝓpria, ſed dico intellm̃ Ariſto.non de ſciẽtia, ſed de cognitione q̃ eſt genus ſciæ fuiſſe, & ex hoc patet ſolutio ad q̃ſtiones Latinorũ in principio primæ philoſophiæ, quia omnes procedunt ex malo intellectu literæ.

Omne compoſitum ex materia & forma eſt diuiſibile.1.meta.com̃.7.

Omnes principia contraria faciunt.1.phyſi.tex.com̃.41.& in.4.metaphy.tex.cõ.6.

Omnia aut cõtraria ſunt, aũt cõpoſita ex contrariis.4.meta.tex.com̃.6.¶ Animaduerte tamẽ ꝙ ut ſcribit Cõmen.ibi in com̃.illa diuiſio eſt ſcd̃m ꝓbabilitatem, & non eſt ſcd̃m neceſſitatem, ga cor-

pus quintum,neq; eſt contrarium,neq; eſt compoſitum ex contrariis,conſimile.1.cœli. cōmē.20. & in libro de ſubſtantia orbis ferè per totum,ubi oſtenditur cœlum eſſe æternum etc.
Omnes homines conueniunt in hoc ꝙ indiuidua corporum exiſtentium per ſe ſunt ſubſtantię,& ꝙ in eis eſt principium. Cōmenta.7.meta.cōmen.5.
Omne qđ fit diuiſibile ſemp oportet eē,& eē hoc qdē hoc/hoc uero hoc.7.meta.cō.& tex.28.idem primo phy.tex.com̄.64. Vbi aīaduerte ꝙ Cōmen.exponit hoc hr̄e ueritatē nō actu,ſed ſcđm rō/nem,uide ſuperius in lr̄a G/ibi generatū oē diuiſibile eē oportet,ąa late declaraui ibi hoc.
Omne principium eſſendi eſt principium numeri,& omne prīcipium numeri eſt principiū eſſen/di.10.metaphyſi.tex.cōmen.7.
Omne ad omne/aut idem/aut aliud.10.meta.tex.cōmen.10.
Omne cuius elementum eſt ſubſtantia,eſt ſubſtantia.12.meta.tex.cō.19.intelligitur de elemento ꝓpinquo,ut gloſat Cōmen.12.metaphy.com̄.22.
Omne cuius cā eſt generabilis & corruptibilis,eſt generabile & corruptibile.12.meta.tex.cō.29. ibi enim dicit Ph̄s ꝙ ſi omnes ſubæ eſſent corruptibiles,omnia eſſent corruptibilia.
Omnis motor cuius ſubſtantiæ admiſcetur potentia,poſſibile eſt, ut in aliqua hora non moueat. 12.metaphy.tex.com̄.30.idem.8.phyſi.cōmen.4.&.15.
Omne æternum eſt actio pura,& ꝙ eſt actio pura nō habet potētiā.12.meta.cō.30.&.35.&.44.
Omne compoſitum ex duobus,quorum alterum pōt eſſe per ſe,poſſibile eſt alterum eē per ſe,niſi ſit compoſitio ſubſtantiæ & accidētis.uerbi gr̄a,hydromel ąa cōponitur ex aqua & melle,& aq̄ i/uenit̄ per ſe,neceſſe eſt ut mel inueniat̄ per ſe.12.meta.cō.35.idem in.8.phyſi.cō.37.
Omne cōpoſitū ex duobus oppoſitis ſi inuenit̄ unū eorū p ſe,& reliquū.12.meta.cōmen.35.
Omnino quorūcūq; ſubſtantia eſt in ſubiecta materia horum nihil contingit factum eſſe non exi/ſtente quadam materia.1.cœli.tex.cōmen.94.
Oppoſitū æquiuocat̄ in Arabico.1.phyſi.cōmen.60.quod ideo dixit,quia apud Arabes quandoq; oppoſitum ſumitur pro termino à quo,& quandoq; pro termino ad quem.
Oppoſita quorū potētia eſt potētia ↄtrariorū,nō diuidūt uerū & falſum niſi in eo quod innatum eſt recipere illa.3.phyſi.cōmen.24.idem in prædicamentis in ſermone de oppoſitis, idem.10.me/taphyſi.tex.cōmen.15.
Oppoſita duo nō poſſe ſimul ↄgregari in eodē,eſt ꝓpoſitio cōis pluribus una ſcīa.8.phy.cō.70.
Oppoſitum intelligitur per ſuum oppoſitum.3.de anima. cōmen.21.idem.1.de anima.tex.cōmē. 85.1. cœli.tex.cōmen.101.& ſecūdo cœli.tex.cōmen.40.
Oppoſitio primo & eēntialr̄ īuenit̄ in eis q̄ opponunt̄ in loco.8.meta.com̄.4.conſil̄e in ꝑdicamen/tis,in cap̄.de quantitate,& in.10.primæ ph̄iæ.in cōmen.13.uide in concordantiis.
Oppoſita ſola non contingit ſimul exiſtere.10.metaphy.tex.com̄.17.
Oppoſitionis quatuor modi ſunt.5.metaphyſi.in.cap̄.de eodem & diuerſo,& in poſtprædicamē/tis in ſermone de oppoſitis.
Oppoſita & extrema in artibus,& in naturalibus circa idem ſuſceptibile ſemper uidentur fieri,ex libro de ſomno & uigilia/in principio.
Opinio & phantaſia motus quidam uidentur eſſe.8.phyſi.tex.com̄.26.
Opiniones eaſdem non ſemel,neq; bis,ſed infinities oportet putare perueniſſe ad nos.primo cœli. tex.cōmen.22.idem primo meteororum.
Opiniones de mundo ſunt quatuor,aut ꝙ nō ſit generabilis & corruptibilis,& eſt opinio Ariſt.q̄ fuit primus īter Græcos qui tenuit hoc,& ante ip̄m fuit opinio antiqua Caldeorū. Aut ꝙ ſit gene rabilis,ſed nō corruptibilis,& fuit opinio Platonis, Aut qđ ſit generabilis & corruptibilis, & fuit opinio Empedoclis/& Heracliti, Aut ꝙ nō ſit generabilis ſed bene corruptibilis,ut ſunt loquen/tes in lege Maurorum. Cōmen.1.cœli.cōmen.102.uide in concordantiis.
Opiniones antiquorum hodiernis temporibus imaginari non poſſumus,neq; perficere eas, ąa nō ſunt famoſę.2.cœli.cōmen.72.idem.1.de anima.com̄.26.
Opinio differt à phantaſia.2.de anima.tex.cōmen.154.
Opinio Hypolepſis eſt quam ſuſceptionem dicere poſſumus,& circa ea uerſatur quæ aliter ſe ha/bere poſſunt. Alexan.in paraphraſi/cap̄.de phantaſia.
Opinioni inhęret fides.2.de anima.tex.cōmen.157. Dicit enim Alex.in paraphraſi de aīa.cap̄.de phā taſia.ꝙ opinio nihil aliud eſt quàm aſſenſus cum ratione & iudicio.
Opinionem Plato dixit eſſe copulationem ſenſus & imaginationis,cuius improbatio ponit̄ in ſe/

cundo de anima.tex.cōmen.157.
Opinio uniuerſalis non mouet,ſed opinio particularis.3.de anima.tex.cōmen.58.
Opinio eſt contingentis aliter ſe habere,ſed ſcientia eſt neceſſariorum.7.metaphyſi.tex.cōmen.53. & in.6.ethicorum.cap.4.& in calce primi poſteriorum analyticorum.
Opiniones ſtultas admodum ſcrutari fortaſſe ſtultum eſt,ex tertio de partibus animalium.cap.3. idem primo topicorum cap.9.
Opiniones corruptę de principiis ſubſtantiæ ſenſibilis deſtruunť in ſcientia naturali, & in ſcientia diuina, ſed diuerſimode ,in ſcientia enī naturali tractať de ſubſtantiis,ut ſunt tranſmutabiles , & de principiis,ut ſunt principia tranſmutationū,& illo modo impugnantur ſibi opiniones corruptæ,ſed in ſcīa diuina ſpeculatur de ipſis ut ſunt principia entium & ſubſtantiæ,& hac ratiōe deſtruuntur opiniones corruptæ inquantum ſunt principia ſubſtantiæ & entis,ex tractatu.2.in paraphraſi meta.in coľ.4.Ex hoc patet contra fatuos ſolutio uolentes Ariſt.fuiſſe uerboſum & ſuperfluum,cum de eiſdem opinionibus agat in diuerſis ſcientiis.
Opinio ſub exiſtimatione quā Græci hypolepſim uocant,continetur,ut ſpecies ſub genere. Themiſtius ſecundo de anima ſuper ſeptimo.
Oportet diſquiſitores non inimicos eē iudicaturos uerū ſufficienter.1.cœli.tex.cōmen.101.
Operationes conſequuntur differentias,quæ ſunt formæ.3.cœli.cōmen.ultimo.
Operatio eſt finis ſubſtantiæ compoſitæ,& forma eſt finis materiæ.2.colliget.cap.7.
Operationū genera ſunt notiora apud nos,uirtutes uero ſūt notiores quo ad naturā.2.coll.ca.7.
Operationes accipiuntur in diffinitionibus loco formarum ſeu differentiarum,quando differētiæ rerum latuerint.4.cœli.cōmen.6.&.26.conſimile.8.phyſi.32.
Operatio eſt complementum & perfectio operantis.9.metaphy.tex.com̄.16.
Operatio eſt finis potentiæ.Themiſtius.2.de anima.ſuper tex.cōmen.33.
Operationibus res diſtinguūtur non figura.Auer.in.1.de gene.aīalium.in illo cap̄.ubi ponit ip̄robatio antiquorū,in coľ.11.cōtra Gaľ.& dat inſtātiam de mām̄is mulierū & mariū cū in figura conueniāt,& tamē in mulieribus ſunt ꝓpter lac,ut Gaľ.fatetur,& in maribus ſunt ad tutamē cordis, ita collū mſ̄cis in muliere,licet ſit ſiſe peni in mare,tamē in muliere eſt ad extrahendam humiditatem,quæ cauſat delectationē in coitu,ſed penis in mare eſt ꝓpter ſemen,ſimiľr Gaľ.retulit in oculo talpe eē oēs tunicas requiſitas ad oculū ꝑter telam araneā in qua fit uiſio.Et ideo licet oculus talpe ſimilis ſit oculis aliorū aīalium in figura,nō tamē habet oculi operationē. Siľr ouo ſubuentaneo nihil deficit,nec in multitudine,nec paucitate,nec in figura cū ouo coitus,& tamē differunt eſſentiali differētia,qa ex ouo coitus pōt generari pullus,ſed ex ſubuentaneo nequaquā hæc Auer.& hoc etiā facit contra Scotum in.1.ſententiarū/diſtinctione.2.de genitis ex putrefactiōe , q ex figura,& magnitudine,& colore probato eſſe eiuſdem ſpeciei.
Opera quæ uel nō ſunt naturæ cōmunia,uel ſingulorū generū ꝓpria,horū nullū alicuius gratia, aut eſt,aut fit,oculus enim alicuius gratia eſt,ſed cęſius nō alicuius gratia eſt,niſi hæc ſit affectio generis ꝓpria,ſed ut quæ neceſſario fiant ad materiā & principiū qđ mouerit,cauſæ eorū referendę ſunt.Ariſt.in.5.de gene.aīalium.in princ.inde ſcire poteris differētiam inter ea quæ ſunt ex neceſſitate materiæ,& illa quæ ſunt ꝓpter finem,uide etiam in.2.phy.tex.com̄.85.
Opus antiquum fit ab agente antiquo,& opus nouum ab agente nouo.Ex libro deſtructionum diſputatione prima.in ſolutione.13.dubii.
Opium eſt in fine amaritudinis,& inducit ꝓpter frigiditatē ſuā paralyſim, & hoc ſignificat ꝙ amaritudo ſequitur,quandoq; frigiditatem nedum caliditatem.5.colliget.cōtra Gaľ.& medicos.cap̄. 27.& ibi tollitur reſponſio medicorum ad hoc.
Ordo libri phyſicæ auſcultationis eſt primus inter omnes libros ſcientiæ naturalis.Auer. in prologo phyſi.& in princ.libri meteororum.idem dicit/idē .1.phyſi.tex.com̄.4.
Ordinata doctrina debet procedere à primis cauſis ſcdm ordinem ad ultimas cauſas.primo phy. cōmen.primo,& ſecundo phyſi.tex.cōmen.72.
Ordo in animalibus magis eſt ꝙ̄ in uegetabilibus.2.phyſi.cōmen.83.
Ordinis cauſa eſt dignior ordine.8.phyſi.cōmen.15.
Ordinationis cā/natura eſt,nihil enim inordinatū eſt eorū ꝙ̄ natura cōſtāt.8.phy.tex.cō.15.uera eſt ut gloſat Cōmē.in cō.ut in pluribus,qa raro caſualiter res ꝗdā in natura ſunt extra ordinem.
Ordo completus eſt agere alterum contrariorum continue.8.phyſi.cōmen.15.
Ordinem impoſſibile eſt recipere illud,qđ habet naturā carēdi ordine.3.cœli.cōmen.22.

Ordo propria natura ſenſibilium eſt.3.cœli.tex.cõmen.24.

Ordo omnium eſt.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.57.

Ordines formæ ſenſibilis ſunt qnque,uide in cõm.libri de ſenſu,ubi dicit,ꝙ ſunt tres ordines formarũ,unus eſt corporalis,ſecũdus eſt ſpũalis,& eſt in ſenſu cõi,tertius eſt magis ſpũalis,& eſt ĩ uirtute imaginatiua.Quorũ primus eſt corporalis magni corticis,& eſt forma ſenſibilis extra aĩam. Scđs eſt eſſe iſtius formæ in ſenſu cõi,& eſt primus ordinũ ſpũaliũ.Tertius eſt in uirtute imagiatiua,& eſt magis ſpũalis. Quartus eſt in uirtute diſtinctiua.Quintus eſt eẽ eius in uirtute rememoratiua.& eſt magis ſpũalis,recipit enim medullam eius ꝙ diſtinguunt tres uirtutes à cortice. Auer.in cõmẽ.libri de memoria & reminiſcẽtia,ex quo patet ſenſationẽ & iudiciũ ſenſuũ exteriorum non cõſtituere aliquẽ ordinẽ diſtinctũ à iudicio ſenſus cõis,quia tũc daret̃ ſextus ordo , uñ uiſio ꝑprie non fit in oculo,licet fiat mediãte oculo,nec auditio fit in aure,licet fiat mediãte aure. Et iſta eſt ſnĩa etiã lucidiſſimi Themi.in.2.de aĩa in expõne tex.cõm.146.ubi ſcribit hęc uerba formaliter:ex his q̃ dicta iam ſunt conſtare arbitror,neq; uiſum in pupilla primũ eſſe,neq; auditũ in auribus,neq; guſtũ in lĩgua, ſed ſenſus oẽs in prima illa ſentiẽdi ui ſedẽ habere:ꝙ ſi quãdoq; diximus quinq; nobis eẽ ſenſus oẽs,ex eo accipi uolumus,quinque inſtrumẽta haberi,& qnque canaliculos ſenſilibus ſpiritibus quos tanq̃ à fonte uno ꝑ inſtrumenta illa riuatos qnque ſenſibus natura diſtribuit, ſenſum uero ꝑprie illũ primũ intelligimus qui inſtrumẽtis his ceu famulitio utitur.iam ea quę extrinſecus deferunt̃ quinque ſenſibus tanq̃ diuerſoriis & domiciliis recipi æquũ fuit , ac regis ac prĩcipis ſedẽ unam ↄſtitui oportet,quẽadmodũ enim quãuis multi magiſtratibus libelliones pragmatici exceptores aſſideant,unus tamẽ eſt qui ius habeat ſentẽtię ferẽdæ,ita & hic tametſi multa inſtrumẽta machinamẽtaq; ſint in q̃ rerum ſimulachra receptẽtur,una tamẽ uis arbitra eſt,quę de oĩbus ſciſcat ꝓnuntiet,iudicet.hæc illa uis eſt q̃ nos uiſu uidere/& auditu audire ſentimus,eadem enim potentia percipi actiones ſenſuũ neceſſe eſt,quia differentias actionum cognoſcimus.Alexan.etiam in paraphraſi de anima.in cap̃.de tactu,iſtam etiam ſententiam uidetur tenere,ubi clariſſime patet Auerroem in hoc à lucidiſſimo Themiſtio nõ diſſentire,licet cõmunis Latinorum ſententia ſit in oppoſitũ,ſed ſi bene conſiderauerint,inuenient iſtã fuiſſe Magiſtri ſententiã.Ariſt.enim in lib.de ſomno & uigi.dixit/ſomnũ eſſe ligamẽtũ primi ſenſitiui,unde Auer.in cõmẽ.dicit,ꝙ in ſomno reuocat̃ ſenſus cõis ab inſtrumẽtis ſenſuũ,& ꝙ quidditas ſomni eſt introitus ſenſus cõis in corpus,& ꝙ uigilia eſt motus iſtius uirtutis ad ſua ĩſtrumẽta extra corpus , uñ hoc etiã ſignificari põt,ut aſſerit etiã,quia uigilãti accidit,ꝙ dum fortiter cognouerit de aliquo ꝙ non percipit ſenſibilia trãſeuntia per ipm̃,qa tũc contrahũtur inſtrumẽta aĩæ ſenſibilis,& ĩducũt cõem ſenſum ad interius corporis,& ad adiuuandũ uirtutẽ cogitatiuã,uirtus enim cogitatiua uiget apud quietẽ aliorũ ſenſuũ. Et ideo hõ cognoſcit in ſomno futura & non in uigilia. Iſtud igit̃ eſt potiſſimũ ſignũ uiſionẽ non perfici in oculo,ſed per ſenſum cõem mediãte oculo,ad alia enim fortiter intẽti delata ſub oculis non uidemus,qđ non cõtingeret ſi uiſus eſſet in oculo diſtictus à ſenſu cõi ſcđm rẽ.¶ Amplius Cõmen.in eodẽ libro de ſomno & uigilia dicit/ꝙ cęci & ſurdi nõ carent ſenſu cõi,ſed inſtrumẽtis per q̃ ſenſus cõis uidet & cõphendit ſenſibilia,unde mens Ariſt. & Themi.& Auer.eſt iſta ꝙ ſenſus cõis mediãtibus oculis cauſat uiſionẽ,& dicit̃ uiſus,& mediãtibus auribus cauſat auditionẽ,& dicit̃ auditus,& ſic de aliis,non ꝙ ſint uirtutes iſtæ realr̃ diſtĩctæ à ſenſu cõi,ut ſunt imaginati Latini.Dicit enim Auer.in.2.de aĩa.in cõm.149.ꝙ Ariſto.quaſi opinat̃ ꝙ uirtus primi ſentiẽtis melius eſt ut dicat̃ eſſe una forma,& multa ĩſtrumẽtis copulatis cum ea per q̃ trãſeunt motus ſenſibiliũ,quouſq; copulent̃ cũ ea,q̃ dicere ipſam eẽ unam ſubiecto, & plura ſcđm formã q̃ deſcribunt̃ in ea,illud enim eẽ eſt dignius ei,ut eſt iudicans,iſtud uero ſecũdum ꝙ eſt recipiẽs.¶ Amplius Auer.in cõmẽ.libri de ſomno & uigilia dicit/ꝙ ſenſus cõis uno modo eſt unus,& alio modo multi.Eſt enim unus quia cõphendit omnia quinque ſenſibilia, & eſt multi quia habet multa inſtrumenta.ſ.oculum/nares/& aures etc.

Ordo librorũ & partiũ totius phĩę naturalis reqrat̃ in.1.meteo.ab Auer.in prĩc.primi capĩ.

Ordo nõ eſt niſi aut reſpectu primi poſiti,aut intellecti.5.meta.cõm.16.in cap.de priori,& dicit̃ ex tex.ubi patet ꝙ prius & poſterius,ſunt etiã ordinis dĩię.1.phyſi.cõm.41.Vide etiam in p̃dicamẽto q̃titatis,ubi ꝓbat q̃titates nõ hñtes poſitionẽ hr̃e ordinẽ,qa hñt prius & poſterius. Ex quo patet ꝙ ratio formalis ordinis nõ põt ↄſiſtere ſine priori & poſteriori Peripatetice loquendo.

Ordinis carentiæ diffinitio eſt exitus à uia naturæ,& rei ordinatę diffinitio eſt, ut inueniatur ſecũdum uiam naturæ.Cõmen.elicit in paraphraſi ſuper.3.cœli/in ſumma tertia/cõtradictione tertia/cap̃.2.& hoc ex tex.Philoſophi ibidem.tex.cõmen.24.

Ordo non eſt in ſubſtantia.7.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.43.

Ordo eſt in omnibus entibus,ſed non eodem modo.12.metaphy.tex.cōmen.52.

Ordo in corporibus cœleſtibus eſt abſqꝫ eo ꝙ admiſceať eis aliqd per accidēs,ſed ordo in his quæ ſunt ſub corporibus cœleſtibus,eſt cū priuatiōe ordinis qn̄qꝫ per accn̄s.12.meta. com̄.52.idem.2.phyſi.tex.cōmen.46.& eſt ſententia Ariſto.exp̄ſſa in primo de partibus animalium.cap̄.1. uide etiam in 8.phyſi.in cōmen.15.& in.2.phyſi.tex.cōmen.82.

Ordo uniuerſi deſtrueretur ſi unus ex cœleſtibus motibus ceſſaret,qa nullus iſtorū motuū eſt ſine neceſſe eſſe,aut ſine bene eſſe.Ex libro deſtruc.diſpu.1.in ſolu.11.dubii.

Ordo entium ſequitur ordinem intelligentiarum ſeparatarum,ſed ordo noſtri intellectus ſequiť ordinem entium.Ex libro deſtruc.diſputa.3.in ſolu.18.dubii.

Ordo entium ſenſibiliū multos habet gradus,quorū uilior eſt in materia,& nobilior illo eſt in humano intellectu,& nobilior illo eſt eſſe qđ habēt in ſeparatis intelligētiis.Deinde in ſeparatis ītelligentiis dictæ formæ gradus habent differentes adinuicem,ex eodem loco in col.4.

Ordines entium in nobilitate & perfectione ſunt q̄tuor,uide.2.cœli.tex.cōmen.64.&.66.

Ordo & forma q̄ in primo pricipio reperiunť eſt nobilior ordinū & formarū,& hic ordo eſt pricipiū & cā oīum ordinū & formarū,q̄ in hoc mūdo īueniunť.Ex lib.deſtr.diſp.3.in ſol.18.dub.

Orbis nō eſt in loco,qa oē qđ eſt in loco ↄtineť à loco,ſed extra orbē nō eſt locus.1.cœli.cō.100.

Orbis non eſt in tēpore,quia non cōtineť à tēpore.ibidem.uide etiā.4.phyſi.tex.com̄.118.

Orbis totus eſt q̄ſi unū aīal,& eſt unus orbis in ueritate cū motus illius ſit unus nūero æq̄lis ī ueritate & motus ille eſt ſicut motus localis in aīalibus,& alii motus q exiſtūt in orbibus,ſunt ſicut motus particulares qui exiſtunt in membris.2.cœli.cōmen.42.idem.12.metaphyſi.cōmen.44.Et in libro deſtruc.diſputatio.3.in ſolutione.18.dubii.

Orbis nonus ſine ſtellis inueniri apud me eſt remotū,nā orbis eſt ſtellarū gr̄a,q̄ ſunt nobilior pars eius,& ꝓpterea quanto plus habet de ſtellis/tāto eſt nobilior cæteris orbibus,unde dari orbē ſine ſtellis apud me eſt impoſſibile in paraphraſi metaphyſi.tracta.4.in col.4.

Orbis octauus eſt primus orbis auctoritate omnium antiquorum. Ptolemæus autem poſuit nonum.ſecundo cœli.cōmen.67.

Orbis primus excellit in nobilitate & excellentia oēs alios orbes ꝓpter tria.2.cœli.tex.cō.68.

Orbis primus,eſt ligatus cum aliis orbibus ſcđm motū & conſequentiam.2.cœli.com̄.70.

Orbis primus mouet alios orbes/ſicut nobilius mouet totum.2.cœli.com̄.71.

Ordei ptiſana infrigidat & humectat & adiuuat ad expellendum ſuperfluitates per omnes uias.ſeptimo colliget.cap.6.

Oris iuuamentum eſt maſticatio cibi,& in ore eſt aliqualis digeſtio/ſecundo colliget.ca.9.de iuuamento membrorum officialium.idem Auicēna cap.de humoribus/in prima primi. Nutriēs maſticatione aliquam recipit digeſtionem.

Organizatio latet in plantis.2.de anima.cōmē.6.uide cām in.2.de partibus aīalium.cap.10.

Organa trium ſenſuum capiti ſunt demandata,& uide cām in.2.de partibus aīaliū.cap.10.

Orizon eſt nobilior centro,quia eſt terminans & centrū eſt terminatum,& ꝓportio termināтis ad terminatum eſt,ſicut proportio formæ ad materiam,ſecundo cœli.tex.cōmen.74. Conſimile ſecundo de generatione & corruptione,tex.cōmen.50.&.4.cœli.tex.com̄.23.&.35.

Orizonti contrarium eſt medium,ſicut contrarietas eſt duorum extremorum lineæ rectæ, q̄ quidem maxime aduerſantur.Auer.in paraphraſi.4.de cœlo.in ſumma.1.cap.2.

Os eſt ſuperius in animalibus,& radices in plantis.2.de anima.tex.cōmen.36.

Oſſium magnorū ↄiunctio requiritur,ut qđ ſuſcipit habeat cōcauitatem,quod ſuſcipiť uero & ingrediť indiget gibboſitate,qbus natura ligamēta apponit.Gal.2.de utili.parti.cap.11.

Oſſa digitorū ſunt ſine medulla,& ſunt dura & ſpiſſa.Gal.1.de utili.particu.cap.15.

Oſſa leonis exiguam & perobſcurā medullā obtinent.ex ſecūdo de partibus animalium.cap.6.idē tertio de natura animalium.cap.7.

Oſſa inſtituta ſunt à natura ad ſuſtentandum carnē.2.de partibus aīalium.cap.8.

Oſſium multitudo in corpore eſt ꝓpter multitudinem motuum.2.colliget.cap.8.

Oſſa aliquibus membris data ſunt ad cuſtodiam,ut oſſa pectoris.ibidem.

Oſſium & uenarū natura ſimilis eſt.utraqꝫ enī ex uno orſa ↄtinua eſt.Ex.2.de ꝑtibus aīa.cap.9.

Oſſium principium eſt ſpina dorſi.ibidem.

Oſſa leonis ex ſui attritu forti ignem excutiunt.ibidem.

Oſſium maius iuuamétũ eſt ad fortificãdũ & ſtabiliẽdũ corpus,ſunt ení ſicut fundamẽtum corporis & iuuamétũ,ſcđm eſt ad tuendũ & abſcõdendũ ut os cranei reſpectu cerebri, & oſſa pectoris reſpectu cordis.2.colliget.cap.8.de iuuamétis mébrorũ ɔſimiliũ,ubi ponit̃ etiã tertiũ iuuamétũ, & eſt ut poſſit fieri reſolutio ſuperfluitatũ uaporoſarũ,ſicut ſunt cõmiſſuræ q̃ ſunt in craneo.

Oſſis & chartilaginis natura eadem eſt,quapropter neutrum p̃ciſum recreſcere poteſt.ibidem.

Oſſa hominis ſunt.348.abſq; oſſibus paruis quæ replent ſpatia iuncturarum,& abſq; oſſe epiglotis,& abſq; oſſe chartilaginoſo,quod dicunt aliqui anatomici,quod eſt in corde.primo colliget. in cap.de anatomia dentium & oſſium.

Oſſa capitis humani ſunt abſq; dentibus.23.Auer.1.colliget.cap.de oſſibus capitis.

Oſſa manus ſunt triginta.ibidem.

Oſſa pedis ſunt.29.ibidem.

Oſſa ſpondilium à capite uſq; ad os nominatũ/Hagit/ ſunt.24.ſed aliqui ſunt qui habẽt unũ plus, & aliqui habent unum minus.ibidem.

Oſſium oĩum ultimum in homine concreſcit qđ cerebrum obtegit.1.de natura aĩalium.cap.7.

Os capitis in muliere habet unam ſuturam in orbem,os uiri habet tres.ibidé.licet ut.d.uiſum ſit etiam os uiri,ſine ſutura.

Oſſa leonis nullam intra ſe continere uidentur medullam,quia ualde exiguam,eáq; in paucis continent.3.de natura animalium.cap.7.uide tamẽ clarius.cap.10.ubi dicit/q; oſſa leonis partim nullam,partim exiguam admodum habent.

Oſſa non ſemper augentur,ſed pili & his cognata augentur,quãdiu inſunt,& magis corpora ęgrotant,aut ſeneſcunt,& uide cauſam in.2.de generatione animalium.cap.4.

Oſſa p̃ciſa non recreſcunt,nec chartilago rupta reparatur.3.de natura animalium.cap.7.

Oſcitantes aut ſpiritum reddentes accipientesúe minus audiunt. Ariſto.in.5. de generatione animalium.cap.2.& ibi redditur cauſa.

Oſcitatio quid ſit.uide.3.colliget.cap.30.

Ouum ſubuentaneũ & ouum coitus nõ differũt in figura,nec in multitudine & paucitate,ſed differũt eſſentiali differẽtia,quæ eſt forma aĩata qua pullus eſt pullus,& ex ouo ſubuẽtaneo . Ariſt. ſumit argumentũ q; mas p̃ſtat fœtui ipſam formã,& fœmina materiã,q̃a in ouo ſubuentaneo nihil defecit niſi receptio formæ animatæ,materia enim in ſe tota reperit̃ in eo.Auer.primo de generatione animalium.cap̃.ubi ponitur improbatio antiquorum.col̃.11.uide Ariſt.etiam ibidem. cap̃.195.in primo de generatione animalium.

Oui gallinæ albugo eſt magis omni alia re mitigans in mordicationibus.5.colliget.48.

Oui uitello ſine albumine medici noui quare in uulneribus utuntur,uide ibidem.

Oua ſubuentanea ferentes aues ſi coeant,ex ſubuentaneis fœcunda redduntur. primo de generatione animalium.cap̃.20.&.6.de natura animalium.cap̃.2.

Oua piſciũ ouiparorũ ubi à fœmina edita fuerit,mas ſup ouis ſemen aſpergit.ibidẽ Ariſto.

Oua & uermis differunt.Alia enim q̃dam pariũt ouum/q̃dam uermẽ,ſed ex ouo una pars eſt materia animalis excogniti, reliqua uero nutrimentũ,ſed uermis in animalibus gignẽtibus uermẽ ut in ſponte naſcẽtibus eſt materia generationis animalis tm̃,non autẽ alimentum aliquo modo. Ariſto.& Auer.ſentẽtia in principio ſecũdi libri de generatione aĩalium.cap̃.1.

Oua ſubuentanea nõ ſunt reliquiæ partus,quem coitus fecerit.6.de natura aĩalium.cap̃.2.

Oua aquaticarum auium & terreſtrium differũt,q̃a oua auiũ aquaticarum plus lutei continẽt p̱portione quàm albi,& differunt etiam colore.ibidem.

Oua oblonga & faſtigio cacuminata fœminas edunt,ſed oua rotunda & parte ſui acutiore obtuſa edunt mares.ibidem.

Oua gallina incubante ſi tonuit,pereunt.ibidem.

Oua oĩa auium ſunt bicolora,& ſimil̃r oĩum pedeſtriũ ſeu q̃drupedũ.i.habẽt colorẽ album & citrinum,album uocatur albumẽ,citrinũ uero uocatur uitellus.Ex.3.de generatione animalium. cap̃.1.in Auerro.& etiam in tex.uide etiam.6.de natura animalium.cap̃.2.

Oua piſcium ſunt unicolora.ibidem.& uide cauſam diuerſitatis,quia oua auium ſunt bicolora, & piſcium unicolora.

Ouum eſt excrementum ſicut menſtruum in fœmina.ibidem.

Oua ſubuẽtanea ſunt minora & iſuauia p̱pter incoctionem.3.de genera.aĩalium.cap̃.1.

Oui albumẽ eſt initiũ generationis aĩalis,ex quo aĩal generatur,uitellus autẽ ad nutrimẽtum p̱tinet.¶ Et inde etiã colligitur albumẽ oui eſſe calidius contra medicos, q̃ ſit uitellus, qui eſt terre/

ſtrior.Ex.3.de gene.aīaliū.cap.1.&.2.Vide etiā pro hoc Auer.ibidē.cap.2.ubi adducit rōnes euidentiſſimas ad hoc.Et aīaduerte bene dicta Auer.cōciliantis dicta Medicorū cū dictis Phorū. Nā Medici cōcedūt inueniri aliq̄s res calidiores aliis,quū tñ ſint frigidiores ī reſpectu corporis humani,& ideo dicta eorū nō ɔtradicunt dictis Ariſt.Et nota bene hoc,qa in multis deſeruiet tibi.

Oui pars ſuperior eſt magis dura q̄ inferior,uide cām in.3.de genera.aīalium.cap.2.

Ouorum partus atq; aīalium ècōtrario mō ꝓuenit,animal enim ɔuerſum in ſuum caput principiūq; exit,at ouum quaſi conuerſum in pedes naſcitur,& uide cauſam.ibidem.

Ouum in utero quomodo augetur.uide ibidem.

Oua temporibus calidis uitiantur, ſicut uina fece ſubuerſa temporibus calidis coaceſcunt.3.de generatione animalium.cap.2.

Ouum à nullo exangui animali generatur.ibidem.

Oui candidū & luteum contrariā naturā habent,luteū enim gelu duratur & coit,calore uero humeſcit,at candidū gelu non concreſcit,ſed humeſcit potius,& cum ignitur,ſolideſcit.3.de generatione animalium.cap.2.idem.6.de natura animalium.cap.2.

Oua plura ſi in patellam conquaſſentur bene,& poſtea decoquantur uſq; ad pepanſim, inuenies ex omnibus luteum in medio,& albumen circūambiens luteūm.in.6.de natura animalium.cap.2.& uide cauſam ab Auer.in.3.de generatione animalium.cap.2.

Oua auium omnia perfecta eduntur,piſcium uero oua imperfecta eduntur, quapropter ſemine maris aſperſa fœcunda redduntur.Ex.3.de generatione animalium.cap.5.

Oua gallinarū ſunt meliora cęteris,& decocta cum oleo maxime nutritiua ſunt.5.colliget.cap.36.

Oua piſcium nō ſunt bicolora,ut auiū,ſed unicolora.6.de natura aīalium.cap.10.

Oua incubitu auiū aperiri & fœtū excludi naturæ ratio eſt,nō tamē ita ſolū oua aperiūtur,ſed etiā ſponte in terra,ut in Ægypto obruta fimo pulicē ꝓcreāt,& Syracuſis potator qdā ouis ſub ſcoria in terra poſitis tādiu potabat donec oua ederēt fœtū.iam uero & quū in uaſis qbuſdam tepidis eſſent concocta,ſponte oua pullos prōpſere.6.de natura animalium.cap.2.

Oues potu maxime pingueſcūt,quāobrē æſtate ſalē die qnto dare ſoliti ſunt ſingulis cētenis ſingulos modios:ſic enim pecus incolume atq; pingue reddit.8.de natura aīalium.cap.10.

Oues pręcipue ex ſuperabundanti renū pinguedine intereūt,quod ubertate pabuli fit, ut in Sicilia agro Leontino fieri ɔſtat,quocirco ſero diei agere oues ad paſcua paſtores loco illius ſolent.Ariſt.3.de natura animalium.cap.17.

¶De litera P.

PALATVM nonnullis piſcibus uice linguæ datum eſt uelut inter fluiales cyprino.Ariſto.in.4.de natura aīalium.cap.8.

Pallidum non differt ab albo ſecundū magis & minus, ſed ſecundum qualitatem.6.phyſi.cōmen.32.

Papilionum generatio ex erucis fit.5.de natura aīalium.cap.19.

Partuum multitudo & unitas unde proueniat. uide cauſam in.4.de generatione animalium.cap.4.

Partus fœminę tardior eſt, dolor etiā ex fœmina cōtinuus obtuſiorq; eſt,ex mare acer & longe moleſtior.7.de natura aīalium.cap.4.

Pariundi tempus homini præ cæteris aīalibus multiplex eſt.nam & ſeptimo/& octauo/& nono menſe parere poteſt.ibidem.

Partus difficilis eſt mulieribus in ocio degentibus:& quibus non bona latera ſunt/neq; facultas retinendi ſpiritus ſuppetit.7.de natura animalium.cap.9.

Panis furfuraceus & fermentatus facile digeritur.& uide cauſam.5.colliget.cap.31.

Panis azimus eſt groſſius & uiſcoſus.ibidem.

Panis nimis fermentatus non eſt bonus.uide cauſam ibidem.

Parum & multū de neceſſitate ſunt ſub eodem genere.3.colliget.cap.31.

Paruum in magno ɔtinetur,magnū in paruo haberi non pōt.ex.2.de ptibus aīa.cap.ultimo.

Partes aīalium aliæ ſimilares, alię diſſimilares.primo de hiſtoriis aīalium.cap.1.

Partes animalium diſſimilares aut ſunt eędem ſpecie,aut genere,aut proportione,aut ſcđm magis & minus differentes.ibidem.

Partes ſimilares aliæ molles & humidæ,aliæ ſiccæ & ſolidæ.ibidem.

Pars ad partem ita ſe habet,ut totum ad totum.1.de hiſtoriis aīalium.cap.primo.
Partes officiales humani corporis ſunt caput/collum/thorax/brachium duplex/crus duplex. primo de hiſtoriis animalium.cap.7.
Partes interiores hominis ſunt incertæ & incognitæ:quãobrem ad cæterorũ aīalium partes,quarũ ſimiles ſunt humanę referentes eas contẽplari debemus. Ariſt.1.de natura aīalium.cap.16.Nota tamen ꝙ de partibus exterioribus eſt oppoſitũ,ut patet in eodem libro.cap.7.
Partes ſimilares quæ ſint:uide in.3.de natura animalium.cap.2. ubi animaduerte ꝙ ſanguis inter partes ſimilares ponitur, & pituita atraq; bilis/ & flaua ponuntur inter excrementa ſecundum Ariſto.& ſunt etiam ex numero ſimilarium.
Parte aliqua corporis opportuna mutata,tota animalis cõſtitutio multo diſcrepat forma, quod in ſpadonibus eſt cernere. Ariſto.4.de generatione aīalium,cap.primo.
Partes exangues non ſentiunt.ex.2.de partibus animalium.cap.10.
Pars ſuperior animalium eſt calidior inferiori,& dextra ſiniſtra,& anterior poſteriori,& mas fœmina.ex.2.de partibus animalium.cap.3.
Particulare licet ſit ens in rei ueritate: de eo tamen non ſit demonſtratio.12.metaphyſi.28.cõmen. idem.7.metaphyſi.tex.cõmen.53.
Particulare ſolũ eſt ens in ueritate.12.meta.cõ.27.&.28.& in.2.de generatione & corrup.tex.cõ.59.
Partes compoſiti ſunt in cõpoſito in potẽtia non in actu: Et ideo cõpoſitũ non eſt in actu unum in actu & forma per partẽ dominantẽ,& ſi non eſſet unũ in actu.10.metaphyſi.com̃.23.ubi patet nõ dari maximũ æquale ad pondus:ſed oportet in uero mixto dominari unũ elementũ, quod habet reſpectu aliorum dominatorũ uim formę,& illud eſt qđ largitur mixto motũ naturalẽ.ut.d.Philoſophus,& Cõmenta.in.1.cœli.tex.cõmen.7.&.8.
Pars multipliciter dicitur.7.meta.tex.cõmen.33.idem.5.tex.cõmen.30.
Pars dicitur duobus modis ſcđm qualitatẽ/& ſcđm quãtitatem.7.metaphy.tex.com̃.33.& differũt, ut ibi dicitur:quia diffinitiones partiũ q̃litates ſunt poſteriores diffinitione totius & toto,ſed diffinitiones partiũ quãtitatis præcedunt diffinitionẽ totius & totum. De iſta duplici diuiſione partium:uide etiam in primo phyſi.cõmen.5.&.36.
Partes aīalium quãdo anima ſeparaẽ dicũtur æquiuoce.7.meta.tex.cõmen.35.37.&.39.idem in.4. meteororũ in fine.idem in.1.de partibus aīalium.cap.1.habetur.ubi Pħs.d.ergo ſi animal uel anima/uel pars aīæ/uel non anima eſt:cũ primũ anima à corpore diſceſſerit,aīal eſſe definit/neq; mẽbrum ullum niſi figuræ ſuæ ratione idẽ relinquiẽ modo eorũ,q̃ fabulæ tradũt in lapidẽ trãſiſſe, & ibidem dicit ꝙ hõ mortuus quãq̃ figurę formã habet eãdẽ:tamen homo nõ eſt. Adhuc fieri nõ poteſt,ut manus ſit quocũq; modo cõſtãs,ut ænea/aut lignea,niſi ęquiuoca nominis cõmunione, ſicut q̃ picta,ut q̃ fungi ſuo officio neq̃ant:quomõ nec lapideæ tibiæ ſuũ aſſequi munus poſſunt, neq; medicus pictus artẽ medicabilẽ exercere põt:pari rõne mẽbrorũ hoīs uita functi nullũ id eẽ inſup poteſt,quod erat,cum uiueret,ut oculus,manus,pes,& reliqua.
Partes rei ẽm diffinitionẽ p̃cedũt rem in eſſe.1.phy.cõ.28.2.phyſi.28.1.de aīa.cõmen.5.
Partes diffinitionis p̃cedunt diffinitum. primo.phyſi.cõmen.29.
Partium aliæ ẽm quãtitatẽ,aliæ ſcđm qualitatẽ.1.phy.cõmen.36.&.7.meta.com̃.33.
Partes ẽm qualitatẽ ſunt partes eſſentiales,ut materia & forma:quãtitatiuæ uero partes ſunt ptes integrales.uide Alexãdrũ in paraphraſi de aīa.cap.4.ubi ꝓbat aīam eſſe inſeparabilẽ à corpore.de differentia iſta partium cõtra Stoicos pulchre.ubi ait non omnes partes corporis eſſe corpora,ſed ſolum partes quę pertinent ad quãtitatem non ad qualitatem.
Pars ſubſtantiæ eſt ſubſtãtia.2.de anima.cõmen.2.&.1.phyſi.com̃.70.
Pars eſt materia totius.3.phyſi.tex.cõmen.66.&.2.phyſi.tex.cõmen.31.
Pars quãdo ſeparaẽ à toto/& ſit totũ,poteſt per ſe moueri.4.phy.cõ.32.&.5.phy.com̃.1.
Partes mundi mouentur tribus modis,quędã circulariter,q̃dam ſurſum,quædam uero deorſum. Cõmen.4.phyſi.cõmen.43.& tex.intelligitur de partibus primariis,ſicut ſunt tria corpora ſimplicia.ſ.graue/& leue/& corpus quod neq; graue eſt neq; leue.
Partes conſimilium corporum dum non ſunt diuiſæ in actu à toto,ſunt in loco in potentia.4.phy. tex.cõmen.44.&.45.
Pars niſi ſurſum ponatur,non erit in loco,ſed in toto.4.phyſi.tex.cõmen.65.
Pars menſurat qui totũ,quia totum cõponitur ex partibus.4.phy.tex.com̃.89.
Pars poteſt per ſe moueri quãdo ſeparatur à toto,& ſit totũ.5.phy.cõmẽ.1.&.4.phy.cõmen.32.&.8.

phyſi.27.& primo de anima.37.&.5.phyſi.17.
Partes magnitudinis ex qbus generatũ generaƭ,ſunt diuerſę in ſpẽ.6.phy. cõ.59. uide.4.cœ.cõ.41.
Partes non mouenƭ p ſe ad motũ totius,neq; mouenƭ per accidẽs pure ſicut accidẽtia.6.phy.com̃.
86.&.5.phyſi.cõmen.primo.4.phy.32.1.de anima.cõmen.37.
Partis natura & totius eadem eſt.8.phyſi.cõmen.15.
Partes corporis ſimplicis nõ ſimul mouẽtur,ſicut mouẽtur ptes corporis figurati, ſicut apparet in circulis qui fiunt in aqua quãdo lapis cadit in ea.8.phyſi.cõmen.82.
Partes q̃titatiuæ potentia dicũtur eſſe in toto uel potẽtia pura, & eſt quãdo ſunt ↄtinue,uel quãdo ſunt in actu in ipſa re,ſed ſunt illi alligatę uel inuicẽ ↄiunctæ,& tunc dicũtur eſſe in potẽtia ſcd̃m poſterius.in paraphraſi metaphyſi.tex.1.cap.de potẽtia & actu.
Pars mouetur ad totũ non ẽm q̃ eſt totũ,ſed ſcd̃m q̃ eſt in ſuo eſſe naturali:locus enim partis & totius unus & idem eſt.1.cœli cõmen.58.idem Ariſt.in.4.cœli.tex.cõ.22.ubi ſcribit q̃ ſi quis trãſponat terram ubi nunc eſt luna,non mouebitur pars terræ ad totam terram.
Partes animalium aliæ cõmunes,aliæ propriæ.primo de hiſto.cap̃.2.
Partes corporis naturalr̃ ſunt ex natura corporis cuius ſunt partes.2.cœli.tex.cõmen.41.
Partium quædam ſunt formales,& quędã materiales.7.meta.tex.cõ.35.&.37.
Partes conſimiles quomodo deſcribãtur.uide.5.meta.cõmen.4.&.1.cœli.com̃.19.
Pars una non operatur in actu,ſed in potentia, quoniam unus uir de triginta non mouet nauim ſolus,& cum motio eius coniungitur cum p̃paratione & potentia ꝓueniente à uigeſimo,non mouebit nauim neceſſario.7.phyſi.cõmen.37.
Parmenides mulieres calidiores uiris opinabatur argumẽto copia ſanguinis, qua menſtrua fiunt, Empedocles uero ècontrario.ex.2.de partibus animalium.cap.3.
Parmenides exiſtimabat q̃ entia ſunt duobus modis uera/& exiſtimabilia,& uera ſunt ĩtelligibilia & ſunt unũ,exiſtimabilia uero ſunt ſenſibilia,& ſunt plura.primo phyſi.cõmen.41.
Parmenides aſſeruit primum deorum/amorem dicens,Cũctorũ ille Deus primum produxit amorem.ex erratis primi metaphyſi.cap.2.
Parmenides unum dixit eſſe principiũ quo ad rationem:Meliſſus uero quo ad materiam,quia hic quidem finitum,ille uero infinitum id ait eſſe.ibidem.
Parmenides non ſolũ unã ponit eſſe cãm/ſed duas aliqualr̃.ex erratis primi metaphyſicę.quod qũo ſit intelligendũ uide Alexã.qui adducit uerba Theophraſti in primo libro.de rebus naturalibus: inquit enĩ Parmenides Heleata qui huic.i.Xenophani ſucceſſit utraq; uia ĩgreſſus eſt:ſtatuit enĩ uniuerſum eſſe ſempiternũ & generationẽ rerũ tueri conatur nõ q̃ ſimilem de utroq; ſnĩam habeat:ſed re uera uniuerſum unũ eſſe ratus idemq́; ingenitũ & globoſum ad tuendũ generationẽ ex opinione uulgi rerũ apparentiũ duo prĩcipia facit ignẽ & terrã/alterũ ut materiã alterũ ut cãm & efficiens.ↄſimilem ſnĩam ſcribit Cõmen.in primo phyſicæ auſcultationis.
Parmenides dixit q̃ ens eſt ſimplex,& q̃ nulla eſt multitudo omnino.3.metaphyſic.tex.cõmen.16. uide de opinione eius.primo phy.tex.cõmen.25.& cõmen.41.
Parmenides dixit q̃ intellectus appropriatur hominibus ſcd̃m cõplexiones & compoſitiones eorũ, quod etiam Empedocles aſſeruit.4.metaphyſi.tex.cõmen.21.
Paſſiones & motus non ſunt ſine ſubſtantiis.12.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.25.
Paſſiones nec rõne/nec tẽpore/nec generatione poſſibile eſt priores eſſe ſubſtãtia:erũt enim ſeparabiles.7.primæ philoſophiæ.tex.com̃.47.idem ibidẽ.tex.com̃.4.&.1.phy.14.
Patiens patitur ꝓpter materiã.9.primę philoſophiæ.tex.cõmen.2.uide limitationem ab Auer.in.3. de anima.cõmen.28.& in cõmen.5.in principio digreſſionis.
Paſſio aut eſt ad peius/aut ad corruptionem.9.meta.tex.cõmen.2.
Paſſio multis modis dicitur.5.meta.tex.cõmen.26.
Paſſio quãdoq; ſumiƭ pro omni accidẽte.1.phy.com̃.39.quãdoq; pro q̃litate eſſentiali.1.cœli.com̃. primo,quãdoq; pro tranſmutatione in ſubſtantia,ut exponit ibi Themiſtius.
Patiens quodãmõ eſt ↄtrariũ & quodãmõ eſt ſimile.1.phy.cõ.56.idem.1.de gene.& corrup.te.c.50.
Paſſio ſemper rei poſterioris eſt.8.phy.tex.cõmen.69.& eſt ſenſus q̃ in permanẽtibus daƭ primum in quo aliquid eſt genitũ,non datur autem ultimũ in quo non,& uide cauſam etiam ibi.
Paſſio dicitur dupliciter/cõmuniter/& proprie.3.cœli.cõmen.primo.
Paſſiones omnes ſunt diuiſibiles aut ẽm ſpeciem/aut ſcd̃m accidens.3.cœli.tex.cõmen.7.
Patiens & faciẽs neceſſe eſt genere idẽ eſſe,ſpẽ uero diuerſa.1.de gene.& corrup.tex.com̃.50.

Paſſio eſt merito ſimilitudinis,& actio eſt merito cõtrarietatis.primo de generatione & corruptio/ne.tex.cõmen.48.&.49.

Paſſiua & actiua ſunt otraria,& hoc manifeſtũ eſt ratione & inductione.1.de gene.cõmen.50.

Paſſio ſenſuum eſt diuerſa à paſſione inanimatorum.2.de anima.tex.cõmen.121.& uide ibi differẽ/tias poſitas per lucidiſſimũ Themiſtium:nam ſenſus non fit materia ſenſibilium,& eius paſſio nõ terminatur in mutationem,ſed in iudicium.

Paſſio quæ in animátibus & q́ eſt in ſenſibus,nõ tam paſſio q̃ actus & abſolutio eſt.Themi.2.de anima ſuper tex.cõmen.159.& in Themiſtio eſt.3.de anima.cap.14.

Paſſio quælibet facta cum alteratione & tranſmutatione eſt in corpore neceſſario.primo de anima. cõmen.14.idem.2.de anima.57.&.3.de anima.28.

Paſſiuum & actiuum quodámodo dicuntur oppoſita.ex.2.de anima.cõmen.33.idem primo de ge/neratione & corruptione.tex.cõmen.50.

Pati quodámodo eſt à ſimili,& quodámodo à diſſimili.2.de anima. tex.cõmen.54.idem primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.48.&.49.

Pati contrarium eſt ipſi actui.primo cap.de ſubſtantia orbis.

Paſſio duplex eſt corruptiua & perfectiua.2.de anima.tex.cõmen.57.&.58.&.3.de anima.tex.cõmẽ. 28.&.7.phyſi.tex.cõmen.12.

Paſſio æquiuoce dicitur de ſenſibus & intellectu.3.de anima.cõmen.18.

Paſſiua neceſſaria componũtur ex paſſiuis.primo meta.cõmen.38.

Paſſio eſt in patiente.3.phyſi.tex.cõmen.19.

Paſſio eſt ſignum materiæ, & operatio eſt ſignum formæ. ex diſputa.6.in ſolutione.6. dubii.& ex diſputa.10.in ſolutione.2.dubii.

Patres caſtigare filios ueriſimile eſt & iuſtũ eſt. Ariſt.in .3. de generatione aíaliũ.cap.10.ita enim ꝓ/bat reges apum eſſe parẽtes fucorũ,quia caſtigantur à regibus fuci.

Pater & mater ſunt tanq̃ cãę extríſecę remotę:pater tanq̃ agẽs,& mater tanq̃ materia.5.meta.cõ.1.

Pecuniarum exquiſitũ ſtudiũ eſt de deſideriis hominis p̃ter naturam. Auer.in ꝓlogo phyſi.maxi/me enim res p̃ter naturam eſt.ut.d.Phs uſura,& Apoſtolus eſt idolorũ ſeruitus.

Pediculorum generatio requiratur.5.de natura animalium.cap.31.

Pedicularis morbus hominibus generatur p̃ nimietate humoris, quo morbo nõnullos periiſſe ꝓ/ditum eſt,ut Alchmanem poetá & Pherecidem,Syrium.ibidem.

Perdices & quæ nõdum coierint,& q́ coierint,quarũ uſus in aucupiis eſt, quũ olfaciũt marem uo/cemq; eius audiũt,alteræ implenť ouis,alteræ ſtatim pariũt.eſt enim genus hoc auiũ libidinoſum ut leui indigeat motu cũ turget citoq; ſecernat. Ariſto.in.3.de generatione aíalium. cap.1.& Auer. in cõmen.ibidẽ. ⁋ Ex quo ſcire potes quomodo motus realis poteſt ex ſpirituali prouenire.con/tra illos qui ſunt adeo rudes,qui non poſſunt imaginari intelligentiam poſſe mouere cœlum niſi realiter inhereat & informet ipſum cœlum.

Penem immodicum poſſidentes infœcundiores ſunt his quibus mediocris eſt,& uide cauſam primo de generatione animalium.cap.6.

Per ſe eſt magis uniuerſale q̃ primũ.2.phy.com̃.3.& in.1.poſte.ubi aduerte ꝙ hoc eſt uerum,ut ly primum/ſumitur ibi in.1.poſte.ſed ſi ſumať primũ ut eſt idẽ qđ ſine medio,ſic aliquid primo in/eſt alicui,quod tamen non ineſt ei per ſe/nec primo/nec ſecũdo modo.dicit enim Themiſt.2.phy. nauta eſt in naui primo,ſed non per ſe.ſuper tex.3.

Per ſe dicitur multis modis.5.meta.tex.com̃.23.& in paraphraſi trac.1.cap̃.eſſentia.

Per ſyllogiſmos hypotheticos nullum omnino ignotũ declaratur,ſed ſolũmodo ea quæ indigent modicula innuitione.Cõmen.2.phyſi.com̃.3.quod quomodo ſit intelligendum,uide ipſum in.1. priorum,in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

Perfectiones ſeparatas dari à ſubiectis ut nauta reſpectu nauis,& artifex reſpectu ſui inſtrumẽti nõ eſt impoſſibile ex prima diſpu.in lib.deſtr.in ſoľ.ulti.dubii.Et ille eſt locus aptus contra moder/nos Auerroiſtas,qui de mẽte Auer.tenẽt aíam intellectiuá eſſe uere formá informátem & nõ aſſi/ſtentem,nam de hoc loquiť contra Algazelem,& nõ recipit gloſam locus iſte,ſicut uides.

Perfectio eſt in principiis magis q̃ in principiatis.12.metaphy.tex.cõmen.40.ubi taxantur antiqui oppoſitum aſſerentes,ut Pythagoras,& Leucippus.

Perfectionum ꝓpter quas moueť perfectũ,q̃dam ſunt q̃litates quibus perficiť illud qđ moueť,ut illud qđ mouetur ad ſanitatẽ:& q̃dam ſunt ſubſtátiæ extrinſecę à re,quæ moueť ad eas ut aſſimi-

leť eis ut inueniantˁ oés actiones ſeruorũ,qm̃ ſunt erga genera ĩtẽtionum dñi ſui,& iſta eſt diſpoſitio oíum entiũ cum primo principio. 12.meta.cõ.37. Vbi ſcire poteris qũo Deus excelſus eſt perfectio & forma oíum entiũ.⁋ Hinc patet error modernorũ aſſerentiũ oém formá formalr̃ pficere p inhęrentiá ſuũ formabile/& nullam eſſe formá extrinſecus pficientem,ſicut nauta nauim.

Perfectum eſt maximum in unoquoq; genere.10.metaphy.tex.cõmen.13.

Perfectũ eſt cuius nõ eſt poſſibile,& aliquid extra ſumere,finé eni habet.10.meta.tex.cõ.13.

Perfectum non eget aliquo.ibidem.

Perfectius eſt illud,per quod acquiritur perfectio.9.meta.cõmen.16.

Perfectum eſt habens finem.5.meta.tex.cõmen.29.

Qđ det magnitudo ꝟtutis.

Perfectũ unũqđq; & ſuba oís tunc pfecta eſt,quádo ſm ſpém proprię uirtutis nulla defecerit pars eius q̃ ſcđm naturá magnitudinis.5.meta.tex.cõ.21.& eſt in cap̃.de perfecto.Ex quo loco collige dari magnitudinem ſcđm uirtutem & nõ ſolum ſcđm molem.uide in ſimili.10.meta.tex.cõ.13.

Perfectio tráſumptiue dicitur de malis,ut perfectus latro,& perfectus calũniator.ibidem.

Perfectum aliud ſimpliciter,aliud in genere.ibidem.

Perfectũ aliud ſm quátitaté/& é primus modus,aliud ſm q̃litaté/& eſt ſcđs modus poſitus. ibidé.

Perfectio ſubſtantiæ puenit ex perfectione in magnitudine & qualitate.Cõmenta.ibidem.

Perfectum eſt cuius finis eſt ſtudioſus,& eſt tertius modus.ibi.

Perfectum unumquodq; tunc maxime eſt cum attingit proprie uirtuti,& tunc maxime ſecundũ naturam eſt.7.phyſi.tex.cõmen.18.

Perfectio non eſt diuiſibilis.ibidem.cõmen.18.

Perfecta ſunt quorũ nihil inuenitˁ in eis per qđ dicuntˁ imperfecta in eis,aut extrinſecus,& iſta eſt diſpoſitio primi principii.ſ.Dei.5.metaphy.cõmen.21.Ex quo patet Deum eſſe ſimplr̃ pfectũ. idé 3.de anima.in ſolu.3.qõnis.in cõmen.5.& com̃.14.&.12.metaphy.cõmen.37.

Perfectio hoís eſt per ſciẽtias ſpeculatiuas.Cõméta.in plogo phyſi.idem Ariſt.in.10.ethico.cap̃.10. ubi nota q; ſm uiá eius ponentis intellm̃ adeptũ q; hoc intelligitˁ táq̃ in diſpõne puia neceſſaria & ultimate diſponente ad fœlicitatem,ſic ipſe tenuit.in.3.de anima.cõmen.36.

Perfectum redditur quod imperfectum eſt in rebus in quibus unum eſt imperfectius,aliud uero perfectius adiectione perfectionis. Alexander in paraphraſi de anima.cap̃.ultimo.

Perfectio diuina maxima eſt cui omnia entia appetunt aſſimilari ſecundum quòd poſſunt.1.phy. tex.cõmen.81.&.2.de anima.tex.cõmen.34.&.2.cœli.tex.cõmen.64.

Perfectum autem nullum eſt ut ſit finem non habens.3.phyſi.tex.cõmen.64.

Perfectio eſt ĩdiuiſibilis,qa ẽ finis rei naturalis,& finis eſt ĩdiuiſibilis.7.phy.cõ.18. idé.6.phy.cõ.46.

Perfectiones ſunt ſimiles perfectioni circuli, quemadmodũ enim circulus non eſt circulus ante finem,ſimiliter eſt in aliis perfectionibus.7.phyſi.cõmen.18.& habetur in textu.

Perfectio quælibet neceſſe eſt in re quæ perficitur.8.phyſi.cõmen.4.

Perfectũ eſt natura prius/& tẽpore/& rõnc ĩperfecto & ĩcorruptibile corruptibili.8. phy.tex.cõ.75.

Perfecti diffinitio eſt cui additio fieri nõ põt.8.phy.cõ.75.idé.1.cœ.4.&.12.&.5.meta.ca.de pfecto.

Perfectũ dicitˁ de formis & qualitatibus.1.cœli.cõ.3.idé in paraphraſi in ſum.2.ubi dicit/q; dicitˁ de formis & q̃litatibus,& uniuerſalr̃ de reliqs pdicamẽtis.totũ aũt dicitˁ magis accõmodate de quátitate continua,& omne de quantitate diſcreta.Nam talia/omne/totum/& perfectum ſunt idem ſcđm formam,ſed differunt ſcđm materiam & ſubiectũ de quibus dicuntˁ,ut dicitˁ in textu.

Perfectum deficere impoſſibile eſt.1.cœli.tex.cõmen.4.

Perfectum eſt quod non recipit additionem,nec fertur in aliud eſſe.Cõmenta.ibidem. uide idem 8.phyſi.75.&.7 phyſi.18.&.2.

Perfectum eſt prius natura imperfecto.1.cœli.tex.cõmen.18.

Perfecti diffinitio eſt cui non poteſt additio fieri.2.cœli.cõ.23.idem.1.cœli.com̃.4.&.12.

Perfectio duplex alia eſt generationis,alia rei generatę.4.cœli.cõmen.22.idem.2.phyſi. cõmẽ.24.& 70.&.8.metaphyſi.cõmen.12.

Perfectio de anima rationali & aliis uirtutibus animæ dicitur ferè pura æquiuocatiõe.2.de anima. cõmen.7.&.30.idem.3.de anima.contra Alexandrum.cõmen.5.

Perfectio eſt finis & complementum perfecti,& finis nõ ſeparatˁ à finito.ex.2.de aía.cõ.22.

Perfectũ tale eſſe dicimus quod poteſt efficere quale ipſum.4.meteororũ.tex.cõ.19.

Perfectũ quáto aliqd magis in eẽ fuerit/táto magis pfectũ erit in eẽndo uerũ.2.meta.tex.cõ.4.

Perfectius eſt natura prius.8.phyſi.cõmen.59.& tex.cõmen.75.

Perfectioris rei motus perfectior eſt.8.phyſi.tex.cōmen.58.

Perſpicuū eſt ꝙ aer,& aqua,& quæcūq; etiā tametſi ſolida ac dura ſunt,ꝓpriis coloribus carēt. Alexander in paraphraſi de anima.cap̄.12.ubi oſtēdit quæ ſint ſenſibilia per ſe,& quæ p accidēs,inde ſcias non eſſe mixtum coloratū eſſe,ſic neq; omne mixtū ſaporem habet,ut alias notaui.

Perſpicui uberior aut exilior mixtio differentiam colorum efficit.ibidem Alexander.

Perſpectiuus de yride,& aliis apparentiis meteorologicis aſſignat cauſas remotas,& naturalis cauſas propinquas & ſenſui manifeſtas.Cōmen.in.3.meteo.cōmen.2.prope finem.

Pes dexter eſt motus eſſentialis,pes autē ſiniſter eſt motus motu accidētali,quia aīal primo mouet pedē dextrū,deīde ſiniſtrū ut ſuper illū ſubſtētetur.2.cœ.cō.8.in paraphra. autē ſup.2.cœli.ſū.2. quæſito primo dicit,ꝙ animal prima intentione mouet pedem dextrum:ſiniſtrū uero ac ſi per eius motum repetere uelit motum partis dextræ.

Philoſophia inuenta fuit & deſtructa infinities.12.metaphyſi.tex.com̄.50.idem primo cœli.tex.cō. 22.& primo meteororum.& in.3.de anima.cōmen.5.

Philoſophorū legales reperiūtur inimici.ex ꝓœmio libri deſtructionū,unde legit̄ in uia Ariſto.ꝙ fuit accuſatus hęreticæ prauitatis apud ſacerdotē ſummū Athenieſiū:qui uocatus noluit accedere:dixit eni nō ſinā Athenieſes bis in Phos peccare:pauloante enim Socra.morte dānarunt.

Philoſophi non abhorrent cōcedere īfinitū per accidens,& ꝙ una reuolutio ſeu motus in infinitū ſit ante alium per accidens.ex lib.deſtruc.diſputa.1.in ſolutione.5.dubii.

Philoſophus habet dare cauſas formales & finales ſubſtātiæ ſenſibilis.i.diuinus.12.primæ philoſophiæ.cōmē.6.nam prima forma & primus finis à metaphyſico cōſiderat̄.4.primæ philoſophiæ. com̄.1.&.3.metaphy.com̄.3.& hoc etiam declarat Cōmenta.in com̄.6.12.metaphy.

Philoſophus.i.diuinus ponit has duas cauſas mouentē & materialē principium ꝑſcrutationis de duabus aliis cauſis,& primo cauſam materialē,& declarat illā per ꝓpoſitiones illas eaſdē quibus uſus eſt in ſcīa naturali.Et ideo uidet̄ ꝙ hæc cōſideratio nō eſt ꝓpria huic ſciæ,ſed eſt pars ſciētiæ naturalis.ſed qa uicinæ ſunt hæ duæ cōſiderationes,& neceſſe eſt uti una earū in altera quaſi principio.ideo fecit rememorationē de hoc qđ declarādum eſt in ſcīa naturali,ſed tamē hoc magis generaliter q̄ in ſcīa naturali.Cōmenta.12.meta.cō.6.conſimile uide in.2.meta.cō.6.contra illos q dicunt Ariſto.fuiſſe rudem in prima philoſophia,qa nō uidet̄ cōſideratio eius alia à cōſideratione naturali.Cōmen.eni reſpondet ad hoc dicēs,ꝙ iſtæ duæ ſcīæ uicinæ ſunt.ſ.ſciētia quæ cōſiderat de principiis ſubſtātiæ mobilis in eo ꝙ eſt mobilis,& quæ conſiderat de eis in eo ꝙ ſubſtantię,& ideo poſſibile eſt uti his ꝓpoſitionibus magis generalibus q̄ in ſcientia naturali,nō in eo quòd eſt ſubſtantia mobilis,ſed in eo quod eſt ſubſtantia ſimpliciter. Cōtra Franl de Mayro.

Philoſophi ſcīa eſt entis inquātum ens uniuerſaliter & nō ſcđm partē.11.primæ philoſophiæ.cap. 3.ubi manifeſte per totum illud caput oſtēditur ſciētiam diuinam eſſe de qdditatibus rerum ſub rationibus tranſcendentibus & uniuerſalibus,& ꝙ non conſiderat quidditates rerum in particulari præſertim illarum quæ ſcđm eſſe non abſtrahunt à materia ſenſibili & motu.

Philoſophia prima de his duobus conſiderat.ſ.de ente inquātum ens,& de principiis & cauſis entis inquātum ens.Cōmenta.in com̄.1.ſuper.12.metaphy.authoritate Alexan.quod non eſt intelligendum cum præciſione,ut notaui in expoſitione mea ſuper illo libro.

Philoſophiæ tres erunt theoricę mathematica,phyſica,& theologia.6.meta.tex.com̄.2.

Philoſophiæ diuiſionem ſcđm animi poteſtates,uide à Simplicio primo phyſi.in prologo,& à Ioanne Grammatico in principio de anima.

Philoſophia eſt animæ perfectio,& eſt corporis medicina.Simplicius in prologo primi phy.& colligitur ex ſñia Philoſophi.1.ethicorum.cap̄.17.& ex.4.meta.tex.cōmen.18. ubi inquit,ꝙ ita homo dicitur curare de ueritate,ſicut infirmus de ſanitate.

Philoſophia non cōſiderat niſi de rebus entibus extra aīam.1.meta.tex.cō.44.⁋ Nec intelligit̄ ut intellexit Ioā.de Iāduno,& Bononiēſes,ꝙ ſcīa conſiderat res & rerū quidditates ut cōcernūt actualem exiſtētiā,unde aſſerūt diffinitiones & demōſtrationes eē de actualiter exiſtētibus ſcđm ꝙ exiſtunt.⁋ Sed iſta opinio ſtare non pōt,qa res exiſtentes ſcđm ꝙ exiſtentes apud Peripateticos ſunt ſingulares:non enim dant̄ uniuerſalia extra aīam exiſtentia,ſicut poſuit Plato.3.de aīa.cō.18.& primo de aīa.com̄.8.&.12.meta.cō.4.Sed de ſingularibus q̄tenus ſingularia ſunt nō eſt diffinitio neq; demonſtratio,ut patet.1.poſterio.&.7.primæ philoſophiæ.ubi etiā habet̄ ꝙ ſingularibus æternis ſub rōne qua ſunt ſingularia,nō eſt diffinitio,ut patet ibi in tex.cō.55.& eſt unus ex erroribus cōtingentibus circa uniuerſale.⁋ Amplius Them.expſſe dicit in.1.poſte.in illo cap̄.Eorum

autē quæ ſæpe fiūt ꝙ non demōſtrať eclipſis de hac luna quæ cerniť, neq; hæc eclipſis q̄ in hoc tē pore fit. ſingulariū enim & exiſtētiū eſt ſenſus & nō intellectus, qa intellectus & ſcīa eſt uniuerſalium, ut patet. 2. de anima. tex. cō. 60. Amplius iſta opinio manifeſte eſt cōtra ſnīam Auerro. in ſua paraphraſi ſuper. 4. cœli & mūdi in ſum. 3. cap. 1. cōtra Themiſt. expſſe enim ibi ſcribit hæc uerba. Nos autē dicamus pfectius diffinitiones cōſtitui ex genere & differētia quarū neutra à diffinito ſeiungi pōt, qa pars eſt diffiniti, ut in poſterioribus oſtendiť. ꝙ autē ꝓprie rei actiones cōſtituant loco differentiæ in rebus, ubi differētiæ nō apparēt ſcd̄m ſe totū uti in palmæ diffinitiōe dicimus ipſam eſſe arborē dactylū ꝓducētem, qđ & ibidē oſtenſum eſt, quēadmodū igiť hmōi diffinitiones fieri ſolēt ubi primū pfectūq; diffinitionū genus haberi nō pōt, & quādo tūc loco differentiæ actio ſumiť nō eſt intētio ꝙ hæc ipſa iuenta ſit in actu: ſiqdē interdū iuenta eſt actio quādoq; minime. Differentiæ aūt & ꝙ illarū fungiť officio ſeparari qdem nequeunt: alioquin nō eſſet palma niſi dū dactylorū fructū ꝓducit, ſi intētio eius eſſet in eius diffinitione dactyli productio actu, qđ falſum eē conſtat: ſed poniť loco naturalis differētiæ, de cuius more eſt ut talis actio ꝓueniat, ſiue hæc ipſa actio ꝓcedat ab ea ſemper ſiue nō ſemp etc. Per ens igiť extra aīam nō itellexit Com. rem exiſtētē ſcd̄m ꝙ exiſtens, ſed rē habētem eſſentiā ſeu qdditatem ad differentiā non entium ſicut ſunt figmēta, & uniuerſalr̄ quæ ſunt impoſſibilia, & non habēt cōceptum itelligibilē de eis, & ſic intelligitur dictū Cōmēta. 2. phyſi. cō. 71. dum dixit primā pħiam eſſe de rebus exiſtentibus in quātū exiſtunt. i. conſiderat entia inquātū entia ſunt. ut dicit Pħs in prici. 4. & etiā in princi. 6. primæ philoſophiæ: de hoc tamen alibi diffuſe ſcripſi in queſtione quadam ordinaria de temporis quidditate, ubi late uiam iſtam impugnaui.

Philoſophia prima conſiderat maxime de principiis, quæ ſunt prima in eſſe & in cognitione. primo metaphyſi. cōmen. 50. idem in prooemio metaphyſi.

Philoſophia prima balbutiēs uiſa eſt de oībus nouum exiſtēs circa principiū & primū. 1. meta. tex. com̄. 51. conſilem ſnīam inuenies in. 7. primæ philoſophiæ. cap. 2. apud Auicē. ubi inquit. ars quælibet in ſui exordio eſt cruda & imatura, ſed maturať poſtea, & deinde paulatim decoratur & perficiť: talis fuit antiqtus pħia apud grecos, primū qdē pſuaſibilis. ſ. rhetorica, deide quia icidit deceptio in ea, fuit dialectica in una ex ptibus eius. ſ. naturali q̄ apud plures eorū fuit uſitata.

Philoſophiæ natura eſt quærere maximam perſcrutationem. 2. meta. com̄. 2. tex. 15.

Philoſophia prima ꝓprie cōſiderat de prima forma & primo fine. 3. meta. cō. 3. & cō. 4. idē in ꝓlogo ſuo ſuper. 1. phyſi. & 4. metaphy. cō. 1. & 7. metaphy. cō. 5. & 9. & 12. meta. com̄. 6.

Philoſophus eſt ille qui ſcit principia & cauſas ſubſtantiæ. 4. meta. cōmen. 2. ubi per Philoſophū intelligas diuinum: ſcientia enim diuina per antonomaſiam dicitur philoſophia prima uia nature & nobilitatis, licet uia doctrinę ſit poſtrema.

Philoſophia uera differt à logica p modū ſcię: philoſophia enim ɔſiderat de ente ɔſideratiōe demōſtratiua: logica autem ɔſideratione probabili, ſophiſta uero diuiditur ab eis p intentionem intentam in uita: ſophiſta enim intēdit ſe uideri Pħm, ut acquirat gloriā aut aliud gratiarū humanarū, Philoſophus uero tantū intendit ſcire ueritatē. 4. metaphyſi. tex. cōmen. 5.

Philoſophus debet conſiderare de priuatione, quia priuatio eſt una diuiſionū oppoſitorū, & Philoſophus debet conſiderare de oppoſitis. 4. metaphy. tex. cōmen. 6.

Phyſicæ & ſcdæ philoſophiæ modo quodā opus eſt circa ſubſtantias ſenſibiles ſpeculatio. 7. meta. tex. cōmen. 39. pondera qa dixit quodā mō, & ꝑ hoc uide in. 7. primę philoſophię. cō. 5. & 9. & 39. & 12. metaphy. primo. 5. & 6. & 29. cōmen. & alibi infinities. Facit pro opinione tenentiū ſubſtantiā ſenſibilem ſeu naturalē eſſe ſubm̄ philoſophiæ naturalis, q̄ diciť ſecūda philoſophia ẜm ordinem naturę, non ẜm ordinē doctrinæ, ut bene notat Cōmen. ibi in com̄. 39. & etiam in. 2. primę philoſophiæ. in cōmen. 3. & Auic. in principio ſuæ meta. unde in. 7. meta. com̄. 39. dicit ꝙ Pħs naturalis cōſiderat de ſubſtātiis ſenſibilibus inquātum ſenſibiles ſunt: ſed primus Philoſophus inquātū ſubſtantiæ ſunt, & ita dicit in omnibus p̄inductis authoritatibus: ad primū enim Philoſophū ſpectat omnia cognoſcere ſub rationibus tranſcendētibus & uniuerſalibus, qa ſapiētis eſt oīa cognoſcere, ut contingit, ut dicitur in prooemio primæ philoſophię.

Phyſici eſt de anima quadā ſpeculari quæcūq; non ſine materia eſt. 6. meta. tex. cōmē. 2. uide ample in primo de partibus aīalium. cap. 1. ubi aīaduerte ꝙ tametſi Cōmen. in. 2. phy. cōmen. 26. & in. 3. de anima cōmen. 17 teneat cōſiderationē quidditatiuā naturalis ſe extendere uſq; ad intellectiuā quæ eſt imaterialis & abſtracta apud Ariſto. ẜm eius ſnīam, Ariſto. tamen in illo loco tenet oppoſitum ſicut uidere poteris in concordantiis nuper editis.

Phyſica eſt ſophia quædam,ſed non prima.4.meta.tex.cõmen.7.
Phyſici quidam putantur de tota natura dicere & de ente.4.meta.tex.com̃.7.
Phyſici eſt conſiderare de omni anima/aut tali.primo de anima/tex.cõmen.15.
Phyſicus diffinit per materiam,& dialecticus per formam.1.de anima.tex.com̃.16.idem.2.phyſi.18. 19.&.92.&.7.metaphyſi.34.35.39.37.55.&.8.phyſi.52.
Phyſicus tenetur cõſiderare quęcũq; mota mouent,quęcũq; autem nõ, non ſunt amplius phyſicæ conſiderationis.2.phyſi.cõmen.71.uide.1.phyſi.cõmen.11.
Phantaſia eſt motus factus à ſenſu ſm̃ actum.2.de anima.tex.com̃.161.
Phantaſma ſeu uiſio differt ab inſomnio.ex lib.de ſomno.uide Themi.in lib.de inſomniis.cap.3.
Phantaſia omnis aut rationabilis aut ſenſibilis eſt.3.de anima/tex.com̃.56.
Phantaſia cum mouet non mouet ſine appetitu.3.de anima.tex.cõmen.50.
Phantaſia deliberatiua in ſolis rationabilibus eſt.3.de anima.tex.cõmen.56.
Phantaſma Socratis & notio Socratis non ſunt idem.Themi.3.de anima.cap.55.Inde collige contra illos qui tenent ſenſationẽ realiter non diſtingui à ſpecie ſenſibili.
Phantaſia non eſt idem cum ſenſu.4.meta.tex.com̃.24.idem.2.de anima.tex.com̃.153.
Phantaſia eſt diſtincta à ſenſu.2.de anima.tex.cõmen.156.
Phantaſia non eſt in omnibus animalibus.ibidem.
Phantaſia & opinio motus quidam eſſe uidentur.8.phyſi.tex.com̃.26.
Philomythes aliq̃liter Ph̃s eſt:fabula enim ex miris ↄſtituitur.ex ꝓœmio primę philoſophię.
Philoſophantiũ plurimi ſolas eas quę in materiæ ſpecie cauſas putauerũt eſſe principia.ibidem.
Pica uoces plurimas cõmutat: ſingulis enĩ ferè diebus diuerſam emittit uocẽ.9.de natu.aĩa. ca.13.
Piſces parui magis laudabiles ſunt, quia in animalibus quæ naſcũtur in aqua magnitudo corporis ſignificat multã humiditatẽ:& propterea multæ ſquamę & ſpinę laudanť in eis,q̃a ſignificãt rem contrariam ſuę complexioni.5.colliget.cap.30.&.33.
Piſces fluuiatiles & lacuſtres optimi ſunt poſt partum & feminis genitalis emiſſionẽ,ut plurimũ. 8.de natura animalium.cap.ultimo.
Piſcium generatio ex ouo differt à generatione auiũ,eo ꝙ altero caret umbilico q ad mẽbranã teſtę ſubditam tendat.alterum autem,qui auibus ad uitellũ fertur,habet meatũ.6.de natura aĩalium. cap.10.uide ꝑ iſta differẽtia ibidem cap.3.ubi oſtendit quomodo in prima auiũ generatione duo uenales meatus à corde exoriuntur.Et ex illo loco experimento ſenſato ſcire potes cor eſſe uena/rum principium contra Galenum.
Piſcium guloſus omniũ maxime mugilis eſt atq; inſatiabilis, quãobrem uentre diſtento graueſcit, & niſi ieiunus ſit,hęret iners.8.de natura animalium.cap.2.
Piſcibus cum hoĩbus annus bene cedit,tũc & piſcibus feliciter degere ↄtingit.8.de natu.aĩal.cap.19.
Piſcibus cõmodiora ſunt loca quæ algarũ copia ſcatent.ſupra.
Piſcibus uniuerſis morbus peſtilens nullis incidere uidetur, ut hominibus/& quadrupedum gene ri/equis/& bobus/&/reliquis tum feris tum urbanis.ibidem.
Piſces habent olfactũ & auditũ,& probať experimẽtis multis in.4.de natura aĩalum.cap.8.
Piſces dormire multis experimentis oſtendiť.4.de natura animalium.cap.10.
Piſcium fœminæ ſunt uiuaciores maribus,ut conſtat,eo ꝙ fœminæ uetuſtiores quã mares capiun tur.4.de natura animalium.cap.11.
Piſcibus anni ſicci morboſi,auibus uero anni pluuioſi ſunt.8.de natura aĩalium.cap.18.
Piſces quæ nõ branchias, ſed fiſtulam habent,ut delphini/balenæ/& reliqua cete animal generãt & ſpirãt/& aerem recipiũt,habent enim pulmonẽ:uiſus eſt enim delphinus dormire ac roſtro emer ſo ſtertere.6.de natura animalium/cap.12.
Piſces licet non habeãt pulmonem per quẽ reſpirent, natura tamen loco eius poſuit nares in genis eorum in quibus ſunt parua foramina per quæ ingrediť uapor aquæ,& non aqua. Auer.in.3.de partibus animalium.in cap.de pulmone.
Piſcium nullus teſtes nec ĩtus nec extra habere compertum eſt,nec ſerpẽtes,nec ex his aliquid quę pedibus carent,ſed eius uice meatum excremento generationiq; accõmodatum eundem habent. ex.4.de partibus animalium/cap.11.prope finem.
Piſcium quoddã genus nõ eſt neq; mas neq; fœmina/ut anguilla/& genus mugilũ quoddã in flu/uiis lutulentis.Ariſto.in.2dc. generatione aĩalium.cap.4.iuxta dimidiũ capĩi.
Piſces littorales ꝓſtantiores ſunt pelagicis, q̃ppe q & copioſiore & meliore cibo nutriant.8.de natu

ra aīalium.cap.13.& ibidem reqre qui littorales,& q Pelagici ſunt,& q ancipitis naturę.

Piſces in thorace non habēt niſi cor,& ideo carent uoce cū pulmonē non habeāt.6.de utili.par.ca.2.

Piſces odorant ſine anhelitu.2.de anima.cōmen.76.

Piſces in Acheloo fluuio uociferant p branchas,& illa uociferatio eſt ęquoca.2.de aīa.tex.cō.87.

Piſces non habēt ueram uocē propter tres cauſas.2.de anima,tex.cōmen.91.

Piſces ouipari uigent uere donec pariāt;uiuipari aūt autumno.9.de natura aīalium.cap.37.

Piſcis cētipeda cum hamū deuorarit,euomit foras ſua interiora donec hamū eiiciat,tum recipit intro,& ualet eadem qua ante ſalubritate.9 de natura aīalium.cap.37.

Pingue omne exangue eſt.3.de natura animalium.cap.19.

Pingueſcunt omnia aīalia,qbus uenter calidus eſt,quiete & īmotione.8.de natura aīal.cap.6.

Pinguedines ſunt mitigatiuę dolorum,& pinguedo anſeris ſecundum Gale.in hoc eſt fortior pinguedine gallinæ.5.colliget.cap.13.

Pingue omne calidū eſt.3.de ptibus aīalium.cap.9.uide etiam ꝓ hoc Gal.in.4.de utili.parti.cap.9. ubi adducit duas rōnes ad ꝓbādū ꝙ pinguedo ſit calida primo ex ſenſu,qa utimur illa pro oleo, tum quia cito inflāmat, nullū autem frigidū cito inflāmat.uide etiam Ariſt.2.de ptibus aīalium. cap.5.ubi dicit ꝙ pingue inter humida cōmune ignis & aeris eſt.& tamen Medici dicunt quòd generatur cum frigido cogita.

Pinguia animalia minus ſeminis habent quā macilenta,& ſunt magis infœcunda.primo de generatione animalium.cap.18.&.19.

Pilorum ſignificatio ex colore pro maiori parte non uerificatur niſi in climatibus temperatis.4.colliget.cap.8.& eſt ſententia Galeni in.2.paruę artis.

Pili q̄diu inſunt augent,& alia his cognata ut ungues,& magis cum corpora ægrotāt,aut ſeneſcūt: oſſa uero non ſemp augētur.& uide cām in.1.de generatione aīal.cap.4.prope finem.

Pili in defunctis augētur,ſed naſci nequeūt.ibidem,prope finem.

Pilus eſt ſiccius oībus mēbris,& poſt ipm os,& poſt illud chartilago,& poſt illā ligamētū,& poſt illud pāniculus,& poſt uenę pulſatiles,poſtea neruus.2.coll.cap.de cōplonibus mēbrorū ꝯſimiliū.

Pili criſpi duriores ſunt q̄ recti.5 de generatione animalium.cap.3.

Pili Scytharum & Thracū ſunt prolixi & ſimplices,Æthiopum uero criſpi.ibidem.

Pilorum materia eſt excremētū aereū cutis,cuius indiciū eſt ꝙ ſi cutis incidat,non naſcunt ibi pili. Auer.5.de generatiōe aīaliū.cap de uarietate pilorū,& ibi dicit ꝙ ex cute duo excremēta decidūt ſicut ex reliqs mēbris,unū eſt humidū,ſed humidū diſſipat,ſiccū uero pilorū eſt materia.

Pilus ſm Galenum generat ab uno uapore fumoſo aduſto.contra quē uide.2.colliget.cap.8.

Pili materia eſt uapor,quem natura attrahit & cōuertit in pilum,ut corpus mūdificeretur à mala materia ex corpore.ibidem Auer.

Pili pileo uel alio tegmine intecti celerius caneſcunt.5.de generatione aīal.cap.5.& ibi uide cām.

Pili ruffi celerius caneſcunt q̄ nigri:imbecilla enim quæq; celerius caneſcūt,atqui ruffitas eſt quaſi imbecillitas pili.5.de generatione animalium.cap.6.

Pilorum craſſitudinis ac tenuitatis cauſa eſt cutis potiſſimū,aliis enim craſſa, aliis tenuis eſt,& aliis rara,aliis denſa eſt.Ariſt.5.de generatiōe aīalium.cap.5.Et inde,ꝙ collige ex cutis tenuitate & pilorum & unguium poſſumus iudicare de ingenii bonitate.

Pilorum longitudinis & breuitatis cā eſt multitudo,aut paucitas humoris.5.de gnera.aīa.cap.3.

Pilorū diuerſus color in cæteris aīalibus cātur à cuti p̄terq̄ in hoīe.5.de gene.aīal.cap.5.

Pili inueniunt ob neceſſitatē excremēti calidi eleuati ad cutim, uerūtamē quādo natura pōt hmōi excremēto uti pro aliq̄ utilitate id facit,ſin autē ponit ipm in loco,ubi nō noceat opationibus aīalium,ut ſunt pili pectoris, & q ꝓpe pudēda exuberāt, & ꝓpterea lex non ꝓhibet abradere hmōi pilos.Auer in.2.de partibus aīalium,caplo de membris uiſus.

Platonis maior ratio,qua fuit motus ad ponēdum Ideas fuit,ex generatione aīalium ſine ſemine & plantarum, in quibus uidetur ꝙ generatio taliū ſit à ſuo ſimili ſcdm formā. Auer.ſententia in.7. primæ philoſophiæ.cōmen.31.&.12.primę philoſophiæ.com.13.&.18.uide ꝓ hoc etiam lucidiſſimum Themiſtium in ſua paraphraſi ſuper.primo de anima,cap.24.

Plato duo conſtituit infinita, magnū,& parum.ſed Pythagoras ſolū numerū parem dicit eē īfinitū. 3.phyſi.26.&.27.Et nota ꝙ Porphyrius dixit ꝙ Ariſt. etiam ſequitur opinionem Platonis in hoc, ut dicit Cōmen.diſputa.3.in ſolutione ultimi.ſed ipſe non approbat,ſed dicit ꝙ iſta opinio Platonis eſt magis propinqua ueritati.

Plato poſuit multitudinem in entibus prouenire à mediatoribus, Pythagoras uero à materia,alii uero ab inſtrumentis ex libro deſtru.diſpu.3.in.ſolutione.12.dubii.

Plato per magnũ & paruũ materiam ſignificabat,per unũ uero cauſam efficientem & formam.primo phyſi.tex.32.uide Themiſtium primo de anima/cap.12.in fine.

Plato poſuit numeros eẽ principia,& numerus nõ eſt infinitus nec in diuiſione neq; in augumento ſecũdum Platoné.nõ in diuiſione,quia terminatur ad unitatem:neq; in auguméto,quia uſq; ad decem Plato facit numerum.3.phyſi.61.

Platonis dictũ q; Deus creauit Angelos manu,deinde pcepit eis creare alia mortalia & ipſe remãſit in qete,non eſt intelligendũ ad literã.12.meta.cõ.44.reqre iſtud Platonis dictũ in Timeo.

Plato poſuit in hoie intellectũ alium mortalé/alium imortalé.& non diſcordat Ariſt. in hoc ab eo. Themi.3.de aia/cap.37.&.38.ubi dicit:neq; enim itellectus in corpe collocari aĩr & habitare poſſet, niſi affectibus mediis necteret obligareturq;:alioquin ut Diuinus Plato inqt(tex.cõmé.61.)ipurũ cum puro ſociari,& cõciliari non poſſet:dii inqt quũ aĩam imortali origine pditam acceperũt,ob duxere ei corpus mortale quod uti fieri poſſet utiq; imortalis forma i corpore mortali claudere tur,texuerunt genus animæ alterum fragile ac mortale.

Plato ab uniusidea intellm,ab idea dualitatis ſciam, ab idea trinitatis opinioné, ab idea qternionis ſenſum pberi exiſtimabat.uide.1.de aĩa.tex.com.27.& uide ibi Themi.& Auer.

Plato in.10.libro de legibus diffiniuit animam eſſe rem ipſam ſeipſam mouentem,cuius impugnatio ponitur primo de anima.tex.cõmen.36.& infra.

Plato ultra hoc corpus,aliud etiam latentius aĩæ coaptauit.Themiſtius.1.de anima ſuper tex.13.idẽ aſſerit Proclus ſuper Timæum, & Simplicius.1.de anima.uolunt enim Platonem triplex corpus ſeu uehiculum animæ poſuiſſe æthereũ/elemẽtale/& hoc quod ſub ſenſu cadit.

Plato,Leucippus,& Democritus poſuerũt motũ ante mundi generationẽ.12.meta.tex.cõ.30.

Plato poſuit motũ æternum ante mũdi generationé,poſuit enim motũ inordinatũ qué Deus dedu xit ad ordinem.12.meta.cõ.30.uide de hoc etiam.3.cœli & mundi.in cõmen.& tex.25.

Plato poſuit ſubſtantiã imobilé duplicis naturę.ſ.formas & mathematica,q̃ poſuit eſſe media inter formas abſtractas & ſubſtãtias ſenſibiles.12.meta.cõmé.5.in fine com.authoritate Alexan.

Plato duo infinita poſuit magnũ & paruum tanq̃ per enigma nobis ſignificans infinitum in adiectione & infinitum in diuiſione.3.phyſi.tex.cõmen.61.

Plato opinabatur q; uniuerſalia ſunt ſubſtãtię,& principia ſubſtãtiæ ſenſibilis:opinabat enim q; genera ſunt naturæ abſtractę,& nõ ſunt exiſtentia in particularibus,ita q; cõiungãtur in eis.12.met. cõmen.4.idem primo de anima.cõmen.4.&.3.de anima.cõmen.18.

Plato opinabatur uniuerſalia eſſe ſubſtãtias & priora particularibus propter diffinitiones,& ſciẽtias quę ſunt de uniuerſalibus.12.metaphyſi.cõmen.4.

Platoni ſæpe accidit dicere extranea & remota à natura rei,quia uniuerſalr inuenit ſermo eius ſem per in diſputatione.12. meta.cõmen.4.⁋ Ex quo loco ſumunt quidã licere in diſputatione dicere falſum,ſed iſte non eſt intellectus Ariſto.neq; Cõmen.ibi ut declaraui in expoſitione.12.Amplius diſputatio doctrinalis & ſcientifica non admittit falſum primo cœli.111.

Plato opinabatur q; quidditates primarũ ſubſtãtiarũ ſunt aliæ à primis ſubſtãtiis.7.meta.cõmé.2.

Plato nõ male ſophyſticam circa non ens ordinauit:ſunt eni ſophiſtarum rationes circa accidens, ut eſt dicere maxime omnium.6.metaphyſi.tex.cõmen.4.

Plato aſſeruit ſpés & mathematica duas ſubſtãtias, tertiã uero ſenſibiliũ corporũ.7.meta.tex.cõ.5.

Plato extra cœlum neq; corpus neq; incorporeum ullum eſſe exiſtimauit:nam neq; ideas ſuas extra cœlum locauit.3.phyſi.25.& Themiſtius.ibidem.

Plato uere & maxime ens.ſ.ideam appellabat ens ipſiſſimũ.Themiſtius.1.phyſi.26.tex.

Plato non diſtinxit inter materiam & priuationem.1.phyſi.cõmen.66.&.80.

Plato ſolus fuit ꝓpinquus uidere ueritaté in natura materię,ſed nõ bene diſtinxit eã.1.phy.cõ.79.

Plato opinabatur q; aliqd moueat ſe.2.phyſi.cõmen.3.&.7.phy.com.2.&.8.phyſi.com.40.

Plato opinatus eſt q; uniuerſalia ſunt cauſæ particularium.2.phyſi.tex.cõmen.38.

Plato exiſtimauit aliquod ſimplex non compoſitum ex potentia & actu poſſe moueri.3.phy.cõ.8. idem.8.phyſi.cõmen.40.&.7.phyſi.cõmen.2.&.3.cœli.cõmen.28.

Plato ĩfinitũ eẽ pricipiũ rerũ ſenſibiliũ & ĩtelligibiliũ opinatus eſt,qa numerũ eẽ pricipiũ & ſenſibiliũ & ĩtelligibiliũ poſuit excogitata rõne,ut ideę numeris cõtinerent.3.phy.25.& Them.ibidé.

Plato poſuit ĩfinitũ principiũ ſenſibiliũ,qa poſuit infinitũ in cã materiali q̃ apud ipm eſt magnum

& paruũ,& magnũ apud ipm creſcit in ĩfinitũ & paruũ diminuit̃ in ĩfinitũ.3.phyſi.tex.cõ.25.

Plato poſuit formas,ideſt ideas non eſſe intra mũdum,nec extra mundum,quia non ſunt in loco. tertio phyſi.tex.cõ men.35.

Plato fuit primus qui prĩcipia materialia rerũ ſenſibiliũ elñta appellauit,ut author eſt Eudemus, & Simpli.in ꝓlogo phy.ſic potes intelligere illud.1.phy.tex.cõ.48.ubi dicit̃,oẽs ꝗdem elemẽta & ab ipſis uocata principia,& uere/& ſine ratione ponentes,tamẽ contraria dicunt tãquã ab ipſa ueritate coacti ponẽtes & uniuerſaliter numerum indiuiſibile qualitatem habet:qui enim punctus qualitatem habere poterit cum ulla affectio neq; figura puncto poteſt ineſſe.1.phyſico. Themiſtius in tex.18.& inde elicitur.

Plato poſuit duo pati & unũ agere,antiqui uero ꝙ duo prĩcipia agũt & unũ patit̃.1.phyſi.tex.cõ. 55.Nam Themiſtius & Cõmentator per poſteriores intelligit Platonem & ſequaces.

Plato uſq; ad decem facit numerum.3.phyſi.tex.cõmen.61.

Plato poſuit materiam eſſe locum.4.phyſi.cõmen.14.15.&.59.

Plato putauit infinitum eſſe principium ſenſibilium & intelligibilium,quia principium rerũ tam ſenſibilium quàm intelligibilium numerum putauit.3.phyſi.tex.cõmen.25.

Plato in Timęo materiã locum eſſe dixit,in his uero quæ ſine titulo , per numerum.i.per magnũ & paruum eam ſignificauit.4.phyſi.tex.cõmen.15.& Themiſtius ibidem.

Plato dixit motũ ꝓiectorũ fieri ab acre ſcd̃m ſucceſſionẽ.4.phy.cõ.68.idẽ.8.phyſi.cõ.82.

Plato ſolus generat tempus.8.phyſi.tex.cõmen.10.&.4.phyſi.cõmen.88.

Plato dixit tempus eſſe motum totius cœli.4.phyſi.tex.cõmen.93.

Plato aſſimilauit puerum dormienti/ebrio/& infirmo,quia ſcientia in puero non eſt in actu,ſed accidentia & humores impediunt ipſum.2.phyſi.tex.com̃.20.

Plato poſuit mundum generatum,ſed non corruptibilem.8.phyſi.com̃.2.& tex.cõ.10.

Plato inqt cognitio quæ habet̃ de materia,notha & extranea eſt,actus aũt tam in ſenſu ꝗ̃ in intellectu nothus eſt & extraneus,qui nõ de uultu & facie eius rei quã cõtẽplamur elicitur,ſed de forma illa qua priuatur.Themiſtius.3.de anima.cõmen.44.

Platonem dubitari nõ põt,ex his dialogis quos ſcriptos reliqt,aĩam eẽ corpus putaſſe, alioqn nec Ariſto.contra Platonẽ ſed cõtra Timęũ inuehit̃,& Them̃.1.de anima.cap.20.

Plato ſimul poſuit tẽpus factũ fuiſſe cum cœlo,cœlũ aũt factum dicit.8.phyſi.tex.cõ.10.ille eſt locus apertus Ariſtotelẽ imponere Platoni mũdũ incepiſſe de nouo,ꝗa factio nõ eſt niſi cũ nouitate,ut patet in.1.de generatione & corruptione/in cap̃.de facere & pati.& ita tenuit Alex.ꝗcqd ſenſerit Simplicius,& alii qui dicũt Ariſt.in hoc ſolũ in uerbis fuiſſe diſcordẽ à Platone.

Cõtra Simpli. & alios ꝯcordantes Pla.cũ Ariſto.

Plato dicit ꝙ niſi hoĩbus cõia eſſent multa,ſed ꝓpriũ quid aut ĩpromiſcuũ cõtineret̃ in ſingulis,nõ eſſet admodũ facile oſtẽdere & ſignificare alteri uolũtatẽ ſuã.Them̃.3.de anima.cap̃.32.

Plato ſcd̃m ſuã poſitionem credidit ꝙ omnis motor de neceſſitate mouet̃.8.phyſi.cõmen.39.

Platoni uidebat̃ ꝙ motum ex ſe componit̃ ex moto & motore qui mouet ſe.8.phy.tex.cõ.40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuiſibilia,quod eſt impoſſibile.8.phyſi.cõmen.4.

Plato opinatus eſt ꝙ omne mouens ſe eſt æternum.8.phyſi.cõmen.46.idem ibidem com̃.40.ideo opinabatur animam æternam eſſe.

Plato opinatus eſt animam eſſe principium omnium motuum.8.phy.tex.com̃.73.

Platonis opinio fuit aliqđ corruptibile ex ſe poſſe ꝑpetuari ab alio,& Alexã.in ꝗbuſdã ſuis tractatibus idẽ dicit de corꝑe cœleſti qđ inqt ſortitũ fuiſſe ęternitatẽ à ſuo motore.Auer.8.phy.cõ.79.

Plato nominabat illud quod fuit ante tempus ſeculũ,ꝗa tẽpus eſt factum apud ipſum,& intẽdit ꝑ ſeculum eſſe terminans omnia entia quæ fuerint ante tempus.1.cœli.cõmen.100.

Plato poſuit mundum fuiſſe generatum,ſed non corruptibilem.1.cœli.tex.cõ.102.

Plato dum dixit mundum eſſe generatum intellexit ꝙ nõ ſit in tẽpore generatus,ſed ſemꝑ fuit, ut dicũt defendẽtes ipm,ſed ꝗa ſuę partes natura p̃cedũt ipm,tunc Ariſtote.nõ diſcrepat ab eo in hoc,tamen male fecit inducẽdo mũdũ eſſe generabilẽ ſed nõ corruptibilem:hoc enim non intelligitur ex generatione niſi cum difficultate,& maxime cum dixit ꝙ efficitur ex non ordine in ordinem.primo cœli.cõmen.105.&.106.

Plato in Timęo animam propter duas rationes ex numeris harmoniacis cõſtare opinatus eſt.Themiſtius primo de anima.cap.20.

Plato opinatus eſt ꝙ corruptio mũdi poſſibilis eſt ex parte materię,ſed ĩpoſſibilis eſt ex pte agẽtis, aut ꝗa agẽs aliqđ nõ eſt ĩnatũ corrũpere illũ,aut ꝗa agẽs ſapiens nõ eſt ĩnatũ corrũpere ſuũ factũ,

aut quia corrũpens eſt cõtrariũ generato, aut quia nõ corrumpet̃ oĩno.1.cœli.com̃.124.

Plato opinatus eſt ꝙ corpora cõponunt̃ ex ſuperficiebus & diſſoluunt̃ in eas.3.cœli.tex.cõ.3.

Platonis opinio eſt magis remota à ueritate, qui poſuit corpora componi ex ſuperficiebus, q̃ opĩo Democriti ponentis corpora indiuiſibilia, & ideo Ariſto. magis laudat ponẽtes partes indiuiſibiles, licet in ueritate uterq; nihil dicat.3.cœli.cõmen.17.

Plato nihil ſciuit de prima materia.3.cœli.cõmen.17.&.25.

Plato poſuit motum ĩnaturalẽ eſſe priorẽ naturali, & in hoc ɔuenit cum Leucippo & Democrito, ſed differt ab eis, quia ſcd̃m Platonem motus innaturalis fuit in præterito, ſed modo non eſt, ſed ſcd̃m iſtos eſt modo, ſicut fuit in præterito.3.cœli.tex.cõmen.20.

Plato tenuit in Timęo ante factũ mundũ, ꝙ elemẽta mouebant̃ motu inordinato.3. cœli.tex.cõ.21.

Plato exiſtimauit ꝙ primus motor mouet ſe eſſentialiter.3.cœli.cõmen.28.idem.8.phyſic. cõmen. 40.&.7.phyſicorum.cõmen.2.

Plato peccauit opinãdo principia rerũ ſenſibiliũ eſſe ſuperficies & res mathematicas pp amorẽ magiſtri, & ꝓpter amorẽ geometriæ: nã geometria tẽpore ſuo magnificabat̃.3.cœli.cõmen.61.

Plato ſolum diffiniuit graue & leue qđ dicit̃ ſcd̃m cõparationẽ.4.cœli.cõmen.2.& tex.cõ.8.

Plato exiſtimauit ꝙ cauſa grauitatis & leuitatis eſt multitudo & paucitas triãgulorum.4.cœli.tex. cõmen.8.& cõmen.11.

Plato opinabat̃ ꝙ quædã entium mouent ſe.4.cœli.cõ.22.idem.7.phy.cõ.2.&.8.phy.com̃.28.

Plato opinatus eſt corpora ſimplicia eſſe eiuſdem naturæ, & ꝙ nõ diuerſantur niſi ſcd̃m magis & minus. Cõmentator in paraphraſi.4.de cœlo/ſumma.3.cap.4.

Plato ſolus de generatione ſcrutatus eſt & corruptione quomodo exiſtit in rebus, & de generatione non omni, ſed de ea quæ elementorũ.1.de generatione & corruptione.tex.cõ.5.

Plato poſuit materiam priorem elementis, ſed non dixit manifeſte an eſſet actu/aut non.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.4.

Plato in tribus diſſenſit à Leucippo, quorũ primũ eſt ꝙ ĩdiuiſibilia apud Platonẽ ſunt ſupficies, indiuiſibilia uero apud Leucippũ ſunt corpa. ſcd̃m ẽ ꝙ figurę apud Platonẽ ſũt finitę, apud Leucippũ uero ĩfinitę. tertiũ ẽ ꝙ Plato nõ poſuit uacuũ: Leucippus uero poſuit.1.de gene.& cor.te.cõ.63.

Plato poſuit tria principia/magnum/& paruum/& unum.2.de generatione & corruptione.cõmen. & tex.13.idem primo phyſi.tex.cõmen.80.

Plato dicebat ꝙ uirtus ĩtelligibilis eſt in cerebro, & ɔcupiſcibilis in corde: & naturalis. ſ. nutritiua in epate. ſed Ariſt. opinabat̃ eas unũ ſubto & plures ſcd̃m uirtutes.1.de aĩa.cõ.7.idẽ in cõ.73.&.74. ſup.1.canticæ cãticorũ Auic. de opĩone etiã Ariſt. require in.1.de aĩa.cõ.89.90.92.&.93.

Platonis opinio ut cõiter dicit̃, fuit ꝙ anima eſt natura media inter formas abſtractas indiuiſibiles & inter formas ſenſibiles diuiſibiles ſcd̃m materiam. Themiſtius uero dixit ꝙ Plato intendebat ꝑ iſtam naturam mediam intellectum inter oẽs partes ahimæ.1.de anima.cõ.26.

Plato opinabatur ꝙ diſciplina & rememoratio idem ſunt.2.de anima/com̃.58.&.3.de anima.cõmẽ. 20.idem.7.phy.tex.cõ.20.idem.1.metaphy.48.&.49.idem.7.metaphy.cõmen.58.

Plato ex hoc ꝙ idem eſt ſcitum in magiſtro & diſcipulo, credidit ꝙ diſciplina eſſet rememoratio. 3.de anima.cõmen.5.iuxta finem cõmenti.

Platonis opinio, & Themiſtii, & antiquorũ expoſitorũ fuit ꝙ ĩtellecta exiſtẽtia in nobis ſunt æterna, & ꝙ addiſcere ſit rememorari.3.de aĩa.cõ.20. Iſta authoritas fecit multos credere etiã iſtã fuiſſe Auer. opinionẽ & ẽt Ariſto. uerũ hoc non eſt de intẽtiõe eius, ut eſt uidere in ſua media expoſitione in.1.poſterio.in cõ.2.&.7.meta.cõ.58.&.1.meta.com̃.48.&.49.&.6.phy.cõ.59. Amplius ipſe diſcrepat à Themiſtio de intellectu in habitu, q̃a ſcd̃m Them̃. eſt æternus abſolute, cũ ſit conſtans ex intellectu agente & materiali ſcd̃m Them̃. ſed Cõmen. tenet ꝙ etiã ultra hæc ɔcurrũt intentiones imaginatæ, & ideo eſt corruptibilis ſcd̃m iudiciũ/licet ſcd̃m ſpeciem ſit æternus. Cõtra ponentes noſtrũ ſcire eẽ reminiſcẽ ſm Ariſto. & Cõmen.

Platonis negocium poſt Italorum philoſophiam ſucceſſit.1.metaphy.tex.cõmen.5.

Plato in maiori parte ſequebat̃ eos q poſuerũt mathematica eẽ prĩcipia rerũ ſenſibiliũ, q̃a Plato dicebat naturã formarũ & numerorũ eẽ eãdem naturã.1.meta.cõ.5.&.8.meta.tex.cõ.10.

Plato conſentiebat Cratyli & Heraclyti opinionibus aſſerentibus ſenſibilibus omnibus ſemper de fluentibus ipſorum ſciẽtiam haberi non poſſe.1.metaphy.tex.cõmen.5.

Plato ideas appellauit formas & exẽplaria, formas quidẽ, quia ſunt formæ ſenſibiliũ rerũ: exẽplaria autẽ q̃ aſpicit natura, ſicut artifex inſpicit formas artificiati. & ſi nõ, tunc qđlibet fieret ex quolibet.1.meta.cõ.6. ¶ Vbi ſcire debes ꝙ etiã Ariſto. naturã quæ eſt forma, exẽplar etiã alia rõne appel

» lat q̃ fecerit Plato,ut notat lucidiſſimus Them̃.in.2.phyſi.in expoſitiõe.tex.28.ubi Ariſto.de cau/
» ſis loquens inq̃t,alio uero mõ ſpẽs & exẽplar,inquit,uoco autẽ exẽplar non eodẽ modo quo hi q̃
» ideas poſuere,ſeparatas quaſdã ſpẽs atq; ipſas per ſe nullo ĩnexu materiæ ſubſiſtentes,ſed ppea qa
» definita pſcriptaq; eſt eorũ oĩum forma quæ à natura ꝓueniunt hoĩs/equi/bouis/fici/olei/platani
» etiã illud principiũ,unde hæc oriunt̃,eatenus pergit mouendo & exercẽdo materiã donec forma
illa & ſpẽs materiæ coaptet̃ & cõgruat plene atq; pfecte,huic etiã ſnĩæ aſtipulat̃ Cõmẽ.12.primæ
pħiæ.com̃.18.in calce cõmẽti.ubi inq̃t.Ergo calores generati ex caloribus ſtellarũ generãtes quãli
bet ſpẽm ſpecierũ aĩalium habẽt mẽſuras ꝓprias illius caloris ex quãtitatibus motuũ ſtellarum,
» & diſpoſitionibus earũ adinuicẽ in ꝓpinquitate & remotione,& iſta mẽſura ꝓuenit ab arte diui/
» na intellectuali,q̃ eſt ſimilis uni formę unius artis principalis ſub qua ſunt artes plures.ſcd̃m hoc
» igitur eſt ĩtelligẽdũ ꝙ natura facit aliq̃d pfecte & ordinate:quãuis nõ intelligat q̃ſi eſſet rememo/
» rata ex uirtutibus agẽtibus nobilioribus ea q̃ dicunt̃ ĩtelligẽtiæ:iſtæ autẽ ꝓportiões & uirtutes q̃
» fiunt in elementis ex motibus ſolis & aliarũ ſtellarum ſunt hæ,quas reputat Plato eſſe formas &
eas intendit,ſed longe inſpiciebat eas,quapropter dicit formas eſſe etc.

Plato poſuit unitatẽ ex parte formæ,& multitudinẽ ex parte materiæ,ſicut enim unus mas im̃plet multas fœminas,ſic ab una idea poſſunt induci uariæ formæ in materiis.1.meta.tex.cõ.9.

Plato diffiniuit ꝙ principia ſunt ſcd̃m formam & ſecundum agens.ibidem.

Plato ſpẽm aſſerebat eẽ rei formã tm̃,ſed nõ ↄgregatũ ex materia & forma.ibidẽ uide ĩ ↄcordãtiis.

Plato opinabatur opinionem eſſe copulationem ex ſenſu & imaginatione,& improbatur in ſecundo de anima.tex.cõmen.157.

Plato magnum & paruum principium uelut materiam aſſeruit,Italici infinitũ, Empedocles ignẽ/aerem/aquam/& terram. Anaxagoras partes ſimilares ĩfinitas.primo metaphy.poſt textum com̃. 9.eſt enim textus non habens cõmentum.

Plato poſuit numeros quoſdã eſſe intelligibiles,quoſdã uero ſenſibiles.1.meta.tex.cõ.24.

Plato opinabat̃ ꝙ unitas eſt principiũ puncti,& dualitas eſt forma lineæ,& trinitas eſt forma ſuperficiei,& quaternitas eſt forma corporis:& opinabat̃ cum hoc ꝙ corpus eſſet compoſitum ex ſuperficiebus,& ſuperficies ex lineis,& lineæ ex punctis.1.meta.tex.cõmen.43.

Plato aſſerebat ꝙ linea eſſet cõpoſita ex lineis indiuiſibilibus.ibidem.

Plato opinatus eſt ꝙ in primo moto ex ſe idem eſt motor & motũ omnino. Ariſt.autem opinatur quod eſt compoſitum ex motore,non motor ex ipſo moto.12.meta.cõmen.6.idem.7.phyſi.com̃. 2.idem.2.phyſi.cõmen.3.&.8.phyſi.cõmen.40.

Plato & Pythagoras dixerũt ens & unũ ſignificare ſubſtãtiam rerũ.3.meta.cõmen.2.

Plato & Pythagorici opinati ſunt ꝙ ens & unũ non ſignificãt de entibus naturas cõpoſitas,ſed fingunt ꝙ unũquodq; earũ ſignificat unã intẽtionem ſimplicẽ.& naturales & Empedocles ↄueniũt in eis in hoc ꝙ nõ ſignificãt ens & unũ natũras cõpoſitas ſed ſimplices,ſed tamẽ differũt naturales ab eis,quia dicũt ſermonẽ manifeſtiorẽ in hoc q̃ Pythagorici, quia ens & unũ ꝙ ſignificant ſubſtãtiam entiũ,eſt ipſe numerus.Plato aũt dicit ꝙ ſunt ipſę formę numerales:naturales aũt poſuerunt unum & ens eſſe elñtum rerũ ſenſibiliũ,ut ignẽ/aut aerẽ/aut aquã.3.meta.tex.com̃.16.

Plato poſuit ens & unum ſicut genera uniuoce dicta de omnibus.3.meta.tex. cõmen.10.& fuit notatum per Alexã.ibi & diuũ Thomã, hoc idem eſt ex mẽte Auer.12.metaphyſi.cõmen.2.& expoſui late in cõmentariis meis ſuper illo loco.

Plato poſuit aĩam mundi eſſe illud quod rememorat naturã in eis actionibus dirigendo illã ad finẽ intentũ,quę fit Plato.ſnĩa à diis ſcd̃is,ſed ẜm Ariſt.& à ſole,& ab orbe decliui. Cõmen.12.meta.cõ. 18.authoritate Themi.in prima pte digreſſionis,ubi recitat opinionẽ Themi.Nota tamẽ ꝙ Cõmẽ. non uult ꝙ in orbe decliui & à ſole ſit,ut aĩa inuẽta in actu ex ſententia Ariſto.

Plantarum nullũ aliud munus eẽ uidetur niſi ꝙ ſimilẽ quæq; ſibi faciãt alteram/uidelicet q̃ ſemine oriantur.ex.8.de natura aĩalium.cap.1.idem.2.de aĩa.tex.cõmẽ.34. Nota ergo ꝙ generatio ſimilis eſt ꝓprietas uiuentiũ ex ſemine genitorũ & nõ ſponte naſcentiũ.Facit ꝓ opinione Auer.q̃ (ni fallor) eſt Ariſto.de genitis ex materia putri, quicq̃d Latini dixerint in hoc.

Plantarũ generatio,aut ſemine/aut auulſione/aut ſobole pficitur.Ariſt.3.de gene.aĩal.cap.11.

Plantę aliquę ſeu ſtirpes reperiũtur creſcẽtes ſup aquã,ut lẽtigo aquę et alię.Cõmen.4.de.parti.aĩalium.in cap.de aĩali teſtato & duro,& colligit̃ ex textu Ariſt.ibidẽ.cap.5.ubi dicit etiam ꝙ aliquæ plantæ euulſæ diu poſſunt uiuere,ut epipetrũ ꝙ diu ſuſpenſum uiuit.

Plantæ terra eiuſq; calore ueluti uentre utũtur,indeq; confectũ alimentũ attrahũt:q̃propter nullũ

excremētum contrahi in ſtirpibus ſolet.ex.2.de partibus aīalium.cap.3.&.10.

Plantarum ſeu ſtirpiū natura,quia ſtabilis eſt,nō ex multis ac diſſimilaribus partibus ɔſtat.2.de partibus aīaliū.cap.10.&.2.de aīa.tex.com̄.6.& pōdera in iſto tex.ſeu capſo.10.2.de partibus,ex intentione Phi fuiſſe,ſciētiā de aīalibus ordine doctrinæ eſſe ꝑponendā ſcientiæ libri de plantis ꝑpter multiformē partiū diſſimilariū ſpēm ſortitam fuiſſe aīalium genus,& in his alia aliis magis,& eo amplius quo non uiuēdi ſolū,ſed etiam bene uiuēdi gratia rōnem natura eorū obtinuit q̄le hominum genus,unde ꝑpter iſtā cām in ſciētia illa de animalibus primū de homine diſſerendum eſſe decernit.cōtra Arabes expoſitores,& Latinos noſtros oppoſitum ſentientes.uide quæ ſcripſi in Theorematibus in.14.Theoremate. Nota ɔtra Arabes expoſitores & ꝙ Latinos de ordine ſciæ ꝺ aīalib⁹ & plantis.

Plantas ſm Ariſto.qui mediā rōnem ſecutus eſt non aīalia,ſed aīatas nūcupat,Plato aūt iſta cōfundit,Stoici uero neq; animata neq; aīalia faterenť Themi.2.de anima.cap.8.ſuper tex.18.

Plantę nō ſentiūt ꝑpter non hr̄e medietatē,neq; hm̄ōi principiū poſſe recipe ſpēs ſenſibiliū.2.de aīa.tex.com̄.124.uide Themi.in illo loco melius exponentē q̄ expoſuerit Auer.& uide rōnem Them̄.ubi arguit ꝙ ſi natura dediſſet ſenſum in plantis,fruſtra dediſſet:& nota ꝙ(ut refert)in plantis nō eſt ſpecies uitalis ꝑpenetrabilis,qui tamen omnibus ſenſibus cōmunis eſt.

Plantarū nutrimētū in potētia eſt in pluribus rebus,& ideo nō indigent ſenſu quo diſtinguāt cibū,ſicut aīalia indigēt in diſtinguēdo conueniēs ab incōuenienti.2.de anima.cōmen.28.

Plantæ quę pingues ſunt,fronde perpetua uirent.5.de generatione aīalium.cap.3.

Plantæ non habent niſi ſurſum & deorſum,tamē habent dextrū & ſiniſtrū,ſed ſola aīalia in quibus eſt ſurſum & deorſum,habēt dextrum & ſiniſtrū.2.cœli.cōmen.12.

Planeta quilibet habet plures motus,& eius motores neceſſario ſunt cāti à motore planetę,& tandē ipſi motores ſeptē planetarū ſunt cāti à motore magni orbis.in paraphraſi meta.trac.4.col̄.8.

Pluuia piſciū generi & his q̄ i terra naſcūtur,maxime ɔfert.ita enim nō mō plus cibi naſciť uerū etiā pluuio humore iuuātur,ut in his q̄ terra gignūtur.olera enim quāuis rigētur,tamē non tm̄ ꝑficiunt quātum hymbre,ut harūdinibus etiam lacu prognatis euenit,nihil enim ferè accreſcūt,niſi aquæ pluuiæ accedant.8.de natura animalium.cap.19.

Pluuia ſi conceſſum ſit ꝙ non ſit propter meſſes eſt propter aliquid, quia eſt propter æqualitatem elementorum.2.phyſi.cōmen.77.

Pluuia non fit in intenſo frigore,neq; in intenſo calore & ſiccitate.1.meteoro.cōmen.4.

Pluuiæ & niuis eſt locus unus, & una materia eſt utriuſq;, ſed nō diuerſificanť niſi pp diuerſitatē agētis/uidelicet frigiditatis, nā frigiditas q̄ generat niuē ē itēſior frigiditate generāte pluuiā.ibidē.

Pluuia opponitur uento,& hoc apparet ex hoc quia uenti quieſcunt dum dominātur pluuiæ,& ſimiliter pluuiæ minorātur quādo uenti dominantur.2.meteo.cap.2.

Pluuia multiplicať in fine menſiū ꝑpter paucitatē luminis Lunæ/& accidit aeri in illa hora intēſior frigiditas,& ideo diciť ꝙ Luna eſt frigida & humida.1.meteoro.cōmen.4.

Pluuiæ paucitas authoritate Hippocratis eſt ſalubrior corporibus:& huius cauſa eſt,quia calor naturalis ſuperfluis humiditatibus nō bene dominať.4.colliget.cap.14.& uide ibi quomodo ſit intelligendum propter contradictionē inuentam in dictis cauſis.

Pluris & minoris ratio ad exceſſum defectū pertinet.Ariſto.in.1.de hiſtoriis animalium.cap.1.ubi patet ꝙ differētia talis non eſt ſcd̄m ſpeciem,ut ibi colligitur.

Pluralitas ab uno ꝓuenire poteſt,nō enim ſequitur ex extenſione unius uirtutis in pluribus rebus ꝙ ſit i ipſa uirtute pluralitas,ſicut opinati ſūt multi/uidelicet ꝙ ab uno primo pricipio īfluit unū & ab illo influit pluralitas.ex diſpu.3.in ſolōne.18.dubii in fine,ubi ſoluiť argumētū Algazelis,& Auic.de ꝓceſſu intelligētiarū adinuicem.uide etiam.12.meta.cōmen.44.

Pluralitatis cauſa intelligētiis quæ ſit ſcd̄m Auerroem,uide ibidem.

Pluralitatis cauſa in orbibus ibidem.

Pluralitatis cauſa in elementis.ibidem.

Pluralitatis & diuerſitatis motuum generationis & corrup.ibidem.

Pluralitas intelligiť in ſubiectis quinque modis.primus ex diuiſione actuali ſeu intellectuali,& ſic corpus cū ſit diuiſibile in īfinitū non poteſt dici ꝙ ſit unū abſolute. ſecundus eſt ut res diuidātur ad duas res in intellectu nō realiter,licet una iſtarum naturarū non poſſit p ſe ſubſtētari ſine alia. tertius eſt pluralitas denoīationum.quartus eſt intellectualis pluralitas ſequens cōpoſitionem generis & differentiæ. quintus eſt ſequens cōpoſitionem quidditatis cum eſſe.ex libro deſtructio. diſputa.5.in dubio.3.& ſolutione.19.

Pluralitas intellectualis ſequẽs cõpoſitionẽ generis & differẽtię eſt q̃ſi pluralitas à materia & forma procedens:diffinitiones nãq; accidũt cõpoſitis à parte formæ & materię.ibidẽ in ſolu.3.
Pluralitas apud Philoſophos eſt duobus modis.ſ.ſimplicium.i.intelligẽtiarum quæ ſunt cauſæ ad inuicem donec ad unã cauſam ſui generis reducantur, & pluralitas orbium quæ ꝓuenit à multitudine illarũ cauſarum , & pluralitas rerum inferiorum ꝓcedit à materia & forma & corporibus cœleſtibus.ex diſputatione.3.in ſolutione.12.dubii.
Pluralitas indiuiduorum in eadem ſpecie ex diminutione exoritur. Auer.primo cœli. cõmen.4.& 93.conſimile.2.de anima.cõmen.34.
Plumbum eſt grauius ferro,licet ſit rarius illo.4.phy.tex.com̃.85.uide ↄſimile quomõ iſtę q̃litates ſeparentur in.3.cœli.cõmen.10.& in.2.de generatione & corrup.com̃.15.dicit etiã Themi.in pſenti loco.uidelicet.4.phyſi.85.ꝙ denſum ſpectat,ut graue & durum ſit, rarum uero ut leue molle ſit: non tamen hoc perpetuũ eſt, nec ut quicq̃ durius eſt,ita etiam grauius fuerit: diſſonat enim hæc ratio in ferro & plumbo.
Plumbũ eſt diſſolutiuum nerui groſſi torti, dũ ſubtiliter laminatum ſupponitur, & hoc quod habet uirtutem diſſoluere,ſignificat quod habet uirtutẽ diſſolutiuã reſpectu carnis hominis, licet in eius complexione dominetur frigiditas.
Plumbũ ex una uerberatione p malleũ mouet̃ ſ̃m tres dimẽſiones,recipit enĩ augumẽtũ in lõgitudine & latitudine,& diminuit̃ ſ̃m ꝓfunditatẽ. Com̃.i ſumma.4.meteo.ubi tractat de latificabili.
Plumbum eſt grauius terra.3.cœli.cõmen.9.
Plumbum in laminas diuiſum ſupernatat,ſ̃m uero longitudinẽ ſubmergit̃.uide cauſam.4.phyſi. tex.cõmen.74.&.4.cœli.tex.cõmen.42.uſq; in finem.
Potabile eſt cõmune guſtui & tactui.nam ſcd̃m humiditatem pertinet ad tactum,ſcd̃m ſaporẽ uero ad guſtum.2.de anima,tex.cõmen.103.
Polypus fatuus qdẽ eſt cũ ad manũ demiſſam hoĩs accedit,ſed prudẽs rei familiaris cũ oĩa colligat, & in ſuo recõdat domicilio & ſui mutatione coloris uenat̃ piſces: trahit enim ſibi colorẽ ſimilẽ his qbus appropinquerit ſaxis.9.de natura aĩaliũ.cap.37.hoc etiam Theognis poeta uidit.
Polypum ſeip̃m edere falſum eſt,ſed aliqui brachia corroſa habẽt à cõgris.8.de natura aĩa.cap.1.
Polypus natat obliquus.4.de natura animalium.cap.primo.
Polyporum multa ſunt genera.ibidem.
Poli mundi ſunt ſignati naturaliter,ita ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſint alibi.ex libro deſtru.diſputa.prima in ſolutione.11.dubii.
Poli aĩati ſphæricæ figurę ſunt ſimiles mẽbris noſtrorũ corporum,& nulla eſt alia differẽtia in hoc, niſi quia mẽbra in animalibus noſtris,quę nõ ſunt ſphęricæ figurę, differũt in figura & potentia, ſed in animalibus ſphęricis differũt ſolum potentia tantum.ibidem.
Polus dicitur quieſcere geometrice,& non uere:nulla enim ſubſtãtia eſt actu in orbe quę non moueatur.2.cœli.cõmen.14.idem.4.phyſi.cõmen.118.
Poli dicũtur quieſcere tranſumptiue.4.phy.cõmen.118.idem.2.cœli.com̃.14.
Polorum quies quomodo intelligatur. uide ibidem.
Ponentes formas.i.ideas ponũt ꝙ hõ q eſt in illis ſubſtãtiis abſtractis eſt idẽ in noĩe & diffinitionẽ cum hoĩe qui eſt hic ſine aliq̃ differẽtia,& idẽ ↄcedit lex Maumethi.3.meta.cõ.7.& textu.
Porphyrius,q cõpilauit ĩtroductoriũ logicæ,ſolus dixit id quod Algazel dixit noĩe Phorũ.ſ.ꝙ pluralitas in entibus ꝓuenit à mediis,ſed nõ inuenitur hoc ab aliquo excellentiori antiquo,ipſe autẽ non ualde fuit notus inter phiæ Principes.ex diſpu.3.in ſolutione ultimi dubii.
Poſſibile eſſe eſt nouum.ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolutio.19.
Poſſibile ex ſe & neceſſariũ per aliud ponere ſequitur maxima redargutio:natura enim poſſibilitatis differt à natura neceſſitatis,quã ſumpſit à neceſſario ente:poſſibilitatis enim natura non poteſt conuerti in naturã neceſſitatis,unde in natura neceſſariorũ nulla eſt poſſibilitas. ex libro deſtruc. diſputa.3.in ſolutione.24.dubii.
Poſſibilitas exigit rem in qua ſubſtentetur.ſ.ſubiectum recipiens.
Poſſibilitas recipientis differt à poſſibilitate agẽtis:& ideo nõ poteſt pfecte retribui poſſibilitas agẽti niſi conueniat cum recipiente.ex libro deſtru.diſpu.prima,in ſolo.21.dubii.
Poſſibilitas ſine dubio reali materia indiget:oĩa enim ĩtelligibilia uera exigunt ſine dubio ens reale extra aĩam:ueritas nãq; eſt ęquare rem ad intellectum.ſ.ꝙ reperiatur in anima ſicut eſt extra animam,ex libro deſtruc.diſpu.prima,in ſolutione.22.dubii.

Poſſibilitas agentis ſcd̄m Phos non eſt quid intellectuale,imo eſt quid reale extra animam.ex lib. deſtruc.diſpu.1.in ſolu.ultimi dubii.

Poſſibile ex ſe fieri neceſſarium ab aliis impoſſibile eſt in ſubſtantiis,ſed ſolum in motu cœli ueritatem habet.& uide cauſam huius.12.primæ philoſophiæ.cōmen.41.

Poſſibile in rebus æternis eſt neceſſariū.3.phy.tex.cō.32.&.2.cœli.cō.33.&.34.&.12.meta.cō.30.

Poſſe ſanari/& poſſe ægrotare nō ſunt idē,quia ſanitas & ægritudo eſſet eadē.3.phy.tex.cō.11.

Poſſibilia à neceſſariis in hoc diſtinguunť,quia in poſſibilibus eadem exiſtimatio erit/ quádoq; uera/& quandoq; falſa,ſecus aūt eſt in neceſſariis.9.metaphy.tex.cō.21.&.22.

Poſſibile non intelligitur niſi in reſpectu actus.9.meta.cōmen.11.& ibidem diciť ꝙ unaquæq; potentia non intelligitur niſi in reſpectu actus.idem ibidem.cō.20.&.12.meta.cō.37.

Poſſibile imperfectum eſt.3.phyſi.tex.cōmen.15.

Poſſibilitates in rebus quæ augentur in infinitum,ſicut numerus/motus/tempus:ſunt diuerſarū diſpoſitionum,& non ſunt partes unius poſſibilitatis,& ideo non ſequitur quòd quantus eſt numerus in potentia/tantus poſſit eſſe in actu.

Poſſibilitates aūt in rebus quæ nō creſcunt in infinitū,ſicut eſt in magnitudinibus,oés ſunt partes unius poſſibilitatis.& ideo quanta poteſt eſſe magnitudo in potentia/tanta pōt eé in actu,& huius ratio,quia magnitudo eſt quátitas continua,nō auté numerus.Cōmé.3.phyſi.cō.69.

Poſſibile nō exit in actum niſi ab aliquo agéte in actu.8.phy.cō.62.9.metaphy.tex.cō.13.

Poſſibile eſt omne illud,ex quo non accidit impoſſibile.8.phyſi.cōmen.73.

Poſſibile/poſſe ex extríſeco eſt poſſibile ex ſe.1.cœli.com̄.124.ubi dicit Cōmé.ꝙ etiá conuerſa eſt uera ſcd̄m Ariſto.ꝙ omne poſſibile poſſibile ex ſe eſt poſſe ab extríſeco,ſed iſta cōuerſio latet.

Poſſibile non eſt niſi reſpectu agentis & patiétis,& ĩpoſſibile eſt imaginari poſſibile aliqd ex parte patientis,quum illud etiam ſit poſſibile ex parte agentis.1.cœli.124.

Poſſibile in æternis eſt neceſſarium.2.cœli.cōmen.33.&.34.

Poſſe præcedit eſſe in utroq; modo factionis,quod enim eſt impoſſibile,non fit.1.cap.de ſubſtátia orbis.idem.9.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.13.

Poſſe quo ſubſtátiatur materia differt à materia,quia poſſe dicitur reſpectu formæ:materia autem eſt unum entium per ſe.primo cap.de ſubſtantia orbis.

Poſſibile ſi poſitū fuerit in eſſe nullū impoſſibile accidet,falſum aūt fortaſſis.8.phy.com̄.36.

Poſt præpoſitio notat tépus preteritum.3.phy.cōmen.56.&.8.phy.tex.com̄.10.

Poſt dicitur multis modis.7.meta.tex.cōmen.36.

Poſt præpoſitio quādoq; dicit ordiné téporis,quādoq; ordinem ſm eſſe ſeu naturæ.colligiť ex.1.cap.de ſubſtátia orbis.ubi dicit Cōmen.ꝙ q̄titas aduenit orbi poſt ſuá formá,& inqt Cōmé.& intelligo poſt/ſm eſſe & nō ſm tépus.cōſiſe hř ab eodem de ly/prius/in.2.cap. de ſubſtantia orbis. ubi habetur ꝙ agentium quoddam eſt prius tempore acto,quoddam uero eſt prius natura.

Poſteriora ſemper præcedentia ſequūtur.5.metaphyſi.tex.cōmen.12.Inde colligitur ꝙ ſemper unitas maior infert minorem,& non conuertitur.

Poſterius non eſt poſterius niſi prioris.2.meta.tex.cōmen.10.

Potionibus utentes in ſeptimanis annorum aut in eorum medietatibus melius faciunt,quā illi qui omni anno purgationes exercét,quia ut plurimū ægritudines hominibus non accidūt niſi circuitibus terminis aut circa ipſos.6.colliget.cap.14.

Potentia ꝓprius & remotius idem à ſeipſo eſſe pōt, ut geometra dormiens remotius q̄ uigilás eſt, iſq; remotius q̄ qui iam contéplatur.2.de generatione aialium.cap.1.iuxta finem.

Potentia à potentia ſolo officio & actione diſtinguitur, ſed pars à parte diſpeſcitur.Themiſt.primo de anima ſuper tex.7.& fundatur opinio hæc ſuper.2.de anima.tex.cō.33.ubi Ariſtoteles dicit potentias diſtingui per actus,& actus per obiecta.

Potétia expoliatū & purū quodlibet apud Peripateticos intellſs eſt.ex diſp.6.in ſolu.6.dubii.

Potétia in quocūq; exiſtit aut illud eſt corpus,aut eſt uirtus ĩ corpe, & iō in quo nō é potétia illud neq; corpus eſt/neq; uirtus in corpore.12.meta.cō.41.authoritate Themi.uerſus finé com̄.

Potétiæ mouentes exiſtentes in corporibus ſunt duobus modis,quædam ſunt in corporibus generabilibus & corruptibilibus,& iſtæ non poſſunt ſemper mouere,potentiæ aliæ ſunt in corporibus æternis,& iſtas poſſibile eſt dicere quoquo modo ꝙ non poſſunt ſemp mouere,& alio modo poſſibile eſt dicere quòd ſemper mouent.12.metaphy.com̄.41.

Potétia eé de natura priuati exiſtimari pōt.ex lib.deſtr.diſp.1.in ſolo.dub.6.idē.9. primæ philoſo-

phiæ.cõmen.3.ubi habet dicere aliqd in potẽtia eſt dicere aliquẽ modũ priuatiõis:potentia enim (ut inquit Themiſtius) eſt annexa priuationi.in digreſſione de priuatione & potentia materiæ in primo phyſicæ auſcultationis.

Potẽtię corpales ſunt diuiſibiles ẜm corpis diuiſionẽ.12.met.tex.cõ.41.&.8.phy.tex.cõ.78.&.79.

Potẽtia multiplr̃ dr̃,eſt enĩ potẽtia in alteratiõe in ſuba & ubi.12.meta.cõ.41.idẽ.1.phyſi.cõ.63.&.8.metaphy.4.&.12.cõmen.&.12.meta.tex.cõ.10.&.2.& ultimo cap.libri de ſubſtãtia orbis.

Potẽtias omnes in corpore exiſtẽtes eſſe finitas eſt uerum,ſed nõ ↄſeqtur omne corpus habere omnem potentiam,quia corpus cœleſte nõ habet potentiam niſi in ubi tantũ.12.meta.cõ.41.

Potentia quælibet exiſtens in corpore moueť accidentaliter & non eſſentialiter.ibidem.

Potẽtia q̃ eſt in corporibus ad ubi tm̃ poſſibilis eſt ex ſe,ſed eſt neceſſaria ab alio,ſed potentia q̃ eſt in corporibus ad eſſe impoſe eſt ut acqrat neceſſitatẽ ab alio.12.meta.cõ.41.&.8.phyſi.cõ.79.

Potentiã exiſtẽtẽ in corpore finitã eſſe,exiſtimatũ eſt hoc ſolũ ueritatẽ habere in corporibus generabilibus & corruptibilibus,nõ aũt de potẽtia exiſtẽte ĩ corpore ęterno,& ĩ hoc errauerũt Zabii & ſapientes eorũ.unde ſcd̃m Peripateticos omnis potentia exiſtens in corpore uel ęterno/uel nõ æterno eſt finita neceſſario.12.metaphyſi.cõmen.41.

Potẽtia & actus ſunt principia oĩum decẽ p̃dicamẽtorũ,qa qd̃libet qñq; eſt in potẽtia,& quandoq; in actu.12.meta.tex.cõ.26.Inde ſcire poteris nullum æternum reponi in p̃dicamẽto,cum nullum ſempiternum ſit in potentia quandoq;,& quãdoq; in actu.ut dr̃ in.9.primę pħię.tex.cõ.17.

Potentia reducitur ad materiam.12.meta.tex.cõmen.26.ubi Cõmentator dicit/quòd potẽtia quæ eſt in materia eſt ſuper indiuiduum compoſitum ex ea & ex forma.

Potẽtia exiſtimať eſſe ante actum,qa oẽ agens fuit in potẽtia,& nõ omne quod eſt in potẽtia aget: ideo uidetur potentia eſſe prior actu.12.metaphy.tex.com̃.30.& ibi ſoluitur.

Potentia ꝑ aliud intelligiť,actus autẽ per ſe.12.meta.cõmen.37.uide in ↄcordantiis nuꝑ editis.

Potẽtiam eẽ nõ ĩdiget demõſtratione.& ideo Ariſt.in.9.trac.in quo loqtur de potẽtia & actu ubi oſtendit potentiã p̃cedere actũ,& dixit ĩpoſſibilia cõtingẽtia ad negãtes potẽtiã eſſe, & ponẽtes eã cum actu illud nõ faciunt niſi ad cõfirmandũ.Cõmenta.12.meta.cõmen.9.& elicitur ꝙ licet ad ꝑ ſe nota non ſit demonſtratio,in ſcientia tamen ad hominem negantem poſſunt adduci rationes ad confirmandum.conſimile de loco uide in.4.phyſi.cõmen.1.

Potentiarum numerus eſt ſcd̃m numerum ſpecierum generabilium.11.metaphy.cõmen.11. idem 4.phyſi.cõmen.120.&.8.phyſi.cõmen.46.

Potentia ſi non eſſet ens non eſſet agens omnino:& ſi agens non eſſet nihil eſſet hic oĩno in actu.12.metaphyſi.cõmen.18.in calce cõmenti.

Potentia dicitur bona uel mala ratione actus.in paraphraſi meta.tracta.3.col.5.

Potentia eſt cauſa priuationis quæ eſt ipſum malum,& ideo in rebus in quibus non eſt potentia non eſt malum aliquod.ibidem.

Potentia res exiſtentes ſunt ſimiles rebus.10.metaphy.cõ.2.uide.9.meta.tex.cõmen.7.

Potẽtiæ q̃dã exiſtũt ꝑ naturã,q̃dã cõſuetudine,& q̃dã per diſciplinã.9.meta.tex.cõ.10.

Potẽtię ſine rõne quãdo agẽs appropinquat paſſo,& nõ fuerit illic aliqđ extrinſecũ ĩpediẽs neceſſe eſt ut agens agat/& patiať patiens,ſed potentię rõnales ſecus ſe habent.9.primæ philoſophię.tex.cõ.10.& ibi uide cãm,nam quæ agũt ſine rõne,agunt alterũ contrariorũ tãtũ,quæ autẽ ſunt cum rõne,agunt duo contraria:ſcĩa enim eſt ſciẽtia cõtrariorũ,& quia nõ poſſunt agere utrũq; contrariorum per ſe,quia tũc duo contraria ſimul fierent,qđ eſt ĩpoſſibile:ideo oportet eſſe aliqđ principiũ prius potentiis mouẽtibus ꝙ ſit cauſa in hoc ꝙ agat alterũ ↄtrariorũ qñq; & alterum quãdoq;,& hoc eſt uerum principiũ,tale aũt eſt appetitus & uoluntas quæ eſt ab intellectu.

Potentia propinqua non aduenit ſubiecto qũocũq; diſpoſito,ſed eo mõ quo poſſit exire in actum, ut ſi dicamus geniturã eẽ in potẽtia primo ꝓpĩqua hoĩem,q̃ eſt ꝓiecta ĩ uulua tali mõ quo nõ offendat eã aer extrinſecus,ita ꝙ alteretur,& ita eſt in rebus artificialibus.in trac.3.meta.col.4.

Potẽtia ꝓpinqua differt à potẽtia remota,quia indiget uno ſolo mouẽte p̃ſertim in naturalibus rebus ad hoc ut exeat in actũ ſed remota pluribus. Amplius autẽ denoĩatio fit in forma à ſubto ꝓpinquo,ut arca eſt lignea,ſed non à remota,quia non dicitur arca terrea.ex paraphraſi meta.trac.3.col.4.itẽ aliqd ꝓprie dr̃ eẽ in potẽtia à potẽtia ꝓpĩqua,ſed remota dr̃ largo modo.ibidem.

Potentia quæ diciť eſſe in infinito,nõ ĩtelligiť de potẽtia q̃ diciť reſpectu actus,iſta enĩ eſt finita,ſed intelligiť cũ dr̃ eſſe ĩfinitũ in potẽtia.i.ꝙ ſemꝑ potẽtia aſſociatur ei.9.meta.cõmen.11.

Potentia quæ dicitur reſpectu actus,eſt finita.ibidem.

Potētię q̄ dicunť in rei ueritate poſſunt qñq; exire in actū,ita ꝙ in eis nō remaneat potētia aliquo mō,& tūc erit uerū eas dicere exire in actū ſimplr̄ nō in actū incōpletum.9.meta.tex.cō.11.

Potentia accepta in diffinitione motus eſt de genere potētiarū quæ nō exeunt in actū ſimplr̄, quia ſi talis potentia exiret in actum ſimplr̄ tunc deſtrueretur motus.9.metaphy.cōmen.11 ¶ Ex quo intelligis dictum Auer.in.3.phyſi.cōmen.6.ubi dicit,ꝙ ex diffinitione motus apparet cōtinuatio in motu,motus enim quando quieſcit erit perfectio eius quod eſt in actu.

Potentia q̄ eſt in infinito,& potētia q̄ eſt in materia ad īfinitas formas,& potētia quæ poniť in diffinitione motus ſunt de eodem genere,uidelicet ſunt de genere potētiarū quę non exeunt in actū ſimplr̄,ſed ſunt potentiæ quæ nūquā ſeparantur ab illo quod poteſt.9.metaphy.cōmē.2. tex.11. Ex quo patet potentiam eſſe duobus modis.uide &.3.phyſi.tex.cōmen.57.ubi dicitur ꝙ aliter ī-finitum dicitur eſſe in potentia q̄ ęs dicatur eſſe in potentia ſtatua. & uide Themiſtium ibi.

Potentia quæ poniť in diffinitione motus,& inuenitur in tēpore & in diuiſione quātitatū non pōt eſſe ſeparata niſi in cognitione.9.meta.tex.cōmen.11.Inde collige intellm̄ aliqua poſſe ſeparare, q̄ natura ſeparare non poteſt,ſicut bene notauit Cōmen.12.metaphy.cōmen.39. Vide in pcor-dantijs nuper editis.

Potētia quæ nūquā ſeparať à re quæ dr̄ in potētia non pōt ſeparari niſi in cognitione & non in eē, quia illud qđ eſt ſeparatū de ea,eſt illud qđ intellectus actu intelligit de ea.9.meta.tex.cō.11.

Potentia dicitur de naturalibus & artificialibus.9.metaphy.tex.cōmen.13.

Potētia eſt pp actū & non ecōtra:nō enim alia uidēt ut uiſum habeāt,ſed uiſum hn̄t ut uideāt.

Potentia non inuenitur in aliquo ſempiterno.9.metaphyſi.tex.cōmen.17.& Cōmentator in cōmē-to dicit,ꝙ potentia non eſt niſi in generabilibus.

Potentia omnis ſimul contradictionis eſt.9.metaphy.tex.cōmen.17.

Potentia fatigationis eſt maior,& potentia corruptionis eſt minor.9.meta.cōmen.17.

Potētia p̄cedit actum tēpore ſcđm iudiciū,non autem ſimplr̄.9.metaphy. tex.cō.13.&.12.meta. tex. cō.32.ubi dicitur,potentiam exiſtimare priorē actu,eſt quidem ut bene,eſt autē ut non bene.

Potentia & actus in plus ſunt horū q̄ dicunť ſcđm motū ſolū.9.primę philoſophiæ.tex.cō.1.

Potentiæ quædam ſunt ſcđm ſimilitudinem,ut in mathematicis.9.primæ philoſophiæ.tex.cōmē. 2.quædam ſcđm rei ueritatem ut ſunt potentiæ in rebus tranſmutabilibus.

Potentia paſſiua eſt pricipiū trāſmutationis ab alio īquātum aliud,potētia uero actiua eſt pricipiū trāſmutationis in aliud īquātū aliud.9 meta.tex.cō.2.Vbi Cōmen.notat ꝙ ideo in diffinitiōe paſ ſiuæ potētiæ ponitur ab alio īquantū aliud,qa eſt manifeſtū ꝙ nihil patiť à ſeipſo,& ideo in diffi nitione actiuæ potētiæ poniť in aliud īquātum aliud,qa eſt manifeſtū ꝙ nihil agit in ſeipm̄.uide in ſimili Auer.in libro deſtru.dicto in diſpu.1.in ſolu.1.dub.ubi ſcribit,pricipiū cōceſſum ab om nibus eſt ꝙ nulla res ſeipſam pmutare pōt.idē.3.de aīa.cō.4.¶ Ex quo poteris uidere quātum de uiauerit à uia Peripateticorū Scotus ille ſubtilis in.9.primæ phiæ.q.14.ubi q̄rit an aliqđ pōt mo-ueri à ſeipſo,& in.2.ſniarū.diſt.2.q.10.& diſt.25.q.unica.uerum illi accidit plerūq; dū de ſenſibili-bus tractat,quod accidit Platoni.aduerſus quē Ariſt.ita ſcribit in.1.de gene.& corrup.tex.com̄.7. Cauſa autē quare non potuerunt confeſſa uidere inexperientia fuit.ideo quicūq; magis īſudaue runt naturalibus,magis poſſunt ſupponere talia pricipia,qbus multa poſſunt cōplicare,q autē ex multis ſermonibus īdocti exiſtētiū entis ītuētes & ad pauca reſpiciētes de facili enunciant. Cōtra Scotū.

Potētiæ cuiuſlibet paſſiuæ diffinitio recipit diffōnē potentiæ primæ materiæ.9.meta.tex.cō.12.

Potentiæ cuiuſlibet actiuę diffinitio recipit diffinitionē actionis primæ formæ q̄ eſt abſoluta ab oī materia.ibidē.& hoc rōnabiliter,quia dicit Cōmenta.12.meta.cōmen.18.in calce cōmenti,ꝙ om-nes pportiones & formæ ſunt in potentia in prima materia,& in actu in primo motore,& ibidē. com̄.24.habet quod forma primi mouentis quodāmodo eſt omnes formæ.

Potentiæ aliæ irrationales,aliæ rationem habentes.ibidem.

Potentiæ rationales agunt duo contraria ſimul,ut medicatiua ſanitatis,& ægritudinis factiua po-tentia eſt.9.metaphy.tex.com̄.3.& ibi redditur cauſa,quia ſcientia contrariorum eſt eadem,ratio autem eadem oſtendit rem & priuationem,non tamen ſimiliter.

Potentiæ irrationales ſunt alterius contrariorum tātū.ibidem.& tex.cōmen.13.

Potentia exiſtere ſignificat aliquem modum priuationis,& dicere aliquid habere potētiam,ad hoc eſt ſecūdum quod caret illo ad quod poteſt.9.metaphy.cōmen.3.

Potentia,qua aliqua tranſmutantur adinuicem,dicitur potētia paſſiua,& iſta eſt materia paſſiui.5. metaphyſi.cōmen.26.

Potentia & actus ſimilr̄ ſunt in ſubſtātia & in forma;dicimus enī ꝙ in lapide eſt forma mercurii &

in potentia & in actu:potentia,quia habet naturam recipiendi eam:actu uero,quia recipit illam. Cōmenta.5.metaphy.cōmen.14.¶ Ex quo patet quomodo res antequā fiat,dicatur eſſe potentia, contra ponentes potentiam obiectiuam diſtinctam à ſubiectiua.

Nota ꝙ Scotꝰ & Henricus de Gādauo ponētes potentias obiectiuā diſtictā apud Peripate. á potētia ſubiectiua.

Potētiæ nōnullæ aliqͣs magnitudinis ptes q̃ſi trāſcurſu ꝑtereunt nō diuidendo neq; ſecando,ſed ꝑparādo atq; ita afficiendo ut ſecari & diuidi aliquādo poſſint:nō enim ſemper ad diſcretionē potentiarum ſubiectæ magnitudines diſſecantur,ut eſt in ſtillicidiis cauantibus lapidē,ubi nō oportet ut ſingulis ſtillicidiis ſua ramenta reſpondeant. Themiſt.7.phyſi.38.

Potentia opponitur actui relatiue.9 meta.tex.cō.11.& cōmen.5.&.1.de anima.cōmen.6.

Potentiam aliam eſſe ab actu manifeſtum eſt.9.metaphy.cōmen.& tex.6.

Potentiam negātes deſtruunt motum.tex.cō.6.& Cōmē.reddit cauſam,quia motus eſt perfectio entis in potentia ſcd̄m ꝙ in potentia,& ideo cum potentia non fuerit,non erit motus.

Potentia multis modis dicitur.5.metaphy.cap.de poteſtate.& eſt tex.cōmen.17.uide etiam ſecundo phyſi.cōmen.15.&.10.metaphyſi.tex.cōmen.15.

Potentia ſcd̄m metaphoram eſt in geometria.ibidem.ubi Cōmētator dicit,ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia uere,ſed in geometricis tranſumptiue.

Potentia non eſt de ſubſtantia materiæ.1.phyſi.cōmen.70.uide in concordantiis.

Potentia non eſt corruptibilis per ſe,ſed priuatio eſt per ſe corruptibilis.1.phyſi.cō.82.

Potentiæ paſſiuę ſunt duplices,quædam ſunt paratæ recipere duo contraria ęqualr̄,& quędā ſunt paratæ dignius recipere alterum:in primis eſt contingens æqualiter,non in ſecūdis.2.phyſi.com̄.48.uide.4.cœli.cōmen.35.in fine.& ſecūdo cœli.tex.cōmen.38.

Potentiæ rerum contrariarum ſunt contrariæ.3.phyſi.cō.11.&.1.cœli.119.&.121.

Potētia qua aliqd eſt diuiſibile in īfinitū alia eſt à potentia qua æs eſt in potētia ſtatua,quia iſta reducitur ad actū.3.phyſi.tex.cō.57.&.58.¶ Ex quo elicitur non oēm potētiam eſſe reducibilem ad actum,ſed ubi potentia pōt ſeparari ab actu.ſunt autē res quarum differētiæ ſubſtātiales conſeruant ſuum eſſe in coniūctione potētiæ cum eis,ut in rebus,quarum eſſe eſt in motu: rerū enim quædam ſunt in actu ut homo,& quædam ſunt quarum eſſe ita ſe habet,quòd potentia admiſcetur cum actu,& ſi potentia non fuerit,non erit actus,ut dies.

Potentia naturalis & innaturalis ꝑm Alexandrū non eſt qualitas.7.phy.cōmen.20.

Potentia naturalis & innaturalis ꝑm Auerroem non eſt qualitas alterabilis.ibidem.

Potētię cœleſtes ꝑm ꝙ mouēt tēpore infinito nō hn̄t ꝓportionē,ſed ꝑm ꝙ unaquęq; mouet corpus propriū ꝓpria uelocitate, ꝑm hoc hn̄t ꝓportionē ad motū,uel cū moto.7.phy.com̄.35.

Potentiarū cœleſtiū diuerſitas in uelocitate mouēdi ꝓuenit forte ex diuerſitate naturarū mouētiū in nobilitate ꝑm magis & minus,& diuerſitate naturarū corporū quę mouenť ab eis.

Potentia non ſolū tempore ꝑcedit paſſionē exiſtētem in paſſo, uerūetiam ꝑcedit ꝑm tempus uirtutē agentem in agente,quod enim cōburit,innatū erat ante cōburere.8.phy.tex.cō.4.

Potentiam eſſe ante actum in motu non competit motui inquantum motus eſt, ſed inquantum nouus.8.phyſi.cōmen.4.

Potentia ad motū eſt duplex,eſſentialis ſeu naturalis,& potētia accidētalis ſiue uiolēta.8.phy.t.c.32.

Potentia eſſentialis non exit in actum niſi à motore eſſentialiter, potentia autem accidentalis exit in actum à motore accidentaliter.8.phyſi.tex.cōmen.32.

Potentia eſſentialis eſt in ſubiecto,ex quo aliquid generatur,ſed potentia accidentalis eſt in ipſamet re generata.8.phyſi.cōmen.32.

Potentia eſt cauſa cōpoſitionis alicuius,ex duabus ſubſtātiis, ſi illa,uel aliqua ſubſtantia ſit una in actu,& potētia illa erit ſimplex.8.phyſi.78.com̄.& idem habeť.8.meta.tex.cōmē.15.Caueant ergo qui ponūt in uia Ariſt.& Auer.intelligentiā dare eē formaliter orbi,& facere p ſe unū,ſicut ex potentia & actu,qa tūc in cœlo eēt alia potētia à potētia,q̃ eſt in ubi,ſed uideāt pauperes ꝙ illa cōpoſitio eſt generabilibus & corruptibilibus ꝓpria,ſicut patet ex fine octaui primæ ꝑhiæ.

Contra Alex. Achillinus & Petrus Pōpo.

Potētia actiua infinita non poteſt eſſe in materia,non aūt ueritatem habet de potētia paſſiua. Auer. limitatio eſt.8.phyſi.cōmen.79.Caueant ergo ponentes inchoationem formæ ab ęterno in materia,quæ coagit ad generationem.

Cōtra ponentes inchoationē formalē.

Potentia materialis actiua ſi minori tēpore agit actionē maiorē q̃ ſit actio minoris potentiæ,neceſſe eſt ꝙ in æquali tēpore agat maiorem actionē q̃ minor.8.phy.tex.cōmen.79.

Potentiæ nomē conueniētius eſt & manifeſtius apud Philoſophos, præſertim eſt quādo dicitur id quod eſt aptum inueniri in actum poſt hoc,& talis eſt potentia quæ dicitur de materia ex tracta.

primo/in paraphraſi metaphyſi.cap.de potentia & actu.

Potentia exiſtens in corpore cōpoſito ex materia & forma ſi poſſet habere motioné infinitam,tunc infinitum eſſet maius infinito.8.phy.cōmen.79.

Potentiæ motiuę poſſunt dici infinitæ duobus modis in duratione/ uidelicet & in uigore.8.phyſi. cōmen.79.idem.1.cap.de ſubſtātia orbis,&.12.meta.com̄.41.&.2.cœli.cōmen.71.

Potentia motiua in uigore dari non poteſt niſi motus poſſet fieri in inſtanti.ibidem.

Potentiæ incorporeę non habēt ꝓportionem, quia ꝓportio eſt ſolius quātitatis ad quātitatem,uel eorum quæ inſunt quantitatibus.8.phyſi.cōmen.79.

Potentiæ mouentis cuiuſlibet finitæ,neceſſe eſt,& tempus finitū eſſe.8.phy.tex.cō.80.

Potentiæ corporum ſequūtur magnitudines eorū.1.cœli.33.cōmen.&.46.&.48.

Potentia eſt aliquo modo priuatio,ſed eſt de ſpeciebus priuationis quū id quod priuaƭ ſolet habe/re/in paraphraſi meta.tracta.1.cap.de potentia & actu.

Potentiæ defectus diffinitur per minimū/ licet potētia ipſa ex fine ſui actus termineƭ.1.cœli.116.idē in paraphraſi primi de cœlo/ſumma.10.parte ſecunda.

Potentia actiua terminatur per ultimum finem eius quod agit,ſed potentia paſſiua per minimum eius à quo patitur/primo cœli.tex.cōmen.117.

Potētiæ oppoſitorū nō ſimul ↄgregātur in eadē materia, queadmodū nec ipſa oppoſita.1.cœli.cō. 119.&.121.ubi aduerte ꝙ Cōmen.in cōmē.121.limitat ipſam ad contraria īmediata,& in ſua para/phraſi in ſumma.10. parte ſcđa dicit/ ꝙ potentiæ ad oppoſita conſideratę in ſubiectis propinquis ſunt diuerſæ & in diuerſis temporibus.

Potentia ad aliqd eſſe nō eſt īfinita cū fuerit accepta in materia ꝓpinqua,ſed cū fuerit accepta in pri ma materia,ſed tūc non eſt illius īdiuidui niſi ꝑ accñs.Cōmen.1.cœli.cō.120.idem.4.phy.cōmen. 120.cōtra Ioā.Ganda.qui poſuit infinitas potentias ſimul in materia ab æterno.

Potētiam infinitā ad corruptioné impoſſe eſt īuenire,neq; eſſentialr̄,neq; accidētalr̄,ſed ad generatio nem infinitā eſſe potentiā accidētaliter,non aūt eſſentialr̄ non incōuenit.1.cœli.cōmen.120.

Potentiæ oppoſitę q̄ ſunt ad duo oppoſita īmediata,impoſſe eſt ꝙ ambę ſimul ſeparatę inueniãƭ à ſuis actibus.Cōmen.in paraphraſi ſuper.1.cœli.ſumma.10.parte.3.&.1.cœli.cōmen.121.

Potentia dicūtur partes eē in toto,& hoc duplr̄/uel de partibus ſm q̄litaté/uel de partibus ſm quā/titatem,ex tracta.primo meta.in paraphraſi/cap.de potentia & actu.

Potentia nulla eſt media īter finitū & īfinitū cū potētia īfinita eſt tm̄ una potētia.1.cœli.cō.134.

Potentia non intelligiƭ niſi reſpectu futuri, & ideo qui dicit ꝙ eſt potentia reſpectu præteriti facit de præterito futurum/aut preſens/primo cœli.cōmen.138.

Potentiæ illę ſm quas cœlū diciƭ habere dextrū & ſiniſtrū nō ſunt materiales.2.cœli.cō.15.

Potentia quieſcentis addit ſupra potētiam mouentis niſi quieſcens moueatur à mouente/ut decla/ratum eſt in libris de animalibus.2.cœli.cōmen.17.

Potētiæ motorū ſeparatorū à materia ſunt finitę uno mō,& ſunt īfinitę alio mō,ſunt enim in uigo re,& ſunt īfinitę,qa mouēt ęterno tēpore.2.cœli.cō.38.&.39.&.8.phyſi.cō.79.& in paraphraſi.1.de cœlo in fine/& in.3.cap.lib.de ſuba orbis/&.12.meta.cōmē.41.&.2.cœli.com̄.71.

Potentia diuiditur ſcđm corporis diuiſioné.2.cœli.cōmen.41.idem.8.phy.com̄.79.

Potētias motori cœli nō eſt infinita niſi in ęternitate motus,non in uelocitate,neq; in multitudine motuum.2.cœli.cōmen.63.&.71.&.8.phyſi.79.& alibi.

Potentia & actus ſunt differentię ualde oppoſitæ,& contingunt omnibus prędicamentis/primo de anima.cōmen.6.idem.12.metaphyſi.tex.cōmen.26.

Potentiis priores ſunt actus ſm rōnem & obiecta actibus.2.de aīa.tex.cōmē.33.ideſt quo ad noſtrā cognitionem,ſcđm rōnem autē quo ad doctrinā/uel ſcđm Alexandrū.i.ſcđm perfectionem,quia potentia eſt prior tēpore actu,actus uero prior ꝑfectione.9.met.tex.cō.15.priora genere ſunt imp fectiora/aut ſm rōnē.i.diffinitionē qa potētia diffiniƭ per actū,& actus ꝑ obiectū & nō ēcōtra.

Potentia duplex/remota & propinqua.2.de anima.tex.cōmen.61.

Potentiæ aīę non locis & habitaculis,ſed rōne cogitationeq; inuicē abſoluūtur,quorū enim euenta exitusq; diuerſos eē ↄſpicimus,ipa quoq; inter ſe diuerſa eē neceſſe eſt. Them̄.2.de aīa.cap.9.& ha betur ex mente Ariſ.tex.com̄.20.Vide etiam Alexan.pulchre de hac materia in paraphraſi de aīa. in cap.penultimo,& in paraphraſi/cap.ultimo.

Potentia eſt quoddā conſequēs ipſius materię eiuſq; umbra/licet dicaƭ ſm prius & poſterius.itidē & actus eſt cōſequens ipſius formæ,& umbra inſequēs ipſam/licet dicatur ſm prius & poſterius.

Auer.in.3.tractatu paraphraſi metaphyſi.col.5.

Potentia receptio & perfectio æquiuoco modo dicuntur de intellectu,& de rebus materialibus.3. de anima.cōmen.14.

Potentia propinqua actui uocatur diſpoſitio media inter potentiam remotam & poſtremam perfectionem.3.de anima.cōmen.14.

Potentiæ actiuę diuerſę differunt in q̄litate actionis,& paſſiuæ in qualitate paſſionis,aut in utroq; ſi utrūq; fuerint.3.de anima.cōmen.primo.

Potentia ens eſt priuatio eius quod eſt in actu,ex principio cōmen.ſuper libro de ſomno & uigilia. idem.9.primæ philoſophiæ.cōmen.3.

Potentiæ naturales ſunt diuiduæ circa corpora,ſed qualitates primę ſunt diuiduæ circa materiā,& non circa corpora.Themi.1.de anima.cap.12.ſuper tex.26.

Potentia totius in formis diuiſibilibus eſt maior potentia partis. primo cap.de ſubſtātia orbis.&.8. phyſi.tex.cōmen.78.&.79.

Potentiæ debēt diffiniri p ſuos fines, & nō per illud quod eſt ante finē,& p eos diſtiguit̄ q̄libet potentiarū rerū habētium potentias diuerſas.1.cœli.tex.cō.116.ubi dicit Simplicius q; ſicut minor grauitas eſt in maiori,ſic minor potētia continetur in maiori,& maius eſt maioris principiū & minus minoris: Diuus Thomas autem dicit,q; diffinitio debet dari per ultimum quod dat ſpeciem & complementū,quia illud unum eſt, & in diuiſibili conſiſtit,teſte Porphyrio,cap.de differentia. Vide conſimilem ſententiam in.10.ethicorum.cap.9.

Poteſtate ens eſt indefinitum.4.meta.tex.cōmen.15.

Prandium differt à cena ſm diuerſitatē temporis tm̄.8.metaphy.tex.cōmen.5.

Prædicamēta accidentiū habēt ordinē inter ſe,ut ſunt in ſub̄a,quia hoc manifeſtū eſt,quātitas enim eſt in prima inter cætera cū non reperiat̄ quātitas niſi in corpore, nec locus niſi in aliquo corpore inquātum eſt corpus,nec ſitus niſi in locato, agere aūt & pati nō niſi mediante ubi & ſitu , & habere non ineſt niſi mediante ſitu & ubi,non tamē eſt impoſſibile, ut duo p̄dicamenta habeant in hoc eundem gradū,ut qualitas & ubi,quia non uidetur unū iſtorū præcedere aliud ſcd̄m ſuum eſſe in ſubſtantia.Ex paraphraſi meta.tracta.2.in principio.

Prædicatio alia eſt naturalis alia non naturalis.7.meta.cōmen.59.

Prædicata eſſentialia ſunt illa q̄ adunant̄ cum ſubiecto,& adunātur adinuicem,ècōtrario autē ſunt prædicata accidentalia.7.metaphy.tex.cōmen.11.Contra Ioānem de Gandauo ponētem formam generatam aſſe realiter diſtinctam à forma ſpecifica. *Cōtra Ioā.de Gandauo.*

Prædicata eſſentialia primi modi ſunt tria genus,& differētia,& diffinitio.7.meta.com̄.11.cōtra formalizantes ponētes quartū mēbrum,& eſt quādo idem p̄dicat̄ de ſeipſo,cū tamē illa p̄dicatio non ſolum nō eſt per ſe ſm Peripateticos in primo mō,imo neq; eſt naturalis p̄dicatio,ſed eſt nugatoria,ut dicit Cōmen.4.meta.cōmen.3.& nos ꝓlixe probauimus hoc in noſtris Theorematibus,in illo Theoremate,ſubſtantia prima de nullo prædicatur. *Cōtra formaliʒantes.*

Prædicabilia accidētalia q̄dam p̄dicātur per ſe,& q̄dam per accidens.7.meta.tex.cōmen.11.

Prædicata accidentalia per ſe p̄dicata de ſubſtātiis non indicāt rei quidditatē.ibidem.

Prædicata per ſe dicūtur tribus modis,primo tractatu cap.de eſſentia in paraphraſi metaphyſicæ. idem Themi.primo poſte.cap.de per ſe, uide in contradictionibus nuper editis.

Prædicamenta quę habēt cōpoſitionē,cōiter exiſtimātur q; non eſſent,ſi aīa non eſſet.Cōmen.in.6. metaphy.cōmen.8.ubi p talia p̄dicamēta intelligas illa q̄ important aliquā comparationē & reſpectum unde de p̄dicamēto relationis ſcribit Cōmen.12.meta. com̄.19.quod eſt minimę entitatis,& q; quidam exiſtimauerūt illud eſſe de ſecundis intellectis.

Prædicabilia quæ declarant quidditatē indiuidui ſubſtātiæ,ſunt digniora hoc nomine ens q̄ prędicabilia aliorum accidentium.7.meta.tex.cōmen.2.

Prędicatio hominis de homine pfecto per ſcias ſpeculatiuas, & de non pfecto, aut non habēte aptitudinem,ut pficiat̄ eſt ęquiuoca. Auer.in ꝓlogo primi phy.ubi pondera q; non q̄libet habet aptitudinem,ut pfici poſſit,uide ꝓ hoc in.2.primę philoſophiæ.tex.cōmen.15.de habentibus naturæ impedimentū,uide etiam.2.phyſi.cōmen.6.&.2.cœli.cōmen.22.

Prædicatum quod dicitur cōuertibiliter de duobus, oportet q; illa duo inuicem conuertātur,primo cœli.com̄.125.& habetur ex primo priorum analyticorum.

Prædicamentorū diſtātia eſt diuerſa à diſtantia ꝯtrariorū,etenim nō eſt merito contrarietatis,ſed iō dicūtur diſtare adinuicē,q̄a nō generant̄ mutuo inuicē,neq; aggregant̄ in eodē ſub̄to.in paphraſi meta.

meta.trac.3.col.12.ibi,& dicamus q unũ opponit multitudini multis modis.

Prædicatum quod cõpetit alicui per ſe ſimul,eidem per accidens competere non poteſt/ primo de anima.tex.cõmen.41.& habetur primo poſte.in cap.de per ſe.

Prædicata eſſentialia inueniũtur in genere eorũ quæ dicũtur multiplr, ſicut inueniũtur in genere eorum quæ dicũtur uniuoce,ſed nõ inueniũtur in eis q̃ dicunt æquoce,licet in eis inueniat quoddam uerũ,tamen non eſt eſſentialr,poſſibile enim eſt,ut aliquod pdicabile pdicet uere de aliquo nomine æquoce/uerbi gratia/oĩs canis eſt pulcher,ſed non inuenit in eis pdicabile eſſentiale oino 4.meta.cõmẽ.2.ubi per pdicata eſſentialiter dicta/intelligas pdicata p ſe primi modi & ſecũdi modi dicendi per ſe,qa ſola illa ingrediũtur in ſimplr ſcibilibus ſm Ariſto.in primo poſte.nã quæcũq; neutraliter inſunt,accidẽtia ſunt.in analogis igit inueniũtur pdicata primi modi dicẽdi per ſe, qa taliũ ſunt diffinitiones,ut patet de diffinitione naturæ,ut patet.2.phy.tex.cõmẽ.3.ſicut eſt diffinitio motus.3.phyſi.cõmẽ.4.& tex.cõmẽ.6.ſicut eſt diffinitio de aĩa, ut patet.2.de aĩa.com̃.7.&.30.&.3.de anima.cõ.5.cõtra Alexã.in talibus etiam pdicata ſecundi modi p ſe,quia ex ſecũdo poſte.ſi ſubiectũ eſt analogũ,& paſſio etiam eſt analoga & ecõtra,ſed in pure æquocis bene põt contingere ut aliquod pdicatum uerificetur de oĩbus modis ſeu ſignificatis,ſed nõ eſſentialiter,ſed accidẽtaliter,ut iſta/omnis canis eſt pulcher, ſunt enim tres ppoſitiones & oẽs ſunt ueræ, ſed pulchritudo non uerificatur de eis,nec in primo/nec in ſecundo modo dicendi per ſe,in plus enim eſt propoſitio uera q̃ ſit propoſitio per ſe.

Prædicatio eiuſdẽ de ſeipſo eſt nugatoria,elicit ex.4.meta.in cõ.3.& ex.10. meta.cõ.8.in calce com̃.

Prædicationes de generibus & differẽtiis in lingua Arabũ fiunt ab abſtracto.Dicunt enim q hõ eſt animalitas & rõnalitas,& apud eos nõ fit pdicatio denoĩatiua de pdicato ſubſtãtiali,qa non dicũt hominem eſſe intellectiuũ.in paraphraſi metaphy.tracta.3.in col.4.ſic itelligas dictum eius in.7.metaphyſi.cõmen.ubi dicit q Sortes eſt animalitas & rationalitas.

Præparationes indiuiduales ſunt infinitæ & cognoſci nõ poſſunt à nobis per ſigna & reddũt artem medicinæ imperfectam.6.colliget.cap.primo.

Præparatio eſt priuatio aliqua & nullã habet naturam niſi ppter naturã ſubiecti,& illo modo fuit poſſibile,ut præparationes diuerſentur in unoquoq; ente.3.de anima.com̃.14.

Præparatio q̃libet in eo q pparatio uere nihil dicit eſſe in actu,ex illis q̃ recipit.ibidem.

Præcordia ictu traiecta in pliis riſum attuliſſe proditum eſt,& uide cauſam in.3.de partibus aĩalium cap.10.ubi agitur de ſepto tranſuerſo,Græci phrenes appellant.

Præcordium ſiue pericordium eſt mẽbrana in qua cor inuoluit ſcdm Alexan.in paraphraſi de anima.cap.ultimo,notatur q ut ait Gale.antiqui pcordium os ſtomachi etiã appellare cõſueuerunt, ſed hoc eſt large.Vide in litera/D/de diaphragmate.

Præceſſio entis non tẽporalis nõ eſt reſpectu tẽporalis/neq; cauſalis, ut umbræ reſpectu ipſum corpus,neq; tẽporalibus,ut eſt in natura entium mobiliũ, ſed eſt pceſſio eſſe impermutabilis & non in tempore reſpectu eſſe pmutabilis & in tẽpore. Ex libro deſtru.diſpu.prima in ſolutione dub.14.Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmiſſæ dicũtur principia cõcluſionis,uel qa ſunt ſicut efficientes, uel qa ſunt ſicut materia,unde eſt ſcdm uiam ſimilitudinis,ex paraphraſi meta.trac.1.cap.de principio.

Priuatio quãq̃ nullibi ſubſiſtat,ſed ſola rõne,neceſſaria tamen eſt ceu altera q̃dam natura,quæ alteri naturæ accidat.Themiſtius in digreſſione primi phyſi.

Priuatio efficit ut materia ſit poteſtate non actu.Themi.1.phy.ſuper tex.78.

Priuatio ita ſe habet q in ea nulla eſt poſſibilitas,ſi enĩ in priuatiõe eẽt poſſibilitas/poſſẽ eſſet q puatio reduceret ad eẽ.Ex lib.deſtru.diſpu.pma/in ſolo.15.dub.Vide in ɔtradictionibus nup editis.

Priuatione exiſtente oportet rerũ eſſentiam rerũ corrumpi,ſi uero nõ fuerit,oriri oĩa atq; naſci neceſſe eſt, nihil enim omnino fieri poteſt niſi corruptio alicuius diſſolutioq; pcederet,alioquin omnia fuiſſent ſempiterna & imortalia,malũ igitur & interitus ex priuatione pficiſcitur atq; contingit.Themiſtius primo phyſi.ſuper.80.tex.

Priuatio nõ intelligit per ſe,ſed in reſpectu ſui habitus.12.met.cõ.37.&.3.de aĩa.tex.cõmẽ.25.

Priuatio eſt contradictio quædam.10.meta.tex.cõmen.15.aut in potentia determinata aut cõcepta cum ſuſceptiuo.10.metaphyſi.tex.cõmen.15.

Priuationis alicuius medium eſt.ibidem.

Priuatio & habitus nõ diuidũt uerũ & falſum,quãdo ſubiectũ eorũ fuerit ens/aut terminatũ,ſecus autem eſt de ɔtradictione.10.meta.tex.cõ.15.idem.5.meta.tex.com̃.27.& in poſt pdicamentis/&.5.

metaphy.cõmen.27.&.1.cœli.129.&.3.phyſi.cõmen.24.&.4.phyſi.com̃.109.
Priuatio forſan non omnis contrarietas.10.metaphy.tex.cõmen.16.
Priuatio dicitur multipliciter.9.metaphy.tex.cõmen.3.
Priuatio eſt poſterior habitu.10.metaphyſi.16.
Priuatio ubi latuerit & fuerit innominabilis,ut in ære figuræ cuiuſlibet,aut in lateribus & lignis domus,ex his uidet̃ fieri.7.meta.tex.com̃.25.ubi collige cauſam,ꝑpter qd ↄtĩgit iſta diuerſitas in ſermone ꝙ quãdoqꝫ aliqd dicit̃ fieri ex aliquo,ut ex materia,interdum loqmur in obliquo, ut ex ęre fit ſtatua,ĩterdum in recto,ut hõ fit muſicus,& regula eſt ꝙ ubi priuatio fuerit ignota,& ſine nomine,tũc denoĩatio fit à materia in obliquo,ut ex ęre ſtatuam fieri dicimus,& ex lignis nauim, ſed quando priuatio nota eſt,tunc fit ſermo in recto,ut homo fit muſicus,& non ex homine fit muſicus,hoc etiam pulchre notauit lucidiſſimus Themiſtius in primo phyſico. in expoſitione tex.cõmen.61.ſicut poteris clare uidere.
Priuatio toties dicitur quoties à priuatiua particula negationes dicuntur ibidem,ubi Cõmenta.in cõmen.dicit/quòd numerus modorum priuationis inuenitur ſecundum numerum intentionũ quæ ſignificantur per nomina priuatiua infinita.
Priuatio aliq̃ eſt ſm genus,ut talpę cęcitas,alia ſm ſe.5.met.tex.cõ.27.& eſt in cap̃.de priuatiõe.
Priuatio formæ apte haberi naturaliter dicitur tribus modis,aut enim eſt priuatio pura,ut in eo q non habet pedes omnino,aut praue ut qui habet pedem claudum,aut debiliter ſicut q habet pe/dem debilem.5.metaphyſi.tex.cõmen.27.& eſt diuiſio conſimilis apud medicos de actione læſa, conſimile habetur in.2.de anima.103.&.120.&.3.phyſi.34.
Priuatio & habitus non diuidunt uerum & falſum in omnibus rebus,fallit enim in mediis.5.met. tex.cõmen.27.idem in prædicamentis in ſermone de oppoſitis.
Priuatio & habitus diuidunt uerum & falſum in ſubiecto proprio.5.metaphy.27. idem.10. meta. 16.&.3.phyſi.24.&.4.phyſi.109.& primo cœli.129.
Priuatio eſt habitus aliquo modo.5.metaphy.tex.cõmen.17.
Priuatio efficit ut materia ſit in potentia.Themiſtius.1.phyſico.ſuper tex.78.
Priuatio licet ſit generandis rebus principiũ per accidẽs,nõ tamen illo modo quo album & muſicũ reſpectu eius qui ſanat̃,tales enim cauſæ per accidens nihil cõferũt generationi,ſed priuatio con/fert,quia materia eſt in potentia per ipſam.Themiſtius.1.phyſi.ſuper.78.
Priuatio eſt principiũ generationis per accidens,qa accidit animæ quæ eſt principium generatiõis per ſe,& ſic ex priuatione omnia generantur per accidens.Them̃.1.phyſi.ſuper.66.
Priuationem & formam eſſe contraria pingui minerua dictum eſt,quum in ſe inuicem agere non poſſint,neqꝫ pati.Themiſtius primo phyſico.67.
Priuatio eſt non ens per ſe,primo phyſi.cõmen.79.&.75.
Priuatio non eſt ſubſtantia neqꝫ accidens.ibidem.
Priuatio nõ eſt natura,neqꝫ forma,ſed formæ uelut mera abſentia.Them̃.1.phyſi.ſuper.69.
Contra Egidi. Roma. Priuatio ſemper machinatur ad maleficium.1.phyſi.tex.cõmen.80.
Priuatio accidit materiæ de neceſſitate.1.phyſi.cõ.81.¶ Caueat Egidius Romanus in cœlo ponens primã materiam eiuſdem rationis cũ iſta ſine priuatione,materiam enim confeſtim ſequitur con trarietas.Ex libro.2.de morte & uita,& per conſequens priuatio.
Priuatio eſt cauſa ꝙ deſideriũ naturale eſt in materia.1.phyſi.cõ.81.Vide in concordantiis.
Priuatio non eſt potentia/ultimo cap.de ſubſtantia orbis.
Priuatio pluribus modis ſumitur in ſcia diuina q̃ in logica,in qua tantum tres modi ſunt poſiti in paraphra.metaphyſi.Cõmenta.trac.1.cap.de oppoſitis.
Priuatio exiſtẽs in prima materia nõ eſt priuatio ſimpliciter,ĩmo eſt ſicut forma materiæ.2.phyſi. cõmen.15.& habetur etiã in tex.qđ qũo ſit intelligendum,uide in concordãtiis contra ponẽtes in/choationem formarum,qui ſuper hoc fundant præcipue ſuam opinionem.
Priuatio quãdo nõ habet nomẽ,tũc locutio de ſubto fit in obliquo,qa in tali denotat̃ priuatio im/portari,& nõ fit in recto,ut dicimus ex ęre fit ſtatua,& nõ ęs fit ſtatua,ſed ubi priuatio habet no/men,fit de ſubiecto in recto ut hõ fit muſicus,qa priuatio nota eſt.ſ.ĩmediata, ĩflexio enĩ de recto uidet̃ abiẽs quoddã & recedẽs ſignificare,rectus uero caſus ſubſiſtẽs & remanens.
Priuationes quodãmodo habent diffinitiones.3.phyſi.cõmen.13.
Priuatio non habet in ſe diuerſitatem,quia eſt non ens.4.phyſi.tex.cõmen.67.
Priuationes terminãtur & menſurantur in reſpectu habituũ.4.phyſi.com̃.118.uide idem.3.de ani/ma.tex.

ma.tex.cōmen.25.&.1.de anima.tex.com̄.85.&.4.phyſi.120.

Priuatio duplex/q̄dam præcedit eſſe & cum ea coniungitur poſſibilitas eſſendi,& quędam ſeq̄tur poſt eſſe,& cum ea non eſt poſſibilitas rem eſſendi.2.phyſi.cōmen.120.

Priuatio Sortis quæ p̄cedit ſuum eſſe terminat̄ per tēpus quādo accipit̄ in ſubiecto ꝓpīquo,uer/bi gr̄a in ſanguine mēſtruo,ſed cū accipit̄ reſpectu poſſibilitatis quæ eſt prima materia iuenietur infinita in præterito.4.phyſi.com̄.120.&.1.cœli.cōmen.120.contra Ioan.de Ganda.qui tenuit infinitas eſſe potentias particulares in prima materia. Cōtra Ioan. de Ganda.

Priuatio non ꝓprie dr̄ contraria formæ,ſed data q̄dā rudiuſcula nōis ratione,nam ſi exacte loqui uoluerimus priuatio abſentia quædam eſt formæ.Themiſt.5.phyſico.9.

Priuatio q̄litas q̄dā eē uidet̄.Them̄.in digreſſiōe primi phy.Vide in ↄcordātiis nuper editis.

Priuatio non trāſmutat̄,ſed ſubiectū priuationis.1.phy.51.&.5.phy.cō.8.8.phyſi.4.&.62.

Priuationes in q̄buſdam ſuis nōibus proferūtur,q̄buſdam uero non ipſę priuationes,ſed aliorum ſolę negationes habentur,nā cōīa oībus compoſitis nomina facile eſt inuenire,ut conueniētia in/conuenientia,ſed particularibus compoſitis nomina in cōmuni loquendi conſuetudine non in/ueniuntur.Themiſt.1.phyſi.ſuper tex.45.

Priuatio quandoq; ſignificatur per affirmationem.5.phyſi.tex.cōmen.9.

Priuationes cognoſcuntur per habitus.3.de anima.tex.cōmen.25.

Priuationes aliquæ ſunt p̄fectiores/ſeu nobiliores q̄buſdam entibus īperfectis,& ideo nonnunquā melius eſt non uidere.q̄ uidere in paraphraſi meta.trac.3.in col̄.14.contra illos qui opinabant̄ potius multitudinem eſſe priuationē unitatis q̄ ècontra,quia priuatio eſt ignobilior habitu,& multitudo eſt ignobilior unitate.

Priuationes nōnullæ ſunt differentiæ.4.phyſi.tex.com̄.67.

Priuatio & negatio differunt,q̄a negatio eſt ablatio alicuius negati ſimpliciter,ſed priuatio eſt ablatio alicuius in aliqua natura terminata.4.metaphy.tex.com̄.4.

Priuatio ad eas res pertinet quæ paratā habēt naturam ut poſſint id capere,q̄d nondum ceperunt atq; id agere eoq; modo quod & quo non agunt.Them̄.5.phyſi.22.

Priuationis inquātum priuatio eſt,nulla eſt differentia,ex.1.de partibus aīalium.cap.3.

Priuationes non ſunt generationes ſcd̄m primam ītentionē,ſed ſcd̄m errorem ex accidentibus po/ſitis,& hoc eſt cōmune naturæ & arti.12.metaphy.cōmen.13.

Priuationum generationes tam in naturalibus quàm in artificialibus non eſt uerum generationis appellari.ibidem.

Priuatio eſt contradictio quædam.10.metaphyſi.tex.com̄.15.aut in potentia determinata,aut con/cepta cum ſuſceptiuo.10.metaphy.tex.com̄.15.

Priuatio eſt ſpēs quodāmodo.2.phyſi.tex.com̄.15.idem.5.metaphy.com̄.& tex.17.

Priuatio eſt non ens.4.metaphy.tex.com̄.6.idem.1.phyſico.com̄.79.

Princeps inquantum eſt princeps oportet quòd habeat aliquam operationem propriam.Cōmē. in libro de partibus animalium.3.cap.de corde.

Primum principium non eſt conueniēs ſcd̄m modum quo eſt principium ꝓprium,ſed debet eſſe conueniens aliquo modo uniuerſali.12.metaphy.cōmen.24.

Primus Ph̄s habet loqui de modis priuatiōis,& eſt ꝓpriū loqui de priuatione ubi ſit ſermo de potentia.9.metaphyſi.com̄.3.Ex quo patet ꝙ ſemper potentiæ eſt annexa priuatio, idem lucidiſſi/mus Themiſt.in.1.phyſi.in digreſſione de potentia & priuatione materiæ.

Primus Ph̄s debet diſputare contra negantes potentiam eſſe.9.metaphyſi.com̄.5.

Primus Ph̄s conſiderat de diffōne ut ſignificat naturas rerū,ſed logicus conſiderat ut eſt inſtrumētum ducens ītellectum ad ītelligendum q̄dditates rerum.7.metaphy.com̄.42.

Prima philoſophia eſt circa ſeparabilia & imobilia.6.metaphyſi.tex.com̄.2.

Primus modus per ſe eſt quādo p̄dicatum eſt in ſubſtātia ſubiecti,& hoc ſiue ſit genus/ ſiue diffe/rentia/ſiue tota diffinitio.5.meta.cō.23.idē habet Cōmē.7.meta.cō.11.ubi dicit/ꝙ primus modus prædicabiliū eſſentialiū continet tria.ſ.genus/& differētiā/& diffinitionē/quę cōponit̄ ex eis.¶ Ex quo patet error formalizantiū ponentiū quartū modū,& eſt quādo idē p̄dicat̄ de ſeipſo,uolunt enim habēs p̄dicationē eē in primo mō dicendi per ſe in quarto ordine,ſed hoc q̄dem ſtare nō poteſt,ut dixi in annotationibus cōtra ipſos,tum q̄a p̄dicatio primi modi,cū ſit deſeruiens ſimplici/ter ſcibilibus eſt p̄dicatio q̄ eſt ſcd̄m naturā,ſed iſta eſt p̄ter naturā, & in fine abominationis, ut dicit Cōmen.in.1.priorū.in digreſſione de quarta figura,tum q̄a talis ꝓpoſitio non pōt īgredi in Cōtra formaliʒantes.

demonſtratione,qa ſolũ ĩgredit̃ in ſyllo ex oppoſitis q eſt obliqtas & ꝑdicatũ cõtra ſyllm̃,ut patet in.2.priorũ.& patet ex diffõne ſylli,tũ quia eſt nugatoria,ut dicit Cõmen.4.meta.cõmen.3.

Primũ principiũ in genere,uidelicet cauſæ formalis nõ potuit ſciri in ſcientia naturali. Cõmen.primo phyſi.cõmen.69.& tex.cõmen.ultimi/& in ꝓlogo ſuper.1.phyſi.&.3.meta.cõmen.3.

Primus Phs declarat perfecte ſubam materiæ quæ ſit per cõparationem eius ad oẽs differẽtias entium inquãtũ ſunt entia.1.phyſi.cõ.ultimo.idem.7.meta.cõ.5.&.9.&.12.meta.cõmen.1.5.&.6.Ex quo patet ꝙ prima & abſoluta notio materiæ pertinet ad diuinũ,ut dixit etiam luciſiſſimus Themiſtius in digreſſione de potentia & priuatione materiæ in primo phyſi.

Primus Philoſophus non poteſt declarare naturam.2.phyſi.cõmen.3.

Primus Philoſophus poteſt contradicere negantibus naturam eſſe.ibidem.

Primus Philoſophus contradicit opinionibus inductis de primis principiis.ibidem.

Primi motoris duæ ſunt ꝓprietates,& ꝙ in mouẽdo nõ mouet̃,& ꝙ ſit primũ oĩum rerũ.2.phyſi.cõmẽ.& tex.74.inde patet Deũ mouere ut efficiens,& nõ ſolũ ut finis,contra multos.

Primũ principiũ materiale potuit declarari ante diffinitionem motus & accidentia motus, ſed non primus motor.3.phyſi.cõmen.1.Vide in concordantiis.

Primum quandoqꝫ ſumit̃ prout eſt ſynonymũ ei quod eſt per ſe,& quãdoqꝫ ſumitur magis ꝓprie uidelicet ut diſtinguitur contra per ſe,quia in plus eſt per ſe q̃ primũ, ut dicit Cõmen.in.2.phyſi.cõmen.3.diſtinctio habetur.5.phyſi.cõmen.3.

Primum in trãſlatione eſt locus q ſeqtur locũ,ex quo mouet̃ res mota.6.phy.com̃.32.

Primũ in generatione & corrup.eſt minima pars q̃ poteſt inueniri de generato.6.phy.cõ.32.

Prima magnitudo rei generatę ex partibus diuerſis bene datur,ſed non dat̃ prima magnitudo,ex generato,ex magnitudine in qua incepit generatio/nec dat̃ prima magnitudo,quia non datur magnitudo quę ſit prima à qua incepit generatio.6.phyſi.cõmen.59.

Primũ principiũ ſophiſtarũ eſt aſſimilare ſenſibilia uera ſenſibilibus falſis.8.phy.com̃.24.

Primum principiũ non ꝯſtituitur p ſubiectũ quod mouet̃ ab ipſo, ſed ècõuerſo ſubiectũ cõſtituit̃ per ipſum.8.phy.cõ.52.idẽ.1.&.2.cap.de ſuba orbis,&.1.phy.cõ.63.2.cœli.cõ.3.non intelligit̃ corpus cœleſte conſtitui per primũ principiũ tãq̃ formã formaliter ꝑficientẽ ip̃m,ut intellexerũt quidam,quia ut ſcribit Cõmenta.in.3.cap.lib.de ſubſtãtia orbis/orbis non indiget in ſuo eſſe forma, ſed dicitur ꝯſtitui in diſpoſitionibus neceſſariis,ſicut in corpore hominis, & in corpe facto ꝓpter finem,indiget enim aĩa mouẽte ip̃m in loco ſemper & largiẽte ſibi ꝑmanentiã æternã,ſicut largit̃ ſibi motũ æternũ, unde bene depẽdet ab ipſo ſicut à fine,& ab efficiente natura nõ tẽpore ꝑcedẽtę ipſum,unde in libro deſtru.diſpu.4.in ſolu.ſcđi dubii.exp̃ſſe dicit ꝙ corpus cœleſte nõ indiget in ſuo eſſe aĩa nec in ſua ꝯſeruatione ꝑpetua,ſicut ĩdigẽt aĩalium corpora,ſed ĩdiget ut ſit animatũ, quia id qđ eſt nobilius,oportet ꝙ habeat nobiliorẽ gradũ,ſed aĩatũ eſt nobilius inanimatis.& fuit iſta etiam rõ Alexã.& ante ipſos fuit ratio Ariſt.in.2.cœli.in tex.cõ.61.inquit,ſed nos ut de corporibus ipſis ſolũ & unitatũ ordinẽ quidẽ habẽtibus,inaĩatis autẽ omnino ꝑquirimus,oportet autẽ tanq̃ ꝑticipantibus exiſtimare actione & uita,ubi clare Ariſt.teſtat̃ corpora cœleſtia aĩata eſſe,ſed ibi non eſt alia aĩa q̃ illa q̃ eſt principiũ praxis.i.actionis & uitæ, praxis enim nõ eſt niſi in hñtibus intellectũ,intellectus aũt nullius corporis actus eſt,unde mirũ eſt per uitã meam qũo iſti poſſunt imaginari intelligentiã informare & actuare corpus:cũ hoc repugnet ĩtellectui,q̃tenus intellis eſt, ſed cauſa erroris fuit,quia aſſerũt nullã eſſe formã quæ formalr̃ nõ informet,unde ſic etiam tenẽt de intellectu hoĩs in uia Auer.& Ariſto.dicũt enim non inueniri formã ſeparatã quę extrinſece ꝑficiat ſolũ dando operationẽ & motũ,ſed hoc fundamẽtũ eſt falſum apud Ariſt. & apud Auer.nã tunc fruſtra Ariſt.inqſiuit in.2.de aĩa, utrum aliq̃ anima/aut ps aĩæ eſſet actus, ſicut nauta nauis. ¶ Amplius Cõmen.illã diſtinctionẽ manifeſte ponit in.12.primę phĩæ/in com̃.37.inquit enim ꝙ ꝑfectionum/ꝓpter quas mouet̃ perfectũ,quædã ſunt q̃litates quibus ꝑficit̃ illud quod mouet̃,ut illud quod mouet̃ ꝓpter ſanitatẽ,& q̃dam ſunt ſubſtãtiæ extrinſecę à re q̃ mouetur ad eas,ut aſſimiletur eis,ut ſunt oẽs actiones ſeruorũ, qm̃ ſunt erga genera intentionũ domini ſui. ¶ Amplius Cõmen.in prima diſpu.ꝯtra Algazelẽ in ſolõne ultimi dubii.inqt.dicimus nos ꝙ ad hoc reſpondẽdum eſt/uidelicet ꝙ non eſt impoĩe reperiri ꝑfectiones ſeparatas ſimiles diſpoſitionibus q̃ ſeparãtur à ſubiecto,ut nauta à naui,& artifex cum ſuo inſtrumẽto,& loqtur ibi apte de intellectu hoĩs & ĩmorari amplius in hoc eſt ſuperfluũ,quia late alibi ſcripſimus. ¶ Dicamus igitur ꝙ cum intelligentia prius natura uniat̃ orbi q̃ accidẽtia eius,oĩa accidentia ſunt terminata ibi,& ſic intelligẽtia cũſtituit ſuũ ſubiectũ in diſpoſitionibus neceſſariis quantũ ad motũ,& indiget orbe,ut ex ip̃a fiat

unum aīatum q̃tum ad appetitū & motū,ut.d.Cōmen.in fine primi cap.de ſuba orbis,neutra aūt operatio indiget formali inhęrentia & actuatione,qa intelligētia appetit per eſſentiā & mouet per ſuum intelligere & uelle,& non mouet manu aut pede, nec indiget uillis aut ligamentis,ut ſuū mobile moueat,ſicut eſt de anima corruptibiliū,& hoc iſti non attingunt.

Primus Phs debet deſtruere uerba oīum ſophiſtarū, quorū ſapientia eſt negare prima principia & deſtruere ſapientiam.1.cœli.com̄.78.cōſimile.1.phy.cōmen.8.&.3.cœli.cōmen.4.

Primę ɔtrarietates q̃ ſunt ſm tactū ſolū elntum ɔſtituūt.2.de generatione & corrup.tex.cō.7.

Prima cognita à nobis naturaliter in quolibet genere entiū ſunt,ſicut locus ianuę in domo quē nullus ignorat.2.meta.cōmen.primo & tex.⁋ Aduerte tamē ꝙ Alex.locū illū aliter interp̄tatur iuxta prouerbiū antiqtus celebratū,In foribus quis delinquet? & tu uide ſi placet.ſat mihi fuerit te reddere cautum circa hoc.Cōmen.autem exponit hoc de principiis,& etiam ſatis ſuſtentari poteſt ex poſitio eius,ſed Alexander de tota ſcientia.

Prima philoſophia cōſiderat de dignitatibus & propoſitionibus cōmunibus omnium ſciētiarum.4.metaphyſi.tex.cōmen.7.& cōmen.8.

Prima philoſophia cōſiderat de prima ſuba.4.metaphy.tex.cōmē.7.ubi Cōmen.per primā ſubſtātiam exponit principiū ſubarum,& eſt Deus,& ſcia naturalis nō eſt iſta ſcia,qa nō cōſiderat de primo ente,primū autē hic eſt illud qd̄ eſt prius nobilitate & cauſalitate.quod qūo ſit intelligēdum, uide Auer. in cōmē.ultimo ſup primo phy.& in com̄.26.& in.2.phy.& in com̄.3.8.phy.hoc enim locum habet quo ad quid eſt,ſed quo ad ſi eſt,pertinet ad naturalem.

Prima philoſophia habet poſſe in cognoſcēdo principia cognitiōis & ordines eorū inquantū cognitio eſt & non inquātum ſunt principia alicuius cognitionis.4.meta.tex.cōmen.8.

Prima principia elenchice ꝓbari poſſunt,non demonſtratiue.4.meta.tex.cōmen.9.

Primū principiū eſt ꝙ oppoſita nō poſſunt eē ſimul,& ſine hoc principio impoſē eſt philoſophari, & ita eſt de aliis principiis cognitionis ſimilibus huic, ut ꝙ dictiones hn̄t ſignificationes terminatas,& ꝙ diffinitiones ſunt neceſſarię.4.metaphy.tex.cōmē.9.& ibidem Cōmen.dicit,ꝙ iſta dignitas eſt prior omnibus dignitatibus & cōmunis naturaliter omnibus, & impoſſibile eſt,ut ratiocinatio,aut diſpoſitio ſit ſine illa.

Prima phia primo & principalr̄ cōſiderat de principiis entis inquātū ens.5.meta.com̄.primo.

Primo non exiſtēte poſterius non erit nec ècontra.1.metaphy.tex.com̄.10.

Primus motor impoſſibile eſt, ut declaretur niſi per ſignum naturale.2.phyſi.cōmen.22.& primo phyſic.cōmen.ulti.

Prius naturalr̄ eſt quod pōt eē ſine aliis,& alia nō ſine eo.5.meta.in cap.de priori,&.4.phy.cō.7.

Prius ſubſtantia neceſſe eſt ſubſtātiam eſſe.12.meta.tex.cōmen.43.

Prius & poſterius nō poſſunt eē,ſi tēpus non ſit.12.meta.tex.cō.29.&.8.phy.tex.com̄.10.

Prioritas totius ad partes eſt prioritas formę ad materiā, & prioritas partiū reſpectu totius eſt prioritas materię ad formā,& ideo totū magis p̄cedit ptes q̃ partes totū.7.meta.cōmē.35.⁋ Collige ex hoc ꝙ licet materia p̄cedat formā uia generationis,& forma materiā uia perfectionis,ut patet in.9. primæ philoſophiæ,tex.cō.15.ſimplr̄ tamē forma magis p̄cedit materiā q̃ materia formam. Nota.

Prioritas qualitatis eſt prioritas formæ,& prioritas partiū quātitatis eſt prioritas materię,& totum eſt prius parte prioritate formę.7.metaphyſi.cōmen.35.

Prioritas poteſt eſſe in eodem genere.12.meta.contra Alexan.cōmen.2.

Prioritas in dignitate in his quæ ſunt in eadem ſpecie ſemper eſt cū cauſalitate unius ad alterum,in paraphraſi meta. tracta.4.col.7.ubi oſtendit quomodo primus motor qui mouet motu diurno præcedit in nobilitate alios motores.

Prioritas duplex,alia ſm potētiā,ut dimidiū toto,& pars toto,& materia forma,alia ſm actū,ut totū dimidio & totum ptibus,& forma materia.5.meta.in cap.de priori,& eſt in tex.com̄.16.

Priora ſm naturam atq; ſubſtantiā ſunt quæcūq; ſine alia eſſe contingit,& illa nō ſine illis.5.meta. in cap.de priori.uide in Theorematibus quomodo ſit intelligēdum.

Prioritas ſm uirtutē & poteſtatē,ut dominus eſt prior ſeruo.5.meta.ibidem.

Prioritas ordinis eſt in his quæcūq; ad unū aliqd determinatū diſtant ſm rōnem.ibidem.

Priora ſunt priorum paſſiones.ibidem.

Prius tempore aliter eſt reſpectu præteriti,& aliter reſpectu futuri.5.metaphy.tex.cōmen.16.idem 4.phyſi.tex.cōmen.126.

Prius cognitū apud intellectū eſt illud quod eſt magis uniuerſale.1.phy.com̄.48.&.49.ſicut prius

cognitum apud ſenſum eſt particulare.idem.1.phyſi.tex.cōmen.4.
Prius & poſterius prius ſunt in magnitudine,& ideo ſunt in motu,& quia ſunt prius in motu,ideo reperiuntur in tempore.4.phyſi.cōmen.99.
Prius & poſterius quæ ſunt in motu habent aliam quidditatem à quidditate motus,licet ſint unū in ſubiecto.4.phyſi.cōmen.99.&.110.
Prius & poſterius in motu ſi ſumanť,ut ſunt unū ſubiecto cū motu ſic ſunt partes motus, ſi uero ſumātur,ut differūt ſm diffinitionē,ſic prius & poſterius erunt aliud à motu.4.phy.cō.99.
Prius & poſterius ſunt accidentia tempori ſicut par & impar in numero.Themiſt.4.phyſico.115.& habetur ibi tex.115.
Prius & poſterius in magnitudine ſeu loco differūt à priori & poſteriori in motu,qa in magnitudi ne hñt ſitū & permanētz in motu nequaq̄.4 phy.com.99.& Themi.ibidem ſuper tex.102.
Prius & poſterius prius ſunt in magnitudie & ſpacio q̄ in motu,& prius in motu q̄ in tēpore.qūo intelligatur,uide in.4.phy.digreſſionē Themiſtii,in tex.132.ꝙ intelligiť in motu locali.
Prioris naturaliter diſpoſitio eſt ꝙ cum fuerit aliud ipm eſſe & nō ècontra.5.phyſi. cōmen.33.& in 5.metaphyſi.in cap.de priore,& in prædicamentis.
Priores res in eſſe ſunt ſimul tēpore,& ſunt ęterne/primo cœli.com.14.&.16.idē in.2.caplo de ſub/ ſtantia orbis, & aduerte ꝙ Auer.in cōmen.iſto.104.primi de cœlo aſſeruit non dari tertium mo/ dum prioritatis.uide in concordantiis.
Prius ſcd̄m ſubſtantiam debet eſſe prius ſcd̄m accidētia ꝯſitia ſubſtātiam.2.cœli.cōmen.22.
Prioritas ſm unitatē & ſimplicitatē eſt alia à prioritate ſcd̄m diffōnē & numerū.2.cœli.com.25.
Prioritas perfectionis eſt magis propria omni alia prioritate.2.cœli.cōmen.25.
Prioritas ſcd̄m naturam eodē mō reperiť in rebus æternis,ſicut & in generabilibus,ꝑterquā ꝙ in generabilibus q̄ ſunt priora naturaliter,ultra in eis reperiť prioritas tēporis.2.cœli.cō.104.idē in 2.cap.de ſubſtātia orbis,&.1.cœli.cō.105.&.106.contra negātes Deum eſſe cauſam in triplici gene/ re cauſæ,unde in eodē cōmē.104.clarius ſubdit ꝙ cauſata eodē mō neceſſitatis ſequūnť ſuas cau ſas in rebus generabilibus,& in rebus æternis,ꝑterquā ꝙ in æternis iſta neceſſitas ſemper fuit & ſemp erit,ſed in generabilibus illa neceſſitas eſt ligata cū tēpore eſſentiæ cauſę tantū.ſ.cum cā fue rit ut ſit cauſatū,& hoc ligamētum qđ eſt inter cauſas & cauſata,eſt manifeſtius in generabilibus apud nos q̄ in rebus æternis.Et ideo forte utiť in æternis ad inducēdum certitudinē neceſſitatis, quæ eſt inter cauſas & cauſata.ſ.ponēdo eas generatas,cū hæc neceſſitas ſit manifeſtior inter cau/ ſas & cauſata in generabilibus.⁊ Exeat nūc Ioan.ille de Bacco.& Grego.Ariminē.& dicāt Ariſto.& Cōmen.nō uidiſſe alium modū ꝓductionis in genere cauſæ efficiētis niſi illū qui ſit in tēpore,pa tet enim quod iſta authoritas non recipit gloſam,qa Cōmen.defendit Ariſt.ab argumēto Themi ſtii in hoc caſu,ſicut ſciunt qui itelligūt,unde in eodem cōmē.clarius Cōmētator ad cōfuſionem iſtius opinionis,ſubdit ꝙ generatū & non generatū nō differūt in neceſſitate quæ eſt iter cauſam & cauſatū,uerbi grã/ꝙ ſi domus eſſet æterna,neceſſario cauſæ eius eſſent ęternę,uidelicet lapides & lateres eſſent ęterna.manifeſtū eſt autē ꝙ ſi cauſæ materiales domus eſſent æternę, multo ma/ gis cauſæ efficiētes,quia non pōt itellectus imaginari domū eſſe ab æterno lateribus exiſtentibus ab æterno,ſi cauſa efficiens domus nō fuerit ab æterno,qa ut dicit Ariſt.in.12.primę philoſophię. in tex.cō.30.non enim materia ipſa ſeipſam mouebit,ſed tectonica.& in.2.phy.tex.cōmē.70. ma/ teria non coincidit cū aliis cauſis.Et confirmať qa.2.phyſi.tex.com.72.&.1.de gene.& corrup.tex. com.14.cauſæ generatiōis pcipue ſunt materia & motor.ſi igitur domus generatio ab æterno ꝑ/ ſupponeret materiā æternā,igiť & agens æternū,imo magis agens,quia.3.de aīa.tex.com.17. ubi eſt dare paſſum/ibi eſt dare agens.etiā hoc patet,ex.9.meta.tex.cō.2.ubi potētia actiua diffiniť ꝑ paſſiuā & ecōtra,unde Cōmē.cōtra Auic.& Alex.in.8.phyſi.79.& in.2.cœli.cō.71.& in.12.meta. cōmē.41.habet ꝙ nihil eſt poſſibile ex parte paſſi,quin ſit poſſibile ex parte agētis & ecōtra,imo magis uidetur domus generatio dependere à cauſa efficiēte q̄ à cauſa materiali,quia.3.de aīa.tex. com.19.ſcribit Ariſt.ꝙ ſemp honorabilius eſt agēs patiēte,& principiū materiaz ubi principiū ſup ponit pro cauſa efficiēte in ꝓpria ſignificatione,ut gloſant Alex.& Cōmen.1.phyſi.ſuper tex.1.ſic igitur habes locum clarum pcipue in uia Auer.ꝙ æterna ſine iplicatione cōtradictionis poſſunt habere cauſam efficientem ab æterno,cuius oppoſitum iſti tenent.prætereo multas eius alias au thoritates in libris deſtructionum contra Algazelem,quæ ad idem faciunt.
Prioritas ſcd̄m ſubiectū & materiā eſt prioritas ſcd̄m naturā.2.de genera.& corrup.com.7.Vbi ani/ maduerte ꝙ prioritas eſt duplex/una ſcd̄m formā ſeu finē/alia ſm ſubiectū ſeu materiā, & utraq;

eſt

eſt prioritas naturæ in ſuo genere/licet ſimplr̃ loquendo prioritas naturæ quæ eſt ſcd̃m formã & finem ſit abſolute prior,ut patet.9.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.13.ubi ꝓbatur ꝙ actus ſimplr̃ eſt natura prior potentia,materia autem eſt radix potentiæ & forma actualitatis.12.metaphy.cõ. 26.potentia reducitur ad materiam,& actus ad formam.

Prius natura eſt ꝙ cũ auferť,auferť aliud & nõ ècõtra.1.meta.cõ.4.&.5.meta.cap.de priori.

Prius ſm̃ diffinitionẽ non debet eſſe prius natura ſcd̃m eſſe.1.meta.cõmen.4.

Principiũ tẽporale aliud eſt à principio magnitudinis.2.cœli.cõ.13.idem.1.phy.tex.cõ.23.

Principium prioris prius eſt .2.cœli.tex.cõmen.112.

Principia quãuis magnitudine parua ſint,tamẽ facultate ſunt magna, hoc eſt enim principiũ eẽ,ut ipſum quidẽ ſit cauſa multorũ,ſed ipſius nulla ſit ſuperior cauſa.Ariſt.in.5.de generatio.aĩalium. cap.7.uide Auer.in.3.de anima.cõmen.4.

Principium in rebus ĩmobilibus quidditas eſt.Ariſto.in.2.de generatione animalium.cap.4.ultra dimidium capituli.idem habet Cõmen.primo phyſi.com̃.1.ubi dicit/ꝙ ſcientię mathematicæ de/ monſtrant ſolum per genus cauſæ formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ à principio ſunt,immutari ſolent,ex primo de gene ratione animalium.cap.2.

Principium habẽs habet & finem/& dicere aliquod principiatũ ſinę fine falſum eſt.Ex libro deſtr. diſputatione ſcd̃a/in ſolutione primi dubii.

Principium naturaliter mouens duplex eſt, ſed alterum tm̃ naturale eſt,alterum quũ non habeat intra ſe principium motus,neq; naturã:hoc autem eſt cauſa rerum inducens ĩmobilis ipſa & pri/ ma rerum omnium.Themi.2.phyſi.72.&.habetur in tex.

Principiũ quidẽ & primũ entiũ eſt ĩmobile & ſm̃ ſe & ſm̃ accñs.12.primę phię.tex.cõ.43.

Principia omnium entium non ſunt contraria,quia principia corporũ cœleſtiũ contraria non ſunt. 12.metaphyſi.tex.cõmen.53.contra antiquos.

Principale & ſumptum.i.abſtractũ & concretum differũt:quia ſumptũ ſignificat illud quod ſigni/ ficat principale & magis,uita enim ſignificat aliquid nõ in ſubiecto.Vnum autẽ ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ.formã in materia & habitum in ſubiecto.12.meta.cõmen.39.

Principium generationis eorum quę non generãtur à ſibi ſimili eſt ſol & orbis decliuis,ſed princi/ pium generationis eorum quæ à ſimili generanť eſt non tm̃ principium ſimile in ſpecie,ſed cum ſole & orbe decliui,& ideo Ariſt.dicit/ꝙ ſol & homo generãt hominem.12.metaphyſi.cõmen.40. &.13.&.18.idem.7.metaphyſi.cõmen.31.

Principium eſt pfectius principiato.12.meta.cõmẽ.& tex.40.Vide in Theorematibus,quia fallit in principio materiali,& ſm̃ aliquos etiam fallit in forma,fallit in agente uniuoco.

Principia oĩum decem p̃dicamentorũ ſunt eadem ſm̃ proportionẽ.12.meta.tex.com̃.22.

Principium & elementũ differũt inter ſe.12.primę philoſophiæ.tex.cõmen.23.ubi Cõmen.notat in cõmen.ꝙ principium dignius eſt,ut dicať de cauſis extrinſecis, elementũ autem de cauſis intrinſe cis,idem primo phyſi.cõmen.1.&.5.metaphyſi.cõmen.4.

Principium eſt aliud ab eo cuius eſt principium, & mouẽs eſt aliud ab eo quod mouetur ab eo.12. metaphyſi.tex.cõmen.23.

Principia ſubiecti ſciæ non poſſunt in ſciã demonſtrari demõſtratione ꝑpter quid,ſed bene demõ/ ſtratione ſigni.12 meta.cõmen.5.& in.2.phy.cõmen.22.cõtra Auicẽnam.

Principia ꝓpinqua decẽ p̃dicamentorũ neceſſe eſt eẽ diuerſa.12.primæ phiæ.tex.com̃.21.

Principia ꝓpinqua in oĩbus ſubſtãtiis nõ ſunt eadẽ,ſed formæ ſimpliciũ ſunt alię à formis compo/ ſitorum,& materiæ eorum ꝓpinquæ ſunt aliæ à materiis iſtorũ.12.meta.cõmen.22.

Principium quodlibet eſſendi eſt principium numeri,& principium numeri eſt principium eſſen/ di.10.metaphyſi.cõmen.7.

Principiũ diciť de exiſtenti in re,& de exiſtẽti extra rem, cauſa uero diciť maxime de cã agente & fi/ ne,& quãdoq; diciť de cauſis quatuor,elementa uero non dicunť niſi de cauſis exiſtentibus in re. 8.meta.cõmen.2.Vide in concordantiis nuper editis

Principia ſubſtãtiæ naturalis.i.mobilis aliter cõſiderãtur in ſciã naturali, & aliter in ſcientia diuina. Cõmen.7.meta.com̃.5.uide ibidem cõmen.9.&.12.metaphyſi.cõmen.1.5.&.6.

Principiũ ꝑationis eſt finis cognitionis & ècõtra.7.primæ phiæ.cõmen.23.idem.2.phy.cõ.29.

Principium omne terminus eſt,ſed non omnis terminus eſt principium.5.metaphyſi.tex. cõmen. 22.in cap.de termino.

Principium cauſa & elñtum ſumũtur cõmuniter & proprie.primo phy.cõmen.1.

Principium ꝓprie ſumitᷣ pro cá agéte & mouéte.ibidem.rõ eſt/quia de rõne principii eſt primũ eé.5.meta.& quia ſcd̃m eſſe reale p̃cedit agens formá & finem,ſimilr̃ agens ƀm naturá & perfectioné eſt prius materia.3.de aía.tex.cõmé.19.ideo principiũ in ꝓpria ſignificatione ſupponit ꝓ cá agente & mouente,quę aũt ſit differétia inter agés & moués,requiratᷣ in primo de generatiõe & corrup.in tex.cõmé.43 ☞ Nota tamé unũ ex ſnĩa Eudemi referéte Simplicio ꝙ oés antiqui uſq; ad tépora Platonis noĩe principii ĩtelligebát materialia prĩcipia,& hoc teſtatᷣ ante ip̃m Ariſt.in.1.phy.in tex.cõmen.48.oés.n.elñta & ab ipſis uocata principia.Ná Plato fuit primus q talia elñta nũcupauerit.

Principium aliud téporis/aliud magnitudinis.1.phyſi.tex.cõmen.23.

Principiorũ tres ſunt conditiones.1.phyſi.tex.cõmen.43.

Principia oportet ſemꝑ manere.1.phy.tex.cõmé.50.& pondera ibi expõné Auer.contra ponentes formam corporeitatis ſubſtátialé coęterná in materia & inchoationé formarum.

Principium ſubſtátiæ eſt ſubſtantia.1.phy.cõm.52.idem.12.meta.cõmen.22.

Principiũ doctrinæ in libro phyſicorũ/eſt à ſcd̃o tractatu.1.phy.cõm.ultimo.

Principium motus in corporibus cœleſtibus & aliis dicitur ferè æquiuoce.2.phyſi.cõmen.primo.&.3.primo cœli.cõmen.5.&.2.cœli.cõmen.3.

Principium tranſmutationis in ſimplicibus eſt aliud à principio in cõpoſitis reſpectu alterationis & augumenti.2.phyſi.cõmen.primo/quia in ſimplicibus reſpectu alterationis & generationis eſt ſecundum materiam in compoſitis ſecũdum formam.

Principium in cogitatione eſt finis in operatione, & finis in cogitatione eſt principiũ in operatione.2.phyſi.cõmen.89.idem.7.meta.tex.cõmen.23. Vbi nota ꝙ iſta diſtinctio de duplici principio habet locum in artibus ſeu ſentétiis operatiuis,non auté in ſpeculatiuis, ut dicit Ariſto.in.2.phyſi.in tex.cõmen.89.ibi enim actiones non ſunt.

Principium perſcrutationis naturalis eſt præponere ſermones dialecticos ſermonibus demonſtratiuis.4.phyſi.cõmen.51.

Principia ſcientiarũ particulariũ ꝓbátur à duabus artibus uniuerſalibus.ſ.à topica & à diuina,ſed topica remouet errores ↄtingentes circa ipſa ꝑ dicta famoſa,q̃re non erimus tuti quin accidat in eis falſum,diuina uero ꝑ dicta uera,& ſi accidat etiam ꝙ illa dicta ſint apparentia ſeu famoſa.ex paraphraſi metaphyſi.Auer.tractatu primo/cap.primo.

Principium ꝑſcrutationis utrũ aliquod ſimplex ſit/aut non ſit/eſt q̃rere quid ſignificet nomé eius.4.phy.tex.cõm.57.idem ibidem cõmé.50.& in principio ſecũdi poſteriorum.

Principia ſciétię naturalis ſunt alia cognitionis/alia cognitionis & eſſe.principia cognitionis ſunt,ut plura entia eſſe,& mobilia. principia cognitionis,& eſſe ſunt, ut plura entia hr̃e in ſe cás motus & quietis /diſtinctio iſta eſt Auer.in.1.phy.cõmé.8.&.3.meta.cõ.2.unde iſta diuiſio datᷣ per mébra oppoſita,& debet ĩtelligi cum p̃ciſione,ut ſit ſenſus ꝙ prĩcipiorũ quędá ſunt cognitionis tm̃,quędam aũt ſunt cognitionis & eé ſimul. Vnde Io.de Gandauo qué ſequũtur moderni in.q.7.ſuper primo phy.grauiter errauerũt uolentes ex mente Auer.in illo loco colligi tria principia/uidelicet cognoſcédi tm̃,& talia ſunt q̃litates ſenſibiles q̃ ſunt principia cognoſcédi ſubſtátias naturales principiũ eſſendi tm̃,ut eſt prima materia,et primus motor:q̃ licet ſint prĩcipia eſſendi in ſuo genere, non tñ ſunt principia cognoſcédi,& tertiũ eſt principiũ cognitionis & eé ſimul,ut eſt forma.Nam Auer.& Ariſto.ut patet ibi nõ loquũtur de principiis incõplexis,ſed de cõplexis,q̃les ſunt dignitates & diffinitiones,& ſuppoſitiones,qbus utũtur ſciæ, unde de talibus habet locũ dictũ Ariſto.& Cõmen.☞ Amplius aũt dicere materiá primá eſſe principiũ eéndi rerũ naturaliũ, falſum eſt apud ueros Peripateticos,licet enim materia prima ſit pars eéntialis cõpoſiti,quia ꝑtes ſubæ ſunt ſubæ, ut dicitur in.2.de aĩa . non tamé dicimus ꝙ materia eſt principiũ eſſendi cõpoſiti,ĩmo forma/quia forma eſt per quá eſt hoc aliqd,ut dicitᷣ ibidé,unde lucidiſſimus Themi.in.2.de anima.iuxta principium iſtũ locũ diligenter ꝑſcrutatus dixit/ꝙ tametſi materia & forma ſint ſubæ & partes cõpoſiti:illud tamé diſcrimé debere intelligi aſſeruit inter materiá & formá,qa res à materia habuerũt, ut fierent, à forma ut eſſent,& hoc ſatis rõnabiliter & Peripatetice dixit, nam materia eſt ex quo ſit aliquid,ut inexiſtente.1.phyſi.tex.cõm.81.Forma aũt eſt per quá eſt hoc aliqd.2.de aĩa.tex.cõm.2.& infra:tens & unũ cum multiplr̃ dicantᷣ,quod uere eſt,actus eſt.tex.cõmé.7.& hoc etiá doctiſſimus Cõmen.aſſeruit.7.primę pħię.cõmé.35.inqt enim materia eſt, q̃ cum fuerit,nõ erit res,forma aũt cum fuerit,erit res. unde ſicut nõ ualet in artificialibus eſt materia lectuli,puta lignũ , igitur lectulus eſt,ſed bene ualet ècõtra eſt forma lectuli,igitᷣ eſt lectulus, ita eſt de materia rerum natu-

ralium & forma,hoc etiã ɔfirmat p̃cipuus Latinorũ Seuerinus Boetius ĩ libro de unitate & uno, ubi dicit/ꝙ oẽ eſſe eſt à forma.Nec ualet gloſa Scoti & ſequaciũ ꝙ hoc ſit uerũ ſolũ de eẽ ſpecifico, quia ĩmediate ſubnectit,ꝙ etiã Peripatetici deſcribentes dixerũt,Eſſe ẽ exiſtẽtia formæ in cõpoſito, & ideo qui dicũt materiã habere actũ exiſtẽtiæ aliũ ab illo per quẽ eſt in effectu.i.in actu rõnẽ formæ multiplicãt entia ſine neceſſitate, qđ eſt cõtra p̃cipuũ ex fundamẽtis poſitis ab Ariſto.nam ubiq; reclamat ꝙ ubi fieri poteſt,unitas eſt p̃ferenda multitudini,& finitas infinitudini,ut patet.1. phyſi.41.Et in lib.de ptibus/& de generatione aĩalium frequẽter. Aliud igĩ eſt materiã eſſe ptem eſſentiæ ſeu ſubæ cõpoſiti,aliud ꝙ ſit eſſendi principiũ. Si inſtet,ſi materia eſt pars eẽntię,igĩ materia eſt eſſentia,igĩ cum eſſentia ſit,qua aliqd eſt per Beatũ Auguſtinũ in libro de Trini.ſicut ſapientiæ ſapere/& iuſtitiæ eſt iuſtũ eſſe,ſic eẽntiæ eſt ipm eſſe:Dicerent ueri Peripatetici ꝙ illud eſt uerum de eſſentia in actu,q̃lis eſt forma,fallit de eẽntia diminuta, & in potẽtia ſicut eſt eẽntia materiæ,unde Cõmen.in.2.phy.com̃.12.ſcribit ꝙ ſi materia eſſet ſecluſa oĩ forma, tũc quod nõ eſt in actu,eſſet in actu,ubi patet ꝙ illa ɔſequẽtia nullo mõ deduci põt, ſi materia de ſe haberet ꝑprium actũ exiſtẽdi,ſi igĩ de ſe nõ exiſtit,nõ põt eẽ principiũ exiſtẽdi alteri. ¶ Paulus etiã Venetus hallucinatur ibidẽ,dicit enim ꝙ principia cognitionis eſſe dignitates q̃ uirtualiter ingrediũtur demonſtrationem,ſed prĩcipia cognitionis & eẽ ſunt q̃ formaliter ingrediũtur,ut motũ eſſe eſt principiũ cognitionis tm̃,ſed nec hoc uerũ,quia principia cognitionis poſſunt ingredi, ſaltẽ demõſtrationẽ ſigni.ſicut hoc principiũ ꝙ q̃dam quæ natura ɔſtant,mouẽtur : eſt principiũ cognitionis,& tamẽ ex hoc Phs demõſtrat primũ motorẽ eſſe abſtractũ à magnitudine, ut patet in.8.phy. ¶ Dicamus igitur nos ꝙ principia cognitionis tm̃,& principia cognitionis & eẽ ambo ſunt cõplexa, & ſunt ꝓpoſitiones ĩmediatę & per ſe notę in ſcĩa naturali,ſed in hoc eſt differentia, qa illę ꝓpoſitiões ſunt principia cognitiõis tm̃,quæ ſunt ex effectibus rerũ naturaliũ,& ſunt euidẽtes ꝑ ſe quo ad noſtrã primam cognitionẽ naturalẽ,ut motũ eſſe,ut pluralitatẽ entiũ eſſe & mobilia eẽ. Sed principia cognitionis & eẽ ſunt ꝓpoſitiones per ſe notę ex cauſis formatę q̃ ſunt euidẽtes quo ad naturã:ſicut eſt iſta de q̃ Cõmen.exẽplũ apponit/plura entia habere in ſe cauſas motus & quietis,nam quid eſt habere in ſe cãm motus niſi naturã quę eſt principiũ motus & q̃etis? natura aũt eſt principiũ eẽndi & cognoſcendi rerũ naturaliũ,ut clarũ eſt,nã ſicut qdditas artificiati eſt ab arte & forma artis,ſic quidditas naturati eſt à materia.2.phy.com̃.13.ſimilr̃ natura eſt principiũ à priori cognoſcẽdi res naturales,ut patet.Sed plura entia eẽ aut motum eſſe:Iſtę ſunt ꝓpoſitiones immediatę & per ſe notę de effectibus rerum naturalium, multitudo enim & motus ſunt effectus principiorum naturalium, ut clarum eſt, & iſtę ſunt notę ad ſenſum, & ideo Ariſto. illas inductione declarauit, ut patet in primo phy.tex.cõmẽ.11.inqt enim,ſubiiciat autem nobis aut omnia/aut quædam moueri eorũ q̃ natura ɔſtant,manifeſtũ aũt ex inductione,quia autẽ effectus eſt principiũ cognoſcẽdi & inferẽdi ſuã cãm tantũ,ideo ꝓpoſitiones per ſe notę de effectibus quo ad nos dicũtur principia cognitionis tm̃,qa per illas demõſtratione ſigni poſſumus ſuas cauſas demõſtrare ſi illę latuerint. & iſte eſt uerus itellectus,quẽ nullus uſq; ad mea tẽpora uidit/ſit laus Deo. Si inſtet cõtra illud ꝙ materia ſit principiũ eſſendi per Phm̃.7.meta.22.&.53.qa materia eſt per quã res põt eſſe & nõ eſſe, dic ꝙ illa authoritas facit ꝑ nobis,quia aliud eſt materiã aliqd eẽ, aliud eſt ꝑ materiã aliquid poſſe eſſe,quia poſſe eſſe pertinet ad fieri.& ideo lucidiſſimus Themi.in aurea digreſſione de potẽtia & priuatione materiæ dicit/ꝙ nomẽ materiæ reſpicit futura,nomẽ ſubiecti reſpicit p̃ſentia, nã lignũ ex quo ſtatua fieri põt,recte materia ſtatuæ dici põt,ſed lignũ iam figuratũ & habẽs formã ſtatuæ dicitur ſubiectũ.materia igĩ eſt ſubiectũ potens recipe eſſe à forma,& eadẽ eſt potens recipere nõ eſſe à priuatione,& ſic dicĩ cauſa contingentiæ & contradictionis.

Cõtra Scotũ.

Contra Paulũ Venetum.

Principiorũ non eſt altera cauſa,ſed perpetua ſunt.8.phyſi.tex.cõmen.15.

Principia æterna ſi haberent actiones nouas,digniora ſunt, ut habeant principia q̃ actiones principiorum non æternorum.8.phyſi.cõmen.15.

Principium ſi remãſerit unũ,neceſſario remanebit illud cuius eſt principiũ.8.phy.tex.com̃.52.

Principium uirtute maius q̃ magnitudine.q̃propter quod in principio modicũ,in fine fit multum magnum/primo cœli.tex.cõ.33.ideo authoritate Platonis maximus ſermo haberi debet ĩ prĩcipiis, ut refert Cõmen.in.3.de aĩa.cõmen.4.ex eodem tex. allegari ſolet ſub aliis uerbis ꝙ paruus error in principio maximus fit in fine.

Principiorum ſermo eſt ſermo de omnibus in potentia.ſ.primo cœli.cõmen.33.& ideo principiorũ maxima ſolicitudo haberi debet.

Principium eſt ꝙ ab eodem agente patitur minus patiens in minori tempore,nedum ꝙ alterũ ſit

finitum,alterum infinitum.1.cœli.cõmen.66.

Principia quæ ſunt in orbibus ſunt uiua,& ſunt principia uitæ,quæ eſt hic.2.cœli.68.cõmen.idem 8.phyſi.tex.cõmen.1.& in principio libri meteororum.

Principia ſenſibiliũ oportet forte ſenſibilia eſſe & corruptibiliũ corruptibilia,ſempiternorũ autem ſempiterna.3.cœli.tex.cõ.61.Vbi aduerte limitationẽ Cõmen.aſſerẽtis illá ꝓpõnem hr̃e ueritatem de principiis rerũ ſenſibiliũ ꝓpinquis & nõ de remotis,quia remota pricipia rerũ ſenſibilium nõ

Cõtra põnentes formã corporeitatis.

ſunt ſenſibilia,ſicut eſt prima materia & prima forma,ubi per primá formá non itelligas formam corporeitatis de p̃dicamento ſubſtátiæ,ut expoſuerũt Groſſipedales,quia illa nõ eſt prima forma quæ eſt in prima materia,ex formis ſubſtátialibus,ſed eſt forma elemẽtalis,ſicut ſcribit Cõmé.12. primæ pħiæ.cõ.11.ubi habet ꝙ prima habilitas quæ eſt in prima materia eſt reſpectu formarum corporũ ſimpliciũ,& idem tenet.3.cœli.com̃.67.Vnde nõ aiaduerterunt iſti ꝙ Ariſt.in.3.cœli.tex. com̃.54.arguẽs contra antiquos ponẽtes ſubiectũ generationis eſſe corpus deducit ad hoc ꝙ túc duo corpora penetrabũt ſe adinuicem,ita ꝙ occupét unũ & eũdem locũ,quia ſubiectũ ex quo aliquid generatur eſt pars rei generatę,& ex ↄſequenti eẽnt in eodẽ loco,& ibidẽ tex.cõ.55. Addũt aliud inconueniẽs ꝙ ſi ſubiectum generationis eẽt corpus, ſeq̃ret̃ aliquod corpus prius eẽ elemẽtis.Ecce ꝙ pro ĩpoſſibili reputat Pħs dari aliquã formã ſubalem priorẽ formis elemẽtalibus. Núc autẽ ſi Ariſt.& Cõmen.tenẽt illã,neceſſe eſt,ut eaſdẽ patiant̃ anguſtias,quas in antiquos deduxerunt,ꝑ primã igit̃ formã intelligas Deũ glorioſum,iſta enim ſunt principia remota ſenſibiliũ,nam omnia ſenſibilia ſunt in potentia in prima materia,& ſunt in actu in primo motore.Primus autẽ motor prima forma & primus finis ſunt eadẽ ſubiecto,& diſtinguunt̃ ratiõe formali,ut patet.12. metaphy.com̃.5.& com̃.6.& iſte eſt mos loquendi Ariſt.& Cõmé.ut per primã formam Deũ glorioſum intelligant,unde.1.phyſi.tex.cõ.ultimi.De primo autẽ pricipio ſcd̃m ſpẽm,utrum unum aut plura/aut quot/aut quæ ſunt per certitudinem primę philoſophiæ opus eſt determinare,uñ quia nihil melius eſt q̃ exponere Auer.per Auerroẽ,Cõmẽtator in ꝓlogo primi phyſi.declarans quomõ ſcia naturalis conſiderat q̃tuor genera cauſarũ.ſ.materiã formã/agens/& finem.deinde dicit ꝙ de primis cauſis ſolũ conſiderat primã materiã & primũ mouẽs,forma autem prima & primus finis à mathematico conſiderantur,ita dicit in cõmen.3.in.3.cœli,& in ſua media expoſitione ſuper primo phyſi.de hoc tamen alibi diffuſe dixi.

Principiũ primũ eſt qđ eſt potẽtia ſenſibile corpus,ſcd̃m aũt pricipiũ ſunt primę ꝯtrarietates.tertiũ uero eſt aq̃ua & ignis,& alia ſimilia.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.6.

Principia ſempiternorũ ſunt eadem genere & numero æqualia & generabiliũ corporum.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.51.Vide in concordantiis.

Principia rerum diuerſarum ſunt diuerſa.1.de anima.tex.cõmen.5.

Principia non ſubſtátiæ ſunt non ſubſtátiæ,ĩpoſſibile enim eſt ſubſtátiam elementum eſſe aliorum prædicamentorum.1.de anima.78.uide in concordantiis.

Principia oportet ſemꝑ manere.1.phyſicæ auſcultationis.tex.cõ.50.Ponderás autem Alexá.locum

Digreſſio de ꝑmanẽtia ſempiterna principio.

iſtũ,ut recitat Simplicius dixit/ꝙ hoc eſt neceſſariũ/pricipia ſemper manere,ſi enĩ fierent pricipia corrũperentur utiq̧,demonſtratũ eſt enim in.1.cœli/ꝙ omne qđ fit corrũpitur, quare corruptis principiis corrũperentur etiã ea quæ ex pricipiis conſtát,& ita deſineret generatio,ſi autẽ hoc eſt incõueniens,oportet igit̃ pricipia ſempiterna manere,unde etiã ſuper hoc Platonis demõſtrationem adduxit de principiis,ſi enĩ pricipia fierent ex pricipiis utiq̧,neceſſe eẽt fieri,& ita nõ erát pricipia quæ poſita fuere eſſe pricipia,unde inqt duplicia ſunt pricipia,q̃dá enim ſunt ueluti p̃exiſtẽtia & ſempiterna ſcd̃m numerũ ſicut efficiẽs & materia,quędam aũt ſcd̃m quæ generatio & corruptio fit,quẽadmodum ſunt pricipia ↄtraria quæ non ſunt ĩgenerabilia,neq̧ ſempiterna ſcd̃m numerũ.¶ Amplius autẽ inqt.ꝙ pluribus exiſtẽtibus pricipiis nõ oĩa principia ſempiterna ſunt, ſed pricipaliſſima,nam pricipia ꝓxima nõ ſunt ſempiterna,q̃re non omne pricipium ſempiternum eſt.¶ Amplius aũt ſubdit ꝙ contrariorũ cũ q̃dam uniuerſalia ſint, q̃dá uero particularia,uniuerſalia aũt ſunt illa ſub qbus ſunt cætera,quẽadmodũ ſunt generaliſſima cõtraria,ut ſunt habitus et priuatio,talia autẽ non corrũpunt̃,uniuerſalia enim ĩcorruptibilia ſunt,& hác opinionẽ etiã recitat Albertus ex ĩtẽtione Auic.& dicit eſſe ueriorẽ prima quã recitauit uide ipſum.Verũtamẽ iſta opinio habet manifeſtã inſtãtiã,qa in hoc primo phyſicorũ nõ q̃runt̃ pricipia extrinſeca ſicut eſt efficiens,ſed pricipia materialia,& ideo dicere ꝙ dictũ Pħi ĩtelligat̃ de primo efficiẽte & de prima materia locũ non habet,ſaltẽ quãtũ ad efficiens.¶ Amplius aũt reſtat dubitatio aduerſus Ariſt.& aduerſus Alexã.qũo cũ ſupius dixerit oĩa cõſtare ex primis cõtrariis,qa oĩs tranſitio eſt de cõtra-

rio in cõtrarium,uel ex medio,uel in mediũ inter ↄtraria ſequit̃ neceſſario talia contraria ꝑmuta ri,unde uidet̃ ꝙ unũ cõtrariũ deſtruat̃ ꝑ reliquũ,& ideo hoc continet maximã difficultatẽ dicere talia ſemꝑ manere,ut dicit Simplicius,& ẽt dñs Albertus in ꝑſenti loco idẽ dicit,unde ſpãliter con tra Alexã.reſtat dubitatio,qa ipſe tenet ꝙ cõtraria quæ ſunt particularia,nõ ſunt numero ſempi/ terna,& tñ Ariſt.de talibus cõtrariis,ſcdm q̃ fit generatio & corruptio,ꝓpoſuit eſſe oportere ſem per manere. Et qđ auget difficultatẽ eſt,quia adhuc nõ oſtẽſum eſt principiũ tertiũ materiale,ſed ſermo Phi ſolũ eſt de pricipiis cõtrariis. ¶ Amplius aũt ſermo Alexã.nõ eſt ſufficiẽs,qa dicit prici/ pia cõtraria eẽ ſempiterna q̃ ſunt generaliſſima,ut eſt uniuerſalis priuatio & forma uniuerſalis,qa uniuerſalia ſunt igenerabilia & icorruptibilia:ſed q̃re etiã eadẽ rõne albũ uniuerſale & magnum uniuerſale qđ eſt albi priuatio,nõ erunt etiã talia ſempiterna cũ & talia uniuerſalia ſint? ¶ Lincoñ. dicit,quẽ etiã ſequit̃ Albertus in ꝑſenti loco,& fuit opinio antiq̃ Auicénæ:ꝙ duo prima principia ſunt prima forma corporis,& eius priuatio,ponit enĩ formã corporeitatis uniuerſalẽ iſeparabilẽ à prima materia,& illa ſemꝑ manet,& priuatio eius etiã ſemꝑ manet,& de iſtis itelligit Phs ꝙ ſem per manent,ſed tũc eſt iſtantia cõtra ipm̃,quia nullũ corpus iuenit̃ uacuũ à prima forma.ſ.corpo reitatis,& per ↄſequens ipoſſibile eſt priuationẽ talis formæ eſſe in aliquo corpore,qa tunc ſimul & ſemel,idẽ haberet formã & eius priuationẽ.Reſpondet ad hoc ꝙ bene uerũ eſt/ꝙ nullũ corpus ſimplr̃ põt hr̃e talem priuationẽ,ſed bene ſcdm quid,unde imaginat̃ ꝙ forma illa generalis dicit aliquã actualitatẽ,& aliquã priuationẽ annexã habet,talis autẽ priuatio eſt ſua impuritas & defe/ ctus ab eſſe cõpleto & pfectiſſimo,& iclinatio illius ad ſuã originẽ.i.in nihil qm̃ ex ſe oĩs res in ni/ hil tẽdit,quia igit̃ talis forma generalis eſt,habet actus & aliquid potẽtiæ,& ſicut habitus eius eſt prima radix oĩum aliorũ actuum,ſeu habituũ ſeqũẽtiũ,ſic ſua priuatio eſt prima radix oĩum alia rum priuationũ ſpãliũ,& ita patet qũo in eodẽ ſtare põt priuatio cũ forma,uidelicet in eſſe icom/ pleto,& ſcdm quid,unde eſt in eſſe actus permixti cũ potentia,ſed iſta uia nõ eſt uia Ariſt.nec Cõ mentatoris,qa ipſi non ponũt aliquam formã ſubalem,neq; uniuerſalẽ,neq; particularẽ coẽternã in prima materia,ut late demõſtratũ fuit à nobis in ſpãli q̃ſtione de hoc,ꝓlixe.unde in pricipio ſe/ cũdi de generatiõe & corruptiõe reꝑhẽdit antiquos ponẽtes ſubiectum generationis ſubalis aliqđ corpus non hñs formã determinatã & ſpecificã,& in.3.cœli & mũdi.in tex.cõ.54.&.55. contra an/ tiquos arguit/ꝙ ſi elemẽta fierent ex aliquo corpore,tũc igitur eẽt aliquod corpus prius elemen/ tis,ubi manifeſte colligit̃ ex itẽtione Phi nullã formã realiter diſtinctã à forma elemẽti ꝓcedere ſe/ cũdum rem formas elemẽtarias in materia,& Auer.ubiq; clamat primas formas quæ recipiũtur in prima materia eẽ formas elemẽtarias,cũ hoc ꝙ ipſe ſubalẽ digreſſionẽ fecit in.1.phyſi.cõ.63.cõ/ tra Auic.ponẽtem hmõi formã.Hãmonius uero aliter iterꝑtatus eſt iſtũ locũ,aſſerit enim nõ eſſe intẽtionem Phi,dum dixit pricipia ſemꝑ manere,ita ꝙ uelit ea eẽ ſempiterna,ſed itẽtio eius eſt ꝙ in unaquaq; generatiõe oportet iuenire priuationẽ & formã ſcdm q̃ fit q̃libet tranſmutatio. Nam unũquodq; qđ tranſmutat̃ priuationẽ habet abſentiã formæ illius ad quã dr̃ trãſmutari , nam al/ bum corpus habet albedinẽ,primo formã,priuationẽ uero nigri,in qđ aptũ natũ eſt tranſmutari, & erit hoc pricipaliſſima cõtrarietatis dictæ ꝓpriũ.ideo Phs itulit hoc tãquã cãm,alias contrarieta tes nõ eſſe pricipia,qm̃ nõ per oĩa icedũt,nõ enim iuenies aliquã ſpãlem cõtrarietatẽ ꝑ oĩa phyſi ca corpora diffuſam,nõ enim oĩa nigra,neq; alba,neq; dulcia oĩa,neq; amara,in oĩbus autẽ eſt for/ ma & priuatio exceptis ſempiternis,in generabilibus aũt & corruptibilibus,una eſt cõis cõtrarie/ tas q̃ eſt ſcdm priuationẽ & habitũ nõ eiuſdẽ formæ,ſed illius in quã aptũ natũ eſt trãſmutari,ſic igit̃ pricipalis cõtrarietas ꝑmanere dicit̃ ſemꝑ. Aliæ autẽ iſto mõ ꝑmanere non dicunt̃. dicit etiã ꝙ hoc ſimile eſt,ſicut ſi dicamus primã materiã ſemꝑ manere in omni generatiõe,materias uero particulares ſicut eſt lignũ,aut æs,aut aurũ non eẽ in q̃libet trãſitione,& ita breuiter ↄcludit ꝙ ly ſemꝑ nõ iportat tẽporis uniuerſalitatẽ,ut ſit ſenſus pricipia eẽ ſempiterno tempore,ſed dicit uni uerſalitatẽ rerum.i.in oĩbus trãſmutabilibus requiri pricipia contraria in eorum trãſmutatione. Auer.aũt i cõmẽ.50.dicit/pricipia ſemꝑ manere itrãſmutabilia in q̃libet trãſmutatiõe,uidelicet ꝙ non fiũt,neq; tranſmutant̃ ex aliis,nec ex alterutris.iſtę enim erãt cõditiones pricipiorum,& ideo nõ omnia cõtraria ſunt pricipia,qa poſteriora cõtraria nõ manẽt,qa ex prioribus fiũt,& ſic Ariſt. habet intẽtũ ſuũ ꝙ pricipia nõ ſunt ifinita.nã cum ſuꝑius fuerit demõſtratũ cõtraria eſſe princi/ pia,& nũc ſit oſtẽſum,nõ oĩa cõtraria eſſe pricipia,multo minus igit̃ eẽ poterũt ifinita:cõtraria.n. poſteriorũ nõ poſſunt eẽ pricipia,quia pricipia debẽt ꝑmanere,ſed illa nõ ꝑmanent,igit̃ non ſunt pricipia.ubi permanẽtiã itellexit permanẽtiã in cõditionibus primorũ pricipiorum,& eſt opinio multũ ſubtilis,ſicut uides,& ideo utraq; iſtarũ magis eſt de intẽtione Philoſophi q̃ ꝓcedẽtes,ſicut

diligens Peripateticus poterit diiudicare.

Principiũ ſubſtantiæ debet eſſe ſubſtantia.1.metaphy.cõmen.3.idem.2.de anima.cõmen.2.

Principiorum quærendorum conditio eſt ut ſint conuenientia omnibus apparentibus inexiſtentibus,quoniam tunc uidentur eſſe uera.

Principia rerũ quæ ſemp ſunt neceſſe eſt ut ſint ſemp,iſta enim entia quia nõ ſunt in uno tpe ſine alio,ſed ſunt in oĩbus tẽporibus,ideo cauſæ eorũ non ſunt cauſæ in eis in uno tpe ſine alio,& iſta eſt diſpoſitio prĩcipiorũ corporũ cœleſtiũ cũ corporibus cœleſtibus.2.meta.com̃.4. ⁋Ex quo patet in uia Auer.ſempiterna hr̃e cãm efficiẽtẽ ſempiternã cõtra Greg de Arim̃.& Io.de Bacco.

Principium non intelligitur niſi in re quæ habet finem.2.metaphy.cõmen.7.& quod habet finem neceſſario habet principium,& idem.1.cœli.uerſus finem.

Principiũ & cauſa aliud eſt à rebus,quarũ eſt principium/aut cauſa.3.meta.tex.com̃.11.

Principium non dicitur de ſeparatis intelligentiis uniuoce,neq; ęquiuoce,ſed ſecũdum prius & poſterius,& uide cauſam in paraphraſi metaphy.trac.4.col.8.

Principiũ firmiſſimũ oĩum eſt circa qđ ĩpoſẽ eſt mẽtiri.4.meta.tex..cõ.8.&.2.meta cõmẽ.1.

Principii demõſtrationis nõ eſt demõſtratio.4.metaphy.tex.cõ.26.idem.1.poſte.tex.com̃.6.

Principium multis modis dicitur.5.metaphy.tex cõmen.1.

Principium quandoq; non eſt rei,ſed unde quis facillime addiſcet.ibidem.

Principiorum omnium cõmune eſt primum eſſe.ibidem.

Principiorum quædam ſunt intra rem,quædam uero extra rem.ibidem.

Principiũ doctrinæ in ſcientiis plerũq; eſt aliud ab eo,quod eſt principiũ in rei ueritate,ſicut Ariſt. fecit in multis libris.5.metaphy.cõmen.1.

Prĩcipiũ agens nõ eſt extrĩſecũ in rebus naturalibus ſicut eſt in artificialibus.5.meta.cõmẽ.1.Vbi aduerte & põdera qũo illud ſit intelligẽdũ,nã lr̃a tranſlationis Arabicę in textu eſt falſa, & debet ſtare negatiue,q; uidelicet nõ eſt in re,ſed qa uoluit defendere illam lr̃am affirmatiuã,tũc cogiť dicere illud ,ppter aĩalia,q̃ ex ſemine generanť,in ſeminibus enim talium ſunt uirtutes informatiuæ quæ operantur,& ſic talium animalium generatio habet cauſam agentem intra,ſecus eſt in artificialibus/quorum principium eſt ab extra.

Prĩcipiorũ q̃dã ſunt in arte,& q̃dã ſunt in eẽ,& accidit in qbuſdã artibus,ut prĩcipiũ eſſendi ſit idẽ cũ prĩcipio doctrinę,& in qbuſdã nõ.5.meta.cõ.1.uide.1.phy.cõ.8.uide ẽt.1 phy.com̃.2.

Principiorum aliorum comparatio ad primum principium eſt modis diuerſis ſicut eſt ens de entibus.4.metaphyſi.cõmen.1.

Prĩcipiorũ q̃dã ſunt in rẽ ut materia & forma,q̃dã extra rẽ ut agẽs & finis.5.meta.tex.com̃.1.

Prĩcipiũ eſt ul̃ius cã/qa prĩcipiũ dr̃ de prĩcipiis trãſmutatiõis,& dr̃ de q̃tuor cauſis.5.meta.cõ.4.ide ſumiť uulgata ,ppoſitio/q; oĩs cã prĩcipiũ eſt,ut patet.5 meta.tex.cõ 1.ſed nõ oẽ prĩcipiũ eſt cã,qa ibidẽ prĩcipiũ ĩter alias ſignificatiões ſumiť pro prĩcipio trãſmutationis & motus,unde priuatio prĩcipium eſt,ſed nõ eſt cauſa:aliter eẽnt qnq; cauſarũ genera,ita ẽt Blemideus Niciephorus exorditur in ſua abbreuiatiõe naturalis abbreuiatiõis.Oĩs cã(inqt)prĩcipiũ eſt,ſed nõ oẽ prĩcipium eſt
Opinio Latinorum. cã.Latini aũt nr̃i dant aliã rõnẽ,q̃re prĩcipiũ ſit in plus quã cã, qa.5.met.tex.cõ.1.oĩs prĩcipii cõe eẽ uideť primũ eſſe,& ideo rõ prĩcipii cõſiſtit in ordine,ſed de rõne cauſæ eſt q; ad eius eẽ ſequitur aliud,& qa priuatio aduenĩẽs entibus priuat entia entitate,multotiẽs enim ,ptendẽti ipſius ĩtellectum uideť machinari maleficiũ neq; eẽ penitus,ut diciť in.1.phy.in tex.cõ.80.& ibidẽ tex.cõ.68.
Impugnatio. ſufficiens eſt/alterũ cõtrariũ ſui p̃ntia & abſentia facere mutationẽ,priuatio eñ nihil aliud eſt niſi abſentia formæ in ſubiecto apto nato.Sed ſi illa eſt rõ cauſę ut dicũt,tũc materia nõ erit cã.inquit enim Cõmen.in.7.primæ philoſophiæ.in cõ.37.Forma eſt pars,q̃ cũ fuerit/erit res, materia uero cũ fuerit,nõ erit res,& eſt differẽtia quã Cõmen.accepit à lucidiſſimo Them̃.in paraphraſi ſup.2.de aĩa.cap.1.ubi dicit hoc eẽ diſcrimẽ inter materiã & formam,qa res à materia habent,ut fierent: à forma,ut eſſent,& rõ primi,ut mihi dať cernere,eſt,qa materia eſt ex quo fit aliqd ut inexiſtẽte,ratio uero ſecundi eſt,quia forma deſcribitur.2.de anima tex.cõmen.2.forma eſt per quã eſt hoc aliquid.eſſe igitur appropriatur formæ,& fieri materiæ.Themiſt.etiam in.2.phyſic.ſuper tex.11.d.quãlibet rem id quod eſt,habere ex forma non ex ſubiecto.

Principiũ doctrinę in multis artibus nõ eſt neceſſariũ,ut ſit principium ꝺm naturã. Cõmen.contra Gale.aſſerẽtem q; qa epar apud anatomiſtas poniť principiũ doctrinæ ramificationis uenarũ,cõcluſit ,ppterea epar eſſe principiũ uenarũ,idem in.5.meta.tex.com̃.primi.

Principiorũ ultimorũ ſcire qdditates difficile eſt.4.phy.cõ.16.ubi lucidiſſimus Themi. cãm reddit,

quia

quia conant̃ ſeparatim ea cognoſcere q̃ ſeorſum cognoſci nõ poſſunt,& Cõmen.in cõ.idem dicit, ꝙ ſcire formã ſine materia,& materiã abſq; forma impoſſibile eſt.
Proloquiũ & enũtiatio cõis & maxima eſſe uidetur,nihil originem, & progreſſionem eſſe nihilq́; eſſe pro principio,& ꝓ eo cuius eſt principiũ.Themi.6.phyſi.48.
Principia quæ ponit naturalis,ſunt naturalia plura eſſe, & mobilia & habẽtia principia,ſcilicet compoſita.primo pſiyſi.cõmen.8.
Aliud principiũ,Ex nihilo nihil fieri.1.phy.tex.cõmẽ.34.oẽs qui de natura locuti ſunt in hoc cõuenerunt,ꝙ ex nihilo nihil fit.idem com̃.in ꝓlogo.3.phy.&.2.meta.cõmen.15.
Proloquium ꝑclarũ & indubitabile eſt in quo dicit̃ nihil à natura ſine uſu aliquo fieri.Themiſtius primo de anima.13.& habetur,primo cœli.32.
Propter famoſitatẽ iſtius diuiſionis.ſ.quoniã oẽs intentiones diuidũtur in habitus qeſcentes & mobiles,cõueniunt oẽs gentes in hoc ꝙ poſuerũt principia nominationũ nomẽ,& uerbum,& poſuerunt indeclinabile inter illa ad collationẽ,& poſuerunt nomen cuilibet formę qeſcenti & uerbum cuilibet formæ mobili.5.phyſi.com̃.9.inde patet dictũ grãmaticę ſpeculatiuæ ꝙ nomẽ ſignificat ꝑ modum habitus,& per ſe ſtantis,& uerbum per modũ actus,& per modũ fluxus & fieri etc.
Proceſſus in infinitum eſt in potentia non in actu.6.phy.58.cõmen.
Proprietas quia ſeqtur ꝓportionẽ menſurarũ entiũ,poſſibile fuit inueniri in una re ꝓprietates quaſi infinitas,& res quę eſt propinqua infinito non poteſt ſciri perfecte per arbitrium.5.colliget.cap.24.ubi loquitur de proprietatibus medicinarum.
Prouerbium,Semp aliqd noui affert Aphrica,unde emanauerit,uide in.8.de natura aĩal.c.28.
Prouerbium:Qua cerui amittũt cornua,unde emanauerit.uide in.9.de natura aĩalium.cap.5.
Probabilia impoſſibile eſt,ut ſint falſa ſcd̃m totũ.3.de anima.cõmen.5.in ſolutione ſcd̃ę queſtionis, iuxta finem.idem in cõmen.libri de ſenſu & ſenſato.
Probabilia ſunt magis dilecta cõiter q̃ demõſtrabilia.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.13.dubii.
Probabile eſt ꝙ qui cõſiderat de natura alicuius,debet ꝑſcrutari de accidentibus illius,& cum hoc ꝙ eſt probabile,eſt uerum.2.phyſi.tex.cõmen.17.
Prouidentia ꝓculdubio uidet̃ eſſe de particularibus,ex parte ſomniorũ ueridicorũ & ſimilium,ex pronoſticis futurorũ,quæ quidẽ in ueritate eſt ꝓuidentia in ſpecie,ex diſpu.16.in ſolutione.3.con ſimile in cõmen.ſuper libro de diuinatione quæ eſt ſcd̃m quietem.
Propheta quilibet eſt ſapiens,ſed nõ quilibet ſapiens eſt Propheta,& eſt ueriſſima propoſitionum, ex phyſicis diſputationibus,diſputa.4.
Prophetia ut tradũt antiqui fit ab ipſo Deo glorioſo mediãte aliquo ente ſpirituali quod nõ eſt corpus,& eſt tribuens intellectũ humanũ apud eos,& eſt id qd̃ appellãt moderni intellectũ agentẽ,& appellat̃ in lege Angelus.Ex diſputationibus phyſicis,in diſpu.prima,in ſolo.2.dubii.
Prophetia uenit in diſpoſitione ſimili epilepſiæ. Cõmenta.in cõmen.libri de diuinatione ſecũdum quietem,& ibi uide cauſam.
Propoſitiones categoricæ ſubſtantiales quas format intellectus de rebus cõpoſitis,differunt ab illis quas format ĩtellectus de rebus abſtractis,quia diſpoſitio & diſpoſitũ in rebus cõpoſitis,licet ſint unum in actu,ſunt tamẽ duo in potẽtia quãdo ĩtellectus diuiſit unũ ab altero,ſed in rebus abſtractis reducũtur ad unã intẽtionem oĩbus modis,& nullus modus erit quo ꝑdicatum diſtinguat̃ à ſubiecto & diſpoſito extra intellectũ.ſ.in eſſentia rei,ſed tamẽ intellectus in talibus nõ ĩtelligit nomina ſynonyma,ſed ea ĩtelligit eẽ differẽtia ſm aſſimilationẽ.12.primę philoſophię.com̃.39.ubi ex mente Cõmen.diſtinctio attributorũ in diuinis non eſt ex natura rei,ſed ſm modũ intelligendi,q̃uiam etiam multi ex noſtris Theologis ſunt ſecuti.
Propoſitio illa dicẽs cõueniens fieri à conueniẽte tribus conditionibus uerificat̃,uidelicet in cauſa agente & non in iſtrumento,& in ꝓpinqua nõ remota,& ĩ eſſentialiter & nõ per accidens agentibus.12.metaphyſi.cõmen.24.authoritate Alexandri.
Propoſitio dicens ꝙ omne quod eſt in actu prius fuit in potentia,non eſt uera,nã ſi ita eſſet,potentia ſimpliciter præcederet actum,& ſi ita eſſet,res mouerẽtur ex ſe,ſine motore.12.meta.cõmẽ.32. uide.9.meta.tex.cõmen.13.&.3.de anima.tex.cõmen.20.&.27.
Propoſitione minori infinita exiſtente in prima figura,hoc eſt,de ꝑdicato infinito, erit concludens, non autem ſi fuerit negatiua.1.phy.com̃.10.&.1.priorũ.tex.cõmen.7.
Propoſitio cuius ſubiectũ eſt æquiuocũ,non habet ſubiectum eſſentiale, ex paraphraſi metaphyſi. tracta.2.in principio.idem.4.metaphyſi.cõmen.2.

Pro poſitiones aſſimilantur materiæ,quia ſunt in potẽtia concluſio/& concluſio in eis eſt quaſi for/ma.2.phyſi.cõmen 31.&.74.

Propoſitio uniuerſalis mouet quieſcendo,ſed propoſitio particularis mouet ĩminendo inſtandoq; actioni.3.de anima.tex.cõmen.58.

Propoſitio aliqua eſt uera per ſe,quæ tñ eſt falſa per accidẽs.Cõmen.6.phyſi.cõmẽ.15.de motu qui inquãtum motus eſt uelocitabilis in ĩfinitũ,ſed pro quanto accidit motui ꝙ fuit in motis natu/ralibus,ſic eſt falſa per accidens,ↄſimile de diuiſione lineę in.71.4.phyſi.ĩuenies ab eodem.

Propoſitio dicẽs ꝙ duo oppoſita nõ poſſunt eẽ ſimul in eodẽ,eſt cõis pluribus ſciẽtiis, & ꝓpoſitio dicẽs ꝙ illud ex quo aliqd tráſmutať,& illud ad qđ tráſmutať ſunt oppoſita,ẽ ꝓpõ cõis,& ſcđm ſubtũ,& ẽm p̃dicatũ.8.phy.cõmẽ.70.collige ibi cõitatẽ ꝓpõnis,ex quot cauſis colligi poſſit.

Propoſitiones aliquæ ſunt de quibus dixit Albumaſar quæ non ĩducunt ad primę certitudinis or dinem,ſed tñ nullus ſenſus cõtradicit eis,neq; rõ,ex primo cœli.com̃.15.&.22.

Propoſitiones naturales ſunt dubitabiles ꝓpter duas cauſas,aut ratione aliarum ꝓpoſitionũ ꝓba/bilium quæ ſunt contrariæ illis,aut ꝓpter exiſtimationem ꝙ principia ſciæ naturalis debent eſſe in fide,ſicut principia geometriæ.1.cœli.cõmen.90.Vide in.2.meta.tex.cõmen.16.

Propoſitiones eſſentiales logicales & diſputabiles differũt.Cõmẽ.in paraphraſi.1.de cœlo & mun do.in ſum.7.in fine.Vide & põdera,qa multũ tibi deſeruiet illa doctrina ĩ q̃plurimis locis.

Propoſitionibus ambiguis in demõſtrationibus utimur/qñq; p̃ſertim ubi ſecus fieri non põt nul/la p̃manibus hñtes prĩcipia niſi id genus.Cõmẽ.in paraphraſi.2.de cœlo.ſum.2.q̃ſito.1.Intelligit aũt per ambiguas in quibus prædicata non dicuntur uniuoce,ſed analogice,conſimile in ſecũdo deſtruc.diſputa.1.in ſolutione tertii dubii.

Propõnes q̃s habemus p̃manibus de corporibus cœleſtibus paucę ſunt,& dicũtur ferẽ ęquoce,qa extractę ſunt ab aĩatis,q̃ ſunt hic,& de iſtis & de illis aĩatũ dr̃ ferè ęquoce.2.cœli.com̃.60.

Propoſitiones famoſæ alicuius artis ſunt illę in quibus nulla eſt diſceptatio inter eius profeſſores, ex paraphraſi metaphyſi tracta.4.col.4.

Propõnes hypotheticę ↄtinuatiuę ĩ qbus eſt ↄſequẽs poſſibile eẽ cũ antecedẽte,neceſſe eſt ſemꝑ,ut deſtruamus antecedẽs & ↄcludamus oppoſitũ ↄñtis.1.de aĩa.cõ.13.authoritate Themiſtii.

Propõnes primi modi dicẽdi ꝑ ſe habẽt p̃dicata q̃ ſunt cauſę ſubiectorũ,ſed ꝓpoſitionum ſecundi modi dicendi per ſe ſubiecta ſunt cauſæ p̃dicatorum.2.de anima.cõmen.67.

Proportiones in eo ꝙ ꝓportiones non ſunt agẽtes,ſed in eo ꝙ q̃litates.2.de aĩa.cõ.143.& rõ eſt qa ſunt relationes,& relatio nõ eſt de prĩcipiis actiuis,& rõ eſt,qa oẽ qđ agit/agit ſcđm ꝙ eſt in actu, relatio aũt extra aĩam nõ eſt in actu,ſed in potẽtia.Vnde qdã reputauerũt p̃dicatũ relõnis eẽ de ſe cundis ĩtellectis,qa eſt debilis entitatis.12.metaphy.cõmen.19.& ſic etiã numerus non eſt de prĩci/piis actiuis,quia eſſe eius in actu eſt in aĩa & extra aĩam in potentia.4.phyſi.cõmen.131.

Proportiões & uirtutes q̃ fiũt in elñtis à motibus ſolis & aliarũ ſtellarũ ſunt illę q̃s reputat Plato eẽ formas & eas ĩtẽdit,ſed lõge ĩſpiciebat eas,quapꝑ dixit formas eẽ.12.meta.com̃.18.ꝓpe finẽ.

Proportiones omnes & formæ ſunt in potentia in prima materia,& ſunt in actu in primo motore. 12.primæ philoſophiæ.com̃.18.in calce com̃.Vide in concordantiis nuper editis.

Proportio quæ eſt in mobili ad motũ eſt ꝓportio materiæ ad formã.9.meta.com̃.11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem eſt ſicut proportio quidditatis ad quidditatẽ.7.metaphy. tex.cõmen.14.&.15.

Proportio uitæ hominis ad motum continuum eſt ſicut puncti ad lineam,& ſicut finiti ad infini/tum.Cõmentator in prologo primi phyſi.

Proportio totius ad totũ eſt ſicut ꝓportio partis ad ꝑtẽ/uera eſt quãdo ambę ſunt finitæ,ſed ſi fue/rint ĩfinitæ ambę,aut altera,uera non eſt ꝓpoſitio,qa ĩfinitas non eſt magis neq; minus/nec æqua le.Ex libro deſtructionum/diſputa.1.in ſolutione quinti dubii.

Proportiones in eo ꝙ proportiones non ſunt agentes,ſed in eo ꝙ qualitates.2.de anima.cõmẽ.143. ex quo patet ꝙ relatio non eſt de principiis actiuis.

Proportio q̃ſtionũ ad aĩam ſilis eſt ꝓportiõi ligamẽti ad mẽbra,& ꝓportio ſcię acqſitæ poſt illas q̃/ſtiones eſt ſilis ꝓportioni motus q̃ſiti poſt diſſolõnẽ ligamẽti.3.metaphy.cõmen.1.

Proportio ĩpedientis ad ĩpediens eſt ſicut ꝓportio motus ad motum,& hoc in motibus uiolentis, quãdo motor fuerit idẽ,ſiue ĩpedimentum ſit ex medio,ſiue ex ipſo moto.4.phyſi.com̃.71.

Proportio eius quod congregať ex duabus potentiis ſupra duo pondera nõ eſt ſicut proportio ſo lius potentiæ ad unum pondus.7.phyſi.cõmen.38.

Proportio q̄libet cōpoſita ex duabus ꝓportionibus finitis,eſt finita neceſſario.8.phy.cō.78.
Proportio tp̄is ad tp̄s eſt ſicut ꝓportio motoris ad motorē.8.phy.cō.80.idē.7.phy.tex.cō.35.&.36.
Proportio corporū circulariū in uelocitate & tarditate eſt nō ſicut ē ꝓportio ſpatii ad ſpatiū, ſicut eſt in rectis,ſed eſt ſm̄ ꝓportionē magnitudinis & puitatis ipſorū mobiliū.2.cœli.cō.46.&tex.
Proportio nulla eſt īter magnitudinē corporū cœleſtiū & magnitudinē corporū faciētiū tonitrua, neq; in magnitudine,neq; in uiolentia motus,neq; in uelocitate.2.cœli.cōmen.53.
Proportio ſuperficiei ad corpus,eſt ſicut lineæ ad ſuperficiem,& ſicut puncti ad lineam.3.cœli.cōmen.5.uide in concordantiis.
Propinqtas eſt neceſſaria in actione tā potētiarū irrationaliū q̄ rōnaliū.9.meta.cōmen.10.
Propinqtas eſt cauſa deceptionis,colligiť ex.3.phyſi.cō.15.ubi Cōmēta.ex ſn̄ia Phi allegat cām erroris antiquorū ꝓpter quā collocauerūt ip̄m ſub priuatione,& primā cām exp̄ſſit Phs in tex.cō.14. nam cū oē ens ſit,aut in actu,aut potētia & motus,neq; actus,neq; potētia tātū eſt,unde ut inquit Cōmen.ibi in com̄.latuit eos actus medius īter actū & potētiam,ſcd̄am uero cām explicat Cōmē. in cō.15.quia motus eſt actus īperfectus & actus īperfectus eſt ꝓpinquus priuationi,ideo iudicauerūt ex ꝓpinqtate ip̄m priuationē eſſe,& eſt ēt ſn̄ia Auguſtini,ꝙ ꝓpinqtas & ſiſitudo ſunt cauſę erroris,& deceptiōis. Alia ēt eſt cauſa deceptionis inſeparabilis ꝯſecutio unius rei cū alia re quam Cōmē.exp̄ſſit in.4.phy.in com̄.95.ubi dicit:multotiēs exiſtimať ꝙ illud qd̄ ſeqtur rē,ſit ipſa res. ꝓpter hāc enim cām aſſerit Phs ibi antiquos fuiſſe deceptos aſſerētes tp̄s formalr̄ eē motū: & pp eādem cauſam Stoici aſſeruerūt,ut ſcribit Alexā.in paraphraſi de anima.quantitatem non eſſe diſtinctam à ſubſtātia:in qua ſentētia pſeuerāt nominales.Et ꝓpter eādem cauſam Subtilis Doctor tenuit ꝓprietates rerum non diſtingui realiter à ſubiecto,& de multis aliis cōſimilibus.
Propinquitas & diſtantia non ſunt niſi per tranſlationem.8.phyſi.tex.cōmen.55.
Pruinæ & roris locus eſt unus,& materia una,& agens unum,ſed diuerſificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem.1.meteorum.cōmen.4.
Pſeuſippus plures ſubſtātias ab uno inchoauit,& principia cuiuſlibet ſubſtantiæ eſſe dixit, aliud q dem numerorum,& aliud magnitudinum eſſe.7.meta.tex.cōmen.5.
Ptolemęus poſuit plures motus lunæ,& aliis ſtellis,quos nullus ex antiquioribus poſuit.12.primę philoſophiæ.cōmen.45.Vide etiam.2.cœli.cōmen.62.
Ptolemęus nō poſuit ſoli aliā latitudinē niſi in reſpectu æquinoctialis,ſed antiq opinabanť ꝙ ultra iſtam latitudinem ab æqnoctiali habet aliam à zodiaco.12.metaphyſi.cōmen.46.
Ptolemęus poſuit ꝙ in cœlo ſunt ſphęræ,quarum poli ſunt perforati.1.cœli.cōmen.10.
Ptolemæus poſuit quinq; motus in luna,cū antiqores nō poſuerint niſi tres tm̄.2.cœli.cō.60.
Ptolemæi ſententia ſucceſſio orbium in nobilitate non eſt ſcd̄m ordinem in motibus.2.cœli.cōmē. 62.uide in.12.primæ philoſophiæ.cōmen.44.
Ptolemæus tenuit ꝙ ſub æquinoctiali ſit habitatio,& ſimiliter Auicēna, licet Ariſtoteles oppoſitū ſenſerit.ex.2.meteororum.cap.2.in col̄.9.
Pulmo in hn̄tibus pulmonē bipartitus eē expedit.1.de natura aīalium.cap.16.& ibi uide an ſpiritus per arteriā inſpiratus ingrediať cor,nec ne.uide etiam de pulmone in.3.de natura aīal.cap.3.
Pulmo ſanguinis plurimum ex mēbris omnibus continet,errātq; qui ipſum inanem ſanguinis arbitrantur.primo de natura animalium.cap.17.
Pulmo ſolus ſcd̄m Gale.nutritur per cor,cuius tamen oppoſitū ſentit Ariſto.ex.3.de partibus animalium.Auer.in capitulo de corde.
Pulmonis motus initium eſt à corde ſcd̄m Ariſto.contra medicos.3.de partibus animalium.cap.6. & Auer.ibidem in cap.de pulmone.
Pulmone ablato hæc duo ſimul auferunť,uox,& dexter uētriculus cordis,qui gr̄a pulmis genitus eſt:pulmo enim uocis & reſpirationis eſt organū.Gale.6.de utilita.partic.cap.9.& nota ꝙ cōtradicit Ariſto.in hoc de numero uentri.cordis.ibi.
Pulmo eſt organū reſpirationis & uocis.3.de partibus aīal.uide etiam Gal.7.de utili.ptic.cap.3.
Pulmonis motus eſt à corde.3.de parti.animal.cap.6.contra Medicos.
Putredo uel putridum excremētum rei concoctæ eſt,quapropter nihil putreſcens gignitur.Ariſt. 3.de generatione animalium.cap.11.
Putrefactio eſt contraria generationi.4.meteoro.tex.cōmen.3.
Putrefacta in principio fiunt humida,in poſtremo uero fiūt ſicca.4.meteoro.tex.com̄.4.
Putrefactio eſt corruptio q̄dam in unoquoq; humido ꝓprie ſm̄ naturā caliditatis ab aliena caliditatis

Contra rudes Medicos.

tate.4.meteo.tex.cōmē.5. ¶ Et pondera ɔtra rudes aliquos medicorū aſſerentiū hanc diffinitionē putrefactionis datā ab Ariſto.non ɔuenire putrefactioni cōtingēti in humoribus unde febris putrida cauſatur,cum tamē Galenus medicorū princeps in.2.de differētiis febriū.cap.9.ubi diſputat an ſit febris ex putrido ſanguine fundamētum hoc pręmittens quomodo ſanguis poteſt putreſcere,hanc diffinitionem ab Ariſto.aſſumit.

Putrefactionis duplex eſt cauſa, una primaria & per ſe,alia ſecundaria & quaſi per accidens.4.meteororum in ſua ſumma.5 colliget.cap.43.

Putrefactio eſt cōis paſſio & frigiditatis ꝓprię & caliditatis alienæ.4.meteo.tex.cōmen.5.

Putrefactio minus cōtingit in frigoribus q̄ in æſtu 4.meteoro.tex.cōmen.6.

Putrefactio duplex q̄dam eſt per uiā congelationis,& iſta cōtingit in hyeme, q̄dam ꝑ uiam combuſtionis & diſſolutionis,& iſta contingit in æſtate.4.meteo.cōmen.9.

Putreſcit minus quod mouet̃ & fluit q̄ non motū.4.meteo.tex.cōmen.11.

Putreſcit minus multum pauco.ibidem.tex.cōmen.12.

Putrefactionis natura ſtat per calorē extraneū cum humiditate ſuperflua,& ſunt ei medicinę odoriferæ in ultimo contrarietatis.6.colliget.cap.12.

Putrefactionis cā efficiens eſt frigiditas ſm duos modos.unus eſt ꝑ ſe & eſt à calore extrinſeco,alius per accidens & eſt à frigiditate.3.colliget.cap.3.de cauſis ægritudinū materialium.

Putrefactio eſt uia in corruptionē.cō.& tex.6.4.meta.& per ɔſequens fit in tēpore.hoc etiā aſſerit Auic.in.4.cañ.caplo de febre ſanguis ɔtra Gale.ubi lr̃a quę cōiter īuenit̃,eſt corrupta,qa iacet negatiue, ſed debet ſtare affirmatiue.ſic putredo habet tēpus & cōuerſio ſanguinis in cholerā nō fit niſi in tempore,& hoc non aduertit Thomas de Garbo & alii ibi.

Putridum non eſt neceſſarium eſſe quod ex putrido fit.ibidem Auicēna.

Pueri cum uigilant non rident,cum dormiunt rident,interdum etiam lachrymāt.uide cauſam in 5.de generatione animalium.cap.primo.

Pueri pluſq̄ cętera animalia ſomno dediti uiuunt.ibidem.

Pueri interdum altero oculo cæſii naſcuntur,ut plurimum autem ambobus.uide cauſam.5.de generatione animalium.cap.primo.

Pueri excitati a ſomno præ metu ſe intra inuolucrum occulunt,& ibi uide cauſam in lib.de inſomniis prope finem.& Themiſt.ibi.cap.19.

Puerum eē intelligentē in potētia pōt intelligi duobus modis.3.de aīa.cō.5.in ſolōne.2.q̄ſtionis.

Pueris accidit epilepſia.uide cauſam in libro de ſomno & uigilia in col.5.

Pueris non competunt uina/neq; nutricibus.ibidem.

Pulſuum ſpēs cōphendi nō poſſunt niſi in īdiuiduo cōparato ad pulſum ſani,q in corpore tēperatæ cōplexionis inuenit̃,aut ad aliquā octo cōplexionū ſm Galenū, aut ad q̄tuor ſm ꝙ apparet à radicibus naturę.4.colliget.cap.18.de cauſis pulſuū.Nota aūt ꝙ ideo ſic loquit̃,qa ſm ip̄m nō darētur cōplexiones diſtēperatæ ſimplices cōpoſitæ tm̄,& ideo ſunt quatuor.

Pulſus dormiētis eſt diuerſus à pulſu uigilātis,& pulſus exercitati eſt diuerſus à pulſu q̄eſcentis.& uide cauſam.3.de partibus aīalium ab Auer.in caplo de corde.

Pulſus non ſolū fit ꝓpter reſpirationē,uerū etiam propter tranſmutationē caloris naturalis q̄ eſt inſtrumentum animæ ad omnia membra.ibidem.

Pulſus marium eſt maior & fortior,ſed mulierum eſt minor,& debilior,ſed eſt uelocior,quę uelocitas in eis eſt loco fortitudinis.4.colliget.cap.19.

Pulſus cordis tēperati poteſt eſſe uelox ꝓpter ſtricturam arteriarū.4.colliget.cap.2.

Pulſus magnificat̃ per motū,& minoratur ꝑ quietē.& uide cām.2.colliget.cap.18.in fine.

Pulſio eſt motus ab extrinſeco.7.phyſi.tex.cōmen.10.

Putās diuiſum diuidi & cōpoſitū cōponi uerus eſt.9.meta.tex.cō.21.idē in p̄dicamētis.& in primo de interp̄tatione,ubi dicit̃ ex eo ꝙ res eſt uel non eſt,reddit̃ opinio & oratio uera aut falſa.

Purum diligenter monſtrat q̄cquid exceperit,unde ueſtes quæ mundiſſimæ ſunt,citiſſime inquinantur.ex libro de inſomniis Ariſto.

Punctus motus facit lineā,& linea mota ſuperficiē,& ſuꝑficies corpus, & figuras habere poſitiones ſunt ꝓpoſitiones geometricę opinabiles abſq; eo ꝙ ſunt extra aīam.Cōmen.3.phy.cō.60.

Puncta & momenta cognoſcūtur per priuationē cōtinui.3.de aīa.tex.cō.25.uide Themi.ibi.

Puncti ad lineā nulla eſt proportio.4.phy.tex.cōmen.71.& ibi redditur cauſa.

Punctus & inſtans differūt,quia iſta actio quę eſt diuidere & diſtiguerę eſt pūcti principalr̃, & eſt

inſtantis neceſſario. itẽ punctus inuenit̃ in actu in linea, ſed inſtãs inuenitur in potẽtia in tẽpore, quia non poteſt bis demonſtrari.4.phyſi.cõmen.105.
Punctu,idem poteſt bis demõſtrari,non aũt inſtans.4.phy.tex.cõ.121.105.106.
Punctus unus per ſe eſt duo ſcdm rationem.4.phx.tex.cõmen.121.
Puncti diuiſio eſt relatiua nõ in eius ſubſtãtia,quoniã pũctus non diuidit̃,ſed ſolũmodo diuiditur ſcdm ꝙ eſt principiũ in reſpectu,& finis in reſpectu.4.phyſi.cõmen.121.
Punctus dicit̃ quieſcere ꝑ figuram.i.tranſumptiue.6.phy.cõ.72.uide ɔſimile.4.phy.cõm.118.
Punctus dicit̃ moueri per accidẽs ad motũ corporis.6.phy.tex.cõmen.86.
Punctus nullus actu eſt in continua magnitudine niſi motus dirimatur.8.phyſi.tex.cõmen.65.& Themiſt.& Cõmentator.ibidem.
Puncta q̃ ſunt inter principiũ magnitudinis & finẽ,ſunt in potẽtia:cum magnitudo diuidat̃ ẽm illam potentiã non actu,punctus aũt qui eſt finis magnitudinis,eſt actu.8.phy.tex.cõ.67.
Punctus q eſt centrũ ſphærę eſt principiũ pro quãto oẽs lineæ exeũt ab eo ad circũferẽtiã,eſt autem finis,ut oẽs linee à circũferẽtia ductæ terminãtur ad ipſum,eſt aũt medium,ut ęqualiter diſtat ab omnibus partibus.8.phy.ex intentione Themiſtii.cõmen.76.
Puncta & partes licet moueãtur ꝑ accidens,differũt tamẽ,quia partes poterũt ꝑ ſe moueri ſi ſeparẽtur à toto, quod pũcto minime cõpetit.item motus partium eſt difformis motu totius exiſtente uniformi,& partes iuxta polos tardius q̃ quæ circa æquinoctialem mouẽtur,quod non competit punctis.Themiſtius.6.phyſi.84.&.85.
Punctus qui eſt indiuiſibilis & non exiſtens in moto quod mutat locũ per naturam,non dicit̃ motus neq; eſſentialiter neq; accidentaliter.2.cœli.cõmen.14.
Puncta/lineæ/& ſuperficies non ſunt in loco neq; per ſe neq; per accidens. primo de generatione & corruptione,cõmen.29 uide in concordantiis.
Punctus eſt unitas poſitionẽ habẽs.1.de anima/tex.cõmen.68.idem.5.meta.12.
Punctus/unitas/& inſtans non ſunt diuiſibilia nec actu/nec potentia/nec eſſentialiter/nec accidentaliter.3.de anima.cõmen.25.
Punctus non diuiditur omnino & habet ſitum.5.meta.tex.cõmen.12.
Punctus & unitas differũt.5.meta.tex.cõm.12.uide etiam.4.phy.tex.cõmen.106.
Pulchritudo & fortitudo & aliæ formæ corporales ſimiles his ſunt diſpoſitiones laudabiles in aĩalibus quæ non ĩtelligũtur niſi ĩ reſpectu nobiliſſimæ diſpoſitionis.ſ.in reſpectu aĩalis nobiliſſimæ diſpoſitionis.7.phy.tex.cõmen.17.⁋ Ex quo patet cõtra ſophiſtas ꝙ intenſio formarũ attenditur penes appropinquationẽ ad ſummũ,uide in Theorematibus diffuſe de hoc. Contra ſophiſtas.
Pulchritudo magis attribuitur compoſitioni, ſicut uirtus, & fortitudo magis attribuitur complexioni.4.colliget.cap.2.
Pulchritudo in aliquo aĩali eſt diſpoſitio in forma creaturæ ɔſiderata ẽm diſpoſitionẽ quã habet in creatione cõſiderata in forma creaturę reſpectu nobiliſſimi animaliũ in illa ſpecie, & uniuerſaliter eſt proportio inter extrema mẽbra & media.7.phy.cõmen.17.
Pulchritudo dicitur reſpectu turpitudinis.ibidem.
Pythagoras & Leucippus pfectionẽ nõ dixerũt eſſe in pĩcipiis,ſed ĩ pĩcipiatis.12.meta.tex.cõ.40.
Pythagoras poſuit ſolum mathematica eſſe abſtractas ſubas,& non poſuit formas.i.ideas.Cõmen.12.metaphyſi.cõmen.5.in calce cõmenti,authoritate Alexandri.
Prothagoras hoĩem eſſe menſuram rerum omnium,nihil aliud dicens quàm ꝙ uidetur unicuiq; hoc & eſſe firmiter.11.primæ philoſophiæ.cap.4.idem.10.metaphy.tex.cõm.5.
Prothagoras aſſeruit hominem eſſe metrum omnium rerum.10.meta.tex.cõmen.5.
Pythagorici prius/& Plato poſterius dixerũt unũ eẽ ſubam quãdã ꝑ ſe exiſtẽtẽ.10.meta.tex.cõ.6.
Pythagorici exiſtimant ꝙ numeri ſunt principia entiũ,ſed nõ opinant̃ oẽs ꝙ ſint pĩcipia ſecundũ formas,ſed ſcdm ꝙ ſunt elementa entium.7.meta.comen.2.tex.38.
Pythagorici diuidebant principia rerum in duas partes contrarias.3.phyſi.cõmen.13.
Pythagorici poſuerunt motum eſſe non ens,& uidentur accidens quoddam motus potius quàm rei naturam ſignificaſſe.Themiſt.3.phyſi.13.
Pythagoras poſuit ĩfinitum ex natura paris,& finitum ex natura imparis,& ſecũdum aliquos per parem intelligebat materiam,& per imparem formam.3.phyſi.tex.cõmen.26.
Pythagorici affirmauerunt uacuum.4.phyſi.tex.cõmen.56.
Pythagorici aiunt totum & omnia tribus determinata eſſe,1.cœli,tex.cõmen.2.

Pythagorici duo hæc ſola principia dicebant dextrum/& ſiniſtrum.2.cœli.tex.cõmen.11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem eſſe,aſſeruit & terrã circa medium circulariter moueri. 2.cœli.tex.cõmen.72.

Pythagorici uocati mathematica principia oĩum eſſe aſſeruerunt.1.meta.cap.20.

Pythagorici poſuerũt duo pricipia finitum & ĩfinitum,& talia ſunt ſcd̃m materiam & formã/non ſecũdum materiam & agens,ut erant apud antiquos naturales.1.meta.tex.cõmen.3.

Pythagorici poſuerũt numerũ eſſe ſubtũ oĩum entiũ.ibidẽ.uide etiã.3.phyſi.tex.cõ.25.&.26.

Pythagorici poſuerunt cauſas rerum naturalium res non conuenientes & non eſſentiales rebus naturalibus.1.meta.tex.cõmen.19.

Prothagoras redarguit geometras aſſerentes circulum tangere regulam in puncto.

Pythagoras trãſmigrationem animarum fabuloſe tradidit ad ciuilem aliquem uſum.1.de anima. tex.cõmen.53.& Themiſtius & Cõmentator.ibidem.

Pytuita eſt primi alimẽti excrementum,& ſi quid aliud huiuſmodi eſt.1.de generatone aĩalium. cap.18.ubi patet flegma & duas choleras ſcd̃m Ariſt.non eſſe humores,ſed ſuperfluitates ſanguinis,qui eſt uerus humor,& uerum alimentum.contra medicos.

¶De litera Q.

QVI POTEST ſaluare apparentia ex prĩcipiis finitis melius facit quàm qui ex ĩfinitis.1.phyſi.tex.cõ.50.&.56.ubi aduerte ꝙ Peripatetici paucitatem entiũ ubi fieri poteſt ſemp ꝓtulerunt multitudini,& hoc eſt maximum fundamẽtum in doctrina eorum.uide cauſam ab Auer.in cõmen.allegatis.

Quicqd recipit aliqd non recipit illud ſcd̃m ꝙ eſt in actu/ſed ſcd̃m ꝙ eſt in potentia.1.phyſi.cõmen.69.&.2.de anima.cõ.67.&.104.1. cap. de ſubſtantia orbis.3.cœli.cõmen.67.&.3.de anima.cõmen.4.

Qui dicit aliquid generari ex non ente,dicit ꝙ uel tranſmutatio eſt in priuatione/aut quòd eſt tranſmutatum ſine tranſmutatione.primo phyſi.cõmen.71.conſimile.8.phyſi.cõmen.4.&.15.

Quod non attribuitur corruptioni niſi propter rem corruptibilem exiſtentem in eo dicitur corruptibile per accidens.1.phyſi.tex.cõmen.82.

Quæ ĩueniunt in rebus naturalibus ex neceſſitate & nõ ſunt ꝓpter aliqd ſunt ex materia,ut mors & quæ inueniuntur ꝓpter aliquid ſunt ex forma.2.phyſi.cõm.88.idem.3.de aĩa.cõm.60.

Quod prædicatur in quid & conuertitur,eſt diffinitio.3.phyſi.cõmen.1.&.6.topicorum.

Quod mouet circa aliqđ quieſcens tantũ,& non mouetur in ꝯtinẽte,ut cœlum,eſt illud cuius motus non eſt per accidens extrinſecum à natura.Cõmenta.4.phyſi.cõmen.43.

Quibuſdam cœleſtibus corporibus quod contineantur ab aliis accidit ſibi.ibidem.

Quod ẽ in aliquo exiſtẽte in diſpõnibus diuerſis eſt unũ ſm ſubtũ/& duo ſm rõnẽ.4.phy.cõ.104.

Qui aufert diuiſibilitatẽ à tẽpore & à magnitudine,aufert uelocitatẽ & tarditatẽ.5.phy.cõ.62.

Quicquid menſuratur à ſua parte finitum eſt.6.phyſi.61.

Qui quærit rõnes ut deſtruat illud qđ apparet ſenſui,eſt debilis diſcretiõis.8.phy.tex.cõ.22.

Qui negat ſubiectum alicuius artis,artifex illius artis nõ habet uiã neq; ſermonẽ cũ eo,cum nõ habeat principia per quæ loquatur cum eo,quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis ſubiecti.8.phyſi.cõmen.22.

Quod eſt per accidens non eſt neceſſarium neq; ſemp,& tale põt nõ eſſe.8.phy.tex.cõ.36.

Quæcunq; ꝑter naturam ſunt,citiſſime corrũpuntur.1.cœli.tex.cõmen.15.

Quod innatũ eſt ĩueniri in tempore nõ poteſt eſſe ſine tẽpore, & quod non eſt ĩnatum inueniri in tempore non inuenit in tẽpore,& non habet prius & poſterius niſi in eſſe, ſicut eſt de lineis cum figuris,& magis hoc eſt in rebus abſtractis.primo cœli.cõmen.106.ubi patet in rebus æternis eſſe prioritatem ſcd̃m naturam.uide in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Quod eſſe poteſt & nõ eſſe determinatum eſt eſſe plurimũ,& eius quod eſt eẽ & eius quod non. 1.cœli.tex.cõmẽ.118.& habet locum in omnibus prædictis,ut ibi dicitur.

Quicquid eſſentialr cõpetit uni indiuiduo eiuſdẽ ſpeciei competit oĩbus.2.cœli.tex. cõmen.59.ibi enim Ariſto.arguit ꝙ ſi luna eſt ſphæricę figuræ,omnia aſtra ſunt ſphęrica.

Qūod impoſſe eſt,ut ſit ĩpaſſibile eſt,ut incipiat eſſe.4.cœli.tex.cõ.33.idem.6.phy.tex.cõ.92.

Quod dicitur de aliquo diuiſim non ſequitur,ut ſemper dicatur de eo cõiunctim.primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.9.

Quæcũq; eãdem materiam non habent faciunt impoſſibilia entia,ut medicãtia. primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.53.&.87.

Quæcũq; non in materia habent formã hęc impaſſibilia ſunt actiuorum:quæcũq; autẽ in materia, paſſiua.primo de generatione & corrup.tex.cõmen.53.

Quorum incorruptibilis eſt ſubſtãtia mota eadẽ numero redire poſſunt,quorũ autẽ corruptibilis, ſolum ſpecie non numero.ex fine.2.de generatione & corruptione.

Quod inuenitur in aliquo accidẽtaliter oportet ut inueniatᷓ in alio eſſentialiter.2.de anima.cõmẽ. 133.idem.4.phyſi.com.43.& primo cœli.c.14.

Quidditas non dicitᷓ uniuoce neq; ęquoce de abſtractis & de generabilibus.3.de aĩa.com̃.36.

Quæ uere poſſunt facere eorũ opus uere ſunt unũquodq;,puta oculus ſi uidet:qui aũt non poteſt uidere ęquiuoce,puta mortuus aut lapideus.4.meteo.tex.cõmen.54.

Qui dubitat & admiratur,ignorare uidetur.ex proœmio meta.

Quod inuenitur accidẽtaliter,raro inuenitur.1.meta.com̃.8.idem.2.phy.cõmen.48.

Quæ p̃cognoſcimus impoſſibile eſt,ut addiſcamus.primo meta.tex.cõmen.47.

Quod ante eſt,cõmunius eſt eo quod poſterius eſt.2.meta.tex.cõmen.10.

Quidditas in ſubſtantiis eſt ſimplr̃,ſed in accidentibus eſt ſm quid.7.meta.tex.com̃.15.

Quidditates rerũ nõ ſunt exiſtẽtes niſi per eẽ rerũ hñtium quidditates.7.meta.tex.cõ.20.Sic ĩtelligas dictum Phi in p̃dicamẽtis, ubi aſſerit deſtructis primis ſubſtãtiis impoſſe eſt aliquid aliorũ remanere.Nam licet rei q̃dditas p̃cedat quo ad ĩtellm̃ ipm̃ ſingulare,quo ad exiſtentiã tamẽ ſequitᷓ. hoc bene notauit Cõmen.12.diuinorũ cõ.27.authoritate Alex.ſic enim melius dicitᷓ q̃ ut Boetio uiſum eſt,qui in p̃dicamentis iſtam ꝓponens difficultatem q̃uo indiuiduę ſubæ primę ſubæ eſſe poſſunt,q̃nquidem illud eſt natura prius quo ſublato reliq̃ auferũtur, poſterioribus uero ſublatis priora non auferũtur.ſoluit dicens:non oẽm naturã in uno ſaluari indiuiduo,ſed in oĩbus ſingulis.Sed hoc nõ obſtat,q̃a tunc iſta rõne nõ poſſet prima & ſcd̃a ſuba in rebus ęternis reperiri in quibus tota natura in uno ſaluatᷓ ſuppoſito.ut patet primo cœli & mũdi/in com̃.4.&.98.ubi ſcribit Cõmen.ꝙ multitudo ĩdiuiduorũ ↄtingit,ꝑpter diminutionẽ,& ideo natura nõ fuit ↄtenta eẽ unius tm̃,& ita etiam ſcribit.2.de aĩa. tex.cõ.34.& in.2.de generatione & corrup.tex.cõmẽ.59.conſequens aũt falſum eſt,& ↄtra Phm̃ in.1.cœli.tex.com̃.92.ubi dicitᷓ ꝙ alterũ eſt hoc cœlũ,& cœlum ſimpliciter.ſecũda aũt Boetii ſolõ magis uidetᷓ apparens, inquit enim ꝙ quia in p̃dicamentis agitᷓ de ſignificatione uocabulorũ,& quia q̃ ſenſibus ꝓxima ſunt, ea etiã ꝓxime uocabulis nũcupanda iudicamus, qui enim primus hoĩem dixit,non illũ qui ex ſingulis hoĩbus cõficitur ↄcipit animo, ſed quẽdã ſingularẽ atq; indiuiduũ cui hominis nomen ĩponeret,& ideo ſublatis ſingulis hoĩbus homo nõ remanet.Sed nec iſta ſcd̃a eius ſolõ ſatiſfacere uidetᷓ, tum quia trahit ſecũ arduã q̃onem de primo cognito.Nullus enim imponit nomẽ rei qua ignorat,ut dicitᷓ.7.primæ phiæ.tex.cõmẽ. 54.& in.4.etiam in tex.cõ.10.ſi igitur primũ cognitũ ab intellectu eſſet ſingulare,tunc ſine dubio reſponſio illa uera eſſet.ſed illud eſt dubiũ & forte falſum in uia Peripateticorũ, apud quos fuit maxima altercatio an ab intellectu cognoſci poſſit, & quis ſit modus quo cognoſcitᷓ nedũ ut eſſet primum cognitũ,ſicut declarat Cõmen.3.de aĩa.cõmẽ.36.authoritate Auẽpacis, ubi dicit ꝙ quidditas intellecti nõ eſt q̃dditas ſingularis/neq; ſpiritualis/neq; corporalis cũ ſit declaratũ ꝙ indiuiduũ non eſt intellm̃.Amplius ſi primus impoſitor ĩpoſuit hoc nomẽ hõ alicui homini ſingulari inquãtum ſingulare illud & nõ ſub rõne aliqua cõi,tũc ĩeuitabiliter ſequitᷓ ꝙ illud nomẽ non eẽt nomẽ appellãtiuũ,ſed nomẽ ꝓpriũ. Et confirmatᷓ authoritate Auer.2.de aĩa.cõmẽ.65.ubi format in ſimili ↄſimilem ↄſequentiã.dicit enim ꝙ ſi ſenſus pateretᷓ ab aliquo ĩdiuiduo ſm ꝙ eſt illud indiuiduũ,tũc non pateretᷓ ab alio indiuiduo,& bene dixit.nã ut ſcribit Ariſto.in calce ſecũdi poſteriorum analyticorũ,licet id quod ſentitᷓ ſit ſingulare ſenſus,tamẽ eſt uniuerſalis.Cõcludamus igitur cum Alexã.& Auer.in loco p̃allegato ꝙ licet ſingularia in eſſe p̃cedãt uniuerſalia,tamẽ uniuerſalia in intellu p̃cedũt ſingularia,ut habetᷓ in com̃.27.12.primæ phiæ.& idem Cõmen.7.meta.cõ. 20.dicit ꝙ quidditates rerũ non ſunt exiſtẽtes niſi per eẽ rerũ habentium q̃dditates.i.nõ exiſtunt niſi ad exiſtẽtiã ſingulariũ,& ſic ulĩa ſunt poſteriora:actus enĩ & generatiões & motus oẽs ſingulariũ primo ſunt.ex ꝓœmio primæ phiæ.uide ẽt pulchre Alex.i.1.lib.naturaliũ q̃onũ.q.11.ubi q̃rit q̃uo ſit ĩtelligẽdũ dictũ Philoſophi.1.de aĩa.tex.cõ.8.aĩal ulẽ aut nihil eſt aut poſterius eſt.

Cõtra Boe. in prædicamẽto ſubſtantiæ.

Quæcūq; à caſu quorū materia pōt à ſeipſa moueri hoc motu quo ſperma mouet eadem, fieri poſſunt, quorūcūq; uero nō: ea īpoſſibilia ſunt aliter fieri quàm ex ſeipſis. 7. meta. tex. cō. 31.

Quidditates naturalium nō poſſunt ītelligi ſine ſenſu & motu, ſicut quidditates mathematicorū. 7. metaphy. tex. cō. 39. & 37. ubi intelligas ꝙ non poſſunt diffiniri ſicut gloſaui ex mēte Themiſt. hic, & 6. primę philoſophię. tex. cō. 2. & 1. de aīa. tex. cō. 16. in cōtradictionibus nuper editis.

Quidditates naturales differunt à quidditatibus mathematicorum. ibidem tex. cōmē. 39. quia poſſunt intelligi ſine materia ſenſibili.

Quidditas rei deſcriptiōe logica deſcribit̄ ſic ꝙ eſt illa quā ſignat diffinitio, & ēt alia deſcriptiōe logica, & eſt q̄ dat̄ in reſpōſione ad qōnē factā per qd/aut quare. 7. metaphy. com̄. 59.

Quidditas & eſſentia ſunt idem in non habētibus materiam neq; intellectualem neq; ſenſibilem. 8. meta. tex. cōmen. ultimi. idem. 3. de anima. tex. cōmen. 9.

Quod impoſſibile eſt factū eſſe, impoſſibile eſt aut eſſe aut futurū eſſe. 9. meta. tex. com̄. 6.

Quorūcunq; aliquid alterū eſt quod fit p̄ter uſum horū actus in facto eſt, ut ędificatio in ędificato, & uniuerſaliter motus in mobili, quorūcūq; uero non eſt aliqđ aliud opus p̄ter actionē, ī ipſis exiſtit actio, ut uiſio in uidente, & ſpeculatio in ſpeculāte. 9. meta. tex. com̄. 16. Inde elicit̄ actionem eſſe duplicem īmanentem uidelicet, & tranſeuntem.

Annotatio p̄ phy. com̄. p̄. Quæcūq; ſunt p̄ter primā materiā & ultimam formā, ſunt materiæ cōpoſitæ & formę cōpoſitę. primo phy. cō. 1. licet uariis modis īterp̄tetur illa authoritas. Mihi tamē occurrit unus modus exponendi multū ſubtilis, ut p materiā primā intelligamus primā in cōpoſitione, & p ultimā formam etiā ultimam in cōpoſitione & nō ultimā in reſolōne, ut expoſuit Burleus, licet expō illa bona ſit, & tūc dico ꝙ in cōpoſitis ex pluribus cauſis intrinſecis ꝓpinqs & remotis ſola prima materia eſt materia ſimplex, q̄ uidelicet habet rōnem materiæ & nō formæ, & ſola ultima forma q̄ eſt in cōpoſitione, & eſt cā ꝓpinqua cōpoſiti, habet rōnem formæ ſubalis dantis eſſe, qa unum cōpoſitum ſubſtātiale habere niſi unā formā ſubſtantialem eſt īpoſſibile. 1. cap. de ſuba orbis, qa unius rei eſt unum eſſe, formæ aūt mediæ dicunt̄ materiæ cōpoſitæ & formæ compoſitæ, qa reſpectu p̄cedētium cōparant̄ ut formæ, reſpectu poſtremæ ut materiæ, & ideo licet in mixto ſint formæ elemētariæ ultra formā mixtionis q̄ eſt forma ſupaddita ipſis, tamē illæ gerūt uicem materiæ reſpectu eius, & ſic ſemp unius rei eſt una forma ſubalis & unū eſſe, & hoc ē qđ dixit lucidiſſimus Themi. in. 3. de aīa. cap. 27. ꝙ ſanè ordo & ꝓceſſus hic eſt ut reſpectu īferiorum ſuperioribus uice formarū utatur, reſpectu ſuperiorū īferioribus loco materiæ, nō habēt igitur ſimplicē rōnem & reſpectum materiæ, & formæ niſi extrema. ſ. prima materia q̄ ſcđm ſe eſt denudata ab omni forma, & ultima forma q̄ nō habet ulteriorē reſpectu cuius materia effici queat, ſed illa q̄ ſunt in medio habent cōpoſitionē extremorū/uel ſcđm eſſe/uel ſaltem ſcđm denominationem, ſemper enim reſpectus imperfectionis ad perfectius, eſt reſpectus materiæ ad formam, aut inſtrumenti ad agens. ut dicitur tertio de anima ab Auerroe/cōmen. 36.

Quidditates naturales nō poſſunt ītelligi ſine motu & ſenſu, ſicut q̄dditates entium mathematicorū. Cōmen. 7. meta. cō. 39. Sed tūc eſt difficultas ꝙ motus erit de qdditatiuo conceptu qdditatum naturaliū, quod uidet̄ abſurdū cum motus ſit accidēs, & poſterius ipſa qdditate. Soluit̄. Intelligit̄ ut dixi in Theorematibus, qa nō poſſunt abſtrahi à pīcipio motus qđ eſt natura. unde iſta eſt ratio formalis à priori oīum quæ in ſcīa naturali conſiderant̄. Ariſt. eni. 2. phy. tex. cō. 73. eiicit à cōſideratione qdditatiua primū motorē, qa non habet in ſe pīcipiū motus & quietis. & in. 1. de partibus aīaliū. cap. 1. dicit, nō oēm aīam qdditatiue cōſiderari à naturali, qa non omnis aīa eſt natura. ¶ Sed tūc īſurgit maxima difficultas, qa cum qdditates rerū naturaliū ſint ſubſtātię, & per conſequēs abſoluta entia, uident̄ à naturali nō cōſiderari qdditatiue in ꝓpria forma, qa ſi oīs talis qdditas īcludit naturā, & apparet natura/uel formaliter/uel cōſecutiue, ſeqtur oēm cōſiderationem quā habet naturalis eē reſpectiuā, & tādem tales qdditates in particulari cognoſcent̄ à diuino, qđ eſt cōtra Phm. 11. primæ phię. cap. 5. & in ꝓœmio meta. ubi hr̄ ꝙ ſapiētis eſt oīa cognoſcere ut cōtingit. Soluit̄. loquēdo de cognitiōe qdditatiua & diſtīcta in particulari cognoſcūtur à naturali, & cōcedo ꝙ in tali cōſideratione naturalis nō habet ut naturalis cognitionē abſolutā, ſed reſpectiuam, ſed ſi quā habet abſolutā habet à diuino, ſed nō īquātū naturalis eſt. nā ꝙ homo ſit ſubſtantia/aut ens, à diuino habet, ſed alia p̄dicata naturalia oīa īcludunt naturam quæ eſt pīcipium motus, & ſi conſideras etiā accidētia iſto mō cū reſpectu, conſiderant̄ à naturali, qa aut ſunt īterminata/aut terminata, & oīa conſiſtūt in reſpectu quodā ad formā & ad materiā ſenſibilē, ut patet ītuenti. Sed dices nōne prior eſt ignis q̄ ſit principiū motus? qa licet ignis ſit ignis per form āſuā, q̄ eſt

natura,& talis natura eſt motus pricipiũ.Tũc quæro,cõſiderare poſſum per itellectũ abſolutum nõ cõſiderando reſpectũ.igiť poſſum cõſiderare igné in illo priori in quo eſt ignis,non cõſiderando illũ reſpectum.Et tũc q̃ro,iſta ↄſideratio à quo artifice habeť? aut à naturali:ſi ſic,igiť naturalis abſtrahit à natura,aut à diuino,ſi ſic,igiť diuinus conſiderat qdditates rerum in particulari. hoc argumétũ eſt ſatis laborioſum,& Scotus & diſcipulus eius Antonius And.in.q.9.1.meta.nõ bene ſoluũt iſtud argumétũ,qa licet uerũ ſit ꝙ ignis cum illo ꝙ appropriat illũ ad naturalem,nã tale appropriàs non eſt niſi natura,qa ſicut qdditas artificiati cõſiſtit in arte,ſic quidditas naturati conſiſtit in natura.2.phy.cõ.13.& cõ.3.&.6.meta.cõ.2.ſed ratio naturæ eſt rõ entis icludétis reſpectum,ut patet.Quare dicendũ puto ad hoc argumentũ cũ aureo quodã dicto Alexãdri Aphrodiſiei ſummi Peripatetici qui in pricipio libri priorũ.d.ꝙ in pleriſq; naturalis utiť mathematica abſtractione,ſicut quãdo ſcd̃m rõnẽ concipit & abſtrahit formã à materia:dicit eni Ariſt.2.phyſi. tex.cõ.12.diffinićs naturã quæ eſt forma qđ eſt ens nõ ſeparabile niſi ſcd̃m rõné.patet auté ꝙ hoc eſt ſcd̃m rõné & modũ definiendi naturalis,qa ut dicit Cõmen.formæ naturales non poſſunt diffiniri ſcd̃m ſe ſine materia.in.1.de aĩa.cõ.16.& eſt ſnĩa Phi in.2.phy.uerſus finé.ubi habet ꝙ in diffinitionibus naturaliũ rerũ debet poni materia,uel expſſe,uel cõſecutiue,imo in.6.primæ philoſophiæ.tex.cõ.2.Ariſt.ponés diſtinctioné iter ſcías ſpeculatiuas.d.naturalé diffinire per materiã ſenſibilé.Et ideo ſic dico in caſu ꝙ naturalis utés mathematica abſtractiõe põt in illo priori abſtrahere hunc igné iquãtũ ignis eſt nõ cõſiderãdo ipm ut ſua igneitas eſt motus pricipiũ,ſed in ratione igneitatis,& licet igneitas icludat naturalitaté,hoc tamé nõ eſt iquãtũ igneitas,ſed eſt ↄſequés ipſam,qa prius natura ignis eſt ignis quã ſit motus principiũ.Et nota bene hoc,qa nullus ante nos in uia Latinorũ potuit ptingere ad iſtud.Mathematica igiť abſtractione ↄſiderari põt nõ naturali,unde igneitas naturaliter qdditatiue icludit naturã.i.dũ quidditatiue diffiniť.unde nõ oĩs abſtractio eſt in naturali philoſophia naturalis ſcd̃m Alexan.& uiros Peripateticos antiquos.

Quando maior propoſitio conuertiť uniuerſaliter,poſſumus arguere ex duabus affirmatiuis in ſecunda figura.2.phyſi.cõmen.23.4.phyſi.33.&.42.&.2.cœli.cõmen.23.

Quando aliqd agit aliquã actioné ita agit illam,ſicut aptũ natum eſt agere illã.2.phy.tex.cõ.78.

Quãdo ſunt duę ptes,quarũ una eſt in altera & fuerint ptes unius totius,& totũ noĩať à noĩe partis poſſibile eſt ut illud totum diſponať per illam diſpoſitionem.4.phy.com̃.24.&.25.

Quando minor ꝓpoſitio ↄuertiť,ↄcluſio põt eſſe uniuerſalis in figura tertia,quia tunc põt reduci ad figurã primã.Cõmen.4.phy.com̃.42.ratio eſt qa figura tertia deſcẽdit à prima ꝑ ↄuerſioné minoris,ut patet in.1.priorũ.tracta.1.de generatiõe ſyllõrũ.unde quéadmodũ maiore exiſtente uniuerſali affirmatiua in terminis conuertibilibus poteſt ſequi ex duabus affirmatiuis concluſio in ſecũda figura,quia põt reduci ad figuram primam per conuerſionem maioris in terminis , quia figura ſecunda deſcendit à prima per maioris conuerſionem,ita dic in hoc caſu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas,illę quantitates non remanét proportionales.4.phyſi.cõmen.71.

Quãdoq; ſigñat id qđ eſt raro,& qđ eſt ꝑ accñs.4.phy.cõ.112.Rõ aũt huius é,qa q̃ ꝑ ſe ſũt, ſunt de omni,& per ↄñs ſunt ſemp,& nõ qñq; ſic,& qñq; nõ,ut diciť in.1.poſteriorũ analyticorũ.

Quãdo una & eadé res fit à duobus,oportet ꝙ fiat ꝑ eãdé cãm cõem:eſt ꝓpoſitio ęquoca,qa poteſt duobus modis itelligi.uno mõ ꝙ illa res ꝓueniat à duobus in eodé genere cauſæ ſcd̃m ſpecié, ut ſcãnum factũ à Platone & à Socrate habétibus eãdé arté.alio mõ ꝙ illa cauſa ſit cõis ſcd̃m genus inquãtũ cauſa eſt,ſed differũt in ſpecie,illæ cauſalitates,ut calceus factus ab artifice habéte illã arté, & à coriario pſtãte materiam calcei,puta corium,ſed unus ↄcurrit ut agens, alter quia materiam præſtat.Auer.contra Galenum in primo de generatione animalium.cap.primo.ubi ponitur improbatio antiquorum de ſemine in.12.facie,ſeu colũ.

Quanto magis augumẽtatur quãtitas corporis tanto magis augumẽtatur potentia eius,& eſt propoſitio manifeſta per ſe.3.phyſi.cõmen.42.

Quantitas non eſt de potétiis actiuis.4.phyſi.cõmen.84.

Quantitas curua eſt contraria quãtitati rectę.5.phyſi.cõmen.44.quod quomodo ſit intelligendũ, uide primo phyſi.cõmen.41.

Quantitates eiuſdem ſpeciei ſunt ſibi inuicem æquales,uidelicet rectę tãtum aut curuę tantũ,cum iſtæ ſibi ſuperponãtur.7.phyſi.cõmen.29.

Quãtitas ſubiecti ſi diuerſa fuerit,diuerſabitur paſſio neceſſario.7.phy.com̃.33.

Quãtitas æquiuoce diciť de ſuperficie,linea,& numero.1.met.cõ.46.Ex quo uideť ꝙ quãtitati di-

ſcretæ & continue non ſit aliqd cõmune uniuocũ. uide idem in cõmento magno.1.poſte.cõmen. 73.&.83.uide in ɔtradictionibus nuꝑ editis.Galenus in primo de differẽtiis morborũ inqt, ꝙ quá/ti aliud diſcretũ quod ꝓprie quátum appellaᵗ,aliud uero ɔtinuum, quod Gręci pelicon appellát, & non dicit ꝙ ſunt ſpẽs,ut cõmuniter tranſlatores tranſtulerũt locum iſtum.

Quantum aliud per ſe,aliud ꝑ accidens.5.meta.tex.cõm.18.& eſt in caplõ de quanto.

Quanta per ſe/alia ſunt paſſiones/alia ſunt ſcd̃m ſubſtantiam.ibidem.

Quanta per accidens ſunt duobus modis.ibidem.

Quantitatis deſcriptio ponitur.5.meta.tex.cõmen.18.

Quantitas diſcreta diuiditur in unitates quæ ſunt naturaliter indiuiſibiles,ſed q̃titas cõtinua diui/ditur in unitates quæ recipiũt diuiſionem.5.meta.cõmen.18.

Quátitatis ſpẽs famoſę ſolũ ſunt enumeratę ab Ariſt.in p̃dicamentis.Cõmen.5.meta.cõm.18.

Contra nominales.

Quantitas nõ eſt ſubſtátia,ſed magis cui hæc inſunt.7.meta.tex.cõm.8.¶Ex quo patet error nominalium,& (ut inquit Alexander)fuit cõmentum Stoicorum.

Quantitas in eo qd̃ quátitas cognoſcitur uno aut numero.10.meta.tex.cõm.2.

Quantitatis habentis ſitũ & carentis ſitu.diuerſum eſt iudiciũ.ex quátitate enim carẽte ſitu nõ eſt impoſſibile imaginari ꝓceſſum in ĩfinitum,ſicut in habẽte ſitũ.ex libro deſtruc.diſputa.prima/in ſolutione.16.dubii.uide in concordantiis nuper editis.

Quantitates corporum,ſi permutarentur etiam permutarẽtur actiones corporũ.ex libro deſtruc. diſputa.2.in ſolutio.5.dubii.

Quantitas dicitᵗ de omni eo quod menſuraᵗ ſua parte, ut notificaui in libro p̃dicamentorũ. Auer. in paraphraſi meta.trac.primo.cap.de accidente.

Quantitatis alia eſt per ſe,alia per accidens.ibidem.

Quantitatis ꝑ ſe alia per ſe primo,alia rõne alterius,ut magnitudo/menſura/& numerus ſunt quá/titates per ſe primo,ſed tẽpus & motus ſunt quátitates ꝑ ſe non primo,ſed rõne alterius,qa tẽpus eſt quantũ ratione motus,& motus rõne magnitudinis. ibidẽ.uide etiam ꝓ hoc in.5.meta.cõ.18. & tex.& ſic ſedabis cõtradictionẽ quádo Ariſt.d.motũ & tempus eſſe quáta per accidẽs, ut ly/per accidens/diſtinguitᵗ contra per ſe primo,& nõ contra per accidens purum.

Qualitates ꝓprię q̃ ſunt in ſubſtátiis ſimplicibus non ſunt ſubę,ſed aſſimilanᵗ ſubſtátiis,qa in ſim/plicibus ſunt ꝓpinquiores ſubſtátiis,& ĩ aliis cõpoſitis ſunt remotiores.5.phy.cõ.10.ꝓ quo uide etiam.8.meta.cõ.5.qũo aũt in ſimplicibus ſunt ꝓximiores ſubæ,uide.4.cœli.cõm.40.

Qualitatũ attributarũ alterationi alię primę/alię ſcd̃ę,& ſunt q̃ fiunt ex primis.7.phy.tex.cõ.11.

Qualitates ſanè primę humiditas & ſiccitas,& his coniuges circa corpora quidem diuiduę non ui/dentur,ſed circa materiã.Themi.primo de anima.cõm.12.ſuꝑ tex.26.uide quomodo ſit intelligẽ/dum primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.6.

Qualitates in olfactibus manifeſtę ſunt, ſed tamẽ contraria exiſtẽtia in eis latent.7.phy.cõmen.14. &.2.de anima.cõmen.92.

Qualitates plures tranſmutabiles uidenᵗ non recipere neq; magis/neq; minus.8.phyſi.cõmen.24. uide in concordantiis.

Qualitatũ prima genera ſunt ſine alteratione, ut genus quod eſt aĩati inquátum aĩatum,& genus quod dicitᵗ potentia naturalis,& genus quod eſt in quátitate in eo ꝙ quátitas.1.cœli.cõ.21.Vbi ad uerte ꝙ primũ genus ſeu ſpẽs qualitatis/uidelicet habitus & diſpoſitio dicitᵗ eſſe aĩati inquantum animatũ,quia ꝓ maiori parte q̃litates primæ ſpẽi reperiuntur in aĩatis,ut ſunt uirtutes/& uitia/& ſcientię.& ita etiam dicit Cõmen.in p̃dicamentis.quarta uero ſpẽs qualitatis dicitur eſſe in quan/titate in eo ꝙ quátitas,quia illæ qualitates ſunt fundatæ in quátitate,ut dicit Simplicius,etiam & Boetius ſuper prędicamentis.

Nota q̃re ꝑma ſpẽs q̃ntitatis dicitᵗ eẽ aĩati ĩ q̃tum aĩatũ.

Qualitas eſt diuiſibilis ꝑ accidẽs.3.cœli.tex.cõ.7.idem.5.phy.tex.cõ.18.&.6.phy.cõm.35.

Qualis eſt habitudo materię ad materiã,talis eſt formę ad formã,& ɔpoſiti ad compoſitũ.Cõmen. in paraphraſi.4.de cœlo.ſumma.3.cap.4.

Quale multimodis dicitur.5.meta.tex.cõmen.19.

Quale quádo quod interrogatur per ipſum fuerit de ſpeciebus,exiſtimatur ſignificare ſubſtantiã, & dum interrogatur de indiuiduis ſignificat p̃dicamentum,ꝙ dicitur quale quod numeratur in accidentibus.7.metaphyſi.tex cõmen.14.

Qualitates fundatæ in quátitate ſunt differẽtiæ ſubſtátiales quátitatũ:ſunt enim de ſuis ſubſtátiis, ſicut formæ ſubſtátiales de ſubſtantiis.5.meta.cõmen.19.

Qualitates per quas differũt corpora in ſuis ſubſtãtiis,& quãtitates non pertinent motui.Cõmen.5.meta.com̃.19.uide in.7.phyſi.tex.cõmẽ.18.19.&.20.ad quas qualitates eſt per ſe motus & in quibus non eſt,uide etiam.5.phyſi.tex.cõmen.10.&.4.phyſi.84.

Qualitatum quædã pertinent motui,& quędã non.5.metaphyſi.cõmen.19.

Qualitates ſecũdæ ſpẽi conſequũtur qualitates ſubſtãtiales,& inquãtum ſunt potentię,numerauit eas Ariſt.inter potẽtias,& inquãtum ſunt pparationes.5.meta.cõmen.19.

Qualitates paſſiuę habent plus pati q̃ agere,& q̃litates actiuæ hñt plus agere q̃ pati.3.collꝫ.cap.31.

Qualitas generaẽ duobus modis,qm̃ quãdoqꝫ generaẽ à ſibi ſimili, & quãdoqꝫ ſequiẽ formã mixtionis primarũ qualitatũ.Cõmen.7.meta.cõ.32.ubi nota ꝙ ſumpſit mixtionẽ pro cõplexiõe,quia mixtio ꝓprie non eſt q̃litatũ,ſed corporũ, ut patet in.1.de generatione & corrup.tex.cõmẽ.83.nõ eni oẽ omni miſcibile,ſed oportet ſeparabile exiſtere utrũqꝫ mixtorũ,paſſionũ aũt nulla ſeparabilis,ꝑpter hoc Peripatetici ꝓprie loquentes dicũt mixtionẽ eſſe corporũ, cõplexionẽ uero q̃litatũ: nam de ratione miſcibilis eſt ꝙ ſeparari poſſit,& hoc nulli cõpetit accidenti. Mixtio in corporum.

Qualitatis prioritas eſt prioritas formæ.7.metaphy.cõmen.35.

Qualitas quãdoqꝫ poniẽ in diffinitione ad circũloquẽdum differẽtiã ſubſtãtialẽ.7.meta.cõ.41.&.5.phyſi.cõmẽ.10.&.8.meta.cõ.5.cõtra Alexã.&.8.phyſi.cõmẽ.32.&.4.cœli.6.&.26.cõmen.

Qualitates primæ nũquid ſint formę ſubſtantiales in elementis,requiraẽ in.8.primę philoſophię.contra Alexandrum in cõmen.5.&.in.5.phyſi.cõmen.10.

Qualitas in ſe in reſpectu alterius non eſt ſubſtãtia.8.meta.cõ.5.intelligiẽ in his q̃ uniuoce dicũtur, nam fallit in his q̃ dicũtur æquiuoce:ſciẽtia enim in nobis eſt qualitas. ut patet in.7.phy.tex.com̃.20.& in p̃dicamentis in capl̃o de q̃litate,& tamen in Deo eſt ſubſtãtia:nam ſcientia æquiuoce diciẽ de ſcientia Dei & de ſcientia noſtra.12.meta.tex.cõmen.51.quia ſcientia Dei eſt cauſa rerũ, & ſciẽtia noſtra cauſatur à rebus.

Qualitates quę poſſunt eſſe & non eẽ in corporibus cœleſtibus,ſunt alię ab illis q̃litatibus,quibus attribuitur alteratio,& illuminatio lunę,& obſcuritas,& ſimilia.9.metaphyſi.cõmen.17.& primo cœli.cõmen.21.&.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Qualitates primę ſunt initia elementorũ,& ſunt cauſæ mortis & uitę iuuentutis,& ſenectutis,ſomni,& uigiliæ,& omnis tranſmutationis paſſiuę.ex.2.de partibus animalium.cap.2.idem in.1.de generatione & corruptione.tex.cõmen.7.

Qualitates primę dicũtur abſolute & in reſpectu.2.de partibus aĩalium.cap.2.

Qualitates primę abſolute ſimplicibus attribuũtur.ibidem.Cõmen.in capl̃o.de carne.

Qualitates primæ in reſpectu dupliciter dicuntur.ibidem.

Quãuis ſit magis famoſum ire in naturalibus à poſterioribus ad priora, tamẽ aliquãdo ibitur à p̃cedentibus ad poſteriora.1.de anima.cõmen.11.cõſimile.6.phyſi.cõmen.12.&.15.&.8.phyſi.com̃.83.ubi patet manifeſte dari regreſſum.

Quatuor primis q̃litatibus attribuiẽ oĩs trãſmutatio ſubalis,& nõ quãtitati neqꝫ q̃litati,puta grauitati,aut leuitati,aut albedini,uel nigredini, ut declaratũ eſt in libro de genera.& corrup.Cõmen.in com̃.libri de cã longitudinis & breuita.uitæ.uide in.2.de genera.& corrup.tex.cõ.7.& infra.

Quartus metaphyſicę diuidiẽ in duas partes.in prima determinãtur res logicę, q̃ appropriãtur illi ſcientię,ut determinare quod eſt ſubiectũ,& quę ſunt accñtia & cãæ eius.In ſcda diſputatur cõtra Sophiſtas negãtes principia prima,& ipm̃ ſcire deſtruẽtes,quia ad dominũ iſtius artis pertinet deſtruere ɔtra iſtos.uide ꝑ primo mẽbro qũo logica eſt duplex.2.meta.cõ.15.&.1.phy.cõmen.35.&.2.phy.com̃.16.Quãtũ aũt ad ſcdm aĩaduerte de mẽte Ariſt.& Cõmen.ꝙ ad diuinũ ſpectat diſputare ɔtra negantes ſcire eẽ.hoc eliciẽ etiam ex.3.cœli.cõmen.4.cõtra Latinos expoſitores uolentes Ariſto.in principio libri poſteriorũ diſputare ɔtra negãtes ſcire eſſe,aut ſcire fieri de nouo. An ſcire eẽ pertineat probare hoc,ad logicũ vel ad diuinũ.

Quæſtio facta per quare quatuor modis eſſe poteſt.2.phyſi.tex.cõmen.68.

Quæſtio de mundo utrum ſit unus uel plures eſt nobilior & difficilior quęſtione utrũ ſit finitus, aut infinitus.primo cœli.cõmen.76.

Quærere de rebus arduis põt cõtingere ꝑpter q̃tuor cãs,aut ꝑpter ĩuerecũdiam,aut ꝑpter errorẽ contingentẽ opinãdo ꝙ oĩa ſint cõprehẽſibilia,& nota certe,aut pp ignerantiã difficultatũ,aut ꝓpter ſciendi deſideriũ,& iſte modus eſt laudabilis.2.cœli.cõmen.34.uide in cõcordantiis.

Quęſtionũ proportio ad aĩam eſt ſimilis ꝓportioni ligamẽti ad mẽbra.3.meta.cõmen.1.

Quęſtiones uniuſcuiuſqꝫ ſciæ primo ſunt inſpiciẽdæ in unaquaqꝫ ſciã.3.meta.tex.cõmen 1.

Quęſtio de principiis in naturali phĩa differt à q̃ſtione de principiis in ſciã diuina,quia illa in ſciẽtia

naturali perducit ad ſciẽdum primã materiã & primũ motorem,& formas naturales,ſed quæſtio in ſcientia diuina inducit ad ſciẽdum primã formam oĩum entiũ & ultimũ finem.7.meta.com̃.5. idem ibidẽ cõmen.9.&.3.meta.cõ.3.& in prologo primi phyſi.

Quęrere q̃re ipſum eſt ipm,nihil eſt q̃rere 7.meta.tex.cõmen.59.Inde colligitur ꝙ in qualibet quęſtione eſt aliquid conceſſum & aliquid dubium quod quæritur.

Quæſtio quãdoq; q̃rit cauſam in fieri,& quãdoq; cauſam in eſſe.7.meta.tex.cõmen.59.

Quęſtio nõ fit in re ſimplici non cõpoſita.ibidem.Cõmen.& in tex.cõmen.60.

Quærere in re ſimplici, ut q̃rehomo eſt homo? eſt nugatio.7.meta.cõmẽ.59.idem.4.meta.com̃.3. ubi habet̃ ꝙ ꝑdicatio eiuſdẽ de ſeipſo eſt nugatoria.uide in Theorematibus in illo Theoremate, Subſtantia prima de nullo pręedicatur.

Quæſtio non eſt in ſimplicibus,ſed in cõpoſitis.7.primę phię.tex.cõ.60.ubi dicit Cõmẽ.ꝙ in ſimplicibus non eſt q̃ſtio neq; ꝑ q̃re,neq; per qd,ſed in talibus eſt alter modus quæſtionis.

Quæſtione qualibet propoſita ualde bonum eſt audire rationes utriuſq; partis,pręcipue ſi partes ſunt prudentes & famoſę.ex libro deſtruc.diſpu.2.in ſolutione.2.dubii.

Quæſtio ſi eſt,quærit de eſſe uero.ex libro deſtruc.diſpu.8.in ſolutione primi dubii.

Quærere quare q̃dã approprianť in eodẽ genere quibuſdã entibus,eſt ſumma fatuitas. unde non eſt petẽdũ quare terra ſit terra,aut ignis ſit ignis ex diſpu.13.in ſolu.3.dubii.

Quęſtiõis trãſlatio ad alias q̃ones eſt opus ſophiſticũ.ex diſpu.14.in ſolu.ultimi dubii.

Quieſcens quieſcit propter ſimilitudinem continentis,& mouetur propter priuationem ſimilitudinis inter ipſum & continens,& hoc eſt quando mouetur in continente,ut ſunt corpora ſimplicia quæ mouentur motu recto.Cõmen.4.phyſi.cõmen.43.

Quies quælibet in tempore eſt.4.phyſi.tex.com̃.118.

Quieſcit non omne immobile,ſed quod aptum natum moueri priuatur motu.ibidem.ex.5.phy. tex.com̃.20.&.6.phyſi.tex.com̃.30.& tex.com̃.67.

Quies uere & tranſumptiue ſummi poteſt.4.phyſi.com̃.118.

Quies non contrariatur uere motui,ſed priuatiue.5.phyſi.com̃.62.

Quies & motus pñt ɔiũgi ĩ diuerſis ptibus eiuſdẽ moti,ſed duo motus ɔtrarii nequaq̃.5.phy.c.62.

Quies coniuncta motui in diuerſis partibus eſt in potentia non actu.ibidem.

Quieſcẽs nõ diciť niſi quãdo ſcd̃m ſuã naturã,& locũ,& tp̃s fuerit ĩnatũ moueri & non moueť.6. phyſi.cõ.& tex.30.idẽ ĩfra.67.72.&.75.cõ.idẽ.4.phy.com̃.118.&.5.phyſi.tex.com̃.20.

Quietem tunc ĩtelligit aĩa quando ĩtellexerit idẽ corpus in eodem ſtatu ſaltem in duobus inſtantĩbus.Cõmenta.6.phyſi.com̃.73.&.4.phyſi.100.&.106.conſimile de tempore.

Quies animalis perfectiſſima quæ fit poſt motum,eſt quies in ſomno:& expergefactio ab eo eſt ꝑfectiſſimus motus qui fit poſt quietem perfectam.8.phyſi.com̃.20.

Quies polorũ eſt geometrice non uere.2.cœli.com̃.14.& ibi uide quomodo & qualiter etc.

Quieſcens accidentaľr non eſt niſi ꝓpter quieſcens eſſentialiter.2.cœli.com̃.14.&.1.cœli.cõ.14.

Quies autem & grauitas dicuntur per priuationem leuitatis & motus.2.cœli.tex.com̃.18.

Quies alia naturalis,alia uiolenta.2.cœli.tex.com̃.84.

Quies eſt finis motus & eſt neceſſariũ ut cã eius qđ eſt ante finẽ,& finis ſit eadẽ.2.cœli.contra Themiſtium.cõmen.29.Additq; Cõmẽta.ꝙ hoc erit duobus modis diuerſis,quia cũ motus ſit ɔtrarius quieti,eidẽ agenti duo ɔtraria eodẽ modo attribui impoſſibile eſt. conſimilem propoſitionẽ inuenies in.7.metaphyſi.cõmen.31.contra Auicẽnam.

Quies aut eſt naturalis aut uiolenta.3.cœli.tex.cõmen.19.

Quies cõp̃henditur ex priuatione motus.2.de anima.tex.com̃.133.

Quies eſt priuatio,& priuatio non eſt potentia.ulti.cap.de ſubſtãtia orbis.

Quies eſt in cœlo nõ per uirtutem, ſed per priuationẽ uirtutis,uidelicet in ſtellis. & ſimiliter quies in terra eſt infinita per priuationem uirtutis.ibidem.

Quies attribuitur uni,quia oẽ indiuiſibile eſt ĩmobile,& omne mobile eſt corpus, & omne diuiſibile habet multitudinem.4.meta.cõmen.6.idem.6.phyſi.tex.cõmen.32.

Quietem negans aſſertio, minus moleſta eſt naturali diſciplinæ q̃ ea quæ tollit motum.8.phyſic. tex.cõmen.22.& Themiſtius ibi clare.

Quieſcere dicitur aliquid quando ſimiliter ſe habet nunc,ut prius tanq̃ non uno tunc quodam iudicantes.6.phyſi.tex.cõmen.73.

Quieſcentia ſemꝑ ſicut terra non ſunt in motu,quia tẽpus non excedit illa.4.phyſi.118.

¶De litera R.

RADIX omnis plantæ calidior eſt ſuis foliis.5.colliget.cap.42.de plantagine. Nota tamẽ ꝙ hoc eſt uerũ, ut ĩ pluribus,tamẽ quãdoq; fallit, ut patet de titimalo,ut Auer.ibidem.dũ de titimalo loquiẗ,ubi dicit ꝙ lac titimali eſt ĩ fine caloris,& poſt illud ſemen,poſt qđ folia,& poſtremo radix:ꝓpoſitiones enim medicorũ uerificanẗ,ut frequẽtius.
Radix non eſt neceſſariũ,ut ſit quid groſſius,neq; conuertiẗ,ut qđ eſt groſſius,ſit radix.ↄtra Gale. de principatu mẽbrorum.Cõmẽ.in.3.de partibus aĩalium.cap.de corde.ubi uide rationem ſenſatam de grano ordei,de qua gloriatur.etc.
Rami palmę dactylorũ p̄ſtãt fœminę calorẽ,quo pficitur ↄcoctio dactylorum,mas quoq; ficus eſt hmõi generis.Auer.ſuper.1.de generatione aĩalium ꝓpe finem.
Ramus debet eſſe de ſubſtãtia radicis, quãdo ramus & radix ſunt eiuſdem ſpeciei.Cõmẽtator in.3. libro de partibus animalium,in caplo de corde.
Rana ex piſcibus foras ſola ouũ perfectũ parit.3.de generatione aĩalium.cap.3.&.4.
Ranæ generanẗ ex putrefactione aquę.12.meta.cõmen.18.in principio digreſſionis.
Raro euenientia parum admodũ conſideranda eſſe puto.Ariſt.in.3.de natura aĩalium.cap.15.conſimile habetur in.2.phyſicæ auſcultationis.tex.cõmen.56.
Raritas & denſitas ſunt cauſa in hoc ꝙ idem corpus quandoq; minoratur, & quandoq; fit maius. 4.phyſico.cõmen.79.
Raritas & denſitas ſunt contraria in quãtitate.4.phyſi.cõmen.84.
Raritas & denſitas oĩum paſſionũ principiũ eſt,& graue, nãq; & leue,& molle,& durũ,& calidũ,& frigidum denſitates uidenẗ & raritates eſſe q̃dam.8.phyſi.tex.com̃.55.uide in concordãtiis.
Raritas & denſitas quę ſunt in corporibus cœleſtibus,ęquiuoce dicũtur cum illis,quę inueniũtur in elementis.2.cœli.cõmen.42.idem in.2 caplo de ſubſtantia orbis.
Rarum & denſum ſunt de ſitu.1.metaphyſi.cõmen.15.
Rarum & denſum ẜm Ariſto.ſunt in p̄dicamẽto qualitatis & non quãtitatis,licet antiqui oppoſitũ ſenſerint.& ideo diffinitio illa, rarũ eſt cuius nõ ſunt partes compactę: denſum uero,cuius partes ſunt cõpactæ,ſunt ex mente antiquorũ tales deſcriptiones Auer. ſententia in paraphraſi tertii de cœlo,ſumma.3.parte.2.in ↄtradictione.2.uide etiam.7.phy.cõ.15.ubi exp̄ſſe dicit ꝙ raritas & denſitas ſunt rerũ qualitates inſequẽtes calidũ & frigidum.cõſimile.4.phy.cõ.84.&.85.
Raritatem & denſitatem ponere ſub ſubſtãtia impoſſibile eſt,& cum hoc ponere grauitatem & leuitatem ſub accidente.4.cœli.cõmen.20.
Rarũ graue eẽ põt,uitrũ enĩ rarũ eſt & graue,ſicut aliqđ denſum põt eſſe leue,ut nubes.2.de generatione & corrup.cõ.15.idem.3.cœli cõ.10.uide etiam de hoc Themi.4.phyſi.ſuper.85.
Raritas & denſitas nõ ſunt q̃litates actiuę ↄſequentes calorẽ & frigus.2.de generatione.com̃.15.
Raritas & denſitas ſunt cauſa diaphaneitatis & nõ diaphaneitatis,& dicũtur ẜm prius & poſterius in utroq; corpore.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Rationes q̃ non ex ꝓpriis dicũtur principiis inanes ſunt,& rerũ eſſe uidenẗ cum lõge aberrẽt.ex.2. de generatione aĩalium,cap.6.idem.1.de anima.tex.cõmen.11.
Rationi fides adhibẽda eſt, ſi q̃ demonſtrãtur ↄueniũt cum his q̃ſenſu pcipiũtur rebus.Ariſt.3.de generatione aĩalium,cap.10.in fine idem Cõmen.8.phy.cõ.22.&.1.cœli.cõ.22.&.3.de aĩa.cõ.7.
Ratio aut eſt eorũ quę ſemp ſunt,aut eorũ quæ ſunt frequenter.2.phy.tex.com̃.55.
Rationes ꝓbantes naturã agere ꝓpter aliquid nõ ſunt naturales,quia natura agere ꝓpter aliquid eſt manifeſtum per ſe.2.phyſi.cõmen.80.¶Ex quo patet nullũ artificem ſpecialem poſſe probare quæ in ſcientia ſunt per ſe nota.
Rationem quærere eorũ quæ dignius habemus q̃ ſi rõnis indigeremus,eſt hominis male iudicantis quid eſt melius,& peius,& credibile,& non credibile,& principiũ,& non principium.8.phyſi. tex.cõmen.26.& conſimile uide in.2.phyſi.tex.cõmen.6.
Rationem q̃rere eorũ quę ſenſu patent,infirmitas q̃dam eſt intellectus.8.phy.tex.cõ.22.ubi Them̃. inquit,perridiculũ eſt ubi ſenſus fidẽ facit rationẽ quærere,q̃dam adeo imbecillitas retuſioq; animi eſt non ſtatim pſpicere quid deſideret,& qd non deſideret rõnẽ;habentur enim nõnulla quę certiora illuſtrioraq; ſunt,q̃ rationem ullam expoſtulent.

Ratio falſa nullius eſt ſimpliciter ratio.5.meta.tex.com̃.34.& eſt in capľo de falſo.

Ratio quælibet eſt falſa alterius q̃ cuius eſt uera,ut quæ circuli falſa trigoni.ibidem.

Ratio cuiuſlibet quæ eſt eius quod quid erat eſſe,eſt quidem ut una,eſt autem ut multæ.ibidẽ.

Rationis partes ita ſe habent ad partes rei,ſicut ratio tota ad totam rem.7.meta.tex.com̃.33.

Rationale non diuiditur ab animatis.i.uegetabilibus,niſi per comp̃henſiones,& exiſtimatiões terminatas.4.metaphyſi.cõmen.17.

Raſis dixit ſe experientia multotiens uidiſſe pleureticos,qui fuerunt flebotomati ante pharmaciã, mortuos fuiſſe.& uide cauſam.7.colliget.cap.1.

Receptio eſt in corpore,& ideo oẽ qđ eſt nudũ ab oĩ materia,nihil recipit.ex diſp.12.in ſoľ.3.dub.

Receptio eſt potẽtia ad rẽ,& potẽtia ad aliquã rẽ eſt de genere illius rei.Cõmẽ.5.phy.cõ.9.

Recipiens pura potẽtia eſt ſcđm uirtutẽ apud Pħos,& ſi forte eẽt actus,eẽt p̱ accidens:& receptum eſt actus,& ſi eſſet potentia,eſſet per accidens.ex diſpu.7.in ſoľone.3.dubii.

Recipiens neceſſario eſt corpus:receptio enĩ ĩuenit̃ in corpore uel in eo qđ eſt in corp̱e: accñtia.n. non denominantur à receptiõe,neq; ſup̱ficies,neq; lineę,neq; puncta.ibidem.

Recipiens debet eſſe denudatum à natura recepti tam in receptione reali quàm in receptione ſpirituali.2.de anima.cõmen.67.&.3.de aĩa.com̃.4.uide in Theorematibus.& iſta propoſitio intelligitur à natura illius ſpeciei,& non à natura ſui generis & maxime remoti,& maxime eius quod dictum eſt ſecundum ęquiuocationem.3.de anima.cõmen.4.

Recipere aliq̃d eſt aliud à iudicare illud.2.de aĩa.cõ.149.¶ Inde patet error modernorũ aſſerẽtium ſpẽm in ſenſu nõ diſtigui realr̃ à ſenſatione.uide etiã contra iſtos lucidiſſimũ Themi.3.de aĩa.cap.55.ubi dicit in ſimili,ꝙ Socratis phãtaſma nõ eſt idem ꝙ notio Socratis,nã phantaſma Socra.nihil aliud eſt niſi ueſtigiũ ſenſus,ſed notio Socra.eſt animi actio & op̱atio in ſub̃to phãtaſmate,& ſic à ſimili ſpẽs ſenſibilis eſt ueſtigiũ ſenſibilis in ſenſu,ſed ſenſatio eſt op̱atio potẽtiæ ſenſitiuæ ĩ ſub̃ta ſpecie ſenſibili.Nã de ſiĺibus idẽ eſt iudiciũ.idẽ tenet Them̃.in.1.lib.de memoria & reminiſcentia.cap.11.ubi dicit ꝙ imaginatio non eſt ipſa ſpẽi imp̃ſſio in uiſcere primario.i.in corde,imo eſt actus & adminiſtratio eius uirtutis cui imprimitur,& quæ habet uim concipiẽdi uiſa.idem tenet Alexander in paraphraſi de anima,in capľo de phantaſia.

Recipiens formam & recipiens motum in elementis ſunt duo ſecundum præparationem,ſed ſunt unum ſecundum ſubiectum:ſecus autem eſt in animalibus.4.cœli.cõmen.25.

Rectũ ur̃ ſummi in diſſõne contrariorũ,q̃a recta linea eſt qua maxĩa diſtãtia menſurari ſolet,mẽſura aũt eſt unigenea mẽſurato,& ideo diſtãtia quæ inter duo cõtraria eſt maxima,eſt recta neceſſario,& huius ratio eſt,quia talis linea recta eſt breuiſſima inter duo pũcta extrema ducta.primo cœli.Cõmen.in paraphraſi.in ſumma.6.& habetur ab eodem.1.cœli.cõmen.29.

Recto & ipſum & obliquum cognoſcimus.1.de anima.tex.cõmen.85.

Reciproca ſunt finita neceſſario.2.metaphy.tex.cõmen.7.

Rediiit quid ſint & quibus animalibus contingant.uide.5.de natura animalium.cap.31.

Regreſſum dari in ſcĩa ĩnuit Cõmẽ.clare.6.phy.cõ.12.&.15.8.phy.cõ.& tex.53.&.1.de aĩa.cõ.11.

Relationis prædicamẽtum nõ habet actum ĩnatum,ſed abſolutũ,ideo momẽto acquiritur,ſed prędicamenta in quibus eſt motus,utrũq; actum retinent.Themiſtius.3.phy.16.

Relatiuorũ natura nõ eſt ꝙ habeat mediũ ĩquãtũ ſunt relatiua,q̃a ĩquãtum relatiua ſunt,nõ eſt neceſſe ut ſint in uno genere,q̃a ſtat unũ eorũ eẽ ĩ uno genere,& aliud in alio,ut agẽs & paſſum,ſed ſi ĩ reľone fuerit ꝯtrarietas,tũc mediũ põt ĩueniri nõ merito reľonis,ſed merito ꝯtrarietatis,ut mediũ qđ ẽ ĩter magnũ & paruũ,& mediũ qđ ẽ ĩter ſurſum & deorſum.tra.3.ĩ paraph.Auer.col.11.

Relatio per ſe non acquiritur per motum.5.phyſi.tex.cõmen.10.

Relatio ſequitur tranſmutationem.5.phyſi.tex.cõmen.10.&.8.phyſi.tex.com̃.9.

Relatio accidit quantitati,& cæteris prædicamentis.5.meta.cõmen.18.

Relatio eſt duobus modis,aut enim eſt in ſubſtantia uniuſcuiuſq; relatiui,aut eſt in ſub̃a unius tãtum,& in altero propter illud.5.metaphy.cõmen.2.

Relatiua ſe inuicẽ diffiniũt,& nõ accidit ide malũ.9.meta.cõ.11.idẽ Porphyrius in cap.de ſpecie.

Relatiuum eſt duobus modis,uidelicet per ſe,& per aliud,quia uidelicet aliud refert̃ ad ip̃m.10.meta.com̃.21.&.5.metaphy.tex.com̃.20.ut de ſcibili & intellecto.

Relatiuis per ſe accidit contrarietas,ſed non relatiuis per aliud.10.meta.tex.cõ.21.

Relatiua per ſe ſunt in eodẽ genere & habent mediũ,ſed relatiua per aliud nõ ſunt in eodem genere,& iſta eſt cauſa ꝑpter quã non habent medium.10.meta.tex.com̃.22.

Relatiuorũ diffinitiones non ſunt circulares,ut ex hoc ſequatur idem aſſumi in ſuimet ratiõe.cõtra Auicẽnam in paraphraſi metaphyſi.tracta.3.col.2.&.3.
Relatio eſt cõis oĩbus p̃dicamẽtis.in paraphra.meta.trac.1.cap.de relõne.idẽ.5.meta.cõ.13.
Relatio eſt debilioris eſſe cæteris prædicamentis,ita ꝙ quidam putauerunt quòd eſſet ex ſecũdis intellectis.12.primę philoſophiæ.cõmen.19.
Relationis prædicamentum quomodo diſtinguitur à reliquis ut ubi/quãdo/agere/pati/ſitu/& habitu,uide differentiam pulchram.ibidem.trac.eodem.
Relatio quandoq; eſt de primis intelligibilibus,& quandoq; de ſecundis.ibidem.
Relationis elemẽtum eſt relatio,ſicut elemẽtum ſubſtãtiæ eſt ſubſtãtia 12.meta.tex.cõ.19.
Relationes nõ ĩferũt pluralitatẽ in ſuba relati.ex lib.deſtruc.diſp.5.authoritate Algazelis, & Cõmẽtator ſibi nõ ɔtradicit in dubio ultimo & ſolõne eius,& eſt authoritas Cõmẽta.aperta de hoc in.3.cœli.cõmen.9.idem etiam eſt de negationibus,quia non inferunt pluralitatẽ in ſubſtantia negati,quia de una re ſimplici plures negationes uerificari poſſunt.
Relationis p̃dicamentum conſeqtur res relatas per ſe non p aliud p̃dicamentũ,ut pr̃ & filius.ibidẽ. & ideo ſubtiles appellauerũt iſtas relões eẽ reſpectus ĩtrinſecus aduenientes fortaſſe.
Relationis p̃dicamẽtũ eſt cauſatũ ab aĩa in ipſis entibus,& ſi nõ eẽt aĩa nõ eſſet relatio,ſi nõ eẽt anima non eẽt ꝓportio ſiue cõparatio:& quãdo in huiuſmodi comparatione concipitur neceſſe eſt unum ſubiectorum eius concipi per conceptum alterius ſubiecti cũ habeat exiſtẽtiã per illa duo ſubiecta.in paraphraſi meta.tracta.3.col.3.uide in contradictionibus nuper editis.
Remora piſciculus qdã hęc eſt ſaxis aſſuetus,in cibos nõ admittẽdus,nomen à remorãdis nauibus adeptus,utilis ad iudiciorũ cauſas,& àmatoria ueneficia,ut aliqui uolũt.Ariſt.in.2.de natura aĩalium.cap.de ſerpẽtibus,& eſt in cap.14.Inde collige uerũ eſſe dictũ Hermetis Triſmegiſti aſſerentis/ꝙ ſi rerũ ꝓprietates nobis ĩnoteſcerent,facere poſſemus qcqd per magicas ɔficitur artes,ut allegat ẽt Albertus cognomẽto magnus in.2.mineraliũ.cap.2.& Cõcil.in dr̃ia, qua q̃rit utrũ phthiſis curari poſſit:mirabile enim in natura hoc eſt,piſciculum nauim poſſe remorari.
Remiſſio nõ ſemp fit per admixtionẽ ɔtrarii,ut Alexã.aſſeruit in multis locis.2.cœli.cõm.15.
Remiſſius & ĩtenſius candidũ tẽperatione ɔtrariorũ pmixtioneq; coaleſcit:in quo eni plus ẽ candoris,in eo nigritiæ minus habeť,& qđ parcius cãdidũ eſt,amplius nigroris eſt particeps.Themi. 5.phyſi.ſuper tex.19.& eſt ſnĩa Ariſto.ibidem.& Cõmenta.quicquid dixerit Burleus.
Remotum uideť moueri,cauſa eſt,quia locus formæ rei non figiť apud diuerſitatem motus oculi,& ideo homo cũ uidet aliquid conſtringendo oculum ſubtus,uidebit illud in loco alio in quo prius uidebat illud,& fit etiam ꝓpter remotionẽ ſpatii.2.cœli.cõm.48.& habeť in textu.
Remotio in ſole non eſt cauſa diuerſificationis in ſole quantum ad uiſum,ſed cauſa eius eſt debilitas uiſus,aut propter fortitudinem luminis ſolis.ex.2.cœli.cõm.48.
Remotio duarũ naturarũ abinuicẽ in ſubſtãtia eſt ſicut remotio earũ in loco,ut in elemẽtis uilius eorum eſt terra,& nobilius eſt ignis,& non ſolũ elementa ſuccedunt ſibi in hoc,uerum etiam & corpora cœleſtia.unde Ariſt.d.in lib.de aĩalibus/ꝙ luna eſt de natura terræ.1.cœli.tex.cõ.16.
Rememoratio fit in nobis per tres uirtutes.ſ.imaginatiuã/cogitatiuã/& rememoratiuã: quarũ eſſe declarãdũ eſt in libro de ſenſu & ſenſato.& iſtæ tres uirtutes in hoĩe ſunt ad rep̃ſentandam formam rei imaginatæ,quando ſenſus fuerit abſens.3.de anima.cõmen.20.
Rememoratio eſt reuerſio in p̃ſenti ĩtentionis compr̃henſę in præterito,inueſtigatio aũt iſtius intẽtionis per rememorationem eſt inquiſitio iſtius intẽtionis per uoluntatem & facere eam p̃ſentari poſt abſentiam.& ideo uiſum eſt ꝙ ĩueſtigatio per rememorationẽ eſt ꝓpria homini:memoratio autẽ eſt in oĩbus aĩalibus imaginãtibus.ex cõmento ſuper libro de memoria & reminiſcentia.
Rememoratio differt à cõſeruatione,quia ɔſeruatio eſt eius quod ſemp fuit in aĩa poſtq̃ fuit cõprehẽſum:ſed rememoratio eſt eius qđ fuit oblitũ.& ideo rememoratio eſt ɔſeruatio abſciſſa, & cõſeruatio eſt memoratio ɔtinua.Iſta igiť uirtus eſt una ĩ ſubto & duę ſm modũ. ſi enĩ compr̃hẽſio eius fuerit ɔtinua, dr̃ ɔſeruãs:ſi diuiſa, diciť rememoratiua.ex cõ.libri de memoria in principio.
Rememoratio eſt cognitio eius quod fuit cognitũ,poſtq̃ cognitio eius fuit abſciſſa.ibidem.
Rememoratiua uirtus eſt de uirtutibus aĩę compr̃hendẽtibus intẽtiones ĩdiuiduas pticulares:uľis enim natura q̃titatis,quã intellectus compr̃hendit,nõ compr̃hẽdiť a uirtute rememoratiua.ibidẽ.
Rememoratiuã uirtutẽ in ſua actione p̃cedũt duę uirtutes ſenſus/uidelicet & imaginatio.ibidẽ.
Rememoratiua uirtus & imagnatiua ſunt uirtutes diuerſę,qa habẽt actiones diuerſas.ibidem.
Renes pinguedo magis ambit q̃ reliq̃ uiſcera.& uide cãm in.3.de ptibus aĩalium.cap.9.

Ren dexter eſt minus pinguis ſiniſtro.tertio de natura animalium cap.17.& uide cauſam.3.de partibus animalium.cap.9.

Renes in nullo aīali ſquāmato/aut pēnato/aut corticato inueniunẗ excepta teſtitudine.3.de ꝑtibus aīalium.cap.9.ubi aduerte illud locū habere de teſtitudine marina,& de terreſtri, ut dixit Ariſto. ibidē,ca.8.Sed fallit ī teſtudine lutaria nūcupata: talis enī ob mollitudinē tegminis & ueſica & renibus caret,ſed marina/& terreſtris & ueſicam & renes habent.

Renes hominis dum ęgritudinibus infeſtantur,difficilius curantur q̄ in cæteris animalibus.& uide cauſam in.3.de partibus animalium.cap.9.

Renes aīalia quælibet habētia habent renē dextrū ſupiorem rene ſiniſtro: qa motus incipit à parte dextra:& ideo oīa mēbra quæ ſunt motus gratia,neceſſario uergūt ad ſupiorem partē:pars enim dextra ualidior eſt ſiniſtra:q̄propter ſupciliū dextrū magis attollitur q̄ ſiniſtrū,& arcuatū magis q̄ ſiniſtrū habeẗ.ex.3 de ꝑtibus aīaliū.cap.9.Vide etiam Gale.in.5.de utili.partic.cap.6.ubi aſſignat alias cauſas & ibi etiā reddit cām quare renes nō ſunt in ęq̄li ſitu,& quare nō eſt unus ſicut ſplen & chiſtis fellis,& quare non fuit unus magnus ſupplens uicem duorum.

Repletio quędā eſt quo ad uaſa,& quędam quo ad uirtutem.4.colliget.cap.9.ubi diciẗ ꝙ quando ſanguis peccat ſola quātitate,dicitur repletio quo ad uaſa,quādo uero peccat qualitate,dicitur repletio quo ad uirtutem.& ibi uide cauſam.

Repetitio eiuſdem in ſcientia fieri debet,ut difficultates appareant & enodētur.Themiſt.3.phyſi.15.& Ariſto.in prædicamentis/in caplo de ad aliquid.

Repetitio ī rebus arduis fieri debet:talia enim (ut docet Ariſt.in p̄dicamētis/in caplo de ad aliquid iuxta finem.)nō poſſunt ꝑfecte declarari niſi ſepius pertractata fuerīt.ita etiā ſcribit lucidiſſimus Themi.in 3.phy.in expōne tex.com̄.15.ubi Ariſto.repetit motus diffinitionē ſub aliis uerbis,inq̄t enim.ſed denuo illa eadē repetamus non mō iterū,ſed ter & quater,& ſi libuerit etiam ſepius,ut difficultates illas ſaltē frequenti tractatu facile aſſequamur.Nota tamē ꝙ repetitio in ſcientiis quādoq; fit ad rememorādū,ut melius imprimanẗ q̄ doceẗ in artibus,ſicut dicūt expoſitores in lib. priorū.ubi Ariſt.ↄſueuit multotiēs facere epilogū,& hoc etiam ↄtingit in ſcientiis demōſtratiuis. dicit enim Cōmen.5.phy.cō.5.Mos eſt in ſermonibus demōſtratiuis,īnuere ſummā etiam.Quādoq; reptitio fit in diuerſis ſciētiis ſm diuerſos modos,patet quādo in meta.repetūtur demōſtrationes adductę in ſciētia naturali,ſed altiori mō,nam hoc obſeruat Ariſt.Cōmen.2.meta.cō.6.

Res & ens differūt,quia q̄nq; diciẗ res de oī eo de quo dicitur ens, & quādoq; diciẗ de cōiori.ſ.de omni re ↄcepta in aīa,ſiue extra aīam ſit,ſiue nō,ut hircoceruus,chimæra,ita ꝙ nomē rei tranſſerẗ ad falſas ꝓpoſitiones,quod nō facit nomē entis.ex paraphraſi Auer.caplo de re.

Res poſteriores ex q̄bus non ſequiẗ,de neceſſitate eē aliq̄d prius,non poſſunt ſummi, ut ratio ſiue ſignum ad probandū eſſe prioris.Auer.in.1.de generatione aīalium.cap.1.ubi poniẗ improbatio antiquorū de ſemine.Ex quo patet demōſtrationē ſigni eſſe ex cōuertibilibus.etc.

Res multæ ſunt in cōplexionibus ſui calidiores,quas in comparatiōe humani corporis inuenimus frigidiores,& multæ ſunt in ſuis cōplexionibus frigidiores,quæ dum cōparantur corpori noſtro ſunt calidiores,ut uinum uetus,& muſtum.5.colliget.c.24.

Rerum q̄dā ſunt in actu,& q̄dam hn̄t potētiam admixtā cum actu.3.phy.tex.cō.3.& tex.cō.57.

Rerum quarū ſubæ ſunt ſimiles ↄtrariis,habēt ſubas ↄtrarias aliquo modo.4.phy.com̄.5.

Res naturales non ſunt extra ordinem, niſi raro ſint extra ordinem cauſaliter.8.phyſi.cōmen.15.& 2.phyſi.tex.cōmen.82.

Res nobiliſſima ꝓpriam ſuā ꝑfectionē poſſidere ſolet abſq; actione ulla & opere,q̄d utiq; peculiare uidetur eē attributū primę cāæ.Auer.in paraphraſi.2.de cœlo/ſumma.3.q̄ſito.5.Ex quo uideẗ ꝙ Deus glorioſus non mouet aliquē orbem ſm Auer.uide in concordantiis

Res diuerſæ ſm formā aut ſunt cōpoſitæ ex una materia,ut corpora ſimplicia,aut ex diuerſis materiis,ut corpora compoſita ex elemēntis.5.cœli.cōmen.41.

Res ſunt tribus modis,q̄dam ſemper ſunt,quædā uero nūquam ſunt,quędam uero quādoq; ſunt, & quanddoq; non.2.de generatione.tex.cōmen.51.

Res quę non ītelligūtur niſi ꝑ ſimilitudinē ad alterū,notificari poſſunt ꝑ genera rhetorica.3.de aīa cōmen.6.&.14.&.1.phy.cōmen.81.&.4.phy.com̄.81.&.2.de aīa.cōmen.149.

Res naturales ſunt manifeſtiores q̄ natura.2.phyſi.cōmen.1.&.3.

Res quarum differentię ſunt eędem,ipſæ ſunt eędem in illo modo ſecūdum quem habent eaſdem differentias.3.de anima.cōmento.38.

Res factę quędam ſunt indiuidua ſubſtantiarũ,& quædam ſunt indiuidua accidẽtium. ex cõmen. libri de diuinatione ſecundum quictem.

Res ſenſibilis habet duas formas ſpiritualẽ & corporalẽ,& eſt forma rei ſenſibilis, ſed ſpiritualis eſt forma ſimilis.ex cõmen.libri de diuinatione.

Res quæ ſunt per apparentiam,ſunt determinatæ ſicut res naturales.primo meteororum.capite.2. de cõmentis Cõmentator.

Res quæ generãtur ex q̃tuor elr̃tis differũt ab elemẽtis,& differũt etiam maxime inter ſe in qddita te & diffinitione,uerbi gr̃a caro ab oſſe.1.meta.com̃.12.idem.1.de aĩa.77.com̃.&.1.de generatione & corruptione.tex.cõ.84.&.2.de generatione & corrup.tex.cõmen.48.

Reſiſtentia neceſſario eſt ĩter motorẽ & rem motam,ſiue motio ſit naturalis, ſiue ĩnaturalis.& iſta reſiſtentia cõis eſt ſm ꝙ alterum eſt agens,& alterũ eſt patiens.7.phyſi.cõmen.35.

Reſiſtentia in motu,aut eſt ex medio,aut ex mobili,aut ex utroq;.4.phy.com̃.71.

Reſpectuũ numerus q demõſtrant per habere,ſunt ſm numerũ reſpectuũ, q demõſtrãtur p hanc ꝓpoſitionẽ/in/ſed hęc ꝓpoſitio in dignius dicit de reſpectu ↄtenti ad ↄtinẽs/& recepti ad recipiẽs, ſed hoc uerbũ/hr̃e/dignius dicit de reſpectu ↄtinentis ad ↄtentũ.Cõmen.5.meta.com̃.28.

Reſpectus uerus eſt particulariter,qa uniuerſalia non habẽt eſſe extra aĩam.12.primę philoſophię. cõmen.27.idem.ibidem.cõmen.4.&.21.&.14.1.de anima.cõmen.8.

Reſponſio q̃ datur ĩterrogationibus q̃ dicuntur ęquiuoce,debet dari cũ diſtinctione.7.meta.cõ.36. & eſt textus Ph̃i in.1.cœli & mũdi in tex.com̃.110.ubi dicit, multiplr̃ enim dictis & ſi nulla differẽ tia ſit ad ſermonẽ,neceſſe eſt intellectũ cõfuſum habere,ſi quis diuiſo multipliciter tanq̃ indiuiſo utatur,ĩmanifeſtũ eni ſm quã naturã ipſi accidit quod dictũ eſt. idem.1.elenchorũ.idem.4.phyſi. cõmen.24.qui enim q̃ſtionem multiplicem,ut unam ĩterrogat, aut male interrogat, aut captioſe interrogat,ut teſtatur Seuerinus Boetius in lib. de interpretatione.

Rhetoricę rõnes & fides ex illis generata nõ ſunt pp res in ſe,ſed pp aĩam humanã.2.cœli.cõ.34.

Rhetoricus ſermo eſt neceſſarius in iſtis rebus,quæ ſunt difficiles.3.de anima.cõmen.14.idem primo phyſi.cõmen.81.&.4 phyſi.cõmen.84.

Reubarbarũ(ut dicit Gal.& medici)ſtrĩgit uẽtrẽ.Sed nos uidemus ꝙ purgat,& eſt mirabilior aliis medicis purgatiuis,qa frenũ eius eſt cũ eo,qm̃ nulla medicina purgatiuarũ ẽ ſine ueneno in aliq̃ pte ſui iſta excepta.& ideo qa ↄfortat oĩa mẽbra corporis dãdo ipm̃ p purgatiuo poſſumus refrenare p ipm̃ medicinas.Auer.5.coll;.cap.42.ubi loquit de Raued.i.de Reubarbaro,& eſt cautela in actu practico,ne medicinæ ſolutiuæ effrenitent ut adminiſtrentur unà cum reubarbaro, qd̃ diligentes & ſapientes medici obſeruant.

Reuolutiões motus p̃teriti tpis priuatę à Ph̃is reputant.Ex lib.deſtru.diſpu.1.in ſol.6.dubii.

Ros eſt pluuia ſubtilis deſcẽdẽs in nocte.1.meteororum.cap.4.

Ros in cacumine montium altiorum non deſcendit.ibidem.

Rotundo nihil eſt ↄtrarium.1.phyſi.cõmen.41.conſimile.1.cœli.tex.cõ.24.&.32.

Rotunda quælibet ſunt conuenientia in ſpecie.1.cœli.com̃.32.

Rotũditas uera nõ repit ĩ materia generabili,ſed in corporibus cœleſtibus tm̃.2.cœli.tex.cõ.32.

Rubedo declinans ad nigredinem ſignificat ſanguinis dominium,rubedo autem quæ declinat ad igneitatem ſignificat ſuper choleram.4.colliget.cap.22.

Rutæ herbæ odor ſerpentibus maxime moleſtus eſt.9.de natura animalium.cap.6.

¶De litera. S.

SALIVA à natura inſtituta eſt in ore hominis & brãchi ad congregandum humiditatem,ut ea mediante guſtentur ſicca.2.de aĩa.com̃.102.idem.2.colliget.cap.de iuuamento linguæ.ubi dicit/ꝙ iuuamẽtũ huius ſaliuæ eſt ut faciat manifeſtare guſtũ rerũ ſaporẽ habẽtium.

Sanitatis forma eſt in proportione quatuor qualitatum primarũ.2.de anima.com̃.143 & habetur in.7.phy.tex.cõ.17.non intelligitur ꝙ ſanitas eſſentialiter ſit tẽperamentum,qa tunc formaliter eẽt relatio, & cum relatio nõ ſit ex principiis actiuis,tunc igitur ſanitas nõ eẽt principium ꝓductiuum operationis ſanè,ſed ĩtelligitur p̃executiue & reſultatiue.ſanitas enim in complexione eſt bona diſpoſitio reſultãs ex

qualitatibus primis proportionatis,& ſi uariatur aut deſtruitur illa proportio,uariatur uel deſtruitur ſanitas.

Sanitatis forma quæ eſt in aĩa medici non eſt in materia,ſicut eſt forma ſanitatis in corpore,quia ſi ita eſſet tunc faceret ſanitatis actiones,& ita medicus eſſet ſanus.12.primæ phiæ.cõmen.23.

Sanitas dr̃ duobus modis,dr̃ enĩ de forma q̃ eſt in aĩa,& de habitu q eſt in corpe,& ambo ſunt idẽ, ſed ſanitas ſcđo mõ inuenit̃ ab ea quæ eſt ſm primũ modũ.7.meta.cõ.23.uide in ɔcordantiis.

Sanitates exiſtimatum eſt tot numero eſſe quot ſunt egritudines.3.cœli.cõmen.18.idem.5. phyſic. cõmen.57.&.3.colliget.cap.primo.

Sanitatis tempus maius eſt tempore ęgritudinis.3.cœli.cõmẽ.24.& elicitur ex textu ibidem.& idẽ inuenies ſecundo cœli.tex.cõmen.38.

Sanitas eſt diſpoſitio proueniens ex compoſitione membrorum & humorum.5.metaphyſi.com̃. 25.idem.7.phyſicorum.17.

Sanitas una forte habet plures ſanitates ſub ſe oppoſitas ęgritudinibus pluribus quæ non habent nomina.5.phyſi.cõmen.57.&.3.colliget.cap.1.&.3.cœli.cõmen.18.

Sanitas eſt diſpoſitio bona in mẽbro cũ qua ipm operatur operationẽ quã habet agere per ſui naturam,aut patit̃ paſſionem quã habet pati.2.colliget.cap.1.Nota de mẽte Auer.15.ibidem.in cap.de complexionibus mẽbrorum cõſimilium,ꝙ tot ſunt ſpẽs ſanitatis,quot ſunt cõplexiones conſimilium,& qa complexiones ſcđm medicos ſunt nouem.ſ.una temperata & octo diſtemperatæ,ita ẽt ſpecies ſanitatis ſunt nouem. & hoc de ſanitate conſimilium intelligendum eſt in uia eius etc.

Sanitas eſt ad aliqd cũ ſit calidorũ & frigidorũ ad ĩuicẽ cõmẽſuratio q̃dã.7.phy.tex.cõ.17.

Sanguis carens fibris aut fibris detractis inſpiſſari non poteſt,& ideo ſanguis cerui & aliorũ quorũdam fibris caret.in.3.de natura animalium.cap.6.

Sanguis in habentibus ſanguinem eſt ultimum nutrimentum,in carentibus uero ſanguine id qđ eſt proportionale ſanguini.ex libro de ſomno & uigilia.

Sanguis & genitura cõmunia terræ,aquæ,& aeris.4.meteorum.tex.cõmen.52.

Sanguis in iecinore natura ſanguinis tingit̃,à iecinore ĩfluit,& ſubit ad cor:in corde uĩcit̃,& conficit̃ pleniſſime,inibiq; in ſanguinẽ pfecte conuertit̃.Themiſt.in cõmẽ.ſup libro de ſomno & uigi. cap.13.& habet̃ in tex.ubi dicit̃.ſanguis enim oĩs principiũ ſicut diximus hic & ĩ aliis eſt cor.

Sanguis eſt materia caloris naturalis.5.colliget.cap.3.

Sanguis quando ſupercaleſcit in naturam cholerę declinat.4.colliget.cap.31.

Sanguine non nutriuntur membra,niſi poſtquã eſt dealbatus & eis aſſimilatus,& ideo hypoſtaſis alba eſt laudabilis.4.colliget.cap.24.

Sanguis craſſior & calidior ad robur corporis confert,ſanguis uero tenuis & frigidior confert ĩgenio.ex.2.de partibus animalium.cap.3.&.18.

Sanguis non eſt calidus ut aqua feruens.ex.2.de partibus animalium.cap.2.&.3.ubi dicit̃ ꝙ quodãmodo eſt per ſe calidus,& quodãmodo non.ubi Auer.in cõmẽto,in caplo de carne dicit,quod loquendo de caliditate extranea ut eſt calor febrilis,ſic non eſt calidus per ſe,quia talis calor non aſſumitur in ratione eius,ſed calor naturalis.

Sanguis in aĩalibus ſanguineis eſt ultimũ alimentum:ex.2.de partibus aĩalium.cap.3.

Sanguinis calidioris agitatio ſenſum ĩfringit,& officiũ eius ĩtercipit.in.2.de partibus aĩa.cap.10.

Sanguis qui eſt in uenis nõ pulſantibus,eſt ſicut materia ſanguinis qui eſt in arteriis.2.collꝫ.cap.8. de iuuamentis mẽbrorũ cõſimiliũ.& ibi uide ſm Ariſt.ꝙ nutrimentũ corporis eſt ex duobus ſanguinibus.idem etiã habet in.3.de partibus aĩalium in caplo de corde.

Sanguis malus(ut dicit Ariſto.)diſcurrit à naſo ab ano.3.colliget.cap.20.idem.4.collꝫ.cap.10.

Sanguis ex ætate mutat̃,& multas habet differẽtias.3.de natura aĩalium.cap.19.

Sanguis aſini & tauri craſſiſſimus & nigerrimus.ibidem.

Sanguis minimũ habet tactũ,ſeu ſenſum,ſicut cerebrũ & medulla.3.de natura aĩlium.cap.19.

Sanguis qui optimo conſtat habitu,nec nimis craſſus,nec nimis tenuis eſt.ibidem.

Sanguineum ſudorem aliqui emiſerunt.ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & ſpiſſari non poteſt. ex.2.de partibus animalium.cap. 4.&.3.de natura animalium.cap.19.

Sanguis in aliqbus animalibus non frigiditas, ſed munditia & tenuitas efficit, ut prudentiora ſint. ibidem.cap.4.

Sanguis taurorũ citiſſime oĩum coit,atq; dureſcit,quia fibris refertior eſt,ꝙ ſi fibras detraxeris, ſan

guis non cogetur.ibidem.&.3.de natura animalium/cap.19.
Sanguinis natura eſt cauſa maxime diuerſitatis in moribus & in his quę p ſenſum animalibus eue
niunt.ex.2.de partibus animalium.cap.4.
Sanguis in habẽtibus ſanguinem eſt ultimũ nutrimẽtum, in carentibus aũt ſanguine quod ꝓpor/
tionale,ex.2.de partibus.cap.3.&.4.2.de generatione aĩalium.cap.4.
Sanguis in nullo mẽbro p̃ter uenã reperitur, niſi in ſolo corde.3.de partibus aĩaliũ.cap.3. & Auer.
ibidem in capl̃o de corde.&.3.de natura animalium.cap.19.
Sanguis nulla pars aĩalium eſt.ex libro de partibus aĩalium.2.cap.10.
Sanguis qui capiti demãdatur eſt tenuiſſimus & puriſſimus,qui uero ꝑtibus inferioribus eſt craſ/
ſus.ex libro de ſomno & uigilia.in fine.
Sanguis à iecinore incoctus & indigeſtus tranſmittitur ad cor.ſupra.
Sanguinis puri à turbido diſcriminatione facta in corde expergiſcitur animal.ibidem.
Sanies eſt ſanguis incoctus.3.de natura aĩalium.cap.19.conſidera ꝓpter medicos.
Sapientem oportet omnia ſcire,ut contingit.ex ꝓœmio metaphyſicę.
Sapientem dicimus difficilia cognoſcere potentem,nec leuia huiuſmodi.ibidem.
Sapientem ordinare & non ordinari oportet ab altero.ibidem.
Sapiẽtes nõ potuerunt loqui de aliquo entiũ,tam in naturalibus q̃ in diuinis niſi aſſumẽdo autho/
ritates à natura quorũdam entium comparabiliũ ad ipſum propoſitũ quo ad eius fieri potuit.ex
primo diſpu.lib.deſtru.in ſolutione primi dubii.
Sapor dulcis ſignificat cõplexionẽ calidã,ſed calor ipſius eſt tẽperatus ęq̃liter ſm Gale.cõparatione
corporis humani.5.colliget.cap.27.& ibi uide diffuſe de oĩbus ſpeciebus corporum.
Sapores extremi ſunt dulcis/& amarus.contra Gale.2.de anima/com̃.105.
Sapor amarus poteſt eſſe à frigiditate nedum à caliditate.ibidem.
Sapor magis ſeqtur humiditatẽ & ſiccitatẽ,q̃ caliditatẽ aut frigiditatẽ.2.de aĩa.cõmen.105.
Sapor acutus prouenit ex forti ſiccitate/ & ex modico calore.5.colliget.cap.42. quando loquitur
de achal.i.de aceto.
Sapores (ut inqt Plato)in corporibus nõ aĩatis habẽt actiones diuerſas ſupadditas calefactioni & in/
frigidationi/uerbi gr̃a exaſperare quod eſt põtici,& lenificare qđ eſt unctuoſi.2.de aĩa.cõ.126.
Sapor declinat ad caliditatem & humiditatem.3.colliget.34.& ibi ponitur cauſa.
Sapor & odor non ſunt in elemento.ibidem.
Saporum elementa ſunt ſapor dulcis,& amarus.ibidem.
Sapores medii fiunt ex dulci & amaro , ſicut colores medii fiunt ex albo & nigro . Cõmentator in
libro de ſenſu & ſenſato.
Sapores multi in eodẽ mixto eſſe poſſunt,patet de Agarico,q habet ſaporẽ dulcem/amarũ/& acutũ
authoritate Auer.in.5.colliget.cap.42.quia cõponitur ex diuerſis partibus.
Sapores alii ita ex dulci & amaro fiunt quemadmodum colores ab albi & nigri cõmixtione ſunt.
ex libro de ſenſu & ſenſato.
Saporum & colorũ ſpecies ferè æquales ſunt,ſeptem enim amborũ ſpecies.ibidem.
Sapor eſt unũ tangibiliũ,& eſt ut delectamẽtum horũ.2.de anima.tex.cõmen.28.
Scientia nulla põt demonſtrare ſua pricipia demonſtratione ꝓpter quid, ſed tamẽ bene demõſtra/
tione ſigni/loquẽdo de principiis ſubiecti.12.meta.cõ.5.&.2.phy.com̃.22.&.26.
Scientiarum duarũ cõicatio in conſideratione principiorũ ſubſtãtiæ.ſ.ſcientiæ diuinæ & naturalis.
quomodo eſt intelligẽda.uide.12.meta.cõmẽ.5.uerſus dimidium cõmenti.ibi:& dicemus nos ꝙ
Philoſophus inquirit principia ſubſtantiæ.
Scientia operãtis aliquid ex luto magis debet admirari q̃ ſcĩa operãtis idem ex auro.12.meta.cõ.18.
authoritate Themi.& eſt in prima parte digreſſionis.& rõ eſt,ut mihi daẽ cernere,quia ibi magis
relucet ſplendor & uigor artis.unde Gale.in.3.de utilitate partic.in ſimili capl̃o.10.ꝓpe finem in/
quit,ꝙ idiotam ſapere facit pulchritudo materię,artificẽ uero pulchritudo artis.
Scientia nulla de ente per accidens negotiatur.11.primæ philoſophiæ.cap.10.iuxta principium.&
6.metaphyſi.tex.cõmen.4.
Scientia aut eſt ſemp entis,aut ut in plus.11.meta.cap.7.&.1.poſteriorũ,&.6.meta.tex.com̃.4.
Scire rem mutabilem non eſt ſcire,ſed exiſtimare.9.metaphyſi.tex. cõmen.21.& primo poſteriorũ.
& in.6.ethicorum.cap.4.
Scientia nobilior eſt generis nobilioris.9.metaphyſi.cõmen.22.& bene Cõmenta. elicit hoc ex tex.

ſicut poteris uidere.

Scire ea q̃ ſunt in actu,eſt nobilius q̃ ſcire ea q̃ ſunt in potētia.9.meta.tex.com̄.ultimi.

Scientiam menſurā rerum dicimus & ſenſum.10.metaphyſi.tex.cōmen.5.

Scientia de aīalibus duplici uia tradita eſt ab Ariſt.per modū hiſtorię in lib.de hiſtoria aīalium,& ꝑ rationes & cās,ut in libris de ꝑtibus & de generatiōe aīalium,& in lib.de motibus aīalium/& ſom/no/& ſimilibus Et eodē pacto de ſtirpibus atq; plantis duplici uia & ratione diſſeruit Simplicius in prologo phyſi.& eſt ſnīa etiam Ioānis Grāmatici in principio libri de generatione aīalium.& eſt ſententia etiam Auerrois in principio libri meteororum.

Scientia eſt neceſſariorū,ſed opinio eſt cōtingentis aliter ſe habere.7.meta.tex.cōmen.53.

Scire quidditates ſubſtantiarū eſt magis difficile q̃ ſcire accidentiū cauſas,& cā in hoc eſt ſimplicitas ſubſtantiarū,& compoſitio quę eſt in accidentibus.7.meta.com̄.59.¶ Inde colligitur ꝙ quęſtiones ſimplices ſunt magis difficiles q̃ quæſtiones compoſitæ.

Scientia rerū non habet̃ niſi per ſuas qdditates,& ideo ſi quidditates rerū eſſent aliæ à rebus habē/tibus quidditates:tunc non poſſent ſciri.7.metaphyſi.tex.cōmen.20.

Scientiæ omnes,licet ſint nobiles, ſcientia tamē de Deo eſt nobilior omnibus, quia ſubiectū eius eſt nobilius omnibus ſubiectis.6.meta.tex.cōmen.2.

Scientia ſecatur quēadmodū & res.3.de aīa.tex.com̄.38.itelligit̃ quo ad diuiſionē quæ fit ſm potentiam & actū,ſicut habet̃ ibi,ſicut eſt de ſenſu cum ſenſili, qa ſenſus in actu refert̃ ad ſenſile ī actu, & ſenſus in potētia refertur ad ſenſile in potentia, ſic etiam de ſcientia:dicitur enim in.2.phyſi.tex. cōmen.38. cauſæ in potentia ſunt effectuum in potentia, & cauſa operantes ſunt effectuum in actu.Et ex hoc patet(ut dixi in contradictionibus)ꝙ dictum Ariſto.in prædicamentis, ubi dicit quòd ſcientia non refertur ad ſcibile,intelligitur ad ſcibile in actu,non ad ſcibile in potentia. & ꝙ illa opinio eſt ɔtra uiam antiquorum,& eſt ad hoīem.uide ibi diffuſe.non itelligit̃ etiam p̄ſens ꝓpoſitio,ꝙ ſcię diuerſæ debent eſſe de diuerſis obiectis materialiter ſumptis,quia.2.phy.tex.cō.18. eædem ſunt lineæ naturales & mathematicę.Nec itelligitur ꝙ ſciæ debēt diuidi ſm diuerſitatem naturarū in gradu eſſendi uario ſm perfectū & imꝑfectum,qa ut habet̃.2.phy.tex.com̄.71.ſcīa de corporibus corruptibilibus & æternis eſt eadē/uidelicet ſcīa naturalis. ſenſus igit̃ ꝓpoſitionis ille eſt quē diximus.tamē ɔuenienter gloſari pōt ꝙ ſcię diſtinguunt̃ ex obiectis formal̃r diſtinctis.nā obiecta q̃ non cadūt ſub una cōi formali ratione uel uniuoce/ uel ſaltē analogice dicta, talia ꝑtinēt ad ſcīas diuerſas.ſic corruptibilia corꝑa & ęterna ꝑtinent ad naturalē ſcientiam,quia natura eſt ratio analogice dicta de utriſq;ut patet.2.phyſi.cō.3.&.5.metaphyſi.cōmen.5.&.1.cœli.cōmen.5.

Scientia diuina ſm ordinē addiſcēdi eſt poſt ſcīas naturales.6.meta.cō.3.idem.7.meta.com̄.39.

Scientia nulla eſt de ente per accidēs.6.meta.tex.cōmen.4.& tex.com̄.6.

Scientia diuina diuidit̃ in tres partes.prima eſt de diuiſione entis in ſubſtātiam & accidens.ſcđa eſt de diuiſione entis per potētiam & actum.tertia eſt de diuiſione entis in unum & multa.Auer.ſententia in prologo ſuper.7.primæ philoſophiæ.

Scire tunc maxīe putamus unūquodq;,qñ qd eſt,cognoſcimus,magis q̃ cum q̃le aut quātū.7.met. tex.com̄.4.idem.3.meta.tex.cō.primi.ubi dicit̃:multis qdem modis idē ſcientibus magis qdē ſcire dicimus eum q nouit in ipſo eē qd ſit res q̃ in nō eſſe, & horū eorūdem aliū alio magis, ſed maxīe quid eſt,& non quātum/aut q̃le/aut quid facere/aut pati aptum natum eſt.

Scientiarum factiuarū eſt in faciente principiū/aut intellectus/aut ars/aut potētia quædam;actiua/rum autem in agente prohęreſim.6.metaphyſi.tex.cōmen.primi.

Scientia quælibet aut actiua/aut factiua/aut theorica eſt.6.meta.tex.cōmen.primi.

Scientia cogitatiua apud Arabes ſumitur pro ſpeculatiua.uide.6.meta.cōmen.1.&.9.meta.cōmen. ultimo.&.3.de anima.cōmen.primo.

Scientiarū q̃dam ɔſiderāt de cauſis reſpectu alicuius,& q̃dam de cauſis ſimpl̃r.6.meta.cō.1.

Scientię diuerſant̃ in certitudine ſm diuerſitatē naturę ſubtæ.1.de aīa/tex.cō.1.&.6.meta.com̄.1.& 2.meta.com̄.16.3.de aīa.35.&.1.poſteriorū.in illo caplo.Certior aūt ſcientia altera,altera.etc.

Scientia naturalis eſt circa ſubſtantiā quæ ſm rationē, ut ſm magis non ſeparabilē ſolū.6.meta.tex. cōmen.primi.ubi Cōmen.ponderat ly/ſm magis/ꝑꝑ intellectū.ubi nō poſſum illorū non demirari prudentiā, qui ita audacter ꝓferunt oēm formā & oēm aīam aut aīæ partem eē à materia inſe/parabilem ex mēte Ariſt.quū tamē ubiq; locorū Ariſt. p̄ſeruet ſe ab itellectu,ſicut patet in p̄ſenti loco &.12.primæ phīæ/tex.com̄.16.ubi ponit differētiā inter cauſas formales & mouētes, ex hoc ꝙ cauſæ agentes & mouētes ſunt priores;cāæ autē formales ſunt ſimul, in tex.17.ſubdit.ſi aūt aliqd

manet,poſterius pſcrutandũ eſt:in quibuſdã enim nihil ꝓhibet,ut ſi anima eſt tale, nõ omnis ſed intellectus,omne nãq; impoſſe forſan.& in.2.de aĩa/tex.cõ.21.de intellectu inqt,& pſpectiua potentia alia ratio eſt:hoc enim ſolũ uidet ↄtingere ſeparari ſicut ꝑpetuũ à corruptibili.
Scientiam honorabiliſſimam oportet circa honorabiliſſimũ genus eſſe.6.metaphyſi. tex.cõmen.2. idem primo de anima.tex.cõmen.primi.
Scientia non eſt genus medicinę ẜm rei ueritatẽ, niſi ſcĩa diceret ad ſcientẽ/& medicina ad medicũ: tunc enim ſcĩa eſſet genus medicinę,& ſciens genus medici.Cõmen.5.meta.cõm.20.
Scientiæ omnes circa unũ quid & genus determinatũ circũſcriptę de hoc tractant, ſed non de ente ſimpliciter/neq; inquãtum ens.6.meta.tex.cõmen.primi.
Scientia phyſica circa talem ſubãm eſt,in q̃ eſt principiũ motus & ſtatus in ea.6.meta.tex.cõ.primi. ☞ Ex quo patet corpus mobile aut naturale eẽ ſubiectũ ſcĩæ naturalis. unde ibidem parũ infra dicit phyſicam ſcĩam theoricam eſſe circa tale ens,quod eſt poſſibile moueri.
Scire deſtruentes ſunt impugnandi à diuino.4.meta.cõmen.1.&.3.cœli.cõmen.4.
Sciẽtię mathematicę ſunt de magnitudinibus & numeris & de accñtibus eſſentialibus eorũ,& ſcĩa naturalis eſt de ente mobili & de accñtibus eſſentialibus eidẽ ẜm quod eſt mobile.4.meta.cõ.1.
Scientia diuina eſt de ente inquãtũ ens,& de accidẽtibus eſſentialibus entis inquãtum ens.4.meta. tex.cõmen.primi.contra negantes entis inquantum ens eſſe ueras paſſiones demonſtrabiles. uide Philoſophum ibidem tex.cõmen.4.expreſſe.
Scientia ꝓprie ubiq; primi eſt,& ex quo alia pendent,& ꝓpter quod dicũtur.4.meta.tex.cõ.2.
Scientia q̃libet una & ſenſus unus unius eſt generis.4.meta.tex.cõ.2.&.1.poſteriorum.
Scientiam unã habẽtia nõ ſolũ ſunt illa,quorũ ſubiectũ eſt unũ genere aut ſpẽ uniuoce dictũ, uerũ etiam quorũ eſſe attribuit uni fini,aut uni agenti,aut uni ſubiecto.4.meta.tex.cõm.2.
Scientia diuina conſiderat diſpoſitionẽ entium quæ attribuũtur uni fini,& uni complemento:hoc enim eſt quæſitũ in illa ſcientia.4.meta.cõmen.2.eandem ſentẽtiam habet Cõmen. ibidem.cõm. primo.ubi dicit ꝙ prima philoſophia cõſiderat de nobiliſſima cãrum.ſ.de primo fine & de prima forma.idem.3.meta.cõmen.3.&.12.meta.cõmen.6.
Scientiam diuinã opinantes nõ eſſe neceſſariã conſeqtur, ut nullũ ens ſciant in rei ueritate.4.meta. cõmen.5.quod intellige ſimpliciter.nam aliqs in ſcientiis particularibus poteſt eẽ ſciens in genere. ſed ſimpliciter ſciens nullus eſſe poteſt ſine ſciẽtia diuina:principia enim ſciẽtiarum aliarum ſunt per ſe nota ex confuſa terminorũ notitia,& ex metaphyſica ſunt ſcita.
Scientia ſophiſtica uidet eſſe ſcientia,ſed non eſt ſic.4.meta.tex.cõmen.5.
Scientiæ diſputatiuę cõicant in uniuerſalitate ↄſiderationis:ſubiectũ enim utriuſq; ſcĩę eſt ens ſimpliciter.5.meta.& dialecticę.3.meta.cõ.1 idem ibidem cõm.2.&.4.meta.tex.cõmen.5.
Scire magis dicimus illũ qui nouit quid res eſt,q̃ quid non eſt.3.meta.tex.cõmen.3.
Scientia contrariorũ eſt eadem,iſta propoſitio eſt ꝓbabilis,& non ſequitur ex hoc dicere ꝙ ſcientia contrariorũ eſt eadem:ꝙ ſcientia eorũ quę non ſunt contraria,non ſit eadem niſi ſuperficie tenus, & ſecundũ ꝙ apparet exterius.Auer.3.metaphyſi.cõmen.3.
Scientia naturalis tm̃ conſiderat genus entiũ in quo ſunt oĩa quatuor genera cãrum.Cõmen.3.metaphyſi.cõm.3.idem.1.phyſi.cõmen.1.&.2.phyſi.tex.cõmen.7.
Scĩę naturalis diuiſio ponit ab Auer.ĩ.1.meteo.cõ.1.& ordo,& ẽt à Simplicio in ꝓlogo phyſi.
Scĩa quæ dicitur phĩa ſimplr̃,eſt illa quę conſiderat de cauſa finali ultima omnium entium, omnes enim cauſæ ſunt propter iſtam cauſam.3.metaphy.cõmen.3.
Scĩa naturalis ↄſiderat de duabus primis cauſis materia & motore,ſcĩa autẽ diuina de duabus ultimis.ſ.forma & fine,& qa hę duæ cauſę ſunt meliores illis,ideo ſcĩa iſta eſt melior naturali.3.meta. cõmẽ.3.idẽ in ꝓlogo.1.phy.&.4.meta.cõ.1.&.7.meta.cõ.5.&.9.&.12.metaphy.cõmen.6.
Scientia ſtellarum eſt de mathematicis ſcientiis.3.meta.tex.cõmen.7.idem.12.metaphy. tex. cõmẽ. 44.ex quo patet ſcientias medias eſſe magis mathematicas quàm naturales.
Scientis omnino ſignum eſt poſſe docere,ex ꝓœmio metaphy.
Sciẽtia maxime principalis eſt dignior ſubſeruiẽte.ex ꝓœmio primæ phĩæ,& ex.1.poſterio.
Scientiarum certiſſimę ſunt,quæ maxime priorum ſunt.& quæ ſunt ex paucioribus his q̃ ſunt ex additione.ex ꝓœmio primæ philoſophiæ,& ex primo poſteriorum.
Scire unumquodq; tunc maxime putamus,dum cognoſcimus primam cauſam.ibidem.
Scĩam naturalẽ & diuinã multi hoĩes reputauerũt eẽ unã & eãdẽ ſcĩam.1.meta.cõ.18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi q dicebãt ꝙ ens & ens ſenſibile ↄuertunt,negauerũt enĩ genus entiũ abſtra

ctorũ,unde iſti nõ ɔceſſerunt niſi genus entiũ corporeorũ,& aſſerebant omne ens in loco eẽ,ut dr̃
in.4.phyſi.tex.cõ.1.De hoc uide ẽt Ariſt.hoc exp̃ſſe aſſerenté in.4.primæ philoſophiæ.in tex.cõ.
7.ubi habet,unde nullus particulariter intẽdentiũ nitiť dicere aliqd de eis,ſi uera aut nõ,nec geo
meter,nec arithmeticus niſi phyſicorũ qdã merito faciẽtes hoc,ſoli nãq; putanť de tota natura in
tẽdere & de ente,de iſtis ẽt loquiť Ariſt.in.4.metaphy.tex.cõ.22.ubi ſcribit,huiuſ aũt opinionis
cauſa fuit,qa de entibus quidẽ ueritatẽ intẽdebãt.entia autẽ putauerunt ſenſibilia ſolum.

Scĩa operatiua quãuis utatur rõcinatione,& ſpeculeť de cauſis:tamẽ nõ eſt digna uocari ſciẽtia ſpe
culatiua,quia non perſcrutatur de cauſis rerum,& de diffinitionibus earũ,niſi ut ſciẽtes eã agant,
& non ut ſciant,ſicut eſt in ſcientiis ſpeculatiuis.ex cõmen.3.2.metaphyſicæ.

Scire impoſſibile eſt antequã ad indiuidua peru eniatur.2.metaphy.tex.cõmen.11.

Scire tũc putamus cũ cauſas ipſas nouerimus.2.meta.tex.cõ.13.&.1.poſterio.&.1.phy.tex.cõ.1.

Scĩa naturalis declarať per duas p̃ſcrutationes,q̃rũ una eſt p̃ſcrutatio de natura qd ſit,& ſecũda eſt
perſcrutatio de natura cuiuſlibet entis quid ſit,& hoc eſt manifeſtũ per ſe.2.metaphy.cõ.ultimo,
& ex illo loco ſcire poteris/ꝙ quidditates rerũ in particulari nõ cognoſcunť à diuino.pro hoc ha
bes etiã authoritatẽ Auer.1.phyſi.cõ.11.ubi ſcribit intẽtio eius prima nõ eſt cõtradicere opinioni/
bus falſis in hac ſcĩa,ſed declarare ſub̃as & quidditates rerũ naturaliũ.facit ad hoc authoritas Pħi
in.4.primæ pħiæ.in tex.cõ.1.ubi poſtquã dixit/ꝙ ſcĩa diuina ɔſiderat & ſpeculať ens inquãtũ ens,
& quæ huic ĩſunt ſcđm ſe,ſubdit:aliarũ nulla intẽdit uľiter de ente inquantũ ens,uerũ partẽ eius
abſcindentes aliquã circa hãc ſpeculanť ip̃m accidens,& hoc etiã exp̃ſſe dicit Cõmẽ.in cõm.de ma
thematicis,q̃ aſſumunt magnitudines & numeros diſtĩctos ab ente,& ſpeculanť de eis & ſuis ac/
cidẽtibus eſſentialibus,& ſimiľr ſcĩæ naturales cõſiderant de ente mobili,& de accidẽtibus eſſen/
tialibus eidẽ ſcđm qđ eſt mobile,eãdẽ aperte ſniam ſcribit Pħs in ꝓœmio meta.ubi enumerãs con
ditiones ſapiẽtis.inqt.ꝙ ſapientis eſt cognoſcere oĩa ut ɔtingit in uniuerſali,& in.11.meta.cap.3.di
cit.pħia autẽ de his quæ ſunt in parte ĩquãtũ unicuiq; eorũ aliquid accidit,nõ ĩtendit,circa ens au
tem inquãtũ ens taliũ unũquodq; eodẽ mõ,& circa naturalẽ ſcĩam,naturalis enĩ accidẽtia & prin
cipia ſpeculať entiũ ĩquãtũ mota & nõ ĩquantũ entia:hoc etiã ɔuertitur aperte,qa naturalis diffi/
nit quidditates naturales,ut eſt uidere in libris naturalis pħiæ,& ita etiã eſt de mathematicis. Vñ
mirũ eſt qũo aliqui ad tãtum errorẽ peruenerint,ut aſſerant ſcĩam diuinã nõ ſolum in uniuerſali,
uerũ etiã in particulari quidditates rerũ conſiderare:ſi hoc enĩ eſſet,tũc aliæ ſcĩæ ſuperfluerẽt,q̃li
bet enĩ ſcĩa circa duo prĩcipaľr uerſať circa quidditatẽ ſubiecti & partiũ,& circa paſſiões demon/
ſtrabiles de ipſis,quorũ alterũ habeť per diffinitionẽ,alterũ uero per demõſtrationẽ, ut habeť in
poſterioribus analyticis:qui aũt ɔſiderat per ſe ſubiectũ,debet ẽt cõſiderare accidẽtia per ſe ſubtũ
inſequẽtia.iſta enĩ ꝓpoſitio cũ hoc ꝙ eſt famoſa,etiã eſt uera & neceſſaria,ut ſcribit Cõmẽ.2.phy.
tex.cõ.17.& ita ſcĩa diuina omnia cõſideraret nõ ſolũ per diffinitionẽ,uerũ etiã oĩa per ſe acciden/
tia per demõſtrationẽ de entibus ſub q̃cũq; rõne,& ita aliæ ſcĩæ ſuperfluerẽt:nec ualet fingere ſci
entias particulares demõſtrare accidẽtia per accidẽs & cõia,de talibus enĩ nõ eſt demõſtratio.

Digreſſio ꝙ ſci entia diuĩa nõ ɔſiderat quid/ ditates rerũ in particulari.

Scĩæ naturalis intẽtio eſt cognoſcere cauſas ſp̃erum ſenſibilium,& cauſas uiſibiles in eis ſp̃ebus acci
dẽtiũ in eis.Auer.in ꝓlogo primi phyſi.& eſt etiã ſnĩa Ariſt.in.2.phy.tex.cõ.17.ubi põdera ꝙ per
cauſas uiſibiles ĩtelligimus cauſas naturales:in hoc enĩ dãnat Pħs antiquos plerũq;,qui rerũ ſenſi
biliũ tradiderũt cauſas ĩtelligibiles,ſicut dicit Ariſt.& Cõmẽta.in pleriſq; locis,p̃ſertim.3.cœli.tex.
cõm.60.& in.1.de gene.& corrup.tex.cõ.7.Nota etiã ꝙ & ſi cauſæ naturales ſint ſenſibiles appro
priate,tamen uiſibiles dicunť ꝓpter corpora cœleſtia q̃ nõ poſſunt ſentiri niſi ſenſu uiſus:iſte enĩ
ſenſus deſeruit nobis in cognitiõe ſub̃arũ ſenſibiliũ tã ęternarũ q̃ corruptibiliũ:ideo enim ſenſum
hũc maxime diligimus,quia plures differẽtias rerum nobis oſtendit.ex ꝓœmio metaphy.

Scientiarum ſpeculatiuarum cognitionem ſequitur acqſitio uirtutum moralium. Auer.authori/
tate Alexan.in prologo primi phyſi.:idem ibidem Simplicius.

Scientiæ ſpeculatiuæ ſunt duobus modis.unus numerať ꝓpter exercitium ut mathematica,alius
ꝓpter perfectionẽ,ꝓpter quã ipſum exercitiũ eſt, ſicut ſcĩa naturalis & diuina.uide in ɔtradictio
nibus prologi primi phyſi.quomodo ſit intelligendũ,qa multi hallucinanť in hoc loco.

Scĩarũ q̃dã conſiderãt unũ genus cauſæ,ſicut mathematicæ genus cauſæ formalis tãtũ:q̃dã tria ge/
nera cauſarũ,ut motorẽ formã & finẽ,ut ſcĩa diuina:q̃dã oĩa genera cauſarũ,ut naturalis.1.phyſi.
cõ.1.& fuit expoſitio Alexã.qũo aũt mathematicus genus cauſæ formalis tãtũ conſideret, uide in
Theorematibus meis.qũo autẽ ſcĩa diuina ɔſideret tria genera,& naturalis q̃tuor,uide quæ ſcri/
pſi in cõtradictionibus primi phy.cõ.1.unũ tamẽ placet annotare hic,ꝙ Scotus in.q.1.primi met.

Scot⁹ in ꝑ me ta.q.j,& Ant. And. ibidem.

& ſequaces eius dicūt ſciam diuinā cōſiderare oīa quatuor cauſarū genera:iquātū quęlibet dat eē in ſuo genere circūſcribendo rōnē motus & mutationis,pertinet ad metaphyſicū/materia & for/ma iquantū ſunt partes eſſentię/efficiēs iquantū dat eē circūſcribendo motū:licet enim nō ageret niſi mouēdo,tamē rō dantis eē,prior eſt rōne mouētis:finis aūt inquantū res ſcdm ſuā entitatē ad illud ordināt:licet eni illud nō poſſunt attingere niſi per motum & operationē,prior tamē eſt rō ordinis ſcdm eē quā ſcdm opationē.¶ In hoc aūt duo ſunt,à qbus ni fallor à Peripateticis ipſe diſ/ſentit.primo quātū ad materiā,licet eni materia cauſa ſit & diſtīcta cauſa atq; natura à forma,ex ſecūdo phy.tex.com.4.tex.cō.70.nō tamē dat eē in ſuo genere.unde lucidiſſimus Them.in pric.2. de aīa.iſtud diſcrimē iter materiā & formā ɔſtituit,q; à materia res habuerūt ut fierēt,à forma ut eſſent.Et hoc ɔfirmauit Auer.in.7.primæ phiæ.cō.35.inqt eni q; forma eſt pars quæ cū fuerit,erit res,& materia eſt pars q̄ cū fuerit,nō erit res,& hoc ɔſonat,imo reſultat talis differētia ex rōnibus ſuis,nā ratio materiæ,ut habet.1.phyſi.tex.com.82.&.2.phyſi.tex.cō.28.materia eſt ex quo fit ali/qd,ut inexiſtente,forma aūt ut dicit in.2.de aīa.tex.com.2.eſt per quā eſt hoc aliqd,ubi bene pa/tet q; materia deſcribitur per fieri & forma p eſſe.Amplius nihil dat qd non habet,ſic eni Ariſto. ꝓbat in.2.de ptibus aīaliū,cerebrū non eē pricipiū ſenſationis.cap.7.qa ſuba cerebri ſenſu caret,pa riformiter materia ſcdm ſe nō habet eē,igit materia nō dat eſſe.q; materia ſcdm ſe nō habeat eſſe, patet.2.de aīa.tex.cō.2.& oſtēdit pulchre Cōmē.i.2.phy.cō.12.qa aliter qd nō eēt i actu,eēt i actu, & doctiſſimus Boetius i lib.de unitate & uno/expſſe dicit,q; oē eē eſt à forma in rebus creatis,qd Phi deſcribentes dixerūt q; eē eſt exiſtētia formæ in materia,& ibi expſſe dicit q; materia nō habet eſſe niſi per unionē cū forma,& per ɔſequēs in ſuo genere materia circūſcripta forma,nō dat eſſe. ſed eſt in potētia ad recipiēdū eſſe ex ɔiūctione formæ.Aliud aūt eſt quātū ad finē,qa rō finis non uidet formaliter ɔſiſtere in hoc q; res ſcdm ſuā entitatē ad illud ordinant,licet enim Deus glorio/ſus ſit finis oīum entiū iquātum entia ſunt,nō tamē eſt finis entiū p̄ciſe ſub rōne qua ens,ſed ſub rōne qua eſt optimū & amabile & deſiderabile naturali deſiderio ab oībus,ſic eni Ariſt. oſtendit ipm habere rōnem finis iquātum mouet in rōne amati & deſiderati,qa ſic habet rōnem optimi & nobiliſſimi.unde.2.phyſi.tex.cō.74.id qd eſt dignius nō eſt ſimplr,ſed ad uniuſcuiuſq; ſubſtan/tiam,ubi Cōmen.expſſe dicit/q; nobilius nō inſeqtur naturam entis,imo nobilitas accidit formæ ſcdm q; eſt finis,& confirmat de formis mathematicis.ibidē.Et etiā authoritate Ariſt.in.2.phyſi. tex.cō.31.ubi dicit,qd autē eſt cuius cauſa potiſſimū & finis aliorū uoluit eſſe,& ibidē tex.cō.23. deriſorie appoſuit hoc finem dicere,cuius cauſa factus eſt,uult eni non omne ultimū finē eē,ſed optimū:& ideo dictū eius in hoc loco debet ſuppleri,ut dicat finem cōſiderari ſub ratiōe optimi amabilis & deſiderabilis iquantū entia ſcdm ſuā entitatē ordinant ad illud.¶ De hoc autē quæſi/to Cōmen.& antiqui Peripatetici dicunt diuinū etiā conſiderare oēs cauſas in eo q; ſunt cauſæ,&. ſub rōnibus uībus & tranſcēdentibus,unde.2.primæ philoſophię.cō.6.ſcribit & cōſideratio uni uerſalis in oībus cauſis in eo q; ſunt cauſæ eſt huius ſciæ,quia rō cauſæ & ratio entis & ſubſtātiæ ſunt rōnes uniuerſales trāſcēdētes,& iſta eſt uia eorū ſicut uides.¶ Sed aduerſus ea q̄ dicta ſunt inſurgit maxima difficultas,p̄cipue quātū ad primū dictū q; materia i ſuo genere circūſcripta for/ma nullū dat eſſe,hoc eni uidet falſum,ꝑpter duo,tum qa.2.phyſi.tex.cō.32.cauſæ ſunt ſibiinuicē cauſæ,&.5.meta.tex.cō.2.igit materia eſt cauſa formæ quātū ad eſſe,& forma etiā eſt cauſa mate/riæ.Et ɔfirmat authoritate Auer.in.1.phyſi.cō.70.2.phyſi.cō.32.¶ Amplius Diuus Tho.in expo/ſitione.5.meta.expſſe teſtat materiā quātum ad eſſe/eſſe cām formę & formā materiæ diuerſimo/de,tum etiā qa cauſa eſt ad cuius eſſe ſeqtur aliud,unde oēs cauſæ ſunt prīcipia,ut dr in.5.primæ phiæ.tex.cō.1.nō tamē omne prīcipiū eſt cauſa,priuatio eni eſt prīcipiū generationis rerū natura lium,nō aūt eſt cauſa,ut dr in.1.phyſi.tex.cō.80.materia ſubiecta cū forma cauſa eſt oīum eorū q̄ fiunt ſicut mater.Altera uero pars cōtrarietatis multotiens imaginabit ad maleficiū ipſius ꝑten/denti itellectū:cū igit materia ſit cauſa,igit ad eius eſſe ſeqtur aliud,& ex ɔſequenti in ſuo genere habet eē,& dat eſſe per ɔſequens.Amplius Cōmē.ibi dicit in com.80.q; materia eſt in generato,et forma nō pōt eſſe ſine ea.igit ſi forma in eſſe non pōt eſſe ſine materia,ſeqtur q; materia dat eē in ſuo genere formæ,& eſt locus obſcurus ſicut uides.¶ Ad hæc igit ſaluo ſemp meliori iudicio di cēdum puto/q; ꝓpoſitio illa Ariſt.non eſt uniuerſalr ꝓlata,unde in.2.phy.tex.cō.30. ſic iacet,ſic ut autē q̄dam & adinuicē cauſæ,ut laborare cauſa eſt boni habitus,& hic laborādi,ſed non eodē modo,ſed hic qdem ſicut finis,illæ ſicut principiū motus,unde ſolū dat exēplū in cauſis efficienti bus & finalibus,& ita ēt in.5.meta.unde oēs Grǽci expoſitores,ut Them.& Simplicius etiā ſic ex/ponūt,& q; hoc nō poſſit habere ueritatē in cauſis materialibus & formalibus oſtēdit,qa oppoſi/

tum inuenit determinatū ab Ariſto.in.2.phyſi.in tex.cō.91.ubi ſcribit,& utrūq; phyſico dicendæ ſunt cāæ,magis aūt quæ cuius cā,cauſa enī hęc materię eſt,ſed nō hęc finis. Amplius Cōmen.in.2. phyſi.cōmē.87.habet,q; antiqui ponētes cām materialē tm̄,ex illa nitūtur reddere cās formarū & actiōis earū,opinabant enī q; formæ ſequunt de neceſſitate naturā materiæ,& q; diuerſitas earū eſt ex diuerſificatione materiæ,ipſe uero uult deſtruere hoc,qa opinat ècōtrario.ſ.q; materia ſeqtur formā,& idem tenet in.2.de aīa.cōmē.60.&.1.de aīa.cō.52.q; melius eſt exiſtimare q; diuerſitas materierū ſit ꝓpter diuerſitatē formarū quā ècontra.¶ Amplius Auic.in primæ philoſophię. trac.2.cap.4.materia nō eſt cauſa eſſendi formā,unde materia bene pōt dici materia formæ,nō autem cauſa ſtricte,& ꝓprie loquendo. Et Albertus cognomēto magnus in.2.phyſi.trac.2.cap.6.ſuper expōne illius loci tex.30.expſſe dicit,q; talis cōputatio non eſt inter materiā & formā, quoniā materia nō eſt cauſa formæ ſcdm aliquē modū,ſed potius eſt cauſa cōpoſiti,ſed forma eſt cā materiæ q; ſit in actu. Ad authoritatē Auer.dico q; largius locutus eſt.¶ Pro quo debes ſcire q; eē qdam eſt eē ſimplr̄,& tale eſt eē exiſtentię,& eſt effectus formæ & nō materiæ:aliud eſt eē receptionis. Vnde q; recipiat habet ex ſui rōne,ſed q; ſignate recipiat,& cum extenſione, tale eſſe eſt eſſe ſecūdū quid,& hoc eē habet materia apud ipm merito dimēſionum iterminatarum,& ideo oēs formæ educte de potētia materiæ apud ipm dicunt cōſtitutę in eē per ſubiectū,loqtur de tali eē receptionis ſignatę. unde Cōmē.3.de aīa.cō.5.& cō.28.materia nō eſt cauſa receptionis ſimplr̄,ſed receptionis ſignatę & trāſmutabilis. Et hoc idē confirmat Auic.in.9.primæ phiæ.cap.4.eē materiæ eſt eſſe receptibile tantū,nec eſt cauſa eſſendi aliqd niſi ſcdm uiā receptionis. Et hoc uoluit dicere Cōmen.1.phyſi.cō.70.ubi declarās qūo materia eſt cauſa formæ,inqt.qm̄ ſubiectū ſuſtentat formam ſcdm q; forma nō pōt eſſe ſine ſubiecto,& ſic gloſo dictum Diui Thomę q; materia non eſt cauſa formæ niſi iquātum recipit formā,recipere autē formā non eſt dare aliqd eē formę,ut patet intelligēti. Ad aliud dico q; illa ꝓpoſitio locū non habet in cā materiali, ꝑcipue in prima materia, quia ut allegatū eſt per Themi.& p Auer.materia cum fuerit nō ſequit rem eſſe.7.meta.com.35. Ad aliud,non ſequit abſq; materia non pōt eſſe formā,igit materia eſt cā eſſendi formæ,quia ſine aere non pōt eſſe & uiuere homo,& ſine unione materiæ cum forma non pōt eſſe cōpoſitū,nō tamen dicimus aerē dare eē homini,nec unionē dare eſſe cōpoſito,quia unio eſt relatio & accidens quoddā. Ex hoc igit nil aliud ſequit niſi q; forma materialis dependet à materia tanq̄ à ſubiecto & receptiuo ,& quātum ad eſſe extenſum:quod ſibi cōpetit merito dimenſionū ideterminatarū cum impoſſibile ſit materiam à magnitudine ſeparari,primo de generatione & corruptione.tex. cōmen.32.licet igitur materia ſit cauſa compoſiti,& ſit pars eſſentialis eius, totū tamē eſſe compoſitum quod unum eſt à forma habet.

Scientiæ certę diſpoſitio inuenit in rebus hn̄tibus q̄ſdā cās,ſicut inuenit in habētibus oēs cauſas.1. phyſi.cōmen.1.uide in cōtradictionibus in eodem cōmen.quomodo ſit intelligendū hoc.

Scientia ɔcedit ſuū ſubiectū eſſe,aut quia eſt notū per ſe,aut quia ſumit ex alia ſciētia.1.phy.cōmē. ultimo.&.2.phy.22.&.26.&.12.meta.cōmen.5.&.2.de aīa.27.&.19.ubi etiam loquitur de partibus ſubiectiuis.6.meta.cōmen.1.3.cœli.cōmen.4.

Scientia,ſiue uniuerſalis,ſiue ꝑticularis fuerit,non poteſt aliquo genere demōſtrationis demōſtrare ſuum ſubiectū eſſe.2.phyſi.com̄.26 &.1.phyſi.cōmen.ultimo.

Scientia naturalis ɔſiderat de eē formarū quouſq; ꝑueniat ad ultimā formarū materialiū, & primā abſtractorū,aut formas formarū quę ſunt medię inter illas,ut eſt forma hominis ultima.2.phyſi. cōmen.26.ubi patet aīam intellectiuā eſſe naturalis ɔſiderationis,idem.3.de anima.com̄.17.

Scientię naturalis itereſt de oībus quę rebus naturalibus iſunt,uel de his q̄ uident in eē quāuis nō inſint,differere. Simplicius in ꝓlogo phyſi.quod ideo dicit propter uacuū & infinitum.

Scientia diuina quare metaphyſica dicat, uide Auer.in paraphraſi metaphyſi.tractatu primo,cap. primo,& Simplicium in prologo primi phyſi.

Scientia naturalis res à materia abiunctas cōſiderat & ideo naturalis nūcupatur,quia circa tales res natura conſiſtere uidetur. Simplicius in prologo primi phyſi.

Scientia diuina non ſolū conſiderat de rebus abſtractis tm̄,uerum etiam de rebus exiſtentibus ſm̄ q; exiſtunt.2.phyſi.cōmen.71. Vide in concordantiis.

Scientiarum modi ſunt tres.ibidem.cōmen.71.

Scientia naturalis conſiderat de quātitatibus ſcdm q; ſunt fines corporis naturalis.3.phy.cōmē.24. &.2.phyſi.18.&.1.cœli.cōmen.1.&.3.cœli.cōmen.5.

Scientia erit perfectior quando creſcunt cauſæ cum ſcientia.4.phyſi.com̄.119.

Sciens

Sciens maxime ad aliquid dicitur.7.phyſi.tex.cōmen.20.
Scientia & cognitio dignius uidetur eē de capl̄o ad aliqd q̄ de qualitate.7.phy.com̄.20.
Scientia q̄ acgritur in principio,non dicimus ꝙ ſit generata in ſe, ſed generatio eius in ſciēte eſt ſm relationem,ſicut lux generatur in ſpeculo ferri terſi.7.phyſi.cōmen.20.
Scientia contrariorū uidetur eſſe una.8.phyſi.tex.cōmen.8.
Scientię uoluntarię & artes mechanicę omnes utuntur motu , & cum motus deſtruitur/deſtruuntur omnia iſta.8.phyſi.tex.cōmen.22.
Sciens quādo non utitur ſua ſcīa/alio modo eſt in potētia ab illo qui non habet ſciētiam.8.phy.tex. cōmen.32.idem.2.de anima.tex.cōmen.10.&.25.
Scire aliquid cum ſua cauſa eſt perfectius q̄ ſcire ſm ſenſum tantū.8.phyſi.cōmē.65.ſenſus eſt ꝙ licet aliqd ante demōſtrationē cognoſcat̄ per ſenſum quo ad qa eſt,ſi p demōſtrationē fuerit cognitum quo ad pp quid,tūc illa ſcīa & cognitio erit certior illa priore q̄ erat p ſenſum,& illa appellat̄ ab Arabibus demōſtratio cauſæ tm̄,& eſt exēplū ſatis accōmodatū ibi,ut poteris uidere.
Scientia naturalis, utplurimū circa corpora & magnitudines & paſſiones eorum uerſatur/primo cœli & mundi.tex.cōmen.primi.
Scientia libri de cœlo eſt primus liber philoſophię naturalis,in quo loqtur de rebus ſenſibilibus in particulari,quia in libro phyſi.egit de uniuerſalioribus. Cōmen.in com̄.magno.cōmē.1.& idem aſſeuerat in paraphraſi.cap.primo.in ſumma prima.
Scientia modorū corporū naturaliū & ɔſequentiū eorū non cōplet̄ niſi p cognitionē ſuarū cārum/ primo cœli.com̄.1.idem.1.phy.tex.com̄.primi.& ex primo poſterio.ex diffinitione ſcire.
Scientia de rebus cœleſtibus eſt ualde difficilis ,ppter cārum paucitatē,& cā huius eſt remotio earū à nobis & diuerſitas illarū rerū in nobilitate à cæteris rebus.2.cœli.tex.cōmen.60.
Scientiā eſſe eſt ſubiectū logicæ,& diuinus debet contradicere eis qui negant ſcientiam eſſe.3.cœli. cōmen.4. Ex illo loco patet quātum hallucinentur pleriq;, ex Latinis expoſitoribus uolentibus Ariſto.in ,pœmio primi poſteriorū analyticorū probare ſcire eſſe,& diſputare contra antiquos negantes,ſcientiam eſſe,aut ſcientiam fieri de nouo.
Scientia diminuta.i.ſubalternās reſpectu oīum cōſideratorū in ſcīa ſubalternata,quā Ariſt.noīat ex additione in illis quorū dicit,ppter quid,ſic ſe habet,quod quo ad talia,quęcūq; īconuenientia cōtingant in ſcīa ſuperiori ſeu ſubalternāte,eadē contingūt ſcīę ſubalternatę, ſi uero in ſcīa ſuperiori conſiderant̄ aliqua q̄ non ſunt cāæ quorūdam in ſcīa ſubalternata,quo ad talia nō oportet ꝙ quęcunq; impoſſibilia ɔtingunt ſcīæ ſubalternāti,eadem contingāt ſcientiæ ſubalternatę/ limitatio eſt Auer.3.cœli.com̄.6.ſup illa ,ppoſitione textus ꝙ quęcūq; incōuenientia ɔtingūt mathematicis cōtingunt naturalibus,qa mathematica dicūtur ex ablatione,& naturalia ex appoſitione.
Sciētia libri de cœlo in duobus primis libris de qnto corpe tractat,ſed ī duobus ultimis de aliis corporibus ſimplicibus grauitatē & leuitatē habētibus.3.cœli Cōmen.in paraph̄.in ſumma prima.
Scīæ factiuę finis opus eſt,naturalis aūt quod uidet̄ ſm ſenſum principal̄r.3.cœli.tex.cō.61.
Scientia de aīa ſuperat oēs alias ſcīas p̄ter ſcīam diuinā ī his duobus/uidelicet in certitudine demōſtrationis,& in nobilitate ſubiecti.1.de aīa.cōm̄.1.ubi Themi. declarans qūo cōſtātia demōſtrandi cæteras ſciētias p̄cedit,inquit ea rōne,quia alię ſcīę ab hac ſcīa ſuam conſtantiā & certitudinem reponunt,licet Alexan.alter locum iſtum interp̄tetur,ut dixi ibi.
Scientia de anima iuuat alias ſciētias triplici iuuamento.1.de anima.cōmen.2.
Scientia moralis ſumit ultimum finem hominis in eo ꝙ eſt homo,& ſubſtātiam ſui quæ ſit ex ſcientia de anima.ibidem.
Scientia de aīa & ſciētia mathematica ɔſiderāt res quodāmō in materia exiſtētes,& quodāmodo abſtractas.Simplicius in libro.phy.in principio,& Philoponus authoritate Hammonii in principio libri de aīa,ſed ſm uiam Auerrois hoc uerificari pōt ſpecialiter in ſcīa de aīa quo ad illam partem quæ agit de intellectu materiali,qui ex ſnīa Ariſt.quodāmō eſt ɔiunctus materię,& quodāmō eſt ſeparatus:nam ſm eſſentiā eſt abſtractus,ſed ſm opationem eſt coniunctus,qa nihil intelligit ſine imaginatione,ſicut notat ipſe in primo de aīa.cōmen.12.&.13.expreſſe etc.
Scientia diuina ſummit à ſcīa de anima ſubſtātiā ſui ſubiecti.ibidē.& idem habetur.3.de aīa.com̄.5. in ſolutione quæſtionis.3.&.12.meta.cōmen.36.&.2.cœli.cōmen.61.
Scientiæ in hoc differūt,qa in qbuſdā ea q̄ ſunt magis nota apud nos,ſunt cāæ,ut in mathematicis, in quibuſdā uero eſt ècōtrario,ut in his q̄ continētur in ſcīa naturali in quibuſdā.1.de aīa.cōmen. 10.&.7.meta.tex.cōmen.10.&.1.phyſi.tex.cōmen.2.

Scientia de aĩa eſt neceſſaria in ſciendo primã pħiam.3.de anima.com̃.5.in ſolo.q̃ſtionis.3.

Scientia exiſtens in nobis per intellectũ adeptũ ęquiuoce dicitur cum ſcientia exiſtente in nobis ꝑ naturam & diſciplinã.3.de anima.com̃.20.idem.9.primę philoſophię.com̃.ultimo.

Sciẽtia ſomnialis eſt modus dationis large nobilis & attribuiť principio nobiliori.ſ.principio uolũ tatis,imo eſt à re diuina,& ex ꝑfecta ſolicitudine circa hoĩem. Ex libro de ſomno & uigi. Cõmẽ.

Scientiæ Dei quæ ſemp eſt in actu & in abſtractis ſubſtantiis,non opponiť ignorantia, & ideo non accidit ſibi triſtitia ꝓpter defectum cõphenſionis.12.metaphyſi.cõmen.39.authoritate Alexan. Collige igitur ignorantiã opponi ſcientiæ noſtrę quæ eſt in potentia,quia intellectus noſter quã doq; potentia intelligit & quandoq; in actu.

Scientia Dei excelſi cõparať primæ pħiæ,& ſciẽtiæ aliarũ intelligentiarũ ſunt ſimiles ſciẽtiis ꝑticula- ribus q̃ ſunt ſub prima pħia,ut dixit Nicolaus peripateticus.12.meta.cõmen.44.

Scientię non ſolũ ſunt ſubſtantiarũ,ſed etiam aliorũ.1.meta.tex.cõmen.29.

Scientia æquoce diciť de ſcĩa Dei & de ſcĩa noſtra,qa ſcientia Dei eſt cã entis,& ens eſt cã noſtræ ſcĩæ. 12.meta.cõmen.51.& in libro deſtruc.in diſpu.10.in ſolutione.3. dubii.

Scientia Dei non eſt uniuerſalis neq; ꝑticularis.12.meta.com̃.51.& in libro deſtru.diſpu.12.in ſolõne ſecundi dub.& diſputatione.6.in ſolutione ſecundi & tertii dubii.

Scire in uniuerſali eſt in potentia,cum uniuerſale non eſt niſi ſcientia rerum particularium.12.me- taphyſi.cõmen.51.&.3.de anima.com̃.19..

Scĩa & ſcibile ſm Philoſophos differunt,qa ſcibile eſt in materia & ſcĩa in anima,ut declaratum eſt in.3.de anima.Ex libro deſtru.diſputa.3.in ſolutio.13.dubii.

Scĩa diuina non habet propoſitiones de quibus ĩtellectus cõmunis poſſit contentari,& ideo quan- do uulgo hm̃õi propõnes proponũtur exiſtimanť errores & ſomnia,nã ſi in mathematicis quã- do ĩtellectui uulgariũ ꝓponũtur apparent ſomnia,ut eſt ſolis magnitudo,quãto magis eſt de re- bus diuinis?ex libro deſtructionum diſputa.3.in ſolu.18.dub.

Scĩa diuina Philoſophorum ſm Algazelem eſt phantaſia,intãtum enim hoĩes decipit ꝙ multi opi nati ſunt ꝙ pħia eſt ſcĩarum debilior.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolu.18.dub.idem ibidẽ in ſol̃.24. dicit.unde dicimus ꝙ merito Algazel dixit in pluribus ſuis libris ꝙ diuina ſcĩa Philoſophorũ q̃- ſi poteſt phantaſia reputari,& hoc dicit propter opiniones Aui.& Alpharabii & ſequacium.

Scĩa Dei non habet numerationẽ ex parte ſcibiliũ eo modo quo ſcĩa humana in qua duplex inue- nitur numeratio,& ex parte phantaſmatum,& ex parte uniuerſalis ĩtentionis in qua ĩtelligibilia cõtinenť ut ſpẽs in uno genere,ſed numeratio ĩtelligibilium in ſcĩa diuina cõphẽſorum eſt q̃le uidetur intellectus impoſſibile eſt cõphendere,ex diſputa.6.in ſolu.3.dub.

Scĩa humana non poteſt cõphendere infinitum in actu,qa cõphenſibilia apud nos ſeparantur abinuicem,ſed ſi qua eſt ſcientia in qua oĩa ſcibilia uniri poſſunt,finitum & infinitum in ea ſunt eiuſdem intentionis.Ex libro deſtruc.diſputa.6.in ſolu.3.dub.

Scĩa Dei & ſi neq; uniuerſalis ſit,neq; particularis,qa tamen ſcientia in nobis quæ particularis eſt in actu,ideo ſcĩa Dei magis eſt propinqua ſcientiæ particulari quàm uniuerſali.ibidem.

Scĩa qua ſcit aliqs rem,utrum ſciatur per denoĩationem additã ſupra primam,& ſic in ĩfinitũ,puta quando nos ſcimus rem,& poſtea ſcimus nos ſcire illam rem,reqre in libro deſtruc.in diſpu.6.in ſol.4.dub.ubi ex ſolõne colligiť ꝙ ſciẽs aliquam rem ſcit ſe ſcire illam,nam ſi ſciendo rem ignora ret ſe illam ſcire,ſic proceſſus eſſet in infinitum.unde non eſt alius actus ſecũdum rem, & iſta eſt mens ipſius,quicquid alii dixerint ſuper hoc.

Scĩa multiplicatur ex multiplicatione ſpẽrum,& ideo Philoſophi dicunt ꝙ ſcĩa Dei non eſt uniuer ſalis,neq; particularis.Ex diſputatione.12.in ſolu.ſecundi dub.

Scĩa noſtra dependet ab ente ĩquantum res adęquatur ad ĩtellectum,ſed ſcientiæ Dei habitudo ad ens eſt nobilior iſta.Ex diſputa.12.in ſolu.ſecundi dub.

Scĩa de iudiciis ſtellarũ circa futura & phyſionomia ſunt ſpẽs diuinatiõis,ſed una eſt circa futura alia circa pſentia.Ex diſputationibus phyſicis in prima diſpu.in ſolu.1.dub.

Scĩa interꝑtationis ſomniorum eſt ſpecies diuinationis,& hoc genus ſcientiarum non eſt ſpecula- tiuum,neq; factiuum,licet exiſtimetur ꝙ ex eo proueniat utilitas in opere.ibidem.

Scĩa de imaginibus eſt falſa,quoniam & ſi conceſſerimus quòd ſitus ſtellarum faciat impꝛ̃ſſiones in rebus quæ fiunt hic,ĩpoſſibile eſt ut illa impꝛ̃ſſio ſit niſi in re facta,non autem poſſibile eſt ut ĩ- preſſio illius rei tranſeat ad aliam rem extra eam.ibidem.

Scientiæ præſtigiationis ſunt ſcientiæ quæ ingrediuntur in capitulum mirabilium,& non habent

ſntroitum in artibus ſpeculatiuis.ibidem.

Scía naturalis plus ferè apparet in materia uiliori quàm in aliqua alia uiliori,difficilius enim ĩtroducitur generatio in materia ĩperfecta,& hoc etiam in artificialibus apparet cum nobilitas artificis eiusq́; perſpicacitas plus polleat in materia ĩpaſſibiliori quàm in ea quæ facilius & amplius recipit. Cõmẽ.in fine primi de partibus aĩalium,& nota ꝙ iſta fuit ſnĩa Them̃.ex ſnĩa Cõmenta.12. meta.cõ.18.ubi loqtur de genitis ex materia putri,colligitur tamẽ ex ſnĩa magiſtri in.1.de ꝑtibus/ca.ult.ubi.d.Quãobrẽ uiliorũ aĩaliũ diſputationẽ ꝑfectionẽq́; faſtidio puerili quodã ſpreuiſſe tuliſſeq́; mole dignũ nequaq̃ eſt,cũ nulla res ſit naturę,ĩ qua nõ mirãdũ aliqd iudiciũ habeat.

Scĩa diuina nõ largitur de cauſis niſi formã & finẽ,& aliquo mõ agens,uidelicet nõ eo mõ quo dr̃ agens in rebus trãſmutabilibus,qa cõditio agẽtis in hoc loco nõ eſt ꝙ ꝓcedat paſſum ꝓceſſiõe tẽporali,ſicut fit in rebus naturalibus. Auer.in paraphraſi meta.tra.1.cap.1.ubi patet ꝙ genus agẽtis negauit Auerroes in rebus æternis.idem habetur in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Scientia naturali ſicut in ea reducũtur oẽs cauſæ cuiuſcũq; rei ratione naturę & rerũ naturaliũ,ſic in ſcĩa diuina reducũtur entiũ cãæ inquãtum entia rõne diuinitatis & rerũ diuinarũ q̃ ſunt entia non exiſtentia in materia. Auer.in epitomate meta·tracta.1.cap.1.idem.6.primę philoſophię.cõ.2. inde collige q̃ ſit ratio formalis ſubiecti naturalis philoſophię,& q̃ ſcientiæ diuinæ.

Scientia naturalis ɔſiderat duas cãs ultimas tm̃.ſ.materiã & mouens, ſed ſcientia diuina cãm formalem & finalẽ & agentem, qa differẽtia eſt inter agens & mouens, qa mouens dat mobili motũ tm̃, ſed agẽs dat formã ꝓpter quã fit motus. Auer.in epithomate meta.tracta.1.cap.1.hinc intelligere poteris quomõ intelligitur dictũ eius in primo phyſi.cõ.1.ubi habet ꝙ diuina ſcĩa cõſiderat tria genera cãrum. Vbi aduerte ꝙ intelligẽtia ut dat motũ cœlo,& dicĩ anima eius, cõſideratur à naturali,ut patet.2.cœli.cõ.3.ſed ut dat ſibi formam.i.eſſentiã,quia eẽntia orbis,quã formã Cõmen. appellat in hoc epithomate,eſt cãta ab æterno in genere cãæ efficientis non tẽpore,ſed natura ſolũ orbem ꝓcedẽs,& ſic dicĩ cauſa agẽs ipſius,& iſto modo ɔſideraĩ à diuino,& iſta eſt ſnĩa eius hic, & etiam infra in tracta.4.ubi oſtendit quomõ intelligẽtia habet triplex genus cãlitatis.Dicit enim Cõmen.in.2.cap.de ſuƀa orbis,ꝙ licet orbis in ſe ɔtrariũ nõ habeat ꝑ quod corrũpi põt, habet tñ finitatem à ſuꝑficie ɔtinente ip̃m,& oẽ tale indiget uirtute largiente in ſua ſuƀa permanentiã ſempiternam,ſicut,indiget uirtute largiẽte ſibi motũ ſempiternũ ut cœlũ, igitur cãtur ab ĩtelligentia quo ad motũ dependet ab ipſa,ut à mouente,ſed ut eſt cãtum quo ad ſui ſubſtãtiã depẽdet, ut ab agente/primo modo à naturali/ſcđo modo à diuino,& iſta eſt uia eius ſine dubio.

Scientia & ſenſus menſurãtur magis q̃ menſurent.10.meta.tex.cõmen.5.

Scientia eſt in q̃litate & ſcitũ in ſubſtãtia.10.meta. cõmẽ.22.ubi Cõmen.in cõ.dicit/ꝙ ſtat ꝙ unũ relatiuum ſit in uno genere & ſuũ correlatiuũ erit in alio.Et nota ut ibi dicĩ, hoc habet ueritatem de relatiuis quæ ſunt per aliud,fallit aũt in relatiuis q̃ ſunt per ſe relatiua.

Scire qdditates entiũ quæ multiplr̃ dicũtur eſt multũ diffcile, qa appropinquãt ei quod non habet unam naturã,& huiuſmodi diffinitiones difficile inueſtigãtur ꝑ regulas dantes diffinitiones quæ ſunt diuiſio,& compoſitio,& demonſtratio.4.phyſi.cõmen.2.

Scientiæ omnes duobus modis principium ſummunt,aut à rebus per ſe motis, aut ab alia ſcientia 7.colliget.ultimo cap.

Sciſſibilia ſunt illa quę diuidũtur ſm longitudinem.4.meteo.& cauſa in hoc eſt,ut ibidem dicitur cauſa poſitionis filorũ/ſeu uillorum,& eſt in tex.cõmen.47.

Scropha cum peperit,primã mãmã porco,ꝙ primus in lucẽ ꝓdiit,ꝓbet.6.de natura aĩal.cap.18.

Scrophis propriũ eſt primas mamas primis porcis genitis tribuere.Ariſto.4.de partibus animaliũ. cap.9.& Auer.ibidem.in cap.de pectore.

Scrotum appellatur teſtium conceptaculũ.3.de natura animalium.cap.primo.

Secundum differt ab eo ꝙ eſt per accidẽs,quia ſm eſt terminatũ quoquo modo,ſed illud quod eſt per accidens eſt infinitum.1.phyſi.cõmen.44.

Scđm quod & cã pariter exiſtũt.5.met.tex.cõ.23.ubi colligĩ ꝙ nota reduplicatiõis põt reduplicare quodlibet genus cãę ɔtra uulgares aſſerentes ꝙ nõ reduplicat niſi genus cãę formalis tm̃.

Seculũ cœli eſt terminans eẽ uniuſcuiuſq; rei quã ɔtinet cœlũ,ſicut ſeculũ uniuſcuiuſq; rei eſt ſuũ eẽ terminãs oẽs ꝑtes eius,ſeculũ uero primę cãę eſt ſuũ eẽ terminãs eẽ oĩum entiũ,quãuis nõ ſit in tempore.1.cœli.cõ.100. Ex quo patet dari triplex ſeculũ, idẽ etiã notauit Simplicius in eodẽ loco.

Semen in uegetabilibus,ſperma aũt in uniuerſalibus eſt.1.phyſi.cõmen.62.

Semper eſt aliqd quod ſubiicĩ ex quo fit quod fit.1.phy.tex.cõ.62.& in.1.cap.de ſuƀa orbis.

Semper exiſtimabitur aliqua ſpecies mouens.3.phyſi.tex.cōmen.17.
Sempiterna ſunt priora ſm ſubſtantiā corruptibilibus.9.meta.tex.cōmen.17.
Sempiternum nullum eſt in potentia.ibidem.
Sempiterna carent labore,qa cauſa laboris eſt materia quæ eſt ſubſtātia in potētia & non in actu.9. meta.tex.cōmē.17.Ex quo patet ꝙ nulla forma abſtracta à materia eſt fatigabilis, & per oppoſitū quælibet forma exiſtens in materia fatigatur.
Sempiterna non habent malum/neqꝫ peccatum/neqꝫ eſt in eis corruptio, etenim corruptio malorū eſt.9.metaphyſi.tex.cōmen.19.
Sempiterna carent uiolentia & diſpoſitione ꝑter ꝗ naturali.5.meta.tex.cōmen.6.
Senſus accidit dormientibus aīalibus non modo quę ſomnia uocātur,ſed etiam ꝑter ſomnia,ut his qui dormientes reſurgunt,& quidem plera ꝗ agunt ſine ſomnio,ſunt enim qui dormiētes reſurgant & ambulent,ex.5.de generatione animalium.cap.primo.
Senſibili recedente à ſenſibus noſtris ſtatim certitudo ſui oīs mutatur in exiſtimationē abſqꝫ eo ꝙ in nobis accidit error.9.meta.com̄.22.idem.7.meta.tex.cōmen.53.
Senſibilibus recedētibus à ſenſu nō eſt de eis certitudo, ſed opio.7.meta.tex.cō.53. ubi Cōmen.dicit/ꝙ dum recedūt à ſenſu poſſunt corrūpi, & tūc nō remanebit cognitio eorū apud ſentiētes,ſed tantum remanebit exiſtimatio,& ideo ſingularia nō habēt diffinitionē,neqꝫ demonſtrationē,quia poſtꝗ recedunt à ſenſu,non habent niſi exiſtimationem.
Senſibilium principia ſi acciderit,ut in metaphyſica quærātur/hoc erit inquātum entia nō inquātum ſenſibilia.4.metaphyſi. cōmen.1.idem.6.metaphy.tex.cōmen. primi,& in.12.meta.cōmen.1. 5.&.6.&.7.metaphyſi.cōmen.5.&.9.
Senſus non eſt ſuimet,ſed eſt alterum præter ſenſum quod natura prius eſt ſenſu, mouēs enim eſt natura prius moto.4.metaphyſi.tex.cōmen.25.
Senſibile eſt relatiuū,quia nullam habet naturā niſi relatiuam.Nota tamen ꝙ hoc eſt ad hominem, loquitur enim ex intentione antiquorum ibi,ut patet.
Senſus eſt in capitulo relationis,& ideo ſi eſſent ſenſus æterni,eſſent animalia æterna.3.meta.cōmē. 7.uide.5.metaphyſi.cōmen.20.
Senſibilia oīa ad ſenſum iudicamus.4.meteo.tex.cōmen.30.
Senſus præter utilitatē propter ſeipſos diliguntur,ex ꝓœmio metaphyſicæ.
Senſus uiſus ꝑ omnibus maxime,ut ita dicam diligit,quia multas rerum differētias demōſtrat,& maxime hic ſenſuum nos cognoſcere facit.ibidem.
Senſibilia quædam non ſunt tranſmutabilia eſſentialiter,ſed permanentia.ſ.forma,& quędam ſemper ſunt tranſmutabilia.ſ.materia.1.metaphyſi. cōmen.6.uide conſimile primo de generatione & corruptione.tex.cōmen.35.&.36.&.cōmen.38.
Senſoriorum omnium meatus tendit ad cor. Ariſto.in.5.de generatione animalium. cap.2.in libro de ſenſu & ſenſato.
Senſibilia habent duos modos compꝛehenſionis, modū qui nō eſt ſciētia eorū,ſed imaginatio, & modum qui eſt ſcia eorum,& ſunt itellecta uniuerſalia.1.meta.cōmen.27.iuxta illud Boetii ſingulare eſt dum ſentitur,& uniuerſale eſt,dum intelligitur.
Senſibilia ſunt in triplici differētia,ꝗdam enim ſunt ꝗ præciſe iudicātur eē uera,& ꝗdam ſunt quę ꝑciſe iudicātur eē falſa,licet ſentiātur : ut apparet in deceptionibus uiſus,& ꝗdam ſunt ignota,donec ſurgat demonſtratio,ſicut apparet de paruitate ſolis.8.phy.cōmen.26.
Senſus quotiēs agit in ſenſile.i.quotiēs ſenſus in actu eſt,& icumbit in ſenſile,totiens quoqꝫ in idē ſenſile imaginationē moueri,neqꝫ enim digredientibus, aut ſublatis rebus imaginationē tueri,& cuſtodire ueſtigia earum poſſet,niſi cognoſceret & pciperet ea quorū ſibi cuſtodia eſſet ɔcredita. Themi.in.3.de anima/ſm eius deciſionē & diuiſionē Græcorum/cap.15.& ſm Latinos eſt in.2.de anima in expoſitiōe tex.159.⁊ Ibi duo collige/unū ꝙ ſi ſenſus aduertat & cognoſcit obiectū & ſenſus interior nō percipiat actū illius ſenſus,ut qui tenet oculos apertos uidet,ſed non pcipit ſe uidere,quia eſt diſtractus : Dicendum eſt, ꝙ ſi uidet etiam ſenſus percipit ipm̄ uidere. quia ſi nullo modo perciperet,nec ſenſus exterior percipit ullo modo,ſcdm eſt cōtra Arabes qui uolunt aliam eſſe uirtutem reſeruatiuam & aliā cognitiuam.
Senſibile quādoqꝫ ſumit pro tangibili,ut primo cœli.tex. cōmen.68.ſm expoſitionē Auer.&.2.de generatione & corrup.tex.cōmen.7.quādoqꝫ pro naturali ſeu mobili, ut in prologo primi phyſi. Cōmen.inquit.ꝙ res ſenſibiles ſunt ſubiecta iſtius artis,quādoqꝫ ꝓ obiecto ſenſus, ſicut intelligibile

bile pro obiecto intellectus,ut.3 de anima plerũq;.

Senſibile nullũ eſt non ens in loco.1.cœli.tex.cõmen.69.

Senſus fortes ſunt illi qui cõphendunt minimũ eorum quę ſunt poſſibilia,ut cõphendãtur ex ſpaciis ex quibus ſperatur uiſio/primo cœli.cõmen.117.de tali ſenſuum fortitudine, uide Ariſto. in.5.de generatione animalium.cap.2.

Senſu exiſtente erit phãtaſia & appetitus,qa ubi eſt ſenſus, erit lætitia & triſtitia,ubi autẽ hęc,ex neceſſitate deſiderium erit.2.de anima.tex.cõm.20.& tex.cõmen.27.

Senſus eſt de uirtutibus paſſiuis.2.de aĩa.tex.cõmen.51.&.52.59.&.60.idem.3. de anima. cõmen.18. authoritate Alexan.&.7.phyſi.cõmen.12.Vide in concordantiis.

Senſus cõis cuius eſſe demõſtratum eſt in libro de anima:eſt primo & principaliter in corde ſcd̃m Ariſto.& Gale.dixit ꝙ eſt in cerebro.2.colliget.cap.11.

Senſus eſt duobus modis/in potẽtia uidelicet,& in actu.2.de aĩa.tex.cõ.53.&.138.&.139.

Senſus prima perfectio fit ab intelligentia agente, ut declaratur in libro de animalibus.2.de anima. cõmen.59.idem.7.meta.cõm.31.&.12. meta.cõmen.18.ubi per intelligentiã agentem intelligit uirtutem informatiuam,quæ ut rememoratur ab intelligentia non errante producit aĩatum.uide in 2.de generatione animalium.cap.3.

Senſibile dicitur tripliciter.2.de anima.tex.cõmen.63.

Senſibile ꝓprium eſt quod non ɔtingit, altero ſenſu ſentiri, & circa qđ non ɔtingit errare.2.de aĩa. tex.cõmen.63.ubi Cõmen.gloſat hoc habere ueritatẽ in maiori parte.Themi.aũt apponit tres cõditiones,quas etiam uidet̃ ĩnuere.Cõmen.in.4.meta.in cõm.26.in calce cõmenti.

Senſus non ſentiũt ſenes organa ſua,& uide cãm.2.de anima.tex.cõm.52.& Alexã. in paraphraſi de anima.cap.de intellectu in actu dicit/ꝙ ſenſus in actu non ſentit ſeipſum.

Senſoria q̃dam ſimplicibus elñtis ɔſtant,ut uiſus auditus & olfatus,q̃dam uero ex oĩbus,ut tactus & guſtus.2.de aĩa.tex.cõ.130.uide Themiſt.ibi, & Simpliciũ q̃uo ſit intelligendũ hoc.

Senſus non decipit̃ circa ſenſibile proprium.4.metaphyſi.tex.cõmen.24.

Senſus ſinguli cognoſcunt ſuorũ ſenſilium priuationes,ut oculus tenebras. Themi.2.de aĩa.& habetur in tex.ibidem.71.ſed p̃ſentium ſenſibilis p ſe,abſentiam uero & priuationẽ per accĩdẽs percipiunt,ut teſtatur idem Themiſtius.2.de anima.cap.23.

Senſus non cõphendunt eſſentias rerum,ſicut quidã exiſtimauerũt,ſed hoc eſt alterius potentię quæ dicic tur intellectus.2.de anima.cõmen.63.

Senſus hominis comprehendunt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum.ibidem.&.3. de anima.6.20.&.33.cõmentis.

Senſibilia cõia ſunt motus/quies/numerus/figura/magnitudo.2.de aĩa.tex.cõmen.64.

Senſus nõ decipit̃ circa ſenſibile ꝓprium tribus ɔditionibus ɔcurrẽtibus ꝙ organũ non ſit leſum/ quod non ſit ꝑturbatũ mẽbrũ/& ꝙ ſit debita diſtãtia. Themi.in.2.de aĩa.cap.21.& eſt in expoſitione tex.63.uide tamẽ Alexan.in ſua abbreuiatione de aĩa.cap.12.ubi arguit q̃ ſint ſenſibilia per ſe, & quæ p accñs,ubi ſic ſcribit,in ꝓpriis aũt ſenſibilibus ſenſus potiſſime ueri ſunt,ubi ſenſibus ea ſeruãtur illeſa qbus cum ſenſibilia ſenſu ĩnata ſunt,ubi ponit qnque cõditiones,& tu uide.

Senſus quilibet ſuſceptiuus eſt ſpẽrum ſine materia,ut eera anuli ſine ferro & auro recipit figurã. 2.de anima.tex.cõmen.121.& tex.cõmen.138.

Senſus recipit ſpẽs ſine materia,ſicut cera non aurũ ab anulo recipit,ſed imaginẽ,licet differẽtia ſit: quia ſenſus quũ ſpẽs recipit,nõ fit materia earũ,neq; corporea adactione ſignat̃, ut cera,neq; ſculpitur ſupficietenus,ſed effigies illas foris illapſas intra ſe totũ admittit alte cõdẽdas.Themiſt.2.de anima.cap.20.in fine.uide etiam Alexan.in paraphraſi de aĩa.cap.de ſenſu cõi.ubi probat̃ liquido patere ſenſũm recipere ſine materia,qa uiſus nõ albeſcit,neq; nigreſcit.Vide clarius de hoc Them̃. in libro primo de memoria & reminiſcentia.cap.11.& Alexandrũ.in.2.de aĩa.in cap.de phantaſia/ à quo uerbotenus aſſumpſit,uide etiam Themiſt.2.de anima.cap.22.in tex.68.ubi dicit/quẽadmodum in cęlatura anuli & ſigillũ in ceram,nam cera non in profundo,ſed in ſuperficie fingitur,aer uero & oculus intra ſe totum recipit.

Senſitiue uirtutes ordinate fuerũt ab Ariſto.ẽm nobilitatẽ & non ẽm naturã, & ideo prius ꝑtractauit de uiſu.deinde de auditu,deinde odoratu.2.de aĩa.cõmẽ.77.Auic.autẽ in.6.naturaliũ ordinauit iſtas uirtutes ẽm naturã/unde prius egit de tactu/deinde de guſtu/deĩde de olfactu/deinde de auditu,& poſtremo de uiſu,ubi collige ꝙ ordo doctrinæ quandoq; ſequitur ordinem naturæ,& quandoq; ordinem nobilitatis & perfectionis.

Senſibile poſitũ ſupra ſenſoriũ non cauſat ſenſationẽ.2.de anima.tex.cõm.98.&.75.
Senſuum oĩa inſtruméta, ut eſt declaratũ in naturali phĩa,ſunt uacua à ſenſibilitate ſuarũ apphẽſionum,quia in rebus naturalibus recipiens non recipit ſuũ ſimile.3.colliget.cap.35.
Senſus quilibet unius cõtrarietatis eſſe uidet̃,ut uiſus albi & nigri,auditus grauis & acuti,guſtus amari & dulcis.2.de anima tex.cõmen.107.
Senſus idem habet idem inſtrumentũ.2.de aĩa.cõm.112.&.107.&.3.de.anima.cõm.50.
Sentire eſt quoddã pati.2.de anima.tex.cõmen.118.
Senſus aliter patit̃ q̃ inaĩata,uide in.2.de aĩa Themi.pulchre.cap.42.&.44.
Senſibilium ſpẽs remanẽt in abſentia,ſenſibilia in ſenſu per aliquã moram. Themi.2.de aĩa.cap.44. idem habet pfatus expoſitor ibidem.ſuper tex.cõmẽ.138.& eſt in.3.de anima.in Themiſtio.cap.4. uide etiam Themiſtium in cõmen.libri de inſomniis cap.8.&.9.
Senſibilia in aĩa ſunt intentiones & cõphenſiones,ſed extra aĩam non ſunt cõphenſiones, neq; intentiones,ſed res materiales non cõphenſę omnino.2.de anima.cõmẽ.121.idem.12. metaphy. cõmen.14.23.&.36.conſimile de intellectu.3.de anima.cõmen.38.
Senſibilium excellentiæ corrumpunt ſenſitiua.2.de anima.tex.cõmen.123.
Senſuum ſcd̃m opinionem Ariſto.quidam ſunt in capꝭ relationis/quidam uero in capꝭ actionis & paſſionis per ſe,& accidit illis relatio.2.de anima.cõmen.125.&.126.&.140.&.143.
Si ſenſus aliqs nobis deficeret,oporteret aliqđ organũ nobis deeſſe.2.de aĩa.tex.cõmen.128.
Senſus alius pter qnque non eſt.2 de aĩa.tex.cõ.128 uſq; ad.136. ¶Et aduerte ꝙ Ariſt.adducit tres demonſtrationes,quarũ prima eſt à mediis.ſecũda eſt ab iſtrumẽtis,& cauſa data in iſtis demonſtratiõibus eſt q̃ſi materialis.tertia uero eſt à ſenſibilibus,& iſta demõſtratio eſt magis firma illis duabus cũ cã accepta in ea ſit finalis,ut notat Cõmẽ.in.2 de aĩa.cõ.129.ubi collige demõſtrationes datas p cauſas finales eẽ certiores demõſtratiõibus datis p materiã,uide ẽt in.3.meta.cõ.3.
Senſibile p accidẽs nõ mouet ſenſum,neq; formã ſuã iprimit.2.de aĩa.tex.cõmen.134.
Senſibile per accidens eſt duobus modis.ibidem.
Senſibilia & appetibilia non ſunt loci/aut conceptacula factionum,ſed potius iritamenta & incitamenta ſenſuum. Themiſtius primo de anima.cap.18.& eſt ſuper tex.43.& habetur in libro de ſenſu & ſenſato/ubi dicitur ꝙ ſenſibile ſenſum agere facit.
Senſus omnes habentur à non imperfectis & non orbatis.2.de aĩa.tex.cõmen.131.
Senſibilis actus & ſenſus idem eſt & unus.3.de aĩa.tex.cõ.138.& tex.cõmen.141.
Senſibilibus abeuntibus inſunt ſenſus & phantaſiæ quibus ſentiunt.2.de aĩa.tex.cõmen.138.
Senſuum operatio non fit cum qualibet menſura caloris,nam fortis calor prohibet eos apphendere ſenſata extrinſeca,& implet eos,ut uidemus in ęgritudinibus acutis aliquos qui credunt uidere & audire res quæ non ſunt.2.colliget.cap.11.
Senſibilis actus,& ſenſitiui in ſenſitiuo eſt,ſicut actio & paſſio in patiente,& non in agente eſt.2.de anima.tex.cõmen.140.
Senſus eſt rõ quædam,& ideo excellens ſenſibile corrumpit ſenſum.2.de aĩa.tex.cõm.143.
Senſus numerantur in relatione uno modo,& in qualitate alio modo.2.de anima.143.
Senſus eſt proportio agens.ibidem.
Senſus quilibet eſt ſubiecti ſenſibilis qui eſt in ſenſitiuo inquantum ſenſitiuum,& diſcernit ſubiecti ſenſibilis differentias.2.de anima.tex.cõmen.144.
Senſus omnes quos quinque eẽ nouimus,ſunt in homine & in omnibus animalibus terreſtribus, quæ animal generant,necnon & in omnibus animalibus habentibus ſanguinem,quæ animal pariunt,niſi quid oblęſum contigerit,ut in talpa.Ariſt.in.4.de natura aĩalium.cap.8.
Sentientis primi uirtus.i.uirtus ſenſus cõmunis melius eſt ut dicatur eſſe una forma,& multa inſtrumentis copulatis cum ea.2.de anima.cõm.149.
Senſibilia cõia ſimilitudinẽ ſuã imprimũt in ſenſu,ut magnitudo/figura/& unius. Themi.in.2.de anima.in tex.cõmen.134.& ſcd̃m diuiſionem Gręcorum eſt in.3.de aĩa.cap.2 in Themiſtio.
Senſus cõis in iudicio tribus ex cauſis errare põt.prima ſi qđ iudicauit ſemel fungẽs officio duorũ ſenſuũ alias uno tãtũ iudicaret.ſcđa ſi uno tãtũ iudicet colore Cleonis filiũ.tertio circa cõia hallucinat̃,ſi uni ſenſui iſtiterit q̃ ſunt pluribus ꝯcredita,ut dũ de figura q̃ uiſui & tactui cõis ẽ ſolo uiſu iudicet.Themi.in.2.de anima.tex.cõ.134.
Senſilium ſuſceptio non per ſchemata aut figuras fit,quale eni ſchema albi erit/aut in uniuerſum coloris/aut odoris.Alex.in particulari.cap.de phãtaſia.

Senſus propriorum ſemper eſt uerus.2.de anima.tex.cōmen.152.
Senſus exiſtit in omnibus animalibus,intellectus uero in paucis.ibidem.
Sentire non eſt pati,ſed iudicare,neq; diſcernere.Alexan.in paraphraſi de anima.in capitulo de intellectu practico & ſpeculatiuo.
Senſus ſemper dicit uerum in propriis,& falſum in uniuerſalibus.Intellectus uero ècontrario,uerū in uniuerſalibus,& falſum in ꝓpriis.2.de aīa.cō.152.uide ꝑ hoc.2.de aa.cō.63.&.134.&.161.
Sentire & ītelligere,nec motus ſunt,nec aīq; motus.1.de aīa.tex.cō.42.&.43.& uide ibi Themiſt.
Senſibile facit ſentiens in actu poſtquā erat in potentia.3.de anima.tex.cōmen.28.idem ſecundo de anima.tex.cōmen.60.
Senſus eſt ſpecies ſenſibilium,& ītellectus eſt ſpēs ſpecierum.3.de anima.tex.cōmen.38.
Senſus cōis nō patiť contrarias qualitates,ſed ante ſe poſitas,& ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur.Themiſtius.2.de aīa.tex.cō.147.uide in cōtradictionibus nuper editis.
Senſu cōmuni ſentimus ꝙ uidemus & audimus nō uiſu,aut auditu.Ariſto.in lib.de ſomno & uigilia,& Them.in.2.de aīa.ſup expōne tex.148.cōtra Thomā de Garbo,& Petrū Pōponaciū.idē expreſſe notat Alex.in paraphraſi de aīa,caplō de ſenſu cōmuni.inqt enim,hoc aūt cōmuni ſenſu & uidētes nos & audiētes & ſingulis ſenſibus ſentiētes ſentimus,q eni uidet audituruè,audire ſe,& uidere iā ſentit,nāq; nō alia poteſtate quàm ſenſu nosipſos ſentire percipimus,neq; tamē nos uidere uidemus,neq; nos audire audimus,quum nec uidere ipm,ſiue uiſio uiſilis ſit,neq; audire,ſiue auditio audibilis ſit,ſed hoc primi & proprii ſenſus qui cōmunis diciť, opus & functio eſt.
Senſibilia ſeparata in ſpēbus ſenſibilibus intelligibilia ſunt.3.de aīa.tex.cōm.39.
Senſus in maiori parte non eſt cauſa longitudinis uitæ & durationis,& ideo ſenſibilia ſunt minoris uitæ quàm multæ plantæ.3 de anima.cōmen.61.
Senſibilis quælibet ſuperfluitas corrumpit ſenſum.3.de anima.tex.cōm.ultimi.
Senſus certiſſimi eſt diſcernere minima quæq; circa unumquodq; genus.ibidem.
Senſus exquiſitiores per partes quæ ſinceriorem ſanguinem habent,abſolui neceſſe eſt,ex ſecundo de partibus animalium.cap.10.
Sentiēdi principiū ſemp in medio q̄rēdū eſt in ipſis aīalibus,ex.4.de ptibus aīalium.cap.5.
Senſus cōmunis cuius eſſe demonſtratum eſt in libro de anima eſt primo & principaliter in corde ſcdm Ariſto.& Gale.dixit,ꝙ eſt in cerebro.2.colliget.cap.11.
Senſatorum motus quāuis ſit declaratum ꝙ ueniat ad ſenſum ab extra non eſt impoſſibile, ut fiat etiam ſimile per contrarium.3.colliget.cap.38.
Senſibilia nō mouēt ſenſus,neq; īpellunt niſi remotiuſcula ſint,proindeq; extrinſecus habeantur. A iunctis innexisq; nulli ictus eueniunt,quia iam ipſi ſe ferirēt ſenſus.Themiſt.2.de aīa.cap.19.in expōne tex.52.¶Inde patet error Thomę de Garbo & Petri Pōponacii aſſerētiū ſenſum cognoſcere ſuū actū,hoc enim eſt cōtra Phm,& contra experimētum,nam forma exiſtens in ſubiecto non alterat ſubiectum,Medici enim fatentur calorem in ethico febriente intenſiorem eſſe calore febris effimerę & putridę,& tamen non ſentitur,quia eſt fixus in membris.
Senſus ſm Ariſt.minus patibilis eſt quàm ſenſoriū,ſi eni ſenex oculo ꝓbo ualenteq; uteret,uideret æque ac iuuenis,non tamē prorſus īpatibilis eſt,quia paſſionē ſenſorii obleſionēq; ad quendam modū agnoſcit,ſed ītellectus potētiæ ſeparatus & oīno expers huius diſpēdii eſt.Vnde īpatibilitatem ſenſus diuerſam eē ab īpaſſibilitate intelľus ſenſoria & īternūtia declarāt,qa ſenſus à forti ſenſibili tranſlatus ad imbecilia non pōt ſentire,ſicut intelľus ab excellenti ītelligibili ad inferiora & humiliora pōt ea exqſite intelligere.Themi.3.de aīa.cap.34 ubi concludit ſenſus eſſe minus paſſibiles q̄ inſtrumētum,intellectum uero prorſus impaſſibilem eſſe.
Senſus extremis mūdi ptibus eſt denegatus, extremas aūt mūdi partes cœlū & plantas accipimus quāq; alia ratione cœlo,alia plantis eſt denegatus:plātis,quia ꝑ ignobilitate naturę & craſſamento partem hāc,nec ꝑmereri,nec capere potuerūt:Cœlo,qa eminētiore ordine dignationeq; habebať q̄ ut ad hunc uſum deſcenderet.Themi.3.de aīa.cap.71.& eſt ex mente Ariſto.in.3.de aīa.tex.cō.71.&.72.¶Collige aliqd negari in aliqbus,ꝑpter pfectionē,in aliquibus autē propter impfectionē, ſicut aliqd attribui pōt alicui propter impfectionem,aliqbus uero pp ſummā pfectionē,& ꝯſequi finem ſuū ſine actione oī competit primo principio & cōpetit terræ,ſed primo principio pp ſummam pfectionem,terræ uero ꝓpter oppoſitam cām,ſicut habeť in.2.cœli.in cōm.66. Nota.
In ſenſu tria ſunt,ſenſibile,uis ſenſibilis,& actus,qui ex initu admiſſuraq; illorū tanq̄ fœtus excluditur,ita etiam in intellectu tria ſpectantur intelligibile,uis intelligendi,& actus qui de ambobus

paritur. Themi. in primo libro de memoria, cap. 11. ita etiam Diuus Auguſtinus in primo de Trinitate, ex potentia & obiecto paritur notitia.

Senſus, imaginatio, aſſenſus, ipulſio, actio, in aīalibus ordine quodā diſpoſita ſunt, nō enim ubicūq; ſenſum repereris, imagnationē ſubſeq neceſſe eſt, quādoquidē non oīa animātia uim imaginandi habere ɔcedimus, neq; item oēm imaginationē aſſenſus ɔſequitur, nō enim globū ſolis pedali menſura ɔſtare aſſentimur, tametſi id in nobis imaginatio pcipit, poſt hæc non oīs aſſenſio impulſum trahit, nam q cuipiā quod albū ſit aſſentit, non ɔtinuo in id impulſu defertur, aſſenſus enim quo rebus adiicimur nō eſt impulſus ille quo in res q̄ coram adſunt uelut iam ſelectas agimur, id autē appetitus eſt. Accidit etiam ut impulſione atq; appetitu plerūq; perciti nihil agamus, quoties appetitui, neq; conſilium, neq; deliberatio ſuffragat̄. Alexan. ſententia in paraphraſi de anima. in cap. de phantaſia, quod nota ꝓpter quæſtionem illam difficilem de praxi quam noſtri Theologi diſcutiunt in prologo ſententiarum primi.

Senſus qnq; ſunt qcūq; ſunt tanq̄ nūtii & exploratores ſunt. Them. 2. de aīa. tex. cōm. 147.

Senſus dati ſunt animalibus ad ſalutem. 12. meta. cō. 36. & 3. de aīs. tex. cōmen. 60. & 61.

Sentiendi uis in habētibus ſanguinē nulli parti exangui data eſt, nulla enim ps exanguis ſentire poteſt, licet ſanguis nullo ſenſu p̄ditus ſit, qppe qui nulla pars animalis ſanguis eſt, ex. 2. de partibus animalium. cap. 10. Vid in contradictionibus nuper editis.

Senſorii ſinceritas cā eſt, ut differētiæ ſenſibiliū bene iudicētur. Ariſto. in. 5. de generatione aīalium. cap. 2. idem dicit de oculo in fine primi capitis, ubi inqt, q̄ quēadmodū in ueſte mūdiſſima, uel minima macula pſpicua eſt. ſic ī puro ſinceroq; oculo, uel parua motio, patet ſenſumq̄, efficit. At qd̄ procul cernat̄ motusq; à lōginquis uiſibus deueniat, cā eſt ſitus oculorū. Vbi colligitur q̄ iudicium ſenſibilū uenatur pfecte ex organi tēperie, ſed diſtantia ſentiendi ex ſitu organi.

Semen in uegetabilibus, ſperma autem in animalibus eſt. 1. phyſi. cōmen. 62.

Semen eſt album propter ſpumā, & ideo errant qui aſſerūt ſemen Aethiopū nigrū eſſe. Auer. in. 2. de generatione aīalium. cap. primo in fine, & uide ibi Ariſto. cap. 2. ubi dicit Herodotum nō uera ſcribere cum nigrā genituram æthiopū dicat, quaſi neceſſe ſit oīa nigra eſſe eorum quibus nigra eſt cutis, atqui dentes eorum albos eſſe cernere potuit.

Seminis natura ſpumoſa eſt, hocq; antiquos non latuit quippe qui Deam q̄ rei uenereæ p̄eſt ab ea ipſa facultate nominauerūt. Ariſto. in. 2. de generatione animalium. cap. 2.

Semen ſcd̄m Ariſto. non eſt pars fœtus ſeu conceptus, & Gale. contradixit ei in hoc, & Auic. etiam dicit, q̄ eſt pars fœtus uirtutū, eſt pars formæ & non materiæ. Auer. in. 2. de generatione animaliū, cap. utrum ſemen ſit animatum.

Seminis corpulētū diſſoluitur, & uerſum in ſpiritum euaneſcit, cum naturam humidam & aquoſam habeat. 2. de generatione animalium. cap. 3.

Semen dicit̄ agere in uirtute ipſius ſeminātis quod qdem iam eſt ſeparatū, definitq; eſſe, & hoc eſt ſimile rebus admirabilibus in qbus datur mouēs quod mouet aliqd̄, & mox quieſcit, & remanet, ſcd̄m q̄ de ſe mouet̄ & mouet hmōi motu quē acquiſiuit à primo motore ſic & in natura, nam quādo id à quo ſemē efficitur p̄ſtauerit uirtutē naturalē ſemini q̄ mouet materiā ad pfectionem & procreationē quo quieſcēte remanet ſemen mouēs ea uirtute, ob quā rem nō eſt neceſſe, ut primum mouens tangat, id quod mouet̄ ab ipſo uſq; ad finē generationis, ſed tantū in principio rei. Auerrois ſnīa in. 2. de generatione aīalium. cap. 1. & eſt ſnīa formaliter accepta ab Ariſto. ibidē. primo capite uerſus finē ibi. hæc igit̄ ſoluere conādum eſt. ¶ Ex hoc ſoluitur Achilles Scoti, in. 2. ſententiarum, diſt. 18. qui nō potuit imaginari quōmō ſemen agere poſſit in uirtute patris.

Cōtra Scotū

Semen ut inſtrumētum habet tres ꝓprietates ſm̄ Ariſto. duæ ſunt cōes rebus naturalibus & artificialibus, ſed tertia eſt ꝓpria rebus naturalibus tm̄. Prima eſt, q̄ inſtrumentū non eſt pars rei factæ. Secūda, q̄ inſtrumentū ſeparat̄ poſt ɔſtituti pfectionem. Tertia q̄ eſt ꝓpria rebus naturalibus eſt, q̄ tangit omnes ptes rei cōfectæ intus & extra eodē modo, arte autem tantū exteriora tanguntur. Auer. in. 2. de generatione animalium, cap. 1. utrū ſemen ſit animatum.

Semē eſt inſtrm̄ uirtutis īformatiuæ p partē aereā ipſius. Auer. in. 2. de generatiōe aīalium. cap. 2. ubi quærit utrū ſemē ſit aīatum, & uide ibi pulchrā digreſſionē cōtra Gale. & Auicē.

Seminis profuſio non intus fit, ut quidam uolunt, os enim uteri anguſtum, ſed ante quo fœmina uaporem mittit & aut ibidem manet ſemen emiſſum, aut intus ab utero trahitur ſi calidus eſt & modice tēperatus, cuius rei indiciū eſt, q̄ locus qui modo madebat, reficcatus mox, ſentiat̄ Ariſt. in. 2. de generatione animalium. cap. 4.

Semen à mulieribus emitti aſſerentibus accidit dicere ꝙ ubi foras emiſerint retrahant intus, ſiquidem qđ emiſſum eſt miſceri debet cum maris genitura, quod ita fieri ſuperuacaneum eſt, at natura nullam rem ſuperuacaneam facit. Ariſto. in. 2. de generatione animalium. cap. 4.
Semẽ tardius ex auibus emittiť quàm ex piſcibus, uide cõm in. 1. de generatiõe aĩaliũ. cap. 4.
Semen genitale piſcium lac appellari conſueuit. 8. de natura animalium. cap. 15.
Seminis natura humida eſt, ideo meatus ſeminis idẽ cõmunis cum excremẽto humidi alimẽti habetur in aliquibus animalibus. 1. de generatione animalium. cap. 13.
Semẽ utrũ ex unaquaq; pte corporis ꝓueniat, uide opiõnẽ antiquorũ. 1. de generatione aĩaliũ, & q̃tuor eorũ rõnes ſuper hoc, cap. 17. & uide ĩprobationẽ iſtius opinionis in cap. ſeq. uidelicet. 18.
Semẽ in emiſſione ſui cauſat uehemẽtem uoluptatẽ, ꝑpter pruriginem multam quæ accidit, quapropter ſiquis frequẽter ea re utitur, minus afficitur uoluptate. 1. de gene. aĩalium. cap. 18.
Semẽ utrũ concurrat ut forma & agens an ut materia, uide. 1. de gene. aĩalium. cap. 18. & . 20.
Semen & genitura differunt. ibidem.
Semen & fructus differunt. ibidem.
Semen nec in pueris, aut ſenibus, neq; in ęgris eſt, uide cauſam ibidẽ, uide etiam Auicen. in. 3. cano. tracta. 1. in. 21. Fen, in cap. de ſterilitate & difficultate impgnationis.
Semen eſt excrementum alimenti utilis atq; ultimi. ibidem in fine capituli.
Semẽ ſi ꝓueniret ex mẽbris organicis ꝓueniret ex ſimplicibus qbus ſunt ſimplicia mẽbra. Ariſto. ratio ɔtra antiquos. 1. de genera. aĩalium. cap. 18. ubi patet elemẽta eẽ formaliter in mixto.
Semẽ ſanguis excrementũ eẽ ſignũ efficax eſt ꝙ q re uenerea ĩmodice utunť ſanguinem emittunt. Auer. 1. de gene. aĩaliũ ĩ. 1. cap. ubi ponť ĩprobatio antiquorũ de ſemĩe, & hť ab Ariſ. ibidẽ. cap. 19.
Semẽ in uita ꝑditis in quibus ſexus maris & fœminæ diſtinctus nõ eſt ɔceptus ẽ, ɔceptũ autẽ appello primam ex mare & fœmina mixturam. Ariſt. in. 1. de generatione animalium. cap. 20.
Semẽ confert ad generationem ſui qualitate ſcđm Ariſt. & non quantitate ut opinatus eſt Galenus primo de generatione animalium Cõmenta. in fine.
Semẽ apud Ariſto. eſt ſicut inſtrumẽtum, & mas eſt ſicut faber, & ſanguis mẽſtruus eſt ueluti materia. Auer. ſnia in fine primi de generatione animalium, & habeť ab Ariſt. ibidẽ cap. ulti.
Semẽ ſiue genitura ſe habet ad mẽſtruũ, ſicut coagulũ ad lac. 2. de gene. aĩaliũ. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exẽplo, ut refert Auer. in. 2. de gene. aĩaliũ. in. 1. cap. ubi q̃rit. utrũ ſemen ſit aĩatum, deuenit enim Auicen. ad hoc ut aſſerat ſemen eſſe partem conceptus, non tamen ꝙ ſit pars materię, ſed eſt pars formę, imaginatur enim ipſum eſſe proprium calorem naturalẽ, aut ꝙ tranſmutatur ad calorem naturalem modica tranſmutatione.
Semẽ uiri eẽ fœcũdũ experimẽto in aq̃, ꝓbať certa rõne, qđ enĩ tenue & frigidũ eſt cito diffuſum ꝑ ſũma ĩnatat, qđ fœcũdũ eſt in imum deſcẽdit. Ariſt. in. 2. de gene. aĩaliũ. cap. 5. in fine. idẽ in. 3. de natura aĩaliũ. cap. ulti. ⁋ Vbi aduerte ꝙ eadem ratione dicunt aliqui dum periculum facere uolunt an mulier grauida marem cõceperit, quòd lacte extracto à mamilla & in aqua proiecto ſi in imũ deſcenderit marem concepiſſe, ſi ſupernatauerit fœminam.
Semina fœcunda ſunt quæ grauędinis ſpẽm referunt eadẽq; potius marem fœtificant, tenuia aũt nec globulenta fœminam gignunt. 7. de natura animalium. cap. 1.
Semen in potentia continet omnes ſimilitudines, & patris & aui, & proaui, & ataui, uſq; ad ſpeciẽ, ex. 4. de generatione animalium. cap. 3.
Seminum uirtutes aſſimilanť arti & intellectui, & differunt à uirtutibus naturalibus. 7. metaphy. cõmen. 31. uide etiam. 12. metaphyſi. cõmen. 13. & . 18.
Senes acutę uidere non poſſunt, nam cutis quæ pupillæ uocatę obtẽditur ut cæterarum partium cutis obrugat & craſſior redditur. Ariſto. in. 5. de genera. animalium. cap. 1.
Senectus eſt naturalis morbus, morbus aũt eſt aduentitia ſenectus. Ariſt. in. 5. de genera. animaliũ. cap. 4. ideo recte dixerunt medici ſenes debere regi regimine conualeſcentium.
Septimus metaphyſicę eſt tractatus primus eorũ in qbus agiť de ſubſtãtia. Cõmẽ. ĩ ꝓlogo. 7. meta. Et aduerte ꝙ diciť primus reſpectu. 8. metaphyſi. qa iſti duo libri appellanť tractatus de ſuba. Et nota ꝙ in iſtis duobus libris agitur de ſubſtãtiis inſeparabilibus à materia inquantũ ſubſtantiæ ſunt & inquãtum entia, ſed de ſubſtantiis ſeparabilibus agitur in. 11. primæ philoſophiæ, ut notat in eodem loco Cõmentator qui eſt duodecimus ſcđm diuiſionem Latinorum.
Septimus phyſicorũ habet quatuor quæſtiones, quarũ prima eſt, utrũ omne motũ habeat motorem. ſcđa ꝙ omnia mota in loco reducũtur ad unum motum, ex ſe primum quod moueť à mo-

tore in ipſo.tertia eſt/ꝙ omnis motor in loco eſt inſimul cum eo qđ mouetur ab eo in loco.quarta eſt/utrum omnis motus habet proportionem cum omni motu.7.phyſi.cõmen.21.

Septenarius maximam uim habet in generatione inſectorum & ouiparorú,ut in morbis dies decretorius.5.de generatione animalium.cap.20.

Separabilia ſermone.i.diffinitione exiſtimantur ſeparari ſcđm eſſe,ſed illud quod non ſeparaƭ ſermone,quãto magis non ſeparatur in eſſe?7.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.39.contra Platoné,uide etiam Auer.in.2.phyſicę auſcultationis,in cõmẽ.19.ꝙ quicqđ ſeparatur in eſſe ſeparatur rõne,ſed non conuertitur,&.12.primæ philoſophiæ.cõ.39.dicit/ꝙ ĩtellectus ĩnatus eſt diuidere adunata ín eſſe,ſicut diuidit materiam à forma,& formam à congregato ex materia & forma,unde ĩtellectus multa poteſt diuidere quæ natura non poteſt,& multa ſimiliter componit intellectus,quę natura non poteſt.

Separatio & congregatio ſunt motus locales.8.phyſi.tex.cõmen.77.

Separatis iudicare ſeparata nõ poſſibile eſt/neq; in ſeparato tẽpore.2.de aĩa.tex.cõ.146.

Serpentes longum ſibilum edunt.4.de natura animalium.cap.9.

Serpẽtes q ſunt multæ humiditatis & caloris ſunt lõgioris uitę q̃ ſerpentes q ſunt in locis calidis & ſiccis,aut frigidis & ſiccis,aut frigidis & humidis,ex cõmẽto ſup libro de lõgitu.& breui.uitæ.

Serpentis ſenectus unà ferè die & nocte exuitur.8.de natura aĩalium.cap.17.

Serpentes uino ĩcontinẽtes ſunt,proinde uiperas aliqui uino cum fictilibus ad ſepes diſpoſito uenantur,ebriæ enim capiuntur.8.de natura animalium.cap.4.

Serpentes & phalangia uiuere poſſunt ſine cibo,quod ex his quæ pharmacopolę,ideſt pigmentarii alunt,perpendi poteſt.ibidem.

Serpentibus proprium eſt inter animalia eiuſdem generis,ut reliquo quieſcẽte corpore caput uertere in auerſum poſſit,& uide cauſam in.4.de parti.animalium.cap.10.

Serpentes/ſtelliones/lacerti/crocodili fluuiales mẽſibus quatuor frigidiſſimis latent hæc,nec per id tẽpus quicquã comedunt/libro.8.de natura animalium.cap.15.

Serpẽtes carẽt pena & teſtibus,& uide cauſam.1.de generatione animalium.cap.6.

Sepia eſt oíum mollium aſtutiſſima,ſola enim hæc ſuo utitur atramẽto non modo cũ metuit, uerum etiam abſcondendi cauſa.9.de natura animalium.cap.37.

Sepia plus ſeu copioſius atramẽtũ habet q̃ polypus & loligo,uide cãm ĩ.4.de pti.aĩaliũ.cap.5.

Sermo iſte poteſt exiſtimari magis ꝙ formæ quarum actiones apparent in materiis ſunt ſeparatę q̃ ſermo Platonis de ideis.7.metaphyſi.cõmen.51.

Sermones compoſiti ex accidentibus compoſitione ligata,quidam ſunt coniuncti per accidens, & quidam ſunt per ſe.ſ.per ſcđm modum prædicabilium eſſentialium quæ enumerata ſunt in poſterioribus in quibus ſubiectum accipitur in ſubſtãtia prædicati.7.meta.cõmẽ.11.

Sermo qui eſt genus ueri & falſi eſt ex compoſitione,& cum compoſitio non fuerit, non erit neq; uerum,neq; falſum.5.metaphyſi.cõmẽ.34.

Sermo uanus eſt qui eſt ex falſis propoſitionibus & mala forma.1.phyſi.cõ.10.&.22.

Sermones ſophiſtici facilius contradicuntur quàm diſputatiui.1.phyſi.cõmen.22.

Sermo per ſe diciƭ concludere in omni materia.1.phyſi.cõmẽ.25.

Sermo demõſtratiuus ĩnatus ẽ ſoluere oẽs qõnes accidẽtes in re.1.phy.cõ.71.ↄſilẽ.4.phy.cõ.31.

Sermo irrationabilis eſt ut ſit cauſa naturaliter ignota.2.phyſi.cõmẽ.47.cõſimile.1.de generatione & corruptione.cõmen.19.&.3.de anima.cõmen.4.

Sermones diſputatiui ſunt falſi ſcđm partẽ,& nõ ſcđm totũ.3.phy.cõ.56.idẽ.1.phy.cõ.52.

Sermones dialectici apud Ariſt.ſunt ſermones ueri,q cõponunƭ ex accidẽtibus uniuerſalibus non propriis.8.phyſi.cõmẽ.& tex.70.idem.1.cœli & mundi.cõ.70.&.4.phyſi.87.

Sermo de principiis eſt ſermo de omnibus in potentia.1.cœli.cõmen.33.

Sermo poſteriorum debet eſſe rectior quàm ſermo priorum.4.cœli.cõmẽ.11.

Sermo quidditatiuus debet ſoluere q̃ſtiones circa rem ſenſibiliter contingẽtes.1.de anima.cõm.21.idẽ.4.phy.cõ.31.&.8.phyſi.cõ.22.idẽ.1.cœli.cõ.22.1.de anima.cõmen.11.& textu.

Sermo de nutrimẽto & augumẽto nõ pficiƭ niſi in pluribus libris.2.de aĩa.cõ.50.unde in libro de aĩa nõ eſt declaratus niſi primus motor & iſtrũm taliũ motuũ,ut dicit Cõm.in cõmẽ.

Sermo maximus authoritate Platonis debet eẽ in principio,qa paruus error in principio eſt cauſa maximi erroris in fine,ſicut dixit Ariſto.3.de anima.cõmẽ.4.

Sermo dicẽs ꝙ oía ſunt neceſſaria/nullus eſt,& in metaphyſica ↄtradiciƭ.2.phyſi.cõmẽ.48.

Sermo de motu in libro phyſicorũ nõ eſt ſcd̃m ꝙ eſt motus alicuius corporis.5.phy.cõ.45.

Sermo de aĩa ẽ multũ ꝓfundus,ſed Deus appropriauit eũ ſapiẽtibus ꝓfundis ſcĩa,& ideo dixit Iob. Simplex hõ ſum ego,& ignoro aĩam meã. Ex phyſicis diſputatiõibus.diſpu.in ſolo.7.dubii.

Seſea differunt à contiguis,quoniam ſeſe eſt contiguũ & ſequens.5.phyſi.26.

Seſea poſſunt eſſe corpora & nõ corpora,ſed cõtigua neceſſario ſunt magnitudines 5.phyſi.22.

Seuum eſt excremẽtum terreſtrioris ſanguinis,quàm ſit adeps,ex.2.de ptibus aĩalium.cap.5.

Seuum ĩmoderatum non confert ſanitati,& inducit ſenium & mortem.ibidem.

Sex differentiæ poſitionis ſunt manifeſtę in homine per ſe,ſed in mundo indigent demonſtratione.Cõmenta.8.phyſi.cõmen.64.

Sextus phyſicorũ appellatur de motu,aut quia finis eius eſt perſcrutari de motu,aut q̃a plura quę continentur in eo,ſunt de motu,aut quia finis eius ſunt iſta duo.1.cœli.cõm̃.37.

Si ſenex accipiat oculum iuuenis uidebit utiq; ſicut iuuenis.1.de anima.tex.cõm̃.65.

Si eſt,& qd̃ quid eſt eiuſdem rationis eſt manifeſtum facere.6.meta.tex.cõmen.1.intelligitur quando ſi eſt inueſtigatur à priori,ut dicitur etiam in.2.poſteriorum.

Si nõ eẽt aliqua ſuƀa ṗter natura ꝯſiſtẽtes, phyſica utiq; eẽt prima ſcĩa,ſed ſi ẽ aliqua ſuƀa ĩmobilis, hæc prior,& pħia prima.6.meta.tex.cõ.3.uide q̃ ſcripſi in ꝓprio Theoremate de hoc,& cõſidera ꝙ ſcĩæ de ſuƀa ꝯſiderãtes ſunt naturalis & ſcĩa diuina,nã nulla mathematicarũ de ſuƀa cõſiderat excepta aſtrologia,quæ quodãmõ etiã naturali ſubalternaẗ,& ideo ſi nõ eſſent ſubſtãtiæ alię niſi naturales,ſequiẗ primã pħiam eẽ naturalẽ,q̃a prima pħia eſt primi entis ſimpl̃r,tale aũt eſt ſubſtãtia non accidens,& ita ex parte obiecti ſimpliciter naturalis philoſophia eẽt prima philoſophia.

Si ſimile à ſimili patereẗ,tũc idẽ à ſeipſo pati poſſet.1.de genera.& corrup.tex.cõmen.48.

Si aliqd̃ eſſet ſeparatũ calidũ,hoc nihil patereẗ.1.de genera.& corrup.tex.cõm̃.55.

Siccitas difficilior eſt ad humectãdũ q̃ humiditas ad exiccandũ,ſicut frigiditas difficilior eſt ad calefaciẽdũ quàm caliditas ad ĩfrigidãdũ.7.coll.cap.25.& eſt ſnĩa Gal.in.9.de ĩgenio ſanitatis.

Siccitatis proprietas eſt quod difficulter retineẗ ab alio,& retinetur ex ſe.4.meteororum.tex.cõm̃. primi,&.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.9.

Siccitas etiam fit à frigiditate quæ eſt in materia ſicca,nam frigiditas quę eſt in materia humida,ut eſt frigiditas aquea,operatur humiditatem.4.meteororum.cõmen.1.

Siccitas producitur à calore primo & per ſe.ibidem.

Siccitas innata eſt retinere formam longo tempore,licet ſit difficilis receptiõis.Ex libro de memoria & reminiſcentia.

Siccitas lõge à uita remota eſt,humor uero uiuificus eſt.Ex.2.de gene.aĩalium.cap.1.

Siccum eſt bene terminabile termino proprio,difficile uero terminabile alieno.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.9.

Sicco opponitur humidum & udum.2.de generatione.tex.cõmen.14.

Siccum & humidum dicuntur multifariam.ibidem.

Signa demonſtratiua ſunt illa quæ conuertuntur cum ſuis cauſis.ſ.cum ponatur cauſa,ſequitur ſignum & è conuerſo.6.phyſi.cõmen.15.

Signa confici poſſunt ex propoſitionibus poſſibilibus & neceſſariis,ſed neceſſe eſt ut maiores ſint neceſſariæ,ſi concluſio debet eſſe neceſſaria.7.phy.cõmen.2.

Signa membrorum intrinſecorum uniuerſaliter dare difficile eſt,& ideo medici iſtam partem dimiſerunt.4.colliget.cap.2.

Signa uera ſunt poſteriora,& cum fuerint poſita conſequuntur præcedentia,& cum præcedentia fuerint poſita conſequuntur poſteriora.3.cœli.cõmen.69.

Simitas eſt in naſo de accñtibus eſſentialibus,ſed albedo in hoĩe eſt de accñtibus non eſſentialibus. 7.meta.cõ.17.ſed obiiciã, q̃a cum ꝓpõ per ſe ſit de oĩ ſi iſta eſt ꝑ ſe naſus eſt ſimus, ſequitur oẽm naſum eẽ ſimũ,quod eſt falſum,uide ſolonem huius à Themiſtio.1.poſtero.cap.10.

Simia quia eſt forma ambigua inter bipedia & quadrupedia aĩalia,ut bipes cauda caret,ut quadrupes caret natibus,ex.4.de partibus animalium.cap.9.

Simia inter q̃drupedes ſola cilia habet in inferiori palpebra.Ariſt.in.2.de natura aĩalium.cap.8.

Simul & ſeorſum diffiniuntur.11.primæ philoſophiæ.cap.11.& in.5.phyſi.tex.cõmen.22.generalius autem diffinitur ſimul in prædicamentis.

Simul ſunt ſcd̃m locum quæcũq; in uno loco ſunt primo.5.phy.tex.cõmen.22.

Simul eſſe opponiẗ ad eſſe ſolũ,& tangere opponiẗ ad eẽ ſeparatum.5.phy.cõm̃.30.

Simul in ſua diffinitione recipit locum.ibidem.

Simul quãdoq; importat priuationẽ prioritatis & poſterioritatis,& in tẽpore,& quãdoq; priuationem prioritatis & poſterioritatis in cauſa.2.de anima. cõmen.115. Nota etiam ꝙ quãdoq; importat priuationẽ diuerſitatis ex parte locorum,ut.5.phyſi.tex.cõmen.21.ſimul quidem igitur dicũtur eſſe ſcd̃m locum,quæcũq; uno loco ſunt primo.

Simbolum habentia facile tranſmutanẽ.2.de generatione & corruptione.tex.com̃ 25.

Similia dicuntur multifariam,uide.10.metaphyſi.tex.cõmen 10.

Symilitudo parentũ poſt plura genera reddiẽ.Ariſt.in.1.de genera.aĩalium.cap.18.ubi dat exẽplũ de Elide q̃ cum ęthiope ↄcubuerat,& nõ filiã forma ęthiopis peperit,ſed erat ex filia ęthiopis.

Similia ſunt quorũ qualitas una eſt.5.meta.in cap.de eodem & diuerſo,& in tex.com̃.20.

Simile fieri à ſimili,iſta ꝓpõ uerificaẽ tribus ↄditionibus,ut ſit in agẽte & nõ ĩſtrumẽto,ut ſit in ꝓpinquo & nõ remoto,& ut ſit eſſentialr̃ & non accñtaliter.12.meta cõ.24.authoritate Alex.

Similiter calidũ & frigidum,aut durũ & molle non ſentimus,ſed excellẽtias tanq̃ ſenſu/uelut medietate exiſtente eius quæ ĩ ſenſibilibus ↄtrarietatis.2.de aĩa.tex.cõmẽ.118.

Similitudo adeo ĩ remotum ꝓcedit,ut ſolum cõe relinquatur.4.de generatione aĩalium.cap.3.

Similes fiunt filii parẽtibus non ſolũ in mẽbris naturalibus,uerũ etiam in non naturalibus, tãdem in maiori parte rerũ accñtalium,ut narrauit Ariſt.de cicatrice quã habuit q̃dam pater in uno mẽbro,quã filius reportauit in eodẽ mẽbro. Ego quoq; uidi in filio meo maiori q habebat ueſtigiũ in mãmis ſuis,quod ſignũ habuit auus ſuus ex matre in mãma , uerũ in eo erat paruũ,ſed neſcio utrum efficieẽ maius uel ne. Auer.in.1.de generatioue aĩalium.cap.de ĩprobatione antiquorũ.

Simplicia ita ſe hñt ꝙ ueritas & falſitas in eis non eſt,ſicut in cõpoſitis,q̃a uerum in talibus eſt attingere:non attingere aũt eſt ignorare, tale aũt non eſt falli.9.meta tex cõmen.22.& inde ſumitur ꝙ ſimpliciter ſimplicia/aut ſimpliciter ſciuntur,aut ſimpliciter ignorãtur,& intelligitur de ſimplicibus quæ ſunt abſtracta à materia,ſicut eſt Deus & intelligentiæ.

Simplicium ſubarum ignorãtia non eſt,ſicut cæcitas, cæcitas enim eſt,ut utiq; ſi ĩtellectiuum oĩno non habeat aliquis.9.meta.tex.com̃.ultimi.¶ Inde eliciẽ ex mente Ariſt.intellectũ noſtrũ poſſe intelligere ĩtuitiue ſubſtãtias abſtractas ꝓ ſtatu iſto. & Beatus Thomas in p̃ſenti loco ab ipſa tãdem ueritate coactus,hoc idem fatetur,ĩquit enim ex hoc patere, ꝙ ſcd̃m ſniam Ariſt.humanus intellectus põt pertingere ad ĩtelligendũ ſubſtãtias ſimplices quod uideẽ ſub dubio reliquiſſe in.3.de anima,& tamen in prĩcipio ſecũdi ipſe & Scotus grauiter ĩſurrexerũt cõtra mẽtem Cõmentãtoris/hoc aſſerentis dum diecbat illud exẽplum de ueſpertilione,non oſtẽdere ĩpoſſibilitatem,ſed difficultatem,& iam tu uidere poteris ꝙ illa Cõmen.expoſitio eſt ſumpta ex p̃ſenti loco, quia Philoſophus dicit expreſſe ignorantiam talium in nobis non eſſe,qualis eſt cęcitas in oculo.

Cõtra Diuum Tho. et Scotũ.

Simplicia carẽt potentia oĩno,& illud in quo eſt potẽtia eſt compoſitũ 9.meta.com̃.2.

Simplicium non eſt q̃ſtio nec doctrina, ſed alter modus q̃ſtionis talium.7.meta. tex.cõmen.60.ubi dicit Cõmen.ꝙ eſt manifeſtũ ꝙ in rebus ſimplicibus nõ compoſitis non quæritur, neq; per quare,neq; per quid,ſed quæſtio in iſtis eſt alio modo.

Simpliciter quãdoq; dicit cõmunitatem & uniuerſalitatẽ.2.phyſi.cõmen.61.

Simpliciter põt ſummi pro cõi ad id quod eſt eſſentialr̃ & accñtaliter, & illo mõ dicit Ariſto.in.8.phyſi.tex.com̃.46.ꝙ primus motor nõ moueẽ ſimplr̃,quia neq; per ſe, neq; per accñs. Poteſt etiã ſummi ſimpliciter,ut diſtinguitur contra ſecundum quid,& iſto modo dicitur id quod ſubſtantialiter tranſmutatur,ꝙ tranſmutatur ſimpliciter, quia tranſmutatio in ſubſtantia eſt uera tranſmutatio , tranſmutatio uero in accidentibus eſt tranſmutatio ſecundum quid, ut patet primo phyſico.tex.cõmen.62.& primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.17.Diſtinctio iſta colligitur ex cõmẽ.46.octaui phyſi.placuit etiam nobis hic adducere alias ſignificationes.Quandoq; ſummitur ſimplr̃.i.ruditer & ĩconſiderate,ut.3.de generatione aĩalium.cap.6.ubi dicit,hæc enim & Anaxagoras & alii quidã naturales ſimplr̃ ualde & ĩconſiderate,qui ĩ auium rõcinatione ita falluntur.Vnde ſimplr̃ etiam apud Ph̃os diſtinguiẽ cõtra multiplr̃,& ſic ſumpſit Ph̃us.2.de anima.tex.com̃.61.ut exponit ibi Cõmen.& Porphyrius dum dixit, uideẽ aũt neq; genus, neq; ſpẽs ſimpliciter dici.i.uno modo,ſed multiplr̃, ut patet.Quãdoq; ſummiẽ ſimpliciter.i.quo ad naturam, ut primo phyſi.non eadẽ ſunt nobis nota,& ſimplr̃. Quãdoq; ſummiẽ ſimpliciter ꝓ uniuerſalr̃, & in hoc ſenſu plerũq; ſummiẽ apud Ariſt. Cõmen.2.phyſi.cõ.61.ſimplr̃ quãdoq;.d.cõitatem & uniuerſalitatẽ.Quandoq; ſummiẽ pro ꝓprie, ut dicimus hoĩs generationem eẽ ſimpliciter.i.proprie.Quãdoq; ſummiẽ, ut diſtinguiẽ ↄtra per accñs, & ita ſummitur.1.phy.tex.com̃.75.ubi dicit

Philoſophus,

Philoſophus,nos aũt & ipſi dicimus nihil fieri ſimplr̃ ex eo qđ non eſt,ſed ẜm accñs,& in.2.phy. tex.cõmen.54.ubi dicit̃,eſt aũt ſicut accñs fortuna cã,ſimpliciter autẽ nullius. Quãdoq; ſumitur pro manifeſte,ut.1.de aĩa.tex.cõmẽ.23.ubi.d.ꝙ Democritus ſimplr̃ dicit aĩam & itellectum idem eſſe.i.manifeſte,quia ponit ibi differẽtiã inter opinionẽ eius, & Anaxagoræ de quo infra tex.cõm. 24.d. Anaxagoras aũt minus certificat de ipſis,ubi lr̃a Arabica dicit,latẽtius autẽ Anaxagoras loq̃batur de illis. Sumitur quãdoq; ſimplr̃ ꝓ principaliter, & ſic ſumpſit Ph̃s in.2.de aĩa.tex.cõmen. 40.&.41.ↄtra antiquos q aſſerebant nutritionẽ & augumẽtationẽ ſimplr̃ eſſe ab igne.i.principalr̃. Ariſto.aũt uult ꝙ ignis ↄcurrit,ut ↄcauſa ſeu inſtrumẽtũ,ſed aĩa,ſicut cauſa principalis. Quãdoq; ſumit̃ ſimpliciter.i.neceſſario,& ſic Ariſto.ſumpſit in.2.phyſi.tex.cõm.57.ubi ponit ↄuenientiam inter caſum & fortunã dicens,ꝙ nõ ſunt in his quæ ſimplr̃,neq; frequẽter fiũt.ubi expoſitores & Cõmen.ꝑ ly ſimplr̃,exponunt ea q̃ fiunt neceſſario. quãdoq; ſumitur ſimplr̃.i.ſine diſtinctiõe, & ſic ſũmit̃.2.de anima.tex.cõm.55.ubi dicitur,diuidẽdum autem eſt de potentia & actu, nũc enim utimur ipſis ſimpliciter.i.uſi ſumus hactenus iſtis ſine diſtinctione & determinatione.

Simplex qđlibet caret potẽtia,& qđ caret potẽtia,eſt ſimplex.8.phy cõ.78. Vide in ↄcordãtiis.

Simplex & unũ nõ idẽ ſunt.12.meta.tex.cõ.37.ubi Cõmen.dicit,ꝙ unũqđq; dr̃ duobus modis,uel abſolute,uel in cõparatiõe. Abſolutũ utriuſq; eſt illud qđ caret materia,& oĩno nõ eſt diuiſibile, ſimplicis famoſior ſignificatio eſt ſimplex abſolutũ,per ſimplex aũt abſolutũ itelligas id qđ caret materia,& eſt oĩno idiuiſibile,in hoc enim etiã eſt differẽtia inter ſimplex & unum,qa famoſior ſignificatio unius eſt illud qđ dicitur de ↄtinuo,& tale differt à ſimplici,qa ſimplex nõ eſt diuiſibile potentia nec actu,ſed unum dictum de continuo eſt diuiſibile in potẽtia,licet ſit unũ in actu.

Simplex nõ ꝑmutat̃,neq; ad aliã ſubam conuertit̃. Ex libro deſtruc.diſpu.2.in ſolu.ulti.dubii. ubi adducit̃ authoritas Hippocratis in libro de natura humana ſatis pulchra & ad ꝓpoſitum.

Simplex pluribus modis dicit̃,uel qa nõ componit̃ ex pluribus partibus,& tñ cõponit̃ ex materia & forma,& ſic appellant̃ corpora ſimplicia. Vel qa nõ cõponit̃ ex materia & forma,ut corpora cœleſtia. Vel tertio qa diffinitio totius & partis eſt una,licet talia ſint compoſita,ex quatuor elementis. Ex libro deſtructio.diſputa.3.in ſolutione.23.dubii.

Simplices res nõ hñt cãm actuũ ꝓcedẽtiũ ab eiſdẽ niſi naturas & formas earum. uerbi gr̃a terra nõ habet cãm deſcẽſus niſi ſuã ſimplicẽ naturã.ſ.terreſtreitatẽ,& ſic de aliis ſimplicibus,ſed cõpoſitæ res habẽt agẽtes cauſas p̃ter ſuas formas,& illæ ſunt cauſæ illarum ſcđm compoſitiones & compaginationes illarum & earum partium adinuicem. Ex diſputa.14.in ſolu.ultimi dubii.

Simplicia corpora ſunt quęcũq; motus principiũ habẽt ſcđm naturã.1.cœli.tex.cõmen 7. Et intelligitur de motu ſcđm locum,ut exponit Cõmenta.in cõmen.& in paraphraſi.in ſumma.4. idẽ dicit,unde illa eſt diffinitio ſimplicis corporis,ex qua ut aſſerit Cõmenta.intelligitur diffinitio corporis compoſiti,& eſt illud quod in ſe habet principia plura uno.

Simplicis cognitio dabit tibi cognitionem compoſiti.5.colliget.cap.58.

Simpliciũ corporũ ſimplices ſunt motus,& mixti ſunt compoſitorum.1.cœli.tex.cõmen.7.

Simplicia cũ compoſitis & cõpoſita adinuicem non ſunt eiuſdẽ naturæ.3.cœli.cõm.8.ubi collige ꝙ grauitas & leuitas in elemẽtis nõ ſunt eiuſdem rõnis inter ſe,nec cũ compoſitis cõparata,quia grauitas terræ nõ eſt eiuſdẽ naturæ cũ grauitate aquæ,qa pars parua terræ eſt grauior aliq̃ ꝑte maiori aquæ,nec grauitas ſimpliciũ eſt eiuſdẽ naturæ cum grauitate compoſitorũ,qa pars ꝑua plũbi eſt grauior parte maiori terræ. Cõſimilem ſñiam tenet Alexã.in.1.libro naturaliũ q̃onum. De aliis etiam q̃litatibus elemẽtorũ q̃ſtio eſt,ubi tenet ꝙ ſiccitas terræ & ignis non ſunt eiuſdem ſpeciei,nec humiditas aquæ & aeris,& iſtã opinionẽ etiã ſeq̃tur Simplicius in.2.cœli.

Singularibus recedentibus à ſenſibus neſcimus utrum ſint aut non ſint.7.meta.tex.cõmen.35. ubi Cõmen.in cõmẽ.dicit,ꝙ non habemus certitudinem ſed exiſtimationem.

Singularium non eſt diffinitio.7.metaphy.tex.cõ.35.&.1.poſteriorum analyticorum.

Singularia aut intelligentia,aut ſenſu cognoſcuntur.ibidem.

Singularia ſunt notiora apud nos q̃ magis uniuerſalia.7.metaphyſi.cõmen.10.& tex.& primo poſteriorum. Vide in concordantiis ſuper primo phyſi.nuper editis.

Singulum non uidetur aliud eſſe à ſuimet ſubſtantia.7.metaphy.tex.cõmen.20.

Singulariũ ſcđm actum ſenſus eſt,ſcientia uero eſt uniuerſalium.2.de anima.tex.cõ.60.

Singularia p̃cedunt uniuerſalia in eſſe ,ſed uniuerſalia præcedunt ſingularia in intellectu.12.primæ philoſophiæ.cõmen.27.authoritate Alexandri.

Singulariũ hoĩum differẽtia à materia ꝑficiſcitur,formæ enim ꝑ q̃s ſunt hoĩes,nullã iter ſe differẽ

tiam habere cernunt.Alex.in paraphraſi de aīa.in cap.de intellectu in habitu,idē ſentit Thēm.in primo de aīa.cap.24.ubi habet ꝙ omnia quæ eadē ſpecie ſunt,participatione materiæ diſtinguūtur,idem tenet Cōmenta.in libro deſtructionum/in diſputatione.

Singulariū ſubarum ſenſibilium/nec diffinitio/nec demōſtratio eſt,quia habent materiā, cuius natura talis eſt,ut contingat & eſſe/& non eſſe.7.metaphy.tex.cōmen.53.

Situs qui eſt prædicamentum,dicit ordinem partium in loco,ſed ſitus qui eſt differentia quanti,dicit ordinem partium adinuicem.5.metaphyſi.cōmen.24.

Situs eſt ad aliquid,& ideo in prædicamēto ſitus impoſſibile eſt motum eſſe.6.phy.cō.85.

Sitis eſt appetitus frigidi & humidi,fames uero calidi & ſicci.2.de aīa.tex.cōmen.28.

Socratis iunioris parabola de aīali non bene ſe habet,abducit enim à ueritate & facit ſuſpicari quaſi contingēs ſit hoīem eſſe ſine partibus,ſicut ſine ęre circulū.7.meta.tex.cōm̄.39.ubi p iuniorē Socratem exponit Cōmē.Platonē qui fuit Socratis diſcipulus,& qa Socrates fuit primus q de ideis diſputare cœpit,ut recitat Euſebius in libro.10.de euāgelica pparatione, & qa illā opinionē Plato excoluit,licet multū ſit Platonis opinio diuerſa ab opinione Socratis,ut teſtať Ariſt.in.13.primæ philoſophiæ,nā Socrates nō poſuit uniuerſalia ſeparata ſicut Plato,unde Ariſto.in.1.de partibus aīalium.cap.1.dicit/ꝙ Socratis tēporibus uſus qdē diffiniēdi increuit,ſed idagatio rerū naturaliū deſiit,nā omne philoſophādi ſtudiū ad utilē uirtutē ciuilēq; uſum ↄuerſum eſt,idē primo primę philoſophiæ.tex.cō.5.Socrate circa moralia philoſophāte/& de tota natura nihil.Plato aūt ubiq; locorū dum de ideis diſſerit ītroducit Socratem diſputātē,quod notauit Phs etiam in.2.ad generatione & corruptione/in tex.cōmen.52.ubi ſcribit,ſed hi ſufficientem exiſtimauerunt ad generationem cauſam ſpecierum naturam/quemadmodum in Phædone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus eſt,& de tota natura nihil/primo metaphyſi.tex.cōmen.5. idem Cōmenta.in prologo primi phyſi.

Socratis tēporibus hoīes pceperūt cām finalē,& ideo īceperūt regere ciuitates.1.meta.cōm̄.50.

Socrates apud Athenīēſes dubitās ne à pfectiōe humana expoliareť,elegit mortē præ uita,nam pp uirtutem mortuus fuit.A uer.in plogo phyſi.de hoc diuus Plato fecit elegātē apologiam.

Socrati nō fuerūt declaratę uiæ diſciplinæ cōes & pprię p uias intellige ſcīas ſpeculatiuas,ut declarat Cōmen.1.phy.cōmen.1.idem Phs in.1.meta.tex.cōmē.5.Socrate circa moralia philoſophante, & de tota natura nihil,idem aſſerit de Socrate Gaľ.in libro de hiſtoria Philoſophorum.

Socrates contionans apud Athenienſes dixit,ò hoīes ego nō dico ꝙ ueſtra ſcienita ſomnialis diuina ſit falſa,ſed dico ꝙ ego ſum ſciens ſcientiam humanam.ibidem Auer.

Sol aut ſpūs primordiū generatiōis pręſtat uermibus & oībus aīalibus quę ex uermibus pueniūt.

Sol & alię ſtellę ſunt principium cuiuſlibet uiui in natura.12. metaphy. cōmen.18.in colū.3.

Solis calor & ſtellarū diffuſus in aqua & terra generat aīalia ex putrefactiōe generata, & uniuerſaliť omnia quę non fiunt ex ſeminibus.12. primę philoſophię.cōmen.18.

Sol & aſtra ſemper agunt/& non eſt timendum ne quandoq; ſtent.9.metaphy.tex.cōmē.17.

Sol & orbis decliuus ſunt principiū generatiōis eorū q̄ fiunt à nō ſimili, ſed eorum quæ à ſimili eſt principiū.ſimile in ſpē una cum ſole & orbe decliui.12.meta.cōmen.40.&.13.&.18.

Sol,& luna,& alię ſtellę(ut dixit Themiſt.) aut ſunt formę non in materia.i.corpora ſpiritualia,aut habent materiā ęquiuoce cum iſtis.ultimo cap.de ſubſtantia orbis.idem.8. primę phię.cōmen.12.

Sol & ſtellę calefaciūt duobus modis, unus eſt motus, alius eſt reflexio luminis.Cōmenta.primo meteoro.cōmen.1.&.2.cœli.cōmen.42.idem.2.capite de ſubſtantia orbis.

Sol cum calefacit terram aſcēdunt duo genera exhalationum,unum eſt exhalatio calida/& ſicca fumoſa;aliud uero eſt frigida & humida/aut calida & humida uaporoſa.primo meteororū/cōmē.1.

Sol & alię ſtellę cū aſcendunt in aere groſſo,uidētur rubeę & ignis in fumo.1.meteororum cōmē.1.

Solis maxima diſtantia & tarditas partium motus cœli ultima faciunt eſſe frigoris,ècōtrario de uelocitate & propinquitate.2.meteororum/cap̄.2.in coľ.14.idem.2.cœli.cōmento.94.

Sol per totum annū ęſtatem & hiemē facit, at uero luna per menſem id agit nō acceſſu diſceſſuq; lunę,ſed alterū in creſcēte luce,alterū in decreſcēte. Ariſto.in.4.de generatiōe aīalium.cap̄.2.

Sol eſt maximus ſtellarum & denſior & magis luminoſus.2.cœli cōmen.42.

Sol magis calefacit in ęſtate quàm in hieme.uide cauſam.2 cœli.cōmento.42.

Sol unus quum ſit nō tamē lumē ſuū æqualiter oībus exhibet,aliter aerē/aliter aquā/aliter lapidē/, aliter lignum/aliter argētum colluſtrat,itē aliter color purpureus/aliter uiridis participāt lumen. Themiſtius.1.de anima/cap̄.24.

Sol ſm Ariſt.eſt ſub Mercurio & Venere,ſed Ptolemæus & omnes Aſtrologi in hoc aduerſantur. Ariſto.2.cœli.cōmen.58.

Solis motus non inconuenit ut ſit uelocior motu Mercurii & Veneris,quamuis ſit ſupra propter abundantiam ſuę potentię ſupra potentias earum.2.cœli.cōmen.58.

Solem nullus mathematicorum aſſeruit eſſe pauciorum motuum quã reliqua ſydera, ſicut nullus recuſat inferiorem eſſe aliis ſyderibus lunam.2.cœli.in paraphraſi/ſumma.3.quæſito.5.

Solem lunãq; admittẽdo paucioribus motibus moueri & inferiora eẽ aliis ſyderibus ꝓpter duorũ alterũ euenit,aut qa nequeũt attingere eã dignitatũ multitudinẽ,quã corpora media inter hęc & ſupremũ orbẽ poſſidere ualẽt,qualis eſt diſpoſitio reliquorũ aĩantiũ cũ hoĩe.aut quia nequeũt poſſidere niſi dignitates ĩferiores dignitatibus q̃s poſſidẽt corpa intermedia, q̃lis eſt diſpõ planetarum cum aĩalibus.Cõmenta.in paraphraſi.2.de cœlo/ſumma.3.quęſito.5.Et nota hoc quia in cõ.magno hoc nõ aſſeruit,& eſt dictũ ſubtile ualde, ꝑpea qa diſtãtię entiũ ſunt ualde diuerſę.

Sol ꝓpinquus & remotus facit ↄtraria.12.met.tex.cõ.33.&.34.& in.2.de gene.& corrup.te.cõ.56.

Sol ab antiquis uocabatur dominus uitę.12.meta.cõmen.34.& ibi uide cauſam,& etiam in cõ.53. Vbi aduerte ꝙ hoc eſt in cã cur Homerus ſolẽ magnũ Iouẽ appellat.Iliados.2. ἐννέα δὴ βεβάασι Διὸς μεγάλου ἐνιαυτοὶ,ζεὺς enim apnd Græcos dicit̃ παρὰ τὸ ζῆν quia eſt dator uitæ.

Solẽ & ſtellas dicere eẽ finitas & hr̃e potẽtias ĩfinitas nõ eſt rectũ.12.meta.cõ.41.authoritate Themi.

Solis & ſtellarum potẽtia infinita in eis non eſt naturalis in eis neq; ſecundum quòd ſunt corpora, ſed aut pẽdet ex prima cauſa,aut ex alia exiſtente in eis ab illa potentia,quę non eſt corpus.12.metaphyſi.cõmen.41.authoritate Themiſtii.

Soli antiqui dant uitam,& Saturno res fixas.12.meta.cõmen.44.

Sol ꝓpter magnitudinẽ eius & actiõis eius in entibus,& ꝓpter hoc ꝙ apparet ꝙ motus aliarũ erraticarũ ordinãtur ſm motũ ſolis,& ↄſequũtur ipm:uidet̃ hr̃e motorẽ priorẽ oĩbus erraticis.ibidẽ.

Sol & luna(ut apparet)non habẽt retrogradationem & progreſſionem,ſed uelocitatem & tarditatem.12.metaphyſi.cõmen.47.

Sola hæc ponenda ſunt rõnabiliter quęcũq; in multis aut in oĩbus ſunt exiſtẽtia.1.cœli.ↄtra Platonem tex.cõ.102.ubi Auer.in cõm.ſcribit,non debemus credere aliquã diſpoſitionẽ eſſe in aliq̃ re, donec inueniamus illã diſpoſitionẽ in oĩbus/aut in maiori parte illius rei.

Solicitudo diuina cum non potuit facere iſta eſſe ęterna ſcd̃m indiuiduũ:miſerta eſt,& dedit uirtutem per quã poſſint perpetuari ſcd̃m ſpeciẽ.2.de anima.cõmẽ.34.& tex.cõmen.35.idem primo cœli.cõmen.92.&.2.de generatione & corrup.cõmen.59.

Somniauit quidã ſe in balneo ſanguineo balneari,cui Galenus p̃cepit,ut flebotomaret̃,& alii medici ſequẽtes uiã Eraſiſtrati ꝓhibuerũt minutionẽ,& iniũxerunt abſtinentiã, & exercitiũ & abſtinẽdo facta fuit diſſolutio humorum,& inde duplicatus fuit calor & extinctus fuit,ſicut extinguitur lampas ex multitudĩe olei,quãdo ſuperabũdat.ex.7.colliget.cap.primo.unde percipit̃ in repletione quo ad uaſa fieri flebotomiam,aut pharmaciã propinari:quia abſtinentia & exercitiũ in hoc caſu non ſufficiunt.

Somni tp̃e humiditates abũdãtes ĩ cerebro mouent̃, ut declarat Auer.authoritate Auẽzoar.4.colliget.c.45.de illo cuiꝰ fluxus multiplicabat̃ ĩ ſõno,cui adhibita cura ad ſolũ cerebrũ ſanatus fuit.

Somnus & quies in animalibus ſunt propter laborem, labor autem in eis nõ eſt niſi quia in eis eſt principium contrarium motui animæ.2.cœli.cõmen.3.

Somnolenti ſunt habentes uenas cõditas & exiles.ex lib.de ſom.& uigi.& uide Themi.cap.17.

Somnolenti ſunt nani & pueri.ibidem.

Somnus accidit ↄtemplãtibus.uide cãm in libro de ſomno & uigilia.Themi.ibi.cap.19.

Somno exiſtente ſuperiora & extrema corpora frigent,inferiora uero & intrinſeca mẽbra calent. uide cauſam in libro de ſomno & uigilia.& Themiſt.ibi cap.20.&.21.

Somni operationes in corporibus ſunt digeſtio & humectatio.6.colliget.cap.4.

Somnus ſupfluus extinguit calorẽ naturalẽ,& corpus ĩducit ad humidã diſpõnem.ibidem.

Somnus eſt ꝓfundatio ſenſus cõis à cerebro ad cor.uigilia autem eſt aſcenſus iſtius ſenſus à corde ad cerebrum.3.colliget.cap.41.de accidentibus ſomni & uigiliæ.

Somnus non eſt oĩs interceptio aut impotẽtia ſentiendi,ſed ſolum ea quã euaporatio alimenti cõmittit.ex libro de ſomno & uigilia.uide etiam Themiſtium ibi cap.14.

Somnus eſt priuatio uigilię.ex libro de ſomno & uigilia in principio.

Somnus eſt ligamentum uirtutum & cõfirmatio earum;& uigilia eſt diſſolutio uirtutum & de/

bilitas earum.ibidem.
Somnus pfectus & gaudiũ non ĩueniũtur niſi in habentibus ſenſum cõem perfectum.ibidem.
Somni deſcriptio eſt priuatio motus,& uigiliæ deſcriptio eſt continuatio iſtius motus,& poteſt dici ꝙ hic motus huius ſenſus eſt formalis cauſa ſomni & uigiliæ,& ſenſus cõmunis eſt ſubiectum ſomni & uigiliæ,& cor eſt radix,& cerebrum eſt ipſius primũ inſtrumẽtum cum quo operatur. 3.colliget.cap.41.de accidentibus ſomni & uigiliæ.
Somnia ſignificant ſuperdominiũ humorum.4.colliget.cap.13.
Somnia apud medicos ſignificãt dñium humorũ in corpore/uerbi gr͞a uidere ignẽ ſignificat dominium cholerę,& ſomniare aquã ſignificat dominiũ flegmatis in com̃.libri de diuinatione in fine.
Somnus talis ſua natura eſſe uidet̃,ut uiuẽdi & nõ uiuẽdi interliminiũ ſit,& neq; omnino ſit qui dormit,neq; non ſit.Ariſto.in.5.de generatione animalium.cap.primo.
Somnium multis aĩalibus ineſſe pter hominem oſtenditur.4.de natura aĩalium.cap.10.
Somnus quid ſit,& iuuamenta eius,& cui uirtuti aĩæ attribuatur,& quæ ſunt cauſæ eius,requiratur in.2.colliget.cap.21.& in libro de ſomno & uigilia ab Ariſto.
Sonus/uox/locutio differunt:uide.4 de natura animalium.cap.9.
Soni excellentes,deſtruũt etiam inanimatorũ corporũ moles.2.cœli.tex.com̃.53.
Soni corporum cœleſtiũ authoritate Themiſtii nihil operãtur in iſtis inferioribus propter eorum remotionem,ſed hoc nihil eſt,quia nulla proportio eſt inter magnitudinem illorum corporum, & remotionem eorum.2.cœli.cõmen.53.
Soni proueniũt ex ſpatiis longe maioribus q̃ ſint corpora facientia illos.2.cœli.com̃.53.
Sonum ex corpore cœleſti,ſi ibi ſonus eſſet,impoſſibile eſſet non peruenire ad nos, & calorem,qui ex motu eorum cauſatur,peruenire.ibidem.
Sonus cauſari non põt ex corpore ligato cũ alio,ut ptes nauis in naui.2.cœli.tex.cõ.54.&.56.
Sonus quodãmodo aſſimilat̃ materiæ,quia eſt propinquius materiæ literarũ,& quodãmõ aſſimilatur formæ quę p̃dicatur de literis in qd.7.meta.cõmẽ.43.ubi Ariſto.dicit ꝙ genus non eſt p̃ter generis ſpecies:& ſiquidem eſt/ut materia eſt/ut uox genus & materia literarum eſt.
Sonus duplex potentia & actu.2.de anima.tex.cõmen.77.
Sonus multiplicat̃ ẽm ſphęricã figurã in aere, & ita eſt de colore & odore.2.de aĩa.cõ.78.&.97.
Sonus eſt motus factus à percutiente & percuſſo in aere.2.de aĩa.tex.com̃.78.& cõmen.87.
Sonus quaſi eſt in capl̃o de ad aliquid non in qualitate, ſed tãgibilia & ſapores magis ſunt in capl̃o de agere & pati q̃ in relatione.2.de anima.cõmen.126.
Sophiſtica ſola circa accidens uerſatur ,ppter qđ Plato non male dixit dicens circa non ens uerſari ſophiſticum.11.meta.cap.7.&.6.primæ philoſophiæ.tex.cõmen.4.
Sortes nihil aliud eſt q̃ aĩalitas & rationalitas,quæ ſunt quidditates eius.7.meta.com̃.20.
Sortes non in multis dr̃,qa nõ dr̃,oĩs ſortes muſicus,ſicut dicit̃ oĩs homo.5.meta.tex.com̃.uacãtis, in cap.de eodem & diuerſo ĩmediate poſt tex.cõmen.15.uide in concordantiis.
Speculatiuarum ſcientiarum optimum genus.11.primæ philoſophiæ.cap.6.
Speculatiuarũ ſciarum Theologia eſt optima, circa honorabiliſſimũ enim eſt entiũ:melior autẽ & deterior unaquæq; dr̃ ẽm propriũ ſcibile.11.primæ p͞hiæ.cap.6.idem in.6.primæ p͞hię.tex.com̃.2.
¶ Ex quo patet iniuſte aliquos taxare Auer.in.1.de aĩa.cõmẽ.1.aſſerentẽ artes non differre adinuicem niſi altero mõ,uel aut certitudine demõſtrationis, aut nobilitate ſubiecti.dicunt enim non eſſe differẽtiam ſciarum penes nobilitatẽ ſubiecti.o pauperes in quãto errore pſeuerant non animaduertentes ex ſtudio cõtradicendi,ꝙ dum Auer.euertere conãtur/Ariſto.ipm euertunt:nam quid aliud Auer.eſt,niſi Ariſtoteles tranſpoſitus?
Speculatio de propriis poſterior ea,quæ de cõmunibus eſt.3.phyſi.cõmen.& tex.primo idem primo phyſi.tex.cõmen.4.&.57.
Species ſenſibilis diſtinguitur realiter à ſenſatione,quod uide in litera R,ubi notaui quòd recipere eſt aliud à iudicio.
Species una & eadẽ differẽs in æternitate & non ęternitate ĩueniri impoſſibile eſt:nulla enim natura magis diſtat à natura generabili & corruptibili q̃ natura æterna:æterni enim à nouo diſtantia maior eſt q̃ diſtantia ſpecierum ad inuicem.ex diſputa.10.in ſolutionę primi dubii.
Species prædicatur de pluribus differentibus numero in quid.primo metaphyſi.cõmen.28.idem Porphyrius in capl̃o de ſpecie.
Specie differunt quorum idem eſt genus.10.meta.tex.cõmen.12.

Species neq; mouet neq; mouetur.5.phy.tex.cōmen.3.
Species & paſſiones ſunt imobiles.5.phyſi.tex.cōmen.5.
Species eadem nō poteſt inueniri à natura & a caſu,quia illud quod fit à caſu eſt oppoſitū ei quod fit à natura.8.phyſi.cōmen.45.
Species nulla à caſu eſt.12.metaphyſi.cōmen.13.&.18.&.7.meta.cōmen.31.
Species nulla inuenit̃ à caſu.7.meta.cō.22.idem.6.meta.com̃.4.&.6.idem.8.phy.com̃.46.
Species eſt perfectio generis.3.metaphyſi.tex.cōmen.11.
Species eadē non pōt generari ex ꝓpagatione & ex pūtredine.1.de generatione aīalium Auer.cap. primo & habet̃ in textu ab Ariſt.qcquid Latini ſenſerint in hoc.uide etiam.8.phy.cō.46.
Sperma non eſt principium nec perfectum,ſed homo.12.meta.tex.cōmen.40.
Sperma aſini eſt frigidū,& ſperma equi eſt calidū,ut dixit Ariſt.i lib.de aīalibus,& tēperãtur apud mixtionem,& fit illi natura media inter equū & aſinum.7.meta.com̃.28.uide Ariſt.in.2.lib.de generatione aīalium.cap.6.contra Democritum & Empedoclem de ſterilitate mulorum.
Sperma facit ſicut ꝗ ab arte,habet enim poteſtate ſpēm & à quo ſperma eſt aliqualiter uniuocū.7. meta.tex.cōmen.31.ubi in.4.de generatione aīalum.cap.3.ſcdm tranſlationē Theodori.
Sperma uiri attrahit̃ à uulua mulieris per quandā uirtutem quā habet à forma ſpecifica uel à tota ſpecie.2.colliget.authoritate Auencladis in libro de ſpermate.cap.10.
Sperma mulieris nō habet effectum in generatione,& hoc ꝓbatur per ſenſum,quia multæ impregnantur ſine ſpermatizatione,& etiam p argumentū,quia tunc uir eſſet ſuperfluus in generatione.2.colliget.cap.10.de iuuamentis mēbrorum miniſtrãtium generatiue.
Sperma in maiori parte aīalium emittitur p eandē partem,p quā emittitur humidū excrementū. 4.de partibus aīalium.cap.9.& Auer.ibidem in caplo de pectore, & ibi uide cauſam.
Sperma mulieris eſt ſimile ſupfluitati aquoſę,& non ſolū hoc,ſed etiam ꝓ certo eſt ſuperfluitas,& impoſſibile eſt,ut ex eo poſſint nutriri mēbra:eſt igit̃ ſupfluitas diſcurrēs ꝓpter delectationem, ſicut diſcurrit ſaliua alicuius famelici cum uiderit aliquē comedere.2.colliget.cap.10.
Sperma non eſt ex rebus ꝗ ſunt pars mēbri,aut ſimplex,aut aliquod aliud.2.colliget.cap.1.
Sperma eſt prius naturaliter animali.2.phy.cōmen.81.
Sphæra ænea fit,ſed nō ſphæra nec æs.7.meta.cō.32.Inde colligit̃ ꝍpoſitū per ſe generari nō formā neq; materiā,& hoc habet ueritatē tam in ſubſtātiis ꝗ in aliis categoriis, ut dicitur in textu:nō fit enim lignum neq; quale,ſed quale lignum,neq; quãtum,ſed quãtum lignum.
Sphæra ſenſibilis non tangit ſuperficiem ſenſibilem niſi in ſuperficie, licet geometer dicat ꝙ tangit eam in puncto.3.meta.tex.cōmen.7.&.1.de anima.tex.cōmen.13.
Sphæra ſcdm ꝙ eſt ſphæra non eſt in loco ſimpliciter,niſi accidat ei hoc,ſm ꝙ accidit ſphæris cœleſtibus,quas continet alia ſphæra.4.phyſi.cōmen.43.
Sphæra in eo ꝙ ſphæra non eſt nata; moueri in ſphæra,& uniuerſaliter in continente, ſicut mobilia motu recto.4.phyſi.cōmen.45.
Sphera nō mutat locū ſecundū ſubiectū,ſed ſecundū formā.4.phy.cōmē.45.&.6.phyſi.tex.cō.85.
Sphęrę ptes,ꝗ ſunt iuxta cētrū,tardius mouētur ptibus,ꝗ ſunt iuxta circūferētiã.6.phy.tex.cō.86.
Sphęra quodammodo eſt quieſcens,&quodammodo eſt mota.8.phyſi.tex.cōmen.76.
Sphęra ſecundū totum mutat locum ſm formam tantum,& nō ſecundū ſubiectum,ſed ſecūdum partes mutat locū & ſecundū formã,& ſecundū ſubiectū.6.phy.com.85.idem.8. phyſi.cōm.76.
Sphęra non mouet̃ ſm ptes,& qeſcit ſm totum.8.phyſi.cōmen. 76.idē.4.phy.ꝍtra Themi.cōmē. 43 .idem.6.phyſico.cōmen.85.
Sphęra naturaliter diuiditur in duas partes,in centrum,& circumferentiam.8.phyſi.cōmen.76.
Sphęra ꝗ mouet̃ ſup uno cētro,non eſt ꝍtraria ſphęrę quę mouet̃ ſup alio cētro. primo cœ.cō.32.
Sphęrę ꝗ mouentur ſup idem centrū,& ſup polos diuerſos non ſunt ꝍtrarię,qa nō ꝓhibēt ſe.ibidē.
Sphęra & ſupficies ſm geometricā ꝍſiderationē poſſunt tãgere ſe in pūcto,ſed in corpore naturali non poteſt eſſe contactus niſi in parte diuiſibili.Cōmen.primo cœli.cōmen.32.idē Ariſto.primo de anima,tex.cōmen.13.&.5.phyſi.30.
Sphęrica figura eſt ſubſtantia &natura prima.2.cœli tex.cōmen.22.
Sphęra ſic ſe habet in ſolidis,ſicut circulus in planis.2.cœli.tex.cōmen.23.
Sphęra ſola una ſuperficie continetur.ibidem.
Sphęrę locus naturaliter eſt conuexum centri circa quòd reuoluitur.2.cœli.commen.27.
Sphęrici corporis circūferntia minor eſt circūferentia corporis rectarū dimenſionum ęqualis ei in

magnitudine,ut eſt oſtēſum in geometria.2.cœli.cō.29.idē in paraphraſi ibidē ſum.2.q̄ſito.3.
Sphęrico contiguum aut circa ſphęricum motū ſphęricum eſſe neceſſe eſt.2.cœli.tex.cōmen.30.
Sphęrici corporis duo motus ſunt/uolutatio/& circūgiratio.2.cœli.tex.cōmen.48.
Sphęra habet naturam talem ut nō moueatur ſecūdū totum,ſed ſecundū partes.2.cœli.cōmen.51.
Sphęricum corpus in rei ueritate non eſt in loco.2.cœli.cōmen.51.uide.4.phyſi.cōmen.43.
Sphęricum corpus ferri poſitum in centro ſphęrę adamanteę neceſſario ſtaret in centro propter æqualitatem attractionis.2.cœli.cōmen.90.
Sphęrarum numerus aut ſunt quinquagintaquinq;/aut quadragintaſeptem.12.meta. tex cō.47.
Sphęricum corpus eſt finitum ex ſua natura ab una ſuperficie terminante ipſum,ſecus eſt de corporibus rectarū dimenſionum,quæ nō ſunt finita per ſe.ex libro deſtruc.diſputa.prima in ſolutione.11.dubii.idem.3.cœli.tex.commen.67.& primo cœli.tex.cōmen.12.
Sphęrarū cœleſtium q̄libet una eſt.& uide cām ex libro deſtr.diſpu.prima/in ſolōne.11.dubii.
Sphęra inquantū ſphęra oportet q̄ habeat terminatos polos,& centrum terminatū.ex diſpu.3.in ſolutione.23.dubii.ubi dicit q̄ ſphęra cœleſtis eſt ſimplex ꝓ quāto nō conponitur ex materia potentiali & forma,& quodāmodo eſt etherogenea prout partes polorum nō ſunt ab euentu,imo naturaliter ſunt terminatę.
Sphęrę artificiales poſſunt indifferenter habere quælibet duo puncta pro polis,ſecus de naturalibus & cœleſtibus.ibidem.
Sphęrę ſitus inuenitur duobus modis.ſ.ſecundum quòd continetur ab alia ſi fuerit huiuſmodi, & ſecundum ſphęram quàm ipſa continet.2.cœli.commen.57.
Sphęrę duę dum ſe ſecant,ſectio earum eſt arcualis.2.cœli.commen.59.
Sphęrica figura non contingit niſi in puncto.3.cœli.69.
Spinalis medulla nō eſt in cęteris mēbris ſeu oſſibus iuēta medulla.ex.2.de partibus aīaliū.cap̄.6.
Spiritus & exhalatio differunt,require.4.metheo.tex.comento.48.
Spiritus in animalibus nō mouetur ſuperius,quia pars grauis magis dominatur in eo quā leuis,& pars leuis ſimpliciter quę eſt in eo non fit grauis niſi propter mixtionem aeris.& ideo cū iſtę duę partes ſegregabuntur tunc moritur animal.4.cœli.commen.39.
Spiritus nomē equiuoce dicit̄ de ſpiritu exiſtēte in ſemine/& de ſpiritu exiſtēte in corde.Auer.2. de generatione animalium.cap̄.2.in degreſſione contra Galenum & Auicen.
Spiritu retento uires augentur.ex .2.de.generatione anima.cap̄.4.
Spirituale magis lęditur per lęſionem minus ſpiritualis,& non ècontra.ex libro de memoria & remini.ubi Commen.dicit q̄ ex lęſione ſenſus cōmunis lęditur imaginatiua & non ècontra.
Spiritus eſt principium animę inſtumentum intellectus,q̄ multi antiquorum opinati ſunt ipſum eſſe animam.Cōmenta.2.de partibus animalium.in cap̄.de cerebro,& eſt dictū Phi ibidē.cap̄.7.
Spiritus natura alia eſt/alia animę,non enim ſpiritus animę genus eſſe poteſt,quum habeat per ſe ſubſiſtentiam:nullū aūt genus eſt tale ut poſſit per ſe ſubſiſtere.Alexander in paraphraſi de aīa. cap̄.4.ubi probat q̄ anima eſt inſeparabilis à corpore.
Spiritus eſt uapor ꝓceptus in corde & cerebro.Auerroes.1.colliget/capl̄o de anatomia mēbrorū.
Spiritus duo ſunt.ſ.apparens in corde/& apparens in cerebro,in epate autem nō apparet per uiā ſenſus.primo colliget.capl̄o de ſpiritibus.
Spiritus uiſibilis poſtq̄ oculus recepit colores comprēdit eos.2.colliget/cap̄.15.q̄ eſt de iuuamentis oculorum & partium eorum.¶Ex quo uidetur ſecundum Auerroem ſpiritum eſſe animatum: Auicenna etiam in tractatu de uiribus cordis uidetur idem tenere.
Spiritus eſt calidior res ī corpore,poſt quem eſt ſanguis,poſtea caro.2.colliget.cap̄.de complexonibus membrorum conſimilium.
Spiritus eſt mundior ſanguine,q̄a attribuitur aeri,& aer eſt mūdior aq̄,& eſt declaratū in naturali philoſophia.ibidem.¶Et nota q̄ etiā inter alias rationes iſta eſt una ꝓpter quàm Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione ſpiritus exiſtentis in eo.cōtra Medicos qui ponunt declinare per ſiccitatem.
Contra Medicos
Spiritus ſunt inſtrumenta ꝓpinqua regimen corporis.2.colliget/cap̄.8.in fine.
Splenis caro rarior & leuior eſt epate,& tamen cum nutriatur ſanguine groſſo melancholico deberet eſſe oppoſitum.& uide cauſam in.4.de utilitate particu.cap.15.& ibi uide ſi ſplen eſt neceſſarium.contra Eraſiſtratum,& multa ibi de hoc etc.
Splen quare habeat multas & magnas arterias:uide tres cauſas à Gale.in.4.de uti.parti.cap.15.

Splen in febribus meláncholicis ardet ſicut ignis,& epar in febribus cholericis,& ſtomachus ĩ fleg/ maticis:ideo ĩ iſtis tribus generibus febriũ ↄueniẽs eſt dicta mẽbra ↄfortare.7.colliget.cap.16.
Spongia an ſenſum habeat ambigitur.5.de natura animalium.cap.16.
Spongiarum triplex genus eſt.ibidem.
Spongia marina ſimilis omnino plantis exiſtit.ex.4.de partibus animalium.cap.5.
Spongia omnino plantis ſimilis eſt.8.de natura animalium.cap.1.
Spõgiã ſenſum aliquẽ habere credit̃ argumẽto ꝙ multo difficilius abſtrahunt̃ niſi clanculũ agat̃, ut referunt auulſores.Ariſto.in libro.1.de hiſtoriis animalium.cap.1.
Stellę ſm̃ Aſtronomos/q̃dam ſunt fortunatæ/& q̃dam nõ ſunt fortunatæ,& hoc nõ eſt uerum:ſed tantũ poſſibile eſt ĩtelligere de eis,ꝙ q̃dã ſunt meliores qbuſdã,hoc enim ĩuenit̃ in abſolutis à motu nedũ in rebus mobilibus.Cõmẽta.9.meta.coq;.19.& elicitur ex intẽtione Ariſto.in textu.ubi habet quòd in ſempiternis non eſt malum/neq; peccatum/neq; corruptio.
Stellæ diſcurrentes fiunt duobus modis.1.meteoro.cõmen.1.
Stella ex habentibus caudã tempore hiemis aſcendit in terra Romanorũ,ut dicit Ariſt.& fuit terrę motus magnus & tẽpeſtas maris propter fortitudinem uenti.1.meteororum.cõmen.1.
Stellę in eo ꝙ ſtellę de cõſuetudine ſua naturali eſt accẽdere illud qđ eſt ſub eis exhalatione fumo/ ſa,& attrahere hoc ad ipſas,& cũ ſtellæ fuerint plures uel maiores operatio earũ erit maior,& eſt propoſitio uera per uitam meam.Cõmenta.1.meteo.cap.3.in digreſſiõe de uia lactea.
Stellæ cadentes non ſunt cœli.1.cœli.cõmen.19.&.1.meteororum.
Stellæ à ↄſiderãtibus antiquo tpe ĩuẽtę ſunt non eẽ diminutæ in quãtitate.1.cœli.tex.cõ.22.
Stellarũ & cœli ſuba eadem eſt,& in hoc ↄueniunt omnes antiqui.ut dicit Ariſto.in lib.cœli & mũ di.2.cap.de ſubſtantia orbis.idem.2.cœli.tex.cõmen.41.
Stellæ quæ dicuntur Aſſub,ſignificant abundantiam ſiccitatis.2.cœli.cõmen.42.
Stellæ ſi per ſe mouerent̃/motu recto mouerent̃.2.cœli.cõ.43.quã cõſequentiam hac rõne ualere autumno:nã cũ ſtella ſit pars rotũdi nõ põt pfecto motu circulari moueri,& cũ ibi nõ ſit niſi motus ſimplex,qa corporis ſimplicis motus eſt ſimplex,cum motus ſimplex alius ſit circularis/alter uero rectus:ſequitur ergo quòd motu recto mouerentur,cum circulariter moueri non poſſint: & eadem ratione ſequitur de epicyclo.
Stellæ apparent uiſui in circulatione moueri ſeu ſcintillare ſicut nauſeam patiẽtibus res quieſcẽtes uidentur omnia circũ giro ferri.2.cœli/in paraphraſi/ſumma.3.quæſito.2.
Stellarum motus uidetur per ſenſum,ſed motus totius cœli uidetur per exiſtimationẽ.2.cœli.cõ. 43.conſimile cõmen.41.
Stellę fixę uident̃ ſcintillare/& planetę nõ,& rõ eſt ꝓpinqtas & diſtãtia.uide.2.cœli.tex.cõ.48.
Stellæ omnes ſunt eiuſdem ſpeciei in corporibus cœleſtibus.2.cœli.cõmen.48.
Stellę oẽs ſunt eiuſdẽ ſpẽi.2.cœli.tex.cõ.59.uide quomodo ſit ĩtelligendũ in.2.cœli.cõm.49.
Stellæ ſi nõ eſſent ligatæ cum orbe,cauſarent ſonum,quia iſta cõuertunt̃,uidelicet eſſe ligatum & non cauſare ſonum,& non eſſe ligatum & cauſare ſonum.2.cœli.cõmen.56.
Stellarum erraticarum motores ſe iuuantes ad motũ ſtellæ erraticæ omnes reducuntur ad primũ motorem illius ſtellæ,& intendunt motũ illius primi motoris,ſicut diximus de motoribus om/ nium orbium cum primo motore totius.12.metaphy.cõmen.44.
Stellarum erraticarum motus poſiti ab aſtrologis ſunt tribus modis.12.metaphy.cõ.44.
Stellę ĩterdiu ex foueis puteiſq; ↄſpiciunt̃ quãdoq;.Ariſt.5.de gene.aĩaliũ.cap.1.& ibi uide cõm.
Stellarum natura ſempiterna eſt.12.metaphy.tex.cõmen.43.
Sterilitas mulierum dignoſcitur & probatur ſuffitu ut odores ſubeuntes uterum efferãtur ad lo/ cum ſpirandi & efficiant alitum,atq; etiam illitu ut colores oculis impoſiti ſaliuam inficiant oris. Ariſto.2.de generatione animalium.cap.5.in fine.
Steriles maxime perſeuerant,cum primo naturę ortu tales conſtiterunt,gignuntur enim & mulieres uiragines/& uiri fœminares,alteris menſtrua deſunt,aliis uero ſemẽ tenue & frigidũ eſt.Ariſ. in ſecundo de generatione animalium.cap.5.
Sterilitatem faciunt/aut fœmineũ partũ aquę crudæ & frigidę.Ariſ.4.de gene.aĩaliũ.cap.2.
Sterilitatis multæ ſunt cauſæ tam in maribus q̃ in mulieribus.uide in.2.de gene.aĩaliũ.cap.5.
Stillare quid ſit.uide.6.de natura animalium.cap.18.
Stomachi tunica,q̃ ꝓcedit ſcđm latitudinẽ,habet duas opatiões ↄtrarias,nã completa digeſtione expellit ĩferius uel ſuperius per uomitũ.2.colliget.cap.9.de iuuamẽto mẽbrorũ officialium.

Stomachus nutritur ex chilo ex modica re quæ potius attinet qualitati quàm quantitati,& nõ eſt impoſſibile ut ſit aliqua pars ſubtilis ex chilo,quæ nutriat propter aliquam humiditatem, quia tu uides multa animalia nutriri licet non habeant ſanguinem.ibidem.

Stomachi attractio per modum ſenſus & appetitus ſeu motus eſt cõtrarius motui attractiõis eius per modum nutrimenti ſolum.3.colliget.cap.33.

Stomachus ſolus ſentit euacuationẽ nutrimẽti & diſſolutionẽ,& nõ alia mẽbra niſi per ipm,& uide cauſas pulchras ab Auer.ibidẽ.ubi iter alias cauſas dicit,ꝙ hoc mẽbrũ eſt tãquã ſpẽs oium mẽ brorũ q̃ debẽt ſentire hãc reſolõnẽ,ſicut nos uidemus ꝙ mẽbra ſentiũt p neruũ etiã in locis quæ non ſunt neruoſa,& ſicut diſcernit lingua cibos ↄueniẽtes ab incõuenientibus toti corpori.

Stomachus habet operationẽ toti corpori cõicãtem,& ideo appellatur princeps cõmunicans.7.colliget.cap.26.ubi reddit cauſam quare in paſſionibus calidis ſtomachi non debet frigidiſſimis uti remediis,& dicit experimentatores multum errare in tali cura.

Stomachus ſolus habet ſenſum ex indigentia nutrimenti,non autem alia membra.uide cauſam in 4.de utilita.particu.cap.7.à Galeno.

Sternutamentum eſt ſignum augurale unum ex omnium ſpirituum generibus ſanctum & ſacrum.Ariſto.1.de natura animalium.cap.11.

Stercus ſignificat ſuper bonitatem uirtutis nutritiuæ.4.colliget.cap.42.

Strutio partim auem/partim quadrupedem refert.ex fine.4.libri de partibus animalium.

Subſtantia non antecedit alia p̄dicamenta niſi altero iſtorũ modorũ,aut ſicut ea quæ ſunt in eod ẽ genere antecedũt ſe adinuicẽ,ſicut apud reputantes ꝙ hoc nomen ens dicit̃ de decem p̄dicamentis,ſicut numerus de duobus & tribus,aut ſicut res antecedit res quæ attribuuntur ei,& nõ ſunt in eodem genere,ut ſanitas antecedit ſanabilia.12.meta.cõmen.2.

Subſtantia dicitur ens ſimpl̃r,& alia dicunt̃ entia ſcd̃m cõparationem.12.metaphy.tex.cõ.3.

Subſtãtia ſola eſt ſeparabilis & abſtracta,alia aũt ſunt in ſuba.12.meta.tex.cõ.3.&.1. phy.tex.cõ.14.

Subſtãtiæ tres ſunt:ſenſibilis corruptibilis/ſenſibilis æterna/& tertia imobilis 12.meta.tex.cõ.5.

Subſtantia immobilis ſcd̃m aliquos diuiditur,quidam enim poſuerunt ſpecies & mathematica in una natura,quidam uero mathematica tantum.ibidem.

Subſtantia immobilis eſt principium & cauſa rerum naturalium.12.meta.cõmen.5.

Subſtãtia æterna declarata eſt in fine.8.phyſico.ſicut declarata ſunt prĩcipia ſubſtantiæ generabilis & corruptibilis in primo iſtius libri.Cõmẽ.12.meta.cõ.5.eãdem ſniam Cõmẽta.repetit in eodem cõmẽto aſſertiue iuxta dimidiũ ibi.Et nos dicemus qdem ꝙ Phs inqrit quæ ſunt prĩcipia ſubſtãtię ſcd̃m ꝙ ſubſtãtiæ etc.ubi apte dicit in.1.phy.iueſtigata eẽ prĩcipia corporis compoſiti ex materia & forma,ſed in octauo fuit declaratũ ꝙ mouens æternã ſubam eſt abſtractum à materia. ¶ Ex quo patet grauiter errare illos qui autumãt in.1.phy.inueſtigari prĩcipia oium naturaliũ generabilium & æternorũ,cũ hoc aperte nõ ſolum ſit cõtra Auerroẽ hic,& in fine primi libri ſuæ paraphraſi,ſuper.1.cœli,uerũ etiã eſt cõtra intẽtionẽ Phi ibidẽ.nam.1.phy.tex.cõ.57.p̄mittit ſuam intẽtionẽ loqui de principiis cuiuſlibet generationis in uniuerſali,& oſtẽdit illa eſſe cõtraria & ſunt forma & priuatio,& qđ etiã eſt ultra illa eſt materia,in cœlo aũt non eſt contrariũ neq; ſubiectũ. primo cœli.tex.cõ.20.& eſt ẽt cõtra lucidiſſimũ Theṁ.exp̄ſſe in expõne tex.50.& cõtra Simpli.in primo phyſi.in expõne textus eiuſdẽ,ubi exp̄ſſe notat uniuerſal̃r in oibus natura cõſtãtibus iuenire iſtã oppõnem ſcd̃m priuationẽ & habitum exceptis rebus ſempiternis,idẽ notauit Cõmẽ.in primo phyſi.tex.cõmen.43.ubi dicit illas dignitates quas poſuit ibi Ariſt.habere locũ in omni generatione & tranſmutatiõe,quarũ actio & paſſio eſt quaſi genus,quia actio & paſſio ſunt merito contrarietatis,& ꝓprie nõ ſunt niſi in generatione rerũ,& tranſmutatiõe corruptibilium.

Subſtãtia imobilis eſt ꝓpria primę philoſophię.Cõmẽ.12.meta.cõ.6.authoritate Alexandri.

Suba quęlibet ſenſibilis trãſmutabilis eſt.12.meta.tex.cõ.6.& ibi declarat̃ ab Auer.in cõmẽ.

Subſtantia compoſita eſt dignior ſubſtantia & magis ſubſtantia.Cõmẽta.authoritate Alexãdri.12. meta.cõmẽ.15. iſtam etiã ſentẽtiam ſeqtur Simplicius in.1.phy.in expõne.tex.70.& in.2.phy.licet Auerroes teneat formã eſſe magis dignã,ut notaui in contradictionibus nuper editis.

Subſtantię generabilis & corruptibilis principia nõ inquirũtur principali intẽtione in prima phia: ſed intẽtio eius principaliter uerſatur circa principia ſubſtãtię ęternę.Cõmẽtator.12.primę philoſophię/cõmen.1.& eſt ſententia Ariſt.in.7.primę philoſophię/tex.cõmẽn.39.iuxta finem.

Subſtãtię generabilis & corruptibilis principia pertractant̃ in tractatu ſcdo & tertio primę philoſophię.i.in.7.&.8.& etiã in naturalibus.Cõmenta.12.metaphy.cõmen.1.

Subſtantię generabilis & corruptibilis alio modo inquirūtur in ſcientia naturali,& alio modo in ſcientia diuina.Cōmentator.12.metaphy.cōmen.1.5.&.29.& in.7.primę philoſophię.commen.9.&.5.¶ Dicit Subtilis doctor in primo ſuę metaphy.qōne prima,& Antonius Andreas,ꝙ quatuor cauſę inquātū quęlibet dat eſſe,circūſcribendo rationem motus & mutationis pertinet ad metaphyſicū,materia & forma inquātū ſunt partes eſſentię:efficiēs,inquātū dāt eſſe circūſcribēdo motū,licet eni nō ageret niſi mouēdo,tamē ratio dātis eſſe prior eſt ratione mouētis.finis aūt iquātū res ſcđm ſui entitatē ad illū ordinātur,licet illū nō poſſunt attigere niſi p motū & opationē:prior tamen eſt rō ordinis ſm eſſe q̄ ſm opationē.¶ Dicimus nos cū Peripateticis ꝙ illud de materia ueritatē nō habet,qa materia nō dat eſſe:licet eni Peripatetici cōcedāt materiā eſſe partē eſſentię,nō tñ cōcedūt ipſam eē partē quidditatis:differūt enim in cōceptis cū materia eſſentia,& quidditas, qa illud qđ talē diuerſitatē cauſauit in cōpoſitis īter eēntiā & qdditatē,fuit materia q̄ eſt primo diuerſa à quidditate: ſola enim forma eſt rei quidditas.& Auicē.in.5.ſuę primę philoſophię hoc nō uidit,quem ſecuti ſunt Thomas & Scotus.& dicunt Peripatetici ꝙ eſſe eſt effectus formalis ipſius formę,ſicut teſtatur diuinus Boetius in libro đ unitate & uno,licet igitur materia ſit pars eſſentialis cōpoſiti,nō tamē dat eſſe,ſed eſſe eſt à forma.unde materia recipit eſſe à forma in compoſito in quo exiſtit,dicit enim Cōmenta.3.phy.cōmen.65.ꝙ materia inuenitur in alio ſicut accidētia & formę,ſed differt ab illis,qa accidētia & formę ſunt in ſubiecto,aut dicūtur de ſubiecto, ſed materia eſt ipſum ſubiectū,& nō inuenitur p ſe,ſed in aliquo .ſ.in cōpoſito,& cū aliquo.ſ.cū forma,ſed materia inuenit̃ per formā ſm ꝙ eſt perfectio eius,& forma inuenit̃ per materiā ſm ꝙ eſt ſubiectū eius,ubi patet ꝙ materia nullam aliā cauſalitatē habet niſi quia eſt ſubiectum,ex quo fit aliqđ.& hoc dixit lucidiſſimus Themiſtius in pricipio ſcđi de aīa.ꝙ hoc eſt diſcrimē inter materiā & formā,quia res à materia habuerūt ut fierēt,ſed à forma ut eſſent, quā ſniam imitatus eſt Cōmen.in.7.primę philoſophię.cōmen.35.dicēs ꝙ cū materia fuerit,non erit res,ſed cū forma fuerit,ſtatim eſt res Et ſic ītelligas frater mi,ꝙ uulgata ꝓpoſitio nō eſt uniuerſal̃r uera,ꝙ omnis cā dat eſſe,imo quędā eſt cā recipiens ipm̄ eſſe,ſicut materia.ideo ut deducit Cōm.2.phy.cō.12. materia non poteſt exiſtere ſine forma,alioquin qđ nō eſt in actu eſſet in actu.quomodo autē de quatuor cauſis agat diuinus,& quomodo conſideratio ſua differat à cōſideratione naturalis Philoſophi,alibi à nobis oſtenſum eſt.

Cōtra Scotū & ſequaces;

Subſtantiæ naturales ſi primæ entiū ſunt,& utiq; ſcia nāturalis prima ſciarū erit.11.primæ philoſophiæ,cap.6.Inde colligitur ſcientiam primam eſſe primi generis.

Subſtātię generabiles hn̄t oīa q̄tuor genera cārum,& per oīa cognoſcunt̃.ut ſi uelimus ſcire hominem uere,oportet ſcire per oēs cauſas eius.8.meta.tex.cō.12.aliter cognitio eius eēt diminuta.

Subſtantiæ æternæ quia non habēt potētiam ad corruptionem carent materia,ſed materia earum eſt aliquod demonſtratū in actu.ſ.corpus.ideo dignius habēt hoc nomen ſubiectū q̄ hoc nomen materia.8.meta.cōmen.12.& in.2.cap.de ſubſtantia orbis.

Subſtantia & ſubiectum apud Ariſto.quandoq; appellatione accidentis dicūtur. Themiſtius.2.de anima,in expoſitione tex.65.

Subſtantia eſt primū ens ad quod oīa alia p̄dicamenta referūtur:nam ſm ſubſtātię rōnem dicūtur alia entia quātitas,q̄litas & alia ſic dicta oīa:nāq; habebūt rōnem ſubſtātiæ.9.primę phiæ,tex.cō.9. ubi Cōmen.exponit ꝙ multa dicūtur entia,ſm ꝙ hn̄t diffinitionē ſubſtātię ꝓ quāto in diffinitiōe apparet ſubſtātia ubi patet q̄liter intelligēda ſit allegata Phi propoſitio & ſatis uulgata in.7.primę philoſophię,tex.com̄.2.ubi habet̃.Alia uero dicūtur entia eo ꝙ taliter entis hęc qdem quātitates, illa uero q̄litates,alia uero paſſiones.qa Ariſt.dicit,ut diximus in primis ſermonibus, ubi Cōmē. exponit ſm antiquā diuiſionē.i.in.6.&.7.i.in.7.&.8.libro ſcđm diuiſionē noſtram.Male igit̃ quidam intellexerūt locum illū aſſerentes eius eſſentiali p̄dicatione non p̄dicari formaliter de accn̄tibus,ſed de ſola ſuba,imo de utriſq; p̄dicatur,ſed ſcđm prius & poſterius.ꝓ tanto enim alia dicūtur entia,pro quāto in diffinitione eorū apparet ſuba:iſta enim eſt Magiſtri interp̄tatio.Patet autē ꝙ ſuba non cadit in diffinitione accidētiū niſi pro quanto,ſubiectū & cauſa eorum in generatione cauſę materialis ſunt,ſicut ſcribit Cōmen.in.4.meta.cō.2.cadit enim tāquā additū.7.meta.tex.cō. 17.& infra.& ideo ſi accidētia dicūtur entia,ꝓpter ſubſtātiam,hoc eſt qa in diffinitione eorum ſumitur ſubſtātia quæ eſt ſubiectū eorū & materia,ſicut dicimus ꝙ hō eſt homo ꝓpter Deū tāquā ꝓpter cām efficiētem & finalem,tamē homo ſcđm ſe homo eſt,ut dicit̃ in.5.primę philoſophiæ. tex.cōmē.21.hominis multæ ſunt cauſæ:attamen homo ſcđm ſe homo eſt,unde non qa Deus eſt Deus,ideo homo eſt homo,licet à Deo ſit homo,ut bene notauerunt ſubtiles,uide in Theoremati-

bus in illo Theoremate, accidentia ſunt entia eo quia taliter entis.

Subſtantia dicit̃ quatuor modis.7.meta.tex.cõ.44.&.8.metaphy.cõmen.2.ubi pondera ꝙ Commentator dicit ſubſtantiam famoſe diuidi in quatuor modos.

Subſtãtię ſenſibiles nõ diuerſant̃ in ſuis ſubſtãtiis quãdo diffiniunt̃/& quãdo nõ diffiniunt̃.ſ.qm̃ ſunt ſubſtãtiæ/licet nõ diffiniant̃ etiã minus quàm quãdo diffiniũtur, ſicut eſt diſpoſitio in uiſibilibus, quoniã ipſa nõ ſunt minus uiſibilia, quãdo nõ uident̃ quàm quãdo uident̃.7.meta.cõmẽ.46.& eſt expſſa authoritas Ariſto.& Cõmẽ.etiã ibidẽ in tex.com̃.58.ubi dicit Phs quãuis utiꝗ ſi non uideremus aſtra, non minus exiſtimatio foret ſubæ ſempiternæ poſt eas quas nos uidemus, ubi Cõmen.ſcribit/ꝙ ſenſibilia ſunt entia/licet nõ ĩtelligantur, ſicut ſunt entia licet nõ ſentiantur. ¶ Ex quibus locis manifeſte colligitur ꝙ eſſe cognitum eſt aduentitium eſſentię rerum & quòd non eſt de ratione intrinſeca rei cognitæ.

Eſſe cognitũ eſt aduẽtitiũ quidditati.

Subſtantiæ ſeparatæ ſunt de genere rerũ per ſe exiſtẽtiũ.7.meta.cõ.48.&.57.cõtra modernos aſſerentes ſubſtãtias ſeparatas eſſe formas inhęrentes orbibus per informationem.

Subſtantia una actu impoſſibile eſt, ut ſit ex duabus ſubſtantiis in actu.7.meta.tex.com̃.49.

Subſtantiæ ſolum eſt diffinitio aut maxime.7.metaphy.tex.cõmen.50.

Subſtantia una numero impoſſibile eſt ut de pluribus p̃dicetur.7.metaphy.tex.cõmen.52.

Subſtantia quã ſignificat diffinitio nõ habet generationẽ neꝗ corruptionẽ.7.meta.tex.cõ.53.

Subę oĩs pſcrutatio in ſcĩa diuina de ſuis ſp̃ebus nõ eſt niſi p ſubam, q̃ dr̃ forma.7.meta.cõ.1.

Subſtantiarũ quædam ſunt confeſſæ ab oĩbus, quædam uero à qbuſdam.8.meta.tex.cõ.1.

Subſtantiæ naturales ſunt conceſſæ ab omnibus.ibidem.

Subæ ſenſibiles oẽs materiã habent.8.metaphy.tex.cõ.3.ubi dicit Cõmen.in com̃.ꝙ hoc eſt declaratum in ſcĩa naturali.uide.1.cœli.tex.cõ.92.ubi dicit/ꝙ oẽ ſenſibile in materia exiſtit.

Subſtantiarum ſecũdum rationem hæ quidem ſeparabiles, illæ uero non.ibidem.

Suba cõpoſita eſt cuius ſolius eſt generatio & corruptio.8.meta.tex.cõ.3.&.7.meta.26.&.27.

Subſtãtia cõpoſita eſt ſeparabilis ſimplr̃.8.meta.tex.cõ.3.ubi Cõmẽta.exponẽs hoc dicit, qa eſt ſeparabilis & ſcd̃m diffinitionẽ, & ſcd̃m eẽ/ad differentiã formæ materialis, q̃ ſolũ ſcd̃m diffinitionẽ eſt ſeparabilis à materia & nõ ſcd̃m eſſe, & etiã ad differentiã materiæ, quæ etiã ſcd̃m diffinitionẽ eſt ſeparabilis à forma.12.meta.com̃.39.ĩtellectus ĩnatus eſt diuidere adunata in eẽ, ſicut diuidit materiam à forma, & formã à congregato ex materia & forma, ſed non eſt ſeparabilis ſm̃ eſſe materia à forma, qa tũc qđ non eſt in actu, eẽt in actu.1.phy.com̃.12. ¶ Beatus Tho.aũt in p̃ſenti loco in.8.meta.ſup expõne tex.3.dicit/ꝙ materia nõ eſt ſeparabilis p intellectũ ab ipſa forma, qa non ĩtelligit̃ niſi ut eſt in potẽtia ad formã, ſed forma põt intellectu ſeparari à materia ſenſibili ĩdiuiduãte. Sed iſta opinio nõ eſt Peripatetica, ſi abſolute & oĩbus modis hoc aſſerat Diuus Tho.nam licet in ſcđa ſui notione materia nõ poſſit ĩtelligi niſi ut eſt in potẽtia ad formã, tamẽ in prima ſui notiõe bene põt ſine tali potẽtia ĩtelligi, ſicut pulchre declarauit lucidiſſimus Them̃.in.1.phyſi.in digreſſiõe de potẽtia & priuatione materiæ, & Cõmen.1.phy.com̃.71.& in.1.cap.de ſuba orbis.

Cõtra Diuum Thomam.

Subſtantiæ proprium eſt p̃exiſtere aliquam ſubſtantiam in actu, quæ facit ut animal ſi animal naſcitur, quale uero aut quantum non neceſſarium niſi poteſtate ſolum.7.metaphy.tex.cõmen.32.uide pro hoc cõmen.42.in.2.cœli & mundi.

Subſtantia ſimplr̃ dicit̃ de materia ſubſtãtię compoſitæ, & de forma, & de compoſito ex materia & forma.7.metaphy.tex.com̃.7.&.34.idem.2.de aĩa.tex.com̃.2.&.8.meta.tex.com̃.7.

Subſtantia maxime & primũ & ſolũ ut eſt dicere, in ſcĩa diuina eſt cõſiderãda.7.meta.tex.cõ.5.conſimile habet̃.4.primæ philoſophię.tex.com̃.2.ubi ſcribit̃, ubiꝗ uero primi ꝓprie ẽ ſcĩa, & ex quo alia pendent, & ꝓpter qđ dicũtur, ergo ſi hoc eſt ſuba ſubſtãtiarũ, oportet principia & cauſas hr̃e Philoſophũ.ɔſilr̃ habet̃ in prĩcipio.12.meta.tex.com̃.1.ubi dicit̃ de ſubſtãtia theoria eſt, qa ſubſtãtiarũ prĩcipia & cauſæ q̃rũtur. Ex qbus locis clariſſime colligit̃ ꝙ tãetſi ens ĩquãtũ ens eſt ſubtum adęq̃tũ primę philoſophiæ, ſuba tñ eſt ſubiectũ prĩcipale, in quo ſaluat̃ prĩcipalr̃ natura entis.

Suba prima eſt q̃ nõ p̃dicat̃ de aliquo, & alia p̃dicant̃ de ipſa.7.meta.tex.cõ.7.& in prædicamentis idem habetur.uide in Theorematibus meis in proprio Theoremate de hoc.

Subſtantia compoſita eſt poſterior duabus ſubſtantiis, ex quibus componitur, & ipſam eẽ ſubſtantiam eſt manifeſtum per ſe.7.metaphy.com̃.9.& habetur ex textu.

Subſtantia alia eſt ſeparabilis, alia inſeparabilis.ibidem.&.1.phyſi.cõmen.ultimo.

Subſtantiarum diffinitiones ſignificant unam intentionem, accidentium uero plures.5.metaphy.cõmen.34.uide.7.metaphyſi.tex.cõmen.17.& infra.

Subſtantiam cuiuſlibet quod ſemel,ut ſex ſemel ſex,non auté eſt bis tria aut ter duo.5.metaphyſi. tex.cōmen.19.& eſt in capitulo de quali.

Subſtantiam q̄ maxime ſignificare uidētur,ſunt aqua/ignis/aer/& terra,ex q̄bus cōpoſita cōponun tur:horū autem calores & frigiditates & ſimiles paſſiones non ſunt ſubſtātię.3.meta.tex.cōm.17. ¶ Et ex illo loco patet caliditaté & frigiditaté non eé formas ſubſtātiales in elītis, ɔtra Alexādrū: ſed pro Alexan.ſunt rationes,quia Ariſto.inueſtigās principia corporis ſenſibilis.i.tangibilis in.2 de generatione & corrup.tex.cōm.7.& infra dicit/ꝙ eſt prima materia & primæ contrarietates.ex his enim conſtant uocata elīta,igitur q̄litates primę cum prima materia ɔſtituūt elīta. Amplius Ariſto.2.de generatione & corrup.dicit ignem eé contrariū aquæ,quod non eét,niſi forma ignis eſſet caliditas,& forma aquę eſſet frigiditas.nam licet Ariſto.in p̄dicamentis dixerit ſubam non eé contrariā ſubę,illud habet locū de ſubſtātia cōpoſita,& de ſuba ſimplici,ſicut eſt forma. Amplius diffinitio ſubſtātiæ non dat̄ per accñtia.7.meta.tex.cōm.17.ſed in diffinitiōe ignis ponit̄ caliditas & ſiccitas,ut patet.2.de generatione tex.cōm.16.& in principio.4.meteo. igit̄ ſunt ſubæ. Amplius illud per cuius ablationé aufert̄ ſubſtantia,eſt ſuba rei,quia ſicut quod eo poſito ponit̄ rei ſubſtā tia/eſt ſuba:ita etiā quod ita ſe habet,ꝙ eo ablato aufert̄ ſubſtātia eſt ſuba, eadem enim ſunt prin cipia in quę aliqd reſoluit̄,& ex quibus cōponit̄: ſed ad ablationé caliditatis aufertur ſuba ignis. Inquit enim Cōmen.in cōm.67.ſuper.3.cœli,ignis nō inuenit̄ in actu niſi in fine caliditatis & ſic/ citatis. Ex aduerſo aūt contra Alexan.arguit̄.nam in his q̄ uniuoce dicūtur,impoſſe eſt unū & idē reſpectu unius eſſe ſubam,& reſpectu alterius eſſe accidés.dixi notabiliter de uniuoce dictis,quia in his quę dicūtur æquiuoce,aut ſcd̄m prius & poſterius,ſecus eſt,ſicut ſcīa in deo eſt ſuba:in no/ bis aūt eſt q̄litas:æquoce enim dicit̄ ſcientia de ſcīa dei & de ſcīa noſtra, ut dicit Cōmen.12.meta. cōmen.51.ex libro deſtru.diſpu.6.in ſolōne.5.&.6.dubii. ſed caliditas in elītis & mixtis eſt eiuſdē rationis uniuoce,ɔueniūt enim in noīe & ratione, ſimilr̄ rectus iudex de ſenſibilibus ſenſus eſt & tactus nullā differentiā ponit inter caliditaté elementi & mixti. Igitur cum ſcd̄m Philoſophū q̄d uere eſt nulli accidit.1.phyſi.tex.cōm.27.& caliditas in elīto eſt ſubſtātia/in mixto non erit accñs. Dicimus igitur ꝙ ſubſtātia non componit̄ ex non ſubſtātiis.2.de aīa.tex.cōm.2.& ideo elīta ſunt compoſita ex materia & forma ſubſtantiali:caliditas aūt & id genus ſunt q̄litates per q̄s elementa ſunt actiua & paſſiua,quia actio eſt merito ɔtrarietatis.1 de generatione & corrup. Et quia ignis, ut ignis eſt ſuba,& ſubſtātia non habet contrariū:ideo Ariſ.dicit ꝙ ignis non agit ut ignis, ſed ut calidus.& quia de ratione elīti uidet̄ eſſe ꝙ ſit actiuū & paſſiuū, ut uidet̄ colligi de mente Philo ſophi/in.2.de generatione & corrup.& in principio.4.meteoro.ſic Ariſto.ibi naturaliter ɔſiderās elementa dicit ea ɔſtitui ex materia prima,& ex primis ɔtrarietatibus:quia ad naturalé nō ſpectat quātum naturalis eſt,ɔſiderare ipſa,ut ſunt ſubſtātię, quia ſuba & accidés ſunt de primis differen tiis entis inquātum ens,ſicut dicit Cōmen.2.phyſi.cōm.4.unde etiam Cōmen.4.meteo.cōmé.1. exp̄ſſe dicit ꝙ uirtutes per q̄s elemēta ſunt elīta:ſunt hæ uirtutes q̄tuor/uidelicet caliditas/frigi/ ditas/humiditas/& ſiccitas.elītum enim dr̄ relatiue ad elītatū, & quia elīta non ſunt p̄tes mixti niſi alterentur,alteratio aūt eſt merito q̄litatū:mixtio enim eſt miſcibiliū alteratorū unio.& for/ te hoc uoluit Alexan.nam ſi caliditas eét ſubſtātia,& tranſmutatio in caliditate eét generatio ſub ſtantialis & non alteratio:nam uniuoce dicit̄ in ſimplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad ſecūdū Ariſto.2.de generatione & corru.tex.cōmé.49.dicit igné eſſe cōtrariū aquæ/& aerem terræ/ut ɔtingit ſubam ſubſtātię ɔtrariam eé,q̄d ideo dixit quia ɔtrarietas in ſubſtātiis nō eſt ſm̄ eſſe ſubſtātiæ,ſed ſcd̄m q̄litates & paſſiones inuētas in eis. Ad aliud dico ꝙ quādo differētiæ ſub/ ſtantiales rerū latent,tūc poſſumus circūloqui per paſſiones & ꝓprietates inſeparabilr̄ ɔſequentes tales formas,ut dicit Cōmen.7.meta.cōm.41.&.8.meta.cōm.5. Ad ultimū reſpōdetur ꝙ illud ad cuius ablationé primo & per ſe aufert̄ ſuba rei,eſt ſubſtātia:ſed nego minoré.quia licet ad ablatio nem caliditatis aufert̄ ſubba ignis,hoc non eſt primo & p ſe,ſed eſt mediante forma ignis:quia ab lata forma primo aufertur ignis,ſicut ad ablationé trianguli primo aufert̄ habere tres,ſed ad ab/ lationem aufertur,ſed non primo,ſed mediante triangulo.ſimiliter hoc eſt per accidés,pro quāto forma non poteſt conſeruari in materia ſine qualitatibus.

Digreſſio an q̄ litates primæ ſint ſubſtātiæ in elemētis.

Subſtantias eſſe contrarias ſcd̄m formas nihil prohibet.primo phyſi.cōmē.52.idem dicit in primo capl̄o de ſubſtantia orbis.uide in concordantiis.

Subſtātia & accidés ſunt differentię entis ſcd̄m ꝙ ens.2.phyſi.cōmē.4.pondera reduplicationem illam.Nam ut dicit Auicéna in principio ſuę logicę/& in principio ſuę primę p̄hię.ens abſolute di uiditur in ſubſtātiā & accidés,ſed ens ut cadit ſub opere aīę,diuiditur in res quę ſunt noſtra opera

& in res quę nō ſunt noſtra opera,& talē diuiſionē appellat Cōm.ſm diuiſionē demōſtratiuā.2.phyſi.cō.71.Aut dic ꝙ dixit illud ꝓpter diuiſionē limitatā,qa ens ſenſibile diuiditur in ſubſtātiā ſenſibilem,& accidens ſenſibile.ut innuit Cōmentator.3.de anima/cō.5.in ſolutione qōnis tertię.

Subſtantiæ ſimplices ſunt cōtrarię ſcd̄m ſuas qualitates,& qualitates earū ſunt accidentia in eis.5.phyſi cōmen.10.idem.8.meta.cōmen.5.contra Alexandrum.

Subſtantias,quarū ꝓpria ſunt cōtraria,dicere cōtrarias eſſe aut diuerſas,cōſiderandū eſt,ſed nō in ſcientia naturali.Cōméta.5.phy.cō.10.uide cauſam dicti eius in.4.primę p̄hię.tex.cō.6.

Si ſubſtantię eſſent cōtrarię ſcd̄m formas & ſcd̄m ſubiectū,in eis nō ſolum nō eſſet motus,uerūetiā neqꝫ mutatio. Cōmen.5.phyſi.cōmen.10.uide cauſam huius conſequentię in.1.de generatione & corruptione/tex.cōmen.43.& in.8.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.14.

Subſtantia dicitur de tribus.ſ.de materia/forma/& compoſito.2.de anima.tex.cōmē.2. Nota ꝙ iſta diuiſio primitus fuit Architæ Tarentini,ut dicit Simplicius in p̄dicamentis, & in primo phyſic.in expoſitione tex.70.& ab Archita Ariſto. ſumpſit iſtā,propria autem Ariſto. diuiſio fuit illa, quā poſuit in prædicamentis in primam & ſecundam.

Subſtātia eſt illud ad cuius ablationem auferꝰ ſubſtātia.2.de aīa.cōmen.2.& 8.quod quomō ſit intelligendum uide in.8.primę philoſophię.cōm.5.contra Alexan.qui ſup hoc fundauit intentionē ſuam ad ꝓbandum qualitates primas eſſe formas ſubſtantiales elementorum.

Subſtantiarum q̄dam ſunt ſine accñtibus, quædā uero ſine accñtibus eſſe nō poſſunt.12.meta.cō.25.Inde collige in abſtractis ſubſtantiis nullū eſſe accidēs,niſi forte in ītellectu materiali.

Subſtantiarum q̄dam ſunt naturales,& quædam animatæ.12.meta.tex.cōm.25.

Subſtantiarū cauſæ,ut cauſæ oīum,quia deſtructa deſtruūtur.12.meta.tex.cōmen.27.

Subſtantiam æternam īmobilem eſſe Ariſto.declarauit ꝓpoſitionibus cōmunibus utriqꝫ ſcientiæ.12.metaphyſi.cōmen.29.uide in contradictionibus.

Subſtantia neceſſe eſt illud quod eſt prius ſubſtantia.12.meta.tex.cōmen.43.

Subſtantiæ primæ quādoqꝫ dicūtur diuinæ ſubſtantiæ.ut.12.meta.tex.cōmen.50.

Subſtātia diciꝰ multis modis,ſed famoſior ſignificatio eius eſt illa q̄ diciꝰ de indiuiduo ſubſtantiæ.& uide cauſam in paraphraſi meta.Auer.tracta.primo/caplo de ſubſtantia.

Subſtantia manifeſte poniꝰ in diffinitionibus trium p̄dicamētorum/uidelicet ubi/ſitus/ & habitus,quod patet ex eorū diffinitionibus.ex paraphraſi meta.tracta.1.in principio.

Subſtantia in diffinitionibus q̄tuor p̄dicamētorum.ſ.quātitatis/q̄litatis/relationis/& quādo/nō apparet,& p̄ſertim quādo ſumunꝰ,ut abſtracta ꝑ intellectū,& ſignificantur per noīa in abſtracto,ut albedo dum diffiniꝰ quod eſt color diſgregatiuus uiſus/& magis adhuc de magnitudine & figura.Nihilominus iam fuit oſtenſum ipſa pro eſſe ſuo indigere ſubſtātia. ex eodem loco.

Subſtantia recipitur in diffinitione oīum accidētium uel potentia ꝓpinqua,ut eſt in illis p̄dicamētis accidentium,in quorū diffinitione non apparet relatio ad ſubſtantiā, ut ſunt quātitas/qualitas relatio & quando:aut recipitur actu ut in cæteris.ibidem.

Subſtantia reſpectu nullius pōt eſſe accñs.Propoſitio eſt q̄ ex Philoſopho ſummiꝰ primo phy.qđ uere eſt nulli accidit/ſm Alexan.& Ioā.Grāma.& ſequaces,ꝓpoſitio locū habet de ſubſtātia ꝑfecta quæ eſt cōpoſita ex materia & forma.unde ipſi tenent ꝙ ſit ꝑfectior forma,quod etiam Latini noſtri ſequūtur in hoc aduerſantes Cōmentatori ꝗ aſſerit formā eſſe ꝑfectiorem ſubam q̄ cōpoſitū.unde fallit ſm iſtos Græcos expoſitores ꝓpoſitio ī ſubſtātia ſimplici ſicut eſt forma/ ꝓpter formas elementarias q̄ ſunt ſubſtātiæ in elr̄tis, ſed in mixtis ſubſtātiis ꝑfectis ſunt accñtia:ſic etiā gloſant Ariſto.dictū in p̄dicamentis,ubi aſſerit ſubæ nihil eſſe cōtrarium/uerū eſt in cōpoſitis,ſed fallit in ſimplicibus,qa formæ ſubales elemētarię ſunt ɔtrariæ.Auerroes aūt & Latini uniuerſaliter dicūt propoſitionem iſtā ueram eē tam in ſimplicibus q̄ in cōpoſitis,in his tamē quæ uniuoce dicūtur,fallit autem in æquiuoce dictis/aut ſcd̄m prius & poſterius: quia ſcientia in deo eſt ſubſtantia,& in homine eſt qualitas.gloſa Cōmentatoris in.8.meta.cōmen.5.

Subſtantia ſola eſt ſeparabilis.7.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.4.idem.12.metaphyſi.tex.cōmē.3.& primo phyſi.tex.cōmen.14.&.39.

Subſtātia eſt prior oī accñte tribus modis/diffinitione/cognitione/& tēpore.7.meta.tex.cō.4.

Subſtantia uniuſcuiuſqꝫ rei eſt una eſſentialiter.4.meta.cōmen.3. Contra illos,ꝗ dicūt unū non ꝑdicari in primo modo dicendi per ſe de omnibus ſicut ens.

Subſtantia dicitur multis modis.5.metaphyſi.tex.cōmen.15.

Subſtātiæ animatæ uidētur eſſe principia ſubſtātiarū naturaliū.12.meta.tex.cōmen.25.

Subſtantiæ

Subſtantiæ tres ſunt/duæ phyſicę/& tertia imobilis.12.meta.tex.cōmen.5.&.29.Nam ſubſtātia alia mobilis,& hæc duplex,quędam generabilis,& quædā ſempiterna/de utraq; conſiderat naturalis. tertia autem eſt imobilis,& de iſta conſiderat diuinus.

Subiecto exiſtēte uno/& potētia una/& agente uno/nulla ꝑſus erit multitudo.12.meta.cō.11.

Subiici oportet ſemper aliqd in oībus oppoſitis mutationibus.8.primæ philoſophiæ.tex.com̄.4. uide etiam.1.phy.tex.cōmen.60.&.63.& in.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Subiectum quod eſt in trāſmutatione ſubali eſt ens in potētia & ſuū eſſe eſt q̄ſi mediū inter eſſe in actu & non eē:ſed ſubm in aliis trāſmutationibus eſt in actu.8.meta.cō.4.&.1.phy.cō.63.& in.1. cap.libri de ſubſtātia orbis.1.de generatione & corrup.tex.cō.23.&.24.2.de aīa.com̄.4.

Subiectum tranſmutationis ſubſtātialis quādo recipit formam aſſimilatur enti in actū,& quando dimittit formam aſſimilatur non enti.8.metaphyſi.cōmen.4.

Subiectum & uniuerſale differunt.9.metaphyſi.tex cōmen.12.

Subiectum dupliciter ſubiicitur,aut ut hoc aliquid, ut animal paſſionibus,aut ut materia actui. 7.metaphyſi.tex.cōmen.44.

Subiectum formæ non habet eſſe niſi per formam, & ideo actio agentis dependet à ſubiecto ſecū/dum q; ſubiectum dependet à forma, cum actio agētis non depēdet à forma neq; à ſubiecto ſine forma.7.metaphyſi.cōmen.31.

Si ſubiectū formæ generet ab aliquo agente & forma ab alio,tunc ſubiectū & ſua forma eēnt duo in actu,& unū actū ſm q; eſt unum actū eſſet à duobus agētibus/qđ eſt impoſe. Cōmen.7.meta. cōmen.31.in digreſſione ɔtra Auicēnā/Themiſtiū/& Platonē aſſerentes aliud eſſe agens diſponēs materiam/& aliud eſſe generās,quod inducit formam in materia.

Subiectū primū maxīe uidet eſſe ſuba,tale uero mō quodā materia dicit.7.meta.tex.com̄.7.

Subiectū aliarū rerū ɔceditur magis eſſe ſuba q̄ aliud.7.meta.com̄.7.&.8.idem.2.phy.8.9.

Subiecta quæ ponuntur in diffinitionibus accidentium eſſentialium non ſunt ſicut genera diffe/rentiarū,quia ſunt diuerſa ſm genus & ſcdm naturā quod nō ɔtingit in genere & differētia, neq; illud quod ɔgregarur ex accidentibus & ſubiecto eſt unū in actu, ſicut illud quod congregat ex genere & differentia.7.meta. com̄.17.ubi patet genus & differētiam q̄ ponūtur in diffinitionibus ſpecierum eſſe eiuſdē generis,& ſignificare eandē naturā ſcdm rem.Contra Ioānem de Gandauo ponentem tot formas reales quod ſunt prædicata quidditatiua.

Subiectum eſt prius ꝓpria paſſione.Cōmen.5.meta.cōmen.16. ubi dicit q; paſſiua paſſionibus ꝓ/priis ſunt ante paſſiones & accidentia,licet textus aliter iaceat in litera uera quæ habet q; alio mo/do priora dicūtur paſſiones priorum ſicut rectitudo quæ eſt paſſio lineæ eſt prior lenitate quæ eſt paſſio ſuperficiei,quia linea eſt prior ſuperficie.

Subiectum eſt terminus multiplex & obmiſſis ſignificationibus quibus ɔſueuit ſumi in logica/ui/delicet ꝓ ſubiecto de quo aliquid dicit,& pro ſubiecto ſciæ de quo p̄cognoſcit quid, & quia eſt: apud Philoſophos aūt habet etiā multiplex ſignificatū.nam ſubiectū qñq; diſtinguit contra ma/teriam,quia nomē materię refert ad futura,nomē ſubiecti ad p̄ſentia:materia enim ſenſibilibus q̄/litatibus informata ex materia tranſit in ſubiectū:unde æs ex quo fieri pōt Mercurius ante ſuſce/ptionem formæ materia Mercurii dici pōt,introducta aūt forma dicit ſubiectū:ita notat Alexan. in pricipio libri meteo.ubi Philoſophus dicit,q; accidētiū circa ipm ignē & terrā & ſyngenea his, ut in materiæ ſpē eorū quæ fiūt oportet putare:uult enim q̄tuor elñta reſpectu mixtorū eſſe,ut in materiæ ſpē.ideo autē dicit/ut in materiæ ſpē, quia rectius dicūtur ſubiectū q̄ materia reſpectu mixti.& hanc etiā dr̄iam notauit lucidiſſimus Themi.in libro primo phyſi.authoritate Boethi in digreſſione de potētia & priuatiōe materię. Sumitur iterum ſubm apud Philoſophos pro ſubto formæ.& ſic æquiuoce forma ſubalis dicit eſſe in ſubiecto & forma accidētalis,tum quia ſubiectū formæ ſubalis ſcdm q; eſt ſubiectū eſt ens in potētia,ut dicit Cōmē.2.de aīa.com̄.4.ſubiectū uero accidentis eſt ens in actu p̄cipue accidētiū terminatorū:tum quia ſubm formę ſubſtātialis ſubſtē/tatur in eſſe per formā,ſed accñа ſubſtentātur in eē per ſuū ſubiectū.2.phyſi.cōmen.4.&.4 meta. cō.7.tum etiam qa ex ſubiecto & forma ſubſtantiali fit unū per ſe:ex ſubto uero & accidēte quod/cunq; accñs fuerit non fit unū p ſe,ſed unū per accidēs.7.meta.tex.com̄.17.Subiectū etiam in phi/loſophia quādoq; ſumit pro quocūq; termino poſitiuo & forma motus ſiue ſit terminus à quo/ ſiue ſit terminus ad quē.& ſic ſumitur.5.phyſi.tex.com̄.7. ubi dicit q; oīs motus eſt de ſubiecto in ſubiectum.dico aūt ſubiectū ex affirmatione monſtratū. Sumitur iterum ſubiectum p̄ciſe pro

termino ad quem intẽdit motus,& iſto mõ ſumit in.4.phyſi.tex.com̃.129.ubi dicit. Dico autem uelocius mutari prius tranſmutás in ſubiectũ ſcd̃m idem ſpatiũ & regularẽ motũ. ubi Themiſt. exponens inquit,uoco ſubiectũ id quo tendit motus locũ formã & qualitatem. ¶ Ex hoc poteris ſcire quãtum errauerũt illi qui tenuerũt ſanitatẽ eſſe ſubiectũ in medicina ſumentes ſubiectũ eo modo quo ſumũt logici pro ſubiecto ſciæ, de quo demonſtrant ꝓprietates & paſſiones & ad qd̃ omnia in ſcia habẽt attributionẽ ꝓpter authoritatẽ Galeni male itellectã in principio lib.de ſectis. ubi habet ꝙ medicinæ artis intẽtio ſanitas eſt:finis uero eius adeptio:dicũt intẽtionem ſumi pro ſubiecto:ſed non aiaduerterũt ꝙ ſubiectũ pro intentione eſt terminus in quẽ tendit intẽtio artis, ſicut Philoſophi terminũ ad quẽ tendit motus,dicũt ſubiectũ:illud enim qd̃ primo obiicit intentioni artis medicinæ eſt ſanitas,quia eſt finis principalr̃ intẽtus ab arte:quia aũt ars iſta ẽ factiua & nõ ↄſiderat ſanitatẽ tanq̃ rem ſpeculabilẽ,ſicut facit naturalis,ſed ut eſt inducibilis per artẽ,ſic finis ultimatus illius artis eſt ſanitatis adeptio:hoc enim eſt quãdo quis artẽ ad actũ ducere uoluerit,ubi opus eſt duplici incedere inſtrumẽto/ratione/& experimẽto,ut dicit Galenus in cõmento primo primæ particulę ſeparatorũ ſermonũ:artis igitur in ſe intentio eſt ſanitas.i.finis principaliter intentus,ſed ſanitatis adeptio eſt finis artis,ut habet deduci ad actum per rationẽ & experimẽtum.unde ipſe Galenus dicit corpus humanum eſſe ſubiectũ medicinæ, ſic enim in diffinitione medicinæ dicit medicinam eſſe ſanorum/ ægrorum/ & neutrorum/& ſanitas eſt finis medicinæ. ut dicit Ariſto. in principio libri ethicorum.unde Auic.in prima fen primi diffiniuit medicinam complete per ſubiectũ & finẽ dum dixit medicinam eẽ ſciam qua humani corporis diſpõnes noſcũtur ex parte qua ſanat.& ita dicit Hãmonius ſup Porphyrio,& Cõmẽtator Alexãdrinus in illo lib.unde ęquocatio decepit eos,quia quãdoq; finis & ſubiectũ ꝓ eodẽ accipiunt,& intentio ut patuit,ſed non ſumit ſubiectum pro ſubiecto de quo demonſtrant paſſiones,ad qd̃ oĩa ↄſiderata in ſcia habent attributionẽ. Subiectũ ẽt apud Philoſophos quandoq; ſumit pro obiecto,ut patet.2.de gene.& corrup.tex.com̃.7.ubi dicit ꝙ uiſus eſt prior tactu,quapp & ſubiectũ prius eodẽ modo ſumit in.2.de aia.tex.com.144.&.136.& in.3.de aia.com̃.5.in ſolõne primę qõnis.ubi dicit ꝙ cõphendere per ſenſum fit ꝑ duo ſubiecta,quorũ unus eſt ꝑ qd̃ ſenſus eſt uerus & eſt ſenſatum extra aiam:aliud aũt eſt ſubiectũ ꝑ qd̃ ſenſus eſt forma exiſtẽs,& eſt prima ꝑfectio ſentiẽtis, ubi in prĩo mẽbro ſumit ſubtũ ꝓ obto,in ſcd̃o uero ꝓ ſubto qd̃ ſubiicit ſenſationi & eſt recipiẽs.

Subiecta quidẽ natura ſcibilis eſt ſcd̃m analogiã.1.phyſi.tex.cõ.63.fuit dictũ Timæi Pythagorici, ut inquit Simplicius.unde ſcire debes ꝙ cũ prima materia nõ habet qdditatẽ in actu,ideo nõ eſt intelligibilis ſcd̃m ſe ab intellectu.ut notabiliter ſcribit Com̃.in cõ.nõ eni habet itentionẽ itellectã ab ea.12.meta.cõ.14.eteni cũ obiectũ itellr̃us ſit ulr̃e,& forma ſit ſubtum ulr̃itatis.1.cœ.cõ.92.cũ prĩa materia ſit prĩo diuerſa à forma,qa neq; ẽ forma neq; formatũ:ideo ſm̃ ſe eſt ignota.7.primę pħię. tex.cõ.35.Cognoſcitur aũt duplici cognitione.prĩa eſt quã dat nobis prima cognitio naturalis dũ ꝓcedimus à notioribus nobis ad nota naturę.& ſic cognoſcimus eã ex trãſmutatione ſubſtãtiali. Nã ut ſcribit Cõmẽ.1.phy.cõ.63.cũ uidemus idẽ corpus ꝑmanẽs in eodẽ loco trãſferri de carneitate in terreſtreitatẽ,& de terreſtreitate in uegetabilitatẽ,uidemus ꝙ amittit nomẽ & diffinitionẽ, & ſic cognoſcimus illud ſubiectum nõ habere formã & diſpoſitionẽ dãtẽ ſibi nomẽ & diffinitionẽ,& tũc aſſimilamus talem naturam ſubiectum ad aliquod ens in actu quod eſt informe. Dicimus enim materiam ita ſe habere ad omnem formam ſicut ſe habet æs ad ſtatuam , & ſicut lignum ad lectulum , & ſicut aurum ad anulum.& iſta conſideratio pertinet ad naturalem & eſt prima quo ad nos:trãſmutatio eni fecit cognoſcere naturã & motus localis locũ.4.phy.38.cõ.ſcd̃a cognitio de materia quo ad nos eſt illã quã habemus in prima pħia quę eſt ultim̃a uia doctrinę quo ad nos,ut.d.Cõmẽ.7.met.cõmẽ.39.& tunc primus Philoſophus habito & accepto eẽ primę matarię qd̃ fuit demõſtratũ ꝑ ſignũ naturale,uia.ſ.trãſmutationis ſubſtantialis conſiderat ipſam ut eſt ſubſtantia quę pars ſubſtantię eſt ſubſtantia,& ipſam negatione cognoſcit.Dicit enim Philoſophus.10.prię pħię.tex.cõ.24.materia negatione oſtẽdit.uñ ↄſiderat ipſam in ſua prima notione ut eſt quędam ſubſtantia quę non eſt forma neq; formatũ.& iſta cognitio(ut dicit Cõmenta.) cũ ſit ꝑ priuationẽ oĩum formarũ ſeu negationũ,ſcd̃m hoc materia nõ habet eſſe extra animã, ſed in anima tantũ,natura enim nõ poteſt explorare materiã ab omni forma,ſicut facit itellectus.12. primę pħię.cõmen.39.& iſta cõſideratio(ut inqt Commenta.)non eſt de ſcientia naturali,ſed pertinet ad diuinũ.& ideo dixit Cõmẽta.7.1.philoſophię.cõ.ultimo loquẽdo de prima materia quid ſit iſta natura,eſt illa cuius qdditas & forma eſt recipere formã,ac ſi dicat licet materia nõ ſit neq; quid/

Digreſſio d̃ ſubiecto medicinæ.

qd/neq̃ q̃tũ/neq̃ ulr aliqđ eorũ qbus ens eſt determinatũ:tamẽ eſt natura quędá quę eſt in potentia ad omnia hęc.& hoc(ut dicit Themiſt.in digreſſione)competit materię in ſecunda ſui notione quando comparatur ad alia,ſed in prima ſui notione ſecundum naturam non includit potentiam, ſed negatione cognoſcitur.& hoc eſt qđ Plato dixit,quòd intellectus primam materiam ratiocinio quodá illegitimo ſeu ambiguo quodámõ cognoſcit, ut tranſtulit Marſilius.ſed rectius iacet ad uerbũ ſpuria ſeu illegitima cogitatiõe,qa p negationẽ cognoſcit & potius eſt ignorantia ille modus q̃ cognitio.Hoc bñ expſſit Aurelius Aug.12.lib. õfeſſionũ:dicit eni,cognitio humana nititur eá noſcere ignorádo uel ignorare noſcẽdo.nõ eni habet(ut ſcribit Cõmen.)intẽtionẽ intellectá ab ea:& nota bene & diſtingue de hoc modo duplici,alias nihil pſus intelliges.

Subiectum non facit tranſmutare ſeipſum.ex erratis primi metaphyſicę.

Subiectũ iſtius artis.i.ſcientię naturalis ſunt res ſenſibiles inq̃tum tráſmutant.i.inquantũ habent principiũ tráſmutationis & qetis.in plogo primi phy.Cõmenta.ex hoc loco pondera rõnem formalem ſubiecti ſcientię naturalis eſſe naturam.idem.6.meta.cõmen.1.cogita,quia alibi dicit corpus mobile eſſe ſubiectum.uide in concordantiis meis.

Subiectum principium eſt,& prius uidetur eſſe prędicato.primo phyſi.tex.cõ.52.

Subiectũ in rei ueritate eſt materia,cuius eẽ eſt in potẽtia.1.phy.cõ.54.&.1.cap.de ſuba orbis.

Subiectũ eſt utrumq̃ extremum potentia pura primo phyſi.cõ.56.uide in concordantiis.

Subiectum generationis ſubſtantialis.ſ.prima materia eſt unũ,quia non habet formá dantem ſibi nomẽ & diffinitionem.1.phyſi.cõmen.63.&.12.metaphy.cõmen.14.

Subiectum quádoq̃ ſumit p termino motus,ut.4.phy.tex.cõ.29.ut ibi Themiſtius.quádoq̃ p obiecto potentię,ut.2 de generatione tex.cõ.7.&.2.de anima/tex.cõmen.144 unuſqſq̃ ſenſus ſubiecti ſenſibilis eſt.quádoq̃ p recipiẽte ut ſępe i philoſophia.quádoq̃ pro termino poſitiuo,ut.5. phy.tex.cõ.7.dico autẽ ſubiectum affirmatione mõſtratum.

Subiectũ generationis eſt unũ numero nõ habens formá aliquá ſubſtátialẽ ſibi ppriam,ſed eſt in potentia omnes diſpoſitiones ſubſtantiales & accidentales.1.phyſi.cõmen.36.&.7.meta.tex.cõ.8. &.1.caplo de ſubſtantia orbis.

Subiectũ ſubſtẽtat formá ẽm q̃ forma nõ põt inueniri ſine ſubto forma autẽ ſubſtentat ſubiectũ, ẽm q̃ eſt complementũ eius.primo phyſi.cõ.70.&.2.phy.cõ.30.&.3 phyſi.65.&.2.de anima.cõ.4.

Subiectum primũ & ſubiectum ſcđm conueniunt,quia qđ inuenitur generatũ ex eis p ſe,ſed differunt quia ſubiectum ſcđm eſt in actu/ſed primũ eſt modo medio inter potentiá & actum.1.phy. cõ.82.idem.2.phy.cõ.10.&.3.cœli.cõ.67.&.2. de anima.cõmen.4.

Subiectum corporis artificialis eſt corpus naturale.2.phyſi.cõ.2.&.2.de anima/cõmen.3.&.8.

Subiectum huius libri.i.phyſicorũ eſt natura & pricipia naturalia cum ſint cõmunia omnibus rebus naturalibus.2.phyſi.cõmen.3.

Subiectum ultimum cõmune omnibus rebus naturalibus eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe.2.phyſi.cõmen.8.

Subiectũ non formatum in reſpectu uniuſcuiuſq̃ ſunt materię pprię,utraq̃ ppoſitio eſt.2.phyſi. cõ.8. uide.conſimiles.3.cœli.cõmen.67.&.8.metaphy.11.12.&.14.idem.12.meta.cõmen.11.idem.1. phyſi.cõmen.1.&.82.

Subiectum caſus & uoluntatis eſt.idem.2.phyſi.cõmen.52.ubi aduerte q̃ per caſum ſcđm Arabes intelligitur fortuna.nam illud quod nos appellamus caſum,illi appellant ex ſe, & ſubiectum intelligas obiectum.2.phyſi.48.

Subiectũ generationis ſubſtátialis eſt in potẽtia,ſed ſubiectũ tráſmutationis accidẽtalis eſt in actu.5. phyſi.tex.cõ.8.&.2.de anima .cõmẽ.4.& primo caplo de ſubſtantia orbis.& primo phy.cõ.63.

Subiectum motus ſumitur dupliciter, uno modo pro mobili in quo eſt motus,alio modo pro termino motus.5 phyſi.õmen.15.

Subiectum accidentis non exit à ſua ſubſtantia exiſtente accidente ſicut eſt reſpectu formę,& iſta eſt differentia inter formam & accidens.7.phyſi.õmen.15.idem.1.phyſico.õmen.63.&.1.capitulo de ſubſtantia orbis.

Subiectum alterationis eſt quantum neceſſario.7.phy.õmen.32.

Subiectum alicuius artis ſi negatum fuerit,artifex nullum habet ſermonem cũ eo,cũ non habeat principia per quę loquatur cum eo.8.phyſi.õmen.22.

Subiectum in alteratione non eſt aliud à ſubiecto in ſubſtantia;alioquin quomõ contingeret ut

ſubiecto in ſubſtantia ablato auferatur ſubiectum in alteratione?ſubiectum enim alterationis non eſt ei ſubiectum niſi etiam inquantũ eſt ſubiectum in ſuba.1.de generatione & corru. ɔmé.1. quod qualiter ſit intelligendum.uide ibidem cõmen.24.

Subiectũ alterationis eſt in actu,generatiõis uero in potẽtia.1.de generatiõe & corruptiõe. cõ.10.& tex.com̃.23.&.24.&.5.phyſi.tex.com̃.8.&.1.phyſi.cõ.63.&.1.cap.de ſubſtãtia orbis.

Subiici oportet ſemꝑ aliquod qđ fit,& hoc & ſi numero unũ eſt,ſpecie tamen nõ unũ eſt,dico autẽ ſpecie & rõne idẽ.1.phyſicę auſcultationis.tex.cõ.60.¶ Ex quo colligũtur duo/primũ ꝙ oĩ tranſmutatione oportet ponere aliqđ quod ſubiiciať,qđ diciť fieri & trãſmutari:& ita generatio ſubſtãtialis etiã,ut inqt Cõmen.in com̃.inquantũ eſt motus, ĩdiget aliquo ſubiecto qđ uere generať: quia motus eſt in moto,& denoĩat motũ,unde eliciť ꝙ cũ ſubiectũ generatiõis ſubſtantialis ſcđm ꝙ eſt ſubiectũ uere generať,& tale cũ ſit ens in potẽtia,& eſt ipſa prima materia,tũc iſta eſt concedẽda ꝙ materia prima uere generať,quia generatio eſt actus generabilis ĩquantum generabile,& debet denoĩare ſuũ ſubiectũ,cum aũt hoc ſit prima materia & nõ compoſitum ex materia & forma,materia igiť eſt illa q̃ uere generať,ſed quia entitas eius eſt ignota ꝑpter ipſam non eẽ aliquã ſubſtãtiã demonſtratã in actu,ſicut eſt ſubiectũ motus.5.enim phy.tex.com̃.8.quod generať non eſt,ſed qđ moueť eſt:Ideo iſta uideť nobis extranea materia.prima uere generať,& illã paſſim cõcedimus ꝙ ſubiectũ motus eſt id qđ moueť,& tamẽ ſcđm rei ueritatẽ ꝑpter eãdẽ rõnẽ utraqꝫ uera eſt,licet enim Ariſt.in fine primi phyſi.oſtẽderit materiã non eẽ terminũ generationis neqꝫ corruptionis,& in illo ſenſu negauerit materiã eſſe generabilẽ aut corruptibilẽ,nõ tamẽ negauit materiã generari,ſicut ſubiectũ motus diciť moueri,qa quilibet motus & q̃libet trãſitio ĩdiget ſubiecto cuius eſt actus.Aliud aũt quod eliciť eſt ꝙ in p̃ſenti authoritate per id quod oportet ſubiici omni trãſmutatione Ariſt.non ĩtellexit ſolã materiã circũſcripta priuatione,ſed materiã una cum priuatione,qa aliter id quod ſequiť in tex.non eẽt ad ꝑpoſitũ.Sequiť enim & hoc uidelicet quòd oportet ſubiici,& ſi numero unũ ſit.i.unũ ſubiecto,ut exponit Cõmen.in com̃.ſpecie tñ nõ unũ, ubi Ariſt.ponit differentiã ĩter materiã & priuationẽ annexã illi ſcđm ſpẽm,& hoc bene fuit notatũ per Simpliciũ in illo loco,& Cõmen.in com̃.etiã bene ponderauit illud.Dicit enĩ iſtud qđ eſt generatũ in actu licet ſit unũ numero.i.ſubiecto,tamẽ nõ eſt unũ ſcđm rõnem.i.ſcđm diffinitionem.Apparẽt enim in eo duo,quorum unum eſt oppoſitum rei quod eſt principium generationis,ideſt priuatio quæ opponitur formæ;& aliud eſt recipiens illam rem,ideſt materia.

¶ Sed tũc ĩſurgit maxima difficultas qũo hoc uerũ eſſe poteſt ꝙ materia & priuatio ſunt unũ numero,& tamẽ ſint duo ſcđm ſpẽm,per ſe notũ eſt enim & ab oĩbus cõceſſum ꝙ ſemꝑ maior unitas infert minorẽ:maxima aũt unitatũ eſt unitas materialis & ueriſſima unitas.unde ex.2.de generatione & corrup.tex.cõ.59.ens eſt melius quàm nõ ens,& ens uerũ quàm non uerũ,& uerum ſcđm indiuiduũ q̃ ſcđm ſpẽm,&.12.primę philoſophiæ.cõ.27.uerus reſpectus eſt reſpectus entis particularis cũ uniuerſalia non hñt eſſe extra aĩam.Confirmať ex ſnĩa Phi.5.primæ philoſophiæ. tex.cõ.12.ubi enumerãs multiplicẽ unitatẽ materialẽ/ſpecificã/genericã/& unitatẽ ſcđm ꝑportionem ponit regulã generalẽ ꝙ ſemper poſteriora p̃cedentia ſequunť,ut q̃cũqꝫ ſunt unum numero ſunt unũ ſpecie,ſed nõ ècontra.& ita dicit ɔſequẽter de unitate ſpecifica ꝙ ĩfert genericam/& nõ ècontra:& ita de unitate generica qđ infert eã q̃ eſt ſcđm ꝑportionẽ/& non ècõtra.Implicat igitur in fundamẽtis eius dicere materiã eẽ unũ numero cũ priuatione & non eſſe unũ ſpecie. Amplius aũt qũo cũ materia inferius ſit ſcđm ſui naturã & careat omni ſpecie:priuatio etiã ſpẽs aut forma non ſit ſed ſit ſola ſpẽi ſeu formę abſentia:qũo igiť materia à priuatione ſpecie differre diciť?nam ſpecie ꝑprie differre dicunť,q̃ in ſe rõnem ſpẽi poſſident,& ſunt aliquid formæ aut actus participãtia,qđ de neutro iſtorũ dici põt.Materia enĩ prima,ut dicit Cõmẽ.in lib.de ſuba orbis,ſubſtentať per poſſe,ita ꝙ potẽtia eſt differẽtia ſubalis eius.Actus etiã eſt primo diuerſus à priuatiõe:qa (ut inqt Cõmẽ.1.phy.com̃.79.)priuatio non eſt accidẽs nedũ ut ſit ſuba.¶ Niſi eẽt ꝙ ut dicit Simplicius in expõne iſtius dicti.1.phy.tex.cõ.60.Qđ Ariſto.aĩaduertens hoc ꝑprie dictũ non eẽ materiã ſpecie diſtingui à priuatione,ideo Ariſt.ſtatim addidit.dico aũt ſpecie & rõne idem/ac ſi ſpecies ſumatur pro ratione, & non in propria ſignificatione:& tunc ſenſus erit quòd materia & priuatio ſunt unum numero,& differunt ratione.i.diffinitione.ſicut Cõmen.exponit in com̃.

¶ Sed tũc ĩſurgit Plotinus aduerſus Peripateticos in.4.lib.cap.14.ubi de materia p̃tractat.Nã ſi Peripateticus aſſerit materiã & priuationẽ eſſe unũ ſubiecto & duo rõne,debuit prius utriuſqꝫ rõnem adducere & uidere per ſufficiẽtẽ diuiſionẽ,utrũ neutrũ ponatur in rõne & diffinitione alte-

rius,uel utrũq; ponat̃ in rõne utriuſq;,uel unũ in ratione alterius & non ècontra/qđcunq; duorũ fuerit:non enim poteſt etiã ſi fingẽdi daret̃ licentia,alius modus qđ ſi neutrũ aſſumit̃ in ratione alterius.ſequit̃ ergo ꝙ non erũt unũ ſed duo erunt ambo,atq; materia erit alterũ q̃ priuatio,licet priuatio accidat materiæ.ſi aũt ita ſe habeãt ut unũ uiciſſim ponat̃ in diffinitiõe alterius, ſicut eſt naſus ſimus cũ ſimo,ſic etiã duo erũt & non unũ,ſicut etiã eſt de relatiuis/licet ipſe nõ dicat:relatiua enim uiciſſim ſe diffiniũt,& tamẽ non unũ ſunt ſed duo:ſi uero ita ſe habeãt ut unũ ſumatur in diffinitione alterius/& nõ ècontra,ſicut ſe habet ignis & calor:calor enim ponit̃ in diffinitione ignis,ut patet.2.de gene.& corrup.& in.4 meteoro.non aũt ignis ponit̃ in diffinitiõe caloris.Eodẽ modo ſi priuatio ponit̃ in ratione materię,& materia nõ ponit̃ in ratione priuationis,tũc igit̃ priuatio erit q̃litas materiæ,& ita adhuc ſequit̃ ꝙ erũt duo & non unũ.Amplius q̃ diffinitiõe uacãt,diffinitione differre nequeũt,ſed materia prima cũ ſit ſimplex diffinitione uacat: diffõnes enĩ ſunt cõpoſitorũ.8.primæ phiæ.tex.cõ.16.&.7.meta.com̃.ulti.in ſimplicibus non q̃rat̃ neq; p q̃re, neq; per qđ,& ſic ualde arduum uidetur Ariſto.poſſe defendi in hoc.¶ Pro ſolutione igitur iſtarum rationum oportet pręnotare aliqua nam ubi eſt multiplicitas,ibi eſt confuſio intellectus. primo cœli.tex.cõmen.110.Dico ꝙ unum numero apud Peripateticos eſt terminus multiplex. nam.4.cap.primi topicorum Ariſto.dicit/quòd unũ numero dicitur tribus modis, propriiſſime quidẽ,qđ eſt idẽ numero noĩe aut diffõne.ſcđo qđ eſt idẽ numero ꝓprio.tertio unũ nũero accidente.Secũda diſtinctio ꝙ unũ numero poteſt intelligi dupliciter/poſitiue/& priuatiue,illud dicitur unũ numero poſitiue qđ eſt unũ p unam formã dantẽ ſibi unitatẽ numeralẽ:illud uero dr̃ unũ numero priuatiue,qđ de ſe non habet aliquã talẽ formã p quam ſit hoc & unũ numero,ſed eſt bene in potẽtia ad omnem talẽ formã:ſtãtibus iſtis dico primã materiã eſſe unũ numero non ſm̃ eſſentiã & diffinitionẽ cum priuatione,qa quęcũq; ſunt unũ numero illo modo,ſunt etiã unũ ſpecie & unũ genere.ſic enim intelligitur dictũ Ariſto.5 prię philoſophię.tex.cõmen.12. ꝙ unitas numeralis ĩfert unitatẽ ſpecificã,ſcđm dictũ eſt ꝙ materia & priuatio ſunt unũ nũero accidẽte,qa priuatio accidit materię,& iſto modo dicimus ꝙ homo & ĩmuſicũ ſunt unũ numero:& talẽ unitatẽ Peripatetici appellant unũ ſubiecto.& ſic Cõmẽ.expoſuit ĩn ↄmẽto.& lucidiſſimus Themi. & Alexãder, & Simplicius.nã ꝓ quãto priuatio ſeorſum à materia cõſiſtere neq̃t,ꝓ tanto materia & priuatio ſunt unũ numero uel unũ ſubiecto.unde uniuerſaliter qđlibet accidens cũ ſuo ſubiecto dicitur unũ numero illo modo,pro quãto à ſuo ſubiecto ↄſiſtere aut ſeparari nõ poteſt,imo addo etiã ꝙ duo accñа fundata in eodẽ ſubiecto poſſunt dici unũ ſubiecto:accidẽs enĩ accidẽti nõ accidit niſi ꝓ quãto eidẽ accidunt.ut dicitur.4.primę philoſophię.tex.cõ.14. acccidẽs accidenti non accidit,niſi ꝓ quãto eidẽ accidũt,ut albũ & dulce ſunt eadẽ ſubiecto,& ſunt unũ nũero ex ſubto illo modo:etenĩ ut dicitur in poſterioribus analyticis in caplõ illo in quo q̃rit̃ ſtatus in p̃dicatis,p̃dicatio p accñs eſt tribus modis,uel qñ p̃dicatur accidẽs de ſubto,uel qñ ſubiectum de accidente,uel qñ accidens p̃dicatur de accidente,licet nullus modus ſit ſm̃ curſum naturalẽ niſi primus ubi pręd icat̃ accñs de ſubto.ut notauit bene Cõmenta.in ↄmen.14.4.metaphyſicæ,& ideo talia q̃ ſunt unum numero ex ſubto/uel uno modo/uel altero poſſunt diſtingui ſpecie & etiã diffinitione.unde Cõmentator.5.phy.com̃.47.dicit ꝙ illa quę ſunt unũ ſubiecto & differunt ſecundũ diffinitionẽ non ſunt ↄtraria.¶ Per hęc igitur patet ſolutio ad inſtãtias,quia ex æquiuocatione procedunt.Dico etiã ꝙ materia eſt una numero priuatiue non poſitiue,qa ſi eſſet una numero poſitiue,tũc eſſet aliquod indiuiduũ demõſtratum in actu cõpoſitũ ex materia & forma,& nõ eſſet ſubſtãtia ſimplex.Ad aliã difficultatẽ. Reſpõdetur ꝙ materia & priuatio dicũtur unũ ſubto & ſpecie.i. ratione diſtincta,qa priuatio non poteſt ſeorſum cõparare à materia,& ideo ſemper eſt in materia ut ĩ ſubiecto:tamẽ ratio ſeparat ea q̃ natura nõ põt ſeparare,ut dicit Cõmen.12.primæ philoſophię ↄmẽ.39.& ſic exponit lucidiſſimus Themiſtius:nam intellectus apprehendit rationẽ materię ſeorſum à ratione priuatiõis,quia ratio materię eſt ratio entis ꝑmanẽtis in trãſmutatione recipiens trãſmutationẽ & terminũ,ſed ratio priuationis neq; trãſmutationẽ recipit neq; terminũ trãſmutationis.Amplius materia eſt pars generati,priuatio non eſt pars.Amplius materia eſt ſubſtãtia,qa pars ſubſtantię eſt ſuba:priuatio aũt non eſt accidens,nedum ut ſit ſuba.1.phyſi.ↄmẽ.79. Ad rationẽ Plotini.unde nota ꝙ quãdo duo cõparantur adinuicẽ,& aliud habet quid rei,aliud quid nominis,ſicut eſt materia & priuatio:materia enim habet quid rei.1.phy.8.eſt enim ex quo ſit aliquid ut inexiſtẽte/priuatio habet quid nominis,eſt enim abſentia formę in ſubto apto nato, talia ſunt duo in rõne & non ſunt duo in eſſe.unde.4.primę philoſophię.tex.cõmen.2.ens trã/

ſcēdentiſſime ſumptū dicitur de priuationibus & uniuerſalr̄ tam de primis q̄ de ſcđis intellectis, & de affirmationibus & negationibus, licet pure ęquiuoce dicat.7.metaphy.ↄmen.15.

Subiectum tranſmutationis ſubſtantialis non eſt ens in actu.primo capitulo de ſubſtantia orbis.1. phyſi.ↄmen.63.2.de anima/ↄmen.4.

Subiectum unum habere niſi unam formā ſubſtantialem eſt impoſſibile.ibidem.

Subiecti recipientis formas ſubſtantiales natura.i.primæ materiæ eſt natura potentiæ.ſ.ꝙ poten/tia eſt differen tia ſubſtantialis eius.ibidem.

Si ſubtū aliqđ fuerit,qđ nō recipit niſi unā formā, ſemꝑ ē unū nūero ſimplr̄ ita ꝙ ī eo nō eſt multi tudo aliqua omnino/nec in actu/nec in potentia/ & ꝙ ſubiectū illud non diuiditur ſcđm formā, neq; forma per eius diuiſionem.primo cap.de ſubſtantia orbis.

Subiecti ſignum Philoſophi ſumpſerunt ex paſſionibus,& ſignum formæ ſumpſerunt ex opera/tionibus:impoſſibile enim eſt ꝙ actio & paſſio ab una & eadē natura procedat. ex libro deſtruc. diſputa.6.in ſolutione.6.dubii.

Subtile eſt repletiuū & eſt humidi,groſſum uero ſicci.2.de generatione & corrup.tex.com̄.9.

Sudore cruento nōnulli exudarūt.3.de natura animalium.cap.19.

Sufficiētia quādo nō fuerit ſubſtentata ꝑ aliquid eſt de modis ꝓpinquis ueritati certæ,ſed quādo fuerit ſubſtentata ꝑ demonſtrationē tūc erit cōplementū illarū rōnum.1.cœli.com̄.22.

Sufficientia appellatur ratio quæ compoſita eſt ex ſenſus teſtimonio,& talis inquantū eſt cōpoſita ex ſenſus teſtimonio eſt ſufficiētior ſermonibus ꝓbabilibus, & inquātū ipſam intrat teſtimoniū, deſcendit à ſermonibus demonſtratiuis.Cōmen.1.cœli.cō.22.uide in ↄtradictionibus.

Summa ī ſermonibus demōſtratiuis eſt ſicut ↄcluſio in orōnibus ſupple rhetoricis.8.phy.cō.77.

Sumptum & principale differūt, quia ſumptū ſignificat illud quod ſignificat principale & magis, uita enim ſignificat aliquid non in ſubiecto,uiuū aūt ſignificat aliquid in ſubiecto.ſ.formā in ma teria & habitum in ſubiecto.12.primæ philoſophiæ.cōmen.39.

Superficies & figura ſunt termini dimenſionis interminatę.4.phy.cōmen.15.

¶ Vltima,ut ſuperficies/linea/& pūctus non tranſferunt in ubi/niſi ꝑ accidēs.4.phy.com̄.9.

Superficies eſt colorata, eſt iſta propoſitio per ſe.5.meta.tex.cōmen.23. & eſt in caplo de per ſe.ubi dicitur ꝙ quādo aliquid attribuit alicui ſine medio/attribuit illi per ſe. Et nota ꝙ iſtum modū Ariſto.non poſuit in p̄dicationibus per ſe eſſentialibus,q̄ deſeruiunt demonſtrationi ſimpliciter dictę:ut notauit ibi lucidiſſimus Themiſtius.

Superficies non circularis quæ continet æquale ei quod cōtinet circularis,neceſſario maior eſt cir/culari.ſecundo cœli.cōmen.ultimo.

Superficies eſt uiſibilis per ſe non primo nec ſcđo modo.Themi.2.de aīa/in expoſitione tex.66.ubi nota dari tertium motū non poſitum ab Ariſto.in poſterio.analyticis.

Superius non eſt idem in omnibus rebus & in mundo.2.de anima/tex.cōmen.38.

Superius in plantis ſunt radices.ibidem.

Superius eſt principiū motus augumēti in plantis & animalibus.1.cœli.tex.com̄.8.

Superius ſimpliciter & naturaliter eſt,ꝙ nunq̄ ꝓm eius ſitum uariatur reſpectu noſtri,ſecus eſt de ſuperiori ſcđm comparationem.4.cœli.tex.cōmen.4.

Superius ad id quod eſt ſub ipſo,ſemper ſe habet ſicut ſpecies ad materiā.tex.com̄.23.

Surſum & deorſum contraria ſunt in longitudine, dextrū & ſiniſtrum in latitudine, ante & retro in altitudine.5.phyſi.tex.cōmen.50.

Surſum eſt principium longitudinis.primo cœli.tex.cōmen.8.

Surſum & deorſum non in omni corpore ſunt.2.cœli.tex.cōmen.9.

Supercilia per ſenectutē nōnullis adeo hirſuta redduntur,ut tōdenda ſint,quod propterea euenit ꝙ cohæſioni appoſita ſunt oſſium, quæ ſeneſcente ætate laxant,& inde plus humoris tranſmitti patiuntur.3.de natura animalium.cap.11.

Supercilium dextrum magis attollitur q̄ ſiniſtrum/ & magis arcuatū eſt.uide cauſam in.3.de par/tibus animalium.cap.9.

Surdi à natiuitate etiam muti ſunt,hiq; uocem emittere poſſunt,ſed locutionē nullam. Ariſtoteles in.4.de natura animalium.cap.9.

Sus ſola inter multipara perfectos generat fœtus,alia uero inarticulatos,ut leæna,canis,lupa,lupus ceruarius.ex.4.de generatione animalium.cap.6.

Sus

Sus maximæ radicũ appetens eſt,& quõ Sues pingueſcant,uide.8.de natura aīalium.cap.6.
Sus ex omnibus quæ nouimus animalibus grandiores concipit.8.de natura animalium. cap.21.& ibi require morbos & remedia eorum.
Syllogiſmus non fit ex ſubſtantia indiuiduali, ſed uniuerſali. primo metaphy.tex.cõmen.27.uide primo phyſi.cõmen.5.
Syllogiſmi hypothetici uſitantur ad declarandũ ea,quæ indigent modicula ĩnuitione.2.phy.com. 5.4.phyſi.cõmen.39.& primo priorũ in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.
Syllogiſmi ducentis ad inconueniens ꝓpoſitiones aliæ ſunt categoricæ/aliæ hypotheticæ.7.phyſi. cõmen.2.uide in primo priorum in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico.

¶ De litera T.

TALPA uidetur ſub pelle oculos habere.2.de anima.tex.com̃.131. idem.1 de natura animalium cap.9.
Talpa,ut narrauit Galenus,ĩ oculis ſuis habet oẽs tunicas p̄ter telã araneam in qua fit uiſio. Auer.1.de generatione aīalium,cap.1.in quo ponitur improbatio antiquorũ/in colũna ſeu facie.11.
Talpam quodãmõ oculos habere dixerim,cum tamẽ oīno habere negem: quippe cum oīno quidẽ non uideat,nec pſpicuos habeat oculos.uerũ ſi quis p̄tentam mẽbranã detrahit, locus oculorũ apparet, & pars nigra eorũdem,ſitus deniq; & deſcriptio eadẽ,quã legitimam cõſpicui oculi obtinent,utpote cũ obducta cute oculi preſſi/confuſi/obleſiq; eſſent dum crearentur. Ariſtote.in primo de natura animalium/cap.9.uide etiam ibidem in.4.libro.cap.8.
¶ Ex hac authoritate patet contra Simpliciũ in.2.de anima/in expoſitione tex.cõmẽ.131.ubi uidet tenere talpam habere uiſum debilem & ſubobſcurum.

¶ DIGRESSIO DE TALPA, AN ALIQVO MODO HABEAT VISVM.

¶ Ariſtoteles in.2.de anima.in tex.com̃.130.ubi adducit rõnem ſcdam ad probãdum ꝙ non detur ſextus ſenſus ex parte organi:dicit,ꝙ oẽs ſenſus habẽtur à non impfectis & non orbatis. uidetur enim talpa hr̃e oculos ſub pelle.ubi Simplicius in illo loco notat ꝙ non eſt credẽdum talpã oīno priuatam eſſe uiſione, ſed manifeſta & clara:fruſtra enim natura oculos dediſſet pelle ſeu tunica tectos,ſi ſub tunica operari non poſſent. uidet igit̃ talpa p tunicã,ſicut in nobis cõtingit per limẽ palpebrarum uel p ocularia,& habet uiſum debilẽ, ſicut animalia q̃ noctu uagantur & paſcũtur. Vnde ꝓ hac opinione poſſunt adduci rõnes,& prima eſt quã inuit,quia Deus & natura nihil fruſtra faciunt:ſi igit̃ natura dedit ſibi oculos,igitur dedit ſibi uirtutem uiſiuam,quia fruſtra eſt calciamentum,cuius non eſt calciatio,ut dicit Cõmentator primo cœli com.32.& confirmatur,quia Ariſto.in ſcdo cœli & mundi.tex.cõmẽ.50.ubi loquitur de aſtris,inquit:quod ſi natura dediſſet aſtris uirtutem motiuam per quam poſſent eẽntialiter tranſferri de loco ad locum,utiq; dediſſet ſibi organa, qa natura nihil fruſtra & temere facitit: igit̃ à pari natura aīali cũ dedit organũ,illi etiam dedit & uirtutẽ:alioquin fruſtra organũ fuit datũ, & p̄terea natura nõ deficit ĩ neceſſariis. ſed talpa cum ſit aīal quod nutrit̃ rebus hñtibus ſaporẽ, eſt enim mobilis de loco ad locũ, & licet ſub terra maneat,tamẽ non terra nutrit̃: ſed ut refert Albertus in.22.lib.de aīalibus.cap. de talpa dicit ꝙ ipſe expertus eſt talpã nutriri libẽter ex buffonibus & ranis, & ſe inueniſſe talpam per pedem tenere fortiter magnũ buffonẽ,& buffo fugiẽs iam de terra tenebat totũ corpus extra terrã, & clamabat fortiter ꝓpter morſum talpę:& comedit etiam uermes,qui lũbrici terrę nũcupãtur: & ſi fameſcit,comedit radices plantarũ & p̄cipue frugum,& uerũ eſt.unde in patria noſtra comedit crocũ:modo uiſus huic aīali ad uenãdum hmõi aīalia ſub terra uidetur eſſe ſibi neceſſarius.
¶ Ad oppoſitũ autem eſt ſnĩa Ariſt.1.de natura aīalium.cap.9.& in lib.4.ibidem.cap.8.ubi expſſe habetur ꝙ talpa oīno non uidet. Albertus in pñti loco uidet̃ dicere, ut notat pater Gaetanus,ꝙ talpa,licet non uideat ſenſibilia cõiter occurrẽtia,& quia ut plurimũ morat̃ ſub terra:non ĩdiget oculis/& raro eſt ſupra terram,& ꝓpter conſuetã operationẽ terræ & tenebrã ſuſtinere lumẽ non poſſet,niſi oculos tectos pelle haberet:ob qđ in loco oculorũ exterius pilos non habet pellis eius, ut magis ſit ſpiſſa. Vnde ex his uerbis colligit̃ ex intentiõe Alber.ꝙ quãdo talpa eſt ſupra terrã,p-

cipit ſe eſſe ſup terrã per lumẽ reflexũ à pelle eius. Sed mihi uidet ꝙ iſta nõ ſit Alber. opinio, quia Albertus ĩ.22.lib.de aĩalibus.cap.de talpa dicit/ꝙ ẽ aĩal paruũ de genere muris, quod & mus terrenus & cęcus dicit, & eſt breuiũ crurũ & acuti unguis/ quinque ante & q̃tuor poſteriores habens digitos coloris nigri, pili mollis & breuis, ſed ſpiſſi: loca oculorũ habens non oculos, unde pellẽ in loco oculorũ non habet piloſam. Vnde ex hoc elicit clare Albertũ tenuiſſe talpã eſſe cęcã & nõ uidere, cũ dicat ſolũ loca oculorũ hr̃e & non oculos. Nec uerba illa Alber. aſſerũt exp̃ſſe illã ſniam quã ſibi imponit Gaetanus, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius nõ eſt piloſa, ut ſit magis ſpiſſa, & ſi uteretur ea, deberet eſſe oppoſitũ, ut eſſet rarior & pſpicua, & ideo ne alteret à lumine nõ alteratione ſpirituali, ſed reali natura dedit ſibi ſpiſſam pellẽ, quia lumẽ p ſui reflexionẽ calefacit. ¶ Sed eſt in Alberto ɔtradictio & Ariſto. quia Ariſto. in.4 lib. de natura aĩalium.cap.8. exp̃ſſe dicit de talpa ꝙ omnia aĩalia perfecta habẽt oẽs ſenſus niſi quid læſum/laceſſitũq; ſit, q̃le genus talparũ cui uiſus deeſt. non enim oculos in apto id habet, cute tamẽ detracta, q̃ craſſiuſcula obtenta ſedẽ luminum opacat, oculi intus laceſſiti impeditiq; uident, ſed ita ut partes eaſdẽ habeãt oẽs quibus oculi integri conſtant: hñt enim uigricãtem illũ oculi orbiculũ, & ꝙ intra eum ɔtinetur, quã uocant pupillam, atq; etiam portionis albidæ ambitionẽ, ſe non tam liq̃do q̃ oculi cõſpecti & eminentes, nec in partem exteriorẽ apparere hæc poſſunt ꝓpter cutis obductę corpulentiã, utpote cum natura inter generandũ lædatur atq; ita opus inchoatũ relinquat. & Auerroes in paraphraſi ſuper primo de generatiõe aĩalium/cap. primo/authoritate Gal. dicit talpã habere oẽs tunicas oculorũ excepta tela aranea, in qua fit uiſio, & expertũ eſt hoc. Et dico ꝙ Albertus in hoc non eſt ſuſtinendus, ſed magis Ariſto. & Galeno eſt adhęrẽdum aſſerẽtibus talpã habere oculos ſub pelle, licet læſos & laceſſitos ut diximus. unde Galateus noſter ſolebat dicere ĩ lingua latina duos uiros illuſtres fuiſſe mendaces in rebus particularibus: quorum alter fuit nobilis/alter ruſticus, nobilem aſſerebat Plinium quia in multis mentitur, ſed ſolet tunc dicere, ut aiunt: alter uero ruſticus eſt Albertus. qui dicit ſe expertum, & in multis talibus non uerum dicit. ¶ Dico igitur Talpam nullo modo uidere contra Simplicium & Gaetanum, qui hoc male imponit Alberto propter authoritates Ariſto. Et tunc ad rõnes in oppoſitũ reſpõdetur. Ad primũ reſpondet ex ſententia Phi.2.phyſi. tex.com̃.82. ꝙ licet ea quæ à natura ordinata ſunt, & ſint ꝓpter finẽ, tamẽ raro cauſalr̃ exeunt ordinẽ, & eſt gloſa etiã Cõmẽ.in.8.phy. in cõmẽ.15. ꝓpter impetum q̃d ꝓuenit à materia. Et ad hoc aĩaduertens Cõmẽtator dixit in præſenti loco.ſ.cõmẽ.131. ꝙ talpa non habet uiſum, quia non indiget, cũ maneat ſub terra, & etiã cum hoc materia eius non potuit hoc recipere, quia materia illa cũ ſit multũ terreſtris nõ eſt pſpicua, ſicut requirit inſtrumẽtũ uiſionis, & ſic reſpõdet etiã de organo, quia eſt uerũ niſi aliq̃d impediat: unde natura uolẽs ſibi dare ĩſtrumẽtũ uiſus cũ ſit animal pfectum, ex hoc ꝙ mouet de loco ad locum, fuit in generatione læſa, ex impedimento materiæ, ut dicit Ariſto. in p̃allegatis locis p̃ſertim.4.de natura aĩaliũ/cap.8. Et quando dicit, igit ſunt fruſtra. Reſpõdet ꝙ ſunt ad aliquã utilitatẽ, & eſt ad replẽdũ uacuũ, & ideo nõ ſunt omnino fruſtra. ¶ Diuus Thomas aſſerit naturã dediſſe oculos talpę ad hoc ut aſſimilet ſuo generi, ſed q̃a non indiguit uiſu, ideo non dedit, quia non abundat in ſuperfluis, nã eſt de genere aĩalium pfectorum, & ideo Ariſt. dicit in tex. iſto ꝙ hæc ſ. organũ/uiſus/& auditus/hñt animalia quędã.ſ. perfecta ad differẽtiam imperfectorũ, & ſunt illa quæ ſunt ĩmobilia, & addidit & in nõ orbatis ꝓpter talpã, quæ licet ſit inter perfecta, cum localiter per ſe moueatur, tamen eſt læſa, quia non habet materiã idoneã quæ poſſet recipere ultra hoc ꝙ non indiget. ¶ Ad illud quod indiget cibo: cõcedo, ſed cibum quęrit per auditum, ut inquit Albertus, & etiam poteſt dici per olfactum, & ſic natura non fuit ſibi auara in neceſſariis.

Talum utrũ omnia animalia habeant in pedibus, & de hoc uide differentiam inter talos, ueneres, canes, & antennas, ſunt enim oſſa in pedibus ſic dicta in.2.de natura animalium. capite primo ultra dimidium capituli.

Tangẽs quodlibet finitum eſt, & non omne finitum eſt tangens.3.phyſi.tex cõmen.74.

Tangentia ſunt quorum ultima ſunt ſimul.5.phyſico.tex.cõmen.22.

Tangens eſt poſterius naturaliter conſequenter ſe habente, & eſt prius naturaliter reſpectu continui.5.phyſi.tex.cõmen.27.

Tangentium alia ſolo nomine nuncupantur ut prętеritum dicitur attiguum futuro, alia re ipſa tangunt ut corpora. Themiſtius.5.phyſi.ɔmen.28.

Tactus eſt in habentibus ſitum & poſitionem, conſecutio etiam in ſitu carentibus.5.phyſic.292. uide Themiſtium.ibidem.

Tactus & locus eſt in mathematicis corporibus/primo de generatione & corruptione.tex.cō.44.
Tactus in mathematicis dicitur ſm poſterius à uero tactu qui eſt in naturalibus.ibidem.
Tactus uere eſt in habentibus poſitionem.ibidem.
Tactus dicitur in rebus naturalibus cōiter & ꝓprie.1.de generatione & corruptione.tex.cō.45.
Tactus poteſt ſeparari à reliquis ſenſibus, ſicut nutritiuum poteſt ſeparari à reliquis uirtutibus animæ.2.de anima.tex.cōmen.17.
Tactus ſcdm opinioné Ariſto.eſt pluſquã unus ſenſus,& caro eſt quaſi medium.2.de anima.com. 108.uide etiam pro hoc lucidiſſimum Themiſtium.ibidem.cap.39.
Tangibile agit in ſenſum ſimul cum medio.2.de anima.cō.115.ſecus eſt de uiſibilibus & ſanatiuis, ubi per ſimultatem non intelligas ſimultatem temporis,ſed ut notat Cōmé.illud refert ad cãm, ita ꝙ importat priuationem prioritatis & poſterioritatis in cauſa non in tempore.
Tactum īpoſſibile eſt carere ſimpliciter calido & frigido,& ſicco & humido,ſicut uiſus colore,& auditus ſono,& ideo iſti ſenſus cōphendũt ſua ſenſibilia ſcdm totum,ſed tactus non cōphen dit niſi extrema.ſecundo de anima.cōmen.118.& habetur in tex.& etiam infra in tex.cōmen.119. &.3.de anima.tex.cōmen.66.
Tactus eſt de uirtutibus paſſiuis.3.colliget.cōmen.31.
Tactus dolor & delectatio contraria dolori unde cauſenť ɔtra Gal.& Auicé.uide ibidem.
Tactus eſt tangibilis & imaginabilis.2.de anima.tex.com.120.
Tangibilis cuiuſlibet paſſiones tactu nobis ſenſibiles ſunt.2.de aïa.tex.cō.128.& ſilr eſt ut dicit Cō/ mēta.de aliis q̃litatibus uiſibilibus & audibilibus/& olfactiuis,ꝙ oés ſunt cōprehéſę à nobis.
Tactus non indiget medio extrinſeco,ut alii ſenſus,& uide cauſam in paraphraſi de anima ab Ale/ xandro cap.de tactu.ubi tres cauſas aſſignat.
Tactus differenter dicitur medietas & alii ſenſus.2.de anima.tex.com.119.
Tactus organum ſcdm Ariſto.eſt in corde.Them.2.de anima.cap.40.uide pro hoc Ariſto.in libro de ſenſu & ſenſato,& in.2.de partibus animalium.cap.10.
Tactus organum eſt caro.2.colliget.cap.3.
Tactus oïum tangibilium ſicut medietas eſt.2.de anima.tex.com.118.ubi uide Themiſtium ꝙ non eſt medietas ſicut uirtus inter uitia.3.de anima.tex.cōmen.66.
Tactus ſolus ex ſenſibus per ſeipſum,alii uero per medium ſentiunt.3.de aïa.tex.com.66.
Tangibilium excellentia corrumpit animal.3.de anima.tex.com.67.
Tactus q̃dã eſt cōis oïbus mébris,& eſt ille qui eſt pceptiuus caliditatis/frigiditatis/humiditatis/& ſiccitatis,& quidã eſt ꝓprius uni mébro,ut eſt os ſtomachi,quod ſentit reſolõné factã in eo,& iſte ſenſus appellať fames & ſitis,ſed fames eſt ſenſus reſolõnis ſubſtãtiæ calidæ & ſiccæ,& ſitis eſt ſen/ ſus reſolõnis ſubſtãtiæ frigidæ & humidæ,& ſic ſenſus iſte ꝓprius eſt duplex,& ét é ſenſus tactus in capite uirgę pp titillationé ɔtigẽté in hora coitus.2.coll.cap.13.de inſtřo ſenſus tactus.
Tactui & guſtui appropriatur ꝙ non indigent medio.Cōmentator in libro de ſenſu & ſenſato,ui/ de in concordantiis.
Tactus conſolidatio differunt.5.metaphyſi.tex.cōmen.5.
Tangere diffinitur in.11.primæ philoſophiæ.cap.ultimo,&.5.phyſi.tex.com.22.
Tactus primum ſenſorium non caro non pars aliqua eiuſmodi eſt,ſed aliquod intimum. Ex ſecũ/ do de partibus animalium.cap.10.idem.2.de anima.com.108.
Tactus ſenſorium utrum geminum ſit,aut unum latet.ibidem.
Tactus in parte corporis ſimilari ɔſiſtit ut in carne aut in aliq̃ generis eiuſdem.Ariſt.in.1.de hiſto/ riis animalium.cap.4.Et nota ibi differentiam pulchram quæ elicitur ibi inter potétias actiuas & paſſiuas,quia actiuæ attribuuntur diſſimilaribus,paſſiuæ uero ſimilaribus.
Tempus eſſe infinitum latet,quia ſubſtantia temporis latet.3.phyſi.cōmen.56.
Tempus nullus antiquorum generat.ibidem.quod quomodo ſit intelligendum,uide.8.phyſi.cō men.& tex.10.idem.3.phyſi.cōmen.31.
Tempus quodlibet habet ꝓportioné ad aliud tp̄s,dũmodo ſint finita.4.phy.tex.com.73.
Tempus eſſe eſt manifeſtum per ſe.4.phyſi.cōmen.87.
Temporis nihil eſt in actu niſi inſtans.4.phyſi.89.
Temporis pars in rei ueritate eſt tempus & non inſtans.4.phyſi.cōmen.90.&.89.
Tempus impoſſibile eſt ut imaginetur ſine motu.4.phyſi.cōmen.95.
Tempus non diffinitur per tempus.4..phy.tex,cōmen.96.

Tempus eſt quantum & non quale.4.phyſi.com.96.
Tempus non percipit̃ à nobis cũ nihil ipſi mutamur ſcd̃m ĩtelligentiam.4.phy.tex.cõmen.97.ubi
Themiſt.dicit/nos ex motus cogitatiõe deuenimus in cognitionem temporis,& ibi uide quomo
do impugnat Galenum male interp̃tantem uerba Ariſt.ut ſæpe facere conſueuit.
Tempus non poteſt imaginari extra motum,ſed bene ècontra.4.phyſi.cõmen.97.
Tp̃s dormiẽtibus & opus delectabile agẽtibus fit breue.4.phy.97.tex.29.& ibi Com̃.reddit rõnẽ.
Tempus non eſt motus,ſed eſt accidens per ſe conſequens motum.4.phy.com̃.97.conſimile.8.cõ/
men.10.&.12.metaphyſi.cõmen.29.5.phyſico.commentis.3.&.35.
Temporis quantitas ſequitur quantitatem motus.4.phyſi.com.99.
Tẽpus nõ percipit̃ ab illo qui percipit unũ ĩſtás.4.phy.tex.com.100.¶Nota tamẽ ꝙ Them̃.4.phy.
ſup tex.101.tenet ex pceptiõe unius ĩſtátis poſſe tp̃s percipi,uerũ nõ abſolute,ſed quotiẽs illud ꝑ
initio & fine ſumitur,uide tamẽ in oppoſitũ Auer.4.phyſi.cõmẽ.106.& põdera bene in hoc.
Tempus eſt numerus motus ſcd̃m prius & poſterius.4.phyſi.tex.com.101.
Tempori eſſentiale eſt numerare & menſurare motum,ſed eſt ei accidentale numerari & menſura
ri.4.phyſi.tex.cõmen.102.
Tempus eſſe numerum motus quomodo ſit intelligendum,uide ibidem.
Tempus continuatur per inſtans,& diuiditur per inſtans,ſed numerus diuiditur per unitatẽ, ſed
non continuatur per unitatem.4.phyſi.cõmen.105.
Tempus habet aliqua ꝓpria continui & aliqua ꝓpria numeri.4.phyſi.tex.cõmen.108.
Tempus habet tria ꝓpria/nõ eſt uelox,neq; tardũ.ſcd̃m/quia poteſt dici multum & paucũ.tertiũ/
quoniam eſt longum & breue.4.phyſi.tex.cõmen.109.
Tẽpus & motus non fit niſi quando mens diuidit prius & poſterius.4.phy.cõ.109.&.104.&.88.
Tẽporis ſubſtãtia ſicut forma eſt numerus/& ſicut materia eſt motus ↄtinuus.4.phy.com̃.109.
Tẽpus eſt cõpoſitũ ex duabus mẽſuris ↄtinua.ſ.& diſcreta,& iſta cõpoſitio accidit menſuris qñ di
uidunt̃.4.phy.cõ.109.Iſta aũt cõpoſitio tp̃is,ex duabus quãtitatibus nõ eſt ſicut cõpoſitio medio
rũ colorũ ex extremis,ſed eſt ẜm participationẽ ꝓprietatũ,& eſt ẜm ſilitudinem,ſicut eſt de elñtis
mediis quæ dicuntur eſſe cõpoſita ex extremis.uide modum in.4.cœli & mũdi.in com̃.26.
Tempus eſt numerus numeratus,non numerus quo numeramus.4.phy.tex.com.110.
Tempus ſequitur motum circularem non motum rectum.4.phyſi.com̃.111.
Tempus etiam motu menſurari poteſt.4.phyſi.tex.cõmen.112.
Tempus ꝑ ſe mẽſurat motũ,ſed ꝑ accidens menſurat̃ à motu.4.phyſi.cõmen.112.
Tempus menſurat motum quo ad quantitatem & eſſe.4.phyſi.com̃.114.
In tp̃e aliqd eẽ ↄtingit dupl̃r/uel eẽ quãdo tp̃s eſt/uel à tẽpore mẽſurari.4.phy.tex.cõ.115.&.116.
Tempus licet non ſit numerus numerans,habet tamen ꝓprietates numeri numerãtis, ubiq; enim
tempus eſt unum.Themiſt.4.phyſi.107.
Tẽpore cõtinent̃ q̃cũq; in tẽpore eẽ dicunt̃.4.phy.tex.cõ.117.uide ibi Them̃.qũo ſit ĩtelligendũ.di
cit enim generatiõis cauſa efficiẽs nota eſt,ut generatio domus eſt ab opifice & ĩ tẽpore eſt,ſed la/
pſus domus & in tẽpore eſt,& iniuria tẽporis accidere dicit̃,ita ꝙ utrũq; tempori aſcribitur.
Tempus eſt cauſa corruptionis ſenii & obliuionis.4.phy.tex.com̃.117.
Tempus eſt cauſa ꝑ accidẽs generationis & corruptionis,ſed reſpectu generatiõis eſt cauſa ꝑ accñs
accidentis.4.phyſi.cõmẽ.117.& tex.cõmen.128.& uide Themi.ibi bene declarantem.
Tempus eſt menſura quietis per accidens.4.phyſi.118.
Tẽpus mẽſurat motum primo,quietem uero ſecũdo,& ꝑ accidẽs.4.phy.cõ.118.&.130.&.119.
In tempore eſſe eſt tempore menſurari.4.phyſi.tex.com.119.& tex.com.114.
Tẽpora priuationũ rerũ terminant̃ ꝑ tẽpora ſubiectorũ ſuorũ ꝓpinquorũ.4.phy.com.120.
Tẽpus eſt mẽſura motus & qetis,ſed motus ꝑ ſe,quietis ꝑ accidẽs.4.phyſi.118.uide Themi.ibi/ubi
dicit,ꝙ non ſi aliqd eſt in accidẽte,erit propterea in eo cuius eſt accidens,unde qes eſt in tẽpore,&
ex hoc non ſequitur ut ſit in motu,quia tempus motus non eſt,ſed numerus & accñs motus.
Tp̃s nõ põt auferri niſi ponat̃ tempus.4.phy.tex.cõmẽ.124.idem.8.phy.tex.cõ.10.&.11.
Tempus ſemper in principio eſt.4.phyſi.tex.cõmen.125.
Tempus per accidẽs mẽſurat quietẽ,quia eo tẽpore quo res quieſcit alibi peragitur motus,quem
tẽpus per ſe menſurat.Them̃.4.phyſi.118.Et uide etiã Themi.4.phy.in tex.130.ubi declarat quo
modo tempus eſt in mari cœlo & terra ubi dicit,ꝙ ſicut queq; ſe habent ad motum,ita ſe habẽt
ad tempus,unde res potentia mobiles potentia intelliguntur eſſe in tempore cuius ſunt res que

quieſcunt,quæ uero iam actu mouentur actu ſunt tempore.
Tempus motus & quietis menſura dici poteſt,ſed non eſt tempus numerus niſi motus tantum, prius enim & poſterius,quorum numerus tempus eſt in motu ſpectantur non in quiete uipo/ te cuius eſſentia non conſiſtat in prioris alicuius ad aliquod poſterius tráſitu. Them̃.4.phyſico. 118.& eſt ſententia Alexan.licet Simplicius oppoſitũ teneat & Paulus Venetus ibi.
Tempus nõ eſt aío dépto,ímo neq; motus ipſe quoq; ɔſtabit cũ circularis motus finis & origo ſit oĩs motus,ſed motus circularis ab ĩtelligentia cauſatur Themiſtius.4.phyſi.tex.cõmẽ.130.
Tempus & motus ſimul ſunt,& ſcdm potentiam & actum.4.phyſi.tex.cõmen.130.
Tempus non eodem ordine inuenitur in quibus eſt,ſed quoniam primo inuenitur in cœlo,& íue/ nitur in aliis motis,ſecũdo propter hoc q; inuenitur in cœlo,& íueniť in quieſcéte,quia inuenitur in moto.4.phyſico.cõmen.130.&.132.& conſimile.128.
Temporis latétia eſt,qa eſt ens diminutũ.4.phy.cõ.131.ɔſile de motu.3.phyſi.cõmen.15.
Tps licet ſit numerus cuiuſlibet motus,tñ nõ eodé mõ,ſed ſm prius & poſterius.4.phy.cõ.131.
Temporis diſpoſitio cum primo motu eſt ſicut diſpoſitio ɔſequẽtis cũ ſubiecto,& cum aliis moti/ bus eſt ſicut diſpoſitio cum rebus numeratis reſpectu numeri.4.phyſi.cõmen.132.
Tempus ſequitur motũ diurnũ,& iſte motus poniť in diffinitiõe eius.4.phyſi.cõmẽ.132.
Tempus eſt continuum continuitate motus.ibidem.
Tẽpus Ariſt.uocat affectioné & accidés motus.Themiſt.4.phyſi.in digreſſione in tex.132.ubi uide Ariſto.4.phyſi.tex.com̃.130.ubi uocat tẽpus paſſionem & habitũ motũ,paſſionem quidem,quia eſt accidés motus,habitũ uero qua habetur à motu.ut notat ibi Simplicius.
Tempus præſens in rei ueritate eſt compoſitum.ex duobus temporibus.uidelicet,præterito & fu turo.6.phyſico.commen.24.
Tempus minimum datur in quo aliquid tranſmutatur.6.phyſi.tex.com̃.50.
Tempus primum eſt in cuius omnibus partibus eſt motus.6.phyſi.com̃.51.
Tps & lõga eius aptiſſima & efficaciſſima eſt ad ueritatis ídaginé rõ.Themi.in.2.phy.ſup.43.
Tempus eſt extrinſecũ à re,& non ſequitur ex æqualitate eius æqualitas motuũ,ſi equalitas non fuerit in ſubſtantia motuum.ſeptimo phyſi.com̃.31.
Tempus facit prius & poſterius in rebus quæ non mouentur,in rebus autem quæ mouentur pri/ us & poſterius exiſtit per ſe/octauo phyſi.com̃.10.
Tempus aut eſt motus/aut ſequitur motum,& hoc eſt manifeſtum per ſe/octauo phyſi.com̃.10. idem.4.phyſi.com̃.98.&.12.metaphyſi.com̃.29.
Tempus eſt in prædicamento quantitatis per ſe non primo,ſed ratione motus,& motus ratiõe ma gnitudinis.Auer.in paraphraſi metaphyſi.trac.primo/cap.de accidenti.
Temporis nihil eſt accipere præter nunc/octauo phyſi.tex.com̃.11.
Tempus primo & eẽntialr non ſequitur niſi motũ diurnũ/octauo phy.cõ.11.idé.4.phy.tex.cõ.132.
In tempore eſſe cõuenit dupliciter/uel quãdo tẽpus eſt/uel ſicut in numero/quarto phy.tex.cõ.115.
In tpe prius & poſterius,& nunc ita ſe habẽt,ſicut unitas & impar,& ſuperfluus in numero.ibidẽ.
Tempus ueraciter formæ non attribuitur,ſed materiæ.4.colliget.cap.38.quomõ ſit intelligendũ declaraui tibi in litera.F.
Tẽpus motus uioléti ípoſſibile eſt maius eẽ tpe motus naturalis.8.phy.cõ.15.idẽ.1.cœli.tex.cõ.15.
Tempus & locum nullus generare poteſt/octauo phyſi.com̃.15.
Tẽpus apud Platonem ſequitur motum cœli,ſicut apud Ariſt.1.cœli.cõ.104.Vide in cõcordantiis
Tempus infinitum eſt terminatum quoquo mõ/primo cœli.cõmen.133.& tex.ubi Cõmẽ.d.quod hoc eſt accidentaliter.idem com̃.134.ibidem.
Tempus infinitum dicitur æquale aliquo modo tempori infinito cũ unũ infinitum non ſit maius alio infinito/ſecundo cœli.com̃.38.ubi pondera ly aliquo modo.
Tempus diſpoſitionis naturalis æquale eſſe tempori diſpoſitionis præter naturam impoſſibile eſt & eſt contrarium ſenſui.2.cœli.com̃.& tex.38.
Tempus diſpoſitionis naturalis eſt maius tempore diſpoſitionis præter naturam,ſicut tempus ſani tatis eſt maius tempore ægritudinis.3.cœli.tex.com̃.24.idẽ ſecundo cœli.tex.com̃.38.facit pro opi nione pluſquã cõmẽtatoris.
Tempus infinitum inueniri extra aliud tempus infinitum,ex parte qua eſt infinitum,impoſſibile eſt/tertio cœli.tex.cõmen.52.
Tempus ab homine per ſe percipitur,ab aliis autem ex accidenti.Themiſtius.3.de anima.cap.64.

Tempus & uita uniuſcuiuſq; habet periodum/ſcdo de generatione & corruptione.tex.com.57.
Tempus iuuentutis eſt æquale tempori ſenectutis/ſecundo de generatione & corruptio.cō.57.& habetur ex tex.com.58.ubi habetur tempus generationis æquale eſſe tempori corruptionis.
Tp̄s aūt motus eſt/aut eſt motus q̄dā paſſio.12.meta.cō.& tex.29.notanter autē dixit q̄dā paſſio.qa plura ſunt motus accidētia & paſſiones,ſicut notat Com.in.4 phyſicę auſculta.in trac.de tēpore in tex.cō.98.ī numero quorū eſt ipſum tēpus,uide etiā infra in tex.cō.101.ī &.8.phy.tex.cō.10.
Tempus & motus circularis non poſſunt denominari à pari uel impari niſi ut ſunt ī anima,extra animam enim eſſe eorum eſt infinitum & in potētia & non termināntur/niſi p animam. Ex libro deſtructionū diſputa.prima/ in ſolutio. dubii.6.
Tempus p̄teritū non poteſt concipi ab anima niſi finitū,& ideo opinant̄ hoīes q̄ q̄dlibet p̄teritum tp̄s extra animam ſit huiuſmodi,quia quādo q̄dā res fuerit in aīa cum quadā denominatione, credūt ipſi q̄ eodem mō extra aīam inueniri poſſit.ibidē.Et conſimile dicit Com.de Platone in poſitione idearū in.2.phyſi.com.19.quia uidit uſia per opus aīæ poſſe ſeparatim intelligi ſine ſingularibus:credidit,q̄d ita eſſet in re ipſa extra aīam,ſed Cōmē.dicit.12.meta.com.39.q̄ intellectus poteſt multa contangere quæ natura non poteſt,& multa ſeparat intellectus quę natura non pōt. Alia cauſa erroris fuit apud hoīes,q̄ eadem quæ ſunt coniuncta in eſſe credunt q̄ ſint eadē ſm eēntiā & rōnem formalē,ut dicit Com.ī.4.phy.in cō.95.multotiēs illud q̄d ſequit̄ res exiſtimat̄ q̄ ſit res,ideo Stoici errarūt credētes quātitatē non eē rem realr̄ diſtinctā à ſuba & noīales cum eis.
Tēpus ſi imaginet̄ ad inſtar lineæ rectæ,ītellectus errare poſſet circa eius æternitatē,nā cū linea habeat poſitionē & ſit ī actu,neceſſe eſt ipſam eſſe finitā.Auer.in paraphraſi metaphy.trac.4.col.2.
Tempus & motus ſe conſequūtur & tempus eſt quid actū ab anima cum motu,non tamē motus neq̄ tempus ceſſant.Ex libro deſtruc.diſpu prima/in ſolutione.15.
Tempus nō ſequitur motus.ſicut finis ſequitur magnitudinem,finis enim ſequitur magnitudinē inquantū in ea ſemper actualiter īuenitur ſicut accidens in ſubiecto,ſed tēpus cum motu non ſic ſe habet,quia ſequitur ipſum,ſicut numerus ſequitur numeratū,ſicut enī numerus non permutatur permutatione ſubiectorum numerabilium neq̄ multiplicatur eorum multiplicatione,ita nec tempus.Ex libro deſtructio.diſp.prima in ſolu.16.dubii.uide in ɔtradictionibus nuper editis.
Tempus non eſt aliud niſi id q̄d cōprehenditur ab intellectu de prędicta prolongatione uel duratione motum menſurante.Ex libro deſtruc.diſpu.prima/in ſolone.8.
Tempus coniunctionis luminarium diuerſum eſt à tempore oppoſitionis eorū,quia coniūctionis tempus frigidum exiſtit ſimilaturq; tempori hiemis,oppōnis uero tēpus eſt calidū ſimile ęſtati. Auer.in.2.de generatione animalium.cap.1.utrū ſemē ſit animatū.& eſt mens Ariſt.ibidē.cap.4.
Tempora omnium & grauiditatū & generationū & uitarum dimenſionem circuitibus obtinent optima rōne.Ariſt.in.4.de generatione aīaliū.cap.ultimo.idē in.2.de generatione & corruptione tex.cō.57.ubi ſcribit tp̄s & uita uniuſcuiuſq; cōſtare periodo,ſtat enī ſua cuiq̄ dies,ut poeta teſtat̄.
Temporum & regionum complexio,& an clima quartū ſit temperatius quinto,& utrū ſub æquinoctiali ſit temperatum,requiratur in.2.colliget.cap.ultimo.
Tēpora quatuor ſunt cū quatuor humoribus,cū quatuor elemētis,quia ſi tēpora reſiſtūt,ut unū elementū aliud nō uincat/uel ſuperet,ſic reſiſtunt ut unus humor aliū nō uincat.4.collī3.cap.14.
Tempus ſm Alexandrum Ariſt.interpretem ab hoīe creat̄,quaſi nihil aliud tēpus ſit quā hominis nuda cogitatio & mera expunctio ſupputatioq;,& cui nulla in re confirmatio,& ſoliditas aut euidētia reſpōderet,quæ tamē neq̄ uera ſunt,neq̄ cōſentanea iis quæ Ariſt.uolumine.4.auſcultatoriæ inſtitutionis p̄didit.Them.3.de aīa.cap.64.concordat cū Themi.Com.in.4.phy.in cō.97.ubi notat ex textu ſignificari tēpus ſm Ariſt.habere eſſe extra aīam,& uide ibidē.in tex.com.130.
Temporis longitudo eſt neceſſaria in cōp̄henſione ueritatis.2.meta.com.primo.
Temperamētum eſt magis dignū ut ſit p̄portio q̄ extrema.2.de anima.tex.com.143.
Termini ſolum illius ſunt cuius ſunt termini.4.phyſi.tex.commen.107.ibidem etiam cōmē.42.& cōmen.120.& tex.cōmen.129.
Termini duo oppoſiti diuidentes uerū & falſum cōparati ad duos alios oppoſitos diuidētes uerū & falſum,ſi unus unius ordinis ɔuertat̄,cum reliquo alterius ordinis, etiam reliquus ɔuertit̄ cū reliquo,& eſt locus generalis.1.cœli.cō.126.& habet̄ in.2.priorū.cap.22.idem.1.cœli.tex.com.129. &.131.unde iſtius regulæ duæ ſunt ɔditiones,ut dicit Cōmen.1.cœli.cō.129.ut poteris uidere.
Terminātis p̄portio ad terminatū eſt ſicut p̄portio formę ad materiā.2.cœli.tex.cō.74.idem.2.de generatione & corruptione.tex.cōmen.50.&.4.cœli.tex.com.23.&.35.

Terminus

Terminus non eſt niſi eius quod eſt in actu.4.meta.tex.cõ.15.ubi dicit ꝙ ens in potentia eſt indefinitum,& ſine termino,idem,1.cap.de ſubſtãtia orbis,&.1.cœli.cõmen.72.
Terminus refertur ad terminũ,primo phyſi.18.& Themiſtius ibi clare.
Terminus eſt quod eſt cuiuſq; ultimũ,& cuius extra nihil eſt.5.meta.tex.cõmen.22.
Terminus tot modis dicit quot prĩcipium,& adhuc amplius, quia omne principiũ terminus eſt ſed non omnis terminus eſt principium.5.metaphyſi.tex.cõmen.22.
Terminũ uniuſcuiuſq; rei non oportet q̃rere,ſed ꝓportionale ↄſpicere.9.meta.tex.cõ.10.
Terminus eius quod ab intellectu fit actu ex potentia ente quãdo uolitũ fit nullo exteriorũ prohibente,ut in eo quod ſanatur.ex.9.metaphy.tex.cõmen.12.ubi dicit Cõmentator,ꝙ licet iſta diffinitio ſit inducta de ſanitate,eſt tamẽ uniuerſalis omnibus actis ab arte,quia quilibet artifex cum uoluerit & non fuerit impeditus,aget ſuum actum.
Ternarius numerus perfectus eſt.primo cœli.tex.cõmen.3.& cõmen.6.
Terra quieſcit in medio quia natura eius exigit hoc.3.phyſi.cõmen.51.&.8.phyſi.32.
Terra non mouetur ad concauum aquæ niſi ſm ꝙ illud eſt medium totius.4.phyſi.com.42.uide clare cauſam in.4.cœli.in tex.commen.22.& infra.
Terra eſt in ultimo aquæ,aqua in ultimo aeris,aer in ultimo ignis,ignis in ultimo orbis tãquàm in loco.4.phyſi.tex.cõmen.46.
Terra ſcdm ſe totam eſt quieſcens,& ſcdm partes eſt mobilis.1.cœli.cõm̃.57.
Terrę ſi iſinitæ numero iueniri poſſent.poſſẽ eẽt ꝙ ex oibus fieret una terra p ↄtactũ.1.cœ.cõ.57.
Terræ partes non feruntur ad totam terram ubicũq; fuerit,nam ſi ita foret tunc motus eius eſſet ſicut motus ferri ad magnetem,& tunc poſſibile eſſet ꝙ terra moueretur naturaliter ſuperius.1.cœli.commen.81.uide pro hoc.4.cœli.tex.cõmen.22.
Tota terra fertur quo unus bolus,& totus ignis quo una eius ſcintilla.1.cœli.tex.com.73.
Terram & alia elementa non moueri,neq; attractione,neq; expulſione ſcire hoc eſt ꝓpinquũ principiis naturalibus.1.cœli.cõm̃.81.uide pro hoc in.2.phy.com.3.de diffinitione naturæ.
Terra quanto magis appropinquat medio tanto citius deſcendit,& ignis quanto magis appropinquat loco qui eſt ſurſum uelocius aſcendit.1.cœli.tex.com.88.
Terræ ſuperficies eſt tãquã naturalis locus aquæ in quo quieſcit & mouet ide uiolẽter.Cõmenta. in paraphraſi.2.de cœlo.ſumma.2.q̃ſito.3.uide in concordantiis.
Terra cõphendit ſine opatione.i.per qetẽ ſuã nobilitatẽ ꝓpter ſui utilitatẽ.2.cœli.tex.com.66.
Terra mouetur ad medium ex ſua potentia naturali,& medium non eſt cauſa motus eius ad medium.2.cœli.tex.com.92.
Terra mouet ad mediũ ĩquãtũ eſt mediũ totius,nõ ĩquãtũ eſt mediũ terrę.2.cœli.tex.com.99.
Terræ medium ſiue centrũ idẽ eſt cũ centro totius,& hoc accidit ita eẽ.2.cœli.tex.com.100.
Terra eſt ſphærica ut declaratum eſt à geometricis,qm̃ lapides cadentes ex diuerſis partibus cadũt ſuper angulos rectos,& hoc ſignificat ꝙ omnes intendunt idem punctum terræ.ſ.centrum,& ꝙ terra eſt ſphærica.2.cœli.tex.com.100.&.30.&.1.cœli.44.
Terra quieſcit in medio à ſua forma,& non ab extrinſeco.2.cœli.tex.com.102.
Terra quieſcit in medio,ſed cauſa quietis eius non eſt mediũ niſi accidentalr̃,grauitas enim eſt cauſa ꝙ terra quieſcat in medio,& mediũ non cauſa eſſendi graue ſm ꝙ eſt mediũ,ſed ſm ꝙ eſt mediũ corporis qđ circulariter mouet,& ſi ↄceſſerimus ꝙ mediũ ſit cauſa,erit cauſa remota. Et melius eſt dicere ꝙ ſit cauſa ↄſeruãs quietẽ q̃ agẽs.2.cœli.cõ.202.cõtra Themi.ꝓ quo uide quãtũ ad ultimũ dictũ cõmẽtũ primũ quarti de cœlo & mũdo,colligit enim hic ꝙ æterna potius dicũtur habere cãm ↄſeruãtẽ q̃ cãm agẽtẽ,qđ ſic ĩtelligẽdũ eſt,ut agens eſt in rebus generabilibus,in qbus agẽs tẽpore p̃cedit actũ,ſed natura eſt cauſa ↄſeruãs,& ut cõtra diſtinguit cõtra tale agens,iuenit in rebus ęternis,& nõ cauſa agẽs,ſed ſumendo agẽs qđ natura p̃cedit actũ,tũc idem in æternis eſt cauſa agens & cauſa conſeruans.limitatio eſt Auer.ex.2.cap.de ſubſtantia orbis.
Terra eſt grauiſſimũ elemẽtorũ,qa locus eius ẽ remotiſſimus ab orbe,& ignis eſt leuiſſimus,qa eſt locus eius propinquiſſimus orbi.2.cœli.102.&.94.&.1.cœli.97.
Terra uno modo dici poteſt habere grauitatem in actu dum fuerit extra medium,& in potẽtia dũ fuerit in medio,alio modo poteſt dici quòd habet grauitatem in actu tam in medio quàm extra medium,uide quomodo.2.cœli.commen.104.
Terra inquantũ corpus nõ eſt impoſſibile ꝙ generetur ſm totum queãdmodum,& ſm partes,ſed eſt impoſſibile,ut eſt unũ quatuor elementorũ conſtituẽtium mũdum.2.cœli.cõm̃.104.

Terra reſpectu cœli eſt tanq̃ punctum in ſphera.2.cœli.c.110.
Terrę quietis ęqualitas diſtantię medii nõ eſt cauſa neq; ꝓpinqua,neq; remota,& eſt cauſa mathematica formalis non efficiens,ſed cauſa efficiens quietis terræ naturalis eſt grauitas eius. Cõmen. in paraphraſi ſecundi de cœlo/ſumma quata/cap.5.
Terra non facile figuratur,quia non facile patitur niſi ſit puluerosa/uidelicet cuius partes non retinentur.3.cœli.cõmen.67.
Terra eſt magis ſicci quàm frigidi.2.de generatione & corruptione.tex.com.23.
Terra quidem aeri,igni uero contraria eſt aqua ut contingit ſubſtantiam ſubſtantiæ contrariam eſſe,ex.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.43.
Terra eſt in concauitate aquæ,aqua in concauitate aeris,aer in ɔcauitate ignis,& ignis in concauitate cœli,ut declaratum eſt in libro de cœlo.Cõmen.in principio libri meteororum.
Terra Ægypti ut dicit Ariſ.nũc ꝓcedit ad corruptionẽ,ipſa enim fuit mare,ut narrauit Homerus, & alii,& poſtea arida ſeu terra,& ipſa nunc procedit ad ſiccitatem donec corrumpatur, & ideo non deſcendunt in ea pluuiæ,ex.2.meteoro.cap.1.Cõmentator.
Terræ ex quatuor quartis eius nõ uidet̃ eſſe habitabilis niſi hęc pars,ut ſit locus rerũ generabiliũ & corruptibiliũ,de quorũ natura eſt ut ſit ſuper terrã iſte locus,& cã ſiccitatis iſtius partis nõ eſt tantũ ſol/uerum etiam multitudo ſtellarum in hac parte, nã maior pars ſtellarum uidetur eẽ in hac parte quam uidemus.Cõmẽ.in ſecundo meteororum.cap.2.in col.12.
Terręmotus & uentorum eadem eſt materia,& huius ſignum eſt ꝙ terremotus nõ contingit niſi in temporibus in quibus inueniunt̃ uẽti,ut in autũno/& uere.2.meteororũ.cap.2.de terremotu.
Terręmotus in Corduba fortes tempore Auerrois durauerunt per annum,& non ceſſauerunt niſi poſt tres annos.2.meteororum.cap.2.ꝓpe finẽ/ubi agit de terremotu.
Terra & ignis ſemper agunt,quia in ipſis habẽt motũ.9.meta.tex.cõm.18.
Terræ propria omnia ſicca ſunt,ex.2.de partibus animalium.cap.3.
Terræ naſcentia quædam ſunt diminuta,& quædam perfecta.5.colliget cap.30.
Terræ naſcentia q̃dam quæ ſunt calidę cõplexionis naſcũtur in terris frigidis,ut pineæ q̃ naſcunt̃ in Sclauonia,q̃dam uero frigidę cõplexionis naſcũtur in regionibus calidis, ut tamarindi qui naſcitur in Arabia,& uide huius ꝓblematis duas cauſas.5.colliget.cap.30.
Terræ naſcentia perfecta ſunt illa q̃ naſcũtur in montibus,quia apparet ab eminentia montiũ,ut debeat generare plura terrę naſcẽtia q̃ alia ioca.dũmodo mõtes ſint tẽperati cum bona euaporatiõe, & cum bona mixtione caloris cum humiditate,ut debet eſſe hoc in eis,quia habent aſcenſum in aere,& ſunt propinquiores influentiæ corporũ ſuperiorum, & illa terræ naſcentia habent cõplementum florum foliorum & fructuum.ibidem.
Teſtes in muliere non habent effectum in generatione,neq; ſemen mulieris,ſicut mamillę in uiris/ſecundo colliget cap.10.
Teſtes ſm Ariſt.nõ ſunt neceſſarii pp ſperma inq̃tum ſperma eſt,& uide rõnes eius in.1.de generatione aĩalium.cap.4.& ab Auer.ibidẽ.cap.1.ubi adducit etiã Galeni ſniam oppoſitã Ariſto.
Teſtes in piſcibus & ſerpentibus non ſunt,nec in aĩalibus quæ pedes non habẽt niſi in his quæ animal intra ſe formare poſſunt.3.de natura animalium.cap.primo.
Teſtibus exectis imutatur uox & quare,uide.5.de generatione aĩalium.cap.17.
Teſtium ſitus & penis unus eſt in habẽtibus utrũq;.1.de generatione animalium.cap.5.
Teſtium natura ita meatibus ſeminalibus dependet,quẽadmodũ textrices faciunt,q̃ cum ſtamina diſtenderint annectunt quas lenas uocãt.5.de genera.aĩaliũ.cap.7.ubi per lenas,ut exiſtimat Ioã. Grãma.uel lapides/uel ſiniſtras manus mulierum intelligas,nam unius literæ mutatio habet in lingua Græca utrũq; ſenſum recipit lagas & lecas.
Teſtes omnia aĩalia quæ animal generãt habẽt ante uel intus uel extra excepto herinaceo qui ſolus habet teſtes lũbis adhęrentes,& uide cauſam.1.de generatione animalium.cap.6.
Teſtes & penis non ſunt in ſerpentibus.uide cauſam.ibidem.
Teſtata omnia ſponte naturę in limo diuerſa pro differentia limi oriuntur,nam in cenoſo oſtrea,in arenoſo conchæ.etc.5.de natura animalium.cap.15.
Teſtudines marinæ habent os oium robuſtiſſimum,quicquid enim in os ceperint,ſiue lapidem, ſiue quoduis aliud perfringunt ac deuorant.8.de natura animalium.cap.2.
Teſtudo inter cortice intecta enumerãda eſt/& mus fluuiatilis.8.de natura aĩalium.cap.17.
Teſtudo cũ uiperã ederit mox cunilã edit, q̃d cũ quidã ſæpius factũ aĩaduertiſſet ut guſtata cunilla

nila uiperā teſtudo repeteret herbā euulſit,quo facto teſtudo interiit.9.de natura aīaliū.cap.6.
Thales Mileſius opinatus eſt omnia eē plena diis.1.de anima.tex.cōmen.86.ubi Themi.cui illud de proximo cōgruebat Iouis omnia plena compita & omne forū,fortaſſe uero hoc ſit qđ & Zenoni uidetur qui deum meare per omnem ſubſtantiā cenſuit,atq; in intellectuali deum eſſe intellectū, in aiali aiam,in naturali naturam,in affecta affectionem & habitū.De hac Thaletis opinione licet Ariſto.eum impugnat,hic tamē quodāmodo ueritate participat, nam Ariſto.in.3.de generatione animalium.cap.11.affirmat quodāmodo omnia eſſe plena animę.
Thales philoſophiæ Princeps aquam aſſeruit omniū eſſe principiū, ex erratis primi meta.
Thales Mileſius,& Anaximāder fuerūt primi qui poſt diluuium philoſophiæ ſtudium in Græcia excitarūt,Simplicius in ꝓlogo phy.& eſt ſnīa etiā Galeni in libro de hiſtoria Philoſophorū.
Tauri & apri ſunt animoſi,& taurorum ſanguis citiſſime coagulatur,& uide cauſam in.2.de partibus animalium.cap.4.
Taurus quidam cū ſtatim à caſtratione iniiſſet impleuit.Ariſt.in primo de generatione aīalium, cap.4.idem.3.de natura animalium.cap.primo.ubi aduerte ꝙ eſt mirabile hoc de illo tauro qūo ſtatim poſt caſtrationem habuerit appetitum cocundi,uidetur tamen minus eſſe remotum ab illo.Auer.figmēto de puella impregnata in balneo in quo mali homines ſperma proiecerūt.Taceo mirandā Petri Pomponatii ſpeculationē credentē Plinio gallinaceū fuiſſe loquutum, & Valerio maximo aſſerētem bouē loquutum fuiſſe latine, Roma caue tibi:ubi naturales cauſas inueſtigat, in re chimerica naturaliter loquēdo,ubi tamē fuit indagator ſolertiſſimus naturæ,ut ita temere mortalem animam eſſe pronuntiet.
Themiſtius dixit cœlum non eſſe in loco ſm totum,ſed ſm partes.4 phyſi.cōmē.43.uide etiam.6. phy.cōmen.85 &.8.phyſi.cōmen.67.
Themiſtius exiſtimauit ꝙ ignis non trāſmutat in aquā niſi per mediū,& eſt contra Ariſto.in ſcdo de generatione & corruptione.5.phyſi.cōmen.10.
Themiſtius peccauit in hoc ꝙ credidit demōſtrationē factam in principio ſeptimi eſſe ſuperfluā.7. phyſi.cōmen.9.pro quo uide.4.cœli.cōmen.25.
Themiſtii defenſio pro Platone de cauſa quietis terræ ab argumentis Ariſto.& eiuſdem cōfutatio requiratur.2.cœli cōmen.91.
Themiſtius in.6.ſuæ abbreuiationis de anima dixit, ꝙ aīa nō eſt illud in quo ſunt omnes formæ tantū.ſ.ſenſibile & intelligibile,ſed eſt illud qđ ponit oēs formas in materia & credit eas.7.meta. com.31 & Cōmen.uere dicit,nā hæc ſunt uerba Themi.in.3.de aīa,in cap.52.eodē mō aīam dicere formā formarū par eſt,qa reliq̄ formę ꝑ aīam cognoſcūt,nō ſolū aūt recte dr̄ naturā eſſe oīa,ppea quia formas oīum cognitione complectitur,ſed etiā ppea ꝙ materiæ formas exhibet,& uultus imponit,ipſa enim anima eſt quæ materiā rudem ſignificatione & impreſſicne formarū inſignit, nām uiuacitas omnis & uigor qui plurimus in materia cernitur ab anima uidet ortum habere: atq; hoc,in animalibus quidem uidetur cōſpicuum,incontrouerſumq; eſt,ſed in plantis & elemētis obſcurius,& nota ꝙ ut dicit Cōmenta. Auicenna etiam fuit iſtius opinionis.
Themiſtius dixit ꝙ ſol & luna & ſtellę,aut ſunt formæ ſine materiis,aut habent materias per æquiuocationē,ſicut eſt diſpoſitio in materia intellectus.8.metaphy.com.12.
Themiſtii expoſitio ſuper tex.2.in.12. primæ phīæ impugnatur per Auer.ibi.com.2.
Themiſtius non abbreuiauit niſi expoſitionem Alex.Cōmētator.12.metaphyſi.com.2.
Themiſtius nō uidetur intellexiſſe quomodo fiat generatio,& quomodo generatum dicitur fieri à cōueniēti in nomine & in diffinitiōe.12.primæ philoſophiæ.com.18.in prima parte digreſſionis ubi impugnat opinionem Themiſtii.
Theoricæ finis eſt ueritas,practicæ uero opus.2.metaphyſi.tex.com.3.
Thoracē appello ꝑtem eā quæ à collo ad pudēda uſq; trūca pertendit.1.de natura aīalium.cap.7.
Thoracem medici appellāt qđ à coſtis determinat in alterutris ꝑtibus,ante qdem uerſus pectus & ꝑcordia peruenietibus,retro uero uerſus dorſum flexis.Galenus.6.de utili.parti.cap.2.
Timæus aſſeruit animam rationalem cōpoſitam eē ex duobus eſntis uidelicet ex eodē,& diuerſo: qđ quomodo ſit intelligendum,uide Themiſtium primo de anima.tex.com.26.in cap.12.
Torpedo piſces quos appetit afficit ea ipſa, quam cōtinet in ſuo corpore,facultate torpendi,atq; ita retardos ꝑ ſtupore capit,& ueſcitur.abdit ſe in arena,& limo,tū piſces q adnatantes obtorpuerint corripit,quam rem pleriq; conſpectam à ſe retulerunt.Paſtinaca etiā ſeipſam occultat,ſed non ſimili mō.argumētū hoc piſces ſic uiuere adduci pōt,ꝙ ſæpe habētes in uētre mugilē capiūt uelo,

ciſſimum piſcē cū tardiſſimi ipſi ſint.9.de natura aīalium.cap.37.¶ Ex quo elicit̃ ꝙ Ariſt.teſtimonio licet oīs alteratio paſſiua ſēm quam rei ſubſtātia trāſmutat̃ fiat per quatuor primas qualitates, ſunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducentes,ſicuteſt in hoc caſu,& ſicut eſt de magnete, qui attrahit ferrū nō per caliditatē,neq͛ p frigiditatē,neq͛ per humiditatē/aut ſiccitatē, ſicut etiā eſt de piſciculo quodā qui ſua ꝓprietate retinet nauigia,unde remora dictus eſt à remorandis nauibus,ut ſcribit Ariſto.in.2.de natura animalium.cap.14.

Totum nihil aliud eſt quam congregatio partium/primo phyſi.com̃.17.idem.4.phy.com̃.43.&.3. cœli.com̃.8.ꝙ quomodo ſit intelligendum,uide in concordantiis.

Totum eſt unum in actu & plura in potentia quemadmodū eſt poſſibile ut plura in actu ſint unū in potentia/primo phyſi.cōmen.21.

Totum poteſt moueri ſecundum ſuas partes ipſo remanente in eodem loco,ut aer.primo phy.cōmen.14.Vide in contradictionibus.

Totum conſequitur partes quo ad magnitudinē,& quo ad paruitatem.1.phy.tex.cōmen.36.

Totum eſt cui nihil abeſt.3.phyſi.tex.cōmen.63.

Totum & perfectum,aut idem penitus ſunt,aut ſecundum naturam proxima ſunt.tertio phyſic. tex.cōmen.64.& primo cœli.tex cōmen.tertii.

Totum & pfectum duo hæc uocabula ſanè,aut eādem oīno,aut cognatiſſimā ſignificationē habere uident̃,nam totū uocamus facta ad partes relatiōe,quarū nulla deſit abſituè,perfectū uero facta relatiōe ad finē & terminū,de eodē quoq͛ p̄dicant̃ totū & perfectū.3.phy.Themi.in tex.64.

Totum ſignificat ꝙ extra ipſum nihil eſt.4.phyſi.45 idem.5.metaphy.tex.com̃.31.

Totum omne & perfectū idē ſignificant,ſed differūt ſecūdum materiam,nam in quātitate cōtinua eſt totum,in diſcreta eſt omne,in forma & qualitate eſt perfectum.1.cœli.cōmen.3. & elicitur ex textu.idem habet Cōmenta.in paraphraſi.1.cœli.ſumma ſecūda.

Totū oībus modis eſt perfectū.i.uniuerſum,nam & inquātū corpus perfectū eſt,& pro quāto nō continetur ab alio corpore,& pro quāto eſt unū numero,ſed partes totius ſunt perfectę ex parte qua ſunt corpora,ſed pro quanto continentur,& ſunt plures ſic ſunt diminutę.primo cœli.commen.4.& elicitur,ex textu talis differentia.

Totum & pars in idem feruntur ſecūdum naturam.1.cœli.tex.com̃.19.

Totum eſt forma,& partes ſunt materia.5.metaphyſi.tex.cōmen.3.&.2.phyſic.tex.cōmen.31.idem 7.metaphyſi.tex.cōmen.35.& 4.phyſi.cōmen.49.

Totū & uniuerſale ſunt ſilia,qa ſicut totū continet partes,ita ēt uniuerſale ɔtinet particularia.5.metaphyſi.tex.cōmen.31.& eſt in capitulo de toto,idem.1.phyſi.tex.cōmen.4.

Totum dicitur multis modis ibidem.

Totum uerius in continuis,& omne uerius in diſcretis dicitur.ibidem.

Totū magis p̄cedit partes quàm partes totū,qa prioritas totius ad partes eſt prioritas formę ad materiam,& prioritas partium reſpectu totius eſt prioritas materiæ ad formam.7.metaphy.tex.cōmen.35.&.39.&.4.phyſi.cōmen.49.

Totum in compoſito & forma differunt ratione/licet ſint eadem ſubiecto,uide Themi.2.phyſi.31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & uniuerſum.

Tranſitio de non eſſe ad eſſe per medium fieri ſolet.Ariſto.in.5.de generatiōe animalium.cap.primo.uide in contradictionibus nuper editis.

Trachea arteria eſt cauſa ſpiritus.2.de partibus aīalium.cap.3.7.de utili parti.cap.3 ubi etiam dicit Gale.ꝙ in aīalibus naturaliter diſpoſitis eſt ſine ſanguine,& ibi nota ꝙ habent anulos completos in parte ſuperiori,ſed in partibus inferioribus ſemicompletos contra Mundinum.

Tractatus p̄cedētes ſeptimū primę phię ſunt q̄ſi p̄paratorii.Cōmē.in ꝓlogo.7.metaphy.

Tranſmutatio ſubſtātialis facit amittere nomen & diffinitionem.1.cap.de ſubſtantia orbis, primo phyſi.com̃.63.&.7.phyſi.com̃.15.& 2.de anima.com̃.8.

Tranſmutatio duplex in ſubſtātia & in accidētibus.1.phy.com̃.63.&.1.cap.de ſub̃a orbis.

Tranſmutatio ſubſtātialis & accidētalis habent aliqua cōia in quibus conueniūt,& ſunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt,ex.1.cap.de ſubſtantia orbis.

Tanſmutatio in artificialibus magis eſt de genere eius ex quo eſt,quàm de genere eius ad quod eſt,aut ſaltem eſt magis famoſum quàm ſit de eo,ex.2.phyſi.tex.cōmen.14.

Tranſmutatio in ſubſtātia fecit cognoſcere materiā.4.phyſi.tex.com.38.&.1.phyſi.com.63.& com. ultimo,&.2.phyſi.cōmen.22.&.8.metaphy.4.&.12.com.&.12.metaphy.com.10.

Tranſmutatio in loco fecit credere locum eſſe.4.phyſi.tex.com.28.&.32.&.61.
Tranſmutatio quælibet aufert ſubſtantiá tráſmutati in quacũq; ſpecie fuerit tráſmutatio, ṗter trã/ ſitionem quæ eſt in loco.4.phyſi.tex.com.128.& idem in.8.phyſi.tex.com.59.
Tranſmutatio nõ eſt cauſa eẽ & generationis niſi per accidẽs,cẽ eni eſſentialr nõ eſt in aliquo ente niſi à generãte & agẽte,qđ eſt/aut natura/aut aĩa/aut ĩtellectus.4.phy.cõ.128.¶ Ex iſto põt fieri ar gumẽtũ ſatis efficax/q; Deus glorioſus totius entis cauſati nõ ſolũ ſit uera cã p modũ finis (ut uo/ luit Eudemus/& Alexãder/& Henricus de Gãdauo/Gregorius Arimi.& Ioã.de Baccone) uerũetiã per modũ cãe efficientis & ṗducentis,nam ſi uere efficere ṗfectionis eſt,& alia attribuũtur natu/ ra aĩę & intellectui,multo magis etiam ipſi Deo qui intellĩs puriſſimus eſt,aut ṗprie loquẽdo etiã eſt ſupra intellectũ,ſicut enim ɔſueuit Ariſto.in pluribus locis argumẽtari de corporibus cœleſti bus aſſerens illa eẽ animata,& ſub ṗuidentia,& q; ibi ſit magis ratus,& certus ordo q̃ in iſtis inſe rioribus,quia ſunt nobiliora corporibus aĩatis,q̃ ſunt hic,ſicut patet in.2.phyſi.in tex.com̃.45.ubi dicit/q; eſt magna admiratione dignũ q; antiqui poſuerũt aĩalia,& plantas q̃ ſunt hic, non eẽ à for tuna & caſu,ſed bene corpora cœleſtia,& ɔſimilem ſniam de uita & animatione cœlorũ,aſſerit in 2.cœli & mũdi in tex.cõ.60.ubi dicit, nos aũt ut de corporibus ſolũ & unitatũ ordinẽ hñtibus in aĩatis aũt oĩno perquirimus,oportet aũt tãq̃ participãtibus exiſtimare à nomine & uita.Et idem ſolertiſſimus naturæ rimator aĩaduertens ad id quod mõ dixi in primo de ṗtibus aĩalium, ĩngt. quãobrem ueriſimilius dixerim cœlũ & factũ eſſe ab eiuſmodi cã ſi factũ eſt,& eſſe ob eam cãm,q̃ animalia caduca atq; mortalia,& reddit cãm ſubdens,ordo enim & ratus/certusq; ſtatus lõge ma gis in rebus patet cœleſtibus q̃ in nobis,incerta aũt & inconſtãs fortuitaq; conditio in genere mor tali potius eſt,at illi genus aĩalium quodq; natura ɔſtare extitiſſeq; cenſent.Cœlum aũt ſorte ſpõ/ teq; tale eẽ uolũt,in quo nihil fortunæ/nihil temeritatis deṗhendi põt, ubi patet q; loquitur ſup illo fundamento noſtro ɔtra antiquos/ɔtra quos etiã loquit̃.2.phy.loco p̃allegato.ualeãt igit̃ qui aſſerunt Ariſto.nõ eſſe cãm totius entis efficientẽ,ſed finalem tm̃,nam in ṗœmio metaphyſi.ex/ preſſe teſtatur Deũ eſſe oĩbus principiũ & cãm,& in.1.de cœlo & mũdo.in tex.com̃.32. Dicit Deũ & naturam nihil fruſtra agere,& fuit authoritas quã põderauit Simplicius,& ante ipm̃ Dux eius Ammo.dicere etiã Deũ eſſe finẽ,& nõ efficiẽs nihil eſt dicere,nã ut ſcribit Cõmen.in.2.cap.de ſuba orbis,finis ſignificat agens ſignificatione neceſſaria,& ĩmorari in hoc amplius eſt ſupfluum.
Tranſmutatio dicit̃ ęquiuoce de tranſmutatione p ſe,quę eſt in tẽpore,& de tranſmutatione, q̃ eſt finis tranſmutationis.4.phyſi.cõmen.129.&.6.phyſi.cõmen.32.
Tranſmutatũ eſt tribus modis/aut p ſe/aut ẽm partẽ/aut per accñs.5.phy.tex.com̃.primi.
Tranſmutatum ẽm partẽ reducit̃ ad tranſmutatũ per accñs, & eſt quaſi mediũ inter tranſmutatũ per ſe & tranſmutatũ quod eſt uere p accidens,ſic intellige.5.phy.cõmen.1.
Tranſmutatio eſt ante tranſmutationem non eſſentialiter, ſed per accidens.5.phyſi.cõmen.13.&.1. cœli.22.&.8.phyſi.47.
Tráſmutatio ſimpliciter eſt inter contraria ſimpliciter/ & tráſmutatio quodãmõ eſt inter cõtraria quodãmodo.5.phyſi.tex.cõmen.19.
Tranſmutationes quæ non ſunt motus, reperiuntur in ſubſtantia & in aliis prædicamẽtis/ præter tria.4.phyſi.cõmen.21.
Tranſmutatũ eẽ diuiſibile/aut indiuiſibile in eodẽ ordine eſt cũ tráſmutatione/an ſit diuiſibilis uel indiuiſibilis,ſed dignius eſt, ut ſit latentius tranſmutatũ eẽ diuiſibile p tranſpõnem indiuiſibilẽ, quia exiſtimatur q; tranſmutatio indiuiſibilis ſit,aut eẽ debeat in diuiſibili.Cõmẽ.6.phy.cõ.32.
Tranſmutationes ſunt duobus modis,uidelicet exiſtens per ſe,& non exiſtens p ſe,ſed conſequens aliam tranſmutationem.6.phyſi.cõmen.32.
Tranſmutabile quodlibet non in tẽpore eſt tranſmutabile in tẽpore.6.phy.com̃.32.
Tranſmutationis finis non eſt tranſmutatio.6.phyſi.cõmen.32.
Tranſmutatio æquiuoce dicitur de illa quę fit in tẽpore,& non in tempore.6.phyſi.cõmen.32.&.5. phyſi.cõmen.21.&.4.phyſi.cõmen.129.
Tranſmutatio q̃ eſt in ubi/numerat̃ in quãtitate.6.phy.com̃.39.uide in concordantiis.
Tranſmutatio in ſubſtantia dicitur principaliter tranſmutatio.6.phy.com̃.41.
Tranſmutatio q̃ eſt in ſubſtãtia,fit in non tẽpore.ſ.prouentus formę ſubſtãtialis.
Tranſmutari ad nihilũ aliquid eſt impoſſibile,qa tunc motus eẽt ocioſus.6.phy.com̃.93.
Tranſmutatũ quodlibet tráſmutatur in tẽpore non in extremo tẽporis.8.phy.com̃.23.
Tranſmutationũ quædam diſponunt̃ ſimpliciter, & quædam ſcdm ad aliquid.8.phyſi.cõmẽ.24.

Cõtra negãtes Deũ eẽ verum efficiẽs totius entis cauſati.

quod pro tanto dixit,quia ſubiectum alicuius trãſitionis ſimpliciter denominatur à termino,ut quod tranſmutatur ad nigredinem denominat̃ nigrum,quãdoq; uero non, quia in motu locali quod tranſmutatur in ubi,non dicitur ubi,ſed in ubi.

Tranſmutatio ſimpliciter eſt tranſmutatio in ſubſtantia,quia illa eſt uera trãſmutatio, ſed in accidentibus eſt ſecundum quid.8.phyſi.cõmen.46.

Tranſmutatum in tempore tranſmutationis non dicit̃ eſſe illud ad quod tranſmutatur.8.phyſi. tex.cõmen.69 idem.5.phyſi.13.&.16.idem.6.phyſi 39.

Nota quomõ trãſmutatio inſtãtanea ĩtrat capl'm relationis.

Tranſmutatio q̃dam fit in tẽpore,& eſt q̃ fit per alteratioñe,quædã ſine tẽpore, & iſta intrat capl'm relationis,ut illuminatio.1.cœli.cõmẽ.21.quod ideo credo dictũ fuiſſe tales inſtantaneas mutationes intrare capl'm relationis,quia acquirũtur mõ quo acquirit̃ relatio in qua non eſt p ſe motus, ut habet̃ in.5.phy.tex.com̃.10.unde tales ſemp ſunt ꝯſequentes motus p̃uios,& ſunt fines aliorũ motuum,ut ſcribitur in digreſſione pulchra ab Auer.cõmen.32.

Tranſmutatio non accidit niſi propter corporeitatẽ,& ideo entibus ſpiritualibus non accidit tranſmutatio,primo cœli.cõmen.100.

Tranſmutatio q̃ fit in ſenſibus indiget tribus,ſicut trãſmutatio in loco,uidelicet motore nõ moto, motore moto,& poſtremo moto,differũt tamẽ quia medium in trãſmutatione ſenſuũ quieſcit in eodem loco,ſecus in motu locali 3.de anima.tex.comen.65.

Tranſmutans quãdo trãſmutat habet aliquã uerã rõnẽ non exiſtimari eẽ.4.meta.tex.com̃.22.inde elicit̃ authoritate Phi quod de rebus in trãſmutatione & uarietate exiſtẽtibus poſſunt formari ꝓpoſitiones per ſe & neceſſarię,ex qbus ſcia haberi poteſt de talibus rebus contra antiquos.

Tranſmutatio eſt media inter eſſe & non eſſe.4 metaphy.com̃.28.

Tranſmutatio in ſubſtãtia fecit nos ſcire materiã primã eſſe,ſed tranſmutatio in loco fecit nos ſcire q; corpora cœleſtia ſunt habentia potentias in ubi.8.metaphyſi.tex.cõmen.12.idem in principio libri de ſubſtantia orbis,&.4.phyſi.cõmen.38.

Tranſmutatio eſt in re diuiſibili neceſſario,ut eſt oſtenſum in ſermonibus uniuerſalibus de natura 2.tracta.metaphy.col̃.15.& habetur.6.phyſi.tex.com̃.32.

Trãſmutabiliũ in ſubſtãtia,q̃dam habẽt cõem materiã,& iſtorũ ꝓpriũ eſt,ut unũquodq; ſit in potentia ſuũ contrariũ,quædã uero habent materias diuerſas,& talia ſecus ſe habẽt,nã uiuũ licet ſit in potentia mortuũ,tamẽ mortuũ non eſt in potentia uiuũ.ibidem in paraphraſi.trac.2.col̃.17.

Tranſmutabilia adinuicem habent materiam cõmunem.10.metaphy.tex.cõmen.12.

Tranſmutationes ſunt quatuor.12.metaphy.tex.com.7.&.3.phyſi.tex.com.4.

Tranſmutatio quælibet eſt ex ente in potẽtia in ens in actu.12.primæ philoſophiæ tex.cõ.8.

Tranſlatio in corpore molli eſt facilis ut in aere,in duro autem eſt difficilis,aut impoſſibilis.quarto phyſico.tex.cõmen.86.

Tranſlatio alia à natura,alia ex anima,& alia recta,alia circularis.6.phyſi.cõmen.92.

Tranſlatio animalium non eſt de contrario in contrarium.ibidem.

Trãſlationis differẽtia debet eẽ de natura generis ĩ quo ẽ trãſlatio.ſ.de natura ubi.7.phy.cõ.30.

Tranſlatio,alia prior alia poſterior.8.phyſico.tex.com̃.55.

Tranſlatio eſt primus motuum,& de illis eircularis.12.metaphy.tex.cõmen.38.

Tranſlaticia uerba in ſcia demõſtratiua uſitari non debẽt.Ariſt.documẽto in.2.poſteriorũ analyticorũ aſſerentis nõ eẽ diffiniẽdũ p metaphorica uerba,ideo Auer.1 cœli cõ.105.dicit Ariſt.accuſare plerũq; Platonẽ,aut qa male opinabat̃,aut quia male docuit,cõſueuit enim Plato loqui metaphorice, ideo uidemus Ariſto.ẽt in.4.de gene.aĩalium.cap 8.ubi de lacte diſſerit rep̃hẽdere Empedoclẽ qui trãſlatitio uerbo uſus eſt,appellãs lac pus albũ,& id genus maxime uitandũ eſt in rebus arduis,ſcribit enim lucidiſſimus Them̃.in.1.de aĩa.cap 20.ubi Ariſt.inuehit cõtra Timęũ ſeu Platonẽ,inquit enim nõ eſt ęquũ in altiſſimis philoſophię q̃õnibus aliud ſentire,aliud dicere,cũ enim ſemper res digna homine eſt ne à mente uera diſſentiant,tum id maxime in rebus obſcuris & creperis obſeruandum,quo ea quæ ſuopte ingenio remota & condita uideãtur,uerbis illuſtribus,& quãmaxime poteſt declarantibus uendicentur à tenebris.

Tremor qui accidit in hora mortis aſſimilatur motui,q nõ habet principiũ,neq; finẽ , neq; cãm.3. colliget.cap.30.& ibi uide differentiam inter tremorem,& rigorem,& horripilationem.

Triorcha genus accipitrum Butheo eſt ſic dictum à numero teſtium.9.de natura animalium.cap. 36.inde patet animal dari habens tres teſtes.

Trinitas principiorũ quã poſuit Plato eſt alia ab illa quã poſuit Ariſto.uidelicet unum,magnum,

& paruum

& paruum/primo phyſi.cõmen.80.

Trinitatis forma ineſt rebus p naturá,ideo inſtitutũ fuit nobis magnificare deũ glorioſum numero trino,quá quidẽ ſtatuimus legẽ, opera ſequẽdo naturæ. Auer.1.cœli.in ſumma ſecũda ſuæ paraphra.idem habet in cõmen.2.1.cœli.& eſt ſnia Phi in textu authoritate Pythagoræ. Concordant Theologi noſtri in primo ſententiarum ponentes ueſtigium trinitatis in creaturis.

Trigonum ſemper habet duobus rectis angulos ęquales,ſed tamẽ eſt aliqua ppetuitatis huius altera cauſa,contra Democritum octauo phyſi.tex.cõmen.15.Hinc patet error illorum qui aſſerũt neceſſaria non habere cauſam.

Turturem nemo per hiemem uidiſſe dicit,latet enim,& ppinguis latere icipit,& quãq̃ pẽnas in latebra dimittat,tamẽ pinguedinem retinet.8.de natura animalium.cap.16.

Thus liqueſcit & inflámatur.4.meteororum.tex.cõmen.48.

Typus proprie eſt id,quod eſt eminentia & depſſione redditur,aut ſchema figuraue quę à re figurante in rem figuratá inducitur,ſicut ex ſigillis expſſa ſimulachra ſe habere conſpicimus.Alexan. in paraphraſi de anima.in cap.de phantaſia.

De litera V.

VACVVM eſt locus corpore priuatus.4 phy.tex.com.6.

Vacuum eſt neceſſariũ apud eos qui generãt mũdũ ſm totũ.ibidẽ.

In uacuo non eſt ſuperius/ neq; inferius naturaliter.4.phyſi.cõmen.30. 36.&.42.64.&.65.&.66.

Vacuum ponentes ſunt bipartiti, quidã enim ponunt uacuũ ſeparatũ à corporibus,quidam non.4.phyſi.com.43.

In uacuo non eſt natura eadẽ neq; diuerſa.4.phy.com.48.

Vacuum eſt ſimilis naturæ.4.phy.cõ.64.Vide in concordátiis.

Vacuum aut eſt priuatio omniũ decem prędicamentorũ/aut eſt dimẽſio ſeparata.4.phyſi.cõmen.65.

Vacuo dato,mobile qđ poneret in eo ubicũq; poſitũ quieſceret.4.phy.tex.com.66.

Vacuum eſt infinitũ,& ideo non habet ſuperius/neq; inferius.4.phyſi.tex.com.67.

In uacuo non eſt diuerſitas,quia uacuũ eſt nõ ens,& nõ ens priuatio,& in priuatione nõ eſt diuerſitas.4.phyſi.tex.cõmen.67.

Vacuo dato mobile/aut ſemp quieſceret/aut ſemper moueret.4.phy.tex.cõmen.69.

Vacuo dato,comparatio inter ipſum & rem motá eſſet una & ſimplex, quia uacuum eſt unum & ſimplex.4.phyſi.cõmen.69.

Vacuum oportet ponere illos,qui aſſerũt corpus generari ex non corpore ſimpliciter.3.cœli.com.29.idem.4 phyſi.tex.cõmen.6.

Vacuũ dato q; eẽt,non eſſet cá naturalis,cáę enim naturales ſunt q̃tuor famoſę.4.cœli.cõ.20.

Vacuum eſt cum non fiat illud,cuius cauſa factũ eſt.2.phyſi.tex.cõmen.62.

Vapor quid ſit,require.4.meteororũ.tex.cõmen.48.

Vaporatio eſt duplex.5.colliget.cap.26.

Vaporabiles res ſunt aereæ,& ſunt calidæ & humidæ.ibidem.

Vas plenum cinere tantũ recipit de aqua,quãtum recipit quádo eſt uacuum.4.phyſi.cõmen.56.& uide ibi cauſam iſtius problematis ab Auerroe.

Vas cupreum non deſcendit in aqua/licet cuprum deſcendat, & cauſa eſt figura uaſis, quia aer penetrat in ipſo.2.cœli cõmen.79.

Vbicatio aut ponit in diffinitione grauis & leuis, aut eſt actio intentionis q̃ collocat in diffinitione eorum,leue enim & graue deſcribũtur per hanc actionem.8.phyſi.cõmen.32.

Vbi fuerit aliqđ magis uerũ q̃ aliud,neceſſe eſt ibi eẽ aliqđ uerũ ſimpliciter.4.meta.com.18.

Vbi eſt principium alicuius uirtutis,ibi etiam eſt principium organi ſeu iſtrumẽti illius uirtutis, ex.3.de ptibus aialium.in cap.4.& etiam Cõmen.ibidem.in cap.de corde,& Gale.ɔceſſit illá propoſitionẽ,ut dicit ibi Auer.& dixit q; conuertit q; ubi eſt principiũ inſtrumẽti,ibi etiam eſt principium uirtutis.Et nota q; Auer.ibi limitat illá propoſitionem de primo organo,nam organum per quod uirtus operatur,aliud eſt principiũ & primũ/aliud remotũ & ſecundum.

Vegetabilem potentiá neceſſe eſt ineſſe in omnibus uiuentibus generabilibus & corruptibilibus

3.de anima.tex.cōmen.59.
Velocitas & tarditas/non ſunt motus additi/aut diminuti ab eo,ut putauit Auempaces. Cōmēta. 4.phyſi.cōmen.71.
Velox & tardum tempore determinantur.4.phyſi.tex.cōmen.96.
Velocitas & tarditas/neq; ſpecies motus/neq; differentiæ ſunt.5.phyſi.tex.cōmen.44.
Velocius in ęquali tempore pertranſit maius ſpatium.6.phyſi.tex.com.11.
Velocitatis diuerſitas inuenitur tribus modis.6.phyſi.61.
Velocitas in ſphæra eius quod uicinatur centro,& eius quod eſt extra,non eſt eadem uelocitas.6. phyſi.tex.cōmen.86.
Velocitas ęquiuoce dicitur de motu recto & circulari,& multo magis de motu locali,& alteratio nis.7.phyſi.cōmen.24.
Velocitas propria uniuſcuiuſq; motus ſequitur exceſſum potētiæ motoris ſupra rem motam.7. phyſico.tex.cōmen.35.
Velocitas & tarditas motus non ſunt niſi propter diuerſitatem proportionis motoris ad rem mo/tam.ſecundo cœli.cōmen.36.& habetur in tex.
Venter ieiunus & inanis calidus eſt,ſaturatus uero frigidus.Ex libro de ſomno & uigilia,uide cau ſam ibi in Themiſtio.cap.21.
Venenum duplex/quoddam à qualitate prima/quoddam à tota ſubſtātia.5.colliget.cap.18.
Venena ſunt res relatiuę,qa aliqua ſunt uenena alicui animali,alicui uero ſunt cibi,Ex ſexta diſpu tātio.in ſolu.6.& in.3.phyſico.in prologo ſuo.
Venenū operatur in corpore q̄tuor operationibus uirtutū,q̄litatibus primis ut oppiū qđ ſua fri/giditate interfecit à tota ſubſtātia,ut aurū quod eſt conuerſum in calcem,quædam fortitudīe at/tractionis interimunt,ut elleborus niger,& quædam remouēdo calorem naturalem,& hęc ſunt quę purgant ſanguinem.5.colliget.cap.22.
Venarum origo requiratur.3.de natura aīaliū.cap.2.3.&.4.ubi ponunť opiniōes Syēneſis Cyprii, & Diogenis Apolloiatæ,& Polybii ſententiæ,& improbanť,& ponitur uera Ariſto.opinio.
Venarum natura ſimilis eſt naturæ oſſiū,neq; uena una ſeorſum inueniri poteſt,ſed omnes pars ſunt unius,ex.2.de partibus animalium.cap.9.
Venarum non pulſatiliū principium & ſanguinis ſm Gal.eſt iecur/ſm Ariſto.autem eſt cor/ꝑpter duas rōnes quas uide in.3.de partibus animalium.in cap.de corde.
Venarum pulſatilium & ſpiritus principium ſm Gal.eſt cor.ibidem.
Venæ meſeraicæ oēs ad portā in epate terminanť quæ ſunt in inteſtinis,ſed uenæ quæ ſunt in in/teſtino qđ meſenteriō dicitur non terminanť ibi,& uide cām.4.de utilitate particularum.cap.19. quia illa defert ſanguinem pro nutritione inteſtinorum omnium,ſed meſeraicę deferunt nutri/mentum ad epar,ubi digeratur.
Vena perueniēs ad pulmonē eſt arterialis,& arteria eſt uenalis,uide cauſam.6.de utiľ. part.cap.10.
Venæ ſunt eiuſdē ſubæ,cuius eſt cor,& uenę ſm Ari.nō trāſeūt p ſubam cordis,& Gal.uř idē fate/ri(ut imaginor)ꝑterq̄ de arteria uenali,q̄ īter cor & epar exiſtit.3.de ptibus aīaliū.in cap.de corde.
Venæ conditæ & exiles arguunt ſomnolētiam,uenæ latæ & conſpicuæ arguunt oppoſitū,ex libro de ſomno & uigilia.uide Themiſtium ibi cap.17.&.18.
Venæ q̄dam cor adeunt,q̄dā uero à corde ꝓueniunt:q̄ cor adeūt ſunt miniſtræ,ut q̄ à iecinore ſan/guinē incoctū & imꝑfectū cōuehant,ſed q̄ à corde ꝓueniūt ſanguinē iā pfectū in corde generatū diſtribuāt p totum corpus.Themiſtius in cōm.ſup libro de ſomno & uigilia.cap.13.ex hoc multa Medicorum argumēta ſolues.Iſtā diſtōnem Themiſtius dicit eſſe in libro de nutrimēto,licet apđ nos liber ille nō extet.conſimilem diſtōnem ſcribit Alex.cuius Themiſtius fuit abbreuiator,in pa/raphraſi de aīa.in ultimo cap.ubi agit in qua pte corporis conſiſtat aīæ principatus,& ibi reddit cauſam,quia uenæ circa cor inueniuntur latiores,& quanto magis diffunduntur/tanto magis ra mificantur,& redduntur anguſtiores.
Venarū principiū eſt unū,& eſt cor,qđ ēt eſt pricipiū caloris naturalis & ſanguinis,& demōſtratio dať ſm cām,& eē:de hoc ab Ari.uide.3.de pti.aīa.Auer.i cap.de corde,& Ari.ibidē.i cap.de corde.
Venæ duæ oriuntur à corde quia natura ſanguinis eſt duplex uenalis & arterialis,ex.3.de partibus animalium.Cōmentator in capľo de corde.
Vena magna quę exit à dextro uentriculo cordis,eſt p̄ſtantior uena aorta quę exit à ſiniſtro,& ideo uena magna ꝓcedit ad anteriora,uena autem aorta ad poſteriora,quia anteriora ſunt p̄ſtantiora

poſterioribus,ex.3.de partibus animalium.ibidem.

Venæ ſunt multæ ꝓpter mẽbrorum nutrimentum.ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate uocatˀ uehiculũ nutrimenti.Galenus in.4.de uti.parti.cap̃.5.

Venæ nõ pulſatiles componũtur ex una tunica,p̃ter unã,& inuentæ ſunt p ſenſum tact us ꝙ ramificantˀ ab epate,uide in ↄcordantiis nup editis.1.collꝫ.cap̃.de anatomia uenarum nõ pulſantiũ.

Venæ aliæ pulſatiles/aliæ nõ pulſatiles,& uenæ pulſatiles oẽs cõponuntˀ ex duabus tunicis,excepta una/primo collꝫ.cap̃.de anatomia uenarum pulſatilium.

Venę/nerui/oſſa/ungues/& mẽbranę/& id genus ĩgroſſantˀ & fortificãtˀ à calido,& ↄgelãtˀ à frigido.

Vento ſeptẽtrionali Hippo.adaptat ſiccitatem,& meridionali humiditatẽ,eo ꝙ natura iſtorũ uẽtorum eſt has duas facere diſpoſitiones.4.colliget.cap̃.14.

Ventus ſeptẽtrionalis aerem refrigerat,licet ſit ſiccus,& ſimiliter pluuia. ibidem.

Ventus eſt de numero eorũ q̃ mouentˀ naturaliter,cũ nõ moueatˀ niſi à generãte.8.phyſi.com̃.35.

Ventoſitas generatˀ à calore debili,calor eni fortis diſſoluit materiam diſſolõne nõ manifeſta,nec ẽt fortis frigiditas generat uẽtoſitatẽ,qa non eſt eo ꝙ nõ habet à ſua natura ut generet uẽtoſitatẽ.3.colliget.cap̃.16.de accidentibus ſuperuenientibus uirtuti nutritiuę in generali.

Vẽti & fluuii ↄſtituũtˀ p motũ.1.de aĩa.cõ.36.idẽ habet Themiſti.1.de aia.cap̃.19.& eſt ſup tex.44.

Venti fumoſi ſunt quatuor orientalis/occidentalis/ſeptentrionalis/& auſtralis/ſeu meridionalis.ex 2.meteo.cap̃.2.

Ventus eſt exhalatio fumoſa mota circulariter,uel ſm circuitum circa terram.ibidem.

Vẽti utplurimũ non fiunt in tempore caliditatis intẽſæ,nec in tempore frigiditatis intẽſæ.ibidem.

Vẽtus auſtralis & ſeptẽtrionalis magis inueniũtˀ q̃ oriẽtalis & occidẽtalis.ibidẽ.& ibi uide cauſam.

Ventus auſtralis eſt calidus & humidus,uentus aũt ſeptẽtrionalis eſt frigidus & ſiccus,orientalis aũt & occidentalis ſunt medii inter iſtos.ibidem.

Venti orientales putantur de eis ꝙ ſunt calidiores q̃ occidentales.ibidem.

Venti aſſimilantur fluminibus in hoc,ꝙ quanto magis diſtant à ſui origine & principio,tanto maiores fiunt.ibidem in col̃.7.

Venti meridionalis ꝓprietas eſt congregare nubes,& cõmouere eas,ſeptentrionalis uero ꝓprietas eſt deſtruere nubes,& ſepare partes earum.2.meteororum.cap.2.

Ventorum diuerſitas eſt per diuerſitatem locorum.8.metaphyſicæ.tex.com̃.5.

Ventus eſt de numero illorum entium,quorum ſubſtantialis diffinitio conſiſtit in motu.Ex libro deſtru.diſpu.3.in ſolutione octaui dubii.

Ver eſt tempus in quo operationes nutritiue ſunt perfectiores.2.colliget.cap̃.ultimo.de complexionibus temporum.

Veris temperamentum attenditˀ penes corpus humanum ſm Medicos.ibidem.

Verę cõcluſiones non declarantˀ niſi à ꝓpõnibus,& ꝓpoſitiones à ſenſu.8.phyſi.tex.com̃.22.

Verum duplex/neceſſarium/& poſſibile,uerum neceſſarium opponitur falſo impoſ̃i/& uerũ poſſibile opponitur falſo poſſibili.Cõmẽ.in paraphraſi primi de cœlo ſumma.10.parte.3.& colligitur ex tex.cõmẽ.119.primi de cœlo & mundo.

Veritas ſicut dicit Ariſto.cõuenit,& teſtatur ſibi omni modo.3.de anima.com̃.5.iuxta dimidium;& eſt authoritas Ariſto.primo ethicorum.cap̃.10. uerum uero conſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat uero.

Verum & falſum ſunt in eodem genere cũ bono & malo.3.de anima.tex.cõmen.34.

Veritas & falſitas quæ ſunt in intellectu ſpeculatiuo ſunt aliæ ab his quæ ſunt in intellectu operatiuo.3.de anima.tex cõmen.34.

Veritas quæ eſt in intellectu ſpeculatiuo eſt bonũ ſimpl̃r,& falſitas eiuſdẽ eſt malũ ſimpl̃r,ſed ueritas quæ eſt in intellectu operatiuo eſt bonum in reſpectu,& falſitas in eodem eſt malum in reſpectu.3.de anima.cõmen.34.

Veritatis comprehenſio nõ eſt impoſſibilis in multis rebus,& hoc eſt manifeſtum apud omnes.2.metaphyſi.cõmen.primo.& textu.

Veritatis comprehenſio quodãmodo eſt facilis,& quodãmodo difficilis.ibidem.

Veritatis comprehenſio indiget longitudine temporis.ibidem.

Veriſſimum eſt quod poſterioribus cauſa eſt,ut ſint uera.2.metaphy.tex.cõmen.4.

Vero primo quod affinius eſt illud eſt magis uerũ.4.metaphy.tex.cõ.18.cõſimile.2.meta.tex.cõ.4.

Verum aut nihil eſt ut Democritus ait,aut nõ eſt nobis manifeſtum.4.metaphy.tex.com̃.21.

Veritatem expectare à dicentibus ſermones falſos eſt uolãtia pſequi.4.metaphy.tex.cõm.21.

Veri & falſi diffinitio requiratur.4.meta.tex.cõmen.27.

Verum affirmationem habet in compoſito,negationẽ uero in diſiuncto.6.metaphyſi.tex.cõmẽ.8.

Verum & falſum ſunt in mente,& bonum & malum in rebus.6.metaphyſi.tex.cõmen.8.

Vera affirmatiua ſignificat compoſitionem,& uera negatiua ſignificat diuiſionem.

Veritas eſt adęquatio rei ad intellectũ/colligitur ex.9.primæ philoſophiæ.

Veritas ut declaratum eſt in ſua declaratione,eſt adęquatio rei ad intellectum.ſ. ꝙ ita ſit in anima ſicut eſt extra animam.Ex libro duſtructio.diſputa.prima/in ſolutione.22.dubii.

In tex.cõmen.21.ubi dicitur putans diuiſum diuidi,& compoſitũ componi uerus eſt, mentitur aũt contrario ſe habens/ atqꝫ res ipſę ſe habent, & parum infra/dicitur non propter nos exiſtimare te album eſſe,tu albus es,ſed propter te eſſe album nos hoc dicentes,uerum dicimus.

Verus reſpectus eſt particulariter, quia uniuerſalia non habent eſſe extra animam.12. metaphy. cõmen.27.idem ibidem.cõmentis.4.&.14.& alibi.

Veritas eſt cunctis rebus magis naturaliter deſiderata à uirtute intellectuali.Ex libro deſtructio. diſputatione prima in prooemio.

Veritas quę eſt in intellectu potentiæ eſt oppoſita falſitati,ſed ueritas quę eſt in intellectu agẽte & ſeparatis intelligentiis eſt ueritas ſimplex,cui minimum opponitur mendacium.Themiſti.3.de anima.cap̃.45. & habetur ex tex.ibidem.tex.commen.25.Vbi collige non omni ueritati opponi falſitatem,ſicut & de bonitate diximus in proprio loco.

Veritas nequit utplurimũ oſtendi,niſi illis qui per ſuã uiam recte ambulauerint,& ideo multæ,q̃ ſapientibus patefiunt demonſtratiue apparent uulgo ſomnia,& dat exemplũ de ſole qui eſt maior tota terra centum ſexaginta ſex uicibus.Ex libro deſtruc.diſpu.3.in ſo͛one.18.dubii.

Veſica ꝑciſa coire non põt niſi ad ipſum exordium ſuæ ceruicis,quãq̃ non ignoro ita aliquãdo cõtigiſſe ut uulnerata ueſica ſolideſceret,ſed quod admodũ raro contingit,parum id admodũ conſiderandum cenſeo.Ariſt.in.3.de natura animalium.cap.15.facit pro opinione Auer. aſſerentis in tertio colliget.in ægritudinibus monſtra contingere quandoqꝫ.

Veſica non eſt data niſi animalibus habentibus pulmonem,& uide cauſam.3.de parti.aĩa.cap.8.

Veſica inter animalia corticata omnia carent excepta teſtudine marina quæ pulmonem habẽt carnoſum & ſanguineum,& terreſtres,quæ proportione maiorem habent pulmonem,ibidem,fallit tamen in teſtudine lutaria nũcupata,quia talis & renes & ueſicã habet ut dicitur ibi cap.9.

Veſica carent animalia pennata & corticata,exceptis teſtudinibus.ibidem.

Veſica quare animalibus data ſit,uide Gal̃.4.de utili.parti.cap.18.authoritate Platonis

Veſpertilio uidet̃ ancipitis naturæ inter uolucres & terreſtria animalia,ex quarto de partibus animalium.cap.11.prope finem.

Veſpę uidentur generari ex corporibus equorum mortuorũ,& apes ex corporibus uaccarũ mortuarum,& ranę ex putrefactione aquæ,& muſciliones ex uino corrupto.12.metaphyſi.cõmen.18. in principio digreſſionis,ubi ponitur opinio Themiſt.uide de ueſparum generatione Ariſto.in 5.de natura animaliũ.cap.20.Vide in contradictionibus nuper editis.

Veſtes quæ mundiſſimæ ſunt citiſſime inquinant̃,nam purum diligenter monſtrat quicquid exceperit.ex libro de inſomniis Ariſto.& dicit,ꝙ ita etiam conuenit in animo.Vnde poeta.

Omne animi uitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet,quanto maior qui peccat,habetur.

Via doctrinæ eſt triplex genus demonſtrationis.ſ.demonſtratio ſigni/& demonſtratio cauſæ/& demonſtratio ſimpliciter.Auer.in ꝓlogo primi phy.Vbi aduerte ꝙ demonſtratio ſigni eſt ab effectu ad cauſam,& dicitur demõſtratio,quia eſt:uel à ſigno ſuper effectum,uel etiam per cauſam remotam ut colligitur,ex proceſſu Ariſto.in primo poſterio.Demonſtratio cauſæ tantũ,ſeu propter quid eſt quãdo eſſe effectus ſeu inhęrentia paſſionis in ſubiecto eſt per ſe nota ante demonſtrationem,ſed ignorat̃ ꝓpter quid illius.huius exẽplum accõmodatum exhibetur in.8.phy.tex. cõm.65.ubi demonſtratur ꝓpter quid eſt ꝙ ſi duo mobilia ęqualis uelocitatis per idem ſpatium in eodem tempore moueãtur,ſi unum moueatur directe motu continuo pertranſeundo totum ſpatium,alterum uero reflectat replicando medietatem bis,cuius pertrãſit primum totũ ſpatium quàm ſcd̃m medietatem replicatam,& eſt quia inter duos motus contrarios cadit quies media,patet enim ꝙ per talem demonſtrationem nõ aggeneratur de nouo ipſius,quia eſt aliqua cognitio, ſed ꝓpter quid tãtum,& ideo dicitur demonſtratio ꝓpter quid ſeu cauſæ tantũ.Demõſtratio ue

ro ſimpliciter ſeu demonſtratio dans cauſam,& eſſe ſeu demonſtratio potiſſima eſt quãdo,ut.d. Themi.in.2.poſteriorũ.cap.2.ut cõmuni examine utrãq; abſoluat cognitionem,& ut ſit,& q̃obrẽ ſit,& ideo ab Auer.dicitur plerũq; demonſtratio dans cauſam & eſſe,quia ſimul & ſemel facit co gnoſcere inhęrentiam paſſionis,& cauſam inhęrentiæ,& iſta eſt notabilis uia Cõmenta.clare in ſe cũdo cœli & mundi.in com̃.35.Et Latini expoſitores in libro poſteriorũ non uidentur intellexiſ ſe hmõi differentiam. Conſidera etiam q; ut ſcribit Cõmenta.in.1.cœli.com̃.95.q; demonſtratio nes ducentes ad impoſſibile ſunt de numero ſignorum,quia cum omnes ferè demonſtrationes, quæ fiunt in ſcientiis mathematicis ſint ducentes ad impoſſibile,tunc ibi erunt demonſtrationes ſigni/quod communiter non eſt conceſſum.

Via in rebus generabilibus per naturam eſt de ſpecie eius ad quem terminatur,ſed differunt ſcd̃m magis & minus.2.phyſi.com̃.14.idem.5.phyſi.cõm̃.9.&.3.phyſi.cõmen.4.

Via ad rem eſt aliud ab ipſa re.3.phyſi.cõmen.4.

Via quæ eſt inter potentiam & actum eſt de illo genere de quo eſt actus,& eſt idem cum actu,ſed non differunt niſi ſecũdum magis & minus.5.phyſi.cõmen.9.

Via legis differt à uia Phorũ,q̃a uia legis ſimplex & narrata ponit̃,ex diſpu.6.in ſolõne.6.

Vinum aromaticũ eſt melius quod reperiri poteſt in ſyncopi,& hoc eſt q̃d ſua caliditate penetrare poteſt per totum corpus,quod eſt ſine amaritudine & ſtipticitate,& eſt illud uinum q̃d eſt uino ſum,quod eſt pũgitiuũ in principio,& poſt eſt delectabile ſine amaritudine & ponticitate,& Sar racenis in hoc caſu licet uinũ bibere,quãuis eis prohibitũ ſit.7.colliget.cap.16.de cura ſyncopis.

Vinum digeſtioni citius pręparatur omnibus aliis cibis & medicinis,ita q; dicitur q; in ſtomacho non moratur ad digerendum,ſed in epate ſolum.ibidem.

Vinum dulce exhalat,pingue enim eſt & non coagulatur à frigore & uritur.ibidem.

Vinum quodcunq; paruam habet exhalationem,ideo emittit flammam.ibidem.

Vinum nouum habet plus terræ quam antiquum.4.meteororum.tex.cõmen.48.

Vinum unum dicit̃ & aqua una inquantum indiuiſibile ẽm ſpeciem.5.metaphyſi.tex.cõmen.9.

Vinum natationem cibi in ſtomacho uetat,uentoſitatem reſoluit,urinam prouocat & ſudorem, animam lętificat,& adiuuat naturam ad expellendum ſuperfluitates.7.colliget,cap.6.

Vina temporibus calidis fece ſubuerſa deprauantur.3.de generatione animilium.cap.2.

Vinũ & ceruiſia duabus reſiſtũt choleris & eas à corpore expellunt,melãcholiæ uero à tota ſpecie reſiſtunt.6.colliget.cap.6.

Vinum nouum abſolute eſt calidius antiquo,ſed in comparatione corporis humani uinũ antiquũ eſt calidius nouo.Auer.in.2.de generatione animalium.cap.2.ubi in ſimili conciliat dicta medico rum cũ dictis Ariſto.aſſerẽtium albumen oui eſſe frigidius uitello,cuius tamẽ oppoſitum ſentit Ari.inq̃t enim q; multę res abſolute ſunt calidores aliis q̃ in comparatione corporis humani ſunt frigidores.Et nota q; per hoc fundamentum multæ apparentes cõtradictiones inter Philoſophos & Medicos conciliari poſſunt in ſimilibus,nam Medici ſimplicium & compoſitorum complexio nes graduant in reſpectu corporis humani,medicina enim eſt ſcientia qua humani corporis diſpoſitiones noſcũtur,ut inquit Princeps,ex parte qua ſanatur/aut ab ea remouetur, ut habita ſanitas cõſeruetur,& amiſſa recuperetur.uide etiã in.2.de anima.cõmẽ.105.

Vini & olei natura maxime alienos odores ſuſcipit. Ariſt.in libro de inſomniis.

Violentia non intelligit̃ niſi in reſpectu naturę.1.cœli.cõ.62.&.14.& elicitur ex textu.

Vis ſenſibilis eſt in corde. Ariſt.3.de ptibus aĩalium/cap.de corde,& uide etiã pulchre Alexan.in pa raphraſi de aĩa.cap.ultimo,ubi arguit in quo loco/aut in q̃ corporis parte ſit aĩę principatus.

Violentum & id quod eſt pręter naturam non eſt in rebus ſempiternis.5.metaphyſi.tex.cõmen.6. idem.2.tex.cõmen.18.

Violentum non eſt manſiuum.12.meta.com̃.54.&.2.cœli.tex.com̃.18.

Vires retento ſpiritu augentur,ex.2.de generatione aĩalium.cap.4.

Violentum præter naturã eſt. Ariſto.in.5.de generatione aĩalium.cap.ultimo.

Violentiæ intentio non eſt niſi ut res moueatur contrario modo ſuæ naturæ/ tertio cœli.cõmen. 18.& elicitur ex textu.

Violente motum mouetur ex alio.3.cœli.20.

Violentia in rei ueritate eſt,ut aliq̃d corpus moueat alterũ corpus ab extrinſeco, ita q; in natura il lius corporis motoris non ſit,ut moueat illud quod ex eo mouet̃ ſemper,ſed in aliqua hora. Cõ men.3.cœli.com̃.20.¶ Ex quo patet q; propoſitio Põponacii nõ eſt uniuerſaliter uera q; oẽ quod

mouetur ab extrinſeco,moueatur uiolenter,etiam in motoribus corporeis.
Vipera ſola aial edit,poſtquã intra ſe oua edidit,cum cętera ſerpentũ oĩa genera oua edant in lucẽ, quo fit,ut uiperę uni uulua,ut chartilagineis fit.3.de natura aialium.cap.1.
Vipera ſola ex ſerpentibus aial gignit.1.de hiſtoria aiali.cap.6.&.5.libro.cap.ultimo.
Viperæ uina uenantur.8.de natura animalium.cap.4.
Viriditas eſt principium nigredinis, & ideo cauſæ quæ faciũt nigredinem,ſunt eædem cum cauſis facientibus,uiredinem,excepto ꝙ in uiriditate ſunt debiliores.4.colliget.cap.22. Et aduerte ibi ꝙ nigredo à calido & frigido cauſari poteſt.
Viri & mulieres pingues ſunt minus fœcundi,uide cauſam.1.de generatione aialium.cap.18.
Virtus quæ ſimplices terminationes apphendit pluris eſt atq; præſtantior uirtute quæ componit & diuidit,nam in cõplexione modo ueritas,modõ falſitas continet̃.intelligentia uero ſemper uera eſt.Amplius intelligentia attingimus rem & amplectimur,ſed per cognitionẽ quæ in cõplexione conſiſtit circuimus rem atq; luſtramus & circũſpicimus non accedendo. Themiſt.1.de anima. cap.26.ubi ponit differentiam inter intelligere & cognoſcere.
Virtus ſenſibilis princeps communis, quãuis ſit in corde,tamen non completur eius operatio maniſeſte niſi in cerebro,nucha,& neruis.3.colliget.cap.31.
Virtus augumentatiua non habet alia membra à membris uirtutis nutritiuę,ſed eadem membra ſunt utriuſq;.2.colliget.cap.10.de iuuamẽtis mẽbrorũ officialiũ miniſtrãtiũ uirtuti generatiuę.
Virtutes iſtę quatuor uel quinque.ſ.attractiua,retentiua,digeſtiua,& expulſiua,& diſcretiua ſunt in unoquoq; membro deſeruientes uirtuti nutritiuę principali exiſtenti in illo membro , & non ſunt ſeparatę,ſed ſunt ſicut multi operarii ſuper unum opus 2.colliget.cap.9.de iuuamẽ.mẽbrorum officialium.Nota tamen ꝙ iſtud eſt uerum ut in pluribus,ſunt enim aliqua membra in quibus non apparent eſſe omnes illę quinque uirtutes,ſicut dicit idem Auer.de inteſtinis in quibus non eſt maniſeſta uirtus attractiua,& ideo non habent tunicam longitudinalem,neq; uillos longitudinales quibus ſit attractio,quia cibus digeſtus in ſtomacho per uirtutem expulſiuã ſtomachi per portanarium tranſmittitur ad inteſtina.
Virtutis digeſtiuæ operatio non completur niſi per quietem,& uirtutis expulſiuę operatio perficitur per motum.6.colliget.cap.2.ideo Hippo.dixit,ſi uis elleborum ducere, moue corpus, motus enim corpora turbat,declarat autem nauigatio.
Virtus & malitia ad aliquid ſunt.7.phyſi.tex.cõmen.17.
Virtus eſt indiuiſibilis.7.phyſi.tex.cõmen.18.
Virtus cognitiua quemadmodum alia primatum obtinet,alia uero famulatur,ita & in parte practicę,ſiue actiua comperies,uis enim qua impellimur & appetimus quę impulſus,atq; appetitus dicitur,principatu fungitur,uis autem quæ neruis inſita eſt qua corpus actionibus quæ ab impulſu & appetitu proueniunt mouetur,famulatu ſuo ac miniſterio obſequitur.Alexan. in paraphraſi de anima.cap.de impulſu & uirtute impulſiua.
Virtutis & uitii nullum eſt medium.7.phyſi.tex.cõmen.18.
Virtus & uitium ſunt duo habitus qui acquiruntur conſuetudine paſſionum laudabilium , aut illaudabilium.7.phyſi.tex.cõmen.19.
Virtus & uitium ſequuntur paſſionem.ibidem.
Virtus uegetalis eſt propter ſenſile,ſenſilis propter appetitum,appetitus propter intellectum eſt. Alexan.in paraphraſi de anima.in cap.de impulſu & ui impulſoria,nam ſemper uilius eſt nobilioris gratia.
Virtus moralis maxime operat̃ in hoc,uidelicet ad ſciam,& maxime caſtitas.7.phyſi.cõ.20.
Virtus rõnalis eſt magis ſpũalis quàm imaginatiua,qa apphendit uniuerſalia.2.colliget.cap.7.
Virtutes quæ apphendunt particularia habitudinibus imaginatis ſunt tres.ſ.æſtimatiua & imaginatiua,& reminiſcibilis.2.colliget.cap.7.
Virtus motiua uolũtarie non eſt alia à uirtute motiua in loco,ut dicũt Medici.2.colliget.cap.7.
Virtutes naturales agunt unũ contrariorum per ſe,& aliud ꝑ accidens,ſed uirtutes rationales agũt utrũq; contrariorũ per ſe.8.phyſi.tex.cõ.8.&.9.primę philoſophiæ.tex.cõmen.2.
Virtutes rationales non quieſcũt quandoq;,& mouentur quandoq; niſi ꝑpter aliquam innouationem factam in anima,aut in corpore,aut in extrinſecis.8.phyſi.cõmen.8.&.15.
Virtutes quinque ſunt nutritiuæ animæ.ſ.attractiua,retentiua,digeſtiua,expulſiua, & diſcretiua. ſecundo colliget.cap.7.

Virtus

Virtus autem excellentię eſt.1.cœli.tex.com.116.ubi accipitur ꝙ definitio potentiarũ eſt per ſũmũ in quod poſſunt. Et aduerte ꝙ ut dicit dñs Albertus propoſitio locũ habet in omnibus potentiis & uirtutibus quæ habent rationem totius poteſtatiui tã in naturalibus quàm in moralibus, habet etiam locum in uirtutibus animæ ſcd̃m diuum Thomã, uide in.2.de anima.49.

Virtus creſcitiua eſt quaſi finis nutritiuę, & generatiua eſt q̃ſi finis creſcitiuę.2.colliget.cap.7.

Virtutes quæ ſunt in homine, ut dicũt phyſici & medici ſunt tres, uidelicet naturalis/uitalis/ & animalis.2 colliget.cap.7.

Virtutes actiuæ & paſſiuæ corporeæ diuiduntur ad diuiſionem corporis, & ideo omnes ſunt finitæ. Cõmen.in paraphraſi primi de cœlo ad finem.

Virtus pulſatilis eſt uirtus cibatiua, ſicut aliæ quinque uirtutes ei attributę, uidelicet attractiua/retentiua/digeſtiua/expulſiua/& diſcretiua.2.colliget.cap.7.

Virtutes actiuæ & paſſiuæ differunt, quia uirtutes actiuæ non idigent motore extrinſeco ut exeãt ad actum, ſed uirtutibus paſſiuis motor extrinſecus eſt neceſſarius.4.cœli.cõmen.2.

Virtus qua iudicamus iſtum eſſe Socratem aut filium Socratis, eſt ſuperior ad uirtutem ſenſus/ſecundo de anima.cõmen.134.

Virtus quælibet exiſtens in corpore compoſito/aut attribuitur primis qualitatibus.ſ.formæ complexionis, aut erit uirtus exiſtens in forma complexionali.3.de anima.cõmen.6.

Virtus imaginatiua eſt in anteriori cerebri, & cogitatiua in medio, & rememoratiua in poſteriori, & hoc non tantũ dictum eſt à medicis, ſed dictum eſt in ſenſu & ſenſato: ubi per illud intellige librum de memoria & reminiſcentia, ubi uide ip̃m in col.2.ſnĩa Cõmen.eſt.3.de aĩa.cõmen.6.

Virtus cogitatiua apud Ariſto.eſt uirtus diſtinctiua indiuidualis quæ diſtinguit intẽtionẽ rei ſenſibilis à ſuo idolo imaginato.3.de anima.cõmen.6.& cõmen.20.&.33.&.2.de aĩa.cõ.63.

Virtus cogitatiua eſt de genere uirtutũ exiſtentiũ in corpore.cõ.6.&.3.de anima.& cõmen.7.

Virtutes idiuiduales ẽm Ariſt.ſunt diſtributę in q̃tuor ordinibus, in primo eſt ſenſus cõis/deinde eſt uirtus imaginatiua/deide cogitatiua, poſtremo eſt rememoratiua.3.de aĩa.cõmen.6.

Virtus rememoratiua eſt magis ſpiritualis, deinde cogitatiua, deinde imaginatiua, poſtremo ſenſus communis.ibidem.

Virtus imaginatiua & cogitatiua & rememoratiua nõ ſunt niſi ĩ loco uirtutis ſenſibilis, & ideo nõ indiget eis niſi in abſentia ſenſibilis.3.de aĩa.commen.7.

Virtutes aĩæ mixtę nõ iudicant niſi finitas ĩtentiones, & ſcd̃m conuerſionem oppoſiti, illud qđ nõ iudicat intentiones finitas neceſſe eſt ut nõ ſit uirtus aĩæ mixta.3.de aĩa.cõmen.19.

Virtus ap̃phendens ſimplicia & cõponens ea eſt una & eadem uirtus contra Auẽpacẽ, q tenuit uirtutem compoſitiuam eſſe aliam ab imaginatiua.3.de aĩa.cõmen.22.

Virtus cogitatiua quãdo iuuaẽ per uirtutẽ ĩformatiuã & rememoratiuã ĩnata eſt p̃ſentare ex imaginibus rerum aliquam quã nũquã ſenſit.3.de aĩa.cõmen.33.idem.cõmen.20.& com̃.5.

Virtutis cogitatiuę ĩtentio nulla eſt niſi ut ponat rẽ abſentẽ à ſenſu q̃ſi rẽ ſenſatã, & ideo comp̃hẽſibilia humana diuiduntur in hæc duo, uidelicet in comp̃henſibile cuius prĩcipium eſt ſenſus, & in comp̃henſibile, cuius prĩcipium eſt cogitatio.3.de aĩa.commen.33.

Virtus cogitatiua non eſt ĩtellectus materialis neq; eſt ĩtellectus in actu, ſed uirtus particularis materialis.3.de anima.commen.33.

Virtus cogitatiua non componit ĩtelligibilia ſimplicia, ſed ĩtellectus materialis.ibidem.

Virtus cogitatiua hoĩs habet ĩſtrumẽtũ terminatũ, & eſt medius uẽtriculus cerebri.3.de aĩa.cõ.33.

Virtutes ſenſibiles q̃dã ſunt neceſſarię aĩalibus, q̃dã uero ſunt pp melius & oẽs diuerſanẽ ẽm fortitudinem & remiſſionem.ex prĩcipio cõmenti libri de ſenſu & ſenſato, uide in cõcordantiis.

Virtus conſeruatiua & memoratiua ſunt unum in ſubiecto, & duo ſecũdum modum, ex cõmento libri de memoria & reminiſcentia.

Virtus imaginatiua eſt in orizonte anteriori cerebri, & uirtus diſtĩguens eſt in medio, in poſteriori uero cerebri eſt uirtus memoratiua & conſeruatiua.ibidem.& in ſecundo colliget.cap.20.de iuuamentis cerebri & partium eius.

Virtutes non mouentur niſi ſcd̃m ſuum ſubiectũ, ex cõmento libri de ſomno & uigilia.

Virtus rememoratiua & cogitatiua nõ agũt in ſomno, ſed uirtus imaginatiua eſt q̃ ſemp eſt ĩ motu & actiõe cõtinua, & ideo actio ſomniãdi ipſi attribuiẽ, ex libro de ſomno & uigi.Cõmẽta.

Virtutes interiores ſunt perfectiones apud quietem uirtutum exteriorum. Cõmenta.in cõmen.libri de diuinatione ſecũdum quietem.

Virtutes ſenſibiles in pfunde cogitãtibus ꝯtrahunt īterius/adeo ꝙ accidit ſomnus magnus.ibidē.

Virtutes interiores in his qui nati ſunt ſine auditu & uiſu,ſunt perfectiores.ibidem.

Virtutes īteriores quādo mouebunt forti motu,ꝯtrahentur uirtutes exteriores adeo ꝙ forte accidet ex hoc epilepſia aut ſyncopis,& ideo accidit in diſpōne ſiſi epilepſię.ibidem.

Virtus q̄libet in materia exiſtens eſt finitæ motionis.3.cap.de ſubſtantia orbis,&.8.phyſi.tex.cōmē.79.12.primæ philoſophiæ.tex.cōmen.41.

Virtutes actiuæ ſunt caliditas & frigiditas,paſſiuę autem ſunt humiditas & ſiccitas.4.meteororū.tex.cōmen.1.&.2.de generatione & corruptione.tex.cōmen.8.

Virtutum rōnalium alia opinatrix/alia ſcientifica.6.ethicorum.cap.2.uide pulchre Alexādrum in paraphraſi de anima/capite de uirtute rationali.

Virtus altrix eſt in corde,uide Ariſto.in.3.de partibus aīalium.cap.4.de corde,& Alexā.pulchre in paraphraſi de aīa.cap.ulti.ubi agit in qua parte cordis ſit pricipatus animæ.

Virtus regitiua corporum eſt uirtus nutritiua,& dicitur natura à Medicis,& uide cauſam in paraphraſi metaphy.tracta.1.cap.ultimo.

Virtus īformatiua non format alia membra niſi mediante calore cordis,ſicut uirtus nutritiua nō facit ſuas operationes niſi mediante complexione ſua.4.colliget.cap.2.

Virtutes īformatiuę in ſeminibus exiſtentes ſunt,ex habente ſemē & ſole,illa autem quæ eſt ex putrefactione,eſt à ſole tantū.12.metaphyſi.cōmen.13.

Virtutes naturales generatiuę ſiſes ſunt uirtutibus artificialibus.7.metaphy.cōmen.23.uide ſecūdo phyſi.cōmen.79.&.7.metaphy.cōmen.31.

Virtutes informatiuæ exiſtentes in ſeminibus ſunt uirtutes diuinæ, & ſm Ariſto.in libro de aīalibus aſſiſantur ītellectui in hoc ꝙ non agunt per īſtrumentum corporale,& in hoc differunt à uirtutibus naturalibus quæ ſunt in corporibus aīalium,iſtę enim nō agūt actione ītellectus operatiui,ſed agunt per īprimenta terminata & membra propria.7.metaphy.cōmen.31.uide Ariſt. authoritatem in ſecūdo de generatione aīalium.cap.3.

Virtus īformatiua non agit per membrum proprium,& ideo dubitauit Galenus, & dixit, neſcio utrum ſit uirtus ſit creator aut non.7.metaphy.cōmen.31.

Virtus īformatiua agit per calorem qui eſt in ſemine,non ita ꝙ ſit in ſeminibus,ſicut anima in calore naturali,ſed ita ꝙ ſit īcluſa in eis ſicut anima in corporibus cœleſtibus,& ideo Ariſto.magnificat hanc uirtutem,& attribuit illam principiis diuinis non naturalibus.7.metaphyſi.cō.31. Inde collige ītelligentiam non eſſe in corporibus cœleſtibus ſicut aīa eſt in calido naturali.ꝯtra rudes.

Virtus ſenſualis ab altrice differt,quia ſeparantur in eſſe ut in ſtirpibus.item altrix eſt in omnibus partibus corporis,ſecus ſenſualis,qa capillis/unguibus/oſſibuſq; nullus eſt ſenſus.amplius ſenſualis utitur cogitatione & iudicio,altrix uero actione ſola.amplius non ſemper utimur ſenſuali/& uacatio eius eſt ſomnus,ſemper uero utimur altrice/& uacatio eius mors eſt, unde altrix etiam in ſomno operat & uiget magis,ſenſualis uero tunc feriatur & quieſcit.Alexander in paraphraſi de anima,in caplo de impulſu & ui impulſoria.

Virtutes quędā animę,ut cibabilis/ſenſitiua/& imaginatiua/& deſideratiua non habēt eſſe niſi cum materia.12.meta.cōmen.17.authoritate Alexandri.

Virtutes q̄ ſunt in ſeminibus q̄ faciunt aīata,non eſt neceſſe ꝙ ſint aīatæ in actu/ſed in potētia, ſicut domus q̄ eſt in aīa domificatoris eſt domus in potētia & nō eſt domus in actu.12.meta.cō.18.

Virtutes exiſtentes in ſeminibus aſſimilātur uirtutibus artificialibus, & ſm Ariſt.in lib.de aīalibus ſunt uirtutes diuinę q̄ habent potentiā dandi uitā & ſimiles uirtutibus q̄ dicūtur intelligētiæ, qa perducunt ad finē.12.primæ phiæ.cōmē.18.idem.7.meta.cōmen.31.

Virtus quę dat aīam,à Galeno uocat formatiua, & quidā ſapiētum dicūt ꝙ iſta uirtus eſt ſeparatū principium.quidā uero iſtorū dicūt ꝙ eſt intellectus,& quidam ꝙ eſt aīa, & quidā ꝙ eſt corpus cœleſte,qdam dicūt ꝙ nō eſt aliud niſi Deus,& ideo Galenus dubitauit utrū agens iſtā actionē ſit ipſemet Deus,aut aliud.ex lib.deſtruc.diſpu.3.in ſolo.18.dubii.idem in.7.meta.

Virtus quælibet corporea finita eſt prout diuiditur diuiſiūe ſui ſubiecti. ex libro deſtructionum/diſputatione.3.in ſolutione.18.dubii.

Virtus uoluntaria motiua duplex,cōis & eſt in corde ideſt in muſculo mouente cor,& particularis/& eſt muſculo proprio uniuſq; mēbri.2.colliget.cap.18.de iuuamentis membrorum motus uoluntarii.contra Petrum Pōponacium.

Virtutis animalis principiū ibi eſt ubi eſt primum animę inſtrumentum qđ eſt ſpiritus,tale autem eſt cor.

eſt cor.contra Gale.in.2.de partibus aīalium/cap.de cerebro Auerroes.
Virtus uitalis eſt in corde ſm Gal. & eſt diuerſa à uirtute aīali ſenſitiua & motiua q̄ eſt in cerebro, & à uirtute nutritiua q̄ eſt in epate: & dicit iſtam fuiſſe q̄ſtionem Platonis & Hippocra. Cōmē.3. de partibus aīalium in cap.de corde/in digreſſi.de principatu mēbrorum.
Virtus tertia dari non pōt,alia uidelicet à nutritiua & ab aīali,ut poſuit Galenus, quia tūc daretur tertia actio diſtincta à nutritione/ſenſatione/& motu.3.de ptibus in cap.de corde.
Virtus augumentatiua aīalium eſt maioris ramificationis q̄ uirtus augumentatiua plantarū.Auerroes in.3.de partibus animalium/in caplo de corde.
Virtus informatiua exiſtens in ſemine non eſt aīa nutritiua,ut imaginatus eſt Auicē. Auer.in.2.de generatione aīalium/cap.quo quęrit utrū ſemen ſit animatum.
Virtus īformatiua non eſt ſuba ſeparata,ut imaginatus eſt Abubacher ſm ſnīam Ariſt.ibidem.
Virtus informatiua eſt ſimilis arti & intellectui.ibidem.& in.7.primę philoſophiæ.com.31.
Virtutes q̄dam partiales aīæ nutritiuę īſunt corpibus plures exiſtētes,quarū quędā eſt attractiua cibi,quędā expulſiua excremēti cibi,alia retētiua ipſius alimēti donec fiat ↄcoctio, alia eſt diſcretiua excrementi ab ipſo alimēto. Auer.in.2.de generatione aīalium/cap.2.in quinta pagina.
Virtus q̄libet actiua aut paſſiua reqrit in opatione ſua quantitatē terminatā & qualitatē terminatā. ex.2.de generatione aīalium Auer.in cap.3.ubi declarat q̄uo fœtus in utero aīalium augeatur.
Virtutis bonitas & malitia ſequūtur bonitatē & malitiā cōplexionis,& ꝓpterea à Medicis ponunť in eodē genere.7.colliget.cap.9.de cura putridarū febrium in generali.
Virtutum actiuarū gradus ſuper unā eādē cōplexionem ſunt ſm comparationē graduū uirtutum paſſiuarum.Aurroes in.2.colliget.cap.de complexionibus mēbrorum conſimilium.
Virtus diſcretiua & ſeparatiua differūt in eſſe & tempore.3.colliget.cap.16.
Virtutum diuerſitas eſt cauſa diuerſitatis inſtumentorū,& non ècontra. Auerroes in.4.de generatione animalium,cap.primo & elicitur ex textu.
Virtutes apꝑhendentes materiales.ſ.ſenſitiuę non apꝑhendūt ſeipſas neq; finem ſuę diſpoſitionis. ex libro de continuatione intellectus abſtracti cum homine.
Virtus extimatiua eſt q̄ apꝑhendit eſſentiā particulariū exiſtentiū ſub uniuerſali , & uirtus remiſniſcibilis eſt recordatiua illorū particulariū q̄ ſunt comprehenſa ab illa uirtute ꝓpria, & uirtus imaginatiua eſt illa,à qua extimatiua apꝑhendit ſuam impꝛſſionem. Auerro.ſecūdo colliget.cap. 7. Ex illo loco intelligis dictū eius in.3.de aīa.cōmen.6.ubi Cōmen.poſuit uirtutem memoratiuā magis ſpiritualē aliis uirtutibus interioribus. nam ſnīa eius eſt ꝙ imaginatiua apꝑhendit cōfuſe ipſum particulare, ſed extimatiua ſeu cogitatiua eſt q̄ diſtincte elicit ſpēm pticularis & cognoſcit eſſentiam particularis,ſed uirtus reminiſcibilis uerſať circa facere reminiſci illius pticularis oprehēſi cognitionē:ita ꝙ obtū reminiſcibilis eſt ī altiori gradu ſpūalis,qa obiectū extimatiuę ē eſſentia rei particularis, ſed obtū reminiſcibilis eſt illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.
Virtus attractiua nō eſt in granis quādo ſeminanť & naſcūtur/niſi quādo ſeminanť integra,& ſi ſeminarenť fracta non naſcerenť:quia hæc uirtus attractiua eſt in eis q̄ſi forma ſpecifica in totalitate totius grani fixa,hoc eſt quādo partes ſunt cōtinue cōiunctę ſimul,& hoc eſt ſimile calori ſmeraldi uel alterius lapidis precioſi,quia quādo partes ſunt coniunctæ in eis,& quādo ſeparatę ſunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehendit Medicos facientes aquam ordei ex ordeo prius fracto deinde infuſo in aqua.5.colliget.cap.31.
Vis ſenſualis differt ab appetitu,quia illa utitur iudicio,hæc uero actu:appetitus enim ad actiuam partem ſpectat,quādoqdem aīalium motionū cauſam habet:appetitus etiā à ſenſuali differt ordine functionum & tpe: priores eni ſunt actiones,quę à ſenſu,& ſenſum conſequente imaginatione proueniūt,actionibus appetitus,& ante appetitum oīno ſenſus eſt:non autē ſemper poſt ſenſum appetitus eſt:& ideo nō ubi eſt ſenſus,ibi & appetitus ē. Amplius uis ſenſualis in paſſione q̄dam ſiue affectione eſt:appetitus uero agendi & operandi facultatem habere uidetur. Alexander in paraphraſi de anima/caplo de impulſu & ui impulſoria.
Viſus cōpꝛhendit album per ſe & nigrū per accidēs,ut eſt priuatio albi, & hoc eſt uniuerſaliter in cōpꝛhenſione habituum & priuationū.4.phyſi.cōmen.118.
Viſibilia mouent media quouſq; motus eorū perueniat ad uirtutem corporalem.2.cœli.cōmē.12. &.7.phyſi.cōmen.12.&.2.de anima.cōmen.115.
Viſio aliquibus contingit à remotis melius,aliquibus à propinquis.& uide cauſam.3. colliget.cap. 38.Vbi reprobatur quæſtio illorum qui aſſerunt cauſam illorum qui melius uident à remotis

eſſe propter ſpiritus groſſitiem.

Viſus uniuerſaliter nõ dicitur ꝙ ſit fortis niſi quãdo uidet res remotas, ſicut dicit ꝙ turtur habet oculos ſimiles colori rubini,& uidet multũ longe,& dicit ꝙ habet fortem uiſum,& hoc accidit ei propter claritatem inſtrumẽti & bonitatẽ ſenſus.3.colliget.cap.38.

Viſus ꝓprietas eſt ꝙ nõ recipit colores denudatos à materia.3.colliget.cap.38.de ſenſu uiſus & de accidentibus.& uide in concordantiis nuper editis.

Viſus media ſunt duo elẽta,uidelicet aer,& aqua:hęc enim media ſunt inter materialia & formalia, quãuis ignis ſit ueracius medium iter materiã & formã.3.colliget.cap.38.

Viſus accidentia habent cauſas naturales ueras in naturali philoſophia declaratas,ſed cauſæ datæ à Medicis ſunt fundatæ ſuper falſa fundamenta.ibidem.

Viſus eſt prior tactu,quapropter & ſubiectum eſt natura prius.2.de generatione & corruptione. tex.cõ.7.ubi aduerte ꝙ ſubiectum ſumitur pro obiecto,ſic etiam ſumitur.2.de anima,com.144. &.136.&.3.de anima,in cõmento.5.in ſolutione primæ quæſtionis.

Viſibile quoddam in lumine,& quoddam in tenebris.2.de anima.tex.cõmen.72.

Viſibilia in obſcuro non uidentur ſm colorem ꝓpriũ.2.de anima.cõm.73.&.72.ubi nota ꝙ talia colores non ſunt quæ in tenebris uidentur & non in luce,& non comprehenduntur in diffinitione coloris:ſiquidẽ color eſt qui actu perſpicui mouẽdi facultatem habet,ut notat Alexander in paraphraſi,cap.12.ubi agit quæ ſint ſenſibilia per ſe & quæ per accidens.

Viſio non poteſt fieri per uacuum contra Democritum.2.de anima.tex.cõmen.74.

Viſu non ſentimus nos uidere nec auditu quũ audimus.ex libro de ſomno & uigi.Cõtra Thomã de Garbo & Petrũ Põponacium,qui ponũt ſenſus apprehendere ſuas actiões ꝓprias.uide Themiſtium ibidẽ cap.6.& in.2.de aĩa,in expõne tex.cõ.148.& ſm diuiſionẽ Græcorũ & Themi.eſt in.3. de anima.cap.8.uide Alexandrnm in paraphraſi de anima,capite de ſenſu cõmuni.

Viſus eſt dignior tactu.Ariſtote.in libro de inſomniis.ubi Themiſtius ibi,cap.12.dicit ꝙ uiſus eſt acrior & certior tactu. uide in concordantiis nuper editis.

Viſibile magis in ſe nõ ſequitur ut ſit magis uiſibile apud nos:ſol enim eſt magis uiſibilis ꝗ color, ſed non eſt magis uiſibilis à uiſu noſtro ꝓpter mixtionẽ uiſus noſtri cũ materia.3.de anima,cõ.36.

Viſus,olfactus,& auditus idigẽt medio extrinſeco,ꝓprium tamẽ uiſus eſt quod indiget cũ medio luce:non enim uidet in obſcuro.ex libro de ſenſu & ſenſato.

Viſum qui argumentantur à lineis radioſis exeuntibus ab oculo ad rem uiſam: dico ꝙ inuentio talium linearum non habet intentionem ſm ſenſum ſed ſm intellectum ut intelligatur quaſi ut exeant ab oculo.3.colliget.cap.38.ubi uide quomodo uiſio fiat,& ibi pulchra iuenies.

Viſio fit per lineas & pyramidem & hoc eſt uerum,ſed huiuſmodi menſuræ nullum habent ſubiectum niſi medium diaphanum.Cõmentator in libro de ſenſu & ſenſato.

Viſus p pupillam ita paruã cõprehendit maxima corpora,ita ꝙ cõprehendit medietatẽ ſphęrę mũdi,& hoc oſtendit ꝙ colores non recipiuntur in eo ſm extenſionem corporalem ſed ſpiritualem. Cõmentator in libro de ſenſu & ſenſato:& pondera bene hoc.

Viſus nõ igni ſed aquę in oĩbus tribuẽdũ eſt.Ari.cõtra Empedoclẽ in.5.de generatione aĩaliũ,cap.1.

Videre acute dr̃ duobus modis,aut qđ procul poteſt cernere,aut qđ differẽtias rerũ quę cernunt ꝗ maxime cernat.5.de generatione animalium.cap.1.&.2.& ibi uide differentiam.

Viſibilia non ſunt minus uiſibilia quando uidentur ꝗ quãdo non uidentur.7.metaphy.cõm.46.& eſt authoritas expreſſa Ariſto.ibidem in tex.cõmen.58.

Viſibilis uirtus uidet ſe in ſpeculo ſine alteratione,& ſi hoc poſſibile eſt de uiſu quãto magis illud erit de itellectu.12.metaphy.cõmẽ.39.authoritate Alexandri.

Videre quãuis nobilibus ſit quàm non uidere,tamen hoc non eſt ſimpliciter, ſed in nobilioribus præſtat non uidere uilia quàm uidere.12.metaphy.tex.cõmẽ.51.

Viſus ſedes ſeu organum eſt in cerebro,& quare.uide in.2.de partibus aĩalium.cap.10.

Viſus aquæ naturam obtinet.ibidem.& in.2.de anima.tex.cõmen.130.

Viſus optimus iter multũ & parũ humoris moderatus cõſtat.Ariſt.in.5.de gene.aĩa.cap.1.

Viſum uidere ſeipſum eſt ſermo in ultimo ſophiſticatiõis & inuolutionis.ex diſputationibus phyſicis,in ſecũda diſputa.in ſolu.6.dubii.

Viſcera multiplicant & uentres in aĩalibus ꝓpter quatuor cauſas,aut oẽs,aut alteram ipſarũ.3.de partibus aĩalium:in cap.de uentre ab Auer.& habetur ab Ariſt.ibidẽ in cap.14.

Vitulus marinus & delphinus & cetarum genus medium uidetur eſſe inter aquatilia animalia & terreſtria.

terreſtria.4.de partibus animalium.cap.11.prope finem.
Vitulus marinus animal generat,& habet lac/parit ſingulos aut geminos,& utplurimũ tres,& mã mis quas geminas habet,educat fœtum ritu q̃drupedum.6.de natura aĩalium.cap.12.Ex quo pa tet non ueram eſſe Galeni ſententiam in libro de interioribus/quòd natura tot mãmas animali/ bus tribuit,quot proles utplurimum concipere poteſt.
Vitulus marinus ſolus ĩter animalia quadrupedia uiuipera auribus caret.& uide cauſam in.5.de generatione animalium.cap.2.
Vites quãdo nimio alimento luxuriant,parũ ſunt fœcundę,& tunc hercire dicuntur.& uide cau/ ſam in.1.de generatione aĩalium.cap.18.idem in.5.de hiſtoria animalium.cap.14.
Vitis quædam eſt quã aliqui capneum uocant/ quæ cum uuam albam ſoleat ferre,ſi nigram tu/ lit,monſtrum id eſſe non putant,qm̃ ſępiſſime id facere ſoleat,cauſa eſt,ꝙ ſua natura inter albam & nigram eſt.Ariſto.in.4.de generatione animalium.cap.4.
Vitrum rarum eſt & eſt durum,& uitrum leue eſt/ſed non humidum:& ſimiliter uitrum graue eſt & rarum.contra Alexandrum.2.de generatione.cõmen.15.
Viuum omne organicũ eſt ĩſtructũq; eſt,de mortalibus & genitis loquor,q̃bus ad uitã p̃ſidio cibi ſit opus.Them̃.2.de aĩa.cap.5.in expõne diffinitionis aĩæ.¶ Vbi ſcire poteris quãtũ deuient à uia Peripateticorũ illi,qui aſſerũt diffinitionẽ aĩæ cõpetere ĩtelligẽtiæ:cum(ut inq̃t Them̃.)aĩa nõ ſit actus cuiuſcũq; corporis/ſed naturalis,neq; cuiuſlibet/ſed uiui.Viuũ aũt omne organicum eſt ex corruptibilibus:unde in cœlo q̃d eſt uiuũ & aĩatum non eſt organizatio,q̃a illa non indiget,licet enim ſtella ſit nobilior pars orbis,tamẽ ea nõ eſt organũ ex ſimplicibus cõpoſitũ,ſed eſt eiuſdem ſimplicitatis ſicut & orbis,idem habetur à Themi.primo de anima.cap.24.
Viuentia & inanimata in rei ueritate indigent motore extrinſeco,ſed eſt latentius in rebus haben/ tibus animas 8.phyſi.cõmen.17.& tex.cõmen.20.
Vita & tempus uniuſcuiuſq; menſuratur periodo.2.de generatione & corrup.tex.cõmen.57.iuxta illud poetæ.Stat ſua cuiq; dies.& ſcriptura dicit.Numerus dierum ſuorum apud te eſt.hic tamẽ cõſidera de q̃one Medicorum an uita naturalis bñficio artis medicinæ poſſit ꝓtelari naturaliter.
Vitæ actionis ſunt quatuor genera, quorum unũ eſt ĩtelligere.ſcd̃m ſentire,tertiũ moueri/& quie/ ſcere in loco,quartum nutriri/augeri/& diminui.2.de anima.tex.cõmen.13.
Viuere in lingua gręca dr̃ de omni habẽte uirtutẽ nutrimẽti.2.de aĩa.cõ.17.et habet ex tex.ibidẽ.
Viuentia quælibet ſiccis/humidis/calidis/& frigidis/aluntur.2.de anima.tex.cõmen.28.
Viuere uiuentibus eſt eſſe.2.de anima.tex.cõmen.37.
Vitæ naturalis menſura eſt ſm̃ menſurã humiditatis radicalis in quolibet indiuiduo ꝓportionato ꝓportione duplici, ut eſt declaratũ ĩ libro de cauſa breuitatis & lõgitudinis uitę.3.colliget.cap.11.
Vita diffinitur nutritione/& auctione.2.de anima.tex.com̃.3.idem Alexander in paraphraſi.cap.8. & in fine.ubi etiam agit de ordine potentiarum animæ.
Vita æquiuoce dicitur de ſuperioribus & de iſtis.3.de anima.cõmen.60.&.2.cœli.60.&.71.
Vitæ hominũ ſequũtur cordis ꝓportionẽ cõplexionalem.ex cõ.libri de lõgitudine & bre.uitę.
Vita eſt in anima & ſimiliter fœlicitas,quia qualis quædã uita fœlicitas eſt.9 metaphy.tex.com̃.16.
Vita æquiuoce dicitur de rebus æternis & corruptibilibus.ex diſputa.11.in ſolutione primi dubii.
Vita procedere nõ poteſt ab eo q̃d uitam nõ habet:ſi enim hoc eſſet poſſibile,ſequeretur ꝙ entitas procederet ab eo q̃d non eſt ens.ex diſputa.11.in ſolutione primi dubii.
Vltimum exigit id cuius eſt ultimum.2.phyſi.cõmen.18.
Vltimum uult non omne eſſe finem , ſed optimum.2.phyſi.cõmen.& tex.23.&.31.&.2.metaphyſi. tex.cõmen.8.&.5.metaphyſi.tex.cõmen.3.
Vltimum nobile conuertitur cum fine.2.phyſi.cõmen.23.
Vltimum intentum in rebus uoluntariis uidetur bonũ,ſed nõ eſt in rei ueritate:ſed ultimũ intẽtũ in rebus naturalibus eſt ſemp bonũ.2.phy.cõmẽ.31.uide cauſam.12.primæ.philoſophiæ.cõmẽ.18.
Vltimum duplex,nobile/& ultimum proueniens ex neceſſitate materiæ.primum eſt finis motus. ſecundum eſt ſicut mors.2.phy.cõmen.23.uide etiam.2.phy.tex.cõmen.87.uide differentiam in/ ter iſta ibi cõmento.23.in calce cõmenti.
Vltima ſunt in loco per accidens.Cõmen.5.phyſi.cõmen.22.
Vltimum & cuius eſt ultimum alterum eſt.6.phy.cõmen.1.
Vltima ſunt in habentibus ultima.6.phy.cõmen.26.
Vltimum in intentione eſt principium in actione.3.de anima.tex.com̃.49.idem.2.phyſi.tex.cõ.89.

Vltimo non eſt ulterius.10.meta tex.cõmen.14.
Vltima unius diſtantia plura quàm duo eſſe non poſſunt.ibidem.
Vltimum non eſt niſi unum,quemadmodum & primum.10.metaphy.cõmen.14.
Vltimum concaui lunæ eſt locus ignis,& iſtud uocatur ab Ariſto.ultimum,& ultimum concaui ignis eſt locus aeris,& aeris aquæ,& aquæ terræ,& hoc ultimum concaui aquæ Ariſto.uocauit medium.4.cœli.comen.23.idem.4.phy.cõmen.46.
Vltima ut ſuperficies/linea/& punctus non tranſferunt᷑ in ubi,niſi per accidens.4.phy.cõmen.9.
Vmbilicum habentia omnia,per umbilicum augentur.7.de natura animalium.cap.8.
Vmbra ſecundum Philoſophos non proprie ſed largo modo dicitur cauſari à corpore,& uide cauſam libro deſtructio.diſpu.3.in ſolutio.2.dubii.
Vngues ſunt ꝓpter duo iuuaméta,unũ qđ eſt cõmune & eſt ꝓpter cõſeruationem extremitatum digitorũ, ſicut ponit᷑ ferrũ in extremitate haſtæ.ſcđm eſt ꝓpter ſuſtentamẽtum extremæ carnis digiti quando capit aliquid,& iſtud eſt magis ꝓpriũ unguibus manus q̃ unguibus exiſtétibus in pede.2.colliget.cap.8.Ex quo patet ſolutio ad motiua Galeni contra Ariſtotelem.
Vnum numero quãdoq; in ſciẽtia diuina dicit᷑ de ſubſtantiis ſeparatis,quibus plus conuenit dici ꝙ ſint unũ numero q̃ aliis,qa ſunt indiuiſibiles ſm qualitatem,quia non cõponuntur ex materia & forma,& etiã ſm quãtitatẽ:& iſte modus uidet᷑ ꝙ ſimilat᷑ partim uni ĩdiuiduali,& partim uno ſpecifico indiuiduali,qa non prædicatur de multis/neq; dicit᷑ ullo pacto de ſubto:aſſimilatur aũt uni ſpecifico inquãtum eſt una res ꝑ ſe ĩtelligibilis.Auer.in tractatu.1.in paraphraſi metaphyſicę.
¶ Ex quo ſcire poteris utrũ unitas numeralis & numerus in intelligentiis ſeparatis ſit accidés,& in ꝑdicamento q̃titatis.de quo multi Theologi noſtri dubitauerũt.Et nota ꝙ iſtius rationis eſt unitas numeralis quæ demonſtratur de mundo in primo cœli ab Ariſtotele.
Vnum opponitur multitudini pluribus modis.uidelicet primo ſm diuiſibile & indiuiſibile,quæ eſt oppoſitio ſm priuationem & habitum:& alio modo ĩquantum ꝓprietatis unius opponũtur ꝓprietatibus multitudinis.unum enim habet quaſdam ꝓprietates ut eſſe idem in ſuba/& æquale in q̃titate,& ſimile in qualitate/multitudinis uero in ꝓprietates ſunt oppoſitæ illis.ex paraphraſi metaphyſicæ,tracta.3.colum.12.ibi.Et dicamus ꝙ unum opponitur multitudini multis modis.
Vnum qđ eſt principium numeri impoſſibile eſt ꝙ opponat᷑ multitudini ꝑmotum cõtrarii,quia eſt ſibi cõtrarium paucũ.tracta.3.in paraphraſi/in colũ.14.ibi & dicamus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ unũ opponatur multo per modum contrarii.& uide ibi etiam alias rationes ad hoc.
Vnum opponitur multitudini & priuatiue & relatiue ſed duobus modis uariis.ibidem.
Vnum menſurat multitudiné,ſed iſta mẽſuratio non eſt de eſſentia unius,ſed accidit ei ſicut ignis eſt cauſa rerũ ignearum,& tamé eſt ignis abſq; hoc ꝙ ſit cauſa.ex eo igitur ꝙ ignis eſt,eſt in ꝑdicamento ſubſtantiæ,ſed ex eo ꝙ eſt cauſa,eſt in prædicamento relationis.ibidem.
Vni cum unũ tm̃ dicatur eſſe contrarium,quomodo æquale opponitur paruo & magno?ſoluitur hoc dubium quia opponitur eis per inęquale.ibidem.col.15.
Vnum non ordinatur niſi ab uno,habet ueritatem de agente inquantum eſt agens,non inquantũ eſt forma & finis,quia forma & finis dicuntur agentia quodammodo ſimilitudinis.tractatu.4.in paraphraſi metaphy.col.14.
Vnum reperitur in omnibus ꝑdicamentis,& ſimilr̃ numerus:ueruntamen unum quod eſt principium quantitatis diſcretæ non eſt illud unum qđ dicitur ſm prius & poſterius de oĩbus generibus,neq; etiã ille numerus qui eſt in quãtitate,eſt ille numerus,qui reperit᷑ in unoquoq; genere.Auer.in paraphraſi.3.meta.tracta.4.colum.6.& in principio ſeptimæ,uide etiam pro hoc contra Auicen.4.meta.cõmen.3.
Vnum numero dicitur multis modis.Auer.in paraphraſi metaphy.tractatu.3.colum.6.
Vnum quod eſt ſynonymum enti differt à nomine entis in modo tantum,nam quando capitur quidditas eius ex eo ꝙ eſt indiuiſibilis eſt unum,ſed ſi ſumitur ut eſt quidditas tantum,tunc nuncupatur eſſentia & ens.ibidem.tractatu.3.col.7.
Vnum numero in q̃titate & multa conſiderantur à mathematico,& etiam à diuino.Sed duobus modis diuerſis.ibidem.columna.7.
Vnum numero cum concipiatur per priuationem multitudinis,& ipſum ſumitur in diffinitione multitudinis quæ eſt numerus uidet᷑ ꝙ ſit diffinitio circularis,Et fuit dubium Auicé.Ad qđ Cõmentator reſpondet,ꝙ hoc eſt ſicut de diffinitione relatiuorum,quia talia licet ſeipſa diffiniant,tamen unum eſt cauſa alterius,& ideo non eſt circulus.Sed tunc cogita:replica contra Auerroẽ,

quia

quia nõ uidetur ſimile,qa unũ nõ uidetur eſſe cauſa numeri,cogita.& forte diceret Cõmentator ꝙ cauſa eſt anima ipſa,quia numerus eſt opus animæ ex iteratione unitatis cauſatum.

Vnum quod eſt ſynonymũ enti non eſt accidés,neq; eſt illud quod eſt principium numeri.cõtra Auicénam.& uide fundamenta Auicénæ & impugnationem eius.ibidem.

Vnũ abſolutũ & multitudo abſoluta differunt ab uno numerali & multitudine numerali.ibidé.

Vnum numerale & ipa unitas numeralis eſt qd fabricatũ ab anima in ipſis indiuiduis à motu & ſi non eſſet ipſa anima neq; etiã unitas numeralis inueniretur neq; numerus penitus.ibidem. Vbi aduerte inter alias differentias quæ ſunt inter Auicé.& Auerroé de uno & numero eſt iſta,quia opinatur Auer.talia eſſe ab opere animæ,& ideo uult ꝙ quantitas cõtinua eſt materialior q̃ numerus,quia quãtitas continua/ut linea/& ſuperficies/& corpus habent aliquã naturã extra aiam. non aũt eſt ſic de uno quod eſt indiuiſibile quãtitate/qualitate/& ſitu,qa tale nõ eſt niſi intellectu abſtrahente: & ſimilr numerus reſultans ex reiteratione talis indiuiſibilitatis eſt ab intellectu.& ideo Ariſtote.dicit ꝙ nihil põt numerare niſi anima aut animæ intellectus.4.phy.tex.cõmé.132. & ſi non eſſet anima/neq; numerus eſſet.Sed Auicéna uoluit(cuius opinionem multi Latinorum ſequũtur)ꝙ iſta ſignificãt naturam aliquam extra animã,ſicut linea ſuo modo.Et nota bene hoc ultra alias differentias notas,quia Auicé.non diſtinxit inter unum abſolute,& tale qd eſt in prædicamento quantitatis qd dicit reſpectum indiuiſionis.

Vnumquodq; entium naturalium habet in ſe pricipium motus,qd non eſt in artificialibus.2.phy. tex.cõm.1.&.3.& com.23.&.5.phyſi.2.&.3.de anima.cõmen.18.

Vnum eſt indiuiſibile,& cauſa in hoc eſt,quia omne qd eſt unum,eſt per ſuam formam,& forma eſt per ſe indiuiſibilis.3.phyſi.cõmen..68.

Vnum eſt indiuiſibile ſi uere unum eſt.3.phyſi.tex.cõmen.68.&.4.metaphyſi.tex.cõmen.3.

Vnigeneæ res cum fuerint continuę ad inuicem non agunt,ſed cũ fuerint contiguę.4.phyſi.cõ.48. uide in primo de generatione & corruptione.tex.cõmen.78.

Vnum eſſentia & quidditas idé ſignificant.5.phy.cõmé.34.idé.4.metaphy.cõmé.3.contra Auicénã.

Vnumqdq; diuiditur in ea ex quibus eſt.6.phyſi.tex.cõmen.3.

Vniuoca ſunt quorum diffinitiones ſunt eadé uoce & ratione.7.phy.tex.cõ.26.idé in ꝑdicamétis.

Vniuocorum alia comparabilia ſunt,alia uero non.7.phyſi.tex.cõmen.27.

Vnus homo de triginta nõ mouet nauem ſolus,ſed extrahit in actu illud de præparatione & poté/tia,qd largiuntur uiginti nouem.7.phyſi.tex.cõmen.37.

Vnum uni contrarium eſt.1.cœli.tex.cõm.10.& habetur in.10.primę philoſophiæ.tex.cõ.14.&.17. quod quomodo ſit intelligendum uide duas limitationes poſitas ab Auerroe in.8.phyſi.cõm.62.

Vnũquodq; quorum eſt opus,eſt gratia operis.2.cœli.tex.cõm.17.Et aduerte ꝙ(ut inquit Simpli/cius in cõmento ibidé.)iſta ꝓpoſitio eſt tãq̃ dignitas.Nota tamé ꝙ ſecus eſt in entibus neceſſariis & ſempiternis,ſecus in corruptibilibus.nã diſpoſitio entis neceſſarii nõ eſt ut ſit ꝓpter ſuam actio nem,ſed ut actio ſit ꝓpter ipſum.2.phyſi.cõm.74.& eſt etiã notatum ꝑ Auer.in.2.cœli.cõm.17. &.21.& in.12.primæ philoſophiæ.cõm.36.ſecus autem eſt in corruptibilibus,intelligitur etiam ut gloſat Cõmentator ibi/dum finis fuerit paſſio non actio.

Vnum in quolibet genere eſt prius multitudine,& ſimplex compoſito.2.cœli.tex.cõm.22.

Vnum habet tres modos prioritatis.ſ.quia eſt unum ſimplex,& quia eſt prius diffinitione,& quia eſt prius numero.i.in ordine numeri.2.cœli.cõmen.25.

Vnumquodq; aptum eſt ferri in ſuiipſius regionem.ex.2.de generatione & corruptione.tex.cõ.50.

Vnum & eſſe cum multipliciter dicuntur/quod uere eſt actus eſt.2.de anima.tex.cõm.7.

Vnum ſubiectũ habere niſi unã formã ſubalem eſt impoſſibile.1.cap.de ſuba orbis.Vbi cõſidera ꝙ ſm uiã Peripateticorum locum habet ꝓpoſitio de formis iunctis ſeu pfectibilibus/ꝓpter aiam intellectiuã,quæ ſm Auer.& Themiſtiũ non eſt forma dans eſſe,ſed extrinſecus pficiens.hoc etiã eſt uerum in uia Themiſtii.1.de aia.cap.24.ponétis aiam mũdi,ubi inqt:ut enim nihil uetat duas habere pfectiones pſpicui corporis,quarum perfectior una ſit ſol, altera impfectior lumen,ita di/ci de aia poteſt nihil obſtare duas eſſe aialium formas,qua una pfectior ſit ut anima ea quæ foris eſt,altera impfectior,ut ea quæ intus ad ſingulas ptinet.Simplicius etiam in libro cœli,& in libro de anima plerumq; idem affirmat apud Peripateticos eſſe duplex genus formarum.ſ.intrinſece & extrinſece perficiens.

Vnum numero non prædicatur de pluribus.primo metaphyſi.tex.cõm.28.idem in prędicamentis in caplo de ſubſtantia,& Porphyrius in caplo de genere.

Vnum in numero nõ inuenitur in pluribus.1.metaphyſi.tex.com̃.31.contra Platonem ponentem Ideam.cogita,qa uidetur procedere etiam contra unitatem intellectus.
Vnum quod eſt immateriale non iteratur ſm indiuiduum.1.meta.com̃.40.idem.1.cœli cõmen.4.
Vnumquodqꝫ maxime aliorum dicitur ſm ꝙ aliis ineſt uniuocatio.2.meta.tex.cõmen.4.idem.1. poſteriorum,ꝓpter qđ unumquodqꝫ tale & illud magis.
Vnumquodqꝫ ſicut ſe habet ut ſit,ita & ad ueritatem.ibidem.
Vnum ſm formam ſunt illa,quæ ſunt unum ſm diffinitionem:unum ſm numerum ſunt illa,quę ſunt numerata ſm locum.3.metaphyſi.cõmen.2.
Vnum numero ſynonymum eſt cum particulari.3.metaphyſi.cõmen.14.
Vnum eſt cauſa unitatis eſſentialiter & primo.3.metaphyſi.cõmen.16.
Vnum & ens ſunt magis uniuerſalia aliis.3.meta.tex.com̃.16.
Vnum apud antiquos non ſignificat niſi unã intentionem dictã uniuoce,& ideo tot quęſtiones eis contigerunt.3.meta.com̃.16.& iſte quęſtiones ſoluuntur per hoc,qa hęc noĩa ens & unũ dicuntur multiplr̃ ſm ꝙ Ariſto.contradixit Parmenidi in primo phy.uide primo phyſi.tex.cõmen.14.& infra.Contra ponentes uniuocationem entis apud Ariſto.
Contra Scotũ de entis vniuocatione.
Vnius quot ſunt ſpecies,tot & entis.4.meta.tex.cõmen.3.
Vnitas de perfectis rebus iuſtius q̃ de imperfectis habetur.Themiſtius.5.phyſi.42.
Vnum ſignificat negationẽ & eſt priuatio diuiſibilitatis.4.meta.com̃.3.& decimo metaphy.com̃.8.
Vnum & ens ſm Auicẽ.ſignificant diſpoſitiones additas eſſentiæ.ibidem.
Vnius eſt oppoſita ſpeculari 4.meta.tex.cõmen.4.
Vnum aut ſignificat negationem multitudinis/aut priuationem abſolutã.4.meta.cõmẽ.4.
Vnum opponitur multo,& idem diuerſo,& ſimile diſſimili,& ęq̃le inęq̃li.4.meta.tex.cõ.4.
Vnius inquãtũ unũ,& entis inquãtũ ens eędem ſunt ſm ſe paſſiones.4.metaphy.tex.cõ.5.
Principia contrariorũ ſunt unum & pluralitas.4.metaphy.tex.cõ.6.& ideo ibidem dicit̃ ꝙ omnia alia contraria uidentur reduci ad unum & pluralitatem.
Vniuoca habent multitudinẽ ratione materię.ex paraphraſi meta.tracta.4.colũ.8.ubi colligitur ex mente Auer. expreſſe in abſtractis à materia nihil de multis poſſe uniuoce dici.ſic enim ibi ꝓbat principium de ſeparatis intelligẽtiis nõ dici uniuoce.& ſic genus uniuocũ apud ipm̃,qđ eſt genus ꝑdicamẽtale:nõ compħẽdit niſi materialia.ut patet.2.cœ.cõ.49.& ſup Porphyrio in cap̃.de ſpẽ.
Vnũ non ſignificat unam intẽtionẽ uniuoce in oĩbus rebus,neqꝫ eſt ĩtẽtio diuerſa in oĩbus rebus: iſti enim duo modi ſunt impoſſibiles,ſed dicit̃ ſcđm prius & poſterius.4.meta.tex.com̃.6.
Vnum non intelligentem nihil contingit intelligere.4.metaphy.tex.cõmen.10.
Vnum ſignificare non idem ſignificat,ꝙ de uno,alioquin muſicum/& album/& homo idem ſignificarent.4.meta.tex.cõmen.11.
Vnũ dicũtur quorũ genus unũ eſt,& ꝓpe hũc modũ quorũ materia una eſt.5.meta.tex.cõ.10.
Vnũ uniuerſalr̃ eẽ dicunt̃ q̃cũqꝫ non habẽt diuiſionẽ ĩquãtũ nõ habẽt.5.meta.tex.cõ.11.Ex illo loco patet unũ ſupra ens nõ addere niſi ĩdiuiſionẽ,ut tenet Cõmẽ.4.meta.cõ.3.cõtra Auicẽnã.
Vnã materiã hñt quę ĩuicẽ trãſmutant̃.5.meta.tex.com.11.idem.1.de genera.tex.com.43.
Vnum ſcđm continuitatem,& unũ ſecũdum perfectionẽ ſeu formã differũt.5.meta.tex.com.11.
Vnum aut quantitate/aut ſpecie indiuiſibile.5.meta.tex.cõmen.12.
Vnitas & punctus nullatenus diuiſibilia ſunt.ibidem.
Vnum ſunt alia numero/alia ſpecie/alia genere/alia/analogia.ibidem.
Vnum numero ſunt quorum materia una.ibidem.
Vnum ſpecie quorum eadem ratio.ibidem.
Vnum genere quorum eadem eſt figura prædicationis.ibidem.
Vnum proportione quæcũqꝫ ſe habent ut aliud ad aliud.ibidem.
Vnitas maior ſemper infert minorem.ibidem.
Vnum quod eſt metrum in omni genere non eſt unum.ibidem.
Vnum quod eſt principium numeri,& unum numero differunt.ibidem.
Vnũ ſcđm formã,aliud eſt ſcđm formã generalẽ,aliud ſcđm formã ſpãlẽ.5.metaphy.com.11.
Vnũ opponit̃ multitudini,& quot modis dicit̃ unũ,tot modis dicit̃ multitudo.5.meta.tex.cõ.12.
Vnum aliud per ſe,aliud per accidens.5.metaphy.cõmen.13.
Vnũ numero nõ habet diffõnẽ,ſed cognoſcit̃ ſenſu.7.meta.tex.cõ.39.uide in concordantiis.
Vnitas hoĩs ſi eadẽ eſſet cũ unitate equi,forma hoĩs & forma equi eſſet eadẽ.7.meta.tex.cõ.38.

Vnitas in rebus non eſt quia omnia ſint in uno:ſi enim oia eſſent unū,qa continentur in uno,totus mundus eſſet unum eſſentialiter,qa omnia ſunt in cœlo,quod eſt unum.7.metaphy.cōmē.42.& elicitur ex textu.ubi dicitur ꝙ partes diffinitionis quæ ſunt plures,non ſignificant unum quia ſunt in uno.

Vnū ſcdm diffōnē infert unitatē materialē,qa oia quæ ſunt unū ſcdm diffōnem,ſunt unum numero,quia diffinitio eſt ſermo unus qui ſignificat unā naturā,ſeu ſubam.7.meta.tex.com.42.

Vna ſcdm diffinitionem ſunt unum ſpecie.7.metaphy.com̄.45.uide in concordantiis.

Vnum quod eſt principium numeri ſignificat rem quæ eſt extra eſſentiam & uniuerſaliter accńs quod conſequitur rem in imaginatione.uide diligenter in paraphraſi.tracta.primo.cap.de uno in metaphy.contra Auicē.uide etiam tracta.2.ibidem.col̄.7.

Vnum numero non prædicatur de pluribus.7.metaphy.tex.cōmen.55.

Vnū & ens nō ɔtingit ſubas rerū eē,ſicut neq; elemēto/aut pricipio eſſe.7.meta.tex.com.57.

Vnū apud multa ſimul nō erit/qđ aūt cōe,ſimul apud multa exiſtit.7.meta.cō.& tex.57.Vnde elicitur rō ardua cōtra unitatē ītellectus pſidi Auerrois.Ariſt.enim arguit ɔtra ideas Platonis,& eſt ualde difficile euadere ab hmōi ratione:& qui tenēt in uia eius aiam ītellectiuā,& eē formā dātē eē formalr̄ homini,nullo pacto hn̄t aliquā apparentē reſpōſionē ad hoc,ſicut patet intelligēti. Cōtra vnitatē intells perfidi Auer.

Vnum numero in quantitate eſt illud quod ſecūdum intellectum eſt indiuiſibile quantitate/qualitate/& poſitione.tractatu.3.metaphyſi.col̄.7.

Vnum dicitur ſicut & ens.7.metaphy.tex.cōmen.57.

Vnitas in compoſitis ex materia & forma eſt per ſuas formas,ſed res carentes materia non habent aliam cauſam à ſeipſis,in hoc ꝙ ſunt ens & unum.8.metaph.tex.cōmen.ultimi.

Vnum licet multis modis dicatur:capitales tamen modi ſunt quatuor.10.meta.tex.cō.1.

Vni eſſe indiuiſibili eſt eſſe.10.meta.tex.cōmen.1.&.3.phyſi.tex.cōmen.68.unum eſt īdiuiſibile uere,cum uere unum ſit,ut unus homo.

Vno aut numero cognoſcitur quantitas in eo ꝙ quantitas.10.metaphy.tex.com̄.2.

Vnum primum eſt metrum & menſura in unoquoq; genere.ibidem.

Vnum non eſt numerus,ſed principium numeri.10.metaphy.tex.cōmen.2.

Vnum eſt īdiuiſibile,aut ſimpliciter/aut inquātum unum.10.meta.tex.cōmen.5.

Vnitatis eſſentia ſimpl̄r & pricipal̄r eſt in uno qđ eſt ī quātitate,deīde in q̄litate.10.meta.tex.cō.5.

Vnitatis neglecta diſtinctio fuit cauſa erroris illorū,qui opinati ſunt ꝙ unū,quod eſt in quantitate diſcreta,eſt ſuba & quod eſt pricipiū entiū,& qđ ꝑpter hoc numeri ſunt ſubſtātiæ:& iſta ēt fuit cauſa erroris Auicēnæ opinātis ꝙ unū,quod eſt pricipiū numerorū,eſt genus decem p̄dicamentorū:ita ꝙ eſt accidens cōmune eis.10.metaphy.cōmen.5.&.8.&.4.metaphy.com.3.

Vnum ſm̄ Pythagoricos & Plato.eſt ſubſtātia q̄dam.10.meta.tex.com.6.ut Cōmen.dicit ꝙ poſuerunt unum eſſe ſubſtātiam aliam ſeparatam à ſenſibili parte exiſtentem.

Vnus homo non prædicat alterum ab homine aliquid.10.metaphy.tex.cōmen.8.

Vni eſſe quod unicuiq; eſſe.ibidem.

Vnū & ens ſunt ſynonyma.Cōmē.10.meta.cō.8.nā p̄dicamēta ęqual̄r diuidunt̄ ſm̄ ea,& hr̄ ī tex.

Vnum & ens ſignificant accidens in rebus ſecūdum Auicēnam,cuius impugnationem uide.10.metaphyſi.cōmen.8.&.4.metaphy.cōmen.3.

Vnū opponit̄ pluri,magis q̄ ſm̄ unū modū oppoſitorū q̄tuor.10.primæ phiæ.tex.com.9.

Vnum & multa ſunt oppoſita ſcdm priuationem & habitum.10.metaphy.tex.com.9.

Vnius ſunt idem & ſimile & ęquale,multitudinis uero diuerſum diſſimile & inęquale.10.meta.tex.cōmen.10.ubi Cōmentator dicit quōd ſunt propria.

Vnum per artificium eſt multa,quia unum per artem eſt unum per accidēs,& unum per accidēs eſt multa.10.metaphyſi.com.11.

Vni non contingit plura eſſe contraria.10.metaphy.tex.com.14.

Vnū & multa ſunt pricipia & genera cōtrariorū,alia nāq; ad hęc reducunt̄.10.meta.tex.cō.17.

Vnū numero dupliciter,priuatiue & poſitiue.12.primæ philoſophiæ.cōmen.14.ubi declarat quo modo materia eſt una numero per priuationem cuiuſlibet formæ indiuidualis dantis unitatem numeralem.idem.1.phyſi.com.63.

Vnum & ſimplex non idem ſunt.12.metaphy.tex.cōmen.37.

Vnum qđ dr̄ de cōtinuo,differt à ſimplici,qa ɔtinuū eſt unū in actu & plura in potētia:cē enī continuū eſt diuiſibile in plura,ſed ſimpl̄r eſt īdiuiſibile actu & potētia.12.meta.com.37.

Vnũ & ſimplex/aut dicũtur ſimplr̃,aut in cõparatione.ibidẽ.cõmẽ.37.ubi dicit Cõmen.ꝙ abſolutum utriuſq; eſt illud cui non admiſcetur materia,neq; eſt omnino diuiſibile.

Vnius famoſior ſignificatio eſt,dum dicitur de continuo.ibidem.cõmen.37.

Vnum ſm̃ Ariſto.quodãmodo eſt cauſa unitatis,& alio modo eſt cauſa multitudinis.ex diſputa.3.in ſolutione.12.dubii.

Vnitas entis nullam aliam ſignificationem habet niſi priuatiuam.ſ.priuationem diuiſionis.ex lib.deſtruc.diſputatio.3.in ſolutio.14.dubii.

Vnum ens eſt à quo una ſimplex influitur uirtus,à qua oĩa entia eẽ habẽt,& qa multa ſunt entia ꝓcedẽtia ab illo uno ĩquãtũ unũ,ſequit̃ multitudo neceſſario,ex diſpu.3.in ſoluti.12.prope finẽ,& adde dictũ eius in hoc ex ſolõne.18.dubii/in eadẽ diſputatione ꝑpe finem.Vbi dicit ꝙ nõ ſequit̃ ꝙ ex extẽſione unius uirtutis in pluribus rebus,ꝙ ſit in ipſa uirtute pluralitas,ſicut quidã opinati ſunt,ꝙ ab uno prĩcipio primo ĩfluit̃ unũ,& ab illo ĩfluit̃ pluralitas:iã enim ab uno põt ꝑueniri pluralitas.ubi aĩaduerte mẽtem Auer.fuiſſe ſine dubio deũ glorioſum eẽ illũ,qui dat entitatẽ & unitatẽ cuilibet enti,ſm̃ capacitatẽ naturæ cuiuſlibet,& ad iſtarũ unitatum ꝑductionẽ in latitudine tali reſultat multitudo colligata ꝑ unitatẽ uirtutis diffuſę in oĩbus/ꝑ quã cõſiſtit uniuerſum & ordo eius,& iſto modo intelligas quomodo eſſe ſit effectus dei creatoris.

Vnum agens ſolũ unum effectũ eſt,ꝑpoſitio qua utitur Auicen.Alpharabius,& Algazel,& eſt falſiſſima,nam ſequeretur/ꝙ omne generabile debeat procedere à decem agentibus quod eſt abſurdum cogitare:quilibet enim effectus in rebus nobis ꝑ̃ſentibus ab uno efficiẽte fit,licet participẽt cum eo decem ꝑ̃dicamenta.ex lib.deſtruc.diſpu.3.in ſolu.23.dubii.

Vnum eſſe quàm plura ubicũq; fieri poteſt melius eſt.3.de partibus aĩalium.cap.4.& eſt capitulũ de corde.uide etiam in paraphraſi metaphy.ex Auer.tracta.4.col.8.

Vnumquodq; eſt unum per ſuam & unicam formam,alioquin aliquid eſſet unum per aliqd poſterius ad ſuum eſſe.ex.3.de partibus animalium.cap.de corde.

Vnum ex his fieri non poteſt,quorum alterũ agens,alterũ uero patiens eſt,ut agens in eo quòd inſit,aut motor in eo quod mouetur.Ariſto.1.de generatione aĩalium.cap.20.

Vniuerſalia quodãmodo ſunt in ipſa anima.2.de aĩa.tex.com.60. Auer.perſcrutans locũ ipm̃ aſſeruit ponderãdo iſtum modum loquendi cũ illa clauſula,& dixit/ꝙ ideo hoc fuit dictum,qa poſtea declarabitur in.3.de anima.in tex.com̃.30.ꝙ phantaſmata ita ſe habẽt ad uirtutem ĩtellectiuã ſicut ſenſibilia ad ſenſum:etenim ut mouetur ſenſus à ſenſibilibus,ita intellectus à phantaſmatibus:& qa phantaſmata ſunt intellecta in potẽtia non actu,& ſunt in phãtaſia nõ in ĩtellectu: ideo dixit/ꝙ uniuerſalia iſta.ſ.in potẽtia ſunt quodãmodo in anima,quia intentio imaginata quæ mouet ĩtellectum eſt alia ab intẽtione uniuerſali,quæ mouet ĩmediate.¶ Simplicius autẽ aliter ĩterpretatur locũ iſtum.nã uniuerſalia nõ ſunt ſm̃ ꝑ̃dicationem in aĩa ſed in ſingularibus,ſed in anima ſolum ſunt ſcd̃m cõſiderationem.Et ita etiam Hãmonius interꝑ̃tatur locum iſtum ꝙ uniuerſalia ſcd̃m ſubſiſtẽtiam ſunt in ſingularibus,ſed ſcd̃m cogitationẽ merito ſuæ cõmunitatis ſolum in aĩa ſunt.Dat etiã Simplicius aliam expõnem/qũo uniuerſalia quodãmodo ſunt in aĩa:uult enĩ uniuerſalia hic ſumi eo modo quo in.6.primæ ꝑħiæ ſumpſit Ariſto.ipm̃ uniuerſale,ubi aſſeruit ꝙ ſi fuerit aliqua ſuƀa ĩmobilis hæc prior & philoſophia prima & uniuerſalis/ſic:nam quæ ſunt ſeparata à materia & impartibilia:talia enĩ ſunt cauſæ ſenſibiliũ & diuiſibiliũ,unde tales ſpẽs ſeipſis & undiq; ĩdiuiſibiles ſunt ſubſtãtiæ,quæ autẽ in aĩa ſubſtentantur ſolum ſcd̃m rõnalem redditionem,& nõ ſunt ĩdiuiſibiliter unita,& non ſunt principaliter cauſæ,ſed ſecũdario,ꝑpterea uniuerſalr̃ ea quæ ſunt oĩum primæ cauſæ,ſunt intelligibilia,in quę per ĩtellectum ſcĩa colligitur:intellectu enim terminos cognoſcimus:termini autẽ ſunt ſpẽs ſeu ideę ipſæ:hę autẽ nõ primo ſunt in anima ſed ſecũdario:& ſunt quodãmodo couniti ĩtelligibilibus:& ideo dicũtur quodãmodo eſſe in aĩa,quoniã ſcd̃m colligãtiam uel coniũctionem ad ĩtellm̃:tenuit enim Simplicius ſm̃ Ariſ.ſpecies ideales eſſe primitus in mẽte diuina,& ſecundario in anima rõnali.Aliter expoſuit Hãmonius ꝙ uniuerſalia ſunt in aĩa quodãmodo ſicut in loco,qa Ariſto.laudat antiquos.3.de aĩa,dicẽtes aĩam qodãmõ eſſe locum ſpẽrũ nõ totam,ſed ĩtellectiuã.Aut dic ꝙ ſunt in aĩa quodãmodo quia ſunt ſicut cognitũ in cognoſcẽte,& nõ ſunt ſicut forma in materia,& ideo non denoĩat̃ lapideus ĩtellr̃us,licet lapis in eẽ abſtractionis ſit ĩ eo:lapis enĩ nõ eſt in aĩa,ſed ſpẽs lapidis.3.de aĩa.38.

Vniuerſalia ordine doctrinæ ſunt ꝑ̃ponenda particularibus.i.minus uniuerſalibus exiſtẽtibus ſub eis,ꝑpter tres cauſas,tum qa ſunt notiora,tum ut tractatus & demõſtratio ſit uniuerſalis & ſcd̃m ꝙ ipſum,tum etiam ut non fiat repetitio in ſcientia/Auerrois ſententia in prologo primi phyſi.

& in prologo ſuper cõmento magno/ſuper.1.poſteriorum.&.1.phyſico.cõmen.57.

Vniuerſum quodãmodo in loco nõ eē dicit̃,& quodãmodo dicit̃ eſſe. Eudemi ſnĩa in.3.uolumi/ne naturaliũ rerum,nã pro quanto nõ habet ambiens extra ſe corpus,ſic in loco eſſe nõ dicit̃,pro quãto uero in extimo.ſ.cœlo aſtra & reliq̃ habẽtur,locabũtur ꝑculdubio in illius extremis ea pte qua cõtinet ipſam:ſed quę ita & in aliquo ſunt in loco eſſe dicũtur.Them̃.4.phy.43.

Vniuerſum & totum differunt,nam uniuerſum eſt aggregatum ex oibus ſuis partibus,ſed totum eſt ipſa rei abſolutio atq; perfectio,quæ partibus ſuperueniens ſpectatur in omnibus,quæ cõpa/ratio materiæ forma dicitur.Themiſtius.2.phyſi.31.

Vniuerſum.i.totũ aliud eſt ſpẽs quæ componit̃ ex ſuis cauſis,aliud qđ eſt uniuerſale qđ cõponit̃ ex ſuis ſpẽbus:aliud uero eſt uniuerſum in rei uẽritate qđ eſt ĩdiuiduũ demonſtratũ,qđ cõponit̃ ex ſuis partibus ſm qualitatẽ.i.ex partibus eſſentialibus.i.ex materia & forma.1.phy.cõmẽ.5.Vbi aduerte q; ideo indiuiduũ dicit̃ totũ ſeu uniuerſum in rei ueritate,qa uera & maxima unitas eſt unitas naturalis.unde Cõmenta.in.2.de generatione & corrup.tex.cõmen.59.ens eſt melius q̃ nõ ens,& ens uerum q̃ non uerum,& uerũ ſcđm ĩdiuiduũ quàm ſcđm ſpeciem.idem.12.meta.com̃.27.uerus reſpectus eſt particularis,cum uniuerſalia non habeãt eſſe extra animam.

Vniuerſale notum eſt ſcđm rõnẽ,ſingulare aũt ſcđm ſenſum.1.phy.tex.cõ.49.&.1.phy.tex.cõ.4.

Vniuerſalium cauſæ ſunt uniuerſales.2.phy.tex.com̃.38.idem.5.metaphy.tex.com̃.3.

Vniuerſalr̃ omnia duo,quæ nõ cõicant in eadẽ natura non habent comparationẽ neq; ꝓportionẽs: diuerſa enim ſcđm magis & minus neceſſario cõmunicant in eadẽ natura.4.phyſi.com.71.

Vniuerſaliter manifeſtum eſt q; cauſa diuerſitatis & æqualitatis motuum eſt diuerſitas & æqua/litas proportionis motoris ad rem motam.ibidem.

Vniuerſalr̃ omne quod impoſſibile eſt tráſmutari,impoſſibile eſt ipm̃ incipere in tranſmutatione.6.phyſi.com̃.92.idem.1.cœli.tex.cõ.58.&.3.cœli.tex com̃.19.&.4.cœli.tex.com̃.33.

Vniuerſalis cognitio fit in nobis per conſiderationem particularium.7.phy.tex.cõmen.20.idem in fine ſecundi poſterio.&.12.metaphyſi.cõmen.4.

Vniuerſale eſt ab intellectu.1.de anima.com̃.8.&.12.metaphy.com̃ 4.&.3.de aĩa.com̃.18.

Vniuerſale eſt magis notũ apud nos q̃ propriũ.2.de aĩa.cõ.34.idem.1.phyſi.tex.cõ.4.&.57.

Vniuerſalitas & indiuidualitas comprehenduntur ab intellectu.ſ.diffinitio uniuerſalis & diffinitio indiuidui.2.de anima.cõmento.65.

Vniuerſalia ſm Platonem nõ ſunt generabilia neq; corruptibilia,& ſunt exiſtẽtia extra mentem.3.de anima/in ſolutione queſtionis.2.iuxta finem.&.3.de anima.cõmento 18.

Vniuerſalia nõ habẽt eſſe extra animam quod intendit Plato.nam ſi ita eſſet;non opus eſſet ponere intellectũ agentem.3.de aĩa.cõmẽ.18.idem.12.metaphyſi.cõmẽ.4.&.14.27.28.& primo de anima.cõmen.8.ſecundo de anima.cõmento & tex.60.7.metaphyſi.57.

Vniuerſalia ferè ſunt hominibus difficillima ad cognoſcendum,nam à ſenſibus ſunt remotiſſima, ex procœmio primæ philoſophiæ,uide in concordantiis.

Vniuerſale ſic deſcribitur,qđ eſt pꝛedicatum de pluribus.1.metaphy.com̃ 27.idẽ.1.perihermenias.

Vniuerſale nõ habet eſſe,niſi ſm quod eſt ſciẽtia.i.ſm quod eſt in anima.& ſimiliter affirmatiuum & negatiuũ.primo metaphyſicæ.cõmen.27.

Vniuerſalia non ſunt generabilia & corruptibilia niſi per accidens.primo metaphyſi.com̃.27.

Vniuerſale intellectũ eſt prius ſm cauſam & ſm tempus,illo qđ eſt ſub eo.1.metaphyſi.cõmen.28.

Vniuerſalis intentionis ſubſtantialis mixtio cum particularibus eſt fortior mixtione accidentium cũ ſuis ſubiectis.primo metaphy.tex.cõmen.31.¶ Ex hoc ſequitur q; inhęrentia accidẽtis ad ſubie/ctum/ſiue aptitudinalis/ſiue actualis,non eſt de intrinſeca ratione accidentis cõtra Ioannem de Gãdauo,& contra Modernos/uide quæ ſcripſi in theorematibus,& ultra ratiões quas ibi adduxi addo hic.Sicut non eſſe in ſubiecto nõ cõſtituit ſubam,ſed eſt ſubæ ꝓprietas quædam qđ oſtenditur ratione & authoritate.ratione quidem,quia effectus poſitiuus debet habere cauſam poſiti/uam,non exiſtere autem in ſubiecto non eſt aliquid poſitiuũ formaliter loquendo.authoritate autem hoc patet ex ꝓdicamentis,ubi Ariſt.inueſtigans proprictates ſubſtantiæ inter alias aſſignat iſtam.inquit enim,cõmune eſt autem omni ſubſtantię in ſubto non eſſe,igitur pariformiter eē in ſubiecto erit proprietas accidentis,diuerſorum enim entium diuerſæ ſunt proprietates,& fuit etiam ſnĩa Auicẽ.in ſecundo ſuæ primæ phiæ.Amplius Alexãder(de quo Cõmẽtator in.3.de aĩa.cõmẽ.14.aſſeruit q; nullus olim Peripateticus reputabatur qui non eēt Alexãdreus)in principio libri priorum/ubi declarat quomodo modus abſtrahendi mathematicus in quam pluribus locis

Error ponẽtiũ noſtrũ ſcire eſ/ſe reminiſci de mente Ari.

deſeruit naturali Pħo.d.ſicut eſt de forma quæ eſt ſeparabilis à materia ſm rõnem,ut patet in.2. phyſi.tex.cõmen.12.& ſicut eſt de accidẽtibus,quæ licet ſint in ſubiecto ſm eſſe, ſunt tamẽ ſeparabilia à ſubto ſm rõnẽ,qđ nõ eẽt uerũ ſi ihęrẽtia eẽt de qdditate accidẽtis,qa abſtrahẽtiũ nõ eſt mẽdacium,ex.2.phyſi.tex.cõmen.18. Amplius Cõmen.in.5.metaphyſi.in cõmẽ.14.dicit,ꝙ hoc nomẽ ens qđ ſignificat eſſentiã rei eſt aliud ab ente qđ ſignificat uerũ,& ideo expoſitores diuerſant̃ in.2. topicorũ,in q̃ſito ſimplici.ſ.dicere aliquid eſſe utrum collocetur in q̃ſtionibus generis,aut collocetur in q̃ſtionibus accidẽtis.q intelligit de ente id qđ eſt cõmune decem generibus dicit,ꝙ collocatur in q̃ſtionibus generis.& qui intelligit de ente id qđ dicit̃ de uero,dicit ꝙ collocatur in q̃ſtionibus accidẽtis,& idem habet Cõmẽta.in libro deſtr.deſtruc.in diſpu.8.in ſolõne primi dubii ubi determinat quid quærit quæſtio,ſi eſt quæ eſt,quæſtio ſimplex.inquit enĩ id nãq; qđ præcedit in nobis quidditatẽ rei eſt id qđ ſignificat eſſe uerũ, & ideo quãdo quærimus ſi res eſt ens,uel ſi habet eſſe,& illa res habet cauſam inferentẽ ſuum eſſe.tantũ ualet quantũ dicere utrum habet cãm, uel non,ut patefecit Ariſto.in principio ſcđi poſteriorum.ſed ſi illa res non habet cauſam,tãtum ualet quãtũ dicere,utrũ res habet cõſequens ſuũ eſſe,ſed quando intelligit̃ de ente id qđ intelligitur de re uel ſubſtãtia,tũc ſumitur modo generis analogice dicti. ecce qũo ex mente propria uult ꝙ ens ut ſignificat ſubſtantiam uel eſſentiam rei eſt genus analogice dictum de decem p̃dicamẽtis, & dicit̃ in primo mõ dicendi per ſe,unde accidentia ſunt entia formaliter in primo modo. Et confirmatur,qa Cõmẽta.primo phyſi.cõmẽ.27.dicit.ꝙ dicere aliquid eſſe.i.ꝙ ſit ens,non eſt p̃dicatio per accidẽs,ſicut prędicatio albedinis. Amplius primo phyſi.cõmẽ.25.ubi Ariſt.declarat rationem Parmenidis eſſe malam de materia dicit,ꝙ quãdo Parmenides aſſumit illã ꝑpoſitionem,quicqđ eſt p̃ter ens eſt nõ ens:dicit,ꝙ iſta eſt falſa,qa utit̃ eo qđ eſt multipliciter dictũ,ac ſi eſſet ſimpl'r dictum,ſi enim ens ſignificat ſubſtantiam tãtum aut quãtitatem tantũ,nõ ſequitur ꝙ quicquid eſt præter ens ꝙ eſt ſubſtantia,aut quantitas,ſit non ens:ubi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnibus prædicamentis,& non ſolum de ſubſtantia ut iſti aſſerunt.

Vniuerſalia Platonica ſi darẽtur,daret̃ quarta ars ſeu ſcientia ſpeculatiua.1.metaphy.tex.cõmẽ.47.

Vniuerſalia nõ ſunt innata iterari,intellectũ enim aĩalis non inuenit̃ magis uno.1.metaphy.cõ.40.

Vniuerſalia Platonica ſi darentur ad quæ intellectus aſpicit,ſicut ſenſus aſpicit ad ſenſibilia,& comp̃henſio ſenſibilium eſt naturalis in nobis,cum non acqritur ex p̃exiſtenti cognitione,neceſſe eſſet ut ĩtellecta eſſent naturalia in nobis,& non ut q̃dam ſint naturalia,& q̃dam accepta per doctrinã,
Error ponẽtiũ noſtrũ ſcire eſſe reminiſci de mente Ari. primo metaphy.com̃.49.¶ Ex quo patet quantũ deuiãt à ueritate illi q tenẽt ex mẽte Ariſtotelis & Cõmẽ. Auer.noſtrum ſcire eſſe reminiſci,ſicut poſuit Plato. Vide cõtra opinionem iſtorũ,etiã Auerroem in paraphraſi ſuper primo poſteriorũ.in cõmento ſecũdo,& in.7.metaphyſi.com̃.58. &.6.phy.com̃.59.& eſt contra Ariſt.etiã in fine ſecũdi poſteriorum in illo caplõ.de principiis aũt, ubi habet pro incõuenienti ꝙ habitus primorũ principiorũ qui eſt adeo nobilis,& certior ſciẽtia, ſit nobiſcum congenitus,& lateat nos,& idem habetur hic in tex.cõmẽ.49.ſuper.1.meta.

Vniuerſalia Platonica ſi darẽtur ad quæ intellſus aſpicit,ſicut ſenſus ad ſenſibilia,ſeq̃retur qđ cęcus à natiuitate haberet ſcientiã de coloribus,& ſurdus à natiuitate poſſet habere ſcientiam de ſonis, primo meta.cõmẽ.49.¶ Ex quo patet cõtra illos qui dicunt oppoſitum ꝙ cęcus à natiuitate poteſt habere ſcientiam naturaliter de coloribus,uide etiam Pħm primo poſterio.in illo caplõ. Manifeſtum eſt quod diſtincte ſenſu,& in ſecundo phyſi.tex.cõmen.6.

Vniuerſale comprehendit res infinitas in potentia non in actu.2.meta.cõmen.13.idem.3.de anima. cõmen.19.&.12.metaphyſi.cũmentis.14.&.51.

Vniuerſale & indiuiduum ſunt duæ naturæ,hoc enim eſt intellectum,illud uero ſenſibile.3.metaphyſi.cõmen.10.idem Boetius.uniuerſale eſt dum intelligitur,& ſingulare eſt quod ſentitur.

Vniuerſale eſſe non eſt dubium,ſed dubium eſt quid ſit natura eius.3.metaphyſi.tex.cõmen.12.

Vniuerſalia ſeparata in rebus artificialibus,& accidẽtibus nullus põt ponere.3.metaphy.tex.cõ.12.

Vniuerſalia ſunt cõmunia,quia ſunt in pluribus.3.metaphyſi.cõmen.ultimo.

Vniuerſalia ſunt priora ſm rationem,ſingularia autem ſm ſenſum.5.metaphyſi.in tex.cõmen.16.in caplõ de priori.uniuerſale eſt ſimile toti,quia continet particularia, ſicut totum cõtinet partes.5. metaphyſi.tex.cõmen.31.& primo phyſi.tex.cõmen.4.

Vniuerſale cõmune eſt quod aptum natum eſt in pluribus ineſſe.7.metaphyſi.45.

Vniuerſalium diffinitiones habent aliquam diſpoſitionem ſubſtantiarum exiſtentium extra aĩam, & qualitatem accidẽtem eis.7.metaphy.cõmen.46.inde colligitur uniuerſale ſumi dupl'r,pro prima & pro ſecunda intentione.

Vniuerſaliter exiſtentium nihil utiq; ſubſtantia eſt.7.metaphy.tex.cōmen.48. Vbi experſſe colligit q; uniuerſalia apud Ariſto.non ſunt ſubſtantiæ rerum,ſed ſunt notiones/ſeu conceptus declarantes ſubſtantias rerum,ſicut notauit Cōmentator etiam primo metaphy.cōmen.45.unde Ariſto. iſtam q̃ſtionem late examinant contra Platonem in.7.meta.à tex.cōmé.44.uſq; ad tex.cō.50.
Vniuerſale eſt in capſo ad aliqd,& ſubſtantiæ Socraticæ ſunt de genere rerum per ſe exiſtentium,& ideo uniuerſale non eſt ſubſtantia ſeparata cōmento.48. Vide etiam ibidem.cōmento.57.
Vniuerſale qd prædicatur in quid de re non ſignificat eam ut eſt indiuidua,ſed ut eſt in ea natura ſimilis naturę,quę eſt in quolibet indiuiduorū.7.metaph.com.48.Vide etiá.12.metaphy.cō.4.
Vniuerſaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus,neceſſe eſt ut ſit de natura componentium.7.metaphyſi.cōmen.48.
Vniuerſale nullum eſt ſeparatum à ſingularibus.7.metaphyſicæ.tex.cōmen.57.
Vniuerſalia impoſſibile eſt ut ſint ſubſtantiæ rerum,qa uniuerſalia rerum ſunt cōmunia,& nullū cōmune eſt ſubſtantia.7.metaphyſi.tex.cōmé.57.& tex.cōmé.58.& hoc eſt quod notauit pulchre Cōmétator in primo metaphyſi.cōmen.45.idem.9.metaphyſi.tex.cōmen.6.
Vniuerſale & particulare ſunt ad aliquid.7.metaphyſi.cōmento.57.
Vniuerſale & ſubiectum ſeu materia differunt,quia uniuerſale prædicatur eſſentialiter de re,materia autem ſeu ſubiectum non prædicatur niſi denominatiue.9.metaphyſi.tex.cōmen.12.
Vniuerſale nullum ſubſtantiá eſſe poſſibile eſt.9.metaphyſi.tex.cōmen.6.& habetur in ſermonibus de ſubſtantia & ente.i.in.7.metaphyſi.tex.cōmen.44.& infra.
Vniuerſalia apud Platoné ſunt ſubſtátię abſtractę,& ſunt principia ſubſtátię ſenſibilis.12.meta.cō.4.
Vniuerſalia apud Ariſto. ſunt collecta ex particularibus in intellectu qui accipit inter ea conſimilitudinem,& facit ea intétionem unam.Plato autem ponebat uniuerſalia extra animam exiſtétia per ſe.12.metaphyſi.cōmento.4.&.3.de anima.cōmen.18.& primo de anima cōmen.8.
Vniuerſalia ſunt priora in intellectu particularibus,quę cum auferuntur/auferunt particularia.12. primæ philoſophiæ,authoritate Alexandri.cōmento.27.Vide in cōtradictionibus nuper editis.
Vniuerſum differens de omnibus dicat neceſſe eſt Ariſt.in.5.de generatione animaliū.cap.ultimo.
Vniuerſalia cū ſint abſtrahibilia à ſingularibus,& ſint accidentia quomodo poterūt notificare ſubſtantias rerum ſingularium, uide in ſolutionibus in paraphraſi metaphyſi.trac.2.col.11.ibi,ſed hoc dubium facile ſoluitur.
Volūtas eſt appetitus rationi & deliberationi cōiunctus. Alexáder in paraphraſi de aía.cap.ultimo.
Voluntas non eſt extra cognitionem conſimile.in.12.primæ philoſophiæ.cōmento..39.
Voluntas nō poſtponit facere quod intendit,niſi propter eſſentiam alicuius.in re intenta quæ ante non erat.8.phyſi.cōmen.15.& nullus hoc fundamentum negare poteſt per rationem ſuam intrinſecam,ſed extrinſecam.ibidem.
Voluntatis nouæ,mouere quod ſequitur à uolente eſt nouum neceſſario,ſed mouere quod ſequitur uoluntatem antiquam,eſt æternum neceſſario.8.phyſi.cōmen.15.
Voluntas appetitus eſt.3.de anima.tex.cōmen.50.
Voluntaria operatio non fit niſi cogitatione & uoluntate.2.colliget.cap.19.de iuuamentis membrorum anhelitus.
Voluntas eſt propter intellectum.12.primæ.philoſophiæ.cōmen.36.
Voluntas eſt quoddam deſiderium de duobus oppoſitis ęqualiter dependens,& deſiderium illud ceſſat quádo deſideratū,deductū eſt ad actū.Ex libro deſtruc.diſp.prima/in ſolutione ſcdi dubii.
Voluntas infinita de natura neceſſariarum rerū reputari poteſt.ibidem.
Voluntas ſi eſſet in antiquo,nouum ab antiquo prouenire poſſet.Ex libro deſtructionum/diſputátione prima.in ſolutione.10.dubii.
Voluntas quum fuerit ad inueniendum aliquid in aliqua hora,neceſſe eſt ut in ea fiat in illa hora in agente concupiſcentia,quæ ante non erat.8.phyſi.cōmen.8.
Voluntarius motus non eſt impoſſibile,ut ſit ſine muſculo contra Gal.2.colliget.cap.18.
Voluntas æquiuoce reperitur incorruptibili,& in Deo & abſtractis.Ex diſpu.3.in ſol.primi dubii.
Voluntas eſt paſſio & mutatio in corruptibili.ibidem.
Voluptates non ſunt de diſpoſitionibus neceſſariis in eſſe hominum,neq; de perfectionibus eorū, ſed ſunt conſequentia ex neceſſitate materiæ.Auer.in prologo phyſi.qd ideo dixi qa,ex.2.phyſi. quædam ſunt ex fine,& quædam ex materia ut mors & corruptio,ſimiliter homo nō eſt propter uoluptatem táq̃ finé,ſeqtur igitur ut ſint ex materię neceſſitate,unde Cōméta.2.phy.cōméto.88.

Illa enim quę ïueniuntur in rebus naturalibus de neceſſitate nõ ꝓpter aliquid ut mors aïalis ſunt ꝓpter materiam,& illa quæ inueniuntur in eis ꝓpter aliquid ſunt ꝓpter formam & diffinitioné. cum igitur uoluptates corporis non ſint hominis finis,neq; perfectio ut demonſtratum eſt in ſcientia morali,non ſunt igitur propter formam, relinquitur igitur ut ſint ꝓpter materiam,& illũ locum pauci intellexerunt ut poteris uidere.
Voluptas alia eſt reſpectu præteriti,alia reſpectu præſentis,alia reſpectu futuri.7.phyſi.cõmen.19.
Voluptas ꝑteriti eſt per rememorationé futuri,per ſpeciem præſentis per ſenſum in actu.ibidé.
Voluptatis cauſa eſt comprehenſio.12.metaphyſi.tex.cõm.39.ubi ponitur ꝓbatio à ſigno,quia ſenſus & uigilia & intellectus ſunt nobis delectabiles & uoluptatem afferentes.
Voluptas intellectus noſtri qui quandoq; eſt in potentia,& quandoq; in actu:differt à uoluptate aliarum intelligentiarum,quæ ſemper actu intelligunt,quia noſtra eſt ad tempus,& illarum eſt ſempiterna.12.metaphyſi.tex.cõmen.39.
Voluptati quæ eſt in deo nulla opponitur triſtitia.Cõmentator authoritate Alexandri,quia non cõſequitur paſſionem,cũ comprehenſioni eius nõ opponatur ignorantia.12.metaph.cõmé.39.
Volentem ſi poneremus aliquem unum oppoſitorum ab æterno retinentem,remoueremus uoluntatis diſpoſitionem.ibidem.
Volenti ſi duo ſimilia æqualia proponãtur non magis unũ q̃ aliud eligeret,niſi aliquo modo diſſimilia ſint,& fuerit aliqua denominatio in uno & non in alio,ſi enim omnimode ſimilia forent,& non eſſet ibi cauſa inclinans, tunc uoluntas reſpiceret ambo æq̃liter,ex libro deſtructio.diſputa. prima,in ſolutione.10.dubii.
Volucrum alia pennis uolant,ut aquila,alia membrana ſicca,ut apes,& ſcarabei,alia cute,ut ueſpertilio,primo de hiſtoriis.cap.5.
Vox & locutio differunt,quibus enim locutio data,eſt iis etiam & uox,ſed nõ quibus uox,illis etiã locutio ineſt.Ariſt.in.4.de natura animalium.cap.9. locutio etiam non perinde à natura eſt ſicut uox,ut ibidem habetur.
Vox eſt ſonus animalis.2.de anima.tex.cõmenti.88.
Vox & ſonus ſi in directum ſemper progrederetur,nemo ſeipſum loquentem audiret,nec etiam qui eſſet à tergo loquentis.Themiſtius.2.de anima.cap.27.& eſt ſuper tex.cõmen.80.
Vox elementorum,genus eſt & materia.7.metaphyſicę.tex.cõmen.43.
Vox tum marium,tum fœminarum imutatur,cum ſemen ferre incipiunt.7.de natura animalium. cap.primo.Vide cauſam in.4.de generatione animalium.cap.8.ubi de lacte differit.
Vox eſt exercitium pulmonis.6.colliget cap.2.
Vox non eſt neceſſaria in eſſe noſtro,ſed eſt ad bene eſſe.2.colliget.cap.19.
Vox eſt materia orationis. Ariſt.in.5.de generatione animalium.cap.7.
Vox alia acuta,alia grauis.ibidem.
Vox fœminarũ,ſenum,ægrorũ,eſt acutior utplurimũ uoce mariũ,iuuenũ,& ſanorũ.ibidé.& uide ibi cauſam,uide etiã de uoce fœminarũ ꝙ ſit acutior, utplurimũ.5.de natura aïaliũ.cap.
Vox exectis teſtibus imutatur in animalibus.uide cauſam.5 de generatione animalium.cap.7.
Voces propriæ ſingulis animalibus ad initum & uenereum coitum accõmodate.Ariſto.in.4.de natura animalium.cap.9.
Vocalis arteria eſt organum reſpirationis.ex.2.de anima textu cõmenti.89.
Vocis eſſentia non eſt aliud niſi percuſſio aeris anhelati ad mẽbrum q̃d cãna dicitur ab expulſione animæ imaginatiuæ uoluntariæ,quę eſt in iſtis membris.2.de anima.cõm.90.& elicitur ex tex.
Voci figuram ineſſe putari poteſt propter aerem qui in uoce elidenda percutitur.Themiſtius.2.de anima in expoſitione.tex.cõmen.108.& in cap.37.
Vocis inſtrumentum appropriatum eſſe epiglottũ oſtenditur ſigno, quia cũ iſufflamus epiglottũ formatur uox ſimilis illius animalis.2.colliget.cap.19.
Vocis grauitas uidetur eſſe naturæ generoſioris.Ariſto.in.5.de generatione animalium.cap.7. Et nota ꝙ hoc eſt ex opinione antiquorum contra quos inuehit,ut notat ibi Ioãnes Grãmaticus.
Vrinæ & ſeceſſiones & catarri,oma,ſeu cruda dicuntur eo ꝙ non ſunt obtenta à caliditate.4.meteoro.tex.cõmen.22.
Vrinę diſpoſitio ſigñat pricipaliter ſuper epate & uenis,ſecũdario uero ſup renibus & ueſica.ca.21.
Vrſus animal oïuorum eſt,& cũ tauro cõgreditur,& uide modum.8.de natura animalium.cap.5.
Vrſus hieme cõditur.ſed utrũ propter frigus,an alia de cauſa,mbigiẽ.8.de natura aïaliũ.cap.17.

Vrſa fœtu grauida/uel à nemine/uel à pauciſſimis capta eſt,& tempore ſui latibuli hoc animal nihil edere certum eſt.8.de natura.cap.17.
Vrſum latebram egreſſum aiũt Arũ herbam dictam deguſtare,ut inteſtinũ laxetur,& hiet ibidẽ.
Vrticarum duo ſunt genera.4.de natura animalium.cap.6.
Vrtica nulla excrementum habet:in hocq; eſt ſimilis ſtirpibus.ibidem.
Vſus quo utitur rhetorica & dialectica enthymemate & exẽplo,alius eſt ab uſu, quo utit̃ illis ars demonſtratiua.Auer.in prologo phyſi.uide quomodo hoc ſit intelligendũ in.2.priorũ.cap.23.& in.8.phyſi.com̃.33.& in.2.phyſi.com̃.80.Et animaduerte ꝙ ↄſimilis differentia ↄtingit de locis topicis,quia aliter uſitantur apud rhetores,& aliter apud dialecticos,ſicut bene notauit Seuerinus Boetius in fine quarti libri de differentiis topicis.
Vſtibilia & inuſtibilia quæ ſint,require.4.meteororum.tex.com.48.
Vſtibilium quædam ſunt inflãmabilia,quædam uero non.ibidem.
Vtẽtes hoc nõie ens ꝓ principio nõ ꝑceperũt,niſi pricipiũ materiale tm̃,& nõ formale.1.phy. com̃. 7.&.2.phy.cõ.9.Vide etiã.4.phy.com.1.& tex.com.7.& in.4.meta.&.7.meta.com.8.&.2.de aĩa.
Vtrum in corporibus ſimplicibus motor & res mota ſint idẽ,hoc indiget declaratione,non autem utrum ab intelligentia moueantur.2.phyſi.com.3.&.7.phyſi.com.2.&.4.phyſic. cõmen.71.&.8. phyſi.32.&.3.cœli.28.&.4.cœli.22.24.&.25.&.1.cœli.81.&.89.&.17.&.5.phyſi.18.
Vter inflatus plus trahit uacuo.4.cœli.tex.cõmen.30.
Vtrum/particula,quãdo eſt iterrogationis nota non q̃rit̃,niſi de oppoſitis q̃ ſimul eẽ nõ poſſunt. 10.metaphy.tex.cõmen.17.Dixi quando eſt interrogationis nota,quia aliquando eſt nota ſolutionis apud Ariſt.præſertim,& iſta eſt ſententia Ariſto.in.10.metaphy.tex.com.18.ubi dicit.ſemper in oppoſitis eſt interrogatio ipſius utrum etc.
Vteri ſeu uuluæ aut m̃ricis mulieris ſitus eſt iter iteſtina & ueſicã.1.de natura aĩaliũ.cap.ulti.
Vuã albã cũ ſoleat ferre uitis quã capniũ uocãt, ſi nigrã tulit mõſtrũ id eẽ nõ putant,qm̃ ſæpiſſime id facere ſoleat,cã eſt ꝙ ſua natura iter albã & nigrã eſt.Ariſt.in.4.de gene.aĩalium.cap.4.
Vulpes quũ partũ ędiderit,lingua lãbẽdo refouet & concoq̃t.6.de natura aĩalium.cap.34.
Vuluæ pars iterior loci,& uterus appellatur,unde fratres uterinos dicimus,oſtium uero & ceruix matrix dicitur.3.de natura animalium.cap.1.
Vuluas aut uteros omnia animalia intus habent,teſtes uero quędam intus,quędam uero extra,ui de cauſam in primo de generatione animalium.cap.12.
Vulua attrahit ſemen,uel ꝑpter uirtutẽ attractiuã exiſtẽtem in uillo,uel ꝑpter caliditatẽ, uel propter utrãq; iſtarum ſimul.Auer.in.2.de generatione animalium.cap.2.in.7.pagina.
Vulua an habeat uirtutẽ imutatiuã/hoc indiget ſpeculatiõe,tamẽ uirtus iformatiua non põt dici ꝙ ſit in uulua,qa non eſt ipſa,quæ creat membra embrionis,ſed uerius forma quæ eſt in ſemine, in uulua aũt non eſt uirtus imutatiua,niſi loco conſeruantis,cum attingit aer ſperma corrumpit eius complexionem.2.colliget.cap.10.
Vultures nidificant in altiſſimis rupibus propterea,& ex ignoto orbe,aduenire Herodotus Bryſſonis rhetoris pater opinatus eſt,& ꝙ multi exercitum ſequentes repente apparent.6.de natura animalium.cap.5.idem in.9.de natura animalium.
Vultures habent fortem uiſum,ita quòd dicitur de eis ꝙ ipſis exiſtentibus in Damaſco uidebant morticinia Babyloniæ.3.colliget.cap.38.
Vulgus non intelligit de non eſſe,niſi illud q̃d non compꝛehenditur uiſu.8.phyſi.com̃.4.
Vulgo non ſunt propalanda diuina.unde laudanda eſt ſentẽtia illius qui dixit,ꝙ cõicans uulgo ſecreta ſcientiæ,eſt ſicut tradens uenenum quibuſdam corporibus.ex diſpu.6.in ſolutione.6.

De litera X.

XILOPHTHOROS eſt uermiculus à corrodendis lignis dictus quẽ (ut Theodorus gaza) ligniperdi appelles.uide de eius generatione.5.de natura animalium.c.32.

De litera Y.

YDEÆ Platonis nuſquam ſunt.3.phyſi.tex.cõmen.25.
Ydeæ non proſunt nec ad ſciam/nec ad generationẽ.7.meta.tex.cõmen.20.uſq; ad tex. cõmen.22.probatur ꝙ non ꝓſunt ad ſciam,ſed à tex.cõ.22.uſq; ad tex.cõ.33.oſtẽditur ꝙ nõ ꝓſunt ad generationẽ.uide pro hoc Cõmẽ.in cõ.20.&.22.& in cõ.33.allegatis.

Ydeas aſſerentes numeros illas eſſe inquiunt.12.meta.tex.cõmen.42.

Ydeã nõ contingit diffinire,ſingulariũ enim eſt idea,ut dicũt & ſeparabilis eſt.7.meta.tex.cõ.53.

Ydeas eſſe rõnes ſeparatas in ĩtellectu creatoris opinatus eſt Plato,ut teſtat̃ Hãmonius in.1.de aĩa. in expõne tex.8.& Simplicius.1.cœli,& ꝓ hoc uide.1.cœli ipm̃ tex.cõ.19.& eſt opinio Ioã.Grãma. & multi uiri illuſtres,ut Beſſario Cardinalis,& Boetius,ex Latinis in.ſcd̃a editiõe libri de ĩterp̃tatiõe ait,nõ eẽ differẽtiã in hoc,nec in aliis ĩter Ariſt.& Platonẽ niſi in uerbis ſolũ,unde qđ Ariſto. uiderit ẽt tales rõnes ideales eẽ in mẽte diuina,iſto mõ aſtruũt,qa Ariſt.12.meta.tex.cõ.52.ꝙ duplex eſt ordo,unus qui eſt in Duce,alter qui eſt in exercitu,& ille q eſt in exercitu eſt cauſatus ab illo q eſt in Duce.ſic duplex eſt bonũ uniuerſi,unũ inuẽtũ in ipſo,& ordo duplex,aliud eſt in conditore,ubi aũt eſt ordo ibi eſt iudiciũ.Amplius.7.primæ pħię.tex.cõ.23.dicit Ariſto.ꝙ forma domus in materia fit à forma domus,ſine materia,& ſanitas in corpore infirmi fit à ſanitate,q̃ eſt in aĩa Medici.Amplius Ariſt.3.de aĩa.tex.com.6.laudat antiquos q poſuerũt ĩtellectũ eẽ locũ ſpẽrũ, multo magis ĩtellectus diuinus.Et cõfirmat̃/qa Ariſt.3.meta.habet ꝓ ĩcõueniẽti cõtra Empedoclem Deũ non cognoſcere oĩa,ſed hoc nõ eẽt niſi hr̃et in ſe rõnes ideales oĩum,& ↄfirmat̃ authoritate Cõmẽta.in.12.meta.com̃.37.ubi dicit.ꝙ opinio dicẽtiũ Deũ oĩa ĩtelligere,quodãmõ eſt uera, & quodãmõ nõ,nã ſub rõnibus ſingularibus q̃ ĩfinitæ ſunt nõ ẽ uera,ſed bene ſub rõnibus ſpãlibus.ita ergo ↄcludit̃ ꝙ q̃libet ſpẽs habet ꝓpriã ideã in diuino ĩtellectu.Et cõfirmatur authoritate Cõmenta.12.metaphy.cõmen.36.ubi habet ꝙ forma habet duplex eẽ,materiale & abſtractum.& hoc eſt ꝙ uolunt dicere ponentes ideas.Amplius Ariſto.in.2.phy.deſcribens genus cauſæ formalis,aſſerit ipſam eſſe rationem & exemplar,ſed cauſa exemplaris non eſt niſi cã idealis.Propter has & conſimiles rationes uoluerunt ſupradicti uiri nõ eſſe diſcordiam inter magiſtrum,ſcilicet Platonem & diſcipulum Ariſtotelem,niſi in uerbis tantum,qa Ariſtoteles uoluit ut idea hoĩs homo diceretur,qa homines ex nominibus facile cum eorũ phantaſia cõcurrũt ad id qđ per nomen importat̃,& cõſuetudo eſt ut homo ſignificet hoĩem q eſt in materia ſenſibili,unde Aug.in libro.83. quæſtionũ.q.46.inquit.non eſt ueriſimile,aut nullos ſapientes ante Platonẽ extitiſſe,aut formas quas Plato ideas nominauit nõ intellexiſſe,ſi quidem tanta uis in eis ſita eſt , ut eis non intellectis ſapiẽs quis eẽ nõ poſſit.¶ Dicimus nos eſſe hoc maxima admiratione dignũ,ſi Ariſt.nõ diſcrepat niſi in uerbis tãtum,in poſitione idearũ,ſed in ſolis uocibus,cur igit̃ in ipſa logica eas inſectatur? dicit enim in libro primo poſteriorum gaudeant ideæ Platonis:mõſtra enim ſunt.cur in pħia naturali,ut in.2.phyſico.tex.cõmẽ.26.& primo cœli tex.cõmẽ.92.cur in ſciẽtia morali primo ethicorum.cap.7.facit illam proteſtationem in illa q̃ſtione de per ſe bono?quũ dicit eſſe perdifficilẽ ob amicos qui ideas introduxerunt,& dicit ꝙ duobus amicis exiſtentibus magis piũ eſt ueritatẽ in honore prẹferre,cur in primo & in.7.primẹ pħię oſtendit ideas,neq꞉ ꝓpter ſcientiam,neq꞉ ꝓpter generationẽ eſſe neceſſarias?nũquid illa eſt diſpoſitio de uocibus & nõ de rebus? o per uitã meã quomodo præclara ingenia allucinãtur in re clariſſima,eſt enĩ proceſſus ille de uocibus,an de rebus?diſcurrant quæſo,& parũper cõſiderẽt ſi diſpoſitio illa eſt de uocibus uel de rebus.lucidiſſimus Themiſtius in primo de anima.cap̃.20.ſcribit in altiſſimis præſertim pħię quẹſtionibus,non ẹquum eſt aliud dicere,aliud ſentire.Manifeſtum autem eſt inter altiſſimas pħiæ quẹſtiones eſſe illam de ideis.altiſſimũ enĩ inquit Porphyrius eſt hmõi negociũ,& maioris indigẽs inq̃ſitionis. Quapropter teneo Ariſt.nedũ uocibus,uerũetiã ĩtellectu diſſentire,alioquin oportuiſſet ipſum ſoluere rationes,quæ de rebus ipſis ꝓcedũt.¶ Et ideo pro ſolutione omnium authoritatũ quas ipſi adducũt,ſcias formã habere duplex eſſe,materiale & abſtractum.ut forma coloris in corpore materiali habet eſſe materiale,ſed in ſenſu ſpirituale,qa in ſenſu eſt compħenſio,& in hoc eſt latitudo,quia nobilius eſſe habet in uirtute imaginatiua q̃ in ſenſu cõmuni,& in cogitatiua q̃ in imaginatiua & in memoratiua q̃ in cogitatiua.3.de aĩa.cõ.6.& in ĩtellũ noſtro adhuc eſt in altiori gradu,& in intelligẽtia lũnæ adhuc altius,& ita gradatim aſcendũt formarum ꝑfectiones uſq꞉ ad formã formarũ quẹ eſt prima,& eſt diuina entia in qua omnia unitiue cõtinent̃ & eminẽter.12.metaphy.cõ.37.Eſt enĩ in ſup̃mo gradu unitatis ſimplicitatis & nobilitatis,unde Deus eſt oĩa entia nobiliori & diuiniori mõ qui eẽ põt,& iſto mõ Pħi dixerũt in diuina eẽntia uniri & ↄtineri nobiliori mõ q̃ ſint in ꝓpria forma,unde ens per ꝑticipationẽ cõtinet̃ eminẽter.i.nobiliori mõ ſimpl̃r q̃ ſit in ſeipſo,& qa licuit ſemꝑ Pħis in rebus arduis exẽplis uti, ut teſtat̃ Cõmẽ.in fine primi phy.cõ.82.& in.3.de aĩa.ĩ cõ.14.ꝑpea imaginari ꝙ ſicut hñs aureũ dicit̃ hr̃e marcellũ & ſoldũ & ẹreũ obolum,& nobiliori mõ p̃ciũ & ualor taliũ poſſidet̃ ĩ forma aurei q̃ ſi poſſiderent̃ in forma ꝓpria,ſic diuinus intellectus ſolã diuinã eſſentiam ĩtuitiue intelligendo dicit̃ oĩa entia intelligere diuiniori

modo,

modo,q̃ ſi eadē in formalibus & ꝓpriis earum rōnibus attingeret,& eſt modus qui nō poteſt at/tingi ab aliquo alio intellectu,ut bene dicit Cōmen.in libro deſtructionū,& iſta eſt Ariſto.ſententia,& hoc eſt quod dicit Cōmē.quòd omnes formæ ſunt in potentia in prima materia,& ſunt in actu in primo motore,qa ſunt in uirtute actiua eius in q̃ continet̃ in ſup̃mo gradu unitatis/ſim/plicitatis/& nobilitatis,& iſtæ ſunt ideæ q̃s cōminiſcebat̃ Plato.&.12.meta.cō.36.Forma habet duplex eſſe/materiale & abſtractū,& hoc eſt ꝙ uolūt dicere,ponētes ideas,ſed non pueniunt ad hoc. Vide igit̃ magnā eſſe differētiā inter Ariſ.& Platonē/dato ꝙ Plato poſuiſſet iſtas ideas in ītellectu diuino,qa Plato poſuit ideas ſub formalibus & diſtictis rōnibus in diuino intellu,& Theologi noſtri hoc aſſeuerāt,unde Diuus Augu.dicit alia rōne ↄditus eſt equus,& alia ratione ↄditus eſt hō. in libro.83.qōnum.q.46.Sed hoc non uidit Ariſt.nec eius ſequaces, ſed uoluerūt nullū aliud eſſe intellectū à diuino intellu/niſi ſuā eſſentiam mō p̄dicto,quia ibi non eſt aliq̃ multitudo.nec ſcd̄m rem,nec ſm rationē,& ꝙ iſta fuerit opinio Ariſto.ex intētione Auer. oſtendit̃ manifeſte ex uerbis eius in paraphraſi meta.trac.2.in col.7.ubi dicit.ꝙ licet in artificialibus eſt magis manifeſtū,omne quod generat̃/generat̃ à ſibi ſimili, qa forma ſanitatis in corpe fit à forma ſanitatis in aīa Medici, & domus forma in materia,fit à forma domus ſine materia,quæ eſt in aīa ædificatoris, ut dicitur in.7.primę p̄hię.ſubdit ꝙ in naturalibus etiā rebus res ita ſe uidet̃ hr̄e/ꝙ earū principia ultima ſit conceptio per ītellectū.aliter enim unde euenit eis ꝙ ſunt ex ſui natura aptę,ut ītelligant̃ à nobis, nam hoc eſt ſibi qd eſſentiale & inhærens naturæ earū,id aūt ꝙ eſt eſſentiale alicui,puenit qdem ipſi enti à cauſa efficiente de neceſſitate,nihil aūt datur quo ſenſibile euadat ītelligibile in poten/tia & quod de ſui natura eſt, ut intelligat̃ niſi eius generatio fiat ex intellectuali app̄hēſione,licet ſuum eē ſenſibile ſit conceptū à ſuis principiis ſenſibilibus, quēadmodū in artificialibus cōtingit, nam accidit rebus per artē ↄfectis ꝙ intelligātur ab illo qui nō operat̃ eas,ꝓpterea qa ſunt ordinatę ab intellectu q̃ eſt ipſa forma exiſtēs in aīa artificis.aliter enim eēnt ītellectę per accn̄s, & ſimilr̄ res ſe habet in natura & in rebus naturalibus.Hinc appet generatim ꝙ dant̃ formę ſeparatę quæ ſunt cauſa ob quā ipſa ſuba ſenſibilis eſt ītelligibilis,p̄ſtant aūt ipſi ſenſibili formā ſubalem qua fit intelligibile potētia p ipſam naturā,& p corpora cœleſtia,& tales formæ ſunt formę corporū cœleſtium,& hoc eſt ꝙ q̃rebant ponētes ideas,ſed non puenerunt ad illud & cōſimilem ſnīam,ut dixi habetur.12.meta.cōmē.18.prope finē.¶ Amplius Cōmen.in eodem.2.trac.in paraphraſi.col.9.ibi Themiſtius reddit rōnem ꝓ Platone/ubi recitat ꝙ ideæ ſunt neceſſariæ ꝓpter generationē aīaliū & plantarū ſponte naſcentiū quibuſdā interpoſitis,ſcribit,in qbuſdā tamē entibus exiſtimari pōt, ꝙ neceſſitas cogit ponere formas ſeparatas in generatione indiuidui,ut in aīali nō gignitiuo,in q/buſdam tamē non uidet̃ hoc neceſſariū,neq̧ uidet̃ ꝙ īdigeāt ipſo īquantū ſunt generabilia.uerū tamen ſi ↄſiderent̃ formę generatę īquātum accidit eis ꝙ ſint ītelligibiles,& tādem hn̄tes ordinē, apparebit neceſſariū ponere uel ītromittere hāc formam ↄctis rebus, ut prius diximus: ſed hmōi principium alio mō ſe habet q̃ ponit̃ à ponētibus ideas, dicebāt enim ꝙ ītelligibile ipſius equi & eius quidditas,ut eſt in materia,eſt idē extra materiā,& ſic ſequit̃ neceſſario,ut ſit & detur equus hīnibilis ſine materia & ignis cōburens,& ſi ſic intelligūt,errant oīno,& ſi ipſi uelint de eē rerum ſepatarum id quod Ariſt.ītendit,ut exiſtimauit eorū fautor.ſ.Them̄.errauerūt tādem,qa tranſtulerunt dicta ſcientifica in dicta poetica q̃ non ſunt uera,& ſunt ad docēdum populū. ubi clare pa/tet ſm mentē Auer.Ariſto.res generabiles rōne qua ſunt generabiles & ſenſibiles non īdigere,ut ſic agente ſepato,qa generās apud Ariſto.neceſſario eſt corpus aut uirtus in corpore, ut dicit hic Cōmen.& in.7.meta.cōmē.31.& idem eſt agēs ꝙ tranſmutat materiam, & ꝙ īducit formā.Sed ſi conſiderētur res generabiles & ſenſibiles ꝓ quāto ſunt ītelligibiles in potētia,qa ex ſui natura ha/bent aptitudinē ut ītelligātur,& tandē ut hn̄t ordinē,qa ordo iſte i ſenſibilibus generabilibus eſſe non pōt à pricipio,ex quo ſortiūtur ſenſibilitatē,& eſt materia,qa illa eſt cauſa iordinationis,oportet ex hoc ꝙ iſte ordo depēdeat tanq̃ à primordiali pricipio ab agente ſeparato, & eſt primū prin/cipium à quo cœlū & tota natura depēdet.12.meta.tex.cōmen.38.&.52.ubi oſtendit̃ ꝙ ordo uni/uerſi eſt ſicut ordo in exercitu q cauſat̃,& dependet ab ordine in duce,& bonū eius eſt à bonita/te ducis,& ſub iſta rōne bene generabilia oīa,& cum ſemine & ſine ſemine,imo oīa quę ſunt,indigent iſto agēte ſeparato qd̄ ſui uirtute ↄtinet & influit eē ītelligibilitatē & ordinē oībus. Sed Platonici,quia ipſi uidētur,aut hoc intellexiſſe quod ītellexit Ariſt.ut dicit Themi.& oēs ferè poſte/riores expoſitores,ut Hāmonius/Philoponus/Simplicius/& id genus,& tūc Plato peccat,qa i ſciētia demōſtratiua & ſpeculatiua nō debemus uti metaphoris, unde ex hoc ꝙ equus eſt in uirtute actiua Dei mō p̄dicto,non ppea illa uirtus debet equus appellari,aut aſinus.Si aūt ipſi intelligunt

ꝙ q̃dditas equi in materia eſt eadẽ cum quidditate equi intelligibili ſeparata,tũc eſt error clarus, quia dareť equus ſine materia,& ideo quomõcũq; intelligãt Platonici & defenſores Platonis nõ poſſunt euadere ab ĩconueniẽtibus,ſed ut dixi uideť mihi ꝙ Ariſt.ĩpugnet ipſos in re, & non in ſermone tm̃.¶ Ad illud aũt.2.phyſi.tex.cõmẽ.28.reſpondeť ꝙ ut notat lucidiſſimus Themiſt.ibi forma appellať exẽplar apud Ariſt.non eo mõ quo hi qui ideas poſuere ſeparatas quaſdam ſpẽs atq; ipſas ꝑ ſe nullo ĩnexu materiæ ſubſiſtẽtes,ſed ꝓpterea qa definita ꝑ̃ſcriptaq; eſt eorum oĩum forma q̃ à natura ꝓueniũt hoĩs/equi/bouis/fici/oleæ/platani/etiam illud principiũ,unde hęc oriũtur,eatenus ꝑgit mouẽdo,& exercẽdo materiã, donec forma ipſa & ſpẽs coapteť & cõgruat plene atq; perfecte.ubi patet clare authoritate Themiſtii Ariſtotelẽ non poſuiſſe formã exẽplarẽ, ſicut poſuit Plato.& mirũ eſt de Simplicio qũo audet dicere Ariſto.in hoc diſſentire à Platone,quum ipſe in ꝓlogo primi phyſicę auſcultationis exꝑ̃ſſe dicat cauſas apud Ariſtotelicos eẽ efficientes & fines,ɔcauſas uero materiã & formã,uerũtamẽ Plato cauſis addidit exẽplarẽ,& ɔcauſis inſtrumẽtariã,ſiue officialem,& ex illo loco patet ip̃m non ẜm Ariſtotelicos loq,dũ ɔfitetur etiam cãm exẽplarem more Platonicorũ.¶ Amplius Ariſto.in.2.phy.tex.cõ.19.arguit cõtra Platonẽ/& ponẽtes ideas quod ad eorũ poſitionẽ ſeqtur,ut q̃ non ſunt ſeparabilia ẜm rõnem,à materia ſint ſeꝑata ẜm rationem,& tamẽ latet eos hoc ɔtingens, qa cum formæ naturales ſint ſeparatę ẜm eſſe à materia ſcd̃m ponẽtes ideas:igiť ſunt etiã ſeꝑabiles ẜm rõnem & diffinitionẽ, qa ut ĩquit Cõmen.in cõm. quicqd ſeparať ſcd̃m eſſe/ſeꝑatur rõne,ſed non ɔuertiť.modo,ſi ꝑ iſtam opinionẽ Ariſto.ɔcordat cum Platone in poſitiõe idearũ,ipſe eaſdẽ in hoc patereť anguſtias, & ideo hoc argumẽtũ debuit ſolui ab ipſo,quia ęque ꝓcedit ɔtra opinionẽ eius,ſicut ꝓcedit cõtra Platonem: unde iſti qui nõ poſſunt capere Ariſto.uere ɔtradicere Platoni audiãt Themiſtiũ.1.de aĩa.cap.20.ubi ſcribit certe ſupinas illas opĩones quæ aĩam,aut ignẽ,aut aquã faciunt,aut ſanguinẽ, aut atomos rotundas,& leues ĩceſſere,aut impellere:nulla laus eſt,qa in id quiuis ĩgenio,utcũq; pingui atq; tardo, ne dũ Ariſto.uir tãtus diligentia & doctrina ſuffecerit,ꝑinde ſi Ariſt.qui ſnĩam uetuſtiſſimã,& ꝓxime accedẽtem ad uerũ reꝑ̃henſurus taxaturusq; erat,illuſtrẽ in pħia perſonã citauit cui & Plato dialogos ſuos aſcripſcerit,nemo ei tanq̃ male aĩato in Timæum, aut ĩ Platonem iure ſuccẽſuerit,ferè enim eius tota oratio non in hoĩum,ſed in ɔfutatione opinionũ uerſatur,& ſi ex his quæ ſcripſerint ſuſpicari licebat id ſe quod ſcriberent & ſentire etc. In eadem ſentẽtia Themiſt.in ſimili taxat Porphyrium & Andronicũ aſſerentes Ariſto.in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, ſed uerba dum dixit,aĩam eſſe numerum ſeip̃m mouẽtem,ut eſt uidere in cap.27.in Themiſtio, & eſt in primo de anima.ſuper tex.cõmen.67.

¶ Finis Tabulæ dilucidationum.M.Antonii Zimaræ in dictis Ariſtotelis & Auerrois.

¶ TABVLA OMNIVM DIVISIONVM TOTIVS PHILOSOPHIÆ ARISTOTELIS AB EODEM AVTHORE COLLECTA.

APPETITVS alius naturalis/ alius aĩalis.1.phy.cõmen.81.

Alteratio quãdoq; ſumiť large,& tunc ſupponiť tam ꝓ tranſmutatione in ſubſtãtia q̃ pro trãſmutatione in q̃litate. quãdoq; uero ſumitur proprie,& tunc eſt trãſmutatio in q̃litate , & in tertia ſpẽ qualitatis,& ſic diſtinguiť contra alias tranſmutationes.colligitur ex.2.phy.cõm. primo/& ex.2.phyſi.cõmen.32.

Artes ſunt duobus modis,q̃dã ſunt in quibus prĩcipiũ eſt extrinſecũ à ſubto in qd̃ agit ars neceſſario,ut ars ędificãdi,q̃dã uero ſunt in qbus per accidẽs poteſt contingere ꝙ principium efficiens ſit in ſubiecto in quod agit,ut medicina,quia aliquis poteſt ſeipſum ſanare per artem medicinæ.2.phyſi.cõmen.3.

Artes ſunt duobus modis, quædam ſunt à quibus proueniunt actiones tantum, quædam à quibus proueniunt acta.2.phyſi.cõmen.3.

Artium q̃dam faciunt formã,quædam ꝑ̃parant materiam.2.phyſi.tex.cõmen.24.&.25.

Artes ſunt tribus modis.2.phyſi.cõmen.25.

Agens æternum producit effectum neceſſario,in generabilibus uero agẽs producit in maiori par/
te.2.phyſi.cõmen.74.
Artium q̃dam utuntur cognitione,quędam uero nequaq̃.2.phy.com̃.86.
Alia eſt potẽtia qua eſt in potẽtia ſtatua, alia q̃ magnitudo eſt diuiſibilis in infinitũ.3.phy.57.&.58.
Aliqua competunt primo.aliqua uero ſcđo.4.phyſi.tex.cõmen.14.
Alia ſunt in loco ſcđm actum,& aliqua ẽm potentiam.4.phy.tex.com̃.44.
Accidentis ſunt duo modi.4.phyſi.cõmen.45.
Augumentatio contingit/aut ingrediente aliquo,aut ex alteratione,ut ſi ex aqua fiat aer.4.phyſic.
tex.cõmen.63.& tex.cõmen.84.
Alteratio ſumiť dupl'r,ꝓ tranſmutatione in q̃litate,& ꝓ trãſmutatione in ſuba.5.phy.cõ.15.
Alteratio alia ſpiritualis/alia corporalis.7.phyſi.tex.cõmen.11.&.2.de anima.tex.cõmen.57.&.58.&
3.de anima.tex.cõmen.28.
Actione cõcurrere ad aliquod nouũ contingit dupliciter/uel p ſe,uel per accidens:p ſe ſunt finitæ,
per accidens uero actiones poſſunt eſſe infinitæ.8.phyſi.cõmen.15.
Agens & mouens eſt duobus modis,naturale & uolũtarium.8.phyſi.com̃.15.
Accidẽtale quãdoq; opponiť naturali,quãdoq; ſumiť,ut opponiť eſſentiali.1.chli.cõ.14.
Alteratio duplex paſſiua,& eſt q̃ ſequiť generatio & corru.& talis reqrit ſubm,& uerã ɔtrarietatẽ,
& fit in tẽpore,q̃dam uero nõ reqrit ɔtrarietatẽ,neq; fit in tẽpore,ut illuminatio.1.cœli.com̃.20.
Augmentatio large & improprie.primo cœli.cõmen.22.
Augmentatio ſumitur tribus modis.ibidem
Agens bipartitũ eſt ſicut mouens/ uidelicet agens impaſſibile, & agens quod patitur.primo de ge/
neratione.tex.cõmen.53.
Animæ paſſiones/aliæ ſunt proprię,& aliæ cõmunes.1.de anima.com̃.3.
Auditus & ſonus ſunt duobus modis.2.de anima.139.
Aliqd eſſe nõ corpus diciť q̃tuor modis,uel uirtus in corpore.3.de aĩa.cõ.5.ɔtra Alexan.
Actio intellectus duplex formatio fides.3.de anima.21.
Antiqui ſunt bipartiti,quia quidam dixerũt nihil generari,quidã uero omnia generari, & iſti ſunt
bipartiti etiam,uide.3.cœli.cõmen.3.
Accidentia de quibus artifex conſiderat,quędam primo inſunt ſuo ſubiecto,& quædam per uiam
ſimilitudinis.3.cœli.cõmen.7.
Agens prius tpe & agẽs prius natura.2.cap.in lib.de ſubſtãtia orbis &.1.cœli.com̃.105.&.106.
Aquæ duæ ſpecies,una ſub terra,alia ſupra terram,& quælibet iſtarum ſpecierũ,uel fluit,uel ſtat.
primo meteororum.cap.5.
Accidẽtiũ ɔſequentiũ ens ĩquantũ ens,q̃dam ſunt opinabilia,& q̃dam entia.4.meta.com̃.6.
Ad aliquid alia ſunt per ſe,alia per accidens.5.meta.20.
Accidentia ſunt in ſubiectis duobus modis.7.meta.cõmen.18.
Artes operatiuę/q̃dam rõne,q̃dam ɔſuetudine,q̃dã utroq; mõ acqruntur.9.meta.com̃.10.
Appetitus alius ab intellectu,alius ab imaginatione.ibidem.c.10
Actio alia ĩmanens/alia tranſiens.9.meta.tex.cõmen.16.
Agentia ſunt duobus modis uidelicet agentia ſemper unũ tm̃,& talia ſunt naturalia,& agẽtia unũ,
& quãdoq; eius ɔtrariũ,& talia agũt cum electione & meditatione.ex diſ.1.in li.deſtr.in ſol.1.du.
Animaliũ alia gignũt animal pfectum,alia ouũ,alia uermẽ.1.de hiſto.aĩal.cap.5.
Cauſa alia per ſe/alia per accidens.2.phyſi.tex.cõmen.33.
Cauſa alia in potentia/alia in actu.2.phyſi.34.
Cauſa alia ſimplex/alia compoſita.2.phyſi.tex.cõmen.36.
Contingentia dicitur de cauſa agente & recipiente.2.phyſi.cõmen.48.
Cauſa agẽs aut eſt naturalis,aut uolũtaria,& non datur tertia.2.phyſi.com̃.& tex.65.
Continuatio alia naturalis,alia artificialis,alia mathematica.5.phyſi.cõmen.26.
Compħenſio q̃dam eſt ex diſciplina,& quędam ſine diſciplina.5.phy.com̃.31.
Continuum quodlibet dupliciter,dicitur finitum aut infinitum,uel ſecundũ diuiſionem,uel ſecũ
dum ultima.6.phyſi.tex.cõmen.19.
Cõtradictio aliq̃ in ſcientiis eſt ẽm ſermonẽ,& aliq̃ eſt ẽm rem.6.phyſi.cõmen.19.
Cõtrarium generari ex cõtrario dupl'r,uel ex ſubiecto,uel ex termino.8.phy.com̃.4.
Cauſa ꝓpter quã q̃ mouenť ab extrinſeco,quãdoq; mouẽtur,& quãdoq; qeſcũt:triplex eſt,uel ab/

ſentia motoris,uel diſtantia eius,uel pſentia impedimẽti.8.phy.cõmen.19.
Contrariorum alia continẽt/alia uero continẽtur.primo phyſi.tex.cõmen.49.
Centrum aliud eſt mathematicũ,& eſt punctus.aliud naturale, & eſt corpus circa quod reuoluit corpus ſphæricum.8.phyſi.cõmen.& tex.76.
Cauſæ quædã ſunt ſimpliciũ,& quædam ſunt cauſę compoſitorũ.1.cœli.com̃.primo.
Corporum quędam non continentur in aliis,ut totus mundus,& quædam continentur,ut partes mundi.primo cœli.tex.cõmen.4.
Cœlum aliq opinati ſunt eſſe primã cãm,aliq uero qđ eſt cauſatũ à prima cã.1.cœli.com̃.20.
Corpus quodlibet aut eſt ſimplex,aut compoſitum.primo cœli.34.
Corpus infinitũ non ĩtelligitur niſi quia aut unũ,aut plura ſimplicia,ex quibus cõponitur,ſunt infinita,uel quia ſunt infinita numero,licet ſint finita magnitudine.primo cœli.34.
Cœlum ſumitur tripliciter.primo cœli.com̃.55.& tex.cõmen.96.
Corpus oẽ aut finitũ/aut infinitũ/aut anhomœomerũ totũ,aut homœomerũ.1.cœli.tex.cõ.56.
Corpus compoſitum ex graui & leui,aut eſt compoſitum per mixtionẽ,aut per partium uicinitatem/ſeu iuxta poſitionem.primo cœli.cõmen.57.
Corpus oẽ aut eſt actiuũ/aut paſſiuũ/aut utroq; participans.1.cœli.cõ.63.& tex cõmen.68.
Corpus aliud ſenſibile/aliud intellectuale.1.cœli.tex.cõ.69.& Cõmen.3 meta.cõmen.17.
Corruptio alicuius eſt duobus modis, uel ex ſe propter defectum naturæ , aut à ſuo contrario,ut corruptio ignis.tertio cœli.52.
Compoſitorum differentiũ in grauitate & leuitate,quædam magis grauitant q̃ quędam in eodem loco, &quædam in locis diuerſis.4.cœli.cõmen.28.
Comprehenſibilia humana diuiduntur in duo.3.de anima..cõmen.33.
Corruptibile tripliciter.primo cœli.tex.cõmen.113.
Corporis potentia dupliciter poteſt dici,finita, aut in duratione, aut in uelocitate motus.Cõmen. in paraphraſi.in fine primi de cœlo.
Corpora quędam ſunt rotunda,ex ſe ſui natura,quædam ex continente.2.cœli.com̃.& tex.26.
Cõphenſiones contingentes in ſomno/quædam dicũtur ſomnia,quædam diuinationes, & quędam prophetiæ:in libro de ſomno & uigilia.
Cognitio pcedẽs cognitionẽ creditã & intellectã eſt duplex agens & pparãs,ex libro de diuinatiõe,
Corruptio dupliciter aut natura,aut accidẽte.ex libro de longitudine & breuita.uitæ.
Corporum quoddam eſt compoſitũ,quoddam uero minime.3.cap.de ſubſtantia orbis.
Calor duplex/naturalis & extraneus.4.meteororum.cõmen.primo.
Cauſa difficultatis eſt duplex.2.metaphy.tex.cõmen.primi.
Contrarietas dupliciter,potentia & actu.4.metaphyſi.tex.cõmen.20.
Compoſitio exiſtens in eadẽ re/q̃dam eſt prima,& quędã non prima.5.meta.com̃.4.
Contraria ſunt tribus modis.10.meta.tex.cõmen.ultimi.
Cauſę aut ↄueniũt ſpẽ & differũt numero,aut cõueniũt in genere uero,& differũt ſpecie,aut conueniunt in genere ſm proportionẽ & differũt in uero genere.12.meta.cõmen.27.
Cauſæ ſunt tres,duæ phyſicæ,& alia ĩmobilis.12.meta.tex.cõmen.5.& tex.cõmen.29.
Compoſitio triplex ex.2.de partibus animalium.cap.primo.
Calidum frigidũ/humidũ & ſiccum q̃trupliciter.cap.3.in.2.de partibus animalium.
Diuiſibilitas mobilis duplex,ſcđm ultima,& ſcđm accidẽtia contraria.6.phyſi.com̃.31.
Duplex eſt motus inſeparabilis ab aĩalibus intrinſecis qui fit ab anima nutritiua per calorem naturalem & extrinſecus qui fit à continente.8.phyſi.tex.cõmen.20.
Diuiſio motus alia eſt in potentia, & eſt infinita, quia non eſt accipere primũ,alia eſt in actu,& finita,& i ea eſt accipe primũ.de prima Ariſto.egit in.6.phyſi.de ſcđa in octauo.tex.cõmen.23.
Dialectica uſitatur in aliis ſcientiis dupliciter.Auer.cõmẽ.70.&.1.phyſi.cõmen.35.
Diſſolutio fit dupliciter.3.cœli.tex.cõmen.52.
Differentiæ ſex poſitionis inueniuntur ueræ & non uerę.& non ueræ,aut ex ſimilitudine, aut ex reſpectu tantum.Cõmen.2.cœli.tex.cõmen.10.
Diffinitionum ſcia poteſt haberi dupl̃r,per diſſolutionẽ,& per cõpoſitionem.2.meta.11.
Diſpoſitionum ſm Auic.q̃dam ſunt intẽtiones,q̃dam naturales ſeu eſſentiales.4.meta.cõmẽ.3.
Demonſtratio alia ſimplex/alia compoſita.5.meta.cõmen.4.
Diuiſio alia ſcđm quãtitatem,alia ſcđm qualitatem.5.meta.30.

Diffinitiones ſunt duobus modis,aut ſicut ſimi/aut ſicut ſcaui.6.meta.tex.cõmen.2.
Diffinitiões ſunt duobus modis,quorũ unus eſt primo,& ſimplr,& iſte eſt ſubſtãtiarũ, alter eſt nõ primo,& ſimplr,ſed mõ contigenti naturæ cuius eſt diffinitio.7.meta.cõmẽ.15.& tex.
Diffinitio poteſt ſumi dupliciter.7.metaphyſi.cõmen.19.
Diuerſitas duplex,quædã eſt per contrarietatẽ,& tales res diuerſę non poſſunt eſſe in eodem ſubiecto,& quędam ſine,& tales res eſſe poſſunt in eodem.10.meta.cõmen.24.
Dicentes generationem eſſe & agens aliquod ſunt bipartiti & ualde contrarii, & habent medios. 12 metaphyſi.cõmen.18.in.2.col.
Diffinitio duplex ex genere uniuoco,& ex genere analogo,ex diſ.7.in ſol.pri.
Elementum aũt pro principiis exiſtẽtibus in re,ut ſunt materia & forma,cã autem ꝓ fine.Cõmen. primo phy.cõmen.1.Vide cauſam in contradictionibus meis.
Entium q̃dam fiũt ex natura,& q̃dam ex aliis cauſis,puta ab intellectu & caſu.2.phy.cõ.1.& tex.
Entia naturalia inueniũtur in potẽtia & actu altero trium modorũ.3.phy.cõm̃.8.&.9.
Ens dicit̃ tribus modis,potẽtia & actu,& ẽm cõpoſitionẽ ex potentia & actu.3.phy.cõm̃.58.
Equalitas duplr ſcd̃m ɔtinentiã,& ſcd̃m cõem menſurã qua ęqualia mẽſurãtur.4.phy.cõ.43.
Equalitas duplex,ſcd̃m dimenſiones,& ſcd̃m continentiã.4.phyſi.cõmen.77.
Ens & non ens ſunt duobus modis,ſemper & non ſemper.4.phyſi.tex.cõm̃.120.
Eſſe quod eſt in re eſſentiale eſt ab agente,& generante quod eſt,aut natura,aut anima,aut intellectus.4.phyſi.cõmen.128.
Equiuocorũ alia ſunt quorũ diffinitiões ſunt diuerſę uere & ratione,alia uero quorum diffinitiones ſunt ęquiuocę ſicut nomina.7.phyſi.cõmen.26.
Equiuocationes,aliæ ſunt multũ diſtantes,alię uero habẽtes quãdam ſimilitudinem,aliæ uero ꝓxime,aut genere,aut ſimilitudine.7.phyſi.tex.cõmen.31.
Entium quædam ſemper mouẽtur,ut cœlum,quædam ſemper quieſcunt,ut terra,quædam quãdoq; mouent̃,& quãdoq; quieſcunt,& ſunt quæ ſunt infra cœlũ & ſupra terrã.8.phy.cõ.19.
Entia naturalia ẽm motũ & qetem diuidi poſſunt quiq; aut ſeptem diuiſionibus.8.phy.21.
Expellentis duo ſunt modi,aut enim ſeparãtur ab expulſo & expulſionẽ remanet in motu, aut nõ ſeparatur ab eo.8.phyſi.tex.cõmen.85.idem.7.phyſi.tex.cõmen.10.
Elementa alia ſunt reſpectu ſimpliciũ & cõpoſitorũ,alia uero reſpectu cõpoſitorũ tm̃.3.cœ.cõ.31.
Exhalationum duo genera/fumoſa & uaporoſa.cõmen.1.primi meteoro.
Eorum quę ſunt,q̃dam ſunt actu tm̃,quędam uero potentia & actu.3.phyſi.tex.cõmen.3.
Ens dicitur dupliciter,potentia & actu.4.meta.tex cõmen.20.
Ens aliud ſcd̃m ſe,aliud ſcd̃m accidens.5.meta.tex.cõmen.13.
Exiſtens in aliquo,aut exiſtit ut ſubſtantia,aut ut accidens, & ultimum iſtorum, aut cum medio, aut ſine medio.5.metaphyſicę.tex.cõmen.23.
Ex una materia fieri plures contingit dupliciter,uel in eodem ordine ſcd̃m magis & minus, uel in diuerſis.8 metaphyſi.tex.cõmen.11.
Entium q̃dam ſunt ſeparab lia,quædam inſeparabilia.12.meta.tex.cõmen.25.
Eternorũ qđdam ſemp facit unam annotationẽ, quoddã annotationes diuerſas.12.meta. tex.cõm̃. 33.&.2.de generatione & corruptione.tex.cõmen.56.
Extremum aliud humidum,aliud ſiccum.1.de hiſtoria animalium.cõmen.2.
Fieri aliud ſimpliciter/aliud ẽm quid/fieri ſimpliciter eſt ſubſtantiarũ,ſcd̃m quid uero accidẽtiũ.1. phyſi.tex.cõmen.62.&.1.de genera.& corrup.tex.cõmen.18.
Formarum alię ſunt in materiis,alię nõ in materiis.1.phy.cõ.ulti.&.12.meta.cõm̃.25.
Finis alius eſt cuius gr̃a,ut forma eſt finis materię, alter uero eſt cui, ut hõ eſt finis rerũ creatarum propter ipm̃,ut dicit̃ in.2.phyſi.tex.cõm̃.24.uide idem.2.de aĩa.tex.cõmen.37.
Forma quãdoq; ſumit̃ large,quãdoq; ꝓprie,quãdoq; magis proprie.5.phyſi.cõmen.5.
Falſum duplex,poſſibile & impoſſibile.
Finis duplex,prima intentio,& ſecunda.2.cœli.17.&.21.&.12.meta.cõmen.36.
Finis ſeu cuius cauſa,duplex eſt.2.de anima.35.
Feri aliqd ex aliquo dicit̃ dupliciter.2.meta.tex.cõm̃.7.idem.1.phy.tex.cõmen.58.
Finis generationis & finis rei generatæ.2.phyſi.70.&.24.
Formarum ſunt multi ordines,abſtractę à materia & nõ abſtractę.2.phy.cõ.16.&.1.phy.cõ.ulti.
Falſum duplex,ſemper & falſum quãdoq;.5.meta.tex.cõmen.34.

Falſum duplex,eſſentialiter.& per accidens.Cõmen.cõm.34.5.metaphyſi.
Fieri hoc ex hoc eſt duobus modis.8.phyſi.tex.cõmen.11.
Formarũ q̃dam ſubales,q̃dam non.& ſubaliũ,quędã materiales,q̃dam non.12.meta.cõm.37.
Generabile & corruptibile dupliciter,per ſe & per accidens.1.phyſi.cõm.82.& tex.
Generatio eſt tribus modis,aut ſimpliciũ,aut organicorũ,aut cõpſonis & mixtionis.6.phy.cõ.59.
Generatio alia ſimplex,& eſt quando unũ fit ex uno,alia compoſita,& eſt quãdo unum fit ex pluribus.primo phyſi.cõmen.& elicitur ex textu.45.
Grauitas & leuitas ſumũtur quãdoq; pro forma & habitu,qui eſt principiũ motus,& quãdoq; p̄ accidente,ut uulgariter ſumitur.primo cœli.cõmen.17.
Generatio triplex,& ſimiliter corruptio,ſimplicis ex ſimplici, compoſiti ex ſimplicibus,compoſiti, ex compoſito.primo cœli.cõmen.10.
Graue aliud ſimplr̃/aliud in relatione.1.cœli.in paraphraſi.ſumma.5.& inde ex.4.cœli.tex.cõ.26.
Generabile tripliciter.primo cœli.112.
Generatio uera & ſophiſtica.3.cœli.cõmen.56.
Graue & leue,aliud ſimpliciter,aliud ad alterum.4.cœli.tex.cõmen.3.
Genera in diffinitionibus,aut uniuoca,aut analogica.2.de anima.cõmen.30.
Gentes diuerſantur dupliciter,ſecundũ naturam, & ſecundũ opiniones legum quas ſequuntur,ex cõmen.libri de diuinatione.
Genera rerũ ſitarũ,aut ſunt ſpeculatiuę,ant artes opatiuę,aut uirtutes cogitatiuę particulares.
Genus aliud propinquũ,aliud remotum.5.meta.tex.cõmen.10.
Generatio q̃libet/aut à natura,aut ab arte,aut à caſu.7.meta.cõmen.22.& tex.
Generabilia ab arte ſunt in duplici differentia,quia quædam ab arte & à natura generari poſſunt, quædam uero ab arte tantum.7.metaphy.29.
Generatio alia ſimpliciter,alia ſ̃m quid.1.de genera.& corrup.tex.cõ.18.&.1.phy.tex.cõm.62.
Generationes quædam neceſſariæ,quędam contingentes.2.de genera.tex.cõmen.66.
Habitus diuidunt̃ in habitus qeſcentes,& in habitus mobiles.5.phy.cõmen.9.
Homines multi non poſſunt recipere primas ꝓpoſitiones ꝓpter tres cauſas.1.cœli.cõm.22.
Inſtans quãdoq; ſumit̃ trãſumptiue,quãdoq; uere.4.phy.cõ.& tex.122.&.6.phy.cõm.24.
Indiuiſibile duplex/uidelicet illud cuius genus inatum eſt diuidi,ut corpus cœleſte, & illud cuius genus non eſt inatum diuidi,ut uox.6.phyſi.92.
Illud qđ eſt per accñs eſt duobus modis principalr̃,& ſecũdario in motis & mouentibus per accñs, & tale ſecundario eſt illud quod mouet̃,aut mouet̃ per ſuã partem.8.phy.c.27.
Illud quod eſt p accidens eſt duobus modis,ſemp/uidelicet & rarum.4 phyſi.cõm.20.
Ingenitum tripliciter dicitur.primo cœli.tex.cõmen.111.
Impoſſibile dupliciter.ibidem.
Inordinatum & informe dupliciter.3.cœli.tex.cõmen.25.
Inſtrumentum in modo uſitatur propter duo.3.cœli.tex.cõmen.28.
Infinitum duplex,ſ̃m circulum & recte.2.de genera.tex.cõmen.67.
Iuuamentum ſcientiæ/de anima eſt tribus modis.
Id quod alit,eſt duplex.2.de anima.50.
Inſtans duplex/uidelicet ĩ quo aliqđ dr̃,& iſtãs in quo aliqđ cõprehẽditur.2.de aĩa.cõm.146.
Intellſus dr̃ quadruplr̃.de itellſu materiali/agẽte/in habitu/& uirtute imaginatiua.3.de aĩa.cõ.20.
Indiuiſibile dupliciter,actu & potentia.3.de anima.23.
Intellſ q eſt in nobis,habet duas actiões,una eſt de genere paſſiõis,alia de genere actiõis.3.de aĩa.36.
Intelligentię in nobis ſunt duobus modis,naturaliter & uoluntariæ.3.de anima.36.
Indiuidua ſubſtantię,quædã ſunt ſubſtãtiarũ ſimpliciũ, q̃dam cõpoſitarũ, & indiuidua ſubſtãtiarũ compoſitarũ,q̃dam ſunt aĩata,quędã ſunt carentia aĩa.ex cõmẽ.libri de diuinatione ſ̃m quietem.
Indiuidua accidentium/quædã à cauſa naturali,quędã à uolũtaria & naturali.ibidem.
Infinitum dicitur dupliciter.3.cap.de ſubſtantia orbis.
In aere ſunt duo loca,ſuperior in quo generantur cometæ & flãmæ,& inferior in quo generat̃ pluuia/nix/& grando.primo meteoro.cap.4.
Ingroſſatio fit à frigido duobus modis,per ſe,& p accidẽs.4.meteoro.cõmen.1.col.7.
Inſolubilium q̃dam ſunt liquabilia uelut ęs,& iſlabilia ſunt quędã,& non liquabilia,ut ligamentũ. quædam uero utrũq;,ſicut thus.4.meteoro.tex.cõmen.48.

In tempore eſſe dupliciter dicit̃,uno modo ut aliquid ſit dum tempus eſt,alio modo ut ſit tanq̃ in numero.4.phyſi.tex.cõmen.115.
In numero eſſe dupliciter dicitur.ibidem.
In cauſis mouẽtibus inuenit̃ primũ/medium/& poſtremũ.2.meta.tex.cõmen.6.
Indiuiſibile/aut ſcd̃m quãtitatem,aut ſcd̃m ſpeciem.3.meta.tex.cõmen.11.
Logica uſitat̃ duobus modis,in ſciẽtiis, aut ẽm ꝗ ẽ inſtr̃m diſtinguens uerũ à falſo,& hic ẽ modus ꝓprius.aut ẽm ꝗ ea q̃ declarata ſunt ĩ ea accipiũtur ꝑ maximis in deſtruẽdo & cõſtruendo aliqd. Et iſta ↄſideratio cum uſitat̃ in artibus pticularibus eſt nõ ꝓpria.in arte aũt uniuerſali eſt ꝓpria. primo phy.cõ.35.&.8.phy.cõ.70.&.2.meta.cõ.15.⁋ Aduerte ꝗ ut tradit Alexan. in.1.topicorũ.& Ioã.Grã.in principio primi poſteriorũ.logica eſt organũ tam ſciẽ theoricæ q̃ practicæ.in theoricis diſtinguere docet uerũ à falſo/in practicis malũ à bono.quãdo aũt logica ſumit̃ in uſu aliarũ ſcia rum ſumẽdo maximas declaratas in logica & ꝓpoſitiones:talis uſus ſi fuerit in ſcia uniuerſali,eſt proprius.Et ratio eſt ꝓpter conuenientiã in uniuerſalitate ↄſideratorũ,quia.4.meta.tex.cõmẽ.3. circa idem uerſant̃ dialecticus metaphyſicus & ſophiſta,licet diuerſis modis & intentionibus.
Locus alius cõmunis/alius proprius.4.phyſi.tex.cõmen.14.
Locus alius maior,alius ęqualis.4.phyſi.32.
Locus cœli duplex/ſcd̃m imaginationẽ,& ſcd̃m naturã colligit̃,ex cõmen.91.primi de cœlo.
Latentia propoſitionis eſt duplex.4.cœli.cõmen.22.
Longitudo & breuitas uitę dicũtur multifariam/aut ſcd̃m genus/aut ſcd̃m ſpẽm,aut ſcd̃m iudiciũ, aut ſcd̃m aliquem modum.ex libro de longitudine & breuitate uitæ.
Logica dupliciter.2.metaphyſicę.cõmen.15.
Mouentia naturaliter,quędam ſunt phyſica,quędam uero nequaq̃.2.phyſicorum.73.
Motus pro perſecutione & motus pro uia.3.phyſi.cõmen.4.
Motus in unoquoq; p̃dicamẽto ẽ duobus modis/uidelicet ẽm eẽ & nobilius & uilius.3. phy.t.c.5.
Motus habet duas diffinitiones,unam ẽm formã,aliam ẽm materiam.3.phyſi.cõmeu.16.
Mutatio aut de ſubto ĩ ſubm,aut de nõ ſubto ĩ ſubm,aut de ſubto in nõ ſubm.5.phy.tex.cõ.7.
Motus habet duplicem conſiderationem ẽm materiam & formam.5.phyſi.cõmen.9.
Medium qd̃dam eſt ẽm magis & minus,& quoddam ẽm formam.6.phyſi.cõmen.32.
Motus eſt diuiſibilis,duplr̃.uidelicet ad diuiſionẽ mobilis,& ad diuiſionẽ tẽporis.6.phyſi.cõm.32.
Mobilia alia mutãt locum ẽm formã,alia ẽm formã & ſubtũ ſimul.6.phy.cõ.85.&.4.phyſi.cõ.43.
Motum eſſe prius tempore motu intelligitur duplr̃,uno modo ꝗ mobile in quo eſt potentia ad motum ſit alterius ſpeciei à ſpecie moti in qua eſt ipſe motus,alter uero ut ſit idem numero motum in potentia cum moto in actu.8.phyſi cõmen.4.
Mouentium uel agentium,quædam agunt unum duorum motuum cõtrariorum tantũ,ut ſunt mouentia quæ mouent per uirtutes naturales,quędam uero habent potentiam ad utrunq; contrarium,& ſunt uirtutes comprehenſiuæ.8.phyſi.tex.cõmen.8.
Motor & motum,aliud per ſe,aliud per accidens.8.phyſi.tex.cõmen.27.
Mota ex ſe q̃dã mouent̃ ex ſe.i.ꝑ prĩcipiũ ĩtrinſecũ exiſtẽs in eis,& q̃dã mouent̃ ab alio.8.phy.c.t.27.
Mota ex ſe & ab alio duplr̃ moueri poſſunt,naturaliter/& p̃ter naturam.8.phy.tex.cõmẽ.27.
Motor dicitur eſſe diſtictus à moto,aut ẽm diffõnẽ & eſſe ſimul ut inanimata,quę mouent̃ à moto re extrinſeco,aut diſtinguuntur ſolum ſcd̃m diffinitionem & non ſcd̃m eſſe ſicut eſt in habentibus animas.anima enim quæ eſt motor in eis diſtinguitur à corpore ẽm diffinitionem & non ẽm eſſe,qa impoſſe eſt animam eſſe ſine corpore niſi ęquoce.8.phyſi.cõmen.30.
Motores primi ẽm Ariſt.ſunt duo materialis & immaterialis.8.phyſi.cõmen.44.
Motor qlibet aut mouet & non mouetur,aut mouet & mouetur ex ſe,aut mouet & mouet̃ ab alio.8.phyſi.cõmen.50.
Motor ꝑ accidẽs eſt duplex,qdam qui mouetur motu ſui ſubiecti,qdam uero qa ſubiectum eius mouetur ab alio motore ultra motum quo mouetur à motore ꝓprio.8.phyſi.cõmẽ.52.
Motus poteſt ſequi motum,uel quia ſecundus eſt perfectio prioris,uel per accidens,ſicut illuminatio domus ſequitur motum candelę.8.phyſi.cõmen.71.
Medium tripliciter capitur pro terra/pro medio quod eſt centrum ſphęræ,& pro medio,quod eſt inter duo extrema contraria.1.cœli.com.45.
Motus & quies,aut eſt ẽm naturã,aut uiolẽtia.1.cœli.tex.cõ.62.&.76.&.2.cœ.tex.com.83.&.84.
Motuum æternorum,quidam conſeruãt entia,& quidam generãt entia.2.cœli.com.2.

Mobiliũ q̃dã hñt formã in materia,q̃dã ſeparatã.Cõmẽ.in paraphraſi in fine primi de cœlo.

Mobilia quædam intendunt motum in finẽ ꝓpter debilitatem,& quędam propter calefactionem uel expanſionem motus.2.cœli.cõmen.35.

Motus irregularitas,aut eſt ex motore,aut ex moto,aut ex utroq;.2.cœli.tex.com.36.

Motus ſpherici corporis,aut eſt circũgiratio,aut uolutatio.2.cœli.tex.cõmen.48.

Medium duplex/magnitudinis & naturæ.2.cœli.tex.com.74.

Motus uiolẽtus eſt dupl̃r.ſ.ſimplex,ut quando lapis ſurſum proiicitur,& compoſitus/ut quando proiicitur deorſum.3.cœli.tex.cõmen.28.

Motuum/alii ſimplices/alii mixti.3.cœli.tex.cõmen.35.&.1.cœli.tex.com.7.

Mediũ aliud ſm q̃litatẽ,aliud ſm quãtitatẽ.3.cœli.com.42.idem.3.meteo.in cap.de iride.

Mouetur aliquid dupliciter.primo de anima.tex.com.27.

Motum quod dicitur motui quia eſt in alio,eſt dupliciter.ibidem.

Motus attributi animæ,qdam habẽt principium ab anima ut rememoratio,& quidam terminant ad animam,ut ſenſus.primo de anima.tex.cõmen.64.

Motus duplex, unus q eſt actus imperfecti,alter uero actio perfecta.3.de anima.28.

Motor duplex,ĩmobilis,& motor motus.3.de anima.tex.com.54.

Menſura duplex ęquoca,ſeu ſm prius & poſterius,& uniuoca.4.phyſi.cõmen.133.

Medium poteſt eſſe compoſitum tripliciter.primo metaphyſi.cõmen.39.

Materia duplex,omnino prima,aut ad ipſum prima.5.meta.tex.cõmen.5.

Materia alia propinqua/alia remota.5.meta.tex.cõmen.29.

Menſurarũ quædã eſt indiuiſibilis ſimpl̃r.& quædã ſm inſtitutionem.10.metaphy.tex.cõmen.4.

Motum mouetur tripliciter.5.phyſi.tex.cõmẽ.primi.& in.11.meta.cap.10.

Motor triplex.ibidem.5.phyſi.tex.cõmen.2.& in.11.metaphy.cap.10.

Non ens dicitur tribus modis.5.phyſi.tex.cõmen.8.

Numerus & tp̃s drñt,qa numerus diuiditur per unitatem,ſed non cõtinuatur/per unitatem,ſed tempus diuiditur per inſtans,& continuatur per inſtans.4.phyſi.cõmen.105.

Naturaliũ q̃dam ſunt corpus & magnitudo,ut corpora ſimplicia,q̃dã habent corpus,& magnitudinem,ut mixta,& præcipue aĩata,q̃dam ſunt principia habentium corpus & magnitudinem,& ipſorum corporum,ut materia & forma.primo.cœli.cõmen.primo.

Non generabile uere,& non uere.primo cœli.cõmen.111.

Non generabile non uere dupliciter.ibidem.

Non generabile qnq; modis,licet Pħs poſuerit tres.primo cœli.111.

Naturalia ſunt tribus modis.primo cœli.cõmen.138.

Nihil ſimpliciter intelligitur duobus modis.primo de genera.& corrup.cõmen.11.

Non odorabile tripliciter.2.de anima.tex.cõmen.96.

Non uiſibile multiplex.2.de anima.103.

Neceſſarium ſm Auicẽ.duplex,ex ſe & ex alio.3.cap.de ſubſtantia orbis.

Numerorum tres ſunt ſpecies.primo metaphy.cõmẽ.38.nota quod ſeqtur ſm uiam antiquorum.

Neceſſarium quædam eſt in naturalibus,& quædam in uoluntariis.5.metaphyſi.cõmen.6.

Non ens tripliciter.12.tex.cõmen.11.&.5.phyſi.tex.cõmen.8.

Nutrimentum duplex.2.de anima.tex.cõmen.45.

Omne ens aut eſt cauſa/aut cauſatum.3.phyſi.cõmen.30.& tex.

Omne corpus aut eſt intelligibile aut ſenſibile.3.phyſi.tex.cõmen.40.

Omne corpus/aut ſimplex,aut compoſitum.3.phyſico.tex.cõmen.42.& primo cœli.tex.cõmen.6.

Principium/cauſa/& elemẽtum,dupliciter ſumi poſſunt cõiter & proprie,cõmuniter ſunt nomina ſynonyma,ſed ꝓprie diſtinguũt,nã pricipiũ ꝓprie ſumit pro cauſa agẽte & mouẽte.1.phy.cõ.1.

Partium aliæ ſm quantitatẽ/alię ſm qualitatem.primo phyſi.36.cõmẽ.&.7.metaphy. tex.cõmẽ.33.

Per accidens/aliud neceſſarium/aliud rariſſimum.primo phyſico.cõmen.66.

Potentia paſſiua duplex,alia eſt reſpectu contrariorum æqualiter,alia uero eſt magis reſpectu unius.2.phyſi.cõmen.48.

Principium in operatiuis/aliud cognitionis/aliud operationis.2.phyſi.tex.cõmen.89.

Poſſibilitates q̃dã ſunt partes unius totalis poſſibilitatis,q̃dam uero nequaq̃.3.phyſi.cõmen.69.

Ponentes uacuũ ſunt bipartiti,qdã ponũt ipſum ſeparari à corporibus,qdã uero nõ.4.phy.cõ.43.

Punctus & inſtans differunt,qa iſta actio quæ eſt diſtinguere & diuidere,eſt pũcti principaliter,&

eſt

eſt inſtātis ſecūdario,item punctū reperitur actu in linea,qa pōt bis in ea demſari,ſed iſtās īuenit in potentia in motu ſeu in tempore,cum impoſe ſit idē inſtans bis demſari.4 phy.tex.cōmē.105.
Potentia alia eſt naturalis,alia uiolenta octauo phyſi.cōmen.4.
Phantaſia omnis/aut rationalis,aut ſenſibilis 3.de anima.tex.cō.56.
Perfectum duplex,in genere & ſimpliciter.5 meta 21.
Potentia ad motum eſt duplex,eſſentialis & accidentalis.8.phyſi.tex.cōmen.32.
Propoſitio aliqua poteſt eſſe cōmunis,uel qa plures ſcientiæ q̄ una utuntur ea/uel ratione extremorum uidelicet ſubiecti & prædicati.colligitur ex Auer.8.phyſi.cōmen.70.
Potentiæ motiuæ poſſunt dici infinitæ dupliciter.8.phyſi.cōmen.79.
Principium aliud partis/aliud magnitudinis.1.cœli.tex.cōmen.13.
Paſſio dicitur communiter & proprie.3.cœli cōmen.primo.
Paſſiones omnes ſunt diuiſibiles duplr/aut ſcdm ſpeciem,aut ſcdm ſubiectum.3.cœli.cōmen.7.
Prioritas duplex ſcdm materiam,& ſcdm formam & finem.2.de generatione.cōmen.7.
Paſſio duplex.2.de anima.57.&.58.
Potentia duplex/remota & propinqua.2.de anima.tex.cōmen 61.
Puerum eſſe in potentia intelligentem duplr.3.de anima.cōmen.5.in.ſol.2.q.
Potentia remota & propinqua 3.de anima cōmen.14.
Putrefactionis cauſa duplex per ſe/ſeu primaria,& ſecundaria/ſeu per accidens.4.meteo.cōmen.1.
Putrefactionis eſt duplex cauſa,una per ſe,alia per accidens.Cōmē inſumma quarti meteororum.
Putrefactio duplex per uiam congelationis & per uiam combuſtionis.4.meteororum.cōmen.9.
Principiorum quædam ſunt in eſſe,quædam ſunt in arte.5.metaphyſi.1 1.phyſi.cōmen.8.
Principiorum quædam intrinſeca/quædam extrinſeca.5.meta tex.cōmen.1.
Prioritas alia ſm potētiam/alia ſm actum.5.metaphyſi.tex.cōmen.16.in cap.de priori.
Perfectum duplex,in genere & ſimplr.5 metaphyſi.21.
Priuatio alia ſcdm ſe/alia ſcdm genus.5.metaphyſi.27.
Priuatio formæ aptæ naturaliter haberi eſt tripliciter.5.metaphyſi.27.
Pars q̄titatiua/alia menſurat totum/alia non 5 meta.tex.cōmen.30.
Prædicatio alia naturalis/alia nō naturalis.7.meta.cōmen 59.
Potentia duplr/uere & tranſumptiue.9.meta.tex.cōmen.2.
Paſſio aut eſt ad peius/aut ad corruptionem.9.meta tex.cōmen 2.
Potentiarum aliæ rationales/aliæ irrationales 9 meta.tex.cōmen.3.
Potentiæ aliæ natura/aliæ conſuedine/aliæ diſciplina.9 metaphyſicæ tex.cōmen.9.
Potentia duplex,quædā quæ dicit̃ reſpectu actus,& iſta eſt finita,& quædā quę nunq̄ ſeparatur ab eo qd̄ poteſt,& iſta non dicit̃ reſpectu actus,& de hoc genere eſt potentia qua infinitum dicitur eſſe in potentia,& materia dicitur eſſe in potentia ad infinitas formas,& de hoc genere etiam eſt potentia,quæ ponitur in diffinitione motus.9 metaphyſi.tex.cōmen.11.
Permutatio quælibet altero quatuor modorum eſt.5.phyſi.tex.cōmen.7.& in.11.meta.cap.10.aut ex ſubiecto in ſubiectum eſt.
Pluralitas eſt duobus modis,ſimplicium & corporum ſuperiorum.& pluralitas īferiorum,ex diſputatione.3.in ſolutione.12.
Partes animalium/aliæ ſimilares/aliæ diſſimilares.primo de hiſto.anima.cap.primo.
Partes ſimilares/aliæ molles & humidę/aliæ ſolidæ & ſiccæ.ibidem.
Partes diſſimilares/aut ſunt eædem ſpecie, aut genere,aut proportione.ibidem.
Partes animalium/aliæ communes,aliæ propriæ ſunt.primo de hiſto.cap.2.
Quæ per accidens mouētur/quædam per ſe moueri poſſunt,quædam uero nequaq̄.4.phyſicorū.tex.cōmen.32.idem.5 phyſico.cōmen.primo.
Quies/alia uera/alia tranſumptiue dicta 4.phyſi.cōmen.118.
Qualitatum attributarum alterationi,quædam ſunt primæ,quædam ſecundæ,& ſunt illæ quæ fiunt ex primis.ſeptimo phyſi.tex cōmen.11.
Quærere de rebus difficilibus eſt,aut ꝓpter inuerecundiam,aut propter philoſophiæ ſtudium.2.cœli.cōmen.& tex.34.aut propter errorem,aut quia ignorat difficultates.
Quies/aut eſt naturalis/aut uiolenta 3.cœli tex cōmen.19.
Quantum/aliud ſm ſe/aliud ſm accidens.5.metaphyſi.in cap.de quanto.tex.cōmen.18.
Quanta per ſe/alia ſm ſubſtantiam ſunt,ut linea,alia ſunt paſſiones & habitus.ibidem.

Qualitates quædam pertinent motui,& quædam non.ſ.metaphyſicæ.cōmen.19.
Qualitas generari poteſt dupliciter,uel à ſibi ſimili,uel per uiam ſequelę.inquantum ſequiť mix/tionem quatuor qualitatum primarum.7.metaphyſi.cōmen.32.
Raro contingentia ſunt duobus modis:quædam proueniunt ex aliquo quod agit ꝑpter finem,q̄dam uero nequaquam.2.phyſi.tex.com.42.
Rerū q̄dam ſunt in actu,& q̄dam habēt potētiam admixtā cum actu.3.phyſi.com.56.
Reſiſtētia motus/aut eſt ex moto,aut ex medio,aut ex utroq;.4.phyſi.cōmen.71.
Res motę ſunt tribus modis,modus eorū q̄ mouenť uiolēter,& modus eorū q̄ mouenť naturalr̄,& talia/aut ſunt aīata/aut mouenť ꝑ declinationē.ſ.ꝑ grauitatē & leuitatē.8.phy.com.28.
Res ſunt tribus modis,ſemper,nūquam,& quandoq;.2.de generatione.tex.cōmen.51.
Res ſenſibilis habet duas formas/ſpiritualem & corporalem.ex libro de diuinatione.
Reſolō eſt duobus modis.ſ.aut in ſuba utriuſq; relatiui,aut in ſuba unius.5.meta.com̄.20.
Relatiuum eſt duobus modis.ſ.per ſe,& relatiuum per aliud,quia uidelicet aliud refertur ad ip/ſum.10.metaphy.com̄.21.&.5.metaphy.tex.com̄.20.
Sciæ ſpeculatiuæ ſunt duorū modorū,q̄dam ſunt ꝑpter ꝑfectionē,quēadmodum eſt ſcientia diuina & naturalis,quædam ꝑpter exercitium,ut mathematica.Cōmen.in prologo phyſi.
Sciētia alia perfecta,& eſt per cauſam,& alia īperfecta,& eſt ſine cauſa.1.phyſi.com.1.
Subiectum aliud cōmune,& eſt illud quod dicimus eſſe non formatum per ſe,aliud uero eſt nō formatum in reſpectu,& iſtud ſunt materiæ propriæ.2.phyſi.com̄.8.
Superius & īferius/alia ſunt in reſpectu ad nos,alia ſunt ex natura rei.4.phyſi.tex.com̄.5.
Subiectū motus dupliciter,uno modo pro moto,alio mō pro termino motus.5.phy.com̄.15.
Senſibilia ſunt in triplici differētia,q̄dā p̄ciſe iudicanť eē uera,q̄dā p̄ciſe falſa,& quædam ſunt ignota donec ſurgat demonſtratio.8.phyſicorum.cōmen.26.
Simpliciter poteſt ſumi pro cōmuni ad id quod eſt eſſentialiter & accidentaliter,& poteſt ſumi,ut diſtinguitur contra accidentaliter tantū.8.phyſi.com̄.46.
Septuplum ſumitur triplex.1.cœli.cōmento.100.
Siccum & humidum dicuntur multifariam.2.de genera.& corrup.cō.14.
Scia p̄cedit ſciam,aut certitudīe demōſtratiōis,aut nobilitate ſub̄ti,aut utroq;.1.de aīa.com̄.1.
Senſus dupliciter,in potentia & actu.2.de anima.53.
Senſibile tripliciter.2.de anima.63.
Sonus duplex,actu & potentia.2.de anima.77.
Scientia omnis/aut actiua/aut factiua/aut theorica eſt.6.metaphyſi.tex.com̄.1.
Sciarū q̄dā ɔſiderāt de cauſis reſpectu alicuius,& q̄dā de cauſis ſimplr̄.6.meta.com̄.1.
Sermones cōpoſiti ex accn̄tibus cōpōne ligata,aliq ſunt per ſe,aliq per accidēs.7.meta.com̄.11.
Sanitas dr̄ duobus modis,de ſanitate q̄ eſt in aīa,& de ſanitate q̄ ē habitus ī corpe.7.meta cō.23.
Subſtātiarū q̄dam ſunt ɔfeſſę ab oībus,q̄dam uero à qbuſdā.8.metaphy.com̄.1.& tex.
Subſtantiæ tres ſunt.12.metaphyſicæ.tex.cōmen.5.
Subſtātiarū q̄dam ſunt ſine accidentibus,q̄dam nequaquam.12.metaphy.com̄.25.
Subſtantiarum quædam naturales/quædam animate.12.metaphy.tex.com̄.25.
Spēs entium ſunt duæ cū motu & ſine,ex libro deſtru.diſpu.1.in ſolutio.14.&.15.dubii.
Simplex tripliciter ſumitur,ex libro deſtru.diſputa.3.in ſolu.23.
Situs in ſphæra inuenitur duobus modis.2.cœli.com̄.57.
Tranſmutatio duplex,in ſuba,& in accidentibus.1.phyſi.cōmē.63.&.1.cap.de ſubſtātia orbis,& habetur à Pho.1.phyſico.62.primo de generatione & corruptio.tex.com̄.11.
Tranſmutatum eſt tribus modis per ſe,per accidens,& ſm accidens,primū quandoq; ſumiť,ut eſt ſynonymum ei qđ eſt per ſe,& quandoq; ſumitur magis proprie.5.phyſi.com̄.3.
Tranſmutatio ſimpliciter & quodāmodo ſimpliciter,eſt inter extrema contraria quodāmodo, eſt inter contraria quodāmodo.5.phyſi.cōmen.19.
Tranſlatio alia à natura/alia ab anima,& alia recta,alia circularis.6.phyſi.com̄.92.
Tranſlatio alia prior/alia poſterior.8.phyſi.tex.com̄.55.
Tranſmutationes ſunt duobus modis,per ſe,uidelicet & non per ſe,ſed ſapiens pręcedentē trāſmutationem.6 phyſi.32.
Tranſmutationes principales ſunt duobus modis/aut quando finis eſt eiuſdem generis,aut quan/do eſt de alio genere.6.phyſi.cōmen.32.

Tranſmutatio alia in compoſitis & organicis,alia in corporibus ſimplicibus.6.phyſi.59.
Tranſmutationum/quædam diſponuntur ſimplr,& quædā ſm aliquid.8.phyſi.com̃.24.
Trāſmutatio alia ſimplr,& eſt in ſuba,alia per accidēs,& eſt in accidētibus.8.phyſi.com̃.46.
Tria ſunt/motor primus/motor medius,& poſtremum motum.8.phyſico.33.
Tres ſunt cōpoſitiones,cōpoſitio ſpēi ex ſuis cauſis,cōpoſitio generis ex ſuis ſpēbus,& cōpoſitio i diuidui ex ſuis ptibus,q̃ ſunt ſm ſui q̃litatē.Nota tñ ꝙ prima diuiſio,& ſcda idē ſunt.ſed aduer/te ꝙ cōpoſitio ſpēi ex ſuis cauſis eſt duplex p Auer.ibidē in com̃.5.1.phyſi.qa q̃dā eſt ex cauſis ſm imaginationē,& q̃dā ſunt cauſæ ſm fidē.cauſæ ſm imaginationē ſpēi ſunt genus & dr̃ia, ex qui/bus ſpēs diffinit̃,& ideo dicunt̃ cauſæ ſm imaginationē,qa genera & ſpēs ſunt uniuerſalia, quæ apud Ariſt.nō hñt eſſe extra aīam,ut poſuit Plato.3.de aīa.cō.18.&.12.meta.com̃.4.unde.1. meta. cō.45.Ariſt.opinabat̃ ꝙ ītellecta ulīa notificāt ſubas rerū,& nō ſunt ſubę earū,cauſæ aūt ſm fidē ſunt materia & forma,q̃ hñt eſſe extra aīam,p partes īdiuidui ſm q̃litatē ītelligas in uia eius par tes eſſentiales,ex quibus conſtituitur indiuiduum,uidelicet materiam & formam.
Vniuerſum triplex,uidelicet uniuerſale quod continet ſpecies,& uniuerſum quod cōtinet cauſas, ex quibus cōſtituit̃ ſpēs,& uniuerſum in rei ueritate,q̃d eſt īdiuiduū demōſtratum. primo phy. cōmen.5.ubi per uniuerſum intellige totum,iuxta modum Arabum.
Vniuocorum alia comparabilia ſunt,alia uero non.7.phyſico.tex.com̃.26.
Voluptas alia reſpectu p̃ſentis,alia reſpectu futuri,alia reſpectu p̃teriti.7.phy.tex.cō.19.
Vltimū duplex nobile,& tale eſt finis motus,aliud eſt otigēs ex neceſſitate naturę,& tale non eſt fi/nis,nec habet rōnē boni,uel nobilis,ut mors.colligit̃ ex.2.phy.tex.cō.23.uide ēt.2.phy.tex.cō.87.
Vnum numero/ſpecie/genere/analogia.5.meta.tex.cōmen.12.
Vnum ſcd̃m formam duplex,uidelicet ſcd̃m formam generalem & ſpecialem.
Volucrum alię pēna uolant,alię membrana ſicca,aliæ cute.1.de hiſto.cap.5.

Finis Tabulæ M.Antonii Zimaræ Philoſophi præſtantiſſimi in Ariſtotelem & Auer/roem,nunc ſumma diligentia cum proprio exemplari manu ſcripto collatæ, ac quàm/plurimis mendis, quæ in priore impreſſione ob exemplaris ipſius obſcuritatem ad/miſſæ fuerant, emaculatæ.

SERIES CHARTARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z/ aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt uu/ Omnes Terniones tt uu uero Duerniones.

Venetijs apud Hieronymum Scotum.

1544.

Tranſmutatio alia in compoſitis & organicis, alia in corporibus ſimplicibus. 6 phyſi. 5.
Tranſmutationum quędam diſponuntur ſimplr̃ & quędã ſm̃ aliquid. 5 phyſi. com. 14.
Trãſmutatio alia ſimplr̃, & eſt in ſubã, alia per accidẽs, & eſt in accidẽtibus. 5. phyſi. com. 46.
Tria ſunt motor primus, motor medius, & poſtremum motum. 8. phyſico 33.
Tres ſunt cõpoſitiones, cõpoſitio ſpẽi ex ſuis cauſis, cõpoſitio generis ex ſuis ſpẽbus, & cõpoſitio ĩdiuidui ex ſuis ptibus q̃ ſunt ſm̃ ſui q̃ntitatẽ. Nota tñ q̃ prima diuiſio, & ſcda idẽ ſunt, ſed aduerte q̃ cõpoſitio ſpẽi ex ſuis cauſis eſt duplex p Auer. ibidẽ in com. 5. 1. phyſi. qa q̃dã eſt ex cauſis ſm̃ imaginationẽ, & q̃dã ſunt cauſe ſm̃ ſidẽ. cauſe ſm̃ imaginationẽ ſpẽi ſunt genus & dr̃ia, ex quibus ſpẽs diffinit̃, & ideo dicunt̃ cauſe ſm̃ imaginationẽ, qa genera & ſpẽs ſunt uniuerſalia, quę apud Ariſt. nõ hñt eſſe extra aĩam, ut poſuit Plato, 3. de aĩa cõ. 18 & 11. meta. com. 4. unde. 1. meta. cõ. 41. Ariſt. opinabat̃ q̃ itellecta uſa notificat ſubas rerũ, & nõ ſunt ſubẽ earũ, cauſe aũt ſm̃ ſidẽ ſunt materia & forma, q̃ hñt eſſe extra aĩam, p partes ĩdiuidui ſm̃ q̃ntatẽ ĩtelligas in uia eius partes eſſentiales, ex quibus conſtituitur indiuiduum, uidelicet materiam & formam.
Vniuerſum triplex, uidelicet uniuerſale quod continet ſpecies, & uniuerſum quod cõtinet cauſas, ex quibus cõſtituit̃ ſpẽs, & uniuerſum ĩ rei ueritate, qd eſt ĩdiuiduũ demõſtratum. primo phy. cõmen. 5. ubi per uniuerſum intellige totum, iuxta modum Arabum.
Vniuocorum alia comparabilia ſunt, alia uero non. 7. phyſico. tex. com. 26.
Voluptas alia reſpectu p̃ſentis, alia reſpectu futuri, alia reſpectu pteriti. 7. phy. tex. cõ. 19.
Vltimũ duplex nobile, & tale eſt ſinis motus, aliud eſt ut ſeqẽs ex neceſſitate naturę, & tale non eſt ſinis, nec habet rõnẽ boni, uel nobilis, ut mors colligit̃ ex 2. phy. tex. cõ. 23. uide ẽt 2. phy. tex. cõ. 87.
Vnum numero, ſpecie, genere, analogia 5. meta. tex. cõmen. 11.
Vnum ſcd̃m formam duplex, uidelicet ſcd̃m formam generalem & ſpecialem.
Volucrum aliq; pẽna uolant, aliq; membrana ſicca, alie cute 1. de hiſto. cap. 5.

Finis Tabulę M. Antonii Zimarę Philoſophi præſtantiſſimi in Ariſtotelem & Auerroem, nunc ſumma diligentia cum proprio exemplari manu ſcripto collata, ac quam plurimis mendis, quæ in priore impreſſione ob exemplaris ipſius obſcuritatem admiſſa fuerant, emaculata.

SERIES CHARTARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt uu. Omnes Terniones tt uu uero Duerniones.

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

1544.